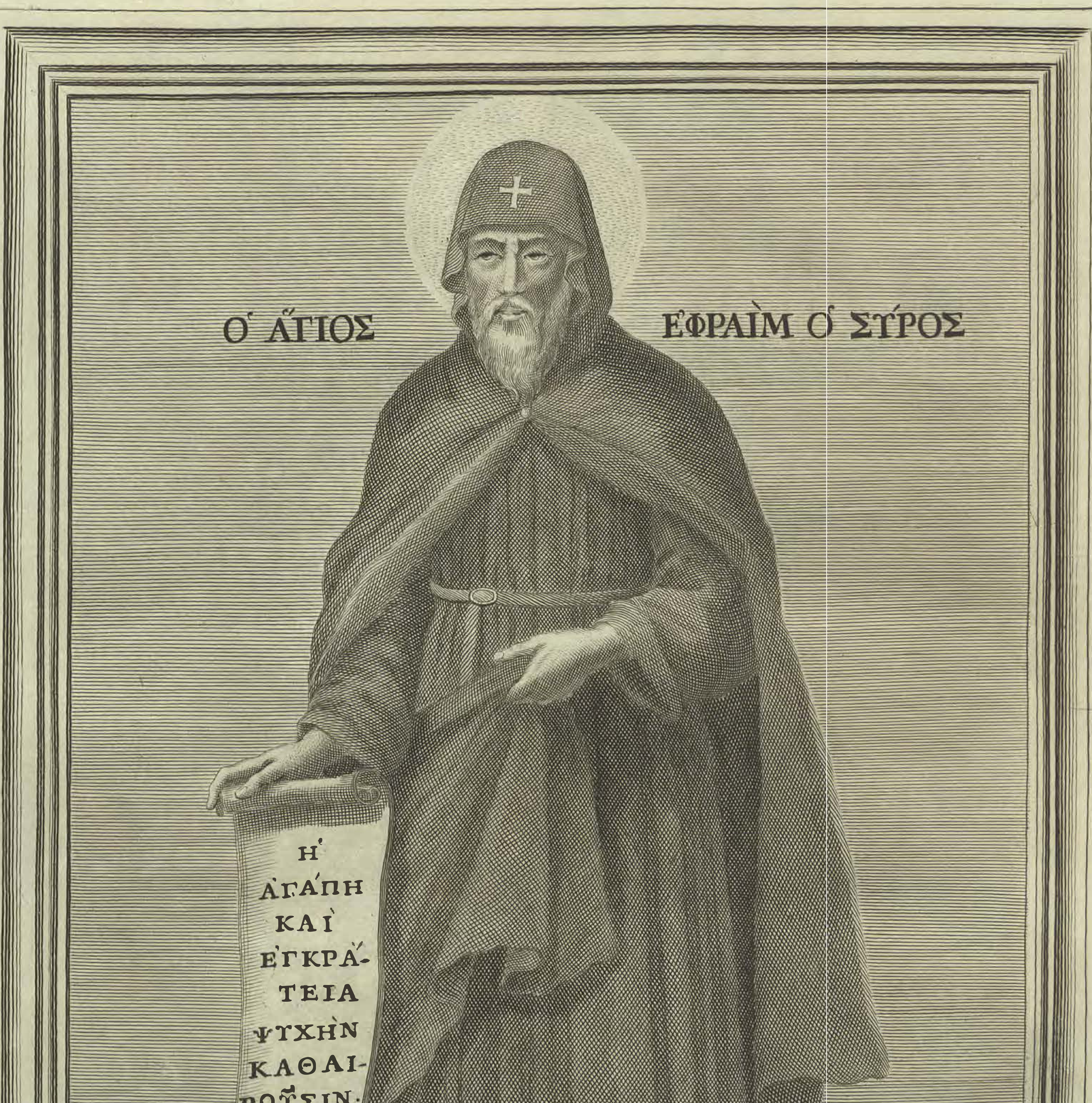
SANCTI
EPHRAEM SYRI
OPERA OMNIA
IN SEX TOMOS DISTRIBUTA.

Rev. H. HYVERNAT, D. D.
Catholic University of America,
Washington, D. C.

Hæc Veneranda Syri facies mirabilis Ephræm
Aſt animi effigiem ſcripta diſerta docent

Io: Baptiſta Sintes ſcul. ſup. perm.

ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ
ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ
ΕΦΡΑΙΜ ΤΟΥ ΣΥΡΟΥ
ΤΑ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑ ΠΑΝΤΑ
S.P.N. EPHRAEM SYRI
OPERA OMNIA QUÆ EXSTANT
Græce, Syriace, Latine,

IN SEX TOMOS DISTRIBUTA

Ad MSS. Codices Vaticanos alioſque caſtigata, multis aucta,

Nova interpretatione, Præfationibus, Notis, variantibus Lectionibus illuſtrata:

OPERA ET STUDIO JOSEPHI ASSEMANI

BIBLIOTHECÆ VATICANÆ PRÆFECTI.

NUNC PRIMUM

Sub Auſpiciis Sanctiſſimi Patris

BENEDICTI XIV.
PONTIFICIS MAXIMI
E Bibliotheca Vaticana prodeunt.

TOMUS TERTIUS
GRÆCE, ET LATINE.

ROMAE

EX TYPOGRAPHIA PONTIFICIA VATICANA

Apud JOANNEM MARIAM HENRICUM SALVIONI

cIↄ Iↄ CC XLVI.

SUPERIORUM FACULTATE.

SANCTISSIMO DOMINO NOSTRO

BENEDICTO PAPÆ XIV.

IN HUMILLIMI OBSEQUII ARGUMENTUM
OFFERT, NUNCUPAT, ET DICAT
DESINENTE ANNO M.DCCXLVI.

A. M. CARDINALIS QUIRINUS

S. R. E. BIBLIOTHECARIUS
POSTREMUM HOC VOLUMEN
OPERUM SANCTI EPHRÆM SYRI
VELUTI JAM OBMUTESCENTIS,
OBMUTESCENTIS, INQUAM, S. EPHRÆM,
AT UNA SIMUL PLAUDENTIS,
QUOD PRO RETINENDA, QUOAD LICET,
ORIENTALIS ECCLESIÆ CUM ROMANA SEDE
UNITATE ILLA,
QUAM SUA ÆTATE INTER EASDEM VIGUISSE
VEL IN IIS IPSIS DOGMATIBUS,
QUÆ NUPERI SECTARII AVERSANTUR,
INDUBIA IPSE IN IISDEM OPERIBUS
TESTIMONIA PERHIBUIT,

BENEDICTUM XIV.

LEGISLATOREM SAPIENTISSIMUM
EGREGIE VIGILARE CONSPICIAT.

Ad SSmum Patrem ac Dominum Noſtrum

BENEDICTUM XIV.

PONT. OPT. MAX.

JOSEPHI SIMONII ASSEMANI

Bibliothecæ Vaticanæ Præfecti

IN TERTIUM AC POSTREMUM TOMUM

GRÆCUM LATINUM

SANCTI EPHRAEM SYRI

EPISTOLA.

ADeo multa, ac magna ſunt beneficia, quibus me cumulaviſti, Beatissime Pater, ut publico ea me documento teſtari æquiſſimum eſſe, nemo, qui norit, inficiaturus ſit. Id autem me nulla re commodius præſtiturum putavi, quam ſi Auguſtiſſimo Nomini Tuo dedicarem tertium hunc Tomum Operum Sancti Ephræm Syri, qui nunc primum a me emiſſus in lucem, Textum hinc Græcum exhibet, inde Latinam verſionem. Opus hoc valde quidem laborioſum ſuſceperam pridem ſuaſione Angeli Mariæ Cardinalis Quirini S. R. E. Bibliothecarii, Viri totius orbis terrarum conſenſu cum pietate, tum eruditione clariſſimi, deque Bibliotheca Vaticana benemerentiſſimi: ſed incœptum meum abruperunt non tam grandis moles operis, quam variæ, quibus per id tempus diſtentus fui, occupationes. Harum prima fuit, ac potiſſima, quum accitu Patriarchæ Antiocheni, & Epiſcoporum Nationis meæ Syrorum Maronitarum, juſſu Clementis XII. Pontificis Maximi Anteceſſoris Sanctitatis Tuæ, & Decreto Sacræ Congregationis de Propaganda Fide, profectus ſum in Syriam, Ablegatus Apoſtolicus, ad Synodum Provincialem in Monte Libano celebrandam. Quod quidem & Operi huic profuit: nam eo in itinere, quo tres anni lapſi ſunt, mihi peragranti magnam partem Græciæ, Syriæ, Palæſtinæ, Cypri, & Ægypti, præterquam quod multos, raroſque Codices Orientales manuſcriptos, & varia cum ſa-

cræ, tum profanæ antiquitatis monumenta reperi, quæ opportuno tempore proferam, illud etiam optato contigit, ut in nonnulla quoque inciderem Opuſcula Sancti Ephræm, quæ deſiderabantur ea in collectione, quam procuraveram vel ab anno 1716., quum me Clemens XI. Pont. Max. in Aſiam miſit ad colligenda Mss. Orientalia, de quibus jam docui, dedique Catalogum in præfatione, & appendice ad Primum Tomum Bibliothecæ meæ Orientalis. Ea vero, quæ dixi, Opuſcula Græca, & Syriaca, non ſolum non mediocriter ornarunt editionem meam Græco-Latinam in tres Tomos diſtributam, ſed etiam Syriaco-Latinam, editam primum opera P. Petri de Benedictis Societatis Jeſu, Viri probi, & docti, ac linguarum peritia clariſſimi: tum poſt ejus obitum opera Stephani Evodii Archiepiſcopi Apameni, mei ex Sorore Nepotis, qui ex textu Syriaco verſionem Latinam ibi exorſus eſt, ubi laudatus auctor deſierat.

Illud etiam Opus hoc noſtrum retardavit, quod quum præter Romanas Bibliothecas, Vaticanam, Baſilianam, Barberinam, Otthobonianam, & Vallicellanam, multi Sermones Sancti Ephræm in aliis non ſolum Italiæ Bibliothecis, Veneta nempe, Florentina, & Mediolanenſi, reperirentur ſejuncti a ceteris, ſed etiam in Ultramontanis, Regia, ſcilicet, Pariſienſi, Cæſarea Viennenſi, Oxonienſi in Anglia, & Lugduno-Batavica in Hollandia, multum, diuque adlaborandum fuit ad colligenda totidem ex locis, quæ Vaticanæ noſtræ deerant, multum ad exſcribenda, multum ad Latine vertenda, multum denique ad omnia pro typis opportune comparanda.

Ultima denique moræ noſtræ cauſſa judicium fuit Clariſſimi Viri Gerardi Voſſii, qui in nuncupatoria ad Clementem VIII. Epiſtola præfixa ſecundo Tomo Latinæ ſuæ editionis Operum Sancti Ephræm, obſervat quidem, ea tempore Concilii Florentini partim Latine verſa fuiſſe ab erudito pioque Viro Ambroſio Camaldulenſi, ut gratam rem faceret *Coſmo Medices primario, ac potentiſſimo tunc in Florentinorum Republica Civi, & eruditorum hominum Mecœnati munificentiſſimo....* pergit deinde Voſſius: *Sed quod forte Coſmus, & Ambroſius non diu poſtea ſupervixerint, accidit, rem ibi inchoatam, non fuiſſe poſtea continuatam, & ad ulteriora, ſicut plurimi optabant, productam. Quamvis autem tam multi theſauri Operum illius Sancti Patris per varias, non ſolum Græciæ, ſed & Italiæ (quo inde adlati erant) Bibliothecas reperirentur diſperſi, & adeo paſſim ab omnibus e Græco Latine deſiderati: quum nemo eſſet, qui manum porrigeret ad damnum illud reſarciendum, & ad ulterius in operibus illis progrediendum, quum a multis ſæpe actum eſſet, & quidem ab externis Romam aliquoties perſcriptum, res diutius protracta eſt, & ad ultima tempora Gregorii Papæ XIII. Optimi piorum inſtitutorum patroni, ac fautoris dilata: quando tandem ſerio magis actum eſt de Interprete, ac Scholiaſte huic Sancto Patri adhibendo, monumentiſque ejus omnibus, quotquot Græce,*

Græce inveniri poſſent, perquirendis, ac Latine reddendis, & in Occidente ad multorum commodum publicandis. Prima igitur, uberiorque Latina editio a Voſſio ſuſcepta eſt ſub auſpiciis Magni illius Pontificis Gregorii XIII., qui, fundatis Romæ incredibili munificentia tot Collegiis, viſus eſt Orientem tranſtuliſſe in Occidentem, eoque veluti proluſiſſe ad translationem operum Patrum Orientalium non ſolum in Bibliothecas Europæ, ſed etiam in Latinum ſermonem, opera, ac ſtudio Virorum illuſtrium, qui ex Gregorianis Collegiis, tamquam clariſſima literarum lumina, prodierunt. Teſtes ſunt inter plurimos Allatii, Arcudii, Alemani, Cariophyli, Ecchellenſes, Amiri, Scialaquii, Sionitæ, aliique Viri, cum in ſcientiis, tum in linguis Græcis, Arabicis, Hebraicis, Syriacis clariſſimi. Æquum itaque eſſe videbatur, Beatissime Pater, ut ſicuti prima editio Latina Operum Sancti Ephræm cœpta eſt ſub Gregorio XIII. Bononienſi Patricio; ita hæc (abſit verbo invidia) numeris omnibus abſoluta, Syriaca, Græca, & Latina perficeretur, Te Pontifice Optimo Maximo, altero Bononienſi Patricio, qui Gregorii zelum, pietatem, doctrinam, amorem denique in Orientales gentes noſtras non æquares modo, ſed etiam ſuperares.

Non hujus loci eſt, neque temporis, Beatissime Pater, ſingulatim recenſere ea omnia, quæ Summi Pontifices, Patria Bononienſes, non pro Eccleſia ſolum Latina, ſed & pro noſtris, ſtrenue, ſapienterque geſſerunt. Dicam tantum breviter, adminiſtrantibus Romanum Pontificatum Honorio II., & Lucio II., in Palæſtina, Phœnice, Syria, & Græcia univerſa Catholicam Religionem de Hæreſi, atque infidelitate triumphaviſſe per Cruce ſignatos Milites, quum in Oriente & Latini Principes, & Eccleſiarum Latini Præſides dominarentur. Dicam, ope ac precibus Sancti Pii V. relatam ad Echinadas victoriam de infenſiſſimo Chriſtiani nominis hoſte Turcarum tyranno: qua de victoria loquens Sandinus: (a) *ſine magna*, inquit, *Chriſtianorum clade amplius quadraginta hoſtium millia cæſa, decem amplius millia capta, centum nonaginta quinque triremes, aliaque complura navigiorum genera redacta in poteſtatem fœderatorum, ac plus quindecim Chriſtianorum millia reddita libertati: haud humanæ inde opis videri tanta victoria potuit*. Dicam iterum cum eodem, Gregorii XIII. laudes: *cujus inexhauſta, & indefeſſa liberalitas orbis noſtri finibus non contenta, poſtquam totius Reipublicæ Chriſtianæ utilitate longe maxima in variis orbis Catholici regionibus tria & viginti Collegia erexiſſet, annuiſque reditibus ſtatuiſſet, in quibus alti, atque educati juvenes, bonitatem, diſciplinam, & ſcientiam docerentur: penetravit etiam ad gentes veteribus incognitas, & præterito primum ſæculo repertas, conſtitutis quaternis millibus aureorum nummum,*

(a) *In vit. Pont. pag.* 536.

mum, quæ uſque in Japoniam mitterentur, ad ſuſtentandos eos, qui cœleſti doctrina populos illos imbuerent. Dicam, Innocentium Nonum, (*a*) quem Hieroſolymitano Patriarchatu primum Gregorius idem XIII., ineunte ſuo illo in omnem ætatem memorabili Pontificatu, ornaverat brevi admodum tempore, quo Eccleſiæ Catholicæ præfuit, *Gregorianæ laudis æmulatorem, de barbaris ad fidem convocandis non cogitaviſſe ſolum, ſed re ipſa perficere aggreſſum fuiſſe: Siquidem & Japoniorum Eccleſiam, impii, ac nefarii tyranni immanitate vexatam, liberalitate ſua mirifice recreavit, & Byzantinum Collegium, ſive Turcarum converſioni, ſive Chriſtianorum inſtitutioni, ac ſolatio jam pridem animo deſtinatum, tantum non inſtituit, atque fundavit.* Dicam denique, Gregorium XV., ut prodeſſe terrarum orbi univerſo ſimul poſſet, Congregationem Cardinalium inſtituiſſe habendis de Catholica Fide propaganda conſiliis: quod quantæ utilitatis ſit tuendæ, ac dilatandæ Religioni, præcipue in Oriente, nemo unus eſt in Eccleſiæ rebus vel modice verſatus, qui ignoret.

Exemplis hiſce domeſticis, ac præclariſſimis excitatus non magis, quam beneficentiſſimi in omnes animi tui propenſione, Beatissime Pater, vix in Sede Sancti Petri omnium votis collocatus es, quum cogitationem ſtudiumque ad erigendam Orientalem Eccleſiam convertiſti. Primum enim, ut ab iis incipiam, qui ab regionibus noſtris Romam venerunt, ibique morantur, ſapientiſsimo Decreto caviſti, ut Sacerdotes in Liturgia ſuos quiſque Ritus obſervarent, & gens quæque ad nationis ſuæ Eccleſiam conveniret, ubi Chriſti doctrinam, & Dei verbum ſua unuſquiſque lingua prædicatum exaudiret. Alia pariter doctiſsima (*b*) Conſtitutione præſcripſiſti, quid Italo-Græci cum in Catholicis dogmatibus, tum in ſacris Ritibus credere, & obſervare tenerentur. Par beneficium Rutheni Poloniam incolentes à Sanctitate Tua acceperunt. Nam prudentiſsime conſulens unitati (*c*) Monachorum Baſilianorum, ſtatuiſti, ut ſub uno Proto-Archimandrita, uno capite, unaque jurisdictione Monachi omnes in unum colligerentur, ac facilius monaſtica diſciplina inſtituti, ſalutem ſuam operarentur, & firmius populorum animos Apoſtolicæ Sedis venerationi, & obedientiæ adſtringerent. Perfeciſti nimirum, quod Zamoſcienſis Synodus luculenter ſibi propoſuerat, teſtata in unum colligenda eſſe quotquot Monaſteria ad Chriſti ovile aut jam redierant, aut in poſterum eſſent reditura. Ne vero ulla animorum perturbatio inde conſequeretur, declaraviſti, (*d*) Epiſcoporum jura, & nationis Ritus nullum ex ea unione detrimentum accipere: utque Monachi

(a) *Benedict. Juſtiniani S. I. Oratio in funere Innocent. IX.*
(b) *Bullar. nov. Pag.* 167. *Bulla dat. die* 26. *Maji* 1742.
(c) *Bullar. pag.* 217. *Bulla dat. die* 27. *Nov.* 1742.
(d) *Bullar. pag.* 346. *Bulla dat. die* 2. *Maji* 1744.

Monachi omnes caritatis vinculo conjuncti eſſent, titulum indidiſti unicæ Congregationis ex duabus Provinciis compoſitæ, ex quibus alternis vicibus Moderatores Ordinis eligerentur, nonnullis aliis legibus latis ad antiquiſsimi Ordinis conſervationem, & incrementum. Præcepiſti, (*a*) ut in Dalmatia Catholici Ritus Græco-Illyrici qui à Serviano Schiſmate ad Eccleſiæ unitatem redierint, non à Schiſmatico Antiſtite, ſed à Catholico Epiſcopo Latino, qui linguam, & cæremonias Græcorum calleat, Græco-Rutheno, ſive Illyrico Ritu initientur Sacris Ordinibus. Præcepiſti, ut omnes, qui in Regno Serviæ ſunt, finitimiſque regionibus, Archiepiſcopi, Epiſcopi, ceterique, quibus quoquo modo animarum cura commiſſa eſt, accurate obſervarent, (*b*) non ſolum Decreta Concilii Albanenſis, quod ſub ſel: record: Clemente XI. ab ejuſdem Regni Primate pro Clero, & Populo Albaniæ, & Serviæ celebratum eſt; ſed ut etiam aliquod apud ſe illius exemplar haberent, ad cujus normam mores ſuos, & inſtitutionem populorum dirigerent, ſublatis gravibus quibuſque abuſibus, Fidei, morum, ac Rituum integritatem lædentibus, quorum notitia ab iis Regionibus ad Apoſtolicam Sedem pervenerat.

Ut autem ab Europa ad Aſiam iterum ſermonem convertamus, Beatissime Pater, Apoſtolicis literis Sinarum, Indorumque controverſiis (*c*) quæ magno Religionis detrimento inter Operarios Evangelicos diutiſſime exarſerant, finem tandem aliquando impoſuiſti. In Thibetano (*d*) Regno, & Batgai, Battiæque regionibus, qui vineam Patrisfamilias plantarent, & excolerent, ſolertes, navoſque Operarios conduxiſti. Annuiſti perhumaniter precibus Cleri, & populi Catholici Armeni incolentis Syriam, qui ut grave Hæreticorum Præſulum jugum excuterent, in Patriarcham Ciliciæ Armenorum Abrahamum Vartabiet, olim Alepenſis Eccleſiæ Antiſtitem, Petri nomine impoſito, eligendum curaverant, rogabantque enixe, & humiliter, ut electum auctoritate Apoſtolica confirmares, eique Pallium Pontificiæ poteſtatis inſigne tribueres. Rogabat idem Petrus ipſe, qui ad limina Apoſtolorum acceſſerat, ſeque ante pedes Sanctitatis Tuæ provolverat. Requiſitis (*e*) cum quoad ipſius electionem, ſeu poſtulationem confirmandam, tum quoad Pallium eidem concedendum, Cardinalium Propagandæ Fidei præpoſitorum ſuffragiis, in Conſiſtorio Semipublico, in quo de origine Patriarcharum Armenorum luculentiſſimam Orationem habuiſti, utrique

(a) *Bullar. pag. 24. Bulla dat. die 4. Octobr. 1742.*
(b) *Bullar. pag. 302. Bulla dat. die 2. Febr. 1744.*
(c) *Bullar. pag. 188. 397. 443. 451. 464. Bullæ dat. die 11. Jul. 1742. die 12. Sept. 1744. die 26. Nov. 1744. die 19. Decemb. 1744.*
(d) *Bullar. pag. 163. 164. Bulla dat. die 1. Maji 1742.*
(e) *Acta Conſiſtorialia ſemip. impreſſa typis Sacræ Congregationis de Propaganda Fide an. 1742.*

petitioni clementer indulſiſti: utque novum Patriarcham honore, & gaudio cumulares, tuis ipſe manibus in Sacello Quirinali poſt Miſſæ Solemnia Pallium ejus humeris impoſuiſti. Beneficium hoc ſingulare a Sancitate Tua in Orientalem Eccleſiam collatum, aliud quoque magni momenti conſequutum eſt, quum nempe providiſti, ut ceteri Armeni Catholici, qui Conſtantinopoli morantur, & inteſtinis diſcordiis, & externis Hæreticorum oppugnationibus liberarentur.

Sed cui populo, cui Eccleſiæ vel in ultimis mundi finibus poſitæ quacumque re laboranti non illico ſuccurriſti? Sub initium Pontificatus Tui, per Encyclicas (*a*) literas Paſtores per univerſum terrarum orbem Chriſti ovibus paſcendis præpoſitos hortatus es, non tam verbis, quam veluti effuſis zeli, & caritatis tuæ viſceribus, ut quidquid ad Catholicæ Fidei, diſciplinæque conſervationem, & incrementum pertineret, id totum Chriſtiana ſinceritate, ac fiducia ad Te, & Sanctam Sedem Tuam referrent: pollicitus, Te nulli ulla in re æqua, honeſtaque unquam defuturum. Re præſtitiſti, Beatissime Pater, quod verbis ſpoponderas. Nam nullus ab Italia Epiſcopus, nullus a Gallia, Hiſpania, Germania, nullus ab ipſis aut Occidentalibus Indiis, aut Orientalibus, Te adivit, aut ad Te de rebus ſuis, aut Eccleſiæ ſuæ Legatum miſit, quem non patienter audires, non conſilio juvares, non auctoritate ſublevares, non denique illi omnia abunde concederes, quæ cum ad propriam ipſius, tum ad animarum ei commiſſarum utilitatem, ac ſalutem conducere arbitrareris. Hinc factum eſt, ut Antiſtites quoque, qui in Antiocheno, & Alexandrino Patriarchatu Catholicum ovile cuſtodiunt, Melchitæ, videlicet, Græci, Ægyptii, ac Syri Maronitæ, ſuas omnes, ſuorumque populorum cauſſas, controverſias, dubitationes, poſtulata, ad Te Parentem univerſæ Eccleſiæ, ac Supremum Judicem referre pari cum fiducia, ac veneratione non dubitarent. Tu vero, pro ea qua præditus es ſapientia, atque humanitate, in primis minime negligendam eſſe cenſuiſti Cauſſam, quam ad Anteceſſores Tuos primum, Clementem XI., Benedictum XIII., & Clementem XII., deinde etiam nuper ad Te ipſum detulit Cyrillus, qui & Seraphinus Tanas, Græcorum Melchitarum Patriarcha Antiochenus. Is pro ſingulari zelo ſuo erga Fidei, ac diſciplinæ puritatem, & animarum ſalutem, complura dubia in ſuæ aliarumque Eccleſiarum ſibi ſubjectarum regimine incidentia, & varias poſtulationes de rebus ſibi, ſuiſque opportunis, proponi ad Tuum, Sediſque Apoſtolicæ judicium, more Majorum, procuravit, ut tandem aliquando, ſuprema auctoritate Eccleſiæ, omnis dubitatio, & errorum

(a) *Bulla data* 3. *Decemb.* 1740.

rum occaſio tolleretur, & Eccleſiaſtici regiminis ordo, & tranquillitas in iis regionibus ad populorum ſalutem providis legibus aſſereretur. Tam laudabili, juſtoque hominis deſiderio ſatisfacere cupiens, Beatissime Pater, rem totam longo tempore jacentem ab exordio reſumſiſti, eamque per Te ipſe examinare, atque accurate definire volens, ſummoque ſtudio, ac diligentia ea dubia, & poſtulationes ſingulas expendens, ea tandem per Apoſtolicas literas (*a*) ſemel iterumque editas decreviſti, quæ ad conſervationem Rituum, & morum Eccleſiæ Græcæ: quæ ad obſervantiam jejuniorum: quæ ad Sacroſancti Miſſæ Sacrificii celebrationem opportuna eſſent, ac neceſſaria. His accedunt a Sanctitate Tua facta Decreta alia de Juriſdictione Patriarchæ ejuſdem Græcorum Melchitarum, & Epiſcoporum ei ſubjectorum: de Monachorum diſciplina, eorumque legitima in ſuperiores ſuos ſubjectione, & obedientia: de Religioſarum fœminarum vivendi regula, earumque regimine, ac tutela. Eumdem autem Cyrillum Patriarcham, qui jam electionis ſuæ confirmationem a Sancta Sede obtinuerat, quum ſuæ erga eam obedientiæ ſigna minime dubia dediſſet, in Conſiſtoriali Aula, (*b*) præſentibus multis Præſulibus, multis nobilibus Viris, ac Collegiis Græcæ Nationis, & honore Pallii de Corpore Beati Petri ſumti ornaviſti, & elegantiſſima Oratione decoraviſti, in qua Antiochenæ Eccleſiæ laudes proſequutus, id re, factoque demonſtraviſti', quod olim Sanctus Leo IX. Petro Patriarchæ Antiocheno ſpoponderat hiſce verbis: *Maxima Mater, Romana, ſcilicet, ac prima Sedes, tam dilectæ ſibi Filiæ, imo conſociæ, nuſquam, & nunquam deerit.*

Æquali cura, ac pari ſolicitudine complexa eſt Sanctitas Tua Ægyptios Coptos, cum in ſuperiori, & inferiori (*c*) Ægypto, tum alibi commorantes. Quum enim complures ex ea gente & Eccleſiaſtici, & Sæculares paucis ab hinc annis veritatis lumine colluſtrati eſſent, Romam advocati ſunt partim adoleſcentes, qui in Collegio de Propaganda Fide Religione, & literis imbuerentur, partim ætate provectiores, qui Monaſticam vitam profiterentur in Ædibus Sancti Stephani, quæ dicuntur Æthiopum, ſitis ad Vaticanam Baſilicam. Nova hæc dominici Gregis portio, quum mercenariis, & Hæreticis ſubjecta, bono Paſtore careret, qui eam ad vitæ paſcua conduceret, ac vigilanter cuſtodiret, ſapientiſſimo conſilio iis omnibus Catholicum Antiſtitem præfeciſti, cui in omnes Coptos poteſtas eſſet, & juriſdictio. Paſcit ille, paſcet ſucceſſor ejus illas oves, quouſque

(a) *Bullar. pag.* 290. *data die* 24. *Decemb.* 1743. *data die* 7. & 18. *Martii* 1746.
(b) *Acta Conſiſtorialia impreſſa typis Sacr. Congreg. de Propaganda Fide die* 3. *Febr.* 1744.
(c) *Bullar. pag.* 62. *Dat. die* 4. *Auguſti* 1741.

uſque Paſtorum Princeps CHRISTUS JESUS gentem ſanctam multiplicabit, & ſufficientes, qui eam regant, Paſtores dignabitur mittere. Spes tanti boni non mediocris hinc affulget, BEATISIME PATER, quod præter Epiſcopum, Coptis Catholicis Vicarium etiam Patriarchalem conſtituiſti: (*a*) Scholas in multis Ægypti partibus aperuiſti: mercedem magiſtris ſtatuiſti: præſtitiſti denique omnia, quæ fertilem eum Evangelici campum poſſent efficere. Si autem Paſtores Schiſmatici, ſeu Hæretici, adſpirante Divina Gratia, ad unitatem Eccleſiæ redierint, modum præſcripſiſti, quo excipiendi ſunt: præſcripſiſti, quid ſentiendum ſit de iis, qui in puerili ætate ſacro ſunt Diaconatus Ordine initiati, cum quoad Canonicarum horarum recitationem, tum quoad ſervandam caſtitatem: & quid de Miniſtro Baptiſmi, & Confirmationis, quæ ſimul apud Orientales conferri ſolent. Sapientes adeo, providaſque leges ſatis demonſtrant, quam vera caritate complecteris, atque erigis gentem hanc Ægyptiacam, toto olim orbe terrarum celeberrimam, nunc vero perpetuis ærumnis adtritam, ac pene confectam.

At quandoquidem inter Orientales omnes excelluit ſemper, ac veluti palmam tulit Syrorum Maronitarum Natio, qua in Fide, ac Religione integre ſervanda, qua in præſtanda huic Sanctæ Sedi obedientia, ac veneratione; Tu quoque, BEATISSIME PATER, majora erga hanc paternæ benevolentiæ Tuæ argumenta oſtendiſti. *Ab ipſa ſua origine* (verba ſunt SANCTITATIS TUÆ, (*b*) Maronitarum gentes laudantis:) *Orthodoxam Romanam Fidem profeſſa, ſemper intactam ab Infidelibus, Hæreticis, Schiſmaticis undique circumſidentibus cuſtodire, atque Apoſtolicæ huic Sanctæ Sedi arctiſſime adhærere, debitaque obedientia obſequi ſtuduit, ac pergit.* Quamobrem benignas aures præbens precibus Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum ejuſdem, necnon Cleri totius, ac populi, Synodum Nationalem in Monte Libano anno 1736. auctoritate Apoſtolica celebratam, cui ego Sedis Apoſtolicæ Ablegatus præſedi, omniaque, & ſingula in eadem Synodo ſtatuta, decreta, ordinationes, & Canones confirmaviſti, & approbaviſti, illiſque inviolabilis Apoſtolicæ firmitatis robur adjeciſti. Quæ autem dubia circa ejuſdem Synodi Canones nonnullos oborta fuerant, literis Apoſtolicis (*c*) cumulate ſolviſti atque declaraviſti.

Quum vero poſt obitum Joſephi Petri Patriarchæ, ſub quo ea Synodus habita fuerat, diſſenſiones excitaſſent periculoſas, & graves duorum in locum demortui Patriarcharum electiones, ad Apoſtolicam Sedem ejuſmodi cauſſa, more Majorum, delata eſt: & ambo electi

(a) *Bullar. pag.* 511. *Dat. die* 4. *Maji* 1745.
(b) *Bullar. pag.* 74. *Dat. die* 1. *Septemb.* 1741.
(c) *Bullar. pag.* 115. *Dat. die* 14. *Febr.* 1742.

electi ad ſupremum SANCTITATIS TUÆ Tribunal appellantes, Electionis ſuæ quiſque confirmationem, ſeque Pallio donari poſtularunt. Dignata eſt (*a*) SANCTITAS TUA non mediocri labore viros ab Electis miſſos audire, percontari deſenſores, ſcripturas omnes pro utraque parte productas cognoſcere, ac perpendere. Pro ea itaque ſapientia, ac profunda Sacrorum Canonum peritia qua polles, quum multas in utraque Electione nullitates inveniſſes, nec præ variis locorum, ac perſonarum circumſtantiis ullum locum eſſe alterutrius ſanationi cognoviſſes: ac proinde Patriarchali Eccleſiæ hujuſmodi ex integro, juxta Sacros Canones, & inconcuſſum Apoſtolicæ Sedis in ſimilibus caſibus ſtylum, providendum eſſe de perſona idonea Tibi bene viſa, Nationique accepta; æque prudenterque utramque eam Electionem nullam, irritam, & inanem eſſe declaraviſti. Ægre inde ferens, (*b*) Patriarchalem Eccleſiam Antiochenam Paſtoris ſolatio deſtitutam, & tot tantiſque inter Hæreticos, Schiſmaticos, Mahometanos, & Infideles, veluti roſam inter ſpinas, circumdatam anguſtiis, & calamitatibus, veluti viduam, diutius vacare; eidem Simonem Petrum Archiepiſcopum Damaſcenum, Virum pietate, & doctrina inſignem, longe ſemper ab ejuſmodi turbis ſepoſitum, alienumque ab omni ambitu: (quod demonſtravit, quum verſis ad ſe Electorum animis, omnem operam contulit, ne Patriarcha crearetur:) hunc, inquam, digniſſimum Præſulem, Antiochenæ Eccleſiæ non modo præficiendum eſſe cenſuiſti, ſed veritus ejus humilitatem, in virtute ſanctæ obedientiæ, ſubque gravibus pœnis præcepiſti, ut, nulla interpoſita mora, Patriarchale onus ſuſciperet. Loquuntur Apoſtolicæ literæ Tuæ (*c*) ad Maronitarum Nationem miſſæ per Patrem Jacobum Lucenſem Ordinis Minorum de Obſervantia in Terra Sancta Viſitatorem, & Vicarium Apoſtolicum, quem & ad rem opportune perficiendam Apoſtolicæ Sedis Ablegatum conſtitueras. Eæ porro literæ teſtes prudentiæ, & æquitatis Tuæ luculentiſſimæ, plane declarant, novi Patriarchæ electionem non à Te factam eſſe ad jus tollendum Epiſcopis Maronitis in futuris ſucceſſive electionibus Patriarcharum ſuorum, ſed ad diſſenſiones amputandas, eorumque Eccleſiæ pacem, ac tranquillitatem reſtituendam. Reſtituta eſt ſane: nam poſtquam Deus per vocem tuam imperavit mari, & ventis, facta eſt tranquillitas magna in Libano, in Syria, in Phœnice. Ex literis enim, actiſque ſinceriſſimis à Patriarcha ipſo, ab Archiepiſcopis, & Epiſcopis omnibus ad SANCTITATEM TUAM tranſmiſſis, planum eſt, & compertum, quidquid Tuis ad ipſos mandatis

(a) *Bullar. pag.* 254. *Data die* 13. *Martii* 1743.
(b) *Bullar. pag.* 256. *Dat. die* 16. *Martii* 1743.
(c) *Bullar. pag.* 262. *Dat. die* 16. *Martii* 1743.

tis præſcriptum fuerat, integre, ſancteque ab iis fuiſſe obſervatum. Apoſtolica Brevia ſingulari veneratione receperunt, iiſque exequendis ſeſe illico accinxerunt. Præſules illi duo, qui perperam in Patriarchas electi fuerant, ut audierunt Simonis Petri factam à SANCTITATE TUA electionem in Patriarcham, ſtatim acquieverunt, & una cum Archiepiſcopis, Epiſcopis, omni Clero, omnique populo, ac Proceribus Nationis, ſeſe ex animo, novo Patriarchæ ſubjicientes, quanta eorum ſit erga SANCTITATEM TUAM, & Apoſtolicam Sedem obſervantia, verbis, factiſque apertiſſime declaraverunt. Hinc ſumma illos commendatione volens SANCTITAS TUA cohoneſtare, res ab eis geſtas in Conſiſtorio recitari juſſiſti, & ampliſſimis illis laudibus, quibus Prædeceſſores Tui Romani Pontifices Maronitarum gentem ornaverunt, ſubſcribere Te diſertis verbis aſſeruiſti: heic quoque iterum de præclaræ gentis origine, Patriarchis, Ritibus Sacris, & multis in Sanctam Sedem meritis, multa docte, eloquenterque, ut mos Tuus eſt, proloquutus. Adprobans deinde, & confirmans Auctoritate Apoſtolica quidquid mandatis Tuis obſequentes geſſerant, Eccleſiaſticum Pallium e Corpore Sancti Petri deſumtum eidem Patriarchæ conceſſiſti; addito etiam pretioſo indumento ſacro, quo ornatus, Divina Officia auguſtius celebraret. Ut vero uberiora cum erga Patriarcham ipſum, tum erga Clerum, populumque univerſum Maronitarum benevolentiæ Tuæ argumenta exhiberes, Literas amoris plenas ad eoſdem miſiſti, (*a*) in quibus hæc verba præfatus es: *Habetis* (*b*) *igitur paternæ caritatis noſtræ perpetuum monumentum, cui decus, ac celebritatem addidit, quod hæc omnia in Conſiſtorio palam peregimus, plura ibi de veſtra in Apoſtolicam Sedem obſervantia honorifice loquuti*. Pergens deinde, illos hortatus es: *ut beneficium tuum tueri ſatagerent, poſitis animorum diſcordiis, Catholicaque Religione, quod hactenus accurate fecerant, integerrime cuſtodita*. Præter quam quod facultatem eidem Patriarchæ conceſſiſti, ut ſolenni Ritu, Clero, ac populo, auctoritate Apoſtolica, benediceret, ac ſpiritales gratias omnes jampridem nationi Maronitarum legitima auctoritate conceſſas, confirmaviſti. Decreto inſuper perpetuum valituro (*c*) ſanxiſti, ut cœleſtium munerum theſauri, qui à Clemente XII. omnibus Chriſti fidelibus, qui ſingulis annis die nona Februarii, in qua apud Maronitas feſtum Sancti Maronis Abbatis, præcipui nationis Patroni, celebratur, Eccleſias Monachorum, & Monialium Ordinis Sancti Antonii Abbatis viſitantibus concedebantur,

---

(a) *Bullar. pag.* 363. 365. *Acta Conſiſt. die* 13. *Julii* 1744. *pag.* 72. 75. 77. 78. 79. 80. *Dat. die* 11. *Auguſti* 1744.
(b) *Bullar. pag.* 365. *§.* 3.
(c) *Acta Conſiſt. pag.* 83. *Dat. die* 12. *Auguſti* 1744.

tur, ad omnes in poſterum, ſingulaſque utriuſque Cleri Sæcularis, & Regularis Eccleſias extenderentur. Tempus me deficeret, Beatissime Pater, ſi hic numerando recenſere vellem beneficia omnia, quibus Patriarcham, Nationemque Maronitarum cumulaviſti. Ædificas etiamnum eorum Eccleſiam, cujus ut miniſtri in caritate conjuncti exemplo ſint ceteris, ſollicite, prudenter, indefeſſe, procuras. Obortas enim nuper diſſenſiones, ac controverſias inter Monachos Sancti Antonii, qui Libanum incolunt, unde in aliquot etiam Maronitas Epiſcopos ſeſe, vi exempli, diffuderunt, componis, removes, amputas ea ſapientia, ut jam eo in Ordine, reconciliatis animis, priſtinus Monaſticæ diſciplinæ vigor refloreſcat, & exemplo Monachorum jam Generali Abbati ſuo ſubjectorum, ac parentium, Epiſcopi quoque ipſi Patriarchæ ſuo morem gerant, pleneque obſequantur.

Studui hucuſque, Beatissime Pater, utcumque oſtendere, quot, quantiſque nominibus Sanctitati Tuæ obſtricta ſit Orientalis Eccleſia, & præ omnibus Eccleſia Maronitarum. Venio nunc ad Tuam in me ipſum beneficentiam, humanitatem, clementiam. Quarto ab hinc & trigeſimo anno occaſione perhonorifica innotuerunt mihi præclara merita, & ſingularis ſapientia Sanctitatis Tuæ: ab eo nempe tempore, quo munere Advocati Promotoris Fidei ſungebaris. Quum enim ſuaſor, auctorque fuiſſes, ut Clemens XI. Pont. Max. Canonizationi (ut vocant) quatuor Sanctorum, quæ anno 1712. habita eſt, intereſſe juberet, ac ſuffragia ſua (*a*) pro more antiquo ferre Orientalium Eccleſiarum Præſules Romæ exſiſtentes, quod ii Conſiſtoriis pluries adfuiſſent, & vernaculo ſuo idiomate calculum adjeciſſent; ut omnia rite perficerent, accurate eos de ſingulorum Beatorum vita, virtutibus, & miraculis per me interpretem, compendio à Te typis edito, inſtructos, certoſque eſſe voluiſti. Neque hac vice ſolum curam, tutelamque Orientalium Epiſcoporum ſuſcepiſti, & in eorum gratiam, ac favorem docte, eloquenterque peroraviſti; ſed etiam anno ſequenti in Conſiſtorio habito die 28. Aprilis 1713. Advocatus item Conſiſtorialis (*b*) ab eodem Clemente XI. pro Samuele Patriarcha Alexandrino Pallium petiviſti, qui illud Schiſmate, ceteriſque erroribus ejuratis, per Procuratorem ideo a ſe miſſum efflagitabat. Qua in re, Beatissime Pater, ut verbis Tuis utar (*c*) *Diu, multumque Tibi laborandum fuit, ut quibuſdam ad hujuſmodi rei examen deſtinatis ſuaderes, Romanam Eccleſiam non dedecere, quod illi putabant, Patriarchis, & Orientalis*

(a) *Juſtiniani Chiapponi Acta Canonizat. quatuor Sanctor. edita Rom. an.* 1720. *pag.* 83.
(b) *Clement. XI. Oration. Conſiſtoriales edit. Rom.* 1722. *pag.* 141. 148. 150.
(c) *Alloquutio Conſiſtorial. SS. D. N. die* 26. *Nov.* 1742. *pag.* 16.

rientalis Eccleſiæ Archiepiſcopis Pallii dignitatem conferre. Illius itaque temporis memoriam repetens, ejuſque, quo Baſilicæ Vaticanæ Canonicus per annos quatuordecim Capitulum ornaviſti, me ejuſdem Baſilicæ Presbytero Beneficiato, jucundiſſime reminiſcor, tum initium fuiſſe Tuæ in me benevolentiæ, meorumque in Te officiorum, tumque mihi patefactum aditum ampliſſimum ad colendas Literas, propoſitis mihi innumeris doctrinæ Tuæ argumentis, & imitatione ſtudiorum Tuorum. Quam vero attente, quam ſollicite, non Sedis Apoſtolicæ ſolum, ſed meam quoque utilitatem procurares, ac promoveres, tunc potiſſimum declaraviſti, quum Roma diſcedere me non paſſus es ad obeundum munus quidem liberale, ac perhonorificum, ad quod Magnus ille Pontifex Clemens XI. me deſtinaverat: verebaris enim, ne extera regio, quam petiviſſem, curſum ſtudiorum meorum intercideret, eorum præcipue, in quibus jam me ex animo abdere cœperam, emiſſurus in lucem ex Vaticana Bibliotheca notitiam Scriptorum Orientalium. Nec multæ, minimeque dubiæ paterni in me animi Tui ſignificationes defuerunt eo tempore, quo meritiſſime Sacra Purpura exornatus, Anconitanam, & Bononienſem Eccleſiam adminiſtraviſti. Quamquam enim abeſſes, totuſque Paſtorali cura occupareris, dignatus es tamen memor eſſe mei: quod teſtantur plures ad me Epiſtolæ Tuæ humanitate plenæ, quibus me potiſſimum hortabaris, & urgebas, ut nova adhuc, & penitiora Orientalis Eccleſiæ monumenta perquirerem, & inventa Tibi ſignificarem, non minus quidem, ut ſoles, ejuſmodi inventis gratulaturo, & geſtituro, quam avarus quilibet, reperto ingenti theſauro. Adeo alte inſedit in animo Tuo vera ſapientia, amorque omnium Literarum. Parebam libentiſſime juſſibus Tuis, Beatissime Pater, & novos currenti ſtimulos addebant exempla Tua. Multa enim Volumina, (*a*) quæ de omni fere re Eccleſiaſtica ad reipublicæ Literariæ decus longe maximum edidiſti, profunde Lectorem erudiunt, efficaciter movent, ſuaviter delectant. Quod quidem maxime mirandum eſt, Domi Paſtoris in animarum cura perpetuo

(a) *Quæ in lucem emiſit Proſper Cardin. de Lambertinis primum Anconitanæ, deinde Bononienſis, nunc Univerſalis Eccleſiæ Pontifex SS. D. N. BENEDICTUS XIV. hæc ſunt.*

I. *De Servorum Dei Beatificatione, & Beatorum Canonizatione Opus in V. Tomos diſtributum Fol. Bonon.* 1734. *Idem Opus in IV. Tomos diviſum, editio ſecunda locupletior. Fol. Patavii typis Seminarii* 1743.

II. *Annotazioni ſopra le Feſte di Noſtro Signore, e della Beatiſſima Vergine, e ſopra gli atti d'alcuni Santi di Bologna, e ſopra il Santo Sacrifizio della Meſſa, Tomi due in* 4. *Bologna* 1740. *Commentarii duo de Domini* N. J. *Chriſti, Matriſque ejus feſtis, & de Miſſæ Sacrificio, retractati, atque aucti. Idem Opus ex Italico in Latinum ſermonem converſum in Fol. Patavii Typis Semin.* 1745.

III. *Raccolta di alcune notificazioni, editti, ed Iſtruzioni pubblicate per buon governo della ſua Dioceſi Vol.* 2. *in* 4. *Rom.* 1742. *Inſtitutiones Eccleſiaſticæ &c. Idem Opus ex Italico ſermone in Latinum converſum in fol. Typis Sac. Congr. de Prop. Fide ſub prælo.*

petuo occupatiſſimi, tantam doctrinæ ſupellectilem inveniri, quantam uno in homine nulla fortaſſe ætas vidit, nulla natio.

At quum illuxit tandem dies illa fauſta, felixque, qua ad ſupremam, cœloque proximam dignitatem evectus es, ſubitæ, ingenteſque univerſalis Eccleſiæ curæ grandem animum tuum ſubeuntes, impreſſum in eo veluti mei veſtigium non obruerunt, aut deleverunt. Quinimo ut & ego protinus fructu aliquo novæ dignitatis Tuæ perfuerer, me ad oſcula pedum Tuorum provolutum, Tibique fortaſſe lacrymis magis, quam verbis gratulantem, perhumaniter alloquens, a ſecretis Cubiculis Tuis eſſe voluiſti. Ut vero teſtareris, non ingratos eſſe Tibi, aut moleſtos qualeſcumque labores meos, in Apoſtolicis primum Literis, (*a*) quibus Nationalem Synodum in Monte Libano, agente, ac procurante me, celebratam adprobaviſti: deinde in iis (*b*) quas ad me ipſum honoris maximi gratia miſiſti, dignatus es, res a me, quantulæcumque ſint, geſtas pro Sede Apoſtolica, proque Orientalibus Eccleſiis, commendare, mihique tempus illud jam ſatis remotum commemorare, quo mei, rerumque mearum patrocinium ſuſceperas. Liceat mihi hic, pudore quidem tenuitatis meæ ſuffuſo, ipſa Sanctitatis Tuæ verba referre: *Quem* (inquis,) *triginta fere ab hinc annis nobis notum, & acceptum propter obſequia ſua in earumdem Congregationum Inquiſitionis, & Propagandæ Fidei negotiis Nationum Orientalium expediendis laudabiliter præſtita, & tot Volumina, de Orientalibus præſertim, aliiſque rebus jam typis edita, plurimi facimus*. Subdis deinde, Beatissime Pater, majoris in me clementiæ Tuæ cauſſam fuiſſe clariſſimum, ac pientiſſimum Virum Carolum Majellum, prædeceſſorem meum in Præfectura Bibliothecæ Vaticanæ, quo cum totis viginti annis familiariter domi, foriſque, perinde atque cum Parente meo, verſatus ſum: *Ut autem* (recitare pergo Literas Tuas) *Te propenſiori voluntate proſequeremur, hoc effecit illud vitæ tuæ inſtitutum, quod cum diuturna bonæ memoriæ Caroli Majelli Archiepiſcopi Emiſſeni, Viri Clariſſimi, deque eadem Apoſtolica Sede præclare meriti, Nobis, dum viveret, in primis jucundiſſimi acceptiſſimique, ac propter omnigenam eruditionem, ſapientiam, & morum innocentiam maximopere probati, conſuetudine, communi domicilio, victu, ac ſtudiis conjunctum ſuſcipiens conſervaſti. Unde te eidem Carolo, in cujus Canonicatu Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, & in Bibliothecæ Noſtræ Vaticanæ primaria Præfectura ſucceſſiſti, quodammodo ſimilem intuemur, atque diligimus*. Quamobrem quemadmodum Carolus ipſe Majellus eo in Conſiſtorio, (*c*) quod in cauſſa Samuelis Patriarchæ Alexan-

(a) *Dat. die* 1. *Septemb.* 1741.
(b) *Dat. die* 14. *Septemb.* 1741.
(c) *Orat. Conſiſt. Clement. XI. pag.* 141. *in Conſiſt. habit. die* 28. *Aprilis* 1713.

drini habitum eſt, electus eſt a Clemente XI., ut ipſius Patriarchæ Literas Græco idiomate exaratas perlegeret; ita & Sanctitati Tuæ viſum eſt, ut ego Majelli ſucceſſor, quamquam longe impar in omnibus, Literas perlegerem, ac documenta Patriarcharum, Antiocheni Syrorum Maronitarum, & Armeni Cilicum, in Conſiſtoriis, de quibus ſuperius diximus, in quibus non Advocatus Conſiſtorialis, ut tunc temporis eras, ſed Summus, eloquentiſſimuſque, Pontifex peroraviſti, & utrique Pallium impertiviſti.

Quoniam vero de Bibliotheca Vaticana, ejuſque Præfectis ſermo incidit, quæ ei multa, ac pretioſa munera contuliſti, non tam omnibus collata puto, quam mihi ipſi, meumque bonum, meamque utilitatem in communi hoc, publicoque beneficio ſitam eſſe adfirmo, atque profiteor. Indita enim eſt nobis a natura propenſio quædam, amorque rerum, quæ nobis creditæ, ac commiſſæ ſunt, ut ſi augentur, & ornantur, nobis ipſis, noſtroque bono augeri, ornarique videantur. Præerat Majellus, gratoque, ac læto animo geſtiebat, quum Clemens XII. tum impreſſis, tum manuſcriptis Codicibus excipiendis inſigni aulæ additamento Bibliothecæ ſpatia, laxavit, armaria, pluteoſque conſtruxit: Vaſa Etruſca miræ antiquitatis CCCXXVIII., totidemque ærea, argentea, & aurea, antiquorum Ægypti, & Græciæ Regum, ac Romanorum Imperatorum maximi moduli Numiſmata aſſervanda mandavit. Idem mihi ac Majello, animus fuit, Beatissime Pater, idem fructus jucunditatis, quum me Præfecto, Bibliothecam eamdem magnifice, largiterque exornaviſti. Nam Muſeo Carpineo, quod ei dono dediſti, quid illuſtrius, aut pretioſius? Locuples eſt monumentis cum, ſacræ, tum profanæ antiquitatis, numiſmatibus omnis generis Romanorum Pontificum, Imperatorum, Regum, Virorum illuſtrium, ſignis, imaginibus, ac cælaturis ad vivum omnibus impreſſis, ac formatis: aliis denique multis, ac pretioſiſſimis rebus, quarum pars aliqua jam in lucem prodiit opera atque arte celeberrimi viri Michaelis Angeli Bonarotæ. Hujuſmodi egregio muneri aliud addidiſti non minoris pretii, aut æſtimationis. Illud eſt celeberrima Collectio monetarum Summorum Pontificum, a quo tempore primæ quæque ad noſtram uſque ætatem cuſæ ſunt: quas ſumma diligentia, ac ſtudio conquiſitas, ac collectas Clariſs: Vir Xaverius Scylla manu expreſſit, addita cuique inſcriptioni docta expoſitione, eruditiſque notis: quod præclarum Opus manuſcriptum quatuor Tomis in folio continetur. Antiquis hiſce nobilibuſque monumentis accedunt Codices plurimi Mss. Latini, Arabici, Perſici, Sinici, aliique tempore, raritate, argumentis præſtantiſſimi, quibus Vaticanam Bibliothecam locupletaviſti.

Non hujus loci eſt, Beatissime Pater, de ſingulis Urbis locis

locis dicere, quæ liberalitatem, ac magnificentiam Tuam obviis quibuſque oſtendunt, ac prædicant. Prædicat Capitolium auctum per Te, exornatumque ſtatuis, inſcriptionibus, muſivis: prædicant Templa, ædes, fontes, noſocomia, cœmeteria, partim perfecta, partim inſtaurata, partim a fundamentis erecta: omnia denique a Te ad priſcam Urbis majeſtatem revocata, atque adornata: ita ut inter eos Pontifices, qui ſtudium, operamque ſuam in exornanda pulcherrimis ædificiis, præſtantiſſimæque antiquitatis monumentis Urbe collocarunt, tantum emineas, ut jam fere excellere, ac veluti palmam ferre videaris.

Hæc pauca quidem de multis, quæ feciſti, de magnificentia Principis. De doctrina vero, de zelo, de Religione Pontificis quid ſatis dignum dicam? Quid non omnibus notum, non perſpectum? Norunt enim omnes, quam rara eruditio, quam ſagax providentia, quam ampla rerum ſcientiarumque notitia illuſtrent Bullas, (*a*) Brevia Apoſtolica, literas, quas quotidie in lucem emittis, quibuſque cum privatis, tum publicis Eccleſiæ neceſſitatibus conſulis, occurris, mederis. Norunt, quam ſcribendo, ſtudendoque aſſiduus ſis: quam comis, humanuſque in excipiendis, audiendiſque omnibus, qui Te adeunt: quam benignus, patienſque hebdomade qualibet præſides Academicis diſſertationibus, augeſque animos, ac ſtudia Academicorum nunc præmiis, nunc laudatione: quam pius, quam religioſus in viſitandis, colendiſque Sanctorum memoriis, quum eorum dies feſta agitur, potiſſimumque in adeundo, adorandoque fere quotidie Auguſtiſſimo Euchariſtiæ Sacramento, quod perpetuo Romano Populo expoſitum, Romam quoque perpetuo ſervat, ac tuetur. Norunt ſane, BEATISSIME PATER, quam tenax ſis juſtitiæ, rigiduſque cultor omnis æquitatis, quum Te vident non quærentem ſolum quæ ratio cauſſis ſit, quæ mens judicibus: ſed cauſſas ipſas perlegentem, ac ponderantem, & gravibus, æquiſque ſententiis dirimentem, aut definientem. Norunt denique, quam exemplo, quam eloquentia potens ſis: quippe qui in Conſiſtoriis, in Sacris Congregationibus, in Signaturis, ut dicunt, animos auditorum rapis, flectiſque oratione, & veritate magis, quam ſumma auctoritate, aut Pontificia Majeſtate.

At ſi ſumma Auctoritas, & Pontificia Majeſtas reſplenduerunt uſpiam,

---

(a) I. *Sanctiſſimi Domini Noſtri* BENEDICTI PAPÆ XIV. *Bullarium Tom. I. in quo continentur Conſtitutiones, Epiſtolæ, &c. Editæ ab initio Pontificatus uſque ad Annum* 1746. *In Fol. Romæ Typis Sac. Congreg. de Propag. Fide.*

II. *Ejuſdem Orationes Conſiſtoriales quæ dictæ fuerunt in Conſiſtoriis habitis die* 18. *Aprilis.* 8. 10. 11. 13. *&* 14. *Junii, pro Canonizatione quinque Sanctorum una cum ejuſdem Homilia, quæ habita eſt die Natali Sanctorum Apoſtolorum Petri, & Pauli inter Miſſarum Solemnia Romæ* 1746. *in Fol.*

uſpiam, nuſpiam certe magis, quam nuper in ſacroſancta Baſilica Vaticana, quum feſto die Principis Apoſtolorum ſolennem quinque Sanctorum, ut vocant, Canonizationem celebrares. Templum illud, omnium quæ in mundo ſunt, ampliſſimum, parique ſibi ornatu cultiſſimum, Auguſtiſſimus Sacræ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium Senatus, Cœtus Epiſcoporum, qui undequaque, more majorum, advenerant, Principes viri, populique innumeri, qui ex omni orbis parte confluxerant: Pontifex denique BENEDICTUS XIV. ſacrarum veſtium ſplendore, orationis gravitate, majeſtate perſonæ venerandus, ſacris in medio populi ſui operans, nobis omnia hæc quamdam cœli ſpeciem exhibebant. Intuebamur imagines Sanctorum eorum, quos nobis in cœlo Protectores novos dabas, Tecumque deprecabamur, ut, quemadmodum eorum virtutes, res præclare geſtæ, miracula, ſanctimonia, cura præcipue Tua, ſtudio, literis, poteſtate, & ſententia omnium, quas Pontifices proferunt, graviſſima, orbi terrarum innotuerant, ita nobis, ita Eccleſiæ, ejuſque Paſtori, ac Parenti benemerentiſſimo opem ferrent afflictis temporibus præſentem, & opportunam. Debet Tibi, BEATISSIME PATER, grande decus hoc, novumque honorem additum faſtis ſuis Sacroſancta Baſilica noſtra, imo etiam debet quoſcumque pares in poſterum recipiet: lege enim ſanxiſti (*a*) ut quicumque deinceps inter Sanctos referentur, ad ſolam ejus aram, cui cœli claves à Chriſto Domino commiſſæ ſunt, referantur. Debet illud etiam, quod vacante Sede, quum in Romano Clero diſſenſiones orirentur pro habenda hinc inde ſolenni Supplicatione in Feſto Corporis Chriſti, univerſum Clerum in Vaticanum cogi juſſiſti, ibique ſolennitatem agere in poſterum, perinde ac ſi Pontifex viveret: arbitratus hoc Templo Sancti Petri, hoc vicino Cardinalium Conclavi maxime convenire. Ut vero erga Principes Apoſtolorum cultum, ac religionem augeres, decreviſti, (*b*) ut ſeptem diebus infra Octavam eorum feſtivitatis, ſeptem quoque in Eccleſiis, in quibus monumentum eſt aliquod eorum, aut inſignis prærogativa, rite perageretur, recoleretur que memoria illuſtris eorum triumphi, ac Martyrii, quod Urbi, & Orbi terrarum univerſo tantum decus contulit, tantamque dignitatem. Faxit Deus, BEATISSIME PATER, ut inter curas innumerabiles, graviſſimaſque Pontificatus Tui vacet Tibi aliquando id re exequi, quod diu mente volutas, ad majus adhuc, illuſtriuſque Vaticani Templi ornamentum, & incrementum. Gratias ego ipſe ago, quam maximas poſſum, SANCTITATI TUÆ, qui non ſolum in ea Baſilica perfruor honore Canonicatus, ſed etiam Præfectura Archivi,

(a) *Bullar. Pag.* 93. *Dat. die* 23. *Novembr.* 1741.
(b) *Bullar. pag.* 270. *Dat. die* 1. *Aprilis* 1743.

Archivi, quod ſtudio, ac diligentia Tua ita diſtinctum eſt, ac diſtributum, ut quod quiſque cupit, ac quærit, ſponte ſua ejus oculis occurrere videatur.

Eo tandem revertor, BEATISSIME PATER, unde digreſſum res præclariſſimæ a Te geſtæ occupaverant. Rogo itaque, ut perhumaniter, ſicut tuus mos eſt, Opus hoc meum, qualecumque ſit, excipias: ſi minus quod in eo meum eſt, tua ſapientia dignum eſt, quod Sancti Ephræm eſt, ſpero, fore Tibi & acceptiſſimum, & digniſſimum. Perge denique tueri me patrocinio Tuo potentiſſimo, qui polliceor Opus aliud, cujus uberem ſupellectilem jam duobus meis in Orientem itineribus comparavi, quodque, ope Tua, ſubque auſpiciis Tuis emiſſum in lucem, non erit Reipublicæ literariæ inutile, non glorioſiſſimo Nomini literatiſſimi Principis inofficioſum. Vive interea diu, ac feliciter, BEATISSIME PATER, ad Reipublicæ Chriſtianæ bonum, ad literarum decus, ad Urbis ſplendorem: Quod à DEO Optimo Maximo enixe deprecor, atque pedes Tuos, qua par eſt veneratione, provolutus in genua deoſculor.

APPROBATIONES.

Opera S. Ephremi cœleſti doctrina refertiſſima, & vere aurea non eſt noſtrum adprobare, quum hoc egerit Eccleſia Catholica longo ſeculorum lapſu, verum ea maximis extollere laudibus, quod quamvis a nobis in alio horum Operum Volumine præſtitum ſit, attamen iterum atque iterum eas repetere non gravamur, quum nunquam ſatis laudari queant. Sane autem libenter gratulamur præſtantiſſimis illis Viris, qui in iis edendis ſedulam navarunt operam, & præcipue Eminentiſſimo S. R. E. Cardinali Quirinio; & Collegæ itidem noſtro Joſepho Simonio Aſſemano, qui in hac editione tantum ſtudii laboriſque contulit.

Johannes Bottarius.

Volumen tertium Operum S. Ephræm Syri, in quo Sermones ejuſdem varii Græce exarati, a clariſſimo doctiſſimoque Præſule Joſepho Simonio Aſſemano ſummo labore atque diligentia undequaque collecti, iidemque per eum Latine redditi, continentur, jubente Reverendiſſimo Patre Aloyſio Nicolao Ridolfi, Sacri Apoſtolici Palatii Magiſtro, accurate perlegi. In his nihil, quod quidem viderim, quodque quivis facile intelliget, ab optimis moribus, & a catholica fide devium offendi. Senſi autem, dum hæc legerem, animum ad pietatis, ad pœnitentiæ ſtudia, & ad rerum divinarum contemplationem inflammari; veterumque tum chriſtianorum, tum monachorum inſtituta, & virtutes ſum admiratus. Multa præterea quæ ad priſcam Eccleſiæ diſciplinam, ad Sacramentorum vim, & ad fidei dogmata pertinent, ex his perdidici; quapropter Opus tam præclarum luce digniſſimum fore putavi.

Romæ VIII. Idus Decembris anno M. DCC XLVI.

Dominicus Georgius SS. D. N. Benedicti Papæ XIV. ab intimo Sacello.

IMPRIMATUR.

Si videbitur Reverendiſs. P. Mag. Sac. Pal. Apoſtol.

F. M. de Rubeis Archiep. Tarſi Viceſgerens.

IMPRIMATUR.

Fr. Nicolaus Aloyſius Ridolphi Ordinis Prædicat. Sacr. Palatii Apoſtolici Magiſter.

PRO-

PROLEGOMENA
IN TERTIUM TOMUM
OPERUM GRÆCORUM
SANCTI EPHRÆM SYRI

AD SANCTUM PATREM
EPHRÆM SYRUM
GERARDI VOSSII APOSTROPHE.

TAM tandem ſingulari Dei omnipotentis beneficio, Sancte Pater EPHRÆM, omnia tua Opera, quæ ex Oriente in Occidentem aliquando allata, conquiri & inveniri à me potuerunt, e Græco Latina reddidi, Scholiis ac variis lectionibus illuſtravi, & abſoluta ad Dei gloriam & totius Eccleſiæ ſuæ Sanctæ utilitatem, tribus Tomis diſtincta, in ampliſſimo Orbis theatro, urbe ROMA, primum in lucem edidi, & publica atque communia omnibus feci: ut ſicut olim in Oriente, ita & deinceps habeantur atque legantur etiam in Occidente: & ſicut priſcis illis temporibus Tu magnus es habitus in Syria, Græcia, ac Palæſtina: ita & ſeculo hoc noſtro in mirabilibus Dei donis quibus reſplendes, celebreris quoque in ſancta Eccleſia Romana, gaudeaſque magis in cœlis, dum Opera illa tua ubique legi poſthac cernes in terris. Tubæ ductiles (ut alibi pulchre ac vere dicis) ſonuerunt in caſtris filiorum Iſrael in deſerto; at prædicatio Apoſtolorum apud omnes gentes audita eſt: ego vero his addo, & dico, quod ſcripta ac documenta Sanctorum Patrum per totum Chriſtianum orbem pro ſalute credentium divulgata ſint; & tua, EPHRÆM, doctrina in omni deinceps audietur, celebrabiturque Sanctorum Eccleſia. Ad eam olim claritudinem (S. Hieronymo teſte) perveniſti, ut poſt lectionem Scripturarum publice in Eccleſiis Orientis tua ſcripta recitarentur: at poſthac non ſolum in Oriente, ſed & per totum Occidentem ea legi & intelligi commode poterunt, & quidem lingua haudquaquam exotica ac peregrina, ſed Latina, & omnibus auditu pergrata, ac quaſi propria atque domeſtica. Nec amplius opera ullius indigebis Interpretis, per quem loquaris atque intelligaris: ſed ipſe per te Latine loqueris, & optime ab omnibus intelligeris; & inter Latinos Latinus habeberis, ac fructum maximum in univerſa Eccleſia doctis tuis ſcriptis, mellifluiſque Sermonibus jam Latinis facies. O diem illam cunctis jucundiſſimam atque gratiſſimam, quando tua, Ephræm, Opera, quibus tot ſalutis noſtræ continentur traduntur que myſteria, primum in orbem, hancque lucem prodeunt. Te omnes pii, boni, & docti, atque religioſi viri deinceps & agnoſcent omnes, & prædicabunt ſemper, gratiaſque tota aget poſteritas, quod adeo magno Chriſtianæ Reipublicæ uſui fueris & commodo. Et ſane dum rem ipſam penitius mecum expendo, & rerum cauſſas perquiro, Te ob uberrimum, quem in Eccleſia Dei præſtaturus eras fructum, non ſine aliquo occulto myſterio EPHRÆM nuncupatum comperio, nomine convenienter ipſi rei accommodato: nam Ephraim Syris, Chaldæis, atque Hebræis idem ſonat quod καρποφορῶν, ideſt, frugifer, ſive fructum ferens: quam etiam velut myſticam nominis tui interpretationem illa fructiferæ vitis viſio, quæ tibi adhuc puero, parentibuſque tuis in ſomnis apparuit, optime confirmavit, ipſeque rerum poſtea edocuit eventus. Tu enim Ephraim, fertilis es ille Eccleſiæ Euphrates, cujus ſpiritalibus doctrinæ fluentis non ſolum Meſopota-

Tom. 3. Romæ ex Typographia Vaticana 1598. editionis Voſſianæ.

S. Ephræm in Serm. de Proverb.

S. Hieron. in Catalogo.

Interpretatio nominis Ephræm.

ſopotamia tua ac Syria, ſed tota deinceps ſancta irrigabitur Eccleſia. Tu fœcunda es illa Dei vitis, quæ dulcium inſtar racemorum, doctrinæ fructus ubertim Eccleſiæ afferens, multos ubique filios Chriſto paries, eoſque utiliſſimis tuis Sermonibus atque Operibus, quæ nunc emanant, jugiter paſces; reficies, atque oblectabis; & ex perennibus gratiæ fontibus doctrinam tuam hauriens, potum vitæ ſalutarem cunctis fidelibus ſuggeres. Gaude igitur nobiſcum modo, Sancte Pater Ephræm, quod digniſſima illa laborum tuorum monumenta, quæ tot ſeculis magno cum Chriſtianitatis detrimento jacuerunt ſepulta, & quaſi neglecta, nunc tandem ſimul collecta, ac Latine reddita, atque illuſtrata, in lucem ad pios omnium Chriſtianorum uſus edantur, ac in publicum proferantur. Gaude Patrum optime, & Eccleſiæ doctor (ut verbis Nyſſeni utar) clariſſime, quod ſalutaris illa tua doctrina, vitæque ſplendor non ſolum jam toti Chriſtianitati illuceſcet: ſed & omnes qui eam amplecti ac ſequi voluerint, ad ſalutem erudiet, ac in rectitudine fidei confirmabit, conſolidabitque. Gaude ROMA, de cœleſti hoc Eccleſiæ reperto theſauro, qui apud te excultus atque illuſtratus, a te feliciter in omnem jam terram exit: ut omnibus proſit, & cuncto populo Chriſtiano tecum communis reddatur. Gaude denique Sancta mater ECCLESIA, de tot pulcherrimis optimorum ſeminum hujus S. Patris fructibus, in fœcundiſſimo agro tuo nunc plantatis atque rigatis: quorum incrementum tempore opportuno ipſe dabit Dominus.

S. Gregor. Nyſſen. in Vita S. Ephræm.

Sed ad te, EPHRÆM, meum reflecto ſermonem; te appello, & interpello, ut vices mihi pro tot vigiliis atque laboribus tuo nomine ſuſceptis reddas; meuſque aſſiduus apud Deum omnipotentem ſis interceſſor in cælis, qui pro te diu multumque laboravi in terris: Eccleſiæ quoque Dei cauſſam agas ac tuearis, ipſique inter tot rerum perturbationes atque procellas (quibus hodie exagitatur, hinc ab impiis hæreticis, iſthinc ab immaniſſimis Chriſtiani nominis hoſtibus Turcis, illinc ab improbæ vitæ Chriſtianis, qui nomen quidem habent, ſed factis, proh dolor, turpiter nimis abnegant) ſuccurras. Subveni, inquam, ac patrocinare juſtiſſimis Eccleſiæ cauſſis; & ſicut olim te fortiter objeciſti impiis Arianis, & furioſis Manichæis, improbis Apollinariſtis, ac perfidis Marcioniſtis, Catharis, Ophitis, Cauchitis, Euchitis, Paullianis, Eunomianis, Valentinianis, Vitalianis, & impuris Borborianis, aliiſque nefariis hæreticis tunc graſſantibus: ita quoque hoc noſtro calamitoſo ſeculo, temurum & antemurale opponas tot Eccleſiæ inimicis, & hæreticorum monſtris adeo paſſim ſævientibus, & univerſam Religionem conturbantibus; eorumque impios conatus, ac temerarios auſus ſtrenue per arma virtutis potentiæ Dei, & propugnacula ſanctæ tuæ doctrinæ, retundas, obtundas, confundas: & pacem atque tranquillitatem tandem ECCLESIÆ univerſæ concilies; quam nobis omnibus Auctor ac dator ipſe pacis concedat, qui eſt benedictus in ſecula.

De his hæreticorum monſtris invenies apud S. Ephræm in ſuo Teſtamento.

SANCTI

SANCTI PATRIS NOSTRI
EPHRÆM SYRI
NARRATIO AD MONACHOS DE SUA CONVERSIONE.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΦΡΑΙΜ.

A Ὁ Ἅγιος Ἐφραὶμ διηγῆτο τοῖς παραβάλλουσιν πρὸς αὐτὸν ἀδελφοῖς ὠφελείας χάριν περὶ ἑαυτοῦ λέγων. Ὅτε ἤμην παῖς ὡς ἐτῶν δεκατεσσάρων, πάνυ ἐγενάμην ἀκατάστατος. Ἐν μιᾷ οὖν ἔπεμψάν με οἱ γονεῖς μου εἰς τὸ προάστειον ἔξω τῆς πόλεως. ἀπερχόμενος οὖν εὑρίσκω κατὰ τῆς ὁδοῦ μέσον τῆς ὕλης μίαν βουθήλειαν ἔγκυον βοσκομένην. Εἶτο δὲ ἡ βουθήλεια ἑνὸς πτωχοῦ. B Λαμβάνω οὖν λίθους καὶ ἠρξάμην καταδιώκειν τὴν βουθήλειαν κατὰ τῆς ὕλης. Ἐπὶ τοσοῦτον δὲ ἔδραμον ὀπίσω αὐτῆς μετὰ λίθων μέχρι ἑσπέρας βαθείας. ἦν γὰρ ἑτοιμόγενος ἕως οὗ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν εἰς τὰ ἐνδότερα μέρη τῆς ὕλης, καὶ ἐψόφισεν. Ἐάσας οὖν αὐτὴν νεκρὰν ἀνεχώρησα. Τῇ νυκτὶ δὲ τὰ θηεία ἔφαγον αὐτήν. C ὑπήντησα δὲ κατὰ τὴν αὐτὴν ὕλην τὸν πτωχὸν, οὗτινος ὑπῆρχεν ἡ βουθήλεια, ζητοῦντα αὐτήν. ἠρώτησεν δέ με λέγων. τέκνον· πολλάκις ὑπήντησας βουθήλειαν ἔγκυον κατὰ τῆς ὕλης ταύτης. Ἐγὼ οὐ μόνον οὐκ ἔδωκα αὐτῷ ἀπόκρισιν, ἀλλὰ καὶ ὕβρισα αὐτὸν ἐσχάτως. Ἔλαχεν οὖν με κατὰ μῆνα ἡμερῶν. καὶ πάλιν ἀπέστειλάν με οἱ γονεῖς μου εἰς τὸ προάστειον. D Ὡς οὖν ὑπῆγον, ὤψισέν μοι κατὰ τὴν ὁδόν. Εὗρον δέ με ποιμένες προβάτων κατὰ τῆς ὕλης. καὶ εἶπον πρός με· ἀδελφὲ, ποῦ ἀπέρχῃ τὴν ὥραν ταύτην; Ἐγὼ δὲ εἶπον πρὸς αὐτούς. οἱ γονεῖς μου ἀπέστειλάν με ἕως τοῦ προαστείου. κἀκεῖ ἀπέρχομαι. Λέγουσι δέ μοι καὶ αὐτοί. κέκλικεν ἤδη ἡ ἡμέρα καὶ πρὸς ἑσπέραν ἐστίν. E ἀλλὰ δεῦρο κοιμήθητι μεθ' ἡμῶν, καὶ τῷ πρωῒ ἀπελεύσεις τὴν ὁδόν σου. ὡς οὖν ἀπῆλθον, καὶ ἔμεινα πρὸς αὐτοὺς τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ. ἐπέῤῥιψαν θηρία εἰς τὴν μάνδραν, καὶ ἐσκόρπισαν τὴν ἀγέλην κατὰ τῆς ὕλης. Ἐκράτησάν με οἱ κύριοι τῆς ποίμνης λέγοντες. ὅτι σὺ εἶ ὁ ἀνέγκας

A SANCTUS Abbas Ephræm, accedentibus ad ipſum fratribus, de ſeipſo utilitatis cauſſa enarravit, dicens: Quando adhuc puer eſſem, incompoſitis moribus exſtiti. Quodam igitur die, parentes mei in ſuburbium extra civitatem miſerunt me: quo dum abirem, reperi per viam in medio ſylvæ, juvencam unam ferentem B uterum, paſcentem; erat autem pauperis cujuſdam juvenca. Acceptis ergo lapidibus, perſequi cepi juvencam per ſyluam. Tantopere autem eam inſecutus ſum lapidibus, ad profundam uſque veſperam erat: enim vicina partui: quouſque in terram caderet, in interiores partes ſylvæ, & poſtremum pedum crepitum ederet: relicta igitur illa mortua, ſeceſſi, noctuque C feræ devorarunt eam. Obvium autem in eadem ſylva habui pauperem, cujus erat juvenca, quærentem illam; qui me interrogabat: Fili, nonne ſæpe occurriſti juvencæ prægnanti, in ſylva iſta? Ego vero non ſolum non reſpondi ipſi, ſed etiam contumeliis illum per ſummam injuriam oneravi. Accidit autem poſt menſem dierum, ut me iterum parentes mei ad ſub- D urbium mitterent: Cum igitur irem, adveſperaſcere mihi cepit, dum adhuc eſſem in via. Invenerunt autem me paſtores ovium, in ſylva, & dixerunt ad me: Frater, quo pergis hora iſta? Ad quos ego: parentes mei uſque ad ſuburbium me miſerunt, & eo proficiſcor. At illi: Inclinata jam eſt dies, & adveſperaſcit: quare huc ad nos E diverte, & apud nos requieſce; mane reliquum viæ perficies. Ut ergo ſeceſſi ac manſi apud eos, nocte illa in caulam feræ irruerunt, quæ gregem per ſylvam diſperſerunt. Apprehenderunt autem me domini gregis, objicientes quod ego fures induxiſſem, qui

Tom. 2. Romæ ex Typographia Vaticana 1593. editionis

qui gregem ovium invaſiſſent, diſperſiſſentque. Mihi vero neganti, & juranti nullam in me culpam reſidere; non crediderunt, ſed perſtiterunt dicere, quod ego ſuffuratus eſſem, diſperſiſſemque illorum oves. Demum ergo me cubito ligatum tradiderunt Prætori, qui me detrudendum mandavit in carcerem; ubi duos viros vinctos reperi, quorum alter falſo inſimulabatur homicidii, alter vero adulterii. Peregi autem in carcere dies quadraginta; poſt quos, mihi dormienti aſtitit adoleſcentulus quidam aſpectu terribilis, ad me placida voce dicens: Ephræm, quid in iſto agis carcere? Ad quem ego: Domine, aſpectu tuo ita ſum perculſus, ut omnes me vires deficiant. Ad me autem adoleſcentulus: Noli timere, ſed dic mihi cauſſam tuam. Sumpta igitur majori ex manſuetis illius verbis fiducia, cum multis lacrymis dixi ad illum: Domine Domine, miſſus ſum à parentibus meis ad ſuburbia, & me veſpera oppreſſit in via; invenerunt autem me paſtores ovium, qui me apud ſe detinuerunt: eademque nocte, ovile invaſerunt feræ, quæ univerſum gregem diſperſerunt. Tenuerunt autem me domini ovium, objicientes quod fures ego adduxiſsem, qui gregem ovium ſuarum invaſiſſent, diſperſiſſentque. Quare vinctum me tradiderunt Prætori. Ego autem inſons ſum Domine, & illi injuſte me calumniati ſunt. Atque ille vultu ſubridens: & ego, inquit, te culpa vacantem novi, quod ad hoc attinet, illamque mere calumniam eſſe. Scio tamen quid paucis ante diebus egeris, quomodo lapidibus inſecutus ſis juvencam pauperis viri, eamque occideris. Intellige ergo, non eſſe injuſtitiam apud Deum: ſed judicia Domini abyſſus multa. (*Pſalm. 35.*) Et ut cognoſcas viros quoque iſtos qui tecum detinentur in carcere, extra culpam eſſe in eo, ſuper quo accuſati ſunt, & in vincula conjecti. Verum interroga illos, & intelliges illos non intempeſtive vinculis iſtis detineri: ut ſcias quod juſtus ſit Dominus, & juſtitias dilexit. (*Pſalm. 10.*) Et hoc referens, qui mihi apparuit adoleſcens, evanuit. Mane autem facto, vocatis ad me viris, qui mecum in carcere erant, dixi ad illos: Fratres, ob quam cauſſam incluſi eſtis in carcere iſto? Reſpon-

A ἐνέγκας κλέπτας, καὶ αὐτοὶ ἐπέβησαν καὶ ἐσκόρπισαν τὴν ποίμνην τῶν προβάτων. Ἐμοῦ δὲ ἀρνουμένου καὶ ὀμνύοντος, ὅτι οὐκ ἔχω πρᾶγμα, οὐκ ἐπίστευσάν μοι. ἀλλ' ἐπέμενον λέγοντες· ὅτι σὺ εἶ ὁ κλέψας καὶ σκορπίσας τὴν ποίμνην τῶν προβάτων ἡμῶν. Τέλος οὖν ἔδησάν με ἐξ ἀγκῶνος καὶ παρέδωκάν με τῷ ἐπάρχῳ. Ὁ δὲ ἐκέλευσέν με βληθῆναι ἐν τῇ φυλακῇ. Ἔβαλον δέ με οἱ ταξεῶ-
B ται ἐν τῇ φυλακῇ. Εὗρον δὲ ἐν τῇ φυλακῇ δύο ἄνδρας δεσμίους. ὧν εἷς ἐσυκοφαντεῖτο εἰς φόνον, ὁ δὲ ἕτερος εἰς μοιχείαν. Ἐποίησα δὲ ἐν τῇ φυλακῇ ἡμέρας τεσσαράκοντα. καὶ μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας παρίσταταί μοι τὶς νεανίσκος φοβερὸς καθ' ὕπνους. καὶ λέγει μοι πραείᾳ τῇ φωνῇ. Ἐφραίμ, τί ποιεῖς ἐς τὸ δεσμωτήριον τοῦτο; ἐγὼ δὲ εἶπον πρὸς αὐτόν. Δέσποτα ἐν τῇ ὀπτασίᾳ σου ἐφοβήθην φό-
C βον μέγαν σφόδρα. καὶ ἀπέστη ἡ ἰσχύς μου ἀπ' ἐμοῦ. Εἶπεν δὲ πρός με ὁ νεανίσκος, μὴ φοβοῦ. ἀλλ' εἰπέ μοι τὸ πρᾶγμα σου. Ἔλαβον οὖν μικρὸν θάρσος ἀπὸ τῶν πραείων ῥημάτων αὐτοῦ, καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν μετὰ πολλῶν δακρύων. Δέσποτα, δέσποτα, ἐπέμφθην παρὰ τῶν γονέων μου εἰς τὸ προάστειον. καὶ δὴ ὤψισέν μοι κατὰ τὴν ὁδόν, εὗρον δέ με ποιμένες προβάτων, καὶ ἔλαβόν με τοῦ ποιῆσαι
D μοι μονὴν πρὸς αὐτούς. Αὐτῇ δὲ τῇ νυκτὶ ἐπέβησαν θηρία τῇ μάνδρᾳ τῶν προβάτων, καὶ πᾶσαν τὴν ἀγέλην ἐσκόρπισαν. Ἐκράτησαν δέ με οἱ κύριοι τῶν προβάτων λέγοντες. ὅτι σὺ εἶ ἐνέγκας κλέπτας οἵτινες ἐπέβησαν, καὶ ἐσκόρπισαν τὴν ἀγέλην τῶν προβάτων ἡμῶν. ἔδησάν με, καὶ παρέδωκάν με τῷ ἄρχοντι. Οὐκ ἔχω δὲ Δέσποτα πρᾶγμα, ἀλλ' ἐσυκοφάντησάν με. Ὁ δὲ ὑπομειδιάσας
E τῷ προσώπῳ λέγει μοι. Κἀγὼ οἶδα ὅτι οὐκ ἔχεις πρᾶγμα εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο. ἀλλὰ συκοφάντησαι. Ἀλλ' οἶδα, τί ἐποίησας πρῶτον ὀλίγων τούτων ἡμερῶν, πῶς κατεδίωξας μετὰ λίθων τὴν βουθήλειαν τοῦ πτωχοῦ, καὶ ἀπέκτεινας. Γινώσκω δέ, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀδικία παρὰ τῷ Θεῷ, ἀλλὰ τὰ κρίματα Κυρίου ἄβυσσος πολλή. πρὸς δὲ τὸ γινώσκειν σε, ὅτι καὶ οἱ ἄνδρες οὗτοι οἱ ὄντες
F μετὰ σοῦ εἰς τὸ δεσμωτήριον, ἀναίτιοι εἰσὶν εἰς τὸ πρᾶγμα, ὅπερ κατηγορήθησαν, καὶ εἰσὶν δέσμιοι. ἀλλὰ ἀνάκρινον αὐτοὺς καὶ μανθάνεις, ὅτι οὐκ ἀκαίρως εἰσὶν εἰς τὸ δεσμωτήριον τοῦτο. Καὶ ἵνα γνῷς, ὅτι δίκαιος ὁ Κύριος, καὶ δικαιοσύνας ἠγάπησεν. Καὶ τοῦτο εἰπὼν ὁ ὀφθείς μοι νεανίας ἀνεχώρησεν. πρωΐας δὲ γεναμένης προσεκαλεσάμην πρὸς ἐμαυτὸν τοὺς ἄνδρας τοὺς ὄντας σὺν ἐμοὶ εἰς τὸ δεσμωτή-

μωτήριον, καὶ εἶπον πρὸς αὐτούς. Ἀδελφοὶ διὰ ποίαν αἰτίαν ἐστὲ ἐγκατάβλειστοι εἰς τὸ δεσμωτήριον τοῦτο; Εἶπεν δὲ ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν, ἐγὼ εἰς φόνον κατεπλάκην, καὶ ἀναίτιός εἰμι τοῦ πράγματος. Εἶπεν δὲ καὶ ὁ ἕτερος. κἀγὼ εἰς μοιχείαν κατεπλάκην, καὶ ἀναίτιός εἰμι τοῦ πράγματος. εἶπον δὲ πρὸς αὐτούς· πάντως. Ἀλλά τινα εἰσὶν ἁμαρτήματα βαρέα πεπλημμελημένα παρ' ὑμῶν καὶ διὰ τοῦτο παρεχωρήθητε ὑπὸ τῆς προνοίας τοῖς ἐγκλήμασι τούτοις καταπλακῆναι. λέγει δὲ ὁ εἰς τὸν φόνον καταπλεκόμενος· ὄντως ἐγὼ ὑμῖν λέγω τὴν ἁμαρτίαν μου. Πρὸ τῶν ὀλίγων ἡμερῶν τούτων παρερχόμενον τὴν γέφυραν τοῦ ποταμοῦ ἔξω τῆς πόλεως. ἄλλοι δὲ δύο ἄνδρες ἤρχοντο κατόπισθέν μου· ἐποίησαν δὲ εἰς ἀλλήλους φιλόνικον, ἐπιχείρησαν δὲ ἀλλήλοις, ὑπερίσχυσεν δὲ ὁ εἷς τοῦ ἑτέρου καὶ ἔρριψεν αὐτὸν ἄνωθεν ἐκ τῆς γεφύρης εἰς τὸν ποταμὸν, καὶ ἀνεχώρησεν· ἐμοῦ δὲ παρερχομένου ἠδυνάμην δοῦναι αὐτῷ χεῖρα, καὶ σῦραι αὐτὸν ἐκ τοῦ ποταμοῦ, ἵνα μὴ ἀποθάνῃ. Ἐκείνου δὲ κράζοντος καὶ παρακαλοῦντος μετὰ πολλῶν δακρύων, ὥστε δοῦναι αὐτῷ χεῖρα, ἀλλ' ἔασα αὐτόν· ὡς δὲ ἐπὶ ὥραν πολλὴν ἐπύκτευσεν, καὶ οὐκ ἠδυνήθη ἐξελθεῖν ἐκ τοῦ ὕδατος. Ἐπῆρεν αὐτὸν τὸ ῥεῦμα τοῦ ποταμοῦ, καὶ ἀπέθανεν, ἐμοῦ ἱσταμένου καὶ θεωροῦντος. Αὕτη ἐστὶν ἡ ἁμαρτία μου. Καὶ οἶδα ἀκριβῶς, ὅτι διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην παρεχώρησέν με ὁ θεὸς συκοφαντηθῆναι καὶ βληθῆναι εἰς τὸ δεσμωτήριον τοῦτο. οὐ γάρ ἐστιν ἀδικία παρὰ τῷ θεῷ. Εἶπεν δὲ καὶ ὁ ἕτερος ὁ εἰς τὴν μοιχείαν κατηγορούμενος. εἴπω ὑμῖν κἀγὼ τὴν ἁμαρτίαν μου. Πρὸ τῶν δύο ἐτῶν τούτων γέγονεν πρᾶγμα τοιοῦτον. ἦσαν δύο ἀδελφοὶ στρατιῶται, ἐν ὑπάρξει πολλῇ ὑπάρχοντες. Εἶχον δὲ καὶ ἀδελφὴν χήραν. ὑπῆρχον δὲ ἀμέριστοι τὴν ὑπόστασιν αὐτῶν τὴν γονικήν. Ἡ οὖν ἀδελφὴ αὐτῶν ἡ χήρα ἐζήτει τὸ ἐπιβάλλον αὐτῇ τῆς οὐσίας τῶν γονέων. Οἱ δὲ ἀδελφοὶ αὐτῆς μὴ θέλοντες δοῦναι αὐτῇ τί ποτε, ἐζήτουν πρόφασιν κατ' αὐτῆς, ὅπως δυνηθῶσιν ἐκβάλαι αὐτὴν ἐκ τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν τῆς γονικῆς ἀκληρονόμητον. Καὶ δὴ συκοφαντοῦσιν ἀμφότεροι τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν, ὅτι ἐπόρνευσεν, λέγοντες ἔχειν καὶ μάρτυρας συγγινώσκοντας τὸ πρᾶγμα. ἡ δὲ κόρη διωμνύετο λέγουσα, ὅτι οὐκ οἶδα τὸ λεγόμενον. τῶν δὲ διαβεβαιουμένων παραστῆσαι τὸ πρᾶγμα, ἐστήθη μεταξὺ αὐτῶν παρουσία μαρτύρων, ὅτι οἱ παραστήσουσιν αὐτὴν ἐξελθεῖν αὐτὴν ἀκληρονόμητον ἐκ τῆς γονικῆς αὐτῆς ὑποστάσεως. Ἔρχονται οὖν πρός με ἀμφότεροι οἱ ἀδελφοὶ, καὶ παρεκάλεσάν με λέγοντες

A pondit autem unus ex illis : Ego homicidii crimine implicor, verum hujus culpa vaco. Et alter : Detineor, inquit, cauſſa adulterii, & hujus quidem ſum criminis expers. At ego ad ipſos : planè ; verum quænam ſunt a vobis gravia commiſſa peccata, ob quæ permiſſi eſtis a providentia, hiſce criminibus & accuſationibus implicari ? Cui alter ille, qui ob homi-
B cidium detinebatur : Vere ego vobis peccatum meum enunciabo : Ante paucos hos dies, pertranſibam pontem fluvii extra civitatem ; alii autem duo viri poſt me veniebant, inter quos ſuborta eſt contentio, atque adeo ad manus ventum eſt : cumque alter in alterum invaluiſſet, dejecit illum ex ponte deſuper in fluvium, & abiit. Cumque ego pertran-
C ſirem, potuiſſem illi manum præbere & extrahere eum ex fluvio, ne moreretur : At illo vociferante, & opem meam cum multis lacrymis implorante, ut illi manus porrigerem, ego nolui, ſed illo relicto, abii. Ut autem multum diuque luctatus eſſet, nec aqua exire poſſet, ſuſtulit illum unda fluvii, & periit, me adſtante & inſpectante. Iſtud meum
D eſt peccatum, & certo ſcio, quod illius cauſſa, permiſit me Deus calumniis premi, & in carcerem iſtum detrudi : Non enim eſt injuſtitia apud Deum. Dixit vero & alter, qui accuſabatur adulterii : Commemorabo & ego peccatum meum : Ante duos hos annos, res contigit ejuſmodi : Erant duo fratres milites, quibus magna obvenerat a parentibus
E hæreditas, quam cum nondum inter ſe diviſiſſent, illorum ſoror vidua eam partem requirebat, quæ ad ſe pertineret : Fratres autem cum nollent ei quidquam dare, cauſſam quærebant, qua illam poſſent de patrimonii poſſeſſione dejicere ; ac proinde calumniis ambo ſororem propriam obruere ſtudebant, quod in fornicatione vixiſſet, aſſerentes ſe iſtius rei teſtes
F habere. At puella jurejurando affirmabat, ſe illius conſciam non eſſe, quod objiciebatur. Iſtis vero adſeverantibus ſe rem eam probaturos ; convenit inter illos in præſentia teſtium, ut ſi eam de fornicatione convicerint, protinus eam hæreditate ac patrimonio paternorum bonorum excludendam. Venerunt ergo ad me fra-

2. Par. 19.

fratres ambo, rogantes ut me ante faciem ſororis ſiſterem, eamque teſtimonio meo ſimul cum ipſis premerem, atque convincerem de fornicatione, revera per ipſam commiſſa, & quod illius conſcius eſſem: ut poſſent exhæredem illam paternorum ſuorum bonorum, & patrimonii facere: & dabimus, inquiebant, tibi quinquaginta numiſmata. Ego autem acceptá conditione, me ante faciem puellæ conſtitui, mihique vere de facto illius conſtare, quod ſcortata eſſet, aſſeveravi, licet verum non eſſet; & ſic eam bonis paternis ejecimus, & exhæredem patrimonii ſui declaravimus. Atque hoc meum eſt peccatum, quod commiſi. De adulterio autem, cujus nuper accuſatus ſum, & cur hoc in carcere detineor, non habeo culpam. Dixerunt autem ambo ad me: At tu frater, quam ob cauſſam in iſtos conjectus es carceres? Atque ego ad illos: Ante duos hos menſes, miſerunt me parentes mei ad ſuburbia extra civitatem: & quia ad veſperum inclinabat jam dies cum adhuc eſſem in via, detinebant me paſtores ovium, urgentes, ut manerem apud eos. Nocte vero illa, lupi oves adorti, univerſum gregem diſſiparunt. Domini autem, allegantes quod ego fures ſubornaſſem, qui raperent atque diſpergerent oves gregis; me apprehenſum, ac vinculis conſtrictum, tradiderunt Judici, atque hæc eſt cauſſa, cur iſto carcere detinear. At viri ad me: Numquid aliquando delictum aliquod ipſe commiſiſti, propter quod divina providentia te permiſerit in ejuſmodi devenire periculum, & in iſtum detrudi carcerem? Ad quos ego: Ipſam rei veritatem vobis aperiam, dicamque quid egerim: Multum cum eſſem inſtabilis, ac diſſolutus per peccata mea, miſſus ſum quodam die in ſuburbium noſtrum à parentibus meis; quo pergens, offendi quandam juvencam prægnantem in paſcuis ſylvæ, arreptiſque lapidibus inſequi eam cepi per ſylvam, & tamdiu quidem eam lapidibus ſum inſectatus uſque ad veſperam, quoad illam in interiores receſſus ſylvæ conjeci: erat autem partui proxima: quare cecidit ex curſu, & animam ſupplodendo pedibus efflavit. Erat autem juvenca pauperis cujuſdam viri, quam ut jam

A γοντες. ὅτι στῆθι κατὰ πρόσωπον τῆς ἀδελφῆς ἡμῶν καὶ καταμαρτύρησον αὐτῆς σὺν ἡμῖν, ὅτι ἀληθῶς ἐπόρνευσεν. καὶ ὅτι συγγινώσκεις τὸ πρᾶγμα ὅπως δυνηθῶμεν αὐτὴν ἐκβαλεῖν ἐκ τῆς ὑπάρξεως τῶν γονέων ἡμῶν ἀκληρονόμητον. καὶ παρέχομέν σοι ν'. νομίσματα. Ἐγὼ δὲ ἔστην κατὰ πρόσωπον τῆς κόρης. Ὅτι ἀληθῶς γινώσκω τὸ πρᾶγμα, ὅτι ἐπόρνευσεν. Ὅπερ οὐκ ἦν ἀληθῶς. καὶ ἐξεβάλο-
B μεν αὐτὴν ἐκ τῆς γονικῆς ὑπάρξεως ἀκληρονόμητον αὕτη ἐστὶν ἡ ἁμαρτία μου. Περὶ δὲ τῆς μοιχείας εἰς ἣν ἀρτίως κατηγοροῦμαι. καὶ εἰμὶ ἐν τῇ φυλακῇ ταύτῃ. οὐκ ἔχω πρᾶγμα. Εἶπον δὲ ἀμφότεροι πρός με. Καὶ σὺ ἀδελφὲ διὰ ποίαν αἰτίαν ἐκβλήθης εἰς τὸ δεσμωτήριον τοῦτο; Εἶπον δὲ κἀγὼ πρὸς αὐτούς. Πρὸ τῶν δύο μηνῶν τούτων ἔπεμψάν με οἱ γονεῖς μου εἰς τὸ προάστειον ἔξω τῆς
C πόλεως. καὶ ὠψισέν μοι κατὰ τὴν ὁδόν. ἔλαβον δέ με ποιμένες προβάτων τοῦ ποιῆσαι με μονὴν πρὸς αὐτούς. Τῇ δὲ νυκτὶ ἐκείνῃ ἐπέβησαν θηρία εἰς τὴν μάνδραν τῶν προβάτων, καὶ πᾶσαν τὴν ποίμνην ἐσκόρπισαν. Ἐκράτησαν δέ με οἱ κύριοι τῶν προβάτων λέγοντες, ὅτι σὺ ἤνεγκας κλέπτας τοὺς κλέψαντας, καὶ σκορπίσαντας τὴν ποίμνην τῶν προβάτων ἡμῶν. ἔδησαν δέ με καὶ
D παρέδωκάν με τῷ Ἄρχοντι. Ἕνεκεν τούτου εἰμὶ εἰς τὸ δεσμωτήριον τοῦτο. Εἶπον δὲ οἱ ἄνδρες πρός με. Μὴ καὶ αὐτὸς τίποτε πλημμέλημα ἐποίησας, ἵνα παραχωρηθῇς ὑπὸ τῆς προνοίας περιπεσεῖν τῷ πειρασμῷ τούτῳ, καὶ βληθῆναι εἰς τὸ δεσμωτήριον τοῦτο; εἶπον δὲ ἐγὼ πρὸς αὐτούς. Ὄντως ἐγὼ ὑμῖν λέγω τί ἐποίησα. πολὺ ἤμην ἀκατάστατος, ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν μου. ἐπέμφθην οὖν μιᾶς ὑπὸ τῶν
E γονέων μου εἰς προάστειον. Καὶ ὑπάγων εὗρον μίαν βουθήλειαν ἔγκυον κατὰ τῆς ὕλης βοσκομένην. λαμβάνω οὖν λίθους καὶ ἠρξάμην καταδιώκειν αὐτὴν κατὰ τῆς ὕλης. ἐπὶ τοσοῦτον δὲ ἔδραμον ὀπίσω αὐτῆς μετὰ λίθων μέχρι ἑσπέρας βαθείας. Ἕως οὗ ἔβαλον αὐτὴν εἰς τὰ ἐνδότερα μέρη τῆς ὕλης. ἦτο δὲ καὶ ἑτοιμότοκος. Ἔπεσεν οὖν ἐκ τοῦ δρόμου, καὶ ἐψόφισεν. ἦτο δὲ ἡ βουθήλεια ἑνὸς πτω-
F χοῦ. ὡς οὖν ἴδον τὴν βουθήλειαν ἀποθανοῦσαν ὑποστρέφων ὑπήντησα τοῦ πτωχοῦ, οὗ τινος ὑπῆρχεν ἡ βουθήλεια, κλαίοντα, καὶ ζητοῦντα αὐτήν. ἠρώτησεν δέ με λέγων. τέκνον μου πολλάκις ὧδε πουποτε ἴδες βουθήλειαν ἔγκυον; ἐγὼ δὲ οὐ μόνον οὐκ ἔδωκα αὐτῷ ἀπόκρισιν, ἀλλὰ καὶ ἐνύβρισα αὐτὸν ἐσχάτως. Αὕτη ἐστὶν ἡ ἁμαρτία μου. Τῇ οὖν ἐπαύριον ἐκάθισεν ὁ ἄρχων ἐπὶ τοῦ βήματος, καὶ παρέθηκαν ἔμπροσθεν αὐτοῦ τὸ τριπάσσαλον καὶ πάντα

πάντα τὰ βασανιστήρια. Καὶ ἐκέλευσεν παραστῆναι ἡμᾶς εἰς τὴν ἐξέτασιν. ἦλθον οὖν οἱ ταξεῶται εἰς τὸ δεσμωτήριον, καὶ περιέθηκαν ἡμῖν κλοιὰ σιδηρᾶ κατὰ παντὸς τοῦ σώματος. καὶ παρέστησαν ἡμᾶς τῷ δικάζοντι. τοῦ δὲ ἄρχοντος κελεύσαντος εἰσαχθῆναι τοὺς δεσμίους, ἀπέδυσαν τὸν εἰς τὸν φόνον συκοφαντούμενον, καὶ σχηματίσαντες αὐτὸν ἔστησαν εἰς τὸ μέσον τῆς θεωρίας δεδεμένον ἁλύσεις σιδηρᾶς. Τοῦ δὲ ἄρχοντος ἐπερωτῶντος αὐτὸν εἰπεῖν τὴν ἀλήθειαν πρὸ τῶν βασάνων, πῶς τὸν φόνον πεποίηκεν, ἐπέμενεν λέγειν, μὴ ἔχειν πρᾶγμα, ἀλλὰ παντελῶς ἀναίτιον εἶναι. Καὶ ἐκέλευσεν βασανισθῆναι αὐτόν. ἐπὶ πολὺ δὲ βασανισθέντος αὐτοῦ, καὶ ἀποφανθέντος αὐτοῦ ἀναιτίου, ἐκέλευσεν ὁ ἄρχων ἀπολυθῆναι αὐτόν. Ἐκέλευσεν δὲ ὁ ἄρχων παραστῆναι τὸν δεύτερον τὸν εἰς τὴν μοιχείαν λοιδορούμενον. ἀποδύσαντες δὲ αὐτὸν, καὶ σχηματίσαντες ἔστησαν εἰς τὸ μέσον. τούτου δὲ γινομένου φόβος μέγας καὶ τρόμος ἔπεσεν ἐπ' ἐμὲ ἔχων ἐν βεβαίῳ, ὅτι πάντως κἀγὼ ἤμελλον εἰσελθεῖν εἰς τὸ μέσον ὡς καὶ οἱ λοιποί. Λοιπὸν ἔκλαιον, καὶ ἀνεκαλούμην, καὶ ἐκ τοῦ φόβου ὀλιγοψύχησα. Οἱ δὲ παρεστάμενοι δήμιοί τε καὶ ταξεῶται θεωροῦντές με τρέμοντα ἅμα καὶ κλαίοντα, κατεγέλουν μοι λέγοντες. τί κλαίεις παιδίον, ὅτε τὰ κακὰ ἐποίεις οὐκ ἐδεδοίκεις. καὶ νῦν κλαίεις ὅτε οὐδὲν ὠφελεῖς; μὴ φοβοῦ ἀρτίως. καὶ σὺ εἰσέρχῃ εἰς τὸ μέσον. ἐγὼ δὲ τούτων ἀκούων τῶν ῥημάτων πλεῖον ἐτήκετο ἐν ἐμοὶ ἡ καρδία μου. βασανισθέντος δὲ καὶ τοῦ ἑτέρου, καὶ αὐτοῦ ἀναιτίου εὑρεθέντος, ἐκέλευσεν ὁ ἄρχων, καὶ ἀπέλυσεν αὐτόν. Ἐκέλευσεν δὲ καὶ ἐμὲ βληθῆναι σιδηροδέσμιον εἰς τὸ δεσμωτήριον. ἐποίησα δὲ ἐκεῖ μόνος ἄλλας τεσσαράκοντα ἡμέρας. καὶ φέρουσιν οἱ ταξεῶται τρεῖς ἄνδρας δεσμίους εἰς τὸ δεσμωτήριον. ἠσφαλίσαντο δὲ αὐτοὺς ἐν τῷ ξύλῳ, καὶ ἀνεχώρησαν. Ἐποίησα δὲ μετὰ τῶν ἀνδρῶν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ἄλλας ἡμέρας λ'. παρέστη δέ μοι κατ' ὄναρ ὁ φανείς μοι τὸ πρότερον, καὶ λέγει μοι. τί ἐστιν Ἐφραίμ, ἠρώτησας τοὺς ἄνδρας οὓς εὗρες ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ; ἐγὼ δὲ εἶπον πρὸς αὐτόν. ναὶ δέσποτα. καὶ ἐξείπω αὐτὰ πάντα τὰ ῥηθέντα μοι παρὰ τῶν ἀνδρῶν. καὶ λέγει μοι. βλέπεις δικαιοκρισίαν θεοῦ; ἵνα δὲ γινώσκεις, ὅτι οὗτοι οἱ τρεῖς ἄνδρες οἱ ὄντες μετὰ σοῦ σήμερον ἐγκατάκλειστοι εἰς τὸ δεσμωτήριον. Οἱ δύο εἰσὶν οἱ συκοφαντήσαντες τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν εἰς τὴν πορνείαν καὶ ἐξήγαγον αὐτὴν ἐκ τῆς ὑπάρξεως τῶν γονέων αὐτῆς ἀκληρονόμητον. περὶ ὧν καὶ τὴν ἀφήγησίν σοι ἐποιήσατο ὁ ἀνὴρ ὁ παραπολυθεὶς τοῦ

δεσμω-

A ut jam vidi mortuam, reverſus occurri in via pauperi illi, cujus erat juvenca, flenti, eamque quærenti. Atque ego interrogatus ab illo, numquid juvencam ſuam uterum gerentem alicubi vidiſſem? non ſolum non reſpondi, verum etiam contumeliis illum quamplurimis oneravi: & iſtud peccatum eſt, quod commiſi. Poſtridie autem judice pro tribunali ſedente, conſtituerunt B coram illo tripalſalum, & quæcunque alia tormentorum genera: juſſitque nos ſubjici quæſtionibus. Ingreſſi ſunt igitur carcerem apparitores, & nos ferreis collaribus vinculis conſtrictos, & toto corpore alligatos obtulerunt judici. Prætore autem mandante vinctos adduci; primum illum qui homicidii accuſatus fuerat, veſtibus nudatum adduxerunt in medium conſpectus omnium, catena fer- C rea ligatum: at Prætore interrogante illum, ut veritatem confiteretur, antequam tormentis ſubjiceretur, ac quomodo homicidium illud commiſiſſet? Conſtanter dixit ſe culpa vacare, & plane innocentem in eo, cujus accuſatus erat, unde juſſit illum tormentis ſubjici. Cum autem diutius in tortura fuiſſet, apparuiſſetque ejus innocentia, mandavit Prætor ipſum liberari. De- D inde imperavit adduci ſecundum, qui delatus erat ob crimen adulterii; quem etiam veſtibus exutum, mutato habitu produxerunt in medium. Quo facto, ingens timor ac tremor invaſit me, præſertim cum certum tenerem, quod & ego prorſus in medium producendus forem, ſicut & ceteri. Unde demum plorabam atque tremebam, ac præ nimio E timore animum dejiciebam. Aſtantes vero populi atque apparitores, me tremebundum ſimul ac lacrymabundum conſpicientes, irridebant, cum dicerent: Quid ploras puer? quando ſcelus admittebas, non metuebas; jam flere vis quando nihil proficis? Noli timere. Jam jam & tu in medium proditurus es. Ego vero verba iſta audiens, amplius liquefacta eſt in me anima mea. F Altero autem jam quæſtionibus torto, ac innoxio reperto, prætor cenſuit eum abſolvendum; me interim vinculis ferreis conſtricto, ejuſque juſſu in carceres detruſo, ubi ſolus alios quadraginta peregi dies: & adducunt apparitores in eundem carcerem tres alios viros vinctos, quos compedibus cum obſtrinxiſſent, receſſerunt. Egi autem cum viris illis in carcere, dies alios triginta.

Conti-

Contigitque rurſus aſſiſtere eum mihi ſecundum quietem, qui antea adhuc apparuerat, & dicebat ad me: Quid eſt, Ephræm? interrogaſti viros illos, quos reperiſti in carcere? Atque ego ad illum: Immo vero Demine, retulique ei cuncta quæ à viris illis mihi dicta erant. Et ipſe ad me: Cernis juſtum judicium Dei? Ut autem cognoſcas qui tres illi ſint, qui tecum hodie incluſi ſunt carceribus: Duo ex illis ſunt, qui falſo ſororem propriam fornicationis accuſaverant, eamque ſic paterna ſua hæreditate ſpoliaverant, ſicut & tibi recenſuerunt. Alius vero eſt, qui hominem præcipitavit in flumen, ubi etiam interiit, uti ab eodem tibi relatum eſt: & hæc dicens, à me receſſit. Mane autem jam facto, vocatis ad me tribus illis viris, qui eodem mecum detinebantur carcere, rogavi eos, ut revera mihi cauſſam edicerent, ob quam in carcerem iſtum conjecti eſſent. Et duo fratres ad me: Crede Domine frater, nos ob noſtra detineri peccata; & alter quaſi cædem fecerit, alter quaſi adulterium commiſerit; verum innocentes ambo ſumus. Tertius autem; & ego, inquit, cauſſa peccatorum meorum ob cædem patratam hic detineor. Atque ego ad illos: Verene homicidiorum rei eſtis, aut falſo accuſamini? Et illi ad me: Omnino, domine frater, ob noſtra peccata: ſed in eo reperimur innocentes, cujus accuſati ſumus. Ego vero cupiens certior fieri, num vera eſſent, quæ dixerat ille, qui in ſomniis apparuerat, dixi: Fratres, num alia quæpiam à vobis prius commiſſa erant crimina, ut juſto judicio ad extremum in graves haſce accuſationes incideritis? Duo autem fratres dixerunt: Crede frater: Soror nobis unica eſt vidua, pia admodum ac Deum timens, quam cum paterna cuperemus hæreditate ſpoliare, falſo adulterii criminis eam accuſavimus: ſubornaveramus autem & falſum teſtem adverſus ſororem noſtram, & ſic ipſam hæreditate privavimus. Alius vero: & ego, inquit, cum alio quodam flumen præteribam; & dum pontem tranſiremus, contentione inter nos oborta, e ſublimi pontis eum præcipitavi in flumen, & periit. Ego autem cuncta ipſis quæ mihi acciderant, enarrabam; & quæ de duobus viris in carcere repertis cognoveram, quorum alter quidem adverſus ſororem falſo depoſuerat: alter autem manum illi non præbuerat, quem in flumen

A δεσμωτηρίου. Ὁ δὲ ἕτερός ἐστιν ὁ ῥίψας τὸν ἄνθρω-
πον εἰς τὸν ποταμὸν, καὶ ἀπέθανεν, καὶ ὁ περὶ οὗ
ἄλλος σοὶ τὴν ἀφήγησιν ἐποιήσατο. Καὶ τοῦτο εἰπὼν
ἀπέστη ἀπ' ἐμοῦ. Πρωΐας δὲ γενομένης προσκα-
λεσάμενος πρὸς ἐμαυτὸν τοὺς τρεῖς ἄνδρας τοὺς ὄν-
τας σὺν ἐμοὶ εἰς τὸ δεσμωτήριον, καὶ εἶπον πρὸς
αὐτούς. ὄντως κύριοί μου ἀδελφοὶ διὰ ποίαν αἰ-
τίαν ἐβλήθητε εἰς τὸ δεσμωτήριον τοῦτο; λέγουσιν
B οἱ δύο ἀδελφοί. Πίστευσον, κύριε ἀδελφὲ, ἐκ
τῶν ἡμετέρων ἁμαρτιῶν, ὁ μὲν εἰς φόνον ἐποίησεν.
ὁ δὲ ἕτερος εἰς μοιχείαν εἰς ὕπανδρον. ἀλλὰ φόνου
ἔνοχός ἐστιν. Ὁ δὲ ἕτερος ὁ τρίτος εἶπεν. κἀγὼ
ἐκ τῶν ἐμῶν ἁμαρτιῶν φόνον ἐποίησα. εἶπον δὲ ἐγὼ
πρὸς αὐτούς. ἀληθῶς ἔνοχοι ἐστὲ τῶν φόνων ἢ συκο-
φαντίσται. λέγουσι καὶ αὐτοί. ὄντως κύριε ἀδελφὲ,
ἐκ τῶν ἡμετέρων ἁμαρτιῶν ἀληθῶς ἔνοχοι ἐσμὲν,
C καὶ κατηγορούμεθα. ἐγὼ δὲ θέλων πληροφορηθῆ-
ναι, εἰ ἀληθῶς εἶπε πρός με ὁ ὀφθείς μοι, λέγω
αὐτοῖς. Ἀδελφοὶ, μὴ ἄλλα τινὰ ἐγκλήματα προϋ-
πῆρχον πεπραγμένα παρ' ὑμῶν, ἵνα παραχω-
ρηθῆτε τοιούτοις βαρείοις ἐγκλήμασι περιπεσεῖν;
Οἱ δύο ἀδελφοὶ εἶπον, πίστευσον ἀδελφὲ, ἔχο-
μεν μίαν ἀδελφὴν χήραν εὐλαβῆ καὶ φοβουμένην
τὸν Κύριον. θέλοντες δὲ ἡμεῖς ἐκβάλαι αὐτὴν ἐκ
D τῆς ὑποστάσεως τῆς γονικῆς ἡμῶν ἀκληρονόμητον,
ἐσυκοφαντήσαμεν αὐτὴν εἰς πορνείαν, παρηγά-
γομεν δὲ καὶ ψευδομάρτυρας κατὰ τῆς ἀδελφῆς ἡ-
μῶν καὶ ἐξεβάλαμεν αὐτὴν ἀκληρονόμητον. εἶ-
πεν δὲ καὶ ὁ ἕτερος. κἀγὼ παρηρχόμην ποταμὸν
μετὰ καὶ ἄλλου, καὶ παρερχόμενοι διὰ τῆς γεφύρης
ἐποιήσαμεν φιλόνικον εἰς ἀλλήλους, καὶ διέρριψα
αὐτὸν ἄνωθεν ἐκ τῆς γεφύρης εἰς τὸν ποταμὸν καὶ
ἀπέθανεν. Ἐγὼ δὲ ἀφηγησάμην αὐτοῖς καὶ τὰ
E περὶ ἐμαυτοῦ ἅπαντα. καὶ περὶ τῶν δύο ἀνδρῶν, οὓς
εὗρον ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, τοῦ μὲν καταμαρτυρή-
σαντος κατὰ τῆς ἀδελφῆς αὐτῶν, τοῦ δὲ μὴ ἐπιδώ-
σαντος χεῖρα τῷ ῥιφέντι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸν ποταμὸν,
ἵνα μὴ ἀποθάνῃ δυνάμενος σῶσαι αὐτὸν ἐκ τοῦ
ὕδατος. Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἄνδρες ἐφοβήθησαν
φόβον μέγαν, καὶ ἐθαύμασαν τῇ δικαιοκρισίᾳ τοῦ
θεοῦ, λέγοντες. εἷς θεὸς ὁ ποιῶν θαυμάσια μό-
F νος. Λοιπὸν οὖν οἱ πάντες ἐκλαίομεν μετὰ θλί-
ψεως μεγάλης ἐκδεχόμενοι τὸ πέραν. τῇ οὖν
ἐπαύριον ἐκάθισεν ὁ ἄρχων ἐν τῇ δημοσίᾳ τοῦ
βήματος, καὶ πάλιν ἅπαντα τὰ βασανιστήρια
προετέθησαν κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ ἐκέλευ-
σεν ἀχθῆναι ἡμᾶς εἰς τὴν ἐξέτασιν. παραγε-
νάμενοι οἱ ἐπιτεταγμένοι τὰς δίκας εἰς τὸ δεσμω-
τήριον περιέθηκαν κλοιὰ σιδηρᾶ εἰς τοὺς τρα-
χήλους

χήλυς ἡμῶν, καὶ ἔσυραν ἡμᾶς διὰ μέσου τῆς πόλεως παραστῆσαι τῷ ἄρχοντι. πᾶσα δὲ ἡ πόλις συνέδραμεν εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς θεωρίας. Ὁ δὲ ἄρχων ἐκέλευσεν ἀποδυθέντας τοὺς δύο ἀδελφοὺς εἰσαχθῆναι εἰς τὸ μέσον. Οἱ δὲ δήμιοι ἀποδύσαντες καὶ σχηματίσαντες αὐτοὺς, εἰσήγαγον αὐτοὺς εἰς τὴν ἐρώτησιν. ἡμᾶς δὲ τοὺς ἀμφοτέρους ἔστησαν ἔμπροσθεν τῶν ἤδη βασανιζομένων. Ἐγὼ δὲ ἔκλαιον θεωρῶν τὸν τοιοῦτον φόβον. οἱ δὲ ὑπηρέται ἔλεγόν μοι, πίστευσον τέκνον. εἰ καὶ τὸ ἄλλο ταξίδι ἐξῆλθες ἀνεπηρέαστος. ἀρτίως ἔνθεν οὕτως οὐκ ἐξέρχῃ, ἀλλὰ τῶν βασάνων τῶν ὄντων θεωρεῖς, πειραθῆναι ἔχεις σήμερον. Ἐγὼ δὲ ταῦτα ἀκούων καὶ θεωρῶν, εἰς ἔκπληξιν μεγάλην, καὶ δειλίαν πολλὴν ἐγενόμην. τοῦ δὲ Ἄρχοντος κελεύσαντος ἐκρεμάσθησαν εἰς τὴν ἄντυγα οἱ δύο ἀδελφοί. καὶ ἐπὶ πολλὰς τὰς ὥρας βασανισθέντων αὐτῶν ὁμολόγησαν κατὰ τῆς ἰδίας ἀδελφῆς, καὶ τοῦ ἐνόχους εἶναι αὐτοὺς μοιχείας καὶ φόνου. Ὁ δὲ Ἄρχων ἔδωκε κατ' αὐτῶν τὴν ἀπόφασιν, ὥστε κοπῆναι αὐτῶν πρὸς μίαν χεῖρα δεξιὰν καὶ φουρκισθῆναι αὐτούς. λαβόντων δὲ τούτων τὴν ἀπόφασιν, ἐκέλευσεν ὁ ἄρχων εἰσαχθῆναι καὶ τὸν ἄλλον εἰς τὴν ἐξέτασιν. εἰσαχθέντος δὲ καὶ τούτου, γυμνὸν ἐκέλευσεν ὁ Ἄρχων κρεμασθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν ἄντυγα καὶ βασανίζεσθαι. Ἐπὶ πολὺ δὲ κρεμαμένου αὐτοῦ καὶ βασανιζομένου, αὐτόνως ὁμολόγησεν καὶ τὸν φόνον, ὃν ἦν ποιήσας προσφάτως. καὶ ὅπως ἔρριψεν τὸν ἄλλον ἄνθρωπον εἰς τὸν ποταμὸν καὶ ἀπέθανεν. Ὁ δὲ Ἄρχων ἔδωκεν κατ' αὐτοῦ τὴν ἀπόφασιν, ὥστε κοπῆναι τὰς δύο χεῖρας αὐτοῦ, καὶ φουρκισθῆναι αὐτόν. λαβόντος δὲ καὶ τούτου τὴν ἀπόφασιν, ὁ ἄρχων εἶπε. σχηματίσαντες τὸν νεανίαν εἰσαγάγετε εἰς τὸ μέσον. τῶν δὲ ὑπηρετῶν γυμνωσάντων με τῶν ἱματίων μου περιέζωσάν με ῥακίοις, καὶ εἰσαγαγόντες παρέστησάν με γυμνὸν τῷ δικάζοντι. Ἐγὼ δὲ ἔκλαιον πικρῶς καὶ παρεκάλουν τὸν θεὸν λέγων. Κύριε παντοδύναμε, σῶσόν με ἐκ τῆς ἀνάγκης ταύτης, ὅπως καταξιωθῶ γενέσθαι μοναχὸς, καὶ δουλεύσω σοι. ὁ δὲ Ἄρχων ἐκέλευσεν τοῖς ὑπηρέταις λέγων. τείνατε αὐτὸν ἐκ τεσσάρων τοῖς ἱμᾶσι. καὶ χρήσασθαι αὐτῷ βουνεύροις. λέγει οὖν ὁ συγκάθεδρος τοῦ ἄρχοντος πρὸς αὐτόν. Δέσποτα φυλαττέσθω οὕτως ἐν ἑτέρᾳ ἐξετάσει. Ἐπει-

A men præcipitaverat, ne moreretur, cum ſalvare eum potuiſſet ex aqua. Quæ viri illi audientes, magno timore correpti ſunt, juſtumque Dei judicium ſuſpexerunt, & collaudarunt, dicentes: Unus eſt Deus, qui facit mirabilia ſolus. Cæterum flere cœpimus, magna cum anxietate finem expectantes. Poſtridie ergo judice pro tribunali publice coram populo ſedente, omnibuſque iterum tormentis ante eum conſtitutis, juſſit nos in B quæſtionem adduci. Intrantibus autem tortoribus in carcerem, cateniſque ferreis collo noſtro impoſitis, traxerunt nos per medium civitatis, ut nos judici ſiſterent. Tota autem civitas eo confluxit ad ſpectaculi neceſſitatem. Unde judex mandavit duos illos fratres nudatos adduci in medium; at lictores cum C eos exuiſſent, & compoſuiſſent, in quæſtionem adduxerunt; utrumque noſtrum coram illis, qui jam torturæ ſubjiciebantur, ſtatuentes. Ego vero ejuſmodi cernens horrorem, flebam. Et miniſtri ad me: Crede puer, dicebant, quamvis iſtud alia vice evaſeris illæſus; modo non ſic evadere poteris, ſed tormenta iſta quæ vides, hodie experiri cogeris. Atque ego hæc audiens cernenſque, animo D vehementer conſternatus ſum & expavi. Juſſu autem judicis, ad gyrum rotæ appenſi fuerunt duo fratres: quibus per complures horas excruciatis, tandem etiam fraudem atque injuriam quam propriæ ſorori intulerant, confeſſi ſunt, ſeque ambos adulterii ac homicidii reos eſſe. Judex autem ſententiam adverſum eos tulit, ut amputata manu eorum dextera, adhuc in furcam adigerentur. E Atque ab his accepta ſententia, mandavit judex & alium quæſtionibus ſubjici; quo nudo adducto, eum ad rotam appendi & torqueri juſſit, eoque aliquandiu ſic appenſo, acriterque extorto, etiam homicidium eſt confeſſus, quod recens patrarat; ac quomodo alium hominem in flumen præcipitaſſet, ubi periit. At judex adverſus eum ſenten- F tiam pronunciavit, ut ambabus amputatis illi manibus, poneretur in furca: qui dum ſententiam accepiſſet, dixit judex: Exuentes juvenem, producite & eum in medium. Miniſtri autem detractis mihi veſtibus, laceris me pannis induerunt, & ſic me nudum ad judicem adduxerunt. Ego autem amare flebam, & Deum invocabam, dicens: Domine omnipotens, ſalva me ex iſta neceſſitate, ut digne fieri queam monachus, & tibi inſer-

Pſalm. 71. & 76.

inſerviam. Prætor autem mandavit miniſtris, ut me quatuor ex partibus diſtentum loris, boum nervis cæderent. Unde aſſeſſor prætoris ad ipſum: Domine, reſervetur iſte, ſi placet, in aliud judicium; quoniam & jam tempus eſt prandii. Prætor autem me ferreis conſtrictum vinculis reducendum curavit ad carcerem, ubi ſolus egi alios viginti quinque dies. Exhibuit autem ſe rurſus tertio, qui mihi in ſomnis viſus erat adoleſcens, & dixit mihi: Quid eſt ô Ephræm? certus ne jam es, quod juſto judicio Deus mundum gubernat, & injuſtitia apud ipſum non eſt? At ego ad ipſum: Immo Domine, certior ſum factus, quod mirabilia ſunt opera Domini, & imperveſtigabiles viæ ejus. Cœpi autem multis cum lacrymis obſecrare eum, dicens: Feciſti Domine magnam hanc juſtitiam cum ſervo tuo, & in viſione tua conſolatus es infirmitatem meam: Miſerere mei famuli tui, & educ me de carcere iſto, ut merear fieri monachus, & inſervire Domino Chriſto. Ipſe autem vultu ſubridens, dixit mihi: Adhuc ſemel examini ſubjicieris, & dimitteris. At ego rurſus ad ipſum: Domine pertimeſco minas judicis, ac plagas reformido. Ipſeque iterum ſubridens vultu, ad me: Oportebat, inquit, te quidem modeſtum eſſe, neque detrudi in iſtum carcerem: ſed quando ob immodeſtiam tuam huc intraſti, quid poſſum tibi præſtare? Verumtamen ne timeas, non multis ſubjicieris. Veniet alius judex, qui te liberabit. Et hoc dicens, receſſit. Ego interim multum anxius hærebam, expectans quemnam tandem ſortituræ finem eſſent res meæ. Poſt quinque itaque dies, advenit alius judex, qui erat familiariter verſatus in domo meorum parentum: alter vero cum ſucceſſorem accepiſſet, me ſolum vinctum reliquit in carcere. Peregit autem, qui advenerat Judex, in civitate dies ſeptem, & interrogavit cuſtodiæ publicæ præfectum, num vincti detinerentur in carcere? Illoque reſpondente, quendam adoleſcentem certa de cauſſa vinctum detineri: octavo die juſſit comparari proceſſum. Eoque pro tribunali ſedente, mandavit in quæſtionem me produci. Apparitores autem in carcerem venientes, impoſuerunt collo meo catenas ferreas, & publice me in judicium abripuerunt. Judice verò mandante, me denudarunt, & laceris pannis contexerunt. Sicque me

Eccli. 11: *Rom.* 11.

A Ἐπειδὴ καιρός ἐστιν τοῦ ἀρίστου. ὁ δὲ Ἄρχων ἐκέλευσεν ἀπενεχθῆναί με σιδηροδέσμιον εἰς τὸ δεσμωτήριον. Ἐποίησα δὲ ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ἄλλας κέ ἡμέρας. παρέστη δέ μοι πάλιν ἐκ τρίτου ὁ ὀφθείς μοι νεανίας κατ' ὄναρ, καὶ λέγει μοι. Τί ἐστιν Ἐφραίμ. ἐπληροφορήθης ὅτι δικαιοκρισίᾳ διοικεῖ Κύριος τὸν κόσμον, καὶ ἀδικία παρ' αὐτῷ οὐκ ἔστιν; B εἶπον δὲ πρὸς αὐτόν. ναὶ δέσποτα, ἐπληροφορήθην, ὅτι θαυμαστὰ τὰ ἔργα Κυρίου, καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. Ἠρξάμην δὲ παρακαλεῖν αὐτὸν μετὰ πολλῶν δακρύων λέγων. Δέσποτα, ἐποίησας τὴν μεγάλην δικαιοσύνην ταύτην μετὰ τοῦ δούλου σου, καὶ ἐν τῇ ὀπτασίᾳ σου παραμυθήσω τὴν ἐμὴν ἀσθένειαν. Ἐλέησόν με τὸν σὸν ἱκέτην, καὶ C ἐξάγαγέ με ἐκ τῆς φυλακῆς ταύτης, ὅπως καταξιωθῶ γενέσθαι μοναχὸς, καὶ δουλεῦσαι τῷ δεσπότῃ Χριστῷ. Αὐτὸς δὲ ὑπομειδιάσας τῷ προσώπῳ λέγει μοι. ἔδει σε μὲν ἀκατάστατον ὄντα, μὴ βληθῆναι εἰς τὸ δεσμωτήριον τοῦτο. ἐπὰν δὲ διὰ τὴν ἀκαταστασίαν σου εἰσῆλθες ὧδε, τί σοι ἔχω ποιῆσαι; ὅμως μὴ φοβοῦ. οὐκ ἔχεις λαβεῖν πολλάς. ἔρχεται γὰρ ἄλλος Ἄρχων ὁ ἔχων D σε ἀπολῦσαι. Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἀνεχώρησεν. Ἐγὼ δὲ ἐπὶ πολλῇ θλίψει διήγων τὸ πῶς ἄρα ἔχει λαβεῖν πέρας τὰ περὶ ἐμοῦ. Μετὰ οὖν πέντε ἡμέρας παραγίνετο ἄλλος Ἄρχων ὁ συνανατραφὼν ἐν τῷ οἴκῳ τῶν γονέων μου. ὁ δὲ λαβὼν τὴν διαδοχὴν κατέλιπέ με μόνον δέσμιον εἰς τὸ δεσμωτήριον. Ἐποίησε δὲ ὁ παραγενόμενος Ἄρχων E ἐν τῇ πόλει ἡμέρας ζ'. καὶ ἐπηρώτησε τὸν πεπιστευμένον τὰς δίκας, ἢ εἰσὶ δεσμῶται εἰς τὴν φυλακήν. τοῦ δὲ εἰπόντος, ὅτι ἐστὶν εἷς νεανίας δέσμιος ἐπὶ τινὶ αἰτίᾳ κεκρατημένος· τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ ἐκέλευσεν εὐτρεπισθῆναι πρόοδον. καὶ καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐκέλευσεν ἀχθῆναί με εἰς τὴν ἐρώτησιν. οἱ δὲ ταξεῶται παραγινόμενοι εἰς τὸ δεσ- F μωτήριον πάλιν περιέθηκαν εἰς τὸν τράχηλόν μου σίδηρα, καὶ ἔσυράν με δημοσίᾳ εἰς τὴν ἐξέτασιν. Κελεύσαντος τοῦ ἄρχοντος ἀπέδυσάν με γυμνὸν, καὶ ῥακίοις περιέζωσάν με. Ἔστησαν εἰς τὸ μέσον, καὶ παρέστησάν με τῷ δικάζοντι. Ἰδὼν δέ με ὁ ἡγεμὼν ἐγνώρισεν. ὅμως οὖν τῇ αὐστηρίᾳ τὸν νόμον ἐπερώτησεν, καὶ ἐπιγνοὺς, ὅτι συνο-

συκοφαντοῦμαι, ἐκέλευσεν ἀπολυθῆναί με. Τότε οἱ ὑπηρέται λύσαντές με τῶν περικειμένων μοι δεσμῶν, καὶ ἐπιδεδωκότες τὰ ἱμάτιά μου, ἐνεδυσάμην, καὶ ἀπέλυσάν με. Ἐγὼ παραδόξως διασωθεὶς εὐθέως καὶ παραυτὰ ἀνῆλθον εἰς τὸ ὄρος πρὸς μέγαν γέροντα, καὶ προσπεσὼν πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἀφηγησάμενος αὐτῷ πάντα, ἐποίησέ με μοναχόν. Ταῦτα δὲ ἀδελφοί μου ἀφηγησάμην ὑμῖν ὠφελείας χάριν. ἵνα καὶ ὑμᾶς ἀκούσαντες ὁμοθυμαδὸν σὺν ἐμοὶ δοξάσητε τὸν Θεὸν τὸν θέλοντα πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. Αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

A me in medium ſtatuerunt, ac judici præſentarunt. Videns autem me Judex, agnovit: verumtamen ex legum rigore ulterius inquiſivit. Et jam cognoſcens quod falſo accuſatus detinerer, juſſit me dimitti. Tunc miniſtri ſolutis vinculis, quibus ligabar, redditiſque veſtimentis meis, atque iis indutum dimiſerunt me. Ego autem præter exſpectationem ſalvatus, e veſtigio, ac ſine ulla mora in
B montem aſcendi, ad magnum venerandumque Senem: ad cujus ego pedes procidens, enarratiſque ei cunctis quæ acciderant, aſſumpſit me in Monachum. Porro iſta vobis utilitatis ergo recenſui, Fratres: ut & vos ejuſmodi audientes, unanimiter mecum glorificetis Deum, qui omnes homines vult ſalvos fieri, & ad agnitionem veritatis pervenire. Ipſi honor *1. Tim. 2.*
C & gloria in ſæcula ſæculorum. Amen.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ

ΕΦΡΑΙΜ ΣΥΡΟΥ.

Δύο ἵππων ὀξυδρόμων ταραξάντων ὕδατα πολλὰ, καθά φησιν ὁ θεῖος Ἀμβακοὺμ, διήγησιν βούλομαι ποιήσασθαι, φαμὲν δὴ Βασιλείου τοῦ ἀοιδίμου καὶ Ἐφραὶμ τοῦ Σύρου. καὶ τὰ μὲν τοῦ πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου θεασάμενος, τὰ δὲ τοῦ θεσπεσίου καὶ ἀοιδίμου Ἐφραὶμ, ἐκ τοῦ ἀψευδοῦς αὐτοῦ στόματος ἀκούσας. ἔχει δὲ τὸν τρόπον τοῦτον. Ἐφραὶμ οὗτος ὁ ἀοίδιμος ὢν ἐν τῇ ἐρήμῳ τὰ μὲν ἐν τῇ ἐλλάμψει τοῦ ἁγίου πνεύματος θεώμενος, τὰ δὲ ἐξ ἐπερωτήσεως καὶ πόθου μανθάνων θαυμαστὰ ἔργα τοῦ ἡμετέρου πατρὸς Βασιλείου, ἐκτενῶς τὸν Θεὸν παρεκάλει ἀποκαλύψαι αὐτῷ τὸ, ὁποῖός ἐστιν ὁ μέγας Βασίλειος. ἐν μιᾷ οὖν τῶν ἡμερῶν προσευχομένου αὐτοῦ, ἐν ἐκστάσει γενόμενος, ὁρᾷ στύλον πυρὸς, οὗ ἡ κεφαλὴ ἀφικνεῖτο εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἤκουσεν φωνὴν ἄνωθεν λέγουσαν αὐτῷ. Ἐφραὶμ, Ἐφραὶμ· ὃν τρόπον ἐθεάσω τὸν στύλον τοῦ πυρὸς, τοιοῦτος ὑπάρχει ὁ μέγας Βασίλειος· καὶ ταῦτα ἐν τῇ ἐκστάσει ὁ ἀοίδιμος Ἐφραὶμ ἑωρακώς τε καὶ ἀκούσας, εὐθέως καὶ παραχρῆμα παραλαβὼν ἑρμηνέα, διὰ τὸ μηδόλως γινώσκειν αὐτὸν λαλῆσαι τὴν ἑλληνίδα γλῶσσαν, παραγίνεται εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν τῆς μεγαλωνύμου πόλεως Καισαρείας, φθάσας ἐν αὐτῇ τῇ ἑσπέρᾳ τῆς ἁγίας ἑορτῆς τῶν ἁγίων θεοφανειῶν, καὶ εἰσελθὼν λάθρα, ἐθεάσατο προερχόμενον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τὸν μέγαν

DE SANCTO

EPHRÆM SYRO.

DUorum equorum velociter currentium, conturbantium aquas mul- *Ex Cod. MS. Vallicellano, ſignato lit. B. 35. fol. 12. r.*
D tas, quemadmodum ait divinus Abacuc, narrationem volo facere: celebris, inquam, Baſilii, & Ephræm Syri. Et ea quidem, quæ ad patrem noſtrum Baſilium ſpectant, ipſe vidi: quæ autem ad eximium & celebrem Ephræmum, ex veraci ejus ore audivi. Ephræm iſte memorabilis quum eſſet in eremo, quumque qua ex Spiritus Sancti illuſtratione vidiſſet, qua ex percontatione &
E deſiderio didiciſſet admiranda Patris noſtri Baſilii opera, ſine intermiſſione Deum orabat, ut ſibi revelaret, qualis magnus Baſilius eſſet. Quodam igitur die quum oraret, in exſtaſim raptus, videt columnam ignis, cujus vertex attingebat cœlum: & audivit vocem deſuper dicentem ſibi: Ephræm, Ephræm: quemadmodum vidiſti columnam ignis, ejuſmodi eſt magnus Baſi-
F lius. Hæc ergo quum in exſtaſi celebris Ephræmus & vidiſſet & audiſſet, ſtatim ſine mora adhibito interprete, eo quod ipſe linguæ Græcæ rudis & ignarus omnino eſſet, venit ad magnam eccleſiam celebris urbis Cæſareæ: ad quam ipſo veſpere ſanctæ ſolemnitatis ſanctorum Theophaniorum perveniens, clamque ingreſſus, vidit procedentem magnum Chriſti Hierarcham Baſi-

Baſilium, aitque ſocio ſuo: ſic, puto, in vanum laboravimus, frater: iſte enim in tanto gradu poſitus, non eſt qualem vidi. Conſpiciebat enim amictum ſtola candida, ſacrumque circa ipſum clerum albis indutum, & ei obſequentem. Stans ergo in ſecreto loco ſanctæ illius Eccleſiæ, cœpit velut de propoſito deſperare, dicens intra ſe: nos qui portavimus pondus diei & æſtus, nihil profecimus: hic autem in tanto gradu poſitus, eſt columna ignis? Plane miror. Hæc itaque ipſo cogitante, miſit ad eum Sanctus Pater noſter Baſilius Archidiaconum ſuum, dicens: vade ad portam quæ reſpicit Occidentem, ibique in Eccleſiæ angulo reperies monachum cucullam habentem cum quodam alio, raribarbium, puſillum, & cætera vultus ejus, diceſque ei: Quæſo, ingredere in ſacrarium: vocat te Archiepiſcopus. Archidiaconus autem diſciſſa multo cum labore populi multitudine, venit ad locum, ubi Sanctus Ephræm conſtiterat: & ait illi: Benedic Domine, velis ingredi in ſacrarium: vocat te Archiepiſcopus. Ubi autem intellexit per Interpretem quod dicebatur, excuſavit dicens: Erras, frater: nos homines peregrini ſumus, & ei ignoti. Rediens autem Archidiaconus, nunciavit hæc Sanctiſſimo Pontifici. Porro dum magnus Baſilius libros ſacros exponit populo, videt Sanctus Ephræm linguam igneam ejus ore loquentem. Aitque rurſus Archidiacono magnus Pater noſter Baſilius: Vade rurſus, & dicito ei: Domine Ephræm, velis ingredi ad ſacrum Altare: vocat te Archiepiſcopus. Et abiens Archidiaconus, ejuſque veſtigiis impreſſo oſculo, dixit illi. Domine Ephræm, quæſo, te accerſit Pater tuus Archiepiſcopus, ut ingrediaris ad ſacrum Altare. Sanctus ergo Ephræm ſuper his attonitus, dedit gloriam Deo, ac reverentiam faciens, excuſanſque ſe ſe, ait: Vere magnus Baſilius: vere columna ignis Baſilius: vere per venerandum os ejus loquitur Spiritus Sanctus. Rogavit vero Archidiaconum, ut reſponderet, opportunius poſt peractam ſacram Liturgiam ſalutaturum eum in ſcevophylacio. Ingreſſus igitur Pater noſter in ſcevophylacium, eo Sanctum Ephræmum accerſit, danſque in Domino oſculum, ait: Bene veniſti, pater filiorum eremi: Bene veniſti qui in ea eremo diſcipu-

A γαι τῷ χειςῷ ἱεράρχῃ Βασίλειον. καὶ λέγει τῷ ἀκολουθήσαντι αὐτῷ· οὕτως ἀδελφὲ εἰς κενὸν ἐκοπιάσαμεν, καθὼς ὑπολαμβάνω· οὗτος γὰρ ἐν τῇ αὐτῇ ὑπάρχων τάξει, οὐκ ἔστιν, καθὼς ἐθεασάμην. ἴδεν γὰρ αὐτὸν περιβεβλημένον στολὴν λευκήν, καὶ τὸν περὶ αὐτὸν ἁγνῇ κλῆρον λευχειμονοῦντα, καὶ ὀψικεύοντα αὐτόν. Καὶ σταθεὶς ἐν τόπῳ κρυπτῷ τῆς αὐτῆς ἁγίας ἐκκλησίας, ἀ- B πέγνω τῆς ὑποθέσεως, λέγων ἐν ἑαυτῷ οὕτως· ἡμεῖς οἱ βαστάσαντες τὸ βάρος, καὶ τὸν καύσωνα, οὐδὲν ὠνήσαμεν, καὶ οὗτος ἐν τῇ αὐτῇ τάξει ὑπάρχων, στύλος πυρὸς ὑπάρχει; θαυμάζω. ταῦτα οὖν αὐτοῦ διαλογιζομένου, πέμπει πρὸς αὐτὸν ὁ ἅγιος πατὴρ ἡμῶν Βασίλειος τὸν ἀρχιδιάκονον αὐτοῦ λέγων· ἄπελθε κατὰ τὴν πύλην τὴν δυτικήν, καὶ ἐν τῇ γωνίᾳ τῆς ἐκκλη- C σίας εὑρήσεις μοναχόν τινα φοροῦντα κουκούλιον μετὰ ἄλλου ἑνός, σπανὸν, μικρὸν, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ὄψεως αὐτοῦ, καὶ ἐρεῖς αὐτῷ· κέλευσον, εἴσελθε εἰς τὸ ἱερατεῖον, καλεῖ σε ὁ ἀρχιεπίσκοπος· ὁ δὲ ἀρχιδιάκονος κόπῳ πολλῷ διασχίσας τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ, ἀπῆλθεν ὅπου ἵστατο ὁ ὅσιος Ἐφραίμ, καὶ λέγει αὐτῷ. Κύριε εὐλόγησον· κέλευσον, εἴσελθε εἰς τὸ ἱε- D ρατεῖον, καλεῖ σε ὁ ἀρχιεπίσκοπος. Καὶ μαθὼν διὰ τοῦ ἑρμηνέως τὸ λεγόμενον, ἀπελογήσατο λέγων, ἐπλανήθης ἀδελφέ. ἡμεῖς ξένοι ἄνδρες ἐσμέν, καὶ ἀγνώριστοι αὐτῷ τυγχάνομεν. Καὶ ἀπελθὼν ὁ ἀρχιδιάκονος ἀπήγγειλε τῷ ἁγιωτάτῳ ἀρχιερεῖ ταῦτα. Τοῦ δὲ μεγάλου Βασιλείου τὰς ἱερὰς βίβλους ὑπαναγινώσκοντος τῷ λαῷ, ὁρᾷ ὁ ὅσιος Ἐφραὶμ γλῶσ- E σαν πυρίνην λαλοῦσαν διὰ τοῦ στόματος αὐτοῦ. Καὶ πάλιν λέγει τῷ ἀρχιδιακόνῳ ὁ μέγας πατὴρ ἡμῶν Βασίλειος. ὕπαγε πάλιν, εἰπὲ αὐτῷ, Κύριε Ἐφραίμ, κέλευσον, εἴσελθε εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, καλεῖ σε ὁ ἀρχιεπίσκοπος. καὶ ἀπελθὼν ὁ ἀρχιδιάκονος, καὶ φιλήσας τὰ ἴχνη αὐτοῦ, εἶπεν αὐτῷ. Κύριε Ἐφραίμ, κέλευσον, καλεῖ σε ὁ πατήρ σου ὁ ἀρχιεπίσκο- F πος, ἵνα εἰσέλθῃς εἰς τὸ ἅγιον βῆμα. Καὶ ἐξεπλάγη ἐπὶ τούτοις ὁ ὅσιος Ἐφραίμ, καὶ ἐδόξασεν τὸν Θεόν. καὶ ποιήσας μετάνοιαν, καὶ ἀπολογησάμενος αὐτῷ εἶπεν. ἀληθῶς μέγας Βασίλειος, ἀληθῶς στύλος πυρὸς Βασίλειος, ἀληθῶς τὸ ἅγιον πνεῦμα λαλεῖ διὰ τοῦ τιμίου στόματος αὐτοῦ. καὶ παρεκάλεσεν τὸν ἀρχιδιάκονον ἀπολογήσασθαι αὐτῷ. καὶ ὅτι μᾶλλον μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν ἐν τῷ σκευοφυλακ-

φυλακτίῳ ἀσπάζομαι αὐτόν. Καὶ εἰσελθὼν πατὴρ ἡμῶν ἐν τῷ σκευοφυλακτίῳ μετακαλέσατο αὐτὸν τὸν ἅγιον Ἐφραὶμ, καὶ τὸν ἐν Κυρίῳ ἀσπασμὸν δεδωκὼς αὐτῷ εἶπεν, καλῶς ἦλθες πατὴρ τῶν τέκνων τῆς ἐρήμου, καλῶς ἦλθες ὁ πληθύνας τοὺς μαθητὰς τοῦ Χριστοῦ ἐν αὐτῇ ὡς ἀρνία, καὶ τοὺς δαίμονας ἀπ' αὐτῆς ἀπελάσας. εἰς τί ὁ κόπος σοῦ πάτερ; ἦλθες θεάσασθαι ἁμαρτωλὸν ἄνθρωπον; δώῃ σοι ὁ θεὸς τὸν μισθὸν κατὰ τὸν κόπον σου. καὶ διειπὼν πάντα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ γεωργηθέντα καὶ λελεγμένα, τῷ συνόντι αὐτῷ Ἀββᾶ, μετέλαβεν ἐκ τῶν ἁγίων χειρῶν τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου. καὶ ποιήσαντος αὐτοῦ ἀγάπην, εἶπεν ὁ ὅσιος Ἐφραὶμ πρὸς αὐτόν. πάτερ τιμιώτατε μίαν αἰτῶ χάριν παρὰ τῆς σῆς τιμιότητος παρασχεθῆναί μοι καὶ ταύτην ἐπίνευσον τῇ τοῦ θεοῦ συνεργείᾳ δωρηθῆναί μοι. ὁ δὲ μέγας πατὴρ ἡμῶν Βασίλειος εἶπεν πρὸς αὐτόν. κέλευσον πάτερ, εἰπὲ τὰ δοκοῦντά σοι· πολλὰ γὰρ σοὶ χρεωστῶ, καὶ μάλιστα περὶ τοῦ κόπου σου τῆς πρὸς ἐμὲ ἕνεκεν παρουσίας· λέγει αὐτῷ ὁ τίμιος Ἐφραὶμ· οἶδα πατὴρ ἅγιε, ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν θεὸν, παρέχει σοι, ὡς γνησίῳ καὶ πιστῷ αὐτοῦ θεράποντι, καὶ θέλω ἵνα παρακαλέσῃς τὸν θεὸν, καὶ κελεύσῃ μοι λαλῆσαι γραικιστί. ὁ δὲ ἅγιος Βασίλειος εἶπεν πρὸς αὐτὸν, ὑπὲρ δύναμιν ἡμῶν ᾐτήσας, ἀλλὰ ἐπειδὴ πιστῶς ᾐτήσας, γενηθήτω σοι, ὡς ἐπίστευσας. δεῦρο οὖν πάτερ τιμιώτατε, καὶ τῆς ἐρήμου καθηγητὰ, καὶ δεηθῶμεν τοῦ Κυρίου ἀμφότεροι, δυνατὸς γάρ ἐστιν ποιῆσαι τὸ θέλημά σου· γέγραπται γὰρ, θέλημα τῶν φοβουμένων αὐτὸν ποιήσει, καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν εἰσακούσεται, καὶ σώσει αὐτούς. Καὶ ποιησάντων αὐτῶν τὴν προσευχὴν ἐπὶ πλείστην ὥραν, καὶ ἀναστάντων, εἶπεν πρὸς αὐτὸν ὁ μέγας Βασίλειος. διατί Κύριε Ἐφραὶμ οὐ λαμβάνεις τὴν χειροτονίαν τοῦ πρεσβυτέρου, ὅτι ἁρμόζει σοι ὡς ἄξιος; λέγει αὐτῷ, διὰ τοῦ ἑρμηνέως, ὅτι ἁμαρτωλός εἰμι δέσποτα· ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἅγιος· εἴθε κἀγὼ τὰς ἁμαρτίας σου εἶχον. Καὶ λέγει αὐτῷ πάλιν ὁ ἅγιος πατὴρ ἡμῶν. ποιήσωμεν μετάνοιαν· καὶ κειμένων αὐτῶν εἰς τὴν γῆν ἐπὶ πρόσωπον, ἐπέθηκε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ὅσιον Ἐφραὶμ ὁ μέγας ἱεράρχης, καὶ ἐποίησεν τὴν εὐχὴν τοῦ διακόνου, καὶ λέγει αὐτῷ, κέλευσον, ἔγειρον ἡμᾶς, καὶ τρανωθήσης τῆς γλώσσης αὐτοῦ, εὐθὺς καὶ παραυτίκα λέγει ὁ ἅγιος Ἐφραὶμ τῇ ἑλληνίδι γλώσσῃ, σῶσον, ἐλέησον, ἀνάστησον, καὶ διαφύλαξον ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐν τῇ σῇ χάριτι. τότε ἐπληρώθη τὸ γεγραμμένον, τότε ἁλεῖται ὡς ἔλαφος ὁ χωλὸς, καὶ τρανὴ ἔσται γλῶσσα μογιλάλων. καὶ λαλήσαντος αὐτοῦ

A ſcipulorum Chriſti, tamquam agnorum, numerum auxiſti, & dæmones ex ea expuliſti. Sed quorſum hunc tibi laborem ſuſcepiſti, o pater? Veniſti inviſurus hominem peccatorem? Largiatur tibi mercedem Deus juxta tuum laborem. Ubi porro omnia in corde ſuo nata dictaque ſocio Abbati reſpondens enarraſſet, Communionem è ſacris manibus Sancti Patris noſtri Baſilii accepit, ab illo quoque pro hoſpitii religione
B convivio exceptus. Tum vero ait Sanctus Ephræm ad ipſum: Pater Reverendiſſime, unam abs te depoſco gratiam, & hanc mihi annuas velim Deo favente concedi. Ad quem magnus Pater noſter Baſilius: jube pater, dic quæ videntur: multum enim tibi debeo, maxime ob tui ad me adventus ſuſceptum laborem. & honorabilis E-
C phræm ad ipſum: novi, Pater ſancte, fore ut ſi quæ à Deo popoſceris, ipſe tibi præbeat, tamquam ſuo ſyncero & fideli ſervo. Cupio autem, Deum roges, ut Græce loqui poſſim. Cui Sanctus Baſilius: Rem poſtulaſti excedentem vires. Quia nihilominus fide petiſti, fiat tibi, ſicut crediſiſti. Veni igitur, Pater Venerabiliſſime, eremique præpoſite, & Dominum ambo
D rogemus: potens enim eſt, ut faciat voluntatem tuam; nam ſcriptum eſt: voluntatem timentium ſe faciet, & deprecationem eorum exaudiet, & ſalvos faciet eos. Quum autem diu oraſſent, & ſurrexiſſent, ait magnus Baſilius: Cur Domine Ephræm ſacram Presbyteri ordinationem, tibi tamquam digno congruam, non accipis? Cui Ephræm
E per Interpretem: quia peccator ſum, Domine. Reſpondit ei ſanctus: Utinam & ego talis peccator eſſem. Dixitque ad eum rurſus Sanctus Pater noſter. Flectamus genua. & quum humi in faciem proſtrati eſſent, impoſuit magnus Hierarcha manum ſuam Sancto Ephræmo: recitanſque orationem Diaconi, dicit ad ipſum: jube, nos erige: Atque tunc ſtatim ſoluta
F & expedita ejus lingua, dixit Sanctus Ephræm lingua Græca: ſalva, miſerere, ſuſcita, & cuſtodi nos Deus tua gratia. Tunc impleta eſt ſcriptura: Tunc ſaliet, ſicut cervus claudus, & aperta erit lingua balbutientium. Quumque ille ex tempore omnia Græce loqueretur ipſa hora, glorificarunt Deum, qui omnia poteſt, & exaudit vocem precationemque timentium eum, facitque

que voluntatem fidelium ſuorum ſervorum. Spiritali itaque lætitia cum illo Sanctus Pater noſter Baſilius triduo refectus, ordinatoque Interprete qui cum ipſo erat, in Diaconum & Presbyterum, eos dimiſit in pace, glorificantes Deum in omnibus quæ audierant, ſicut dictum eſt ad Sanctum Ephræm de Sancto Patre noſtro Baſilio. Amen.

A αὐτοῦ παραχρῆμα τὸ γελικιςὴ πάντα αὐτῇ ὥρᾳ, ἐδόξασαν τὸν Θεὸν τὸν πάντα δυνάμενον, καὶ εἰσακούοντα τῆς φωνῆς καὶ τῆς δεήσεως τῶν φοβουμένων αὐτὸν, καὶ ποιοῦντα τὸ θέλημα τῶν πιστῶν δούλων αὐτοῦ. καὶ συνευφρανθεὶς αὐτῷ ὁ ἅγιος πατὴρ ἡμῶν Βασίλειος ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας. καὶ χειροτονήσας καὶ τὸν μετ᾽ αὐτοῦ ὄντα ἑρμηνέα διάκονον, καὶ πρεσβύτερον, ἀπέλυσεν αὐτοὺς ἐν εἰρήνῃ, δοξάζοντας τὸν θεὸν ἐπὶ πᾶσιν, οἷς
B ἤκουσαν καὶ εἶδον καθὼς ἐλαλήθη πρὸς τὸν ὅσιον Ἐφραὶμ περὶ τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου. Ἀμήν.

SANCTI THEODORI
STUDITÆ

In memoriam Chryſoſtomi, & Sancti Ephraim. Quod nihil in hominibus beatum præter virtutem: ipſa enim ſola eſt digna beatitudine.

FRATRES, & Patres, ex hominibus alii quidem divitias felices prædicant, alii vero imperium, alii delicias, alii voluptatem. Horum autem nihil eſt beatum, quia ſtabilitatem in perpetuum non habet, ſed cum præſenti ſæculo corrumpitur. Compluribus vero neque heic fuerunt ſatis, ſed ſtatim atque apparuerunt, inſtar ſomnii etiam ab habentibus avolarunt. At vere ſola virtus beatitate dignatur, ut immortalis res exiſtens, & ſui participes beatos efficiens. Etenim recogitemus quot Principes, ac deliciis dediti à ſæculo extiterunt, & nullius memoria eſt cum encomio: at vero virtute præditorum gloria manet inextincta. Atque hoc manifeſtum eſt ex iis, quæ facimus. Heri beatum Chryſoſtomum laudavimus, hodie Ephraim celeberrimum, & cras alium ex Sanctis: atque ita per ſingulos annos tanquam exorientes ſtellæ, in propriis memoriis noſtra ora aperiunt ad laudem, & noſtris ſecundum Deum greſſibus lumen præferunt. Verus igitur eſt ſacer ſermo, quod *quos præſcivit, & prædeſtinavit conformes fieri imaginis filii ſui, ut ſit ipſe Primogenitus in multis fratribus. Quos autem prædeſtinavit, hos & vocavit; & quos vocavit, hos & juſtificavit; quos autem juſtificavit, illos & glorificavit.* Quid ergo dicemus ad hæc? Numquid excluſi

Edidit ex interpretatione Jo. Livineii Aubertus Miræus, Antverpiæ 1602. Serm. Catechetico XLII pag. 99.

Rom. 8.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΣΤΟΥΔΙΤΟΥ

C Εἰς τὴν μνήμην τοῦ Χρυσοστόμου, καὶ τοῦ ἁγίου Ἐφραίμ· ὅτι οὐδὲν τῶν ἐν ἀνθρώποις μακάριον, πλὴν τῆς ἀρετῆς. αὕτη γὰρ μόνη ἀξία μακαρισμοῦ.

ΑΔελφοὶ καὶ πατέρες, τῶν ἀνθρώπων οἱ μὲν πλοῦτον μακαρίζουσιν, οἱ δὲ δυναστείαν, ἕτεροι τρυφὴν, ἄλλοι ἡδονήν. τούτων δὲ
D οὐδὲν μακάριον, ὅτι μὴ τὴν διαμονὴν εἰς ἀεὶ ἔχει, ἀλλὰ τῷ παρόντι αἰῶνι συνδιαφθείρεται. πολλοῖς δὲ οὐδὲ ἐνταῦθα ἐπήρκεσεν, ἀλλ᾽ ὁμοῦ τε ὤφθη, καὶ δίκην ὀνείρου ἀπέπτη τῶν κατεχόντων. μόνη δὲ ἡ ἀρετὴ ἀξία μακαρισμοῦ, ὡς ἀθάνατόν τι χρῆμα ὑπάρχουσα, καὶ τοὺς μετόχους ἑαυτῆς μακαρίους ἀποφαίνουσα. ἐνθυμηθῶμεν γὰρ ὅσοι δυνάσται καὶ τρυφηταὶ ἐξ αἰῶνος ἐγένοντο, καὶ οὐδενὸς τὸ μνη-
E μόσυνον μετ᾽ ἐγκωμίου· τῶν δέ γε ἐναρέτων ἄσβεστον τὸ κλέος, καὶ τοῦτο δῆλον ἐξ ὧν πράττομεν· χθὲς ἐνεκωμιάσαμεν τὸν μακάριον Χρυσόστομον, σήμερον Ἐφραὶμ τὸν ἀοίδιμον, καὶ τῇ ἑξῆς ἕτερον τῶν ἁγίων, καὶ οὕτως δι᾽ ἔτους, καθάπερ φωστῆρες ἀνατέλλοντες ἐν τοῖς οἰκείοις μνημοσύνοις, ἀνοίγουσιν ἡμῶν πρὸς εὐφημίαν τὰ στόματα, καὶ φωτίζουσιν ἡμῶν τὰ κατὰ θεὸν διαβήματα. ἀληθὴς
F οὖν ὁ ἱερὸς λόγος, ὅτι οὓς προέγνω καὶ προώρισε συμμόρφους τῆς εἰκόνος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς· οὓς δὲ προώρισε, τούτους καὶ ἐκάλεσεν· οὓς δὲ ἐκάλεσε, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· οὓς δὲ ἐδικαίωσε, τούτους καὶ ἐδόξασε. τί οὖν ἐροῦμεν ἡμεῖς πρὸς ταῦτα; μή τι ἄμοιροί ἐσμεν τῆς τοιαύτης κλήσεώς τε καὶ δόξης; οὐδαμῶς· καὶ ἡμῖν τοῖς ταπεινοῖς πρόσεστι καὶ βίος σταυροφόρος, καὶ γέρας μακαρισμοῦ. εἴπερ

εἴπερ ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας τὸν ὑπὲρ Χριστοῦ διωγμὸν διανύομεν μετὰ καὶ τῶν προλαβόντων τῆς καλῆς ὁμολογίας σχημάτων. καὶ ὢ τῆς θαυμασίας ἀρετῆς· οἷα χαρίζεται τοῖς ἀντεχομένοις αὐτῆς· ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ἐνταῦθα· τί δὲ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι; καὶ τίς διηγήσοιτο τὴν μακαριότητά τε καὶ δόξαν ἐκείνην, περὶ ἧς φησὶν ὁ Κύριος· τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος· ἐπειδὴ γὰρ αὐτός ἐστιν ὁ τῆς δικαιοσύνης ἥλιος, ἡλιοειδῶς καὶ τοὺς δικαίους ὡς συμμόρφους αὐτοῦ ἐκλάμψειν ἐπηγγείλατο· εἴπερ συμπάσχομεν, φησὶν, ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν. λέγει δὲ καὶ ἐν ἑτέρῳ· πάτερ, οὓς δέδωκάς μοι, θέλω ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, κἀκεῖνοι ὦσι μετ' ἐμοῦ· ἵνα θεωρῶσι τὴν δόξαν τὴν ἐμὴν ἣν δέδωκάς μοι, ὅτι ἠγάπησάς με πρὸ καταβολῆς κόσμου. ὁρᾶτε ποῦ ἀπελευσόμεθα; οὗ ὁ Χριστός ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ καθήμενος, οὗ ἡ χαρὰ καὶ ἀγαλλίασις· ἔνθα ἀγγέλων χοροστασία, ἐκκλησία πρωτοτόκων ἐν οὐρανοῖς ἀπογεγανωμένων· ὅπου οἱ ὁμοταγεῖς καὶ ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἐκεῖ μικρὸν ὕστερον ἀπελευσόμεθα· ἐκεῖ εὐφρανθησόμεθα ἐπ' αὐτῷ, τῷ δεσπόζοντι ἐν τῇ δυναστείᾳ τοῦ αἰῶνος, καθὼς ᾄδει ὁ μακάριος Δαβίδ· οὐ χιλιοστὸν, οὐδὲ μυριοστὸν ἔτος, ἀλλ' εἰς ἀγήρω αἰῶνα πέρας οὐκ ἔχοντα. καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἱκανός; τίς σπουδαῖος νήφειν καὶ γρηγορεῖν πᾶσαν ἡμέραν, πᾶσαν ὥραν, ὡς ἂν μὴ ἀπονυστάξαι κατὰ διάνοιαν; ἐκ γὰρ τοῦ ἀπονυστάζειν, ἐπέρχονται ἡμῖν τὰ πάθη, ὥσπερ θῆρες δραττόμενα ἡμῶν τῆς ψυχῆς. ἕως δ' ἂν ὦμεν ἐπὶ τῆς φυλακῆς ἡμῶν ἀγρυπνοῦντες, οὐ συλᾷ ὁ λῃστὴς, οὐχ ἁρπάζει ὁ δράκων. οὐκοῦν γρηγορητέον, καὶ ἀναθεωρητέον τὰ προειρημένα. καὶ μὴν καὶ τὰ ἐξεναντίας τοῖς ἐναντίοις ἠπειλημένα κολαστήρια, τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον, τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον, τὸν σκώληκα τὸν ἀτελεύτητον, καὶ ὅσα ἄλλα; ὅπως τοῖς τοιούτοις διαλογισμοῖς ἐνειλούμενοι, δυνηθείημεν ἔτι ἔξω τῶν παγίδων τοῦ ἐχθροῦ γενέσθαι, ἀκαταγνώστως τε τῶν ἐνθένδε ἀπᾶραι καὶ τυχεῖν βασιλείας οὐρανῶν ἐν αὐτῷ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

A clusi ſumus ab hujuſmodi vocatione, & gloria? Minime. Etiam nobis vilibus adeſt vita crucem geſtans, & præmium beatitudinis, ſiquidem uſque ad hanc horam pro Chriſto perſecutionem ſuſtinemus cum prævia alacritate bonæ confeſſionis. Et ò virtutem admirabilem! Quas gratias largitur ſibi adhærentibus! Verum de his hactenus. Quid autem in futuro ſæculo?
B Ac quis enarret beatitatem, illamque gloriam, de qua dicit Dominus: *tunc juſti fulgebunt ſicut ſol*. Matth. 13. Quoniam enim ipſe eſt juſtitiæ ſol, inſtar ſolis quoque juſtos, ſicut ſibi conformes, fulgidos fore promiſit: *ſi tamen compatimur*, inquit, *ut & conglorificemur*. Rom. 8. Dicit autem in alio loco: *Pater, quos dediſti mihi, volo, ut ubi ſum ego, & illi ſint mecum, ut videant claritatem meam, quam dediſti mihi, quia dilexiſti me ante conſtitutionem mundi*. Joan. 17.
C Videtis quo ibimus? Ubi Chriſtus eſt in gloria Dei ſedens, ubi gaudium, & exultatio, ubi Angelorum Chorus, Eccleſia primogenitorum in cœlis ſplendentium, ubi ſocii, & fratres, & parentes, eo paulo poſt ibimus, ibi lætabimur in ipſo, qui regnat in imperio
D ſæculorum, ſicut canit beatus David, non mille, aut decies mille annis, ſed in ſæculum infinitum, quod terminum non habet. Atqui ad hæc quis ſufficiens? quis ſtudioſus caſtitatis, ac vigilantiæ per totam diem, per totam horam, ut mente minime dormitet? Etenim ex eo, quod ſomnus obrepat, affectiones malæ nos invadunt tanquam feræ apprehendentes ani-
E mam noſtram. Quandiu tamen in cuſtodia noſtra manemus vigilantes, non deprædatur latro, non rapit draco. Vigilandum eſt igitur, & conſideranda ſunt prædicta: quin etiam ſupplicia, quæ è contrario contrariis denunciantur; ignis, qui non extinguitur, tenebræ exteriores, vermis ſempiternus, & reliqua, ut hujuſmodi cogitationi-
F bus involuti poſſimus adhuc inimici laqueos effugere, atque hinc indemnati diſcedere, regnumque cœlorum conſequi in ipſo Chriſto Jeſu Domino noſtro, cui gloria, & potentia cum Patre, & Sancto Spiritu nunc, & ſemper, & in ſæcula ſæculorum. Amen.

CATA-

CATALOGUS SERMONUM
SANCTI EPHRÆM SYRI,

Qui exſtant in Cod. MS. Latino Bibliothecæ Vaticanæ.

Codex 6443. in fol. membraneus, foliorum 292. hac nota ſignatus: *Iſte liber eſt Reverendiſs. Patris & Domini Petri Card. Rothomagen.* complectitur opera quæ ſequuntur.

1. DUodecim Libri Regularum Monachorum Ægyptiorum, conſcriptarum à Joanne Caſſiano Maſſilienſi Presbytero: quas Eucherius Lugdunenſis Epiſcopus breviori conſcripſit ſermone. Incipit Præfatio. *Veteris Inſtrumenti narrat hiſtoria*, fol. 1.

2. Liber Collationum Sanctorum Patrum à Johanne Caſſiano conſcriptarum: in cujus quidem Libri Prima Parte continentur x. Collationes; In Secunda vero Parte VII. Collationes: In Tertia autem Parte & Ultima aliæ VII. Et ſic ſunt XXIV. Collationes in toto Operis complemento. Incipit Prologus Beati Joannis Caſſiani de x. Collationibus. *Debitum quod beatiſſimo Papæ Caſtorio*, fol. 47.

3. Incipit Præfatio Heraclidis Eremitæ poſtmodum Epiſcopi, ad Lauſum Principem Palatii, in Libro qui dicitur de Floribus Paradiſi, ideſt de vitis Sanctorum Patrum Ægyptiorum, quos ipſe vidit vel audivit, relatione hominum fide digna. Incipit Prologus primus ad Lauſum Comitem. *In hoc libro, quem de vita Sanctorum Patrum ſcripturi ſumus*, fol. 184.

4. Diadema Monachorum, Effrem. Hunc modicum libellum Smaragdus de diverſis virtutibus collegit, & ei nomen, Diadema monachorum, impoſuit: quia ſicut Diadema gemmis, ita & hic libellus fulget virtutibus. Incipit Prologus ſequentis libri. *Hunc modicum operis noſtri libellum de multorum dictis orthodoxorum, opitulante Chriſto, collegimus Patrum*, fol. 215. capita centum, 1. de oratione, 2. de diſciplina pſallendi &c. Initio hujus codicis inſcribitur hoc opus: *Item Diadema monachorum, Domini Effrem*. Item in titulis uniuſcujuſque folii: *Diadema monachorum Effrem*. At in fine operis, fol. 248. à tergo: *Explicit libellus modicus Domini Smaragdi de diverſis virtutibus, qui Diadema monachorum eſt appellatus*.

5. Leontii Epiſcopi Neapoleos Cypri, de vita & actionibus Sancti Joannis Epiſcopi Alexandrini Eleemoſynarii. Incipit Præfatio in Vitam S. Joannis Patriarchæ atque Eleemoſynarii. *Cogitante ac diu tacite ſolliciteque me deſiderante, quid in domo Dei commodius ac dignius operari potuiſſem*, fol. 248. t. Explicit præfatio ad dominum Nicolaum Papam. Narratio Leontii Epiſcopi Neapoleos Cypriorum inſulæ de vita & actione Sancti Patris noſtri Joannis Archiepiſcopi Alexandrini, fol. 249. In fine hæc adnotantur fol. 265. *Expliciunt Acta S. Joannis Eleemoſynarii, quæ quidem prætermiſſa fuerant à Joanne atque Sophronio Viris illuſtribus. Sed poſtmodum Leontius Epiſcopus Neapoleos Cypriorum inſulæ ea ſtudioſe ſupplevit: cujus narrationis Sanctiſſimus ac ter Beatiſſimus Nicolaus Papa ad multorum ædificationem Anaſtaſio Presbytero interpretari præcepit*.

6. Item octo libri Domini Ephræm. Incipit liber primus Domini Ephræm, de judicio Dei, & de reſurrectione, & de regno cœlorum, & de munditia animæ. *Gloria omnipotenti Deo*, fol. 265. à tergo. Explicit liber primus Sancti Patris noſtri Effrem Diaconi, fol. 267.

7. Incipit liber ſecundus, de Beatitudine animæ. *Beati qui odio habuerunt hunc mundum*, fol. 267. à tergo. Explicit liber ſecundus, fol. 269.

8. Incipit ejuſdem Tertius, de Pœnitentia. *Dominus noſter Jeſus Chriſtus, qui deſcendit de ſinu Patris, & effectus eſt nobis via ſalutis*, fol. 269. Explicit liber III. fol. 270. a tergo.

9. Incipit ejuſdem liber quartus. *De luctaminibus hujus ſeculi nullus ſine agone ſeu certamine coronatur*, fol. 270. t. Explicit liber IV. fol. 272.

10. Incipit quintus de die Judicii. *Venite dilectiſſimi fratres, exhortationem meam ſuſcipite, & ſemper mementote conſiliorum meorum peccatoris & imperiti Effrem*, fol. 272.

11. De dilectione Dei. *Beatus vir, qui Deum ex toto corde dilexerit*, fol. 273.

12. De compunctione. *Beatus homo qui habet compunctionem jugiter ſecundum Deum*. fol. 274. Explicit liber quintus, fol. 274. t.

13. Incipiunt monita Sancti Effrem in libro ſexto. *Dolor me compellit dicere, & iniquitas mea comminatur mihi ut ſileam*, fol. 274. a tergo.

a tergo. Explicit liber VI. fol. 278. tergo.

14. Incipit liber VII. *Dilectiſſimi, recordatus ſum horæ illius, & intremui: conſideravi illud horrendum judicium, & expavi*, fol. 278. tergo. Explicit liber VII. fol. 283.

15. Incipit ejuſdem liber octavus. *Venite cariſſimi mihi, venite patres & fratres, grex Salvatoris electus: Venite negotiemur quoad uſque nundina celebratur*, fol. 283. Finit inſtitutio Sancti Effrem ad Monachos, fol. 284. a tergo.

16. Incipit prooemium in libro Beati Effrem. *Effrem Ediſſenæ Eccleſiæ Diaconus multa Syro ſermone compoſuit*, fol. 285. eſt S. Hieronymi in Catalogo Scriptorum.

17. Incipit liber Sancti Effrem Diaconi de Pœnitentia. *Pleroſque cernimus in Eccleſia conſtitutos, Eccleſiaſticæ pietatis ac fidei non tenere doctrinam*, fol. 285. Explicit liber primus de Pœnitentia, fol. 292.

CATALOGUS SERMONUM
SANCTI EPHRÆM

Ex Latino vetuſto codice membranaceo Cortonenſi.

1. MArci Michaelis Presbyteri Cortonenſis in librum de illuſtribus viris. *Effrem vir doctus & eloquentiſſimus*.

2. S. Hieronymi in lib. de illuſtribus viris. *Effrem Edeſſenæ Eccleſiæ diaconus*.

3. Amphilochii Iconienſis Epiſcopi in vita & obitu S. Baſilii Cæſarienſis Epiſcopi. *Fratres narrationem volo facere*.

4. Marci Michaelis Presbyteri Cortonenſis, in laudes Sanctiſſimi, ac Venerabilis viri Effrem Abbatis. *Effrem ex Syra patria originem trahens, inſpirante Deo mundum relinquens*.

5. Tituli Sermonum Sancti Effrem Abbatis, qui in hoc volumine continentur. *De Pœnitentia & de hora noviſſima*. Sunt tituli XX.

6. Ambroſius Monachus Coſmo ſuo viro clariſſimo plurimam ſalutem. *Peregrinum nuper offendi*.

1. Sermo S. Effrem de Pœnitentia, & de hora noviſſima, & de die judicii, & de bonorum & malorum retributione. *Dilectiſſimi nihil, oro, Sanctæ caritati præferamus*. Explicit Sermo S. Effrem de pœnitentia, & de hora noviſſima, & de judicii die, & retributione.

2. Incipit ejuſdem de judicio, & reſurrectione, & charitate, & compunctione. *Venite fratres mei*.

3. Ejuſdem de judicio & reſurrectione. Sermo III. *Venite omnes fratres mei*.

4. Ejuſdem de vita & exercitatione monaſtica. Sermo IV. *Dolor me in verba compellit*.

5. De perfectione vitæ religioſæ. Sermo V. *Venite dilectiſſimi mei*.

6. De riſu fugiendo, & fletu appetendo. *Initium perverſionis animæ monachi*.

7. Ejuſdem Sermo ad animam negligentem. Sermo VII. *Anima, quæſo, ne concidas*.

8. Incipit ejuſdem Sermo ad monahos de Sanctis quibuſdam Patribus, qui tempore illo requieverunt. Sermo VIII. *Cor meum doleo*.

6. Incipit Sermo ejuſdem de armatura monachi, quod oporteat monachum veluti militem in acie ſemper adſiſtere. Sermo IX. *Talem armaturam*. Explicit de armatura monachi liber Sancti Ephræm.

10. Incipit libellus ejuſdem de pœnitentia & converſione ad Deum. Sermo X. *Dominus qui de alto Patris ſinu*.

11. Incipit Sermo ejuſdem de ſecundo Domini adventu ad judicium finale. Sermo XI. *Accedite filii lucis*.

12. Incipit Sermo ejuſdem de timore Dei ſemper habendo, & de ſeculi vanitate fugienda. Sermo XII. *Attende tibi*. Explicit de timore Dei Sermo Sancti Ephræm.

13. Incipit Sermo ejuſdem de anguſtia, qua premitur anima, cum ex pugna contra ſe hoſtis infirmior fit. Sermo XIII. *Anima anguſtiis preſſa*.

14. Incipit Sermo ejuſdem de compunctione cordis. Sermo XIV. *Indultor bonorum omnium*.

15. Incipit Sermo ejuſdem de Paſſione Domini Noſtri Salvatoris Jeſu Chriſti, & quam fuerit gravis. Sermo XV. *Loqui timeo, & narrationem plenam horroris*.

16. De his qui naturam Domini Noſtri Jeſu Chriſti ſcrutari volunt, & quod plurimi periculi ſit. Sermo XVI. *Rex cœleſtis, immortalis Dominus*.

17. Incipit de Antichriſto, & de malis operibus ejus. Sermo XVII. *Quomodo peccator ego, plenuſque delictis.* Explicit Sermo Sancti Ephræm de Antichriſto.

18. Incipit ejuſdem Sermo de Virginitate. Sermo XVIII. *De virginitate, & ſanctificatione.*

19. Incipit ejuſdem Sermo de laudibus martyrum. Sermo XIX. *Inſipiens in primis rudis pictor, & horridus.* Explicit Sermo Sancti Effrem de laudibus martyrum.

20. De laudibus Sancti Joſephi Patriarchæ à Beato Ephræm Sermo editus incipit feliciter. Sermo XX. *Deus Abraham, Deus Iſaac.* Explicit de laudibus Joſeph Sermo Sancti Ephræm ultimus.

Sequuntur Sermones Sancti Iſaac Syri.

1. *S.* Gregorii Papæ lib. 3. Dialogorum cap. 14. *De Sancto Iſaac Abbate. Prioribus quoque Gothorum temporibus fuit juxta Spoletanam urbem.*

2. Gennadius Presbyter Maſſilienſis in lib. de illuſtribus viris cap. 66. *Iſaac Antiochenæ Eccleſiæ Presbyter.*

3. Marci Michaelis Presbyteri Cortonenſis in laudem Sanctiſſimi ac venerabilis viri Iſaac Abbatis, Præfatio incipit. *Iſaac Abbas vir utique illuſtris.*

4. Verſus ſequentes in laudem Iſaac poſiti ſunt. *Spernere vis mundum, vis mente ſcandere ſurſum.* Verſus 4.

5. Tabula Sermonum Sancti Iſaac Abbatis.

6. Incipit Liber Sermonum Sancti Iſaac Abbatis de vita ſolitaria ſeu contemplativa: ſunt autem Sermones XVIII. Sermo I. in quo continentur XI. Primus eſt de Acceſſu Animæ ad Deum qui creavit illam. *Anima quæ diligit Deum, in ſolo Deo quietem habet.*

7. Sententiæ quædam Iſaaco tributæ, ſed quæ potius videntur ex Hieronymo & Iſidoro collectæ. *Nunquam de ore monachi turpis aut laſcivus ſermo egrediatur.*

CATALOGUS GRÆCORUM SERMONUM
SANCTI EPHRÆM

Ex Tomo Secundo Catalogi Codicum MSS. Græcorum Bibliothecæ Regiæ: Qui prodiit Pariſiis e Typographia Regia 1740.

1 DE virtutibus & vitiis, Cod. MS. 9. 595. 598. 1056. 1198.

2. Reprehenſio ſui ipſius & confeſſio, Cod. 9. 593. 595. 598. 599. 913. 1188.

3. Oratio ad everſionem ſuperbiæ, Cod. MS. Græc. 9. 593. 595. 598. 599. 1188.

4. De compunctione animi, 9. 593. 595. 598. 599. 913. 1631.

5. Aſcetica, 9. 593. 595. 598. 599. 1190.

6. Ad imitationem proverbiorum, 595. 598. 599.

7. De timore Dei, 9. 598. 599. 760.

8. Ad correctionem eorum qui vitioſe vivunt, 9. 595. 598. 599. 1188.

9. De affectibus, 9. 593. 595. 598. 599. 760.

10. De pœnitentia, 9. 593. 595. 598. 599. 1163. 1556.

11. De patribus morte conſummatis, 9. 593. 595. 598. 599. 763. 1188.

12. Tetraſyllaba, 595. 598. 599.

13. Heptaſyllaba, 9. 595. 598. 599.

14. De timore animi, 9. 595. 598. 599.

15. Ad Deum, 9. 593. 595. 599. 1188.

16. Admonitoria, 9. 593. 595. 598.

17. De anima quando tentatur ab hoſte, 9. 593. 595. 598. 599.

18. In ſecundum Chriſti adventum, 9. 499. 595. 598. 767. 772. 773. 920. 987. 1021. 1154. 1163. 1173. 1188. 1302. 1608.

19. Parænetica, 593. 595. 599. 760. 1198.

20. De virtute ad novitium monachum, 595. 596. 597. 599. 920. 1172. 1198.

21. Capita de virtute, 593. 595. 596. 597. 599. 920. 1172. 1198.

22. In illud; Attende tibi ipſi, 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 920. 1172. 1198.

23. Oratio, non eſſe ridendum, ſed lugendum, 596. 597. 599. 913. 920. 1172. 1188.

24. De vita ſpiritali ad novum Abbatem, 594. 595. 596. 597. 599. 920. 1172. 1198.

25. Beatitudines, 593. 594. 595. 596. 597. 599. 920. 1172. 1188. 1198.

26. Capita de humilitatis acquirendæ ratione, 594. 595. 596. 597. 599. 920. 1198.

27. De vita Sancti Abramii, 1485. 1540.

28. De laudibus Joſephi Patriarchæ, 749. 1021. 1173. 1175. 1176. 1179. 1463. 1505. 1556. 1595.

29. Ora-

29. Oratio in Transfigurationem Domini, 1171. 1173. 1190. 1194. 1447. 1505.1608.

30. De judicio & compunctione, 9.583. 593. 595. 598. 599. 1538. 1608. 1613.

31. De recta vita, 595.596. 597.599. 920.1172.1198.

32. Adhortatoriæ ad Monachos, 593.594. 595.596.597.599.760.920.1036.1172.1198. 1608.

33. De patientia, 9.595.596. 597. 598. 599.920.

34. De Antichriſto, 593.770.1034.1188. 1198.1625.

35. In paſſionem Domini, 599.979.1170. 1173.1174.1556.

36. De morbo linguæ, 594.595.599.1172. 1198.1612.

37. In laudem S. Baſilii, 1100.

38. In Meretricem, 772.979.1013.1173. 1175.1186.1447.1505.

39. In Sanctos Martyres, 1186.1447.1470.

40. In Abrahamum & in Iſaacum, 1021. 1173. 1179.

41. Monachum perfectum eſſe debere, 593. 594.595.599.1172.1198.

42. De beatitudinibus & miſeriis, 9.595. 598.599.

43. De fide, 9.595.598.599.

44. De judicio & reſurrectione, 395.593. 635.751.760.897.1034.1035.1164.1173.1217. 1613.

45. De egreſſu animæ, 269.596. 597.

46. Interrogationes & reſponſiones de extremo judicio, 593.599.920.1174.

47. Oratio de Sacerdotio, 593.

48. In illud, melius eſt nubere, 599.1198.

49. De pietate, 760. 1198.

50. De divina gratia, 594.595. 599. 1172.

51. De abſtinendo à cupiditatibus carnalibus, 760.

52. De virginitate, 760. 1188.1198.1608.

53. De Quadrageſima, 1163.1613.

54. In S. Theodorum martyrem, 1163.

55. De eleemoſyna, 596. 597.

56. De variis inferni tormentis, 599.

57. Debere Chriſtianum longanimem eſſe, 599.

58. Quomodo admonendi negligentes, 599.

59. Cur frater negligentem ſe præbeat in cella, 596.597.

60. Legendum eſſe attente, 599.

61. In peccatores pœnitentiam non agentes, 593.

62. De regulis & ordinatione Monaſteriorum, 593.

63. De monaſticæ vitæ excellentia, 599. 1188.1612.

64. De afflictione, 599.

65. Ad Senem Monachum ſeculum cogitantem, 599.

66. In illud, In mundo hoc tribulationem habebitis, 1188.

67. Non evagandum eſſe oculis, 599.

68. De quærentibus excuſationes in peccatis, 599.635.

69. De manſuetudine, 599.

70. De religione, 599.

71. Ad fratrem lapſum, 599.

CATALOGUS SERMONUM
SANCTI EPHRÆM

Qui Syriace, Arabice, Armenice extant in Bibliotheca Regia.

Ex Tomo I. Catalogi Codicum MSS. Bibliothecæ Regiæ Paris. 1739.

1. SAncti Ephræm carmen de ſapientia, Cod. Syr. 6. Bombycinus olim Colbertinus pag. 51.

2. Sancti Ephræmi & Iſaaci, quædam ad mores pertinentia, Cod. Syr. 1. pag. 51.

3. Precationes variæ, quorum auctores feruntur, *Ephræmus*, Iſaac Ninivita, Philoxenus Mabugenſis ſive Hierapolianus, ad uſum Syrorum Jacobitarum, Cod. Syr. x. Chartaceus olim Colbertinus, pag. 52.

3. Nonnulla Jacobi Edeſſeni & *Sancti Ephræmi* fragmenta, Cod. Syr. Bombycinus olim Colbertinus, pag. 55.

4. Officium hebdomadis feriale in Eccleſiis Syrorum Jacobitarum recitari ſolitum, & orationes nonnullæ, quarum auctores feruntur Jacobus Niſibeos Epiſcopus, & *Ephræmus*, Cod. Syr. XLII. Bombyc. olim Colbertinus, anno Chr. 1531. ſcriptus, pag. 55.

5. Preces à quolibet Chriſtiano variis temporibus recitandæ, quarum inſigniores *Ephræmo*, Athanaſio, Baſilio, Gregorio Cyprio, Iſaaco Ninivitæ, & Philoxeno Mabugenſi tribuuntur, Cod. Syr. LXXI. Bombyc. Nicoſiain Bibliothecam Regiam Vanslebii opera illatus, cujus Codicis pars à Moyſe quodam Damaſci anno Chr. 1646. exarata eſt, pag. 58.

6. Orationes nonnullæ aſceticæ & morales, quorum auctores feruntur *SS. Ephræmus*, & Jacobus Niſibeos Epiſcopus, Cod. Syr. LXXXIII. Bombyc. olim Colbertinus, anno Chr. 1511. ſcriptus, pag. 59.

7. Homiliæ variæ aſceticæ & morales, ſtylo rhythmico conſcriptæ, quarum auctores SS. Jacobus Niſibeos Epiſcopus, & *Ephræmus* ejuſdem Eccleſiæ Diaconus, Cod. Syr. CXII. Bombyc. olim Colbertinus inter antiquiores numerandus, pag. 62.

8. Sanctorum Chryſoſtomi, *Ephræmi*, & aliorum homiliæ quædam, Cod. Syr. CXV. Bomb. in Biblioth. Regiam Vanslebii opera illatus, pag. 62.

9. S. Ephræmi homiliæ duæ, quarum una de pœnitentia, altera de cæco nato, Cod. Syr. CXVI. Bombyc. Alepo in Bibliothecam Colbertinam Vanslebii opera illatus, anno Chriſti 1572. exaratus, pag. 62.

10. S. Ephræmi carmen de peregrinationibus, adjuncta interpretatione Arabica, verùm charactere Syriaco, Cod. Syr. CXXX. Bombyc. pag. 64.

11. Vita S.Abrahami Edeſſeni, & S.Mariæ illius neptis, Cod.Syr. Bombyc.CXLIV.pag. 67.

12. Vita S.Ephræmi,Cod.Syr.CXLIV.pag.67.

13. S. Ephræmi de tranquillitate & peregrinatione homiliæ, Cod. Syr. CLVII. Bombyc. olim Colbertinus.

14. S. Ephræmi Magni homiliæ; Armenice: in codice quem vocant Armeni *D-Jarrintir*, à vocibus ſcilicet *D-Jarr*, quæ homiliam, hiſtoriam, tractatum, & *Intir*, quæ ſelectum ſignificat: quo in codice occurrunt homiliæ 168. quarum auctores diverſi. Cod. Armenus XLIV. Bombycinus, Conſtantinopoli nuper in Bibliothecam Regiam illatus, in antiquiorum numero collocandus, pag. 80.

15. S. Ephræmi oratio de compunctione animi, e Græca lingua in Armenam converſa. Cod. Armen. LV. Bombyc. anno Chriſti 1554. ſcriptus, pag. 82.

16. S. Ephræmi adverſus maledicos oratio è Græco converſa, Cod. Armen. LV. pag.82.

17. Homilia S. Ephræmi, Cod. Armen. LVI. chartaceus Conſtantinopoli nuper in Bibl. Regiam illatus, ſeculi 17. pag. 82.

18. S. Ephræmi Syri Orationes viginti ſeptem, in Armenum converſæ ab anonymo. Cod. Armen. LVII. Bombyc. Conſtantinopoli nuper in Bibl. Reg. illatus, pag. 82.

19. Variæ homiliæ, quarum auctores feruntur *S. Ephræmus*, Joannes Chryſoſtomus, & alii. Cod. Armen. LXIV. Bombyc. Conſtantinopoli nuper in Bibl. Reg. illatus, ſeculi 16. exeuntis, pag. 83.

20. In Geneſim, Exodum, & Leviticum, interpretatio è variis auctoribus tam Græcis, quam Syris, Baſilio, nempe, Chryſoſtomo, Gregorio Theologo, Gregorio Nyſſeno, *Ephræmo*, Jacobo Edeſſeno, Jacobo Sarugenſi, & Dionyſio Barſalibi Amidæ Epiſcopo. Arabice. Cod. Arabicus VI. ex Oriente Vanslebii opera in Bibl. Reg. illatus, anno Chriſti 1666. exaratus, pag. 100.

21. Sancti Ephræmi homiliæ LII., partim aſceticæ, partim ad doctrinam morum pertinentes, è lingua Syriaca in Arabicam ab anonymo converſæ, una cum Gregorii Nyſſeni oratione in laudem ejuſdem S. Ephræmi. Cod. Arabicus LV. Bombyc. exaratus anno Chriſti 980. ex inſula Cypro in Bibl. Regiam Vanslebii opera anno 1671. illatus, pag. 105.

22. S. Ephræmi homiliæ LI. ad populum & monachos habitæ. Ejuſdem vita, & Gregorii Nyſſeni oratio in laudem ejuſdem. Arabice. Cod.Arab. LVI. Bombyc. exaratus anno Chriſti 1568. olim Colbertinus, pag. 105.

23. S. Ephræmi orationes LII. è Syriaca lingua in Arabicam converſæ, una cum Gregorii Nyſſeni oratione in laudem ejuſdem. Cod. Arab. LVII.Bombyc. à Vanslebio in Bibl. Reg. illatus, pag. 105.

24. Ephræmi homiliæ de fide & charitate, de ſecundo Chriſti adventu, de ſeculi fine & Antichriſto, de muliere peccatrice quæ pedes Domini unxit. Cod. Arab. LXXVI. duodecimi ſeculi, olim Colbertinus, pagina 106.

25. Ephræmi opera laudantur in codice Arabico qui inſcribitur πανδόχος. Cod. Arab. LXXVIII. Bombyc. exaratus Hieroſolymis anno Chriſti 1647. pag. 106.

26. Quæſtiones variæ, quarum auctores feruntur Athanaſius, Gregorius, & Ephræmus. Cod. Arab. LXXXVIII. Bombyc. exaratus anno Chriſti 1438, ex urbe Cairo Vanslebii opera in Bibl. Regiam illatus, pag. 110.

27. S. Ephræmi homilia in Nativitatem Beatæ Virginis. Cod. Arab. CXLIII. Bombyc. olim Antonii Faure, exaratus anno Chr.1518. pag. 117.

28. Vita S. Ephræmi. Cod. Arab. CXLV. Bombyc. exaratus anno Chriſti 1673. Damaſco in Bibl. Regiam illatus, pag. 118.

29. Sancti Ephræmi homiliæ duæ, nempe de Cruce, & de laudibus Virginis, Cod. Arab. CLIV. Bombyc. olim Colbertinus, pag. 119.

30. Ephræmi excerpta de vitiis & virtutibus, Cod. Arab. CLXVI. Bombyc. olim Mazarinæus, pag. 120.

31. Sancti Ephræmi homilia de reſurrectione. Cod. Arab. CLXVIII. Bombyc. olim Melchiſedechi Thevenotii, duodecimi, ut videtur, ſeculi, pag. 121.

32. Homilia Arabica Sancto Ephræmo tributa, de Beatæ Virginis ingreſſu in Ægyptum. Cod. Arab. LXIX. chartaceus, olim Benedicti de Maillet, ſeculi decimi ſeptimi, pag. 452.

CATA-

CATALOGUS SERMONUM
SANCTI EPHRÆM

Qui extant Syriace, Arabice, Latine in Bibliothecis Angliæ & Hiberniæ, & in Bibliotheca Lugduno-Batava.

: Catalogo ror. MSS. ngliæ & berniæ, O- niæ 1697.

1. SAncti Ephræm Diaconi de die judicii, de Reſurrectione, & de Regno Cœlorum, libri ſex, Latine. Cod. 2042. Thomæ Bodleii, pag. 106.

2. De ſeptem gradibus aſcenſionis ad Deum, Latine. Ibid.

3. De Spiritu Sancto, & quare ipſe Columbæ apparuit ſpecie, Latine. Ibid.

4. De dignitate humanæ conditionis, Latine. Ibid.

5. Mar Ephræmi ſermo, ſeu homilia de Sancto Palkido ejuſque uxore & duobus filiis, Syriace. 8. Cod. 2918. Thomæ Bodleii, pag. 151.

6. Paræneſes, Epiſtolæ, & Sermones B. Ephræm Syri, & oratio Encomiaſtica ejuſdem Patris à Gregorio Nyſſeno, Arabice, fol. Cod. 2923. Thomæ Bodleii, pag. 151.

7. Expoſitiones, ideſt, Epiſtolæ de mundo hoc tranſitorio, & altero mundo permanente, factæ ad filios gregis ſui per Dominum *Ignatium de Tur-Abdin*, cum homiliis tribus *S. Ephræm Syri*, & hom. tribus Iſaaci Syri, cum aliis ad pietatem ſpectantibus, Syriace, Cod. 3061. Thomæ Bodleii, pag. 155.

8. S. Ephræmi homiliæ de fine mundi, de Gog & Magog, & de Antichriſto, Syriace, Cod. 3980. in Hyperoo Bodlejano, pag. 182.

9. Homiliæ S. Ephræmi & aliorum, carmine Syriaco, Ibid.

10. Homiliæ S. Ephræmi de humilitate, & fide, Ibid.

11. Homiliæ S. Ephræm, Chryſoſtomi &c. Arabice, Cod. 4035. in Hyperoo Bodlejano, pag. 183.

12. Homiliæ SS. Jacobi & Ephræmi, Syriace, fol. Cod. 5335. Eduardi Pocockii, pag. 274.

13. Homiliæ aliquot Joannis & Ephræmi, fol. Cod. 5346. Eduardi Pocockii, pag. 274.

14. Vita S. Ephræmi, Arabice, Cod. 5831. Roberti Huntingtoni, pag. 280.

15. Mar Ephræmi Commentarius in Geneſim & Exodum, Arabice literis Syriacis, Cod. 5820. pag. 280.

16. Homiliæ quædam Sancti Ephræmi, & Joannis Chryſoſtomi, Arabice literis Syriacis, Cod. 5826. pag. 280.

17. S. Ephræm Sermones, Latine, Cod. 242. Collegii Baliolen. in Oxonia, pag. 7.

18. Vita Beati Eliæ eremitæ per Ephræm Syrum, Latine Cod. 1974. Collegii SS. Trinitatis in Oxonia, pag. 65.

19. S. Ephræmus de judicio Domini, & Reſurrectione, de Regno cœlorum &c. Latine, Cod. 1136. Collegii Cajo-Gonuilenſis in Cantabrigia, pag. 124.

20. Libri tres B. Ephræm Diaconi, de contemptu, Latine, Cod. 1776. Domus S. Petri apud Cantabrigiam pag. 150. Præmititur, ibid. *Liber qui dicitur, diadema Monachorum, per Smaragdum Monachum*: qui liber in Cod. Vat. Lat. 6443. Ephræmo tribuitur.

21. Libri quidam B. Effrem Diaconi, ut obſervat quidam neotericus, Latine, Cod. 2322. Bibliothecæ Cantabrigienſis, pag. 168.

22. Ephræm Diaconi libri ſex, Latine, Cod. 994. Eccleſiæ Cathedralis Sariſburienſis, pagina 25.

23. B. Ephræm de compunctione, Latine, Cod. 1296. Eccleſiæ Cathedralis Vveſtmonaſterienſis, pag. 29.

24. S. Ephræm, vel, ut Hebræi & Syri vocant, Ephraim, homiliæ. De hoc ſcriptore inter alios legendus Andreas Maſius vir egregius, Epiſtola præfatoria in Moſem Barcepha de Paradiſo, Latine, Cod. 2146. Iſaaci Voſſii, pag. 58.

25. B. Ephræm Syri Tractatus LIII. Arabice. Gregorii Nyſſeni oratio in laudem ipſius Ephræmi, Arabice, Cod. 3374. Bibliothecæ Norfolcianæ, pag. 83.

26. Joannis Chryſoſtomi, Baſilii, & *Ephræmi* homiliæ, Arabice, Cod. 3394. Biblioth. Norfolcianæ, pag. 83.

27. Effremi opuſcula quædam: 80. libri ad Monachos, Latine, Cod. 7945. Bibliothecæ Jacobææ, pag. 241.

28. Effremus de compunctione cordis, Lat. Cod. 7947. Bibl. Jacobææ, pag. 241.

29. Pentateuchus & ejus commentaria, Arabice, charactere Syriaco, ex *Ephræmo*, Dionyſio, Jacobo Edeſſeno, Jacobo Epiſcopo Serugi, Joanne Chryſoſtomo, Hippolyto, Cod. 7. mſs. Orientalium Bibliothecæ Lugduno Batavæ 1716. pag. 409.

JOSE-

JOSEPHI SIMONII ASSEMANI

BIBLIOTHECÆ VATICANÆ PRÆFECTI

Ad Em̃um ac Rm̃um Dominum

D. ANGELUM MARIAM QUIRINUM

S. R. E. Cardinalem Bibliothecarium

IN TERTIUM TOMUM GRÆCORUM OPERUM SANCTI EPHRÆM SYRI EPISTOLA.

TANDEM aliquando Tertium ac poſtremum Tomum Græcorum Operum Sancti Ephræm Syri, Tuo juſſu & auſpiciis inchoatum, *Eminentiſſime Princeps*, Deo favente abſolvi; ſerius id quidem, quàm optaveram; ſed quæ hactenus fuerint obſtacula, ne publicam in lucem citius prodiret, Ipſe omnium optime noſti, qui Bibliothecæ Vaticanæ quum ſapientiſſime præſis, quidquid etiam ad augendum ornandumque hoc opus conducere viſum eſt, illud ex Italia, ex Germania, ex Gallia, ſtudio operaque Tua mihi ſubminiſtrandum curaſti. Ita crevit hic Tomus, & in ampliorem, quam antea animo deſignaveram, molem exiit. Ita etiam, quod Sanctiſſimi Syrorum meorum Doctoris Græcæ Latinæque lucubrationes undequaque collectæ, numeris, ut ſpero, omnibus abſolutæ nunc ex typographica officina Vaticana lucem adſpiciant, hoc totum, *QUIRINE DOCTISSIME*, Tibi deberi profiteor.

Quia verò in duobus prioribus Tomis, & ſcopum mihi propoſitum, & methodum à me hac in editione ſervatam, ſcriptis ad Te, *Cardinalis ampliſſime*, literis enarravi; reliquum eſt, ut pauca hic quoque adjiciam quæ ſive ad illuſtrandos Græcos Latinoſque Codices faciunt, unde in hunc Tertium Tomum nonnullos Sermones congeſſi; ſive ad vindicanda quædam ipſius Ephræmi ſcripta, quibus abuti neoterici ſolent, aut poſſent, adverſus puriſſimam plane, & orthodoxam ejuſdem Patris doctrinam. Tuum erit, pro ea qua apud cunctos mortales tum propter ſublimem Dignitatem, tum propter omnigenam humanarum divinarumque rerum ſcientiam plurimum polles auctoritate, prodeuntes hoſce è Bibliotheca Tua Vaticana literarios fructus, benignitate complecti, patrocinio tueri, liberalitate fovere. E Bibliotheca Vaticana XI. Kal. Dec. MDCCXLVI.

CAPUT PRIMUM.

De ea, quæ Ephræmo adſcribitur, narratione ad Monachos de ſua converſione: Deque Codicibus Græcis mſs. Bibliothecarum, Cæſareæ Vindobonenſis, Venetæ S. Marci, & Coislinianæ Patrum Maurinorum.

HAnc narrationem ex antiquiſſimo mſ. Codice Bibliothecæ Monaſterii Cryptæ Ferratæ juxta Tuſculum deſcriptam, Latine reddidit Gerardus Voſſius, ediditque Tom. 2. Operum Ephræm: edidit & Latine Bollandus vir clariſſimus Tom. I. Febr. pagina 55. Nos Græcam damus ex laudata Cryptoferratenſi Bibliotheca, ne quid in hac editione deſit, quod ad Sancti Ephræmi res geſtas perti-

pertineat. Etſi autem Voſſius probabili conjectura ſtatuit, vel compoſitam eſſe hanc narrationem ab illius diſcipulis, qui eam tamen ex ipſius relatione didicerant; vel ab ipſomet conſcriptam, ſed prima illa verba: *Sanctus Abbas Ephræm accedentibus ad ipſum Fratribus, de ſeipſo utilitatis cauſa enarravit, dicens:* poſt ejus obitum, illi præfixa eſſe narrationi ab ejus vel diſcipulis, vel ſtudioſis: at illud nobis magis probatur (verbis utor cl. Bollandi Tom. 1. Febr. pag. 49.) alterius eam eſſe narrationem, qui, quæ antea ab Ephræm ejuſve diſcipulis audierat, *aut in Sermonibus Ephræmi legerat*, ea ipſe, lapſus fortaſſe nonnunquam memoria, ſcriptis mandavit ſub ipſiuſmet perſona, uti paſſim in vitis Patrum variæ eorum narrationes & apophthegmata referuntur veluti propriis eorum verbis. Ut ita ſentiamus, alia præcipue ipſius Ephræmi lucubratio facit, quæ *Confeſſio & ſui ipſius reprehenſio* inſcribitur, extatque Tom. 3. operum ejus, quam in noſtra editione Tom. 1. pag. 119. dedimus. In ea enim ſuæ converſionis occaſionem commemorat, & quæ deinde de genere ſuo, parentum conditione, adoleſcentiæ vitiis ſubdit. Nam quæ plurima de ſuis peccatis, ſive negligentia in vitæ religioſæ functionibus interjicit, magis ex animi ſubmiſſione ad aliorum inſtitutionem proferre, quam ex veritate, cenſet Voſſius. Hæc igitur narratio, quantum à priore diſcrepat, & à Teſtamento ipſius Ephræmi, eſt omnino rejicienda, quemadmodum in Prolegomenis ad Tom. 1. cap. 1. ſ. x. pag. x. ex Tillemontio & Natali Alexandro obſervavi. Solemne enim fuit Græcis, qui ſequiori ævo res geſtas Sanctorum ſcripſere, nonnulla de ſuo addere, quæ cum genuinis eorum vitis non conſentiunt, quemadmodum palam fit conferenti ea, quæ Sancti Gregorius Nazianzenus & Nyſſenus, Baſilius Magnus, Ephræmus, aliique de ſeipſis ſive de aliis ſcripſere, quæque neoterici de iiſdem tradunt.

Porro Græco hujuſce narrationis amanuenſi nonnulla ſphalmata in ſcribendo exciderunt, quæ ex aliis codicibus emendavimus: ſcribit enim ipſe Βουθυλία, pro βουθήλεια, *juvenca, vitula*. ἦτον, pro ἦτο, *erat*. ἑτοιμόγεννος, pro ἑτοιμόγενος, *partui vicina*. κέκληκεν, pro κέκλικεν, *inclinata eſt dies*. ἐξάγκονα, pro ἐξ ἀγκῶνος, *cubito*. εἰπέ μου, pro εἰπέ μοι, *dic mihi*. συκοφαντῆσαι, pro συκοφάντησαι, *calumniam pateris*. ἐγκατάβλειστοι, pro ἐγκατάκλειστοι, *incluſi*. αὐτὴ, pro αὐτῆς, *ejus*. ἔστιν, pro ἔστην, *ſteti*. τοῦτο, pro τούτῳ, *huic*. κλειὰ, pro κλοιὰ σιδηρὰ, *vincula ferrea*. δεδεμένους, pro δεδεμένον, *ligatum*: & ſimilia.

Occurrunt errores hujuſmodi frequenter in mſs. codicibus Bibliothecæ Cæſareæ Vindobonenſis, ex quibus Sermones hoſce à cl. Viro *Dominico Bricherio Columbo*, juſſu ac benignitate Eminentiſſimi ac Reverendiſſimi Domini D. Sigiſmundi è Comitibus de Kolonitz S. R. E. Cardinalis, Archiepiſcopi Viennenſis, & S. R. I. Principis, deſcriptos emendatoſque, evulgavimus hoc Tomo pagina 362. *De operatione perverſi dæmonis*: pag. 365. *Sermo animæ utilis*: pag. 369. *De pœnitentia & compunctione*: pag. 371. *De pœnitentia & judicio, & in ſecundum adventum Domini Noſtri Jeſu Chriſti*: pag. 376. *De pœnitentia & judicio, & ſeparatione animæ & corporis*: pag. 385. *Homilia in Meretricem*: pag. 396. *De exercitatione bonorum operum, & de patientia*: pag. 397. *De directione virtutis*: pag. 398. *De pœnitentia, judicioque futuro, & de vitandis mulieribus, ac vitæ deliciis*. Quibus de Sermonibus vide quæ in Prolegomenis Tomi 1. ſunt à nobis obſervata pag. 158. num. 83. pag. 159. num. 88. & pag. 160. num. 113. 114. 115. & 116.

Sed neque mendis caret Sermo ille, inſcriptus, *Inſtitutio ad Monachos*, qui prodiit hoc Tomo pag. 324 & alter pag. 381. cui titulus: *Quomodo convertatur quis retrorſum, & quod ludicris rebus abſtinendum ſit Chriſtiano, quemadmodum & canones Sanctorum Patrum præcipiunt: & quod qui ambulat, & citharizat, cum idololatris partem habet, ſicut ait divinus Apoſtolus*. Binos hoſce Sermones ex Bibliotheca Veneta Sancti Marci, demandante Excellentiſſimo D. D. Marco Foſcarino, (qui ab Eminentiſſimo ac Reverendiſſimo D. D. Angelo Maria Quirino S. R. E. Card. Bibliothecario rogatus fuerat,) deſcripſit, nobiſque humaniſſime communicavit cl. *Antonius Maria Zanetti*. Hic in epiſtola ad laudatum Card. Bibliothecarium data Venetiis die 4. Aprilis 1744. de mendoſo ſcribendi genere, quod in iiſdem Sermonibus notaverat, hæc ſcribit. *Accreſce la tardanza l' eſſere il Codice alquanto ſcorretto, e di ſtrana accentuazione, che fa naſcere continui dubbj, anche à chi hà qualche pratica della lingua; e tanto più che ſul principio facevo miſtero di certi modi particolari; ſpecialmente dell' adoperare l' Infinito in luogo dell' Imperativo, ciò, che penſavo forſe poter avere analogia con l' idiotiſmo Orientale; ma trovandolo poi incoſtante, hò creduto dover correggere ogni luogo in quella miglior forma, che mi foſſe poſſibile.*

Suos quoque nævos habent Codices *Sangermanenſes*, quorum Catalogum ſub nomine

mine Bibliothecæ Coiſlinianæ olim Seguerianæ edidit cl. Montfauconius Pariſiis anno 1715. Ex his duos nobis Sermones à doctiſſimis Maurinis Patribus humaniſſime communicatos, publici juris facimus hoc Tomo pag. 439. & 461. quorum primus inſcribitur: *Reprehenſio ſui ipſius atque confeſſio*; initium: *Venite ad me ſimul omnes fratres*: alter, *Encomium in Petrum & Paulum, & Andream, Thomam & Lucam, & Joannem: & in lectionem Evangelii ſecundum Joannem*: initium: χαίρετε Χριςȣ̃ Βασιλεῖς ἅγιοι ἀπόςολοι, *ſalvete Chriſti Reges Sancti Apoſtoli*; haud dubie legendum χαίρετε Χριςȣ̃ Βασιλέως, *ſalvete Chriſti Regis Sancti Apoſtoli*, quemadmodum in Bibliotheca Coiſliniana eruditus Montfauconius obſervat. Iidem Maurini Patres in eo, quod ad nos tranſmiſere, exemplari diligentiſſime notarunt variantes lectiones, & menda amanuenſis correxerunt. Nos vero ad oram uniuſcujuſque ſermonis à pag. 324. ad pag. 461. non modo indicavimus, ex qua Bibliotheca ſint illi Sermones deſcripti; ſed etiam unumquemque eorum tam cum editis, quam cum manu exaratis Vaticanis codicibus comparantes, palam fecimus, quod alias à nobis in Prolegomenis Tomi II. pag. XXVII. eſt obſervatum, nimirum, *qui bis repetiti ſunt Sermones, aliis in codicibus aliter eſſe inſcriptos, aliudque initium forte habentes Interpreti ſeſe obtuliſſe.*

CAPUT II.

De Ephræmi Vita, quæ Amphilochio tribuitur.

AMphilochio Iconii Epiſcopo tribuitur hæc narratio de Sanctis Ephræm Syro & Baſilio Magno. Nos illam retulimus in Prolegomenis ad Tomum I. pag. XXXIV. ex editione Pariſienſi MDCXLIV. cap. XIII. pag. 202. Eandem proferunt docti viri Bollandus & Henſchenius in Actis Sanctorum Tom. I. Februarii pag. 75. hoc titulo prænotatam: *De S. P. N. Ephræm, ex Vita Sancti Baſilii Magni, auctore (ut vulgo creditur) S. Amphilochio; ex veteribus Latinis Mſs.* Incipit: *Fratres, enarrationem volo facere de Baſilio memorabili, & Effræm Syro, quæ ſunt apud Deum de Patre noſtro viſore, quæ etiam de Sancto & non mentiente ejus ore audivi. Eſt autem ſic. Effrem memorabilis quum eſſet in eremo quadam &c.* Notant autem iidem Patres Bollandus & Henſchenius Tom. cit. pag. 49. §. 7. *Amphilochii opus habitam eam vitam ante annos circiter* 800. *patet ex Urſi interpretis præfatione edita primum à Roſvveido in Vitis Patrum. Et licet in multis interpolatam fateri neceſſe ſit, nihil eſt tamen quamobrem Amphilochio penitus abjudicare eam cogamur. Atque eam quidem partem, qua de S. Ephræm agitur, ſub nomine Amphilochii reperiſſe ſe Voſſius teſtatur.* Ediderunt eam Vitam antiquo & rudi ſtylo Latine olim ſcriptam, ex vetuſtis codicibus mſs. monaſteriorum Marchianenſis, S. Gisleni, S. Maximini, atque Eccleſiæ S. Audomari; quam Surius terſiore ſtylo expreſſam vulgavit: eandem ab Urſo S. R. E. Subdiacono verſam è Græco: Græcam quoque mſ. è Bibliotheca Chriſtianiſſimi Galliæ Regis, quam Latine reddidit, rogante Roſvveido, Guilielmus Gratius, quamque à ſe verſam, Græco-Latine edidit Franciſcus Combefiſius Ordinis Prædicatorum. Nos genuinum fortaſſe ejus Vitæ exemplar ex mſ. codice Vallicellano ſignato litera B, 35, hic nunc proferimus: quo in exemplari & nomen Amphilochii deſideratur, & initium ejuſdem narrationis aliter ac in reliquis ſe habet. Porrò quod in Græco textu legitur, δύο ἵππων ὀξυδρόμων ταραξάντων ὕδατα πολλὰ, κατά φησιν ὁ θεῖος Ἀμβακȣ̃ν, διήγησιν βȣ́λομαι ποιήσασθαι, *Duorum equorum velociter currentium, conturbantium aquas multas, quemadmodum ait divinus Abacuc, narrationem volo facere*: hoc, inquam, narrationis exordium deſumtum eſt ex cap. 3. Abacuc prophetæ v. 15. ubi Latinus quidem Vulgatus Interpres legit: *Viam feciſti in mari equis tuis in luto aquarum multarum*: at in verſione Græca LXX. Interpretum ſic habetur: καὶ ἐπεβίβασας εἰς θάλασσαν τȣ̀ς ἵππȣς σȣ ταράσσοντας ὕδατα πολλά: *& ſuperincedere feciſti in mare equos tuos, conturbantes aquas multas*. Interpretes Græci Hebraico textui preſſius inhærent, in quo ſic legitur: *Calcare feciſti in mari equos tuos, in acervo aquarum multarum*: Paraphraſis Chaldaica: *maniſeſtatus es ſuper mare in curru gloriæ tuæ, in acervo aquarum multarum*. Conſonat Arabica verſio: ܘܓܥܠܬ ܠܠܒܚܪ ܐܠܟܒܝܪ: ܘܐܟܕܪܬ ܐܠܡܝܐܗ ܐܠܟܬܝܪܗ: *Et feciſti ut mare conſcenderent equi tui, conturbaverunt aquas multas*. Mutila ſunt, vel mendoſa exemplaria Syriaca: nam in Polyglottis hæc habent: ܪ̈ܟܒܬ ܥܠ ܪ̈ܟܫܟ ܘܡܪ̈ܟܒܬܐ ܕܦܘܪܩܢܟ: *conſcendiſti equos tuos, & currum ſalutis tuæ*: at vero in manuſcriptis: ܘܕܪܟܬ ܒܝܡܐ ܥܠ ܪ̈ܟܫܟ ܘܒܟܢܫܐ ܕܡ̈ܝܐ ܣܓܝ̈ܐܐ *Inceſſiſti in mari ſuper equos tuos, & congregatione aquarum multarum*.

Omnino

Omnino legendum ܣܘܓܐ ܕܡܝܐ ܣܓܝܐܐ : *In multitudine aquarum multarum* : ideſt, *in acervo*, ut habet Hebraicus textus. Litera ܘ *vau*, pro ܒ *Beth*, in hac voce ܘܣܘܓܐ obrepſit : Itaque vel eſt ſubſtituenda ſic, ܒܣܘܓܐ *in multitudine, in acervo* ; vel potius expungenda, adinſtar textus Hebraici, in quo ſubauditur, non tamen exprimitur. Sed de his hactenus.

Quæ vero potiſſimum nos ratio impulit, ut hanc narrationem iterum in hoc Tertio Tomo publici juris faceremus, hæc eſt. Primum quidem, quia ab editis non parum differt, ut conferenti patet. Deinde, ut adhuc manifeſtius oſtendatur, quod de Sancti Ephræmi Diaconatu in Prolegomenis ad Tomum I. cap. I. §. V. pag. VIII. affirmavimus. Syrus vitæ Ephræmi ſcriptor, de quo optime monet Sozomenus lib. 3. cap. 16. pleraque nimirum Sancti Ephræmi geſta à Græcis ignorari, & à Syris petenda eſſe : Syrus, inquam, ille ſcriptor Tom. I. Biblioth. Orient. pag. 43. Ephræmum narrat à S. Baſilio Magno ordinatum fuiſſe Diaconum, ejus autem Interpretem Presbyterum. *Quumque Baſilius*, inquit, *vehementer inſtaret, ut Ephræmus Sacerdotium ſuſciperet, nequaquam perſuaſit ; vixque ab eo impetratum eſt, ut ſibi à Baſilio manum imponi pateretur, ut Diaconus fieret. Quum ergo Sanctus Baſilius impoſuiſſet manum ſuper Ephræm, & Diaconatus Chirotoniam recitaſſet, apprehenſa ejuſdem manu, ſic eum Syriace compellat : jube Domine aſſurgere. Cui Beatus Ephræm Græce : Salva me Domine, & gratia tua ſuſcita me Deus. Ita Græci Sermonis notitiam Beatus Ephræmus, Baſilio à quo id poſtulaverat, intercedente, aſſequutus eſt ; & Baſilius viciſſim, Ephræmo orante, Syriace loqui didicit : qui etiam Beati Ephræmi diſcipulum per manus impoſitionem Sacerdotii honore honeſtavit.* Confirmat hæc Syri Scriptoris ſententia narrationem Græcam Amphilochio tributam, quam nunc è codice Vallicellano evulgamus. Ejus verba recito. καὶ συνευφρανθεὶς αὐτῷ ὁ ἅγιος πατὴρ ἡμῶν Βασίλειος ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, καὶ χειροτονήσας καὶ τὸν μετ᾽ αὐτοῦ ὄντα ἑρμηνέα διάκονον καὶ πρεσβύτερον, ἀπέλυσεν αὐτοὺς ἐν εἰρήνῃ : *Spiritali itaque lætitia cum illo (Ephræmo) Sanctus Pater noſter Baſilius triduo refectus, ordinatoque Interprete, qui cum ipſo erat, in Diaconum & Presbyterum, eos dimiſit in pace.* Paulò ſuperius de Ephræmi ordinatione in Diaconum ſcripſerat : καὶ κειμένων αὐτῶν εἰς τὴν γῆν ἐπὶ πρόσωπον, ἐπέθηκε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ὅσιον Ἐφραὶμ ὁ μέγας ἱεράρχης, καὶ ἐποίησεν τὴν εὐχὴν τοῦ διακόνου, καὶ λέγει αὐτῷ, κέλευσον, ἔγειρον ἡμᾶς : *Et quum humi in faciem proſtrati eſſent, impoſuit magnus Hierarcha manum ſuam Sancto Ephræmo : recitanſque orationem Diaconi, dicit ad ipſum ; jube, nos erige.* Igitur tam Syrus, quàm Græcus auctor, non Ephræmum à Sancto Baſilio Presbyterum ordinatum ſcribunt, ſed ejus Interpretem : Ephræmum enim ſolo Diaconatus ordine fuiſſe initiatum : id quod antiqui omnes ſcriptores Græci & Latini docent, quibus Ephræmus ubique *Diaconus*, nuſquam Presbyter appellatur : Sozomenus, inquam, Hieronymus, Theodoretus, Palladius, Gennadius. Interpolatam itaque ab amanuenſibus, vel à Græco interprete vitiatam Syri, aut Græci antiqui ſcriptoris hiſtoriam cenſeo, quum in vulgata ſub Amphilochii nomine narratione legitur in fine capitis XIII. in noſtra editione Tom. I. pag. XXXVI. litera F, καὶ πνευματικῶς συνευφρανθεὶς αὐτοῖς ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, καὶ χειροτονήσας τὸν ἑρμηνέα διάκονον, καὶ αὐτὸν πρεσβύτερον, ἀπέλυσεν αὐτοὺς ἐν εἰρήνῃ : *Spiritali itaque lætitia cum illis triduo refectus, ordinatiſque Interprete in Diaconum, & ipſo in Presbyterum, eos dimiſit in pace.* Nullus dubito, quin à ſciolo quopiam intruſum ſit, τὸ αὐτὸν, *& ipſo* : legendum enim omnino : καὶ χειροτονήσας τὸν ἑρμηνέα διάκονον καὶ πρεσβύτερον, *quumque ordinaſſet Interpretem Diaconum & Presbyterum*, quemadmodum tam in Syriaca, quam in Græca codicis Vallicellani vita legitur. Ex vitioſa hac lectione in recentiores auctores error ille derivavit, quod Ephræmus *Presbyter* dictus credituſque fuerit : quemadmodum ex Græcis legere eſt in Menologio Baſiliano, & ex Latinis Vincentius Bellovacenſis, Trithemius, Prædeſtinatus Sirmondianus, aliique nonnulli aſſerunt, quos recte Tillemontius Tom. 8. pag. 744. refellit. Ex eodem impuro fonte hauſit Latinus antiquus Vitæ Pſeudo-Amphilochianæ Interpres apud Bollandum Tom. I. Febr. pag. 76. *Et ſpiritualiter lætantes per tres dies, atque ordinans Sanctus Sacerdos Interpretem Diaconem, ipſum verò Presbyterum, dimiſit eos in pace.*

Non ſum neſcius, eandem Pſeudo-Amphilochianam narrationem, etiam ſic emendatam, ut nos illam è Vallicellano codice evulgamus, nonnulla tamen habere, quæ genuinæ Baſilii, & Ephræmi vitæ minus conveniunt. Nam, ut rectè monet in nupera Sancti Baſilii Magni Vita eruditiſſimus æquè ac amiciſſimus P. D. Joſephus de Puteo, Monachorum Baſilianorum Abbas Generalis

cap. 42. à pag. 388, Ephræmus ipſe in encomio Baſilii, Gregorius Nyſſenus in encomio Ephræmi, Gregorius Nazianzenus de laudibus Baſilii, & Sozomenus in hiſt. Eccl. hac in re ſunt potiùs audiendi, quàm alii quicumque ſequioris ævi ſcriptores. Itaque quidquid in hac narratione Pſeudo Amphilochiana contrarium genuinis Ephræmi, Gregorii utriuſque, & Sozomeni ſcriptis reperitur, anonymi ejus auctoris oſcitantiæ tribuendum eſt, ac veluti commentum rejiciendum.

CAPUT III.

De S. Theodori Studitæ Encomio in SS. Joannem Chryſoſtomum & Ephræm Syrum.

Ex elogiis Belgicis Auberti Myræi Bruxellenſis.

JOannes Livinejus, e Belgio Romam Vaticanæ noſtræ excutiendæ Bibliothecæ gratia, profectus, Guilielmo Sirleto & Antonio Carafæ doctiſſimis Cardinalibus, & S. R. E. ex ordine Bibliothecariis, ob ſingularem Græcarum literarum peritiam carus in primis fuit. Multa inde deſcribendo eruit, & veterum monumenta varia cum membranis conferendo, bonas horas in Urbe collocavit. In his Sancti Theodori Studitæ Catecheſes CXXXV. e Sirleti Bibliotheca, quæ poſtea Aſcanii Columnæ Cardinalis fuit, primus in lucem attulit, Latinaſque à ſe factas ſcholiis illuſtravit. Eo deinde anno Chriſti 1599. Idibus Januarii e vivis erepto, Aubertus Myræus quum intellexiſſet, ejus Bibliothecam Patribus Societatis Jeſu Antuerpiæ ceſſiſſe, ibique Theodori Catecheſes adhuc latere, facile ab illis impetravit, ſibi ad edendum permitterent, ne labor ille Romæ utiliter exhauſtus, perpetuo deliteſceret. Itaque opus verè aureum doctiſſimo æque ac religioſiſſimo S. R. E. Cardinali Roberto Bellarmino dicatum, idem Myræus Antuerpiæ edidit anno 1602. præmiſſis Livineji laudibus. Quia verò Græcus textus in ea editione deſideratur, eum nobis ex codice Sangermanenſi deſcriptum humaniſſime communicarunt Patres Maurini, viri toto orbe clariſſimi, & ad rempublicam literariam juvandam nati.

Hic igitur ſermo Catecheticus à S. Theodoro Studita ad fratres tum habitus eſt, quum memoria Beati Ephræmi celebraretur: id enim ſibi vult titulus: εἰς τὴν μνήμην τοῦ Χρυσοστόμου καὶ τοῦ ἁγίου Ἐφραὶμ, *In memoriam Chryſoſtomi, & Sancti Ephræm*. Id ſignificant ea ſanctiſſimi Catechiſtæ verba: χθὲς ἐνεκωμιάσαμεν τὸν μακάριον Χρυσόστομον, σήμερον Ἐφραὶμ τὸν ἀοίδιμον, καὶ τῇ ἑξῆς ἕτερον τῶν ἁγίων: *Heri beatum Chryſoſtomum celebravimus, hodie prælustrem Ephræm, cras alium è Sanctis*. Unde manifeſtum fit, priſcis etiam temporibus, quum hæc ſcriberet B. Theodorus Studita, Memoriam Beati Ephræmi in Eccleſia Græca celebratam fuiſſe poſtridie ejus diei, quo feſtum Sancti Joannis Chryſoſtomi peragebatur: nimirum die 28. Januarii, quemadmodum hodieque faciunt Græci, ut ex Menologiis conſtat: quidquid ſit de Latinis, Jacobitis & Neſtorianis, qui feſtum Sancti Ephræmi colunt 1. Februarii, 19. Februarii, 8. Martii, 14. Maji, 15. Junii, aut Feria VI. poſt Dominicam quintam ab Epiphania, quemadmodum Tom. I. Bibl. Orient. pag. 55. notavi. Sanctus autem Theodorus vivebat anno Chriſti octingenteſimo ineunte.

CAPUT IV.

De Sermonibus Sancti Ephræm Syri, Qui in Cod. mſ. Latino Vaticano 6443. continentur.

QUum Græcos, Latinoſque omnes Bibliothecæ Vaticanæ Codices manuſcriptos Vir clariſſimus Gerardus Voſſius evolviſſet, quibus aliquod Sancti Ephræmi opuſculum contineretur, diligentiam tamen ejus fugit optimus ille Codex Latinus, qui olim ad Petrum Cardinalem Rothomagenſem pertinuit, ac deinde Vaticanæ Bibliothecæ adjectus, numero 6443. ſignatur. Eſt autem membraneus, folia ſcripta 292. complectens: Sermones vero, quos continet, recenſui in Prolegomenis ad Tomum II. cap. II. pag. XX.

Quis fuerit *Petrus Cardinalis Rothomagenſis*, ex Chronologica eorum Archiepiſcoporum ſerie, & ex Ciaconio de rebus geſtis Romanorum Pontificum, & S. R. E. Cardinalium colligi poteſt. Maurini Patres in Gallia Chriſtiana Tom. 6. pag. 349. & 691. laudant Petrum Rothomagenſem Archiepiſcopum & S.R.E. Cardinalem, cognomento Rogerium, patria Lemovicenſem, fratrem Hugonis Epiſcopi Biterrenſis, & Clementis Papæ VI. ex ſorore Joanna Rogeria Monſtria nepotem. Hunc Petrum ab avunculo Clemente VI. in Cardinalium numerum anno 1348. cooptatum ſcribit Frizonius apud Ciaconium Tom. 2. pag. 500. qui addit eodem tom. pag. 574. eundem poſtea in locum Urbani V. ſucceſſiſſe, aſſumto Gregorii XI. nomine; obiiſſe autem die 27. Martii anno 1378. Verum

rum duo Petri Rogerii, ex eodem Ciaconio, ſunt diſtinguendi. Primus nimirum pagina 474. & 479. dictus Magiſter Fr. Petrus Rogerii Monſtrius de Malmonte Lemovicenſis diœceſis, filius Guillelmi Rogerii, qui ex Monacho Benedictino Monaſterii Caſæ Dei diœceſis Claromontanæ, primum Archiepiſcopus Senonenſis eſt factus, deinde Archiepiſcopus Rothomagenſis, poſtea à Benedicto XII. anno 1338. inter Cardinales adſcriptus, demum anno 1342. poſt obitum Benedicti, Cathedram Petri aſcendit, accepto Clementis VI. nomine. Alter pag. 500. & 574. Petrus Rogerius Monſtrius de Malmonte, ejuſdem Clementis VI. ex ſorore nepos, ac poſtea ad Pontificatum ipſe quoque evectus, & Gregorius XI. appellatus: qui tamen non Rothomagenſis Archiepiſcopus fuit, ut Maurini Patres ſcribunt, ſed illius Eccleſiæ Archidiaconatum obtinuit, & adoleſcens Peruſium, diſcendi juris cauſa, profectus, auditor fuit Baldi juriſconſulti clariſſimi, ab avunculo Clemente VI. vix expleto ætatis ſuæ 17. anno Cardinalis renunciatus. Duo alii Petri fuere Cardinales & Archiepiſcopi Rothomagenſes, ut omittam Petrum de Croſso, ſeu de Croſon, quem nonnulli ex Archiepiſcopo Rothomagenſi, alii verius ex Epiſcopo Antiſiodorenſi in ordinem Cardinalium anno 1350. à Clemente VI. adlectum ſcribunt apud Ciaconium tom. cit. pag. 517. Primus, *Petrus de la Foreſt*, frater Philippi Catalaunenſis Epiſcopi, qui ex Monacho & Abbate S. Dionyſii, ſub Philippo & Joanne Regibus, Regni Galliæ Cancellarius, Tornacenſis & Pariſienſis Epiſcopus, ac demum Rothomagenſis Archiepiſcopus, ab Innocentio VI. anno 1356. fuit inter Cardinales cooptatus, & anno 1361. in vivis eſſe deſiit, de quo Ciaconius tom. cit. pag. 536. Secundus *Petrus Judicis*, ſeu *de Judicia*, Ordinis Sancti Benedicti Monachus, Gregorii XI. conſobrinus, Archiepiſcopus primo Narbonenſis, mox Rothomagenſis, demum Cardinalis ab eodem Gregorio XI. anno 1375. creatus, deceſſit anno ſequenti, ex Ciaconio pag. 606. Quiſquis igitur ex ſupra laudatis fuerit Petrus ille Cardinalis Rothomagenſis, cujus nomen codici Vat. mſ. 6443. eſt præfixum, conſtat ex dictis, eum ſeculo decimo quarto claruiſſe: unde codicis noſtri ætas ad ſeculum ſaltem quod antecedit, eſt retrahenda.

Ut vero ad Sermones Ephræmianos accedam, qui in eodem codice continentur, in binas ii claſſes dividuntur. Prima claſſis complectitur *octo libros*, ideſt, Sermones, pag. 265. *Item octo libri Domini Ephræm*; atque ita ex ordine numerantur, *liber primus de judicio Dei: liber ſecundus de beatitudine animæ: liber tertius de Pœnitentia; liber quartus de luctaminibus: liber quintus de die judicii*: quo etiam libro duo alii comprehenduntur Sermones, videlicet, *de dilectione Dei*, & *de compunctione*, pag. 273. & ſeq. Liber autem ſextus pag. 274. tergo, liber ſeptimus & liber octavus pag. 283. inſcribuntur, *Monita S. Ephræm*, & pag. 284. *Inſtitutio S. Ephræm ad Monachos*. Hos certe reſpexit Trithemius cujus verba recitavi in Prolegomenis ad Tomum I. pag. LI. Si enim excipias *librum* I. *de Spiritu Sancto*, *nonum*, *decimum*, *undecimum* ac *duodecimum*, octo medii iidem plane ſunt, ac noſtri. In Bibliothecis quoque Angliæ non alii ſunt à noſtris qui ibi recenſentur, ut ex Catalogo à nobis ſupra exhibito num. 19. 21. 22. 23. 24. 27. & 28. Sed per oſcitantiam typographi, pro *octo libri*, obrepſit ibi num. 27. *Ephræmi opuſcula quædam*, 80. *libri ad Monachos*; octo enim ſunt, non octoginta.

Altera claſſis, unum quidem Ephræmi Sermonem complectitur, cui titulus *de Pœnitentia* pag. 285. ſed qui nondum in lucem prodiit, neque alibi, quod ſciam, quàm in noſtro codice Vaticano habetur. Hoc eſſe præclarum illud opus nullus dubito, quod S. Gregorius Nyſſenus laudat in encomio Sancti Ephræmi (in Prolegom. Tom. I. pag. V.) vocans ipſum *diſputationem cum Novato*, in hæc verba: *ſiquis vero in Sancti Ephræm diſputationum cum Novato conflictu cupiat audaciſſimi ejus contueri ſtragem, adverſarii caſum reſpiciat oportet: ibi enim uſque adeo ſuperiores in ipſo certaminis congreſſu noſtri Doctoris vires inveniet, ut hunc pancratiaſtem atque certatorem invictum, illum autem mollem ac tamquam puerum nondum ætate firmatum dixerit*. Novatianos, qui & Cathari dicti ſunt, nominat ac rejicit Ephræmus ipſe in Hymno 22. adverſus hæreſes, nec non in Teſtamento, Tom. 2. pag. 403. *Ariani, & Manichæi, Cathari, & Ophitæ*: reliqui hæretici. Sed audiamus Ephræmum adverſus iſtos hæreticos diſputantem: *Pleroſque*, inquit, *cernimus in Eccleſia conſtitutos, Eccleſiaſticæ pietatis ac fidei non tenere doctrinam, quum & ſibi de juſtitiæ meritis nimium tribuunt, aut cum Phariſæis ceteriſque qui in peccatis vivunt, typo ac ſupercilio ſanctitatis elati, imo, quod eſt verius, tumore execrandæ impietatis inflati, ſpernunt atque condemnant; aut cum Novatianis, qui ſemetipſos cum ſuis polluti ſſimis, & eo ipſo, quo ſe juſtificant, maculoſi, Catharos, ideſt, mundos, vocantes, conſtitutione impiiſſima non recepti ſunt Pœnitentes; omnem recuperandæ ſalutis fiduciam, & revertendi copiam criminaliter peccantibus abnegentes; aut*

certe cum Luciferianis impium dogma ſumentes, ſemel prolapſos à fide, dicunt, nullatenus poſſe qualibet ſatisfactione jugium fletuum, & continua cordis contritione ſalvari. Locus inſignis, à nemine hactenus obſervatus, ex quo palam fit, non modo in Syriam, & Palæſtinam, ſed etiam in Meſopotamiam, ubi Sanctus Ephræmus hæc ſcribebat, Luciferianorum, & Novatianorum impium dogma pervaſiſſe: ajebant autem, ſemel prolapſos à fide, aut qui ſemel cum hæreticis communicaſſent, nullatenus debere in communionem Eccleſiæ recipi: item qui grave peccatum admiſiſſent, nullum eis Pœnitentiæ locum eſſe concedendum. Et Novatiani quidem longe lateque per Orientem diſſeminarunt ſectam ſuam ab anno Chriſti 252. uſque ad annum circiter 450. quo, ut Theodoretus hiſt. Eccl. lib. 3. cap. 6. ſcribit, Aſiæ Pontique finibus incluſi, Syriam ac Meſopotamiam inficere deſierunt. Luciferiani autem tunc primum videntur Syris, atque adeo Ephræmo innotuiſſe, quum Lucifer Calaritanus Epiſcopus, illius ſectæ auctor, Conſtantii Imperatoris juſſu ab anno Chriſti 355. ad annum 361. in exilium relegatus fuit, primo in urbem Euphrateſiæ Germaniciam, deinde Eleutheropolim Palæſtinæ, demùm in Thebaidem. Porro quidquid in his exilii ſui latebris, vir cæteroquin catholicæ fidei integritate, maximè adverſus Arianos, clariſſimus, pro Chriſto ejuſque Eccleſia paſſus fuerat, id totum perdidit, poſtquam ordinato Antiochenis anno 362. Epiſcopo Paulino, improbavit ſententiam SS. Athanaſii Alexandrini, Euſebii Vercellenſis atque Hilarii Pictavienſis, qui ordinatos ab hæreticis, eoſque qui aliquando cum illis communicaſſent, dummodo vera pœnitentiæ ſigna exhiberent, fidemque orthodoxam profiterentur, admittendos eſſe pronunciabant: ac proinde palam docere cœpit impium illud dogma, quod à S. Ephræmo hic perſtringitur, *ſemel* nimirum *prolapſos à fide, nullatenus poſſe qualibet ſatisfactione jugium fletuum & continua cordis contritione ſalvari*. Conſule præter alios, qui fuſe de Novatianis & Luciferianis ſcripſerunt, etiam Tillemontium hiſt. Eccl. Tom. 3. pag. 209. & Tom. 7. pag. 232. editionis Bruxellenſis 1732. ubi inter eos, qui adverſus binas illas ſectas calamum acuerunt, addendus eſt Ephræmus, cujus neque Tillemontius, neque alii meminerunt.

CAPUT V.

De Sermonibus S. Ephræm Syri, qui extant in Cod. mſ. Latino Cortonenſi.

PRæclari hujus codicis notitiam debemus clariſſimis Viris Academicis Etruſcis Cortonenſibus. Latina Sermonum Ephræmianorum interpretatio eſt Ambroſii Camaldulenſis. Eadem extat in mſs. codicibus Vaticanis, typiſque olim prodiit, quemadmodum in Prolegomenis Tomi I. pag. XIII. & LXXXI. fuſius à nobis eſt obſervatum. Confer Catalogum hunc Cortonenſem cum Ambroſianis Sermonibus, quos ibidem pag. LXXXII. recenſui.

Quod vero ad Marcum Michaelem Presbyterum ſpectat, hujuſce codicis Cortonenſis ſcriptorem, præter aliorum libros, quos ipſe manu ſua elegantiſſime deſcripſit, compoſuit etiam *Tractatum de Viris illuſtribus*, ex quo caput trigeſimum tertium de Sancto Ephræmo in hoc codice Cortonenſi legitur. Idem Marcus Michael de laudibus S. Ephræmi Præfationem Ambroſianis Sermonibus ibidem præmittit, quæ Præfatio incipit: *Effrem ex Syria Patria originem trahens*. Syram autem Patriam ſic dicit Marcus Michael, quemadmodum de Baſilio Magno ſcribit S. Gregorius Nazianzenus epiſt. 5. *Cur Cappadociam fugis, quum Cappadociam patriam habes?* Et epiſt. 76. *Et te felicem, & Cappadoces: te quidem, quod malueris talis eſſe; illos vero, qui talem potuerint exhibere civem*. Sed & de ſeipſo deque Baſilio Magno idem Nazianzenus orat. 20. in laud. Baſilii ita pronunciat: *Habebant nos Athenæ velut fluxum quemdam fluminis ex eodem Patriæ fonte*: nimirum ex eadem *Cappadocia*, quæ fuit utriuſque *Patria*. Strictius tamen loquendo, non *Cappadocia*, quæ Provincia eſt, ſed Cappadociæ Metropolitana civitas *Cæſarea*, Baſilii *Patria* dicenda eſt, ſicut de ſeipſo teſtatur Baſilius epiſt. 331. *Magnitudo calamitatum, quæ Patriam meam Cæſaream concuſſerunt*. Hac itaque ratione Marcus Michael Presbyter Cortonenſis *Syram Patriam* Ephræmo contigiſſe ſcribit, Provinciam Syriam deſignans, unde Ephræm Syrus dicitur; non civitatem intelligens, quæ ei natale ſolum fuit.

CAPUT VI.

De codicibus Græcis Bibliothecæ Regiæ.

SUnt univerſim, in quibus Ephræmi opera continentur, codices Græci Bibliothecæ Regiæ, LXII. quorum primus, ideſt, IX., eſt membranaceus, olim Medicæus, cujus ſcriptura duplex, & diverſæ ætatis: recentiore quidem atramento ſcripta ſunt Sancti Ephræmi opera decimo tertio ſeculo exeunte; vetere autem & literis, quas vocant, uncialibus, idque ſine accentibus (quæ eſt optima nota antiquitatis) ſcripti ſunt libri ſacri Job, Proverbia, Eccleſiaſtes, Canticum canticorum, Sapientia, Eccleſiaſticus, & novum Teſtamentum. Solebant enim (ut ex clariſſimo Boivino obſervat Catalogi illius Bibliothecæ curator) ſolebant, inquam, olim librarii inopes, quibus deerant membranæ ad libros deſcribendos, antiqua exemplaria diſſuere, & ſcripturæ alienæ ſeu ſpongia, ſeu vetuſtate deletæ, ſuam ſuperillinere. Ejuſmodi libros non paucos habere Bibliothecam Regiam, idem teſtatur: atque in iis codicibus hunc quem recenſemus. Nos quoque in ampliſſima Bibliotheca Vaticana habemus iſtiuſmodi libros nonnullos, & in iis codicibus Chronicon Syriacum Dionyſii Patriarchæ Jacobitarum, in quo ſcripturæ Græcæ deletæ Syriaca ſunt ejuſdem Dionyſii chronica ſuperinducta.

Codex CCLXIX. chartaceus, olim Mazarinæus, ſeculo, ut videtur, decimo quinto exeunate exaratus.

Cod. CCCXCV. item chartaceus, olim Colbertinus, ſeculi quintidecimi.

Cod. CCCCXCIX. membranaceus, Conſtantinopoli nuper in Bibliothecam Regiam illatus, ſeculi undecimi.

Cod. DLXXXIII. chartaceus, olim Baluzianus, recenti, ſed erudita manu deſcriptus.

Cod. DXCIII. membranaceus, olim Colbertinus, undecimi ſeculi.

Cod. DXCIV. membranaceus Conſtantinopoli nuper in Bibliothecam Regiam illatus, undecimi ſeculi.

Cod. DXCV. membranaceus, undecimi ſeculi.

Cod. DXCVI. Membranaceus, olim Colbertinus, ſeculi duodecimi.

Cod. DXCVII. bombycinus, Conſtantinopoli nuper in Bibliothecam Regiam illatus, duodecimi ſeculi.

Cod. DXCVIII. membranaceus, olim Colbertinus, cujus ad calcem hæc leguntur ex interpretatione cl. Montfauconii Palæograph. lib. 1. pag. 78. *Scriptus eſt hic ſacer utiliſque liber in Monaſterio SS. Deiparæ Styli, ſive Sancti Pauli Latris, manu Michaelis anno 6943. Chriſti 1435. Novembris 2. Indictione 2. ad gloriam, laudem, & ſpiritualem ſalutem poſſidentis. Modico autem elapſo tempore ob irruptionem impiorum Iſmaelitarum, Sanctus Chriſtodulus transſmigravit in Patmum, quot potuit libros & alia quædam ſecum ferens. Tempore autem Domini Leontii Cathegumeni in Patmo, & Domini Pauli Monachi & Cathegumeni Latris, Monaſterium iſtud miſeratus Domnus Leontius, hunc librum ipſi dedit, & Evangelium ornatum, & alium librum ſecundum Matthæum, cum inſtrumentis & Chryſobullis. Qui per ſucceſſionem in hoc Monaſterio Latris futuri eſtis hegumeni, ejus mementote.* Reliqua vide apud cl. Montfauconium loc. cit.

Cod. DXCVIIII. partim chartaceus, partim membranaceus, olim Mazarinæus, ſeculo decimo quarto exaratus.

Codex alter, eodem numero DXCIX. ſignatus (de quo in Catalogo pag. 612.) partim membranaceus, partim bombycinus, ſeculi decimi quarti.

Cod. DCXXXV. bombycinus, olim Colbertinus, ſeculi 14.

Cod. DCCXLIX. membranaceus, Conſtantinopoli nuper in Bibliothecam Regiam illatus, ineuntis ſeculi decimi.

Cod. DCCLI. membranaceus, olim Colbertinus, ſeculi decimi.

Cod. DCCLX. partim bombycinus, partim membranaceus, olim Mazarinæus, cujus pars prima decimoquinto ſeculo, pars autem membranacea duodecimo videtur exarata.

Cod. DCCLXIII. membranaceus, olim Colbertinus, ſeculi duodecimi.

Cod. DCCLXXII. chartaceus, ſeculi 15.

Cod. DCCLXXIII. chartaceus, olim Medicæus, ſeculi decimiquinti, manu rudi exaratus.

Cod. DCCXCVII. partim chartaceus, partim membranaceus, partim duodecimi, & partim decimi quinti ſeculi.

Cod. CMXIII. membranaceus, olim Colbertinus, ſeculi 13.

Cod. CMXX. membranaceus, olim Colbertinus, ſeculi XI.

Cod. CMLXXIX. bombycinus, olim Colbertinus, ſeculi XIII.

Cod. CMLXXXVII. chartaceus, Conſtantinopoli nuper in Bibliothecem Regiam illatus, ſeculi XV.

Cod. MXIII. chartaceus, Fonteblandenſis, ſeculi XV.

Cod. MXXI.

Cod. MXXI. chartaceus, olim Colbertinus, ſeculi XV.

Cod. MXXXIV. chartaceus, olim Philiberti de la Mare, ſeculi XV.

Cod. MXXXV. chartaceus, Conſtantinopoli nuper in Bibliothecam Regiam illatus, ſeculi XV.

Cod. MXXXVI. chartaceus, Conſtantinopoli illatus, ſeculi XIV.

Cod. MLVI. Membranaceus, olim Colbertinus, ſeculi X.

Cod. MC. chartaceus, ſeculi XVI.

Cod. MCLIV. partim bombycinus, partim membranaceus, olim Colbertinus, ſeculi XIII.

Cod. MCLXIIII. chartaceus, olim Philiberti de la Mare, ſeculi XV.

Cod. MCLXX. chartaceus, Conſtantinopoli nuper in Biblioth. Reg. illatus, ſeculi XIV.

Cod. MCLXXI. membranaceus, olim Mazarinæus, ſeculi X.

Cod. MCLXXII. membranaceus, olim Mazarinæus, ſeculi XI.

Cod. MCLXXIII. membranaceus, Fonteblandenſis, olim Cryptæ Ferratæ, ſeculi XII. exeuntis.

Cod. MCLXXIV. membranaceus, olim Colbertinus, ſeculi XII.

Cod. MCLXXV. membran. olim Colbertinus, ſeculi XII.

Cod. MCLXXVI. membran. Olim Mazarinæus, ſeculi XII. Fuit olim Monaſteriorum τȣ̃ ἀπαπὶνȣ, & τȣ̃ πϱοδϱόμȣ.

Cod. MCLXXIX. membran. Olim Colbertinus, ſeculi XI.

Cod. MCLXXXVI. membran. olim Mazarinæus, exaratus manu elegante Georgii Rhodii anno Chriſti 1307.

Cod. MCLXXXVIII. membran. ſeculi XI.

Cod. MCXC. chartaceus, olim Colbertinus, anno Chriſti 1567. exaratus.

Cod. MCXCIV. membranaceus, ſeculi X. olim Mazarinæus.

Cod. MCXCVIII. membranaceus olim Gallandianus, ſeculi XI.

Cod. MCCXVII. membran. Olim Colbertinus, ſeculi XIII.

Cod. MCCCII. bombycinus, ſeculi XIII.

Cod. MCCCCXLVII. membranaceus, Conſtantinopoli in Bibliothecam Regiam anno Chriſti 1669. illatus, ſeculi XI. Fuit olim Monaſterii Chryſopagos appellati.

Cod. MCCCCLXIII. Membran. Fonteblandenſis, ſeculi XI.

Cod. MCCCCLXX. membran. olim Colbertinus, ſeculi XI.

Cod. MCCCCLXXXV. membran. olim Colbertin. ſeculi XI.

Cod. MDV. membran. olim Mazarinæus, ſeculi XII.

Cod. MDXL. membran. olim Colbertinus, ſeculi XIII.

Cod. MDLVI. chartaceus, ex inſula Chio in Bibliothecam Regiam Vanslebii opera illatus, ſeculi XV.

Cod. MDXCV. chartaceus, ex Oriente in Bibliothecam Regiam illatus, ſeculi XV.

Cod. MDCVIII. bombycinus, Conſtantinopoli nuper in Bibliothecam Regiam illatus, ſeculi XIII.

Cod. MDCXII. chartaceus, ſeculi XV.

Cod. MDCXIII. chartaceus, olim Trichetianus, ſeculi XV.

Cod. MDCXXV. bombycinus, Conſtantinopoli nuper in Bibliothecam Regiam illatus, ſeculi XV.

Cod. MDCXXXI. partim bombycinus, partim membranaceus, partim chartaceus, olim Colbertinus, ſeculi XIII. & XV.

Atque hæc de ætate ac forma codicum Græcorum. De Syriacis, Arabicis, & Armenicis Ephræmi ſermonibus, non eſt hic locus diſſerendi. De Græcis enim tantum & Latinis loquor. Opera autem omnia, quæ in codicibus Græcis Bibliothecæ Regiæ recenſentur, ſunt à nobis, ut puto, edita. Tituli fortaſſe differunt, cujuſmodi ſunt iſti cod. 1164. num. 15. *Sancti Ephræmi homilia de Quadrageſima*, & num. 16. *Ejuſdem homilia, cur primo jejuniorum Sabbato mentio fiat Sancti Theodori Martyris*. Primus hic ſermo nihil aliud eſſe videtur, quàm quem edidit Voſſius tom. 1. pag. 17: hoc titulo prænotatum. *De jejunio*. Initium: *eſto ſtudioſus paupertatis Chriſti*: πόθησον τὴν πτωχείαν τȣ̃ χϱιςȣ̃. Secundus autem Sermo, quantum ex Ephræmianorum ſermonum titulis colligere licet, non eſt de Sancto Theodoro, neque agitur in eo, *cur primo jejuniorum Sabbato mentio fiat Sancti Theodori Martyris*: id enim recentius eſt Græcorum inventum, poſt patratum illud à Sancto Theodoro miraculum, de quo in Synaxario Sabbati primi jejuniorum: ſed legendus indicatur is ſermo *in primo Sabbato Quadrageſimæ*: quemadmodum ex titulo aliorum ejuſdem Sancti Patris ſermonum manifeſtum fit. Exempli cauſa tres tantum ſermones in medium produco. Primus de Patribus defunctis, qui ſic inſcribitur apud Voſſium Tom. 3. pag. 278. *Sermo in eos qui in Chriſto obdormierunt, recitatus Sabbato in depoſitione Tyri*; ideſt, caſei: In codicibus noſtris Vat. 702. pag. 167. Vat. 1636. pag. 107. & Clement. 48. pag. 10. ἀναγινωσκόμενος τῷ σαββάτῳ τῆς τυϱοαποθέσεως, *recitandus Sabbato in depoſitione caſei*, ſeu λέγεται τῷ σαββάτῳ

τῆς

τῆς ἀποτυρώσεως : *Dicitur autem Sabbato in depoſitione caſei* . Alter ſermo in mulierem peccatricem in cod. mſ. Paſſioneæ Bibliothecæ, de quo in Prolegomenis ad Tomum II. pag. VIII. num.122. & in aliis Vaticanis codicibus : Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἐφραὶμ λόγος εἰς τὴν πόρνην , τὴν ἀλήψασαν τὸν κύριον μύρῳ , τῇ μεγάλῃ τετράδι : *Sancti Patris noſtri Ephræm ſermo in Meretricem, quæ unguento Dominum unxit , feria quarta magnæ Hebdomadæ* : nimirum λέγεται οὗτος ὁ λόγος τῇ μεγάλῃ τετράδι , *Legitur* (in Eccleſia Græcorum) *hic ſermo feria quarta magnæ Hebdomadæ* . Tertius Sermo de Abrenunciatione cod. Coisliniano 304. num. 17. cui titulus : Τῇ κυριακῇ τῆς ἀπόκρεω . *Dominica carnisprivii* : initium : ἡ ἀποταγὴ, ἣν ἐπὶ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος : *Abrenunciatio , quam in ſacro Baptiſmo* . Ubique , ut vides , tituli ſunt non à Sancto Ephræmo Sermonibus ſuis appoſiti , ſed ab amanuenſi ad Græci Ritus feſtos ſeu feriales dies accommodati .

CAPUT VII.

De Codicibus mſs. Bibliothecarum , Angliæ , Hiberniæ , & Lugduno-Batavæ .

GRæcos Ephræmi Sermones , qui exſtant in Bibliothecis Angliæ , Hiberniæ , & Lugduno-Batava , recenſui in Prolegomenis Tom. I. pag. CLXXII. CLXXIX. & CLXXX. Nunc de Latinis diſſero .

Inter libros Thomæ Bodleji , à nobis recenſitos num.1.2.3.4. , hæc opera Ephræmi enumerantur : 1. *Libri ſex de die judicii , de reſurrectione , & de regno cœlorum* . Hi videntur iidem eſſe , ac illi qui in cod. Lat. Vat. 6443. *octo* dicuntur : nam ſextus , ſeptimus , & octavus ibi ſub uno hoc titulo comprehenduntur , *Monita Sancti Ephræm ſeu inſtitutio Sancti Ephræm ad Monachos* . Recurrunt iidem octo Sermones in Catalogo , *cod.* 242. *Collegii Baliolenſis in Oxonia , cod.* 1136. Collegii Cajo Gonvilenſis *in Cantabrigia , cod.* 2322. *Bibliotheca Cantabrigienſis , cod.* 994. *Eccleſiæ Cathedralis Sariſburienſis , cod.* 2146. *Iſaaci Voſſii , & cod.* 7945. *Bibliothecæ Jacobææ* : quibus in codicibus inſcribuntur , *S. Ephræm Sermones : Libri quidam Beati Ephræm; Sancti Ephræm homiliæ : Ephræm Diaconi libri ſex : S. Ephræmi de judicio Domini & reſurrectione , de regno cœlorum &c.* denique , *Ephræmi opuſcula quædam* , 80. *libri ad Monachos* . Jam monui , pro 80. *libri* , legendum eſſe *octo libri* . Hactenus de primo Bodlejano Ephræmi opere.

Secundus autem Bodlejanus Sermo *de ſeptem gradibus aſcenſionis ad Deum* . *Tertius de Spiritu Sancto , & quare ipſe columbæ apparuit ſpecie* . *Et Quartus , de dignitate humanæ conditionis* ; quantum ex titulis conjicere licet , ab iis , quos edidimus , differunt . Horum primus , qui inſcribitur , *de ſeptem gradibus aſcenſionis ad Deum* , videtur non Ephræmi eſſe , ſed Iſaaci Ninivitæ *libri ſecundi Sermo vigeſimus quartus & quintus* , qui Tom. I. Bibliothecæ noſtræ Orientalis pag. 451. hoc titulo prænotantur : *De tribus ſcientiæ gradibus , eorumque diverſis exercitationibus & motibus* : & pag. 452. *de aliis ſcientiæ gradibus* . Latinus enim Interpres unico eſt ſermone id complexus , quod Syriace , Arabice , & Græcè cod. Vat. mſ. 391. & 605. in binos ſermones eſt diſtributum . Alter vero , cui titulus , *De Spiritu Sancto , & quare ipſe columbæ apparuit ſpecie* ; laudatur , ut puto , ab Honorio Auguſtodunenſi iis verbis : *Ephræm Ediſſenæ Eccleſiæ Diaconus , multa compoſuit opuſcula , & de Spiritu Sancto* . Ejuſdem quoque meminit Joannes Trithemius , *ex quibus* , inquiens , *apud Latinos inveniuntur , ſubjecta , videlicet , De Spiritu Sancto liber unus* . Quid ? Si dicamus , hunc ſermonem à Sancto quoque Hieronymo laudatum , iis verbis ; *Legi ejus de Spiritu Sancto Græcum volumen , quod quidam de Syriaca lingua verterat , & acumen ſubtilis ingenii etiam in tranſlatione cognovi* . Nos hac de re nihil certi affirmare poſſumus , niſi tres hoſce ſermones Latinos ab Anglo quopiam viro docto publici juris factos , cum aliis Ephræmi operibus conferamus , quæ ſunt è Syriaco in Latinum converſa . Demum , cui titulus , *de dignitate humanæ conditionis* , niſi ejus initium deſcribatur , an unus ſit ex ſermonibus à nobis editis, an vero ab iis differat, definire nequeo .

Ad eoſdem octo illos ſermones quorum ſupra memini , is quoque refertur qui num. 23. ex cod. 1296. Eccleſiæ Cathedralis Jacobææ prænotatur , *B. Ephræm de compunctione* , ſeu *Effremus de compunctione cordis* . Initium : *Dolor me compellit* . Ipſum laudat Trithemius poſt librum *de Spiritu Sancto* , in hæc verba : *de compunctione cordis , liber unus : dolor me compellit* . Qui vero *ex cod.* 1776. *Domus Sancti Petri apud Cantabrigiam* , num. 20. inſcribitur : *libri tres Beati Ephræm Diaconi de contemptu* ; hic , niſi mea me fallit opinio , non Ephræmi eſt , ſed Iſaaci Ninivitæ : cujus aſceticum Latinum opus in Biblio-

bliotheca Patrum Tom. XI. edit. noviſſimæ, prodiit ſub titulo *Libri de contemptu mundi.* Vide Gul. Caveum Tom. 2. hiſtor. liter. pag. 110.

Denique is ſermo, cui titulus in Catalogo num. 18. ex cod. 1974. Collegii SS. Trinitatis in Oxonia: *Vita Beati Eliæ eremitæ per Ephræm Syrum*; non alius omnino eſt ab eo, qui hoc Tom. 3. pag. 254. prodiit, inſcriptus, *De Juliano Aſceta*: initium: *Optimus hic inter Aſcetas*: adeoque pro *Beati Eliæ*, reponendum, *Beati Juliani*. Eliam quidem prophetam Ephræmus laudavit in eo ſermone, qui incipit pag. 240. hoc Tom. 3. *Sermo in Sanctum Eliam Prophetam. Silentium præbete mihi, o fratres*. Sed Elias propheta fuit, non eremita: neque Eliæ, ſed Juliani *Vitam* Ephræmus conſcripſit.

CAPUT VIII.

Expenduntur nonnulli Ephræmiani Sermones, qui hoc Tomo ſunt evulgati.

Primus in hoc Tomo prodit Sermo Ephræmi inſcriptus: περὶ ἱερωσύνης, *de Sacerdotio*: initium, ὢ θαῦμα παράδοξον *o miraculum ſtupendum*. Hic quoque primus exierat in editione Voſſiana Tom. I. pag. I. Kohlius, moroſus ille Ephræmianorum operum cenſor, *lib. 2. hiſtoriæ Verſionum Ephræm Syri*, pag. 285. quum genuina pleraque exiſtimanda eſſe cenſeat, quæ in primo Voſſianæ editionis tomo continentur, ſermonem iſtum & Ephræmo adjudicat, & à νοθείας vitio abſolvit. Exſtat, licet imperfectus, ſub nomine tamen Ephræmi, in cod, mſ. Græco Vat. 579. pag. 115. Integer, & ſub ejuſdem Ephræmi nomine, in cod. Otthoboniano I. pag. 208. & Medicæo Laurentiano 51. At in cod. Coisliniano 245. fol. 64. tribuitur *S. Joanni Chryſoſtomo*: Sic enim codicem illum Coislinianum recenſet cl. Montfauconius pag. 301. *S. Joannis Chryſoſtomi de Sacerdotio. Fol. 57. in S. Philogonium. Fol. 64. altera manu, duodecimi circiter ſeculi*, τοῦ αὐτοῦ περὶ ἱερωσύνης λόγος ζ'. *Initium*: ὢ θαῦμα παράδοξον, ὢ δύναμις ἄρρητος. *Fol. 68. Sancti Ephræm de compunctione: initium*: κατανύγηθι ψυχή μου. Itaque ex titulo ſermonis *de Sacerdotio*, colligi videtur, eum non Ephræmi eſſe, ſed Chryſoſtomi, qui quum *de Sacerdotio libros ſex* conſcripſerit, ſeptimum locum hic ſermo jure occupat, cui titulus, τοῦ αὐτοῦ περὶ ἱερωσύνης λόγος ζ'. ὢ θαῦμα παράδοξον. *Ejuſdem de Sacerdotio Sermo ſeptimus. O miraculum ſtupendum*. Verùm multa ſunt, quæ Ephræmo tribuendum eſſe potiùs, quàm Chryſoſtomo ſuadent. Primum quidem, quia nota illa, τοῦ αὐτοῦ περὶ ἱερωσύνης λόγος ζ'. *Ejuſdem de Sacerdotio Sermo ſeptimus*, non eſt ejuſdem manus, ac tituli reliquorum ſermonum, qui in codice illo Coisliniano continentur: adeoque à ſciolo quopiam Græco addita videtur, qui quum ſermo ille anonymus eſſet, exiſtimaverit eum Chryſoſtomo adſcribendum: ex præconcepta nimirum opinione, quod Chryſoſtomus ſex libros de Sacerdotio compoſuit, qui libri in eodem codice ante ſermonem de S. Philogonio ab antiquo amanuenſi fuerant deſcripti. Si enim ad Chryſoſtomum tam illi ſex libri, quàm iſte de Sacerdotio pertinuiſſet, non utique fuiſſent abinvicem disjuncti, ſed unico tenore ante ſermonem de Sancto Philogonio, poſt ſextum de Sacerdotio ſermonem, etiam ſeptimus iſte ſucceſſiſſet. Deinde quicumque veteres recenteſque ſcriptores opera Chryſoſtomiana recenſent, ſex ei libros de Sacerdotio, non ſeptem adjudicant. Præterea codices manuſcripti, Vaticanus, Otthobonianus, & Medicæus Laurentianus expreſſum Ephræmi, non Chryſoſtomi nomen habent. Demum non Chryſoſtomi, ſed Ephræmi ſtylum ſapit hic ſermo; Ephræmum etiam ſonat vox illa pag. 4. de Abraham & Iſaac: *Ibi oſtendit ei Deus miraculum magnum, Chriſti ſcilicet generationem*, ἐν τῷ Σαβὲκ φυτῷ ἐν ῥιπῇ τὴν αὔξησιν, *in planta Sabec in ictu incrementum, ipſamque benedictionem qua ipſe benedixit: in ſemine enim tuo, inquit, benedicentur tribus omnis terræ*. Qua de voce, Voſſius in Scholiis ad hunc ſermonem Tom. I. pag. 4. hæc notat: *Cæterùm Syrus hic noſter Ephræm in ſermone in Abraham & Iſaac, per* τὸ, φυτὸν τοῦ Σαβὲκ, ἄφεσιν ἑρμηνεύει, *ideſt, Remiſſionem, ſeu liberationem, per Plantam Sabec interpretatur, ut eo denotetur Crux Chriſti, quæ mundum a peccatis liberavit, vitamque præbuit*. Id quod, unum eundemque utriuſque ſermonis eſſe auctorem, ſignificat.

Octogeſimus octavus ſermo pag. 407. hujus Tomi, inſcribitur: πρὸς Ἰωάννην μονάζοντα, τοῦ ἀπέχεσθαι τῆς Νεστορίου μανίας καὶ δυσφημίας: *Ad Joannem Monachum, ut abſtineat à Neſtorii inſania & blaſphemia*. Extat in cod. mſ. Græco Medicæo Laurentiano LXIII., diſertum Ephræmi nomen præferens.

ferens. Verùm Ephræmi noſtri fœtus eſſe nequit, tum quia Neſtorii hæreſis, cujus hic expreſſa in titulo ſermonis fit mentio, longe poſt Ephræmi obitum emerſit; anno nimirum Chriſti 429., quum Ephræmus ad ſuperos abierit anno vel 373. ut Syri perhibent, vel ſaltem anno 378. ut ex Græcis ſcriptoribus colligitur: tum etiam quia ex ipſo ſermonis contextu manifeſtum fit, illius auctorem poſt ſacrum Chalcedonenſe Concilium ſcripſiſſe: id enim tempus reſpiciunt verba illa, *non dividere in duos unum Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum; credere in Sanctam Trinitatem, non in Quaternitatem; confiteri ſanctam ſemperque Virginem Mariam eſſe Dei genitricem ſecundùm veritatem: confiteri, ante ſecula genitum ineffabiliter ex Patre, Deum de Deo, in fine temporum carnem ſumpſiſſe de Spiritu Sancto, & ex Sancta Virgine, carnem, inquam, & animam nobis conſubſtantialem, atque iiſdem paſſionibus ſubditam:* θεὸς γὰρ ὢν, ἄνθρωπος ἐγένετο δι' ἡμᾶς, ἀτρέπτως καὶ ἀσυγχύτως, ὅπερ οὐκ ἦν, μείνας ὃ ἦν, ἀμεταβλήτου καὶ ἀναλλοιώτου μεινάσης αὐτοῦ τῆς φύσεως: *Deus enim quum eſſet, homo factus eſt pro nobis immutabiliter & inconfuſe, id quod non erat, manens quod erat, manente ipſius natura ſine transmutatione & ſine converſione.* Hæc & ſimilia adverſus Neſtorianos & Eutychianos ab orthodoxis maxime uſurpari cœperunt, imperantibus Zenone, & Anaſtaſio; ideſt exeunte ſeculo quinto, & ſexto ineunte. Quamobrem ſermo iſte ad Joannem Monachum, *ut abſtineat à Neſtorii inſania & blaſphemia*, aut Iſaaco Magno, qui Presbyter Antiochenus dicitur, eſt tribuendus: eodem enim ille ac Ephræmus noſter metro Syriace ſcripſit plurima, errores adverſus Incarnationis myſterium ſuo tempore gliſcentes impugnans, & Neſtorianos præcipue ac Eutychianos perpetuo exagitans, ut Tom. I. Bibliothecæ Orient. pag. 219. obſervavi: aut potius Ephræmo alteri Syro eſt reſtituendus, qui Patriarcha Antiochenus fuit ab anno Chriſti 526. Hic enim, Photio teſte in Bibliotheca cod. 228. & 229. *pro Eccleſiaſticis dogmatibus & Synodo Chalcedonenſi Libros tres* compoſuit: quorum priores duos idem Photius fuſe deſcribit, & ampliſſima ex iis excerpta profert: in quibus excerptis potiorem locum occupant Epiſtolæ didacticæ: videlicet in libro I. *Ad Juſtinianum Imp. Epiſtolæ III. Ad Anthimum Epiſcopum CP. I. Ad Domitianum I. Ad Syncleticum Tarſenſem adverſus Acephalorum dogmata I. Ad Anthimum Epiſcopum adhuc Trapezuntinum I. Ad Braſen (imo Barſen) Perſam de variis Theologicis dogmatibus I. Ad Monachos quoſdam Schiſmaticos I. Ad Callinici deſertores I. Ad Magnum Epiſcopum Beroeæ de duabus in Chriſto naturis, I. Ad Evnojum Monachum de corruptione & incorruptione, I.* In libro II. *Ad Joannem & Domnum Cilices Monachos de Concilio Chalcedonenſi, & duabus in Chriſto naturis, I. Ad Orientis Monachos Theopaſchitarum hæreſi infectos.* In his aliiſque primi & ſecundi libri Epiſtolis Ephræmus Antiochenus utramque hæreſim, Neſtorianorum ſcilicet Eutychianorumque impugnat. Itaque aut inter has ipſius Epiſtolas ſermo noſter ad *Jo: Monachum, ut abſtineat à Neſtorii hæreſi* latet; aut ſaltem in tertio Ephræmi Antiocheni libro continetur, cujus excerpta Photius omiſit.

Precationes Ephræmo tributæ, aliæ ad Deum ſunt, aliæ ad B. Virginem Deiparam, aliæ ad Sanctos. Rurſus quædam ex illis Græcè extant, quædam tantùm Latinè. Et earum quidem, quæ in Græcis codicibus leguntur, nonnullæ ſermonibus Ephræmianis ſunt inſertæ; aliæ verò ſeparatim habentur; ac præſertim in collectione Precum, quas Thecaras quidam Monachus congeſſit. De hoc Thecara in cod. mſ. Græco Coisliniano CCCXII. fol. 310. in Biblioth. Goisliniana pag. 426. ſic legitur. Τοῦ ὁσιωτάτου μοναχοῦ τοῦ Θηκαρᾶ εὐχαὶ κατανυκτικαὶ συλλεγεῖσαι ἀπὸ τῆς θείας γραφῆς, τὰ πλεῖστα δὲ ἀπὸ τοῦ ἁγίου Ἐφραίμ, τοῖς βουλομένοις πολεμῆσαι τὴν ἑαυτῶν πρὸς τὰ πάθη καὶ τὰς ἡδονὰς ἐγκειμένην προαίρεσιν: *Sanctiſſimi Monachi Thecaræ orationes compunctoriæ, collectæ ex divina Scriptura, ut plurimum autem ex Sancto Ephræm, iis qui voluerint decertare contra propriam ad paſſiones voluptateſque propenſionem.* Suppreſſo Thecaræ nomine exſtant in cod. Vat. 1190. à fol. 1117. ſuntque à nobis editæ hoc Tom. 3. pag. 492. Inſtar Thecarianarum precum, ſeparatim etiam in codicibus Vaticanis Græcis exhibentur aliæ Ephræmianæ Precationes, quas hic quoque in lucem emiſimus à pag. 482. ad pag. 492.

Voſſius de iis, quas Latine tantùm reperit, Precibus hæc notat Tom. 3. pag. 200. De Planctu Mariæ Virginis ſuper Paſſione Domini: *Ad titulum, ſive Inſcriptionem hujus orationis quod attinet, ea alia atque alia invenitur: nunc enim ſic: Ejuſdem S. Patris noſtri Ephræm Threni, ideſt, Lamentationes glorioſiſſimæ Virginis Matris Mariæ &c. ut hic repoſuimus: nunc vero al. ita: Lamentatio Sanctiſſimæ Dei genitricis ſtantis juxta crucem Domini, per eundem S. Patrem Ephræm: & nunc al. Ejuſdem S. Patris Ephræm Syri Threnos, ſeu Lamentatio Beatiſſimæ Virginis Matris, quæ & ſancta ac magna Paraſceve dicitur. Et recte quidem, quod ſcilicet illi potiſſi-*

Potiſſimum diei propria ſit hæc pathetica atque threnetica, ideſt, lamentatoria actio, ſive oratio, ob myſterium nimirum ſacratiſſimæ Paſſionis dominicæ, cujus tunc præcipue memoria a Chriſti fidelibus in Eccleſia ſolemniter recolitur. Syri tum Maronitæ, tum Jacobitæ, in officio Feriæ VI. in Paraſceve, Ephræmianos B. Virginis Threnos canunt Syriace, è quibus hic Latinus videtur deſumtus, quem Voſſius edidit.

Item Voſſius Tom. 2. pag, 207. & 210. ſubjungit binas Ephræmi ad B. Virginem Precationes, quas nos hic quoque edidimus pag. 575. & 577. Eodem quoque Tomo 3. pag. 578. prodit *pia & humilis ad Deum precatio*, ex cod. Vatic. 517. ex quo & Voſſius eandem in lucem emiſerat Tom. 3. pag. 119.

In Prolegomenis ad Tomum II. pag. LVIII. & ſeq. jam obſervatum à nobis fuerat, in Eccleſiaſticis Syrorum libris plurimas hujuſmodi exſtare Ephræmi ad Deum, ad B. Virginem, ad Sanctos compunctorias Preces.

De epithetis vero, quibus à B. Ephræmo Sanctiſſima Deipara ornatur, audiendus idem Voſſius Tom. 3. pag. 209. *Conformia hiſce ab eodem noſtro Auctore adducuntur laudum Beatæ & Immaculatæ Virginis Mariæ Dei genitricis epitheta, etiam in proxime hic ſequente Encomiaſtica ejus oratione, mox in principio, ubi ait: Immaculata & Intemerata &c. Quibuſcum recte conſonant quæ & ab aliis antiquis Orthodoxis Patribus in eandem quaſi ſententiam afferuntur elogia, eidem quoque Sanctiſſimæ Virgini Matri attributa.* Quæ elogia cl. Voſſius congerit ex Sanctis Athanaſio, Baſilio Magno, Joanne Chryſoſtomo, Gregorio Thaumaturgo, Epiphanio, Irenæo, Gregorio Nyſſeno & Nazianzeno, Ambroſio, Auguſtino, Hieronymo, Proclo, Germano, Leone & Gregorio Magnis, Joanne Damaſceno, Andrea Hieroſolymitano, aliis. Equidem fateor, nonnulla ab amanuenſibus in hujuſmodi Precationibus adjecta fuiſſe epitheta, vel ex propria in B. Virginem pietate, vel ex aliis Sanctorum ſcriptis deſumta. Verùm, quod nonnulli recentiores faciunt, adduci nequeo, ut ſentiam, haſce Precationes Ephræmo eſſe indignas: imo tanto Patri, tamque in Deum, ejuſque Sanctiſſimam Matrem religioſo digniſſimas exiſtimo, idque tum ex codicum antiquitate, tum ex Syrorum omnium Græcorumque traditione confirmari, nemo non videt. Quod verò neoterici opponunt, *Deiparæ* nimirum titulum, Ephræmi temporibus poſteriorem eſſe: poſt Synodum enim Epheſinam uſurpari ab orthodoxis cæpiſſe; id nos conſtantiſſime negamus, & ex ipſius Synodi Epheſinæ Actis oſtendimus, Sanctos Patres, quorum ſcripta ibi laudantur, Sanctiſſimam Virginem ab ipſis fere Eccleſiæ incunabulis, Deiparæ titulo exornaſſe, ex eo videlicet quod qui ex ea natus eſt, vere Deus eſt, Deique Patris filius: *quod enim ex te naſcetur Sanctum, vocabitur Filius Dei*, inquit Angelus ad Mariam; & Apoſtolus ad Rom. 9. *& ex quibus eſt Chriſtus ſecundum carnem, qui eſt ſuper omnia Deus benedictus in ſecula*: Apoſtoli denique de eodem Jeſu Chriſto Domino noſtro, Mariæ filio, paſſim in novo Teſtamento ſcribunt, vocantes eum *Deum*, *Deique Filium*: unde veriſſime ejus Mater a Sanctis Patribus vocatur *Mater Dei*, etiam ante Epheſinam Synodum. Sed juvat hic verba clariſſimi & amiciſſimi Nicolai Antonelli, Baſilicæ Lateranenſis Canonici, & Sacri Cardinalium Collegii a ſecretis, deſcribere. Is enim in Præfat. ad S. Athanaſii Alexandrini librum *de Titulis Pſalmorum*, quem hoc anno 1746. in lucem emiſit, num. 33. pag. XLIX., luculenter demonſtrat, ex eo, quod B. Maria θεοτόκος dicatur, non ideo opus illud Athanaſio Magno eſſe abjudicandum. *At vero* (inquit) *alius quiſpiam fortaſſe erit, qui ad denegandam Magno Athanaſio noſtram metaphraſim, inde ſibi non levem conjecturam & argumentum ſuppetere putabit, quod Auctor ejuſdem translationis Beatam Virginem* θεοτόκον, *hoc eſt*, Deiparam *nuncupat, quum Joannes Meurſius in ſuo gloſſario affirmet*: inditum eſſe hoc nomen Matri Domini ac Salvatoris Noſtri Jeſu Chriſti à ſynodo V. Conſtantinopolitana tempore Juſtiniani. *Enimvero ſiquis ita ſibi perſuaderet, longe à veritate aberraret. Quippe multo ante Athanaſii ætatem ea voce uſos eſſe veteres Patres, indubitatum eſt. Quare Socrates* (hiſt. Eccl. lib. 7. cap. 32.) *inſcitiæ arguit Neſtorium, qui hanc vocem* θεοτόκον, *tamquam novam rejiciebat, quoniam eadem uſum fuiſſe affirmat Origenem, & Euſebium Cæſarienſem. Profecto eadem vox legitur in Epiſtola Dionyſii Alexandrini, quam adverſus Paulum Samoſatenum ſcripſit, & in epiſtola, quam adverſus Arii hæreſim Alexander Alexandriæ Epiſcopus & Athanaſii in Alexandrina Sede prædeceſſor, ad Epiſcopum Conſtantinopolitanum cognominem ſuum, alioſque Epiſcopos adverſus Arium ejuſque errores miſit .... Sed demum hac de re nulla in cujuſpiam animo dubitatio inſidere poteſt, ſi edita Sancti Epiſcopi opera inſpexerit; pluribus enim in locis Mariam Virginem* θεοτόκον *nuncupat Beatiſſimus Athanaſius: ita in oratione tertia, & quarta contra Arianos, in libro de Incarnatione, & in libro contra Apollinarium.* Hæc ille. Voſſius tom. 3. pag. 209. ex eodem S. Athanaſio profert ſerm. in Evangel. de eadem ſanctiſſima Deipara ſic loquente: *quandoquidem*, inquit, *ipſe Rex eſt qui natus eſt ex Virgine, idemque & Dominus & Deus, ea propter quæ eum genuit, & Regina, & Domina, & Deipara proprie ac vere cenſetur.* Non itaque Ephræmo abjudicanda ſunt

Beatæ

Beatæ Virginis elogia ex eo, quod in iis *Deipara* dicatur. Syri æque ac Græci, ab ipſis Eccleſiæ præmordiis, per Apoſtolos edocti ſunt, Beatiſſimam Chriſti Dei noſtri Matrem hoc epitheto exornare.

Denique, ut de aliis Ephræmi ſermonibus dicam, qui Latine tantum à Voſſio, vel à nobis editi ſunt; eos omnes ex fide codicum Vaticanorum proferimus. Et duo quidem illi, quorum primus incipit hoc tom.pag.553. *Gloria Omnipotenti Deo*, & alter pag. 557. *In luctaminibus ſeculi*; jam in lucem prodierant in editione Colonienſi per Arnoldum Quentelium anno 1603. Tom.3. pag. 617. & Tom. 1. pag.483. Poſtea vero anno 1698. ex antiqua anonymi Latina verſione, & ex codicibus Bibliothecæ Vaticanæ & Caſanatenſis ſunt evulgati à cl. Laurentio Alexandro Zacagnio Bibliothecæ noſtræ Vaticanæ olim Præfecto. Iidem ſermones exſtant quoque in codicibus Bibliothecarum Angliæ, ut ſupra cap. 7. oſtendimus.

Qui inſcribitur, *in Jonam prophetam & de pœnitentia Ninivitarum*, init. *Jonas Hebræus ex mari reverſus*, à Voſſio editus eſt Tom.3. pag. 150. idque ex Græcis codicibus, ut palam faciunt variantes lectiones Græci textus, quæ ad oram ejuſdem ſermonis ſunt appoſitæ. Nos Græcum exemplar nacti non ſumus: verum quum idem ſermo Syriace exſtet, prodieritque una cum Latina verſione Tom.2. Syriaco-Latino pag.350., Voſſii ipſius bona fides vel ex hoc ipſo confirmatur. Cæterùm quantum Græcus Interpres à Syriaco Textu aberraverit, conferenti utrumque patet.

E Syriaco item converſi prodiere ſermones qui ſequuntur: videlicet, *de amore doctrinæ* pag. 569. Init. *Largire o Deus doctrinam*. *In nativitatem Domini* pag. 600. Init. *Vigiles ecce exultant hodie*. *De Maria & Magis* pag. 601. *Nato Filio lumen affulſit*. *Oratio in Nativitatem Domini* pag. 603. *Chriſte Verbum Patris cœleſtis*. *Hymnus* pag. 604. *Gloria Trinitati*. *Precatio* pag. 605. *Fide obtulit Abel*. *Precatio* altera pag. 606. *Tribue mihi Domine*. Verùm non omnes ad Ephræmum ſunt referendi: nam oratio illa, *Chriſte Verbum Patris*, & hymnus, *Gloria Trinitati*, & oratio, *Fide obtulit Abel*, in Officio quidem & Miſſali Syrorum extant; Syris tamen ipſis teſtibus ad Ephræmum nequaquam pertinent. Idem dicendum de illa Precatione, *Tribue mihi Domine*, quæ à Syris ad Completorium recitatur: etſi enim Ephræmi nomen præfert, ſic tamen ad Ephræmum ſpectat, ſicuti quicumque in Officiis divinis & Miſſalibus Syrorum occurrunt hymni, nominibus Ephræmi aut Jacobi prænotati: de quibus hæc Tom. 1. Biblioth. Orient. pag. 60. notavi: *Porrò falluntur, qui Ephræmo adjudicant omnes Hymnos, qui in divinis Syrorum Officiis ſub ejuſdem nomine occurrunt: nam hi non ſemper Ephræmi ſunt, ſed ad normam Rhytmi Ephræmitici, qui ſeptem ſyllabis conſtat, elaborati*. Carmen *de amore doctrinæ*, in omnibus fere codicibus Ephræmo tribuitur, etſi illud nonnulli Neſtoriani ad Narſetem doctorem referunt. Canticum denique *in nativitate Domini, deque Maria & Magis*, ex illo Ephræmiano opere eſt deſumtum, quod *de nativitate Domini* inſcribitur: quo de opere vide quæ ſunt à nobis tom.1. Bibl. Orient. pag.80. obſervata.

Reliqui Ephræmiani ſermones, quos Latine pag.571. & pag.579. ad pag.587. produximus, exſtant in codicibus mſs. Latinis Vat.800. Palat.212.220.556. Qui demum pag. 587. *de oratione* vel *ſermonibus otioſis* prænotatur, Ephræmi quidem nomen præfert; ſed inter Homilias Cæſarii Arelatenſis vigeſimum nonum locum occupat Tom. 3. Orthodoxographorum per Grynæum edit. Baſil.1569. pag.1918.

CAPUT IX.

De duobus Slavonicis Sermonibus qui Ephræmo de ſacra Cœna tribuuntur.

CLariſſimus ille, P. Petrus Benedictus Societatis Jeſu, ut vaſtæ eruditionis, ſic & acuminis ſui ſpeciem, ea in quæſtione adhibuit, quam in ſuis ad geminos S. Ephræmi de ſacra Cœna ſermones adverſus Kohlium adnotationibus tractandam ſuſcepit. Et eas quidem adnotationes, *Antirrheticon* inſcriptas, ſubjecit Tomo ſecundo Ephræmianorum operum, quos è Syriaco à ſe Latine converſos anno 1740. in lucem emiſit. Duo autem in iis ſibi demonſtranda vir doctus propoſuit: Primum, ut admiſſa etiam eorum ſermonum germanitate, veram realemque, ut nos Catholici credimus, non ut Lutherani ſentiunt, Chriſti Domini in Sacramento Euchariſtiæ præſentiam, ex ipſius Ephræmi verbis adſtruat. *Ne putes*, inquit Ephræmus pag. 376. è Slavonica lingua ab eodem Kohlio Latinitate donatus, *ne putes, quem hic panem, quodque vinum vides, eadem hæc exiſtere: minime, Frater: nolito hoc credere. Precibus Sacerdotis, ſanctique ſpiritus adventu, Panis fit Corpus, Vinum fit Sanguis*. & pag. 380. *Quumque voluerit ſupra omnia venerandus Deus Verbum, homo naſci; quomodo is, quæſo, ipſe efficere non poſſit, ut Panis ipſum Corpus Chriſti, Vinum Sanguis ipſius ſit? Principio terræ mandavit herbam producere; quæ propterea in hanc uſque horam, pluviam mittente cœlo, vi divini quod initio accepit mandati, herbam emittit. Jam vero ſimili modo Deus dicit: Hoc eſt Corpus meum; Hic eſt Sanguis*

meus, &, *Hoc facite in memoriam mei. Quum igitur omnia omnipotenti ejus juſſu fiant, uſque dum ipſe veniat, prout ipſe ait, dum venio; quumque pluvia in terram decidente gramen reviveſcat; tum vero & ſpiritualis hæc pluvia, hoc eſt, Spiritus Sanctus, Sacerdotis precibus, ipſiuſque efficacia accedens, Panem hunc Corpus, & Vinum Sanguinem aperte efficit*. Ex his, aliiſque pluribus, quæ ex utroque illo Slavonico ſermone afferri poſſent, probat Ephræmianam doctrinam de Sacramento Euchariſtiæ omnino cum orthodoxa conſentire: quod & Kohlius ipſe, vi veritatis adactus, pag. 408. pene ſe confiteri ſcribit: *Fateor in hoc & ſequente ſermone de vera ac reali Chriſti in ſacra Cœna præſentia paſſim ita loqui, ut à Pontificia Tranſubſtantiatione parum abſuiſſe videatur*.

Alterum, ut utrumque ſermonem illum, Ephræmo abjudicatum, ſuis veris auctoribus adſcribat. *Neuter*, inquit num. 15. pag. 14., *neuter magnum Ephræmum auctorem habere poteſt. Non primus, qui magnam partem ex capite decimo quarto libri quarti de orthodoxa fide S. Joannis Damaſceni deſcriptus eſt; videlicet à pag. 378. uſque ad pag. 382. Quæ his adjecta ſunt aſſumenta, ex Chryſoſtomo, Eſaia, Macario, & ex ipſo Ephræmo compilata ſuſpicor; & ipſe Kohlius ſubodorari potuiſſet, ſi potuiſſet de ſui interpretis fide dubitare. Nec item ſecundus, qui nec idem, nec tamen alius ab illo eſt, qui in vitis Patrum libro quinto inſertus eſt libell.* 18. *de provid. & ab Abbate Daniele ad Sanctum Arſenium refertur. Et quoad ſubſtantiam ambo adamuſſim conveniunt. Tria loca, quæ Kohlius ſuæ hypotheſi utilia credidit, & mutato charactere diſtinxit, integra in utroque leguntur. In reliquis non eſt major differentia, quam inter Pſalmum 17. & eundem Pſalmum repetitum lib. 2. Reg. cap. 22. Quamquam in tertio loco non leguntur (qua fide rejecta fuerint, noverit Kohlius) hæc verba: Panis erat ſecundum myſterium: nam hac poſtrema omiſſa, quis ſuſpicari poſſet, ne periocha hypotheſi omnino inutilis foret. Quare ridenda plane ſunt argumenta, quæ Kohlius operoſe congerit, dum conatur ſuppoſitos ſermones ab omni* νοθείας *& interpolationis ſuſpicione liberare*. Quàm ſolide hanc partem, quàm docte tractaverit, collata Arſenii & Damaſceni periocha oſtenditur. Certe Slavus interpres & Ephræmo tribuit quod ſuum non erat; & Damaſceni verba aut non intellexit, aut male eſt interpretatus. Sic ſcribit Damaſcenus ex verſione Joannis Fabri Stapulenſis. *Carbonem vidit Eſaias. Carbo autem ſimplex non eſt, ſed unitus igni: ſic Panis Communionis non panis ſimplex eſt, ſed unitus Divinitati: & Corpus unitum divinitati non una ac eadem natura eſt, ſed una Corporis, & unitæ divinitatis altera: quare amborum ſimul non una natura eſt, ſed duæ*. Quæ verba Slavus interpres Ephræmo tributa ſic reddit. *Seraphim ardentibus Carbonibus Eſaiam ſanctificabant. Ignis vero non unam habet naturam, ſed duplicem: ligno enim conſtat, & flamma. Non aliter Sacer Panis non una panea natura conſtat, ſed & divina. Corpus enim (ſcilicet Chriſti), quod unius naturæ eſt cum divina, non una natura gaudet, ſed duplici*. Compara jam Græcum Damaſceni textum, cum verſione Slavi Interpretis, & ſtatim intelliges, quàm male Damaſceni verba traduxerit, vel ex hoc uno, quod *Corpus Chriſti* dicat *unius naturæ eſſe cum divina*. quæ longiſſime à Damaſceni mente abſunt; is enim ſcribit: σῶμα δὲ ἡνωμένον θεότητι, οὐ μία φύσις ἐστὶν, ἀλλὰ μία μὲν τοῦ σώματος, τῆς δὲ ἡνωμένης αὐτῷ θεότητος ἑτέρα: *Corpus autem, quod divinitati unitum eſt, non una natura eſt, ſed una quidem Corporis, altera autem divinitatis cum ipſo conjunctæ*. At Slavus interpres in Theologicis dogmatibus turpiſſime peccat: *Corpus* enim aſſerit *unius naturæ eſſe cum divina*: quod neque Eutyches dixit, neque hæreticorum ullus alius ſomniavit. Itaque Kohlius viderit, quem auctorem ſequitur, dum ejus teſtimonio utitur ad Lutheranam Cœnam adſtruendam.

Quod vero Kohlius contendit in Slavonicos hoſce ſermones nullam νοθείας ſuſpicionem cadere poſſe, tum ex eo quod *hi ipſi ſermones in vetuſtiſſimis, quos in Slavonica verſione concinnanda Rutheni interpretes ſequuti ſunt codicibus manuſcriptis Græcis, in Moſcuenſi Imperatoria Bibliotheca hodieque reperiundis, Ephræmi nomine tamquam auctoris inſcripti extſtant*: tum etiam ex eo quod *Syri ipſi teſtantur Ephræmum de ſacra Cœna peculiaria ſcripta reliquiſſe, & omnes illi dicendi characteres, quos cum veteres, tum hodierni critici in genuinis Ephræmi ſcriptis ceu germanos ac proprios dudum obſervarunt, in his quoque ſermonibus, in priori præſertim, cognoſcuntur*; nos contra reponimus, primo quidem in Græcis codicibus tantam tamque horrendam blaſphemiam contineri nequiviſſe, ut *unius naturæ dicatur corpus ac divinitas*: id enim Eccleſiæ Græcæ, imo & Ruthenicæ placitis omnino adverſatur. Deinde Ephræmum concedimus quidem de ſacra Cœna ſcripſiſſe; concedimus etiam ſermones illos è Græcis codicibus in Slavonicum ſermonem converſos eſſe, & in Bibliotheca Imperatoria Moſcuenſi reperiri; negamus tamen eoſdem ſermones, ſaltem poſteriorem, genuinum eſſe Ephræmi fœtum, & priorem ipſum ſtatuimus non recte è Græco Slavonice redditum. Demum dicimus, ſibi ipſi Kohlium non conſtare,

ſtare, dum ex eo argumentatur genuinos eſſe Slavonicos hoſce ſermones, quod in Moſcuenſi Bibliotheca reperiuntur, quodque ex Græcis codicibus ſunt tranſlati. Si enim idcirco genuini ſunt, primum quidem ego quoque eadem, ac Kohlius, ratione uſus, affirmabo genuinam eſſe quæ in Oxonienſi Ephræmianorum operum editione prodiit, narrationem de *Domina Sala* pag. 419. ex codice Græco Laudino 95. deſcriptam: quæ tamen, ut omnibus conſtat, Ephræmi non eſt, ſed ex Palladii Lauſiacis deſumpta: ea enim in Bibliotheca Angliæ exſtat, & in Græcis codicibus reperitur. Deinde ſi Slavonici ſermones genuini ſunt, quia è Græcis codicibus expreſſi, cur ergo Kohlius pag. 285. *maximam partem eorum, quæ in tertio Voſſii tomo exſtant, pro ſuppoſititiis reputat*, quum ea quoque è Græcis codicibus ſint tranſlata, qui codices in Bibliothecis Germaniæ, Angliæ, Galliæ, Italiæ habentur; aut ſiquæ eorum Latine tantum leguntur, non ſunt tamen è cerebro Voſſii confiċta, ſed in ipſis, quas modo laudavi, Bibliothecis antiqua manu deſcripta ſervantur? Anne Græcus ille codex tantummodo genuinus eſt, ex quo Slavonicus Interpres ſuam verſionem confecit; cæteri autem Græci codices, qui ubique terrarum extant, ſpurii ſunt & adulterini? aut Moſcuenſis Imperatoria Bibliotheca iis ſola privilegiis gaudet, ut quidquid ibi continetur, germanum ſit; aliæ verò Bibliothecæ nil niſi quisquilias habeant? Sed hoc de argumento ſatis, ut mihi videtur, adverſus Kohlium ſcripſi in Prolegomenis Tomi II. cap. IV. pag. XXXII.

CAPUT X.

De ſententia S. Ephræmi in Sermone adverſus hæreticos, ſive in Margaritam pretioſam: ubi de integerrima ſanctiſſimæ Deiparæ Mariæ Virginitate.

GRæca Ephræmi verba in limine profero. Sic autem Sanctus Pater ſcribit in ſermone, qui apud Voſſium quidem Tom. 3. pag. 163. *In Margaritam pretioſam* inſcribitur; in codicibus autem Græcis, è quibus illum nos evulgavimus Tom. 2. pag. 259. *Sermo adverſus hæreticos, in quo tum ex Margarita, tum ex aliorum claris argumentis oſtenditur, credendum eſſe, ſanctam Deiparam præter naturæ leges Dominum ac Deum noſtrum pro mundi ſalute & concepiſſe, & peperiſſe*: ſic, inquam, ſcribit Tom. 2. pag. 267. διὰ τοῦτο οὔτε τὸ τεχθὲν τῇ σφραγῖδι τῆς παρθενίας διώχλησεν, οὔτε ἡ παρθένος ἐπόνησε, διαιρεθεῖσα μὲν διὰ τὸν ὄγκον τοῦ τέκνου γεννωμένου. παλινοστήσασα δὲ πάλιν ἐπὶ τὴν ἑαυτῆς σφραγῖδα, ὡς αἱ πτυχαὶ τῶν κογχῶν περιέχουσι τὸν μαργαρίτην, καὶ πάλιν ἐπὶ τὴν αὐτὴν ἀδιάχυτον ἕνωσιν καὶ σφραγῖδα συνερχόμεναι. Quam Ephræmiani textus periocham nos ex fide optimorum codicum ita reddimus: *Quapropter neque quod natum eſt, ſigillum virginitatis commovit; neque virgo laborem ac dolorem in partu ſenſit, diviſa quidem ob tumorem geniti filii, ſed rurſus ad ſuum ipſius ſigillum reverſa, inſtar plicarum Conchyliorum, quæ Margaritam producunt, & rurſus in indiſſolubilem unionem ac ſigillum coeunt.* Voſſii interpretatio mutila eſt: ipſe enim, ut notat pag. 175. *multa in exemplari Græco hujus ſermonis mutila deprehendit atque mendoſa, quæ quia ex aliorum Græcorum manuſcriptorum codicum (eo quod non eos reperit) collatione corrigere nequivit, probabilibus ſaltem conjecturis ea reſtituere atque emendare ac ſupplere in pleriſque conatus eſt.* Sic igitur ex mendoſo Græco codice vertit pag. 168. lit. B. *Quapropter neque quod natum eſt, ſigillum virginitatis commovit, neque virgo laborem ac dolorem in partu ſenſit.* Cætera omiſit, quæ è noſtro Græco textu & Latina interpretatione modo ſunt deſcripta; non mala tamen fide, ſed quia hæc ipſa verba in ſuo Græco exemplari deſiderabantur. Cæterùm eadem omnino ſententia tam in noſtro textu, quàm in Voſſiana interpretatione paulo ante occurrit; apud Voſſium quidem pag. 167. lit. E. his verbis: *ac propterea vi illius, qui in ipſa erat* (notat in margine Græca verba, ἐκ τῆς τοῦ ἐνόντος δυνάμεως:) *Vi*, inquam, *illius qui in ipſa erat, virgo inſtar cochleæ* (φυσικῶς) *naturaliter peperit, & ut mulier affecta eſt, nulla tamen ratione, rurſus natura, ſicut conchyliorum plicis ac ſinibus uſu venit, ad virginalem ſtatum recurrente.* In noſtro autem textu, Tom. 2. cit. pag. 266. lit. D. διὸ ἐν (lege, ἐκ) τῆς τοῦ ἐνόντος δυνάμεως, ἡ παρθένος, ὡς κόγχος, ἔτεκε φυσικῶς, καὶ ὡς γυνὴ πέπονθεν οὐδαμῶς. πάλιν συνελθούσης τῆς φύσεως, ὡς αἱ πτυχαὶ τῶν ὀστρέων ἐπὶ τὴν παρθενικὴν κατάστασιν: *ac propterea vi illius qui in ipſa erat, virgo, inſtar cochleæ, naturaliter peperit, & ut mulier, nequaquam paſſa eſt; rurſus natura, ſicut conchyliorum plicis uſu venit, ad virginalem ſtatum recurrente*: imo, *coeunte*. Vidit vir doctus, hæc Ephræmi verba non iis conſentire, quæ toto ſermone de illibata Mariæ Deiparæ virginitate ſcrip-

ſcripſerat, niſi ſano modo intelligerentur; ſcripſerat enim Ephræmus in titulo hujus ſermonis: ὅτι δίχα τῶν φυσικῶν νόμων ἡ ἁγία Θεοτόκος τὸν Κύριον καὶ Θεὸν ἡμῶν ἐπὶ σωτηρίας τοῦ κόσμου καὶ συνέλαβε, καὶ ἐκύησε: *quod Sancta Deipara præter naturæ leges Dominum ac Deum noſtrum pro mundi ſalute & concepit, & peperit.* Scripſerat idem Ephræmus de perpetua Mariæ virginitate, Voſs. pag. 166., & Tom. 2. pag. 264. circa finem: *Virgo peperit propter eum qui puritatis ac caſtitatis fons erat*: & paucis interjectis: *neque enim paſſa eſt Maria, ut mulier: neque partus dolorem ſenſit, ut virgo.* Voſs. p. 167. lit. C., *Tom. noſtr.* p. 266. lit. A., *Virgo, naturæ divinitatis miniſtravit: ac propterea naturam ei incorruptibilem præbuit* Deus: & poſt pauca: *Produxit naturam labori atque dolori obnoxiam: & ipſa doloris laboriſque eam expertem recepit. Donum infirmum produxit, validumque illud recepit. Dedit uterum labori atque dolori ſubjectum: & eundem integrum illæſumque ipſa recepit. Medicus erat, qui natura ejus utebatur: ac propterea ſanam illam reſtituit: non erat homo, qui Virginem pro Filii generatione adhibere volebat, ſed Deus: atque ideo naturæ quod non habebat, præſtitit; ut oſtenderet, ſe non veniſſe ad dirumpendam naturam, ſed ut integram atque incorruptam eam conſervaret.* Demum, ut cætera omittam, Voſs. pag. 167. lit. E., Tom. noſtr. pag. 266. lit. D. *non perdidit ſigillum natura Virginis, Chriſto concepto: & ob id, neque eo genito reſerata eſt, ut partum in lucem ederet: neque vero rupta eſt, dum gigneret.* Quid clarius dici poterat, ut planum fieret, Virginem fuiſſe ante partum, in partu, & poſt partum? Quid manifeſtius, ut oſtenderetur, ſigillum Virginitatis non fuiſſe ruptum, non apertum; ſed integrum, incorruptum, ſanum, illæſum? Et videtur tamen ſui ipſius immemor Ephræmus in eodem ſermone apud Voſſ. pag. 168. lit. A. & in Tom. noſtr. pag. 266. lit. E. *Nos quemadmodum concipimur, ſic etiam generamur. Corrumpitur mater, dum concipit; laborat ac dolet, dum parit: perdit naturæ ſigillum ut concipiat; propterea quoque, dum parit, non modo diducitur,* ἀλλὰ καὶ χαλᾶται πρὸς ἐλάττωσιν τῆς φύσεως, καὶ ὠδίνει, ὑπόμνησιν ἄγουσα τῆς ἐξ ἀρχῆς γινομένης φθορᾶς, *verum etiam laxatur ad naturæ imminutionem, doloreque torquetur, ut corruptionis, quæ initio accidit, admoneatur.* (Voſſius, & nos ex ipſo convertimus: *Verum etiam ob naturæ imminutionem flacceſcit atque langueſcit, doloreque torquetur &c.* minus clare:) *Quoniam ubi ſemen proceſſit, & ad maturitatem proſeminatæ carnis pervenit, dolores partus comparat. At non ſic Chriſtus: ſed ſine dolore genitus eſt, quoniam & ſine corruptione fuerat conceptus, in virgine carnem accipiens, non à carne, ſed à Spiritu Sancto. Propterea & ex virgine prodiit, Spiritu Sancto uterum aperiente, ut egrederetur homo qui naturæ opifex erat:* διὰ τοῦτο προῆλθεν ἐκ παρθένου, τὸ γὰρ πνεῦμα τὴν μήτραν διήνοιξεν, ἵνα ἔλθῃ ἄνθρωπος ὁ τὴν φύσιν δημιουργήσας. Ecce *uterum à Spiritu Sancto apertum* dicit, ut Chriſtus egrederetur, qui ſupra affirmaverat, ſigillum Virginis non fuiſſe Chriſto nato reſeratum: *non perdidit ſigillum natura Virginis, Chriſto concepto: & ob id, neque eo genito reſerata eſt, ut partum in lucem ederet, neque vero rupta eſt, dum gigneret.* Uterus apertus, uterus non apertus, duo ſunt, quæ ſibi minime conſentiunt. Audiamus itaque Voſſium Tom. 3. pag. 177. nodum hunc ita ſolventem. Primum affert Ephræmi verba: *Propterea vi illius, qui in ipſa erat, virgo naturaliter peperit, & ut mulier affecta eſt, nulla tamen ratione rurſus natura, ſicut conchyliorum plicis accidit, recurrente, &c.* Quæ tamen interpretatio longe aberrat à mente Ephræmi: Sic enim ille ex Græco textu: *Et ut mulier nequaquam paſſa eſt; rurſus natura, ſicut conchyliorum plicis accidit, ad virginalem ſtatum coeunte:* πάλιν συνελθούσης τῆς φύσεως, ὡς αἱ πτυχαὶ τῶν ὀστρέων, ἐπὶ τὴν παρθενικὴν κατάστασιν. Contraria hæc ſunt omnino iis, quæ Voſſius profert: *& ut mulier affecta eſt, nulla tamen ratione rurſus natura, ſicut conchyliorum plicis accidit, recurrente.* Hoc non dicit Ephræmus, ſed plane contrarium, nimirum, *nequaquam ut mulier paſſa eſt, ſed rurſus natura Virginis, inſtar plicarum conchyliorum ad virginalem ſtatum recurrit.* Pergit Voſſius adnotationem hujuſmodi in laudatum Ephræmi textum adponere, Ephræmum cum Ephræmo concilians. *Significare haud obſcure hic videtur Auctor, hoc illi accidiſſe naturaliter, ut eadem via, eodemque modo, quo ceteri ſolent, fœtus egrederetur: illud vero ſupra naturam, ut non reſerata ſint clauſtra, & ideo non fuiſſe quoque deinde claudenda, quum præſertim janua quæ nunquam fuit patefacta, ne occluſa quidem dici queat, &c. Virtus enim Spiritus Sancti, qui ſupervenerat, & in ea habitabat, effecit, ne, Chriſto egrediente ex utero, clauſtra virginalia reſerarentur; ſicut & ex adjunctis Auctoris noſtri verbis clarius patet:* οὐκ ἀπεσφραγίσθη *&c. ideſt*, non perdidit ſigillum natura Virginis, Chriſto concepto; & ob id neque eo genito reſerata eſt, ut partum

partum in lucem ederet &c. *Cæterum, ne Auctor ſibi ipſi contrarius eſſe videatur, dum non multo poſt dicit:* Propterea & ex Virgine prodiit, Spiritu Sancto uterum aperiente, ut egrederetur homo qui naturæ opifex erat, &c. *Dicimus, ibi per allegoriam dici Spiritum Sanctum uterum aperuiſſe, quod ſcilicet ab eo fecunditatem ac vim concipiendi pariendique acceperit. Sic enim Deus ſæpe dicitur in Sacra Scriptura aperire uterum, ſive vulvam, quum videlicet dat liberos, & claudere, dum eos negat, &c. Ut eſt Geneſ.20.29. 30. ac 1. Reg. 1. aliiſque pluribus in locis. Quo pacto etiam intelligendi videntur Epiphanius hæreſi 78. Item S. Joannes Chryſoſtomus, Gregorius Nyſſenus, & Amphilochius de occurſu Domini: nec non Sanctus Ambroſius lib. 2. in Lucam, Sanctus Hieronymus lib. 2. contra Pelag. ubi inter alia ad ſpecialem Salvatoris Nativitatem referendum cenſere videtur Hieronymus, ut ſic dicatur Chriſtus aperuiſſe clauſtra ipſius virginalis pudoris, ut tamen eadem jugiter clauſa permanſerint, &c. quomodo & hic ab Auctore dici intelligique putandum eſt, ut cum ſuperiore conveniat ſententia, qua dicitur, naturam Beatiſſimæ Virginis in partu reſeratam non fuiſſe &c. Atque ſic accipiendæ quoque videntur illorum Patrum ſententiæ, qui paullo aliter de hoc myſterio loqui videntur, ut ita nimirum Chriſtus per ſacra Virginei uteri clauſtra tranſierit, ut interim ea clauſa remanſerint, ſecundùm illud, quod prophetice ab Ezechiele cap. 44. de porta illa Orientali dictum eſt:* Porta hæc clauſa erit, & non aperietur. Hactenus Voſſius, docte quidem, ut ſolet, pieque communem Eccleſiæ Catholicæ de Virgineo partu doctrinam exponens; non tamen errorem advertens, qui in ſuo Græco texu, inque Latina verſione obrepſerat.

Porrò ex iis Ephræmi Verbis, quæ ſupra ſunt allata, *Propterea & ex Virgine prodiit, Spiritu Sancto uterum ejus aperiente, ut egrederetur homo qui naturæ opifex erat:* & ex Margaritæ ſimilitudine, qua ſanctus doctor utitur ad oſtendendum, Sanctiſſimam Virginem Chriſto in lucem edito ad ſuum ipſius Virgineum ſigillum rediiſſe, *diviſa quidem ob tumorem geniti filii, ſed rurſus ad ſuum ſigillum reverſa, inſtar plicarum conchyliorum, quæ Margaritam producunt, & rurſus in indiſſolubilem unionem ac ſigillum coeunt:* ex his, inquam, ſcrupulus amico cuidam injectus eſt, perinde ac ſi Ephræmus de Virgineo partu male ſenſerit, aut ſaltem illius modum non recte expoſuerit. Sic enim ſcribit ad amiciſſimum æque ac doctiſſimum P. Laurentium Verzuram, tunc Romæ commorantem, nunc verò Scholarum Piarum in Genuenſi ditione Provincialem. *Eccovi il paſſo di S. Efrem, di cui vi ſcriſſi l' ordinario paſſato. Queſto ſi trova nel ſecondo Tomo Greco-Latino nel ſermone* Adverſus hæreticos *ſul principio della pagina 267., e dice così.* Quapropter neque quod natura eſt, ſigillum virginitatis commovit, neque virgo laborem ac dolorem in partu ſenſit. Diviſa quidem eſt ob tumorem geniti filii, ſed rurſus ad ſuum ipſius ſigillum reverſa, inſtar plicarum conchyliorum, quæ Margaritam producunt, & rurſus in indiſſolubilem unionem, ac ſigillum coeunt. *Voi ben vedete, che qui il Santo abbenchè prima dica, che dal nato fanciullo non fu ſmoſſo il ſigillo Virginale, pure in appreſſo ſi dichiara, che il generato fanciullo generando certo rigonfiamento, diviſe la Madre, la quale ſubito poi ſi riunì, ed il tutto dichiara colla ſimilitudine della conchiglia. Ora pare, che lo ſpiegare in tal guiſa il Parto Virginale pregiudichi alla Verginità della Vergine, la quale non ſarebbe tale almeno nel Parto, ſiccome tiene communemente la Chieſa, e tutti i Santi Padri, ſe non fallo, ſpiegano queſto ineſfabile Parto in quella guiſa, che ſpiegano l'entrata di Chriſto,* quum fores eſſent clauſæ, *e la reſurrezione dal Sepolcro ſenza rimovere il ſaſſo, che lo chiudeva, cioè, ò per penetrazione, ò in altra guiſa, ſenza ò dilatare alcuna parte, ò impiccolire il ſuo corpo, come pensò Durando da tutti ripreſo, e riprovato. Parlatene un poco con Monſignor Aſſemani, e in voſtro comodo ſcrivetemene alcuna coſa.* Laudo viri clariſſimi pietatem: qui tamen, ſi Voſſii notas à me ſupra deſcriptas conſuluiſſet, dubitationem iſtiuſmodi, ut puto, nequaquam moviſſet. Docet Voſſius, quo ſenſu Ephræmus aliique Patres de Partu Virgineo ſimiles loquutiones uſurpaverint: *ut ita nimirum Chriſtus per ſacra Virginei uteri clauſtra tranſierit, ut interim ea clauſa remanſerint.* Paradoxa hæc loquutio videtur, ſed quæ in ſacris literis frequentiſſime uſurpatur, ut mox oſtendam.

Tres habuit intemerata Sanctiſſimæ Deiparæ Mariæ Virginitas adverſarios. Primi fuere Ebionitæ, quorum errores præcipuos in ſuam Euſebius hiſtoriam retulit, *Chriſtum,* inquiens, *ſimplicem ac vulgarem, nec aliud quam hominem eſſe cenſebant, qui profectu virtutis, juſtus factus fuiſſet, cæterum ex viri cum Maria concubitu procreatum.* Alter Jovinianus, de quo Auguſtinus de hæres cap. 82. *Virginitatem Mariæ deſtruebat, dicens, eam pariendo fuiſſe corruptam.* Tertius denique Helvidius, de quo Gennadius de viris illuſtribus: *Helvidius Auxentii diſcipulus, Symmachi imitator, ſcripſit religionis quidem librum ſtudio, ſed non ſecundum ſcientiam, neque*

que ſermone, neque ratione nitidum. Cujus operis ita ſanctarum ſcripturarum ſenſus ad ſuam perverſitatem flectere conatus eſt, ut earum teſtimoniis aſſerere voluerit, Sanctam Mariam poſt Nativitatem Domini, quem Virgo peperit, Joſepho Sponſo ſuo junctam, & ex ejus conſortio filios ſuſcepiſſe, qui fratres Domini appellati ſunt. Jam vero in univerſo cœtu Chriſtianorum, qui ſub ſole ſunt, neminem, ut arbitror, reperire nunc eſt, qui ſic deſipiat, ut ſentiat cum Ebionitis, Chriſtum Dominum ex concubitu Joſephi cum Maria procreatum; aut cum Helvidianis, Mariam, quæ Chriſtum Virgo peperit, Joſepho Sponſo ſuo poſtea fuiſſe junctam, & ex eo filios ſuſcepiſſe. Hæc deliria cum ſuis auctoribus interiere, non modo à Chriſtianis omnibus profligata, ſed etiam à Mahometanis, qui ex ipſo Alcorano profitentur, Mariam & Virginem Chriſtum concepiſſe, & Virginem etiam poſt partum manſiſſe. Reſtat Joviniani impium dogma, qui Mariam non quidem concipiendo, neque poſt Chriſtum natum, ſed ipſum pariendo Chriſtum, fuiſſe corruptam blaterabat.. Utinam hoc quoque delirium cum ſuo periiſſet auctore! Idipſum operoſe propugnare conatur *Samuel Baſnagius* Flottemanvillæus in ſuis Annalibus Politico-Eccleſiaſticis annorum 645. à Cæſare Auguſto ad Phocam uſque, qui nuper prodiere Roterodami MDCCVI. nam Tom. I. pag. 113 ad annum ante Nativitatem Domini quintum à num. XXIII. poſtquam Partum Virginis ſine dolore, & ſine obſtetricis adjumento adſtruxiſſet, aperto tamen Mariæ utero Chriſtum prodiiſſe contendit: *Ex ea tamen*, inquit, *ſententia non conficitur, clauſtra Mariæ Virginea, dum pareret, aperta non fuiſſe. Hodie quidem late regnat ea ſententia: non tamen conſentit Scripturæ, aut Veterum opinioni.* Sed audiamus, quæ loca Patrum profert, quæ Scripturarum.

E Scriptura producit Baſnagius illud Lucæ 2. 22. *Et quum impleti fuiſſent dies purificationis Mariæ, ſecundum legem Moyſis adduxerunt Chriſtum Hieroſolymam, ut ſiſterent eum Domino, prout ſcriptum eſt in Lege; omnis maſculus aperiens vulvam, Sanctus erit Domino.* Tria hic opponit Baſnagius ad errorem ſuum confirmandum. Primo *legem puerperarum*, quam ait Mariæ fuiſſe impoſitam, ut non ſcandali vitandi modo, ſed implendi quoque officii cauſa, coacta ſit à communi diſciplina, offerre pro purificatione ſua ſacrificium: impleri autem purificationis Mariæ dies non poterant, ſi nil purificandum habuit. Secundo vocem, quam adhibuit Lucas, *peperit filium ſuum*: eam enim indicare, utero clauſo Mariam non genuiſſe; ſecus nativa linguarum ſignificatione abrogata, nova prorſus, inquit, incognitaque fingi deberet. Quid enim eſt parere, ſecundùm Baſnagium, niſi clauſtris femineis dilatatis hominem gignere? Tertio demum ſilentium Lucæ de prodigioſo illo pariendi genere: diligenter enim perpendenti, inquit, incredibile eſt id miraculi fuiſſe à Luca diſſimulatum, quo corpus infantile, mole præditum ſua, anguſtiſque Virginei uteri meatibus longe majus, nulla tamen apertione facta, lucem aſpexerit, quum eo prodigio jura naturæ omnia reſolvantur.

Hæc Baſnagius è Scriptura. A Patribus autem, duplicis generis teſtimonia adducit. primum quidem eorum, qui Chriſtum ex Maria vere natum, & naturaliter genitum dicunt. Ignatius in ſua ad Trallianos Epiſt. pag. 51. *obſurdeſcite*, inquit, *quando vobis ſine Jeſu Chriſto loquitur quis, qui ex genere David, qui ex Maria, qui vere natus eſt, comedit, & bibit.* Athanaſius in ſua ad Epictetum Epiſt. Tom. I. pag. 585. *Liquido hoc ipſum natura demonſtrante, impoſſibile eſſe Virginem lac habere citra partum; impoſſibile item eſſe lacte nutriri corpus & faſciis conſtringi, niſi prius naturaliter genitum ſit.* Quibus auctoritatibus relatis argumentatur ſic. Chriſtus naturaliter non eſt genitus, ſi creditum Latinis, prodigium admittitur. Quis enim veram & naturalem eam nativitatem intelligit, in qua materni ſinus meatus nullo ſunt modo diducti? Sed infans, ſpiritus inſtar, quaſi dimenſionum expers omnium, inviolata materia tranſmittitur. Alterum genus teſtimoniorum congeritur ex Patrum ſcriptis, qui Chriſtum ſcribunt è Matris utero effuſum, Matris uterum aperuiſſe. Athanaſius in Epiſt. cit. ad Epictetum: *Et partus meminit ſcriptura, & dicit, faſciis eum obligavit, & beata prædicantur ubera quæ ſuxerat, & oblata ſunt ſacrificia, quia ut natus, vulvam aperuerat. Hæc omnia erant argumenta parientis Virginis.* Hieronymus Tom. 9. Epiſt. 7. pag. 25. *Igitur in Maria hoc ſine dubitatione perfectum eſt, cujus vulvam non deflorator Virginitatis aperuit, ſed Partus effuſus.* Epiphanius hæreſ. 78. num. 19. *Hic eſt qui revera uterum Matris aperuit: nam quotquot primogeniti illuc anteceſſerant, ut honeſtiſſime dicam, iſtud ipſum efficere nequiverunt, ſed ſolus hoc unicus Dei filius obtinuit.* Demum Fulgentius de Incarnatione cap. 13. *Vulvam Matris ejus, non concupiſcentia mariti concur-*

concumbentis, ſed omnipotentia filii naſcentis aperuit.

Quid ad hæc Amicus noſter ille, qui uno Ephræmi verbulo offenſus, exiſtimavit fortaſſe, ſolum hunc Syrorum Doctorem novo iſto & inaudito circa Partum Virgineum vocabulo uſum fuiſſe? Quid ipſe reponeret, ad tot tantaſque à Baſnagio conſarcinatas Patrum auctoritates, qui non ſecus, ac Ephræmus, de uteri aperitione loquuntur? Reſponſio in promptu eſt, neque Ephræmum, neque Patres, neque Scripturam id velle, quod impius Baſnagius de Virginis Partu ſentit. Ac primum quidem contra ipſum Baſnagium produco alia Patrum teſtimonia, qui etiam in partu clauſum manſiſſe Virginis uterum diſerte pronunciant: deinde ad ſingula Baſnagii loca ineluctabiles, ut puto, reſponſiones adjiciam.

Ephræmum jam audivimus ſcribentem: *non perdidit ſigillum natura Virginis, Chriſto concepto; & ob id neque eo genito reſerata eſt, ut partum in lucem ederet, neque vero rupta eſt, dum gigneret.* Audiamus ergo alios Patres. Sanctus Auguſtinus de civitate Dei lib. 22. cap. 8. *Non credunt hoc, qui etiam Dominum Jeſum per integra virginalia Matris enixum, & ad diſcipulos oſtiis clauſis ingreſſum fuiſſe, non credunt.* Sanctus Hormiſdas Papa Epiſt. 79. *Matris vulvam natus non aperiens, & Virginitatem Matris, Deitatis virtute non ſolvens.* Ambroſius Epiſt. 81. ad Siricium Papam. *De via perverſitatis produntur dicere:* (videtur Baſnagium ejuſque ſimiles notare:) *Virgo concepit, ſed non virgo generavit. Potuit ergo virgo concipere, non potuit Virgo generare, quum ſemper conceptus præcedat, partus ſequatur?* Sanctus Gregorius Magnus homil. 26. in Evangelia: *Quomodo poſt reſurrectionem Corpus Dominicum verum fuit, quod clauſis januis ad diſcipulos ingredi potuit? Sed ſciendum nobis eſt, quod divina operatio, ſi ratione comprehenditur, non eſt admirabilis.* & poſt pauca. *Illud enim Corpus Domini intravit ad diſcipulos januis clauſis, quod videlicet ad humanos oculos per nativitatem ſuam clauſo exivit utero Virginis. Quid ergo mirum, ſi clauſis januis poſt reſurrectionem ſuam in æternum jam victurus intravit, qui moriturus veniens, non aperto utero Virginis exivit?*

At, inquit Baſnagius, hoc prodigium creditum *Latinis*. Latinis tantum? Prodeant Syri, ut Græcos omittam, quorum Theotocia videri poſſunt, in quibus è Maria clauſo utero Chriſtum prodiiſſe frequentiſſime canitur. In Officio feriali, quod typis prodiit anno 1624. Ad primam, ut vocant, ſtationem Dominicæ pagina 75. de laudibus B. Virginis, in cantu, cujus initium, ܐܘ ܒܬܘܠܬܐ ܝܠܕܬ ܐܠܗܐ. *O Virgo Dei Genitrix;* ܘܝܠܕܬܝܘܗܝ ܠܒܪܟܝ ܝܚܝܕܝܐ ܟܕ ܒܬܘܠܘܬܟܝ ܚܬܝܡܢ ܘܫܪܝܪܢ: *& genuiſti unigenitum filium tuum, virgineis clauſtris tuis obſignatis & integris manentibus.* Ad primam ſtationem Feriæ VI. pag. 689. in cantu, cujus initium ܡܪܝ ܝܫܘܥ *Domine Jeſu*, ܒܬܘܠܬܐ ܗܝ ܘܒܛܢܐ : ܡܝܢܩܐ ܘܩܝܡܝܢ ܚܬܡܝܗ *Virgo eſt & concipit: lac præbet, & ſigilla ejus firma manent.* In officio Feſtivo, Par. I., quæ prodiit anno 1656. Ad quartam ſtationem Dominicæ ante nativitatem Domini pag. 516. ܘܠܐܡܗ ܢܛܪܗ ܒܬܘܠܬܐ ܡܢ ܒܬܪ ܡܘܠܕܗ ܒܬܕܡܘܪܬܐ ܕܫܘܝܐ ܠܐܠܗܐ *Matremque ſuam digno Deo prodigio poſt partum Virginem ſervavit.* Ad veſperas Nativitatis Domini pagina 562. ܘܐܬܐ ܠܡܘܠܕܐ ܒܨܒܝܢܗ ܘܠܐ ܫܪܐ ܒܬܘܠܘܬܗ ܟܕ ܢܦܩ: *Et ad nativitatem ſponte ſua devenit, nec ſolvit virginea illius clauſtra, quum exiret.* Ad completorium pagina 571. ܘܐܬܝܠܕ ܡܢ ܒܬܘܠܬܐ ܘܗܘ ܢܛܪܗ ܢܟܦܬܐ *& de Virgine natus eſt, idemque eam Virginem ſervavit.* Ad ſecundam ſtationem pag. 578. ܘܐܬܝܠܕܬ ܗܘ ܡܛܠ ܐܪܥܢܐ ܟܕ ܒܣܪܐ ܡܢܦܫܐ ܐܝܟ ܠܟ ܚܝܕܬ ܕܡܢ ܪܘܚܐ ܩܕܝܫܐ ܕܐܬܓܒܠ ܘܡܢ ܟܝܢܐ ܕܒܬܘܠܬܐ ܗܝ ܕܚܬܡܝܗ ܛܘܒܬܢܐ ܦܫܘ ܫܪܝܪܝܢ ܐܦ ܡܢ ܒܬܪ ܗܕܐ ܝܠܝܕܘܬܐ ܙܒܢܝܬܐ ܕܠܥܠ ܡܢ ܟܠ ܠܫܢ ܘܫܡܥܬܐ *Et natus es in terra pro nobis terrigenis, quum carnem anima præditam tibi ipſe unires, de Spiritu Sancto formatam, deque ſubſtantia Virginis, cujus beata ſigilla integra manſere etiam poſt hanc temporariam nativitatem, quæ linguam omnem auditumque excedit.* Ad tertiam ſtationem pag. 600. ܘܝܠܕܬ ܐܠܗܐ ܚܘܝܬܗ ܒܗ ܕܐܢܬ ܐܠܗܐ ܕܡܢܗ ܒܒܣܪܐ ܒܪܢܫܐ ܗܘܝܬ ܒܬܕܡܘܪܬܐ ܝܠܕܬܟ ܟܕ ܠܐ ܗܝ ܒܬܘܠܬܐ ܠܡܘܠܕܐ ܟܠܬ ܐܦܠܐ ܡܘܠܕܐ ܠܒܬܘܠܘܬܐ ܚܒܠܬ. *Eamque Dei genitricem oſtendiſti, eo quod te Deum, qui ex ea in carne homo factus es, mirabiliter genuit, quum neque ipſa Virgo generationi obſtitiſſet, neque generatio Virginitatem corrupiſſet.* Demum uno verbo omnia Syri complectuntur, ſimilitudine Portæ clauſæ ab Ezechiele deſumto Sanctiſſimam Virginem exornantes, in officio feriali ad Completorium feriæ III. pag. 383. & ad ſtationem primam Sabbati pag. 811. & alibi paſſim: ܬܪܥܐ ܐܚܝܕܐ ܕܒܗ ܥܠ ܡܕܒܪܢܐ ܘܢܦܩ: *Porta clauſa, per quam Dux ingreſſus eſt, exiitque:* clauſa nimirum utrobique,

bique, *& quum ingreſſus eſt, & quum exiit*, ut veriſſime docet Sanctus Hieronymus lib.13. in Ezechiel. cap. 44. *Porta hæc clauſa erit, & non aperietur. Pulchre quidam Portam clauſam, per quam ſolus Dominus Deus Iſrael ingreditur, & Dux, cui porta clauſa eſt, Mariam Virginem intelligunt, quæ & ante Partum, & poſt Partum virgo permanſit*. Idipſum ſignificant ea Iſaiæ verba: *Ecce Virgo concipiet, & pariet filium*: Non enim Virgo concepiſſet, & Virgo peperiſſet, ſi aperto in morem cæterarum puerperarum utero genuiſſet. Hunc ſenſum proculdubio reddit uſurpatus ille tum in Symbolo, tum in omnibus utriuſque Eccleſiæ, Occidentalis & Orientalis, officiis loquendi modus, *conceptus eſt de Spiritu Sancto, natus ex Maria Virgine*. Non eſſet utique ex Virgine natus, ſi Virginea clauſtra aperuiſſet, ſed tantum ex Virgine & in Virgine conceptus, qui non ex concubitu viri, ſed operante Spiritu Sancto ex ſubſtantia Virginis carnem anima rationali præditam aſſumpſit.

Eligii Noviomenſis auctoritas à Baſnagio in contrarium adducta pagina 106. num. 10. ut oſtendat, virginitatem non amitti, quum filius utero aperto naſcitur, ſed quum viri opera concipitur; ea, inquam, Eligii auctoritas, vel communi Patrum doctrinæ adverſatur, vel ſano modo eſt intelligenda. Ait Eligius hom. 2. *Notandum ſane, quod dicitur, omne maſculinum adaperiens vulvam, quia his verbis, Evangeliſta morem conſuetæ nativitatis expreſſit, & non ſic intelligi voluit, ſicut latrant hæretici: quod Chriſtus uterum Matris naſcendo Virginitate privaverit; quum mulier non tunc Virginitatem amittat, quando parturit, ſed quando cum viro dormit*. Si qua eſſet mulier, præter Deiparam Mariam, quæ ſine viri opera concipiens, partum ederet; verba Eligii locum haberent, *non tunc mulierem Virginitatem amittere, quando parturit, ſed quando cum vero dormit*. Sed quoniam hoc ſingulare Mariæ privilegium eſt, Eligius ad morem conſuetæ nativitatis reſpexit, mulieres Virginitate privari ſcribens, quando cum viro dormiunt, non quando parturiunt: nimirum tunc primum Virginitatem amittunt, quando cum viro dormiunt. Cæterum etiam quando parturiunt, ſecundam, ut ita dicam, jacturam Virginitatis faciunt, non ſecus atque quum iterum ac tertio cum viro dormiunt. Quid enim eſt Virginitatem amittere, niſi clauſtra virginea ſive opera viri, ſive nativitate filii aperiri? Accuratior itaque, quàm Eligii, & ſanior, quàm Baſnagii, eſt Huetii loquutio, & ſententia de hoc ineffabili myſterio, quum in Origen. lib.2. quæſt. 4. pag. 66. laudatas ab eodem Baſnagio Patrum auctoritates ſic exponit: *Ea omnibus iis exceptio adhibenda eſt, qua ad ſolvendum Ambroſii locum uſus eſt Thomas part. 5. quæſt. 28. art.2. Ita nempe loquutos Patres illos, quum illud Evangeliſtæ exponerent, Omne maſculinum adaperiens vulvam, Sanctum erit Domino: quod quidem ex vulgata loquendi conſuetudine uſurpatum eſt: non ad ſignificandam virginei clauſtri apertionem, ſed exitum dumtaxat prolis ex utero*. Sic dicit Chriſtus de ſeipſo Joan. 16. *Exivi à Patre, & veni in mundum: iterum relinquo mundum, & vado ad Patrem*: & Joann. 6. *quia deſcendi de cœlo*: & infra: *Ego ſum panis vivus qui de cœlo deſcendi*. Quomodo enim exit à Patre, niſi Patrem relinquat? quomodo vadit ad Patrem, niſi à mundo abſcedat, & ad cœlum pergat? quomodo de cœlo deſcendit, niſi cœlo relicto in terram veniat? Et Baſnagio tamen doctore, hæc omnia ſunt ex vulgata loquendi conſuetudine uſurpata, non ut ſignificent id totum, quod nos facimus, quum eximus, quum vadimus, quum deſcendimus, quum aſcendimus, nimirum locum unum relinquentes, & alium occupantes; ſed ut nobis indicent, Verbum Patris è cœlo in terram deſcendiſſe, quum ſimul in cœlo eſſet & in terra: à Patre exiiſſe, quum ſimul cum Patre & in Patre maneret: & cætera ſimiliter. Sic Patrem dicimus, & Filium, & Spiritum Sanctum, non omnia intelligentes, quæ his vocibus ſunt primitus ab hominibus impoſita: Pater enim, & Filius ex communi loquendi more, ſine Matris opera non intelliguntur: & Spiritus aura eſt quæ movetur: ab his tamen mentem erigimus ad alia materiei expertia, dum de Deo loquimur. Sic demum in Scripturis Deus dicitur videre, loqui, ambulare, manus habere, oculos, pedes, & ſimilia: quæ tamen non in ſenſu proprio, ſed metaphorice tantum intelligimus, & ipſe Baſnagius intelligit. Eodem igitur modo loquuntur Patres de Chriſti nativitate, quum dicunt, à Chriſto Domino uterum Matris apertum: *ſcilicet non ad ſignificandam Virginei clauſtri apertionem, ſed exitum dumtaxat prolis ex utero*.

Quodſi nobis opponat Baſnagius ſilentium Lucæ de Chriſto nato, quin uterum Matris aperiret; & hoc etiam urgeat, quod verba illa, *peperit filium ſuum, Chriſtus vere & naturaliter ex Maria natus eſt*, indicant, utero clauſo Mariam non genuiſſe; nos eidem opponimus, neque intelligi poſſe abſolute loquendo, *quod peperit filium, quodque filius*

vere

vere ac naturaliter ex ea eſt natus, niſi utero & ante conceptionem & in nativitate aperto. Si ergo ex aliis Evangelicæ veritatis teſtimoniis primum ipſe veriſſime negat, nos etiam ex iiſdem non minus vere negamus ſecundum. *Ecce virgo*, inquit Matthæus ex Iſaia, *in utero habebit & pariet filium*, Virgo nimirum concipiet, & virgo pariet: ideſt, clauſo utrobique utero.

At, inquit Baſnagius, hodierna Latinorum ſententia incredibili modo Marcioni favebat, ex qua potentiſſimum in veritatem carnis Dominicæ ducere argumentum potuiſſet, quod clauſis maternis viſceribus egreſſa fuiſſet, indicio, nil corporeæ molis habuiſſe, utpote puram putamque carnis umbram. Id utique Marcio objeciſſet, quod ſignato Matris utero Chriſtus editus erat, ex communi Chriſtianorum fide. Quàm leve, quàm debile argumentum! Potuiſſet etiam Marcio, non ex communi Chriſtianorum fide, ſed ex ipſis Evangelii verbis, potentiſſimum in veritatem carnis Dominicæ ducere argumentum, quod clauſis foribus ad diſcipulos in cœnaculum ingreſſa fuiſſet, indicio, nil corporeæ molis habuiſſe; & vere tamen clauſis, non apertis januis ingreſſus eſt Chriſtus, Joan. 20. *Venit Jeſus januis clauſis*: nec id Marcio contra veritatem carnis Dominicæ objecit.

Idem Baſnagius allata S. Epiphanii hæres. 78. verba ſuæ hypotheſi maxime favere arbitratur. *Quodſi*, inquit, *eo loci uterum Mariæ aperire, ſignificet tantum ex utero prolem exiviſſe, id quidem ſibi voluiſſet Epiphanius, ſolum Chriſtum materno ex utero prodiiſſe. Quo quid abſurdius fingi poteſt? mens igitur Epiphanii hæc eſt: ſolum Chriſtum qui vi Spiritus Sancti conceptus eſt, diductis uteri materni anguſtiis, aditum ad lucem ſibi feciſſe: contra vero alios primogenitos, jam reſerata Matrum ſuarum clauſtra invenire, per virorum cum uxoribus congreſſum.* Hoc quidem vult Epiphanius: non negamus. Sed non hoc unum vult. Vult etiam aliud, nempe, *quotquot illuc primogeniti anteceſſerant, iſtud ipſum efficere*, hoc eſt, *uterum Matris aperire nequiviſſe*, eo quo ipſum aperuit Chriſtus modo: ideſt, clauſis manentibus Virgineis Matris clauſtris. Alioquin exire aperto Matris utero, commune eſt omnibus aliis, etſi commune non ſit concipi ſine viri concubitu, & exire ex utero Matris, eodem utero non aperto. Duo hæc ſolius Chriſti propria ſunt, cæteris primogenitis denegata.

Demum ſilentio prætereunda non eſt Sancti Baſilii Magni auctoritas, qua idem Baſnagius adverſus perpetuam Mariæ Virginitatem abutitur pag. 106. Baſilius homil. de Nativit. Domini: *Non cognovit eam, donec peperit filium ſuum primogenitum. Hoc jam ſuſpicionem injicit, Mariam poſtquam pure inſerviſſet generationi Domini, quam perficit Spiritus Sanctus, legitima conjugii opera non eſſe averſatam. At nos, etſi nihil illud officit pietati, nam donec inſerviendum erat diſpenſationi Dominicæ, neceſſaria erat virginitas; deinceps vero quid actum ſit, non putamus, quod quidem attinet ad myſterii rationem, curioſius inveſtigandum; nihilominus quia fidelium aures ferre non poſſunt, aliquando Dei genitricem deſiiſſe eſſe Virginem, credimus illa teſtimonia ſufficere.* At non hæc Baſilii mens eſt, quam putat Baſnagius. Baſilius utitur argumento à minori, ut ajunt, ad majus, ut Mariæ Virginitatem demonſtret. Etiamſi, inquit, concedamus, quod poſt Chriſti nativitatem Maria non ſit averſata legitima conjugii opera, hoc tamen pietatem non violaret, ideſt, hoc non eſſet contra divinæ Incarnationis myſterium, quod per Virginem, & ex Virgine eſt impletum. Id tamen non concedimus omnino, quia fidelium aures ferre non poſſunt, aliquando Dei genitricem deſiiſſe eſſe Virginem. Quid eſt hoc, rogo, Baſnagi, quid eſt hoc, niſi ex una parte, legitima conjugii opera, quæ tunc hæretici nonnulli in Cappadocia execrabantur, non rejicere, etiam per impoſſibilem, ut ajunt, hypotheſim, quod iis Maria poſt Chriſti nativitatem operam dederit; ex altera parte perpetuam Mariæ Virginitatem ex communi fidelium ſententia adſtruere. At, inquit Baſnagius, contendit ibi Baſilius, quid poſt Servatoris nativitatem acciderit, id non eſſe curioſius inquirendum. Utinam Baſilii conſilium ſequutus Baſnagius, curioſas hujuſmodi quæſtiones non moviſſet. Minus erraſſet, ſi minus ſcripſiſſet. Nos loquutionibus Patrum adhæremus, nos Eccleſiarum confeſſiones tenemus. Cæterum quod vult Baſnagius, ex eo nimirum quod Baſilius docet, non eſſe curioſius inquirendum quid poſt Chriſti nativitatem de Sanctiſſima ejus Matre acciderit, conſequenter colligi æque poſſe ſine pietatis detrimento, aut Virginem illam manſiſſe, aut matrimonio operam dediſſe; id à Baſilii Magni mente tantum abeſt, quàm cœlum à terra diſtat. Ephræmus quoque, & alii Patres de divina Verbi generatione, deque temporaria ejuſdem ex Virgine Maria nativitate ſcripſerunt, non eſſe curioſius utrumque illud myſterium inquirendum. Nec tamen ex hoc conſequitur, fas eſſe quodlibet circa illa

duo

duo myſteria ſentire. Hoc unum igitur ſibi vult Baſilius, verba illa Evangelii, *non cognovit eam, donec peperit filium ſuum primogenitum*, non modo Virginitati Mariæ etiam poſt Partum non officere, ſed etiam, ut hac de re honeſtiſſime loquamur, non eſſe nobis curioſius inquirendum, quid deinceps actum ſit, quum id ad myſterii Incarnationis rationem nihil pertineat. Quod enim ad myſterii rationem attinet, eſt hoc, Chriſtum nimirum ex Virgine conceptum & natum. Sed de his hactenus.

ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΕΦΡΑΙΜ ΤΟΥ ΣΥΡΟΥ ΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙ ΙΕΡΩΣΥΝΗΣ.

Θαῦμα παράδοξον, ὦ δύναμις ἄῤῥητος, ὦ φρικτὸν μυστήριον, τὸ τῆς ἱερωσύνης· νοερὰ καὶ ἁγία, σεμνὴ, καὶ ἀμώμητος, ἣν ὁ Χριστὸς τοῖς ἀναξίοις ἐλθὼν ἐδωρήσατο. Προσπίπτω, καὶ δέομαι δάκρυσι, καὶ στεναγμοῖς, ἵνα ἐσοπλείσωμεν εἰς τοῦτον τὸν θησαυρὸν τῆς ἱερωσύνης, τοῖς αὐτὸν φυλάττουσιν ἀξίως καὶ ὁσίως. Θυρεὸς γάρ ἐστιν λαμπρὸς καὶ ἀνείκαστος, καὶ πύργος ἀσάλευτος, τεῖχος ἀδιαίρετον· θεμέλιος γάρ ἐστιν ἑδραῖος ἀπὸ γῆς μέχρι τῆς οὐρανίου ἀψῖδος ἐγγίζουσα· καὶ τί λέγω ἐγὼ ἀδελφοί; ὅτι τὰ τῶν ὑψίστων ἀψίδων καθάπτεται; εἰς αὐτοὺς τοὺς οὐρανοὺς τῶν οὐρανῶν ἀνέρχεται ἀκωλύτως, ἐν μέσῳ τῶν ἀγγέλων ἅμα τῶν ἀσωμάτων λαμπρῶς καὶ ῥαδίως ἰχνοβατεῖ. καὶ τί λέγω ἐν μέσῳ τῶν ἄνω δυνάμεων; αὐτῷ τῷ δεσπότου τῶν ἀγγέλων, καὶ κτίστου καὶ φωτοδότου συνόμιλος γίνεται· καὶ καθόσον βούλεται, παραυτίκα λαμβάνει παῤῥησίαν· οὐ παύομαι ἀδελφοὶ ὑμῶν δοξάζων τὸν τοῦ ἀξιώματος βαθμὸν, ὃν ἡ τριὰς δέδωκε τοῖς υἱοῖς τοῦ Ἀδάμ. δι' οὗ ὁ κόσμος σέσωσται. καὶ ἡ κτίσις πεφώτισται· δι' οὗ ὄρη καὶ βουνοὶ καὶ νάπαι, καὶ φάραγγες πεπλη-

S. PATRIS NOSTRI EPHRAEM SYRI SERMO De Sacerdotio.

A Miraculum ſtupendum! O poteſtas ineffabilis! O tremendum Sacerdotii myſterium, ſpiritale, ac ſanctum, venerandum, & irreprehenſibile, quod Chriſtus in hunc mundum veniens, etiam indignis impertitus eſt. Genu poſito lacrymis, atque ſuſpiriis oro,

B ut hunc Sacerdotii theſaurum inſpiciamus, theſaurum, inquam, his qui eum digne, & ſancte cuſtodiunt. Scutum ſiquidem eſt refulgens, & incomparabile, turris firma, murus indiviſibilis, fundamentum ſolidum, ac ſtabile à terra ad axem uſque cœli pertingens. Quid dico, fratres, excelſos illos axes contingi? imo in ipſos cœlos cœlorum ſine impedimento, atque labore aſcendit, & in medio Angelorum ſimul cum ſpiritibus incorporeis facile verſatur. Quid

C dico in medio ſupernarum virtutum? quin & cum ipſo Angelorum Domino, atque Creatore, datoreque luminum, familiariter agit. Et quantum vult, confeſtim quæ poſtulat, facile, & ſuo jure quodammodo impetrat. Non deſiſto, fratres, laudare, & glorificare illius dignitatis profunditatem, quam Adæ filiis ſancta elargita eſt Trinitas; per quam mundus ſalvatus eſt, & creatura illuminata: per quam montes, & colles, rupes

rupes & valles illuſtri, ac veneranda politia, Sanctorum, inquam, Monachorum, impleta ſunt. Quemadmodum & Propheta Eſaias ſonora voce reboat, dicens: Quoniam de vertice montium vocem ſuam daturi ſunt homines, in gloriam, & laudem altiſſimi Dei. Hac quoque impietas e terra ſublata eſt: hac & continentia in terris commoratur. Hac & diabolus e cœlo decidens ſubactus eſt: laſcivi vaſa facti ſunt ſanctificata: & fornicatores caſti & impolluti: inſipientes veritatis & juſtitiæ duces facti ſunt: & improbi, boni ac pii. Per hanc & mortis potentia deſtructa eſt, & inferni vires propalam deperditæ; ipſaque Adæ maledictio exterminata atque ſoluta; & cœleſtis thalamus apertus eſt & adornatus. Per hanc quoque humana natura in Incorporeorum convertitur virtutem. Quid dicam? aut quid laudibus efferam? Excedit quippe orationem atque intellectum, omnemque cogitationem, donum dignitatis Sacerdotalis. Et ſicut arbitror, hoc eſt, quod Paulus, quaſi in ſtuporem mentis actus, innuit exclamans. *O altitudo divitiarum ſapientiæ, & ſcientiæ Dei! Quam incomprehenſibilia ſunt judicia ejus, & inveſtigabiles viæ ejus!* Altivolans è terra in cœlum noſtra poſtulata Deo celerrime defert, & Dominum pro ſervis deprecatur.

Iſai. 42.

Rom. 11.

Intendamus igitur mentem, fratres, clare ac liquido ad myſticam hanc formidabilemque narrationem; quoniam abſque venerando Sacerdotio, remiſſio peccatorum mortalibus non conceditur. Attendite, fratres: vos etenim pietatis amatores eſtis, qui lumen doctrinæ contemplamini. Hæc ſunt, quæ prius de myſterio Sacerdotii commemoravimus. Palmes, vitis, & granum frumenti, necnon Sacerdotium, inter ſe conveniunt. Palmes, & frumentum ſunt velut pediſſequæ; at Sacerdotium eſt liberum. Cæterum ubi tria hæc ut ſimul ſint, inter ſeſe concordiam inierint: tum ſupra theſauros offert Regi unumquodque virtutem propriorum fructuum in odorem ſuavitatis. Palmes præcedit ſanguinem; ſimiliterque frumentum, panem. Sacerdotium vero audacter e terra ſurſum in cœlum volitat, donec ipſum contueatur inviſibilem; procidenſque inſtanter pro ſervis orat Dominum, lacrymas & gemitus conſervorum deportans; * proprioque ſimiliter Domino ferventem deprecationem ſimul & pœnitentiam offerens, miſericordiam, & indulgentiam a Rege miſericorde poſtulat, ut Spiritus ſanctus pariter deſcendat, ſanctificetque dona in terris propoſita: quumque oblata fuerint tremenda myſteria immortalitate

Hucuſque ex Cod. Vat. Ms. 579. pag. 115. Cætera, quæ ſequuntur, & in eodem Cod. deſiderantur, ex Ms. Cod Ottheboniano ſupplevimus.

A πεπλήρονται τῆς φαιδρᾶς καὶ σεμνῆς πολιτείας τοῦ μακαρίου γένους· λέγω δὴ τῶν μοναχῶν· καθὼς Ἡσαΐας ὁ μεγαλοφωνότατος ἔφησεν. „ὅτι ἐκ τῶν κορυφῶν τῶν ὀρέων δώσουσιν „ὕμνον ἄνθρωποι εἰς δοξολογίαν· δι' οὗ καὶ ἀνομία ἐκ γῆς ἀφήρηται· δι' οὗ καὶ σωφροσύνη ἐν γῇ αὐλίζεται· δι' οὗ καὶ ὁ διάβολος πεσὼν κατήργηται· οἱ ἀσελγεῖς γεγόνασιν σκεύη B ἡγιασμένα. καὶ οἱ πόρνοι ἁγνοὶ καὶ ἀμίαντοι· οἱ ἄφρονες γεγόνασιν ὁδηγοὶ δικαιοσύνης· καὶ οἱ ἄνομοι, ἀγαθοὶ, καὶ εὐσεβεῖς· δι' οὗ καὶ θανάτου κράτος κατήργηται· ὁ ᾅδης τὴν ἰσχὺν ἀπώλεσεν. καὶ ἡ κατάρα τοῦ Ἀδὰμ λέλυται. καὶ ὁ νυμφίος ὁ οὐράνιος ηὐτρέπισται. δι' οὗ τῶν ἀνθρώπων ἡ φύσις πρὸς τὴν τῶν ἀσωμάτων μεταβάλλεται δύναμιν. τί εἴπω, ἢ τί ἐπαι- C νέσω; ὑπερβαίνει γὰρ καὶ λόγον καὶ ἔννοιαν ἡ δωρεὰ τοῦ βαθμοῦ τῆς ἱερωσύνης· καὶ ὡς οἶμαι, τοῦτό ἐστιν ὃ ὁ Παῦλος ἐκπλαγεὶς αἰνίττεται λέγων· ὦ βαθμὸς πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως Θεοῦ· ὡς ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ; ὑψιπέτης ὑπάρχει ἀπὸ γῆς εἰς οὐρανὸν ὀξυτάτως προσφέρουσα τῷ Θεῷ τὰ αἰτήματα ἡμῶν, πρεσβεύει τῷ D δεσπότῃ ὑπὲρ τῶν δούλων.

Καὶ προσέχωμεν ἀδελφοὶ τηλαυγῶς εἰς τοῦτο τὸ μυστικὸν καὶ φρικτὸν διήγημα· ὅτι ἄνευ τῆς σεμνῆς ἱερωσύνης ἄφεσις τῶν ἁμαρτιῶν βροτοῖς οὐ δίδωται· θέτε τὸν νοῦν ὑμῶν ἀδελφοὶ, ὑμεῖς γὰρ ἐστὲ ἐρασταὶ τῆς εὐσεβείας αὐγάζοντες τὸ φῶς τῶν διδαγμάτων· τί ἐστιν ἃ πρώην ἐλέγξαμεν περὶ τοῦ μυστηρίου τῆς ἱερωσύνης· τὸ κλῆμα τῆς ἀμπέλου, καὶ ὁ E κόκκος τοῦ σίτου, καὶ ἡ ἱερωσύνη ὁμόνοιαν κέκτηνται· τὸ κλῆμα, καὶ ὁ σῖτος παιδίσκαι ὑπάρχουσιν· ἡ δὲ ἱερωσύνη ἐλευθέρα. ὅταν οὖν συναχθῶσιν αἱ τρεῖς τοῦ αὐλισθῆναι ἐπάνω τῶν θησαυρῶν, προσφέρει τῷ βασιλεῖ ἑκάστη τὴν δύναμιν τῶν ἰδίων καρπῶν εἰς εὐωδίαν. τὸ κλῆμα προφέρει τὸ αἷμα· ὁμοίως καὶ ὁ σῖτος τὸν ἄρτον. ἡ δὲ ἱερωσύνη εὐπαρρησιάστως ὑψιπετεῖ ἀπὸ F γῆς εἰς οὐρανὸν, ἄχρις ἂν θεωρήσῃ αὐτὸν τὸν ἀόρατον· καὶ προσκυνήσασα εὔχεται ὑπὲρ τῶν δούλων πρὸς τὸν δεσπότην, βαστάζουσα δάκρυα καὶ στεναγμοὺς τῶν συνδούλων, καὶ προσφέρουσα * θερμῶς τῷ ἰδίῳ δεσπότῃ· ὁμοίως παράκλησιν ἅμα καὶ μετάνοιαν· αἰτοῦσα συγχώρησιν, καὶ ἔλεον καὶ οἶκτον τῷ εὐσπλάγχνῳ βασιλεῖ. ὅπως τὸ παράκλητον πνεῦμα συγκατέλθῃ· καὶ ἁγιάσῃ δῶρα, τὰ ἐν γῇ προκείμενα· καὶ ὅτ' ἂν προσκομισθῇ,

A κομισθῇ, μυστήρια φοβερά· πλήρης ἀθανασίας· διὰ τοῦ προεστῶτος ἱερέως ποιοῦντος πρεσβείαν ὑπὲρ πάντων· τότε δὴ προσέρχονται ψυχαὶ διὰ τῶν φρικτῶν μυστηρίων καθαρμὸν λαμβάνουσαι τῶν σπίλων· ἴδετε, φιλόθεοι, πῶς οὐκ ἐνεργοῦσι τὰ δύο ἐπὶ τῆς γῆς· εἰ μὴ ἡ οὐράνια ψῆφος παραγένηται καὶ ἁγιάσει τὰ δῶρα· ἑώρακας, ἄνθρωπε, φαιδρὰν θαυματουργίαν· ἴδες βαθμὸν ἱερὸν, πῶς B ῥαδίως καθαίρει τῶν ψυχῶν τὰς κηλῖδας. εὐλογεῖται ὁ σωτὴρ, ὁ ἐδράσας ἐπὶ γῆς. τοῦτο τὸ ὑπέρλαμπρον καὶ ῥυπτικὸν δώρημα· φωτίσας ἐν χάριτι, τοὺς ἱερεῖς τοῦ λάμπειν, ὡς φωστῆρας ἐν κόσμῳ· ὁ λαὸς ὁ πρὸ ἡμῶν κέρας ἐλαιοφόρον, προκοπὴν κατείληφεν· ἡμεῖς δὲ οἱ ἀχρεῖοι δοῦλοι τοῦ εὐλογήτου οὐ κέρας οὐκ ἔλαιον αἰσθητὸν εἰλήφαμεν· ἀλλ' αὐτὸς ὁ βραχίων ὁ C ὑψηλὸς καὶ φρικτὸς κατελθὼν ἐξ οὐρανοῦ, ἐδωρήσατο ἡμῖν, ἐπιθέσει τῶν χειρῶν τὸ πνεῦμα τὸ ἑαυτοῦ, τὸ ἐλθὸν καθάπερ πῦρ ἐπὶ τοὺς Ἀποστόλους. ὢ δύναμις ἄρρητος, ἡ καταξιώσασα κατοικῆσαι ἐν ἡμῖν δι' ἐπιθέσεως χειρῶν ἁγίων ἱερέων. ὢ τί μέγα τὸν βαθμὸν ἔχει ἡ ἱερωσύνη, ἡ φρικτὴ καὶ θαυμαστή. μακάριος ὑπάρχει ὅστις πολιτεύεται ἐν ταύτῃ τῇ ἀξίᾳ ἁγνῶς D τε καὶ ἀμώμως. Πέτρος ὁ κληθεὶς κηφᾶς, ὁ ποτὲ σαγηνευθεὶς παρὰ τὸ χεῖλος τῆς λίμνης ὁ καὶ προσμαρτυρηθεὶς ὑπὸ μεγάλου ποιμένος· ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, διὰ ἱερωσύνης καὶ τὰς κλεῖς τῶν οὐρανῶν εἴληφεν ὡς ἄξιος· ὁμοίως δὲ καὶ Παῦλος, ὁ πρώην μὲν διώκτης, καὶ αὐτὸς ἀξιωθεὶς τούτου τοῦ χαρίσματος, ὑπόπτερος ἔδραμεν πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, κηρύττων, καταγγέλλων τὴν νεκρῶν ἀνάστασιν·

E Ἐπανέλθωμεν τοίνυν πρὸς Ἄβελ τὸν δίκαιον, ὃς γέγονεν ἐν ἀρχῇ τῆς κτίσεως ἱερεὺς, καὶ μάθωμεν ἐξ αὐτοῦ· ὅτε ἱεράτευεν ἐν ἀρχῇ τὴν θυσίαν τὴν αὐτοῦ πρὸς τὸν Θεόν· οὐχὶ πῦρ ἐξ οὐρανοῦ κατελθὸν κατέφαγε τὴν θυσίαν ἑαυτοῦ; ὅτε δὲ προσέφερεν τῷ Θεῷ τὰς ἀπαρχὰς, ὥσπερ φησὶν ἡ γραφή· ἐπεῖδεν ἐξ οὐρανοῦ F ὁ Θεὸς ἅγιος ἐπὶ θυσίαν Ἄβελ· ἐπὶ δὲ τῷ τοῦ Καΐν οὐκ εὐδόκησεν ἰδεῖν. πάλιν δέ γε ὁ Νῶε, ὁ σωθεὶς ἐν κιβωτῷ· ὅτε ἐκόπασεν ὕδωρ καὶ ἐκάθισεν ἄνω ἐπὶ ὄρη Ἀραράτ· ταύτης πάλιν ὁ Νῶε μετέσχεν τῆς δωρεᾶς, καὶ προσήνεγκε Θεῷ θυσίαν εἰλικρινῶς εἰς ὀσμὴν εὐωδίας· ὅθεν καὶ διέθετο μετ' αὐτοῦ ὁ λυτρωτὴς τοῦ μηκέτι ἐπάξαι κατακλυσμὸν ἐπὶ γῆς, καὶ δίδωσιν αὐτῷ εὐλογίαν

tate plena, præſide Sacerdote orationem pro cunctis faciente, tunc animæ accedentes, per illa tremenda myſteria macularum purificationem accipiunt. Cernitis, Deo dilecti, quomodo hæc duo non operentur in terra, niſi cœleſte advenerit ſuffragium, ſanctificetque dona. Vides homo illuſtrem miraculi editionem, cernis ſacrum gradum, quam facile ſordes animarum eluat. Benedicitur Salvator, qui fecit in terris ſuperilluſtre hoc, & purgativum donum, in gratia Sacerdotes illuminans, ut ſicut luminaria in mundo luceant. Populus, qui ante nos erat, cornu olei ferens, ad Sacerdotium promovebatur: nos vero ſervi inutiles Dei benedicti, non cornu, non oleum ſenſibile ſumimus: ſed ipſe, qui eſt brachium excelſum atque tremendum, è cœlo deſcendens, ſuum nobis per impoſitionem manuum donat Spiritum, qui ignis inſtar venit ſuper Apoſtolos. O poteſtas ineffabilis, quæ in nobis dignata eſt habitare per impoſitionem manuum ſacrorum Sacerdotum! O quam magnam in ſe continet dignitatem formidabile, & admirabile Sacerdotium! Felicem illum, qui in hac ipſa dignitate adminiſtrat pure & irreprehenſibiliter. Petrus dictus Cephas, qui aliquando captus eſt ad litus maris, quique a magno teſtimonium accepit Paſtore: quia *Super hanc petram ædificabo Eccleſiam meam*, *Matth.* 16. per Sacerdotium & claves regni cœlorum accepit, tanquam dignus. Similiter autem & Paulus, *Act.* 9. qui prius quidem perſecutor erat, hoc quoque chariſmate habitus dignus, celer univerſum terrarum peragravit orbem, prædicans annuntianſque reſurrectionem mortuorum.

Cæterum revertamur ad juſtum Abel, qui in principio creationis Sacerdos factus eſt; diſcamuſque ex ipſo, quando in principio victimam ſuam ſacrificavit Deo, nonne ignis è cœlo deſcendens, ipſius ſacrificium devoravit? Quando autem obtulit Deo de primogenitis gregis ſui, ut inquit Scriptura, *Gen.* 4. reſpexit è cœlo Deus Sanctus in oblationem Abel; in ſacrificium verò Cain reſpicere non bene ei complacuit. Rurſus autem & Noë, qui in arca ſalvatus eſt, *Gen.* 9. quando ceſſavit aqua, ſeditque ſupra in montibus Ararat, hujus quoque fuit muneris particeps, obtulitque Deo ſacrificium pure in odorem ſuavitatis; unde & cum ipſo pactum ſtatuit Redemptor, de non amplius diluvio inducendo ſuper terram, ſanctam quoque ei dans benedictionem ut

ut creſceret, & multiplicaretur. Adſpicis mirabile Sacerdotii opificium. Vides primum Sacerdotem Abel, in priori creatione, quo pacto ignis cœlitus in terram deciderit, propter irreprehenſibile ejus ſacrificium. Cernis iterum Noë Sacerdotem venerandum, in ſecunda creatione, quomodo pactum cum ipſo ſtatuerit Deus. Hoc quoque & Abraham reputatus eſt di-
Gen. 22. gnus, ut illius fieret particeps, Deoque offerret dilectum Iſaac, & ſacrificaret viſcera propria. Ibi oſtendit ei Deus miraculum magnum, Chriſti ſcilicet generationem in planta Sabec, in ictu incrementum, ipſamque benedictionem, qua ipſe benedixit: *In ſemine*
Gen. 26. *enim tuo*, inquit, *benedicentur Tribus omnis terræ*. Quin & hoc ipſo munere divinus Moyſes habitus dignus, adſcendit in montem Sina ad Deum; accepitque legem, unde facies quoque ejus glorificata eſt, ut videretur Sole pulchrior: ſimiliterque Aaron hoc eodem dignatus, legatione pro peccatis popu-
Pſal. 98. li ad Deum functus eſt; *Moyſes enim & Aaron in Sacerdotibus ejus*. Similiter etiam Phinees in hoc vere honorabili Sacerdotio, mortem a populo illo cohibuit. Helias quoque eodem amictus, in igne exauditus eſt, ſacerdoteſque infamiæ jugulavit gladius.

Diſcamus igitur, fratres, quoniam magna eſt & multa, immenſa ac infinita ipſius Sacerdotii dignitas. Gloria Unigenito, gloria & ſoli Bono, illud ſuis præbenti diſcipulis per ſanctum ſuum novum Teſtamentum, ut & ipſi nobis per impoſitionem manuum ſuarum ſuper dignos exemplum demonſtrent. Cuncti ergo honoremus, cuncti hac venerandi Sacerdotii dignitate decoratos prædicemus beatos; certo ſcientes, quod ſi quis amicum Regis amet, hunc ipſum multo amplius a Rege amari. Quocirca amemus Sacerdotes Dei, ſiquidem amici ipſius ſunt boni, & pro nobis, ac mundo deprecantur. Honora Sacerdotes, Chriſti mandatum explens, quod
Matth. 10. dicit; Quoniam *qui Prophetam* cum gaudio *recipit in nomine Prophetæ, mercedem Prophetæ accipiet*. Quod ſi de illo qui Sacerdos eſt, ignoras, dignuſne, an indignus ſit tanta dignitate, tu ob præceptum ipſius Chriſti, cave deſpexeris. Etenim ſicut fulgidiſſimum aurum licet luto contaminatum, non percipit detrimentum, neque ſpecioſiſſima margarita ex contactu quarumdam immundarum ſpecie-

A εὐλογίαν ἁγίαν αὐξάνειν καὶ πληθύνειν· ἴδες θαυματουργίαν τῆς ἱερωσύνης· ἑώρακας τὸν πρῶτον ἱερέα, τὸν Ἄβελ ἐν τῇ προτέρᾳ κτίσει, πῶς τὸ πῦρ κατήνεγκεν οὐρανόθεν ἐπὶ γῆς διὰ τὴν ἀμώμητον αὐτοῦ ὁλοκάρπωσιν. ἴδες τὸν Νῶε, τὸν σεμνὸν ἱερέα, ἐν τῇ δευτέρᾳ κτίσει πῶς ἔθετο ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ διαθήκην· ταύτης δὲ καὶ Ἀβραὰμ ἠξιώθη μετασχεῖν, καὶ προσ-
B ενέγκαι Θεῷ ἀγαπητὸν Ἰσαάκ, καὶ ἱερουργῆσαι τὰ σπλάγχνα τὰ ἴδια· ἐκεῖ αὐτῷ δείκνυσι μέγα θαῦμα ὁ Θεὸς τὴν τοῦ Χριστοῦ γέννησιν· ἐν τῷ σαβὲκ φυτῷ ἐν ῥιπῇ τὴν αὔξησιν, καὶ τὸ τῆς εὐλογίας, ἧς αὐτὸς εὐλόγησεν· ἐν τῷ σπέρματί σου γὰρ ἐνευλογηθήσονται αἱ φυλαὶ πάσης τῆς γῆς· ταύτης δὲ καὶ Μωϋσῆς ὁ θεῖος κατηξιώθη ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος τὸ Σινᾶ πρὸς τὸν Θεὸν,
C καὶ δεξάμενος νόμον· ὅθεν καὶ ἐδοξάσθη τὸ ἑαυτοῦ πρόσωπον, ὥς τε καὶ καθορᾶσθαι λαμπρὸν ὑπὲρ ἥλιον, ὁμοίως καὶ Ἀαρὼν ταύτης κατηξιώθη, πρεσβευτὴς γενόμενος ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ λαοῦ πρὸς τὸν Θεόν. Μωϋσῆς γὰρ καὶ Ἀαρὼν ἐν ἱερεῦσιν αὐτοῦ, ὁμοίως καὶ Φινεὲς ἐν ταύτῃ τῇ πανσέμνῳ ἐκώλυσε θάνατον ἐκ τοῦ λαοῦ ἐκείνου· καὶ Ἠλίας δὲ πάλιν ταύτην ἐνδυσάμενος εἰσηκούσθη ἐν πυρί.
D καὶ ἱερεῖς τῆς αἰσχύνης κατέσφαξε μαχαίρᾳ.

Μάθωμεν οὖν, ἀδελφοὶ, ὅτι μέγα καὶ πολὺ ὑπέρογκον ἄπειρον τὸ τῆς ἱερωσύνης ὑπάρχει ἀξίωμα· δόξα τῷ μονογενεῖ· δόξα καὶ τῷ μόνῳ ἀγαθῷ τῷ παράσχοντι αὐτὴν τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς διὰ τῆς αὐτοῦ καινῆς ἁγίας διαθήκης· ἵνα καὶ αὐτοὶ ἡμῖν ὑπόδειγμα δείξωσιν ἐν τῇ θέσει τῶν χειρῶν αὐτῶν πρὸς
E τοὺς ἀξίους. πάντες οὖν τιμήσωμεν, πάντες μακαρίσωμεν τοὺς τὸν βαθμὸν ἔχοντας σεμνῆς ἱερωσύνης, γινώσκοντες ἀκριβῶς, ὅτι εἴ τις τὸν φίλον τοῦ βασιλέως φιλεῖ, τοῦτον πολλῷ πλειόνως ἀγαπᾷ ὁ βασιλεύς· ἀγαπήσωμεν οὖν τοὺς ἱερεῖς τοῦ Θεοῦ· ἐπειδὴ φίλοι αὐτοῦ εἰσὶν οἱ ἀγαθοὶ, καὶ πρεσβεύουσιν ὑπὲρ ἡμῶν καὶ κόσμου· τίμησον τοὺς ἱερεῖς ἐκπληρῶν τὴν ἐντολὴν τοῦ Χριστοῦ
F τὴν λέγουσαν· ὅτι ὁ δεχόμενος προφήτην μετὰ χαρᾶς εἰς ὄνομα προφήτου, μισθὸν προφήτου λάβοι· ἐὰν δὲ τὸν τυχόντα ἱερέα ἀγνοῇς· εἰ ἄξιός ἐστι τοῦ βαθμοῦ· εἴτε καὶ ἀνάξιος· σὺ διὰ τὴν τοῦ Χριστοῦ ἐντολὴν μὴ παρίδῃς· ὥσπερ γὰρ οὐ βλάπτεται ὁ φαιδρότατος χρυσὸς πηλῷ συμπεφυρμένος· οὐδὲ ὁ λαμπρότατος μαργαρίτης ὅτ' ἂν τισὶν εἴδεσιν συναφθῇ ἀκαθάρτοις μιαροῖς· κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον οὐδὲ ἡ ἱερωσύνη κηλι-

κηλιδοῦται ἔκ τινος· κἂν ἐστιν ἀνάξιος ὁ ταύτην δεξάμενος· ἐὰν δέ τις εὑρεθῇ εἰς ταύτην τὴν ἀξίαν, ὡς ἄξιος, καὶ πορευθῇ ἐν αὐτῇ ὁσίως καὶ ἀμέμπτως, ἑαυτῷ ζωὴν προξενεῖ καὶ στέφανον ἄφθαρτον· εἰ δέ τις ἀναξίως ἐλθεῖν ἐπ' αὐτὴν τολμήσῃ· προξενεῖ ἑαυτῷ σκότος τὸ ἐξώτερον καὶ κρίσιν ἀνέλεον·

Ἄλλο σοι ὑπόδειγμα δίδωμι ὦ ἄνθρωπε· ἵνα μὴ τολμήσῃς ἐν ἀλαζονείᾳ σου ἀναξίως ὑπελθεῖν βαθμῷ ἱερωσύνης· ἐπειδὴ οὐκ εὐδοκεῖ ἐν τοῖς ἀλαζονικῶς κεχειροτονημένοις ὁ Θεὸς ὁ καθαρός. γνῶθι τί πεπόνθασιν οἱ τάλανες ἐκεῖνοι· οἱ Μωσεῖ καὶ Ἀαρὼν ἀντιπεσόντες ποτὲ, καὶ προπετευσάμενοι ἀναιδῶς καὶ αὐθαδῶς θυμιάσαι τῷ Θεῷ· οὐχὶ πῦρ κατέφαγεν ἅπαντας οὐρανόθεν ἀνθ' ὧν κατετόλμησαν εἰς βαθμὸν ὑπὲρ αὐτούς; πάλιν δὲ καὶ Μαριὰμ ἡ προφῆτις τοῦ Θεοῦ· ἵνα βραχύν τινα λόγον τῷ Μωσεῖ ὀνειδήσῃ περὶ ἱερωσύνης· τοιοῦτον αὐτῇ μῶμον ὤεισεν ὁ Ὕψιστος· ἵνα ὅλη λεπρῶσα ἑπτὰ ἡμέρας ἐκβληθῇς ἔξω παρεμβολῆς· καὶ τὰ νῦν ὦ ἀδελφοὶ ἁγνῶς πολιτεύεσθε, μιμούμενοι τὸν Μωσῆν, καὶ Ἀαρὼν καὶ Ἐλεάζαρ· σκόπησον τοὺς εὐσεβεῖς ἱερεῖς πῶς ἐν αὐτῇ ἠμύναντο τὰς ἐχθρῶν ἀθέοις παρεμβολάς. ταύτην ἔχων ὁ Μωσῆς ἦρεν χεῖρας πρὸς Θεὸν, καὶ ἔτρωσεν Ἀμαλὴκ πληγῇ τῇ ἀνιάτῃ· ταύτην καὶ ὁ Ἀβραὰμ ἐκπεριζωσάμενος βασιλεῖς ἐτρέψατο· ταύτην ὁ Μελχισεδὲκ ἀναλαβὼν εὐλόγησεν Ἀβραὰμ τὴν ἐκλεκτὴν εὐλογίαν ἐξαίρετον· ἠξιώθης ἀδελφὲ βαθμοῦ ἱερωσύνης· σπουδὴν ἔχε εὐαρεστεῖν τῷ στρατολογήσαντι ἁγνείᾳ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ σοφίᾳ θεϊκῇ, καὶ λαμπρᾷ παρθενίᾳ· γένου θερμὸς ζηλωτὴς, ὡς ὁ σώφρων Ἰωσήφ· καὶ ἁγνὸς ὡς ὁ Ἰησοῦς, φιλόξενος ὡς Ἀβραάμ· φιλόπτωχος ὡς Ἰώβ· φιλόστοργος ὡς Δαυίδ· καὶ πρᾶος ὡς Μωσῆς. τὸν πλανηθέντα σύναξον· τὸν χωλὸν ἐπίδησον· πεσόντα ἀνάστησον. ἀσθενοῦς ἀντιλαβοῦ· καὶ τὰ τούτοις ὅμοια.

Ἐγὼ δὲ ἐκπλήττομαι ἀδελφοὶ ἀγαπητοὶ ὁποῖα εἰώθασι τινὲς ἐκ τῶν ἀφρόνων τολμᾷν ἐπιχειροῦσιν ἀναιδῶς καὶ προπετῶς ζητεῖν ἱερωσύνην, λαβεῖν μὴ προσκληθέντες ὑπὸ τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ ἀγνοοῦντες, ὅτι πῦρ καὶ θάνατον ἑαυτοῖς σωρεύουσιν ἄθλιοι· οὐ λέγω σοι ἄνθρωπε ἱερωσύνην μόνον μὴ προπετῶς τοῦ λαβεῖν, ἀλλ' οὐδὲ ἕτερον ἐκ τῶν σκευῶν ἅψασθαι τῆς πανσέμνου λατρείας· εἴγε ἄρα ἀνέγνως τί πέπονθεν Ὀζᾶ, ἐν τῷ αὐτοῦ ἅψασθαι τῆς κιβωτοῦ τοῦ Θεοῦ· ταύτης ἀεὶ μέμνησο ἀδελφὲ ἀγαπητὲ τῆς φρικωδοῦς λέξεως

τοῦ

A ſpecierum : ad eundem modum nec Sacerdotium ab ullo ſordidum redditur, quantumvis etiam indignus ſit is, qui illud ſuſcepit. Porro ſi quis ad hanc dignitatem velut dignus repertus ſit, in eaque ſancte & irreprehenſibiliter ambularit, vitam & coronam immarceſcibilem ſibi ipſe conciliat. Sed ſi indigne quis hanc ipſam ſibi uſurpare ſit auſus, tenebras is ſibi exteriores, judiciumque abſque miſericordia
B conſciſcit.

En aliud tibi exemplum, ò homo, ne tu indigne audeas & arroganter obrepere ad dignitatem Sacerdotii; quum non bene ſibi complaceat Deus purus in arroganter ordinatis. Noſce quid miſeri illi ſint paſſi, qui olim reſtiterunt Moyſi & Aaron, ſuaque temeritate auſi ſunt impudenter atque præfracte ſacrificare Deo: non- *Levit.9.10.*
C ne ignis è cœlo devoravit omnes, qui ad illam dignitatem aſcendere ſupra ſe ſunt auſi? Rurſus autem & Maria Prophetiſſa Dei, quod brevi quodam ſermone, Moyſi de Sacerdotio improperaret, talem ei reprehenſionis notam ſtatuit Altiſſimus, ut tota leproſa ſeptem diebus ejiceretur extra caſtra. Iccirco hæc nunc, o fratres, pure adminiſtrate, imitantes Moyſen, & Aaron, atque Eleazarum. Conſidera pios Sacerdo-
D tes, quomodo in ipſo Sacerdotio, ſacrilega hoſtium caſtra ſint ulti. Hoc poſſidens Moyſes, manus ad Deum ſuſtulit, percuſſitque Amalec plaga incurabili. Hoc quoque circumamictus Abraham, Reges in fugam vertit. Hoc ornatus Melchiſedec, Abrahæ benedixit electo benedictione eximia. Dignatus es, frater, dignitate Sacerdotii? ſtude complacere illi, qui te elegit, ut ſis ipſi miles cum puritate & juſti-
E tia, ac ſapientia divina, illuſtrique virginitate. Eſto fervens æmulator, ut temperans Joſeph, & caſtus ut Joſue, hoſpitalis ut Abraham, paupertatis amator ut Job, indulgens ut David, & mitis ut Moyſes. Errantem reducito, claudum confirma, erige cadentem, ſuccurre infirmis, & alia his ſimilia.

Ego vero obſtupeſco, fratres dilecti,
F ad ea, quæ ſoliti ſunt quidam inſipientum audere, qui impudenter, ac temere ſeſe conantur ingerere ad munus Sacerdotii aſſumendum, licet non adſciti a gratia Chriſti, ignorantes miſeri, quod ignem & mortem ſibi accumulent. Non dico tibi, homo, non ſolum Sacerdotium temere non aſſumendum: ſed neque cæterorum quidpiam ex vaſis vere venerandi cultus divini contingendum: Siquidem legiſti, quid paſſus ſit Oza, eo quod arcam Dei tetigiſſet.

Hujus

Hujus tu ſemper memineris, dilecte frater, horribilis videlicet verbi Dei excelſi, quod
Iſai. 66. ore Iſaiæ Prophetæ pronunciatum eſt: *Super quem requieſcam ego, niſi ſuper manſuetum, humilem, tranquillum & trementem ſermones meos?* Hujus, inquam, ſemper memineris vocis, & attende, ut poſſideas theſaurum, animum tranquillum, quo poſſis ſpiritaliter in metropolim Hieruſalem ſupernam aſcendere, ſpiritaliaque ſacrificia Regi Deo inacceſſibili offerre, ubi texuntur coronæ immarceſcibiles & incorruptibiles, ibique tu coram Angelis a Chriſto coroneris corona immortalitatis, ipſeque cum ſupernis choris hymnum victoriæ decantes Sanctiſſimæ Trinitati in ſecula ſeculorum. Amen.

EJUSDEM
S. PATRIS NOSTRI
EPHRAEM SYRI
Apologia ad fratrem quemdam De Heli Sacerdote.

INTERROGATIO.

QUum Scriptura de Heli Sacerdote atteſtetur, quod filii ejus maledicebant
1. Reg. 2. Deo, ipſeque non corripuerit eos: quomodo ergo reperitur ab eodem illos admonitos fuiſſe atque correptos?

RESPONSIO.

ATtende tibi ipſi, ne forte quum multa curioſus inveſtigas, tua mens de ſede ab impiorum errore deturbetur: totum enim, quidquid eſt, fidei eſt opus: quæ niſi adſit, nihil eorum, quæ in quæ-
Iſai. 7. ſtionem veniunt, vir duplex animo inveniet unquam. *Niſi enim credideritis*, inquit, *non intelligitis*. Si quidem de Heli, non probavit quidem ipſos hoc facientes, ait: attamen potuiſſet facile reprimere malum, quemadmodum ex conſequenti ſermone clarum exiſtit: imo quam arbitratus es admonitionem, non eſt admonitio, ſed ſocordia & negligentia ejus in Deum amoris: eo quod nimiæ indulgentiæ, conniventiæque terminis contineretur ipſius Heli modus. Sed & hoc diſpenſationis fuit, ut proprio ipſius teſtatum ſit ore de filiorum iniqui-
I. Reg. 2. tate, ſicut ſcriptum eſt: *Et erat Heli ſenex valde. & audivit, quæ faciebant filii ſui filiis Iſrael: & dixit eis. Quare facitis ſecundum verbum hoc, quod ego audio ex ore omnis populi Domini? Nolite filii, nolite agere ſic: non enim eſt bona ſama, quam ego*

A τοῦ Θεοῦ ὑψίστου, τῆς ῥηθείσης στόματι Ἡσαΐου προφήτου, ἐπὶ τίνα ἀναπαύσομαι ἐγὼ, ἀλλ' ἢ ἐπὶ τὸν πρᾶον ταπεινὸν ἡσύχιον, καὶ τρέμοντά μου τοὺς λόγους. ταύτης ἀεὶ τῆς φωνῆς μέμνησο καὶ πρόσεχε, τοῦ κτήσασθαι θησαυρὸν, τὸν πρᾶον λογισμόν· ἵνα οὕτως δυνηθῇς νοερῶς ἀναβῆναι εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ μητρόπολιν τὴν ἄνω· καὶ θυσίας νοερὰς προσενέγκαι βασιλεῖ
B Θεῷ τῷ ἀπροσίτῳ· ὅπου πλέκονται στέφη ἀμάραντα ἄφθαρτα· κἀκεῖσε ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων ὁ Χριστὸς ἀναδήσει σοι στέμμα ἀθανασίας αὐτὸς καὶ σὺν τοῖς ἄνω χοροῖς ἀνυμνήσεις τὸν ὕμνον, τὸν ἐπινίκιον τῇ ἁγίᾳ Τριάδι εἰς αἰῶνας αἰώνων. Ἀμήν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ
C
ΕΦΡΑΙΜ ΤΟΥ ΣΥΡΟΥ
ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΠΡΟΣ ΑΔΕΛΦΟΝ, ΠΕΡΙ ΗΛΙ ΤΟΥ ΙΕΡΕΩΣ.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

ΤΗς γραφῆς λεγούσης περὶ Ἠλὶ τοῦ ἱερέως· ὅτι κακολογοῦντες Θεὸν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, οὐκ
D ἐνουθέτει αὐτοὺς, καίπερ ἀκούομεν, ὅτι παρήγγειλεν αὐτοὺς, καὶ ἐνουθέτει;

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

ΠΡόσεχε σεαυτῷ, μήποτε πολλὰ περιεργαζόμενος, ἐξωκείλῃ σου ἡ διάνοια ἀπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων πλάνης. τὸ γὰρ πᾶν, πίστεώς
E ἐστιν ἔργον· τῆς δὲ πίστεως ἀπούσης· οὐδὲν τῶν ζητουμένων εὑρήσει ὁ δίψυχος. ἐὰν γάρ φησι, „ μὴ πιστεύσητε, οὐδ' οὐ μὴ συνῆτε. Περὶ μὲν τοῦ Ἠλὶ, οὐκ ἀπεδέξατο μὲν αὐτοὺς τοῦτο ποιοῦντας φησίν· ἀλλ' ὅμως ἠδύνατο ῥᾳδίως ἀναστεῖλαι τὸ κακόν. καθὼς ὁ καθεξῆς λόγος παρίστησι· πλὴν ἣν ὑπέλαβες νουθεσίαν, οὐκ ἔστι νουθεσία· ἀλλ' ἀμέλεια τῆς πρὸς τὸ θεῖον
F στοργῆς· καθότι συγκαταβάσεως ὅρον ἔχει ὁ τοῦ Ἠλὶ τρόπος· οἰκονομία δὲ γεγένηται καὶ ἐν τούτῳ· ἵνα αὐτὸς ἰδίῳ στόματι μαρτυρήσῃ περὶ τῆς τῶν υἱῶν παρανομίας· καθὼς γέγραπται.
„ Καὶ Ἠλὶ πρεσβύτερος σφόδρα· καὶ ἤκουσεν
„ ἃ ἐποίουν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ· καὶ
„ εἶπεν αὐτοῖς· ἵνα τί ποιεῖτε κατὰ τὸ ῥῆμα,
„ ὃ ἐγὼ ἀκούω ἐκ στόματος τοῦ λαοῦ Κυρίου;
„ μὴ τέκνα, μὴ ποιεῖτε οὕτως· ὅτι οὐκ ἀγαθὴ
„ ἡ ἀκοὴ,

„ ἡ ἀκοὴ, ἣν ἐγὼ ἀκούω περὶ ὑμῶν, τοῦ ποιεῖν „ τὸν λαὸν, μὴ λατρεύειν τῷ Κυρίῳ· ἐὰν „ ἁμαρτάνων ἁμάρτῃ ἀνὴρ πρὸς ἄνδρα· καὶ „ προσεύξονται περὶ αὐτοῦ πρὸς Κύριον. ἐὰν „ δὲ τῷ Κυρίῳ ἁμαρτάνῃ ὁ ἄνθρωπος, τίς „ προσεύξεται περὶ αὐτοῦ; Τοιγαροῦν ἐκ τῶν τοῦ πατρὸς μαρτυριῶν δεῖ σχολάσασθαι τὴν ὑπερβάλλουσαν τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων παρανομίαν. οὐ γὰρ εἷς μονώτατος κατεβόα αὐτῶν· ἀλλὰ πάντες ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου· καθὼς αὐτὸς ὁ Ἡλὶ μαρτυρεῖ λέγων· „ ἱνατί ποιεῖτε κατὰ „ τὰ ῥήματα ταῦτα, ἃ ἐγὼ ἀκούω λαλούμενα „ καθ' ὑμῶν ἐκ στόματος τοῦ λαοῦ Κυρίου; Πάντας ἠδίκουν, καὶ ἐσκανδάλιζον, βεβηλοῦντες τὰς ἱερὰς θυσίας· οὐ μόνον γὰρ τοῦ θύειν τὸν λαὸν διεσκέδαζον, ἀλλὰ λοιπὸν καὶ ὁ λαὸς πρὸς ἀποστασίαν ἐμελέτα, ἐκπληττόμενος ὑπ' αὐτῶν ἐκ τῶν ἀθεμίτων ἔργων, ὧν κατεσκεύαζον οἱ τοῦ Ἡλὶ υἱοί. ἄκουε γὰρ τοῦ Ἡλὶ λέγοντος, οὐκ „ ἀγαθὴ ἡ ἀκοὴ, ἣν ἀκούω περὶ ὑμῶν, τοῦ „ ποιεῖν τὸν λαὸν μὴ λατρεύειν τῷ Κυρίῳ. Τὸ δὲ ἔλεγε, μὴ ποιῆτε οὕτως· ἴσως τὴν ὁρμὴν τοῦ λαοῦ δεδοικὼς, τῇ λέξει ἀποκέχρηται πρὸς τὸ ἁπαλῦναι τοὺς καταβοῶντας τῶν τέκνων. εἰ γὰρ ἔμελλεν αὐτῷ περὶ τὸ θεῖον σέβας, οὐκ ἠνείχετο παντελῶς τῆς τοσαύτης ζημίας τῶν τέκνων, ἤγουν παρανομίας, ἀλλ' ἐσπούδασεν ἂν σύντομον ἐκποδὼν ποιῆσαι τὴν παρανομίαν τοῦ ἰδίου οἴκου· φύλακες γὰρ τοῦ νόμου ὑπῆρχον καὶ οἱ ἱερεῖς, οἱ τὸν νόμον καταλῦσαι ἐπιχειρήσαντες, καὶ ἢ πειθαρχοῦντας ἐνουθέτει νομίμως, ἢ ἀπειθοῦντας ἐξέκοπτε κατὰ τὴν τοῦ νόμου παράδοσιν, καθότι καὶ ἱερεὺς καὶ κριτὴς ἐτύγχανε, καὶ τῷ στόματι αὐτοῦ προσεῖχε πᾶς ὁ λαός. πάντως ἐξαιρεῖσθαι αὐτὸν τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ συμπεριενεχθεὶς τοῖς κακοῖς τῶν παίδων δικαίως, καὶ αὐτὸς ἐπειράθη τῆς ἐπικειμένης ὀργῆς. Μὴ οὖν αἰτιῶ τὸ θεῖον· διότι εὐθεὶς Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ οὐκ ἔστιν ἀδικία ἐν αὐτῷ, ὅτι δὲ ἔννομος νουθεσία ἐκ παιδείας συνίσταται, δηλοῖ ὁ καθεξῆς λόγος, εἴρηται ἐν τῷ δικαίῳ Ἰώβ. μακάριος „ ἄνθρωπος, ὃν ἤλεγξεν ὁ Κύριος· νουθέτημα „ δὲ παντοκράτορος μὴ ἀπαναίνου· αὐτὸς γὰρ ἀλγεῖν ποιεῖ, καὶ πάλιν ἀποκαθίστησι καθὼς καὶ ὁ Ἀπόστολος τοῖς πατράσι παρατίθεται „ λέγων, ἐκτρέφειν τὰ τέκνα ἐν παιδείᾳ καὶ „ νουθεσίᾳ Κυρίου. δικαίως οὖν περὶ αὐτοῦ λέγει ἡ θεία γραφὴ· ὅτι κακολογοῦντες Θεὸν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, οὐκ ἐνουθέτει αὐτοὺς, οὐ γὰρ εἶχε ζῆλον περὶ

A *ego audio de vobis, ut prohibeatis populum cultum præbere Deo. Si peccaverit vir in virum, orare pro ipſo poterunt Dominum: ſi autem in Dominum peccaverit vir, quis orabit pro eo?* Oportet igitur ex ipſius patris teſtimonio ac verbis colligere ſummam illorum hominum impietatem. Quum neque ab uno ſolo, ſed ab omni populo a minimo uſque ad maximum reclamaretur ipſis, ſicut
B ipſiuſmet Heli perhibetur teſtimonio, dicentis; *Ut quid facitis res hujuſcemodi, quas ego audio, res peſſimas, contra vos, ex ore omnis populi Domini?* Cunctis enim injuriam inferebant, & ſcandalo erant, ſacras victimas prophanantes. Non ſolum enim a ſacrificiis populum deterrebant, verum & deinceps ad apoſtaſiam populus impietate operum,
C quæ filii Heli moliebantur, perterrefactus exercebatur. De quo ipſum Heli ſic dicentem audi: *Non bona eſt fama, quam ego audio de vobis, ut tranſgredi faciatis populum Domini.* Dicebat autem: *ne feceritis ſic*; forte populi impetum veritus, ita loquutus, ut ſcilicet animos eorum qui filiis reclamabant, emolliret, atque placaret. Si enim ipſi divinus cultus cordi fuiſſet, nullo ſa-
D ne modo tantum a filiis damnum ſceluſque ſuſtinuiſſet; quin potius illud e veſtigio propria e domo arcere contendiſſet: Cuſtodes namque legis erant, & Sacerdotes qui legem diſſolvere atque evertere nitebantur. Et ſive obedientes accepiſſet legitime, ſive inobedientes, juxta legis traditionem penitus de medio ſuſtuliſſet: quum & Sacerdos eſſet, & Judex, & omnis populus ab ipſius ore
E penderet: omnino enim ſe ab ira Dei liberaſſet: verum detentus filiorum malis, jure eſt iracundiam, quam in illos Deus oſtendit, expertus. Non igitur culpa in Deum conferenda: *Quoniam rectus Dominus Deus noſter, & non eſt iniquitas in eo.* Pſal. 91. Quod autem legitima admonitio ex correptione conſtet, ex conſequenti perſpicuum eva-
F dit ſermone. Dictum enim eſt in juſto Job: *Beatus homo, qui corripitur à Domino.* Job. 5. Admonitionem autem Omnipotentis cave rejeceris: ipſe enim triſtari facit, & ipſe recreat: quemadmodum & Apoſtolus patribus præcepit, dicens: *Filios veſtros educate in diſciplina & correptione Domini.* Epheſ. 6. Haud immerito igitur de ipſo aſſerit ſacra Scriptura, quod quum filii ejus maledicerent Deo, non corripuerit ipſos: non enim

enim divino tangebatur zelo, ſicut ſancti illi Patres: ſed filiorum indulgentiam rebus præſtantioribus antepoſuit. Quali enim amictus fuerit affectione, qui per Evangelium nos genuit Apoſtolus, norunt prudentes cuncti: habuit ſiquidem in ſe viſcera miſericordiæ, benignitatem, & longanimitatem: ut ubi audivit quempiam externum peccaſſe, non toleraverit, neque reticuerit, ſed ſtatim talem hominem commiſerit tradi ſatanæ in interitum carnis, ut ſpiritus ſalvus fieret, in die Domini noſtri

Act. 5.

Jeſu Chriſti. Quin & Beatus Petrus Apoſtolus vita quoque indignos eos judicabat, qui Spiritum ſanctum tentare conabantur, contemtum in Deum non ferens. At filii Iſraël ſimul atque a Deo abſceſſerunt, ſuos filios filiaſque impiis dæmonum obſequiis, ac ſacrificiis devoverunt. Hic vero Sacerdos quum eſſet, poſſetque coërcere, pro nihilo hanc tantam eorum iniquitatem duxit: nullamque eis, qua refrænarentur diſciplinam dedit, non alapam, non verba duriora, ob ſacrarum victimarum pollutionem; ubi ad dæmonum obſequium propriis illi manibus ſuos jugulabant filios, ſubter omnem arborem frondoſam. Quis igitur hunc ſceleris expertem judicaverit? Et licet ab omnium cognitore Deo di dci ſſet prolatam adverſus ipſum ſententiam, non tamen ab illa in filios abſurditate, atque incredulitate receſſit. Cæterum benignus & miſericors Dominus illum ab impendente ira per pœnitentiam liberare volens, per innocentem puerum ipſi jam patefacta demonſtravit; ne quæ ſubingreſſa ſuſpicio facilem ejus confirmaret animum, quaſi ex humana aliqua ſpeculatione hæc ipſi prædicta eſſent, aut per invidiam, quorumdamve indignationem & iram. Quare ipſummet Heli prædictorum auctorem teſtemque conſtituit, ſi-

1. *Reg.* 3.

cut & ſcriptura ait; *Et puer Samuel miniſtrabat Domino coram Heli Sacerdote, & ſermo Domini erat in ipſo. In diebus illis non erat viſio manifeſta. Et factum eſt in die illa, & Heli dormiebat in loco ſuo, & oculi ejus caligaverant, & non poterat videre, & lucerna Dei antequam diſponeretur: & Samuel dormiebat in Templo Domini, ubi erat Arca Dei; & excitatus eſt Samuel. Et vocavit Dominus, Samuel, Samuel. Qui reſpondens ait. Ecce ego. Et cucurrit ad Heli, & dixit: ecce*

A περὶ τὸ θεῖον, οἷον ἐκτήσαντο οἱ ἅγιοι· προ-
έκρινε δὲ μᾶλλον τὴν τῶν τέκνων θεραπείαν ὑπὲρ
τὴν τῶν κρειττόνων δόξαν· οἵαν γὰρ συμπάθειαν
ἠμφιάσατο, ὁ διὰ τοῦ Εὐαγγελίου ἡμᾶς γεννή-
σας, ἴσασι πάντες οἱ ἔμφρονες, εἶχε γὰρ ἐν
ἑαυτῷ σπλάγχνα οἰκτιρμῶν χρηστότητα, καὶ τὴν
μακροθυμίαν· ἡνίκα δὲ ἤκουσε τινὰ ὑπερόριον
ἁμαρτήσαντα, οὐκ ἐκαρτέρησεν οὐδὲ παρεσιώπη-
B σεν· ἀλλ' εὐθὺς ἐπέτρεψε τὸν τοιοῦτον τῷ Σα-
τανᾷ παραδοθῆναι εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκὸς, ἵνα
τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ. ὁ δὲ μακάριος Πέτρος ὁ Ἀπόστο-
λος, καὶ τοῦ ζῆν ἀναξίους ἔκρινε. τοὺς προσελθόν-
τας πειράσαι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὴν εἰς τὸ
θεῖον καταφρόνησιν, οὐκ ἐντειλάμενος· οἱ δὲ υἱοὶ
Ἰσραὴλ ἡνίκα ἀποστάται τοῦ Θεοῦ γεγόνασι, τοὺς
C υἱοὺς αὐτῶν, καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν ἐπέθυον
πρὸς τὴν τῶν δαιμόνων θεραπείαν· οὗτος δὲ ἱερεὺς
τυγχάνων· καὶ εἴργειν δυνάμενος, παρεώρα τὴν
τοσαύτην παρανομίαν· οὐ παιδείαν αὐτοῖς ἐπα-
γαγὼν πρὸς σωφρονισμὸν, οὐ ῥάπισμα, οὐ λό-
γον σκληρὸν περὶ τῆς τῶν ἱερῶν θυσιῶν βεβηλώ-
σεως· ὅπου ἐκεῖνοι πρὸς τὴν τῶν δαιμόνων θερα-
πείαν ἔσφαζον τὰ τέκνα αὐτῶν ἰδίαις χερσὶν
D ὑποκάτω παντὸς δένδρου συσκίου. τίς ὁ κρίνων
τοῦτον ἀνεύθυνον τοῦ κακοῦ; καίτοιγε μαθὼν πα-
ρὰ τοῦ πάντα συστησαμένου Θεοῦ τὴν ἐξενηνεγ-
μένην κατ' αὐτοῦ ἀπόφασιν· ὁ δὲ φιλελεήμων
Κύριος βουλόμενος τοῦτον ῥύσασθαι διὰ μετανοίας
τῆς ἐπηρτημένης ὀργῆς, δι' ἀκάκου παιδαρίου
ἐδήλωσεν αὐτῷ, τὰ ἤδη προδεδηλωμένα· ἵνα
μὴ ὑπόνοιά τις ὑπεισελθοῦσα, θαρσαλέον κα-
E τασκευάσῃ τὸν λογισμόν· ὡς καὶ ἐξ ἀνθρωπίνης
θεωρείας τὴν πρόρρησιν λελέχθαι πρὸς αὐτόν. ἢ
διὰ φθόνον· ἢ τινῶν βασκανίαν αὐτοῦ· συνή-
γορον καὶ μάρτυρα καθίστησι τῶν προειρημένων.
καθὼς φησιν ἡ θεία γραφή. „Καὶ τὸ παιδάριον
„ Σαμουὴλ ἦν λειτουργῶν τῷ Κυρίῳ ἐνώπιον Ἠλὶ
„ τοῦ ἱερέως· καὶ ῥῆμα Κυρίου ἦν ἐν αὐτῷ. ἐν
„ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις οὐκ ἦν ὅρασις διαστέλλου-
F „ σα· Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ· καὶ
„ Ἠλὶ ἐκάθευδεν ἐν τῷ τόπῳ αὐτοῦ· καὶ οἱ
„ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἤρξαντο βαρύνεσθαι, καὶ
„ οὐκ ἠδύνατο βλέπειν· καὶ ὁ λύχνος τοῦ Θεοῦ,
„ πρὶν ἢ κατασκευασθῆναι· καὶ Σαμουὴλ ἐκά-
„ θευδεν ἐν τῷ ναῷ Κυρίου, οὗ ἦν ἡ κιβωτὸς τοῦ
„ Θεοῦ· καὶ κατέστη Σαμουήλ· καὶ ἐκάλεσε Κύριος,
„ Σαμουὴλ Σαμουήλ· καὶ εἶπεν. ἰδοὺ ἐγώ· καὶ
„ ἔδραμε πρὸς Ἠλὶ, καὶ εἶπεν· ἰδοὺ ἐγὼ,
τί

„ τί κέκληκάς με; καὶ εἶπεν· οὐ κέκληκά σε. ἀνάστρεφε, καὶ κάθευδε τέκνον· καὶ ἀνέστρεψε, καὶ ἐκάθευδε. Καὶ προσέθετο Κύριος ἔτι καλέσαι τὸν Σαμουήλ· καὶ ἐκάλεσε, Σαμουήλ, Σαμουήλ· καὶ ἐπορεύθη πρὸς Ἡλὶ ἐκ δευτέρου· καὶ εἶπεν, ἰδοὺ ἐγώ, τί κέκληκάς με· καὶ εἶπεν, οὐ κέκληκά σε, ἀνάστρεφε, καὶ κάθευδε τέκνον· καὶ Σαμουὴλ πρὶν ἢ γνῶναι τὸν Θεόν· καὶ πρὶν ἢ ῥῆμα Κυρίου πρὸς αὐτόν. καὶ προσέθετο Κύριος καλέσαι Σαμουὴλ ἐκ τρίτου· καὶ ἀνέστη Σαμουήλ· καὶ ἐπορεύθη πρὸς Ἡλί· καὶ εἶπεν, ἰδοὺ ἐγώ, τί κέκληκάς με; καὶ ἐσοφίσατο Ἡλί, ὅτι κέκληκε Κύριος τὸ παιδάριον· καὶ εἶπεν, οὐ κέκληκά σε· ἀνάστρεφε, καὶ κάθευδε τέκνον· καὶ ἔσται ἐὰν καλέσῃ σε ὁ καλῶν· καὶ ἐροῖς, λάλει Κύριε, ὅτι ἀκούει ὁ δοῦλός σου· καὶ ἐπορεύθη Σαμουήλ, καὶ ἐκοιμήθη ἐν τῷ τόπῳ αὐτοῦ· καὶ ἦλθε Κύριος, καὶ κατέστη, καὶ ἐκάλεσεν αὐτόν, ὡς ἅπαξ καὶ δίς· Σαμουήλ, Σαμουήλ· καὶ εἶπεν Σαμουήλ· λάλει Κύριε, ὅτι ἀκούει ὁ δοῦλός σου· καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Σαμουήλ· ἰδοὺ ἐγὼ ποιῶ τὰ ῥήματά μου ἐν Ἰσραήλ, ὥστε παντὸς ἀκούοντος αὐτά, ἠχήσει ἀμφότερα τὰ ὦτα αὐτοῦ, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐπεγερῶ ἐπὶ Ἡλὶ πάντα ὅσα ἐλάλησα, καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ· ἄρξομαι καὶ συντελέσω· καὶ ἀνήγγειλα αὐτῷ, ὅτι ἐκδικῶ ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ ἕως τοῦ αἰῶνος ἐν ἀδικίαις υἱῶν αὐτοῦ, ἐν αἷς ἔγνω, ὅτι κακολογοῦντες Θεὸν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐνουθέτει αὐτούς· καὶ οὐχ οὕτως ὤμοσα τῷ οἴκῳ Ἡλί, εἰ ἐξιλασθήσεται ἁμαρτία οἴκου Ἡλί, ἐν θυμιάμασιν ἢ ἐν θυσίαις ἕως τοῦ αἰῶνος. Καὶ κοιμᾶται Σαμουὴλ ἕως πρωΐ· καὶ ὤρθρισε τὸ πρωΐ· καὶ ἤνοιξε τὰς θύρας οἴκου Κυρίου· καὶ ἐφοβήθη ἀναγγεῖλαι τὴν ὅρασιν Ἡλὶ Σαμουήλ· Καὶ εἶπεν Ἡλὶ τῷ Σαμουήλ, τέκνον· καὶ εἶπεν, ἰδοὺ ἐγώ· καὶ εἶπε, τί τὸ ῥῆμα Κυρίου, τὸ λαληθὲν πρός σε τὴν νύκτα τέκνον; μὴ δὴ κρύψῃς ἀπ᾽ ἐμοῦ ἐκ πάντων λόγων, τῶν λαληθέντων ἐν τοῖς ὠσί σου· τάδε ποιήσαι σοι ὁ Θεός, καὶ τάδε προσθείη, ἐὰν κρύψῃς ἀπ᾽ ἐμοῦ ῥῆμα ἐκ πάντων τῶν λόγων. Καὶ ἀνήγγειλεν αὐτῷ Σαμουὴλ πάντας τοὺς λόγους· καὶ οὐκ ἔκρυψεν ἀπ᾽ αὐτοῦ ῥῆμα. Καὶ εἶπεν Ἡλί· Κύριος αὐτός, τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιον αὐτοῦ ποιήσει. „ Ὦ ἀσθένεια ψυχῆς πρὸς τήρησιν ἐντολῶν Θεοῦ· ὢ παράνομος συνήθεια πρὸς τέκνα ἀσεβῆ· πῶς οὐκ ἔφριξαν αἱ σάρκες αὐτοῦ

A *ecce ego : ad quid me vocaſti ? Et ad eum Heli : non vocavi , inquit , te : revertere , & dormi , fili . Et reverſus eſt , & dormivit . Et adjecit Dominus rurſum vocare Samuelem , & vocavit : Samuel , Samuel ; conſurgenſque Samuel , abiit ad Heli ſecundo , & dixit : ecce ego , quare vocaſti me ? Qui reſpondit : non vocavi te ; revertere , & dormi , fili . Porro Samuel necdum*
B *ſciebat Dominum , neque revelatus ei fuerat ſermo Domini . Et adjecit Dominus vocare Samuelem tertio . Qui conſurgens abiit ad Heli , & ait : ecce ego : quare vocaſti me ? Intellexitque Heli , quod Dominus vocaret puerum , & ait : Non vocavi te , revertere , & dormi fili : & ſi quis deinceps vocaverit te , dices : Loquere Domine , quia audit ſervus tuus .*
C *Abiit ergo Samuel , & dormivit in loco ſuo . Et venit Dominus , & ſtetit : & vocavit ipſum , ſicut ſemel , & bis vocaverat : Samuel , Samuel . Et ait Samuel : Loquere Domine , quia audit ſervus tuus . Et dixit Dominus ad Samuelem : Ecce ego facio verbum meum in Iſrael , quod quicumque audierit , tinnient ambæ aures ejus . In illa die ſuſcitabo adverſum Heli omnia , quæ loquutus ſum ,*
D *& ſuper domum ejus : incipiam , & complebo . Prædixi enim ei , quod judicaturus eſſem ego domum ejus in æternum , propter iniquitatem filiorum ejus , eo quod noverat filios ſuos maledicere Deo , & non corripuerit eos . Idcirco juravi domui Heli, quod non expiabitur peccatum ex domo Heli , muneribus & victimis ejus , uſque in æternum . Dormivit autem Samuel uſque mane , & de mane ſurgens , aperuit*
E *oſtia Domus Domini . Et Samuel timuit indicare viſionem Heli . Dixitque ad Samuelem Heli : fili mi ? Qui reſpondens , ait , præſto ſum . Et interrogavit eum . Quis eſt ſermo Domini , quem loquutus eſt ad te nocte , fili mi ? oro te , ne celaveris me ex omnibus verbis , quæ in aures tibi loquutus eſt . Hæc faciat tibi Deus , & hæc addat , ſi abſconderis a me*
F *ſermonem ex omnibus verbis , quæ dicta ſunt tibi . Et indicavit ei Samuel univerſos ſermones , & non abſcondit ab eo verbum . Et reſpondit Heli : Dominus eſt : quod placitum eſt in oculis ſuis faciat.* O mentis imbecillitatem , ad obſervationem mandatorum Dei ! O iniquam erga iniquos filios indulgentiam ! Quomodo non exhorruit caro ejus ſuper auditis ? Quomodo renes ejus non contremuerunt ? quomodo

modo non adduxit animum ad pœnas de impiis ſuis filiis ſumendas, exemplo zeli Phinees ante oculos poſito? quomodo ſua non diſcidit veſtimenta, pernoctavitque in ſacco ſuper prolata adverſus ipſum condemnationis nota? ſed ne commotus eſt quidem. Non ita peccavit Achar filius Charmi, dum aliquid de anathemate tuliſſet, quantum iſti. Cæterum filii Heli quum eſſent fœdifragi & inimici, in ipſum quoque impii erant Creatorem, qui Moyſi

Levit. 10. dixit & Aaron: *Sanctificabor in iis, qui appropinquant mihi, & in conſpectu omnis populi glorificabor*. Et rurſus: *Loquere ad Aaron & ad filios*

Levit. 22. *ejus, ut caveant ab his, quæ conſecrata ſunt filiorum Iſrael, & non contaminent nomen, ſanctum meum quæcumque ipſi ſanctificant mihi. Ego Dominus. Dic ad eos, & ad poſteros eorum. Omnis homo, qui acceſſerit de omni ſtirpe veſtra ad ea, quæ conſecrata ſunt, & quæ obtulerunt filii Iſrael Domino, in quo eſt immunditia, peribit anima illa coram me*. Verum non ita his attendit Heli: unde quoque mortis fructum decerpens abiit. Magis ſiquidem elegit reſiſtere Deo, quam a mala in improbos filios indulgentia divelli. Et hoc ſuo aperto abuſus eſt dicto, *Nolite agere ſic*, inquiens, *o filii*: quum interea ſecreto particeps filiorum iniquitatis eſſet. Vide autem reſponſionis intentionem; ait enim: *Dominus eſt, & quod bonum erit in oculis ſuis, faciet*: pro eo, quod eſt: ego vero filiis meis moleſtiam afferre non poſſum. Sed neque factis ipſius Moyſis peritior factus, receſſit ab illa in filios affectione. Siquidem Moyſes accipiens tabulas lapideas, deſcendenſque ex monte, ac vituli facturam conſpiciens, tabulas projiciens, confregit eas, aſpectumque proprii fratris non tulit: quin & duriori voce Aaron inclamabat, dicens: *Quid ti-*

Exod. 32. *bi populus fecit hic, ut induceres ſuper eum peccatum maximum?* Aaron vero videns proprium fratrem divino incenſum zelo, ſe purgavit, & dixit; Ne indignetur Dominus meus: tu enim noſti populum iſtum, quod pronus ſit ad malum. Stans autem Moy-

Ibid. ſes in porta caſtrorum, ait: *Si quis eſt Domini, jungatur mihi. Congregatique ſunt ad eum omnes filii Levi. Quibus ait: hæc dicit*

A αὐτοῦ ἐπὶ τοῖς ἀκουσθεῖσι; πῶς οὐκ ἐτρόμαξαν οἱ νεφροὶ αὐτοῦ; πῶς οὐκ ἀνήγαγε θυμὸν πρὸς ἄμυναν υἱῶν αὐτοῦ παρανόμων, καθ' ὁμοιότητα τοῦ ζήλου τοῦ Φινεές; πῶς οὐ διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ηὐλίσθη ἐπὶ τῇ ἐξενηνεγμένῃ κατ' αὐτοῦ καταδίκῃ, ἀλλ' οὐδὲ ἐσαλεύθη· οὐχ οὕτως ἠνόμησεν Ἄχαρ ὁ τοῦ Χαρμὶ νοσφισάμενος ἀπὸ τοῦ ἀναθέματος· οἱ δὲ τοῦ Ἠλὶ υἱοὶ

B ἄσπονδοι καὶ δυσμενεῖς ὑπάρχοντες, εἰς αὐτὸν τὸν δημιουργὸν ἠσέβουν, τὸν εἰπόντα τῷ Μωϋσῇ „ καὶ Ἀαρὼν, „ ἐν τοῖς ἐγγίζουσί μοι, ἁγιασθήσομαι· καὶ ἐν πάσῃ συναγωγῇ δοξασθήσομαι. „ καὶ πάλιν „ εἶπον Ἀαρὼν, καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ „ καὶ προσεχέτωσαν ἀπὸ τῶν ἁγίων τῶν υἱῶν „ Ἰσραὴλ, καὶ οὐ βεβηλώσουσι τὸ ὄνομα τὸ ἅγιόν „ μου, ὅσα αὐτοὶ ἁγιάζουσί μοι. ἐγὼ Κύριος

C „ εἶπον αὐτοῖς, εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν, πᾶς ἄν- „ θρωπος, ὃς ἂν προσέλθῃ ἀπὸ παντὸς τοῦ „ σπέρματος ὑμῶν πρὸς τὰ ἅγια, ὅσα ἂν „ ἁγιάσωσιν υἱοὶ Ἰσραὴλ τῷ Θεῷ, καὶ ἡ ἀκα- „ θαρσία αὐτοῦ ἐπ' αὐτῷ, ἐξολοθρευθήσεται „ ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἀπ' ἐμοῦ „ ἀλλ' οὐ προσεῖχε τούτοις· ὅθεν καὶ καρπὸν θανάτου δρεψάμενος ἀπῄει. εἵλετο γὰρ μᾶλλον προσκρούειν

D Θεῷ, ἢ τῆς τῶν παρανόμων τέκνων συμπαθείας διαζευχθῆναι· κἂν γὰρ ἐν τῷ προφανεῖ λόγῳ ἀπεχρήσατο, μὴ ποιεῖτε οὕτως, λέγων, ὦ τέκνα· ἀλλ' ἐν τῷ ἀφανεῖ κεκοίνωται ἐν τῇ κακοπραγίᾳ τῶν παίδων· ὅρα γὰρ καὶ τῆς ἀποκρίσεως τὸν νοῦν, φησὶ γάρ· Κύριός ἐστι, καὶ τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιον αὐτοῦ ποιήσει· ἀντὶ τοῦ, ἐγὼ τοὺς ἐμοὺς παῖδας λυπῆσαι οὐκ ἀνέχομαι· ἀλλ' οὐδὲ ἀπὸ

E Μωϋσέως παιδευθεὶς ἀπέστη τῆς πρὸς τοὺς παῖδας συμπαθείας· ὁ γὰρ Μωϋσῆς δεξάμενος τὰς πλάκας, καὶ καταβὰς ἐκ τοῦ ὄρους, καὶ τὴν μοσχοποιΐαν θεασάμενος, ῥίψας τὰς πλάκας συνέτριψεν αὐτὰς, καὶ πρόσωπον τοῦ ἑαυτοῦ ἀδελφοῦ οὐκ ἔλαβεν, ἀλλ' ἐμβριθεστάτῃ φωνῇ τῷ Ἀαρὼν ἐνεκάλει λέγων, „ τί ἐποίησέ σοι „ ὁ λαὸς οὗτος, ὅτι ἐπήγαγες ἐπ' αὐτοὺς ἁμαρ-

F „ τίαν μεγάλην; ὁ δὲ Ἀαρὼν θεασάμενος τὸν ἴδιον ἀδελφὸν τῷ θείῳ ζήλῳ πεπυρωμένον ἀπελογεῖτο οὕτως λέγων· μὴ ὀργίζου Κύριε, σὺ γὰρ ἐπίστασαι τὸ ὅρμημα τοῦ λαοῦ τούτου. στὰς δὲ „ Μωυσῆς ἐπὶ τὴν πύλην τῆς παρεμβολῆς „ εἶπεν, εἴ τις πρὸς Κύριον, ἴτω πρός με, „ καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν πάντες οἱ υἱοὶ „ Λευΐ· καὶ εἶπεν αὐτοῖς. τάδε λέγει Κύριος „ ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ, θέσθε ἕκαστος τὴν ῥομφαίαν „ αὐτοῦ

„ αὐτοῦ ἐπὶ τὸν μηρὸν αὐτοῦ. καὶ διέλθετε ἀπὸ „ πύλης εἰς πύλην. καὶ ἀποκτείνατε ἕκαστος τὸν „ πλησίον αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, „ καὶ ἕκαστος τὸν ἔγγιστα αὐτοῦ, καὶ ἐποίησαν υἱοὶ „ Λευὶ κατὰ ἐλάλησε Μωϋσῆς, καὶ ἔπεσαν ἐκ „ τοῦ λαοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὡσεὶ τρισχίλιοι „ ἄνδρες. καὶ εἶπεν αὐτοῖς Μωϋσῆς, ἐπληρώ- „ σατε τὰς χεῖρας ὑμῶν σήμερον τῷ κυρίῳ „ ἕκαστος ὑμῶν ἐν τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, δοθῆναι „ ἐφ' ὑμᾶς εὐλογίαν. ὁ δὲ Ἰὼβ κηδόμενος τῶν τέκνων θυσίας καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὑπὲρ αὐτῶν προσέφερεν, οὐ περὶ προφανῶν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν κατὰ διάνοιαν ἁμαρτημάτων καθαροὺς αὐτοὺς εἶναι. οὕτως ἄκρως ἐσπούδαζον οἱ δίκαιοι ἄμωμον παραστῆσαι τῷ κυρίῳ τὸν καρπὸν τῆς ἑαυτῶν κοιλίας. ὁ δὲ Ἠλὶ χαῦνος, καὶ ἠμελημένος πρὸς τὴν τῶν τέκνων διόρθωσιν οὐκ ἐξείλετο ἑαυτὸν τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ, οὐ γῆρας σεμνὸν, οὐ παλαιὰ παῤῥησία, οὐχ ἱερατικὴ τιμή. ἡνίκα οὖν ἀκούομεν τῶν θείων γραφῶν, καὶ ἄρξηται ὁ ἐχθρὸς ὑποσπείρειν τι τῶν ἰδίων κατὰ διάνοιαν, τῇ πίστει τεθεμελιωμένῃ εἴπωμεν πρὸς αὐτόν· πιστὸς κύριος ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις αὐτοῦ, καὶ ὅσιος ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ.

A *dicit Dominus Deus Iſrael. Ponat unuſquiſque gladium ſuum ſuper ſemur ſuum: & ite & revertimini de porta ad portam, & occidat unuſquiſque fratrem ſuum, amicum ſuum, proximum ſuum. Feceruntque filii Levi juxta ſermonem Moyſi, cecideruntque ex populo in die illa quaſi tria millia hominum. Et ait ad eos Moyſes: conſecrate manus veſtras hodie Domino unuſquiſque veſtrum in filio, & in fratre ſuo, ut detur vobis benedi-* B *ctio*. Quin & Job ſollicitam curam ſuorum gerens filiorum, victimas quotidie pro iis Deo obtulit, non de manifeſtis ſolum, ſed & occultis, quæ in corde ſuo commiſiſſe poterant, peccatis puros eos ſervare ſtudens, in propriam illorum ſalutem. Ita ſcilicet ſumme contenderunt juſti illi immaculatum fructum ventris ſui offerre Deo. Heli autem quum mollior ſegniorque C in filiis corrigendis eſſet, non eum ab ira Dei exemit liberavitque veneranda ſenectus, non vetuſta loquendi libertas, arguendique fiducia, non Sacerdotalis honor. Quando igitur ex ſacris Scripturis audierimus, & incipiet inimicus homo de proprio aliquid occulte ſubſeminare in corde, tunc nos fide fundati, ad ipſum dicamus. *Fidelis eſt Dominus in omnibus verbis ſuis, & ſanctus in omnibus operibus ſuis.* Pſal. 144.

D

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΕΦΡΑΙΜ ΤΟΥ ΣΥΡΟΥ.

ΠΕΡΙ ΕΟΡΤΩΝ.

ΜΟνον μὴ παντελῶς ἄκαρπος εὑρεθῇ, ἀλλὰ καθ' ἑκάστην ἡμέραν εἰς ἐκεῖνα τὰ αἰώνια ἀγαθὰ ἀποβλέποντες, καὶ τὴν ἡμέραν ἐννοοῦντες τὴν φοβερὰν, πόθῳ τῶν ἀγαθῶν, καὶ φόβῳ τῶν κολάσεων ἐκ πάσης ὁδοῦ πονηρᾶς τοὺς πόδας ἡμῶν κωλύσωμεν, καθὼς γέγραπται, καὶ μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν σωτηρίαν ἡμῶν κατεργασώμεθα· τῷ πνεύματι ζέοντες, τῷ Κυρίῳ δουλεύοντες, τῇ ἐλπίδι χαίροντες, τῇ θλίψει ὑπομένοντες, τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες, ταῖς χρείαις τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες, τὴν φιλοξενίαν διώκοντες, τῆς ἐκκλησίας μὴ ἀπολιμπάνεσθε ἑσπέραν καὶ πρωῒ, καὶ μεσημβρίᾳ ἄνδρες τε, καὶ γυναῖκες, πλούσιοι, καὶ πένητες, δοῦλοι καὶ ἐλεύθεροι, πρεσβῦται, καὶ νέοι ἐν τῇ θείᾳ λειτουργίᾳ συντρέχετε σπουδαίως, προσφέροντες τῷ Κυρίῳ ἐκ τῶν πόνων τῶν χειρῶν ὑμῶν εἰς εὐλογίαν τοῦ οἴκου, καὶ πάντων τῶν ἐν τῷ οἴκῳ, καὶ στήκετε ἐν πολλῷ φόβῳ, καὶ τρόμῳ μηδενὶ συντυγχάνοντες,

EJUSDEM

S. PATRIS NOSTRI

EPHRAEM SYRI.

DE FESTIS DIEBUS.

SAltem nequis prorſus infructuoſus inveniatur; ſed quotidie in æterna illa bona reſpiciamus, horribilemque diem conſiderantes, deſiderio bonorum, & timore ſuppliciorum, ab omni via prava pedes noſtros retrahamus: ſicut ſcriptum eſt: *& cum metu, ac tremore ſalutem noſtram operemur. Spiritu ferventes, ſpe gaudentes, in tribulatione patientes, orationi inſtantes, neceſſitatibus Sanctorum communicantes, hoſpitalitatem ſectantes.* (Philipp. 2. Rom. 12.) E ... F In Eccleſia eſtote aſſidui, nocturno, matutino, atque meridiano tempore, viri pariter ac mulieres, divites atque pauperes, ſervi ac liberi, ſenes & juvenes, ad divinam Liturgiam ſtudioſe concurrite, Domino ex manuum veſtrarum laboribus offerentes, in benedictionem domus, omniumque, qui in domo ſunt. Et ſtate in multo timore, atque tremore, cum nemine tunc quidem congredientes, ſed ſicut

cut Angeli, qui in cœlis ſunt, *Servite Domino in timore, & exultate ei cum tremore*, lacrymantes, ſuſpirantes, ſupplicantes, invocantes ex toto corde, & rogantes, nequis divinorum myſteriorum ſuſceptione reperiatur indignus. Sed quemadmodum ait Apoſtolus Paulus: *Probet unuſquiſque ſeipſum*, ne ſibi ipſi in judicium fiat, & in augumentum peccati. *Qui enim comederit, & biberit indigne, judicium ſibi manducat, & bibit*, ſicut ſcriptum eſt. Cœlum enim & terra, & mare, & omnia, quæ in eis ſunt, tremunt, ac ſe inclinant: tu autem impudenter accedis? Angeli mundi cum tremore miniſtrant, faciemque obtegentes, non audent reſpicere; at tu immundus quum ſis, & impœnitens, ac impudens, non contremiſcis? hominibus quidem fidem facis: ſed cordium ſcrutatori quid dices? Declina igitur a malo frater. defle, & ablue vas tuum, quod peccatis contaminaſti: firmumque non amplius peccandi propoſitum habe, & ſanaberis: Deus enim pœnitentium Deus eſt.

Pſal. 2. *I. Cor. 11.* *II. Cor. 13.*

Quum Sanctorum memorias celebratis, reminiſcamini quoque imbecillorum, egentium, viduarum, orphanorum, peregrinorum, pauperum, mutilatorum, claudorum, atque cæcorum, ſicut a Domino nobis præceptum eſt: & beatus eris: quoniam non habent quod retribuant tibi: retribuetur autem in reſurrectione juſtorum. Feſtivitas pulchra eſt & divina, pœnitentia cum lacrymis. Feſtivitas hæc eſt, quam Chriſtus ipſe concelebrat, factus pauper, quum eſſet Deus. Feſtivitates haſce Dominicas honorate, ſtudioſe contendite celebrare eas non panegyrice, ſed divíne, non mundane, ſed ſpiritaliter, non inſtar gentium, ſed Chriſtianorum. Quare non portarum frontes coronemus, non choreas ducamus, non forum exornemus: non tibiis, ac citharis auditum effæminemus, non mollibus veſtibus induamur, nec cingulis undique auro radiantibus cingamur, quemadmodum a Domino mandatum eſt nobis, ne omnino æs in zonis portemus: non commeſſationibus, & ebrietatibus dediti, neque ob cibum, & eſcam opus Dei diſſolvas, aut inſatiabilis ventris gratia circa coquinam occupatus, injuriam divinæ Liturgiæ inferas: neſcis enim, utrum alteram conſp icereLiturgiam dignus ſis, necne. Verum iſta relinquamus iis, quorum Deus venter eſt, & gloria.

Marc. 6.

A χάνοντες, ἀλλ' ὡς ἄγγελοι ἐν τοῖς οὐρανοῖς δουλεύσατε τῷ Κυρίῳ ἐν φόβῳ, καὶ ἀγαλλιᾶσθε αὐτῷ ἐν τρόμῳ, δακρύοντες, στενάζοντες, ἱκετεύοντες, παρακαλοῦντες ἐξ ὅλης καρδίας, καὶ δεόμενοι, ἵνα μή τις ἀνάξιος εὑρεθῇ τῆς ὑποδοχῆς τῶν θείων μυστηρίων· ἀλλὰ καθὼς λέγει Ἀπόστολος Παῦλος, δοκιμαζέτω ἕκαστος ἑαυτὸν, ἵνα μὴ εἰς κρίμα ἑαυτῷ γένηται, καὶ εἰς προσ-
B θήκην ἁμαρτίας. ὁ γὰρ ἐσθίων, καὶ πίνων ἀναξίως, κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει, καὶ πίνει, ὡς γέγραπται· ὁ οὐρανὸς γὰρ, καὶ ἡ γῆ, καὶ ἡ θάλασσα, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς τρέμουσι, καὶ ὑποχωροῦσι, καὶ σὺ ἀναιδῶς προσέρχῃ. οἱ καθαροὶ ἄγγελοι μετὰ τρόμου λειτουργοῦσι, καὶ πρόσωπα καλύπτοντες οὐ τολμῶσιν ἀναβλέψαι, καὶ σὺ ἀκάθαρτος ὢν, καὶ ἀμετανόητος ἀναισχυντῆς,
C καὶ οὐ φρίττεις; ἀνθρώπους μὲν πείθεις, ἀλλὰ τί πρὸς τὸν ἐτάζοντα τὰς καρδίας ἐρεῖς; ὑποχώρησον οὖν ἀδελφὲ, καὶ κλαῦσον, καὶ ἀπόπλυνόν σου τὸ σκεῦος, ὃ κατερρύπωσας τῇ ἁμαρτίᾳ, καὶ σύνθου μηκέτι ἁμαρτάνειν, καὶ ἰαθήσῃ. Ὁ Θεὸς γὰρ θεός ἐστι τῶν μετανοούντων.

Τὰς τῶν ἁγίων ἐπιτελοῦντες μνήμην μνημονεύετε καὶ τῶν ἐν ἀδυναμίᾳ, χηρῶν, ὀρφανῶν,
D ξένων, πτωχῶν, ἀναπήρων, χωλῶν, τυφλῶν, καθὼς ὁ Κύριος ἡμῶν ἐνετείλατο, καὶ μακάριος ἔσῃ, ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναί σοι, ἀνταποδοθήσεται γάρ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων. Ἑορτὴ καλὴ, καὶ θεάρεστος μετάνοια μετὰ δακρύων. Ἑορτὴ, ἔνθα ὁ Κύριος συνεόρτασε. Θεὸς ὢν ἐπτώχευσε, τὰς ἑορτὰς τοῦ Κυρίου τιμᾶτε, σπουδαίως συντρέχετε ἑορτάζοντες μὴ πανηγυρι-
E κῶς, ἀλλὰ θεϊκῶς, μὴ κοσμικῶς, ἀλλ' ὑπερκοσμίως, μὴ ἐθνικῶς, ἀλλὰ χριστιανικῶς, μὴ πρόθυρα στεφανώσωμεν, μὴ χοροὺς συστησώμεθα, μὴ ἀγορὰς κοσμήσωμεν, μὴ τὰ αὐλοῖς καὶ κιθάραις τὴν ἀκοὴν ἐκθηλύνωμεν, μὴ ἱμάτια μαλακὰ περιβαλώμεθα, μὴ χρυσῷ περιλάμψεσιν, ὡς ὁ δεσπότης ἐνετείλατο, ὅλως μὴ ἔχειν χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας, μὴ κώμοις, καὶ μέθαις, μὴ ἕνε-
F κεν βρώματος κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ· μὴ ζημιωθῇς τὴν ἁγίαν λειτουργίαν διὰ τὴν ἀπλήρωτον κοιλίαν ἐν τῷ μαγειρείῳ ἀσχολούμενος. οὐ γὰρ οἶδας εἰ ἀξιωθῇς ἰδεῖν ἄλλην λειτουργίαν. ἀλλὰ ταῦτα παρῶμεν ἐκείνοις, ὧν ὁ Θεὸς ἡ κοιλία, καὶ ἡ δόξα.

A

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ
ΠΕΡΙ ΑΓΑΠΗΣ.

ΚΑλῶς εἶπεν ὁ Κύριος, ὅτι τὸ φορτίον μου ἐστὶν ἐλαφρόν. ποῖον γὰρ βάρος, ἢ ποῖος κόπος ἐστὶ τὸ ἀφεῖναι τῷ ἀδελφῷ τὰ παραπτώματα ἐλαφρὰ, καὶ μηδαμινὰ, καὶ συγχωρηθῆναι τὰ ἴδια, καὶ δικαιωθῆναι συντόμως; Οὐκ εἶπεν, ὅτι προσαγάγετέ μοι χρήματα, ἢ μόσχους, ἢ χιμάρους, ἢ νηστείαν, ἢ ἀγρυπνίαν, ἵνα εἴπῃς, οὐκ ἔχω, οὐ δύναμαι, ἀλλ' ὅ ἐστιν ἐλαφρὸν, καὶ εὔκολον, καὶ σύντομον, τοῦτο προσέταξε λέγων· σὺ συγχώρησον τῷ ἀδελφῷ σου τὰ παραπτώματα, κἀγὼ συγχωρῶ τὰ σά. σὺ μικρὰ συγχωρεῖς πταίσματα, ἴσως ὀβολοὺς ὀλίγους, ἢ καὶ τρία δηνάρια, ἐγὼ δὲ τὰ μυρία τάλαντά σοι χαρίζομαι. καὶ σὺ μὲν μόνον συγχωρεῖς τίποτε μὴ χαριζόμενος, ἐγὼ δὲ καὶ τὴν ἄφεσίν σοι παρέχω, καὶ τὴν ἴασιν, καὶ τὴν βασιλείαν χαρίζομαι, καὶ τὸ δῶρόν σου τότε προσδέχομαι, ὅταν διαλλαγῇς τῷ ἐχθραίνοντί σοι, ὅταν μὴ ἔχῃς ἔχθραν κατά τινος, ὅταν ὁ ἥλιος μὴ δύσῃ ἐπὶ τῷ παροργισμῷ σου. ὅταν πρὸς πάντας εἰρήνην, καὶ ἀγάπην ἔχῃς, τότε ἡ προσευχή σου εὐπρόσδεκτος, καὶ ἡ προσφορά σου εὐάρεστος, καὶ ὁ οἶκος εὐλογημένος, καὶ σὺ μακάριος. Ἐὰν δὲ σὺ τῷ ἀδελφῷ σου οὐ διαλλάσσῃ, πῶς παρ' ἐμοῦ συγχώρησιν ζητεῖς; τοὺς λόγους μου καταπατεῖς, καὶ συγχώρησιν προστάσσεις, ἐγὼ ὁ δεσπότης σου προστάσσω, καὶ οὐ προσέχεις, καὶ σὺ ὁ δοῦλος πῶς τολμᾷς προσφέρειν μοι προσευχὴν, ἢ θυσίαν, ἢ ἀπαρχὰς, ἔχων ἔχθραν κατά τινος; Ὥσπερ γὰρ σὺ στρέφεις ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ σου τὸ πρόσωπον, οὕτως κἀγὼ ἀπὸ τῆς προσευχῆς σου, καὶ τοῦ δώρου σου ἀποστρέψω τοὺς ὀφθαλμούς μου.

Πάλιν δὲ παρακαλῶ ἀδελφοὶ, ἐπειδὴ ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστὶ, καὶ τὰ χωρὶς ἀγάπης γινόμενα οὐκ εὐδοκεῖ ἐν αὐτοῖς, πῶς ἄρα προσδέξηται ὁ Θεὸς φονέως προσευχὴν, ἢ δῶρα, ἢ ἀπαρχὰς, ἢ καρποφορίαν, ἐὰν μὴ πρότερον μετανοήσῃ κατὰ τὸν λόγον. ἀλλὰ καὶ πάντως ἐρεῖς μοι· ἐγὼ φονεὺς οὐκ εἰμί. Ἐγὼ δέ σοι ἀποδείξω, ὅτι φονεὺς οὐκ εἶ, μᾶλλον δὲ Ἰωάννης ὁ Θεολόγος ἐλέγξῃ σε λέγων· πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἀνθρωποκτόνος ἐστί. λοιπὸν οὖν ἀγαπητοί μου ἀδελφοὶ μηδὲν προτιμήσωμεν, ἢ σπουδά-

EJUSDEM
DE CARITATE.

BEne ait Dominus: *Quoniam onus meum leve eſt*. Quale enim pondus eſt, quiſve labor, remittere fratri ſuo offenſiones, leves ſane, & Matth. 11.
B prorſus nihili, & de proprio concedere ac condonare, & ſimul quamcitiſſime juſtificari? Non dixit: adducite mihi opes, aut vitulos, aut hœdos, aut jejunium, aut vigiliam, ut dicere queas, non habeo, non poſſum: ſed quod leve eſt, ac facile, & compendioſum, hoc præcepit, dicens: Et tu ignoſce fratri tuo errata ſua, & ego Matth. 6.
C tibi ignoſco tua: tu exigua delicta, ac debita remittis, forte obolos pauculos, aut tres denarios: ego autem ſexcenta talenta tibi remitto. Ac tu quidem tantummodo condonas aliquid, nihil de tuo largiens: ego vero & remiſſionem tibi præbeo, & ſanitatem, & regnum largior; ac tum demum tuum ipſe munus accipio, quando tu reconciliatus fueris inimico, quando non foveris inimicitiam adverſus aliquem, quan-
D do Sol non occiderit ſuper iracundiam tuam, quando cum omnibus caritatem & pacem habueris; tunc oratio tua accepta, oblatioque tua beneplacita erit, domus benedicta, & tu beatus. Si autem fratri tuo non fueris reconciliatus, quo pacto a me indulgentiam remiſſionemque depoſces? Sermones meos peſſumdas, & veniam
E imperas? At ego qui tuus ſum Dominus, impero, & non attendis: & tu, qui ſervus es, quomodo audes offerre mihi orationes, ſacrificia, atque primitias, inimicitias adverſus aliquem fovens? Quemadmodum enim tu faciem a fratre tuo avertis; ita & ego ab oratione tua, ac donis tuis avertam oculos meos.

Rurſus autem obſecro, fratres,
F quum Deus ſit caritas, & quæ abſque caritate fiunt, non placeant Deo: quomodo ergo ſuſcipiat Deus orationem, aut dona, aut primitias, aut fructuum oblationem ab homicida; niſi illum prius, ut ratio poſtulat, rite pœniteat? At dices: homicida non ſum. Ego vero te homicidam non oſtendero, ſed potius Johannes Theologus te coarguet, quum ait: *Omnis qui odit fratrem ſuum, homicida eſt.* Joan. 3.
Reliquum eſt igitur, fratres cariſſimi, ut

ut nihil prius antiquiuſque caritatis poſſeſſione habeamus, nihilque ſit nobis adverſus aliquem, neque malum pro malo cuiquam reddamus, nec Sol occidat ſuper iracundiam noſtram; ſed remittamus debitoribus omnia, ac caritatem nobis comparemus, quæ multitudinem peccatorum operit. Quid enim profuerit, filii, cuncta poſſidere, vivifica autem ac ſalvante caritate deſtitui? Quemadmodum enim ſi quis prandium magnificum inſtruxerit, ut Regem, ac Principes, ad hoc invitet, & ne quid omittatur, opulenter admodum quævis præpararit, deſit autem ſal; poterit ne aliquem recreare prandium ejuſmodi? Nequaquam ſane: quin etiam damno talis ſibi interim fuerit, oleumque ac operam perdiderit, & ignominiæ notam ſibi apud eos, quos invitaverat, inuſſerit. Sic quoque hic, quid commodi in ſe habet labor vanus abſque caritate? ſine qua quodcumque opus, & quævis actio polluitur, licet etiam quis ſibi virginitatem vendicet, licet jejunet, licet vigilet, ſive hoſpitio pauperes ſuſcipiat, ſive etiam dona videatur offerre, vel primitias, vel fructuum oblationes, aut Eccleſias fabricet, aliudve citra caritatem præſtiterit; omnia illa pro nihilo reputabuntur apud Deum, quum in iis, hac ſecluſa, neutiquam ſibi complaceat Dominus. De quo & Apoſtolum audi:
Cor. 13. *Si linguis*, inquit, *Angelorum loquar & hominum, ſi habuero prophetiam, & noverim myſteria omnia, & ſi habuero omnem intelligentiam, ita ut montes transferam, caritatem autem non habeam, nihil mihi prodeſt*. Nam qui inimicitias fovet adverſus fratrem, & videtur ſibi aliquid offerre Deo, tanquam immolans canes, & ut merces ſcorti æſtimabitur. Cave
Petr. 4. igitur, ne quid abſque caritate unquam feceris, quoniam *caritas multitudinem peccatorum operit*. O quale bonum deſpicimus! O quantis bonis, quantoque gaudio deſtituimur, caritatis expertes! Hanc Judas ſpernens, ex medio Apoſtolorum choro diſceſſit, lucem veram, ſuum ipſum Præceptorem deſerens, & proprios fratres odio habens, in tenebris ambulavit. Quamobrem & Princeps Apoſtolo-
Act. 1. rum Petrus ait: *Prævaricatus eſt Iudas, ab-*
Joan. 2. *iens in locum ſuum*. Et rurſus Johannes Theologus: *Qui odit fratrem ſuum*, inquit, *in tenebris eſt, in tenebris ambulat, & neſcit quo vadat, quia tenebræ obcæcarunt oculos ejus*.

Sed ſi dixeris: tametſi ego fratrem meum non diligam, Deum tamen

A σπουδάσωμεν κτήσασθαι πλέον τῆς ἀγάπης, μηδεὶς ἐχέτω κατά τινος, μηδεὶς κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινὶ ἀποδῷ. Ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ τῷ παροργισμῷ ἡμῶν, ἀλλὰ ἀφῶμεν τοῖς ὀφειλέταις πάντα, καὶ τὴν ἀγάπην ἐπισπασώμεθα. Αὕτη γὰρ καλύπτει πλῆθος ἁμαρτιῶν. Τί γὰρ τὸ ὄφελος τέκνα, ἐάν τις πάντα ἔχῃ, τὴν δὲ σώζουσαν ἀγάπην μὴ ἔχει. Ὥσπερ
B γάρ τις ἄριστον ποιήσει μέγα, ἵνα καλέσῃ βασιλέα, καὶ ἄρχοντας, καὶ πάντα ἑτοιμάσῃ πλουσίως, ἵνα μηδὲν αὐτῷ λείπῃ, ἅλας δὲ οὐκ ἔχει, μὴ δύναται βρωθῆναι τὸ ἄριστον ἐκεῖνο; οὐ πάντως. ἀλλὰ καὶ τὴν ἔξοδον ἐζημιώθη, καὶ τοὺς κόπους ἀπώλεσε, καὶ ὕβριν ἑαυτῷ προσήγαγε παρὰ τῶν κεκλημένων ὑπ᾽ αὐτοῦ. Οὕτως οὖν καὶ ἐνταῦθα. Τί τὸ ὄφελος εἰς ἀνέμους
C κοπιᾷν χωρὶς ἀγάπης; Χωρὶς γὰρ αὐτῆς πᾶν ἔργον, καὶ πᾶσα πρᾶξις ἀκάθαρτος, κἂν παρθενίαν κέκτηταί τις, κἂν νηστεύει, κἂν ἀγρυπνεῖ. εἴτε προσδέχεται, εἴτε δοχὴν ποιεῖ πτωχοῖς, κἂν δῶρα προσφέρειν δοκεῖ, ἢ ἀπαρχὰς, ἢ καρποφορίας, κἂν ἐκκλησίας κτίζει, εἴτε ἄλλο τι πράττει χωρὶς ἀγάπης, πάντα ἐκεῖνα εἰς οὐδὲν λογισθήσονται παρὰ τῷ Θεῷ. Οὐδὲν γὰρ εὐδοκεῖ Κύριος ἐν αὐτοῖς. Καὶ
D ἄκουε τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος. ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀγγέλων λαλῶ, καὶ τῶν ἀνθρώπων, ἐὰν ἔχω προφητείαν, καὶ ἴδω τὰ μυστήρια πάντα, καὶ ἔχω πᾶσαν τὴν γνῶσιν, ὥστε ὄρη μεθιστᾷν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθὲν ὠφελοῦμαι. Ὁ γὰρ ἔχων ἔχθραν κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ δοκῶν προσφέρειν τι τῷ Θεῷ, ὡς ὁ θύων κύνα, καὶ ὡς μίσθωμα πόρνης λογισθήσεται. Μὴ οὖν βουλη-
E θῇς χωρὶς ἀγάπης ποιεῖν τίποτε, ὅτι ἡ ἀγάπη καλύπτει πλῆθος ἁμαρτιῶν. Ὢ ποίου ἀγαθοῦ καταφρονοῦμεν. ὢ πόσον ἀγαθῶν στερούμεθα, καὶ πόσης χαρᾶς μὴ κτησάμενοι τὴν ἀγάπην. Ταύτην ὁ Ἰούδας μὴ θελήσας κτήσασθαι, ἐκ μέσου τοῦ χοροῦ τῶν Ἀποστόλων ἐξῆλθε καταλιπὼν τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν τὸν ἑαυτοῦ διδάσκαλον, καὶ τοὺς ἰδίους ἀδελφοὺς μισήσας, ἐν τῷ σκότει ἐπορεύθη. διὸ καὶ
F ὁ κορυφαῖος Πέτρος ἔλεγε· παρέβη Ἰούδας πορευθεὶς εἰς τὸν ἴδιον τόπον. Καὶ πάλιν Ἰωάννης ὁ θεολόγος· ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶ, καὶ ἐν τῷ σκότει περιπατεῖ, καὶ οὐκ οἶδε ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.

Ἐὰν δὲ εἴπῃς, ὅτι κἂν τὸν ἀδελφόν μου οὐκ ἀγαπῶ, ἀλλὰ τὸν Θεὸν ἀγαπῶ, ἐλέγχει σε ὁ αὐτὸς λέγων· ἐάν τις εἴπῃ, ὅτι ἀγαπῶ τὸν

τὸν Θεὸν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισεῖ, ψεύστης ἐστίν· ὁ γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ὃν ἑώρακε, τὸν Θεὸν, ὃν οὐχ ἑώρακε, πῶς δύναται ἀγαπᾷν; Ὁ οὖν ἔχων μετὰ τὸν ἀδελφὸν ἀγάπην, καὶ μὴ ἔχων ἔχθραν κατά τινος· ὁ πληρῶν τὸν λόγον τοῦ Ἀποστόλου· ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ τῷ παροργισμῷ ὑμῶν, οὗτος ἀληθῶς ἀγαπᾷ τὸν Θεὸν, οὗτος μαθητής ἐστι τοῦ Χριστοῦ εἰπόντος, ὅτι ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες, ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε μετ' ἀλλήλων. Φανερὸν οὖν ἐστιν, ὅτι οἱ Χριστοῦ μαθηταὶ ἐκεῖθεν γνωρίζονται ἐκ τῆς ἀληθινῆς ἀγάπης· ὁ δὲ ἔχων μῖσος κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ δοκεῖ ἀγαπᾷν τὸν Χριστὸν, ψεύστης ἐστὶ, καὶ φρεναπατᾷ ἑαυτόν. Λέγει γὰρ ὁ Ἀπόστολος Ἰωάννης, ὅτι ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν τὸν Θεὸν, ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Καὶ πάλιν ὁ Κύριος. ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. Καὶ ἐπήγαγε θέλων δεῖξαι τὴν δύναμιν τῆς ἀγάπης λέγων· ἐν ταύταις δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος, καὶ οἱ προφῆται κρέμανται. Ὢ θαύματος ἐξαισίου· ὅτι ὁ ἔχων τὴν ἀνυπόκριτον ἀγάπην, ὅλον τὸν νόμον πληροῖ· πλήρωμα γὰρ νόμου ἡ ἀγάπη, ὡς φησιν ὁ Ἀπόστολος. Ὢ δύναμις ἀγάπης ἀνείκαστος, ὢ δύναμις ἀγάπης ἀμέτρητος. Οὐδὲν τῆς ἀγάπης τιμιώτερον, οὔτε ἐν οὐρανῷ, οὔτε ἐπὶ τῆς γῆς. Διὰ τοῦτο Παῦλος ὁ Ἀπόστολος μαθὼν, ὅτι οὐδέν ἐστι τῆς ἀγάπης ἀντάξιον, ἔγραψε, καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης λέγων· ἀδελφοὶ μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀλλήλους ἀγαπᾷν, καὶ τὰς ψυχὰς ὑπὲρ ἀλλήλων θεῖναι. αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ἀγάπη τὸ κεφάλαιον πάντων τῶν ἀρετῶν. Ἡ ἀγάπη τὸ πλήρωμα τοῦ νόμου. Ἀγάπη ἡ ἀπλανὴς σωτηρία· αὕτη ἐξ ἀρχῆς ἐνοίκησεν ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ Ἄβελ. αὕτη τοῦ Νῶε κυβερνήτης γέγονεν, αὕτη τοῖς πατριάρχαις συνήργησεν. αὕτη τὸν Μωϋσῆν διέσωσεν. αὕτη τὸν Δαβὶδ οἰκητήριον τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐποίησεν, αὕτη ἐν τοῖς προφήταις κατεσκήνωσεν, αὕτη τὸν Ἰὼβ ἐνίσχυσε· Καὶ τί οὐ λέγω τὰ μείζονα; Αὕτη τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν πρὸς ἡμᾶς κατήγαγε. Διὰ τῆς ἀγάπης ὁ ἄσαρκος σαρκοῦται, ὁ ἄχρονος ἐν χρόνῳ δι' ὑμᾶς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ υἱὸς ἀνθρώπου γίνεται· Διὰ τῆς ἀγάπης πάντα πρὸς σωτηρίαν οἰκοδομεῖται, ὁ θάνατος κατήργηται, ὁ ᾅδης κατεβλήθη, ὁ Ἀδὰμ ἀνακέκληται, καὶ Εὔα ἠλευθέρωται·

Διὰ

A men diligo; idem te redarguit, quum ait: *Si quis dixerit, quoniam diligo Deum, & fratrem ſuum oderit, mendax eſt: qui enim non diligit fratrem ſuum, quem videt, Deum, quem non videt, quomodo poteſt diligere?* Qui ergo caritatem cum proximo habet, non eſt ei inimicitia cum quoquam; quique implet dictum Apoſtoli: *Sol non occidat ſuper iracundiam veſtram,* B hic vere diligit Deum, hic diſcipulus eſt Chriſti, qui ait, *quia in hoc cognoſcent omnes, quod diſcipuli mei eſtis, ſi dilectionem habueritis ad invicem.* Perſpicuum eſt igitur, non aliunde, quam ex vera caritate diſcipulos Chriſti agnoſci. Qui autem odio habet fratrem, & videtur ſibi diligere Chriſtum, mendax eſt, & ſe C ipſum ſeducit; ait enim Johannes Apoſtolus: *quoniam hoc mandatum habemus ab ipſo, ut qui diligit Deum, diligat & fratrem ſuum.* Et iterum Dominus: *Diliges Dominum Deum tuum, & proximum tuum ſicut te ipſum:* volenſque vim caritatis demonſtrare, intulit, dicens: *In duobus hiſce mandatis tota lex pendet, & prophetæ.* O rem admirandam, & eximiam! quoniam qui D habet caritatem non fictam, totam legem implet: nam plenitudo legis eſt dilectio ſecundum Apoſtolum. O vis caritatis incomparabilis! O vis charitatis immenſa! Caritate nihil præſtabilius, neque in cælo, neque in terra. Idcirco Paulus, quum didiciſſet caritate dignius non eſſe quidpiam, in fines orbis terrarum ſcripſit, & miſit, dicens: *Fratres, nemini aliquid debeatis,* E *niſi ut diligatis invicem, & animas veſtras pro invicem ponatis.* In hoc ſiquidem conſiſtit caritas caput omnium virtutum. Caritas plenitudo legis, Caritas ſalus expers erroris. Hæc ab initio in corde Abel habitavit. Hæc ipſius Noe gubernatrix fuit: hæc Patriarchis eſt cooperata, hæc Moyſen præſervavit, hæc Davidem Spiritus Sancti domicilium effecit, F hæc in Prophetis tabernaculum collocavit, hæc Job confirmavit. Et cur non majora proferam? Hæc ipſum Filium Dei è cœlis ad nos deſcendere coëgit, qui præ nimia caritate quum carnis expers eſſet, carnem aſſumpſit: qui ſine tempore, in tempore propter nos: qui Filius Dei, filius hominis efficitur. Per caritatem cuncta ad ſalutem adminiſtrantur: mors deſtructa eſt, infernus evacuatus, Adam

ad

Joan. 4.
Epheſ. 4.
Joan. 13.
I. Joan. 4.
Matth. 22.
Ibid.
Rom. 13.

ad vitam revocatus, Eva libertate donata. Per caritatem unum Angelorum & hominum factum eſt ovile. Per caritatem maledictio ſublata eſt, & paradiſus apertus: vita manifeſtata: Regnumque cælorum adnunciatum: hæc Piſcatores ex piſcium captura hominum piſcatores effecit: hæc Martyribus in eorum certamine animum roburque præbuit: hæc civitates in ſolitudinibus conſtituit: hæc montes & ſpeluncas dulci pſalmorum concentu replevit: hæc homines Angelos effecit: hæc viros pariter ac mulieres arctam anguſtamque inire viam edocuit. Sed quouſque orationis meæ filum extendam, incomprehenſibilia proſequens? Quis omnes caritatis laudes perſequi poſſit? Et quidem nec Angelos pro dignitate id facere poſſe arbitror. O beata caritas, quæ cuncta bona ſubminiſtras. O caritas beata, quæ cunctos beatos demonſtras, qui te expetunt. Beatus, & ter beatus eſt homo ille revera, qui in corde puro, & conſcientia non ficta caritatem poſſidet.

Quum autem de caritate audis, cave mundanam, & carnalem ſuſpiceris, ac de ea quæ in cauponis ac ſympoſiis locum habet, quorum Deus venter eſt, & gloria; quorum caritas menſæ terminis circumſcribitur, quorum caritas inimicitia eſt adverſus Deum: huc amici vocantur & non hoſtes: hic pauperes non adſunt: hic riſus & plauſus manuum atque tumultus: hic temulentiæ, & infamiæ. De hac Apoſtolus ait: *Qui ſe mundi putat amicum, Dei inimicus conſtituitur*. De hac caritate, vel deceptione potius, & ut majus quidpiam dicam, quam Deus non adſpicit: Dicit enim Dominus, quod & gentes hoc ipſum faciunt. Si enim diligatis diligentes vos, quæ vobis gratia debetur? aut quam mercedem habetis? At nos non de hac loquimur, non hanc prædicamus, aut laude proſequimur; verum illam non fictam, illam culpa & reprehenſione omni vacantem, illam impollutam, illam incomparabilem: illam, inquam, quæ cuncta in ſe continet, & in omni opere bono nominatur, quam Dominus noſter oſtendit dicens: *ut quis animam ſuam ponat pro amicis ſuis*. Etenim Dominus ipſe docuit, & fecit, animamque ſuam pro nobis poſuit, non ſolum pro amicis, ſed & pro inimicis. *Sic enim Deus dilexit mundum, ut filium ſuum*

Jacob. 4.

Matth. 5.

Joan. 15.

I. *Joan.* 4.

A διὰ τῆς ἀγάπης μία ποίμνη γέγονεν ἀγγέλων, καὶ ἀνθρώπων. διὰ τῆς ἀγάπης ἡ κατάρα λέλυται, ὁ παράδεισος ἠνέῳκται, ἡ ζωὴ πεφανέρωται, ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἐπήγγελται. Αὕτη τοὺς ἁλιεῖς τῶν ἰχθύων σαγηνεύσασα, ἁλιεῖς τῶν ἀνθρώπων ἐποίησεν. Αὕτη τοῖς μάρτυσι συνήθλησε, καὶ ἐνίσχυσεν· αὕτη τὰς ἐρήμους πολιτείας ἀνέδειξεν. Αὕτη τὰ ὄρη καὶ τὰ σπήλαια ψαλ-
B μῳδίας ἐπλήρωσεν. Αὕτη τοὺς ἀνθρώπους ἀγγέλους ἀπειργάσατο· αὕτη ἐδίδαξεν ἄνδρας, καὶ γυναῖκας, τὴν στενὴν, καὶ τεθλιμμένην βαδίζειν ὁδόν. Ἀλλὰ μέχρι που στήσωμαι διώκων ἀκατάληπτα; Τίς ἱκανὸς πάντα διηγήσασθαι τὰ τῆς ἀγάπης κατορθώματα; Οἶμαι δὲ ὅτι οὐδὲ οἱ Ἄγγελοι κατ᾽ ἀξίαν διηγήσονται. Ὦ μακαρεία ἀγάπη, χορηγὲ πάντων τῶν ἀγαθῶν.
C Ὦ μακαρεία ἀγάπη, ἡ μακαρίους ἀποδεικνύουσα τοὺς ποθοῦντάς σε. Μακάριος ἄνθρωπος, καὶ τρισμακάριος ὄντως ὁ κτησάμενος τὴν ἀγάπην ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ συνειδήσεως.

Περὶ ἀγάπης δὲ ἀκούων μὴ τὴν κοσμικὴν, καὶ σαρκικὴν ὑπολάβῃς ἀγάπην, καὶ περὶ καπηλίων καὶ συμποσίων, ὧν ἡ κοιλία, καὶ ἡ δόξα θεός. ὧν ἡ ἀγάπη τῆς τραπέζης περιώρισται.
D ὧν ἡ ἀγάπη ἔχθρα εἰς θεόν· ἔνθα φίλους καλοῦσι, καὶ οὐκ ἐχθρούς, ἔνθα πτωχοὶ οὐ πάρεισιν, ἔνθα γέλοια, καὶ κρότοι χειρῶν, καὶ θόρυβοι, ἔνθα μέθαι, καὶ ἀτιμίαι· περὶ ἧς ὁ Ἀπόστολος ἔλεγεν. ὃς ἐὰν φίλος εἶναι δοκοῖ τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ θεοῦ καθίσταται. Περὶ ταύτης τῆς ἀγάπης, μᾶλλον δὲ τῆς ἀπάτης, καὶ ἵνα μὴ μεῖζον εἴπω ὅπου ὁ θεὸς οὐκ ἐπισ-
E κοπεῖ· ἔλεγεν γὰρ ὁ θεὸς, ὅτι οἱ ἐθνικοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν· ἐὰν γὰρ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστὶ, ἢ τίνα μισθὸν ἔχετε; ἡμεῖς δὲ οὐ περὶ τοιαύτης ἀγάπης λέγομεν, οὐ ταύτην καταγγέλλομεν, ἢ διώκομεν; ἀλλ᾽ ἐκείνην τὴν ἀνυπόκριτον, τὴν ἄμωμον, τὴν ἀμίαντον, τὴν ἀσύγκριτον, τὴν κατέχουσαν τὰ πάντα, καὶ εἰς πᾶν ἀγαθὸν ὀνομαζομένην, ἣν
F ὁ Κύριος ἡμῶν ἔδειξε λέγων, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ. Καὶ γὰρ αὐτὸς ὁ Κύριος ἐδίδαξε, καὶ ἐποίησε, καὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ ἡμῶν ἔθηκεν, οὐ μόνον ὑπὲρ φίλων, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν· οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν ἀγαπητὸν αὐτοῦ υἱὸν ἔδωκεν ὑπὲρ ἡμῶν. Διὰ τῆς ἀγάπης ταύτης, τὴν θείαν ἀγάπην ἔχων Παῦλος ὁ Ἀπόστολος ἔλεγεν· ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν

οὐκ

A οὐκ ἐργάζεται, οὐκ ἀποδίδει κακὸν ἀντὶ κακοῦ, οὐδὲ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας, ἀλλὰ πάντοτε μακροθυμεῖ, χρηστεύεται, οὐ ζηλοῖ, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακὸν, οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ δικαιοσύνῃ· πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει. ἡ τοιαύτη ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει· ταύτην ὁ ἔχων μακάριος, καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. B Ταύτην τὴν μακαρίαν ἀγάπην ὁ ἔχων οὐχ ὑπερηφανεῖ, οὐ φθονεῖ, οὐ μισεῖ τινά ποτε, οὐ παρορᾷ πένητα, οὐκ ἀποστρέφεται πτωχὸν, οὐ παραβλέπει ὀρφανὸν, οὐ χήραν, οὐ ξένον· Ταύτην ὁ ἔχων οὐ μόνον τοὺς ἀγαπῶντας αὐτὸν ἀγαπᾷ· τοῦτο γὰρ καὶ οἱ ἐθνικοὶ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς θλίβοντας. Ταύτην τὴν θείαν ἔχων ὁ Στέφανος ὁ πρωτομάρτυς ἀγάπην ὑπὲρ τῶν λιθαζόντων αὐτὸν παρεκάλει C λέγων. Κύριε μὴ στήσῃς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην. Πάλιν λέγω, καὶ λέγων οὐ παύσομαι. Μακάριος ἄνθρωπος ὁ πάντα περιφρονήσας τὰ γήϊνα, καὶ φθειρόμενα, καὶ τὴν ἀγάπην κτησάμενος· τούτου ὁ μισθὸς καθ' ἑκάστην ἡμέραν αὐξάνει· τοιούτου ὁ μισθὸς, καὶ ὁ στέφανος ἡτοίμασται, ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κεχάρισται. τοῦτον πάντες ἄγγελοι μακαρίζουσι, τοῦτον D ἐπαινοῦσι πᾶσαι αἱ τῶν οὐρανῶν δυνάμεις, τοῦτον μετὰ χαρᾶς ὑποδέξονται οἱ χοροὶ τῶν ἀρχαγγέλων· τούτῳ ἀνοιχθήσονται προθύμως αἱ πύλαι τῶν οὐρανῶν, καὶ μετὰ παῤῥησίας εἰσελεύσεται, καὶ ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ θεοῦ παραστήσεται, καὶ τῇ δεξιᾷ τοῦ θεοῦ στεφανωθήσεται, καὶ αὐτῷ συμβασιλεύσει εἰς τοὺς ἀπεράντους αἰῶνας· Τίς τούτου μακαριώτερος, τίς τούτου ὑψηλότερος, τίς E τούτου τιμιώτερος; Ἴδετε εἰς οἷον ὕψος ἀναφέρει ἡ ἀγάπη τοὺς ἔχοντας αὐτήν. Καλῶς εἶπεν ὁ Ἀπόστολος· μηδενὶ μηδὲν ὀφείλειν ἡμᾶς, εἰ μὴ τὸ ἀλλήλους ἀγαπᾷν· Ὁ θεὸς γὰρ ἀγάπη ἐστὶ, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐν τῷ θεῷ μένει, καὶ ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

A *ſuum daret dilectum pro nobis*. De hac caritate, Apoſtolus Paulus divinam in ſe caritatem poſſidens, dixit: *Caritas proximo ſuo malum non operatur, non reddit malum pro malo, nec maledictum pro maledicto ingerit; ſed ſemper eſt patiens, & benigna. Caritas non æmulatur, non irritatur, non cogitat malum, non gaudet ſuper iniquitate, congaudet autem veritati.* B *Omnia ſuffert, omnia credit, omnia ſperat, omnia ſuſtinet.* Hujuſmodi caritas nunquam excidit: qui hac eſt præditus, beatus eſt & in præſenti & in futuro ſeculo. Beata hac caritate ornatus, non inflatur, non invidet, neminem odio habet unquam, non pauperem faſtidit, non averſatur mendicum, non deſpicit orphanum, non viduam, non peregrinum. C Qui hanc habet, non modo diligentes ſe diligit: hoc enim & Ethnici agunt: verum etiam tribulantes ſe. Divina hac caritate amictus Protomartyr Stephanus, pro lapidantibus ſe obſecrabat, dicens, *Domine ne ſtatuas illis hoc peccatum*. Rurſus dico, & dicere non ceſſabo; Beatus homo, qui cunctas res terrenas, ac corruptioni ſubjectas contemnit, & caritatem poſ- D ſidet: hujus merces diebus ſingulis augetur. Hujus merces atque corona parata eſt, regnumque cælorum huic dono retribuitur: Hunc omnes Angeli beatum prædicant. Hunc univerſæ cælorum poteſtates collaudant. Hunc cum gaudio Angelorum chori ſuſcipient. Huic ultro cæleſtes portæ aperientur, quas etiam cum fiducia ingredietur, præ- E ſentandus coram throno Dei, & ad dexteram Dei coronandus, cum quo regnabit in ſecula ſempiterna. Quis hoc beatior? Quis hoc ſublimior? Quis hoc honorabilior? Cernitis, in quam altitudinem poſſeſſores ſuos caritas ſubvehit: Ut recte ab Apoſtolo dictum ſit: *Nemini aliquid nos debere, niſi hoc tantummodo, ut invicem diligamus. Deus enim Caritas eſt, & qui manet in caritate, in Deo manet, & Deus* F *in ipſo manet in ſecula. Amen.*

1. Cor. 13.

Act. 7.

1. Joan. 4.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ
ΠΕΡΙ ΨΑΛΜΟΥ

ΚΑΙ περὶ τῆς ἀγάπης ταῦτα, καὶ πλείονα τούτων· Ἡμεῖς δὲ πάλιν ἐπὶ τὸ προκείμενον ἐπανέλθωμεν· περὶ μετανοίας λαλοῦντες, καὶ περὶ τῆς μελλούσης κρίσεως· ταῦτα γὰρ ἀεὶ μελετᾷν ἀναγκαῖον, ὅτι ἡ ἡμέρα κυρίου ὡς

EJUSDEM
DE PSALMO.

ET hæc quidem, ac his plura de caritate: noſtrum porro erit ad inſtitutum reverti, & de pœnitentia ac futuro judicio ſermonem proſequi: iſta ſiquidem omni tempore nobis ſunt meditanda: *Quia dies Domini ſicut fur in*

1. Thes. 5.

in nocte, ita veniet. Propterea dies noctesque in ultimam illam horam mentis aciem intende: & in lege Domini meditare die ac nocte. Cum Deo multis, cum hominibus paucis loquere: Et, ſi manum operi admoveris, os pſallat, & mens oret. Pſalmus in ore tuo ſit aſſidue. Quoniam Deus quum nominatur, Dæmonas fugat, & pſaltem ſanctificat. Pſalmus tranquillitas eſt animæ, deſignator pacis. Pſalmus, amicitiæ conciliator, diſſidentium unio, inimicantium inter ſe fœdus ac pacificatio. Pſalmus Angelorum ad ſubveniendum inductio, præſidium timoris nocturni, requies a laboribus diurnis, infantium tutela, ornamentum ſenibus, majorum natu conſolatio, mulieribus aptiſſimum ornamentum. Hic ſolitudines inhabitat, conciones temperat, rudibus eſt inſtructio, proficientibus incrementum, perfectorum firmamentum, & vox Eccleſiæ. Hic feſta colluſtrat, hic dolorem ſecundum Deum operatur. Etenim pſalmus ex lapideo etiam corde lacrymas excutit. Pſalmus Angelorum opus eſt, celeſte munus atque adminiſtratio, incenſum ſpiritale. Pſalmus mentium illuminatio, ac corporum ſanctificatio. In hoc, fratres, nunquam exerceri deſiſtamus, & domi, & extra in viis, dormientes & excitati, loquentes nobis metipſis in pſalmis & hymnis, & canticis ſpiritalibus. Pſalmus piorum gaudium: hic otioſum eloquium exterminat, riſum reprimit, judicium ſuggerit, animam in Dei laudem excitat, cum Angelis choros agit. Ubi pſalmus adeſt cum compunctione, ibi & Deus una cum Angelis. At ubi cantiones diabolicæ ſunt, ibi ira Dei, & væ, remuneratio riſus. Ubi ſacri libri adſunt & lectiones, ibi juſtorum eſt lætitia, & auſcultantium ſalus. Ubi autem citharæ, atque tripudia perſtrepunt; ibi virorum pariter ac mulierum ſunt tenebræ, diabolique feſtum celebratur. O ſubdola diaboli vafrities atque inventum! Quomodo technis ſuis ac dolis unumquemque ſupplantat, fallitque; homines ad mala tanquam ad bona facienda inducens. Hodierno die, ſicut apparet, pſallunt: craſtino autem ſtudioſe choreas ducunt: hodie Chriſtiani, & cras ethnici, hodie bonæ famæ, ac celebres; &

Matth. 6. Luc. 16.

cras gentiles. Hodie Chriſti ſervi, & cras apoſtatæ a Deo. Nolite ſeduci: nullus ſervus poteſt duobus Dominis ſervire, ſicut

A ὡς κλέπτης ἐν νυκτὶ, οὕτως ἔρχεται. Διὰ τοῦτο οὖν νυκτὸς, καὶ ἡμέρας πρὸς τὴν ἐσχάτην ὥραν ἀπόβλεπε, καὶ ἐν τῷ νόμῳ Κυρίου μελέτα ἡμέρας, καὶ νυκτός· λάλει Θεῷ πολλὰ, καὶ τοῖς ἀνθρώποις ὀλίγα, κἂν εἰς ἔργα τὴν χεῖρα ἐκτείνῃς, τὸ στόμα ψαλλέτω, καὶ ὁ νοῦς προσευχέσθω· ὁ ψαλμὸς ἐπὶ τοῦ στόματος ἔστω ἀδιαλείπτως· Θεὸς γὰρ ὀνομαζόμενος φυγαδεύει

B τοὺς δαίμονας, ἁγιάζει τὸν ψαλμῳδόν· ψαλμὸς γαλήνη ψυχῆς, βραβευτὴς εἰρήνης· ψαλμὸς φιλίας συναγωγὸς, ἕνωσις διεστώτων, ἐχθραινόντων διαλλακτήριον· ψαλμὸς τῆς τῶν ἀγγέλων βοηθείας ἐπαγωγή· ὅπλον ἐν φόβοις νυκτερινὸν, ἀνάπαυσις κόπων ἡμερινῶν· νηπίοις ἀσφάλεια· γέρουσιν ἐγκαλλώπισμα, πρεσβυτέρων παρηγορία, γυναιξὶ κόσμος ἁρμοδιώτατος,

C ἐρήμους οἰκίζει, τὰς ἀγορὰς σωφρονίζει, εἰσαγομένοις στοιχείωσις, προκοπτόντων αὔξησις, τελειουμένων στήριγμα, ἐκκλησίας φωνή. Οὗτος τὰς ἑορτὰς φαιδρύνει. οὗτος τὴν κατὰ Θεὸν λύπην δημιουργεῖ. ψαλμὸς γὰρ καὶ ἐκ λιθίνης καρδίας δάκρυον ἐκκαλεῖται. ψαλμὸς τὸ τῶν ἀγγέλων ἔργον, τὸ οὐράνιον πολίτευμα, τὸ πνευματικὸν θυμίαμα· ψαλμὸς φωτισμὸς ψυχῶν, σωμά-

D των ἁγιασμός. τοῦτον, ἀδελφοὶ, πάντοτε μὴ παυσώμεθα μελετῶντες καὶ κατ' οἴκους, καὶ κατὰ τὰς ὁδοὺς, καὶ κοιμώμενοι, καὶ ἀνιστάμενοι, λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλμοῖς, καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς. ψαλμὸς ἡ χαρὰ τῶν φιλοθέων οὗτος τὴν ἀργολογίαν ἐξορίζει, τὸν γέλωτα καταπαύει, τὴν κρίσιν ὑπομιμνήσκει, τὴν ψυχὴν διεγείρει πρὸς Θεὸν, τοῖς ἀγγέλοις συγχορεύει.

E ὅπου ψαλμὸς μετὰ κατανύξεως, ἐκεῖ καὶ ὁ Θεὸς μετὰ τῶν ἀγγέλων· ὅπου δὲ τοῦ διαβόλου ᾄσματα, ἐκεῖ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ, καὶ οὐαὶ ἀντιμισθία τοῦ γέλωτος. ὅπου ἱεραὶ βίβλοι, καὶ ἀναγνώσματα, ἐκεῖ εὐφροσύνη δικαίων, καὶ σωτηρία τῶν ἀκροατῶν· ὅπου δὲ κιθάραι, καὶ χοροὶ, ἐκεῖ σκοτισμὸς ἀνδρῶν, καὶ γυναικῶν, καὶ τοῦ διαβόλου ἑορτή. Ὢ τῆς κακῆς πανουργίας, καὶ ἐπινοίας

F τοῦ διαβόλου. Πῶς διὰ τέχνης ἕκαστον ὑποσκελίζει, καὶ ἀπατᾷ, καὶ πείθει ποιεῖν κακὰ, ὡς καλά. σήμερον τὸ δοκεῖν ψάλλουσι, καὶ αὔριον μετὰ σπουδῆς χορεύουσι, σήμερον χριστιανοὶ, καὶ αὔριον ἐθνικοὶ, σήμερον εὐκλεεῖς, καὶ αὔριον ἔλληνες· σήμερον δοῦλοι Χριστοῦ, καὶ αὔριον ἀποστάται Θεοῦ. Μὴ πλανᾶσθε· οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν, καθὼς γέγραπται· οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν, καὶ τῷ διαβόλῳ συγχορεύειν.

ὡς

ὡς γνήσιοι δοῦλοι Χριστοῦ αὐτῷ δουλεύσωμεν, αὐτῷ προσκυνήσωμεν, αὐτῷ προσκαρτερήσωμεν, αὐτῷ παραμείνωμεν ἕως ἐσχάτης ἀναπνοῆς, καὶ μὴ πειθώμεθα τῷ δράκοντι. ὡς λέων γὰρ ὠρυόμενος περιπατεῖ ζητῶν τίνα καταπίει, τίνα ἀπατήσει. ᾧ ἀντίστητε στερεοὶ ὡς Χριστοῦ στρατιῶται, δουλεύοντες αὐτῷ, καὶ παραμένοντες· μὴ σήμερον ψάλλῃς, καὶ αὔριον χορεύῃς· μὴ σήμερον μετανοήσῃς ἐπὶ ταῖς ἁμαρτίαις σου, καὶ αὔριον ὀρχήσῃ ἐπ' ἀπωλείᾳ σου· μὴ σήμερον ἀναγνώσῃς, καὶ αὔριον κιθαρίσῃς· μὴ σήμερον ἐγκρατεύσῃς, καὶ αὔριον προσέλθῃς περιφερόμενος, καὶ καταγελώμενος ὑπὸ πάντων· Μὴ, ἀδελφοί, οὕτως ἀπολέσωμεν τὸν καιρὸν τῆς σωτηρίας ἡμῶν παίζοντες, καὶ παιζόμενοι. Γενοῦ ὡς καλὸς γεωργὸς ἐργαζόμενος, καὶ φυλάττων· μὴ περικακήσῃς, ἀδελφέ, τὰ ἐφόδια τῆς αἰωνίου ζωῆς, μὴ ἀπώσῃ τὴν ξηροφαγίαν, μὴ ἀποστῇς τῆς ἀγρυπνίας, μὴ ἀκηδιάσῃς τὴν χαμαικοιτίαν, μὴ ἐγκαταλίπῃς τὴν ψαλμῳδίαν. Ταῦτα γὰρ, καὶ τὰ ὅμοια τούτων εἰς ζωὴν, καὶ χαρὰν, καὶ εὐφροσύνην, καὶ ἀνάπαυσιν παραπέμπουσί σε, αἰώνιον. Ἀγάπησον σιωπὴν ἀπὸ κακῆς ὁμιλίας. αἱ τῶν βιωτικῶν ὁμιλίαι τὸν νοῦν ἀπὸ Θεοῦ χωρίζουσι.

A ſicut ſcriptum eſt. Non poteſtis Deo ſervire, & cum Diabolo choreas ducere. Quare ut veri & ingenui ſervi Chriſti, ipſi ſerviamus, ipſum adoremus, in ipſo perſeveremus, in ipſo ad ultimum uſque ſpiritum permaneamus. Caveamus locum aſſeſſumve præbere draconi, qui tanquam leo rugiens circuit quærens, quem devoret, quem dolo circumveniat; cui reſiſtite fortes, ſicut decet Chriſti milites, inſervientes ipſi, & cum ipſo per- *I. Petr. 5.*

B manentes. Noli hodie pſallere, & cras in tripudiis eſſe. Noli hodie pœnitentiam de peccatis tuis agere, & cras in perditionem animæ tuæ in choreis ſaltare. Cave hodie legas, & cras cithara laudes. Cave hodie jejuniis te maceres, ac temperans ſis, cras vero huc illucque animum circumagens oberres, ac cunctis ludibrio reddaris. Ne quæſo, fratres, ita tempus ſalutis noſtræ deperdamus, lu-

C dentes ac ludificati. Eſto boni agricolæ inſtar, operans, & conſervans. Ne, frater, præſidia vitæ æternæ abjicias. Ne ciborum ſiccitatem repellas. Cave a vigiliis ceſſes: cave tædio humi cubandi afficiaris. Cave pſalmodiam prætermittas. Quoniam hæc & his ſimilia, te in vitam, & gaudium, & lætitiam requiemque æternam promovebunt. Dilige ſilentium ab omni ſermone in-

D ordinato: mentem ſiquidem a Deo mundana colloquia alienant, ſeparantque.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ
ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ.

Μακάριον ὄντως μὴ ἁμαρτάνειν. ἁμαρτάνουσι δὲ μὴ ἀπογινώσκειν, ἀλλὰ πενθεῖν ἐφ' οἷς ἥμαρτον, ἵνα διὰ τοῦ πένθους πάλιν ἐπιτύχωσι τῆς μακαριότητος. καλὸν οὖν πάντοτε προσεύχεσθαι, καὶ μὴ ἐκκακεῖν ὥς φησιν ὁ κύριος· καὶ πάλιν ὁ ἀπόστολος· ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε, τουτέστιν ἐν νυκτὶ καὶ ἐν ἡμέρᾳ καὶ κατὰ πᾶσαν ὥραν· καὶ μὴ μόνον εἰσερχόμενος εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ τὰς λοιπὰς ὥρας ἀμεριμνήσεις· ἀλλ' εἴτε ἐργάζεις, εἴτε καθεύδεις, εἴτε ὁδοιπορεῖς, εἴτε ἐσθίεις, εἴτε πίνεις, εἴτε κατάκεισαι, μὴ ἐκκόψῃ τὴν προσευχήν σου. οὐ γὰρ οἶδας πότε ἔρχεται ὁ ἀπαιτῶν σου τὴν ψυχήν· μὴ ἀναμείνῃς κυριακὴν ἢ ἑορτὴν, ἢ τόπου διαφορὰς, ἀλλὰ καθὼς εἶπεν ὁ προφήτης Δαυΐδ, ἐν παντὶ τόπῳ τῆς δεσποτείας· εἴτε οὖν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τυγχάνεις· εἴτε ἐν τῷ οἴκῳ σου· εἴτε ἐν τῇ χώρᾳ· κἂν πρόβατα ποιμαίνεις, κἂν οἰκοδομὰς ποιεῖς, κἂν ἐν συμποσίοις εὑρεθῇς, τῆς προσευχῆς μὴ ἀποστῇς· καὶ ὅτε μὲν δύνασαι κλῖναι τὰ γόνατα· ὅτε

EJUSDEM
DE ORATIONE.

Vere beatum eſt non peccare; peccantes autem, non deſperare, ſed dolere de peccatis, ut ejuſmodi dolore rurſus beatitudine potiantur. Bonum igitur fue-

E rit ſemper orare & nunquam deficere, quemadmodum ait Dominus. Et rurſus Apoſtolus: *Sine intermiſſione orate*, hoc eſt, noctu, & diu, & quacumque hora; neque ſolum poſtquam Eccleſiam es ingreſſus, alias autem horas negligas: verum ſive opereris, ſive dormias, ſive iter facias, ſive comedas, ſive bibas, ſive decumbas, cave orationem tuam intermiſeris. Neſcis enim quando *Luc. 18.* *I. Theſſ. 5.*

F veniet qui animam tuam eſt repetiturus. Ne expectes diem Dominicum, aut feſtum, locive differentiam: Sed, ut inquit Propheta David: In omni loco dominationis. Sive igitur in Eccleſia fueris, ſive domi tuæ, ſive in agro: & ſi oves paſcas, & ſi ædificia conſtruas, & ſi in ſympoſio verſeris, ab oratione cave deſiſtas; Et quandocumque poteris, genua flecte; quando vero non potueris, mente Deum invo- *Pſal. 102.*

invoca, & veſpere, & mane, & meridie. Quod ſi orationem operi præmiſeris, & ſurgens e lecto, primorum motuum tuorum initia ab oratione duxeris; aditus peccato in animam non patebit. Oratio temperantiæ eſt cuſtodia, iracundiæ frænum, animi elati repreſſio, & ad modeſtiam revocatio, odii ob acceptas injurias purgatio, invidiæ deſtructio, impietatis correctio. Oratio, corporum robur, rei familiaris adminiſtratio, recta juris legumque conſtitutio, Regni potentia, trophæum belli, tutela pacis. Oratio virginitatis ſigillum eſt, fides nuptiarum, viatorum præſidium, dormientium cuſtos, evigilantium confidentia, agricolarum fertilitas, navigantium ſalus. Oratio reorum patrona, vinctorum relaxatio, mœrentium conſolatio, lætantium jucunditas, lugentium ſolamen, celebritas feſti natalitii, conjugum corona, morientium ſepultura. Oratio, cum Deo eſt colloquium, par cum Angelis honor, proborum promotio, ab improbis averſio, & peccantium emendatio. Oratio, Jonæ prophetæ balenam pro domo conceſſit. Ezechiam ex portis mortis ad vitam reduxit. Ipſiſque tribus pueris in Babylone flammam ignis in flatum roris convertit. Oratione, Elias cœlum clauſit, ne plueret annis tribus, & menſibus ſex. Videtis, fratres, quid quantumque valeat Oratio? Neque enim eſt alia in tota vita humana pretioſior Oratione poſſeſſio. Ab hac nunquam vos ſeparari patiamini: ab hac nunquam receſſeritis: verum, ſicut Dominus noſter ait: *Matth. 6.* oremus, ne in vanum fiat labor noſter. Quando autem ſteteritis orantes, remittite, ſi quid adverſus aliquem habueritis, ut & Pater veſter cæleſtis remittat delicta veſtra. Videte, dilecti, quoniam in vanum laboramus orantes, ſi habuerimus inimicitiam adverſus aliquem. Et iterum Dominus ait: *Matth. 5.* *Si obtuleris munus tuum ad Altare, & ibi recordatus fueris, quia habet quis aliquid adverſum te: relinque munus tuum ante Altare, & vade primum reconciliare fratri tuo, & tunc veniens offer munus tuum.* Perſpicuum eſt igitur, niſi hoc prius feceris, nihil eorum omnium, quæ obtuleris, gratum acceptumque fore: ſed ſi mandatum Domini compleveris, tunc audacter Dominum deprecare, dicens; remitte mihi, Domine, debita mea, ſicut ego remiſi fratri meo, præceptum tuum implens, ego quantumvis infirmus dimiſi. Cui reſpondebit humani generis amator: ſi dimiſe-

A ὅτε δὲ οὐ δύνασαι, παρακάλει κατὰ διάνοιαν. καὶ ἑσπέρας καὶ πρωῒ, καὶ μεσημβρίας. ἐὰν ἡ προσευχὴ προηγῆται τοῦ ἔργου. καὶ ἀνιστάμενος ἐκ τῆς κοίτης, τὰ πρῶτά σου σου κινήματα διὰ προσευχῆς γένονται· ἡ ἁμαρτία κατὰ τῆς ψυχῆς τὴν εἴσοδον οὐχ εὑρίσκει· προσευχὴ σωφροσύνης ἐστὶ φυλακτήριον, θυμοῦ παιδαγωγία, τύφου καταστολή· μνησικακίας καθάρσιον, φθόνου B καθαίρεσις, ἀσεβείας διόρθωσις· προσευχὴ σωμάτων ἰσχὺς, οἰκίας εὐθηνία· πόλεως εὐνομία· βασιλείας κράτος· πολέμου τρόπαιον· εἰρήνης ἀσφάλεια· προσευχὴ παρθενίας ἐστὶν σφραγὶς, γάμου πίστις· ὁδοιπόρων ὅπλον· κοιμωμένων φύλαξ, ἐγρηγορότων θάρσος, γεωργῶν εὐφορία, πλεόντων σωτηρία, προσευχὴ κρινομένων συνήγορος, δεδεμένων ἄνεσις, λυπουμένων παραμυ- C θία, χαιρομένων θυμηδία, πενθούντων παράκλησις, γενεθλίων ἑορτὴ, ὁμοζύγων στέφανος· ἀποθνησκόντων ἐντάφιον· προσευχὴ Θεῷ ὁμιλία· τῶν ἀγγέλων ὁμοτιμία· τῶν καλῶν προκοπή· τῶν κακῶν ἀποτροπή· τῶν ἁμαρτανομένων διόρθωσις· προσευχὴ τῷ μὲν Ἰωνᾷ τὸ κῆτος οἶκον ἐποίησε, τὸν δὲ Ἐζεκίαν ἐκ τῶν πυλῶν τοῦ θανάτου πρὸς ζωὴν ἐπανήγαγε· τοῖς δὲ παισὶν ἐν D Βαβυλῶνι εἰς πνεῦμα δρόσου τὴν φλόγα ἔστρεψεν· διὰ προσευχῆς Ἠλίας ἔδησεν τὸν οὐρανὸν τὸ μὴ βρέξαι ἐπὶ ἐνιαυτοὺς τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ· ἴδετε ἀδελφοὶ πόσα ἰσχύει ἡ προσευχή· οὐκ ἔστιν ἄλλο τιμιώτερον κτῆμα, ὡς τῆς προσευχῆς ἐν ὅλῃ ζωῇ τῶν ἀνθρώπων· ταύτης μηδέποτε χωρισθῆτε. ταύτης μηδέποτε ἀποσθῆτε· ἀλλὰ καθὼς εἶπεν ὁ κύριος ἡμῶν, προσευξώμεθα ἵνα μὴ εἰς κενὸν γένηται E ὁ κόπος ἡμῶν· ὅταν στήκετε προσευχόμενοι, ἀφίετε εἴ τι ἔχητε κατά τινος, ἵνα καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ἀφήσῃ τὰ παραπτώματα ὑμῶν· ὁρᾶτε ἀγαπητοὶ ὅτι εἰς κενὸν κοπιῶμεν προσευχόμενοι· ἐὰν ἔχωμεν ἔχθραν κατά τινος· καὶ πάλιν ὁ κύριος· ἐὰν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἐκεῖ μνησθῇς ὅτι ἔχει τὶς κατὰ σοῦ, ἄφες τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἀπελθὼν, πρῶτον διαλλάγηθι F τῷ ἀδελφῷ σου· καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου. λοιπὸν οὖν φανερόν ἐστιν, ὅτι ἐὰν μὴ τοῦτο πρῶτον ποιήσῃ, ἀπρόσδεκτα τυγχάνει πάντα ὅσα προσφέρεις· ἐὰν δὲ ποιήσῃς τὸ πρόσταγμα τοῦ δεσπότου, τότε μετὰ παῤῥησίας δεήθητι τοῦ κυρίου, λέγων· ἄφες μοι δέσποτα τὰ ὀφειλήματά μου, ὡς κἀγὼ ἀφῆκα τῷ ἀδελφῷ μου, τὴν ἐντολήν σου πληρώσας. ἐγὼ ἀσθενὴς ὢν ἀφῆκα· ἀποκριθήσεται γὰρ ὁ φιλάνθρωπος, ἐὰν

ἐὰν ἀφῆκας· ἀφίω κἀγώ. ἐὰν συνεχώρησας, συγχωρῶ κἀγὼ τὰ σά. ἐξουσίαν γὰρ ἔχω ἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς ἁμαρτίας· ἄφετε καὶ ἀφεθήσεται ὑμῖν· ἴδετε φιλανθρωπίαν Θεοῦ ἀνείκαστον. ἴδετε ἀγαθότητα Θεοῦ ἄμετρον· ἠκούσατε σύντομον σωτηρίαν τῶν ὑμετέρων ψυχῶν.

ΤΟΥ͂ ΑΥ̓ΤΟΥ͂

ΠΕΡΙ ΦΙΛΟΠΤΩΧΕΙΑΣ.

Δεῦτε λοιπὸν, ἀδελφοὶ, περιφρονήσωμεν τὰ πρόσκαιρα, καὶ φροντίσωμεν περὶ τῶν ἐπηγγελμένων ἡμῖν αἰωνίων ἀγαθῶν· σπουδάσωμεν πρὶν συσκοτάσειν, πρὶν λυθῆναι τὴν πανήγυριν· ποιήσωμεν ἑαυτοῖς φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας· κτησώμεθα μάρτυρας πολλοὺς πένητας· ἐξ αὐτῶν ἀγοράσωμεν ἔλαιον, καὶ προπέμψωμεν· αὐτοὶ γάρ εἰσιν οἱ τὸ ἔλαιον τῶν λαμπάδων πωλοῦντες· χῆραι, ὀρφανοὶ, ἀδύνατοι, ἀνάπειροι, χωλοὶ, τυφλοὶ, λεπροὶ, καὶ πάντες, οἱ ταῖς θύραις τῶν ἐκκλησιῶν προσκαθεζόμενοι πένητες. Τούτους περιποιησώμεθα· αὐτοὶ γὰρ ἡμῖν τὸν κριτὴν καταλλάττουσι· τοὺς μὲν ἐρχομένους πρὸς ἡμᾶς μὴ ἀποστρέψωμεν, ἀλλ' ἱλαρῶς ἀπαντήσωμεν, τοῖς δὲ μὴ ἰσχύουσιν ἐκπέμψωμεν. Τοῦτο τοῦ προτέρου μεῖζον. Ἕκαστος ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἐξεταζέσθω, μήποτε πτωχὸς, ἢ ξένος, καὶ ὁρῶν σπουδάσει λαβεῖν ἐν τῷ οἴκῳ, καὶ ἀναπαύσει. σπουδὴν ἐχέτω ἕκαστος πρὸς τὸ ἁρπάζειν τὸν πτωχὸν πρὸ πάντων τῶν βουλομένων ποιῆσαι. Καὶ γὰρ σὺν τῷ πτωχῷ συνέρχεται ὁ Χριστὸς, ἐν τῷ οἴκῳ, ὁ δι' ἡμᾶς πτωχεύσας· τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ Θεὸς, καὶ εἰ ὁ δεχόμενος προφήτην μισθὸν προφήτου λαμβάνει, ἄρα ὁ τὸν Χριστὸν αὐτὸν ὑποδεχόμενος, ποταπὸν μισθὸν λαμβάνει; Δῆλον, ὅτι τὰ γεγραμμένα, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδεν, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσεν, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη. ὁ εἰσάγων τὸν πένητα εἰς τὸν ἴδιον οἶκον, συνάγει τὸν Χριστὸν τὸν εἰπόντα· μακάριοι οἱ ἐλεήμονες. Ὁ ἐλεῶν πτωχὸν δανείζει Θεῷ τῷ εἰπόντι· ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. Ὁ τὸν ξένον ὑπὸ τὴν στέγην δεχόμενος, ὑποδέχεται τὸν Χριστὸν τὸν εἰπόντα, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλῖναι. Ταῦτα καὶ τὰ ὅμοια τούτων καρποὶ τῆς μετανοίας, καὶ στέφανος, καὶ καύχημα, καὶ δόξα τῶν Χριστιανῶν. Μὴ καυχάσθω ὁ σοφὸς ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ, ἢ ὁ δυνατὸς ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ· πᾶς δὲ ὁ καυχώμενος ἐν Κυρίῳ καυχάσθω· Καύ-

A miſeris, & ego dimitto; ſi ignoveris, & ego tua tibi ignoſco: etenim poteſtatem habeo in terris remittendi peccata. Remittite, & remittetur vobis. Videtis benignitatem Dei incomparabilem? Cernitis bonitatem Domini immenſam? Audiſtis breviter ſalutem animarum veſtrarum.

EJUSDEM

B

De Amore Pauperum.

Huc agite ergo, fratres, contemnamus hæc momentanea, omnemque cogitationem æternis illis bonis, nobis promiſſis, defixam habeamus. Studeamus hoc, priuſquam adveſperaſcat, noſtraque hæc panegyris ſolvatur. Faciamus nobis amicos ex mammona iniquitatis: pro teſtibus multos pauperes
C acquiramus, a quibus nobis oleum emamus, præmittamuſque: illi namque oleum pro lampadibus vendunt, quales ſunt viduæ, orphani, impotentes, debiles, claudi, cæci, leproſi, & quotquot præ foribus eccleſiarum conſident pauperes: hos foveamus juvemuſque; nam judicem ipſi nobis conciliant. Caveamuſque ne noſtrum ab iis vultum
D avertamus, qui nos adeunt; quin & hilares potius obviam illis occurramus: ad infirmos autem emittamus: quod priori majus erit. Unuſquiſque in Eccleſiis de pauperibus, atque peregrinis inquirat, offendenſque eos, ſuis excipere ſtudeat ædibus, & reficere. Ante omnes etiam alios cupidos, quiſque pauperes ſibi præripere ſtudeat. Etenim
E cum paupere domum una ingreditur Chriſtus, qui propter nos factus eſt pauper:
Talibus enim hoſtiis promeretur Deus. Quod Hebr. 13.
ſi, *qui prophetam accipit, mercedem prophetæ* Matth. 10.
accipiet: quam ergo mercedem accepturus eſt, Chriſtum ipſum ſuſcipiens? Perſpicuum
ſane id, quod ſcriptum eſt: *Quæ oculus non* I. Cor. 2.
vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis aſcenderunt. Qui pauperem ſuas in ædes induxerit, Chriſtum ipſum ſecum adduxit,
F qui ait: *Beati miſericordes*. Qui miſeretur pau- Matth. 5.
peris, Deo ipſi hoc totum ad uſuram tradit,
qui dixit: *Quod feciſtis uni ex minimis hiſce,* Matth. 25.
mihi feciſtis. Qui peregrinum ſuo ſub tecto excipit, Chriſtum ipſum ſuſcipit dicentem,
Filius autem hominis non habet ubi caput recli- Luc. 9.
net. Hæc & his ſimilia, pœnitentiæ ſunt fructus, corona, exultatio, ac Chriſtianorum gloria. Non glorietur ſapiens in ſapientia ſua, aut potens in potentia ſua, aut dives in divitiis ſuis: ſed quicumque gloriatur, in Domino glo-

glorietur. Gloria vero Chriſtianorum, Dei præceptum eſt. Gloria Chriſtianorum, Apoſtolorum, & Prophetarum doctrina. Gloria Chriſtianorum, humilitas animi eſt, ſpiritalis paupertas, atque obedientia. Gloria Chriſtianorum, pſalmodia cum compunctione. Gloria Chriſtianorum, pœnitentia cum lacrymis. Gloria Chriſtianorum, manſuetudo, & quies, omnibuſque ſe ſubmittere, ac reverentiam tribuere. Gloria Chriſtianorum, pedes fratrum lavare. Gloria Chriſtianorum eſt, dicere ſocio: peccavi tibi, ignoſce mihi. Gloria Chriſtianorum, advenarum & peregrinorum eſt receptio, atque compaſſio. Gloria Chriſtianorum, & ſalus eſt, ſemper menſa ſua pauperes, orphanos, advenaſque excipere: hanc etenim domum Chriſtus ſua nunquam præſentia deſtituet. Gloria Chriſtianorum eſt, non ſinere ſolem occidere ſuper iracundiam ſuam, neque inimicitia adverſus aliquem obdormiſcere. Gloria Chriſtianorum, atque corona eſt, tribulationes ſufferre, & non indignari: taliſque amicus reperietur illius, qui dixit: *Quoniam tribulatio veſtra convertetur in gaudium.* (*Joan. 6.*) Gloria Chriſtianorum eſt, eos qui in carcere ſunt viſitare, cujuſmodi ſunt, qui in ſpeluncis ac montibus terræque cavernis verſantur; ſicut verum decet diſcipulum illius, qui ait: *In carcere eram, & veniſtis ad me.* (*Matth. 25.*) Gloria Chriſtianorum eſt, ſemper meminiſſe Dei, magnique diei judicii. Et cur non majora affero? Gloria Chriſtianorum, & laus, ſaluſque, rectæ fidei confeſſio eſt, & non condeſcendere, aut ſuffragari contraria ſentientibus: verum ſervare mandatum & depoſitum immaculatum, irreprehenſibile, nullaque hæreſis fæce pollutum atque permixtum, uſque ad apparitionem Domini noſtri Jeſu Chriſti. Hunc ſiquidem videns Dominus, dicet: *Ecce verus Iſraelita,* (*Joan. 1.*) Chriſtianus, ſcilicet, *in quo dolus non eſt.* In his oportet nos gloriari, fratres, & non in curribus, & equis, potentiis, atque divitiis.

A Καύχημα δὲ Χριστιανῶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ. Καύχημα Χριστιανῶν αἱ τῶν Ἀποστόλων, καὶ προφητῶν διδασκαλίαι. Καύχημα Χριστιανῶν ταπεινοφροσύνη, πνευματικὴ πτωχεία, καὶ ὑπακοή. Καύχημα Χριστιανῶν ψαλμῳδία μετὰ κατανύξεως. Καύχημα Χριστιανῶν μετάνοια μετὰ δακρύων. Καύχημα Χριστιανῶν πρᾳότης μετὰ ἡσυχίας, καὶ τὸ πάντας ὑποκλίνειν, καὶ B προσκυνεῖν. Καύχημα Χριστιανῶν νίπτειν πόδας ἀδελφῶν. Καύχημα Χριστιανῶν τὸ λέγειν πρὸς τὸν ἕτερον αὐτοῦ, συγχώρησόν μοι, ἔπταισά σοι. Καύχημα Χριστιανῶν ξενοδοχεία, καὶ συμπάθεια. Καύχημα Χριστιανῶν, καὶ σωτηρία τὸ πάντοτε ἐν τῇ τραπέζῃ αὐτοῦ πτωχοὺς, καὶ ὀρφανοὺς, καὶ ξένους συνεσθίειν· τούτου γὰρ τοῦ οἴκου οὐδέποτε ὁ Χριστὸς ἀπολειφθήσεται. Καύχημα C Χριστιανῶν τὸ μὴ ἐπιδῦναι τὸν ἥλιον ἐπὶ τῷ παροργισμῷ αὐτοῦ, μηδὲ κοιμηθῆναι ἔχοντα κατά τινος. Καύχημα Χριστιανῶν, καὶ στέφανος ὑπομένειν τὰς θλίψεις, καὶ μὴ ἀγανακτεῖν· ὁ τοιοῦτος φίλος εὑρίσκεται τοῦ εἰπόντος, ὅτι ἡ θλίψις ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται. Καύχημα Χριστιανῶν τοὺς ἐν φυλακῇ ἐπισκέπτεσθαι, τουτέστι, τοὺς ἐν σπηλαίοις, καὶ ὄρεσι, καὶ ὀπαῖς D τῆς γῆς. ὡς μαθητὴς ἀληθινὸς τοῦ εἰπόντος· ἐν φυλακῇ ἤμην, καὶ ἤλθετε πρός με. Καύχημα Χριστιανῶν μνημονεύειν ἀεὶ τοῦ Θεοῦ, καὶ τῆς μεγάλης ἡμέρας τῆς κρίσεως. καὶ τί οὐ λέγω τὰ μείζονα; Καύχημα Χριστιανῶν, καὶ ἔπαινος, καὶ σωτηρία ἡ τῆς ὀρθῆς πίστεως ὁμολογία, καὶ τὸ μὴ συγκαταβαίνειν, καὶ φιλιάζειν τοῖς τὰ ἐναντία φρονοῦσιν, ἀλλὰ φυλάττειν τὴν E ἐντολὴν, καὶ τὴν παρακαταθήκην ἄσπιλον, ἀνεπίληπτον, καὶ ἀνεπίμικτον πάσης αἱρέσεως μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τοῦτον γὰρ ἰδὼν ὁ Κύριος λέγει· ἰδοὺ ἀληθῶς Ἰσραηλίτης, ἤγουν Χριστιανὸς, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστιν· ἐν τούτοις ὀφείλομεν ἐγκαυχᾶσθαι, ἀδελφοὶ, καὶ μὴ ἐν ἅρμασι, καὶ ἵπποις, καὶ δυναστείᾳ, καὶ πλούτῳ.

F

EJUSDEM
DE JEJUNIO.

ESto ſtudioſus paupertatis Chriſti, ut in cæleſti patria ejus divinitate diteris. Appete optimum jejunium, rem pretioſam atque ſpectabilem. Jejunium vehiculum eſt ad cælum. Jejunium prophetas ſuſcitat. Legislatores ſapientiam docet. Jeju-

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ
ΠΕΡΙ ΝΗΣΤΕΙΑΣ.

ΠΟθησον τὴν πτωχείαν τοῦ Χριστοῦ, ἵνα πλουτήσῃς ἐκεῖ τὴν αὐτοῦ θεότητα. Πόθησον τὴν καλλίστην νηστείαν, τὸ τίμιον, καὶ θεάρεστον πρᾶγμα. Νηστεία ὄχημα πρὸς οὐρανόν. Νηστεία προφήτας γεννᾷ, νομοθέτας σοφίζει. Νηστεία

Νηστεία ψυχῆς ἀγαθὸν φυλακτήριον, σώματος σύνοικος ἀσφαλής. Νηστεία ὅπλον ἀριστεῦσιν, ἀθληταῖς γυμνάσιον. Νηστεία πειρασμοὺς ἀποκρούεται, ἀλείφει πρὸς εὐσέβειαν, νήψεως σύνοικος, σωφροσύνης δημιουργός· Νηστεία ἐν πολέμοις ἀνδραγάθημα· νηστεία ἔσβεσε δύναμιν πυρός· νηστεία ἔφραξε στόματα λεόντων. Νηστεία προσευχὴν εἰς οὐρανὸν ἀναπέμπει. Νηστεία ὑγείας μήτηρ. Νηστεία νεότητος παιδαγωγία, πρεσβύταις κόσμησις, ἀγαθὴ συνοδοιπόρος ὁδοιπόροις. τοῦ νηστεύοντος σεμνὸν τὸ σῶμα, καὶ ἡ ψυχὴ τιμία. Νηστεία τὸν Λάζαρον εἰς κόλπους Ἀβραὰμ ἀνέπαυσεν. αὐτὴν οὖν ἡμεῖς ποθήσωμεν, ἵνα καὶ ἡμᾶς ὁ κόλπος τοῦ Ἀβραὰμ ὑποδέξηται. φύγωμεν τὴν τρυφὴν, καὶ τὴν πολύγελον μέθην τὴν μητέρα τῆς πορνείας. Μέθη Κύριον οὐχ ὑποδέχεται. Μέθη πνεῦμα ἅγιον ἀποδιώκει. Νηστεία πόλεως εὐνομία, ἀγορᾶς εὐπάθεια. Νηστεία οἴκων εἰρήνη. Νηστεία παρθενίας χορηγὸς, καὶ φυλακτήριον. Νηστεία μετανοίας ὁδός. Νηστεία δακρύων δημιουργός. Νηστεία οὐκ ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ. Μὴ οὖν περικακήσωμεν νηστεύοντες· ἄγγελοι γάρ εἰσιν οἱ καθ᾽ ἑκάστην ἐκκλησίαν τοὺς νηστεύοντας ἀπογραφόμενοι. Νηστεία μνησικακίαν οὐ παραδέχεται· οἱ γὰρ λύπας, καὶ μνησικακίας ἑαυτοῖς σωρεύοντες, κἂν δοκοῦσι προσεύχεσθαι, ἢ νηστεύειν, ὅμοιοί εἰσι τοῖς ὕδωρ ἀντλοῦσι καὶ εἰς πίθον τετριμμένον βάλλουσιν· οὐ προσδέχεται Κύριος προσευχὴν μνησικακοῦντος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ᾧ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

A Jejunium, bona animæ cuſtodia, & corporis ſecurus cohabitator. Jejunium ſtrenuis militibus telum, athletiſque exercitium. Jejunium tentationes retundit, ad pietatem inungit. Sobrietatis comes; temperantiæ opifex. Jejunium fortitudo viri eſt in bellis. Jejunium ignis virtutem extinxit. Jejunium ora leonum obturavit. Jejunium orationes in cælum dirigit. Jejunium mater ſanitatis. Jejunium juventutis
B diſciplina, ornamentum ſenibus, optimus itineris comes viatoribus. Jejunantis corpus venuſtum eſt, & anima pretioſa. Jejunium Lazarum in ſinu Abrahæ reficit. Hoc igitur & nos amplectamur, ut nos quoque Abrahæ ſinu excipiamur. Fugiamus delicias, & multo riſu redundantem ebrietatem, fornicationis matrem. Ebrietas Dominum reſpuit. Ebrietas Spiritum
C Sanctum repellit. Jejunium bona civitatis lex, forique moderatio atque tranquillitas. Jejunium domeſtica pax eſt. Jejunium virginitatis adminiculum, atque præſidium. Jejunium pœnitentiæ via. Jejunium, lacrymarum opifex. Jejunium non ſectatur mundum, neque ea, quæ in mundo ſunt. Caveamus igitur male agere, quum jejunamus: ſiquidem Angeli ſunt, qui per ſingulas Eccleſias deſcribunt jejunantium nomi-
D na. Jejunium injuriarum recordationem non admittit. Quoniam qui moleſtias ac dolores, injuriaſque ſibi illatas retinent, quamvis videantur orare, & jejunare, ſimiles ſunt iis, qui aquam exhauriunt, & in dolium pertuſum infundunt. Non enim oratio malum in corde adverſus proximum ſuum cogitantis, grata eſt Domino. Cui ſit honor, & imperium in ſecula ſeculorum, Amen.

E

ΤΟΥ͂ ΑΥ̓ΤΟΥ͂
ΤΩ͂ ΔΎΩ ἜΣΟΝΤΑΙ ΕΝ ΑΓΡΩ͂.

Ἤκουσας, ὅτι δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ· ὁ εἷς παραλαμβάνεται, καὶ ὁ ἕτερος ἀφίεται. δύο ἀλήθουσαι ἐν τῷ μύλωνι· ἡ μία παραλαμβάνεται, καὶ μία ἀφίεται· καὶ δύο ἐπὶ τοῦ δώματος, καὶ τὰ ἑξῆς· Καὶ οἱ μὲν ἐπὶ τοῦ δώματός εἰσιν, οἱ ἐν ὕψει ὄντες κριταὶ καὶ ἡγούμενοι, καὶ βασιλεῖς καὶ δυνάσται· ἔστι γὰρ κριτὴς δίκαιος, καὶ ἔστιν ἄδικος· ὁ μὲν δίκαιος, παραλαμβάνεται ἀπὸ τοῦ πυρός· ὁ δὲ ἄδικος ἀφίεται· οἱ δὲ ἐν τῷ ἀγρῷ, τῷ κόσμῳ τούτῳ δηλαδή εἰσιν οἱ ἄγροικοι, καὶ ἰδιῶται καὶ ἐλάχιστοι γένει καὶ πλούτῳ· ἔνδοξοι καὶ ἄδοξοι· οἱ μὲν δίκαιοι, οἱ

EJUSDEM

IN ILLUD: DUO ERUNT IN AGRO.

Audiſti, quod *duo erunt in agro, quorum alter aſſumetur, & alter relinquetur: duæ molentes in mola, una aſſumetur & una relinquetur: & duo in domo*, & re- Matth. 24. Luc. 17.
F liqua. Et hi quidem qui in domo, qui in ſublimitate ſunt conſtituti; ut Judices, Præfecti, Reges, optimates. Eſt namque Judex juſtus, & eſt injuſtus: ac juſtus quidem ab igne aſſumetur; injuſtus autem relinquetur. Qui vero in agro, hoc ſcilicet in mundo, ſunt agreſtes, rudes, & idiotæ, genere, & opibus minimi, gloria item nominis conſpicui, atque inglorii, & hi quidem juſti, illi autem injuſti: juſti aſſumen-

mendi, injuſti in igne relinquendi. Molen-
tes autem ſunt, multitudo mulierum, vi-
ciſſim vero & ipſæ animæ, quæ ſervile ſor-
titæ ſunt jugum, & in morbo vitam ter-
minant. Sunt quippe mulieres juſtæ, ſunt
& injuſtæ. Sunt ægroti ac languidi juſti,
ut Job, & Lazarus: ſunt & injuſti, ut
Luc. 17. Cain, & Giezi. Unde ait: *Duo erunt in
lecto*, illorum infirmitatem denotans. Juſti
aſſumentur, & injuſti relinquentur. Sed
quonam modo juſti ſint aſſumendi, dicat
I. Theſſ. 4. Paulus: *Qui vivunt in Domino, in nu-
bibus*, inquit, *obviam Domino rapien-
tur in aera, & ſemper cum Domino erunt.*
Injuſti vero quo pacto relinquendi? *Con-
Matth. 25. gregabunt Angeli electos quidem a quatuor
ventis, impios autem comburent igni inex-
tinguibili.* Ne igitur ſuſpiceris, ex li-
gnis inextinguibilem illum ſupplicii ignem
fore, ſuccenſoreſve illius, lictores ali-
quos, ut plerique imperiti vulgo ar-
bitrantur. Ad Sodomam reſpice, &
caminum abſque lignis cerne. Cogita
quomodo uxor Lot verſa ſit in ſa-
xum, & comminationes ignis admi-
rare: ſimul enim cum Lot erat uxor,
& duæ filiæ: quandoquidem neque Lot
cum ſuis filiabus ignis conflagrationem
ſenſit, neque ignis minas uxor effu-
git: Sed unicuique propriam ſortem
juſtitia divina attribuit, perſolvitque;
Sic & in judicio, aſſumentur juſti, ut
Lot; injuſti vero relinquentur, ut
uxor ejus.

A οἱ δὲ ἄδικοι. καὶ οἱ μὲν δίκαιοι παραλαμβά-
νονται, οἱ δὲ ἄδικοι ἀφίενται ἐν τῷ πυρί. αἱ
δὲ ἀλήθουσαι, εἰσὶ τὸ πλῆθος τῶν γυναικῶν, ἐν
μέρει δὲ καὶ αἱ ψυχαὶ αἱ δουλικὸν λαβοῦσαι ζυγὸν,
καὶ ἐν ἀσθενείᾳ τὴν ζωὴν τελέσασαι. εἰσὶ γὰρ
γυναῖκες δίκαιαι, καὶ εἰσὶν ἄδικοι· εἰσὶ δοῦ-
λοι δίκαιοι, καὶ εἰσὶν ἄδικοι· εἰσὶν ἀσθε-
νεῖς δίκαιοι ὡς ὁ Ἰὼβ καὶ ὁ Λάζαρος, καὶ εἰσὶν
B ἄδικοι ὡς ὁ Κάϊν καὶ ὁ Γιεζῆ· ὅθεν φησὶ, δύο
ἔσονται ἐπὶ κλίνης, τὴν ἀσθένειαν αὐτῶν ἀπεμ-
φαίνων· οἱ δίκαιοι παραλαμβάνονται, καὶ οἱ ἄδι-
κοι ἀφίενται· πῶς δὲ παραλαμβάνονται οἱ δί-
καιοι, λεγέτω Παῦλος. οἱ ζῶντες ἐν κυρίῳ,
ἐν νεφέλαις ἁρπαγήσονται εἰς ἀέρα, καὶ πάν-
τοτε σὺν κυρίῳ ἔσονται. πῶς ἀφίενται οἱ ἄδι-
κοι, συνάξουσιν οἱ ἄγγελοι τοὺς μὲν ἐκλεκτοὺς ἐκ
C τῶν τεσσάρων ἀνέμων, τοὺς δὲ ἀσεβεῖς κατακαύ-
σουσι πυρὶ ἀσβέστῳ· μὴ οὖν ὑπολάβῃς ξύλοις
ἄσβεστον ἔσεσθαι τὸ πῦρ τῆς κολάσεως, μηδὲ
τοὺς ὑποκαίοντας δημίους τινὰς, ὡς οἱ λῆροι
τῶν πολλῶν νομίζουσιν· ἀλλ' ἀπόβλεψον πρὸς
Σόδομα καὶ ἴδε κάμινον δίχα ξύλων· ἐννόησον τῆς
γυναικὸς τὴν ἀπολίθωσιν καὶ θαύμασον τοῦ πυρὸς τὴν
ἀπειλήν· ἅμα γὰρ ἦν ὅτε Λὼτ καὶ ἡ γυνὴ, καὶ αἱ
D δύο θυγατέρες· καὶ οὔτε Λὼτ ἐπυρπολήθη σὺν
ταῖς θυγατράσιν αὐτοῦ· οὔτε ἡ γυνὴ διέδρα τοῦ
πυρὸς τὴν ἀπειλήν· ἀλλ' ἕκαστον ἡ δίκη οἰκείῳ
κλήρῳ ἀπέδωκεν· οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς κρίσεως· οἱ
μὲν δίκαιοι παραλαμβάνονται ὡς ὁ Λὼτ, οἱ δὲ
ἄδικοι ἀφίενται ὡς ἡ γυνὴ αὐτοῦ.

EJUSDEM

DE HIS, QUÆ HÆC VITA CONTINET.

COgitemus, fratres, quod nihil nobis
in die defenſionis noſtræ proderunt
fines mundi: & ne ob res nihili ac cor-
ruptibiles detrimentum patiamur beatarum
illarum deliciarum paradiſi, æternorum-
que bonorum, quæ humano ore recenſeri
nequeunt, in quæ angeli proſpicere deſi-
Matth. 16. derant. Quid profuerit, ſi homo univer-
ſum mundum lucretur, ab ortu uſque
ad occaſum, & ab aquilone uſque ad
mare, & cunctas res, quæ in eo ſunt,
poſſeſſiones & delicias; Animæ vero ſuæ
detrimentum patiatur? Num ipſum ibi
illa defendent? Atque ideo ſapiens dixit
Eccleſiaſt. I. Salomon: *Vanitas vanitatum & omnia
vanitas.* Quid porro lethifera, & vana
hæc vita in ſe continet? quandoquidem
ſtudium omne, certamina, atque ſudores
iſto-

E

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

ΠΕΡΙ ΩΝ ΕΧΕΙ Ο ΒΙΟΣ.

ἘΝνοήσωμεν ἀδελφοὶ, ὅτι οὐδὲν ἡμᾶς ὠφε-
λήσει τὰ πέρατα τοῦ κόσμου ἐν τῇ ἡμέρᾳ
τῆς ἀπολογίας ἡμῶν, καὶ μὴ διὰ τὰ μηδαμι-
νὰ καὶ φθαρτὰ πράγματα ζημιωθῶμεν τὴν μα-
καρίαν ἐκείνην τρυφὴν τοῦ παραδείσου, καὶ τὰ
μηδέποτε παρερχόμενα ἀγαθὰ, ἅπερ οὐ δύναται
F στόμα ἀνθρώπινον διηγήσασθαι, εἰς ἃ ἐπιθυ-
μοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι· τί ὠφελεῖ ἐὰν ἄνθρω-
πος ὅλον τὸν κόσμον κερδήσῃ ἀπὸ ἀνατολῶν μέ-
χρι δυσμῶν, καὶ ἀπὸ βορρᾶ ἕως θαλάσσης, καὶ
πάντα ὅσα ἔχει χρήματα, κτήματα, τρυφὰς,
τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ; μὴ δύναται
ἐκεῖνα ὑπὲρ αὐτοῦ ἀπολογήσασθαι ἐκεῖ; διὰ
τοῦτο ἔλεγεν ὁ σοφὸς Σολομὼν, ματαιότης μα-
ταιοτήτων, τὰ πάντα ματαιότης. Τί δὲ καὶ ἔχει ὁ
ψυχο-

ψυχοφθόρος οὗτος καὶ μάταιος βίος ὅτι πᾶσα σπουδὴ καὶ ἀγῶνες καὶ ἱδρῶτες ὑπὲρ τούτου γίνονται, καὶ ὁ νοῦς τῶν ἀνθρώπων εἰς αὐτὸν δέδεται· περὶ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν λόγος οὐδεὶς, οὐδὲ σπουδή· περὶ δὲ τῶν προσκαίρων καὶ φθαρτῶν καὶ σπουδὴ, καὶ δρόμοι, καὶ μάχαι, καὶ ἔχθραι, καὶ ἐπιχειρήσεις· πολλάκις δὲ καὶ αἵματα ἐκχέονται διὰ μηδαμινὸν πρᾶγμα, καὶ μετὰ μικρὸν ἀφήσει αὐτό. ἐξέρχεται τοῦ βίου γυμνὸς, καὶ ἐλεεινὸς, μηδὲ τὰ ὧδε κερδήσας, μηδὲ τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν ἐπιτυχών· ὢ τοῦ ματαίου δρόμου· ὢ τοῦ ψυχοφθόρου βίου τούτου· πῶς χλευάζει τὸν ἄνθρωπον· ἐνθυμήθητι οὖν ἄνθρωπε τί ἔχει ὁ βίος; ἔχει δυσωδίαν, θλίψιν, κόπον, ὀδύνην, ἄπαυστον δρόμον, ἀδικίαν, πλεονεξίαν, ψεῦδος, κλοπάς; φαρμακίας, βασκανίας, αἰχμαλωσίας, ναυάγια, χηρείας, ὀρφανίας, ἀφορίας, λοιδορίας, συκοφαντίας, ὀνείδη, ζημίας, ἁρπαγὰς, στεναγμοὺς, πολέμους, μῖσος, φθόνον, φόνους, καὶ γῆρας, καὶ νόσους καὶ ἁμαρτίαν, καὶ θάνατον. ἤκουσας τί ἔχει ὁ παρὼν βίος; μηκέτι αὐτὸν ποθήσῃς, τὸν πλάνον, τὸν ἐμπαίκτην καὶ ἀπατεῶνα, τὸν πολλοὺς χλευάζοντα, τὸν πολλοὺς τυφλώσαντα. ὢ τῆς δολερᾶς ἐπινοίας τοῦ πονηροῦ καὶ ἄρχοντος τοῦ κόσμου· πῶς εἰς τὰ πρόσκαιρα καὶ φθαρτὰ πάντας κατέπαυσε, τῶν δὲ αἰωνίων ἀγαθῶν λήθην ἐνέβαλεν· οὐκ ἔστι γὰρ ὁ συνιών.

A ſtorum cauſa adhibentur, & mens humana ſuis ipſa vinculis conſtringitur. De futuris autem bonis verbum nullum, ſtudium nullum: de rebus vero corruptibilibus ac momentaneis, & ſtudium, & curſus, & pugnæ, & inimicitiæ, atque conatus; quin & frequens ob res nullius momenti, ſanguinis profuſio ſequitur, licet poſt puſillum homo deſtituatur iiſdem. Excedit e vita nudus, & miſerabilis, neque ea, quæ B hic ſunt ſibi lucrifaciens, neque æterna illa bona aſſequens. O vanitatem curſus hujus mundi! O lethiferam hanc vitam noſtram! Quomodo hominem illudit? Quamobrem cogita, o homo, quid præſens hæc vita in ſe habeat. Habet fætorem, tribulationem, laborem, dolorem, curſum continuum, injuſtitiam, avaritiam, mendacium, furta, veneficia, invidiam, deprædationes, naufra- C gia, viduitatem, orbitatem, ſterilitatem, convicia, malitias, calumnias, improperia, damna, rapinas, angores, bella, odium, invidiam, homicidia, ſenium, ac morbos, peccatum, & mortem. Audiſti, quæ præſens hæc noſtra vita in ſe contineat? Quocirca non amplius ipſam appetas, ipſam, inquam, quæ hominem in errores impellit, illudit, & decipit, quæque multos ſubſannat & excæcat. O aſtutum conſilium maligni ſpiritus D & principis mundi hujus! Quomodo cunctos ad momentanea, & corruptibilia hæc pertrahit in oblivionem interim æternorum bonorum homines inducens: & non eſt qui intelligat.

ΤΟΥ͂ ΑΥ̓ΤΟΥ͂

ΠΕΡῚ ΤΩ͂Ν ΜΑΚΑΡΊΩΝ ΜΟΝΩ͂Ν.

Πολλὰς μονὰς ὁ σωτὴρ τοῦ πατρὸς καλεῖ τὰ μέτρα τῆς διανοίας τῶν ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ αὐλιζομένων. λέγω δὴ τὰς διακρίσεις καὶ διαφοράς· ἐν αἷς κατὰ διάνοιαν ἐντρυφῶσιν· οὐ γὰρ διαφορᾷ τόπων, ἀλλὰ τάξει χαρισμάτων πολλὰς μονὰς εἴρηκε, καθάπερ ἕκαστος τὰς τοῦ αἰσθητοῦ ἡλίου κατὰ τὴν καθαρότητα τῆς ὀπτικῆς δυνάμεώς τε καὶ ἀντιλήψεως κατατρυφᾷ, καὶ καθάπερ ἑνὸς λύχνου ἐνὶ οἴκῳ διαυγάζοντος, οὕτω διαφόρως ἑκάστῃ ἡ αὐγὴ γίνεται τοῦ φωτὸς μὴ μεριζομένου εἰς πολλὰς λαμπηδόνας, οὕτως ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι οἱ δίκαιοι πάντες αὐλίζονται ἐν μιᾷ χαρᾷ ἀδιαιρέτως· ἕκαστος δὲ κατὰ τὸ ἑαυτοῦ μέτρον ἐξ ἑνὸς νοητοῦ ἡλίου αὐγάζεται, καὶ κατ᾽ ἀξίαν ἕλκει τὴν χαρὰν, καὶ τὴν εὐφροσύνην, ὡς ἐξ ἑνὸς ἀέρος, καὶ τό-

EJUSDEM

De Manſionibus Beatis.

E

SAlvator noſter Manſiones multas Patris, vocat menſuras intelligentiæ eorum, qui in regione illa commorantur: dico autem diſcrimina ac differentias, quibus mente & intelligentia gloriam participant: non enim locorum diverſitatem, ſed chariſmatum ordinem, Manſiones multas appellavit. Quemadmodum enim unuſquiſque pro puritate, & F capacitate viſivæ potentiæ ſenſibilibus radiis ſolaribus fruitur: & quemadmodum unica lucerna in una domo lucente, aliter, atque aliter luminis ſplendor diffunditur, licet etiam per multas lucernas non fuerit diviſus: ad eundem modum in futuro ſeculo, juſti omnes indiviſibiliter habitabunt, unius gaudii participes. Cæterum pro ſua ipſius menſura, ac capacitate, ab uno ſole intelligibili ſplendorem ſuum quilibet accipit, & pro dignitate, gaudio & exultatione

perfruitur, tamquam ab uno aere, & loco, ac cathedra, & contemplatione atque forma. Neque contemplatur quis alterius præcellentioris interiorisve indigentioris menſuras: ne videns ſuperabundantem ſodalis ſui gratiam, ſuique ipſius defectum, ſit hoc ei doloris & mœroris cauſa. Abſit autem, ut id fiat, ubi dolores, & ſuſpiria deſunt. Verum quiſque ſecundum datam ſibi gratiam, pro ſua capacitate atque menſura interius lætatur: licet una foris ſit omnium contemplatio & gaudium unum. Et extra duos hoſce ordines alius non eſt ordo medius: loquor autem de altero quidem ſuperno, altero vero inferno, inter quos medians eſt varietas differentiæ retributionum. Quod ſi verum ſit, ut conſtat eſſe veriſſimum, quid inſipientius, abſurdiuſve iis, qui dicunt; quoniam ſuffecerit mihi gehennam effugiſſe, ingredi autem regnum cœlorum, mihi non eſt curæ: quum effugere gehennam, hoc ipſum ſit regnum ingredi: Quemadmodum, & eo excidere, in gehennam eſt introire. Neque enim tres nos regiones ſcriptura edocuit. Quid ergo? Quum venerit filius hominis in majeſtate ſua, ſtatuet oves quidem a dextris ſuis: hædos autem a ſiniſtris. Non enim tres ordines recenſuit; ſed unum a dextris, & alterum a ſiniſtris: ſeparavitque regiones horum a tabernaculis iſtorum, dicens: *Quoniam abibunt hi in ſupplicium æternum*, peccatores videlicet; *Juſti autem in vitam æternam, fulgebunt ſicut Sol*. Et rurſus: *Venient ab oriente, & occidente, & recumbent in ſinu Abrahæ, in regno coelorum: filii autem regni ejicientur in tenebras exteriores, ubi erit fletus, & ſtridor dentium.*

Matth. 25. — Cap 3. — Matth. 22. & 25.

A πυ, καὶ καθέδρας καὶ θεωρίας καὶ σχήματος. καὶ οὐ θεωρεῖ τις τὰ μέτρα τοῦ ὑπερέχοντος, οὐδὲ τοῦ ἀποδεεστέρου, ἵνα μὴ ὁρῶν τὴν ὑπερβάλλουσαν χάριν τοῦ ἑτέρου αὐτοῦ, καὶ τὸ ἑαυτοῦ ὑστέρημα, γένηται αὐτῷ ταῦτα λύπης καὶ ἀδημονίας αἴτια. μὴ γένοιτο τοῦτο εἶναι. ὅπου οὐκ ἔστι λύπη οὐδὲ στεναγμός, ἀλλ' ἕκαστος κατὰ τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ χάριν κατὰ τὸ μέτρον αὐτοῦ ἔσωθεν
B εὐφραίνεται. μία δὲ ἡ θεωρία ἔξωθεν τῶν πάντων ἐστὶ καὶ μία ἡ χαρά, καὶ χωρὶς τῶν δύο τούτων τάξεων οὐκ ἔστιν ἄλλη μεσιτεύουσα τάξις. λέγω δὴ μίαν μὲν τὴν ἄνω, ἑτέραν δὲ τὴν κάτω, μέση δὲ τούτων. ἡ ποικιλία τῆς διαφορᾶς τῶν ἀμοιβῶν. εἰ δὲ ἀληθὲς τοῦτο, καθὼς καὶ ἀληθές ἐστι, τί ἀφρονέστερον ἢ ἀνοητότερον τῶν λεγόντων, ὅτι ἀρκετόν μοι τῆς γεέννης ἐκφυγεῖν.
C τὸ δὲ εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν οὐ μέλει μοι. τὸ γὰρ διαφυγεῖν τῆς γεέννης, αὐτὸ τοῦτό ἐστι τὸ εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν, ὥσπερ καὶ τὸ ταύτης ἐκπίπτειν εἰς τὴν γέενναν εἰσελθεῖν ἐστιν. οὐ γὰρ ἐδίδαξεν ἡ γραφὴ τρεῖς χώρας ἡμᾶς. ἀλλὰ τί; ὅταν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν. τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων. οὐδὲ γὰρ τρία
D τάγματα εἶπεν, ἀλλ' ἓν ἐκ δεξιῶν καὶ ἓν ἐξ εὐωνύμων, καὶ διεχώρισε τὰ ὅρια αὐτῶν κατὰ σκηνωμάτων αὐτῶν εἰπών· ὅτι ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον, δηλονότι οἱ ἁμαρτωλοί. οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον ἐκλάμψουσιν, ὡς ὁ ἥλιος. καὶ πάλιν, ἥξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν καὶ ἀνακληθήσονται ἐν κόλποις Ἀβραὰμ ἐν τῇ τῶν οὐρανῶν βασιλείᾳ. οἱ δὲ υἱοὶ
E τῆς βασιλείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον, ὅπου ὁ κλαυθμὸς, καὶ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

EJUSDEM

De Locis Beatis.

HÆc ipſa præcepta complentes, iſtuc eorundem fructus præmittamus: hæc cariſſimi hic quidem perficiuntur, at ibi præoccupant. Hæc fratres hic quidem apparent parva, ſed ibi magnam & incomparabilem nobis mercedem præparant. Illuc quodcumque mandatum receptum antevertit obſervantem illud. Illuc omne præceptum, & opus bonum, ſive magnum, ſive parvum in promptuaria cœleſtia abit, reponiturque, ubi neque tinea, neque ærugo demolitur: neque fures perfodiunt. Illuc aliquid bonorum

Matth. 6. Luc. 12.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΑΚΑΡΙΩΝ ΤΟΠΩΝ.

F Ταύτας τὰς ἐντολὰς ποιοῦντες προπέμψωμεν ἐκεῖ τοὺς καρποὺς αὐτῶν. ταῦτα ἀγαπητοὶ ὧδε μὲν ἐπιτελοῦνται, ἐκεῖ δὲ προλαμβάνουσι. ταῦτα ἀδελφοὶ ὧδε μὲν φαίνονται μικρὰ, ἐκεῖ δὲ ἐπιμάζουσι μισθὸν μέγαν καὶ ἀνείκαστον. ἐκεῖ προλαμβάνει πᾶσα ἐντολὴ ἐκδεχομένη τὸν ποιήσαντα αὐτήν. ἐκεῖ ἐντολὴ καὶ πρᾶξις ἀγαθὴ, εἴτε μικρὰ, εἴτε μεγάλη ἀπέρχεται, καὶ ἀποτίθεται εἰς τὰ οὐράνια ταμιεῖα, ὅπου οὔτε σὴς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, οὔτε κλέπται διο-

διορύσσουσιν· ἐκεῖ σπουδάσωμεν προπέμψαι τὴν ἀγαθὴν ἐργασίαν τῶν πράξεων, ἵνα ὅταν ἀπαλλαγῶμεν τούτου τοῦ πολυστενάκτου βίου, θαῤῥοῦντες καὶ χαίροντες ἐκεῖ ἀπέλθωμεν, καὶ προσδοκοῦντες τὴν ἐπὶ τῶν νεφελῶν ἀπάντησιν, καὶ ἀξιωθῶμεν εἰσελθεῖν, ὅπου καὶ πάντες οἱ ἅγιοι ἐν μεγάλῃ χαρᾷ βασιλεύουσι, παρακαλοῦντες ὑπὲρ ἡμῶν τὸν δεσπότην, ὅπως ἀξιωθῶμεν εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν χαρὰν τὴν ἀνεκλάλητον, τὴν ἀνείκαστον, τὴν ἀνεκδιήγητον, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι. ὅπου οἱ χοροὶ καὶ τὰ τάγματα τῶν δικαίων. ἐκεῖ ὁ κόλπος τοῦ Ἀβραὰμ ὑποδέχεται τοὺς ὑπομένοντας τὰς θλίψεις, καθὼς καὶ τὸν Λάζαρον. ἐκεῖ ἀνοίγονται θησαυροὶ τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν. ἔνθα ἡ ἄνω Ἱερουσαλὴμ ἡ μήτηρ τῶν πρωτοτόκων, ὡς νύμφη κεκαλλωπισμένη, καὶ ὑποδεχομένη τοὺς ἐργαζομένους τὰς τοῦ κυρίου ἐντολάς. ἐκεῖ ἐν τῇ μακαρίᾳ γῇ τῶν πραέων, ὅπου πάντα ἤρεμα καὶ ἀστασίαστα, ὅπου πάντα φωτεινὰ καὶ θεάρεστα, ὅπου οὐδεὶς ὁ ἀδικῶν ἢ ὁ τυραννούμενος, ὅπου οὐκ ἔνι ἁμαρτία καὶ μελάνωσις. ἔνθα φῶς τὸ ἀπρόσιτον καὶ χαρὰ ἡ ἀνεκλάλητος, ἔνθα οὐκ ἔνι πόνος οὐδὲ δάκρυα. ἔνθα οὐκ ἔνι φροντὶς οὐδὲ μέριμνα οὔτε κλαυθμός. ὅπου οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ· ὅπου οὐκ ἔνι διάβολος, οὐδὲ θάνατος, οὔτε νηστεία, οὔτε λύπη, οὔτε ἔρις, οὔτε ζῆλος, ἀλλ᾽ ὅλα διὰ ὅλου χαρὰ, εἰρήνη, εὐφροσύνη· ὅπου τὸ ὕδωρ τῆς ἀναπαύσεως, ὁ τῆς χλόης τόπος, καὶ ἡ πετραχῆ μεριζομένη πηγὴ, καὶ ἡ παρὰ τοῦ Θεοῦ τῶν ὅλων γεωργουμένη ἄμπελος εἰς ἐκείνην τὴν μακαρίαν γῆν, τὴν τῶν καλῶν γεννημάτων εὔφορον, τὴν τὸ ξύλον τῆς ζωῆς κομῶσαν, τὴν ταῖς πηγαῖς τῶν πνευματικῶν χαρισμάτων καταῤῥήτον, ἐφ᾽ ἧς ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινὴ βλαστάνει, ἧς γεωργὸν τὸ πνεῦμα ἀκούομεν· ἡ ἀκήρατος ζωὴ καὶ τὸ ἄῤῥητον καὶ ἀκατονόμαστον ἀγαθόν. ἔνθα τὸ ἀνέκφραστον ἐκεῖνο κάλλος. ὅπου τὸ ἀληθινὸν φῶς, καὶ ἡ πηγὴ πάσης τῆς ἀγαθότητος· ἡ ὑπερκειμένη τοῦ παντὸς ἐξουσία, τὸ μόνον ἐράσμιον, τὸ διηνεκὲς ἀγαλλίαμα, ἡ ἀΐδιος εὐφροσύνη, τὸ ἀνέσπερον φῶς, ὁ ἄδυτος ἥλιος· ἔνθα ἡ πόλις τοῦ βασιλέως, περὶ ἧς δεδοξασμένα ἐλαλήθη. ἔνθα ἦχος τῶν ἑορταζόντων· ἔνθα οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως ἀπόκρυφοι. ἐκεῖ ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ. μεγάλαι δωρεαὶ καὶ ἀνείκαστος χαρὰ ἀνθρωπίνῳ στόματι λαληθῆναι μὴ δυναμένη· ἐκεῖ μυριάδες ἀγγέλων, πρωτοτόκων πανηγύρεις, ἀποστόλων θρόνοι, προφη-

A rum operum præmittere ſtudeamus, ut hac vita lacrymabili & ærumnoſa defuncti, cum fiducia iſtuc properemus, gaudentes, præſtolanteſque in nubibus occurſum, mereamurque introire, ubi omnes quoque ſancti in magno gaudio regnant, pro nobis deprecantes Dominum, ut digni habeamur, qui poſſimus intrare in gaudium illud ineffabile, *1 Petr. 1.* incomparabile, & inenarrabile, in quod
B deſiderant angeli proſpicere, ubi chori, & agmina juſtorum. Ibi ſinus Abrahæ excipit eos, qui hic tribulationes inſtar Lazari, paſſi ſunt. Ibi theſauri æternorum bonorum aperiuntur; ubi ſuperna Hieruſalem mater primogenitorum, tanquam ſponſa ornata, excipiens mandatorum Domini obſervatores. Ibi in terra beata manſuetorum:
C ubi cuncta ſunt pacifica, atque tranquilla, ubi cuncta lucida & ſpectabilia, ubi nullus injuriæ illator, aut tyrannus, ubi nullum eſt peccatum, ac denigratio, ubi lux innacceſſibilis, & gaudium ineffabile, ubi nec labor, nec lacrymæ: ubi nec cura, nec ſollicitudo, nec planctus: Ubi non eſt maſculus, & fœmina, ubi non eſt diabolus, & mors, ubi neque jejunium, neque dolor, neque conten-
D tio, neque æmulatio: ſed univerſim & undequaque gaudium, pax, lætitia: ubi aqua eſt refrigerii, & locus herbæ vireſcentis, & fons in quatuor partes diviſus, ac vinea ab univerſorum Deo exculta in illa terra beata pulcherrimorum germinum ac fructuum, quæ lignum vitæ portavit, quæque ſpiritalibus gratiarum fontibus diſtillat, in qua vinea
E vera germinat, cujus agricolam ſpirituum novimus: vita eſt immortalis, & bonum inexplicabile, nulloque nomine exprimendum, ubi pulchritudo illa ineffabilis, ubi lumen verum, & omnis bonitatis fons, & poteſtas, quæ omnibus rebus præeſt, quæque ſola amabilis eſt, atque perpetua exultatio, ac lætitia ſempiterna, lux neſciens occaſum, ſol non occidens. Ubi ci-
F vitas regis eſt, de qua magnifica, & glorioſa ſunt prædicata, in qua feſtos dies agentium voces reſonant, in qua ſapientiæ theſauri, & intelligentiæ arcana. Ibi, fratres mei cariſſimi, dona maxima, gaudium incomparabile, quod hominis voce explicari nequit: ibi angelorum myriades, primogenitorum celebritates, Apoſtolorum throni, Prophetarum præſidentiæ, Patriarcharum ſceptra, co-

ronæ Martyrum , laudes Juſtorum : ibi audacter atque intrepide verſantur qui arctam & ſtrictam ingreſſi ſunt viam , choroſque cum Archangelis jungunt , qui in ſolitudinibus , montibus , ſpeluncis , terræque foraminibus jejunando , vigilando , ac lacrymando ſe ipſi confecerunt : & Pater orphanorum , Judexque viduarum , in æterna tabernacula recipit pupillos , & eas , quæ vere viduæ ſunt . Ibi omnis Principatus , ac poteſtatis merces repoſita eſt , locuſque paratus Pontificibus, Sacerdotibus , Diaconibus , Subdiaconibus , Lectoribus , Regibus , Principibus , militibus , divitibus , pauperibus , virginibus , conjugatis , ſervis , liberis , viduis & orphanis : omnibus , inquam , his ibi repoſita ſunt præmia , fructus , & actiones , & quod quiſque iſtuc præmiſerit , ſicut ſcriptum eſt : (Sap. 7.) *Quia in manu ejus & nos , & ſermones noſtri* . Et rurſus apud Apoſtolum : (I. Cor. 3.) *Quia uniuſcujuſque opus manifeſtum erit* : Et alibi dicit : *quod enim ſeminaverit homo , hoc & metet* . Quamobrem iſta ſcientes , ſeminemus opera juſtitiæ , ſeminemus , inquam in pauperum , viduarum , & pupillorum manibus ; ut iſtic liceat metere vitam æternam . (Galat. 6.) *Dum tempus habemus , operemur bonum* , præmittamuſque iſtuc quiſque pro viribus eleemoſynam , compaſſionem , hoſpitalitatem , pœnitentiam , lacrymas , jejunium , vigilias , continentiam , orationem , pſalmodiam , abſtinentiamque a conviciis , injuriis , ac certaminibus , tribulationem , tolerantiam , humicubationem , virginitatem . Majora autem cunctis tria iſta , ne hæreſi ulla polluatur fides , ut in pauperes amor vigeat , & fratribus offenſiones condonentur , utque nullæ ſimultates , nullæque inimicitiæ cum aliquo ſuſcipiantur . Quæ & ſimilia , fratres mei , facientes præmittamus ſinguli iſtuc pro viribus , unus quidem unum præceptum , alter autem duo , unus quinque , alter decem , alius vero triginta , alius ſexaginta , alius autem centum . Deus autem miſerationum , cui vel duo ſola minuta viduæ accepta fuerunt, ſuſcipit ab unoquoque & multa , & pauca, & retribuit ſingulis, ſicut ſcriptum eſt : (Rom. 2. II. Cor. 5.) *Quoniam unuſquiſque propriam mercedem accipiet* , ſecundum proprium laborem . * Saltem ne prorſus quis infructuoſus inveniatur . *cætera ut ſupra pag.* 11. *Quæ enim hic continuata oratione ſubjunguntur , ea ſeparatim habentur apud Voſſium Tom.* 1. *pag.* 9. *Tit. de Feſtis diebus . Initium . Saltem ne prorſus infructuoſi inveniamur .*

A τῶν προεδρεῖαι, σκῆπτρα πατριαρχῶν, μαρτύρων στέφανοι, δικαίων ἔπαινοι, ἐκεῖ ἐν πολλῇ δόξῃ ὑπάρχουσι καὶ πανηγύρει οἱ τὴν στενὴν καὶ τεθλιμμένην ὁδὸν βαδίσαντες, καὶ χορεύουσι μετὰ τῶν ἀρχαγγέλων οἱ ἐν ἐρημίαις καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς ἐν νηστείαις καὶ ἀγρυπνίαις καὶ δάκρυσι κατατήξαντες ἑαυτοὺς, καὶ ὁ πατὴρ τῶν ὀρφανῶν καὶ κριτὴς τῶν χηρῶν B ἀποδέχεται εἰς τὰς αἰωνίους σκηνὰς τοὺς ὀρφανοὺς καὶ τὰς ὄντως χήρας· ἐκεῖ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας ὁ μισθὸς ἀπόκειται, καὶ ὁ τόπος ἡτοίμασται ἀρχιερέων, καὶ ἱερέων, καὶ διακόνων, καὶ ὑποδιακόνων, καὶ ἀναγνωστῶν, βασιλέων, ἀρχόντων, στρατιωτῶν, πλουσίων, πενήτων, παρθένων, μιγάδων, δούλων, ἐλευθέρων, χηρῶν καὶ ὀρφανῶν, πάντων τούτων ἐκεῖ ἀπόκειν- C ται οἱ μισθοὶ, καὶ οἱ καρποὶ καὶ αἱ πράξεις, ἕκαστος ὃ προέπεμψε κατὰ τὸ γεγραμμένον, ὅτι ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ λόγοι ἡμῶν. καὶ πάλιν ὁ ἀπόστολος· ὅτι ἑκάστου τὸ ἔργον φανερὸν γενήσεται. καὶ ἀλλαχοῦ λέγει· ὃ γὰρ ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει. Ταῦτα οὖν εἰδότες, σπείρωμεν ὧδε ἔργα δικαιοσύνης, καὶ σπείρωμεν ἐν χερσὶ τῶν πτωχῶν καὶ D χηρῶν καὶ ὀρφανῶν, ἵνα ἐκεῖ θερίσωμεν ζωὴν τὴν αἰώνιον. ὡς καιρὸν ἔχομεν ἐργαζόμεθα τὸ ἀγαθόν. καὶ προπέμψωμεν ἐκεῖ ἕκαστος τὸ κατὰ δύναμιν, ἐλεημοσύνην, συμπάθειαν, ξενοδοχίαν, μετάνοιαν, δάκρυα, νηστείαν, ἀγρυπνίαν, ἐγκράτειαν, προσευχὴν, ψαλμῳδίαν. τὸ ἀλοιδώρητον, τὸ ἄμαχον, τῶν θλίψεων τὴν ὑπομονὴν, χαμοκοιτίαν, παρθενίαν. τὰ μείζονα E πάντων, τὰ τρία ταῦτα· τὸ μὴ μιᾶναι τὴν πίστιν ἐν αἱρέσει· τὸ φιλόπτωχον, καὶ τὸ συγχωρεῖν τοῖς ἀδελφοῖς τὰ παραπτώματα· καὶ τὸ μὴ ἔχειν ἔχθραν κατά τινος· Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἀδελφοί μου ποιοῦντες, προπέμψωμεν ἕκαστος τὸ κατὰ δύναμιν· ὁ μὲν, μίαν ἐντολὴν, ὁ δὲ, δύο, ὁ δὲ, πέντε, ὁ δὲ, δέκα, ὁ δὲ, τριάκοντα, ὁ δὲ, ἑξήκοντα, ὁ δὲ, ἑκατόν. Ὁ οὖν θεὸς τῶν οἰκτιρμῶν, ὁ δεξάμενος τὰ δύο λεπτὰ F τῆς χήρας, δέχεται παρ' ἑκάστου καὶ τὰ πολλὰ καὶ τὰ ὀλίγα, καὶ ἀποδίδωσιν ἑκάστῳ καθὼς γέγραπται, ὅτι ἕκαστος τὸν ἴδιον μισθὸν λήψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον * μόνον μὴ παντελῶς τις ἄκαρπος εὑρεθῇ.

A

ΤΟΥ͂ ΑΥ̓ΤΟΥ͂

ΕἸΣ ΤΟ' ΜΗ' ΘΑΥΜΑ'ΖΕΙΝ ΤΑ' ΠΡΟ'ΣΚΑΙΡΑ, ΜΗΔΕ' ΔΕΛΕΑ'ΖΕΣΘΑΙ Ε'Ν ΤΟΙ͂Σ ΤΕΡΠΝΟΙ͂Σ ΤΟΥ͂ ΒΙ'ΟΥ, ΚΑΙ' ΕἸΣ ΤΟ'Ν ἙΒΔΟΜΙ'ΚΟΣΤΟΝ ΔΕΥ'ΤΕΡΟΝ ΨΑΛΜΟ'Ν.

Ἐπειδὴ ὁ ἡμέτερος νοῦς ὀλισθηρότερος ὑπάρχων, ῥαδίως καταφέρεται πρὸς τὰ τερπνὰ τοῦ βίου, λήθην λαμβάνων τῶν μελλόντων ἀγαθῶν· ὅθεν χρὴ ἡμᾶς μὴ παρέργως ἔχειν πρὸς τὴν τῶν αἰσθήσεων φυλακήν· ὁ γὰρ μισόκαλλος πειράζων, συγχέει τὰ πράγματα, ὅπως μὴ εὕρῃ ὁ κυβερνήτης νοῦς διαστεῖλαι ἀναμέσον καλοῦ τε καὶ κακοῦ. Ἐν τῷ οὖν ἐπισυναχθῆναι ἐφ᾽ ἡμᾶς ματαίους λογισμοὺς, πρὶν ἡμᾶς γενέσθαι ἐν τῷ σκοτισμῷ αὐτῶν, συντόμως πρὸς τὴν πνευματικὴν διδασκαλίαν ἀναδράμωμεν, ᾄδοντες σὺν τῷ προφήτῃ τὸν γεγραμμένον ψαλμόν. πάνυ γὰρ ἡμῖν συμβάλλεται ἡ ἐν αὐτῷ ἐγκειμένη διδασκαλία· ἐξηγεῖται γὰρ ὁ προφήτης ἐν αὐτῷ τὸ ἀνώμαλον τοῦ βίου, τοὺς πειρασμοὺς, καὶ τοὺς ἁλισκομένους διὰ τῶν πειρασμῶν, καὶ τοὺς περιγινομένους τῶν πειρασμῶν διὰ τῆς ὑπομονῆς· καὶ τὰς ἑκάστου ἀμοιβὰς ἐνεχάραξεν ἐν αὐτῷ· ὅθεν καὶ καθαιρέτης τυγχάνει ἀλαζονίας τε καὶ κενοδοξίας, καὶ πρὸς τὴν ἀληθινὴν δόξαν ὁδηγεῖ τοὺς σωθῆναι βουλομένους. Μὴ οὖν μόνον τὰς λέξεις διέλθωμεν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐν αὐτῷ νοῦν ἐπιστήσωμεν τοῖς ῥήμασι μετὰ ἀκριβείας, ὅπως καὶ τῆς δυνάμεως τῶν λεγομένων καταξιωθῶμεν ποιηταὶ γενέσθαι. φησὶ γὰρ ὁ προφήτης· ὡς ἀγαθὸς ὁ Θεὸς τῷ Ἰσραὴλ τοῖς εὐθέσι τῇ καρδίᾳ· ἐμοῦ δὲ παρὰ μικρὸν ἐσαλεύθησαν οἱ πόδες, παρολίγον ἐξεχύθη τὰ διαβήματά μου, ὅτι ἐζήλωσα ἐπὶ τοῖς ἀνόμοις, εἰρήνην ἁμαρτωλῶν θεωρῶν. ὅτι οὐκ ἔστιν ἀνάνευσις ἐν τῷ θανάτῳ αὐτῶν, καὶ στερέωμα ἐν τῇ μάστιγι αὐτῶν. ἐν κόποις ἀνθρώπων οὐκ εἰσὶ, μετὰ καὶ ἀνθρώπων οὐ μαστιγωθήσονται. Διὰ τοῦτο ἐκράτησεν αὐτοὺς ἡ ὑπερηφάνεια εἰς τέλος· περιεβάλλοντο ἀδικίαν καὶ ἀσέβειαν ἑαυτοῖς. ἐξελεύσεται ὡς ἐκ στέατος ἡ ἀδικία αὐτῶν, διήλθοσαν εἰς διάθεσιν καρδίας. Διενοήθησαν, καὶ ἐλάλησαν πονηρίαν· ἀδικίαν εἰς τὸ ὕψος ἐλάλησαν. ἔθεντο εἰς οὐρανὸν τὸ στόμα αὐτῶν. τί δέ ἐστιν, ἀδικίαν εἰς τὸ ὕψος ἐλάλησαν; καὶ ἔθεντο εἰς οὐρανὸν τὸ στόμα αὐτῶν; ὃ λέγει

EJUSDEM

DE NON SUSPICIENDIS REBUS HISCE MOMENTANEIS, ET NE PATIAMUR NOS DECIPI HUJUS VITÆ OBLECTAMENTIS. ET IN PSALMUM SEPTUAGESIMUM SECUNDUM.

B Quum mens noſtra ad lubricitatem ſit prona, fit, ut ad vitæ oblectamenta facilius rapiatur, oblivionem capiens futurorum bonorum; unde oportet nos haud tepidos in cuſtodiendis ſenſibus eſſe: ſiquidem honeſtatis oſor, nos tentans, res confundit, ne mentis imperio diſtingui poſſit inter bonum & malum. Accumulantibus ſe igitur in nobis vanis cogi-
C tationibus, antequam illarum obducamur tenebris, breviter ad ſpiritalem recurramus doctrinam, ſcriptum cum Propheta Pſalmum decantantes; plurimum enim nobis contenta in eo doctrina contulerit: quandoquidem exponit in ipſo Propheta vitæ hujus varietatem & inæqualitatem, tentationeſque: tum quomodo alii capiantur tentationibus,
D alii eaſdem ſuperant in patientia: ſingulorumque remunerationes ibidem deſcribit; unde & ſuperbiam atque arrogantiam, vanamque gloriam demolitur, & ad veram gloriam ſalvari cupientibus iter parat. Quamobrem non verba ſolum percurramus, ſed & ſenſum eorundem diligenter inveſtigemus; ut eorum quæ dicuntur virtute, digni quoque effici mereamur factores. Ait
E namque Propheta: *Quam bonus Deus* Pſal. 72.
Iſrael, his, qui recto ſunt corde? Mei autem pene moti ſunt pedes, pene effuſi ſunt greſſus mei, quia zelavi ſuper iniquos, pacem peccatorum videns. Quia non eſt reſpectus morti eorum, & firmamentum in plaga eorum. In laboribus hominum non ſunt, & cum hominibus non
F *flagellabuntur. Ideo tenuit eos ſuperbia in finem, operti ſunt iniquitate, & impietate ſua. Prodiit quaſi ex adipe iniquitas eorum: tranſierunt in affectum cordis, Cogitaverunt, & loquuti ſunt nequitiam; iniquitatem in excelſo loquuti ſunt, & poſuerunt in cælum os ſuum.* Quid eſt, *iniquitatem in excelſo loquuti ſunt, & poſuerunt in cælum os ſuum?* Quod dicit ejuſmodi eſt: ipſi mala facien-

facientes, & flagellum malitiæ ſuæ protinus juxta illa non recipientes, putantes non eſſe Deum, ſtulti facti ſunt. Ait enim: *Dixit inſipiens in corde ſuo, non eſt Deus: iniquitatem in excelſo loquuti ſunt, & poſuerunt in cælum os ſuum: & lingua eorum tranſivit in terra. Ideo convertetur populus meus hic: & dies pleni invenientur in eis. Et dixerunt: quomodo ſcit Deus, & ſi eſt ſcientia in excelſo? Ecce ipſi peccatores, & abundantes in ſeculo, obtinuerunt divitias. Et dixi, ergò ſine cauſa juſtificavi cor meum, & lavi inter innocentes manus meas. Et fui flagellatus tota die, & caſtigatio mea in matutinis. Si dicebam, narrabo ſic: ecce nationem filiorum tuorum reprobavi. Exiſtimabam ut cognoſcerem hoc: labor eſt ante me. Donec intrem in Sanctuarium Dei: & intelligam in noviſſimis eorum.* Auſculta igitur quænam futura ſint eorum noviſſima, qui obliviſcuntur Deum; ait enim: *Propter dolos eorum, poſuiſti eis mala: dejeciſti eos, dum allevarentur. Quomodo facti ſunt in deſolationem! ſubito defecerunt: perierunt propter iniquitatem ſuam. Velut ſomnium ſurgentium.* Rurſuſque ait: *Domine in civitate tua imaginem ipſorum ad nihilum rediges.* Et quænam iſta eſt civitas? ſuperna Hieruſalem. Atque iterum: *Quia inflammatum eſt cor meum, & renes mei commutati ſunt: & ego ad nihilum redactus ſum, & neſcivi. Ut jumentnm factus ſum apud te: & ego ſemper tecum. Tenuiſti manum dexteram meam, & in conſilio tuo deduxiſti me.* Quid porro ſibi vult, *& in conſilio tuo deduxiſti me?* Arbitror hoc quod dicit, ejuſmodi eſſe: exuta, inquit, carnis voluntate, & ad ſuſceptionem, & ad obſervationem mandatorum tuorum meipſum innixum, in voluntate tua deduxiſti me: non enim firmavi voluntatem meam. Unde inſtar pii ac boni Patris filium ſibi carum habentis, tenuiſti manum meam dexteram, & in voluntate tua dedxiſti me. *Quid enim mihi eſt in cælo? Et a te quid volui ſuper terram? defecit cor meum, & caro mea: Deus cordis mei.* Et quid inveſtigo converſationes illas ſupernas?
Pſal. 41. *Quemadmodum* enim *deſiderat cervus ad fontes aquarum: ita deſiderat anima mea ad te Deus. Sitivit anima mea ad Deum fortem vivum; quando veniam,*

A λέγει τοιοῦτόν ἐστι. ποιούντων αὐτῶν τὰ κακὰ, καὶ τὴν μάστιγα τῆς κακίας αὐτῶν παρ' αὐτὰ μὴ ἀπειληφότες δοκοῦσι μὴ εἶναι Θεὸν ἄφρονες γενόμενοι· φησὶ γὰρ, εἶπεν ἄφρων ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐκ ἔστι Θεός· ἀδικίαν εἰς τὸ ὕψος ἐλάλησαν· ἔθεντο εἰς οὐρανὸν τὸ στόμα αὐτῶν, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν διῆλθεν ἐπὶ τῆς γῆς· διὰ τοῦτο ἐπιστρέψει ὁ λαός μου ἐνταῦθα, καὶ ἡμέραι
B πλήρεις εὑρεθήσονται ἐν αὐτοῖς, καὶ εἶπαν, πῶς ἔγνω ὁ Θεὸς, καὶ εἰ ἔστι γνῶσις ἐν τῷ ὑψίστῳ, ἰδοὺ οὗτοι οἱ ἁμαρτωλοὶ, καὶ εὐθυνοῦντες εἰς τὸν αἰῶνα, κατέσχον πλούτου, καὶ εἶπα, ἄρα ματαίως ἐδικαίωσα τὴν καρδίαν μου, καὶ ἐνιψάμην ἐν ἀθῴοις τὰς χεῖράς μου, καὶ ἐγενόμην μεμαστιγωμένος ὅλην τὴν ἡμέραν, καὶ ὁ ἔλεγχός μου εἰς τὰς πρωΐας· εἰ ἔλεγον, διηγήσομαι οὕτως. ἰδοὺ
C τῇ γενεᾷ τῶν υἱῶν σου συντέθεικα· ὑπέλαβον τοῦ γνῶναι, τοῦτο κόπος ἐστὶν ἐνώπιόν μου. ἕως οὗ εἰσέλθω εἰς τὸ ἁγιαστήριον τοῦ Θεοῦ, καὶ συνῶ εἰς τὰ ἔσχατα αὐτῶν. Ἄκουε τοίνυν τί ἐστι τὰ ἔσχατα τῶν ἐπιλανθανομένων τοῦ Θεοῦ. φησὶ γὰρ διὰ τὰς δολιότητας αὐτῶν ἔθου αὐτοῖς κακὰ, κατέβαλες αὐτοὺς ἐν τῷ ἐπαρθῆναι. πῶς ἐγένοντο εἰς ἐρήμωσιν, ἐξάπινα ἐξέλιπον, ἀπώλοντο διὰ τὴν
D ἀνομίαν αὐτῶν, ὡς εἰ ἐνύπνιον ἐξεγειρομένου. καὶ πάλιν λέγει· Κύριε ἐν τῇ πόλει σου τὴν εἰκόνα αὐτῶν ἐξουδενώσεις. καὶ ποία αὕτη ἡ πόλις; ἡ ἄνω Ἱερουσαλήμ. καὶ πάλιν ὅτι ἐξεκαύθη ἡ καρδία μου, καὶ οἱ νεφροί μου ἠλλοιώθησαν, κἀγὼ ἐξουδενωμένος, καὶ οὐκ ἔγνων. κτηνώδης ἐγενήθην παρά σου, κἀγὼ διαπαντὸς μετά σου. ἐκράτησας τῆς χειρὸς τῆς δεξιᾶς σου, καὶ ἐν
E τῇ βουλῇ σου ὡδήγησάς με. τί δέ ἐστι. καὶ ἐν τῇ βουλῇ σου ὡδήγησάς με, ὃ λέγει, νομίζω, τοιοῦτόν ἐστι ἀπεκδυσάμενος, φησι, τὸ τῆς σαρκὸς θέλημα, καὶ πρὸς ὑποδοχὴν καὶ τήρησιν τῶν ἐντολῶν σου, ἐμαυτὸν παρασκευασάμενος ἐν τῇ βουλῇ σου ὡδήγησάς με, οὐ γὰρ ἴσχυον τὸ ἐμαυτοῦ θέλημα· ὅθεν ὡς πατὴρ ἀγαθὸς υἱὸν ἔχων ἀγαπητὸν, ἐκράτησας τῆς χειρὸς τῆς δεξιᾶς μου,
F καὶ ἐν τῇ βουλῇ σου ὡδήγησάς με, διὸ καὶ μετὰ δόξης προσελάβου με· τί γάρ μοι ὑπάρχει ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ παρά σου τί ἠθέλησα ἐπὶ τῆς γῆς, ἐξέλιπεν ἡ καρδία μου, καὶ ἡ σάρξ μου, ὁ Θεὸς τῆς καρδίας μου. τί ἐπιζητῶν; τὰς ἄνω διαγωγάς· ὃν τρόπον γὰρ ἐπιποθεῖ ἡ ἔλαφος ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, οὕτως ἐπιποθεῖ ἡ ψυχή μου πρὸς σὲ ὁ Θεός· Ἐδίψησεν ἡ ψυχή μου πρὸς τὸν Θεὸν τὸν ἰσχυρὸν τὸν ζῶντα. πότε ἥξω,

ἥξω, καὶ ὀφθήσομαι τῷ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ, A καὶ ἡ μερίς μου ὁ Θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα. Βάθυνόν σου τὸν νοῦν σφόδρα πρὸς ὑποδοχὴν τῶν λεγομένων. οἵαν φοβερὰν λέξιν ἐπιφέρει λέγων, ὅτι ἰδοὺ οἱ μακρύνοντες ἑαυτοὺς ἀπὸ σοῦ ἀπολοῦνται. ἐξωλόθρευσας πάντα τὸν πορνεύοντα ἀπὸ σοῦ, ἐμοὶ δὲ τὸ προσκολλᾶσθαι τῷ Θεῷ, ἀγαθόν ἐστι, τὸ θέσθαι ἐν τῷ Κυρίῳ τὴν ἐλπίδα μου, τὸ ἐξαγγεῖλαί με πάσας τὰς αἰνέσεις σου ἐν ταῖς πύλαις B τῆς θυγατρὸς Σιών. Ἔχοντες τοιγαροῦν ἀγαπητοὶ βοηθήματα ἐκ τῶν θείων γραφῶν, καὶ ὁδὸν τετριμμένην καὶ εὐθεῖαν ἀπάγουσαν πρὸς τὰς οὐρανίους πύλας, μὴ ἀμελήσωμεν τῆς ἀποκειμένης ἡμῖν ἐλπίδος ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ἔρχεται γὰρ ὁ Κύριος, καθὼς γέγραπται, οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἅλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχυρον κατα- C καύσει πυρὶ ἀσβέστῳ. αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν.

niam, & apparebo ante faciem Dei? Et pars mea Deus in æternum. Eſt itaque, quod ex profunda admodum cogitatione, quæ dicuntur, percipere ſtudeas, tum etiam quam ſit formidabile verbum, quod infert, dicens: *quia ecce qui elongant ſe a te, peribunt: perdidiſti omnes, qui fornicantur abs te: mihi autem adhærere Deo bonum eſt, ponere in Domino Deo ſpem meam. Ut adnunciem omnes prædicationes tuas in portis filiæ Sion.* Quum ergo nobis, cariſſimi, auxilia ex ſacris literis præſto ſint, & via trita, ac recta, quæ nos ad portas cœleſtes deducat, non negligamus propoſitam nobis ſpem in cœlis. Veniet enim Dominus, ſicut ſcriptum eſt: *cujus ventilabrum in manu ſua, & permundabit aream ſuam: & congregabit triticum in horreum ſuum, paleas autem comburet igni.* Ipſi gloria in ſæcula. Amen.

Matth. 3. Luc. 3.

ΤΟΥ͂ ὉΣΙΟΥ

ΠΑΤΡΟΣ ἩΜΩ͂Ν ἘΦΡΑΙΜ ὨΔΗ ΕὔΡΥΘΜΟΣ ΕἸΣ ΤΟΥΣ ὉΣΗΜΕΡΑΙ ἉΜΑΡΤΑΝΟΝΤΑΣ, ΚΑΙ ὉΣΗΜΕΡΑΙ ΜΕΤΑΝΟΟΥ͂ΝΤΑΣ. D

Μέχρι τίνος ὦ φίλε ἀνεχόμενος τοῦ ἐχθροῦ, ὁσημέραι ἐκτελεῖς τὰ ἐράσμια αὐτοῦ; μέχρι τίνος ὦ φίλε σωματικοῖς δουλεύεις θανατοφόροις οὖσιν; ἀνάσχου μοι συμβουλίας τῆς σὲ ζωοποιούσης καὶ * καθάρας τὴν ψυχὴν ὁμοίως καὶ τὸ σῶμα· πρόσελθε τῷ σωτῆρι τῷ ἰωμένῳ πάντας τοὺς προσπίπτοντας αὐτῷ ἐν μετανοίᾳ E καὶ πίστει τελείᾳ, ἐν πᾶσι σεμνοῖς, ἡ μετάνοια μεγάλη, καὶ σωτήριος. ἅπαξ οὖν ἀνίψας, μὴ βαπτίζου τῇ μέθῃ καθ' ἡμέρας πλημμελῶν, οἰκοδομῶν, καθαιρῶν, ὑφαίνων, ἀναλύων, τοῖς παιδίοις ἐοικὼς, οἱ πολλάκις οἰκίας ἐν σπουδῇ ἀνήγειραν καὶ πάλιν στραφέντες συνέχεαν· ἐκτρέπου τὸν σκορπίον, οὗ τὸ κέντρον ἐπέγνως· φεῦγε σπουδῇ τὸν ὄφιν, οὗ τῆς λύμης ἐπίαθου· ὁ γὰρ λί- F θῳ τῷ αὐτῷ δεύτερον ἐπιπεσὼν, τυφλός ἐστιν, ἢ σκαιὸς, οὐχ ὁρῶν τὸ φευκτέον· ταύτην ἔχων τὴν σπουδὴν, μετανοίᾳ πρόσιθι. τοῦτον ἔχων τὸν τρόπον, ἱλάσκου τὸν πλάσαντα ταπεινὸς καὶ κατηφὴς, κεκυφὼς καὶ στενάζων, ἐπαλγῶν τοῖς φθάσασι, προσέχων τοῖς ὑστέροις. οὕτω ποτὲ Ζακχαῖος ὁ τελώνης ἐσώθη. οὕτω πάλιν Ματθαῖος Χριστοῦ δοῦλος ἐφάνη· οὕτω καὶ πόρνη γυνὴ

Lege καθαιρούσης

EJUSDEM

S. PATRIS NOSTRI

EPHRAEM

ODE OPTIME FLUENS, IN EOS QUI QUOTIDIE PECCANT, ET QUOTIDIE POENITENTIAM AGUNT.

Quouſque, o amice, inimicum ſuſtines, & quæ illi placent, quotidie efficis? Quouſque, o amice, corporeis rebus, iiſque mortiferis ſubſervis? Cape meum conſilium, quod te ſalvare poterit, & animam ſimul & corpus tuum expiare. Accede ad Salvatorem, qui cunctos procidentes ſibi in pœnitentia, & fide perfecta ſanat. Inter cætera præclara, magna quædam res eſt pœnitentia, & ſalutaris. Ubi ſemel emerſeris, noli denuo mergi quotidie peccando; ædificando, diruendo; texendo, diſſolvendo; puerorum inſtar: qui frequenter domos, quas erexerunt, reverſi iterato deſtruunt. Fuge Scorpionem, cujus noviſti ſtimulum. Fuge diligenter Serpentem, cujus exploratam habes perniciem. Nam qui ſecundo in eundem lapidem impegerit, cæcus eſt aut mente captus, non cernens quid fugiendum ſit. Hac cura adhibita, cum pœnitentia accede, cujus præſidio munitus, Creatorem placare ſtude, humilis, ac triſtis, demiſſo vultu atque ſuſpirans, præterita dolens, futura proſpiciens. Sic quondam Zachæus publicanus ſalvatus eſt: ſic rurſus Matthæus Chriſti ſervus apparuit. Sic

Sic quoque fornicatrix mulier, ſcortum luxurioſe agens, atque inſaniens, libidinoſa, ac videntibus ſcandaloſa, Salvatoris pedes capillis ſuis abſtergens, ex lacu revocatur profundorum, & impiorum. Sic etiam tu diſſoluta ſupercilia reprimens, miſerabiliſque apparens, teipſum ad vitam revocabis. Siquidem Deus demiſſos erigit, & humiles exaltat; ſeipſos autem exaltantes divellit, deturbatque. Vidit civitatem Sodomorum, & Gomorræ, crudele genus hominum, & ſævum, abominabile, temerarium, atque obſcænum, quod omnibus flagitiis delectabatur, omni ex parte libidine laborans, violentum, laſcivum, illudque ſulphure atque igne perfundens, penitus præfocavit, atque combuſſit. Vidit civitatem Ninivitarum illuſtrem atque ſpecioſam, peccatis florentem, & ſceleribus ſcaturientem, quam ſe deleturum funditusque everſurum eſſe minatus erat. Vidit rurſus in ſacco, & in cinere, homines deliciis ac genio indulgentes, in fame atque jejunio, in fletu, ac lacrymis ſquallentes, expalleſcentes, timore metuque perculſos, diverſos, & peregrinos inter ſe factos, alios ab aliis, in ſimilibus cunctos, in æqualibus inæquales, liberos, ac ſervos, divites, & pauperes, præfectos & ſubditos, potentes atque morigeros, maſculinum, & fœmininum genus, ſenes, atque lactentes. Cunctos humiles vidit, & continentes invenit. Commiſeratus, & miſertus eſt, ſalvavit, pepercit, pœnam pro peccatis debitam diſſolvens, & mendax potius haberi, quam crudelis, tulit. Sicque peccatorum duritiem punit, non ſinens obedientes ſibi temere perire. Feſtinate igitur, & orate, ſalvamini, ac cuſtodimini: Dominus paratus eſt ad gratiam, ad ſanitatem, ad auxilium velox, ad redemptionem promtus. Concedit petentibus, aperit pulſantibus, præbet rogantibus, porrigit volentibus, non invidet quærentibus, non repellit cadentes, manum ad ſalvandum extendit: gratulatur iis, qui exſolvi, & liberari conantur. Comminatur non obtemperantibus ſibi. Erraſti, reſipiſce: cecidiſti, convertere, precare, obſecra, procide, pete, quære, accipe, datumque perſuade, adora, ſalvari expete, exora dare volentem, & ſalvare potentem. Salvatus, cave excidas; ſi excidiſti, reſurge: ſi reus ſis, corrigere: poſt lapſum revertere, ſanatus perſiſte, ſanus ſis per omnia, & conſervatus averſare morbum, quem depoſuiſti. Cave igitur iterum incendas, quem ſemel reſtinxiſti. Cave in lutum incidas quod recte abſterſiſti: noli imitari porcos, qni in cœno delectantur,

A γυνὴ ἑταιρὶς τρυφῶσα καὶ λυσσῶσα ἀκόλα-
στος πρόσκομμα τῶν ὁρώντων, τοῦ σωτῆρος
τοὺς πόδας ταῖς θριξὶν ἐκμάξουσα, ἐκ λάκ-
κων ἀνεσπάσθη βαθέων, καὶ ἀνόμων. οὕτω
καὶ σὺ τὰς ἀνειμένας ὀφρύας συστείλας καὶ
φανεὶς ἐλεεινὸς, σεαυτὸν ἀνασώσεις. Ἀνορ-
θοῖ γὰρ ὁ θεὸς τοὺς βραχεῖς, καὶ ταπει-
νοὺς ἀνυψοῖ, κατασπᾷ δὲ καὶ καθαίρει τοὺς
B ὑψοῦντας ἑαυτούς· ἴδε πόλιν Σοδόμων καὶ Γο-
μόῤῥων ὠμὸν γένος καὶ ἀπηνὲς καὶ μισαρὸν
θρασὺ, καὶ ἀκάθαρτον ἐν πάσαις ταῖς ὕβρεσι
τερπόμενον, βίαιον, ἀκόλαστον, θεῖον βρέ-
ξας, καὶ τὸ πῦρ παγγενῆ κατέπνιξεν. ἴδε πό-
λιν Νινευῒ τὴν λαμπράν τε καὶ ὡραίαν, ἀν-
θοῦσαν ἁμαρτίαις, καὶ κακίαις βρύουσαν·
ἠπείλησε συντρίψαι ἀθρόως ἀλῶσαι, κατα-
C στροφῇ τελείᾳ καὶ πτώσει τῆς πόλεως. ἰδὼν
πάλιν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ, τοὺς τρυ-
φῶντας ἐν λιμῷ καὶ νηστείᾳ ἐν θρήνῳ καὶ
δάκρυσιν αὐχμῶντας αὐχριῶντας, δεδιότας,
τρέμοντας, ἀναλλοίλους, καὶ ξένους ἑτέρους ἀνθ'
ἑτέρων ἐν ὁμοίοις ἅπαντας, ἐν ἴσοις τοὺς
ἀνίσους, ἐλευθέρους καὶ δούλους, εὐπόρους καὶ
πένητας, ἄρχοντας, ἀρχομένους, κρατοῦντας,
D ὑπηκόους, ἄῤῥεν γένος καὶ θῆλυ, πρεσβύτας
θηλάζοντας πάντας, ἰδὼν ταπεινοὺς πάντας·
εὑρὼν σώφρονας, ᾤκτειρεν, ἠλέησεν, ἔσωσεν,
ἐφείσατο τὴν δίκην ἀναλύσας, ἣν λαβεῖν ἠπείλη-
σεν καὶ ψεύστης ὑπομείνας, ἢ ἀπηνὴς φανῆναι,
οὕτως τῶν ἁμαρτωλῶν τοὺς ἀκαμπεῖς κολάζει οὐκ
ἐῶν τοὺς εὐπειθεῖς ἀφειδῶς ἀπολέσθαι· σπεύσα-
τε, δεήθητε, σώθητε, φυλάχθητε· ἕτοιμος
E κύριος εἰς χάριν, εἰς ἴασιν, ταχὺς εἰς βοήθειαν,
πρόθυμος εἰς λύτρωσιν, δίδωσι τοῖς αἰτοῦσι,
ἀνοίγει τοῖς κρούουσι, δεομένοις παρέχει, προ-
τείνων τοῖς χρῄζουσιν, οὐ φθονεῖ τοῖς ζητοῦσιν, οὐ
κοτεῖ τοὺς πεσόντας, χεῖρα σώζειν ὀρέγει. χαίρει
λύσιν ζητοῦσιν, ἀπειλεῖ ἀπειθοῦσιν. ἐσφάλης,
ἀνάνηψε· ἔπεσας ἐπίστρεφε. εὔχου, δέου,
πρόσπιπτε· αἴτει, ζήτει, λάμβανε, πεῖθε
F δοῦναι· προσκύνει, δέου, σώζου, δυσώπει τὸν
δοῦναι βουλόμενον, τὸν σῶσαι δυνάμενον. Σωθεὶς,
μὴ ἐπίπτῃς· πεσὼν ἐξανάστηθι, ἀνορθοῦ
κατενεχθεὶς ὡς πταίσας ἀνάλυε· ἰαθεὶς ἐπίμει-
νον· ὑγιαίνων διὰ ὅλου καὶ σωθεὶς, ἀποστρέφου τὴν
νόσον, ἣν ἀπέθου· μὴ ἀνάψῃς οὖν πάλιν ἣν
ἅπαξ κατέσβεσας· μὴ προσπέσῃς βορβόρῳ,
ὃν καλῶς ἀπέπλυνας· μὴ μιμήσῃ τοὺς χοίρους
τοὺς βορβόρῳ χαίροντας, μὴ ζηλώσῃς τοὺς κύ-

νας τοὺς ἐμέτους λάπτοντας. οὐδεὶς ἅπαξ ἐμβαλὼν τὴν χεῖρα ἐπ' ἄροτρον, καὶ στραφεὶς εἰς τὰ ὀπίσω βασιλείαν εὕρατο. οὐδεὶς ἅπαξ ἐκπλυνθεὶς τῷ ῥύπῳ προσέδραμεν. εἷς Χριστὸς, μία πίστις, εἷς σταυρὸς, εἷς θάνατος, μία χάρις, ἓν πάθος, μία καὶ ἀνάστασις· οὐ δεῖ πάλιν σφάγιον τὸν τιθέντα γενέσθαι· οὐδὲ λύτρον ὑπὲρ σοῦ τὸν αὐτὸν ἐκδοθῆναι· ἐλυτρώθης, μὴ γένῃ δοῦλος δυσαυθαιρέτως· μολισμῶν ἁμαρτίας ἐλούσω, μὴ ῥυπωθῇς· οὐ γὰρ ἔχεις ἕτερον λουτρὸν πάλιν εἰς πλύσιν τῇ τομῇ τοῦ θανάτου ἑτοίμως προκείμενον.

ΤΟΥ͂ ΑΥ̓ΤΟΥ͂

ΠΕΡΙ' ΤΟΥ͂ ΜΗ' ΣΚΑΝΔΑΛΙ'ΖΕΙΝ ΤΟ'Ν ΠΛΗΣΙΟ'Ν, ΚΑΙ' ΠΕΡΙ' Ο'ΡΘΟΥ͂ ΒΙ'ΟΥ.

ΠΑΡΑΙΝΕΣΙΣ.

Τοὺς προσελθόντας ἐπὶ τὸ στάδιον τῆς εὐσεβείας, καὶ τὴν χεῖρα ἐπὶ τὸ ἄροτρον ἐπιβαλόντας· οὐ χρὴ εἰς τὰ ὀπίσω ἀποσπᾷν· καὶ ἐμπόδιον αὐτοῖς καθιστάναι τοῦ σκοποῦ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν εὐαρεστήσεως, ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς τελειότητα χειραγωγεῖν· εἴρηται γὰρ περὶ τῶν τοιούτων· ὅτι ὁ ἁπτόμενος ὑμῶν, ὡς ὁ ἁπτόμενος τῆς κόρης τοῦ ὀφθαλμοῦ αὐτοῦ· ὁ οὖν μὴ βουλόμενος καταλύειν τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ· ἀσφαλιζέσθω ἑαυτὸν πάντοθεν μὴ σκανδαλίσαι τὸν ἕτερον· μάλιστα δὲ τὸν προσελθόντα Κυρίῳ τῷ Θεῷ, καὶ τοὺς τοῦ κόσμου βρόχους ἀποφυγόντα. ἵνα μὴ συγκαταριθμηθῇ καὶ αὐτὸς οἷς ὁ προφήτης καταμέμφεται λέγων· οὐαὶ ὁ ποτίζων τὸν πλησίον αὐτοῦ ἀνατροπὴν θολεράν· καὶ οὐαὶ οἱ ἐπιχαίροντες ἐπὶ κακοῖς, καὶ οἱ εὐφραινόμενοι ἐπὶ διαστροφῇ κακῇ. ὧν αἱ τρίβοι σκολιαὶ, καὶ καμπύλαι αἱ τροχιαὶ αὐτῶν, τοῦ μακράν σε ποιῆσαι ἀπὸ ὁδοῦ εὐθείας καὶ ἀλλότριον τῆς δικαίας γνώμης· ἐν τούτοις γὰρ ἐνόχους ἑαυτοὺς καθιστῶσι τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ. καθὼς ἐν τῷ εὐαγγελίῳ ἀπεφήνατο λέγων· λυσιτελεῖ ἀνθρώπῳ ἵνα μύλος ὀνικὸς περιτεθῇ περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ ῥιφῇ εἰς τὸ πέλαγος τῆς θαλάσσης, ἢ ἵνα σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ. ἀπόρρητος γὰρ ἡ ἐκ τούτου ἐπινοουμένη βλάβη τε καὶ ζημία· διαχαραξώμεθα τοιγαροῦν τὴν ὑπόθεσιν κατὰ τὸ δυνατὸν, ἵνα ἐκ τοῦ μικροῦ τούτου ὑποδείγματος, ἀπεικάσωμεν τὸ ὅλον τῆς ἐμπορείας, καὶ κατανοήσαντες τὴν τοσαύτην βλάβην, φόβῳ τηρήσωμεν ἑαυτοὺς, μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ πλησίον ἢ σκάνδαλον. υἱός τις ὑπῆρ-

A tur, neque canes æmulare, vomitum lambentes. Nullus ſemel mittens manum ad aratrum, & reſpiciens retro, aptus eſt regno Dei. (Luc. 9.) Nullus ſemel ablutus, ad ſordes recurrat. Unus Chriſtus, una fides, una Crux, una mors, una gratia, una paſsio, unaque reſurrectio. Non eſt neceſſe mactari iterum, qui ſemel eſt oblatus, neque idem rurſus pro te rependi pretium redemtionis. Redemtus es; noli fieri ſervus animo duplici. B A peccatorum inquinamento ablutus es; cave iterum ſordibus inficiaris: neque enim aliud habes lavacrum, quod nece tibi ſit ad abluendum propoſitum.

EJUSDEM

DE NON SCANDALIZANDO PROXIMO, ET DE RECTA VITÆ RATIONE,

C ADHORTATIO.

Non decet eos, qui ad pietatis ſtudium accedunt, & manum ad aratrum ponunt, retro converti, eorundemque ſtudium Deo complacendi impedire; (Luc. 9.) ſed ad perfectionem potius ſimiles ſunt dirigendi, quum de talibus dictum reperiatur: *Quoniam qui vos tetigerit, tamquam qui tangit pupillam oculi ejus*. (Zach. 2.) D Qui igitur noluerit violare Dei præceptum, undique ſe muniat, ne alteri ſcandalum præbeat, maxime vero ei qui ad Dominum acceſsit, & mundi laqueos effugit; ut non connumeretur & ipſe illis, quos increpat propheta dicens: *Væ qui potum dat amico ſuo, mittens fel;* (Habac. 2.) *Et væ, qui lætantur, quum malefecerint, & exultant in rebus peſſimis: quorum viæ perverſæ ſunt, & infames greſſus eorum. Qui relinquunt iter rectum, & ambulant per vias tenebroſas.* (Prov. 2.) E Quoniam in his divinam adverſum ſe iram provocant, ſicut & ex Evangelio patet, ubi ait Dominus: *Expedit homini magis, ut mola aſinaria ſuſpendatur in collo ejus, & demergatur in profundum maris; quam ut ſcandalizet unum de puſillis iſtis, qui in me credunt*. (Matth. 18.) F Damnum enim quod hinc oritur, explicari non poteſt. Deſcribamus igitur rem ipſam pro viribus, ut hoc vel exiguo exemplo res exprimatur: cognitoque tanto hujus detrimento, metu nos cohibeamus, ne proximo ullum offendiculum, ſive ſcandalum ponamus. Filius quidam fuit unicus parentibus ſuis, quem ip

ipſi vehementer diligebant; quoniam omnem ſuam poſt Deum ſpem in illo repoſitam habebant, per eum ſperantes, ſe optimam atque decentem vitæ ſpem ultimam habituros, generiſque ſucceſsionem atque reſtaurationem per ipſius procreationem fore. Verum adoleſcens repente, cunctis rebus fugacibus ac momentaneis abjectis, eremum petit, & fit monachus; dolorem intolerabilem ſuis propinquis & amicis relinquens. Flet pater, plangit mater, ita ſubito expectatione ſua fruſtrati; ſimul æſtimantes impoſsibile, eum deinceps fore, ſicut fuerat ante ſeceſsum. Neque enim fieri poterat, ut amplius domui paternæ præeſſet, vel operam liberis daret; quum hominem quodammodo exuiſſet. In hoc igitur loco verſabatur ſanctimoniam amplexus, & adhuc vivus, nihil eorum diſsimilis, qui in ſepulchro ſunt conditi, quod attinet ad humana negotia. Quare flet pater, lamentatur mater, proprii filii obſequium requirentes. Sponſa poſt arrhabonem confuſa, ſpoliatur. Si opificium didicerat, abijcit. Si mercaturam exercebat, relinquit. Si in album erat relatus militum, a militia recedit. Si magiſtratum gerebat, contemnit: & pene domus everſio ex hoc illius novo vitæ inſtituto conſequitur. Omnia enim quæ videntur, & affectionem rerum ſenſibilium movere poſsunt, capillorum inſtar abſcindens, nudus pietatis ac religionis ſepta ingredi maluerat, ut Chriſtum Dominum gloriæ ſibi lucrifaceret. Numquid igitur hic ſcandalo, aut ſubverſione dignus erat? abſit. Quis ergo eo malitiæ evaſit, ut proditoris, atque piratæ officium, huic optimæ negotiationi ſibi præferendum cenſeat? Aut quis ad eam audaciam tanquam præſtantioris rei potiundæ cauſsa, devenit, ut bene recteque currentem, in ſua alacritate, ac bono propoſito intercipiat atque impediat; quominus ſequeſtratus cunctis terrenis ad cœleſtia pervenire poſsit. Nam ſi poſt renunciationem, abdicationemque vitæ, quis in virtutis ſtudio claudicare inceperit, & ſenſim a recta via reſilire, oculoſque convertere retrorſum; hic & in vita præſenti erit exemplo, & poſt ſuum e vivis exceſſum, regno cœlorum privatus, indignum ſeipſum Sanctorum choro reddet: quin & parentibus ipſis ignavia hujus in confuſionem futura eſt, amici dolore concident, & inimici gaudebunt ſuper illius deſidia, atque ruina. Propinqui & affines mortem ei imprecabuntur, quod terrenis exu-

A χε μονογενὴς τοῖς γεννήσασιν αὐτὸν, καὶ ἠγάπων τοῦτον σφόδρα. καθότι πᾶσαν τὴν ἐλπίδα μετὰ Θεὸν εἰς τοῦτον εἶχον· προσδοκῶντες δι' αὐτοῦ ἕξειν τὴν καλλίστην καὶ πρέπουσαν τοῦ βίου ἐσχάτην ἐλπίδα, καὶ τὴν τοῦ γένους διαδοχὴν καὶ ἀνανέωσιν διὰ τῆς τούτου παιδοποιίας ἔσεσθαι· ὁ δὲ νεανίας ἄφνω πάντα ῥίψας τὰ πρόσκαιρα, καταλαμβάνει τὴν ἔρημον καὶ γίνεται μοναχὸς, λύπην ἀφόρητον καταλιπὼν τοῖς οἰκείοις. κλαίει ὁ

B πατὴρ, θρηνεῖ ἡ μήτηρ, τῆς προσδοκωμένης ἐλπίδος αἰφνιδίως στερηθέντες, ἀναλογιζόμενοι ἅμα, ὅτι οὐ δυνατὸν αὐτὸν ἔσεσθαι· ὥσπερ ἦν πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως. οὔτε γὰρ οἴκου παρ' αὐτοῦ ἔτι προστῆναι δυνατὸν, οὔτε πρὸς παιδοποιΐαν ἐπιτήδειος· καθότι ἠρνήσατο ἑαυτὸν ἄνθρωπον εἶναι· ἐν τούτῳ μέρει ἁγιωσύνην ἀμφιασάμενος, καὶ ἐν σώματι ὑπάρχων τῶν ἤδη ἐν μνημείῳ ἐρριμμένων νεκρῶν· οὐδὲν ἀπεοικὼς τοῖς κατὰ τὸν βίον πράγ-

C μασιν· τούτου χάριν κλαίει ὁ πατὴρ· κατάπενθος ἡ μήτηρ, τὴν τοῦ ἰδίου υἱοῦ ἐπικουρείαν ἐπιζητοῦντες. ἡ νύμφη μετὰ τοὺς ἀρραβῶνας ἀνετράπη. ἐὰν χειροτέχνης ἦν, τὴν τέχνην πόρρω ἀπέρριψεν. ἐὰν πραγματείαν μετήρχετο· ἡ ἐμπορεία παρημέληται. ἐὰν ἐν στρατείᾳ κατηριθμεῖτο· ταύτης ξένος γεγένηται· ἐὰν ἐν ἀξιώματι κατετέτακτο, τοῦ ὑπερεφρόνησεν, καὶ σχεδὸν λύσις τοῦ οἴκου ἐκ τῆς ὑποθέσεως γεγένηται·

D πάντα γὰρ τὰ ὁρώμενα καὶ τὴν προσπάθειαν τῶν αἰσθητῶν πραγμάτων, δίκην τριχῶν ἀποτεμὼν γυμνὸς εἰσελθεῖν ἐν τῷ σκάμματι τῆς εὐσεβείας, ἵνα Χριστὸν κερδήσῃ τὸν Κύριον τῆς δόξης. ἆρα οὖν ἄξιος σκανδάλου καὶ ἀναστροφῆς ὁ τοιοῦτος; μὴ γένοιτο. τίς τοίνυν εἰς τοσαύτην κακίαν ἐξῆλθοι. ὥστε προδότης καὶ καταποντιστὴς ἕλοιτο εἶναι τῆς τοσαύτης χρηστῆς ἐμπορείας. ἢ τίς εἰς τοσαύτην ἀφοβίαν τοῦ κρείττονος ἤλασεν· ὥστε τὸν τρέχοντα καλῶς

E ἐκκόψαι τῆς προθυμίας καὶ ὀρθῆς προαιρέσεως· ὅπως τῶν ἐπιγείων ἀποξενωθεὶς, τῶν οὐρανῶν μὴ ἐφίκοιτο· ἐὰν γὰρ μετὰ τὴν ἀποταγὴν καὶ ἀναχώρησιν τοῦ βίου· ἄρξηταί τις χωλαίνει πρὸς τὴν ἀρετὴν· καὶ μετὰ ὀλίγον ἔξω βαίνειν τῆς εὐθείας ὁδοῦ· καὶ τὸ ὄμμα εἰς τὰ ὀπίσω περιστρέφειν· οὗτος καὶ ἐν τῷ παρόντι βίῳ εἰς παράδειγμα ἔσται· καὶ μετὰ τὴν ἔξοδον τῆς τῶν οὐρανῶν βασιλείας στερηθεὶς· ἀνάξιον ἑαυτὸν καταστήσει τοῦ χοροῦ τῶν

F ἁγίων. ἀλλὰ καὶ τοῖς γονεῦσιν ἡ τούτου ῥαθυμία εἰς ἐντροπὴν γενέσεται· οἱ φίλοι περίλυποι· οἱ ἐχθροὶ ἐπιχαίρουσιν ἐπὶ τῇ τούτου ῥαθυμίᾳ καὶ ἐκπλώσει. οἱ οἰκεῖοι θάνατον αὐτῷ ἐπικαλοῦνται.

ὅτι

ὅτι τῶν ἐπιγείων στερηθεὶς, τῶν οὐρανῶν οὐκ ἐδράξατο, καὶ προφάσει εὐσεβείας τὸν τοῦ διαβόλου ὑπεισῆλθε ζυγόν· τὸν γὰρ ἔννομον ἀπωσάμενος γάμον, ἐν πορνείαις καὶ ἀσελγείαις ἐγκαλινδεῖται, καὶ ἐν κραιπάλαις καὶ μέθαις διημερεύει· θρηνοῦσιν οἱ γονεῖς τὰς ζημίας, ἅμα τῇ τούτου ψυχῇ· ὁ δὲ πλανηθεὶς τῇ καρδίᾳ καὶ τὰς ὁδοὺς ἑαυτοῦ διαφθείρας, οὐδὲν τούτων προσποιεῖται, ἀλλὰ τὴν εὐλάβειαν ῥίψας χαμαί, τὴν ἀναίδειαν ὑποδύεται· καὶ ἀσχημονῶν οὐκ ἐντρέπεται. οὐδὲ γὰρ ἀνθρώπους αἰσχύνεται· οὐδὲ τὴν τοῦ Θεοῦ ἀγανάκτησιν ἐν νῷ λαμβάνει· διότι οὔτε τοῖς γονεῦσιν τὴν ὀφειλομένην καὶ πρέπουσαν ἀπένειμε τιμήν. οὔτε τῷ πνευματικῷ ἔργῳ ἄξιον ἑαυτὸν παρέστησεν· ἐντεῦθεν λοιπὸν ἀναφύονται λοιδορίαι πρὸς τὸ ἐπάγγελμα· καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν εὐσέβειαν βλασφημίαι· ὅπερ φοβερόν ἐστι καὶ λέγειν· καὶ ὥσπερ ἀσεβὴς ὅταν ἔλθῃ εἰς βάθος κακῶν καταφρονεῖ· οὕτω καὶ οὗτος εἰς τοσαύτην ἀφοβίαν ἐξωκείλας οὐ καταπλήσσει· ἀλλ' ὥσπερ ὁ ἀπεμπολήσας πάντα αὐτοῦ τὰ ὑπάρχοντα, καὶ ὠνησάμενος ἑαυτῷ στολὴν πολύτιμον· ὕστερον δὲ ἀπομανεὶς ἐνέπλησε ταύτην ἐπιβλήματα ῥακκώδη ῥερυπωμένα. ἢ ὁ χρησάμενος οὐκ ἔτι εἰς ἔπαινον καὶ δόξαν, ἀλλ' εἰς χλεύην, καὶ ὄνειδος αὐτῷ ἔσται. τίς γὰρ οὐ καταγελάσειεν τὸν χθὲς ἐν ὄρει ἑαυτὸν περιζώσαντα πρὸς ὑπηρεσίαν τῶν ὁμοψύχων ἀδελφῶν κατὰ μίμησιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· σήμερον ὑπὸ οἰκετῶν δορυφορούμενον· καὶ ὑπὸ θεραπαινίδων νιπτόμενον τοὺς πόδας. καὶ ἐν κολακῇ στρωμνῇ ἀνακλινόμενον τοὺς πόδας· καὶ πρὸς τὸν ὑγρὸν καὶ ἐμπαθῆ βίον πάλιν ῥέψαντα· ἢ τίς οὐ χλευάσει τὸν χθὲς ἐν κελλίῳ ἐγκεκλεισμένον· καὶ συντυχίας πολλῶν ἀποτρεπόμενον· σήμερον μετὰ γυναικαρίων ἀσέμνων συνδιαιτώμενον, καὶ ἐν καπηλίοις οἰνοφλυγοῦντα· ἢ τίς οὐ μέμψηται τὸν χθὲς πάντα τὰ βιωτικὰ αὐθαιρέτως ῥίψαντα καὶ ἀκτημοσύνην ἀσπασάμενον· σήμερον ἐν δικαστηρίοις προσεδρεύοντα, καὶ τὰ ἤδη καταγνωσθέντα· φιλοτίμως πάλιν πρὸς ἑαυτὸν ἀνακαλούμενον. καὶ τὸν ἑαυτοῦ νοῦν ἐκ τῶν οὐρανίων πρὸς τὰ χαμαίζηλα μετωκήσαντα· καὶ τοῖς δικασταῖς δίκην ἀνδραπόδων γλιχόμενον ἀκολουθοῦντα· καὶ ἀντὶ προσευχῆς καὶ μελέτης λογίων Θεοῦ, δικολόγοις προσδιαλεγόμενον. καὶ ἀντὶ ἁπλότητος καὶ ἀκακίας δεινότητα ἠθῶν τε καὶ λόγων μεταλαμβάνοντα· εἴθε δὲ κἂν ἐκ τῶν ὁρωμένων δικαστηρίων εἰς νοῦν ἐλαμβανόμεθα τὸ κριτήριον τὸ μέλλον· καὶ ἐφύγομεν τὰς περιστάσεις τοῦ βίου· καὶ μετε-

A exutus, cœleſtia non apprehenderit; & ſub prætextu pietatis, diaboli jugum ſubierit: legitimis enim nuptiis ſpretis, in ſcortationibus atque impudicitiis volutatur, & in crapula, atque ebrietate totos dies tranſigit. Deplorant parentes damna pariter animæ illius. Hic autem, qui corde ſeductus erat, & vias ſuas corruperat, horum nihil ſibi vendicat; verum abjecta pietate, impudentiam induit, & turpiter, ac

B præter decorem agere non erubuit. Neque enim homines veretur, neque Dei indignationem animo expendit; Et idcirco neque parentibus debitum, atque convenientem honorem attribuit, neque ſpiritali ſe opere dignum exhibet; Unde deinceps naſcuntur maledicta adverſus promiſſa, & in pietatem, atque religionem blaſphemiæ: quod quidem horrendum eſt & dicere. Et quem-

C admodum impius, quum in profundum malorum venerit, contemnit; ita & hic in tantam temeritatem impingens, nequaquam eſt territus, ſed inſtar illius, qui vendidit univerſam ſuam ſubſtantiam, vendenſque ſuam ſtolam magni pretii, denique vero furore incitatus, hanc implevit aſſumentis panni rudis, ac ſordidi; qua ſi utatur, non amplius in laudem & honorem, ſed in ſubſannationem & improperium utetur. Quis enim

D non irrideat, adſpiciens eum, qui heri in monte ſeipſum ad miniſterium fratrum in unum habitantium præcinxerat, ad imitationem Domini Noſtri Jeſu Chriſti; hodie famulorum comitatu ſtipatum, & ab ancillis ejus lavari pedes, eundemque in molli lecto reponi, & ad fluxum atque remiſſum affectionibuſque plenum vitæ genus iterum propenſum illum intueri? aut quis

E eum ludibrio non habeat, qui heri in Cella concluſus erat, & multorum converſationem vitabat; hodie autem cum inhoneſtis mulierculis vivat, & in tabernis ebrietati ſtudeat? Aut quis eum non reprehendat, qui die heſterno ſua ſponte quæcumque temporalia, ſive mundana abjecit, inopiam amplectens; hodierno autem aſſideat in judiciis? Et quæ jam damnarat, ſtudioſe rurſus ad ſe revocet,

F & ſuam mentem a cœleſtibus ad terreſtria traducat, judiceſque, mancipiorum inſtar, ſequi geſtiat? Et loco deprecationis atque meditationis eloquiorum Dei, cum cauſidicis ſermocinetur? Et pro ſimplicitate, atque innocentia, verſutiam morum atque ſermonum adſumat? Utinam autem ex iis, quæ videmus tribunalibus, mente comprehendamus etiam judicium futurum, fugiamuſque vitæ hujus ærumnas, ac noſtri vivendi modum

cum pietate commutemus. Tunc enim, tunc, inquam, gaudium erit inter Angelos, & lætitia bonis, propinquiſque reconciliatio. Luctus enim eorum, qui iniquo animo tulerunt ejus ſeceſſum, convertetur in lætitiam propter optimam jam vitæ filii rationem initam. Beati enim putantur ac prædicantur ab amicis, iiſque maxime qui caſus eorum qui revertuntur, in vita conſpiciunt, & tamquam munera Domino Deo offerentes, beatificantur. Gloriatur genus de ſtrenuis factis egregii Athletæ, & alacres geſtienteſque percontantur quoſcumque obvios. Virtus autem abſcondi nequit, audientque optimam ſuper eo invaleſcentem famam, ac in his glorificabunt Dominum, ſeque amicos, ac conſanguineos Certatoris eſſe aſſerent. Qui in dignitate ſunt conſtituti, hunc ab auctoritate ac dignitate commendabunt. Milites eum a rebus militiæ geſtis demirabuntur. Ejuſdem artificii homines, hunc in ſimili ſecum arte exercitatum laudabunt. Ita cunctis, bene beateque agentes, virtus amabiles celebreſque efficit in Domino. Ideo in gloria cæleſtique regno coronabuntur.

EJUSDEM
PATRIS NOSTRI EPHRAEM SERMO
DE VERA RENUNCIATIONE. ET QUO PACTO ANIMA DEUM INVENIAT: QUAM OB CAUSAM AD NOS VENIT DOMINUS.

QUI vitam quietam excolit, & vita ſolitaria gaudet, optimum principium amplectitur. Verum ſeipſum intueatur oportet, an ſicut a perturbationibus exterioribus ſe abſtraxit, ita & ab interioribus commotionibus, maximiſque dæmonum procellis ſit immunis ac liber. Nam & in animo perturbationes ſunt atque commotiones improbiſſimarum cogitationum, magnæque malitiæ adverſarum poteſtatum, de quibus ait Apoſtolus: *Non eſt nobis colluctatio adverſus ſanguinem, & carnem, ſed adverſus principes & poteſtates, adverſus mundi rectores tenebrarum harum, contra ſpiritalia nequitiæ.* Et rurſus: *Arma noſtra non carnalia ſunt; ſed potentia Deo ad deſtructionem munitionum, conſilia deſtruentes, & omnem altitudinem extollentem ſe adverſus ſcientiam Dei.* Itaque univerſum noſtrum certamen in eo eſt poſitum, ut ab iis quæ intra nos ſunt perturbationibus conquieſca-

Ephes. 6.
2. Cor. 10.

A βαλλόμεθα τὸν τρόπον πρὸς εὐσέβειαν· τότε γὰρ, τότε χαρὰ ἔσται ἐν ἀγγέλοις καὶ εὐφροσύνη τοῖς ἀγαθοῖς, καὶ ἀνάκτησις τοῖς οἰκείοις· ὃ γὰρ πένθος τῶν δυσφορησάντων ἐπὶ τῇ ἀναχωρήσει· μεταβάλλεται εἰς εὐφροσύνην διὰ τὴν ἀρίστην τοῦ υἱοῦ πολιτείαν· μακαρίζονται γὰρ ὑπὸ φίλων, καὶ μάλιστα ὁρώντων τὰς περιστάσεις τῶν ἀναστρεφομένων ἐν τῷ βίῳ· καὶ ὡς δῶρον Κυρίῳ τῷ
B Θεῷ προσενέγκαντας μακαρίζονται. καυχᾶται τὸ γένος ἐπὶ ταῖς ἀνδραγαθίαις τοῦ γενναίου ἀθλητοῦ· καὶ γεγηθότες ἐπερωτῶσι τοὺς παρατυγχάνοντας· ἡ δὲ ἀρετὴ κρυβῆναι οὐ δύναται· ἀκούσι τὴν ἐπικρατοῦσαν περὶ αὐτοῦ ἀγαθὴν φήμην, καὶ δοξάζουσιν ἐπὶ τούτοις τὸν Κύριον. καὶ ἑαυτοὺς οἰκείους καὶ συγγενεῖς τοῦ ἀγωνιστοῦ διαβεβαιοῦντες ὑπάρχειν. οἱ ἐν ἀξιώμασι τὸν ἀπὸ ἀξιω-
C μάτων ἐγκωμιάζουσιν· οἱ στρατιῶται τὸν ἀπὸ στρατιωτῶν ὑπερθαυμάζουσιν. οἱ συντεχνῖται τὸν ἀπὸ ὁμοιοτεχνῶν ἐπαινοῦσιν. οὕτως τοῖς πᾶσιν ποθινοὺς καὶ ἐπιδόξους ἡ ἀρετὴ τοὺς κατορθωκότας καθίστησιν ἐν Κυρίῳ· διὸ ἐν δόξῃ στεφανωθήσονται καὶ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

ΤΟΥ͂ ΑΥ̓ΤΟΥ͂

D
ΠΑΤΡῸΣ ἩΜΩ͂Ν ἘΦΡΑῚΜ ΛΌΓΟΣ ΠΕΡῚ ἈΛΗΘΟΥ͂Σ ἈΠΟΤΑΓΗ͂Σ, ΚΑῚ ὋΝ ΤΡΌΠΟΝ ΕὙΡΉΣΕΙ ΨΥΧῊ ΤῸΝ ΘΕΌΝ. ΔΙῸ ΚΑῚ Η̃ΛΘΕΝ Ὁ ΚΎΡΙΟΣ.

Ὁ τὴν ἡσυχίαν ἐπανῃρημένος, καὶ τὴν μόνωσιν μεταδιώκων, καλὴν ἀρχὴν
E ἠσπάσατο. ἀλλ᾽ ὥσπερ τῶν ταραχῶν τοῦ φαινομένου ὄχλου ἀπέστη, ἐγκύψῃ εἰς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, εἰ καὶ τῶν ἔνδοθεν θορύβων ἀπήλλακται, καὶ τῆς τῶν δαιμόνων πολυοχλίας ἠλευθέρωται. εἰσὶν γὰρ καὶ ἐν τῇ ψυχῇ ταραχαὶ, καὶ θόρυβοι λογισμῶν πονηρῶν, καὶ κακίας πολλῆς ἀντικειμένων δυνάμεων, περὶ ὧν φησιν ὁ Ἀπόστολος. Οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα, καὶ
F σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχὰς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας. Καὶ πάλιν· τὰ ὅπλα ἡμῶν οὐ σαρκικὰ, ἀλλὰ δυνατὰ τῷ Κυρίῳ πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων, λογισμοὺς καθαιροῦντες, καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ, ὥστε ὅλος ἡμῶν ὁ ἀγὼν γενέσθαι πρὸς τὸ ἡσυχάσαι ἀπὸ τῶν ἔνδοθεν, καὶ τῶν ἀληθινῶν ταραχῶν ἀποτάξασθαι, καὶ ὄχλου

καὶ ὄχλῳ λογισμῶν ἀντικειμένων δυνάμεων. Ἐπεὶ μάτην ἐγένετο ἡ ἀποταγὴ, καὶ ἡ ἀναχώρησις τῶν φαινομένων τόπων. Ἡ γὰρ ἀληθινὴ αὕτη ἐστὶν· τὸ ἔσωθεν εἰρηνεύειν, καὶ γαληνιᾶν. ὅταν οὖν ἑστήκῃς εἰς δέησιν πρὸς τὸν θεὸν, πρόσεχε μὴ τὰ σκεύη σου τὰ καλὰ, ἐν οἷς ψάλλεις τῷ θεῷ, τοῦτ᾽ ἔστι τοὺς λογισμοὺς σου ἁρπάζωσιν οἱ ἐχθροί σου. καὶ πῶς ἢ ἐν τίνι διακονήσεις τῷ θεῷ τῶν ὅπλων ληφθέντων; τοῦτ᾽ ἔστι τῶν λογισμῶν αἰχμαλωτισθέντων; οὐ γὰρ χρείαν ἔχει ὁ θεὸς ἵνα τὸ στόμα, ἢ γλῶσσα εὔχεται. Ἡ γὰρ διακονία τοῦ θεοῦ αὕτη ἐστίν. ἵνα οἱ λογισμοὶ, καὶ ἡ ὅλη ἰσχὺς, καὶ ἡ δύναμις τῆς ψυχῆς, καὶ ὅλος ὁ νοῦς πέταται πρὸς τὸν θεὸν ἀμετεωρίστως· μὴ μίξῃς τῷ χρυσῷ σου χαλκὸν, ἢ μόλυβδον· τοῦτ᾽ ἔστι τῇ ψυχῇ σου πολλοὺς λογισμοὺς, καὶ ἀκαθάρτους· ὥσπερ γὰρ κόρη ἀνδρὶ ἡρμοσμένη εἰ ὑπονοθευθῇ ὑπὸ ἑτέρων, βδελυκτὴ τῷ ἀνδρὶ γίνεται, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ ὑποσυρομένη ὑπὸ ῥυπαρῶν λογισμῶν, καὶ συντεθεμένη, βδελυκτή ἐστι τῷ ἐπουρανίῳ νυμφίῳ αὐτῆς Χριστῷ. ἀλλὰ τὸ ἐν αὐτῇ δυνατὸν μὴ συνδιαζέτω, μηδὲ γλυκαινέσθω τῇ αὐτῶν συγκαταβάσει, ἵνα ἰδὼν ὁ κύριος τὴν ἀγάπην αὐτῆς τὴν πρὸς αὐτὸν ἐλεήσει αὐτὴν, καὶ ἐλθὼν ἐξολοθρεύσει τοὺς ἐχθροὺς αὐτῆς τοὺς νουθετοῦντας καὶ πείθοντας ἔχθραν ἔχειν πρὸς τὸν νυμφίον αὐτῆς, καὶ τὰ νοήματα αὐτῆς βουλομένους φθεῖραι ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ. καὶ ὅταν ἴδῃ ὁ Κύριος, ὅτι συνάγει ἑαυτὴν ἡ ψυχὴ ὅσον τὸ ἐν αὐτῇ ἀεὶ τὸν Κύριον ζητοῦσα, καὶ προσδοκοῦσα νυκτὸς, καὶ ἡμέρας βοῶσα πρὸς αὐτὸν (οὕτως γὰρ καὶ ἐνετείλατο ἀδιαλείπτως προσεύχεσθαι) ἐν τάχει ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν αὐτῆς, καὶ καθαρίσας αὐτὴν ἀπὸ τῆς ἐν αὐτῇ κακίας, ἄσπιλον νύμφην ἑαυτῷ παραστήσει. Εἰ οὖν πιστεύεις αὐτῷ ταῦτα εἶναι ἀληθῆ, ὥσπερ καὶ ἔστι, πρόσεχε σεαυτῷ. εἰ εὗρεν ἡ ψυχὴ τὸ φῶς ὁδηγοῦν αὐτὴν, καὶ τὴν βρῶσιν, καὶ τὴν πόσιν τὴν ἀληθινὴν, ὅπερ ἐστὶν αὐτὸς ὁ Χριστός. Εἰ δὲ οὐκ ἔχεις, ζήτησον νυκτὸς, καὶ ἡμέρας, ἵνα λάβῃς· τυφλὸς γὰρ εἶ· οὕτως ἐπηγγείλατο, καὶ οὕτως εὑρίσκει ἡ ψυχὴ τὸν ἀληθινὸν θεόν. ὅταν οὖν θεωρεῖς τὸν ἥλιον, ζήτησον τὸν ἀληθινὸν ἥλιον, καὶ βλέψον εἰς τὴν ψυχήν σου. εἰ εὕροις τὸ ἀληθινὸν φῶς· σκιὰ γὰρ ἐστιν πάντα τὰ φαινόμενα τῶν ἀοράτων, καὶ ἀληθινῶν τῆς ψυχῆς πραγμάτων. Ἔστι γὰρ παρὰ τῶν φαινομένων ἄλλος ἄνθρωπος ἔσω, καὶ ὀφθαλμοὺς ἐτύφλωσεν ὁ σατανᾶς, καὶ ὦτα, ἃ ἐκώφωσεν, καὶ ἦλθεν

A ſcamus, ac liberemur; & veris tumultibus renunciemus, cum univerſa turba pravarum cogitationum, quæ nobis ab illis ingeruntur. Quum alias fruſtra fieret renunciatio, ſeceſſuſque ad ea, quæ videntur loca. Vera ſiquidem renunciatio hæc eſt: interna animi pace, atque quiete perfrui. Quando igitur coram Deo in oratione perſiſtis, cave ne pulchra tua vaſa in quibus Deo pſallis, hoc eſt, B cogitationes tuæ, ab hoſtibus tuis rapiantur. Et quo pacto, precor, vel in quo miniſtrabis Deo, captis, id eſt, abreptis, & quaſi in captivitatem abductis cogitationibus? non enim indiget Deus, ut os, vel lingua oret. Cultus enim Deo placens hic eſt, ut cogitationes, & tota fortitudo, ac vis animæ cum mente tota in Deum abſque ulla diſtractione ferantur. Cave aurum tuum ære, C vel plumbo miſceas, hoc eſt, animam tuam variis, atque immundis cogitationibus contamines. Quemadmodum enim puella viro deſponſata, ſi corrumpatur ab aliis, execrabilis efficitur marito: ita & anima ſordidis cogitationibus diſtracta, & pactis, atque conditionibus obligata, abominabilis redditur cæleſti ſponſo ſuo Chriſto. Quantum autem in ſe eſt, caveat indulgere, atque conſentire illarum D dulcedini; ut ſic Dominus ejus in ſe amorem cernens, miſereatur ipſius, venienſque diſperdat inimicos corrumpentes eam, ſuadenteſque inimicitiam adverſus ſponſum ſuum: & conſilia eorum diſſipet, qui illam a Chriſto avulſam corrumpere ſtudent. Quumque jam viderit Dominus animam colligentem ſe, & quantum in ſe eſt, ſemper quærentem, & expectantem Dominum ſuum, ac nocte diuque ad ipſum E clamantem (quoniam ſic mandavit ſine intermiſſione orandum eſſe) cito faciet vindictam illius, & mundans eam ab omni nequitia, immaculatam ipſe ſibi ſponſam exhibebit. Quodſi in eo hæc ſe ita habere credis, ut revera ſe habent, attendendum tibi erit, num anima tua invenerit lumen, quod ipſam deducat cum cibo & potu vero, hoc eſt, ipſo Chriſto. Si vero non F habes, nocte diuque inquirito, ut accipias: cæcus enim es. Quoniam ſic promiſſum eſt, ſicque anima Deum verum repertura eſt. Quandocumque ergo Solem vides, verum Solem quærito, animamque tuam inſpicito, num lumen verum inveneris. Nam quæ videntur, umbra tantum ſunt eorum, quæ non videntur, verorumque bonorum animæ. Quoniam ab his quæ foris apparent, alius eſt homo intus latens, & oculi, quos excæcat ſatanas, & aures, quas ſurdas reddit.

dit. Et venit Jeſus hoc ſalvare, & hominem ſanum facere. *Venit enim Filius hominis quærere, & ſalvum facere, quod perierat*. Ipſi gloria in ſeculorum ſecula. Amen.

Luc. 19.

EJUSDEM

SERMO ASCETICUS PERUTILIS.

QUI ſe vere Domino conſecrare cupiunt, ob futuram regni promiſſionem, & ad improbi adverſarii repellenda tela, quibus varie ſingulorum animas impugnat; in primis fidem firmam, & ſpem certam unuſquiſque ſecum afferat oportet, quibus nequiſſima improbi hoſtis tela ignea extinguere poſſit. Tametſi igitur millies voluntatem noſtram adverſarius laxiorem, atque remiſſiorem reddere conetur, & a ſpe, atque amore in Dominum divellere: animam diverſimode oppugnans, ſive per immiſſiones tribulationum per ſpiritus malignos in ipſam animam; ſive per ſuggeſtiones improbarum, vanarum, illicitarum, atque impurarum cogitationum: in memoriam etiam reducendo peccata priora, animamque ſic condemnando, & voluntatem ad malum relaxando; quaſi ſalvari foret impoſſibile, ut in deſperationem interim animam pertrahat: quodque ex ea, improbarum cogitationum ſcelera pullulent in corde; non autem a maligno ſpiritu peccatum illi intrinſecus commiſcente ac ſuggerente. Atque iſtud malitiæ, quam agnoſci tamen nollet, argumentum eſt: quandoquidem mundanus adeſt ſpiritus erroris, divino Spiritui contrarius, qui in deſperationis laqueos animam impellat; ſive per corporis labores, infirmitatem pariendo: ſive per homines, opprobria, & anguſtias inferendo. Et licet his omnibus debellare animam conetur; ſua tamen in Deum fiducia homo nequaquam excidat, imo eo magis ſoli Chriſto, & miſericordi, & qui animæ infirmitates curare poteſt, aſſidue adhæreat, ſemper eum amans, ac meditans; ſicque apud ſe cogitans, ſtatuenſque, quod ſi a Deo receſſero, deflectens a recto virtutis tramite, ad quem abire potero? Niſi forſan in perditionem me ipſum reddam præcipitem, & in manus fraudulenti hoſtis. Idcirco licet infinitis gladiis ignеorum telorum, & malitiæ paſſionum, necnon abſurdarum atque pravarum cogitationum quotidie unumquemque fra-

A ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς τοῦτο σῶσαι, καὶ ἄνθρωπον ὑγιῆ ποιῆσαι. ἦλθεν γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός. αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

ΑΣΚΗΤΙΚΟΝ ΩΦΕΛΙΜΟΝ.

B ΟΙ βουλόμενοι κατὰ ἀλήθειαν ἑαυτοὺς τῷ κυρίῳ ἀποδοῦναι πρὸς τὴν μέλλουσαν τῆς βασιλείας ἐπαγγελίαν διὰ τὸν πονηρὸν ἀνταγωνιζόμενον παντὶ τρόπῳ· ποικίλως ἑκάστην ψυχὴν πολεμεῖν· πρὸ πάντων οὖν, πίστιν ἑδραίαν καὶ ἐλπίδα βεβαίαν ἕκαστος ὀφείλει ἀναλαβεῖν, ἵνα δι' αὐτῶν δυνηθῇ τὰ πεπυρωμένα τοῦ πονηροῦ βέλη σβέσαι. κἂν μυρία τοίνυν ὁ ἀντικείμενος ποιεῖ

C βουλόμενος χαυνοῦν τὴν προαίρεσιν, καὶ ἀποσπᾶν τῆς ἐλπίδος, καὶ τῆς ἀγάπης εἰς τὸν κύριον· πολεμῶν τῇ ψυχῇ διαφόρως· ἤτοι ἔνδοθεν θλίψεις διὰ τῶν τῆς πονηρίας πνευμάτων ἐπάγων τῇ ψυχῇ· ἤτοι λογισμοὺς καὶ πονηροὺς καὶ ματαίους, καὶ ἀθεμίτους καὶ ῥυπαροὺς ἐνσπείρων, καὶ τῶν προτέρων ἁμαρτημάτων τὴν μνήμην ποιῶν, καὶ κατακρίνων τὴν ψυχὴν πρὸς τὴν

D προαίρεσιν εἰς χαύνωσιν εἰσελθεῖν, ὡς ἀδύνατόν ἐστι σωτηρίας τυχεῖν· ὥστε εἰς ἀνελπιστίαν ἐγεῖραι τὴν ψυχήν· ὡς ἐξ αὐτῆς τὰ τῶν ματαίων καὶ πονηρῶν λογισμῶν ἀποτελέσματα γεννῶσης ἐν καρδίᾳ· καὶ οὐχ ὡς ἀλλοτρίου πνεύματος ἁμαρτίαν λογιζομένου ἔνδον· καὶ ὑποσπείροντος αὐτῇ· τοῦτο τῆς κακίας ὑποτιθεμένης, καὶ μὴ βουλομένης γνωρίζεσθαι. ὅτι ἐστὶ μετὰ τῆς ψυχῆς ἀλλότριον

E τοῦ θεοῦ. ἐγκόσμιον πνεῦμα πλάνης πρὸς τὸ εἰς ἀπελπισμὸν τὴν ψυχὴν ἀγαγεῖν. οἵτοι πόνους σώματος ἐπενέγκαι ἀσθενείας· ἤτοι δι' ἀνθρώπων ὀνειδισμοὺς καὶ θλίψεις ἐπιφέρειν· καὶ ἐὰν διὰ τούτων πάντων ὁ πονηρὸς ἐπιχειρεῖ πολεμεῖν τὴν ψυχήν, ὁ ἄνθρωπος τῆς πρὸς κύριον ἐλπίδος μὴ ἐκπέσῃ· ἀλλὰ πλέον προσκολληθείη ἑκάστοτε, ὡς μόνῳ Χριστῷ, καὶ εὐσπλάγχνῳ, καὶ δυναμένῳ

F τῆς ψυχῆς τὰ ἀσθενήματα ἰάσασθαι· αὐτὸν ἀεὶ ἀγαπῶν καὶ αὐτὸν μελετῶν· τοῦτο λογιζόμενος, ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐὰν ἀποστῶ ἀποστραφεὶς τοῦ ὀρθοῦ τῆς ἀσκήσεως βίου, καὶ πρός τινα δυνατὸν ἀπελθεῖν, εἰ μὴ τάχα εἰς ἀπώλειαν. καίγε ἐὰν ἐμαυτὸν καὶ παραδῶ τῇ τοῦ πονηροῦ συμβολίαις, καὶ μυρίαις τοίνυν μαχαίραις τῶν πεπυρωμένων βελῶν, παθῶν τῆς κακίας, καὶ τῶν ἀτόπων καὶ πονηρῶν λογισμῶν ἑκάστης ἡμέρας, ἑκάστῳ τῶν ἀδελ-

ἀδελφῶν ἐὰν ἐμβάλῃ ὁ πονηρὸς καὶ τὸ χαυνῶσαι καὶ ἀποστρέψαι τῆς ὁδοῦ τῆς δικαιοσύνης· καὶ ἀπελπισμὸν ἄγειν· τοσούτῳ μᾶλλον ὀφείλει καταφυγεῖν καὶ ἐλπίσαι ἐπὶ τῷ θεῷ· ὅτι οὕτω βούλεται δοκιμασθῆναι τὰς ἑαυτῶν προσφυγούσας ψυχάς· ὅπως γνωρισθῇ ἐξ ἀληθείας· ὅτι πάντα μισήσαντες, θεὸν μόνον ἠγάπησαν. καὶ πολλὰ κακὰ ὑπὸ τῆς κακίας παθόντες, τῷ μόνῳ θεῷ προσεγγίζειν, καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ἐπιτελεῖν· αὗται πλείονα πόθον πρὸς αὐτὸν ἐκτήσαντο, καὶ μυρίους θανάτους ὑπεριδόντες, θεὸν μόνον ἠγάπησαν, καὶ αὐτὸν μόνον κληρονομῆσαι ἐπιθυμήσαντες, θεὸν μόνον ἠγάπησαν· καὶ πᾶσαν τὴν σπουδὴν, καὶ τὸν πόνον αὐτῶν, καὶ τὸν ἀγῶνα πάσας τὰς ἡμέρας, ὡς μικρὸν ἡγησάμενοι. καὶ οὐδὲν ἄξιον τῶν ἐλπιζομένων ἀγαθῶν ποιεῖν δυνάμενοι. χίλια γὰρ ἔτη τοῦ αἰῶνος τούτου ἐν τῷ αἰωνίῳ καὶ ἀφθάρτῳ κόσμῳ τοσοῦτον ἔχει τὴν σύγκρισιν, ὡς ἐάν τις ἔχει μίαν ψάμμον ἀφ' ὅλης τῆς ψάμμου τῆς θαλάσσης, οὕτως ἀπέραντος καὶ ἄπειρος, καὶ ἀκήρατός ἐστιν ὁ τῶν δικαίων αἰών, καὶ ἡ τῶν οὐρανῶν βασιλεία· αἱ τοιαῦται οὖν ψυχαὶ, καὶ συνέσει ἀγωνισάμεναι, καὶ τοιαύτῃ ἐλπίδι ὑπομείνασαι, καὶ πάσας θλίψεις διὰ τὴν πρὸς τὸν κύριον ἐλπίδα ὑπερπηδῶσαι, καὶ τοιαύτην ἐλπίδα βεβαίως κρατοῦσαι, οὐ καταισχυνθήσονται, ἀλλ' ἐπιτεύξονται τῆς αἰωνίου καὶ ἀληθινῆς ζωῆς· δόκιμαι ἐν πειρασμοῖς εὑρεθεῖσαι κατὰ τὸ εἰρημένον. „ Τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης „ τοῦ θεοῦ· θλίψις, ἢ στενοχωρία, ἢ διωγ„ μὸς, ἢ γυμνότης, ἢ κίνδυνος, ἢ μάχαιρα. καὶ τὰ ἑξῆς· καὶ πάλιν. ἡ θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται. ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμὴν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα· καὶ ὁ κύριος ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν· καὶ πάλιν· ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. ὥστε πᾶσαι αἱ ἐπιφερόμεναι τοῦ πονηροῦ θλίψεις τῷ ἀνθρώπῳ ἐὰν ἐλπίδι καὶ μακροθυμίᾳ γενναίως ὑπομείνῃ στηριγμὸν καὶ ἑδραιότητα, καὶ πλέον δόκιμον αὐτὸν ἀπεργάσασθαι γεγόνασι· συλλόγισαι γάρ μοι· ἐὰν ὅλης τῆς γῆς σε καταστήσωσι βασιλέα μόνον, καὶ τοὺς θησαυροὺς τῆς οἰκουμένης μόνῳ σοι προσενέγκωσι· καὶ εἰ μόνος ἐβασίλευες καὶ ἐκράτεις τῆς οἰκουμένης ἐξ ὅλου τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων ἔκτισται ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος ἀντικατήλλασσαι τὴν ἀληθινὴν καὶ ἀπέραντον, καὶ αἰώνιον ζωὴν τὴν τῶν οὐρανῶν βασιλείαν, ἥτις τέλος καὶ διαδοχὴν οὐκ ἔχει. δῆλον ὅτι ἐὰν ὀρθῶς διακρίνῃς, ἐρεῖς· μὴ γένοιτό μοι ἀντικαταλλάξαι

A fratrum malignus impugnet; licet etiam impetum faciat, ut a via juſtitiæ nos avertat relaxetque, ac in diſperationem inducat: tanto magis ad Deum confugere oportebit, & ſpem in eo defigere. Nam ſic animas vult probari, quæ ad ipſum recurrunt; ut vere conſtet, eas omnia odio habentes, ſolum Deum dilexiſſe. Quin & a malitia hominum mala plurima tales perpeſſi ſunt, ut propius ad Deum accederent, ejuſque
B voluntatem perficerent; Unde & amplius eorum in Deum exarſit amor, ac deſiderium; ita ut infinitas mortes deſpicerent, Deum ſolum amantes, eumque ſolum hæreditate poſſidere cupientes, omne quoque ſtudium, & laborem ſuum, atque quotidianum certamen parvi ducentes, nihilique facientes, ut ſperatis illis bonis æternis perfrui liceret. Nam mille anni hujus ſæculi in æter-
C no, & incorruptibili illo mundo tantam habent comparationem, quantam minima arena maris, cum tota arena ejuſdem. Hoc juſtorum ſeculum æternum eſt, infinitum, & incorruptibile, regnumque cælorum. Tales igitur animæ, quæ intellectu, atque prudentia certant, & ſpe ejuſmodi expectant, cunctaſque anguſtias ob ſpem in Dominum conceptam peſſumdant, & ſpe eadem conſtanter ſuperant, non confun-
D dentur, ſed æternam veramque vitam conſequentur, probatæ in tentationibus repertæ ſecundum illud dictum: *Quis nos ſeparabit a caritate Dei? Tribulatio, an anguſtia, an perſecutio, an nuditas, an periculum, an gladius?* & quæ ſequuntur: & rurſus: *Tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem, probatio autem ſpem; ſpes vero non confundit*. Et Dominus: *in patientia* inquit, *veſtra poſſidebitis animas veſtras*.
E Et iterum: *qui perſeveraverit uſque in finem, hic ſalvabitur*. Quæcumque itaque homini tribulationes a ſpiritu maligno inferuntur, ſi generoſe ſtrenueque, ſpe & longanimitate ſuffultus, eas ſuſtinuerit; magis eum confirmabunt conſtabilientque, ac probatiorem reddent. Jam enim tu mihi ratiocinando collige: quod ſi univerſi terrarum orbis te regem ſo-
F lum conſtituerent, theſauroſque totius mundi tibi ſoli offerrent; & ſi ſolus totum orbem rexiſſes, ac tenuiſſes, ex quo creatum eſt genus humanum uſque ad ſeculi conſummationem; commutares ne cum his veram, ac ſine termino, ſempiternamque vitam, ipſum regnum cælorum; cujus non erit finis, neque ſucceſſio? perſpicuum eſt, ſi recte dijudices, dicturum te: abſit a me, ut cæleſte regnum cum corruptibili & tran-

Pſal. 89.
Rom. 8.
Rom. 5.
Luc. 21.
Matth. 24.

& tranſitorio commutem. Quemadmodum
Matth. 16. dixit Dominus: *Quid enim proderit homini, ſi mundum univerſum lucretur, animæ vero ſuæ detrimentum patiatur? Aut quam dabit homo commutationem pro anima ſua?* Univerſo itaque mundo, regnoque ejus, pecuniis, atque ſubſtantiis, gloria, & honore, ſola anima & pretioſior, & honorabilior eſt. Adeo verum eſt, cœleſte regnum rebus omnibus honore eſſe præferendum: quoniam nullam omnino creaturam, placuit Deo, divinæ ſuæ naturæ ſpiritus conſortem, participemque facere; non cœlum, non ſolem, non lunam, non aſtra, non terram, non mare, non quamcumque creaturarum, quæ videntur, naturam, præter quam ſolum hominem, qui ipſum ſuper omnia diligat. Si igitur maximas, ac pretioſiſſimas quaſque mundi creaturas, vel divitias, vel ipſum etiam univerſum regnum terrenum, recta cogitatione complectamur, nequaquam iſta cum æterno, & cœleſti vitæ regno comparari, ne dum illi anteponi patiemur. Quomodo itaque plures illud ipſum cum miſerabilibus, ac contemptilibus mundi rebus comparant atque commutant, veluti cum aliqua concupiſcentia hujus mundi, ſive vana gloria, ſive cum turpi lucro? Quod enim quis ſeculi hujus diligit, & cui quis alligatus eſt, tanquam mundanæ, & corruptibili rei, cum illo etiam regnum cælorum comparat, atque commutat. Nam quod quis diligit, illud ſibi Deum
2. Petr. 2. conſtituit, ſicut dictum eſt: *A quo enim quis ſuperatus eſt, hujus & ſervus efficitur.* Oportet namque eum, qui vere vitam æternam appetit, cæleſtiſque regni gaudiis perfrui deſiderat, cunctis rebus ſeculi hujus ſuperiorem, majoremque fieri, univerſoſque mundi terminos, & omnem gloriam terrenam ſuperare, & univerſa materiæ vincula perfringere, & ſupercæleſtem Chriſti gloriam complecti, nihilque ceterorum cum ejus amore commutare, aut quid ſeculi hujus fugaciſve vitæ amare. Qui enim vero amore vere in Deum fertur, inſtar gladii bicipitis quemcumque amorem alium hujus mundi interrumpit ac dirimit, omneque vinculum materiæ perfringit; nihilque eorum, quæ ſub aſpectum cadunt, animam illam detinere, ac poſſidere poterit: non voluptas aliqua, non gloria, non divitiæ, non vinculum amoris carnalis, neque quid earum rerum, quæ hujus ſunt materiæ. Sed quæ ſolum Deum diligit anima, præter ipſum nihil diligit ſeculi hujus: ſed univerſum ſuum amorem, ac voluntatem, in ipſum ſolum transferens, ipſiſque ſoli alligata, omnem amorem terrenum ac materialem tranſcendit, ac vincit. Enſis utrinque acutus eſt dilectio ſpiritus, quæ

A παλλάξαι τὴν φθαρτὴν βασιλείαν τῇ ἀπεράντῳ βασιλείᾳ, ὡς ὁ κύριος εἴρηκεν· τί γὰρ ὠφελήσει ἄνθρωπος ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσει, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; ὥστε παντὸς κόσμου καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ χρημάτων, καὶ δόξης, ψυχὴ μόνη τιμιωτέρα καὶ ἀξιολογωτέρα ἐστίν· οὐχ' ὅτι γε ἡ τῶν οὐρανῶν βασιλεία

B ἐντιμωτέρα ἐστὶν, ὅτι ἐν οὐδενὶ τῶν κτισμάτων εὐδόκησεν ὁ Θεὸς τῆς ἰδίας φύσεως τοῦ πατρὸς κοινωνῆσαι καὶ συνᾶραι, οὐκ οὐρανῷ, οὔτε ἡλίῳ, οὔτε σελήνῃ, οὔτε ἄστροις, οὔτε γῇ, οὔτε θαλάσσῃ, οὔτε ἑτέρᾳ τινὶ τῶν ὁρωμένων κτίσει· ἢ μόνῳ τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ἀγαπῶντι αὐτὸν ὑπὲρ πάντα. εἰ οὖν τὰ μεγάλα τοῦ κόσμου κτίσματα, ἢ πλοῦτον, ἢ καὶ αὐτὴν τὴν ἐπίγειον βασιλείαν λογισμῷ

C ὀρθῷ λαβόντες, οὐκ ἐρούμεθα ἀντικαταλλάξαι τῇ αἰωνίῳ καὶ οὐρανίῳ τῆς ζωῆς βασιλείᾳ. πῶς οἱ πλείονες ἀντικαταλλάσσουσιν αὐτὴν ταλαιπώροις καὶ ἐξουδενομένοις τοῦ κόσμου πράγμασιν, οἷον τῇ ἐπιθυμίᾳ τινὶ τοῦ κόσμου τούτου, ἢ ματαίᾳ δόξῃ, ἢ αἰσχρῷ κέρδει· ὅπερ γάρ τις τοῦ αἰῶνος τούτου ἀγαπᾷ καὶ εἰς ὅ, τι δεσμεύεται οἱῳδήποτε κοσμικῷ καὶ φθαρτῷ πράγματι ἐκείνῳ καὶ ἀντι-

D καταλλάσσεται τὴν τῶν οὐρανῶν βασιλείαν. ὃ γάρ τις ἀγαπᾷ, ἐκεῖνο θεὸς αὐτοῦ ἐστιν, καθὼς εἴρηται. ᾧ γάρ τις ἥττηται, τούτῳ καὶ δεδούλωται. χρὴ γὰρ τὸν ὄντως ζωῆς ἀθανάτου ὀρεγόμενον, καὶ βασιλείας οὐρανῶν ἐπιθυμίαν ἔχοντα, ἁπάντων τῶν τοῦ αἰῶνος τούτου ἀνώτερον καὶ μείζονα γενέσθαι καὶ ὑπερβῆναι πάντας ὅρους κοσμικοὺς, καὶ πᾶσαν δόξαν γηΐνην, καὶ ὅλους δεσμοὺς

E ὕλης διαρρῆξαι, καὶ τὴν ἐπουράνιον τοῦ Χριστοῦ δόξαν ἀγαπῆσαι, καὶ μηδὲν ἕτερον σὺν ἐκείνῃ τῇ ἀγάπῃ μιγνύειν, καὶ ἀγαπᾷν τι τοῦ αἰῶνος τούτου, ἢ τοῦ βίου τούτου· οἱ γὰρ πρὸς τὸν θεὸν ὄντως ἀληθινὴν ἀγάπην ἀναλαβόντες, ὥσπερ μάχαιρα δίστομος πᾶσαν ἀγάπην ἑτέραν κόσμου διακόπτει, καὶ πάντα δεσμὸν ὕλης διαρρήσσειν, καὶ οὐδέν τι τῶν φαινομένων τὴν ψυχὴν ἐκείνην

F κατέχειν δύναται, οὐχ ἡδονή τις, οὐ δόξα, οὐ πλοῦτος, οὐ δεσμὸς ἀγάπης σαρκικῆς, οὐδ' ἔτι τῶν τῆς ὕλης πραγμάτων, ἀλλ' ἡ μόνον θεὸν ἀγαπῶσα ψυχὴ, σὺν αὐτῷ οὐδὲν ἕτερον τοῦ αἰῶνος τούτου ἀγαπᾷ, ἀλλ' ὅλην αὐτοῖς τὴν ἀγάπην καὶ τὸ θέλημα αὐτῷ μόνῳ ἐγκρεμάσαι, καὶ αὐτῷ μόνῳ προσδεθῆσαι ἅπασαν ἀγάπην χοϊκὴν καὶ ὑλικὴν ὑπερβαίνει καὶ νικᾷ. δίστομος μάχαιρα, ἀγάπη πνεύματος διὰ τῆς ἰδίας εὐτελοῦς ἀγάπης

ἀγάπης κτησαμένη· ἥτις ἀγάπη καὶ μάχαιρα δύναται πᾶσαν ὕλην διακόψαι καὶ πάντας ὅρους γῆς ὑπερβαίνειν καὶ μόνῳ Θεῷ συνδυνωθῆναι· καὶ τὸ αὐτοῦ θέλημα διαπαντὸς ἐργάζεσθαι. ἀγώνων τοίνυν μεγάλων καὶ πόνων ἰσχυρῶν ἐστι τὰς μεγάλας ἐπαγγελίας τῆς αἰωνίου ζωῆς καρπώσασθαι. χρὴ γάρ τινα ὅλον ἐξ ὅλου ἑαυτὸν τῷ Κυρίῳ ἀποδοῦναι καθὼς γέγραπται. ἐξ ὅλης καρδίας καὶ δυνάμεως, καὶ ἰσχύος, καὶ ὅλῳ θελήματι, καὶ ἀνακρεμάσαι, καὶ ἑαυτὸν σταυρῶσαι ψυχῇ καὶ σώματι διηνεκῶς τε καὶ ἀδιαλείπτως ἐν πάσαις ταῖς ἁγίαις αὐτοῦ ἐντολαῖς· ὅπως δυνηθῇ τυχεῖν τῆς ἐπηγγελμένης ζωῆς τοῖς τὸν Θεὸν ἀγαπῶσι καὶ αἰωνίου ζωῆς καταξιωθῆναι θέλουσιν. εἰ γὰρ ἐν τῇ ἐπιγείῳ καὶ παρερχομένῃ καὶ φθαρτῇ βασιλείᾳ μεγάλοι ἱδρῶτες καὶ κάματοι καὶ πόνοι καὶ μόχθοι ἀνύονται· ὅπως οἱ τούτων ὀρεγόμενοι δυνηθῶσι προκόψαι· καὶ ἔν τινι τιμῇ δόξης ἢ ἀρχῆς παρερχομένης ἐλθεῖν. πόσῳ μᾶλλον ὑπὲρ τῆς αἰωνίου, καὶ ἀγηράτου, καὶ ἀφθάρτου βασιλείας πονῆσαι καὶ μοχθῆσαι, καὶ ἀγωνίσασθαι ὅλῃ προθυμίᾳ μιᾶς χαρᾶς προσήκει ὑπὲρ τοῦ τηλικαύτας ἀφθάρτους δόξας κληρονομῆσαι. δίκαιον γάρ σοι φαίνει ἵνα τὰ ἐπὶ τῆς γῆς πράγματα καὶ παρερχόμενα καὶ αἱ φθαρταὶ δόξαι τηλικούτων καμάτων καὶ πόνων δέονται πρὸς τὸ κτήσασθαι ταύτας αἰῶνας αἰώνων ἀγηράτους καὶ ἀτελευτήτους σὺν Χριστῷ βασιλεῦσαι ἐλπίζειν, μηδὲ βραχύν τινα χρόνον τοῦτον τὸν ἐπὶ γῆς πονέσαι καὶ ἀγωνίσασθαι προσήκει ὅπως ἐν καιρῷ ὅλους αἰῶνας βασιλεύσῃς ἐν Θεῷ· ἐγὼ οἶμαι ὅτι καὶ τῷ πάνυ βραχὺν νοῦν ἔχοντι, δῆλον ὅτι δίκαιον καταφανήσεται ταῦτα· ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ἀθλῆσαι καὶ ἀγωνίσασθαι καταδραμεῖν, ὅπως τὴν νίκην εἰς αἰῶνας ἄρηται, ἥπερ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ μὴ ἀνδραγαθήσαντα, ἀλλὰ χαυνωθέντα, καὶ ἐν γηΐναις ἡδοναῖς ἀναστραφέντα τὸ ἥττημα καὶ τὴν αἰσχύνην εἰς αἰῶνας ἀπενέγκασθαι· ἐπὰν γὰρ τοῖς ἔργοις τοῖς ἀγαθοῖς σχολάζει καὶ τοῖς ἀπὸ γραφῶν λαλουμένοις πράγμασιν ἐνδιατρίβει πάντες λόγοι, ἤτοι γραφαὶ, ἤτοι συντάγματα καὶ αὐτῶν τῶν ἔξωθεν φιλοσόφων βίβλοι περὶ τούτων κεκράγασιν, τοῦτον ἐπαινοῦντες καὶ τοῦτον αὐχοῦντες, καὶ πᾶσαι γλῶσσαι περὶ τούτου διαμαρτύρονται τὸν ἐν τοῖς πράγμασι τῶν γραφῶν τοῖς ἔργοις διατελοῦντα. ἐκεῖνός ἐστι παρὰ Θεῷ ἀληθὴς φιλόσοφος ὁ πάντοτε ταῖς ἑαυτοῦ κακαῖς ἐπιθυμίαις ἀντιπαρατασσόμενος. ὁ γὰρ ψιλῷ λόγῳ φιλοσοφίας κοσμούμενος καὶ ἐγκαυχώμενος καὶ τὰς ἰδίας

A quæ quidem dilectio, enſis inſtar, quamcumque materialem affectionem præcidit, omnibuſque terræ limitibus ſupereminere facit, & adhæreſcere ſoli Deo, ejuſque voluntatem per omnia explere. Magnorum igitur certaminum eſt, & fortium laborum, ingentes illas æternæ vitæ promiſſiones percipere: neceſſe enim eſt aliquem ſe totum ex toto devovere Domino, ſicut ſcriptum eſt: *Ex toto corde & viribus, & fortitudine, & ex tota voluntate* ſuſpendere, & crucifigere ſe B ipſum jugiter anima & corpore in cunctis ſanctis ejus præceptis; ut potiri queat vita iis promiſſa, qui diligunt Deum, vitæque ſempiternæ digni haberi volunt. Si enim in terreno, tranſitorio, & corruptibili regno maximi ſudores, defatigationes atque labores ſuſcipiuntur, ut qui C horum ſunt cupidi, alios queant præcedere, & ad aliquam honoris æſtimationem, vel principatus tranſeuntis gloriam pervenire; quanto magis nos omnibus nervis ac viribus cum gaudio adlaborare, & decertare oportuerit, pro æterno, immortali, & incorruptibili regno, & pro tantis incorruptibilis gloriæ coronis obtinendis? Juſtum ſiquidem tibi videtur, ut tranſitoriæ res terrenæ cum omni D ſua gloria corruptibili, tantis moleſtiis, atque laboribus acquirantur; ad æternas vero bonorum æternorum incorruptibiles, & ſine fine duraturas, ut cum Chriſto regnare liceat, adſpirare; & ad hoc, vel modico aliquo hoc tempore in terris laborare, ac decertare non decebit, ut in futuro ſeculo cum Deo regnare poſſis in ſeculorum ſecula? Equi- E dem arbitror, vel etiam parum admodum ſapienti juſtiſsimum viſum iri, hoc brevi tempore certare, dimicare, ac currere, ut victoriam conſequatur æternam; quæ modico hoc tempore non viriliter certantem, ſed deſidem, ac mollem, terreniſque voluptatibus iterum diffluentem dejicit, & æterno pudore ſuffundit. Nam ſi quis operibus bonis det operam, ſeque in rebus ſcripturarum occu- F pet; omnes ſermones, ſive ſcripturæ, ſive ordines, ipſorumque externorum philoſophorum libri, de hiſce clamantes, hunc collaudant, & de hoc gloriantur, omneſque linguæ de hoc perhibent teſtimonium, eum qui in divinis ſcripturæ rebus ſuam vitam traducit, celebrantes. Ille demum vere divinus eſt Philoſophus, qui omni tempore pravis ſuis concupiſcentiis reſiſtit. Nam qui in ſolo nomine ſapientiæ ſibi blanditur, & gloriatur, propriaſ-

Matth. 22.

priaſque ſibi concupiſcentias non ſubjicit; inſipiens hic prorſus, ac ſtultus reputabitur, quod de pravis rationique adverſantibus paſſionibus quæſtiones agitare velit. Non igitur in multiloquio, Dei hominem decet ſe occupare; ſed operibus veritatis attendat, & exercitia a divinis ſcripturis propoſita amplectatur, ad eaque vitæ ſuæ rationes componat, oportet. Etenim cuncti divinarum ſcripturarum ſermones, ut & mundani, de operibus bonis loquuntur, & adverſum mala vitæ inſtituta, ſuppliciorum pœnas decernunt. Quod ſi igitur in ipſis bonis operibus virtutis, probaque atque honeſta converſatione vitam traduxeris; ecce jam de te cuncti ſermonem facient, memoriam tui aliis prodent, vitamque in ipſis operibus virtutis, quæ a cunctis celebratur, tranſactam imitabuntur. Quamobrem in divinis præceptis ſemper nos occupare ſtudeamus, ut cum ſpem hæreditatis tantorum bonorum perfruendæ conceperimus, etiam communicationem ſpiritus ſemper expectemus, ut anima & corpore hinc ſanctificati, cunctiſque mandatis Dominicis per ſpiritus communicationem a nobis impletis, digni efficiamur Chriſto; ſicque filii ſupercæleſtis Patris per communicationem Spiritus ejus fieri mereamur, *hæredes quidem Dei, cohæredes autem Chriſti*, ſecundum Apoſtolicum ſermonem. Ut digni quoque reddamur fruitione æternorum cum Chriſto bonorum, in ſempiterna ſecula. Amen.

Rom. 8.

A ἰδίας ἐπιθυμίας μὴ ὑποτάσσων, οὗτος παντελῶς ἄσοφος, καὶ μωρὸς λογισθήσεται. διὰ τὸ ἐν ἀλόγοις παθήμασιν αὐτὸν ἐξετάζεσθαι. οὐ χρὴ τοίνυν ἐν πολυλογίᾳ τὸν τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπον ἑαυτὸν ἐπιδοῦναι, ἀλλὰ τῷ ἔργῳ τῆς ἀληθείας προσέχειν, καὶ τοῖς ὑπὸ τῶν ἁγίων γραφῶν παρηγγελμένοις ἐπιτηδεύμασι ἐνέχεσθαι καὶ ἐνδιατρίβειν. καὶ γὰρ πάντες οἱ λόγοι τῶν θείων γρα-
B φῶν ἤτοι λόγων κοσμικῶν περὶ τῶν ἀγαθῶν εἰρήκασιν ἔργων· καὶ κατὰ τῶν πονηρῶν ἐπιτηδευμάτων τιμωρίας ὡρίσαντο. εἰ τοίνυν ἐπ' ἂν τοῖς ἔργοις τῆς ἀρετῆς τοῖς ἀγαθοῖς· καὶ ἀναστροφὴ ἀγαθὴ, καὶ καλὴ διατελῇς, ἰδοὺ περὶ σοῦ πάντες διηγοῦνται τὴν σὴν μνήμην διαγγέλλουσι τῆς ἐν αὐτοῖς τοῖς ἔργοις τῆς ἀρετῆς τῆς ὑπὸ πάντων ἐπαινουμένης ἐνδιατρίβοντι. σπου-
C δάσωμεν οὖν ἐν ταῖς ἐντολαῖς τοῦ κυρίου πάντοτε ἀναστρέφεσθαι ὡς τηλικούτων ἀγαθῶν κληρονομίαν ἐλπίζοντες λαβεῖν, καὶ τοῦ πνεύματος τὴν μετουσίαν πάντοτε τὴν προσδοκίαν ἔχομεν, ἵνα ψυχῇ τε καὶ σώματι ἁγιασθέντες ἐντεῦθεν, καὶ πασῶν τῶν ἐντολῶν διὰ τῆς μετουσίας τοῦ πνεύματος ὑφ' ἡμῶν πληρωθεισῶν, Χριστοῦ ἄξιοι γενώμεθα καὶ οὕτως υἱοὶ τοῦ ἐπουρανίου πατρὸς διὰ
D τῆς κοινωνίας τοῦ πνεύματος αὐτοῦ γενέσθαι καταξιωθέντες, κληρονόμοι μὲν Θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ κατὰ τὸν ἀποστολικὸν λόγον γενόμενοι, τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν ἀπολαῦσαι σὺν Χριστῷ καταξιωθῶμεν, εἰς τοὺς ἀπεράντους αἰῶνας. Ἀμήν.

EJUSDEM

De Divina Gratia.

Enitere, ut divinam Gratiam in mente tua habeas, ne illudaris. Cole illam ut cuſtodem, ne injuria affecta relinquat te. Venerare illam, ut magiſtram inviſibilium, ut ne illa abſente verſeris in tenebris. Sine illa noli certamen inire, ne turpiter intereas. Sine comitatu illius, virtutis ſemitam ne ingrediaris; nam draco inſidias tibi ſtruet. Abſque conſilio ipſius, non tractes quæ ad animam pertinent; multi enim ſunt, qui ſpecie recti, mentem depravant. Illa tibi naviganti niſi adfuerit, vani labores tui erunt. Hac niſi adverſus inimicos tuos inunctus fueris; multis fruſtra ſuſceptis laboribus, turpiter victus lugebis. Illam niſi ſociam tibi habueris, dolos ſerpentis igno-

E

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΧΑΡΙΤΟΣ.

Σπεῦδε ἔχειν τὴν θείαν χάριν σὺν τῇ διανοίᾳ· ἵνα μὴ ἐμπαιχθῇς. θεράπευσον αὐτὴν, ὡς φύλακα· ἵνα μὴ λυπηθεῖσα καταλίπῃ σε· ὡς διδάσκαλον ἀοράτων τίμησον· ἵνα μὴ ἀπούσης αὐτῆς, ὡς ἐν σκότει προσκόπτῃς· δίχα αὐτῆς μὴ θελήσῃς ἀγωνί-
F σασθαι· ἵνα μὴ ἀποθάνῃς αἰσχρῶς· μὴ πορευθῇς ἄνευ αὐτῆς πορείαν ἀρετῆς· ὁ γὰρ δράκων ἐπιβουλεύει σοι· ἐκτὸς αὐτῆς μὴ πραγματεύσῃ τὰ τῆς ψυχῆς· εἰσὶ γὰρ πολλοὶ, οἱ παραφέροντες τὴν διάνοιαν δι' ὁμοιότητος· ἐὰν μὴ συμπαρῇ σοι πλέοντι, εἰς ἀνόνητον οἱ πόνοι σου τελεσθήσονται· ἐὰν μὴ ἀλείψῃ σε πρὸς πολεμίους, πολλὰ πονέσας οἰμώξεις αἰσχρῶς· ἐὰν μὴ αὐτὴ σὺν σοὶ εἴη, ἀγνοεῖς τοῦ ὄφεως τὴν δολιότητα·

λιότητα· σὺ γίνου ἕτοιμος ὑπακούειν· ὑποδείκνυσι γάρ σοι πάντα σαφῶς· ἔσο σπουδαῖος πρὸς τὴν ταύτης διάθεσιν, καὶ ἄθλον ἀμεριμνήσεις· ἀνάγου αὐτὴν σαυτῷ πρὸς συμβίωσιν, καὶ παρέξει σοι κοινωνίαν ἀνέμπαικτον· ἀδελφὴν κτῆσαι αὐτὴν, ὡς ἡ γραφὴ εἴρηκε· καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ πατρός σου δηλώσει σοι· ποιήσει σε υἱὸν ὑψίστου· ἐὰν σὺ ποιήσῃς αὐτὴν ἀδελφὴν, ὡς μήτηρ δώῃ σοι τοὺς μαστοὺς αὐτῆς, καὶ ὡς νήπιον ἀπὸ τῶν ἐπιβούλων φυλάξει σε. ἀναγάγῃ σε, ὡς παιδίον ἄφροντιν, καὶ εἰς ἄνδρα σε ἀπαρτήσει τέλειον· πίστευσον αὐτῆς τῇ στοργῇ· αὕτη γάρ ἐστιν ἀρχὴ πάσης τῆς κτίσεως· οὐχ ὁρᾷς τέως τὴν στοργὴν αὐτῆς. διότι καὶ οἱ νήπιοι γαλουχούμενοι ἀγνοοῦσι τῆς μητρὸς τὴν ἐπιμέλειαν· μακροθύμησον, ἄφες σεαυτὸν τῇ ἐκείνης βουλῇ· καὶ οὕτως συνήσεις τὰς εὐεργεσίας αὐτῆς· καὶ οἱ παῖδες οὐκ ἴσασι πῶς ἀνατρέφονται· προκόπτοντες δὲ θαυμάζουσιν ὅτε ἀνδρυνθῶσι, καὶ τὴν διάθεσιν φυσικὴν τρέπουσιν εἰς προαιρετικήν. καὶ σὺ ἐὰν ἐπιμείνῃς, συνήσεις τὴν λυσιτέλειαν· ἐκ τοῦ Ἰωσὴφ ἐπίστησον· ὅτε ἐποίμαινεν· οὐκ ἐφάπαξ αὐτὸν προήγαγε· πολλαῖς γὰρ προπαιδείαις ἐγύμνασεν· ἠγνόει ὁ νέος τὸ γενησόμενον, ἀλλ' ἠνέχετο αὐτῆς ὡς ἤθελεν, ὅτε στέφανον αὐτῷ ὡς βασιλεῖ περιέθηκε· συνῆκεν αὐτῆς τὴν ὠφέλειαν· ὅτε θρόνον αὐτῷ ἐνεπίστευσεν ἐξουσίας· ἔγνω τὴν αἰχμαλωσίαν. ὅτι αὐτῆς ἦν δοκίμιον· ὡς μήτηρ διδάσκει τέχνην, οὕτως αὐτὸν δι' ὑπομονῆς θεοσέβειαν ἐδίδαξεν. ὡς διδάσκαλος παιδεύων υἱὸν ἴδιον, οὕτως αὐτὸν ἐν δουλείᾳ κατεπόνησεν· ὡς πατὴρ τύπτων τέκνον, ἵνα γένηται σοφὸν, οὕτως αὐτὸν ἐν πόνοις ἐνέβαλεν, ἠνέχετο τῶν καλῶν συμβουλιῶν αὐτῆς, καὶ ἐτίμησεν αὐτὸν ὡς υἱὸν πρωτότοκον· ἔδειξεν ἡ χάρις τίνος ἐστὶ φύσεως, καὶ τὸν γενόμενον υἱὸν, βασιλέα κατέστησεν· ἐβασίλευσε σὺν αὐτῷ, διὰ τοῦτο καὶ μέχρι τέλους κατώρθωσεν. οὐκ ἀφῆκεν αὐτὸν ἐπὶ τῆς ἀρχῆς, ὅτι καὶ αὐτὸς οὐκ εἴασεν αὐτὴν πειραζόμενος· συνέπραξεν αὐτῷ, καὶ διέπρεψεν, ὅτι καὶ αὐτὸς ἐν ἀνάγκῃ ἔστερξεν αὐτῆς τὴν διάθεσιν· ἤνεγκε τὴν ἐπιτιμίαν αὐτῆς ὡς μητρὸς, καὶ ἐκληρονόμησεν αὐτῆς τὴν εὐπρέπειαν· ἐβάστασεν αὐτῆς τὴν ἀγανάκτησιν ὡς διδασκάλου· καὶ γέγονε διδάσκαλος ἀοράτων σοφός· τὰ καθέκαστον οὐκ ᾔδει, καὶ ὑπακούσας αὐτῆς, ἔγνω τὰ κατὰ πάντας ἀνθρώπους· τί ἐποίει, ἠγνόει, καὶ ἐπὶ τέλει βασιλεῦσι, τί ποιήσωσι συνεβούλευε, καὶ ἐν τίσιν ἦν, οὐκ ἐγίνωσκε. καὶ ἐν τίσι καιροῖς πάντες ἄνθρωποι γενήσονται, ἀπήγγειλε.

A ignorabis. Cum promtitudine igitur animi, morem ipſi gerito, & cuncta tibi perſpicua reddet. Studioſe præcepta illius imbibe, & cito abſque ulla ſollicitudine eris. Illam tibi familiarem, atque domeſticam facito, & conſuetudinem ejus honorificam experieris; nec te illudet. Sororem tibi adſume illam (ut monet ſcriptura) & ſemitam patris oſtendet tibi. Filium altiſſimi efficiet te, ſi illam tibi ſororem adjunxeris. Inſtar matris, ubera *Prov. 7.*
B præbebit tibi; & velut infantem ab inſidiatoribus cuſtodiet te. Tanquam parvulum incautum gubernabit te, & in virum perfectum te formabit. Amori ejus fidem adhibe: ea enim omnis creaturæ principium eſt. Nondum ejus erga te amoris vim cernis, quoniam & lactantes pueruli, matris erga ſe ignorant ſollicitudinem. Patiens eſto, & illius te ſubmitte conſilio; atque ita ejus fructus, utilitatemque percipies. Neſciunt quomodo nu-
C triantur & infantes; at ubi paulatim adoleverint, virique evaſerint, naturæ vim in ſe admirantur: Sic & tu, ſi perſtiteris, ad perfectionem pervenies. Quod & ex Joſeph intelligere potes, dum oves paſceret; non enim ſubito ipſum ad ſumma perduxit, ſed multis quaſi præparationibus exercuit. Non agnoſcebat adoleſcens quid fieret, ſed ſe ab illa regi ſinebat, ut vellet. Quando autem dia-
D dema illi, ut regi, impoſuit, tum demum utilitatem ejus intellexit. Quando in regio eum ſolio collocavit, tunc ideo ſe captivum fuiſſe reſcivit, ut ab ea exploraretur. Sicut mater artibus imbuit; ita illum per patientiam, pietatem edocuit. Ut Magiſter proprium filium inſtruit, ſic illum in ſervitute exercuit. Quemadmodum pater filium percutit, ut fiat ſapiens; ſic ea ipſum laboribus objecit. Bonis ejus conſiliis ille morem geſ-
E ſit, & ut filius primogenitus ab ipſa honoratus eſt. Oſtendit illi Gratia cujus naturæ eſſet, & filium jam effectum regem conſtituit. Simul cum illo regnavit, & idcirco ad finem uſque, eum direxit. Non illum reliquit in principatu, quia nec ipſe ab ea deflexit, quum tentaretur. Honoris, & æſtimationis ejus ſtudioſa fuit; quia & ipſe illam in neceſſitate coluerat. Ejus correctionem ut
F matris tulit, & decoris illius hæres eſt factus. Ipſius tamquam Magiſtræ reprehenſionem pertulit, & doctrinam, atque ſapientiam rerum inviſibilium acquiſivit. Quæ ad ſingulos pertinent, antea neſciebat; & obediens ei, cognovit, quæ ad homines ſpectent univerſos. Quid ageret ignorabat; & ad extremum ipſis etiam regibus, quæ facerent, ſuaſit. Ubi verſaretur, vix intelligebat, & quid quovis tempore cunctis eventurum eſſet hominibus, prænunciavit.

Quouſque alieno ſubderetur imperio, ignorabat, & quanta, & qualia adhuc reſtarent tempora, aperte reſpondit. Quodque abſque gratia, nemo unquam ea viderit, quæ oculis cerni non poſſunt; ex iis, quæ ab eo geſta ſunt, facile conſtare poteſt. Sapientes erant Ægyptii, ſed abſque ea, ſtulti, & inſipientes. Videbantur & rerum ſub aſpectum non cadentium, velut incantatores, tenere ſcientiam; verum illorum ſcientia, inſcitiæ, & tenebra-
Epheſ. 6. rum erat plena. Affirmat & Paulus, ſpiritalia nequitiæ eſse; ut diſcamus & eos, rerum quæ oculis cerni nequeunt, ſcientiam habere, at incertam & impropriam; quoniam nihil plane norunt. Diſcere quoque licet ex geſtis Joſeph, quod Gratia Dei quaſcumque res ſuperet inviſibiles. Hanc nihil latet, & idcirco qui illam ſibi vendicat, non ſuccumbet tentationibus. Ipſa autem latere nequit: eſt enim lux, quæ a tenebris non comprehen-
I. Cor. 2. ditur: Et Paulus, de iis qui Joſeph ſunt ſimiles, loquens: Spiritalis, inquit, homo omnia judicat, ipſe autem a nemine judicatur. Si quodnam ſit Dei judicium ſciremus, mundi judicium damnaremus. Magiſtri infantium erant Ægyptii, quos & Joſeph ne bonos quidem diſcipulos eſse poſse oſtendit. Si enim Magiſtri fuerint inſipientes, ac ſtolidi, multo magis diſcipuli ipſi tales erunt. Quibus nulla vis eſt, verbis illi utuntur bene ſonantibus. Et meretrices, licet deformes, fucum ad fallendos homines adhibent. Joſeph juvenis erat abſque literis; tamen eadem adjuvante Gratia, ſenes Ægyptios ſuperavit. Apoſtoli etiam idiotæ erant, &
Act. 4. illiterati, ſed & loquaces Phariſæos vicerunt, quum dicerent: ſi juſtum eſt non loqui quæ novimus, aut non facere, quæ ad curam atque medelam hominum didicimus, vos judicate. Ad quæ illi ſubticuerunt. Ea-
Joann. 10. dem Gratia & in ſanctis fuit: *Spiritus enim Sanctus*, inquit Chriſtus, *docebit vos omnia, quæ ventura ſunt*. Quin & Apoſtolus affirmat nos Dei Spiritum habere, per quem
I. Cor. 2. omnia novimus: & iterum: Non habemus ſpiritum mundi; quo quidem ſpiritu edocti, novimus ſapientes Ægypti nihil ſciviſse. Et ſpiritum quidem etiam mundi ſpiritum appellavit: nam & homines, & beſtiæ animam habere dicuntur. Non infert præjudicium Gratiæ Dei nomen; non enim ex nominibus cenſentur res, ſed ex rebus nomina. Intelligite ex juſto Joſeph, per tentationes nos oportere ad agnitionem pulchritudinis Gratiæ pervenire. Novi permultos optare ſe Gratiæ filios eſse; ſed quid illis prodeſt velle, niſi accedant & facta. Novi multos etiam per fidem, Gratiæ filios eſse appellatos; ſed non

A γελε· διὰ πόσων διήρχετο οὐκ ἠπίστατο. καὶ πόσοι καὶ ποῖοι καιροὶ παρελεύσονται, σαφῶς ἀπεκρίνατο· καὶ ὅτι δίχα τῆς χάριτος, οὐδεὶς οἶδε τὰ ἀόρατα· πάλιν ἡ κατ' αὐτὸν πρᾶξις δηλώσειεν· σοφοὶ ἦσαν οἱ Αἰγύπτιοι, ἀλλὰ ἦσαν μωροὶ, ἐκείνην μὴ συναλλάξαντες. ἐδόκουν καὶ ἀόρατα εἰδέναι ὡς ἐπαοιδοί· ἀλλ' ἐδείχθη ἡ γνῶσις αὐτῶν, ὅτι σκότει ἐσπαργάνωτο· εἶπε καὶ ὁ Παῦλος, ὅτι πνευ-
B ματικὰ πονηρίας εἰσὶν, ἵνα μάθωμεν, ὅτι ἔχουσι καὶ οὗτοι γνῶσιν ἀοράτων, ἀλλὰ ἄκυρον· ὅτι οὐδὲν ἐπέγνωσαν. μαθὼν ἔτι ἐκ τῶν κατὰ τὸν Ἰωσήφ. ὅτι ἡ χάρις ἡ θεία νικᾷ πάντων ἀοράτων ἐπιδρομήν· καὶ οὐδὲν αὐτὴν λέληθε· διὰ τοῦτο ὁ ἔχων αὐτὴν, οὐκ ἐπηρεασθήσεται· αὕτη πάλιν λαθεῖν οὐ δύναται. φῶς γάρ ἐστι, καὶ ὑπὸ σκοτίας οὐκ ἀναλίσκεται· περὶ τοῦ κατὰ
C τὸν Ἰωσήφ, λέγει καὶ Παῦλος, ὅτι καὶ ὁ πνευματικὸς πάντα ἀνακρίνει· αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται· εἰ ἔγνωμεν τίς ἡ κρίσις τοῦ Θεοῦ; καταγνῶμεν τῆς κοσμικῆς κρίσεως· διδάσκαλοι νηπίων Αἰγύπτιοι· ἀλλὰ Ἰωσὴφ ἔδειξεν, ὅτι οὐδὲ μαθηταὶ εἶναι ἠδύναντο. εἰ οἱ διδάσκαλοι ἄφρονες καὶ ἀνόητοι, ἐπὶ πλεῖον οἱ μαθηταὶ ἔσονται, μὴ ἔχοντες τὴν δύναμιν· λόγους εὐήχους συνέθη-
D καν. καὶ αἱ πόρναι μὴ ἔχουσαι διάθεσιν, κόσμῳ πλάνης ἀποκέχρηνται. ὁ Ἰωσὴφ νέος ὢν ἀγράμματος, Αἰγυπτίους πρεσβύτας ἐνίκησε τῆς αὐτῆς χάριτος. καὶ οἱ ἀπόστολοι ἰδιῶται ἦσαν καὶ ἀγράμματοι, ἀλλ' ἥττησαν τοὺς φαρισαίους πολλὰ λέγοντας, εἰπόντες, ὑμεῖς κρίνατε, εἰ ἐστὶ δίκαιον μὴ λαλεῖν ἃ οἴδαμεν, ἢ ποιεῖν ἃ ἐμάθομεν εἰς ἴασιν ἀνδρῶν· κἀκεῖνοι ἀπεσιώπησαν·
E ἡ αὐτὴ χάρις γέγονεν ἐν τοῖς ἁγίοις· εἶπε γὰρ ὁ Χριστὸς, ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διδάξει πάντα τὰ παραγενόμενα· λέγει καὶ ὁ ἀπόστολος, ὅτι τοῦ Θεοῦ ἔχομεν τὸ πνεῦμα· διὰ τοῦτο οἴδαμεν τὰ πάντα· εἶπεν, οὐκ ἔχομεν τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου, ἵνα γνῶμεν ὅτι οἱ σοφοὶ Αἰγύπτιοι τούτῳ τῷ πνεύματι μαθητευθέντες οὐδὲν ᾔδεισαν· πνεῦμα καὶ τοῦ κόσμου προσηγόρευσεν, ἐπειδὴ
F καὶ οἱ ἄνθρωποι, καὶ τὰ κτήνη ψυχὴν ἔχειν λέγονται. οὐ ποιεῖ πρόσκομμα τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ τὸ ὄνομα· οὔτε γὰρ ἐξ ὀνομάτων ἡ πρᾶξις, ἀλλ' ἐκ πράξεων τὰ ὀνόματα· νοήσατε ἐκ τοῦ δικαίου Ἰωσήφ, ὅτι δεῖ ὑμᾶς διὰ πειρασμῶν ἐπιγνῶναι τῆς χάριτος τὴν εὐπρέπειαν· οἶδα, ὅτι πολλοὶ ποθοῦσι γενέσθαι αὐτῆς υἱοὶ, ἀλλ' οὐ τὸ θέλειν ἐστὶν, ἀλλὰ τὸ ἑτοιμάσασθαι. οἶδα, ὅτι πολλοὶ διὰ τὴν πίστιν υἱοὶ αὐτῆς ὠνομάσθησαν, ἀλλ'

ἀλλ' οὐ πολλοὶ κληρονομοῦσιν αὐτὴν διὰ τὴν ἀμέλειαν. οὐ πάντες τιμῶσι τὰς μητέρας ἀνδρωθέντες, οὕτως εἰ καὶ πολλοὺς ἡ χάρις ἐγαλούχησεν, ἀλλ' ὑπὸ σπανίων τετίμηται. οὐ πάντες συνίασιν ὠδῖνας τῆς τεκούσης, καὶ πόνους ἀνατροφῶν, οὕτως καὶ ἐν ἡμῖν βραχεῖς εἰσὶν οἱ πρὸς τὴν εὐεργεσίαν αὐτῆς συνδιατιθέμενοι. καὶ εἰ θέλετε γνῶναι τί τὸ ἔργον τῆς χάριτος, πάλιν ὑμῖν Ἰωσὴφ ὁδηγήσειεν. πάντων προνοεῖ ὡς μήτηρ φαύλων τε καὶ ἀγαθῶν. διὰ τοῦτο καὶ τοὺς Αἰγυπτίους διέθρεψεν· ὀλίγους ἔχει κληρονόμους, μεθ' ὧν συναγάλλεται· ἐὰν ἀτακτῶσιν, ἀνέχεται. ἐὰν ἀσεβῶσιν, ἀποστρέφεται, καὶ ὅμως τὰ σπλαγχνα αὐτῆς οὐκ ἀποκλείει, ἵνα μὴ ἀποθάνωμεν· εἰ περὶ τοὺς ἀχαρίστους τοιαύτη ἐστὶ, τί δειλιῶμεν τὴν συνδιατριβὴν αὐτῆς; εἰ περὶ τοὺς παροινοῦντας χρηστή ἐστι, διὰ τί οὐ συνιῶμεν, ὅτι ἐπὶ τοὺς ἐρωμένους αὐτῆς ὅλη ἐκχέεται; μήτε ἀκηδιάσωμεν κρυπτομένης αὐτῆς, μήτε ὀλιγωρῶμεν παραδυούσης πειραζόμενοι. οἶδε τὸ συμφέρον, καὶ τὴν φύσιν ἐπίσταται. γινώσκει τὸ μέτρον ἑκάστου, καὶ δίδωσι πρὸς ἀπόλαυσιν· ἐπέχει τὴν εὐεργεσίαν κρύπτουσα ἡμᾶς πρὸς ὠφέλειαν. ἀνέχεται γογγυζομένη, καὶ ὡς ἰατρὸς ἀσθενοῦσιν οὐ δίδωσιν ἄρτου ἢ οἴνου ἀπόλαυσιν. συνίετε ὃ λέγω, ἵνα περὶ τῶν εὐδήλων διατρίβωμεν. τίς ἡ χάρις, τίς ἡ φύσις, τίς ἡ γνῶσις, τίς ἡ προαίρεσις, τίς ἡ πλῆξις, τίς ἡ μετουσία; καὶ ὁ Παῦλος εἴρηκεν ὅτι διαιρέσεις εἰσὶ χαρισμάτων, καὶ ὅτι πρὸς τὸ συμφέρον δίδονται. μήτε οὖν ἀπιστήσωμεν, μὴ λαμβάνοντες, μήτε ὅμοια ζητῶμεν λαμβάνοντες, μὴ πρὸς τὸ διάφορον διατάσωμεν, ὅτι οὐχ ἡ αὐτὴ χάρις ἐστὶ νομίζοντες, ἀλλὰ πρὸς τοὺς καιροὺς καὶ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τοὺς τρόπους ἀποβλέψωμεν· οὔτε αἰγύπτιος νῦν κρατεῖ, οὔτε λιμώττει χαναάν. οὐκ ἔστιν Ἰακὼβ ὁ δίκαιος, οὔτε γένος Ἰσραὴλ ὀφείλον ἐξ Αἰγύπτου ἐξελθεῖν κληρονομῆσαι τὴν γῆν χαναάν. οὐ ποιμένες ἀδελφοὶ, οὐ Μαδιναῖοι ἔμποροι, οὐκ Ἰωσὴφ ἐνθουσιώμενος ἐνυπνίοις, ἀπὸ τῶν λοιπῶν τῶν ἀπὸ τῆς γραφῆς, καὶ αὐτὴν εἶναι τὴν χάριν πιστεύομεν· καὶ τὴν πίστιν τὴν αὐτήν. εἰ ἦν τὰ πάντα τοιουτότροπα· οὐ πρόνοιαν, ἀλλὰ φύσιν διοικεῖν ᾠόμεθα· ἀλλ' ὡς ὁ Ἄβελ ἔτυχε τῆς χάριτος, ὅτι καὶ ἀποθανὼν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ τῷ θεῷ προσωμίλησεν. Ἐνὼχ μετετέθη μὴ ἰδεῖν θάνατον· καὶ ὁ Νῶε ἐν τῇ χάριτι διεσώθη ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ· καὶ ἐπὶ τῆς παρούσης καταστάσεως, πολλή ἐστιν ἡ διάκρισις·

ὅτι

A non multi propter negligentiam illa potientur. Non omnes poſtquam viri evaſerint, ſuas matres reverentur. Itidemque Gratia licet multos enutrierit, a paucis tamen honoratur. Pariendi dolores laboreſque educationis, non omnes intelligunt. Ita & pauci ſunt inter nos, qui bene ad Gratiæ ſint munus affecti. Si noſſe cupitis quid operetur Gratia, nobis id optime declarabit Joſeph. Cunctorum, & bonorum, & malorum curam gerit,
B ut mater. Quapropter & Ægyptios ſuſtentavit. Paucos hæredes habet, quorum delectetur conſuetudine. Eoſque ſi a recta vitæ ſemita deflexerint, adhuc ſuſtinet. Sin ſe impios oſtenderint, averſatur: nec tamen ſua ipſis recludit viſcera, ne moriamur. Quod ſi talem ſe gerit erga ingratos; cur conſuetudinem ejus ſubterfugimus? Si erga contumelioſos benignam ſe exhibet; quare non intelli-
C gimus, quod univerſas bonitatis ſuæ divitias in amantes effundat? quare ſi aliquando ſeſe occultet, deſidiæ atque torpori ne ſuccumbamus; Et ſi nos tentari permittat, animum ne abjiciamus. Quid expediat nobis, optime novit. Menſuram cujuſque exploratiſſimam habet: & quantum cuique ſatis eſt, largitur. Beneficium quandoque differre videtur, atque ſupprimere; quod nobis ita expediat. Querimonias noſtras tolerat, ut ſolent me-
D dici, quum ægrotantibus uſum vini ac cibi auferunt. Intelligite, quæ dico; ne in rebus claris tempus conteram. Quæ eſt Gratia? quæ natura? quæ cognitio? quæ electio? quæ firmitas, atque conſtantia? quæ communicatio? Ipſe Paulus adſtruit Gratiarum eſſe diviſiones, eaſque ad utilitatem ſingulis diſtribui. Ne igitur increduli ſimus, non accipientes; neque quum accipimus, ſimilia requira-
E mus. Ne propter varietatem donorum, dubitemus. Verum tempora, & conditiones hominum, moreſque attendamus oportet. Neque nunc Ægyptius dominatur, neque fame premitur Chananæus. Non eſt jam juſtus Jacob, neque Iſraëlis populus, qui ſit egreſſurus ex Ægypto, ut Chananæi adeat hæreditatem. Non fratres paſtores. Non mercatores Madianitæ. Non Joſeph conjector ſomniorum. Ex re-
F liquis tamen ſacrorum voluminum locis, & eandem eſſe Gratiam, & eandem eſſe fidem credimus. Si enim cuncta ejuſdem eſſent generis, atque ſimilia, tunc res non providentia, ſed natura ſic diſponi cenſeremus. Abel acquiſivit gratiam, quippe qui per proprium ſanguinem moriens, Deo conjungi meruit. Enoch tranſlatus eſt, ne videret mortem. Et Noe in gratia ſalvatus eſt a Diluvio. Magna in præſenti vitæ ſtatu cernitur varietas,

quo-

quoniam & diverſa eſt electio. Ex gratia probationis etiam differentiam intelligemus. Non iiſdem omnes ſubjecti ſunt tentationibus, quia nec eodem omnes præditi ſunt ingenio. Una quidem cunctis corona eſt propoſita; ſed ad quam variis certaminibus contendimus. Idque ex navigantibus in mari intelligere licet. Unum eſt mare, ſed navigantium curſus eſt diverſus. Naves cunctæ ſunt ſimiles, ſed quædam etiam ſecundo vento utentes, naufragium faciunt; aliæ vero ſummis periculis jactatæ, ſalvantur. Et multæ ab uno eodemque vento diverſimode commoventur: loca enim, & promontoria ventos movent & fluctus, ipſamque gubernatorum artem nunc impediunt, nunc dirigunt. Non parum etiam refert cujus formæ ſint naves, quæque earum vela, & quæ gubernacula; ut vel hinc vobis innoteſcat, quis præſentis vitæ noſtræ ſit ſtatus. Si quid adhuc jam dictis addendum videbitur, vos ſupplete. Ego enim ut artis imperitus, parendi deſiderio adductus, quæ ſciebam ſcripſi, licet fortaſſe paullo arrogantius; quod tamen citra omnem indignationem boni conſuletis, ſpero. Quum enim recuſare non poſſem, quæſtionis partem aggreſſus ſum; quam dum accuratius explicare vellem, par eſt me lapſum eſſe. Non nego infirmitatem naturæ, non de operibus meis glorior, non repeto ſimilitudinem: ſermo meus veſter eſt miniſter. Si vita non comprobat, orationem admonentem excipite. Eſto ſermo meus veſtræ ſpeculum naturalis actionis. In illo tanquam in pellucida materia virtutem veſtram cernite ſpiritalem. Miramini vos ipſi recognoſcentes, & ſcribentis errata, reprehendite. Quæ orationi deſunt, factis corrigite. Imperitiam arguite illius, qui virtutis formam deſcribere non vereatur. Reſpuite hominem, qui verbo imperfecto, virtutis perfectum exprimat ſimulacrum. Studium ac bonam voluntatem agnoſcite, & ignorantiæ parcite. Imperitiam cognoſcite, & ſtudium ne rejicite. Et quia ex paupertate mea, vobis quod potui libenter dedi, vos ex divitiis veſtris, precationis & paternæ caritatis munera nobis abundanter rependite. Ego quamvis inops, divitibus mutuum dedi. Non ſortem volo, ſed fænus repeto. Non laudes, ſed preces depoſco: non mercedem, ſed mutuam benevolentiam exigo. Neſcio, an opus meum juſſu veſtro dignum ſit: novi autem onus hoc mihi a vobis impoſitum, non quod admonitione indigeretis, ſed ut in me potius liberales eſſetis. Qui fontem habent, gutta non indigent. Non egent lacte, qui gregem

A ὅτι καὶ διάφορός ἐστιν ἡ προαίρεσις. ἀπὸ τῆς χάριτος, καὶ περὶ τῆς δοκιμῆς συνήσομεν. οὐ πάντες τοῖς αὐτοῖς περιπίπτουσι πειρασμοῖς· ἐπειδὴ οὐ πάντες τῆς αὐτῆς διανοίας ἐπιλαμβάνονται· ὅτι περὶ ἑνὸς στεφάνου φιλονεικοῦντες, διαφόρως καὶ ἀθλοῦσιν καὶ ἀγωνίζονται. ἀπὸ τῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ πλεόντων, πιστεύσατε μίαν μὲν εἶναι τὴν θάλασσαν. διαφορὰν δὲ τῆς πορείας. πᾶσαι αἱ
B νῆες, ἴσοι· αἱ μὲν οὔρια πλεύσασαι ἐκινδύνευσαν· αἱ δὲ ἐξ ἐσχάτων κινδύνων διεσώθησαν· καὶ πολλαὶ πλεύσασαι ὑφ' ἑνὸς ἀνέμου διαφόρως συνέχονται· καὶ οἱ τόποι, καὶ τὰ ἀκρωτήρια ἀνέμους κινοῦσι καὶ κύματα, καὶ κυβερνητῶν τέχνας ἢ ἐμποδίζουσιν ἢ κατευθύνουσι. καὶ πλάσεις νηῶν αἴτιοι γίνονται, καὶ ὀθόνη πηδαλίων ἢ βραχύτητι· ἵνα φανερὸν ᾖ ἐν ὑμῖν περὶ τῆς ὑμετέρας
C καταστάσεως. εἴ τι οὖν λείπει τοῖς εἰρημένοις, ὑμεῖς ἀναπληρώσατε. ἐγὼ γὰρ ὡς ἰδιώτης τῆς τέχνης, ἃ ᾔδειν ἔγραψα, πόθῳ ὑπακοῆς· διὸ καὶ ἐπεχείρησα προπετεύσασθαι· ἀλλ' οἶμαι μηδένα μέμψασθαι, ὑμῶν μεσιτευόντων. διὰ γὰρ τὸ μὴ δύνασθαι παραιτεῖσθαι, προῆλθον ἐπὶ τὸ μέρος τῆς ἐκζητήσεως, καὶ θέλων εἰπεῖν ἀκριβέστερον, εἰκὸς, ὅτι προσέκρουσα· οὐκ ἀρνοῦμαι
D τὴν φύσιν, οὐ καυχῶμαι τὴν πρᾶξιν, οὐκ ἀπαιτῶ τὴν ἐξομοίωσιν. ὁ λόγος ὑμῶν ὑπηρέτης, εἰ βίος οὐ μαρτυρεῖ, τῷ λόγῳ ὑπομιμνήσκοντι χρήσασθε. ἔστω ὁ λόγος κάτοπτρον τῆς φυσικῆς ὑμῶν πράξεως, καὶ ἴδετε ἐν αὐτῷ ὡς ἐν διαυγεῖ ὕλῃ τὴν ἀρετὴν ὑμῶν τὴν ἄϋλον· θαυμάσατε ἑαυτοὺς ἀναγινώσκοντες. μωμοσκοπήσατε δὲ τὰ σφάλματα τοῦ γράψαντος· τὰ ἐνδέοντα τῷ λόγῳ διὰ τῆς πράξεως διορθώ-
E σασθε· ἐλέγξατε τὴν ἰδιωτείαν τοῦ τυπώσαντος τὸν ἀρετῆς τὸν χαρακτῆρα· διαπτύσατε τὸν ἐξεικονίσαντα τελείαν πρᾶξιν ἀτελεῖ ῥήματι· σύνετε τὴν σπουδὴν, καὶ μὴ μέμψησθε τὴν ἄγνοιαν. νοήσατε τὴν ἀπειρίαν, καὶ τὸ ἐπιτήδευμα μὴ ἀποβάλησθε. ὑμεῖς μοι τὰ παρ' ὑμῶν ἀναμφίβολα ποιήσατε· εὐχὰς ἐκτενεῖς καὶ στοργὴν πατρικὴν ἐν οἷς πλουτεῖτε, ἀφθόνως παράσχετε· ὅτι κἀγὼ
F τὴν πενίαν τῆς διηγήσεως οὐκ ἀπεκώλυσα, ἐδάνεισα πτωχὸς ὢν πλουσίοις· οὐ θέλω τὸ κεφάλαιον, τὴν ἀμοιβὴν ἀπαιτῶ. οὐκ ἐπαίνους αἰτῶ, ἀλλὰ προσευχάς· οὐ μισθὸν αἱροῦμαι λαβεῖν, ἀλλὰ χάριν δέξασθαι. οὐκ οἶδα τὸ ἔργον ἄξιον εἶναι τῆς ἐπιταγῆς· ἐννοῶ δὲ, ὅτι παρασχεῖν θέλοντες ἐκελεύσατέ μοι εἰπεῖν, μὴ χρῄζοντες ὑπομνήσεως. οἱ ἔχοντες τὴν πηγὴν, σταγόνος οὐ προσδέονται· οἱ τὴν ποίμνην νέμοντες, οὐκ ἐνδεεῖς εἰσὶ γάλακτος. οἱ

τὸν

A τὸν ἄρτον κλῶντες, ψιχίων οὐ χρήζεται. οἱ τὸ μέλι γεωργοῦντες, οὐκ ἐπιδεεῖς ἐστι μαθεῖν τίς ἡ γεῦσις αὐτοῦ· οἱ τὸν μαργαρίτην κεκτημένοι, δι' ὀβολὸν οἰκτρὸν οὐ καταπονηθήσονται. δότε ἡμῖν τῆς γεωργίας ὑμῶν. ὅτι τὸν παράδεισον ἐξελάβετε· παράσχετε ψυχῆς τροφὴν, αἳ τῷ ξύλῳ τῆς ζωῆς τρεφόμενοι· ὥσπερ γὰρ τὰ φαινόμενα πρόσκαιρα, οὕτως καὶ ὁ λόγος, ὁ πρὸς ὑμᾶς· ἀλλ' αὐτοὶ αὐτὸν ποιεῖτε αἰώνιον. ὅτι τῇ πράξει ὑπόστασιν αὐτῷ παρέχετε αἰωνίαν. B

ΤΟΥ ὉΣΙΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ἩΜΩΝ ἘΦΡΑΙΜ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΛΕΓΟΝΤΑΣ, ἈΠΟ ἘΜΠΝΕΥΜΑΤΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΓΗΣ ΤΟΥΣ ΣΕΙΣΜΟΥΣ ΓΙΝΕΣΘΑΙ.

C

Εἴπατε ὑμῖν οἱ ἀπὸ καρδίας λαλοῦντες, καὶ οὐκ ἐκ στόματος Κυρίου· ἐὰν ὑμῖν εἴπωμεν τὸ εἰρημένον ὑπὸ τοῦ ψαλμῳδοῦ, οὐ πιστεύετε; λέγει γὰρ, ὁ ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ποιῶν αὐτὴν τρέμειν, καὶ συνέσεισας τὴν γῆν, καὶ συνετάραξας αὐτὴν, ἴασαι τὰ συντρίμματα αὐτῆς, ὅτι ἐσαλεύθη· ὁμοίως καὶ τὸ εἰρημένον ἐν τῷ δικαίῳ Ἰώβ. φάσκει γὰρ τὸ θεῖον λόγιον, ὁ σείων τὴν ὑπ' οὐρανὸν ἐκ D θεμελίων, οἱ δὲ στῦλοι αὐτῆς σαλεύονται· ὁ λέγων τῷ ἡλίῳ καὶ οὐκ ἀνατέλλει· κατὰ δὲ ἄστρων κατασφραγίζει. ὁ τανύσας τὸν οὐρανὸν μόνος καὶ περιπατῶν ὡς ἐπὶ ἐδάφους ἐπὶ θαλάσσης, ὁ ποιῶν πλειάδας καὶ ἕσπερον, ἀρκτοῦρον, καὶ ταμιεῖα νότου· ὁ ποιῶν μεγάλα, καὶ ἀνεξιχνίαστα, ἔνδοξά τε καὶ ἐξαίσια, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός· καὶ πάλιν λέγει· ἐκτείνων βορρᾶν ἐπ' οὐδέν· κρε- E μάζων δὲ γῆν ἐπὶ μηδενός· ὁ δεσμεύων ὕδωρ ἐν νεφέλαις αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐῤῥάγη νέφος ὑποκάτω αὐτοῦ.

Ταῦτα ἀκούοντες, οὐ πιστεύετε, διότι ἐμπεπνευμάτωται ὁ νοῦς ὑμῶν τῇ ἑλληνικῇ κραιπάλῃ· ὅθεν καὶ ληροῦντές φατε· ὅτι ἐξ ἐμπνευματώσεως τῆς γῆς γίνονται οἱ σεισμοὶ, καὶ οὐκ ἐξ ἐπισκέψεως Κυρίου· εἴπατε οὖν ἡμῖν τὸν τρό- F πον· πῶς σεισμοῦ γενομένου, καὶ τῆς σαλευομένης μιᾶς ἀρούρας, ἐς τότε σαλευομένης, τῆς δὲ ἑτέρας μὴ σαλευομένης, οὐκ ἀποτέμνεται ἡ σαλευομένη ἄρουρα τῆς μὴ σαλευομένης; ἀλλ' ὥσπερ κῦμα θαλάσσης παρελθὸν μετὰ τὴν κίνησιν τοῦ κύματος, πάλιν τὸ ὕδωρ ἐν τῷ αὐτῷ καθίσταται, οὕτω καὶ τῆς γῆς σαλευομένης τάξει κυμάτων μετὰ τὸν σεισμὸν ὡσαύτως καθίσταται ἡ γῆ.

Εἴπατε

gem paſcunt. Qui panem frangunt, micis non habent opus. Qui mel conficiunt, iis non eſt neceſſe, ut mellis ſaporem explorent. Qui margaritam poſſident, illis ut vilem acquirant obolum, non eſt laborandum. Vos ex agro veſtro quem colitis, fructum nobis aliquem afferte, quoniam paradiſum obtinuiſtis. Præbete animæ cibum, quos lignum vitæ ſuſtentat: quemadmodum enim ea quæ videntur, caduca ſunt, ita & noſtra ad vos oratio. Sed vos iſta operibus perficientes, ſempiterna reddite.

S. PATRIS NOSTRI
EPHRAEM
ADVERSUS EOS, QUI DICUNT, TERRÆ MOTUS A TERRÆ INFLATIONE FIERI.

Dicite nobis qui veſtro e pectore verba depromitis, & non ex ore Domini; ſi, quod a Pſalmiſta dictum eſt, vobis recenſuerimus, numquid credetis? Ait enim: *qui reſpicit terram, & facit eam* *Pſal.103.*
tremere: &, *commoviſti terram, & con-* *Pſal.59.*
turbaſti eam: ſana contritiones ejus, quia commota eſt. Nec diſſimile in juſto Job dictum reperitur, divino ſic ibi affirmante oraculo: *Qui commovet eam* *Job.9.*
quæ ſub cælo eſt, a fundamentis ſuis, & columnæ ejus concutiuntur. Qui præcipit ſoli, & non oritur: & ſtellas claudit quaſi ſub ſignaculo. Qui extendit cælos ſolus, & graditur veluti ſuper pavimentum, ſuper mare. Qui facit Plejadas, & veſperam, arcturum, & interiora auſtri? Qui facit magna, & incomprehenſibilia, & mirabilia, quorum
non eſt numerus. Rurſuſque dicit: *Qui* *Job.26.*
extendit Aquilonem ſuper vacuum, & appendit terram ſuper nihilum. Qui ligat aquas in nubibus ſuis: ut non erumpant pariter deorſum.

Atqui iſta audientes, non creditis, propterea quod mentem græcanica ebrietate turgidam habetis. Unde & delirantes, dicitis: Ex terræ inflatione, & non ex divina providentia terræmotus fieri. Sed dicite nobis, quo pacto durante terræmotu, unoque arvo concuſſo, altero vero non concuſſo, non abſcindatur concuſſus a non concuſſo? Verum quemadmodum ſedata aquarum inundatione, iterum aqua ſuum in locum tranquilla reducitur: ita & terra ad rationem undarum poſt concuſſionem a terræmotu productam, ſimiliter componitur atque firmatur.

At

At dicite nobis rurſus modum, quomodo per terræmotum montes Armeniæ ab invicem diſſiti, in mutuum quaſi conflictum impellantur, ita ut ignis videatur excitari, plurimumque fumare, ex ſic ſatis etiam longa loci intercapedine remotis; rurſuſque locorum intervallis disjuncti montes, ſinguli ſuo ordine, ac loco conſiſtant? quis ergo hunc modum adnunciaverit? & quo pacto rurſum terræmotus tempore in ſtuporem aguntur qui in mari navigant; ipſaque etiam nave huc illucque frequenter a fluctibus agitata, non latet eos terræmotus? Nam tabulatis atque cubiculis, cum cunctis etiam vaſis, quæ in navi ſunt, præter omne ſolitum inter ſe collidentibus atque concutientibus, nautæ ex terræmotus invaſione redduntur attoniti. Audite igitur ac intelligite dictum Apoſtoli, ut vera ſapientia reddamini digni.
1. Cor. 3. Ait enim: *Nemo ſeipſum ſeducat. Si quis videtur inter vos ſapiens eſſe in hoc ſeculo, ſtultus fiat, ut ſit ſapiens. Sapientia enim hujus mundi ſtultitia eſt apud Deum. Scriptum eſt enim;*
Job. 5. *comprehendam ſapientes in aſtutia eorum. Et iterum: Dominus novit*
Pſal. 93. *cogitationes ſapientum, quoniam vanæ ſunt.* Quamobrem gentilium ſtoliditate, atque vana eorum ſapientia dementari cavete: quæ admiramini, potentiæ præpotentis Dei adſcribite, cum Propheta exclamantes:
Pſal. 146. *Magnus Dominus noſter, & magna virtus ejus: & ſapientiæ ejus non eſt numerus.* Ipſi gloria in ſecula ſeculorum. Amen.

A Εἴπατε δὲ ἡμῖν πάλιν τὸν τρόπον· πῶς σεισμοῦ γενομένου, τὰ ὄρη τὰ πρὸς Ἀρμενίαν διεστῶτα ἀπ' ἀλλήλων, συνέκρουσαν ἀλλήλοις· ὥστε ὡς πῦρ ἐξαφθῆναι καὶ καπνὸν πολὺν σφόδρα ἀνιέναι, ὡς ἀπὸ ἱκανοῦ διαστήματος τοῦτον ὁραθῆναι· καὶ πάλιν· διασταθέντα τὰ ὄρη ἔστη ἕκαστον ἐν τῇ ἰδίᾳ τάξει, καὶ τῷ ἰδίῳ τόπῳ· τίς οὖν ἀναγγελεῖ τοῦτον τὸν τρόπον; πῶς δὲ πά-
B λιν σεισμοῦ γενομένου, ἐν ἐκστάσει γίνονται οἱ ἐν θαλάσσῃ πλέοντες, καὶ τῆς νηὸς πολλάκις ἑκατέρωθεν ὑπὸ κυμάτων τυπτομένης. οὐ λέληθε τούτους ὁ σεισμός· τῶν γὰρ φατνωμάτων, ἤτοι καταλεκτίων, καὶ τῶν λοιπῶν σκευῶν τῶν ὄντων ἐν τῷ πλοίῳ παρὰ τὸ ἠθισμένον συγκρουόντων, καὶ σαλευομένων ἐν ἐκστάσει γίνονται οἱ πλωτῆρες τοῦ ἐπικειμένου σεισμοῦ· Ἀκούσατε οὖν
C καὶ σύνετε τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου λεχθέν, ἵνα τῆς ὄντως σοφίας καταξιωθῆτε· ἔφη γάρ, μηδεὶς ἑαυτὸν ἀπατάτω· ὁ θέλων ἐν ὑμῖν σοφὸς γενέσθαι ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός· ἡ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου τούτου μωρία παρὰ τῷ Θεῷ ἐστιν· γέγραπται γάρ, ὁ δρασσόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν, καὶ κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν σοφῶν,
D ὅτι εἰσὶ μάταιοι. ἀποθέμενοι οὖν τῆς ἑλληνικῆς ἀβελτηρίας τὴν ἄνοιαν, καὶ ὑπερθαυμάσαντες τὴν δυναστείαν τοῦ παντοκράτορος Θεοῦ, καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ, βοᾶτε μετὰ τοῦ προφήτου, μέγας ὁ κύριος ἡμῶν, καὶ μεγάλη ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ, καὶ τῆς συνέσεως αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἀριθμός· Αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

EJUSDEM

NE DECIPIAMUR GENTILIUM ERRORIBUS.

ADjiciam autem & hoc dictis: Mortalitate gliſcente in urbe Conſtantinopoli, multiſque morientibus, Medicus quidam cognomento Domnus, plurimorum tunc ibi cladem, & aliorum timorem, quo detinebantur, cernens, ajebat. Ex his quidem, qui moriebantur, alii artifices erant, qui igne ſua opera conficiebant; alii in cellis ſubterraneis degebant. Qui vero in altioribus locis habitabant, & ſerenioris, ſubtilioriſque aëris beneficio perfruebantur, peſtis contagium evadebant. Atqui iſta in Domno contigerunt, poſtquam animum ad vanam gentilium ſapientiam imbibendam appulit; & ab ejuſmodi mentem ſuam lædi paſſus eſt: & ut iſta hic effutire cœpit, biduo aut triduo poſt

E
ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΑΠΑΤΑΣΘΑΙ ΥΠΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΝΝΟΙΑΣ.

Προσθήσω δὲ καὶ τοῦτο τῷ λόγῳ. τῆς θνήσεως ἀρχομένης ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ πολλῶν τελευτώντων, ἰατρός τις ὀνόματι Δόμνος, θεωρῶν πολλοὺς ἀποθνήσκοντας, καὶ
F ἑτέρους φόβῳ πολλῷ συνεχομένους, ἔφη. οὗτοί εἰσιν οἱ ἀπολλύμενοι βάναυσοι, οἱ τῷ πυρὶ μαχόμενοι, οἱ ἐν τοῖς χαμαὶ κελλίοις τὴν οἴκησιν ἔχοντες· οἱ γὰρ ἐν ὕψει οἰκοῦντες, καὶ ἀέρων καθαρῶν καὶ λεπτοτάτων ἐν ἀπολαύσει γενόμενοι, περιγίνονται τοῦ λοιμοῦ· ταῦτα ἀπεφήνατο, ἐπειδὴ σπουδὴν εἶχεν ἐκμανθάνειν τὰς ἑλληνικὰς ἐννοίας, καὶ ὑπὸ τῶν τοιούτων συνεβλάπτη τὸν νοῦν, καὶ ὅμως ὁ ταῦτα φλυαρήσας μετὰ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας

ἡμέρας πληγεὶς ὑπὸ τῆς νόσου ἔκειτο ἡμιθανὴς, καὶ παρασκευάζει τοὺς ἰδίους δούλους ἆραι αὐτὸν ἐν τῷ προαστείῳ αὐτοῦ, ἵνα ἐκεῖ τελευτήσας ταφῇ· Ἄλλος οὖν ἰατρὸς Μακεδόνιος ὀνόματι, ἰδὼν αὐτὸν βασταζόμενον καὶ αἰρόμενον ψυχοραγοῦντα, εἷς ὑπάρχων τῶν ἀκροασαμένων τὴν ἀδολεσχίαν αὐτοῦ. ἔφη· οὗτος καὶ καλλίστην οἰκίαν ἔχων, καὶ ἀέρος καθαροῦ ἀπολαύων, οὐ διεσώθη, ἀλλ' ἰδοὺ καταβέβληται, καὶ αἱ φλυαρίαι αὐτοῦ οὐκ ὠφέλησαν αὐτόν. καὶ ὁ μὲν Δόμνος κομισθεὶς ἐν τῷ προαστείῳ τελευτήσας ἐτάφη· ὁ δὲ Μακεδόνιος διασωθεὶς τοῖς ἐπινενηγμένοις θνήσεως ἀποταξάμενος τοῦ βίου, γέγονε γνήσιος μοναχὸς οὐ καταποθεὶς ὑπὸ τῆς ἐκείνου ἀνοσιότητος· ἡμεῖς δὲ τῇ ἀληθείᾳ ἐπιστήσομεν τὸν ἑαυτῶν νοῦν, ὁδηγούμενοι ὑπὸ τῆς θεοπνεύστου γραφῆς. οἱ γὰρ μὴ περιλαμπόμενοι τὸν νοῦν ὑπὸ τῆς θείας διδασκαλίας, πόῤῥω ἔχουσι τὸν ἑαυτῶν νοῦν ἀπὸ τῆς ἀληθείας· ἡμεῖς δὲ ἀκούσωμεν τῆς θείας γραφῆς διαῤῥήδην βοώσης ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν βασιλειῶν. καὶ προσέθετο ὀργὴ κυρίου ἐκκαῦσαι ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐπέσεισε τὸν Δαβὶδ ἐν ἑαυτοῖς λέγων, πορεύθητι καὶ ἀρίθμησον τὸν Ἰσραὴλ, καὶ τὸν Ἰούδαν, καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς Ἰωὰβ ἄρχοντα τῆς ἰσχύος τῆς μετ' αὐτοῦ· δίελθε δὴ πάσας τὰς φυλὰς Ἰσραὴλ καὶ Ἰούδα, ἀπὸ Δὰν καὶ ἕως Βηρσαβεὲ, καὶ ἐπίσκεψαι τὸν λαὸν, καὶ γνώσομαι τὸν ἀριθμὸν τοῦ λαοῦ· καὶ μετ' ὀλίγον· καὶ ἔδωκε Ἰωὰβ τὸν ἀριθμὸν τῆς ἐπισκέψεως τοῦ λαοῦ τῷ βασιλεῖ, καὶ ἦν ἐν Ἰσραὴλ ὀκτακόσιαι χιλιάδες σωμάτων ῥομφαίαν· καὶ ἀνὴρ Ἰούδα ἀνδρῶν μαχητῶν πεντακόσιαι χιλιάδες, καὶ ἐπάταξε καρδία Δαυὶδ αὐτὸν, μετὰ τὸ ἀριθμῆσαι τὸν λαόν· καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς κύριον. ἡμάρτηκα σφόδρα ποιήσας τὸ ῥῆμα τοῦτο· καὶ νῦν κύριε περίελε δὴ τὴν ἀδικίαν τοῦ λαοῦ σου, ὅτι ἐματαιώθην σφόδρα, καὶ ἀνέστη Δαυὶδ τῷ πρωῒ, καὶ λόγος κυρίου ἐγένετο πρὸς Γὰδ τὸν προφήτην τὸν ὁρῶντα Δαυὶδ, λέγων, πορεύθητι καὶ λάλησον πρὸς Δαυὶδ λέγων, Τάδε λέγει κύριος, τρία ἐγὼ αἴρω ἐπὶ σὲ, καὶ ἔκλεξαι σεαυτῷ ἓν ἐξ αὐτῶν· καὶ ποιήσω σοι· καὶ εἰσῆλθεν Γὰδ πρὸς Δαυὶδ, καὶ ἐπήγγειλεν αὐτῷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἔκλεξαι σεαυτῷ γενέσθαι, εἰσέλθῃ σοι τρία ἔτη λοιμὸς ἐν τῇ γῇ σου, ἢ τρεῖς μῆνας φυγεῖν σε ἔμπροσθεν τῶν ἐχθρῶν σου, καὶ ἔσονται καταδιώκειν σε, ἢ γενέσθαι τρεῖς ἡμέρας θάνατον ἐν τῇ γῇ σου· νῦν οὖν γνῶθι, καὶ ἴδε τί ἀποκριθῶ τῷ ἀποστείλαντί με. καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς Γὰδ,

A poſt, morbo correptus, jacuit ſemivivus, proprios ſubornans ſervos, qui ipſum in ſuburbium ejus ferrent, ut mortuus ibi ſepeliretur. Quem alius medicus, cui nomen Macedonius, videns deportari jam agentem animam (erat autem ipſe unus ex iis, qui futilem ejus loquacitatem audire ſolebant) ait: Hic tametſi pulcherrima domo, ac ſereno aëre perfrueretur, non eſt ſalvatus; ſed
B ecce obrutus eſt, nec ſuæ ipſi profuerunt nugæ. Et Domnus quidem ad ſuburbium delatus, ibique mortuus ac ſepultus eſt. Macedonius vero ab ingruente mortalitate præſervatus, vitæ priori renuncians, ſincerioris vitæ inſtitutum, monaſticum ſcilicet, amplexus eſt; ab illius impietate minime conſumtus. Noſtrum porro erit, a Deo inſpirata
C ſcriptura duce, mentem noſtram recte nos dirigere. Quibus enim mens divinis doctrinis non eſt illuſtrata, remotam hi mentem a veritate poſſident. Quare divinam nos audiamus ſcripturam, luculenter in ſecundo Regum libro proclamantem, atque dicentem: *Et addidit furor Domini iraſci contra Iſrael; commovitque David in eis dicentem: Vade, numera Iſrael & Iu-* 2. Reg. 24.
D *dam: dixitque Rex ad Ioab principem exercitus ſui: perambula omnes tribus Iſrael, a Dan uſque Berſabee; & numera populum, ut ſciam numerum ejus.* Et paulo poſt: *dedit ergo Ioab numerum deſcriptionis populi Regi, & inventa ſunt de Iſrael, octingenta millia virorum fortium, qui educerent gladium: & de Iuda quingenta millia pugnatorum. Percuſſit autem cor Da-*
E *vid eum, poſtquam numeratus eſt populus: Et dixit David ad Dominum: Peccavi valde in hoc facto, ſed precor Domine, ut transferas iniquitatem populi tui, quia ſtulte egi nimis. Surrexit itaque David mane, & ſermo Domini factus eſt ad Gad Prophetam, & videntem David, dicens: Vade, & loquere ad David: Hæc dicit Dominus:*
F *Trium tibi datur optio, elige unum, quod volueris ex his, ut faciam tibi. Cumque veniſſet Gad ad David, nunciavit ei, dicens: elige tibi unum fieri ex his: aut tribus annis veniet tibi fames in terra tua, aut tribus menſibus fugies adverſarios tuos, & illi te perſequentur: aut certe tribus diebus erit peſtilentia in terra tua. Nunc ergo delibera, & vide quid reſpondeam ei, qui me miſit. Dixit autem David ad Gad:*

coarctor nimis hiſce tribus. Sed melius eſt ut incidam in manus Domini [multæ enim miſericordiæ ejus ſunt] quam in manus hominum. Erantque dies meſſis ignium. Immiſitque Dominus peſtilentiam in Iſrael de mane uſque ad tempus conſtitutum : & mortui ſunt ex populo a Dan uſque Berſabee, ſeptuaginta millia virorum. Quumque extendiſſet manum ſuam Angelus Dei ſuper Hieruſalem, ut diſperderet eam, miſertus eſt Dominus ſuper afflictionem, & ait Angelo percutienti populum : ſufficit nunc, contine manum tuam. Erat autem Angelus Domini juxta aream Ornæ Iebuſæi. Dixitque David ad Dominum, quum vidiſſet Angelum cædentem populum. Ego ſum qui peccavi, & ego ſum Paſtor, qui inique egi : iſti, qui oves ſunt, quid fecerunt ? Vertatur, obſecro, manus tua contra me, & contra domum patris mei. Venit autem Gad ad David in die illa, & dixit : Aſcende, & conſtitue altare Domino, bonum in oculis ejus, in ſancta area Ornæ Iebuſæi. Et aſcendit David juxta ſermonem Gad Prophetæ, quem præceperat ei Dominus. Conſpicienſque Orna, animadvertit Regem, & ſervos ejus tranſire ad ſe : & egreſſus Orna adoravit Regem prono vultu in terram, & ait : Quid cauſæ eſt, ut veniat Dominus meus Rex ad ſervum ſuum ? Cui David ait : Ut emam a te aream, & ædificem altare Domino, ceſſetque interfectio quæ graſſatur in populo. Et ait Orna ad David : ſint omnia Domino meo Regi, & faciat quod placet in oculis ſuis. Accipiat, & offerat Dominus meus Rex Domino, ſicut placet ei : Ecce boves in holocauſtum, & plauſtrum, & juga boum in uſum lignorum. Omnia dedit Orna Regi, dixitque Orna ad Regem : Dominus Deus tuus benedicat tibi. Cui reſpondens Rex ait : nequaquam ut vis, ſed emam pretio a te, & non offeram Domino Deo meo holocauſta gratuita. Emit ergo David aream & boves, argenti ſiclis quinquaginta, & ædificavit ibi David altare Domino : & obtulit holocauſta, & pacifica, & propitiatus eſt Dominus terræ, & cohibita eſt plaga ab Hieruſalem. Sive ergo bellum, ſive fames, ſive peſtilentia, ſive quid aliud triſte atque acerbum ingruat, cuncta hæc ad emendationem, correptionemque

A στενά μοι πάντοθεν σφόδρα ἐστὶ καὶ τὰ τρία. ἐμπεσοῦμαι δὴ εἰς χεῖρας κυρίου, ὅτι πολλοὶ οἱ οἰκτιρμοὶ αὐτοῦ σφόδρα· εἰς δὲ χεῖρας ἀνθρώπων οὐ μὴ ἐμπέσω· καὶ αἱ ἡμέραι θερισμοῦ πυρῶν. καὶ ἔδωκε κύριος θάνατον ἐν Ἰσραὴλ ἀπὸ πρωΐ. ἕως ἀρίστου ὥρας· καὶ ἤρξατο ἡ θραῦσις ἐν τῷ λαῷ, καὶ ἀπέθανον ἐκ τοῦ λαοῦ ἀπὸ Δὰν ἕως Βηρσαβέε ἑβδομήκοντα χιλιάδες ἀνδρῶν.

B Καὶ ἐξέτεινεν ὁ Ἄγγελος τοῦ θεοῦ τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς Ἱερουσαλὴμ, τοῦ διαφθεῖραι ἐν αὐτῇ· καὶ παρεκλήθη κύριος ἐπὶ τῇ κακίᾳ καὶ εἶπε τῷ ἀγγέλῳ τῷ διαφθείροντι τὸν λαόν· πολὺ νῦν ἄνες τὴν χεῖρα σου, καὶ ὁ ἄγγελος κυρίου ἦν ἑστηκὼς παρὰ τῇ ἅλῳ Ὀρνᾶ τοῦ Ἰεβουσαίου· καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς κύριον, ἐν τῷ ἰδεῖν αὐτὸν τὸν τύπτοντα ἐν τῷ λαῷ, καὶ εἶπεν. ἰδοὺ ἐγώ εἰμι·

C ἡμάρτηκα. ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν, ἐκακοποίησα, καὶ οὗτοι τὰ πρόβατα, τί ἐποίησαν; γενέσθω δὴ ἡ χείρ σου ἐπ᾽ ἐμοὶ καὶ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός μου· καὶ ἦλθεν Γὰδ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἀνάβηθι, καὶ στῆσον θυσιαστήριον τῷ κυρίῳ τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ἐν τῷ ἁγίῳ Ὀρνᾶ τοῦ Ἰεβουσαίου· καὶ ἀνέβη Δαυὶδ κατὰ τὸ ῥῆμα Γὰδ τοῦ προφήτου; ὃν

D τρόπον ἐνετείλατο αὐτῷ ὁ κύριος, καὶ διέκυψεν Ὀρνᾶ, καὶ ἴδε τὸν βασιλέα καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ παραπορευομένους ἐπάνω αὐτοῦ, καὶ ἐξῆλθεν Ὀρνᾶ, καὶ προσεκύνησε τῷ βασιλεῖ ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ εἶπεν Ὀρνᾶ. τί ἦλθεν ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν δοῦλον αὐτοῦ· καὶ εἶπε Δαυὶδ, κτήσασθαι παρὰ σοῦ τὴν ἅλω τοῦ οἰκοδομῆσαι θυσιαστήριον τῷ κυρίῳ. καὶ εἶπεν Ὀρνᾶ,

E ἔστωσαν ἅπαντα τῷ κυρίῳ μου τῷ βασιλεῖ, καὶ ποιήσει τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ· Ἰδοὺ οἱ βόες εἰς ὁλοκαυτώματα καὶ οἱ τροχοὶ, καὶ τὰ σκεύη τῶν βοῶν εἰς ξύλα. πάντα ἔδωκεν Ὀρνᾶ τῷ βασιλεῖ· καὶ εἶπεν Ὀρνᾶ πρὸς τὸν βασιλέα. κύριος ὁ θεός σου εὐλογήσαι σε. καὶ εἶπε βασιλεὺς πρὸς Ὀρνᾶ· οὐχὶ, ὅτι ἀλλ᾽ ἢ κτώμενος κτήσομαι παρὰ σοῦ ἐν ἀλλάγματι, καὶ οὐκ ἀνήσω τῷ θεῷ μου δωρεὰν ὁλοκαυτώ-

F ματα, καὶ ἐκτήσατο Δαυὶδ τὴν ἅλω, καὶ τοὺς βόας ἐν ἀργυρίῳ πεντήκοντα σίκλων, καὶ ᾠκοδόμησεν ἐκεῖ Δαυὶδ θυσιαστήριον τῷ κυρίῳ, καὶ ἀνήνεγκεν ὁλοκαυτώσεις, καὶ εἰρηνικὰς, καὶ ἐπήκουσεν κύριος, καὶ ἐπέσκεψε τὴν γῆν, καὶ συνεσχέθη ἡ θραῦσις ἐπάνωθεν Ἱερουσαλήμ· εἴτε οὖν ῥομφαία ἐπαχθῇ, εἴτε λοιμὸς, εἴτε λιμὸς, εἴτε θάνατος, εἴτε ἕτερόν τι τῶν δοκούντων λυπηρῶν εἴη, πάντα πρὸς σωφρονισμὸν, καὶ ἐπανόρθωσιν

θῶσιν ἐπιφέρεται τῇ γῇ, καὶ πρὸς τὸ ἐπισυνάξαι τοὺς ἀνθρώπους τὸν ἑαυτῶν νοῦν πρὸς εὐσέβειαν· δεῖται γὰρ ἑκάστη γενεὰ παιδείας τῆς ἐπισκέψεως κυρίου· εἰ γὰρ καὶ τῶν φόβων γινομένων ἀναισθητοῦσί τινες πρὸς τὴν εὐσέβειαν, πῶς οὐχὶ μᾶλλον εἰ μὴ ἐγένετο ἡ ἐπίσκεψις κυρίου ὁλοτελῆς εἰς ἀθεότητα, καὶ ἀπώλειαν ἐτρέποντο τὸν νοῦν.

ΤΟΥ͂ ΑΥ̓ΤΟΥ͂

ΟΤΙ ΟΥ̓ ΔΕΙ͂ ΠΑΙ͂ΖΕΙΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥ͂Σ. ΚΑΙ ΠΕΡΙ͂ ΦΙΛΟΠΤΩΧΙ͂ΑΣ.

Ὅτι μὲν οὐ δεῖ παίζειν Χριστιανοὺς· πάντες γινώσκομεν ἐκ τῶν θείων γραφῶν ἀκούοντες, καὶ μάλιστα τοῦ κυρίου λέγοντος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ μετὰ ἀπειλῆς· οὐαὶ ὑμῖν οἱ γελῶντες νῦν, ὅτι ἐκεῖ πενθήσετε καὶ κλαύσετε· καὶ πάλιν λέγει, μὴ μετεωρίζεσθε· ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη ποιοῦσιν· Ἡσαΐας δὲ ὁ προφήτης, μᾶλλον δὲ ὁ θεὸς διὰ τοῦ προφήτου λέγει. οὐαὶ οἱ μετὰ τυμπάνων καὶ αὐλῶν, καὶ κιθαρῶν τὸν οἶνον πίνοντες· ὁ δὲ μακάριος Δαυὶδ, ὡς βδελυσσόμενος τὸν μετεωρισμὸν, καὶ καυχώμενος ἐν κυρίῳ ἔλεγεν· κύριε οὐχ ὑψώθη ἡ καρδία μου, οὐδὲ ἐμετεωρίσθησαν οἱ ὀφθαλμοί μου· Ἰάκωβος δὲ ὁ τοῦ κυρίου ἀδελφὸς λέγει· πενθήσατε, καὶ κλαύσατε· ὁ γέλως ὑμῶν εἰς πένθος μεταστραφήτω, καὶ ἡ χαρὰ εἰς κατήφειαν. ὁ δὲ μακάριος Παῦλος ὁ Ἀπόστολος εἰδωλολάτρας καλεῖ τοὺς παίζοντας, λέγων, μὴ γίνεσθε εἰδωλολάτραι, καθὼς γέγραπται· καὶ πάλιν λέγει, πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω. ἀλλὰ μᾶλλον λόγος ἀγαθός. εἴτε ἐσθίετε, εἴτε πίνετε, εἴτε τι ποιεῖτε· πάντα εἰς δόξαν θεοῦ ποιεῖτε· καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς λέγει, ἀδελφοὶ γίνεσθε μιμηταὶ τοῦ θεοῦ, καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ· πορνεία δὲ, καὶ ἀκαθαρσία πᾶσα, ἢ πλεονεξία μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν, ἢ αἰσχρότης, ἢ μωρολογία, ἢ εὐτραπελία, ἃ οὐκ ἀνῆκεν, ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστία. καὶ πολλὰ ἕτερα ἐν ταῖς θείαις γραφαῖς περὶ τούτου εἴρηται· καὶ οὐκ ἔστιν ὁ συνιῶν, ἀλλ᾽ εἰς ἡμᾶς ἐπληρώθη ὁ λόγος τοῦ δεσπότου· ὅτι πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς, πεπλήρωται δὲ εἰς ἡμᾶς καὶ ἡ προφητεία Παύλου ἡ λέγουσα· ἔρχεται καιρὸς, ὅτε τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας ἑαυτοῖς ἐπισωρεύσουσι διδασκάλους, κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν, καὶ

A nemque noſtram; tum ut mens hominum ad pietatem impellatur, mortalibus inferri credendum eſt. Indigent namque ſingulæ ætates diſciplina viſitationis Domini. Nam ſi timoris etiam tempore, nonnulli ad pietatem ſint inſenſibiles; quomodo non magis, ſi nulla Domini viſitatio fiat, penitus ad impietatem perditionemque ſuam ipſi mentem convertent?

B

EJUSDEM

QUOD LUDICRIS REBUS ABSTINENDUM SIT CHRISTIANIS. ET DE AMORE PAUPERUM.

IN rebus ludicris non eſſe tempus a Chriſtianis conſumendum, omnes novimus, & ex divinis quidem ſcripturis
C hauſimus, præſertim quum Dominus comminando in Evangelio dicat: *Væ vobis* Luc. 6.
qui ridetis nunc, quia ibi lugebitis, & flebitis: rurſuſque alibi: *nolite*, inquit, *in* Luc. 12.
ſublime tolli: hæc enim omnia gentes faciunt. Iſaias autem Propheta, aut potius ipſe Deus per Prophetam ait: *Væ iis, qui* Iſai. 5.
cum tympanis ac tibiis & citharis vinum bibunt. Quin & beatus David, tamquam animi elationem abominans, & in Do-
D mino glorians, dicebat: *Domine non eſt* Pſal. 130.
exaltatum cor meum, neque elati ſunt oculi mei. Atque Jacobus frater Domini: *Lugete*, inquit, *& plorate*: Jacob. 4.
riſus veſter in luctum convertatur, & gaudium in mærorem. Quin & beatus Apoſtolus Paulus idololatras vocat lu- 1. Cor. 10.
dentes, dum ait: *nolite idololatræ fieri, ſicut ſcriptum eſt*. Ac rurſus:
E *Omnis ſermo malus ex ore veſtro non* Ephes. 4.
procedat, ſed potius ſermo bonus. Sive manducatis, ſive bibitis, ſive aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite. Idemque denuo ait: Ephes. 5.
fratres eſtote imitatores Dei, & ambulate in dilectione. Fornicatio autem, & omnis immunditia, aut avaritia, nec nominetur in vobis; aut turpitudo, aut ſtultiloquium, aut ſcurrilitas
F *quæ ad rem non pertinet: ſed magis gratiarum actio*. Aliaque multa in ſacris ſcripturis huc ſpectant: & non eſt, qui intelligat. Verum in nobis impletur ſermo Domini: *Erratis*, Matth. 22.
neſcientes ſcripturas. Impletur quoque Pauli prophetia in nobis, quæ ſic habet: *veniet tempus, quando ſa-* 2. Timoth. 4
nam doctrinam non ſuſtinebunt: ſed ad ſua deſideria coacervabunt ſibi magiſtros, prurientes

tes auribus : & a veritate quidem auditum avertent, ad fabulas autem convertentur. Hæc in nos pervenerunt, o dilecti, & ecce jam cernimus quod dicitur, re ipſa comprobatum. Quis enim hodie ſcripturas ſacras ſuſtinet? Psal. 106. Quis ſedulo Chriſti mandatis intentus eſt? Quis ſapiens & cuſtodiet hæc? Quis oſtendet nos non eſſe prævaricatores legis? Multi potentes, multi ſapientes ſecundum carnem, inquit. Multi nobiles, multi ſcientes, ſcribæ & legis periti, & doctores, divites & pauperes, ſervi, & liberi; ſolitariam vitam ſectantes, & virgines, & in cœtibus aliorum viventes, & ſenes, & juvenes. Quis autem horum omnium demonſtrare poterit, convenire Chriſtianis, citharizare, aut tripudiare, aut cymbala pulſare, aut tibiis ludere, aut acclamare, aut aruſpicem agere, aut phylacteria quæ vocant facere, aut eadem circumgeſtare; aut dæmonia conſulere, aut inebriari, aut tolerare eos, qui ejuſmodi res impias ſectantur? Quis, ut ante dixi, hæc Chriſtianorum eſſe oſtenderit? Quis ex Prophetis? Quod Evangelium? Cujuſmodi Apoſtolorum liber? Si omnino iſta Chriſtianis conveniunt: omnia vana, & erroribus plena, & Lex, & Prophetæ, & Apoſtoli, & Evangelia. At ſi Dei hæc ſint verba & vera, & divinitus inſpirata, ut revera ſunt: nefas ſane fuerit, Chriſtianos quæ jam diximus, agere. Nam ecce ab oriente ad occidentem uſque, & a finibus orbis terrarum, Divina ſcriptura per Eccleſias, & in omni loco legitur. Lex, & Prophetæ, & Apoſtoli. Dominus univerſorum, & cuncti Deiferi patres. Neque uſquam reperitur hæc Chriſtianis permiſſa eſſe: verum, ſicut ſcriptum eſt: Isai. 47. Unuſquiſque noſtrum propria errat via, & tranſgreditur, & eſt tranſgreſſor, Rom. 2. & mendax, & ſine Deo, & per prævaricationem legis Deum inhonorat. Et ne durum vobis appareat quod dixi; ſine Deo: Non enim hic meus eſt ſermo, ſed Joannis Theologi, ſic dicentis. 2. Joann. Omnis qui recedit, & non permanet in doctrina Dei, Deum non habet. Quis hoc infelicior; & eo, qui Deum iſtud mandantem atque loquentem per Legem, & Prophetas, atque Apoſtolos contemnit, abominabilior? Quique væ illud a Domino per Prophetam prædicatum, ſecum portat: Isai. 52. Rom. 3. væ per quos nomen meum blaſphematur inter gentes. Ne quæſo, fratres mei; ne quæſo, ſic dies noſtræ conſu-

A καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοὴν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπήσονται. ταῦτα εἰς ἡμᾶς ἔφθασεν ὦ ἀγαπητοὶ, καὶ ἰδοὺ θεωροῦμεν· ὅτι οἱ λόγοι ἔργον γεγόνασι. τίς γὰρ ἀνέχεται σήμερον τῶν θείων γραφῶν; τίς προσέχει σπουδαίως πρὸς τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ; τίς σοφὸς καὶ φυλάξει ταῦτα; τίς ἀποδείξει, ὅτι οὐκ ἐσμὲν παραβάται νόμου; πολλοὶ δυνατοὶ, B πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, φησὶ, πολλοὶ εὐγενεῖς, πολλοὶ ἐπιστήμονες, γραμματεῖς καὶ νομικοὶ, καὶ διδάσκαλοι, πλούσιοι, καὶ πένητες, δοῦλοι, καὶ ἐλεύθεροι, μονάζοντες, καὶ παρθένοι, καὶ μιγάδες, καὶ πρεσβῦται, καὶ νέοι· τίς ἐκ πάντων τούτων δύναται ἀποδεῖξαι, ὅτι ἁρμόζει Χριστιανοῖς κιθαρίζειν ἢ ὀρχεῖσθαι, ἢ βαλλίζειν, ἢ χοραυλεῖν, ἢ ἐπιφωνεῖν, ἢ μαντεύεσθαι, ἢ C ποιεῖν τὰ λεγόμενα φυλακτήρια, ἢ φορᾶν αὐτὰ, ἢ ἐπερωτᾶν δαίμοσιν, ἢ μεθύσκεσθαι, ἢ ἀνέχεσθαι τῶν τὰ τοιαῦτα παράνομα ποιούντων ἔργα· τίς ἀποδείξει, ὡς προεῖπον, ὅτι ταῦτα Χριστιανῶν εἰσι; ποῖος προφήτης, ποῖον εὐαγγέλιον, ποία τῶν Ἀποστόλων βίβλος; εἰ ὅλως ταῦτα Χριστιανοῖς ἁρμόζει ποιεῖν, πάντα μάταια, καὶ πλάνη, καὶ ὁ νόμος, καὶ οἱ προφῆται, καὶ οἱ D Ἀπόστολοι, καὶ τὰ εὐαγγέλια· εἰ δὲ ταῦτα θεόλεκτα, καὶ ἀληθινὰ, καὶ θεόπνευστα εἰσὶν, ὥσπερ καὶ εἰσὶν, οὐχ ἁρμόζει Χριστιανοῖς οὐδὲν τῶν προειρημένων ποιεῖν· ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ ἀνατολῶν, καὶ μέχρι δυσμῶν, καὶ ἀπὸ περάτων τῆς οἰκουμένης ἡ θεία γραφὴ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, καὶ ἐν παντὶ τόπῳ ἀναγινώσκεται, ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται καὶ οἱ Ἀπόστολοι· ὁ δεσπότης τῶν ὅλων, καὶ πάντες E οἱ θεοφόροι πατέρες, καὶ οὐδαμοῦ εὑρίσκεται, ὅτι ἁρμόζει Χριστιανοῖς ταῦτα ποιεῖν, ἀλλὰ καθὼς γέγραπται ἕκαστος ἡμῶν τῇ ἰδίᾳ ὁδῷ ἐπλανήθη, καὶ παρέβη, καὶ ἐστὶ παραβάτης, καὶ ψεύστης, καὶ ἄθεος, καὶ διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν θεὸν ἀτιμάζει, καὶ μὴ σκληρὸν ὑμῖν φανῇ, ὅτι εἶπον ἄθεος, οὐκ ἐμὸς γὰρ ὁ λόγος, ἀλλὰ τοῦ θεολόγου Ἰωάννου οὕτως λέγοντος· πᾶς F ὁ παραβαίνων, καὶ μὴ μένων ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τοῦ θεοῦ θεὸν οὐκ ἔχει· τίς τούτου ἀθλιώτερος, καὶ βδελυκτότερος τοῦ ἀτιμάζοντος τὸν θεὸν, τὸν διαταξάμενον, καὶ λαλήσαντα διὰ νόμου, καὶ προφητῶν, καὶ Ἀποστόλων, καὶ τὸ οὐαὶ κομιζόμενον τὸ εἰρημένον ὑπὸ τοῦ κυρίου διὰ τοῦ προφήτου. οὐαὶ δι' οὓς τὸ ὄνομά μου βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσι· μὴ ἀδελφοί μου, παρακαλῶ, μὴ οὕτως ἀναλώσωμεν τὰς ἡμέρας τῆς μετανοίας ἡμῶν, ἀλλὰ ἀκου-

ἀκούσωμεν τοῦ προφήτου Δαυὶδ βοῶντος, καὶ προτρεπομένου ἡμᾶς, καὶ λέγοντος, δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ κυρίῳ, καὶ ἐπισπεύδων ἔλεγε, προφθάσωμεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ἐν ἐξομολογήσει, προφθάσωμεν πρὸ τοῦ λυθῆναι τὴν πανήγυριν· προφθάσωμεν πρὶν αὐτὸς ἐμφανῶς ἥξει, καὶ εὑρήσῃ ἡμᾶς ἀργοῦντας ἐν ἀμελείᾳ, πρὶν γενέσθαι τὴν κραυγὴν ἐκείνην. Ἰδοὺ ὁ νυμφίος ἔρχεται. τότε ἕτοιμοι χαίρουσι, τότε ἀγαλλιῶνται οἱ εὔσπλαγχνοι, καὶ οἱ ταπεινοὶ σκυθρωπάζουσι, καὶ οἱ ἄξιοι χαίρουσι χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ. ἀλλὰ προφθάσωμεν ἀδελφοί, καὶ δράμωμεν ὡς καιρὸν ἔχομεν, πρὶν τεθῶσιν οἱ θρόνοι, πρὶν ἀφορίσῃ ἡμᾶς ἀπ' ἀλλήλων. προφθάσωμεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν ἐξομολογήσει, καὶ ἐν ψαλμοῖς ἀλαλάξωμεν αὐτῷ. εἶπεν ἐν ψαλμοῖς, οὐχὶ ἐν γελοίοις· ἐν ψαλμοῖς, οὐχὶ ἐν ᾄσμασι δαιμονικοῖς· εἶπε, δεῦτε, προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν αὐτῷ, καὶ κλαύσωμεν, οὐχὶ δὲ βαλλίσωμεν, ἢ κιθαρίσωμεν, ἀλλὰ κλαύσωμεν ἐν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις· ψαλμὸς δαιμόνων φυγαδευτήριον. ψαλμὸς ὅπλον ἐν φόβοις νυκτερινοῖς· ψαλμὸς ἀνάπαυσις κόπων ἡμερινῶν. ψαλμὸς νηπίοις ἀσφάλεια, ψαλμὸς πρεσβυτέρων παρηγορία, γυναικῶν κόσμος ἁρμοδιώτατος· οὗτος τὰς ἑορτὰς φαιδρύνει, οὗτος τὴν κατὰ θεὸν λύπην δημιουργεῖ. ψαλμὸς γὰρ καὶ ἐκ λιθίνης καρδίας δάκρυον ἐκκαλεῖται. ψαλμὸς τὸ τῶν ἀγγέλων ἔργον, τὸ οὐράνιον πολίτευμα, τὸ πνευματικὸν θυμίαμα, οὗτος τὸν νοῦν φωτίζει, οὗτος εἰς οὐρανοὺς ἀνάγει, οὗτος ποιεῖ τοὺς ἀνθρώπους προσομιλεῖν τῷ θεῷ, τὴν ψυχὴν χαροποιεῖ, τὴν ἀργολογίαν παύει, τὸν γέλωτα ἐξορίζει, τῆς κρίσεως ὑπομιμνήσκει, ἀχθραίνοντας εἰρηνεύει· ὅπου ψαλμὸς μετὰ κατανύξεως, ἐκεῖ καὶ ὁ θεὸς μετὰ τῶν ἀγγέλων. ὅπου δὲ τὰ τοῦ ἐναντίου ᾄσματα, ἐκεῖ ὀργὴ τοῦ θεοῦ, καὶ οὐαί, ἡ ἀντιμισθία τοῦ γέλωτος· ὅπου αἱ ἱεραὶ βίβλοι, καὶ ἀναγνώσματα, ἐκεῖ εὐφροσύνη δικαίων, καὶ σωτηρία ἀκροατῶν, καὶ τοῦ διαβόλου ἐντροπή, ὅπου δὲ κιθάραι, καὶ χοροί, καὶ χειρῶν κρότοι, ἐκεῖ σκοτισμὸς ἀνδρῶν, καὶ γυναικῶν ἀπώλεια, καὶ τῶν ἀγγέλων λύπη, καὶ τοῦ διαβόλου ἑορτή· ὢ τῆς κακῆς ἐπινοίας τοῦ διαβόλου. πῶς ἕκαστον διὰ τέχνης ὑποσκελίζει, καὶ ἀπατᾷ, καὶ πείθει, ποιεῖν τὰ κακὰ ὡς τὰ καλά; σήμερον τὸ δοκεῖν ψάλλουσιν, ὡς προσέταξεν ὁ θεός, καὶ αὔριον μετὰ σπουδῆς χορεύουσιν, ὡς ἐδίδαξεν ὁ σατανᾶς· σήμερον ἀποτάσσονται τῷ σατανᾷ, καὶ αὔριον αὐτῷ ἀκολουθοῦσιν.

A conſumamus pœnitentiæ: verum David Prophetam clamantem, & nos exhortantem, atque dicentem audiamus: *Venite exultemus Domino*. (Pſal. 94.) Feſtinanſque ſubjungebat: *præoccupemus faciem ejus in confeſſione.* Præoccupemus, antequam ſolvatur celebritas. Præoccupemus, antequam aperte veniat, & nos ocio, atque deſidia torpentes inveniat. Antequam clamor ille fiat. *Ecce ſponſus venit.* (Matth. 25.) B Tunc qui parati erunt, gaudebunt. Tunc qui miſericordes fuerint, exultabunt. Viles, & abjecti conflictabuntur: & digni lætitia ineffabili gloriabuntur. Sed præoccupemus, fratres, & curramus, dum per tempus licet. Antequam throni conſtituantur. Antequam nos ab invicem ſegregemur. Præoccupemus faciem ejus in confeſſione, C & in pſalmis jubilemus ei. In pſalmis, inquit, & non in rebus ridiculis: in pſalmis, & non in canticis dæmoniacis. Ait: *Venite adoremus, & procidamus ante Deum, atque ploremus*: (Ibid.) non autem cymbalis ludamus, aut citharis. Verum ploremus, inquit, in Pſalmis, & Hymnis. Pſalmus enim dæmonas propellit, Pſalmus telum in timoribus nocturnis. Pſalmus diurnorum requies laborum. Pſal- D mus infantibus tutela. Pſalmus ſenibus conſolatio. Mulieribus ornamentum decentiſſimum. Hic feſta colluſtrat. Hic eum qui ſecundum Deum eſt, dolorem procreat: Pſalmus ſiquidem ex lapideo licet corde lacrymas excitat. Pſalmus angelorum opus. Cæleſtis vitæ ratio & inſtitutum, ſpiritaliſque quidam ſuffitus. Hic mentem illuminat. Hic in cœlum reducit. Hic homines Deo familiares colloquio E reddit. Animam lætificat, ocioſas colloquutiones removet, riſumque exterminat, de judicio nos admonet, diſſidentes reconciliat. Ubi pſalmus cum compunctione, ibi & cum Angelis Deus adeſt. Ubi autem adverſarii cantica, ibi ira Dei, & væ, remuneratio riſus. Ubi libri ſacri, & lectiones, ibi lætitia juſtorum, & auſcultantium ſalus, ac diaboli confuſio. Ubi autem F citharæ ac chori, & plauſus manuum; ibi virorum tenebræ, & mulierum perditio, Angelorum triſtitia, & diaboli feſtum. O improbum Diaboli conſilium. Quomodo unumquemque fraudulenter ſupplantat, fallitque, ac mala pro bonis facienda ſuadet. Hodie, ut videre licet, pſallunt ex ordinatione Dei, & cras ſtudioſe choreis incumbunt juxta doctrinam Satanæ. Hodie abrenunciant Satanæ, & poſtero die iterum ſequuntur ipſum. Hodie conjunguntur

junguntur Chriſto, & cras abnegant in-
honorantque eum. Hodie Chriſtiani, &
cras ethnici: hodie pii, & cras impii.
Hodie fideles & ſervi Chriſti, & cras
apoſtatæ, inimicique Dei. Nolite er-
rare, fratres mei, nolite errare. Nul-
lus ſervus poteſt duobus Dominis ſervi-
Matth. 6. re, ſicut ait Chriſtus Dominus: *Quia
nemo poteſt Deo ſervire, & Mammonæ*, ac
cum diabolo choreas ducere. Ad ima-
ginem Dei formati ſumus, non dede-
coremus imaginem ipſius Dei; ſed tan-
quam milites Chriſti, illum ſequamur,
illi ſerviamus. Noli hodie pſallere cum
Angelis, & craſtino die in tripudiis
eſſe cum dæmonibus. Noli hodie ſacras
lectiones audire, tanquam Chriſto di-
lectus auditor, ac cras citharis in-
tentus eſſe, ut prævaricator, & Chriſti
inimicus. Noli hodie pœnitentiam agere de
peccatis, & cras in perditionem tuam
ſaltare in choreis. Ne hodie jejuniis,
ac temperantiæ operam des; cras au-
tem ebrius venias, huc illucque agite-
ris, ac omnium irriſione ludaris. Ne,
obſecro, fratres mei, ne ſic tempus
pœnitentiæ deperdamus, quod nobis ad
pœnitentiam, atque ſalutem conceſſit
Deus. Meminerimus illius, quod com-
minando dixit Dominus. *Væ vobis qui
Luc. 6. ridetis nunc, quoniam lugebitis poſtea*.
Matth. 5. Ac rurſus: *beati qui lugent*. Nemo vos
ſeducat, Chriſto dilecti mei fratres.
Non eſt iſta Apoſtolorum doctrina, qui
Galat. 1. dicunt: *Si quis vos doceat ejuſmodi,
quæ vos non docuimus, anathema eſto*.
Non ſunt enim Chriſtianorum illa, ſed
infidelium gentilium, qui non obe-
diunt Evangelio, ſicut ait Dominus:
Luc. 12. quoniam cuncta iſta gentes faciunt,
quibus non eſt ulla ſpes ſalutis. No-
ſtis fratres mei, quia quotquot in Chri-
ſto baptizati ſumus, Chriſtum indui-
Galat. 3. mus. Quo pacto ergo Chriſtum exu-
entes, Antichriſto ſervire vultis? Man-
Epheſ. 6. datum ab Apoſtolo accepimus, inceſ-
I. Cor. 10. ſanter orandi, & omnia in gloriam Dei
faciendi; Tu autem ad iſta non atten-
dis, ſed auditum avertis, & oculos
claudis. Noviſſima vero amara quaſi
abſynthium, & acuta, quaſi gladius
biceps tibi erunt. Iterum dico: Ne
decipiamini, fratres Chriſto dilecti;
Non ſunt iſta Chriſtianorum, ſed
gentium Deum non habentium.
Pſal. 143. Conſideremus, fratres, quod ho-
mo vanitati ſit ſimilis, & di-
es ejus, ut flos fæni, ſic præ-
teribunt uno temporis momen-
to,

A λουθοῦσιν. σήμερον συντάσσονται τῷ Χριστῷ, καὶ
αὔριον ἀποτάσσονται, καὶ ἀρνοῦνται, καὶ ἀτιμάζου-
σιν. σήμερον Χριστιανοί, καὶ αὔριον ἐθνικοί· σή-
μερον εὐσεβεῖς, καὶ αὔριον ἀσεβεῖς· σήμερον
πιστοὶ καὶ δοῦλοι Χριστοῦ, καὶ αὔριον ἀποστάται καὶ
ἐχθροὶ τοῦ Θεοῦ. μὴ πλανᾶσθε ἀδελφοί μου,
μὴ πλανᾶσθε· οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυσὶ κυ-
ρίοις δουλεύειν, καθὼς εἶπεν ὁ δεσπότης Χριστός·
B ὅτι οὐδεὶς δύναται Θεῷ δουλεύειν, καὶ μαμμω-
νᾷ, καὶ τῷ διαβόλῳ συγχορεύειν. κατ' εἰκόνα
Θεοῦ πλασθέντες, μὴ ἀτιμάσωμεν τὴν εἰκό-
να τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ὡς Χριστοῦ στρατιῶται αὐτῷ ἀκο-
λουθήσωμεν, αὐτῷ δουλεύσωμεν. μὴ σήμερον
ψάλλῃς μετὰ ἀγγέλων, καὶ αὔριον χορεύσῃς
μετὰ δαιμόνων. μὴ σήμερον ἀναγνωσμάτων
θείων ἀκούσῃς, ὡς ἀκροατὴς φιλόχριστος, καὶ
C αὔριον κιθάρᾳ προσχῇς, ὡς παραβάτης καὶ
μισόχριστος· μὴ σήμερον μετανοήσῃς ἐπὶ ταῖς
ἁμαρτίαις σου, καὶ αὔριον ὀρχήσῃ ἐπὶ ἀπωλείᾳ
σου. μὴ σήμερον νηστεύσῃς, καὶ ἐγκρατεύσῃ, καὶ
αὔριον ἔλθῃς μεθύων, καὶ περιφερόμενος ὧδε
κἀκεῖ, καὶ καταγελώμενος ἀπὸ πάντων· μὴ
ἀδελφοί μου, παρακαλῶ, μὴ οὕτως ἀναλώσω-
μεν τὸν καιρὸν τῆς μετανοίας, ὃν ἔδωκεν ἡμῖν ὁ
D Θεὸς εἰς μετάνοιαν καὶ σωτηρίαν. μνημονεύσωμεν
τοῦ Κυρίου λέγοντος, μετὰ ἀπειλῆς, οὐαὶ οἱ γε-
λῶντες νῦν· πενθήσετε γὰρ μετὰ ταῦτα· καὶ πά-
λιν λέγοντος· μακάριοι οἱ πενθοῦντες· μηδεὶς
πλανάτω ὑμᾶς ἀδελφοί μου φιλόχριστοι· οὐκ
ἔστιν αὕτη τῶν Ἀποστόλων διδαχὴ τῶν λεγόντων·
εἴτις ὑμᾶς διδάσκει τοιαῦτα, ἃ ἡμεῖς οὐκ ἐδιδά-
ξαμεν, ἀνάθεμα ἔστω· οὐ γάρ ἐστι ταῦτα Χρι-
E στιανῶν ἀλλὰ τῶν ἀπίστων ἐθνῶν τῶν μὴ ὑπακου-
σάντων τῷ εὐαγγελίῳ καθὼς εἶπεν ὁ δεσπότης,
ὅτι πάντα ταῦτα τὰ ἔθνη ποιοῦσιν, οἷς οὐκ ἔστιν
οὐδεμία ἐλπὶς σωτηρίας· οἴδατε ἀδελφοί μου,
ὅτι ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθημεν, Χριστὸν ἐνε-
δυσάμεθα; πῶς οὖν τὸν Χριστὸν ἐκδυσάμενοι
τῷ ἀντιχρίστῳ δουλεύετε; ἐντολὴν ἔχομεν παρὰ
τοῦ Ἀποστόλου, ἀδιαλείπτως προσεύχεσθαι, καὶ
F πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖν· σὺ δὲ πρὸς ταῦτα
οὐ βλέπεις, ἀλλὰ τὴν ἀκοὴν ἀποστρέφεις, καὶ τοὺς
ὀφθαλμοὺς καμμύεις. ὕστερον δὲ πικρότερον
χολῆς εὑρήσεις, καὶ ἠκονημένον μᾶλλον μαχαί-
ρας διστόμου· πάλιν λέγω· μὴ πλανᾶσθε ἀδελ-
φοί φιλόχριστοι· οὐκ ἔστι ταῦτα Χριστιανῶν, ἀλλὰ
τῶν ἐθνῶν, τῶν μὴ ἐχόντων Θεόν. ἐννοηθῶμεν
ἀδελφοί, ὅτι ἄνθρωπος ματαιότητι ὡμοιώθη·
αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ὡς ἄνθος χόρτου, οὕτως παρε-
λεύσονται

λεύσονται μιᾷ καιροῦ ῥοπῇ· καὶ πάντα ἔπαυσαν. τί μάτην ταράσσῃ ἄνθρωπε; μία πυρετοῦ προσβολὴ παύσει σου τὰ πηδήματα καὶ τὰ σκιρτήματα· μία ὥρα ἐχώρισέ σε τῶν συγχορευόντων· μία νύξ, καὶ μαρανθήσονταί σου αἱ σάρκες, καὶ οἱ πόδες σου οἱ εἰς κακίαν τρέχοντες παύσονται, καὶ αἱ χεῖρές σου παραλυθήσονται, καὶ οἱ ὀφθαλμοί σου τακήσονται, καὶ ἡ γλῶσσα ἡσυχάσει ἀπροθέτως, καὶ ἡ ἄτακτός σου φωνὴ ἐκλείψει, καὶ ὁ στεναγμός σου πλεονάσει, καὶ τὰ ἀνωφελῆ σου δάκρυα περιτρέχουσι, καὶ οἱ διαλογισμοί σου ἀπολοῦνται, καὶ οὐδεὶς ὁ βοηθῆσαι δυνάμενος· Θεὸς γὰρ ὁ περιφερόμενος, καὶ ἀτιμαζόμενος καὶ πάντες ἀφέντες σε ἀπελεύσονται, καὶ οὐδεὶς παραστήσεταί σοι, ἢ μὴ οἱ θεραπευθέντες ὑπό σου ἀόρατοι δαίμονες· ὁ δὲ ἀποσταλεὶς ἀπότομος Ἄγγελος μακρόθεν ἑστὼς κατηφὴς ἐκδέχεται τοῦ δεσπότου τὸ νεῦμα, ἵνα ἁρπάξας σου τὴν ἀθλίαν ψυχὴν ἀπαγάγῃ εἰς τὸν ἡτοιμασμένον αὐτῇ τόπον, ἵνα θερίσῃ ἃ ἔσπειρεν, ὅπου γεωργεῖται, καὶ εὐθηνεῖ, καὶ περισσεύει κλαυθμὸς, θλίψις, στενοχωρία, καὶ βρυγμὸς ὀδόντων. καὶ οὐαί· τί μάτην ταράσσῃ ἄθλιε; ἐκεῖ τακήσονται ὀφθαλμοὶ μεθυόντων, ἐκεῖ μαρανθήσονται σάρκες τῶν χορευόντων, ἐκεῖ ὀδυνηθήσονται, καὶ λιμώξουσι οἱ μετὰ κιθάρας, καὶ αὐλῶν τὸν οἶνον πίνοντες, ἐκεῖ μετὰ μεγάλου πόνου κλαύσουσι, καὶ τοὺς ὀδόντας τρίσουσι, καὶ τὴν ὄψιν πλήξουσι πόρνοι, μοιχοί, κλέπται, ἀνδροφόνοι, μάντεις, φαρμακοί, ἐπαοιδοί, πλαστογράφοι, ἀρρενοφθόροι, παιδοφθόροι, ἅρπαγες, αἱμοβόροι· οὗτοι πάντες καὶ οἱ τούτων ὅμοιοι ἀμετανόητα ἁμαρτάνοντες μέχρι τέλους, καὶ τὴν πλατεῖαν, καὶ εὐρύχωρον ὁδὸν βαδίζοντες, τὴν ἀπάγουσαν εἰς τὴν ἀπώλειαν· ἐπιτήδειον ἐκεῖ εὑρήσουσι πάντως καὶ τὸ κατάλυμα, οὐδὲ γὰρ ἐνδέχεται, καὶ ὧδε μετὰ δαιμόνων χορεῦσαι, καὶ ἐκεῖ μετὰ ἀγγέλων σκιρτῆσαι, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος· οὐαὶ οἱ γελῶντες νῦν, ὅτι ἐκεῖ πενθήσετε, καὶ κλαύσετε· οὐκ ἔστιν δυνατὸν ἀδελφοί, ποτὲ μὲν Χριστιανὸν εἶναι, ποτὲ δὲ ἐθνικὸν γενέσθαι. οὐδαμοῦ οὖν καθὼς προείρηται, ἐπετράπη Χριστιανοὺς ποιεῖν τοιοῦτον· ἐλθὼν γὰρ ὁ Κύριος ἡμῶν καὶ σωτὴρ πάντα ἐκεῖνα κατήργησε, τουτέστιν τὰ τοῦ διαβόλου διδάγματα, ἅπερ κακῶς ἐμαθήτευσεν ὁ ἄνθρωπος παραβὰς τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ τοῦ πλάσαντος αὐτὸν, καὶ τοῦ παραδείσου ἐξόριστος γενόμενος, καὶ μαθὼν πᾶν κακὸν ὀνομαζόμενον ὑπὸ τὸν οὐρανόν· ταῦτα τοίνυν πάντα ὡς προείρηται, ἐλθὼν ὁ Κύριος ἔπαυσε,

A to, & cuncta ceſſabunt. Quid fruſtra turbaris, o homo? Uunico febris impetu, tuæ ſaltationes atque laſciviæ finem capient. Una hora te ab iis, quibuſcum tripudiare ſolebas, ſeparabit. Una nox intercedet, & caro tibi marceſcet, pedeſque ad malum curſum diſpoſiti deficient: manus tibi diſſolventur: oculi tui tabeſcent, lingua ex improviſo quieſcet, & incompoſita

B tua vox deficiet; gemitus tibi abundabit, & lacrymæ inutiles tibi profundentur: cogitationes tuæ peribunt, & nemo erit, qui juvare poſſit (Deum enim contemſiſti, & dedecoraſti) ac cuncti te relicto recedent, nemoque præſto erit, præter inviſibiles Dæmones, quibus obſequutus es. Qui autem eo miſſus erit Angelus truculentus,

C dejecto vultu a longe conſiſtens, aſſenſum a Domino expectabit, ut infelicem tuam animam rapiens, abducat in præparatum ſibi locum, ut metat quæ ſeminavit; ubi colitur, & exſuperat, redundatque fletus, tribulatio, anguſtia, ſtridor dentium, & væ. Quid fruſtra turbaris miſer? Ibi ebrioſorum oculi tabeſcent: ibi tripudiantium carnes marceſcent: ibi dolo-

D lore affligentur, atque eſurient, qui cum citharis, ac tibiis vinum bibunt. Ibi magno cum dolore plorabunt, & dentibus ſtridebunt, vultumque percutient, fornicatores, adulteri, fures, homicidæ, divinatores, venefici, incantatores, falſarii, maſculorum concubitores, puerorum corruptores, raptores, ſanguivori: hi omnes, & ho-

E rum ſimiles, abſque pœnitentia ad finem uſque peccantes, & per latam, ac ſpatioſam incedentes viam, quæ ducit ad perditionem, idoneum omnino ibi diverſorium reperient. Neque enim licet, & hic cum dæmonibus choreis delectari, & ibi cum Angelis ſaltare: ſicut ait Dominus: *Væ qui ridetis nunc, quia ibi lugebitis & flebitis*. Fieri non poteſt, fratres, ut modo Chriſtiani, modo ethnici ſimus. *Luc. 6.*

F Nuſquam, ut ante diximus, conceditur agere aliquid Chriſtianis hominibus, hujuſmodi. Dominus ſiquidem noſter & Salvator, in hunc mundum veniens, cuncta illa, ut dictum eſt, funditus delevit ac ſuſtulit: hoc eſt univerſam diabolicam doctrinam, qua male inſtructus homo, factus eſt transgreſſor mandati Dei creatoris ſui, & e paradiſo exſul; didicitque omne quod ſub cælo vocatur malum. Atque hæc cuncta, ut jam diximus, veniens Chriſtus Dominus repreſſit,

repreſſit, exterminavitque, & per ſemetipſum & per diſcipulos ſuos, dicens:
Matth. 28. *Euntes docete omnes gentes; baptizantes eos, & docentes ſervare omnia, quacumque mandavi vobis.* Ac ſi dicat: dicite ipſis, pœnitentiam agite, appropinquavit enim regnum cælorum. Non dixit, ebrietati vos tradite, non choreis: ſed pœnitentiam agite. Lugete, & vigilate: orate & ſemper eſtote parati; quoniam adventus Domini appropinquavit, & regnum cælorum pro foribus eſt. Quo circa ſimus parati, ac digni: ut quum venerit Dominus noſter, inveniat nos cum pœnitentia paratos, nullumque ex nobis condemnet: ſed hæredes ſui nos regni conſtituat. Quoniam ipſi gloria in ſæcula ſæculorum. Amen.

A ἔπαυσε, καὶ ἐξώρισε, καὶ δι' ἑαυτοῦ, καὶ διὰ τῶν αὐτοῦ μαθητῶν, λέγων· πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη βαπτίζοντες αὐτοὺς, καὶ διδάσκοντες τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν· τουτέστιν, λέγετε αὐτοῖς, ὅτι μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν· οὐχὶ μεθύσκεσθε, οὐχὶ χορεύετε, ἀλλὰ μετανοεῖτε, πενθεῖτε, καὶ γρηγορεῖτε, προσεύχεσθε, ἀεὶ ἔστε ἕτοιμοι, ὅτι B ἡ παρουσία τοῦ Κυρίου ἤγγικεν, ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἐπὶ θύραις· γενώμεθα ἕτοιμοι, καὶ ἄξιοι, ἵνα ἐλθὼν ὁ Κύριος ἡμῶν εὑρήσῃ ἡμᾶς ἐν τῇ μετανοίᾳ ἑτοίμους καὶ μηδένα ἡμῶν καταδικάσῃ, ἀλλὰ κληρονόμους τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἀναδείξῃ· ὅτι αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

EJUSDEM
S. PATRIS NOSTRI
EPHRAEM SYRI.
DE HIS, QUI ANIMAS AD IMPUDICITIAM PELLICIUNT, QUUM DICANT NIHIL MALI ESSE.

AD Prophetam Ezechielem dixit Deus: *Et tu fili hominis, ſpeculatorem dedi te domui Iſrael: audiens ergo ex ore meo ſermonem, adnunciabis eis ex me. Si me dicente ad impium, morte morieris, non adnunciaveris ei, neque loquutus fueris, ut avertatur a via ſua impia, & vivat: impius ille in iniquitate ſua morietur; ſanguinem autem ejus de manu tua requiram. Si autem tu adnunciaveris impio, & ille non fuerit converſus a via ſua impia; ipſe quidem in iniquitate ſua morietur; tu autem animam tuam liberaſti.*
Ezech. 3. 33.

Atque hæc audientes, cariſſimi, cum metu & tremore noſtram operemur ſalutem. Non negligentes mutuas admonitiones, neque ad voluptatis gratiam invicem loquentes: ſed quod cujuſque noſtrum decet ſalutem. Quoniam hiſce delectatur Dominus. Inimicus enim tendere laqueos non deſiſtit. Quamobrem & nos in mutua caritate fovenda haud eſſe deſides oportet. Potens namque eſt Deus, laqueos ejus confringere, & ab ejus nos verſutia liberare. Mihi vero cor dolet, & interiora mea in me vertuntur, ſuper iis, quæ ad meas delata ſunt aures. Unde & rurſus fraterno te juvare conſilio

C
ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΟΣΙΟΥ
ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΕΦΡΑΙΜ, ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΔΕΛΕΑΖΟΝΤΩΝ ΨΥΧΑΣ ΠΡΟΣ ἈΣΕΛΓΕΙΑΝ, ἘΝ ΤΩ ΛΕΓΕΙΝ, ὍΤΙ ΟΥΔΕΝ ἘΣΤΙ ΤΟ ΠΡΑΓΜΑ.

ΤΩ προφήτῃ Ἰεζεκιὴλ εἶπεν ὁ Θεὸς, D καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου σκοπὸν δέδωκά σε τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ καὶ ἐὰν ἀκούσῃς ἐκ στόματός μου λόγον, καὶ διαπειλήσῃς αὐτοῖς παρ' ἐμοῦ ἐν τῷ λέγειν με τῷ ἀνόμῳ, θανάτῳ θανατωθήσῃ, καὶ οὐ διεστείλω, οὐδὲ ἐλάλησας τοῦ διαστεῖλαι τῷ ἀνόμῳ τοῦ ἀποστρέψαι ἀπὸ τῶν ὁδῶν αὐτοῦ, τοῦ ζῆσαι αὐτόν. ὁ ἄνομος ἐκεῖνος τῇ ἀνομίᾳ αὐτοῦ ἀποθανεῖται καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐκ τῆς E χειρός σου ἐκζητήσω· σὺ δὲ ἐὰν διαστείλῃ τῷ ἀνόμῳ καὶ μὴ ἀποστρέψῃ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀνομίας αὐτοῦ, ὁ ἄνομος ἐκεῖνος ἐν τῇ ἀδικίᾳ αὐτοῦ ἀποθανεῖται· καὶ σὺ τὴν ψυχήν σου ῥύσῃ.

Ταῦτα δὲ ἀκούοντες ἀγαπητοὶ μετὰ φόβου καὶ τρόμου, τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργασώμεθα, μὴ περικακοῦντες πρὸς νουθεσίαν ἀλλήλων, μὴ τὰ πρὸς χάριν ἡδονῆς διαλεγόμενοι ἀλλήλοις, F ἀλλὰ τὸ συναρμόζον τῇ ἑκάστῳ ἡμῶν σωτηρίᾳ. ἐν τούτοις γὰρ εὐδοκεῖ ὁ κύριος. ὁ γὰρ ἐχθρὸς οὐκ ἠρεμεῖ ἐφαπλῶν τὰς ἰδίας παγίδας. ἀναγκαῖον οὖν καὶ ἡμᾶς μὴ ἀμελεῖν τῆς ἐν ἀλλήλοις ἀγάπης. δυνατὸς γὰρ ἐστιν ὁ Θεὸς συντρῖψαι αὐτοῦ τὰς παγίδας καὶ ῥύσασθαι ἡμᾶς τῆς ἐκείνου κακουργίας. ἐμοῦ δὲ ἡ καρδία λέγει, καὶ τὰ ἐντός μου ἐστράφη ἐν ἐμοὶ, περὶ ὧν ἀκήκοε τὰ ὦτά μου· ὅθεν ἀδελφικὴν συμβουλίαν ἄρχομαι πάλιν ποιεῖσθαι

ποιεῖσθαι πρὸς σέ· μή σε ἀπατάτωσαν ἄνδρες φιλήδονοι καὶ ἀπονενοηκότες τῆς ἑαυτῶν ψυχῆς πράττειν ἔργα δυσσεβείας· αὐτοὶ γάρ εἰσιν οἱ ἀπόγονοι Σοδόμων· ὧν γάρ τις τὰ ἔργα ζηλοῖ, ἐξ ἀνάγκης τούτων υἱὸς κληθήσεται· φεῦγε τοίνυν τὴν τούτων ἐργασίαν καὶ μίμησιν, ἵνα σὺν τῷ κρίματι καὶ τὴν ἐπωνυμίαν διαδράσῃς· δεινοὶ γάρ εἰσι τῇ προαιρέσει, καὶ πικροὶ τοῖς τρόποις οἱ χαλεποὶ κόλακες· οἱ μὲν προφανῶς ἀπατᾶν σπουδάζουσιν, οἱ δὲ καὶ εὐλάβειαν ὑποδύονται καὶ ταπείνωσιν ὑποκρίνονται κατὰ τὸ γεγραμμένον· ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρνημένοι· ὅθεν καὶ διὰ τὸ μὴ ἐλεγχθῆναι ὑπὸ τῆς τεκνογονίας, κυβεία κέχρηνται τῆς ἡδονῆς· ἀφήρηται γὰρ ἀπ᾽ αὐτῶν ὁ τοῦ Θεοῦ φόβος, καὶ ἡ ἐπίγνωσις αὐτοῦ, καὶ οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσι τοῖς πράττουσι· καὶ τὸ μέγα καὶ βαρὺ τοῦτο ἀσέβημα σφόδρα κατευτελίζουσιν, ἵνα πάντα ἄνθρωπον ἀγρεύσωσι πρὸς παράβασιν ἐντολῶν Θεοῦ· ὃν τρόπον γὰρ οἱ βουλόμενοι ἀνελεῖν λέοντα, μετὰ τὸ ὀξῦναι τὸ δόρυ ἐπιχειροῦσι μέλανι τὸν σίδηρον πρὸς τὸ ἀμαυρῶσαι τὸν στίλβον· καὶ οὕτως καιρίαν τὴν πληγὴν αὐτῷ διδοῦσι· οὕτως καὶ οὗτοι διὰ τοῦ κατευτελισμοῦ καὶ κολακείας ἀνόμου προσκαλοῦνται τοὺς ὑπηκόους ἐπ᾽ ὀλέθρῳ τῆς ἑαυτῶν ψυχῆς· καὶ ὥσπερ ἐκ φωλεοῦ τινος ἐκπορεύεται πλῆθος ἰοβόλων θηρίων, οὕτω καὶ ἐκ καρδίας τῶν τοιούτων ἀνθρώπων ἐκπορεύεται πλῆθος διαλογισμῶν πονηρῶν· καρδία γάρ φησι διεστραμμένη τεκταίνεται κακὰ ἐν παντὶ καιρῷ·

Χρὴ οὖν βραχέα παραθέσθαι ἐκ τῶν θείων γραφῶν πρὸς ἔλεγχον καὶ ἀνατροπὴν ἀνθρώπων πονηρῶν, ἐπανόρθωσιν δὲ καὶ ἀσφάλειαν τῶν μετανοεῖν βουλομένων· φησὶ γὰρ ὁ παροιμιαστής· υἱὲ φύλασσε νόμους πατρός σου, καὶ μὴ ἀπώσῃ θεσμοὺς μητρός σου· ἄφαψαι δὲ αὐτοὺς ἐν σῇ ψυχῇ διαπαντὸς καὶ ἐγκλοίωσαι ἐπὶ σῷ τραχήλῳ, ἡνίκα ἐὰν περιπατῇς ἐπάγου αὐτὴν καὶ μετὰ σοῦ ἔσω· ὡς δ᾽ ἂν καθεύδῃς φυλασσέτω σε, ἵνα ἐγειρομένου σου συλλαλῶσι σοι, ὅτι λύχνος ἐντολὴ νόμου, καὶ φῶς, καὶ ὁδὸς ζωῆς ἔλεγχος καὶ παιδεία, τοῦ φυλάσσειν σε ἀπὸ γυναικὸς ὑπάνδρου, καὶ ἀπὸ διαβολῆς γλώσσης ἀλλοτρίας. μή σε νικήσῃ κάλλους ἐπιθυμία, μηδὲ ἀγρευθῇς σοῖς ὀφθαλμοῖς, μηδὲ συναρπασθῇς ἀπὸ τῶν αὐτῆς βλεφάρων· τιμὴ γὰρ πόρνης ὅση καὶ ἑνὸς ἄρτου· γυνὴ δὲ ἀνδρῶν τιμίας ψυχὰς ἀγρεύει· ἀποδήσῃ τις πῦρ ἐν κόλπῳ, τὰ δὲ ἱμάτια οὐ κατα-

A conſilio incipio ; ne decipiaris ab hominibus voluptati deditis , qui impie operando mentem ſuam deſperatam retinent . Sunt enim illi Sodomitarum ſoboles . Nam quorum quis æmulatur opera , horum & filius vocabitur . Similium ergo tu operationes imitationemque fuge , ut cum calculo Judicis , ipſum quoque cognomen effugere queas .
B Inſtitutum enim eſt illorum flagitioſum mores perverſi, adulatores peſſimi . Quorum alii aperte decipere conantur , alii etiam ſpecie pietatis & ſubmiſſionis , id agunt ; ſecundum quod ſcriptum eſt . *habentes ſpeciem quidem pietatis , virtutem autem ejus abnegantes* . Unde etiam 2. Tim. 3.
ne a liberorum propagatione redarguantur , nequitia voluptatis fruuntur : ablatus ſiquidem ab iis eſt Dei timor , &
C agnitio ejus . Et non tantum iſta faciunt , ſed etiam aliis eadem facientibus conſentiunt . Atque adeo quidem magnum hoc , & grave flagitium extenuant , ut cunctos homines ad divinorum mandatorum prævaricationem alliciant . Quomodo enim qui leonem occidere volunt , ubi jaculum exacuerint , atramento ferrum oblinunt ad ſplendorem obſcurandum , ut ſic lethalem ipſi
D ictum infligant ; ita quoque hi per extenuationes , & impiam aſſentationem invitant ſibi morigeros , ad perniciem animæ ſuæ ; & quemadmodum ex quibuſdam latebris multitudo venenatarum beſtiarum egreditur : ad eundem etiam modum ex corde ſimilium hominum , multitudo peſſimarum cogitationum procedit : *cor namque perverſum* (ut habet Proverb. 6.
E Scriptura) *machinatur mala omni tempore*.

Quamobrem neceſſe fuerit breviter ex divinis Scripturis , quædam proferre in medium ad improborum hominum reprehenſionem , atque confuſionem ; illorum vero , qui pœnitentiam agere voluerint , correctionem , ſecuritatemque . Eſt enim in Proverbiis : *Conſerva , fili mi , præcepta patris tui , & ne dimittas legem matris tuæ : liga ea in anima tua jugiter* Proverb. 6.
F *& circumda humero tuo . Quum ambulaveris , adduc ea , & tecum gradiantur : quum autem dormieris , cuſtodiant te , & evigilans loquere cum eis . Quia legis mandatum lucerna eſt , & lux , & via vitæ increpatio & diſciplina , ut cuſtodiant te a muliere mala , & a blanda lingua extraneæ . Ne te vincat pulchritudinis ejus deſiderium ; neque illius aſpectu capiaris ac nutibus . Pretium enim ſcorti , vix eſt unius panis : mulier autem viri pretioſam animam* capit

capit. Numquid poteſt quis ignem abſcondere in ſinu ſuo, ut veſtimenta illius non ardeant? aut ambulare ſuper prunas, ut non comburantur pedes ejus? Sic qui ingreditur ad mulierem proximi ſui, non erit mundus, neque omnis qui tetigerit eam. Non eſt mirum, ſi furtive quid aliquis ceperit: furatur enim, ut eſurientem impleat animam: deprehenſus quoque, reddet ſeptuplum, & omnem ſubſtanttiam domus ſuæ tradet, & liberabit ſe. Qui autem adulter eſt, propter cordis inopiam, perdet animam ſuam. Turpitudinem & ignominiam congregat ſibi, & opprobrium illius non delebitur in æternum. Quia zelus, & furor viri ejus non parcet in die vindictæ, nec ſuſcipiet pro redemptione dona plurima. Fili cuſtodi ſermones meos, & præcepta mea reconde tibi. Fili, honora Dominum, & valebis: præter eum vero ne timueris alienum. Serva mandata mea & vives; & ſermones meos quaſi pupillam oculi tui liga eos in digitis tuis, ſcribe illos in tabulis cordis tui. Dic ſapientiam ſororem tuam eſſe: & prudentiam voca animam tuam: ut cuſtodiat te a muliere extranea, & improba, quæ verba ſua ad gratiam componit. De feneſtra enim domus ejus per plateas proſpexit, ſi forte videat parvulum vecordem juvenem, qui tranſit per plateas juxta angulum, & prope viam domus illius graditur in obſcuro adveſperaſcente die in noctis tenebris & caligine. Et ecce occurrit illi mulier ornatu meretricio, præparata ad decipiendas animas, garrula & laſciviens, vaga nec valens in domo conſiſtere pedibus ſuis: nunc foris, nunc in plateis, nunc juxta angulos inſidians. Apprehenſumque deoſculatur juvenem, & procaci vultu blanditur, dicens: victimas pro ſalute devovi, hodie reddidi vota mea, idcirco egreſſa ſum in occurſum tuum, deſiderans te videre, & reperi: intexui funibus lectulum meum, ſtravi tapetibus pictis ex Ægypto: aſperſi cubile meum croco; & domum meam cinnamomo. Veni, fruamur amplexibus, donec illuceſcat dies: veni inebriemur amore. Non eſt enim vir meus in domo, abiit in viam longiſſimam. Sacculum pecuniæ ſecum tulit: multos poſt dies reverſurus eſt in domum ſuam. Irre-

Proverb. 7.

A κατακαύσει; ἢ περιπατήσει τις ἐπ' ἀνθράκων πυρὸς, τοὺς δὲ πόδας οὐ κατακαύσει; οὕτως ὁ εἰσελθὼν πρὸς γυναῖκα ὕπανδρον, οὐκ ἀθωωθήσεται, οὐδὲ πᾶς ὁ ἁπτόμενος αὐτῆς. οὐ θαυμαστὸν, ἐὰν ἁλῷ τις κλέπτων, κλέπτει γὰρ ἵνα ἐμπλήσῃ ψυχὴν πεινῶσαν· ἐὰν δὲ ἁλῷ, ἀποτίσει ἑπταπλάσια, καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ δοὺς ῥύσεται ἑαυτόν. ὁ δὲ μοιχὸς δι' ἔνδειαν φρενῶν,

B ἀπώλειαν τῇ ἑαυτοῦ ψυχῇ περιποιεῖται· ὀδύνας τε γὰρ καὶ ἀτιμίας ὑποφέρει· τὸ δὲ ὄνειδος αὐτοῦ οὐκ ἐξαλειφθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα· μεστὸς γὰρ ζήλου, θυμὸς ἀνδρὸς αὐτῆς οὐ φείσεται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. οὐκ ἀνταλλάξεται οὐδενὸς λύτρου τὴν ἔχθραν. οὐδὲ μὴ διαλυθῇ πολλῶν δώρων. υἱὲ φύλασσε ἐμοὺς λόγους, τὰς δὲ ἐμὰς ἐντολὰς κρύψον παρὰ

C σεαυτῷ· υἱὲ τίμα τὸν κύριον, καὶ ἰσχύσεις· πλὴν δὲ αὐτοῦ μὴ φοβοῦ ἄλλον· φύλαξον ἐμὰς ἐντολὰς, καὶ βιώσεις· τοὺς δὲ ἐμοὺς λόγους ὥσπερ κόρας ὀμμάτων· περίθου δὲ αὐτοὺς σοῖς δακτύλοις, ἐπίγραψον δὲ αὐτοὺς ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς καρδίας σου· εἶπον τὴν σοφίαν σὴν ἀδελφὴν εἶναι· τὴν δὲ φρόνησιν γνώριμον περιποίησαι σεαυτῷ, ἵνα σε τηρήσῃ ἀπὸ

D γυναικὸς ἀλλοτρίας, καὶ πονηρᾶς· ἐάν σε λόγοις τοῖς πρὸς χάριν ἐμβάληται· ἀπὸ γὰρ θυρίδος ἐκ τοῦ οἴκου αὐτῆς εἰς τὰς πλατείας παρακύπτουσα, ὃν ἂν ἴδῃ τῶν ἀφρόνων τέκνων νεανίαν, ἐνδεῆ φρενῶν. παραπορευόμενον παρὰ γωνίαν ἐν διόδοις οἴκων αὐτῆς, καὶ λαλοῦντα ἐν σκότει ἑσπερινῷ, ἡνίκα ἂν ἡσυχία νυκτερινὴ ᾖ καὶ γνοφώδης. ἡ δὲ γυνὴ συναντᾷ αὐτῷ εἶδος ἔχουσα πορνικὸν,

E ἣ ποιεῖ νέων ἐξίπτασθαι καρδίαν· ἀνεπτερωμένη δὲ ἐστι καὶ ἄσωτος· ἐν οἴκῳ δὲ οὐχ ἡσυχάζουσιν οἱ πόδες αὐτῆς· χρόνον γάρ τινα ἔξω ῥέμβεται· χρόνον δὲ ἐν πλατείαις παρὰ πᾶσαν γωνίαν ἐνεδρεύει· εἶτα ἐπιλαβομένη, ἐφίλησεν αὐτὸν, ἀναιδεῖ δὲ προσώπῳ προσεῖπεν αὐτῷ· θυσία εἰρηνικὴ μοί ἐστι· σήμερον ἀποδίδωμι τὰς εὐχάς μου. ἕνεκεν τούτου ἐξῆλθον εἰς συνάντησίν

F σου, ποθοῦσα τὸ σὸν πρόσωπον, εὕρηκά σε· κειρίαις τέτακα τὴν κλίνην μου· ἀμφιτάποις διέστρωκα τοῖς ἀπ' Αἰγύπτου· διέῤῥαγκα τὴν κοίτην μου κρόκῳ· τὸν δὲ οἶκόν μου κινναμώμῳ· ἐλθὲ καὶ ἀπολαύσωμεν φιλίας, ἕως ὄρθρου, δεῦρο καὶ ἐγκυλισθῶμεν ἔρωτι· οὐ γὰρ πάρεστιν ὁ ἀνήρ μου ἐν οἴκῳ· πεπόρευται ὁδὸν μακράν. ἔνδεσμον ἀργυρίου λαβὼν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, δι' ἡμερῶν πολλῶν ἐπανήξει εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

Ἀπε-

Ἀπεπλάνησε δὲ αὐτὸν πολλῇ ὁμιλίᾳ, βρόχοις τε τοῖς ἀπὸ χειλέων ἐξώκειλεν αὐτόν· ὁ δὲ ἐπηκολούθησεν αὐτῇ κεπφωθείς· ὥσπερ δὲ βοῦς ἐπὶ σφαγὴν ἄγεται, καὶ ὡς κύων ἐπὶ δεσμοὺς, ἢ ὡς ἔλαφος τοξεύματι πεπληγὼς εἰς τὸ ἧπαρ, σπεύδει δὲ ὥσπερ ὄρνεον εἰς παγίδα, οὐκ εἰδὼς, ὅτι περὶ ψυχῆς τρέχει. Νῦν οὖν υἱὲ ἄκουέ μου καὶ πρόσεχε ῥήμασι στόματός μου· μὴ ἐκκλινάτω εἰς τὰς ὁδοὺς αὐτῆς ἡ καρδία σου, καὶ μὴ πλανηθεὶς ἐν ἀτραποῖς αὐτῆς· πολλοὺς γὰρ τρώσασα καταβέβληκε, καὶ ἀναρίθμητοί εἰσιν, οὓς πεφόνευκεν. ὁδοὶ ᾅδου ὁ οἶκος αὐτῆς κατάγουσα εἰς τὰ ταμιεῖα τοῦ θανάτου.

Καὶ εἰ ἐπὶ γυναικῶν τοσαύτη ἡ ἀποτομία, πολλῷ μᾶλλον ἐπὶ τῶν ἀλλήλοις κατεργαζομένων τὴν ἀσχημοσύνην, μεῖζον καὶ φοβερώτερον τὸ κρίμα τῆς ὀργῆς. ἀλλ' ἴσως ἐλθών τις λέξει, καὶ πόθεν τούτων ἡ ἀπόδειξις; ἐκ τῶν θείων γραφῶν παραστήσω σοι· γέγραπται ἐν τῇ γενέσει. Ἀβραὰμ κατῴκησεν ἐν τῇ Χαναὰν, Λὼτ δὲ κατῴκησεν ἐν γῇ τῶν περιχώρων, καὶ ἐσκήνωσεν ἐν Σοδόμοις. οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐν Σοδόμοις πονηροὶ καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐναντίον τοῦ θεοῦ σφόδρα. Νόει οὖν τὴν δύναμιν τοῦ λόγου, ὅτι πονηροὺς καὶ ἁμαρτωλοὺς ἀποφηνάμενος τούτους οὐκ ἐπαύσατο ἄχρι τούτου, ἀλλὰ προσέθηκεν εἰπὼν, σφόδρα· καὶ πάλιν λέγει· τῷ δὲ Ἀβραὰμ εἶπεν κύριος· κραυγὴ Σοδόμων καὶ Γομόῤῥων πεπλήθυνται καὶ αἱ ἁμαρτίαι αὐτῶν μεγάλαι σφόδρα· δεικνὺς διὰ τούτων τὸ χαλεπὸν, καὶ μισαρὸν, καὶ βαρὺ τῆς τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων παρανομίας· τίνι οὖν δεῖ πείθεσθαι, τῇ θείᾳ γραφῇ, ἢ ἀνθρώποις φιληδόνοις καὶ ἀπεστερημένοις τῆς ἀληθείας;

Οἱ γὰρ φιλήδονοι ἀναισχύντῳ προσώπῳ πρὸς ἀλλήλους ἐροῦσι, οὐ κρινεῖ ὁ θεὸς ταῦτα· σωματικὰ γάρ εἰσιν. ταῦτα δὲ προβάλλονται, ὅπως τὸν τῆς δικαιοκρισίας τοῦ θεοῦ φόβον ἐξάρωσι τῆς τοῦ πλησίον καρδίας· ἵν' οὕτως ἀφόβως καὶ ἀνεπισχέτως τὰς ὀρέξεις αὐτῶν κατεργάζωνται, καὶ μὴ ᾖ ὁ διελέγχων· πόσους ἐπλάνησαν οἱ λόγοι οὗτοι; πόσους διέφθειραν; πόσους ἀπώλεσαν; καὶ πᾶς μὲν ὁ διολισθήσας περὶ ἑαυτοῦ ἔχει τὸν κίνδυνον. ὁ δὲ καὶ ἑτέρους ἀναπείθων, καὶ ἐξέλκων τῆς εὐσεβείας, καὶ κατὰ κρημνοῦ φέρων ἀνίλεως αὐτῷ ἡ κρίσις, κατὰ τὸ γεγραμμένον, οὗτοι τοὺς ἀληθεῖς καὶ ἀψευδεῖς λόγους τοῦ κυρίου ψευδηγορεῖν κατατολμῶσι βλασφημοῦντες διὰ τὰς ἑαυτῶν ἐπιθυμίας. εἰ γὰρ τοὺς

A *Irretivit eum multis ſermonibus, & blanditiis labiorum protraxit illum. Satim eam ſequitur quaſi bos ductus ad victimam, & quaſi canis alligatus, & inſtar cervi vulnerati in jecore: velut ſi avis feſtinet ad laqueum, & neſcit, quod de periculo animæ illius agitur. Nunc ergo fili audi me, & attende verbis oris mei. Ne abſtrahatur in viis illius mens tua, neque decipiaris ſemitis ejus. Multos enim vulneratos dejecit, &*
B *fortiſſimi quique interfecti ſunt ab ea. Viæ inferi domus ejus, penetrantes interiora mortis.*

Quod ſi in mulieribus tanta hæc ſit ignominia; multo ſanè magis in iis, qui turpitudinem exercent in invicem, gravius formidabiliuſque judicium iræ futurum eſt. Sed dixerit fortaſſe quiſpiam: Et unde hæc conſtant? Ex
C ſacris ſcripturis tibi iſta conſtare faciam. Scriptum habes in Geneſi: Abraham habitavit in terra Chanaan. Lot verò moratus eſt in oppidis, quæ erant circa Jordanem, & habitavit in Sodomis. Homines autem Sodomitæ peſſimi erant, & peccatores, coram Domino nimis. Intellige ergo vim ſermonis; quia & peſſimi & peccatores tales demonſtrantur: neque his contentus ad-
D huc adjecit, *nimis*. Rurſuſque ait: Dixit autem Dominus ab Abraham: Clamor Sodomorum, & Gomorrhæorum multiplicatus eſt, & peccatum eorum aggravatum eſt nimis. Per hæc oſtendere volens enormitatem, abominationem, gravitatemque ſceleris id genus hominum. Sacræ ne igitur ſcripturæ habenda eſt fides, an voluptariis illis hominibus, veritatiſque ex-
E pertibus?

Gen. 3. — *Ibid.*

Siquidem voluptatibus addicti, impudenti ore ad invicem dicere ſolent: Non iſta judicabit Deus; ſunt enim corporalia. Hæc autem opponunt, ut divinæ juſtitiæ timorem a proximorum cordibus auferant, quo ſic abſque ullo timore, atque erubeſcentia, deſideria propria perficiant, neque ſit a quo reprehendantur. Quam
F multos verba hujuſmodi decipiunt? quam multos corrumpunt? quam multos perdunt? Omnis quidem lubricitas lubricanti periculoſa eſt: qui autem alios ad malum adducit, & a pietate abſtrahit, præcipitiumque ſternit, judicium abſque miſericordia conſequetur: quemadmodum ſcriptum eſt: Veros, & abſque mendacio ſermones Domini falſificare ſunt auſi; blaſphemantes juxta proprias concupiſcentias. Etenim ſi hac

Rom. 1. 2. — *2. Petr. 2. 3.*

hac turpitudine diſtrictos, pœnitentiamque nullam agentes, non judicabit Deus, ſicut illi nefarie inſulſeque loquuntur: nulla jam erit Dei in judicando juſtitia. Verum non ita ſe res habet, nequaquam; abſit.
Pſal. 144. *Fidelis*
Rom. 1. *enim Dominus in omnibus verbis ſuis, & ſanctus in omnibus operibus ſuis*. Nam ſi de verbis otioſis rationem reddituri ſumus in die judicii: multo ſane magis de impuris prophaniſque actionibus iudicium ſubibimus; niſi per pœnitentiam, juſtum & infallibilem Judicem placaverimus. Quo pacto autem dictum illud Apoſtoli audientes, non ſuffunduntur
1. Theſſ. 4. pudore. *Non enim*, ait, *vocavit nos Deus in immunditiam, ſed in ſanctificationem*. Ut non immerito dictum ſit de iis: *propter quod tradidit eos*
Rom. 1. *Deus in deſideriis cordis ipſorum, in immunditiam, ut contumeliis afficiant corpora ſua in ſemetipſis*. Rurſuſque ait: *propterea tradidit illos Deus in paſſiones*
Ibid. *ignominiæ. Nam fœminæ eorum immutaverunt naturalem uſum in eum uſum, qui eſt contra naturam. Similiter autem & maſculi, relicto naturali uſu fœminæ, exarſerunt in deſideriis ſuis in invicem, maſculi in maſculos turpitudinem operantes, & mercedem (quam oportuit) erroris ſui in ſemetipſis recipientes. Et ſicut non probaverunt Deum habere in notitia, tradidit illos Deus in reprobum ſenſum, ut faciant ea quæ non conveniunt; repletos omni iniquitate, malitia, fornicatione, avaritia, nequitia, plenos invidia, homicidio, contentione, dolo, malignitate, ſuſurrones, detractores, Deo odibiles, contumelioſos, ſuperbos, elatos, inventores malorum, parentibus non obedientes, inſipientes, incompoſitos, ſine affectione, abſque fœdere, ſine miſericordia. Qui quum juſtitiam Dei cognoviſſent, non intellexerunt, quoniam qui talia agunt, digni ſunt morte: non ſolum qui ea faciunt, ſed etiam qui conſentiunt facientibus*. Vides quod quæcumque loquuntur vel faciunt, reproba ſunt, & reproba mente profecta. Quamobrem caveamus, aurem fallacibus eorum verbis præbere, ne & prædicta in nos veniant. Caveamuſque locum tribuere voluptariis mortiferiſque cogitationibus, ne in nos quoque dicatur, quod ſcriptum eſt:
Dan. 13. *Everterunt ſenſum ſuum, & declinaverunt oculos ſuos, ut non viderent cælum, neque recordarentur judiciorum juſtorum*.

Ait autem & Beatus Petrus Apo-
2. Petr. 2. ſtolus: *Novit Dominus pios de tentatione eripere, peccatores vero in diem judicii reſer-*

A τοὺς ἑαλωκότας ἐν αἰσχρότητι ταύτῃ, καὶ μὴ μετανοήσαντας οὐ κρινεῖ ὁ Θεὸς κατὰ τὸν ἐκείνων ληρώδη λόγον· παύσεται ἐκ τούτου πᾶσα ἡ δικαιοκρισία τοῦ Θεοῦ. οὐκ ἔστι δὲ οὕτως, οὐκ ἔστι, μὴ γένοιτο. πιστὸς γὰρ κύριος ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις αὐτοῦ, καὶ ὅσιος ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ· εἰ γὰρ περὶ ἀργοῦ λόγου λόγον μέλλομεν ἀποδιδόναι ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως· πολλῷ μᾶλλον περὶ
B πράξεως βεβήλων τὰς εὐθύνας ὑφέξομεν, ἐάνπερ διὰ μετανοίας μὴ ἐξευμενίσωμεν τὸν δίκαιον καὶ ἀπαραλόγιστον κριτήν· πῶς δὲ ἀκούοντες τὸ τοῦ ἀποστόλου ῥητὸν, οὐκ ἐρυθριῶσι τὸ λέγον· οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς εἰς ἀκαθαρσίαν, ἀλλ' εἰς ἁγιασμόν. δικαίως εἴρηται περὶ αὐτῶν, διὸ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώμα-
C τα αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς. καὶ πάλιν λέγει· διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας, αἵ τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν ἤλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν ὁμοίως τε καὶ οἱ ἄρρενες ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους· ἄρρενες ἐν ἄρσεσι τὴν ἀσχημοσύνην ἐπιδεικνύμενοι, καὶ τὴν ἀντιμισθίαν, ἣν ἔδει, τῆς πλάνης
D αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες, καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν ἔχειν τὸν Θεὸν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα, πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ, πονηρίᾳ, κακίᾳ, πλεονεξίᾳ, μεστοὺς φθόνου, ἔριδος, δόλου, κακοηθείας, ψιθυριστὰς, καταλάλους, θεοστυγεῖς, ὑβριστὰς, ὑπερηφάνους, ἀλάζονας, ἐφευρετὰς κακῶν, γονεῦσιν ἀπει-
E θεῖς, ἀσυνέτους, ἀσυνθέτους, ἀστόργους, ἀνελεήμονας, οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ Θεοῦ ἐπιγνόντες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσὶν, οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσι, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσι τοῖς πράσσουσι· ὁρᾷς ὅτι ὅσα λαλοῦσι ἢ διαπράττονται ἀδόκιμα ἔξω δοκίμου νοὸς προβάλλονται. μὴ οὖν προσέχωμεν τοῖς ἀπατηλοῖς αὐτῶν λόγοις, ἵνα μὴ ἔλθῃ καὶ ἐφ' ἡμᾶς
F τὰ προλεχθέντα· μηδὲ δῶμεν χώραν ἡδονικοῖς τε καὶ θανατηφόροις λογισμοῖς, ἵνα μὴ ῥηθῇ καὶ ἐφ' ἡμᾶς τὸ γεγραμμένον, διέστρεψαν τοὺς τὸν ἑαυτῶν νοῦν, καὶ ἐξέκλιναν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, τοῦ μὴ βλέπειν εἰς τὸν οὐρανὸν, μηδὲ μνημονεύειν κριμάτων δικαίων.

Λέγει δὲ καὶ ὁ μακάριος Ἀπόστολος Πέτρος· οἶδε κύριος εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμοῦ ῥύεσθαι, ἁμαρτωλοὺς δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολαζομένους τηρεῖν,

τηρεῖν, μάλιστα δὲ τοὺς ὀπίσω σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίαις μιασμοῦ πορευομένους, καὶ κυριότητος καταφρονοῦντας· τολμηταὶ, αὐθάδεις, δόξας οὐ τρέμουσι, βλασφημοῦντες ὅπου ἄγγελοι ἰσχύει καὶ δυνάμει μείζονες ὄντες, οὐ φέρουσι κατ᾽ αὐτῶν βλάσφημον κρίσιν· οὗτοι δὲ ὡς ἄλογα ζῶα φυσικὰ γεγεννημένα εἰς ἅλωσιν καὶ φθορὰν ἐν οἷς ἀγνοοῦσι βλασφημοῦντες ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν, καὶ φθαρήσονται κομιούμενοι μισθὸν ἀδικίας, ἡδονὴν ἡγούμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ τρυφήν· σπῖλοι καὶ μῶμοι ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς ἀγάπαις αὐτῶν συνευωχούμενοι ἡμῖν, ὀφθαλμοὺς ἔχοντες μεστοὺς μοιχαλίας, καὶ ἀκαταπαύστου ἁμαρτίας, δελεάζοντες ψυχὰς ἀστηρίκτους, καρδίαν γεγυμνασμένην πλεονεξίας ἔχοντες, κατάρας τέκνα, καταλιπόντες εὐθεῖαν ὁδόν· ἐπλανήθησαν, ἐξακολουθήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαὰμ τοῦ Βοσὼρ, ὃς μισθὸν ἀδικίας ἠγάπησεν, ἔλεγξιν δὲ ἔσχεν ἰδίας παρανομίας· ὑποζύγιον ἄφωνον ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθεγξάμενον, ἐκώλυσε τὴν τοῦ προφήτου παραφρονίαν· οὗτοί εἰσι πηγαὶ ἄνυδροι καὶ ὁμίχλαι ὑπὸ λαίλαπος ἐλαυνόμεναι, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα τετήρηται. ὑπέρογκα γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι δελεάζουσιν ἐν ἐπιθυμίαις σαρκὸς ἀσελγείαις τοὺς ὀλίγως ἀποφεύγοντας τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρεφομένους, ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς. ᾧ γάρ τις ἥττηται, τούτῳ καὶ δεδούλωται· εἰ γὰρ ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα τοῦ κόσμου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τούτοις δὲ πάλιν ἐμπλακέντες, ἡττῶνται· γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χείρονα τῶν πρώτων· κρεῖσσον γὰρ ἦν αὐτοῖς μὴ ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης, ἢ ἐπιγνοῦσιν εἰς τὰ ὀπίσω ἀνακάμψαι ἀπὸ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς ἁγίας ἐντολῆς· συμβέβηκεν αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας· κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἔμετον, καὶ ὗς λουσαμένη εἰς κύλισμα βορβόρου.

Τί πρὸς ταῦτα ἀντερεῖν δυνήσονται οἱ ψυχρολόγοι, καὶ νέων ψυχῶν ἀπατεῶνες· διελέγχει δὲ αὐτοὺς καὶ ἕτερος μαθητὴς λέγων· Ἰούδας Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου τοῖς ἐν Θεῷ πατρὶ ἠγαπημένοις, καὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ τετηρημένοις κλητοῖς, ἔλεος ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἐν ἀγάπῃ πληθυνθείη· ἀγαπητοὶ, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος τοῦ γράφειν ὑμῖν περὶ τῆς κοινῆς ὑμῶν σωτηρίας· ἀνάγκην ἔχων γράψαι ὑμῖν, ἐπαγωνίζεσθαι, ἔτι ἅπαξ παρακαλῶ τῇ παραδοθείσῃ τοῖς ἁγίοις πίστει· παρεισέδυσαν γάρ τινες

A *reſervare cruciandos : maxime autem eos, qui poſt carnem in concupiſcentia immunditiæ ambulant, dominationemque contemnunt, audaces, ſibi placentes, ſectas non metuunt introducere, blaſphemantes. Ubi Angeli, fortitudine & virtute quum ſint majores, non portant adverſum ſe execrabile judicium. Hi vero velut irrationabilia animalia, naturaliter in captionem, & in corruptionem, in his quæ* B *ignorant blaſphemantes, in corruptione ſua peribunt, percipientes mercedem injuſtitiæ; voluptatem exiſtimantes diei delicias, coinquinati & maculati : deliciis affluentes, in conviviis ſuis luxuriantes vobiſcum : oculos habentes plenos adulterii, & inceſſabilis delicti. Pellicientes animas inſtabiles, cor exercitatum avaritia habentes, maledictionis filii :* C *derelinquentes rectam viam, erraverunt, ſequuti viam Balaam ex Boſor, qui mercedem iniquitatis amavit, correptionem vero habuit ſuæ veſaniæ ſubjugale mutum animal, quod hominis voce loquens, prohibuit prophetæ inſipientiam. Hi ſunt fontes ſine aqua, & nebulæ turbinibus exagitatæ, quibus caligo tenebrarum reſervatur in æternum. Superba enim vanitatis loquentes, pelliciunt* D *in deſideriis carnis luxuriæ eos, qui paululum effugiunt, qui in errore converſantur, libertatem illis promittentes, quum ipſi ſervi ſint corruptionis. A quo enim quis ſuperatus eſt, hujus & ſervus eſt. Si enim refugientes coinquinationes mundi in cognitione Domini noſtri, & Salvatoris Ieſu Chriſti, his rurſus implicati ſuperantur : facta ſunt eis poſteriora deteriora prioribus.* E *Melius enim erat illis non cognoſcere viam juſtitiæ, quam poſt agnitionem retrorſum converti ab eo, quod illis traditum eſt, ſancto mandato. Contigit enim eis illud veri proverbii : Canis reverſus ad ſuum vomitum : & ſus lota in volutabro luti.*

Sed ad iſta quid opponere poterunt vaniloqui illi, ac novarum F mentium deceptores? Quos quidem & alius redarguit diſcipulus, dicens : *Iudas Ieſu Chriſti ſervus, frater autem Iacobi, iis, qui ſunt in Deo* *Jud. 1.* *Patre dilectis, & Chriſto Ieſu conſervatis, & vocatis : Miſericordia vobis, & pax in caritate adimpleatur. Cariſſimi, omnem ſollicitudinem faciens ſcribendi vobis de communi veſtra ſalute, neceſſe habui ſcribere vobis, deprecans ſupercertari adhuc ſemel traditæ Sanctis fidei : ſubintroierunt enim*

A enim quidam homines (qui olim præſcripti ſunt in hoc judicium) impii , Domini noſtri gratiam transferentes in luxuriam , & ſolum dominatorem , & Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum negantes . Commonere autem vos volo ſcientes ſemel omnia , quod Dominus populum de terra Ægypti ſalvans , ſecundo eos qui non crediderunt , perdidit : Angelos B vero qui non ſervaverunt ſuum principatum , ſed dereliquerunt ſuum domicilium , in judicium magni diei vinculis æternis ſub caligine reſervavit : Sicut Sodoma , & Gomorrha , & finitimæ civitates , ſimili modo exſornicatæ , & abeuntes poſt carnem alteram , facti ſunt exemplum ignis æterni pœnam ſuſtinentes . Similiter & hi ſomniantes carnem quidem maculant , dominationem autem C ſpernunt , majeſtatem autem blaſphemant . Quum Michael Archangelus cum diabolo diſputans , altercaretur de Moyſi corpore , non eſt auſus judicium inferre blaſphemiæ , ſed dixit : imperet tibi Dominus . Hi autem quæcumque quidem ignorant , blaſphemant : quæcumque autem naturaliter tamquam muta animalia , norunt , in his corrumpuntur . Væ illis , quia in D viam Cain abierunt , & errore Balaam mercede effuſi ſunt , & in contradictione Core perierunt . Hi ſunt in epulis veſtris maculæ ; convivantes ſine timore , ſemetipſos paſcentes , nubes ſine aqua , quæ a ventis circumferuntur , arbores autumnales , infructuoſæ , bis mortuæ , eradicatæ , fluctus feri maris , deſpumantes ſuas confuſiones , ſidera errantia : quibus procella tenebrarum ſervata eſt in æternum . Pro- E phetavit autem & de his ſevtimus ab Adam Enoch dicens : ecce venit Dominus in Sanctis millibus ſuis Angelorum facere judicium contra omnes , & arguere omnes impios de omnibus operibus impietatis eorum , quibus impie egerunt , & de omnibus duris , quæ locuti ſunt contra eos . Hi ſunt murmuratores , queruloſi , ſecundum deſideria ſua ambulan- F tes , & os eorum loquitur ſuperbiam , mirantes perſonas , quæſtus cauſa . Vos autem , cariſſimi , memores eſtote verborum , quæ prædicta ſunt ab Apoſtolis Domini noſtri Ieſu Chriſti , qui dicebant vobis : Quoniam in noviſſimis temporibus venient illuſores ſecundum deſideria ſua ambulantes in impietatibus : Hi ſunt qui ſegregant ſemetipſos , animales , ſpiritum non habentes . Vos autem cariſſimi, ſuper

γάρ τινες ἄνθρωποι οἱ πάλαι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρίμα· ἀσεβεῖς , τὴν τοῦ κυρίου χάριν μετατιθέντες εἰς ἀσέλγειαν , καὶ τὸν μόνον δεσπότην , καὶ κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἀρνούμενοι· ὑπομνῆσαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι , εἰδότας ἅπαξ πάντα , ὅτι κύριος λαὸν ἐκ γῆς Αἰγύπτου σώσας , τὸ δεύτερον τοὺς μὴ πιστεύσαντας ἀπώλεσεν· ἀγγέλους τε τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν ἑαυτῶν ἀρχὴν , ἀλλὰ ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον , εἰς κρίσιν μεγάλης ἡμέρας ἐν δεσμοῖς ἀϊδίοις ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν , ὡς σόδομα καὶ γόμορρα , καὶ αἱ περὶ αὐτὰς πόλεις τὸν ὅμοιον τρόπον τούτοις ἐκπορνεύσασαι , καὶ ἀπελθοῦσαι ὀπίσω σαρκὸς ἑτέρας· πρόκεινται δεῖγμα πυρὸς αἰωνίου δίκην ὑπέχουσαι· ὁμοίως μέντοι , καὶ οὗτοι ἐνυπνιαζόμενοι , σάρκα μὲν μιαίνουσι· κυριότητα δὲ ἀθετοῦσι· δόξας δὲ βλασφημοῦσιν· ὁ δὲ Μιχαὴλ Ἀρχάγγελος ὅτε τῷ διαβόλῳ διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ σώματος Μωϋσέως , οὐκ ἐτόλμησε κρίσιν ἐπενέγκειν βλασφημίας· ἀλλ' εἶπεν· ἐπιτιμήσαι σοι κύριος· οὗτοι δὲ ὅσα μὲν οὐκ οἴδασι βλασφημοῦσιν· ὅσα δὲ φυσικῶς ὡς τὰ ἄλογα ζῶα ἐπίστανται , ἐν τούτοις φθείρονται· οὐαὶ αὐτοῖς , ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ Κάϊν ἐπορεύθησαν , καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ ἐξεχύθησαν , καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κορὲ ἀπώλοντο . οὗτοί εἰσιν οἱ ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν σπιλάδες , συνευωχούμενοι ἀφόβως , ἑαυτοὺς ποιμαίνοντες , νεφέλαι ἄνυδροι ὑπὸ ἀνέμων περιφερόμεναι· δένδρα φθινοπωρινὰ ἄκαρπα , δὶς ἀποθανόντα , ἐκριζωθέντα , κύματα ἄγρια θαλάσσης , ἐπαφρίζοντα τὰς ἑαυτῶν αἰσχύνας , ἀστέρες πλανῆται , οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα τετήρηται· προεφήτευσε δὲ καὶ ἐν τούτοις ἕβδομος ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ , Ἐνὼχ , λέγων· ἰδοὺ ἦλθε κύριος ἐν ἁγίαις μυριάσιν ἀγγέλων αὐτοῦ , τοῦ ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάντων , καὶ ἐλέγξαι πάντας τοὺς ἀσεβεῖς περὶ πάντων ἔργων ἀσεβείας αὐτῶν , ὧν ἠσέβησαν , καὶ περὶ πάντων σκληρῶν λόγων , ὧν ἐλάλησαν κατ' αὐτῶν· οὗτοί εἰσιν γογγυσταὶ , μεμψίμοιροι , κατὰ τὰς ἐπιθυμίας ἑαυτῶν πορευόμενοι , καὶ τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ ὑπέρογκα , θαυμάζοντες πρόσωπα ὠφελείας χάριν· Ὑμεῖς δὲ ἀγαπητοὶ μνήσθητε τῶν προειρημένων ῥημάτων ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ , ὅτι ἔλεγον ὑμῖν , ὅτι ἐπ' ἐσχάτου τοῦ χρόνου ἐλεύσονται ἐμπαῖκται κατὰ τὰς ἑαυτῶν ἐπιθυμίας τῶν ἀσεβειῶν πορευόμενοι , οὗτοί εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες , ψυχικοὶ , πνεῦμα μὴ ἔχοντες· ὑμεῖς δὲ ἀγαπητοὶ ἐποι-

ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς τῇ ἁγιωτάτῃ ἡμῶν πίστει ἐν πνεύματι ἁγίῳ προσευχόμενοι ἑαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ θεοῦ τηρήσατε, προσδεχόμενοι τὸ ἔλεος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ζωὴν αἰώνιον· καὶ οὓς μὲν ἐλέγχετε διακρινομένους, οὓς δὲ σώζετε ἐκ πυρὸς ἁρπάζοντες, οὓς δὲ ἐλεᾶτε ἐν φόβῳ, μισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐσπιλωμένον χιτῶνα· Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι ὑμᾶς ἀπταίστους, καὶ στῆσαι κατ' ἐνώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ ἀμώμους ἐν ἀγαλλιάσει, μόνῳ θεῷ διὰ Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν κύριον ἡμῶν, δόξα, μεγαλοσύνη, κράτος, ἐξουσία, πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος, καὶ νῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.

Γέγραπται δὲ καὶ ἐν τῷ νόμῳ Μωϋσέως, ὃς ἐὰν κοιμηθῇ μετὰ ἄῤῥενος κοίτην γυναικὸς, βδέλυγμα ἐποίησαν, ἀμφότεροι θανάτῳ θανατούσθωσαν ἔνοχοί εἰσιν· ἰδοὺ ἐξήλεγκται, καὶ διαπέπτωκεν ὁ ληρώδης αὐτῶν λόγος. μὴ οὖν ἀπατάτωσαν οἱ ἐν ἀσωτείᾳ ζῶντές σε, μηδὲ οἱ ἐν ὑποκρίσει δελεάζοντες ψυχὰς ἀστηρίκτους· ἀλλὰ τούτους ὅρα, καὶ τὸν βίον διαμιμοῦ τῶν ἐν φόβῳ, συνειδήσει ἀγαθῇ λατρευόντων τῷ κυρίῳ· ἐγὼ δὲ οὐχ ὡς δίκαιον ἐμαυτὸν συνιστῶν, καὶ ἄμεμπτον ἐν τοῖς ἔργοις ταῦτα λαλῶ πρὸς σέ· εἰμὶ γὰρ κατεγνωσμένος τοῖς ἔργοις, καὶ ἀτιμίας πλήρης, ἀλλὰ μνήμην λαβὼν τῶν ὑπὸ σοῦ ῥηθέντων, καὶ ἡλίκοις κινδύνοις περιπίπτουσιν οἱ νεόφυτοι ἐκ συναναστροφῆς ἀθέσμου καὶ ἀκρίτου συγκαταβάσεως· τούτου χάριν ἠναγκάσθην τούτοις χρήσασθαι τοῖς λόγοις· χρὴ γὰρ πάντα χριστιανὸν, μᾶλλον δὲ πάντα ἄνθρωπον τρέμειν καὶ ἀγωνιᾶν περὶ τῆς τοῦ πλησίον σωτηρίας, καθότι μέλη ἐσμὲν ἀλλήλων· ἐξαιρέτως δὲ χρὴ ἀσκανδαλίστους διαφυγόντας πρὸς κύριον δεδιότας τὴν ἀπειλὴν τοῦ εἰπόντος, ὃς δ' ἂν σκανδαλίσῃ ἐν αὐτῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμὲ, συμφέρει αὐτῷ ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνικὸς περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης. Χρὴ οὖν ἐγρηγορέναι καὶ νήφειν, καὶ νουθετεῖν, καὶ παρακαλεῖν εἷς τὸν ἕνα, πρὶν ἡμᾶς καταλάβῃ τὰ κακά· ὥσπερ γὰρ οἱ σπείροντες ἐν δάκρυσιν, ἐν ἀγαλλιάσει θερίσουσιν, οὕτως οἱ σπείροντες εἰς τὴν σάρκα ἑαυτῶν, ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσουσι φθοράν, καὶ οὐκ ἔστιν προσωποληψία παρὰ τοῦ κυρίου.

Προσχῶμεν οὖν ἑαυτοῖς μετὰ δακρύων μετανοοῦντες τῷ κυρίῳ, ἵνα ῥυσθῶμεν τοῦ φόβου ἐκείνου τοῦ μέλλοντος· ἀκούομεν γὰρ τοῦ προφήτου λέγοντος· τίς ἀναγγελεῖ ὑμῖν τὸν τόπον τὸν αἰώνιον·

A *ſuperædificantes vos met ipſos ſanctiſsimæ noſtræ fidei in Spiritu Sancto, orantes, vos metipſos in dilectione Dei ſervate, expectantes miſericordiam Domini noſtri Ieſu Chriſti in vitam æternam. Et hos quidem arguite judicatos: illos vero ſalvate de igne inextinguibili rapientes. Aliorum autem miſeremini in timore: odio habentes & eam quæ carnalis eſt, maculatam tunicam. Ei autem,* B *qui potens eſt vos conſervare ſine peccato, & conſtituere ante conſpectum gloriæ ſuæ immaculatos in exultatione, ſoli Deo per Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum gloria & magnificentia, imperium & poteſtas ante omnia ſæcula, & nunc, & in omnia ſæcula ſæculorum. Amen.*

Quin & in lege Moſaica ſcriptum habemus: *quicumque dormierit cum maſculo coitu fœmineo, uterque operatus eſt nefas, morte moriantur ambo.* (Levit. 20.) Ecce detecti & confutati ſunt ſtulti, ac ſpurci id genus hominum ſermones. C Quocirca cave decipiaris ab iis, qui luxurioſe vivunt, cave ab iis qui in hypocriſi pelliciunt animas inſtabiles: Eorum autem veſtigia contemplare, atque ſectare, qui cum timore & conſcientia pura Domino ſerviunt. Neque vero hæc ita a me dicta accipias, quaſi me ipſum juſtum & operibus D irreprehenſibilem facere velim; ſiquidem damnatis operibus, & ignominia plenus ſum. Sed recordatus eorum quæ abs te dicta ſunt, tum in quanta pericula incurrant Neophyti ex converſatione improba, & condeſcenſione indiſcreta: hujus rei gratia, his ego verbis uti compulſus ſum: decet namque omnem Chriſtianum aut potius omnem hominem, de ſalute proximi ſui anxium eſſe, atque ſollicitum, E quoniam inter nos membra ſumus. Præcipue autem ſine offendiculo, ac ſcandalo vos ad Dominum confugere oportet, timentes interminationem ejus qui dixit: *qui autem ſcandalizaverit unum de puſillis iſtis, qui in me credunt, expedit ei, ut ſuſpendatur mola aſinaria in collo ejus, & demergatur in profundum maris.* (Matth. 18.) Oportet autem nos advigilare & ſobrios eſſe, alterum ab altero admoneri, & F adhortationem ſuſcipere, antequam præoccupemur a malis. Quemadmodum enim *qui ſeminant in lacrymis in exultatione metent:* (Pſal. 125.) ita qui ſeminant in ſua carne, & de carne metent corruptionem, & non eſt acceptio perſonarum apud Dominum. (Rom. 2.)

Attendamus igitur nobis ipſis, cum lacrymis pœnitentiam agentes Domino, ut a futuro illo nos liberet timore. Siquidem prophetam dicentem audimus: *quis adnunciabit nobis locum æter-* (Iſai. 33.66)

æternum ? *Quis adnunciabit vobis , quod ignis ſit urens* ? Et rurſus ait. *Et egredientur , & videbunt cadavera virorum , qui prævaricati ſunt in me. Vermis enim eorum non morietur , & ignis eorum non extinguetur : & erunt in ſpectaculum omni carni.* Tu vero pro me deprecare , obſecro , ut & ego merear fructum acceptabilem Domino noſtro Jeſu Chriſto præſtare. Amen.

EJUSDEM

DE ABSTINENDO A CUPIDITATIBUS CARNALIBUS , ET DE CERTAMINE , AC DE MULTA SECURITATE , AD FRATREM QUI EXCIDIT.

QUi in medicorum curantur officinis , non lætantur malis alienis , neque ſpernit quiſque proximum cauſa morbi , ſed potius ſtudet unuſquiſque, paſſione , conceptoque a ſe dolore liberari ; proximo autem manum pro viribus præbere , ad facilius laborum dolores tolerandos. Oportet igitur & nos alterutrum conſolari , ac admonere , potiſſimum vero tentationis tempore , ut ſic vere ab amara ſervitute peccati , ac tyrannide diaboli liberari queamus , & ignea ejus tela extinguere , antequam nos ignis ille præoccupet inextinguibilis , tumque plorantes ploremus in dolore cordis noſtri , & non ſit qui conſoletur. Primum itaque veniam ac remiſſionem peccatorum meorum depoſco : Deinde vero te amice admonere aggredior , ſic ſacra ſcriptura dicente : *argue ſapientem , & diliget te ; inſipientem autem , & odio te habebit. Da ſapienti occaſionem , & addetur ei ſapientia. Doce juſtum , & feſtinabit te accipere* Miror equidem quomodo poſt tantas admonitiones te ipſum ſic neglexeris , & quæ cum Deo pepigiſti fœdera , ita conculcaveris pedibus , momentaneoque perculſus timore , te ipſum in gladium impuleris ? Quis ita bene compunctus eſt corde , ut hunc interitum digne deplorare poſſit ? Periculoſum ſane concipere animo turpeque dictu. Quis ſic in fide ac ſcientia reperitur ſufficiens , qui enarret ſupplicia præparata iis , qui ineſcari ſe patiuntur morbo corruptionis hujus , & ignominioſi operis , fætoriſque extremi ? ſed quæ ea eſt excuſatio?

Ephes. 5.

Proverb. 9.

A αἰώνιον· τίς ἀναγγελεῖ ὑμῖν, ὅτι πῦρ καίεται· καὶ πάλιν λέγει· καὶ ἐξελεύσονται, καὶ ὄψονται τὰ κῶλα τῶν ἀνθρώπων, τῶν παραβεβηκότων ἐν ἐμοί· ὁ γὰρ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτήσει, καὶ τὸ πῦρ αὐτῶν οὐ σβεσθήσεται. καὶ ἔσονται εἰς ὅρασιν πάσῃ σαρκί· προσεύχου δὲ περὶ ἐμοῦ, παρακαλῶ, ὅπως κἀγὼ καταξιωθῶ ποιῆσαι καρπὸν εὐπρόσδεκτον τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ
B Χριστῷ. Ἀμήν.

ΤΟΥ͂ ΑΥ̓ΤΟΥ͂

ΠΕΡῚ ΤΟΥ͂ ἈΠΈΧΕΣΘΑΙ ΤΩ͂Ν ΣΑΡΚΙΚΩ͂Ν ἘΠΙΘΥΜΙΩ͂Ν· ΚΑῚ ΠΕΡῚ ἈΓΩ͂ΝΟΣ ΚΑῚ ἈΣΦΑΛΕΊΑΣ ΠΟΛΛΗ͂Σ ΠΡῸΣ ἈΔΕΛΦῸΝ ΕΚΠΕΣΌΝΤΑ.

C

ΟἹ ἐν τοῖς ἰατρείοις θεραπευόμενοι οὐκ ἐπιχαίρονται ταῖς ἀλλήλων συμφοραῖς. οὐδὲ ἐξουθενεῖ ἕκαστος τὸν πλησίον διὰ τὴν νόσον, ἀλλὰ σπουδάζει ἕκαστος μὲν ἀπαλλαγῆναι τοῦ πάθους, καὶ τῆς συνειλημμένης αὐτῷ ὀδύνης ἐλευθερωθῆναι, τῷ δὲ πλησίον χεῖρα ὀρέγει κατὰ τὸ δυνατὸν πρὸς τὸ εὐμαρῶς φέρειν τὰς ἀλγηδόνας
D τῶν πόνων. δέον οὖν καὶ ἡμᾶς παρακαλεῖν εἰς τὸν ἕνα, καὶ νουθετεῖν· μάλιστα δὲ ἐν καιρῷ πειρασμῶν, ἵν' ὄντως λυτρωθῶμεν τῆς πικρᾶς δουλείας τῆς ἁμαρτίας, καὶ τῆς τυραννίδος τοῦ διαβόλου· καὶ τὰ πεπυρωμένα αὐτοῦ βέλη σβέσαι πρὶν ἡμᾶς διαδέξεται τὸ πῦρ ἐκεῖνο τὸ ἄσβεστον, καὶ τότε κλαύσομεν κλαυθμῷ ἐν ὀδύνῃ καρδίας ἡμῶν· καὶ οὐκ ἔσται ὁ παρακαλῶν· πρῶ-
E τον μὲν οὖν συγγνώμην αἰτῶ, καὶ ἱλασμὸν γενέσθαι τῶν ἐμῶν ἁμαρτιῶν· ἔπειτα δὲ ἄρχομαι ἀγαπητικὴν συμβουλὴν ποιεῖσθαι πρὸς σὲ, τῆς ἁγίας γραφῆς λεγούσης. ἔλεγξον σοφὸν, καὶ ἀγαπήσει σε· ἄσοφον δὲ, καὶ μισήσει σε· καὶ δίδου σοφῷ ἀφορμὴν, καὶ σοφώτερος ἔσται· γνώριζε δικαίῳ καὶ προσθήσει τοῦ δέχεσθαι. θαυμάζω πῶς μετὰ τοσαύτας παραινέσεις σεαυτοῦ ἠμέλη-
F σας, καὶ τὰς πρὸς θεὸν συνθήκας ἐπάτησας· φόβον πρόσκαιρον εὐλαβηθεὶς, σεαυτὸν ἐπὶ τὸ ξίφος ὤθησας· τίς οὕτως ἱκανὸς ἐν κατανύξει ἐπαξίως κλαῦσαι τοῦτον τὸν ἀφανισμὸν, ἐπικίνδυνος ἡ ἐνθύμησις, καὶ τὸ λέγειν αἰσχρόν· τίς οὕτως ἱκανὸς ἐν πίστει καὶ γνώσει ἐξειπεῖν τὰς ἡτοιμασμένας κολάσεις τῶν δελεαζομένων ἐν τῇ νόσῳ τῆς φθορᾶς ταύτης, καὶ ἀτίμου ἐργασίας, καὶ ἐσχάτου δυσωδίας; ποία ἀπολογία αὕτη;

αὕτη; ὅτι ὁ ἐνοχλῶν φησὶν ἡγούμενος· καὶ δέδοικα μήποτε κακοποιήσεταί με. ποία πώρωσις τοιαύτη, ἢ ποῖος σκολισμός; ποῦ τοίνυν ἡ διδασκαλία τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ. ἔφη γάρ· μὴ φοβεῖσθαι ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων κτεινόντων τὸ σῶμα, καὶ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι· φοβήθητε δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ. ποῦ ἡ διδαχὴ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν καὶ τῶν ψαλμῶν ἡ μελέτη; ὁ ἀθλητὴς πρὸ ἀγῶνος συγκλείεται ἵνα ἐν καιρῷ ἀγώνων στεφανίτης ἀναδειχθῇ. ὁ στρατιώτης πρὸ ἐπαναστάσεως πολέμου γυμνάζεται, ἵνα ἐν καιρῷ πολέμου δόκιμος ἀναδειχθείη· ἡμεῖς δέ ἐσμεν εἰρήνης στρατιῶται καὶ εὐδείας κυβερνῆται· ἐπελάθου δι' οὗ ἐξῆλθες ἐκ τοῦ κόσμου, καὶ τῶν κατὰ σάρκα γονέων σεαυτὸν ἐμάκρυνας; ἀνθρώπινος φόβος κατεκράτησέ σου τῆς ψυχῆς; ἀλγῶ μοι περὶ σοῦ ἀδελφέ. ἐπειδὴ δὲ εἴρηκας ὅτι οἱ λόγοι αὐτῶν σαθροῦσί μου τὴν διάνοιαν, ἀλλὰ μνημονεύσωμεν τοῦ παροιμιαστοῦ λέγοντος· μέλι ἀποστάζει ἀπὸ χειλέων γυναικὸς πόρνης, τὸ ἡδὺ τῆς ἐπιθυμίας μέλι, αἰνιττόμενος· καὶ τί ἐπιφέρει λέγων, ἣ πρὸς καιρὸν λιπαίνει τὸν φάρυγγα, ὕστερον δὲ πικρότερον χολῆς εὑρήσεις, καὶ ἠκονημένον μᾶλλον ὑπὲρ μάχαιραν δίστομον. καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει· περὶ τῶν ἐνδεδυμένων ἐνδύματα προβάτων καὶ ἔσωθεν τυγχάνουσι λύκοι ἅρπαγες, καὶ ἐργάται ὄντες τῆς ἀνομίας· φησὶ γὰρ ἀπόστολος, καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας, καὶ εὐλογίας ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. οὐκ ἐννοεῖς δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι καὶ ἑκατὸν ἔτη ἐὰν δουλεύσωμεν τῇ ἀσωτίᾳ, ἔσχατον τούτων θάνατος ἡμᾶς ἐκτρίψει, καὶ μετὰ θάνατον κρίσις; εἰ δὲ λέγεις, ὅτι δυνάστης τυγχάνει, νόει τοῦτο, ὅτι καὶ οἱ ἐπαναστάντες τῇ μακαρίᾳ Σωσάννῃ ἐν Βαβυλῶνι ἄρχοντες ὑπῆρχον τοῦ λαοῦ· καὶ ὁ μακάριος Ἰωσὴφ ἀργυρώνητος ὑπῆρχεν τῇ Αἰγυπτίᾳ; οὐκ ἀκήκοας δὲ τοῦ λέγοντος. μὴ λάβῃς πρόσωπον κατὰ τῆς ψυχῆς σου, μηδὲ αἰσχυνθῇς εἰς πτῶσίν σου; ἔστι γὰρ αἰσχύνη ἐπάγουσα ἁμαρτίαν, καὶ ἔστιν αἰσχύνη, δόξα, καὶ χάρις. οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἀπολογία, οὐ γὰρ ἄβατον γῆν οἰκοῦμεν· βοήσας τὶς βιαζόμενος ἐπισυνῆξε πλῆθος πρὸς βοήθειαν. προσχῶμεν δὲ, μήπως ἐξ ἡμῶν ἡ αἰτία τοῦ σφάλματος γίνηται· μισαρὸν γὰρ καὶ βαρὺ τὸ πρᾶγμα· ὅρα μὴ κινήματα ἀπρεπῆ παρ' ἡμῖν πολιτεύεται. μὴ ἐσθὴς μαλακὴ, μὴ ἀρωμάτων ἀποφορὰ ἐν ἱματίοις, ὡς αἱ θήλειαι, ἀλλὰ μᾶλλον

A ſatio? Quia, inquis, præfectus eſt moleſtus, & metuo ne forte male me tractet. Quæ iſta duritia, aut quæ cæcitas? Admonet enim Dominus: *Nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non poſſunt occidere: ſed potius timete eum, qui poteſt & animam & corpus perdere in gehennam.* Ubi doctrina Apoſtolorum, & Prophetarum, & Pſal- *Matth. 17.*
B morum meditatio? Ante certamen athleta inungitur, ut tempore certaminis coronari mereatur. Miles antequam ad prælium deſcendat, exercetur, ut belli tempore probatus oſtendatur: at nos pacis milites ſumus, & in tranquillitate gubernatores. Oblitus ne es, cujus cauſa mundum reliqueris, & a parentibus tuis carnalibus te ab-
C ſtraxeris? Mundanus ne timor tuum animum occupavit? Doleo vices tuas, frater. Verum quoniam meam, inquis, mentem, illorum verba depravant; meminerimus illius, quod ait Parœmiaſtes: *Favus diſtillans labia meretricis*; dulcedinem concupiſcentiæ, favo ſignificans. Quodque infert, dicens: *quæ ad tempus nitidum guttur efficit, poſtea vero bile amarius invenies, & acutius ancipiti gladio.* *Proverb. 5.*
D Et alibi hoc dicit de iis, qui induti ſunt veſtimentis ovium, intrinſecus autem ſunt lupi rapaces, & operarii iniquitatis. Et, ut ait Apoſtolus: *per dulces ſermones, & benedictiones ſeducunt corda innocentium.* Numquid & hoc percipis? Quid, ſi centum annos nequitiæ atque libidini vacaverimus, noviſſime vero nos mors atteret, & poſt mortem judicium? Et *Matth. 7.* *Rom. 6.*
E ſi dixeris, te ex principibus eſſe atque optimatibus; ſcito & eos ex primoribus populi fuiſſe, qui beatæ inſurrexerunt Suſannæ in Babylone. Atqui beatus Joſeph emtitius erat apud Ægyptiam. Nonne dicentem audiſti: *Ne acceptor ſis perſonæ contra animam tuam; neque confundaris in caſu tuo: eſt enim confuſio adducens peccatum, & eſt confuſio adducens gloriam, & gratiam.* Non eſt er- *Eccl. 4.*
F go nobis juſta excuſatio, quum neque deſertam incolamus terram. Quod ſi quis vim patitur, clamans in ſuccurſum convocat populum. Sed videamus, ne ex nobis errati cauſa naſcatur: abominabilis enim ac gravis hæc res eſt. Cavendum, ne indecentes apud nos motus regnent: ne veſtis mollis, ne odoramenta in veſtibus, fæminarum more; ſed anima

anima potius optimo fragret odore Spiritus Sancti per vitam bonam. Pedes ne ſint ad ſpeciem exculti, atque abſterſi. Hæc ſiquidem cura vehementer caſtitati obeſt. Ne veſtimentum ſupra crura ſublatum. Siquidem hoc animæ imprudentiam arguit. Aſpectus ne ſit inordinatus. Ad riſum non ſimus proni, neque ridicula proferamus. Dominandi ne ſimus cupidi, neque avari. Non ventri atque ebrietati dediti. Non duri atque difficiles, nec irreverentes. Non inquieti ac laboris inimici. Nec ſint nobis ſermones obſcæni, & geſtus qui paſsionem exprimant. Non vox ad amorem, & deceptionem compoſita. Hæc enim & his ſimilia vituperio, & reprehenſione ſunt digna, tamquam illicita, & a Chriſtianis aliena. Omniſque in his ſe occupans, ſævum, atque
2. Petr. 2. grave ſibi iræ judicium præparat. *Quoniam non vocavit nos Deus in immunditiam, ſed in ſanctificationem*. Neque uſque ad ſanguinem reſtitimus adverſus peccatum decertantes. Neque pro Salvatore noſtro Jeſu Chriſto ad præſides, & Reges ducti ſumus. Audeo dicere, quod juſtificata ſit Sodoma præ nobis. Neque coram tribunali judicis ſumus adducti; & tormenta, pietatis ergo, paſsi. Neque caminum luculento igne ſuccenſum vidimus, neque ſartagines accenſas conſpeximus, non verucula acuta ignita, non lebetes cera & pice efferveſcentes. Neque feris, cauſa pietatis, objectiſumus, & ſuſtinuimus. Neque decoctæſunt manus noſtræ a carnificibus, quorum vel ſolus aſpectus cor ejus, qui ſuppliciis objicitur, commovet. Nondum intuiti ſumus enſes acutos inferri nobis, & expavimus. Nonne hæc omnia ſuſtinuerunt Martyres Chriſti? At metuis, quia dynaſta eſt, & cum imperio? Sed noſce, potentiori illum principi ſubjectum, qui ſingulorum exquiret opera, & conſilia perveſtigabit cordium. Hæc autem dico, non ut judicans, abſit. Sed quaſi commilitoni compatiens. Nam ſcriptum eſt: *In*
Jacob. 3. *multis offendimus omnes*. Niſi enim Deus, qui nos effinxit atque creavit, etiam unita ſibi carne dignatus eſſet palam ſuper terram incedere, ac per benedicta ejus veſtigia terram ſanctificare; arbitrarer, vel ipſam terram ſcelerum meorum multitudine eſſe pollutam. Ceterum præceptum nos invicem admonendi atque conſolandi habemus in verbo veritatis; ne vitam cum morte, neque incorruptibilia unquam commutemus cum corruptibilibus: ne forte brutis ipſis animantibus videamur irrationabiliores. Verum tanquam rationi obſequentes vocem Creatoris
1. Petr. 1. noſtri Dei audiamus, qui ait: *Sancti eſtote,*

A μᾶλλον ἡ ψυχὴ ἐχέτω ἀποφορὰν εὐωδίας τοῦ ἁγίου πνεύματος, δι᾽ ἀρίστης πολιτείας. μὴ πόδες πρὸς ὡραϊσμὸν σμηχόμενοι. πάνυ γὰρ ἀντίκειται τῇ σωφροσύνῃ τοῦτο τὸ μελέτημα. μὴ τὸ ἱμάτιον ὑπεράνω τῶν σκελῶν· ἀναισχυντίαν γὰρ τῆς ψυχῆς κατηγορεῖ· μὴ βλέμματα ἄτακτα, μὴ πρόχειροι εἰς γέλωτα, μὴ γελοῖα ἀποφθέγγεσθαι, μὴ φίλαρχοι καὶ φιλάργυροι, μὴ γαστρίμαργοι καὶ μέθυσοι, καὶ ἀπαίδευτοι,
B καὶ ἀνεβλαβεῖς, μὴ ἀνήσυχοι καὶ μισέργατοι, μὴ λόγοι αἰσχροὶ καὶ σχήματα χαρακτηρίζοντα τὸ πάθος, μὴ φωνὴ πρὸς ἔρωτα καὶ ἀπάτην φιλοκαλουμένη· ταῦτα γὰρ καὶ τὰ τούτοις ὅμοια ψεκτά, καὶ ἀθέμιτα καὶ ἀλλότρια χριστιανῶν ὑπάρχουσι, καὶ πᾶς ὁ ἐν τούτοις ἀναστρεφόμενος χαλεπὸν ἑαυτῷ καὶ βαρὺ κατασκευάζει τὸ κρίμα τῆς ὀργῆς· καθότι οὐκ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ,
C ἀλλ᾽ ἐν ἁγιασμῷ· οὔπω μέχρις αἵματος ἀντικατέστημεν πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι· οὔπω ὑπὲρ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἤχθημεν ἐπὶ ἡγεμόνας καὶ βασιλεῖς· τολμῶ λέγειν, ὅτι δεδικαίωται σόδομα ἐξ ἡμῶν. οὔπω ἐπὶ βήματος δικαστοῦ προήχθημεν καὶ ὑπεμείναμεν τὰς βασάνους δι᾽ εὐσέβειαν· οὔπω ἐθεασάμεθα κάμινον λάβρῳ πυρὶ ἀποκαιομένην· οὔπω ἐθεα-
D σάμεθα τήγανα ἀποκαιόμενα, ὀβελίσκους ὀξεῖς πεπυρωμένους, καὶ λέβητας κηροῦ καὶ πίσσης ἀναβράζοντας· οὔπω θηρίοις παρεβλήθημεν ὑπὲρ εὐσεβείας καὶ ὑπεμείναμεν. οὔπω ἥψατο ἡμῶν χεὶρ δημίων, ὧν τὸ βλέμμα κατακάμπτει καρδίαν τοῦ προκειμένου· οὔπω ἐθεασάμεθα ξίφη ἠκονημένα ἡμῖν ἐπιφερόμενα καὶ δεδοίκαμεν· οὐχὶ ταῦτα πάντα ὑπέμειναν οἱ τοῦ Χριστοῦ μάρτυρες;
E ἀλλὰ φοβῇ, ὅτι ἡγούμενος τυγχάνει; γίνωσκε ὅτι μείζονι ἄρχοντι ὑπόκειται, ὃς ἐξετάσει ἑκάστου τὰ ἔργα, καὶ τὰς βουλὰς ἐρευνήσει. ταῦτα δὲ φημὶ οὐχ ὡς κρίνων, μὴ γένοιτο, ἀλλὰ συμπάσχων ὡς συστρατιώτης· γέγραπται γάρ· πολλὰ γὰρ πταίομεν ἅπαντες· εἰ μὴ γάρ, ὅτι ὁ θεὸς πλάσας ἡμᾶς, καὶ ἑνώσας ἑαυτῷ σάρκα κατηξίωσεν ἐμφανῶς βαδίσαι ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ διὰ
F τοῦ εὐλογημένου καὶ ἁγίου αὐτοῦ βήματος ἁγιάσαι τὴν γῆν, ἐπεὶ ἡγούμην ἂν καὶ αὐτὴν τὴν γῆν μολῦναι ἀπὸ πλήθους τῶν ἀνομιῶν μου. ἐντολὴν δὲ ἔχομεν νουθετεῖν καὶ παρακαλεῖν εἰς τὸν ἕνα ἐν λόγῳ ἀληθείας· μὴ οὖν ἀντικαταλλάξωμεν τὴν ζωὴν εἰς θάνατον, μηδὲ τὰ ἄφθαρτα ἐν τοῖς φθειρομένοις, μήποτε φανῶμεν ἀλόγων ζώων ἀλογώτεροι. ἀλλ᾽ ὡς λογικοὶ τῆς φωνῆς τοῦ πλάσαντος ἡμᾶς θεοῦ ἀκούσωμεν λέγοντος· ἅγιοι ἔσεσθε,

ἔσεσθε, διότι ἐγὼ ἅγιός εἰμι· ἔτι γὰρ μικρὸν ὅσον καὶ ἔρχεται τὸ πρόσταγμα τὸ φοβερὸν ψυχὴν λαβεῖν τοῦ σώματος·

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΠΕΧΕΣΘΑΙ ΑΠΟ ΠΑΣΗΣ ΒΛΑΒΕΡΑΣ ΣΥΝΤΥΧΙΑΣ. ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΕΓΚΡΑΤΕΙΑΣ.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

ΕΙ ΚΑΛΟΝ ΤΟ ΔΙΑΠΟΝΕΙΣΘΑΙ ΠΕΡΙ ΤΙΝΟΣ.

ΑΠΟΚΡΙΣΗΣ.

Καλὸν τὸ προσέχειν ἑαυτὸν ἕκαστον· καὶ πάντα κατὰ Θεὸν πράττειν, τύπον καλῶν ἔργων παρεχόμενον σεαυτὸν τοῖς πᾶσιν· εἰ δὲ διαπονῇ περί τινος, ἐρεύνα ἀκριβῶς τὸ σεαυτοῦ συνειδὸς, εἰ κατὰ τὸν Θεὸν τοῦτο πράττεις ἢ οὔ· πολλαὶ γὰρ αἱ μεθοδεῖαι τοῦ ἐχθροῦ· σκόπει οὖν καὶ τοῦτο μήπως κατὰ φθόνον ἢ φιλονεικίαν ἢ ἀνθρωπαρέσκειαν τοῦτο ποιεῖς· ἀλλ' ἴσως ἐρεῖς· ὅτι τὴν διαφορὰν ἑκάστης μεθόδου μαθεῖν θέλω· ἄκουε τῆς χάριτος συνεργούσης· ὁ κατὰ ζῆλον καὶ φθόνον τοῦτο ποιῶν, τοιοῦτός ἐστιν· ὡς ὅταν θεάσοιτό τις τινὰ εὐημεροῦντα· ἑαυτὸν δὲ στενούμενον, καὶ θλιβόμενον ὡς ἐν προσχήματι εὐσεβείας τοῦτον διαβάλλοι ὡς κακῶς κεχρημένον τῇ ἀδιαφορίᾳ· ὁ δὲ κατὰ φιληδονίαν πράττων τοιοῦτός ἐστιν· ὡς ἄν τις ἐπιθυμῇ προσομιλῆσαι τινί· ἵνα εὐσχημόνως τοῦτο εἴπω· καὶ μὴ ἐπινεύσῃ τὸ ποθούμενον πρὸς τὸν ἐκείνου κόπον· θεάσοιτο δὲ αὐτὸν ἀναχυνόμενον πρὸς ἑτέρους, καὶ πικραίνεται· καὶ τοῦτο ὡς ἐν προσχήματι εὐσεβείας κακολογεῖ· ὡς μὴ φυλάσσοντα τὴν ἑαυτοῦ σωφροσύνην· ὡς ἔστιν ἰδεῖν ἐπί τινα τῶν ἀφρόνων νεανίων, πρὸς τὴν ἐκείνου ἐρωμένην· ὁ δὲ κατὰ ἄνθρωπον πράττων, τοιοῦτός ἐστιν· ὅτ' ἂν κρυπτῶς τὰ φαῦλα διαπράξηται· παρουσίᾳ τῶν ἀγνοούντων τὰ κατ' αὐτὸν, προσποιεῖται ζῆλον ἔχειν περὶ ἀρετῆς· ὁ δὲ κατὰ Θεὸν διαπονούμενος, οὐ περὶ τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας διαπονηθήσεται· ἑτέρῳ δὲ θήσει πρόσκομμα ἢ σκάνδαλον· ἀλλὰ πάντα ἐπινοεῖ καὶ διαπράττεται, πρὸς τὸ ἀρέσαι Κυρίῳ τῷ Θεῷ τῷ εἰπόντι· ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου· καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν· μνημονεύοντες οὖν τοῦ εἰπόντος· ἐτάζων καρδίας καὶ νεφροὺς ὁ Θεός· καὶ ὃς ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ, πάντα κατὰ Θεὸν διαπραξώμεθα· Θεὸς γὰρ οὐ μυκτηρίζεται· ἐὰν θεάσῃ σεαυτὸν ἑλκόμενον ὑπὸ λογισμοῦ τινὸς ἐπὶ συντυχίᾳ προσώπου εὐανθοῦς· ἢ παιδίου ἢ γυναικός, γίνωσκε σεαυτὸν πρὸς

A *eſtote, quoniam ego ſanctus ſum*. Adhuc enim modicum quid reſtat, & mandatum emittetur horribile ſeparationis animæ a corpore.

EJUSDEM

DE ABSTINENDO AB OMNI CONSUETUDINE PERNICIOSA; ET DE CONTINENTIA.

B

INTERROGATIO.

An bonum ſit de aliorum rebus curioſum eſſe?

RESPONSIO.

Bonum eſt unumquemque ſibi ipſi attendere, & omnia ſecundum Deum agere, exemplumque bonorum operum ſeipſum cunctis exhibere. Quod ſi de alia re quapiam laboras, tuam ipſius perſcrutare conſcientiam, an ſecundum
C Deum hoc agas, nec ne: multæ enim hoſtis ſunt inſidiæ. Hoc igitur adverte, ne ex invidia atque æmulatione ſtudiove placendi hominibus, iſtud agas. Sed dixeris forte: differentiam ſingularum inſidiarum intelligere cupio. Audi ergo cooperante gratia. Qui livore quodam, atque invidia id facit, talis eſt, ut quum quis aliquem ſecundis rebus utentem conſpexerit, ſe autem angu-
D ſtiis, & tribulationibus premi, hunc tanquam ſub prætextu pietatis, quaſi abutentem ſuo ſtatu, calumniatur. At qui ſecundum voluptatem vivit, talis eſt, velut ſi quis cum aliquo agere atque verſari deſideret (ut honeſtis hoc verbis eloquar) neque labori votiſque illius annuat res deſiderata, videat autem eum ad alios ſe diffundentem, & illo irritatur; idque
E ut ſub velamine pietatis ei, quaſi qui non conſervet temperantiam, maledicat: ut videre licet in ſtulto aliquo juvene erga amaſiam ſuam. Qui vero ſecundum hominem agit, ejuſmodi eſt, qui quum clam perperam ac nequiter agit, coram iis quibus eſt ignotus, ſtudium honeſtatis ſimulat atque virtutis. At qui ſecundum Deum elaborat, non ſuæ ſalutis ſataget, alteri vero offendiculum ſcandalumve ponet; ſed omnia excogitat, & perficit, ut placeat
F Domino Deo, dicenti: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo; & proximum tuum ſicut te ipſum*. Memores igitur illius, qui dixit: *ſcrutans corda, & renes Deus*: Et *qui reddet unicuique ſecundum opera ſua*; omnia ſecundum Deum faciamus; *Deus enim non irridetur*. Quod ſi te ipſum trahi videris a cogitatione aliqua, ad perfruendum formoſo adſpectu, vel pueri, vel mulieris; te laqueis inimici pro-

Deuter. 6. 30. — *Pſal. 7.* — *Apoc. 2. 22.* — *Galat. 6.*

proximum eſſe noveris. Sin admonitus quoque non deſtiteris; jam te laqueis irretitum agnoſce, unde nec facile voluptatem vinces. Si enim ex ipſa te noxia converſatione eximere nequiviſti, aut potius noluiſti; quomodo te non volet adverſarius jugulare? Quod ſi dixeris: Converſor quidem, ſed detrimentum inde non patior: Et hoc male affecti animi indicium eſt. Quo enim pacto fieri poteſt, ut quis in prunis deambulet, & plantas pedum non comburat? Si item aliquem ſuam violantem pudicitiam conſpexeris, ſed morum honeſtatem præſeferentem, ac ſimulantem; ab illo tibi cave, quum dolus in eo ſubſit. Quid enim profuerit arbor, ſub qua draco latitat? Licet etiam in ſe fructus geſtare videatur ad veſcendum aptos. Honeſtum cibum ſumere, ac reverenter potu refici, & citra inanem gloriam ſapere, ac ſuo tempore dormire, nobis a providentia divina conceſſum eſt: Fornicari autem, vel ſtuprum inferre, aut libidinoſum eſſe, vel quam aliam ſordidam concupiſcentiam carnalem explere, nullo nobis modo eſt permiſſum. Si volueris caſte vivere, continentiam ſectare, & noxias a te converſationes amputa. Quamdiu enim quis ſcandali occaſiones non vitat, impoſſibile fuerit, a corde ejus perturbationes pravarum cogitationum, & incendium improbarum concupiſcentiarum recedere: ſiquidem adſpectus qui apparet, & ſermones paſſionem motumque in animo illius excitant. Nam ſicut ſpongia humidis admota, ſubjectam humiditatem haurit, participatque: ita quoque cogitationis infirmitate laborans, ſi ad carnales homines acceſſerit, aut multum cum iis ſermonem miſcuerit, commune cum iis damnum participabit. Unde & propterea ebrius abſque vino ſubmergitur: Nam ex quo ipſe damno præſenti repletur, non amplius ſpiritalem ſermonem admittit. Siquidem effrænata cupiditas animum ejus præoccupans detinenſque, impedimentum ſermoni ſpiritali ponit, atque ipſi aditum intercludit: Nam ſi quis accurate perdiſcere velit, inveniet eodem ſe modo habere paſſiones, non ſolum circá voluptatis amorem, ſed in quacumque re alia interdicta. Quandocumque enim concupiſcentia per res ſenſibiles in animum ſeſe inſinuarit, mox ipſum cogitatione circumdat & obſidet, divinoque ſermoni ingreſſum præcludit. Et quemadmodum ſi quis ſpongiam aceto intingat, & priuſquam hanc exprimat, vino eam irrorare velit, id non admittit; quum præoccupans aceti fluxus ac liquor, ingruentibus

A πρὸς τοὺς βρόχους τοῦ ἐχθροῦ ἐπίζοντα· εἰ δὲ καὶ
νουθετούμενος μὴ ἀποστῇς· γίνωσκε σεαυτὸν ἐντὸς
τῶν βρόχων γενόμενον· ὅθεν οὐδὲ τῆς ἡδονῆς ῥᾳ-
δίως κρατήσεις· εἰ γὰρ αὐτῆς ἐπιβλαβοῦς συντυ-
χίας ὑφεξαιρεῖν, σεαυτὸν οὐκ ἐξισχύσας, μᾶλλον
δὲ οὐκ ἠθέλησας· πῶς οὐ χρήσεταί σε ὁ ἐχθρὸς
καὶ τῇδε ἐνεργείᾳ σφαγῇ· εἰ δὲ λέγεις· συντυγ-
χάνω μὲν, οὐ βλάπτομαι δέ· καὶ τοῦτο σημεῖον
B ἐμπαθοῦς ψυχῆς· πῶς γὰρ οἷόν τε ἐπ' ἀνθράκων
περιπατεῖν, καὶ τοὺς πόδας μὴ κατακαίεσθαι;
ἐὰν ἴδῃς τινὰ διαφθείροντα τὴν αὐτοῦ σωφρο-
σύνην, τρόπους δὲ χρηστοὺς προσποιούμενον ἑαυτῷ,
φύλαττου ἀπ' αὐτοῦ· δόλος γὰρ ἐν ἑαυτῷ. τί γὰρ
ὠφελήσει δένδρον ἐν ᾧ δράκων ἐγκέκρυπται;
καρποὺς γὰρ εὐθέτους δοκεῖ ἔχειν ἐν ἑαυτῷ· πρὸς
δέλεαρ τῷ προσιόντι ἐσθίειν σεμνῶς, καὶ πίνειν
C εὐλαβῶς· καὶ φρονεῖν ἀκενοδόξως· καὶ καθεύδειν
ἐν καιρῷ, συγκεχώρηται ἡμῖν ἀπὸ τῆς προ-
νοίας· πορνεύειν δὲ ἢ μοιχεύειν ἢ ἀσελγαίνειν,
ἢ ἑτέραν ῥυπαρὰν ἐπιθυμίαν διαπράττεσθαι·
οὐ συγκεχώρηται ἡμῖν παντελῶς· ἐὰν βούλῃ σω-
φρονεῖν ἄγε ἐγκράτειαν· καὶ ἀπότεμνε ἀπὸ
σοῦ τὰς βλαβερὰς συντυχίας· ἐν ὅσῳ γὰρ
προσεγγίζει τις τοῖς αἰτίοις τοῦ σκανδάλου, ἀμή-
D χανον τοῦ διαλιπεῖν τὴν αὐτοῦ καρδίαν ταραχὴν
λογισμῶν· καὶ ἔκκαυσιν ἐπιθυμιῶν πονηρῶν·
ἡ γὰρ φαινομένη ὄψις καὶ οἱ λόγοι ἐρεθίζουσιν αὐ-
τὴν πρὸς τὸ πάθος. ὥσπερ γὰρ σπόγγος προσεγ-
γίζον τοῖς ὑγροῖς ἀνειμᾶται καὶ μεταλαμβάνει
τῆς ὑποκειμένης ὑγρασίας· οὕτω καὶ ὁ ἀσθενὴς
τῷ λογισμῷ προσεγγίζων τοῖς τὰ σαρκικὰ φρο-
νοῦσιν· ἢ προσομιλῶν ἐπὶ πολὺ μεταλαμβάνει
E τῆς βλάβης· ὅθεν καὶ διὰ τοῦτο μεθυσκόμενος
ἄνευ οἴνου ὑποβρύχιος γίνεται· ἐν τῷ γὰρ αὐ-
τὸν μεστωθῆναι τῆς προσούσης βλάβης· οὐκ ἔτι
εἰσδέχεται τὸν πνευματικὸν λόγον. ἡ γὰρ προ-
καταλαβοῦσα καὶ προκατασχοῦσα ἀκόλαστος ἐπι-
θυμία κώλυμα καθίσταται τῷ πνευματικῷ λό-
γῳ τὴν εἴσοδον αὐτῷ ἀποκλείουσα· ἐὰν γάρ τις
καταμάθοι ἀκριβῶς, εὑρήσει τὸν αὐτὸν τρόπον
F ἔχειν οὐ μόνον ἐπὶ φιληδονίας πάθος, ἀλλὰ
καὶ ἐπὶ παντὸς πράγματος ἀπηγορευμένου. ὅτ'
ἂν γὰρ ἡ ἐπιθυμία εἰσδύνῃ διὰ τῶν αἰσθήσεων
οἱουδήποτε πράγματος, περικυκλοῖ καὶ πολιορκεῖ
τὴν ψυχὴν διὰ τῆς ἐννοίας καὶ τῷ θείῳ λόγῳ
ἀποκλείει τὴν εἴσοδον καὶ ὥσπερ ἐάν τις ἐμβάψῃ
ἐν ὄξει σπόγγον καὶ πρὶν τοῦτον ἐκπιάσῃ, βουλη-
θείη ἐπιρράναι αὐτῷ οἶνον, οὐκ εἰσδέχεται· ἡ
γὰρ προκαταλαβοῦσα τοῦ ὄξους ῥοὴ, τῇ ἐπιβαλλο-
μένῃ

μένη ἢ οἴνου ῥανίδι ἐμπόδιον γίνεται· οὕτως καὶ A οἱ μεστωθέντες τῇ ἐπιθυμίᾳ νουθετούμενοι ἀνήκοοι εἰσίν. καὶ περὶ σωφροσύνης διαλεγόμενοι. καὶ περὶ ταύτης εἰκότως τὴν ἀνάγνωσιν ποιούμενοι τοῦ αἰσχροῦ πάθους οὐκ ἀφίστανται· διόπερ ἀναγκαῖον τοῖς νεοφύτοις σπάνιον περὶ κρυπτῶν λογισμῶν τὴν διάλεκτον ποιεῖσθαι. αὐτὴ γὰρ μνήμη κίνησιν οὐ τὴν τυχοῦσαν ἐμποιεῖ, ῥύπον προξενοῦσα τῇ ψυχῇ, καὶ κατ' ὀλίγον πρὸς πάθος ἐξάπτουσα· χρὴ B δὲ ἁγίοις καὶ δοκίμοις γέρουσι τοὺς λογισμοὺς ἀναθέσθαι· οἱ γὰρ ἡττημένοι τῷ ἀκολάστῳ πάθει, πολλάκις ἐν τῷ περὶ σωφροσύνης ἀρχόμενοι λόγων, ὁρμῶσιν ἐπὶ καταλύσει καὶ ἀφανισμῷ τῆς αὐτῆς ἀρετῆς. διὰ τοῦτο χρὴ τὸν μετανοεῖν βουλόμενον ἐπιλαμβάνεσθαι ἰσχυρῶς τοῦ σώφρονος λογισμοῦ, καὶ τὴν σάρκα ὑπωπιάζειν τοῖς ἀγαθοῖς πόνοις καὶ τὴν διάνοιαν τῶν φαύλων καὶ αἰσχρῶν ἐκ- C τινάσσειν διὰ τῆς διηνεκοῦς μνήμης τοῦ θεοῦ. ἐν τούτῳ γὰρ πληροῦται ὁ νοῦς ἡμῶν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ, καὶ τοῖς ἐπεισελθεῖν βουλομένοις ἐπιβούλοις ἐμπόδιον γίνεται ἡ ἐνοικοῦσα καὶ ἐπικρατοῦσα θεία χάρις, τὴν εἴσοδον αὐτοῖς ἀποκλείουσα. χρὴ τοίνυν πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχοντας τὴν ἑαυτῶν ἀσθένειαν καὶ τὸ ὀλίσθον τῆς διανοίας ἐπιμελῶς φυλάσσεσθαι ἀπὸ πάσης βλαβερᾶς συντυχίας, καὶ D μὴ ἐν προφάσει εὐσεβοῦς λογισμοῦ βρόχον ἐπιβάλλειν τῇ ἑαυτῶν ψυχῇ· οἶδεν γὰρ ὁ ἐχθρὸς τὰ τοιαῦτα ἐπιφέρειν. φησὶν γάρ· ἵνα μὴ ἀπόληται τὸ παιδίον τὸ ὀρφανὸν· ἢ ἡ ὀρφανὴ, περιβοήθει· σύνελθε δὲ τῇ χήρᾳ καταπονουμένῃ· ἵνα διὰ τούτων ζηλωτὰς ἡμᾶς ἀπεργάσηται πραγμάτων, ὧν τὴν ἐργασίαν ἐκτελεῖν ἀμέμπτως οὐκ ἰσχύομεν· διὰ τοῦτο χρὴ ἐν διακείσει E καὶ φόβῳ θεοῦ πολιτεύεσθαι· καὶ τὴν ἐν Κυρίῳ ἡσυχίαν παντὶ σθένει μεταδιώκειν ἐπιστάμενοι σαφῶς· ὅτι ἐν τῇ ζημίᾳ τῆς ψυχῆς κέρδος οὐχ εὑρίσκεται· ἀκούσωμεν γὰρ οὖν τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος· μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθε· καὶ μήτε νέον ὄντα τινὰ καταφρονεῖν, μήτε ἐν γήρει παραμελεῖν· ἀμφοτέρων γὰρ τὸ τέλος ἄδηλον ὑπάρχει. κατανοήσωμεν δὲ F γηπόνους. οὗτοι γὰρ τὴν γῆν ὁμαλίσαντες, τὸν σπόρον καταβάλλουσιν· καὶ ἐν τῷ χλοηφορεῖν τὰς γαίας ἐπιμελῶς φυλάσσουσιν· καὶ τὰ πετεινὰ καὶ τὰ τετράποδα ἀποσοβοῦσιν. ἵνα μὴ ἐν τῷ τὸν σπόρον ἔτι τρυφερὸν ὄντα καὶ ἁπαλὸν ἐκτιλῇ καὶ ἀγρειωθῇ ὑπὸ τῶν τοιούτων· καὶ ὅτ' ἂν αὐξηθῇ πρὸς θερισμόν· οὐδὲ τότε ἀμεριμνοῦσιν· ἀλλ' ἐναγώνιοι γίνονται, μήποτε χάλαζα ἐκτινάξοι τὸν ἀμητον

tibus vini guttis impedimento ſit : ad eundem modum & concupiſcentiæ illecebris pleni, licet etiam admoniti, non audiunt; quin & de continentia verba facientes, ac de ea merito legentes, a turpi paſsione tamen non recedunt. Idcirco neceſſarium eſt novitiis religioſis, ut rariſsime de cogitationibus ſecretis inter ſe conferant, atque confabulentur. Quoniam ipſa recordatio rei, motum qui non erat, generat, ſordes menti conciliáns, & paulatim ad paſsiones eam reſuſcitans. Oportet autem ſanctos & probatos ſenes, ejuſmodi cogitationes execrari. Nam intemperanti libidine victi, frequenter quum de pudicitia diſſerere incipiunt, animum ad diſſolutionem, & exterminationem ejuſce virtutis appellunt. Quapropter pœnitentiam agere volentem, fortiter apprehendere oportebit pudicam cogitationem, & carnem caſtigare per exercitia bona, & de improbis ac turpibus rebus cogitationem aſsidua Dei recordatione amoliri. In hoc ſiquidem mens noſtra, Divina repletur gratia; eademque inhabitans, ac prædominans gratia, cunctos inimicos ingredi volentes impedit, aditum iis præcludens. Oportet igitur ante oculos ſuam imbecillitatem conſtituentes, lubricitatem mentis, ac cogitationis diligenter ab omni converſatione noxia cuſtodire, ne & ſub piæ cogitationis prætextu laqueum ſuæ animæ injiciant. Novit quippe adverſarius noſter ejuſmodi allegare atque inferre. ait enim: Ne puerulus orphanus, aut pupilla pereat, adjuva. Verſare cum vidua labore ærumnaque jam confecta; ut per hæc nos amatores interim efficiat earum rerum, quarum operationem perficere ſine reprehenſione ac ſcelere non poſſumus. Quocirca provide in timore Dei nos exerceamus, & quietem in Domino totis viribus conſectemur, oportet, manifeſte ſcientes, nullum in damno animæ lucrum reperiri. Audiamus itaque ipſum Apoſtolum dicentem: *Cum metu, & tremore veſtram ſalutem operamini*. Et Philip. 2. neque ſi quis adhuc juvenis ſit, hoc parvi pendat; neque ſenex negligat: utriuſque enim incertus eſt finis. Contemplemur autem agricolas: hi enim terram adæquantes, ſeminant: & quæ ſeminaverint vireſcentibus terris ſolerter ſervant, volucres ac quadrupedia inde arcentes: ne dum adhuc ſemen eſt tenerum ac molle, a talibus evellatur, & nullius bonæ frugis reddatur. Et quando jam ad meſſem excreverit, nec tunc quidem cura ac ſollicitudine vacant; ſed anxii, hærent, ne forte grandine fruges con-

concutiantur, ac locuſtæ meſſem devorent, aut ventus æſtuans fructum corrumpat. Unde & aſsidue vota Deo nuncupant, ſupplicibuſque Deum vocibus interpellant, ut ſalvos, & innocuos ipſis Dominus ſuos fructus concedere dignetur. Tunc vero fructus in ſua recondentes horrea, magno cum gaudio feſtum celebrant. Sic quoque & eos qui ſpiritalem vitam aggrediuntur, vigilare, & ſobrios eſſe, ac divini verbi ſemen cuſtodire oportet, & a ſcopo divini amoris non deflectere, donec fructum Domino perfectum obtulerint, corpuſque in tumulo reconditum fuerit. Tunc enim certus erit fructus, & in ſecuritate multa, neque furto abripi poterit amplius. Concedat autem nobis Dominus, fructus gratos & acceptabiles præſtare ſibi, ut miſericordiam coram ipſo inveniamus in die illa horribili atque tremenda, quando illuminabit abſcondita tenebrarum, & manifeſtabit conſilia cordium. Cui gloria, atque magnificentia, & laudatio in ſecula ſeculorum. Amen.

EJUSDEM

Adversus improbas Mulieres.

Nulla igitur par fera improbæ ac maledicæ fæminæ. Quid enim inter quadrupedia leone terribilius? aut inter reptilia dracone crudelius? Verum nihil ad malam mulierem. Quod autem malitia, leonem & draconem mulier improba ſuperet, fidem hujus facit Sapiens, dum ait: *commorari leoni, & draconi placebit, quam habitare cum muliere nequam*. Etenim leones in lacu Danielem veriti ſunt: At Nabothem Jezabel occidit. Cete in ventre ſuo Jonam ſervavit; Dalila vero Sampſonem crinibus capitis abraſis, tradidit alienigenis. Dracones, & aſpides, ac ceraſtæ, Johannem in eremo timuerunt: Herodias vero in convivio ipſum decollavit. Corvi Heliam in monte ſuſtentarunt: At Jezabel ipſum poſt beneficium pluviæ acceptum, ad internecionem perſequuta eſt. Timuit ergo Helias, & fugit in deſertum viam quadraginta dierum, conquieſcenſque expetivit ut moreretur, & ait: *Sufficit mihi nunc: Domine Deus tolle animam meam a me: neque enim melior ſum, quam patres mei*. Hei mihi! Propheta ſibi timuit a muliere, qui univerſi terrarum orbis pluviam in lingua portabat. Qui ignem de cœlo

Ecc. 25. Prov. 21.

3. Reg. 19.

A τον, καὶ ἀκρίδες καταφάγωσι τὸν θερισμὸν· ἢ ἀνεμοκαύσων διαφθείρει τὸν καρπόν· ὅθεν καὶ συνεχῶς λιτανεύουσι καὶ ἱκετηρίοις φωναῖς εἰς οὐρανὸν ἀναπέμπουσιν. ὅπως Κύριος σώους καὶ ἀβλαβεῖς ἀποδώσῃ αὐτοῖς τοὺς καρπούς. τότε ἀποθέμενοι τὸν καρπὸν εἰς τὰς ἑαυτῶν ἀποθήκας, ἑορτάζουσι μετ' εὐφροσύνης πολλῆς· οὕτως χρὴ καὶ τοῖς τὸν πνευματικὸν μετιοῦσι βίον, ἐγρηγορέναι καὶ νήφειν καὶ φυλάττειν τὸν θεῖον σπόρον πρὸς τὸν θεὸν καὶ μὴ ὑπερβῆναι τῷ σκοπῷ τῆς ἀγάπης. ἄχρις οὗ τὸν καρπὸν τέλειον ἀποδώσουσι τῷ Κυρίῳ, καὶ τὸ σῶμα εἰσαχθῇ ἐν τῷ τάφῳ· τότε γὰρ ὁ καρπὸς ἔσται βέβαιος καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ πολλῇ συληθῆναι ἔτι μὴ δυνάμενος· δώῃ δὲ ἡμῖν ὁ Κύριος καρποὺς εὐπροσδέκτους ποιεῖν αὐτῷ· ὅπως εὕρωμεν ἔλεος ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ τῇ φοβερᾷ καὶ φρικτῇ· ὅτ' ἂν ἀποκαλύψῃ τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους, καὶ φανερώσῃ τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν· ᾧ ἡ δόξα καὶ ἡ μεγαλωσύνη καὶ ἡ αἴνεσις εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΠΟΝΗΡΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ.

D Οὐδὲν τοίνυν ἐφάμιλλον θηρίον γυναικὸς πονηρᾶς καὶ γλωσσώδους· τί γὰρ λέοντος δεινότερον ἐν τετράποσιν, ἢ τί ὠμότερον δράκοντος ἐν ἑρπετοῖς; ἀλλ' οὐδὲν πλὴν γυναικὸς πονηρᾶς· ὅτι δὲ λέων καὶ δράκων ἐν τῷ κακῷ ἔλαττον τυγχάνουσι· μαρτυρεῖ καὶ ὁ σοφὸς λέγων· συνοικῆσαι λέοντι καὶ δράκοντι εὐδόκησον, ἢ μετὰ πονηρᾶς γυναικός· καὶ γὰρ λέοντες τὸν Δανιὴλ ἐν τῷ λάκκῳ ᾐδέσθησαν. τὸν δὲ Ναβουθὲ Ἰεζάβελ ἐφόνευσε· τὸ κῆτος τὸν Ἰωνᾶν ἐν τῇ κοιλίᾳ ἐφύλαξε· Δαλιλὰς δὲ τὸν Σαμψὼν ξυράσασα, τοῖς ἀλλοφύλοις παρέδωκεν· δράκοντες καὶ ἀσπίδες καὶ κεράσται τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐτρόμασαν· Ἡρωδιὰς δὲ αὐτὸν ἐν ἀρίστῳ ἀπέτεμεν· οἱ κόρακες τὸν Ἡλίαν ἐν τῷ ὄρει διέτρεφον· οἱ δὲ Ἰεζάβελ αὐτὸν μετὰ τὴν εὐεργεσίαν τοῦ ὑετοῦ πρὸς φόνον κατεδίωκεν· καὶ φοβηθεὶς ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον ὁδὸν ἡμερῶν τεσσαράκοντα, καὶ ῥαθυμήσας ᾐτήσατο ἀποθανεῖν, λέγων. Κύριε ὁ Θεὸς ἱκανούσθω νῦν· λάβε τὴν ψυχήν μου ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι οὐ κρείσσων ἐγώ εἰμι ὑπὲρ τοὺς πατέρας μου· οἴμοι, ὁ προφήτης ἐφοβήθη γυναῖκα, ὁ τῆς οἰκουμένης ὅλον τὸν ὑετὸν ἐν τῇ γλώσσῃ βαστάζων· ὁ πῦρ οὐρανόθεν

νόθεν ῥήματι καταγαγών. καὶ δι' εὐχῆς νεκρὸν ἐγείρας, γυναῖκα ἐφοβήθη· οὐδεμιᾶς γὰρ κακίας συγκρίνεται γυναικὶ πονηρᾷ· μαρτυρεῖ μοι τῷ λόγῳ καὶ ὁ σοφὸς, λέγων· οὐκ ἔστι κεφαλὴ ὑπὲρ κεφαλῆς ὄφεως· καὶ οὐκ ἔστι κακία ὑπὲρ κακίας γυναικός· ὢ τὸ κακὸν τοῦ διαβόλου, καὶ ὀξύτατον ὅπλον. διὰ γυναικὸς γὰρ ἐξ ἀρχῆς τὸν Ἀδὰμ ἐν τῷ παραδείσῳ διέστρεψε· διὰ γυναικὸς τὸν Ἰωσὴφ ἐν φυλακῇ κατέκλεισε· διὰ γυναικὸς τὸν Δαυὶδ πρὸς τὴν τοῦ Οὐρίου δολοφονίαν ἐξέμηνε· διὰ γυναικὸς τὸν Σολομῶντα τὸν σοφώτατον πρὸς παράβασιν κατέστρεψε. διὰ γυναικὸς τὸν Ἠλίαν ἐδίωξε· διὰ γυναικὸς τὸν Σαμψὼν ἐτύφλωσε· τὸν πρόδρομον Χριστοῦ ἀπέτεμε· διὰ γυναικὸς πάντας καταράττει· πάντας ἀτιμάζει· πάντας φονεύει· πάντας ψέγει· πάντας ὑβρίζει· γυνὴ γὰρ ἀναιδὴς οὐδενὸς φείδεται. οὐχ ἱερέα ἐντρέπεται· οὐ προφήτην αἰδεῖται· οὐ πολιὰν τιμᾷ· ὢ κακὸν κακοῦ κάκιστον γυνὴ πονηρά. κἂν μὲν ἔστι πονηρὰ, τῇ κακίᾳ πλουτεῖ· ἂν δὲ καὶ πλοῦτον ἔχῃ τῆς πονηρίας αὐτῆς συνεργοῦντα, διπλοῦν τὸ κακὸν, καὶ ἀφόρητον ζῶον, ἀθεράπευτος ἡ νόσος· ἀνήμερον θηρίον. ἐγὼ γὰρ οἶδα καὶ ἀσπίδας κολακευομένας ἡμεροῦσθαι, καὶ λέοντας, καὶ παρδάλεις τιθασσευομένας πραΰνεσθαι· γυνὴ δὲ πονηρὰ καὶ ἀναιδὴς, καὶ ὑβριζομένη μαίνεται, καὶ κολακευομένη ἐπαίρεται· κἂν ἄνδρα ἔχῃ ἄρχοντα, νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν τοῖς λόγοις αὐτὸν ἐκμοχλεύουσα, πρὸς δολοφονίαν ὀξύνει. ὡς Ἡρωδιὰς τὸν Ἡρώδην. κἂν πένητα ἔχῃ ἄνδρα, πρὸς ὀργὰς καὶ μάχας αὐτὸν διεγείρει. κἂν χήρα τυγχάνει, αὐτὴ δι' ἑαυτὴν τοὺς πάντας ὑβρίζει καὶ διασύρει. φόβῳ γὰρ θεοῦ οὐ χαλινοῖ τὴν γλῶτταν. οὐκ εἰς τὸ μέλλον κριτήριον ἀποβλέπει· οὐ πρὸς θεὸν ἀνανεύει· οὐ φιλίας οἶδεν φυλάττειν θεσμά· οὐδέν ἐστι γυναικὶ πονηρᾷ παραδοῦναι τὸν ἴδιον ἄνδρα εἰς θάνατον. τὸν γὰρ δίκαιον Ἰὼβ ἰδία γυνὴ πρὸς θάνατον προεδίδου λέγουσα· εἰπόν τι ῥῆμα πρὸς κύριον, καὶ τελεύτα· ὢ προαιρέσεως πονηρᾶς· ὢ γνώμης ἀνοσίου· ἀνδρὸς τὰ σπλάγχνα ἀπὸ τῶν ἀναζεουσῶν φλυκτίδων ὥσπερ ἐπ' ἀνθρακίαις καιόμενα, καὶ ὅλην τὴν σάρκα αὐτοῦ σκώληξι συνελισσομένην, οὐ κατεκάμφθη πρὸς οἶκτον βλέπουσα αὐτὸν ὅλον δι' ὅλου στενάζοντα καὶ ἀγωνιῶντα, καὶ συνεχῶς ἐκλυομένα ἕλκη φέροντα, οὐκ ἐμαλάχθη πρὸς εὐσπλαγχνίαν θεωροῦσα τὸν ποτὲ ἐν βασιλικῇ πορφυρίδι, ἄρτι ἐπὶ κοπρίας καθήμενον γυμνὸν καὶ σαπρόμενον· καὶ

A cœlo ſolo verbo deduxit, & in oratione mortuum excitavit, mulierem timuit. Nulla ſiquidem malitia cum mulieris nequitia eſt conferenda. Sicut etiam de hoc mihi perhibet teſtimonium Sapiens, ubi dicit: *Non eſt caput nequius ſuper caput colubri, & non eſt malitia ſuper malitiam mulieris.* (Eccl. 25. Prov. 21.) O malum diabolicum, & acutiſsimum telum! Quoniam per mulierem a principio, Adamum in paradiſo pervertit. Per mulierem caſtiſsimum Joſeph in
B carcere concluſit. Per mulierem Davidem ad Uriam dolo occidendum concitavit. Per mulierem ſapientiſsimum Salomonem ad prævaricandum induxit. Per mulierem Heliam fugavit. Per mulierem Sampſonem oculorum lumine privavit: Et Præcurſorem Chriſti decollari fecit. Per mulierem cunctos oppugnat, cunctos dedecorat, cunctos occidit, cunctos vitupe-
C rat, cunctos violat. Siquidem mulier impudens nemini parcit, non Sacerdotem veretur, non Prophetam veneratur, non honorat canitiem. O malum malorum peſsimum, mala mulier! Et ſi quidem ſit improba, ſua improbitate ditatur: ſin divitias quoque habuerit ſuæ improbitati faventes, jam duplex malum, & animal intolerabile, morbus incurabilis, & fera immanis. Novi equidem & aſpides aſſen-
D tationibus adductas, manſuefieri, leoneſque ac pardos, ſi deliniantur, cicurari atque miteſcere. Ceterum mulier nequam & impudens, ſi violetur, inſanit; ſi adulationibus demulceatur, effertur. Et, ſi virum habuerit principem, noctu diuque verborum quaſi machinis admotis ad cædes fraudulentas impellit, ſicut Herodem Herodias. Et, ſi vir ipſi fuerit pauper, ad iracundiam, & pugnas eum provocat. Sin vidua extiterit, ipſa per
E ſe ipſam cunctos injuria afficit, & calumniatur. Non enim timore Dei ſuam ipſa linguam refrænat: non in futurum judicium reſpicit: non in Deum nutum, ac voluntatem defigit: non amicitiæ leges ſervare novit. Perverſa mulier pro nihilo reputat proprium virum in mortem tradere. Etenim juſtum Job propria uxor in mortem tradidit, dicens: Dic verbum aliquid contra Deum, (Job. 2.)
F & morere. O propoſitum improbum! O mentem impiam! Viri viſcera ebullentium puſtularum velut a carbonibus peruſta, & univerſam ejus carnem vermibus coopertam videns, non eſt flexa ad commiſerationem. Ipſum totum per omnia ſuſpiriis, & anxietatibus plenum, continuiſque ulceribus ſolutum & exagitatum cernens, ad miſericordiæ viſcera non eſt emollita: ſicut neque contemplando eum, qui olim in regali purpurea veſte, nunc vero in ſterquilinio ſedet nudus atque putreſcens: & non

& non revocat in memoriam, principum cum eo amicitiam conſuetudinemque, & quam per ipſum magnificata eſt,& glorificata: Sed, *dic*, inquit, *verbum aliquod adverſus Deum & morere*. O gratiam muliebrem! O fomentum dolorum efficax! O amicitiam conjugalem! Neque enim ſatis erat ei temporaneus hic dolor, quin & æternum ipſi ſupplicium per blaſphemiam conciliare cupit. Noſſe vis hujuſce malitiæ mulierem aliam, moribus ab hac haud diſparem? Ecce mihi Dalilam, quo pacto virum proprium, tonſo ejus capite, ligatum tradiderit in manus alienigenarum: quoniam proprium membrum, ac conjugem, quem foverat, quem obſequioſe coluerat, quem complexa erat, queinque magis quam ſemetipſam diligere ſimulaverat: quem heri amabat, hodie fefellit: quem heri amando fovebat, hodie decipiendo ſepelivit. Atqui ſpecioſus non erat. Et quis eo pulchritudine clarior? qui ſeptem crines in capite geſtabat, qui ſeptiforme lumen deſignabant gratiæ? Atqui non erat fortis. Et quis illo fortior? qui leonem terribilem ſolus in via percuſſerat; & unica aſini mandibula mille viros alienigenas dejecerat. Quin & tantæ erat ſanctimoniæ, ut etiam quandoque ſitiente eo, & inopia aquæ, orante, ex arrepta in manu ejus mandibula aſini emortua, fons aquarum ſcaturiret: quibus hauſtis refocillavit ſpiritum, & vires recepit, Atque hunc tantæ ſanctitatis, pulchritudinis & fortitudinis virum propria mulier deturbavit, & velut hoſtem vinctum in alienigenarum manus tradidit: quem excæcantes illi, ludibrio habuerunt. Et cui neque leones, neque alienigenæ reſiſtere quibant, hunc propria conjux dejecit. Et unde iſta potuerunt, niſi ex mera hujus viri bonitate? Myſterium namque fortitudinis ipſius inter dormiendum, noctu per dolum deprædans, illum jam nudum atque inermem circumvenit. Quamobrem nos admonet propheta, dicens:
Mich. 7. *Ab ea, quæ dormit in ſinu tuo, cuſtodi clauſtra oris tui*. Quæ enim unquam beſtia, dic mihi, in maritum ſuum talia exercuit? Quæ dracæna conjugem proprium interimere voluit? quæ unquam leæna ſuum maritum ad cædem tradidit? Vere ſic ſe res habet: non eſt malitia ſuper malitiam mulieris. Qui igitur uxorem improbam nactus eſt, intelligat ſuorum ſe delictorum tuliſſe mercedem: ait enim
Prov. 21. ſapiens: *Mulier improba viro peccatori dabitur*. Et Chriſtus ipſe in Evangelio dicit:
Matth. 5. *Omnis qui viderit mulierem ad concupiſcendum eam, jam mœchatus eſt in corde ſuo*. Vere tremenda hæc eſt admonitio, & multa vigilantia opus habet. Quid enim eſt mulier? Laqueus comtus, & homines in

A καὶ οὐκ ἐμνημόνευσε τῆς πρὸς αὐτὸν ἀρχόντων φιλίας, καὶ συνηθείας· καὶ ὅσον δι᾽ αὐτὸν ἐμεγαλύνθη, καὶ ἐδοξάσθη. ἀλλ᾽ εἰπόν τι ῥῆμα πρὸς κύριον, καὶ τελεύτα. ὢ χάρις γυναικός· ὢ μάλαγμα ὀδυνῶν δραστήριον. ὢ φιλίας ὁμοζύγου· οὐκ ἀρκεῖ γὰρ αὐτῷ ἡ πρόσκαιρος ὀδύνη, ἀλλὰ καὶ αἰώνιος αὐτῷ προεξένισε διὰ τῆς βλασφημίας τὴν κόλασιν· θέλεις ἰδεῖν τῆς πονηρίας B ταύτης γυναῖκα ὁμότροπον; ἰδέ μοι τὴν Δαλιλὰν, πῶς τὸν ἴδιον ἄνδρα ξυρήσασα καὶ δήσασα τοῖς ἀλλοφύλοις παρέδωκε τὸ ἴδιον μέλος, τὸν ἴδιον σύνευνον, ὃν καὶ ἔθαλπεν, ὃν ἐκολάκευεν, ὃν κατεφίλει, ὃν ὑπὲρ ἑαυτὴν ἀγαπᾷν ὑπεκρίνετο, ὃν χθὲς ἠγάπα, σήμερον ἠπάτα, ὃν χθὲς ἔθαλπεν ἀγαπῶσα, σήμερον ἔθαψε ἀπατῶσα· καὶ μὴν οὐκ ἦν ὡραῖος. καὶ τίς αὐτοῦ C ὡραιότερος, ὅς γε ἑπτὰ βοστρύχας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔφερε τῆς ἑπταφώτου χάριτος τὴν εἰκόνα βαστάζων· καὶ μὴν, οὐκ ἦν ἀνδρεῖος. καὶ τίς αὐτοῦ ἀνδρειότερος, ὥς γε λέοντα φοβερὸν ἐν ὁδῷ μόνος ἐπάταξε, καὶ μιᾷ σιαγόνι ὄνου χιλίους ἀλλοφύλους κατέστρεψεν; ἀλλὰ καὶ τοσοῦτον ἦν ἅγιος, ὡς διψήσαντα αὐτόν ποτε ἐν σπάνει ὕδατος εὔξασθαι καὶ ἐκ τῆς κατεχομένης ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ σιαγόνος D νεκρᾶς ὕδωρ πηγάσαι, κἀκεῖθεν ἀρύσασθαι. καὶ τὸν οὕτως ἅγιον, τὸν οὕτως ὡραῖον, τὸν οὕτως ἀνδρεῖον ἰδία γυνὴ κατέβαλε, καὶ ὡς πολέμιον δήσασα τοῖς ἀλλοφύλοις παρέδωκεν, ὃν ἐκτυφλώσαντες εἶχον εἰς παίγνιον· καὶ ὃν οὔτε λέοντες, οὔτε ἀλλόφυλοι ἀντιστῆναι ἴσχυον, τοῦτον ἡ ἰδία γυνὴ κατέβαλε· καὶ πόθεν τοῦτο ἴσχυσε ἐκ τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀγαθότητος· τὸ γὰρ μυστήριον E τῆς ἰσχύος αὐτοῦ νύκτωρ δόλῳ ἀποσυλήσασα, αὐτὸν γυμνὸν κατέσφαξε. διὰ τοῦτο παραγγέλλει ἡμῖν ὁ προφήτης λέγων, ἀπὸ τῆς συγκοίτου σου φύλαξαι τοῦ μὴ ἀναθεῖσθαί τι αὐτήν· ποῖον θηρίον, εἰπέ μοι, κατὰ τοῦ ἰδίου ἄρρενος τοιαῦτα ἐμελέτησέ ποτε· ποία δράκαινα τὸν ἴδιον ὁμόζυγον ἀπολέσθαι ἐθέλει; ποία δὲ λέαινα τὸν αὐτοῦ ἄνδρα προσφαγεῖν παραδίδωσι; οὕτως ἀ-F ληθῶς· οὐκ ἔστι κακία ὑπὲρ κακίαν γυναικός. οὐκοῦν ὁ ἔχων γυναῖκα πονηρὰν γινωσκέτω ἤδη τῶν ἀνομιῶν αὐτοῦ κεκομιεῖσθαι μισθόν· φησὶν ὁ σοφὸς, γυνὴ πονηρὰ ἀνδρὶ ἁμαρτωλῷ δοθήσεται. πᾶς ὁ βλέψας γυναῖκά φησιν πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτὴν, ἤδη ἐμοίχευσεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· ὄντως φοβερὸν τὸ παράγγελμα καὶ πολλῆς χρεία τῆς νήψεως· τί γάρ ἐστιν γυνή; παγὶς κεκοσμημένη· καὶ ἐξαπατῶσα τοὺς ἀνθρώπους

θρώπους ἐν ἡδοναῖς, φαιδρῷ μὲν τῷ προσώπῳ, καὶ ὑψηλῷ τῷ τραχήλῳ, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς ἀνανεύουσα, καὶ ταῖς παρειαῖς μειδιῶσα, μελῳδοῦσα δὲ τῇ γλώσσῃ καὶ τῇ φωνῇ θέλγουσα· καὶ τοῖς λόγοις δελεάζουσα, καὶ τὸν χιτῶνα σείρουσα, καὶ τοῖς ποσὶ παίζουσα, καὶ τῷ σχήματι ἀρέσκουσα, καὶ τῷ σώματι ἐκπορνεύουσα· καὶ τοῖς ἔργοις φονεύουσα. πολλοὺς γὰρ φησι τρώσασα, καταβέβληκε, καὶ ἀναρίθμητοί εἰσιν οὓς πεφόνευκε· διὸ καὶ λέγει· ἐν κάλλει γυναικὸς πολλοὶ ἐπλανήθησαν, καὶ ἐν τούτῳ φιλία ὡς πῦρ ἀνακαίεται· Τί ἐστι γυνή; ἐπὶ γῆς ναυάγιον, πηγὴ κακίας, θησαυρὸς ῥυπαρίας, καὶ πονηρίας, θανατηφόρος συντυχία, ὀφθαλμῶν ὄλισθος, ψυχῶν ὄλεθρος, καρδίας λόγχη, νέων ἀπώλεια, σκῆπτρον ᾅδου, κρημνώδης πόθος· τί ἐστι γυνή; αἰτία διαβόλου, ἀνάπαυσις ὄφεως, διαβόλου παραμυθία, ἀπαρηγόρητος ὀδύνη, ἐκκαιομένη κάμινος, σωζομένων σκάνδαλον, ἀθεράπευτος κακία, καθημερινὴ λέσχη, ξενοδοχεῖον ἀσώτων, ἐργαστήριον δαιμόνων· τί γυνή; φίλτρον πονηρίας, ἀναίσχυντον θηρίον, ἀκράτητος ὁρμή, ἀχαλίνωτον στόμα μυστηρίων, θρίαμβος σκοτίας, ὁδηγὸς παραπτωμάτων, διδάσκαλος ἀπολαύσεως, πονηρία ἀκόρεστος, ἐπιθυμία κολάσεως αἰωνίου πρόξενος· τί γυνή; γήϊνον φρόνημα, ἀνδρὸς ῥαθυμία, συγκοιμωμένη ἀκρασία, συνεγειρομένη μέριμνα, ἱματισμένη ἔχιδνα, αὐθαίρετος μάχη, καθημερινὴ ζημία, οἰκίας χειμών, ἀνδρὸς ναυάγιον, ἀνήμερον θηρίον, μοιχῶν καταγώγιον, ὅπλον διαβόλου, ἐπιθυμητὴ λύσσα, παγκόσμιος θάνατος· εἰκότως οὖν ἔλεγεν ὁ σοφός, μικρὰ πᾶσα κακία πρὸς κακίαν γυναικός· σὺ δὲ εἰ βούλει τοῦ τοιούτου πάθους, καὶ θηρίου ἀποδρᾶσαι, ἄκουε τοῦ παροιμιαστοῦ λέγοντος. οἱ ὀφθαλμοί σου ὀρθὰ βλεπέτωσαν· τὰ δὲ βλέφαρά σου νευέτω δίκαια, καὶ μή σε νικήσῃ κάλλους ἐπιθυμίας, μηδὲ ἀγρευθῇς αὐτῆς ὀφθαλμῷ, μηδὲ συναρπασθῇς ἀπὸ τῶν αὐτῆς βλεφάρων. γυνὴ γὰρ ἀνδρὸς τιμίαν ψυχὴν ἀγρεύει· νῦν οὖν υἱέ μου ἄκουέ μου. μὴ ἐκκλινάτω εἰς τὰς ὁδοὺς αὐτῆς ἡ καρδία σου, καὶ μὴ πλανηθῇς ἐν ἀτραποῖς ὁδοῦ αὐτῆς· πολλοὺς γὰρ τρώσασα καταβέβληκε, καὶ ἀναρίθμητοί εἰσιν οὓς πεφόνευκε· καὶ μὴ ἐπιστήτω σὸν ὄμμα πρὸς αὐτήν, ἀλλὰ ἀποπήδησον μὴ χρονίσῃς· ὅταν οὖν ἴδῃς γυναῖκα εὔμορφον λάμπουσαν, ἔχουσαν ὀφθαλμὸν φαιδρόν, στίλβουσαν ἀπὸ τῆς παρειᾶς, εὐμήχανόν τινα ὥραν φέρουσαν ἐπὶ τῆς

A in voluptate illiciens, quæ ſplendida quidem facie & excelſo collo, oculis annuit, & genis arridet; lingua vero dulciter canens, voce alios decipit, & ſermone pellicit, veſtes trahens, & pedibus ludens, forma placens, & corpore fornicationem exercens, factiſque occidens. *Multos enim vulneratos*, ait Parœmiaſtes, *dejecit, & innumerabiles occidit*. Quocirca & *pro-* Proverb. 7

B *pter ſpeciem*, inquit, *mulieris, multi perierunt, & ex hoc concupiſcentia quaſi ignis exardeſcit*. Quid eſt mulier? Naufragium ſuper terram, fons nequitiæ, theſaurus immunditiæ & malitiæ, mortifera converſatio, atque confabulatio, oculorum pernicies, animarum exitium, cordis ſpiculum, juvenum perditio, ſceptrum inferni, & concupiſcentia

C præceps. Quid eſt mulier? Cauſa diaboli, requies ſerpentis, diaboli conſolatio, dolor inconſolabilis, caminus ſuccenſus, eorum qui ſalvantur offenſio, malitia incurabilis, diurna confabulatio, hoſpitium laſcivorum, & officina dæmonum. Quid eſt mulier? Amor flagitioſus, beſtia impudens, continentiſsimus impetus, effrænatum os rerum arcanarum, triumphus tenebra-

D rum, dux delictorum, oblectamentorum magiſtra, inſatiabilis nequitia, & concupiſcentia æterni ſupplicii conciliatrix. Quid mulier? prudentia terrena, viri ſocordia, concumbens incontinentia, excitata cura, vipera veſtita, pugna voluntaria, quotidiana calamitas, procella domus, viri naufragium, immanis bellua, adulterorum diverſorium, arma diaboli, expetita rabies

E exornata mors: ut non immerito dictum ſit a Sapiente: *Parva omnis malitia, præ malitia mulieris*. Quod ſi tu ab hujuſmodi cupis affectione, belluaque refugere; audi quid Parœmiaſtes dicat: *Oculi tui recta videant, & palpebræ tuæ juſta annuant. Et non ſuperet te concupiſcentiæ pulchritudo: & ne capiaris oculo illius, neve decipiaris nutibus ejus. Mulier enim viri pretioſam* Eccleſ. 25. Proverb. 4. 6. 7.

F *animam capit. Nunc ergo fili mi audi me, ne abſtrahatur in viis illius cor tuum, neque decipiaris ſemitis ejus. Multos enim vulneratos dejecit, & innumerabiles occidit. Et ne reſpicias in mulieris ſpeciem, ſed averte ab ea oculos, & non permaneas in loco ejus.* Quando enim videris mulierem formoſam, atque illuſtrem, fulgentibus oculis, præclara forma, genis nitentibus, adſpectu ſuo eximiam quamdam ſpeciem præferentem,

& exardeſcat animus, & libido augeatur: cogita, terram eſſe, quod miraris, cineremque, quod incendit; & comprimetur inſana tua cupiditas. Explica quoque faciei pellem cogitatione, & cernes tunc omnem eius pulchritudinis vilitatem. Nihil enim niſi oſſa, nervos, fœtoreſque reperies. Cogita etiam eandem ſeneſcentem, commutatam, morientem, totumque illum evaneſcentem pulchritudinis florem. Cogita quid admireris, & erubeſce. Erubeſcens reſipiſce, & pœnitentiam age.

EJUSDEM
PATRIS NOSTRI
EPHRAEM
SERMO DE VIRGINITATE.

DE Virginitate, & animæ ſanctificatione a Paulo Apoſtolo optimo conſiliario omnes docemur: quippe qui virginitatis gradum & præſtantiorem & ſuperiorem mundo arbitratur. *Nam qui uxorem habet*, inquit Apoſtolus, *ſollicitus eſt quomodo placeat uxori. At qui in virginitate permanet, ſemper cogitat quæ ſunt Domini, & quomodo placeat ei.* (1. Cor. 7.) Illa cura ſæpe abducit ad pœnam, hæc vero in vitam ducit æternam. Beatus ille homo, qui ſollicitus eſt quomodo placeat Domino, ſuumque corpus integrum purumque ſervare curat, ut ſit templum ſanctum & immaculatum Chriſti Regis. Sponte factus es templum Dei, o homo? Tibi igitur ipſe die noctuque attende, ne templum corrumpatur quod pro tua voluntate formaſti. Ipſe tuapte voluntate, tuaque ſponte templum Dei factus es, non quidem vi coactus, ſed ſpontanea voluntate inductus. Noſti & ipſe manifeſte, qui factus es templum Dei altiſsimi, quod Spiritus Dei templum mundum inhabitet, ſanctificetque illud, ut ſit utile ac commodum ſuo Domino. Audi cariſsime frater, quæ tibi dico, & verba parvitatis meæ cordi tuo imprime: Præcingere ſyncera ac integra fide, ſpe, & caritate; & ſta velut potens, templum Dei a cunctis ſordidis immundiſque cogitationibus cuſtodiens. Eſto autem ipſe oculus totus, aſsidue obſervans proſpectanſque improbi illius prædones infeſtos, qui advigilant irrepuntque ſemper, ut aliquem mollem, ac deſidem, levemque inveniant; infeliciſque illius templum, corporis ſcilicet, deſtruant, ne amplius ſit utile Domino. Attende igitur tibi ipſe, ne per

A ὄφεως, φλέγουσάν σου τὸν λογισμὸν, καὶ τὰς ἐπιθυμίας αὐξοῦσαν, ἐννόησον, ὅτι γῆ τὸ θαυμαζόμενον, ὅτι σαπρὸς τὸ ἐγκαῖον, καὶ παύσεται ἡ λυσσῶσα ψυχή. ἀνακάλυψον αὐτῆς τὸ δέρμα τῆς ὄψεως τῷ λογισμῷ, καὶ τότε πᾶσαν ὄψει τῆς εὐμορφίας τὴν εὐτέλειαν· οὐδὲν γὰρ ἕτερον εὑρήσεις, ἀλλ' ἢ ὀστέα καὶ φλέβας καὶ δυσωδίαν. ἐννόησον δὲ πάλιν ταύτην γηράσκουσαν, B ἀλλοιουμένην θνήσκουσαν, ἅπαν καταρρέον τὸ ἄνθος ἐκεῖνο· ἐννόησον, τί θαυμάζεις, καὶ αἰσχύνθητι· καὶ αἰσχυνθεὶς μετανόησον.

ΤΟΥ͂ ΑΥ̓ΤΟΥ͂
ΠΑΤΡΟ͂Σ ΗΜΩ͂Ν ΕΦΡΑΙ͂Μ ΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙ ΠΑΡΘΕΝΙΑΣ.

C ΠΕρὶ παρθενίας, καὶ ἁγιασμοῦ ψυχῆς Παῦλος Ἀπόστολος ὁ ἄριστος σύμβουλος πάντας ἡμᾶς διδάσκει, καὶ κρείττονα ἡγεῖται τὸν βαθμὸν τῆς παρθενίας ἀνώτερον τοῦ κόσμου· ὁ γὰρ ἔχων γυναῖκα, φησὶν ὁ Ἀπόστολος, ταύτην ἔχει μέριμναν πῶς γυναικὶ ἀρέσει· ὁ πολιτευόμενος δὲ ἐν παρθενίᾳ, ἀεὶ ταύτην ἔχει μέριμναν πῶς τῷ Κυρίῳ ἀρέσει. ἐκείνη ἡ μέριμνα D ἀπάγει εἰς κόλασιν· αὕτη δὲ ἡ μέριμνα εἰς ζωὴν αἰώνιον. Μακάριος ἄνθρωπος ὁ ἔχων τὴν μέριμναν τῷ Κυρίῳ ἀρέσαι, καὶ φυλάττων καθαρὸν τὸ σῶμα τὸ ἴδιον, ἵνα γένηται ναὸς ἅγιος, καὶ ἄχραντος Χριστοῦ τοῦ βασιλέως· ἐγένου ναὸς ἑκουσίως ἄνθρωπε; πρόσεχε οὖν σεαυτῷ ἐν ἡμέρᾳ, καὶ νυκτὶ, ἵνα μὴ διαφθαρῇ ὁ ναὸς, ὃν ἐκτίσω ἐν τῇ σῇ ἐξουσίᾳ. αὐτὸς τῇ σῇ βουλῇ, E καὶ τῇ σῇ ἐξουσίᾳ ἐγένου ναὸς θεοῦ, οὐχὶ δὲ κατὰ βίαν, ἀλλὰ τῇ προθυμίᾳ. οἶδας καὶ αὐτὸς σαφῶς· ὁ γενόμενος ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου, ὅτι πνεῦμα τοῦ θεοῦ οἰκεῖ ἐν τῷ ναῷ, ἐὰν ἐστι καθαρὸς, καὶ ἁγιάζει ἑαυτὸν, ἵνα ἐστὶν εὔχρηστος τῷ ἰδίῳ δεσπότῃ. ἄκουσον ἀδελφέ μου γνήσιε, καὶ γράψον τὰ ῥήματα τῆς ἐμῆς εὐτελείας ἐπὶ τῇ καρδίᾳ σου. Περίζωσον σεαυτὸν πίστει τῇ εἰλικρινῇ, ἐλπίδι, καὶ ἀγάπῃ, καὶ στῆθι ὡς δυνατὸς φυλάττων ναὸν θεοῦ ἀπὸ πάντων ῥυπαρῶν λογισμῶν· γενοῦ δὲ ὅλος αὐτὸς ὀφθαλμὸς διηνεκῶς κατασκοπῶν, θεωρῶν τοὺς πονηροὺς πειρατάς· ἐπιρρίπτουσιν ἀεὶ πειραταὶ τοῦ πονηροῦ, ὅπως εὕρωσί τινα χαῦνον, καὶ μετέωρον, ἵνα διαφθείρωσιν ἐκείνου ἀθλίου τὸν ναὸν τοῦ σώματος, καὶ μηκέτι ὑπάρχει εὔχρηστος τῷ δεσπότῃ. Πρόσεχε οὖν σεαυτῷ, ἵνα μήποτε

A μήποτε εὑρεθῇς εἰσδεχόμενος αὐτὸς τοῦ πονηροῦ πειρατάς. συνιεῖς ὦ ἀδελφὲ τινές εἰσι πειραταὶ πονηροῦ, καὶ φονευταί; λογισμοὶ ῥυπαροὶ, ἐπιθυμίαι κακαὶ, θυμοί τε καὶ ταραχαὶ, ὀργαὶ καὶ ἐρίθειαι, καὶ δουλίαι τῶν παθῶν. οὗτοί εἰσι πειραταὶ ἀναίσχυντοι, καὶ κακοὶ, μὴ παυόμενοί ποτε, μηδὲ κορεννύμενοι ἀπὸ τῆς πονηρίας, καὶ νικώμενοι ἀεὶ αὐτοὺς ἐπιρρίπτουσι. ἀναίσχυντος τυγχάνει ῥίζα ἐπιθυμίας. ἐὰν ἐκκοπῇ καθ' ἡμέ- B ραν, βλαστάνει καθ' ὥραν. ἐκρίζωσον, ἀδελφὲ, ῥίζαν ἐπιθυμίας ἀπὸ τῆς σῆς καρδίας, ἵνα μὴ καθ' ὥραν περιβάλῃ, καὶ βλαστάνῃ. κἂν μυριάκις ἐκτέμνῃς, δὶς τοσοῦτον ἐκφύει, ἐὰν μὴ ῥίζα αὐτῆς ἐκριζωθείη παντελῶς· ἀγώνισαι συνεχῶς, ἵνα ᾖς ναὸς θεοῦ ἄσπιλος, καὶ ἄμωμος. ἐὰν σὺ εὐτρεπίσῃς τὸν ναόν σου τῷ θεῷ, αὐτὸς θεὸς ἅγιος δίδωσιν ἀντάλλαγμα τὸν C τερπνὸν παράδεισον εἰς τὴν σὴν ἀνάπαυσιν, διὰ νίκης τῶν παθῶν, καὶ ῥυπαρῶν λογισμῶν· περιγενοῦ φυλάττων τὸν ναόν σου ἅγιον, ἵνα ᾖ εὐπρεπὴς, εὐπρόσδεκτος τῷ θεῷ. πρόσεχε οὖν σεαυτῷ, μὴ ἀντὶ τοῦ ἁγίου, καὶ ἀχράντου δεσπότου τὸν ἐχθρὸν τὸν μιαρὸν εἰσάξῃς εἰς τὸν ναὸν, καὶ φθαρῇ σοῦ ναὸς διὰ ἀναισχυντίας τοῦ μισοκάλου ἐχθροῦ. ἀναίσχυντος τυγχάνει, ἀναι- D δὴς τῇ προθέσει· πλειστάκις ἐπιτιμῶν ἔξω αὐτὸν ἐκβάλλεις· αὐτὸς δὲ ἀναισχύντως τοῦ εἰσελθεῖν πυκτεύει. ἐὰν τοῦτον εἰσαγάγῃς εἰς τὸν ναὸν τοῦ σώματος, ἀναίτιος ὁ θεὸς, ἄχραντος, καὶ ἅγιος· οὐκ αὐτὸς ἀπώσατο, ἀλλὰ σὺ ἐδίωξας· εἰσήγαγες μιαρὸν, ἀπώλεσας ἅγιον. βασιλέα μισήσας, τύραννον ἠγάπησας. πηγῆς ζωῆς ἀποστὰς, τῷ βορβόρῳ ὁμιλεῖς, καὶ τοῦ φωτὸς E ἐστερήθης, μετὰ σκότους κοινωνεῖς· διὰ σὺν χαυνότητα σεαυτὸν παρέδωκας τῷ ἐχθρῷ, καὶ μιαρῷ. Ὁ θεὸς ἅγιος εὐδόκησεν οἰκῆσαι ἐν τῷ ναῷ σου ἀεὶ, αὐτὸς δὲ ἐλύπησας τὸν ἀγαθὸν Κύριον ἀκόρεστον δεσπότην ποθοῦντα δοῦναί σοι τὴν αὐτοῦ βασιλείαν· τοῖς γινομένοις ναοῖς ἀμώμοις, καὶ καθαροῖς ἐνοικεῖ ὁ θεὸς ἐν τῷ αὐτῶν σώματι, ἐὰν αὐτὸς ποθεῖς ἀεὶ ἐνοικῆσαι F τὸν θεὸν ἐν τῷ σώματί σου, πάσας τὰς ἡμέρας σου, ὅσας ζῇς ἐπὶ τῆς γῆς. αὐτὸς θεὸς ἅγιος ἐν ἑαυτοῦ παραδείσῳ, ἐν φωτὶ ἀνεικάστῳ, καὶ ζωῇ ἀθανάτῳ εἰς αἰῶνα αἰῶνος, μετὰ χαρᾶς μεγάλης ἀναπαύσει σε ἐκεῖ· ἤκουσας τοῦτο ἄρα, ἢ καὶ ἔγνως αὐτὸ, ὅτι μία ἡμέρα ἐν τῷ φωτὶ ἐκείνῳ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ χίλια ἔτη εἰσὶ ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ. ἄνοιξον καρδίαν σου, κατάδεξαι ἀδελ-

A per negligentiam piratas illius maligni intromittas. Intelligis o frater, qui ſint illi piratæ maligni iſtius, & homicidæ? Cogitationes ſordidæ, concupiſcentiæ pravæ, excandeſcentiæ, & perturbationes, iræ, & contentiones, paſsionum ac malarum affectionum obſecundationes. Hi ſunt piratæ illi impudentiſsimi, ac peſsimi, qui nunquam ceſſant, nec ullius malitiæ ſaturitatem ca- B piunt. Et quamvis vincantur, ſemper ſe tamen intrudunt, atque ingerunt. Inverecunda eſt radix concupiſcentiæ, quæ licet quotidie vellatur, horis tamen ſingulis pullulat. Fac eam radicitus e corde tuo extirpes, mi frater, ne horis ſingulis pullulet, germinetque. Et licet eam millies excideris, bis tanto excreſcet atque germinabit, niſi penitus radicituſque illam evulſeris. Contende igitur aſsidue, ut templum fias Dei C ſanctum, & immaculatum. Quod ſi templum tuum ſic Deo præparaveris; ipſe Deus ſanctus pro mercedis retributione, delicias ac jucunditatem paradiſi tibi largietur, & pro paſsionibus ac perturbationibus cogitationibuſque ſordidis devictis, requiem ſempiternam. Stude ergo templum ſanctum tuum cuſtodire, ut ſit decens atque decorum acceptumque Deo. Quamobrem attende tibi ipſe, ne loco ſancti, & immaculati Domini, ini- D micum atque ſceleſtum introducas in templum; corrumpaturque tuum templum per impudentiam hoſtis, honeſtatis inimici: quippe qui impudens eſt ac effrons: quum licet ſæpius increpando foras ejicias, ipſe tamen uſque impudenter introire tentabit. Et ſi illum in templum corporis tui admiſeris; nulla in Deum immaculatum, & ſanctum erit culpa referenda. Non enim ille a te receſsit, E ſed tu illum repuliſti: introduxiſti ſceleſtum illum, & ſanctum perdidiſti. Regem odiſti, & tyrannum dilexiſti. A fonte vitæ receſsiſti, & in cæno volutaris; orbatuſque lumine, tenebris communicas. Atque ſic propter mollitiem, ac ſegnitiem tuam, tradidiſti te ipſum in manus impuriſsimi hoſtis. Deo quidem ſancto complacuiſſet ſemper templum tuum inhabitare, niſi ipſe optimum Dominum, cujus nulla eſt ſatietas, cupientem tibi donare ſuum regnum F contriſtaſſes. Deus ſiquidem in illorum habitat corpore, qui templum ipſi facti ſunt ſanctum & immaculatum. Quod ſi ergo optas ſemper Deum in templo corporis tui habitare, omnibus diebus tuis, quibus vives ſuper terram; ipſe Deus ſanctus in ſuo paradiſo, in luce incomparabili, & vita immortali in ſecula ſeculorum, magno cum gaudio te ibi reficiet. Audiſti illud ſane, vel etiam legiſti, quod dies una in luce illa regni Dei ſint mille anni ſeculi hujus. Aperi cor tuum fra-

frater, & quæ dicuntur, attente auſculta: Deum deſidera cunctis diebus vitæ tuæ. Dulcedo quippe, & illuminatio, atque lætitia perpetua eſt deſiderare Deum. Quod ſi ſemper eum deſideres; ſemper eum inhabitatorem habebis. Deus zelator eſt, & immaculatus, ac ſanctus, ſemperque in anima timentium ipſum inhabitat, facitque voluntatem diligentium ſe. Cupis eſſe caſtum & immaculatum templum Dei? Imaginem ejus in corde tuo ſemper habeto: imaginem, inquam, non colorum varietate in ligno, aliave materia deformatam; verum illam, quæ per bona opera, uti jejunia, vigilias, honeſtas actiones, continentiam, & orationes, mirabili quodam modo pure jugiterque depingitur in anima. Colores vero imaginis illius cœleſtis Domini, recte facta ſunt, & cogitationes mundæ ac terrenarum rerum nuditas, cum lenitate ac vita ſancta omni tempore. Abſque certamine nemo coronatur in vita, & in vita potiſſimum monaſtica. Nemo abſque luctamine coronam immarceſcibilem, vitamque æternam poteſt adſequi: Palæſtræ enim ſive arenæ ſimile eſt hoc ſeculum, in qua perfecti athletæ quid alacritate, & manſuetudine ſua poſſint, viribuſque quantum valeant, intrepide demonſtrant. Meticuloſi contra, ac molles ob ſuam mollitiem, atque ignaviam, certamini cedunt, fugientes; legitimi porro atque perfecti pugiles continentiſſimique monaſticæ vitæ cultores, amænitatem ſibi paradiſi in ſuo certamine ante oculos ſtatuunt, exſpectantes ſemper in eo bonis illius omnibus perfrui, in luce æterna, & in vita immortali. Vis in agone atque certamine tuo victor evadere? Virtutibus ſicut veſtimentis ſemper induere, quibus indutus, eas cave exuas, ſed iis munitus, aſſidue in certamen prodi. Timeto vinum, ne ebrietate vincaris, & virtutibus nuderis: quemadmodum antiquus ille juſtus nudatus eſt veſtibus. Noſti ne potentiam vini? Si minus noſti, audi, ego indicabo. Noe vir juſtus, ſanctus, atque perfectus in generatione illa, quæ ſibi ipſi pernicies extitit, qui & a Deo meruit de pietate ſua
Gen. 7. commendari atque laudari, dum ad eum dixit: Te ſolum vidi juſtum, in generatione hac corrupta. Juſtus igitur hic, qui inundationes aquarum diluvii vicerat, a modico vilique vino victus eſt dormiens. Aquæ infinitæ non potuerunt vincere ipſum; Vinum autem vile, inter dormiendum juſti viri corpus nudavit, qui poſtea pater ac caput gentium evaſit. Sanctum quoque Loth, vinum in ſomno, continentiæ virtute ſpoliavit, quum ex eo præter naturam furtim filiæ conceperunt. Si ergo juſtis ac ſanctis vinum non pepercit; te

A ἀδελφὲ, ἐπιπόθησαι Θεὸν πάσας τὰς ἡμέρας σου. Γλυκασμὸς, καὶ φωτισμὸς, καὶ χαρὰ ἀεί ἐστιν ἐπιπόθησις Θεοῦ. ἂν ποθῇς αὐτὸν ἀεὶ· ἐνοικήσει ἐν σοὶ ἀεί. Θεὸς ζηλωτής ἐστιν ἄχραντός ἐστι, καὶ ἅγιος, ἐνοικήσει ἐν τῇ ψυχῇ τῶν φοβουμένων αὐτὸν, καὶ ποιεῖ θέλημα ἀγαπησάντων αὐτόν. Θέλεις εἶναι τοῦ Θεοῦ ναὸς ἅγιος, καὶ ἄμωμος; ἔχε εἰκόνα αὐτοῦ ἐν καρδίᾳ σῇ
B ἀεί· εἰκόνα Θεοῦ, φημὶ, οὐ διὰ χρωμάτων ἐπὶ ξύλου τύπωσιν, ἢ ἐπί τινος ἄλλου, ἀλλ' ἐκείνην λέγω τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ τὴν διὰ καλῶν ἔργων, νηστειῶν, ἀγρυπνιῶν, κατορθωμάτων καλῶν, ἐγκρατειῶν, καὶ εὐχῶν, ζωγραφεῖται ἀσπίλως ἐν τῇ ψυχῇ διηνεκῶς, καὶ χρώματα εἰκόνος οὐρανίου δεσπότου κατορθώματά εἰσι, καὶ λογισμοὶ καθαροὶ, γυμνότης τῶν
C γηΐνων μετὰ πραότητος, καὶ σεμνοῦ βίου ἀεί. Χωρὶς ἀγῶνος οὐδεὶς στεφανοῦται ἐν βίῳ, καὶ ἐν τῇ πολιτείᾳ τῆς ἀσκήσεως. πάλιν ἄνευ ἀγῶνος οὐδεὶς δύναται ἐπιτυχεῖν ἀμαράντου στεφάνου, καὶ ζωῆς αἰωνίου. σκάμματι γὰρ ἔοικεν ὁ βίος οὗτος ἀεί· ἀγωνισταὶ τέλειοι τῇ ἑαυτῶν προθυμίᾳ ἀφόβως δεικνύουσιν ἑαυτοὺς ἐν τῷ σκάμματι. οἱ δὲ δειλοὶ, καὶ χαῦνοι τῇ αὐτῶν χαυνότητι
D τοῦ ἀγῶνος φεύγουσιν. ἀγωνισταὶ τέλειοι, καὶ ἐγκρατεῖς ἀσκηταὶ πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχουσι τὸν τερπνὸν παράδεισον, προσδοκῶντες πάντοτε ἐν αὐτῷ ἀπολαῦσαι τῶν αὐτοῦ ἀγαθῶν ἐν φωτὶ αἰωνίῳ καὶ ζωῇ ἀθανάτῳ. Θέλεις ἀγωνίσασθαι, καὶ τέλειος δειχθῆναι; ἔνδυσαι τὰς ἀρετὰς ὡς ἱμάτιον ἀεί· ἐνδύσω ἀρετὴν; ἀγώνισαι συνεχῶς μὴ ἐκδύσασθαι αὐτήν. φοβήθητι τὸν
E οἶνον, μήποτε θριαμβεύσῃ, καὶ γυμνωθῇς ἀρετῶν, καθάπερ ἐγυμνώθη ὁ ἀρχαῖος δίκαιος. ἔγνως δύναμιν οἴνου; εἰ δὲ οὔ. ἀκρόασαι, κἀγώ σοι ἀπαγγελῶ. Νῶε ἀνὴρ δίκαιος, ὅσιος, εὐπρεπὴς ἐν γενεᾷ ἐκείνῃ ἐφθαρμένῃ ἀφ' ἑαυτῆς· ὅστις καὶ ἠξιώθη ἀκοῦσαι παρὰ Θεοῦ ῥήματα καὶ ἐπαίνους τῆς αὐτοῦ εὐσεβείας. Θεὸς γὰρ αὐτῷ εἶπε· σὲ μόνον ἑώρακα δίκαιον ἐν γενεᾷ διεφθαρμένῃ
F ταύτῃ. Οὗτος οὖν ὁ δίκαιος ὁ νικήσας κατακλυσμὸν ὑδάτων, ἀπὸ τοῦ οἰκτροῦ οἴνου ἐνικήθη καθεύδων. ὕδατα ἀμύθητα οὐκ ἐνίκησεν αὐτόν· οἶνος δὲ εὐτελὴς ἐν ὕπνῳ ἐγύμνωσε τὸ σῶμα τοῦ δικαίου, τοῦ γενομένου πάλιν πατριάρχου γενεῶν. αὐτὸς πάλιν ὁ οἶνος καὶ τὸν Λὼτ τὸν ὅσιον ἐν ὕπνῳ ἐσύλησεν· ἔκλεψε γὰρ παρ' αὐτοῦ διὰ τῶν θυγατέρων σύλληψιν παρὰ φύσιν. Δικαίων, καὶ ὁσίων ὁ οἶνος οὐκ ἐφείσατο, σὲ

σὲ δὲ ὄντα εὐτελῆ πόσῳ μᾶλλον νικήσει; φοβήθητι νέε πάντοτε ἀπὸ οἴνου. οἶνος γὰρ οὐδέποτε φείδεται τοῦ σώματος· πῦρ ἀνάπτει ἐν αὐτῷ ἐπιθυμίας κακῆς. Μὴ χαυνωθῇ σου τὸ σῶμα εἰς τὴν αὐτοῦ πύρωσιν, ἵνα μὴ καταληφθῇς ὑπὸ λογισμῶν πονηρῶν, καὶ μελέτης κακίστης. ἄπρακτος μὲν τυγχάνῃς κοινωνίας σώματος, καὶ ἐν πράξει κοινωνῇς διὰ κακῆς μελέτης τῇ σκιᾷ, καὶ εἰδώλῳ τῆς αὐτῆς ἁμαρτίας. Ἐάν τε γὰρ προληφθῇς ἐν τῷ εἰδώλῳ τούτῳ, καὶ σκιᾷ, καὶ μελέτῃ, ὁμιλῶν τε, καὶ πράττων, πάντοτε μεταμελεῖς, πάντοτε οἰκοδομεῖς, καὶ πάντοτε καθαιρεῖς· εἴδωλα ἁμαρτίας παριστήκει πάντοτε ὀφθαλμοῖς διανοίας· φαντάζει θεωρίαν, πληθύνει ὁμιλίαν, γλυκαίνει τὴν μελέτην, χαυνοῦται ὁ λογισμὸς, ἡττᾶται ἀοράτως, ἁμαρτάνει ἀδήλως· πᾶσι μὲν θεαταῖς θεωρεῖται περιδήλως πλήρης ὢν εὐλαβείας. ὁ αὐτὸς δὲ τυχὼν τῇ αὐτοῦ συνειδήσει βασανίζεται ἔνδον μεταγινώσκων ἀεὶ, λυπούμενος συνεχῶς, ὅτι ἔχει ἔλεγχον τὴν αὐτοῦ συνείδησιν· τοῦτο εἰωθός ἐστιν ἐπιθυμίας κακῆς ἅμα ἐπετέλεσε τὴν αὐτῆς ἁμαρτίαν· καὶ τοῖς ἴχνεσιν ἐπακολουθεῖ λύπη· σχήματι μὲν δείκνυσι πρόσωπον εὐλαβείας, ἔσωθεν δὲ τυγχάνει μὴ ἔχων παῤῥησίαν παντελῶς πρὸς τὸν θεόν. τίς ἄρα μὴ θρηνήσει, καὶ τίς ἄρα μὴ κλαύσει, ὅτι ἐν μικρᾷ ῥοπῇ χαυνοῦται ὁ λογισμὸς, καὶ τότε ἑκουσίως ἁμαρτάνει τῷ θεῷ, καὶ διώκει ἀπ᾽ αὐτοῦ χάρισμα οὐράνιον, τὸν ἁγιασμὸν λέγω, καὶ παρθενίαν φημί. ὅσον γὰρ χρόνον ἐστὶν ἅγιος, καὶ καθαρὸς ὁ ναὸς τοῦ σώματος, ὁ θεὸς ὁ ὕψιστος ἐνοικεῖ ἐν τῷ ναῷ· ἐὰν δὲ διαφθαρῇ, καὶ μιανθῇ ὁ ναὸς, παραχρῆμα ὁ ἅγιος, καὶ ἄχραντος δεσπότης ἀφίησι τὸν ναὸν, καὶ ἀντὶ τοῦ ἁγίου, καὶ οὐρανίου φωτὸς εἰσέρχεται ὁ μιαρὸς, καὶ αὐλίζεται ἐκεῖ· σὺν αὐτῷ δὲ εἰσέρχεται ἐπιθυμία κακὴ μαινομένη πάντοτε. τίς ἄρα ἐστὶν οὗτος ὁ μὴ ἔχων δάκρυα καὶ λάβῃ ταῦτα πάντα εἰς τὴν ἑαυτοῦ καρδίαν, ὅτι ὁ θεὸς ὁ ἅγιος ἀπώσατο τὸν ναὸν, ἐνῴκησε δὲ ἐν αὐτῷ ἐπιθυμία κακή. Ἐὰν οὖν συνιεῖ τοῦτο· τίς ἄρα ἀπώσατο· πόθεν που ἐξέπεσε, καὶ τίνος ἐχωρίσθη, οὐ μὴ κορεσθῇ ποτε δακρύων, καὶ στεναγμῶν. Εἴ τις ἐν τῷ ἀγῶνι ἡττᾶται χαυνότητι, ἐὰν ἴδῃ ἕτερον ἐν τῷ αὐτῷ ἀγῶνι νικήσαντα τὴν πάλην, καὶ νικητὴν φανέντα στέμμασι καὶ βραβείοις, καὶ πάντας ἐπαινοῦντας κύκλωθεν τὸν νικητήν· ὅταν ἴδῃ ἐκεῖνος ὁ φυγὼν τὸν ἀγῶνα, τότε συνέχει αὐτὸν μεταμέλεια δεινὴ, ἑαυτὸν βασα-

A te vilem atque abjectum quanto magis ſuperabit? Semper tibi a vino time, o juvenis, quandoquidem vinum nunquam parcit corpori: ignemque malæ concupiſcentiæ continuo in ipſo accendit. Vide, ne corpus tuum nimia mollitie laxatum, illius pateat incendiis; neve occupatus cogitationibus pravis, & meditatione peſſima, licet etiam per conjunctionem corporum opus in actum non prodeat, reus tamen nefarii illius operis
B per umbram, & peccati ipſius imaginem reddaris. Sin vero ejuſce imaginis vel umbræ peccati cogitatione præoccupatus fueris; quidquid dixeris, aut egeris, ſemper te pœnitebit, ſicque ſemper ædificabis, & deſtrues. Peccati enim ſimulacra ſemper ante oculos mentis exhibet, ſemper contemplationem fingit, colloquia multiplicat, ac jucundam cogitationem efficit. Molle-
C ſcit cogitatio, vincitur inviſibiliter, & peccat latenter. Omnibus quidem ſpectantibus, propalam apparet plenus pietate atque religione: ipſe vero ſibi male conſcius torquetur interius, ſemper pœnitens, & aſſidue dolens; quandoquidem a propria redarguitur conſcientia. Habet autem hoc ſibi familiare concupiſcentia mala, ut mox ubi peccatum ſuum conſummaverit, iiſdem veſtigiis dolor ſubſequatur. Vultu quidem
D exterius religionis præſefert ſpeciem: interius autem nullam prorſus fiduciam in Deum habet. Quis ergo non triſtetur, & quis non deploret? In momento & ictu oculi molleſcit cogitatio, & mox ſponte Deum peccando offendit, cœleſteque a ſe donum, ſanctificationem ſcilicet, ac virginitatem, repellit. Quamdiu enim templum corporis ſui ſanctum purumque fuerit, Deus excelſus in eo habita-
E bit. Si vero corrumpatur, polluaturque templum, e veſtigio ſanctus & immaculatus Dominus illud relinquit: locoque ſancti, ac cœleſtis luminis ingreditur commoraturque in eo ſpiritus immundus, quocum ſubintrat concupiſcentia maligna ac ſordida, perpetuo furens atque inſaniens. Quis igitur hæc audiens, non illico in lacrymas ſolvatur, ſuoque iſta omnia pectori non inſculpat? Quandoquidem Deus ſanctus a templo receſſit, ac pro eo, a
F concupiſcentia mala illud occupatum manet. Quod ſi hoc intelligat, revolvatque mente, quiſnam illud deſeruerit, unde exciderit, & a quo ſeparatus ſit, numquid umquam lacrymis atque gemitibus ſatiari poterit? Si quis nimia mollitia in certamine victus, conſpexerit alium in eodem certamine colluctando ſuperiorem, victoremque coronis ac præmiis donatum, & omnium adſtantium laudibus celebratum: tunc illum, quod certamen ſubterfugerit, vehementer pœnitere incipiet, ſe ipſumque

que talis præ magno dolore torquebit, & intra ſe dicet: cur ſic unico temporis momento, cogitatione victus, certamen fugi? Ecce alios video certaminis victores, qui magna cum gloria, ſummiſque laudibus certamen ſuum perfecerunt: Ego vero confuſus tanquam certaminis ejuſdem deſertor latebo? Sic quoque in die retributionis erit. Quando enim molles & peccatores adſpexerint ibi juſtos ac ſanctos magna lætitia perfuſos; alios quidem in paradiſo, alios in regno, alios in nubibus volantes cum claritate: ſe ipſos autem miſeri illi viderint igni inextinguibili, ac tenebris exterioribus addictos; tunc dira eos pœnitentia inceſſet, & horror, ac dolor inutilis. Quamobrem hortor te, frater ut ſemper imitari velis ſanctos illos, atque perfectos, & inculpatæ vitæ patres, qui ſancta, puraque immaculati Domini templa extiterunt. Inſiſte veſtigiis ſanctorum patrum, qui in caſtitate virginali, & vita pudica ac religioſa, in orationibus, & jejuniis emicuerunt: ama exercitium divinarum rerum; deſidera orationem, familiare cum Deo colloquium. Omnis enim oratio ſancta & pura, cum Deo familiariter agit. Oratio autem perfecte Deum deſiderantium magna cum lætitia, fiduciaque multa, ipſum etiam cœlum jugiter penetrat. In ipſa Angeli atque Archangeli exultant, & coram throno ſancti & excelſi univerſorum Domini illam ſtatuunt. Tunc enim maximum iis affulget gaudium, ſi quando coram Domino preces juſtorum diligentium Deum offerant. Stude igitur, frater, vita atque virtutibus imitator fieri ſanctorum patrum. In ſemitis viæ ac vitæ illorum ambula. Continentiæ virtutem excole, quemadmodum & illi: excole eam mente, excole ſpiritu, excole corpore, excole habitu, cibo item & lingua, aſpectu, cogitatione, ac riſu; ut per omnia velut perfectus athleta oſtendaris. Attende igitur tibi ipſi, ne quando in oratione huc illucque mens tua evagetur. Quum vero Deo adſiſtis orans, cum timore ac tremore coram illo te compone. Cogitationes ac ſollicitudines quaſcumque rerum terrenarum circumquaque ex corde tuo abſcinde. Eſto autem totus orationis tempore, velut cœleſtis angelus; ſicque contende, ut oratio tua ſit ſancta ac pura, immaculata & irreprehenſibilis: ut quum illam ſurſum aſcendere viderint portæ cœleſtes, gaudentes ultro confeſtim ei aperiantur: ut

A βασανίζει ἀπὸ λύπης μεγάλης, καὶ λέγει ἐν ἑαυτῷ· διὰ τί μιᾷ ῥοπῇ ἡττηθεὶς τῷ λογισμῷ ἔφυγα τὸν ἀγῶνα, καὶ ἑτέρους θεωρῶ νικήσαντας τὸν ἀγῶνα, οἳ ἐν δόξῃ μεγάλῃ, καὶ ἐπαίνοις μεγίστοις ἐτέλεσαν ἀγῶνα· ἐγὼ δὲ μετ' αἰσχύνης κρυβήσομαι ἀποδρὰς ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἀγῶνος. Οὕτως καὶ ἐν ἡμέρᾳ τῆς ἀνταποδόσεως, ὅταν ἴδωσιν ἐκεῖ χαῦνοι καὶ ἁμαρτωλοὶ
B δικαίους καὶ ἁγίους μετὰ χαρᾶς μεγάλης τοὺς μὲν ἐν παραδείσῳ, ἄλλους δὲ ἐν βασιλείᾳ, ἑτέρους ἐν νεφέλαις ἱπταμένους ἐν φωτὶ, ἑαυτοὺς δὲ οἱ ἄθλιοι ἐν πυρὶ τῷ ἀσβέστῳ καὶ σκότει τῷ ἐξωτέρῳ· τότε συνέχει αὐτοὺς μεταμέλεια δεινὴ, καὶ κλαυθμὸς ἀνωφελής. διὸ παρακαλῶ σε, ἀδελφέ μου, γενοῦ ἀεὶ μιμητὴς τῶν τελείων πατέρων, τῶν γενομένων ναῶν ἁγίων, καὶ ἀμώ-
C μων τοῦ ἀχράντου δεσπότου. βάδιζον τοῖς ἴχνεσι τῶν ἁγίων πατέρων τῶν πολιτευσαμένων ἐν παρθενίᾳ ἁγνῇ, καὶ ἀσκήσει σεμνῇ καὶ ἐν εὐχῇ, καὶ ἐν νηστείᾳ· ἀγάπα τὴν ἄσκησιν, πόθησον τὴν προσευχὴν ὁμιλίαν οὖσαν δεσπότου· πᾶσα γὰρ προσευχὴ ἁγία, καὶ καθαρὰ τῷ δεσπότῃ ὁμιλεῖ· προσευχὴ δὲ τελείων ποθησάντων τὸν θεὸν μετὰ μεγάλης χα-
D ρᾶς παῤῥησίας τε πολλῆς εἰς αὐτὸν οὐρανὸν ἀναβαίνει συνεχῶς· ἄγγελοι, ἀρχάγγελοι ἀγάλλονται ἐν αὐτῇ, καὶ ἔμπροσθεν τοῦ θρόνου τοῦ ἁγίου, καὶ ὑψηλοῦ δεσπότου ἁπάντων παριστάνουσιν αὐτήν. τότε γὰρ χαρά ἐστιν, ὅταν προσενέγκωσιν ἔμπροσθεν τοῦ δεσπότου προσευχὰς τῶν δικαίων ἀγαπώντων τὸν θεόν. Σπούδασον οὖν ἀδελφὲ τοῦ γενέσθαι μιμητὴς βίου, καὶ ἀρετῶν
E τῶν ὁσίων πατέρων· βάδιζον ἐν τῇ ὁδῷ τῆς αὐτῶν πολιτείας· ἄσκησον ὡς καὶ αὐτοὶ, ἄσκησον τῇ ἐννοίᾳ, ἄσκησον τῷ πνεύματι, ἄσκησον τῷ σώματι, ἄσκησον καὶ σχήματι, ἄσκησον καὶ βρώματι, ἄσκησον καὶ τῇ γλώττῃ, ἄσκησον καὶ βλέμματι, ἄσκησον καὶ τῷ λογισμῷ, ἄσκησον καὶ γέλωτι, ἵνα δειχθῇς ἐν πᾶσιν ὡς τέλειος ἀθλητής. πρόσεχε οὖν σεαυτῷ, μήποτε με-
F τέωρος εὑρεθῇς εὐχόμενος· ὅταν δὲ παραστήσῃς τῷ θεῷ προσεύξασθαι, μετὰ φόβου, καὶ τρόμου παράστηθι αὐτῷ. Ἀπόκοψον κύκλωθεν ἀπὸ τῆς σῆς καρδίας λογισμοὺς, καὶ μέριμναν ἀπὸ πάντων τῶν γηΐνων· γίγνου δὲ ὅλος αὐτὸς ἄγγελος οὐράνιος ἐν ὥρᾳ τῆς προσευχῆς, καὶ οὕτως ἀγώνισαι, ἵνα ἐστὶν εὐχὴ ἁγία καὶ καθαρὰ, ἄσπιλος, καὶ ἄμωμος, ἵνα ἴδωσιν αὐτὴν αἱ οὐράνιαι πύλαι, καὶ χαρόμεναι εὐθὺς ἀνεῳχθῶσιν αὐτῇ· ἵνα

ἵνα ἰδόντες αὐτὴν ἄγγελοι, καὶ ἀρχάγγελοι, A πάντες εὐφραινόμενοι συναντήσωσιν αὐτὴν, καὶ ἔμπροσθεν τοῦ ἁγίου, καὶ ὑψηλοῦ θρόνου τοῦ ἀχράντου δεσπότου προσενέγκωσιν αὐτήν. Οὕτως γένου πάντοτε τῇ ὥρᾳ τῆς προσευχῆς ὡς χερουβὶμ, καὶ σεραφὶμ, προσκείμενος τῷ θεῷ· Μελέτησον, ἀδελφὲ εἰς τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ μελῴδησον αὐτὰ μετὰ φόβου, καὶ χαρᾶς. Βρώματα πνευματικὰ χορηγοῦσι τῇ ψυχῇ. γλυκαίνουσιν αὐτὴν B ἀπὸ τῆς πικρότητος τοῦ βίου τοῦ ματαίου, καὶ κουφίζουσιν αὐτὴν ἀπὸ βάρους μεριμνῶν τῶν γηΐνων πραγμάτων. Πάντα ὅσα ἤκουσας, σπεῦσον διατηρῆσαι· ἀνάπαυσον τὸν θεὸν ἐν τῷ νοΐ σου ἀεὶ, ὅπως εὑρεθῇς ἐκεῖ ἔχων παῤῥησίαν ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ τῇ φρικτῇ καὶ φοβερᾷ, ὅταν ἔλθῃ ὁ Χριστὸς ἀποδοῦναι ἑκάστῳ κατὰ τὴν αὐτοῦ πρᾶξιν· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας C τῶν αἰώνων· Ἀμήν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ
ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ.

ΜΆθωμεν ἁμαρτωλοὶ εὐσπλαγχνίαν, πῶς ἐστιν· ὁ πλεονέκτης μάθε ποίῳ τρόπῳ ἱλάσθη. συμπαθῶμεν ἀδελφοὶ ἀλλήλους ἐν εἰρή- D νῃ συμπάθειαν γέμουσαν πάσης φιλανθρωπίας, πρὸ τοῦ ἰσχῦσαι τὸν πονηρὸν τὰς ψυχὰς ἡμῶν συλῆσαι. ἅπερ μοι ἀνηγγέλθη διὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, πάντα γνωρίσαι δεῖ. εἰ κἀγὼ ἄφρων εἰμὶ, καὶ οὐδὲν ἐφύλαξα, ἅπερ ἔμαθον ἐγὼ, ἄλλος μαθὼν φυλάξει. ἐξ ὑμῶν, εἰ ἐξ ἐμοῦ ὁ λόγος μὴ νεκρωθῇ, καὶ μείνῃ ἄκαρπος, μὴ ἀποκρύψωμεν τάλαντον βασιλέως ἐμπορεῦσαι αὐτῷ σπό- E ρον ζωῆς γέμοντα. μή μοι προσέχῃς μαθητὰ, εἰ πλανῶμαι τῆς ὁδοῦ. κἂν ἴδῃς με πταίοντα, ὀπίσω μου μὴ ἔλθῃς. Ὅρα Θεὸν καὶ γραφάς. αὗται σου ἤτωσαν τροφῆς. Καθάπερ διδάσκουσιν, οὕτω σπεῦσον βαδίζειν ἐν ταῖς αὐτῶν ἐντολαῖς. ὡς ἐδιδάχθης, μεῖνον. διδασκαλίαν ἐγὼ ποθῶ. οὐκ ἐπόθησα παιδείαν. δέδοικα κακῶς ἀεὶ βαδίζων. ἀνομιῶν πέπλησμαι. ἑαυτὸν ἀνασά- F ζων, τραύματά μου οὐ δεσμῶ. καθαίρειν οὐ σπουδάζω ζιζανίων τῶν ἐν ἐμοί. ἀλλ' ἐπ' ἐλπίδι προσδοκῶ. μὴ στέναζε μαθητά. ἅμα γὰρ τύπτεται ὁ διδάσκαλος ὁ σός. τί τέκνον ὀδυνᾶσαι ὀδύνην ἀνωφελῆ. ὁμοίως δὲ τί θρηνεῖς θρῆνον, κέρδος μὴ ἔχοντα. ὁ πονηρός σου ἀεὶ ἐκκαίει τὴν διάνοιαν. ὅπως γεννήσῃ αὐτῷ μερὶς κληρονομίας. Σατανᾶς γὰρ ἐν δόλῳ πολλοὺς σπουδάζει.

A ut ipſam cernentes Angeli, & Archangeli, cuncti lætantes illi occurrant, & coram ſancto atque excelſo throno immaculati Domini ipſam offerant. Sic ergo ſemper orationis hora eſto Deo conjunctus, ut Cherubim, & Seraphim. In verbis hiſce meditare, frater, eaque cum timore & gaudio dulciter decanta. Cibos ſpiritales præbebunt animæ, & dulceſcere eam facient ab amaritu- B dine vani hujus ſeculi, alleviabuntque ipſam a ſarcina, ac pondere ſollicitudinum rerum terrenarum. Cuncta quæ audiſti, ſervare contende. Deum ſemper in anima tua quieſcere facito: ut ibi inveniaris fiducia plenus in hora illa terribili atque tremenda, quando venerit Chriſtus ad reddendum unicuique ſecundum opus ſuum. Cui ſit gloria atque C potentia in ſecula ſeculorum. Amen.

EJUSDEM
De Poenitentia.

DIſcamus o peccatores, quid ſit miſericordia. Diſcat avarus, quo pacto ſe in alios benignum exhibeat. Compatiamur D nobis mutuo in pace, fratres, pleno affectu, omniq; benignitate, antequam animas noſtras poſſit improbus adverſarius exſpoliare. Quæ mihi per Spiritum Sanctum denunciata ſunt, cunctis manifeſta cupio. Tametſi demens ego ſum, nec eorum quidquam ſervaverim, quæ didici; diſcat alius, & ſervet. Ut tamen ſermo, ſive ex me, ſive ex vobis non moriatur, aut abſque fructu maneat; ne Regis talentum ad negotiandum in eo datum, abſcondamus, quod vitæ E quæſtu plenum eſt. Nolim me ducem ſequaris, diſcipule, ſi a via recta deflexero: & ſi peccantem me conſpexeris, ne inſiſtas veſtigiis meis. Deum & Scripturas ſacras contemplare: his tua nutriatur anima. Quæ tradunt, præcipiuntque, exequere; & ſicut edoctus es, ita in iis ambula, & perſevera. Doceri ab aliis vehementer cupio: docendi munus perhorreſco. Quum mente revolvo, qua ratione F vitam traduxerim, timore, ac tremore corripior: iniquitatibus enim me ſcatere comperio. Dum me ipſum examino, vulnera mea nequaquam alligo, neque evellere conor quæ in me exorta ſunt zizania; ſed ſemper in ſpe exſpecto. Ne ſuſpires diſcipule; nam & magiſter tuus ſimul vapulat. Quid inani cruciaris dolore, o fili? quorſum fruſtra lamentaris? Malignus ille perpetuas menti tuæ offundit tenebras, ut ſis ei pars hæreditatis. Quoniam Satanas ſubdole, ac fraudulenter multos moero-

mœrore conatur afficere, gloria expellere, & deſperantes in gehennam detrudere. Furto tibi ſublatus eſt theſaurus? ſed adhuc bonæ negotiationis tibi aperta remanet via: tempus adhuc tibi ſuppetit recuperandi theſaurum tuum; modo ne deſperes; ſed ſedulo, ac ſollicite eum collige, atque recupera. Et ſi telo vulneratus ſis, penitus animo ne concidas. Ad mortem uſque perferas, ne timeas ictum. Oſtende tuam in certando ſcientiam, ac robur, ut refulgens gloriæ corona texatur tibi. Etſi a latrone ſpoliatus ſis, a curſu incepto cave deſiſtas. In bello contingit, ut & feriamus & vulneremur. Etjamſi pruina tuum agrum læſerit, iterum ac tertio fodito, impigreque ipſum excolito, & diligenter ſerito. Ecce plenæ tibi nubes, ac pluviæ adveniunt. Ne te latro pellat via. Non terrearis, neque onere in medio viæ relicto, procedas: ſed regiæ ſemper viæ inſiſtas. Ex conflictu, ubi vulneratus es, victoriam referre contende. Quomodo antea tuo theſauro ſpoliatus es, poteris rurſus tibi eundem recuperare: Nam in loco, in quo Rex Achab fudit ſanguinem Naboth, ibi canes linxerunt ſanguinem impii Achab, ſicut ſcriptum eſt. Nabothem ejecit propria vinea; te autem peccatum removere vult a Chriſto. Achab Satanæ typum gerit: At Jezabel figuram iniquitatis: uterque vero tuum ſitit ſanguinem. Sicut ſanguinem Naboth expetivit impius Achab: qui ſicut dolo juſtum illum peremit, ita & juſto Dei judicio poenas luit. Ad occidendum dolo juſtum celer ille fuit, ſed ipſe quoque periit, ſimul atque juſti vindex ultorque Deus apparuit. Et nunc quidem inviſibilis nobis eſt colluctatio, ſicut ait Scriptura: *Epheſ. 6.* noſtra autem colluctatio non eſt cum ſanguine, & carne, ſed adverſus principatus & ſpiritualia nequitiæ. Satanas latenter atque doloſe homines impugnat: Chriſtus autem omne ipſius conſilium evertit, nobiſque ad eum conculcandum vires addit. Non eſt tibi levis riſuque digna colluctatio, frater: * Siquidem Angeli omnes, & horum Dominus tui ſunt certaminis ſpectatores, quod adverſus inimicum ſuſcepiſti. Si victor inde evaſeris, tunc Deus & Angeli plaudent, lætanteſque Angeli, Deum collaudabunt, quod tibi adverſus hoſtem malignum vires ac robur præſtiterit. Quamobrem bellum tibi magis magiſque augetur, ut & ipſe proberis, & Deus laudetur, & homines ſint tui imitatores. Si

** Hinc uſque ad finem, varia lectio apud Voſſium Tomo 1 pag. 157.*

A σπεύδει λυπῆσαι τοῦ δεξιώσασθαι, καὶ ἐν γεέννῃ βαλεῖν διὰ ἀπογνώσεως. ἐσυλήθης θησαυρόν; ἀλλ' ἀκμὴν πάρεστί σοι ὁδὸς ἠνεωγμένη τῆς καλῆς ἐμπορείας. ἔστι καιρὸν συνάξαι πάλιν τὸν σὸν θησαυρόν. μόνον μὴ ἀπελπίσῃς, ἀλλὰ σπούδασον αὐτὸν συναγαγεῖν, κἂν σὲ βέλος ἔτρωσε; μόνον ὅλως μὴ καταπέσῃς. Ἕως θανάτου στέρξον. μὴ δειλανθῇς τὴν πληγήν. δεῖξόν σου B τὴν ἄθλησιν ἐν τῇ πληγῇ ὑπάρχων, ἵνα πλακῇ σου τὸ στέμμα φαιδρᾶς πλοκῆς ἐνδόξου. κἂν λῃστής σε ἐκδύσῃ, μὴ ῥαθυμήσῃς βαδίζων. ἐν πολέμῳ συμβαίνει τὸ τύψαι καὶ τυφθῆναι. κἂν πάχνη πλήξῃ τὴν σὴν ἄρουραν, κατάσπευσε δὶς, καὶ τρὶς φιλονεικῶν ἀόκνως σπεῦσον σπεῖραι τὸν σπόρον, ἤδη κομᾷ τὰ νέφη, καὶ βρέχει ὁ οὐρανός. οὐκ ὤθεισε ὁ κλέπτης τῆς ὁδοῦ. C μὴ φοβηθῇς τὸν φόρτον σου ἐπάρας. βάδιζε διαπαντὸς εἰς βασιλικὴν ὁδόν. ἐν πολέμῳ ᾧ ἐτρώθης, ἐν αὐτῷ δυνήθητι λαβεῖν τὸ νῖκος. ἐν τῷ τόπῳ, ᾧ τὸν πρώην θησαυρὸν ἐσυλήθης, ἐν αὐτῷ δύνῃ πάλιν τοῦτον ἐπισυνάξαι. ὅπου γὰρ ἐξέχεεν ὁ Βασιλεὺς Ἀχαὰβ τὸ αἷμα τοῦ Ναβουθὲ, ἐκεῖ κύνες ἔλειξαν τὸ αἷμα τοῦ ἀσεβοῦς Ἀχαὰβ, ὡς γέγραπται. τὸν Ναβουθὲ ἐξῶσεν D ἐκεῖνος τοῦ ἰδίου ἀμπελῶνος, καὶ σὲ ἡ ἁμαρτία βούλεται ἀπώσασθαι τοῦ Χριστοῦ. τῷ τύπῳ τοῦ Σατανᾶ παρεικάσθη Ἀχαάβ. τύπῳ δὲ ἀσεβείας ἔοικεν Ἰεζάβελ. ἀμφότεροι τὸ αἷμα τὸ σὸν ἐπιποθοῦσιν, ὡς τὸ αἷμα Ναβουθὲ ὁ ἄνομος Ἀχαάβ. καθάπερ ἐφόνευσεν δόλῳ τὸν δίκαιον, οὕτως καὶ ἀπέλαβε κρίσει τοῦ δικαίου. ἔσπευσε ἀπολέσαι δόλῳ οὗτος δίκαιον. ὅπως εὐθὺς ἔκ- E δικος ὁ θεὸς ὀφθῇ δικαίου. καὶ νῦν ἡ πάλη ἡμῶν ἀόρατος τυγχάνει καθά φησιν ἡ γραφή. οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχὰς, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας. ὁ Σατανᾶς τοὺς ἀνθρώπους κρύφα δόλῳ παλαίει. ὁ δὲ Χριστὸς ἐμφανῶς διασκεδάζει αὐτοῦ πᾶσαν τὴν ἐπιβουλήν, καὶ ἡμᾶς ἐνισχύει περιπατεῖσθαι αὐτόν. ἡ πάλη σου ἀδελφὲ οὐκ ἔστιν ὡς ἔτυχεν, οὐδὲ γέλωτος ἀξία, ἀλλὰ F πάντες οἱ Ἄγγελοι, καὶ ὁ δεσπότης τούτων θεωροῦσι τὴν σὴν πάλην, ἣν ἔχεις πρὸς τὸν ἐχθρόν. ὅταν οὖν σὺ νικητὴς γένῃ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ὁ θεὸς καὶ οἱ Ἄγγελοι ἐπικροτοῦσι καὶ χαίροντες οἱ Ἄγγελοι δοξάζουσι τὸν θεὸν τὸν δόντα σοι δύναμιν νικῆσαι τὸν πονηρόν. διὸ καὶ ὁ πόλεμος ἐπὶ πλεῖον αὔξεται, ἵνα δόκιμος γένῃ, καὶ ὁ θεὸς δοξασθῇ, καὶ οἱ ἄνθρωποι μιμηταί σου γένωνται. καθὼς

καθὼς οὖν προείπομεν, ἐὰν βέλος σε τρώσῃ τοῦ πονηροῦ ἐχθροῦ ὅλως μὴ καταπέσῃς εἰς ἀπόγνωσιν, ἀλλ' ὁσάκις ἂν ἡττηθῇς, μὴ μείνῃς ἐν τῇ ἥττῃ, ἀλλ' εὐθὺς ἀναστὰς πολέμει πρὸς τὸν ἐχθρόν· καὶ γὰρ ἕτοιμός ἐστιν ὁ ἀγωνοθέτης δοῦναί σοι τὴν δεξιὰν, ὥστε ἀναστῆσαι ἀπὸ τοῦ πτώματός σου. ὅταν γὰρ σὺ πρῶτος ἐκτείνῃς τὴν δεξιὰν, καὶ αὐτὸς τὴν ἑαυτοῦ δεξιάν σοι δίδωσιν, ὥστε σε ἀναστῆσαι. πᾶσα γάρ ἐστι σπουδὴ τοῦ μιαροῦ ἐχθροῦ, ὥστε εἰς ἀνελπιστίαν σε ἐνεγκεῖν, ὅταν πταίσῃς. Σὺ οὖν ἀγαπητὲ μὴ πισθῇς αὐτῷ, ἀλλ' ἑπτάκις ἂν πέσῃς τῆς ἡμέρας, σπούδαζε ἀνίστασθαι, καὶ διὰ μετανοίας ἐξιλεοῦσθαι τῷ Θεῷ· Τίς οὖν μὲν ἐξεώσας τὸ βαλάντιον ἀφανὲς κατέστησεν, ἢ ποίῳ ἐμπόρῳ πραγματείας λειψάσης, καὶ τὰ λοιπὰ συνάξας ἐν θαλάσσῃ ἔρριψεν; μὴ ῥίψας τὰ ὅπλα σου, ἅπερ ὁ Χριστὸς σοὶ δέδωκε, νῶτα δώσεις τῷ ἐχθρῷ εἰς ὕβριν τοῦ δεσπότου σου. δώσω σοι ἀπόδειξιν φανεράν τε, καὶ σαφῆ. ὁ Ἀθλητὴς τοῦ κόσμου λέγω δὴ τοῦ ματαίου, κἂν σφοδρῶς τυφθῇ ὑπὸ τοῦ ἀντιπάλου, οὐκ ἀπογνοὺς ἑαυτὸν φεύγει τὸν ἀγῶνα. τυχὸν γὰρ νῦν ἡττηθεὶς, τῇ ἑξῆς αὐτὸς νικᾷ. μὴ ἀναβάλλῃ φίλε ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ἐπιστρέψαι πρὸς Κύριον μήποτε σοι ἐπέλθῃ ἄφνω ἡ ἀπόφασις τοῦ φοβεροῦ δικαστοῦ, καλοῦσά σε πρὸς αὐτὸν, ὥστε σε ἀποδοῦναι αὐτῷ τὴν ἐμπορείαν, ἣν ἐνεμπορεύσω ἐκ τῶν αὐτοῦ ταλάντων. μὴ ἀντὶ ἐπαίνων, δεθεὶς καὶ πόδας καὶ χεῖρας, καταδίκος γένῃ σκότους ἐξωτέρου. σπούδασον ὡς ἔτι καιρὸν ἔχεις, προσπεσεῖν τῷ δικαστῇ, ὥστε σε ἱλασθῆναι πάσας τὰς ἁμαρτίας, ἵνα ἡμεῖς σὺν σοὶ χαρῶμεν ἀδελφὲ, καὶ ὁ Θεὸς δοξασθῇ. ᾧ πρέπει τιμὴ, δόξα, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

Si igitur, ut præfati ſumus, telo inimici confoſſus fueris, noli omnino animo concidere; ſed quotieſcumque victus fueris, ne jaceas in arena, verum confeſtim ſurge, & inimicum ſuperare contende. Etenim paratus eſt Agonotheta dexteram tibi porrigere, ut e tuo lapſu conſurgas. Quum enim tu dexteram prior exſtendis, ipſe quoque ſuam tibi porrigit dexteram, ut te ſublevet. In id iniquus hoſtis ſtudium omne operamque ſuam impendit, ut te, quum cecideris, in deſperationem adducat. Tu igitur cariſsime, noli fidem ipſi adhibere: ſed etſi ſepties in die cecideris, ſurgere contende, & Deo per pœnitentiam reconciliari. Quis enim nummo e marſupio extracto, marſupium ipſum abjicit? aut quis unquam mercator relictis nundinis, collectas reliquias ac merces in mare projicit? Cave te ipſum armis ſpolies, quæ Chriſtus tibi dedit, & terga vertas inimico in tui Domini contumeliam. Clarum tibi & manifeſtum exemplum dabo. Vani hujuſce ſeculi Athleta etiamſi ab Antagoniſta graviter vulneretur, non tamen animo concidens, certamen devitat. Qui enim nunc vincitur, paulo poſt eum victorem eſſe contingit. Ne differas de die in diem ad Dominum converti, ne forte ex improviſo te occupet tremendi Judicis ſententia, te ad ipſum vocantis, ut lucrum ei reddas, quod ex talentis ipſius comparaſti. Noli, pro laudibus, & præmiis, pedibus manibuſque ligatis, reus fieri tenebrarum exteriorum. Contende, quamdiu tempus habes, Judicem prono vultu adorare, ut cuncta tibi peccata condonet, ut nos tecum, frater, gaudeamus, & laudes Deo perſolvantur: cui convenit honor & gloria in ſecula ſeculorum. Amen.

ΤΟΥ͂ ΑΥ̓ΤΟΥ͂ ΠΑΤΡΟ͂Σ ΗΜΩ͂Ν ΕΦΡΑΙ͂Μ ΛΟ͂ΓΟΣ ΠΕΡΙ͂ ΜΕΤΑΝΟΙ͂ΑΣ.

ΜΗ͂ οὖν φοβηθῶμεν μάταιον φόβον, καὶ φόβον, ὃς οὐκ ἔστιν φόβος· ἡ γὰρ τέλεια ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον· τίς ἀνθρώπινος φόβος πρὸς τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον; τίς δόξα ἀνθρώπου φθειρομένου, πρὸς τὴν τοῦ Θεοῦ μεγαλοσύνην, καὶ ἄρρητον δύναμιν, καὶ ἀκήρατον δόξαν; ἐπεὶ οὖν τὰ γήϊνα ἐπισυρόμενοι, τοῖς ἀοράτοις

EJUSDEM *PATRIS NOSTRI* EPHRAEM SERMO DE POENITENTIA.

NE ergo vano percellamur timore, ac timore quidem, qui non eſt timor: *perfecta enim charitas foras mittit timorem*. Et quis timor mundanus ad timorem divinum comparatus? Quæ gloria hominis corruptibilis ad Dei magnificentiam, ineffabilemque potentiam, & gloriam immarceſcibilem? Quum igitur adhuc terrenarum rerum cupiditate diſtrahimur, mentem 1. *Joan.* 4

tem noſtram per fidem, & cognitionis illuminationem ad inviſibilia adjicere nequimus: quamvis, vel ex iis, quæ cernuntur, ineffabilem immortalis Dei potentiam conjectantes, timeamus ipſum. Rex volens tranſponere aliquam petram, niſi vectibus atque adminiculis utatur, eam ſuo movere loco non poterit: ipſe autem in terram adſpiciens, tremere eam facit. Non igitur mente obſtupeſcis, conſiderans, quis montes, & pondera vel ſolo adſpectu moveat; Et quo pacto rurſus ſolo verbo voluntatis ſuæ, univerſum firmat orbẽ? Non admiraris autem & ſuper coruſcatione fulguris & ſonitu tonitrui, quod non modo his terreantur homines, verum & jumenta, & feræ, & volucres, & quæ in aquis vivunt? Sed quæcumque dixerimus, non adſequemur. Quare procidamus ipſi, & ploremus coram bonitate ejus, confitentes atque dicentes: Tu noſter Deus, & non eſt alius Dominus. Tibi peccavimus, tibi genibus advolvimur: neque enim eſt qui reſiſtat tibi. Si vis, potes nos ſalvare Domine. Bonus es Domine & miſericors. Et licet ſimul rapti cecidimus, per pœnitentiam ſanari ſtudeamus. Si vero ut homines abrepti perturbationibus ſumus; ne in finem uſque animum noſtrum deſpondeamus: ſed agnoſcentes illum, qui nos vocavit, Deum, & vocationem qua vocati ſumus, ipſum dicentem audiamus:
Matth. 3. *Pœnitentiam agite, appropinquavit enim regnum coelorum*. Neque vero ſuper aliquibus peccatis limitavit pœnitentiam, ſuper quibuſdam autem non; ſed ad omnem plagam peccati, nobis magnus ille animarum noſtrarum medicus dedit magnum hoc remedium. Perverſos igitur animæ noſtræ mores excindamus, & loco cauteriorum, timore utamur divino, in quo poterimus peccati impetus reprimere, ut non confundamur in reſurrectione mortuorum: quando omnia prodibunt in lucem, ſive boni quid egerit quis, ſive mali. Ait enim ſacra Scriptura:
Jacob. 4. *Quæ eſt vita noſtra? Vapor eſt, ad modicum parens, & deinceps exterminabitur*. Concupiſcentias igitur aculeatas, atque ſpinoſas omittamus, caſta cogitatione inſultus libidinoſarum cogitationum repellentes.
Levit. 11. Quia ſcriptum eſt: *Sancti eſtote, quoniam ego ſanctus ſum*: ut gratia Salvatoris noſtri Dei vitam ſortiamur incorruptibilem, obliviſcaturque noſtrorum peccatorum Dominus per ſuas miſerationes, noſtramque converſionem, & veram pœnitentiam. Et ſi quis eorum

A ἀοράτοις ἐπιβαλεῖν τὸν ἑαυτῶν νοῦν διὰ τῆς πίστεως καὶ φωτισμοῦ τῆς γνώσεως οὐ δυνάμενοι· κἂν ἐκ τῶν ὁρωμένων, τεκμαιρόμενοι τὴν ἄρρητον δύναμιν τοῦ ἀφθάρτου Θεοῦ, φοβηθῶμεν αὐτόν. Βασιλεὺς ἐὰν βουληθῇ μεταστῆσαι πέτραν· ἐὰν μὴ χρήσηται μαγγάνοις καὶ βοηθείαις, μετακινῆσαι αὐτὴν οὐ δύναται· αὐτὸς δὲ ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ποιῶν αὐτὴν τρέμειν·
B οὐκ ἐξίστασαι σὺ ἡ διάνοια; ὄρη καὶ βάρη σαλεύει αὐτοῦ τὸ ὄμμα· καὶ πάλιν τῷ θελήματι αὐτοῦ τὰ σύμπαντα στηρίζει τῷ ἰδίῳ λόγῳ· οὐ θαυμάζεις δὲ καὶ ἐπὶ τῇ ἐκλάμψει τῆς ἀστραπῆς, καὶ ἐπὶ τῷ ἤχει τῆς βροντῆς, ὅτι οὐ μόνον ἄνθρωποι καταπλήσσουσιν, ἀλλὰ καὶ κτήνη καὶ θηρία καὶ ὄρνεα καὶ τὰ ἐν ὕδασιν πετόμενα· καὶ ὅσα ἂν εἴπομεν οὐκ ἀφικόμεθα.
C Προσπέσωμεν οὖν αὐτῷ, καὶ κλαύσωμεν ἐναντίον τῆς ἀγαθότητος αὐτοῦ, ἐξομολογούμενοι καὶ λέγοντες· σὺ ἡμῶν εἶ Θεός. καὶ οὐχ ἕτερος Κύριε· σοὶ ἡμάρτομεν, καὶ σοὶ προσπίπτομεν Κύριε· οὐ γάρ ἐστιν ὁ ἀντιστάμενος σοὶ ἐν τῷ θέλειν σε σῶσαι ἡμᾶς Κύριε· ἀγαθὸς γάρ ἐστιν ὁ Κύριος καὶ ἐλεήμων· κἂν γὰρ κατὰ συναρπαγὴν ἐπταίσαμεν, διὰ μετανοίας σπουδάσωμεν ἰαθῆναι·
D εἰ δὲ καὶ ὡς ἄνθρωποι ὑπεσύρημεν πάθει, μὴ εἰς τέλος ἀπογνῶμεν ἑαυτῶν, ἀλλ' ἐπιγνόντες τὸν καλέσαντα ἡμᾶς Θεόν, καὶ εἰς ἣν κλῆσιν ἐκλήθημεν, ἀκούσωμεν αὐτοῦ λέγοντος· μετανοεῖτε, ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν· οὐκ ἐπὶ τίνων δὲ ἁμαρτημάτων ὥρισε τὴν μετάνοιαν, ἐπὶ τίνων δὲ οὔ, ἀλλὰ πρὸς πᾶσαν πληγὴν τῆς ἁμαρτίας δέδωκεν ἡμῖν ὁ μέγας τῶν ψυχῶν ἡμῶν
E τοῦτο ἰατρὸς τὸ φάρμακον· Ἐκκόψωμεν οὖν τὰ κακὰ ἤθη τῆς ἑαυτῶν ψυχῆς· καὶ ἀντὶ τῶν καυστήρων χρησώμεθα θείῳ φόβῳ, ἐν ᾧ δυνησώμεθα ἀναστῆναι τὰ τῆς ἁμαρτίας ῥεύματα· ἵνα μὴ αἰσχυνθῶμεν ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν νεκρῶν· ὅτε πάντα εἰς φῶς ἔρχεται, εἴτε ἀγαθόν τις ἔπραξεν, εἴτε φαῦλον· φησὶ γὰρ ἡ ἁγία γραφή· τί ἐστιν ἡ ζωὴ ἡμῶν; ἀτμίς ἐστιν, ἡ πρὸς ὀλίγον
F φαινομένη, ἔπειτα καὶ ἀφανιζομένη· Καταλείψωμεν οὖν τὰς ἀκανθοφόρους ἐπιθυμίας τῷ σώφρονι λογισμῷ, ἀνακρούοντες τὰς ὁρμὰς, τῶν φιληδόνων λογισμῶν· διότι γέγραπται, ἅγιοι ἔσεσθε. ὅτι ἐγὼ ἅγιός εἰμι· ὅπως χάριτι τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ ἐπιτυχῶμεν τῆς ἀφθάρτου ζωῆς· λήθην ποιησάμενος τῶν ἡμετέρων ἁμαρτιῶν ὁ Κύριος διὰ τῶν αὐτοῦ οἰκτιρμῶν· καὶ τῆς ἡμῶν ἐπιστροφῆς, καὶ εἰλικρινοῦς μετανοίας. κἂν γάρ τις

τις τῶν δοκούντων περισσοτέρως κεκοπιακέναι γογγύσῃ ἐπὶ τῇ πολυευσπλαγχνίᾳ τοῦ δεσπότου, ὡς ὅτι ταχὺ προσελήφθης, ὑπὲρ σοῦ ἀπολογήσεται αὐτὸς ὁ πάσης κτίσεως λέγων. Ἑταῖρε οὐκ ἀδικῶ σε· οὐχὶ δηναρίου συνεφώνησάς μοι; ἆρον τὸ σὸν καὶ ὕπαγε. θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι, ὡς καὶ σοί. Θεὸς ὁ δικαιῶν, τίς ὁ κατακρίνων; αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

A eorum, qui videntur abundantius laboraſſe, murmuret de magna miſericordia Domini, uti quod celeriter adſumptus ſis; pro te rationem eſt redditurus omnis creaturæ Dominus dicens: *Amice non facio tibi injuriam. Nonne denario couveniſti mecum? tolle quod tuum eſt, & vade. Volo & huic noviſſimo dare, ſicut & tibi. Deus enim qui juſtificat: quis eſt qui condemnet?* Ipſi gloria in ſecula. B Amen.

Matth. 20. *Rom.* 8.

ΤΟΥ͂ ἉΓΙΟΥ ἘΦΡΑΙ͂Μ

ΠΕΡῚ ΜΕΤΑΝΟΊΑΣ, ΚΑῚ ὙΠΟΜΟΝΗ͂Σ.

Ἆρα τις τὸν παρόντα βίον ἐλογίσατο εἶναι τοῦτον δραπέτην· καὶ πάλιν δὲ φυγάδα, καὶ ἀνυπόστατον, καὶ σκηνὴν ἀναλυομένην, καὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν σοφῶς περιέφραξεν, ὥστε μὴ ἀποπεσεῖν τῇ προσδοκωμένῃ ἐν τῇ μελλούσῃ φοβερᾷ καὶ μεγάλῃ ἀποφάσει τοῦ θεοῦ τοῖς πονηροῖς ἀνθρώποις; ποῖαι πηγαὶ δακρύων ἡμῖν ἐξαρκέσουσιν, ὥστε καὶ πρὸ τῆς πείρας κατασβέσαι τὴν φλόγα; ἆρα τις δυσωπήσει τὸν κριτὴν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα μὴ κατακρίνῃ ἡμᾶς τοὺς ἁμαρτωλούς; ἆρα τις τὴν ἄφεσιν ἡμῖν ἐξαιτήσεται, λέγω δὴ τῶν ἁγίων, παρὰ τοῦ φιλανθρώπου θεοῦ; ἆρα τις τὴν ὀργὴν τοῦ θεοῦ τρέψει εἰς οἶκτον, καὶ τὴν δικαιοσύνην πάλιν εἰς εὐσπλαγχνίαν, εἰ μὴ μόνος αὐτὸς ἱκετεύσει τὸν κριτήν. ὁ δήσας τὸ φορτίον τῶν αὐτοῦ πλασμάτων, καὶ βαστάζων, καὶ λύων, καὶ ὅτε θέλει κουφίζων. ποιοῦμεν γὰρ φορτία δεινῶς ἁμαρτάνοντες, καὶ πάλιν κουφίζομεν, ἴσως μετανοοῦντες· ἐν ἡμῖν τό ἐστι τὸ λύειν καὶ τὸ δέειν; τῷ θεῷ δὲ τοῦτό ἐστι συγχωρεῖν προσπίπτουσι. φιλάνθρωπον γὰρ ὄντως δεσπότην κεκτήμεθα λύοντα μετανοίᾳ τῶν δούλων τὰ φορτία· αὐτὸν τοίνυν τὸν κριτὴν πρὸ τῆς ἀποδημίας, σφόδρα ἱκετεύσωμεν ἐξομολογούμενοι, ἵνα ἡμᾶς ῥύσηται τῆς ἑαυτοῦ ἀπειλῆς· εἰ Νῶε, καὶ Ἰὼβ, καὶ Δανιὴλ οἱ φίλοι αὐτοῦ τοῦ θεοῦ καὶ προφῆται, ἔχοντες παῤῥησίαν, ἐὰν στῶσιν ὑπὲρ τῶν τέκνων δεόμενοι τοῦ θεοῦ, ὥστε συγχωρηθῆναι αὐτοῖς τὴν τιμωρίαν, οὐδὲν ὅλως ἀνύουσιν, οὐδὲ εἰσακούσονται, οὐδὲ ἀποδεχθήσονται· τί ἡμεῖς ποιήσωμεν ἑαυτῶν ἀμελότες; τίς δὲ ἡμᾶς τῆς ὀργῆς ἐξαρπάσει τοῦ θεοῦ, ἢ μόνος ὁ κρίνων, καὶ δικαιῶν θεός; βλέπε πόσην ἀμοιβὴν θεῷ ἀνταπέδωκαν οἱ ἅγιοι Μάρτυρες ἐπὶ γῆς ἀθλήσαντες; πόσην τὴν παῤῥησίαν πρὸς

SANCTI EPHRAEM

DE POENITENTIA, ET PATIENTIA.

QUis, obſecro, ſecum cogitans expendenſque vitam hanc lubricam eſſe & rurſus fugitivam atque inſtabilem, ac tanquam tabernaculum, quod diſſolvitur, non retinet ſuam animam prudenter munitam; ne irruat ſuper ipſum horribilis ac magna illa, quæ improbos ac peccatores manet, Dei ſententia? Cujuſmodi nobis ſuffecerint fontes lacrymarum, ut antequam periculum faciamus, flammam reſtinguamus? Et quis placatum pro nobis reddet judicem, ne nos peccatores condemnet? Quis putas ſanctorum remiſſionem nobis peccatorum a benigniſſimo Deo implorabit? Quiſnam Dei iram in miſerationem, & rurſus juſtitiam in miſericordiam convertet? niſi ſolus, qui ſupplex ipſum deprecatur judicem, quique ligat onus peccatorum ſuorum, portatque ac ſolvit, & quando voluerit ſublevat. Ligamus enim vehementer onera, peccando: rurſuſque ſublevamus, ſi forte pœnitentiam egerimus. In nobis igitur eſt ſolvere & ligare; ad Deum vero pertinet, procidentibus ſibi condonare. Vere etenim benignum habemus Dominum, prævia pœnitentia ſarcinas ſervorum ſolventem. Quare ante noſtram hinc emigrationem, ſupplici confeſſione inſtanter ipſum deprecemur Judicem, ut nos a minis ſuis liberet. Si Noe, & Job, ac Daniel amici atque prophetæ Dei, magnam in Domino habentes fiduciam, ſteterint pro filiis, Deum deprecantes, ut ſuam ab ipſis ultionem averteret, nihil omnino profecerint, neque eorum ſuſceptæ ſint preces: quid nos agemus, ſi nos ipſi neglexerimus? Quis autem nos ab ira Dei liberabit, niſi ſolus qui judicat & juſtificat Deus? Conſidera quantum pro beneficiis a Deo acceptis retribuerint ſancti Martyres in terra certantes? Quanta iis in Deum per martyrium fue-

fuerit fiducia? Crimina deleverunt, & non tantum munera acceperunt in hac vita, ſed quod amplius eſt, etiam cœlorum regnum, atque paradiſum conſequuti ſunt. Quoniam pro compenſatione, ſanguinem ſuum pro pretioſiſsimo, & incomparabili ſanguine Domini fuderunt. Ac deinde etiam in ſtadio ac curſu, non filiis dumtaxat, ſed & conjugibus divinum præferentes amorem atque deſiderium, coronati ſunt; ut quibus placuerit per probationem verberum venire ac ſequi, coronas eorum certaminis accipiant: tantopere enim Salvatoris amor ac deſiderium, mentem eorum ad ſuum pertraxit ſtadium, ut pro corruptibilibus incorruptibilia bona conſequi liceret. At nos ſervi, quid Domino, ac Regi gloriæ retribuemus? Qui etiam ſæpe ne verbo quidem nos a fratre offendi patiamur, oblivioni interim tradentes propria vulnera, occulta & manifeſta, quæ novit Deus; & neque nivis ex aere defluxum ſuſtinentes. Alii ob amorem Dei diſſecti meruerunt accipere coronam: Nos autem quum ſine tormentis martyres eſſe queamus, potius contraria agentes, inutiles permanemus: & a beſtiis interea, intellectualibus, inquam, illis ſpiritibus, ac improbis dæmonibus capimur. Quid facis, o homo, virtutis contemtor? Dedit te Creator, tanquam aurum conflandum atque probandum, per contumelias ſcilicet, ac tentationes, ut vas electionis ac puritatis in multa patientia ac longanimitate efficereris. Siquidem vir expers tentationum probari nequit, maxime vero ſolus ego, qui hæc compoſui, quique in cunctis non inutilis ſolum, ſed & peccator ſum, qui omni virtute deſtituor; qui non ſum dignus vocari frater veſter, quoniam tribulationem, quæ mihi coronam conciliaſſet, ſubterfugi, reprobus permanens, quique Martyrum celebrare laudes auſus ſum. Quando enim ſimilium præconia laudeſque attingo, acerbe defleo, graviterque arguor ſtimulis conſcientiæ agitatus, & malorum me operum ferit retributio in judicio futuro. Non enim ſum dignus in altitudinem cœli defigere oculos, eorum depreſſus gravamine. Si enim Martyrum celebrare encomia incepero, beſtiæ inſtar me inter cogitatones aggredietur conſcientia, redarguarque a Deo, qui occultiſsima quæque omnium contuetur hominum. Ait enim: Et tu quis es qui gloriaris in operibus alienis, quum ipſe valde ſis inops? Quam ipſe daturus es rationem Deo, qui ex tenebris te in lucem addu-

A θεὸν ἐκτήσαντο διὰ τοῦ μαρτυρίου; πλάσματα ἀπαλείψαντες, καὶ οὐ μόνον ἐν τούτῳ τὴν δωρεὰν ἔλαβον, ἀλλ' ἔτι εἰς προσθήκην καὶ βασιλείαν οὐρανῶν, μετὰ καὶ παραδείσου. ἐξέχεαν γὰρ αὐτῶν ἀντίρροπον τὸ αἷμα, τὸ ὑπὲρ πάσης τιμῆς, ἀτιμὴ τοῦ αἵματος, τουτέστιν δεσπότου. καὶ λοιπὸν εἰς τὸ στάδιον ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς, ἀλλὰ καὶ ὁμοζύγους προκρίναντες τοῦ θεοῦ τὸν πόθον
B ἐστέφθησαν, ἵνα διὰ τῆς πείρας τῶν μαστίγων ἐλθόντες, τοὺς στεφάνους τῆς ἑαυτῶν ἀθλήσεως δέξωνται. τοσοῦτον γὰρ τὴν αὐτῶν διάνοιαν ὁ πόθος εἵλκυσεν ὁ τοῦ σωτῆρος πρὸς τὸ αὐτοῦ στάδιον, ὥστε καὶ ὠνήσασθαι τοὺς φθαρτοὺς τὰ ἄφθαρτα. ἡμεῖς δὲ τῷ δεσπότῃ καὶ βασιλεῖ τῆς δόξης ποῖον ἀνταπόδομα προσάξωμεν οἱ δοῦλοι; ὅτιπερ οὐ λόγῳ τὴν προσβολὴν φέ-
C ρομεν. πολλάκις ὑπὸ ἀδελφοῦ ἡμῖν προσφερομένου, λήθῃ παραδόντες τὰ ἑαυτῶν τραύματα, κρυπτά τε καὶ φανερὰ, ἅπερ εἶδεν ὁ θεὸς, καὶ ἀέρος νιφάδα φέρειν οὐ δυνάμεθα. ἄλλοι διὰ τὸν θεὸν πελεκηθέντες, ἐστέφθησαν, ἡμεῖς δὲ ἐκτὸς βασάνων δυνάμενοι μαρτυρεῖν, τὰ ἐναντία πράττοντες, ἄχρηστοι μένομεν, καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων λοιπῶν ἁλισκόμεθα τῶν νοητῶν ἐκείνων καὶ
D πονηρῶν δαιμόνων. τί ποιεῖς ὦ ἄνθρωπε ἀμελῶν τῆς ἀρετῆς; ἔδωκέ σε ὁ πλάστης ὡς χρυσὸν χωνεύεσθαι, τουτέστι δι' ὕβρεων καὶ πειρασμῶν, ἵνα σκεῦος ἐκλογῆς δειχθεὶς καὶ καθαρότητος δι' ὑπομονῆς πολλῆς, καὶ τῆς μακροθυμίας. ἀνὴρ γὰρ ἀπείραστος ἀδόκιμος τυγχάνει· ἐγὼ μόνος ὁ καὶ ταῦτα συντάξας· ὁ ἐν πᾶσιν ἀχρεῖος, ἀλλὰ καὶ ἁμαρτωλὸς, ὁ ἀκτήμων
E ὑπάρχων ἀπὸ πάσης ἀρετῆς· ὃς οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς ἀδελφὸς ὑμῶν καλεῖσθαι, ὅτι μοι τὴν πρόξενον γενομένην στεφάνου τὴν θλῖψιν, ἀπέφυγα· ἀδόκιμος ὑπάρχων ὁ καὶ κατατολμήσας ἐπαινεῖν τοὺς μάρτυρας· ὅταν γὰρ τῶν τοιούτων ἐπαίνων ἐφάψωμαι πικρῶς ἀποδύρομαι. δεινῶς ἁλίσκομαι. κεντᾷ με τὸ συνειδὸς, καὶ πλήττει με τῶν ἔργων τῶν κακῶν ἡ ἀμοιβὴ ἐν τῇ μελλούσῃ
F κρίσει. οὐ γάρ εἰμι ἄξιος ἀτενίσαι εἰς τὸ ὕψος, ὑπ' αὐτῶν βαρυνόμενος καὶ καταφερόμενος· ἐὰν γὰρ ἄρξωμαι λέγειν μαρτύρων ἐγκώμια, ἐπέρχεταί μοι ὡς θὴρ ἡ συνείδησις μεταξὺ τῶν λογισμῶν καὶ θεοῦ ἐλέγχοντος τοῦ τὰ κρυπτὰ βλέποντος τῶν ἀνθρώπων ἁπάντων· φησὶ γὰρ, καὶ σὺ τίς εἶ, ὁ ἐναμβρυνόμενος ταῖς ἑτέρων πράξεσι; αὐτὸς ὢν ἄπορος πάνυ; ποίαν αὐτὸς δώσεις ἀπολογίαν τῷ ἐκ σκότους εἰς φῶς ἐνεγκόντι

κοντί σε Θεῷ; τολμῶν λέγειν ἀρετὰς, ὧν οὐκ εἶ σὺ μιμητής· μᾶλλον δὲ μέχρι τίνος ἡσυχίαν οὐκ ἄγω, ὡς μηδὲν κεκτημένος λέγειν τὰ ἡμέτερα. ἐπειδὴ δεσπότην φιλάνθρωπον κέκτημαι, οὐ παύσομαι τοῦ λέγειν μαρτύρων ἐγκώμια· νόμισον, ἐγὼ μόνος ὑπάρχω ἀνάξιος, καὶ πάσης ἀρετῆς ἄπορος τυγχάνω. ὅμως τοῖς τραπεζίταις καταβάλλω τὸ χρῆμα, ἵνα ἐλθὼν ὁ κύριος ἀπαιτήσῃ σὺν τόκῳ· ἵνα καὶ τοῦ ταλάντου ἐκφύγω τὸ ἔγκλημα, ἵνα μὴ κατακριθῶ σὺν τῷ καταχώσαντι τὸ τάλαντον ἐκείνῳ τῷ πονηρῷ ἀνθρώπῳ, καὶ δίδωμι συμβουλὴν τῷ θέλοντι σωθῆναι· οὐχ ἵνα μιμήσηται ἐμὲ τὸν ἁμαρτωλὸν, ἀλλ' ἵνα μου τοὺς λόγους ὡς σοφὸς προσδέξηται· νομίζω μὴ κρεῖττον εἶναι τοῦτο λέγειν· πάντες γὰρ ἐπίστανται τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ· μικροί τε καὶ μεγάλοι, ἔνδοξοί τε καὶ πτωχοὶ, καὶ οἶδεν εἷς ἕκαστος εἰ σκοπεῖ τὸ συμφέρον· καὶ τί θέλει ὁ Θεός· καὶ πῶς δεῖ σωθῆναι, νομίζω· ἠκούσατε· ἡτοίμασθε γέενναν, καὶ τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον, καὶ βρυγμὸν τῶν ὀδόντων, καὶ σκότος ἐξώτερον. ἔτι δὲ καὶ σκώληκα, καὶ φοβερὸν ποταμὸν πυρός τε φλογίζοντος πρὸ προσώπου τοῦ κριτοῦ, σφοδροτάτως ἕλκοντος, καὶ ἡμῖν ἀπειλούμενον παρὰ τοῦ φιλανθρώπου. ἐὰν μὴ τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ φυλάσσωμεν, ἐὰν μὴ προσδροσίσωμεν ἐν δάκρυσιν τὴν φλόγα. ἐὰν μὴ μετανοίᾳ τὴν γέενναν σβέσωμεν. ἐὰν μὴ σωφροσύνῃ τὸν σκώληκα ἀποκτείνωμεν. ἐὰν μὴ τὸν δικαστὴν τὸν ἀπαραλόγιστον ἕως ἐσμὲν ἐν τῷ βίῳ καλῶς δυσωπήσωμεν. ἐὰν μὴ προφθάσωμεν ἐξομολογούμενοι ἐν τῷ παρόντι κόσμῳ τῷ ἐκεῖσε κριτῇ. ἐὰν μὴ μεταμέλον αὐτὸν ἐπιδείξωμεν τὸν μόνον δυνάμενον δυσωπῆσαι τὸν κριτήν. τῷ μὲν γὰρ διαβόλῳ καὶ τοῖς τούτου ἀγγέλοις, οὐχ ἡμῖν δὲ ὁ Θεὸς τὰς βασάνους προσέθηκεν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἡμῶν πολλὴν φαυλότητα κληρονόμοι τῶν δεινῶν ἐκείνων βασάνων γινώμεθα· καὶ ἅπερ τῷ δράκοντι ἠπειλήθη τῷ δεινῷ, ταῦτα ὑπομένομεν ἑκόντες οἱ ἄνθρωποι. ἀπέλθετε γάρ φησιν εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον τῷ πονηρῷ δράκοντι, καὶ τοῖς αὐτοῦ ἀγγέλοις. οὐ λέγει τοῖς ἀνθρώποις· εἰ γὰρ ἐν τῷ παρόντι τοσαύτην δεινότητα καὶ κολάσεων εἴδη τὰ ἀνεκδιήγητα, ἐνταῦθα οἱ τὰ φαῦλα πράττοντες, πόσῳ μᾶλλον ἐκεῖνο τὸ ἀπαραλόγιστον καὶ ἀδωροδόκητον, λέγω δὴ κριτήριον τοῦ κρίνοντος· παρέξει τὰ δεινὰ τοῖς εἰς αὐτὸν κακῶς πλημμελήσασιν, ἡμῖν τοῖς ἁμαρτωλοῖς ἐν τῷ μέλλοντι

A adduxit? Audes prædicare virtutes, quas ipſe non imitaris? Aut potius quamdiu ego non tacebo, qui ipſe nihil omnino boni poſsideo, edicere veſtra? quum autem benigniſsimum habeam Dominum, non ceſſabo Martyrum referre laudes. Sic reputa; ego ſolus indignus ſum, & omni virtute carens; tamen apud argentarios pecuniam depono, ut quando venerit Dominus, cum uſura eam repetat: Et ut ta-

B lenti actionem ac crimen effugiam, ne cum homine illo improbo, qui talentum in terra defodit, condemner. Præbeoque conſilium cupienti ſalvari, non ut me peccatorem imitetur, verum ut verba mea velut ſapiens accipiat. Quamquam id minus eſſe opus dicere arbitror. Omnes enim norunt voluntatem Dei, parvi, ac magni, ac nobiles, & men-

C dici. Et novit quiſque, ſi quod ſibi ſit utile conſideret: tum etiam quæ Dei ſit voluntas, & quomodo oporteat ſalvari. Audiſtis arbitror, quod præparata nobis eſt gehenna & ignis inextinguibilis; ſtridor dentium, & tenebræ exteriores, inſuper & vermis, & formidabilis fluvius exurentis ignis ante conſpectum judicis vehementiſsime trahentis, & nobis per minas a benigniſsimo Domino intentatus,

D niſi mandata ejus divina ſervaverimus: niſi flammam illam lacrymarum rore aſperſerimus; niſi per pœnitentiam, gehennæ incendium reſtinxerimus: niſi ſobrietate, ac pudicitia vermem illum occiderimus; niſi infallibilem judicem, quamdiu in mortali ſumus vita, rite placaverimus; niſi in hoc ſeculo eum qui nos ibi judicaturus eſt, in confeſsione præoccupaverimus:

E niſi pœnitentiam ei exhibuerimus, quæ ſola flectere poteſt judicem. Diabolo enim ac Angelis ejus, non nobis tormenta appoſuit Deus: ſed propter noſtram improbitatem atque malitiam, ſupplicio intolerabilium multamur tormentorum. Et quæcumque callido atque verſuto Draconi intentatæ ſunt minæ, eas noſtra ſponte ſuſtinemus. Diſcedite enim, inquit, in *Matth. 25.*

F ignem æternum, paratum improbo Draconi, ac angelis ejus: Non ait: *hominibus*: nam ſi in præſenti vita tantam adverſitatem, ſuppliciorumque hic genera inenarrabilia perferunt, qui improbe vivunt; quanto magis infallibile, & incorruptum illud, dico, judicium judicantis, dira præbebit, & intoleranda iis, qui male in eum deliquerint, nobis, inquam, peccatoribus, in futuro

turo tempore. O quanta noſtra eſt cæcitas. Rogemus Deum, ut nos exaudire dignetur, aperiatque portam a nobis occluſam, introitus ad ipſum, hoc eſt ſupplicationis, & orationis. Quid facis, o homo, qui inſipientia laboras? Semper porta Domini cunctis patet hominibus, parvis ſimul ac magnis; & nobis ipſis moleſtum eſt eam aperire nobis, quin & nobis ipſi hanc obſeramus. In noſtra enim poteſtate eſt, eam nobis vel aperire vel claudere. Quodſi a peccatis abſtinuerimus, ſemper apertum erit oſtium miſerationum Domini nobis mortalibus: At ſi peccaverimus, continuo occludetur. Famulis ad ipſum Deum in oratione accedentibus, janua a Deo non præcluditur, ſed omni tempore patens eſt quærentibus eum. Quoniam ipſe dixit, qui petentibus poſtulata concedit: petendum, quærendum atque pulſandum: ut confeſtim, & incunctanter detur: Cave, tibi ipſe crudelis ſis miſer. Cave quoque, Deum inhumanum dixeris. Sed nos rei ſumus, qui per malitiam nobis aditum intercludimus, & januam precationibus fabricamus. Pace igitur facta, tibi ipſe reconciliare; animamque, quam ligaſti vinculis, ſolve ac libera. Stat enim Deus adhuc te exſpectans, ut tu homo reconcilieris Domino. Ipſe enim ſemper tuum ſitit reditum, uti viventem honorifice excipiat. Concilia igitur & conſocia internum hominem cum externo, ac deinceps ex acerbiſsima ſervitute in libertatem te aſſere. Sicque quam tibi occluſeras januam, ſemper ad ſupplicationes tuas apertam reperies. In quo, Patri gloria, & Filio, & Spiritui Sancto nunc, & in ſecula. Amen.

EJUSDEM

SERMO ADHORTATORIUS

DE PATIENTIA, ET COMPUNCTIONE.

CReator noſter Deus infirmitatem mentis noſtræ, & verſutiam adverſarii exploratam habens, ſacras nobis donavit Scripturas, veluti armamentaria atque theſauros medicamentorum: Sunt autem in armamentariis tela & arma diverſa. Ait enim David: *Et poſuiſti ut arcum*
Pſal. 17. *æreum brachia mea*. Ac rurſus: *Emiſit ſagittas, & diſſipavit eos, & fulgura multiplicavit, & conturbavit eos*. Et alibi

A λοντι καιρῷ· ὢ πόση τύφλωσίς ἐστιν ἡ ἡμετέρα· παρακαλοῦμεν τὸν Θεὸν, ἵνα ἡμῖν ἐπακούσῃ καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, ἣν ἡμεῖς ἐκλείσαμεν τῆς πρὸς αὐτοὺς εἰσόδου λέγω δὴ τῆς ἱκετείας. τί ποιεῖς ὦ ἄνθρωπε νοσῶν τὴν ἀφροσύνην· ἕστηκε διαπαντὸς τοῦ δεσπότου ἡ θύρα ἀνεῳγμένη μικροῖς τε καὶ μεγάλοις· καὶ ἡμεῖς δὲ διοχλοῦμεν αὐτὸν ἀνοῖξαι ἡμῖν, ἡμεῖς αὐτοὶ ἑαυτοῖς

B ταύτην ἀποκλείσαντες· ἐν ἡμῖν γὰρ πρόκειται ὑπανοίγειν καὶ κλείειν· ἐὰν μὴ πταίσωμεν, διαπαντὸς ἤνοικται ἡ τοῦ δεσπότου θύρα τῶν οἰκτιρμῶν ἀνθρώποις· ἐὰν τοίνυν ἁμάρτωμεν, εὐθὺς ἀποκλείεται. τοῦ πρὸς αὐτὸν ἐγγίσαι τὸν Θεὸν τῇ προσευχῇ, οὐκ ἀποκλείζει Θεὸς τοῖς οἰκέταις τὴν θύραν, ἀλλ' ἤνοικται πάντοτε τοῖς αὐτὸν ἐκζητοῦσιν· αὐτὸς γὰρ καὶ ἔφησεν αἰτεῖν, καὶ

C ζητεῖν, καὶ κρούειν· ἑτοίμως τὸ διδόναι τοῖς αἰτοῦσι παρέχων· μὴ γίνου ἀπεινὴς σὺ σεαυτῷ, ἄθλιε· μηδὲ ἀνθρωπίαν Θεοῦ λογίζου· ἡμεῖς ἐσμεν αἴτιοι οἱ διὰ τῆς ἀκακίας τειχίζοντες, καὶ θύραν ταῖς εὐχαῖς χαλκεύοντες· εἰρηνεύσας τοιγαροῦν σεαυτῷ διαλλάγηθι καὶ λῦσον τῶν δεσμῶν τὴν ψυχὴν ἣν ἔδησας. ἕστηκε γὰρ ὁ Θεὸς ἔτι σε περιμένων, ἵνα σὺ τῷ

D δεσπότῃ διαλλαγῇς ἄνθρωπε; αὐτὸς γὰρ ἀεὶ διψᾷ τὴν σὴν ἐπάνοδον, ἵνα βιώσαντα σεμνῶς προσδέξηται. εἰρήνευσον τοιγαροῦν τὸν ἔσω σου ἄνθρωπον πρὸς τὸν ἔξω. καὶ γενοῦ τὸ λοιπὸν ἐλεύθερος ἐκ τῆς πικρᾶς δουλείας· καὶ οὕτως ἣν ἔκλεισας αὐτῷ θύραν εὑρήσεις ἀεὶ ἠνεῳγμένην πρὸς τὰς σὰς ἱκεσίας· ἐν ᾧ, τῷ πατρὶ ἡ δόξα, καὶ τῷ υἱῷ, καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι

E νῦν καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

ΤΟΥ͂ ΑΥ̓ΤΟΥ͂

ΠΕΡἸ ὙΠΟΜΟΝΗ͂Σ ΚΑἸ ΚΑΤΑΝΎΞΕΩΣ.

ΛΌΓΟΣ ΠΑΡΑΙΝΕΤΙΚΌΣ.

F Ὁ πλάσας ἡμᾶς Θεὸς ἐπιστάμενος τὴν ἀσθένειαν τῆς διανοίας ἡμῶν, καὶ τοῦ ἀντικειμένου τὴν κακοτεχνίαν, τὰς θείας ἡμῖν γραφὰς ἐδωρήσατο ὡς ὁπλοθήκας καὶ θησαυροὺς ἰαμάτων. ἐστὶ δὲ ἐν ταῖς ὁπλοθήκαις ὅπλα διάφορα· φησὶ γὰρ ὁ Δαυίδ· καὶ ἔθου τόξον χαλκοῦν τοὺς βραχίονάς μου· καὶ πάλιν. ἐξαπέστειλε βέλη, καὶ ἐσκόρπισεν αὐτούς. καὶ ἀστραπὰς ἐπλήθυνε καὶ συνετάραξεν αὐτούς· καὶ ἐν ἑτέρῳ

ἑτέρῳ λέγει. λήψεται πανοπλίαν τὸν ζῆλον αὐτοῦ, καὶ ὁπλοποιήσει τὴν κτίσιν εἰς ἄμυναν ἐχθρῶν, ἐνδύσεται θώρακα δικαιοσύνης καὶ περιθήσεται κόρυθα κρίσιν ἀνυπόκριτον. λήψεται ἀσπίδα ἀκαταμάχητον ὁσιότητα· ὀξυνεῖ ἀπότομον ὀργὴν εἰς ῥομφαίαν· συνεκπολεμήσει δὲ αὐτῷ ὁ κόσμος ἐπὶ τοὺς παράφρονας· πορεύσονται εὔστοχοι βολίδες ἀστραπῶν, καὶ ὡς ἀπὸ εὐκύκλου τόξου τῶν νεφελῶν ἐπὶ σκοπῷ ἁλοῦνται καὶ ἐκ πετροβόλου θυμοῦ πλήρεις ῥιφήσονται χάλαζαι. ἀγανακτήσει κατ᾽ αὐτῶν ὕδωρ θαλάσσης, ποταμοί τε συγκλείσουσιν ἀποτόμως. ἀντιστήσεται αὐτοῖς πνεῦμα δυνάμεως, καὶ ὡς λαίλαψ ἐκλικμήσει αὐτούς. καὶ ὁ Ἐλισσαιὲ εἶπεν. μὴ φοβοῦ, ὅτι πλείους οἱ μεθ᾽ ἡμῶν ὑπὲρ τοὺς μετ᾽ αὐτῶν· καὶ προσηύξατο Ἐλισσαιὲ, καὶ εἶπεν. Κύριε διάνοιξον δὴ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ παιδαρίου, καὶ ἰδέτω· καὶ διήνοιξε κύριος τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ εἶδεν· καὶ ἰδοὺ τὸ ὄρος πλῆρες ἵππων, καὶ ἅρμα πυρὸς περικύκλῳ Ἐλισσαιέ. ὁ δὲ Ἡσαΐας· καὶ ἔθηκε τὸ στόμα μου ὡσεὶ μάχαιραν ὀξεῖαν. καὶ ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς χειρὸς αὐτοῦ ἔκρυψέ με· ἔθηκέ με ὡς βέλος ἐκλεκτὸν, καὶ ἐν τῇ φαρέτρᾳ αὐτοῦ ἐσκέπασέ με. ἐν δὲ τῷ Ἰεζεκιὴλ λέγει. Καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου λάβε σεαυτὸν ῥομφαίαν ὀξεῖαν ὑπὲρ ξυρὸν κουρέως, κτήσῃ αὐτὴν σεαυτῷ. διὸ καὶ ὁ ἀπόστολος διδάσκει ἡμᾶς λέγων, ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς ἀντιστῆναι πρὸς τὰς μεθοδίας τοῦ διαβόλου, ἵνα ὅταν προσβάλῃ ἡμῖν ὁ ἐχθρὸς καθοπλισώμεθα ἑαυτοὺς κατ᾽ αὐτοῦ ἐκ τῶν εἰρημένων ὁπλοθηκῶν. τὰ δὲ ὅπλα ἡμῶν οὐ σαρκικὰ, ἀλλὰ δυνατὰ τῷ θεῷ· καθότι οὐδὲ ἡ πάλη ἡμῶν ἐστι πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας. ἐν δὲ τοῖς θησαυροῖς ἐστι πάμπολλα καὶ διάφορα βοηθήματα· ὁ περὶ τῆς μετανοίας καὶ σωτηρίας λόγος, ὅπως ἐάν τις παραταττόμενος κατὰ τοῦ διαβόλου τρωθῇ σπουδαίως ἀναδράμει ἐπὶ τὸν θησαυρὸν τῶν ἰαμάτων, καὶ ἐπιθεὶς τῷ πλήγματι φάρμακον μετανοίας καὶ ὑγιὴς γενόμενος, πάλιν μαχήσεται ὑπὲρ τοῦ ἰδίου δεσπότου. ἐπεὶ οὖν καὶ ἡ ὀλιγωρία βέλος τοῦ ἐχθροῦ τυγχάνει, ἐν ᾧ πολλοὺς τρώσας κατέβαλε· λάβωμεν ἡμεῖς τρόπαιον κατὰ τῆς ὀλιγωρίας τὴν ὑπομονήν. πυκνότερον ἐπιλέγοντες ἑαυτοῖς τὸ γεγραμμένον· ἀνδρίζου καὶ κραταιούσθω ἡ καρδία σου καὶ ὑπόμεινον τὸν Κύριον, ὅπως ὑπὸ τοῦ λόγου στηριζομένη ἡ ψυχὴ εὐκόλως δυνηθῇ φέρειν τὰς ἐπιρριφθείσας αὐτῇ συνοχὰς ἀπὸ

A alibi dicit : *Et accipiet armaturam zelum ſuum, & armabit creaturam ad ultionem inimicorum. Induet thoracem juſtitiæ, & accipiet pro galea judicium certum. Sumet ſcutum inexpugnabile, æquitatem: acuet autem diram iram in lanceam, & pugnabit cum illo orbis terrarum contra inſenſatos. Ibunt directe emiſsiones fulgurum, & tanquam a bene curvato arcu nubium exterminabuntur, & ad certum* B *locum inſilient. Et a petroſa ira plenæ mittentur grandines. Excandeſcet in illos aqua maris, & flumina concurrent duriter. Contra illos ſtabit ſpiritus virtutis, & tanquam turbo venti ventilabit illos.* Et Eliſæus dixit: *Noli timere; plures enim nobiſcum ſunt, quam cum illis. Quumque oraſſet Eliſæus, ait: Domine aperi oculos pueri ut videat.* C *Et aperuit Dominus oculos pueri, & vidit: Et ecce mons plenus equorum, & currus ignis in circuitu Eliſæi.* Eſaias vero: *Et poſuit os meum quaſi gladium acutum: & in umbra manus ſuæ protexit me: poſuit me ſicut ſagittam electam, in pharetra ſua abſcondit me.* In Ezechiele autem dicit: *Et tu fili hominis, ſume tibi gladium acutiorem novacula radente pi-* D *los: aſſume eum tibi.* Idcirco & Apoſtolus nos inſtruit, dicens: *Induite vos armaturam Dei: Ut poſſitis ſtare adverſus inſidias diaboli;* ut quum nos invaſerit inimicus, armis jam dictis nos munitos offendat. *Arma autem noſtra non carnalia ſunt, ſed potentia Deo: quoniam non eſt nobis colluctatio adverſus carnem, & ſanguinem: ſed contra ſpiritalia nequitiæ.* E Ceterum in theſauris multa ac varia recondita ſunt ſalutis adminicula, & de pœnitentia ac de ſalute animæ ſermones, ut ſi quis contra diabolum in acie conſtitutus vulneretur, mox ſtudioſe ad medicamentorum theſaurum recurrere diſcat, adhibitoque ad vulnus curandum pharmaco pœnitentiæ, & ſanitate recupe- F rata, iterum pro ſuo Domino in prælium deſcendat. Quumque deſpicientia atque deſidia telum ſit inimici, quo multos vulneratos dejicit; nobis adverſus negligentiam, pro vexillo patientiam adſumamus oportet, frequentius nobiſcum id ſcripturæ recolligentes: *Viriliter age & confortetur cor tuum, & ſuſtine Dominum;* ut verbo iſto confirmata anima, facilius injectas ab inimico perturbationes per-

Sap. 5.
4. *Reg.* 16.
Iſai. 9. 51.
Ezechiel. 5.
Epheſ. 6.
2. *Cor.* 10. *Epheſ.* 6.
Pſal. 26.

perferre queat, & velut baculo innixa, aut tamquam vehiculo ſuſtentata ſublevetur labore. Quare crebris illud uſurpemus ſermonibus, & nobiſcum & cum aliis colloquentes: *Viriliter age, & confortetur cor tuum, & ſuſtine Dominum.* Plurimum enim nobis conducet hoc dictum, ſive jejunemus, ſive vigilemus, ſive oremus, ſive operemur, ſive quid aliud faciamus. Siquidem ad inceptum virtutis opus perficiendum, alacritatem in nobis excitat. Donec igitur ſuppetit tempus, decerta: ut & ſuo tempore metas, non deficiens. Non delecteris odio. Deteſtare invidiam, rixas, atque contentiones, & vanam gloriam. Averſare mores pravos & detractiones. Adhuc enim modicum & invidia hæc & inimicitia adverſus proximum ceſſabit: paullo poſt namque ſeparabimur ab invicem. Et quorſum, fratres, in nobis livorem atque inuidiam regnare permittimus. Cur teipſum, o homo, extollis, qui paullo poſt in terram & cinerem reſolveris? Ama compunctionem, appete tolerantiam. Dilige continentiam, ut multis tentationibus curiſque vanis libereris. In lacrymas orans prorumpe, ut requiem invenias, quo abiturus ſis. Opus tuum cura, ut ſapiens & intelligens. Nam impudentia & riſus, nihil tibi in hora mortis proderunt, ſicut neque ſcurrilia. Hæc enim in cordibus ſtultorum vigent, & dominantur. Sed neque fallax ſimulatio, niſi ex corde timueris Dominum. Ama humilitatem ex corde vero, & invenies gratiam apud Deum omnipotentem, & hic & in futuro. Quodſi vero teipſum exaltaveris, ſicut folium quod a vento in arbore rapitur, facillime commoveberis. Quæ enim in hac vita ſunt dulcia, fugiunt, velut umbra. Ne ſis domus amaritudinis, ne te corrumpat venenum ejus, antequam proximo acerbitatis virus impertias. Ne erubeſcas in corde humili reverentiam ſervare. Qui enim pervertunt te, nequaquam in die neceſſitatis tibi proderunt. Deum time totis viribus tuis, & ipſe tibi monſtrabit viam, qua te ſalvari oporteat. Poſſide autem humilitatem ac manſuetudinem, & ſuperveniet in te gratia timoris Domini. Nihil habet inquinamentum carnis, præter condemnationē & ignem inextinguibilem: ſanctificatio autem, & in hoc ſeculo laudem & gloriam, & in futuro coronam immarceſcibilem poſſidebit. Corpus tuum, frater, templum eſt Spiritus S. in te habitantis. Curam ergo templi habe, ne inhabitantem in te con-

A ἀπὸ τῆς ἀλλοτρίας, καὶ ὡς ἐπὶ βακτηρίαν ἐπαναπαυομένη, ἢ ὡς ὑπὸ ὀχήματος ἀναβασταζομένη κουφισθῇ τοῦ καμάτου. πυκνότερον οὖν τῆς λέξεως ταύτης μνημονεύσωμεν καὶ πρὸς ἑαυτοὺς ἀλλήλους καταλέγοντες· ἀνδρίζου καὶ κραταιούσθω ἡ καρδία σου καὶ ὑπόμεινον τὸν κύριον. πάνυ γὰρ ἡμῖν συμβάλλεται ὁ λόγος, ἤτε νηστεύομεν, ἤτε ἀγρυπνῶμεν, ἤτε προσευχόμεθα, ἤτε ἐργα-

B ζόμεθα, ἤτε τὶ ποιῶμεν. διεγείρει γὰρ τὴν προθυμίαν πρὸς τελείωσιν τῆς ἐναρχομένης ἀρετῆς· ἀγώνιζου τοίνυν ὡς καιρὸν ἔχων, ἵνα καὶ ἐν ἰδίῳ καιρῷ θερίσῃς μὴ ἐκλυόμενος. μὴ ἀγάπα τὸ μῖσος· βδελύσσου τὸν φθόνον καὶ τὴν ἔριν, καὶ τὴν κενοδοξίαν· μίσει κακοήθειαν, καὶ τὴν καταλαλιάν· ἔτι γὰρ μικρὸν καὶ ὁ φθόνος, καὶ ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἔχθρα παρέρχεται· μετ'

C ὀλίγον γὰρ διαχωριζόμεθα ἀπ' ἀλλήλων. καὶ ἵνα τί φθόνος βασιλεύει ἐν ἡμῖν ἀδελφοί; τί ὑψοῖς σεαυτὸν ὦ ἄνθρωπε; μετ' ὀλίγον γῆ καὶ σποδὸς γινόμενος· ἀγάπα τὴν κατάνυξιν, πόθει τὴν καρτερίαν, ἀγάπα τὴν ἐγκράτειαν, ἵνα σε ῥύσηται πολλῶν πειρασμῶν καὶ φροντίδων ματαίων· δάκρυσον προσευχόμενος, ἵνα εὕρῃς ἀνάπαυσιν ὅπου μέλλῃς ἀπελθεῖν, ἐπιμελοῦ τοῦ

D ἔργου σου ὡς σοφὸς καὶ συνετός. ἡ γὰρ ἀναισχυντία καὶ ὁ γέλως οὐδέν σε ὠφελήσει ἐν ἡμέρᾳ θανάτου, ἀλλ' οὐδὲ τὰ εὐτράπελα. ταῦτα γὰρ ἐν καρδίᾳ ἀφρόνων ἐνδελεχίζεται. ἀλλ' οὐδὲ ἡ ψευδὴς ὑπόκρισις· ἐὰν μὴ ἐκ καρδίας φοβηθῇς τὸν κύριον· ἀγάπα ταπείνωσιν ἐν καρδίᾳ ἀληθινῇ, καὶ εὑρήσεις χάριν παρὰ τοῦ παντοκράτορος θεοῦ, ὧδε καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. ἐὰν δὲ ὑψοῖς σεαυτὸν,

E ὡς φύλλον ὑπὸ ἀνέμου ἐπὶ δένδρον σαλευθήσῃ εὐχερῶς. τὰ γὰρ ἡδέα τοῦ βίου ὡς σκιὰ παρατρέχει· μὴ ἴσθι πικρίας οἶκος ἵνα μὴ σὲ λυμανῇ ὁ ἰὸς αὐτῆς πλὴν καὶ μεταδίδως τῷ πλησίον τοῦ ἰοῦ τῆς πικρίας· μὴ αἰσχυνθῇς φυλάξαι εὐλάβειαν ἐν ταπεινῇ καρδίᾳ· οἱ γὰρ διαστρέφοντές σε οὐ μὴ σὲ ὠφελήσουσιν ἐν ἡμέρᾳ ἀνάγκης, τὸν θεὸν φοβοῦ ἐν ὅλῃ ἰσχύι σου· καὶ αὐ-

F τός σε σοφίσει τὸ πῶς σε δεῖ σωθῆναι· ἔχε δὲ ταπείνωσιν καὶ πραότητα, καὶ ἐπελεύσεται ἐπὶ σὲ ἡ χάρις τοῦ φόβου κυρίου· οὐδὲν ἔχει ὁ μολυσμὸς τῆς σαρκὸς, εἰ μὴ τὴν κατάγνωσιν, καὶ τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον· ὁ δὲ ἁγιασμὸς καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ ἔπαινον, καὶ καύχημα, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι στέφανον ἀμάραντον· τὸ σῶμά σου ἀδελφὲ ναός ἐστι τοῦ ἁγίου πνεύματος τοῦ ἐν σοὶ οἰκοῦντος· ἐπιμελοῦ οὖν τοῦ ναοῦ ἵνα μὴ λυπήσῃς τὸ ἐνοικοῦντα ἐν αὐτῷ·

αὐτῷ· ἀλλ' ἴσως ἐρεῖ τις, κἀγὼ ἐβουλόμην φυ-
λάξαι ἐμαυτὸν τοῦ μολυσμοῦ, καὶ τί ποιήσω,
ὅτι οὐ περιγίνομαι; ὅμοιόν ἐστι τοῦτο τῷ βουλο-
μένῳ τῶν πολεμίων ἐπικρατεῖν ἄτερ μάχης, καὶ
πόνου, ὅπουγε καὶ ἡμεῖς καθ' ἑαυτῶν ἐπιδι-
δόαμεν βέλη τοῖς ἡμᾶς πολεμοῦσιν· ὅτ' ἂν γὰρ
νωθρῶς καὶ ἀφυλάκτως διακείμεθα πρὸς τὴν
ἀσφάλειαν τῶν θυρίδων τῆς ψυχῆς, οὐχὶ ἐπίβου-
λοι ἐσμὲν τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας, δίοδον παρέ-
χοντες τοῖς ὑπεναντίοις; ὅταν γὰρ τοῖς ἑαυτῶν
ὀφθαλμοῖς ἀδεῶς κεχρήμεθα κατανοοῦντες ἃ μὴ
δεῖ, ὅπου οὐδὲ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα προσήκει ἀδεῶς
κατανοεῖν τὸν ἐν ἀρετῇ ἐξεταζόμενον, διὰ τοῦτο
ἑαυτοῖς προξενοῦμεν τὰς βλάβας· ὅτ' ἂν πάλιν
τὴν ἑαυτῶν ἀκοὴν κλίναντες πρὸς μοχθηρὰς ἀ-
κοὰς, καὶ ᾄσματα πορνικὰ, οὐχὶ ἑαυτοῖς προ-
ξενοῦμεν τὰς ζημίας; ὁμοίως καὶ τὸ στόμα ἑαυ-
τῶν μολύνοντες ἐν καταλαλιαῖς, καὶ αἰσχρολο-
γίαις, οὐ χαλινοῦντες τὴν ἑαυτῶν γλῶσσαν, ἀλλὰ
καθὼς γέγραπται, ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς
μέλεσιν ἡμῶν ἡ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα, καὶ
φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως, καὶ φλογιζο-
μένη ὑπὸ τῆς γεέννης· τὴν ὄσφρησιν μύροις καὶ
ἀρώμασι καταπλήττοντες, τὰς χεῖρας ἀτάκ-
τως ἐπιβάλλοντες πρὸς τὰ μὴ καθήκοντα, τοὺς
πόδας ἐπιρρίπτοντες εἰς ὁδὸν οὐκ εὐθείαν.
Καὶ ταῦτα οὕτως διαπράττοντες, πῶς δυνησό-
μεθα δραχμὴν σωφροσύνης ἀνοῖσαι τῷ κυρίῳ;
ἀλλ' οὐδὲ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς ὁμαλίσαντες διὰ
ἐγκρατείας καὶ γενναίων πόνων·

* Πῶς δὲ δυνατὸν κωλύειν τὸν καπνὸν τοῦ μὴ
εἰσβάλλειν ἔνδον· τῶν θυρίδων ἀνεῳγμένων οὐσῶν, τοῦ
ἐξ ἐναντίας ἀδιαλείπτως πῦρ ὑποκαίοντος; ἐὰν
παραιτῇ τὸν καπνὸν, ἀσφάλιζε τὰς θυρίδας, ἵνα
μὴ μελανωθῇ σου ὁ οἶκος διὰ τῶν αἰσθήσεων· ἐν
χειμερινῇ ὥρᾳ ἀσφαλίζου τὰς θυρίδας, ἵνα μὴ
ὑπὸ τοῦ ψύχους παραβλαβῇ σου τὸ σῶμα· περὶ
δὲ τὴν τῆς ψυχῆς ὠφέλειαν, πῶς νωθρῶς διακεί-
μεθα; λόγον δεῖ ἡμᾶς δοῦναι τῷ ἐτάζοντι
καρδίας· πῶς διεφυλάξαμεν ὃν ἐνεπιστεύθημεν
ναόν· τοῦ ἐκ πηλοῦ καὶ λίθων καὶ ξύλων δημιουρ-
γηθέντος οἴκου ἔνθα τὸ σῶμα θάλπεται, ἐπι-
μελούμεθα σπουδαίως· τοῦ δὲ κρείττονος καταμελοῦ-
μεν· μεγάλη οὖν αἰσχύνη ἔσται τότε καὶ κρίσις
ἀπότομος τῷ καταφθείραντι τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου·
ἐὰν μὴ διὰ μετανοίας ἔτυχεν ἀφέσεως, καὶ
διὰ ἰδίων δακρύων τοὺς σπίλους ἀπέπλυνε· μι-
σήσωμεν κενοδοξίαν, καὶ ὀκνηρίαν καὶ τὴν ὀξυχο-
λίαν, τὰ ἄκαρπα εἴδη· κατανοεῖν δεῖ τὰς πο-
λιτείας

A contriſtes. Sed forte dixerit quiſpiam:
& ego me vellem ab omni inquina-
mento purum conſervare, ſed quid
agam? neque enim vinco. Similis ejuſ-
modi eſt, qui hoſtes vult vincere abſ-
que pugna, atque labore; quando-
quidem & contra nos ipſi tela iis por-
rigimus, qui nos oppugnant. Quum
enim ſegniter, atque incaute diſponi-
mur ad muniendas fores animæ, nonne
B inſidiatores ſalutis ſumus propriæ, adi-
tum patefacientes adverſariis? Quando
enim oculis noſtris, libere contem-
plandis quæ non oportet, utimur; quum
ne proprium quidem corpus, fas eſt
eum ſecure, qui in virtute exercetur,
contueri; hinc nobis damna conciliamus.
Quando rurſus aditum noſtrum flagitio-
ſis rumoribus, & canticis meretriciis
C accommodamus; an non ipſi nobis ma-
lum accerſimus? Similiterque os no-
ſtrum detractionibus, ac turpiloquiis
contaminantes, non refrænantes linguam
noſtram: verum ſicut ſcriptum eſt:
Lingua conſtituitur in membris noſtris, quæ *Jacob. 3.*
maculat totum corpus, & inflammat ro-
tam nativitatis noſtræ, inflammata a ge-
henna. Nares unguentis odoriferis &
aromatibus opplentes; manus quoque
D inordinate admoventes iis quæ non opor-
tet; & pedes in viam non rectam
dirigentes. Quumque ſic iſta agamus,
quomodo temperantiæ drachmam Domino
perſolvere poterimts? imo ne faciem
quidem terræ per continentiam, ſtre-
nuoſque labores adæquantes.

* Sed quid fieri poteſt, ut fumum *Hucuſque ex*
arceamus, quominus per eas, quæ *cod. Vat.*
E patent, ingrediatur fores, igne con- *440. pag.*
tra aſſidue ſuccenſo? Quodſi fumum *130. Quæ ſe-*
propellere velis, fores munitas ſerva, ne *quuntur, ſup-*
domus tua per ſenſus nigreſcat: bru- *pleta ſunt ex*
mali tempore feneſtras peſſulo obfir- *Cod. Otthobo-*
ma, ne a frigore lædatur corpus tuum. *niano 1. pag.*
Circa utilitatem porro animæ, quomo- *324.*
do uſque adeo nos pigros oſtendimus?
Rationem nos dare cordium ſcrutatori
oportebit de cuſtodia templi nobis con-
F crediti. Domum ex luto, lapidibus, ac
lignis fabricatam, ubi corpus foveatur,
curamus ſedulo; at ea præſtantiorem ne-
gligimus. Magna igitur confuſio tunc
erit, & judicium durum ei, qui polluerit
templum Domini, niſi prævia pœniten-
tia conſequutus ſit remiſſionem, lacrymiſ-
que ſuis maculas expiaverit. Odio haben-
tes vanam gloriam & ſocordiam, at-
que iracundiam, formaſque inutiles, con-
templemur optima vivendi inſtituta San-
cto-

ctorum , quorum etiam imitemur vitam .
Sobrii ſimus , & vigilemus , ne forte nos
fœminarum coarguat induſtria , atque ſe-
dulitas . Diſce ſolicitudinem pari cum
humilitate junctam Rebeccæ , & virtu-
tem ſanctæ illius mulieris admiraberis ,
quomodo advenam hoſpitio exceperit .
Gen. 24. Scriptum enim eſt : *Deſcenderat autem*
Rebecca ad fontem , & impleverat hydriam ,
ac revertebatur : occurritque ei ſervus , &
ait : pauxillum aquæ mihi ad bibendum
præbe de hydria tua . Quæ reſpondit : bibe
Domine . Celeriterque depoſuit hydriam ſu-
per brachium ſuum , & potavit eum ,
quoaduſque ceſſavit bibens : & dixit : &
camelis tuis hauriam aquam . Atque mul-
tis ante ſeculis evangelicam implevit
Matth. 5. vocem , qua ſic loquitur Dominus : *Si-*
quis te angariaverit ad milliare unum ,
vade cum illo alia duo . Sic & ſancta
hæc gratiam duplicavit , dicens : *Bibe ,*
Domine , & camelis tuis hauriam aquam ,
donec cuncti bibant . Et hæc dicens ,
non eſt contenta verbis , donec & ope-
re ſermonem compleret , ſecundum illud :
1. Cor. 4. *Non enim in ſermone eſt regnum cælorum , ſed*
in virtute . Totam enim , inquit , *hydriam*
evacuavit in canalem , & cucurrit ad pu-
teum ad hauriendum , & hauſit aquam
omnibus camelis . Et hic animæ ejus vir-
tutem contemplare : nihil enim ſegniter ,
nihil ſuperbe , nihilque arroganter factum
comperies . Hominem peregrinum appel-
Gen. 29. labat dominum , & viatori tanquam
vera ancilla miniſtrabat . Ita quoque &
Jacob egit , lapidem ab ore putei re-
volvens , & potans oves Laban fratris
matris ſuæ . Sed forte quis præteriens
hic dixerit , propter cognationem id
accidiſſe : verum ab operibus Moyſis
convincetur talis . Dicit enim ſacra
Exod. 2. Scriptura : *Fugiens autem Moyſes de con-*
ſpectu Pharaonis , moratus eſt in terra
Madian , & ſedit juxta puteum . Erant
autem Sacerdoti Madian ſeptem filiæ , pa-
ſcentes oves Iothor ſui patris . Superve-
nerunt autem paſtores , & ejecerunt eas .
Exurgens autem Moyſes , liberavit eas ,
& adaquavit oves earum . Magna eſt
gratia , quæ refulget in mentibus San-
ctorum tuorum , Domine , quum matrem
virtutum a ſimulatione alienam cari-
tatem indutæ ſint . Quocirca omni
labore , ac ſtudio ama divinarum
Scripturarum audire dogmata . Quo-
tidie de corpore nutriendo ſumus ſol-
liciti , optime condiendo cibos ejus : de
animæ alimento nihil penitus curamus ;
quum contra conveniat potius , Chri-
ſto

A λιτείας τῶν ἁγίων, καὶ μιμεῖσθαι αὐτῶν τὸν βίον. νήψωμεν, μήποτε αἱ σπουδαῖαι γυναῖκες κατακρίνωσιν ἡμᾶς. κατάμαθε τὸ σπουδαῖον καὶ ταπεινὸν τῆς Ῥεβέκκας. καὶ θαυμάσεις ἐπὶ τῇ ἀρετῇ τῆς μακαρίας, πῶς ὑπεδέξατο τὸν ξένον. γέγραπται γάρ, καταβᾶσα δὲ Ῥεβέκκα ἐπὶ τὴν πηγήν, ἔπλησε τὴν ὑδρίαν καὶ ἀνέβη. ἐπέδραμεν δὲ ὁ παῖς εἰς συνάντησιν αὐτῆς, καὶ εἶπεν, πότισόν

B με μικρὸν ὕδωρ ἐκ τῆς ὑδρίας σου. ἡ δὲ εἶπεν, πίε κύριε. καὶ ἔσπευσε, καὶ κατήνεγκε τὴν ὑδρίαν ἐπὶ τὸν βραχίονα ἑαυτῆς. καὶ ἐπότισεν αὐτόν, ἕως οὗ ἐπαύσατο πίνων. καὶ εἶπεν, καὶ ταῖς καμήλοις σου ὑδρεύσομαι. καὶ πρὸ πολλῶν γενεῶν τὴν εὐαγγελικὴν φωνὴν ἐπλήρου. ἔφη γὰρ ὁ Κύριος. ἐάν τις σε ἀγγαρεύσῃ μίλιον ἕν, ὕπαγε μετ' αὐτοῦ δύο. οὕτω καὶ αὕ-

C τη ἡ μακαρία τὴν χάριν ἐδιπλασίασεν, εἰποῦσα. πίε κύριε, καὶ ταῖς καμήλοις σου ὑδρεύσομαι, ἕως ἂν πᾶσαι πίωσι. καὶ εἰρηκυῖα, οὐκ ἔστη ἕως τούτου. ἀλλὰ καὶ ἔργῳ ἀπεπλήρου τὸν λόγον κατὰ τὸ γεγραμμένον. οὐ γὰρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ἐν δυνάμει. πᾶσαν γάρ, φησιν, ἐξεκένωσεν τὴν ὑδρίαν εἰς τὸ ποτιστήριον, καὶ ἔδραμεν ἐπὶ τὸ φρέαρ ἀντλῆσαι, καὶ ὑδρεύσα-

D το πάσαις ταῖς καμήλοις. καὶ ὅρα ἀρετὴν ψυχῆς. οὐδὲν ὀκνηρόν, οὐδὲν ὑπερήφανον, οὐδὲν ἀλαζονικόν. τὸν ξένον κύριον ἐκάλει. τῷ ὁδοιπόρῳ, ὡς γνησία θεράπαινα ὑπούργει. οὕτω καὶ ὁ Ἰακὼβ πεποίηκεν ἀποκυλίσας τὸν λίθον ἀπὸ τοῦ φρέατος, καὶ ποτίσας τὰ πρόβατα Λαβὰν τοῦ ἀδελφοῦ τῆς μητρὸς αὐτοῦ. ἀλλ' ἴσως παρελθών τις λέξει. διὰ τὴν συγγένειαν τοῦτο

E πεποίηκεν. ἐλεγχθήσεται δὲ ὁ τοιοῦτος ὑπὸ τῶν πράξεων Μωϋσέως. λέγει γὰρ ἡ ἁγία γραφή. ἀνεχώρησε δὲ Μωϋσῆς ἀπὸ προσώπου Φαραώ, καὶ ἐλθὼν εἰς γῆν Μαδιάμ, ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ φρέατος. τῷ δὲ ἱερεῖ Μαδιὰμ ἦσαν ἑπτὰ θυγατέρες, ποιμαίνουσαι τὰ πρόβατα Ἰοθὸρ τοῦ πατρὸς αὐτῶν. παραγενόμενοι δὲ οἱ ποιμένες, ἐξέβαλλον αὐτάς. ἀναστὰς δὲ Μωϋσῆς, ἐρρύσατο

F αὐτάς, καὶ ἐπότισε τὰ πρόβατα αὐτῶν. μεγάλη ἡ χάρις ἡ λάμπουσα ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν ὁσίων σου, Κύριε. τὴν γὰρ μητέρα τῶν ἀρετῶν ἐνεδύσαντο, τὴν ἀνυπόκριτον ἀγάπην. μετὰ πόνου οὖν καὶ σπουδῆς ἀγάπα ἀκροᾶσθαι τῶν θείων γραφῶν τὰ διδάγματα. τῆς τροφῆς τοῦ σώματος ἐπιμελούμεθα καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἐν ἀρτύμασι ταύτην παραρτύοντες. τῆς δὲ τροφῆς τῆς ψυχῆς ἀμελοῦμεν. καταφρονεῖν δεῖ μᾶλλον, φιλό-

χριστοι

χριστοὶ ἀδελφοὶ, τῆς βρώσεως τῆς σαρκὸς· ἵνα διατραφῇ ἡ ψυχὴ ἐν πνεύματι ἁγίῳ· ἔσθιε καθ' ἑκάστην ἄρτον, ὃν δίδωσιν ἡ σοφία τοῦ θεοῦ· καὶ πίνε ὕδωρ τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ πέτρας πνευματικῆς· ἵνα ἀνδρυνθῇ σου ὁ νοῦς πρὸς τὴν τῆς γνώσεως φωτισμόν· ἡ γὰρ ἀπόλαυσις τῶν αἰσθητῶν βρωμάτων· ἕως οὗ διαβῇ ὁ ψωμὸς τὴν φάρυγγα· καὶ εὐθέως πέπαυται αὐτῶν τὸ ἡδύ. τί δὲ ἐπαίρῃ ὦ ἄνθρωπε καὶ ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ· ὅτ' ἂν γάρ τις περιβληθῇ ἐσθῆτα πολυτελῆ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, καταλαβούσης τῆς νυκτὸς, ταύτην ἀποδύεται· καὶ φαγὼν, καὶ ἐμπλησθεὶς, πρὸς τὸν ὕπνον τρέπεται· καὶ πολλάκις ἕρπουσιν ἐπ' αὐτὸν θηρία καὶ ἑρπετὰ, καὶ ἀνάκειται ῥέγχων ὡς νεκρὸς ἀναίσθητος· πρωΐας δὲ γενομένης, ἀνίσταται συντόμως, καὶ ἀμφιεσάμενος τὰ λαμπρὰ ἱμάτια, οἴεται ἐπαίρεσθαι ἐν τῇ ματαιότητι· ὁ πρὸ ὀλίγου ἐν σκότει κατακείμενος, καὶ μετ' ὀλίγον εἰς τάφον καταλύων· ἐὰν βούλῃ καυχᾶσθαι, ἐν Κυρίῳ ἔστω σου τὸ καύχημα· εἰ δὲ καὶ πλοῦτον ἔχεις, θησαύρισον ἑαυτῷ θησαυρὸν ἐν οὐρανοῖς δι' εὐποιΐας· ἐὰν γὰρ ἀναβάλλῃ ἕως οὗ ἔλθῃ θάνατος, τῶν ἀγγέλων ἐπειγόντων πολλάκις· καὶ οἷς οὐ βούλει καταλείψεις τὸν πλοῦτον· μὴ φοβηθῇς ἀρχὴν βαλεῖν ἀγαθῆς πολιτείας· ἐὰν γὰρ γεύσῃ μόνον τῆς γλυκύτητος τοῦ ἁγίου πνεύματος, φωτίζεταί σου ὁ νοῦς πρὸς τὴν τῶν ἀκαθάρτων μελέτην· διὸ λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· γεύσασθε, καὶ ἴδετε, ὅτι χρηστὸς ὁ Κύριος· μακάριος ὁ εὑρεθεὶς ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ θανάτου, θυσία ἁγία εὐάρεστος τῷ Κυρίῳ, μετὰ χαρᾶς πολλῆς χωριζόμενος τοῦ σώματος καὶ τοῦ βίου τοῦ ματαίου· ὃν θεασάμεναι ἐν οὐρανοῖς αἱ στρατιαὶ τῶν ἀγγέλων, ἐπαινέσουσιν ὡς σύνδουλον δόκιμον ἐν Κυρίῳ.

Πάλιν τολμῶ ἐν στόματι ἀκαθάρτῳ ἱκετεύειν σε τὸν ἅγιον καὶ ἄχραντον καὶ καθαρόν· καὶ ἐκ καρδίας πονηρᾶς καὶ μοιχευούσης καθ' ἑκάστην στεναγμοὺς ἀναπέμπω πρὸς σε τὸν ἅγιον καὶ λυτρωτήν· καθέλκομαι γὰρ καθ' ἑκάστην ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ εἰς μελέτην τῶν ἀκαθάρτων λογισμῶν· καὶ αἰσχύνομαι ἀναβλέψαι εἰς τὸν οὐρανόν· αἰσχύνη γὰρ καὶ ὄνειδος ἐγενήθη μοι ἀπὸ πλήθους τῶν ἀδικιῶν μου· ἱκετεύω δὲ τὴν σὴν ἀγαθότητα, συμπάθησον ὡς εὔσπλαγχνος· ἐκδίωξον ἐκ τῆς ἐμῆς διανοίας τὸν δόλιον φθορέα· καὶ ἀθώωσόν με πρὸ θανάτου μερίδος τῶν ἀσεβῶν· μνήσθητί μου Κύριε ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς· καὶ κλίνον τὸ οὖς σου εἰς τὴν δέησιν τοῦ

A ſto dilecti fratres, cibum carnis deſpicere, ut anima in Spiritu nutriatur ſancto. Comede quotidie panem, quem divina largitur ſapientia, & bibe aquam ex ſpiritali ſcaturientem petra, ut mens tua corroboretur ad illuminationem intellectus. Nam corporeorum ciborum fruitio, quoadusque buccella pertranſierit guttur, & e veſtigio ceſſat eorum ſapor, atque voluptas. Sed quorſum ex- B tolleris o homo, & ſplendido veſtitu delectaris? Quando enim quis tota die indutus pretioſa veſte fuerit, ubi nox advenerit, exuitur ea, ventreque cibis repleto, convertitur ad ſomnum: & ſæpe beſtiolæ atque vermiculi ſuper eum repunt impune, ipſo interim dormitante atque ſtertente inſtar mortui absque ullo plane ſenſu. Mane autem facto ſe le- C cto citiſſime movet, induenſque ſe veſtimentis ſuis ſplendidis, putat ſe in vanitate extolli, qui paullo ante in tenebris jacebat, & paullo poſt in ſepulcro diſſolvetur. Si ergo volueris gloriari, in Domino gloriare. *1. Cor. 10.* Si autem & opes tibi fuerint, recte iis utendo & agendo, theſauriza tibi theſaurum in cœlis beneficentia. Nam ſi ad mortis uſque horam cuncteris, Angelis ſæpe tunc animam ad emigrandum ſolicitan- D tibus, quibus etiam nolles divitias tuas relinques. Ne ergo verearis initium bonæ capeſſere vitæ. Si enim vel guſtaveris ſaltem dulcedinem Sancti Spiritus, illuminabitur tibi mens tua ad incorruptibilium rerum curam & meditationem. Idcirco dicit Spiritus Sanctus: *Guſtate & videte, quoniam ſuavis eſt Dominus.* *Pſal. 33.* Felix ille, qui in hora mortis inventus fuerit hoſtia ſancta beneplacens Domino, E multoque cum gaudio migrat e corpore, & relinquit vanitatem hujus vitæ, quem militiæ cœleſtis Angelorum exercitus contemplantes, collaudabunt, velut conſervum probatum in Domino.

Rurſus audeo impuro ore obteſtari te ſanctum, & immaculatum, puriſſimumque Dominum: & ex corde malo atque adultero, quotidie ad te ſanctum, & Redem- F ptorem ſuſpiria gemituſque emitto. Siquidem quotidie ab adverſario ad impurarum cogitationum meditationem pertrahor, & cœlum adſpicere confundor. Siquidem confuſio & improperium mihi præ multitudine iniquitatum mearum ingeritur. Supplico autem tuæ bonitati, compatere ut miſericors, expelle ex mente mea corruptorem doloſum, & vindica me ante mortem a portione impiorum. Recordare mei, Domine, in miſericordia, & miſerationibus: & inclina

na aures tuas in orationem ſervi tui, ne cum ſuperbis ego condemner, ne a conſpectu oculorum tuorum repellar, ne fiam ſempiternæ particeps perditionis, ne in profundum demergar abyſſi, ne in penetralibus concludar inferni; ne mihi ſubſternant putredinem, & diverſorium meum ne ſit vermis; ne in æternis concludar tenebris, ſub montium fundamentis vinculis conſtrinctus ſempiternis. ne truculento tradar Angelo, neque in igne comburar inextinguibili. Recordare mei Domine, & ſalva me ſancte, qui inter ſanctos requieſcis. Dixiſti, Domine, petite & dabitur vobis. Miſericordiam ac commiſerationes depoſco; præbes enim abundanter cunctis, & non improperas, Domine Deus omnipotens. Bonus enim es, & benignus. Da nobis gratiam invenire in conſpectu gloriæ tuæ Domine. Glorificetur in nobis tuum ſanctum nomen Domine. Glorificent nos juſti cum lætitia & exultatione, in æterna tabernacula tua Domine, liberatos e ſuperborum manibus. Quis horridum audiens verbum, ad te ſingulis horis clamitare ceſſabit? Ait enim ſacra Scri-
1. Pet. 4. ptura: *Si Iuſtus vix ſalvabitur, impius & peccator ubi parebunt*? At nos tuis miſerationibus confiſi, inſiſtimus orationi, deprecantes, ut ab inextinguibili liberemur igne, metuque futuro. Olim
Dan. 14. ſiquidem Angelus tuus Domine comam Prophetæ Habacuc apprehendens, in momento temporis eum ſtatuit in Babylone ſuper lacum leonum, ubi incluſus detinebatur Daniel, rurſuſque confeſtim in terram ſuam ipſum reſtituit. Nos autem tua Domine gratia refoveat, & ſine timore traducat per chaos illud ingens atque horrendum, quod firmatum eſt in medio juſtorum & injuſtorum, ut liberati dicere poſſimus: Gloria Patri, qui nos liberavit ex tenebris inferni, & poſuit nos in Paradiſo voluptatis. Gloria Filio, qui nos liberavit ab inextinguibili igne, ac verme æterno, noſque dignatus eſt hæreditate cœleſtis atque ſupernæ Hieruſalem. Gloria Spiritui ſancto, qui nos liberavit ex corruptela peccatorum, & confuſione ſempiterna, noſque coronavit in exultatione, in lumine vero, & exſuperanti gloria in ſecula. Amen.

A τοῦ δούλου σου· μὴ καταδικασθείην μετὰ τῶν ὑπερηφάνων· μὴ ἀπορριφθείην ἀπὸ προσώπου τῶν ὀφθαλμῶν σου· μὴ γενηθείην μερὶς τῆς ἀπωλείας· μὴ καταποντισθείην εἰς βάθη ἀβύσσου· μὴ κατακλεισθείην ἐν τοῖς ταμιείοις τοῦ ᾅδου· μὴ ὑποστρώσωσιν ὑποκάτω μου σῆψιν, καὶ τὸ κατάλυμά μου, μὴ ἔσω σκώληξ. μὴ συγκλεισθείην ἐν σκότει αἰωνίῳ ὑπὸ θεμελίων
B ὀρέων δεδεμένος δεσμοῖς ἀϊδίοις· μὴ παραδοθείην ἀγγέλῳ ἀνηλεεῖ· μὴ κατακαυθείην ἐν τῷ πυρὶ τῷ ἀσβέστῳ· μνήσθητί μου Κύριε, καὶ σῶσόν με ἅγιε ὁ ἐν ἁγίοις ἀναπαυόμενος· σὺ εἶπας Κύριε, αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ἔλεος αἰτοῦμαι καὶ οἰκτιρμούς. παρέχεις γὰρ πλουσίως πᾶσι, καὶ οὐκ ὀνειδίζεις δέσποτα Κύριε παντοκράτορ· ἀγαθὸς γὰρ ὑπάρχεις καὶ φιλάν-
C θρωπος· δὸς χάριν ἡμῖν εὑρεῖν ἐνώπιον τῆς δόξης σου Κύριε· δοξασθήτω δὴ καὶ ἐν ἡμῖν τὸ ὄνομά σου Κύριε. δεξάσθωσαν ἡμᾶς Κύριε οἱ δίκαιοι μετ' εὐφροσύνης εἰς τὰς αἰωνίας σκηνάς, ῥυσθέντας ἐκ χειρὸς τῶν ὑπερηφάνων. τίς ἀκούων τὸ φρικῶδες ῥῆμα παρασιωπήσει τοῦ βοᾶν πρὸς σὲ καθ' ἑκάστην ὥραν; φησὶ γὰρ ἡ ἁγία γραφή· εἰ ὁ δίκαιος μόλις σώζεται· ὁ ἀσεβὴς
D καὶ ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται; ἡμᾶς δὲ τοῖς οἰκτιρμοῖς σου πεποιθότες, ἐπιμένομεν δεόμενοι τοῦ ῥυσθῆναι τοῦ πυρὸς τοῦ ἀσβέστου καὶ τοῦ φόβου τοῦ μέλλοντος. πάλαι μὲν γὰρ ὁ ἄγγελός σου Κύριε δραξάμενος τῆς κόμης τοῦ προφήτου Ἀββακοὺμ, ἐν στιγμῇ ὥρας ἔθετο ἐν Βαβυλῶνι ἐπάνω τοῦ λάκκου τῶν λεόντων· καὶ πάλιν παραχρῆμα ἀποκατέστησεν ἐν τῇ γῇ τῇ ἰδίᾳ·
E ἡμᾶς δὲ Κύριε ἡ χάρις σου ἀναλάβοι, καὶ ἀφόβως διαβιβάσει ἐκεῖνο τὸ χάος τὸ μέγα καὶ φοβερόν· ὃ ἐστήρικται ἀναμέσον δικαίων καὶ ἀδίκων· ὅπως ῥυσθέντες εἴπωμεν· δόξα τῷ Πατρὶ τῷ ἡμᾶς ῥυσαμένῳ ἐκ τοῦ σκότους τοῦ ᾅδου, καὶ θεμένῳ ἐν παραδείσῳ τρυφῆς· δόξα τῷ υἱῷ, τῷ ἡμᾶς ῥυσαμένῳ ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ ἀσβέστου, καὶ αἰωνίου σκώληκος, καὶ ἀξιώσαντι ἡμᾶς κληρονόμους γενέσθαι τῆς ἄνω Ἱερουσαλήμ·
F δόξα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, τῷ ἡμᾶς ῥυσαμένῳ ἐκ φθορᾶς ἁμαρτιῶν, καὶ αἰωνίου αἰσχύνης, καὶ στεφανώσαντι ἡμᾶς ἐν ἀγαλλιάσει ἐν φωτὶ ἀληθινῷ, καὶ ὑπερβαλλούσῃ δόξῃ. εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΤΟΥ͂ ΑΥ̓ΤΟΥ͂ ΑΓΊΟΥ ΠΑΤΡΌΣ ΗΜΩ͂Ν ΕΦΡΑΊΜ

ΠΕΡΊ ΥΠΟΜΟΝΗ͂Σ ΚΑΊ ΣΥΝΤΕΛΕΊΑΣ, ΚΑΊ ΤΗ͂Σ ΔΕΥΤΈΡΑΣ ΠΑΡΟΥΣΊΑΣ. ΚΑΊ ΠΕΡΊ ΜΕΛΕΤΗ͂Σ ΤΩ͂Ν ΘΕΊΩΝ ΓΡΑΦΩ͂Ν. ΚΑΊ ΤΊ ΤΌ ΤΗ͂Σ ΗΣΥΧΊΑΣ ὨΦΈΛΙΜΟΝ.

Λαμπρὸς ὁ βίος τῶν δικαίων. πῶς δὲ λαμπρύνεται, ἀλλ' ἢ διὰ τῆς ὑπομονῆς; ταύτην ἀγάπησον ὦ μοναχὲ ὡς τῆς ἀνδρείας μητέρα. ὁ μὲν γὰρ ψαλμῳδὸς παραινεῖ λέγων· ὑπόμεινον τὸν κύριον, καὶ φύλαξον τὴν ὁδὸν αὐτοῦ. ὁ δὲ Παῦλος διδάσκων ὅπως κτήσῃ τὴν ἀρετὴν λέγει· ἡ θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται. ταύτην μετερχόμενος εὑρήσεις τὴν πηγὴν τῶν ἀγαθῶν τὴν ἐλπίδα. ἡ δὲ ἐλπὶς οὐ καταισχύνει. ὑποτάγηθι τοίνυν τῷ κυρίῳ καὶ ἱκέτευε αὐτὸν, καὶ εὑρήσεις ἐκ τούτου δὲ, καὶ δώῃ σοι πάντα τὰ αἰτήματα τῆς καρδίας σου. τί τούτου μακαριώτερον ἢ κεκτῆσθαι βασιλέως τοιούτου ἀκοὴν εὐμενῆ; τίς οὐ θελήσει ἠνεῳγμένην ἔχειν, καὶ ὑπακούουσαν, ἢ κριτοῦ τὴν ἀκοήν; Ἐργάτης τυγχάνεις τῆς ἀρετῆς ἀδελφέ· ἐμισθώσατό σε. ὡς καιρὸν ἔχεις, ἐργάζου τὸ ἀγαθόν. ἄκουσον τοῦ Παύλου λέγοντος· ὃ δ' ἂν σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει. σπεῖρον εἰς τὸ πνεῦμα· ἵνα θερίσῃς ζωὴν αἰώνιον. ὁ γὰρ σπείρων εἰς τὴν σάρκα, ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν. ἄκουε τοῦ καλοῦ παραινέτου λέγοντος· σπείρατε ἑαυτοῖς δικαιοσύνην. τρυγήσατε καρπὸν ζωῆς· μὴ ὀλιγώρει ἐν τῷ κάμνειν ἔμπροσθεν ὁρῶν τὴν ἐλπίδα. ὅπου γὰρ ἀγῶνες, ἐκεῖ καὶ βραβεῖα. ὅπου πόλεμοι ἐκεῖ καὶ αἱ τιμαί. ὅπου ἡ πάλη, ἐκεῖ καὶ ὁ στέφανος. Εἰς ταῦτα ἀφορῶν ἐπάλειφε διὰ τῶν τῆς ὑπομονῆς λόγων. ἀποφώνει σεαυτῷ πάντοτε μετὰ τῶν ἁγίων βοῶν. ἀνδρίζου, καὶ κραταιούσθω ἡ καρδία σου, καὶ ὑπόμεινον τὸν κύριον. Ἑτοίμασε εἰς τὴν ἔξοδον τὰ ἔργα σου· καὶ παρασκευάζου εἰς τὸν ἀγρόν σου. ἀγρός ἐστι οὗτος ὁ βίος· λάβε τὴν ἀγαθὴν δίκελλαν, τὴν καινὴν διαθήκην, περίφραξον δὲ κτῆμά σου ἀκάνθαις, νηστείᾳ, προσευχῇ, καὶ διδασκαλίᾳ. Ἐὰν ἔχεις τὸν φραγμὸν τοῦτον, οὐκ εἰσέλθῃ τὸ θηρίον, τοῦτ' ἔστιν ὁ διάβολος. ὡς ἀμπελῶνα καλὸν γεώργει σου τὴν ψυχήν, καὶ ὥσπερ οἱ τοὺς ἀμπελῶνας φυλάττοντες κροτοῦσι τῇ χειρί, βοῶσι τῇ φωνῇ, καὶ οὕτως διὰ τῶν κτύπων ἱστῶσι τοὺς ἐπιβουλεύοντας,

A

EJUSDEM *S. PATRIS NOSTRI* EPHRAEM

DE PATIENTIA, ET CONSUMMATIONE HUJUS SECULI : AC DE SECUNDO ADVENTU : NECNON DE MEDITATIONE DIVINARUM SCRIPTURARUM: ET QUÆ QUANTAQUE SIT QUIETIS SILENTIIQUE UTILITAS.

B

Illuſtris eſt vita juſtorum : ſed quomodo illuſtratur , niſi per patientiam?
Hanc dilige , o monache , tamquam fortitudinis matrem : admonet enim
Pſalmiſta , dicens : *Exſpecta Dominum* *Pſal.* 36.
& cuſtodi viam ejus . Paulus quoque
modum acquirendæ virtutis docens , ait:
Tribulatio patientiam operatur . Hanc ex- *Rom.* 5.
C ercens , ſpem fontem omnis boni invenies : ſpes autem non confundit .
Subditus igitur eſto Domino , & ora eum , invenieſque deinceps illud : *Et*
dabit tibi omnes petitiones cordis tui . Quid *Pſal.* 36.
hoc beatius , quam conſequi talis regis benevolas aures ? Quis non exoptet judicis aures ſibi apertas atque obſequentes ? Operarius es virtutis o frater , conduxit te Chriſtus : dum tempus ha-
D bes , operare bonum . Audi Paulum
dicentem : *Quodcumque ſeminaverit homo* , *Galat.* 6.
hoc & metet : Semina in Spiritu , ut de Spiritu metas vitam æternam . *Quoniam qui ſeminat in carne ſua* , inquit ,
de carne & metet corruptionem . Audi
bonum adhortatorem commonentem : *Se-* *Oſee.* 10.
minate vobis in juſtitia , vindemiate fructum vitæ . Ne ſis negligens in labo-
E rando , ſpem tibi fructus ante oculos conſtituens . Ubi enim ſunt certamina , ibi & præmia : ubi bella , ibi etiam honores . Ubi colluctatio , ibi quoque corona . Ad hæc reſpiciens , ange teipſum per patientiam . Sanctis vocibus ſemper tecum loquere , ac
dicito : *Viriliter age , & confortetur* *Pſ.* 26. 30
cor tuum , & ſuſtine Dominum . Præpara in exitum opera tua , & ad
F agrum tuum colendum accingere . Ager eſt præſens hæc vita . Pro bono ligone novum tibi Teſtamentum ſumito . Sepi agrum , ac fundum tuum ſpinis , jejunio , oratione , atque doctrina . Si hoc munitus ſis ſepimento , non te fera invadet fraudulenta , diabolus , inquam . Vineæ pulchræ inſtar , animam tuam excole : & ſicut vinearum cuſtodes manu pulſant ac voce clamitant , iiſque fragoribus inſidiatores

tores arcent : ita & tu clama oratione , jubila cantu pſalmodiæ , & fraudulentam fugabis beſtiam vulpem , hoc eſt diabolum , de quo dicebat Scriptu-
Cant. 2. ra : *Capite nobis vulpes parvulas* , & reliqua . Obſerva ſemper inimicum , ſi forte abſurda cor tuum confixerit concupiſcentia . Si animum tuum quaſi funda petierit , & in eum cogitationes immundas injecerit , reſiſte , & oppone ei ſcutum fidei . Indue te galea ſpei . Extrahe gladium Spiritus , quod eſt verbum Dei . Et ſic armatus adverſus hoſtem , ſuſtine , & ne ſis in bello negligentior , ſed ſobrium atque vigilantem te præbe in omnibus : & dicito non enim ejus ignoramus conſilia . Gaude autem in Do-
Philip. 4. mino ſemper , ſicut ſcriptum eſt : modeſtia veſtra nota ſit omnibus hominibus . Timor Dei verſetur in corde tuo . Ne timidus ſis atque ignavus , ac piger operarius . Ne fugias coronam . Tempus breve eſt , ſed judicium longum : ad quæ reſpiciens , o monache , admone cor tuum , & cum ſancto illo loquere , ac dicito : *Viriliter age , con-*
Pſal. 26. *fortetur cor tuum , & ſuſtine Dominum* . Imitare David , & uno jactu lapidis proſterne adverſarium : aſſiſtunt enim Angeli ſpectatores vitæ tuæ . Quoniam
1. Cor. 4. *Spectaculum facti ſumus mundo , & Angelis atque hominibus* . Si te victorem viderint , gaudebunt : at ſi victum , quum id ſufferre nequeant , triſtes recedent . Gaudebunt ſuper te dæmones . Pro framea igitur ac gladio , timorem apprehende Domini : nam timor Dei , velut gladius anceps eſt , omnem concupiſcentiam pravam excidens . Semper ergo mente Deum , timoremque ejus ſumito , memor ſemper noviſſimi illius diei , quando cœli ardore ignis ſolventur , & terra cum omnibus operibus , quæ in ea ſunt , comburentur , Quando aſtra tanquam folia decident . Sol & Luna tenebris obſcurabuntur , neque dabunt lumen ſuum . Quando apparebit Filius Dei , & de cœlis in terram deſcendet , cœlorumque virtutes commovebuntur . Quando Angelorum diſcurſiones , voceſque tubarum ſupervenient ; ignis in conſpectu ejus ardens atque percurrens , exuret totum orbem . In circuitu ejus tempeſtates maximæ , terræque motus horribiles , ac fulgura , qualia nunquam evenerunt , neque fient , uſque in diem illum : ut & vel ipſæ virtutes cœlorum tremore magno corripiantur . Nos igitur quales

A ὄντας, οὕτως καὶ σύ· βόησον τῇ φωνῇ, ἀλάλαξον τῇ ψαλμῳδίᾳ, καὶ ἀποδιώξεις τὸ δολερὸν θηρίον τὴν ἀλώπεκα, ἥτις ἐστὶν ὁ διάβολος, περὶ οὗ ἔλεγεν ἡ γραφή· πιάσατε ἡμῖν ἀλώπεκας μικροὺς, καὶ τὰ ἑξῆς. τήρει πάντοτε τὸν ἐχθρὸν, ἐὰν κατατοξεύσῃ σου τὴν ἐπιθυμίαν εἰς ἀτόπους πράξεις. Ἐὰν κατασφενδονήσῃ σου τὴν ψυχὴν ῥυπαροὺς ἐμβαλὼν αὐτῇ λογισ-
B μοὺς, ἀντίστησον τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως· καὶ περίβαλε τὴν περικεφαλαίαν τῆς ἐλπίδος. σπάσαι τὴν μάχαιραν τοῦ πνεύματος, ἥτις ἐστὶ ῥῆμα θεοῦ, καὶ οὕτως ὁπλιζόμενος κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ὑπόμεινον, καὶ μὴ ὀλιγώρει τῷ πολέμῳ. ἀλλὰ νῆφε ἐν πᾶσι, καὶ λέγε. οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν· χαῖρε οὖν πάντοτε καθὼς γέγραπται· τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν
C ἀνθρώποις. Ὁ φόβος τοῦ θεοῦ καταστραπτέτω ἐν τῇ καρδίᾳ σου. Μὴ γίνου δειλὸς, καὶ ὀκνηρὸς ἐργάτης. Μὴ φύγῃς τὸν στέφανον· ὁ βίος βραχὺς, ἡ δὲ κρίσις μακρά. πρὸς ταῦτα ἀφορῶν ὦ μοναχὲ ὑποφώνει σου τῇ καρδίᾳ ἅμα τῷ ἁγίῳ, καὶ λέγε· ἀνδρίζου, καὶ κραταιούσθω ἡ καρδία σου. μιμοῦ τὸν Δαυὶδ, καὶ μιᾷ λίθου βολῇ κατάρραξον τὸν πολέμιον. Ἑστήκασιν
D ἄγγελοι θεωροὶ τοῦ βίου σου. θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ, καὶ ἀγγέλοις, καὶ ἀνθρώποις· ἐάν σε ἴδωσιν νικῶντα, χαίρουσιν ἐπὶ τῷ κατορθώματι. Ἐὰν δὲ ἡττώμενον, ἀναχωροῦσι στυγνοὶ, οὐ γὰρ ὑποφέρουσι· γελῶσι δὲ ἐπὶ σὲ τὰ δαιμόνια· σπάσαι οὖν ἀντὶ ῥομφαίας τὸν φόβον τοῦ θεοῦ· ὁ γὰρ φόβος τοῦ θεοῦ μάχαιρα δίστομος συγκόπτων πᾶσαν ἐπιθυμίαν πονηράν. λάμβανε
E οὖν πάντοτε τὸν θεὸν, καὶ τὸν φόβον αὐτοῦ, ἐν αὐτῷ μιμνησκόμενος τὴν ἡμέραν ἐκείνην. ὅτε οἱ οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθήσονται. στοιχεῖα δὲ καυσόμενα τήκεται· γῆ δὲ, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα κατακαήσονται. ὅτε ἄστρα ὡς φύλλα πεσοῦνται, ἥλιός τε, καὶ σελήνη σκοτισθήσονται, καὶ οὐ δώσουσι τὸ φέγγος αὐτῶν. ὅταν φανερωθῇ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ἐξ οὐρανῶν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ αἱ δυνάμεις
F οὐρανῶν σαλευθήσονται. ὅτε ἀγγέλων καταδρομαὶ, καὶ αἱ φωναὶ τῶν σαλπίγγων ἐπερχομένων· πῦρ ἐνώπιον αὐτοῦ καιόμενον, καὶ διατρέχων κατακλύζειν τὴν οἰκουμένην. κύκλῳ γὰρ αὐτοῦ καταιγὶς σφόδρα, σεισμοὶ, καὶ φόβοι, καὶ κεραυνοὶ, οἷοι οὐδέποτε γεγόνασι, οὐδ' οὐ μὴ γένωνται ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης. ὥστε καὶ τὰς αὐτὰς δυνάμεις τῶν οὐρανῶν τρόμῳ μεγάλῳ συλληφθῆναι· οὐκοῦν ποταποὺς δεῖ εἶναι ἡμᾶς ἀδελφοί

φοί μου. ποῖος φόβος, καὶ φρίκη ποία λήψεται ἡμᾶς. κατανόησον τὸν Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὅτι οὐκ ἴσχυσε τὸν γνόφον, καὶ ζόφον, καὶ τὴν φωνὴν τοῦ λαλοῦντος θεοῦ ἐκ μέσου τοῦ πυρὸς, ἀλλ' ἐσπούδασε τοῦ μὴ προστεθῆναι αὐτοῖς λόγον. οὐδὲ γὰρ ἔφερον κατὰ ἀλήθειαν τὸ διαστελλόμενον, καίπερ οὐ μετὰ θυμοῦ κατελθόντος, οὐδὲ μετ' ὀργῆς λαλοῦντος πρὸς αὐτούς. ἀλλ' ἐν παρακλήσει πληροφοροῦντος αὐτοὺς, ὅτι αὐτὸς μετ' αὐτῶν ἐστιν. Ἄκουσον νῦν ἀδελφέ μου· εἰ μετὰ παρακλήσεως οὐκ ἰσχύσαμεν βαστάσαι τὴν ἔλευσιν αὐτοῦ. ὅτε οὔτε οἱ οὐρανοὶ πυρούμενοι ἐλύθησαν, οὔτε ἡ γῆ, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ κατεκάη, οὔτε οἱ σαλπίζοντες ἤχησαν καθὼς μέλλει ἡ σάλπιγξ ἐκείνη βοᾶν, καὶ ἐξυπνίζειν τοὺς ἀπ' αἰῶνος κεκοιμημένους, οὔτε πῦρ κατακλύζον τὴν οἰκουμένην· οὔτε τι τῶν μελλόντων γίνεσθαι φόβων ἐγένετο. τί ποιήσομεν ὅταν κατέλθῃ μετ' ὀργῆς καὶ θυμοῦ ἀνυποστάτου; καὶ καθίσῃ ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καὶ προσκαλέσηται τὴν γῆν ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου μέχρι δυσμῶν, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν περάτων τῆς γῆς ἕως περάτων αὐτῆς τοῦ διακρῖναι τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἀποδοῦναι ἑκάστῳ κατὰ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ. Οἴμοι. ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ἡμᾶς, ὅταν παραστάμεθα γυμνοὶ, καὶ τετραχηλισμένοι μέλλοντες εἰσάγεσθαι εἰς τὸ φρικτὸν βῆμα. Οἴμοι, οἴμοι. ποῦ τότε ἡ περπερότης; ποῦ τότε ἡ ἀνδρεία τῆς σαρκός; ποῦ δὲ τὸ κάλλος τὸ ψευδὲς, καὶ ἀνωφελές; ποῦ τότε ἡδυφωνία τῶν ἀνθρώπων; ποῦ τότε ἡ παρρησία ἡ ἀναιδὴς, καὶ ἀναίσχυντος; ποῦ τότε ὁ καλλωπισμὸς τῶν ἱματίων; ποῦ τότε ἡ ἡδονὴ τῆς ἁμαρτίας ἡ ὡς ἀληθῶς ἀκάθαρτος; ποῦ τότε οἱ τὴν κόπρον τῶν ἀρρένων ἡδονὴν ἡγούμενοι; ποῦ τότε ἡ καταφρόνησις τῶν ἐν ἀμελίᾳ ζώντων; ποῦ τότε ἡ τρυφὴ, καὶ σπατάλη; Πάντα παρῆλθε· καὶ ὡς χαῦνος ἀὴρ διελύθησαν. ποῦ τότε ἡ φιλαργυρία, καὶ ἡ φιλοκτημοσύνη, καὶ ἡ ἐξ αὐτῶν ἀσπλαγχνία; ποῦ τότε ἡ ἀπάνθρωπος ὑπερηφανία ἡ πάντας βδελυσσομένη, καὶ ἑαυτὴν λογιζομένη εἶναί τι; ποῦ τότε ἡ κενὴ, καὶ ματαία ἀνθρωπίνη προκοπὴ, καὶ ἡ δόξα; ποῦ τότε ἡ δυναστεία, καὶ ἡ τυραννίς; ποῦ ἄρχων, ποῦ ἡγούμενος, ποῦ οἱ ἐπ' ἐξουσιῶν, οἱ γαυριώμενοι ἐπὶ πλήθει πλούτου, καὶ τοῦ θεοῦ καταφρονοῦντες. τότε ἰδόντες οὕτω ἐθαύμασαν, καὶ ὁ τρόμος ἐπελάβετο αὐτῶν. ἐκεῖ ὠδῖνες ὡς τικτούσης· ἐν πνεύματι βιαίῳ συντριβήσονται· ποῦ δὲ τότε ἡ σοφία τῶν σοφῶν; ποῦ τὰ μάταια

A quales oportebit tunc eſſe, fratres mei, cujuſmodi nos timor ac horror invadet? Perpende Iſraëlitas in eremo, quomodo caliginem, atque obſcuritatem, clangoremque tubarum, ac vocem ipſius loquentis Dei in medio ignis perferre nequiverint; ſed operam dabant, ne Dei vox atque oratio ad illos accederet: non enim ferebant in veritate, quod peragebatur, tametſi neque cum horrore deſcenderat, neque cum ira
B alloquebatur ipſos, ſed omni potius conſolatione certiores eos reddebat, eſſe cum illis Deum. Audi ergo, frater: ſi, neque cum conſolatione valuerunt ſufferre adventum ejus, quando nec cœli incenſi igne, ſoluti ſunt; nec terra cum his quæ in ipſa ſunt, exuſta: neque tubæ dederunt ſonum, ſicut ventura illa tuba reſonabit, excitabitque cunctos qui a ſeculo dormierunt,
C neque ignis devoravit univerſum mundum, neque quis alius rerum futurarum obvenit terror; & non potuerunt tolerare: quid, obſecro, facturi ſumus, quando in furore, & ira intolerabili deſcendet, ſedebitque in ſolio gloriæ ſuæ, omnemque terram ab ortu ſolis uſque ad occaſum & cunctos fines orbis advocabit, ut dijudicet populum ſuum, reddatque ſingulis juxta
D opera ſua? Hei mihi: quales & quo animo tunc oportebit nos eſſe; quando nudi ibi apparebimus, produituri ad horrendum illud tribunal. Hei mihi: ubi tunc procacitas ac petulantia? ubi tunc carnis fortitudo? ubi pulchritudo fallax atque inutilis? ubi tunc humana voluptas? ubi tunc impudens inverecundaque audacia? ubi tunc ornatus veſtium? ubi tunc voluptas pecca-
E ti vere immunda & ſordida? ubi tunc qui maſculorum ſtercora in voluptate ponunt? ubi tunc eorum negligentia, qui in deſidia hic vitam tranſegerunt? ubi tunc deliciarum illecebræ? Cuncta illa præterierunt, & mollis aëris inſtar diſſoluta ſunt. Ubi tunc avaritia, & rerum terrenarum cupiditas, quæque ex ipſis oritur immiſericordia? ubi
F tunc immanis ſuperbia, quæ cuncta deſpicit, ſeque ſolam æſtimat quid eſſe? ubi tunc inanis ac vana hominum felicitas, & gloria? ubi tunc potentia? ubi tunc tyrannis? ubi princeps, ubi dux? ubi magiſtratus? ubi qui in opibus? ubi qui in multitudine gloriabantur divitiarum ſuarum, & Deum contemnebant? Tunc aſpicientes vere mirabuntur, conturbabuntur, commovebuntur, tremor apprehendet eos: ibi dolores ut parturien-

rientis, in ſpiritu vehementi tunc conterentur. Ubi tunc ſapientia ſapientum?
Pſal. 106. ubi vanæ eorum aſtutiæ? Væ, væ ipſis: conturbati ſunt, & moti ſunt ſicut ebrius a vino; & omnis ſapientia eorum devorata eſt. ubi tunc ſapiens? ubi ſcriba? ubi conquiſitor hujus ſeculi vaniſſimi? Peribit omnis ſapientia, mi frater. Expende igitur, quales, & quo tunc animo oporteat nos eſſe in reddenda ratione omnium tam parvorum quam magnorum, quæ egimus, uſque ad minimum: nam & de verbo otioſo rationem reddituri ſumus juſto Judici. Quales oportebit eſſe nos, ut gratiam illa hora coram ipſo inveniamus? At vero quo nos gaudio afficiemur, ſi ad dexteram Regis ſeparabimur? Cujuſmodi nos tunc oportebit inveniri, quando nos juſti amplectentur ibi: amplectentur, inquam, te ibidem Abraham, Iſaac, & Jacob, Moyſes, Noë, Job, David, ſanctique Prophetæ, Apoſtoli, ac Martyres, & quotquot Sancti Deo in vita complacuerunt. Et quoſcumque modo contemplari velles, ibi venient ad te, & amplexabuntur te, ſuper ſalute tua gloriantes. Quales nos eſſe tunc neceſſe erit? quale illud erit gaudium atque ineffabile, quod capiemus; quando Rex iis, qui a dextris erunt, cum hilaritate dicet: *Venite be-*
Matth. 25. *nedicti Patris mei, poſſidete paratum vobis regnum a conſtitutione ſeculi*. Tunc mi
Sap. 5. frater, accipies regnum decoris, & diadema ſpeciei de manu Domini, & de cætero cum Chriſto regnabis. Tunc hæreditate percipies illa bona, quæ Deus præparavit diligentibus ipſum. tum porro ſecurus eris, nulloque amplius pavore perfunderis. Recogita, mi frater, cujuſmodi ſit, in cœlis, ſicut ante diximus, regnare: accipies enim diadema de manu Domini, & de cætero cum Chriſto regnabis. Recogita mi frater, quale ſit Dei perpetuo frui aſpectu: quale ſit ipſum datorem luminum poſſidere? Tunc enim non ultra tibi erit ſol in lumine diei, ſicut ait Eſaias, neque ortus lunæ illuminabit noctem tuam: ſed erit tibi Dominus lux perpetua, Deus gloria tua. Ecce, frater mi, quanta gloria repoſita ſit timentibus eum, cuſtodientibuſque mandata ejus, jam audiſti. Poſtea vero, peccatorum quoque exitium cogita, quando ad tremendum introducentur tribunal; quanta eos coram juſto Judice confuſio tunc apprehendet, nullam habentes excuſatio-

A τὰ αὐτῶν πανουργεύματα. Οὐαὶ, οὐαὶ αὐτοῖς. Ἐταράχθησαν, ἐσαλεύθησαν, ὡς ὁ μεθύων, καὶ πᾶσα ἡ σοφία αὐτῶν κατεπόθη. ποῦ τότε σοφὸς, ποῦ γραμματεὺς; ποῦ συζητητὴς τοῦ αἰῶνος τούτου ματαίου; οἴχεται πᾶσα σοφία, ἀδελφέ μου. ἀναλόγισαι ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ἡμᾶς διδόντας λόγον, ὧν ἐπράξαμεν μεγάλων, ἢ μικρῶν. Ἕως γὰρ ἀργοῦ λόγου ἀπο-
B λογίαν δώσομεν τῷ δικαίῳ κριτῇ· ποταποὺς δεῖ εἶναι ἡμᾶς ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ, ἐὰν εὕρωμεν χάριν ἐνώπιον αὐτοῦ; ποία δὲ διαδέξεται ἡμᾶς χαρὰ ἀφοριζομένους ἐκ δεξιῶν τοῦ βασιλέως. Ποταποὺς δεῖ εἶναι ἡμᾶς, ὅταν ἀσπάζωνται ἡμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι ἐκεῖ· ἀσπάζεταί σε Ἀβραὰμ, Ἰσαὰκ, Ἰακὼβ, Μωϋσῆς, Νῶε, Ἰὼβ; Δαυὶδ, καὶ οἱ ἅγιοι προφῆται, καὶ ἀπόστολοι,
C καὶ μάρτυρες, καὶ οἱ πάντες οἱ ἅγιοι, καὶ δίκαιοι, οἱ ἐν τῷ βίῳ τῷ θεῷ εὐαρεστήσαντες, καὶ ὅσους ἤθελες ἄρτι θεάσασθαι, αὐτοὶ ἐκεῖ ἔρχονταί πρός σε, καὶ περιπτυσσόμενοί σε ἀσπάζονταί σε ἀγαλλόμενοι ἐπὶ τῇ σῇ σωτηρίᾳ. Ποταποὺς δεῖ εἶναι ἡμᾶς τότε, ποταπὴν χαρὰν ἔχειν ἀνεκλάλητον; ὅταν εἴπῃ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν μετ᾽ ἱλαρότητος λέγων· δεῦτε οἱ εὐ-
D λογημένοι τοῦ πατρός μου κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· τότε ἀδελφέ μου λήψῃ τὸ βασίλειον τῆς εὐπρεπείας καὶ τὸ διάδημα τοῦ κάλλους ἐκ χειρὸς κυρίου, καὶ λοιπὸν συμβασιλεύσεις αὐτῷ· τότε κληρονομήσεις τὰ ἀγαθὰ ἐκεῖνα, ἃ ἡτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. τότε λοιπὸν ἀμέριμνος ἔσῃ μηκέτι πτοούμενος μηδεμίαν πτόη-
E σιν· ἀναλόγισαι ἀδελφέ μου οἷον ὑπάρχει τὸ βασιλεῦσαι ἐν οὐρανοῖς καθὼς προείπομεν; δέξῃ γὰρ τὸ διάδημα ἐκ χειρὸς κυρίου, καὶ βασιλεύσεις τοῦ λοιποῦ σὺν Χριστῷ. ἀναλόγισαι ἀδελφέ μου οἷόν ἐστι τοῦ θεοῦ τὸ πρόσωπον βλέπειν διαπαντός. Οἷόν ἐστιν ἔχειν αὐτὸν φωστῆρα. τότε γὰρ οὐκ ἔτι ἔσται σοι ἥλιος εἰς φῶς ἡμέρας καθὼς Ἡσαΐας φησίν· οὐδὲ ἀνατολὴ σελήνης φωτιεῖ
F σοι τὴν νύκτα. ἀλλ᾽ ἔσται σοι κύριος φῶς αἰώνιον, καὶ ὁ θεὸς δόξα σου. Ἰδοὺ ἀδελφέ μου ἤκουσας οἷα χαρὰ ἀπόκειται τοῖς φοβουμένοις τὸν κύριον, καὶ τοῖς φυλάσσουσι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ. Ἀναλόγισαι δὲ μετὰ ταῦτα, καὶ τὴν τῶν ἁμαρτωλῶν ἀπώλειαν ὅταν εἰσάγονται εἰς τὸ βῆμα τὸ φοβερὸν, οἷα ἀγωνία αὐτοὺς λήψεται ἐνώπιον τοῦ δικαίου κριτοῦ μὴ ἔχοντας λόγον ἀπολογίας. οἵα ἐντροπὴ λήψεται αὐτοὺς ἀφοριζομένους ἐξ εὐωνύμων

μων τοῦ βασιλέως· οἷον σκότος ἐπιπέσει ἐπ' αὐτοὺς, ὅταν λαλήσει πρὸς αὐτοὺς ἐν ὀργῇ αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ ταράξῃ αὐτοὺς λέγων. πορεύεσθε οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. οἴμοι, οἴμοι. οἵαν θλίψιν, καὶ στενοχωρίαν ἕξει τὸ πνεῦμα αὐτῶν, ὅταν γένηται κραυγὴ πάντων λεγόντων· ἀποστραφήτωσαν οἱ ἁμαρτωλοὶ εἰς τὸν ᾅδην, πάντα τὰ ἔθνη τὰ ἐπιλανθανόμενα τοῦ θεοῦ. Οἴμοι, οἷον μέλος ἀλαλάξουσι κοπτόμενοι, καὶ θρηνοῦντες, ἀπαγόμενοι κολάζεσθαι πικρῶς εἰς ἀτελευτήτους αἰῶνας. οἷός ἐστιν ὁ τόπος, ὅπου ἐστὶν ὁ κλαυθμὸς, καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, ὁ καλούμενος τάρταρος, ὃν καὶ αὐτὸς ὁ σατανᾶς φρίσσει. Οἴμοι οἵα ἐστὶν ἡ γέεννα τοῦ πυρὸς τοῦ ἀσβέστου, καὶ ὁ ἀκοίμητος, καὶ ἰοβόλος σκώληξ. οἴμοι οἷον δεινόν ἐστι τὸ σκότος ἐκεῖνο τὸ αἰώνιον, καὶ ἐξώτερον τὸ ἀεὶ μένον. οἴμοι οἷοί εἰσιν ἐπὶ τῶν κολάσεων ἄγγελοι ἄσπλαγχνοι, καὶ ἀνελεήμονες. ὀνειδίζουσι γὰρ καὶ ἐπιπλήττουσι δεινῶς. τότε οἱ κολαζόμενοι κεκράξονται πρὸς κύριον. καὶ οὐκ εἰσακούσεται αὐτῶν. τότε γνώσονται ὅτι μάταια αὐτοῖς ἀπέβη τὰ τοῦ βίου, καὶ ἃ ἐδόκουν ἐνταῦθα ἡδέα εἶναι, χολῆς καὶ ἰοῦ πικρότερα εὑρέθησαν. Ποῦ τότε ἡ ψευδώνυμος ἡδονὴ τῆς ἁμαρτίας; ἄλλη γὰρ ἡδονὴ οὐκ ἐστὶν ἢ μὴ τὸ φοβεῖσθαι τὸν κύριον. ἀληθῶς τοῦτο ἡδονή ἐστιν. ἀληθῶς ὡς ἐκ στέατος καὶ πιότητος ἐμπιπλᾷ τὴν ψυχήν. τότε καταγνώσουσιν ἑαυτῶν, καὶ τῶν ἔργων αὐτῶν, ὧν ἔπραξαν. τότε ὁμολογήσουσι λέγοντες, ὅτι δικαία ἡ κρίσις τοῦ θεοῦ. ἠκούσαμεν γὰρ ταῦτα, καὶ οὐκ ἠθελήσαμεν ἐπιστρέψαι ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἡμῶν πράξεων· καὶ τότε οὐδὲν ἀνύσουσι ταῦτα λέγοντες· οἴμοι τῷ ἐν ἁμαρτίαις ἀνηκέστοις συλληφθέντι, ὑπὲρ ἀριθμὸν ψάμμου θαλάσσης ἥμαρτον, καὶ κάμπτομαι ἐξ αὐτῶν ὡσεὶ ἀπὸ πολλῶν δεσμῶν σιδήρου. Οὐ γὰρ ἐστί μοι παῤῥησία ἀτενίσαι εἰς τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ.

Πρὸς τίνα οὖν καταφύγω, εἰ μὴ πρὸς σὲ φιλάνθρωπε; ἐλέησόν ὁ θεὸς κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου, καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν σου, ἐξάλειψον τὸ ἀνόμημά μου. πρὸς σὲ καταφεύγω διὰ τὴν πολλήν σου ἀγαθότητα, καὶ εὐσπλαγχνίαν. σὲ παρώργισα, καὶ πρὸς σὲ καταφεύγω διὰ τὴν πολλήν σου ἀμνησικακίαν. σὲ ἠθέτησα, καὶ πρὸς σὲ καταφεύγω διὰ τὴν πολλήν σου φιλανθρωπίαν.

A ſationis ſuæ viam? quanta eos, quum ad ſiniſtram Regis ſegregabuntur, verecundia corripiet? quantæ in eos tenebræ irruent, quando in ira ſua loquetur ad eos, & in furore ſuo conturbabit ipſos, dicens: *Diſcedite a me maledicti* Matt. 25. *in ignem æternum, qui præparatus eſt diabolo, & angelis ejus*. Heu, heu, quanta preſſura, & anguſtia ſpiritus afficientur, quando ſupervenerit clamor omni- B bus audientibus: *Convertantur peccatores* Pſal. 9. *in infernum; omnes gentes quæ obliviſcuntur Deum*. Heu, heu, quas voces inter lamenta gemituſque emittent; quando abducentur amariſſime cruciandi in æternum. Heu, qualis eſt locus ille clamoris, atque ſtridoris dentium, tartarus appellatus, quem & ipſe horret Satanas? Heu, qualis eſt gehenna ignis inex- C tinguibilis? Heu, qualis eſt non dormiens & venenatus ille vermis? Heu, quam graves ſunt tenebræ illæ exteriores, æternæ, & in æternum permanentes? Heu quales ſunt angeli tormentis præpoſiti, immites atque immanes, qui in ſuppliciis illis jugiter conviciando exprobrant, & graviter admodum increpant. Tunc qui in tormentis reperientur, intentis vocibus clamabunt ad Dominum, & D non exaudiet eos. Tunc intelligent ſibi res vitæ hujus omnes inanes eveniſſe: & quæ hic videbantur dulcia, felle quovis atque veneno acerbiora. Ubi tunc falſi nominis voluptas peccati? Quum non ſit alia voluptas, quam timere Dominum. In hoc vere voluptas eſt. Iſtud vere tamquam ex adipe & pinguedine animam replet. Tunc damnabunt ſeipſos, & opera quæ fece- E runt. Tunc confitebuntur judicium Dei eſſe juſtum, dicentes: audiebamus enim hæc, & a pravis noſtris actionibus noluimus recedere. Sed tunc nihil profuerit ejuſmodi commemorare. Hei, hei mihi peccatis incomparabilibus prægravato: nam ſuper numerum arenæ maris peccavi, & ab iis, velut a multis ferreis catenis, incurvor: non enim audeo F ſurſum intueri altitudinem cœlorum.

Ad quem igitur confugiam, niſi ad te benigniſſime, idemque clementiſſime? Miſerere mei Deus ſecundum magnam miſericordiam tuam, & ſecundum multitudinem miſerationum tuarum dele iniquitatem meam. Ad te confugio propter multam bonitatem & clementiam tuam. Ad iracundiam te provocavi, & ad te ob magnam miſericordiam tuam recurro. Te aſpernatus ſum, & ad te propter ſummam tuam benignita-

tem confugio, & obſecrans clamo: Averte faciem tuam a peccatis meis, & omnes iniquitates meas dele. Cor mundum crea in me Deus, & ſpiritum rectum innova in viſceribus meis, propter nomen tuum ſolum. Nihil enim quod tibi offeram habeo, non opus bonum, neque cor mundum: verum miſerationibus tuis confiſus, me ipſum projicio, ut me ad compunctionem adducas, & ad perſeverantem mandatorum tuorum obſervationem: ne iterum facile in peccatum relabar, ſed ex hoc tempore ſerviam tibi in ſanctitate & juſtitia omnibus diebus vitæ meæ.

Obſecro ergo vos fratres, ut iſta exſpectantes, ſtudeamus immaculati & irreprehenſibiles ei inveniri in pace. Quando prava aliqua tibi ſupervenerit cogitatio, hunc gladium extrahe, id eſt timorem Dei recogita, omnemque fortitudinem confringes inimici. Loco autem tubæ divinas Scripturas adhibe. Quemadmodum enim tuba ſonans congregat milites; ſic & divinæ Scripturæ clamantes, cogitationes noſtras congregant ad timorem Dei. Sunt enim cogitationes noſtræ militum inſtar, reſiſtuntque adverſariis Regis. Et rurſus, quemadmodum tuba, belli tempore ſonans, ſtrenuorum militum alacritatem in adverſarios excitat; ita & divinæ Scripturæ te promtiorem ad omne opus bonum reddunt, teque adverſus improbas paſſiones ac vitia magis animant corroborantque. Idcirco mi frater quantum potueris, vim tibi infer, quo frequentius in iis verſeris, ut cogitationes tuas congregent, quas inimicus invento ſuo maligno diſpergit, improbas ſuggerens, vel etiam tribulationes ſæpe inferens, aut res ſecundas ac lætas exhibens. Hæc quippe ſua calliditate ac dolo operatur, ut hominem a Deo alienum reddat. Quum enim aliquem cogitationibus lædere atque dejicere nequiverit, tum tribulationibus eum afficit, ut mentem illius obſcuret, occaſionemque ſuperſeminandi reperiat, quæ voluerit; incipitque tunc ſuggerere monacho cogitationes ejuſmodi, ac jurejurando dicere: ex quo bonum operari cæpi, malos dies experior: faciamus igitur mala, ut rurſus eveniant bona. Tunc niſi quis ſobrius inveniatur ac vigil, devorabit eum, tanquam infernus viventem. Quod ſi neque per ejuſmodi nocere ei potuerit, tunc proſpera affert ei, & in ſuperbiam elevat ipſum, fraudemque multiplicem ſub-

A θρωπίαν. καὶ δεόμενος βοῶ. Ἀπόστρεψον τὸ πρόσωπόν
σου ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν μου, καὶ πάσας τὰς ἀνομίας μου
ἐξάλειψον. Καρδίαν καθαρὰν κτίσον ἐν ἐμοὶ ὁ θεός,
καὶ πνεῦμα εὐθὲς ἐγκαίνισον ἐν τοῖς ἐγκάτοις μου διὰ
τὸ ὄνομά σου μόνον. οὐδὲν ἔχω προσενεγκεῖν σοι, οὐ
πρᾶξιν ἀγαθὴν, οὐ καρδίαν καθαρὰν, ἀλλὰ θαρ-
ρῶν εἰς τοὺς οἰκτιρμούς σου ἐπιρρίπτω ἐμαυτὸν, ὅπως
ἄξῃς με εἰς κατάνυξιν, καὶ ἐπίμονον ἐργασίαν τῶν ἐντο-
B λῶν σου. ἵνα μὴ καταπίπτω πάλιν εὐκόλως εἰς ἁ-
μαρτίαν, ἀλλ᾽ ἀπὸ τοῦ νῦν λατρεύσαί σοι ἐν ὁσιότητι
καὶ δικαιοσύνῃ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου.

Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἀδελφοὶ ταῦτα προσ-
δοκῶντες σπουδάσωμεν ἄσπιλοι, καὶ ἀμώμητοι εὑ-
ρεθῆναι αὐτῷ ἐν εἰρήνῃ. ὅταν ἐπέλθῃ σοι πο-
νηρὰ ἐνθύμησις ἀδελφὲ, σπάσαι ταύτην τὴν
μάχαιραν, τουτέστιν ἀναλόγισαι τὸν φόβον τοῦ
C θεοῦ, καὶ συγκόψεις πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχ-
θροῦ. ἀντὶ δὲ σάλπιγγος ἔχε τὰς θείας γρα-
φάς. κατὰ δὲ τρόπον ἡ σάλπιγξ βοῶσα ἐπι-
συνάγει τοὺς στρατιώτας, οὕτω καὶ αἱ θεῖαι γρα-
φαὶ βοῶσαι πρὸς ἡμᾶς, ἐπισυνάγουσιν ἡμῶν τοὺς
λογισμοὺς εἰς φόβον θεοῦ. Καὶ γάρ εἰσιν οἱ λο-
γισμοὶ ἡμῶν δίκην στρατιωτῶν πολεμοῦντες πρὸς
τοὺς ἐχθροὺς τοῦ βασιλέως. Καὶ πάλιν ὃν τρό-
D πον ἡ σάλπιγξ βοῶσα ἐν καιρῷ τοῦ πολέμου
διεγείρει τῶν νέων, καὶ ἀγωνιστῶν τὴν προθυ-
μίαν κατὰ τῶν ἀντιπάλων, οὕτω καὶ αἱ θεῖαι γρα-
φαὶ διεγείρουσί σου τὴν προθυμίαν εἰς τὸ ἀγα-
θὸν, καὶ ἀλείφουσί σε κατὰ τῶν παθῶν. διὸ
ἀδελφέ μου ὅσον δύνασαι, ἀνάγκασε σεαυτὸν
πυκνοτέρως ὡς ἐντυγχάνειν αὐταῖς, ὅπως συν-
άξωσί σου τοὺς λογισμοὺς, οὓς διασκορπίζει ὁ
E ἐχθρὸς τῇ αὐτοῦ κακομηχανίᾳ ὑποβάλλων πο-
νηρὰς ἐνθυμήσεις. ἢ καὶ θλίψεις πολλάκις ἐπι-
φέρων, ἢ εὐημερείας καὶ εὐρυχωρείας πολλὰς πα-
ρέχων. ταῦτα γὰρ κατεργάζεται τῇ αὐτοῦ πανουρ-
γίᾳ, ὅπως ἀπαλλοτριώσῃ ἀπὸ θεοῦ τὸν ἄνθρω-
πον. Ὅταν γὰρ πολλάκις μὴ δυνηθῇ τινὰ διὰ
τῶν ἐνθυμήσεων ἐπηρεάσαι, καὶ καταβαλεῖν, τότε
λοιπὸν ἐπιφέρει αὐτῷ θλίψεις, ὅπως σκοτίσῃ
F τὴν διάνοιαν, καὶ ἰσχύσῃ λοιπὸν ἐπισπεῖραι ἃ
βούλεται, καὶ ἄρχεται ὑποβάλλειν τῷ μοναχῷ
τὰ τοιαῦτα ἐνθυμήματα, καὶ λέγειν μεθ᾽ ὅρκων,
ὅτι ἀφ᾽ οὗ ἠρξάμην εἰς τὸ ἀγαθὸν ἐργάζεσθαι
κακὰς ἡμέρας εἶδον. ποιήσωμεν οὖν τὰ κακὰ,
ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθά. τότε ἐὰν μὴ εὑρεθῇ τις
νήφων, καταπίνει αὐτὸν ὥσπερ ᾅδης ζῶντα. εἰ δὲ
καὶ ἐν τούτῳ μὴ δυνηθῇ αὐτὸν ἐπηρεάσαι, τότε
ἐπιφέρει αὐτῷ τὴν εὐρυχωρίαν. ὑψοῖ αὐτὸν
καὶ

καὶ ἀπάτην πολλὴν παρέχει αὐτῷ τὴν δει-
νοτέραν, καὶ χείρω πάντων τῶν παθῶν. αὕτη
γάρ ἐστιν ἡ ὑπερήφανον, καὶ ἄφρονα ἐργαζομένη
τὸν ἄνθρωπον. αὕτη εἰς τὸν βυθὸν τῶν ἡδονῶν κα-
τασπᾷ τὸν νοῦν. αὕτη εἰς οὐρανὸν ποιεῖ θεῖναι τὸ
στόμα βλασφημίας· Γέγραπται γάρ· καὶ ἔθετο εἰς
οὐρανὸν τὸ στόμα αὐτοῦ· αὕτη ποιεῖ τὸν ἄνθρωπον
μὴ γινώσκειν τὸν Θεόν, μηδὲ γινώσκειν τὴν ἰ-
δίαν ἀσθένειαν· μηδὲ ἐνθυμεῖσθαι τὴν ἡμέραν
τοῦ θανάτου. αὕτη δέ ἐστιν ὁδὸς πάντων τῶν κα-
κῶν· ταύτην τὴν ὁδὸν ἀγαπῶν βαδίζειν εἰς
τὰ ταμιεῖα τοῦ θανάτου εὑρίσκεται φθάνων.
αὕτη ἐστὶν ἡ ὁδὸς, ἣν εἶπεν ὁ κύριος. πλατεῖα,
καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀ-
πώλειαν· ἰδοὺ ἤκουσας ἀδελφέ μου. Διὰ τί ἐπι-
φέρει ὁ ἐχθρός ποτε μὲν εὐρυχωρίας, ποτὲ δὲ
θλίψεις. πρὸς ὃ γὰρ δοκιμάζει τὴν διάθεσιν τοῦ
ἀνθρώπου ἐγκειμένην, πρὸς αὐτὸ καὶ αὐτὸς
στρατεύεται δι' ἀδικαιωμάτων παρατάττεσθαι.
διὸ ἀδελφέ μου νῆφον ἀσφαλῶς, καὶ σπούδασον
ἀεὶ τῇ ἀναγνώσει προσκολλᾶσθαι, ἵνα σε διδάξῃ
πῶς δεῖ ἐκφυγεῖν τὰς παγίδας τοῦ ἐχθροῦ, καὶ
καταλαβεῖν τὴν αἰώνιον ζωήν. συστέλλει γὰρ ἀνάγ-
νωσις τῶν θείων γραφῶν τὸν νοῦν πλανώμενον· καὶ
δωρεῖται γνῶσιν εἰς Θεόν· Γέγραπται γάρ· σχολά-
σατε, καὶ γνῶτε ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ Θεός· ἀκούεις
ἀδελφέ μου, ὅτι γνῶσιν Θεοῦ λαμβάνει ὁ σχολά-
ζων ταῖς θείαις γραφαῖς ἐν ἀληθινῇ καρδίᾳ. διὸ
ἀδελφὲ μὴ ἀμελήσῃς τῆς ψυχῆς σου, ἀλλὰ σχό-
λαζε τῇ ἀναγνώσει, καὶ ταῖς εὐχαῖς, ὅπως φω-
τισθῇ σου ἡ διάνοια, καὶ ὅπως γένῃ τέλειος, καὶ
ὁλόκληρος ἐν μηδενὶ λειπόμενος. ἄλλοι καυχῶν-
ται ἐπὶ συνομιλίᾳ μεγιστάνων, ἀρχόντων τε, καὶ
βασιλέων. σὺ δὲ καυχᾶσαι ἔμπροσθεν τῶν ἀγγέ-
λων τοῦ Θεοῦ συνομιλῶν τῷ ἁγίῳ πνεύματι διὰ
τῶν ἁγίων γραφῶν· τὸ γὰρ ἅγιον πνεῦμά ἐστι τὸ
λαλοῦν δι' αὐτῶν· σπούδαζε οὖν ἐντυγχάνειν
ταῖς θείαις γραφαῖς, καὶ προσκαρτερεῖν ταῖς εὐ-
χαῖς. ὁσάκις γὰρ ἐντυγχάνεις τῷ Θεῷ δι' αὐ-
τῶν, τοσαυτάκις ἁγιάζεταί σου τὸ σῶμα,
καὶ ψυχή. τοῦτο οὖν γινώσκων ἀδελφέ μου σπού-
δαζε πυκνοτέρως ἐντυγχάνειν αὐταῖς. Ἐὰν μὴ
σχολάζωσιν αἱ χεῖρες, εὔχου πάλιν τῇ διανοίᾳ.
Καὶ γὰρ ἡ μακαρία Ἄννα ἡ μήτηρ τοῦ προφήτου
Σαμουὴλ ηὔχετο, καὶ τὰ χείλη αὐτῆς ἐκινοῦντο
μόνον. Ἡ δὲ προσευχὴ εἰς τὰ ὦτα κυρίου Σα-
βαὼθ εἰσελήλυθε, καὶ ἐδόθη αὐτῇ ἡ αἴτησις
αὐτῆς. Διὸ ἀδελφέ μου κἂν μὴ σχολάζωσί σου αἱ
χεῖρες, ἀλλὰ τῇ διανοίᾳ εὔχου. Ἐὰν δὲ οὐκ
ἐπί-

A ſubminiſtrat eidem cunctis malis intole-
rabiliorem atque deteriorem: hæc enim
eſt, quæ ſuperbum, & inſipientem red-
dit hominem. Hæc in profundum vo-
luptatum, mentem detrahit. Hæc in
cœlum facit ponere os blaſphemiæ. Scri-
ptum eſt enim: *Et poſuit in coelum* Pſal. 72.
os ſuum. Hæc hominem ignorare facit
Deum: atque adeo ne imbecillitatem
quidem propriæ naturæ cognoſcere, ne-
B que cogitare diem mortis poſſit. Hæc
autem omnium malorum eſt via, per
quam qui gaudet incedere, in penetralia
mortis perveniet. Hæc eſt via, de qua
Chriſtus dixit: *Lata & ſpatioſa eſt via,* Matth. 7.
quæ ducit ad perditionem. Ecce audiſti,
mi frater, quare inimicus nunc quidem
proſperitates, interdum anguſtias adhi-
beat. In quod enim inclinatiorem ho-
C minis animum viderit, eo adverſus il-
lum inique ſe armat. Quapropter, mi
frater, ſobrium te præbe ac vigilantem
ſolerter, operamque da ſemper, ut
lectioni divinarum Scripturarum adhæ-
reas, quæ te doceant, quomodo effu-
gere oporteat laqueos inimici, & vitam
æternam aſſequi. Nam ſacrarum Scrip-
turarum lectio mentem vagabundam con-
trahit, & colligit, donatque in Deum
D cognitionem. Scriptum eſt enim: *Va-* Pſal. 45.
cate, & videte, quoniam ego ſum Deus.
Audis frater, quod Dei ſcientiam acci-
piat, qui ſimplici veroque corde divi-
nis vacat Scripturis? Idcirco mi frater
vide, ne negligas animam tuam, ſed
lectioni ac precibus ſedulo incumbe, ut
mens tua illuminetur, fiaſque perfectus
& integer, in nullo deficiens. Glorian-
E tur alii de magnatum, principumque
ac regum familiaritate atque colloquio:
at tu coram Angelis Dei gloriare, col-
loquens, & cum Spiritu ſancto per ſa-
cras litteras conferens: Nam Spiritus
ſanctus eſt, qui loquitur per eas. Da
operam igitur, ut divinarum Scriptura-
rum lectionem familiarem tibi reddas,
& perſiſtas in oratione. Quotieſcum-
que enim per eas Deum interpellas, to-
F ties tibi corpus ſanctificatur, & anima.
Hoc ergo cognoſcens mi frater, cura,
ut frequentius eas verſes. Et licet la-
bores manibus, mente ora. Nam &
beata Anna, mater Prophetæ Samuelis,
orabat, & labia ejus tantummodo mo-
vebantur: oratio autem ipſius in aures
Domini Sabaoth introivit, conceſſaque
eſt ei petitio ſua. Ideo, frater cariſſi-
me, licet manus occupatas teneas,
mente tamen ora. Quod ſi legere
forte

forte neſcias , adhibe eum , a quo au-
dire queas , atque proficere ; ſcriptum
Eccleſ. 6. quippe eſt : *Si videris ſenſatum , evigila
ad eum , & gradus oſtiorum illius exterat
pes tuus* . Hoc enim conducit , frater ,
non ſolum ſcientibus quid legant , ſed
& ignorantibus ; nam multi ſunt legen-
tes : ſed quæ legunt non intelligunt .
Vide ergo o Monache , ne donum Dei
quod in te eſt , negligas , quod gratis
tibi a Chriſto eſt collatum . Sed ſtude ,
& inquire , quomodo placere poſſis Deo ,
Pſal. 118. ut beatitudine Sanctorum perfruaris .
Scriptum eſt enim : *Beati qui ſcrutantur
teſtimonia ejus , in toto corde exquirent eum* .
Vide ne te interrumpat inimicus , quum
volueris legere , tædium tibi afferens ,
teque in mentis diſtractionem conjiciens,
ac dicens : fac primum rem iſtam , quo-
niam & exigua eſt ; ſicque poſtmodum
ſecurior leges . Quando enim ſuggerit
ejuſmodi , ſimul inducit te ad opus ma-
nuum promte peragendum ; hæc autem
omnia ſuggerit , ut te a lectione abdu-
cat , & impediat . Quum enim homi-
nem viderit diabolus ſtudioſe & cum uti-
litate legentem , ejuſmodi occaſionibus
aliiſque variis impugnat eum , ſtudens
ipſum impedire . Tu ergo ne parueris ei ,
ſed eſto quaſi cervus ſitiens deſideranſ-
que adire fontes aquarum , ideſt ſacras
Scripturas : ut ex iis bibas , refrigereſ-
que ſitim tuam variis te morbis aduren-
tem . Bibe ſimul & illam , quæ inde ad
te manat , utilitatem . Illuc vero mea
ſpectat oratio , ut quando tibi do-
naverit earumdem intelligentiam Do-
minus , ex iis verbum , quod tibi
utile ſit , ne te prætereat ; ſed in-
genio ac mente tua meditaberis il-
lud , inſcribeſque cordi tuo , &
Pſal. 115. memoria tua iſtud conſervabis inde-
lebile . Sicut ſcriptum eſt : *In ju-
ſtificationibus tuis meditabor* . Rurſuſque
ait : *In corde meo abſcondi eloquia
tua , ut non peccem tibi* . Et ite-
rum : *In quo corriget adoleſcentior vi-
am ſuam ; in cuſtodiendo ſermones tuos* .
Vides , frater , quod in recorda-
tione verbi ejus corrigit homo viam
ſuam ? Quis enim recordatur ver-
borum ejus , & non corrigit ? ni-
ſi ſit ille plane reprobus , & mi-
ſerrimus , nihil prorſus cogitans ?
quin & quorum videtur ſibi recor-
dari , obliviſcitur . Tali enim ho-
Pſal. 49. mini dicit Deus : *Quare tu enarras
juſtitias meas , & aſſumis teſtamentum
meum per os tuum ?* Jubet ergo au-
ferri

A ἐπίστασαι τὸ ἀναγινώσκειν, προσκολλήθητι ὅπου
ἐστὶν ἀκοῦσαι, καὶ ὠφεληθῆναι. Γέγραπται γάρ·
ἐὰν ἴδῃς ἄνδρα συνετὸν, ὄρθριζε πρὸς αὐτὸν,
καὶ βαθμοὺς θυρῶν αὐτοῦ ἐκτριβέτω ὁ ποῦς σου.
τοῦτο γὰρ συμβάλλεται ἀδελφέ μου οὐ μόνον τοῖς
μὴ ἐπισταμένοις τὸ ἀναγινώσκειν, ἀλλὰ καὶ τοῖς
ἐπισταμένοις· πολλοὶ γάρ εἰσιν ἀναγινώσκοντες,
καὶ οὐ γινώσκουσι ἃ ἀναγινώσκουσι. βλέπε οὖν μο-
B ναχὲ μὴ ἀμελήσῃς τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος τοῦ δο-
θέντος σοι τῇ δωρεᾷ τοῦ Χριστοῦ. ἀλλὰ φρόντι-
σον, καὶ ἐκζήτησον τὸ πῶς εὐαρεστήσῃς τῷ θεῷ,
ἵνα τύχῃς τοῦ μακαρισμοῦ τῶν ἁγίων. Γέγραπται
γάρ· μακάριοι οἱ ἐξερευνῶντες τὰ μαρτύρια αὐ-
τοῦ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ἐκζητήσουσιν αὐτόν. βλέπε μὴ
σε ἀνακόψῃ ὁ ἐχθρὸς, ὅταν βούλῃ ἀναγνῶναι·
ἐπιφέρων σοι τὴν ἀκηδίαν, καὶ βάλλων εἰς πε-
C ρισπασμοὺς, καὶ λέγων· ποίησον πρῶτον τόδε
τὸ πρᾶγμα ἐφ᾽ ὅσον ὀλίγον ἐστί. καὶ οὕτως ἀ-
μερίμνως ἀναγινώσκεις. ἡνίκα γὰρ ὑποβάλλει
ταῦτα, καὶ προθυμίαν παρέχει εἰς τὸ ἐργόχει-
ρον· ταῦτα γὰρ πάντα ἐμβάλλει ἵνα σε ἀπο-
λύσῃ τοῦ ἀναγνῶναι. Ὅταν γὰρ ἴδῃ ἀδελφὸν ἐμ-
πόνως ἀναγινώσκοντα, καὶ ὠφελούμενον ταύταις
ταῖς ἀφορμαῖς, καὶ ἄλλαις, παρατάσσεται αὐτῷ
D ἐμποδίζειν αὐτὸν ζητῶν. σὺ οὖν μὴ πιστῇς αὐ-
τῷ, ἀλλὰ γενοῦ ὡς ἔλαφος διψῶν, καὶ ἐπιπο-
θῶν ἐλθεῖν ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, τουτ-
έστιν ἐπὶ τὰς θείας γραφὰς, ὅπως πίῃς ἐξ αὐ-
τῶν, καὶ καταψύξωσί σου τὴν δίψαν τὴν συμφλέ-
γουσάν σε διὰ τῶν παθῶν. σύμπινε δὲ τὴν ἐξ
αὐτῶν ὠφέλειαν, οἷόν τι λέγω, ἵνα ὅταν ὁ κύ-
ριος δωρήσηταί σοι τὸ ἀναγνῶναι, καὶ ἐπιγνῶ-
E ναι ἐξ αὐτῶν λόγον, μή σε παρέλθῃ, ἀλλὰ
μελετήσῃς αὐτὸν ἐν τῇ διανοίᾳ σου, καὶ ἐγγρά-
ψῃς αὐτὸν ἐν τῇ καρδίᾳ σου. καὶ τῇ μνήμῃ φυλά-
ξεις αὐτὸν ἀνεξάλειπτον. Γέγραπται γάρ. ἐν τοῖς
δικαιώμασί σου μελετήσω· καὶ πάλιν λέγει· ἐν
τῇ καρδίᾳ μου ἔκρυψα τὰ λόγια σου. ὅπως ἂν
μὴ ἁμάρτω σοι. καὶ πάλιν· ἐν τίνι κατορθώσει
νεώτερος τὴν ὁδὸν αὐτοῦ; ἐν τῷ φυλάξασθαι τοὺς
λόγους σου· βλέπεις ἀδελφέ· ὅτι ἐν τῷ μνη-
F μονεύειν τῶν λόγων αὐτοῦ, κατορθοῖ ἄνθρωπος
τὴν ὁδὸν αὐτοῦ; τίς γὰρ μνημονεύων τῶν λόγων αὐ-
τοῦ, καὶ μὴ κατορθῶν; εἰ μὴ ἄρα ἐστὶν ἐκεῖνος
ἀδόκιμος, καὶ ταλαίπωρος. ὁ τοιοῦτος οὐδὲν ὅλως
μνημονεύει· ἀλλὰ καὶ ἃ δοκεῖ μνημονεύειν ἐπε-
λάθετο. τῷ γὰρ τοιούτῳ ἀνθρώπῳ λέγει ὁ θεός·
ἵνα τί σὺ ἐκδιηγῇ τὰ δικαιώματά μου, καὶ ἀ-
ναλαμβάνεις τὴν διαθήκην μου διὰ στόματός σου.
Κελεύει

Κελεύει οὖν ἀπαρθῆναι ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν· ὁ τοιοῦτος δοκεῖ ἔχειν πίστιν, καὶ γὰρ χριστιανὸν ἑαυτὸν ἀποκαλεῖ. τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνεῖται, καὶ ἐστὶν ἀπίστου χείρων· διὸ κελεύει ἐπαρθῆναι ἀπ' αὐτοῦ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὃ ἔλαβεν ἐν ἡμέρᾳ ἀπολυτρώσεως, ὃ καὶ δοκεῖ ἔχειν. Καὶ γίνεται ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος ὥσπερ κεράμιον οἴνου ῥῆγμα πεποιηκὸς, καὶ διὰ αὐτοῦ ἀπολέσαν τὸν οἶνον. ὅπερ πάντες μὲν οἱ ὁρῶντες, καὶ μὴ εἰδότες τὸ γεγονὸς δοκοῦσι μεστὸν εἶναι· ὅταν δὲ εὑρεθῇ τοῦτο φανεροῦται πᾶσι, ὅτι κενὸν ἦν κείμενον. οὕτως γὰρ ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως ἐρευνώμενος, κενὸς εὑρίσκεται. Καὶ τότε φανερὰ πᾶσι τὰ κατ' αὐτὸν γίνεται· τοιοῦτοί εἰσιν οἱ ἐροῦντες τῷ βασιλεῖ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· Κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι προεφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν οὐκ οἶδα ὑμᾶς. Βλέπεις ἀδελφὲ, ὅτι οὐδὲν ὅλως ἔχει ὁ τοιοῦτος; σὺ οὖν μνημόνευε τῶν λόγων, ὧν ἀκούεις καὶ κατόρθωσον τὴν ὁδόν σου. Βλέπε μὴ ἐάσῃς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατελθεῖν, καὶ καταφαγεῖν τὸ σπέρμα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ. αὐτὸς γὰρ εἶπεν· ὅτι τὸ σπέρμα ἐστὶν ὁ λόγος, ὃν ἠκούσατε. Κρύψον τὸ σπέρμα εἰς τοὺς λαγόνας τῆς γῆς· τοῦτ' ἔστι, κρύψον τὸν λόγον ἐν μέσῳ τῆς καρδίας σου, ὅπως καρποφορήσῃς τῷ Κυρίῳ ἐν φόβῳ σου. ὅταν δὲ ἀναγινώσκεις ἐπιμελῶς καὶ ἐμπόνως ἀναγίνωσκε, ἐν πολλῇ καταστάσει διερχόμενος τὸν στίχον· καὶ μὴ σπούδασον τὰ φύλλα μόνον διέρχεσθαι, ἀλλ' ἐὰν χρεία ἐστὶ, μὴ ὀκνήσῃς καὶ δὶς, καὶ τρεὶς, καὶ πλεισάκις τὸν στίχον διελθεῖν, ὅπως νοήσῃς τὴν δύναμιν αὐτοῦ. ὅταν δὲ μέλλῃς καθεσθῆναι, καὶ ἀναγνῶναι, ἢ ἀναγινώσκοντος ἀκοῦσαι, δεήθητι πρῶτον τοῦ θεοῦ λέγων. Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ ἄνοιξον τὰ ὦτα, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας μου τοῦ ἀκοῦσαί με τῶν λόγων σου, καὶ συνιέναι, καὶ ποιῆσαι τὸ θέλημά σου. Ὅτι πάροικος ἐγώ εἰμι ἐν τῇ γῇ· Κύριε μὴ ἀποκρύψῃς ἀπ' ἐμοῦ τὰς ἐντολάς σου, ἀλλὰ ἀποκάλυψον τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ κατανοήσω τὰ θαυμάσια ἐκ τοῦ νόμου σου. ἐπὶ σοὶ γὰρ ἐλπίζω ὁ θεός μου, ἵνα σύ μου φωτίζῃς τὴν καρδίαν. Ναὶ ἀδελφέ μου παρακαλῶ. Οὕτω πάντοτε εὔχου τῷ θεῷ, ὅπως φωτίσῃ σου τὸν νοῦν, καὶ δηλώσῃ σοι τὴν δύναμιν τῶν λόγων αὐτοῦ· πολλοὶ γὰρ ἐπλανήθησαν θαρρήσαντες τῇ συνέσει αὐτῶν, καὶ φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν μὴ νοοῦντες τὰ γεγραμμένα, καὶ περιέπεσον εἰς βλασφημίας, καὶ ἀπω-

A ferri ab ipſo etiam quod videtur habere. Videtur enim talis habere fidem, per quam & ſe Chriſtianum appellat, ſed operibus eam negat, & eſt infideli deterior. Ideo auferri ab eo jubet Spiritum ſanctum, quem accepit in die redemptionis, quemque videtur habere. Et fit talis homo inſtar fictilis vaſis vini, rimam habentis, & per eam vinum deperdentis: quod quidem omnes
B qui aſpiciunt, neſcientes quid acciderit, arbitrantur plenum eſſe: ſed re explorata, eo diſtillante, mox palam fit omnibus, vacuum illud jacere. Ita & homo ejuſmodi in die illa judicii perquiſitus, inanis invenietur & vacuus: & tunc cunctis manifeſta erunt, quæ ad illum pertinent. Taleſque ſunt, qui in die illa ad Regem dicent: *Domine,* (Matth. 7.)
C *nonne in nomine tuo prophetavimus, & in nomine tuo virtutes multas fecimus? Reſpondenſque Rex, dicet ipſis: Amen dico vobis, neſcio vos.* Vides frater, quod nihil penitus habeat, qui ejuſmodi eſt. Tu ergo memoria tene, quæ audis, & corrige viam tuam. Vide ne ſinas volucres cœli deſcendere, & ſemen Filii Dei comedere. Ipſe enim dixit: *Semen* (Matth. 13.) *eſt verbum, quod audiſtis.* Abde ſemen
D in terræ viſcera, hoc eſt, abſconde verbum in medio cordis tui, ut fructifices Domino in timore tuo. Porro quum leges, ſtudioſe & accurate legas, magna cum tranquillitate atque induſtria percurrens verſum. Et non ſtudeas dumtaxat libri folia evolvere, ſed ſi opus fuerit, non pigeat etiam bis, terve, ac ſæpius eundem repetere verſum, ut vim orationis intelligas. Quum autem
E te ad ſedendum, ac ad legendum, vel etiam ad alium legentem audiendum paras, Deum cum primis ora, dicens: Domine Jeſu Chriſte, aperi aures, & oculos cordis mei, ad audiendum & intelligendum ſermones tuos, faciendamque voluntatem tuam: quoniam ego incola ſum in terra, Domine, non abſcondas a me mandata tua, ſed revela ocu-
F los meos, & conſiderabo mirabilia de lege tua. In te enim ſpes mea Deus meus, ut tu cor meum illumines. Etiam, mi frater, obſecro, ſic ſemper Deum ora, ut tibi mentem illuminet, aperiatque virtutem ſermonum ſuorum. Multi enim decepti ſunt prudentia ſua, judicioque confiſi, & quum dicerent ſe eſſe ſapientes, ſtulti facti ſunt, non intelligentes Scripturas: inciderunque in blaſphemias, &

& perierunt. Si ergo inter legendum occurrat tibi verbum aliquod intellectu difficile, vide, ne te malignus doceat, dicere intra te, quod non ſic ſe habeat, ut dicit verbum iſtud: quomodo enim ſic eſſe poteſt? & ejuſmodi. Sed ſi credis Deo, crede & ſermonibus ipſius, & dic ad malignum. Vade poſt me Satana: Ego enim novi, quod eloquia Dei, eloquia caſta ſunt; ſicut argentum igne examinatum, probatum terræ, & purgatum ſeptuplum: nihilque in iis obliquum vel tortuoſum eſſe: ſed omnia bona his qui intelligunt, & recta his qui cognitionem inveniunt. Ego autem inſipiens ſum, & non intelligo. Novi tamen ſpiritaliter ſcripta eſſe: ait enim Apoſtolus, quod ſpiritalis ſit lex. Deinde ſic reflexis in cœlum oculis dicito: Domine, credo ſermonibus tuis, non contradico, ſed confido ſermonibus ſancti Spiritus, Tu igitur Domine ſalva me, ut inveniam gratiam coram te; ego enim aliud non quæro Domine, niſi ſolum ſalvari, & miſericordiam tuam, indulgentiſſime, conſequi.

Poſſide autem & mentis tranquillitatem atque quietem, frater, pro muro munitiſſimo: nam quies ſuperare te faciet paſſiones tuas: tu enim de loco ſuperiori pugnas, illæ autem de loco inferiori. Acquire igitur cum timore Dei quietem, & non nocebunt tibi quæcumque tela inimici: nam quies cum timore Dei juncta, currus igneus eſt, in cœlum poſſeſſorem ſuum efferens. Fidem illius tibi faciat Propheta Elias, qui quietem ac timorem Domini amans, aſſumtus eſt in cœlum. O quies ſcala cœlorum. O quies compunctionis mater. O quies peccatorum ſpeculum, quæ homini ſua ſcelera atque delicta oſtendis. O quies, quæ lacrymas nequaqtam impedis. O quies manſuetudinis procreatrix. O quies humilitatis contubernalis ac ſocia. O quies timori Dei conjuncta, quæ menti lucem infers. O quies cogitationum inſpectrix, & diſcretionis adjutrix. O quies omnis boni genitrix, jejunii firmamentum, & gulæ impedimentum. O quies orationis ſacræque lectionis vacatio. O quies cogitationum ſerenitas, & tranquillitatis portus. O quies animæ ſecuritas. O quies jugum ſuave, & onus leve, reficiens, portanſque portantem te. O quies procacitatis interemtrix, & impudentiæ inimica. O quies pietatis, ac religionis mater. O quies paſſionum carcer. O quies animæ læti-

A ἀπώλοντο. Ἐὰν οὖν ἐν τῷ ἀναγινώσκειν σε εὕρῃς λόγον δυσνόητον, βλέπε μή σε διδάξῃ ὁ πονηρὸς λέγειν ἐν ἑαυτῷ· ὅτι οὐχ οὕτως ἐστὶν ὁ λόγος οὗτος. Πῶς γὰρ δύναται οὕτως εἶναι; καὶ τὰ τοιαῦτα· ἀλλ' εἰ πιστεύεις τῷ Θεῷ, πίστευε καὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ· καὶ λέγε πρὸς τὸν πονηρόν· πορεύου εἰς τὰ ὀπίσω μου σατανᾶ. Ἐγὼ γὰρ οἶδα ὅτι τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ, λόγια ἁγνά ἐστιν ὥσπερ ἀρ-
B γύριον πεπυρωμένον δόκιμον τῇ γῇ, καὶ κεκαθαρισμένον ἑπταπλασίως, καὶ οὐδὲν ἐν αὐτοῖς σκολιὸν, ἢ στραγγαλιῶδες, ἀλλὰ πάντα ἀγαθὰ ἐνώπιον τοῖς συνιοῦσι, καὶ ὀρθὰ τοῖς εὑρίσκουσι γνῶσιν. Ἐγὼ δὲ ἀσύνετός εἰμι, καὶ οὐ γινώσκω· οἶδα οὖν ὅτι πνευματικῶς εἰσὶ γεγραμμένα. Λέγει γὰρ ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν· εἶθ' οὕτως ἀνάβλεψον εἰς τὸν οὐρα-
C νὸν, καὶ εἰπέ· Κύριε πιστεύω τοῖς λόγοις σου, οὐκ ἀντιλέγω, ἀλλὰ θαρρῶ τοῖς λόγοις τοῦ ἁγίου πνεύματος. σὺ οὖν Κύριε σῶσόν με, ὅπως εὕρω χάριν ἐνώπιόν σου· ἐγὼ γὰρ ἄλλο τι οὐ ζητῶ, ἢ μὴ μόνον τὸ σωθῆναι, ὅπως τύχω τοῦ ἐλέους σου, εὔσπλαγχνε.

Κτῆσαι δὲ καὶ τὴν ἡσυχίαν ἀδελφὲ, ὥσπερ τεῖχος ὀχυρόν. Ἡ γὰρ ἡσυχία ὑψηλότερόν σε
D ποιεῖ τῶν παθῶν. σὺ γὰρ ἄνωθεν πολεμεῖς, αὐτὰ δὲ κάτωθεν· κτῆσαι οὖν τὴν ἐν φόβῳ Θεοῦ ἡσυχίαν, καὶ οὐ μή σε βλάψῃ πάντα τὰ βέλη τοῦ ἐχθροῦ· Ἡσυχία φόβῳ Θεοῦ συνεζευγμένη ἅρμα πύρινόν ἐστιν ἀνάγουσα εἰς οὐρανοὺς τὸν κεκτημένον αὐτήν· καὶ πειθέτω σε Ἠλίας ὁ προφήτης· ἀγαπήσας τὴν ἡσυχίαν, καὶ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀναληφθεὶς εἰς τὸν οὐρανόν. ὦ ἡσυχία
E κλίμαξ οὐρανῶν. ὦ ἡσυχία μήτηρ κατανύξεως· ὦ ἡσυχία ἔσοπτρον τῶν ἁμαρτημάτων· ἡ δεικνύουσα τῷ ἀνθρώπῳ τὰ πλημμελήματα αὐτοῦ. ὦ ἡσυχία ἡ δάκρυα μὴ ἐμποδίζουσα· ὦ ἡσυχία πρᾳότητος γεννήτειρα. ὦ ἡσυχία ταπεινοφροσύνης σύσκοινε. ὦ ἡσυχία φόβῳ Θεοῦ συνεζευγμένη, διανοίας φωταγωγέ. ὦ ἡσυχία λογισμῶν κατάσκοπε, καὶ διακρίσεως σύμπονε. ὦ ἡσυχία
F γεννήτειρα παντὸς ἀγαθοῦ, νηστείας ἑδραίωμα, καὶ γαστριμαργίας ἐμπόδιον. ὦ ἡσυχία σχολὴ προσευχῆς, καὶ ἀναγνώσεως. ὦ ἡσυχία γαλήνη λογισμῶν, καὶ λιμὴν εὔδιος. ὦ ἡσυχία ἀμεριμνία ψυχῆς· ὦ ἡσυχία ζυγὸς χρηστὸς, καὶ φορτίον ἐλαφρὸν ἀναπαύουσα, καὶ βαστάζουσα τὸν βαστάζοντά σε. ὦ ἡσυχία περπερότητος ἀναίρεσις καὶ ἀναιδείας ἔχθρα. ὦ ἡσυχία εὐλαβείας μήτηρ. ὦ ἡσυχία δεσμωτήριον παθῶν. ὦ ἡσυχία εὐφρο-

εὐφροσύνη ψυχῆς, καὶ καρδίας. ὦ ἡσυχία ὀφθαλμῶν, καὶ ἀκοῆς, καὶ γλώσσης χαλινός. ὦ ἡσυχία πάσης ἀρετῆς συνεργός. ὦ ἡσυχία ἀκτημοσύνης πρόξενος. ὦ ἡσυχία χωρίον Χριστοῦ καρποφόρον καρποφοροῦν καρποὺς ἀγαθούς. ὦ ἡσυχία τεῖχος, καὶ ὀχύρωμα τῶν βουλομένων ἀγωνίσασθαι διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ναὶ ἀδελφέ· ταύτην κτῆσαι τὴν καλὴν μερίδα, ἣν Μαριὰμ ἐξελέξατο. αὕτη γὰρ ἡ Μαριὰμ ἐγένετο ὑπόδειγμα τῆς ἡσυχίας παρακαθίσασα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Κυρίου, καὶ αὐτῷ μόνῳ προσκολληθεῖσα. διὸ καὶ ἐπῄνεσεν αὐτὴν ὁ Κύριος λέγων. Μαρία δὲ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἥτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται ἀπ' αὐτῆς· βλέπεις ἀδελφὲ οἷά ἐστιν ἡ ἡσυχία. αὐτὸς ὁ Κύριος ἐπαινεῖ τὸν κτώμενον αὐτήν. ταύτην κτῆσαι, ἀδελφέ μου, καὶ κατατρυφήσεις τοῦ κυρίου σου προσκαθήμενος τοῖς ποσὶν αὐτοῦ, καὶ αὐτῷ μόνῳ προσκολλώμενος, ἵνα λέγῃς καὶ σὺ μετὰ παῤῥησίας· ἐκολλήθη ἡ ψυχή μου ὀπίσω σου, ἐμοῦ δὲ ἀντελάβετο ἡ δεξιά σου. Διὰ τοῦτο ὡς ἐκ στέατος, καὶ πιότητος ἐπλήσθη ἡ ψυχή μου. καὶ ἀδελφέ μου ταύτην κτῆσαι τὴν μέλιτος γλυκυτέραν. Κρεῖσσον γὰρ ψωμὸς ἐν ἅλατι μετὰ ἡσυχίας, καὶ ἀμεριμνίας, ἢ παράθεσις ἐδεσμάτων πολλῶν ἐν περισπασμοῖς καὶ μερίμναις· ἄκουε τοῦ λέγοντος. δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες, καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. ἀναπαῦσαι γάρ σε θέλει ὁ Κύριος ἀπὸ μεριμνῶν, ἀπὸ θυμοῦ, ἀπὸ περισπασμῶν, καὶ θλίψεων τοῦ αἰῶνος τούτου, ἀμέριμνόν σε θέλει εἶναι ἀπὸ τῆς πλινθουργίας τῆς αἰγύπτου, ἀγαγεῖν σε βούλεται εἰς τὴν ἔρημον τοῦτ' ἐστιν εἰς τὴν ἡσυχίαν. Οὕτως φωτίσει τὰς ὁδούς σου τῷ στύλῳ τῆς νεφέλης, καὶ ψωμιεῖσαι τὸ μάννα· Λέγω δὴ ἄρτον τῆς ἡσυχίας, καὶ ἀμεριμνίας, ὅπως κληρονομήσῃς τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν, λέγω δὴ τὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ. Ναὶ ἀδελφὲ, ταύτην ἀγάπησον, ταύτην κτῆσαι, ὅπως στερεωθεὶς ἐν τῇ ὁδῷ τῶν μαρτυρίων τοῦ Θεοῦ, ὡς ἐπὶ παντὶ πλούτῳ· Ναὶ ἀδελφὲ κτῆσαι τὴν ἡσυχίαν μετὰ φόβου τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μετὰ σοῦ.

Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἀδελφοί μου πνευματικοὶ, καὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ Κυρίου σπουδάζειν καθ' ἑκάστην ἡμέραν τὴν τούτων μνείαν ποιεῖσθαι, λέγω δὴ τῆς πίστεως, τῆς ἀγάπης, τῆς ἐλπίδος, τῆς ταπεινοφροσύνης· σφραγίζεσθαι πάντοτε ταῖς εὐχαῖς τοῦ Θεοῦ, ταῖς μελέταις τῶν θείων γραφῶν, τῇ ἡσυχίᾳ, καὶ ταῖς λοιπαῖς ἀρεταῖς. ταῦτα γὰρ

A lætitia & cordis. O quies oculorum, & aurium, linguæque frænum. O quies omnis virtutis cooperatrix. O quies, voluntariæ paupertatis hoſpita & amica. O quies Chriſti ager fructus optimos proferens. O quies, murus ac propugnaculum decertare cupientium propter regnum cœlorum. Ita mi frater hanc optimam tibi partem compara, quam Maria elegit. Hæc enim Ma-
B ria quietis exemplar exiſtit, ſedens ſecus pedes Domini, ipſique ſoli adhærens. Quare & eam laudavit Dominus dicens: *Maria optimam partem elegit, quæ non auferetur ab ea.* Cernis frater, qualis ſit mentis tranquillitas, ac quies, cujus poſſeſſorem & ipſe laudat Dominus. Hanc mi frater poſſide, & delectaberis in Domino
C tuo, ad pedes ejus ſedens, ipſique ſoli vacans atque adhærens; ut confidenter dicere queas & tu. *Adhæſit anima mea poſt te, me ſuſcepit dextera tua. Propterea ſicut adipe & pinguedine repleatur anima mea.* Hanc quæſo partem mi frater tibi vendica, quovis melle dulciorem. Melior enim eſt buccella panis in ſale cum quiete ac tranquillitate,
D quam menſa ſumtuoſis inſtructa dapibus, cum diſtractionibus ac curis. Audi dicentem: *Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati eſtis, & ego vos reficiam.* Reficere te cupit Dominus a curis, ab ira, a tribulationibus, atque diſtractionibus hujus ſeculi. Vult te liberum eſſe a gravi opere atque labo-
E re laterum Ægypti. Vult te in ſolitudinem adducere, hoc eſt, ad ſanctam quietem, ut vias tuas illuminet columna nubis, & cibet te manna, pane ſcilicet tranquillitatis, ac quietis; ut hæreditate percipias terram bonam, ſupernam nempe Hieruſalem. Ita cariſſime hanc dilige, ac conſequere, ut delecteris in via teſtimoniorum Dei, ſicut in omni-
F bus divitiis. Ita frater quietem cum timore Dei poſſide, & Deus pacis erit tecum.

Luc. 10.

Pſal. 62.

Matth. 11.

Obſecro vos, fratres mei ſpirituales ac dilectiſſimi, ut ſtudeatis ſingulis diebus horum memoriam facere, fidei ſcilicet, ac caritatis, ſpei, humilitatis; ſigilloque aſſidue munimini orationis, & meditationis divinarum Scripturarum, atque quietis, & cæterarum virtutum. Iſta enim

enim ſi nobiſcum adſint, & abunde ſuppetant, non otioſos neque infructuoſos nos conſtituent, in cognitione Domini noſtri Jeſu Chriſti. Nam Monachus, cui hæc præſto non ſunt, ſed negligit ſalutem ſuam, cæcus eſt & manu tentans, oblivionem accipiens purgationis veterum ſuorum delictorum. Acciditque illi, quod vero dicitur proverbio: Canis reverſus ad vomitum ſuum, & ſus lota in volutabro luti. Si enim refugientes inquinamenta mundi, in cognitione Domini noſtri Jeſu Chriſti, his rurſus implicati ſuperantur; facta ſunt ipſis noviſſima pejora primis: Melius quippe erat illis viam veritatis non agnoviſſe, quam poſt agnitam, denuo retrorſum converti. Proinde dilectiſſimi ſervi fideles, electique milites, Monachi, amplectamur prædictorum armaturam in cordibus noſtris, eorumque quotidie abſque ulla intermiſſione meminerimus; ut bonum certamen certare poſſimus, omnemque virtutem inimici conculcare, ut a ſuperventura in filios diffidentiæ ira liberemur, inveniamuſque miſericordiam ac gratiam in die illa judicii coram juſtiſſimo judice, qui reddet ſecundum uniuſcujuſque opus. Cui convenit omnis gloria cum Patre & Sancto Spiritu, nunc, & ſemper, & in ſecula ſeculorum. Amen.

EJUSDEM

INTERROGATIONES AC RESPONSIONES.

INTERROGATIO.

QUomodo blaſphematur Deus? & quænam repetit is, cui omnis honor & potentia, quippe omnis ſanctificationis dator eſt?

RESPONSIO.

Joan. 32. DOminus per prophetam ait: Væ his, per quos nomen meum blaſphematur inter gentes. Hæ igitur minæ in dedecorantes imaginem Dei conveniunt. Quum ad imaginem & ſimilitudinem ſuam ipſe nos fecerit. Debeatque propterea omnis Chriſtianus ſeipſum ſervare ac cuſtodire, & in ſemetipſo imaginem Dei honorare, ac ſanctificare per bona opera: ut dicere queat: ſanctificetur in me nomen tuum Domine. Sic luceat lux veſtra coram hominibus, ut videant opera

A γὰρ ἡμῖν παρόντα, καὶ πλεονάζοντα οὐκ ἀργοὺς,
οὐδὲ ἀκάρπους καθιστῆσιν εἰς τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπίγνωσιν. Μοναχὸς γὰρ, ὃς οὐ
κέκτηται ταῦτα, ἀλλὰ ἀμελεῖ τῆς ἑαυτοῦ σωτη-
ρίας, τυφλός ἐστι μυωπάζων λήθην λαβὼν τῶν
πάλαι αὐτοῦ ἁμαρτημάτων, καὶ συμβέβηκεν αὐ-
τῷ τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας· κύων ἐπιστρέψας
ἐπὶ τὸ ἴδιον ἔμετον, καὶ ὗς λουσαμένη εἰς κύλισ-
B μα βορβόρου. οἱ γὰρ ἀποφυγόντες φησὶ τὰ μιάσ-
ματα τοῦ βορβόρου ἤγουν τοῦ κόσμου ἐν ἐπιγνώσει
τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τούτοις πάλιν ἐμ-
πλακέντες ἡττῶνται· γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χεί-
ρονα τῶν πρώτων. Κρεῖττον γὰρ αὐτοῖς μὴ ἐπεγνω-
κέναι τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας, ἢ ἐπιγνοῦσιν εἰς
τὰ ὀπίσω πάλιν ἀνακάμψαι. Οὐκοῦν ἀγαπητοὶ
πιστοὶ δοῦλοι, καὶ ἐκλεκτοὶ στρατιῶται μοναχοὶ
C ἀναλάβωμεν τὴν πανοπλίαν τῶν προειρημένων ἐν τῇ
καρδίᾳ ἡμῶν, καθ᾽ ἑκάστην ἀνυπερθέτως μνείαν
αὐτῶν ποιούμενοι, ὅπως δυνηθῶμεν ἀγωνίσασθαι
τὸν καλὸν ἀγῶνα, καὶ καταπατῆσαι πᾶσαν τὴν δύνα-
μιν τοῦ ἐχθροῦ, ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῆς ὀργῆς τῆς
ἐπερχομένης ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας, καὶ ἵνα
εὕρωμεν ἔλεος καὶ χάριν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως
ἐνώπιον τοῦ δικαίου κριτοῦ τοῦ ἀποδιδόντος ἑκάστῳ
D κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα
σὺν τῷ πατρὶ, καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι νῦν, καὶ
ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

ΤΟΥ͂ ΑΥ̓ΤΟΥ͂

ΚΑΤΑ' ΠΕΥ͂ΣΙΝ ΚΑΙ ἈΠΟΚΡΙΣΙΝ.

ἘΡΩΤΗΣΙΣ.

E ΠΩ͂ς βλασφημεῖται ὁ Θεὸς; καὶ τίνα ἀπαιτεῖ, ᾧ ἐστι πᾶσα τιμὴ καὶ κράτος· ὁ καὶ πάσης ἁγιωσύνης δοτήρ.

ἈΠΟΚΡΙΣΙΣ.

ΛΈγει ὁ Θεὸς διὰ τοῦ προφήτου· οὐαὶ
δι᾽ οὓς τὸ ὄνομά μου βλασφημεῖται ἐν
F τοῖς ἔθνεσι· αὕτη οὖν ἡ ἀπειλὴ ἐπὶ τοὺς ἀ-
τιμάζοντας εἰκόνα τοῦ Θεοῦ ἁρμόζει· κατ᾽ εἰκόνα
Θεοῦ ἐποίησεν ἡμᾶς καὶ καθ᾽ ὁμοίωσιν, καὶ ὀφεί-
λει πᾶς Χριστιανὸς τηρεῖν ἑαυτὸν, καὶ φυλάττειν,
καὶ τιμᾶν ἐν ἑαυτῷ τὴν τοῦ Θεοῦ εἰκόνα, καὶ
ἁγιάζειν διὰ τῶν καλῶν ἔργων, ἵνα δύνηται
λέγειν· ἁγιασθήτω ἐν ἐμοὶ τὸ ὄνομά σου κύ-
ριε. λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν
ἀνθρώπων· ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔρ-
γα,

γα, καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ἴδετε, πῶς δοξάζεται ὁ Θεὸς διὰ τῶν καλῶν ἔργων; καὶ ὥσπερ διὰ τῶν καλῶν ἔργων δοξάζεται, οὕτω πάλιν διὰ τῶν πονηρῶν πράξεων βλασφημεῖται, καὶ ἀτιμάζεται. θεωροῦντες γὰρ οἱ ἄπιστοι καὶ τὰ ἔθνη τοὺς Χριστιανοὺς, ὅτι ὥσπερ οἱ ἐθνικοὶ καὶ οἱ ἄπιστοι καὶ αὐτοὶ διάγουσιν ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ, παίζοντες καὶ σκιρτῶντες μετὰ κιθάρας καὶ τυμπάνων καὶ αὐλῶν καὶ χορῶν, οὐκέτι λέγουσιν, ὅτι ἀσύνετοί εἰσιν οἱ Χριστιανοὶ οἱ παραβαίνοντες τὸν νόμον καὶ τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ· ἀλλὰ βλασφημοῦντες, λέγουσιν· ὅτι καθὼς παρέδωκεν καὶ ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Χριστὸς, οὕτως καὶ φυλάττουσιν. οὐ γὰρ δύναται τὸν λόγον καὶ τὴν ἐντολὴν τοῦ διδασκάλου παραβῆναι. οὕτως δοκοῦσιν ἔχειν τὴν τοῦ Χριστοῦ διδασκαλίαν, καὶ τὸ μυστήριον· καὶ οὕτως βλασφημεῖται τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ δι' ἡμᾶς· καὶ λοιπὸν πληροῦται ἐν ἡμῖν τὸ γεγραμμένον· οὐαὶ δι' οὓς βλασφημεῖται τὸ ὄνομά μου ἐν τοῖς ἔθνεσιν· ἀλλ' ἡμεῖς ἀδελφοί μου καταλιπόντες ταῦτα τοῖς ποθοῦσιν, διὰ τῶν καλῶν ἔργων ἁγιάσωμεν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

ΤΙ' ἐστιν ὃ λέγει ὁ Ἀπόστολος· διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν Θεὸν ἀτιμάζειν.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

ΩΣπερ ὁ τὰ γράμματα τοῦ βασιλέως δεχόμενος καὶ ἐντυγχάνων, ἐὰν μετὰ πάσης ἐπιμελείας καὶ τιμῆς καὶ φόβου καὶ σπουδῆς καταδέξηται, καὶ τιμήσῃ, καὶ ἀσπάσηται, καὶ συντόμως ποιήσῃ τὰ προστασσόμενα, εἰς τὸν βασιλέα λογίζεται ἡ τιμή· ἐὰν δὲ ἀπώσηται καὶ ἐξουδενώσῃ τὰ γράμματα, καὶ τὸν γραμματοφόρον ἐνυβρίσῃ, καὶ ἀτιμάσῃ, εἰς τὸν βασιλέα ἀνατρέχει ἡ ὕβρις· οὕτω καὶ οἱ παραβαίνοντες τὰ γράμματα τοῦ μεγάλου βασιλέως, ἤγουν τὸ ἄχραντον εὐαγγέλιον αὐτοῦ διὰ τῆς παραβάσεως, τὸν ἐντειλάμενον Χριστὸν ἀτιμάζουσιν. οὕτως καὶ ἐπὶ τῶν Ἰουδαίων χρὴ νοεῖν. ὅτι δεξάμενοι τὰ γράμματα δακτύλῳ Θεοῦ γραφέντα, τοὺς μὲν γραμματοφόρους ὕβρισαν, καὶ ἔδειραν, καὶ ἐλιθοβόλησαν, καὶ ἀπέκτειναν· καὶ οὕτως παραβάντες τὸν τοῦ Θεοῦ νόμον τὸν λέγοντα. δίκαιον, καὶ ἀθῶον

A ra veſtra bona, & glorificent Patrem veſtrum qui in cœlis eſt. Cernitis, quo pacto glorificetur Deus per opera bona? Et quemadmodum operibus bonis Deus glorificatur, ita contra, malis actionibus blaſphematur, & ignominia afficitur. Nam quum infideles atque gentiles intuentur Chriſtianos, quod inſtar Ethnicorum & infidelium, ipſi quoque in crapula & ebrietate vitam degant, ludentes, atque ſaltantes cum
B citharis & tympanis, cum tibiis ac choris: non amplius dictitant, quod inſenſati ſint Chriſtiani, dum legem atque præcepta Chriſti tranſgrediuntur: verum blaſphemantes, aſſerunt, eos, ſicut a Chriſto traditum mandatumque acceperunt, ita & facere; quum eis non liceat ſermonem, mandatumve magiſtri
C ſui tranſgredi: atque ita exiſtimant ſeſe habere Chriſti doctrinam atque myſterium. Sicque blaſphematur propter nos Dei nomen, atque ita impletur in nobis quod ſcriptum eſt: *Væ per quos nomen meum blaſphematur inter gentes*. Iſ. 52. At nos, fratres, hæc relinquentes iis, qui illa expetunt, per bona opera ſanctificemus nomen Dei. Cui omnis gloria in ſecula ſeculorum. Amen.
D

INTERROGATIO.

QUid ſibi vult dictum iſtud Apoſtoli: per prævaricationem legis Deum inhonorare?

RESPONSIO.

E QUemadmodum qui Regis literas accipit, & in iis verſatur, ſi omni cura, honore atque timore, & ſtudio eas ſuſcipiat, revereatur, & amplectatur, & expedite ſibi præſcripta atque mandata expleverit, in Regem gloria & honor redundat: quod ſi rejecerit, atque contemſerit literas, & tabellarium contumeliis & ignominia affecerit, in Regem ipſum contumelia ver-
F git: Ad eundem modum violantes ſcripta magni Regis, immaculatum videlicet ipſius Evangelium, ſua ipſi tranſgreſſione præcipientem Chriſtum contemnunt. Sic & de Judæis oportet intelligere, qui quum Scripturas digito ipſius Dei exaratas accepiſſent, tabelliones contumeliis affecerunt, verberibus exceperunt, lapidarunt, & occiderunt; ſicque prævaricatores divinæ ſe legis oſtenderunt, dicentis: *Iuſtum & inſontem non occides:* Exod. 23.

ipſumque auctorem vitæ ſanctum & juſtum contumeliis affecerunt, & alapis percuſſerunt, conſpueruntque ſanctum & mundiſſimum, tremendumque ejus vultum, coram quo contremiſcunt cœli & terra, & mare, & cuncta quæ in eis ſunt. Quamobrem & ad ipſos ait
Joan. 8. Salvator: *Ego honorifico Patrem, & vos inhonoraſtis me*: denique vero etiam occiderunt. Intellexiſtis quomodo per legis transgreſſionem inhonoretur Deus. Ita quoque filii, & qui dicuntur Chriſtiani, dum incaute & inconſiderate hic vivunt, prævaricatione Evangelii, ipſum Deum dedecorant, contraria divino myſterio facientes, Salvatoriſque noſtri Je-
2. Tim. 4. ſu Chriſti præcepta, nugas æſtimantes; & a veritate quidem auditum avertunt, ad fabulas autem convertuntur, ſicut præmonuit Apoſtolus: quoniam veniet tempus, quando ſanam doctrinam non ſuſtinebunt. Et ecce id quod ab Apoſtolo dicitur, reipſa jam cernimus comprobatum. Quis etenim tolerat Scripturas divinas? Quis Chriſti præceptis eſt intentus? Quis ſapiens, & cuſtodiet hæc? Quis oſtendet non eſſe nos prævaricatores legis? Multi ſapientes ſecundum carnem: multi nobiles, multi docti, ac ſcribæ, & legiſperiti, & reges, & principes, & divites & pauperes, & ſervi & liberi, & doctores, & monachi, & virgines, & connubio juncti. Quis horum omnium poterit affirmare aut oſtendere, Chriſtiano homini licere citharœdorum more ludere, aut tripudiare, aut cymbala pulſare, aut choreas ducere, aut acclamare, aut aruſpicem agere, aut phylacteria quæ vocant facere, aut furari, aut dæmones conſulere, aut ebrietati ſtudere, & his ſimilia? Quis iſta Chriſtianorum eſſe oſtenderit? Quod Evangelium? qui Apoſtolorum libri? Quis & qualis Propheta? Ecce enim per univerſos fines orbis terrarum, divina Scriptura in Eccleſiis legitur, lex, Prophetæ, Apoſtoli, ipſeque univerſorum Dominus: & nuſquam reperitur, Chriſtiano iſta licere. Sed unuſquiſque a propria errat via, transgrediturque, & eſt transgreſſor legis, cujus prævaricatione inhonorat Deum, & ea, quæ conſtituta ſunt a lege, Prophetis, & Apoſtolis. Ecce habetis quo pacto ignominia afficiatur Deus. Quare deſine prævaricari, Deumque inhonorare, o Chriſtiane. Deſine deinceps gentilium formas induere, & paganos imitari; ut non illuc abiens, in varias neceſſitates, anguſtias, & igno-

A οὐκ ἀποκτενεῖς, καὶ τὸν ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον, καὶ ὕβρισαν καὶ ἐρράπισαν, καὶ ἐνέπτυσαν τὸ ἅγιον καὶ πανάχραντον καὶ φοβερὸν αὐτοῦ πρόσωπον· ὃ τρέμει ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ καὶ ἡ θάλασσα καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· διὸ καὶ ἔλεγε πρὸς αὐτοὺς ὁ σωτήρ· ἐγὼ τιμῶ τὸν πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζετέ με· τέλος δὲ καὶ ἀπέκτειναν· ἠκούσατε πῶς διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ
B νόμου ἀτιμάζεται ὁ Θεός; οὕτως οὖν τέκνα καὶ οἱ λεγόμενοι Χριστιανοὶ, καὶ ἀφυλάκτως βιοῦντες διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ εὐαγγελίου τὸν Θεὸν ἀτιμάζουσι, τὰ ἐναντία πράττοντες τοῦ δεσποτικοῦ μυστηρίου, καὶ τὰς τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ παραγγελίας λῆρον ἡγούμενοι, καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοὴν ἀποστρέφουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτρέπονται, ὡς καὶ Ἀπόστολος προε-
C κήρυξεν· ὅτι ἔρχεται καιρὸς, ὅτε τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται· καὶ ἰδοὺ ὁρῶμεν τὸν λόγον ἔργον γινόμενον· τίς γὰρ ἀνέχεται τῶν θείων γραφῶν; τίς προσέχει ταῖς ἐντολαῖς τοῦ Χριστοῦ; τίς σοφὸς, καὶ φυλάξει ταῦτα; τίς ἀποδείξει, ὅτι οὐκ ἐσμὲν παραβάται νόμου; πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα· πολλοὶ εὐγενεῖς· πολλοὶ ἐπιστήμονες καὶ γραμματεῖς, καὶ νο-
D μικοὶ καὶ βασιλεῖς καὶ ἄρχοντες, καὶ πλούσιοι, καὶ πένητες, καὶ δοῦλοι καὶ ἐλεύθεροι, καὶ διδάσκαλοι, καὶ μονάζοντες, καὶ παρθένοι, καὶ μιγάδες. τίς ἐκ τούτων πάντων δύναται παραστῆσαι, ἢ ἀποδεῖξαι, ὅτι δεῖ τὸν Χριστιανὸν κιθαρίζειν, ἢ ὀρχεῖσθαι, ἢ βαλλίζειν, ἢ χοραυλεῖν, ἢ ἐπιφωνεῖν, ἢ μαντεύεσθαι, ἢ ποιεῖν τὰ λεγόμενα φυλακτήρια, ἢ φορεῖν, ἢ ἐπερωτᾷν δαίμοσιν, ἢ
E μεθύσκεσθαι, καὶ τὰ τούτων ὅμοια; τίς ἀποδείξει, ὅτι ταῦτα Χριστιανῶν εἰσι; ποῖον εὐαγγέλιον; ποία τῶν Ἀποστόλων βίβλος; ποῖος προφήτης; ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ περάτων τῆς οἰκουμένης ἡ θεία γραφὴ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀναγινώσκεται, ὁ νόμος, οἱ προφῆται, οἱ Ἀπόστολοι, ὁ δεσπότης τῶν ὅλων, καὶ οὐδαμοῦ εὑρίσκεται, ὅτι ἁρμόζῃ τοῖς Χριστιανοῖς τοῦτο ποι-
F εῖν, ἀλλ' ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ ὁδῷ ἐπλανήθη καὶ παρέβη, καὶ ἐστι παραβάτης τοῦ νόμου, καὶ διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν Θεὸν ἀτιμάζει, καὶ διὰ τῶν διατεταγμένων διὰ νόμου καὶ προφητῶν καὶ Ἀποστόλων. Ἰδοὺ ἠκούσατε, πῶς ἀτιμάζεται ὁ Θεός· παῦσαι οὖν χριστιανὲ παραβαίνειν καὶ ἀτιμάζειν τὸν Θεόν· παῦσαι λοιπὸν ποιῶν τὰ τῶν ἐθνῶν σχήματα, ἵνα μὴ ἐκεῖ ἀπελθὼν πολλὴν ἀνάγκην καὶ στενοχωρίαν καὶ ἀτιμίαν εὕρῃς.

ρης· θέλεις ἀκοῦσαι πῶς ἐκέλευσεν ὁ δεσπότης τὸν Χριστιανὸν χορεύειν καὶ σκιρτᾷν; ἄκουσον· μακάριοι οἱ πενθοῦντες· μακάριοι οἱ πεινῶντες, καὶ διψῶντες· αὕτη ἡ πρώτη ἑορτὴ τοῦ Χριστιανοῦ. Καὶ πάλιν. ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς πύλης· καὶ πάλιν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι κλαύσετε καὶ πενθήσετε, ὁ δὲ κόσμος χαρήσεται, ὑμεῖς δὲ λυπηθήσεσθε· καὶ πάλιν λέγει· μὴ μετεωρίζεσθε, ταῦτα γὰρ πάντα, τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ποιοῦσιν· μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς· βούλῃ ἀκοῦσαι καὶ τὰ τοῦ προφήτου Δαυὶδ καταλέγματα καὶ σκιρτήματα; ἄκουσον τί λέγει· πενθῶν καὶ σκυθρωπάζων ἐπορευόμην, καὶ συνεκάλυψα ἐν νηστείᾳ τὴν ψυχήν μου, καὶ ἐθέμην τὸ ἔνδυμά μου σάκκον, καὶ ἐγενήθη τὰ δάκρυά μου ἐμοὶ ἄρτος ἡμέρας καὶ νυκτὸς, καὶ σποδὸν ὡσεὶ ἄρτον ἔφαγον, καὶ τὸ πόμα μου μετὰ κλαυθμοῦ ἐκίρνων· καὶ πάλιν λέγει· λούσω καθ' ἑκάστην νύκτα τὴν κλίνην μου. ἐν δάκρυσί μου τὴν στρωμνήν μου βρέξω· καὶ πάλιν. οἱ ὀφθαλμοί μου διαπαντὸς πρὸς τὸν Κύριον· καὶ πάλιν· ἐκ πάσης ὁδοῦ πονηρᾶς ἐκώλυσα τοὺς πόδας μου· ἤκουσας πῶς ἐχόρευσεν ὁ Δαυὶδ; οὕτως οὖν Χριστιανὲ χόρευε· θέλεις ἀκοῦσαι καὶ τοῦ μακαρίου Παύλου τὰς ἑορτὰς καὶ τὴν ἄνεσιν καὶ τρυφὴν καὶ τὰ σκιρτήματα; δεῦτε ἀκούσωμεν ἀδελφοὶ, τί συμβουλεύει ὁ μακάριος Παῦλος· δεῦτε ἀκούσατε πῶς προτρέπεται καὶ παρακαλεῖ λέγων· μιμηταί μου γίνεσθε ἀδελφοί· τί δὲ καὶ ὁ Παῦλος ἔπραξεν, ἵνα καὶ ἡμεῖς μιμησώμεθα, ἵνα ἀξιωθῶμεν καὶ τῆς αὐτοῦ μερίδος· Καὶ γὰρ πολλῶν ἀκούω λεγόντων· ἐγὼ τοῦ Ἀποστόλου ἀκούω, καὶ ὡς ἐδίδαξεν οὕτως ποιῶ· βλέπε τί λέγεις· μὴ ψεύσῃ· μὴ ἀλλοιώσῃς σου τὸ ῥῆμα· ἐὰν οὖν ἀληθεύσῃς, μακάριος ἔσῃ καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι· ἀλλ' ὑφορῶ καὶ δειλιῶ, μήπως εὑρεθῇς ψεύστης· διότι ὠλιγώθησαν αἱ ἀλήθειαι ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων, καὶ πάντες ἐξέκλιναν· πλὴν ὁ μακάριος Παῦλος προτρέπεται πάντας λέγων· μιμηταί μου γίνεσθε· μίμησαι τὸν Παῦλον Χριστιανὲ· ὁ λέγων, ὅτι ὅσα λέγει ὁ Ἀπόστολος, δέχομαι καὶ ποιῶ· ὁ βουλόμενος Παύλου μιμητὴς γενέσθαι, οὐ χορεύει ἐπὶ τῆς γῆς, οὐκ εὐφραίνεται, οὐ τρυφᾷ· μιμηταί μου γίνεσθε ἀδελφοί. ἆρα μὴ ἐχόρευεν ὁ Παῦλος; μὴ ἐκιθάριζεν; μὴ ἄρα τὰ ᾄσματα ἔλεγε τῶν δαιμόνων; μὴ γένοιτο· πόθεν οὖν παρέλαβον χορεύειν οἱ λέγοντες τὴν τοῦ Ἀποστόλου τηρεῖν διδασκα-

A ignominias incidas. Vis ſcire, quomodo velit Dominus Chriſtianum choreas ducere, atque ſaltare? Audi: *Beati qui lugent. Beati qui eſuriunt, & ſitiunt.* Matth. 5.
Hæc prima eſt Chriſtiani feſtivitas. Et rurſus: *Contendite intrare per anguſtam portam.* Et iterum: *Amen dico vobis, quia lugebitis vos & flebitis, mundus autem gaudebit; vos vero contriſtabimini.* Et denuo ait: *Nolite altum ſapere, hæc enim* Luc. 13. Luc. 6. 12.
B *omnia gentes hujus mundi faciunt.* Ne igitur adſimilemini illis. Audire vis catalegmata & ſaltationes Prophetæ David? Audi quid dicat: *Lugens & contriſtatus incedebam, & in jejunio operui animam meam, & poſui veſtimentum meum cilicium: & factæ ſunt mihi lacrymæ meæ panis die ac nocte, & cinerem tanquam panem manducabam, & potum meum cum* Rom. 11. 12. 1. Tim. 6. Pſal. 38. 68. 41. 101. 6. 24. 118.
C *fletu miſcebam.* Et iterum ait: *Lavabo per ſingulas noctes lectum meum, lacrymis meis ſtratum meum rigabo.* Et rurſus: *oculi mei ſemper ad Dominum.* Et iterum: *Ab omni via mala prohibui pedes meos.* Intellexiſti, quo tripudii genere ſit uſus David? Sic igitur & tu choreas duc, Chriſtiane. Vis quoque noſſe Beati Pauli feſtivitates, diſſolutiones, delicias, atque ſaltationes? Huc agite, audiamus
D fratres, quid ſuadeat Beatus Paulus. Agite audite quomodo adhortetur nos, admoneatque dicens: *Imitatores mei eſtote, fratres.* Sed quid Paulus egit, ut nos imitemur: ut & digni ejus parte habeamur. Siquidem a multis dici audio: Apoſtolum ego auſculto, & ſicut docuit, ita facio. Attende quid dicas, ne mentiaris, neve aliud dicas, aliud agas. Quo- Philipp. 3. 1. Cor. 4.
E niam ſi verax fueris, beatus eris, & in præſenti & in futuro ſeculo: at ſuſpicor, vereorque, ut non reperiaris mendax: quoniam *diminutæ ſunt veritates a filiis hominum, & omnes declinaverunt.* Verumtamen beatus Paulus omnes cohortatur, dicens: *Imitatores mei eſtote.* Imitare Paulum, Chriſtiane, qui di- Pſal. 11.
F cis, quia omnia, quæ ait Apoſtolus, amplector facioque. Qui Pauli vult eſſe imitator, in terris non tripudiat, non lætatur, non deliciatur. *Imitatores mei eſtote, fratres.* Numquid choreis, numquid cithararum luſu delectatus eſt Paulus? numquid diabolica cantica cecinit? Abſit. Unde igitur ſuas didicere choreas, qui ſe Pauli doctrinam ſectari aſſerunt? Quis talia

lia Chriſtianos edocuit ? Non ſane hæc eos docuit Petrus , non Johannes , nec quis alius divino numine afflatus . Verum iſta draco antiquus docuit , eorum qui vere ſunt Chriſtiani inimicus , magiſter omnis impuritatis : qui docuit fornicari , docuit etiam cymbalis canere : qui docuit idola colere , docuit etiam ludere . Idcirco Apoſtolus idololatras lu-
1. Cor. 10. dentes denominavit , dicens : *Neque idololatræ efficiamini ſicut quidam ex ipſis , quemadmodum ſcriptum eſt : Sedit populus manducare & bibere , & ſurrexerunt ludere* . Audite igitur vos qui luditis , aut potius qui ludibrio eſtis , quod inter idololatras vos retulerit Paulus . Quare deinceps erubeſcite , atque deſinite ab ethnica , & impia hac rabie atque inſania . Paulus iſta non edocuit, neque mater noſtra Eccleſia . Quicumque ſanctorum Apoſtolorum fieri cupitis imitatores , ab hac idololatria recedite. Nolite ſeduci fratres : non enim ſunt iſta diſcipulorum Chriſti : non ſunt iſta Chriſtianorum , non ſunt iſta piorum ac religioſorum hominum : non ſunt iſta ſalvari , vitaque æterna perfrui cupientium : hæc enim cuncta gentes , quibus nulla ſalutis ſpes eſt , faciunt : hæc , quibus ante oculos futura vita , Deique timor non eſt , agunt . Rurſus Paulus clamat : *Nolite fieri idololatræ , ſicut quidam ex ipſis* . Et quinam iſti ? Clarum , quod Judæi . At quomodo idololatræ facti ſint , dic Paule ? *Sedit* , inquit , *populus manducare , & bibere , & ſurrexerunt ludere* . Sed numquid ſufficiunt iſta ? nonne alia adjecit ? Certe & illa audire volentibus ſuffecerint . Quicumque enim Pauli ſunt imitatores , credent ipſi . Quotquot imitatores Chriſti , audient omnino . Quemadmodum ait Theologus:
1. Joan. 4. *Nos ex Deo ſumus . Qui novit Deum , audit nos : qui non eſt ex Deo , non audit nos* . Agite igitur Pauli imitatores , & Chriſti diſcipuli : Agite , audiamus rurſus , quid clamet Paulus : ecce namque cohortatur , dicens : *Imitatores mei eſtote , fratres , ſicut & ego Chriſti* . Sed dic beate Paule , qui poſſit quis tuus imitator fieri ? In medium tuam ſanctam doctrinam profer ; tuas nobis expone actiones , delicias , diſſolutiones , atque ſaltationes ; ut percipiamus , imitemurque . Novimus ſiquidem cuncti , te beatum eſſe , & cum Chriſto regnare in ſecula ſine termino . Dic ergo nobis , quo pacto certaveris , illaque

A διδασκαλίαν· τίς ὁ διδάξας ταῦτα Χριστιανοῖς· ταῦτα ὁ Παῦλος οὐκ ἐδίδαξεν, οὐδὲ Πέτρος, οὐδὲ Ἰωάννης· οὐδὲ τις τῶν θεοφόρων· ἀλλὰ ταῦτα ἐδίδαξεν ὁ δράκων ὁ ἀρχαῖος, ὁ ἐχθρὸς τῶν ἀληθῶς Χριστιανῶν, ὁ διδάσκαλος πάσης ἀκαθαρσίας. ὁ διδάξας πορνεύειν, ἐδίδαξε καὶ βαλλίζειν, ὁ διδάξας εἰδωλολατρεῖν ἐδίδαξε καὶ παίζειν· διὰ τοῦτο ὁ Ἀπόστολος εἰδωλολάτρας
B ἀπεκάλεσε τοὺς παίζοντας λέγων· μηδὲ εἰδωλολάτραι γίνεσθε, καθώς τινες αὐτῶν ὡς γέγραπται· ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πιεῖν καὶ ἀνέστησαν παίζειν· ἀκούσατε οἱ παίζοντες, μᾶλλον δὲ οἱ παιζόμενοι, ὅτι μετὰ τῶν εἰδωλολατρῶν ὑμᾶς ἔταξεν ὁ Παῦλος· αἰσχύνθητε λοιπὸν καὶ παύσασθε ταύτης τῆς ἐθνικῆς καὶ ἀθέου μανείας· Παῦλος ταῦτα οὐκ ἐδίδαξεν, οὐδὲ ἡ
C μήτηρ ἡμῶν ἡ ἐκκλησία· ὅσοι βούλεσθε τῶν ἁγίων Ἀποστόλων εἶναι μιμηταὶ, ἀπόστητε ταύτης τῆς εἰδωλολατρείας· μὴ πλανᾶσθε ἀδελφοί. οὐκ ἔστι ταῦτα τῶν τοῦ Χριστοῦ μαθητῶν, οὐκ ἔστι ταῦτα Χριστιανῶν, οὐκ ἔστι ταῦτα θεοσεβούντων, οὐκ ἔστι ταῦτα τῶν βουλομένων σωθῆναι, καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομῆσαι, ἀλλὰ ταῦτα πάντα τὰ ἔθνη ποιοῦσιν, οἷς οὐκ ἔστιν οὐδεμία ἐλπὶς σωτη-
D ρίας· ταῦτα ποιοῦσιν ὅσοι οὐκ ἔχουσι πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν μέλλουσαν ζωὴν οὐδὲ τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον· πάλιν ὁ Παῦλος βοᾷ· μὴ γίνεσθε εἰδωλολάτραι καθώς τινες αὐτῶν· καὶ τίνες οὗτοι; δηλονότι οἱ Ἰουδαῖοι· καὶ πῶς ἐγένοντο εἰδωλολάτραι, εἰπὲ Παῦλε· ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πιεῖν καὶ ἀνέστησαν παίζειν· ἆρα ἀρκεῖ ταῦτα, ἢ ἐνέγκω καὶ ἄλλα· ἀλλὰ ἀρκεῖ καὶ ταῦτα τοῖς θέ-
E λουσιν ἀκούειν· ὅσοι μιμηταὶ τοῦ Παύλου εἰσὶν, πεισθήσονται αὐτῷ· ὅσοι μιμηταὶ τοῦ Χριστοῦ, ἀκούσονται πάντως, ὥς φησιν ὁ θεολόγος· ἡμεῖς ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐσμὲν· ὁ γινώσκων τὸν Θεὸν, ἀκούει ἡμῶν· ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, οὐκ ἀκούει ἡμῶν· Δεῦτε λοιπὸν οἱ τοῦ Παύλου μιμηταὶ, καὶ τοῦ Χριστοῦ μιμηταὶ, ἀκούσωμεν τί Παῦλος βοᾷ· ἰδοὺ γὰρ παρακαλεῖ, λέγων· μιμηταί μου γί-
F νεσθε ἀδελφοί, καθὼς κἀγὼ Χριστοῦ· εἰπὲ μακάριε Παῦλε ποίῳ τρόπῳ δύναταί τις μιμητής σου γενέσθαι; φέρε εἰς μέσον τὴν ἁγίαν σου διδασκαλίαν. διήγησαι ἡμῖν τὰς πράξεις καὶ τὴν τρυφὴν καὶ τὴν ἄνεσιν καὶ τὰ σκιρτήματα. ἵνα ἀκούσωμεν, καὶ μιμησώμεθα· καὶ γὰρ πάντες γινώσκομεν, ὅτι σὺ μακάριος εἶ, καὶ Χριστῷ συμβασιλεύεις εἰς τοὺς ἀπεράντους αἰῶνας· εἰπὲ ἡμῖν πῶς ἠγωνίζω, καὶ ἠξιώθης τῆς δόξης ἐκείνης;

ἐκείνης; εἰπὲ ἡμῖν Παῦλε, ἵνα καὶ ἡμεῖς μιμησώμεθά σε καὶ ἀξιωθῶμεν σὺν σοὶ τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν· ἐὰν ἐχόρευες, χορεύσωμεν. ἐὰν ἔκλαυσες, κλαύσωμεν· ἐὰν ἐνήστευες, νηστεύσωμεν. πάντα ὅσα ἔπραξας πίστεως, εἰπὲ καὶ ποιήσωμεν· εἰπὲ ἡμῖν Παῦλε πῶς δεῖ Χριστιανοὺς πολιτεύεσθαι· ἵνα οἱ μὲν αἰσχυνθῶσι μὴ ἀκούοντές σου· οἱ δὲ στηριχθῶσι πιστεύοντες τοῖς ὑπό σου λεγομένοις· ἀποκρίνεται Παῦλος, καὶ λέγει· μαρτύρομαι ἐν Κυρίῳ μηκέτι περιπατεῖν ὑμᾶς, καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη περιπατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ νοὸς αὐτῶν, ἐσκοτισμένοι τῇ διανοίᾳ ὄντες ἀπηλλοτριωμένοι τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ· ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος λαλεῖτε ἀλήθειαν. ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ τῷ παροργισμῷ ὑμῶν, μηδὲ δίδωτε τόπον τῷ διαβόλῳ. ὁ κλέπτων μηκέτι κλεπτέτω· πᾶς ὁ λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω. Ποῦ εἰσὶν οἱ τὰ ᾄσματα λέγοντες τῶν δαιμόνων, καὶ δοκοῦντες Παύλῳ μιμεῖσθαι; ἀκούσατε Παύλου βοῶντος· πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω ἀλλ' εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομήν· πᾶσα πικρία καὶ θυμὸς καὶ ὀργὴ καὶ κραυγὴ καὶ βλασφημία ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν σὺν πάσῃ κακίᾳ· εἰπὲ Παῦλε τὰ μείζονα. εἶπας, μιμηταί μου γίνεσθε. εἰπὲ καὶ τὰ μείζονα· γίνεσθε οὖν ὡς τέκνα ἀγαπητὰ τοῦ Θεοῦ· ἀκούσατε καὶ τρομάξατε οἱ βουλόμενοι Χριστιανοὶ εἶναι, καὶ ἀπόστητε τῶν ἐθνικῶν ἔργων. γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ Θεοῦ· πάλιν Παῦλος βοᾷ· πορνεία δὲ καὶ ἀκαθαρσία πᾶσα, ἢ πλεονεξία μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν· καὶ αἰσχρότης καὶ μωρολογία, ἢ εὐτραπελεία· μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστὶν ἀσωτία. μιμηταί μου γίνεσθε· νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους· παρακαλεῖτε τοὺς ὀλιγοψύχους· ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν· μακροθυμεῖτε πρὸς πάντας· μιμηταί μου γίνεσθε· ὁρᾶτε, μήτις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινι ἀποδῷ· ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώκοντες. μιμηταί μου γίνεσθε· πάντοτε χαίρετε· ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε· ἀρνησώμεθα τὴν ἀσέβειαν, καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας· μιμηταί μου γίνεσθε, ἀδελφοί· τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι· τῇ ἐλπίδι χαίροντες· τῇ θλίψει ὑπομένοντες· τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες· μιμηταί μου γίνεσθε τῆς εἰκόνος· μιμηταὶ γίνεσθε τοῦ μακαρίου Παύλου· ἵνα τῷ Χριστῷ συμβασιλεύσητε εἰς ἀπείρους αἰῶνας· ποῦ εἰσὶν οἱ λέγοντες, ὅτι ὅσα λέγει

A que dignatus ſis gloria? Ediſſere nobis, Paule, ut & nos imitemur te, dignique tecum efficiamur bonis illis æternis. Quod ſi choreas duxeris, tripudiabimus, Si fleveris, flebimus. Si jejunaveris, jejunabimus. Quæcumque peregeris fidei, dicito, & faciemus. Dic inquam nobis Paule, quomodo oporteat Chriſtianos ſeſe hic gerere: ut alii quidem te non audientes pudore ſuffundantur; alii
B vero iis, quæ abs te dicuntur, credentes, confirmentur. Ad quæ reſpondet Paulus, & dicit: *Teſtificor in Domino, ut non deinceps ambuletis, ſicut & cæteræ gentes ambulant in vanitate ſenſus ſui, tenebris obſcuratum habentes intellectum, alienati a gloria Dei. Deponentes mendacium, loquimini veritatem. Sol non occidat ſuper iracundiam veſtram. Nolite locum dare diabolo. Qui furabatur, non amplius furetur.* 4. Ephe. Rom. 4. 1. Pet. 2. 4.
C *Omnis ſermo turpis ex ore veſtro non prodeat.* Ubi jam ſunt, qui diabolica cantica canunt, & ſibi Paulum imitari videntur? Paulum ipſum dicentem audite: *Omnis ſermo malus, ex ore veſtro non procedat: ſed ſiquis bonus ad ædificationem. Omnis amaritudo, & ira, & indignatio, & clamor, & blaſphemia tollatur a vobis* Epheſ. 4. Coloſſ. 3.
D *cum omni malitia.* Sed dic Paule majora. Jam dixiſti: *Imitatores mei eſtote;* at nunc majora ediſſere. *Imitatores ergo Dei eſtote, ut filii dilecti.* Audite & contremiſcite qui vultis eſſe Chriſtiani, & a gentium operibus recedite. Eſtote igitur imitatores Dei. Quin & rurſus clamat Paulus: *Fornicatio, & omnis immunditia, aut avaritia, neque nominetur in* Epheſ. 5. Epheſ. 5.
E *vobis, aut turpitudo, aut ſtultiloquium, aut ſcurrilitas. Nolite inebriari vino, in quo eſt luxuria. Imitatores mei eſtote. Corripite inquietos, conſolamini puſillanimes, ſuſcipite infirmos, patientes eſtote ad omnes. Imitatores mei eſtote. Videte nequis malum pro malo alicui reddat; ſed ſemper quod bonum eſt ſectamini. Imitatores mei eſtote. Sem-* Theſſal. 5. Rom. 12. Til. 2.
F *per gaudete, ſine intermiſſione orate. Abnegemus impietatem, & ſecularia deſideria. Imitatores mei eſtote, fratres. Hoſpitalitatem nolite oblivisci, caritate fraternitatis invicem diligentes, ſpe gaudentes, in tribulatione patientes, orationi inſtantes.* Imitatores meæ eſtote imaginis. Imitatores ergo eſtote Beati Pauli, ut cum Chriſto in infinita regnetis ſecula. Ubi ſunt qui dicunt: quæcumque dixit Apoſtolus, Hebr. 13.

us facimus? Et quis te felicior ſi verax fueris? ſed vide, ne inveniaris mendax, dicens & non faciens. Ecce enim rurſus te adhortatur Paulus. Imitatores mei eſtote. *In omnibus exhibete voſmetipſos ſicut Dei miniſtros, in multa patientia, in tribulationibus, in neceſſitatibus, in anguſtiis, in plagis, in carceribus, in laboribus, in vigiliis, in jejuniis, in longanimitate, in ſuavitate, in ſpiritu ſancto, in charitate non ficta, in verbo veritatis, in virtute Dei.* Imitatores mei eſtote fratres. At quis ita ſe præbet ſtrenuum, ut Paulum imitetur, fiatque vas electionis? Si ergo Petrum & Paulum atque Johannem imitari volueris, o Chriſtiane; illorum ſermones ſerva. Illorum doctrinam cuſtodi. Imitare illorum certamina. Noli diligere mundum, neque ea quæ in mundo ſunt. Noli delectari hoc ſeculo. Ne multum dormites, neque in ridiculis tempus conteras. Imitare Paulum: rurſus enim eadem dicam. Diſce o Chriſtiane, quomodo oblectaret ſe Paulus, quomodo genio indulgeret; quomodo ludos celebraret, feſtoſque dies ageret, ac tripudiaret in mundo iſto: & tu imitare illum non verbo ſolum, ſed & facto. Dic igitur Sancte Paule. Non enim deſiſto invocare te, o Beate: enarra nobis iterum quomodo deliciatus, & lætatus ſis in hoc mundo? Ad quæ Paulus: deliciæ, inquit, meæ hæ ſunt:

Act. 20. *Per triennium nocte & die non ceſſavi monere unumquemque veſtrum.* hæc mihi ce-

2. *Cor.* 11. lebritas: *in laboribus abundantius, in plagis, in carceribus, in mortibus frequenter. A Iudæis quadragenas, una minus accepi. Ter virgis cæſus ſum, ſemel lapidatus ſum, ter naufragium feci, noctem & diem in profundo egi, in itineribus ſæpe, periculis fluminum, & periculis ex gentibus, ac periculis latronum, periculis in ſolitudine, & periculis in mari, in labore & ærumna, in vigiliis multis, in frigore, & nuditate.* Hæ ſaltationes Pauli & inceſſus. *Imitatores mei eſtote fratres, ſicut & ego Chriſti. Argentum, aut aurum, aut veſtem nullius concupivi. Omnia oſtendi vo-*

Philipp. 3. *bis.* Imitatores mei eſtote. Ego enim non ſolum alligari, ſed & mori paratus ſum, propter nomen Domini noſtri Jeſu Chriſti. *Ad ſcopum perſequor, ad*

1. *Cor.* 9. *bravium ſupernæ vocationis Dei. Sic curro, non quaſi in incertum: ſic pugno, non quaſi aerem verberans: ſed caſtigo corpus meum, & in ſervitutem redigo. Omnis autem qui in agone contendit, ab omnibus ſe abſti-*

A λέγει ὁ Παῦλος, ποιοῦμεν; καὶ τίς σοῦ μακαριώτερος, ἐὰν ἀληθεύσῃς· ἀλλ' ὅρα, μὴ εὑρεθῇς ψεύστης, λέγων, καὶ μὴ ποιῶν· ἰδοὺ γὰρ πάλιν παρατρέπεταί σε Παῦλος· μιμηταί μου γίνεσθε, ἐν παντὶ συνιστῶντες ἑαυτοὺς ὡς Θεοῦ διάκονοι, ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις, ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νη-

B στείαις, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν πνεύματι ἁγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ, ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει Θεοῦ· μιμηταί μου γίνεσθε ἀδελφοί· τίς οὕτω γενναῖος· ἵνα Παῦλον μιμήσηται, καὶ γένηται σκεῦος ἐκλογῆς· ἐὰν οὖν βούλῃ Χριστιανὲ Πέτρον καὶ Παῦλον μιμήσασθαι καὶ Ἰωάννην, τήρησον αὐτῶν τοὺς λόγους· φύλαξον αὐτῶν τὴν διδασκαλίαν· μίμησαι αὐ-

C τῶν τοὺς ἀγῶνας· μὴ ἀγαπήσῃς τὸν κόσμον, μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ· μὴ εὐφραίνου ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι· μὴ πολλὰ κοιμῶ μηδὲ γελοίοις σχόλαζε· μίμησαι Παῦλον· πάλιν γὰρ τὰ αὐτὰ ἐρῶ· μάθε Χριστιανὲ, πῶς εὐφραίνετο ὁ Παῦλος, πῶς ἐτρύφα· πῶς ἐπανηγύριζε, καὶ ἑώρταζε, καὶ ἐχόρευεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ· καὶ μίμησαι μὴ μόνον λόγῳ, ἀλλὰ καὶ ἔργῳ· εἰπὲ ἅγιε

D Παῦλε, οὐ γὰρ ἀφίσταμαι τοῦ παρακαλεῖν σε μακάριε, διήγησαι ἡμῖν, πῶς ἐτρύφησας καὶ εὐφράνθης ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ· ἀποκρίνεται Παῦλος· ἡ ἐμὴ τρυφὴ αὕτη ἐστί. τριετίαν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρύων νουθετῶν ἕνα ἕκαστον· αὕτη μοι πανήγυρις· ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν θανάτοις πολλάκις, τεσσαράκοντα παρὰ μίαν

E ἔλαβον τρὶς ἐρραβδίσθην, ἅπαξ ἐλιθάσθην, τρὶς ἐναυάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα, ὁδοιπορίαις πολλάκις, κινδύνοις ποταμῶν καὶ ἐξ ἐθνῶν καὶ λῃστῶν, κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ καὶ ἐν θαλάσσῃ, ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι· ταῦτα τὰ σκιρτήματα Παύλου καὶ τὰ βαδίσματα· μιμηταί μου γίνεσθε ἀδελφοὶ, καθὼς κἀγὼ Χριστοῦ· ἀργυρίου ἢ χρυσίου ἢ ἱματισμοῦ

F οὐδενὸς ἐπεθύμησα, πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν· μιμηταί μου γίνεσθε· ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι, ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν ἑτοίμως ἔχω ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ· κατὰ σκοπὸν διώκω εἰς τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ Θεοῦ· οὕτως τρέχω, ὡς οὐκ ἀδήλως, οὕτω πυκτεύω ὡς οὐκ ἀέρα δέρων, ἀλλ' ὑποπιέζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ· πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρα-

ἐγκρατεύεται· οὕτως τρέχετε ἀδελφοὶ, ἵνα καταλάβητε· μιμήσασθε τοὺς ἁγίους, καὶ οὕτως τρέχετε, ἵνα σὺν αὐτοῖς στεφανωθῆτε, καὶ συμβασιλεύσητε·

Παῦσαι οὖν Χριστιανὲ τῶν ἐθνικῶν καὶ ἑλληνικῶν ἔργων, ἵνα μὴ διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν Θεὸν ἀτιμάζῃς, καὶ σωρεύῃς σεαυτῷ ἀτιμίαν, καὶ θησαυρίζῃς σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ἀποκαλύψεως καὶ δικαιοκρισίας Θεοῦ, ἐν ᾗ κρινεῖ ὁ Θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου. ὅπου καὶ ἄγγελοι μετὰ τρόμου παρίστανται· ὅπου οὐ μόνον περὶ τῶν πράξεων, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ λόγου ἀργοῦ δώσομεν δίκας. ἐννοήσωμεν, ἀδελφοὶ, ὅτι ἄνθρωπος ὡσεὶ χόρτος, αἱ ἡμέραι αὐτοῦ· ὡσεὶ ἄνθος τοῦ ἀγροῦ, οὕτως ἐξανθήσει, μιᾷ καιροῦ ῥοπῇ καὶ πάντα κατέπαυσε. τί μάτην ταράσσῃ ἄνθρωπε, μία πυρετοῦ προσβολὴ παύσει σου τὰ πηδήματα καὶ τὰ σκιρτήματα· μία ὥρα ἐχώρισέ σε τῶν συγχορευτῶν· μία νὺξ, καὶ μαρανθήσονταί σου αἱ σάρκες καὶ οἱ πόδες παύσονται, καὶ ὀφθαλμοὶ τακήσονται, καὶ ἡ γλῶσσα ἡσυχάσει, καὶ ἡ ἄτακτος φωνὴ ἐκλείψει, καὶ ὁ στεναγμός σου πλεονάσει, καὶ τὰ δάκρυά σου περιτρέχουσι· καὶ οὐδεὶς ὁ βοηθῆσαι δυνάμενος· καὶ πάντες ἀφέντές σε ἀπελεύσονται ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια, καὶ οὐδεὶς παραστήσεταί σοι, εἰ μὴ θεραπευθέντες ὑπὸ σοῦ οἱ ἀόρατοι δαίμονες. ὁ δὲ ἀπότομος ἄγγελος μακρόθεν ἱστάμενος ἐκδέχεται τοῦ δεσπότου τὸ νεῦμα· ἵνα ἁρπάσας τὴν ἀθλίαν σου ψυχὴν ὑπενέγκῃ εἰς τὸν ἡτοιμασμένον αὐτῇ τόπον. ἵνα θερίσῃ ὃ ἔσπειρεν, ὅπου γεωργεῖται, καὶ εὐθύνει, καὶ περισσεύει κλαυθμὸς, καὶ ὀδυρμὸς, καὶ πένθος, καὶ στεναγμὸς, καὶ θλίψις καὶ στενοχωρία, καὶ βρυγμὸς ὀδόντων, καὶ οὐαί· ἐκεῖ τακήσονται ὀφθαλμοὶ μεθυσόντων· ἐκεῖ μαρανθήσονται χεῖρες τῶν χορευτῶν· ἐκεῖ ὀδυνήσουσι καὶ στενάξουσιν οἱ μετὰ κιθαρῶν καὶ αὐλῶν τὸν οἶνον πίνοντες· ἐκεῖ κλαύσουσι, καὶ τοὺς ὀδόντας τρίσουσι πόρνοι καὶ μοιχοὶ, κλέπται, μάντιδες, φάρμακοι, μάγοι, ἐπαοιδοὶ, πεταλογράφοι, καὶ πάντες οἱ τὴν πλατεῖαν καὶ εὐρύχωρον ὁδὸν βαδίσαντες· οὐαὶ δὲ αὐτοῖς· οὐδὲ γὰρ ἐνδέχεται ὧδε σκιρτῆσαι καὶ χορεῦσαι, καὶ ἐκεῖ. καθὼς φησὶν ὁ Κύριος· οὐαὶ οἱ γελῶντες νῦν, ὅτι πενθήσετε· δῆλον ὅτι ἐκεῖ· οὐκ ἔστι δυνατὸν, ἀδελφοὶ, ποτὲ μὲν Χριστιανὸν, ποτὲ δὲ ἐθνικὸν γενέσθαι. οὐδεὶς γὰρ δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν. οὐδαμοῦ οὖν ὡς προείρηται, ἐπετράπη ὁ Χριστιανὸς ποιεῖν τι τοιοῦτον.

A *abſtinet. Sic currite fratres, ut comprehendatis*. Imitamini Sanctos, & ſic currite, ut cum iis coronemini, atque regnetis.

Deſiſte igitur deinceps, Chriſtiane, ab ethnicorum & paganorum operibus: ne per legis tranſgreſſionem Deum inhonores, teque ipſum dedecores, & iram tibi theſaurizes, in die iræ revelationis & juſti judicii ipſius Dei; quando judicabit occulta hominum ſecundum Evangelium meum. *Rom. 2.* B Ubi etiam Angeli cum tremore adſtabunt. Ubi non de operibus ſolum, verum & de verbis ocioſis reddenda nobis erit ratio. Hæc nobiſcum animo complectamur fratres: quoniam homo ſicut fœnum dies ejus: & ſicut flos agri, ita effloreſcet: unico temporis momento & cuncta deſinent, C Quid ergo fruſtra turbaris o homo? unico febris impulſu tuæ tibi ceſſabunt ſaltationes, atque laſciviæ: unica hora ſeparaberis a choreæ conſciis: unica nocte marceſcent tibi carnes, pedes deficient, & oculi tabeſcent, lingua ſubticebit, & inordinata vox deficiet. Suſpiria in te abundabunt, lacrymæ tibi defluent, nulluſque aderit, qui te juvare poſſit. Cuncti te relinquentes abi- D bunt, unuſquiſque in propria; & nullus tibi adſiſtet, niſi quibus inſerviſti, dæmones inviſibiles. Sævus autem angelus eminus conſiſtens expectabit nutum a Domino, ut miſeram tuam rapiat animam, quam ad præparatum ſibi locum deferat, ut metat, quæ ſeminavit; ubi excolitur, & exſuperat, redundatque fletus, lamentatio, luctus, gemitus, E tribulatio, anguſtia, ſtridor dentium, & væ. Ibi tabeſcent temulentorum oculi. Ibi manus tripudiantium marceſcent. Ibi affligentur dolore, & ſuſpirabunt, qui cum citharis & tibiis vinum bibunt. Ibi plorabunt, & dentibus ſtridebunt fornicatores, & mœchi, fures, augures, venefici, magi, incantatores, petalographi, falſarii & quotquot latam & ſpatioſam ingrediun- F tur viam. Væ autem ipſis. Non enim licet, hic ſaltare atque tripudiare, & ibi. Sicut ait Dominus: *Væ qui ridetis nunc, quia lugebitis*, ibi ſcilicet. Neque poſſibile eſt fratres, nunc quidem Chriſtianum agere, nunc vero ethnicum fieri. *Nemo enim poteſt duobus dominis ſervire*. *Matth. 6.* Nuſquam ergo, ſicut prædictum eſt, committat Chriſtianus, ut tale quid a ſe fiat. Venit nam-

namque Dominus noſter, ut cuncta ejuſmodi deſtrueret, & doctorem ipſorum diabolum pedibus conculcaret: quin & ex ipſius nos liberans manibus, dixit: *Ego ſum Paſtor bonus: Venite poſt me.* [Joan. 4. 8. 10. 14.] *ego ſum via: Venite ad me omnes, ego ſum veritas: Venite ad me, ego ſum vita: Venite ad me omnes, ego ſum lux mundi.* Venite ad me omnes, abrenunciate Satanæ, abjicite a vobis diſciplinam ejus. Venite ad me omnes, exuite veterem hominem cum actionibus ſuis & induimini novum. Venite ad me omnes: vetera tranſierunt, & nova facta ſunt omnia. Lex per Moyſen data eſt, gratia & veritas per me Jeſum Chriſtum facta eſt. Quicumque in lege juſtificamini, a gratia excidiſtis. Venite ad me omnes: quoniam venientem ad me non ejiciam foras. O immenſam Dei bonitatem, quo pacto omnes ad ſe invitat: omnes vult ſalvari. Gloria ipſius erga homines bonitati. Non amplius igitur, fratres, juſtificamini in lege, ſiquidem umbra legis præteriit. Quicumque enim ſub lege ſunt, ſub maledictione ſunt. Nos namque de maledicto legis redemit Chriſtus Salvator noſter. Non amplius in lege juſtificamini. Non amplius veſtibula coronemus. Non amplius choreas componamus, diabolica cantica recitantes. Non amplius tibiis ac citharis decipiamur. Non amplius in lege juſtificemur, ne gratia excidamus, neque ſub maledicto ſimus. Chriſtus enim nos a maledicto legis redemit. Ipſi ſit gloria in ſecula. Amen.

INTERROGATIO.

[Pſal. 118. Pſal. 138. Levit. 19.]

QUomodo de Hæreticis ſcriptum legimus: *Eos qui oderunt te Domine, oderam.* Alibique dictum eſt, *ut inimicos Dei oderitis eos.* Alio autem in loco. *Non oderis omnem hominem.*

RESPONSIO.

HÆreticos tanquam blaſphemos, & Dei inimicos, Scriptura non homines, ſed canes & lupos, & porcos, & Antichriſtos appellat, quemadmodum ait Dominus: *Nolite ſanctum dare canibus.* [Matt. 7.] Et Johannes dicit:

A τοιοῦτον· ἐλθὼν γὰρ ὁ Κύριος ἡμῶν πάντα ἐκεῖνα κατήργησε, καὶ τὸν διδάξαντα αὐτὰ διάβολον καταπατήσας, καὶ ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ λυτρωσάμενος ἡμᾶς ἔλεγεν· ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός· δεῦτε ὀπίσω μου. ἐγώ εἰμι ἡ ὁδός· δεῦτε πρός με πάντες. ἐγώ εἰμι ἡ ἀλήθεια· δεῦτε πρός με. ἐγώ εἰμι ἡ ζωή. δεῦτε πρός με πάντες· ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου. δεῦτε B πρός με πάντες· ἀπετάξασθε τῷ σατανᾷ, ἀπορρίψατε αὐτοῦ τὰ μαθήματα· δεῦτε πρός με πάντες, ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσι αὐτοῦ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον. δεῦτε πρός με πάντες· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν. ἰδοὺ γέγονε τὰ πάντα καινά· δεῦτε πρός με πάντες· ὁ νόμος διὰ Μωσέως ἐδόθη· ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια δι' ἐμοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγέ- C νετο· Ὅσοι ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε, τῆς χάριτος ἐξεπέσατε· δεῦτε πρός με πάντες, ὅτι τὸν ἐρχόμενον πρός με, οὐκ ἐκβαλῶ ἔξω· ὢ τῆς ἀμέτρου ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ· πῶς πάντας προσκαλεῖται· πάντας θέλει σωθῆναι· δόξα τῇ αὐτοῦ φιλανθρωπίᾳ. μηκέτι οὖν ἀδελφοὶ ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε· παρῆλθε γὰρ ἡ σκιὰ τοῦ νόμου· ὅσοι οὖν ὑπὸ νόμον εἰσίν, ὑπὸ κατάραν εἰσίν. ἡμᾶς D γὰρ ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου Χριστὸς ὁ σωτὴρ ἡμῶν· μηκέτι ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε μηκέτι πρόθυρα στεφανώσωμεν. μηκέτι χοροὺς συστησώμεθα τὰ ᾄσματα τῶν δαιμόνων καταλέγοντες· μηκέτι αὐλοῖς καὶ κιθάροις ἀπατώμεθα· μηκέτι ἐν νόμῳ δικαιούμεθα, ἵνα μὴ τῆς χάριτος ἐκπέσωμεν· ἵνα μὴ ὑπὸ κατάραν ἐσώμεθα· Χριστὸς γὰρ ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ E νόμου· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

ΠΩς γέγραπται περὶ τῶν αἱρετικῶν, ὅτι τοὺς μισοῦντάς σε, κύριε, ἐμίσησα. Καὶ ἀλλαχοῦ εἴρηται, ὅτι ὡς ἐχθροὺς Θεοῦ μισήσατε αὐτούς· Καὶ πάλιν ἀλλαχοῦ, ὅτι οὐ F μισήσεις πάντα ἄνθρωπον.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

ΤΟὺς αἱρεσιώτας, ὡς βλασφήμους καὶ τοῦ Θεοῦ ἐχθροὺς, ἡ γραφὴ οὐκ ὠνόμασεν ἀνθρώπους, ἀλλὰ κύνας καὶ λύκους καὶ χοίρους καὶ ἀντιχρίστους, καθὼς φησιν ὁ Κύριος· μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσίν· Καὶ Ἰωάννης λέγει· ὅτι

ὅτι ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασι· τούτους οὖν οὐ χρὴ ἀγαπᾶν, οὐδὲ συνδιάζειν, οὐδὲ συνεύχεσθαι, οὐδὲ συνεσθίειν· οὐδὲ λαμβάνειν εἰς οἶκον· οὐδὲ χαίρειν αὐτοῖς λέγειν· ἵνα μὴ τῶν ἔργων πονηρῶν αὐτῶν κοινωνήσωμεν.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Ποία ἁμαρτία ἐστὶν ἀσυγχώρητος.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Ἡ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα· καὶ πάντων τῶν αἱρετικῶν. εἰς γὰρ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐβλασφήμησαν, καὶ βλασφημοῦσιν, οἷς οὐκ ἀφεθήσεται, οὔτε ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι κατὰ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου· εἰς αὐτὸν γὰρ Θεὸν προσέκρουσαν, παρ' οὗ ἡ ἀπολύτρωσις. καὶ τίς ὁ βοηθῶν αὐτοῖς.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Ποία ἁμαρτία βαρυτέρα χωρὶς τῆς αἱρέσεως;

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Ὥσπερ πασῶν τῶν ἀρετῶν ὑψηλοτέρα ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὕτως καὶ πάντων τῶν ἁμαρτιῶν βαρύτερόν ἐστιν τὸ μισεῖν τὸν ἀδελφόν. ὁ γὰρ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἀνθρωποκτόνος ἐστὶ, καθὼς εἶπεν ὁ ἀπόστολος· ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, αὐτὸν τὸν Θεὸν μισεῖ· ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶ, καὶ ἐν τῷ σκότει περιπατεῖ, καὶ οὐκ οἶδε ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ. ἴδε πόσων κακῶν αἴτιον τὸ μῖσος; ἡ δὲ ἀγάπη καλύπτει πλῆθος ἁμαρτιῶν. ὁ φθόνος δυσίατος ἐστὶ καὶ ἀνίατός ἐστιν. ἁμαρτία πρὸς θάνατον, πᾶσα ἀμετανόητος· πλὴν γε ἀρρενοφθόροι, καὶ γόητες, καὶ φαρμακοὶ καὶ μάντεις, καὶ ὁ ἀποστερῶν μισθὸν μισθωτοῦ, καὶ ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, εἰς τὸν τοῦ φονέως χαλεπὸν τόπον κατεδικάσθησαν.

A dicit: *quia Antichriſti facti ſunt multi*. Nos itaque non oportet amare, neque cum eis verſari, aut cum ipſis orare, cibumve ſumere, neque in domum eos recipere, neque ave illis dicere: ne pravis illorum operibus communicemus. 1. Jo. 2.

INTERROGATIO.

B Quod genus peccati eſt irremiſſibile?

RESPONSIO.

Illud quod eſt in Spiritum Sanctum, ac omnium hæreticorum. Quoniam in Spiritum Sanctum blaſphemantibus non remittetur peccatum, neque in hoc, neque in futuro ſeculo, atteſtante ipſo Domino. Siquidem Deo ipſi reſiſtunt, apud quem eſt redemptio. Et quis adjutor eorum erit? Matth. 12.

C

INTERROGATIO.

D Quod peccatum præter hæreſim, cæteris exiſtit gravius?

RESPONSIO.

Quemadmodum omnium virtutum excellentiſſima eſt caritas: ita univerſorum vitiorum graviſſimum eſt, odiſſe proximum. Nam qui fratrem ſuum odit, homicida eſt, ſicut ait Apoſtolus. Qui odit fratrem ſuum, Deum ipſum odio habet. Qui odit fratrem ſuum, in tenebris eſt, & in tenebris ambulat. Et neſcit quo vadat, quoniam tenebræ obſcurarunt oculos ejus. Ecce quantorum malorum cauſa ſit odium? Caritas autem multitudinem peccatorum operit. Invidia vix curari poteſt, aut ne vix quidem. Eſt peccatum ad mortem omnis impœnitentia. Cæterum maſculorum concubitores, & præſtigiatores, ac venefici, divini, & qui mercedem retinent, quique fratrem ſuum oderunt, non ſecus atque homicidæ ſeveriſſime damnantur.

1. Jo. 2. 3. (E) 1. Jo. 5. (F)

EJUSDEM

De recordatione mortis, et de virtute, ac de divitiis.

1.Theſſal.5. Morem gerere oportet illi, qui dicit: *Conſolamini invicem, & ædificate alterutrum*: non quod ego ſufficiens ſim ad conſulendum vobis, & ut meo iſtud ſtudio contendatis; verum novi eum, qui
2. Cor. 1. Epheſ. 1. ait: *Benedictus Deus, & Pater Domini noſtri Ieſu Chriſti, Pater miſericordiarum, & Deus totius conſolationis, qui conſolatur nos in omni tribulatione noſtra: ut poſſimus & ipſi conſolari eos, qui in omni preſſura ſunt; per exhortationem, qua exhortamur & ipſi a Deo*. Propterea neceſſarium duximus vobis ſcribere, quæcumque ex divinis Scripturis didicimus; & de quibus a piis religioſiſque viris admoniti ſumus: & ſiquid ex ipſa experientia accepimus; ne invidis illis adſimilemur artificibus, qui per invidiam multa artis ſuæ, quæ edocti ſunt, cælant. Nos vero credimus dicenti: *Deus eſt enim qui operatur in nobis, & velle, & perficere, pro bona voluntate*. Neque enim virtus a
Philipp. 2. multis poſſeſſa atque exculta, anguſtior efficitur, quemadmodum & quidam Sanctorum ait: *Quoniam virtutis poſſeſſio ejuſmodi eſt, ut licet cuncti illam participent homines, nequaquam tamen ejus exhauriantur divitiæ*: non enim eſt terrenæ poſſeſſionis inſtar, quam qui in portiones dividunt, quantum uni partium adjecerint, tantum alteri detrahunt; eſtque exſuperantia unius, diminutio comparticipantis: Unde quoque pro majori obtinenda parte, pugnæ exoriuntur inter homines, odio deterioris conditionis. At qui virtutem poſſidet, extra invidiam eſt ejus poſſeſſionis copia, & qui plus virtutis rapuerit, nullum per hoc damnum intulit, ſecum pari jure participare volenti: imo quo quis eſt capacior, eo amplius ipſe bona cupiditate repletur, ipſæque virtutis divitiæ in præoccupantibus non conſumuntur. Exordiamur itaque de novo argumentum, gratia magni Dei & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti nobis cooperante.

Negligentia multorum malorum fit cauſa non vigilantibus, paulatim a ſpirituali conſuetudine ac ratione vivendi abducens, & fidei ardo-

A

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

ΠΕΡΙ ΜΝΗΜΗΣ ΘΑΝΑΤΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΑΡΕΤΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΠΛΟΥΤΟΥ.

Πειθαρχεῖν δεῖ τῷ λέγοντι, παρακαλεῖτε ἀλλήλους καὶ οἰκοδομεῖτε· οὐχ ὅτι δὲ
B ἱκανὸς ἐγὼ πρὸς τὸ ἐπάγγελμα· ὥστε τῇ ἐμαυτοῦ σπουδῇ τοῦτο διαπράξασθαι· ἀλλ' οἶδα τὸν εἰπόντα· εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν, καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως· ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐν πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει, διὰ τῆς παρακλήσεως ἧς παρακαλούμεθα
C αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ· διὸ ἀναγκαῖον ἡγησάμεθα γράψαι ὑμῖν ὅσα τε ἐκ τῶν θείων γραφῶν μεμαθήκαμεν· καὶ ὑπὸ εὐλαβῶν ἀνδρῶν ἐνουθετήθημεν· καὶ εἴ τι ἐξ αὐτῆς τῆς πείρας κατειλήφαμεν, ἵνα μὴ ὁμοιωθῶμεν τοῖς φθονερωτέροις τῶν τεχνιτῶν· οἵτινες τῇ βασκανίᾳ τὰ πολλὰ τῆς τέχνης ἐκ τῶν μαθητευομένων ἀποκρύβουσιν· ἡμεῖς δὲ πιστεύομεν τῷ εἰπόντι· Θεὸς γάρ ἐστιν
D ὁ ἐνεργῶν ἐν ἡμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας· οὐδὲ γὰρ ἡ ἀρετὴ στενοχωρεῖται πολλοὺς ὑποδεχομένη, καὶ ὑπὸ πολλῶν κατορθουμένη· καθὼς ἔφη τὶς καὶ τῶν ἁγίων· ὅτι τῆς ἀρετῆς κτῆσις κἂν πάντες μετάσχωσιν αὐτῆς οἱ ἄνθρωποι· οὐ μὴ αὐτῆς ἐκδαπανηθήσεται ὁ πλοῦτος· οὐ γὰρ κατὰ τὴν ἐπὶ γῆς κτῆσιν ὑπάρχει· ἣν οἱ διαιροῦντες εἰς τμήματα.
E ὅσον ἂν προσθῶσι τῇ μιᾷ μερίδι, τοσοῦτον ἀφείλαντο τῆς ἑτέρας, καὶ ὁ πλεονασμὸς τοῦ ἑνὸς ἐλάττωσις ἐστὶ τοῦ συμμετέχοντος· ὅθεν καὶ αἱ περὶ τοῦ πλείονος μάχαι διὰ τὸ πρὸς ἐλαττοῦσθαι μῖσος τοῖς ἀνθρώποις συνίστανται· ἐκείνου δὲ τοῦ τὴν ἀρετὴν κτησαμένου· ἀνεπίφθονός ἐστιν ἡ πλεονεξία τοῦ κτήματος· καὶ ὁ τὸ πλεῖον τῆς ἀρετῆς ἁρπάσας οὐδεμίαν ἤνεγκε ζημίαν τῷ συμμε-
F ταχεῖν ἀξιοῦντι τῶν ἴσων· ἀλλ' ὅσον ἐστί τις χωρητικὸς, αὐτός τε πληροῦται τῆς ἀγαθῆς ἐπιθυμίας, καὶ ὁ πλοῦτος τῶν ἀρετῶν ἐν τοῖς προλαβοῦσιν οὐκ ἀναλίσκεται. ἀρξώμεθα τοιγαροῦν πάλιν τῆς ὑποθέσεως, τῆς χάριτος τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡμῖν συνεργούσης·

Ἡ ἀμέλεια πολλῶν κακῶν αἰτία γίνεται τοῖς μὴ νήφουσι, κατὰ μικρὸν ἐξέλκουσα τῆς πνευματικῆς διαγωγῆς· καὶ τὸ θερμὸν τῆς πίστεως

πίστεως ἀποσυλοῦσα. καὶ ταῖς ἡδοναῖς ὡς δεσποίναις ὑπηρετεῖν παρασκευάζουσα· οὐ γὰρ συγχωρεῖ ἐν νῷ λαβεῖν τὰς ἐσομένας ἀμοιβὰς μετὰ τὴν τοῦ βίου ἔξοδον. εἰ δὲ καὶ ἀκούσῃ ὁ ἀμελὴς τῶν γραφῶν διαγορευουσῶν περὶ τῶν ἐσομένων μετὰ τὸν θάνατον κολάσεων, ὡς ἑτέρῳ τινὶ ταμιευομένας, καὶ ἑαυτὸν ἔξω ὑπάρχειν τοῦ ἐγκλήματος ἀνεπαισθήτως φέρει. ὥσπερ οὖν ἡ ἀμέλεια βλαβερά, οὕτως ἡ νῆψις ἐπωφελής· πρόξενος γινομένη παντὸς ἀγαθοῦ. τῷ γὰρ νήφοντι πάντοτε, πάρεστι ἡ τοῦ Θεοῦ μνήμη· καὶ ἔνθα ἡ μνήμη τοῦ Θεοῦ καθίδρυται· πέπαυται πᾶσα ἐνέργεια τοῦ πονηροῦ. τὸν δὲ ἀκόρεστον πόθον τῶν μελλόντων ἀγαθῶν ἀεὶ νεάζουσα σύντομον τὸν δρόμον ἀποτελεῖ, καὶ ἐπὶ μὲν σωματικοῦ δρόμου· χρεία μελῶν εὐρωστίας καὶ τῆς ὀξυδερκίας· ἐπὶ δὲ τοῦ πνευματικοῦ ψυχῆς ἐστι χρεία κεκαθαρμένης. κἂν γὰρ τὸ σῶμα καταπεπόνηται καὶ σεσάθρωται δι' ὑπερβολὴν ἀρρωστίας· ἀλλ' οὐδὲν παραβλάψει τὴν νήφουσαν ψυχήν· ὥσπερ οὐδὲ τὸν γενναῖον Ἰὼβ ἡ τῶν ἀλγηδόνων τρικυμία καὶ τὸ ἐπὶ τῆς κοπρίας καθῆσθαι αὐτὸν αἴθριον· οὐδὲν ἰσχυρότερον τῆς εὐσεβείας, καὶ οὐδὲν ἐλεεινότερον καὶ ἀθλιώτερον τῆς ἐμπαθοῦς ζωῆς. ὅσον δὲ ἡδέα τὰ πρόσκαιρα, τοσοῦτον αὔξει τὴν συμφοράν· ὥσπερ γὰρ οἱ φειδωλοὶ μιᾶς ἢ δευτέρας δραχμῆς στερηθέντες ἀλγύνονται, τῇ φιλοχρηματίᾳ κεντούμενοι· καὶ ὁ φιλοκτήμων μικροῦ ἀμπελῶνος καὶ βραχείας γῆς ἀροσίμου τὴν νομὴν στερηθεὶς ἀνιᾶται· τὴν ἀποβολὴν μὴ φέρων· οὕτω καὶ τοῖς πλουσίοις συνέζευκται ἡ λύπη τὸν χωρισμὸν τοῦ πλούτου ὑπομιμνήσκουσα· καὶ μάλιστα ὅτ' ἂν τις ἑαυτὸν θεάσοιτο πρὸς γῆρας κεκλικότα· συμφοράζεται σφιγγόμενος· ὥσπερ ὑπό τινος σιδήρου, ἢ εἱρκτῆς μηδεμίαν μηχανὴν ἐφευρίσκων πρὸς τὴν τοῦ γήρως ἀνατροπήν. κἂν γὰρ δοκῇ δι' αὐλῶν καὶ τυμπάνων καὶ τῆς λοιπῆς τῶν μουσικῶν κατασκευῆς τὴν μνήμην τοῦ θανάτου ἐκκρούσασθαι· δι' ὧν ἐπιτηδεύει· διὰ τούτων μᾶλλον ταύτην αὐξάνει· ὅτι πάντως τῆς τοσαύτης εὐφροσύνης στερηθήσεται, καὶ οἱ μὲν κρότοι καὶ τὰ παίγνια καὶ ἡ ἡδίστη τῶν βουκαλίων φωνὴ παύεται· ἡ δὲ λύπη ἔνδον ὑποσμύχουσα αὐτοῦ τὰ σπλάγχνα καὶ κατεσθίουσα οὐ παύεται. καὶ τοίνυν αὕτη ἡ τραγικὴ διὰ τῶν μύθων καὶ πολέμων, θάνατον καὶ ἀναίρεσιν συχνῶς ἐπᾴδει. εἰ δὲ ἄρα θανάτου ἐμνημόνευεν· πάντως ὁ φόβος τῆς προσδοκίας μετέβαλεν ἂν αὐτοῦ τὸν τρόπον πρὸς τὸ ἀγαθοεργεῖν. τίς γάρ φησι τῶν ἀπίστων καὶ ἀσεβῶν θανά-

A ardorem deprædans, efficienſque, ut voluptatibus tanquam dominis ſerviamus; non enim ſinit cogitatione complecti, quæ poſt hanc vitam erunt retributiones. Si vero etiam negligens audierit Scripturas prædicantes ſupplicia poſt mortem manentia, ea tanquam alteri alicui reſervata, ipſeque extra crimen ſit, quaſi ſenſus expers non percipit. Quemadmodum igitur negligentia eſt noxia,
B ſic vigilantia perutilis eſt, & bonorum omnium conciliatrix. Nam vigilanti ſemper præſens eſt memoria Dei: & ubi Dei recordatio firmata eſt, quæcumque mali operatio ceſſat; inſatiabile vero deſiderium futurorum bonorum, ſemper vigens, brevem curſum efficit. Etenim ad corporeum curſum opus eſt bona membrorum diſpoſitione, & acu-
C to viſu: verum in ſpirituali, opus eſt anima purificata. Licet enim corpus oppreſſum ſit, ac debilitatum nimia imbecillitate; nihil tamen nocuerit animæ vigilanti: quemadmodum neque generoſo Job dolorum tempeſtas, & quod ipſe ſub dio in ſterquilinio ſederit. Nihil fortius pietate; nihilque miſerabilius, ac calamitoſius vita libidinibus affectionibuſque immoderatis referta. Quanto
D enim dulciora hæc momentanea, tanto magis augent calamitatem. Etenim ſicut auri una aut altera drachma privati dolent, qui avaritia ſtimulantur: & facultatum amator, parva vinea, exiguoque agro culto ad pabulum idoneo privatus, mœret, jacturam non ferens: ita quoque divitibus conjunctus eſt dolor, ſeparationem divitiarum in memoriam re-
E ducens; & maxime quando quis ſeipſum ad ſenium declinantem adſpexerit, diſcruciatur, atque angitur, tanquam ferro aliquo, aut vinculis conſtrictus, dum nullum artificium invenire poteſt, quo ſenectutem depellat. Et licet ſibi videatur tibiis, ac tympanis, reliquoque muſicorum apparatu, quibus ſeſe exercet ac recreat, memoriam mortis a ſe depellere; per hæc magis eam auget: quo-
F niam tanta penitus lætitia privabitur: ceſſabuntque ejuſmodi plauſus, & ludi, ac jucundiſſimus ſymphoniacorum concentus: mœror autem intus adurere, & exedere ipſius viſcera non deſiſtit. Atqui certe dolor hic tragicus, fabulis, ac bellis mortem, interitumque denunciat. Quod ſi mortis meminiſſet, omnino expectationis metus ejus mores commutaret, atque ad bene vivendum impelleret. Quis porro, diceret quiſpiam, infidelium, & impio-

impiorum mortis meminit? Ne nobis hoc mirum videatur; quoniam omnis homo conjunctam habet mortis memoriam. Et infideles quidem hac male utuntur, voluptatum dumtaxat abſceſsum deplorantes: Fideles autem tanquam adminiculo, & auxilio adverſus turpiſſimas paſſiones, ea fruuntur. Omnibus igitur exploratum eſt, quia morti ſubjecti ſumus, fideles, & infideles: poſt mortem autem judicium eſse, non omnes credunt. Juſti quidem ſemper eam ob oculos habentes, ſecundum eum, qui dicit: *& quemadmodum ſtatutum eſt hominibus ſemel mori, poſt hoc autem judicium*: noctibus, atque diebus, orationes, & ſupplicationes Deo effundunt, ut liberentur a gehenna ignis, ceteriſque tormentis, dignique ſanctorum Angelorum reddantur chorea. Impii autem, ac peccatores, nudam quamdam habent mortis recordationem, non de his, quæ poſt mortem eventura ſunt, laborantes: ſed privationem, atque abſceſſum voluptatum deplorantes. Si cui autem ipſorum obvenerit recordatio, quæ juſtos coërcet, tunc prior dolor peribit, obrutus a poſteriori: non amplius enim congruet cum iis, qui dicunt: *Manducemus, & bibamus: cras enim moriemur*. Neque audebit theſaurizare inutilia, & congregare manibus infructuoſa, aut potius ſupplicia contra ſeipſum: ſed ſollicitudo ipſum invadet, tanquam virum ſapientem; præſtantiorum, inquam, rerum deſiderium, impiorum curam devitans. Eorum vero, qui terrenas divitias amant, omnis vita in ſpe vana conſumitur; & quanto major eſt divitiarum copia, tanto amplius mortis metum auget. Recordatio quippe mortis intus habitans, dolorem affert ſecundum proportionem uniuscujuſque ſenſus; non ut inſtituantur præceptis temperantiæ, prudentiæ, juſtitiæ, & fortitudinis; nec de gehenna, & juſto Dei judicio: verum inopia laborantes conſilii, ſecum ipſi lamentantur, deplorantque opes, dictitantes: quis igitur poſt mortem noſtram, tantam poſſidebit opulentiam? quod quidem & Regibus gratum eſt noſse, quis ſcilicet poſt eos regnaturus ſit? & quis igitur dominus erit tanti auri, & argenti? Eccui poſtea deſerviet tantus auri apparatus? Quis poſſidebit deauratas, & ſericas veſtes, ac varia, & ſumtuoſa lintea? Quis aſcendet in equos aureis frænis ornatos, atque ſelectos? Quem ſequetur præeuntem multitudo ſervorum ex diverſis nationibus

Hebr. 9.

Sap. 2.
1. Cor. 15.

A θανάτου ἐμνημόνευσεν; μὴ ξενιζέτω ὑμᾶς τοῦτο· καθότι πᾶς ἄνθρωπος συνεζευγμένην ἔχει τὴν τοῦ θανάτου μνήμην· καὶ οἱ μὲν ἄπιστοι κακῶς ταύτῃ κέχρηνται· τῶν ἡδέων μόνον τὸν χωρισμὸν ἀποδυρόμενοι. οἱ δὲ πιστοὶ ὡς βοήθημα καὶ ἀλεξητήριον τῶν αἰσχίστων παθῶν ταύτῃ καταπεχρῆνται· πάντες τοίνυν πεπείσμεθα ὅτι θανάτῳ ἀποκείμεθα πιστοί τε καὶ ἄπιστοι. τὴν
B δὲ μετὰ θάνατον κρίσιν, οὐ πάντες πεπιστεύκασιν· καὶ οἱ μὲν δίκαιοι ταύτην ἔχοντες κατ' ὀφθαλμῶν ἀεὶ κατὰ τὸν λέγοντα· καὶ καθάπερ ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις· νυκτὸς καὶ ἡμέρας δεήσεις καὶ ἱκεσίας ἀναπέμπουσι τῷ Θεῷ· τοῦ ῥυσθῆναι τῆς γεέννης τοῦ πυρὸς καὶ τῶν λοιπῶν βασάνων, καὶ καταξιωθῆναι τῆς μετὰ ἁγίων ἀγγέλων χορείας. τοῖς
C δὲ ἀσεβέσι καὶ ἁμαρτωλοῖς ψιλή τίς ἐστιν ἡ ἐγγινομένη τοῦ θανάτου μνήμη· οὐ περὶ τῶν ἐσομένων μετὰ θάνατον ἐναγώνιοι ὄντες· ἀλλὰ στέρησιν καὶ τὸ χωρισμὸν τῶν ἡδέων ὀδυρόμενοι. εἰ δέ τινι αὐτῶν γένηται μνήμη ἡ τοὺς δικαίους περισφίγγουσα· τότε ἡ προτέρα λύπη οἰχήσεται συντριβομένη ὑπὸ τῆς δευτέρας· οὐκέτι γὰρ ὁμόφρων ἔσται τῶν λεγόντων· φάγωμεν καὶ πίω-
D μεν, αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν. οὐδὲ ἀνέξεται θησαυρίζειν εἰς ἀνόνητα καὶ συνάγειν χερσὶν ἀκαρπίαν· μᾶλλον δὲ βασανισμοὺς καθ' ἑαυτοῦ· ἀλλὰ φροντὶς αὐτῷ ἐπελεύσεται ὡς ἀνδρὶ σοφῷ· ἡ τῶν κρειττόνων ἐπιθυμία τῆς τῶν ἀσεβῶν φροντίδος ἀποδράσας· τῶν δὲ ἀγαπόντων τὸν ἐπίγειον πλοῦτον· πᾶς ὁ βίος ἐν ματαίᾳ ἐλπίδι περισηχόληται· καὶ ὅση ἡ τοῦ πλούτου
E ὑπεροχὴ, τοσούτῳ μειζόνως αὔξει τοῦ θανάτου τὸν φόβον· ἡ γὰρ μνήμη τοῦ θανάτου ἔνδον οἰκοῦσα ἐπιφέρει τὴν λύπην κατὰ ἀναλογίαν τῆς ἑκάστου αἰσθήσεως· οὐχ ὅπως κατορθωθῇ αὐτῶν ἡ σωφροσύνη καὶ ἡ φρόνησις, δικαιοσύνη τε καὶ ἀνδρεία, οὐ περὶ γεέννης καὶ δικαιοκρισίας Θεοῦ. ἀλλὰ διαπορούμενοι ἐν ἑαυτοῖς θρηνοῦσι τὸν ἑαυτῶν πλοῦτον καὶ φησί· τίς ἄρα μετὰ τὴν ἡμῶν ἀποβίωσιν ἄρξει τῆς τοσαύτης περιουσίας; ὅπερ φίλον
F ἐστὶ καὶ τοῖς βασιλεῦσι τοῦ ἐπιγνῶναι τὸ τίς ἄρα ἄρξει τῆς βασιλείας μετ' αὐτούς; τίς ἄρα κυριεύσει τοῦ τοῦ χρυσίου καὶ ἀργυρίου; τίνι ἄρα μετὰ ταῦτα ἐξυπηρετήσει ἡ τοσαύτη κατασκευὴ τοῦ χρυσίου; τίς κληρονομήσει τὰ διάχρυσα καὶ σηρικὰ ἐνδύματα, καὶ τὰς ποικίλας καὶ πολυτελεῖς ὀθόνας; τίς ἐπιβῇ τοῖς χρυσοχαλίνοις καὶ ἐπιλέκτοις ἵπποις· τίνα ἀκολουθήσει προϊόντι τὸ πλῆθος τῶν παίδων τῶν

ἐκ

ἐκ διαφόρων ἐθνῶν συνηγμένον; τίς ἄρα οἰκήσει ἐν τοῖς πύργοις καὶ τρικλίνοις, οὓς ἐγὼ ἐπιμελῶς τοῖς μαρμάροις ἐκόσμησα· ὧν τὸ ἔδαφος ἐκ ψηφίδων διήνθισται· καὶ ἡ ὀροφὴ χρυσίῳ ὑπαλήλειπται; τίνι ἄρα μετὰ ταῦτα ἐργάσονται οἱ σιτοποιοὶ καὶ οἰνοχόοι; τίνι παραστήσονται οἱ εὐνοῦχοι διακονοῦντες; τίς ἀνακλιθήσεται ἐπὶ ταῖς ἀργυρενδέτοις κλίνοις καὶ τῶν ἐξ ἰνδικῆς ἐχόντων τὸν ἀπαρτισμόν; τίς τὰ γεννήματα καὶ τὸν διυλισμένον οἶνον; τίς τῶν ἐμῶν παραδείσων ἀπαρχὰς λήψεται; τίς τὰ περιδέρραια καὶ τὰς ζώνας τὰς χρυσᾶς καθέξει; τίς τῶν ὁπλοθηκῶν καὶ τῶν ἁρμάτων καὶ τῶν ἐξησκημένων ἵππων πρὸς ὁδοιπορίαν καὶ παράταξιν πολέμου διάδοχος ἔσται; τίνα οἱ οἰκογενεῖς κύριον προσαγορεύουσιν; τίς τῶν μύρων τὴν εὐοσμίαν ἐπαλείψεται; τίς τοὺς κύνας τοὺς θηρευτὰς καὶ τὰ πρὸς ἄγραν πετεινὰ ἕξει; τὰ δὲ ἀκροτίνια τίνι οἱ ἐμοὶ νομεῖς οἴσουσιν; τοὺς δὲ φόρους τίς κερδανεῖ; καὶ ὅτ' ἂν εἰς πολλὰ μέρη διασπασθῇ τῷ λογισμῷ καὶ μὴ εὕρῃ πόρον τῆς ὑποθέσεως· μέγα στενάξας, πάλιν ἐπάνεισιν ἐπὶ τὴν τοῦ οἴκου ἐπιμέλειαν· μὴ ἀνεχόμενος ἑαυτῷ θησαυρίσαι ἐν οὐρανοῖς. ὅτ' ἂν δὲ καὶ πάντα τὰ καταθύμια αὐτοῦ πέρας λάβῃ· οἷον καρπῶν εὐφορία· καὶ προσόδων εὐπορία· καὶ κτηνῶν εὐτοκία· καὶ ἀξίωμα λαμπρόν· καὶ κατὰ τῶν πολεμίων ἀνδραγαθία· τότε ἡ τοῦ θανάτου μνήμη ὑπεισελθοῦσα ταράσσει τὴν καρδίαν· εἰ δὲ τὰ μέλη κέκμηκε διὰ βαθύτητα γήρως· καὶ μηκέτι ὑπουργεῖν δύναται πρὸς ἀτόπους καὶ ἀπειρημένας ἡδονάς· τότε δυσμένειαν καὶ τὴν ζωὴν τίθεται· εἰ δὲ ἀπηνής τίς ἐστιν ὠμός τε καὶ ἀλαζὼν· καὶ δόξῃ πόῤῥω ἀποικεῖσθαι τῆς τοῦ θανάτου μνήμης δι' ὑπερβολὴν ἀνέσεώς τε καὶ εὐημερίας· οὐ παρὰ τοῦτο ἔξω πως τῆς τοῦ θανάτου πείρας καθέστηκεν· ὅμοιος γάρ ἐστι νοσοῦντι καὶ ὑγείαν ὑποκρινομένῳ· καὶ τὰ ἐναντία τῆς ἀῤῥωστίας ἐσθίοντι· οἰόμενος διὰ τούτων ἐπεμβαίνειν τῇ νόσῳ· ἀλλ' οὐ παρὰ τοῦτο ἤδη καὶ τὸ πάθος ἐλώφησεν· ἡ γὰρ νόσος ἐν τοῖς μέλεσι νεμομένη καὶ ἄκοντα πείσει, ὅτι πάθει κεκράτηται· ὅτ' ἂν γὰρ θεάσηται τὸν ὁμόφυλον ὑπὸ θανάτου ἄφνω ἁρπαγέντα διὰ ποικίλων συμπτωμάτων· τότε καὶ μὴ βουλόμενος πεισθήσεται· ὅτι καὶ εἰς αὐτὸν ἐλεύσεται πάντως ἡ τοῦ θανάτου ψῆφος. εἰ δέ τις νέος εἴη, ἢ νεόγαμος, πάλιν ἡ τοῦ θανάτου ὑπερκύψασα μνήμη, τοῖς ἡδίστοις συμμίξει τὰ λυπηρά· ὅτ' ἂν γὰρ ἴδῃ τὸ ἀγαπώμενον τῆς συζύγου πρόσωπον· εὐθὺς πάντως καὶ

A nibus congregata? Quiſnam habitabit in turribus & tricliniis, quæ ego ſollicite marmoribus ornavi, quorum pavimentum lapillis ornatur, tectumque auro diſtinctum eſt? Cui igitur in poſterum ſervient piſtores, & pincernæ? Cui adſiſtent eunuchi miniſtrantes? Quis accumbet in menſis argenteis & Indico opere elaboratis? Quis fructus, & defæcatum vinum? quis meorum pomariorum primi- B tias accipiet? Quis monilia, atque collaria, & zonas aureas poſſidebit? Quis armamentariorum, & curruum, & exercitatorum equorum ad iter, & ad aciem bellicam, erit ſucceſſor? Quem famuli Dominum appellabunt? Quis fragrantiam unguentorum adhibebit? Quis canes ad venationem, & aucupia habebit? Primitias porro frugum, cui mei paſtores fe- C rent? Et vectigalia, quibus ſolventur? In multas autem partes mente diſtracta, quum exitum quæſtionis invenire non poſſit, valde ingemiſcens, rurſus ad familiæ adminiſtrationem revertitur; nec audet in cœlis theſaurizare. Quando autem jam cuncta animo ejus placentia finem ſumſerint, veluti fructuum copia, & facultas redditiuum, & jumentorum fæcunditas, & dignitas illuſtris, & res D contra hoſtes in bello præclare geſtæ; tunc mortis recordatio ſubintrans conturbat cor. Si autem membra declinaverint ob gravitatem ſenectutis, neque amplius ſervire poſſint ad abſurdas, & vetitas voluptates: tunc & vitam ſibi inimicam æſtimat. Si vero quis ſævus eſt, crudelis, atque ſuperbus, & videatur longe receſſiſſe a recordatione mortis, pro- E pter diſſolutionis, & proſperitatis exſuperantiam; non propterea mortis periculum effugit. Similis enim eſt ægrotanti, & ſanitatem ſimulanti, & contraria infirmitati comedenti, dum putat per hæc depellere morbum. Sed non ob id etiam ægritudinem levat; morbus enim per membra diſperſus, vel invito fidem faciet æ- F grotare: quando enim viderit ejuſdem ſecum generis & tribus, a morte repente per varios caſus raptum; tum velit nolit, credet ad ipſum quoque mortis calculum perventurum. Si quis vero juvenis, aut recens conjugatus ſit, iterum mortis recordatio accedens, jucundiſſimis triſtia commiſcebit: quando enim inſpexerit dilectum conjugis vultum, mox omnino ſeparationis ingreditur timor:

timor : & ſi audierit jucundiſſimam vocem, eamque ſe aliquando non auditurum cogitabit. Et quando lætatus fuerit contemplatione pulchritudinis, tunc maxime luctus expectationem horret, conſiderans, quod illa quidem pulchritudo interitura ſit; oſſa vero abominanda, etiamſi capiantur pro ea, quæ nunc oſtenditur, forma, reddentur : & neque veſtigium, neque memoria, neque reliquiæ præſentis pulchritudinis apparent amplius. Si hæc, & talia animadverterit, numquid in lætitia vitam ducet? Numquid confidet præſentibus tanquam utilibus, & ſemper permanentibus? An non ex his perſpicuum eſt, fore, ut quemadmodum in ſomniorum deceptionibus accidit; ita ipſe difficilem ſe atque incredulum hujus vitæ rebus præbeat, ac tanquam alienis viſis animum adhibeat? Negligentes, & contemtores, obcæcati quum ſint peccati fraude diebus ſuis præcedentibus, exiſtimant procul abeſſe mortis horam, nihil de ſuo hinc exitu laborantes : verum annos multos, & tempora longa ſibi præſcribunt. Similes autem ſunt eorum, qui iter nocte intempeſta ſuſcipiunt : qui quidem arbitrantur procul abeſſe ab imminenti præcipitio, & prærupto loco, donec præcipitatis ipſis experientia dubitationem ſolverit. Qui igitur vitæ hujus fallaciam mundo mentis oculo perſpexerit, & ſublimior his effectus, qui in hujus vitæ rebus ſtudium, atque operam ponunt; intelliget omnino, quod, ſive edat, ſive bibat, ſive dormiat, ſive laboret, ſive contempletur, omni die, ac hora ad ſenium, & finem temporalis vitæ a natura impellatur. Unde tanquam ſtercora, atque quiſquilias, quæcumque deſpicit : ſtudetque ab hujus vitæ affectione ſe ipſum avocare, ut nullam cum rebus humanis ſocietatem habeat. Qui ergo ad vitam honeſtam ſe convertit, ac virtutem ſibi theſaurizat, quam nullus terminus humanus circumſcribit; anne patietur abſque compunctione, & lacrymis præſentem vitam elabi? Aut ad abjecta, humique proſtrata animum ſuum inclinari? Amplius ne igitur terrenas ſuſpiciet divitias, aut potentiam humanam, vel aliud quidpiam eorum, quibus ii ſtudent, qui inopes ſunt mentis, atque conſilii? Nam ſiquis adhuc harum rerum immoderato ducitur affectu, extra talem ſane foret chorum ac cœtum, nihilque ad noſtrum ſermonem : At ſi ſuperna ſapit, & in ſublime fertur cum Deo, res ejuſcemodi plane ſuperat, traſcenditque, omni contentione virtutem proſequens : nihil enim in vita hac præſtantius, ſiquidem homines efficit amicos Dei. Omne aurum

A καὶ ὁ φόβος τοῦ χωρισμοῦ συνεισέρχεται, κἂν ἀκούσῃ τῆς ἡδίστης φωνῆς· καὶ τὸ μὴ ἀκούσεσθαι ποτὲ ἐννοήσει· καὶ ὅτι ἂν εὐφρανθῇ τῇ θεωρίᾳ τοῦ κάλλους· τότε φρίττει μάλιστα τὴν προσδοκίαν τοῦ πένθους λογιζόμενος· ὅτι τοῦτο μὲν τὸ κάλλος οἰχήσεται· ὀστέα δὲ βδελυρὰ καὶ εἰ δεχθῇ ἀντὶ τοῦ νῦν φαινομένου γενήσεται· καὶ οὐδὲ ἴχνος οὐδὲ μνημόσυνον, οὐδὲ λείψανον τοῦ παρόντος κάλ-
B λους ἐπιφερόμενον· εἰ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα διανοεῖται· ἆρα ἐν εὐφροσύνῃ βιώσεται; ἆρα πιστεύσει τοῖς παροῦσιν αὐτῷ ὡς χρηστοῖς καὶ ἀεὶ παραμένουσιν; ἢ δῆλον ἐκ τούτων ὅτι καθάπερ ἐν ταῖς τῶν ὀνείρων ἀπάταις ἀμηχάνως καὶ ἀπίστως πρὸς τὸν βίον ἕξει· ὡς ἀλλοτρίοις προσέχων τοῖς φαινομένοις; οἱ ἀμελεῖς καὶ καταφρονηταὶ ἐσκοτισμένοι ὄντες ἀπάτῃ τῆς ἁμαρτίας τῶν ἡμερῶν
C αὐτῶν προκοπτουσῶν· οἴονται πόῤῥω εἶναι τῆς τοῦ θανάτου ὥρας· μηδεμίαν φροντίδα ποιούμενοι τῆς ἑαυτῶν ἐξόδου· ἀλλ᾽ ἔτη πολλὰ καὶ χρόνους μακροὺς ἑαυτοῖς ὑπογράφουσιν· ὅμοιοι δὲ ὑπάρχονται τῶν νυκτοπορούντων καὶ ἐν ἀωρίᾳ βαδιζόντων· οἵτινες οἴονται μακρὰν εἶναι τοῦ προκειμένου κρημνοῦ καὶ ἀπεῤῥωγότος τόπου· ἄχρις οὗ κατακρημνισθέντων αὐτῶν, ἡ πεῖρα λύσει τὴν ἀμφισβήτησιν· ὁ τοί-
D νυν τὴν τοῦ βίου τούτου ἀπάτην κατανοήσας καθαρῷ τῷ τῆς ψυχῆς ὀφθαλμῷ· καὶ ὑψηλότερος τῶν ἐνταῦθα σπουδαζομένων γενόμενος, νοήσει πάντως, ὅτι εἴτε ἐσθίει· εἴτε πίνει· εἴτε καθεύδει· εἴτε ἐργάζεται· εἴτε μετεωρίζεται; πᾶσαν ἡμέραν καὶ ὥραν πρὸς γῆρας καὶ λῆξιν τοῦ προσκαίρου βίου ὑπὸ τῆς φύσεως ἐλαύνεται· ὅθεν ὡς σύμβαλα τὰ πάντα περιορῶν, σπουδάσει τῆς προσπα-
E θείας τοῦ βίου ἑαυτὸν ἐξῶσαι· ἵνα μηδεμίαν ἔχῃ κοινωνίαν πρὸς τὰ κακὰ ἀνθρώπινα· ὁ τοίνυν πρὸς τὸν ἐνάρετον ἀποβλέπων βίον· καὶ τὴν ἀρετὴν ἑαυτῷ θησαυρίζων· ἣν οὐδεὶς ὅρος ἀνθρώπινος περιγράφει· ἆρα ἀνέξεται ἄνευ κατανύξεως καὶ δακρύων τὴν παροῦσαν ζωὴν διεξελθεῖν; ἢ πρὸς τὰ τῶν χαμερπῶν καὶ πεπατημένων τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἐπικλῖναι; ἔτι ἆρα θαυμάσεται τὸν
F γήϊνον πλοῦτον· ἢ τὴν δυναστείαν τὴν ἀνθρωπίνην· ἢ ἄλλο τι τῶν ὑπὸ ἀνοίας σπουδαζομένων· εἰ μὲν γάρ τις ἔτι περὶ τὰ τοιαῦτα διάκειται ἐμπαθῶς· ἔξω τοῦ τοιούτου ἂν εἴη χοροῦ· καὶ οὐδὲν πρὸς τὸν ἡμέτερον λόγον· εἰ δὲ ἄνω φρονεῖ καὶ συμμετεωροπορεῖ τῷ Θεῷ. ὑψηλότερος πάντως τῶν τοιούτων ἐστί· παντὶ σθένει τὴν ἀρετὴν μεταδιώκων. οὐδὲν γὰρ ἐν βίῳ ταύτης τιμιώτερον. τοὺς γὰρ ἀνθρώπους φίλους Θεοῦ κατασκευάζει· ὁ πᾶς χρυσὸς

χρυσὸς ἐν ὄψει αὐτῆς ὡς ψάμμος ὀλίγη· καὶ ὡς πηλὸς λογισθήσεται ἄργυρος ἐναντίον αὐτῆς· καχεξία ταύτην οὐκ ἐμάρανε· καὶ ἀσθένεια ταύτην οὐκ ἠμαύρωσεν· καὶ ὁ τοῖς πᾶσι φοβερὸς θάνατος ὑπὸ τῶν κατορθωκότων τὴν ἀρετὴν καταπεφρόνηται· μετὰ γὰρ παρρησίας κεκράξονται ἅμα τῷ λέγοντι τὴν ἐπιθυμίαν ἔχω ἀναλῦσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι. ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, Ἀμήν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ
ΠΕΡΙ ἈΝΑΣΤΑΣΕΩΣ ΝΕΚΡΩΝ
ΛΟΓΟΣ.

ἘΡΩΤΗΣΙΣ.

Τί ἐστιν ὁ λόγος γεγραμμένος· οὐδὲν εἰσενέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον τοῦτον. δῆλον ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα;

ἈΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Δοκῶ ὅτι ὃ λέγει τοιοῦτόν ἐστι. ὅτι οὐδὲν εἰσενέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, οὐδὲ συνεξενεγκεῖν τι δυνάμεθα. ὅτι οἰκεῖα τοῦ δημιουργοῦ τὰ πάντα, ἡμεῖς δὲ πάροικοι, καὶ παρεπίδημοι. εἰ δέ τις πλοῦτον, καὶ περιουσίαν ἔχει ὑπὸ τὰς χεῖρας, οὐκ ἔστι κύριος αὐθέντης τῶν πραγμάτων, ἀλλ' οἰκονόμος, καθότι καὶ αὐτὸς ὑφ' ἑτέρου παρείληφε τὰ πράγματα, καὶ πάλιν μετ' αὐτὸν εἰς ἕτερον μεταστήσεται ὁ κλῆρος κατὰ τὴν κέλευσιν τοῦ δημιουργοῦ. ὁμολογεῖν οὖν χρὴ τῷ δεδωκότος τὴν χάριν· ταῦτα οὖν ἐπιστάμενοι οἱ σοφοὶ οἰκονόμοι, οὐκ ἀμελοῦσι τοῦ ἔργου τῆς δικαιοσύνης, ἐκείνου μακαρισμοῦ βουλόμενοι ἐντυχεῖν. λέγει γὰρ ὁ κύριος· μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ, εὑρήσει ποιοῦντα οὕτως. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐπὶ πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ, καταστήσει αὐτόν. ᾠκονόμησε γὰρ ἀξίως τοὺς λόγους αὐτοῦ ἐν κρίσει, ὅθεν εἰς τὸν αἰῶνα οὐ σαλευθήσεται. λέγει γὰρ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. ὁ χρηστὸς ἀνὴρ ὁ οἰκτείρμων, καὶ κιχρῶν, οἰκονομήσει τοὺς λόγους αὐτοῦ ἐν κρίσει, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα οὐ σαλευθήσεται· εἰς μνημόσυνον αἰώνιον ἔσται δίκαιος. ἀπὸ ἀκοῆς πονηρᾶς οὐ φοβηθήσεται· ἑτοίμη ἡ καρδία αὐτοῦ ἐπὶ ἐλπίζειν ἐπὶ κύριον, ἐστήρικται ἡ καρδία αὐτοῦ, οὐ μὴ φοβηθῇ ἕως οὗ ἐπίδῃ ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ, ἐσκόρπισεν, ἔδωκε τοῖς πένησιν. ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα

A aurum in conſpectu ipſius tanquam arena perexigua, & quaſi lutum reputabitur argentum ipſi comparatum. Morbus hanc non tabefacit, & ægritudo hanc non obſcurat: & quæ omnibus formidabilis eſt mors, ab his qui virtutem conſectantur, deſpicitur: nam confidenter cum illo clamabunt, qui ait: *Cupio diſſolvi, & eſſe cum Chriſto.* Cui Philipp. 1.
gloria in ſecula ſeculorum. Amen.
B

EJUSDEM
DE RESURRECTIONE MORTUORUM
SERMO.

INTERROGATIO.

C Quid ſibi vult ſermo ille ſcriptus: *Nihil intulimus in hunc mundum; manifeſtum, quod nec auferre quid poſſumus?* 1. Tim. 5.

RESPONSIO.

Arbitror hoc quod ait, tale eſſe: nihil intulimus in mundum, neque efferre quid poterimus; quandoquidem propria Creatoris ſunt omnia: nos
D vero advenæ ſumus, & peregrini. Quod ſi quis divitias atque ſubſtantiam ſub manibus habet, non eſt propriè dominus rerum, ſed diſpenſator: eo quod & ipſe ab altero tradita ſibi bona acceperit; rurſuſque poſt ipſum in alterum transferetur ſors, opificis arbitratu: unde confiteri oportet illius qui de-
E dit gratiam. Hæc igitur ſcientes ſapientes œconomi, ne negligant opus juſtitiæ, beatitudine illa perfrui volentes. Ait enim Dominus: *Beatus ille ſervus, quem quum venerit dominus ejus, invenerit ſic facientem. Amen dico vobis, quia ſuper omnia bona ſua conſtituet eum.* Matth. 24.
Diſpenſavit enim digne ſua in judicio, unde in æternum non com- Pſal. 111.
F movebitur. Dicit namque Spiritus Sanctus: *Bonus vir, qui miſeretur & commodat, diſponet ſermones ſuos in judicio, quia in æternum non commovebitur. In memoria æterna erit juſtus: ab auditione mala non timebit. Paratum cor ejus ſperare in Domino, confirmatum eſt cor ejus, donec deſpiciat inimicos ſuos. Diſperſit, dedit pauperibus; juſtitia ejus manet in ſeculum ſeculi, cornu*

nu ejus exaltabitur in gloria. Peccator videbit & iraſcetur, dentibus ſuis fremet & tabeſcet, deſiderium peccatorum peribit. Juſtus autem in memoria æterna erit, & ab auditione mala non timebit. Et quæ qualiſque eſt iſta auditio mala? Iſai. 26. Ego eam exiſtimo ejuſmodi: *Tollatur impius, ne videat gloriam Domini.* Matth. 22. Et iſtud: *ligate manus, & pedes ejus, & proijcite inutilem ſervum in tenebras exteriores.* Et illud: Matth. 25. *Diſcedite a me maledicti in ignem æternum, qui paratus eſt Diabolo, & Angelis ejus.* Contra vero, audiet Juſtus: Matth. 13. *Euge ſerve bone, & fidelis, quia in pauca fuiſti fidelis, ſupra multa te conſtituam: intra in gaudium Domini tui.* Unde & Dominus largitor omnium bonorum edixit, ne afficiamur hujus vitæ rebus, quum dixit: Matth. 6. *Nemo poteſt duobus Dominis ſervire*, Et, Luc. 16. *Non poteſtis Deo ſervire, & Mammonæ.* Et, *nolite theſaurizare vobis ſuper terram, ubi ærugo & tinea demolitur, & ubi fures perfodiunt, & furantur: ubi enim theſaurus veſter eſt, ibi & cor veſtrum erit:* Luc. 12. & rurſus ait: *Vendite bona veſtra, & date eleemoſynam, & facite vobis ſacculos non veteraſcentes, theſaurum reconditum in cælis.* Ac iterum: *Et ego dico vobis, facite vobis amicos de mammona iniquitatis, ut quum defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula.* Pſal. 48. 51. 81. Qui enim confidunt in propria virtute, & in multitudine divitiarum ſuarum gloriantur, ut homines morientur, & ſicut unus de principibus cadent: non enim benevolentiam ſervarunt erga Creatorem. Pſal. 36. Qui autem ſuſtinuerint Dominum, ipſi hæreditate poſſidebunt terram. Nam lumen in iis eſt verbum, & ſal, & potentia, juxta hanc Domini vocem: Matth. 5. *Vos eſtis ſal terræ:* unde & mundus conſiſtit uſque adhuc, in ſe continens ſal & luminaria: ſunt enim è generatione in generationem inſervientes Domino; alioquin non conſiſteret mundus. *Si enim*, inquit, *ſal infatuatum fuerit, in quo ſalietur? ad nihilum valet amplius, niſi ut mittatur foras, & conculcetur ab hominibus.* In Sodomis, quoniam nihil hujus partis repertum eſt, præter unum ſolum, momento temporis perierunt. Verum ne quamdiu quidem juſtus cum illis fuit, effudit in eos manus omnipotens ira-

A αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. τὸ κέρας αὐτοῦ ὑψωθήσεται ἐν δόξῃ· ἁμαρτωλὸς ὄψεται, καὶ ὀργισθήσεται, τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ βρύξει, καὶ τακήσεται, ἐπιθυμία ἁμαρτωλῶν ἀπολεῖται. δίκαιος δὲ εἰς μνημόσυνον αἰώνιον ἔσται, καὶ ἀπὸ ἀκοῆς πονηρᾶς οὐ φοβηθήσεται. καὶ ποία αὕτη ἡ πονηρὰ ἀκοή. Ἐγὼ οἶμαι, ὅτι τὸ ἀρθήτω ὁ ἀσεβὴς, ἵνα μὴ ἴδῃ τὴν δόξαν κυρίου, καὶ τὸ δήσαντες
B αὐτοῦ χεῖρας, καὶ πόδας, ἐκβάλλετε τὸν ἀχρεῖον δοῦλον εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον, καὶ τὸ ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. ἀντὶ δὲ τούτων ἀκούσεται ὁ δίκαιος, εὖ δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστὲ, ἐπὶ ὀλίγα εἶ πιστὸς, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω, εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. Ὅθεν ὁ κύριος καὶ
C ἐπιχορηγὸς τῶν ἀγαθῶν ἃ διηγόρευσε, μὴ προσπαθῶς ἔχειν ἡμᾶς πρὸς τὰ βιωτικὰ, τοῦτο φήσας, οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν, καὶ οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμμωνᾷ, καὶ μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσι καὶ κλέπτουσιν. ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἔσται καὶ ἡ καρδία ὑμῶν· καὶ πάλιν
D λέγει· πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν, καὶ δῶτε ἐλεημοσύνην, ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλάντια μὴ παλαιούμενα θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. καὶ πάλιν· κἀγὼ λέγω ὑμῖν, ποιήσατε ἑαυτοῖς φίλους ἐκ τοῦ μαμμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵνα ὅταν ἐκλείπητε δέξονται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς. οἱ γὰρ πεποιθότες ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ δυνάμει καὶ ἐπὶ τῷ πλήθει τοῦ πλούτου αὐτῶν ἐγκαυχώ-
E μενοι ὡς ἄνθρωποι ἀποθανοῦνται, καὶ ὡς εἷς τῶν ἀρχόντων ἀποπεσοῦνται· οὐ γὰρ ἐφύλαξαν τὴν εὔνοιαν πρὸς τὸν δημιουργόν· οἱ δὲ ὑπομένοντες αὐτὸν, αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν· φῶς γάρ ἐστιν ἐν αὐτοῖς ὁ λόγος, καὶ ἅλας, καὶ δύναμις κατὰ τὴν τοῦ κυρίου φωνήν. ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας τῆς γῆς καὶ τὸ φῶς τοῦ κόσμου, ὅθεν καὶ ὁ κόσμος συνίσταται ἄχρι τοῦ νῦν ἔχων ἐν ἑαυτῷ τοῦτο ἅλας,
F καὶ τοὺς φωστῆρας· εἰσὶ γὰρ κατὰ γενεὰν καὶ γενεὰν οἱ θεραπεύοντες τὸν κύριον, ἐπεὶ οὐκ ἂν συνίστατο ὁ κόσμος. ἐὰν γὰρ, φησι, τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀρτυθήσεται; εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι, εἰ μὴ βληθὲν ἔξω καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· ἐν Σοδόμοις ἐπεὶ οὐχ εὑρέθη ἐκ τούτου τοῦ μέρους, εἰ μὴ εἷς μονώτατος, ἐν μιᾷ ῥοπῇ ἀπώλλυντο. Ἀλλ' οὐδὲ ἔτι τοῦ δικαίου συνόντος αὐτοῖς, ἐπαφῆκεν αὐτοῖς ἡ παντοδύναμις χεὶρ

χεὶρ τὴν ὀργὴν, εἰ μήτι καὶ τοῦτον συνελάβετο ἐκ μέσου αὐτῶν. διὸ μακαρία ἡ χώρα, μακαρία ἡ πόλις, μακαρία ἡ γενεὰ ἡ ἔχουσα ἐν ἑαυτῇ πλῆθος δικαίων. μακαριώτεροι δὲ μᾶλλον αὐτοὶ οἱ δίκαιοι, δι᾽ οὓς κόσμος σώζεται. μακαρισμοὶ γὰρ καὶ ἔπαινοι τοῖς δικαίοις ἀπόκεινται. διὸ ἀποθέμενοι τὰ ἀνοίκεια ἔργα τῆς δικαιοσύνης, ζηλώσωμεν τὰς πολιτείας τῶν δικαίων, ὅπως σὺν αὐτοῖς κληρονομήσωμεν τοὺς ἐπαίνους. φῶς γεγονότες, καὶ δύναμις, καὶ πόλις τοῦ μεγάλου βασιλέως, ὅπως αὐτὸς ἔσται ἡμῶν τὸ καύχημα, ὅτι ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὰ πέρατα τῆς γῆς. αὐτὸς δίδωσι κατὰ τὸν ψαλμῳδὸν, χιόνα ὡς ἔριον, ὁμίχλην. ὡσεὶ σποδὸν πάσσοντος, βάλλοντος κρύσταλλον αὐτοῦ ὡσεὶ ψωμοὺς, κατὰ πρόσωπον ψύχους αὐτοῦ τίς ὑποστήσεται. ἐξαποστελεῖ τὸν λόγον αὐτοῦ, καὶ τήξει αὐτά. πνεύσει τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, καὶ ῥεύσεται ὕδατα. τότε λαβοῦσα ἡ γῆ τὴν ὀσμὴν τῆς θεωρίας, ἐνδύσεται τὴν εὐπρέπειαν αὐτῆς διὰ προστάγματος θεοῦ, καὶ καθάπερ σκεῦος διάλιθον καὶ χρυσόπαστον τέρπει τοὺς θεατάς. καὶ τὰ μὲν ὄρνεα καθιπτάμενα ἐπιτελεῖ ἦχον εὐμελῆ, τῇ τοῦ ἀέρος λαμπρότητι τερπόμενα. τὰ τετράποδα ἅμα τοῖς πεδίοις αὐτῶν σκιρτῶντα, ὅτι βεβλάστηκε τὰ πεδία τῆς ἐρήμου, καὶ οἱ ποιμένες ἀγαλλώμενοι εὐφραίνονται ἐπὶ ταῖς δωρεαῖς τοῦ κυρίου. οἱ ποταμοὶ ἀντὶ τῆς τραχύτητος καὶ ἀτάκτου φορᾶς τῶν ὑδάτων ἡσύχως φερόμενοι εὐφραίνουσι τὰ ἔνυδρα, καὶ ἰχθύες σκιρτῶσιν ἐπὶ τῇ ἐκλάμψει τοῦ ἡλίου, τὰ δένδρα ἀντὶ τῆς τῶν φύλλων ἐρημίας ἐνδύονται τὴν ἑαυτῶν ἀνθηρίαν, τοῖς φύλλοις κομῶντα ἐν τῇ ἐγκαρποφορίᾳ. τὰ ὄρη καὶ οἱ βουνοὶ, καὶ κοιλάδες καὶ πᾶσα ἡ γῆ ἀνθοφοροῦσα τὴν δόξαν κυρίου κηρύσσει. ὅτι ὥσπερ νύμφην κατεκόσμησεν αὐτὴν κόσμῳ, καὶ ἡμεῖς οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀποβαλλόμενοι σκυθρωπότητα τοῦ χειμῶνος εὐφραινόμεθα μετειληφότες ἀέρων εὐκρασίας, καὶ καρπῶν εὐφορίας. ποιήσωμεν τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς καρποὺς δικαιοσύνης εὐπροσδέκτους τῷ κυρίῳ, ὅπως ἔχωμεν παῤῥησίαν λέγειν πρὸς τὸν δημιουργὸν, εὐφρανθήσεται κύριος ἐπὶ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ. ἀληθῶς γὰρ εὐφραίνεται κύριος ἐπὶ τοῖς ἐργαζομένοις τὴν δικαιοσύνην. μὴ οὖν τις ἐπαιρέσθω ἐπὶ φρονήσει ματαίᾳ, ἢ δυνάμει, ἢ πλούτῳ. ταῦτα γὰρ ὡς χόρτος ξηρανθήσεται. ἀλλ᾽ ὁ καυχώμενος, ἐν κυρίῳ καυχάσθω. τί μεῖζον, ἢ τί τιμιώτερον ἐν ἀνθρώποις βασιλικοῦ διαδήματος; καὶ τοῦτο οὐ διαμονίζει ἐπὶ κεφαλὴν

φαλὴν

A iracundiam, ne quid mali hic etiam ex illorum ſocietate contraheret. Quamobrem felix regio, felix civitas, felix generatio, quæ in ſe multitudinem continet juſtorum; feliciores autem juſti ipſi, per quos mundus ſalvatur. Beatitudines enim, & laudes juſtis repoſitæ ſunt. Idcirco deponentes actiones ab honeſtate alie-
B nas, imitemur vitæ inſtituta juſtorum; ut cum iis hæreditate poſſideamus laudes, facti lumen,
& poteſtas, & civitas magni *Pſal. 94.*
Regis, ut ipſe ſit noſtra gloriatio: *Quia in manu ipſius ſunt omnes fines terræ.* Ipſe dat
ſecundum Pſalmiſtam, *nivem ſicut* *Pſal. 147.*
lanam; nebulam ſicut cinerem ſpar-
C *git: mittit cryſtallum ſuam ſicut buccellas: ante faciem frigoris ejus quis ſuſtinebit? Emittet verbum ſuum, & liqueſaciet ea: flabit ſpiritus ejus, & fluent aquæ.* Tunc terra ſuſcipiens odorem contemplationis, induitur decorem ſuum, Dei juſſu. Et quemadmodum vas gemmatum, & auro intertextum, delectat ſpectatores; & aves devo-
D lantes reddunt ſonum dulcem, aëris ſerenitate ſe oblectantes: quadrupedia quoque in agris exultant, quia germinarunt campi ſolitudinis; & paſtores exultantes, lætantur in donis Domini. Flumina contra aſperitatem, & immoderatum curſum aquarum, quiete dum feruntur, lætificant aquoſa loca, & piſces exiliunt ad ſplen-
E dorem ſolis: arbores foliis deſtitutæ refloreſcunt foliis ornatæ, ac fructuum copia. Montes & colles, & valles, omniſque terra refloreſcens gloriam Domini prædicant; quod ſicut ſponſam ornatu mundo ipſam expolierint. Et nos filii hominum, abjicientes triſtitiam hiemis, lætamur, perfruentes aëris temperie, & copia fructuum. Faciamus ergo & nos fructus juſtitiæ Domino acceptos, ut audacter dice-
F re queamus ad Creatorem: *Lætabitur* *Pſal. 103.*
Dominus in operibus ſuis. Vere enim lætatur Dominus ſuper facientibus juſtitiam. Ne quis igitur inani extollatur prudentia, aut potentia, aut divi-
tiis; hæc enim ut fænum exareſcent. At, *1. Cor. 10.*
qui gloriatur, in Domino glorietur. Quid majus, pretioſiuſve apud homines regali diademate? Neque hoc quidem per ſecula remanet in capite hominis: quum ex generatione in generationem tranſeat a capite

in

in caput. Quid porro habet Rex,
quod non dedit Deus? nonne ip-
ſe fecit Dominus cœlum & terram,
& quæ in eis ſunt? nonne ipſe
creavit aquam, ſuper quam fundavit ter-
ram? Cui igitur imperat Rex, quod
non dedit Dominus, qui corporibus
& armis, atque theſauris domina-
tur? Sed, cedo, quis hæc fecit?
Et quis eſt, qui corpora multipli-
cat per filiorum procreationem, &
rerum neceſſariarum abundantiam, qui-
bus & ingenium parandi arma exiſtit?
Nonne ipſe Dominus producens om-
nia? Quis metalla inquirentibus ſup-
peditat, niſi Dominus? Quis vel ſo-
lo reſpectu commovet terram tam-
quam frondem aut feſtucam in
aqua natantem? nonne ipſe Dominus?
Quamquam & iſtud in oculis ejus
leve ſit; quum & in commo-
venda illa, habitantes in ea tur-
bationem doloremque paſſuri ſint.
Quodſi porro quæcumque præſto
nobis fuerint, aurum, argentum,
& veſtimentum, ſervi, & ancillæ,
pecorum & boum armenta, equo-
rum & camelorum greges; non oria-
tur autem ſol; pro nihilo putabun-
tur: ſapiens contemtui fuerit, potens
langueſcat, diveſque ad inopiam re-
digatur. Juſtum igitur confiteri, quod
nihil hic poſſideamus, quum Crea-
toris propria ſint univerſa: nos au-
tem noſtram agnoſcamus infirmitatem.
Quemadmodum enim, dum eorum
qui obdormierunt, contuemur oſſa,
aut crania, ſuſpiramus: ſic & qui
poſt nos, noſtra inſpecturi ſunt oſſa,
vultum contrahent: nam ex eodem
limo terræ compoſiti ſumus cuncti filii
hominum. Hæc igitur præcognoſcen-
1. Petr. 5. tes, fratres dilectiſſimi in Domino,
humiliemus animas noſtras ſub potenti
manu Dei, ut nos exaltet in tem-
pore viſitationis. Odio habeamus ina-
nem gloriam, & inſolentiam, quæ eſt
inſipientia. Fugiamus ſuperbiam: huic
enim Deus reſiſtit: diligamus autem
humilitatem, ut quum manſuefacti ſimus,
doceat nos Deus vias ſuas. Quam mul-
ti in terris dominati ſunt poſt orbem con-
ditum, & omnes in pulvere dormiunt: &
nulla apparet differentia oſſium regalium
ab oſſibus captivi; non, poſſidentis cur-
rum, & equos cum frænis aureis, ab eo
qui propriis præcucurrit pedibus; non,
veſcentis deliciis, ab eo qui in paupertate
vixit: non ejus qui formæ elegantia præcellit,
ab

A φαλὴν ἀνδρός· κατὰ γὰρ γενεὰν καὶ γενεὰν
μεταβαίνει ἀπὸ κεφαλῆς εἰς κεφαλήν. τί
δ' ἔχει βασιλεὺς ὃ μὴ δίδωσιν ὁ Θεός;
οὐκ αὐτὸς ὁ κύριος ἐποίησε τὸν οὐρανὸν, καὶ
τὴν γῆν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς; οὐκ αὐ-
τὸς ἔκτισε τὸ ὕδωρ, ἐφ' ᾧ τεθεμελίωκε τὴν
γῆν; τίνος οὖν ἄρχει βασιλεὺς ὧν μὴ δί-
δωσι κύριος ὃς σωμάτων καὶ ὅπλων, καὶ θη-
B σαυρῶν κυριεύει; ἀλλ' εἰπὲ, τίς ταῦτα
ποιήσας, καὶ τίς ὁ τὰ σώματα πληθύνων
διὰ τῆς τεκνογονίας, καὶ τῆς τῶν χρειῶν ἀφθο-
νίας, ἧς καὶ ἡ σύνεσις τῆς κατασκευῆς τῶν ὅπλων
παρεῖ. οὐκ αὐτὸς κύριος ὁ ζωογονῶν τὰ πάντα;
τίς δὲ τοῖς μεταλλεύουσιν ἐπιχωρηγεῖ ἐν τοῖς
μετάλλοις τὰ μεταλλευόμενα; οὐχὶ αὐτὸς ὁ κύ-
ριος; τίς δὲ ὁ σαλεύων βλέμματι τὴν γῆν ὡς
C φύλλον, ἢ κάρφος ἐπιπλέον ὕδατι; οὐχὶ αὐτὸς
ὁ κύριος; κἂν τοῦτο κοῦφον ἐν ὀφθαλμοῖς αὐ-
τοῦ, καὶ ἐν τῷ σαλεύεσθαι αὐτὴν ταραχθήσον-
ται οἱ ἐνοικοῦντες ἐν αὐτῇ, καὶ ὀδύνας ἕξουσιν.
εἰ δὲ καὶ πάντα ἡμῖν ὑπάρχει χρυσίον, ἀργύ-
ριον, καὶ ἱματισμὸς, παῖδες καὶ παιδίσκαι,
ποίμνια προβάτων, καὶ βουκόλια βοῶν, ἵππων,
καὶ καμήλων ἀγέλαι, μὴ ἀνατείλῃ δὲ τὸν ἥλιον,
D εἰς οὐδὲν λογισθήσεται· ὁ σοφὸς παρεφρόνησεν,
καὶ ὁ δυνατὸς ἠσθένησε, καὶ ὁ πλουτήσας ἐπτώ-
χευσεν· δίκαιον οὖν ὁμολογεῖν, ὅτι οὐδὲν οὐδεὶς
ἔχει· οἰκεῖα γὰρ δημιουργοῦ τὰ πάντα. ἡμεῖς
δὲ γνῶμεν τὴν ἑαυτῶν ἀσθένειαν. ὥσπερ γὰρ θεω-
ρούμενοι τῶν προκεκοιμηκότων ὀστέον, ἢ κρανίον,
στενάζομεν, οὕτως καὶ τὰ ἡμέτερα ὀστέα οἱ μεθ'
ἡμᾶς θεασάμενοι σκυθρωπάσουσι· ἐκ γὰρ τοῦ
E αὐτοῦ πηλοῦ διηρτήμεθα πάντες οἱ υἱοὶ τῶν
ἀνθρώπων. ταῦτα οὖν προγινώσκοντες ἀδελφοὶ
ἠγαπημένοι ὑπὸ κυρίου ταπεινώσωμεν τὰς ἑαυτῶν
ψυχὰς ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ Θεοῦ, ἵνα
ἡμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς. μισήσωμεν
τὴν κενοδοξίαν, καὶ ἀλαζονείαν, ἥτις ἐστιν
ἀφροσύνη. φύγωμεν ὑπερηφάνειαν. ταύτῃ
γὰρ ὁ Θεὸς ἀντιτάσσεται. ἀγαπήσωμεν
F ταπείνωσιν, ὅπως πρᾳεῖς γενόμενοι διδά-
ξῃ ἡμᾶς ὁ κύριος τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ. πόσοι
ἦρξαν τῆς οἰκουμένης ἀπὸ καταβολῆς κόσμου,
καὶ πάντες ἐπὶ χώματος καθεύδουσιν, καὶ
οὐδεμία διαφορὰ ὀστέων βασιλικῶν παρὰ τῶν
τοῦ αἰχμαλώτου. οὐ τῷ κτησαμένῳ ἅρμα χρυ-
σοχάλινον τοῦ προδραμόντος ἰδίοις ποσὶν, οὐ
τῷ φαγόντι τὰς τρυφὰς, τῷ τῇ πενίᾳ συζή-
σαντι, οὐ τῷ εὐμόρφῳ παρὰ τὸ ἄμορφον· οὐ
τῷ

τῷ ἀναιρεθέντι παρὰ τὸν ἀνελόντα· ἀλλὰ πάντες ἐπὶ χώματος καθεύδουσιν ἄχρις οὗ σαλπίσῃ ἡ ἁγία σάλπιγξ ἐξυπνίζουσα τοὺς ἀπ' αἰῶνος νεκροὺς, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος πεπραγμένα, εἴτε ἀγαθὰ, εἴτε φαῦλα· μέγα θαῦμα ἀδελφοὶ, θεωρῆσαι ἄφνω τάφους ἀνεῳγμένους τῇ φωνῇ τῆς σάλπιγγος καὶ νεκροὺς ἐγειρομένους τοὺς κεκοιμημένους ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι τῆς ὥρας ἐκείνης ἐν ἀτόμῳ, καὶ ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ ἅπαντας ὁμοῦ ἀνισταμένους· Ἀγγέλους περιτρέχοντας μετὰ σάλπιγγος φωνῆς μεγάλης, καὶ τοὺς δικαίους ἐπισυνάγοντας ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ' ἄκρων οὐρανῶν ἕως ἄκρων αὐτῶν· ἐκείνη ἡ φωνὴ πάντας ζωοποιήσει ἀπὸ ἑνὸς ἕως ἑνός· καὶ οὐδεὶς ἀνθρώπων ἀπολιμπάνεται, καὶ οἱ μὲν ἐγερθήσονται εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ δὲ εἰς ἀνάστασιν κρίσεως.

Ἀκούοντες δὲ περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν, μὴ ἀπιστῶμεν φιλόχριστοι ἀδελφοί. πάντα γὰρ δυνατὰ τῷ Θεῷ, ἀδυνατεῖ δὲ αὐτῷ οὐδέν· καὶ καθάπερ τοὺς ἐμβληθέντας ἐν καμίνῳ πυρὸς καὶ δίκην τάφου ὑπὸ τῆς φλογὸς ἐγκαλυφθέντας διεφύλαξεν ἀσινεῖς καὶ οὐ μόνον θρὶξ αὐτῶν οὐκ ἐφλογίσθη· ἀλλ' οὐδὲ ὀσμὴ τῆς τηλικαύτης, καὶ ἐπηρτισμένης φλογὸς ἐκολλήθη ἐν αὐτοῖς, οὕτως καὶ οἱ νεκροὶ ἐγειρόμενοι ἄφθαρτοι· οὐ μόνον θρὶξ αὐτῶν οὐκ ἀπολείπεται, ἀλλ' οὐδὲ ὀσμὴ φθορᾶς εὑρεθήσεται ἐν αὐτοῖς τοῦ τοσούτου χρόνου τῆς ἑαυτῶν κοιμήσεως· πάντα γὰρ δυνατὰ τῷ Θεῷ. ἀδυνατεῖ δὲ αὐτῷ οὐδέν. ἄκουε δὲ καὶ τοῦ προφήτου Ἰεζεκιὴλ λέγοντος, καὶ ἐγένετο ἐπ' ἐμὲ χεὶρ κυρίου, καὶ ἐξήγαγέ με ἐν πνεύματι, καὶ ἔθηκέ με ἐν μέσῳ τοῦ πεδίου· καὶ τοῦτο ἦν μεστὸν ὀστέων ἀνθρωπίνων, καὶ περιήγαγέ με ἐν μέσῳ αὐτῶν κυκλόθεν κύκλῳ· καὶ ἰδοὺ πολλὰ σφόδρα ἐπὶ προσώπου τοῦ πεδίου καὶ ἰδοὺ ξηρὰ σφόδρα, καὶ εἶπε πρός με. υἱὲ ἀνθρώπου προφήτευσον ἐπὶ τὰ ὀστᾶ ταῦτα· καὶ εἰπὲ αὐτοῖς· τὰ ὀστᾶ τὰ ξηρὰ, ἀκούσατε λόγον κυρίου· τάδε λέγει κύριος τοῖς ὀστέοις τούτοις, ἰδοὺ ἐγὼ φέρω εἰς ὑμᾶς πνεῦμα ζωῆς· καὶ δώσω ἐφ' ὑμᾶς νεῦρα, καὶ ἀνάξω ἐφ' ὑμᾶς σάρκας, καὶ ἐκτενῶ ἐφ' ὑμᾶς δέρμα, καὶ δώσω πνεῦμά μου ἐφ' ὑμᾶς, καὶ ζήσεσθε καὶ γνώσεσθε, ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος· καὶ προεφήτευσα καθὼς κύριος ἐνετείλατό μοι· καὶ ἐγένετο φωνὴ ἐν τῷ με προφητεῦσαι, καὶ ἰδοὺ σεισμὸς, καὶ προσήγαγε τὰ ὀστᾶ ὀστέον πρὸς τὴν ἁρμονίαν αὐτοῦ· καὶ ἰδοὺ ἐπ' αὐτὰ νεῦρα καὶ σάρκες ἐφύοντο, καὶ ἀνέβαινεν ἐπ' αὐτὰ

A ab eo, qui pulchritudinis eſt expers: non occiſoris ab occiſo. Verum cuncti ſub terræ cumulo dormiunt, donec ſancta reſonet tuba, ſuſcitans eos qui a ſeculo ſunt mortui: ut referat unuſquiſque quæ in corpore ſuo geſſit, ſive bona ſive mala. Res mira, fratres, ſpectare repente ſepulcra aperta ad ſonum tubæ, & mortuos reſuſcitatos univerſos, qui defuncti ſunt ab Adam uſque ad horam illam, in momento, & in ictu oculi, omnes pariter reſurgentes: Angelos circumcurſantes cum tuba vocis magnæ, juſtoſque congregantes a quatuor ventis, a ſummis cœlorum uſque ad terminos eorum. Hæc ipſa vox cunctos vivificabit ad unum, & nullus hominum relinquetur. Et hi quidem reſurgent in reſurrectionem vitæ, hi vero in reſurrectionem judicii.

1. Cor. 15. Rom. 2. 14. Matth. 24. Joann. 5

B C

Audientes autem de mortuorum reſurrectione, non diffidamus, Chriſto dilecti fratres: omnia enim ſunt poſſibilia Deo, impoſſibile autem apud Deum nihil. Et quemadmodum projectos in caminum ignis, & inſtar ſepulcri ſub flamma tectos, conſervavit illæſos; & non ſolum capillus ipſorum non eſt combuſtus, ſed ne odor quidem tantæ, atque elatæ flammæ ipſis adhæſit: ita etiam mortui ſurgentes incorruptibiles, non modo capillus ipſorum non relinquitur, ſed ne odor quidem corruptionis invenietur in ipſis, poſtquam tandiu dormierint. Omnia ſiquidem Deo ſunt poſſibilia, impoſſibile vero ipſi nihil. Sed audi quoque Ezechielem Prophetam dicentem: *Et facta eſt ſuper me manus Domini, & eduxit me in ſpiritu, & poſuit me in medio campi, qui erat plenus oſſibus humanis. Et circumduxit me per ea in gyrum: Erant autem multa valde ſuper faciem campi, ſiccaque vehementer. Et dixit ad me: Fili hominis, vaticinare de oſſibus iſtis, & dices eis: Oſſa arida, audite verbum Domini: hæc dicit Dominus oſſibus iſtis. Ecce ego intromittam in vos ſpiritum vitæ: & dabo ſuper vos nervos, & reducam ſuper vos carnes, & ſuperextendam in vobis cutem, & dabo ſpiritum meum in vobis, & vivetis, & ſcietis, quia ego ſum Dominus. Et prophetavi, ſicut præceperat mihi Dominus. Factus eſt autem ſonitus prophetante me, & ecce commotio: & acceſſeruut oſſa ad oſſa, unumquodque ad compoſitionem ſuam. Et ecce ſuper ea nervi & carnes natæ ſunt: & aſcen-*

D E F

Ezech. 37.

aſcendit in eis cutis deſuper & ſpiritus non erat in ipſis. Et dixit ad me: vaticinare, fili hominis: vaticinare ſuper ſpiritum, & dices ad ſpiritum: Hæc dicit Dominus Deus: A quatuor ventis veniat ſpiritus, & inſufflet ſuper interfectos iſtos, & reviviſcant. Et prophetavi, ſicut præceperat mihi: & ingreſſus eſt in ea ſpiritus, & vixerunt, ſteteruntque ſuper pedes ſuos, exercitus grandis nimis valde. Et dixit Dominus ad me: fili hominis, oſſa hæc, univerſa domus Iſrael eſt: ipſi dicunt: aruerunt oſſa noſtra, & periit ſpes noſtra, & abſciſſi ſumus. Propterea vaticinare, & dices ad eos: Hæc dicit Dominus Deus: ecce ego aperiam tumulos veſtros, & educam vos de ſepulcris veſtris, & introducam vos in terram veſtram. Et ſcietis quia ego Dominus, quum aperuero tumulos veſtros, & eduxero vos de ſepulcris veſtris, popule meus, & dedero ſpiritum meum in vobis, & vixeritis, & introduxero vos in terram veſtram: Et ſcietis, quia ego Dominus loquutus ſum, & faciam, ait Dominus Deus. Unde quoque adveniens Dominus noſter, & Deus Jeſus Chriſtus, divino ſuo ore
Joann. 5. dixit: *Amen, amen dico vobis, quia venit hora, & nunc eſt, quando mortui audient vocem filii Dei, & qui audierint, vivent.* Et rurſus: *Nolite mirari hoc, quia venit hora, in qua omnes qui in monumentis ſunt, audient vocem filii Dei: & procedent, qui bona fecerunt, in reſurrectionem vitæ; qui vero mala egerunt, in reſurrectionem ju-*
Deuter. 32. *dicii.* Scriptum eſt enim: *Attende cælum, & loquar, & audiat terra verba oris mei: Exſpectetur ſicut pluvia doctrina mea, & deſcendant ſicut ros eloquia mea.* Hic eſt ros, qui oriri facit, & vivificat mortuos. Quemadmodum & alius Propheta excla-
Isai. 26. mat, dicens: *Reſurgent mortui, & reſuſcitabuntur qui ſunt in monumentis, & lætabuntur qui ſunt in terra. Ros enim, qui a te, ſanatio eis eſt.* Omnia ſiquidem poſſibilia Deo, impoſſibile vero ei nihil. Sive enim homines, ſive terra, ſive pelagi marium, ſive abyſſi, ſive quæ alia creatura, cuncta in manu ejus ſunt, & veluti nihil ſunt. Fidemque tibi faciat Propheta, dicens:
Iſai. 40. *Quis menſus eſt manu aquam, & cælum palmo, & omnem terram pugno? Quis ſtatuit montes in ſtatera, & ſaltus in lance?* & iterum ait. *Omnes gen-*

A αὐτὰ δέρμα ἐπάνω, καὶ πνεῦμα οὐκ ἦν ἐν αὐτοῖς. καὶ εἶπε πρός με. προφήτευσον υἱὲ ἀνθρώπου, προφήτευσον ἐπὶ τὸ πνεῦμα, καὶ εἶπον τῷ πνεύματι· τάδε λέγει κύριος κύριος· ἐκ τῶν τεσσάρων πνευμάτων ἐλθέτω τὸ πνεῦμα· καὶ ἐμφύσησον εἰς τοὺς νεκροὺς τούτους, καὶ ζησάτωσαν· καὶ προεφήτευσα καθότι ἐνετείλατό μοι. καὶ εἰσῆλθεν εἰς αὐτοὺς τὸ πνεῦμα, καὶ ἔζησαν, καὶ ἔστη-
B σαν ἐπὶ τῶν ποδῶν αὐτῶν, συναγωγὴ πολλὴ σφόδρα· καὶ ἐλάλησε κύριος πρός με λέγων. υἱὲ ἀνθρώπου τὰ ὀστᾶ ταῦτα πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ ἐστιν· αὐτοὶ λέγουσι· ξηρὰ γέγονε τὰ ὀστᾶ ἡμῶν. ἀπόλωλεν ἡ ἐλπὶς ἡμῶν. διαπεφωνήκαμεν. διὰ τοῦτο προφήτευσον, καὶ εἰπὲ πρὸς αὐτούς. τάδε λέγει κύριος κύριος· ἰδοὺ ἐγὼ ἀνάγω τὰ μνήματα ὑμῶν, καὶ ἀνάξω ὑμᾶς ἐκ τῶν μνη-
C μάτων ὑμῶν, καὶ εἰσάξω ὑμᾶς εἰς τὴν γῆν ὑμῶν· καὶ γνώσεσθε, ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ἐν τῷ ὀρύξαι με τοὺς τάφους ὑμῶν, καὶ ἀναγάγειν ὑμᾶς ἐκ τῶν τάφων ὑμῶν λαός μου, καὶ δώσω πνεῦμά μου εἰς ὑμᾶς, καὶ ζήσεσθε, καὶ θήσομαι ὑμᾶς ἐπὶ τὴν γῆν ὑμῶν, καὶ γνώσεσθε, ὅτι ἐγὼ κύριος ἐλάλησα, καὶ ποιήσω, λέγει κύριος κύριος. ὅθεν καὶ παραγενόμενος ὁ κύριος ἡμῶν καὶ Θεὸς Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς θείῳ στόματι
D ἔφη. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐστιν, ὅτι οἱ νεκροὶ ἀκούσονται τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσονται· καὶ πάλιν· μὴ θαυμάζετε τοῦτο, ὅτι ἔρχεται ὥρα, ἐν ᾗ πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούσονται τῆς φωνῆς αὐτοῦ, καὶ ἐκπορεύσονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες εἰς ἀνάστασιν κρίσεως· γέγραπται γάρ·
E πρόσεχε οὐρανὲ, καὶ λαλήσω, καὶ ἀκουέτω γῆ ῥήματα ἐκ στόματός μου· προσδοκάσθω ὡς ὑετὸς τὸ ἀπόφθεγμά μου, καὶ καταβήτω ὡς δρόσος τὰ ῥήματά μου· αὕτη ἐστὶν ἡ δρόσος ἡ ἀνατέλλουσα, καὶ ζωοποιοῦσα τοὺς νεκρούς· Καθὼς καὶ ἕτερος προφήτης βοᾷ λέγων. ἀναστήσονται οἱ νεκροὶ, καὶ ἐγερθήσονται οἱ ἐν τοῖς μνημείοις, καὶ εὐφρανθήσονται οἱ ἐν τῇ γῇ· ἡ γὰρ δρόσος ἡ παρὰ σοῦ
F ἴαμα αὐτοῖς ἐστίν· πάντα γὰρ δυνατὰ τῷ Θεῷ· ἀδυνατεῖ δὲ αὐτῷ οὐδέν· εἴτε γὰρ ἄνθρωποι, εἴτε γῆ, εἴτε πελάγη θαλασσῶν, εἴτε ἄβυσσοι, εἴτε τις κτίσις ἑτέρα, πάντα ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἐστιν, καὶ ὡς οὐδέν ἐστιν, καὶ πιθέτω σε ὁ προφήτης λέγων· τίς ἐμέτρησε τῇ χειρὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸν οὐρανὸν σπιθαμῇ, καὶ πᾶσαν τὴν γῆν δρακί; τίς ἔστησεν τὰ ὄρη σταθμῷ, καὶ τὰς νάπας ζυγῷ; καὶ πάλιν λέγει· πάντα τὰ ἔθνη ὡς σταγὼν

σταγὼν ἀπὸ κάδου, καὶ ὡς ῥοπὴ ζυγοῦ ἐλογίσθησαν, καὶ ὡς ἐλάϊα λογισθήσονται. ὁ δὲ λίβανος οὐχ ἱκανὸς εἰς καῦσιν, καὶ πάντα τὰ τετράποδα οὐχ ἱκανὰ εἰς ὁλοκάρπωσιν, καὶ πάντα τὰ ἔθνη, ὡς οὐδέν ἐστι, καὶ ὡς οὐδὲν ἐλογίσθησαν. ὁ δὲ Ἀβακοὺμ, κύριε εἰσακήκοα τὴν ἀκοήν σου, καὶ ἐφοβήθην· κύριε, κατενόησα τὰ ἔργα σου, καὶ ἐξέστην· γέγραπται γάρ. ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ ἐν ἐσχάτῃ σάλπιγγι· σαλπίσει γὰρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἄφθαρτοι· καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα· δεῖ γὰρ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν· ὅτ' ἂν δὲ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος, κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος· ποῦ σου θάνατε τὸ κέντρον; ποῦ σου ᾅδη τὸ νῖκος; μὴ κλαιέτω ὁ πτωχὸς, καὶ μὴ μεγαλαυχήτω ὁ πλούσιος· μὴ ἀτιμήτω ὁ ἀσθενής· καὶ μὴ ἐπαιρέσθω ὁ δυνατὸς· μὴ ῥιπείσθω ὁ δοῦλος· καὶ μὴ καυχάσθω ὁ κύριος· πάντες γὰρ ἐπὶ γῆς, καὶ τῷ χοῒ καταλύσομεν τὸ σῶμα ἄχρις οὗ ἂν ἔλθῃ ὁ κύριος, ὃς ζωογονήσει ἡμῶν τὰ σώματα· καυχάσθωσαν δὲ οἱ δίκαιοι, καὶ εὐφραινέσθωσαν ἐν κυρίῳ· μακάριοι γὰρ πάντες οἱ εὑρισκόμενοι τότε ἄξιοι ταύτης τῆς εὐλογημένης φωνῆς. δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν. ἐμμείνατε οὖν οἱ ἐργαζόμενοι τὴν δικαιοσύνην, καὶ πόνους ὑπὲρ ἀληθείας Θεοῦ ἀντλοῦντες. οἱ γὰρ πόνοι τῆς προσκαίρου ζωῆς πολλὴν ὑμῖν προξενοῦσιν τὴν παρρησίαν ἐπὶ τοῦ μέλλοντος· καὶ ἡ στενοχωρία τοῦ ἐνεστῶτος βίου γενήσεται ὑμῖν ἐπὶ τοῦ μέλλοντος εἰς ἄνεσιν, καὶ ὕψωμα καὶ καύχημα· καὶ ὁ νῦν κλαυθμὸς γενήσεται ὑμῖν εἰς παράκλησιν, καὶ ἄνεσιν· γέγραπται γάρ· μακάριοι πάντες οἱ ἐμμένοντες ἐν αὐτῷ, διότι λαὸς ἅγιος ἐν Σιὼν κατοικήσει· τότε πάλιν γενήσεται τὸ γεγραμμένον, ἰδοὺ οἱ δουλεύοντές με εὐφρανθήσονται· ὑμεῖς δὲ αἰσχυνθήσεσθε. ἰδοὺ οἱ δουλεύοντές μοι ἀγαλλιάσονται ἐν εὐφροσύνῃ. ὑμεῖς δὲ κράξεσθε ἀπὸ τοῦ πόνου τῆς καρδίας ὑμῶν, καὶ ἀπὸ συντριβῆς πνεύματος ὀλολύζετε· καταλείψεται γὰρ τὸ ὄνομα ὑμῶν εἰς πλησμονὴν τοῖς ἐκλεκτοῖς μου· ὑμᾶς δὲ ἀνελεῖ κύριος· τοῖς δὲ δουλεύουσιν αὐτῷ, κληθήσεται ὄνομα καινόν· ὃ εὐλογηθήσεται ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ πάλιν λέγει· ἐπιλήσονται γὰρ τὴν θλίψιν αὐτῶν τὴν πρώτην, καὶ οὐ μὴ ἀναβήσεται αὐτῶν ἐπὶ τὴν καρδίαν· ἔσται γὰρ ὁ οὐρανὸς

A *gentes, ut ſtillicidium a cado, & ut momentum lancis reputatæ ſunt, & tanquam oliva reputabitur. At Libanus non ſatis eſt ad combuſtionem ſacrificiorum; & omnes pecudes non ſunt ſatis ad fructum ſacrificiorum reddendum; omneſque gentes quaſi nihil ſunt, & pro nihilo habebuntur.* Abacuc autem: *Domine audivi auditionem tuam, & timui: Domine conſideravi opera tua, &* Habac. 3.
B *expavi.* Scriptum eſt enim: *In momento, in ictu oculi, in noviſſima tuba: canet enim tuba, & mortui reſurgent incorrupti; & nos immutabimur. Oportet enim corruptibile hoc, induere incorruptionem, & mortale hoc induere immortalitatem. Quum autem corruptum hoc induerit incorruptionem, & mortale hoc induerit immortalitatem: tunc* 1. Cor. 15.
C *fiet ſermo, qui ſcriptus eſt: Abſorpta eſt mors in victoria. Ubi eſt mors victoria tua? Ubi eſt mors ſtimulus tuus? Ubi victoria tua, inferne?* Itaque nequaquam fleat pauper, nequaquam infletur dives, nequaquam triſtetur infirmus, & nequaquam extollatur potens: non doleat ſervus, neque glorietur dominus. Omnes namque è terra, & in
D terram diſſolvemus corpus, quoaduſque venerit Dominus, qui vivificabit corpora noſtra. Glorientur vero juſti, & lætentur in Domino. Beati enim cuncti, qui tunc digni fuerint inventi benedicta illa voce: *Venite benedicti Patris mei, poſſidete paratum vobis regnum a conſtitutione mundi.* Perſiſtite igitur, qui operamini juſti- Matth. 25.
E tiam, labores pro veritate Dei tolerantes. Etenim labores hujus momentaneæ vitæ, multam vobis præbebunt fiduciam in futurum: & anguſtia præſentis vitæ, vobis erit pro futuro in requiem, exaltationem & gloriam; & qui nunc eſt fletus, fiet vobis in conſolationem & refrigerium: ſcriptum eſt enim: *Beati omnes, qui immanent in ipſo: quia populus ſanctus habitabit in Sion:* Tunc rurſus fiet, Iſai. 30.
F quod ſcriptum eſt: *Ecce ſervi mei lætabuntur, & vos confundemini: Ecce ſervi mei exultabunt in lætitia; vos autem clamabitis præ dolore cordis veſtri, & præ contritione ſpiritus ululabitis. Et demittetis oculos veſtros, in ſaturitatem electis meis. Et interficiet vos Dominus Deus. Et ſervos ſuos vocabit nomine novo, quod benedicetur ſuper terram.* Et rurſus dicit: *Obliviſcentur enim anguſtiarum ſuarum priorum, & non aſcendent ſuper cor eorum.* Erit Iſai. 65.

Erit enim cælum novum & terra nova, & non erunt in memoria priora, & non aſcendent ipſis ſuper cor: ſed gaudium, & exultationem in iis invenient.

Ego vero peccator mecum cogitans, cujuſmodi bona repoſita ſint juſtis, qualiſque furor ante denunciatus ſit peccatoribus, meipſum deſpicio; & quum non ſim mihi boni alicujus operis conſcius, hanc ad te qui bonus es & Redemtor, vocem emitto. Deus propitius eſto mihi peccatori: ille ſiquidem publicanus quum me præſtantior atque perfectior eſſet, in pedes ſtans, deorſum aſpiciebat, & pectus percutiens, ſupplicabat: ego vero peccatis eum ſuperans, in terram ſuper faciem cadens, frontemque in pavimentum concutiens, clamo ad te miſericordem, & immaculatum, atque tremendum: Deus propitius eſto mihi peccatori, & indigno: non ſit mihi in judicium, quod audeam nefaria mea lingua, impuriſque labiis meis nominare ſanctum tuum nomen & ſuperexaltatum in ſecula. Verum ſit mihi invocatio nominis tui, Domine, in illuminationem & ſanctificationem carnis & ſpiritus. Unguentorum odor aſcendens, odore complet domum: quanto magis memoria tua Domine dulcior melle & favo, implet animam ſanctificatione & illuminatione, iis qui in cognitione te Salvatorem requirunt? Da mihi deſiderium in ſalutari tuo Domine, tamquam terræ ſitienti & exſpectanti pluviam: ut faciam fructum ante mortem, & non confundar in die retributionis. Miſerere omnium noſtrum, quia bonus es. Gratias agimus bonitati tuæ Domine, quod dignaris nos licet indignos ſervire nomini ſancto tuo, & manus extendere ad te patrem univerſorum. Libera nos ab omni operatione Satanica: & da gloriam ſancto nomini tuo, Domine. Concede nobis, ut inveniamur ſicut terra pulchra, & bona, ut quum ſuſceperimus ſemen tuum, fructificemus in centuplo, & ſexacuplo, & tricecuplo. Da nobis Domine, ut digne mercemur in tuo argento, quæ apud nos depoſuiſti: ut mnam decies multiplicantes, offeramus tibi fructum juſtitiæ, & digni reddamur habere poteſtatem ſuper decem civitates. Da nobis Domine alacritatem vigilandi ad tuum occurſum, ut habeamus lumbos mentis ſuccinctos, & ſpiritales lucernas animæ inexſtinguibiles, te exſpectantes Deum noſtrum, & Salvatorem Jeſum Chriſtum. Dignare nos Domi-

A νὸς καινός, καὶ ἡ γῆ καινή, καὶ οὐ μὴ μνησθῶσι
τῶν προτέρων· οὐδ' οὐ μὴ ἐπέλθῃ αὐτοῖς ἐπὶ
τὴν καρδίαν, ἀλλ' εὐφροσύνην, καὶ ἀγαλλίαμα
εὑρήσουσι ἐν αὐτῇ.

Ἐγὼ δὲ ὁ ἁμαρτωλὸς ἐννοῶν εἰς ἐμαυτὸν
οἷα ἀγαθὰ ἀπόκειται τοῖς δικαίοις· καὶ ποῖος
θυμὸς ἀπείληται τοῖς ἁμαρτωλοῖς, καὶ κατα-
φρονῶν ἐμαυτὸν· καὶ ἐπειδὴ οὐ συνείδω ἐμαυτῷ
B ἔργον καλὸν, ταύτην φωνὴν ἀφίημι πρὸς Θεὸν
ἀγαθὸν καὶ λυτρωτήν· ὁ Θεὸς ἱλάσθητί μοι τῷ
ἁμαρτωλῷ. ἐκεῖνος μὲν γὰρ ὁ τελώνης ἀνώτερος
ὑπάρχων τοῖς ἐμῆς εὐτελείας ἐπὶ πόδας ἱστά-
μενος κάτω βλέπων, καὶ τὸ στῆθος κρούων ἱκέ-
τευεν· ἐγὼ δὲ ὡς ὑπερβάλλων τοῖς πλάσμασιν
εἰς γῆν πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, καὶ τὸ μέτωπον,
εἰς τὸ ἔδαφος κρούων βοῶ πρὸς τὸν εὔσπλαγχνον,
C καὶ ἄχραντον, καὶ φοβερόν. ὁ Θεὸς ἱλάσθητί
μοι τῷ ἁμαρτωλῷ, καὶ ἀναξίῳ. μή μοι εἴη
εἰς κρίμα, ὅτι τολμῶ διὰ τῆς ἀθεμίτου μου
γλώσσης, καὶ τῶν ἀκαθάρτων μου χειλέων ὀνομάζειν
τὸ ὄνομά σου τὸ ἅγιον, καὶ ὑπερύμνητον εἰς τοὺς αἰῶνας·
ἀλλ' ἔστω μοι ἡ ἐπίκλησις τοῦ ὀνόματός σου κύριε
εἰς φωτισμὸν καὶ ἁγιασμὸν σαρκὸς καὶ πνεύμα-
τος. θυμιαμάτων ἀτμὶς ἀνιοῦσα εὐωδίας ἐμ-
D πίμπλησι τὸν οἶκον, πόσῳ μᾶλλον ἡ μνήμη σου
κύριε ἡ γλυκυτέρα μέλιτος, καὶ κηρίου ἐμπιμ-
πλησι τὴν ψυχὴν ἁγιασμοῦ, καὶ φωτισμοῦ τοῖς
ἐν γνώσει ἐπιποθοῦσί σε τὸν σωτῆρα· δός μοι πό-
θον εἰς τὸ σωτήριόν σου κύριε. ὡς γῆ διψῶσα,
καὶ προσδεχομένη τὸν ὑετὸν, ἵνα ποιήσω καρπὸν
πρὸ θανάτου, ὅπως μὴ αἰσχύνθω ἐν ἡμέρᾳ τῆς
ἐτάσεως· ἐλέησον πάντας ἡμᾶς ὦ ἀγαθός· εὐ-
E χαριστοῦμεν τῇ ἀγαθότητί σου κύριε, ὅτι ἀναξίους
ἡμᾶς ὄντας ἠξίωσας δουλεύειν τῷ ὀνόματί σου τῷ
ἁγίῳ, καὶ τὰς χεῖρας διαπετᾶν πρὸς σὲ τὸν
τῶν ὅλων πατέρα· Ῥῦσαι ἡμᾶς ἐκ πάσης ἐνερ-
γείας σατανικῆς καὶ δὸς δόξαν τῷ ὀνόματί σου
τῷ ἁγίῳ κύριε· δὸς ἡμῖν εὑρεθῆναι ὡς γῆ
καλὴ, καὶ ἀγαθὴ, ὅπως δεξάμενοι τὸν σπόρον
σου, καρποφορήσωμεν εἰς ἑκατὸν καὶ ἑξήκοντα,
F καὶ τριάκοντα· δὸς ἡμῖν κύριε ἐμπορεύεσθαι
ἐπαξίως ἐν τῷ σῷ ἀργυρίῳ, ᾧ ἡμῖν παρέ-
θηκας, ἵνα τὴν μνᾶν δεκαπλασιάσαντες προσεν-
έγκωμέν σοι καρπὸν δικαιοσύνης, καὶ ἀξιωθῶμεν
ἄρχειν τῶν δεκαπόλεων· δὸς ἡμῖν κύριε προθυ-
μίαν ἐγρηγορέναι εἰς τὴν σὴν ἀπαντὴν ἔχοντας
τὰς ὀσφύας τῆς διανοίας περιζωσμένας, καὶ τοὺς
νοεροὺς λύχνους τῆς ψυχῆς ἀσβέστους, σὲ προσδο-
κῶντας τὸν Θεὸν ἡμῶν, καὶ σωτῆρα Ἰησοῦν Χριστόν.

Ἀξίω-

Ἀξίωσον ἡμᾶς κύριε τῆς ἁρπαγῆς τῶν δικαίων, A ὅτε ἐν νεφέλαις ὑπαντῶσί σοι τῷ δεσπότῃ, ἵνα μὴ πειραθῶμεν ἐκείνης τῆς πικρᾶς καὶ ἀπαραιτήτου κρίσεως· διασκόρπισον κύριε τὸ δυσβάστακτον φορτίον τῶν ἡμετέρων ἁμαρτημάτων πρὸ τοῦ θανάτου· ἵνα μὴ ἐμπόδιον ἡμῖν γένηται ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς κρίσεως, καὶ καταστάσῃ εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον ἐκ τῆς συνδρομῆς τῶν δικαίων· ἡ δικαιοσύνη πτέρα ἐστὶν ὀξύτατη κουφίζουσα τοὺς B δικαίους ἀπὸ γῆς εἰς οὐρανόν· ἡ χάρις σου κύριε ἰσχὺς ἡμῶν γενηθήτω, καὶ ἀναλάβῃ ἐν νεφέλαις, σὺν δικαίοις καὶ ἐκλεκτοῖς εἰς ἀέρα, εἰς ἀπάντησίν σοι τῷ βασιλεῖ τῶν ἁπάντων ὅπως ἡμᾶς οἱ ἅγιοι ἄγγελοι δεξάμενοι μετὰ χαρᾶς, καὶ ἱλαρῷ τῷ προσώπῳ, προσκυνήσωμεν, ὡς δεῖ, ἐνώπιόν σου κύριε, καὶ θεασάμενοι τὴν δόξαν τὴν ἄρρητον χαρᾶς πολλῆς ἐμπλησθέντες C βοήσωμεν· δόξα τῷ ἐνδύσαντι ταπεινοὺς καὶ φθαρτοὺς δόξαν καὶ ἀφθαρσίαν· δόξα τῷ δωρησαμένῳ θνητοῖς τὴν ἀθανασίαν. δόξα τῷ ῥυσαμένῳ ἡμᾶς ἐκ στόματος τοῦ λέοντος, καὶ λυμεῶνος ἐχθροῦ, καὶ περιποιησαμένῳ ἡμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον· ἥδε ἐστὶν ἡ ῥίζα ἁπάντων ἀγαθῶν· ὧδε φῶς ἄφραστον, ᾧ νὺξ οὐκ ἐπακολουθεῖ· ὧδε χαρὰ ἀνεκλάλητος ἀπὸ D λύπης, ἢ ἑτέρου τινὸς μὴ συνδιαλουμένη· ὧδε ἀφθαρσία τῇ φθορᾷ μὴ ὑποκειμένη· ὧδε ζωὴ ὑπὸ θανάτου μὴ καταλυομένη· ὄντως νῦν ἀπέδρα ὀδύνη, καὶ λύπη, καὶ στεναγμός· ἀπὸ τοῦ νῦν σὺν κυρίῳ ἐσόμεθα πάντες. αὗται αἱ φωναὶ τῶν δικαίων, καὶ ἁγίων, καὶ ἀσκητῶν, καὶ ἐκλεκτῶν ἐν τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ, καὶ πάντων τῶν διὰ μετανοίας εὐαρεστησάντων τῷ κυρίῳ· E νήψωμεν οὖν καὶ ἡμεῖς ἀγαπητοί, καὶ πρόσχωμεν ἑαυτοῖς, ὅπως συναυλισθῶμεν τοῖς δικαίοις, καὶ χαρήσεται ἡμῶν ἡ καρδία, καὶ τὴν χαρὰν ἡμῶν οὐδεὶς αἴρει ἀφ᾽ ἡμῶν, ὑμνοῦντες, εὐλογοῦντες, καὶ προσκυνοῦντες τὴν ἁγίαν, καὶ ἄχραντον, καὶ ὁμοούσιον τριάδα εἰς τοὺς αἰῶνας, Ἀμήν.

Domine, raptu juſtorum, quando in nubibus occurrent tibi univerſorum Domino: ut non experiamur amarum & inevitabile illud judicium. Diſſipa Domine intolerandum peccatorum noſtrorum onus ante mortem, ut non impedimento nobis ſit in hora judicii, trahatque in ignem inextinguibilem, extra conventum juſtorum. Juſtitia, ala eſt celerrima, juſtos è terra in cœlum elevans. Gratia tua Domine, fortitudo nobis fiat, & aſſumat nos in nubibus cum juſtis, & electis in aëra, in occurſum tibi Regi univerſorum: ut nos ſancti Angeli cum gaudio ſuſcipiant & hilari facie, & adoremus, ſicut oportet, coram throno gloriæ ſanctæ tuæ Domine: & quum viderimus gloriam ineffabilem, gaudio magno repleti, clamemus: Gloria induenti humiles & corruptibiles, gloria & incorruptione. Gloria donanti mortalibus immortalitatem. Gloria ei, qui ex ore leonis & deſtructionis inimici liberavit nos, quique nos in supercœleſte regnum ſuum vindicavit. Hæc radix eſt omnium bonorum: hic lumen eſt inenarrabile: hic nox non inſequitur: hic gaudium ineffabile, quod a dolore aut alio quopiam non deſtruitur. Hic incorruptibilitas corruptioni non eſt ſubjecta: hic vita a morte non diſſolvitur. Revera nunc aufugit dolor, & triſtitia ac gemitus: ex hoc cum Domino ſemper erimus. Hæ juſtorum ſunt voces atque ſanctorum, & aſcetarum, atque electorum, in ipſius præſentia, omniumque eorum qui per pœnitentiam complacuerunt Domino. Vigilemus igitur, & nos dilecti, & attendamus nobis ipſi; ut cum juſtis manſionem habeamus, & gaudeat cor noſtrum, & gaudium noſtrum nemo tollat a nobis, laudantes ac benedicentes, adorantesque ſanctam & immaculatam ac conſubſtantialem Trinitatem in ſecula. Amen.

ΤΟΥ͂ ΑΥ̓ΤΟΥ͂

F

ΠΕΡῚ ΤΩ͂Ν ΛΕΓΟΝΤΩΝ ΜῊ ΕἾΝΑΙ ἈΝΑΣΤΑΣΙΝ.

Φρονῶν τὰ τῶν ἐθνῶν, καὶ λέγων, ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν· ὦ στόμα ἐβδελυγμένον, καὶ τοῦ θεοῦ ἀλλότριον· δι᾽ οὗ ὁ διάβολος λαλεῖ, ὁ ψεύστης, καὶ τοῦ ψεύδους δημιουργός· ὦ στόμα ψευδές, μᾶλλον δὲ τάφος ἀνεῳγμένος

ἐκ

EJUSDEM

DE IIS, QUI DICUNT RESURRECTIONEM MORTUORUM NON ESSE.

CUm Ethnicis ſentiis, & dicis mortuorum reſurrectionem non eſſe. O os abominandum, & Deo inimicum, per quod diabolus loquitur, & mendax, & mandacii auctor. O os mendax, aut verius ſepulcrum patens, ex maligno

the-

theſauro cordis malignum afferens, & dicens, quod mortuorum reſurrectio non ſit. Quomodo non tremuiſti hoc tuum indoctum os aperire, & contumeliis Chriſtum afficere, primogenitum mortuorum? Quomodo non dehiſcit terra, & abſorbet te vivum? Quomodo non percuſſit te Angelus, qui reſurrectionem prædicavit, dixitque mulieribus, quia ſurrexit Chriſtus ex mortuis, primitiæ dormientium? Ubi te ſtatuemus? cum gentilibus, an cum Chriſtianis? Quem te appellabimus? paganum, an Chriſtianum? Sed abſit a me, te ſic ſentientem Chriſtianum nuncupare: qui enim ita ſentiunt, Chriſtiani dici non debent. Si vero & ſe Chriſtianos appellant, ipſi ſe ſeducunt: non enim pars ipſorum erit cum Chriſto vero Deo noſtro, qui nobis donavit reſurrectionem: ſed in gehenna illorum portio erit, ubi vermis eorum non moritur, & ignis ipſorum non exſtinguitur. Qui enim reſurrectionem non ſperat nec credit, melius eſſet ipſi, quod natus non eſſet. Quid te igitur nunc dixero, qui ita mentem obſcuratam habes? Quem te appellem? Sadducæum ne, an Judæum, an Samaritanum, an utrumque? An potius Sadducæum, aut Samaritanum? Nam etiam hi negant reſurrectionem, & tu, quibuſcum & pars tua erit, niſi reſipiſcas. Cujuſmodi tenebræ tuos obtexerunt oculos? Quæ obſtinatio tuum cor occupavit? Quomodo te rapuit lupus ex ovili Chriſti? Quomodo depravator ſeparavit te ab orthodoxa fide? Qualis doctor cordi tuo inſeruit hujuſmodi blaſphemiam, teque a catholica avulſit Eccleſia? Quo pacto audes miſer, contueri cœlum? Et Chriſtum abs te violatum invocare? Qua fiducia miſer teipſum Chriſtianum nuncupas? Chriſtum ſpreviſti, Spiritum Sanctum contumelia affeciſti. Quomodo manifeſtabis te Sanctis Apoſtolis, & Prophetis, miſer: qui quidem adnunciarunt nobis reſurrectionem, & in omnes fines terræ? Quomodo igitur ingredi audebis Eccleſiam, ubi Iſaias Propheta exclamat, dicens: *Reſurgent mortui, & expergiſcentur, qui in monumentis ſunt.* Qua, inquam, fronte, ingredieris in aulam Chriſti; ubi Sancti libere nobis reſurrectionem adnunciant, Prophetæ prædicant, Apoſtoli tradunt, Evangeliſtæ nunciant? Cujuſmodi oculis ſpectabis ſan-

Iſai. 26.

A ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας προσφέρων τὸ πονηρὸν, καὶ λέγων· οὐκ ἔστιν ἀνάστασις νεκρῶν. πῶς οὐκ ἐτρόμασας ἀνοῖξαί σου τὸ ἀπαίδευτον στόμα, καὶ ὑβρίσαι Χριστὸν τὸν πρωτότοκον ἐκ νεκρῶν; πῶς οὐκ ἔχανεν ἡ γῆ, καὶ κατέπιέν σε ζῶντα; πῶς οὐκ ἐπάταξέ σε ἄγγελος, ὁ τὴν ἀνάστασιν κηρύξας, καὶ εἰπὼν ταῖς γυναιξὶν, ὅτι ἀνέστη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν ἡ ἀ-

B παρχὴ τῶν κεκοιμημένων· πόθεν σε τάξομεν; μετὰ τῶν ἑλλήνων, ἢ μετὰ τῶν Χριστιανῶν; τίνα σε ὠνομάσομεν; ἐθνικὸν, ἢ Χριστιανόν; ἀλλὰ μὴ γένοιτο Χριστιανὸν ὀνομάσαι σε οὕτω φρονοῦντα· οἱ γὰρ οὕτω φρονοῦντες οὐκ ὀφείλουσι λέγεσθαι Χριστιανοί· εἰ δὲ καὶ αὐτοὺς ὀνομάζουσι Χριστιανοὺς, ἑαυτοὺς φρεναπατῶσιν· οὐ γάρ ἐστι τὸ μέρος αὐτῶν μετὰ τοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ

C ἡμῶν τοῦ χαρισαμένου ἡμῖν τὴν ἀνάστασιν, ἀλλ' ἐν τῇ γεέννῃ ἔσται ἡ μερὶς αὐτῶν, ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ αὐτῶν οὐκ σβέννυται· ὁ γὰρ τὴν ἀνάστασιν μὴ προσδοκῶν, καὶ πιστεύων· καλὸν ἦν αὐτῷ, εἰ οὐκ ἐγεννήθη. τί σε οὖν καλέσω ἐσκοτισμένε τῇ διανοίᾳ; τίνα σε ὀνομάσω; σαδδουκαῖον, ἢ Ἰουδαῖον, ἢ σαμαρείτην, ἢ τὰ ἀμφότερα; μᾶλλον δὲ Σαδδου-

D καῖον, καὶ Σαμαρείτην. καὶ οὗτοι γὰρ ἀρνοῦνται τὴν ἀνάστασιν, ὡς καὶ σὺ, μεθ' ὧν καὶ τὸ μέρος σου ἔσται, ἐὰν μὴ μετανοήσεις. ποῖον σκότος ἐκάλυψέ σου τοὺς ὀφθαλμοὺς; ποία πήρωσις περιέσχε σου τὴν καρδίαν; πῶς ἥρπασέ σε ὁ λύκος ἐκ τῆς ποίμνης τοῦ Χριστοῦ; πῶς ὁ λυμαίνων ἐχώρισέ σε τῆς ὀρθοδόξου πίστεως; ποῖος διδάσκαλος ἐνέβαλεν ἐν τῇ καρδίᾳ σου

E τοιαύτην βλασφημίαν, καὶ ἀπέσπασέ σε τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας; πῶς τολμᾷς ταλαίπωρε ἀτενίσαι εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἐπικαλέσασθαι Χριστὸν τὸν ὑπό σου ὑβριζόμενον; ποίᾳ παρρησίᾳ ἄθλιε ὀνομάζεις σε τὸν Χριστιανόν; Χριστὸν ἠθέτησας, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐνύβρισας. πῶς ἐμφανισθῇς τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις, καὶ τοῖς προφήταις ἄθλιε, οἵτινες ἀνήγγειλαν ἡμῖν τὴν

F ἀνάστασιν, καὶ εἰς πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς; πῶς ἄρα τολμήσεις εἰσελθεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ, ἔνθα Ἡσαΐας ὁ προφήτης ἀνακράζει λέγων· ἀναστήσονται οἱ νεκροὶ, καὶ ἐγερθήσονται οἱ ἐν τοῖς μνημείοις· ποίῳ προσώπῳ εἰσέλθῃς εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Χριστοῦ; ἔνθα οἱ ἅγιοι παρρησίᾳ καταγγέλλουσιν ἡμῖν τὴν ἀνάστασιν, οἱ προφῆται κηρύττουσι, οἱ ἀπόστολοι παραδίδωσιν, οἱ εὐαγγελισταὶ εὐαγγελίζονται· ποίοις ὀφθαλμοῖς θεάσῃ

στὴ τὸ πανάγιον, καὶ ἄχραντον σῶμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ τὸν θάνατον σκυλεύσαντος, καὶ τὸν διάβολον καταπατήσαντος, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστάντος, καὶ ζωὴν καὶ ἀνάστασιν τῷ κόσμῳ χαρισαμένου, οὗ πάντες πιστοὶ μεταλαμβάνοντες πίστει βοῶσι· προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν, καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Ἐκεῖ ὁ Παῦλος ὁ ῥήτωρ τῆς εὐσεβείας μυσταγωγεῖ τοῖς πιστοῖς λέγων· ἰδοὺ μυστήριον ὑμῖν λέγω· πάντες μὲν οὐ κοιμηθησόμεθα, πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι· σαλπίσει γὰρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἀναστήσονται ἄφθαρτοι. Καὶ πάλιν ἐλέγχων, καὶ ἐντρέπων τοὺς λέγοντας, ὅτι ἀνάστασις ἐκ νεκρῶν οὐκ ἔστιν, ἐπάγει λέγων· εἰ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται· εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται· κενὸν ἄρα τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ δὲ καὶ ἡ πίστις ἡμῶν· εὑρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ θεοῦ κηρύξαντες τὴν ἀνάστασιν εἰς τὰ πέρατα τοῦ κόσμου. Καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς Παῦλος ὥσπερ διαγελῶν τοὺς τοιούτους, καὶ χλευάζων ἔλεγεν· εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, φάγωμεν, καὶ πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν· εἰ ὅλως ἄθλιε ὡς λέγεις νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, διὰ τί βαπτίζῃ; διὰ τί λαμβάνεις τῶν ἀχράντων μυστηρίων; τοῦτο δὲ γίνωσκε· ἕως οὕτω φρονεῖς, οὐκ εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν μεταλαμβάνεις, ἀλλ᾽ εἰς κρίμα, καὶ κατάκριμα, καὶ εἰς προσθήκην ἁμαρτιῶν. εἰ γὰρ ὡσὶ λέγεις ἀνάξιε νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, διὰ τί κοπιᾷς ἐν νηστείαις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν προσευχαῖς; διὰ τί παρθενία, καὶ ἀγῶνες μετὰ δακρύων; εἰ ὅλως ἄφρονε νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῇ παλαιᾷ, καὶ καινῇ διαθήκῃ ψευδῆ εἰσὶ καθὼς λέγεις, καὶ οἱ μάρτυρες πεπλάνηνται παραδώσαντες τὰ ἑαυτῶν σώματα ἐν τοσαύταις βασάνοις διὰ τὴν μέλλουσαν ζωὴν, καὶ πάντες οἱ ἅγιοι. Ὁρᾷς ἄθλιε πόσους ἁγίους ψεύστας διὰ τοῦ μιαροῦ σου στόματος ἐποίησας; οὐ μόνον δὲ τοὺς ἁγίους, ἀλλὰ καὶ τὸν δεσπότην τῶν πάντων τῶν ἁγίων· τί ποιήσεις ἄθλιε ὅτι πάντων τῶν ἁγίων ἐχθρὸν ἐποίησας σεαυτὸν, καὶ τοῦ Χριστοῦ ἀλλότριον, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα; τίνα λοιπὸν παρακαλέσεις, πρὸς τίνα καταφύγῃς; ἀλλότριον γὰρ σεαυτὸν ἐποίησας, καὶ τοῦ θεοῦ, καὶ τῶν ἁγίων· πῶς οὐκ αἰσχύνῃ εἰσελθεῖν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ, ἔνθα Παῦλος βοᾷ λέγων· ὅτι αὐτὸς ὁ Κύριος ἐν κελεύσματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου,

A ſanctiſſimum, & immaculatum Corpus Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui mortem deſtruxit, & diabolum conculcavit, & tertia die reſurrexit, & vitam atque reſurrectionem mundo donavit? Quod quidem cuncti fideles participantes in fide clamant: *Exſpecto reſurrectionem mortuorum, & vitam venturi ſeculi.* Ibi Paulus orator pietatis, diſciplina ſacrorum imbuit fide-
B les, dicens: *Ecce myſterium vobis dico: Omnes quidem non obdormiemus, ſed omnes immutabimur, in momento, in ictu oculi, in noviſſima tuba. Canet enim tuba, & mortui reſurgent incorrupti.* Et rurſus reprehendens, & confundens negantes eſſe mortuorum reſurrectionem, adjungit, dicens: *Si autem reſurrectio mortuorum non eſt, ne-* 1. Cor. 15.
C *que Chriſtus reſurrexit: Si autem Chriſtus non reſurrexit, inanis eſt prædicatio noſtra, inanis eſt & fides noſtra: Inveniemur autem & falſi teſtes Dei, qui prædicavit reſurrectionem in fines orbis.* Et denuo idem Paulus quemadmodum tales derideat atque ſubſannet, ait: *Si omnino mortui non reſurgunt, manducemus & bibamus: cras enim moriemur.* Quodſi omnino, ut tu
D dicis miſer, mortui non reſurgunt; cur baptizaris? Quam ob rem immaculata participas myſteria? Hoc vero noſce, quod quamdiu ita ſentis, non in peccatorum remiſſionem participas; ſed in judicium & condemnationem, & in augmentum peccatorum. Si enim, ut dicis indigne, mortui non reſurgunt: quamobrem te
E jejuniis, vigiliis, & orationibus maceras? Quorſum virginitas? Quorſum certamina cum lacrymis? Si omnino, demens, mortui non reſurgunt; omnia ſcripta tam in veteri, quam in novo Teſtamento falſa ſunt, ſicut dicis: & Martyres decepti ſunt, tradentes propria corpora tam multis tormentis, ob futuram vitam, & omnes Sancti. Vides, miſer, quot quan-
F toſque Sanctos mendaces ſceleſto & impuro illo tuo ore feceris; neque ſolum ſanctos, ſed & ipſum omnium ſanctorum Dominum? Quid ages miſer; quoniam omnium ſanctorum inimicum te feciſti, & a Chriſto alienum, ſicut & reliqui illi qui ſpem non habent? Quem deinceps invocabis? Ad quem confugies? Inimicum enim te & Deo & ſanctis reddidiſti. Non te pudet ingredi Eccleſiam Dei, in qua Paulus clamat dicens: *Quoniam ipſe Dominus, in juſſione, in voce* 1. Theſſ. 4.

voce Archangeli, & in tuba Dei, deſcendet de cælo; & qui mortui ſunt in Domino, reſurgent primum: deinde nos qui vivimus, qui reſidui ſumus, una cum ipſis rapiemur in nubibus, in occurſum Domini, in aera, & ſic ſemper cum Domino erimus. Cujuſmodi manibus ſuſcipies pretioſum corpus Dei, & admovebis impuro & blaſphemo tuo ori, quod ipſum Dominum violavit? Deſiſte poſthac, o miſer. Deſiſte ab hac gravi blaſphemia. Deſine contumeliis afficere ſanctos, & Deum negare, Deoque contradicere & ea quæ non decet effutire.
Tit. 3. *Qui enim reſiſtit Poteſtati, Dei ordinationi reſiſtit*, ut inquit Apoſtolus. Quid igitur illi eveniet, qui Deo ipſi reſiſtit? Qui terreni Regis mandatum non ſuſcipit, non retinetur in vita: qualia ergo ſupplicia apprehendent non obedientem mandato Regis cœleſtis, hoc eſt, immaculato ejus Evangelio? Quomodo patitur clementiſſimus Deus, & eſt longanimis? Quomodo ſuſtinet, & non è veſtigio obſtruit talium impiorum ora? Quomodo terra ſuum non aperit os, & ſimiles abſorbet vivos? Dominus dicit: Reſuſcitabuntur mortui; & tu dicis, reſurrectio mortuorum non eſt? Verbo Domini ex non ſubſiſtentibus ad eſſe producta ſunt omnia, cœleſtia atque terreſtria, viſibilia & inviſibilia, ſive throni, ſive dominationes, ſive archangeli, ſive principatus, ſive poteſtates. Cuncta per ipſum, & in ipſo condita ſunt, portatque univerſa verbo virtutis ſuæ, ſicut ſcriptum eſt: Cœli verbo ejus firmati ſunt, & terra ſuper aquas firmata eſt, cœleſtia ac terreſtria, & quæ ſubtus terram ſunt, & omnes abyſſi, verbo ejus obediunt, & cum tremore auſcultant; & tu non credis? Væ qui judicatur ab eo, qui illum finxit. Time o homo: durum eſt tibi contra ſtimulum calcitrare: convertere ad Dominum, homo: & noli eſſe incredulus. Qui enim fidem non habet Filio, non adſpiciet vitam: ſed ira Dei manet ſuper ipſum. Non igitur ſis incredulus; ſed crede, ut cum fidelibus connumereris. Crede in Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, doctorem omnis boni; & audi ipſum di-
Joann. 5. centem: *Amen amen dico vobis; quia venit hora, quando mortui audient vocem filii hominis, & qui audierint, vivent.* Et rurſus ait:
Matth. 25. *Quum venerit filius hominis in majeſtate ſua, & omnes Angeli cum eo,* tunc

A γέλου, καὶ ἐν σάλπιγγι Θεοῦ καταβήσεται ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ ἀναστήσονται πρῶτον, ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι ἅμα σὺν αὐτοῖς ἁρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου εἰς ἀέρα, καὶ οὕτως πάντοτε σὺν Κυρίῳ ἐσόμεθα· ποίαις χερσὶν ὑποδέξῃ τὸ τίμιον σῶμα Θεοῦ, καὶ προσαγάγει; τῷ μιαρῷ καὶ βλασφήμῳ σου στόματι, τῷ ὑβρίσαντι τὸν δεσπότην; παῦσαι λοι-
B πὸν ταλαίπωρε, παῦσαι τῆς χαλεπῆς ταύτης τῆς βλασφημίας· παῦσαι ὑβρίζων τοὺς ἁγίους, καὶ τὸν Θεὸν ἀρνούμενος καὶ λέγων ἃ μὴ δεῖ· ὁ γὰρ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ Θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκεν, ὡς λέγει ὁ Ἀπόστολος. ἄρα ὁ ἀντιτασσόμενος τῷ Θεῷ τί πείσεται; ὁ βασιλέως ἐπιγείου κέλευσιν οὐ δεχόμενος, οὐ ζωοποιεῖται· ποίας κολάσεις δέξονται τὰ ἀπει-
C θοῦντα τὴν τοῦ ἐπουρανίου βασιλέως κέλευσιν, τουτέστι τὸ ἄχραντον αὐτοῦ εὐαγγέλιον; πῶς βαστάζει ὁ ἀνεξίκακος Θεὸς, καὶ μακροθυμεῖ; πῶς ἀνέχεται, καὶ οὐκ εὐθέως ἐμφράσσει τῶν τοιούτων ἀθέων τὰ στόματα; πῶς ἡ γῆ οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτῆς, καὶ καταπίνει τοὺς τοιούτους ζῶντας; ὁ Κύριος λέγει· ἐγείρονται οἱ νεκροί, καὶ σὺ λέγεις, ἀνάστασις ἐκ νεκρῶν οὐκ ἔστι. τῷ λόγῳ
D Κυρίου ἐξ οὐκ ὄντων εἰς τὸ εἶναι παρήχθη τὰ πάντα ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς ὁρατὰ, καὶ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι, εἴτε κυριότητες, εἴτε ἀρχάγγελοι, εἴτε ἀρχαὶ, εἴτε ἐξουσίαι, τὰ πάντα δι' αὐτὸν, καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισαι, φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, ὡς γέγραπται. οἱ οὐρανοὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ ἐστερεώθησαν, καὶ ἡ γῆ ἐπὶ τῶν ὑδάτων ἐστήρικται, τὰ
E οὐράνια, καὶ τὰ ἐπίγεια, καὶ τὰ καταχθόνια, καὶ πᾶσαι ἄβυσσοι τῷ λόγῳ αὐτοῦ πείθονται, καὶ ὑπακούουσι τρόμῳ, καὶ σὺ ἀπιστεῖς; οὐαὶ ὁ κρινόμενος μετὰ τοῦ πλάσαντος αὐτόν. φοβήθητι ἄνθρωπε· σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν· ἐπιστράφηθι ἄνθρωπε πρὸς Κύριον καὶ μὴ ἀθετήσῃς· ὁ γὰρ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ, οὐκ ὄψεται τὴν ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν.
F μὴ οὖν ἀπειθήσῃς, ἀλλὰ πίστευσον, ἵνα μετὰ τῶν πιστῶν συναριθμηθῇς. πίστευσον εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν διδάσκαλον παντὸς ἀγαθοῦ, καὶ ἄκουε αὐτοῦ λέγοντος· ἀμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἔρχεται ὥρα, ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσονται τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ ἀνθρώπου, καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσονται. Καὶ πάλιν λέγει· ὅτ' ἂν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ ἅγιοι ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε

τότε καθήσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καὶ συναχθήσονται ἐνώπιον αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη δηλονότι τὰ ἐγειρόμενα ἐκ τῶν νεκρῶν. ἄκουσον πάλιν αὐτοῦ τοῦ δεσπότου λέγοντος ὅτι ἀναστάμενοι ἐκ τῶν νεκρῶν οὔτε γεννῶνται, οὔτε γεννῶσιν, οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε γαμίζονται. οὔτε γὰρ ἀποθανεῖν ἔτι δύνανται, ἀλλ' εἰσὶν ὡς ἄγγελοι ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ἆρα ἀρκεῖ ταῦτα; ἆρα πείσομεν ἡμᾶς ἀποστῆναι τῆς βλασφημίας; Μηδεὶς οὖν ἀπιστείτω τὴν ἀνάστασιν τῶν κεκοιμημένων· τίς θεοῦ πιστότερος μάρτυς; αὐτὸς ὁ θεὸς μαρτυρεῖ, μηδεὶς ἀπιστείτω, ἀλλὰ πάντες ὁμοῦ συμφώνως ἀναβοήσωμεν εἰς τὸν Κύριον, καὶ προσκυνοῦμεν αὐτῷ λέγοντες· προσκυνῶ, καὶ πιστεύω ἰδεῖν ἀνάστασιν νεκρῶν, καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος· εἴδετε πῶς στρέφεταί τις εἰς τὰ ὀπίσω· πᾶς ὁ φρονῶν τοιαῦτα τὸν Χριστὸν ἀπεδύσατο. εἰ δὲ τὰ ἐν λόγοις τοιαῦτα, ἆρα τὰ ἐν ἔργοις ὁποῖά εἰσιν· ἅπερ ἐὰν θελήσω εἰς μέσον ἀγαγεῖν, καὶ πάντα διηγήσασθαι, οὐκ ἀρκέσει μοι ὅλος ὁ χρόνος, ἵνα πάντα διηγήσωμαι τὰ ἄτοπα ἀσχήματα, ἃ καλῶς ἀποταξάμενοι, κακῶς πάλιν ἐνεπλάκημεν, καὶ ἅπερ καλῶς ἐπελαθόμεθα, πάλιν κακῶς ἐμνημονεύσαμεν στραφέντες εἰς τὰ ὀπίσω· πάλιν τὰ αὐτὰ ἐπελαβόμεθα ἔργα τὰ τῶν ἀθέων ἐχθρῶν σχήματα, καὶ πράγματα, καὶ λόγους, καὶ ἔργα, ἅπερ αἰσχύνη ἐστὶν ἀποκαλύψαι, καὶ εἰς μέσον ἀγαγεῖν· ὢ τοῦ πονηροῦ δαίμονος, ὢ τοῦ μισοκάλου, καὶ μισανθρώπου, καὶ ἀκαθάρτου πνεύματος· πῶς ἕκαστον διὰ τέχνης ὑποσκελίζει, ἀπατᾷ, καὶ πείθει· ὁ δεσπότης κράζει, καὶ διὰ προφητῶν, καὶ διὰ Ἀποστόλων, καὶ διὰ τῶν εὐαγγελίων, καὶ ἐκ πολλῶν ὀλίγοι προσέχουσιν. Ὁ διάβολος καλεῖ διὰ κιθαρῶν, καὶ χορῶν, δι' ᾀσμάτων δαιμονικῶν, καὶ πλῆθος συνάγει, καὶ ὁ φιλάνθρωπος προσκαλεῖται πάντας, καὶ λέγει· δεῦτε πρός με πάντες. καὶ οὐδεὶς ὁ ὑπακούων, οὐδεὶς σπουδάζων· ὁ μισάνθρωπος διάβολος προτρέπεται, καὶ πολλοὶ συντρέχουσιν. Εἰ δέ ποτε κηρυχθῇ νηστεία, ἢ ἀγρυπνία, πάντες ἀτονοῦντες ὀδύρονται, καὶ ὡς νεκροὶ γίνονται· ἐὰν δὲ μηνυθῇ ποτε ἄριστα, καὶ δεῖπνα, καὶ κιθάραι, καὶ ᾄσματα δαιμονικά, πάντες ἱλαροὶ γίνονται, εὔδρομοι, ἐγρήγοροι, καὶ ἀλλήλους προσφωνοῦσι, καὶ συντρέχουσι τὸν κακὸν δρόμον, καὶ ἀγωνίζονται τὸν καλὸν ἀγῶνα, οὐχ ὡς σεμνοί, ὡς χριστιανοῖς ἁρμόζει, ἀλλ' ὡς ἐθνικοί, οὐκ ἔτι ὡς θεοῦ δοῦλοι, ἀλλ' ὡς

A *tunc ſedebit ſuper thronum majeſtatis ſuæ, & congregabuntur ante eum omnes gentes*, a mortuis videlicet reſuſcitatæ. Audi iterum Dominum ipſum dicentem: *Quum enim a mortuis reſurrexerint, neque generabunt, neque generabuntur, neque nubent, neque nubentur,* neque enim ultra mori poterunt: *ſed ſunt ſicut Angeli Dei in cœlis*. Annon ſufficiunt iſta? Num perſuaſimus nobis, ut a blaſphemia diſcedamus? Nemo igitur ſit, qui (Matth. 22.)
B non credat reſurrectionem mortuorum. Quis Deo fidelior teſtis? Ipſe Deus teſtatur; nemo maneat incredulus: ſed omnes ſimul una voce acclamemus: credimus in Dominum, ipſumque adoramus, dicentes: adoro, & credo videre reſurrectionem mortuorum, & vitam venturi ſeculi. Cernitis, quomodo convertitur quis retrorſum? Omnis qui ſentit talia,
C Chriſtum exuit. Quod ſi quæ in verbis, ejuſmodi ſunt; quæ in rebus, cujuſmodi erunt? Quæ ſi velimus in medium adducere, & omnia enarrare; univerſum mihi tempus non ſuffecerit ad cunctas abſurdas explicandas inſolentias, quibus recte depoſitis atque abjectis, iterum male implicamur: & quæ recte obliti eramus, rurſus male in memoriam revocamus, converſi retrorſum; rurſus
D eadem aſſumſimus opera impiorum hominum, habitus, & negotia, & verba, & actiones: quæ quidem pudor foret revelare, & in medium afferre. O improbum dæmonem. O honeſtatis inimicum & hominum, & immundum ſpiritum. Quomodo unumquemque fraudulenter ſupplantat, ac fallit, & nequiter perſuadet? Clamat Dominus per Prophetas,
E & per Apoſtolos, & per Evangelia, & ex multis pauci attendunt. Vocat diabolus per citharas, per tripudia, & cantilenas dæmoniacas, & multitudinem congregat. Humani generis amator invitat quoſcumque, & dicit: *Venite ad me omnes*; & nemo eſt, qui obediat, nemo qui ſtudioſe contendat: hominum hoſtis diabolus exhortatur, & omnes accurrunt. Si quando autem prædicari con-
F tigerit jejunium, aut vigilias, cuncti conſternantur, ac deplorant, & veluti mortui redduntur. At ſi quando denuncientur prandia, aut cœnæ, aut citharæ, aut cantilenæ dæmoniacæ; omnes hilares fiunt, ad curſum agiles, vigiles, & ſe invicem convocant, ſimulque ad malum curſum concurrunt, & malum certamen decertant, non amplius honeſte, ſicut decet Chriſtianos, ſed ſicut ethnici: Non amplius ut Dei miniſtri, ſed ut

ut ſervi & fugitivi; & frequenter per totos dies, laborantes propter ventrem, totamque noctem inſomnem ducunt in perditionem animarum ſuarum, ludentes, & illuſi, aliudve nihil ex labore & vi-
Luc. 6. giliis lucrifacientes ſibi, præter væ: quemadmodum ait Dominus: *Væ vobis, qui ridetis nunc, quia lugebitis & flebitis*. Nam qui hic noluerint modicum lugere, ibi plorabunt in omnem æternitatem. Nemo vos ſeducat, fratres. Non Chriſtianorum hæc ſunt, ſed infidelium gentium: ſicut dixit Dominus: ne diſtrahamini; hæc enim cuncta gentes mundi faciunt, quibus non eſt ſpes ſalutis, ne-
1. Joan. 2. que deſiderium æternorum bonorum. Nobis autem dictum eſt: nolite diligere mundum, neque ea quæ in mundo ſunt. Si quis autem diligit mundum, non eſt caritas Patris in eo: quia omne, quod eſt in mundo, aut eſt concupiſcentia carnis, aut concupiſcentia oculorum, aut ſuperbia vitæ, quæ non eſt ex Patre, ſed ex mundo eſt; & mundus tranſit, & concupiſcentia ejus. Qui autem facit voluntatem Dei, manet in æternum. No-
Galat. 3. ſtis fratres, quod quicumque in Chriſto baptizati eſtis, Chriſtum induiſtis. Quomodo igitur Chriſtum induti, diabolo inſervitis? Neſcitis, imaginem & gloriam Dei vos eſſe? Quo pacto ergo imaginem Dei ferentes, eam non honoratis: verum inhonoratis ipſam rebus gentilium? O quibus quantiſque bonis pri-
1. Cor. 10. vamur per has ipſas res. Juſſus es, frater, ab Apoſtolo, omnia in gloriam Dei facere: tu vero rebus ethnicis diabolum oblectas; hominum autem amatorem Deum ignominia afficis. Admoneris, ut aſſidue ores; tu autem aſſidue diſtraheris. Juſſus es, mundanas abnegare concupiſcentias: mandatum a Domino accepiſti, ne in altum extollaris: tu vero ad hæc non attendis, ſed auditum avertis; poſtea vero felle acerbius reperies, acutumque magis gladio ancipite. Talis enim eſt peccati natura: delectat parum, cruciat multum: delectat ad tempus, cruciat in perpetuum. Vultis, ut planum faciam vobis, idololatriam eſſe in luſibus poſitam? Audi,
1. Cor. 10. quid dicat Apoſtolus: *Nolite fieri idolo-*
Exod. 32. *latræ, ſicut ſcriptum eſt: ſedit populus manducare & bibere, & ſurrexerunt ludere*. Vide igitur, ne dum ludere appetis, inveniaris cum idololatris. Unuſquiſque enim proprium onus

A ὡς δραπέται, καὶ πολλάκις διὰ πάσης τῆς ἡμέρας κοπιῶντες διὰ τὴν κοιλίαν, καὶ ὅλην τὴν νύκτα ἄϋπνοι διατελοῦσι ἐπὶ ἀπωλείᾳ τῶν ψυχῶν αὐτῶν παίζοντες, καὶ παιζόμενοι, καὶ οὐδὲν ἄλλο κερδαίνοντες ἐκ τοῦ κόπου, καὶ τῆς ἀγρυπνίας, ἢ μὴ μόνον τὸ οὐαί, καθὼς Κύριος εἶπεν· οὐαὶ ὑμῖν τοῖς γελῶσι νῦν, ὅτι πενθήσετε, καὶ κλαύσετε. οἱ γὰρ ὧδε μὴ θελήσαντες
B ὀλίγον πενθῆσαι, ἐκεῖ κλαύσουσιν εἰς τοὺς ἀπεράντους αἰῶνας. Μηδεὶς πλανάτω ὑμᾶς ἀδελφοί. οὐκ ἔστι ταῦτα Χριστιανῶν, ἀλλὰ τῶν ἀπίστων ἐθνῶν, καθὼς εἶπεν ὁ δεσπότης· μὴ μετεωρίζεσθε, ταῦτα γὰρ πάντα ἔθνη τοῦ κόσμου ποιοῦσιν, οἷς οὐκ ἔστιν ἐλπὶς σωτηρίας, οὐδὲ πόθος τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν. ἡμῖν δὲ εἴρηται· μὴ ἀγαπήσητε τὸν κόσμον, μηδὲ τὰ ἐν κόσμῳ. Ἐάν
C τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ πατρὸς ἐν αὐτῷ, ὅτι πᾶν τὸ ἐν κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς, καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἡ ἀλαζονεία τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ πατρὸς, ἀλλ' ἐκ τοῦ κόσμου ἐστὶ, καὶ ὁ κόσμος παράγεται, καὶ ἡ ἐπιθυμία· ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, μένει εἰς τὸν αἰῶνα. οἴδατε, ἀδελφοί, ὅτι ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν
D ἐνδύσασθε· πῶς οὖν ἐνδυσάμενοι τὸν Χριστὸν, τῷ διαβόλῳ δουλεύετε; οὐκ οἴδατε, ὅτι εἰκὼν, καὶ δόξα θεοῦ ἐσμέν; πῶς οὖν τὴν εἰκόνα τοῦ θεοῦ φοροῦντες οὐ τιμᾶτε αὐτὴν, ἀλλ' ἀτιμάζετε αὐτὴν διὰ τῶν ἐθνικῶν πραγμάτων; Ὢ πόσων ἀγαθῶν στερούμεθα διὰ ταῦτα τὰ πράγματα; προσετάχθης, ἀδελφὲ, ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου πάντα εἰς δόξαν θεοῦ ποιεῖν, σὺ δὲ
E διὰ τῶν ἐθνικῶν πραγμάτων τὸν διάβολον τέρπεις, τὸν δὲ φιλάνθρωπον θεὸν ἀτιμάζεις. ἐπετράπης ἀδιαλείπτως προσεύχεσθαι, σὺ δὲ ἀδιαλείπτως μετεωρίζῃ· προσετάχθης ἀρνήσασθαι τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας, παραγγελίας ἔλαβες παρὰ τοῦ δεσπότου μὴ μετεωρίζεσθαι, σὺ δὲ πρὸς ταῦτα οὐ βλέπεις, ἀλλὰ τὴν ἀκοὴν ἀποστρέφεις, ὕστερον δὲ πικρότερον χολῆς εὑρήσεις, καὶ ἠκονημένον μᾶλλον
F μαχαίρας διστόμου· τοιαύτη γάρ ἐστιν ἡ φύσις τῆς ἁμαρτίας· εὐφραίνει μικρὰ, καὶ κολάζει μεγάλα, τέρπει πρόσκαιρα, καὶ κολάζει αἰώνια. θέλετε, πείσω ὑμᾶς, ὅτι εἰδωλολατρεία ἐστὶ τὸ παίζειν; ἄκουσον τί λέγει ὁ Ἀπόστολος· μὴ γίνεσθε εἰδωλολάτραι καθὼς γέγραπται· ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν, καὶ πιεῖν, καὶ ἀνέστησαν παίζειν. ὅρα οὖν μὴ ποθῶν τὸ παίζειν, εὑρεθῇς ἐκεῖ μετὰ τῶν εἰδωλολατρῶν. Ἕκαστος γὰρ τὸ

A τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει, καὶ ἕκαστος θερίσει ὃ ἔσπειρε. βλέπε μὴ ὧδε σπείρεις ἀκάνθας, γελοῖα, καὶ μετεωρισμοὺς, καὶ ἐκεῖ θερίσεις δάκρυα, καὶ ὀδυρμοὺς. Πολλὰ ἔχω λέγειν, ἀλλ' οὐ δύναμαι ἄρτι πάντα εἰπεῖν. τοῦτο δὲ γινωσκέτω ἕκαστος, ὅτι ὥρισεν ὁ θεὸς, καὶ ἔστησεν ἡμέραν ἐν ᾗ κρινεῖ τὸν κόσμον· ἀλλὰ μακροθυμεῖ ὡς φιλάνθρωπος, μὴ βουλόμενός τινα ἀπολέσθαι, ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν χωρῆσαι. Ἥξει δὲ

B ἡ ἡμέρα Κυρίου, δι' ἣν οἱ οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθήσονται καθὼς γέγραπται· καὶ πάντες κἂν θέλωμεν, κἂν μὴ βουλώμεθα ἐκεῖ ἔχομεν συναχθῆναι παραστησόμενοι τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ, ὅπου καὶ ἄγγελοι μετὰ φόβου παρεστᾶσιν, ὅπου ἀνοίγονται βίβλοι, ἃς νῦν ἀκούοντες, καὶ ἀναγινώσκοντες οὐ παραδεχόμεθα, ταύτας ἐκεῖ θεασόμεθα ἀνοιγομένας, καὶ ἀναγινωσκομένας, καὶ

C κατακρινούσας ἡμᾶς καθώς φησιν ὁ Ἀπόστολος· ἐν ἡμέρᾳ, ᾗ κρινεῖ ὁ θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου. Καὶ ὁ Κύριος λέγει· ὁ λόγος, ὃν ἐλάλησα, ἐκεῖνος κρινεῖ τὸν κόσμον ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ὁρᾶτε ὅτι κατὰ τὰ εὐαγγέλια ἔχομεν κριθῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Προσέχετε ἀκριβῶς τὰ γεγραμμένα, καὶ μὴ καταφρονεῖτε. οὐαὶ τοῖς ἐνυβρί-

D ζουσι τὰς ἱερὰς γραφάς. πολλοὶ γάρ εἰσι ματαιολόγοι ἑαυτοὺς φρεναπατῶντες, οἱ ὅταν ἀκούσωσι περὶ κρίσεως, καὶ κολάσεως καταγελῶντες λέγουσι· μὴ ἐγὼ καλλίων εἰμὶ ὅλου τοῦ κόσμου· ὅπου ὅλος ὁ κόσμος, κἀγώ· ἀπὸ ὅλου τοῦ κόσμου τί μοι ἔχει ἁρμόσαι; ἀπολαύσω τέως τὰ ἀγαθὰ τοῦ αἰῶνος τούτου, καὶ ὡς ὅλος ὁ κόσμος κἀγώ. Εἶτα πληρωθέντος τοῦ ὅρου τῆς ζωῆς αὐ-

E τοῦ ἔρχεται πεμπόμενος ἄγγελος ἀπότομος ἀπαιτῶν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν, καὶ λέγων· ἐπληρώθη σου ἡ ὁδὸς ἐν τούτῳ τῷ βίῳ. δεῦρο λοιπὸν εἰς ἄλλον κόσμον· δεῦρο εἰς τὸν ἴδιον τόπον· εἶτα καταλιμπάνει τὰ τοῦ βίου τούτου τερπνὰ, ἃ ἐδόκει αἰωνίως ἐντρυφᾷν, καὶ ἀπέρχεται συρόμενος ὑπὸ ἀγγέλων πονηρῶν εἰς τὸν τῆς κολάσεως τόπον, καὶ ἰδὼν αὐτὸν τρομάσει, καὶ

F τύψει τὸ ἑαυτοῦ πρόσωπον ταῖς χερσὶν, καὶ περιβλεψάμενος ὧδε, κἀκεῖ, ἐκφυγεῖν βουλόμενος, οὐκ ἔνι γὰρ πῶς ἐκφυγεῖν, διότι κατέχεται ἀσφαλῶς δεδεμένος ὑπὸ τῶν ἀπαγόντων· τότε λέγουσιν αὐτῷ οἱ κατέχοντες ἄγγελοι· τί δειλιᾷς ἐλεεινέ; τί ταράσσει, τί λυπεῖ σε; τί φοβεῖς ἄθλιε, τί τρέμεις ταλαίπωρε; σὺ ἑαυτῷ ἡτοίμασας τὸν τόπον τοῦτον· σὺ θέρισον, ὃ ἔσπειρας.

A onus portabit, & quiſque metet quod ſeminavit. Vide, ne hic ſeminaveris ſpinas, riſus, diſtractiones; & ibi metas lacrymas atque ſuſpiria. Multa habeo dicere; ſed nequeo in præſentia cuncta referre. Hoc autem norit quiſque, quod definitus certuſque Deo ſtatutus ſit dies, quo judicabit mundum; verum longanimis eſt, nolens quemquam perire, ſed omnes ad pœ-

B nitentiam venire. Veniet autem dies Domini, quo cœli conflagrantes ſolventur, uti ſcriptum eſt: & omnes, velimus nolimus, ibi congregandi ſumus, ſtatuendi ad tribunal Chriſti. Ubi etiam Angeli cum timore adſtant. Ubi aperientur libri, quos nunc legentes, & audientes, non ſuſcipimus; hos illic videbimus, dum aperientur atque

C legentur, & condemnabunt nos, ſicut ait Apoſtolus: *In die qua judicabit Deus ſecreta hominum, ſecundum Evangelium meum*. Et Dominus dicit: *ſermo quem locutus ſum, ille judicabit mundum in noviſſimo die*. Videte, quoniam ſecundum Evangelia ſumus judicandi in die illa. Attendite diligenter, quæ ſcripta ſunt, & non deſpexeritis. Væ contumelia

Rom. 2.

Joan. 12.

D afficientibus Scripturas ſacras. Multi namque ſunt vaniloqui, ſeipſos decipientes, qui, ſi quando de judicio & ſupplicio audierint, deridentes dicunt: numquid ego melior ſum toto mundo? Ubi univerſus mundus, & ego. Præ toto mundo quid mihi accidere debet? Fruar interea hujus ſeculi bonis, & ſicut totus mundus, & ego. Tandem completo vitæ ſuæ termino, venit miſſus Angelus

E ſeverus, ipſius animam repetens, dicenſque: Completa eſt tua via, in hac vita; veni igitur ad alium mundum, veni ad proprium locum. Deinde relinquent illum oblectamenta vitæ hujus, quibus exiſtimabat ſe perpetuo fruiturum, & abit, tractus ab Angelis malis in locum ſupplicii: quem adſpiciens, contremiſcet, verberabitque manibus faciem ſuam, &

F circumſpiciens huc illucque, effugere volens, non enim reperit ibi aufugiendi modum: nam detinetur arcte conſtrictus ab iis qui eum adducunt ad tormenta. Tunc dicunt ei angeli, qui ipſum tenent: quid contremiſcis infelix? Quid turbaris? Quid dolore angeris? Quid vereris, miſer? Quid, miſer, extimeſcis? Tu tibi ipſe hunc locum præparaſti: tu jam mete, quod ſeminaſti. Audie-

Audiebas de formidabilibus tormentis & deridens dicebas: ubi mundus totus, & ego. Et nunc quid tremis? Non es ſolus, ne fleas: ubi totus mundus, & tu. Deinde ingreſſus in locum illum volens nolens, acriterque tortus, incipit miſerabiles emittere voces, & obſecrare eos qui in judicio ipſum ſiſtunt, ut vel exiguam impetrent relaxationem. Et reſpondent ei: Quid clamas? Numquid tu melior es mundo? Ubi totus mundus, & tu, ſicut ipſe ajebas. Tuncque ex profundo cordis ſuſpiria ducens, ait: Et quid mihi profuit univerſus mundus? Væ mihi, quia deceptus ſum illuſus. Juſtum eſt judicium Dei. Nunc cognovi ego miſer, quoniam quod ſeminaverit homo, hoc & metet. Et quod ligaverit onus, hoc & portabit. Væ mihi, quia audivi, & non ſuſcepi. Quot decertantes vidi, & vigilantes, ac jejunantes, miſericordiæque opera exercentes; & cunctos maledictis inceſſebam, & irridebam? Quot ego ſpectabam gementes, & flentes, & omnes illudebam. Væ mihi, quia illuſus ſum. Utilius mihi fuiſſet centum ibi annos luxiſſe atque ploraſse, & jejunaſse, ac potius lapides mandere, quam venire in hunc locum tormenti. Quis mihi dabit tempus pœnitentiæ trium dierum in illo ſeculo, quod male conſumſi miſer? Verum panegyris atque celebritas jam ſoluta eſt, & non eſt amplius pœnitentiæ tempus. Hæc & ſimilia dicturi ſunt in tormentis, qui ſacras hic Scripturas ſubſannant. Timeamus igitur minas illorum ſuppliciorum, deſinamuſque inhonorare Deum, quem decet omnis gloria in ſecula ſeculorum. Amen.

A ρας. ἤκουες περὶ τῶν φοβερῶν κολάσεων, καὶ κα-
ταγελῶν ἔλεγες· ὅπου ὁ κόσμος, καὶ ἐγὼ, καὶ
ἄρτι τρέμεις; οὐκ εἶ μόνος· μὴ ὀκλάζῃς.
ὅπου ὅλος ὁ κόσμος, καὶ σύ. εἶτα εἰσελθὼν εἰς
τὸν τόπον ἐκεῖνον ἄκων, καὶ μὴ βουλόμενος, καὶ
πικρῶς βασανιζόμενος ἄρχεται οἰκτρὰς ἀφιέναι
φωνὰς, καὶ παρακαλεῖν τοὺς ἐπὶ τῆς κρίσεως ἐφε-
στῶτας, ἵνα τύχοι ἀνέσεως κἂν μικρόν. Καὶ ἀπο-
B κρίνονται αὐτῷ· τί βοᾷς; μὴ σὺ κρείττων εἶ
τοῦ κόσμου· ὅπου ὅλος ὁ κόσμος, καὶ σὺ, κα-
θὼς καὶ ἔλεγες. Καὶ τότε στενάξας ἐκ βάθους
τῆς καρδίας λέγει. καὶ τί μοι ὠφέλησεν ὅλος ὁ
κόσμος; οὐαί μοι ὅτι ἠπατήθην, καὶ ἐνεπαίχ-
θην. δικαία ἡ κρίσις τοῦ θεοῦ, νῦν ἔγνων ἐγὼ
ὁ ἄθλιος, ὅτι ὃ σπείρει ὁ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ
θερίσει, καὶ ὃ δήσει φορτίον, τοῦτο καὶ βαστάσει·
C οὐαί μοι, ὅτι ἤκουσα, καὶ οὐ παρεδεχόμην· πό-
σους ἀγωνιζομένους ἔβλεπον, καὶ ἀγρυπνοῦντας, καὶ
νηστεύοντας, καὶ ἐλεοῦντας, καὶ πάντας ἐλοιδό-
ρουν, καὶ ἐχλεύαζον; πόσους ἐθεώρουν πεν-
θοῦντας, καὶ κλαίοντας, καὶ πάντας κατεγέλων.
οὐαί μοι ὅτι ἐνεπαίχθην· συμφέρον γάρ μοι ἦν
ἑκατὸν ἔτη πενθῆσαι, καὶ κλαῦσαι, καὶ νηστεῦ-
σαι, καὶ μᾶλλον καὶ λίθους μασήσασθαι, καὶ μὴ
D λαχεῖν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου. τίς δώ-
σει μοι καιρὸν μετανοίας τρεῖς ἡμέρας ἐκείνου
τοῦ αἰῶνος, ὃν κακῶς ἐδαπάνησα ὁ ἄθλιος.
ἀλλ' ἡ πανήγυρις ἐλύθη, καὶ οὐκ ἔτι ἐστὶ μετα-
νοίας καιρός. Καὶ τὰ τοιαῦτα ἐροῦσιν ἐν τῇ κο-
λάσει, οἱ ὧδε χλευάζοντες τὰς ἱερὰς γραφάς.
φοβηθῶμεν οὖν τὴν ἀπειλὴν ἐκείνην τῶν κολά-
σεων, καὶ παυσώμεθα τοῦ ἀτιμάζειν θεόν· ὅτι
E αὐτῷ πρέπει δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
Ἀμήν.

EJUSDEM
IN ADVENTUM DOMINI.

SI quis compunctionem, & lacrymas habeat, in orationibus Dominum roget, ut effugere queat maximam tribulationem ſuperventuram orbi terræ, ne omnino videat illam Beſtiam, neque rurſum ſigna, & prodigia audiat fieri per loca, ac terræmotus, fames, morteſque diverſas in terris. Strenui ſit animi oportet, qui in medio tot ſcandalorum tunc ſuam ipſius ſalvare poterit vitam. Si enim aliquis hominum, vel paullulo remiſſior inventus fuerit, facile

ΤΟΥ͂ ἈΥΤΟΥ͂
ΕἸΣ ΤῊΝ ΠΑΡΟΥΣΊΑΝ ΤΟΥ͂ ΚΥΡΊΟΥ.

ΕἾ τις ἔχει κατάνυξιν, καὶ δάκρυα, ἐν
F προσευχαῖς δεηθήτω τὸν Κύριον, ἵνα
ἐκφύγῃ ἐκ θλίψεως τῆς μεγάλης τῆς μελλούσης
ἐπέρχεσθαι ἐπὶ τῆς γῆς, ἵνα μὴ ἴδῃ παντελῶς
μηδὲ αὐτὸ τὸ θηρίον, μήτε δὲ πάλιν ἀκούσῃ τὰ
φόβητρα τὰ κατὰ τόπον γινόμενα· σεισμοὶ, λι-
μοὶ, καὶ θάνατοι διάφοροι ἐπὶ τῆς γῆς. Νεα-
νικῆς ἐστι ψυχῆς δυναμένης συγκροτῆσαι τὴν
ἑαυτῆς λέγω δὴ ζωὴν ἀναμέσον τῶν σκανδάλων.
ἂν γάρ τις μικρὸν ὀλιγορῶν εὑρεθῇ ἄνθρωπος,
εὐχε-

εὐχερῶς πολιορκῆται, καὶ γίνεται αἰχμάλωτος ἐν σημείοις τοῦ δράκοντος τοῦ πονηροῦ, καὶ δολίου· ἀσύγγνωστος ὁ τοιοῦτος εὑρίσκεται ἐν τῇ κρίσει· αὐτοθελῶς γὰρ ἐπίστευσεν τῷ τυράννῳ ἑκουσίως· πολλῶν εὐχῶν, καὶ δακρύων χρήζομεν ὦ ἀγαπητοὶ, ἵνα τις ἡμῶν ἑδραίως εὑρεθῇ ἐν τοῖς πειρασμοῖς· πολλά εἰσι φαντάσματα τοῦ θηρίου γινόμενα· θεομάχος γὰρ τυγχάνων πάντας θέλει ἀπολέσθαι. ἀκούσατε φιλόχριστοι ἀδελφοί μου τί ἔπραξε τῷ Ἰσραὴλ ἐν ἐρήμῳ ἐξιόντι ἐξ Αἰγύπτου· πῶς ἐτεχνάσατο ὁ ἄθλιος, καὶ παμμίαρος ἐργάσασθαι τοὺς πάντας τὴν πάνδεινον ἁμαρτίαν· ὑπέβαλε τῷ Βαλαὰμ ὥστε δοῦναι τῷ Βαλαὰκ τῷ βασιλεῖ τῆς Μαδιὰμ τὴν κακίστην συμβουλίαν, ὅπως στήσῃ τὰς γυναῖκας τῆς πόλεως ἐν τῇ σκηνῇ, καὶ τὸν λαὸν δελεάσῃ εἰς πορνείαν, καὶ θυσίαν, ἵνα ὁ θεὸς ὡς ἀσεβεῖς ἄρδην αὐτοὺς ἀπολέσῃ, ὅτ' ἂν πάντες πορνεύσωσιν, ὡς ἄλογα ἐν γυναιξὶ, καὶ ἵστησι τὰς γυναῖκας ἀναισχύντως δημοσίᾳ, καὶ τραπέζας πλήρεις σπονδῶν, καὶ θυσιῶν περὶ τῶν θυρῶν πάντας ἕλκων εἰς θάνατον, ἵνα ὁ θέλων πορνεῦσαι μετ' ἐκείνων τῶν μιαρῶν, πρῶτον σπονδὴν ποιήσεται, καὶ ἔπειτα εἰσίεται· οὐ γὰρ μισθὸν ἐλάμβανον αἱ γυναῖκες παρὰ τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ θύειν ἠνάγκαζον πάντας τοὺς προσερχομένους· ἵστησί τε τοῖς ἄρχουσι τῶν ἀρχόντων θυγατέρας· ὁμοίως δὲ καὶ πλουσίοις θυγατέρας τῶν πλουσίων, τὰ δὲ πλεῖστα τῶν γυναικῶν λεπτῷ δήμῳ παντὶ λαῷ, βουλόμενος πάντας ἅπαξ ἀγρεῦσαι εἰς θάνατον, ὅπως μηδὲ ὁ πλούσιος βδελύσσεται τὴν πενιχρὰν, μηδὲ ὁ ἄρχων τὴν τυχοῦσαν θυγατέρα ἐλευθέρου· Εἶδες δρᾶμα ἀδικίας, πονηρὸν ἐπιτήδευμα; πῶς ἅπασιν ἐξώρυξε τοὺς βοθύνους εἰς θάνατον· εἶδέ ποτέ τις ἐξ ὑμῶν τοιοῦτον ἔργον ἀναιδὲς; τὴν πορνείαν κατέχουσαν τὴν μάχαιραν τὴν δίστομον; δυσὶ γὰρ θανάτοις δεινοῖς ἀνήλισκον αἱ γυναῖκες τοὺς περὶ αὐτὰς εἰσιόντας τοῦ θῦσαί τε, καὶ πορνεῦσαι· τοῦτον δὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ἐσκεύασεν ὁ τύραννος, ἵνα πάντες τὴν τοῦ θηρίου σφραγῖδα βαστάζουσιν, ὅτ' ἂν ἔλθῃ ἀπατῆσαι τὰ σύμπαντα ἐν σημείοις ἐν τῷ καιρῷ τῷ ἰδίῳ εἰς τὸ πλήρωμα τῶν καιρῶν, καὶ εἰς τὸ οὕτως ἀγοράσαι τὰ βρώματα, καὶ πᾶν εἶδος, καὶ δημάρχας δὲ ἵστησιν ἐπιτελεῖν τὸ πρόσταγμα. προσέχετε ἀδελφοὶ ὑπερβολὴν τοῦ θηρίου, τεχνάσματα πονηρίας; ὅτι ἀπὸ γαστρὸς ἄρχεται. ἵνα ὅτ' ἂν τις στενωθῇ βρωμάτων στερούμενος ἀναγκασθῇ τὴν σφραγῖδα τὴν ἐκείνου

facile obſidebitur, & expugnabitur, captivuſque reddetur, per ſigna atque portenta Draconis peſſimi, ac dolo pleni. Indignuſque talis reperietur venia in die judicii, qui ſpontanea voluntate ſua fidem Tyranno dedit. Multis ſane orationibus ac lacrymis, o cariſſimi, nobis opus erit, ut tunc firmi, atque conſtantes in tentationibus permaneamus. Plurima etenim ſunt figmenta Beſtiæ tunc futura: quum enim adverſetur Deo, cunctos ipſe molitur perdere. Audite, Chriſto dilecti fratres mei, quid fecerit populo Iſraelitico in deſerto, exeunti de Ægypto: quomodo infelix hic, & ſceleſtiſſimus illos dolo aſtuque circumvenerit; ut cuncti graviſſimum illud peccatum committerent. Suggeſſit quippe Balaam, uti Balac regi Medianitarum ſubminiſtraret conſilium peſſimum, ut ſcilicet mulieres civitatis in tabernaculis ſtatuerentur, populuſque ad fornicationem, & ſacrificia pelliceretur: ut Deus impietate illorum offenſus, ſimul funditus eos perderet, quando jam cuncti velut bruta animalia in fornicatione ſua cum mulieribus exarſiſsent. Conſtituitque mulieres inverecundas ac publicas: menſas quoque libaminibus ac hoſtiis plenas præ foribus tabernaculi, omnes ad mortem pertrahens: ut qui cum impuriſſimis illis congredi cuperet, prius hoſtias offerret, & deinde ad turpitudinem cum illis perpetrandam ingrederetur. Non enim fornicationis mercedem mulieres accipiebant a populo, ſed cunctos ad ſe accedentes compellebant ſacrificia & hoſtias offerre: ſtatuit principibus filias principum, & divitibus filias divitum, plebejas autem mulieres plebejis omnique populo: volens cunctos ſimul in caſses mortis pertrahere: maxime ſi pauperculam non aſpernaretur dives, neque alicujus plebeji filiam princeps. Cernis gravitatem facinoris, malignumque inventum, quo pacto omnibus foveas in mortem effodiat? An quis umquam veſtrum tam impudens facinus adſpexit, fornicationemque ſic gladium utrinque acutum continentem? Duplici ſiquidem morte, & utraque ſæviſſima, enecabant eos mulieres, qui ad ipſas ingrediebantur, ſacrificii ſcilicet & fornicationis. Ad eumdem modum hic ſe armabit Tyrannus, ut cuncti Beſtiæ ſigillo reperiantur muniti, quum advenerit decepturus univerſum mundum ſuis ſignis atque prodigiis tempore ſuo, in conſummatione nimirum ſeculorum: & ita demum ſibi cibum, & quamcumque formam comparandi, poteſtatem habeant. Statuet autem principes ad edictum ſuum exequendum. Attendite, fratres, ſuperbiam Beſtiæ, & machinamenta iniquitatis; quoniam a ventre principium ducet: ut quando quis cibi preſſus fuerit inopia, cogatur tunc

tunc ſignaculum illius ſuſcipere. Dabitque hoc ſuum ſignum ſceleſtus ille, non quidem promiſcue pro quolibet corporis membro, ne hoc grave ſit atque moleſtum ipſis; ſed in dexteram manum, ac frontem inſculpturus eſt homini characterem hunc ſuum impium: ne ſcilicet facultas ſit homini, dextera ſe ſignandi ſigno Chriſti Salvatoris noſtri, neque rurſus in fronte ullatenus tremendum ſanctumque Domini nomen imprimere queat, neque etiam glorioſam atque formidabilem Salvatoris crucem inſculpere. Novit quippe infelix ille per impreſſionem Crucis Domini poteſtatem ſibi omnem ademtum iri. Quamobrem ſignat hominis dexteram, quod ea, ſcilicet, cuncta noſtra membra ſignemus. Similiterque frontem, quod illa, candelabri in modum, lucernam lucis, hoc eſt ſignum Salvatoris noſtri in altum præferat. Reſtat ergo, fratres mei cariſſimi, horrendum cunctis fidelibus atque potentibus Chriſti amatoribus qui tunc reperientur, certamen, ne unquam ad horam uſque mortis ab eo ſe vinci ſinant, neque torpore langueſcant, quando jam Draco ſignaculum ſuum loco ſigni Crucis Salvatoris noſtri machinabitur imprimere, ut nulla penitus ratione ſanctiſſimum & immaculajum nomen Domini ac Salvatoris nominetur temporibus ſuis, facietque hoc ſuæ infirmitatis conſcius, pertimeſcens, metuenſq; ſibi ab hoc ſanctiſſimo & immaculato nomine, propter ſanctam ipſius virtutem. Si quis enim ejus ſigno non fuerit notatus, nequaquam phantaſmatibus illius ſe illaqueari permittet, neque etiam rurſus ab hoc recedet Dominus; verum ejus cor illuminabit, trahetque ad ſeipſum. Oportebit igitur nos, o fratres, omni ſtudio atque diligentia noſse infenſiſſimi hoſtis phantaſmata. In tranquillitate interim nobis omnibus adveniet Dominus, ut propter nos, fraudes atque dolos Beſtiæ reprimat. Quamobrem ſynceram firmamque Chriſti fidem tenentes, inſtabilem hoſtis virtutem deturbemus; mentem præterea conſtantem piamque nobis vindicemus: & ipſe qnum viderit ſe nihil poſse, ſuam agnoſcens infirmitatem, confuſus a nobis recedet.

EJUSDEM

IN ADVENTUM DOMINI.

SAnctorum agmina, Chriſti amatores atque fideles, ego miſerabilis, lacrymabundus imploro, moneoque, ne ulla ratione nos laqueis irretiri patiamur inimici; quin potius

A νου λαβεῖν αὐτὸς, καὶ δίδωσι τὴν ἐκείνου σφραγῖδα ὁ μιαρὸς, οὐχ ὡς ἔτυχεν εἰς πᾶν μέλος τοῦ σώματος, ἵνα μὴ δυσχεραίνωσι, ἀλλὰ δίδωσιν εἰς χεῖρα δεξιὰν τοῦ ἀνθρώπου. Ὁμοίως δὲ ἐπὶ μέτωπον τὸν δυσσεβῆ χαρακτῆρα, ἵνα ἐξουσίαν μὴ ἔχῃ ὁ ἄνθρωπος σφραγίσασθαι τῇ δεξιᾷ τὸ σημεῖον Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, μήτε πάλιν ἐν μετώπῳ σημειώσασθαι παντελῶς τὸ
B φοβερὸν, καὶ ἅγιον τοῦ Κυρίου ὄνομα, μήτε τὸν σταυρὸν τοῦ σωτῆρος τὸν ἔνδοξον, καὶ φοβερόν. γινώσκει γὰρ ὁ ἄθλιος, ὅτι ὁ σταυρὸς τοῦ Κυρίου, ἐὰν σφραγισθῇ, παραλύει αὐτοῦ πᾶσαν τὴν δύναμιν· χάριν γὰρ τούτου σφραγίζει τὴν δεξιὰν τοῦ ἀνθρώπου. αὕτη γάρ ἐστιν ἡ σφραγίζουσα ἅπαντα τὰ μέλη ἡμῶν, ὁμοίως δὲ καὶ τὸ μέτωπον, ὥσπερ λυχνία βαστάζει λύχνον φωτὸς, τὸ ση-
C μεῖον τοῦ σωτῆρος ἐν τῷ ὕψει. λοιπὸν οὖν ὦ ἀδελφοί μου φρικτὸς ἀγὼν ἐν ἅπασι τοῖς φιλοχρίστοις ἀνθρώποις πιστοῖς οὖσι, καὶ δυνατοῖς, ἵνα ἅπαξ μέχρις ὥρας τοῦ θανάτου μὴ ἐνδῶσι, μήτε στῆναι χαυνότητι, ὅτ' ἂν χαράσσῃ ὁ δράκων τὴν σφραγῖδα τὴν ἑαυτοῦ ἀντὶ σταυροῦ τοῦ Σωτῆρος· παντὶ γὰρ τρόπῳ τεχνάζει, ἵνα παντελῶς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου, καὶ σωτῆρος μήτε
D ὅλως ὀνομασθῇ ἐν τοῖς καιροῖς τοῦ δράκοντος τὸ πανάγιον καὶ ἄχραντον ὄνομα· φοβούμενος δὲ, καὶ τρέμων ἐκ ἁγίας δυνάμεως ὀνόματος τοῦ σωτῆρος τοῦτο ποιεῖ ὁ ἀσθενής. Ἐὰν γάρ τις μὴ σφραγίζεται τὴν σφραγῖδα τὴν ἐκείνου οὐ γίνεται αἰχμάλωτος τῶν ἐκείνου φαντασμάτων· οὐδ' αὖ πάλιν ὁ Κύριος ἀφίσταται ἐκ τοῦ τοιούτου, ἀλλὰ φωτίζει καρδίαν, καὶ ἑλκύνει πρὸς ἑαυτόν.
E Δεῖ δὲ ἡμᾶς νοεῖν ἀδελφοὶ μετὰ πάσης ἀκριβείας τὰ τοῦ ἐχθροῦ φαντάσματα ἀλάστορος ὑπάρχοντος. Ἐν γαλήνῃ ὁ Κύριος ἔρχεται πᾶσιν ἡμῖν ἀποκρούσασθαι δι' ἡμῶν τοῦ θηρὸς τὰ τεχνάσματα, τὴν ἀκλινῆ πίστιν Χριστοῦ εἰλικρινῶς βαστάζοντες· εὐείπιστον ποιήσωμεν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ· λογισμὸν ἀμετάθετον, καὶ εὐσεβῆ κτησώμεθα, καὶ ἀφίσταται ὁ ἀσθενὴς ἀφ' ἡμῶν,
F μὴ ἰσχύων τι ποιῆσαι.

Confer cum ſerm. ejus initium: πῶς ἐγὼ ab illis verbis Tom. 1 p. 225 ἐγὼ ὁ ἐλάχιστος ἀδελφοὶ παρακαλοῦμαι

ΤΟΥ͂ ΑΥ̓ΤΟΥ͂

ΕἸΣ ΠΑΡΟΥΣΙ΄ΑΝ ΤΟΥ͂ ΚΥΡΙ΄ΟΥ.

ΣΥ΄στημα ἁγίων, φιλόχριστοι, καὶ πιστοί. ἐγὼ ἐλεεινὸς ἐν δάκρυσι παρακαλῶ, καὶ παραινῶ, μὴ ἐσώμεθα ὅλως εὐάλωτοι τῷ ἐχθρῷ, μᾶλλον δὲ δυσάλωτοι τῇ δυνάμει τοῦ σταυροῦ.

σταυροῦ. ἀπαραίτητος ἀγὼν ἐπὶ θύραις ἔφθακεν· θυρεὸν τῆς πίστεως ἀναλάβωμεν πάντες· ἀντλήσωμεν πόθῳ ἀπὸ τῆς θείας πηγῆς ἐλπίδας σωτηρίας ψυχῇ τῇ ἡμετέρᾳ· τὴν ἄκτιστον φημι, ἀδελφοὶ ἀγαπητοὶ, τριάδα ὁμοούσιον οὖσαν πηγὴν βλύζουσαν ζωήν. Ἐὰν τετείχισται τούτοις ὅπλοις ἡ ἡμετέρα ψυχὴ, πεπάτηται ὁ δράκων. μεταξὺ πάντων τούτων δεῖ ἡμᾶς προσεύξασθαι μὴ ἐλθεῖν εἰς πειρασμὸν, μηδὲ φυγεῖν χειμῶνος. Ἕτοιμοι οὖν γίνεσθε, ὥσπερ οἰκέται πιστοὶ, ὄντες φιλοδέσποτοι, ἄλλον μὴ δεχόμενοι. ἐπειδὴ γὰρ ὁ κλέπτης, καὶ ἀλάστωρ, καὶ ἀπεινὴς πρῶτος μέλλει ἔρχεσθαι ἐν καιροῖς τοῖς ἰδίοις βουλόμενος κλέψαι, θῦσαι, καὶ ἀπολέσαι τὴν μνήμην τὴν ἐκλεκτὴν τοῦ ἀληθοῦς ποιμένος· σχῆμα ἀναλαμβάνει τοῦ ἀληθοῦς ποιμένος, ἵνα ἐξαπατήσει τὰ πρόβατα τῆς ποίμνης. Οἱ γνωρίζοντες σαφῶς τὴν φωνὴν τὴν ἁγίαν τοῦ ἀληθινοῦ ποιμένος, αὐτίκα γνωρίζουσιν. ἡ γὰρ τοῦ ἀλάστορος οὐ πάνυ ἔοικε τῷ ἀληθινῷ ποιμένι, καὶ ἐπιπληκτική ἐστι· σχήματος γέμουσα ἡ τοῦ κλέπτου φωνὴ, καὶ εὐθὺς γνωρίζεται ὁποία ἐστὶν αὕτη. Διδαχθῶμεν ὦ φίλοι, ποίῳ σχήματι ἐλεύσεται ἐπὶ γῆς ὁ ἀναίσχυντος ὄφις. Ἐπειδήπερ ὁ σωτὴρ οὖ σῶσαι βουλόμενος τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων ἐκ παρθένου ἐτέχθη, καὶ σχήματι ἀνθρώπου ἐπάτησε τὸν ἐχθρὸν ἐν ἁγίᾳ δυνάμει τῆς αὐτοῦ θεότητος· πρᾶος δὲ, καὶ ταπεινὸς γέγονεν ἐπὶ τῆς γῆς, ἵνα ἡμᾶς ὑψώσει ἀπὸ τῆς γῆς εἰς οὐρανόν. Οὕτως γὰρ, καὶ ἀληθῶς ὁ θεὸς ὁ συλληφθεὶς, ὁ αὐτὸς ὁ σαρκωθεὶς, ὁ αὐτὸς γεννηθεὶς ἐκ παρθένου ἁγίας ἐν σαρκὶ ἡμετέρᾳ, ἐν τῷ πάθει τοῦ σταυροῦ ἔσωσε τὰ σύμπαντα ἐντολὰς δεδωκώς. Μέλλων δὲ πάλιν ἔρχεσθαι ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ κρῖναι ζῶντας, καὶ νεκροὺς ἀποδοῦναι ἅπασι κατὰ τὴν πρᾶξιν αὐτῶν δικαίοις τε ἀσεβέσιν ὡς δίκαιος δικαστής. Μαθὼν τοῦτο ὁ ἐχθρὸς ὅτι πάλιν ἔρχεται ἐξ οὐρανοῦ ὁ Κύριος ἐν δόξῃ θεότητος, ἐλογίσατο οὕτως ἀναλαβεῖν τὸ σχῆμα τῆς αὐτοῦ παρουσίας, καὶ ἀπατῆσαι πάντας. Ὁ δὲ κύριος ἡμῶν ἐν νεφέλαις φωτειναῖς ὡς ἀστραπὴ φοβερὰ ἐλεύσεται ἐπὶ τῆς γῆς. οὐχ οὕτως δὲ ὁ ἐχθρὸς ἐλεύσεται ἐπὶ τῆς γῆς ἐν νεφέλαις φωτειναῖς· ἀποστάτης γὰρ ἐστι. τίκτεται δὲ ἀκριβῶς ἐκ γυναικὸς μιαρᾶς τὸ ἐκείνου ὄργανον· οὐκ αὐτὸς δὲ σαρκοῦται· ἐν σχήματι δὲ τούτου ἥξει ὁ παμμίαρος ὡς κλέπτης ψευδολάβης ἀπατῆσαι σύμπαντα, ταπεινὸς, καὶ ἡσύχιος, μισῶν, φησιν, ἀδικίαν, ἀποστρέφων εἴδωλα, προ-

A potius per virtutem Crucis Chriſti nos invincibiles præbeamus. Inevitabile jam certamen præ foribus eſt; quare clypeo fidei aſſumto, omnes ex divino fonte noſtræ ſpem ſalutis animæ avide hauriamus: Increatam conſubſtantialemque, fratres cariſſimi, dicere volo Trinitatem, quæ eſt fons ſcaturiens vitam. Si enim ejuſmodi armis munita fuerit noſtra anima, jam peſſumdatus jacet Draco. Inter B omnia vero iſta nos orare convenit, ne incidamus in tentationem, neque fuga noſtra fiat in hyeme. Idcirco eſtote parati, tamquam fideles ſervi, Domini ſui amantes, præter illum non agnoſcentes alium. Quando enim fur ille, ac infeſtus ſævuſque hoſtis primum ſuis temporibus adveniet, volens electum veri paſtoris gregem furari, mactare ac perdere; formam ſibi veri illius C paſtoris aſſumet, qua gregem ovium decipiat. Ceterum quum exploratiſſimam ſibi iſtæ ſanctam vocem veri paſtoris habituræ ſint, e veſtigio vocem impoſtoris agnoſcent: quæ quum ſit vox impoſtoris dura & incompoſita, ſpeciemque furis habens, multum diſſimilis voci veri paſtoris reperietur, protinuſque agnoſcitur, qualis ipſa ſit. Perdiſcamus, o amici, quonam amictu impudens ille ſerpens in terris apparebit. D Quandoquidem Salvator noſter humanum volens liberare genus, ex Virgine natus eſt, & in habitu hominis per ſanctam virtutem ſuæ divinitatis hoſtem conculcavit. Mitis autem ac humilis in terris viſus eſt, ut nos e terra in cœlum ſublevaret. Vere enim atque indubitanter Deus, qui conceptus fuerat, idem ipſe incarnatus eſt, idem ipſe natus ex Virgine in carne no- E ſtra, per paſſionem Crucis univerſa ſalvavit, mandata ſua relinquens: iterumque venturus in noviſſimo die judicare vivos & mortuos, & reddere unicuique juxta opera ſua, juſtis pariter ac impiis, ut juſtus Judex. Unde perſpiciens hoſtis, quod iterum Dominus in gloria divinitatis ſuæ ex cœlo ſit venturus, ſecum ipſe excogitabit de aſſumendo adventus ipſius habitu, quo ſic cunctos fallat, F perdatque. Ceterum Dominus noſter in pellucentibus nubibus, ſicut fulgur horribile, atque coruſcans, in terras deſcendet. At non ſic inimicus ille in nubibus lucidis in terram veniet. Apoſtata enim erit; naſcetur autem perfecte illius organum ex impura muliere. Atque iſto habitu amictus veniet ſceleſtiſſimus ille, ut fur. Et ut cunctos decipere poſſit falſus & irreligioſus impoſtor, ſe humilem ſimulabit, atque quietum, injuſtitiæ oſorem, averſorem idolorum, ma-

magnum pietatis æſtimatorem, benignum, pauperum amatorem, ſpecioſum ultra modum, longe placidiſſimum, hilarem in cunctos: ſupra modum autem Judæorum gentem honorabit, quod hi ſcilicet maxime illius exſpectent adventum. Atque inter hæc omnia editurus eſt ſigna, portenta, atque terrores in poteſtate magna. Aſtu doloque placere conabitur cunctis, ut cito populi amorem atque benevolentiam ſibi conciliet. Munera non captabit, cum iracundia non loquetur, mœſtus nunquam apparebit, at lætus apud omnes ſemper. Et in his omnibus ſub ſpecie religionis, quoad regnaverit, decepturus eſt mundum. Quando autem multi e populo ac plebe, tot tantaſque ejus virtutes aſpexerint, ipſumque decore atque potentia adeo præſtantem; cuncti pariter in eamdem ſententiam condeſcendent, ſummoque cum gaudio illum ſibi in Regem eligent, dicentes ad invicem: Numquid reperiri poterit alius vir tantus, adeoque benignus, ac juſtus? Potiſſimum autem humicidarum Judæorum populi ipſum honore afficient, applaudentque ejus regno. Unde & ipſe tamquam ceteris eos honore præferens, deſignabit ipſis omnibus locum ac templum, ſuamque illud inſtaurandi providentiam. Regnante autem jam dracone ſuper terram, promtiſſime populi ad fœdus ſimul cum eo ineundum accurrent. Edom rurſus & Moab una cum filiis Ammon, illum ut verum regem cum gaudio adorabunt, ipſiuſque cum primis ſe propugnatores oſtendent. Cito autem ejus regnum erigetur, & in furore ſuo tres Reges magnos atque potentes percutiet. Deinde ſupra modum corde exaltabitur, evometque Draco univerſam ſuam amaritudinem, proferetque ex iis qui in Sion erunt, lethiferum virus. Nam orbem terrarum turbabit, ultimos fines terræ commovebit, affliget univerſos: polluet perdetque animas multas. Neque amplius ut pius, neque ut hominum amator, neque ut hilaris: verum contra prorſus, per omnia auſterus, durus, iracundus, & excandeſcens, ſævus, inſtabilis, terribilis, inflexibilis, odibilis, & abominabilis; immitis, improbus, ſuperbus, ſceleſtus, & impudens; qui magna ſua rabie atque inſania univerſum genus mortalium in barathrum impietatis atque perditionis præcipitare ſtudebit. Signa varia atque terrores multiplicans, falſo etiam & non vere ejuſmodi oſtentabit. Montes autem hoc modo transferre atque movere fallaciter, & minime vere videbitur. Etenim adſtante circum circa maxima populorum gentiumque multitudine, eum propter phantaſmata laudantium, vehementiſſimam emiſſurus eſt vocem, adeo ut locus totus moveatur, in quo turbæ ei aſſiſtebant: palamque dicturus eſt: cognoſcite uni-

A προτιμῶν εὐσέβειαν, ἀγαθὸς, φιλόπτωχος, εὐειδὴς ὑπερβολῇ, πάνυ εὐκατάστατος, ἱλαρὸς πρὸς ἅπαντας, τιμῶν μεθ' ὑπερβολῆς δὲ γένος τῶν Ἰουδαίων· αὐτοὶ γὰρ προσδοκῶσι τὴν ἐκείνου ἔλευσιν. Μεταξὺ τούτων πάντων σημεῖα ἐπιτελεῖ, τέρατα, καὶ φόβητρα ἐν ἐξουσίᾳ πολλῇ· ἀρέσαι δὲ ἅπασι τεχνάζεται δολίως, ὅπως ἂν ἀγαπηθῇ ἐν τάχει ὑπὸ λαῶν, δῶρα δὲ οὐ
B λήψεται, μετ' ὀργῆς οὐ λαλήσει, κατηφὴς οὐ δείκνυται, ἀλλ' ἱλαρὸς ἀεί. Ἐν ἅπασι δὲ τούτοις σχήματι εὐταξίας ἐξαπατᾷ τὸν κόσμον, ἕως οὗ βασιλεύσει. Ὅτ' ἂν γὰρ θεάσονται λαοὶ πολλοὶ, καὶ δῆμοι τηλικαύτας ἀρετὰς, κάλλη τε, καὶ δυνάμεις, πάντες ἐπὶ τὸ αὐτὸ μιᾷ γνώμῃ γίνονται, καὶ ἐν χαρᾷ μεγίστῃ βασιλεύουσιν αὐτὸν λέγοντες πρὸς ἀλλήλους· μὴ ἄρα
C εὑρίσκεται τηλικοῦτος ἄνθρωπος, ἀγαθὸς, δίκαιος; πλείονα δὲ ὁ δῆμος ὁ φονευτὴς τῶν Ἰουδαίων τιμῶσι, καὶ χαίρονται τῇ αὐτοῦ βασιλείᾳ· ὅθεν καὶ ὡς προτιμῶν τὸν τόπον, καὶ τὸν ναὸν δείκνυσι πᾶσιν αὐτοῖς πρόνοιαν ποιούμενος· Ἐν δὲ τῷ βασιλεύειν τὸν δράκοντα ἐπὶ γῆς, εὐπροθύμως οἱ λαοὶ σύμμαχοι γενήσονται. αἰδὼμ πάλιν καὶ Μωάβ, ἔτι δὲ οἱ υἱοὶ Ἀμῶν ὡς γνη-
D σίῳ βασιλεῖ προσκυνήσουσιν ἐν χαρᾷ, καὶ αὐτοὶ ὑπέρμαχοι ἐν πρώτοις γενήσονται. ἀνορθοῦται δὲ εὐθὺς ἐκείνου ἡ βασιλεία, καὶ πατάξει ἐν θυμῷ τρεῖς βασιλεῖς μεγάλους· ἔπειτα ὑπὲρ μέτρον ὑψοῦται τῇ καρδίᾳ, καὶ ἐμέσει ὁ δράκων τὴν αὐτοῦ πικρότητα περιβάλλων ἐκ τῶν ἐν τῷ Σιὼν τὸν θανάσιμον, ταράσσει οἰκουμένην, καὶ κινεῖ τὰ πέρατα, ἐκθλίβει τὰ σύμπαντα, μιαίνει
E πολλὰς ψυχάς. Οὐκ ἔτι ὡς εὐλαβὴς, οὐκ ἔτι ὡς φιλόψυχος, οὐκ ἔτι ἱλαρὸς, ἀλλὰ πάντα ἐν πᾶσιν αὐστηρὸς, ἀπότομος, ὀργίλος, καὶ θυμώδης, δεινὸς; ἀκατάστατος, φοβερὸς, καὶ ἀηδὴς; μισητὸς, καὶ βδελυκτὸς, ἀνήμερος, πονηρὸς, ἀλάστωρ, καὶ ἀναιδὴς, καὶ σπουδάζων ἐμβαλεῖν εἰς βόθρον ἀσεβείας πᾶν τὸ γένος τῶν βροτῶν τῇ οἰκείᾳ μανίᾳ, μεγαλύνων ση-
F μεῖα, πληθύνων τὰ φόβητρα, ψεῦδος καὶ οὐκ ἀλήθειαν ταῦτα ἐνδεικνύμενος. Τοιούτῳ δὲ τρόπῳ μεθιστᾷ ὁ τύραννος τὰ ὄρη, φαντάζει ψευδῶς, καὶ οὐκ ἀληθείᾳ· τῶν πληθῶν παρεστώτων λαῶν πολλῶν, καὶ δήμων, καὶ εὐφημούντων αὐτὸν διὰ τὰς φαντασίας· βάλλει φωνὴν ἰσχυρὰν, ὥστε καὶ σαλευθῆναι τὸν τόπον, ἐν ᾧ οἱ ὄχλοι αὐτῷ παρεστήκουσι, καὶ λέγει παῤῥησίᾳ· γνῶτε πάντες οἱ λαοὶ τὴν μεγάλην

μεγάλην δύναμιν τῆς ἐμῆς ἐξουσίας. Ἰδοὺ δὴ ἐνώπιον πάντων ὑμῶν κελεύω τῷ ὄρει τούτῳ τῷ μεγάλῳ τῷ ὄντι ἀντίπερα, ὅπως ἂν μετασταθῇ ἐκπέραθεν θαλάσσης ῥήματι τῷ ἐμῷ ὧδε νῦν πρὸς ἡμᾶς, καὶ φησὶν ὁ μιαρός· σοὶ κελεύω· παραυτίκα μέτελθε ἐντεῦθεν τῆς θαλάσσης· καὶ τρέχει μὲν τὸ ὄρος ἐν ὀφθαλμοῖς θεατῶν μὴ κινηθὲν παντελῶς τῶν αὐτοῦ θεμελίων. ἃ γὰρ ὁ Θεὸς ὁ ὕψιστος ἀπ᾽ ἀρχῆς τῆς κτίσεως ἥδρασε, καὶ ὕψωσε, τούτων ὁ παμμίαρος ἐξουσίαν οὐκ ἔχει, ἀλλὰ κόσμον ἀπατᾷ μαγικαῖς φαντασίαις. Πάλιν δὲ ἄλλῳ ὄρει κειμένῳ ἐν τῷ βάθει τῆς μεγάλης θαλάσσης νήσου πάνυ μεγίστης κελεύει τοῦ ἀπελθεῖν, καὶ ἐν ξηρᾷ στάναι ἐν τερπνοῖς αἰγιαλοῖς εἰς τέρψιν τῶν θεατῶν, νήσου μὴ κινουμένης ἐκ τῆς θαλάσσης ὅλως, ὡς ὄρος ἐπὶ ξηρᾶς δῆθεν νῆσος γίνεται. Πάλιν αὐτὸς ὁ δράκων ὑφαπλώννει τὰς χεῖρας, καὶ συνάγει τὸ πλῆθος ἑρπετῶν, καὶ πετεινῶν· Ὁμοίως δὲ ἐπιβαίνει ἐπάνω τῆς ἀβύσσου, καὶ ὥσπερ ἐπὶ ξηρᾷ περιπατεῖ ἐπ᾽ αὐτῇ, φαντάζει τὰ σύμπαντα· καὶ πολλοὶ πιστεύσουσι, καὶ δοξάσουσιν αὐτὸν, ὥσπερ θεὸν ἰσχυρόν. Οἱ δὲ ἔχοντες τὸν Θεὸν ἐν ἑαυτοῖς πεφωτίσονται αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς καρδίας, ἀκριβῶς θεωροῦσι πίστει εἰλικρινεῖ, καὶ γινώσκουσιν αὐτόν. *

Καὶ μετὰ ταῦτα ἐπιβαίνει ἐπὶ τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης, καὶ ὡς ἐπὶ ξηρᾶς. οὕτως περιπατεῖ ἐπὶ τοῦ ὕδατος· καὶ οὕτως φαντάζει καὶ πλανᾷ τὸν κόσμον. καὶ πολλοὶ πιστεύσουσιν αὐτῷ. καὶ δοξάσουσιν αὐτὸν ὡς θεὸν ἰσχυρόν. ὅσοι δὲ ἔχουσι τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ ἐν ἑαυτοῖς, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας πεφωτισμένους, γινώσκουσιν ἀκριβῶς, ὅτι οὔτε ὄρος ἐκινήθη ἀπὸ τοῦ ἰδίου τόπου, οὔτε νῆσος μετῆλθεν ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἐπὶ τῆς γῆς. ταῦτα δὲ πάντα ἐν τῷ ἰδίῳ ὀνόματι ἐπιτελεῖ ὁ ἀντίχριστος· οὐ καταδέχεται γὰρ ὀνομάσαι τὸ ἄχραντον ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. ἐπειδὴ θεόμαχος ἐστὶν καὶ υἱὸς τῆς ἀπωλείας. τούτων οὕτως γινομένων καὶ τῶν λαῶν προσκυνούντων αὐτὸν, καὶ αἰνούντων ὡς θεὸν, ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ἀγανακτεῖ ὁ ὕψιστος ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ ἀποστρέφει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπ᾽ αὐτοῦ, καὶ λοιπὸν γίνονται λιμοὶ χαλεποὶ, λοιμοὶ ἐπιμένοντες, σεισμοὶ ἀκατάπαυστοι, πεῖνα πανταχοῦ, θλῖψις μεγάλη, στενοχωρία πανταχοῦ, θάνατοι ἀκατάπαυστοι, καὶ φόβος φοβερὸς, καὶ τρόμος ἀμύθητος. τότε οἱ οὐρανοὶ οὐκέτι βρέχουσιν. ἡ

A univerſi populi magnam poteſtatis meæ virtutem: Ecce ego coram vobis omnibus præcipio monti huic magno atque excelſo, qui e regione eſt, ut emigret e loco, ubi eſt, trans fretum, huc nunc ad nos, in verbo meo. Dicetque ſceleſtus ille: Tibi, mons, impero, ut huc confeſtim inde per mare transfretes. Et currere quidem videbitur mons coram cunctis turbis ſpectantibus, licet omnino a ſuis fundamentis non ſit motus. Nam B quæ altiſſimus ab initio creationis firmavit, & in ſublime extulit, in iis nequaquam ſceleratiſſimus ille poteſtatem habebit: ſed mundum magicis ſuis portentis decipiet. Rurſus autem alterum montem in profundo maris magni inſulæ maximæ ſitum, jubebit ſedem locumque mutare, & in arida conſiſtere, in jucundis litoribus, ad oblectationem ſpectantium. Et licet inſula omnino C non moveatur ex mari, tamen ſicut mons in arida contuentibus apparebit. Rurſuſque idem ille Draco expanſis manibus, multitudinem congregabit ſerpentum, & avium: ſuper abyſſum ſimiliter incedet, & in ea ut ſuper terram ſe ambulare ſimulabit. Ficta autem ab eo erunt omnia, & multi his credent, & ut Deum fortem ipſum glorificabunt. Ceterum qui Deum in ſe habuerint, illuminatis oculis cordis ſui, ſincera fide D diligenter illum obſervabunt cognoſcentque. *

Et poſthæc ſuper aquam maris tamquam ſuper aridam aſcendet; ita ſuper aquam aſcendet. Atque ita ſimulabit omnia, & decipiet mundum: & multi credent ei, & ut Deum fortem, ipſum glorificabunt. Qui autem timorem Dei in ſe, oculoſque cordis ſui illuminatos habent, diligenter E cognoſcent, quod neque mons ſuo motus ſit loco, neque inſula ex mari transmigraverit in terram. Atque iſta cuncta ſub proprio nomine perficiet Antichriſtus: Non enim ſuſtinebit immaculatiſſimum nomen Patris, & Filii, & Spiritus Sancti nominare, quum ſit Dei adverſarius & perditionis filius. Quibus ſic actis, F populiſque ad eum velut ad Deum adorandum collaudandumque in dies adductis; excelſiſſimus in cœlis indignabitur, ſuam ipſius ab ipſo faciem avertens. Deincepſque erunt peſtilentiæ graves, fames continua, terræmotus aſſidui, ubique fames, tribulatio magna, anguſtia ubique, mortes indeſinentes, timor horribilis, & tremor inexplicabilis. Tunc cœli non irrigabunt amplius, nec terra fructi-

* *Hucuſque ex Cod. Vat. Græc. MS. 1524. Quæ ſequuntur, deſcripta ſunt ex Cod. Græc. Vat. 438. pag 5. & Cod. Græc Vat. 562. pag. 77.*

ficabit ultra, fontes deficient, & exſiccabuntur fluvii. Herba non amplius creſcet, nec paſcua naſcentur, arborum radices refrigeſcent, & amplius non germinabunt: piſces maris & cete quæ in illo ſunt, morientur; unde & gravem ac peſtilentialem odorem mare emittet, ſonitumque horribilem: ita ut præ timore etiam homines in terris ſint defecturi, atque interituri.

EJUSDEM
IN ADVENTUM DOMINI.

Confer cum ſerm. cujus initium, πῶς ἐγὼ, ab illis verbis Tom. 2. pag. 227. τότε θρηνεῖ δεινῶς.

TUnc vehementer omnis ſimul lugebit ingemiſcetque anima, quando cuncti aſpexerint preſſuram illam ineffabilem, qua die noctuque prementuri: neque uſquam reperient, ubi cibis famem ſibi expleant. Siquidem præſides quidam populi, duri, atque immites per loca conſtituti erunt, qui illos dumtaxat paululum ciborum, eorum ſcilicet quales tunc invenientur, ſibi coemere permittent, qui ſignaculum improbi Tyranni ſecum prætulerint. Deficient namque infantes in ſinu ac ulnis matrum, ipſæque viciſſim matres ſuper infantes morientur. Vir item cum muliere, ac prolibus in medio fori corruent mortui: nec erit tunc qui eos ſepulturæ condat, & in monumentis componat; & præ multitudine cadaverum per plateas projectorum, ingens & intolerandus undique fætor ipſos viventes fortiter affliget. Mane omnes cum dolore ac gemitu colloquendo dicent: quando adveniet veſpera, ut fruamur requie? Adventante autem jam veſpera, inter amariſſimas lacrymas ſecum ita loquentur: quando putas illuceſcet, ut urgentem preſſuram nos effugere queamus? Nec dabitur tunc ipſis fugiendi aut abſcondendi ſe ab illa tribulatione locus. Cuncta etenim ſimul turbata tunc erunt, mare & arida. Atque adeo ſic nos præmonuit Dominus: Vigilate & orate horis ſingulis, ut effugiatis a tribulatione illa. Gravis tunc odor in mari, gravis odor in terris; peſtilentiæ & terræmotus in arida: peſtilentiæ item & terræmotus in mari. Confuſio in mari, & confuſio ſuper terram. Terrores item in mari, & terrores in terra. Auri argentique copia, & veſtes ſericæ nulli quidquam in preſſura illa maxima proderunt: ſed cuncti viventes tunc mortuos beatos prædicabunt, qui corpore ſoluti fuerint, priuſquam tanta in terris ſupervenerit tribulatio. Tunc per plateas palam projectum jacebit aurum atque argentum: nulluſque erit qui tangat illud; quandoquidem cuncta tunc abominationi erunt: verum cuncti tum fugiendi occultandique ſe, quærent modum;

Matth. 24. Luc. 21.

A γῆ οὐκέτι καρποφορεῖ. αἱ πηγαὶ ἐκλείπουσιν. οἱ ποταμοὶ ξηραίνονται. Βοτάνη οὐκέτι φύεται· χλόη οὐκέτι ἀνατέλλει· τὰ δένδρα ἀπὸ ῥιζῶν ψύχονται, καὶ οὐκέτι βλαστάνουσιν. οἱ ἰχθύες τῆς θαλάσσης, καὶ τὰ κήτη ἐν αὐτῇ τελευτῶσιν. καὶ οὕτως φησὶν δυσωδίαν λιμινὴν ἀναπέμπει ἡ θάλασσα, καὶ ἦχον φοβερὸν, ὥστε ἐκλείπειν καὶ ἀποθνήσκειν τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τοῦ φόβου.

B

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ
ΕΙΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΝ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ.

ΤΟτε θρηνεῖ δεινῶς ὁμοῦ πᾶσα ψυχὴ, καὶ στενάζει, ὅταν πάντες θεάσονται θλῖψιν ἀπαραμύθητον τὴν περιέχουσαν αὐτοὺς νύκτωρ
C τε, καὶ μεθ' ἡμέραν, καὶ οὐδαμοῦ εὑρίσκοντες ἐμπλησθῆναι τῶν βρωμάτων· δήμαρχοι γὰρ ἀπότομοι σταθήσονται κατὰ τόπον· κἂν τις φέρει μεθ' ἑαυτοῦ τὴν σφραγῖδα τοῦ τυράννου, ἀγοράζει βραχὺ βρῶμα ἐκείνων τῶν βρωμάτων τῶν τότε εὑρισκομένων. Ἐκλείπει γὰρ τὰ νήπια ἐν τοῖς κόλποις τῶν μητέρων· θνήσκει πάλιν καὶ ἡ μήτηρ ὑπεράνω τοῦ παιδίου· θνήσκει ἀνὴρ σὺν γυ-
D ναικὶ, καὶ τέκνοις ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ οὐκ ἔστιν τότε ὁ θάπτων, ἢ συστέλλων ἐν μνήμασιν· ἐκ τῶν πολλῶν θνησιμαίων ῥιπτομένων ἐν πλατείαις δυσωδία πανταχόθεν θλίβει τοὺς ζῶντας ἰσχυρῶς· πρωὶ πάντες μετ' ὀδύνης, καὶ στεναγμοῦ ὁμιλοῦσι, πότε ἑσπέρα γένηται, ἵνα ἀνέσεως τύχωμεν; φθανούσης δὲ τῆς ἑσπέρας ἐν δάκρυσι πικροτάτοις συλλαλοῦσιν εἰς ἑαυτοὺς, πότε ἄρα
E διαφαύσῃ, ἵνα τὴν ἐπικειμένην θλῖψιν ἡμεῖς ἐκφύγωμεν, καὶ οὐκ ἔστιν ποῦ ἐκφυγεῖν, ἢ κρυβῆναι ἐκ θλίψεως· τετάρακται γὰρ τὰ σύμπαντα καὶ θάλασσα, καὶ ξηρὰ, καὶ διὰ τοῦτο ἔφη ἡμῖν ὁ Κύριος· γρηγορεῖτε δεόμενοι κατὰ ὥραν τοῦ ἐκφυγεῖν ἐκ θλίψεως· Δυσωδία ἐν θαλάσσῃ, δυσωδία ἐπὶ τῆς γῆς· λιμοὶ, σεισμοὶ ἐπὶ ξηρᾶς· λιμοὶ, σεισμοὶ ἐν θαλάσσῃ, καὶ σύγχυσις ἐπὶ
F τῆς γῆς, καὶ φόβητρα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ φόβητρα ἐπὶ τῆς γῆς. Χρυσὸς πολὺς, καὶ ἄργυρος, καὶ σηρικὰ ἱμάτια οὐδὲν τινα ὠφελήσει ἐν θλίψει τῇ μεγάλῃ· ἀλλὰ πάντες οἱ ἄνθρωποι τοὺς νεκροὺς μακαρίζουσι τοὺς ταφέντας πρὸ τοῦ ἐλθεῖν μεγάλην θλῖψιν ἐπὶ τῆς γῆς· ῥίπτεται γὰρ ὁ χρυσὸς, καὶ ὁ ἄργυρος ἐν πλατείαις, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ἁπτόμενος, ὅτι πάντα ἐβδέλυκται, ἀλλὰ πάντες τοῦ ἐκφυγεῖν, καὶ κρυβῆναι σπουδάζουσι, καὶ οὐδα-

καὶ οὐδαμοῦ ἐστιν αὐτοῖς τοῦ ῥυσθῆναι ἐκ θλίψεως, ἀλλ' ἔτι καὶ μετὰ λιμοῦ, καὶ τῆς δίψης, καὶ τοῦ φόβου. θηρία γὰρ καὶ ἑρπετὰ σαρκόφαγα εὑρίσκονται· Ἔνδον φόβος, ἔξω τρόμος καὶ ἐν νυκτὶ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ. ἐν πλατείαις θνησιμαῖοι· ἐν οἰκίαις πεῖνα, δίψα· ἐν πλατείαις φωνὴ κλαυθμοῦ, ἐν οἰκίαις φωνὴ κλαυθμοῦ, καὶ ἐν πλατείαις θόρυβος, καὶ ἐν οἰκίαις θόρυβος· εἷς ἕκαστος τῷ ἑτέρῳ μετὰ κλαυθμοῦ συναντήσει· πατὴρ τέκνῳ καὶ υἱὸς πατρὶ, καὶ ἡ μήτηρ τῇ θυγατρί· φίλοι φίλοις ἐν πλατείαις περιπλακέντες ἐκλείψουσι, καὶ ἀδελφοὶ τοῖς ἀδελφοῖς περιπλακέντες θανατοῦνται· μεμάρανται καὶ τὸ κάλλος ὄψεως πάσης σαρκός· γίνονται γὰρ ὥσπερ νεκρῶν αἱ ἰδέαι τῶν ἀνθρώπων. ἐβδέλυκται, καὶ μεμίσηται τὸ κάλλος τῶν γυναικῶν· μεμάρανται πάσης σαρκὸς ἐπιθυμία τῇ λείψει τῶν βρωμάτων· ἅπαντες δὲ οἱ πεισθέντες τῷ δεινοτάτῳ θηρίῳ, καὶ λαβόντες τὴν σφραγῖδα τὴν ἐκείνου τοῦ μιαροῦ τὸν δυσσεβῆ χαρακτῆρα προσέρχονται αὐτῷ ἅμα, καὶ λέγουσι μετ' ὀδύνης· δὸς ἡμῖν φαγεῖν, καὶ πιεῖν, ὅτι πάντες ἐκλείπομεν ἐκ τοῦ λιμοῦ σφιγγόμενοι, καὶ ἀπέλασον ἀφ' ἡμῶν τὰ ἰοβόλα θηρία, καὶ μὴ ἔχων ὁ μιαρὸς πόθεν αὐτοῖς διδόναι, ἐρεῖ αὐτοῖς πᾶσιν ἅμα ἐν πολλῇ ἀποτομίᾳ. πόθεν ἐγὼ δώσω ὑμῖν φαγεῖν, καὶ πιεῖν ὦ ἄνθρωποι; Ὁ οὐρανὸς οὐ βούλεται δοῦναι τῇ γῇ ὑετὸν, ἡ γῆ πάλιν οὐκ ἔδωκεν ὁλοσχερῶς γεννήματα· ἀκούοντες αὐτὰ λαοὶ πενθήσουσι, καὶ κλαύσουσι, μὴ ἔχοντες παντελῶς παραμυθίαν θλίψεως, ἀλλὰ θλίψις ἐπὶ θλίψιν ἔσται αὐτοῖς ἀμύθητος, ὅτι οὕτως εὐπροθύμως τῷ θηρίῳ ἐπίστευσαν. Ἐκεῖνος γὰρ εἰς ὃν αὐτοὶ ἐπίστευσαν, οὐκ ἰσχύει οὐδὲ αὐτῷ βοηθῆσαι, καὶ πῶς αὐτοὺς ἐλεήσει ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἐκ θλίψεως τῆς μεγάλης; τακήσονται ὑπασπισταὶ τοῦ δράκοντος ἐκ τοῦ φόβου, καὶ τοῦ σεισμοῦ, καὶ τοῦ ἤχου τῆς θαλάσσης τῆς μεγάλης, καὶ τοῦ λιμοῦ, καὶ τῆς δίψης, καὶ δειματούντων θηρίων, ὅτι πάντες οἱ λαβόντες τὴν σφραγῖδα τοῦ ἀντιχρίστου, καὶ προσκυνήσαντες αὐτῷ, ὡς τῷ θεῷ τῷ ἁγίῳ, οὐκ ἔχουσι μερίδα ἐν τῇ Χριστοῦ παρουσίᾳ, ἀλλὰ μετὰ αὐτοῦ δράκοντος βληθήσονται εἰς γέενναν. Μακάριος ὁ εὑρεθεὶς παγγενναῖος, καὶ πάμπιστος, ἔχων αὐτοῦ τὴν καρδίαν πρὸς τὸν θεὸν ἀδιστάκτως· ἀφόβως γὰρ ἐκκρούεται, καὶ τὰς πεύσεις αὐτοῦ πάσας καταφρονῶν καὶ βασάνων, καὶ τοῦ φόβου τῶν φαντασιῶν. Πρὶν δὲ ταῦτα γενέσθαι ἀποστέλλει Κύριος

A dum; nec ullus eis e preſſura illa evadendi locus patebit. Imo præter peſtilentiam, famem ac ſitim metumque, aliæ adhuc terroris erunt cauſæ: etenim feræ atque ſerpentes humana veſcentes carne reperientur. Intus timor, extra tremor, & nocte diuque in plateis jacebunt cadavera. In domibus fames & ſitis, in plateis vox ululatus, & planctus. In domibus vox gemitus ac planctus. In plateis tumultus & in domibus tumultus. Unuſquiſque **B** alteri cum gemitu ejulatuque occurret: pater filio, & filius patri; filia matri, & mater filiæ: amici amicos in plateis complectentes, deficient: & fratres a fratribus amplexi, mortui in plateis concident. Marceſcetque flos ac pulchritudo omnis carnis: reddentur enim hominum facies velut emortuæ. Deteſtationi atque odio tunc erit pulchritudo mulierum, tabeſcetque concupiſcentia omnis carnis præ **C** alimentorum inopia. Cuncti vero qui calliditiſſimæ crediderint beſtiæ, impiumque illius ſceleſti characterem pro ſignaculo acceperint, ſimul ad ipſum accedent, cum anguſtia atque dolore dicentes: da nobis quod edamus atque bibamus, quoniam ecce cuncti deficimus fame tabefacti; venenatas a nobis depelle beſtias, ne nos perimant devorentque. Quumque non ſit impuro illi quod eis dare poſſit, ad eos **D** pariter omnes magna cum ſeveritate reſponſurus eſt: Unde a me dari vobis vultis quod edatis atque bibatis, o homines; quum cœlum terræ pluviam deneget, terraque ideo prorſus germinare ac fructificare nequeat? Quibus auditis, populi ingemiſcent flebuntque, inter tot anguſtias omni penitus ſolatio deſtituti; addeturque ipſorum afflictioni afflictio, verbis **E** non exprimenda, quod ita ſe promtos ad beſtiæ credendum exhibuerint. Quum ille, in quem crediderunt ipſi, ne ſibi quidem ipſi opitulari queat; quomodo ergo illis diebus magnæ preſſuræ miſerebitur ipſorum? Contabeſcent ſatellites Draconis præ timore ac terræmotu, ſonituque magni maris, fame, atque ſiti, morſuque beſtiarum. Quicumque enim ſignaculum Antichriſti acce**F**perint, ipſumque ut Deum ſanctum adoraverint, partem cum Chriſto in ejus adventu non conſequentur; ſed cum ipſo Dracone projicientur in gehennam. Felicem illum, qui ſpe firma in Dominum fixa, repertus fuerit conſtans, generoſus atque fidelis. Quoniam facillime hic evadere ac ſuperare poterit quæſtiones quaſcumque, tormenta, terrores, phantaſmata Antichriſti. Ceterum priuſquam cuncta iſta fiant, mittet miſericors Deus

Deus Eliam Theſbiten, & Enoch, qui palam populo pietatem prædicent & cunctos admoneant, ne illi impoſtori ob timorem ejus credant, clamantes atque dicentes: ſeductor hic eſt, o homines: nullus illi prorſus credat impio: nullus veſtrum aurem tyranno præbeat Deo repugnanti. Nullus veſtrum terreatur; citiſſime enim deſtruetur, diſſolveturque. Dominus Sanctus ecce de cœlo veniet, judicaturus omnes illos, qui ſignis Antichriſti crediderint. Quamquam pauci tunc reperientur, qui duorum illorum Prophetarum dictis ſint obtemperaturi ac credituri. Hæc autem omnia facturus eſt Salvator ut Deus noſter, ut cunctis nobis oſtendatur ejus clementia. Quippe qui nunquam vult mortem peccatoris & impii: ſed omnes cupit ſalvos fieri. Conſideremus cariſſimi immenſam ejus pietatem atque miſericordiam; quandoquidem nec illo quidem tempore mortalium genus eſt deſtituturus prædicatione veritatis: ſed miſſurus eſt Prophetas ad Dei notitiam prædicandam, ut omnes in die judicii reperiantur inexcuſabiles, quum venerit e cœlo in gloria Patris. Plurimique Sanctorum, qui tunc reperientur, ſimul atque exploratum habuerint adventum impuri illius, mox profuſis lacrymarum fluminibus, gementes & flentes ad Deum ſanctum recurrent, ut liberentur a Dracone illo: confugientque maximo cum ſtudio ad deſerta, & occultabuntur timore perculſi in ſolitudinibus, & montibus, atque ſpeluncis: capitibuſque ſuis terra ac cinere conſperſis, cum ejulatu ac lacrymis orabunt die noctuque in maxima humilitate cordis: donabiturque illis a Deo ſancto, quod orantes petierint: deducetque eos gratia ad loca definita, & ſalvabuntur occultati in cavernis & ſpeluncis, ne Antichriſti ſigna atque terrores conſpiciant. Et cunctis quidem divina cognitione atque intelligentia illuſtratis continuo innoteſcet Tyranni adventus. Qui vero mentem ſemper in ſecularibus rebus, terreniſque commodis appetendis defixam habuerint, nequaquam ejus adventum cognoſcere poterunt: nam qui perpetuo ſecularibus ac temporalibus rebus animum implicatum retinent, & ſi audierint, non tamen credent: ſiquidem dicentem aſpernabuntur. Atque hujus rei gratia aufugere ſancti prævalebunt, quandoquidem curam omnem vitæ hujus abjecerunt. Lugebit tunc omnis terra, & mare. Lugebit aër cum feris, beſtiis, & volatilibus. Lugebunt montes & colles, & ligna campi. Lugebunt quoque luminaria cœli cum aſtris, propter genus mortalium:

A Κύριος Ἠλίαν τὸν Θεσβίτην, καὶ τὸν Ἐνὼχ, ὡς
εὔσπλαγχνος, ὅπως αὐτοὶ γνωρίσωσι εὐσέβειαν
γένει βροτῶν κηρύξαι παῤῥησίᾳ ἅπασι μὴ πι-
στεῦσαι καὶ πειθαρχεῖν φόβου ἕνεκεν τῷ ψεύδει
κράζοντες, καὶ λέγοντες· πλάνος ἐστὶν, ὦ ἄν-
θρωποι, μηδεὶς αὐτῷ πιστεύσειεν τὸ σύνολον
τῷ ἀσεβεῖ· μηδεὶς ὑμῶν ὑπακούσει τῷ τυράν-
νῳ θεομάχῳ· μηδεὶς ὑμῶν φοβηθείη, ἐν τά-
B χει γὰρ καταργεῖται. Ὁ Κύριος ὁ ἅγιος ἰδοὺ
ἔρχεται ἐξ οὐρανοῦ κρῖναι πάντας τοὺς πειθαρ-
χοῦντας τοῖς σημείοις τοῦ ἀντιχρίστου. Πλὴν
ὀλίγοι εἰσὶ τότε οἱ ἔχοντες ὑπακοῦσαι, καὶ πι-
στεύειν τοῖς ῥήμασιν ἀμφοτέρων τῶν προφητῶν.
Ταῦτα ὁ σωτὴρ πάντα ποιεῖ ὡς Θεὸς ἡμῶν, ἵνα
δειχθείη ἅπασιν ἡμῖν ἡ αὐτοῦ εὐσπλαγχνία,
ὅτι οὐδέποτε αὐτὸς ἠβουλήθη τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρ-
C τωλοῦ, καὶ ἀσεβοῦς· πάντας γὰρ θέλει σωθῆναι.
Νοήσωμεν ἀγαπητοὶ τὴν ἄμετρον εὐσπλαγχνίαν,
ὅτι οὔτε ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀφίησι τὸ τῶν
βροτῶν γένος δίχα κηρύγματος ἀληθείας, ἀλλὰ
πέμπει τοὺς προφήτας κηρύξαι θεογνωσίαν. ἵνα
πάντες ἐν τῇ κρίσει ὦσιν ἀναπολόγητοι. Ὅταν
ἔλθῃ ἐξ οὐρανῶν μετὰ δόξης τῆς πατρικῆς.
Πολλοὶ μὲν τῶν ἁγίων, ὅσοι τότε εὑρίσκονται,
D ἅμα εὐθὺς ἀκούσουσι τὴν ἔλευσιν τοῦ μιαροῦ, ἐκ-
χέουσι ποταμηδὸν δάκρυα ἐν στεναγμοῖς πρὸς
τὸν Θεὸν τὸν ἅγιον τοῦ ῥυσθῆναι τοῦ δράκοντος, καὶ
φεύγουσι μετὰ σπουδῆς μεγίστης ἐν ἐρήμοις, καὶ
κρύβονται ἐν ἐρήμοις, καὶ ὄρεσι, καὶ σπηλαίοις
μετὰ φόβου, καὶ πάσσουσι γῆν, καὶ σποδὸν τὴν
κεφαλὴν αὐτῶν μετὰ κλαυθμοῦ δεόμενοι νύκτωρ
καὶ μεθ' ἡμέραν ἐν πολλῇ ταπεινώσει, καὶ δωρεῖται
E αὐτοῖς τοῦτο παρὰ Θεοῦ τοῦ ἁγίου, καὶ ὁδηγεῖ αὐ-
τοὺς ἡ χάρις εἰς τόπους τοὺς ὡρισμένους, καὶ σώ-
ζονται κρυβόμενοι ἐν ταῖς ὀπαῖς, καὶ σπηλαίοις μὴ
βλέποντες ἀντιχρίστου τὰ σημεῖα καὶ φόβητρα.
Τοῖς γὰρ ἅπασι τοῖς ἔχουσι γνῶσιν Θεοῦ, καὶ σύ-
νεσιν παραυτίκα γνωρίζεται ἡ ἔλευσις τοῦ τυράννου.
τοῖς δὲ ἀεὶ νοῦν ἔχουσιν εἰς πράγματα βιωτικὰ,
καὶ ποθοῦσι τὰ γήϊνα, οὐκ εὔδηλον ἔσται τοῦτο.
F ὁ γὰρ ἀεὶ δεδεμένος ἐν πράγμασι βιωτικοῖς, καὶ
ἐὰν ἀκούσει ἀπιστεῖ· βδελύσσεται γὰρ τὸν λέγοντα.
Χάριν τούτου ἰσχύουσιν οἱ ἅγιοι τοῦ ἀποδρᾶν, ὅτι
πᾶσαν τὴν μέριμναν τοῦ βίου τούτου ἔῤῥιψαν. Πεν-
θεῖ τότε πᾶσα ἡ γῆ, καὶ θάλασσα, καὶ ὁ ἀὴρ
πενθεῖ ἅμα, καὶ τὰ ζῶα, τὰ ἄγρια σὺν πε-
τεινοῖς· πενθοῦσιν ὄρη, καὶ βουνοὶ, καὶ τὰ ξύλα
τοῦ πεδίου· πενθοῦσι δὲ καὶ φωστῆρες τοῦ οὐρανοῦ σὺν
τοῖς ἄστροις διὰ τὸ γένος τῶν βροτῶν, ὅτι πάν-

τες

τες ἐξέκλιναν ἀπὸ Θεοῦ τοῦ ἁγίου δημιουργοῦ τῶν ἁπάντων, καὶ τῷ πλάνῳ ἐπίστευσαν, δεξάμενοι χαρακτῆρα τοῦ μιαροῦ θεομάχου ἀντὶ σταυροῦ τοῦ σωτῆρος· πενθήσει ἡ γῆ, καὶ θάλασσα, ὅτι ἄφνω κατέπαυσε φωνὴ ψαλμοῦ, καὶ προσευχῆς ἐκ στόματος τῶν ἀνθρώπων· πενθοῦσιν Ἐκκλησίαι Χριστοῦ πένθος μέγα, διότι οὐ λειτουργεῖται ἁγιασμὸς, καὶ προσφορὰ οὐκ ἔστι. Μετὰ γοῦν τὸ πληρωθῆναι τοὺς τρεῖς καιροὺς, καὶ ἥμισυ τοῦ μιαροῦ ἐξουσίας, καὶ πράξεως ἀντιχρίστου, καὶ ὅτ' ἂν πάντα πληρωθῇ τὰ σκάνδαλα πάσης τῆς γῆς, καθὼς ἔφη τὸ στόμα θεῖον τοῦ Κυρίου, καὶ Σωτῆρος, ἥξει λοιπὸν ὡς ἀστραπὴ ἀστράπτουσα ἐξ οὐρανοῦ ὁ ἅγιος, καὶ ἄχραντος, καὶ φοβερὸς, καὶ ἔνδοξος Θεὸς ἡμῶν, καὶ βασιλεὺς νυμφίος ἀθάνατος ἐν νεφέλαις μετὰ δόξης ἀνικάστου προτρεχόντων ἐνώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ τὸ τάγμα τῶν ἀγγέλων, καὶ ἀρχαγγέλων ὄντες πάντες φλόγες πυρὸς, καὶ ποταμὸς πλήρης πυρὸς ἐν φοβερῷ ῥοιζήματι. Χερουβὶμ ἔχοντα τὸ βλέμμα κάτω, ὁμοῦ καὶ τὰ Σεραφὶμ ἱστάμενα, καὶ κρύβοντα τὰ πρόσωπα, καὶ τοὺς πόδας ἐν τέσσαρσι πτέρυξι τῶν πυρίνων κεκραγότα μετὰ φρίκης, καὶ λέγοντα ἕτερον πρὸς ἕτερον· τρισάγιος, τρισάγιος, τρισάγιος ὁ Κύριος, καὶ τῆς φωνῆς σάλπιγγος λεγούσης μετὰ φρίκης· ἐγείρεσθε οἱ καθεύδοντες, ἰδοὺ ἦλθεν ὁ νυμφίος· ἀνοίγονται τὰ μνήματα, καὶ ἀκούει χοῦς ὁ σαπεὶς τὴν μεγάλην, καὶ φοβερὰν παρουσίαν τοῦ σωτῆρος, καὶ ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ ἐγείρεται πᾶσα φύσις, καὶ εἰς τὸ ἀμήχανον κάλλος ἐμβλέπουσι τοῦ νυμφίου, καὶ μύριαι μυριάδες ἀγγέλων, καὶ χιλιάδες ἀναρίθμητοι στρατιαὶ τῶν ἀγγέλων χαίρονται χαρὰν μεγάλην· ἅγιοί τε, καὶ δίκαιοι, καὶ πάντες οἱ μὴ λαβόντες τὴν σφραγῖδα τοῦ τυράννου, καὶ πονηροῦ, καὶ ἀσεβοῦς, καὶ ἄγεται ὁ τύραννος δεδεμένος ὑπὸ ἀγγέλων σὺν πᾶσιν τοῖς δαίμοσιν ἐνώπιον τοῦ βήματος, καὶ ἄγονται ἅμα αὐτῷ οἱ λαβόντες τὴν σφραγῖδα, καὶ ἅπαντες ἁμαρτωλοὶ, καὶ ἀσεβεῖς δεδεμένοι, καὶ δίδωσιν ὁ βασιλεὺς τὴν κατ' αὐτῶν ἀπόφασιν τὴν αἰώνιον κολάσεως ἐν τῷ πυρὶ τῷ ἀσβέστῳ· πάντες δὲ οἱ μὴ λαβόντες τὴν σφραγῖδα τοῦ ἀντιχρίστου, καὶ πάντες οἱ κρυβέντες ἐν σπηλαίοις, καὶ ἐν ὀπαῖς, ἀγάλλονται σὺν τῷ νυμφίῳ ἐν πάσῃ οὐρανίῳ χαρὰν ἀνεκλάλητον μετὰ πάντων τῶν ἁγίων εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

A lium: quoniam omnes declinaverunt a Deo ſancto Creatore univerſorum, & ſeductori crediderunt; pro Cruce Salvatoris, characterem ſcelesti ejus adverſarii aſſumentes. Lugebit terra ac mare, quia vox pſalmi & orationis repente ceſſavit de ore hominum. Lugebunt Eccleſiæ Chriſti univerſæ luctu maximo, eo quod amplius non offeratur divina oblatio, & ſanctificatio. Poſtquam ergo tria tempo-
B ra cum ſemi impleta fuerint poteſtatis & operationis ſcelesti illius Antichriſti, conſummatiſque jam ſcandalis omnibus totius terræ, quemadmodum divino Domini & Salvatoris noſtri prænunciatum eſt ore: tunc veniet, ſicut fulgur de cœlo coruſcans, ſanctus, immaculatus, terribilis, & glorioſus Deus noſter & Rex, Sponſuſque immortalis, in nubibus cum gloria incom-
C parabili; præcurrentque ante gloriam ejus, Angelorum & Archangelorum legiones, flammæ nimirum ignis ardentis, & flumen igne plenum terribili cum eruptione exæſtuans: Cherubim vultum deorſum inclinatum tenentia, ſimul & Seraphim ſtantia, & facies pedeſque occultantia, & cum horrore clamantia, & ad alterutrum dicentia: Ter Sanctus, ter Sanctus, ter Sanctus, Dominus. Vox item tubæ audie-
D tur, horrendum illud occinens: ſurgite qui obdormiſtis: ecce jam venit Sponſus. Tunc aperientur monumenta, audietque putridus pulvis magnum illum & formidabilem Salvatoris adventum: Et in ictu oculi excitabitur univerſum genus hominum, adſpicietque immenſam Sponſi pulchritudinem: & mille millia, & centies mille millena millia, infinitique Angelorum exercitus gaudebunt gaudio magno; ſancti
E quoque ac juſti, & quotquot non acceperunt ſignaculum mali & impii Tyranni: abduceturque Tyrannus vinctus ab Angelis, cum Dæmonibus univerſis coram tribunali Judicis, & ducentur ſimul cum eo quotquot ejus ſignum acceperint, omneſque peccatores & impii ligati. Feretque adverſum eos Rex ſententiam damnationis perpetuæ, in igne inextinguibili. Quot-
F quot autem ſignaculum Antichriſti non receperint, & quicumque in ſpeluncis atque cavernis tunc occultati fuerint, cum Sponſo exultabunt in cœleſti thalamo lætitia ineffabili, cum Sanctis omnibus, in ſempiterna ſecula. Amen.

A

EJUSDEM

De signo crucis, quod apparebit in coelo.

Confer cum ſerm. cujus initium, πᾶσα ἑορτὴ, ab illis verbis, ἠκούσατε ἀγαπητοί, Tom. 2. Græc. Lat. pag. 250.

Audiſtis, cariſſimi Chriſtoque dilecti fratres, quanta ſit Crucis potentia, quanta ejus virtus, & quanta bona. Hæc enim boni gubernatoris inſtar, præſentem noſtram vitam gubernat & in pace cuſtodit. Hæc futuram quoque vitam æternam nobis conciliat. Hæc rurſus in ſecundo adventu Domini, prima apparitura eſt in cœlo, tamquam pretioſum & venerabile magni Regis Chriſti ſceptrum: & apparebit ſignum Filii hominis in cœlo cum multitudine exercitus Angelorum, univerſam terram illuminans, a finibus uſque ad fines ſuper claritatem ſolis, adventumque Domini adnuncians.

Et hæc quidem de Cruce pro præſenti. Quæ vero poſtea ſequutura ſunt, cujuſmodi erunt? Quæ poſt Crucem revelanda, qualia putas erunt? Superant ſane iſta omnem ſermonem, omnem mentem, omnemque cogitationem: excedunt omnem narrationis ſeriem, omnemque deterrent auditum. Hei mihi, fratres mei in Chriſto dilecti, recordatus ſum horæ illius, & contremui. Et hic finem dicendi facere ſtatueram præ timoris magnitudine, quum animo mecum complecterer ea, quæ poſt crucem revelanda erunt. Quis enim iſta enarret? Quis exprimere audeat? Quale os enunciare ſufficiat? Quæ lingua eloqui? Quæ vox explicare? Quæ auris illa audire poterit, quibus fieri incipientibus etiam virtutes cœlorum commovebuntur? Quis non horreat, & contremiſcat in hora illa, quando Rex regum a throno gloriæ ſuæ exurgens, deſcendet viſitaturus cunctos habitatores orbis terræ, rationes cum iis collaturus, & bonam dignis redditurus mercedem, indignis autem ſupplicia retributurus, ut juſtus judex. Hæc dum mecum cogito, timore corripiuntur membra mea, & diſſolvor undique, oculi præ timore lacrymas fundunt, vox mihi deficit, labia mea quaſi conglutinata hærent, lingua mea contremiſcit, & cogitationes meæ ſilentium meditantur. Labor & dolor me verba facere ob veſtram utilitatem compellunt, ſed timor me retinet, & ſilentium mihi imponit: nam ingens

ΤΟΥ͂ ΑΥΤΟΥ͂

ΠΕΡΙ ΤΟΥ͂ ΣΗΜΕΙΟΥ ΤΟΥ͂ ΣΤΑΥΡΟΥ͂ ΤΟΥ͂ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ ΦΑΝΗ͂ΝΑΙ ΕΝ ΤΩ͂ ΟΥΡΑΝΩ͂.

B Ἠκούσατε ἀγαπητοὶ φιλόχριστοι πόση ἡ δύναμις τοῦ σταυροῦ, πόσα κατορθώματα, πόσα ἀγαθά· Οὗτος γὰρ ὡς καλὸς κυβερνήτης, κυβερνήσας ἡμῶν τὴν ζωὴν τὴν παροῦσαν, καὶ εἰρηνεύσας· αὐτὸς καὶ τῆς μελλούσης αἰωνίου ζωῆς πρόξενος ἡμῖν γέγονεν· αὐτὸς πάλιν ἐν τῇ δευτέρᾳ παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου πρῶτος μέλλει φαίνεσθαι, ὡς τίμιον καὶ σεβάσμιον σκῆπτρον τοῦ μεγάλου βασιλέως Χριστοῦ, κατὰ τὸ τοῦ δεσπότου εἰπόντος· καὶ
C φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ μετὰ πλήθους στρατιᾶς ἀγγέλων φωτίζον πᾶσαν τὴν γῆν ἀπὸ περάτων ἕως περάτων ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἡλίου, καὶ τὴν παρουσίαν μηνύον τοῦ δεσπότου.

Καὶ περὶ μὲν τοῦ σταυροῦ ταῦτα καὶ πρὸς τὸ παρόν. τὰ δὲ μετὰ τούτων, ποῖα; τὰ ὀπίσω τοῦ σταυροῦ ἀποκαλυπτόμενα ἆρα ποῖα; ὑπερβαίνει
D λόγον καὶ νοῦν καὶ ἔννοιαν, ὑπερβαίνει πᾶσαν διήγησιν, καὶ καταπλήττει πᾶσαν ἀκοήν. Οἴ μοι ἀδελφοί μου φιλόχριστοι, ἐμνήσθην τὴν ὥραν ἐκείνην, καὶ ἐβρόμαξα· καὶ ἐνταῦθα τὸν λόγον ἐβουλήθην καταπαῦσαι ἀπὸ πολλοῦ φόβου, ἐνθυμούμενος τὰ μέλλοντα ἀποκαλύπτεσθαι ὀπίσω τοῦ σταυροῦ. Τίς γὰρ αὐτὰ διηγήσεται; τίς τολμήσει ἐξειπεῖν; ποῖον στόμα ἀπαγγελεῖ; ποταπὴ
E γλῶσσα φθέγξεται; ποία φωνὴ δηλώσῃ; ποία δὲ ἀκοὴ χωρήσῃ ἀκοῦσαι ἐκεῖνα; ὧν γινομένων, αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται· τίς οὐ φοβηθήσεται, καὶ τρομάξει, ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ, ὅταν ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων ἀπὸ τοῦ θρόνου ἐξαναστῇ, κατελθεῖν ἐπισκέψασθαι πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν οἰκουμένην, καὶ συνάραι λόγον μετ᾽ αὐτῶν, καὶ ἀποδοῦναι τὸν καλὸν μισθὸν τοῖς ἀ-
F ξίοις, τοῖς δ᾽ ἀξίοις κολάσεως, ἀποδοῦναι τὰς κολάσεις, ὡς δίκαιος κριτής· ταῦτα οὖν ἐνθυμούμενος, φόβῳ συνέχονταί μου τὰ μέλη, καὶ παραλέλυμαι πάντοθεν· φόβῳ δακρύουσιν οἱ ὀφθαλμοί μου· ἡ φωνή μου ἐκλείπει· τὰ χείλη μου πεπήγασιν· ἡ γλῶσσα μου φρίττει· καὶ οἱ λογισμοί μου σιωπὴν μελετῶσιν· ὁ πόνος ἀναγκάζει με εἰπεῖν διὰ τὴν ὑμῶν ὠφέλειαν, ἀλλ᾽ ὁ φόβος κατέχει, καὶ ἐπιτιμᾷ σιωπᾷν, ὅτι πολὺς

πολὺς ὁ φόβος καὶ ὑπέρμετρος· τοιαῦτα γὰρ μεγάλα καὶ φοβερὰ θαυμάσια, οὔτε ἐγένοντο ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως, οὔτε μὴ γένονται ἐν ὅλαις ταῖς γενεαῖς· καὶ ἄρτι μὲν πολλάκις ἐὰν ἄφνω γένηται ἀστραπὴ καὶ βροντὴ τρανώτερα, πάντα ἄνθρωπον ἐκθροεῖ, καὶ πάντες εἰς γῆν κλινόμεθα· καὶ εἰ ταῦτα ἡμᾶς οὕτως ἐκθροοῦσιν τὰ μικρὰ, πῶς ὑπενέγκωμεν τότε, ὅταν ἀκούσωμεν τῆς φωνῆς τῆς σάλπιγγος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὑπὲρ πᾶσαν βροντὴν κεκραγυίας καὶ ἐξυπνιζούσης πάντας τοὺς ἀπ' αἰῶνος κοιμηθέντας, δικαίους τε καὶ ἀδίκους· τότε ἐν τῷ ᾅδῃ τὰ ὀστᾶ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἀκούοντα τῆς φωνῆς τῆς σάλπιγγος περιτρέχουσι μετὰ σπουδῆς ζητοῦντα τὰς ἑαυτῶν ἁρμονίας· ὅταν ἴδωμεν φύσιν καὶ πᾶσαν πνοὴν ἀνθρώπων ἐν ῥοπῇ τοῦ ὀφθαλμοῦ ἀνισταμένην, ἕκαστον ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ· καὶ ἐπισυναγομένους ἀπὸ τῶν περάτων τῆς γῆς πρὸς τὸ κριτήριον· κελεύει γὰρ ὁ βασιλεὺς ὁ μέγας, ὁ ἔχων ἐξουσίαν πάσης σαρκὸς, καὶ εὐθέως μετὰ τρόμου καὶ σπουδῆς δώσει ἡ γῆ τοὺς νεκροὺς αὐτῆς· καὶ ὁ ᾅδης τοὺς ἰδίους νεκροὺς, καὶ ἡ θάλασσα τοὺς ἑαυτῆς νεκροὺς, εἴτε θηρίον ἐσπάραξεν, εἴτε ἰχθὺς ἐμέλισεν, εἴτε ὄρνεα διήρπασαν, πάντες ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ παραστήσονται, καὶ θρὶξ μία οὐκ ἀπολειφθήσεται· πῶς ὑπενέγκωμεν τότε ἀδελφοί μου ἀγαπητοί· ὅταν ἴδωμεν τὸν πύρινον ποταμὸν ἐξερχόμενον μετὰ θυμοῦ ὥσπερ ἀγρίαν θάλασσαν κατεσθίοντα τὰ ὄρη καὶ τὰς νάπας, καὶ κατακαίοντα πᾶσαν τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα· τότε ἀγαπητοὶ ἐκ τοῦ πυρὸς ἐκείνου, οἱ ποταμοὶ ἐκλείψουσιν, αἱ πηγαὶ ἀφανίζονται, ἡ θάλασσα ξηραίνεται· ὁ ἀὴρ συγκλονίζεται, τὰ ἄστρα πίπτουσι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ὁ ἥλιος ἐκλείψει, ἡ σελήνη παρέρχεται, ὁ οὐρανὸς εἱλίσσεται ὡς βιβλίον· τότε οἱ ἄγγελοι ἀποσταλόμενοι, περιτρέχουσι μετὰ σπουδῆς ἐπισυνάγοντες τοὺς ἐκλεκτοὺς ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ' ἄκρων οὐρανῶν ἕως ἄκρων αὐτῶν· τότε θεασόμεθα οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινὴν κατὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ· πῶς ὑπενέγκωμεν φιλόχριστοι, ὅταν ἴδωμεν τὸν φοβερὸν θρόνον ἑτοιμαζόμενον· ὅταν ἴδωμεν τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ φανὲν καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος, ἐν ᾧ προσηλώθη ἑκουσίως ὑπὲρ ἡμῶν· τότε πάντες θεασάμενοι ἐν τῷ ὕψει φανὲν τὸ φοβερὸν καὶ ἅγιον σκῆπτρον τοῦ μεγάλου βασιλέως· ἐπιγινώσκει γὰρ λοιπὸν ἕκαστος καὶ μνημονεύει τὸν λόγον τοῦ Κυρίου προειπόντος· ἐπιφανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ ἐν πληροφορείᾳ γίνονται

A ingens atque immenſus eſt timor. Talia quippe magna & horrenda admirabilia neque ab initio contigerunt creaturæ, neque unquam accident in univerſis generationibus. Et nunc quidem ſæpe ſi repente coruſcatio contingat aliqua, aut tonitru clarius ac vaſtius, omnem mox timore percellit hominem, cunctique in terram procumbimus. Et ſi tantilla nos adeo exterrent: quo pacto, obſecro, tunc ſuſti- B nebimus, quando tubæ vocem ex cœlis audiemus, ſuper omne tonitru horribiliter reſonantem, cunctoſque, qui a ſeculo obdormierunt, juſtos, & injuſtos excitantem? Tunc omnia humanæ conditionis oſſa ad ſonitum tubæ ex tumulis exilient, diſcurrentque cum feſtinatione, harmonias atque juncturas ſuas requirentia. Quum adſpexerimus omnem humanam na- C turam, ac ſpiritum in ictu oculi reſurgentem, quemlibet ex loco ſuo; congregarique a finibus orbis terræ ad judicium. Solo enim juſſu magni Regis, qui habet poteſtatem omnis carnis, e veſtigio terra cum tremore ac ſtudio ſuos reddet defunctos, infernus ſuos, & mare ſuos mortuos: quidquid item vel beſtiæ dilaniarunt, vel piſces devorarunt, vel aves diſcerpſerunt, in ictu oculi adſtabit, D & ne unus quidem capitis capillus in iis deerit. Quomodo tunc, fratres mei cariſſimi, ſuſtinebimus? quando igneum viderimus fluvium cum furore manantem, ac inſtar ferocis aſperique maris montes & valles devorantem, terramque omnem, ac quæcumque ſunt in ea, exurentem. Tunc, cariſſimi mei, illo ab igne deficient fluvii, vaneſcent fontes, mare E exſiccabitur, aër perturbabitur, aſtra e cœlo decident, ſol deficiet, luna tranſibit, cœlum ut liber complicabitur. Tunc Angeli miſſi cum feſtinatione diſcurrent, congregaturi electos a quatuor ventis ab extremitate cœlorum uſque ad extremitates eorum. Tunc videbimus cœlum novum, & terram novam ſecundum promiſſum ejus. Quo- F modo ſuſtinebimus, Chriſti amatores, quando conſpexerimus tremendum ſolium paratum? Quum viderimus ſignum filii hominis in cœlo reſplendens, ſicut dixit Dominus, cui ſponte clavis affixus fuit pro nobis? Tunc cuncti proſpicientes in ſublimi formidabile & ſanctum magni Regis ſceptrum cognocent, & in memoriam reducent ſermonem Domini prædicentis: quia ſignum apparebit filii hominis in cœlo; certique erunt,

poſt illud continuo Regem revelandum. In illa hora unuſquiſque conſiderabit quo pacto obviam tremendo occurret Regi, revolvetque mente cunctas actiones ſuas. Deinde quiſque propria ante faciem ſuam cernet opera. Tunc omnes, qui miſericordiæ opera coluerunt, & vere pœnitentiam egerunt, hilares contuebuntur bona, quæ præmiſerunt ante ſe, opera. Miſericordes cernent ibi mendicos ac pauperes, quorum hic ſunt miſerti, pro ipſis interpellantes, eorumque opera bona coram Angelis & hominibus prædicantes. Qui vero hic lacrymas pro peccatis fuderunt, & labores atque moleſtias per pœnitentiam ſubierunt, hilares ibi atque alacres cum gloria adſtabunt, exſpectantes beatam ſpem, & adventum gloriæ magni Dei, & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti. Et cur breviter majora non refero? Quando magnum illum atque horribilem audiemus clamorem ex altitudine cœlorum perſonantem: Ecce Sponſus venit. Ecce Judex adeſt. Ecce Rex apparet. Ecce ſupremus judicum Judex revelatur. Ecce univerſorum ſeculorum advenit Deus, ut judicet vivos & mortuos. Tunc, Chriſto dilecti, tunc a voce illius clamoris contremiſcent fundamenta & renes terræ a finibus uſque ad fines, & mare omneſque abyſſi. Tunc, fratres mei, anguſtia, & timor, ſtuporque in omnem irruet hominem, a clangore atque reſonantia tubarum, & a metu & exſpectatione eorum quæ ſupervenient univerſo orbi. Tunc virtutes movebuntur cœlorum. Tunc præibunt Angelorum exercitus, Archangelorum concurrent chori: Cherubim quoque ac Seraphim multis oculis prædita, in fortitudine metuque proclamabunt: Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Sabaoth, qui eſt, & qui erat, & qui venturus eſt, omnipotens. Tunc omnis creatura in cœlo, & in terra, & ſubtus terram cum timore atque tremore valide clamabit: Benedictus qui venit Rex in nomine Domini. Tunc ſcindentur cœli, & revelabitur Dominus dominantium, & Rex Regum, & princeps principum, & princeps, & glorioſus ac terribilis Deus noſter, veluti fulgur horribile, cum poteſtate, & majeſtate multa atque incomparabili, ſicut Johannes prædicavit Theologus di-
Apocal. 12. cens: *Ecce veniet cum nubibus cæli, & videbit eum omnis oculus, & qui eum pupugerunt, & plangent ſuper eum omnes tribus terræ.* Quo in ſtatu putas tunc anima inveniri optabit, ut

A νονται πάντες· ὅτι ὀπίσω τούτου ὁ βασιλεὺς μέλλει ἀναφαίνεσθαι· ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ ἐννοεῖ ἕκαστος τὸ πῶς ἀπαντήσει τῷ φοβερῷ βασιλεῖ, καὶ ἀναλογίζεται πάσας τὰς πράξεις αὐτοῦ· εἶτα καὶ θεωρεῖ ἕκαστος τὰ ἴδια ἔργα ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἱστάμενα· τότε πάντες οἱ ἐλεήμονες, οἱ γνησίως μετανοήσαντες, χαίρουσιν, βλέποντες τὰς ἐντολάς, ἃς προέπεμψαν. οἱ μὲν ἐλεήμονες B βλέπουσιν τοὺς πτωχοὺς καὶ πένητας, οὓς ἐνταῦθα ἠλέησαν, παρακαλοῦντας ὑπὲρ αὐτῶν, καὶ τὰ ἀγαθὰ αὐτῶν ἐξαγγέλλοντας ἐπὶ ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων, οἱ δὲ τὰ δάκρυα καὶ τοὺς κόπους τοὺς διὰ μετανοίας θεωροῦντες, ἵστανται ἱλαροὶ καὶ φαιδροὶ καὶ ἔνδοξοι προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. καὶ τί συντόμως οὐ C λέγω τὰ μείζονα; ὅταν ἀκούσωμεν τῆς μεγάλης ἐκείνης καὶ φοβερᾶς κραυγῆς ἐκ τῶν ὑψωμάτων τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης. ἰδοὺ ὁ νυμφίος ἔρχεται. ἰδοὺ ὁ κριτὴς παραγίνεται· ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς ἀναφαίνεται· ἰδοὺ ὁ δικαστὴς τῶν δικαστῶν ἀποκαλύπτεται· ἰδοὺ ὁ τῶν ὅλων αἰώνων Θεὸς ἔρχεται κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς· τότε τότε φιλόχριστοι ἐκ τῆς κραυγῆς ἐκείνης τρομάξουσιν τὰ θεμέλια D καὶ οἱ νεφροὶ τῆς γῆς ἀπὸ περάτων ἕως περάτων· καὶ ἡ θάλασσα καὶ πᾶσαι ἄβυσσοι. τότε ἀδελφοί μου στενοχωρία καὶ φόβος καὶ ἔκστασις ἐπὶ πάντα ἄνθρωπον ἐκ τῆς κραυγῆς καὶ ἠχῆς τῶν σαλπίγγων, καὶ ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένῃ· τότε αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται· τότε προτρέχουσιν ἄγγελοι, συντρέχουσιν ἀρχάγγελοι, Χερουβὶμ καὶ E Σεραφίμ, τὰ πολυόμματα ἐν ἰσχύϊ καὶ φόβῳ κράζουσιν, Ἅγιος, Ἅγιος, Ἅγιος, Κύριος Σαβαώθ, ὁ ὢν, καὶ ὁ ἦν, καὶ ὁ ἐρχόμενος παντοκράτωρ· τότε πᾶν κτίσμα ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὑποκάτω τῆς γῆς ἐν φόβῳ καὶ δυνάμει κράζουσιν· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος βασιλεὺς ἐν ὀνόματι Κυρίου· τότε σχισθήσονται οἱ οὐρανοί, καὶ ἀποκαλυφθήσεται ὁ Κύριος τῶν κυριευόν- F των, καὶ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων, καὶ ἄρχων τῶν ἀρχόντων, ὁ ἄρχων καὶ ἔνδοξος καὶ φοβερὸς Θεὸς ἡμῶν, ὡς ἀστραπὴ φοβερὰ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς καὶ ἀνεικάστου, καθὼς ὁ Ἰωάννης ὁ θεολόγος προεκήρυξε λέγων· ἰδοὺ ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ὄψεται αὐτὸν πᾶς ὀφθαλμός, καὶ οἵτινες αὐτὸν ἐξεκέντησαν, καὶ κόψονται ἐπ' αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. ποταπὴ ἄρα ψυχὴ θέλει εὑρεθῆναι τότε ἵνα

ἵνα δυνηθῇ ὑπομεῖναι, ὅτε ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ φυγῇ χρήσονται· ὡς φησὶν ὁ Θεολόγος πάλιν· ἴδον θρόνον λευκὸν μέγαν, καὶ καθήμενον ἐπ' αὐτὸν, οὗ ἀπὸ τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἔφυγεν ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανὸς, καὶ τόπος οὐχ εὑρέθη αὐτοῖς. εἶδες τοιοῦτον φόβον ποτὲ, καὶ εἶδες τοιαῦτα φοβερὰ πράγματα; ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ φεύγει ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ· καὶ τίς δύναται στῆναι; ἡμεῖς οἱ ἁμαρτωλοὶ ποῦ φυγωμεν; ὅταν ἴδωμεν θρόνους τιθέντας, καὶ τὸν δεσπότην τῶν ὅλων αἰώνων καθεσθέντα; ὅταν θεωρήσωμεν τὰς ἀναριθμήτους τῶν ἀγγέλων στρατιὰς περιεστῶσας κύκλῳ τοῦ θρόνου ἐν φόβῳ; τότε πληροῦται ἡ προφητεία Δανιὴλ ἡ λέγουσα· ἐγὼ Δανιὴλ ἐθεώρουν ἕως οὗ θρόνοι ἐτέθησαν, καὶ παλαιὸς ἡμερῶν ἐκάθισεν· τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡσεὶ χιών· ἡ θρὶξ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, ὡσεὶ ἔριον καθαρὸν ὁ θρόνος αὐτοῦ φλὸξ πυρός· οἱ τροχοὶ αὐτοῦ πῦρ φλέγον, ποταμὸς πυρὸς εἷλκεν ἔμπροσθεν αὐτοῦ χιλίαι χιλιάδες ἐλειτούργουν αὐτῷ καὶ μυρίαι μυριάδες παρειστήκεισαν αὐτῷ, κριτήριον ἐκάθισεν, καὶ βίβλοι ἠνεῴχθησαν· μέγας φόβος, ἀδελφοί μου, ἐν ὥρᾳ ἐκείνῃ τῇ φοβερᾷ καὶ φρικτῇ, καὶ ἔκστασις μεγάλη, ὅτε καθίσῃ ἐκεῖνο τὸ ἀπροσωπόληπτον κριτήριον, καὶ ἀνεῳχθῶσιν αἱ φοβεραὶ ἐκεῖναι βίβλοι, ἔνθα γεγραμμένοι εἰσὶν καὶ οἱ λογισμοὶ ἡμῶν καὶ τὰ ἔργα καὶ αἱ πράξεις ἡμῶν, ἃ ἐλαλήσαμεν καὶ ἐπράξαμεν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐνομίσαμεν λανθάνειν τὸν Θεὸν τὸν ἐτάζοντα καρδίαν καὶ νεφρούς. ἔνθα ἀναγέγραπται πᾶσα πρᾶξις τῶν ἀνθρώπων, κἄν τε ἀγαθὴ κἄν τε φαυλὴ κατὰ τὸ γεγραμμένον, ὅτι αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ἡμῶν πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσίν· ἤγουν οἱ διαλογισμοὶ καὶ τὰ ἐνθυμήματα, περὶ ὧν λόγον δώσομεν· ὢ πόσων δακρύων χρῄζωμεν διὰ τὴν ὥραν ἐκείνην, καὶ ἀμελοῦμεν· ὢ πόσα στενάξωμεν, καὶ τὴν ὄψιν πλήξωμεν, καὶ σπαράξωμεν ἑαυτοὺς, ὅταν ἴδωμεν τὰς μεγάλας ἐκείνας δωρεὰς, ἃς μέλλουσιν ἀπολαμβάνειν παρὰ τοῦ βασιλέως τῆς δόξης οἱ καλῶς ἀγωνισάμενοι· ὅταν ἴδωμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν τὴν ἀπόρρητον τῶν οὐρανῶν βασιλείαν, καὶ πάλιν ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους θεασώμεθα τὰς φοβερὰς κολάσεις φαινομένας· μέσον δὲ τούτων πᾶσαν φύσιν καὶ πᾶσαν πνοὴν ἀπὸ τοῦ πρωτοπλάστου Ἀδὰμ, ἕως τοῦ γεννηθέντος ὕστερον, καὶ πάντας ἐπὶ πρόσωπον κατὰ τὸ γεγραμμένον· τότε πληροῦται καὶ ὁ λόγος τοῦ Ἀποστόλου, λέγοντος· ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ πᾶν γόνυ

A ut ſuſtinere poſſit? Quando cœlum & terra in fugam vertentur, ſicut rurſus Theologus dicit: Vidi ſolium candidum ac magnum, & ſedentem ſuper illud, a cujus conſpectu fugit coelum & terra: & locus non eſt inventus illis. Vidiſti umquam ſimilem huic horrorem? Vidiſti res adeo horrendas unquam? Cœlum & terra a facie ejus tunc fugere tentabunt, & quis poterit ſubſiſtere? Nos autem pec-
B catores quo fugiemus? Quando thronos videbimus poſitos, & Dominum omnium ſeculorum ſedentem? Quando innumerabiles Angelorum conſpiciemus exercitus, in circuitu throni gloriæ cum tremore circumſtantes, cum metu atque tremore? Tunc prophetia implebitur Danielis, dicentis: *Ego Daniel adſpiciebam, donec throni poſiti ſunt, & antiquus dierum ſedit.* Dan. 7.
C *Veſtimentum ejus candidum ut nix, & capillus capitis ejus ut lana munda. Thronus ejus flamma ignis, & rotæ ejus ignis accenſus. Fluvius igneus egrediebatur a facie ejus: millia millium miniſtrabant ei, & decies millies centena millia adſiſtebant ei: judicium ſedit, & libri aperti ſunt.* Magnus in hora illa horrenda atque tremenda pavor erit, fratres mei, ingenſque ſtupor, ac terror, quando judicium illud, ubi nul-
D la erit perſonarum acceptio, ſedebit, & libri illi formidabiles aperientur, in quibus ſcriptæ reperientur cogitationes noſtræ, & actiones, & opera, quæ fecimus, & quæ locuti ſumus ſuper terram, arbitrantes latere Deum ſcrutatorem renum ac cordium: ubi deſcripta erit humana quæcumque actio, ſive bona, ſive mala, ſecundum quod ſcri-
E ptum eſt: quoniam capilli capitis noſtri omnes numerati ſunt: cogitationes ſcilicet, & intentiones cordis, de quibus rationem reddditituri ſumus. O quam multis opus habemus lacrymis, propter horam illam, & negligimus! O quantopere plorabimus, & ſuſpirabimus, vultumque percutiemus, ac nos ipſos diſcerpemus, quando præclara illa contuebimur dona, quæ a Rege gloriæ accepturi ſunt, qui
F bonum hic certamen decertarunt. Quando noſtris adſpiciemus oculis ineffabile cœlorum Regnum: rurſuſque ex alia parte conſpiciemus ſupplicia horrenda revelari, atque apparere: medium vero horum adſiſtere omne hominum genus, omnemque ſpiritum a primo formato Adam, uſque ad ultimum omnium hominum, cunctoſque in faciem procidentes, ſecundum illud ſcripturæ. Tunc ſermo implebitur Apoſtoli dicentis: *In nomine Ieſu Chriſti,* Philipp. 2.
omne

omne genu flectetur, cæleſtium, terreſtrium, & infernorum: & omnis lingua confitebitur, quia Dominus Ieſus Chriſtus in gloria eſt Dei Patris. Amen.

EJUSDEM
S. P. NOSTRI EPHRAEM
SERMO
DE JUDICIO ET RESURRECTIONE.

ADeſte fratres mei omnes, & me Ephræm minimum audite: cogitationemque noſtram judicem ſtatuamus, ut exploratione cordis noſtri perdiſcamus, num, quemadmodum divinitus inſpiratæ nobis tradunt ſcripturæ, ita & ambulemus. Caveamus igitur Spiritum Sanctum contriſtare, in quo ſignati ſumus. Et quidem, ſi quis ſibi bonorum operum fuerit conſcius, gratiam, quam in humilitate ab hominum amatore Deo accepit, augere ſtudeat. At, ſi peccatorum conſcientia arguimur, quid eſt, quod negligentes ſumus, Chriſto dilecti fratres? Ecce enim pervenit ad nos, o fratres, dies terribilis, in qua lumen ſolis obſcuratur, & aſtra decidunt: in qua cœlum tamquam liber complicatur: in qua buccinat tuba vehementem atque formidabilem ſonum emittens, cunctoſque ab initio ſeculi defunctos excitans: in qua ad vocem & nutum Judicis, promtuaria inferni redduntur vacua: in qua Chriſtus in nubibus cum Sanctis Angelis advenit, judicaturus vivos & mortuos, redditurusque omnibus ſecundum ipſorum opera. Vere enim formidabilis eſt glorioſus Chriſti adventus. Res enim eſt plane admiratione digniſſima, Chriſto dilecti, cernere cœlum repente diſcindi, & terram immutari, ac mortuos reſuſcitari. Reddet enim terra corpus hominis, quale ſuſcepit, licet a feris diſcerptum, licet ab avibus comeſtum, licet a piſcibus abſorptum fuerit, non deperibit, ne capillus quidem hominis, coram Judice. Deo enim jubente, omnes incorruptibiles fiunt; corpuſque ejuſmodi accipient ſinguli, quale eorum merentur opera. Juſtorum corpora ſeptuplo ſolis radios ſuperabunt: at peccatorum, tenebroſa, & fætore plena invenientur. Quoniam hominis corpus, ipſius opera & actiones indicabit. Quiſque enim noſtrum actiones ſuas in proprio geſtabit corpore.

Gra-

A γόνυ κάμψει ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων, καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται· ὅτι Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεοῦ πατρός. Ἀμήν.

ΤΟΥ͂ ΑΥ̓ΤΟΥ͂
ΠΑΤΡΟ'Σ Η'ΜΩ͂Ν Ε'ΦΡΑΙ'Μ
ΛΟ'ΓΟΣ
B
ΠΕΡΙ' ΚΡΙ'ΣΕΩΣ, ΚΑΙ' Α'ΝΑΣΤΑ'ΣΕΩΣ.

ΔΕῦτε πάντες ἀδελφοὶ, καὶ ἀκούσατε ἐμοῦ τοῦ ἐλαχίστου Ἐφραὶμ, καὶ θήσωμεν κριτὴν ἡμέτερον λογισμὸν, ἵνα καταμάθωμεν ἡμετέραν καρδίαν, εἰ καθάπερ λέγουσιν
C αἱ θεόπνευστοι γραφαὶ, οὕτως πορευόμεθα. Μὴ ἄρα ἀθετῶμεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθημεν, καὶ εἰ μέν τις σύνειδε καλὰ ἔργα ἐν αὐτῷ, σπουδαζέτω αὐξῆσαι τὴν χάριν, ἣν ἔλαβε παρὰ τοῦ φιλανθρώπου ἐν ταπεινοφροσύνῃ· εἰ δὲ ἐν ἁμαρτίαις κατεγνωσμένοι ἐσμὲν, διὰ τί ἀμελοῦμεν, φιλόχριστοι ἀδελφοί; Ἰδοὺ γὰρ κατέφθασεν
D ἐφ' ἡμᾶς, ὦ ἀδελφοὶ, ἡ ἡμέρα ἐκείνη, ἐν ἧπερ σκοτίζεται τὸ φέγγος τοῦ ἡλίου, καὶ πίπτουσι τὰ ἄστρα, ἐν ἧπερ εἱλίσσεται ὡς βιβλίον ὁ οὐρανὸς· ἐν ἧπερ βοᾷ σάλπιγξ μέγα, καὶ φρικτὸν ἦχος ἐξυπνίζουσα πάντας τοὺς ἀπ' αἰῶνος νεκρούς· ἐν ἧπερ ἐκκενοῦνται τὰ ταμεῖα τοῦ ᾅδου διὰ φωνῆς τοῦ κριτοῦ· ἐν ἧπερ γίνεται ὁ Χριστὸς ἐν νεφέλαις μετὰ ἁγίων ἀγγέλων
E κρῖναι ζῶντας, καὶ νεκροὺς, καὶ ἀποδοῦναι ἑκάστῳ κατὰ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ· ἀληθῶς γὰρ φοβερὰ ὑπάρχει ἡ τοῦ Χριστοῦ ἐν δόξῃ παρουσία· θαῦμα γὰρ ἐστι, φιλόχριστοι, θεωρῆσαι ἐξαίφνης οὐρανὸν σχιζόμενον, καὶ γῆν ἀλλοιουμένην, νεκροὺς ἐγειρομένους· παριστάνει γὰρ ἡ γῆ τοῦ ἀνθρώπου τὸ σῶμα ὁποῖον ἀπέλαβεν κἂν θῆρες ἐσπάραξαν, κἂν ὄρνεον ἔφαγεν, κἂν ἰχθὺς ἐμέλισεν,
F οὐκ ἀπολιμπάνεται, οὔτε θρὶξ τοῦ ἀνθρώπου ἐνώπιον τοῦ κριτοῦ, καὶ γὰρ μεταβάλλονται τοῦ Θεοῦ εἰς ἀφθαρσίαν ἕκαστος. Τοιοῦτον γὰρ ἅπαντες ἀπολαμβάνουσι σῶμα, πρὸς τὰ ἴδια ἔργα· τὸ σῶμα τῶν δικαίων λάμπει ἑπταπλασίως ὑπὲρ φέγγος ἡλίου· τὰ δὲ τῶν ἁμαρτωλῶν σκοτεινὰ εὑρίσκονται, καὶ δυσωδίας μεστά. τὸ σῶμα γὰρ τοῦ ἀνδρὸς μηνύει πράξεις αὐτοῦ· εἷς γὰρ ἕκαστος ἡμῶν, πράξεις αὐτοῦ βαστάζει ἐν ἰδίῳ σώματι.

καὶ

καὶ γὰρ χαλεπὴ τότε ἐξέτασις γίνεται τῶν ἡμετέρων ἔργων· καὶ γὰρ διὰ ῥημάτων ἥμαρτέ τις ἡμῶν, κἂν δι' ἐνθυμημάτων, περιεστᾶ αὐτῷ τότε, κἂν ἀγαθὸν ἔπραξεν, ὁμοίως δὲ καὶ κακὸν, ἐναργῶς βλέπει αὐτά· ὅπου δ' ἂν ἀτενίσει, πράξεις αὐτοῦ θεωρεῖ. Ἀγωνισώμεθα οὖν, ἀδελφοὶ ἀγαπητοὶ, ἐκφυγεῖν τὸ ὄνειδος, καὶ τὴν φρικτὴν αἰσχύνην συναντῶσαν τότε τοῖς ἁμαρτωλοῖς πᾶσι. καὶ γενέσθαι μετοχοὶ τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων, ὧν ἡτοίμασε Θεὸς ἅπασι τοῖς δικαίοις, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ ἴδεν, οὐδὲ οὖς ἤκουσεν, οὐδὲ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη· εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν Ἄγγελοι παρακύψαι· ὅτ' ἂν γὰρ κατέρχεται ὁ Χριστὸς ἐξ οὐρανοῦ, εὐθὺς πῦρ τὸ ἄσβεστον διατρέχει πανταχοῦ πρὸ προσώπου τοῦ Χριστοῦ, καὶ καλύπτει τὰ πάντα. Καὶ γὰρ ὁ ἐπὶ Νῶε γεγονὼς κατακλυσμὸς, τύπος ὑπῆρχε τούτου τοῦ πυρὸς τοῦ ἀσβέστου· ὥσπερ γὰρ ἐκάλυψε πᾶσαν κορυφὴν ὄρους, οὕτως καὶ τὸ πῦρ τότε καλύπτει τὰ σύμπαντα· τότε περιτρέχουσιν οἱ Ἄγγελοι πανταχοῦ, καὶ ἁρπάζουσι πάντας τοὺς ἁγίους καὶ πιστοὺς ἐν δόξῃ ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν Χριστοῦ. σπουδάσωμεν οὖν, φίλοι, εὑρεθῆναι ἄξιοι τῆς ἁρπαγῆς ἐκείνης, καὶ σταθῆναι ἄμεμπτοι, καὶ ἀνέγκλητοι τότε ἐνώπιον τοῦ φρικτοῦ, καὶ φοβεροῦ βήματος. Μακάριος γάρ ἐστιν ἐν νεφέλαις συναντῶν τῷ βασιλεῖ τῆς δόξης ὥσπερ οὖν τρισάθλιος ὁ ἀποστερούμενος ἐκείνης τῆς ἁρπαγῆς· οἱ γὰρ μὴ ἁρπασθέντες ἐν ἐνδόξοις νεφέλαις σημαίνουσιν ὑπάρχειν ἀσεβεῖς ἁμαρτωλοί. Μὴ οὖν ἀμελήσωμεν φιλόχριστοι ἀδελφοί. Ἰδοὺ γὰρ τὸ στάδιον ἀνέῳκται ἅπασιν· ὡς ἔχωμεν οὖν καιρὸν σπουδάσωμεν μετανοῆσαι· τὰ ὀλέτρια πάθη τοῦ σώματος, καὶ ψυχῆς νικήσωμεν ἡδονὴν, ὡς σώφρων Ἰωσὴφ μὴ τῷ σώματι μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ λογισμῷ· ὁ γὰρ τέλειος ἀνὴρ οὕτως σπεύδει σωφρονεῖν. Ὁ γὰρ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτὴν, ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· καὶ γὰρ τὰς τοῦ σώματος πράξεις πολλαὶ ἀφορμαὶ πολλάκις ἐξέκοψαν, καὶ ἀνθρώπινος φόβος πολλάκις ἀνέτρεψε· αἱ δὲ τῆς διανοίας ἀφόβως ἐνεργοῦνται, ἄνευ κόπου πράσσονται. οἷόν τι λέγω, φίλοι, πολλάκις, τὶς ἐξ ὑμῶν προσέσχεν ἀκόλαστος, καὶ συνεκέθετο τῷ ἰδίῳ λογισμῷ, καὶ παρέδραμεν εὐθύς. ἔοικεν ὁ τοιοῦτος δορκάδι τοξευθείσῃ, τὰς χεῖρας τῶν θηρατῶν πολλάκις ἐκφυγοῦσα, τὸ δὲ βέλος λαβοῦσα μεθ' ἑαυτῆς ἀπῆλθεν. Ἐὰν γάρ τις ἐξ ἡμῶν ἡττηθῇ τῷ λογισμῷ, οὐκ ἔτι ὁ τοιοῦτος διὰ Θεὸν σωφρο-

A Gravis ſiquidem noſtrorum operum tunc fiet inquiſitio. Etenim ſive verbis, ſive cogitationibus quis noſtrum peccaverit, tunc ipſi apparebit. Et ſive bona, ſive etiam ſimiliter mala egerit, manifeſte illa tunc contuebitur. Quocumque enim ſe verterit, ſuas ante ſe actiones cernet. Quamobrem contendamus, dilecti fratres, opprobrium atque confuſionem horribilem, quæ tunc cunctos conſequentur peccatores, effugere: nitamurque bonorum illorum participes fieri, quæ præparavit Deus omnibus juſtis, quæ oculus non vidit, nec auris audivit, & in cor hominis non aſcenderunt: in quæ deſiderant Angeli proſpicere. Nam quum e cœlis Chriſtus deſcenderit, ſtatim inexſtinguibilis ignis ubique ante Chriſti conſpectum præcurret, operietque univerſa. Etenim quod ſub Noë factum eſt diluvium, inextinguibilis hujus ignis figura exſtitit. Quemadmodum enim tum aqua omnes montium operuit vertices: ita & tunc igne occupabuntur univerſa. Tunc undique Angeli diſcurrent, rapientque ſanctos omnes atque fideles cum gloria in nubibus aëris, obviam Chriſto. Contendamus igitur, amici mei, digni illo inveniri raptu & conſiſtere tunc irreprehenſibiles omnique crimine vacantes coram tremendo illo atque formidabili tribunali. Beatus enim ille, qui in nubibus Regi gloriæ occurrit, ſicut contra infeliciſſimus eſt, qui raptu illo privatur. Qui enim ſic non rapti fuerint cum gloria in nubibus, ſe impios peccatores eſſe deſignabunt. Ne igitur torpeamus, Chriſto dilecti fratres: nam ecce ſtadium omnibus apertum. Dum igitur tempus nobis ſuppetit, pœnitentiam agere ſtudeamus, & pernicioſas corporis & animæ paſſiones vincere. Vincamus voluptatem, ſicut temperans, & continens Joſeph, non ſolum corpore, ſed & mente: Ita namque vir perfectus ſe continentiæ legibus adſtringit. Qui enim viderit mulierem ad concupiſcendum eam, jam mœchatus eſt ipſam in corde ſuo. *Matth.* 5. Corporis enim actiones multis frequenter difficultatibus impediuntur, & humano metu præciduntur: at mentis actiones abſque metu perficiuntur, & ſine labore. Volo dicere, fratres cariſſimi: ſæpe numero quis veſtrum laſcive adſpexit, & cogitationem ſceleris admiſit, præteriitque illico. Similis eſt ille capreæ ſpiculo transfixæ, quæ quum venatorum manus evaſerit, ſagittam tamen in ſe ipſa geſtans abiit. Nam ſi quis noſtrum impudica ſuperatus ſit cogitatione, non quidem talis jam propter Deum pudicus

dicus eſt: niſi enim ſæpe hominum metus ſeu verecundia prohibuiſſent, corpus ſane cum anima corrumpere non metuiſſet. Quare non jam ille continentiæ corona donandus erit: verum tamquam qui hominibus placere ſtuduerit, perpetuo ſupplicio torquebitur, niſi pœnitentiam egerit. Porro ſi quis aliquando præoccupatus, ſuperatuſque propria cogitatione fuerit, vulnus pœnitentia ſanabit. Vitemus ergo, fratres, concupiſcentiam pravam: nam hæc Evam gloria nudavit, ut unius cibi guſtum appeteret. Hæc quoque diluvium in mundum induxit. *Gen. 6, 7.* Viderunt enim filii Dei filias hominum, & acceſſerunt ad ipſas, turpiterque ſunt polluti. *Gen. 39.* Hæc effecit, ut Ægyptia caſti Joſeph inſano amore deflagraret: verum adoleſcens ille divino timore plenus, aſpidem ſecum concluſam devicit. Hæc ſtrenuum atque invictum illum Nazaræum *Jud. 16.* Sampſonem captivum ſumpſit: Qui enim olim ſanguivorum leonem diſcerpſerat, & mille viros percuſſerat maxilla aſini, poſt quam concupivit cum vipera habitare, illico capilli Nazaræo defluxere, oculiſque ſuis privatus, miſerabilis atque ridiculus omnibus ſubito eſt demonſtratus. Similiter autem *2. Reg. 11.* David concupiſcentia victus, Uriam interemit. *3. Reg. 21.* Propter concupiſcentiam Naboth etiam interiit: *Matth. 26.* quin & hæc miſerrimum Judam ad Chriſtum proprium Dominum tradendum impulit. Quocirca felix ille, qui omnis concupiſcentiæ auditus, & viſus, tactus, & odoratus victor evaſerit. Et corona pudicitiæ exornatus, eam ſic ad formidabile Chriſti tribunal portabit. Venite in idipſum, adoremus eum, paribus vocibus dicentes, Alleluja. Venite omnes Chriſtum glorificemus. Amen.

A σωφρονεῖ· εἰ μὴ γὰρ διὰ φόβον πολλάκις τῶν ἀνθρώπων, ἢ διὰ τὴν αἰσχύνην, καὶ τὸ σῶμα ἔφθειρε σὺν τῇ ἑαυτοῦ ψυχῇ· οὐκ ἔτι οὖν ἐκεῖνος ὡς σώφρων στεφανοῦται, ἀλλ' ὡς ἀνθρωπάρεσκος κολάζεται ἀπαύστως, εἰ μὴ μετανοήσῃ· εἰ δὲ προκαταληφθῇ, καὶ ἡττηθῇ πώποτε τῷ ἰδίῳ λογισμῷ, ἰάσεται τὸ τραῦμα διὰ τῆς μετανοίας· φύγωμεν οὖν, ἀδελφοί, κακὴν ἐπι- **B** θυμίαν· αὕτη γὰρ ἐγύμνωσεν ἐκ τῆς δόξης τὴν Εὔαν, ἵνα ἐπιθυμήσῃ γεῦσιν μιᾶς βρώσεως. αὕτη καὶ κατακλυσμὸν ἐπήγαγε τῷ κόσμῳ· εἶδον γὰρ υἱοὶ Θεοῦ πρὸς αὐτὰς, καὶ ἐμιάνθησαν αἰσχρῶς. αὕτη τὴν Αἰγυπτίαν ἐποίησε μανῆναι τῷ σώφρονι Ἰωσήφ. ὁ νέος δὲ ἐκεῖνος, τὸν Θεὸν φοβούμενος ἐνίκησεν ἀσπίδα συγκλεισθεῖσαν σὺν αὐτῷ. αὕτη τὸν ἀρεστέα, καὶ ἀκαταγώνιστον τὸν **C** Ναζωραῖον Σαμψὼν αἰχμάλωτον ἔλαβεν. ὁ γὰρ σπαράξας πρώην αἱμοβόρον λέοντα, καὶ πατάξας χιλίους ἐν σιαγόνι ὄνου, ἐπειδὴ ἐπιθύμησε μετ' ἐχίδνης συνοικεῖν, ἐξέπεσαν εὐθὺς αἱ τρίχες τοῦ Ναζωραίου, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ τυφλωθεὶς ἐλεεινῶς, πᾶσι καταγέλαστος ἀνεδείχθη εὐθέως. ὡσαύτως δὲ καὶ Δαβὶδ τὸν Οὐρίαν ἔσφαξε. διὰ ἐπιθυμίας, Ναβουθὲ **D** ἀπέθανεν· αὕτη καὶ τὸν ἄθλιον Ἰούδαν ἐποίησε προδοῦναι τὸν Χριστὸν, τὸν ἴδιον δεσπότην. Μακάριος οὖν ἐστιν ὁ νικητὴς γεγονὼς πάσης ἐπιθυμίας, ἀκοῆς, καὶ βλέμματος, ἁφῆς, καὶ ὀσφρήσεως, καὶ ἀναδησάμενος στέφανον σωφροσύνης κομίζεται τοῦτο ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ φοβεροῦ, καὶ φρικτοῦ· δεῦτε ἐπὶ τὸ αὐτὸ, προσκυνήσωμεν αὐτὸν, ὁμοφώνως λέγοντες· **E** ἀλληλούϊα· δεῦτε πάντες Χριστὸν δοξάσωμεν. Ἀμήν.

S. EPHRAEM
DE MONACHIS.

CUr Turturi viduato comparavit te ſæculo abdicatum Propheta, o Monache? Quoniam turtur avis eſt caſta, nunquam ſecundis nuptiis gaudens, neque in ramis humidis conſidens: potius autem inhabitabiles conſectatur ſolitudines, ibique dies ſuos perficit. Quam ob cauſam te Propheta turturi viduato comparavit: ne & tu ad mundum converſus, ea quæ retrò ſunt reſpicias: neque in civitatibus & caſtellis viciſque converſeris, neque cum mundanis demoreris; neque vias eorum addiſcas: recedatque anima tua a Domino Deo ſuo,

vero

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΦΡΑΙΜ
ΠΕΡΙ ΜΟΝΑΧΩΝ.

ΤΙ δὲ ὁ προφήτης τρυγόνα χηρεύουσαν ἀπείκασε· χῆρον σε ὦ μοναχέ; διό- **F** τι ἡ τρυγὼν, ὄρνις ἐστὶ σώφρων μὴ διγαμοῦσα ποτε· ἐν μηδὲ ὑγροῖς κλάδοις καθεζομένη· μᾶλλον δὲ τὰς ἀοικήτους ἐρήμους διώκει, κἀκεῖ ἐπιτελεῖ τὰς ἡμέρας αὐτῆς· τούτου χάριν ἀπείκασεν ὁ προφήτης τρυγόνα χηρεύουσαν· μηδὲ σὺ ἐπιστρέψῃς ἐν τῷ κόσμῳ εἰς τὰ ὀπίσω· μηδὲ πόλεις καὶ κώμας διατρίβῃς, μήτε μετὰ κοσμικῶν * συναυλίζεσθαι, μήτε μάθῃς τὰς ὁδοὺς αὐτῶν, καὶ ἀποστῇ ἡ ψυχή σου ἀπὸ κυρίου Θεοῦ αὐτῆς, (* συν- λίζ.)

τοῦ

τοῦ ἀληθινοῦ τῶν ψυχῶν ἡμῶν νυμφίου, καὶ λάβῃς βρόχους ἐν τῇ σῇ ψυχῇ· μήτε εἰς πλοῦτον καὶ ἡδονὰς τοῦ βίου ἀναστρέφῃ· οὐ δύνασαι γὰρ καὶ ἄγγελος καὶ ἄνθρωπος εἶναι· οὐ δύνασαι Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμμωνᾷ· μηδὲ προφασίζεσθε ὦ μοναχοὶ πεπλανημένοι ἐντολὰς καὶ εὐποιΐας· γηροκομία τε καὶ ξενοδοχία. οὐ γὰρ χρήζει ὁ Θεὸς ἐξ ἀγγέλων τὰ τοιαῦτα· εἰ μὴ τὸ ὑμνεῖν, καὶ δοξολογεῖν, καὶ δοξάζειν αὐτὸν διαπαντὸς, καθὰ καὶ συνετάξασθε.

Ταύτην δὲ τὴν παραβολὴν χρήσομαι ὑμῖν· μοναχὸς φιλοκτήμων καὶ πλούσιος, κοσμικὸς κτήτωρ· μοναχὸς δὲ πένης, οὐράνιος πολίτης· ὅσοι μοναχοὶ ἐν πλούτῳ καὶ τρυφῇ διάγουσιν, οὐδὲν διαφέρουσι τῶν ἐν τῷ βίῳ κοσμικῶν, τρυφητῶν καὶ σπαταλιστῶν. ἔτι δὲ ξένοι τῆς ἀγγελικῆς διαγωγῆς εἰσιν, ἀλλὰ καὶ ψεῦσται εὑρίσκονται· καὶ ἤδη μὲν τὸν κόσμον ἀποταξάμενοι· καὶ πάλιν ἐν τῷ βίῳ καὶ τῷ πλούτῳ, καὶ τοῖς ἰδίοις συγγενέσιν ἀναστρεφόμενοι· οὐδὲ μοναχικὸν σχῆμα ἔτι δύνανται φορεῖν οἱ ἐν τῷ βιωτικῷ πλούτῳ ἀναστρεφόμενοι. οὐ δυνατὸν γὰρ δουλεύειν Θεῷ καὶ μαμμωνᾷ, φησὶ ὁ κύριος. καὶ αὐτοὶ οἱ ἀπόστολοι ἐρωτήσαντες τὸν αὐτῶν διδάσκαλον καὶ εἰπόντες, ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι, οὐκέτι αὐτὸν ἀφέντες, ἀπῆλθον εἰς τὸν κόσμον· οὐδὲ ἐστράφησαν εἰς ὀπίσω, ἤγουν ἐν πλούτῳ.

Ἐὰν οὖν εἴδῃς μοναχὸν πλούσιον καὶ φιλήδονον, φιλαργυροῦντα καὶ ἀσυμπαθῆ, διώκοντα πλοῦτον βιωτικὸν, ἀγαπῶντα τρυφὴν καὶ κέρδη κοσμικὰ, ἄφες τὰ κατὰ σὲ καὶ κλαῦσον αὐτὸν, ὅτι ἐν νυκτὶ καὶ ἐν σκότει πορεύεται ὁ τοιοῦτος· οὐδὲ γὰρ βούλεται ὁ Θεὸς μοναχὸν τὸ οἱονοῦν ἀφεῖναι τὰ πνευματικὰ καὶ φροντίζειν τὰ κοσμικὰ, κἂν δοκεῖ εὔλογόν τινα ἀφορμὴν ἔχειν· χλεύη γάρ ἐστιν αὕτη τοῦ διαβόλου, καὶ πειρᾶται αὐτὸν ἀπολέσαι. οἱ γὰρ διὰ τὰ σωματικὰ καὶ βιωτικὰ πράγματα καταμελοῦντες καὶ παρεκκλίνοντες τῶν πνευματικῶν, μεγάλην καὶ διηνεκῆ ζημίαν ὑφίστανται· μὴ νοοῦντες, μηδὲ εἰς νοῦν λαβεῖν δυνάμενοι τὴν θείαν φωνὴν, τὸ, οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ ἄροτρον, καὶ στραφεὶς εἰς τὰ ὀπίσω, εὔθετός ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· τί δὲ ἄρα ὦ μοναχὲ ἐπισπᾶσαι τὸν ψυχοφθόρον πλοῦτον, τὸν ἀλαζόνα, τὸν ὑπερήφανον, τὸν ἄσπλαγχνον, τὸν ἀσυμπαθῆ, τὸν ἄπληστον. ὅσον γὰρ πλουτεῖ τις, τοσοῦτο μᾶλλον ἀνελεὴς καὶ ἀπάνθρωπος γίνεται·

A vero animarum noſtrarum ſponſo, laqueoſque in anima tua accipias; neque ad divitias & voluptates ſæculi revertaris: non enim & angelus & homo eſſe potes, nec Deo ſervire potes & Mammonæ. *Lucæ 16.* Neque prætexueritis, o Monachi errore ducti, mandata & beneficia, curam ſenum & hoſpitalitatem: non enim ab Angelis talia requirit Deus, ſed tantummodo ut ſemper laudetur, glorificetur, B & honorificetur ab ipſis, ſicut conſtitutum eſt vobis.

Hanc porro parabolam ſuppeditabo vobis. Monachus avarus & dives, mundanus eſt profeſſor; at pauper Monachus, cœleſtis eſt civis. Quicumque Monachi in divitiis & deliciis degunt, nihil differunt ab iis, qui in vita monaſtica ſæcularibus rebus vacant, & deliciis atque voluptatibus indulgent: adhuc enim ab Angelico C vivendi inſtituto peregrini ſunt ac alieni: quin & mendaces deprehenduntur: & nunc quidem mundo ſe abdicant; nunc rurſus in ſæculo ac divitiis, ſuoſque inter affines ac cognatos verſantur; neque Monaſticum amplius habitum ferre poſſunt, qui ſæcularibus divitiis ſunt dediti. Non enim poſſibile eſt Deo ſervire & Mammonæ, inquit Dominus: *Matth. 6. Luc. 16.* & ipſi quidem Apoſtoli quum interrogaſſent Magiſtrum ſuum, dicentes: D *Ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te*; non amplius, ipſo relicto, abierunt in mundum, neque converſi ſunt retrorſum, videlicet ad ſæculi divitias. *Mar. 19. Mar. 10. Luc. 9. 18.*

Si igitur videris Monachum divitem & voluptatibus deditum, avarum & compaſſionis atque miſericordiæ expertem, opes caducas ſectantem, deliciaſque ac lucra mundana amantem; poſtpoſitis tuis, deplange illum, quoniam in nocte E ac tenebris talis ambulat. Neque enim vult Deus Monachum, exempli gratia, relictis ſpiritalibus curare ſæcularia, quamvis etiam juſtam aliquam cauſſam habere videatur; illuſio enim hæc eſt diaboli, qui tentat eum perdere; nam qui propter res corporales, ac ſenſuales negligunt omittuntque bona ſpiritalia, magnum aſſidue damnum patiuntur, F non conſiderantes, neque mente complecti valentes divinam illam vocem: *Nemo mittens manum ſuam ad aratrum, & reſpiciens retro, aptus eſt regno cœlorum.* *Luc. 9.* Cur igitur lethiferas tibi divitias conſciſcis, o Monache, ſuperbas atque arrogantes, miſericordiæ & compaſſionis omnis expertes, atque inſatiabiles? quanto enim quis amplius ditatur, tanto magis immiſericors & inhumanus red-

redditur, ampliuſque ſuas manus contrahit, ne eleemoſynam indigenti tribuat. Tu vero, o Monache, haſce divitias ne appetas, nec poſſideas neque congreges; nam Monachi primum & magnum mandatum, quæ ſecundum Deum eſt paupertas. Potius igitur Chriſto citra ullam diſtractionem adhæreas, reſidens in loco, in quo & mundo renunciaſti, & te Deo conjunxiſti viventi in ſecula.

EJUSDEM BEATI EPHRAEM

SERMO PARAENETICUS

DE SECUNDO ADVENTU DOMINI. ET DE POENITENTIA.

Reſipiſcamus, ac pœnitentiam agamus, Fratres: ut Deum peccatis noſtris propitium reddamus. Implorēmus ipſum, quia exacerbavimus eum. Humiliemur, ut nos exaltet. Ploremus, ut lætitia nos afficiat. Lugeamus, ut conſoletur nos. Projiciamus a nobis malam vivendi conſuetudinem, & virtute induamur, tamquam veſtimento: maxime autem nos, qui Angelico vitæ inſtituto digni habiti ſumus. Sumamus, cariſsimi, pro menſura bonum ac perfectum certamen Patrum, qui ante nos vita defuncti ſunt. Noli, frater, hodie a temperantia commendari, & cras in conviviis verſari. Noli hodie aquam bibere, & cras vini potationi te dare. Ne hodie nudis pedibus incedas, & cras calceamentorum varietate gaudeas. Ne hodie vilibus utaris veſtibus, & cras ornatus incedas. Cave, hodie manſuetus ſis ac humilis, & cras arrogans, atque ſuperbus. Cave, hodie obedientem te præbeas; & cras diſſolutum atque inobedientem. Vide, ne hodie in te audiatur ploratus ac ejulatus: & cras riſus atque contemtio. Vide, ne hodie humi cubes: & cras molliter in lecto dormias. Ne hodie pœnitentiam agas; & cras ejus obliviſcaris. Sed canonem unum retine, ſicut etiam Sancti fecerunt Patres, qui ad quinquaginta & ultra annos ſuum non mutarunt canonem & regulam.

Cur mundo renunciaſti, cariſsime, ſi mundana adhuc oblectamenta quæris? Ad tribulationem vocatus es, & tu requiem inquiris? Ad nuditatem: & tu veſtium ornatum ſectaris? Ad ſitim perferendam: & tu vinum potitas? Ad bellum: & tu ſine armis in cœleſte regnum ingredi cupis? Ad vigilias: & tu ſomno obdormiſcis? Ad gemitum atque ploratum: & tu rides? Ad caritatem: & tu fra-

A γίνεται· καὶ πλεῖον τὰς χεῖρας συστέλλει τοῦ μὴ δοῦναι ἐλεημοσύνην· σὺ δὲ ὦ μοναχὲ τοῦτον τὸν πλοῦτον μὴ ἐπιθυμήσῃς· μὴ κτήσῃ. μηδὲ ἐπισπάσῃ· τοῦ μοναχοῦ γὰρ ἡ πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολὴ ἡ κατὰ Θεὸν πτωχεία ἐστί· κολλήθητι δὲ μᾶλλον τῷ Χριστῷ ἀπερισπάστως καθεζόμενος ἐν τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ καὶ ἀπετάξω τῷ Θεῷ τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας.

B

ΤΟΥ͂ ΑΥ̓ΤΟΥ͂ ΜΑΚΑΡΙ'ΟΥ Ε'ΦΡΑΙ'Μ

ΛΟ'ΓΟΣ ΠΑΡΑΙΝΕΤΙΚΟ'Σ.

ΠΕΡΙ' ΤΗ͂Σ ΔΕΥΤΕ'ΡΑΣ ΠΑΡΟΥΣΙ'ΑΣ ΤΟΥ͂ ΚΥΡΙ'ΟΥ, ΚΑΙ' ΠΕΡΙ' ΜΕΤΑΝΟΙ'ΑΣ.

C Ἀδελφοὶ, μετανοήσωμεν, ἵνα τὸν Θεὸν ἱλεωποιησώμεθα ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν· παρακαλέσωμεν αὐτὸν, ὅτι παρωξύναμεν αὐτόν· ταπεινωθῶμεν, ἵνα ὑψώσῃ ἡμᾶς· κλαύσωμεν, ἵνα παρακαλέσῃ ἡμᾶς· ἀποῤῥίψωμεν ἀφ' ἡμῶν κακὴν συνήθειαν, καὶ ἐνδυσώμεθα τὴν ἀρετὴν ὥσπερ ἱμάτιον, μάλιστα ἡμεῖς οἱ καταξιωθέντες
D τῆς ἀγγελικῆς πολιτείας. λάβωμεν ἀγαπητοὶ μέτρον τὸν καλὸν ἀγῶνα καὶ τέλειον τῶν πρὸ ἡμῶν πατέρων. μὴ σήμερον ἐγκρατεύσῃ, καὶ αὔριον ἀριστοποιήσῃς· μὴ σήμερον ὑδροποτήσῃς, καὶ αὔριον οἰνοποτήσῃς· μὴ σήμερον ἀνυπόδετος, καὶ αὔριον τζαγγὶν ὁμαλόν· μὴ σήμερον τρύχινα, αὔριον τρίμιτα· μὴ σήμερον εὐτελὴς, καὶ αὔριον κεκαλλωπισμένος· μὴ σήμερον πρᾶος καὶ ταπεινὸς, καὶ αὔριον ἀλαζὼν
E καὶ ὑπερήφανος· μὴ σήμερον ὑπήκοος, καὶ αὔριον ἀκατάστατος καὶ ἀνήκοος. μὴ σήμερον ἐν σοὶ κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς, καὶ αὔριον γέλως καὶ ἀδιαφορία· μὴ σήμερον χαμοκοιτήσῃς, καὶ αὔριον κλινοκοιτήσῃς· μὴ σήμερον μετανοήσῃς καὶ αὔριον ἐπιλάθῃ, ἀλλὰ κανόνα κάτεχε ἕνα, καθὼς καὶ οἱ ἅγιοι πατέρες ἐπὶ πεντήκοντα ἔτη καὶ πλείω οὐκ ἤλλαξαν τὸν κανόνα αὐτῶν.

F Ἀγαπητὲ τί ἀπετάξω τῷ κόσμῳ ἐὰν ἀνάπαυσιν κοσμικὴν ζητῇς; εἰς θλίψιν ἐκλήθης, καὶ σὺ ἀνάπαυσιν ζητεῖς; εἰς γυμνότητα, καὶ σὺ ἱμάτια φιλοκαλεῖς; εἰς δίψαν, καὶ σὺ οἶνον πίνῃς; εἰς πόλεμον, καὶ σὺ χωρὶς ὅπλων βούλει εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν; εἰς ἀγρυπνίαν, καὶ σὺ ὕπνῳ καταφέρῃ; εἰς κλαυθμὸν καὶ ὀδυρμὸν, καὶ σὺ γελᾷς; εἰς ἀγάπην, καὶ σὺ τὸν ἀδελφόν σου μισεῖς;

μισεῖς; εἰς ὑποταγὴν, καὶ σὺ ἀντιλέγεις; εἰς πρᾳότητα, καὶ ταπεινοφροσύνην, καὶ σὺ ὑπερηφανεύῃ; εἰς κληρονομίαν τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ σὺ τὰ γήϊνα φρονεῖς; βλέπετε ἀδελφοὶ, μὴ ἀποταξάμενοι τῷ κόσμῳ τὰ τοῦ κόσμου φρονῶμεν· μὴ στραφῆτε πάλιν εἰς τὰ ὀπίσω καὶ κοσμικὰ φρονῆτε· ἢ πράττητε, ἢ ὁμιλῆτε. καὶ γὰρ φθείρουσιν ἤθη χρηστὰ, ὁμιλίαι κακαί· ἀλλὰ καθὼς λέγει ὁ προφήτης Δαυὶδ, ἐν τῷ νόμῳ κυρίου μελέτα ἡμέρας καὶ νυκτὸς, ἵνα μετ' αὐτοῦ θαῤῥῶν λέγῃς· ἐγὼ δὲ τὸν νόμον σου ἐμελέτησα· καὶ πάλιν, ἐξερευνήσω τὸν νόμον σου, καὶ φυλάξω αὐτὸν ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου· καὶ πάλιν, μελετήσω τὸν νόμον σου διαπαντός· καὶ πάλιν, ἀγαθός μοι ὁ νόμος τοῦ στόματός σου ὑπὲρ χιλιάδας χρυσίου καὶ ἀργυρίου. καὶ πάλιν· ἀγαλλιάσομαι ἐγὼ ἐπὶ τὰ λόγιά σου· καὶ σὺ ἀδελφὲ μὴ κοσμικὰ ὁμίλει, ἀλλὰ πνευματικά. μὴ περὶ τῶν γηΐνων, ἀλλὰ περὶ τῶν οὐρανίων· ἄνω ἔχε σου τὴν καρδίαν πρὸς τὸν σωτῆρα Χριστὸν, καὶ εἰπὲ μετὰ τοῦ Δαυΐδ. κύριε οὐχ ὑψώθη ἡ καρδία μου. πρὸς αὐτὸν ἀπόβλεπε πάντοτε, λέγων. πρὸς σὲ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου τὸν κατοικοῦντα ἐν τῷ οὐρανῷ. κατάγαγε δάκρυα ὅτι οἱ σπείροντες ἐν δάκρυσιν, ἐν ἀγαλλιάσει θεριοῦσι· νύκτα καὶ ἡμέραν πρὸς τὴν ἐσχάτην ὥραν ἀπόβλεπε. ὁ ψαλμὸς ἐπὶ τοῦ στόματός σου ἔστω ἀδιαλείπτως· Θεὸς γὰρ ὀνομαζόμενος φυγαδεύει δαίμονας· λάλει τῷ Θεῷ πολλὰ, καὶ τοῖς ἀνθρώποις ὀλίγα· ἀεὶ μνημόνευε τοῦ Θεοῦ· καὶ οὐρανὸς ἡ διάνοιά σου γενήσεται. μὴ ἀγάπα τὸ τρυφᾷν, ἀλλὰ φύγε τὰς ἡδονάς· μίσησον πᾶσαν χαρὰν τοῦ κόσμου τούτου· μὴ περικακήσῃς τὴν χαμοκοιτίαν, ὅτι πρόξενός ἐστιν ἀπολαύσεως αἰωνίου· μὴ φανῇ σοι βάρος, ἡ νηστεία, ὅτι εἰς εὐφροσύνην σε παραπέμπει αἰώνιον· ἐγένου στρατιώτης τοῦ Χριστοῦ; μὴ συμπλακῇς ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃς· ἀπετάξω τῷ κόσμῳ; μὴ ἀγάπα τὸν κόσμον, μηδὲ τὰ ἐν κόσμῳ· ἐπέβαλες τὴν χεῖρά σου ἐπ' ἄροτρον; μὴ στραφῇς εἰς τὰ ὀπίσω· ἐμνηστεύσω Χριστόν; ἀνάμεινον αὐτὸν ἐρχόμενον· καθ' ἑκάστην δὲ ἡμέραν καὶ ὥραν καὶ στιγμὴν αὐτοῦ μνημόνευε, ὡς νύμφη τοῦ ἑαυτῆς νυμφίου· ἀεὶ εἰς αὐτὸν ἔχε τὸν νοῦν, ὥσπερ φίλανδρος γυνὴ ἔχουσα τὸν ἑαυτῆς ἄνδρα ἐν ἀποδημίᾳ, ἥτις ἐν πολλῇ μερίμνῃ οὖσα καὶ θλίψει, οὐ παύεται κατασκοποῦσα τὰς ὁδοὺς καὶ τοὺς παρερχομένους ἐρωτῶσα· ὅπου δ' ἂν ἀπέλθῃ. περὶ αὐτοῦ ὁμιλεῖ καὶ κοι-

A fratrem tuum odiſti ? Ad ſubjectionem atque obedientiam : & tu contradicis atque repugnas ? Ad manſuetudinem, & humilitatem : & tu ſuperbis ? Ad hæreditatem regni ejus : & tu terrena ſapis ? Videte, fratres, ne poſt renunciationem ſeculi, quæ ſunt mundi ſapiamus . Nolite iterum converti retrorſum, & res mundanas ſapere, vel agere, aut loqui . Corrumpunt enim bonos mores colloquia

B mala . At, ſicut Propheta David ait : 1. Cor. 15.
In lege Domini meditare, die ac nocte : ut cum ipſo confidenter dicas : *Ego vero legem tuam meditatus ſum*. Et iterum : Pſal. 118.
Meditabor legem tuam ſemper . Et rurſus : Ibid.
Bona mihi lex oris tui, ſuper millia auri & argenti. Et rurſus : *Exultabo ego ſuper eloquia tua* . Et tu, frater, ne ſecularia loquaris, ſed ſpiritalia : neque de terre- Ibid: Ibid.

C nis, verum de cœleſtibus . Surſum cor tuum ad Salvatorem Chriſtum habe : & cum Davide dicito : *Domine, non eſt exaltatum cor meum*. Ad ipſum reſpice ſemper, dicens : *Ad te levavi oculos meos, qui habitas in cœlis* . Produc lacrymas : quoniam *qui ſeminant in lacrymis, in exultatione metent* . Nocte dieque ad noviſſimam horam reſpice . Pſalmus aſſidue ſit in ore tuo : nam Deus quum nomi- Pſal. 130. Pſal. 122. Pſal. 125.

D natur, Dæmones fugat . Cum Deo multis, & cum hominibus loquere paucis . Semper Dei memineris : & cœlum mens tua evadet . Ne quæras delicias : ſed voluptatum fuge illecebras . Omne ſeculi iſtius gaudium deteſtare . Humi cubationem ne abjicias : quoniam requiem æternam conciliat . Ne tibi grave jejunium appareat : quoniam in lætitiam

E ſempiternam te tranſmittet . Chriſti factus es miles ? ne rebus hujus vitæ implicer is : ut ei, qui ſuæ te adſcripſit militiæ, placeas . Renunciaſti ſeculo ? ne ſeculum diligas ; neque quæ in eo ſunt . Adjeciſti manum tuam ad aratrum ? ne reſpicias ad ea quæ retro ſunt . Deſponſaſti te Chriſto ? eum adventantem exſpecta . Singulis vero diebus, ac

F horis, momentiſque, ipſius recordare, ſicut Sponſa ſui ipſius Sponſi . Semper in eum mentem defixam habe : quemadmodum uxor maritum amans, virum ſuum licet procul abſentem ac peregrinantem in memoria apud ſe habet ; & quum in multis conſtituta ſit ſollicitudinibus atque anguſtiis, non ceſſat explorare vias, & interrogare prætereuntes, quonam abiiſſe potuerit ? de ipſo loquitur,

& dormiens eum exſpectat & auſcul-
tat : non fruitur quiete , neque ridet
cum quoquam , non lætatur , non deſi-
nit lacrymari , donec ſuſceperit deſide-
ratum . Sic igitur & tu, Chriſtiane, ac
præcipue qui vaniſſimo ſeculo abrenun-
ciaſti . Et quid dico , qui abrenunciaſti?
Omnes enim ſtabimus ante tribunal Chri-
ſti : ut referat unuſquiſque propria cor-
poris , prout geſſit , ſive bonum ſive
malum . Quocirca deinceps , frater , ne
nimium momentanea alimenta appetas :
non corporalem requiem quæras : non
des ſomnum nimium oculis tuis : neque
vitam curæ , ac ſollicitudinis expertem
degas: ſed Deum præ oculis tuis ſemper
habe: ut cum Sancto David dicere queas:
Pſal. 15. *Providebam Dominum in conſpectu meo ſemper*.
Non ceſſes divinas perſcrutari ſcripturas.
Non ceſſes ſanctam matrem tuam inter-
rogare Eccleſiam , quando veniet deſide-
ratus Sponſus . Et ſignum adventus ejus
perquire ac diſce, quia Judex non tar-
dabit . Non deſinas interrogare , donec
plane certior factus ſis . Non deſinas de
hoc interpellare eos , qui exacte norunt.
Cupis porro noſſe , quinam illi ſint ,
qui accurate magnum iſtud ac formida-
bile myſterium ſciant ? Prophetæ , Apo-
ſtoli , & Evangeliſtæ : hi plene de hor-
ribili adventu Chriſti ac Sponſi , inſtru-
cti ſunt : hos , frater , interroga : &
audies , quod veniet & non tardabit .
Interroga magnum Prophetam Iſaiam :
Iſai. 40. 62. reſpondebitque tibi , dicens : *Ecce Domi-
nus veniet : & merces ejus cum ipſo* .
Et iterum : *Dominus Sabaoth egredietur ,
ad conterendum bella* . Aliuſque Prophe-
ta ait : *Veniens veniet , & non tar-*
Abac. 2. *dabit* . Viciſſimque tibi Propheta reſpon-
Malach. 3. debit Malachias , dicens . *Ecce veniet ,
& quis ſuſtinebit diem introitus ejus ?
aut quis ſtabit in conſpectu ipſius* ?
Docebit quoque te Propheta David ,
Pſal. 9. 45. 71. 97. quum dicit : *Deus manifeſte veniet :
& adorabunt eum omnes Reges terræ* .
Et iterum : *quia veniet , ut judi-
cet terram* . Quod ſi Petrum quoque
interroges Coryphæum : ipſe tibi
2. Pet. 3. reſpondebit viciſsim , ac dicet : *Non
tardat Dominus promiſſionem , ſicut quidam
tarditatem exiſtimant : ſed patienter agit ,
nolens quemquam perire ; ſed omnes ad pœ-
nitentiam reverti* : Et rurſus . *Dies Domini,
ſicut fur in nocte , ita veniet*. Reſpondetque
Jacob. 5. tibi viciſsim Jacobus, dicens : *Ecce Iudex ante
januam aſſiſtit* . Quin & Joannes te admonebit
1. Joan. 2. Theologus , dicens : *Ut quum apparuerit , fi-
duciam habeamus , & non confundamur ab eo in*
ad-

A κοιμωμένη αὐτὸν προσδοκᾷ καὶ ἀκροᾶται, καὶ οὐ τυγχάνει ἀνέσεως, οὔτε γελᾷ μετά τινος, οὐκ εὐφραίνεται, οὐ παύεται δακρύουσα ἕως οὗ ἀποδέξηται τὸν ποθούμενον· οὕτως οὖν καὶ σὺ χριστιανέ· καὶ μάλιστα ὁ ἀποταξάμενος τῷ ματαίῳ βίῳ. Καὶ τί λέγω ὁ ἀποταξάμενος; πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ, ἵνα ἕκαστος κομίσηται τὰ διὰ τοῦ σώματος πρὸς ἃ ἔπραξεν, ἤτε ἀγαθὸν, ἤτε κακόν. λοιπὸν
B οὖν ἀδελφὲ, μὴ ποθήσῃς τροφὴν πρόσκαιρον· μὴ ζητήσῃς ἀνάπαυσιν σωματικήν· μὴ δῷς ὕπνον σοῖς ὀφθαλμοῖς, μηδὲ ἀμερίμνως διάγε, ἀλλ' ἔχε τὸν Θεὸν πρὸ ὀφθαλμῶν σου πάντοτε ἵνα μετὰ τοῦ ἁγίου Δαυὶδ δυνηθῇς λέγειν, προωρώμην τὸν κύριον ἐνώπιόν μου διαπαντός. μὴ παύσῃ ἐρευνῶν τὰς θείας γραφάς· μὴ παύσῃ ἐρωτῶν τὴν μητέρα σου τὴν ἐκκλησίαν, πότε
C παραγένηται ὁ ποθούμενος νυμφίος, καὶ τὸ σημεῖον τῆς αὐτοῦ παρουσίας ἐρώτησον καὶ μάθε, ὅτι οὐ βραδύνῃ ὁ κριτής. μὴ παύσῃ ἐρωτῶν ἕως οὗ πληροφορηθῇς ἀκριβῶς· μὴ παύσῃ παρακαλῶν τοὺς ἀκριβῶς γινώσκοντας περὶ τούτου. θέλεις δὲ γνῶναι τίνες εἰσὶν οἱ ἀκριβῶς ἐπιστάμενοι τοῦτο τὸ μέγα καὶ φοβερὸν μυστήριον; προφῆται, ἀπόστολοι, εὐαγγελισταί· οὗτοι ἀκριβῶς
D γινώσκουσι περὶ τῆς φοβερᾶς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ καὶ νυμφίου· τούτους ἐρώτησον ἀδελφὲ, καὶ ἀκοῦσαι ἔχεις ὅτι ἔρχεται καὶ οὐ χρονιεῖ· ἐρώτησον τὸν μέγαν προφήτην Ἡσαΐαν· καὶ ἀποκρίνεταί σοι λέγων, ἰδοὺ κύριος ἔρχεται, καὶ ὁ μισθὸς αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ· καὶ πάλιν· Κύριος Σαβαὼθ ἐξέρχεται συντρῖψαι πόλεμον. καὶ ἄλλος προφήτης λέγει, ὁ ἐρχόμενος ἥξει καὶ οὐ χρονιεῖ·
E ἀνταποκριθήσεταί σοι καὶ ὁ προφήτης Μαλαχίας λέγων, ἰδοὺ ἔρχεται καὶ τίς ὑπομενεῖ ἡμέραν εἰσόδου αὐτοῦ; ἢ τίς στήσεται ἐν τῇ ὀπτασίᾳ αὐτοῦ; διδάξει δέ σε καὶ ὁ προφήτης Δαυὶδ λέγων, ὁ Θεὸς ἐμφανῶς ἥξει καὶ προσκυνήσουσιν αὐτὸν πάντες οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς· καὶ πάλιν, ὅτι ἔρχεται κρῖναι τὴν γῆν· ἐὰν Πέτρον ἐρωτήσῃς τὸν Κορυφαῖον, καὶ αὐτὸς ἀνταποκριθήσεταί σοι,
F λέγων· οὐ βραδύνει κύριος τῆς ἐπαγγελίας, ὥς τινες βραδύτητα ἡγοῦνται, ἀλλὰ μακροθυμεῖ μὴ θέλων τινὰ ἀπολέσθαι· ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν χωρῆσαι· καὶ πάλιν, ὅτι ἡ ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτης ἐν νυκτὶ, οὕτως ἔρχεται· Ἰάκωβος δὲ πάλιν ἀνταποκρίνεται λέγων· ἰδοὺ ὁ κριτὴς πρὸ τῶν θυρῶν ἕστηκε· λέγει δὲ πρὸς σὲ καὶ ὁ θεολόγος Ἰωάννης λέγων, ἵνα ἔχωμεν παῤῥησίαν καὶ μὴ αἰσχυνθῶμεν ἀπ' αὐτοῦ ἐν τῇ
παρου-

παρουσίᾳ αὐτοῦ· ἐρώτησον ἀγαπητὲ καὶ τὸν ἅγιον Ματθαῖον τὸν Εὐαγγελιστήν· καὶ αὐτός σοὶ λέξει τρανότερον περὶ τῆς παρουσίας τοῦ νυμφίου ἃ ἤκουσε παρ' αὐτοῦ· λέγει δέ, εἶπεν ὁ Κύριος· γρηγορεῖτε, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ὥραν, οὐδὲ τὴν ἡμέραν, ἐν ᾗ ὁ Χριστὸς ἔρχεται· καὶ πάλιν, γίνεσθε ἕτοιμοι, ὅτι ᾗ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε, ὁ κύριος ἔρχεται· καὶ πάλιν, μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει γρηγοροῦντα· καὶ πάλιν λέγει, ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς· τότε καθήσεται ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ καὶ συναχθήσονται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἀφοριεῖ αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων· καὶ τὰ ἑξῆς· καὶ τοὺς λοιποὺς τῶν Εὐαγγελιστῶν, καὶ πάντας τοὺς ἁγίους ἐὰν ἐρωτήσῃς, τὰ ὅμοια ἀκούσεις παρ' αὐτῶν περὶ τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου, ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις· λοιπὸν οὐκ ἔτι ἔχεις πρόφασιν. ἰδοὺ ἤκουσας παρὰ τῶν μακαρίων προφητῶν καὶ Ἀποστόλων πᾶσαν ἀλήθειαν· ἄρτι οὖν ἑτοίμασον τὰ τῆς σωτηρίας· καὶ τί ποιήσω ἵνα σωθῶ, καὶ εὕρω ἔλεος καὶ παρρησίαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἀπολογίας· ἐγώ σοι λέγω, μόνον φύλαξον· ἐὰν οὖν ἀκούσῃς τοῦ κυρίου, ἐπακούσεταί σου καὶ αὐτός· εἶπε γὰρ οὕτως ὁ κύριος· ἐὰν ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τὰ παραπτώματα ὑμῶν· ἰδοὺ ἤκουσας τέως μιᾶς ἐντολῆς μεγάλης καὶ ἐλαφρᾶς· εἶπε γὰρ ὁ φιλάνθρωπος Θεός, ὅτι τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστι· ποῖον γὰρ βάρος ἐστὶ τὸ ἀφιέναι τοῦ ἀδελφοῦ τὰ παραπτώματα, καὶ συγχωρηθῆναι παρὰ τοῦ Θεοῦ τὰ ἴδια παραπτώματα, ἵνα θαρρῶν λέγῃς, ἄφες μοι τὰ ὀφειλήματά μου δέσποτα· ἐγὼ γὰρ ἀφῆκα τοῦ ἀδελφοῦ μου· ταύτην τὴν ἐντολὴν φύλαξον· μὴ ἔχε ἔχθραν κατά τινος, μηδὲ μισήσῃς τινάποτε. μὴ γελοίοις σχολάσῃς· μὴ καταλαλήσῃς· μὴ λοιδορήσῃς· μὴ ἀργολογήσῃς· μὴ κοσμικοῖς συναυλισθῇς περισσῶς· μὴ μυθολογήσῃς· μὴ κατεχέτω σε ἐπίγεια πράγματα ὁ ἀποταξάμενος τῷ κόσμῳ ὅλῳ· μὴ ἔχε ἄλλην μέριμναν, μηδὲ ἄλλον ἀγῶνα, πλὴν τῆς ἡμέρας ἐκείνης τῆς φοβερᾶς, καὶ ἀεὶ ἡ καρδία, καὶ ἡ γλῶσσά σου περὶ κρίσεως μελετάτω· εἴτε οὖν ἐργάζῃ, εἴτε προσεύχῃ, εἴτε περιπατῇς, εἴτε καθέζῃ, εἴτε ἐσθίῃς, εἴτε νηστεύῃς, εἴτε ἐπὶ τῆς κοίτης σου κεῖσαι γρηγορῶν, ἢ ἄλλο τι πράξῃς, μὴ ἀποστῇ ὁ νοῦς σου τοῦ ἐνθυμεῖσθαι καὶ τὸ σόμασου

A *adventu ejus*. Interroga etiam, cariſ-
ſime, Sanctum Matthæum Evangeliſtam:
& ipſe tibi clarius de adventu ſponſi
dicet, quæ ab ipſomet audivit. Ait au-
tem: Dixit Dominus: *Vigilate, quia* Matth. 24.
neſcitis horam, neque diem, in qua Chri- 25.
ſtus Dominus veniet: & rurſus: *Eſtote* Luc. 12.
parati, quia qua hora non putatis, Dominus
veniet. Et rurſus: *Beatus ille ſervus, quem*
B *quum venerit Dominus ipſius, inveniet vi-*
gilantem. Rurſuſque ait: *videbunt Filium*
hominis venientem in nubibus cæli, cum vir-
tute & majeſtate magna. Tunc ſedebit ſu-
per ſedem majeſtatis ſuæ, & congregabun-
tur coram ipſo omnes gentes, & ſeparabit
eos ab invicem, ſicut paſtor ſegregat oves
ab hædis, & quæ ſequuntur. Reliquoſ-
que ſi interroges Evangeliſtas, ac cun-
ctos ſanctos, ſimilia ab eis de adven-
C tu Domini audies, quod prope ſit in
januis. Non igitur amplius excuſatio-
nem habes. Ecce a beatiſſimis Prophe-
tis, & Apoſtolis omnem veritatem au-
diſti. Modo ergo quæ tuæ ſunt ſalu-
tis, para. Et quid, inquies, agam,
ut ſalver, miſericordiamque inveniam, ac
fiduciam in die defenſionis? Ego tibi
dicam: ſolum ſerva. Quodſi Dominum
audieris, & ipſe te exaudiet. Nam
D ita dixit Dominus: *Si dimiſeritis homi-* Matth. 6.
nibus errata ipſorum: & Pater veſter cæ- Marc. 11.
leſtis dimittet peccata veſtra. Ecce audiſti
tandem unum præceptum magnum & le-
ve. Dixit enim benigniſſimus Deus: *Onus* Matth. 11.
meum leve eſt. Nam quod ac quale onus
eſt, dimittere fratri offenſas? Et indul-
gentiam atque remiſſionem a Deo pro-
priorum accipere delictorum? Ut cum
E fiducia dicere poſſis: Dimitte mihi of-
fenſiones meas, Domine: ego enim fra-
tri meo remiſi. Hoc ſerva præce-
ptum. Ne inimicitias adverſus aliquem
habeas. Neque quemquam unquam
odio proſequaris. Ne ludicris rebus
vaces. Ne verba otioſa proferas. Ne
aliis detrahas, atque obloquaris. Ne
ullos maledictis inceſſas. Ne munda-
nis hominibus nimium adhæſeris, ac
F converſeris. Ne fabulis ac nugis te
dedas. Ne res terrenæ te occupent.
Qui univerſo renunciaſti mundo; ne
aliam admittas ſollicitudinem, neque
aliud certamen, præterquam diei il-
lius horribilis: ſemperque cor, & lin-
gua tua de judicio meditentur. Sive
igitur operi, ſive orationi intentus ſis:
ſive ambules, ſive ſedeas; ſive comedas, ſive
jejunes; ſive in cubili tuo vigil jaceas, ſive
quid aliud agas: non deſiſtat mens tua cogi-
tare,

tare, & os tuum loqui de judicio. Corde porro ſic tecum cogita: At quomodo reſpondere potero Judici? Numquid reperietur peccator alius, ut ego? Quo pacto peccata mea delebo? Quo pacto: ego tibi dicere potero? ſicut fecit, (Pſal. 6.) & docuit David, dicens: *Lavabo per ſingulas noctes lectum meum, & lacrymis meis ſtratum meum rigabo.* Sic plora & cogita, dicens: ſed qualia ſunt horrenda illa tormenta, quæ divina dicit ſcriptura? Qualis eſt fluvius ille igneus? Qualis ignis ille inextinguibilis? Cujuſmodi tandem tenebræ illæ exteriores? Cujuſmodi ſtridores illi dentium? Cujuſmodi gehenna illa ignis? Qualis erit vermis ille nunquam moriens? Qualis caminus ille ignis? Et cui tandem ex iſtis locis ego peccator deſtinandus ero? Hæc tecum meditare, o fili, ſingulis diebus, ac noctibus, & horis; & ſtudioſe in jejuniis, vigiliis, & orationibus ac lacrymis perſiſte; ſemperque in cella ſub ſilentio verſare: & ne contemnas, neque relaxeris, mi frater. Et ſi aliqui tibi detrahant, aut te derideant, vel ſpernant, aut deprimant: tu noli attendere iis, ſed ob oculos tibi conſtitue deſideratum ſponſum, & dicito: dignus ſum qui illudar: nam & Dominus meus illuſus eſt, ac contumeliis affectus, conſputatus, & crucifixus, odioque a Diaboli diſcipulis habitus. Atque etiam nos docet Dominus, ut & nos injuria affecti ſufferamus; conviciis ac maledictis excepti, benedicamus; & perſecutionibus exagitati, ſuſtineamus. Rurſuſque memineris, frater, Domini ad (Joan. 15.) ſuos Diſcipulos dicentis: *Si mundus vos odit, ſcitote, quia me priorem vobis odio habuit. Sed quoniam ego* (Matth. 5.) *elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus.* Et iterum: *Beati eſtis, quum maledixerint vobis homines, & perſecuti vos fuerint, ac vos oderint.* Quin & cuncti per anguſtam hanc viam ambularunt ſancti, ſicut ait (Hebr. 11.) Apoſtolus: *quoniam ludibria & verbera experti ſunt, lapidati ſunt, ſecti ſunt, tentati ſunt, in occiſione gladii mortui ſunt, circuierunt in melotis, in pellibus caprinis: egentes, anguſtiati, afflicti, in ſolitudinibus errantes, in montibus, & ſpeluncis, & in cavernis terræ.* Ita & tu, frater, ſi ſuſtinueris, & canonem tuum paululum curaveris, una cum ipſis repe-

A μασου λαλεῖν περὶ κρίσεως· διαλογίζου δὲ ἐν τῇ καρδίᾳ σου οὕτως. ἆρα πῶς ἔχω ἀπολογήσασθαι τῷ κριτῇ; ἆρα εὑρίσκεται ἁμαρτωλὸς ἄλλος, ὡς ἐγώ; πῶς ἐξαλείψω μου τὰς ἁμαρτίας; πῶς; ἐγώ σοι λέγω. ὡς ὁ Δαυῒδ ἐποίησε καὶ ἐδίδαξε λέγων, λούσω καθ᾽ ἑκάστην νύκτα τὴν κλίνην μου ἐν δάκρυσί μου, τὴν στρωμνήν μου βρέξω. οὕτως κλαῖε, καὶ ἐνθυμοῦ λέγων· ἆρα ποταπαί B εἰσιν ἐκεῖναι αἱ κολάσεις αἱ φοβεραὶ, ἃς λέγει ἡ θεία γραφή; ἆρα ποταπός ἐστιν ὁ πύρινος ποταμὸς ἐκεῖνος; ἆρα ποταπόν ἐστιν ἐκεῖνο τὸ ἄσβεστον πῦρ; ἆρα ποταπόν ἐστιν ἐκεῖνο τὸ ἐξώτερον σκότος; ἆρα ποταποί εἰσιν οἱ βρυγμοὶ τῶν ὀδόντων; ἆρα ποταπή ἐστιν ἡ ἐκείνη ἡ γέεννα τοῦ πυρός; ἆρα ποταπός ἐστιν ἐκεῖνος ὁ σκώληξ ὁ ἀτελεύτητος; ἆρα ποταπός ἐστιν C ἐκεῖνος ὁ κλίβανος τοῦ πυρός; ἆρα εἰς ποῖον ἁρμόζει με ἐκ τούτων ἀπελθεῖν τὸν ἁμαρτωλόν; ταῦτα μελέτα, τέκνον, καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν καὶ νύκτα, καὶ ὥραν, καὶ σπούδασον προσκαρτερῶν τῇ νηστείᾳ, καὶ τῇ ἀγρυπνίᾳ, καὶ τῇ προσευχῇ, καὶ τοῖς δάκρυσι, καὶ τῷ πάντοτε ἰδιάζειν ἐν τῷ κελλίῳ καὶ σιωπᾷν, καὶ μὴ παρασιωπήσῃς ἀδελφὲ, μηδὲ χαυνώσῃς· κἄντινες D διασύρωσί σε, ἢ καταγελῶσιν, ἢ ἐξουδενῶσιν, ἢ ἀντελήζωσι· σὺ μὴ πρόσεχε αὐτοῖς, ἀλλ᾽ ἔχε τὸν σκοπόν σου εἰς τὸν ποθούμενον νυμφίον. καὶ εἰπὲ, ὅτι ἄξιός εἰμι ἐμπαίζεσθαι. καὶ γὰρ ὁ κύριός μου ἐνεπαίχθη, καὶ ὑβρίσθη, καὶ ἐνεπτύσθη, καὶ ἐσταυρώθη, καὶ ἐμισήθη ὑπὸ τῶν μαθητῶν τοῦ διαβόλου. διδάσκει δὲ καὶ ἡμᾶς ὁ κύριος, ἵνα καὶ ἡμεῖς ἀδικούμενοι ὑπομένωμεν, E λοιδορούμενοι εὐλογῶμεν, διωκόμενοι ἀνεχώμεθα· μνημόνευε πάλιν ἀδελφὲ τοῦ κυρίου λέγοντος τοῖς μαθηταῖς, εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν. ἀλλ᾽ ὅτι ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου· διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος· καὶ πάλιν· μακάριοί ἐστε ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς, καὶ διώξωσι, καὶ μισήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι· καὶ πάν- F τες γὰρ οἱ ἅγιοι τὴν στενὴν ταύτην ὁδὸν ἐβάδισαν, ὡς λέγει ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλαβον, ἐλιτάσθησαν, ἐπρίσθησαν, ἐπειράσθησαν, ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανον, περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν εἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι, καὶ ὄρεσι, καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς. καὶ σὺ ἀδελφὲ ἐὰν ὑπομείνῃς καὶ τοῦ μικροῦ κανόνος σου ἐπιμελήσῃ, σὺν αὐτοῖς ἔχεις

ἔχεις εὑρεθῆναι. μὴ οὖν ῥαθυμήσητε ὅτι μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος· οἱ γὰρ μισοῦντες, τρισάθλιοι· οἱ δὲ μισούμενοι διὰ Χριστὸν μακάριοι. ἔρχεται γὰρ καὶ ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ ἔργα αὐτοῦ. φησὶ γὰρ ὁ προφήτης. ἔρχεται, καὶ τίς ὑπομενεῖ ἡμέραν εἰσόδου αὐτοῦ; ὄντως γὰρ ὄντως φοβερὰ ἡ ἡμέρα τῆς παρουσίας αὐτοῦ· ἄκουσον καὶ ἄλλο ὅμοιον τούτου· λέγει γὰρ ὁ προφήτης Δανιὴλ, ὅτι θρόνοι ἐτέθησαν, καὶ παλαιὸς ἡμερῶν ἐκάθησε· τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡσεὶ χιὼν, ἡ δὲ θρὶξ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, ὡσεὶ ἔριον καθαρόν· ὁ θρόνος αὐτοῦ φλὸξ πυρός· χίλιαι χιλιάδες παρειστήκεισαν αὐτῷ, καὶ μύριαι μυριάδες ἐλειτούργουν αὐτῷ. κριτήριον ἐκάθησε, καὶ βίβλοι ἠνεῴχθησαν. τίς οὐ φοβεῖ τὴν ἡμέραν ἐκείνην; τίς οὐ φρίξει τὴν ὥραν ἐκείνην; ὧδε πολλάκις θρανοτέρα βροντὴ ἐὰν γένηται, οὐ βαστάζομεν, ἀλλὰ πάντες ἐπὶ τὴν γῆν ἐπικλίνομεν· τίς ἄρα βαστάσει τότε, ὅτ' ἂν θεωρεῖ τὰ παράδοξα ἐκεῖνα θαύματα; ὅτ' ἂν ἴδῃ τὰς δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευομένας· ὅτ' ἂν θεωρήσῃ τὰ στοιχεῖα λυόμενα, τὸν οὐρανὸν ὡς βιβλίον εἱλισσόμενον, τὸν ἥλιον σκοτιζόμενον. τὴν σελήνην μεταβαλλομένην εἰς αἷμα· τὰ ἄστρα πίπτοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὥσπερ φύλλα ἀπὸ συκῆς· τὴν γῆν κατακαιομένην· καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα· ὅτε θεωρήσεις τὴν σάλπιγγα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κεκραγῶσαν φοβερὸν, καὶ ἐγείρουσαν τοὺς ἀπ' αἰῶνος κοιμηθέντας· ὅτε θεωρήσεις τοὺς οὐρανοὺς σχιζομένους, καὶ τὸν Θεὸν ἀποκαλυπτόμενον μετὰ θυμοῦ μεγάλου ἐπὶ τοὺς ἁμαρτωλούς· ὅτε θεωρήσεις τοὺς ἀγγέλους ἀποστελλομένους, καὶ περιτρέχοντας, καὶ ἐπισυνάγοντας τοὺς ἐκλεκτοὺς ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ' ἄκρων οὐρανῶν ἕως ἄκρων αὐτῶν· ὅταν θεάσῃ τὸν θρόνον τὸν φοβερὸν ἑτοιμασθέντα, καὶ τὸν δίκαιον κριτὴν καθεζόμενον· ὅτ' ἂν ἴδῃς πᾶσαν ἀνθρωπίνην φύσιν ἔμπροσθεν αὐτοῦ συνηγμένην μετὰ μεγάλου φόβου καὶ τρόμου· πιστεύσατέ μοι, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ, ὅτι πολλῶν δακρύων ἐστὶν ἀξία ἡ ἡμέρα ἐκείνη, καὶ πολλῶν στεναγμῶν, ὅτε θεωρήσωμεν τὴν ἐλεεινὴν καὶ ὀδυνηρὰν ὥραν ἐκείνην, ὅτε ἀφορίζει ἡμᾶς ἀπ' ἀλλήλων ὁ κριτὴς, ὡς ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων· τότε χωρίζονται γονεῖς ἀπὸ τῶν τέκνων καὶ τέκνα ἀπὸ γονέων· τότε διαμερισθήσονται ἀδελφοὶ ἀπὸ ἀδελφῶν, καὶ φίλοι ἀπὸ φίλων, καὶ συγγενεῖς ἀπὸ τῶν γνωρίμων. τότε διαχωρίζονται κληρικοὶ ἀπὸ συγκληρικῶν, καὶ Ἐπίσκοποι ἀπὸ συνεπισκόπων, καὶ διάκονοι ἀπὸ συνδιακόνων, καὶ ὑποδιάκονοι καὶ

A reperieris. Nolite ergo obtorpeſcere, quia odit vos mundus. Qui enim oderunt, infeliciſſimi ſunt: at qui propter Chriſtum odio habentur, feliciſſimi. Veniet enim, & reddet unicuique ſecundum opera ſua. Ait quippe Propheta. *Veniet, & quis ſuſtinebit diem introitus ipſius?* (*Malach. 3. Joel. 2.*) Vere enim, vere formidabilis eſt dies adventus ejus. Audi quoque haud diſſimile huic. Dicit enim B Propheta Daniel: *Throni poſiti ſunt, & antiquus dierum ſedit. Veſtimentum ejus candidum ſicut nix, & capillus ejus, quaſi lana munda. Thronus ejus quaſi flamma ignis. Mille millia adſiſtebant ei, & decies millies centena millia miniſtrabant ei: judicium ſedit, & libri aperti ſunt.* (*Daniel. 7.*) Quis C non reformidet diem illum? Quis horam illam non pertimeſcat? Hic crebro ſi clarius tonitru reſonet, non ſufferimus: at cuncti in terram præ horrore inclinamur atque deprimimur. Quis igitur tunc perferet, quando ſigna illa admirabilia & obſtupeſcenda contuebitur? quando virtutes cœlorum commoveri adſpicies? quando elementa diſſolvi videbis? quando cernes cœlum ut li- D brum convolvi: Solem obſcurari, lunam in ſanguinem commutari; aſtra e cœlo decidentia, ſicut folia e ficu: terram comburi, & quæcumque in ea ſunt opera? Quando tubam e cœlo horribiliter reſonantem, & eos qui a ſeculo obdormierunt, excitantem audieris? Quando cœlos diſcindi, & Deum magno cum furore ſuper peccatores revelari contemplatus E fueris? Quando Angelos emiſſos, & circumcurſantes, congreganteſque electos ex quatuor ventis, a ſummis cœlis, uſque ad extremitatem eorum, conſpexeris? Quando thronum horribilem paratum, juſtumque Judicem ſedentem contuitus eris? quando omnem humanam naturam coram ipſo magno cum timore, atque tremore congregatam videris? Mihi credite, fratres mei cariſſimi, multis digna eſt lacrymis, F multiſque ſuſpiriis dies illa: quando commiſerandam, & lugubrem illam horam contuebimur. Quando nos ab invicem Judex ſeparabit, ſicut paſtor oves ſegregat ab hœdis. Tunc parentes ſegregabuntur a filiis, & filii a parentibus. Tunc fratres ſeparabuntur a fratribus, & amici ab amicis: conſanguineique a familiaribus. Tunc clerici a ſociis dividentur clericis, Epiſcopi a Coepiſcopis, Diaconi ab aliis Diaconis; & Subdiaconi, &

& Cantores, atque Lectores a ſe invicem. Tunc quoque conjuges a ſe mutuo ſeparabuntur cum lacrymis. Tunc Reges plorabunt, & Principes, magna hic factitantes, & vitam cum injuſtitia, & aliorum injuria degentes, proprioſque ac ejuſdem fidei fratres opprimentes. Tunc ſanguis eorum, qui ex Epiſcoporum, ac Presbyterorum negligentia perierunt, ex eorum manibus requiretur. Tunc quod quiſque talentum accepit, & appoſuit, repetetur. Et omnis quidem Chriſtianus de iis, quæ audivit atque accepit, exquiretur: præcipue autem Pontifices, Sacerdotes, & Levitæ: nam potentes potenter tormenta patientur. Tunc quiſque cum timore atque tremore conſiſtet, caput demittens, & ſententiam adverſus ipſum prodituram exſpectans. Tunc adſpiciet, quomodo honorabuntur qui in jejuniis & vigiliis, lacrymis atque orationibus decertaverint: tum etiam qualia a Rege oblectamenta, atque ſolatia accipient. Et ſuſpirans, dentibuſque ſtridens, dicet: Quomodo ego miſer non decertavi exiguo illo vitæ meæ tempore: ſed in negligentia traduxi dies meos? nunc autem quo me ire deceat, ignoro; anne ad ſupplicium? Hæc porro ſecum cogitante, a Rege prodit ſententia, dicens: *Quod quiſque ſeminaverit, hoc & metet.* Tunc qui hic ſeminaverint in lacrymis, in exultatione illic metent. Tunc quiſque abibit, quo & opera ejus. Conſtituta quippe uniuſcujuſque coram ipſo erunt opera, ſic ad eum dicentia: tu nos feciſti, o miſer. Debuiſſes tuis nos diluiſſe lacrymis. Scripturam audiſti, dicentem: Veniet hora, ut reddat unicuique ſecundum opera ſua: & irriſiſti ejuſmodi dicentes. Age nunc igitur, & fructus laborum tuorum percipe. Tunc abibit unuſquiſque ad locum proprium, quem ſibi ipſi præparavit: implebiturque ſcriptura, dicens: *Tunc loquetur ad eos in ira ſua; & in furore ſuo conturbabit eos.* Qui vero ſeſe præparaverint, non conturbabuntur; ſed cum fiducia clamabunt: *Paratus ſum, & non ſum turbatus.* At qui imparati extiterint, conturbabuntur, dum illud audient: *Diſcedite a me, maledicti, in ignem æternum.* Tunc abibunt, hi quidem in tenebras exteriores: alii vero in ſtridorem dentium, & reliqua ſupplicia; propellentibus eos cum diligentia ac feſtinatione angelis, & ad eos dicentibus: Sicut oves facti eſtis inferni: mors depaſcet vos. Hi porro abibunt, dentibus ſtri-

Galat. 6. — Pſal. 7. — Matth. 25.

A καὶ ψάλται καὶ ἀναγνῶσται ἀπ' ἀλλήλων· τότε διαχωρίζονται καὶ τὰ ἀνδρόγυνα ἐν δάκρυσι· τότε κλαύσονται βασιλεῖς καὶ ἄρχοντες οἱ μεγάλα πράξαντες καὶ ἐν ἀδικίᾳ βιώσαντες, καὶ καταπονήσαντες τοὺς ἰδίους, καὶ ὁμοπίστους ἀδελφούς· τότε ζητεῖται τὸ αἷμα τῶν ἀπολλυμένων ἐξ ἀμελείας τῶν Ἐπισκόπων καὶ πρεσβυτέρων ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν· τότε ἕκαστος ἀπαιτεῖται
B τὸ τάλαντον, ὃ ἔλαβε καὶ προσέθηκε. Πᾶς μὲν Χριστιανὸς ἀπαιτεῖται ἃ ἤκουσε, καὶ παρέλαβεν· ἐξαιρέτως δὲ ἀρχιερεῖς, ἱερεῖς, καὶ λευῖται· δυνατοὶ γὰρ δυνατῶς ἐτασθήσονται· τότε ἕκαστος ἵσταται μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν κεφαλὴν κάτω νεύων, καὶ ἐνδεχόμενος τὴν ἀπόφασιν τὴν μέλλουσαν κατὰ αὐτοῦ ἐξελθεῖν· τότε θεωρεῖ πῶς τιμῶνται οἱ ἀγωνισάμενοι ὧδε ἐν νηστείαις, καὶ ἀγρυπνίαις, καὶ δάκρυσι, καὶ προσευχαῖς·
C ποίας δὲ καὶ τὰς παρὰ τοῦ βασιλέως λαμβάνουσι ἀπολαύσεις· Καὶ στενάζων καὶ τρίζων τοὺς ὀδόντας, λέγει· πῶς ἐγὼ ὁ ἄθλιος οὐκ ἠγωνισάμην τὸν ὀλίγον ἐκεῖνον τῆς ζωῆς μου χρόνον, ἀλλ' ἐν ἀμελείᾳ παρῆλθον τὰς ἡμέρας μου· ἄρα ἄρτι ποῦ με ἁρμόζει οὐκ οἶδα, ἢ εἰς τὴν κόλασιν; ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμουμένου ἐξέρχεται ἡ ἀπόφασις παρὰ τοῦ βασιλέως λέγουσα· ἕκαστος
D θερίσει ὃ ἔσπειρε· τότε οἱ σπείραντες ἐν δάκρυσιν, ἐν ἀγαλλιάσει θερίσουσιν ἐκεῖθεν. Τότε ἕκαστος ἀπέρχεται ὅπου τὰ ἔργα αὐτοῦ· ἵστανται γὰρ τὰ ἔργα ἑκάστου ἔμπροσθεν αὐτοῦ λέγοντα πρὸς αὐτόν· σὺ ἡμᾶς ἔπραξας ἄθλιε· ὤφειλες διὰ τῶν δακρύων σου ἐξαλεῖψαι ἡμᾶς. ἤκουες τῆς γραφῆς λεγούσης, ὅτι ἔρχεται ὥρα ἀποδοῦναι ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ, καὶ ἐνέ-
E παιζες τοὺς λέγοντας. ἄρτι οὖν δεῦρο ὑπάγωμεν, καὶ τῶν πόνων τοὺς καρποὺς σου ἀπόλαυσον· τότε ἀπελεύσεται ἕκαστος εἰς τὸν ἴδιον τόπον, ὃν ἡτοίμασεν ἑαυτῷ, καὶ πληροῦται ἡ γραφὴ λέγουσα· τότε λαλήσει πρὸς αὐτοὺς ἐν ὀργῇ αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ ταράξει αὐτούς. οἱ δὲ ἑτοιμάσαντες ἑαυτοὺς οὐ ταράσσονται, ἀλλὰ παῤῥησίᾳ κράζουσιν· ἡτοιμάσθην, καὶ οὐκ
F ἐταράχθην· οἱ δὲ μὴ ἕτοιμοι ταραχθήσονται ἀκούοντες τὸ, πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. τότε πορεύσονται οἱ μὲν εἰς τὸ ἐξώτερον σκότος· οἱ δὲ εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. οἱ δὲ εἰς τὸν βρυγμὸν τῶν ὀδόντων, καὶ εἰς τὰς λοιπὰς κολάσεις, ὠθούντων αὐτοὺς τῶν ἀγγέλων μετὰ σπουδῆς, καὶ λεγόντων πρὸς αὐτούς, ὡς πρόβατα ἐγένεσθε τοῦ ᾅδου, θάνατος ποιμανεῖ ὑμᾶς. οἱ δὲ ἀπέρχονται τρίζοντες

ζοντες τοὺς ὀδόντας καὶ ἐπιστρεφόμενοι πυκνοτέρως, καὶ θεωροῦντες πῶς ἀπεχωρίσθησαν, καὶ ἀπάγονται, καὶ οὐδεὶς ὁ βοηθῆσαι δυνάμενος· ποῦ ὅλος ὁ πλοῦτος τοῦ κόσμου; ποῦ ἡ δυναστεία τῶν βασιλέων; ποῦ τὸ θράσος τῶν ἀρχόντων; πῶς οὐδαμοῦ φαίνεται ὁ βοηθῆσαι δυνάμενος τοὺς ἀγαπωμένους; ποῦ πατὴρ ὁ γεννήσας; ποῦ μήτηρ ἡ ὀδυνήσασα; ποῦ οἱ γνήσιοι ἀδελφοί; ποῦ οἱ φίλοι; ποῦ οἱ συγγενεῖς; ποῦ οἱ κῶμοι τῶν τρυφώντων; ποῦ οἱ θόρυβοι; ποῦ οἱ καυχώμενοι ἐν πλούτῳ; ὢ πόσων δακρύων καὶ στεναγμῶν ἀξία ἐστὶν ἡ ὥρα ἐκείνη; διὰ ταύτην τὴν ὥραν ἔλεγεν ὁ κύριος, ὅτι μακάριοι οἱ πενθοῦντες, καὶ κλαίοντες νῦν· τότε ἀδελφοὶ ὁ εὑρὼν παῤῥησίαν ἀληθῶς μακάριός ἐστι· τότε οἱ μακάριοι Ἀπόστολοι ἐκλάμψουσιν ὑπὲρ τὸν ἥλιον. οἱ προφῆται φαιδρύνονται· οἱ μάρτυρες στεφανοῦνται· τότε φανερωθήσονται καὶ οἱ ἔνθεν κρυπτόμενοι ἐν ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς· αἱ ἀγέλαι τῶν ἀποταξαμένων τῷ κόσμῳ μακαρίων μοναχῶν χορεύουσι μετὰ τῶν ἀγγέλων ἐν ἀγαλλιάσει. οἱ ἐν τοῖς σπηλαίοις σεαυτοὺς κατατήξαντες ἐν δάκρυσι καὶ ἀγρυπνίαις καὶ προσευχαῖς· οἱ ἐνταῦθα εὐτελεῖς, καὶ ἀφανεῖς, ἐκεῖ ἐμφανεῖς, καὶ ἐν παῤῥησίᾳ· οἱ ἐνταῦθα ἄδοξοι καὶ περιφρονούμενοι, ἐκεῖ ἔνδοξοι καὶ τιμώμενοι· οἱ ἐνταῦθα πένητες καὶ πτωχοί, ἐκεῖ πλούσιοι καὶ ἀγαπητοί. οἱ ἐνταῦθα καταλιπόντες πατρίδα, καὶ συγγένειαν, καὶ ἀδελφοὺς, καὶ τρυφὴν, ἐκεῖ ἀπέλαβον τὴν τῶν οὐρανῶν βασιλείαν. ὢ μακάριοι ὄντες καὶ τρισμακάριοι μοναχοί, οἱ ἔνθεν βιαζόμενοι, καὶ ἐκεῖθεν ἁρπάζοντες τὴν βασιλείαν· ἐνταῦθα γὰρ ἐν τοῖς σπηλαίοις, καὶ ἐν τοῖς κελλίοις καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν ἀπαύστως θεὸν ἐδοξολογήσατε, καὶ διηκονήσατε· οὐ μόνον ἄνδρες ἀλλὰ καὶ γυναῖκες τὸ ἀσθενὲς γένος. Ἐκεῖ δὲ σὺν τοῖς χοροῖς τῶν ἀγγέλων, πάλιν ἠξιώθητε ὑμνεῖν· ἐποθήσατε Χριστὸν, ἀπετάξασθε τῷ κόσμῳ, μετετέθητε ἐκ τοῦ κόσμου. ἔχετε τὸν Χριστόν. οὐδεὶς γὰρ φησίν ἐστιν, ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ ἀδελφοὺς, ἢ τέκνα ἕνεκεν ἐμοῦ, ὃς οὐκ ἀπολαύῃ ἑκατονταπλασίονα ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει, καθὼς εἶπεν ὁ κύριος· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν·

A dentes; & poſt tergum crebro reſpicientes, cernenteſque quo pacto ſeparati ſint, abducentur: nulluſque qui auxiliari ibi poſſit, reperietur. Ubi cunctæ tunc mundi opes? Ubi potentia Regum? Ubi Principum temeritas? Quomodo nuſquam tunc apparebit, qui adjuvare poſſit dilectos? Ubi tunc qui genuit, pater? Ubi quæ peperit mater? Ubi germani fratres? Ubi amici? Ubi conſanguinei? Ubi comeſſantium B cœtus? Ubi turbæ? Ubi qui in divitiis gloriantur? O quantis digna erit lacrymis atque ſuſpiriis illa hora! Propter iſtam horam dicebat Dominus: *Beati qui nunc lugent ac plorant*. Tunc, fratres, qui fiduciam invenerit, vere beatus erit. Tunc Beati Apoſtoli ſuper ſolem reſplendebunt: Prophetæ exhilarabuntur: & Martyres coronabuntur. Tunc C apparebunt etiam qui hic in montibus, ſpeluncis, cavernifque terræ occultati fuerunt. Greges beatorum Monachorum, qui mundo renunciarunt, in exultatione cum Angelis choros ducent. Similiter qui in ſpeluncis ſe ipſi per lacrymas, & vigilias atque orationes confecerunt. Qui hic viles fuerunt & obſcuri, ibi clari comparebunt, & cum fiducia. Qui hic inglorii & contemtibiles, ibi cum gloria D erunt atque honore. Qui hic pauperes & mendici, ibi divites atque dilecti. Qui hic patriam reliquerunt, & cognationem ac fratres & delicias: ibi regno cœlorum perfruentur. O quam felices, imo feliciſſimi ſunt Monachi, qui hic affliguntur, & vim patiuntur, & illic regnum rapiunt. Nam hic in ſpeluncis, & cellis, ac montibus ſine intermiſſione Deum glo- E rificaſtis eique deſerviſtis, non ſolum viri, ſed etiam mulieres, genus fragile & imbecille: illic vero cum Angelorum choris eum rurſus collaudare promeriti eſtis. Chriſtum deſideraſtis, ſeculo vos abdicaſtis, receſſiſtis ex mundo, habetis Chriſtum. Nemo enim eſt, inquit, qui reliquerit domum, vel fratres, aut filios propter me, qui non centuplum in F præſenti ſeculo accipiet, & in futuro vitam æternam poſſidebit; ſicut ait Dominus. Ipſi gloria in ſecula. Amen.

Matth. 5. *Luc.* 6.

A

EJUSDEM
De Poenitentia.

POEnitentia fertilis eſt fructus, cariſſimi: quia omni ex parte præclarum Deo opus affert. Frugifer eſt ager: quia tempore quocumque excolitur. Salutis eſt arbor: propterea quod multos in peccatis mortuos reſuſcitat. Inſeritur in ipſa omnis coeleſtis conditio ac ſtatus: quia divinitatis eſt conſors. Gaudet namque ea Deus, tamquam virtute creativæ potentiæ ipſius: quia quos peccatum moliebatur perimere, ipſa ad Dei reparat gloriam. Indemne Pœnitentia eſt Dei marſupium: quia hominum animas, ne pereant, tuetur. Copioſus eſt hic Dei redditus, atque proventus: eo quod homines afferat, & peccatores cumulatim congreget. Spiritales in ea conſiſtere uſuras exiſtimo: metit enim Pœnitentia, quæ non ſeminavit: nam corpus ſeminat corruptionem; & Pœnitentia metens, eam ad caſtitatem elevat. Peccatum ſeminat paſſiones ac perturbationes: & Pœnitentia illas demetens, ſuperſeminat vitæ rationem laudabilem. Accipit ea, quæ non dedit, pia uſuraria, repetens quæ non mutuata eſt. Dicit peccatoribus: date mihi peccatorum pondus; id mihi operis ſit uſura. Fidem habes? da Pœnitentiæ uſuram fidei: in ipſa enim fides tua debito libera redditur. Non dedi tibi, inquit, malum: hoc mihi, o homo, præbe, & exterminans illud, te ſiſtam Deo, quemadmodum de talento legiſti. Quid Evangelium dicat, noſce. Pœnitentiam, ait, opus atque negotiationem eſſe Dei: & qui bene negotiati ſunt, duplicaſſe ſummam. Boni quippe operatores, in ipſa venuſte affabreque fecerunt Dei agriculturam. Per ipſam fructibus Eccleſiam impleverunt: in ipſa Dei horrea referſerunt. Per ipſam & terra facta eſt coelum, quia ſanctis angelis, qui ſunt in terra, repleta eſt. Laudantur boni famuli, qui per poenitentiam ſemen multiplicarunt. Remunerantur boni diſpenſatores, magno lucro Dei pecuniam foenori dantes. Ex mercede, negotiationem diſcamus. A collaudationibus cognoſcamus ſemen: & a foenore ſummam exploremus. Quoniam enim (in-

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ
ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ.

Καρπὸς πολύφορός ἐστιν ἡ μετάνοια, ἀγαπητοί, ὅτι ἐκ παντὸς τρόπου προσφέρει ἔργον Θεοῦ ἐνάρετον· ἀγρὸς πάγκαρπός ἐστιν· ὅτι ἐν παντὶ καιρῷ πολυτεύεται. δένδρον ὑπάρχει ζωῆς, ὅτι πολλοὺς τῆς
B ἁμαρτίας θνήσκοντας ἀνίστησιν. ἐν αὐτῇ ἐγκεντρίζεται πᾶσα ἐπουράνιος κατάστασις· ὅτι συγκοινωνός ἐστι τῆς θεότητος. χαίρει ταύτῃ ὁ Θεός, ὡς τῇ δυνάμει τῆς δημιουργίας αὐτοῦ· ὅτι οὓς ἡ ἁμαρτία πειρᾶται ἀπολλύειν, αὕτη ἀναδημιουργεῖ εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ εὐδοξίαν. τὸ ἀζήμιον τοῦ Θεοῦ βαλάντιόν ἐστιν ἡ μετάνοια, ὅτι διαφυλάττει τῶν
C ἀνθρώπων τὰς ψυχάς, μὴ ἀπολέσθαι· ἡ πρόσοδος τοῦ Θεοῦ ἡ δαψιλὴς αὕτη ἐστίν, ἐπειδὴ καὶ προσφέρει τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τοὺς ἁμαρτωλοὺς σωρηδὸν ἐπισυνάγει· οἶμαι, ὅτι οἱ πνευματικοὶ τόκοι ἐν αὐτῇ συνεστήκασι· θερίζει γὰρ ἡ μετάνοια ἃ οὐκ ἔσπειρε· τὸ γὰρ σῶμα σπείρει φθοράν, καὶ ἡ μετάνοια θερίζουσα, ταύτην ἐπαίρει εἰς σεμνότητα· ἡ κακία σπείρει τὰ
D πάθη, καὶ ἡ μετάνοια αὐτὰ ἀποσπείρασα ἐπισπείρει τὴν ἐνάρετον πολιτείαν· αὕτη λαμβάνει ἃ οὐκ ἔδωκεν, ἡ εὐσεβὴς τοκίστρια, ἡ ἀπαιτοῦσα ἃ οὐκ ἔδωκε. λέγει τοῖς ἁμαρτωλοῖς, δότε μοι τὸ βάρος τῶν ἁμαρτιῶν. τοῦτό μοι ἐστὶν ὁ τόκος τῆς πράξεως. πίστιν ἔχεις; δὸς τὸν τόκον τῆς πίστεως τῇ μετανοίᾳ· ἐν αὐτῇ γίνεται σου ἡ πίστις ἀκατάχρεως. οὐκ ἔδωκά σοι, φησί, πονηρίαν·
E ἐμοὶ ταύτην δὸς ὦ ἄνθρωπε, καὶ ἀφανίσας αὐτὴν παραστήσω σε Θεῷ ὡς καὶ ὃν ἀνέγνως περὶ τοῦ ταλάντου· Τί λέγει τὸ εὐαγγέλιον ἐπίγνωθι, ὅτι μετάνοιαν λέγει τοῦ Θεοῦ τὴν πραγματείαν, οἱ ἐμπορευσάμενοι καλῶς ἐδιπλασίασαν τὸ κεφάλαιον· οἱ καλοὶ ἐργάται ἐν αὐτῇ ἐκαλλιέργησαν τοῦ Θεοῦ τὸ γεώργιον· δι' αὐτῆς τὴν ἐκκλησίαν καρπῶν ἐπλήρωσαν· ἐν αὐτῇ τὰς τοῦ Θεοῦ
F ἀποθήκας κατεγέμισαν. δι' αὐτῆς καὶ ἡ γῆ οὐρανὸς γέγονεν, ὅτι ἀγγέλων τῶν ἐπὶ γῆς ἁγίων πεπλήρωται· ἐπαινοῦνται οἱ καλοὶ θεράποντες διὰ τῆς μετανοίας τὸν σπόρον πολυπλασιάσαντες· ἀμοιβῶν ἔτυχον οἱ καλοὶ οἰκονόμοι τοῦ Θεοῦ τὸ ἀργύριον ἐπὶ πολλῷ κέρδει τοκίσαντες. ἀπὸ τῶν ἀμοιβῶν τὴν πρᾶξιν μάθωμεν· ἀπὸ τῶν ἐπαίνων γνῶμεν τὸν σπόρον, καὶ ἀπὸ τῶν τόκων ἐπιστῶμεν τὸ κεφάλαιον. ἐπειδὴ γάρ, φησί,

καλῶς ἐνεπορεύσασθε, καὶ προσετέθη τοῖς πέντε ταλάντοις ἕτερα πέντε, γίνεσθε ἐπὶ δεκαπόλεις. ἀργύριον λαμβάνεις, Κύριε, καὶ πόλεις χαρίζῃ. τάλαντα δέδωκας, καὶ πόλεις προδίδως. ναὶ, φησιν· αἱ πόλεις εἰσὶ τῆς μετανοίας γεώργιον· ἐπειδὴ τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας γεγόνατε πρόξενοι, κἀγὼ ὑμᾶς ἄρχοντας λαῶν καθίστημι πρὸς εὐδοξίαν· καλῶς οὖν εἴπομεν, ὅτι τοῦ Θεοῦ βαλάντιόν ἐστιν ἡ μετάνοια· διότι ἐν αὐτῇ ἡ ἐνάρετος πολιτεία συνίσταται. οἶδεν ὁ Θεὸς, ὅτι τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων συνταράττει ὁ ἐχθρὸς καὶ ἀντικατέστησεν αὐτῷ τὴν μετάνοιαν εἰς καθαίρεσιν. ἐκεῖνος πείθει ἁμαρτάνειν· ἡ δὲ μετάνοια ἑτοίμη προσδέξασθαι τὸν ἁμαρτάνοντα· ὁ ἐχθρὸς ἀναγκάζει παρανομῆσαι, καὶ ἡ μετάνοια νουθετεῖ ἐπιστρέψαι· ἐκεῖνος βιάζεται εἰς ἀπόγνωσιν· αὕτη ἐλπίδα σωτηρίας ἐπαγγέλλεται· κατασπᾷ τὴν συνείδησιν ἡ ἁμαρτία, ἡ δὲ μετάνοια βακτηρία αὐτῆς γίνεται εἰς ἀνάπαυσιν· Κύριος γὰρ ἀνορθοῖ κατερραγμένους, ἀλλὰ διὰ τῆς μετανοίας τοῦτο ποιεῖ· Ὅταν γὰρ ἀκούσῃς τοῦ Δαυὶδ λέγοντος· ἡ ῥάβδος σου καὶ ἡ βακτηρία σου, αὐταί με παρεκάλεσαν, σύνες, ὅτι διὰ τῆς μετανοίας εἴρηκε, παρεκάλεσαν· ὁ δράκων πείθει ἀσεβεῖν, καὶ λυπεῖσθαι παρασκευάζει· ἡ δὲ μετάνοια παρακαλεῖ μὴ ἀδημονεῖν, μηδὲ τὰ πρὸς σωτηρίαν ἀπογινώσκειν. τυφλοῖ ἡ κακία τὴν διάνοιαν, ἀλλ' ἡ μετάνοια λύχνον ἅψασα δείκνυσιν αὐτῇ τὸν Θεὸν μηκόθεν· λύχνος τοῖς ποσὶ τοῦ μετανοοῦντος γίνεται ὁ νόμος, ἀλλ' οὐ δίχα τῆς μετανοίας· Τί λέγεις προφῆτα; ὁ λύχνος οὐ τοῖς ὀφθαλμοῖς φαίνει; μὴ οἱ πόδες ὀφθαλμοὺς ἔχουσι; πῶς οὖν ἀφεὶς τοὺς ὀφθαλμοὺς, τοῖς ποσὶ δίδως τὸ βλέπειν; οἱ πόδες τῆς ψυχῆς εἰσὶν οἱ ὀφθαλμοί· ἡ σὰρξ πορεύεται, ἵνα ἴδῃ, ἡ ψυχὴ δὲ νοοῦσα τοῦτον καθορᾷ μὴ κινουμένη· τῇ ψυχῇ τὸν λύχνον ὁ προφήτης ἀνῆψεν· οὐ γὰρ χρεία ὕλης τοῖς νοεροῖς ὀφθαλμοῖς· ἐν τῇ μετανοίᾳ, νόμος γίνεται ὁ λύχνος· ἐπειδὴ οἱ ἁμαρτάνοντες, δι' αὐτῆς πάλιν τῷ Θεῷ συντυγχάνουσιν. ἐσκοτίσθη ὁ ἀνομήσας, οὐ θεωρεῖ τὴν ἀγαθότητα· πῶς; ἐπειδὴ ἀπογνώσεως αὐτὴν ὁ ἐχθρὸς ἐμπίμπλησιν· ἡ δὲ μετάνοια ὡς καλὸς ἰατρὸς τοὺς κόπους, καὶ τὸ νέφος τῆς ψυχῆς περιαιροῦσα, τὸ φῶς τῆς τοῦ Θεοῦ χρηστότητος αὐτῇ δείκνυσι· περικόπτει τοῖς ἀσεβέσι τὴν ἀνάδυσιν ὁ διάβολος, προτιθέμενος τῆς μετανοίας τὸ τραχύ· καὶ ἡ μετάνοια ὁρῶσα τὴν πανουργίαν, γλυκυτέρα προσέρχεται, λέγουσα· μόνον

A (inquit) operati eſtis in eis, & quinque talentis alia quinque adjeciſtis; habetis poteſtatem ſuper decem civitates. Domine, argentum accipis, & civitates donas. Talenta dediſti, & civitates tradis. Etiam, inquit, civitates ſunt poenitentiæ agriculturam. Quia enim vobis veſtram comparaſtis ſalutem: & ego vos principes populorum conſtituo, ad laudem & gloriam. Bene
B ergo dixerimus, quod marſupium Dei ſit poenitentia: quia in ipſa, recta piaque vitæ ratio conſiſtit. Novit Deus, genus humanum conturbari ab inimico: & poenitentiam ipſi ad everſionem ejus oppoſuit. Ille ſuadet peccatum: at poenitentia parata eſt ad peccantem ſuſcipiendum. Inimicus legem violare compellit: ſed poenitentia ad converſionem hortatur. Ille in deſperationem im-
C pellit: iſta ſpem ſalutis promittit. Peccatum, conſcientiam divellit: poenitentia verò, baculus ejus ad requiem efficitur. Nam Dominus erigit eliſos: verum per poenitentiam id facit. Quando enim a Davide dici audieris: *Virga tua & baculus tuus: ipſa me conſolata ſunt*: intellige, quod per poe- Pſal. 144.
D nitentiam iſtud fieri dixerit. Draco impietatem ſuadet, & moerorem parat: at poenitentia hortatur, non eſſe angendum neque deſperandum de iis, quæ ad ſalutem pertinent. Excoecat malitia mentem: ſed poenitentia lucernam accendens, Deum ipſi a longe oſtendit. Lucerna pedibus poenitentis, lex efficitur: ſed non ſine poenitentia. Quid ais, propheta? Lucerna
E non oculis lucet? Numquid pedes, oculos habent? Quo igitur pacto, omiſſis oculis, viſum pedibus attribuis? Pedes animæ ſunt intellectuales oculi. Caro graditur, ut videat: verùm anima intelligens, hunc licet immota contuetur. Propheta lucernam animæ accendit: non enim materia indigent intellectuales oculi. In poenitentia, lucerna fit lex: quoniam per eam, peccatores denuo cum Deo con-
F grediuntur, ac colloquuntur. Tenebris obducta eſt mens inique agentis, nec cernit bonitatem: quomodo? quia deſperatione ipſam implevit inimicus: at poenitentia, velut bonus medicus, labores atque moleſtias, nebulamque animæ adimens, lumen ipſi benignitatis Dei oſtendit. Reſipiſcentiam impiis præcidit diabolus, aſperitatem proponens poenitentiæ: at poenitentia ſubdolam ejus cernens vafritiem, majori ſuavitate accedit, dicitque:

Solum Dei memineritis: & ego pro vobis decertabo. Mente complectimini miſericordiam ejus, & ego cum ſuſpiriis intercedam pro vobis. Solum leviter ingemiſcite, peccatores, reſipiſcentes, & faciam vos domeſticos Dei. Dixit quoque Propheta Iſaias: Quandocumque converſus fueris, & ingemueris: tunc ſalvaberis. Ecce & teſtimonium tibi adduco, inquit, ſolum reſipiſce. Si ergo ingemuerit peccator ſuſpirando; & grave onus Draconis evadit, & mente ſublevata nebulam ignorantiæ depellit, & in tranquillitate oculus animæ erit: ſubitoque ipſam pœnitentia ad ſalutem manuducet. Tuncque non tantum ſuſpirabit, verum etiam lacrymas fundet maximo cum dolore: quare? quia Deum ut Patrem cernens, longo intervallo movetur ad lacrymas, quia ex intervallo vidit parentem: atque ideo erumpit in lacrymas, Deoque perſuadet, quod patris benevolentiam amet: & ſic a ſtatu ſerpentino purgatur. Nunquid audiſti, quod dixit David:
Pſal. 6. *Lavabo per ſingulas noctes lectum meum?* Sed primum ſuſpiria edidit, & ſic illacrymatus eſt. Oſtendam etiam tibi hoc ipſum a maxima natura: quia primum ventus oritur, & ſic pluvia ſuccedit: primum tonitru cum fragore perſtrepit, & ſic nubes diſtillat. Eſt gemitus abſque voce, ſicut Paulus ait: Quoniam
Rom. 8. *Spiritus poſtulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus.* Recordatio Dei peccatoribus cauſa fit gemitus. Idcirco rurſus David ait:
Pſal. 76. *Memor fui Dei, & delectatus ſum.* Nam qui reſipiſcunt, gaudent, quod a vinculis draconis liberati ſint. Non enim pejus eſt vinculum, quam quæ ex peccato fit excœcatio: neque funis ad viſus læſionem perniciosior. Quia enim in peccati tenebris verſatur anima, vinculorum cuſtodia detinetur: & in carcere omnis luminis experte degens, ignorat ſe in ignorantia ambulare. Ait quippe alibi Pſalmiſta:
Pſal. 81. *neſcierunt, neque intellexerunt: in tenebris ambulant.* quoniam ignorantia locus eſt cuſtodiæ, animam facile colligans, atque impediens. Dicit enim & Apoſtolus Paulus,
Coloſſ. 1. quod *Deus nos ex poteſtate tenebrarum in regnum filii ſui transtulerit.* Erat quippe humanum genus, quaſi tenebris concluſum, propter ignorantiam divinitatis. David quoque ſuſpirans, lacrymis lavit lectum ſuum: nam adulterio contaminatus erat: ſed lacrymis ſtratum ſuum rigavit, quod nefario complexu polluerat. Idem autem de ſe ait: *La-*

A μόνον Θεοῦ ἀπομνήσθητε, κἀγὼ ὑπὲρ ὑμῶν ἀγωνίζομαι. λάβετε ἐν νῷ τὴν εὐσπλαγχνίαν αὐτοῦ, κἀγὼ πρεσβεύω ὑπὲρ ὑμῶν μετὰ στεναγμοῦ. μόνον κουφότερον στενάξατε ἁμαρτωλοὶ μετανοοῦντες, καὶ ποιῶ ὑμᾶς οἰκέτας Θεοῦ. εἶπε καὶ Ἡσαίας προφήτης· ὅταν ἀποστραφεὶς στενάξῃς, τότε σωθήσῃ. ἰδού σοι μαρτυρίαν προσάγω, φησὶ, μετανόησον μόνον· ἐὰν στενάξῃ ὁ
B ἁμαρτήσας σὺν τῷ στεναγμῷ· καὶ τὸ βάρος τοῦ δράκοντος συνεξέρχεται. καὶ κουφισθείσης τῆς διανοίας, τὸ νέφος τῆς ἀγνοίας ἀποδιώκει. καὶ γίνεται ἐν γαλήνῃ τῆς ψυχῆς ὁ ὀφθαλμός. καὶ εὐθὺς ἡ μετάνοια χειραγωγεῖ αὐτὴν πρὸς σωτηρίαν. τότε οὐ μόνον στενάξει, ἀλλὰ καὶ δακρύσει ἐν πόνῳ πλείονι. διατί; ἐπειδὴ ἡ ψυχὴ ὡς πατέρα ἰδοῦσα τὸν Θεὸν διὰ χρόνου, κινεῖ-
C ται εἰς δάκρυα, ὅτι εἶδε διὰ χρόνου τὸν γεννήσαντα. δύο ποιεῖται δάκρυα· καὶ πείθει Θεὸν, ὅτι στέργει πατρὸς εὔνοιαν, καὶ καθαίρεται ἀπὸ τῆς ὀφιώδους καταστάσεως. οὐκ ἤκουσας, ὅτι εἶπεν ὁ Δαυΐδ, λούσω καθ' ἑκάστην νύκτα τὴν κλίνην μου. ἀλλὰ πρῶτον ἐστέναξε, καὶ οὕτως ἐδάκρυσε. Δείκνυμί σοι καὶ ἀπὸ τῆς μεγίστης φύσεως, ὅτι πρῶτον ἄνεμος γίνεται, καὶ ὁ ὑετὸς αὖθις ἐπι-
D γίνεται· πρῶτον βροντὴ ὠρύεται, καὶ αὖθις τὸ νέφος ἀποστάζει· ἔστι στεναγμὸς δίχα φωνῆς, καθὼς ὁ ἅγιος Παῦλος φησὶ, ὅτι πνεῦμα στεναγμοῖς ἀλαλήτοις ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν. μνήμη τοῦ Θεοῦ τοῖς ἁμαρτωλοῖς στεναγμὸς γίνεται. ὅτι πάλιν ὁ Δαυΐδ λέγει, ἐμνήσθην τοῦ Θεοῦ, καὶ εὐφράνθην· οἱ γὰρ μετανοοῦντες χαίρουσιν, ὅτι ἀπηλλάγησαν τῶν δεσμῶν τοῦ δράκοντος·
E οὐκ ἔστι χείρων δεσμὸς ὡς ἡ ἐκ τῆς ἁμαρτίας τύφλωσις, οὔτε ἅλυσις πρὸς τὴν τῆς ὄψεως πήρωσιν, ὅτι ἡ ψυχὴ ἐν σκότει ἐστὶ τῆς ἁμαρτίας ἐν ἁλύσει πεφυλάκισται· ἐν φυλακῇ ἀφωτίστῳ διατελοῦσα ἀγνοεῖ· ὅτι ἐν ἀγνοίᾳ διαπορεύεται. εἶπε καὶ ἑτέρωθι ὁ ψαλμὸς, οὐκ ἔγνωσαν, οὐδὲ συνῆκαν, ἐν σκότει διαπορεύονται, ὅτι ἡ ἀγνοία, τόπος ἐστὶ φυλακῆς, τὴν
F ψυχὴν συμποδίζων εὐχερῶς· Καὶ ὁ Παῦλος ἀπόστολος εἴρηκεν· ὅτι ὁ Θεὸς μετέστησεν ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους, εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ· ἦν γὰρ ἡ ἀνθρωπότης ὡς ἐν σκότει συγκεκλεισμένη διὰ τὴν ἀγνωσίαν τῆς θεότητος· ἔλουσεν ἐν δάκρυσι τὴν κλίνην αὐτοῦ ὁ στενάξας Δαυΐδ· ἦν γὰρ ῥερυπωμένος τῇ μοιχείᾳ, ἀλλ' ἔλουεν ἐν δάκρυσι τὴν στρωμνὴν αὐτοῦ, ἣν ἐρρύπωσε τῇ παρανόμῳ συμπλοκῇ· ὁ αὐτὸς δὲ εἶπεν· ἐκοπίασα

A ἐκοπίασα ἐν τῷ στεναγμῷ μου. κόπος δὲ στεναγμοῦ ἐστὶ τῶν δακρύων τὸ πλῆθος· κόπος στεναγμοῦ ἐστὶ καρδίας πόνος· οὐκοῦν συνέστη, ὅτι καὶ τὰ δάκρυα πληθύνουσι προαγόντων τῶν στεναγμῶν. ὅταν γὰρ ἴδῃ ὁ ἀντίπαλος, ὅτι ἡττᾶται, ὑποβάλλων τοῖς ἀσεβοῦσιν ἀπόγνωσιν, ἄλλον ὑπεισάγει τρόπον, κολακεύει προσμένειν ἐν τοῖς πάθεσι, καὶ κατευθύνειν αὐτὸν ἐν ταῖς αἰσχίσταις πράξεσι· B πάλιν δὲ ἡ μετάνοια αὐτῷ ἀντιτίθησιν, ἀπὸ τοῦ συνειδότος τὴν κολακείαν ἀφανίζουσα νύττει τὴν συνείδησιν, πλήττει τὸν λογισμόν, ἵνα διυπνίσῃ κοιμωμένην τὴν ψυχήν· ἡ γὰρ κολακεία ταράσσει τὴν συνείδησιν, νέφος γίνεται κατ᾽ αὐτῆς, καὶ ἀντιφράττει αὐτῆς τὴν πρὸς Θεὸν πρόσοδον· ἔχει ἡ συνείδησις οἰκείωσιν φυσικήν, καὶ διαγκωνίζεται τὴν παρείσακτον κολακείαν, ὅτι πολλάκις ἀναιδῶς προσηνέχθη ἡ ἁμαρτία, C ἀπὸ περιστάσεως χρόνου ἡ συνείδησις περιγίνεται. εἰ γὰρ ἐν σκότει φοβηθέντα ἐλέγχει, ὅτι διὰ ἁμαρτίας τοῦτο ὑφίσταται· λέγει γὰρ ἡ γραφή, φεύγει ὁ ἀσεβὴς οὐδενὸς διώκοντος· καὶ πάλιν. δίκαιος ὡς λέων πέποιθεν, ἀσεβὴς δὲ φεύξεται καὶ τὴν σκιὰν ἑαυτοῦ· καὶ ὁ νόμος φησί, καὶ ἐμβαλῶ δειλίαν εἰς τὴν καρδίαν ὑμῶν, καὶ φεύξεσθε, οὐδενὸς διώκοντος, καὶ διώξεται ὑμᾶς φωνὴ φύλ- D λου φερομένου ὑπὸ ἀνέμου. ἢ ἐν νηῒ ὑπὸ σάλου κυμάτων ταραχθείσῃ· ὑπομιμνήσκει δὲ ἀσέβειαν· ἢ ἐν σεισμῷ ὑποτίθεται παρανομίας· ἢ ἐν ὁδῷ μονωθέντα ἀνάγει ἐπὶ τὰ πάθη· τέλος μὴ ἐπιστρέψαντα, ἐν ἀσθενείᾳ καὶ νόσῳ προσπέσοντα σώματος διελέγχει· ὥστε αὐτὸν ἐκ τῆς φιλοζωΐας ἐπαγγείλασθαι Θεῷ τὰ πρὸς ἀνατροπὴν τῆς ἁμαρτίας· E ἐκ τῆς προσηνοῦς ζωῆς δεδιὼς ἀποθανεῖν ἀνέχεται ὑπὸ τοῦ συνειδότος νυττόμενος, προσέδραμε τῇ μεσίτιδι Θεῷ καὶ ἀνθρώποις μετανοίᾳ· εἰ μὴ ἡδὺ κατεφάνη αὐτῷ τὸ παρόν· παρελογίζετο τὴν σεμνότητα τῆς μετανοίας· ἀλλὰ θέλων ἔτι ζῆν, καὶ δεδιὼς τὸ ἐπίμοχθον, ἐπιστρέφει πρὸς τὸν Θεόν, ἵνα ζήσῃ ἔτη πλείονα· οὕτως πέπονθεν ὁ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ νεώτερος, ὁ πρὸς τοῦ πατρὸς κλῆρον F λαμβάνων, καὶ ἀποδημίαν μακρὰν στειλάμενος, ἀνάλωσε μετὰ πορνῶν τὴν οὐσίαν, ἐθρύπτετο εὐωχούμενος αἰσχρῶς, κατεδαπάνησε πάντα τὰ περιόντα, καὶ οὐκ ἠδυνήθη ἐνέγκαι· κἂν πρὸς βραχὺ μόνωσιν· ἡ γὰρ μετάνοια λαβοῦσα τοῦ προτέρου βίου τὸ ἡδύ, ἔθρεψεν εἰς ἔλεγχον· ὅτι οὐκ ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος ἡ ἀπορεία, ἀλλὰ κατά τινος ἐχθροῦ ἀποπλάνησιν γέγονε· ἐπόθει

τὴν

Laboravi in gemitu meo. Labor enim ipſius gemitus, lacrymarum eſt copia: labor gemitus, labor eſt cordis. Conſtat igitur lacrymas multiplicari, præcedentibus gemitibus. Nam quum adverſarius ſe vinci conſpicit, dum impiis deſperationem ſuggerit, alium modum aggreditur, aſſentationibuſque agit ac ſuadet, manendum in paſſionibus improbis, deducitque peccatores in actiones turpiſsimas. At rurſus ipſi poenitentia ſe opponit, & a conſcientia aſſentationem exterminans, pungit conſcientiam, ferit cogitationem, ut dormitantem animam excitet: nam aſſentatio conſcientiam turbat, nubeſque adverſus eam efficitur, & acceſſum ad Deum ipſi præcludit. Habet autem conſcientia proprietatem naturalem, ut ineptias quaſcumque repellat, atque illecebras. Et quando ſæpe impudenter peccatum ſeſe obtulerit; tunc temporis progreſſu, conſcientia ſuperat: ſive enim in tenebris, timore correptum reprehendit, quod propter peccatum iſta ſuſtineat, atque ſuſcipiat. Ait enim Scriptura: *Fugit impius nemine perſequente*. Ac rurſus: *Iuſtus quaſi leo confidens, abſque terrore erit: fugiet vero impius etiam umbram ſuam*. Et lex dicit: *Immittam pavorem in corda veſtra; & fugietis nemine perſequente: & perſequetur vos ſonitus folii, quod a vento rapitur*. Sive in navi, maris ventis, fluctibuſque turbatum, ſuæ admonet impietatis: ſive in terræ motu, in memoriam revocat violatas leges: ſive in via, dum ſolus eſt, reducit illi in mentem paſſiones ac vitia: demum niſi convertatur, ubi in morbum inciderit, eum convincit, atque redarguit, ita ut ipſe ob amorem vitæ, Deo polliceatur quæ ad peccatum tollendum & evertendum pertinent. Is porro mortem timens, patitur ſe a conſcientia ſtimulari, & ad Dei, hominumque mediatricem poenitentiam confugit. Quare niſi jucunda illi præſens vita videretur, venerabilem Poenitentiæ aſpectum eluderet: at quia vult adhuc vivere, ærumnaſque ac pondus metuit; convertitur ad Deum, ut plures adhuc annos vivat. Sic juvenis ille in Evangelio affectus fuit: quippe qui primum ſublata hæreditate paterna, in longinquam regionem profectus, ſubſtantiam cum meretricibus abſumſit: & in deliciis ac epulis quum turpiter verſaretur, conſumſit omnes facultates, & non potuit ferre, ne ad modicum quidem ſolitudinem: nam Poenitentia ſuavitatem prioris ejus percipiens vitæ, ad reprehenſionem converſa eſt, quod non caſu aliquo illud iter ſuſceptum eſſet, ſed inimici alicujus dolo atque deceptione. Unde

Pſal. 6.

Prov. 28.

Ibid.

Levit. 26.

vitam

vitam optabat quam dixi deſideratam: & quum non ferret afflictiones, reprehenſionem tulit conſcientiæ. Mollis igitur ejus educatio, converſionis ejus cauſa exſtitit, ipſumque vel invitum indigentiæ improbitas perduxit ad pietatem. Quid ergo dicit Adoleſcens? *Ibo*, inquit, *ad Patrem meum, & dicam ei: Pater, peccavi in cœlum, & coram te.* O Pœnitentiæ ſapientiam! O artificioſam diſpenſationem: quia nullam prorſus jacturam fieri a Deo ſinit Pœnitentia: nam aut longanimiter exſpectando, aut diſsimulando, aut hortando, indemnitatem poſſeſſori tuetur. Suſtinuit Pœnitentia adoleſcentem decipi, atque ſeduci: inſultavit ipſi diabolus: fecit in eo quod voluit. Pœnitentia quievit: reprehenſio conſcientiæ ſubticuit. Juſsit eum tantiſper ab inceptis deſiſtere, & ubi tempus neceſsitatis reperit, tamquam mater, ſua viſcera expandit, ipſumque amplectitur medium, & e gremio novercæ, ideſt voluptatis, avellit eum, ut matri pietati reſtituat. Siliquas draco præbet obedientibus ſibi; vitricus enim quum ſit, alienis filiis non parcit. Suadet paterna bona male abligurire: dormientibus, variarum curarum offert ſimulacra: expergefactoſque illudit, cernentes ſe ipſos nudos, ac pauperes. O vafritiem, atque calliditatem draconis. Sic enim primos parentes nudavit. Quum enim divinitatem eis promiſiſſet, inſtar vermium eos in terra verſari effecit, denudans ipſos. Niſi eſſet Pœnitentia, jamdudum humanum periiſſet genus. Niſi cito manum defenſionis porrexiſſet, non ſane jam mundus conſiſteret. Dicit igitur adoleſcens: *Pater, peccavi in cœlum, & coram te.* Agnovit patrem, qui peccaverat filius, convincens eum eſſe vitricum & inſidiatorem, qui ſe ſeduxerat. Vidit dolum, cognovit impoſturam; accurrit ad poenitentiam, velut ad matrem. Eſurivit diu, ſiliquis victitans; ſitivit diu, in coeno ſe cum porcis volutans. Verum poenitentia, inſtar matris benignæ, mammillas admovens, rurſus adoleſcentem, tamquam adhuc infantem, lactabat. Pane eum per fidem enutriebat, & juveneſcentem lactabat, quia peccatum vires ejus abſumſerat: & niſi lac adhibuiſſet, ſanitatem recuperare nequiviſſet: plane enim ex turpitudine debilitatus erat, ſenſu mentis naturali conſumto. Et quum præ infirmitate exurgere non poſſet, poenitentia eum lactans, excitavit atque erexit: valde ægrotantem curavit. & patri ſuo reddidit;

Luc. 15.

A τὴν ζωὴν, ἣν εἶπον ποθητὴν, καὶ μὴ φέρων θλιβῆναι, ἤνεγκε τὸν ἔλεγχον τῆς συνειδήσεως· τὸ οὖν ἁπαλὸν τῆς διαγωγῆς αἴτιον γέγονε τῆς ἐπιστροφῆς· τὸ μοχθηρὸν τῆς ἀπορίας, καὶ ἄκοντα αὐτὸν ἤγαγε πρὸς τὴν εὐσέβειαν· Τί λέγει ὁ νεώτερος; πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου, καὶ ἐρῶ αὐτῷ· πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἐνώπιόν σου· ὢ τῆς μετανοίας τῆς σοφῆς,

B ὢ τῆς εὐτέχνου οἰκονομίας, ὅτι οὔτε ὅλως ζημιοῖ τὸν Θεὸν ἡ μετάνοια· ἢ γὰρ μακροθυμοῦσα, ἢ παρορῶσα, ἢ προτρεπομένη τὸ ἀζήμιον φυλάττει τὸ κεκτημένον· ἠνέσχετο ἡ μετάνοια ἀπατηθῆναι τὸν νεανίσκον· ἐχόρευσεν εἰς αὐτὸν ὁ διάβολος· ἐποίησεν ὃ ἠθέλησεν· ἡ μετάνοια ἡσύχασεν, ἐσιώπησεν ὁ ἔλεγχος τῆς συνειδήσεως, ἐκέλευσεν αὐτῷ τέως μὴ ἐπι-

C θέσθαι, καὶ ὅτε εὗρε καιρὸν ἀνάγκης, ὡς μήτηρ τὰ σπλάγχνα αὐτῆς ἁπλώσασα περιεπτύξατο. ἀφεῖλεν αὐτὸν τῆς μητρυιᾶς ἡδονῆς, ἵνα ἀποκαταστήσῃ εὐσεβείᾳ τῇ μητρί· κεράτια δίδωσιν ὁ δράκων τοῖς ὑπηκόοις· πατρυιὸς γὰρ ὢν τῶν ἀλλοτρίων τέκνων οὐ φείδεται· πείθει τὰ πατρικὰ ἀναλῶσαι κακῶς· ἐπαγγέλλεται φαντάζων· πολυφροντίδων ποιεῖ κοιμώμενον, καὶ διυπνισθέντα

D γελᾷν, ὁρῶντα ἑαυτὸν γυμνὸν καὶ πένητα· ὢ τῆς πανουργίας τοῦ δράκοντος, ὅτι οὕτως καὶ τοὺς πρωτοπλάστους ἐγύμνωσεν· ἐπηγγείλατο γὰρ θεότητα, καὶ ὡς σκώληκας ἐν γῇ κυλίεσθαι παρεσκεύασεν ἀπογυμνώσας αὐτούς· εἰ μὴ ἦν ἡ μετάνοια ἔκπαλαι τὸ τῶν ἀνθρώπων ᾤχετο γένος· εἰ μὴ θᾶττον ὤρεξε χεῖρα διὰ τῆς ἀπολογίας, οὐκ ἂν νῦν ὁ κόσμος συνίστατο· λέγει οὖν

E ὁ νεώτερος· πάτερ ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου· ἐπέγνω τὸν πατέρα ὁ ἁμαρτήσας υἱὸς, ἐλέγχων, ὅτι πατρυιός ἐστι καὶ ἐπίβουλος ὁ πλανήσας, καὶ εἶδεν τὸν δόλον, εἶδε τὴν πλάνην, προσέδραμεν ὡς πρὸς μητέρα, τὴν μετάνοιαν· ἐπείνασεν ἐπὶ χρόνον, κεράτια σιτούμενος· ἐδίψησεν, ἐπὶ πολὺ τὸν μετὰ χοίρων βόρβορον περιϊέμενος· ἀλλ' ἡ μετάνοια ὡς μή-

F τηρ εὔσπλαγχνος παρέχουσα τοὺς μαστοὺς, πάλιν ἐγαλούχει τὸν νεανίσκον νήπιον ὄντα· ἄρτῳ ἐξέθρεψε διὰ τὴν πίστιν, καὶ γενόμενον νεανίσκον γαλουχεῖ, ὅτι ἡ ἁμαρτία τὴν δύναμιν αὐτοῦ κατεδαπάνησεν· εἰ μὴ γάλακτος τύχῃ οὐκ ἂν ἰᾶται· πάνυ γὰρ ἠσθένησεν ἀπὸ τῆς αἰσχρότητος καταδαπανήσας τὴν φυσικὴν διάνοιαν, καὶ ἀδυναμοῦντα διαναστῆναι· ἡ μετάνοια γαλουχήσασα ἐξανέστησε· λίαν ἀσθενοῦντα ἐθεράπευσε, καὶ τῷ πατρὶ ἀπέδωκε,

κε, τὸ πλανώμενον πρόβατον τῷ ποιμένι παρέστησεν.

Ὁρᾷς πῶς ἀζήμιον διαφυλάττει τὸν Θεὸν ἡ μετάνοια; ὁρᾷς ὅτι οὐ πρῶτον τὸ αὐστηρὸν προσφέρεται τοῖς ἁμαρτάνουσιν, ἀλλὰ τὸ προσηνὲς καὶ εὔκολον. οὐ προσέθηκε νηστείαν, οὐκ ἀπήτησεν ἐγκράτειαν, οὐκ ἀγρυπνίαν, ἀλλὰ ἀπὸ ἐξομολογήσεως αὐτὸν ἀνηγόρευσεν· ἀπὸ τῶν κουφοτέρων ποιεῖται τὰς ἀρχάς. εἰδυῖα, ὅτι εὐγνώμων ἐστὶν ἡ συνείδησις· αὕτη ἀναδέχεται τὴν ψυχὴν, καὶ σπουδάζει τὸ χρέος αὐτὴν εἰσπράξασθαι· αὕτη τῆς μετανοίας συμμύστης ἐστὶ, καὶ σπεύδει καθᾶραι αὐτήν· τίκτει παντὶ ἡ συνείδησις μέριμναν· θέλει μόνον εἰς ἐπίγνωσιν ἐνέγκαι τὴν διάνοιαν· καὶ οἶδεν, ὅτι εἰς τὰ λοιπὰ, ἕξει αὐτὴν ὑπήκοον· οἶδε τῆς φύσεως τὴν συγγένειαν· αὕτη γὰρ αὐτὴν ἀνεθρέψατο· οἶδε τῆς ψυχῆς τὸ εὐήνιον· ὅτι ἐν αὐτῇ ὡς ἐπιβάτης γίνεται· πείθει τὴν μετάνοιαν ἀπὸ κουφοτέρων αὐτῇ προσελθεῖν, ἀναδεχομένη αὐτῆς τὴν ἀνταπόδοσιν· μόνον φησὶ, στέναξον· καὶ ἡ ψυχὴ δούλη σου γίνεται· μόνον σύνες ὅτι ἐπιτάξεις αὐτῇ· ἄρ' οὖν ἀπὸ μικροῦ σπέρματος ποιήσει τὸ δένδρον τῆς ζωῆς· βούλεται μόνον τὴν μετάνοιαν καταδέξασθαι. θέλει ἐρείσαι ἡ μετάνοια ἐν τοῖς ἁμαρτάνουσι· καὶ ῥαδίως αὐτοὺς Θεῷ προσάγει· παρεισελθεῖν βούλεται ὡς ἥλιος, καὶ πᾶσαν φωτίσαι τὴν διάνοιαν· σπεύδει νομὴν κτήσασθαι ἐν ἡμῖν, καὶ μετ' οὐ πολὺ κτήματα εἶναι ποιεῖ Θεοῦ· ὡς ἡ ζύμη ἀρξαμένη ὅλον ζυμοῖ τὸ φύραμα· διὰ τοῦτο καὶ τὰ ἐλαφρὰ προβαλλομένη τὰ τραχέα ἀποκρύπτεται· τεχνίτης ἐστὶν, ὅτι οἶδε τὴν πανουργίαν τοῦ δράκοντος· οἶδεν, ὅτι ὡς κύων μώλωπας ἀπολείχει, καὶ οὐ θέλει τοὺς ὀδόντας τῆς ἁμαρτίας ἐν βάθει πῆξαι· οἶδεν, ὡς χοῖρος βορβόροις ἥδεσθαι, καὶ βούλεται τοὺς τοῖς πάθεσιν βορβοροῦντας αὐτὸν μὴ ἀποβάλλεσθαι· ἐὰν ῥίψῃς ὡς κόπρον τοὺς ἀσεβεῖς, ὁ χοῖρος αὐτοὺς καταναλίσκει· ἐὰν ὡς νεκρώματα αὐτοὺς ἀποβάλληται, ὁ κύων αὐτοὺς κατεσθίει δεινῶς· εἶπε καὶ ἐν ψαλμοῖς· ἐλυμήνατο αὐτὴν ὗς ἐκ δρυμοῦ, καὶ μονιὸς ἄγριος κατενεμήσατο αὐτὴν, ὅτι ἐν παντὶ τόπῳ προσεδρεύει τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπὶ τοσοῦτον. ἡ δὲ μετάνοια φείδεται τοῦ τῶν ἀνθρώπων γένους, ὅτι καὶ θηριάλωτα περισώζει Θεῷ. ἐν τῷ Δαυὶδ δείκνυται, ὅτι ἐξείλετο ἔριφον ἐκ τῆς ἄρκτου, ἵνα δειχθῇ ἡ τοῦ Θεοῦ ἀγαθότης· τίς οὖν ἡ ἄρκτος; ἡ ἀνομία. καὶ

ἔριφος

A dit; aberrantemque ovem ſuo paſtori exhibuit.

Cernis, quo pacto poenitentia reſtituit quodammodo Deo, quod amiſerat? Cernis, eam non primum quod auſterum eſt, offerre peccantibus: verum quod gratum ac placidum eſt, ſimulque ſuave & facile. Non jejunium impoſuit, non abſtinentiam ac temperantiam popoſcit, non vigilias; ſed a confeſ-
B ſione ipſum appellavit: a levioribus ducit principia, ſciens æquam & candidam eſſe conſcientiam. Hæc namque animam recipit, ſtudetque ejus debitum exigere. Hæc, poenitentiæ a ſecretis eſt, feſtinatque purgare eam: parit enim ſollicitudinem, & ſolum in cognitionem cupit mentem adducere. novitque illam in poſterum ſibi fore obedientem. No-
C vit naturæ conjunctionem: hæc quippe eam enutrivit. Novit animæ tractabilitatem, ac facilitatem, quod in ea inſtar ſeſſoris atque equitis conſideat: perſuadet poenitentiæ, ut a levioribus ad ipſam accedat, compenſationem ejus expectans. Solum dicit: ingemiſce: & anima tibi ancilla erit. Solum intellige, quod imperes ipſi; & ex ſemine exiguo, arborem vitæ producet. Solum cupit
D poenitentiam ſibi ſociam; vult in peccatoribus poenitentiam inniti, ut facilius eos ad Deum adducat. Subintrare cupit inſtar ſolis, & totam vult illuſtrare mentem. Nititur partem in nobis poſſidere: & non multo poſt facit nos eſſe poſſeſſiones Dei: & quemadmodum fermentum, ubi incepit, totam maſſam fermentat: ideo levia atque facilia
E proponens, aſpera ac dura occultat. Artificioſa prudenſque eſt, & draconis vafritiem novit. Inſtar canis cicatrices delingit, & non vult dentes in profundum peccatorum defigere. Novit eos, inſtar porcorum, cœno gaudere: neque vult eos rejicere, qui ipſam cupiditatibus & paſſionibus inquinant. Si velut ſtercus impios abjecerit: improbus eos conſumet por-
F cus. Si ipſos tamquam cadavera repulerit; ſævus eos devorabit canis. Ait enim in pſalmis: *Exterminavit eam aper de ſylva, & ſingularis ferus depaſtus eſt ipſam*; quia omnibus modis inſi- *Pſalm. 79.*
diatur immundis. At poenitentia tantopere humano parcit generi, ut etiam a beſtiis captos ſalvet Deo. Quod in Davide oſtenditur: quia arietem de ore urſi eruit, ut divina in eo demonſtretur bonitas. At quiſnam hic urſus? iniquitas.

Et

Et quis aries? Latro in crucem propter iniquitatem affixus: qui ex iniquo converſus eſt, a conſcientia compunctus, confeſſus impietatem: agnovit regem gloriæ, & credidit ipſius divinitati, qui quum ſolum verbum loqueretur, ſicut David arietem, ita & Chriſtus ex mortis faucibus Latronem exemit atque liberavit. Non ergo fas eſt, fratres, ſalutem deſperare, quibus mater adeſt poenitentia. Non licet, cariſſimi, deſperatam ſpem ſalutis habere, ſub ejuſmodi matre nos adhortante ac conſolante. A beſtiis captos, in paradiſum ad Deum adduxit, & nos averſabitur? Illorum, quum extra Eccleſiam eſſent, miſericordia ductus eſt: & noſtri non miſerebitur? Illos licet nondum credentes hortatur, atque invitat: & nos jam credentes repellet? Nemo volens ſumere quod non habet, id quod habet, libenter deperdit: & quo pacto Deus & pater, quos ſanguine acquiſivit filii ſui, facile rejiciet? Nemo quod cum labore congregat, facile diſſipat: & quomodo Deus eos, quos ex gentibus in ipſum, labore Apoſtolorum, credentes excepit, facile repellet? Numquid fruſtra filii ſui decrevit adventum? aut ſanguinis ipſius effuſionem pro nihilo reputavit? aut diſpenſationem mortis ejus vult abolere? aut gloriam reſurrectionis ipſius, rem nihili duxit: ut nos, qui hiſce ſalvati ſumus myſteriis, facile averſetur? Ipſe Spiritum Sanctum emiſit, & Eccleſiam ſanctificavit, Apoſtoloſque ad evangelizandum gentibus ablegavit. Niſi igitur nos vellet ſalvari, fruſtra ac ſine cauſſa tot tantaque præſtitiſſet. Aut enim ignoraſſet, quæ ad nos pertinent, aut gentibus illuſiſſet. At utrumque etiam cogitatu nefarium eſt: neque enim ignoravit, neque etiam ſuperfluum fecit. Habet autem nos ſibi gregem: & ipſe paſtor noſter eſt, & nunc & in paradiſo dedit: poenitentiam, tamquam aquam purificativam. Quare ſi peccatis delictiſque abundamus; in ipſa abluamur: habemus eam pro lavacro non ſolum regenerationis, verum etiam reparationis. Siquid peccaverimus, per ipſam abluti, mundi evadimus. Habuit lex vitulæ cineres in aſperſionem: at nos poenitentiæ mortificationem habemus. Ibi per cineres purgabantur: nos autem panem tamquam cinerem comedentes, culpis atque criminibus liberamur. Lex hyſſopum ad purgationem dabat: Evangelium vero herbarum eſcam ad veniam per poenitentiam adnunciat. Herbis veſcens Baptiſta, ſeipſum virum perfectum reddidit:

A ἔριφος; ὁ λῃστὴς ἐν σταυρῷ διὰ τὴν ἀνομίαν προσηλωμένος· ἐπέτρεψεν ὁ παράνομος, ἐνύγη ἀπὸ τῆς συνειδήσεως· ὡμολόγησε τὴν ἀσέβειαν, ἐπέγνω τὸν βασιλέα τῆς δόξης, ἐπίστευσεν αὐτοῦ τῇ θεότητι, καὶ λαλήσαντος αὐτοῦ λόγον, ὡς ὁ Δαυὶδ τὸν ἔριφον, οὕτως καὶ ὁ Χριστὸς ἐκ στόματος τοῦ θανάτου τὸν λῃστὴν ἐξείλετο· οὐκ ἔστιν ἀπογνῶναι σωτηρίας ἀδελφοὶ, ἔχοντες μητέρα
B τὴν μετάνοιαν. οὐκ ἔστιν ἀπελπίσαι σωτηρίας ἀγαπητοὶ ὑπὸ τοιαύτης μητρὸς παρακαλουμένους ἡμᾶς· τὰ θηριάλωτα τῷ Θεῷ εἰς τὸν παράδεισον προσήγαγε, καὶ ἡμᾶς ἀποστραφήσεται; ἐκείνους τοὺς ἔξω τῆς ἐκκλησίας ἠλέησε, καὶ ἡμᾶς οὐκ οἰκτειρήσει; τοὺς μήπω πιστεύσαντας προτρέπεται, καὶ τοὺς ἤδη πιστεύσαντας ἀποβαλεῖται; οὐδεὶς θέλων λαβεῖν ὃ οὐκ ἔχει, ὃ ἔχει,
C ἀπόλλυσι· καὶ πῶς ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ οὓς ἐκτήσατο ἐν τῷ αἵματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ῥαδίως ἀποκτήσεται; οὐδεὶς ὃ μετὰ πόνου συναθροίζει, εὐχερῶς σκορπίζει. καὶ πῶς ὁ Θεὸς τοὺς ἐξ ἐθνῶν ἐν μόχθῳ τῶν ἀποστόλων δεξάμενος, ἀποβαλεῖται εὐχερῶς; μὴ γὰρ ματαίως βεβούλευται τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τὴν παρουσίαν, ἢ τοῦ αἵματος αὐτοῦ τὴν ἔκχυσιν εἰς οὐδὲν ἐλογίσατο; ἢ τὴν οἰκονο-
D μίαν τοῦ θανάτου αὐτοῦ θέλει παραγράψασθαι, ἢ τὴν δόξαν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ οὐδὲν ἡγήσατο; ἵνα ἡμᾶς τοὺς διὰ τῶν μυστηρίων τούτων σωθέντας ῥαδίως ἀποστραφῇ; αὐτὸς ἔπεμψε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ τὴν ἐκκλησίαν ἡγίασε· τοὺς ἀποστόλους ἐξαπέστειλε τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι· εἰ μὴ θέλει ἡμᾶς σωθῆναι, εἰκῆ τὰ τοσαῦτα παρέσχετο· ἢ γὰρ ἠγνόησε τὰ καθ' ἡμᾶς,
E ἢ ἐνέπαιξε τοῖς ἔθνεσιν· ἀλλ' ἑκάτερον ἀθέμιτον, καὶ τὸ λογίσασθαι· οὔτε γὰρ ἠγνόησεν, οὔτε τι περιττὸν ἐποίησεν· ἔχει δὲ ἡμᾶς ποίμνην αὐτοῦ, καὶ ποιμὴν ἡμῶν ἐστι, καὶ νῦν καὶ εἰς τὸν παράδεισον· ἔδωκε τὴν μετάνοιαν, ὡς ὕδωρ καθάρσιον· ἄν τι πλημμελήσωμεν, ἐν αὐτῇ ἀπολουόμεθα· ἔχομεν αὐτὴν λουτρὸν, οὐχὶ παλιγγενεσίας μόνον, ἀλλὰ ἀνακαινίσεως· ἐάν τι
F ἁμαρτήσωμεν, δι' αὐτῆς ἀποπλυνόμενοι καθαροὶ γινόμεθα· εἶχεν ὁ νόμος δαμάλεως σποδὸν εἰς ῥαντισμὸν, ἡμεῖς τῆς μετανοίας ἔχομεν τὴν νέκρωσιν· ἐκεῖ διὰ σποδοῦ ἐκαθαίροντο, καὶ ἡμεῖς ἄρτον ὡς σποδὸν ἐσθίοντες τῶν ἐγκλημάτων ἀπαλλαττόμεθα· ὁ νόμος δίδωσι καὶ ὕσσωπον πρὸς καθαρισμὸν, τὸ δὲ εὐαγγέλιον βοτανοφάγιον ἐξαγγέλλει εἰς τὴν διὰ τῆς μετανοίας συγγνώμην· πόας φαγὼν ὁ βαπτιστὴς ἀπέδωκεν ἄνδρα τέλειον·

λον· ὅτι περὶ μετανοίας κηρύσσων σκοπὸς μετανοούντων ἐγένετο· εἶχε καὶ ὕδωρ ὁ ῥαντισμὸς τῆς καθάρσεως, ἐπειδὴ καὶ παρ' ἡμῖν μέτρῳ τὸ ὕδωρ οἱ μετανοοῦντες πίνουσι· τοῦ Θεοῦ τὸ θυσιαστήριόν ἐστιν ἡ μετάνοια. δι' αὐτῆς γὰρ οἱ ἁμαρτάνοντες αὐτὸν ἐξιλάσκονται· ἀλλὰ καὶ ἀδάπανον ποιεῖ τὸν προσάγοντα, ἵνα πόσον ἐστὶ τὸ μέσον τοῦ νόμου καὶ τοῦ εὐαγγελίου, νοήσωμεν· πολλάκις διὰ τὸ ἀνάλωμα τινὲς ἐν τῷ νόμῳ παρῃτοῦντο ἐξαγγεῖλαι αὐτῶν τὰς ἁμαρτίας, καὶ ἐγένετο πρόφασις κακίας ἡ φειδὼ τῆς θυσίας· περιεῖλε καὶ τοῦτο ὁ Χριστὸς παραγενόμενος, δοὺς τὴν μετάνοιαν ἀδάπανον θυσιαστήριον· οἶμαι χαίρειν τὸν ὄφιν ἐπὶ τῇ φειδοῖ τῶν θυόντων· αἰτίαν γὰρ εὕρισκε παρανομίας· δυσὶ κακοῖς ἡλίσκοντο οἱ φειδόμενοι· ὅτι οὐχ ὡμολόγουν ἐπὶ ταῖς ἁμαρτίαις, καὶ ὅτι κατεφρόνουν τοῦ νόμου· ὅρα πόσα ὁ σωτὴρ εὐηργέτησεν, ὅτι διὰ τῆς μετανοίας ἑκάτερον προρρίζων ἐξωλόθρευσε· πολλοὶ καὶ πενόμενοι, οὐ φειδόμενοι δὲ οὐκ ἐθυσίαζον· ἡ δὲ μετάνοια προφθάνει καὶ τὴν πενήτων τὴν πρόφασιν· ὅτι δίχα ἀναλωμάτων ἐξιλάσκεται· ἔνιοι ὀκνοῦντες, ἢ προχείρως οὐχ εὑρίσκοντες, οὐκ ἔθυον ὑπὲρ ἁμαρτιῶν ἱλασκόμενοι. ἡ δὲ μετάνοια συνέστειλε τῶν πάντων τὴν πρόφασιν, προσφέρουσα θυσίαν συνειδήσεως, οὐ ζητεῖ γὰρ ἔριφον, ἀλλ' ἐξομολόγησιν· οὐκ ἀπαιτεῖ πρόβατον εἰς θυσίαν, ἀλλ' ὁμολογεῖ ἀπὸ συνειδήσεως· οὐκ ἔχεις τρυγόνα ὁ ἁμαρτήσας; στέναξον, καὶ ὁ Θεὸς ὑπὲρ τρυγόνα σοι τοῦτο λογίζεται. οὐκ ἔχεις ὄρνεον; δάκρυσον, καὶ ἀντὶ θυσίας σοὶ λογισθήσεται. οὐκ ἔχεις περιστεράν; ἐξάγγειλόν σου τὰς ἁμαρτίας Θεῷ, καὶ γίνονταί σοι ὁλοκαυτώματα. ἐὰν εὔξῃ, δέχεται ὁ Θεὸς, ὡς μόσχον, τὴν προσευχήν σου· ἐὰν γνησίως προπέσῃς ὑπὲρ ταύρου θυσίας ἡγεῖταί σου τὴν σπουδήν· ὢ τῆς μεγίστης μετανοίας, ὢ τῶν ἐν αὐτῇ θαυμασίων· ὅτι μία οὖσα πάντα δύναται· ἡ γῆ καρποὺς δίδωσι, καὶ τὰ ποίμνια ἔρια, ἡ δὲ μετάνοια ὡς γῆ ἕστηκε καὶ ὡς στερέωμα, ἐπειδὴ ἀντὶ καρπῶν καὶ πετεινῶν γίνεται τοῖς ἁμαρτάνουσιν· ἵνα τί σοι ἀγοράσαι πρόβατον, ἡ μετάνοιά ἐστι τῆς ἐκκλησίας τὸ ποίμνιον. ἵνα τί σοι πελάσθαι ὄρνεον; οὐρανός ἐστιν ἡ μετάνοια, ἀντὶ πετεινῶν, πείθουσα τὸν Θεόν· ἵνα τί σοι μαγειρεύειν σεμίδαλιν; αὕτη σε ἀκαπνίστῳ πόνῳ ἐξιλάσεται·

Ὢ τῆς τοῦ εὐαγγελίου χάριτος, ὅτι πάντα τὸν νόμον διωρθώσατο· ὁ λαὸς αὐτὸς ἑαυτῷ γίνεται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἱερεύς· ἐπειδὴ ἔχει τὸ συ-

A quia de pœnitentia prædicans, ipſe pœnitentibus ſcopus evaſit. Continebat & aſperſio aquam purgationis: quia & apud nos menſura pœnitentes aquam bibunt. Dei altare eſt pœnitentia: Nam per ipſam peccantes eum placant. Quin & ſumtibus liberum reddit accedentem, ut quantum ſit inter Legem, & Evangelium diſcrimen, intelligamus. Frequenter propter ſumtus, aliqui in lege recuſabant ſua enunciare B peccata; fiebatque occaſio mali parſimonia ſacrificii, victimæque inopia: ſed ademit hoc Chriſtus adveniens, dans poenitentiam, quæ ſacrificium eſt ſine ſumtu. Arbitror ſerpentem gaudere ſolitum, ob raritatem ſacrificantium: cauſam enim reperiebat violandæ legis. Duplici arguebantur malo abſtinentes, & quia non confitebantur peccata, & quia legem deſpicie- C bant. Vides, quanta in nos beneficia contulerit Salvator? nam per poenitentiam utrumque radicitus exterminavit. Multi etiam non parſimoniæ dediti, verum pauperes, non ſacrificabant: at poenitentia etiam pauperum prætextum anticipat: quia abſque impendiis placat atque conciliat. Aliqui ex pigritia & negligentia, aut ſi facile victimam non invenirent, non immolabant, ad remiſſionem peccatorum impe- D trandam: at poenitentia, omnium prætextum cauſſamque compeſcit ac reprimit, conſcientiæ ſacrificium afferens: non enim quærit arietem, ſed confeſſionem: non ovem poſtulat in ſacrificium, ſed de conſcientia confeſſionem. Non habes turturem, peccator? ingemiſce; & Deus ſupra turturem, hoc tibi computabit. Non habes avem? lacrymas funde: & pro ſacrificio æſtimabitur tibi. Non habes columbam? adnuncia Deo E peccata tua, & fient tibi holocautomata. Si oraveris, ſuſcipiet Deus, tamquam vitulum, precationem tuam. Si vere atque legitime procideris ei, ſuper tauri victimam computabit ſtudium tuum. O maximam poenitentiam! O res admirabiles in ea reconditas! quia una quum ſit, omnia poteſt. Terra fructus præbet, & armenta lanam: at poenitentia tamquam terra eſt, & ſicut firmamentum, quia loco fructuum, ac volucrum, fit pecca- F toribus. Cur opus tibi eſt comparare ovem? Poenitentia Eccleſiæ armentum eſt. Quorſum opus habes emere avem? hominibus coelum, poenitentia eſt, quæ pro volucribus, Deum placat. Cur neceſſe tibi eſt coquere ſimilam? poenitentia citra fumigatum laborem intercedit pro te apud Deum.

O maximam Evangelii gratiam: quoniam totam Legem correxit. Ipſe ſibi populus in Eccleſia Sacerdos efficitur, quia conſcientiam habet

habet pro ſe ſacrificium offerentem. Ex corde orat, & ipſe pro ſeipſo Dominum placat. Non igitur in Lege impletur oraculum Moyſis, ſed in Evangelio conſiſtit: Ait enim ad Iſrael:
Exod. 19. *Regale Sacerdotium, gens ſancta.* Similiterque Iſaias: *Vos autem,* in-
Iſai. 61. quit, *vocabimini Sacerdotes Domini, Miniſtri Dei omnes.* Cæterum nullus ex Judæorum populo ſeipſum Deo offert: at in Eccleſia, etiam peccatores pœnitentiam agentes, Sacerdotes fiunt; quia ſeipſos Deo tamquam victimam offerunt. O efficacem Poenitentiæ gratiam: quoniam peccatores Sacerdotes creat. O maximam in ea conſolationem: quoniam ſacerdotalem poenitentibus dignitatem tribuit. Nondum liberatus eſt debito: & debitum jam per poenitentiam ſuperat. Nondum onus depoſuit: & per gratiam ſublevatus eſt. In ſua ſecurus, ac tranquillus dignitate, propitiationem atque remiſſionem non promittit, ſed largitur. Non ſpe lactat peccatorem: ſed ſola eum voce tenet, perſuadetque, quod liberabitur. Dicit ad eum: agnoſce quod habes, & non exſpectes: ſed beneficium adhuc majus. Intellige quod tenes: & noſce, quod jam tibi ipſe patrocineris. De futuris certiorem te facio ex conceſſa tibi gratia. Agnoſce divinam miſericordiam: quia libenter te amplectetur accedentem ad ipſam; & oſtendet tibi benignitatem: quia te ante remiſsionem Sacerdotem conſtituit.

O divinam gratiam, quia antequam accipiat, prior concedit; & quum exiguum quidpiam cernat, magna donat. Nondum peccator ingemuit, & jam ipſi libertatem loquendi donavit. Nondum lacrymas fudit: & præveniens aditum ad ipſum patefecit. Magna poenitentia, & Deo longe dilectiſsima: quoniam voluntatem ipſius vere efficit. & pontificis partes coram eo agit. Nam ecce & Sacerdotes ipſi quotidie creat. Hæc menſa eſt Domini, quippe per quam hominum ſalute veſcitur. Dicit
Joan. 4. enim Salvator: *meus cibus eſt, ut faciam voluntatem patris mei, qui in cœlis eſt.* Revera igitur pœnitentia, Dei eſt panis admirabilis: comedit enim Deus per ipſam confeſsionem conſcientiæ: bibitque per poenitentiam, lacrymarum affectionem. Fructum boni odoris capit ex ea, verum ſuſpiriorum ſenſum velut vinum fragrantiſſimum accipiens. Varia atque diſtincta Dei fer-

A τὴν συνείδησιν θυσιάζουσαν ὑπὲρ αὐτοῦ· ἀπὸ καρδίας προσεύχεται, καὶ αὐτὸς ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἐξιλάσκεται· οὐκοῦν οὐκ ἐν τῷ νόμῳ πληροῦται τὸ τοῦ Μωσέως λόγιον, ἀλλ᾽ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συστήσεται· εἶπε γὰρ πρὸς τὸν Ἰσραὴλ, ὅτι βασίλειον ἱεράτευμα ἔθνος ἅγιον· καὶ Ἡσαΐας ὁμοίως εἶπεν· ὑμεῖς δὲ κληθήσεσθε ἱερεῖς Κυρίου, λειτουργοὶ Θεοῦ πάντες. ἀλλ᾽ οὐδεὶς ἐκ τοῦ λαοῦ
B τῶν Ἰουδαίων ἑαυτὸν προσφέρει τῷ Θεῷ· ἐν δὲ τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ μετανοοῦντες ἱερεῖς γίνονται, ὅτι ἑαυτοὺς τῷ Θεῷ ὡς θυσίαν προσάγουσιν· ὢ τῆς ἐνεργοῦς χάριτος τῆς μετανοίας, ὅτι ἱερεῖς χειροτονεῖ τοὺς ἁμαρτήσαντας· ὢ τῆς μεγίστης ἐν αὐτῇ παρακλήσεως, ὅτι τοῖς μετανοοῦσιν ἱερατικὸν ἀξίωμα παρέχεται· οὔπω ἀπαλλαγῇ τοῦ χρέους καὶ γίνεται ὑπὲρ τὸ χρέος
C διὰ τῆς μετανοίας· οὔπω τὸ φορτίον ἀπέθετο, καὶ διὰ τῆς χάριτος ἐπικεκούφισται· ἐν τῷ ἀξιώματι ἀμεριμνεῖ· τὸν ἱλασμὸν οὐκ ἐπαγγέλλεται, καὶ τὴν ἄφεσιν, ἀλλὰ δίδωσιν· οὐκ εἰς ἐλπίδας ἄγει τὸν ἁμαρτήσαντα, ἀλλὰ φωνῇ μόνῃ κρατεῖ. πείθει, ὅτι ἀπαλλαγήσεται. λέγει πρὸς αὐτόν· ἐπίγνωθι, ὃ ἔχεις, καὶ μὴ ἀνάμενε. ἀλλ᾽ ἡ εὐεργεσία μείζων· σύνες, ὃ κρατεῖς, καὶ γνῶθι,
D ὅτι ἤδη ἑαυτῷ πατρωνεύεις· πείθω σε περὶ τῶν μελλόντων ἐκ τῆς δεδομένης σοι χάριτος· πιστώθητι περὶ εὐσπλαγχνίας Θεοῦ, ὅτι ἡδέως ἔσχεν, ὅτι προσῆλθες αὐτῷ· δεικνύει σοι τὴν χρηστότητα, ὅτι σε πρὸ τῆς ἀφέσεως ἱερέα ἐχειροτόνησεν.

Ὢ τῆς τοῦ Θεοῦ χάριτος, ὃς μήπω λαβὼν, πρῶτος δίδωσι, καὶ ὅτι βραχὺ ὁρῶν μεγάλα χαρίζεται· οὔπω ἐστέναξεν ὁ ἁμαρτή-
E σας, καὶ ἤδη αὐτῷ παῤῥησίαν δέδωκεν· οὔπω ἐδάκρυσε, καὶ φθάσας παρέσχεν αὐτῷ τὴν πρὸς αὐτὸν πρόσοδον· μεγάλη ἡ μετάνοια, καὶ Θεῷ λίαν προσφιλεστάτη· ὅτι τὸ θέλημα αὐτοῦ ὄντως ποιεῖ· ἀρχιερατεύει θεῷ ἐξόχως· ἰδοὺ γὰρ καὶ ἱερέας αὐτῷ χειροτονεῖ ὁσημέραι· αὕτη ἐστὶν ἡ τοῦ θεοῦ τράπεζα· δι᾽ αὐτῆς γὰρ ἐσθίει τῶν ἀνθρώπων τὴν σωτηρίαν· λέγει καὶ ὁ
F σωτήρ· ἐμὸν βρῶμά ἐστιν, ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. ἆρ᾽ οὖν ἡ μετάνοιά ἐστι τοῦ θεοῦ ὁ ἄρτος ὁ θαυμάσιος· ἐσθίει ὁ θεὸς δι᾽ αὐτῆς τίνα, τὴν ἐξομολόγησιν τῆς συνειδήσεως· πίνει διὰ τῆς μετανοίας, τῶν δακρύων τὴν διάθεσιν· ὀσμῆς εὐώδους ἀπολαύει ἐν αὐτῇ, τὸν στεναγμὸν τὴν γνησίαν αἴσθησιν. γίνονται γὰρ θεῷ, ὡς οἶνος εὐωδέστατος· τὰ ποικίλα ἐδέσματα

ἐδέσματα τοῦ θεοῦ εἰσὶ ταῦτα, ἐγκράτεια, νηστεία, A ἀγρυπνία, καὶ προσευχὴ ἐκτενής, ἀποταγὴ μετὰ ταπεινώσεως· τούτοις γὰρ ὁ θεὸς ἥδεται, ἢ τοῖς ἄλλοις θύμασι· λέγει γὰρ ἐν ψαλμοῖς ὅτι οὐ φάγομαι κρέα ταύρων, ἢ αἷμα τράγων πίομαι; τί οὖν τρώγει ὁ θεὸς ὦ προφῆτα; τίνι χαίρει ποτῷ; ἀποκρίνεται Δαυίδ, καὶ λέγει· θέλεις ἵνα φάγῃ ὁ θεός; εἰ θέλεις θρέψαι θεόν· θῦσον τῷ θεῷ θυσίαν αἰνέσεως, καὶ B πᾶσαν τὴν τοιαύτην θυσίαν καταδέχεται, καὶ ἀπόδος τῷ ὑψίστῳ τὰς εὐχάς σου, καὶ προσφέρεις αὐτῷ ποτὸν ἄριστον· λέγει γὰρ Παῦλος ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ἡ τῶν ἀγαθῶν ἔργων πρᾶξις ἄρτος ἐστὶ τοῦ δεσπότου· τὴν λογικὴν φύσιν λατρείαν ὑμῶν προσφέροντες· οἱ γὰρ πάντες ἐν τῷ ἑνὶ ἄρτῳ τοῦ Χριστοῦ ἓν σῶμα ἐσμέν· ἐν γὰρ τῷ Χριστῷ ὡς ἄρτος προσφερόμεθα· C ὁ γὰρ Χριστός ἐστιν ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου, καὶ ἡ μετάνοια τῶν ἁμαρτησάντων περιαίρει τὴν ῥυπαρὰν συνείδησιν. μετανοήσωμεν οὖν οἱ ἁμαρτήσαντες, ἵνα κατισχύσωμεν τοῦ διαβόλου· μετανοήσωμεν ἐκτενῶς, ἵνα τῷ θεῷ τὰ ἀρεστὰ ποιήσωμεν· πολύτροπός ἐστιν ἡ μετάνοια, διὸ καὶ ποικίλην ποιεῖται θεῷ τὴν παράθεσιν· τρέφει θεὸν δι' αἰνέσεως, ὡς D εἴπομεν, καὶ πάλιν δι' ἐξομολογήσεως. τρέφει αὐτὸν δι' ἐγκρατείας, καὶ εὐσεβείας, καὶ ἀσκήσεως· τρέφει αὐτὸν δι' ἐλεημοσύνης ποικίλως· ἄτοπον γὰρ ἀνθρώπους ἀρίστων ποιεῖσθαι ποικίλην παράθεσιν, τὸν δὲ θεὸν ἕνα τρόπον ἔχειν παραθέσεως· εἶπεν οὖν ὁ Χριστὸς τοῖς ἐλεήμοσιν, ὅτι ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε· τί οὖν οὐ παρῆν, καὶ πῶς E εὐπέπονθεν οὓς συνελάλει; καὶ πῶς συνήσθιεν οὓς συνεκλήθη, καὶ πῶς συνανέπιπτεν; λέγει ὁ προφήτης, ὅτι τὸν οὐρανόν, καὶ τὴν γῆν πληροῖ ὁ θεός· ἄρα οὖν παρῆν πανταχῇ, καὶ ἀπέλαυε δοξαζόμενος· τί οὖν καὶ τοῖς κακούργοις οὐ συμπάρεστι; ναὶ πάρεστιν ἵνα ἐλέγξῃ τὰ γινόμενα, οὐχ ἵνα συνευδοκήσῃ τῇ ἁμαρτίᾳ· ἡ γὰρ εὐδοκία τοῦ θεοῦ ἐν τοῖς ἁγίοις ἐστίν· ἡ δὲ ἐπιστασία F τῆς ἀπειλῆς αὐτοῦ ἐν τοῖς παρανόμοις. καὶ πῶς, φησίν, εἶπεν ὁ προφήτης, ὅτι μακρὰν ἀπέχει ὁ θεὸς ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν· οἱ τυφλοί σε διδάξουσιν, ὅτι φαίνει ὁ ἥλιος, καὶ αὐτοὶ αὐτὸν οὐ βλέπουσι, καὶ ἐγγὺς αὐτῶν ἐστι καὶ μακρὰν εἰς ἔλεγχον; μακρὰν δὲ εἰς εὐδοκίαν· ἢ ποιεῖ τις ἐν κρυφίῳ τι, κἀγὼ οὐκ ὄψομαι αὐτόν, φησὶ Κύριος; οὐκοῦν ἐγγύς ἐστιν ἵνα ἐλέγξῃ, μακρὰν

fercula, ſunt iſta, continentia atque temperantia, jejunium, vigiliæ & precatio prolixa, ac renunciatio cum humilitate: his quippe lætatur Deus, pluſquam aliis victimis. Ait enim in Pſalmis: *Numquid manducabo carnes taurorum? aut ſanguinem hircorum potabo?* (Pſal. 49.) Quid ergo Deus comedit, o Propheta, & quonam potu delectatur? Reſpondet David, & ait: Cupis, ut comedat Deus? Si vis paſcere Deum, *immola Deo ſacrificium laudis*: & omnem ejuſmodi victimam ſuſcipiet: *& redde altiſſimo vota tua*, offereſque ipſi potum optimum. Dicit enim Paulus Apoſtolus, bonorum operum actionem, panem eſſe Domini: Rationabile (inquit) obſequium veſtrum exhibentes; (Rom. 12.) nam omnes in uno pane Chriſti, unum corpus ſumus: in Chriſto enim inſtar panis offerimur. Nam Chriſtus eſt agnus Dei, qui tollit peccata mundi: & peccatorum poenitentia, immundam amputat conſcientiam. Quare poenitentiam agamus, qui peccavimus, ut vincamus diabolum. Poenitentiam agamus aſſidue: ut quæ grata, ac placita ſunt Deo præſtemus. Multiformis, & copioſa eſt poenitentia, ideoque varia ferculorum genera Deo apponit. Deum quippe per laudes paſcit, ut diximus, & rurſus per confeſſionem eum paſcit, per temperantiam ac continentiam, per pietatem & exercitationem: paſcit quoque eum eleemoſynis varie. Nam abſurdum foret, homines variis uti prandiis, ciborumque generibus; Deum autem unico apparatu eſſe contentum. Ait ergo Chriſtus ad miſericordes: *Quamdiu feciſtis uni ex his fratribus meis minimis, mihi feciſtis*. (Matth. 25.) Sed quomodo qui præſens non eſt, beneficium accipit? qui mutuo nobiſcum non utitur colloquio, quo pacto apud nos comedit? qui non convocatur, quomodo ſimul accumbit? Ait Propheta, quod cœlum, & terram impleat Dominus: (Jerem. 23.) ergo ubique adeſt, & gaudet dum glorificatur. Quid ergo? nonne & apud improbos præſens eſt? Imo vero adeſt; ſed ut reprehendat quæ ab iis fiunt: non autem ut in peccato ſibi complaceat. Nam beneplacitum Dei in Sanctis eſt: at minarum ejus animadverſio, inter iniquos. Et quo pacto, dices, ait Propheta: *Longe abeſt Deus a peccatoribus*? (Pſal. 118.) Docebunt id te cœci: nam ſol oritur, & ab ipſis non cernitur. Sic & prope adeſt iis Deus, & longe: prope, ad reprehenſionem: ſed longe, ad beneplacitum. Si quis in occulto quid agat, dicit Dominus, & ego ipſum non cernam? Prope igitur eſt, ut redarguat: at lon-

longe, quod peccatores eum non videant. Quid ergo? juſti ne eum vident, quando bona agunt? Evangelium te docebit, dicens: *Qui recipit*
Joann. 14. *ſermones meos, manifeſtabo ei meipſum; veniemuſque ego, & Pater meus, & manſionem apud eum faciemus.* Quomodo erunt iſta? Dicit diſcipulis ſuis:
Matth. 10. *Qui vos recipit, me recipit: & qui me recipit, recipit eum qui miſit me.* Quando ergo peregrinos propter Chriſtum recipis, vides Chriſtum: quando infirmos propter ipſum reficis, cernis eum: quando quidvis propter ipſum agis, ſub aſpectu tuo eſt, & Deum aſpicis. *Deus,*
1. Joan. 4. inquit Joannes, *caritas eſt*: Si caritatem habeas, vides quem in te habes. Quo autem pacto vides? Rurſus auſculta: quando bonum opus exerces, gaudes: quum caritatem operaris, exultas: quando obedientiam perficis, oblectaris. Caritas ergo eſt gaudium, & exultatio: eaque tibi cooperatrix eſt in operibus bonis. Vides Deum cooperantem tibi: nullus enim ignorat eum, qui ſecum operatur. Caritas non repræſentatur oculis carnis, neque videt juſtitiam, neque alteri ſuam demonſtrat ſanctitatem: ſed manifeſtatur oculis animæ, gaudens atque exultans in operibus bonis, quæ facis. Vides Deum, & noli negare, quin adſpicias eum: Deus enim caritas eſt. An quia non vides temperantiam ac pudicitiam, ideo non cernis eas per operationes? Sic, quamvis non videas Deum ſenſibilibus oculis, tamen per caritatem ipſum intueris. Omnis enim, qui facit bonum, gaudet. Ideoque Paulus dixit: *Semper gaudete, ſine*
1. Theſſal. 5. *intermiſſione orate.* Et quo pacto, inquis,
Joan. 1. ait Evangelium, quod *nemo Deum vidit unquam*? Non, inquam, vidit quiſquam ejus magnitudinem, aut naturam. Verum per ſigna viderunt Sancti: per ignis rubum, Moyſes: per turbinem, Job: per nubem, Iſaias: per lucem, Paulus: per vocem, omnis Iſrael: & nunc Sancti per operationes, dum ſcilicet quaſi per quædam media manu ducuntur. Reges qui non ſunt noti, pictorum artificio innoteſcunt. Non aſpexiſti artificis perſonam: ſed in artificio cernis hominem; & ſic ipſum vides, eumque velut præſentem laudas & ſuſpicis. Non noſti fabrum ſtatuarium: ſed ex ſculptura cernis ipſum, & apud alios eum prædicas. Vides ab aliquo jugulatum eſſe leonem: & licet non conſpexeris eum, admiraris tamen propter fortitudinem. Quum

A μακρὰν δὲ, ὅτι οἱ ἁμαρτωλοὶ αὐτὸν οὐχ ὁρῶσι. τί οὖν; οἱ δίκαιοι αὐτὸν ὁρῶσι, ὅτε πράττωσι τὸ καλόν; τὸ εὐαγγέλιόν σε διδάξει, λέγον· τῷ δεχομένῳ τοὺς λόγους μου, ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτὸν, καὶ ἐλευσόμεθα ἐγὼ καὶ ὁ πατήρ μου, καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσομεν· πῶς ἐστι ταῦτα; λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. ὁ ὑμᾶς δεχόμενος ἐμὲ δέχεται, καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος,
B δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με· ὅτε οὖν ξένους δέχῃ διὰ τὸν Χριστὸν, ὁρᾷς τὸν Χριστὸν, ὅταν ἀσθενοῦντας ἀναπαύσῃς δι' αὐτὸν, βλέπεις αὐτὸν, ὅτε ποιεῖς πᾶν ὁτιοῦν δι' αὐτὸν, ὑπ' ὄψιν σου ἐστὶ, καὶ θεωρεῖς τὸν θεόν. ὁ θεὸς, φησὶν, ἀγάπη ἐστίν· ἐὰν τὴν ἀγάπην ἔχῃς, ὁρᾷς ὃν ἔχεις ἐν σοί. πῶς δὲ ὁρᾷς; καὶ πάλιν ἄκουσον. χαίρει ποιῶν τὸ καλὸν, ἀγαλλιᾷ πράττων ἀγάπην, εὐφραίνῃ ἐκτελῶν ὑπα-
C κοήν. ἡ οὖν ἀγάπη ἐστὶ χαρὰ καὶ ἀγαλλίασις· αὕτη δέ σοι συνεργός ἐστι ἐν ταῖς ἀγαθαῖς πράξεσι. βλέπεις θεὸν τὸν συνεργοῦντά σοι· οὐδεὶς γὰρ ἀγνοεῖ τὸν σὺν αὐτῷ ἐργαζόμενον· ἀγάπη οὐκ ἐμφαίνεται τοῖς ὀφθαλμοῖς τῆς σαρκὸς, οὔτε εἶδε τὴν δικαιοσύνην, οὔτε ἔδειξεν ἄλλῳ τὴν ἑαυτοῦ ἁγιότητα· φαίνεται δὲ τοῖς ὀφθαλμοῖς τῆς ψυχῆς, χαίρων καὶ ἀγαλλιώμενος ἐφ' οἷς πράττεις ἀγα-
D θοῖς, ὁρᾷς τὸν θεὸν, καὶ μὴ ἀρνοῦ, ὅτι οὐ βλέπεις αὐτόν· ὁ γὰρ θεὸς ἀγάπη ἐστί· μὴ ἐπειδὴ οὐχ ὁρᾷς σωφροσύνην, οὐ βλέπεις αὐτὴν διὰ τῆς πράξεως; οὕτως εἰ καὶ μὴ ὁρᾷς θεὸν τοῖς αἰσθητοῖς ὀφθαλμοῖς, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης βλέπεις αὐτόν· πᾶς γὰρ ὁ ποιῶν τὸ καλὸν χαίρει· διὸ καὶ Παῦλος εἴρηκε, πάντοτε χαίρετε, ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε· καὶ πῶς
E φησὶν, εἶπε τὸ εὐαγγέλιον, ὅτι θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε; οὐκ εἶδε μὲν οὐδεὶς μέγεθος ἢ φύσιν· διὰ συμβόλων δὲ εἶδον οἱ ἅγιοι. διὰ πυρὸς βάτου ὁ Μωϋσῆς, διὰ λέλαπος ὁ Ἰώβ, διὰ νεφέλης ὁ Ἡσαΐας, διὰ φωτὸς ὁ Παῦλος, διὰ φωνῆς πᾶς ὁ Ἰσραήλ, καὶ νῦν οἱ ἅγιοι διὰ τῶν πράξεων δηλαδὴ διά τινων μέσων χειραγωγούμενοι· οἱ βασιλεῖς ἀγνοού-
F μενοι φαίνονται, ἀλλὰ διὰ τέχνης γραφικῆς· οὐκ οἶδας τὸν βασιλέα, καὶ ὁρᾷς αὐτὸν εἰς τὰς εἰκόνας· οὐκ οἶδας τοῦ οἰκοδόμου τὸ πρόσωπον, καὶ ἐν τῇ οἰκοδομῇ ὁρῶν τὸ ἔργον; βλέπεις τὸν ἄνθρωπον· οὕτως αὐτὸν βλέπεις, ὅτι θαυμάζεις· οὐ γνωρίζεις τὸν τέκτονα, ἀλλ' ἀπὸ τῆς γλυφῆς ὁρᾷς αὐτὸν, καὶ ἑτέροις ἀγγέλλεις τὰ περὶ αὐτοῦ· ὁρᾷς παρά τινος σφαγέντα λέοντα, καὶ μὴ εἰδὼς θαυμάζεις αὐτὸν διὰ τῆς ἰσχύος· ἀκούοντες

οντες περὶ τοῦ Δαυὶδ, ὅτι τὸν Γολιὰδ λίθῳ ἀπέκτεινεν, ὁρᾶν δοκοῦμεν τὸν δίκαιον, καὶ ἀπὸ τῆς πίστεως τὸν ἄνδρα θαυμάζομεν· εἶπε καὶ ἐν ψαλμοῖς· γενηθήτω τὰ ὦτά σου προσέχοντα εἰς τὴν φωνὴν τῆς δεήσεώς μου· καὶ ἐμάθομεν, ὅτι καὶ δι᾽ ἀκοῆς ἔστι θεάσασθαι· οὕτω μὲν οὖν καὶ ἡμεῖς ὁρῶμεν, ἐὰν θέλωμεν καὶ διὰ τῆς ἀγαθῆς πράξεως· οἱ προφῆται δὲ εἶδεν γενναιότερον, ὅτι δι᾽ ἐμφανεστέρας ἐνεργείας ἐβιώσαντο· ἔστι καὶ ἐν τοῖς ἀοράτοις ἰδεῖν πλέον καὶ ἔλαττον. εἰσὶ καὶ πράττοντες τὸ καλὸν πλέον καὶ ἔλαττον· καὶ εἰσὶν οἱ πλέον σπουδάζοντες, καὶ ἔλαττον πράττοντες, καὶ εἰσὶν οἱ ἔλαττον σπουδάζοντες, καὶ πλέον πράττοντες· οἱ δίκαιοι διὰ μικρῶν πράξεων μᾶλλον δυσωποῦντες θεὸν παρ᾽ ἐνίους πράττοντας πολλά· οὐ γὰρ πρὸς τὴν πρᾶξιν ἀφορᾷ ὁ θεὸς, ἀλλὰ πρόθεσιν, καὶ οὐ βλέπει τὸ γινόμενον, ἀλλὰ τὸ διὰ σπουδῆς τελούμενον· ἡ χήρα λύσει τοῦ εἰρημένου τὴν ζήτησιν, ὅτι δυσὶν ὀβολοῖς τοὺς πολυχρύσους ἐνίκησε, καὶ ἐν τῇ σκηνῇ δὲ τοῦ μαρτυρίου οἱ τὰς αἰγείας τρίχας προσενέγκαντες, ὁμοῦ τοῖς πολυχρύσοις εὐλογήθησαν· καὶ οἱ νήθοντες τὴν βύσσον σὺν τῷ χρυσῷ παραπλήσιοι ἦσαν τοῖς τρίχας ὑφαίνουσιν εἰς κάλυμμα τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου· βλέπουσιν οὖν οἱ ἅγιοι θεὸν διαφόρως· ὥσπερ οὖν καὶ πολυτρόπως αὐτὸν τρέφουσι διὰ τὴν τῆς πράξεως διαφορὰν, καὶ τῆς χάριτος. πάντες μὲν οὖν τρέφουσιν, ἀλλὰ πάντων πλέον ἡ μετάνοια πανηγυρίζει τῷ θεῷ· ἐπειδὴ καὶ τὸ εὐαγγέλιον λέγει, ὅτι χαίρει ὁ θεὸς ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι, ἢ ἐπὶ ἐνενήκοντα ἐννέα δικαίοις· ἑορτὴν ἐγείρει τῷ Θεῷ ἡ μετάνοια, ὅτι καὶ τὸν οὐρανὸν κινεῖ πρὸς εὐωχίαν· ἄγγελοι εὐφραίνονται, τῆς μετανοίας αὐτοὺς καλούσης εἰς ἄριστον· πάντα τὰ ἐπουράνια τάγματα εὐωχοῦνται διὰ τῆς μετανοίας τὴν εὐφροσύνην χορηγούμενα· οὐ θύει αὐτοῖς μόσχους, οὐδὲ πρόβατα, ἀλλὰ παρατίθησιν ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν σωτηρίαν εἰς ἀγαλλίασιν· θυσιάζει τοὺς ἁμαρτήσαντας ἡ μετάνοια, ἀλλὰ πάλιν αὐτοὺς ζωοποιεῖ· θανατοῖ αὐτοὺς, ἀλλὰ πάλιν ἐκ νεκρῶν ἀνίστησι· πῶς; ἄκουσον· ἁμαρτωλοὺς παραλαμβάνει, καὶ δικαίους αὐτοὺς ποιεῖ· χθὲς νεκροὶ ἦσαν, σήμερον αὐτῷ ζῶσι διὰ τῆς μετανοίας· οἱ χθὲς ἀλλότριοι, σήμερον οἰκεῖοι θεῷ· οἱ χθὲς παράνομοι, σήμερον ἅγιοι.

Μεγίστη χωνεία ἡ μετάνοια ἀγαπητοὶ, χαλκὸν λαμβάνουσα, χρυσὸν ποιεῖ μεταβάλλουσα·

A Quum de Davide audimus, quod lapide occiderit Goliath, cernere videmur ipſummet juſtum, & a fide virum ſuſpicimus. Ait & in pſalmis. *Fiant aures tuæ intendentes in vocem deprecationis meæ*. Unde diſcimus, etiam per auditum nos poſſe videre; atque ita & nos, ſi velimus per bonas operationes videmus. At prophetæ clarius perſpicaciuſque cernebant, quia evidentiore B efficacitate impellebantur. Atqui in rebus ſub adſpectum non cadentibus licet plus minuſve videre. Sicut & inter bene agentes, alii minus, alii magis in bono ſe occupant. Et ſunt qui amplius adnituntur, & qui minus laborant: aliique qui minus ſatagunt, & qui plus efficiunt: ſicut juſti, qui parvis actionibus, magis Deum C flectunt, ac placant, præ nonnullis, qui multa faciunt. Non enim ad actionem reſpicit Deus, ſed ad propoſitum voluntatis: & non intuetur quod fit, ſed quo quid ſtudio ac propenſione peragatur. Vidua ſolvet dubii jam dicti quæſtionem: quoniam duobus obolis ſuperavit divites auro abundantes. Et in tabernaculo teſtimonii, qui caprarum pilos obtulerunt, D & qui byſſum cum auro nebant, ſimiles iis erant, qui pilos ad operimentum tabernaculi texebant. Cernunt ergo Sancti Deum multifariam, quemadmodum multis etiam eum modis paſcunt, per differentiam operationis & gratiæ. Omnes ſiquidem paſcunt: ſed plus cunctis pœnitentia feſtum Deo agit. Quoniam & in E Evangelio dicitur, quod magis gaudeat Deus ſuper uno peccatore pœnitentiam agente, quam ſuper nonaginta novem juſtis. Feſtum excitat Deo pœnitentia: quoniam & cœlum movet ad epulas, & angeli lætantur, dum pœnitentia ipſos invitat ad prandium: cunctique cœleſtes ordines epulantur per pœnitentiam ſeſe recreantes. Non iis vitulos immolat, non oves: ſed hominum F peccatorum ſalutem in exultationem apponit. Peccatores pœnitentia immolat; ſed rurſus eos vivificat. Mortificat ipſos: at denuo a mortuis eos reſuſcitat. Et quo pacto? audi: Peccatores accipit, & juſtos eos efficit. Heri mortui erant: hodie Chriſto per pœnitentiam vivunt. Heri alieni & inimici: hodie domeſtici, & amici Deo. Heri iniqui, & hodie ſancti.

Magna fornax eſt pœnitentia, cariſſimi: æs accipit, & illud in aurum commutat.

Pſalm. 129.

Luc. 21.

Exod. 25. 35. 36.

Luc. 15.

mutat. Plumbum tollit, & argentum reddit. O quantum ad Deum præbet aditum poenitentia! quantam negotiationis affert utilitatem! conflat, & ſtipendia a poſſeſſore non repetit: conflat, & lignis, igneque non indiget: conflat, & operariis non opus habet. Quæ ars? quod inventum? quæve commutationis potentia? Ipſum ſeſe adurit plumbum: quonam pacto? quoniam ipſi ſibi peccatores efficiuntur fornax. Ligna comburit ignis, & mercenarii a peccatorum recordatione igneſcunt. Uſque adeo vero ſuſpiria animam incendunt, ſpirantia adverſus corpus; ut in ſeipſis liquefieri ac ſolvi videantur: tanta in ipſis reperitur dulcedo, atque levatio. Tunc enim ſolvi incipiunt malitiæ vincula, quando ingemiſcendo fleverint, & omiſſum priorem vitæ ſtatum purgaverit poenitentia, quæ etiam antequam menti permiſſa ſit gratia, ex plumbo aurum facit. Vidiſti vitrum, quomodo hyacinthini reddatur coloris, & ſmaragdini, atque ſapphyrini? non etiam ambiges, quin poenitentia ex plumbo argentum, & ex ære aurum faciat. Si porro ars humana novit naturam commiſcere naturæ, & commutare quæ prius erant: quanto magis gratia Dei etiam amplius efficere poterit? Vitro aurea addidit folia homo: & aſpectu factum videtur aurum, quod antea vitrum. Sic & gratia eum, qui heri iniquus erat & tranſgreſſor legis, hodie ſervum Dei efficit; non ſolum ſuperficie tenus, ſed etiam quoad conſcientiam ſecundum Deum. Si enim aurum admiſcere voluiſſet homo, vitrum aureum effectum fuiſſet; ſed damnum vitans, excogitavit ſtructuram, atque immiſſionem tenuiſſimi folii. At poenitentia benignitati confiſa Dei, reſipiſcentem gratiam Spiritus Sancti temperat, totumque omni ex parte hominem filium Dei efficit, ut aliquam non habeat injectionem. Sancta lex docuit, univerſa Sanctuaria ex auro formare: nec locum reliquit vacuum in theſauris legiſlator: ut diſcamus ſanctos Dei, perfectam habere ſanctitatem. Non reliquit levitatem in ſanctis vaſis: ut non habeat quidquam inane, aut quod non aliquid agat miniſter Dei. Non reliquit vacuum locum in ſanctis vaſis ſuis: ut ne clam irrepens ac ſeſe inſinuans inimicus, ubi abſcondatur, inveniat. Dixit & quidam Sapientium: Si ſpiritus poteſtatem habentis aſcenderit ſuper te, locum tuum ne dimiſeris.

Eccli 10.

Au-

A λοῦσα· μόλιβδον αἴρει καὶ ἀργύρεον ἀποδίδωσιν·
ὢ τί πολλὴν παρέχει τῷ Θεῷ πρόσοδον ἡ με-
τάνοια· πόσην εἰσφέρει πραγματείας ὠφέλειαν·
χωνεύει, καὶ οὐδὲ μισθοὺς ἀπαιτεῖ τὸν κεκτημένον·
χωνεύει, καὶ οὐ χρήζει ξύλων καὶ πυρός· χω-
νεύει, καὶ ἐργατῶν οὐ προσδέεται. τίς ἡ τέχ-
νη; τίς ἡ ἐπίνοια; τίς ἡ τῆς μεταβολῆς δύνα-
μις; αὐτὸς ὁ μόλιβδος ἑαυτὸν καίει· πῶς; ὅτι
B οἱ ἁμαρτήσαντες αὐτοὶ ἑαυτοῖς γίνονται χωνεία·
τὰ ξύλα, καὶ τὸ πῦρ, καὶ μίσθιοι ἀπὸ τῆς
ἀπομνήσεως τῶν ἁμαρτιῶν πυροῦνται· ἐπὶ το-
σοῦτον δὲ ἐκπυροῦσι στεναγμοὶ τὴν ψυχὴν ἐμ-
πνέοντες κατὰ τοῦ σώματος, ὥστε λυθῆναι καθ'
ἑαυτῶν· τοσαύτη γλυκύτης καὶ κουφισμός ἐστιν ἐν
ἑαυτοῖς· τότε γὰρ ἄρχονται λύεσθαι τὰ τῆς κακί-
ας, ὅτε στενάξαντες δακρύσουσι, καὶ λυθέντα τὰ
C τῆς προτέρας καταστάσεως καθαίρει ἡ μετάνοια,
πρὶν ἢ, ἡ χάρις συγκραθεῖσα τῇ διανοίᾳ,
ποιήσει χρυσὸν τὸν μόλιβδον· εἰ εἶδες τὸν ὕελον,
πῶς γίνεται ὑακίνθινος, καὶ σμαράγδινος, καὶ
σαπφείρινος. οὐκ ἀπιστήσεις, ὅτι ἡ μετάνοια
ποιεῖ ὡς ἀπὸ μολίβδου ἄργυρον καὶ χρυσὸν ἀπὸ
χαλκοῦ· εἰ δὲ ἡ ἀνθρωπεία τέχνη οἶδε κεράσαι
φύσιν φύσει, καὶ ἀλλοιῶσαι τὰ πρότερον ὄντα,
D πῶς μᾶλλον ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, καὶ πλέον ποι-
ῆσαι δυνήσεται; ἐπέθηκε πέταλα χρυσᾶ τῷ
ὑέλῳ ὁ ἄνθρωπος, καὶ γέγονε χρυσὸς τὴν ἐπι-
φάνειαν ὁ πρόσθεν ὕελος· οὕτω καὶ ἡ χάρις τὸν
χθὲς παράνομον, σήμερον ποιεῖ Θεοῦ θερά-
ποντα, οὐ μόνον ἐπιπολαίως, ἀλλὰ καὶ τῇ κα-
τὰ Θεὸν συνειδήσει· εἰ γὰρ ἤθελε μῖξαι χρυ-
σὸν ὁ ἄνθρωπος, ἐγίνετο ἂν χρυσώδης ὁ ὕελος·
E ἀλλὰ τὴν ζημίαν φεύγων ἐπετεχνάσατο τῇ ἐπι-
βολῇ τοῦ λεπτοτάτου πετάλου· ἡ δὲ μετάνοια
θαῤῥοῦσα τῇ φιλίᾳ τοῦ Θεοῦ συγκιρνᾷ τὸν μετα-
νοήσαντα τῇ χάριτι τοῦ ἁγίου πνεύματος, καὶ
ὅλον δι' ὅλου υἱὸν Θεοῦ ποιεῖ τὸν ἄνθρωπον ἵνα μὴ
ἔχῃ τινὰ ἐπίθεσιν· ὁ ἅγιος νόμος εἶπε, τὰ
ἁγιαστήρια ὅλα ἀπὸ χρυσοῦ δημιουργεῖν· οὐκ
ἀφίησιν τόπον διάκενον ἐν τοῖς κειμηλίοις ὁ νο-
F μοθέτης, ἵνα μάθωμεν τοὺς ἁγίους τοῦ Θεοῦ, ὅτι
ὁλόκληρον ἔχουσι τὴν ἁγιότητα· οὐκ ἀφίησι κοῦ-
φον ἐν τοῖς ἁγίοις σκεύεσιν, ἵνα μὴ ἔχῃ τὶ
κενὸν, καὶ οὐ πρακτικὸν ὁ τοῦ Θεοῦ λειτουργός· οὐκ
ἀφίησι τυχόντα χῶρον ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ
σκεύεσιν, ἵνα μὴ παρείσδυσιν ὁ ἐχθρὸς ἔχῃ,
ποῦ ἀποκρύπτεσθαι· εἶπε καί τις τῶν σοφῶν· ἐὰν
πνεῦμα τοῦ ἐξουσιάζοντος ἀναβῇ ἐπί σε, τόπον
σοῦ μὴ ἀφῇς·

Ἄκουσον

Ἄκουσον ὁ μετανοῶν, καὶ ἐξ ὅλης καρδίας A προσελθὲ τῷ Θεῷ· ἄκουσον ὁ ἁμαρτήσας, καὶ ὁλόκληρον τὴν εὐσέβειαν ἀνταποδίδωσί σοι· σὺ σαυτὸν χωνεύεις, σὺ σαυτὸν ἐτάζεις. σὺ σαυτὸν μεταβάλλεις· οὐκ ἔσται σοί τις ἕτερος, ἐν ᾧ ἂν ἦς διάκονος· οὐδείς σοι πρόφασις γίνεται, ἵνα μὴ ᾖς ὁλόκληρος· ἐὰν μόνον ἔξωθεν ἔχῃς τὴν εὐσέβειαν, ἐπίπλαστος εἶ· εἰ ἔχεις κουφότητα, εἰ ἔχεις τόπον τυχόντα, οὐ δύνῃ εἶναι σκεῦος ἅγιον. ὁ διάκε- B νος τόπος ἀτελεῖς δείκνυσιν· ἡ προσφορὰ τὰ τέλεια θύει, πρόβατόν, φησι, ἄρσεν τέλειον ἐνιαύσιον προσοίσεις κυρίῳ τῷ Θεῷ σου· εἴπω σοι. πῶς γίνεταί τις τέλειος ἐν μετανοίᾳ· ἵνα καὶ τὸν τρόπον ἀκούσας, μὴ ἔχῃς πρόφασιν· ἄκουσον· περὶ φαρμακείας μετανοεῖς; πᾶν ἴχνος αὐτῆς ἐξόρισον· μὴ ἀφῇς τὰ φανερὰ, ἐν τοῖς κρυπτοῖς πολιτεύῃ· ἀφῆκας τὸ ἀνελεῖν ἀνθρώ- C πους; καὶ τῆς γλώττης κράτει. μὴ συκοφαντεῖν, μὴ λοιδορεῖν, μὴ ἐπιπλέκειν· περὶ εἰδωλολατρείας μετανοεῖς; φεῦγε κληδόνας, οἰωνισμοὺς, παρατηρήματα· μέρη ταῦτα εἰδωλολατρείας εἰσίν· ὅτι καὶ ἐν τούτοις συμβολικοῖς μαντεύονται, ἀστρολογοῦσι, προσέχουσι μαθηματικοῖς τερατοσκόποις· περὶ πορνείας μετανοεῖς; πάσης αὐτῆς καταγνῶθι· ὅτι πᾶσαν ἀ- D σέλγειαν αὕτη ἐγέννησε· φείδου γέλωτος, εὐτραπελίας, αἰσχρολογίας, γαστριμαργίας· ταῦτα γὰρ ὁδὸς ἐπὶ πορνείαν· περὶ ἀδικίας μετανοεῖς; πᾶσαν αὐτὴν ἄπωσε· πάντα γὰρ πλεονασμὸν φιλαργυρίας αὕτη ἐβλάστησε· περὶ ἐπιορκίας μετανοεῖς; παντελῶς ἑαυτὸν ψεύδους ἀπόστησον καὶ κλοπῆς· βάραθρον γάρ ἐστι, καὶ πρόθυρον ἐπιορκίας τὸ ψεῦδος· περὶ πονηρίας μετανοεῖς; E φεῦγε τὸν θυμὸν, τὸ μῖσος, τὸν φθόνον· ἀντίστασο τῇ δειλίᾳ καὶ πάσῃ φαυλότητι· περὶ ἀφροσύνης μετανοεῖς; μὴ μόνον παραιτοῦ τὰ θεωρεῖα, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐν οἴκῳ καὶ τὸν πανταχῆ γέλωτα, καὶ πᾶσαν τέρψιν κοσμικὴν ἄπωσε· παλινοστῆσαι γὰρ τὰ τοιαῦτα ἀναγκάζουσι· περὶ κακοδοξίας μετανοεῖς; αἱρετικοῖς μὴ πλησίαζε· περὶ δυσπιστίας μετανοεῖς; πᾶν συμπό- F σιον δημοτικὸν ἀποστρέφου· περὶ μάχης μετανοεῖς; ἔθισόν σου τὴν γλῶτταν πραέως ἀποκρίνεσθαι. σὺ σαυτὸν χωνεύεις ὁ ἁμαρτήσας· σὺ σαυτὸν ἐκ νεκρῶν ἀνιστᾷς· ἐὰν οὖν ἐξ ἡμισείας ποιῇς τι, ἑαυτὸν ἀδικεῖς· εἰ γὰρ τὸ παρὰ βραχὺ καὶ παρ' ὀλίγον ἐστὶν ἐλλιπὲς καὶ ἀτελὲς, πόσῳ μᾶλλον τὸ παρὰ τὸ ἥμισυ; τίς ἐζήτησε, καὶ ἐνεπόδιζε τὸ ὀλίγον τῷ ὅλῳ, καὶ ἐνίκησε τὸ μικρὸν

Audi qui pœnitentiam agis: & ex toto corde, ac anima ad Deum accede. Audi, peccator, & integram perfectamque pietatem retribuet tibi. Tu te ipſum conflas, tu teipſum examinas, tu te ipſum mutas. Non erit tibi ullus alius, cujus tu miniſter ſis. Nulla tibi excuſatio erit, cur minus integer eſſe debeas. Quod ſi exterius pietatem dumtaxat oſtentes, fucatus es & ſimulatus. Si levitatem habes, aut locum vacuum; non poteris eſſe vas ſanctum: nam vacuus locus imperfectos demonſtrat: oblatio autem perfectas hoſtias ſacrificat. Agnum enim, inquit, maſculum annicu- *Exod.* 12. lum offeres Domino Deo tuo. Dicam tibi, quomodo quis in poenitentia reddatur perfectus: ut ratione percepta, excuſationem non habeas. Quare auſculta. De veneficio atque incantatione te poenitet? omne ejus veſtigium extermina. Ne deſeras clara, & in occultis verſeris. Deſiiſti occidere homines? etiam linguam tuam cohibe, ne calumnietur quempiam, nec maledictis inceſſat, neque ſeſe implicet. De Idololatria poenitentiam agis? fuge divinationes, auguria, obſervationes, atque vaticinationes, quum & iſtæ ſint partes idololatriæ, quippe in quibus conjecturaliter vaticinia, atque divinationes exercentur. Cave attendas aſtrologicis, mathematicis, ac prodigiorum interpretibus. De fornicatione doles? totam eam contemne ac damna, quoniam omnem ea laſciviam generat. Abſtine a riſu, a ſcurrilitate, a turpiloquio, a gula & crapula: nam iſta viam ad fornicationem ſternunt. De injuſtitia poenitentiam agis? omnem eam repelle, atque propulſa: nam omnem hæc avaritiæ exceſſum ad ſuperfluitatem producit. De perjurio te poenitet? penitus a mendacio fraudeque recede: nam barathrum, atque veſtibulum perjurii eſt mendacium. De improbitate atque malitia te poenitet? fuge iracundiam, odium, atque invidiam: reſiſte timiditati & ignaviæ, omnique perverſitati. De ſtultitia doles? non ſolum ſpectacula devita; ſed etiam domi, & ubique locorum, riſum, omnemque oblectationem mundanam repelle: nam reverti ad vomitum iſta omnia cogunt. De prava in fide ſententia doles? cum hæreticis ne verſeris. De ſuperſtitione, atque infidelitate doles? omne convivium fuge plebejum. De contentione poenitentiam agis? adſueſcat lingua tua reſponſionibus placidis. Tu teipſum conflas ac liquefacis qui peccaſti: tu teipſum ex mortuis reſuſcitas. Si ergo ex dimidio quid egeris, teipſum injuria afficis: nam ſi quod propemodum & paullo minus fit, habetur mutilum & imperfectum: quanto magis dimidium? Quis enim rem exiguam toto potiorem facit? aut

aut dimidium ab altero dimidio ſuperari dicit? niſi igitur integre atque perfecte reſipiſcas; ex dimidietate tantum es juſtus. Nihil vero profuerit porcum pro dimidio dumtaxat mundum eſſe; quum ungulas non ſolidas, ſed ſciſſas habeat: nam omnem abjecit munditiem. Et tu, niſi perfecte converſus fueris, inſtar ſuis, & leporis eris: nam is quoque dimidia ex parte mundus eſt: ipſe enim ruminat quidem, ſed ungulas fiſſas non habet: ſus vero ſciſſas quidem habet ungulas: verum non ruminat: & ambo ſuut ſimiliter immundi. Matth. 7. Ait porro Salvator: *Nolite ſancta projicere canibus, & margaritas ante porcos*: ut oſtendat ex dimidietate accedentes, velut porcos eſſe, & ad peccatum revertentes, tamquam canes: quippe qui ad proprium reverti ſolent vomitum.

Plene igitur & perfecte omnem abs te repelle malitiam. Moyſes propheta, quando peccabat populus, imperabat iis, ut ſerpentem crucifigerent, hoc eſt, peccatum deſtruerent: & non fecit illum inanem & vacuum, ſed fuſilem ſtatuam ære ſolidam. Quid ita? ut oſtendat tibi, quod perfecte ac prorſus malitiam averſari debeas. Totumque eum æneum effecit, quoniam radix omnium malorum eſt avaritia. Fuſilem igitur eum ex fornace ſumſit: ut flammam tuam in mentis corruptionem effuſam reprimeret. Tria autem iſta crucifixit: quod per ea mors animæ occaſionem habeat. Serpens erat, quod cernebatur: quia & in ſerpentibus correpti fuerant. Et quare in ſerpentibus? quoniam primorum parentum ſenſum, conſiliumque reſumſerant. Illi. in eſca duplicis fructus prævaricati: iſti in cibis murmurarunt. Illudque in abſentia de aliquo mala loqui, murmur obtrectationis eſt. Propterea Pſal. 77. & pſalmus dixit: *& locuti ſunt contra Deum in ſolitudine*. Quare etiam in paradiſo, quod factum eſt per ſerpentem, murmuratio fuit. Dixit & Malachias propheta Iſraeli, quod obtrectaſſet Chriſto. At iſti dixerunt: in quonam detraximus ei? an non propter ſimilem actionem, ob quam cauſſam ſubſtrati ſunt ſerpentibus? ut diſcant Draconem qui Adamo mortem conciliarat, etiam ipſis mortem intuliſſe: propterea enim in ligno ſerpentem ſuſpendit, ut & arborem per ſimilitudinem demonſtraret: & qui in eum, aciem oculorum intenderent, ſalvarentur: non per ſerpentem, ſed propter poenitentiam. Cernebant quippe ipſum, & peccatum in memoriam reducebant; ad converſionem vero ſtimulabantur, & rurſus ſalvabantur. Etenim poenitentia, etiam eremum do-

A μικρὸν τὴν πλείονα μοῖραν, καὶ πάλιν νικήσει τὸ
ἥμισυ τὸ ἕτερον ἥμισυ. εἰ μὴ γὰρ ἐξ ὁλοκλήρου
μετανοεῖς, καὶ γίγνῃ ἐξ ἡμισείας δίκαιος, ὅτι
οὐδὲν ὀνήσει τὸν χοῖρον ἐξ ἡμισείας εἶναι καθαρὸν
τὸ διχηλεῖν ὁπλήν· ἀποβέβληται γὰρ τὸ καθαρὸν
ὅλον· καὶ σὺ, ἐὰν μὴ τελείως ἐπιστρέψῃς, ἔσῃ
ὡς ὗς, καὶ ὁ δασύπους· καὶ αὐτὸς γὰρ ἐξ ἡμι-
σείας ὢν καθαρὸς, ὅλος ἐστὶν ἀκάθαρτος· ὁ
B μὲν γὰρ μηρυκισμὸν ἀνάγει, ἀλλὰ καὶ κυνοποδεῖ·
ὁ δὲ ὗς διχηλεῖ μὲν, ἀλλ᾽ οὐκ ἀνάγει, καὶ εἰσὶν
ἀκάθαρτα ἀμφότερα· λέγει ὁ σωτὴρ, μὴ βά-
λητε τὰ ἅγια τοῖς κυσὶ, καὶ τοὺς μαργαρίτας
τοῖς χοίροις, καὶ δείκνυσι τοὺς ἐξ ἡμισείας προσ-
ελθόντας ὡς χοίρους, καὶ τοὺς ἐπιστρέφοντας ἐπὶ
τὴν ἁμαρτίαν ὡς κύνας· ἔθος γὰρ αὐτοῖς τοῖς ἰδίοις
ἐμέτοις κεχρῆσθαι πάλιν·

C Ὁλόκληρον οὖν ἀπόβαλε τὴν πονηρίαν·
Μωϋσῆς ὁ προφήτης, ὅτε ἥμαρτεν ὁ λαὸς,
ἐκέλευσεν αὐτοῖς τὸν ὄφιν σταυρῶσαι, τοῦτ᾽ ἔστι τὴν
ἁμαρτίαν καταργῆσαι, καὶ οὐκ ἐποίησεν αὐτὸν
διάκενον, ἀλλὰ χυτὸν καὶ ὁλοσφύρατον· διὰ τί;
ἵνα δείξῃ σοι, ὅτι τελείως ὀφείλεις ἀποστρέ-
φεσθαι τὴν πονηρίαν· καὶ ὁλοκλήρως χαλκοῦν
αὐτὸν ἐποίησεν, ἐπειδὴ ῥίζα πάντων τῶν κακῶν
D ἐστὶν ἡ φιλαργυρία· χυτὸν οὖν αὐτὸν ἐκ τῆς χώνης
προέλαβεν, ἵνα σοῦ τὴν πύρωσιν προχεομένην
εἰς φθορὰν τῆς διανοίας ἀνακόψῃ· ἐσταύρωσε δὲ
τὰ τρία ταῦτα· ἐπειδὴ διὰ τούτων ὁ τῆς ψυ-
χῆς θάνατος ἔχει τὴν πρόφασιν· ὄφις ἦν τὸ
βλεπόμενον. διὰ τί δὲ ἐν ὄφεσιν ἐπαιδεύθη-
σαν; ἐπειδὴ τὴν τῶν προπατόρων ἔννοιαν ἐπα-
νειλήφησιν· ἐκεῖνοι ἐπὶ βρώματι διπλοῦ καρ-
E ποῦ παρέβησαν, καὶ οὗτοι ἐπὶ βρώμασιν ἐγόγ-
γυσαν· τὸ ἀπόντος λαλεῖν περί τινος κακὰ, γογ-
γυσμὸς καταλαλιᾶς ἐστι· διὰ τοῦτο καὶ ψαλ-
μὸς εἶπε. καὶ κατελάλησαν τοῦ θεοῦ ἐν τῇ ἐρή-
μῳ· οὐκ οὖν καὶ ἐν τῷ παραδείσῳ ὃ γέγονε διὰ
τοῦ ὄφεως γογγυσμός· εἶπε καὶ Μαλαχίας ὁ
προφήτης τῷ Ἰσραὴλ· ὅτι κατελάλησαν τοῦ Χριστοῦ·
οἱ δὲ εἶπαν· ἐν τίνι κατελαλήσαμεν αὐτοῦ; ἆρ᾽ οὖν
F διὰ τὴν ὁμοίαν πρᾶξιν τοῖς ὄφεσιν ὑπεβλήθησαν;
ἵνα μάθωσιν, ὅτι ὁ τῷ Ἀδὰμ θανάτου πρό-
ξενος δράκων, καὶ αὐτοὺς ἐθανάτωσε· διὰ τοῦτο
ἐπὶ ξύλου τὸν ὄφιν ἤρτησεν, ἵνα καὶ τὸ δένδρον
δεικνὺς πείσῃ τὴν ὁμοιότητα, καὶ οἱ προσέχον-
τες σώζονται· οὐ διὰ τὸν ὄφιν, ἀλλὰ διὰ τὴν
μετάνοιαν· ἔβλεπον γὰρ αὐτὸν, καὶ τῆς ἁμαρτίας
ὑπεμιμνήσκοντο· πρὸς ἐπιστροφὴν ἐνύττοντο, καὶ
ἐσώζοντο πάλιν· ἡ μετάνοια γὰρ, καὶ τὴν ἔρημον

οἶκον

A οἶκον Θεοῦ ἐποίει· ὁ γὰρ λαὸς ἁμαρτήσας διὰ μετανοίας ἐγίνετο ἐκκλησίας ἄθροισμα, καὶ ἄκοντες γὰρ προσεκύνουν τὸν σταυρὸν Ἰουδαῖοι· προεφήτευσε γὰρ ὁ θεὸς τὴν σκληροκαρδίαν αὐτῶν· ὢ τῆς ἀσεβείας τῶν Ἰουδαίων, ὅτι τὸν ὄφιν προσκυνοῦσι, καὶ τὸν Χριστὸν ἀποστρέφονται· ὢ τῆς παροινίας αὐτῶν· ὅτι διὰ τὸν ὄφιν σταυρὸν σέβουσι, καὶ τὸν σταυρωθέντα Χριστὸν οὐ προσκυνοῦσιν· ὢ τῆς μανικῆς καταστάσεως, ὅτι τὴν μὲν κακίαν αἰδοῦν-
B ται. τὴν δὲ εὐσέβειαν πολεμοῦσι· ταῦτα δὲ ὁ θεὸς ἐν τῷ ὄφει προεδείκνυε κατηγορῶν τῆς ἀσεβείας τῶν Ἰουδαίων· ταῦτα προέλεγεν, ὅτι μᾶλλον τὸν δράκοντα, ἢ τὸν Χριστὸν προσκυνήσουσιν· ἔδειξεν, ὅτι τὰ εἴδωλα σέβουσιν· εἰ γὰρ τῷ θεῷ ὑπακούουσι; προηγόρευσε τὸ μέλλον, καὶ τὸ τέλος ἐμήνυσεν. ὅτι νεκρὸς ὁ ὄφις τοῖς δικαίοις
C ἐν Χριστῷ γενήσεται· ἀλλὰ τοῖς Ἰουδαίοις ζῶν, καὶ ἐνεργῶν πιστευθήσεται· χαλκὸς ὁ δράκων· διὰ τί; ὅτι ᾔδει ὁ θεὸς, ὅτι τὴν κακίαν ὁ Ἰσραὴλ εἰδωλοποιήσας προσκυνήσει· ὁ θεὸς τὸν ὄφιν ἐσταύρωσεν, ἵνα δείξῃ, ὅτι ἡ κακία νεκρά ἐστι τοῖς ὑπηκόοις τοῦ θεοῦ· ἐνέκρωσε τὴν ἁμαρτίαν, καὶ οἱ Ἰουδαῖοι ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν ἐκ νεκρῶν αὐτὴν ἤγειραν· ἰδοὺ ἀσεβῶν δύναμις,
D ὅτι καὶ αὐτοὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρουσι. ἐπικατάρατος ἡ τοιαύτη ἐκ νεκρῶν ἀνάστασις· μικρὸν γὰρ ὕστερον, ὡς φάσμα διαλυθήσεται, ὅτι τῆς ματαιότητος σημειοφόροι οἱ Ἰουδαῖοί εἰσι. διὰ τοῦτο καὶ αὐτοὶ ματαιωθήσονται, καὶ ἡ πρᾶξις αὐτῶν· εἶπεν οὖν ὁ θεὸς τοῖς Ἰουδαίοις, προσκυνήσατε τῷ σταυρῷ, ὅτι ἐν αὐτῷ σωθήσεσθε· οἱ δὲ ἀφέντες αὐτὸν τῷ διαβόλῳ ὑπήχθησαν· ὁ θεὸς
E τὸν δράκοντα ἔδησε, καὶ οἱ Ἰουδαῖοι αὐτὸν λύουσιν· ὁ Χριστὸς τὴν ἁμαρτίαν ἐσταύρωσεν ἐπὶ τοῦ οἰκείου σταυροῦ, καὶ ὁ Ἰσραὴλ οὐκ ἐπίστευσεν· ἀνέβη ἐπὶ τὸν σταυρὸν οὐχ ὡς κατάκριτος, ἀλλ᾽ ἵνα σταυρώσῃ τὸν δράκοντα· καὶ ὁ Ἰσραὴλ σταυρωθέντα αὐτὸν οὐκ ἐπελάβετο· θέλετε, δείξω ὑμῖν, ὅτι δύο σταυροὶ ἦσαν ἐπὶ Χριστοῦ. ἀπὸ τῶν λῃστῶν μάθετε· θέλετε μαθεῖν, ὅτι τὸν
F δράκοντα λύουσιν οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα τὸν Χριστὸν μὴ προσδέξωνται· ἀφέντες γὰρ τὸν ἀθῷον σταυροῦσθαι Χριστὸν, τὸν Βαραββᾶν ᾐτήσαντο χαρισθῆναι αὐτοῖς· ὃν ὁ θεὸς κατέκρινεν, ἔλυσαν, καὶ τὸν ἀθῷον Χριστὸν κατέκριναν· ὁρᾷς, ὅτι τὸν δράκοντα ὁ Θεὸς ἐνέκρωσεν· οἱ δὲ Ἰουδαῖοι αὐτὸν ἤγειραν; λέγει ὁ Χριστὸς, δέδωκα ὑμῖν ἐξουσίαν πατεῖν ἐπάνω ὄφεων, ἵνα δείξῃ, ὅτι ἐν τῷ σταυρῷ αὐτοῦ τὴν κακίαν ἐσταύρωσεν· ὡς καὶ ὁ πατὴρ

domum Dei efficiebat : nam populus qui peccaverat , per pœnitentiam congregatio Eccleſiæ fiebat . Quin & inviti Crucem adorabant Judæi : Nam & Deus ipſe duritiam cordis eorum prædixit . O impietatem Judæorum : quoniam ſerpentem adorant, & Chriſtum averſantur. O inſaniam ipſorum : quoniam propter ſerpentem, Crucem colunt : & crucifixum Chriſtum non adorant. O inſanam eorum conditionem : quoniam malitiam quidem venerantur ; pietatem vero impugnant . Hæc autem Deus in ſerpente ante demonſtravit , Judæorum impietatem damnans . Hæc prædixit, quod ſerpentem potius , quam Chriſtum eſſent adoraturi . Oſtendit , quod Idola colant : non enim Deo obediunt. Prædixit futurum , & finem ſignificavit : mortuum ſerpentem juſtis in Chriſto futurum ; at Judæis vivum & operantem creditum iri. Aeneus draco: quid ita ? Quia noverat Deus, Iſraelem vitium ac ſcelus idola colendo eſſe adoraturum. Atque ideo Deus ſerpentem crucifixit : ut oſtenderet malitiam mortuam eſſe obedientibus Deo. Mortificavit peccatum : & Judæi ſuis operibus ex mortuis ipſum ſuſcitarunt. Ecce impiorum potentiam: quoniam & ipſi ex mortuis excitant . Verum maledicta atque execranda talis eſt a mortuis reſuſcitatio: nam paullo poſt, inſtar monſtri alicujus recedet . Et quoniam vanitatis ſigniferi ſunt Judæi: ideo & ipſi evaneſcent cum operibus ſuis. Dixit ergo Deus Judæis: Adorate crucem, quoniam in ea ſalvabimini : at ipſi illa relicta ſeipſos diabolo ſubjecerunt. Deus Draconem ligavit: & Judæi ipſum ſolvunt. Chriſtus peccatum in propria Cruce crucifixit ; & Iſrael non credidit . Aſcendit in Crucem, non tamquam condemnatus , ſed ut Draconem crucifigeret : & Iſrael ipſum crucifixum non recepit . Vultis vobis oſtendam, quod duæ erant Chriſti tempore Cruces? A latronibus diſcite. Vultis videre , quod Draconem dimiſerint Judæi , ut Chriſtum non ſuſciperent ? Permittentes enim innocentem crucifigi Chriſtum , Barabbam inſtanter petierunt donari ipſis . Quem Deus condemnavit, dimiſerunt: & Chriſtum inſontem condemnarunt . Cernis, quomodo Draconem Deus mortificavit: Judæi vero ipſum ſuſcitarunt ? Ait Chriſtus: *Dedi vobis poteſtatem calcandi ſuper ſerpentes* : ut demonſtret ſe in Cruce ſua crucifixiſſe malitiam: ſicut & pater

Luc. 10.

pater ejus in eremo fecerat. Duplex vero ineſt Cruci myſterium, univerſum vero utiliſſimum, remiſſionem peccatorum continens, malitiæ interemtionem, Dei cum hominibus reconciliationem, mortis deſtructionem, & ſalutem in acquiſitionem regni, mortemque draconis indicans. Propterea dicit Chriſtus: *Sicut Moyſes exaltavit ſer-*

Joan. 3.

pentem in deſerto, ita exaltari oportet filium hominis a Iudæis. Exaltationem appellat crucem, ſignificans ſuam poſtea in cœlum aſcenſionem. Attende porro, non dixiſſe Deum, occidi ſerpentem debere ab obtemperantibus ligno. Omnia enim vanitas e corruptione in corruptionem tradit: vanitatis autem ſoror, perditio eſt, atque interitus. Nam inimici, ſua ſunt germina ac fœtus: ex quibus & ſatorem cognoſcamus, cujus ſit naturæ; cognoſcenteſque fugiamus improbitatis ejus conditionem. Volo autem & hunc adjicere ſermonem. Fuſilem Deus, & ex ſolido conflatum crucifixit ſerpentem, ut oſtenderet, ſe non amplius ſuſtinere, niſi tota ejus exterminetur efficacia. Rubigo æs genuit, naturam ejus in interitum convertens: æs rurſus rubiginem effecit, ex ſua nimirum ipſius commutatione: ut id intelligamus, quod ſcriptum eſt: quoniam mendax eſt ipſe, & pater mendacii. Totum itaque deſtruet Deus & mortificabit: hoc enim ipſum in Moyſe ſub involucro expreſſit. Attende igitur, ne te draco converſione Ægypti decipiat: ut non, ſicut Judæi, in ſolitudine moriaris. Nam ecce & ſine opere peccatum committitur: quare malitiæ iniquitatem, atque verſutiam depelle. Non habebat Ægyptum Iſrael in ſolitudine: verum per recordationem, menti eam exhibuit. Regionem animo finxit, & ad illam concupiſcendam mentem excitavit. Lebetes ollaſque reduxit in memoriam: & voluntatem inflammavit. Cogitationi carnes objecit: & ventris concupiſcentiam renovavit. Alliorum, & cucumerum amorem accendit: ut animum impelleret ad panem, quem Deus dederat, condemnandum. Intellige quod dico, & clare auſculta: quoniam ſi locum habeas vacuum, habet quo irrepat impietas. Ita etiam cum Eva fecit, per concupiſcentiam id agens: ipſamque ad inobedientiam erga Deum traduxit, & prævaricationem mandati. Quod ſi ergo de gulæ vitio poenitentiam feceris; de toto eo plene te poeniteat: nam per minima rurſus irrepit, & per contemtibilia decipit mentem. Scio malum non eſſe, Dei creaturis frui; malum autem committitur, dum non cum di-

A πατὴρ αὐτοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ πεποίηκε· διπλοῦν ἐστιν ἐν τῷ σταυρῷ τὸ μυστήριον· τὸ δὲ ὅλον λυσιτελές· ἄφεσιν περιέχει ἁμαρτιῶν, κακίας ἀναίρεσιν, καταλλαγὴν Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου δηλοῖ, καὶ θανάτου καθαίρεσιν. σωτηρίαν εἰς περιποίησιν βασιλείας σημαίνει, καὶ τοῦ δράκοντος τὸν θάνατον· διὰ τοῦτο λέγει ὁ Χριστός· ὡς τὸν ὄφιν, ὁ Μωϋσῆς ἐν τῷ ἐρήμῳ ὕψωσεν, οὕτως δεῖ

B ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων· ὕψωσιν καλεῖ τὸν σταυρὸν, σημαίνων τὴν μετὰ τοῦτο εἰς οὐρανοὺς αὐτοῦ ἀνάστασιν· πρόσεχε δὲ, ὅτι οὐκ εἶπεν ὁ Θεὸς καθαιρεθῆναι τὸν ὄφιν ἀπὸ τοῦ ξύλου τοῖς ὑπηκόοις· πάντα γὰρ ἡ ματαιότης ἀπὸ φθορᾶς εἰς φθορὰν παραδίδωσιν· ἡ ἀπώλεια τῆς ματαιότητός ἐστιν ἀδελφή· ἰδοὺ γὰρ τῷ ἐχθρῷ παρέπονται· ἐκ τῶν γεννηθέντων αὐτῶν

C ἐπιγνῶμεν, οἵας φύσεώς ἐστιν ὁ ἐχθρὸς, καὶ φύγωμεν τῆς κακίας αὐτῶν τὴν κατάστασιν· θέλω ἔτι ἐπιτεῖναι τὸν λόγον· ὁλοσφύρατον ὁ Θεὸς ἐσταύρωσε τὸν ὄφιν, ἵνα δείξῃ, ὅτι οὐκ ἔτι ὑποστήσεται ἐξοριζομένης αὐτοῦ πάσης τῆς ἐνεργείας· ὁ ἰὸς τὸν χαλκὸν ἐγέννησε, τρέψας τὴν φύσιν αὐτοῦ εἰς ἀπωλείας φύσιν· καὶ ὁ χαλκὸς ἰὸν ἔτεκεν, ὅτι ἐκ τῆς τροπῆς αὐτοῦ περιελήλυθεν,

D ἵνα νοήσωμεν πῶς εἴρηται, ὅτι ψεύστης ἐστὶν αὐτὸς, καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ· ὅλον οὖν ἀπολέσει ὁ Θεὸς, καὶ νεκρώσει· τοῦτο γὰρ καὶ ἐν τῷ Μωϋσῇ ᾐνίξατο. πρόσεχε οὖν, μή σε ἀπατήσει ὁ δράκων τῇ τροπῇ τῆς Αἰγύπτου, ἵνα μὴ ἀποθάνῃ, ὡς οἱ Ἰουδαῖοι ἐν τῇ ἐρήμῳ· ἰδοὺ δίχα καὶ τῆς πράξεως ἡ ἁμαρτία γίνεται, ὅπως ἀσφαλίσῃ τῆς κακίας τὴν δεινότητα· οὐκ εἶχε τὴν Αἴγυπτον εἰς

E τὴν ἔρημον, καὶ διὰ τῆς μνήμης αὐτὴν τῇ ψυχῇ παρέστησεν. ᾠκοδόμησε τὴν χώραν, καὶ εἰς ἐπιθυμίαν ἐκίνησε τὴν διάνοιαν, ὑπέμνησε τὰς λέβητας, καὶ ἐξέκαυσε τὴν προαίρεσιν· προήγαγε φαντασίᾳ τὰ κρέα, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς γαστρὸς ἀνεκαίνισε· σκοροδῶν καὶ συκίων διήγειρε τὸν ἔρωτα, ἵνα τὴν ψυχὴν ποιήσῃ καταγνῶναι τοῦ ἄρτου, ὃν Θεὸς ἔδωκεν. νόει ὃ λέγω, καὶ

F σαφῶς ἄκουε, ὅτι ἐὰν ἔχῃς τόπον διάκενον, ἔχει πῶς παρεισδύει ἡ ἀσέβεια· οὕτω καὶ τῇ Εὔᾳ ἐποίησε, δι' ἐπιθυμίας τρέψας αὐτὴν εἰς παρακοὴν Θεοῦ, καὶ παράβασιν ἐντολῆς. ἐὰν τοίνυν μετανοῇς περὶ γαστριμαργίας, περὶ πάσης αὐτῆς μετανόησον· διὰ γὰρ τῶν ἐλαχίστων πάλιν παρεισέρχεται, διὰ τῶν εὐκαταφρονήτων περικλέπτει τὴν διάνοιαν. οἶδα, ὅτι οὐ κακὸν ἀπολαῦσαι τῶν τοῦ Θεοῦ κτισμάτων, ἀλλὰ κακὸν γίνεται, ὅταν μὴ

A μὴ διὰ κρίσεως μετέχῃ. λέγουσι πολλοὶ, ὅτι βαρὺ εὐαγγέλιον, ἀπὸ λογισμοῦ μόνου κακὸν εἰσαγόμενον. ἰδοὺ καὶ ὁ νόμος τοῦτο ποιεῖ. ἐπεθύμησεν ὁ Ἰσραὴλ Αἴγυπτον, καὶ ὡς ἐκεῖ γενόμενος κατεκρίθη· ἐπεθύμησε κρεῶν αἰγυπτίων, καὶ ὡς φαγὼν ἀπεβλήθη· καλῶς οὖν εἶπε τὸ εὐαγγέλιον· εἴ τις ἴδῃ γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι, ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. B τὸν Ἰσραὴλ ὁ φόβος τοῦ Φαραὼ ἐκώλυσε πάλιν δραμῆσαι εἰς Αἴγυπτον. καὶ τὸν ἄνευ πράξεων μοιχὸν ὁ τεῖχος ἐνεπόδισεν, ἀλλοτρίαν διαφθεῖραι γαμετήν· ἐκείνους ἡ ὀκνηρία τῆς ὁδοῦ ἐπεῖχε τοῦ μὴ ὁρμῆσαι ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον, καὶ τοῦτον ἡ ἀσφάλεια συνεῖχε τὸ μῖσος ἐργάσασθαι. καλῶς οὖν ἔκρινεν ὁ Θεὸς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς πράξεως, ἐπειδὴ ὁρᾷ ἐν καρδίαις, καὶ οἶδεν, ὅτι εἰ εἶχεν ἐξουσίαν, διεπράξατο ἂν τὴν ἁμαρτίαν. C

Πάλιν τινὲς λέγουσι· πῶς τῷ Χριστῷ πάσας τὰς βασιλείας τῆς γῆς ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ ἔδειξεν ὁ διάβολος; ἀπὸ τοῦ Ἰσραὴλ μάθωσιν, ὅτι πᾶσαν τὴν Αἴγυπτον ὁ ἐχθρὸς ὡς παροῦσαν ἐδείκνυεν· ἐκεῖνοι διὰ τῆς ἐπιθυμίας ἔβλεπον· ὁ δὲ Χριστὸς διὰ τῆς ὑποβολῆς ἐθεώρει. ἔβλεπεν ἐκεῖνος, ὃ ἐποίει, δοκῶν ἀπατᾶν τὸν Κύριον. D πολὺ μὲν τὸ διάφορον, πλὴν ὅτι οὐ μέγα καὶ ἄπιστον τὸ λεγόμενον· διὸ καὶ πᾶσαν αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς ἐκένωσε τὴν ὁρμήν· διὰ τοῦτο καὶ πάσας τὰς βασιλείας τῆς γῆς αὐτῷ παρέστησεν. ἔσπευσε γὰρ φαντάζαι· ἀλλ' οὐκ ἐβράδυνε γελασθῆναι· ἔσπευσεν ὑποσκελίζαι, ἀλλ' ἐτάχυνε καθαιρεθῆναι.

Πρὸς σέ μοι ὁ λόγος τὸν μετανοοῦντα, E ἵνα μὴ ἔχῃς τόπον διάκενον· πρὸς σὲ λέγω, ἵνα ἧς στερεὸς διὰ τὴν πέτραν. διὰ τοῦτο καὶ Πέτρον καλεῖ τὸν Ἀπόστολον, τὸν πρὶν καλούμενον Σίμωνα· ἵνα τὸ στερρὸν αὐτοῦ τῆς πίστεως ὑμῖν ὑπογράφῃ· εἶπε καὶ ὁ προφήτης, ὅτι ἐστήρικται ἡ καρδία τοῦ εὐσεβοῦς, ἵνα μὴ σαλευθῇ· ὀφείλεις οὖν καὶ σὺ στερεῶς μετανοῆσαι, ὡς Πέτρος, ὅτι στερεῶς ἥμαρτες· εἰπέ μοι, F ὅτε ἐπόρνευες, ἡ ψυχή σου μετὰ τοῦ σώματος ἔπραττε, καὶ πῶς νῦν θέλεις σωφρονῆσαι τῷ σώματι; ὅτε ἐλῄστευες, ὁ νοῦς σου μετὰ τῆς σαρκὸς ἠγωνίζετο· καὶ πῶς νῦν εὐσταθῆσαι βούλει μόνον ἐπὶ σχήματος; οἱ νόμοι οὐ κρίνουσιν, εἰ μὴ τὸ ἔργον ἀπελεγχθῇ, καὶ οὐ κολάζονται τοὺς ἐν σχήματι ἀνδροφόνους· οὕτω καὶ ὁ Θεὸς οὐ δέχεται μετάνοιαν μὴ τὸ ἔργον στερεὸν ἀπο-

A diſcretione comedit. Multi grave eſſe dicunt Evangelium, quod in ſola quoque cogitatione peccatum conſtituit. *Sed* ecce, etiam Lex hæc facit: concupivit quippe Iſrael Ægyptum, & tamquam ibi eſſet, condemnatus eſt. concupivit carnes Ægyptias: & quaſi eas comediſſet, repulſus eſt. Recte igitur dixit Evangelium: *Si quis viderit mulierem ad concupiſcendam eam, jam mœchatus eſt eam in corde ſuo.* *Luc. 15.* B Iſraelem metus cohibuit Pharaonis, ne remearet in Ægyptum; & re infecta, adulterum murus impedivit, ne alienam conjugem corrumperet. Illos viæ tædium remorabatur, ne irruerent in Ægyptum: & hunc ſeptus locus atque munitus retinuit, ne ſcelus perpetraret. Bene ergo concupiſcentiam operis damnavit Deus, quoniam corda intuetur, novitque, ſi poteſtas affuiſſet, eum ſane C peccatum admiſſurum fuiſſe.

Rurſus quidam dicunt: quo pacto omnia regna terræ, Chriſto in ictu oculi diabolus oſtendit? Ab Iſraele addiſcant: quoniam totam ei Ægyptum inimicus tamquam præſentem exhibuit. Illi per concupiſcentiam adſpiciebant: at Chriſtus per ſuggeſtionem illa videbat. Cernebat ille quod agebat, putans ſe decipere Dominum: & licet longe ſit diverſum, non tamen magnum & incredibile D quod dicitur. Propterea & omnem ſuum impetum, atque conatum inimicus evacuavit; cunctaque terræ regna ideo ipſi exhibuit: ſtudebat quippe falſis eum perſtringere phantaſmatis atque imaginationibus; verum nihilo ſecius irriſus eſt. Studebat eum ſupplantare atque decipere, ſed everti ac deturbari ipſemet properabat.

Ad te porro ſermonem dirigo, qui E poenitentiam agis: ne locum vacuum retineas. Te alloquor: ut propter petram, firmus ſis ac ſolidus. Propterea enim & Petrum vocat Apoſtolum, qui prius Simon appellabatur, ut fidei ſuæ nobis firmitatem proponat atque deſcribat. Ait enim Propheta, confirmatum eſſe cor pii ac juſti, ne commoveatur. *Pſal. 111.* Debes ergo & tu firmiter poenitentiam agere, ut Petrus: quoniam firmiter peccaſti. Dic mihi: quando F fornicationem committebas, nonne anima ſimul cum corpore ad actionem concurrebat? & quomodo nunc corpore dumtaxat vis reſipiſcere, & caſte te gerere? Quando furabaris, mens tua cum carne adnitebatur: & quo pacto nunc vis ſolo habitu conſtantiam probare? Leges non judicant, niſi opus coarguatur, & convincatur, neque puniunt eos, qui habitu ſolo ſint, & figura homicidæ: Sic & Deus non amplectitur poenitentiam, niſi ea opus firmum ſolidumque de-

demonſtret. Multi regum greſſus atque inceſſus imitantur; alii tyrannorum actiones: & non tamen ob id tamquam tyranni cenſentur, ac judicantur, aut illi velut reges adorantur: & poenitentes niſi firmiter atque conſtanter poenitentiam egerint, tamquam ſimulatores æſtimabuntur. Eſto vas firmum, & ad omne opus bonum perfectum, atque aptatum: ut inter ſanctos theſauros recondaris. Eſto petra: ut in fundamento utilis exiſtas. Eſto lapis pretioſus: ut non inter ſuppoſititios, & falſos judiceris. Non ſolum unum perpetrant peccatum, qui ficte, ac ſimulate reſipiſcunt, ſed multa: nam & aliis auctores ſunt, ut pro forma duntaxat poenitentiam faciant; atque hi ſunt illuſores, multoque deteriores iis, qui in homines peccant, quod ipſum quoque Deum irridere nitantur: non ſolum enim non remittitur talibus peccatum, ſed etiam adjicitur. Simulator enim talis factus eſt pietatis, & non cultor. Pietatem deridet, & impietatem adjicit. Bonos mores effingit atque prætexit, & potius ſpectaculum riſus excitat. Judæi damnant, & gentiles pro infamia notant, videntes Eccleſiam a virtute ac probitate alienam: & Deum in hujuſmodi hominibus irrideri. Strenue igitur reſipiſce, qui peccaſti: ut remiſſionem quoque conſequaris. Vere dixit
1. Cor. 3. Paulus, quod qui ſuperædificat ſuper fundamentum ligna, fænum, ſtipulam, detrimentum patietur: & non ſolum de prædicatione hæc ait Paulus; ſed etiam de actionibus: neque ſolum de doctrina, verum etiam de poenitentia. Fænum vacuum eſt & inane. Si quis igitur non firmiter poenitentiam egerit, ſtipula eſt. Ligna ſunt, quæ in aquis fluitant, & in ſuperficie manent. Si quis ergo non firmiter ad poenitentiam acceſſerit, lignum exſiſtit: & non ſolum abjicitur talis, ſed etiam in igne, inquit, comburetur. Quid ita? quia & multos impedivit, & Deum illudere cogitavit. Seipſum autem & ex ære aurum facit, qui vere poenitentiam agit, rurſuſque ex ligno petram. Et quando legitime reſipuerit, ſeipſum ex mortuis excitat, & e tenebris lux efficitur. Ergo etiam creare novit vir pius. Poenitentia enim cauſſa divinæ virtutis redditur: ipſum e mortuis ſuſcitat, atque Apoſtolicam dignitatem ei largitur. Novit quippe poenitentia etiam Apoſtolos conſtituere: hæc Petrum propriæ dignitati reſtituit, ſua negatione collapſum. Hæc Apoſtolos apoſtolico exornavit gradu, aliquando ſcandalizatos, & retrorſum converſos. Hæc Paulum Apoſtolum creavit: quoniam ipſum e perſecutore, ut

A ἀποδεικνύουσι. πολλοὶ ἀπομιμοῦνται τῶν βασιλέων τὰ διαβήματα· ἕτεροι δὲ τῶν τυράννων τὰς πράξεις, καὶ οὐ διὰ τοῦτο, ὡς τύραννοι κρίνονται, ἢ ἐκεῖνοι ὡς βασιλεῖς προσκυνοῦνται· καὶ οἱ μετανοοῦντες εἰ μὴ στερεῶς μετανοήσωσιν, ἔσονται ὡς οἱ ἀπομιμούμενοι. γίνου σκεῦος στερεὸν πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀπηρτισμένον, ἵνα εἰς τὰ ἅγια κειμήλια ἐνταγῇς· γίνου πέτρα, ἵνα ἐν τῷ
B θεμελίῳ χρησιμεύσῃς· γίνου λίθος τίμιος, ἵνα μὴ ἐν τοῖς ἐπιθέταις καὶ ψευδέσι κριθῇς· οὐ μόνον μίαν ἁμαρτίαν δρῶσιν οἱ εἰκονικῶς μετανοοῦντες, ἀλλὰ πολλάς· πείθουσι γὰρ καὶ ἄλλους ἐπὶ σχήματι μετανοεῖν· οὗτοί εἰσιν οἱ ἐμπαῖκται, καὶ πολλῷ χείρους τῶν εἰς ἀνθρώπους ἀσεβούντων· ὅτι τὸν Θεὸν αὐτὸν διαπαίζειν πειρῶνται· οὐ μόνον γὰρ οὐκ ἀφίεται τοῖς τοιούτοις ἡ ἁμαρτία, ἀλλὰ
C καὶ προστίθεται. ὑποκριτὴς γὰρ γέγονεν εὐσεβείας, καὶ οὐ θεράπων· παίζει τὴν εὐλάβειαν, καὶ προστίθησιν ἀσέβειαν· σχηματίζει τὸν τρόπον, καὶ μᾶλλον θέατρον κινεῖ κατὰ γέλωτος· Ἰουδαῖοι καταγινώσκουσι, καὶ Ἕλληνες στηλιτεύουσιν ὁρῶντες τὴν ἐκκλησίαν ἀρετῆς ἀλλοτρίαν, καὶ Θεὸν ἐν τοῖς τοιούτοις ἐμπαιζόμενον. στερεῶς οὖν μετανόησον ὁ ἁμαρτήσας, ἵνα καὶ τῆς ἀφέσεως τύ-
D χῃς. ἀληθινῶς εἶπεν ὁ Παῦλος, ὅτι ὁ ἐποικοδομῶν ἐπὶ τὸν θεμέλιον ξύλα, χόρτον, καλάμην, ζημιωθήσεται· οὐ μόνον περὶ τοῦ κηρύγματος, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πράξεων· ὁ Παῦλος εἶπεν, οὐ μόνον περὶ διδασκαλίας, ἀλλὰ καὶ περὶ μετανοίας· ὁ χόρτος διακενόν τι ἐστιν. εἴτις οὖν στερεῶς οὐ μετανοεῖ, καλάμη ἐστὶ, ξύλα, ἃ ἐπιπολάζα γίνονται ἐν τοῖς ὕδασιν· εἴτις οὖν στερεῶς οὐ προσέρχεται τῇ μετανοίᾳ, ξύλον
E ἐστὶ, καὶ οὐ μόνον ἀποβάλλεται ὁ τοιοῦτος, ἀλλὰ καὶ ἐν πυρὶ, φησὶ, κατακαήσεται. διατί; ὅτι καὶ πολλοὺς ἐνεπόδιζε, καὶ Θεὸν παίζειν ἐνόμιζε· ἑαυτὸν ποιεῖ ὁ μετανοῶν χρυσὸν ἀπὸ χαλκοῦ, καὶ πάλιν ἀπὸ ξύλου πέτραν· ὅτε νομίμως μετανοήσει, ἑαυτὸν ἐγείρει ἀπὸ νεκρῶν, καὶ ἀπὸ σκότους γίνεται φῶς· οὐκοῦν καὶ δημιουργεῖν οἶδεν ὁ εὐσεβής· ἡ μετάνοια γὰρ αὐτῷ γίνεται θείας
F δυνάμεως αἰτία· ἐγείρει αὐτὸν ἀπὸ νεκρῶν ἀποστολικὸν τὸ ἀξίωμα· οἶδε γὰρ ἡ μετάνοια καὶ ἀποστόλους χειροτονεῖν· αὕτη τὸν Πέτρον τῷ οἰκείῳ ἀξιώματι ἀπέδωκε διὰ τῆς ἀρνήσεως ὀλισθήσαντα· αὕτη τοὺς ἀποστόλους τῷ ἀποστολικῷ βαθμῷ κατεκόσμησε πάλαι σκανδαλισθέντας, καὶ εἰς τὰ ὀπίσω χωρήσαντας· αὕτη Παῦλον τὸν ἀπόστολον ἐχειροτόνησεν, ὅτι αὐτὸν ἀπὸ διώκτου κατένυξε γενέσθαι

A γενέσθαι Χριστοῦ θεράποντα· ὢ τῆς εὐτέχνου χάριτος τῆς μετανοίας, ὅτι τοῖς ὑπηκόοις εὐθὺς ἀξίωμα παρέχεται· οὐ μόνον δὲ ἀποστόλους ποιεῖ, ἀλλὰ καὶ βασιλέας καθίστησι· μετανοήσαντι γὰρ τῷ Δαυὶδ τὴν βασιλείαν συμπαραμεῖναι παρεσκεύασε. καὶ προφητείας ἐστὶ πρόξενος, ἐπειδὴ καὶ πᾶς Ἰσραὴλ ἐπιστρέψας πρὸς τὸν Θεὸν τὴν νίκην ἑαυτῷ κατὰ τῶν ἐχθρῶν περιεποιήσατο·
B ἐπροφήτευσέ ποτε ὁ Γεδεὼν καὶ τῇ Μαδιὰμ ἐξεπολέμησε.

Διαβαίνει ἡ χάρις τῆς μετανοίας, καὶ ἐν τοῖς ἔθνεσιν εὐεργετοῦσα· οὐ μόνον γὰρ νῦν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ νόμῳ πρὸς πᾶσαν σάρκα ἐπολιτεύσατο· ἤγειρε πόλεις ἡ μετάνοια, καὶ ἔθνη συμπίπτοντα διωρθώσατο· μιᾷ ἐπιβολῇ τὴν Νινευὶ ἀνῳκοδόμησε πόλιν παμμεγέθη·
C διὰ αὐτῆς μανθάνω τοῦ κυριακοῦ ῥητοῦ τὴν εὐμένειαν τοῦ λέγοντος· λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν· ἃς γὰρ ἔλυον πόλεις οἱ δαίμονες διὰ τῆς ἁμαρτίας, ταύτας ὁ Χριστὸς διὰ τῆς μετανοίας ἀνέκτισε. λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν· καὶ ἡ μετάνοια λέγει Νινευΐταις. ἔτι τρεῖς ἡμέραι, καὶ Νινευὶ καταστραφήσεται. ἀντιπαράθες λόγον
D λόγῳ, καὶ ῥῆμα ῥήματι, καὶ εὑρήσεις ἐν τῷ Χριστῷ ἑρμηνευόμενα τῆς μετανοίας τὰ ῥήματα· ἐκεῖνος ἐγείρειν ἐπηγγέλλετο, καὶ αὕτη καταλύσειν ἠπείληται, εἰ μὴ μετενόησεν· οὐκ ἦν ἀπειλοῦσα ἡ μετάνοια, εἰ μὴ ἀνιάθη ἡ Νινευί· οὐκ ἤγειρεν ὁ Χριστὸς τὴν πόλιν τῶν ἁμαρτησάντων, εἰ μὴ μετενόησεν· ὁ Χριστὸς ἀνίστησι τῆς μετανοίας προσαγκαλιζόμενος, καὶ ἀπὸ τῆς
E οἰκείας ἀναστάσεως δείκνυσιν, ὅτι ἡ μετάνοια αἰτία καθίσταται παντὸς ἀνθρώπου εἰς ἐξανάστασιν εὐσεβείας· τρεῖς ἡμέρας ὁ νόμος, καὶ τὸ εὐαγγέλιον τοῖς ἁμαρτωλοῖς εἰς μετάνοιαν κηρύσσουσι. διατί; ἐπειδὴ ἡ χάρις τῆς τριάδος χορηγεῖ τὴν ἄφεσιν διὰ τῆς ἄγαν χρηστότητος· τρεῖς ἡμέραι δίδονται τοῖς μετανοοῦσι προθεσμία. ἐπειδὴ διὰ τῆς Τριάδος τῆς ὁμοουσίου ἡ
F ἀνθρωπότης ἀπεδύσατο τοῦ θανάτου ἔγκλημα· τρεῖς ἡμέρας ἔχει ἡ μετάνοια εἰς τὴν συγγνώμην· ὅτι οἶδε τὴν τριάδα λύουσαν τὸν δεσμὸν τῆς ἁμαρτίας· διὰ τριῶν ἡμερῶν ἐλύθη ὁ θάνατος· διὰ τριῶν γίνεται ἄφεσις, ὅτι καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν κατέστη ἡ ἀνάστασις· ἐδύνατο διὰ ῥιπῆς ἅπαντα γενέσθαι, ἀλλὰ διὰ τὸ μυστήριον τῆς τριάδος, τριῶν ἡμερῶν ἔδησεν τὸν

ut Chriſti ſervus fieret, compunxit. O artificioſam pœnitentiæ gratiam! quoniam obedientibus mox dignitates præbet. Non ſolum autem Apoſtolos facit, ſed etiam Reges conſtituit. Davide enim pœnitentiam agente, etiam ut regnum penes eum permaneret, effecit. Quin & Prophetiæ eſt conciliatrix: nam quum omnis Iſrael ad Deum jam converteretur, victoriam ſibi adverſus hoſtes comparavit. Prophetavit olim Gedeon, & Madian vicit.

Tranſit ulterius pœnitentiæ gratia, etiam inter gentes beneficia conferens: non ſolum enim nunc, ſed & in Lege apud omnem carnem viguit, ſuoque functa eſt munere. Excitavit urbes pœnitentia, & gentes concidentes erexit: unicoque impetu Niniven civitatem permagnam reſtauravit. Per ipſam Dominici illius dicti benignitatem addiſco: *Solvite templum hoc, & in triduo* Matth. 26.
ſuſcitabo ipſum. Quas enim urbes ſolvebant Marc. 15.
per peccatum dæmones, has per pœnitentiam reparavit Chriſtus. *Solvite*, inquit, *templum iſtud, & in tribus diebus ſuſcitabo illud*. Et pœnitentia dicit Ninivitis: *Adhuc tres dies, & Ninive* Jon. 3.
ſubvertetur. Oppone ſermonem ſermoni, ac verbum verbo: & in Chriſto comperies explicata pœnitentiæ verba. Ille ſuſcitare promittebat: & hæc deſtructionem comminabatur, niſi pœnitentiam egiſſet. Non minis terruiſſet pœnitentia, niſi futurum fuiſſet, ut Ninive ſanaretur. Non excitaſſet Chriſtus civitatem peccantium, niſi eos pœnituiſſet. Chriſtus reſuſcitat, ad pœnitentiam invitans; & a propria reſurrectione oſtendit, pœnitentiam cuivis homini cauſſam ad reſurrectionem exiſtere pietatis. Tres dies Lex, & Evangelium peccatoribus ad pœnitentiam prædicant. Quid ita? Quoniam gratia Trinitatis ex nimia ſua benignitate remiſſionem præbet. Tres dies ex præſcripto conceduntur pœnitentibus: quoniam per conſubſtantialem Trinitatem humanitas mortis reatum exuit atque abjecit. Tres habet dies pœnitentia ad conſequendam veniam: quoniam novit Trinitatem peccati vinculum ſolventem. Per tres dies mors ſoluta eſt: per tres remiſſio datur: quoniam & per tres reſurrectio facta eſt. Poterant in momento, & ictu oculi omnia fieri: ſed ob myſterium Trinitatis, intra triduum gratia hoſtem

hoſtem ligavit; non quod impotens eſſet protinus agere quæ oportebat; ſed ut myſterium oſtenderetur divinitatis. Neque detraxit, neque addidit tribus diebus: vera enim religio, rectaque ſententia eſt, Trinitatem neque minui, neque augeri: neque enim ſolum Unitas, neque ſolum Trinitas eſt divinitas; ſed utrumque ſimul. Propterea & in tribus diebus mors deſtructa eſt, & draco deturbatus, & deletum peccatum. Intra triduum, cœlum, & terra, & mare conſtructa ſunt, ut etiam in eo Trinitatis demonſtraretur myſterium, & triduanæ reſurrectionis, & propitiationis humanæ fructus, ac commodum. Tribus diebus Jonas prædicavit, & per nullam noctem: quoniam in Trinitate non eſt mutationis obumbratio. Tres dies Salvator dixit & tres noctes: ut oſtenderet etiam peccatores, qui tenebris obducti erant, reſurrecturos.

O pœnitentiæ gratiam: quoniam mundum tribus diebus inſtruxit. O magnam in ea potentiam: quoniam Deum placavit, & quidem jam ſententiam ferentem. Acceſſit ad ipſum bona fide: admonuit, ut ſuam adſpiceret bonitatem, & effecit, ut ſententiam mutaret in remiſsionem. O magnum Pœnitentiæ gaudium, quoniam Deo perſuadet, ut punitionem remittat, & quidem quum peccatum jam genus humanum depaſceretur. Obviam enim ivit pœnitentia angelis iræ, & valuit ſuperare eos, ne perniciem atque exitium inferrent. Tenuit enſes, tenuit falces, ne humanum genus demetant: quod quidem ultores ac vindices cernentes angeli, exhorruerunt. Illa vero ad ipſos: Ego, inquit, recepi iniquos: ego fidejuſsi pro humano genere: ſatisdatrix pro ipſis apud Dominum exiſto. Cur modo venitis mea invertere pacta? Habeo præſcriptum, ac definitum ex lege diem: conventio mihi cum Deo facta eſt, quando ſint a me ſiſtendi Deo qui nondum converſi ſunt. Cur venitis, ut vos contra jus mihi opponamini? contendam vobiſcum in judicio, multos habeo teſtes, qui Domino meo perſuadeant. Sunt mihi evidentes demonſtrationes atque probationes, quibus diem ſtatutum nanciſcar, quo humanam ſiſtam naturam. Nuncios igitur ad Deum adducit, & concionari de humana natura incipit, juraque ſua defendens, dicit: Noſti, Domine, eum quem formaſti hominem, ex luto factum eſſe, & naturam habere debilem ac vires fragiles: nam niſi de nocte dormierit, non amplius vivere poterit: niſi de die comederit, non ſupererit-

A τὸν ἐχθρὸν ἡ χάρις, οὐχ ὡς ἀδυνατοῦσα παραυτὰ ποιῆσαι τὰ ὀφείλοντα, ἀλλ᾽ ἵνα δειχθῇ τὸ μυστήριον τῆς θεότητος. οὔτε ἀφεῖλεν, οὔτε προσέθηκε ταῖς τρισὶν ἡμέραις· τῆς γὰρ τριάδος οὔτε λιπούσης, οὔτε αὐξούσης, εὐσέβειά ἐστι πάντως καὶ ὀρθοδοξία. οὔτε γὰρ μονὰς μόνον, οὔτε τριὰς ἡ θεότης, ἀλλὰ τὸ συναμφότερον. διὰ τοῦτο καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ὁ θάνατος κατηργή-
B θη· καὶ ὁ δράκων κατηνέχθη, καὶ ἡ ἁμαρτία καθῃρέθη· ἐν τρισὶν ἡμέραις ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ καὶ ἡ θάλασσα συνέστησαν, ἵνα καὶ ἐν τούτῳ δειχθῇ τῆς τριάδος τὸ μυστήριον· καὶ τῆς τριημέρου ἀναστάσεως καὶ ἱλασμοῦ τῶν ἀνθρώπων ἡ ἀπόλαυσις· τρεῖς ἡμέρας Ἰωνᾶς ἐκήρυξε, καὶ οὐδεμίαν νύκτα, ἐπειδὴ οὐκ ἐν τῇ τριάδι τροπῆς ἀποσκίασμα· τρεῖς ἡμέρας εἶπεν ὁ σω-
C τὴρ, καὶ τρεῖς νύκτας, ἵνα δείξῃ, ὅτι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ σκοτεινοὶ ὄντες ἀναστήσονται·

Ὢ τῆς μετανοίας ἡ χάρις, ὅτι τὸν κόσμον ἐν τρισὶν ἡμέραις κατήχησεν. ὢ τῆς μεγάλης ἐν αὐτῇ δυνάμεως, ὅτι ἐδυσώπησε Θεὸν ἀποφηνάμενον· προσῆλθεν αὐτῷ ἐπιεικῶς, ὑπέμνησεν ἰδεῖν αὐτοῦ τὴν χρηστότητα, καὶ παρεσκεύασε τὴν ἀπόφασιν στρέψαι εἰς ἄφεσιν· ὢ μεγάλης χαρᾶς
D τῆς μετανοίας· ὅτι πείθει Θεὸν ἀνιέναι τὴν κόλασιν, ἤδη νεμομένην τὴν ἁμαρτίαν τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος· ἀπήντησε γὰρ ἡ μετάνοια τοῖς ἀγγέλοις τῆς ὀργῆς, καὶ ἠδυνήθη νικῆσαι αὐτούς, μὴ ἐπαγαγεῖν τὸν ὄλεθρον· ἐκράτησε τὰ ξίφη· ἐκράτησε τὰ δρέπανα τοῦ μὴ θερίσαι τῶν ἀνθρώπων τὸ γένος· καὶ ἰδόντες οἱ τιμωροὶ ἄγγελοι, κατεπλάγησαν, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· ἐγὼ
E ἀνεδεξάμην τοὺς παρανόμους· ἐγγεγύημαι τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος, ἱκανοδότις εἰμὶ πρὸς τὸν δεσπότην περὶ αὐτῶν· τί ἥκατε νῦν τρέψαι μου τὰ σύμφωνα; ἔχω προθεσμίαν ῥητήν· συνεθέμην μετὰ τοῦ Θεοῦ ποτὲ παραστήσω τοὺς μὴ ἐπιστρέψαντας· τί ἥκατε παρατάξασθαί μου πρὸς τὰ δίκαια; ἔχω πρὸς ὑμᾶς συγκροτῆσαι δικαστήριον· ἔχω πολλοὺς μάρτυρας πείθοντας τὸν
F δεσπότην τὸν ἐμόν· εἰσί μοι ἀποδείξεις δι᾽ ὧν δύναμαι προθεσμίας τυχεῖν, ἵνα παραστήσω τὴν ἀνθρωπότητα· ἀνάγει οὖν τοὺς ἀγγέλους πρὸς τὸν Θεόν· καὶ ἤρξατο δημηγορεῖν περὶ τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ δικαιολογοῦσα ἔλεγε· δέσποτα οἶδας ὃν ἔπλασας ἄνθρωπον, ὅτι ἐκ πηλοῦ γέγονεν, ὅτι φύσιν ἔχει ἄτονον· ὅτι ἰσχὺν ἔχει εὐδιάλυτον· εἰ μὴ γὰρ κοιμηθῇ καθ᾽ ἑσπέραν, οὐκέτι περίεστιν· εἰ μὴ ὅσον ἡμέρα φάγῃ, οὐ περιγίνεται·

A νεται· ἐν χειμῶνι ῥιγᾷ, ἐν θέρει καυσοῦται· ἐν ἑσπέρᾳ οὐχ ὁρᾷ, ἐν νυκτὶ οὐ θαῤῥεῖ βαδίζειν· ἐὰν περιπατῇ, ἀσθενεῖ· ἐὰν ἡσυχάσῃ, ἰλιγγιᾷ, ἐὰν καθίσῃ, ἀδημονεῖ. ἐὰν λαλήσῃ, κοπιᾷ· ἐὰν κατακλιθῇ, μοχθεῖ· ἐὰν στῇ ἐπὶ πολὺ, ἀσθενεῖ, καὶ θέλεις Δέσποτα τὴν τοσαύτην ἀσθένειαν ἵνα συντόμως τῆς ἁμαρτίας περιγένηται; ἐν λογισμοῖς πολλοῖς ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἐν ψυχῆς βουλαῖς ἀβεβαίοις, ἐν πράξεσιν B ἀμφιβόλοις, ἐν ἔργοις ἀνωμάλοις, ἐν τοῖς ὁρατοῖς ἐμποδιζόμενος, ἐν τοῖς λεληθόσιν ἀπαρασκεύαστος, ἐν ἐπιβουλαῖς ἀνέτοιμος· πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν ἐνοχλούντων τῇ διανοίᾳ ἄπορος. πρὸς ἐνεδρεύοντας τῇ ψυχῇ ἀδύνατος. πρὸς ἐπιμέλειαν σώματος ἔμφροντις, πρὸς ἀνατροφὴν γαμετῆς καὶ τέκνων πολυμέριμνος· καὶ θέλεις, Δέσποτα, τὴν τοιαύτην φύσιν συντόμως περιγε- C νέσθαι τῆς ἁμαρτίας; τί δύναται πάλιν ἡ φύσις πρὸς τὸν διάβολον, Δέσποτα; τί ἰσχύει σαρκὸς φιλονεικία πρὸς τὸν τηλικοῦτον δράκοντα, Κύριε; σὺ εἶπας, ὅτι τὴν ἄβυσσον, ἡγεῖται, ὡς ἐξάλειπτρον· καὶ τί ἐστιν ἄνθρωπος πρὸς τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ; σὺ εἶπας, ὅτι ἔχει τὴν θάλασσαν, ὡς περίπατον· καὶ τί ἐστι πρὸς αὐτὸν ψυχὴ D ἐλαχίστῳ σώματι συγκεκραμμένη; πολλαὶ αἱ δυνάμεις τοῦ δράκοντος· ἡ πλάνη αὐτοῦ βαθεῖα· ἡ ἁμαρτία πλατεῖα διὰ τῆς ἡδονῆς. τὰ πάθη τῷ σώματι συνεγγίζουσι διὰ τῆς βρώσεως· ἡ ἁμαρτία τῇ σαρκὶ ἐνοχλεῖ διὰ τῆς ἐπιθυμίας· ἡ κακία τῇ ψυχῇ πολεμεῖ διὰ τῆς κενῆς δόξης· τὸν νοῦν πρὸς ἑαυτὴν καθέλκει ἡ πονηρία· καὶ τί δύναται ὁ ἄθλιος πρὸς τοσοῦτον E ὄχλον τῶν ἀντιπάλων; τί ἰσχύει γῆ καὶ σποδὸς πρὸς τοσαύτην παράταξιν; τί ἐστὶν ἄνθρωπος μόνος πρὸς τοσαύτην κακῶν παρεμβολήν; ἐλέησον, Δέσποτα, φεῖσαι τοῦ πλάσματός σου· οἰκτείρησον τὸν πηλὸν, ὃν δοξάσαι ἠθέλησας· ἄνες τὴν ἀπειλήν· σύστειλον τὴν ὀξεῖαν κόλασιν· ὑπέρθου τὴν ἀπόφασιν τοῦ θανάτου δι' ἐμὲ τὴν μετάνοιαν· πλάτυνόν σου τὸν ὅρον τῶν οἰκτιρμῶν, καὶ ὕψωσον τοῦ F ἐλέους σου τὸ μέτρον· διάνοιξόν σου τὴν εὐσπλαγχνίαν· θαυμάστωσον τὰ ἐλέη σου, καὶ τὴν χάριν σου ἐπὶ μῆκος χρόνων ἔκτεινον· ἐγώ εἰμι ἡ πρεσβεύουσα· ἐγὼ ἀναδέχομαι τὴν ἀνθρωπότητα, καὶ σπουδάζω σοι αὐτὴν προσαγαγεῖν, ὡς ἔχει φύσεως.

Καὶ ἰδὼν ὁ Θεὸς τὴν μετάνοιαν, ἐνέδωκε πρὸς τὴν ἀξίωσιν, καὶ ἐπένευσε τοῖς αἰτήμασι. συνέθετο διὰ βίου τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων συμπεριφέρεσθαι· ἐκέλευσε τὴν μετάνοιαν ἡγεμονεύειν τῆς ἀσθενοῦς

A erit. Hieme riget frigore: æſtate calore exæſtuat: veſpere non videt; nocte incedere non audet. Si ambulat, langueſcit: ſi quieſcit, vertigine vexatur. Si ſedet, angitur: ſi loquitur, laborat. Si recumbit, affligitur: Si diutius ſteterit, debilitatur. Et cupis, Domine, ut tanta infirmitas peccatum facile vincat? Multis cogitationibus involutus eſt homo, & inſtabilibus animæ con- B ſiliis, actionibus dubiis, operibus variis, rebuſque ſub aſpectum cadentibus impeditus: in occultis non præmeditatus, in inſidiis imperitus: ad repellenda ea, quæ mentem conturbant, anceps atque perplexus: adverſus eos, qui animæ inſidias ſtruunt, impotens: erga corporis curam ſollicitus: in uxore ac filiis nutriendis anxius. Et vis, Domine, naturam C ejuſmodi ita facile ſuperare peccatum? Quid poterit rurſum infirma hæc natura adverſus diabolum, Domine? Quid carnis contentio, Domine, contra talem valebit draconem? Tu dixiſti, quod abyſſum velut vas unguentarium reputet: & quid eſt homo adverſus ipſius impetum? Tu dixiſti, quod mare poſſideat, tamquam deambulatorium: & quid ad eum eſt anima, minimo admixta corpori? magnæ D draconis ſunt vires: impoſtura ipſius profunda: peccatum per voluptatem latum: paſſiones corpori per cibum admoventur: peccatum carni per concupiſcentiam negotium faceſſit: malitia animam per vanam gloriam oppugnat: mentem ad ſeſe nequitia pertrahit: & quid miſer atque infelix poteſt adverſus tantas hoſtium turbas? Quid va- E let terra, ac cinis adverſus tantam aciem? Quid eſt homo ſolus, adverſus tanta malorum caſtra? Miſerere, Domine, parce plaſmati tuo, miſerere luti, quod gloria & honore cumulare voluiſti. Remitte minas: acre ſupplicium reprime: mortis ſententiam, propter me pœnitentiam differ. Terminum miſerationum tuarum dilata: miſericordiæ tuæ men- F ſuram exalta: pietatis tuæ viſcera aperi: mirifica miſericordias tuas: & gratiam tuam in longa tempora extende. Ego ſum, quæ intercedo, & fidejubeo. Ego humanum genus in me recipio, illudque ad te, cujus ſuſcepiſti naturam, adducere conor.

Job 41.

Cernens igitur Deus pœnitentiam, conceſſit rogationi, annuitque poſtulatis ejus. Conſtituit omni tempore cum genere humano converſari. Cenſet pœnitentiam fragili natu-

naturæ præfici debere, & poteſtatem ei attribuit infirmitatis humanæ. Terminum ſtatuit judicii, præcipitque poenitentiæ, ne terminos tranſiliat in die judicii, neque amplius tueatur: ſed accuſet potius, quod tantam tolerantiam homo contemſerit, ne poſtulet amplius prorogari præſtitutum tempus; verum indignetur ad vindictam; neque parcat ſupra modum iis, qui peccaverint: at contra potius eorum coarguat inſtitutum ac voluntatem, averſetur ignaviam, accuſet negligentiam: repudiet amentes, eorumque dementiam omnino convincat: criminetur mentis affectibus deditum inſtitutum: atque animæ erga virtutem deſidiam execretur.

Recipit quoque illa, ſe imperata facturam: & Angelorum impetum in remiſſionem convertit. Deus remiſit minas: & Ninivitæ tandem ſalvati ſunt. Interceſſorias partes egit poenitentia: & civitas quietem atque tranquillitatem recuperavit.

In Ninive civitate totus terrarum intelligitur orbis, & in Ninivitis omnis humana natura. Cui etiam conſonat intellectui Propheta Iſaias, dum ſuper
Iſai. 13. 14. Babylone vaticinans, ſic adducit: *Verbum*, inquit, *quod loquutus eſt Dominus ſuper univerſum orbem terrarum*. Soli
Gen. 3. Adam dixit: *Terra es, & in terram redibis*: & ecce cuncti morimur. Sic & remiſſio ſuper Niniven facta, in omnes tranſiit. Chriſtus reſurrexit, & humanum genus lætum reſurrectionis nuncium accepit: Dei ſententia definita ab uno in omne genus reſpicit. Duo Adami efficiuntur: unus, pater noſter in mortem; quia mortalis factus eſt quum peccavit: ſecundus, pater noſter in reſurrectionem; quoniam immortalis quum eſſet, per mortem devicit mortem atque peccatum. Primus Adam, hic pater: poſterior illic, & primi quoque Adæ pater. Non ego hoc ſolus dico: ſed & Iſaias magnus inter prophetas, de
Iſai. 9. Chriſto ait: quia *puer natus eſt nobis*: & reliqua. *Deus fortis, pater futuri ſeculi*: quemadmodum & Evangelium dicit. Sed qui in carne propter præſentem ſtatum filius eſt patris, hic pater efficitur ob ſtatum futurum. Quid ita? quoniam mors regenerat, & humanam naturam in vitam æternam parit. O maximum myſterium! o diſpenſationem ineffabilem! Filius Adæ, pater ipſius efficitur: nam regeneratio expellit naturam, ejus loco gratiam divinitatis inducens. Coërcet ac reprimit gratia naturam, quando mortem delet

A ἀσθενοῦς φύσεως· καὶ ἐξουσίαν αὐτῇ δίδωσι τῆς ἀσθενείας τῆς ἀνθρωπότητος· ἔστησεν ὅρον κρίσεως, καὶ παρήγγειλε τῇ μετανοίᾳ, μὴ γίνεσθαι ὑπερόριον ἐν ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, μὴ θέλειν ἔτι κρατεῖν· μᾶλλον δὲ κατηγορεῖν, ὅτι τοσαύτης ἀνοχῆς ὁ ἄνθρωπος περιεφρόνησε· μὴ αἰτεῖν χάριν εἰς προθεσμίαν, ἀλλὰ καὶ ἀγανακτεῖν εἰς ἄμυναν· μὴ φείδεσθαι ὑπὲρ τὸ μέτρον ἀνο-
B μησάντων· τοὐναντίον δὲ καὶ ἐξελέγχειν τὴν προαίρεσιν· βδελύττεσθαι τὴν ῥαθυμίαν καὶ κατηγορεῖν τῆς ἀμελείας· ἀρνεῖσθαι τοὺς ἄφρονας· καὶ τὴν ἄνοιαν παντελῶς ἐξαγγέλλειν· τῆς διανοίας διαβάλλειν τὴν ἐμπαθῆ προαίρεσιν, καὶ τῆς ψυχῆς τὸν περὶ τὴν ἀρετὴν ὄκνον μυσάττεσθαι·

Συντίθεται καὶ αὕτη τοῖς κελευσθεῖσι· καὶ ἀποστρέφει τῶν ἀγγέλων τὴν ὁρμὴν εἰς ἄνεσιν· ὁ
C Θεὸς ἀνῆκε τὴν ἀπειλήν· καὶ οἱ Νινευῖται περιεσώθησαν· ἐπρέσβευσεν ἡ μετάνοια· καὶ ἡ πόλις ἀνεκτήσατο τὴν κατάστασιν·

Ἐν τῇ πόλει, πᾶσα οἰκουμένη νοεῖται· καὶ ἐν τοῖς Νινευίταις, πᾶσα ἡ ἀνθρωπότης· Ἡσαΐας ὁ προφήτης συμφωνεῖ τῷ νοήματι τούτῳ· ἐπειδὴ ἐπὶ Βαβυλῶνα προφητεύων ἐπάγει οὕτως. ὁ λόγος, φησὶν, ὃν ἐλάλησε Κύριος ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμέ-
D νην. τῷ Ἀδὰμ μόνῳ εἶπε, γῆ εἶ, καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ· καὶ ἰδοὺ πάντες ἀποθνήσκομεν· οὕτω καὶ ἐπὶ Νινευὶ ἄνεσις εἰς πάντας διαβέβηκεν· ὁ Χριστὸς ἀνέστη, καὶ ἡ ἀνθρωπότης εὐηγγελίσθη τὴν ἀνάστασιν· ὅρος τοῦ Θεοῦ ἀπὸ ἑνὸς εἰς ἅπαν τὸ γένος ὁρᾷ. Δύο Ἀδὰμ γίνονται· εἷς πατὴρ ἡμῶν εἰς θάνατον· ὅτι θνητὸς γέγονεν ἁμαρτήσας. καὶ ὁ δεύτερος πατὴρ ἡμῶν
E εἰς ἀνάστασιν, ὅτι ἀθάνατος ὢν διὰ θανάτου τὸν θάνατον καὶ τὴν ἁμαρτίαν ἐνίκησεν· ὁ πρῶτος Ἀδὰμ ὧδε πατήρ· ὁ δεύτερος ἐκεῖ· Καὶ τοῦ πρώτου Ἀδὰμ ἐστὶ πατήρ· οὐκ ἐγὼ μόνος τοῦτο φημι, ἀλλὰ καὶ Ἡσαΐας ὁ μέγας ἐν προφήταις φησὶ περὶ τοῦ Χριστοῦ· ὅτι παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν υἱὸς, τάτε ἄλλα· καὶ Θεὸς ἰσχυρὸς πατὴρ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος, καθὼς καὶ τὸ εὐαγγέλιον
F εἶπεν, ἀλλὰ ἐν σαρκὶ διὰ τὴν παροῦσαν κατάστασιν· οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ πατρὸς γίνεται, πατὴρ ἐπὶ τῆς μελλούσης καταστάσεως. διατί; ἐπειδὴ ὁ θάνατος ἀναγεννᾷ, καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον τίκτει τὴν ἀνθρωπότητα· ὢ τοῦ μεγίστου μυστηρίου· ὢ τῆς οἰκονομίας τῆς δυσεκφράστου· ὁ υἱὸς τοῦ Ἀδὰμ πατὴρ αὐτοῦ γίνεται· ἡ γὰρ ἀναγέννησις ἐκβάλλει τὴν φύσιν ἀντικατάγουσα τὴν χάριν τῆς θεότητος· παύει ἡ χάρις τὴν φύσιν· ἐπειδὴ τὸν θάνατον ἡ ἀθα-

ἡ ἀθανασία παύει· ἡ ἀνάστασις τὴν γένεσιν, ἐπειδὴ τὴν φθορὰν ἡ ἀφθαρσία ἠφάνισε· καθὼς καὶ ὁ Παῦλος εἴρηκεν· ἐξένισε τὸ μέγα τοῦτο μυστήριον καὶ τὸν Νικόδημον, ὅτε ὁ Χριστὸς αὐτῷ διηγήσατο, ἤκουσεν, ὅτι ἐὰν μή τις ἀναγεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ μὴ ἴδῃ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. καὶ λέγει· πῶς δύναται ἄνθρωπος ἀναγεννηθῆναι, γέρων ὤν; αὕτη ἡ ἀνάστασις εἰκών ἐστι τῆς ἀναστάσεως· ἑκατέρας δὲ ὁ Χριστὸς ὑπεστήσατο· λέγει ὁ Παῦλος· ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα. καὶ γάρ φησιν, ὅσοι ἐβαπτίσθημεν, εἰς Χριστὸν συνετάφημεν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος, ἵνα ἐν αὐτῷ ἀναστῶμεν ἐκ νεκρῶν· ὁρᾷς, ὅτι προοίμιόν ἐστι τῆς ἐξ ᾅδου ἀναστάσεως τὸ βάπτισμα; ὁρᾷς, ὅτι ὁ Κύριος πατήρ ἐστι τῆς ἀναστάσεως; ὁ υἱὸς ὁ τεχθεὶς τὸ παιδίον τὸ γεννηθὲν ἡμῖν, τοσαύτην ἔχει δύναμιν, ὥστε πάντας ἀνθρώπους ἀναγεννῆσαι αὐτὸν ἐπὶ τῆς ἀναστάσεως· τί λέγεις Ἡσαΐα; ἀληθεύομεν ταῦτα λέγοντες, ἢ ἐξ εἰκότων ταῦτα φθεγγόμεθα; ἀληθεύετε φησι, καὶ γὰρ ἐγὼ ἤκουσα, ὅτι αὐτὸς ἐστὶν υἱὸς, Θεὸς ἰσχυρὸς, μεγάλης βουλῆς ἄγγελος, πατὴρ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Ἆρ᾽ οὖν τὸ μυστήριον αὐτοῦ ἡ ἀφθαρσία ἐστίν· οὐκ οὖν ἐξ ἑνὸς ὅρου ἐστὶν ὅλον τὸ γένος συμπεριληφθὲν, ἵνα πιστεύσῃς, ὅτι καὶ ἐκ τῆς Νινευὶ τῆς πόλεως πάσῃ πόλει καὶ τοῖς οἰκήτορσιν ἡ μετάνοια πρεσβεύει τὰ πρὸς σωτηρίαν, καὶ μεσιτεύει τὰ πρὸς κατάστασιν.

Μεγάλη ἡ μετάνοια τοῖς ἀνθρώποις γέγονεν, ὅτι ὡς ὁρῶντες Θεὸν διὰ αὐτῆς ἐξιλασκόμεθα· μεγάλη ἡ μετάνοια ἐπὶ τῆς γῆς ἐστὶν, ὅτι ταῖς ψυχαῖς κλίμαξ γίνεται ἐπ᾽ ἀναβαίνειν, ὅθεν διὰ τὴν ἁμαρτίαν ἀπεκινήθησαν· ἀνακτᾶται τὴν φύσιν, καὶ τὸ οἰκεῖον ἀξίωμα ἀποδίδωσι. Μετανοῶμεν καὶ ἡμεῖς ἀδελφοὶ, ὡς οἱ Νινευῖται ἵνα καὶ ἡμεῖς σωτηρίας τύχωμεν. γνησίως μετενόησαν, ἀληθινῶς καὶ ἐσώθησαν, ὡς ἥμαρτον, καὶ μετενόησαν, καὶ προσεδέχθησαν· οὐκ ἐξ ἡμισείας ἐπέστρεψαν· ὅτι βασιλεῖς καὶ ἰδιῶται ὡσαύτως ἐδάκρυσαν· οὐκ ἐκ μέρους μετέγνωσαν, ὅτι δεσπόται καὶ δοῦλοι ὁμοῦ ὠλοφύροντο· οὐκ ἐν βραχεῖ μετεμελήθησαν, ὅτι δι᾽ ὅλας τὰς τρεῖς ἡμέρας ἄνδρες σὺν γυναιξὶ, νήπια καὶ γέροντες ἐξομολογούμενοι οὐκ ἐπαύσαντο· ἐπίστευσαν τῇ ἀποφάσει, καὶ ὡς θανοῦντες πικρὰς φωνὰς ἐπ᾽ ἀλλήλοις ἠφίεσαν. ἐγὼ τὴν Νινευὶ ἕνα νοῶ ἄνθρωπον, καὶ τὸ πλῆθος τὰ μέρη τῆς ψυχῆς, καὶ τὰ τῆς διανοίας κινήματα ἀπολογίζομαι. ὃν τρόπον πανδημεὶ ἐκεῖνοι τῇ μετανοίᾳ προσῆλθον· τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡμεῖς ὅλῃ δυνάμει καὶ πάσῃ τῇ

A delet immortalitas: reſurrectio generationem, quando corruptionem e medio ſuſtulit incorruptio, ſicut & dixit Paulus. Novum quoque ac inauditum viſum hoc Nicodemo myſterium, quando a Chriſto ſibi enarrari audivit: quod *niſi quis renatus fuerit deſuper, non videbit regnum cœlorum*: Et ait: *quomodo poteſt homo renaſci, quum ſit ſenex*? Iſta reſurrectio imago eſt reſurrectionis: utramque autem Chriſtus conſtituit. Ait Paulus: B *In Chriſto Ieſu ego vos genui*. Etenim *quicumque in Chriſto*, inquit, *baptizati ſumus, conſepulti cum ipſo ſumus per baptiſmum, ut in ipſo ex mortuis reſurgamus*. Cernis, quod principium reſurrectionis ab inferis ſit baptiſma? Vides, quod Dominus pater ſit reſurrectionis? Filius genitus, & puer natus nobis, tantam habet virtutem, ut cunctos homines ipſe in reſurrectione re- C generet. Quid ais, Iſaia? vera ne loquimur, hæc dicentes: aut ex ſimilibus iſta referimus? Vera, inquit, refertis; nam & ego audivi, quod ipſe ſit filius, Deus fortis, magni conſilii Angelus, pater futuri ſæculi, cujus proinde myſterium, incorruptibilitas eſt: Uno itaque termino, univerſum genus comprehenſum eſt, ut credas, pœnitentiam etiam ex urbe Ninive pro quacumque civitate & quibuſcumque incolis D deprecari quæ ad ſalutem ſpectant, & mediatricem ſe interponere in iis, quæ ad rectam conſtitutionem pertinent.

1. Cor. 15. — *Joan. 3.* — *1. Cor. 4.* — *Rom. 6.* — *Iſai. 9.*

Magna revera hominibus efficitur pœnitentia, quia tamquam videntes Deum, per ipſam reconciliamur. Magna ſuper terram eſt pœnitentia: quoniam ſcala animabus fit, eo aſcendendi, unde per peccatum deturbatæ ſunt. Naturam recuperat, pro- E priamque dignitatem reddit. Pœnitentiam igitur etiam nos agamus, fratres, ſicut Ninivitæ: ut nos quoque ſalutem conſequamur. Vere, ac minime fucate illi pœnitentiam egerunt, & vere ſalvati ſunt. Ut peccarunt, etiam pœnitentiam fecerunt, & in gratiam admiſsi ſunt. Non ex medietate converſi ſunt: quoniam Reges, & homines privati æqualiter lacrymas fuderunt. Non ex parte reſipuerunt: quoniam domini & F ſervi ſimul luxerunt. Non modico tempore pœnitentiam egerunt: quoniam per totos tres dies, viri cum mulieribus, pueri & ſenes confiteri non ceſſabant. Crediderunt ſententiæ, & tamquam morientes, ad invicem acerbas emittebant voces. Ego per Niniven, unumquemlibet intelligo hominem: & per multitudinem, partes animæ, & mentis motiones cogito. Quemadmodum autem publice illi pœnitentiam aggreſsi ſunt; ita & nos totis viribus, omnique con-

conſtitutione noſtra pœnitentiam agere debemus. In Lege non idola ſolum demoliri præcepit Deus, & aras, atque delubra: *Deuter. 17.* verum etiam cineres incenſorum lapidum atque lignorum extra caſtra ejici juſsit. Conſidera tu quoque, qui pœnitentiam agis, quod omne malitiæ veſtigium debeas removere. Nam cinis malitiæ, ſi in te permanſerit, feræ ſordidæ & reptilia vilia allicientur; ſi vero eam abjeceris, non jam te conturbabunt malitiæ caries, & culices. Si eam expuleris, non jam in te diaboli ſtabilientur vermes. Expurga mentem tuam a peccati morticiniis: & ipſa odoris malitia a te exterminabitur. Morticinia peccati ſunt paſſionum recordationes: quæ ſi in te firmatæ fuerint, cogitationem tuam obſcurabunt.

Adverſus peccatum fit reprehenſio: quoniam crebrò talia mentem circumvertunt, & in errorem impellunt: faciuntque viciſsim mentem in tenebris vertigine laborare: quoniam animæ oculis inſident; & tamquam copioſa malitiæ lippitudo, habentem atque laborantem inficiunt. Attende, ne ſupernates aquis, velut aves piſcivoræ: duplici enim quum ſint natura, impuræ cenſentur. Si in anxietate permanſeris, continget, ut in tenebris oberres, ſiſque tamquam piſcis, dæmonum præda. Ait enim Job, *Job 41.* draconem dominari omnibus quæ in aquis ſunt. Et Moyſes animalia, quæ in aquis verſantur, in tenebris eſſe *Gen. 1.* affirmavit, quoniam non apparet iis lux diei, & ſol. Dixit ea ſub terra eſſe, quia regionem minime illuſtratam habitant. Merito ergo Deus dicit, quod draco cunctis, quæ in aquis ſunt, dominatur; declarans, homines in tenebris conſtitutos ſub illius eſſe poteſtate. *Coloſs. 1.* *Deus autem* (inquit Apoſtolus Paulus) *nos tranſtulit de poteſtate tenebrarum in regnum filii ſui, in lumine*. Sic ergo, ut in die, honeſte ambulemus, & pœnitentiam agamus eorum, in quibus peccavimus, ut non amplius ſimus miſeri, in ea incidentes. Conſtringamus nos ipſos pœnitentes, ut veniæ gratiam, tamquam veram tincturam, non reſpuamus. Conſtrictio autem eſt accurata contrariorum rejectio. Sic enim innatus nobis flos, mentibuſque noſtris inuſtus, non amplius recedet.

Lacrymis diligenter te ipſum ablue, ſicut tinctores lanam. Teipſum humilitati, & angori atque mœrori trade: ſic enim Deo

A τῇ καταστάσει ἡμῶν μετανοεῖν ὀφείλομεν· ἐν ᾧ νόμῳ οὐ μόνον ὁ Θεὸς τὰ εἴδωλα ἀφανίζειν προσέταξε καὶ τοὺς βωμοὺς, καὶ τὰ τεμένη, ἀλλὰ καὶ τὴν σποδὸν τῶν ἐμπρησθέντων λίθων καὶ ξύλων ἔξωθεν τῆς παρεμβολῆς, ὡς ἐπίρρητον ἔφη ἀποβάλλεσθαι· νόει καὶ σὺ ὁ μετανοῶν, ὅτι πᾶν ἴχνος κακίας ὀφείλεις ἀποποιεῖσθαι· ἡ σποδιὰ τῆς κακίας ἐὰν μένῃ ἐν σοὶ κνώδαλα ῥυπαρὰ, καὶ B ἑρπετὰ εὐτελῆ ἐφέλκεται· ἐὰν δὲ αὐτὴν ἀπορρίψῃς, οὐ μή σε ταράξωσι τῆς κακίας οἱ σκνῖπες, καὶ οἱ κώνωπες· ἐὰν αὐτὴν ἀπώσῃ, οὐ μὴ ἐν σοὶ ἐρείσουσι τοῦ διαβόλου οἱ σκώληκες· καθάρισόν σου τὴν διάνοιαν ἀπὸ τῶν νεκριμαίων τῆς ἁμαρτίας· καὶ αὐτὴ ἡ κακία τῆς ὀσμῆς ἀπὸ σοῦ ἀφανισθήσεται· τὰ νεκριμαῖα τῆς ἁμαρτίας εἰσὶν αἱ τῶν παθῶν ὑπομνήσεις· ἐὰν ἐν σοὶ ἐρείσωσι C σκοτοῦσί σου τὴν ὑπόληψιν.

Μῶμος γίνεται κατὰ τῆς ἁμαρτίας, ὅτι πολλάκις περιέτρεψε τὰ τοιαῦτα τὴν διάνοιαν· ποιοῦσιν ἐκ παραλλήλου τὸν λογισμὸν ἐν σκότει ἰλιγγιᾷν, ὅτι ἐνιζάνουσι τοῖς τῆς ψυχῆς ὀφθαλμοῖς, καὶ ὡς λῆμαι πολλαὶ κακίας ἐμφύρουσι τὸν ἔχοντα· Πρόσεχε μὴ ἐπινήχεσθαι τοῖς ὕδασιν, ὡς ἰχθυοφάγοι ὄρνιθες. δίφυσοι γὰρ ὄντες D ἀκάθαρτοι κρίνονται· ἐὰν ἐπιμείνῃς τῇ ἀπορίᾳ, ἐν σκότει σε γίνεται περιπορεύεσθαι, καὶ ἔσῃ ἰχθὺς ὑπὸ δαιμόνων λεηλατούμενος· εἶπε γὰρ ὁ Ἰὼβ· ὁ δράκων βασιλεύει πάντων τῶν ἐν τοῖς ὕδασιν· ὁ Μωσῆς τὰ ἐν τοῖς ὕδασι ζῶα ἐν τῷ σκότει εἶναι προσηγόρευσεν, ἐπειδὴ οὐκ ἐπιφαίνει αὐτοῖς τῆς ἡμέρας τὸ φῶς, καὶ ὁ ἥλιος· ἔφη αὐτὰ εἶναι ὑποκάτω τῆς γῆς διὰ τὸ ἀκαταύγαστον E χωρίον οἰκεῖν· εἰκότως οὖν λέγει ὁ Θεὸς, ὅτι βασιλεύει πάντων τῶν ἐν τοῖς ὕδασι, δηλῶν τοὺς ἐν σκότει ἀνθρώπους εἶναι ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ. ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἔφη, ὅτι ὁ Θεὸς μετέστησεν ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἐν τῷ φωτί· οὕτως οὖν ὡς ἐν ἡμέρᾳ εὐσχημόνως περιπατήσωμεν, καὶ μετανοήσωμεν ἐφ᾽ οἷς ἡμάρτομεν, ἵνα μηκέτι ὦμεν F ἄθλιοι αὐτοῖς περιπίπτοντες· ἑαυτοὺς στύψωμεν μετανοοῦντες, ἵνα τὴν χάριν τῆς συγγνώμης ὡς ἀληθινὴν βαφὴν μὴ ἀποπτύσωμεν· στύψις ἐστὶν ἡ ἐπιμελὴς ἀποβολὴ τῶν ἐναντίων· οὕτως γὰρ τὸ ἐπιγινόμενον ἡμῖν ἄνθος, ἐγκαιόμενον ἡμῶν ψυχαῖς οὐκ ἔτι ἀφίσταται.

Πλῦνον σαυτὸν ἐπιμελῶς τοῖς δάκρυσιν, ὡς οἱ βαφεῖς τὰ ἔρια· ἐπίδος σεαυτὸν εἰς ταπείνωσιν, καὶ στένωσιν· οὕτω γὰρ περιστύψας ἑαυτὸν τῷ Θεῷ

Θεοῦ, προσελεύσῃ ἕτοιμος εἰς ὑποδοχὴν χάριτος. Διὰ τοῦτο παλινοστοῦσι τῶν μετανοούντων ἔνιοι πρὸς τὴν ἁμαρτίαν. ἐπειδὴ τὸν ὄφιν ἐν αὐτοῖς κρυπτόμενον ἠγνόησαν· εἰ δὲ καὶ ἐπέγνωσαν, ἀλλ' οὐ τέλειον αὐτὸν ἐξῴκισαν· εἴασαν γὰρ ἐκεῖ ἴχνος τῆς μορφῆς αὐτοῦ, καὶ κατὰ βραχὺ ὡς ἐν μήτρᾳ μορφούμενος τὴν εἰκόνα τῆς κακίας αὐτοῦ πάλιν ἐξανιστᾷ. ὅταν ἴδῃς μετανοοῦντα καὶ πάλιν ἁμαρτάνοντα, σύνες, ὅτι οὐκ ἀπηλλάγη τῆς διανοίας αὐτοῦ, ὄντων ἐν αὐτῷ πάντων τῶν τῆς κακίας ἑρπετῶν. γνώρισμα δὲ τοῦ στερεῶς μετανοοῦντος, τὸ στύφον, καὶ αὐστηρὸν κατάστημα, τοῦ τύφου καὶ οἰήσεως καθαίρεσις, ἅπερ οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ ἡ συννεφὴς διάνοια πρὸς τὸν ποθούμενον Ἰησοῦν Χριστὸν διαπαντὸς, συνηγμένη φίλτρου ἄλλου ἐξ ἄλλου Χριστοῦ χάριτι γενέσθαι. ὡς ἀπὸ * ἐρέας πορφύραν ἢ * βλάτταν, ἢ κυανοῦν ἢ ὑάκινθον. ἀσφαλίζου τὰς ἐναντίας τῶν ἀρετῶν, ὅτι τῷ πονοῦντι περὶ τὴν μετάνοιαν ἀφροσύνη παρέπεται· ἐὰν ἦς νηστεύων, καὶ γελᾷς ἀφρόνως, θᾶττον ὑποσκελίζῃ· ἐὰν ἐν τῇ εὐχῇ δακρύων ἐν ταῖς συντυχίαις ἀστεΐζει, ταχέως πτερνίζῃ· ἐὰν σωφρονῶν ἀδιαφορῇς, οὐ χρονίζῃ τοῦ συμπεσεῖν· ἐξ ὅλης καρδίας δεῖ τὸ μετανοῆσαι· διαπαντὸς τὸ αὐτὸν εἶναι ἀεὶ ὀφείλει ὁ μετανοῶν, ἐκεῖνο εἶναι ἀεὶ, ὃ ἤρξατο· ἐὰν ὑστερήσῃ, γνώρισμα δίδωσιν ἀτελοῦς ἐπιστροφῆς· ἐὰν μεταβάλληται, ἐλέγχεται, ὅτι ἀτονία ὑπόκειται λογισμοῦ· ὡς μανθάνων νήπιος μετανοεῖ, καὶ ὡς νυττόμενος, ὡς ἐξ ἀνάγκης δακρύει, καὶ οὐκ ἐκ προαιρέσεως. οἱ κοσμικοὶ νόμοι φόβῳ ἐπιστρέφουσι, καὶ οὐ κατὰ γνώμην· οὕτως καὶ αὐτὸς μετανοεῖς· δῆλον ὅτι ἐὰν εὕρω καιρὸν, πάλιν τὴν κακίαν περιπτύσσομαι· οὐ θέλω σε παντελῶς δακρύειν ὁ μετανοῶν, καὶ ἐν βραχεῖ περπερεύεσθαι· οὐ θέλω σε διαπαντὸς ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας εἶναι, καὶ ὡς ἐν ἀγορᾷ σεσοβημένον· μὴ νόμιζε ὥρας εἶναι Θεοῦ ἐν σοφίαις εὐπραγεῖν, καὶ ὥρας τοῦ διαβόλου εἶναι, ἐν αἷς δεῖ σε ἀσωτεύεσθαι· μὴ λογίζου καιρὸν εὐσεβείας εἶναι, καὶ καιρὸν παρανομίας· τοιαῦτα δρῶσιν οἱ ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ὅτι ἐν ταῖς συντυχίαις εἰσὶν εὐκατάστατοι, καὶ ἐν τοῖς θεάτροις γελωτοποιοὶ ἄτιμοι· ἐν τῇ προόδῳ ἀξιόπιστοι, καὶ ἐν τοῖς θεάτροις παγκάκιστοι· σὺ δὲ τοιοῦτος ἔσο ἐν ἀγορᾷ, οἷος ἐν ἐκκλησίαις· τοιοῦτος ἐν τοῖς πράγμασι, τοιοῦτος ἐν τοῖς λογισμοῖς, τοιοῦτος ἐν ἔργοις, τοιοῦτος ἐν λόγοις, οἷς ἐν ἐξομολογήσει ἀκριβής.

Εἶπε καί τις τῶν προφητῶν, ἐν ἐκκλησίᾳ

*ἴσ. ἐρίου. *ἴσ. βαπτὰν, ἢ βαφήν.

A Deo teipſum adſtringens, paratus accedes ad ſuſceptionem gratiæ. Idcirco aliqui ex pœnitentibus revertuntur ad peccatum: quoniam ſerpentem in ſeipſis deliteſcentem ignorant: aut, etiamſi agnoſcant, non tamen illum penitus expellunt. Nam formæ ejus veſtigium ibi permiſerunt; & paulatim is velut in utero conformatus, rurſus imaginem nequitiæ ſuæ excitat. Quum videris aliquem pœnitentem, intellige, quod talis nondum ſuam mentem atque B ingenium mutarit, remanentibus in eo cunctis malitiæ ſerpentibus. Indicium porro firmiter ac ſerio pœnitentis, eſt ſtrictus auſteruſque vitæ ſtatus, & ſuperbiæ atque elationis depreſſio: quas res oſtendunt oculi, ac mens obumbrata, quæ aſſidue ad amatum Jeſum Chriſtum tendat, inque ejus amore, ejuſdem Chriſti gratia, ſemper proficiat, ſeſeque colligat. Tu ergo, tamquam a lana purpuram, aut C tincturam, ſeu cæruleum colorem, ſive hyacinthinum, virtutum contrarietates obfirma: nam qui ægrius fert pœnitentiam, eum ſtultitia comitatur. Si jejunes, & tamen ſtulte rideas, celeriter ſupplantaris. Si in precibus lacrymas fundas, in convictu tamen & conſuetudine velis urbanus ac facetus videri: cito deturbaris. Si continentiam profitens, indifferenter velis & ſine delectu agere, ac vivere; non procul a ruina abes. Toto D corde debet reſipiſcens pœnitentiam agere, ſemperque eumdem ſeſe exhibere, ut inceperat: nam ſi defecerit, indicium imperfectæ converſionis præbet. Si mutetur, aperte convincitur, inconſtantiæ ſe eſſe ſubjectum, ſeque ita reſipiſcere, ut puer dum diſcit, & ſicut qui ſtimulis pungitur, coactus lacrymatur, non ſponte. Mundanæ leges metu convertunt, & non voluntate: ſic plane & tu reſipiſcis; tam- E quam diceres: ſi tempus dederit, iterum malitiam complectar. Nolo te penitus lacrymari, qui pœnitentiam agis, & modico temporis intervallo perperam ac nequiter agere. Nolo te ſemper in Eccleſia eſſe, & ſicut in foro turbulentum atque impotentem animi. Ne exiſtimes horas eſſe Dei, quibus te oporteat bene agere; & horas diaboli, quibus te deceat luxu diffluere, & turpiter laſcivire. Ne putes tempus pietati, & tempus iniquitati F ſtatutum eſſe. Talia enim faciunt, qui in ſcenis verſantur: quoniam in converſationibus, atque colloquiis ſunt modeſti & compoſiti, & in theatris ridiculi & inhoneſti: in progreſſu atque inceſſu graves videntur ac fidei pleni; in ſpectaculis vero nequiſſimi. Ceterum tu talis in foro eſto, qualis & in Eccleſiis: talis in rebus, talis in cogitationibus, talis in operibus, talis in verbis; qualis & in confeſſione accuratus atque perfectus.

Dixit & quidam ex Prophetis: in Eccleſia

ſia Domini ne lacrymis detrectetis, poenitentiam vituperetis, & confeſsionem, quæ humili ex corde fit ad Dominum: hoc enim obtrectationem Domini dicit: flebilem nimirum precationem, malo propoſito formatam, inſtabilem, & inconſtantem.
Joel. 2. Et rurſus: *Nolite ſcindere veſtimenta veſtra, ſed corda veſtra*. Non enim vult nos inanem gloriam captare, ſed revera poenitentiam agere: quum & David dicat:
Pſal. 6. *Lacrymis meis ſtratum meum rigabo*. Non ergo in Eccleſia lacrymas fundam, ſpeciem hominibus exhibens, & eam gloriam inde captans, quæ in eo verſatur, ut juſtus exiſtimer; verum in ſtrato meo *lavabo per ſingulas noctes lectum meum*: ut cum Chriſto conveniam, qui ait:
Matth. 6. occluſo cubiculo tuo ora: & reddet tibi pater, propter quem facis in occulto, Deuſque placatur in manifeſto. Idemque rurſus ait:
Pſal. 4. *Laboravi in gemitu meo*. Cur ita? ut nullus plane audiat: nam gemitum prodeuntem retinere, laborem faceſſit. *Quæ dicitis*, in-
Pſal. 4. quit, *in cordibus veſtris, in cubilibus veſtris compungimini*. Non igitur inter homines adnunciate: nam multi ſunt, qui confeſſionem mercantur, eam ſæpe præſtantioribus viris oſtentantes, ſimulque latere ſimulantes. Alii gloriam, mediante poenitentia, ſibi comparant: alii in ſuperbiam vertunt reſipiſcentiam, & pro venia aliud contra ſeipſos debitum conſcribunt. Nondum priori liberatus es debito, & aliud ſuperinducis? Acceſſiſti ſoluturus debitum, & aliud debitum contrahis? ſtudes liberari debito, & duplicem tibi ipſe ſervitutem compa-
Pſal. 108. ras? Atque hoc illud eſt: *Oratio ejus fiat in peccatum*. Quomodo enim talis non revertetur ad peccatum? quomodo non rurſus perturbationes complectetur atque fovebit? quomodo eum ſerpens imperturbatum relinquet? quomodo reptilia ipſum non conturbabunt? Hei mihi, quoniam quod ait Chriſtus, in tali complebitur atque confirmabitur: quoniam
Luc. 11. ſeptem alios ſpiritus nequiores aſſumit, qui in eum ingreſsi habitent ibi. Sub-
Gen. 4. ſannabat Cain Deum, ſe ſcilicet excuſans; ideo & poenas luit, ſeptemque ſuppliciis plectitur.

Hoc quippe dominicus ſermo explicat. Non indiget poenitentia ſermonis jactantia, nec pompa; ſed confeſsione opus habet. Tu vero quod ſatis ſit, in utroque perſequere: neque nimis prolixus ſis, neque contra nimis brevis. Utrumque enim aggredientem efficientemque damnat. Ne ſis in Eccleſia dejectus ac triſtis: neque viciſſim in foro vultu

A σίᾳ Κυρίου μὴ καταλαλεῖτε δάκρυσιν, οὐ τὴν μετάνοιαν παραιτούμενοι, καὶ τὴν ἐκ ταπεινῆς καρδίας πρὸς Κύριον ἐξομολόγησιν. καταλαλιὰν Κυρίου λέγει, ἀλλὰ τὴν ἐν κακῇ προθέσει ἐσχηματισμένην δακρυολογίαν ἀβέβαιον οὖσαν τῆς τοιαύτης μετανοίας λέγει· καὶ πάλιν· μὴ σχίζετε τὰ ἱμάτια ὑμῶν, ἀλλὰ τὰς καρδίας ὑμῶν· οὐ γὰρ θέλει ὑμᾶς κενοδοξεῖν, ἀλλ' ὄντως μετανοεῖν· ὁ
B Δαυῒδ λέγει· ἐν δάκρυσί μου τὴν στρωμνήν μου βρέξω· οὐκ ἐπὶ ἐκκλησίας δακρύσομαι σχῆμα μόνον ἀνθρώποις ἐπιδεικνύμενος, τὴν ἐπὶ τῷ νομίζεσθαι δίκαιος δόξαν θηρώμενος, ἀλλ' ἐπὶ τῆς κλίνης μου λούσω καθ' ἑκάστην νύκτα τὴν στρωμνήν μου δάκρυσιν· ἵνα συμφωνήσῃ Χριστῷ λέγοντι· τὸ ταμεῖόν σου κλείσας προσεύξαι, καὶ ἀποδώσει σοι ὁ πατὴρ δι' ὃν ποιεῖς ἐν τῷ κρυπτῷ, καὶ
C Θεὸς ἐξιλάσκη ἐν τῷ φανερῷ· πάλιν αὐτὸς ἔφη· ἐκοπίασα ἐν τῷ στεναγμῷ μου· διατί; ἵνα μηδεὶς πάντως ἀκούσῃ· πόνον γὰρ ποιεῖ τὸ ἐπικρατῆσαι στεναγμὸν προσερχόμενον· ἃ λέγετε, φησὶν, ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἐπὶ ταῖς κοίταις ὑμῶν κατανύγητε· οὐκ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων ἐξαγγέλλετε· πολλοὶ γάρ εἰσιν οἱ ἐμπορευόμενοι τὴν ἐξομολόγησιν, * ἐνδεικτιδνες τοῖς πολλά- * ἐνδ ὀντ
D κις ἑαυτῶν κρείττοσι, καὶ λανθάνουσιν· ἕτεροι πραγματεύονται μετανοοῦντες, καὶ δόξαν δι' αὐτῆς ἀγοράζοντες· ἄλλοι τὴν μετάνοιαν τρέπουσιν εἰς ὑπερηφάνειαν, καὶ περὶ τῆς συγγνώμης ἄλλο δάνειον καθ' ἑαυτῶν καταγράφουσιν. οὔπω οὖν πρόσθεν χρέους ἀπηλλάγης, καὶ ἕτερον ἐπεισάγεις; προσῆλθες ἐκλύσαι δάνειον, καὶ ἕτερον καταδεσμεῖς ὄφλημα; σπουδάζεις ἐλευθερωθῆναι ὀφειλῆς,
E καὶ διπλῆν δουλείαν σαυτῷ προξενεῖς; ταῦτά εἰσι τὸ, ἡ προσευχὴ αὐτοῦ γενέσθω εἰς ἁμαρτίαν· πῶς γὰρ ὁ τοιοῦτος οὐ παλινοστήσει πρὸς τὴν ἁμαρτίαν; πῶς οὐ πάλιν τὰ πάθη περιπλέξεται; πῶς ὁ ὄφις αὐτὸν ἀτάραχον ἀφήσει; πῶς τὰ ἑρπετὰ αὐτῷ οὐ δι' ὄχλου γενήσεται; οἴμοι ὅτι ὃ εἶπεν ὁ Χριστὸς· εἰς τὸν τοιοῦτον συστήσεται, ὅτι ἑπτὰ ἄλλα πνεύματα πονηρότερα εἰς αὐτὸν εἰσοι-
F κισθήσονται· ἐχλεύαζεν ὁ Κάϊν τὸν Θεὸν, δῆθεν ἀπολογούμενος, διὸ καὶ τὸν φόνον εὐθύνεται, καὶ ἑπτὰ τιμωρίαις ἐμπλέκεται·

Τοῦτο γὰρ ἑρμηνεύει τὸ κυριακὸν λόγιον· οὐ χρῄζει ἡ μετάνοια κόμπου, οὐδὲ πομπῆς, ἐπιδέεται δὲ ἐξομολογήσεως· αὐτάρκης γίνου ἐφ' ἑκάστα, μὴ πολὺς, μὴ δὲ πάλιν βραχὺς· ἑκάτερον γὰρ κατηγορεῖ τὸν μετερχόμενον· μὴ ἐν ἐκκλησίᾳ κατηφὴς, μὴ δὲ πάλιν ἐν ἀγορᾷ σκυθρω-

σκυθρωπὸς, ἀλλὰ τὸ σύμμετρον τῆς καταστάσεως σεαυτῷ περιποίησαι· μὴ ἐν οἴκῳ μοχθηρὸς, καὶ ἐν ταῖς πλατείαις ταπεινός· μὴ ὡς ταλαίπωρος περίλυπος γίνου, μηδὲ ὡς λίαν χαίρων καταγινώσκου, ἀλλὰ πάντα εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν μετέρχου, ὡς εἶπεν ὁ Ἀπόστολος· οὐκ ἠδίκησε τὸν Δανιὴλ ἡ Βαβυλὼν, οὐδὲ σὲ ἡ διαγωγὴ τῆς πόλεως, ἐὰν ἧς ὄντως θεοσεβής· οὐ κατέφλεξε τοὺς τρεῖς παῖδας ἡ κάμινος, οὐδὲ αὐτὸς, εἰ χάριν ἐντολῆς, ἢ κοινωφελοῦς διακονίας ἐν πόλει, ἢ ἐν κώμῃ στέλλεσθαι μέλλεις, βλαβήσῃ, ἐὰν μετὰ ἐγκρατείας καὶ πίστεως ῥυθμίζῃς σεαυτόν· οὐκ ὠλίσθησεν ὁ Τωβίας σὺν τοῖς Νινευίταις, οὔτε ἐκ τῆς τῶν νέων συμβιώσεως κατηνέχθη πρὸς ἀτονίαν· οὐκ ἐμόλυνε τὴν ἄμωμον τοῦ Λὼτ πολιτείαν ἡ παρανομία τῶν Σοδομιτῶν, οὔτε μετέστησε τὴν στερεὰν αὐτοῦ πίστιν ἡ λυσσώδης αὐτῶν ἀκολασία, καὶ σὺ ἐὰν ἧς σπουδαῖος, αἱ ἀγοραί σε οὐ βλάψουσι προϊόντα διὰ Θεόν· μὴ λάβῃς πρόφασιν τὴν ἡσυχίαν εἰς ἀπήνειαν, μηδὲ τὴν ἄσκησιν ἔχε πρόσκομμα φιλοξενίας· μὴ κτήσῃ αἰτίαν τὴν ἀκτημοσύνην εἰς ἀπανθρωπίαν, μηδὲ γίνου ἄκαρπος χάριν ἐντολῆς.

Εἶπεν ὁ σωτὴρ, μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου, τί ποιεῖ ἡ δεξιά σου, ἵνα τὴν κενοδοξίαν τῆς ψυχῆς ἐξορίσῃ· ὁ αὐτὸς Κύριος λέγει· λαμψάτω τὰ ἔργα ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν, τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς· ἵνα σε κοινωνὸν ποιήσῃ τῆς βασιλείας αὐτοῦ· πρόχρησον αὐτῷ ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ, καὶ ἀποδώσει σοι, καὶ ἐν τούτῳ ἑκατονταπλασίονα, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ζωὴν αἰώνιον· δὸς αὐτῷ τὰ μὴ σὰ, ἵνα δώσῃ σοι τὰ αὐτοῦ. ἄπιστος ὁ παρὼν αἰὼν ἀγαπητοί, ὅτι γυμνοῖ πάντων τὸν ἔχοντα, μοχθεῖ ἐν αὐτῷ, πονεῖ εἰς αὐτόν· ὁ δὲ ἀμελῶν αὐτοῦ προσέρχεται ἀνυποκρίτως; πᾶσαν τὴν παραθήκην αὐτοῦ τῶν ὧδε ἀποστερῶν, κρατεῖ τὰ φθαρτὰ ὁ κόσμος οὗτος, ἐπειδὴ τῷ θανάτῳ ἐπερείδεται· οἶδεν, ὅτι οὐκ ἔχει συνδιώκοντα στερούμενος πάντων, καὶ διανέμει τοὺς ἀλλοτρίους πόνους τῆς ματαιότητος· τί οὖν οὐ γίνῃ φρόνιμος ὦ ἄνθρωπε, καὶ ἀφανίζεις τὴν τῶν ὧδε ὁμόνοιαν; τί οὐκ ἀντιπανουργεῖν τῇ ματαιότητι, καὶ συμφωνεῖς μετανοίᾳ πρὸς τὴν τῶν χρημάτων ἐπικράτειαν· κληρονόμος ἐστὶν ἡ ματαιότης τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων· ἐπειδὴ αὐτῆς ἐστὶν ὁ περισπασμός· ἔγγονον ἐγέννησε τὸν περισπασμὸν ἡ πλεονεξία, καὶ φιλο-

A vultu ſevero ac tetrico incedas: ſed moderatam rationem ſerva. Ne ſis domi moroſus atque difficilis; & in plateis demiſſus atque abjectus. Non tamquam calamitoſus pertriſtem te exhibeas, neque quaſi nimis lætus coarguaris: verum omnia honeſte, & ſecundum ordinem fiant, ut ait Apoſtolus. *1. Cor. 14.* Non injuriam Danieli intulit Babylon: neque tibi civitatis vivendi ratio obeſſe B poterit, ſi vere pium ac religioſum te geſſeris. Non combuſſit tres pueros caminus ignis: neque ille nocebit tibi, ſi cauſa præcepti, aut miniſterii ad communem utilitatem pertinentis, in civitate & in pago ac caſtello verſaturus es; ſi cum temperantia ac fide teipſum componas. Non lapſus eſt Tobias cum Ninivitis, neque ex juvenum conſuetudine factus eſt C ulla ex parte remiſſior. Non contaminavit inculpatam atque irreprehenſibilem vitam Lot, iniquitas Sodomitarum, neque firmam ipſius immutavit fidem effrenata illorum laſcivia, atque incontinentia. Et, tu ſi frugi fueris ac ſedulus, non tibi obfuerit ad forum acceſſiſſe propter Deum. Ne quietem prætexueris ad inhumanitatem: neque exercitationem pro damno hoſpitalitatis adhibeas. Ne voluntariam paupertatem ad immiſericordiam D tibi vindices: neque ob præceptum, te infructuoſum, atque inutilem præbeas.

Ait Salvator: *neſciat tua ſiniſtra, quod facit dextera tua*: ut inanem animæ gloriam exterminet. *Matth. 6.* Idem Dominus dicit. *Sic luceant opera veſtra coram hominibus, ut glorificent patrem veſtrum qui in cœlis eſt*: ut ſcilicet te participem regni ſui efficiat. *Matth. 5.* Mutuum da tu illi ante in hoc ſeculo: & reddet E tibi, & in iſto centuplum, & in futuro vitam æternam. Præbe illi non tua, ut tibi det quæ ſua ſunt. Perfidum ac fraudulentum eſt præſens ſæculum, cariſſimi; quoniam habentem omnibus nudat, adverſis affligitur in ipſo, & laborat in ipſo: qui vero negligit, & aſpernatur illud, non ficte procedit, omne rerum præſentium depoſitum abjiciens. Corruptibilia tenet ſeculum iſtud, quandoquidem morte nititur. F Novit, quod inſectatorem ac perſecutorem non habet qui rerum omnium expers eſt, & alienos vanitatis labores diſtribuit. Cur ergo non te prudentem exhibes, o homo? & rerum hujus vitæ conſenſionem atque amicitiam non exterminas? Cur non ſolerter vanitati reſiſtis, & cum pœnitentia conſentis, ut facultatibus ipſe imperes? Vanitas, rerum humanarum eſt hæres: quoniam ipſius eſt diſtractio & occupatio varia. Filiam genuit diſtractionem avaritia, & ambi-

ambitio atque voluptas, benevolamque ſe præbet morti ſupra vires. Vince ſerpentis aſtutiam, & benevolentiam ſerva Domino. Sume ea, quæ vanitatis ſunt, & tribue illa Deo, ut tu tuorum evadas hæres in futuro ſeculo. Facultates tuas Deo appone: & vanitas hæreditatis depulſa erit. In te ipſum teſtamentum conde: quia mortalis quum ſis, mori debebis: &, ſi fidelis fueris, tua omnia recipies. Pro hærede mortem curatorem facito, ut quum reſurrectionis tempus advenerit, tamquam legitimæ ætatis factus iſta recipias. Tamquam infans poteſtatem ſuorum non habens, in morte abſcondas: ut in reſurrectione, velut laborum tuorum auctor ac dominus appareas, reddatque tibi depoſita tua Deus. Si per pœnitentiam miſertus fueris pauperis, ne timeas: habebis enim gratum & benignum mediatorem, pœnitentiam, quæ tui memoriam apud Deum renovabit. Erit hæc tibi loco chirographi, per quod cum fœnore exigas quæ dediſti: & tamquam ratiocinator aptiſſimus aſſiſtet tibi, ut ad copias tuas parandas dijudicet ac rationes ineat: & quaſi etiam fidejuſſor, curabit tibi par pari referri. Summæ totius uſura, major comparatione tibi reddetur: quoniam æterna commoda atque oblectamenta præbebit tibi. Scio, te ſummam ipſam aſpernaturum. Nullus enim ſic eſt fatuus ac ſtupidus, ut lucernam accendat ad cernendam lucem, orto jam ſole. Nullus uſqueadeo demens eſt atque imprudens, ut quum fontem ſibi propinquum habeat, longinquo ex lacu inutilem aquam hauriat. Nullus prudentum ſic aget, ut areas frumenti continentes acervos quamplurimos relinquat, ac frumento relicto, zizaniis inſideat.

Ait etiam ſacra Scriptura, quod loca Sanctorum nec oculus aſpexit, nec auris audivit, neque cor conjectura aſſequi poteſt. Quis igitur uſus amplius rerum temporalium in ſtatu illo ſempiterno? quis annorum numerus in æternitate temporis erit? quomodo porro erunt anni, quando nullæ erunt noctes, aut hebdomadarum numerus, quum menſes non fuerint? Nam unum habet diem ſeculum futurum. Ait quippe Propheta: non
Zach. 14. erit nox, neque dies, ſed veſperi erit
Iſai. 30. lux. Ideoque Iſaias dicit, lucem ſolis eſſe ſeptemplicem: & lucem lunæ ſicut lucem ſolis. Non enim erit tunc ſolis lunæque defectio: neque viciſſim erit luna in cornua flexa, aut ſemiplena, quum non ſit opus circuitione menſium, ad mutationum conſtitutionem. Non amplius ſol

A φιλοδοξία, καὶ φιληδονία, καὶ εὔνοια τῇ μητρὶ ὑπὲρ δύναμιν· νίκησον τοῦ ὄφεως τὴν τέχνην, καὶ φύλαξον εὔνοιαν τῷ δεσπότῃ· λάβε τὰ τῆς ματαιότητος, καὶ δὸς αὐτὰ τῷ Θεῷ, ἵνα σὺ τῶν σῶν γένῃ κληρονόμος ἐπὶ τοῦ μέλλοντος· παράθου τὰ χρήματα τῷ Θεῷ; καὶ ἡ ματαιότης τῆς κληρονομίας ἐκβέβληται· διάθου τὴν διαθήκην εἰς σεαυτὸν, ὅτι θνητὸς ὢν ἀποθανεῖν ὀφείλεις,
B καὶ πιστὸς ὢν πάντων ἀπολήψῃ τὰ σά. ποίησον τὸν θάνατον ἀντὶ κληρονόμου ἐπίτροπον, ἵνα ὅταν φθάσῃ ὁ καιρὸς τῆς ἀναστάσεως, ὡς ἐννόμου ἡλικίας γενόμενος ἀπολάβῃ ταῦτα· κρύπτῃ ἐν τῷ θανάτῳ ὡς νήπιος, μὴ ἔχων ἐξουσίαν τῶν σῶν. ἀναφαίνῃ ἐν τῇ ἀναστάσει, ὡς αὐθέντης τῶν πόνων σου· ἀποδίδωσί σοι ὁ Θεὸς τὰς παρακαταθήκας σου. ἐὰν διὰ μετανοίας οἰκ-
C τειρήσῃς πένητας, μὴ φοβοῦ· ἔχεις εὐγνώμονα μεσίτιν τὴν μετάνοιαν· ἥτις εἰς ὑπόμνησιν Θεοῦ ἀντικαταστήσεταί σοι· γενήσεταί σοι αὕτη, ὡς χειρόγραφον, δι' οὗ εἰσπράξῃ μετὰ τόκων, ἃ ἔδωκας· ὡς ὑπογραφεὺς ἱκανώτατος προστήσεταί σοι διακρινομένη ὑπὲρ τῆς εὐθηνίας σου· ὡς ἱκανοδότης φροντίσει ἐν σοὶ τὴν ἀπόληψιν· οἱ τόκοι τῶν κεφαλαίων γενήσονταί σοι
D ἀσυγκριτώτεροι, ὅτι αἰωνίους σοι ἀπολαύσεις παρέχονται· οἶδα, ὅτι καταφρονήσεις τοῦ κεφαλαίου. οὐδεὶς γὰρ οὕτως εὐήθης ἐστὶν, ἵνα λύχνον ἅψει πρὸς τὸ βλέπειν τὸ φῶς, ἀνατέλλοντος τοῦ ἡλίου. οὐδεὶς ἐπὶ τοσοῦτον ἄφρων ἐστὶν, ἵνα πηγῆς ἐγγὺς παρούσης ὑδρεύηται μήκοθεν ἐκ λάκκου ὕδωρ ἀχρήσιμον· οὐδεὶς οὕτως ποιήσειεν τῶν φρονούντων, ὥστε καταλιπὼν ἅλωνας σίτου ἐχούσας
E σωροὺς παμπληθεῖς, καὶ καταλιπὼν, ζιζανίοις παρακαθέζεται.

Εἶπε καὶ ἡ θεία γραφὴ ὅτι τοὺς τόπους τῶν ἁγίων οὔτε ὀφθαλμὸς εἶδεν, οὔτε οὖς ἤκουσεν, οὔτε ἡ καρδία στοχάζεται. τίς οὖν ἔτι χρεία τῶν προσκαίρων εἰς τὴν αἰωνίαν κατάστασιν; τίς ἐτῶν ἀριθμὸς τοῦ αἰωνίου χρόνου ὑπάρξαντος; πῶς δὲ ἔσονται ἔτη νυκτῶν μὴ οὐσῶν, ἢ ἀριθμὸς
F ἑβδομάδων, μῆνες γὰρ οὐκ ἔσονται· μίαν γὰρ ἡμέραν ἔχει ὁ μέλλων αἰών· εἶπε καὶ ὁ προφήτης· οὐκ ἔσται νὺξ, οὔτε ἡμέρα, ἀλλὰ πρὸς ἑσπέραν ἔσται φῶς· καὶ Ἡσαΐας διὰ τοῦτο εἶπεν, ἔσται τοῦ ἡλίου τὸ φῶς ἑπταπλάσιον, καὶ τὸ τῆς σελήνης, καὶ τοῦ ἡλίου, οὐκ ἔσται γὰρ ἔκλειψις. καὶ πάλιν γεννηθήσεται μηνοειδὴς, καὶ διχομηνία, μὴ χρείας οὔσης τῆς τῶν μηνῶν περιδρομῆς εἰς τὴν τῶν τροπῶν κατάστασιν. οὐκ ἔτι ἔσται

A ἔσται ὁ ἥλιος τοὺς δρόμους ἀμείβων, καὶ τὰς ἐπιτολὰς αὐτοῦ παραλλάττων· ὅτι οὔτε χειμῶνος, οὔτε θέρους χρεία ἐπὶ τῆς ἀναστάσεως· μία γὰρ ἡμέρα ἔσται πᾶς ὁ μέλλων αἰών, καὶ οὐδὲν κινηθήσεται ἐκεῖ εἰς τροπὴν, καὶ ἀλλοίωσιν· εἶπε καὶ ὁ ἀπόστολος, ὅτι ἔτι ἅπαξ σεισθήσεται, οὐ μόνον ἡ γῆ, ἀλλὰ καὶ ὁ οὐρανὸς, τουτέστιν, ἀλλοιωθήσονται ἐπὶ τῆς συντελείας, ἵνα μείνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα· B τίς οὖν ἐκεῖ χρεία σπόρου καὶ ὑετῶν, καὶ αὐξήσεως θέρους, καὶ μειώσεως φθινοπώρου, καὶ ἐκλείψεως ἐνιαυτοῦ, καὶ πάλιν ἀρχῆς; αὕτη ἐστὶν ἡ ἐλευθερία τῆς κτίσεως τοῦ μηκέτι δουλεύειν αὐτὴν τῇ ματαιότητι· οἱ γὰρ ἅγιοι τοῖς αἰωνίοις κεχρημένοι δουλείαν πρόσκαιρον οὐκ ἐπιδέονται· ἔστησεν ὁ Θεὸς ἡμέραν, ἐν ᾗ μέλλει κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ· οὐχὶ ἡμέρας πολλὰς, ἀλλὰ μίαν. C ταύτης γὰρ ἡ νὺξ ἐστὶ τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· τοῖς ἁγίοις ἡ μία ἡμέρα ἐστὶν ἡ αἰώνιος ἀπόλαυσις τοῦ φωτὸς, καὶ τοῖς ἁμαρτωλοῖς ἡ μία νὺξ αἰώνιος φυλακή· διὸ καὶ ὁ Χριστὸς λέγει· οὗτοι πορεύσονται εἰς ζωὴν αἰώνιον, καὶ οἱ παράνομοι εἰς κόλασιν αἰώνιον. ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη σὺν τοῖς ἄστροις εἰς ἕνα χῶρον συναθροΐζονται τοῦ παραδείσου, καὶ γίνεται πάλιν σκότος ἡ νύξ. D διὰ γὰρ τοὺς ἀνθρώπους τὰ στοιχεῖα τοῦ φωτὸς ἐπάγησαν ἐν τῷ στερεώματι, ἵνα ἔχωσιν ἄδειαν ἀπολαύσεως ἐπὶ τῆς γῆς περιπορευόμενοι· ἐποίει τὰ στοιχεῖα τὸν χρόνον, καὶ ἐφώτιζε, καὶ τὰ χρήσιμα τοῖς καρποῖς ἐχρησίμευεν, ἵνα μηνύσῃ τὴν τοῦ Θεοῦ πρόνοιαν τρεῖς ἔχουσαν ἐνεργείας, δηλούσας τῆς ἁγίας Τριάδος τὴν θεότητα· τὸ πῦρ, τὸ φῶς, καὶ ὁ πόλος σημαίνων τῆς ὁμοουσίου Τριάδος E τὴν μίαν φύσιν τὴν ἀγέννητον. εἰ οὖν παύεται γένεσις, καὶ φθορὰ, οὐκ ἔτι χρόνοι, οὐδὲ ἀριθμοὶ βραχύτατοι, οὐδὲ κύκλος ἑβδομάδων, δι' ἡμερῶν ταυτότητος ἀλλασσομένου, καὶ τροχοῦ δίκην ἐπὶ τὸν αὐτὸν τόπον εἱλισσομένου.

Παράδεισός ἐστι χῶρος τῆς τῶν ἁγίων ἀναπαύσεως, καθὼς καὶ ὁ Κύριος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ εἴρηκε. F πῶς οὖν ἀφέντες οἱ δίκαιοι τὸν παράδεισον ἐπὶ τῆς γῆς εὐωχηθήσονται; ὁ σωτὴρ εἶπε πρῶτον τὴν συντέλειαν, εἶθ' οὕτως τὴν ἀνάστασιν. ἔφη, ὅτι ὡς φύλλα συκῆς τὰ ἄστρα πεσοῦνται τοῦ στερεώματος· πῶς οὖν ἔσται χίλια ἔτη ἐπὶ τῆς γῆς σαρκικῶς βιοῦντες οἱ δίκαιοι; λέγει δὲ καὶ ὁ μακάριος ἀπόστολος Πέτρος, ὅτι πάντα τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ πυρὸς συντελεσθήσονται. πῶς οὖν ἔσται τῆς γηΐνης ἀπολαύσεως

ſol curſus ſuos alternabit, ortuſque ſuos viciſsim commutabit: quia neque hieme neque æſtate opus erit in reſurrectione. Una enim dies erit, omne ſeculum futurum: nihilque ibi in converſionem & immutationem movebitur. Dixitque Apoſtolus, quod adhuc ſemel concutietur non ſolum terra, ſed & coelum: hoc eſt, immutabuntur in conſummatione, ut maneant non concuſſa atque commota. Quis ergo ibi uſus erit ſeminis, & pluviarum, & augmenti æſtatis, ac meſsis, & diminutionis autumni, & defectionis anni, ac novi principii? Hæc creaturæ libertas erit, quod ibi non amplius ipſa vanitati ſerviet: nam Sancti, quum æternis perfruuntur, ſervitute temporali non indigent. Statuit Deus diem, quo judicaturus eſt orbem terrarum in juſtitia, non dies multos, ſed unum. Nam hujus nox, tenebræ exteriores ſunt. Sanctis una dies eſt æterna lucis fruitio; & peccatoribus una nox, æterna cuſtodia, & carcer. Ideoque Chriſtus dicit: Ibunt hi in vitam æternam, iniqui autem in ſupplicium æternum. Sol & luna cum aſtris in unum congregabuntur paradiſi locum: fientque iterum tenebræ nox. Nam propter homines elementa lucis in firmamento conſtituta ſunt, ut ſecuritatem fruitionis haberent, dum verſarentur in terris. Elementa tempus faciebant, & illuminabant, utiliaque fructibus conferebant, ut Dei providentiam deſignarent, quæ tres continet operationes, Sanctiſsimæ Trinitatis divinitatem declarantes. Ignis, lux, & polus, unam conſubſtantialis Trinitatis naturam ingenitam ſignificant. Si igitur generatio, & corruptio ceſſent: non amplius tempora, nec breviſsimi numeri, neque hebdomadarum circulus, qui iiſdem variantur diebus, ac rotæ inſtar in eumdem volvitur locum.

Hebr. 12.

Matth. 25.

Paradiſus regio eſt quietis Sanctorum, quemadmodum & Dominus ait in Evangelio. Quomodo ergo juſti relicto Paradiſo, in terra conviviis indulgebunt? Salvator primum dixit conſummationem fieri, & ſic deinde reſurrectionem. Quoniam ſicut folia, inquit, ficus, aſtra firmamenti decident. Quo ergo pacto mille adhuc annis ſuper terram erunt, carnalem vitam degentes? Ait quoque beatus Apoſtolus Petrus, quod cuncta quæ in terra & in cœlo ſunt, igne conſummabuntur. Quo pacto igitur terrenæ fruitionis

Matth. 24. 25.
Luc. 21.

2. *Petr.* 3.

tionis erit uſus? Novos nobis cœlos
Iſai. 65. 66. promiſit, & terram novam. Utrum
2. Petr. 3. igitur nihil amplius Sancti reſurgentes ha-
bebunt? Paulus ait, quod antiquatur &
Hebr. 8. ſeneſcit, prope interitum eſt. An ergo
interibunt promiſsiones juſtorum, ſi iterum
temporalibus abutentur? Non dixit Do-
minus duas ſeculi conſummationes, quaſi
poſt mille rurſus annos alia futura ſit
conſummatio. Non dixit in Apocalypſi
ſua Joannes uſum divinorum fructuum
temporaneum, ut oſtendat fruitionem æter-
nam. Et quomodo exiſtimant quidam,
poſt annos mille rurſus conſummationem
terrenæ conſtitutionis eſſe futuram? Non
ſic: verum ut Joanni concinit David;
ita Joaunes cum Moyſe conſentit. Dicit
enim Joannes: Arbores in foliis ſanitatem
Apocal. 22. portantes, & in fructibus ſuis vitam
æternam. Nonne igitur intellectualis
eſt, & ſpiritalis paradiſus, æternæ fruitio-
nis locus? non enim conſummabitur para-
diſus ille: nam in eo manent, quæ non
commoventur: quoniam videlicet ſic coeli
novi in incorruptione adſimilantur, & ter-
ra nova æternæ conſtitutioni atque beati-
Gen. 2. 3. tudini adaptatur. Dicitque Moyſes ſignifi-
canter, quod Deus ibi æternæ vitæ lignum
plantavit. Et David cum Joanne ait,
Pſal. 1. quod folium ejus non defluet. Quare
non annis dumtaxat mille durabit San-
ctorum fruitio, ſi cuncta per parabolam
& ænigma loquutus eſt in Apocalypſi
Joannes, annoſque mille parabolice &
ænigmatice poſuit.

At vero tu a me mille annorum
explicationem requiris? Et ego abs te
candelabrum, & calculum candidum, &
potionem tepidam, & vomitum repetam:
Apocal. 20. quæ quidem ſcribens ſeptem Eccleſiis
ænigmatice in medium attulit. Si pri-
Apocal. 6. 8. mam mille annorum reſurrectionem a me
exquiris; & ego abs te equum & pal-
lentem angelum, & intellectuale ani-
mal quod abſynthium dicitur, naturam-
que amaram habet inſtar abſynthii, de-
Apoc. 5. 15. poſco. Da mihi ſeptem phialas, & ac-
17. 21. &c. cipe annos mille. Oſtende mulierem eſſe
civitatem; & ego tibi de mille annis
demonſtrationem præbebo. Declara mihi,
quod mulier ab ipſa exaltata fiat Hieru-
ſalem, & non amplius ſit mulier; & ego
tibi mille annorum myſterium declarabo.
Num civitas generat? num quæ genuit,
efficitur Hieruſalem? Num beſtia eſt ho-
mo iniquitatis? numquid in beſtia, de-
cem conglutinata ſunt capita, ut regnent?
Numquid ex ſeptem octavus eſt, & non
eſt octavus numerus? Septem enim ſunt,
quo-

A λαύσεως ἡ χρῆσις; καινοὺς ἡμῖν οὐρανοὺς ἐπηγγεί-
λατο, καὶ γῆν καινήν· ἆρ' οὖν οὐδὲν πλέον ἕξουσιν οἱ
ἅγιοι ἀνιστάμενοι; ὁ Παῦλος εἶπεν, ὅτι τὸ παλαιού-
μενον, καὶ γηράσκον ἐγγὺς ἀφανισμοῦ. ἆρα οὖν
ἀφανισθήσονται τῶν δικαίων αἱ ἐπαγγελίαι· ἐὰν
πάλιν τοῖς προσκαίροις ἀποχρήσωνται. οὐκ εἶπεν
ὁ Δεσπότης δύο συντελείας, ἵνα πάλιν μετὰ
τὰ χίλια ἔτη γενήσεται συντέλεια· οὐκ ἔφη ἐν
B τῇ ἀποκαλύψει ὁ Ἰωάννης τὴν χρῆσιν τῶν καρπῶν
τοῦ Θεοῦ πρόσκαιρον, ἵνα δείξῃ ὅτι αἰώνιος ἡ
ἀπόλαυσις· καὶ πῶς οἴονταί τινες, ὅτι μετὰ
χίλια ἔτη πάλιν ἔσται συντέλεια τῆς γεώδους κατα-
στάσεως. οὐχ οὕτως· ἀλλ' ὡς συνᾴδει ὁ Δαυὶδ
τῷ Ἰωάννῃ, καὶ Ἰωάννης τῷ Μωϋσῇ λέγοντες·
δένδρα ἐν φύλλοις ὑγίειαν βαστάζοντα, καὶ ἐν
τοῖς καρποῖς αὐτῶν τὴν αἰώνιον ζωήν. οὐκ οὖν ὁ
C νοερὸς καὶ πνευματικὸς παράδεισός ἐστι χῶρος
τῆς αἰωνίου ἀπολαύσεως; οὐ γὰρ συντελεσθήσεται
ἐκεῖνος ὁ παράδεισος· μένει γὰρ ἐν αὐτῷ τὰ
μὴ σαλευόμενα. ἐπεὶ γὰρ οὕτως οἱ καινοὶ οὐρα-
νοὶ ἐφαπλοῦνται τῆς ἀφθαρσίας, καὶ ἡ καινὴ γῆ
ἀνακιρνᾶται τῆς αἰωνίου καταστάσεως, καὶ μακα-
ριότητος· λέγει καὶ ὁ Μωϋσῆς αἰνιττόμενος, ὅτι
ἐκεῖ ὁ Θεὸς τῆς αἰωνίου ζωῆς τὸ ξύλον ἐφύτευσε,
D καὶ ὁ Δαυὶδ εἶπε σὺν τῷ Ἰωάννῃ ὅτι τὸ φύλλον
αὐτοῦ οὐκ ἀποῤῥυήσεται. οὐκοῦν οὐκ ἐν χιλίοις
ἔτεσι διαρκέσει ἡ τῶν ἁγίων ἀπόλαυσις· εἰ πάν-
τα ἐν παραβολῇ, καὶ ἐν αἰνίγματι ὁ Ἰωάννης
ἐν ἀποκαλύψει ἐλάλησε· καὶ τὰ χίλια ἔτη
συμβολικῶς ἔθετο.

Ἀλλὰ σὺ ἀπαιτεῖς με τῶν χιλίων ἐτῶν
τὴν ἱστορίαν; κἀγώ σε ἀπαιτήσω λυχνίαν, καὶ
E ψῆφον λευκήν, καὶ χλιαρὰν πόσιν, καὶ ἔμετον,
ἅτινα γράφων ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις αἰνιγματωδῶς
παρέθετο· εἰ ἀπαιτεῖς με χιλίων ἐτῶν πρώ-
την ἀνάστασιν, ἀπαιτήσω σε κἀγὼ ἵππον, καὶ
ὠχριοῦντα ἄγγελον, καὶ ζῶον νοερὸν λεγόμενον
ἄψινθον, καὶ φύσιν ἔχον πικράν, ὡς τὸ ἄψιν-
θον· δός μοι τὰς ἑπτὰ φιάλας, καὶ λάβε τὰ
χίλια ἔτη· ἀπόδειξον γυναῖκα εἶναι πόλιν, κἀ-
F γώ σοι περὶ τῶν χιλίων ἐτῶν παρέξομαι ἀπό-
δειξιν. σαφήνισόν μοι, ὅτι γυνὴ ἀπ' αὐτῆς
ὑψουμένη γίνεται Ἱερουσαλὴμ, καὶ οὐκ ἔτι γυνή
ἐστι, κἀγώ σοι σαφηνήσω περὶ τῶν χιλίων
ἐτῶν· μὴ πόλις γεννᾷ; μὴ γεννήσασα γίνεται
Ἱερουσαλήμ; μὴ θηρίον ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος τῆς
ἀνομίας; μὴ ἐν θηρίῳ δέκα κεφαλαὶ κολλῶνται
ἵνα βασιλεύσωσι; μὴ ἐκ τῶν ἑπτὰ ὄγδοός ἐστι,
καὶ οὐκ ἔστιν ὄγδοος ἀριθμός, ἑπτὰ γάρ εἰσιν,
ὅτι

A ὅτι αἱ τρεῖς κεφαλαὶ ἠφανίσθησαν. μὴ τὸ θηρίου τὸ ὄνομα ἀδιήγητόν ἐστιν, καὶ ὡς Θεοῦ ἀκατονόμαστον; μὴ γένοιτο· μὴ οὐκ ᾔδει τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου ὁ λέγων τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος; πρῶτον ἐπέγνω τὰς συλλαβάς, καὶ οὕτως εἰς τὰ στοιχεῖα διεῖλε τὸ ὄνομα· πρῶτον ὠνόμασε τὸ ὄνομα παρ' ἑαυτῷ, καὶ εἶθ' οὕτως ἐκ τῶν στοιχείων συμβαλὼν τὸν ἀριθμὸν ἔφη, ὅτι ἑξακόσια ἑξήκοντα ἓξ ἔχει τὰ στοιχεῖα τὴν συμπλήρωσιν· B οὕτως οὖν καὶ ἐπὶ τῶν χιλίων ἐτῶν τὸ ἀκατάληπτον τῆς αἰωνίου ζωῆς ᾐνίξατο· εἰ γὰρ ἡμέρα μία παρὰ Κυρίου, ὡς χίλια ἔτη. τίς δυνήσεται ἀριθμῆσαι, πόσαι ἡμέραι εἰσὶ χιλίων ἐτῶν, καὶ τῶν τοσούτων ἡμερῶν τὰς χιλιάδας τῶν χιλιάδων, καὶ τῶν μυριάδων τὰς μυριάδας; διὰ τὸ ἀπέραντον οὖν τῶν ἐτῶν, τὰ ἐν ταῖς ἡμέραις, καὶ τῶν ἡμερῶν ἐν ταῖς τῶν ἐτῶν χιλιάσι χίλια C ἔτη ἐνέταξεν, ἐπὶ τῇ ἀναπαύσει τῆς τῶν ἁγίων ἀναστάσεως.

Οἶδα, ὅτι εἶπε, λυθήσεσθαι πάλιν τὸν δράκοντα, ἀλλ' ἐν αἰνίγματι εἶπεν· ἡ γυνὴ χρυσῆ ἔσται πόλις, καὶ τεῖχος ἕξει ἐκ πολυτίμων λίθων· νοοῦμεν δὲ ἐκκλησίαν εἶναι τὴν γυναῖκα· καὶ πάλιν ὁμοίως τὴν ἐκκλησίαν, νοοῦμεν χρυσέαν αὐτὴν εἶναι διὰ τὸ ἔνδοξον, καὶ ἐκ D λίθων τιμίων, διὰ τὸ ἄφθαρτον. τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὄφις ἐδείχθη εἶναι ὁ διάβολος, καὶ ἡ ἅλυσις αὐτοῦ ἡ τοῦ Θεοῦ ἐπιτιμία, καὶ ὁ δεσμός, τοῦ μηκέτι ἔχειν τὴν ἐξουσίαν κατὰ τῆς ἀνθρωπότητος· οὐκ οὖν λύεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῷ ἀντιχρίστῳ, ἵνα δείξῃ ὁ Θεός, ὅτι ἐφίστατο, ἢ ἀφίστατο τῆς ἀνθρωπότητος, μὴ δοὺς αὐτῷ ἐξουσίαν κατ' αὐτῆς, ἀλλὰ τὸ πρωθύστερον δοκεῖ E σε ξενίζειν, ὅπερ οὐ δεῖ. περὶ γὰρ τῶν δύο παρουσιῶν εἴρηκεν, ἐν αἷς ὁ δράκων ποτὲ μὲν δεσμεῖται, ποτὲ δὲ λύεται· ἐδέθη ἐν τῇ πρώτῃ παρουσίᾳ εἰπόντος τοῦ Χριστοῦ, ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφεων, καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ· ἐλύθη πάλιν πρὸς βραχὺ λέγοντος Παύλου· ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπίστευσαν τῇ ἀληθείᾳ οἱ ἀσεβεῖς, F πέμψει αὐτοῖς ὁ Θεὸς ἐνέργειαν πλάνης εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτοὺς τῇ ἀδικίᾳ, ἵνα κατακριθῶσιν οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ· διὸ καὶ ὁ σωτὴρ ἔφη τὴν λύσιν τοῦ ὄφεως, ὅτι ἐπὶ τοσοῦτον ἔσται ἐνεργής, ὥστε σκανδαλισθῆναι εἰ δυνατόν, φησι, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς μου. μὴ ἁλύσει δεσμεῖται πνεῦμά ποτε; μὴ ἐν ἀβύσσοις φυλακίζεται; τὸ νοερὸν ζῶον ἀψηλάφητόν ἐστι· ἀλλ' ἵνα

A quoniam tria capita interierunt. Anne beſtiæ nomen inenarrabile eſt, & ſicut Dei, innominabile? Abſit. An non noverat beſtiæ nomen, qui numerum dicebat nominis? Primum cognovit ſyllabas, & ſic in elementa diviſit nomen - Primum appellavit nomen apud ſeipſum: & ſic deinde ex elementis conjiciens numerum, dixit, quod ſexcenta ſexaginta B ſex elementa complementum atque perfectionem habeant. Sic ergo & in mille annis incomprehenſibilitas vitæ æternæ ſignificata eſt. Nam ſi dies una apud Dominum ſicut mille anni; quis poterit enumerare, quot ſint dies mille annorum, & tantorum dierum millia millium, & decies millena millia? Propter infinitatem igitur annorum, millia millium annorum in diebus, & millia millium C dierum in annis conſtituta, in reſurrectionis Sanctorum requie. 2. Petr. 3.

Scio, quod dixerit, iterum ſolvendum draconem: verum in ænigmate id dixit. Mulier aurea, inquit, erit civitas, muroſque ex pretioſis habebit lapidibus. Intelligimus autem Eccleſiam mulierem eam eſſe, & civitatem ſimiliter Eccleſiam. Intelligimus auream eam eſſe, propter excellentiam, atque præſtantiam: D & ex lapidibus pretioſis, propter incorruptibilitatem. Eodem quoque modo ſerpens demonſtratur eſſe diabolus; & catena ejus, Dei increpatio; & vinculum, quod non amplius poteſtatem adverſus humanum genus habeat. Diſſolvitur igitur, quando in Antichriſto veniet, ut oſtendat Deus illum premere humanum genus, vel ab ipſo recedere, non dans ei poteſtatem E adverſus illud. Sed quod paulo ante dicitur, videtur tibi negotium faceſſere, quod non oporteret. Nam de duplici adventu loquutus eſt, in quorum altero ligatur draco, in altero ſolvitur. Ligatur in priore adventu, dicente Chriſto: *Ecce dedi vobis poteſtatem calcandi ſupra ſerpentes, & ſcorpiones, & ſuper omnem virtutem inimici.* Rurſuſque ſolvitur ad breve tempus, dicente Paulo: *Eo quod* F *non crediderunt veritati impii, mittet illis Deus operationem erroris, ut credant injuſtitiæ: ut judicentur qui non crediderunt veritati.* Ideo & Salvator dixit ſolutionem ſerpentis: quoniam uſque adeo erit efficax, ut, ſi fieri, inquit, poſſit, etiam ſcandalizentur electi mei. Sed numquid catena ligabitur ſpiritus aliquando? Numquid in abyſſo tradetur carceribus? Intellectuale animal palpari non poteſt. Verum ut

Luc. 10
2. Theſſal. 2.
Matth. 24.
Marc. 13.

ut ex carceribus atque tormentis, quæ apud nos ſunt, diſcamus inviſibilia; ideo nominibus apud nos uſitatis, & inſtrumentis ad ulciſcendum ac puniendum aptis, lociſque cuſtodiæ atque incarcerationi deputatis, enarrationis gratia eſt uſus.

Primam porro reſurrectionem, & ſecundam dixit: quoniam duo Sanctorum ſunt ordines, duorum nimirum Teſtamentorum: oſtendere volens, eos, qui novi ſunt Teſtamenti, in priori reſurrecturos dignitate; & in poſteriori, qui veteris ſunt Teſtamenti: quum ſit una reſurrectio, & ſub eodem tempore conſtituta. Quemadmodum & Paulus ait: *Canet* 1. *Cor.* 15. *enim tuba, & omnes mortui reſurgent incorrupti*. Et quod duos ordines dixerit, priorem & poſteriorem reſurrectionem, affir- *Ibid.* mat Apoſtolus, dicens: *Primitiæ Chriſtus, deinde hi qui ſunt Chriſti, poſtea finis*. Quod vero una rurſus ſit, & in uno tempore futura cunctorum reſurrectio, iterum ait Paulus: *Quoniam ipſe Chriſtus in juſſione,* 1. *Theſſal.* 4. *in voce Archangeli, e cœlo deſcendet, & in ſono tubæ: canet enim tuba, & qui mortui ſunt, reſurgent primum, deinde nos qui vivimus, in nubibus rapiemur*. Ecce etiam nunc ordine prioris ac poſterioris explicatur reſurrectio, non ut in Apocalypſi exponitur, ſed commutat. Nam ibi primam reſurrectionem juſtorum ponit, deinde cunctorum: hic vero primam omnium, deinde juſtorum: Quocirca nihil obeſt ordo prioris ac poſterioris. Explicatio enim quæſtionem diſſolvit: quum ſanctificationem juſtos appellet ac ſeipſum. Dixit etiam Moyſes: *Deus Abra-* *Exod.* 3. *ham, & Iſaac, & Iacob, Deus vivorum eſt, & non mortuorum*: ut in duabus rebus iſtis conſtet dici duas reſurrectiones, non quidem tempore, ſed ordine: quare ideo & Chriſtum dixit Judicem vivorum eſſe & mortuorum. Quin & Evangelium conſule; & duarum reſurrectionum unionem videbis atque diviſionem: quum eodem tempore & practica ſententia fieri dicatur ex eo, quod dicit: *Statuet* *Matth.* 25. *oves a dextris, hædos autem a ſiniſtris*. Ecce igitur in eodem utrumque dixit: ſtatuet non quidem nunc, ſed poſtea: Sed quia primum juſtis Chriſtus dixit, quod ipſi *ibunt in vitam æternam*: propterea & Joannes dixit, juſtos primum reſurre- *Apocal.* 20. cturos. Et mille annos poſuit, pro incircumſcripto & innumerabili, atque immenſo tempore, ut ante dixi. Etenim Chriſtus, ex quo ad peccatores dixit, quod ipſi ibunt in ſupplicium æternum, numquid juſti poſtquam cum Chriſto mille regnaverint annos, iterum ad judicium ſunt venturi? abſit. Quid enim? moriuntur ne denuo, ut

A ἵνα ἐκ τῶν ἡμετέρων παρ' ἡμῖν κολαστηρίων μάθωμεν τὰ ἀόρατα, τοῖς παρ' ἡμῖν ὀνόμασι καὶ ὀργάνοις ἀμυντηρίοις, καὶ τόποις φυλακτηρίοις εἰς τὴν ὑφήγησιν ἀπεχρήσατο.

Πρώτην δὲ εἶπεν ἀνάστασιν, καὶ δευτέραν· ἐπειδὴ δύο εἰσὶ τῶν ἁγίων τάγματα τῶν δύο διαθηκῶν, δεῖξαι θέλων, ὅτι οἱ τῆς νέας διαθήκης ἐν πρώτῳ ἀξιώματι ἀναστήσονται, καὶ ἐν δευτέρῳ οἱ τῆς
B παλαιᾶς διαθήκης, μιᾶς οὔσης τῆς ἀναστάσεως, καὶ ὑπὸ τῶν αὐτῶν χρόνων συνισταμένης· καθὼς καὶ ὁ Παῦλος ἔφη· σαλπίσει γὰρ, καὶ πάντες οἱ νεκροὶ ἀναστήσονται· καὶ ὅτι δύο τάγματα εἶπε, πρώτην καὶ δευτέραν ἀνάστασιν· λέγει ὁ Ἀπόστολος· ἀπαρχὴ Χριστὸς, ἔπειτα οἱ τοῦ Χριστοῦ. εἶτα τὸ τέλος· ὅτι δὲ μία πάλιν, καὶ ἐν καιρῷ ἡ πάντων γενήσεται ἀνάστασις· πά-
C λιν ὁ Παῦλος λέγει, ὅτι αὐτὸς ὁ Χριστὸς ἐν κελεύσματι ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου καταβήσεται ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἐν σάλπιγγι, σαλπίσει, φησὶ, καὶ οἱ νεκροὶ ἀναστήσονται πρῶτον, ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες ἐν νεφέλαις ἁρπαγισώμεθα· ἰδοὺ καὶ νῦν πρωθύστερον ἀνάστασις εἴρηται, οὐ κατὰ τὴν ἐν τῇ ἀποκαλύψει ἔκθεσιν, ἀλλ' ἐνήλλαξεν· ἐκεῖ γὰρ ἔφη πρώτην ἀνάστασιν δικαίων,
D ἔπειτα τῶν πάντων· ὧδε δὲ πρώτην τῶν πάντων, εἶτα τῶν δικαίων· οὐκ οὖν οὐ προκρίνει οὐδὲν τὸ πρωθύστερον· ἡ γὰρ ἐξήγησις ἐπιλύει τὸ ζητούμενον· καὶ ὅτι ἁγιωσύνην καλεῖ τοὺς δικαίους, καὶ ἑαυτόν· καὶ ὁ Μωϋσῆς εἶπεν· ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ, καὶ Ἰσαὰκ, καὶ Ἰακὼβ, Θεὸς ζώντων ἐστὶ, καὶ οὐχὶ νεκρῶν· ἵνα ἐν τοῖς δυσὶ πράγμασι τούτοις συστῇ τὸ εἰρῆσθαι δύο ἀναστά-
E σεις οὐ χρονικὰς, ἀλλὰ τακτικάς· ὅθεν ἔφη τὸν Χριστὸν κριτὴν εἶναι ζώντων καὶ νεκρῶν· ἀλλὰ καὶ τὸ εὐαγγέλιον κατάμαθε, καὶ ὄψει τῶν δύο ἀναστάσεων τὴν ἕνωσιν καὶ τὴν διαίρεσιν διὰ τὸ σύγχρονον, καὶ διὰ τὴν πρακτικὴν ὑπόληψιν τὸ λέγειν στῆσαι ἐκ δεξιῶν τὰ πρόβατα, ἐξ εὐωνύμων δὲ τὰ ἐρίφια· ἰδοὺ οὖν ἐν τῷ αὐτῷ εἶπε, στήσει οὐ νῦν καὶ μετέπειτα. ἀλλ' ἐπειδὴ πρῶτον τοῖς
F δικαίοις εἶπεν ὁ Χριστὸς, ὅτι αὐτοὶ πορεύσονται εἰς ζωὴν αἰώνιον· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἰωάννης εἶπεν, ὅτι οἱ δίκαιοι πρῶτον ἀναστήσονται, καὶ τὰ χίλια ἔτη ἐνέταξεν ἀντὶ τοῦ ἀπεριγράπτου καὶ ἀναριθμήτου χρόνου; ὡς προεῖπον· καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς ἑξῆς εἶπε τοῖς ἁμαρτωλοῖς, ὅτι πορεύσονται εἰς κόλασιν αἰώνιον· μὴ οἱ δίκαιοι μετὰ τὸ βασιλεῦσαι σὺν Χριστῷ, χίλια ἔτη, πάλιν εἰς κρίσιν ἔρχονται; μὴ γένοιτο· τί γάρ;

A γάρ; τεθνήξονται πάλιν, ἵνα τρίτη ἀνάστασις γένηται διὰ αὐτούς; καὶ πῶς λέγει ὁ Παῦλος, ὅτι μετὰ τὸ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν πάντες ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας, ἀλλὰ ἀναστάντων πάντων ὁμοῦ δικαίων καὶ ἀδίκων, τουτέστι, ζώντων τε νεκρῶν, τότε οὐ μὴ φθάσωμεν, φησιν, οἱ ζῶντες κοιμηθῆναι, ἀλλ' ἐν νεφέλαις ἁρπαγησόμεθα. ὅρα οὖν ὅτι ἀναστάντες οἱ δίκαιοι οὐκέτι ἀποθνήσκουσιν, B ἵνα γένηται τρίτη ἀνάστασις, καὶ εἰς κρίσιν παραστῶσι Χριστῷ· ὅτι δὲ τῶν τοῦ νόμου Χριστοῦ πρώτη γένηται ἀνάστασις. εἶτα τῶν ἐν τῷ νόμῳ δικαίων· ἔπειτα πάντων τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ ὅλα ὁμοῦ ἐν ἀκαρείῳ οὐκ ἐν περιδρομῇ χρόνων, ἢ καιρῶν εἰς τὸ γενέσθαι τὴν εἰρημένην ἀπὸ Χριστοῦ διάκρισιν· αὐτὸς ὁ Παῦλος καὶ ἑαυτὸν συνέταξεν εἰπών· ἡμεῖς οἱ ζῶντες, δεικνὺς, ὅτι ὁμοῦ ἀναστήσονται τῶν δύο C διαθηκῶν οἱ δίκαιοι σὺν τοῖς ἁμαρτωλοῖς, καὶ οὐκ ἔστιν ἰδιάζουσα τῶν δικαίων τῆς παλαιᾶς διαθήκης μετὰ τῶν ἁμαρτωλῶν ἀνάστασις, ἢ ἄλλη παρὰ τὴν τῶν ἐν εὐαγγελίῳ δικαίων· καὶ ὅτι οὐκ εἶπεν, ὑμεῖς οἱ ζῶντες ὡσανεὶ τινῶν ζώντων ἐπὶ τῆς συγκαταστάσεως Χριστὸν ποιεῖν ἀνάστασιν ἀπὸ οὐρανοῦ ἐπὶ γῆς κατερχόμενον· πάλιν οὖν ἑαυτὸν συνέταξεν εἰπὼν, ἡμεῖς οἱ ζῶντες· Παῦλος δὲ D ἐπὶ Νέρωνος θνήσκει, καὶ ἐν τοῖς προαστείοις Ῥώμης τέθαπται. πῶς οὖν δόξειεν ἄν τις ἔτι ὄντος πλήθους ἀνθρώπων ἐπὶ γῆς, τὸν Χριστὸν ποιῆσαι διάκρισιν· ὅτι δὲ πάλιν οὐχ ὡς ἤδη ἀναστάντων τινῶν δικαίων, καὶ βασιλευσάντων χίλια ἔτη ἐπὶ γῆς, μετέπειτα δὲ μεθισταμένων ἀπὸ τῆς γῆς εἶπεν, ἡμεῖς οἱ ζῶντες· ἐκ τοῦ μὴ εἶναι Χριστὸν μετ' αὐτῶν ἐν τῇ γῇ φανερόν. E εἰ γὰρ μὴ ἦν σὺν αὐτοῖς, οὐ δὲ συνεβασίλευον. εἰ δὲ οὐ συνεβασίλευον, τί ἄρα ἀνέστησαν; πῶς οὖν ὁ τῆς ἀποκαλύψεως λόγος τελειωθήσεται, εἰπόντος τοῦ Ἰωάννου, ὅτι Χριστὸς βασιλεύων ἡγήσεται τῶν δικαίων, ὅπερ οὖν καὶ γενήσεται· εἰ δὲ εἶπεν, ὅτι τότε κατέβη ἐξ οὐρανοῦ κελεύσας ἀγγέλῳ σαλπίσαι ἀνάστασιν, τοῦτο γάρ ἐστι τὸ καταβήσεται ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλων τοῦ προ- F δρόμου καὶ κήρυκος, καὶ ἐν κελεύσματι καὶ σάλπιγγι συνέστηκεν, ὅτι οὐκ ἦν ἐπὶ γῆς ἀπὸ χιλίων ἐτῶν, ἀλλ' ὅτε παραγέγονε. πῶς οὖν ἦσαν προαναστάντες τινὲς δίκαιοι εἰς τὸ βασιλεῦσαι χίλια ἔτη τοῦ Χριστοῦ μὴ ὄντος ἐπὶ τῆς γῆς σὺν αὐτοῖς; ἀλλ' οὐδὲ ἐν ταύτῃ τῇ καταστάσει ἐν τῇ γῇ ὁ Χριστὸς ἐπὶ τῆς παρουσίας αὐτοῦ ἐλεύσεται ἐν ταπεινώσει, ἀλλ' ἐνδόξως· αὐτὸς γὰρ εἶπεν,

ut tertia propter eos reſurrectio fiat? Et quomodo dicit Paulus, quod poſt reſurrectionem a mortuis, *omnes nos qui vivimus, qui reſidui ſumus, non præveniemus eos qui dormierunt*? 1.Theſſal.4. Perſpicuum eſt igitur fore, ut quum reſurrexerimus omnes nos ſimul juſti & injuſti, hoc eſt vivi & mortui, tunc non præveniemus (inquit) nos qui vivimus, mori, ſed in nubibus obviam rapiemur. Vide igitur, quod juſti reſurgentes, non amplius morientur, ut tertia reſurrectio fiat, & Chriſto ad judicium ſiſtantur. Quod vero Chriſti prima ſit facta reſurrectio: deinde juſtorum in lege, poſtea cunctorum peccatorum: quodque omnia ſimul momento temporis, non temporum decurſu tranſigentur a Chriſto in ſeparatione illa; ipſe Paulus etiam ſeipſum adjunxit, dicens: *Nos qui vivimus*: oſtendens ſimul utriuſque teſtamenti reſurrecturos juſtos cum peccatoribus. Et non eſt ſeparata juſtorum veteris teſtamenti reſurrectio ab illa, quæ peccatorum erit: nec alia illorum ab ea, quæ in Evangelio juſtorum recenſetur. Et non dixit: *Vos qui vivitis*, perinde ac ſi nonnulli eſſent qui tunc viverent, quum Chriſtus de cœlo in terram deſcenſurus reſurrectionem faciat: ſed ſeipſum adjunxit, dicens: *Nos qui vivimus*. 1.Theſſal.4. At Paulus ſub Nerone mortuus eſt, & in ſuburbiis Romanæ urbis ſepultus. Quomodo ergo quiſpiam poſſit opinari, tunc a Chriſto judicium factum iri, ac ſeparationem illam ultimam quum adhuc hominum frequentia in terris commorabitur? Quod vero rurſum non quaſi jam aliquibus juſtis reſurgentibus, & mille annos ſuper terram regnantibus dixerit: *Nos qui vivimus*; exinde perſpicuum, quod Chriſtus non eſſet cum ipſis in terris. Si enim cum ipſis non eſſet, ne ſimul quidem cum illo regnaſſent. Quod ſi non ſimul regnaſſent: quorſum reſurrexiſſent? Quo pacto igitur Apocalypſeos conſummabitur ſermo, quum dicat Joannes, quod Chriſtus regnans præerit juſtis? quod ſane etiam fiet. Si vero dixit, quod tunc ex cœlo deſcendet, juſſurus angelo, ut clangore tubæ ſonet reſurrectionem: hoc quippe eſt illud, *deſcendet in voce Archangeli* præcurſoris, atque præconis, *& in juſſione, ac ſono tubæ*, 1.Cor.15. conſtat, non fuiſſe in terra ante mille annos, ſed quando illuc acceſſit. Quomodo igitur antea quidam juſti ſurrexerant, ut annis mille regnarent, quum Chriſtus cum iis in terra non eſſet? Verum neque ſic humiliter Chriſtus in terram veniet in ſuo adventu: ſed in gloria atque honore. Ipſe enim dixit.

Matth. 24. dixit, quod *ſicut fulgur exit ab oriente, & paret uſque in occidentem: ita erit & adventus filii hominis*. Vere igitur civitatem Hieruſalem, eam, quæ de cœlo in paradiſum deſcendet, dixit fore Apocalypſis. Hæc enim terra erit nova, quæ immortalitatis ſtatum ac conditionem continet. Valde ergo errant qui dicunt localem fore ſecundum Chriſti adventum, quum palam ac manifeſte ipſe dicat Chriſtus: *Matth.* 24. *Marc.* 13. *Luc.* 21. *Ecce hic, aut illic, ne credideritis: ecce in deſerto eſt, nolite exire*. Hoc enim *ex cœlo deſcendet*, non dicit eum præconis voce non præeunte venturum: ſed *in voce Archangeli*, ideſt, Angeli proclamantis adventum ipſius futurum, & per Angelum publicantem, quod Chriſtus ſecundum ſuum velit adventum peragere, ad ſeparationem juſtorum, & injuſtorum in terris. Quamobrem dicit, juſſu Chriſti Angelum e cœlo deſcenſurum, & per mandatum ipſius, quod Angelo datum erit, Chriſti deſcenſum futurum; ut divina impleatur ſcriptura de ſecundo adventu ipſius. Nam ſi & ſuper terram paradiſus eſt, oporteatque in eo juſtos cum Chriſto regnare: at certe ita quoque cum ipſis Chriſtus erit, ſicut ſol lucens & a Patre non ſeparatus; atque a cœlis novis ſempiterne, efficaciterque reſplendens: ut facilis ſit juſtis ad ipſum aſcenſus, & ipſius ad eos deſcenſus, quum gloriæ nube ſimul extollantur. Quemadmodum & Paulus ait: *1. Theſſ.* 4. *quoniam in nubibus obviam rapiemur, & ſic ſemper cum Chriſto erimus*: ſive in terra nova paradiſi, ſive in cœlis, ubi cœleſtis Hieruſalem, quæ eſt regnum Chriſti. Quin & aliud quiddam Paulus ſignificare volens, dixit, Chriſtum in ſola juſſione facturum eſſe reſurrectionem: ut cuncti homines ipſius adventum conſpiciant. *Ibid.* Propterea enim ait, quod *mortui reſurgent primum*. Quid ita? ut Chriſtum videant. Rurſus autem diviſionem adduxit, quam Chriſtus dixit in agnis & hædis. Unde tamquam inter juſtos connumeratus & ipſe Paulus, iſtud adjecit: *nos qui vivimus*, ſancti nimirum, qui appellantur. Nam & Chriſtus dixit: *ibunt hi in vitam æternam*: quodque juſtorum dignitas ſit & amplitudo, audire ſe viventes. Si autem dixeris: ecce & iniqui æternis cruciatibus addicti, non ſunt vocati viventes, & tamen vivunt: nam ſi in vita non eſſent, quo pacto cruciarentur? quod vitam peccatorum, mortuam eſſe ju- *Matth.* 25. dicaverit. Ait enim Chriſtus: *& ibunt hi*

A εἶπεν, ὅτι ὡς ἀστραπὴ ὀφθεῖσα φθάνει ἀπὸ ἀνατολῆς εἰς δύσιν· οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. ἄρ' οὖν τὴν πόλιν Ἱερουσαλὴμ τὴν ἐξ οὐρανοῦ εἰς τὸν παράδεισον ἔφη ἔσεσθαι ἡ ἀποκάλυψις· αὕτη γάρ ἐστιν ἡ γῆ ἡ καινὴ, ἡ τὴν τῆς ἀθανασίας κατάστασιν ἔχουσα· πάνυ οὖν σφάλλονται οἱ λέγοντες τοπικὴν ἔσεσθαι τοῦ Χριστοῦ τὴν δευτέραν παρουσίαν, αὐτοῦ ῥητῶς εἰ-

B πόντος τοῦ Χριστοῦ, ἰδοὺ ὧδε, ἢ ἐκεῖ, μὴ πιστεύσητε· ἰδοὺ εἰς τὴν ἔρημον, μὴ ἐξέλθητε· τὸ γὰρ καταβήσεται ἐξ οὐρανοῦ, οὐκ ἔφη, ὅτι αὐτοτελῶς αὐτὸς, ἀλλ' ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλων, τοῦτ' ἔστι τοῦ ἀγγέλου βοῶντος τὴν παρουσίαν αὐτοῦ· καὶ διὰ τοῦ ἀγγέλου νοούντων ὅτι Χριστὸς τὴν δευτέραν παρουσίαν αὐτοῦ ἐπιτελεῖ εἰς διάκρισιν δικαίων τε καὶ ἀδίκων ἐπὶ τῆς γῆς· ὅθεν λέγει ὅτι ἐν

C κελεύσματι Χριστοῦ ὁ ἄγγελος καταβήσεται. καὶ διὰ τοῦ προστάγματος αὐτοῦ τοῦ δοθέντος τῷ ἀγγέλῳ· αὐτῷ τῷ Χριστῷ γενήσεται ἡ κατάβασις πρὸς τὸ πληρωθῆναι τὴν θείαν γραφὴν περὶ τῆς δευτέρας παρουσίας αὐτοῦ. εἰ γὰρ καὶ ἐπὶ γῆς ἐστιν ὁ παράδεισος, καὶ δεῖ τοὺς δικαίους ἐν αὐτῷ συμβασιλεῦσαι Χριστῷ, ἀλλά γε καὶ οὕτως ἔσται σὺν αὐτοῖς ὁ Χριστὸς, ὡς ὁ ἥλιος ἐπιφαί-

D νων, καὶ τοῦ πατρὸς μὴ χωριζόμενος, ἀπὸ τῶν καινῶν οὐρανῶν ἐπιλάμπων ἀϊδίως, καὶ ἐνεργῶς, ὥστε ῥᾳδίαν εἶναι τοῖς δικαίοις τὴν πρὸς αὐτὸν ἀνάβασιν, καὶ αὐτοῦ τὴν πρὸς αὐτοὺς κατάβασιν· νεφέλῃ δόξης συνυπηρετούμενος, καθὼς εἶπεν ὁ Παῦλος, ὅτι ἐν νεφέλαις ἁρπαγησόμεθα, καὶ πάντοτε σὺν Κυρίῳ ἐσόμεθα, εἴτε ἐν τῇ γῇ καινῇ τοῦ παραδείσου, εἴτε ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅπου

E ἡ ἐπουράνιος Ἱερουσαλὴμ αὕτη ἐστὶν ἡ βασιλεία Χριστοῦ· τὸ δὲ καὶ ἄλλο ἐπισημαίνων ὁ Παῦλος, ὅτι ἄγγελος σαλπίσας ἐν κελεύσματι Χριστοῦ ποιήσει τὴν ἀνάστασιν, ἵνα πάντες οἱ ἄνθρωποι ἴδωσιν αὐτοῦ τὴν παρουσίαν· διὰ τοῦτο γὰρ ἔφη, οἱ νεκροὶ ἀναστήσονται πρῶτον· διατί; ἵνα Χριστὸν ἴδωσιν· αὖθις δὲ ἐπήγαγε τὴν διαίρεσιν ἣν εἶπε καὶ ὁ Χριστὸς ἐν ἀμνοῖς καὶ ἐρίφοις, ὅθεν

F ὡς ἂν δικαίου τοῦ Παύλου αὐτοῦ· διὰ τοῦτο εἶπεν· ἡμεῖς οἱ ζῶντες· διατί ζῶντες οἱ ἅγιοι χρηματίζοντες; ὅτι ὁ Χριστὸς εἶπεν· οὗτοι πορεύσονται εἰς ζωὴν αἰώνιον, καὶ ὅτι ἀξίωμά ἐστιν ἀκοῦσαι τοὺς δικαίους ζῶντας· οὐ μὴν δὲ φήσεις, ἰδοὺ καὶ οἱ ἄνομοι αἰωνίως κολαζόμενοι, οὐκ ἐκλήθησαν ζῶντες, εἰ μὴ ἐν ζωῇ ἦσαν, πῶς ἐκολάζοντο; ἀλλὰ ζωὴν νεκρὰν εἶναι τὴν τῶν ἁμαρτωλῶν ᾐνίξατο· ὁ Χριστὸς εἶπε· καὶ οὗτοι πορεύσονται

ῥεύσονται εἰς κόλασιν αἰώνιον. οὐκ οὖν καλῶς εἶπεν ὁ Παῦλος, ὅτι ἡ σπαταλῶσα ζῶσα τέθνηκε. καὶ ὁ Χριστὸς κριτής ἐστι δικαίων καὶ ἀδίκων. οὐκ ἔστι πᾶσα ζωὴ παραπλήσιος. ζῶσι γὰρ καὶ τὰ ἄλογα. ἀλλὰ νεκρῶν οὐδὲν διαφέρουσι. διὸ καὶ οἱ σφάζοντες αὐτὰ ἀκατάκριτοί εἰσι. καὶ ἡ τῶν ἁμαρτωλῶν ζωὴ, θάνατός ἐστι, ἐπειδὴ τῇ φθορᾷ καὶ τῷ θανάτῳ μοχθοῦσι ζῶντες. ἵνα ἀποθάνωσι τὴν αἰωνίαν κόλασιν. ὁ σωτὴρ λέγει. ὅτι ἐγώ εἰμι ἡ ζωή. καλῶς οὖν οἱ δίκαιοι ζῶντες καλοῦνται, ὅτι τὸ ἀπολαῦσαι Θεοῦ ἐν διηνεκεῖ τῆς ἐνταῦθα ζωῆς θεωρίᾳ, καὶ μηδὲν ποιεῖν, ἢ πάσχειν κακὸν, τοῦτό ἐστιν ἡ ὄντως ζωή.

Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις περὶ τῆς ἀναστάσεως, ὅτι μία ἐστὶν, ὅτι πάντες ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ ἐν συντόμῳ ἀναστησόμεθα. τίνες δὲ ἀλλαγήσονται οἱ ἅγιοι; ἐν τίνι; ὅτι ζῶντες γίνονται κατὰ τὸν τρόπον, ὃν εἴπομεν. ὅθεν αὐτὸς ὁ Ἰωάννης ἔδειξε τί ἐστιν ἀναστῆναι, ἢ ὅτι μεταβεβήκαμεν ἀπὸ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν. οὕτως οὖν ἀπαρχὴ Χριστὸς, ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ἡ ζωή. ἔπειτα οἱ τοῦ Χριστοῦ, ὅτι καὶ αὐτοὶ ἠλλάγησαν ἀπὸ θνητῶν γενόμενοι ζῶντες. εἶτα φησὶ τὸ τέλος. τουτέστιν ἡ τῶν ἁμαρτωλῶν ἀπόφασις. ὅτι δὲ ζωή ἐστι τὸ εὖ παθεῖν, καὶ μὴ κρίνεσθαι, καὶ τοὐναντίον ὁ θάνατος, λέγει ὁ Χριστὸς, ὅτι ὁ μὴ πιστεύων τοῖς λόγοις μου, ἤδη κατακέκριται. ὁ δὲ πιστεύων μοι θάνατον μὴ ἴδῃ εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ ἐὰν ἀποθάνῃ, ζήσεται. ἑκάτερον δὲ πρᾶγμα τῇ φύσει τῆς σαρκὸς ἐν ζωῇ ἦν. ἄλλοι δὲ ὀλιγοστοὶ τὴν ζωὴν λιτὴν, καὶ θανάτου ἔχουσι κοινωνόν. ἐκείνη δὲ ὄντως ζωὴ τὸ μὴ κρίνεσθαι αἰωνίως. ὥσπερ γὰρ θάνατος τὸ αἰδίως κολάζεσθαι, οὕτω ζωὴ τὸ αἰωνίως ἀναπαύεσθαι. ἀπαρχὴ Χριστός. οὐκ εἶπε, πρώτη ἀνάστασις Χριστὸς, ἀλλ᾽ ὡς ἐξ ἅλωνος δραγμάτων ἀπαρχή. ἵνα σὺ μὴ εἴπῃς, δευτέραν ἀνάστασιν ἀκούων. ἔπειτα οἱ τοῦ Χριστοῦ. οὐ γὰρ διά τινα χρόνον εἶπεν ἀνάστασιν, ἀλλὰ διὰ τὴν προκειταίαν Θεῷ. εἶτα δέ φησι, τὸ τέλος. οὐχ ὅτι μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἡ συντέλεια; ἀλλ᾽ ὅτι μετὰ τὸ πλήρωμα τῶν ἁγίων, ὡς μηκέτι ἐσομένου ἁγίου, ἡ ἀνθρωπότης ὡς ἀχρήσιμος Θεοῦ συντελεσθήσεται. λέγει γὰρ καὶ ὁ Παῦλος, ὅτι οὐκ ἄδικος ὁ Θεὸς, ὁ ἐπιφέρων κατὰ τῶν ἀνθρώπων τὴν ὀργὴν αὐτοῦ. εἰ δὲ ἀπαρχὴ Χριστὸς, διατὶ διαίρεσιν ἔφη; ἔπειτα οἱ τοῦ Χριστοῦ; οὐ μὴν δὲ διὰ πρώτην

A *hi in ſupplicium æternum*. Bene ergo dixit Paulus, quod *vidua quæ in deliciis eſt vivens, mortua ſit*. 1. Tim. 5.
Et Chriſtus juſtorum judex eſt, & injuſtorum. Quoniam non omnis vita eſt ſimilis: vivunt enim & animalia rationis expertia: ſed a mortuis nihil differunt. Ideo etiam qui jugulant ea, non condemnantur. Et peccatorum vita mors eſt: quoniam corruptioni, & morti adlaborant viventes, ut ſupplicio moriantur æterno. Salvator
B dicit: *Ego ſum vita*. Recte igitur juſti viventes appellantur: quoniam Deo perfrui in continua præſentis vitæ contemplatione, & nihil mali facere, aut pati, illud eſt vere vita.

Caput porro, ac ſumma eorum, quæ de reſurrectione ſunt dicta; eſt, quod una 1. Cor. 15.
ſit: quodque omnes in momento & ictu oculi citiſſime reſurgemus. At quinam immu-
C tabuntur Sancti? qua in re? quia vivi ſunt, ſecundum ſenſum, atque intelligentiam, quam antea diximus. Unde ipſe Johannes oſtendit, quid ſit reſurgere, *quoniam tran-* Joan. 5. 11
ſivimus, inquit, *a morte ad vitam*. Sic igitur *primitiæ Chriſtus*: quoniam ipſe eſt vi- 1. Cor. 15.
ta. Deinde *hi, qui ſunt Chriſti*: quoniam & ipſi immutati ſunt, ex mortuis facti viventes. *Deinde*, inquit, *finis*, ideſt, peccatorum condemnatio. Vitam porro in eo
D poſitam eſſe, ut bene afficiantur, & gaudeant, non judicentur; contra vero, mortem teſtatur Chriſtus, quum ait: *Qui non* Joan. 3. 11
credit ſermonibus meis, jam judicatus eſt: qui autem credit in me, non morietur in æternum; & ſi mortuus fuerit, vivet. At utraque res naturæ carnis ineſt in vita. Alii autem pauciſſimi ipſam vitam vilem ac mortis participem faciunt. Illa ergo vere eſt vita, non judicari & condemnari per-
E petuo. Quemadmodum enim mors eſt ſuppliciis deputari æternis: ſic vita requiem obtinere æternam. *Primitiæ Chriſtus*. Non dixit: prima reſurrectio Chriſtus: ſed tamquam ex manipulorum area, primitiæ, ut non dicas ſecundam reſurrectionem, dum audis: *deinde hi, qui ſunt Chriſti*. Non enim propter tempus aliquod, dixit, futuram reſurrectionem eorum, *qui*
F *ſunt Chriſti*: verum ob præelectionem Dei. *Poſtea*, inquit, *finis*, non quod poſt reſurrectionem conſummatio: verum quia poſt Sanctorum plenitudinem, quum non amplius futurus eſt ſanctus, humanum genus, tamquam Deo inutile conſummabitur. Dicit enim Paulus, non iniquum eſſe Deum, qui infert iram ſuam adverſum homines. Si porro primitiæ Chriſtus; cur ſeparationem, atque diviſionem dixit: *deinde hi, qui ſunt Chriſti*? Non ſane pro-

propter duas reſurrectiones, primam & ſecundam, dixit hoc; nam ſi propter duas reſurrectiones dixiſſet, *deinde hi, qui ſunt Chriſti, & tunc finis*; etiam infidelium primitiæ Chriſtus invenietur. Sed abſit hæc a nobis cogitatio. Non enim impiorum primitiæ Chriſtus: ſed piorum ac juſtorum dumtaxat. Quomodo vero reſurrectio ante conſummationem erit, quando Chriſtus veniet in ſecundo adventu ſuo? Quod ſi veniet, ut cum juſtis regnet; & iterum revertitur, ac denuo judex fit; tres adventus faciet. Et quo pacto in nulla iſtud ſcriptura conſcriptum reperitur? quin & impoſsibile id eſt. Nam ſi ante conſummationem venerit; mundus adhuc corruptibilis exiſtens, etiam juſtos corruptioni
Hebr. 9. obnoxios reddet: rurſuſque morientur, & ipſe una cum iis corruptioni ſubjacebit. At non ita ſe res habet. *Statutum enim*
Rom. 9. *eſt*, inquit Apoſtolus, *omnibus hominibus mori, poſt hoc autem judicium*. Sic &
(1) al. ὁ Χριστὸς, Chriſtus. *Deus* (1) *ſemel mortuus eſt: & mors ultra in illum non dominabitur*. Una ergo erit reſurrectio juſtorum, & iniquorum, in momento, & in ictu oculi invadens.

Ad te porro pœnitentiæ filium meus dirigitur ſermo, ut diſcas, quantorum, ac qualium bonorum participem efficiat pœnitentia. A ſanctis locis facta eſt præteritio atque tranſgreſsio: ut intelligas, bonum eſſe fœnori dare Deo præſentia, & vanitatibus non illudi. Si Deo dederis quæ tibi in exercitium tradidit; confundes ſerpentem: quoniam inane & momentaneum oblectamentum ſpreviſti, per quod primos parentes ſupplantavit. Si gloriam corruptibilem contempſeris; Deo ſoli perſpicuum teipſum reddes, & draconem devaſtabis: nam primis parentibus gloriæ divinitatis deſiderium ſuggeſsit. Si nolis videri ſapiens, ac prudens in vita, & circumſpectus, perterrefacies inimicum: quia per ſcientiam & cunctarum rerum experientiam, conatus eſt primos
Gen. 2: 3. decipere parentes: comede, inquit, fructum duplicem; & eris ſicut Deus, habens ſcientiam atque experientiam boni & mali: neque amplius opus tibi erit aliquo alio. Perſuaſa eſt mulier, oblectata eſt dulcedine, multarum rerum appetiit experientiam atque ſcientiam, de qua ſecum animo cogitabat, ut ne ulla re indigeret. Extendit manum, & opere tranſgreſsionem perfecit. Non ſerpens fructum accepit, & mulieri tradidit: non enim volebat hominem fructus malitiæ eſſe expertem. Eva itaque eum accipiens comedit. Nam Deus vitio obnoxium

A καὶ δευτέραν ἀνάστασιν· εἰ γὰρ διὰ δύο ἀναστάσεις εἶπεν· ἔπειτα οἱ τοῦ Χριστοῦ, καὶ εἶτα τὸ τέλος, εὑρεθήσεται καὶ τῶν ἀπίστων ἀπαρχὴ ὁ Χριστός· ἀλλὰ μὴ γένοιτο τοῦτο λογίσασθαι, οὐ γὰρ ἀσεβῶν ἀπαρχὴ ὁ Χριστὸς, ἀλλὰ τῶν εὐσεβῶν μόνων· πῶς δὲ ἔσται ἀνάστασις πρὸ συντελείας τοῦ Χριστοῦ ἐρχομένου ἐπὶ τῆς δευτέρας παρουσίας αὐτοῦ; εἰ δὲ ἔρχεται συμβασιλεῦσαι
B τοῖς δικαίοις, καὶ αὖθις ἄνεισι, καὶ πάλιν κριτὴς παραγίνεται, τρεῖς παρουσίας ποιήσεται. καὶ πῶς οὐδὲ ἐν μιᾷ γραφῇ τοῦτο γέγραπται; ἀλλὰ καὶ ἀδύνατόν ἐστι. εἰ γὰρ ἔλθῃ πρὸ συντελείας, ὁ κόσμος ἔτι ὢν φθαρτὸς, ἐν φθορᾷ καὶ τοὺς δικαίους εἶναι ποιεῖ, καὶ πάλιν θανατοῦνται; καὶ τοῦ συναπολαύοντος αὐτοῖς τῆς φθορᾶς, ἀλλά γε οὐκ ἔστιν οὕτως. ἀπόκειται γὰρ
C φησὶν ὁ ἀπόστολος πάντας ἀποθανεῖν, καὶ μετὰ τοῦτο κρίσις· οὕτως φησὶ, καὶ ὁ Θεὸς ἅπαξ ἀπέθανε· θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύσει· μία οὖν ἐστὶν ἡ ἀνάστασις δικαίων καὶ ἀδίκων ἐν ἀτόμῳ ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ ἐνισταμένη σαφῶς.

Πρός σε δέ μοι τὸν τῆς μετανοίας ἐπιχειρητὴν ὁ λόγος· ἵνα μάθῃς πόσοις καὶ πηλίκοις ἀγαθοῖς κοινωνόν σε καθίστησιν ἡ μετά-
D νοια· ἀπὸ τῶν ἁγίων τόπων γέγονεν ἡ παράβασις, ἵνα γνῷς ὅτι καλὸν κιχρᾶν Θεῷ τὰ παρόντα, καὶ μὴ ὑπὸ τῆς ματαιότητος ἐμπαίζεσθαι· ἐὰν δῷς Θεῷ ἅ σοι δέδωκεν εἰς γυμνασίαν, καταισχύνεις τὸν ὄφιν, ὅτι κατεφρόνησας ματαίας καὶ προσκαίρου ἀπολαύσεως, δι' ἧς ἐπτέρνισε τοὺς πρωτοπλάστους· ἐὰν δόξης καταφρονήσῃς φθαρ-
E τῆς, τῷ Θεῷ μόνον σαυτὸν καταφανῆ ποιήσεις, καὶ καταργήσεις τὸν δράκοντα· θεότητος γὰρ δόξαν τοῖς πρωτοπλάστοις εἰς ἐπιθυμίαν ὑπέβαλεν· ἐὰν μὴ θέλῃς σοφὸς ὀφθῆναι ἐν τῷ βίῳ, καὶ περίβλεπτος, καταπλήττεις τὸν ἐχθρόν· ὅτι διὰ τῆς γνώσεως, καὶ τῆς τῶν πάντων πείρας ἐπειράσθη ὑποσκελίσαι τοὺς προπάτορας· φάγε, φησὶ, τὸν καρπὸν τὸν διπλοῦν, καὶ ἔσῃ Θεὸς,
F ἔχων πεῖραν καλοῦ καὶ κακοῦ, καὶ οὐκέτι σοι γενήσεται χρεία ἑτέρου τινός· ἐπείσθη τὸ γύναιον· ἐτέρφθη τῇ γλυκύτητι· ἐπόθησεν τῆς πολυπειρίας, ἧς εἶχεν τὴν ἔννοιαν, πρὸς τὸ μηδενὸς ἐπιδέεσθαι, ἐξέτεινε τὴν χεῖρα, καὶ ἔργῳ τὴν παράβασιν ἀπετέλεσε· οὐχὶ ὁ ὄφις λαβὼν τὸν καρπὸν ἐπέδωκε τῇ γυναικί· οὐ γὰρ θέλει ἄκαρπον κακίας εἶναι τὸν ἄνθρωπον· ἡ οὖν Εὔα λαβοῦσα ἔφαγεν· οὐ γὰρ κρινεῖ ὁ Θεὸς τὸν τῆς κακίας ὑπήκοον,

κοον, εἰ μὴ ἔργῳ διαπράξηται. γίνεται καὶ διὰ λογισμοῦ ἔργον. ἡ γὰρ χεὶρ τῆς διανοίας ἐστὶν ἡ συγκατάθεσις. ὁ φθόνος χειρὶ οὐ γίνεται, ἀλλὰ διὰ τῆς ψυχῆς τελειοῦται. νόησον τοίνυν καὶ τὴν μετάνοιαν ποιεῖσθαι τοῖς ἴσοις πλημμελήμασι. διὰ τοῦτο ἐβάθυνα τὸν λόγον ἐν τοῖς προπάτορσιν, ἵνα σε διδάξω ὅρους μετανοίας εἰδέναι. λόγῳ δυσφημοῦσιν οἱ ἄνθρωποι. ἡ χεὶρ ἐνταῦθα οὐδὲν ἠδίκησεν. οὕτως οὖν μετανόησον ὡς δυνηθῆναι πεῖσαι τὸν χρεωστούμενον ἀφεῖναί σοι τὴν ὀφειλήν. πεντήκοντα δηνάρια, καὶ πεντακόσια ὁ Θεὸς ἀφίησιν. ὅρα μὴ προσθῇς, ἵνα μὴ ὡς ὁ Ἠσαῦ μετανοῶν ἀποβληθῇς. δύο ὀφειλέταις ἁμαρτωλοῖς καταγράφῃς ἄν. ἐπειδὴ δύο εἰσὶν ἐντολαὶ ἀγάπης. τῆς εἰς τὸν Θεὸν, καὶ τὸν πλησίον. ἐὰν ἁμάρτῃς εἰς ἄνθρωπον, πεντήκοντα δηνάρια ὀφείλεις. ἐὰν εἰς Θεὸν ἀσεβήσῃς, πεντακόσια. αἱ οὖν δύο ὀφειλαὶ ψυχῆς εἰσὶ, καὶ σώματος. ἡ τῶν πεντήκοντα, τοῦ σώματος, τῶν δὲ πεντακοσίων, τῆς διανοίας. ὁ ἀρνούμενος ἀπὸ ψυχῆς ποιεῖ τὸ κακὸν ἢ ἔξω κληθεὶς, ἢ ἀπὸ μνήμης ἢ ἀπὸ θυμοῦ, ἢ ἀπὸ καταφρονήσεως. ὁ δὲ πορνεύων, ἀπὸ ἀμφοτέρων, ψυχῆς καὶ σώματος, ἢ διὰ πυρώσεως, ἢ διὰ φυσιώσεως, ἢ διὰ σπατάλης, ἢ διά τινα οἴκου καὶ ἐχθρῶν καταστροφήν. ἐχρήσατο ἡ ψυχὴ τῇ γλώσσῃ εἰς τὴν ἄρνησιν, καὶ τὸ σῶμα ἐχρήσατο τῆς ψυχῆς τὴν ἐνέργειαν εἰς τὸ τῆς πορνείας ἀποτέλεσμα. διὰ τοῦτο ὡς συνεργοῦντα ὁμοῦ καὶ κατακρίνονται. ὁμοῦ γοῦν καὶ μετανοεῖν ὀφείλουσιν. εἰς τὴν ἀσέβειαν τοῦ φόνου ἡ ψυχὴ τῆς καρδίας ἐχρήσατο. τῇ τέχνῃ εἰς τὸν τῆς φιλαργυρίας ἐρανισμὸν ὁμοῦ ἑκάτερα ἔδρασε, ὁμοῦ καὶ μετανοεῖν ὀφείλουσιν. ἐπειδὴ τοίνυν ὁ Ἠσαῦ οὐ νομίμως μετενόησεν, ἀπεβλήθη. ἆρ᾽ οὖν οὐχ ἡ μετάνοια ἠσθένησεν ἐξιλάσασθαι τὸν παράνομον, ἀλλ᾽ ἡ κουφότης τῆς πράξεως ῥίζαν εἶχε πικρίας ἐν τῇ διανοίᾳ, καθὼς εἶπεν ὁ Παῦλος. τὴν χλόην αὐτῆς περιέκειρε, τὴν δὲ ῥίζαν κατέλιπε, καὶ ἐφαίνετο μετάνοια. οὐκ ἦν δὲ μετάνοια, ἀλλ᾽ ἐπίθεσις. ἐδάκρυσεν, οὐχ ὅτι ἥμαρτεν, ἀλλ᾽ ὅτι Θεῷ οὐκ ἐνέπαιξεν. ἔκλαιεν αἰτῶν εὐλογίαν, οὐχ ἵνα εὐχαριστήσῃ Θεῷ, ἀλλ᾽ ἵνα τῶν σαρκικῶν ἀπολαύσῃ. κάτω ἦν ἡ ῥίζα τῆς πικρίας ἐν τῇ καρδίᾳ, τὰ δὲ φύλλα οἱ λόγοι ἐπὶ τῷ στόματι. ἐν τῇ διανοίᾳ ἐλογίζετο ἀσέβειαν, καὶ ἐν τῷ στόματι, εὐλογίας ἐφρόντιζεν. ἐκράτησε τὸ ἡγεμονικὸν ἡ κακία, καὶ διὰ τῆς γλώσσης μόνης ἠθέλησεν εὐλογίαν ἐμπορεύσασθαι.

Ταῦτα

A noxium ac ſubditum hominem non damnat, niſi re ipſa & opere perfecerit. Efficitur autem etiam cogitatione opus: nam conſenſus mentis, ac cogitationis eſt manus. Invidia manu non fit, verum animo perficitur. Conſidera igitur & pœnitentiam in ſimilibus fieri delictis: ac propterea ſermonem de primis longiorem feci parentibus, ut te pœnitentiæ terminos ſcire doceam. Sermone perficitur diffamatio: nihil enim hic manus injuriæ B infert. Sic ergo pœnitentiam age, ut creditorem inducere queas ad remittendum tibi debitum. Quinquaginta denarios, & quingentos tibi remittit Deus: vide ne ultra addas: ut non ſicut Eſau, pœnitens reproberis. Duo debitores, peccatores deſcripti ſunt: quoniam duo ſunt caritatis *Luc. 7. 16.* præcepta, in Deum nimirum, & in proxi-C mum. Si in hominem peccaveris, quinquaginta denarios debes: at ſi in Deum impius fueris, quingentos. Duo ergo debita, animæ ſunt, & corporis. Quinquaginta denariorum debitum corporis eſt: at quingentorum animæ & intellectus. Qui negat, anima facit malum, vel extrinſecus appetitus, & oppugnatus; vel a memoria, aut ab excandeſcentia, vel a contemtu. At qui fornicatur, ab utroque ma-D lum committit, ab anima, & corpore: aut per inflammationem, aut per inflationem, aut per delicias; aut ob aliquam domus, & hoſtium everſionem. Adhibet anima linguam in negatione; & corpus mentis operatione utitur ad perficiendam fornicationem: & propterea tamquam ſeſe adjuvantia pariter condemnantur: quare & ſimul pœnitentiam facere debent. Ad impietatem homicidii anima cor adhibet: ad lucrum E avaritiæ, artificio, & aſtutia utitur: ſimul ambo malum faciunt: quare & ſimul pœnitentiam agere debent. Quoniam igitur Eſau non legitime pœnitentiam fecit, reprobatus eſt. Quamobrem non pœnitentia imbecillior fuit ad reconciliandum peccatorem, ſed levitas actionis, radicem acerbitatis continebat in mente, quemadmodum ait Apoſtolus Paulus. *Hebr. 12.* Herbam detondit, & radi-F cem reliquit: & videbatur pœnitentia. at non erat pœnitentia, ſed impoſtura. Lacrymatus eſt, non quia peccavit, ſed quod Deum non illuſerit. Plangebat poſtulans benedictionem: non ut Deo gratias ageret, verum ut carnalibus frueretur. Intus radix erat amaritudinis: at folia, ideſt verba, in ore. Mente impietatem cogitabat: & ore benedictionem curabat. Occupabat mentem malitia, & per ſolam linguam voluit benedictionem lucrari.

Sed

Sed iſta cur dico? ut tu, ſi amaritu-
dinem in anima habeas, primum eam radi-
citus evellas, ac poſtea ſic ad Deum acce-
das. Non novit medicus dolorem ac mor-
bum ægrotantis: verum non ſic Deus. Ideo
pœnitentem noſſe oportet ubi vulneratus
ſit. Dicit enim Deus velut medicus. Dic tu
primum peccata tua, ut juſtificeris, & ne
alia pro aliis dixeris: nam tibi ipſe inju-
riam facis. Luges inſtar Eſau? & interius
exſcandeſcis tamquam ſerpens? non te ad-
mittit Deus ſic pœnitentem; ſi ipſum de
venia obſecras, & iram adverſus aliquem
foves, efficieris inſtar Eſau contra Jacob,
qui optabat benedictionem accipere, &
ſperabat Deum ipſi in necem fratris auxi-
liaturum, factuſqne eſt fletus ejus execrabi-
lis: quoniam luctum parentibus conciliare
nitebatur. Quem rogabat, ut ipſi benedi-
ctionem impertiretur, hunc mori optabat,
Gen. 27. dicens: quando morietur pater meus, &
occidam fratrem meum? Non ſolum fra-
tricidam eum iracundia atque indignatio
effecit, ſed etiam parricidam: nam ſemper
malitia occultata, ſcelus adauget. Unde
progreſſu temporis ipſum etiam Deo odi-
bilem exſcandeſcentia reddidit. Noſti, an
peccaveris, & num ſpiritale ſit peccatum,
an carnale? Quemadmodum noſti, ita &
pœnitentiam facito. Nam pœnitentiæ non
eſt impoſsibile, neque difficile, etiam mor-
tuam animam, vivam exhibere Deo. Pec-
catum ſpiritale, ad mortem reſpicit, ait
Joan. 5. Johannes. Sic ergo pœnitentiam age, quaſi
de vita deſperares: ut per mortem corpo-
ris, animæ mortem extermines.

Dixit quoque ad ſuos diſcipulos Sal-
Matth. 10. 16. vator: *qui perdit animam ſuam, inve-*
niet eam. Quo pacto? quoniam qui
mori per pœnitentiam eligit, per gra-
tiam in ipſo vivet. Incurabilia medici
non ſanant, inquit, neque cuncta pec-
cata Sacerdotes placare atque conciliare
poſſunt. Et quomodo quidam putant ſe
in Eccleſia quodvis peccatum jure ligare,
ac ſolvere? Pro homicidio admiſit qui-
dem holocauſta: ſed ſacrificium in ſen-
tentiam vertit. Nam & impius ſacerdos
ille, qui ſolvere conabitur, quæ ligavit
Deus. Solius quippe Dei eſt, fra-
tres, a mortuis ſuſcitare: at pœ-
nitentiam etiam conceſsit hominibus in
malis incurabilibus. David inſanabile
habebat vulnus: at ita illum ſana-
vit pœnitentia, ut neque cicatricem
retinuerit vulneris. Per pœnitentiam
quippe ejus adductus eſt Deus, ut exter-
minaret adulterii & homicidii maculam.
Non per ſacerdotes & vitulos: verum
pœni-

A Ταῦτα διατί λέγω; ἵνα σὺ ἐὰν ἔχῃς
πικρείαν ἐν τῇ καρδίᾳ, πρῶτον αὐτὴν ἐκριζώσῃς·
εἶθ᾽ οὕτως προσέλθῃς Θεῷ· οὐκ οἶδεν ὁ ἰα-
τρὸς πρὸς πόνον τοῦ ἀσθενοῦντος, ἀλλ᾽ ὁ Θεὸς
οὐχ οὕτως· διὰ τοῦτο ὁ μετανοῶν ὀφείλει εἰδέ-
ναι, ποῦ τέτρωται· λέγει οὖν ὁ Θεὸς, ὡς ἰα-
τρὸς, λέγε τὰς ἁμαρτίας σου πρῶτος, ἵνα δι-
καιωθῇς. μὴ ἄλλα ἐξ ἄλλων εἴπῃς· ἐπεὶ ἑαυ-
B τὸν ἀδικεῖς· κλάιεις ὡς ὁ Ἠσαῦ, καὶ * θυμοῦ- * ἴσ. θυ-
σαι ὡς ὁ ὄφις ἔνδοθεν· οὐ προσδέχεταί σου ὁ μοῖς.
Θεὸς τὴν τοιαύτην μετάνοιαν· ἐὰν αὐτὸν παρα-
καλέσῃς περὶ ἀφέσεως, καὶ ὀργίζῃ πρός τινα,
ὡς ὁ Ἠσαῦ κατὰ τοῦ Ἰακὼβ, ηὔχετο εὐλο-
γίας λαβεῖν, καὶ ἤλπιζε Θεὸν αὐτῷ συνερ-
γεῖν εἰς ἀναίρεσιν ἀδελφοῦ· γέγονε καὶ ὁ κλαυθ-
μὸς ἐναγὴς, ὅτι τὸ πένθος τοῖς γονεῦσι προ-
C ξενεῖν ἐσπούδεν, ὃν ἠξίου εὐλογίας αὐτῷ μετα-
δοῦναι. ηὔχετο θανεῖν λέγων· πότε μου ἀπο-
θάνῃ ὁ πατὴρ, ἵνα ἀνέλω τὸν Ἰακώβ· οὐ μό-
νον ἀδελφοκτόνον αὐτὸν ὁ θυμὸς ἀπέδειξεν, ἀλλὰ
καὶ πατραλοίαν· ἀεὶ γὰρ ἡ κακία κρυπτομένη
ἐπαύξει τὴν ἀνομίαν· ὅθεν προϊόντος τοῦ χρό-
νου, καὶ θεοστυγῆ αὐτὸν ὁ θυμὸς παρεσκεύασεν·
οἶδας, εἰ ἥμαρτες, καὶ εἰ ψυχικόν ἐστι τὸ ἁ-
D μάρτημα, ἢ σαρκικὸν; ὡς οἶδας, οὕτως με-
τανόησον· τῇ γὰρ μετανοίᾳ οὐδὲν ἀδύνατον, καὶ
ψυχὴν νεκρὰν ζῶσαν παραστῆσαι Θεῷ· τὸ ψυ-
χικὸν ἁμάρτημα πρὸς θάνατον ὁρᾷ· εἶπεν ὁ
Ἰωάννης, οὕτως οὖν μετανόησον ὡς τοῦ ζῆν ἀπό-
γνωσιν, διὰ τοῦ θανάτου τοῦ σώματος, τῆς ψυχῆς
ἐξορισάσης τὸν θάνατον,

Εἶπε καὶ ὁ σωτὴρ τοῖς μαθηταῖς, ὁ
ἀπολλύων τὴν ψυχὴν αὐτοῦ εὑρήσει αὐτήν· πῶς;
E ὅτι θανὼν διὰ τῆς μετανοίας ἑλόμενος, ζήσειεν
διὰ τῆς ἐν αὐτῷ χάριτος· τὰ ἀνίατα οἱ ἰατροὶ
οὐ θεραπεύουσί, φησιν, οὕτως οὐδὲ πάντα τὰ
ἁμαρτήματα οἱ ἱερεῖς δύνανται ἐξιλάσκεσθαι.
καὶ πῶς τινὲς οἴονται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πᾶσαν
ἁμαρτίαν δεσμεῖν καὶ λύειν· ἐπὶ φόνοις ἐχώ-
ρησεν ὁλοκαυτώματα, ἔτρεψε δὲ τὴν θυσίαν εἰς
ἀπόφασιν, οὐκ οὖν ἀσεβὴς ὁ ἱερεὺς ἐὰν ἐπι-
F χειρείσῃ λύειν ἃ ὁ Θεὸς ἔδησε. Θεοῦ ἐστὶ ἐκ
νεκρῶν ἐγεῖραι, ἀδελφοὶ, δυνατὸν μόνου· ἀλλ᾽
ἔδωκε καὶ τὴν μετάνοιαν τοῖς ἀνθρώποις, ἐν τοῖς
ἀνιάτοις· Δαυὶδ ἀνίατον ἔχε τὸ τραῦμα· ἀλλ᾽
οὕτως αὐτὸν ἐθεράπευσεν ἡ μετάνοια, ὡς μηδὲ
οὐλὴν ἔχειν τῶν τραυμάτων· διὰ τῆς μετανοίας
ἐπείσθη ὁ Θεὸς ἀφανίσαι μῶμον μοιχείας καὶ
φόνου· οὐ διὰ Ἱερέων καὶ μόσχων. πλὴν ὅμως
ἡ με-

A ἡ μετάνοια παρὰ τοῦ Μανασσῆ τὴν ἀσέβειαν ἐξηφάνισε· τῷ Μωϋσῇ ὁ Θεὸς ἔλεγεν ἐξολοθρεῦσαι πάντα τὰ ἔθνη τοῦ Χαναάν, καὶ ἄνευ θυσιῶν καὶ ἱερέων ἡ ἐξομολόγησις τοὺς Γαβαωνίτας οὐ μόνον περιέσωσεν, ἀλλὰ καὶ τῷ Ἰσραὴλ συγκαταριθμηθῆναι παρεσκεύασεν· ἡ πίστις διὰ τῆς ἐπὶ Θεὸν ἐπιστροφῆς τὴν πόρνην Ῥαὰβ τοῖς ἁγίοις συγκατεκλήρωσε· πόρνην οὖσαν καὶ Χανανίτιν; ὧν ἑκάτερον κολάσιμον εἶναι ὁ νόμος B ἀπεφήνατο· Ἀμμανίτας, καὶ Μωαβίτας εἰς αἰῶνα ἀποκηρύξας ὁ Θεός, τὴν Ῥοὺθ μωαβίτιν οὖσαν ἐν εὐσεβέσιν γυναιξὶ προσεδέξατο. ἐκ ταύτης γὰρ τὸν ἁγιώτατον Δαυὶδ ἐξεβλάστησεν· οὗ τὴν ὄντως παρανομίαν ἡ ὄντως μετάνοια μήτε ἴχνος ἐποίησεν ἔχειν ἐν αὐτῷ· ἐξαλείψασα τῆς μοιχείας αὐτοῦ ὕλην· ἀπὸ τῆς Βηρσαβεὲ τὸν Σολομῶντα βασιλέα τοῦ Ἰσραὴλ συστησαμένη· καὶ αὐτὸς μετανοῶν τοῦτο παρεκάλεσε· C κατὰ δὲ πλῆθος τῶν οἰκτειρμῶν σου ἐξάλειψον τὸ ἀνόμημά μου· εἰσηκούσθη οὖν ὁ ἀνὴρ οὐ διὰ ἱερέως καὶ νόμου, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐν ἐκκλησίᾳ κηρυσσομένης μετανοίας, ὅτι ὑπερφυὴς ἡ μετάνοια, ὅτι καὶ τὸν νόμον ὑπερήλατο· καλῶς εἶπεν ἐν τῇ μετανοίᾳ. καὶ ἐν τῷ Θεῷ μου ὑπερβήσομαι τεῖχος· ὁ γὰρ νόμος, ὡς τεῖχος κωλύει τὸν ἀσεβῆ προσελθεῖν τῷ Θεῷ· ἡ δὲ μετάνοια D πτερὰ τούτῳ παρέχουσα ὑπεραναπτῆναι ποιεῖ πρὸς τὴν Θεοῦ πρόσοδον· ὑπερβαίνει τὴν ἀπόφασιν, καὶ ὑποπίπτων διὰ μετανοίας Θεῷ, δείκνυσι τοῖς ἱερεῦσι τοῦ νόμου, ὅτι ἃ μὴ δύνανται οὗτοι ἐξιλάσκεσθαι, ἡ μετάνοια ἀδαπάνως ποιεῖ. ἐγγύς ἐστι τοῦ σωτῆρος αὐτῆς ἡ δύναμις· ἐπειδὴ οὓς ὁ νόμος οὐ δικαιοῖ, ἡ μετάνοια τελειοῖ. οὐκ ἦν ὁ Δαυὶδ τέλειος ὅσον ἐπὶ τῷ νόμῳ· E ἄρ' οὖν ἐπὶ τῷ τῆς ἐκκλησίας κηρύγματι δεδικαίωται· ἡ μετάνοια πολλοὺς περιέσωσε, τοῦ νόμου ξίφος κατ' αὐτῶν κινοῦντος πρὸς ἀναίρεσιν, πλὴν ἐννόμως μετανοήσαντας· οὐαὶ τοῖς αἱρετικοῖς, τοῖς λέγουσιν οὐκ ἔστι μετάνοια· ἐκ τούτων γάρ εἰσιν οἱ λέγοντες, οὐκ ἔστι Θεός. εἰ γὰρ ἐπὶ τοῖς ἀσθενοῦσιν ἀνθρώποις, καὶ δεομένοις θεραπείας, οὐκ ἔστι μετάνοια, ἴσον ἐστὶν F εἰπεῖν, οὐκ ἔστι Κύριος Θεός· ἵνα οὖν δείξῃ, ὅτι ἐπολιτεύσατο ἡ μετάνοια, ὅπου ὁ φόβος τῆς κολάσεως ἐπὶ τοὺς παραβάτας ὤξυντο, καὶ ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας οὐκ ἔστι μετάνοια· ὅπου ἡ χάρις ἀξίοις καὶ ἀναξίοις, ὡς ἥλιος ἐξανέτειλεν; εἵλετο ὁ Θεὸς τὰς οἰκείας ἀποφάσεις ἐν τῇ συναγωγῇ τρέψαι, ἵνα τὴν μετάνοιαν χαρίσηται, καὶ ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας αὐτὴν ἀπώσηται; οὐκ

pœnitentia omnem Manaſsis impietatem delevit. Moyſi præcepit Deus, ut cunctas gentes Chanaan diſperderet, atque exterminaret: & abſque ſacrificiis, ac ſacerdotibus, confeſsio Gabaonitas non ſolum conſervavit, verum etiam, ut Iſraelitis aggregarentur, effecit. Fides, per converſionem ad Deum, meretricem Rahab, ſanctis adnumeravit; quum & meretrix eſſet, & Chananæa, quam conditionem utramque lex capitalem eſſe decreverat. Ammonitas & Moabitas in æternum quum exhæredaſſet, abdicaſſetque Deus, Ruth, licet Moabitidem, inter pias mulieres admiſit: quippe ex qua ſanctiſsimum David produxit: cujus veræ iniquitatis vera pœnitentia effecit, ut ne veſtigium quidem in illo remaneret: quippe quæ ita adulterii cicatricem delevit, ut etiam a conſtuprata Berſabea Salomonem Regem conſtituerit. Sicut etiam ipſe pœnitens precatus erat, dicens: *Secundum multitudinem miſerationum tuarum dele iniquitatem meam*. Exauditusque eſt vir non per ſacerdotem ac legem, ſed per pœnitentiam, quæ in Eccleſia prædicatur: quia eximia & admirabilis eſt pœnitentia, quoniam etiam legem ſuperabat. Recte quoque ait in pœnitentia: *& in Deo meo tranſgrediar murum*. Nam lex veluti murus, impium vetat ad Deum accedere; at pœnitentia alas ei præbens, efficit, ut altius evolet uſque ad conſpectum Dei. Superat ſententiam, & per pœnitentiam ſubjiciens ſe Deo, oſtendit Sacerdotibus legis, quæ ipſi placare ac conciliare nequeunt, pœnitentiam facili negotio efficere. Propinqua Salvatoris eſt ejus potentia: quoniam quos lex non juſtificat, pœnitentia perficit. Non erat perfectus David, quoad legem: at certe Eccleſiæ prædicatione juſtificatus eſt. Pœnitentia multos conſervat: at legis gladius contra eos eſt ad necem, niſi legitime reſipiſcant. Væ hæreticis dicentibus non eſſe pœnitentiam; ex his enim inſipientes ſunt, qui dicunt, non eſt Deus. Nam ſi in hominibus infirmis, & medela indigentibus, non eſt pœnitentia: ſimile erit dicere, non eſt Dominus Deus. Oſtendit nimirum, ibi pœnitentiam viguiſſe, ubi ſupplicii metus in tranſgreſſores exacuebatur: & in Eccleſia non erit pœnitentia, ubi gratia & dignis, & indignis, ſicut ſol, exoritur? Elegit Deus proprias ſententias in Synagoga mutare, ut pœnitentiæ gratificetur: & in Eccleſia ipſam repudiabit? Non

Pſal. 50.

Pſal. 17.

Non eſt ſane, ſicut hæretici dicunt: nam poenitentia Eccleſiæ unita eſt, novitque eos, qui non permanent in impietate, Deo adducere, atque reconciliare in vitam æternam. Ipſe dixit, ſeptuagies ſepties remittendum eſſe in nos peccantibus: & non vincet homines, benigne cum iis agens? Publicanus ſua humilitate vicit Phariſæum: & tu dicis Deum benignum non eſſe? In juſtificationibus legis ſeſe jactabat Phariſæus: at Publicanus ſua adnunciabat peccata, & ſine opere poenitentia confitentem juſtificavit. Cur ita? ut multi ad poenitentiam convertantur. Et tu negas Deum benignum eſſe; negaſque peccatorum ab eo poenitentiam recipi? Dic primus peccata tua, ut juſtificeris. Ait Deus: tantam indulgentiam in crudelitatem convertis, o hæretice. A verbis inchoat poenitentiæ principium: quoniam quæ verbo fit confeſsio, initium poenitentiæ eſt; propterea & ſalutis initia dantur Publicano, nec perfecte ipſum debitis liberarunt: quia nondum perfecte poenitentiam fecerat. Diſce Dei rigorem, & accuratam exactionem, & intellige poenitentiæ utilitatem. Pro actionis ratione mercedem tribuit. Verbo confeſſus eſt: & ad efficacis poenitentiæ profectum receptus eſt.

Luc. 18.

Nam quid Publicanus ait? *Domine*, inquit, *propitius eſto mihi peccatori*. Quid vero ad ea Chriſtus? *Amen dico vobis, quia juſtificatus deſcendit Publicanus ſupra Phariſæum*. Non dixit, quod a condemnatione liberatus, juſtificatus ſit; ut formam tribuat, quo pacto ſtrenue poenitere oporteat, non ſolo verbo, ſed etiam opere. Juſtificata eſt Sodoma præ Hieruſalem, ſicut ait

Ezechiel. 16.

Propheta Ezechiel, non ob virtutem, ſed propter exceſſum impietatis Judæorum, ſi cum Sodomis conferantur. Sic quoque Publicanus eſt juſtificatus, in comparatione ad Phariſæum. Latro confeſſus verbo, ſalvatur: non enim ſupererat ei tempus, ut etiam opere poenitentiam ageret. Ex mutatione, animi propoſitum & voluntatem efficacem oſtendit: quia ſi ſpatium temporis habuiſſet, ſtrenue reſipuiſſet. Quemadmodum igitur verbo poteſt impius condemnari: ita etiam verbo pius effici poteſt. Moyſes etiam tacens clamabat ad Dominum: ergo etiam cogitatione conſequi licet remiſsionem. *Orabo ſpiritu*, inquit Apoſtolus Paulus, *orabo & mente*: ut

1. Cor. 14.

ſignificet utrumque utile eſſe; & unumquodque, quando fuerit tempus, poſſe fieri: ſolum ſpiritali attendendum eſt contemplationi.

Ad

A οὐκ ἔστιν, ὡς οἱ αἱρετικοὶ λέγουσιν· ἡ γὰρ μετάνοια τῇ ἐκκλησίᾳ συνήνωται, καὶ οἶδε τοὺς μὴ ἐπιμένοντας ταῖς ἀσεβείαις προσάγειν Θεῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον· αὐτὸς εἶπεν ἑβδομηκοντάκις ἑπτὰ ἀφιέναι τοῖς εἰς ἡμᾶς ἁμαρτάνουσι. καὶ οὐχὶ νικήσει τοὺς ἀνθρώπους χρηστευόμενος; ὁ τελώνης ἵνα ταπεινοφρονήσῃ ἐνίκησε τὸν φαρισαῖον, καὶ λέγεις, ὅτι ὁ θεὸς οὐ χρηστεύεται;

B ἐπὶ τοῖς δικαιώμασι τοῦ νόμου ἐπαρρησιάσατο ὁ φαρισαῖος· ὁ δὲ τελώνης ἐξήγγειλεν αὐτοῦ τὰς ἁμαρτίας, καὶ ἐκτὸς ἔργου ἡ μετάνοια ἐδικαίωσε τὸν ἐξομολογούμενον. ἵνα τί; ἵνα πολλοὶ τράπωσιν εἰς μετάνοιαν· καὶ λέγεις, ὅτι ὁ θεὸς οὐ χρηστεύεται, καὶ οὐ δέχεται τῶν ἁμαρτωλῶν τὴν μετάνοιαν; λέγε πρῶτος τὰς ἁμαρτίας ἵνα δικαιωθῇς, εἶπεν ὁ θεός. τοσαύτην συγκατά-

C βασιν εἰς ἀπανθρωπίαν τρέπεις αἱρετικέ; ἀπὸ λόγων ποιεῖται τὴν μετανοίας τὴν ἀρχὴν, ὅτι ἡ διὰ λόγου ἐξομολόγησις προοίμιον μετανοίας ἐστί. διὰ τοῦτο καὶ προοίμια σωτηρίας δίδοται τῷ τελώνῃ· οὐ τελείως αὐτὸν ἀπήλλαξε τοῦ ὀφειλήματος, ὅτι οὔπω τελείως μετενόησε· μάθε τοῦ θεοῦ τὴν ἀκρίβειαν, καὶ σύνες τῆς μετανοίας τὴν λυσιτέλειαν πρὸς τὴν πρᾶξιν δίδωσι τὸν

D μισθόν. διὰ τοῦ λόγου ἐξωμολογήσατο, καὶ ἀπεδέχθη πρὸς προκοπὴν μετανοίας ἐνεργοῦς· τί λέγει ὁ τελώνης; Κύριε ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ· τί πρὸς ταῦτα ὁ Χριστὸς; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι κατέβη δεδικαιωμένος ὁ τελώνης ὑπὲρ τὸν φαρισαῖον· οὐκ εἶπεν, ὅτι ἐδικαιώθη ἀπαλλαγεὶς τῆς καταδίκης, ἵνα δῷ τύπον, ὅτι δεῖ ἐνεργῶς μετανοεῖν, οὐ λόγῳ

E μόνῳ, ἀλλ᾽ ἔργῳ· ἐδικαιώθη σόδομα ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ, ὡς εἶπεν ὁ προφήτης Ἰεζεκιὴλ οὐ διὰ τὴν ἀρετὴν, ἀλλὰ διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἀσεβείας τῶν Ἰουδαίων πρὸς τοὺς σοδομίτας. οὕτω δεδικαίωται καὶ τελώνης κατὰ παράθεσιν τοῦ φαρισαίου· ὁ λῃστὴς λόγῳ ὁμολογήσας σώζεται, οὐ γὰρ εἶχε καιρὸν, ἵνα καὶ ἔργῳ μετανοήσῃ· ἐκ τῆς μεταβολῆς ἔδειξε τὴν ὁρμὴν,

F ὅτι εἰ ἔσχε διωρίαν, ἐνεργῶς ἐπέστρεφεν ἄν. ὥσπερ οὖν ἔστιν ἐν λόγῳ ἀσεβῆ κριθῆναι, οὕτως καὶ ἐν λόγῳ εὐσεβῆ εὑρεθῆναι· Μωσῆς καὶ σιωπῶν ἐβόα πρὸς Κύριον· ἄρα οὖν ἔστι καὶ ἐν λογισμῷ τυχεῖν ἀφέσεως· ὁ Παῦλος εἶπε, προσεύξομαι τῷ πνεύματι, προσεύξομαι καὶ τῷ νοΐ, ἵνα μηνύσῃ, ὅτι καὶ ἑκάτερα λυσιτελῆ· καὶ ἐν ἑκάστῳ, ὅτε μὲν ἦ καιρὸς γίνεσθαι ἑκάτερον· μόνον προσεκτέον τῇ πνευματικῇ θεωρίᾳ.

Πρὸς

A Πρός σε λέγω τὸν τὴν μετάνοιαν παραγράφοντα, ὅτι γίνεται ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας ὁ τρόπος αὐτῆς· οἶδα ὅτι λέγεις, μετὰ δὲ βάπτισμα μὴ εἶναι μετάνοιαν· τί λέγεις; τῆς υἱοθεσίας τὴν χάριν ἡμῖν διὰ τοῦ βαπτίσματος ἐδωρήσατο, καὶ τῶν ἁμαρτιῶν τῆς ἀφέσεως τὴν χάριν οὐ παρέξεται; ὅτι δὲ μέγα χαρισάμενος, ἐν τοῖς μικροῖς οὐ χρηστεύεται; ὁ δοὺς νεκροῖς B ἀνάστασιν, οὐ δίδωσιν ἀσθενοῦσιν ἴασιν; ὁ τυφλώττουσιν ὀφθαλμοῖς χαρισάμενος δὲ βλέπειν, ῥευματισθέντας αὐτοὺς οὐκ ἀποσμήχει; ὁ τοὺς μώλωπας περικαθαίρων, τῶν ψωριώντων οὐκ ἐπιμελήσεται; ὁ τὴν ἐλευθερίαν ἐκ δουλείας χορηγήσας, τὴν συντυχίαν τῆς ἀπολογίας ἀποστραφήσεται; ὁ υἱοθεσίαν παρεχόμενος, ἐξομολογούμενον υἱὸν οὐ παραδέχεται; ἐκ δούλου υἱὸν C ἐποίησε, καὶ σφαλέντα τὸν υἱὸν οὐ δέχεται; τὸ δὲ μέγα, καὶ πάντων ὑπέρτερον οὐκ ἀναξιοπαθεῖ θεὸς ἀνθρώπων κληθῆναι πατὴρ, καὶ τὸ βραχὺ ἀπαναίνεται, τέκνων ἐξομολογουμένων γενέσθαι ἱλασμός; οὐ πείθεις με, ὦ αἱρετικέ· καὶ θέλων κατηγορεῖν τῆς τοῦ θεοῦ χρηστότητος· ἔχω τὴν πηγὴν, καὶ οὐ χρήζω σοῦ τῆς ξηρότητος· ἔχων τὸν Χριστὸν ἐλέγχω σου τὴν παρανομίαν· ὑπὲρ D ἡμῶν ἀπέθανεν, καὶ οὐ πρεσβεύει ὑπὲρ ἡμῶν; κατηξίωσεν ὑπὲρ ἡμῶν σταυρωθῆναι, καὶ οἰκτειρῆσαι ἀπαναίνεται; εἰ τοσοῦτον ἡμᾶς ἠγάπησεν, ὥστε ῥαπισθῆναι δι' ἡμᾶς, καὶ ἔχων πηγὴν ἐλέους λιμώττοντας ὑπερόψεται; ἐάν τις ἀπορῶν θέλῃ ἐξαγοράσαι δοῦλον ἢ τέκνον· προσθῇ δὲ αὐτῷ δοῦναι λύτρα ζημίαν, ἢ θανεῖν, οὐχ αἱρεῖται τὰ λύτρα; εἰ μὴ εἶχε ὁ Χριστὸς πηγὴν E ἐλέους, τάχα τις εἶπεν, ὅτι διὰ τοῦτο ἀπέθανεν μὴ ἔχων ὅπως λυτρώσηται τὸν ἀγαπώμενον· τὸ ὑπερφυὲς ἐποίησε, καὶ τὸ εὐτελὲς αὐτῷ οὐ παρέξει; ἀσεβοῦντας οὐκ ἀπεβάλετο, καὶ μετανοοῦντας οὐ προσδέχεται; παρανομοῦντας παρεκάλεσε, καὶ ἐπιστρέφοντας ἀποστρέφεται; δυσφημοῦντας ἠλέησε, καὶ ἀξιοῦντας οὐ σπλαγχνισθήσεται;

F Ἀλλ' ἅπαξ ἐλεεῖ, καὶ τὸ δεύτερον τιμωρεῖται; σήμερόν ἐστι πατὴρ, καὶ αὔριον ἀλλότριος γίνεται; σήμερον ἔχει πόθον, καὶ αὔριον διὰ πενίαν, οὐ τοῦτο ποιεῖ; σήμερον χρηστός ἐστι, καὶ αὔριον ἀπηνής; σήμερον κολακευθεὶς παρέσχε, καὶ αὔριον φρόνιμος γεγονὼς οὐκ ἐμπαίζεται; ἄπαγε. οὐκ ἔστι ὃ λέγεις, ἄνθρωπε, ἀναλλοίωτος ὁ Θεὸς, ἄτρεπτος. Παῦλος λέγει, ὅτι ἀμεταμέλητά ἐστι τὰ χαρίσματα τοῦ Θεοῦ.

Ad te ſermonem converto, qui pœnitentiam obliteras, ac rejicis: quoniam & in Eccleſia mos ejus ſervatur, ac ratio. Novi, te dicere poſt Baptiſma non eſſe pœnitentiam. Sed quid ais? Qui enim adoptionis nobis gratiam per Baptiſma donavit, nonne etiam remiſſionis peccatorum gratiam præbebit? Qui magna donat, in parvis non ſe benignum exhibebit? Qui mortuis reſurrectionem concedit, infirmis ſanitatem non dabit? Qui cæcis oculos donat ad videndum, eos diſtillatione laborantes, ac lippientes non exteret atque deterget? Qui vibices ac cicatrices purgat, ſcabie laborantes non curabit? Qui libertatem ex ſervitute tribuit, defenſionis colloquium averſabitur? qui adoptionem præſtat, confitentem filium non ſuſcipiet? Ex ſervo filium effecit: & aberrantem filium non aſſumet? Magnum, & quod cuncta ſuperat, non ægrefert Deus, ſe nimirum hominum vocari Patrem: & puſillum renuet, ut filiorum confitentium propitiator fiat? Non aſſentimur tibi, o hæretice, volenti divinam damnare benignitatem. Habeo fontem, & tua non indigeo ſiccitate. Habeo Chriſtum, & tuam redarguo iniquitatem. Pro nobis mortuus eſt, & non intercedet pro nobis? Pro nobis dignatus eſt crucifigi: & miſereri recuſabit? ſi tantopere dilexit nos, ut etiam alapis propter nos cæſus ſit; & quum fontem habeat miſericordiæ, eſurientes deſpiciet? Si quis divitiis abundans, ſervum, aut filium redimere velit; proponatur autem ipſi ut pretium redemtionis pendat, vel moriatur, nonne pretium perſolvere malit? Si Chriſtus fontem miſericordiæ non haberet; fortaſſe quis diceret eum ideo mortuum eſſe, quod non haberet unde dilectum redimeret. Rem ſummam, & eximiam fecit: & vilem atque abjectam ipſe non præſtabit? Nos quum impii eſſemus, non repudiavit; & reſipiſcentes non ſuſcipiet? Peccantes ad ſe invitat & allicit; & converſus avertet? Maledicorum miſertus eſt: & obſecrantibus miſericordiæ viſcera non præbebit?

Verum ſemel, inquies, miſeretur, & poſtea punit. Quid? hodie ne Pater eſt, & cras inimicus efficitur? hodie amat atque deſiderat: & cras, ob paupertatem odit? Hodie benignus eſt: & cras inhumanus, atque crudelis? Hodie adulationibus atque blanditiis inductus facit, ac præbet: & cras prudentior factus ſe illudi non ſinet. Apage: non eſt id, quod dicis, o homo. Non eſt, inquam: invariabilis enim Deus eſt, & incommutabilis. Idcirco etiam Paulus ait, ſine pœnitentia eſſe dona Dei. Et quomodo,

do, qui orare juſſit, ac dicere : *Dimitte* Matth. 6. *nobis debita noſtra*; dimittere eum pœnitet? Numquid ad Catechumenos dixit, ut orarent? Nonne Fidelium eſt oratio? quo pacto ergo dicis, poſt Baptiſma non eſſe Pœnitentiam?

Hebr. 6. Imo, inquit Paulus, ait impoſſibile, eos qui ſemel illuminati ſunt, rurſus renovari ad Pœnitentiam, rurſuſque crucifigere ſibimetipſis Chriſtum, & trangreſſores recipi. Breviter ergo tibi ſenſum dicti exponam, ne in longam narrationem oratio pertrahatur. Non de Pœnitentia id dixit Paulus; verum de ſecundo Baptiſmate, quod iterum baptizari eum ſit impoſſibile qui ſemel in Chriſto baptizatus eſt. Quoniam idem ait Apoſtolus: Rom. 6. *Quicumque in Chriſto baptizati ſumus, in morte ipſius baptizati ſumus*. Propter Baptiſma igitur dixit impoſſibile eſſe eos, qui prolapſi ſunt, rurſus crucifigere Chriſtum, ideſt, rurſum baptizari. Una eſt Crux: Epheſ. 4. Hebr. 6. *Unum eſt* (inquit) *etiam Baptiſma*. Ad Hebræos quippe ſcribens, volebat oſtendere, Chriſti Baptiſma non eſſe commune. De Baptiſmate igitur loquitur: putabant enim id legali eſſe ſimile. Ut perſuaderet ergo iis, dicit, apud nos impoſſibile eſſe, eos qui prolapſi ſunt, iterum baptizari. Nam diverſa ipſi faciunt Baptiſmata. Quemadmodum etiam antea de purificatione verba faciens, reprehenderat. Matth. 23. Et Chriſtus quoque oſtenderat legale baptiſma eſſe commune; quum diceret, Phariſæos aſſidue baptizari, ac lavari, quum eſſent immundi. Ait enim, ne quod foris eſt calicis, & paropſidis laves: ſed quod intus eſt, plenum rapina, & amaritudine. Non ergo dixit Paulus de Pœnitentia, impoſſibile eſſe ſemel illuminatos reſipiſcere, ſed de non rebaptizando. Tu quidem cogitationibus, ac ſolis verbis perperam uſurpatis uteris: at ego tibi reipſa, ac ſenſu vero teſtimonium Apoſtoli proferam. Oſtendo tibi verba tua calumniari falſoque accuſare Apoſtolum; teque ad Pœnitentiam cohortor. Galatis a Galat. 4. fide diffidentibus quid dicit? *Filioli*, inquit, *mei*, *quos iterum parturio*; *donec in vobis formetur Chriſtus*: Quoniam enim erant geniti per Pauli dolores, ideſt per tentationes, ac tribulationes; ideo inquit, *quos iterum parturio*. Cur ita? niſi quia in Chriſto baptizati eſſent? Si autem civitatis Eccleſiam totam fidelium hominum, qui a fide receſſerant, non abjecit; verum ſecundo, aut ſæpius baptizari prohibuit: numquid

A Θεοῦ. καὶ πῶς αὐτὸς κελεύσας προσεύχεσθαι, ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν· μετενόησε τοῦ ἀφιέναι; μὴ κατηχουμένοις εἶπε τοῦτο προσεύχεσθαι; οὐ τῶν πιστῶν ἐστιν ἡ εὐχή; πῶς οὖν λέγεις, μετὰ τὸ βαπτισθῆναι, οὐκ ἔστι μετάνοια;

Ναὶ φῄς, ὁ Παῦλος λέγει, ὅτι ἀδύνατον τοὺς ἅπαξ φωτισθέντας πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς **B** μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς τὸν Χριστὸν, καὶ παραβάτας προσδέχεσθαι. συντόμως οὖν εἴπω τὸν νοῦν τῆς αἱρέσεως, ἵνα μὴ ὁ λόγος ἐπὶ μῆκος ἐξίῃ εἰς διήγησιν. ὁ Παῦλος οὐ περὶ μετανοίας εἴρηκεν, ἀλλὰ περὶ δευτέρου βαπτίσματος, ὅτι ἀδύνατόν ἐστι βαπτισθῆναι πάλιν τὸν ἐν Χριστῷ βαπτισθέντα. ὅτι αὐτὸς ἀπόστολος λέγει· ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ **C** ἐβαπτίσθημεν· οὐκοῦν διὰ τὸ βάπτισμα εἶπεν. ἀδύνατον τοὺς παραπεσόντας ἀνασταυροῦν τὸν Χριστόν· τοῦτ᾽ ἔστιν ἀναβαπτίζεσθαι· εἷς ἐστὶν ὁ σταυρός· ἓν ἐστι, φησὶ, καὶ τὸ βάπτισμα· εἰ ἔστι δεύτερος σταυρὸς, ἔστι καὶ δεύτερον βάπτισμα· πρὸς Ἑβραίους ἔγραφε, καὶ ἤθελε δεῖξαι, ὅτι οὐ κοινόν ἐστι τοῦ Χριστοῦ τὸ βάπτισμα· οὐκ οὖν περὶ τοῦ βαπτίσματος, ἐδόκουν τῶν νομικῶν **D** εἶναι παραπλήσιον· ἵνα οὖν πείσῃ αὐτοὺς, λέγει, παρ᾽ ἡμῖν ἀδύνατον τοὺς παραπεσόντας πάλιν ἀναβαπτίζεσθαι· διαφόρους γὰρ αὐτοὶ ποιοῦνται βαπτισμοὺς, ὥσπερ ἔμπροσθεν αὐτοὺς ἤλεγξε περὶ καθαρισμοῦ διεξερχόμενος, καὶ ὁ Χριστὸς ἔδειξε τὸ νομικὸν βάπτισμα, ὅτι κοινόν ἐστιν εἰπὼν, ὅτι οἱ Φαρισαῖοι συνεχῶς βαπτίζονται ὄντες ἀκάθαρτοι. μή φησι, τὸ ἔξωθεν τῆς πα**E**ροψίδος πλύνῃς, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐντὸς γέμον ἁρπαγῆς καὶ πικρίας· οὐκ εἶπε περὶ μετανοίας, ὅτι ἀδύνατόν ἐστι ὑπάρξαι τοῖς φωτισθεῖσιν ὁ Παῦλος, ἀλλὰ περὶ τοῦ μὴ ἀναβαπτίζεσθαι· σὺ λογισμοῖς αὐτὸ πράττεις, ἐγὼ δὲ σοὶ τὸ ἔργον τοῦ ἀποστόλου μαρτυρίαν παρέξομαι· δείκνυμί σοι, ὅτι οἱ σοὶ λόγοι συκοφαντοῦσι τὸν ἀπόστολον; καὶ προτρέπομαί σε εἰς μετάνοιαν. Γα**F**λάταις ἀφηνιάσασιν ἐκ τῆς πίστεως τί λέγει; τεκνία μου, οὓς πάλιν ὠδίνω· ἄχρις οὗ μορφωθῇ Χριστὸς ἐν ὑμῖν· ἐπειδὴ ἦσαν γεννηθέντες δι᾽ ὠδινῶν τοῦ Παύλου, τοῦτ᾽ ἔστι πειρασμῶν καὶ θλίψεων. διὰ τοῦτο εἶπεν, ὅτι πάλιν ὠδίνω. πλὴν ὅτι ἤδη ἦσαν βαπτισθέντες ἐν Χριστῷ. εἰ δὲ πόλεως ἐκκλησίαν ὁλόκληρον πιστῶν ἀνδρῶν ἀποστατῶν οὐκ ἀπεβάλλετο, ἀλλὰ τὸ δεύτερον, ἢ πολλάκις βαπτισθῆναι

ναὶ ἀνέσκευασε. μὴ τοῖς ἀβαπτίστοις ἔλεγεν· A
ἐτρέχετε καλῶς, τίς ὑμᾶς ἐβάσκανε τῇ ἀλη-
θείᾳ μὴ πείθεσθαι; μὴ ἀβαπτίστοις ἔλεγε·
τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῇ; εἴγε καὶ εἰκῇ; μὴ
ἀβαπτίστοις ἔλεγεν· ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν ὑμῖν τὸ
ἅγιον πνεῦμα, καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν,
ἐξ ἔργων νόμου, ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; εἰ δὲ ὁ
ἀπόστολος κληρικοῖς οὐκ ἀπέκοψε τὴν μετά-
νοιαν, σὺ λέγεις, ὅτι μετὰ τὸ βάπτισμα οὐκ B
ἔστι μετάνοια; Δαυὶδ λέγει· τὸ πνεῦμά σου
τὸ ἅγιον, μὴ ἀντανέλῃς ἀπ' ἐμοῦ· καὶ πῶς
οἱ μετὰ τὴν χάριν τοῦ ἁγίου πνεύματος ἁμαρ-
τάνοντες οὐκ ἔχουσι μετάνοιαν; προφήτης ἦν,
ἀλλὰ ἁμαρτήσας μετενόησε· καὶ ὁ Θεὸς αὐτῷ
συνεχώρησε· καὶ ἐμοὶ νομίμως μετανοοῦντι οὐ συγ-
χωρήσει; λέγει οὖν, ἀπόδος μοι τὴν ἀγαλλίασιν
τοῦ σωτηρίου σου· ἀφῃρέθη γὰρ αὐτοῦ μοιχεύ- C
σαντος· μετανοήσαντι δὲ ἀποδίδοται· ἐπειδὴ δὲ
μετὰ ταῦτα ἕως θανάτου προεφήτευσε· Πέ-
τρος ὁ ἀπόστολος μετὰ τὸ καταστᾶθῆναι ἀπό-
στολος, καὶ ποιῆσαι δυνάμεις, καὶ σημεῖα ἐν τῇ
χάριτι τοῦ ἁγίου πνεύματς, καὶ βαπτίζειν ἐν
Ἱερουσαλὴμ, ἠρνήσατο τὸν Χριστὸν, καὶ με-
τανοήσας, οὐκ ἀπεβλήθη. ἔκλαυσε γὰρ πι-
κρῶς, καὶ γλυκείας ἔτυχε χάριτος. Χριστὸς D
αὐτῷ συνεχώρησεν. οὐ γὰρ δύναται ἄνθρωπος
ἀφιέναι, ὡς ἄν τις εἰς Θεὸν ἁμαρτήσῃ, ἐσ-
κανδαλίσθη τῇ παρούσῃ προλήψει, καὶ οὐ Θεὸν
ἀρνεῖται, ἀλλὰ τὸ σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ ἔχει
ἀπολογίαν Χριστοῦ τὴν περίληψιν· ὅθεν ὡς
Θεὸς μὴ ἀρνησαμένῳ κατὰ γνώμην, θᾶττον
συνεχώρησε. Θεὸς ἦν ὁ Χριστὸς, καὶ πρὸ τοῦ
σταυροῦ, ἀλλ' ἐκρύπτετο ἡ θεότης τοῖς ἐπὶ γῆς E
ἅπασιν. οὐχ ἑώρα ὁ Πέτρος τὸ ἀόρατον, ἀλλ'
εἰς τὸ ὁρώμενον νῦν ἁρπασθεὶς ὤλισθε. πλὴν ὅτι
μετανοήσας ἐδέχθη. μὴ ἔχε καταφρονήσεως
πρόφασιν, τοῦ Πέτρου τὴν ἄρνησιν· ἐκεῖνος
ἐπελάθετο συναρπασθεὶς, σὺ δὲ ἀταράχως ὀ-
φείλεις ἔχειν τὴν πίστιν· κραταιωθεὶς τῇ χρονίᾳ
διδασκαλίᾳ· ἔσχεν εὐθὺς τὸν Χριστὸν, καὶ ἔτυ-
χε τῆς συγγνώμης· ἀγνοεῖς δὲ σὺ πότερον ἀφίη- F
σιν, ἢ οὔ· οὐ γὰρ ἔστιν ἀνθρώποις ταῦτα συγ-
χωρεῖν, κἂν ὦσιν ὡς Νῶε, κἂν Ἰὼβ, κἂν
Δανιήλ· ἀνάγκη ἀπολογεῖται ὑπὲρ τοῦ Πέτρου·
ὁ καὶ ἀπειλὴ ὀλέθρου τοῖς δίχα ἀνάγκης ἐκ-
τρεπομένοις. σκότος γὰρ ἐστιν ἡ ἡμέρα Κυρίου,
καὶ οὐ φῶς.

Ἔστιν οὖν μετάνοια ὦ ἄνθρωπε· οὐδὲν γὰρ
Θεῷ ἀδύνατον· ἐκείνοις οὐκ ἔστι μετάνοια τοῖς
ἐμπο-

quid non baptizatis dicebat: *Currebatis
bene, quis vos faſcinavit veritati non obe-
dire?* Numquid ad non baptizatos dice- Galat. 3.
bat: *Tanta paſſi eſtis ſine cauſa, ſi ta-
men ſine cauſa?* Nonne ad non baptiza-
tos aiebat: *qui ergo tribuit vobis ſpiritum,
& operatur virtutes in vobis: ex operibus le-
gis, an ex auditu fidei?* Quod ſi Apoſtolus
clericis non præcidit Pœnitentiam; tu
dicere audebis poſt Baptiſma pœniten-
tiam non eſſe? David dicit: *Spiritum
ſanctum tuum ne auferas a me*: & quo- Pſal. 50.
modo qui poſt gratiam Spiritus ſancti pec-
cant, non habent Pœnitentiam? Pro-
pheta erat: at poſt peccatum pœniten-
tiam egit, & Deus ipſi veniam conceſſit:
mihi autem legitime pœnitenti non in-
dulgebit? dicit ille: *Redde mihi lætitiam* Ibid.
ſalutaris tui. Ablata quippe ab eo per
adulterium erat; verum per pœniten-
tiam reddita eſt: quoniam deinde ad
mortem uſque prophetavit. Petrus Apo-
ſtolus, poſt acceptum Apoſtolatum,
quum virtutes feciſſet & ſigna per gra-
tiam Spiritus ſancti, & baptizaſſet in
Hieruſalem, negavit Chriſtum, & fa-
cta pœnitentia, non eſt repudiatus:
flevit enim amare, & dulcedinem gra-
tiæ conſequutus eſt: nam Chriſtus ipſi
condonavit: non enim remittere pote-
rat homo. Scandalizatus autem erat præ-
ſenti comprehenſione, & non Deum
negavit, ſed ſcandalum crucis pro ex-
cuſatione adducens comprehenſionem Chri-
ſti: quare & Deus ipſi præter opinio-
nem ac voluntatem neganti citius igno-
vit. Deus erat Chriſtus etiam ante
crucem; verum divinitas cunctis ſuper
terram occultabatur. Non videbat Pe-
trus id quod inviſibile erat; ſed in id,
quod cernebatur, nunc raptus cecidit:
verumtamen quum pœnitentiam egiſſet.
admiſſus eſt. Ne pro contemptionis præ-
textu adducas Petri negationem: ille
quippe imprudens abreptus eſt: at tu fi-
dem conſtanter, & imperturbato animo,
habere, atque tueri debes. Diuturna
confirmatus doctrina, mox Chriſtum
obtinuit, & veniam conſequutus eſt:
ignoras autem tu, an dimiſerit, an non?
Neque enim licet hominibus iſta conce-
dere, quamvis fuerint, ut Noë, & Job,
ac Daniel. Neceſſitas reſpondet pro Pe-
tro: & comminationes mortis, iis qui
ſine neceſſitate quid tale committunt. Te- Amos 5.
nebræ enim ſunt dies Domini, & non
lux.

Eſt ergo pœnitentia, o homo: nam
nihil Deo impoſſibile. Illis porro non eſt
poeni-

pœnitentia, qui ad peccandum pœnitentia abutuntur, tanquam ad lucrum & quæſtum. Qui perſeverat in peccato, ſpe pœnitentiæ; non obtinet pœnitentiam, & in talibus dictum eſt, non valere pœnitentiam: quia Deum illuſoribus oblectari arbitrantur. Qui Deum deſpicit ut Deo placeat; quo pacto pœnitentiam poſſidet? Qui novit peccatum pernicioſum eſſe, & ab eo non abſtinet; indignus venia poſt mortem erit, quoniam nequitiæ ſervum ſe reddidit. In judicio non eſt pœnitentia, quia judex non ad ignoſcendum conſiſtit, verum ad judicandum ex exactionum confeſſionibus. Sententia in judicio ſequitur: & quomodo poſſibile erit, pœnitentiam in reſurrectione agere? Si quidem reſurgeremus ad liberorum propagationem, & alium vitæ ſtatum; ſpes nobis eſſet pœnitentiæ, tanquam rurſus vitæ exercitium habentibus & voluntatem liberam, & mentem atque cogitationem in noſtra poteſtate. Nemo vidit latronem coram tribunali vinculis liberum, neque adulterum, neque ſepulcrorum depopulatorem ſecure incedentem: Sic igitur & in judicio pro vinculo habemus reprehenſionem, & pro cuſtodia increpatoriam exhibitionem, ac pro ſervitute conſcientiam; & voluntatis impetum otiantem atque ceſſantem ob judicis inquiſitionem. Non prædico Pœnitentiam, ut non contemnas; ſed neque rejicio eam, ut non deſperes. Non dico, ut nunc deſpicias, & tunc pœnitentiam agas. Non do-
Pſal. 6. ceo in vita peccare, & in judicio reſipiſcere.
Iſai. 38. Ait etiam Propheta, in inferno confeſſionem non eſſe. Licet quoque peccantibus nobis poſt Baptiſmum, pœnitentiam agere: non licet au-
Jacob. 2. tem in pœnitentia ſpem ponentes contemnere. Si ſcienti bonum, & non facienti, peccatum eſt illi; multo magis malum ſcienti, & illud facienti. Si porro res bona ſit Pœnitentia; qui eam differt, malum facit; & hæc adverſus eum indignabitur, & conqueretur, quod putarit ipſam reformidare malum, ita ut juvare te nequeat. Quod ſi vitio, & malitia gaudens, in iis perſeveras, etiam te averſabitur; quoniam quum ejus bonitatem noſſes, nequitiam illi prætuliſti. Pœnitentia remiſſionem prædicat: non libens autem admittit ſpernentes ipſam; permanet vero cum iis, qui convertuntur, & in malitia perdurantes deteſtatur. Audi quid di-
Prov. 18. cat Deus: *Impius quum in profundum malorum*
Prov. 1.21. *ceciderit, contemnet*. Proinde ait: *clamabunt*
Mich. 3. *ad me, & non exaudiam eos.*
Zach. 7.

Dicis poſt Baptiſma non eſſe pœnitentiam? & quomodo ait Evangeliſta Joannes,
1 Joan. 2. quod *Chriſtum advocatum habemus apud Patrem*,

A ἐμπορευομένοις μετάνοιαν. ὁ διαμένων ἐν ἁμαρτίᾳ ἐπ' ἐλπίδι μετανοίας, οὐκ ἔχει μετάνοιαν, ἐπὶ τῶν τοιούτων καὶ εἴρηται, μὴ ἰσχύειν τὴν μετάνοιαν, ὅτι ἡγεῖται τὸν Θεὸν τοῖς ἐμπαίκταις ἐπετερπόμενον. ὁ καταφρονῶν Θεοῦ, ἵνα Θεοῦ εὐαρεστήσῃ, οὐκ ἔχει μετάνοιαν. ὁ γνοὺς τὸ κακὸν, ὅτι ὀλέθριον, καὶ μὴ ἀφιστάμενος ἀσύγγνωστα ἕξει μετὰ θάνατον. ἐπεὶ τῇ κακίᾳ
B ἐλειτούργησεν. ἐπὶ κρίσεως οὐκ ἔστι μετάνοια, ὅτι ὁ κριτὴς οὐκ εἰς τὸ συγγνῶναι κατέστη, ἀλλὰ εἰς τὸ διακρῖναι ὁμολογουμένας πράξεις. ἀπόφασις ἕπεται ἐπὶ τῆς κρίσεως, καὶ πῶς δυνατὸν μετανοῆσαι ἐπὶ τῆς ἀναστάσεως; οἱ μὲν γὰρ ἐγειρόμεθα εἰς τεκνογονίαν καὶ βίου κατάστασιν, ἐλπὶς ἦν μετανοίας. ἔχουσι πάλιν τὸν βίον γυμνάσιον καὶ τὴν προαίρεσιν ἐλευθέραν, καὶ τὴν διά-
C νοιαν ἐν ἐξουσίᾳ. οὐδεὶς εἶδεν ἐπὶ τοῦ δικαστοῦ λῃστὴν δεσμῶν ἐλεύθερον, οὐδὲ μοιχὸν οὐδὲ τυμβωρύχον βαδίζοντα ἄφροντιν. οὕτως οὖν καὶ ἐπὶ τῆς κρίσεως δεσμὸν ἔχομεν τὸν ἔλεγχον, καὶ φυλακὴν τὴν ἐπιτίμιον παράστασιν, καὶ καταδούλωσιν τὸ συνειδὸς, καὶ τὴν ὁρμὴν τῆς προαιρέσεως ἀργοῦσαν διὰ τὴν τοῦ κριτοῦ ἐξέτασιν. οὐ κηρύσσω μετάνοιαν, ἵνα μὴ καταφρονήσῃς. οὐκ
D ἀποβάλλομαι δὲ αὐτὴν, ἵνα μὴ ἀπελπίσῃς. οὐ λέγω, νῦν καταφρόνησον. καὶ τότε μετανόησον. οὐ διδάσκω διὰ βίου ἁμαρτάνειν, καὶ ἐπὶ τῆς κρίσεως μετανοεῖν. εἶπε καὶ ὁ προφήτης, ὅτι ἐν ᾅδου οὐκ ἔστιν ἐξομολόγησις. δεῖ καὶ μετὰ τὸ βαπτισθῆναι μετανοῆσαι ἁμαρτήσαντας ἡμᾶς. οὐκ ἔστι δὲ ἐπελπίζοντας τῇ μετανοίᾳ καταφρονεῖν. εἰ ὁ εἰδὼς τὸ καλὸν, καὶ μὴ ποιῶν αὐτὸ, ἁ-
E μαρτίαν ἔχει. πολλῷ μᾶλλον τὸ κακὸν ὁ εἰδὼς, καὶ ποιῶν αὐτό; εἰ δὲ καλὸν ἡ μετάνοια ὁ ταύτην ὑπερτιθέμενος κακὸν ποιεῖ, καὶ αὐτῇ δὲ ἀγανακτήσῃ κατ' αὐτοῦ ἡ μετάνοια. ὅτι ἐνόμισεν αὐτὴν φοβεῖσθαι τὸ κακόν. ὥστε σοὶ βοηθῆσαι μὴ δύνασθαι. εἰ δὲ ἡδόμενος τῇ κακίᾳ συμπαραμένεις, καὶ ἀποστραφήσεταί σε, ὅτι ἐπιγνοὺς αὐτῆς τὸ καλὸν, τὴν κακίαν αὐτῆς προέκρινας.
F μετάνοια κηρύττει ἄφεσιν. οὐκ ἐνδέχεται δὲ καταφρονεῖν αὐτῆς. παραμένει ἐπιστρέφουσι, καὶ ἀποστρέφεται τοὺς ἐπιμένοντας τῇ κακίᾳ. ἄκουσον τί λέγει ὁ Θεός. ἀσεβὴς ἐμπεσὼν εἰς βάθος κακῶν καταφρονεῖ. ὅθεν φησί. κεκράξονται πρός με καὶ οὐκ εἰσακούσομαι αὐτῶν.

Λέγεις, μὴ εἶναι μετὰ τὸ βάπτισμα μετάνοιαν; καὶ πῶς ἔφη ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης. ὅτι τὸν Χριστὸν παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα,

τέρα, καὶ αὐτὸς ἱλασμός ἐστι περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν. οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου. καὶ ἑαυτὸν συμπαρείληφεν ὁ ἅγιος, ἵνα δείξῃ διαβαίνειν, καὶ εἰς τοὺς μετὰ τοσαύτην χάριν, καὶ τηλικαύτην ἡμαρτηκότας, τὴν μετάνοιαν, εἰς ὅσην καὶ ἡλίκην ὁ ἁγιώτατος ἤνεγκεν εὐαγγελιστὴς ὁ Ἰωάννης. καὶ λέγεις, μετὰ τὸ βάπτισμα, μὴ εἶναι μετάνοιαν; σὺ εἶ ὁ δοῦλος ὁ κακὸς, ὁ χώσας ὑπὸ τὴν γῆν τὸ τάλαντον. οὐ γὰρ ἐκήρυξας τὴν μετάνοιαν, ἵνα ὁ λόγος δι᾽ αὐτῆς ἐμπορεύσηται ψυχὰς ἁμαρτωλῶν εἰς περιποίησιν σωτηρίας ἀπὸ τῆς κατακρίσεως. οὐκ οὖν μάθε, ὅτι ἀσεβές ἐστι τὸ ἀπειθεῖν τῇ μετανοίᾳ. ἀπὸ ταλάντου οὖν τοῦ λόγου ἠρξάμεθα, ἐπὶ τάλαντα καταλήξωμεν, πολυπλασιάζοντες θεῷ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν, ἵνα ἐπὶ τῆς ἀναστάσεως ἡμᾶς ἀποδέξηται τῷ ἐλέει καὶ τοῖς οἰκτιρμοῖς καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

A trem, & quod ipſe *propitiatio pro peccatis noſtris eſt; non pro noſtris autem tantum; ſed etiam pro univerſo mundo*? Et ſeipſum comprehendit Sanctus, ut oſtendat tranſire etiam Pœnitentiam ad eos, qui poſt tantam talemque gratiam peccarunt: qualem quantamque gratiam ſanctiſſimus Evangeliſta conſequutus erat Joannes. Et tu dicis, poſt Baptiſma Pœnitentiam non eſſe? Tu ſervus ille es nequam, qui ta- B lentum fodit in terra: non enim Pœnitentiam prædicaſti, ut ſermo per eam animas peccatorum in ſalutis acquiſitionem a condemnatione lucrifaciat. Diſce igitur impium ac nefarium eſſe non parere Pœnitentiæ. Quum ergo a talento hic ſermonem auſpicati ſimus, in talenta terminemus, Deo ſalutem noſtram multiplicantes, ut in reſurrectione nos reci- C piat per miſericordiam, ac commiſerationes, & benignitatem Domini noſtri Jeſu Chriſti, cui gloria & potentia in ſecula ſeculorum. Amen.

ΤΟΥ͂ ΑΥ̓ΤΟΥ͂

ΝΟΥΘΕΣΙ´Α ΤΟΙ͂Σ Α᾿ΔΕΛΦΟΙ͂Σ.

Ἀδελφοὶ, εὐλογίαις ἐθισθῶμεν, ἵνα εὐλογίαις κληρονομήσωμεν. Οἱ Ἰουδαῖοι ἀπὸ ἔθους πονηροῦ προσκόψαντες, θεοκτόνοι γεγόνασι, καὶ ἡμεῖς ἐὰν ὦμεν λοίδωροι, ἐσόμεθα δύσφημοι. Οὐκ εὐθέως τὰ νοσήματα ἀνίατα γίνονται. ἀρχὴν κακὴν λαβόντα δι᾽ ἀμελείας, εἰς τὴν ἄπειρον κακίαν περιέρχεται. καὶ ἐν τῇ ψυχῇ τὰ πάθη διὰ μικρᾶς αἰτίας ἐπιγίνονται, ἀλλὰ μὴ ὀλοθρευθέντα, ἄπειρον ποιεῖ τὴν καταφρόνησιν. Ἴδες ἐν χαλκῷ ὕλην χλωρὰν πῶς εἰς βάθος διαδέχεται· σύνες τί ποιεῖ ἐν τῇ ψυχῇ πάθος ἀμελούμενον; ἐὰν μὴ ξαίσῃς τὸν ἰὸν, οὐ περιαίρεις τὸν σπῖλον, καὶ ἐὰν μὴ ἐκτρίψῃς τῆς σαρκὸς τὴν φύσιν, οὐ περιγίνῃ φυγαδεῦσαι τὸ πάθος. ὥσπερ συμφυὴς τῷ χαλκῷ ὁ ἰὸς, οὕτω καὶ πάθος * ἐνκυροῦν κατὰ τῆς φύσεως. ἐάν τις γανώσῃ τὸν χαλκὸν πρὸ τοῦ ἰῶσαι, γίνεται ἀμέριμνος, καὶ ἐάν τις ἐν ἀρετῇ περιβάλῃ τὴν ψυχὴν, οὐ πονήσει, οὐδὲ λαθραίαν ἀδικίαν ὑποστήσεται. Δύναται καὶ μετὰ τὸν ἰὸν χαλκοῦ σκεύους ἐπιμελήσασθαι, ἀλλὰ πόνον, καὶ ζημίαν ὑφίσταται. ἐν ᾧ καιρῷ ἔργον ποιεῖν ἠδύνατο πρὸς εὐπορίαν, ἀπασχολεῖται εἰς θεραπείαν τοῦ ἀδικήματος, καὶ ἡ ψυχὴ ἄγεται βραδύνουσα, ἵνα

* al. ἐν σκληρῷ.

τὸ

EJUSDEM

ADHORTATIO AD FRATRES.

D Fratres, adſueſcamus benedictionibus, ut benedictiones poſſideamus. Judæi a gente perverſa procedentes, Deicidæ evaſerunt: & nos ſi fuerimus maledici, erimus quoque diffamatores. Non ſubito morbi redduntur incurabiles: ſed malum capientes principium, ex negligentia etiam ad infinitam miſeriam proſerpunt. Et paſſiones in anima ex mi- E nima cauſa generantur; ſed non exterminatæ, infinitam quandam pariunt deſpicientiam. Cernis in ære nævum viridem, quemadmodum in profundum deprimatur? Intelligis, quid efficiat in anima paſſio neglecta? niſi evaſeris rubiginem, non auferes maculam: & niſi carnis naturam attriveris, fugare paſſiones non poteris. Quemadmodum æri cognata eſt rubigo: ita etiam paſſiones roborantur adverſus natu- F ram. Si quis ferrum tergat ac poliat, antequam rubiginem contrahat; nihil eſt deinde cur metuat. Et ſi quis virtutibus animam veſtiat ac ornet, non ſe labore franget, neque occultam injuriam ſuſtinebit. Poterit quiſpiam etiam poſt rubiginem vas æneum curare: ſed tamen non abſque labore ac detrimento. Nam quo tempore ſe ad copias & opes parandas exercere potuiſſet, in curando peccato cogitur occupari. Et anima retardatur ac ducitur,

tur,

tur, ut paſſionem auferat, quum res maximas lucrari potuiſſet. Si æs negligatur, etiam ſerius expurgabitur, & rubiginem contrahet: & poſteaquam rubigine amiſſa reſplenduerit, periculo furum exponetur. Anima quoque ſi ſe ipſa in virtutis exercitio neglexerit, facile capietur. Æs, operimenti inſtar, obſcurat ſplendorem: & ſi vivo candentique adjiciatur æri, plurimum ad uſum valebit. Si autem bene junctum non fuerit, quia debile efficitur inſtrumentum, citius a jam corrupto diſſolvitur. Sic quoque anima, ſi corruptæ nunc virtuti inhæreat, confuſionem ſuſtinebit, & corruptionem a confuſione. Æris inſtar eſt natura humana, multa cura indigens. Eam ſi illuſtrare nolueris, hoc age, ne ſaltem deſpicias temperamentum. Quod ſi æs humidum ac molle reliqueris, detrimentum patietur. Naturamque ſi humidam reddideris, jam locum corruptioni paraſti. Quin & Salvator affirmat, ſpiritus immundos humiditatem requirere. Et Apoſtolus ait: Carnis curam ne feceritis in deſideriis. Unde ſcilicet palam fit, humiditatem animæ cauſam exiſtere deſideriorum carnis. Ipſumque Evangelium interpretatur dictum Apoſtoli: *Veniens*, inquit, *ſpiritus immundus, invenit hominem mundatum, & ſcopis purgatum*. Nonne mundities corporis, deſideria ipſi animæ conciliat? Perambulavit per loca inaquoſa immundus ſpiritus; & quia cognovit ſemen ſuum deficere, niſi funderetur in humidum locum, veniens in eo ſeminavit, & poſtremo veniens in ipſo permanſit: quum ſcilicet poſt ſedem mutatam rediens, invenit ſemen protuliſſe fructum. Si enim fructum non feciſſet mollis homo, ut qui non haberet quid comederet inimicus, in ipſo non commoraretur. Quomodo autem comedat, & nutriatur immundus ſpiritus, diſcere debemus. Dicit Dominus, ſuum cibum eſſe, facere voluntatem Patris ſui. Ita & inimicus, a faciente voluntatem ipſius nutritur. Voluntas Dei eſt fides quæ ad bonum ducit. Igitur inimici voluntas eſt infidelitas. Dei voluntas eſt virtus bonarum actionum: at diaboli contraria omnia. Si quis ergo voluntatem ejus fecerit, cibat ipſum. Sed amplius adhuc quod dico, clarum reddam de utriuſque voluntate. Quomodo Chriſtus cibus fiat ob ſalutem Samaritanæ, ipſe dixit Diſcipulis, quod comederit, & voluntatem Patris

Matth. 12. *Rom.* 13. *Matth.* 12. *Luc.* 11. *Joan.* 4. *Ibid.*

A τὸ πάθος ἀφεληται, δυνάμενον κερδᾶναι τὰ μέγιστα. ἐὰν ἀμεληθῇ ὁ χαλκὸς, βράδειον καθαίρεται, καὶ κατάβρωσιν ὑπομένει, γινόμενος μετὰ τὴν γάνωσιν αἰχμάλωτος. καὶ ἡ ψυχὴ ἐὰν καταφρονήσῃ ἑαυτῆς ἐν τῇ πράξει τῆς ἀρετῆς, εὐσύλατος καθίσταται. ὁ χαλκὸς ὡς περιβολὴν αἴρει τὴν γάνωσιν, ἐὰν ἐπὶ ζῶντος χαλκοῦ ἐπιβληθῇ· ἰσχύει πρὸς τὴν χρῆσιν B ἐπὶ πολύ. εἰ δὲ μὴ, ἐπίθεσις γίνεται, ὅτι ἀσθενὲς γίνεται τὸ σκεῦος θᾶττον ὑπὸ τοῦ ἤδη φθαρέντος καθαιρούμενον· καὶ ἡ ψυχὴ ἐὰν ἔτι ἐφθαρμένης ἀρετῆς ἐπιλάβεται, σύγχυσιν ὑπομένει, καὶ φθορὰν ἀπὸ τῆς συγχύσεως. ὡς χαλκός ἐστιν ἡ φύσις ἡ ἀνθρωπία, καὶ πολλῆς ἐπιμελείας δέεται. ἐὰν μὴ θέλῃς γανῶσαι αὐτὴν, φρόντιζε μὴ παρορᾶν τῆς μίξεως. ἐὰν C ὑγρὸν ἐάσῃ τὸν χαλκὸν, ζημίαν ὑποστήσεται, καὶ τὴν φύσιν. ἐὰν κάθυγρον ποιήσῃς, δίδως τόπον τῇ φθορᾷ. Καὶ ὁ σωτὴρ εἴρηκεν, ὅτι τὰ πνεύματα ἀκάθαρτα ποθεῖ τὴν ὑγρότητα. εἶπε καὶ ὁ Ἀπόστολος· μὴ ποιεῖσθαι τῆς σαρκὸς πρόνοιαν εἰς ἐπιθυμίας. δῆλον, ὅτι ἡ ὑγρότης αἰτία τῇ ψυχῇ καθίσταται τῇ ἐπιθυμίᾳ τῆς σαρκός. Τὸ εὐαγγέλιον ἑρμηνεύει τὸ Ἀποστολικὸν D λόγιον· ἐλθὸν, λέγει, τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον εὑρίσκει τὸν ἄνθρωπον κεκοσμημένον, σεσαρωμένον. οὐκοῦν ὁ κόσμος τοῦ σώματος πρόξενος ἐπιθυμιῶν τῇ ψυχῇ γίνεται; διεπορεύθη δι' ἀνύδρων τόπων τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον, ἐπειδὴ ἔγνω, ὅτι ὁ σπόρος αὐτοῦ ἀπολείπεται μὴ χεόμενος εἰς τὸν ὑγρὸν τόπον· ἐλθὸν ἔσπειρε, καὶ ἔσχατον ἐλθὸν εἰς αὐτὸν * ἔμεινεν. ἐπει- *al. κατέμεινεν.
E δὴ μετὰ τὴν ἀποδημίαν ἐλθὸν, εὗρε τὸν σπόρον καρπογονήσαντα. εἰ μὴ ἐποίησε καρπὸν ὁ κάθυγρος ἄνθρωπος, ὡς μὴ ἔχων τι φαγεῖν. ὁ ἐχθρὸς ἐν αὐτῷ, οὐ κατέμενε. πῶς δὲ ἐσθίει, καὶ τρέφεται τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα, μαθεῖν ὀφείλομεν. λέγει ὁ Κύριος οἰκεῖον βρῶμα ποιῆσαι τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. οὕτω καὶ ὁ ἐχθρὸς ἐκ τοῦ ποιοῦντος αὐτοῦ τὸ θέλημα F τρέφεται· τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ἐστιν, ἡ εἰς τὸ ἀγαθὸν πίστις, οὐκοῦν * τῷ ἐχθρῷ ἐστιν ἡ * al. τοῦ ἐχθροῦ.
ἀπιστία. τοῦ θεοῦ τὸ θέλημά ἐστιν ἀρετὴ πράξεων ἀγαθῶν. τοῦ δὲ διαβόλου πάντα τὰ ἐναντία. εἴ τις ποιεῖ αὐτοῦ θέλημα, τρέφει αὐτόν. ἔτι δὲ ὑμῖν τὸν λόγον ἐμφανῆ ποιήσομαι περὶ ἑκατέρου θελήματος. πῶς τροφὴ γίνεται ὁ Χριστὸς διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς σαμαρείτιδος, εἶπε τοῖς μαθηταῖς, ὅτι ἔφαγε, καὶ τοῦ πατρὸς

πρὸς ἐτελείωσε τὸ θέλημα. ἐὰν οὖν τις σώσῃ ψυχὴν, τρέφει θεόν· οὕτως ἐάν τις ἀπολέσῃ ψυχὴν, τρέφει τὸν διάβολον. τίς οὖν ἡ σπορὰ τοῦ ἐχθροῦ, καὶ τίς ἡ ἀποδημία, καὶ ἡ ἐπιδημία, κατίδωμεν, καὶ διὰ τί τὸ πρῶτον ὠθεὶς, ἔσχατον κατέμεινε. πάλιν ἐκ τῶν θείων γραφῶν ἡμῖν τὸ παροίμιον δειχθήσεται εἰς πίστωσιν. εἴ τις τέλειος ᾖ ἐν ἁγιότητι, ναὸς θεοῦ ἐστι· καθὼς εἶπεν ὁ Ἀπόστολος· οὕτω καὶ ἐν ἀσεβείᾳ, εἴ τις τέλειος γίνεται, οἶκος γίνεται τοῦ διαβόλου, καὶ ἐπ' αὐτὸν ἀναπαύεται· οὐκοῦν σπείρει πρῶτον ἐν τοῖς ἀτελέσι, καὶ ἀποδημεῖ, καὶ μετὰ χρόνον ὁρᾷ, ἐὰν γέγονε τέλειος· οὕτω καταμένει ἐν αὐτῷ. ἡ δὲ διαφορὰ τῆς τελειότητος πάλιν ἐκ τῆς εὐσεβοῦς διδασκαλίας παρατεθείσεται. ὥσπερ οἱ ψυχὰς σώζοντες τέλειοί εἰσι παρὰ τῷ θεῷ, οὕτω καὶ οἱ ἀπολλύντες παρὰ διαβόλῳ· λέγει τὸ εὐαγγέλιον πρὸς ποίαν ὁμοιότητα οἱ τέλειοί εἰσι· τοῖς γοῦν μαθηταῖς φησι, γίνεσθε τέλειοι ὡς ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος· ἐπειδὴ σώζει ψυχὰς, καὶ σώματα· σώματα μὲν, ἀνατέλλων τὸν ἥλιον, καὶ διδοὺς ὑετὸν· ψυχὰς δὲ, διδοὺς νόμον, καὶ γνῶσιν, ἀνεχόμενος εἰς ἐπανόρθωσιν. ἆρα εὑρίσκομεν ἐπὶ τοῦ ἐχθροῦ εἰρημένον τὸ παροίμιον ἐν τῇ γραφῇ; Ναί. αὐτὸ τὸ εὐαγγέλιον λέγει περὶ αὐτοῦ· ἀπ' ἀρχῆς ὁ διάβολος ἀνθρωποκτόνος ἐστίν. εἴ τις οὖν ἀναιρεῖ ψυχὰς, τέλειός ἐστι κατὰ τὸν διάβολον γινόμενος. ἀκόλουθόν ἐστιν εἰπεῖν, τίνες ἐν αὐτῷ τέλειοι γεγόνασι; οἱ φαρισαῖοι δηλαδή· αὐτὸς γὰρ εἶπεν ὁ Χριστὸς· ὅτι πατέρα ἔχουσι τὸν διάβολον· αὐτοὶ ἀνεῖλον πολλὰς ψυχὰς, ἀπιστίαν εἰς θεὸν, καὶ Χριστὸν διδάσκοντες. ἐγὼ δὲ ἀποδείκνυμι, ὅτι καὶ * ὑπέρβαλον. ὅτι οὐ μόνον ἐδίδαξαν, ἀλλὰ καὶ ἠνάγκασαν ποιῆσαι κακόν· εἴ τις γὰρ ἐπίστευσεν εἰς Χριστὸν, ἀποσυνάγωγος ἐγίνετο, ἵνα τὴν πρὸς τὸν ἐχθρὸν ἄρωνται τελειότητα· ἐκεῖνος διὰ δέους ἀναγκάζει ἀποστῆναι θεοῦ. Ἀπειλῶν γὰρ θάνατον, πολλοὺς τῆς εὐσεβείας ἐφυγάδευσε. σπείρει καὶ ὁ θεὸς, ἀλλὰ ἐν ξηροῖς, καὶ ἐρήμοις σώμασιν· ἐπειδὴ τὰ ἐπουράνια διὰ τῆς ἀφθαρσίας αὔξουσιν· οὐ πρῶτον φθείρει, καὶ φθείρεται ὁ σπόρος τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ ἐν τῇ ξηρότητι λεπτυνόμενος αὔξεται· οὐκοῦν τίς ἐστιν ὁ ξηρὸς τόπος οἴδαμεν· τίς οὖν ἐστιν· ἀλλ' ἡ ἀφθαρσία· ἐν ἁγνοῖς, καὶ * ἐγκρατοῦσι σώμασιν αὔξει ὁ σπόρος αὐτοῦ· ἐπειδὴ τὴν συμπλοκὴν οὐκ ἐν σαρκὶ ποιεῖται ἀεὶ, ἀλλ' ἐν ψυχῇ·

*al. ὑπερέβαλον.

*al. ἐγκρατέσι.

A tris ſui perfecerit. Si quis igitur ſalvet animam, cibat Deum. Sic ſi quis animam perdat, paſcit diabolum. Quæ ergo ſit ſeminatio inimici, & quæ ejus peregre profectio, & qui acceſſus, perſpiciamus: & cur primum repulſus, noviſſime remanſerit. Rurſus ex ſacris Scripturis hoc vobis proverbium demonſtrabitur ad fidem adhibendam. Si quis perfectus fuerit in ſanctitate, templum B Dei eſt, ſicut ait Apoſtolus. Ita quoque in impietate ſi perfectus quiſpiam exiſtat, domus diaboli efficitur, & in eo requieſcit. Igitur ſeminat primum in imperfectis, & recedit; ac poſt tempus videt, numquid perfecti evaſerint: & ſic in iis remanet. Porro differentia perfectionis rurſus ex pia comparabitur doctrina. Nam quemadmodum qui animas ſalvant, perfecti ſunt apud Deum; C ſic & qui deperdunt eas, apud diabolum. Dicit Evangelium, ſecundum quam ſimilitudinem perfecti ſint. Si quidem ad Diſcipulos: *Eſtote perfecti*, inquit, *ſicut & Pater veſter cœleſtis perfectus eſt*: quoniam animas ſalvat, & corpora: ſupra corpora quidem oriri facit ſolem, & dat pluviam: animabus autem legem tribuit, & ſcientiam: tolerans, ut corrigantur. D Numquid de inimico reperimus dictum in Scriptura proverbium? Imo ipſum de eo affirmat Evangelium, quod ab initio Diabolus homicida erat. Si quis ergo occidit animas, jam perfectus evaſit ſecundum diabolum. Sed conſentaneum fuerit jam dicere, quinam in eo perfecti evaſerint? Phariſæi videlicet. Ipſe enim de iis aſſerit Chriſtus, quod patrem habeant diabolum. E Multas quippe illi occiderunt animas, perfidiam in Deum & Chriſtum docentes. Ego vero oſtendam, etiam ab eis ipſum fuiſſe diabolum ſuperatum. Nam non ſolum docuerunt, ſed etiam coegerunt facere malum. Si quis enim crediſſet in Chriſtum, extra Synagogam pellebatur, ut inimicum ipſum perfectione ſuperarent. Ille enim per timorem cogit recedere a F Deo: nam mortem comminatur, multoſque a pietate divellit. Seminat & Deus, verum in aridis deſertiſque corporibus: quoniam cœleſtia per incorruptionem augentur. Non primum corrumpit, & corrumpitur ſemen Dei: ſed in ariditate imminutum creſcit. Igitur quis ſit locus aridus, novimus: quid enim eſt, niſi incorruptio? In caſtis ac continentibus corporibus augetur ſemen ejus: eo quod in carne nunquam conjunctionem agat, ſed in ani-

Matth. 5.

Joan. 8.

Ibid.

anima. At quomodo iſtud? Rurſus expendamus Evangelium: Animam, inquit, nemo occidere poteſt. *Matth.* 10. Quare hujus ſeculi bonis non indiget: Verum poteſt cum non egeat, incorrupta permanere. Cibum enim ad corporis dumtaxat ſubſiſtentiam atque ſuſtentationem capit. Quando igitur non ſe ipſa ſubmiſerit corpori, ſed ipſum ſibi ſubjecerit, incorruptum ſemen Dei ſuſcipiens: etiam corpus efficit, ut quaſi lumine reddatur incorruptionis particeps, efficiaturque aridum in augmentum gracilitatis. Nam ſicut acceſſiones rerum corporearum craſſitudinem augent: ita craſſitudinis imminutio augmentum fit extenuationis; eademque attenuatio ſi creſcat etiam atque etiam, carnem tandem efficit quodammodo atque transformat in ſpiritum: atque ita caro cum ſpiritu copulatur & unitur, incorruptionis fructum proferens, perfectaque redditur ad ſuſcipiendum Deum. Dicit quoque Evangelium, de manſione Chriſti in perfectis loquens: Ego, inquit, & pater meus veniemus: & manſionem faciemus apud eum. *Johan.* 14. 15. Sed fortaſſe adhuc idem probari vobis, & confirmari cupitis; an corruptibilis caro incorruptioni commiſceri queat? oportebit nos iſta rurſum breviter percurrere, nec gravate id fecero. Si enim oſtenſum eſt animam eſſe immortalem: perſpicuum eſt eandem quoque incorruptibilem eſſe. At quemadmodum humidiorum corporum permixtione, redditur carnalis: ſic etiam corpus per incorruptibilitatem animæ, divino unitum ſemini efficitur ſpiritale. Iccirco & Paulus internoſcebat ſpiritales, & carnales homines. Noverat etiam quod carnales animam haberent, & corpora ſpiritales. Verum per temperamentum atque imperium plurium nomina præſtantiorum univerſo attribuit homini: adeo ut ſi caro ſuperaverit, carnalis ſit homo ille: ſin vicerit anima, ſpiritalis. Et alibi hæc ipſa demonſtrans: Caro, inquit, reſiſtit ſpiritui, & ſpiritus carni, ut non quæ velint faciant. *Galat.* 5. Cæterum Evangelium quæſtionem dirimit, affirmans violentorum eſſe regnum cæleſte. *Matth.* 11. Cogit enim ſpiritus naturam in diviniora: quando a carne natura trahitur ad terrena. Violentia ejus eſt bellum. Nam duobus accidit modis: in incipientibus quidem, ut non commiſceantur carni: in perfectis vero, ut & carnem ipſam efficiant ſpiritalem. Propterea in principio dat ſemen; & in fine poſt augmentum vinum

A ψυχῇ· πῶς οὖν τοῦτο γίνεται; πάλιν ἐξετάσωμεν· τὸ εὐαγγέλιον εἶπεν, ὅτι τὴν ψυχὴν ἀποκτεῖναι οὐδεὶς δύναται. οὐκοῦν οὐ χρήζει τῶν τούτου κόσμου ἀγαθῶν. Δύναται δὲ μὴ χρήζουσα διαμεῖναι ἄφθαρτος· τὰ γὰρ βρώματα πρὸς τὴν τοῦ σώματος δέχεται ὑπόστασιν. ὅτε τοίνυν μὴ ὑποπέσῃ * σώματι, ἀλλ' ὑποτάξει αὐτὸ δεχομένη τὸν ἄφθαρτον σπόρον τοῦ *al. πτώματι.*
B θεοῦ; καὶ σῶμα ὡς * ὑπὸ φωτὸς ποιεῖ μετασχεῖν τῆς ἀφθαρσίας, καὶ γίνεται ξηρὸν εἰς αὔξησιν λεπτότητος· ὥσπερ γὰρ αἱ προσθῆκαι τῶν σωματικῶν αὔξησιν παρέχουσι εἰς παχύτητα, οὕτω καὶ ἡ ἐκ παχύτητος μείωσις αὔξησις γίνεται λεπτότητος. αὕτη ἡ εἰς λεπτὸν αὔξησις πάνυ λεπτυνθεῖσα πνευματοποιεῖ τὴν σάρκα, καὶ οὕτως ἑνοῦται τῷ θείῳ πνεύματι καρποφο- *al. ἀπὸ*
C ροῦσα ἀφθαρσίαν, καὶ τελειουμένη πρὸς ὑποδοχὴν θεοῦ. λέγει καὶ τὸ εὐαγγέλιον, ὅτι ἐν τοῖς τελείοις, ἐγώ, φησιν, ὁ Χριστὸς, καὶ ὁ πατὴρ ἐλευσόμεθα, καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιησόμεθα· ἀλλὰ τάχα ἔτι πεισθῆναι ποθεῖτε· εἰ δύναται ἡ φθαρτὴ σὰρξ ἀφθαρσίᾳ συγκεραθῆναι, καὶ * δὴ πάλιν ἡμᾶς βραχέα διελθεῖν. εἰ δέδεικται ἀθάνατος ἡ ψυχὴ, δῆ- *al. δεῖ.*
D λον, ὅτι αὐτή ἐστι καὶ ἄφθαρτος· ἀλλ' ὥσπερ διὰ τῶν ὑγρῶν σωμάτων συγκερασθεῖσα γίνεται σαρκικὴ, οὕτω καὶ σῶμα διὰ τῆς ἀφθαρσίας τῆς ψυχῆς ἑνούμενον τῷ σπόρῳ τοῦ θεοῦ, γίνεται πνευματικόν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος οἶδε πνευματικοὺς ἀνθρώπους, καὶ σαρκικούς· οἶδεν, ὅτι καὶ οἱ σαρκικοὶ ἔχουσι ψυχὴν, καὶ οἱ πνευματικοὶ σώματα, ἀλλὰ διὰ τὴν σύγκρα-
E σιν, καὶ ἐπικράτειαν τοῦ πλείονος τὰ ὀνόματα τῶν * κρατούντων ὅλῳ τῷ ἀνθρώπῳ ἐπιτίθησιν· ἐὰν κρατήσῃ ἡ σὰρξ τῆς ψυχῆς, σαρκικός ἐστιν ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος· ἐὰν κρατήσῃ ἡ ψυχὴ, πνευματικός, * καὶ ἐν ἑτέρῳ δεικνὺς ταῦτα λέγει· ἡ σὰρξ ἀντίκειται τῷ πνεύματι, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς σαρκὸς, ἵνα μὴ ἃ ἂν θέλωσι, ποιῶσι. τὸ δὲ εὐαγγέλιον ἐπιλύει τὴν ζήτησιν· εἶ- *al. ἐπικρατούντων.* *al. ἐστὶ*
F πεν ὅτι βιαστῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν· βιάζεται γὰρ τὸ πνεῦμα τὴν φύσιν ἐπὶ τὰ θειότερα· ἐπειδὴ ἡ φύσις ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐπὶ τὰ γεώδη καθέλκεται, ἡ βία αὐτῆς ἐστιν ὁ πόλεμος. δυσὶ γὰρ τρόποις ἐπιγίνεται· ἐν τοῖς ἀρχομένοις γίνεται, ἵνα μὴ συγκραθῶσι τῇ σαρκί· ἐν τοῖς τελείοις, ἵνα καὶ αὐτὴν τὴν σάρκα πνευματικὴν ποιήσωσι. διὰ τοῦτο ἐν ἀρχῇ τὸν σπόρον δίδωσι, καὶ * ἐπὶ τέλει μετὰ τὴν αὔξησιν *al. ἐπὶ τελεῖν.*

A αὔξησιν οἶνον, καὶ τροφὴν ποιεῖ τοὺς τελειωθέντας, ὡς ἐπὶ τῶν ἐναντίων εἰρήκαμεν. Λέγει πῶς τροφὴ Θεοῦ γινόμεθα, καὶ ποτός· ἐγώ, φησί, εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα. ὁ δὲ Ἀπόστολος τοῖς πιστοῖς Κορινθίοις φησί· Θεοῦ γεώργιόν ἐστε, Θεοῦ οἰκοδομή. τοῦτο εἶπε πρὸς τοὺς ἀρχομένους· πρὸς δὲ τοὺς τελείους τί φησιν· οὗ οἶκος ἐσμὲν ἡμεῖς· ἐάν περ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν· B οὐκοῦν ἐν τοῖς σώμασι τοῖς ξηροῖς ὁ σπόρος τῆς ἀφθαρσίας συνάπτεται· οὐ γὰρ κατὰ φύσιν ἀνυπότακτον ἀντίκειται ἡ σάρξ, * ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν, καὶ ὁρμὴν τῆς προαιρέσεως. εἰ γὰρ τὸ κεφάλαιον ἐν ἀνθρώπῳ ἐστὶν ἡ ψυχὴ ἡ ἀθάνατος, οὐκ ἠδίκησε τὸν ἄνθρωπον ὁ Θεὸς ἐπὶ ἀφθαρσίᾳ τερπόμενος, οὐκ ἐβιάσατο τὴν ἐπίμικτον φύσιν, ἀλλ' * ἐπροετρέψατο τὴν ἀφ- C θαρσίαν βιάσασθαι, ὡς ὑπηρέτην τὴν δι' ἁμαρτίας φθειρομένην σάρκα. ὥσπερ γὰρ ἐν χωνείᾳ πυρὸς συσχηματίζεται ἴσῳ πυρὶ ὁ χαλκός, οὕτω καὶ τὸ σῶμα τῷ πνεύματι, ἐὰν τῇ ἀφθαρσίᾳ συγκραθῇ· ὁ αὐτὸς χαλκὸς καὶ τῇ κόπρῳ παραπλήσιος γίνεται χωννύμενος, καὶ γῇ σποδούμενος, καὶ τῷ ἰῷ φθειρόμενος. οὕτω D καὶ ἡ σάρξ ἐν τοῖς πάθεσι βαπτιζομένη. Θέλω δὲ ὑμῖν περὶ τῆς βασιλείας τῶν ἁγίων εἰπεῖν· πῶς ἐν αὐτῇ τὴν βασιλείαν κληρονομοῦσιν. Ἡ φύσις τῆς σαρκὸς ἀπαιτεῖ ἀνάπαυσιν· αὐτοὶ δὲ μᾶλλον συντελεῖς ἀντιλαμβάνονται· κακούμενοι χαίρουσι. καὶ ἀσθενοῦντες ἑαυτοὺς οὐ θεραπεύουσιν. Ἡ φύσις ἥδεται δόξῃ· αὐτοὶ δὲ λοιδορούμενοι τέρπονται, καὶ * ἐλεοῦντες κρύπτουσι, καὶ εὐσε- E βοῦντες λανθάνειν σπουδάζουσιν. Ἡ φύσις τῆς σαρκὸς ἐσθίειν βούλεται, αὐτοὶ δὲ νηστείαις αὐτὴν κατατήκουσι, καὶ ἀσκήσεσιν αὐτὴν μαραίνουσιν. Ἡ φύσις πρὸς γάμον ἔχει προσηνῶς· αὐτοὶ δὲ ἐγκρατείαις αὐτὴν χαλινοῦσι, καὶ τὰς αἰτίας τέμνουσι. * τὰς εὐπορείας διώκει ἡ φύσις· οἱ δὲ ἅγιοι καὶ ἀδικούμενοι ἀνέχονται, καθαρπαζόμενοι, μακροθυμοῦσι· σχεδὸν οὖν, εἰπεῖν, τὴν F ζωὴν πᾶσαν τῆς σαρκὸς παραιτοῦνται· τοῦτο γάρ ἐστιν· ἆρον τὸν σταυρόν σου, καὶ ἀκολούθει μοι. διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἀπόστολος γράφει· νεκρώσατε τὰ μέλη τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. ἐπειδὴ διὰ τῆς βίας τῆς εὐσεβοῦς γίνεται· οὐδεὶς ἀναιρεῖ τινα μετὰ * φειδοῦς, ἀλλὰ μετὰ βίας· οὕτω καὶ ὁ θέλων ζωοποιῆσαι τὰ σαρκικά, βιάζεται. εἶπεν ποῖά εἰσι τὰ μέλη τὰ ἐπὶ τῆς γῆς· οὐ γὰρ τῆς δημιουργίας τοῦ Θεοῦ κατηγορεῖ· οὐκ εἶπε· νεκρώσατε

*al. τῷ πνεύματι.

*al. ἀλλὰ προετρέψατο

*al. ἐλεῶντες.

*Quæ ſequuntur, deſunt in Cod. Vat. 1815. ſed deſcripta ſunt ex cod. Alexandrino Vat. pag. 93.

*al. φειδοῦς.

augmentum vinum & eſcam perfectos efficit, quemadmodum de contrariis diximus. Quo pacto autem [cibus, &] potus Dei efficiamur, ipſe dicit: Ego, inquiens, ſum vitis, & vos palmites. Apoſtolus quoque ad Corinthios ait: Dei agricultura eſtis, Dei ædificatio eſtis. Et hoc dixit ad inſipientes: ad perfectos vero, quid? Cujus, inquit, domus ſumus nos. Si initium igitur ſubſiſtentiæ ſtabile ad extremum uſque ſervaverimus: in aridis ſane corporibus, etiam ſemen incorruptibilitatis coaleſcet. Non enim iccirco caro ſpiritui reſiſtit, quod natura ſubjici, & parere non poſſit: ſed ex concupiſcentia & impetu voluntatis. Nam ſi caput in homine eſt anima immortalis: non facit injuriam homini Deus, quum ad incorruptionem adhortatur illum, nullamque vim affert mixtæ naturæ: ſed ad incorruptionem ac pudicitiam colendam hortatur, qua caro tanquam ancilla, quæ per peccatum corrumpitur, præſervatur. Quemadmodum enim in fornace ignis, æs figuram ignis capit & formam: ita etiam corpus ſpiritui efficitur ſimile, & cum illo quodammodo conformatur, ſi cum pudicitia, atque incorruptione jungatur. Idemq; æs quum funditur, fimo ſimile redditur & terræ, quum cinere aſpergitur; rubiginique, quum ſitu, carieque corrumpitur: ita quoque caro, ſi perturbationibus demergatur. Volo autem vobis de violentia ſanctorum commemorare, quomodo per eam regnum cœlorum percipiant. Carnis natura quietem poſtulat: ipſi vero contritionem potius ſibi aſſumunt vendicantque: afflicti, lætantur: & quum minus valent corpore, ſe ipſi non curant. Natura delectatur gloria: at ipſi gaudent maledictis laceſſiti. Quumque ipſi aliis benigne fecerint, id celant; pietatemque exercentes, latere ſtudent. Natura carnis comedere optat: ipſi autem jejuniis eam conſumunt, exercitiiſque piis tabefaciunt. Natura placide ad nuptias fertur: at ipſi continentiæ fræno eam cohibent, & cauſas occaſioneſque peccatorum removent. * Facultates, ac opes conſectatur natura: at Sancti etiam injuria affecti, patientes ſunt atque longanimes. Omnem igitur prope dicam, carnis vitam reſpuunt. Hoc enim eſt: tolle crucem tuam, & ſequere me. Ob id etiam ſcribit Apoſtolus: Mortificate membra veſtra, quæ ſunt ſuper terram: quoniam per piam ac religioſam iſta fieri queunt violentiam. Nemo occidit quemquam cum miſericordia: ſed qui vult mortificare carnalia, vim ſibi affert, inquit. Verum quænam ſunt membra ſuper terram? Non enim divinum arguit opificium. Neque dixit

Joan. 15.
1. Cor. 3.
Matth. 10. 16.
Coloſſ. 3.

dixit, mortificate membra corporis : ſed quæ ſunt ſuper terram. Cujuſmodi ſunt fornicatio, invidia, fraus, malitia, avaritia, & ejuſmodi. Omnia enim jam dicta, per ea, quæ ſunt ſuper terram, fiunt : quod in iis quandam caro affinitatem habeat: propter divitias enim injuriæ: propter gloriam inſidiæ; propter amorem ſui ipſius dolus: propter delicias, fornicatio. Quare in hujuſmodi rebus deprehenditur & agnoſcitur homo carnalis : qui in rebus naturalibus, ad ea quæ ſunt præter naturam progreditur. Quumque ad peccatum natura ſit proclivis, rapitur ipſa a rerum ſufficientia ad inſatiabilitatem, a potatione ad ebrietatem, a nuptiis ad fornicationem, a juſto ad iniquum, & a charitate ad confuſam quamdam vilemque familiaritatem, & ad hoſpitalitatem repellendam ac violandam. Huic igitur naturæ vis afferenda : ut recte inſtituta, plus quam par eſt, ſibi uſurpare non poſſit. Oportet mortificare naturam : ne terrenis inſtitutis ac legibus

Matth. 18. obſequi valeat. Quoniam & Salvator ait, melius eſſe uno pede, aut una manu certantem, pervenire ad cœleſte regnum, quam duas manus, aut duos pedes habentem, mitti in ignem æternum. Non quidem omnino membra quæ fecit ipſe, abſcindenda mandavit : verum, ut diſcamus naturam non habere cauſam peccati. Mortificetur manus, & excæcetur oculus tuus : ut quum ad cædem nequeat cooperari manus, non faciat aliud malum. Facile perſuadere licet amicis non inſidiantibus, niſi congrediamur cum inſidiatoribus. Non prohibuit Scriptura liberos legitime gignere, atque ſuſcipere : ſed eos occidere, Aſſidua enim copula omnem mentis tranquillitatem impedit, bella ſuſcitat, cædes docet, dolos & indignationes ſuggerit. Intelligite quæ dico, ne multis digreſſionibus utamur. Ipſe quod ſatis ſit præ-

1.*Tim.* 5.6. cepit. At dixit : quod vidua quæ in deliciis eſt, vivens mortua ſit. Ipſe docuit cum externis honeſte verſandum : ſed carnis prudentiam facere vetuit ad mundi complacentiam. Non adverſatur neceſſario rerum uſui voluntaria

Matth. 6. paupertas : ſufficit enim diei malitia ſua. Nec contrariatur crux cibo : quod qui in agone contendit, ab omnibus ſe abſtineat. Non ad-

1.*Cor.*9. verſatur nuptiis, violentia & mortificatio naturæ : quoniam mortem ex fornicatione manantem tollit. Nuptiæ officina ſunt vitæ : at fornicatio mortis, quod filiorum propagationem corrumpat. Mortuum igitur peccatum efficere, quod occidit ; non eſt cujuſcumque violentiæ, ſed ſufficientis, & exquiſitæ. Intelligite virtutem Evangelii : quo pacto in homine mortuo

A κρώσατε τὰ μέλη τοῦ σώματος ἁπλῶς, ἀλλὰ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ τίνα ἐστὶ ταῦτα; πορνεία, δόλος, φθόνος, κακία, πλεονεξία, καὶ τοιαῦτα πάντα. τὰ εἰρημένα σὰρξ ἔχει τὴν συγγένειαν. διὰ τὸν πλοῦτον αἱ ἀδικίαι. διὰ τὴν εὐδοξίαν ὁ φθόνος. διὰ τὴν φιλανθρωπίαν ὁ δόλος. διὰ τὴν σπατάλην ἡ πορνεία. οὐκοῦν ἐν τοῖς ὁμοίοις ἁλίσκεται

B ὁ σαρκικὸς ἄνθρωπος, ἐν τοῖς διὰ φύσεως ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, ἀδικούμενος. ἔφη δὲ εὐαγγέλιον· μᾶλλον τὴν φύσιν βιάζεσθαι ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας· κλέπτεται ἡ φύσις ἐκ τῆς αὐταρκείας εἰς ἀπληστίαν· ἐκ τοῦ πίνειν εἰς μέθην, καὶ ἐκ τοῦ γάμου εἰς πορνείαν, καὶ ἐκ τοῦ δικαίου εἰς ἀπανθρωπίαν, καὶ ἀπὸ ἀγάπης εἰς χύδαιον, καὶ ἐκ φιλοξενίας εἰς

C ἀδιαφορείαν. χρὴ οὖν βιάζεσθαι ταύτην· ἵνα κυβερνωμένη μὴ δύναται πλέον τοῦ δέοντος, ἐπιδείξασθαι. Καὶ γὰρ ὁ σωτὴρ ἡμῶν ἔφη· κρεῖσσον μονόπουν, ἢ μονόχειρα, ἵνα τῆς βασιλείας ἐπιτύχῃ ὁ ἀγωνιζόμενος. οὐ πάντως τὰ μέλη, ἃ αὐτὸς ἐποίησεν ἐκτέμνειν προσέταξεν, ἀλλ᾽ ἵνα μάθωμεν, μὴ ἔχειν τὴν φύσιν συναιτίαν τῆς ἁμαρτίας. ἐὰν δὲ δι᾽ ἐγ-

D κρατείας νεκρωθῇ ἡ χεὶρ, καὶ ἀποτυφλωθῇ ἡ διάνοια πρὸς φόνον, μὴ ἔχουσα τὴν συνεργὸν χεῖρα· τὸ κακὸν οὐκ ἐποίησεν. εὐχερῶς πειθόμεθα, τοὺς φίλους μὴ ἐπιβουλεύοντες εἰ μὴ συνήλθωμεν τοῖς ἐπιβουλεύουσιν. οὐκ ἐκώλυσεν ἡ γραφὴ τεκνογονῆσαι, ἀλλὰ τεκνοκτονῆσαι· ἡ γὰρ συνεχὴς ἐπιμιξία ἐμποδίζει πάσῃ τῇ καταστάσει τῆς ψυχῆς, πολέμους ἐγείρου-

E σα, φθορὰς διδάσκουσα, δόλους, καὶ φθόνους ὑποβάλλουσα. Νοεῖτε ἃ λέγω, ἵνα μὴ ἐπὶ πολλὰς παρεκβάσεις ἔλθωμεν· αὐτὸς αὐτάρκειαν προσέταξεν, ἀλλὰ εἶπεν, ὅτι ἡ σπαταλῶσα ζῶσα τέθνηκεν· αὐτὸς ἐδίδαξε πρὸς τοὺς ἔξω εὐσχημόνους· ἀλλ᾽ ἐνεπόδισε ποιεῖσθαι τῆς σαρκὸς πρόνοιαν εἰς * εὐκοσμίαν. οὐκ ἐναντιοῦται τῇ αὐταρκείᾳ ἡ ἀκτημοσύνη· ἐπαρκεῖ γὰρ τῇ ἡμέρᾳ ἡ

F κακία αὐτῆς· οὐκ ἐναντιοῦται τῇ βρώσει ὁ σταυρός. ὅτι ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται. οὐκ ἐναντιοῦται τῷ γάμῳ ἡ βία, καὶ ἡ νέκρωσις τῆς φύσεως· ἐπειδὴ τὴν νεκρότητα τῆς πορνείας καταργεῖ. ὁ γάμος ζωῆς ἐστιν ἐργαστήριον· ἡ δὲ πορνεία τοῦ θανάτου. ἐπειδὴ φθείρει τεκνογονίας. οὐκοῦν οὐκ εἶπεν, ἀλλὰ νεκρὰν καταστῆσαι τὴν ἁμαρτίαν, ἣν ἀνελεῖν οὐ τῆς τυχούσης βίας ἐστί. σύνετε τοῦ εὐαγγελίου τὴν δύναμιν,

* al. ἐπιθυμίας

μιν, ὅτι ἐν νεκρῷ ἀνθρώπῳ βούλεται νεκρῶσαι τὴν ἁμαρτίαν. * θέλει ἐν θανάτῳ σαρκὸς θανατῶσαι τὸν ψυχῆς τὸν θάνατον; * σπεύδει ἐν ἀτονοῦντι σώματι παραλῦσαι τῶν παθῶν τὴν εὐτονίαν. προτρέπεται βιάσασθαι τὴν φύσιν, ἵνα μὴ βίαν ὑπομείνῃ νεκρότητος. διδάσκει περιφρονῆσαι τοῦ μέρους τοῦ νεκροῦ, ἵνα μὴ ἀπολέσῃ τῆς ἀθανασίας τὸ κεφάλαιον· κατὰ τοὺς σοφοὺς ἄνδρας ποιῆσαι νουθετεῖ, ἵνα τὸ φθειρόμενον ἡμεῖς φθείρωμεν, μὴ ὑφ' ἑτέρων ὑπομένοντες· αἱρεῖσθαι βούλεται ἡμᾶς ἀπαθῶς φθείρειν τὴν σάρκα διὰ τῆς νηστείας, ἵνα μὴ δι' ἁμαρτίας αὐτὴν ἀπολέσωμεν ἐν τῇ φθορᾷ. ἡ φθορὰ, * ἵνα ἡμεῖς τὴν σάρκα φθείρωμεν· * ἴασιν ἐπιδέχεται, ἐπειδὴ κατὰ τοὺς ἰατροὺς τοὺς τραχυτόπον, καὶ ὄγκον ἔχοντας ἢ ξηραίνουσιν, ἢ σήπουσιν, ἢ καίουσι, καὶ οὕτω θεραπεύουσιν. Ἡ φθορὰ τῆς ἁμαρτίας εἰς ἀπώλειαν ἐπιγίνεται, ἐπειδὴ λαθραίως εἰς βάθος χωροῦσα ἀνίατον ποιεῖ τὴν σῆψιν τῆς φύσεως· μικρὰ εἶναι δοκεῖ, καὶ ἄπειρος γίνεται, ὅτι ὡς ἡ ζύμη ἀπὸ ποδῶν ἄχρι κεφαλῆς διαπερᾷ. Μονοειδὴς τῇ φθορᾷ νομίζεται, ἀλλ' ἔχει πολλὴν δύναμιν. φθείρει ἐν βρώματι τὸ σῶμα παχύνουσα· ὥσπερ γὰρ ἡ ἀσθένεια ἀλλοιοῖ τὸ σῶμα, καὶ ἡ τρυφὴ οὐκ ἐᾷ ἐπιγνωσθῆναι τὸν ἐν τρυφῇ διάγοντα, ἐπειδὴ ἀπώλεσε τὸν κανόνα τῆς φύσεως. φθορά ἐστι καὶ ἡ λεπτότης ἡ ἐκ τρυφῆς, ἐπειδὴ σάρκας φθαρτὰς προστίθησι· φθείρει ἡ ἁμαρτία, καὶ ἐν φιλαργυρίᾳ, ὅτι διδάσκει φροντίζειν εἰς θάνατον· τὸ σῶμα φθείρει ἐν καταπονήσει, τὴν ψυχὴν μιαίνει ἐν πονηρίᾳ· φθείρει καὶ διὰ φιλοδοξίας, ἐπειδὴ φθονεῖν, καὶ μισεῖν τοῖς πλησιάζουσιν ὑποτίθεται· φθείρει καὶ δι' ἀρετὴν, ὅτι διδάσκει δι' αὐτῆς κενοδοξεῖν. φθείρει ἐν τοῖς καλύπτουσι τὴν ἀρετὴν, ἐπειδὴ εἰς ἀδιαφορίαν προτρέπεται. ἐκ μεγάλων ἀρετῶν εἰσάγει τὰ δοκοῦντα ἐν τοῖς πάθεσιν ἐλάχιστα, καὶ δι' αὐτῶν πᾶσαν τὴν ὑπόστασιν καταρρυποῖ. παγίδας ἱστᾷ ἐν τοῖς ὑφ' ἡμῶν πραττομένοις, ἐπειδὴ τὸ ἔθος * ἡμῖν ποιεῖ γενέσθαι ἰξὸν, ἐν ᾧ ἠλοῦμεν τὰ πτερὰ, τὰς ἀρετὰς λέγω ἐν πάθει μικρῷ διὰ συνηθείας, καὶ οὐ μόνον τὰ πτερὰ, ἀλλὰ καὶ τὸ σῶμα, καὶ τὴν ψυχὴν ζημιούμεθα· εὐτόνως προσέχωμεν πρὸς τὸν δόλον αὐτοῦ, ἵνα μὴ ὡς ἀλόγοις ἐμπαίξειεν· προσέχωμεν ταῖς μεθοδείαις αὐτοῦ, ἐπειδὴ ἐν αὐταῖς καθ' ἡμῶν ἀγωνίζεται, ὅτε πάντοθεν περιησφαλισώμεθα, εὑρίσκει

* θέλεις. * σπεῦδε. * ἵν'. * πᾶσιν. * ὑμῶν.

A tuo velit vincere ac mortificare peccatum; & in morte carnis, perimere mortem animæ. * Studet in corpore infirmo, paſſionum impetum evertere? * Hortatur vim inferre naturæ, ne mortalitatis violentiam ſuſtineat. Docet mortis partem contemnere, ne immortalitatis caput deperdat. Ex ſententia virorum ſapientum nos agere admonet: ut quod corrumpit, nos B deſtruamus. Dumque ab aliis non ſuſtinemus; voluntariis nos pœnis carnem edomare cupit, eamque per jejunia corrumpere, ne peccando ipſam perdamus, in corruptione. Carnem noſtram atteramus: ut in ſe voluntatem Dei admittat. Nam & medici aſperioribus locis, atque tumoribus laborantes exſiccant, vel ſup- C purant, aut adurunt, & ſic curant. Corruptio peccati in perditionem vergit, quum occulte in profundum prorepens incurabilem reddit ſuppurationem naturæ. Parva eſſe videtur, & fit infinita: quoniam inſtar fermenti, a calce ad caput uſque ſe diffundit. Unius generis ac formæ corruptio putatur: ſed vim continet multiplicem, In eſcis corrumpit, dum corpus im- D pinguat. Nam ſicut infirmitas immutat corpus: ita quoque non ſinunt deliciæ eum, qui ipſis indulget, agnoſcere naturæ legem violari deliciis. Corruptio eſt quoque gracilitas, quæ ex deliciis naſcitur: quoniam carnes corruptibiles addit. Corrumpit quoque per cupiditatem, peccatum: quia in mortem, ſollicitum eſſe docet; corpus conficit domatque E laboribus, & animam malitia contaminat. Corrumpit quoque inani gloria, quoniam invidiam & odium in proximos ſuadet. Corrumpit etiam in virtute: quoniam per eam vane gloriari docet. Corrumpit & in occultantibus virtutem: quoniam ad contemtum incitat: & ex præclaris virtutibus introducit, quæ in morbis animi videntur minima, quibus totam poſtea eorum naturam labefactat. F Laqueos in iis, quæ a nobis geruntur, conſtituit: quoniam ex conſuetudine habitum nobis generat peſtiferum, quo alas configimus, virtutes dico, in paſſione licet exigua, per aſſuefactionem: neque ſolum alas, ac pennas, ſed & corpus, ac animam damno ignominiaque afficimus. Acriter attendamus ad aſtutiam ejus: ne tamquam inſipientibus nobis illudat. Caveamus ejus inſidias: quoniam per eas adverſum nos decertat: ne dum nos velut ex omni parte ſecuros ducimus, ipſe ſibi ingrediendi locum

* Vis * Stude

locum inveniat. Si enim tamquam leonem, firma murorum communitione ipſum arceamus: tamquam canis efficitur; ut propter vilitatem, eum minime devitemus. Si ut canem excludamus: volucris inſtar per feneſtram ingreditur. Metuimus eum, dum aquilam ſe exhibet: & mox paſſerculus apparet. Ejicimus ut corvum: & velut apis inſilit. Quumque in omnibus cognoverimus eum: tunc in culicem ſeſe transformans, non exigua nos injuria afficit, Culices recentia vina muſtumque corrumpunt: quoniam illorum multitudo ſterquilinio commiſcetur, ſicut cum farina fermentum; & ſæpe mortiferum, vel certe morbidum vinum reddunt, ſi vel morticiniis inſederint, aut venenata guſtaverint. Talis quoque eſt, quæ in parvis prævalet conſuetudo: nam animæ detrimentum affert, ad omnem draconis diſpoſitionem. Talis eſt ſubtilitas inimici, inducens etiam iis qui ſibi videbantur ſecuri, perniciem. Dicitque Eccleſiaſtes, muſcas morientes perdere ſuavitatem unguenti: ut Sancti quidem ipſius intelligant vilitatem, & impuritatem: negligentes autem inſidias ipſius, atque ſubtilitates. In Regum quoque libris, Elias Deum Accaron, muſcam Baal appellavit: inſidet enim in mentibus impiorum, tamquam in rufis & candentibus paſcuis, hoc eſt, marceſcentibus: exprimitque immundam actionem ipſorum, & ut ebullitionibus temulentiæ eorum delectetur. Patitur ſe draco in muſcam transformari: ut impietatis ſanie miſeros oblectet. Inter improbos verſatur ut draco: at inter luxu diffluentes, ut muſca. Perſpicuum eſt igitur, eum inter ſecuros culicem fieri, ut noceat. Vaſa quidem communire, ne a muſcis illudantur; animam vero non munitam relinquere, abſurdum eſt; ſicut & præter rationem exiſtit, de rebus, quæ ſub ſenſus cadunt, tuendis ſollicitos nos eſſe: at de mente munienda atque ſervanda non laborare. Jubet in Proverbiis ſapientia, pigrum ad formicas ire: & ab iis ſapientiam addiſcere. Monet & Evangelium, nos prudentes fieri ſicut ſerpentes: neque enim illi captu ſunt faciles, licet miſerrimi. Pro columba Evangelica, apem nobis Proverbium proponit: & pro ſerpente formicam. Videamus ergo utilitatis gratia, ipſam ſimilitudinem. Serpens ſerpit, & inſidiatur multis: ſed proverbia, quia etiam ſubtilis draco efficitur in perditionem, formicam eum appellant. Quando ut formica viſus fuerit ac vicerit: tunc draconis audaciam

Eccleſ. 10.

4. *Reg.* 1.

Prov. 6.

Matth. 10.

A εὑρίσκει τόπον αὐτῷ πρὸς εἴσοδον. ἐὰν ὡς λέοντα τείχεσιν ὀχυροῖς ἀποφράσωμεν· ὡς κυὼν γίνεται, ἵνα διὰ τὸ εὐτελὲς μὴ φυλαξώμεθα. ἐὰν ὡς κύνα ἀποκλείσωμεν· ὡς πετεινὸν διὰ θυρίδος εἰσέρχεται. δεδείαμεν αὐτὸν ἀετὸν γινόμενον, καὶ στρουθίον φαίνεται· παραιτούμεθα ὡς κόρακα, καὶ ὡς μέλισσα παρεισπηδᾷ, καὶ

B ὅτι ἐν πᾶσιν αὐτὸν νοήσωμεν κώνωψ γινόμενος οὐ μικρῶς ἡμᾶς ἀδικήσειεν· οἱ κώνωπες τοὺς πρώτους οἴνους ἀφανίζουσι, ἐπειδὴ συμφύρουσι τῇ σαπρίᾳ αὐτῶν τὸ πλῆθος, ὡς ἡ ζύμη τὸ ἄλευρον, πολλάκις θανατικὸν, ἢ νοσηρὸν ποιοῦσι τὸν οἶνον, ἢ θνησιμαίους ἐφιζάνοντες, ἢ ἰοβόλων ἑρπετῶν ἀπογευόμενοι. τοιαύτη ἐστὶν ἡ ἐπὶ μικροῖς συνήθεια. ὅτι ζυμοῖ τὴν ψυχὴν πρὸς * πᾶν τοῦ δράκοντος τὴν διάθεσιν. τοιαύτη ἐστὶν *πᾶσαν.

C ἡ λεπτότης τοῦ ἐχθροῦ ἐμποιοῦσα καὶ τοῖς ἀσφαλέσιν ὄλεθρον. λέγει γὰρ ὁ Ἐκκλησιαστὴς, ὅτι μυῖα ἀφανίζει σκευασίαν ἐλαίου ἡδύσματος, ἵνα οἱ ἅγιοι συνῶσιν αὐτοῦ τὸ εὐτελὲς, καὶ ἀκάθαρτον· οἱ δὲ ἀμελεῖς τὴν ἐπιβουλὴν, καὶ τὴν λεπτότητα. Καὶ ἐν τοῖς Βασιλείοις ὁ Ἠλίας θεὸν Ἀκκαρὸν μυῖαν Βαὰλ προσηγόρευεν. Ἐφ-

D ιζάνει γὰρ ἐπὶ τὰς ψυχὰς τῶν ἀσεβῶν, ὡς ἐπὶ ποιορρωούσαις νομαῖς. ἐκμυζᾷ τὴν πρᾶξιν αὐτῶν τὴν ἀκάθαρτον καὶ ἐκ τῶν βρασμῶν τῆς παροινίας αὐτῶν τρέφεται· ἀνέχεται δράκων γενέσθαι μυῖα, ἵνα τερφθῇ τῷ ἰχῶρι τῆς ἀσεβείας· ἐν τοῖς πονηροῖς ὡς δράκων συνέρχεται, καὶ ἐν τοῖς ἀσώτοις ὡς μυῖα συγγίνεται. Δῆλον οὖν ἐστιν, ὅτι καὶ ἐν τοῖς ἀσφαλέσι κώνωψ γίνεται ἀδικῶν τὰ ἀγγεῖα περιφράττειν

E διὰ τὸ ἀνέμπαικτον· τὴν δὲ ψυχὴν, ἐὰν ἀπερίφρακτον. ἄλογον περὶ τῶν αἰσθητῶν ἀσφαλίζεσθαι, τὴν δὲ διάνοιαν περιφέρειν ἀπαραφύλακτον. εἶπεν ἡ σοφία ἐν τῆς παροιμίαις πορευθῆναι πρὸς μύρμηκα, καὶ μαθεῖν φρόνησιν· εἶπε καὶ τὸ εὐαγγέλιον γενέσθαι φρονίμους ἡμᾶς, ὡς τοὺς ὄφεις· οὐ γὰρ εὐάλωτοί εἰσι, ὄντες ἀθλιώτατοι· ἀντὶ τῆς περιστερᾶς τοῦ εὐαγ-

F γελίου ἡ παροιμία τὴν μέλισσαν παρέθετο, καὶ ἀντὶ τοῦ ὄφεως τὸν μύρμηκα. Ἴδωμεν οὖν τὴν ὁμοιότητα πρὸς ὠφέλειαν· ὁ ὄφις ἕρπει, καὶ ἐπιβουλεύει πολλοῖς· ἀλλ' ἡ παροιμία, ὅτι καὶ λεπτὸς ὁ δράκων γίνεται εἰς ἀναίρεσιν, μύρμηκα αὐτὸν προσηγόρευσεν, ὅτε ὀφθῇ μύρμηξ, κἂν νικήσῃ, ὡς δράκων θρασύνεται· ὅτε φανῇ ὄφις κἂν νικηθῇ. ὡς μύρμηξ

μύρμηξ ταπεινοῦται, ἵνα μὴ ἀδικηθῇ. οὕτω καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν μετασχηματίζεσθαι τὰς μεθοδείας αὐτοῦ, ἵνα μὴ ζημιούμεθα. Ἕρπει ὁ μύρμηξ κατὰ τὸν ὄφιν, οἱ δὲ πόδες αὐτοῦ οὐ τὸ σῶμα βαστάζουσιν, ἀλλὰ τὴν γῆν ἐπιλαμβάνονται εἰς πορείαν· τὰ σιτία ὑπὸ γῆν κρύπτει, ἵνα μὴ ὑπὸ χειμῶνος ἀδικηθῶσι· τοὺς πόρους ἀποφράττει, ὧν καθίσταται, ἵνα μὴ ἐν καιρῷ ἀνάγκης ἀπολέσῃ τὴν τροφήν. Ταῦτα πάντα καὶ ὁ ὄφις ποιεῖ. εἶπε καὶ τὸ εὐαγγέλιον, τὸν διωγμὸν ὑμῶν εὔχεσθε μὴ ἐπιέναι χειμῶνι, ἢ ἐν σαββάτῳ· τὸν χειμῶνα δηλοῦν τὴν ὥραν τῆς ἀνάγκης, τὸ δὲ σάββατον τὴν ἡλικίαν τοῦ γήρους, ἐν ᾧ τῇ ζωὴ ἡμῶν διὰ τὴν ἀργείαν σάββατον γίνεται· Ἐργασώμεθα οὖν ἐν θέρει, ὅτε οὐκ ἐπίκειται ἀνάγκη, ἵνα ἔχωμεν εἰς τὸ σάββατον· Ὁ αὐτὸς εἶπεν Σολομών· Ἐργάζου ἐν νεότητι πρὸ τοῦ ἐλθεῖν καιρὸν, ἐν ᾧ ἐρεῖς· οὐκ ἔστι μοι ἐν αὐτῷ θέλημα. Τίς οὖν ἐστιν ἡ ἀνάγκη; ἢ πειρασμός * τις ἀλλοιούμενος· ὅστις ἄγνοιαν ὑφίσταται· ὁ δὲ πειρασμός ἐστι, * περὶ οὗ εἶπεν ὁ Κύριος· εὔχεσθε, μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν. Καὶ ὁ Παῦλος λέγει, ὅτι οὐκ ἐάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ οὐ δύνασθε, δεικνὺς ὅτι θεὸς οὐκ εἰς κακὸν συγχωρεῖ, ἀλλ᾽ εἰς τὸ ἀγαθὸν, εἰδὼς, ὅτι νικήσομεν. συγχωρεῖ, ἵνα στεφανωθῶμεν. περὶ γὰρ τῶν ἡττωμένων οὐκ αὐτὸς συγχωρεῖ. ἡ προαίρεσις ἑκάστου, καὶ ἡ πρᾶξις αἰτία καθίσταται. ὁ ἐχθρὸς οὐκ οἶδεν, ὅτι νικῶσιν οἱ ἅγιοι· κακοθελὴς γὰρ ὢν, οὐκ ἐποίει ἀγῶνα τῷ στεφανοῦσθαι μέλλοντι. εἰ ἦν γινώσκων, καλοθελὴς ἐτύγχανε· καὶ εἰ ἦν καλοθελὴς, διὰ τί τοὺς πίπτοντας καταστρέφει; οὐκ ἀνορθοῖ δὲ παυόμενος τῆς πράξεως. οὐκοῦν τὸ εὔχεσθαι μὴ εἶναι ἡμῖν ἐν χειμῶνι τὸν διωγμὸν, συνήκαμεν, ὅτι δύο περιέχει πειρασμούς. Ἕνα τὸν ἐκ τῆς ἐξετάσεως· θάτερον δὲ τὸν ἐκ τῆς τοῦ διωγμοῦ προαιρέσεως. Ὅμοιον ἐστὶ καὶ τὸ τοῦ σαββάτου, ὅτι περιέχει τέλος πικρὸν τῆς διώξεως τῶν πόνων, ὃν οἱ παρὰ δύναμιν ὑπομένοντες σφοδρῶς κολαζόμεθα, εἰ μὴ φέροντες σφαλλόμενοι τὴν ψυχὴν ἀδικοῦμεν. Θάτερον δὲ τέλος ἄκαρπον, ὅτι ἐν διωγμῷ θνήσκοντες ἄκαρποι αἰώνιον μισθὸν ζημιούμεθα. Ἴδωμεν καθεξῆς περὶ τῆς μελίττης, καὶ περὶ τῆς περιστερᾶς, εἰ καὶ ἐν τούτοις εὕροιμεν

* ἐν ᾧ τις.
* ἐξαίτασις, περὶ οὗ

A daciam aſſumit. Quando vero ut ſerpens, & victus: formicæ humilitatem induit, ne ipſi noceatur. Sic quoque nos decet transfigurari: ne damnum ab inſidiis ejus patiamur. Serpit formica ſicut ſerpens: ſed pedes ipſius non ferunt corpus: verum terram pro greſſus directione apprehendunt. Eſcas terræ recondit: ne ab hyeme detrimentum accipiant. Semina recludit, quibus B perſiſtat, ne tempore neceſſitatis ſua eſca deſtituatur: atque hæc omnia etiam ſerpens agit. Orandum quoque præcipit Evangelium, ut non fiat fuga noſtra in hyeme, vel ſabbatho. Per hyemem tempus neceſſitatis ſignificans: per ſabbathum autem ætatem ſenilem, quando vita noſtra propter otium atque ſegnitiem, ſabbathum efficitur. Operemur ergo æſtate, quamdiu non urget ne- C ceſſitas: ut habeamus quo vivere liceat in ſabbathum. Idemque ad labores in diebus juventutis perferendos hortatur Salomon: antequam veniat tempus, de quo dicas, non mihi placet. Quæ eſt igitur neceſſitas, aut tentatio illa mutabilis, quæ ignorantiam prætexit? eſt autem tentatio, de qua ait Dominus. Orate ne intretis in tentationem. Affir- D matque Paulus, Dominum non paſſurum vos tentari, ſupra id quod poteſtis: oſtendens non ad malum, ſed ad bonum Deum permittere tentationes, ſciens nos eas ſuperaturos. Permittit autem ad coronam: in ſuccumbentibus vero non ipſe tanquam auctor concedit: ſed uniuſcujuſque voluntas, & actio, cauſa conſtituitur. Neque novit inimi- E cus, ſanctos victuros: nam quum ſit perverſæ voluntatis, non moliretur certamen, victoriam reportaturis: bonum enim ſpectaret. Si ſciret, & ſi bonum ſpectat, cur cadentes evertit? neque erigit ab actione perverſa deſiſtens? Per illud ergo, quo dicitur, orandum eſſe, ne fiat fuga noſtra, hyeme: intelligimus duplicem contineri tentationem: unam quæ fit inquirendo, & examinando: F alteram vero, ex propoſito ac voluntate perſecutionis. Simileque eſt iſtud de Sabbatho: quoniam acerbum continet finem fugæ laborum, quos aut ultra vires ſubeundo, vehementer torquemur; aut non ſufferendo, errantes atque offendentes, magnum animæ detrimentum inferimus. Alterum ergo finem dicit infructuoſum: quoniam in fuga citra fructum moriendo, mercedem æternam deperdimus. Videamus deinceps de ape & columba, an in

Matth. 24.
Matth. 26.
1.*Cor.*10.

in iis quoque invenire liceat ſimilitudinem
ſicut in ſerpente, & formica. Magna quippe
illis propter hyemem eſt diligentia. Apis
labores, fertilitatis tempore fiunt. Colum-
ba communitatem amat, ſimiliter &
apes. Labor apis cunctis eſt utilis: &
ſpecies columbæ omnibus valde ama-
bilis. Sicut apes, ita & columba abſ-
que dolo. Captu facilis eſt ſpecies co-
lumbæ ſerpentibus. Similiterque apis re-
ptilibus. Illis ſunt ſimiles, qui cum ſi-
mulatione vivunt: & iſtis qui in ſim-
Eccleſ. 7. plicitate. Ideoque Eccleſiaſtes dicit: In
die bono, aſpice bonum: & cuſto-
di innocentiam, ut videas æquitatem.
Sed primum dixit Dominus: *Eſtote pru-*
Matth. 10. *dentes ſicut ſerpentes, & ſimplices ſicut co-*
lumbæ: nam ſequitur poſt tentationem
requies. Hinc quoque David: *tranſi-*
Pſal. 65. *vimus*, inquit, *per ignem & aquam,*
& eduxiſti nos in refrigerium. Quin
& poſt formicam, apis. Dicit etiam
Coloſ. 3. Paulus, primum quidem carnalia, ſic-
que deinde jungit ſpiritalia. Poſt la-
bores enim procreatur gloria. Dicitque
de ape, quod cunctis ſit expetibilis,
Epheſ. 4. & in æſtimatione. Videtis ergo, quod
in laboribus primum exercitari oporteat,
& per certamen coronari: ut ſic di-
vina detur gratia perfrui? Acerbitatem
laboris, dulcedo quietis excipit; & aſpe-
ritatem vitæ, gaudium. Niſi odio ha-
biti fuerimus ſicut ſerpentes: quaſi co-
lumbæ non reddemur amabiles. Niſi vi-
les atque abjecti formicarum inſtar exſti-
terimus: ut apes non erimus induſtrii.
Primum paſſus eſt Chriſtus, ac velut ſer-
pens Moyſis in ligno ſuſpenſus: & ſic
poſtea tamquam columba, e mortuis re-
ſurgens, evolavit ad cœleſtia. Primum
comedit lactucas agreſtes paſchæ: ſicque
reſurgens, favis ſe mellis refecit. In-
telligite quæ dico fratres: quoniam ſi
quis ſecurus reddi velit, laborare de-
bet: & poſtea fructum laborum perci-
piet. Si ex parvis aberrare nolueritis:
per labores diſcite a patribus noſtris.
Eſtote filii obedientiæ laborando: ut pa-
tres evadatis in requie. Laboribus inten-
ti, ab improborum conſuetudine non deci-
piemini: quoniam labor ægram perverſam-
que conſuetudinem fugat. Dixi ergo
vobis: nolite malis aſſueſieri moribus;
ne in profundum malitiæ decidatis. Di-
xi etiam, quo pacto iſtud obtinere quea-
tis: ne me ut medicum de morbis diſ-
ſerentem, & de eorum cura experien-
tiam non habentem, reprehendatis. Fa-
cite ergo quæ decent promiſſiones ve-
ſtras:

A εὕροιμεν ὁμοιότητα, ὡς παρὰ τῷ ὄφει, καὶ τῷ μύρμηκι, ἡ πολλὴ παρ᾽ ἐκείνοις ἡ ἀκρίβεια διὰ τὸν χειμῶνα· τῆς μελίττης οἱ πόνοι ἐν εὐθυνίαις γίνονται. ἡ περιστερὰ κοινότητα ἀσπάζεται, ὡσαύτως καὶ ἡ μέλιττα· τῆς μελίττης ὁ πόνος ἅπασι χρήσιμος, καὶ τῆς περιστερᾶς τὸ εἶδος πᾶσι προσφιλέστατον, ὡς ἡ μέλιττα· οὔτε περιστερὰ δολιεύεται. εὐάλωτον περιστερᾶς τὸ εἶδος τοῖς ὄφεσιν, ὡσαύτως καὶ τὸ τῆς μελίττης τοῖς ἑρπετοῖς·
B ἐκείνοις ἐοίκασιν οἱ μετὰ διακρίσεως βιοῦντες, καὶ τούτοις οἱ μετὰ ἁπλότητος. διὸ καὶ λέγει ὁ Ἐκκλησιαστής, ἐν ἡμέρᾳ ἀγαθῇ, ἴδε ἐν ἀγαθῷ, καὶ φύλασσε ἀκακίαν, ἵνα ἴδῃς εὐθύτητα. ἀλλὰ πρῶτον εἶπεν ὁ Κύριος· γίνεσθε φρόνιμοι ὡσεὶ ὄφεις· εἶθ᾽ οὕτως· καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί. Ἕπεται γὰρ μετὰ τὸν πειρασμὸν ἡ ἀνάπαυσις· διὸ λέγει ὁ Δαβίδ· διήλθομεν διὰ πυρὸς, καὶ ὕδατος,
C καὶ ἐξήγαγες ἡμᾶς εἰς ἀναψυχήν. Μετὰ τὸν μύρμηκα καὶ μέλιττα· λέγει καὶ ὁ Παῦλος· πρῶτον τὸ σαρκικὸν, καὶ οὕτως τὸ πνευματικόν· γίνεται γὰρ μετὰ τοὺς πόνους δόξα. καὶ λέγει περὶ τῆς μελίττης, ὅτι ποθεινή ἐστι πᾶσι, καὶ ἐπίδοξος. Ὁρᾶτε, ὅτι δεῖ πρῶτον ἐν πόνοις διαγυμνάζεσθαι, καὶ ἐν ἀγῶνι στεφανοῦσθαι ἵνα οὕτως τῆς θείας χάριτος ἀπολαύσωμεν; τὴν πικρίαν τῆς ἀσκήσεως, διαδέχεται ἡ
D γλυκύτης τῆς ἀναπαύσεως, καὶ τὴν τραχύτητα τῆς ζωῆς ἡ χάρις διαδέχεται· Εἰ μὴ μισηθῶμεν ὡσεὶ ὄφεις· ὡς αἱ περιστεραὶ οὐ φιλούμεθα· εἰ μὴ εὐτελεῖς ὡσεὶ μύρμηκες γενώμεθα, * ἐπιδέξιοι ὡς αἱ μέλιτται οὐ γινόμεθα· πρῶτον ἔπαθεν ὁ Χριστὸς ὡς ὁ ὄφις μωσέως ἐπὶ ξύλου κρεμασθεὶς, καὶ εἶθ᾽ οὕτως, ὡς περιστερὰ ἀναστὰς ἐκ τῶν νεκρῶν ἀνέπτη εἰς τὰ
E ἐπουράνια· πρῶτον ἔφαγε τὰς πικρίδας τοῦ πάσχα, καὶ οὕτως ἀναστὰς τῆς μελικηρίδος ἀπήλαυσε. Νοεῖτε ἃ λέγω, ἀδελφοί. ὅτι εἴ τις θέλει ἀσφαλίσασθαι, πονεῖν ὀφείλει, καὶ μετὰ ταῦτα ἀπολαύσει τῶν πόνων αὐτοῦ. Ἐὰν θέλετε μὴ πηδᾶσθαι ἐκ τῶν μικρῶν, διὰ πόνων μάθετε παρὰ τῶν πατέρων ἡμῶν. Γίνεσθε τέκνα ὑπακοῆς ἐν πόνοις, ἵνα πατέρες
F γένησθε ἐν ἀναπαύσει. Ἐν πόνοις ὄντες ὑπὸ ἔθους * οὐχ ὑπαχθήσεσθε, ἐπειδὴ ὁ κόπος φυγαδεύει τὴν ἐμπαθῆ συνήθειαν. Εἶπεν οὖν ἡμῖν, μὴ γίνεσθε ἐν κακοῖς ἔθεσιν, ἵνα μὴ εἰς βυθὸν κακίας ἐμπέσητε. Εἰπὼν καὶ πῶς τοῦτο ἔχειν δύνασθαι, ἵνα μή μου ἐπιλάβησθε ὡς ἰατροῦ περὶ παθῶν λέγοντος, περὶ δὲ τῆς θαραπείας αὐτῶν πεῖραν μὴ ἔχοντος. Ποιήσατε οὖν τὸ πρέπον τῆς ἐπαγγελίας ὑμῶν,

* ὡς αἱ μέλισσαι ἐπίδοξοι οὐκ ἐσόμεθα.

* οὐ παιχθήσεσθε.

ὑμῶν, ἵνα καὶ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ Θεοῦ ἐπιτύχητε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ἀμήν.

A ſtras: ut Dei quoque promiſſionibus potiamini in Chriſto Jeſu. Amen.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ
ΠΕΡΙ ΑΠΟΤΑΓΗΣ.
ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Confer cum ſermone, cujus initium Tom. 2. Græc. Lat. pag. 209. Ἀγαπητοί, μηδὲν προτιμήσωμεθα. a p. 216.

Παρακαλοῦμεν μαθεῖν τὴν δύναμιν τῆς ἀποταγῆς.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Ἡ ἀποταγὴ, ἣν ἐπὶ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ποιούμεθα, μικρὰ μὲν φαίνεται λεγομένη, νοουμένη δὲ καὶ πάνυ ἐστὶ μεγάλη. ἣν ὁ ἰσχύσας φυλάξαι, τρισμακάριός ἐστι. διὰ γὰρ ὀλίγων ῥημάτων, πᾶν κακὸν ὀνομαζόμενον, ὃ μισεῖ ὁ Θεὸς, ἀποτασσόμεθα· οὐχ ἓν, ἢ δύο, ἢ δέκα, ἀλλὰ πᾶν κακὸν ὃ μισεῖ ὁ Θεός. οἱονότι λέγω. ἀποτάσσομαι, φησι, τῷ σατανᾷ, καὶ πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ· ποίοις ἔργοις; ἄκουσον· πορνείαν, μοιχείαν, ἀκαθαρσίαν, ψευδοκλοπὴν, φθόνον, φαρμακείαν, μαντείαν, ἐπαοιδίαν, θυμὸν, ὀργὴν, βλασφημίαν, ἔχθραν, ἔριν, ζῆλον· ἀποτάσσομαι μέθην, ἀργολογίαν· ὑπερηφάνειαν, βλακείαν· ἀποτάσσομαι γελοιασμοῖς, κιθαρισμοῖς, ᾄσμασι δαιμονικοῖς, ἤγουν τραγῳδίαις, ἐπιφωνήσεσι, παιδοφθορίαις, ὀρνεοσκοπίαις, ἐπερωτήσεσι πνευμάτων, πετάλων γραφαῖς· ἀποτάσσομαι πλεονεξίας, μισαδελφίας, ἁρπαγῆς. ἀποτάσσομαι τοῦ χολάζειν κύβοις, ἤγουν τοῦ ταυλίζειν, καθὼς καὶ οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι τοὺς ποιοῦντας τοῦτο, ἀκοινωνήτους εἶναι προτάσσουσι εἰς τοὺς κανόνας αὐτῶν, ἐὰν λαϊκοί εἰσιν, εἰ δὲ κληρικοί εἰσιν, ἵνα καθαίρονται. ἀποτάσσομαι εἰδωλοθύτου, καὶ αἵματι, καὶ πνικτοῦ καὶ θνησιμαίου· καὶ τί πολλὰ λέγω; οὐ γάρ ἐστιν ὁ καιρὸς, νῦν πάντα ἐξειπεῖν, ἀλλὰ παραδράμωμεν τὰ πολλὰ, καὶ ἁπλῶς εἴπωμεν. Ἀποτάσσομαι πᾶσι τοῖς ἐν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἄστροις γινομένοις· καὶ ἐν πηγαῖς, καὶ ἐν δένδροις, καὶ ἐν τριόδοις, καὶ βάμμασι, καὶ ποτηρίοις, καὶ ἑτέροις πολλοῖς ἀτόποις ἔργοις, ἅπερ αἰσχρόν ἐστι καὶ λέγειν· τούτοις πᾶσι, καὶ τοῖς ὁμοίοις τούτων ἀποτασσόμεθα ἐν τῇ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ἀποταγῇ, ἅπερ πάντες γινώσ-

EJUSDEM
DE ABRENUNCIATIONE.
INTERROGATIO.

B

Obſecramus te, ut Abrenunciationis vim nos doceas.

RESPONSIO.

Abrenunciatio, quam in ſacro Baptiſmo facimus, nominata quidem apparet parva; C cæterum intellecta, admodum magna: quam qui ſervare valuerit, beatiſſimus erit. Paucis namque verbis cuncta, quæ nominantur mala, quæque odit Deus, valere jubemus, & abrenunciamus: cujuſmodi eſt: Abrenuncio, inquit, Satanæ, & cunctis operibus ejus. Quibus, inquam, operibus? Audi: fornicationi, adulterio, immunditiæ, mendacio, furto, invidiæ, D veneficio, divinationi, incantationibus, excandeſcentiæ, iræ, blaſphemiæ, inimicitiæ, contentioni, æmulationi, Abrenuncio, inquam, ebrietati, ocioſo eloquio, ſuperbiæ, laſciviæ. Abrenuncio riſibus, citharарum luſibus, canticis diabolicis, tragicis ſcilicet inclamationibus, puerorum corruptionibus, augurationibus, ſpirituum immundorum interrogationibus, laminarum inſcriptionibus. Abrenuncio a- E varitiæ, odio in fratres, rapinis. Abrenuncio alearum, & tabularum luſibus, ſicut etiam ſancti Apoſtoli hiſce operam dantes atque vacantes, excommunicatos eſſe ordinarunt in ſuis canonibus, ſi laici fuerint: ſi vero clerici, ut deponantur. Abrenuncio idolothytis, & ſanguini, & ſuffocatis, & morticiniis. Et quorſum pluribus ago? non enim modo ſuppetit tempus enarrandi omnia. F Verum percurramus multa, & ſimul ſemelque dicamus: Abrenuncio cunctis, quæ fiunt in Sole & Luna, & aſtris, & in fontibus, & in arboribus, & in triviis, & in ſalſamentis ſive tincturis, & calicibus, aliiſque pluribus abſurdiſſimis operibus, quæ & dicere foret turpe. Quibus omnibus, & horum ſimilibus abrenunciamus in abrenunciatione ſancti Baptiſmatis: quæ cuncti

cuncti novimus opera atque doctrinas eſſe diaboli. Atque hæc cuncta, dum in tenebris eſſemus ſub poteſtate diaboli, didicimus, priuſquam lux affulgeret nobis, eſſemuſque adhuc ſub peccato venumdati. Quando autem benigniſſimo miſericordiſſimoque Deo placuit, nos ex hujuſcemodi liberare errore, viſitavit nos oriens ex alto: apparuitque gratia Dei ſalutaris, & dedit ſemetipſum pro nobis commutationem, redemitque nos ab errore idolorum, & dignatus eſt regenerare nos per aquam, & ſpiritum. Hæc omnia abnegavimus, & veterem hominem una cum actionibus ſuis exuimus; novum vero Adam induimus. Præfata igitur hæc opera mala, qui poſt gratiam fecerit, gratia excidit: Chriſtuſque tali in peccatis permanenti nihil proderit. Audiſtis, o Chriſti amatores, quantæ malorum multitudini abrenunciaſtis paucis verbis. Atqui hæc ipſa abrenunciatio, & pulchra confeſſio exigetur ab unoquoque noſtrum in illa hora, & in illa die. Scriptum eſt enim: Quoniam ex verbis tuis juſtificaberis. Iterumque Dominus ait: *De ore tuo te judico, ſerve nequam*. Perſpicuum eſt igitur, quia verba noſtra vel judicatura ſint nos, vel juſtificatura in hora illa.

Matth. 12. Luc. 19.

A γινώσκομεν, ὅτι ἔργα καὶ διδασκαλίαι εἰσὶν τοῦ διαβόλου· ταῦτα πάντα ἐν σκότει ὄντες τὸ πρὶν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ διαβόλου ἐμάθομεν, πρὶν φθάσῃ εἰς ἡμᾶς τὸ φῶς· ὅτε ἦμεν πεπραμένοι ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας. ὅτε δὲ ἠβουλήθη φιλάνθρωπος, καὶ ἐλεήμων Θεὸς λυτρώσασθαι ἡμᾶς ἐκ τῆς τοιαύτης πλάνης, ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους· καὶ ἐπέφανεν ἡ χάρις B τοῦ Θεοῦ ἡ σωτήριος, καὶ ἔδωκεν ἑαυτὸν ἀντάλλαγμα ὑπὲρ ἡμῶν· καὶ ἐξηγόρασεν ἡμᾶς τῆς πλάνης τῶν εἰδώλων, καὶ ηὐδόκησεν ἀναγεννῆσαι ἡμᾶς δι' ὕδατος καὶ πνεύματος· Ταῦτα οὖν πάντα ἀπηρνησάμεθα καὶ ἀπεξεδυσάμεθα τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ· ἐνεδυσάμεθα δὲ τὸν νέον Ἀδάμ· ταῦτα νῦν ὁ ποιῶν τὰ προειρημένα πονηρὰ ἔργα μετὰ τὴν χάριν, C τῆς χάριτος ἐξέπεσεν· καὶ ὁ Χριστὸς αὐτὸν οὐδὲν ὠφελήσει, ἐπιμένοντα τῇ ἁμαρτίᾳ· ἠκούσατε φιλόχριστοι, πόσον πλῆθος κακῶν ἀπετάξασθε δι' ὀλίγων ῥημάτων; ταύτην οὖν τὴν ἀποταγὴν καὶ τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἀπαιτεῖται ἐν τῇ ὥρᾳ καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἕκαστος ἡμῶν· γέγραπται γὰρ ὅτι ἐκ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ· καὶ πάλιν ὁ Κύριος λέγει· ἐκ τοῦ στόματός σου D κρινῶ σε πονηρὲ δοῦλε· φανερὸν οὖν ἐστι, ὅτι οἱ λόγοι ἡμῶν, ἢ κατακρίνουσιν ἢ δικαιοῦσιν ἡμᾶς ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ.

INTERROGATIO

AT quo pacto interrogantur?

RESPONSIO.

INterrogabuntur Paſtores, Epiſcopi ſcilicet, de proprio regimine, & de grege ipſorum: requirenturque ab unoquoque rationales oves, quas a Principe Paſtorum Chriſto ſuſceperint. Quod ſi ex negligentia ipſius Epiſcopi ovem deperdi contigerit, de manu ipſius requiretur ſanguis ejus. Similiter quoque Presbyteri rationem reddent pro Eccleſia ſibi credita. Præterea Diaconi, & cuncti fideles pro domo ſua, pro uxore, & filiis, pro ſervis, & ancillis daturi ſunt rationem, an in diſciplina & correptione Domini eos enutrierint, ſicut admonet Apoſtolus. Tunc interrogabuntur Reges, & Principes, divites, & pauperes, parvi

ἘΡΩΤΗΣΙΣ.

ΠΟίῳ δὲ τρόπῳ ἐρωτῶνται;

E

ἈΠΟΚΡΙΣΙΣ.

ἘΠερωτῶνται ποιμένες, ἤγουν ἐπίσκοποι περὶ τῆς ἰδίας πολιτείας, καὶ ὑπὲρ ποίμνης αὐτῶν· καὶ ἀπαιτεῖται ἕκαστος τὰ λογικὰ πρόβατα, ἅπερ παρέλαβεν παρὰ τοῦ ἀρχιποιμένος Χριστοῦ· ἐὰν δὲ ἐξ ἀμελείας τοῦ ἐπισκόπου F ἀπολέσῃ πρόβατον· τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ ἀπαιτεῖται· ὁμοίως δὲ καὶ πρεσβύτεροι δώσουσι λόγον ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας αὐτῶν· ἅμα δὲ καὶ οἱ διάκονοι, καὶ πᾶς δὲ πιστὸς ὑπὲρ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, ὑπὲρ τῆς γυναικὸς καὶ τέκνων καὶ παιδίων, καὶ παιδισκῶν, δώσει λόγον, εἰ ἐξέθρεψαν αὐτοὺς ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου, καθὼς παραγγέλλει ὁ ἀπόστολος· τότε ἐπερωτῶνται βασιλεῖς καὶ ἄρχοντες, πλούσιοι καὶ πένητες, καὶ μι-

A καὶ μικροὶ καὶ μεγάλοι, περὶ ὧν ἔπραξαν ἔργων· γέγραπται γὰρ, ὅτι πάντες παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος, πρὸς ἃ ἔπραξεν εἴτε ἀγαθὸν, εἴτε πονηρόν· καὶ ἀλλαχοῦ γέγραπται· ὅτι οὐκ ἔστιν ὃς ἐξελεῖται ἐκ τῶν χειρῶν μου.

ἘΡΩΤΗΣΙΣ.

B Δεόμεθά σου, ἵνα ἡμῖν εἴπῃς τὰ ὕστερα τούτων γινόμενα.

ἈΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Λαλήσω ἐν ὀδύνῃ τῆς καρδίας μου, ὅτι οὐ δύνασθε ἀκοῦσαι τὰ τούτων ὕστερον C γινόμενα· ἀλλὰ παυσώμεθα φιλόχριστοι.

ἘΡΩΤΗΣΙΣ.

Μὴ φοβερώτερα τῶν προειρημένων εἰσὶν ὧν παρά σου ἠκούσαμεν;

ἈΠΟΚΡΙΣΙΣ.

D Καὶ φοβερώτερα, καὶ σκυθρωπότερα καὶ ἐλεεινότερα, καὶ πολλῶν δακρύων καὶ στεναγμῶν ἄξια ἅπερ ἂν εἰς μέσον προαγάγω, τρόμος λήψεται τοὺς ἀκούοντας αὐτά.

ἘΡΩΤΗΣΙΣ.

E Διήγησαι ἡμῖν ταῦτα φίλε τοῦ Θεοῦ εἰ δυνατὸν, ἵνα ἀκούσαντες αὐτὰ πλέον σπουδάσωμεν μετανοῆσαι.

ἈΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Εἴπω μετὰ δακρύων, οὐ γάρ ἐστι χωρὶς δακρύων ἐκεῖνα διηγήσασθαι· διότι ἔσχα- F τά εἰσι· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐντολὴν ἔχομεν παρὰ τοῦ ἀποστόλου, ταῦτα πιστοῖς ἀνθρώποις παρατίθεσθαι· ὑμεῖς δὲ πιστοί ἐστε, ταῦτα παρατίθημι ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς δὲ ἑτέρους διδάξατε, εἰ γὰρ καὶ τὴν καρδίαν μου ἀλγῶ ἐπὶ τῇ διηγήσει ταύτῃ, ἀλλὰ συμπαθήσατέ μοι, ἀδελφοί μου εὐλογημένοι· τότε γὰρ φιλόχριστοι, μετὰ τὸ ἐρευνηθῆναι, καὶ πάντων τὰ ἔργα δημοσιευθῆναι ἐπὶ ἀγγέ-

λων

parvi, & magni, de operibus quæ geſſerint. Scriptum ſiquidem eſt, quia *omnes manifeſtabimur ante tribunal Chriſti, ut referat unuſquiſque propria corporis, prout geſſit, ſive bonum, ſive malum*. 2. Cor. 5. Rom. 14. Scriptum quoque eſt alibi: *quoniam non eſt, qui de manibus meis poſſit eruere*. Deuter. 32.

INTERROGATIO.

Rogamus te, ut nobis aperias & ea, quæ poſtea futura ſunt.

RESPONSIO.

Loquor in dolore cordis mei: quia quæ poſt futura ſunt, audire non poteſtis: quare ſuperſedeamus Chriſto dilecti.

INTERROGATIO.

Num terribiliora ſunt ea ſupradictis, quæ abs te audivimus?

RESPONSIO.

Et terribiliora ſunt, & triſtiora, & miſerabiliora, multiſque lacrymis, ac ſingultibus digna: quæ in medium ſi protulero, tremore corripientur cuncti illa audientes.

INTERROGATIO.

Expone nobis iſta, o amice Dei, ſi fieri poteſt; ut iis auditis, majorem agere pœnitentiam ſtudeamus.

RESPONSIO.

Dicam cum lacrymis: non enim fieri poteſt, ut abſque lacrymis illud exponam, quandoquidem ſunt extrema. Quoniam autem mandatum ab Apoſtolo accepimus, hæc fidelibus hominibus proponendi, & quia vos fideles eſtis, iſta vobis commendo, vos autem & alios docete. 2. Tim. 2. Etſi enim dolore cordis præpedior, dum ejuſmodi narrationem aggredior, at compatimini mihi, fratres mei benedicti. Tunc enim, Chriſto dilecti, quum diſcuſſi examinatique fuerint univerſi, univerſorumque opera coram An-

gelis & hominibus publicata, cunctique
1\. Cor. 15. inimici ſubjecti ſub pedibus ejus, & om-
Rom. 14. nis poteſtas ac vis evacuata, omneque
Philipp. 2. Deo curvatum fuerit genu, quemadmodum ſcriptum eſt. Tunc ſegregabit eos
Matth. 25. ab invicem, ſicut ſegregat paſtor oves ab hœdis. Nam qui bonis operibus, boniſque fructibus reperti fuerint conſpicui, ab infructuoſis & peccatoribus ſe-
Matth. 13. parabuntur. Sicut ſol autem fulgebunt illi, qui mandata Domini cuſtodierint, miſericordes, pauperum & pupillorum amatores, peregrinorum ſuſceptores, qui nudos operuerint, in carcere poſitos viſitaverint, labore ærumnaque confectos adjuverint, viduarum defenſores extiterint, morbo decumbentes inviſerint;
Matth. 6. 18. qui, ut ait Dominus, nunc lugent, qui nunc ſunt pauperes propter divitias in cœlo repoſitas, qui fratribus offenſas remittunt, qui ſignaculum fidei integrum impollutumque ab omni hæreſeos ſorde ſervarunt. Hos a dextris ſuis ſtatuet; hœdos vero a ſiniſtris, qui ſunt infructuoſi illi, qui paſtorem bonum exacerbaverunt, qui ſummi paſtoris voci non attenderunt, tumidi, arrogantes & indiſciplinati, qui tempus iſtud pœnitentiæ, velut hœdi, luſibus, ſaltationibus, atque deliciis dediti, in crapula, ebrietate, & immiſericordia conſumſerunt, totoſque vitæ ſuæ dies perdiderunt, ſicut di-
Luc. 16. ves ille, qui nulla unquam ductus eſt miſericordia pauperis Lazari; Atque ideo inter adſtantes a ſiniſtris erunt condemnati, tamquam omnis miſericordiæ, pietatiſque expertes, & pœnitentiæ fructibus oleoque in lampadibus ſuis deſtituti. Ceterum qui oleum a pauperibus ſibi coemerint, vaſaque ſua impleverint, a dextris adſtabunt, gloria illuſtres & hilares, lucidas lampades in manibus habentes: audientque beatam illam & miſericordem vocem: *Venite Benedicti Patris mei, poſſidete præparatum*
Matth. 25. *vobis regnum a conſtitutione mundi.* Qui autem a ſiniſtris erunt, lugubrem & auſteram auditui ſunt ſententiam: *Diſcedite a me maledicti in ignem æternum, qui paratus eſt diabolo & angelis ejus.* Sicut aliorum miſerti non eſtis, ita nec vos modo miſericordiam obtinebitis. Sicut vocem meam audire noluiſtis, ita neque ego veſtras lamentationes ac gemitus audiam. Mihi enim non miniſtraſtis, nec me eſurientem paviſtis, neque ſitientem potaſtis, neque me hoſpitem excepiſtis, neque nudum operuiſtis, neque infirmum viſi-

A λων καὶ ἀνθρώπων, καὶ πάντες οἱ ἐχθροὶ τεθῶσιν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ καταργηθῇ πᾶσα ἐξουσία καὶ δύναμις, καὶ καμφθῇ τῷ Θεῷ πᾶν γόνυ, καθὼς γέγραπται, τότε ἀφορίσῃ αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, ὥσπερ ὁ ποιμὴν τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων. οἱ γὰρ ἔχοντες τὰ καλὰ ἔργα, καὶ τοὺς καλοὺς καρποὺς, χωρίζονται ἀπὸ τῶν ἀκάρπων, καὶ ἁμαρτωλῶν. οἱ καὶ ἐκλάμψουσιν ὡς ὁ

B ἥλιος, οὗτοί εἰσιν, οἱ τὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου φυλάξαντες, οἱ ἐλεήμονες, οἱ φιλόπτωχοι, καὶ φιλόρφανοι, οἱ ξενοδοχοῦντες, οἱ τοὺς γυμνοὺς περιβάλλοντες. οἱ τοὺς ἐν φυλακῇ ἐπισκεπτόμενοι, οἱ τῶν καταπονουμένων ἀντιλήπτορες, οἱ τῶν χηρῶν προστάται, οἱ τῶν κατακειμένων ἐπισκέπται, οἱ πενθήσαντες νῦν, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος, οἱ πτωχεύσαντες νῦν διὰ τὸν ἐν οὐρανοῖς

C ἀποκείμενον πλοῦτον. οἱ τὰ παραπτώματα ἀδελφῶν ἀφιέντες, οἱ τὴν σφραγῖδα τῆς πίστεως φυλάξαντες ἀθραυστὸν καὶ ἀμόλυντον ἀπὸ πάσης αἱρέσεως. τούτους στήσει ἐκ δεξιῶν. τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων. οὗτοί εἰσιν οἱ ἄκαρποι. οἱ τὸν ποιμένα τὸν καλὸν παροξύναντες. οἱ μὴ προσέχοντες τῇ φωνῇ τοῦ ἀρχιποιμένος. οἱ σοβαροὶ, οἱ ἀπαίδευτοι. οἱ τὸν καιρὸν τοῦτον τῆς μετανοίας

D ὥσπερ ἔριφοι παίζοντες καὶ σκιρτῶντες, καὶ τρυφῶντες. οἵτινες ἐδαπάνησαν ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ ἀσπλαγχνίᾳ τὸν πάντα χρόνον τῆς ζωῆς αὐτῶν, ὥσπερ ἐκεῖνος ὁ πλούσιος, ὁ μηδέποτε ἐλεήσας τὸν πτωχὸν Λάζαρον. διὰ τοῦτο καὶ τῆς ἐξ εὐωνύμου παραστάσεως κατηξιώθησαν, ὡς ἀνελεήμονες, καὶ ἄσπλαγχνοι, καὶ μὴ ἔχοντες μετανοίας καρποὺς, οὐδὲ γὰρ ἔλαιον ἐν ταῖς λαμ-

E πάσιν αὐτῶν. οἱ δὲ τὸ ἔλαιον ἐκ τῶν πενήτων ἀγοράσαντες, καὶ πλήσαντες τὰ ἀγγεῖα αὐτῶν, ἐκ δεξιῶν παρέστανται ἔνδοξοι καὶ ἱλαροὶ, φαιδρὰς κατέχοντες τὰς λαμπάδας. καὶ ἀκούουσι τῆς μακαρίας ἐκείνης καὶ εὐσπλάγχνου φωνῆς. δεῦτε οἱ εὐλογημένοι πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. οἱ δὲ ἐξ εὐωνύμων, τῆς ὀδυνηρᾶς ἐκείνης

F καὶ σκυθρωπῆς ἀκούουσιν ἀποφάσεως. πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. ὡς οὐκ ἐλεήσατε, οὕτως οὐδὲ νῦν ἐλεηθήσεσθε. ὡς οὐκ ἠκούσατέ μου τῆς φωνῆς, οὕτως οὐδὲ ἐγὼ νῦν εἰσακούσομαι τῶν ὑμετέρων ὀδυρμῶν. ἐμοὶ γὰρ οὐ διηκονήσατε. οὐδὲ πεινῶντά με ἐθρέψατε. οὐδὲ διψῶντα ἐποτίσατε. οὐδὲ ἐξενοδοχήσατε. οὐδὲ ἐνεδύσατε γυμνητεύοντα, οὐδὲ

οὐδὲ ἀσθενοῦντά με ἐπεσκέψασθε· οὐδὲ ἐν φυλακῇ ὄντος μου ἤλθετε πρός με· ἄλλου ἐργάται Κυρίου ἐγένεσθε καὶ ὑπουργοί, τουτέστι τοῦ διαβόλου. διὰ τοῦτο ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργάται τῆς ἀνομίας. καὶ τότε ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον· οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.

ΤΟΥ͂ ΑΥ̓ΤΟΥ͂

ΠΕΡΙ' ΠΑΝΟΠΛΙ'ΑΣ ΠΡΟ'Σ ΤΟΥ'Σ ΜΟΝΑΧΟΥ'Σ.

Ex Cod. Græco mſ. 31. p. 259. Bibliothecæ Barberinæ.

Τοιαύτην πανοπλίαν ὀφείλει κεκτῆσθαι ὁ βουλόμενος ἀγωνίζεσθαι ὑπὲρ Χριστοῦ· ὅπως δυνηθῇ ἀντιστῆναι τῷ διαβόλῳ· καὶ εὐδοκιμῆσαι ἐνώπιον τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν. Ποία δέ ἐστι ἡ πανοπλία μοναχέ; ἄκουε· ἀνάλαβε ἀντὶ θώρακος, πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως εἰς τὴν ὁμοούσιον, καὶ ἀδιαίρετον Τριάδα· ὁ γὰρ κόκκος τοῦ σινάπεως ἔστιν ὅλως στρογγυλὸς, μὴ ἔχων σχισμὴν, ἢ γωνίαν, ἀλλ' ὅλως στρογγυλὸς καὶ ὥσπερ ζέων. Ταύτην κτησάμενος ὁ κορυφαῖος τῶν ἀποστόλων Πέτρος, ὁμολογήσας τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος εἶναι υἱὸν τὸν Χριστὸν, τὰς κλεῖδας τοῦ οὐρανοῦ ἔλαβεν. Καὶ ἔλαβεν ἐξουσίαν οὐρανίων καὶ ἐπιγείων· Ταύτην οὖν τὴν τέλειαν πανοπλίαν κτῆσαι ἀδελφέ μου· ἵνα καὶ σὺ λάβῃς χάρισμα παρὰ Θεοῦ· ὁ γὰρ ἔχων ταύτην τὴν ἀγάπην, καὶ τὴν τέλειαν πίστιν, πάντως χαρίσματός τινος ἀξιοῦται· ὡς καὶ Κύριος ἐδίδαξε, λέγων· ὅτι ἐὰν ἔχετε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ, ἄρθητι, καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ γενήσεται ὑμῖν· βλέπεις ὅτι χαρίσματος ἀξιοῦται; δίδοται αὐτῷ πνεῦμα συνέσεως χάρισμα· ὅτε γὰρ τις πιστεύσει, τότε συνιεῖ, καὶ τοῦ μὴ κατακρίνειν τὸν πλησίον. εἶτα λόγον σοφίας, εἶτα χαρίσματα ἰαμάτων· ἰᾶται γὰρ τοὺς ἀσθενοῦντας τῇ πίστει, καὶ διεγείρει τοὺς καταπίπτοντας τῇ καρδίᾳ· πάντα γὰρ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἓν, καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα· ἀλλ' εἰσὶ μέν τινες ἔχοντες πίστιν, καὶ οὐχὶ ἔργα· αὕτη οὖν οὐκ ἔστι πίστις, νεκρὰ γὰρ ἐστι. ἡ γὰρ πίστις φησὶ, χωρὶς τῶν ἔργων, νεκρά ἐστιν. ὁ ἔχων πίστιν, καὶ ἐργαζόμενος τὰ ἔργα αὐτῆς, αὐτὸς ἔχει τὴν πίστιν τὴν ὡς κόκκον σινάπεως ζέουσαν· Ταύτην οὖν κτῆσαι ἀδελφέ μου, καὶ γίνου σῶος καὶ ὁλόκληρος τῇ πίστει, καὶ ζέων τῇ προαιρέσει εἰς τὰς ἐντολὰς τοῦ σωτῆρος ἡμῶν· ἵνα καὶ σὺ ἀκούσῃς παρ' αὐτοῦ· εὖ δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστὲ εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου σου· ἀγαθὸν ὠνόμασεν ὁ Κύριος, διὰ τὰ ἔργα. πιστὸν, διὰ τὴν πίστιν.

A viſitaſtis, neque in carcere detentum ad me veniſtis. Alterius domini fuiſtis operarii atque miniſtri, hoc eſt, diaboli: quamobrem diſcedite a me operarii iniquitatis. Et tunc abibunt hi in ſupplicium æternum; juſti autem in vitam æternam.

EJUSDEM

B

De Panoplia ad Monachos.

Panopliam, ſive armaturam ejuſmodi poſſidere debet, qui viriliter pro Chriſto decertare conſtituit: ut poſſit diabolo reſiſtere, & in conſpectu Salvatoris noſtri placere. Quæ autem talis ſit armatura, auſculta Monache, & dicam. Pro thorace, C fidem aſſume, ut granum ſinapis; credens in conſubſtantialem atque individuam Trinitatem: nam ſinapis granum rotundum prorſus eſt, nullam habens ſciſſuram, nullum angulum: ſed omnino rotundum eſt: fervoremque habet inſignem. Ea fretus Princeps Apoſtolici ordinis Petrus, quum filium Dei vivi eſſe Chriſtum confeſſus eſſet, claves regni cœleſtis accepit, poteſtatemque cœleſtium, ac terrenorum obtinuit. D Hanc igitur perfectam Panopliam, atque armaturam tibi vindica, frater: ut & tu gratiam a Deo accipias. Qui enim ejuſmodi caritatem perfectam, conſummatamque fidem habet, plane aliquam gratiam promerebitur. Quod etiam Dominus inſinuans, dicebat: *Si habueritis fidem, ſicut granum ſinapis, dicetis monti huic: Tollere, & mittere in mare: & fiet vobis.* Vides, quod gratiam promereatur fides? Datur ei ſpiritus E intelligentiæ, munus profecto ſingulare: quum enim quis credit, tunc etiam intelligit. Datur ei, ut non judicet proximum; deinde ſermo ſapientiæ, poſtea gratia curationum; curat enim infirmos fide, & erigit lapſos corde: hæc enim omnia operatur unus atque idem ſpiritus. Ceterum ſunt plerique fidem habentes, operibus deſtituti: ſed iſta non eſt fides, mortua eſt enim: *Fi-* F *des enim ſine operibus mortua eſt.* Qui ergo fidem habet, & operatur opera ipſius; ipſe fidem habet, ut granum ſinapis ferventem. Hanc tu poſſide, mi frater: & eſto ſanus ac integer fide, fervenſque propoſito ad mandata ſalvatoris noſtri exequenda, ut & tu ab illo vocem illam audire merearis: *Euge ſerve bone & fidelis: intra in gaudium Domini tui.* Bonum quippe propter opera; fidelem autem propter fidem, Dominus appellat.

Matth. 17. Luc. 17.

Jacob. 2.

Matth. 25. Luc. 9.

Aſſume quoque pro galea ſpem futurorum bonorum, quæ oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis aſcenderunt. in quæ deſiderant Angeli proſpicere. Hæc enim ſpes, potentiſſimam tibi conſolationem præbebit inter afflictionum, ac moleſtiarum tuarum aculeos: ejuſque memoria, te lætitia implebit. Huic intenti beatiſſimi Martyres Chriſti, inter aculeos, & horrenda variaque tormenta, inter ignium globos, hanc præ oculis habebant, deſideratam ſpem: ac libentiſſime tolerabant, ut illam poſſiderent. Hanc ſibi Moyſes remunerationem ante oculos conſtituens, renuit ſe Reginæ filium dici; cunctis illam Ægyptiorum theſauris præferens, & præſtantiorem eſſe decernens: quare etiam affligi maluit cum populo Dei, quam temporalem peccati perfruitionem habere. Hanc tibi ſpem, frater, aſſidue ante oculos pone: ut illius affectus, nihil te labentium rerum quidquam exiſtimare permittat: neque id ſolum, ſed & promtiorem ad omne opus bonum aſſurgere faciat.

Balthei porro vice accingere, perfecta in Deum charitate, atque in proximum. Hæc enim te abſque ullo impedimento currere faciet. Nam qui baltheo accinctus eſt, omnia facile, & abſque ullo impedimento tranſiliet: quanto magis, qui ſe divina charitate præcinxit, cuncta facile ſuperabit? Charitas enim omnia tolerat, omnia ſuſtinet. Ideo plenitudo legis eſt charitas. Hanc quippe beatiſſimus poſſidens Paulus, dicebat: *Quis* 2. Cor. 11. *infirmatur, & ego non infirmor? Quis ſcandalizatur, & ego non uror?* Vidiſti indulgentiam atque compaſſionem charitatis? O beate Paule, cur, obſecro, ita pro me angeris? Numquid tu pro me ſupplicia paſſurus es? Tu ſemel curſum conſummaſti, tibique repoſita eſt juſtitiæ corona: quid igitur amplius quæris? cur te ipſum affligis? & propter me cur infirmaris? Ita ſane, inquit, urget me charitas. Vidiſti ergo charitatis eminentiam? Is, qui per eam impleverat legem, mortali adhuc, & corruptibili indutus corpore, uſque ad tertium cœlum aſcendere meruit, & audire verba, quæ non licet homini loqui.

Jam pro calceamento ſume tibi humilitatem: nam quemadmodum calceamentum calcatur: ita & quem ſancta repleverit humilitas, ſtudet ab omnibus conculcari. Et tu igitur, frater, humilitatem poſſide: hæc ſiquidem calceamentum eſt, non carnale, ſed ſpiritale; cuſtodietque te, ne unquam offendas ad lapidem pedem

A Ἀντὶ δὲ περικεφαλαίας ἐλπίδα τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδεν, οὐδὲ οὖς ἤκουσε, οὐδὲ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη· εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι· αὕτη γὰρ ἡ ἐλπὶς ἰσχυρὰν παράκλησιν σοὶ παράσχῃ ἐν τῇ κακουχίαις καὶ θλίψεσιν. καὶ εὐφρανεῖ σὲ ἡ μνήμη αὐτῆς· ταύτῃ γὰρ προσεῖχον οἱ μακάριοι μάρτυρες τοῦ Χριστοῦ ἐν τοῖς ἐρμηταρίοις καὶ ταῖς
B δειναῖς καὶ ποικίλαις τιμωρίαις καὶ τῇ δριμύτητι τοῦ πυρός· ταύτην εἶχον πρὸ ὀφθαλμῶν, τὴν ποθουμένην ἐλπίδα· διὸ καὶ πάντα προθύμως καὶ εὐχαρίστως ὑπέμειναν, ἵνα αὐτῆς κατατύχωσιν· καὶ Μωυσῆς γὰρ ταύτην μισθαποδοσίαν τεθεικὼς πρὸ ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς βασιλίσσης· τῶν Αἰγύπτου θησαυρῶν κρεῖττον περιμνήσας αὐτὴν εἶναι· διὸ καὶ εἵλετο
C μᾶλλον συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ, ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν· ταύτην ἐλπίδα τίθου πάντοτε ἀδιαλείπτως πρὸ ὀφθαλμῶν σου ἀδελφὲ, ἵνα ὁ πόθος αὐτῆς μὴ ἐάσει σε λογίζεσθαί τι τῶν οὐ μενόντων· οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ διεγείρει σου τὴν προθυμίαν πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθόν·

Ἀντὶ δὲ ζώνης, ζῶσαι τὴν τελείαν ἀγάπην, πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ πρὸς τὸν πλησίον· αὕτη γὰρ
D ποιεῖ σε τρέχειν, καὶ μὴ ἐμποδίζεσθαι· ὁ γὰρ ἀναζωννύμενος πάντα ὑπερπηδᾷ εὐχερῶς, καὶ ἀκολύτως· πόσῳ γε μᾶλλον ὁ ζωσάμενος τὴν ἀγάπην, πάντα εὐχερῶς διαβαίνει. ἡ γὰρ ἀγάπη, φησὶ, πάντα στέγει, πάντα ὑπομένει. διὸ πλήρωμα νόμου ἡ ἀγάπη· ταύτην γὰρ ἐκτήσατο ὁ μακάριος Παῦλος εἰπών· τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ
E πυροῦμαι; βλέπεις συμπάθειαν ἀγάπης; ὦ μακάριε Παῦλε. διατί οὕτως γαλλάζεις δι' ἐμέ· μὴ σὺ μέλλεις ὑπὲρ ἐμοῦ κολάζεσθαι; σὺ ἅπαξ τὸν δρόμον τετέλεκας, τὴν πίστιν τετήρηκας· καὶ ἀπόκειταί σοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος· καὶ τί πλέον ζητεῖς; διὰ τί θλίβεις σεαυτὸν, καὶ ἀσθενεῖς δι' ἐμέ; ναί· ἡ ἀγάπη με ἀναγκάζει· βλέπεις ἀγάπην; καὶ πληρώσας τὸν νόμον δι'
F αὐτῆς, σῶμα φθαρτὸν περιβεβλημένος, ἕως τρίτου οὐρανοῦ ἀνελθεῖν ἠξιώθη, καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἄνθρωπον λαλῆσαι·

Ἀντὶ δὲ ὑποδήματος, τὴν ταπεινοφροσύνην· ὥσπερ γὰρ τὸ ὑπόδημα καταπατεῖται, οὕτω καὶ ὁ κεκτημένος τὴν ταπεινοφροσύνην, σπουδάζει τοῦ καταπατεῖσθαι ὑπὸ πάντων· καὶ σὺ ἀδελφὲ κτῆσαι τὴν ταπείνωσιν· αὕτη γὰρ ὑπόδημά ἐστιν, οὐ σαρκικὸν, ἀλλὰ πνευματικόν· καὶ διαφυλάξει

φυλάξει σε μήποτε προσκόψεις πρὸς λίθον τὸν πόδα σου· λίθος γὰρ ὁ Χριστός· ἡ ταπείνωσίς σου διαφυλάξει σε, ὅπως μὴ προσκρούσῃς τῷ Χριστῷ. Καὶ γὰρ ὁ μακάριος Δαυὶδ ταύτην κτησάμενος εἶπεν· ἐγὼ σκώληξ καὶ οὐκ ἄνθρωπος· βλέπεις βασιλέως καὶ προφήτου ταπείνωσιν; ἔβλεπεν ἐνώπιον αὐτοῦ τὸν Κύριον διαπαντὸς, ὅτι ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ ἦν, φυλάσσων αὐτὸν, ἵνα μὴ σαλευθῇ, τουτέστιν, ἵνα μὴ πέσῃ εἰς ἁμαρτίαν. βλέπεις ἀγαπητὲ, πῶς ἀγαπᾷ ὁ Θεὸς τὴν ταπείνωσιν; καὶ σφόδρα ἐγγίζει τῷ κεκτημένῳ αὐτήν; καὶ πάντοτε ἐφορᾷ εἰς αὐτὴν, καθὼς γέγραπται· ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν, καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορῶν· καὶ πάλιν· οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ εἰς πένητα ἀποβλέπουσιν· πένητα ἀκούων ἀγαπητὲ, μὴ νομίσῃς ἀπὸ χρημάτων· καὶ γὰρ πολλοὶ βασιλεῖς εὐηρέστησαν τῷ Θεῷ, καὶ πολλοὶ πτωχοὶ ἀπώλοντο· ἀλλὰ πένητα λέγει, πτωχὸν τῷ πνεύματι· κατὰ τὸ εἰρημένον· μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν· ναὶ ἀγαπητὲ ταπεινώθητι ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ Θεοῦ, ἵνα σε ὑψώσῃ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἣν ἐπηγγείλατο ὁ σωτὴρ ἡμῶν τοῖς ταπεινοῖς.

Ἀντὶ δὲ ἀσπίδος περίφραττε σεαυτὸν τῷ τιμίῳ σταυρῷ κατασφραγιζόμενος πάντα σου τὰ μέλη, καὶ τὴν καρδίαν· μὴ μόνον τῇ χειρὶ σφραγιζόμενος, ἀλλὰ καὶ τοῖς λογισμοῖς σφράγιζε, καὶ τὰ ἐπιτηδεύματά σου, καὶ τὴν εἴσοδόν σου, καὶ τὴν ἔξοδόν σου ἐν παντὶ καιρῷ, τὴν καθέδραν σου, καὶ τὴν ἔγερσίν σου, τὴν κλίνην σου, καὶ πάντα ὅσα διέρχῃ· σφράγιζε πρῶτον ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ πνεύματος ἁγίου· σφόδρα γὰρ ἰσχυρόν ἐστι τὸ ὅπλον τοῦτο, καὶ οὐδεὶς δύναταί σε βλάψαι ποτὲ τούτῳ τῷ ὅπλῳ περιπεφραγμένου σου· εἰ γὰρ ἐπιγείου βασιλέως ὁ φορῶν τὴν σφραγῖδα, οὐδεὶς δύναται κακοποιῆσαι αὐτόν· πόσῳ μᾶλλον ἡμεῖς τοιαύτην σφραγῖδα φοροῦντες ἐπουρανίου βασιλέως μεγάλου, οὐδενὸς ἀντιποιούμεθα; τούτῳ οὖν τῷ ὅπλῳ περισσοτέρῳ χρῶ ἀδελφέ μου, σφόδρα γὰρ ἀντίκειται τοῖς βέλεσι τοῦ ἐχθροῦ, μᾶλλον δὲ τῇ ῥομφαίᾳ αὐτοῦ, τῇ πικρᾷ καὶ δεινῇ ὀξυχολίᾳ. αὕτη γὰρ ὥσπερ μάχαιρα δίστομος εἰς μίαν ῥοπὴν ἀπόλλει τὸν κρουόμενον ὑπ᾽ αὐτῆς, καθὼς γέγραπται· ἡ γὰρ ῥοπὴ τοῦ θυμοῦ πτῶσις αὐτοῦ· διὸ ἀδελφέ μου μηδέποτε ἀμέλει τοῦ σφραγίζεσθαι, καὶ καταλύεις τὰς παγίδας, ἃς ἔκρυψέν σοι ὁ διάβολος· γέγραπται γὰρ, ὅτι ἐν ὁδῷ ταύτῃ ᾗ ἐπορευόμην, ἔκρυ-

A dem tuum : lapis enim Chriſtus eſt : humilitas tua cuſtodiet te , ne offendas Chriſtum . Nam & beatus hanc David poſſidebat , quum diceret : *Ego ſum vermis , & non homo* . Vides Regis ac *Pſal. 21.*
Prophetæ humilitatem ? aſpiciebat coram ſe Deum ſemper : quoniam a dextris ejus erat cuſtodiens eum , ne commoveretur , hoc eſt , ne in peccatum laberetur . Vides hinc dilectiſſime , quan-
B tum Deus humilitatem diligat , qui ſic appropinquat poſſidenti illam , ſemperque in illam contuetur , ſicut ſcriptum eſt : *Qui in altis habitat , & humilia reſpicit* . Et rurſus : *Oculi ejus in pauperem reſpiciunt* . Pau- *Pſal 112. Pſal 19.*
perem vero dum audis , cariſſime , noli pecuniis pauperem intelligere : nam & Reges plurimi placuerunt Deo , ac
C multi pauperes perierunt : ſed inopem hic dicit , ſpiritu pauperem , ſecundum quod ſcriptum eſt : *Beati pauperes ſpiritu : quoniam ipſorum eſt regnum cœlorum* . *Matth. 5.*
Ita , dilectiſſime , humiliare ſub potenti manu Dei : ut te exaltet in regno cœlorum , quod Salvator noſter repromiſit humilibus .

Cæterum vice ſcuti , pretioſo crucis ſigno teipſum muni , ſignans eo
D membra tua omnia : neque vero ſola manu te ſignes : ſed etiam animo ; & ſtudia tua , & ingreſſum & exitum tuum in omni tempore : ſeſſionem quoque tuam , & reſurrectionem tuam , & lectulum tuum , & quæcumque pertranſis , ſigna primum in nomine Patris , & Filii , & Spiritus ſancti . Validiſſima quippe ejuſmodi armatura eſt : nulluſque tibi unquam nocere
E poterit , ſi ea munitus fueris . Nam ſi quis terreni Regis ſignaculum defert , eum lædere nullus audet : quanto magis nos , qui tale cœleſtis Regis ſignum ferimus , neminem metuere poſſumus ? Hiſce ergo armis , mi frater , affatim utere : ſunt enim vehementer contraria telis inimici ; immo & ipſius gladio , amariſſimæ ſci-
F licet , graviſſimæque iracundiæ . Hujuſmodi quippe velut anceps gladius , uno momento perimit eum quem percutit : ſicut ſcriptum eſt : *Momentum enim furoris ruina illius* . *Eccleſ. 1.*
Ideo , mi frater , nunquam ſignari negligas , & laqueos deſtrues , quos tibi tendit diabolus . Scriptum quippe eſt : *In via hac , qua ambulabam , abſconderunt laqueum mihi* . Hoc igitur *Pſal. 139.*
te

te ſigno aſſidue munias ; & malum non appropinquabit ſpiritui tuo.

Pro arcu, ad orationem manus tuas extende: ſicut ſcriptum eſt: *Et* Pſal. 17. *poſuiſti ut arcum æreum brachia mea.* Vere enim arcus æreus eſt contra inimicos, expanſæ in oratione manus in ſcientia; ſicut etiam ſagitta directe emiſſa ab eo, qui arcum vibrat. Nam ſi animum vagari permittas, eris velut qui tenet quidem arcum: verum ſagittam contra adverſarium dirigere nequit, illam in vanum nulla certa intentione emittens: atque interdum quidem hoſti terrorem incutit hujuſmodi vulneris metus, dum te arcum vibrare conſiderat: cæterum ſagitta non adverſus eum, ſed in incertum emittitur. Ejuſmodi quoque eſt quod dico. Quum quis in ſcientia orat, nec ſinit evagari cogitationes ſuas: ſed intelligit quem interpellet, quem alloquatur: tunc oratio illius, Deo appropinquat. Et tunc vehementer contriſtatur inimicus veluti acerrimo ſpiculo in corde percuſſus. Nam quanto per gratiam anima amplius proficit: tanto ipſe tanquam pulvis ante faciem venti effectus, magis profugit: perſequitur enim illum Angelus Dei. Ecce qua in re illum acriter vulnerat: quia ſcilicet orat in ſcientia: roboraturque, quia cogitationem captivat, nec evagari permittit. Et tu ergo, mi frater, etiam in ſcientia orationes funde. Quod ſi dum oras, mens tua diſtrahatur, ſive per oculos, aut per quamcumque aliam cauſam: ſcito hoc ipſius eſſe opus. Neque nimium etiam feſtines tuam implere orationem; cæterum te ipſum paululum coargue, rurſuſque animum tuum collige, atque ita demum in ſcientia ora, ut ſcias pro quibus Deum poſtules, & cur ipſum ores: ne perperam ſuperflua, ac multa verba effundas. Etenim illud Satanæ opus eſt, ut cogitationem in infinita jaculetur, nec ſinat hominem in ea perſiſtere poſtulatione quam impetrare contendit. Novit quippe, quod ſi perſeveret homo deprecans, exaudiet eum qui fecit illum, etiamſi innumerabilia peccata commiſerit. Propterea ergo multiloquium verbaque otioſa ac ſuperflua ſuggerit: ut mens ab intentione repulſa, per infinita diſtrahatur, & evagetur. Sic enim jam alia reſpicimus, atque cogitamus, & loquimur in mente noſtra, expanſis manibus. Quapropter mi frater, quod urget magis, quæque in omni tempore tibi magis neceſſaria ſunt, ea a Deo poſtula. Conſidera enim duos illos cæcos ad eum accedentes atque clamantes: *Miſerere* Matth. 9. 20. *noſtri, fili David.* Et quid ad illos Dominus? *Quid*

A ἔκρυψαν παγίδα μοι· σφράγιζε οὖν πάντοτε, καὶ κακὸν οὐ μὴ ἅψηται τοῦ πνεύματός σου·

Ἀντὶ δὲ τόξου, τεῖνε σου τὰς χεῖρας εἰς προσευχὴν, καθὼς γέγραπται· καὶ ἔθου τόξον χαλκοῦν τοὺς βραχίονάς μου. ἀληθῶς γὰρ τόξον χαλκοῦν ἐστι κατὰ τῶν ἐχθρῶν χεῖρες ἐκτεταμέναι εἰς προσευχὴν ἐν γνώσει, καθάπερ καὶ τὸ βέλος εὐστόχως πεμπόμενον ὑπὸ τοῦ τεινάσαντος αὐτό· ἐὰν ἐάσῃς τὸν λογισ-
B μὸν ῥέμβεσθαι, γίνῃ ὡς κατέχων τόξον· τὸ δὲ βέλος μὴ εὑρίσκων πέμψαι κατὰ τοῦ ὑπεναντίου, εἰς ἀπέραντα αὐτῷ ῥίπτων· καὶ ποτὲ πτοήσῃ τὸν ἐχθρόν σου τοῦτο τὸ θαῦμα, ἐν τῷ κατέχειν σε τόξον· τὸ δὲ βέλος μὴ πέμπειν κατ᾽ αὐτοῦ, ἀλλὰ εἰς ἀπέραντα· οἷόν τι λέγω· ὅταν γὰρ ἐν γνώσει τὶς εὔχεται· καὶ οὐκ ἐᾷ τοὺς λογισμοὺς ῥέμβεσθαι, καὶ συνιεῖ τίς τίνι ἐντυγχάνει, καὶ τίνι
C ὁμιλεῖ· τότε προσεγγίζει τῷ Θεῷ ἡ προσευχὴ αὐτοῦ· τότε οὖν πονεῖ τῷ ἐχθρῷ σφόδρα, ὥσπερ ὑπὸ βέλους κρουσθεὶς εἰς τὴν καρδίαν· ἐπειδὴ γὰρ καὶ ἡ ψυχὴ πλείονα προκόπτει διὰ τῆς χάριτος· αὐτὸς δὲ ὡς χοῦς κατὰ πρόσωπον ἀνέμου γινόμενος φεύγει. καταδιώκεται γὰρ ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου τοῦ Θεοῦ. ἰδοὺ διατί πονεῖ αὐτῷ, τῷ ἐν γνώσει εὔχεσθαι. καὶ ἀνδρείζεται τὸ αἰχ-
D μαλωτεύειν τὸν λογισμόν· σὺ οὖν ἀδελφέ μου, ἐν γνώσει εὔχου· καὶ ἐὰν διασκεδάσει σου τὴν διάνοιαν ἐν τῷ σε προσεύχεσθαι, εἴτε διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, ἢ ἐξ ἄλλης οἵας δήποτε προφάσεως, γνῶθι ὅτι αὐτοῦ ἐστὶν ἡ ἐργασία. καὶ μὴ σπουδάσῃς τοῦ τελέσαι τὴν εὐχήν σου. ἀλλὰ ἀνακρίνας ἑαυτὸν ὀλίγον· ἐπισύναξόν σου πάλιν τὴν διάνοιαν, καὶ οὕτως εὖξαι ἐν γνώσει, ἵνα γινώσ-
E κεις περὶ ὧν αἰτεῖσαι τὸν Θεὸν, καὶ διατί αὐτὸν αἰτεῖσαι· ἵνα μὴ ἀκαίρως βαττολογῇς, καὶ πολυλογῇς. καὶ γὰρ τοῦτο ἔργον ἐστὶ τοῦ σατανᾶ· ὅπως ἀκοντίσῃ τὸν λογισμὸν εἰς ἀπέραντα, καὶ μὴ ἐάσῃ τὸν ἄνθρωπον ἐμμεῖναι περὶ οὗ ἐπείγεται· οἶδεν γὰρ, ὅτι ἐὰν ἐμμείνῃ ὁ ἄνθρωπος δεόμενος, ὁ ποιήσας αὐτὸν, εἰσακούσεται αὐτοῦ· καὶ μυρία ἁμαρτωλὸς τυγχάνει· διὰ τοῦτο οὖν
F παρεισφέρει τὴν πολυλογίαν, καὶ βαττολογίαν, ἵνα ὁ λογισμὸς ἐκκρουσθεὶς ἀκοντισθῇ εἰς ἀπέραντα. Καὶ λοιπὸν ἄλλα θεωροῦμεν, καὶ λογιζόμεθα, καὶ λαλοῦμεν ἐν τῇ διανοίᾳ ἡμῶν τῶν χειρῶν ἐκτεταμένων· διὸ ἀδελφέ μου περὶ οὗ ἐπείγει, καὶ περὶ ὧν ἐστὶν ἐν παντὶ καιρῷ χρεία, περὶ τούτων αἴτου τὸν Θεόν. βλέπε γὰρ τοὺς δύο τυφλοὺς προσερχομένους αὐτῷ, καὶ βοῶντας, ἐλέησον ἡμᾶς υἱὲ Δαυίδ· καὶ τί πρὸς αὐτοὺς ὁ Κύριος·

Κύριος· τί θέλετε ἵνα ποιήσω ὑμῖν· οἱ δὲ τὸν A
πόνον καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς καρδίας αὐτῶν, ᾐτή-
σαντο, τὸ ἀνοιγηθῆναι αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμούς.
μὴ εἶπαν, δὸς ἡμῖν τίποτε, ὧν καὶ χρείαν ἔ-
χοντες κατ᾽ ἀλήθειαν; μὴ εἶπαν, δὸς ἡμῖν
ἱμάτιον, ὅτι πτωχοί ἐσμεν; ἀλλ᾽ ᾐτήσαντο πε-
ρὶ οὗ ἐπείγοντο. βλέπε δὲ καὶ τὴν Χαναναίαν κρά-
ζουσαν ὀπίσω τοῦ Κυρίου, καὶ λέγουσαν· ἐλέησόν με
Κύριε, ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται· B
μὴ εἶπεν ἄλλο, εἰ μὴ τὸν πόνον τῆς καρδίας
αὐτῆς. ὁμοίως δὲ καὶ πάντες ὅσοι προσῆλθον
αὐτῷ, οὐ τὸν πόνον τῆς καρδίας αὐτῶν ἔλε-
γον αὐτῷ; ὥσπερ καὶ ἡ αἱμοῤῥοοῦσα, οὐ
περὶ τῆς ῥύσεως τοῦ αἵματος αὐτῆς προσῆλ-
θεν; εἰ δὲ καὶ πάλιν ἄῤῥωστος προσέλθει
τῷ ἰατρῷ, οὐ τὸ ἄλγος αὐτοῦ δεικνύει; καὶ σὺ
ἀδελφέ μου τὸν πόνον τῆς ψυχῆς σου πρόσφερε C
αὐτῷ· ὅρα δὲ αὐτὸν διὰ τῆς πίστεως τοῖς ὀφ-
θαλμοῖς νοητοῖς, κατὰ τὸ γεγραμμένον, καθή-
μενον ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ, καὶ ὑπηρμένου, καὶ
τὰς στρατιὰς τῶν ἀγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων,
παρεσταμένας αὐτῷ. καὶ ῥίψας ἑαυτὸν ἐνώπιον τῆς
ἀγαθότητος αὐτοῦ, ἔκχεε ἐνώπιον αὐτοῦ τὴν δέησίν
σου. πρῶτον ἐξαγορεύων τὰς ἁμαρτίας σου, καὶ
οὕτως λοιπὸν ἀπάγγειλον ἐνώπιον αὐτοῦ τὰ ῥήμα- D
τά σου, ἤτοι τὴν θλίψιν σου, ἵνα σπλαγχνισθῇ
ἐν ἀγαθότητι αὐτοῦ· καὶ ἐκχέει ἐπί σε τοὺς οἰκ-
τιρμοὺς αὐτοῦ. ὦ ψυχὴ μεγάλη σου πίστις,
γενηθήτω σοι ὡς θέλεις. ἄκουσον ἀγαπητέ.
ἐὰν δὲ καὶ ἀνακριθεὶς τοῦ λαβεῖν τὴν αἴτησίν σου·
μὴ παύσῃ βοῶν πρὸς αὐτὸν, μὴ ῥαθυμήσῃς,
ὡς μὴ εἰσακουσθῇς· μνήσθητι τῆς Χαναναίας, καὶ
ζήλωσον τὴν ὑπομονὴν αὐτῆς, πῶς ἀνεκρίθη τοῦ E
τυχεῖν τοῦ αἰτήματος αὐτῆς. ὥστε τοὺς μαθητὰς
αὐτοῦ προσελθεῖν, περὶ αὐτῆς καὶ λέγειν, ἀπό-
λυσον αὐτὴν, ὅτι κράζει ὄπισθεν ἡμῶν. μὴ
ἀπέῤῥιψεν αὐτὴν εἰς τέλος; οὐκ ὀλίγον ἀνέ-
κρινεν αὐτὴν, καὶ ἔδωκεν αὐτῇ τὸ αἴτημα αὐτῆς;
πρὸς ἡμῶν * διδαχθεῖεν, ἵνα μάθωμεν ἀνα-
κρινόμενοι, ἐμμένειν τῇ αἰτήσει, καὶ ὄντως λαμ-
βάνωμεν, εἰ καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐσμὲν, ὡς καὶ αὐ- F
τη ἡ ἀλλόφυλος χαναναία οὖσα. καθὼς καὶ ὁ
Κύριος ἀνετείλατο, λέγων· τίς ἐξ ἡμῶν ἕξει
φίλον, καὶ πορεύσεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου,
καὶ εἴπῃ αὐτῷ, φίλε χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους·
ἐπειδὴ φίλος μοι παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρὸς με,
καὶ οὐκ ἔχω, ὃ παραθήσω αὐτῷ· κἀκεῖνος ἔσω-
θεν ἀποκριθεὶς εἴπῃ· μή μοι κόπους πάρεχε·
ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδία μετ᾽ ἐμοῦ εἰς
τὴν

* σ. διδασ καλιαν.

Quid vultis, inquit, *ut vobis faciam?* At illi, ſecundum dolorem & affectum cordis ſui, petierunt, ut aperirentur ipſis oculi. Numquid petierunt ſibi donari aliquid etiam earum rerum, quibus revera indigebant? Numquid dixerunt: da nobis veſtimentum: quoniam pauperes ſumus? Minime vero: ſed illud poſtularunt potius, quod magis urgebat. Reſpice & Chananæam, poſt Dominum clamantem atque dicentem: *Miſerere mei Domine, filia mea male a dæmonio vexatur*. Nihilque aliud protulit, quam dolorem & affectum cordis ſui. Similiter & omnes quicumque ad eum acceſſerunt: quid aliud, quam ſui cordis angores ei exponebant? Illa quoque hæmorroiſſa, ſive quæ ſanguinis fluxum patiebatur; nonne ſiſtendi maxime fluxus ipſius cauſa, illum adiit? Quis, obſecro, infirmus accedit ad medicum, & non vulnus ſuum mox illi aperit? Et tu igitur, mi frater, offer illi dolorem animæ tuæ, ac intuere illum intellectualibus fidei oculis: ſecundum quod ſcriptum eſt: ſedentem ſuper thronum excelſum & elevatum, exercituſque Angelorum, & Archangelorum illi in circuitu aſſiſtentes: & projiciens te ipſum ante conſpectum bonitatis ipſius, effunde coram illo preces tuas, primum peccata tua confitens, & ſic jam in conſpectu ejus verba tua enuncians, ſive etiam tribulationem tuam, ut in bonitate ſua miſereatur tui, effundatque ſuper te miſerationes ſuas, dicens: o anima magna eſt fides tua: fiat tibi, ſicut vis. Audi, mi frater: etiam ſi tardaverit largiri tibi petitionem tuam, noli deſiſtere clamare ad ipſum: neque etiam quaſi non exauditus, languore atque torpore deficias. Memento Chananææ, & imitare perſeverentiam illius: nam & ipſa dilationem paſſa eſt, ne cito ſua potiretur petitione: ita ut & Diſcipuli ad Dominum accederent, & pro illa interpellantes, dicerent: *Dimitte illam: quia clamat poſt nos*. Numquid abjecit illam in finem? Nonne paululum diſtulit eam, & dedit illi poſtea petitionem ſuam? Illius ergo & nos exemplo diſcamus, niſi cito accipiamus, in precatione perſiſtere. Et ſi enim peccatores ſumus, plane tamen accipiemus: etenim hæc mulier alienigena Chananæa erat. Sicque Dominus mandavit, dicens: *Quis ex vobis habebit amicum; & ibit ad eum media nocte, & dicet illi: Amice, commoda mihi tres panes: quoniam amicus meus venit ex via ad me, & non habeo quod ponam ante illum? Et ille interius reſpondens, dicat: noli mihi moleſtus eſſe: jam enim oſtium clauſum eſt,* &

Matth. 15.

Matth. 15.

Luc. 11.

& pueri mei mecum ſunt in cubili; non poſſum ſurgere, & dare tibi. Dico vobis, & ſi non dabit illi ſurgens, eo quod amicus ejus ſit, propter improbitatem tamen ejus ſurget, & dabit illi quotquot habet neceſſarios. Et ego dico vobis: petite, & dabitur vobis. Ita quoque in Pſalmo dicitur: *Expectans expectavi Dominum, & attendit mihi: & exaudivit preces meas.* Quocirca, mi frater, noli flacceſcere atque obtorpeſcere: ſed exſpecta, & accipies quantum opus habes. Auſculta, mi frater, & amplectere conſilium meum. Si a Domino aliquid poſtulaveris, noli abrupte, ac diffinite ut accipias, petere; ſed totum ipſi relinque atque ipſius voluntati. Exempli gratia: ſæpe divexant te turpes cogitationes, contriſtariſque propterea: pergis deprecari Deum, ut ejuſmodi eximaris pugna. At ſæpe, mi frater, id expedit tibi. Sæpe, inquam, tibi hoc accidit, ne extollaris, ſed humiliter ſentias. Intuere autem columnam Apoſtolorum adeo inſignem: quomodo pro utilitate ſua datus eſt ei ſtimulus carnis angelus Satanæ, qui eum colaphis cæderet: quid ita? ut non extolleretur. Si ergo qui tantus ac talis erat, accepit eam diſciplinam, ne extolleretur: quanto magis nos imbecilles, qui eſſe noſmetipſos aliquid exiſtimamus, opus habemus colaphizari, ne mente extollamur? Quod ſi rurſus etiam tribulatio aliqua tibi ſupervenerit, atque anguſtia, ne ab his quidem præciſe ac diffinite liberari poſtules. Sæpe enim & illud, mi frater, ſic expedit tibi: nam fit ſæpe, inquam, dum oras, ut tuam parvi pendas ſalutem, ſicut & Iſrael paſſus eſt. *Comedit enim*, inquit, *Iſrael, & ſatiatus eſt, & recalcitravit dilectus: incraſſatus eſt, impinguatus eſt, dilatatus eſt, & dereliquit Deum factorem ſuum.* Si vero rurſus, ut rem aliquam obtineas, oraveris: ne hanc quidem præciſe accipere poſtules. Fit enim, inquam, plerumque, ut tu homo quum ſis, aliquid tibi expedire exiſtimes, quod frequenter non expedit. Si porro relicta voluntate tua, voluntati ipſius morem gerere malueris, & ſecundum eam pergere, ſecurus eris. Ipſe enim, qui omnia præſcivit antequam fierent, pro benignitate ſua, ac manſuetudine nos diſponit & dirigit. Latet enim nos, an expediat nobis, quod poſtulamus ſæpe. Nam ſæpe plurimi quum jam conſecuti eſſent quæ petierant, poſtea pœnituit eos, crebroque in clades plurimas & maxima mala inciderunt: quum non quæſiſſent ſedulo

Pſal. 39.

Deuter. 32.

A τὴν κοίτην εἰσὶν, οὐ δύναμαι ἀναστὰς δοῦναί σοι· λέγω ὑμῖν· εἰ καὶ οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστὰς διὰ τὸ εἶναι φίλον αὐτοῦ, διά γε τὴν ἀναιδίαν αὐτοῦ ἀναστὰς δώσει αὐτῷ, ὅσον ἂν χρήζει· Κἀγὼ λέγω ὑμῖν, αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ὡς καὶ ἐν τῷ ψαλμῷ λέγει· ὑπομένων ὑπέμεινα τὸν Κύριον, καὶ προσεῖχέ μοι, καὶ εἰσήκουσε τῆς δεήσεώς μου· διὸ ἀδελφέ μου μὴ ἐκκακήσῃς·

B ὑπόμενον καὶ λαμβάνεις ὅσαν ἂν χρήζῃς· ἄκουσον δέ μου ἀδελφὲ, καὶ συμβουλεύω σοι λόγον· ἐὰν αἰτῇς παρὰ τοῦ Θεοῦ σου περί τινος πράγματος, μὴ ἀποτόμως * αὐτῷ αἰτοῦ λαβεῖν, ἀλλὰ καταλιμπάνων αὐτῷ ἅμα καὶ τῷ αὐτοῦ θελήματι· οἷόν τι λέγω· πολλάκις θλίβουσί σε αἰσχροὶ λογισμοὶ, καὶ λυπῆσαι ὑπὲρ τούτου. καὶ βούλῃ παρακαλέσαι τὸν Θεὸν, ὅπως κουφιαθῇς

αὐτό.

C τοῦ πολέμου· πολλάκις δὲ εἰς συμφέρον σοι ἐστὶν ἀδελφέ μου· λέγω γὰρ πολλάκις· τοῦτό σοι γίνεται, ἵνα μὴ ὑπεραίρῃς, ἀλλ᾽ ἵνα ταπεινοφρονῇς· βλέπε γὰρ τὸν τηλικοῦτον στύλον τῶν ἀποστόλων· πῶς εἰς τὸ συμφέρον αὐτῷ ἐδώθη σκόλοψ τῇ σαρκὶ ἄγγελος σατᾶν, ἵνα αὐτὸν κολαφίζῃ. διατί; ἵνα μὴ ὑπαίρηται. εἰ οὖν ὁ τοιοῦτος ἔλαβε ταύτην παιδίαν, ἵνα μὴ * ἐπαρα-

ἐπαρθῇ

D θῇ, πόσῳ μᾶλλον ἡμεῖς οἱ ἀσθενεῖς καὶ δοκοῦντες ἑαυτοὺς εἶναί τι, χρείαν ἔχοντες κολαφίζεσθαι, ἵνα μὴ ὑπεραιρούμεθα. εἰ δὲ καὶ πάλιν θλίψις ἐπέλθῃ σοι, καὶ στενοχωρία, μὴ δὲ ἀπὸ τούτων ῥυσθῆναι ἀποτόμως αἰτοῦ· πολλάκις γὰρ ἀδελφέ μου, καὶ τοῦτο συμφέρει. λέγω γὰρ πολλάκις ἐν τῷ εὔχεσθαι καταφρονεῖς τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας· καθὼς καὶ ὁ Ἰσραὴλ ἔπαθεν·

E φησὶ γάρ· καὶ ἔφαγεν Ἰακὼβ, καὶ ἐνεπλήσθη, καὶ ἀπελάκτισεν ὁ ἠγαπημένος· ἐλιπάνθη, ἐπαχύνθη, ἐπλατύνθη, καὶ ἐγκατέλιπεν Θεὸν ποιήσαντα αὐτόν· εἰ δὲ καὶ πάλιν περί τινος πράγματος * αἰτῆσαι λαβεῖν, μηδὲ τοῦτο ἀποτόμως αἰτοῦ λαβεῖν· λέγω γὰρ, πολλάκις. σὺ ὡς ἄνθρωπος, νομίζεις αὐτὸ συμφέρον σοι εἶναι. καὶ πολλάκις οὐ συμφέρει· ἐὰν δὲ καταλείψῃς τὸ θέ-

αἰτῇς.

F λημά σου, καὶ τῷ θελήματι αὐτοῦ βουληθῇς πορεύεσθαι, ἄφοβος ἔσῃ· αὐτὸς γὰρ ὁ τὰ πάντα προγινώσκων πρὶν γενέσεως αὐτῶν, κατὰ τὴν αὐτοῦ ἐπιείκειαν, ποιμαίνει ἡμᾶς. οὐ γὰρ οἴδαμεν ἡμεῖς εἰ συμφέρει ἡμῖν περὶ ὧν αἰτούμεθα· πολλοὶ γὰρ κατατυχόντες τῆς ἑαυτῶν ἐπιθυμίας, ὕστερον εἰς μεταμέλον ἦλθον· πολλάκις δὲ εἰς κακὰ πολλὰ ἐνέπεσαν· μὴ ἐκζητήσαντες ἀκριβῶς εἰ ἔστι θέλημα Θεοῦ, ἀλλὰ δόξαντες αὐτὸ

A αὐτὸ καλὸν εἶναι, καὶ ἐμπαιχθέντες ὑπὸ τοῦ διαβόλου διά τινων δικαιωμάτων, ἐκινδύνευσαν σφόδρα, καὶ εἰς πολλὰ πράγματα τοιαῦτα, πολλάκις γίνεται μεταμέλος, διὰ τὸ τῇ ἰδίᾳ ἐπιθυμίᾳ ἐξακολουθεῖν· ἄκουε δὲ τοῦ ἀποστόλου λέγοντος, οὐ γὰρ οἴδαμεν καθ᾽ ὃ δεῖ προσεύξασθαι· πάντα γάρ μοι ἔξεστιν, ἀλλ᾽ οὐ πάντα συμφέρει. πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ᾽ οὐ πάντα οἰκοδομεῖ· τὸ συμφέρον οὖν καὶ οἰκοδομούμενα ἕκαστον ἡμῶν, αὐτὸς οἶδεν· αὐτῷ οὖν κατάλειπε· τοῦτο οὖν λέγω, οὐχ᾽ ἵνα ἐκκόψω σε αἰτεῖσθαι τὰ αἰτήματά σου παρ᾽ αὐτοῦ, ἀλλὰ μᾶλλον παρακαλῶ σε, τοῦ αἰτεῖσθαι ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου· ἀλλὰ τοῦτό ἐστιν ὃ λέγω· ἵνα ὅταν εὔχῃ, καὶ ἀπαγγέλλῃς ἐνώπιον αὐτοῦ ὃ ἔχει ἡ καρδία σου, λέγε πρὸς αὐτόν· πλὴν δὲ σὸν θέλημα, μὴ τὸ ἐμόν. ἐὰν συμφέρει, καθὼς οἶδας, ποίησον· οὕτως γὰρ γέγραπται· ὅτι ἀποκάλυψον πρὸς τὸν Κύριον τὴν ὁδόν σου, καὶ ἔλπισον ἐπ᾽ αὐτόν, καὶ αὐτὸς ποιήσει· βλέπετε δὲ καὶ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, οἰκονομικῶς εὐχόμενον, καὶ λέγοντα· πάτερ, εἰ δυνατόν ἐστιν, παρελθέτω ἀπ᾽ ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ᾽ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ᾽ ὡς σύ· διὸ ἀδελφέ μου, ἐὰν * αἰτήσαι τι παρ᾽ αὐτοῦ, ἐπίμενε τῇ αἰτήσει σου, ἀποκαλύπτων αὐτῷ, καὶ λέγων· δέσποτα, ἐὰν ἐστὶ σοῦ θέλημα, ὅπως γένηται τοῦτο δὲ πρόσταγμα, σὺ ποίησον, καὶ * εὐόδωσον. εἰ δὲ οὐκ ἔστιν σοῦ θέλημα, μὴ ἐάσῃς γενέσθαι ὁ Θεός μου· μὴ παραδῷς με τῇ ἰδίᾳ ἐπιθυμίᾳ μου· σὺ γὰρ γινώσκεις τὴν ἀφροσύνην μου. μὴ οὖν παραδῷς με τῇ βουλῇ μου καὶ τῇ ἀφροσύνῃ μου, ἀλλὰ σὺ ὡς οἶδας, τῇ σῇ ἐπιεικείᾳ ποίμανόν με. εἰ δὲ καὶ περὶ θλίψεως προσεύχῃ, καὶ περὶ λογισμῶν, λέγε. Κύριε μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξῃς με, μὴ δὲ τῇ ὀργῇ σου παιδεύσῃς με· ἐλέησόν μοι Κύριε, ὅτι ἀσθενής εἰμι· βλέπε τί λέγει ὁ προφήτης, ἀλλὰ βλέψον δέσποτα, καὶ ἴδε, ὅτι γῆ καὶ σποδός εἰμι· καὶ οὐδὲν δύναμαι ὑπενεγκεῖν· μὴ παραδῷς με Κύριε ταῖς ἁμαρτίαις μου· καὶ μὴ παρασιωπήσῃς ἀπ᾽ ἐμοῦ· καὶ ὁμοιωθήσομαι τοῖς καταβαίνουσιν εἰς λάκκον· ἀλλὰ δὸς δόξαν τῷ ὀνόματί σου ἀμνησίκακε, καὶ μὴ μνησθῇς τῶν ἁμαρτιῶν σου, καὶ ἐπάκουσόν μου. καὶ εἰ δυνατόν ἐστιν παρελθέτω ἀπ᾽ ἐμοῦ θλῖψις αὕτη· πλὴν οὐχ᾽ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ᾽ ὡς σύ· μόνον τὴν ψυχήν μου στήριξον, καὶ διαφύλαξον. καὶ ἰσχύσω ὑπενεγκεῖν, ὅπως εὕρω χάριν ἐνώπιον σου

* ἴσ. αἰτῇς.

* ἀλ. ἰδώσον.

dulo, an ſecundum voluntatem Dei eſſet quod poſtulabant, ſed id bonum eſſe arbitrantes, ſæpe a diabolo illuſi ſunt, ſub juſtitiæ cujuſdam ſpecie atque prætextu ſeducti, & in pericula ingentia præcipitati. Atque ejuſmodi plerumque rebus etiam pœnitentia adjuncta eſt ac dolor, dum quiſque ita cordis concupiſcentiam atque deſiderium ſequitur. Audi denique Apoſtolum dicentem: *Nam quid oremus, ſicut oportet, neſcimus.* Et rurſus: *Omnia mihi licent, ſed non omnia expediunt. Omnia mihi licent, ſed non omnia ædificant.* Quid igitur nobis expediat, & unumquemque noſtrum ædificet, ipſe novit. Hoc autem ideo voluntati ejus relinquendum committendumque ſtatuo, non ut te poſtulare ab eo prohibeam quæ cupias; immo precor, commoneoque, ut a minimis uſque ad maxima a Deo tuo poſtules; verum ut quum oraveris & coram eo quæ ſunt in corde tuo expoſueris, dicas ei. *Verumtamen non mea voluntas, ſed tua fiat.* Si quod peto expedit, fac ſicut ipſe noſti: Sic enim ſcriptum eſt: *Revela*, inquit, *Domino viam tuam, & ſpera in eo, & ipſe faciet.* Videte autem & Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum ſub diſpenſatione aſſumptæ carnis orantem & dicentem: *Pater, ſi poſſibile eſt, tranſeat a me calix iſte: verumtamen non ſicut ego volo, ſed ſicut tu.* Idcirco, mi frater, ſi ab eo aliquid depoſcas, perſiſte in petitione tua, revelans ipſi, ac dicens: Domine ſi voluntas eſt, ut fiat hæc res, tu eam fac. Sin autem tua non eſt voluntas, ne fieri permittas Deus meus. Ne propriæ me tradas concupiſcentiæ meæ. Tu enim ſcis inſipientiam meam. Ne ergo tradas me conſilio meo & inſipientiæ meæ, verum ſicut tu optime noſti, pro tua manſuetudine me rege ac dirige. Si autem pro tribulatione & pro cogitationibus oraveris, dicito: *Domine ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua corripias me. Miſerere mei Domine, quoniam infirmus ſum.* Vide quid ait Propheta: *Sed reſpice, Domine, & vide: quia terra ſum ac pulvis, & cinis, nihilque ſuſtinere valeo.* Ne tradas me Domine peccatis meis, & ne ſileas a me, & aſſimilabor deſcendentibus in lacum: ſed da gloriam nomini tuo, immemor malorum, & ne, obſecro, memineris peccatorum meorum: ſed tuarum recordare miſerationum, & exaudi me. Et, ſi poſſibile eſt, tranſeat a me tribulatio iſta: verumtamen non ſicut ego volo, Domine, ſed ſicut tu vis. Tantummodo confirma animam meam atque tuere: ut ſuſtinere queam, gratiamque coram te inveniam, & in præ-

Rom. 8.
1. Cor. 6. 10.
Matth. 26.
Pſal. 36.
Matth. 26
Pſal. 6 24. 27. 78 80.

præſenti & in futuro ſeculo. Et jacta ſuper ipſum curam tuam, & ipſe faciet, quod expedit tibi. Hoc enim ſcito, quia bonus benignuſque quum ſit, omnia vult, quæ ſunt ſalutis noſtræ. Ideo quippe animam ſuam poſuit Paſtor bonus pro ovibus ſuis. Ipſi gloria in ſecula ſeculorum. Amen.

Hucuſque Voſſius Tom. 2. pag. 262. Quæ ſequuntur exſtant apud Ambroſium Camaldulenſem Serm. 8 de Armatura Monachi.

Pro gladio ſume timorem Dei: eſt enim velut anceps gladius, concidens omnem concupiſcentiam malam. Sume igitur in animo jugiter timorem Dei, recolens extremum illum ac terribilem diem, quando cœli liqueſcent igni, atque ſolventur: elementa ardentia deficient: terra, & quæ ſunt in ipſa omnia, incendio conflagrabunt. Quum aſtra tamquam folia decident: Sol & Luna obſcurabuntur, neque dabunt lumen ſuum. Quum manifeſtatus fuerit Filius hominis, & de cœlis in terram deſcenderit, virtuteſque cœlorum motæ fuerint. Quando diſcurrent Angeli, tubæ horribili ſono concrepabunt, igniſque in conſpectu ejus ardebit, diſcurrenſque exuret orbem. In circuitu ejus tempeſtas valida, terræmotus horribiles, & fulgura qualia nunquam uſque ad eam diem facta fuerant, ita ut ipſæ quoque virtutes cœlorum magno tremore comprehendantur. Quo nos animo tunc futuros exiſtimatis, fratres mei? Qualis metus, quis horror apprehendet nos? Conſidera, frater, Iſraelitas, quomodo in eremo ferre nequiverint caliginem & turbinem ſonitus vocemque loquentis de medio ignis: ſed ſtudebant ultra illius non audire ſermonem: neque enim profecto ferre poterant qnod edicebatur: tametſi non cum horrore deſcenderat: neque cum ira alloquebatur eos, ſed cum adhortatione certiores illos reddebat, Deum cum eis eſſe. Attende igitur, frater mi. Si adventum illius & quidem conſolationi accommodatum, homines ferre nequivimus: quando neque igneſcentes cœli ſoluti ſunt, neque terra cum his, quæ in ipſa ſunt, exuſta: neque ita tubæ ſonuerunt, ſicut tuba illa ſonabit, ad cujus clamorem omnes a ſæculo defuncti excitandi ſunt: neque ignis inundans orbem: neque alius aliquis ex his qui tunc futuri ſunt terroribus factus eſt: neque tamen ferre potuimus: quid putas faciemus tunc, quando deſcenderit cum furore & ira intolerabili, ſederitque in ſolio gloriæ ſuæ, & advocabit terram ab ortu ſolis uſque ad occaſum, atque ab omnibus terminis illius, ut diſcernat populum ſuum, & reddat unicuique ſecundum opera ejus? Hei mihi, dilectiſſimi: quales tunc, & quo animo futuri ſumus, quan-

A σου, καὶ ἐν τῷ νῦν, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Καὶ ἐπίρριψον ἐπ' αὐτὸν τὴν μέριμνάν σου. καὶ αὐτὸς ποιεῖ τὸ συμφέρον· τοῦτο γὰρ γίνωσκε, ὅτι ἀγαθὸς ὑπάρχων, πάντα τὰ περὶ τῆς σωτηρίας ἡμῶν θέλει· διὰ τοῦτο γὰρ τὴν ψυχὴν τὴν ἰδίαν ἔθηκεν ὁ ποιμὴν ὁ καλός· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν.

Ἀντὶ ῥομφαίας σπάσαι τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ· ὥσπερ γὰρ μάχαιρα δίστομός ἐστιν, συγκόπτων
B πᾶσαν ἐπιθυμίαν πονηράν· λάμβανε οὖν κατὰ νοῦν πάντοτε τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, μνησκόμενος τὴν ἐσχάτην ἡμέραν τὴν φοβεράν· ὅταν οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθήσονται· στοιχεῖα δὲ καυσούμενα τήκονται· γῆ δὲ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα κατακαήσεται. ὅτε ἂν τὰ ἄστρα ὡς φύλλα πεσοῦνται· ἥλιος καὶ ἡ σελήνη σκοτισθήσονται, καὶ οὐ δώσουσι τὸ φέγγος αὐτῶν· ὅτε ἂν φανερωθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου,
C καὶ κατέλθῃ ἀπ' οὐρανῶν ἐπὶ τὴν γῆν. καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται· ἀγγέλων καταδρομαὶ, φωναὶ τῶν σαλπίγγων ἐπερχόμεναι· πῦρ ἐναντίον αὐτοῦ καιόμενον, καὶ διατρέχον κατακαῦσαι τὴν οἰκουμένην, κύκλῳ αὐτοῦ καταιγὶς σφόδρα, σεισμοὶ φοβεροὶ, καὶ κεραυνοὶ, οἱ οὐδέποτε ἐγένοντο ἕως ἐκείνης τῆς ἡμέρας· ὥστε καὶ αὐτὰς δυνάμεις τῶν οὐρανῶν τρόμῳ μεγάλῳ συλληφθῆναι· οὐκ οὖν
D ἡμᾶς ποταποὺς δεῖ εἶναι τότε ἀδελφοί μου· ποῖος φόβος, ποία φρίκη λήψεται ἡμᾶς; κατανόησον ἀδελφὲ τὸν Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὅτι οὐκ ἴσχυσαν βαστάζειν τὸν γνόφον, καὶ τὸν ζόφον, καὶ τὰς φωνὰς τῶν σαλπίγγων, καὶ τὴν φωνὴν τοῦ λαλοῦντος ἐκ μέσου τοῦ πυρός· ἀλλ' ἐσπούδασαν τοῦ μὴ προστεθῆναι αὐτοῖς λόγον· οὐδὲ γὰρ ἔφερον κατὰ ἀλήθειαν τὸ διαστελλόμενον· καίπερ οὐ
E μετὰ φόβου κατῆλθεν, οὐδὲ μετὰ ὀργῆς ἐλάλει πρὸς αὐτοὺς, ἀλλ' ἐν παρακλήσει πληροφορῶν αὐτούς· ὅτι ἐστὶ Θεὸς μετ' αὐτῶν· ἄκουσον οὖν ἀδελφέ μου· εἰ μετὰ παρακλήσεως οὐκ ἰσχύσαμεν οἱ ἄνθρωποι βαστάσαι τὴν ἔλευσιν αὐτοῦ· ὅτε οὔτε οὐρανοὶ ἐλύθησαν πυρούμενοι, οὔτε γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ κατεκάησαν· οὔτε σάλπιγγες ἤχησαν. καθὼς μέλλει ἡ σάλπιγξ ἐκείνη βοᾶν, καὶ ἐξυπνῆσαι
F τοὺς ἀπ' αἰῶνος νεκρούς· οὔτε πῦρ κατακλύζον τὴν οἰκουμένην, οὔτε τι τῶν μελλόντων γίνεσθαι φόβων ἐγίνετο· καὶ οὐκ ἰσχύσαμεν βαστάσαι· τί ποιήσωμεν οὖν ὅτε ἂν κατέλθῃ μετὰ θυμοῦ καὶ ὀργῆς ἀνυποστάτου· καὶ καθήσει ἐπὶ θρόνου τῆς δόξης αὐτοῦ, καὶ προσκαλέσει τὴν γῆν ἀπ' ἀνατολῶν ἡλίου, μέχρι δυσμῶν, ἀπὸ πάντων τῶν περάτων αὐτῆς, τοῦ διακρῖναι τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἀποδοῦναι ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ; οἴμοι ἀγαπητοί

ποθητέ μου, ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ἡμᾶς· ὅτ' ἂν παραστάμεθα γυμνοί, καὶ τετραχηλισμένοι· ποῦ τότε ἡ περπερότης· ποῦ τότε ἡ ἀνδρεία τῆς σαρκός· ποῦ δὲ καὶ τὸ ψεῦδος καὶ ἀνωφελές; οἴμοι οἴμοι πῶς μέλλομεν εἰσάγεσθαι εἰς τὸ φρικτὸν βῆμα· ποῦ τότε ἡ ἡδυφωνία τῶν ἀνθρώπων· ποῦ τότε ἡ παῤῥησία ἡ ἀναιδὴς ἡ ἀναίσχυντος. ποῦ τότε ἡ ἡδονὴ τῆς ἁμαρτίας ἡ ἀκάθαρτος καὶ σιχαντὴ ἀληθῶς· ποῦ τότε οἱ τὴν κόπρον τῶν ἀῤῥένων ἡδονὴν ἡγούμενοι· ποῦ τότε οἱ μετὰ τυμπάνων καὶ μουσικῶν τὸν οἶνον πίνοντες· ποῦ τότε ἡ καταφρονία τῶν ἐν ἀφοβίᾳ διαγόντων· ποῦ τότε ἡ τρυφὴ καὶ ἡ σπατάλη· πάντα παρῆλθεν. καὶ ὡς χαῦνος ἀὴρ, διεχύθησαν· ποῦ τότε ἡ φιλαργυρεία, καὶ ἡ φιλοκτημοσύνη· ποῦ τότε ἡ ἀπάνθρωπος ὑπερηφανία ἡ πάντας βδελυσσομένη, καὶ αὐτὴν μόνην λογιζομένη εἶναί τι· ποῦ τότε ἡ κενὴ καὶ ματαία ἀνθρωπίνη προκοπὴ καὶ δόξα· ποῦ τότε ἡ τυραννία· ποῦ τότε βασιλεὺς, ποῦ ἄρχων· ποῦ οἱ ἐπ' ἐξουσιῶν· οἱ γαυριῶντες ἐπὶ πλήθει πλούτου, καὶ Θεοῦ καταφρονοῦντες· ποῦ ἡγούμενοι· τότε ἰδόντες, οὕτως ἐθαύμασαν· ἐταράχθησαν, ἐσαλεύθησαν, τρόμος ἐπελάβετο αὐτούς· ἐκεῖ ὠδῖνες ὡς τικτούσης· ἐν πνεύματι βιαίῳ συντριβήσονται τότε· ποῦ τότε ἡ σοφία τῶν σοφῶν. ποῦ τὰ μάταια αὐτῶν πανουργεύματα· οὐαὶ, ἐταράχθησαν, ἐσαλεύθησαν, ὡς ὁ μεθύων· καὶ πᾶσα ἡ σοφία αὐτῶν κατεπόθη· ποῦ τότε σοφὸς, ποῦ γραμματεύς. ποῦ συζητητὴς τοῦ αἰῶνος τούτου τοῦ ματαίου· ἀδελφέ μου ἀναλόγισαι ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ἡμᾶς, διδόντας ἀπόλογον καθ' ἓν, ὧν ἐπράξαμεν, εἴτε μικρῶν, εἴτε μεγάλων· ἕως γὰρ ἀργοῦ ῥήματος ἀπολογίαν δίδομεν τῷ δικαίῳ κριτῇ.

ποταποὺς δεῖ εἶναι ἡμᾶς ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ ἐνώπιον αὐτοῦ. ποία δὲ χαρὰ διαδέξεται ἡμᾶς ἀφοριζομένους ἐκ δεξιῶν τοῦ βασιλέως· ποταποὺς δεῖ εἶναι ἡμᾶς οἷ' ἂν ἀσπάζονται ἡμᾶς πάντες οἱ δίκαιοι· ἐκεῖ ἀσπάζεταί σε Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ, καὶ Ἰακώβ· Μωϋσῆς, Νῶε, Ἰώβ, καὶ Δαυίδ, οἱ ἅγιοι προφῆται, οἱ ἀπόστολοι· οἱ μάρτυρες· καὶ γὰρ πάντες οἱ ἅγιοι οἱ Θεῷ εὐαρεστήσαντες ἐν τῇ ζωῇ τῆς σαρκὸς αὐτῶν, καὶ ὅσους ἀκούεις ἐντεῦθεν καὶ θαυμάζεις αὐτῶν τὸν βίον· καὶ ἤθελες ἄρτι τοῦ θεάσασθαι αὐτούς· καί τοι ἔρχονται ἐκεῖ πρὸς σε, καὶ περιπλύσονταί σε· καὶ ἀσπάζονται ἀγαλλιῶντες ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ σου· ποταποὺς δεῖ εἶναι ἡμᾶς τότε· ποταπὴν χαρὰν εἶναι ἐκεί-

A quando adſtabimus nudi & reſupinati? Ubi tunc nequitia? ubi tunc carnis fortitudo? ubi fallax inutiliſque pulchritudo? Hei mihi, hei mihi, quomodo introducendi ſumus ad tribunal illud horrendum? ubi tunc humanæ vocis blanda ſuavitas? ubi tunc improba impudenſque fiducia? ubi tunc voluptas impura peccati, & vere immunda? ubi tunc, qui maſculorum ſtercus exiſtimant voluptatem? ubi tunc illi, qui cum
B tympanis & inſtrumentis muſicis vinum bibunt? ubi tunc illorum contemtus, qui ſine metu vivunt? ubi tunc deliciæ, & luxus? Tranſierunt illa omnia, atque diffuſa ſunt, ut mollis aer: ubi tunc argenti immodica cupiditas, & infinitus poſſidendi amor? ubi tunc ſuperbia immanis, & turgida, quæ cunctos execrans, ſe ſolam aliquid eſſe arbitratur? ubi tunc vanus &
C prorſus inanis humanus ſucceſſus, & gloria? ubi tunc tyrannis? ubi rex? ubi princeps? ubi magiſtratus, qui gloriabantur in multitudine divitiarum ſuarum, & Deum contemnebant? ubi duces? *Tunc videntes ſic admirati ſunt, conturbati ſunt, commoti ſunt, tremor apprehendit eos. Ibi dolores ut parturientis. In ſpiritu vehementi tunc conterentur.* Ubi tunc ſapientum ſapientia? ubi inanes illorum fallaciæ? Væ, væ, *Contur-*
D *bati ſunt, commoti ſunt, ſicut ebrius, & omnis ſapientia eorum devorata eſt.* Ubi tunc ſapiens? ubi ſcriba? ubi conquiſitor hujus ſeculi inanis? Mi frater, recogita, quo nos animo tunc fore neceſſe eſt, quum rationem eorum quæ geſſimus, per ſingula reddemus, ſive parva illa, ſive magna ſint. nam & pro otioſo verbo rationem juſtiſſimo Judici redditurі ſu-
E mus.

Quo animo nos eſſe oportet in hora illa coram ipſo? quale autem nos gaudium excipiet, quum ad dexteram Regis ſeparabimur? quanto exultabimus gaudio, quum amplectentur nos juſti omnes? Illic ſuo te amplexu refovebunt Abraham, Iſaac, & Jacob, Moyſes, Noe, Job, & David. Prophetæ ſancti,
F & Apoſtoli, & Martyres, omnes denique ſancti, qui Deo placuerunt, quum in carne viverent, omneſque, quos audis, & quorum hic admiraris vitam, quoſque nuper cupiebas adſpicere; ad te illic venient, & amplexabuntur te atque ſalutabunt, exultantes in ſalute tua. Quales nos tunc futuros exiſtimemus? quale tunc erit illud ineffabile gaudium? quum dicet

Pſal. 47.
Pſal. 106.

cet Rex his, qui erunt ad dexteram, verba illa lætitiæ ac ſuavitatis plena: Matth. 25. *Venite*, inquiens, *benedicti Patris mei, poſſidete paratum vobis regnum*. Tunc, Sap. 5. mi frater, accipies regnum decoris, & diadema ſpeciei de manu Domini, ut jam cum Chriſto regnes. Tunc bona illa poſſidebis, quæ præparavit Deus his, qui diligunt ipſum. Tunc jam ſecurus eris, nec ullam deinceps ruinam metues. Cogita, mi frater, quale eſt, ejus ſemper faciem cernere, quale eſt ipſius luce perfrui. Tunc enim non jam tibi erit Iſai. 60. Sol lux diei, ſicut Iſaias ait, neque oriens Luna illuminabit tibi noctem, ſed erit tibi Dominus æterna lux, eritque Deus gloria tua. En, frater, quale gaudium repoſitum eſt timentibus Deum, & cuſtodientibus mandata ejus. Cogita poſtea etiam perditionem peccatorum. Qualis eos confuſio apprehendet, quando ſiſtentur tribunali horrido, coram juſtiſſimo Judice, nullam habentes excuſationis viam? quænam illos involvet verecundia, quum ad ſiniſtram Regis ſecernentur? quæ illos corripient tene- Pſal. 2. bræ, quum loquetur ad eos in ira ſua, Matth. 25. & in furore ſuo conturbabit eos dicens. *Diſcedite a me maledicti in ignem æternum, paratum ſatanæ & angelis ejus*. Heu, heu, qua tribulatione, quibus anguſtiis premetur tunc illorum ſpiritus, quum om- Pſal. 9. nium inſonuerit clamor, dicentium: *Convertantur peccatores in Infernum*. Heu, heu, quomodo illi ejulabunt? quas voces inter lamenta & gemitus emittent, quum adducentur, ut amariſſime puniantur in æternum? Heu, heu, qualis ille locus eſt, ubi fletus & ſtridor dentium reſonat, qui tartarus appellatur, quem ipſe quoque ſatanas horret. Heu, qualis eſt gehenna ignis illius inextinguibilis. Heu mihi, qualis eſt vermis ille venenatus nunquam dormiens. Heu, quales ſunt tenebræ illæ ſempiternæ. Heu mihi, quales ſunt Angeli cruciatibus præpoſiti, quam immites, quam immanes, exprobrantes, terribiliterque cædentes. Tunc cruciati inter pœnas vehementer clamabunt, nec erit qui ſalvet, ad Dominum, nec exaudiet eos. Tunc ſcient, quam vana fuerunt omnia vitæ iſtius læta, & quæ hic jucunda eſſe arbitrati ſunt, felle, ac veneno amariora invenientur. Ubi tunc fallax falſoque appellata peccati voluptas? Alia quippe voluptas non eſt, quam timere Deum. Hæc profecto

A νην τὴν ἀνεκλάλητον ἔχειν· ὅτ' ἂν εἴπῃ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν ῥήματα ἱλαρώτητος λέγων· δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν. τότε ἀδελφέ μου λήψῃ τὸ βασίλειον τῆς εὐπρεπείας, καὶ τὸ διάδημα τοῦ κάλλους ἐκ χειρὸς Κυρίου, καὶ τοῦ λοιποῦ Χριστῷ συμβασιλεύειν· τότε κατακληρονομήσεις ἐκεῖνα τὰ ἀγαθὰ, ἃ ἡτοίμασεν B ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν· τότε λοιπὸν ἀμέριμνος ἔσῃ· μηκέτι πτωούμενος μηδεμίαν πτῶσιν· ἀναλόγισαι ἀδελφέ μου, οἷον βλέπειν αὐτοῦ τὸ πρόσωπον διαπαντός· οἷόν ἐστιν αὐτὸν ἔχειν φωστῆρα· τότε γὰρ οὐκ ἔσται σοι ὁ ἥλιος φῶς ἡμέρας, καθὼς ὁ Ἡσαΐας φησίν· οὐδὲ ἡ ἀνατολὴ σελήνης φωτιεῖ σοι τὴν νύκτα, ἀλλ' ἔσται σοι Κύριος φῶς αἰώνιον· καὶ Θεὸς δόξα σου· ἰδοὺ ἀδελφὲ οἵα χαρὰ ἀπόκειται τοῖς φοβουμένοις αὐτὸν, καὶ C τοῖς φυλάσσουσιν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ· ἀναλόγισαι τὸ μετὰ ταῦτα καὶ τὴν ἁμαρτωλῶν ἀπώλειαν· ὅτ' ἂν ἔσονται εἰς τὸ βῆμα τὸ φοβερόν· οἵα αἰσχύνη αὐτοὺς λήψεται ἐνώπιον τοῦ δικαίου κριτοῦ, μὴ ἔχοντες λόγον ἀπολογίας· οἵα ἐντροπὴ λήψεται αὐτοὺς, ἀφοριζομένους ἐξ εὐωνύμων τοῦ βασιλέως· οἷον σκότος ἐπιπέσει ἐπ' αὐτοὺς ὅτ' D ἂν λαλήσει πρὸς αὐτοὺς ἐν ὀργῇ αὐτοῦ· καὶ ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ ταράξει αὐτοὺς λέγων· πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον τῷ σατανᾷ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. οἴμοι οἴμοι οἵαν θλίψιν καὶ στενοχωρίαν ἕξει τὸ πνεῦμα αὐτῶν· ὅτ' ἂν γένηται κραυγὴ πάντων λεγόντων· ἀποστραφήτωσαν οἱ ἁμαρτωλοὶ εἰς τὸν ᾅδην· οἴμοι οἴμοι, οἵαν ἀλαλάξουσι κοπτόμενοι καὶ θρηνοῦντες· ἀπαγόμενοι E κολασθῆναι πικρῶς εἰς ἀτελευτήτους αἰῶνας· οἴμοι οἴμοι οἷος ὁ τόπος, ὅπου ὁ κλαυθμὸς καὶ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων· ὁ καλούμενος τάρταρος· ὃν καὶ αὐτὸς σατανᾶς φρίσσει· οἴμοι οἵα ἐστὶν ἡ γέεννα τοῦ πυρὸς τοῦ ἀσβέστου· οἴμοι οἷος ἐστὶν ὁ ἀκοίμητος καὶ ἰοβόλος σκώληξ· οἴμοι οἷον δεινόν ἐστι τὸ σκότος ἐκεῖνο τὸ αἰώνιον· οἴμοι οἷοι εἰσὶ οἱ ἄγγελοι ἐπὶ τῶν κολάσεων, ἀσπλαγχνοι ἀνελεή- F μονες, ὀνειδίζουσιν καὶ ἐπιπλήττουσι δεινῶς. τότε κολαζόμενοι κεκράξονται ἐκτενῶς· καὶ οὐκ ἔστιν ὁ σώζων· πρὸς Κύριον καὶ οὐκ εἰσακούσεται αὐτῶν· τότε γνώσονται ὅτι μάταια αὐτῶν ἀπέβη πάντα τὰ τοῦ βίου· καὶ ἃ ἐδόκησαν ἐνταῦθα ἐν ἡδονῇ εἶναι· χολῆς καὶ ἰοῦ πικρότερα εὑρέθησαν· ποῦ τότε ἡ ψευδώνυμος ἡδονὴ τῆς ἁμαρτίας. ἄλλη γὰρ ἡδονὴ οὐκ ἔστιν εἰμὴ τὸ φοβεῖσθαι τὸν Θεόν. ἀλη-

ἀληθῶς ἡδονή ἐστι τοῦτο· ἀληθῶς τοῦτο οὐκ ἔστι ποιοῦτον. ἀλλ' ὡς ἐκ στέατος καὶ πιότητος ἐμπιπλᾷ τὴν ψυχήν· τότε καταγνώσουσιν αὐτῶν, καὶ τῶν ἔργων, ὧν ἔπραξαν· τότε ὁμολογήσουσιν, ὅτι δικαία ἡ κρίσις τοῦ Θεοῦ· ἠκούομεν ταῦτα, καὶ οὐκ ἠθελήσαμεν ἐπιστρέψαι ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἡμῶν πράξεων· καὶ τότε οὐδὲν ἀνύσουσιν ταῦτα λέγοντες.

Οἴμοι οἴμοι τῷ ἐν ἁμαρτίαις ἀνικέστοις συμφυρθέντι· ὑπὲρ ἀριθμὸν ψάμμου θαλάσσης ἥμαρτον, καὶ κατακάμπτομαι ἐξ αὐτῶν, ὡσεὶ ἀπὸ πολλῶν δεσμῶν σιδήρου. οὐ γάρ ἐστι μοι παρρησία ἀτενίσαι καὶ ἰδεῖν τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ. πρὸς τίνα οὖν καταφεύγω, εἰ μὴ πρός σε φιλάνθρωπε, εἰ μὴ πρός σε ἀμνησίκακε· ἐλέησόν με ὁ Θεὸς κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν σου ἐξάλειψον τὸ ἀνόμημά μου. ἐπὶ πλεῖον πλῦνόν με ἀπὸ τῆς ἀνομίας μου, καὶ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας μου καθάρισόν με, ὅτι τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ γινώσκω, καὶ ἡ ἁμαρτία μου ἐνώπιόν μου ἐστὶ διαπαντός· σοὶ μόνῳ ἥμαρτον, καὶ τὸ πονηρὸν ἐνώπιόν σου ἐποίησα· πρός σε καταφεύγω διὰ τὴν πολλήν σου εὐσπλαγχνίαν· σὲ παρώργισα· καὶ πρός σε καταφεύγω διὰ τὴν πολλήν σου ἀμνησικακίαν· σὲ ἠθέτησα· καὶ πρός σε καταφεύγω, διὰ τὴν πολλήν σου ἀγαθότητα, καὶ φιλανθρωπίαν, καὶ δεόμενος βοῶ· ἀπόστρεψον τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν μου· καὶ πάσας τὰς ἀνομίας μου ἐξάλειψον, διὰ τὸ ὄνομά σου καὶ μόνον· οὐδὲν γὰρ ἔχω, ὃ προσενέγκω σοι, οὐ πρᾶξιν ἀγαθήν, οὐ καρδίαν καθαράν, ἀλλὰ θαρρῶ εἰς τοὺς οἰκτιρμούς σου· ἐπιρρίπτω ἐμαυτὸν εἰς αὐτούς, ὅπως κτίσῃς ἐν ἐμοὶ καρδίαν καθαράν. καὶ πνεύματι ἡγεμονικῷ στηρίξῃς με, ἵνα μὴ καταπίπτω πάλιν εὐκόλως εἰς ἁμαρτίαν· ἀπὸ τοῦ νῦν λατρεύσω σοι ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ πάσας τὰς ἡμέρας μου, ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία, καὶ τὸ κράτος εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἀδελφοὶ ταῦτα προσδοκοῦντες, σπουδάσωμεν ἄσπιλοι καὶ ἄμωμοι εὑρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ· ὅτ' ἂν ἐπέλθῃ σοι πονηρά τις ἐπιθυμία, ἐκσπάσαι ταύτην τὴν μάχαιραν, τουτέστι ἀναλογίσαι τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, καὶ συγκόπτεις πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ.

Ἀντὶ δὲ σάλπιγγος ἔχε τὰς θείας γραφάς· καθ' ὃν γὰρ τρόπον ἡ σάλπιγξ βοῶσα ἐπισυνάγει τοὺς στρατιώτας, οὕτως καὶ αἱ θεῖαι γραφαὶ βοῶσαι πρὸς

A ἀto vera voluptas eſt; hoc vere non eſt ejuſmodi, ſed veluti ex adipe, & pinguedine animam replet. Tunc ſeipſos reprehendent, & opera quæ geſſerunt. Tunc fatebuntur juſtum eſſe judicium Dei, dicentes: audiebamus hæc, & converti noluimus a noſtris operibus pravis. Neque tamen iſta dicentes proficient quidquam,

B Heu, heu mihi, peccatis maximis prægravato. Peccavi enim ſuper numerum arenæ maris, curvatuſque peccatorum ſarcina incedo, quaſi multo ferri pondere onuſtus. Non enim fiduciam habeo attollendi oculos, & videndi altitudinem cœli. Ad quem ergo confugiam, niſi ad te, piiſſime? niſi ad te, clemen-
C tiſſime. Miſerere mei Deus ſecundum Pſal. 50.
magnam miſericordiam tuam; & ſecundum multitudinem miſerationum tuarum, dele iniquitatem meam. Amplius lava me ab iniquitate mea, & a peccato meo munda me. Quoniam iniquitatem meam ego cognoſco, & peccatum meum coram me eſt ſemper. Tibi ſoli peccavi, & malum coram te feci. Ad te confugio propter ſummam pietatem
D tuam. Te irritavi, & ad te confugio propter magnam clementiam tuam. Te ad iracundiam provocavi, & ad te confugio propter immenſam benignitatem atque bonitatem tuam, & obſecrans clamo. Averte faciem tuam a peccatis meis, & omnes iniquitates meas dele propter nomen tuum ſolum. Nihil enim habeo quod offeram tibi: non opus bonum, non cor mundum; ſed confido in
E miſerationibus tuis. Projicio meipſum in eas, ut crees in me cor mundum, & ſpiritu principali confirmes me, ne denuo facile in peccatum relabar, atque ex nunc ſerviam tibi in ſanctitate & juſtitia omnibus diebus vitæ meæ: quia tuum eſt regnum, & potentia in omnia ſecula. Amen.

F Obſecro itaque, fratres, hac expectatione ſolliciti curemus integri immaculatique inveniri in pace. Quum ſupervenerit tibi noxia aliqua concupiſcentia, hunc gladium arripe, id eſt, recogita timorem Dei, & confringes omnes vires inimici.

Tubæ autem vice, ſint tibi Scripturæ divinæ: ſicut enim tuba ſonans congregat milites; ita & Scripturæ divinæ dum clamant ad nos, cogi-

cogitationes noſtras colligunt in timore Dei. Sunt enim cogitationes noſtræ veluti milites: namque reſiſtunt adverſariis Regis. Et rurſus, quemadmodum tuba, belli tempore, clangore ſuo, fortium ſtrenuorumque bellatorum excitat mentes augetque alacritatem in adverſarios; ita & ſacræ literæ noſtrum propoſitum in bonum excitant, & contra vitia paſſioneſque te corroborant. Idcirco, mi frater, quantum potes, crebrius illis adſueſce, ut cogitationes tuas colligant, quas diſpergit inimicus aſtutia ſua ſuggerens ipſe importunas cogitationes, ſive ſæpe tribulationes inferens, ſive proſperitatem multamque latitudinem exhibens. Hæc enim aſtutia ſua & fraude idcirco molitur, ut hominem a Deo alienum faciat. Plerumque enim dum nequiverit quempiam cogitationibus ſternere atque dejicere; tunc jam illi preſſuras admovet, ut illius obſcuret mentem, ac deinceps poſſit ſeminare quæ velit: incipitque ſuggerere homini, ut iſta ſecum reputet dicens cum jurejurando. Ex quo bonum operari cœpi, vidi peſſimos dies. Faciam igitur rurſus mala, ut veniant bona. Tunc, niſi quis ſobrius inveniatur ac vigilans, abſorbet eum quaſi infernus viventem. Quod ſi neque his illum ejicere quiverit, tunc adhibet ſibi latitudinem, & extollit eum, ingentemque fallaciam admovet ei, malis omnibus deteriorem. Hæc enim eſt quæ ſuperbum & ſine timore hominem efficit. Hæc in cœlum os ponere per blaſphemias facit. Scriptum quippe eſt:
Pſal. 72. *Poſuerunt in cœlum os ſuum*. Hæc hominem facit eſſe propriæ imbecillitatis ignarum, atque diei mortis immemorem. Hæc eſt malorum omnium via. Hanc ergo qui diligit, ad ipſa tendit penetralia mortis. Hæc enim via eſt, de qua
Matth. 7. Dominus ait: *Lata & ſpatioſa eſt via, quæ ducit ad perditionem*.

Ecce audiſtis, fratres mei, cur aliquando latitudinem, aliquando anguſtias adhibeat. Nam ad quod animum hominis inclinatiorem viderit, eo adverſus illum ſeſe armat: ſcit enim ſub juſtitiæ etiam imagine umbraque pugnare. Idcirco, fratres mei, ſolerter vigilemus: ſtudeatiſque jugiter lectioni adhærere, ut te doceant, quomodo laqueos inimici poſſis effugere,

A πρὸς ἡμᾶς, ἐπισυνάγουσιν ἡμῶν τοὺς λογισμοὺς εἰς τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ. καὶ γάρ εἰσιν οἱ λογισμοὶ ἡμῶν δίκην στρατιωτῶν, καὶ γὰρ ἀντιπολεμοῦσι πρὸς τοὺς ἐχθροὺς τοῦ βασιλέως. καὶ πάλιν· ὃν τρόπον ἡ σάλπιγξ βοῶσα ἐν καιρῷ πολέμου, διεγείρει τῶν γενναίων καὶ ἀγωνιστῶν καὶ προθύμων τὴν προθυμίαν κατὰ τῶν ἀντιδίκων· οὕτως καὶ αἱ θεῖαι γραφαὶ διεγείρουσιν σοῦ τὴν προθυ-
B μίαν εἰς τὸ ἀγαθόν· καὶ ἀνδρείζουσί σε κατὰ τῶν παθῶν· διὸ ἀδελφέ μου ὅσον δύνασαι, ἀνάγκαζε σεαυτὸν πυκνότερον συντυγχάνειν αὐταῖς· ὅπως ἐπισυνάξωσί σου τοὺς λογισμούς, οὓς διασκορπίζει ὁ ἐχθρὸς τῇ αὐτοῦ μηχανίᾳ, ὑποβάλλων ἀκαίρας ἐνθυμήσεις, ἢ καὶ θλίψεις πολλάκις εἰσφέρων, ἢ εὐημερίας καὶ εὐρυχωρίαν πολλὴν παρέχων· ταῦτα γὰρ κατεργά-
C ζεται τῇ ἑαυτοῦ πανουργίᾳ καὶ δολιότητι· ὅπως ἀπαλλοτριώσῃ ἐκ τοῦ Θεοῦ τὸν ἄνθρωπον. ὅτ' ἂν γὰρ πολλάκις μὴ δυνηθῇ τινὰ διὰ τῶν ἐνθυμήσεων ἐπιρρεῖν καὶ καταβαλεῖν· τότε λοιπὸν ἐπιφέρει αὐτῷ τὰς θλίψεις· ὅπως σκοτώσῃ τὴν διάνοιαν, καὶ εὕρῃ λοιπὸν σπεῖραι ἃ βούλεται· καὶ ἄρχεται ὑποβάλλειν τῷ ἀνθρώπῳ τότε ἐνθυμεῖσθαι, καὶ λέγειν τοιαῦτα μετὰ ὅρ-
D κων· ὅτι ἀφ' οὗ ἐργάζομαι τὸ ἀγαθόν, κακὰς ἡμέρας ἴδω. ποιήσω οὖν τὰ κακὰ πάλιν, ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθά· τότε οὖν ἂν εὑρεθῇ τὶς μὴ νήφων, καταπίνει αὐτὸν ὥσπερ ᾅδης ζῶντα· εἰ δὲ ἐν τούτοις μὴ δυνηθῇ αὐτὸν ἐπιρρεῖν, τότε ἐπιφέρει αὐτῷ τὴν εὐρυχωρίαν καὶ ὑψοῖ αὐτόν, καὶ ἀπάτην πολλὴν παρέχει αὐτῷ, τὴν δεινοτέραν καὶ χείρονα πάντων τῶν κακῶν· αὕτη ἐστὶν
E ἡ ὑπερήφανον καὶ ἄφοβον ἀπεργαζομένη τὸν ἄνθρωπον· αὕτη εἰς οὐρανὸν ποιεῖ θεῖναι τὸ στόμα ἐν βλασφημίαις· γέγραπται γάρ, καὶ ἔθεντο εἰς οὐρανὸν τὸ στόμα αὐτῶν· αὕτη ποιεῖ τὸν ἄνθρωπον μὴ γινώσκειν τὴν ἀσθένειαν τῆς ἰδίας φύσεως, μηδὲ μνήσκεσθαι τῆς ἡμέρας τοῦ θανάτου· αὕτη ἐστὶν ἡ ὁδὸς πάντων τῶν κακῶν. ταύτην οὖν ὁ ἀγαπῶν βαδίζει εἰς τὰ ταμιεῖα τοῦ θανάτου·
F αὕτη γὰρ ἐστὶν ἡ ὁδός, ἣν ὁ Κύριος εἶπεν· πλατεῖα καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν·

Ἰδοὺ οὖν ἠκούσατε ἀδελφοί μου· διὰ τί ἐπιφέρει; ὅτε μὲν εὐρυχωρίαν, καὶ ὅτε θλίψεις. πρὸς ὃ γὰρ δοκιμάζει τὴν διάθεσιν τοῦ ἀνθρώπου ἐγκειμένην, πρὸς αὐτὸ καὶ αὐτὸς στρατεύεται. οἶδεν γὰρ καὶ διὰ δικαιωμάτων παρατάσσεσθαι· διὸ ἀδελφοί μου νήφωμεν ἀσφαλῶς. καὶ σπουδάζετε

ζετε ἀεὶ τῇ ἀναγνώσει προσκολλᾶσθαι, ἵνα σε διδάξωσι πῶς δεῖ ἐκφεύγειν τὰς παγίδας τοῦ ἐχθροῦ, καὶ καταλαβεῖν τὴν αἰώνιον ζωήν· στέλλει γὰρ νοῦν πλανώμενον ἡ ἀνάγνωσις τῶν θείων γραφῶν, καὶ παρέχει γνῶσιν εἰς Θεόν· γέγραπται· σχολάσατε, καὶ γνῶτε ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ Θεός· ἄκουε ἀδελφέ, ὅτι γνῶσιν Θεοῦ λαμβάνει ὁ σχολάζων ἐν τοῖς γράμμασιν ἐν ἀληθινῇ καρδίᾳ· διὸ ἀδελφέ μου, μὴ ἀμελήσῃς τῆς ψυχῆς σου, ἀλλὰ σχόλαζε τῇ ἀναγνώσει, καὶ ταῖς ἁγίαις εὐχαῖς· ὅπως φωτισθῇ σου ἡ διάνοια· ὅπως γένῃ τέλειος καὶ ὁλόκληρος ἐν μηδενὶ λειπόμενος. ἄλλοι καυχῶνται ἐπὶ συνομιλίᾳ μεγιστάνων, ἀρχόντων, καὶ βασιλέων· σὺ δὲ καυχῶσαι ἔμπροσθεν βασιλέως οὐχὶ τοῦ ἐπὶ γῆς, ἀλλὰ τοῦ ἐπουρανίου, καὶ τῶν ἁγίων ἀγγέλων, συνομιλῶν τῷ ἁγίῳ πνεύματι διὰ τῶν θείων γραφῶν· τὸ γὰρ πνεῦμα τὸ ἅγιόν ἐστι τὸ λαλοῦν δι' αὐτῶν· σπούδαζε οὖν συντυγχάνειν ταῖς θείαις γραφαῖς, καὶ προσκαρτέρει ταῖς ἁγίαις εὐχαῖς· ὁσάκις γὰρ ἐντυγχάνεις τῷ Θεῷ δι' αὐτῶν, τοσάκις ἁγιάζεται σου ἡ ψυχὴ καὶ τὸ πνεῦμα· τοῦτο οὖν προγινώσκων ἀδελφέ μου· ὅτι καθάπαξ * ἁγιάζει, σπούδασον πυκνοτέρως σχολάζειν αὐταῖς, κἂν μὴ σχολάζουσί σου αἱ χεῖρες, εὔχου πάλιν τῇ διανοίᾳ· Καὶ γὰρ ἡ μακαρία Ἄννα ἡ μήτηρ τοῦ προφήτου Σαμουὴλ ηὔχετο, καὶ τὰ χείλη αὐτῆς οὐκ ἐκινοῦντο· ἡ δὲ προσευχὴ αὐτῆς εἰς τὰ ὦτα Κυρίου σαββαὼθ εἰσῆλθεν, καὶ γὰρ αὐτῇ ἐδόθη ἡ αἴτησις αὐτῆς. διὸ ἀδελφέ μου κἂν μὴ σχολάζουσί σου αἱ χεῖρες, ἀλλὰ τῇ διανοίᾳ εὔχου· καὶ γὰρ σιωπώντων ὁ Θεὸς ἀκούει· ἐὰν δὲ οὐκ ἐπίστασαι τὸ ἀναγινώσκειν προσκολλήθητι ὅπου ἐστὶν ἀκοῦσαι καὶ ὠφεληθῆναι· γέγραπται γάρ, ἐὰν ἴδῃς ἄνδρα συνετόν, ὄρθριζε πρὸς αὐτόν, καὶ βαθμοὺς θυρῶν αὐτοῦ ἐκτριβέτω ὁ πούς σου· τοῦτο γὰρ συμβάλλεται ἀδελφέ μου, οὐ μόνον τοῖς μὴ ἐπισταμένοις τὸ ἀναγνῶναι, ἀλλὰ τοῖς ἐπισταμένοις· πολλοὶ γὰρ εἰσὶν ἀναγινώσκοντες, καὶ οὐκ ἐπιγινώσκουσι. διότι οὐκ ἀναγινώσκουσι· βλέπε οὖν μοναχέ· μὴ ἀμελήσῃς τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοὶ τῇ δωρεᾷ τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ φρόντισον, καὶ ἐκζήτησον ὑπὲρ τὸ χρυσίον καὶ τοπάζιον τὸ πῶς εὐαρεστῆσαι Θεῷ. ἵνα τύχῃς τοῦ μακαρισμοῦ τῶν ἁγίων. γέγραπται γὰρ μακάριοι οἱ ἐξερευνῶντες τὰ μαρτύρια αὐτοῦ, ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ἐκζητήσουσιν αὐτόν.

Βλέπε μή σε ἐγκόψῃ ὁ ἐχθρός· ὅταν βούλῃ

* ἑκατέρα ἡ ἄσκησις.

A re, æternamque adipiſci vitam. Coercet enim vagantem animum, divinarum Scripturarum lectio, præſtatque ſcientiam Dei. Scriptum quippe eſt: *Vacate & videte, quoniam ego ſum Deus.* (Pſal. 45) Attende, frater, quoniam qui corde ſimplici vacat literis, Dei ſcientiam accipit. Idcirco, frater mi, noli negligere animam tuam, ſed lectioni B & orationibus ſanctis incumbe, ut illuminetur mens tua, ut ſis perfectus atque integer, in nullo deficiens. Alii magnatum, principum, ac regum familiaritate gloriantur: tu coram rege non terreno, ſed cœleſti gloriare, & coram ſanctis Angelis, cum Spiritu ſancto per divinas Scripturas colloquens. Spiritus C enim ſanctus eſt, qui per illas loquitur. Stude igitur divinis Scripturis familiaris eſſe, & perſiſte in ſanctis precibus. Quoties enim per ipſas Deum interpellas, toties ſanctificatur anima tua & ſpiritus tuus. Hoc ergo prænoſcens, mi frater, quoniam gemina iſta te exercitatio ſanctificat, ſtude crebrius utramque exercere. Et ſi manus non vacant, D rurſus mente ora. Nam & beata Anna mater Prophetæ Samuelis orabat, & labia ejus non movebantur, ſed oratio illius in aures Domini Sabaoth ingreſſa eſt. Data eſt enim ſibi petitio ſua. Ideo, frater mi, ſi ſint occupatæ manus tuæ, animo ora. Nempe enim & tacentes audit Deus. Quod ſi legere fortaſſis E ignoras, illic aſſiduus perſiſte, ubi poſſis audire & proficere. Scriptum quippe eſt: *Si videris virum ſapientem, de mane vigila ad eum, & gradus januæ illius terat pes tuus.* (Eccleſ. 6.) Hoc enim, frater mi, non ſolum ignorantibus literas, verum etiam ſcientibus confert. Multi enim ſunt qui legunt, neque intelligunt: atque idcirco nec legunt. Cave igi- F tur, ne donum quod in te eſt, negligas, quod tibi Chriſti gratia collatum eſt: ſed cura ſollicitus, & exquire ſuper aurum & topazion, quomodo placeas Deo, ut beatitudine Sanctorum perfruaris. Scriptum eſt enim: *Beati qui ſcrutantur teſtimonia ejus: in toto corde exquirent eum.* (Pſal. 118.)

Vide, ne quum legere intendis, impediat te inimicus, acediam ſugge-

ſuggerens tibi, & per diverſas te diſtrahens tentationes, ac dicens: fac primum hanc rem, eſt enim modica: ſicque poſtmodum ſecurius leges, inducens te ad opus manuum promte peragendum. Hæc enim omnia ſuggerit, ut occupet te, atque a lectione præpediat, nihilque proficias. Quum enim viderit Fratrem ſumma inrentione legentem, atque proficientem, his occaſionibus, & aliis plurimis adverſus eum præliatur, nihil aliud quærens, quam impedire eum. Tu ergo noli obtemperare illi; ſed eſto quaſi cervus ſitiens, & ad aquarum fontes pervenire deſiderans, hoc eſt, ad divinas Scripturas, ut ex eis bibas, ac refrigerent ſitientem linguam tuam, quæ te per vitia, & paſſiones adurit. Bibe una & illam, quam tibi miniſtrant utilitatem. Tale aliquid dico. Quum Dominus donaverit tibi, ut ſcias ex eis verbum, quod tibi utile fuerit: non te prætereat, ſed meditare illud in animo tuo, & inſcribe illud in corde tuo, ſicut ſcriptum
Pſal. 118. eſt: *In juſtificationibus tuis meditabor, non obliviſcar ſermonem tuum.* Et rurſus: *In corde meo abſcondi eloquia tua, ut non peccem tibi.* Et iterum: *In quo corriget adoleſcentior viam ſuam: in cuſtodiendo ſermones tuos.* Vides, frater, quia in ſervando memoria ſermones ejus, corrigit homo viam ſuam: quis enim eſt, qui ſervet in memoria ſermones ejus, neque corrigat viam ſuam, niſi ſit ille penitus reprobus, & infeliciſſimus? Qui hujuſmodi eſt, nihil omnino meminit; ſed etiam, quæ recolere videtur, oblitus eſt. Nam hujuſmodi ho-
Pſal. 49. mini dicit Deus: *Quare tu enarras juſtitias meas; & aſſumis teſtamentum meum per os tuum?* Jubet ergo auferri ab eo & quod habere videtur, qui talis eſt. Videtur enim habere fidem, per quam & ſeipſum appellat Chriſtianum; ſed eam operibus negat, & infideli deterior eſt. Ideo auferri ab eo jubet Spiritum Sanctum, quem acceperat in die redemtionis, & quem habere videtur: fitque hujuſmodi homo veluti hydria ſciſſuris plena, per quas amiſit vinum: Et quod habere videbatur, ab ea tollitur: omneſque qui vident illam, ignorantes quod factum eſt, plenam eſſe arbitrantur. Quum autem in noviſſimo die perquiſita fuerit, tunc manifeſtum omnibus fit, inanem fuiſſe & vacuam.

Iſti

A βούλῃ ἀναγνῶναι, ἐπιφέρων σοι τὴν ἀκηδίαν, καὶ βάλλων σε εἰς πειρασμοὺς καὶ λέγων σοι· ποίησον πρῶτον τόδε πρᾶγμα, ὅσον ὀλίγον ἐστὶ καὶ οὕτως ἀμερίμνως ἀναγινώσκεις, καὶ ὅτε μὲν ἀποβάλλει προθυμίαν εἰς τὸ ἐργόχειρον· ταῦτα γὰρ πάντα ἐπάγει, ἵνα σε ἀποσχολήσῃ, καὶ ἐμποδίσῃ σε τοῦ ἀναγνῶναι, καὶ ὠφεληθῆναι· ὅτ' ἂν γὰρ ἴδῃ ἀδελφὸν ἐπιπόνως ἀναγινώσκοντα καὶ
B ὠφελούμενον, ταύταις ταῖς ἀφορμαῖς καὶ ἄλλαις πολλαῖς παρατάσσεται αὐτῷ, μόνον τὸ ἐμποδίζειν αὐτὸν ζητῶν· σὺ οὖν μὴ πεισθῇς αὐτῷ, ἀλλ' ἔσο ὡσεὶ ἔλαφος διψῶν, ἐπιποθῶν ἐλθεῖν ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, τουτέστιν ἐπὶ τὰς θείας γραφὰς ὅπως πίῃς ἐξ αὐτῶν, καὶ καταψύξωσί σου τὴν γλῶτταν διψῶσαν, τὴν φλέγουσάν σε διὰ τῶν παθῶν· σύνπινε δὲ τὴν ἐξ αὐτῶν
C γινομένην ὠφέλειαν· οἷόν τι λέγω. ἵνα ὅταν Κύριος δωρῆταί σοι τοῦ ἐπιγνῶσαι ἐξ αὐτῶν λόγον, καὶ ὠφελήσῃ σε, ἵνα μή σε παρέλθῃ, ἀλλ' ἵνα μελετήσῃς αὐτὸν ἐν τῇ διανοίᾳ σου, καὶ ἐγγράψῃς αὐτὸν ἐν τῇ καρδίᾳ σου· γέγραπται γὰρ ἐν τοῖς δικαιώμασί σου μελετήσω, οὐκ ἐπιλήσομαι τὸν λόγον σου· καὶ πάλιν λέγει· ἐν τῇ καρδίᾳ μου ἔκρυψα τὰ λόγιά σου, ὅπως ἂν μὴ
D ἁμάρτω σοι· καὶ πάλιν λέγει. ἐν τίνι κατορθώσει νεώτερος τὴν ὁδὸν αὐτοῦ· καὶ τὶ ἐν τῷ φυλάξασθαι τοὺς λόγους σου. Βλέπεις ἀδελφὲ, ὅτι ἐν τῷ μνημονεύειν τῶν λόγων αὐτοῦ κατορθοῖ ἄνθρωπος τὴν ὁδὸν αὐτοῦ; τίς γάρ ἐστιν ὁ μνημονεύων τῶν λόγων αὐτοῦ, καὶ μὴ κατορθῶν τὴν ὁδὸν αὐτοῦ; εἰ μὴ ἄρα ἐστὶν ἐκεῖνος ἀδόκιμος, καὶ ταλαίπωρος· ὁ τοιοῦτος δὲ οὐδὲν ὅλως
E μνημονεύει, ἀλλὰ ἃ δοκεῖ μνημονεύειν ἐπελάθετο· τῷ γὰρ τοιούτῳ ἀνθρώπῳ λέγει Θεός· ἵνα τί σὺ ἐκδιηγῇ τὰ δικαιώματά μου, καὶ ἀναλαμβάνεις τὴν διαθήκην μου διὰ στόματός σου; Κελεύει οὖν ἀρθῆναι ἀπ' αὐτοῦ καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν ὁ τοιοῦτος· δοκεῖ γὰρ ἔχειν πίστιν, καὶ γὰρ χριστιανὸν ἑαυτὸν ἀποκαλεῖ, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνεῖται, καί ἐστιν ἀπίστου χείρων· Διὸ κελεύει
F ἀρθῆναι ἀπ' αὐτοῦ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὃ ἔλαβεν ἐν ἡμέρᾳ ἀπολυτρώσεως, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν. καὶ γίνεται ὁ ἄνθρωπος ὁ τοιοῦτος, ὥσπερ κεράμιον ῥαγάδα πεποιηκὸς, καὶ δι' αὐτῆς ἀπολωλεκὸς τὸν οἶνον, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν, ἤρθη ἀπ' αὐτοῦ· καὶ πάντες μὲν οἱ ὁρῶντες αὐτὸ, καὶ μὴ εἰδότες τὸ γεγονὸς, δοκοῦσι αὐτὸ μεστὸν εἶναι· ὅταν δὲ ἐρευνηθῇ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ, τότε φανερὸν γίνεται πᾶσιν, ὅτι κενὸν ἦν κείμενον·

οὕτοι

ἐκεῖνοι γάρ εἰσιν οἱ ἐροῦντες τῷ βασιλεῖ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ· Κύριε οὐ τῷ σῷ ὀνόματι προεφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς· λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς· Βλέπεις ἀδελφὲ ὅτι οὐδὲν ὅλως ἔχει ὁ τοιοῦτος; σὺ οὖν μνημόνευε τῶν λόγων, ὧν ἀκούεις· καὶ κατόρθωσον τὴν ὁδόν σου· βλέπε μὴ ἐάσῃς τὴν λήθην κατελθεῖν. καὶ ἁρπάσαι αὐτοὺς ἐκ τῆς καρδίας σου· βλέπε μὴ ἐάσῃς τὰ πετεινὰ κατελθεῖν, καὶ καταφαγεῖν τὸ σπέρμα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ· αὐτὸς γὰρ εἶπεν, ὅτι τὸ σπέρμα ἐστὶν ὁ λόγος, ὃν ἠκούσατε· κρύψον οὖν τὸ σπέρμα εἰς τὰς λαγόνας τῆς γῆς· ὅπως καρποφορήσῃς, τουτέστιν· κρύψον τὸν λόγον ἐν μέσῳ τῆς καρδίας σου, ὅπως καρποφορήσῃς τῷ Κυρίῳ·

Ὅταν δὲ ἀναγινώσκεις· ἐπιμελῶς καὶ ἐπιπόνως ἀναγίνωσκε· ἐν πολλῇ καταστάσει ἀνακρινόμενος τὸν στίχον· εἴτε δεύτερον, εἴτε τρίτον, καὶ μὴ σπούδαζε τὰ φύλλα τοῦ βιβλίου μόνον διέρχεσθαι, ἀλλ᾽ οὗ ἂν χρεία, καὶ δεύτερον, καὶ τρίτον, ἢ καὶ πλεῖστον διέρχεσθαι τὸν στίχον, ὅπως νοήσῃς τὴν δύναμιν τοῦ στίχου· ὅτ᾽ ἂν δὲ μέλλῃς καθεσθῆναι καὶ ἀναγινώσκειν· εἰ δὲ καὶ πάλιν ἄλλου ἀκοῦσαι ἀναγινώσκοντος, δεήθητι τοῦ Κυρίου πρότερον λέγων· Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ ἄνοιξον τὰ ὦτα καὶ τοὺς ὀφθαλμούς μου, τουτέστι τῆς καρδίας μου, τοῦ ἀκοῦσαί με καὶ συνιέναι, ποιῆσαι τὸ θέλημά σου Κύριε· ὅτι πάροικός εἰμι ἐγὼ ἐν τῇ γῇ· μὴ ἀποκρύψῃς ἀπ᾽ ἐμοῦ τὰς ἐντολάς σου· ἀλλὰ ἀποκάλυψον τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ κατανοήσω τὰ θαυμάσια ἐν τῷ νόμῳ σου· δήλωσόν μου τὰ ἄδηλα, καὶ τὰ κρυφὰ τῆς καρδίας μου, καὶ τῆς σῆς σοφίας, ἐπὶ σὲ γὰρ ἐλπίζω ὁ Θεός μου, ἵνα σύ μου φωτίσῃς τὴν διάνοιαν.

Ναὶ ἀδελφέ μου παρακαλῶ οὕτως πάντοτε εὔχου τῷ Θεῷ, ὅπως φωτίσῃ σου τὸν νοῦν, καὶ δηλώσῃ σοι τὴν διάνοιαν αὐτῶν· πολλοὶ γὰρ ἐπλανήθησαν, θαῤῥοῦντες τῇ συνέσει ἑαυτῶν, καὶ φάσκοντες εἶναι σοφοί, ἐμωράνθησαν, μὴ νοοῦντες τὰ γεγραμμένα, καὶ περιέπεσον εἰς βλασφημίας καὶ ἀπώλοντο· ἐὰν οὖν ἐν τῷ ἀναγινώσκειν σε εὕρῃς λόγον δυσνόητον, βλέπε, μή σε διδάσκῃ ὁ πονηρός, λέγων· πῶς ἐστιν ὁ λόγος οὗτος, ἢ πῶς δύναται εἶναι; ἀλλ᾽ εἰ πιστεύεις τῷ Θεῷ, πίστευε τοῖς λόγοις αὐτοῦ, καὶ λέγε πρὸς τὸν πονηρόν· πορεύου εἰς τὰ ὀπίσω μου σατανᾶ, ἐγὼ γὰρ οἶδα, ὅτι τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ, λόγια ἁγνά εἰσιν, ὥσπερ γὰρ ἀργύρειον πεπυρωμένον

Iſti enim ſunt, qui die illo dicturi A ſunt Regi, *Domine, nonne in nomine* Matth. 7. *tuo prophetavimus, & in tuo nomine virtutes multas fecimus? Et reſpondebit Rex, & dicet eis. Dico vobis, neſcio vos?* Vides, frater, quia nihil habet qui ejuſmodi eſt. Tu ergo memorare eorum ſermonum, quos audiſti: & corrige viam tuam. Cave, ne oblivionem tibi permittas obrepere, eoſque diripere ex corde tuo. Vide, B ne ſinas aves deſcendere, & ſemen filii Dei comedere. Ipſe enim dixit: *Semen eſt verbum, quod audiſtis.* Luc. 2. Abſconde igitur ſemen in terræ viſceribus, ut fructum afferas: hoc eſt, abſconde verbum in medio cordis tui, ut Domino referas fructum.

Quum autem legis, intentiſſime lege, atque diligenter cum multa conſideratione verſum bis, terque C ponderans: neque ſtudeas libri folia ſolum evolvere, verum, ubi oportet, bis terque ac ſæpius eumdem repete verſum, ut ipſius vim & intelligentiam conſequaris. Quum vero te ad ſedendum ac legendum, ſive etiam ad alium legentem audiendum paras; primum ora Dominum, dicens. Domine Jeſu Chriſte aperi aures atque D oculos meos, ideſt cordis mei, ut audiam, & intelligam, & faciam voluntatem tuam, Domine, quoniam incola ego ſum in terra, non abſcondas a me mandata tua; ſed revela oculos meos, & conſiderabo mirabilia in lege tua. Manifeſta mihi incerta & occulta cordis mei, & ſapientiæ tuæ. In te enim ſpero, E Deus meus, ut tu illumines mentem meam.

Ita, mi frater, ita obſecro, Deum ora ſemper, ut illuminet animum tuum, & earum tibi virtutem aperiat. Multi enim erraverunt, confidentes in ſua prudentia; dicenteſque ſe eſſe ſapientes, ſtulti facti ſunt, non intelligentes, quæ ſcripta ſunt: incideruntque in blaſphemias, F & perierunt. Si igitur inter legendum, ſermonem inveneris ad intelligendum difficilem, vide, ne te doceat malignus, dicens: quomodo ſtat verbum iſtud, aut quomodo eſſe poteſt? Sed ſi credis Deo, crede & ſermonibus illius, & dic maligno: Vade poſt me Satana; Ego enim ſcio, quia eloquia Domini, eloquia caſta ſunt: ſunt enim ſicut argentum igne xa- Pſal. 11. 17.

examinatum, probatum, purgatum ſeptuplum, nihilque in ipſis malum, nihil perverſum eſt, ſed bona ſunt his qui intelligunt, & recta his, qui inveniunt ſcientiam. Ego autem ſine intellectu ſum, & neſcio. Scio enim, quoniam ſpiritaliter ſcripta ſunt: dicit enim Apoſtolus: quoniam *lex ſpiritualis eſt*. Atque adſpiciens in cœlum, dicito. Domine, credo ſermonibus tuis: non contradico, ſed confido in verbis Sancti Spiritus. Tu igitur, Domine, tu mi Domine, ſalvum me fac, ut inveniam gratiam coram te. Ego enim nihil aliud quæro, niſi tantummodo ut ſalver, & tuam miſericordiam, piiſſime, conſequar. Quia tuum eſt regnum, & imperium in ſecula ſeculorum. Amen.

Rom. 7.

A ρωμένον δοκίμιον καθαρὸν ἑπταπλασίως, καὶ οὐδὲν ἐν αὐτῷ σκολιὸν, οὐδὲ στραγγαλιῶδες, ἀλλὰ ἀγαθὰ τοῖς συνιοῦσιν, καὶ ὀρθὰ τοῖς εὑρίσκουσιν γνῶσιν, ἐγὼ δὲ ἀσύνετός εἰμι, καὶ οὐ γινώσκω· οἶδα οὖν ὅτι πνευματικῶς γεγραμμένα εἰσίν· λέγει γὰρ ὁ ἀπόστολος· ὅτι ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν· Καὶ ἀνάβλεψον εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ εἰπέ· Κύριε πιστεύω τοῖς λόγοις σου, οὐκ ἀντιπίπτω, B ἀλλὰ θαῤῥῶ τοῖς λόγοις τοῦ ἁγίου πνεύματος· σὺ οὖν Κύριέ μου, Κύριε, σῶσόν με, ὅπως εὕρω χάριν ἐνώπιόν σου. ἐγὼ γὰρ οὐ ζητῶ, εἰ μὴ μόνον τὸ σωθῆναι· ὅπως τύχω τοῦ ἐλέους σου εὔσπλαγχνε; ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

EJUSDEM
ADHORTATIO DE SILENTIO, ET QUIETE.

FRatres, poſſidete ſilentium veluti murum munitum: Quies enim & ſilentium altiorem te paſſionibus facit. Tu enim deſuper pugnas, illa de infimis. Poſſide igitur cum Dei timore quietem, & nulla tibi nocebunt jacula inimici. Quies divino timori conjuncta, currus igneus eſt, poſſeſſorem ſuum in cœlos elevans. Perſuadeat hoc tibi Propheta Helias, qui dilexit quietem, & timorem Dei, aſſumptuſque eſt in cœlum. O quies Monachorum profectus. O quies ſcala cœleſtis. O quies via regni cœleſtis. O quies peccatorum ſpeculum, quæ oſtendis homini delicta ſua. O quies lacrymarum indultrix. O quies manſuetudinis genitrix. O quies humilitatis contubernalis. O quies perducens hominem ad pacificum ſtatum. O quies divino timori conjuncta. O quies mentis illuminatrix. O quies cogitationum exploratrix. O quies diſcretionis auctor. O quies bonorum omnium mater. O quies jejunii firmamentum. O quies, gulæ impedimentum. O quies, orationis, & lectionis exercitatio. O quies, cogitationum ſerenitas. O quies, tranquillitatis portus. O quies, ſecuritas animæ. O quies, animæ, cordiſque lætitia. O quies, malignitatis interemtrix. O quies, impudentiæ inimica. O quies religionis mater. O quies, paſſionum carcer. O quies, virtutum omnium cooperatrix. O quies ſanctæ paupertatis mini-

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ
C
ΠΑΡΑΙΝΕΣΙΣ ΠΕΡΙ ΗΣΥΧΙΑΣ.

ΑΔελφοὶ κτήσασθε * τὴν ἡσυχίαν ὥσπερ τεῖχος ὀχυρόν· ἡ γὰρ ἡσυχία ὑψηλότερόν σε ποιεῖ τῶν παθῶν· σὺ γὰρ ἄνωθεν πολεμεῖς, αὕτη δὲ κάτωθεν· κτῆσαι οὖν τὴν ἡσυχίαν τὴν ἐν φόβῳ Θεοῦ, καὶ οὐ μή σε βλάψῃ πάντα τὰ βέλη τοῦ ἐχθροῦ· ἡσυχία γὰρ φόβῳ D Θεοῦ συνεζευγμένη ἅρμα πύρινόν ἐστιν, ἀνάγουσα εἰς οὐρανοὺς τὸν κεκτημένον αὐτήν· καὶ πειθέτω σε Ἡλίας ὁ προφήτης, ἀγαπήσας τὴν ἡσυχίαν καὶ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀναληφθεὶς εἰς τὸν οὐρανόν· Ὦ ἡσυχία προκοπὴ μοναζόντων· ὦ ἡσυχία κλίμαξ οὐράνιος· ὦ ἡσυχία ὁδὸς βασιλείας οὐρανῶν. ὦ ἡσυχία ἔσοπτρον ἁμαρτημάτων, ἡ δεικνύουσα τὰ πλημμελήματα E αὐτοῦ τῷ ἀνθρώπῳ· ὦ ἡσυχία δάκρυον μὴ ἐμποδίζουσα· ὦ ἡσυχία πρᾳότητος γεννήτειρα· ὦ ἡσυχία ταπεινοφροσύνης σύσκηνε· ὦ ἡσυχία ἡ εἰς εἰρηνικὴν κατάστασιν φέρουσα τὸν ἄνθρωπον· ὦ ἡσυχία ἡ φόβῳ Θεοῦ συνεζευγμένη. ὦ ἡσυχία διανοίας φωταγωγέ· ὦ ἡσυχία λογισμῶν κατάσκοπε· ὦ ἡσυχία διακρίσεως σύμπονε· ὦ ἡσυχία γεννήτειρα παντὸς ἀγαθοῦ· F ὦ ἡσυχία νηστείας ἑδραίωμα· ὦ ἡσυχία γαστριμαργίας ἐμπόδιον· ὦ ἡσυχία σχολὴ προσευχῆς καὶ ἀναγνώσεως. ὦ ἡσυχία γαλήνη λογισμῶν· ὦ ἡσυχία λιμὴν εὔδιος· ὦ ἡσυχία ἀμεριμνία ψυχῆς· ὦ ἡσυχία εὐφροσύνη ψυχῆς καὶ καρδίας· ὦ ἡσυχία περπερότητος ἀναίρεσις. ὦ ἡσυχία ἀναιδείας ἔχθρα· ὦ ἡσυχία εὐλαβείας μήτηρ· ὦ ἡσυχία παθῶν δεσμοτήριον· ὦ ἡσυχία πάσης ἀρετῆς συνεργός. ὦ ἡσυχία ἀκτημοσύνης πρό-

* *Cod. Gr. Vat. 442. p. 29.9*

* *Cod. Barberin. 31. ſic habet.* κτῆσαι δὲ τὴν ἡσυχίαν *Poſſide autem ſilentium &c. ſic & apud Ambroſ Camaldulen. in ſerm. cujus initium. Talem armaturam.*

προξενος. ὦ ἡσυχία ζυγὸς χρηστὸς καὶ φορτίον ἐλαφρὸν ἀναπαύουσα καὶ βαστάζουσα τὸν βαστάζοντά σε· ὦ ἡσυχία χωρίον Χριστοῦ καρποφοροῦν καρποὺς ἀγαθοὺς· ὦ ἡσυχία φόβῳ Θεοῦ συνεζευγμένη· τεῖχος καὶ ὀχύρωμα τῶν βουλομένων ἀγωνίσασθαι διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

Ναὶ ἀδελφὲ ταύτην κτῆσαι τὴν καλὴν μερίδα, ἣν Μαρία ἐξελέξατο· ἥτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται ἀπ᾽ αὐτῆς. βλέπεις ἀδελφὲ οἵα ἐστὶν ἡ ἡσυχία; ὅτι αὐτὸς ὁ Κύριος ἐπαινεῖ τὸν κτώμενον αὐτήν· ταύτην κτῆσαι ἀγαπητέ μου ἀδελφὲ, καὶ κατατρύφησον τοῦ Κυρίου σου, παρακαθεζόμενος τοῖς ποσὶν αὐτοῦ, καὶ αὐτῷ μόνῳ προσκολλώμενος, ἵνα λέγῃς καὶ σὺ μετὰ παῤῥησίας· ἐκολλήθη ἡ ψυχή μου ὀπίσω σου· ἐμοῦ δὲ ἀντελάβετο ἡ δεξιά σου, διὰ τοῦτο ὡς ἐκ στέατος καὶ πιότητος ἐμπλησθείη ἡ ψυχή μου· ναὶ ἀδελφέ μου ταύτην κτῆσαι τὴν μέλιτος γλυκυτέραν· κρείσσων γὰρ ψωμὸς ἐν ἅλατι μετὰ ἡσυχίας καὶ ἀμεριμνίας, ἢ παράθεσις ἐδεσμάτων πολυτελῶν ἐν πειρασμοῖς καὶ μερίμναις· ἄκουε τοῦ λέγοντος, δεῦτε πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς· ἀναπαῦσαί σε γὰρ θέλει ὁ Κύριος ἀπὸ μεριμνῶν, ἀπὸ θυμοῦ, ἀπὸ πειρασμῶν, καὶ θλίψεων τοῦ αἰῶνος τούτου· ἀμέριμνόν σε θέλει εἶναι ἀπὸ τῆς πλινθουργίας τῆς Αἰγύπτου· ἀγαγεῖν σε θέλει εἰς τὴν ἔρημον, τουτέστιν εἰς τὴν ἡσυχίαν, ὅπως φωτίσῃ τὰς ὁδούς σου τῷ στύλῳ τῆς νεφέλης, ὅπως ψωμίσῃ σε τὸ μάννα· λέγω δὴ τὸν ἄρτον τῆς ἡσυχίας καὶ ἀμεριμνίας, ὅπως κληρονομήσῃς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας· ναὶ ἀγαπητὲ ταύτην κτῆσαι, ταύτην ἀγάπησον, ὅπως τερφθῇς ἐν τῇ ὁδῷ τῶν μαρτυρίων τοῦ Θεοῦ, ὡς ἐπὶ παντὶ πλούτῳ· ναὶ ἀδελφὲ κτῆσαι τὴν ἡσυχίαν μετὰ τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μετά σου· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν.

Παρακαλῶ οὖν ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ Κυρίου σπουδάζειν ἡμᾶς καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν τὴν τούτων μνείαν ποιεῖσθαι· λέγω δὴ τῆς πίστεως, τῆς ἀγάπης, τῆς ταπεινώσεως· τοῦ σφραγίζεσθαι πάντοτε ταῖς εὐχαῖς τοῦ Θεοῦ, πάντοτε ταῖς μελέταις τῶν θείων γραφῶν, τῇ ἡσυχίᾳ. ταῦτα γὰρ ὑμῖν παρόντα, καὶ πλεονάζοντα, οὐκ ἀργοὺς, οὐδὲ ἀκάρπους καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπίγνωσιν. μοναχὸς γὰρ, ὃς οὐ κέκτηται ταῦτα, ἀλλ᾽ ἀμελεῖ τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας, τυφλός ἐστι μυωπάζων, λήθην λαβὼν τῶν

A miniſtratrix. O quies, ſuave jugum, & onus leve reficiens & portans portantem te. O quies, Chriſti ager, fructus bonos proferens. O quies, divino timori conjuncta, murus atque munitio, certare volentium propter regnum cœlorum.

Ita, frater, hanc poſſide, partem optimam, quam elegit Maria, quæ non auferetur ab ea. Vides, frater, qualis eſt quies, cujus poſſi-
B ſeſſorem Dominus laudat? Hanc poſſide, mi frater, cariſſime, & delectaberis in Domino tuo, ſedens ad ipſius pedes, atque ipſi inhærens ſoli, ut dicere poſſis & tu cum fiducia: *Adhæſit anima mea poſt te: me autem ſuſcepit dextera tua: ideo quaſi ex adipe & pinguedine repleta eſt anima mea.* Ita, mi frater, poſſide hanc melle dul-
C ciorem: *melior eſt enim buccella ſalis cum quiete & ſecuritate, quàm inſtructa diverſis dapibus menſa, cum tentationibus & curis.* Audi dicentem: *venite omnes qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos.* Vult te Dominus a curis, ab ira, a tentationibus ac tribulationibus hujus ſeculi recreare. Vult te ab opere la-
D terum Ægypti reficere. Vult te in eremum adducere, ideſt, ad quietem: ut vias tuas illuminet columna nubis, ut manna te cibet, pane ſcilicet quietis ac ſecuritatis, ut terram promiſſam hæreditate percipias. Ita, dilecte hanc poſſide, hanc dilige, ut delecteris in via mandatorum Dei, tamquam in omnibus divitiis. Ita, frater, poſſide
E quietem cum timore Dei, & Deus pacis erit tecum: quem decet gloria in ſæcula ſæculorum Amen.

Pſal. 62.

Prov. 17.

Matth. 11

Obſecro igitur, fratres dilecti a Domino, ut ſtudeatis diebus ſingulis horum memoriam agere: videlicet, fidei, caritatis, humilitatis: crucis ſignaculo vos ſemper
F muniendi, precum divinarum, aſſiduæ, divinarum ſcripturarum meditationis, & quietis. Hæc enim ſi vobis adſint, & abunde ſuppetant, non otioſos, neque infructuoſos eſſe ſinunt ad agnitionem Domini noſtri Jeſu Chriſti. Cæterum Monachus, cui iſta non adſunt, ſed ſalutem ſuam negligit, cæcus eſt, & ubique cæcutiens, oblivionem accipiens priorum

A rum ſuorum peccatorum : contingitque illi, quod veraci proverbio dicitur : canis reverſus ad vomitum ſuum, & ſus lota in volutabro luti. Si enim fugientes inquinamenta mundi in agnitione Domini noſtri Jeſu Chriſti, eiſdem rurſus implicentur, fiunt illis noviſſima pejora prioribus. Melius quippe illis fuerat, viam veritatis non agnoſcere, quàm ab agnita deflectere, & retrorſum converti. B Ita dilectiſſimi, & fideles ſervi, & electi milites Chriſti, ſumamus, obſecro, Armaturam eorum, quae dicta ſunt, in cordibus noſtris : ejuſque ſine intermiſſione quotidie memores ſimus, ut certamen bonum certare valeamus, & conculcare omnem virtutem inimici : ut liberemur a ſuperventura ira in filios diffidentiæ, C & inveniamus miſericordiam & gratiam in die illa tremenda in conſpectu juſtiſſimi Judicis, qui reddet unicuique ſecundum opus ſuum : cui gloria in ſecula ſeculorum. Amen.

τῶν πάλαι αὐτοῦ ἁμαρτημάτων, καὶ συμβέβηκεν αὐτῷ τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας· κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἔμετον, καὶ ὗς λουσαμένη εἰς κύλισμα βορβόρου· τοῖς μὲν γὰρ ἀποφυγοῦσι τὰ μιάσματα τοῦ κόσμου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τούτοις δὲ πάλιν ἐμπλακεῖσι, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χείρονα τῶν πρώτων· κρεῖσσον γὰρ ἦν αὐτοῖς μὴ ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας, ἢ ἐπεγνωκόσιν εἰς τὰ ὀπίσω πάλιν ἀνακάμψαι· οὐκοῦν ἀγαπητοὶ καὶ πιστοὶ δοῦλοι, καὶ ἐκλεκτοὶ στρατιῶται Χριστοῦ μοναχοὶ ἀναλαβώμεθα τὴν πανοπλίαν τῶν εἰρημένων ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν· καθ' ἑκάστην ἀνυπερθέτως μνείαν αὐτῶν ποιούμενοι, ὅπως δυνηθῶμεν ἀγωνίσασθαι τὸν καλὸν ἀγῶνα, καὶ καταπατῆσαι πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ· ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας, καὶ εὕρωμεν ἔλεος καὶ χάριν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ φρικτῇ ἐνώπιον τοῦ δικαίου κριτοῦ τοῦ ἀποδιδόντος ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

EJUSDEM

De continentia, ac de non æmulandis peccatoribus, qui ſe temporis prætextu excuſant : et in Noe.

D Sed quoniam nonnulli a maligno Dracone capiuntur errantes, quod ſcripturas non intelligant, neque ad cognitionis illuminationem accedunt : Ait enim Dominus : *Erratis neſcientes ſcripturas : neque virtutem Dei.* (Matth. 22. Marc. 12.) Atqui novimus, quali tempore Noe placuerit Deo ſicut ſcriptum eſt : (Gen. 6.) *Videns autem Dominus Deus, quod multa malitia hominum eſſet in terra, & unuſquiſque cogitaret diligenter in corde ſuo ſuper maligna cunctis diebus, pœnituit eum quod hominem feciſſet in terra.* Et poſt alia dicit : *Noe vero invenit gratiam coram Domino Deo.* Rurſuſque ait : *Deo placuit Noe.* Et quali in tempore placuerit deſignat : *Corrupta, inquit, coram Deo, & repleta eſt terra iniquitate. Cumque vidiſſet Deus terram eſſe corruptam, omnis quippe caro corruperat viam ſuam ſuper terram dixit, ad Noe :* Finis:

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

ΠΕΡΙ ΕΓΚΡΑΤΕΙΑΣ, ΚΑΙ ΤΟΥ ΜΗ ΖΗΛΟΥΝ ΑΜΑΡΤΩΛΟΥΣ ΤΟΝ ΚΑΙΡΟΝ ΠΡΟΦΑΣΙΖΟΜΕΝΟΥΣ, ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΝΟΕ.

Ἀλλ' ἐπειδὴ ἁλίσκονταί τινες ὑπὸ τοῦ κακοτέχνου δράκοντος πλανώμενοι, μὴ συνιέντες τὰς γραφὰς, E μηδὲ πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως αὐτῶν προσδυόμενοι· φησὶ γὰρ ὁ Κύριος· πλανᾶσθε μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς, μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ· εἴδωμεν τοίνυν ἐν ποίῳ καιρῷ εὐηρέστησε Νῶε τῷ Θεῷ, καθὼς γέγραπται· ἰδὼν δὲ Κύριος ὁ Θεὸς, ὅτι ἐπληθύνθησαν αἱ κακίαι τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ πᾶς τις διανοεῖται ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ F ἐπιμελῶς ἐπὶ τὰ πονηρὰ πάσας τὰς ἡμέρας· Καὶ μεθ' ἕτερα λέγει· Νῶε δὲ εὗρεν χάριν ἐναντίον Κυρίου τοῦ Θεοῦ. Καὶ πάλιν λέγει· τῷ Θεῷ εὐηρέστησε Νῶε, καὶ ἐν ποίῳ καιρῷ εὐηρέστησε σημαίνει· Ἐφθάρη, φησὶν, ἡ γῆ ἐναντίον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπλήσθη ἡ γῆ ἀδικίας, καὶ εἶδε Κύριος ὁ Θεὸς τὴν γῆν, καὶ ἦν κατεφθαρμένη, ὅτι κατέφθειρε πᾶσα σὰρξ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. ὁ οὖν δίκαιος θεωρῶν ἐκεῖνα

ἐκεῖνα τὰ δεινά· τοὺς μὲν ἁμαρτωλοὺς ἐπένθει, ἑαυτὸν δὲ ἰσχυρῶς ἠσφαλίζετο πρὸς θέλημα τοῦ δημιουργοῦ. Ὅθεν καὶ ἐγκωμιάζεται ἀπὸ τῆς θείας γραφῆς λεγούσης· Νῶε δὲ ἄνθρωπος δίκαιος τέλειος ὢν ἐν τῇ γενεᾷ αὐτοῦ· τῷ θεῷ εὐηρέστησε Νῶε. Ὅθεν τοῦ κατακλυσμοῦ ἐπελθόντος ὁ δίκαιος διεσώθη· οἱ δὲ ἀσεβεῖς κατεκλύσθησαν.

ΤΟΥ̃ ΑΥ̓ΤΟΥ̃

ΕἸΣ ΤῸΝ ΛΏΤ· ΚΑῚ ΠΕΡῚ ἈΣΦΑΛΕΊΑΣ.

Ἐπειδὴ οἱ φιλήδονοι γεγυμνασμένην ἔχοντες τὴν ἑαυτῶν καρδίαν πάσης πλεονεξίας, καὶ ὀφθαλμοὺς ἔχοντες μεστοὺς μοιχαλίας καὶ ἀκαταπαύστου ἁμαρτίας, τῆς φθορᾶς ὑπάρ- C χοντες δοῦλοι, προσφέρουσιν τὰ τοιαῦτα, καὶ φησίν· μὴ γὰρ ἡμεῖς μόνοι κεχρήμεθα τῷ πάθει; εἰς πολλοὺς ἔδραμεν τὸ πρᾶγμα· οὐ μόνον ἀδόξους, ἀλλὰ καὶ ἐνδόξους· καὶ δοκοῦσιν ἀπολογίαν ἐφευρίσκειν ἐκ ταύτης τῆς ὑποθέσεως· ἡμεῖς δὲ φοβηθῶμεν τὸν κρίνοντα κατὰ τὸ ἑκάστου ἔργον· δεῖ γὰρ ἡμᾶς ἀπαλλαγέντας ἐντεῦθεν κριθῆναι περὶ πάντων τῶν ἐν τῷ D βίῳ· ἰδοὺ δὴ καὶ αἱ ἡμέραι ἡμῶν τρέχουσιν, ὡς σκιὰ δειλινή· ἔχοντες οὖν σκοπὸν τὸν τῶν ἁγίων βίον, πρὸς αὐτὸν ῥυθμίσωμεν τὸ ἑαυτῶν σκάφος· ὅπως καταντήσαντες εἰς εὔδιον λιμένα, ἀϊδίως ἀπολαύσωμεν τῆς ἀκηράτου ζωῆς· Οἱ γὰρ λόγοι οὗτοι ἀνθρώπων εἰσὶ κατεφθαρμένων τὸν νοῦν, ἀδοκίμων περὶ τὴν πίστιν, ἀλλ' οὐ προκόψουσιν ἐπιπλεῖον· ἀκούσωμεν τοίνυν τῆς θείας E γραφῆς λεγούσης· μὴ κρύψω ἐγὼ ἀπὸ ἀβραὰμ τοῦ παιδός μου ἃ ἐγὼ ποιῶ; κραυγὴ σοδόμων καὶ γομόῤῥας πεπλήθυνται· καὶ αἱ ἁμαρτίαι αὐτῶν μεγάλαι σφόδρα· ἀπῆλθεν δὲ Κύριος ὡς ἐπαύσατο λαλῶν τῷ ἀβραάμ· ἦλθον δὲ οἱ δύο ἄγγελοι εἰς σόδομα ἑσπέρας· ὑποδέχεται αὐτοὺς ὁ Λώτ. Καὶ οἱ ἄνθρωποι τῆς πόλεως οἱ * σομῆται περιεκύκλωσαν ἀπὸ νεανίσκου καὶ ἕως F πρεσβυτέρου αὐτῶν πᾶς ὁ λαὸς ἅμα· καὶ ἐξεκαλοῦντο τὸν Λὼτ, καὶ ἔλεγον πρὸς αὐτόν. ποῦ εἰσὶν οἱ ἄνδρες· οἱ εἰσελθόντες πρὸς σε τὴν νύκτα; ἐξάγαγε αὐτοὺς πρὸς ἡμᾶς· ἵνα συγγενώμεθα αὐτοῖς. ὁ δὲ δίκαιος οὐ κατεπλάγη θεασάμενος αὐτῶν τὸ πλῆθος, οὐδὲ παρέδωκεν εἰς χεῖρας τῶν ἀσεβῶν τοὺς δῆθεν ξένους καὶ ὁδοιπόρους· ὑλακτούντων κατ' αὐτοῦ ἴσα κυνῶν· εἵλετο γὰρ

lege σοδομῖται.

A *Finis univerſæ carnis venit coram me : repleta eſt terra iniquitate ab ipſis : & ecce ego diſperdam eos cum terra* . Ceterum juſtus hic mala illa contemplans, peccatores quidem luxit, ſe autem magis in voluntate Creatoris confirmavit. Unde & a divina laudatur Scriptura, de eo ſic perhibente : *Noe autem vir juſtus perfectus exiſteus in generatione ſua , Deo placuit* Noe. Hinc etiam diluvio ſuperveniente , juſtus B ſalvatus eſt, impii vero demerſi.

EJUSDEM

IN LOTH,

ET DE SECURITATE.

Quum homines voluptatibus dediti, cor ſuum in omni avaritia exercitatum habeant, oculoſque adulterii & in- C ceſſabilis delicti plenos; quum ipſi ſervi ſint corruptionis, ejuſmodi uſurpant, dicuntque: Non etenim nos ſoli cupiditatibus hiſce ſubjecti ſumus: ad multos res ea pertinet, non ſolum ad inglorios, ſed & gloria conſpicuos : quo ſuppoſito , ipſi ſe excuſatos exiſtimant . Ceterum nos timeamus eum qui ſecundum uniuſcujuſque judicat opus . D oportet enim nos , ubi hinc exceſſerimus, de omnibus, quæ geſſerimus in vita, judicari . Ecce & dies quoque noſtri, inſtar umbræ meridianæ, currunt . Habentes ergo pro ſcopo, vitam Sanctorum ; eo ſcapham noſtram dirigamus oportet, ut quum ad tranquillum appulerimus portum , ſempiterne fruamur vita incorruptibili. Tales enim ſermones hominum ſunt mente corruptorum, & reproborum circa fidem : ſed E ultra non proficient . Quocirca divinam audiamus Scripturam, quæ ſic habet : *num celare potero Abraham puerum meum , quæ ego faciam ? Clamor Sodomorum , & Gomorrhæ multiplicatus eſt , & peccata eorum magna valde nimis* . Abiitque Dominus, poſtquam ceſſavit loqui ad Abraham, & Abraham reverſus eſt in locum ſuum. Veneruntque duo Angeli Sodomam F veſperi, & ſuſcepit eos Loth . Et viri civitatis Sodomitæ circumdederunt domum a puero uſque ad ſenem omnis populus ſimul: Evocaveruntque Loth, & dixerunt ei : *ubi ſunt viri , qui introierunt ad te nocte ? educ illos ad nos ut cognoſcamus eos*. Cæterum juſtus eorum videns multitudinem , animo nequaquam perterrefactus eſt, neque illos ut advenas & peregrinos tradidit in manus impiorum adverſus ipſum canum inſtar adlatrantium : quin & mortem ſibi potius ab illis

Gen. 18.

illis inferri optavit in foribus ſuis, quam ipſorum communicare iniquitate. Hinc quoque fidei thorace amictus, pietatis ſe propugnatorem præbuit: illi vero perverſa conſuetudine depravati, vim faciebant Loth vehementiſſime, jamque prope erat ut effringerent fores. Et ecce miſerunt manum viri, & introduxerunt ad ſe Loth in domum, clauſeruntque oſtium: & eos qui foris erant percuſſerunt cæcitate, a minimo uſque ad maximum, ita ut oſtium invenire non poſſent. Quis ergo dixerit in abominando hoc opere, nullum ſubfuiſſe peccatum? Quodſi pro nihilo illud reputaverimus; injuſtitiæ Deum ipſum arguimus, tanquam qui pro re nihili civitates Sodomorum ſubverterit. Ipſa ergo veritate perſuaſi, nos ipſos ab omni peccato, maxime vero ab immunda & execranda hac concupiſcentia, conſervemus oportet. Dixerunt autem
Gen. 18. viri ad Loth: *habes hic quempiam tuorum: generum aut filium, aut filias: omnes qui tui ſunt, educ de urbe hac: delebimus enim locum iſtum, eo quod increverit clamor eorum coram Domino, qui miſit nos, ut perdamus illos*. Egreſſus itaque Loth locutus eſt ad generos ſuos, qui accepturi erant filias ejus, & dixit. *Surgite & egredimini de loco iſto, quia delebit Dominus civitatem hanc. Et viſus eſt eis quaſi ludens loqui*. Quumque mane eſſet, cogebant eum Angeli: *Surge, tolle uxorem tuam, & duas filias quas habes, & egredere: ne & tu pariter pereas in ſcelere civitatis*. Et apprehenderunt Angeli manum ejus, & manum uxoris ejus, & manum duarum filiarum ejus, eo, quod parceret Dominus illi. Eduxeruntque eum, & poſuerunt extra civitatem. Ibique locuti ſunt ad eum dicentes, *Salva animam tuam, & noli reſpicere poſt tergum, nec ſtes in omni circa regione: ſed in monte ſalvum te fac, ne tu ſimul pereas*. Qui quum depoſceret civitatem Segor, ut ad eam ſibi liceret fugere, & in ea ſalvari; ecce etiam in hoc ſuſceptæ ſunt preces ejus, & Loth ingreſſus eſt Segor. Ait enim: *Ecce faciem tuam ſuſpexi ſuper verbo iſto, ut non ſubvertam urbem, pro qua locutus es. Feſtina igitur, & ſalvare ibi: quia non potero facere quidquam, donec ingrediaris illuc*. Vides Dei benignitatem in ſervos ſuos? Vides viſcera miſericordiæ ipſius? Vides quoque vim & efficaciam orationis juſti: *non enim potero, inquit, facere*

A γὰρ θανεῖν ὑπ' αὐτῶν πρὸς τῆς ἰδίαις θύραις, ἢ κοινωνὸς γενέσθαι τῆς παρανομίας αὐτῶν· ὅθεν ἐνδυσάμενος θώρακα πίστεως, ἵστατο ὑπέρμαχος τῆς εὐσεβείας. οἱ δὲ ἐκτραχηλιζόμενοι ὑπὸ τῆς κακῆς συνηθείας ἀνενδότως παρεβιάζοντο τὸν Λώτ· καὶ ἤγγιζον τοῦ συντρίψαι τὴν θύραν· τότε ἐκτείναντες οἱ ἄνδρες τὰς χεῖρας, εἰσεσπάσαντο τὸν Λώτ· καὶ τὴν θύραν τοῦ οἴκου ἀπέκλεισαν. τοὺς
B ὄντας ἐπὶ τὴν θύραν ἐπάταξεν ἀορασία, ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου αὐτῶν· καὶ παρελύθησαν ζητοῦντες τὴν θύραν. Τίς οὖν ἐστιν ὁ λέγων μηδὲν εἶναι τὴν ἁμαρτίαν τοῦ μυσαροῦ ἔργου τούτου; εἰ δὲ φαμὲν μηδὲν εἶναι τοῦτο, ἀδικίαν καταγγέλλομεν τοῦ Θεοῦ, ὡς περὶ οὐδενὸς τὰς πόλεις σοδόμων καταστρέψαντος. πειθόμενοι οὖν τῇ ἀληθείᾳ φυλάξωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας, μά-
C λιστα ἀπὸ ταύτης τῆς ἀκαθάρτου καὶ βδελυρᾶς ἐπιθυμίας· εἶπον δὲ οἱ ἄνδρες πρὸς Λώτ· ἔστιν σοι ὧδε γαμβροὶ· ἢ υἱοὶ, ἢ θυγατέρες, ἢ ἔστι σοι ἄλλος ἐν τῇ πόλει; ἐξάγαγε ἐκ τοῦ τόπου τούτου, ὅτι ἀπόλλοιμεν ἡμεῖς τὸν τόπον τοῦτον, ὅτι ὑψώθη κραυγὴ αὐτῶν ἔναντι Κυρίου· καὶ ἀπέστειλεν ἡμᾶς Κύριος ἐκτρίψαι αὐτόν· ἐξῆλθεν δὲ Λώτ. καὶ ἐλάλησε πρὸς τοὺς γαμβροὺς αὐτοῦ· τοὺς εἰληφότας
D τὰς θυγατέρας αὐτοῦ, καὶ εἶπεν· ἀνάστητε καὶ ἐξέλθετε ἐκ τοῦ τόπου τούτου· ὅτι ἐκτρίβει Κύριος τὴν πόλιν. ἔδοξεν δὲ γελοιάζειν ἐναντίον τῶν γαμβρῶν αὐτοῦ· ἡνίκα δὲ ὄρθρος ἐγένετο, ἐσπούδαζον οἱ ἄγγελοι τὸν Λώτ, λέγοντες. ἀνάστα λάβε τὴν γυναῖκά σου, καὶ τὰς δύο θυγατέρας, ἃς ἔχεις καὶ ἔξελθε· ἵνα μὴ καὶ σὺ συναπόλλῃ ταῖς ἀνομίαις τῆς πόλεως. καὶ ἐκράτησαν οἱ ἄγγελοι
E τῆς χειρὸς αὐτοῦ, καὶ τῆς χειρὸς τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, καὶ τῶν χειρῶν τῶν δύο θυγατέρων αὐτοῦ, ἐν τῷ φείσασθαι Κύριον τὸν Θεὸν αὐτοῦ. Καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἐξήγαγον αὐτὸν ἔξω, καὶ εἶπον, σώζων σῶζε τὴν σεαυτοῦ ψυχήν. μὴ περιβλέψῃς εἰς τὰ ὀπίσω, μὴ δὲ στῇς ἐν πάσῃ περιχώρῳ. εἰς τὸ ὄρος σώζου, μήποτε παραληφθῇς. ὁ δὲ τὴν Σιγὼρ τὴν πόλιν αἰτησάμενος τοῦ καταφυγεῖν
F αὐτόθι, οὐκ ἀπεξίωσεν αὐτὸν τοῦ αἰτήματος, ἀλλ' εἶπεν· ἰδοὺ ἐθαύμασά σου τὸ πρόσωπον, καὶ ἐπὶ τῷ ῥήματι τούτῳ, τοῦ μὴ καταστρέψαι τὴν πόλιν, περὶ ἧς ἐλάλεις. Σπεῦσον οὖν τοῦ σωθῆναι ἐκεῖ· οὐ γὰρ δυνήσομαι ποιῆσαι πρᾶγμα· ἕως τοῦ εἰσελθεῖν σε ἐκεῖ. εἶδες ἐπιείκειαν Θεοῦ πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ θεράποντας; εἶδες εὐσπλαγχνίαν; εἶδες δύναμιν προσευχῆς δικαίου ἐνεργουμένης; οὐ γὰρ δυνήσωμαι, φησὶν, ποιῆσαι πρᾶγμα,

πρᾶγμα, ἕως τοῦ εἰσελθεῖν σε ἐκεῖ. ἡ ἀπόφασις ἐξενήνεκτο κατὰ τῶν ἀκολάστων· τὸ πῦρ ἡτοίμαστο τοῦ στάξαι ἐπὶ τὰς πόλεις αὐτῶν· οἱ ἄγγελοι τὸ νεῦμα ἐξεδέχοντο ὑπηρετεῖν τῇ διατάξει τοῦ ἰδίου δεσπότου· δημιουργὸς τῶν ἐπουρανίαις δυνάμεσι παρεκελεύετο συνέχειν τὴν ἐπικειμένην ἀπώλειαν, ἄχρις οὗ ὁ δίκαιος σωθείη ἐκ μέσου αὐτῶν. ἆρα οὐκ ἔφριξε καὶ ὁ χορὸς τῶν ἀγγέλων ἐπὶ τῇ τοσαύτῃ μακροθυμίᾳ τοῦ φιλανθρώπου; τίς οὐ φρίξει τοῦτον τὸν δίκαιον κριτήν; τίς μὴ ἀγαπήσει τὸν γλυκὺν δεσπότην· ὡς γὰρ οἰκτείρει πατὴρ υἱοὺς, οἰκτειρεῖ κύριος τοὺς φοβουμένους αὐτόν. οἱ δὲ μυκτηρίσαντες τὸν δίκαιον, ἄφνω ἐξανάλωτοι γεγόνασιν. οὐ γὰρ ὑπήκουσαν τῇ παραινέσει τοῦ δικαίου· ἐθεώρουν γὰρ τὸν ἥλιον τῷ ἰδίῳ δρόμῳ κατὰ τὸ εἰωθὸς εὐτάκτως κεχρημένον, τὴν σελήνην ἐν τῇ ἰδίᾳ τάξει ἱσταμένην, καθαρὸν τὸν ἀέρα, καὶ τὴν γῆν χλοηφοροῦσαν· οὐ καταστραπαὶ, οὐ βρονταὶ, οὐ σεισμὸς γενόμενος· ἀλλ' ἐν πάσῃ εἰρήνῃ καὶ ἀσφαλείᾳ δόξαντες εὐδαιμονεῖν, αἰφνίδιον κατέπεσεν αὐτοῖς ὄλεθρος. καθὼς γέγραπται· ὡς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Λώτ. ἤσθιον, ἔπινον, ἠγόραζον, ἐπώλουν, ἐφύτευον, ᾠκοδόμουν, ᾗ δὲ ἡμέρᾳ ἐξῆλθεν Λὼτ ἀπὸ Σοδόμων, ἔβρεξεν πῦρ καὶ θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ ἀπώλεσε πάντας· τοῦ γὰρ δικαίου ἐκ μέσου αὐτῶν ἀποχωρήσαντος· ἡ παντοδύναμος χεὶρ ἔβρεξεν ἐπ' αὐτοὺς ἀπ' οὐρανοῦ πῦρ καὶ θεῖον, καὶ ἀπώλεσεν ἅπαντας· καθάπερ γὰρ πόλις ὀχυρὰ τὰ τείχη καθαιρεθεῖσα εἰς ἅλωσιν ἐστὶ, οὕτω καὶ οὗτοι τῆς τοῦ δικαίου προσευχῆς στερηθέντες ἀπώλοντο ὁμοθυμαδόν· φοβηθῶμεν οὖν ἀγαπητοὶ τὸν Κύριον τὸν Θεὸν τῶν πατέρων καὶ πάσης σαρκὸς· ἵνα καὶ ἡμᾶς σκεπάσει ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς κατὰ τὴν αὐτοῦ ἐπιείκειαν· γέγραπται γὰρ τυπικῶς συνέβαινε ἐκείνοις, ἐγράφη δὲ πρὸς νουθεσίαν ἡμῶν· εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντησεν· Ὑποτάξωμεν οὖν ἰσχυρῶς τὰς αἰσθήσεις ἑαυτῶν τῷ τοῦ Θεοῦ βουλήματι διὰ τοὺς ἐπιβούλους τῆς ἡμετέρας ζωῆς· ὅτι μετὰ τῆς πτώσεως ἡμῶν περιπατοῦμεν, καὶ ἀναμέσον παγίδων πολλῶν διαβαίνομεν· ἐὰν δὲ ἐμπιστεύσωμεν τῷ Κυρίῳ, σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς.

A *cere quidquam donec ingrediaris illuc*. Sententia contra libidinoſos prolata erat. Ignis ad diſtillandum ſuper civitates ipſorum erat paratus. Angeli nutum exequendi mandatum Domini ſui expectabant. Creator ſupercæleſtibus virtutibus juſſit, ut tantiſper intentatas contineant minas, donec ex medio ipſorum juſtus ſalvetur. Sed numquid & chorus Angelorum, ad hanc tantam amatoris hominum longanimitatem
B contremuit? Et quis non perhorreſcat juſtum hunc judicem? Quis non amet tam dulcem Dominum? Ut enim miſeretur pater filiorum, miſerebitur Dominus timentium ſe. At qui ſubſannabant juſtum, repente conſumpti ſunt: non enim morem geſſerunt admonitionibus juſti. Videbant enim illi ſolem conſueto, & ordinario ſuo curſu utentem, lunamque proprio ordine
C conſtitutam, aerem ſerenum, & terram viridem. Non fulgura, non tonitrua erant, nullus terræmotus apparuerat: ſed dum in omni tranquillitate, & ſecuritate ſibi videbantur feliciſſimi, tunc repentinus eis ſupervenit interitus, uti ſcriptum eſt; *ſicut factum eſt in diebus Loth: edebant, & bibebant, emebant, & vendebant, plantabant, & ædificabant:* qua die autem exiit Loth a Sodomis pluit ignem & ſulphur de
D cœlo, & omnes perdidit. Poſt juſti enim ab iis receſſum omnipotens manus ſuper eos de cœlo, pluit ignem, & ſulphur, & perdidit omnes. Quemadmodum enim civitas munita ſubverſis muris facile capitur, eundem in modum & hi præſidio orationum juſti hujus deſtituti, pariter omnes deleti ſunt. Idcirco, cariſſimi, timeamus Dominum Deum patrum noſtrorum, &
E univerſæ carnis: ut & nos ſecundum ſuam clementiam protegat, in die iræ. Siquidem ſcriptum habemus: *hæc in figura contingebant illis: ſcripta ſunt autem ad correptionem noſtram, in quos fines ſeculorum devenerunt*. Submittamus ergo fortiter ſenſus noſtros divinæ voluntati propter inſidiatores vitæ noſtræ. Quoniam in lapſu ac ruina noſtra deambulamus, & in medio laqueorum multorum incedimus. Sed
F ſi nos ipſos crediderimus ac commiſerimus Domino, ſalvabimur per ipſum ab ira ventura.

I. Cor. 10.

BEATI EPHRÆM SERMO IN SANCTUM ELIAM PROPHETAM.

SIlentium præbete mihi, o fratres, & inclinate aures: exponere vobis volo narrationem ſancti ac glorioſi Heliæ prophetæ: qui zelum ardoris ſemper oſtendit, dum ſtuderet cunctos ad unum ſolum Deum adorandum perducere: cæterum ut cognovit populum multa ſceleſta, atque illicita agentem, a Deo declinantem, & idola adorantem, furore ac zelo repletus, aſpectu ſurſum ſublato, cœlum lingua jaculans, verbo cœlum penetravit. Et cum ſperaret atque confideret ſe populum ſic a Dæmone ſeductum, poſſe adhuc ab errore avellere, vidit Helias populum multitudine idolorum

3. Reg. 17. depreſſum, & omnes Pſeudoprophetas ex impiis illic congregatos: quare zelo ac furore multo in populum ſceleſtum percitus,

3. Reg. 17. Eccleſ. 48. verbo juramenti prolato cælum ligavit, nubilaque concluſit, nubes ſignavit, ne plueret. Miſericordem Deum in ſuam adduxit ſententiam, ut ſervi verba perficeret: volenſque oſtendere peccatoribus fortitudinem atque potentiam optimi Domini, per ipſum eis juravit, dicens: *vivit enim* (inquit)

2. Reg. 1. *Dominus, in cujus conſpectu ſto: ne veniat pluvia, & ros ſuper terram, niſi per os ſermonum labiorum meorum.* Mi-

3. Reg. 17. Jacob. 5. raculum enim novum atque inauditum accidit apud ipſum: nam miſericors Deus ſermone ſtatim ſervi zelum adverſus eum, qui juraverat, habentis audito, confeſtim illius contra ipſos in divino zelo factum vaticinium adimplevit. Concluſo autem cœlo, & nubibus obſignatis, omnia a facie terræ arefacta ſunt: vitis exaruit, frumentum non germinavit. Omnis arbor fructifera ſuos abſcondit fructus, terra fructum non protulit, herba virens ſuper terram non eſt viſa, & omne ſimul viride a facie terræ prorſus occultatum fuit, arboreſque in ea evanuerunt, quum aquæ continuò Heliæ ſententia defe-

3. Reg. 17. Luc. 4. ciſſent. Cernere enim tunc licebat ſpectaculum grave, & naufragium acerbiſſimum ſuper terram, velut in diebus Noe. Non enim ſolum homines moriebantur, ſed & jumenta, ac fera animantia, & volatilia. O zelotes Helia, homines ab inimico deceptos Domino peccaſſe exiſtima: at infantes quid peccarunt? Jumenta, & feræ ac volucres quid deliquerunt, quod etiam * hos omnes morti addixiſti? ſaltem horum innocentium miſerere, & da pluviam ſuper terram; at ſervi-

* ὅτι καὶ τούτους πάντας ἐξέδωκας τῷ θανάτῳ.

A

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΕΦΡΑΙΜ ΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΓΙΟΝ ΗΛΙΑΝ ΤΟΝ ΠΡΟΦΗΤΗΝ.

Ex Cod. ms. Græco Bibliotheca Eminentiſſimi Card. Paſſionei pag. 247.

Ἡσυχίαν δότε μοι, κλίνατε τὰς ἀκοὰς ἐκφράσαι διήγησιν τοῦ ἁγίου, καὶ ἐνδόξου Ἡλίου, ὅσπερ τῆς θερμότητος ζῆλον ἐπε-
B δείξατο ἀεὶ πάντας σπεύδων θεῷ μόνῳ προσκυνεῖν, ὡς οἶδεν λαὸν πολλὰ ἀθέμιτα πράττοντα ἐκνεύσαντας ἐκ θεοῦ εἴδωλα προσκυνοῦντας, θυμοῦ πλησθεὶς, καὶ ζήλου ὄμμα τείνας, οὐρανὸν γλώσσῃ τοξεύσας λόγῳ τὸν οὐρανὸν ἔφθασεν· ἰδόντα οὕτως λαὸν πλανώμενον ὑπὸ δαίμονος. Θαῤῥῶν καὶ πειθόμενος ἐκ τῆς πλάνης ἀποσπᾶν, ἰδὼν Ἡλίας ταπεινωθέντα λαὸν πλήθει εἰδώ-
C λων, καὶ πάντας ψευδοπροφήτας ἐξ ἀνόμων καταχθέντας ζήλου πλησθεὶς, καὶ πολλοῦ θυμοῦ ἐπὶ λαὸν ἄνομον λόγον ὅρκου ἐκπέμψας τὸν οὐρανὸν ἔδησεν, τὰ νέφη ἐσφράγισε τοῦ μὴ βρέχειν, εὔσπλαγχνον θεὸν ἔπεισεν λόγον δούλου τελέσαι, βουλόμενος ἐνδεῖξαι τοῖς πλάσμασιν τὴν ἰσχὺν τοῦ ἀγαθοῦ δεσπότου κατ' αὐτοῦ αὐτοῖς ὀμνύει λέγων· ζῇ γάρ φησι Κύριος, οὗ ἐνώπιόν
D εἰμι, οὐ μὴ ἔλθῃ ὑετὸς, ἢ δρόσος ἐπὶ τῆς γῆς· εἰ μὴ διὰ στόματος λόγων ἐμῶν χειλέων. θαῦμα γὰρ παράδοξον ἐγένετο παρ' αὐτῷ. Ὁ γὰρ εὔσπλαγχνος θεὸς λόγον εὐθὺς ἀκούσας δούλου ζῆλον ἔχοντος κατὰ τοῦ ὀμόσαντος εὐθὺς ἀνεπλήρωσε τὴν ἐκείνου κατ' αὐτῶν ἐν τῷ θεϊκῷ ζήλῳ γεναμένην πρόῤῥησιν. Κλεισθέντος δὲ οὐρανοῦ, καὶ σφραγισθέντων νεφῶν, ἅπαντα ἐξη-
E ράνθη ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς· ἄμπελος ἐξηράνθη, σῖτος οὐκ ἐβλάστησε, πᾶν δένδρον καρποφόρον ἀπέκρυψεν τοὺς καρποὺς· ἡ γῆ καρπὸν οὐκ ἔδωκεν, χλόη οὐκ ὄφθη ἐν τῇ γῇ, καὶ ἁπλῶς ὁμοῦ πᾶν χλοερὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐκρύβη, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ δένδρα ἠφανίσθη ἐξ αὐτῆς ἐκλείψασιν ὕδασιν ἀποφάσει Ἡλίου· Ἦν γὰρ ἰδεῖν θέαμα χαλεπὸν, καὶ σφόδρα ὀδυνη-
F ρὸν ναυάγιον ἐν τῇ γῇ, ὡς ἐν ταῖς ἡμέραις Νῶε, οὐ μόνον γὰρ ἄνθρωποι ἀπέθνησκον, ἀλλὰ καὶ τὰ κτήνη, καὶ τὰ θηρία, καὶ τὰ πετεινά. Ὦ ζηλωτὰ Ἡλία· νόμισον ὅτι ἄνθρωποι ἥμαρτον τῷ Κυρίῳ, πλανηθέντες ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ; τὰ βρέφη τί ἥμαρτον; τὰ κτήνη, καὶ θηρία, καὶ πετεινὰ τί ἥμαρτον; ὅτι καὶ τούτους πάντας ἐξέδωκας τῷ θανάτῳ· κἂν τούτους ἀναιτίους ὄντας ἐλέησον, καὶ δὸς ὑετὸν ἐν τῇ γῇ.

A γῇ. Τῷ δὲ θερμῷ Ἠλίᾳ οὐδὲν τῶν τοιούτων ἔμελλεν. Οἱ πλούσιοι χρημάτων ἐφθάρησαν ἐν λιμῷ, ὁμοίως καὶ ἐν δίψῃ, μὴ ὀφθέντος ὑετοῦ. ἀλλ' ὁ πάντων δεσπότης ἀεὶ θέλων οἰκτειρῆσαι τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων πάντα μηχανεύεται ἐφέλκων τὸν Ἠλίαν εὐσπλαγχνίαν * ἐνδείξηται. ὡς δὲ οὐκ * ἔπνευσεν διαλλάξαι τὴν ὀργὴν, τότε ἐπιπέμπεται δεηθῆναι τῆς χήρας * τῷ Ἠλίᾳ, καὶ αὐτῆς ἐλεηνῆς, B καὶ πενομένης σφόδρα. Ἐπιστὰς δὲ ὁ Ἠλίας ἔνθα ἐπετρέπετο, ἐθεάσατο τὴν χήραν ξυλάρια συλλέγουσαν. ἐπιγνοὺς οὖν τὴν ἐσχάτην πενίαν, τὴν οὖσαν ἐν αὐτῇ· ᾐσχύνετο δὲ ὁ Ἠλίας τοῦ λαλῆσαι, ἢ φθέγξασθαι πρὸς αὐτήν· ἅμα δὲ τῷ ἐρυθειᾶν ἐπλήρου τὸ πρόσταγμα, καὶ οἱονεὶ ἀποτολμῶν μετὰ αἰδοῦς ἐφώνησε λέγων· γύναι λήψῃ δή μοι μι- C κρὸν ὕδωρ, ὅπως πίω· τοῦτο γὰρ ἦν ὃ ἔδησε μὴ δροσίσαι ἐπὶ τὴν γῆν. Καὶ ἡ χήρα πρὸς Ἠλίαν ἐβόησεν· ὦ ζηλωτὰ, ὅτι ὅρκῳ σῆς γλώττης ἔκλεισας τοὺς οὐρανοὺς τοῦ μὴ δοῦναι ὑετὸν, ἐμοὶ ὕδωρ πῶς σὺ ζητεῖς; ὅπερ τῇ γλώττῃ ἐχαλίνωσας καὶ κατέχεις ξηράνας τὴν γῆν, καὶ θάπτεις πάντα τὰ ἐν αὐτῇ, πόθεν σοι ὕδωρ δώσω; D ὁ δὲ εὐθὺς κατενύγη ἐπὶ τῷ λόγῳ τῆς χήρας, καὶ ἐκινήθη ἐν αὐτῷ ἐκ μέρους * τι εὐσπλαγχνία. Ἡ χήρα δὲ ἀκούσασα τὴν φωνὴν τοῦ προφήτου ὑπέσχετο δοῦναι * αὐτῷ ὕδωρ, ὅπερ ᾔτησεν. ὡς δὲ ἀπῄει ἐκβαλεῖν τί ἔφησεν Ἠλίας πρὸς αὐτήν· λήψει δή μοι ἐν τῇ χειρί σου καὶ ψωμὸν, ἵνα φάγωμαι. Ἡ δὲ εὐθέως ἐβόησε πρὸς Ἠλίαν· ζῇ Κύ- E ριος ὁ Θεὸς οὐκ ἔστι μοι ἐγκρυφίας, ἀλλ' ὅσον δρὰξ ἀλεύρου τῷ ὄντι ἐν τῇ ὑδρίᾳ μου· ὡσαύτως δὲ καὶ ἔλαιον ὀλίγον ἐν τῷ καμψάκῃ· διὸ ταῦτα συνελεξάμην τὰ ξυλάρια τοῦ ποιῆσαι ἐμοὶ, καὶ τῷ τέκνῳ μου, καὶ φαγώμεθα, καὶ ἀποθανούμεθα. ὡς δὲ ταῦτα ἀκηκοὼς, καὶ τῇ πείνῃ ἀγχόμενος ἐν ἑαυτῷ ἐμελέτα λύσιν δεσμῶν ἐπαγα- F γεῖν. Ἀκούσας γὰρ τὰ ῥήματα τῆς χήρας τὰ ἐλεηνὰ εὐθὺς φθέγγεται πρὸς αὐτὴν λόγον γέμοντα οἰκτειρμῶν· εἴσελθε οὖν, ποίησον πρῶτον ἐμοὶ ἐγκρυφίαν, καὶ εἶθ' οὕτως ποίησον εἰς αὐτὴν, καὶ τῷ υἱῷ σου· τάδε λέγει Κύριος· οὐκ ἐκλείψει ἡ ὑδρία τοῦ ἀλεύρου, οὔτε τὸ ἔλαιον ἐν τῷ καμψάκῃ, ἕως ἂν δώῃ Κύριος ὑετὸν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ βλα-

for. ἐνδείξασθαι.
ἴσ. ἔπεισε?
for. ὁ Ἠλίας.
* ἴσ. ἡ.

A fervidus Helias nihil horum curabat: & qui opibus atque pecuniis abundabant, fame ac ſiti, quum non cerneretur pluvia, peribant. Ceterum univerſorum Dominus ſemper volens miſereri humani generis, omnia movet atque molitur, ut Heliam ad miſericordiam exhibendam adducat. At quum non perſuaſit, ut iram commutaret, tunc ad Viduam remittitur Helias, eamque miſerabilem ac B pauperem valde, ut pro neceſſariis ipſam interpellaret. Adventans autem eo jam illuc ac circumſpiciens, vidit viduam parva ligna colligentem. Animadverſa igitur extrema ejus inopia, pudebat quidem Eliam alloqui illam: ſimul tamen cum rubore atque verecundia præcepto paruit, ac velut audaciam cum pudore jungens, illam his appellavit verbis: ca- C pe mihi modicum aquæ, o mulier, ut bibam: hanc enim ipſe ligaverat, ne rorem ſuum diffunderet ſuper terram. Et vidua ad Eliam: o zelotes (inquit) quandoquidem juramento linguæ tuæ clauſiſti cœlos, ne dent mihi pluviam: quo pacto aquam a me requiris, quam lingua tua cohibuiſti, ac etiamnum detines, exſiccans terram, & cuncta quæ in ea ſunt ſepeliens? unde igitur aquam ego tibi dabo? D at ille ſtatim verbis viduæ compunctus, motus in ſe ipſo ex parte eſt miſericordia. Vidua verò vocem prophetæ audiens, pollicita eſt ſe præbituram ei aquam, quam expetiverat. Quumque illa recederet, ut proferret, quid ad eam dixit Elias? cape jam etiam mihi (inquit) buccellam panis in manu tua, ut comedam. Quæ protinus ad vocem Eliæ reſpondit, ac di- E xit: vivit Dominus Deus, quia non eſt mihi ſubcinericius panis, niſi quantum pugillus capere poteſt farinæ in hydria mea; & paululum ſimiliter olei in lecytho: propterea parva hæc collegi ligna, ut faciam mihi ac filio meo, ut comedamus ac moriamur. Quibus auditis, Elias & fame preſſus, ſecum de vinculis tantis ſolvendis cogitare cœpit. Audiens enim commiſe- F randa viduæ verba, illico ad eam ſermonem miſerationibus plenum proloquutus eſt, dicens: ingredere, & fac ſicut dixiſti: verumtamen mihi primum inde fac ſubcinericium: tibi ipſi autem ac filio tuo ſimiliter facies poſtea. Hæc quippe dicit Dominus: Hydria farinæ non deficiet, neque oleum in lecytho minuetur, donec det Dominus pluviam ſuper terram, & germinet ſi-

3. Reg. 17.
3. Reg. 17
Ibidem.
3. Reg. 17.

cut

cut prius eſcam cunctis qui in ea ſunt. Quaſi autem præter voluntatem, ſcribebat ſolutionem vinculorum cœli: nam & famis afflictio eum ad id agendum impulit. Subito autem ingreſſa mulier, ſtuduit perficere ſermonem, quem ipſe ad eam locutus erat, cognoſcens in
3. Reg. 17. ſpiritu ipſum eſſe Prophetam Eliam, qui cœ-
Jacob. 5. lum verbo linguæ ſuæ ligaverat: & ſimul etiam credidit exitum habitura, atque eventu ipſo omnia comprobanda, quæ vir juſtus ad ipſam dixerat. Ceterum Helias apud viduam diverſatus & paſtus, in priſtina ſeveritate permanſit. Immiſitque deinde Deus mortem filio viduæ, volens tandem ſic Heliam allicere ad impetrandam ſolutionem vinculorum. Vidua vero quando vidit mortem filii ſui, accedens ad Prophetam cum lacrymis dixit ei: hei mihi, o Dei Propheta, ſuper omnes zelotes: hunc animo meo dolorem contuliſti, & planctum luctumque incurabilem. Cur vivo ego ſuper terram infelix ac miſera? nam filium quem habebam unicum, morte affeciſti: eumque tua cauſſa novi mortuum: antequam enim huc accederes, ſanus ac robuſtus erat filius meus. Inter gravem etiam famem ac ſitim incomparabilem, dum tu hàc atque illac peregrinareris ſuper terram, ego & filius vitam utcumque tolerabamus, ac ſuſtentabamur: at nunc quum velut nutritor ac ſuſtentator ad me viſus eſſes veniſſe, necator extitiſti filii quem habebam unicum. Fame jam ſedata, nimio luctu deficio; & quem mihi exiſtimabam fore adjutorem, illum habui proditorem; te contubernalem ac hoſpitem excipiens, ſpoliata ſum filio: quumque nos in fame aleres, eum morti tradidiſti: & nutriendo, occidiſti quem habebam unigenitum. In quo ſpes mihi repoſita erat, illo tu me privaſti. Quem mihi habebam oculum, morte deleviſti. Meam ego, te adveniente, conſolationem deperdo, Ad tuum occurſum, meo orbata ſum filio: te enim ad me accedente, filius meus mortuus eſt. Acerbo lapſu cecidi, filio privata deſiderabili. Quæ enim mihi deinceps utilitas ex abundantia farinæ & olei ad ſatietatem ciborum, filio meo jam mortuo? expediebat mihi magis, ſimul cum omnibus interire, & non in ſatietate privari filio meo. Quis enim quæ dediſti, jam comedat? quod etiam mihi lucrum fuerit, ſubcinericios habere panes ad ſatietatem: dum jam gloria unigeniti mei filii, quem habebam, privata ſum? conficior lacrymis atque ſuſpiriis propter ipſum. Quam vellem non vidiſſe ac cognoviſſe te, neque de tuo occurſu atque congreſſione quidquam inaudiſſe: noluiſſem enim dilectiſſimo meo privari filio. Cernere licebat viduam hanc amare flentem atque illacrymantem,

A βλαστήσῃ, ὡς καὶ πρώην, τροφὴν πᾶσι τοῖς ἐν αὐτῇ. ὡς καὶ μὴ θέλων ἔγραφεν λύσιν τῶν δεσμῶν τοῦ οὐρανοῦ. Ὁ κόπος γὰρ τῆς πείνης τοῦτο αὐτὸν πράττειν ἠνάγκαζεν. Εὐθὺς δὲ εἰσδραμοῦσα ἐσπούδασε τοῦ τελέσαι τὸν λόγον αὐτοῦ, ὅνπερ ἔφησε πρὸς αὐτὴν, νοήσασα ἐν πνεύματι αὐτὸν εἶναι τὸν προφήτην Ἡλίαν τὸν δήσαντα οὐρανὸν ἐν λόγῳ τῆς αὐτοῦ γλώττης, ἅμα
B δὲ καὶ πιστεύσασα τοῦ ἐκτελέσθαι ἅπαντα, ὅσα πρὸς αὐτὴν ἔφησεν ὁ δίκαιος. ὡς δὲ λοιπὸν ὁ Ἡλίας κατῴκησεν σὺν τῇ χήρᾳ, καὶ ἐμπλησθεὶς ἐνέμεινεν ὠμότητι τῇ προτέρᾳ, λοιπὸν πέμπει ὁ θεὸς θάνατον τῷ παιδαρίῳ τῆς χήρας· ἐφέλκων δὲ τὸν Ἡλίαν τοῦ προστάξαι λύσιν δεσμῶν· Ἡ δὲ χήρα ὅτε εἶδε θάνατον τοῦ υἱοῦ αὐτῆς, προσελθοῦσα τῷ προ-
C φήτῃ μετὰ δακρύων εἶπεν αὐτῷ· οἴμοι θεοῦ προφῆτα ὑπὲρ πάντας ζηλωτὰ, ταύτην μοι τὴν ὀδύνην τῇ ψυχῇ συνέβαλες, καὶ θρῆνον ἀνίατον· τί ζῶ ἐγὼ ἐν τῇ γῇ ἡ ἀθλία; ἐπεὶ τέκνον, ὃν εἶχον, παρέδωκας εἰς θάνατον· ἔγνων ἐγὼ διὰ σὲ τοῦτον θανεῖν. πρὶν γὰρ ἔλθῃς ἐνταῦθα, ἐῤῥώστει μου ὁ υἱός· ἐν γὰρ λιμῷ χαλεπῷ, καὶ δίψῃ ἀνεικάστῳ σοῦ ἄξαντος
D ἐν τῇ γῇ τραφέντες ἐζήσαμεν· νῦν δὲ σὺ ἐλθὼν πρός με τροφεὺς ὀφθεὶς βρωμάτων, ὄλεθρος δὲ τέκνου οὗ εἶχον μονογενοῦς ἀναψύξασα λιμοῦ, ἐκλιμπάνω τοῖς θρήνοις νομίζουσα βοηθεῖσθαι καὶ ἔχον προδότην σύνοικόν σε λαβοῦσα ἐσυλήθην τὸν υἱόν· θρέψας ἡμᾶς ἐν λιμῷ ἐξέδωκας θανάτῳ, ἔθρεψας θανατώσας μονογενῆ, ὃν εἶχον· ἣν γὰρ εἶχον ἐλπίδα, ἐμέ συ ἐστέρησας· ὅνπερ
E εἶχον ὀφθαλμὸν τῷ θανάτῳ ἔσβεσας· ἐμὴν παραμυθίαν σοῦ ἐλθόντος ἀπόλλω. Εἰς τὴν σὴν συνάντησιν τὸν υἱόν μου ἐστερήθην· σοῦ γὰρ ἐλθόντος πρός με τέθνηκέ μου τὸ τέκνον. πικρᾷ πτώσει πέπτωκα στερηθεῖσα υἱοῦ ποθηνοῦ. Τί γάρ μοι ὄφελος τοῦ λοιποῦ; ἄλευρα καὶ ἔλαιον εἰς πλησμονὴν βρωμάτων τοῦ υἱοῦ μου θανέντος· συνέφερέν μοι μᾶλλον ἅμα πάντων
F φθείρεσθαι, καὶ μὴ ἐν πλησμονῇ * θῆναι τοῦ for. στερηθῆναι.
υἱοῦ μου. Τίς γὰρ ταῦτα φάγει, ἃ παρέδωκας· ποῖα μοι τὰ κέρδη ἔχειν * φὰς εἰς πλησμο- for. τροφάς.
νὴν, στερηθεῖσα τῆς δόξης τοῦ μονογενοῦς μου υἱοῦ, οὗ εἶχον· ἀπόλλυμαι θρηνοῦσα, καὶ στενάζουσα δι' αὐτόν. ὡς εἴθε μὴ εἶδόν σε, μηδὲ συντυχίαν σου εἶχον ἀκοῦσαι· οὐ γὰρ ἤθελον στερηθῆναι τοῦ φιλτάτου μου τέκνου. Ἦν ἰδεῖν τὴν χήραν ταύτην καταλέγουσαν ὀδυρμὸν, καὶ * δάκρυσι πρὸς for. δάκρυα.
τοῖς

τοῖς ποσὶν Ἡλία· ὡς δὲ ταῦτα ἀκούσας ὁ ζη-
λωτὴς Ἡλίας ἀθυμήσας τῇ ψυχῇ εἰς προσευ-
χὴν ἔσπευσε, καὶ στὰς τὸν θεὸν παρεκάλει λέ-
γων· λῦσον δέσποτα δεσμὰ θανάτου ἐκ τοῦ
υἱοῦ τῆς χήρας, καὶ ἀνάστησον αὐτόν· ὁ δὲ εὔσπλαγχ-
νος θεὸς φωνῇ ἔφη πρὸς αὐτόν· λῦσον σὺ τὸν
οὐρανόν, ὃν τῇ γλώττῃ ἔδησας, καὶ τότε λόγῳ
λύω θανάτου δεσμά, ἅπερ οἰκονομικῶς χάριν
for. σου. σοι * ἐπήγαγον· βλέψον, καὶ ἴδε Ἡλία, πόσα
πλήθη ἐφθάρη πρεσβυτῶν τε, καὶ νέων, βρε-
φῶν ἅμα μητέρων. ὅρα, ἴδε δάκρυα πάσης
τῆς οἰκουμένης· πῶς θρηνοῦντες πίπτουσι δεόμενοι
ὑετοῦ· Μίαν μόνην γυναῖκα δακρύουσαν χάριν τοῦ
for. αὐτῆς. υἱοῦ * δοκεῖς εἶναι εὔσπλαγχνος, πᾶσα δὲ οἰ-
κουμένη ὀλοφυρομένη δακρύει, καὶ ὁρῶν παραβλέ-
πεις, ὡς πάντα ἐκλύει; οἶδα ὅτι ζηλώσας τὴν
παιδείαν ἐπήνεγκας· ἐπίσταμαι Ἡλία μὴ εἶναί
σοι ὅμοιον. Τότε λέγει Ἡλίας πρὸς τὸν δεσπό-
την αὐτοῦ· Δὸς ζωὴν τῷ παιδίῳ καὶ λῦσον
τὸν οὐρανόν· μόνον ἀπάλλαξόν με ἐκ τῶν θρή-
νων τῆς χήρας, ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον κλαίουσα ἐκ-
θλίβῃ με. ζήσαντος δὲ τοῦ παιδίου, καὶ λαβὼν
αὐτὸν Ἡλίας, ἔδωκε τῇ ἰδίᾳ μητρί. Ἡ δὲ
χήρα λαβοῦσα τὸν ἑαυτῆς υἱὸν μετὰ χαρᾶς με-
γάλης λέγει πρὸς τὸν Ἡλίαν· νῦν ἔγνων σε ἀ-
ληθῶς ὄντα ἄνθρωπον τοῦ θεοῦ, καὶ ῥῆμα ἀλη-
θινὸν ἐστὶν ἐν τῷ στόματί σου· τότε λέγει ὁ θεὸς
πρὸς Ἡλίαν. πορεύου, καὶ λέγε τῷ Ἀκαὰβ
διδόναι με τῇ γῇ ὑετόν. Ἐλθὼν δὲ Ἡλίας
πρὸς Ἀχαάβ, ἔφησε πρὸς αὐτόν, ὅτι μέλλει
διδόναι Κύριος ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ ὑετόν, καὶ συ-
νάγων πάντα τὸν λαὸν τοῦ Ἰσραὴλ κατέσφαξε
τοὺς ἱερεῖς τοὺς θύοντας τῷ Βάαλ. Ἐπιστρέ-
ψας δὲ πάντας τοῦ πιστεύειν ἐπὶ θεὸν ζῶντα;
ἀνελήφθη Ἡλίας ἐν πυρίνῳ ἅρματι ἐν σεισ-
μῷ μεγάλῳ, ὥσπερ εἰς τὸν οὐρανὸν ἀφή-
σας τὴν μηλωτὴν ἐπάνω Ἐλισσαίου. τῷ δὲ
θεῷ ἡμῶν εἴη δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
Ἀμήν.

A crymantem, ad pedes Eliæ. Quum vero iſta
audiret zelotes Elias, animo contriſtatus ad
orationem feſtinavit: & ſtans, Deum ob-
ſecravit, dicens: ſolve, Domine, vincula
mortis ex filio viduæ, & reſuſcita eum.
Miſericors vero Deus ſua voce ad ipſum:
ſolve (inquit) tu cœlum, quod lingua
tua ligaſti: & nunc verbo vincula mortis 3. Reg. 17.
ſolvam, quæ diſpenſatoriè tua cauſa indu-
xi. Reſpice ac vide Helia, quanta homi-
B num multitudo interierit, ſenum ac juvenum,
infantium ſimul & matrum. Cerne lacry-
mas totius terrarum orbis: quo pacto lu-
gentes ac flentes concidant, pluviam de-
poſcentes. Propter unam ſolam mulierem
lacrymantem ob cauſſam ſui filii, videris
velle eſſe miſericors: mundus vero lugens
ac mærens lacrymatur: tu id cernis, &
omnia pateris interire. Novi quod zelo ac-
C cenſus, diſciplinam intuleris: ſcio, Helia,
non eſſe tui ſimilem. Tunc ait Helias ad
Dominum ſuum: redde vitam puero, &
cœlum ſolve: ſolumque a lamentationibus
viduæ me libera: ut non diutius plorans
exagitet atque obtundat me. Vitæ autem
reſtitutum jam puerum accipiens Helias, tra-
didit eum matri ſuæ: vidua vero ſuum
ſuſcipiens filium, magno cum gaudio ait 3. Reg. 17.
ad Heliam: nunc cognovi te vere hominem 3. Reg. 18.
D eſſe Dei, & verbum verum eſſe in ore tuo.
Tunc ait Deus ad Heliam: vade & dic Achaab,
me pluviam concedere terræ. Veniens au-
tem Helias ad Achaab, dixit ei, quod Do-
minus pluviam daturus eſſet ſuper terram.
Et congregans omnem populum Iſrael, ju- 3. Reg. 18.
gulavit ſacerdotes ſacrificantes Baal. Quum
vero omnes jam convertiſſet ad credendum
in Deum viventem, aſſumptus eſt Helias in
E curru igneo, in magna commotione quaſi
in cœlum, demiſſa melote ſuper Eliſæum.
Deo noſtro ſit laus in ſecula ſeculorum, 4. Reg. 2.
Amen.

EJUSDEM P. NOSTRI EPHRAEM SERMO

De Passione Salvatoris.

ELoqui pertimeſco, & linguæ inſtrumento aggredi vereor narrationem terrore plenam de Salvatore: quum & revera magnus ſit horror de paſſione ejus aliquid in medium proferre. Hodie namque traditus eſt Dominus noſter in manus peccatorum. Sed quamobrem eſt traditus Sanctus, Dominus, & omnis peccati expers? qui enim in nullo peccaverat, traditus eſt hodie. Adeſte, & diſcamus, quorſum Chriſtus Salvator noſter ſit traditus. Propter nos impios Dominus eſt traditus. At quis non admiretur? quis eum non collaudet? Servis peccantibus, traditur Dominus, ut ſcilicet propria morte, filios peccantes liberaret. Perditionis ac tenebrarum filii exierunt in tenebris ad comprehendendum ſolem, qui in momento temporis cunctos exurere potuiſſet. Ceterum Dominus hanc eorum cernens audaciam, & animum iracundum, ſponte ſeipſum omni cum manſuetudine, atque benignitate in manus impiorum tradidit. Ligranteſque immaculatiſſimum Dominum ſcelerati illi, illuſerunt ei, qui nexibus inſolubilibus ligavit fortem, & nos a peccatorum vinculis exſolvit. Texuerunt ei coronam ex ſpinis propriis, quas vinea Judæorum fructificaverat: Illudenteſque ei, Regem ſalutabant. Conſpuerunt perditi illi in immaculatiſsimi faciem: ad cujus adſpectum omnes cœlorum poteſtates, angelorumque ordines contremiſcunt. Ecce iterum cor meum dolore ac lacrymis occupatur, dum mecum contemplor, quomodo, quantaque lenitate Dominus contumelias & opprobria, verbera, ſputa, atque alapas a ſervis ſuſtinuerit. Adeſte, & cognoſcite miſerationum ejus magnitudinem, tolerantiam, ac miſericordiam dulciſſimi Domini. Servum habuit utilem in paradiſo voluptatis, qui ubi peccavit, traditus eſt tortoribus: hunc autem animo deficientem inter tormenta videns bonus Dominus, miſericordia in ſervum motus eſt, & ſeipſum pro eo flagellandum exhibuit. Volueram hic mihi ſilentium imponere, præ nimio mentis ſtupore: & rurſus contremui, ac timui, ne meo ſilentio repellerem gratiam Salvatoris. Dicam tamen hæc vobis cum timore: ſiquidem univerſa mihi contremiſcunt oſſa, dum iſta penitus mecum animo complector. Creator ipſe univerſorum Dominus

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΕΦΡΑΙΜ ΛΟΓΟΣ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΑΘΟΥΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ.

Φοβοῦμαι τὸ λαλῆσαι, καὶ τῇ γλώσσῃ ἅ-
B ψασθαι εἰς τὴν φοβερὰν ταύτην διήγησιν
τοῦ σωτῆρος. φόβος γὰρ ὄντως ἐστὶν περὶ ταύτης
διηγήσασθαι. ὁ κύριος ἡμῶν σήμερων παρεδόθη
εἰς χεῖρας ἁμαρτωλῶν. ἕνεκεν τίνος ἄρα παρεδότη
ἅγιος δεσπότης καὶ ἀναμάρτητος ὤν; οὐδὲν γὰρ ἁμαρτή-
σας παρεδόθη σήμερον. δεῦτε καταμάθωμεν διατί
παρεδόθη Χριστὸς σωτὴρ ἡμῶν· δι' ἡμᾶς τοὺς
ἀσεβεῖς παρεδόθη δεσπότης. τίς ἄρα μὴ θαυ-
C μάσῃ; τίς ἄρα μὴ δοξάσῃ; δούλων ἁμαρτη-
σάντων, δεσπότης παρεδόθη· ἵνα ἐλευθερώσῃ
θανάτῳ τῷ ἰδίῳ παῖδας ἁμαρτήσαντας· υἱοὶ
τῆς ἀπωλείας καὶ τὰ τέκνα τοῦ σκότους ἐξῆλθον
ἐν σκοτίᾳ κατέχειν τὸν ἥλιον τὸν δυνάμενον φλέ-
ξαι ἅπαντας μιᾷ ῥοπῇ. εἰδὼς δὲ ὁ δεσπότης
τὴν ἑαυτῶν τολμηρίαν, καὶ τῆς ὀργῆς κίνησιν μετὰ
τῆς πρᾳότητος ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ ἑαυτὸν παρέδωκεν εἰς
D χεῖρας τῶν ἀσεβῶν. καὶ δήσαντες ἄνομοι τὸν
ἄχραντον δεσπότην ἐνέπαιξαν αὐτὸν τὸν δήσαντα
ἰσχυρὸν ἐν ἀλύτοις δεσμοῖς, καὶ ἡμᾶς δὲ λύ-
σαντα τῶν δεσμῶν ἁμαρτιῶν. ἔπλεξαν δὲ στέ-
φανον τῶν ἰδίων ἀκανθῶν, ὧν ἐκαρποφόρησε
ἄμπελος ἰουδαίων. ἐμπαίζοντες εἰς αὐτὸν, βασι-
λέα ἐκάλουν. ἐνέπλυσαν ἄνομοι εἰς πρόσωπον
ἀχράντου. οὗ ἀπὸ τοῦ βλέμματος πτοοῦνται ἅμα
E πᾶσαι δυνάμεις τῶν οὐρανῶν, καὶ ἀγγέλων αἱ
τάξεις. ἰδοὺ πάλιν συνέχει τὴν καρδίαν τὴν ἐμὴν, λύ-
πη τε καὶ δάκρυα· κατανοῶν δεσπότην οὕτως ἀνεχό-
μενον ὕβριν καὶ ὀνειδισμοὺς, μάστιγας, ἐμπλύσ-
ματα ἐκ δούλων ῥαπίσματα· δεῦτε καταμά-
θετε, οἰκτιρμῶν ὑπερβολὴν ἀνοχὴν καὶ ἔλεος
τοῦ γλυκέος δεσπότου. δοῦλον εἶχεν εὔχρηστον ἐν
παραδείσῳ τρυφῆς, καὶ ἁμαρτήσας ὄντως ἐδό-
F θη βασανισταῖς· ἰδὼν δὲ ὁ ἀγαθὸς μικροψυ-
χοῦντα αὐτὸν, εὐσπλαγχνίσθη τῷ δούλῳ, καὶ
ἐλέησεν αὐτὸν, καὶ ἑαυτὸν ἐξέτεινεν μαστιχθῆναι
ὑπὲρ αὐτοῦ· ἐβουλήθην συγῆσαι διὰ τὴν ὑπερ-
βολὴν ἐκστάσεως τοῦ νοός. καὶ πάλιν ἐφοβή-
θην, ἵνα μὴ ἀθετήσω διὰ ἐμῆς σιωπῆς τὴν
χάριν τοῦ σωτῆρος. ὅμως μετὰ φόβου, λέγω
ὑμῖν. τρέμει γὰρ τὰ ὀστᾶ μου, ὅταν κατανοή-
σω. ὁ πλάστης τῶν ἁπάντων· αὐτὸς κύριος
ἡμῶν

ἡμῶν ἔμπροσθεν τοῦ Καϊάφα παρεστάθη σήμερον, ὡς εἷς τῶν καταδίκων, καὶ εἷς τῶν ὑπερετῶν ῥάπισμα αὐτῷ δέδωκε· τρέμει μου ἡ καρδία ταῦτα πάντα νοοῦντος. δοῦλος ἐκαθέζετο, δεσπότης παρέστηκε, καὶ πλήρης ἀνομιῶν ἀπόφασιν ἐδίδου κατὰ ἀναμαρτήτου· οὐρανοὶ ἐτρόμησαν, ἔφριξαν θεμέλια· ἄγγελοι, ἀρχάγγελοι, πάντες ἐπτοήθησαν. γαβριὴλ σὺν μιχαὴλ τὰ πρόσωπα ἑαυτῶν ἐκάλυψαν πτέρυξιν, χερουβὶμ ἐν τῷ θρόνῳ ὑπὸ τροχῶν ἐκρύβη, σεραφὶμ τὰς πτέρυγας ἀλλήλοις συνέκρουον ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ τῷ δοῦναι ὑπηρέτην ῥάπισμα τῷ δεσπότῃ. πῶς ἄρα ἐβάστασαν τὰ θεμέλια τῆς γῆς τὸν σεισμὸν καὶ τὸν τρόμον· ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ ὑβρισθέντος δεσπότου; κατανοῶ καὶ τρέμω, πάλιν κατανύσσομαι ὁρῶν μακροθυμίαν τοῦ ἀγαθοῦ δεσπότου. ἰδοὺ γὰρ οἱ νεφροί μου τρέμουσι λαλοῦντός μου, ὅτι ὁ δημιουργὸς ὁ πλάσας ἐν χάριτι ἄνθρωπον ἀπὸ χοὸς ἐῤῥαπίσθη ὁ πλάστης. φοβηθῶμεν ἀδελφοὶ μὴ ἁπλῶς ἀκούσωμεν· ταῦτα πάντα ὁ σωτὴρ δι' ἡμᾶς ὑπέμεινεν· ὑπηρέτα ἄθλιε εἰπὲ ἕνεκεν τίνος ἐῤῥάπισας δεσπότην; πάντες μὲν οἱ οἰκέται ὅταν ἐλευθερῶνται, ῥάπισμα λαμβάνουσιν, ἵνα ἐπιτύχωσιν ἐλευθερίας φθαρτῆς· αὐτὸς δὲ ὦ ἄθλιε ἐλευθερωτὴν πάντων ἀδίκως ἐῤῥάπισας; τί ἄρα προσεδόκεις ἀπὸ Καϊάφα λαβεῖν, μισθὸν τοῦ ῥαπίσματος· κἂν ἄρα οὐκ ἤκουσας, ἢ ἄρα οὐκ ἔμαθες, ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ οὐράνιος δεσπότης; ῥάπισμα μὲν ἔδωκας δεσπότῃ τῶν ἁπάντων· γέγονας δοῦλος δούλων εἰς αἰῶνα αἰῶνος, ὄνειδος καὶ βδέλυγμα καὶ κατάδικος ἀεὶ, ἐν πυρὶ τῷ ἀσβέστῳ·

μέγα θαῦμα, ἀδελφοὶ, ἰδεῖν τὴν πραότητα τοῦ Χριστοῦ τοῦ βασιλέως. ῥαπισθεὶς παρὰ δούλου νουνεχῶς ἀπεκρίθη μετὰ τῆς πραότητος καὶ πάσης εὐσεβείας. οἰκέτης ἀγανακτεῖ. δεσπότης ἀνέχεται· οἰκέτης ὀργίζεται· δεσπότης χρηστεύεται· θυμὸν δὲ καὶ ταραχὴν ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς ὀργῆς τίς ἄρα ὑπενέγκει; ὁ δὲ κύριος ἡμῶν ταῦτα πάντα ὑπέστη τῇ αὐτοῦ χρηστότητι. τίς ἄρα δυνήσεται τὴν σὴν μακροθυμίαν ἐξειπεῖν ὦ δέσποτα· προσέλθετε ποθεινοὶ ἠγαπημένοι Χριστοῦ ἔχοντες κατάνυξιν, καὶ πόθον τοῦ σωτῆρος· δεῦτε καταμάθωμεν, τί σήμερον γέγονεν ἐν Σιὼν πόλει δαυὶδ, τὸ σπέρμα τοῦ Ἀβραὰμ ποθεινὸν καὶ ἐκλεκτὸν τί ἔπραξε σήμερον· τὸν ἄχραντον δεσπότην θανάτῳ παρέδωκε ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ· Χριστὸς ὁ σωτὴρ ἡμῶν διὰ χειρῶν

A noſter, hodie tanquam aliquis ex reis ſiſtitur ante Caipham, miniſtrorumque unus impegit ipſi alapam. Tremor me hæc omnia cogitantem occupat. Servus ſedebat, & Dominus adſtabat: & qui iniquitatibus abundabat, ſententiam adverſus inſontem pronunciabat. Contremuerunt cœli: inhorruerunt fundamenta orbis terrarum. Angeli, Archangeli omnes obſtupuerunt. Gabriel, & Michael, vultum B ſuum alis contexerunt. Cherubim in throno, ſub rota ſe abſconderunt. Seraphim in ſe mutuo alas in illa hora concuſſerunt, quando ille impietatis ac tenebrarum miniſter alapam dedit Domino Sed quomodo ipſa terræ fundamenta tulerunt illum motum ſuum, atque tremorem in illa hora, quum tantis contumeliis afficeretur Dominus? Cogito, & C contremiſco, compungorque denuo tantam longanimitatem optimi Domini adſpiciens. Ecce enim renes mei, me loquente, tremunt, quoniam Creator, qui ex pulvere terræ hominem per gratiam finxerat, ab eodem jam pulvere formator ipſe alapa cæditur. Timeamus, fratres, ne ſimpliciter, ac leviter audiamus cuncta iſta, quæ propter nos pertulit Salvator. Dic ergo, ſerve miſer, & nequam, cur alapam impingis Domino? Om- D nes quidem ſervi dum libertate donantur, alapam accipiunt, ut corruptibili libertate fruantur: ipſe vero, o miſer, injuſte ipſum univerſorum liberatorem alapis cædis. Quid igitur a Caipha exſpectaſti? Numquid alapæ hujuſce præmium? An ergo non audiſti, aut non didiciſti, quod Jeſus ſit cœleſtis Dominus? Alapam quidem omnium Domino dediſti: ſed per hoc ſervus ſervorum in perpetuum effe- E ctus es, opprobrium, & abominatio omnium, æterno damnatus ſupplicio, in igne inextinguibili.

Res admiratione digniſsima eſt, fratres, videre Chriſti Regis clementiam: alapa quippe a ſervo percuſſus, prudentiſsime cum omni manſuetudine, pietate ac reverentia reſpondit. Indignatur ſervus: tolerat Dominus. Servus ira concitatur; Dominus in ſua benignitate permanet. Et quis iram animique F tumultuantis perturbationem, iræ præſertim occaſione oblata, reprimat? At Dominus noſter hæc omnia benignitate ſua ſuſtinuit. Quis igitur, o Domine, manſuetudinem tuam poterit enarrare? Adeſte hic, o chariſsimi Chriſto dilecti, qui corde compungimini, & in Salvatorem amore tangimini. Venite atque diſcamus, quid hodie acciderit in Sion civitate David; & deſiderabile atque electum ſemen Abraham quid egerit hodie. Immaculatum Dominum hac die morti tradidit. Chriſtus

ſtus Salvator noſter hodie per manus impiorum, in ligno Crucis per ſummam injuriam ſublatus eſt. Venite omnes, & lacrymis atque ſuſpiriis noſtrum corpus abluamus: quoniam Dominus noſter, & Rex gloriæ in mortem propter nos impios eſt traditus. Si quis forte ex inopinato de morte cariſsimi alicujus ſui amici nuncium accipiat, vel etiam repente ipſum dilectum ſuum ante oculos mortuum videat; mox ejus immutatur vultus, & venuſtas adſpectus obſcuratur. Sic quoque Sol lucidus ex ſublimi axe coeli, contumeliam Domini pendentis in ligno cernens, immutata facie contraxit ſerenitatis ſuæ radios, injuriam Domini contueri non ſuſtinens, ſed luctu ſe ac tenebris induit. Rurſus Spiritus ipſe ſanctus, qui in Patre eſt, conſpiciens dilectum Filium in ligno crucis pendentem, rupto mundiſsimo illo templi velo, quod a ſurſum erat uſque deorſum, in ſpecie columbæ continuo de templo exivit. Omnis creatura timore, ac tremore perculſa eſt, quando Salvator noſter Rex coeleſtis paſſus eſt. Nos vero peccatores, deſpicimus ſemper: propter quos & traditus eſt, qui ſolus habet immortalitatem. Quin & ridemus quotidie, paſsionem & contumelias Salvatoris audientes. Singulis diebus delicias ſectamur, omnemque curam in veſtium ornatu ponimus. Sol in in coelo lucens, ob injuriam Domini ſplendorem ſuum convertit in tenebras: ut & nos, qui iſta videmus, imitari ſtudeamus. Dominus in cruce propter te contumeliis afficitur: ipſe vero, o miſer, veſtium ſemper ornamenta ſectaris. Non tibi cor tremit; non mens tua horreſcit, ejuſmodi audiens. Qui ſolus immortalis eſt, propter te impium morti, contumeliis, & opprobriis eſt traditus: ipſe autem vaga ac diſtracta mente hæc omnia excipis? Atqui decet gregem omnem ratione utentem aſsidue paſtorem ſuum obſervare; ipſumque ſemper deſiderare ac revereri, quum pro illo paſſus ſit, licet impaſsibilis & immaculatus eſſet; & nequaquam inani ac ſuperfluo corruptibilium veſtium cultu delectari, aut etiam delicias ſæculi quærere; quin omni potius exercitatione, ac vitæ ſanctimonia contendendum eſt, ut Creatori placeamus. Ne ſimus imitatores Judæorum, velut populus durus, incredulus, ſemperque bona, ac beneficia Dei repellens. Deus altiſsimus propter Abraham & teſtamentum ſuum, ab initio duritiem atque perfidiam tulit populi. Manna de coelo ad manducandum dedit eis: ipſi vero coeleſti pane indigni, petierunt ſibi allia dari, cibos peſsime olentes. Ex petra rurſus aquam

A χειρῶν ἀνόμων ἐπὶ ξύλου τοῦ σταυροῦ ἐκρεμάσθη ἀδίκως. δεῦτε ἅπαντες ἡμεῖς λούσωμεν σῶμα ἡμῶν δάκρυσι καὶ στεναγμοῖς, ὅτι κύριος ἡμῶν ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης δι' ἡμᾶς τοὺς ἀσεβεῖς θανάτῳ παρεδόθη. εἴ τις ἄφνω ἀκούει ὑπὲρ τοῦ ἀγαπητοῦ τοῦ γνησίου θανόντος, ἢ πάλιν ἄφνω ἄρα αὐτὸν τὸν ἀγαπητὸν νεκρὸν κατακείμενον ἔμπροσθεν τῶν ὀφθαλμῶν· ἀλλοιοῦται προσώπῳ· φαιδρότης δὲ ἀμαυροῦται τῆς αὐτοῦ ὁράσεως. B οὕτως θεασάμενος ὁ ἥλιος ὁ φαιδρὸς ἐν ὕψει τοῦ οὐρανοῦ τὴν ὕβριν τοῦ δεσπότου ἐπὶ ξύλου τοῦ σταυροῦ, ἠλλοιώθη προσώπῳ, συνέστησεν ἀκτῖνας τῆς αὐτοῦ φαιδρότητος, μὴ φέρων κατανοεῖν τὴν ὕβριν τοῦ δεσπότου. λύπην δὲ καὶ σκοτίαν ἑαυτὸν ἐνέδυσεν· πάλιν θεασάμενον τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ ὂν ἐν τῷ πατρὶ τὸν ἀγαπητὸν υἱὸν ἐπὶ ξύλου τοῦ σταυροῦ· C ῥήξαν καταπέτασμα τὸ κόσμιον τοῦ ναοῦ, ἄνωθεν ἕως κάτω, ἐν εἴδει περιστερᾶς ἐξῆλθεν παραχρῆμα. πᾶσαι κτίσεις γέγονεν ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ, ὅταν ἔπαθεν ὁ σωτὴρ οὐράνιος βασιλεύς. Ἡμεῖς δὲ ἁμαρτωλοὶ καταφρονοῦμεν ἀεὶ, δι' οὓς καὶ παρεδόθη ὁ μόνος ἀθάνατος· γελῶμεν καθ' ἑκάστην ἀκούοντες τὰ πάθη καὶ ὕβριν τοῦ σωτῆρος· τρυφῶμεν καθ' D ἡμέραν ἔχοντες πᾶσαν σπουδὴν ἐσθῆτα καλλωπίζειν· ἥλιος ἐν οὐρανῷ δι' ὕβριν τοῦ δεσπότου τὴν αὐτοῦ λαμπρότητα εἰς σκότος μετέβαλεν, ἵνα ἡμεῖς ὁρῶντες μιμηταὶ γενώμεθα· δεσπότης ἐπὶ σταυροῦ διὰ σὲ ἐνυβρίσθη. αὐτὸς δὲ ὦ ἄθλιε ἐσθῆτα ἱματίων καλλωπίζεις πάντοτε. οὐ τρέμει σοῦ ἡ καρδία, οὐ φρίττει σου ἔννοια, τοιαῦτα ἀκούουσα· ὁ μόνος ἀναμάρτητος διὰ σὲ E τὸν ἀσεβῆ θανάτῳ παρεδόθη, ὕβρεσιν, ὀνειδισμοῖς· αὐτὸς δὲ μετεώρως ἀκούεις ταῦτα πάντα· πρέπει δὲ καὶ τῇ ποίμνῃ ἁπάσῃ τῇ λογικῇ τοῦ ὁρᾶν διηνεκῶς τὸν ποιμένα ἑαυτῆς, καὶ ποθεῖν αὐτὸν ἀεὶ, καὶ ἐντρέπεσθαι αὐτόν. δι' αὐτὴν γὰρ ἔπαθεν ἀπαθὴς ὁ ἄχραντος, καὶ μὴ καλλωπίζεσθαι ἱματίοις τοῖς φθαρτοῖς· μηδὲ πάλιν ἐν τρυφῇ καὶ βρώμασιν κοσμικοῖς, ἀλλ' ἐν τῇ F ἀσκήσει καὶ πάσῃ σεμνότητι ἀρέσαι τῷ ποιητῇ· μὴ γενώμεθα ἡμεῖς μιμηταὶ Ἰουδαίων· λαὸς σκληρὸς, ἀπειθὴς, καὶ ἀθετῶν πάντοτε τὰ ἀγαθὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ τὰς εὐεργεσίας· ὁ Θεὸς ὁ ὕψιστος ἕνεκεν τοῦ Ἀβραὰμ καὶ διαθήκης αὐτοῦ βαστάζει ἀπ' ἀρχῆς τοῦ λαοῦ τὴν δυσκολίαν. μάννα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν. αὐτοὶ δὲ ἀνάξιοι σκόροδα ἐπεθύμησαν βρώματα δυσωδίας· ὕδωρ πάλιν ἐκ πέτρας ἔδωκεν ἐν

ἐν ἐρήμῳ. αὐτοὶ δὲ ἀντὶ τούτων ὄξος αὐτῷ ἔδωκαν κρεμάσαντες ἐν σταυρῷ. σπουδάσωμεν ἀδελφοὶ, ἵνα μὴ εὑρεθῶμεν Ἰουδαίων μέτοχοι σταυρωσάντων δεσπότην τὸν αὐτῶν δημιουργόν. φοβηθῶμεν πάντοτε ἔχοντες πρὸ ὀφθαλμῶν τὰ πάθη τοῦ σωτῆρος· μελετῶμεν πάντοτε τὰ αὐτοῦ παθήματα· δι' ἡμᾶς γὰρ ἔπαθεν ὁ ἀπαθὴς δεσπότης· δι' ἡμᾶς ἐσταυρώθη μόνος ἀναμάρτητος· Τί ἡμεῖς ἀποδῶμεν περὶ τούτων ἀδελφοί; προσέχωμεν οὖν ἑαυτοῖς καὶ μὴ ἀθετήσωμεν τὰ αὐτοῦ παθήματα· προσέλθετε ἅπαντες τέκνα τῆς Ἐκκλησίας ὠνηθέντες αἵματι τιμίῳ καὶ ἁγίῳ τοῦ ἀχράντου δεσπότου. δεῦτε μελετήσωμεν παθήματα δάκρυσι καὶ στεναγμοῖς, ἐννοοῦντες τὸν φόβον, μελετῶντες ἐν τρόμῳ, λέγοντες εἰς ἑαυτοὺς, Χριστὸς ὁ σωτὴρ ἡμῶν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀσεβεῖς θανάτῳ παρεδόθη. κατάμαθε ἀδελφὲ τί ἐστιν ὃ ἀκούεις· Θεὸς ἀναμάρτητος ὁ υἱὸς τοῦ ὑψίστου διὰ σὲ παρεδόθη. ἄνοιξον καρδίαν σου, κατάμαθε ἀκριβῶς τὰ αὐτοῦ παθήματα, καὶ λέγε εἰς ἑαυτόν. Θεὸς ἀναμάρτητος σήμερον παρεδόθη. σήμερον ἐνεπαίχθη· σήμερον ἐνυβρίσθη. σήμερον ἐῤῥαπίσθη. σήμερον ἐμαστίχθη. σήμερον ἐφόρεσεν στέφανον ἐξ ἀκανθῶν· σήμερον ἐσταυρώθη ὁ οὐράνιος ἀμνός· τρομήσει σου καρδία, φρίξει σου ἡ ψυχή. δάκρυσον καθεκάστην ἐν τῇ μελέτῃ ταύτῃ παθημάτων δεσπότου. γλυκαίνεται τὰ δάκρυα, φωτίζεται ἡ ψυχὴ μελετῶσα πάντοτε Χριστοῦ τὰ παθήματα, οὕτως μελετῶσα ἀεὶ δακρύων καθεκάστην, εὐχαριστῶν δεσπότῃ περὶ τῶν παθημάτων ὧν ἔπαθεν διὰ σὲ, ἵνα καὶ ἐν ἡμέρᾳ τῆς αὐτοῦ παρουσίας γένονταί σοι δάκρυα, καύχημα, καὶ ὕψωμα ἔμπροσθεν τοῦ βήματος· κακοπάθησον καὶ σὺ μελετῶν παθήματα τοῦ ἀγαθοῦ δεσπότου· ὑπόμεινον πειρασμοὺς. ἐχαρίσθη ἐκ ψυχῆς. ὁ μακάριος ἄνθρωπος, ὁ ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν δεσπότην οὐράνιον καὶ αὐτοῦ παθήματα, καὶ σταυρώσας ἑαυτὸν ἀπὸ πάντων τῶν παθῶν, καὶ γηΐνων πραγμάτων· ὃς γέγονεν μιμητὴς τοῦ ἰδίου δεσπότου· αὕτη ἐστὶν σύνεσις· αὕτη ἡ διάθεσις οἰκετῶν φιλοθέων, ὅταν μιμηταὶ ἀεὶ γίνονται τοῦ δεσπότου ἐν τοῖς ἀγαθοῖς ἔργοις· θεωρεῖς ὦ ἄνθρωπε τὸν ἄχραντον δεσπότην κρεμάμενον ἐν σταυρῷ. καὶ τολμᾷς ὦ ἀνεδὲς ἐν τρυφῇ καὶ γέλωτι ἐπιτελῶν τὸν χρόνον, ὃν περιζῇς ἐπὶ τῆς γῆς; ἢ οὐκ οἶδας ὦ ἄθλιε ὅτι λόγον ἀπαιτεῖ ὁ σταυρωθεὶς κύριος περὶ τούτων ἁπάντων καταφρονημάτων σου ὧν ἀκούων ἀμελεῖς, καὶ κατατρυφῶν γελᾷς, καὶ τρυφᾷς διαφόρως· ἥξει ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἡ φοβερὰ, ἵνα

A aquam produxit eis in deſerto; verum ipſi contra, pro his dederunt ei acetum, ſuſpendentes in cruce. Adnitamur, fratres, ne cum Judæis, qui Dominum Creatorem ſuum crucifixerunt, reperiamur participes. Timeamus, ſemper præ oculis paſſionem Salvatoris habentes: ejuſque cruciatus aſſidue meditemur. Propter nos ſiquidem paſſus eſt impaſſibilis Dominus: propter nos crucifixus eſt, qui ſolus ſine
B peccato erat. Quid nos, fratres, pro his ei retribuemus? Attendamus ergo nobis, & paſſiones ejus aſpernari caveamus. Venite huc cuncti Eccleſiæ filii, qui pretioſo ac ſancto Sanguine immaculati Domini redemti eſtis. Venite, paſſiones Domini cum lacrymis, atque ſingultibus meditemur: atque inter meditandum contremiſcamus, & ad invicem dicamus: Chriſtus Salvator noſter propter nos impios morti eſt tradi-
C tus. Diſce atque perpende, frater, quid ſit, quod audis: Deus, qui ſine peccato eſt, Filius Altiſſimi propter te traditus eſt. Aperi cor tuum, & addiſce diligenter paſſiones ejus, atque ita tacitus tecum loquere. Deus, in quem cadere nequit peccatum, hodie traditus eſt, hodie illuſus eſt, hodie contumeliis affectus eſt, hodie alapis cæſus, hodie flagellatus, hodie coronam ſpineam geſtavit,
D hodie cœleſtis agnus crucifixus eſt. Contremiſcat cor tuum, perhorreſcat anima tua. Diſtillent tibi jugiter lacrymæ, ex hac Paſſionis Domini meditatione: dulceſcunt namque lacrymæ hujuſmodi, illuminaturque anima, paſſiones Chriſti aſſidue verſans. Lacrymare per ſingulos dies, gratias agens Domino, pro tot, tantiſque, quæ tui ſolius gratia paſſus eſt: ut in die adventus ejus, ſint tibi lacrymæ tuæ gloria & exaltatio coram tribunali illo
E tremendo. Perfer tu quoque afflictiones, memoria recolens quæ tua cauſa pertulit pius ac benigniſſimus Dominus. Perfer tentationes, gratias ex animo referens. Beatus ſane homo, qui ob oculos ſemper habens cœleſtem Dominum, & paſſiones ejus, ſeipſum crucifixit mundo, cum univerſis concupiſcentiis ejus, rebuſque terrenis: qui factus eſt imitator Domini ſui. Hæc prudentia, hæc cura atque affectio eſt bonorum famulorum, quum
F ſemper imitari ſtudent ſuum Dominum in operibus bonis. Contemplaris, o homo, immaculatiſſimum Dominum in cruce ſuſpenſum: audeſque, o impudens, & infelix homo, in deliciis ac riſu univerſum vitæ tuæ tempus in terris tranſigere? An neſcis, o miſer, & impudens, quod de his omnibus negligeutiis atque deſpicientiis rationem abs te exiget, qui pro te crucifixus eſt Dominus? Nunc quidem hæc dum audis, negligis, in deliciis rides, & omni

omni cura vacuus, ac liber vivis: ſed veniet profecto dies illa terribilis, ut ſine fine lugeas, exclameſque præ doloribus tuis in igne: neque prorſus ibi erit qui reſpondeat, animæque tuæ miſereatur.

Adoro te, Domine. Benedico te, pie. Supplico tibi, Sancte. Procido tibi hominum amator; & glorifico te, Chriſte: quod tu, qui unigena es, univerſorum Dominus, ſolus abſque peccato, pro me indigniſsimo peccatore in mortem es traditus, mortem autem Crucis, ut ſcilicet a peccatorum vinculis animam peccatoris liberares. Et quid tibi pro his omnibus retribuam, Domine? Gloria tibi, benigniſsime. Gloria tibi, miſericordiſsime. Gloria tibi, patientiſsime. Gloria tibi, qui cunctis peccata remittis. Gloria tibi, qui deſcendiſti, ut ſalvares animas noſtras. Gloria tibi, qui in Virginis utero incarnatus es. Gloria tibi, qui vinctus es. Gloria tibi, qui flagellatus es. Gloria tibi, qui illuſus es. Gloria tibi, qui crucifixus es. Gloria tibi, qui ſepultus es. Gloria tibi, qui reſurrexiſti a mortuis. Gloria tibi, qui prædicatus es. Gloria tibi, cui creditum eſt. Gloria tibi, qui in cœlum aſſumptus es. Gloria tibi, qui magna cum gloria ad dexteram Patris ſedes, & iterum venturus es in gloria Patris, ſanctorumque Angelorum ad judicandam omnem animam, quæ ſanctas tuas paſsiones aſpernata eſt, in hora illa formidabili, atque tremenda, quando movebuntur virtutes coelorum, quando ſimul venient Angeli, & Archangeli, Cherubim, & Seraphim, cum metu atque tremore in conſpectu gloriæ tuæ: quando rurſus contremiſcent fundamenta terræ, & expaveſcet omnis ſpiritus præ incomparabili gloria magnæ majeſtatis tuæ. In illa hora, gratia tua, obſecro, abſcondat me ſub alis ſuis: libereturque anima mea ab igne illo horribili, ſtridore dentium, tenebris exterioribus, & fletu ſempiterno: ut dicere poſſim, benedicens ac gratias agens: Gloria tibi Domine, qui ſecundum multitudinem miſerationum magnæ pietatis tuæ, me peccatorem ſalvare dignatus es.

A ἵνα κλαύσῃς ἀπαύστως καὶ βοήσῃς ἐν πυρὶ ἀπὸ
τῶν ὀδυνῶν σου, καὶ οὐκ ἔσται παντελῶς ὁ ἀπο-
κρινόμενος ἐλεῶν σου τὴν ψυχήν.

Προσκυνῶ σε δέσποτα, εὐλογῶ σε ἀγαθέ,
ἱκετεύω ἅγιε, προσπίπτω φιλάνθρωπε, καὶ
δοξάζω σε Χριστὲ, ὅτι σὺ μονογενὴς δεσπότης
τῶν ἁπάντων, μόνος ἀναμάρτητος, ὑπὲρ τοῦ
ἁμαρτωλοῦ ἐμοῦ τοῦ ἀναξίου θανάτῳ παρεδό-
B θης, θανάτῳ δὲ σταυροῦ, ἵνα ἐλευθερώσῃς ψυ-
χὴν τοῦ ἁμαρτωλοῦ τῶν δεσμῶν ἁμαρτιῶν. Καὶ
τί σοι ἀποδώσω περὶ τούτων δέσποτα; δόξα
σοι φιλάνθρωπε. δόξα σοι ἐλεῆμον. δόξα σοι
μακρόθυμε· δόξα σοι συγχωρητὰ πάντων πα-
ραπτωμάτων. δόξα σοι ὁ κατελθὼν σῶσαι τὰς
ψυχὰς ἡμῶν. δόξα σοι ὁ σαρκωθεὶς ἐν μή-
τρᾳ τῆς παρθένου. δόξα σοι ὁ δεσμευθείς. δό-
C ξα σοι ὁ μαστιχθείς. δόξα σοι ὁ ἐμπαιχθείς.
δόξα σοι ὁ σταυρωθείς. δόξα σοι ὁ καὶ τα-
φείς· δόξα σοι ὁ ἐγερθείς· δόξα σοι ὁ κη-
ρυχθείς· δόξα σοι ὁ πιστευθείς. δόξα σοι ὁ
ἀναληφθείς· δόξα σοι ὁ καθεσθεὶς μετὰ δόξης
μεγάλης ἐκ δεξιῶν τοῦ πατρὸς, καὶ πάλιν
ἐρχόμενος μετὰ δόξης τοῦ πατρὸς καὶ ἁγίων ἀγγέ-
λων κρῖναι ἅπασαν ψυχὴν τὴν ἀθετήσασαν ἅ-
D για σου παθήματα ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ τῇ φρικ-
τῇ καὶ φοβερᾷ ὅταν σαλευθήσονται δυνάμεις τῶν
οὐρανῶν, ὅταν ἔρχονται ὁμοῦ ἄγγελοι, Ἀρ-
χάγγελοι, Χερουβὶμ καὶ Σεραφὶμ μετὰ φό-
βου καὶ τρόμου ἔμπροσθεν τῆς δόξης σου· ὅταν
τρέμουσι πάλιν τὰ θεμέλια τῆς γῆς καὶ φρίσσει
πᾶσα πνοὴ ἀπὸ τῆς ἀνεικάστου δόξης σου τῆς με-
γάλης. ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ κρύψειμε ἡ χείρ
E σου ὑπὸ τὰς πτέρυγας αὐτῆς καὶ ῥυσθῇ μου
ἡ ψυχὴ ἐκ τοῦ φοβεροῦ πυρὸς καὶ βρυγ-
μοῦ τῶν ὀδόντων καὶ σκότους ἐξωτέρου, καὶ
κλαυθμοῦ αἰωνίου, ἵνα λέγω εὐλογῶν, δό-
ξα τῷ θελήσαντι σῶσαι τὸν ἁμαρτωλὸν, διὰ
πολλοὺς οἰκτιρμοὺς τῆς αὐτοῦ εὐσπλαγχνίας.

EJUSDEM

Encomium in Martyres.

Ex Cod. ms. Barberino num. 31. p. 310.

IMperitus, & inſipiens, impius atque abjectus pictor, venuſtiſsimam ſpectatoribus imaginem proponere deſiderat, eamque illuſtrem ac ſplendidam omnibus exhibere, Sanctorum, inquam, Martyrum certamen. Verum quum dignos illa imagine colores non habeat, nec adſit manus, quæ ad effigiem perfecte delineandam atque exprimendam ſufficere valeat: quomodo, obſecro, præſumet

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

F ἘΓΚΩΜΙΟΝ ἘΙΣ ΜΑΡΤΥΡΑΣ.

Ἀσύνετος, ἀμαθὴς, καὶ εὐτελὴς βούλεται
τῇ προθέσει στῆσαι καλὴν εἰκόνα, φαι-
δράν τε καὶ ὡραίαν, ἅπασι τοῖς θεαταῖς ἐμ-
φανίσαι, τουτέστι τὴν ἄθλησιν τῶν ἁγίων μαρ-
τύρων· χρώματα δὲ μὴ ἔχων ἄξια τῆς εἰκό-
νος, μὴ δὲ πάλιν δάκτυλον δυνάμενον τυ-
πῶσαι ἐν αὐτῇ τῇ εἰκόνι χαρακτῆρα τέλειον·
πῶς

A πῶς ἀποτολμῶν εὐτελὴς καὶ ἄτεχνος, ἀναστῆσαι εἰκόνα μείζονα ὑπάρχουσαν τῆς δυνάμεως ἐμοὶ τῷ ἐλαχίστῳ; ἐπεὶ οὖν οὐκ ἀγνοεῖ τὴν αὐτοῦ ἀτεχνίαν, οὔτε ἐπιλανθάνεται τῆς αὐτοῦ εὐτελείας, χάριν τούτων προσπίπτει ἱκετεύων δάκρυσι δεσπότην τῶν ἁπάντων Χριστὸν τὸν βασιλέα, τὸν καὶ δωρησάμενον τοῖς ἰδίοις μάρτυσιν δύναμιν ἐν ἀγῶνι, ὑπομονὴν ἐν θλίψει, ὥστε περιγενέσθαι τῶν ποικίλων μηχανῶν τοῦ μι- B σοκάλου ἐχθροῦ, ὅπως ἂν κομήσονται στέφανον ἀμάραντον· ἵνα αὐτὸς ὁ θεὸς ὁ ἀγαθὸς καὶ ἅγιος χαρίσεται ἀτεχνεῖ σοφίαν, καὶ σύνεσιν, καὶ δύναμιν· ἀναστῆναι εἰκόνα μεγίστην, καὶ ἀξίαν πρὸς αὐτὴν τὴν ἄθλησιν τῶν ἁγίων μαρτύρων εἰς θεωρίαν πάσαις γενεαῖς ἐρχομέναις· ἵνα καὶ αὐτοὶ γνῶσιν τὴν καλὴν C ὑπομονὴν, μεγίστην καρτερίαν ἀθλοφόρων μαρτύρων· γενναῖοι γὰρ γεγόνασι ἀληθῶς τῇ προθέσει, καὶ σφόδρα ἐπαινετοί· ἐν καιρῷ γὰρ διωγμοῦ, ὅτε πάντες οἱ ἀδελφοὶ ἔφυγον τοῦ σκάμματος, τοῦ μὴ ὁμολογῆσαι τὸν Χριστὸν, υἱὸν Θεοῦ, ἕστηκαν οἱ γενναῖοι μετὰ πάσης ἀνδρείας. καὶ περιεζωσμένοι πίστει τῇ εἰ- D λικρινεῖ τὴν ὀσφὺν τὴν ἑαυτῶν, ὡμολόγουν ἀφόβως ἐν πολλῇ παρρησίᾳ τὸν Χριστὸν υἱὸν Θεοῦ· καὶ τί λέγω σκάμματος ἀπέδρασαν οἱ δειλοὶ, οὐκ ἔφυγαν σκάμματος, ἀλλὰ τῆς βασιλείας τοῦ οὐρανίου Θεοῦ, ὡς ἀναξίους ἑαυτοὺς ποιήσαντες οἱ χαῦνοι· ἐν καιρῷ οὖν τοῦ ἀγῶνος εἱστήκεισαν οἱ γενναῖοι οἱ ἅγιοι τῇ προθέ- E σει, ὑπομένοντες πάντα τὰ βασανιστήρια μετὰ χαρᾶς μεγάλης, ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος τοῦ κόσμου. πῶς οὖν οὐκ εἰσὶ γενναῖοι οὗτοι οἱ μακάριοι, ὁρῶντες τοῖς ὀφθαλμοῖς φρικτὰ κολαστήρια, προκείμενα κατ' αὐτῶν, καὶ πυρὰν καιομένην, τήγανα, καὶ λέβητας πεμπομένας λέβητας F οἷον στραγώνας. οἱ δὲ ἐξηκόντιζον ἐκ πίσσης, καὶ στέατος. πάλιν δὲ ἐθεώρουν τοὺς τροχοὺς μετὰ τριγμοῦ ἐν βίᾳ στρεφομένους ἐν πυρὶ καιομένῳ, καὶ ἔτι ἀθρέμβολα πυρούμενα ἐν πυρὶ, καὶ περιστῆρας καὶ βασάνους, καὶ τρυπανιστήρια, πέδας, καὶ ἁλύσεις, καὶ ἅπαξ πᾶσαν τέχνην· ὅσην ὁ ἐχθρὸς πάσης τῆς ἀληθείας εὗρεν κατὰ τῶν ὁμολο-

ſumet rudis aliquis, atque ignarus imaginem ejuſmodi omnem virium ſuarum excedentem modum ſpectatoribus ad inſpiciendum contemplandumque proponere? Quandoquidem autem ſuæ non inſcius imperitiæ, neque ſuæ memor eſt humilitatis artifex hujuſmodi, ſupplex in precibus proſternitur, rogans, ac obſecrans Dominum univerſorum Regem Chriſtum: ut qui ſanctis ſuis Martyribus inter certamina, atque preſſuras donavit vires, addiditque animum, quo varias callidi inimici artes, atque verſutias vincerent, & coronam incorruptibilem ac immarceſcibilem ſibi pararent; ipſe benigniſſimus Deus ac ſanctus inſipienti atque inerti ac rudi opifici ſapientiam & intelligentiam, virtutemque largiatur, quibus præſtantiſſimam digniſſimamque imaginem valeat erigere, & glorioſa ſanctorum Martyrum certamina, atque trophæa cunctis poſthac generationibus ſpectanda ſuſpiciendaque proponere: ut omnes hinc poſteri raram illorum patientiam, præclaramque conſtantiam addiſcant, conſiderentque. Vere etenim firmiſſimi conſtantiſſimique fuerunt propoſiti, omnique laude digniſſimi. Nam quum ſæviſſimæ perſecutionis fervor Chriſtiano gregi ſtrages, atque calamitates maximas inferret, plurimique timore perculſi nec ad certamen venire, nec Chriſtum Dei Filium confiteri auderent, generoſiſſimi atque fortiſſimi iſti inſtaurarunt aciem, & fide integra atque perfecta ſuos accincti lumbos, impavidi Chriſtum Dei Filium, ſummaq; animi conſtantia confitebantur: contra vero, qui terrore, atque pavore victi, terga inimico dederant, coeleſti ſeipſos regno abdicarunt, & privarunt. Miſeri ſane illi, atque infelices, quos tepor, atque ignavia, tanta felicitate ac gloria reddidit indignos. Stabant igitur in magna conſtantia tempore certaminis, validiſſimi & ſancti pugiles, poenas quaſcumque ingenti alacritate animi, pro nomine Unigeniti Filii Dei, ac Salvatoris mundi perferentes. Quam autem in pugna ſtrenui, quantaque laude fortitudinis præditi illi fuerint, vel hinc conſtare unicuique poteſt, quod ſubjecta oculis expaveſcenda tormenta adverſum ſe parata, non ſolum nihil reformidarunt, ſed & majori conſtantia decertantes, omnia perferendo fortiter ſuperarunt. Adſpiciebant ardentem rogum, ignitas ſartagines, & ollas efferveſcentes, quæ ardore atque fervore nimio guttas picis, & adipis longius a ſe ejaculabantur. Intuebantur quoque aculeatas rotas, inter ignium globos, nimia velocitate verſari ac circumvolvi. Cernebant ungulas ferreas, laminas candentes, fuſtes, vectes, aculeos, terebra, vincula, compedes, atque catenas: omnemque plane artem, ac machinam, quam veritatis inimicus contra eos, qui

qui nomen Salvatoris confiterentur, adinvenire potuit: omnia quippe tormentorum genera Martyribus in conſpectum adduxit, ut terrorem eis incuteret, & in formidinem ſanctos verteret; aſpectuque ipſo, ac ſuppliciorum perterrefactione, lingua eorum non amplius confiteri Chriſtum Jeſum, metu præpedita, tentaret atque præſumeret. Quid porro Dei amantes illi perfectique Athletæ inter ejuſmodi ante oculos propoſita multiplicia tormentorum genera? Fortiores, atque alacriores effecti, majore fiducia atque conſtantia animi, citra ullam hæſitationem intrepide coram judicum ac præfectorum tribunalibus Chriſtum confitebantur. Non enim rogus ardens, non ſtridens flamma, non ignitæ ſartagines, non ollæ ferventes atque ebullientes, non expaveſcendæ aculeatarum rotarum vertigines, non candentes laminæ, non ferratarum ungularum dentes, non acutiſſima terebra, non vincula, non compedes, non immenſa catenarum pondera, non tyrannorum minæ, non principum fremitus, non omnia machinamenta diaboli, miniſtrorumque ejus, deterruerunt animoſiſſimos ac fortiſſimos Chriſti milites, non ipſum Deum & Salvatorem abnegare impulerunt: at contra, hi clypeo fidei muniti, univerſas inimici machinas everterunt, & proculcarunt, nihilque omnino ipſos deterrere potuit. Perſpexiſti bonorum, & Dei amantium ſervorum generoſitatem? Perſpexiſti ſummam Athletarum alacritatem, tota fide regnum Dei altiſſimi quærentium? Vidiſti perfectam Athletarum fidem vere perfectorum? Vidiſti caritatem Dei, qua res cunctas terrenas contempſerunt, ut Deum ſuum conſpicerent, quem dilexerunt? Vidiſti Chriſti affectum, quo pacto e terra extollat cunctos exaltari deſiderantes? Adſpexiſti geſtientem paradiſum, atque deſiderantem videre Athletas in ipſo coronatos, & in luce gaudentes? Huc age cariſſime frater, & mente revolve, atque conſidera glorioſos Martyrum triumphos. Intuere oculis cordis raram atq; eximiam perfectorum pugilū fidē, inviolabilemque devotionis, ac pietatis eorum affectum. Non enim valuit poenarum vis animos juſtorum flectere, aut caritatis ardorem, quam in Deum habebant, exſtinguere. Cæſi quippe, magno cum gaudio verberum ictus tamquam ſummas delicias excipiebant; ſerenoque ac hilari vultu gratias Deo, quod meruiſſent pro ipſius nomine pati, referebant.

Quibus igitur vos encomiis celebrem, o perfecti pugiles Chriſti? Aut quo vos nomine appellem, viri inclyti, ac ter quaterque beati? Quiſnam magnæ veſtræ fidei laudes explicet? Obſtupuit namque ſummorum Oratorum eloquentia, & Philoſophornm ſapientia, dum adeo mirabilia in Chriſti ſervis fieri cernerent.

Tyran-

A ὁμολογούντων τὸ ὄνομα τοῦ σωτῆρος, προσέ-
θηκεν ἅπαντα ἔμπροσθεν τῶν μαρτύρων, εἰς
φόβον καὶ δειλίαν ἐμβαλὼν τοὺς ἁγίους, ὅπως
ἀπὸ τῆς θέας χαλινωθῇ ἡ γλῶττα ἐκ τῆς ὁμο-
λογίας τῆς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν· Τί δὲ οἱ φι-
λόθεοι, καὶ τέλειοι ἀθληταὶ πρὸς τὸ θέαμα
τοῦτο τῶν πολλῶν κολάσεων κειμένων πρὸ ὀφθαλ-
μῶν; προθυμίαν λαβόντες κατὰ τούτων ἁπάν-
B των ἐν πολλῇ παῤῥησίᾳ, ἀφόβως ἀδιστάκτως
τὸν Χριστὸν ὡμολόγουν ἔμπροσθεν τοῦ βήματος
ἀρχόντων, καὶ δικαστῶν· οὐ πυρὸς συριγμὸς,
οὐ τηγάνων βράσματα, οὐ λεβήτων κοχλάσμα-
τα, οὐ τροχῶν περιστροφαὶ, οὔτε μὴν ἀθρέμβο-
λα, οὐ περιστήρων ὀδόντες, οὐ τρυπανιστηρίων ἡ
ὀξύτης ἡ πολλὴ, οὐ πέδων τὰ σφίγματα, οὐχ
ἁλύσεως βάρος, οὐ τυράννων ἀπειλὴ, οὐ ἀρ-
C χόντων βρυγμὸς, οὔτε ἅπασα τέχνη τοῦ μισο-
κάλου ἐχθροῦ, καὶ τῶν ὑπουργῶν αὐτοῦ, ἐφό-
βησε γενναίους τοὺς ἀθλητὰς τοῦ Χριστοῦ, ἀπαρ-
νήσασθαι αὐτὸν τὸν Θεὸν καὶ σωτῆρα· ἀλλὰ με-
τὰ πίστεως κατεπάτουν ἅπαντα τὰ μηχανήματα
τοῦ ἐχθροῦ. μὴ ἐγγισάσης αὐτοῖς παντελῶς τῆς
δειλίας· ἴδες γενναιότητα οἰκετῶν φιλοθέων;
ἴδες γαυρίαμα ἀθλητῶν φιλοχρίστων; ἴδες τὴν
D προθυμίαν τῶν ποθούντων βασιλείαν τοῦ Θεοῦ
τοῦ ὑψίστου; ἴδες πίστιν τελείαν πιστῶν ὄντων
τελείων; ἴδες ἀγάπην Θεοῦ. πῶς κατεφρό-
νουν πάντων τῶν ὄντων ἐπὶ τῆς γῆς, ἵνα ἴδωσι
Θεὸν ὄντα, ὃν ἠγάπησαν; ἴδες πόθον τοῦ
Χριστοῦ, πῶς ὑψοῖ ἀπὸ τῆς γῆς τοὺς θέλον-
τας ὑψωθῆναι; ἴδες τὸν παράδεισον ποθοῦντα,
στεφανείτας θεάσασθαι ἐν αὐτῷ, χαιρομένους
E ἐν φωτί; πρόσελθε, κατάμαθε ἀδελφέ μου
γνήσιε ἔγγονον τῶν μαρτύρων ἐν ὀφθαλμοῖς
καρδίας ὑπερβολὴν πίστεως τελείων ἀθλητῶν
καὶ τὸν ἀμετάθετον λογισμὸν τὸν εὐσεβῆ· πῶς
οὐκ ἴσχυσε βία τῶν βασάνων τῶν δικαίων
χαυνῶσαι τὸν λογισμὸν, καὶ τὴν ἀγάπην αὐ-
τῶν, ἣν εἶχον πρὸς τὸν Θεὸν, ἀλλὰ αἰκιζόμε-
νοι μετὰ χαρᾶς μεγάλης ἐδέχοντο τὰς πλη-
F γὰς, ὥσπερ μεγίστην τρυφὴν, καὶ ἱλαρῷ προ-
σώπῳ ηὐχαρίστουν τῷ Θεῷ, ὅτι ἠξιώθησαν τοῦ πα-
θεῖν ὑπὲρ αὐτοῦ.

Πῶς ὑμᾶς ἐπαινέσω Χριστοφόροι τέλειοι, ἢ πῶς ὑμᾶς καλέσω ἔνδοξοι μακάριοι; Τίς ἄρα δυνηθείη ἐξειπεῖν τὸν ἔπαινον τῆς ὑμετέρας πίστεως; ἐξέστη ἡ σοφία τῶν ῥητόρων καὶ τῶν σοφῶν, ὁρώντων παράδοξα εἰς τοὺς δούλους τοῦ Χριστοῦ· ἐξέλειπον ῥήματα τυράννων, καὶ δι-

καστῶν

κακῶν, βλεπόντων προθυμίαν τῶν ἁγίων μαρτύρων, καὶ πολλὴν ὑπομονὴν τῶν ἁγίων ἀθλητῶν· ὡς γὰρ ἐβασάνιζον ὑπηρεταὶ ἄνομοι τὰς σάρκας τῶν ὁσίων· οὐκ εἶδον λυπουμένους καὶ σκυθρωπάζοντας, ὡς ὄντας ἐν βασάνοις, ἀλλὰ ἐν χαρᾷ πολλῇ, ἔβλεπον τοὺς ἁγίους· ἀναπαυόμενοι γὰρ καὶ ἀγαλλιώμενοι ἦσαν ἐν ταῖς βασάνοις· ἡμεῖς δὲ ὦ ἀδελφοὶ ποίαν ἀπολογίαν ἔχομεν πρὸς τὸν Θεὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ κρίσεως ἐκείνῃ τῇ φοβερᾷ· ὅτι χωρὶς διωγμοῦ καὶ παντοίας θλίψεως, οὕτως ἠμελήσαμεν τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡμετέρας ζωῆς; οἱ μάρτυρες θλιβόμενοι, καὶ πάλιν πειραζόμενοι, καὶ βασανιζόμενοι, ἐν δειναῖς τιμωρίαις, ἠγάπησαν τὸν Θεὸν ἐξ ὅλης αὐτῶν ψυχῆς, καὶ οὐκ ἴσχυσαν πειρασμοὶ, οὐ χαλεπαὶ βάσανοι αὐτῶν ἐναχωρεῖσαι τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ· ἡμεῖς δὲ ἐν ἀνέσει καὶ τρυφῇ ὑπάρχοντες, οὐκ ἀγαπῶμεν τὸν Θεὸν τὸν ἀγαθὸν δεσπότην. Καὶ τί οὖν ποιήσωμεν, ὅτ' ἂν δείξωσι ἐκεῖ ἐν τῇ φρικτῇ ἡμέρᾳ, ἀθλοφόροι μάρτυρες ἔμπροσθεν τοῦ βήματος, ἐν πολλῇ παῤῥησίᾳ τὰς οὐλὰς τῶν τραυμάτων καὶ δεινῶν τιμωριῶν· ἡμεῖς ἄρα ἀδελφοὶ, τί ἂν δείξωμεν ἐκεῖ; ποῖα κατορθώματα; τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, ἢ ἄρα πίστιν αὐτοῦ; γυμνότητα γηΐνων; ἢ ἄρα ἀπάθειαν; ἀλλὰ τὴν ἡσυχίαν; ἢ ἄρα πρᾳότητα; τὴν ἐλεημοσύνην; ἢ ἄρα συμπάθειαν; τὰς εὐχὰς τὰς καθαράς; ἢ ἄρα κατάνυξιν τὴν ἁγνήν; ἀγρυπνίαν; ἢ ἄρα τὰ δάκρυα; μακάριος ὁ ἔχων ταῦτα κατορθώματα· ὅπως ἔσται ἐκεῖ συμμέτοχος μαρτύρων· καὶ μὴ ἐκβαλλόμενος ἐκ παστοῦ τοῦ φωτός· ἀλλὰ ἔχει πεποιθὼς παῤῥησίαν τὴν αὐτὴν διὰ κατορθωμάτων ἐνώπιον τοῦ Χριστοῦ, καὶ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ.

Ἀθλοφόροι μάρτυρες θλιβόμενοι ἑκουσίως ἕνεκεν τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος; παῤῥησίαν ἔχοντες πρὸς αὐτὸν τὸν δεσπότην· πρεσβεύσατε ἅγιοι ὑπὲρ ἡμῶν τῶν χαύνων, καὶ ἁμαρτωλῶν, καὶ μεστῶν ῥαθυμίας, ἵνα ἔλθῃ ἐφ' ἡμᾶς ἡ χάρις τοῦ Χριστοῦ, καὶ φωτίσῃ καρδίας ἁπάντων τῶν ῥαθύμων, ἵνα αὐτὸν ἀγαπῶμεν· ὑμεῖς ἐστὲ ἀληθῶς μακάριοι, καὶ ἔνδοξοι· ἄγγελοι καὶ ἄνθρωποι ὑμᾶς μακαρίζουσιν· ἐν καιρῷ γὰρ θλίψεως, ὅταν ἐπληθύνετο ὁ ἀλγηδὼν τῶν βασάνων· ὑμεῖς τὸν παράδεισον ἔχετε πρὸ ὀφθαλμῶν, λέγοντες ἐν ἑαυτοῖς· πληθυνθῶσιν ἐνταῦθα βάσανοι τοῦ σώματος· ὅπως πληθυνθῇ ἐκεῖ ἐν παραδείσῳ τρυφῆς, ἡ ἀνα-

A Tyrannis atque judicibus verba defecerunt, ſanctorum Chriſti Martyrum fidem, atque conſtantiam alacritatemque cum incredibili tolerantia atque perſeverantia intuentibus. Nam quum lictorum manus, eorum membra torquerent, non triſti eos facie adſpexerunt, neque inter tormenta gemitum edentes; verum hilariore ac lætiore vultu gaudia interna teſtantes: quippe quibus illi cruciatus pro conſolatione erant, ac requie. Quam ergo nos, B quæſo, fratres in tremenda illa judicii die excuſationem apud Deum habebimus: qui abſq; ulla perſecutionis atrocitate, tormentorumq; vi, caritatem Dei vitamq; noſtram uſque adeo neglegimus? Ecce ſancti Martyres exagitati, afflicti, tentati, exquiſitis tormentis cruciati, Deum toto corde ac tota mente dilexerunt. Nullis tentationibus aut minis ſuppliciiſque licet graviſſimis, atque atrociſſimis a divina C dilectione dimoveri, & avelli potuerunt: nos vero etiam in requie atque deliciis diligere benigniſſimum Deum ac Dominum noſtrum detrectamus. Sed quidnam acturi ſumus in die illa horrenda: quando beatiſſimi illi Chriſti Martyres juxta ſoliũ gloriæ, magna cũ fiducia adſtantes oſtendent vulnerũ ſuorũ atrociumq; cruciatuum cicatrices? Nos, inquam, fratres, quid, obſecro, tunc ibi oſtenſuri ſumus? quas illic virtutes proferemus? Num caritatem erga D Deum, num fidem ejus, num terrenorũ omniũ nuditatem, num animũ a paſſionibus vacuũ & liberũ? num quietẽ & ſilentiũ? num manſuetudinẽ? num eleemoſynas, num commiſerationis affectum? numquid orationes mundas? num puram mundamq; compunctionem; num vigilias? num lacrymas? Felix profecto atque beatus erit, quem iſta ibi comitabuntur; Martyrumque tunc revera futurus illic eſt ſocius, E neque a coeleſti illo plenoque luminis thalamo repelletur: verum eamdem coram Chriſto & Angelis ejus habiturus eſt fiduciam, hiſce bonorum operum meritis fretus.

Obteſtamur igitur vos, o ſanctiſſimi Martyres, qui pro Deo ac Salvatore, ejuſque amore, ſponte, ac prompte atrociſſima tormenta ſubiiſtis, quamobrem etiam familiarius jam ei conjuncti eſtis: ut pro nobis miſeris peccatoribus negligentiæ ſqualore obſitis Do- F minum deprecemini, ut Chriſti in nos infundat gratiam, quæ corda noſtra illuſtret atque illuminet, quo ipſum diligere valeamus. Vos etenim vere beati, ac glorioſi eſtis, quos Angeli pariter, & homines felices, & beatos prædicant: ſiquidem preſſuræ tempore, quum tormentorum in vobis dolor augeretur, vos mentis oculis paradiſũ contemplabamini, ſic vobiſcum reputantes atque dicentes: multiplicentur jam hic poenæ corporis: ut in paradiſo illic voluptatis, requies multiplicetur.

tur. Quumque in altum valde fluctuum montes, moleſque undarum per tormenta ſeſe attollerent; repromiſſa vobis a Deo beatitudo continenter ante oculos verſabatur; affirmantibus vobis atque credentibus, Deum altiſſimum mentiri nullatenus poſſe, qui hæc ipſa promiſerat. Quandoquidem ergo futura illa bona jugiter ante oculos mentis veſtræ defixa tenebatis, certoque credebatis, vos eis ſine fine perfruituros: ideo, beatiſſimi, moveri, flectique haudquaquam potuit veſtra conſtantia. Læta quippe ac jucunda futurorum exſpectatio, vos ita animavit, atque corroboravit, ut ſingulis horis nova vobis, atque acriora admoveri cuperetis ſupplicia, neque ullis ſatiari tormentis potueritis. Adſpexit vos inimicus ſecuros, ac fiducia plenos, & plane intrepidos in certamine perſiſtentes: nullamque cruciatuum atrocitatem, prorſus reformidantes. Vidit, inquam, & confractæ ſunt ſuæ improbitatis vires: quare vehementer obſtupuit, & indoluit, quando poenas quaſcumque ſuperabatis: opinabatur enim inimicus terrore enſis ſe robur conſtantiæ veſtræ poſſe infringere, vobiſque horrorem incutere: ut Chriſtum abnegaretis, quem toties in viſceribus ſemper ii deſiderant atq; amant, qui ipſum timent. Ignorabat tamen infelix ille, fore, ut ſuo gladio, quo immenſos ſanguinis rivos ex ſanctorum jugulo fuderat, ſibi ipſi inprimis necem pararet, ut vel ipſis pii innocentiſque cruoris undis ipſemet miſere ſuffocaretur. Dicebat autem ad milites ſuos, jam victus atque confuſus: reformido ac pertimeſco hunc ſanguinem, qui de interemptorum pro Jeſu Nazareni nomine, cervicibus diffluit: ſe quippe invicem ad mortem fortiter pro ipſo ſubeundam cohortantur, & animant. Terrorem mihi incutit tanta ipſorum ſanguinis effuſio; nec ad momentum quidem temporis, coram tanta diſcipulorum Chriſti conſenſione, conſiſtere amplius valeo. Pœnitet me nunc facti mei, mallemque me adverſus ipſos non concitaſſe Regum animos: nam ecce undique eorum ſanguis me exagitat. En ſanguinis effuſi odor jam meas diſſolvit vires. Nequeo prorſus illuc oculorum intendere aciem, ubi oſſa diſcipulorum Jeſu jacent. Hæc ſunt, o fortiſſimi milites, præclara victoriæ veſtræ inſignia. Iſta, o Athletæ Chriſto induti, veſtræ fidei, veſtræque fortitudinis præmia. Iſta veſtræ victoriæ, o generoſi theophori, Deique amantes pugiles, trophæa, corona, & gloriatio. Mors iſta veſtra, vitam vobis peperit ſempiternam. Intuiti ſunt ſapientes hujus ſeculi immenſam ſtragem veſtram: & in ſtuporem tota ſapientia illorum converſa eſt: attonitique ad ſe invicem ajebant: vere magnus eſt Deus Chriſtianorum, in quem omnes ipſius

A ἡ ἀνάπαυσις αὐτοῦ. καὶ ὅτ' ἂν ἠγείρετο ζάλη τοῦ κλύδωνος διὰ τῶν τιμωριῶν, τὸν μακαρισμὸν τοῦ Θεοῦ εἴχετε πρὸ ὀφθαλμῶν, πεισθέντες, ὅτι ἀψευδής ἐστιν ὁ ἐπαγγειλάμενος Θεὸς ὁ ὕψιστος· ἐπειδὴ πρὸ ὀφθαλμῶν ταῦτα εἴχετε τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ, πεπληροφορημένοι ἀτελευτήτως αὐτῶν ἀπολαύειν ἐν χαρᾷ. διὰ τοῦτο ἅγιοι, B οὐκ ἐχαυνώθη ὑμῶν ὁ ἰσχυρὸς λογισμός· ἡ χαρὰ τῶν μελλόντων, ἡ ἀγαλλίασις τῆς προσδοκίας ὑμῶν, ἀνδρείους καὶ γενναίους κατειργάσατο ὑμᾶς, καθ' ἑκάστην ὥραν μηδὲ κορεννυμένους ποτὲ τῶν τιμωριῶν· ἴδεν ὑμᾶς ὁ ἐχθρὸς στήκοντας ἐν ἀγῶνι θαρσηρούς, καὶ ἀφόβους· μὴ ἔχοντας παντελῶς δειλίαν ἐν καρδίᾳ βασάνων καὶ πειρασμῶν· Καὶ ἐξελύθη ἡ ἰσχὺς C τῆς αὐτοῦ πονηρίας· νικησάντων δὲ αὐτῶν πάσας αὐτοῦ βασάνους, ὑπέλαβεν ὁ ἐχθρὸς διὰ φόβον τοῦ ξίφους εἰς δειλίαν ἐμβαλεῖν τὴν ὑμετέραν ἀνδρείαν, ἵνα ἀρνήσησθε Χριστὸν, τὸν ποθούμενον ἀεὶ ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν φοβουμένων αὐτόν· καὶ οὐκ ᾔδη ὁ ἄθλιος, ὅτι τὸ ξίφος αὐτοῦ, πηγὰς αἱμάτων πολλῶν βρύει ἐκ τῶν αὐχένων τῶν ἁγίων ἀθλητῶν, ἵνα ἀποπνιγῇ D αὐτὸς ἀνὰ μέσον τῶν κυμάτων, καὶ αἱμάτων τῶν ἁγίων· ταῖς δυνάμεσιν δὲ αὐτοῦ ἔλεγε μετ' αἰσχύνης· φοβοῦμαι, καὶ δειλιῶ ἐκ τοῦ αἵματος τούτου, τοῦ βρύοντος ἐξ αὐχένων τῶν σφραγιζομένων ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος Ἰησοῦ Ναζαρηνοῦ. ἀλλήλους γὰρ προσκαλοῦνται, τοῦ θανεῖν ὑπὲρ αὐτοῦ· σκοτοῖ με ἀποφορὰ ἡ τοῦ αἵματος αὐτῶν· οὐκ ἰσχύω οὐκέτι σταθῆναι E μίαν ὥραν ἢ ῥοπὴν ἔμπροσθεν συμφωνίας τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ· βέλτιον ἦν μοι πολὺ, ἵνα μὴ ἐξήγειρα τοὺς βασιλεῖς κατ' αὐτῶν. ἰδοὺ γὰρ τὰ αἵματα αὐτῶν διώκει με πάντοθεν· ἡ ὀσμὴ τοῦ αἵματος ἐκλύει μου τὴν δύναμιν. οὐ δύναμαι γὰρ προσχεῖν παντελῶς εἰς τὸν τόπον, ὅπου εἰσὶν τὰ ὀστᾶ τῶν μαθητῶν Ἰησοῦ· ταῦτα τὰ λαμπρὰ ἆθλα τῆς γενναιότητος ὑμῶν, ἀγωνισταὶ F τέλειοι, καὶ ἀνδραγαθήματα τῆς ὑμετέρας πίστεως, ἀθληταὶ χριστοφόροι· τοῦτο τὸ γαυρίαμα τῆς ὑμετέρας νίκης γενναῖοι θεοφόροι καὶ φιλόθεοι· ταῦτα τὰ καυχήματα. ὁ ὑμέτερος θάνατος μᾶλλον δὲ ζωὴν ὑμῖν κατειργάσατο· κατενόησαν σοφοὶ εἰς ὑμετέρας σφαγὰς, καὶ ἐξέστη ἡ φρόνησις τῶν διανοιῶν αὐτῶν· ἔννεοι γενόμενοι πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον· μέγας Θεὸς ἀληθῶς, ὁ Θεὸς τῶν χριστιανῶν, εἰς ὃν πεπιστεύκασι πάντες

πάντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. πλειστάκις δὲ γεγόνασι αὐτοὶ οἱ τιμωρηταὶ, προσκυνηταὶ ἀληθῶς, καὶ φοβούμενοι Θεὸν, καὶ τέλειοι τῇ πίστει, ὁρῶντες τὴν ὑπομονὴν τῶν ἁγίων μαρτύρων, καὶ καλὴν παράκλησιν, ἣν εἶχον πρὸς ἀλλήλους ἐν αὐτῷ τῷ ἀγῶνι.

Ἴδετε ὦ ἀδελφοὶ συμφωνίαν θεϊκήν; ἴδετε ἀγαπητοὶ ἀγάπην κατὰ Θεὸν στηρίζουσαν ἐν πόνῳ τὰ μέλη τὰ ἴδια; ἐκεῖνοι γὰρ οἱ ἅγιοι ἀλλήλους παρεκάλουν ἐν αὐτῷ τῷ ἀγῶνι, καὶ τοὺς ὀλιγοψύχους παρεμυθοῦντο ἀεί· ἵνα καὶ αὐτοὶ οἱ δοῦλοι σὺν αὐτοῖς στεφανωθῶσι μετὰ χαρᾶς· ἡμεῖς δὲ οἱ πονηροὶ ἀλλήλους φθονοῦντες, ἀλλήλους ἐσθίομεν, καὶ ἀλλήλους δάκνομεν διὰ τὴν πικρότητα τῆς ἡμῶν πονηρίας. Δεῦρο γενοῦ μαθητὴς τῶν ἁγίων μαρτύρων· ἐὰν θέλῃς μαθητεῦσαι, γίνονταί σοι καὶ αὐτοὶ διδάσκαλοι ἀγαθοί· καὶ μανθάνεις ἐξ αὐτῶν τὴν καλὴν ἀπάθειαν, τὴν πίστιν τελείαν, τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, καὶ συμπάθειαν πολλὴν, καὶ πόθον τῶν μελλόντων· οὗτοι γὰρ ἐνίκησαν καιομένην τὴν πυρὰν ἐκ δυνάμεως τοῦ Θεοῦ καὶ τελείας πίστεως· νίκησον καὶ αὐτὸς φλεγομένην πάντοτε ἐπιθυμίαν κακήν· πάλιν δὲ ἐνίκησαν ἐκεῖνοι τὰς βασάνους διὰ τῆς ὑπομονῆς, καὶ τῆς ἐν Χριστῷ ἐλπίδος· νίκησον πάλιν αὐτὸς διὰ τῆς σωφροσύνης καὶ εὐσεβοῦς λογισμοῦ πάντα τὰ αἰσχρὰ πάθη· ἐνίκησαν τυράννους διὰ τῆς πραότητος, καὶ τῆς μακροθυμίας· νίκησον δὲ καὶ αὐτὸς τυραννίδα τῆς ὀργῆς· ἐκεῖνοι μὲν φανερῶς γεγόνασι μάρτυρες· γενοῦ δὲ καὶ αὐτὸς ἐν κρυπτῷ μάρτυς ἀεὶ τέλειος· ἐκεῖνοι ἐτέλεσαν ἀγῶνα παρρησίας· ἐπιτέλεσον καὶ σὺ τὸν ἐν κρυπτῷ ἀγῶνα, ἵνα καὶ ἐν ἡμέρᾳ ἀνταποδόσεως σὺν αὐτοῖς στεφανωθῇς, καὶ ἐν τῇ βασιλείᾳ συγκληρονόμος αὐτῶν εὑρεθῇς, χαιρόμενος εἰς αἰῶνα αἰῶνος.

Καὶ περὶ ἁμαρτωλοῦ καθεύδοντος ἐν καιρῷ τῆς αὐτοῦ εὐεργεσίας, πρεσβεύσατε νῦν ἅγιοι, ὅπως ἔλεους τύχῃ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ· ὅταν φανεροῦνται τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων. ὡς οἰνοχόος οἰκτρὸς γέγονα ὑμῖν ἐγὼ, ἀθλοφόροι μάρτυρες, ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ οἴνου τῆς ὑμῶν ἀθλήσεως, ὑπηρέτησα πόθῳ τοῖς τέκνοις καὶ ἀδελφοῖς τῆς ὑμετέρας πίστεως, ἐκ τῆς καλῆς τραπέζης τῆς ὑμετέρας νίκης, τῆς γεμούσης πάντοτε ἐδέσματα, πατράσι καὶ ἀδελφοῖς, καὶ ὑμῶν συγγενεῦσι προσερχομένοις ἀεὶ, ἐσθίειν τε καὶ πίνειν ἐκ τῆς αὐτῆς τρα-

A ipſius diſcipuli crediderunt. Frequenter autem & lictores, atque tortores ipſi tanta beatorum Martyrum permoti conſtantia, Chriſtum veneranter adorarunt: & patientia atq; tolerãtia maxime eorundem, exhortationibuſque, quibus ſe invicem in ipſo certaminis ardore ad tormenta quæcumque ſubeunda animabant, provocati, in Dei timore ac fide perfecti evaſerunt.

Conſpexiſtis, fratres, divinam conſenſionem: B vidiſtis, cariſſimi, caritatem Dei, ſua membra inter dolores atque agones mirifice corroborantem. Siquidem ſancti illi ſe invicem in ipſo certamine cohortabantur, puſillanimeſque ſemper conſolabantur; ita ut & ipſi ſervi una cum dominis, alacriter coronam referrent; dum nos interim mali atque perverſi ob noſtram perverſitatem invicem invidemus. invicem mordemus C & comedimus. Huc igitur jam age, & ſanctorum te Martyrum diſcipulum præbe. Nam ſi te illis in diſcipulum dederis: erunt & ipſi viciſſim tibi Magiſtri optimi, addiſceſque ab ipſis paſſiones quaſcumque ſuperare: diſces quoque ab eiſdem perfectam fidem, dilectionem Dei, ac ingentem commiſerationis affectum, futurorumque bonorum deſiderium: nam ardentem hi rogum, ac flammam virtute Dei, fideque perfecta D vicerunt: quare & tu ſemper pravæ concupiſcentiæ flammas in te ipſo reſtingue, ac vince. Varia illi tormenta ſuperarunt, patientia & ſpe, quæ eſt in Chriſtum, ſuffulti: quo circa & tu turpes cunctas paſſiones continentia & caſta mente atque cogitatione ſuperare contende. Vicerunt illi Tyrannos ſua modeſtia, atque longanimitate: vince igitur & tu tyrannidem iracundiæ. Illi palam martyres fuerunt: at tu in ſecreto martyrem E perfectum te præbe. Illi in aperto certamen conſummarunt: perfice tu quoque certamen in occulto; ut in die retributionis, corona cum ipſis doneris, ac in cæleſti regno, ſocius gloriæ illorum inveniaris, ſimulque ſempiterno gaudio perfruaris.

Nunc ergo, o ſancti, & pro me peccatore, qui tantæ ipſius Dei beneficentiæ tempore obdormiſco, precibus veſtris intercedite, F ut in illa hora tremenda miſericordiam conſequar, quando manifeſtabuntur occulta hominum. Velut pincerna aliquis inutilis, atque imperitus vobis hodie, o ſanctiſſimi Chriſti Martyres, effectus ſum. Nam de vino incliti veſtri certaminis, filiis ac fratribus fidei veſtræ poculum tradidi: & de præclara victoriæ veſtræ menſa, omni ferculorum atque epularum genere inſtructa, patres ac fratres, cognatos, affineſque veſtros, quotidie menſam ipſam frequentantes, toto animi affectu ac

ac deſiderio recreare ſtudui. Ecce enim pſallunt, Deumque cum exultatione ac jubilo glorificant, qui ſacratiſſima virtutis veſtræ capita coronis decoravit: ingentique cum gaudio ſacras certaminis veſtri Reliquias circumſtant, benedici optantes, ſecumque referre ſancta animæ & corporis remedia deſiderantes. Omnibus igitur benedictionem impertiamini, ut boni diſcipuli optimi præceptoris. Ego quoque quantumvis imbecillis ac debilis, accepto a vobis robore, tota animi devotione ante ſanctas veſtras Reliquias decantavi hymnum laudis veſtræ, ac gloriæ. Quare, obſecro, pro me vili ac miſero ante thronum divinæ majeſtatis intercedite: ut precibus veſtris ſalutem ibi conſequi merear, gratia Domini ac Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti, cui gloria, & Patri, & Spiritui ſancto in ſæcula. Amen.

EJUSDEM
DE JULIANO ASCETA.

OPtimus hic inter Aſcetas, quum ſervus eſſet, antea quidem, ſicut ipſe nobis poſtea enarravit, vitam in multa intemperantia atque laſcivia peregerat; tandem autem ad agnitionem veritatis deveniens, optime vitam ſuam traduxit. At multa in civitate Heliopoli apud Libanum a propriis dominis paſſus eſt: quippe qui cum idololatrarum inſania participabant. Cæterum defuncto jam ejus hero, vitæ ſeculari renuncians, effectus eſt Monachus: Dominum autem tota anima ac corde diligebat, ita ut in omni pene virtutum genere ſe exercuerit, perfeceritque: magnam enim poſſedit compunctionem, & humilitatem eximiam: non tamen ut quidam poſt vitæ abdicationem atque ſeceſſum facere ſolent, qui negligentiæ ac otio, contemtionique mandatorum Dei ſeſe tradiderunt, lumbiſque ſuis haudquaquam per continentiam ac pudicitiam præcinctis, in abyſſum malorum ſuas ipſi animas defixerunt, ita ut aliqui nec res quidem ad ſuum inſtitutum pertinentes curent, ſed eas etiam reſpuere propter ſuas concupiſcentias non dubitent: ſoloque pietatis atque religionis habitu amicti, ſeipſos domicilium phalangis dæmonium efficiant. Negligens quoque in iis, quibus reſidebam locis, quidam erat monachus, qui filium valde parvum habebat, & hunc tamquam inobedientem atque immorigerum, in ſacrificium dæmoni propter ſuam ava-

A τραπέζης, ἡμέραν καθ' ἡμέραν μετὰ πόθου καρδίας· ἰδοὺ γὰρ ψάλλουσι καὶ ἀγαλλόμενοι τὸν Θεὸν δοξολογοῦσιν, τὸν στεφανοῦντα τὰς κεφαλὰς τῆς γενναιότητος ὑμῶν· καὶ μετὰ χαρᾶς πολλῆς, κύκλῳ περιεστήκασι τῶν ἁγίων λειψάνων τῆς ἀθλήσεως ὑμῶν, θέλοντες εὐλογηθῆναι, καὶ λαβεῖν μεθ' ἑαυτῶν ἰάματα τῆς ψυχῆς τοῦ σώματος· εὐλογεῖτε
B οὖν πάντας ὡς ἀγαθοὶ μαθηταὶ τοῦ ἀγαθοῦ δεσπότου· κἀγὼ ὁ κἀσθενῶν ἐνισχυθεὶς ἀφ' ὑμῶν ἔψαλλα μετὰ πόθου ἔμπροσθεν τῶν λειψάνων ὑμῶν τῶν ἁγίων· γίνεσθε οὖν πρεσβευταὶ ὑπὲρ ἐμοῦ τοῦ χαύνου ἔμπροσθεν τοῦ βήματος, ὅπως εὑρεθῶ ἐκεῖ δι' ὑμῶν πρεσβειῶν σωζόμενος, χάριτι τοῦ Κυρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τῷ
C πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ
ΠΕΡΙ ΙΟΥΛΙΑΝΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΗΤΟΥ.

D ΟὗΤος ὁ ἄριστος τῶν ἀσκητῶν οἰκέτης ἐστὶ ὑπάρχων. τὰ μὲν πρῶτα καθὼς αὐτὸς ἡμῖν λοιπὸν διηγεῖτο, ἐν πολλῇ ἀσωτείᾳ ἔζη· ὕστερον δὲ εἰς ἐπίγνωσιν ἐλθὼν, καλῶς διεβίωσεν· καίτοι πολλὰ πεπονθὼς ὑπὸ τῶν ἰδίων δεσποτῶν ἐν ἡλιουπόλει τῇ πρὸς Λίβανον. μετεῖχον γὰρ τῆς εἰδωλομανίας· τοῦ δὲ Κυρίου αὐτοῦ τελευτήσαντος, ἀποταξάμενος ἐγένετο μονα-
E χός· ἠγάπησε δὲ τὸν Κύριον ἐν ὅλῃ ψυχῇ καὶ καρδίᾳ, ὥς τε κατορθῶσαι αὐτὸν σχεδὸν πᾶσαν ἀρετήν· ἐκτήσατο κατάνυξιν πολλήν· ταπεινοφροσύνην δὲ ὑπερβάλλουσαν· καὶ οὐχ ὡς τινες μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ βίου τῇ ἀμελείᾳ καὶ τῇ ἀργίᾳ τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ ἐκδεδωκότες ἑαυτοὺς· καὶ τὴν ὀσφὺν μὴ περιζωσάμενοι τῇ σωφροσύνῃ, εἰς βάθη κακῶν κατέπηξαν τὰς
F ἑαυτῶν ψυχάς. ὥς τε τινὲς μὴ δὲ περιεργιῶν ἀμνήτους ἑαυτοὺς ἐᾶν. ἀλλὰ καὶ ταύτην παρελθεῖν οὐ παρῃτήσαντο διὰ τὰς ἑαυτῶν ἐπιθυμίας, καὶ σχῆμα εὐσεβείας ἠμφιεσμένοι οἰκητήριον ἑαυτοὺς κατεσκεύασαν τῆς τῶν δαιμόνων φάλαγγος· ἀμέλει καὶ ἐν οἷς ἐκαθεζόμην τόποις, μοναχός τις ἔχων υἱὸν μικρὸν κομιδῇ καὶ τοῦτον ἐκ παρακοῆς ὄντα· οὐ παρῃτήσατο θυσίαν τῷ δαίμονι, τοῦτον προσαγαγεῖν διὰ φιλοχρη-

λοχρηματίαν· ἀλλ᾽ ἡ τοῦ Θεοῦ βοήθεια περιλαβοῦσα, διέσωσε τὸ παιδίον· ὡς γὰρ κατήγαγεν αὐτὸν ὁ δείλαιος εἰς τὸν ὑπόγειον τόπον· ἔνθα ἐλέγετο χρυσίον πολὺ κεκρύφθαι ὑπὸ τῶν κατασκευασάντων τὸ ἱεροτάφιον· θεασάμενος ὁ δαίμων τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ὃ ἠμφίεστο δὲ παιδίον· οὐκ ἐτόλμησεν τοῦτο ἀδικῆσαι· σὺν τῷ γὰρ ἀναλάβῳ καθῆκεν ὁ ἀνήρ· πατέρα γὰρ τοῦτον καλεῖν ὀκνητέον ἐμοί. οὕτως οὖν τὸ ἔργον τῷ σκοπῷ ἐγνωκώς, ἐγερθεὶς ἀφείλετο τὸν ἀνάλαβον ἀπὸ τοῦ παιδός· καὶ φωνὴ πάλιν ἐγένετο ἐκ τῶν ἀδύτων· ὅτι ἐπεὶ ὅλως ἀφιερώθη Θεῷ· ἀποίητός ἐστι· τοῦ οὖν παιδίου παραδόξως διασωθέντος· διηγήσατο τὰ παρακολουθήσαντα πάντα· ἅμα δὲ καὶ τὴν γενομένην αὐτῷ ἀπὸ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀντίληψιν. γέγονε γὰρ περίφημος ὁ λόγος· ὥστε καὶ συνέδριον συγκροτηθῆναι ὑπὸ τῶν ἁγίων πατέρων ἐπὶ τῇ ὑποθέσει τοῦ πράγματος.

Ταῦτα δὲ ἀδελφοὶ παρασκευάζει ἡ ἀμέλεια τῆς συνάξεως· καὶ τὸ μὴ συνεχῶς προσεύχεσθαι καὶ νηφόντως· ἡ γὰρ ψαλμῳδία καὶ ἡ προσευχὴ ἐν ταπεινῷ λογισμῷ ἀνακουφίζουσι τὸν νοῦν τῶν ἀπηγορευμένων παθῶν. καὶ νεανικωτέραν τὴν ψυχὴν καθιστῶσιν πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τῶν οὐρανίων ἀγαθῶν· ὥσπερ δὲ τὸ προσομιλεῖν Θεῷ διὰ καθαρᾶς προσευχῆς· ταπεινοφροσύνην ἐμποιεῖ τῇ ψυχῇ· οὕτω δὲ προσδιαλέγεσθαι βασιλεῦσιν· ὑψηλοφροσύνην γεννᾷ τοῖς μὴ λίαν πυρωθεῖσιν ὑπὸ τοῦ κρείττονος φόβου· ἄρ᾽ οὖν κάμινος καὶ χωνευτήριον πέφυκεν ἡ πρὸς βασιλέα συνάφεια· δοκίμους ἢ ἀδοκίμους τοὺς μετέχοντας ἐμφαίνουσα· οἱ δὲ τὸν Κύριον πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχοντες διαπαντὸς, τῷ κρείττονι φόβῳ ἐκκρούουσι τὴν προσπάθειαν τῶν ὁρωμένων πραγμάτων· διὸ μακάριος ὁ ἀποταξάμενος τῷ βίῳ, συναστρεφόμενος ἐν συνοδίᾳ ἀνδρῶν ἁγίων· καὶ ἐν ὑποταγῇ πνευματικῶν πατέρων· καὶ διατελῶν ἐν καθαρᾷ συνειδήσει τὸν βίον ἑαυτοῦ· ὅτι οὐ καταισχυνθήσεται ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων· οὐαὶ δὲ τῷ συνδυάζοντι μετὰ ἀνδρῶν ἀνοσίων καὶ ἀνυποτάκτων· ὅτι ὄψεται ὁ τοιοῦτος ἡμέρας πικράς· ἡ γὰρ αὐθεντία καὶ ἡ μονία καὶ αὐτοβουλία, ἔρημόν τε καὶ πτωχὸν καθίστησι τὸν ἄνθρωπον τῶν πνευματικῶν καρπῶν καὶ χαρισμάτων· τὸ δὲ κρίσει πάντα ποιεῖν, μακάριόν ἐστι.

Ὁ δὲ μακάριος Ἰουλιανὸς νεκρώσας ἑαυτὸν τῶν κοσμικῶν πραγμάτων· ὡς ἀπῄτει ὁ ἀσκη-

A avaritiam offerre non verebatur. Verum divino auxilio aſſumptus præſervatuſque eſt puer. Quum enim deduxiſſet eum miſer & infelix homo in quemdam ſubterraneum locum, ubi multum auri dicebatur reconditum ab iis, qui ſacra ſepulcra parabant; dæmon conſpecto Crucis ſigno, quo puer amictus erat, non eſt auſus ei nocere: nam cum Analabo adduxerat eum vir ille, quem patrem appellare piget pu-
B detque. Sic igitur re explorata & ex eventu cognita, ſurgens abſtulit a puero Analabum. Rurſuſque vox ex locis abditis atque ſecretioribus audita eſt: quum omnino is ſit Deo conſecratus, fruſtra mali quid contra ipſum tentari. Puer igitur admirabiliter liberatus ac conſervatus, enarravit quæ ſucceſſerant omnia, ſimulque quomodo a Domino noſtro Jeſu Chriſto aſſumptus protectuſque
C eſſet. Celebris quippe de eo increbuerat ſermo ac rumor, ita ut etiam Concilium a ſanctis Patribus occaſione rei quæ acciderat, colligeretur.

Hæc porro, fratres, parat negligentia atque deſpicientia Synaxeos: & quod non continenter vigilanterque piis precibus quis inſiſtat. Siquidem Pſalmodia, & Oratio cum humili cogitatione mentem a vetitis atque illicitis paſſionibus ſublevant, & animam in-
D conſideratam ad deſiderium cœleſtium bonorum magis corroborant. Quemadmodum autem colloquium cum Deo per puram orationem, humilitatem producit animæ: ita ſermocinatio atque confabulatio cum Regibus, ſuperbiam iis, qui non valde a validiore ac præſtantiore timore incenſi ſunt, generat. Camini igitur & fornacis inſtar, eſt frequens cum Rege converſatio, probos ac reprobos eos, qui cum iis agunt declarans. At qui Do-
E minum ſemper præ oculis habent, meliore timore mundi, inordinatas rerum earum quæ videntur affectiones expellunt fugantque. Beatus ideo ille, qui abdicata vita ſeculari, in coetu virorum ſanctorum converſatur, & ſub obedientia ſpiritualium Patrum, ſuamque in pura conſcientia vitam traduxit: quoniam non confundetur in reſurrectione juſtorum. Væ autem illi, qui
F cum viris impiis conjungitur atque inobedientibus: quoniam dies amaros videbit. Complacentia enim ſui, propriæque poteſtatis amor, & ſingularitas, propriaque voluntas, hominem vaſtant ac perdunt, & ſpiritualibus eum fructibus gratiiſque ſpoliant: cum diſcretione autem & judicio cuncta facere, beatum eſt.

Beatus vero Julianus mortificans in ſe mundanas concupiſcentias, quantum monaſtica vivendi exigebat ratio, in ſua reſi-

reſidebat cella : prope autem ejuſdem cellam, etiam mea cella ſita erat : nam ejuſdem eramus congregationis ambo . Accedebat igitur is ad cellam meam, & ego viciſſim ibam ad ipſum : proficiebam enim ex colloquio ac converſatione viri : mirabarque, quum viderem tantam in homine barbaro cognitionem, quippe ex partibus occidentalibus oriundo : glorificabamque Deum, qui non vult quemquam perire, ſed omnibus per pœnitentiam ignoſcere; & illius dicti Evangelici recordatus ſum :
Matth. 8. *Amen dico vobis, quod multi ab oriente,*
Luc. 13. *& occidente venient, & recumbent cum Abraham, & Iſaac, & Iacob in regno Cœlorum : filii autem regni ejicientur in tenebras exteriores : ibi erit fletus & ſtridor dentium.* Suſpiranſque dixi : Libera nos, Domine, a tenebris exterioribus, & illo fletu ac ſtridore dentium : & memento
Pſal. 105. noſtri in beneplacito populi tui ; viſita nos in ſalutari tuo, ad videndum in bonitate electorum tuorum, ad lætandum in lætitia gentis tuæ, ut lauderis cum hæreditate tua . Memento noſtri, Domine, ſicut meminiſti latronis, quum veneris in regnum tuum : & corpora noſtra ex monumentis cum gloria reſuſcita, dignoſque nos raptu juſtorum redde in nubibus : ut & nos modicam hæreditatem montis ſancti tui, precibus ſanctorum tuorum, accipiamus. Amen.

Beatus ergo Julianus, corpore quidem erat robuſtus, ſed nimio labore atque exercitatione conficiebatur, Patrum veſtigiis inſiſtendo, illiteratus autem quum eſſet, addiſcere conabatur. Hic pietatem atque religionem colens, cellam habebat, in qua per ſe quietam atque tranquillam vitam ducebat, & cubile tenebat : ſed quum illi non ſufficeret anguſtia cubiculi, intus ſibi illud in modum ſepulcri ædificavit, anguſtiſſimum quoque ejus ingreſſum reddens, per quem quum introiret, in eo velut in monumento aliquo orabat lugens ac plorans. Operabatur autem & propriis manibus carbaſa ac vela navium. Compunctionem porro, & planctum amabat, ſi quis alius, ita ut prætereuntes cellam ipſius, vocem ploratus ejus audirent. Ejulabat enim, ſicut ſolent qui filium aut filiolam ſepeliunt unigenam, revocantque cum cantu : ſua quippe peccata ipſe ſibi ante oculos conſtituens, anxie dies noctesque deflebat ; ipſaſque noctes breviſſimo ſomno tranſigebat. Cura ſiquidem retributionis, ipſum

A ὁ ἀσκητικὸς λόγος, ἐκάθισεν ἐν τῷ κελλίῳ ἑαυτοῦ· πλησίον δὲ τοῦ αὐτοῦ κελλίου, ὑπῆρχε καὶ τὸ ἐμὸν κελλίον· ἦμεν γὰρ τοῦ αὐτοῦ συστήματος ἀμφότεροι· παρέβαλλεν οὖν ἐν τῷ κελλίῳ μου· κἀγὼ δὲ ἀπῄειν πρὸς αὐτόν, ὠφελούμην γὰρ ἐπὶ τῇ συντυχίᾳ τοῦ ἀνδρός· καὶ ἐθαύμαζον θεωρῶν τοσαύτην ἐπίγνωσιν ἐν ἀνθρώπῳ βαρβάρῳ· ἦν γὰρ δυτικῶν μερῶν, καὶ ἐδόξαζον
B τὸν Θεὸν τὸν μὴ θέλοντα τινὰ ἀπολέσθαι· ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν συγχωρῆσαι· καὶ ἐμνήσθην τοῦ εὐαγγελικοῦ ῥητοῦ τοῦ λέγοντος· ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἥξουσι, καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ
C ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων· καὶ στενάξας εἶπον· ῥῦσαι ἡμᾶς Κύριε ἐκ τοῦ ἐξωτέρου σκότους καὶ τοῦ κλαυθμοῦ καὶ τοῦ βρυγμοῦ τῶν ὀδόντων, καὶ μνήσθητι ἡμῶν ἐν τῇ εὐδοκίᾳ τοῦ λαοῦ σου· ἐπίσκεψαι ἡμᾶς ἐν σωτηρίῳ σου· τοῦ ἰδεῖν ἐν τῇ χρηστότητι τῶν ἐκλεκτῶν σου· τοῦ εὐφρανθῆναι ἐν τῇ εὐφροσύνῃ τοῦ ἔθνους σου, τοῦ ἐπαινεῖσθαι μετὰ τῆς κληρονομίας σου. μνήσθητι ἡμῶν Κύριε
D ὡς τοῦ λῃστοῦ ὅτ' ἂν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου· καὶ ἐξέγειρον ἡμῶν τὰ σώματα ἐκ τῶν μνημείων μετὰ δόξης ἀξίων ἡμᾶς τῆς ἁρπαγῆς τῶν δικαίων ἐν νεφέλαις· ἵνα καὶ ἡμεῖς μικρὸν κληρονομήσωμεν τοῦ ὄρους τοῦ ἁγίου σου πρεσβείαις τῶν ἁγίων σου, ἀμήν.

Ὁ οὖν μακάριος Ἰουλιανὸς ἦν καὶ ῥωμαλέος τῷ σώματι· ἀλλὰ κατεπεπόνητο ἀπὸ πολλῆς ἀσκήσεως· κατόπιν γὰρ τῶν πατέρων
E ἐβάδιζεν· ἀγράμματος δὲ ὢν ἐσπούδαζε τοῦ μαθεῖν· οὗτος ὁ θεοφιλὴς κελλίον εἶχεν, ἐν ᾧ ἡσύχαζε καθ' ἑαυτόν· καὶ ἐν αὐτῷ κοιτωνάριον· καὶ οὐκ ἠρκέσθη τῇ στενώσει τοῦ ταμιείου, ἀλλ' ἔνδον ᾠκοδόμησεν ἑαυτῷ δίκην τάφου, στενοτάτην ποιήσας τὴν εἴσοδον· δι' ἧς εἰσπορευόμενος ὡς ἐν μνημείῳ προσηύχετο κλαίων· εἰργάζετο δὲ ταῖς ἰδίαις χερσὶ τὰ ἄρμενα τῶν πλοίων· ἠγαπήκει
F δὲ τὴν κατάνυξιν καὶ τὸν κλαυθμὸν εἴ καί τις ἄλλος ὥστε τοὺς παριόντας διὰ τοῦ κελλίου αὐτοῦ ἀκούειν τῆς φωνῆς τοῦ κλαυθμοῦ αὐτοῦ· ἦν γὰρ κλαίων, ὥσπερ ὁ θάψας υἱὸν ἢ θυγάτριον μονογενές, καὶ ἀνακαλούμενος μετὰ μέλους· τὰς γὰρ ἑαυτοῦ ἁμαρτίας προτεθεικὼς πρὸ ὀφθαλμῶν ἔκλαιεν ἐμπόνως νυκτὸς καὶ ἡμέρας· τὰς δὲ νύκτας βραχύ τι τοῦ ὕπνου μετελάμβανεν. ἡ γὰρ φροντὶς τῆς

τῆς ἀνταποδόσεως ἐξήγειρεν αὐτὸν ἐν σπουδῇ· A ὅσους δὲ πειρασμοὺς καὶ θλίψεις ὑπέμεινεν διὰ τῶν ἀμελεστέρων ἀδελφῶν οὐκ ἔστι λέγειν· πάντας δὲ διὰ τῆς ταπεινώσεως καὶ ὑπομονῆς παρήει τούτους ἀβλαβῶς· ὁποῖος δὲ ἦν εἰρηνικός· ἐγκρατὴς, ὑπομονητικός· πρᾶος· ἀβλαβής· ἀκτήμων· ὁ γὰρ καθεζόμενος ἐν ἐρήμῳ μετὰ χρημάτων· στένων καὶ τρέμων ἐστὶ ἐν παντὶ τόπῳ, καὶ ἐπὶ τέλει θήραμα ἐστὶ B κακούργοις· ὁ δὲ ἀκτήμων ἀνεπιβούλευτος ἐστί· ἦν δὲ καὶ ἄοκνος καὶ πρὸς τὰ πάρεργα εὐπρόθυμος ὁ μακάριος· λοιδορίαν ἀποστρεφόμενος· ταπεινὸς ἐν λόγῳ, ἐν ἔργῳ, ἐν ἐσθῆτι, ἐν βαδίσματι. οὐδὲ γὰρ ὡς ἐγὼ καὶ οἱ ὅμοιοί μου ῥάθυμοι διεξῆλθεν ἐν ἀμελείᾳ τὰς ἡμέρας αὐτοῦ· ἀλλὰ ἐν πάσῃ κατανύξει διετέλεσε τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ· καὶ ὥσπερ C οἱ ἐν φρουρᾷ καθειργμένοι καὶ μέλλοντες προσάγεσθαι ἐπὶ τοῦ βήματος τοῦ δικάζοντος, ἀπὸ τοῦ φόβου καὶ τῆς ἀγωνίας κλαίουσιν, οὕτω καὶ ὁ μακάριος Ἰουλιανὸς ἐμέμνητο διηνεκῶς τοῦ φοβεροῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ· διὸ καὶ συνεχῶς ἔκλαιεν ἀναλογιζόμενος τὴν μέλλουσαν κρίσιν· ὅπου δὲ κατάνυξις καὶ δάκρυα καὶ ταπεινοφροσύνη· ἐκεῖ οὐχὶ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φαῦ- D λον πρᾶγμα· ἀλλ' εὐταξία καὶ πᾶν ἀγαθόν· ᾧ δὲ μὴ πάρεστι ταῦτα, λείπεται πολὺ τοῦ ζητουμένου σκοποῦ· παρῃτεῖτο δὲ καὶ συντυχίας γυναικῶν, τὰς ἀφορμὰς ἐκκόπτων τῶν ματαίων ἡδονῶν· ἡνίκα δὲ ἔκρουεν εἰς τὴν σύναξιν· πρὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἠγωνίζετο ἀπαντῆσαι· οὕτως δὲ ἵστατο ἐν τῇ συνάξει ἀμετεώριστον ἔχων τὸ ὄμμα, ὡς αὐτῷ τῷ βή- E ματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ παριστάμενος·

Ἐν μιᾷ δὲ τῶν ἡμερῶν ἔφην πρὸς αὐτόν· τίς ἄρα ἀφανίζει τὰ ἐνταῦθα βιβλία· ἔνθα γὰρ ἐγέγραπτο Θεὸς ἢ Κύριος ἢ Ἰησοῦς Χριστὸς ἢ Σωτήρ, τὰ στοιχεῖα τῶν γραμμάτων ἐξήλειπτο· ὁ δὲ μακάριος εἶπεν πρός με· οὐκ ἀποκρύψω ἀπὸ σοῦ οὐδέν· ἡ πόρνη προσ- F ελθοῦσα τῷ σωτῆρι τοῖς δάκρυσι τοὺς πόδας αὐτοῦ ἔβρεξε· καὶ ταῖς θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμαξεν· κἀγὼ ἀναγινώσκων, ὅπου δ' ἂν εὕρω τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ μου ἐγγεγραμμένον τοῖς δάκρυσί μου βρέχω· ἵνα κἀγὼ λάβω παρ' αὐτοῦ ἁμαρτιῶν ἄφεσιν· κἀγὼ χαριέντως εἶπον· ὁ Θεὸς φιλάνθρωπος ὢν δέχεταί σου τὴν πρόθεσιν πλὴν τῶν βιβλίων φείσαι

ipſum ſerio excitabat. Quam multas porro tentationes atque tribulationes ſuſtinuerit propter negligentiores fratres, dici non poteſt: cunctas vero eas per humilitatem & patientiam abſque detrimento præteribat. Valde quoque erat pacificus, temperans ac continens, tolerans & conſtans, manſuetus & clemens, pius atque religioſus, & voluntariæ paupertatis amator. Qui enim cum pecuniis in eremo reſidet, omni in loco ingemiſcet ac contremiſcet, & ad extremum præda maleficis erit. Qui vero inopia laborat, inſidiis carebit. Quin & impiger, & ad opera extraordinaria promtus & expeditus hic vir beatus erat, & a maledicentia convicioque omni alienus: humilis quoque in ſermone, in opere, in veſtitu, in inceſſu; neque enim, ut ego & mei ſimiles pigri, in negligentia ſuos percurrit dies, ſed in omni compunctione dies vitæ ſuæ perfecit. Et quemadmodum qui carcerali detinentur cuſtodia, dum coram tribunali Judicis producendi ſunt, præ timore & angore plorant: ſic & beatus Julianus aſſidue rremendi tribunalis Chriſti recordabatur: quare & continenter flebat, judicium futurum cogitans. Ubi autem compunctio, & lacrymæ, & humilitas, ibi nequaquam inſtabilitas, & quæcumque res perverſa ac improba regnat; ſed optimus ordo viget, & omnis res bona. Ubi verò iſta non adſunt, multum a ſcopo, qui quæritur, aberratur. Evitabat is quoque colloquia atque commercia mulierum, occaſiones omnes inanium voluptatum amputans. Quando vero pulſus ad ſynaxim audiebatur, ante omnes alios fratres occurrere contendebat. Sic vero in ſynaxe conſiſtebat, abſque ulla oculorum diſtractione, quaſi jam ipſi tribunali Domini noſtri Jeſu Chriſti aſſiſteret.

Quadam autem die ad ipſum dixi: Quis, obſecro, hoſce libros corrumpit? quippe in quibus, ubi ſcriptum erat Deus, aut Dominus, aut Jeſus Chriſtus, vel Salvator, literarum elementa deleta reperiuntur? Beatus vero ad me: nihil, inquit, a te abſcondam. Fornicatrix mulier ad Salvatorem accedens, lacrymis pedes ipſius rigavit, & capillis capitis ſui abſterſit: Et ego ubicumque nomen Dei mei ſcriptum comperio, lacrymis meis rigo, ut & ego remiſſionem ab eo peccatorum accipiam. Ego vero gratioſe ad eum dixi: Deus qui benignus eſt & miſericors, bonum illud tuum ſuſcipit propoſitum: verumtamen libris parcas,

cas, obſecro. At ille dixit: non irrigatur cor meum, niſi plorem coram Domino Deo meo. Ardenter porro in religione ſe geſſit atque exercuit ultra viginti quinque annos, & interea moritur in Domino, in obedientia, & in perſecutione quam paſſus eſt, dignus æterna factus beatitudine. Beati enim, *Matth. 5. Luc. 6.* inquit, pauperes ſpiritu: quoniam ipſorum eſt regnum cœlorum. Beati qui perſecutionem patiuntur propter juſtitiam, quoniam ipſorum eſt regnum cœlorum. Meis ſane oculis excidunt lacrymæ ſuper diſjunctione ac ſeparatione viri iſtius.

Narravit Beatus hic cuidam aliquando fratri, dicens: Frater quidam in interiorem vult ingredi eremum, ut ibi viros contemplativos inveſtiget. Conſilium igitur mihi ſuggere propter Dominum, expeditne, ut cum ipſo iſthuc vadam, an non? Frater autem ſciens operarium eum eſſe, dixit ad ipſum: ſatius eſt quietam vitam ducere, & in quiete perfectionem quærere: nam de parvis & levibus atque inſtabilibus rebus inquirere, & illarum cauſa eremum circumire, minime neceſſarium eſt. Dixitque viciſſim Beatus: quid eſt perfectio? & quæ ſunt res illæ exiguæ & inſtabiles? Ad quem frater: perfectio eſt cujuſvis ſermonis, & omnis actionis finis. Nam *Eccleſ. 12.* ſcriptum eſt: finis verbi, omne auſculta. Deum time, & mandata ejus obſerva. Quæ autem accidunt unicuique noſtrum in hoc ſeculo, ſive triſtia ac gravia, ſive bona & læta, finem habent: quapropter etiam a tempore conſumuntur atque delentur. At quæ poſt vitæ hujus exitum remanent, æterna ſunt & immortalia. Diem ergo judicii in mente habeamus, ut voluntas noſtra perfecta ſit in Domino. * Quemadmodum autem duobus aliquibus accidit in longinquam regionem peregrinantibus, quorum alter tædio itineris affectus incipiat interrogare adventantes, quidnam ſibi obviam reperturi ſint, quod viam indicet? illi autem reſponderint, viam eſſe aſperam: & rurſus is interroget: poſt aſperam viam quidnam? Illi vero, poſtea terram revireſcentem, dixerint, ei apparituram. Cæterum itineris ejus comes cernens ipſum ita enixe ac ſtudioſe de via percontari, ait ad eum: deſine, o comes, adeo curioſe de via inquirere, quam pertranſituri ſumus, inſtar velociſſimi curſoris. Nam viæ ſimilis eſt humana vita: & ideo magis conſideranda nobis ſunt, non quæ in itinere occurrunt: ſed quæ poſt viam confectam nobis even-

** In Cod. Laur. Medic. 67. incipit ſecunda pars hujus ſermonis hoc titulo prænotata. πρὸς αὐτόν.*

A φεῖσαι παρακαλῶ. ἔλεγεν δέ· οὐ δροσίζεταί μου ἡ καρδία, ἐὰν μὴ κλαύσω ἐνώπιον κυρίου τοῦ Θεοῦ μου. ἤσκησεν δὲ διαπύρως ὑπὲρ τὰ εἰκοσιπέντε ἔτη· καὶ ἐν τούτοις τελευτᾷ ἐν Κυρίῳ ἐν τῷ διωγμῷ καὶ ἐν ὑποταγῇ ὑπάρχων· ἄξιος γενόμενος τοῦ μακαρισμοῦ· μακάριοι γάρ φησι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι· ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν· μακάριοι

B οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης ὅτι αὐτῶν ἐστὶ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν· ἐμοῦ δὲ οἱ ὀφθαλμοὶ κατήγαγον δάκρυα ἐπὶ τῇ διαζεύξει τοῦ ἀνθρώπου τούτου.

Οὗτος ὁ μακάριος ἔφη ποτὲ ἀδελφῷ τινι· ἀδελφὸς βούλεταί φησιν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ἐσωτέραν ἔρημον τοῦ ἐπιζητῆσαι ἄνδρας διορατικούς· συμβούλευσον οὖν διὰ τὸν Κύριον·

C εἰσπορευθῶ αὐτῷ ἢν ὂν· ὁ δὲ ἀδελφὸς ἐπιστάμενος ὅτι ἐργάτης ἐστίν· ἔφη πρὸς αὐτόν· βέλτιον δὲ ἡσυχάζειν καὶ ἐν τῇ ἡσυχίᾳ ζητεῖν τὴν τελειότητα· τὸ γὰρ περὶ μικρῶν καὶ ἀστάτων πραγμάτων πυθέσθαι· καὶ τούτου χάριν περιέρχεσθαι τὴν ἔρημον, οὐκ ἀναγκαῖον· καὶ ὁ μακάριος ἔφη· τί ἐστιν τελειότης; τί δὲ τὰ μικρὰ καὶ ἄστατα πράγματα; ὁ δὲ ἀ-

D δελφὸς εἶπεν πρὸς αὐτόν. τελειότης ἐστὶ παντὸς λόγου καὶ πάσης πράξεως τὸ πέρας· γέγραπται γάρ· τέλος λόγου, τὸ πᾶν ἄκουε· τὸν Θεὸν φοβοῦ καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ φύλασσε· τὰ δὲ συμβαίνοντα ἑκάστῳ ἡμῶν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ· εἴτε λυπαρὰ εἴτε χρηστὰ, τέλος ἔχει· διὸ καὶ ὑπὸ χρόνου καταργεῖται· τὰ δὲ μετὰ τὴν τοῦ βίου ἔξοδον, ἀθάνατα ὑπάρχει· τὴν

E οὖν ἡμέραν τῆς κρίσεως ἔχομεν κατὰ νοῦν· ἵνα τὸ φρόνημα ἡμῶν τέλειον ᾖ ἐν Κυρίῳ· ὥσπερ δὲ δύο τινὲς ἀποδημοῦντες εἰς χώραν μακράν· καὶ ἀκηδιάσας τὶς αὐτῶν κατὰ τὴν ὁδὸν· ἄρξηται ἐρωτᾶν τοὺς παρατυγχάνοντας, τί ἄρα συναντήσει αὐτοῖς κατὰ τὴν παρὰ δέκα σημείων ὁδόν· καὶ ἐκεῖνοι ἀποκριθῶσιν· ὁδὸς τραχεῖα. καὶ μετὰ τὴν τραχεῖαν ὁδὸν τί; οἱ δέ· γῆ

F χλοηφοροῦσα· ὁ δὲ συνοδοιπόρος αὐτοῦ θεωρῶν αὐτὸν φιλοτίμως ἐρωτῶντα περὶ τῆς ὁδοῦ εἶπε πρὸς αὐτόν· παῦσαι ὦ συνέκδημε πολυπραγμονῶν τὰ κατὰ τὴν ὁδὸν ἣν μέλλομεν διαβαίνειν, ὥσπερ ὀξύτατος δρομεύς. καὶ γὰρ ὁδῷ παρείκασται ὁ ἀνθρώπινος βίος· διὰ τοῦτο μᾶλλον σκοπητέον· οὐ τὰ συναντῶντα ἐν τῇ πορείᾳ· ἀλλὰ τὰ μετὰ τὴν ὁδὸν συμβησόμενα ἡμῖν· ζητήσωμεν πῶς δεῖ ἡμᾶς ἐν ἀνέσει

ἀνέσει αὐλισθῆναι ἐν ἐκείνῃ τῇ χώρᾳ· ἐν ᾗ μέλλομεν κατοικεῖν εἰς τὸ διηνεκές· μετὰ τὸ τέλος τοῦ βίου καὶ τῆς ἐνταῦθα πορείας· ἆρα ποῦ ἔσται ἡμῖν ἡ κατάπαυσις ἐν τῷ αἰῶνι ἐκείνῳ· ποῦ δὲ καὶ ἡ μερίς· ἐν βάθει ἢ ἐν ὕψει· ἐν ἀναπαύσει ἢ ἐν πόνοις· ἐν σκότει ἢ ἐν φωτί· ἐν πυρὶ ἢ ἐν ἀναψύξει· ταῦτα ἡμῶν σκαλευέτω τὸ πνεῦμα καὶ λαλήτω τὸ στόμα. τῆς τοιαύτης φροντίδος μὴ ἀποστήτω ἡμῶν ἡ καρδία· ἐν ὅσῳ ἐσμὲν ἐν τῷ προσκαίρῳ βίῳ· καὶ τῶν βουλομένων ἡμᾶς παρεμποδίζειν τῆς τοιαύτης φροντίδος καταφρονήσωμεν ὡς ἀπάτης καὶ ἀπωλείας προξένων ἡμῖν γενομένων· οὐ γάρ ἐστι τινὰ ἀπελθόντα ἐκεῖσε πάλιν ἐπανελθεῖν ἐν τῷδε τῷ βίῳ.

Φροντίσωμεν τοὶ γὰρ οὖν ὦ τέκνον πῶς μέλλομεν ἐν παῤῥησίᾳ ὀφθῆναι τῷ βασιλεῖ τῆς δόξης· καὶ σπουδάσωμεν ἑαυτοὺς παραθέσθαι τῇ φιλαυτίᾳ αὐτοῦ· ἵνα ἀντιλάβηται ἡμῶν τῆς ἀσθενείας· καὶ μάλιστα ὁπηνίκα γυμνωθῶμεν πάσης ἀνθρωπίνης περιβολῆς· καὶ γὰρ δεῖ ἡμᾶς πάντα καταλείψαντας ἀπελεύσεσθαι ἐκεῖ· ἐὰν οὖν μὴ ἔχωμεν πάντοτε κατὰ διάνοιαν τὴν κρίσιν τοῦ μέλλοντος· οὐδὲν ἡμᾶς ὠφελήσει ἡ παραδήλωσις τῶν κρυπτῶν καὶ ἀδήλων πραγμάτων· ἤκουσε ποτὲ Ἱεροβοὰμ ὁ τοῦ Ναβὰτ ὃς ἐξήμαρτε τῷ Ἰσραὴλ τὴν μέλλουσαν αὐτῷ ἐπελθεῖν ὀργὴν παρὰ Κυρίου· καὶ οὐ μετενόησεν ἐπὶ τῷ κακῷ· ἠλέγχθη καὶ Γιεζὴ περὶ τῶν κρυπτῶν αὐτοῦ πλασμάτων καὶ οὐ διωρθώσατο τὸν τρόπον· ἐπεὶ οὐκ ἂν ἀφέθη ὑπὸ τοῦ διδασκάλου ἐν τῷ ἀσχήμῳ τῆς λέπρας· ὁ γὰρ τὸν Νεεμὰν τὸν ἀρχιστράτηγον Συρίας καθαρίσας ἐν λόγῳ Κυρίου τῆς τοιαύτης νόσου, εὐκολώτερον ἦν μᾶλλον αὐτῷ τὸν ἴδιον μαθητὴν ἀπαλλάξαι τῆς τοιαύτης συμφορᾶς * ἔχωμεν τοιγαροῦν κατὰ διάνοιαν τὸ τέλος παρόντος βίου· ἵνα τὸν καθεύδοντα ἡμῶν νοῦν διεγείρει ἡ προσδοκία τοῦ φόβου τοῦ μέλλοντος πρὸς ἐργασίαν καὶ φυλακὴν τῶν ἀγαθῶν πράξεων· ὁ γὰρ βίος ἡμῶν, ἐλαφρότερός ἐστι δρομέος· ὅτ' ἂν γὰρ δοξασθῶμεν καὶ βασιλεύσωμεν ἐν τῷδε τῷ βίῳ, τὸ γενόμενον δὲ μὴ γένηται κατὰ βούλησιν τοῦ μέλλοντος κρίνειν ζῶντας καὶ νεκρούς· οὐδὲν ἡμᾶς ὠφελήσει ἡ δόξα τοῦ προσκαίρου βίου ἀπελθόντας ἐκεῖσε· κλαύσωμεν τοιγαροῦν * ἔμφοροι γενόμενοι· μή ποτε ἐξ ἀμελείας τῆς ἐνταῦθα ζωῆς. ὑπὸ ἀγανάκτησιν εὑρεθῶμεν ἐκεῖ τοῦ βασιλέως τῆς δόξης· καὶ παραπεμφθῶμεν ἐν σκότει ἐξωτέρῳ·

A eventura ſunt. Quæramus ergo, qnomodo in requie nos oporteat verſari ac demorari in regione illa, in qua perpetuo habitaturi ſimus poſt hujus vitæ viæque finem: ubi nimirum requies nobis in illo erit ſæculo: tum etiam ubi portio noſtra ibi futura ſit, in profundo, an in excelſo, in requie an in doloribus: in tenebris, an in luce: in igne, an in refrigerio. Iſta ſpiritus noſter ſcarificet, ac B perſodiat, & os loquatur. Ab ejuſmodi cura atque ſollicitudine non recedat cor noſtrum, quandiu in caduca ac momentanea hac verſamur vita: illoſque, qui a tali nos cogitatione ac cura avertere, & impedire volunt, tamquam deceptores & perditores noſtros contemnamus. Non enim licet cuiquam poſt ſuam hinc migrationem, iterato ad hanc vitam redire.

C Solliciti igitur ſimus, o fili, quomodo cum fiducia coram Rege gloriæ apparituri ſumus: & nos ipſos benignitati ejus commendare ſtudeamus, ut noſtræ infirmitati ſuccurrat, & tunc maxime, quando omni humano amictu auxilioque deſtituti reperiemur: omnibus ſiquidem prorſus hic relictis, nos illuc abire oportebit. Si ergo non ſemper futurum judicium in mente habuerimus; nihil nobis rerum oc- D cultarum & incertarum proderit declaratio. Audivit olim Jeroboam filius Nabath, qui peccaverat in Iſrael, ſuperventuram ipſi iram a Domino: & ſuper malo poenitentiam non egit. Reprehenſus quoque eſt Giezi ſuper delictis ſuis occultis, & mores ſuos non emendavit: nam alioquin non eſſet a magiſtro ſuo in turpi lepra dereli- E ctus. Nam qui Naaman principem militiæ Regis Syriæ in verbo Domini ab ejuſmodi verbo purgaverat, longe facilius ipſi fuiſſet proprium diſcipulum a tali calamitate liberare. * Hæc igitur mente revolventes, & præſentis vitæ finem conſiderantes, mentem noſtram obdormiſcentem in timore futuri feculi ad exercitium cuſtodiamque operum excitemus, Nam vita noſtra quovis levior atque celerior eſt cur- F ſore. Quando enim in magna hic exiſtimatione fuerimus, & regnaverimus in hac vita; quod autem geſſerimus, non fuerit ex ejus voluntate, qui judicaturus eſt vivos & mortuos; nihil ſane nobis illuc abituris proderit gloria momentaneæ vitæ hujus. Ploremus igitur * qui caducarum jam rerum affluentia inſoleſcimus: ne forte ob negligentiam vitæ hic peractæ, ſub indignatione ibi reperiamur Regis gloriæ, & in tenebras mit-

3. *Reg.* 12. 21.

4. *Reg.* 5.

* *Quæ hic in Cod. Ottoboniano deſunt, ſuppleta ſunt ex Codice Laur. Med.*

* *Ex Cod. Laur.* ἔμφοβοι καὶ ἔντρομοι γενόμενοι. *in timore ac tremore conſtituti.*

tamur exteriores. Non conceditur illuc abeuntibus, ut a tormentis liberentur. Non permittitur illic ob peccata concluſo, ut ex vinculis illis indiſſolubilibus dimittatur. Ibi enim ignis eſt inextinguibilis, & vermis nunquam moriens, & profundum inferni tenebroſum, ululatus, & ploratus incredibilis, & ſtridor dentium. Non habent finem mala iſtorum intoleranda: non eſt poſt mortem ulla liberatio, neque conſilii alicujus excogitatio, neque remedium vel artificium evadendi acerbiſſima ea tormentorum genera, quæ fugere nunc licet, ſi vocem Domini & Dei noſtri audierimus * qui pro ſumma ſua clementia per ſeipſum prædicavit & docuit filios hominum, omnis ſermonis, omniſque operis perfectionem: ut eidem nos obtemperantes, a tormentis quidem liberemur, * bona vero promereamur æterna. Neceſſarium igitur fuerit ſermones Domini omni cum humilitate ſervare: nam obſervatio mandatorum Dei, ipſa eſt perfectio: & qui præceptorum Dei æmulatores facti ſunt, hi fortiter perfectionis ſemitam ingrediuntur, exſpectantes ipſum in rectitudine cordis, quotidieque glorioſum ejus adventum contueri ſibi videntur, ac ipſum in throno majeſtatis ſuæ ſedentem: quando juſtos ſegregabit a pecatoribus, & reddet unicuique ſecundum opera ſua. Servemus igitur, o fili, caritatem ſincere ac vere: & in ipſa virtutes excolentes, digni reddamur qui a dextris Unigeniti Filii Dei ſtatuamur, & gaudebit cor noſtrum, gaudiumque noſtrum temo tollet a nobis. Frater porro, qui accurate monita ſuſcepit, conſtanter in tranquillitate perſtitit, gratias agens Domino noſtro Jeſu Chriſto, cui gloria in ſecula ſeculorum. Amen.

** Quæ ſequuntur lacunæ in Cod. Otthoboniano & apud Voſſium Tom. 3. pag. 267. eæ ſupletæ ſunt ex Cod. Laur. Med.*

A οὐκ ἔστιν ἀπελθόντας ἐκεῖσε ἀπαλλαγῆναι τῶν βασάνων· οὐκ ἔστιν τὸν κατακλεισθέντα ἐξ ἁμαρτιῶν, ἀνεθῆναι τῶν δεσμῶν τῶν ἀλύτων· ἐκεῖ γὰρ πῦρ ἄσβεστον καὶ σκώληξ ἀθάνατος· καὶ πυθμὴν ᾅδου σκοτεινός· καὶ ὀλολυγμὸς ἐξαίσιος. καὶ κλαυθμός· καὶ βρυγμὸς ὀδόντων. οὐκ ἔχει πέρας τὰ δεινὰ τούτων· οὐκ ἔστιν ἀπαλλαγὴ μετὰ θάνατον· οὐδέ τις ἐπίνοια οὔτε B μηχανὴ, τοῦ ἐκδῦναι τὰ πικρὰ κολαστήρια· ταῦτα φυγεῖν ἔξεστι νῦν, ἐὰν τῆς φωνῆς τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ ἡμῶν ἀκουσώμεθα· τοῦ δι' ὑπερβολὴν * φιλανθρωπίας δι' ἑαυτοῦ κηρύξαντος καὶ διδάξαντος τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων παντὸς λόγου καὶ πάσης πράξεως τὴν τελειότητα· ὅπως ὑπήκοοι αὐτῷ γενόμενοι τῶν μὲν κολαστηρίων ἀπαλλαγέντες· τῶν ἀγαθῶν κατα- C ξιωθῶμεν· ἀναγκαῖον τοιγαροῦν τοὺς λόγους Κυρίου φυλάσσειν ἐν ταπεινοφροσύνῃ πολλῇ. ἡ γὰρ τήρησις τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ ἐστι τελειότης· καὶ οἱ τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ ζηλωταὶ γενόμενοι· οὗτοι ἰσχυρῶς ἐπέβησαν ἐπὶ τῇ τελειότητι, προσδοκῶντες αὐτὸν ἐν εὐθύτητι καρδίας καὶ καθ' ἑκάστην φανταζόμενοι τὴν ἔνδοξον αὐτοῦ παρουσίαν· καὶ καθίσῃ ἐπὶ θρό- D νου δόξης αὐτοῦ· ὅτ' ἂν ἀφορίσῃ τοὺς δικαίους ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ· φυλάξωμεν τοίνυν ὦ τέκνον τὴν ἀγάπην εἰλικρινῶς· καὶ ἐν αὐτῇ τὰς ἀρετὰς κατορθώσαντες ἀξιωθῶμεν τῆς ἐκ δεξιῶν στάσεως τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ· καὶ χαρήσεται ἡμῶν ἡ καρδία καὶ τὴν χαρὰν ἡμῶν οὐδεὶς ἀρεῖ ἀφ' ἡμῶν· ὁ δὲ ἀδελ- E φὸς σφόδρα τὰς νουθεσίας ἀποδεξάμενος, ἐνεκαρτέρησεν ἐν τῇ ἡσυχίᾳ εὐχαριστῶν τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

BEATI EPHRAEM SERMO

In eos, qui in Christo obdormierunt.

Quid ita hodie, cariſſimi, ſerio ſeduloque ſimul hic congregati ſumus? nam convocaverunt nos omnes uno conſenſu, qui ad Chriſtum ex nobis antea ſunt vocati fratres: ideoque alacriter ad Chriſti laudes celebrandas convenimus. Excitarunt quippe nos, qui in carne nos

ΤΟΥ͂ ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΕΦΡΑΙΜ ΛΟΓΟΣ

F ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΕΝ ΧΡΙΣΤΩ͂ ΚΕΚΟΙΜΗΜΕΝΟΥΣ.

Τί τοῦτο σήμερον ἀγαπητοὶ, προθύμως ὁμοῦ τε καὶ ἀξίως συνήχθημεν; συνεκάλεσαν γὰρ ἡμᾶς ἅπαντας ὁμοθυμαδὸν οἱ πρὸς Χριστὸν ἀφ' ἡμῶν κληθέντες ἀδελφοί· διὸ καὶ συνήχθημεν προθύμως πρὸς Χριστοῦ ὑμνῳδίαν· διανέστησαν γὰρ ἡμᾶς, οἱ σαρκὶ καταλιπόντες ἡμᾶς,

ἡμᾶς, ποιήσαντες ἡμᾶς δοξολογίαν ἐπὶ γῆς, οἱ μετὰ ἀγγέλων δοξολογοῦντες ἐν οὐρανοῖς, καὶ χοροὺς συστησάμενοι, πρὸς τοὺς ἄνω χοροὺς παραταξάμενοι· καὶ τράπεζαν ἡμῖν παραθέμενοι πνευματικὴν, οἱ τῆς τρυφῆς τοῦ παραδείσου κορεννύμενοι· καὶ οἶνον ἡμῖν προθέμενοι κατανύξεως, οἱ τῆς ἐκεῖσε ἐμπεπλησμένοι παρακλήσεως· καὶ φῶτα ἀνάψαντες, οἱ τὰς ἑαυτῶν καρδίας φωτίσαντες, καὶ πρὸς τὸ φῶς ἄδυτον ὁδοιπορήσαντες· εἵλκυσαν γὰρ ἀφ' ἡμῶν τοὺς ὁσίους οἱ πρὸς Κύριον ὅσιοι, καὶ μετέστησαν ἀφ' ἡμῶν οἱ καλῶς ὁδοιπορήσαντες πρὸς Θεόν· κατέλειπον ἡμᾶς ὀρφανοὺς καὶ πρὸς τὴν οἰκείαν πατρίδα ἐπορεύθησαν· κατέλειπον τὴν φθορὰν, καὶ πρὸς τὴν ἀφθαρσίαν ἐχώρησαν· ἔδυσαν ἀπὸ κόσμου, καὶ πρὸς Χριστὸν ἀνέτειλαν· ἐξῆλθον ἐκ τῆς γῆς, καὶ ᾤκησαν τὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ. κατέλειπον τὴν μακαριότητα τοῦ βίου, καὶ ἔφθασαν τὴν ἄνω μακαριότητα· ἀφῆκαν τοὺς ματαίους θορύβους, καὶ ὥδευσαν πρὸς ἀθορύβους· ἐξῆλθον τοῦ χειμῶνος καὶ κλύδωνος τοῦ κόσμου, καὶ εἰς τοὺς παγγαλήνους προσώρμησαν λιμένας· κατέλειπον τὴν σκοτεινὴν τοῦ βίου σκιὰν, καὶ πρὸς τὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης ἀνέδραμον, καὶ παρόντες μεθ' ἡμῶν, οὐκ ἦσαν μεθ' ἡμῶν, ἀλλὰ τὸν νοῦν εἶχον πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ ὄντες ἐπὶ τῆς γῆς πολίτευμα εἶχον ἐν οὐρανοῖς, καὶ ζῶντες ἐν σαρκὶ, οὐχ ὑπῆρχον ἐν σαρκί· οὐ γὰρ εἶχον ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ μόνην τὴν ἐπουράνιον πόλιν· οὐκ εἶχον ὧδε οἰκείαν πατρίδα, ἀλλὰ τὴν ἄνω μόνην πατρίδα· οὐκ εἶχον ὧδε πρόσκαιρον πλοῦτον, ἀλλὰ τὸν ἐπουράνιον πλοῦτον· ξένοι καὶ παρεπίδημοι ὄντες καθὼς πάντες οἱ πατέρες αὐτῶν, ξένοι κόσμου καὶ τῶν ἐν κόσμῳ, καὶ κατεκόσμουν ἀεὶ τὴν ψυχὴν τὰ ἄνω σκοποῦντες, τὰ ἄνω μελετῶντες, τὰ ἄνω φρονοῦντες, τὰ ἐκεῖ κάλλη ἐπιθυμοῦντες, τὰς ἐκεῖσε μονὰς καὶ σκηνὰς, τὰς ἄνω χοροστασίας, τὰς ἄνω ὑμνῳδίας, τὰς ἐκεῖσε ἑορτὰς, τὰ ἀΐδια ἀγαθὰ, τὰ ἀπαρόδευτα Θεοῦ δῶρα, πρὸς ἐκεῖνα ἔβλεπον, πρὸς ἐκεῖνα ἔτρεχον, διὸ καὶ κατέλαβον. ἐσπούδασαν, διὸ καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν πατρίδα, καὶ τὸν ἄνω νυμφῶνα· ἔτρεχον, διὸ ἐπέτυχον· ἐνήστευσαν, διὸ εὐφραίνονται· οὐκ ἠμέλησαν, διὸ ἀγάλλονται· ἐφρόνησαν, ὅτι τοῦ βίου κατεφρόνησαν· ἐξῆλθον καὶ ἀπῆλθον τὴν ὁδὸν τὴν καλὴν αὐτῶν καὶ εὐάρεστον, ἐξῆλθον καὶ ἀπεδήμησαν εἰς τὴν χώραν τὴν ἁγίαν καὶ αἰώνιον· ἐξῆλθον

A nos reliquerunt, ad celebrandos eos in terris, qui cum Angelis Deum glorificant in cœlis, chorosque cum ſupernis illis choris hilares agunt; & menſam nobis ſpiritalem apponunt, quum ſint ipſi deliciis paradiſi ſatiati: vinumque compunctionis nobis proponunt, qui ibi omni conſolatione pleni ſunt: & lumina accendunt, qui ipſi ſua corda illuminant, & ad lucem inacceſſibilem contendunt. Abſtraxerunt enim a
B nobis Sanctos, qui ipſi apud Dominum Sancti ſunt, & emigrarunt a nobis, qui bene ſancteque ad Dominum profecti ſunt. Reliquerunt nos orphanos, & ad propriam patriam abierunt. Reliquerunt corruptionem, & ad immortalitatem conceſſerunt. Mundo occubuerunt. & apud Chriſtum exorti ſunt. E terra exierunt, & jam ſupernam Hieruſalem inhabitant. Vitæ præſentis
C felicitatem reliquerunt, & ad ſupernam beatitudinem pervenerunt. Inanes ſeculi tumultus dimiſerunt, & ad loca tranquilla perrexerunt. Ex mundi hujus procellis, ac fluctibus exceſſerunt, & ad tranquilliſſimos portus appulerunt. Caliginoſam iſtius vitæ umbram deſeruerunt, & ad ſolem juſtitiæ ſurſum concurrerunt: & quum adeſſent nobis, non erant nobiſcum; ſed mentem ad Deum elevatam habebant: & quum in ter-
D ra adhuc eſſent, vitæ inſtitutum in cœlis tenebant. Et in carne quum viverent, non erant in carne: non enim permanentem hic civitatem habebant: ſed ſupernam manſionem ſibi patriam ducebant. Non hic fluxas atque caducas opes poſſidebant: ſed cœleſtes divitias expetebant. Peregrini & advenæ hic erant, ſicut omnes patres eorum: peregrini, inquam, hujus mundi, & omnium, quæ in mundo ſunt: ſemperque
E animas ſuas diſponebant, atque ornabant, ſuperna conſiderantes, ſuperna meditantes, ſuperna ſapientes, & pulchritudinem, quæ illic eſt, deſiderantes, manſioneſque ac tabernacula, qnæ ibi ſunt, requirentes: ſupernos choros, ſupernas hymnodias, & feſta, quæ ibi celebrantur, ſempiterna bona, ac perpetua Dei dona, animo complectentes. Ad illa reſpiciebant, ad illa currebant, &
F ad illa properabant: quare & comprehenderunt. Feſtinaverunt, & ideo in patriam, ſupernumque thalamum intrarunt: currebant, ideo & conſequuti ſunt: jejunarunt, & ideo jam exhilarantur. Non neglexerunt, ideoque exultant: ſapienter egerunt, quoniam caducam hanc vitam contemſerunt. Exierunt, & viam ſuam bonam Deoque acceptam confecerunt: egreſſi ſunt, & in regionem ſanctam æternamque peregrinati ſunt; exceſſerunt repente, & velut caſtæ

caſtæ, & immaculatæ columbæ evolarunt. Evolarunt, ut turtures ſolitariæ, & puriſſimæ: evolarunt ex nobis, tamquam hirundines ſuavem vocem edentes. Ex noſtro ſegregati ſunt ovili, quaſi agni puri, ac ſancti. Ex mandra, ac caula noſtra tranſmigrarunt, & mœſtæ ſunt oves. Noſtrum reliquerunt nidum, & pullorum inſtar clamamus. Separatum eſt a nobis membrum, & reliqua dolent membra. In lacrymas prorumpamus, quod pulchra illa noſtra deſtituti ſimus diſpoſitione. Suſpiremus, quod pulchros veſtros jam non intueamur characteres. Lugeamus, quod & nos hinc cito abituri ſimus. Doleamus, quod ita repente hinc abripimur. Triſtemur, quando virtutis veſtræ recordati fuerimus. Contriſtemur, quando oculos noſtros circumverterimus, & caritatem veſtram non adſpexerimus. Lacrymas effundamus: quoniam & animalia ſuper aliorum ejuſdem ſecum generis ſeparatione lacrymantur. Lugeamus, quoniam & boves ſuos compares requirentes, mugiunt: quoniam & hirundines abreptis ſibi pullis clamitant; quoniam & agni nuper nati, a fratribus ſeparati vociferantur. Et quamvis vobis hinc utile acciderit, triſtitia tamen affecti ſumus. Quod expetendum vobis erat, grave atque moleſtum nobis factum eſt. *Pretioſa*
Pſal. 115. *in conſpectu Domini mors ſanctorum ejus: at*
Pſal. 33. *mors peccatorum peſſima*. Et propterea dicebat Propheta: *Cur timebo in die mala? ini-*
Pſal. 48. *quitas calcanei mei circumdabit me*. Veniet enim dies & hora, fratres: veniet, inquam, omnino, & non præteribit, quando relinquet homo omnia, & omnes: & ſolus abibit derelictus, abjectus, confuſus, nudus, omni auxilio deſtitutus, abſque tutore, & ſine ullo comitatu, imparatus, & loquendi audacia deſtitutus: ſiquidem in negligentia præoccupatns fuerit, in die, quam non novit, & hora quam non exſpectat; interea dum genio indulget, dum theſauros ſibi parat, dum deliciis vacat, dum ſecundis rebus utitur, dum abſque cura atque ſollicitudine vivit. Veniet enim repente hora una, & cuncta ceſſabunt: una febris, & omnia in vacuum, & inane abibunt: una nox profunda, & tenebroſa, atque ærumnoſa; & abducetur tamquam judicatus ac condemnatus, ad pœnam quo lictores eum abducent. Multis ſane tunc opus tibi erit ductoribus, o homo, multis adjutoribus, multis orationibus, multiſque ſociis in hora ſeparationis animæ a corpore. Magnus tunc erit timor, magnus tremor, magnum myſterium: magna tunc corporis in illo mundo futura eſt calamitas. Nam ſi, quum ex una regione in aliam tranſimus ſuper terram, aliquibus

A θον ἐξαίφνης, καὶ ἐπετάσθησαν ὡς περιστεραὶ καθαραὶ καὶ ἄσπιλοι· ἐπετάσθησαν ὡς τρυγόνες ἐρημικαὶ, καὶ πάναγνοι· ἐπετάσθησαν ἐξ ἡμῶν ὡς χελιδόνες ἡδύλαλοι· ἐχωρίσθησαν τῆς ποίμνης ἡμῶν, ὡς ἀρνία καθαρὰ καὶ ἅγια· μετεστήσαντες μάνδρας, καὶ στυγνάζει τὰ πρόβατα. κατέλιπον τὴν ἡμετέραν νοσσιὰν, καὶ βοῶμεν ὡς νεοσσοί. ἐχωρίσθη τὸ μέλος,
B καὶ ὀδυνῶνται τὰ λοιπὰ μέλη· δακρύσωμεν, ὅτι τῆς ὑμῶν καλῆς διαθέσεως ἐστερήθημεν· στενάζωμεν, ὅτι τοὺς ὑμῶν χαρακτῆρας οὐ βλέπομεν. ὀδυρώμεθα, ὅτι καὶ ἡμεῖς ἐν τάχει ἀπερχόμεθα· ὀδυνώμεθα, ὅτι οὕτως ἐξαίφνης ἁρπαζόμεθα· στυγνάζωμεν, ὅτε τῆς ἀρετῆς ὑμῶν μνημονεύσωμεν· στυνάζωμεν, ὅτε τὸ ὄμμα περιστρέφομεν, καὶ τὴν ὑμετέραν ἀγάπην οὐ βλέπομεν· δακρύωμεν, ὅτι καὶ ζῶα
C δακρύει ἐπὶ χωρισμῷ τοῦ ὁμοφύλου αὐτῶν· ὀδυρώμεθα, ὅτι καὶ βόες μυκῶνται ἐκζητοῦντες τὸν ὁμόζυγον αὐτῶν, ὅτι καὶ χελιδόνες βοῶσιν ἁρπαζομένων τῶν νεοσσῶν αὐτῶν, ὅτι καὶ ἄρνες κράζουσι χωριζομένου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν· εἰ γὰρ καὶ ὑμῖν τὸ συμφέρον ἐγένετο, ἀλλ' ἡμῖν ἀθυμίαν ἐποιήσατε. τὸ ὑμῖν ἐπιθυμητὸν, γέγονεν ἡμῖν θλιβερόν· τίμιος ἐναντίον Κυρίου ὁ θά-
D νατος τῶν ὁσίων αὐτοῦ, ἀλλὰ θάνατος ἁμαρτωλῶν πονηρὸς, διὸ καὶ ἔλεγεν ὁ προφήτης· ἵνα τί φοβοῦμαι ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾷ; ἡ ἀνομία τῆς πτέρνης μου κυκλώσει με· ἐλεύσεται γὰρ ἡ ἡμέρα ἀδελφοὶ, ἐλεύσεται πάντως, καὶ οὐ παρελεύσεται, ὅτε καταλείψει ἄνθρωπος πάντα καὶ πάντας, καὶ ἀπελεύσεται μόνος μεμονωμένος, τεταπεινωμένος, κατησχυμμένος, γυμνὸς, ἀβοήθητος,
E ἀπροστάτευτος, ἀσυνόδευτος, ἀνέτοιμος ἀπαρρησίαστος, εἴπερ ἐν ἀμελείᾳ φθάσει, ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει, καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ, ἐν ὅσῳ τρυφᾷ, ἐν ὅσῳ θησαυρίζει, ἐν ὅσῳ σπαταλᾷ, ἐν ὅσῳ ἀμεριμνᾷ· ἐλεύσεται γὰρ ἐξαίφνης μία ὥρα, καὶ πάντα ἤργησαν, μικρὸς πυρετὸς, καὶ πάντα εἰς κενὰ καὶ μάταια. μία νὺξ βαθεία σκοτεινὴ καὶ ὀδυνηρὰ, καὶ ἀπαγάγεται ὡς κα-
F τάδικος· ὅπου ἀπάγουσιν οἱ ἀπάγοντες· πολλῶν σοι τότε ὦ ἄνθρωπε ὁδηγῶν χρεῖα, πολλῶν σοι τῶν βοηθῶν, πολλῶν τῶν εὐχῶν, πολλῶν σοι τῶν ἐνεργῶν ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ χωρισμοῦ τῆς ψυχῆς· μέγας τότε φόβος, μέγας ὁ τρόμος, μέγα τὸ μυστήριον, μεγάλη ἡ περίστασις τοῦ σώματος πρὸς τὸν ἐκεῖ κόσμον· εἰ γὰρ χώραν ἐκ χώρας μεταβαίνοντες ἐπὶ τῆς γῆς ὁδηγῶν τινῶν καὶ χειραγωγῶν χρείζομεν, πόσῳ μᾶλλον

μᾶλλον ὅτε διερχόμεθα εἰς τὰ ἀπέραντα τοῦ αἰῶνος, ὅθεν οὐδεὶς ἐπανέλυσεν; πολλῶν σοι, πάλιν λέγω, βοηθῶν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ χρεία· ἡμῶν ἡ ὥρα, καὶ οὐκ ἄλλη ὥρα· ἡμῶν ἡ ὁδὸς, ἡμῶν ἡ ὥρα καὶ φοβερὰ ὥρα· ἡμῶν ἡ γέφυρα καὶ πάροδον μὴ ἔχουσα· τὸ πάντων τέλος, καὶ πάντων φόβος· χαλεπὸν τὸ πέραμα, ἀλλὰ πάντες δι' αὐτοῦ παρερχόμεθα. στενὴ καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς, ἀλλὰ πάντες αὐτὴν βαδίσομεν· πικρὸν καὶ δεινὸν τὸ τοιοῦτο ποτήριον, ἀλλὰ πάντες αὐτὸ καὶ οὐκ ἄλλο πινόμεθα· μέγα καὶ ἄδηλον τὸ τοῦ θανάτου μυστήριον, καὶ οὐδεὶς αὐτὸ διηγήσασθαι δύναται· φρικτὰ καὶ φοβερὰ ἅπερ τότε ἡ ψυχὴ ἐφίσταται· ἀλλ' οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν ταῦτα ἐφίσταται· εἰ μὴ μόνοι, οἱ ἐκεῖ προλαβόντες. εἰ μὴ μόνοι, οἱ τὴν πεῖραν αὐτῶν λαβόντες· οὐχ ὁρᾷς πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς τελευτῶντας, καὶ ψυχορραγοῦντας, ὡς παρακαθήμεθα, βία φοβερὰ τότε ὁρῶμεν γινόμενα; πῶς συνέχονται; πῶς ταράττονται; πῶς στενάζουσιν; οὐχ ὁρᾷς· ἱδρῶσι ψυχρὸν καὶ πικρὸν ὡς οἱ ἐν ἀγρῷ θερισταί; πῶς τὸ ὄμμα περιστρέφουσι ὧδε καὶ ὧδε; πῶς οἱ μὲν τοὺς ὀδόντας τρίζουσι; πῶς θαμβοῦνται, θορυβοῦντες; πῶς οἱ πολλοὶ τὰς τρίχας αὐτῶν κατατίλλουσι; πῶς τῆς κλίνης ἀναπηδῶσι φεύγειν βουλόμενοι, μὴ δυνάμενοι δέ· ὁρῶντες ἅπερ οὐδέποτε ἑωράκασι, καὶ ἀκούοντες ἀπὸ τῶν ἐξουσιῶν, ἅπερ οὐδέποτε ἤκουσαν, καὶ πάσχοντες ἅπερ οὐδέποτε ἔπαθον· ζητοῦντες λυτρούμενον, καὶ οὐδεὶς ὁ ῥυόμενος· ζητοῦντες συνοδεύοντα, καὶ οὐδεὶς ὁ συνοδεύων· ζητοῦντες παρακαλοῦντα, καὶ οὐδεὶς ὁ τολμῶν· οὓς θεωροῦντες ἡμεῖς τότε, τρέμομεν κλαίομεν, καὶ κρατοῦντες αὐτῶν τὰς χεῖρας ἀσπαζόμενοι τοῖς δάκρυσι βρέχομεν· ἀπαλείφομεν τὸν ἱδρῶτα τοῦ προσώπου ἐκμασσόμενοι τοὺς τούτων ὀφθαλμούς· τὴν γλῶτταν φλεγομένην δροσίζομεν ὕδατι· τὸ οὖς ἡμῶν προτιθέντες, ἵνα τῶν ψιλῶν αὐτῶν ῥημάτων ἀκούσομεν· εἶτα ἐρωτῶμεν λέγοντες. πῶς βλέπεις σεαυτὸν ἄρτι; μὴ φοβοῦ, φιλάνθρωπός ἐστι ὁ Θεός. ταῦτα πρὸς αὐτοὺς λέγομεν, καὶ τοῖς δάκρυσιν τὰ στήθη καταβρέχομεν, καὶ τὴν καρδίαν κατακαιόμεθα, ὅτε αὐτὰ φθεγγόμεθα· οὐκ ἔστι παρ' ἡμῖν τότε ἔρως πονηρὸς, οὐκ ἔστι παρ' ἡμῖν τότε χρημάτων φροντίς· οὐκ ἔστιν ἡμῖν βρωμάτων μέριμνα, ἀλλ' ὁρῶμεν τὸ μέγα καὶ φοβερὸν τοῦ θανάτου μυστήριον, καὶ τρέμομεν, καὶ τὰς ἑαυτῶν κεφαλὰς κινοῦμεν, καὶ τὸ ὄμμα συννα-

A bus viæ ducibus ac directoribus indigemus: quanto magis, quando in infinita tranſeundum hinc erit ſecula, unde nullus rediit. Multis tibi, rurſus dico, adjutoribus in illa hora opus erit. Noſtra illa erit hora, & non aliorum, noſtraque via: noſtra, inquam, hora, & quidem tremenda hora: noſter pons, & tranſitum non habens: omnium finis, & omnium terror: extremum grave atque difficile, ſed per quod omnes
B tranſimus: arcta & anguſta via, ſed per quam omnes iter facimus. Amarum ſane ac dirum eſt tale poculum: ſed cuncti illud, & non aliud bibimus. Magnum & occultum eſt mortis arcanum: & nullus enarrare illud poteſt. Tremenda ſunt ac terribilia, quæ tunc anima ſubibit: ſed nemo noſtrum ea novit, niſi ſoli qui illuc permearunt; niſi ſoli, qui illuc præceſſerunt:
C niſi ſoli, qui ibi periculum eorum fecerunt. Non vides apud fratres morientes, animamque agentes, quibus aſſidemus, quam terribilia tunc eis accidere cernantur? quo pacto ſuſpirent? Non aſpicis eos ſudoribus frigidos & amarulentos, inſtar meſſorum in agro: quomodo oculos huc, illucque retorqueant? Quomodo alii dentibus ſtrideant? quomodo obtorpeſcant, & expaveſcant, tumultuarieque agant? Et quo
D pacto multi etiam capillos ſuos evellant? quo pacto ex lecto exiliant, fugere volentes, licet nequeant; videantque ea, quæ numquam prius viderunt; & audiant a poteſtatibus, quæ nunquam antea audierunt: & patiantur, quæ nunquam alias paſſi ſunt: quærentes, qui eos redimat, & nemo eſt, qui liberet; requirentes ſocios, & nemo adeſt, qui ipſos comitetur: requirentes advocatos ac patronos, & nemo, qui auſit?
E Quos adſpicientes tunc, contremiſcimus, & plangimus: tenenteſque eorum manus, ſalutamus atque complectimur, lacrymis irrigantes. Sudorem vultus detergimus, & oculos eorum ſiccamus; linguam æſtuantem aqua madefacimus, atque refrigeramus. Aurem noſtram ori eorum admovemus, ut tenues ſaltem atque ſubtiles ipſorum voces exaudiamus. Deinde interrogamus, dicen-
F tes: quomodo teipſum nunc intueris? Noli timere, benignus eſt Deus. Iſta & ſimilia ad eos dicimus, & lacrymis pectora irrigamus: & cor noſtrum talia loquentes, accendimus. Non eſt tunc apud nos laſcivus amor: non eſt tunc apud nos pecuniarum ſollicitudo. Non eſt nobis tunc ciborum cura: ſed magnum & formidandum mortis intuentes myſterium, contremiſcimus; noſtraque capita movemus, & triſtem aſpectum exhibemus, & nos ipſos miſe-

miſeros ducimus & deflemus: & væ ſupra væ amarulentum dicimus: quando ad nos qui recedit, quippe omnibus nobis conjunctus eſt, omnes ſalutans, dicit: valete fratres, valete fratres boni, & pro me in iſta hora attente, diligenterque ad orandum evigilate. In viam namque longinquam nunc abeo, quam ante numquam ingreſſus ſum; & in regionem mihi peregrinam, unde nullus rediit; & in terram tenebroſam, ubi ignoro, quid mihi occurret, & in profundum infernum, unde nemo revertitur. Valete, fratres mei cariſſimi, valete: mihi enim deinceps non eſt amplius frater. Valete amici: non enim amplius ego veſter amicus, ſed peregrinus. Valete amici: vale pulcher comitatus: at non amplius meus comitatus: ſed lamentatio, ac luctus. Valete conſanguinei mei atque affines; valete, valete: adhuc modicum, & huc ſequemini · modicum & poſt nos venietis. Expectabimus vos ibi, expectabimus vos, ut veniatis ad nos: non enim nos amplius ad vos veniemus, non amplius in hac vita intuebimur vos. Si quid novimus, novimus; & ſi quid egimus, recipimus. Ecce hinc abducor, & ad vos non amplius revertor. Nunc ſi quid boni egi, hoc ipſum & mihi lucrifeci: & ſi quid mihi præmiſi, illud ipſum etiam ibi occurret mihi. Si quid vero hic theſaurizavi, quid mihi modo proderit? Si cujus porro hic miſertus ſum, in hac hora miſericordiam conſequar. Si quem protexi, etiam nunc protegar. Si quem liberavi, etiam hac hora occurret mihi: quoniam anguſta mihi & gravis eſt præſens hora exitus animæ meæ: ſuper omnem horam anguſta, & dolore plena eſt mihi præſens hora: imparatus enim præoccupatus ſum. Caliginoſa mihi præſens nox eſt: ſine fructu enim aridus, ac ſiccus excifus ſum. Gravis & moleſta mihi præſens via, quoniam nullum bonum eſt mihi viaticum. Quare amare atque acerbe deplorate me, & ſuccurrite mihi. Miſeremini mei, & adjuvate. Compatimini, & deprecemini pro me, ut ibi miſericordiam inveniam. Non requiro multum: quoniam in multis peccavi. Quorſum igitur cereos accenditis mihi, fratres? Non enim ego lampades animæ meæ accendi. Cur me veſtibus ſplendidis induitis? Non enim in meipſo ſplendida indumenta habeo. Quorſum vero aqua corpus meum depurgatis. Non enim meipſum aquæ per lacrymas admiſcui. Quorſum porro etiam in tumulis atque ſepulcris me cum ſanctis depoſitis, quorum vitam & mores non peregi. Quomodo meipſum decepi. Quomodo mihi ipſi illuſi, dicens: juvenis ſum, adhuc perfruar rebus ſeculi; vacabo deliciis mundi, colam ani-

A συγνάζομεν, καὶ ἑαυτοὺς ταλανίζομεν, καὶ οὐαὶ ἐπὶ οὐαὶ πικρὸν λέγομεν, ἡνίκα πρὸς ἡμᾶς ὁ πορευόμενος, καὶ πᾶσι ἡμῖν συνταττόμενος, καὶ πάντας ἀσπαζόμενος λέγει· ἔῤῥωσθε ἀδελφοὶ, ἔῤῥωσθε· ἔῤῥωσθε καλοὶ ἀδελφοὶ, καὶ περὶ ἐμοῦ τῇ ὥρᾳ ταύτῃ ἐκτενῶς ἐγείρεσθε, προσεύξασθε· εἰς ὁδὸν γὰρ μακρὰν νῦν πορεύομαι, ἣν οὐδέποτε ὄντως ἐβάδισα, καὶ εἰς χώραν ἐμοὶ ξένην, ὅπου οὐδεὶς ἐπανέλυ-B σε, καὶ εἰς γῆν σκοτεινὴν, ὅπου οὐκ οἶδα, τί ἀπαντήσει μοι, καὶ εἰς ᾅδην βαθὺν, ὅθεν οὐδεὶς ἐπανέλυσε· σώζεσθε ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ, σώζεσθε. ἐμοὶ γὰρ τοῦ λοιποῦ οὐκ ἔστι ἀδελφὸς· σώζεσθε φίλοι· ἐγὼ γὰρ οὐκέτι φίλος ὑμῶν, ἀλλὰ ξένος. σώζεσθε φίλοι. σώζου καλὴ συνοδία, ἀλλ᾽ οὐκέτι μου συνοδία, ἀλλὰ θρηνοδία· σώζεσθε συγγενεῖς· ἔῤῥωσθε, ἔῤῥωσθε· μικρὸν καὶ δεῦτε λοιπὸν, μικρὸν καὶ C δεῦτε, καταλάβετε, ἀναμένομεν ὑμᾶς ἐκεῖ, ἀναμένομεν ὑμᾶς, ἵνα ἔλθητε πρὸς ἡμᾶς· ἡμεῖς γὰρ οὐκέτι ἐρχόμεθα πρὸς ὑμᾶς· ἡμεῖς οὐκέτι ἐν τῷ βίῳ βλέπομεν ὑμᾶς· εἴτι οἴδαμεν, οἴδαμεν, καὶ εἴτι ἐπράξαμεν, ἀπολαμβάνομεν. ἰδοὺ ἀπάγομαι, καὶ οὐκέτι πρὸς ὑμᾶς ἀναστρέφομαι. νῦν εἴτι ἀγαθὸν διέπραξα, αὐτὸ καὶ ἐκέρδησα· καὶ εἴτι προέπεμψα, αὐτὸ καὶ ἀ-D παντήσει μοι, εἴτι δὲ ἐθησαύρισα, τί μοι ἄρτι τὸ ὄφελος; ἄν τινα ἠλέησα, τῇ ὥρᾳ ταύτῃ ἐλεηθήσομαι· ἄν τινα ἐσκέπασα, νῦν σκεπασθήσομαι. ἄν τινα διέσωσα, τῇ ὥρᾳ ταύτῃ φθάσει μοι· ὅτι στενή μοι, καὶ βαρεῖα ἡ παροῦσα ὥρα τῆς ἐξόδου τῆς ψυχῆς μου· ὑπὲρ πᾶσαν ὥραν, στενή μοι καὶ ὀδυνηρὰ ἡ παροῦσα ὥρα· ἀνέτοιμος γὰρ ἀποκατελείφθην, σκοτεινή μοι ἡ παροῦσα E νύξ· ἄκαρπος καὶ ξηρὸς ἐκόπην· βαρεῖά μου ἡ παροῦσα ὁδὸς, ὅτι οὐδὲν ἀγαθὸν ἐφόδιόν μοι ὑπάρχει· ἀλλὰ δακρύσατε ἐπ᾽ ἐμὲ πικρῶς, καὶ βοηθήσατέ μοι· ἐλεήσατε, βοηθήσατε, συμπαθήσατε, καὶ προσεύξασθε, ἵνα εὕρω ἐκεῖ ἔλεος· οὐ ζητῶ πολὺ, ὅτι ἥμαρτον πολλά· λοιπὸν τί μοι κηροὺς ἀνάπτετε ἀδελφοὶ; οὐ γὰρ ἧψά μου τὴν λαμπάδα τῆς ψυχῆς· τί με F ἱματίοις λαμπροῖς ἀμφιάζετε; οὐ γὰρ ἔχω ἐν ἑαυτῷ ἐνδύματα λαμπρά· τί δέ μου καὶ ὕδατι τὸ σῶμα καθαίρετε; οὐ γὰρ ἔμιξα ἐμαυτὸν τῷ διὰ δακρύων ὕδατι. τί δέ μοι καὶ ἐν σωροῖς μετὰ ὁσίων κατατίθεσθε, ὧν τὸν βίον καὶ τὸν τρόπον οὐκ ἔπραξα; πῶς ἑαυτὸν ἠπάτησα; πῶς ἑαυτὸν ἐνέπαιξα, λέγων· νέος εἰμὶ, ἔτι ἀπολαύσω τῶν τοῦ βίου· ἐντρυφήσω τοῦ κόσμου, θεραπεύσω τοῦ βίου τὴν ψυχὴν, εἶτα ἐν ὑστεραίῳ

μετα-

μετανοήσω· φιλάνθρωπος γὰρ ἐστὶ ὁ Θεὸς, καὶ πάντως ποιήσει μοι συγχώρησιν· ταῦτα καθ' ἡμέραν ἐννοῶν τὴν ἑαυτοῦ ζωὴν κακῶς ἐδαπάνησα· ἐδιδασκόμην, καὶ οὐ προσεῖχον. ἐνουθετούμην, καὶ κατεγέλων. ἤκουον τῶν γραφῶν, καὶ ὡς μὴ ἀκούων ἐτέλουν. ἤκουον περὶ κρίσεως, καὶ ἐξεμυκτήριζον· ἤκουον περὶ θανάτου, καὶ ὡς ἀθάνατος διῆγον, καὶ ὡς αἰώνιος κατεφρόνουν, καὶ ἰδοὺ ἀνέτοιμος προκατελήφθην, καὶ οὐδεὶς ὁ βοηθῶν· ἰδοὺ ἀμετανόητος ἐφθάσθην, καὶ οὐδεὶς ὁ λυτρούμενος· ἰδοὺ δέομαι, καὶ οὐδεὶς ὁ εἰσακούων· ἰδοὺ καταδικάζομαι, καὶ οὐδεὶς ὁ σώζων, καὶ ποσάκις γὰρ ἐν ἑαυτῷ μετανοεῖν συνετασσόμην, καὶ πάλιν τὰ χείρω διέπραττον· ποσάκις προσέπεσα, καὶ πάλιν ἠθέτησα, ποσάκις με ἠλέησε, καὶ πάλιν παρώργισα. καὶ ἰδοὺ ἐλεεινῶς πορεύομαι. πόσα καλά μοι δέδωκε, καὶ πόσα κακὰ ἐγὼ διεπραξάμην; ταῦτα πολλάκις τοῦ τελευτῶντος πρὸς ἡμᾶς τοὺς παρόντας διαλεγομένου, ἐξαίφνης δεσμεῖται ἡ γλῶσσα, ἀλλοιοῦνται οἱ ὀφθαλμοὶ, ἀναπολεῖ ὁ νοῦς, σιγᾷ τὸ στόμα, κωλύεται ἡ φωνή· ἡνίκα αἱ δεσποτικαὶ δυνάμεις παραγένωνται, ἡνίκα αἱ φοβεραὶ στρατιαὶ καταλάβωσι, ὅτε οἱ θεῖοι ἐκπομπηλάται καλοῦσιν τὴν ψυχὴν ἐκ τοῦ σώματος ἀποδημῆσαι· ὅτε ἀπαραίτητα εἰς δικαστήριον ἡμᾶς ἕλκοντες ἀποφέρουσιν, οὓς θεασάμενος ὁ ταλαίπωρος ἄνθρωπος, κἂν βασιλεύς ἐστιν, κἂν δυνάστης, κἂν τύραννος, κἂν κοσμοκράτωρ, ὅλως δονεῖται ὡς ὑπὸ σεισμοῦ, ὅλως τρέμει, ὡς φύλλον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον, ὅλως ταράττεται ὡς στρουθίον ὑπὸ θηρευτοῦ, ὅλως θαμβεῖται καὶ ἐξίσταται ὁρῶν δυνάμεις φοβερὰς, ὁρῶν μορφὰς ξένας καὶ κραταιὰς, ὁρῶν σχήματα φοβερὰ, ὁρῶν πρόσωπα ἀπηνῆ, καὶ αὐστηρὰ, ὁρῶν τάξιν, ἣν οὐδέποτε ἐθεάσατο, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐννοῶν, καὶ λέγων. εὐλογητὸς ὁ μόνος ἀθάνατος, ὁ μόνος βασιλεὺς αἰώνιος· τί ἐστι πρὸς ταῦτα βασιλεία ἐπίγειος; τί ἐστιν ἡ ἀρχὴ τῶν ἀνθρώπων ἡ πρόσκαιρος; τί ἐστιν ἡ ἐξουσία ἡμῶν ἡ ματαία, καὶ ἀπάνθρωπος; ἰδοὺ ἀληθῶς στρατιαὶ οὐράνιαι, ἰδοὺ ἐξουσία ἐξουσιῶν αἰώνιος, ἰδοὺ μορφαὶ φοβεραὶ τοῦ μόνου φοβεροῦ, ἰδοὺ ὑπουργοὶ κραταιοὶ τοῦ μόνου κραταιοῦ, ἰδοὺ δυνάσται τοῦ μόνου δυνάστου, ἰδοὺ ἰσχυροὶ Θεοῦ ἰσχυροῦ, ἰδοὺ μορφαὶ φοβεραὶ καὶ φρικταί· ταῦτα τότε ἀπαγόμενος μόνος ὁρᾷ, ἡμᾶς δὲ οὐκέτι καθορᾷ, ἀλλὰ πρὸς τὰς καλούσας δυνάμεις θαμβηθεὶς ἐξίσταται. ἴσως δὲ καί τινας δεήσεις πρὸς αὐ-

 τὸν,

A animalem hanc vitam, atque præſentem; tandem aliquando pœnitentiam agam: benignus enim eſt Deus, & omnino mihi veniam concedet. Hæc quotidie cogitans vitam ipſe meam valde male conſumſi. Edocebar quippe, & non attendebam: admonebar, & deridebam: audiebam ſcripturas, & tanquam non audiens agebam: audiebam de judicio, & ſubſannabam: audiebam de morte, & velut
B immortalis vitam traducebam; quaſique æternus contemnebam: & ecce imparatus præoccupatus ſum; & nullus eſt qui adjuvet. Ecce impœnitens anticipatus ſum, & nemo qui redimat. Ecce rogo, & nemo qui exaudiat. Ecce judicor atque condemnor, & nemo qui ſalvet. Nam quoties apud meipſum reſipiſcere conſtituebam, & denuo pejora peragebam? quoties Deo procidi, & rurſus eum ſprevi? quoties ipſe mei miſer-
C tus eſt, & iterum ipſum exacerbavi? Et ecce miſerabilis hinc jam abeo. Quam multa ipſe mihi bona conceſſit: & ego mala peregi? Hæc & ſimilia moribundo homine ad nos præſentes ediſſerente, repente conſtringitur ei lingua, immutantur oculi, concutitur mens, ſilet os, impediturque vox; quando dominicæ copiæ atque ſatellites advenerint: quando formidabiles exercitus invaſerint, atque apprehenderint: quando divini nuncii,
D atque emiſſarii animam ex corpore migrare juſſerint: quando inexorabiles apparitores, in judicium nos trahentes detulerint: quos miſerabilis tunc ſpectans homo, etiamſi Rex ſit, etiamſi magiſtratum, ac præfecturam gerat, etiam ſi Tyrannus ſit, etiam ſi Imperator ac Monarcha fuerit, omnino commovetur, & ſicut a terræ motu concutitur: totus contremiſcit, velut folium a vento raptum: totus
E turbatur, ac tamquam paſſerculus a venatore totuſque pavidus, & attonitus redditur, videns horribiles ante ſe exercitus; videns formas peregrinas & validas: videns figuras horribiles: videns facies ſeveras & auſteras: videns ordinem, atque comitatum, quem nunquam antea conſpexerat: cogitanſque apud ſe tunc dicit: Benedictus qui ſolus immortalis eſt, ſolus Rex æternus. Quid eſt, obſecro, cum his collatum regnum terrenum? Quid eſt momentaneus hominum principatus? quid eſt va-
F na, & inhumana illa noſtra poteſtas? Ecce vere exercitus cœleſtes. Ecce poteſtatum poteſtates æternæ. Ecce figuræ formidabiles illius qui ſolus tremendus eſt. Ecce miniſtri fortes illius qui ſolus fortis eſt. Ecce potentatus ejus qui ſolus potens eſt. Ecce fortes, Dei fortis. Ecce formæ terribiles, atque horrendæ. Iſta tunc qui abripitur, ſolus videt: nos vero non intuetur amplius: ſed ad præſentes poteſtates

 ſtupe-

ſtupefactus, extra ſe rapitur. Fortaſſe tamen etiam preces quaſdam apud ſeipſum recitat, ſuſurrans, ſicut lingua poteſt. Ex quibus verbis ac modis, figuriſque præſentes frequenter & audimus, & conſideramus eum dominicas ſpectaſſe poteſtates: quare omnes tremebundi exhorreſcimus, & nobis mutuo annuimus, dicentes: Quieſcite, atque tacete jam, & decumbenti deinceps moleſtiam ne exhibeatis, tumultumque omnem comprimite. Silentium ſervate, & ad ipſum poſthac ne loquamini, a clamoribus & vociferationibus abſtinete, ut ei tumultus, turbaſque non concitetis. Orate, ut cum pace anima exeat: rogate, ut locum quietis accipiat. Supplicate, ut Angelos benignos habeat: precamini, ut mitem atque benevolum Judicem inveniat. Bonos odores incendite, atque offerte. Nam Angelicam præſentiam conſpexit. Orate: nam in magno nunc agone conſtitutus eſt. Conſiderate eodem modo vos quoque, atque orate. Adſpicite, & myſterii atque ſecreti hujus ne obliviſcamini. Fixis oculis intuemini, & de iſta maxime hora eſtote ſolliciti. Quid eſt enim homo? nihil. quid homo? vermis. quid homo? cinis ac pulvis. quid homo? ſomnium. quid homo? umbra. Ecce jam tranſivit: ecce aſcendit: ecce præteriit: ecce ceſſavit: ecce requievit, & defunctus eſt: ecce deſiit, & finem accepit magnus ille invictus leo, tyrannus fortis, potens, atque elatus. Qui cunctis formidabilis erat, jacet quavis ove mitior, atque manſuetior. Receſſit, abiit, & præteriit, qui magnus videbatur ſuper multos, factus eſt tamquam nullus: qui alios tenebat, detentus eſt: qui ligabat, jam vinculis conſtrictus eſt: & ecce abducitur ad locum, quo abducere ſatellites ſolent. In illa die peribunt omnes ſermocinationes, ac cogitationes ejus: in illa die quando divini exactores in medium prodierint excepturi animam, ex aëre ſupervenientes; in quo principatus conſiſtunt ac poteſtates, mundique rectores adverſariarum copiarum. Acerbi illi noſtri accuſatores, ſævi tributorum exactores, calculatores, atque cenſores; occurrentes, & rationem exigentes; examinantes, & hominis peccata, ac peccatorum chirographa præferentes, quæ in juventute, quæ in ſenectute, quæ ſponte, quæque imprudenter, quæ operibus, quæ verbis, & quæ cogitationibus acciderunt. Magnus ibi tunc timor. Magnus infelicis animæ tremor. Inexplicabilis neceſſitas, quam tunc ſubit ac ſuſtinet ab immenſa infinitorum hoſtium multitudine ipſam calumniis proſcindente, ne ad cœlum aſcendat, ne in lumine viventium inhabitet; ne in regionem vivo-

A τὸν, ὡς ποιεῖται, ψιθυρίζων, καθὼς γλῶσσα δύναται, ἐξ ὧν τῶν ῥημάτων καὶ σχημάτων οἱ παρόντες πολλάκις καὶ ἀκούομεν καὶ νοοῦμεν, ὅτι τὰς δεσποτικὰς δυνάμεις ἐθεάσατο, καὶ πάντες σύντρομοι γενόμενοι φρίττομεν, καὶ πρὸς ἀλλήλους διανεύομεν, λέγοντες· ἡσυχάσατε δὴ, καὶ τῷ κειμένῳ λοιπὸν μὴ ἐνοχλήσητε, καὶ τὸν θόρυβον λύσατε, σιωπήσατε, καὶ πρὸς αὐτὸν λοιπὸν μὴ λαλή-

B σατε, μὴ κράξητε, ἵνα μὴ αὐτὸν ταράξητε, ἵνα μὴ αὐτὸν θορυβήσητε. προσεύξασθε, ἵνα μετ' εἰρήνης ἡ ψυχὴ ἐξέλθοι. δεήθητε, ἵνα τόπον ἀνέσεως λάβοι. προσπέσατε, ἵνα φιλανθρώπους ἀγγέλους σχῇ· προσπέσατε, ἵνα εὐμενῆ τὸν δικαστὴν εὕροι· εὐωδίαν θυμιάσατε. τὴν γὰρ ἀγγελικὴν παρουσίαν ἐθεάσατο. προσεύξασθε, εἰς γὰρ ἀγῶνα μέγαν νῦν παράκειται. σκοπήσατε καὶ τὸ αὐτὸ,

C καὶ ὑμεῖς προσεύξασθε. ἐμβλέψατε καὶ τὸ μυστήριον τοῦτο μὴ λάθητε. ἀτενίσατε καὶ τῆς ὥρας ταύτης φροντίσατε. τί γάρ ἐστιν ἄνθρωπος; οὐδέν. τί ἄνθρωπος; σκώληξ. τί ἄνθρωπος; τέφρα. τί ἄνθρωπος; ὄναρ. τί ἄνθρωπος; σκιά. ἴδε, ἐδιέβη. ἴδε, παρῆλθεν· ἴδε, ἠρέμησεν. ἴδε, κατέπαυσεν. ἴδε ἡσύχασεν. ἴδε, ἔπαυσεν· ἐκεῖνος ὁ πολὺς καὶ ἀήττητος ὁ λέων,

D ὁ τύραννος, ὁ κραταιὸς, ὁ δυνάστης ὁ ὑψηλὸς, ὁ πᾶσιν φοβερὸς κεῖται, προβάτου πραΰτερος. ἀπῆλθεν, παρῆλθεν ὁ φανείς· ὁ τεχθεὶς ὡς μὴ τεχθείς· ὁ πολὺς ὑπὲρ πολλοὺς γέγονεν ὡς οὐδείς· ὁ κρατῶν κεκράτηται· ὁ δεσμῶν δεσμεῖται, καὶ ἰδοὺ ἀπάγεται ἔνθα ἀπάγουσιν οἱ ἀπάγοντες· ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀπόλλυνται πάντες οἱ διαλογισμοὶ αὐτοῦ· ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὅτε παρῆλθον παραλαβόν-

E τες οἱ θεῖοι ἐκπηλωταὶ τὴν ψυχὴν διὰ τοῦ ἀέρος ἀνέρχονται, ἐν ᾧ ἵστανται αἱ ἀρχαὶ καὶ αἱ ἐξουσίαι καὶ οἱ κοσμοκράτορες τῶν ἐναντίων δυνάμεων· οἱ πικροὶ ἡμῶν κατήγοροι· οἱ δεινοὶ τελῶναι, καὶ λογοθέται, καὶ φορολόγοι, συναντῶντες, λογοθετοῦντες, ἐξερευνῶντες, προσφέροντες τὰ τοῦ ἀνθρώπου ἁμαρτήματα καὶ χειρόγραφα· τὰ ἐν νεότητι, τὰ ἐν τῷ γείρει, τὰ ἑκού-

F σια, τὰ ἀκούσια, τὰ δι' ἔργων, τὰ διὰ λόγων, τὰ δι' ἐνθυμήσεων· πολὺς ὁ φόβος ἐκεῖ, πολὺς τῆς ἀθλίας ψυχῆς ὁ τρόμος· ἀδιήγητος ἡ ἀνάγκη, ἣν ὑφίστανται τότε ὑπὸ τοῦ ἀναριθμήτου πλήθους τῶν μυριάδων ἐχθρῶν αὐτῆς· συκοφαντουμένη, ἵνα μὴ πρὸς οὐρανὸν ἀνέλθῃ, ἵνα μὴ τῶν ζώντων τὸ φῶς οἰκήσῃ, ἵνα μὴ ἐν χώρᾳ ζώντων εἰσέλθῃ. ἀλλ' οἱ μὲν ἅγιοι ἀγγε-

A ἄγγελοι τὴν ψυχὴν παραλαβόντες ἀπάγουσι· τότε ἡμεῖς τὸ θνητὸν σῶμα κηδεύσαντες, καὶ ὡς ξένον, καὶ ἀλλότριον ἐκ τοῦ ἰδίου οἴκου ἐξάγοντες πρὸς τὸν τάφον· ὁρῶμεν ἄλλο μέγα καὶ φοβερὸν μυστήριον, κατανοοῦντες τοὺς μικροὺς καὶ μεγάλους, τοὺς βασιλεῖς καὶ ἰδιώτας, τοὺς τυράννους καὶ τοὺς δούλους, καὶ πάντας μίαν σποδὸν γεγονότας, μίαν κόνιν, μίαν τέφραν, μίαν δυσωδίαν, μίαν σαπρίαν, ἕνα σκώληκα· B ὡς ὁ Αἰθίοψ, οὕτως ὁ ποτε εὐπρεπής, ὡς ὁ νεότερος, οὕτω καὶ ὁ γέρων σεσηπώς, ὡς ὁ παράλυτος, οὕτω καὶ ὁ ἀήττητος, καὶ ἰσχυρός· πάντες ὡς ἀπ' ἀρχῆς μία κόνις γεγόνασιν, ὡς ἀκούοντες, γῆ εἶ, καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ, καὶ γῆ εἶ, καὶ πάλιν χοῦς γενήσῃ. οὓς πολλάκις κατατακέντας καὶ σαπέντας ὁρῶντες ἐν τάφῳ κειμένους ὑποδεικνύομεν ἀλλήλοις τῷ δακτύλῳ C διαγνύοντες, καὶ λέγοντες· ἴδε· ὁ δεῖνα οὗτος, ὁ δεῖνα ὁ τύραννος, καὶ οὗτος ὁ δεῖνα ὁ στρατιώτης, καὶ οὗτος ὁ δεῖνα ὁ βασιλεύς, καὶ οὗτός ἐστιν τοῦ δεῖνα ὁ ἔκγονος· αὕτη ἐστὶ θυγάτηρ τοῦ δεῖνος, αὕτη ἡ ποτε φανταζομένη νεᾶνις, καὶ οὗτος ὁ πρὶν καλλωπιζόμενος νεώτερος· ταῦτα πολλάκις ἐν τοῖς τάφοις μετὰ στεναγμῶν λέγομεν καὶ δακρύομεν, ὁρῶντες * ὅτι πᾶσα νεότης ἐκεῖ D ἀγνώριστος· ὁρῶντες τὸ φοβερὸν καὶ μέγα μυστήριον· ὁρῶντες, ὅτι πᾶσα ἡλικία ἐκεῖ κατελύθη· ὁρῶντες, ὅτι πᾶς γλυκὺς ὀφθαλμὸς ἐκεῖ ἐσβέσθη· ὁρῶντες, ὅτι πᾶσα γλῶσσα γοργὴ ἐκεῖ ἡσύχασεν· ὁρῶντες, ὅτι πᾶν ἡδύλαλον στόμα ἐκεῖ ἐφράγη· ὁρῶντες, ὅτι πᾶν κάλλος ὀδόντων ἐκεῖ ἐσκορπίσθη· ταῦτα εἰδόντες τὸν φιλάνθρωπον Θεὸν ἱκετεύσωμεν ἐ- E λέους τυχεῖν· ᾧ πρέπει κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. *

Ὁρῶντες ὄντως τὸ μέγα καὶ φοβερὸν μυστήριον. ὁρῶντες, ὅτι πᾶσα ἡλικία ἐκεῖ κατελύθη. ὁρῶντες, ὅτι πᾶσα εὐμορφία ἐκεῖ ἠλλοιώθη τῶν σωμάτων. ὁρῶντες, ὅτι πᾶν προσώπου κάλλος ἐκεῖ ἠχρειώθη· ὁρῶντες, ὅτι πᾶς γλυκὺς ὀφθαλμὸς ἐκεῖ ἐσβέσθη· ὁ- F ρῶντες, ὅτι πᾶν εὔλαλον στόμα ἐκεῖ ἐφράγη· ὁρῶντες, ὅτι πᾶσα γλῶσσα γοργὴ ἐκεῖ ἐσίγησεν. ὁρῶντες, ὅτι πᾶν κάλλος ὀδόντων ἐκεῖ διεσκορπίσθη. καὶ πᾶσα πλοκὴ τῶν πλοκάμων ἐκεῖ διεσάπη. ὁρῶντες, ὅτι πᾶσα ὡραιότης ἡλικίας ἐκεῖ συνετρίβη. ὁρῶντες, ὅτι πᾶσα ἀρχοντικὴ ἐξουσία ἐκεῖ ἐπαύσατο· καὶ πᾶσα τυραννία καὶ μεγαλαυχία ἐκεῖ κατέπαυσεν. καὶ

vivorum ingrediatur. Ceterum ſancti Angeli excipientes animam ſecum abducunt. Tunc nos mortale curantes corpus, & tanquam peregrinum atque alienum ex propria domo ad ſepulturam efferentes, magnum aliud & formidandum myſterium cernimus; conſideramuſque ibi parvos & magnos, Reges & plebejos, Tyrannos, ac ſervos, cunctoſque alios in unum cinerem ac pulverem redactos, in unum foetorem, ac putredinem vermemque reſolutos, & ſicut eſt hic Æthiops, ita & ibi, qui olim fuit formoſus: ſicut ſenex, ita junior in putredinem verſus: ſicut debilis, ita quoque fortis, & invictus. Omnes, ut ab initio, in unum pulverem cineremque redacti: quemadmodum & ex Scriptura audimus: *Terra es, & in terram reverteris*: & terra es, iterumque pulvis efficieris. Quos ſæpe dum liquefactos ac putrefactos in ſepulcro jacentes conſpicimus, digito nobis invicem demonſtramus, dicentes: Ecce hic talis, & ille talis. Hic eſt ille talis tyrannus. Hic eſt ille miles, & hic eſt ille Rex. Hic illius talis nepos: & iſta filia illius talis. Hæc eſt, quæ olim adeo pulchra apparebat puella, & hic qui antea ita comtus atque ornatus incedebat juvenis. Hæc, & ejuſmodi frequenter in ſepulcris cum ſuſpirio dicimus, & illacrymamur, videntes omnem ibi juventutem incertam eſſe, & incognitam * Videntes magnum & tremendum myſterium. Videntes omnem ibi ætatem diſſolutam. Videntes omnem adſpectum jucundum ibi exſtinctum. Videntes omnem linguam velocem ibi conticuiſſe. Videntes omne facundum os ibi obſtructum. Videntes omnem dentium pulchritudinem ibi diſperſam. Hæc autem videntes, benigniſſimum Deum deprecemur, ut miſericordiam conſequamur: cui convenit poteſtas in ſecula ſeculorum. Amen. *

Videntes magnum vere, ac tremendum myſterium. Videntes omnem ibi ætatem eſſe diſſolutam. Videntes omnem corporum pulchritudinem ibi evanuiſſe. Videntes omnem adſpectum jucundum ibi exſtinctum. Videntes omne facundum os ibi obſtructum. Videntes omnem linguam velocem ibi conticuiſſe. Videntes omnem dentium pulchritudinem ibi diſperſam, & omnem capillorum nexum ibi computruiſſe. Videntes omnem ætatis decorem ibi contritum. Videntes omnem principatus, ac magiſtratus poteſtatem ibi ceſſare: omnemque Tyrannidem, & jactantiam ibi deſiiſſe, & omnem juventutis

Gen. 3.

* *Hucuſque Codex Vat. Ms. Græc. 1636.*

* *Quæ ſequuntur deſcripta ſunt ex Codice Græco Vat. 702. p. 170 eademque habentur apud Voſſium Tom. 3. pag. 282.*

ſuperbiam, atque deſpicientiam ibi deſolatam. Videntes omnem vanum hominum laborem illuc recidiſſe, ibi ceſſaſſe, & ibi finitum eſſe. Loquimur, & nemo eſt qui audiat; plangimus, & nemo, qui attendat. Nominatim ibi jacentes compellamus, dicentes: quonam abiiſtis, fratres noſtri? Ubi jam degitis? ubi eſtis? quomodo nos ita repente dereliquiſtis. Vocem nobis edite, ſicut edebatis olim: loquimini nobis: reſpondete nobis. Nos, inquiunt, qui ex humanis exceſſimus, illi ſumus, quorum cujuſque anima in locis ſibi congruentibus verſatur, ut quæque eſt commerita. Hic autem, qui veſtros ante oculos in ſepulcro cernitur pulvis: iſte, quem conſpicitis, cinis: hic foetor; iſta putrefacta oſſa: immundi hi vermes, corpora illorum ſunt adoleſcentulorum, & puellarum, quos concupiſcebatis olim. Hic cinis illa eſt caro, quam complectebamini, & quam inſatiabiliter oſculari ſolebatis. Hæc putredo, illa eſt facies, quam dies noctesque inexplebili voluptate deoſculabamini, Hæc tabes, & fluxio immunda, illa eſt caro, inter cujus complexus peccabatis. Ideo videte, & plane credite, qui adhuc carne in vita vana verſamini, certoque ſcitote, quod dum in lecto inter complexus veſtrarum conjugum, puellarumque jacetis, vos cinerem lutumque tunc complecti: ſcitote, inquam, dum cuncta earum membra circumplectimini, vos tunc foetorem, & putredinem amplecti. Diſcite, quando earum amore ac deſiderio adeo flagratis; vos tunc vermes, & cinerem tetrumque odorem concupiſcere. Nolite ſeduci, o juvenes, & juvenculæ inſipientes. Nolite decipi in vana juventutis pulchritudine: nam & nos, qui veſtros ante oculos putridi jacemus mortui, in vita olim ſicut vos apparuimus, & accurate ornati, odoramentiſque inuncti fuimus, atque in bonis dies noſtros duximus: & ecce, ut videtis, in cænum ac cinerem, & pulverem, foetoremque gravem, univerſa illa jam reciderunt. Quocirca deinceps ne vos ipſos fallatis: ſed a nobis, qui vos præceſſimus, & in ſepulcro nunc ſumus, edocti, reſipiſcite & firmiter credite, apud infernos judicium eſſe, & ſine fine ſupplicium, & tenebras omnis lucis expertes, & gehennam inconſolabilem, vermemque non dormientem, & fletum abſque ſilentio, & ſtridorem inceſſabilem, & tribulationem atque anguſtiam incurabilem, eſſeque citra perſonarum acceptionem Judicem, & miniſtros nemini ignoſcentes, luctumque ibi amarum ac ſempiternum. Hæc quamvis

A πᾶσα νεότητος ὑπεροψία ἐκεῖ ἠρέμησεν. ὁρῶντες, ὅτι πᾶς ὁ μάταιος κόπος τῶν ἀνθρώπων καὶ μόχθος ἐκεῖ κατήντησεν. ἐκεῖ ἡσύχασεν. ἐκεῖ ἐπεπαύσατο. λαλοῦμεν, καὶ οὐδεὶς ὁ ἀκούων· θρηνοῦμεν, καὶ οὐδεὶς ὁ προσέχων. ἐξ ὀνόματος τοὺς κειμένους κράζομεν, λέγοντες. ποῦ ἀπήλθετε ἀδελφοὶ ἡμῶν; ποῦ διάγετε; ποῦ ὑπάρχετε; πῶς ἡμᾶς ἄφνω οὕτω κατελείψα-

B τε; δότε ἡμῖν φωνὴν, ὡς ἐλαλεῖτε ποτὲ, λαλήσατε ἡμῖν. ἀποκρίθητε ἡμῖν. ἡμεῖς φησὶν, οἱ ἐξ ὑμῶν τῶν ἐν τῷ βίῳ ἐξελθόντες. ἑκάστου ἡμῶν ἡ ψυχὴ ἐν τοῖς πρέπουσιν αὐτῇ τόποις κατὰ τὴν ἀξίαν αὐτῆς ὑπάρχει. αὕτη δὲ ἡ παρὰ τῶν ὀφθαλμῶν ὑμῶν ἐν τῷ τάφῳ κόνις. αὕτη ἣν ὁρᾶτε, τέφρα. αὕτη ἡ δυσωδία. ταῦτα τὰ κατασαπέντα ὀστᾶ· οὗτοι οἱ ἀκάθαρ-

C τοι σκώληκες. τὸ σῶμα ἐστὶν ἐκείνων τῶν νεανίσκων καὶ νεανίδων, ὧν ἐποθεῖτε ποτέ. αὕτη ἡ τέφρα, ἐκείνη ἐστὶν ἡ σὰρξ, ἐν ᾗ συνεπλέκεσθε, καὶ ἀκορέστως ἐφιλεῖτε. οὗτος ὁ βρυγμὸς, ἐκεῖνο τὸ πρόσωπον ἐστὶν ὃ νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἀπλήστως κατεφιλεῖτε· οὗτοι οἱ ἰχῶρες. καὶ ἡ ῥύσις ἡ ῥυπαρά. ἐκείνη ἡ σὰρξ ἐστὶν, ἐν ᾗ συμπλεκόμενοι ἡμαρτάνετε. διὸ ὁρᾶτε καὶ ἀ-

D κριβῶς πιστεύσατε οἱ ἔτι σαρκὶ ἐν τῷ βίῳ τῷ ματαίῳ ὑπάρχοντες. γνῶτε ὅτι ἐπὶ τῆς κλίνης τῆς ὑμετέρας συμβίοις καὶ νεάνισι περιπλεκόμενοι, σποδῷ καὶ βορβόρῳ συμπλέκεσθε· γνῶτε, ὅτε πάντα τὰ μέλη αὐτῶν κατασπάζεσθε. ὅτι δυσωδίαν καὶ σαπρίαν ἀσπάζεσθε. μάθετε, ἡνίκα πρὸς τὸν αὐτῶν ἐξάπτεσθε πόθον, ὅτι σκώληκας καὶ τέφραν καὶ δυσωδίαν ἐπιθυμεῖτε. μὴ

E πλανᾶσθε ὦ νέοι, καὶ νεάνιδες ἄφρονες. μὴ ἀπατᾶσθε ἐπὶ τῷ ματαίῳ κάλλει τῆς νεότητος. ὅτι καὶ ἡμεῖς οἱ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν κείμενοι σεσηπότες νεκροὶ, ἐν τῷ βίῳ ποτὲ ὡς ὑμεῖς ἐφαντάσθημεν, καὶ ἐκαλλωπίσθημεν, καὶ ἐμυρίσθημεν, καὶ ἐποθήσαμεν, καὶ ἀπηλαύσαμεν, καὶ διημερεύσαμεν. καὶ ἰδοὺ ὡς ὁρᾶτε, εἰς πηλὸν καὶ σποδὸν καὶ τέφραν καὶ δυσωδίαν ὅλα ἐκεῖνα κατήντησε. λοιπὸν μὴ ἑαυτοὺς ἀπατᾶτε· ἀλλὰ παρ' ἡμῶν τῶν προλαβόντων καὶ ἐν τῷ τάφῳ ὄντων διδάχθητε, καὶ σωφρονήσατε, καὶ πιστεύσατε, ὅτι ἐστὶν ἐν τῷ ᾅδῃ κρίσις, καὶ ἐστὶν κόλασις ἀτελεύτητος, καὶ ἔστι σκότος ἀφώτιστον, καὶ γέεννα ἀπαράκλητος, καὶ ἔστι σκώληξ ἀκοίμητος, καὶ κλαυθμὸς ἀσίγητος, καὶ ἔστι βρυγμὸς ἀκατάπαυστος, καὶ θλίψις ἀνίατος, καὶ ἔστι κριτὴς ἀπροσωπόληπτος, καὶ ὑπουργοὶ ἀσυγχώρητοι, καὶ ἔστι πένθος πικρὸν καὶ αἰώνιον.

ταῦτα

ταῦτα εἰ καὶ μὴ διὰ ῥημάτων, ἀλλὰ διὰ πραγμάτων πρὸς ἡμᾶς οἱ ἀδελφοὶ ἡμῶν οἱ ἐκεῖ προλαβόντες διδάσκουσιν· ὧν ὥσπερ ἡμεῖς μνημονεύοντες ἐπιποθοῦμεν μαθεῖν τι, ἢ ἀκοῦσαι ἢ γνῶναι τὸ ποῦ ἄρα εἰσὶν ἢ πῶς εἰσὶν αἱ τούτων ψυχαί, ἢ ἄρα ἄνω εἰσὶν, ἢ κάτω εἰσίν· εἰ ἄρα βλέπουσιν ἡμᾶς νῦν, ἢ βλεψόμεθα αὐτούς ποτε· ἢ ἄρα ἀσπασόμεθα αὐτοὺς ἐκεῖ, ἢ ὅλως γνωρίζειν μέλλομεν αὐτούς· ἀλλ' οὐδεὶς ταῦτα εἶδεν· οὐδεὶς γὰρ ἐκεῖθεν ἀνέλυσεν, οὐδεὶς ἡμῖν ἐμήνυσε περὶ τῶν ἐκεῖ ποῦ εἰσὶ, ἢ ποῖα εἰσι· ἀπετείχισε γὰρ αὐτὰ ἀφ' ἡμῶν ὁ Θεὸς, ἀλλ' ἀπέκρυψε, καὶ συνεκάλυψε, καὶ συνεσκίασεν ἀφ' ἡμῶν τὰ ἐκεῖ· ἕως καὶ ἡμεῖς ἀπελθόντες καταλάβωμεν τὰ ἐκεῖ, ἡνίκα ἐκ νεκρῶν ἀναστῶμεν ἅπαντες, καὶ παραστάμεθα, καὶ ἐξομολογούμεθα, καὶ λογοθετούμεθα εἰς ἐκεῖνο τὸ μέγα καὶ φοβερὸν, εἰς ἐκεῖνο τὸ φρικτὸν, καὶ ἀδιήγητον τοῦ δικαστοῦ δικαστήριον· ὅτε ἐξ οὐρανοῦ ἐλεύσεται κρῖναι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου μέχρι δυσμῶν· ὅταν αἱ φωναὶ τῶν φοβερωτάτων σαλπίγγων ἐκείνων ἠχήσουσιν· ὅταν ἡ κτίσις φόβῳ, καὶ τρόμῳ κλονεῖται, καὶ ταράττεται· ὅτε οἱ τάφοι ἀνοίγονται, καὶ πᾶσα σὰρξ ἐξανίσταται γυμνὴ, καὶ τετραχηλισμένη· ὅταν πᾶν στόμα φραγήσεται, καὶ πᾶσα πνοὴ ἐξομολογήσεται, καὶ ὁ ποταμὸς τοῦ πυρὸς ἕλκει ἔμπροσθεν τοῦ δικαστοῦ· περὶ οὗ, φησι, ὁ Δανιήλ· ὅτι ἐθεώρουν ἕως οὗ θρόνοι ἐτέθησαν, καὶ παλαιὸς ἡμερῶν ἐκάθισεν. ὁ θρόνος αὐτοῦ φλὸξ πυρός· οἱ τροχοὶ αὐτοῦ πῦρ φλέγον· ποταμὸς πυρὸς εἷλκεν ἔμπροσθεν αὐτοῦ· χιλίαι χιλιάδες παρεστήκεσαν αὐτῷ, καὶ μυρίαι μυριάδες ἐλειτούργουν αὐτῷ. Κριτήριον ἐκάθισε, καὶ βίβλοι ἠνεῴχθησαν. ἐκείνη ἐστὶν ἡ ἡμέρα, καὶ ὥρα, περὶ ἧς φησὶ καὶ ὁ Δαβίδ· ἵνα τί φοβοῦμαι ἐν ἡμέρᾳ; ἡ ἀνομία τῆς πτέρνης μου κυκλώσει με. Ἐκείνην τὴν ἡμέραν κατηράσατο ὁ Ἰὼβ λέγων· καταράσαιτο αὐτὴν ὁ καταρώμενος τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ μέλλων τὸ μέγα κῆτος χειρώσασθαι, τουτέστι τὸν διάβολον. περὶ ἐκείνης τῆς ἡμέρας καὶ ἕτερός τις προφήτης βοᾷ· ἰδοὺ ἔρχεται, λέγει κύριος σαβαὼθ, καὶ τίς ὑπομενεῖ ἡμέραν εἰσόδου αὐτοῦ, ἡνίκα ὁ Θεὸς ἐμφανῶς ἥξει, ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ οὐ παρασιωπήσεται· πῦρ ἐνώπιον αὐτοῦ προπορεύσεται, καὶ κύκλῳ αὐτοῦ καταιγὶς σφόδρα· προσκαλέσεται τὸν οὐρανὸν ἄνω, καὶ τὴν γῆν τοῦ διακρῖναι τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ πᾶσαν σάρκα· εἰς φοβερὸν ἐκεῖνο δικαστή-

A vis non verbis, rebus ſane ipſis ad nos, fratres noſtri, qui illuc præceſſerunt, loquuntur, ac nos docent: quorum ſicut memoriam facimus, ita & ab illis aliquid deſideremus addiſcere, vel audire, aut noſſe: veluti ubinam ſint, vel quomodo ſe habeant eorum animæ, utrumne apud ſuperos, an apud inferos exiſtant. Anne intueantur nos modo: aut ipſi eos aliquando adhuc conſpecturi ſimus: numquid
B amplectemur ipſos ibi; vel an omnino eos amplius agnituri ſimus. Ceterum nemo iſta novit: nullus enim illinc unquam rediit; nulluſque nobis de iis quæ ibi contingunt, ubi ſint, vel qualia ſint, indicavit: nam ea ſejunxit a nobis Deus. verum abſcondit, & operuit, atque obumbravit res illas a nobis, donec & nos hinc profecti, ad ea, quæ
C ibi ſunt, pervenerimus, quando ex mortuis reſurgemus omnes, & adſtabimus, & confitebimur: ratioque omnium a nobis exigetur, in illo magno ac tremendo, in illo formidabili, & inexplicabili Judicis tribunali. Quando e coelo veniet, univerſum judicaturus orbem terrarum, ab ortu ſolis uſque ad occidentem. Quando voces horribiliſſimarum illarum tubarum reſonabunt. Quando
D timore ac tremore omnis ſub coelo creatura commovebitur, atque turbabitur. Quando ſepulcra aperientur, & omnis caro nuda, atque detecta exurget. Quando omne os obſtruetur, & omnis ſpiritus confitebitur: fluviuſque igneus ante judicem decurret. De quo ait Daniel: *Aſpiciebam, donec throni poſiti ſunt, & antiquus dierum ſedit: Thronus ejus, flamma ignis: rotæ ejus, ignis flagrans.* *Dan. 7.*
E *Flumen ignis trahebat in conſpectu ejus. Millia millium miniſtrabant ei: & dena millia denum millium adſiſtebant ei. Iudicium ſedit, & libri aperti ſunt.* Atque illa dies eſt ac hora, de qua etiam David: *Cur timebo*, inquit, *in die? iniquitas calcanei mei circumdabit me*. *Pſal. 48.* Diei illi maledixit Job, dicens, *Maledicat ei, qui maledicit diei illi, qui eſt magnum cetum oppreſſurus*, hoc eſt diabolum. *Job. 3.* De
F illa die, etiam alius quidam clamat Propheta: *Ecce venit, dicit Dominus Sabaoth: & quis ſuſtinebit diem introitus ejus? quando Deus manifeſte veniet: Deus noſter, & non ſilebit.* *Pſal. 49.* *Ignis ante conſpectum ejus præcedet, & in circuitu ejus tempeſtas valida. Advocabit cœlum ſurſum, & teram diſcernere populum ſuum*; omnemque carnem, ad tremen-

mendum illud tribunal, ubi non erit parvus, & magnus, ſervus, & liber: ubi non erit Rex & ſubditus: ſed æqualiter omnes judicio obnoxii, omnes vincti, omnes nudi, derelicti, tremebundi, plorantes, turbati, anxii, atque ſolliciti erunt; quid ſinguli ipſorum dicturi ſint, quidve judici de male actis reſponſuri. Ubi tunc ibi Regum ſuperbia? Ubi Tyrannorum jactantia? ubi inſipientum inanis gloriatio? ubi juventutis mollities? ubi ſuperfluus, atque laſcivus veſtium ornatus? ubi tunc, qui principibus aſſiſtebant, & a latere diſcurrebant famuli? ubi comtæ, atque ornatæ tunc filiæ? ubi aurum? ubi argentum? ubi auro infrænati æqui? ubi unguenta? ubi ſuffitus? ubi aromata? ubi quæ fruſtra perduntur alia? ubi tunc epulæ, atque deliciæ? ubi quæ dies noctesque fieri ſolent convivia? ubi qui cum tympanis, & ſaltationibus vinum bibunt, & deliciis indulgent; Deum vero, & pauperes deſpiciunt? Nihil horum ibi erit: ſed amarum væ, væ. Non amplius ibi locus erit diteſcendi: ſed pertimeſcendi. Non tempus ibi erit proſperitatis: ſed excuſationis atque defenſionis. Non erit ibi ornatus, ac claritas, ſed obſcuritas. Non erit ibi locus tripudiandi: ſed lugendi atque plorandi. Non erit ibi juventutis jactantia, ſed apud inferos exilium. Non erit ibi propitiatio, atque commiſeratio: ſed timor ingens. Nulla in die illa formidabili atque terribili erit conſolatio: ſed juſta, & accurata retributio. Bonum in illa tunc hora tibi ſubveniet auxilium, ſi pauperibus atque mendicis hic compaſſus fueris. Boni pro te apud Chriſtum tunc erunt advocati, qui hic egeni a te enutriti, & miſericordiam conſequuti, protecti ac conſervati fuerint. Boni & præſtantes pro te ibi conſolatores aderunt fratres Chriſti, pauperes, orphani atque pupilli, viduæ, advenæ, ac peregrini, inopes, debiles, claudi, cæci, captivi, derelicti, quique in tormentis, & ſolitudinibus, in carceribus, in exiliis, in infirmitatibus, & aliis calamitatibus conſtituti, per te hic ſalvati fuerint, & miſericordiam conſecuti. Magni hi tunc patroni tibi iſtic erũt, magni defenſores: magni fautores atque auxiliatores, exhibentes tunc Chriſto quæcumque ipſis hic dederis; quemadmodum ipſos paveris, quomodo ipſos refeceris, & quo pacto ipſis deſervieris. Boni tibi hi fratres iſthic reddentur, ſicut ſunt fratres Chriſti. Si enim unus aliquis frater Regis, plurimum ſe patrocinando ac deprecando poteſt ad proprium fratrem Regem:

A δικαστήριον, ὅπου οὐκ ἔνι μικρὸς, καὶ μέγας,
δοῦλος, καὶ ἐλεύθερος· ὅπου οὐκ ἔνι βασιλεὺς,
καὶ ὑποκείμενος, ἀλλ' ἐπίσης πάντες κατάδικοι,
πάντες δέσμιοι, πάντες γυμνοὶ, ἀπερίστατοι,
τρέμοντες, κλαίοντες, ταραττόμενοι, ἀγωνιῶν-
τες, μεριμνῶντες· ἕκαστος τί εἴπῃ; τί ἀπο-
λογήσεται τῷ δικαστῇ περὶ ὧν ἔπραξε κακῶν;
ποῦ ἐκεῖ ἡ τῶν βασιλέων φαντασία; ποῦ ἡ τῶν τυ-
B ράννων μεγαλαυχία; ποῦ ἡ τῶν ἀφρόνων ὑπερη-
φάνεια; ποῦ ἡ τῆς νεότητος μαλακία; ποῦ ὁ καλ-
λωπισμὸς τῶν ἱματίων; ποῦ οἱ παριστάμενοι,
καὶ περιτρέχοντες δοῦλοι; ποῦ αἱ κοσμούμεναι
θυγατέρες; ποῦ ὁ χρυσὸς; ποῦ ὁ ἄργυρος;
ποῦ οἱ χρυσοχάλινοι ἵπποι; ποῦ τὰ μύρα;
ποῦ τὰ καπνίσματα; ποῦ τὰ ἀρώματα; ποῦ τὰ
εἰς μάτην ἀπολλύμενα; ποῦ ἡ τρυφή; ποῦ ἡ
C σπαταλὴ; ποῦ τὰ συμπόσια τὰ ἐν νυκτὶ, καὶ
ἡμέρᾳ γινόμενα; ποῦ οἱ μετὰ τυμπάνων, καὶ
ὀρχηστῶν τὸν οἶνον πίνοντες, καὶ σπαταλῶντες?
τοῦ Θεοῦ δὲ, καὶ τῶν πενήτων καταφρονοῦντες?
οὐδὲν τούτων ἔνι ἐκεῖ, ἀλλὰ πικρὸν οὐαὶ, οὐαί·
οὐκ ἔστιν ἐκεῖ λοιπὸν πλουτῆσαι, ἀλλὰ φρίξαι·
οὐκ ἔστιν ἐκεῖ εὐημερία, ἀλλ' ἀπολογία· οὐκ
ἔστιν ἐκεῖ καλλωπισμὸς, ἀλλὰ σκοτισμὸς· οὐκ
D ἔστιν ἐκεῖ χορεῦσαι, ἀλλὰ θρηνῆσαι· οὐκ ἔστιν
ἐκεῖ νεότητος φαντασία, ἀλλ' ἐν τῷ ᾅδῃ ἐξορία·
οὐκ ἔστιν ἐκεῖ ἐξιλασμὸς, ἀλλὰ μέγας φόβος·
οὐκ ἔστι παράκλησις ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ τῇ φο-
βερᾷ καὶ φρικτῇ, ἀλλὰ δικαία, καὶ ἀκριβὴς ἀνταπ-
όδοσις. Καλόν σοι βοήθημα τότε ἐν ἐκείνῃ
τῇ ἡμέρᾳ, εἰ ἐποίησας ὧδε τοῖς πτωχοῖς συμ-
πάθειαν· καλοὶ ὑπέρ σου πρὸς Χριστὸν συνή-
E γοροι οἱ παρά σου διατρεφέντες, καὶ ἐλεηθέν-
τες, καὶ σκεπασθέντες, καὶ διασωθέντες πένη-
τες. Καλοὶ, καὶ ἰσχυροὶ ὑπέρ σου παρακλήτορες οἱ
ἀδελφοὶ τοῦ Χριστοῦ πένητες, οἱ ὀρφανοὶ, αἱ χῆραι,
οἱ ξένοι, οἱ ἄποροι, οἱ κυλλοὶ, οἱ τυφλοὶ, οἱ
αἰχμάλωτοι, οἱ ἀπερίστατοι, οἱ ἐν βασάνοις,
οἱ ἐν ἐρήμοις, οἱ ἐν φυλακαῖς, οἱ ἐν ἐξορίαις,
οἱ ἐν ἀσθενείαις, οἱ ἐν συμφοραῖς ὑπό σου δια-
F σωθέντες, καὶ ἐλεηθέντες, Μεγάλοι σου οὗτοι
τότε γενήσονται προστάται ἐκεῖ· μεγάλοι ἀντι-
λήπτορες, μεγάλοι βοηθοὶ ὑποδεικνύοντες τῷ
Χριστῷ ἅπερ αὐτοῖς δέδωκας, ἅπερ αὐτοὺς ἔθρε-
ψας, ἅπερ αὐτοὺς ἀνέπαυσας, ἅπερ αὐτοῖς
ἐδούλευσας. Καλοί σου οὗτοι γενήσονται ἀδελφοὶ
ἐκεῖ, ὡς ἀδελφοὶ τοῦ Χριστοῦ τυγχάνοντες. εἰ γὰρ
εἷς ἀδελφὸς βασιλέως πολλάκις πολλὰ ἰσχύει
εἰς παράκλησιν πρὸς τὸν οἰκεῖον ἀδελφὸν τὸν βα-
σιλέα,

σιλέα, πολλῷ μᾶλλον ὅπου πλῆθος ἀδελφῶν δυσωπεῖ; ὅτι γὰρ ἀδελφοὺς ὀνομάζει Χριστὸς τοὺς πένητας ἐν ἐκείνῃ τῇ φοβερᾷ ὥρᾳ τῆς κρίσεως, ἄκουσον αὐτοῦ πρὸς δικαίους τοὺς ἐκ δεξιῶν ποτε ἱσταμένους, λέγοντος, ὅτι ἐφ᾽ ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. λέγων δὲ τοῦτο ὑποδείκνυσι πάντως τῷ δακτύλῳ τοὺς παρόντας, καὶ πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ καθεζομένους. Τίς ἄρα ἄξιος, τίς μακάριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ; ὅτε πάντες ἄγγελοι, καὶ ἄνθρωποι φρίττουσι, καὶ τρέμουσι, ὀνομασθῆναι ἀδελφὸς τοῦ Χριστοῦ; πόσων σοι θησαυρῶν τοῦτο, πόσου πλούτου, πόσων στεφάνων ἐστὶν ὑψηλοτέρα ἡ τοιαύτη φωνή; τίνες ἄρα εἰσὶν ἐκεῖνοι, ἵνα μακαρίσωμεν αὐτούς; τίνες ἄρα εἰσὶν, ἵνα αὐτοὺς ἐπαινέσωμεν; τίνες ἄρα εἰσὶν, ἵνα καὶ ἡμεῖς ζηλώσωμεν αὐτοὺς, οἵτινες ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ὥρᾳ τῆς φρικτῆς, καὶ φοβερᾶς κρίσεως εἰσέρχονται θαρροῦντες, καὶ πεπαρρησιασμένοι, καὶ ἄφοβοι, ὡς πρὸς πατέρα αὐτῶν, καὶ φίλον γνήσιον τὸν Χριστὸν γινώσκοντες, ἀκριβῶς ἐπιστάμενοι· ὅτι περ ὡς υἱοὺς, καὶ φίλους γνησίους, οὕτως ὑποδέξεται αὐτοὺς, ὡς δουλεύσαντας αὐτῷ γνησίως, καὶ φυλάξαντας αὐτοῦ τὰς ἐντολάς. τίς ἄρα ἐστὶν ἐκεῖνος ὁ τρισμακάριος, ὅν τινα θεωρήσας Χριστὸς καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου εἰσερχόμενον πρὸς αὐτὸν, ὑποδέξεται, καὶ ὑπαντήσει αὐτῷ ἱλαρῷ τῷ προσώπῳ, καὶ μειδιῶντι βλέμματι, καὶ περιχαρεῖ προσηγορίᾳ, καὶ εὐμενεῖ παρρησίᾳ κρατήσας τοῦτον περιλάβῃ, καὶ ἀσπασθήσεται, καὶ ὡς ἀπὸ ξένης μακρᾶς χρόνου ἐλθόντα φίλον υἱὸν καταφιλήσῃ· τοιαῦτά τε πρὸς αὐτὸν εἴπῃ· εὖ ἦλθες φίλε ἀγαθὲ, καὶ πιστὲ, καλῶς ἦλθες ὁ τροφεύς μου, ὁ ξενοδόχος μου, ὁ σκεπαστής μου· εὐχαριστῶ τῇ προθέσει σου, καὶ οὐ λανθάνομαι τῆς ἀγάπης σου· μέμνημαι ὅσα ἀγαθά μοι ἐποίησας, οἶδα πόσα με ἀνέπαυσας· εἶτα ταῦτα πρὸς αὐτὸν λέγων ὁ Χριστὸς, κρατήσας αὐτὸν τῆς χειρὸς ἐνώπιον πάσης τῆς μεγάλης ἐκείνης πανηγύρεως, ἐνώπιον ἀγγέλων, καὶ ἀρχαγγέλων, καὶ πάσης ἀρχῆς, καὶ ἐξουσίας, καὶ δικαίων, καὶ προφητῶν, καὶ ἀποστόλων, καὶ ὁσίων, καὶ στήσας τοῦτον ἐς μέσον, ἅμα κηρύζει ὑποδεικνὺς αὐτὸν πᾶσι, καὶ λέγων· οὗτος ὁ ἄνθρωπος πεινῶντά με ἴδεν ποτὲ, καὶ ἔθρεψε· διψῶντα, καὶ ἐπότισε, ῥιγῶντα, καὶ ἐσκέπασε, ξένον, καὶ ὑπεδέξατο, ἀσθενοῦντα ἴδε, καὶ διηκόνησεν, καὶ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ εἰσήγαγε· τοὺς πόδας

A Regem: quanto magis ubi fratrum interpellat multitudo? Quod porro fratres Chriſtus denominaturus ſit pauperes in tremenda illa hora judicii; ipſummet ad juſtos, qui a dextris ſtabunt, dicentem auſculta: *Quamdiu feciſtis uni ex his*, inquit, *fratribus meis minimis, mihi feciſtis*. *Matth.* 25. Hoc autem dicens, omnes oſtendit digito ibi præſentes, & ad pedes ſuos conſiſtentes. Quis porro dignus, quis porro felix B in illa erit hora, quando cuncti exhorreſcent ac contremiſcent Angeli, & homines, ut tunc nominari mereatur frater Chriſti? Quam multis tibi iſtud theſauris erit potius? quam multis opibus, quam multis coronis vox ejuſmodi excelſior atque præſtantior? Quinam igitur illi tales erunt, ut beatos prædicemus, & collaudemus ipſos? Qui, obſecro, erunt illi: ut & nos imi- C temur eos? Qui quidem in die, & hora illa horribilis atque tremendi judicii cum fiducia & ſecuritate, intrepidique ad Chriſtum tamquam ad patrem ſuum & amicum ſincerum ingredientur; certo ſcientes ſe velut filios, & amicos veros ab ipſo ſuſceptum iri: quippe qui ei vere, atque legitime inſervierint, & mandata ipſius obſervaverint. Quis, inquam, erit ille adeo beatus, quem quidem cernens D Chriſtus in throno ſedens ad ipſum ingredientem, lætus excipiat, obviamque ipſi procedat hilari facie & aſpectu arridente: atque appellatione læta, & benigna allocutione hunc apprehenſum amplectatur, & tanquam ex longinqua peregrinatione venientem amicum filium deoſculetur; talibuſque eum verbis compellet: Bene veniſti, o amice bone, E & fidelis: Bene veniſti, educator & altor meus, hoſpes meus & protector meus: gratiam habeo bonæ menti, & voluntati tuæ, & non ſum oblitus caritatis tuæ. Memini quanta mihi bona præſtiteris. Novi quoties me refeceris. Quæ dum ad eum ait Chriſtus, tenet ipſum manu coram omni illa magna celebritate, coram Angelis, & Archangelis, & omni principatu, ac poteſta- F te, coram omnibus juſtis, & Prophetis, & Apoſtolis, ac Sanctis: ſtatuenſque hunc in medio, ſimul prædicat, & oſtendit eum omnibus, ac dicit: Hic homo eſurientem me aliquando conſpexit, & pavit: ſitientem & potavit; frigeſcentem & cooperuit me: hoſpitem, & ſuſcepit me: infirmum me vidit, & miniſtravit, & in domum ſuam introduxit: pedes mihi lavit, vulnera mea abſterſit, ſuper

per lectum ſuum me collocavit, portas domus ſuæ mihi aperuit, cum gaudio mihi occurrit, ex animo me refecit, in neceſſitate me reſpexit, & liberavit: in carceribus me invenit, & redemit. Propterea & ego dico ipſi: *Euge ſerve bone & fidelis, quia ſuper pauca fuiſti fidelis, ſuper multa te conſtituam: intra in gaudium Domini tui*: perfruere deliciis paradiſi mei, ingredere in vitam æternam. Neque vero iſta dumtaxat tunc dicet Chriſtus eis, qui complacuerunt, & ſervierunt ipſi: ſed & faciet ipſos diſcumbere, & tranſiens miniſtrabit eis. Ut igitur nos quoque tali perfruamur voce, & gloria atque honore; curramus hic nunc, dilectiſſimi, feſtinemus, præoccupemus, ut non anticipemur; rapiamus, ne repente abripiamur: introeamus, ne foris remaneamus. Demus, inquam, operam, cariſſimi, properemus, præripiamus, antevertamus: negligentiam atque pigritiam, in qua adhuc torpeſcimus, expellamus: vanos timores atque dilationes removeamus, & e medio tollamus: ſpem inanem, nos dies noctesque ſubſannantem, abjiciamus. Ne deinceps in errorem impellamus, ſeducamuſque nos ipſos: ne nobis ipſi illudamus: ne nos deinceps irrideat inimicus: ne nos in hodiernum, vel craſtinum diem impura relaxet cogitatio. Quoniam multi dum multa ſecum ſtatuerunt, ad craſtinum non pervenerunt: at ſubito rapti ſunt, ſicut paſſerculi ab accipitre, & velut agni a lupo, & quaſi captivus a latrone; nec loqui prorſus valentes, nec teſtamentum condere, neque vocem ullam edere. Alii enim veſperi cubitum ſani concedentes, ad mane non pervenerunt. Alii ad menſam accumbentes exſpirarunt. Alii inter ambulandum & ludendum repente ſunt mortui. Alii in balneo morientes idem lavacrum pro epitaphio ac ſepultura habuerunt. Alii vero dum nuptias celebrarent, in ipſo thalamo nuptiali ſubito atque inopinate abrepti ſunt: & eadem ſibi veſtimenta pro nuptiis pararunt, atque pro funere: ſucceſſeruntque in locum tibicinum, lamentantes, & in locum ſaltantium atque tripudiantium, lugentes atque plorantes. Et iſta omnia novimus ac ſcimus: quodque gravius eſt, ſponte interim, & ſcienter peccamus, nobiſque ipſi illudimus: & propterea nullam a Deo veniam conſequimur: quia non ex ignorantia, ſed ſcientes erramus. Scripturas quidem ſacras audimus, & collaudamus: ſed quæ dicuntur, non facimus. Quare hortor, & obſecro, ut non ſolum auditores ſimus doctrinæ, ſed

Matth. 5.

A πόδας μου ἔνιψε, τὰ τραύματά μου ἀπέπλυνε, ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ με ἀνέπαυσεν· ἠνέῳξέ μοι τὰς πύλας τοῦ οἴκου αὐτοῦ· ὑπήντησέ μοι μετὰ χαρᾶς, ἀνέπαυσέ με ὁλοψύχως· ἐν ἀνάγκῃ με ἴδε, καὶ ἐλυτρώσατο, ἐν φυλακῇ με εὗρε, καὶ ἐξηγόρασε. διὸ κἀγὼ λέγω αὐτῷ· εὖ δοῦλε ἀγαθὲ, καὶ πιστὲ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστὸς, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς χαρὰν τοῦ Κυρίου σου· ἀπόλαυσον τῆς τρυφῆς τοῦ παραδείσου μου· εἴσελθε εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Κυρίου σου· εἴσελθε εἰς τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον· οὐ μόνον δὲ ταῦτα ἐρεῖ ὁ Χριστὸς τότε τοῖς εὐαρεστήσασιν αὐτῷ, καὶ δουλεύσασιν, ἀλλὰ καὶ ἀνακλινεῖ αὐτοὺς, καὶ παρελθὼν διακονήσει αὐτούς. ἵνα οὖν καὶ ἡμεῖς τοιαύτης φωνῆς, καὶ δόξης, καὶ τιμῆς ἀπολαύσωμεν, δράμωμεν ἀγαπητοὶ, σπεύσωμεν, προλάβωμεν, ἵνα μὴ C προληφθῶμεν· ἁρπάσωμεν, ἵνα μὴ ἄφνω ἁρπασθῶμεν· εἰσέλθωμεν, ἵνα μὴ ἔξω μείνωμεν. σπουδάσωμεν ἀγαπητοὶ, γοργεύσωμεν, ἁρπάσωμεν, καταλάβωμεν· ἀποθώμεθα τὴν ῥαθυμίαν, ἐν ᾗ ἔζωμεν ἕως τοῦ νῦν. ἀποθώμεθα τὰς ματαίας ὀκνηρίας· ἀπορρίψωμεν τὰς χλευαζούσας ἡμᾶς ἡμέρᾳ, καὶ ἡμέρᾳ ἐλπίδας. Μὴ πλανήσωμεν τοῦ λοιποῦ ἑαυτοὺς, μὴ χλευάσωμεν. D μὴ ἐμπαίξῃ ἡμῖν τοῦ λοιποῦ ὁ πονηρός· μὴ ῥέμψῃ ἡμᾶς εἰς τὸ σήμερον, καὶ αὔριον ὁ μιαρὸς λογισμός· ὅτι πολλοὶ πολλὰ βουλευσάμενοι τὴν αὔριον οὐ κατέλαβον, ἀλλ' ἐξαίφνης ἡρπάγησαν ὡς στρουθία ὑπὸ ἱέρακος, καὶ ὡς ἀρνία ὑπὸ λύκου, καὶ ὡς αἰχμάλωτος ὑπὸ λῃστοῦ, μήτε λαλῆσαι ὅλως ἰσχύσαντο, μήτε διαθήκας ποιήσασθαι, μήτε ὅλως φθέγξασθαι· οἱ μὲν E καθεύδοντες ἀπὸ ἑσπέρας ὑγιεῖς, τὴν πρωΐαν οὐκ ἔφθασαν· οἱ δὲ ἐπὶ τραπέζης καθήμενοι ἀπέπνευσαν· οἱ δὲ περιπατοῦντες, καὶ παίζοντες ἐξαίφνης ἀπέθανον· οἱ δὲ ἐν βαλαναίῳ θανόντες τὸ αὐτὸ λουτρὸν ἔσχον ἐπιτάφιον. οἱ δὲ ἐν γάμοις ἐν αὐτῷ τῷ παστῷ ἄφνω ἡρπάγησαν, τὰ αὐτὰ ἱμάτια ποιησάμενοι καὶ ἐπιγάμια, καὶ ἐπιτάφια, διεδέξαντο τοὺς αὐλοῦντας οἱ θρηνοῦντες, F καὶ τοὺς ὀρχουμένους οἱ πενθοῦντες. Καὶ ταῦτα πάντα οἴδαμεν, καὶ γινώσκομεν. τὸ γὰρ χαλεπώτερον τοῦτό ἐστι, ὅτι ἑκουσίως, καὶ ἐν γνώσει ἁμαρτάνομεν, καὶ ἑαυτοὺς χλευάζομεν. Διὸ οὐδεμίαν συγγνώμην παρὰ Θεοῦ ἔχομεν, ὅτι οὐκ ἀγνοίᾳ, ἀλλ' ἐν γνώσει πλανώμεθα, ἀκούοντες τῶν θείων γραφῶν, καὶ ἐπαινοῦντες τὰ λεγόμενα, δὲ μὴ ποιοῦντες. λοιπὸν παρακαλῶ, μὴ μόνον γενώμεθα ἀκροαταὶ τῆς διδαχῆς

χῆς, ἀλλὰ καὶ ποιηταί. εἴ τις οὖν μετὰ τὴν ἀκρόασιν τῶν νῦν εἰρημένων συνήθειαν πονηρᾶς πορνείας ἔχων ταύτην ἀποκόψει, οὗτος καλὸς, οὗτος ἀκροατής. εἴ τις μνησικακίας ἔχων πρὸς τὸν πλησίον, καὶ διαλλαγῇ αὐτῷ, οὗτος καλὸς ἀκροατής. εἴ τις κατανυγεὶς ἐπὶ τοῖς παροῦσι λόγοις ἐλεήμων, καὶ εὐμετάδοτος γένηται, οὗτος καλὸς ἀκροατής. ἵνα μὴ εἰς κρίμα ἡμῖν αὕτη, καὶ αὐτὴ ἡ ἀνάγνωσις γένηται· ἀκούομεν γὰρ, καὶ οὐ ποιοῦμεν. εἰ μὴ γὰρ ὁ θάνατος τοῦ ἀδελφοῦ σου σωφρονίσει σε, οὐδεὶς δύναταί σε ὠφελῆσαι. εἰ μὴ νεκρὸν βλέπων μετανοήσῃς, πότε λοιπὸν ἐπιστρέψεις; εἰ μὴ ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις κατανυγῇς, οὐδέποτε τῆς ἁμαρτίας ἀποστήσῃ. ταύτην, ἀγαπητοὶ, τὴν τῶν θείων λογίων τράπεζαν οἱ πρὸς Χριστὸν προλαβόντες ἡμῶν ἀδελφοὶ, ἡμῖν παρέθηκαν. ταῦτα τὰ ζωοποιὰ ἐδέσματα ἡτοίμασαν· τοῦτον ἡμῖν τὸν τῆς διδασκαλίας οἶνον ἐκέρασαν. ταύτην ἡμῖν τὴν εὐφροσύνην, καὶ τρυφὴν εἰς σωτηρίαν ἐχαρίσαντο, ὅπως ταῦτα μελετῶντες ἐν νυκτὶ καὶ ἡμέρᾳ, ἐν ὥρᾳ, ἐν ἐκκλησίᾳ, ἐν ἀγορᾷ, ἐν οἴκῳ, ἐπὶ τραπέζης, ἐν πραιτωρίοις, ἐν κλίναις, ἐν βαλανείοις, ἐν συμποσίοις, ἐν συνεδρίοις, δυνησώμεθα τῆς πονηρᾶς, καὶ ματαίας συνηθείας, καὶ ἀμελείας ἀποστῆναι, καὶ τὴν ψυχὴν ἡμῶν ἐπιστρέψαι πρὸς μετάνοιαν, καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν ἐκκλῖναι, καὶ τὸν δεσπότην δυσωπῆσαι, καὶ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν ἐπιτυχεῖν χάριτι καὶ οἰκτιρμῷ, καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ὅτι αὐτῷ ἡ δόξα, καὶ κράτος νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

A ſed & factores. Si quis ergo, poſt jam dicta audita, depravatam fornicandi conſuetudinem, quam habebat, præciderit; bonus hic revera auditor fuerit. Si quis præteritarum injuriarum memoria, quam in proximum tenebat, depoſita, ei reconciliatur; hic bonus auditor. Si quis præſenti ſermone compunctus, miſericordiæ, & beneficentiæ operibus ſeſe dederit; hic bonus auditor: ut non in judicium hæc, B & ſimilis cuiquam lectio fiat; dum audimus quidem, & non facimus. Niſi enim mors fratris tui ad ſaniorem te mentem reduxerit: nullus te juvare poterit. Niſi dum mortuum cernis, reſipiſcas: quando tandem converteris? Niſi ex jam dictis compunctus fueris, nunquam a peccato recedes. Hanc, cariſſimi, divinorum eloquiorum menſam, qui ad Chriſtum præceſſerunt Fratres, nobis inſtruxerunt, at- C que propoſuerunt. Hæc vivifica, ac ſalutaria nobis fercula ipſi pararunt. Hoc nobis doctrinæ vinum miſcuerunt. Hanc nobis lætitiam deliciaſque in ſalutem ſubminiſtrarunt: ut hæc ipſa meditantes dies nocteſque, ac ſingulis horis, in Eccleſia, in foro, in domo, in menſa, in prætoriis, in lectis, in balneis, in conviviis, in conciliis, atque conſeſſionibus, valea- D mus ab improba, & vana peccandi conſuetudine deſiſtere, & animam noſtram ad pœnitentiam convertere; & deinceps a malo declinare, & Dominum placatum nobis reddere, regnumque cœlorum conſequi: gratia, & miſerationibus, atque benignitate Domini, & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti. Quoniam ipſi gloria, & potentia, nunc & ſemper, & in ſæcula ſæculorum. Amen.

E

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΦΡΑΙΜ
ΤΟΥ ΣΥΡΟΥ
ΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ· ΚΑΙ ΚΡΙΣΕΩΣ.

Ἀκούσατε ἀδελφοὶ ἀγαπητοὶ, ὅσοι τὸ ἅγιον βάπτισμα ἐλάβετε, πῶς μέλλομεν κριθῆναι, καὶ πῶς ἐξέρχεται ἡ ψυχὴ ἐκ τοῦ σώματος. διὸ ἔλεγεν ὁ προφήτης, ἵνα τί φοβοῦμαι ἐν τῇ ἡμέρᾳ πονηρᾷ; ἡ ἀνομία τῆς πτέρνης μου κυκλώσει με. ἐλεύσεται γὰρ ἡμέρα καὶ ὥρα, ἀδελφοὶ, ὅτε καταλείψει ἄνθρωπος πάντα καὶ πάντας· καὶ ἀπελεύσεται μόνος μεμονωμένος, γυμνὸς, ἀβοήθητος, ἀπροστάτευτος, ἀσυνόδευτος, ἀνέτοιμος, ἀπαρρησίαστος, ἐν ἡμέρᾳ, ᾗ οὐ προσδοκᾷ· καὶ ἐν

SANCTI EPHRAEM
SYRI
SERMO DE SECUNDO ADVENTU, ET JUDICIO.

F Audite, Fratres cariſſimi, quicumque ſanctum Baptiſma accepiſtis, quomodo judicandi ſimus, & quo pacto anima è corpore ſit egreſſura. Propterea ait Propheta: *Cur timebo in die mala? Iniquitas calcanei mei circumdabit me.* Veniet enim dies & hora, Fratres, quum omnia, omneſque relinquet homo, & ſolus abibit, derelictus, nudus, omni auxilio deſtitutus, in die quam non expectat, & in

Ex Cod. Vat. Græco mſ. 572. pag. 224.

Vide ſup. pag. 262. Pſ. 48.

hora quam non novit: dum genio indulget, dum theſaurizat, dum deliciis vacat, dum abſque cura & ſollicitudine vivit. Una nox profunda & tenebroſa atque ærumnoſa: & abducetur tanquam judicatus & condemnatus, quo abducitur omne hominum genus habentium ſanctum Baptiſma. Multis tunc opus tibi erit ductoribus, o homo: multis adjutoribus, multis orationibus, multis ſociis, multis operibus bonis in hora ſeparationis animæ a corpore. Magna tunc erit ſtatio, magnus timor, ac tremor: magnum myſterium: magnus caſus, magna corporis in illo mundo calamitas: quoniam in infinitum tranſeundum erit ſæculum, unde nullus rediit. Sola erit illa hora, & non alia hora: ſola via, & non alia via. Difficilis tranſitus, ſed per quem omnes tranſimus. Anguſta & arcta via, ſed per quam omnes incedimus. Amarum ac dirum poculum: ſed cuncti illud & non aliud bibimus. Magnum & occultum mortis arcanum, & nullus nobis enarrare illud poteſt. Tremenda ſunt ac terribilia quæ tunc anima ſubibit, ſed nemo noſtrum ea novit, Fratres cariſſimi. Non amplius in hac vita nos videbimus; ſi quid novimus, ſi quid egimus, id recipiemus. Ecce hinc abducimur, nec novimus quo abducamur. Nunc ſi quid boni egimus, hoc ipſum & mihi lucrifeci: & ſi quid præmiſi, illud ipſum etiam mihi occurret. Si quid vero in terra theſaurizavi, mihi modo proderit. Si cujus miſertus ſum, in ipſa hora miſericordiam conſequar. Si quem protexi, etiam tunc protegar: quoniam anguſta mihi & gravis eſt præſens hora exitus animæ meæ ſuper omnem horam. Imparatus enim præoccupatus ſum. Caliginoſa mihi præſens nox eſt: ſine fructu enim exciſus ſum. Gravis mihi præſens via: quoniam nullum mihi eſt viaticum. Quare amare deplorate me, & lugete: compatimini mihi, & orate, ut ibi modicam requiem inveniam. Non requiro multum, quoniam in multis peccavi. Quorſum igitur cereus mihi accenditur? Non enim lampadem animæ meæ accendi. Quorſum autem in tumulis me cum Sanctis deponitis, quorum vitam & mores non peregi? Hei mihi, quomodo me ipſum decepi! Quomodo mihi ipſi illuſi, dicens: Juvenis ſum, adhuc perfruar deliciis ſæculi. Abundanter vacavi deliciis mundi, colui corpus: tandem aliquando pœnitentiam agam: benignus eſt Deus, & omnino mihi veniam concedet. Hæc quotidie cogitans, vitam ipſe meam male conſumſi. Edocebar quippe &

non

A ὥρᾳ, ἣ οὐ γινώσκει, ἐν ὅσῳ τρυφᾷ, ἐν ὅσῳ θησαυρίζει, ἐν ὅσῳ σπαταλᾷ, ἐν ὅσῳ ἀμεριμνεῖ. μία νὺξ βαρεῖα, καὶ σκοτεινὴ, καὶ ὀδυνηρὰ, καὶ ἀπάγεται ὡς κατάδικος ὅπου ἀπάγει πᾶσα φύσις ἀνθρώπων ἐχόντων τὸ ἅγιον βάπτισμα· πολλῶν σοι ἄνθρωπε τότε τῶν ὁδηγῶν χρεία· πολλῶν σοι τῶν βοηθῶν· πολλῶν τῶν εὐχῶν· πολλῶν τῶν συνοδευόντων. πολλῶν τῶν πράξεων
B τῶν ἀγαθῶν ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ χωρισμοῦ τῆς ψυχῆς. στάσις μεγάλη, καὶ φόβος μέγας, καὶ τρόμος· μέγα τὸ μυστήριον· μεγάλη ἡ περίστασις· μεγάλη ἡ τοῦ σώματος περὶ τὸν ἐκεῖ κόσμον διάβασις. ὅτε ἀπάγει μὲν πρὸς τὸν ἀπέραντον αἰῶνα, ὅθεν οὐδεὶς ἐπανῆλθε· ἡ μόνη ὥρα, καὶ οὐκ ἄλλη ὥρα· ἡ μόνη ὁδὸς, καὶ οὐκ ἄλλη ὁδός· χαλεπὸν τὸ πέραμα, ἀλλὰ πάντες δι' αὐτοῦ παρερχόμεθα·
C στενὴ καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς, ἀλλὰ πάντες δι' αὐτῆς βαδίζομεν· πικρὸν καὶ δεινὸν τὸ ποτήριον, ἀλλὰ πάντες αὐτὸ καὶ οὐκ ἄλλο πίνομεν· μέγα καὶ ἄδηλον τὸ τοῦ θανάτου μυστήριον· καὶ οὐδεὶς διηγήσασθαι ἡμῖν δύναται. φρικτὰ καὶ φοβερὰ, ἅπερ τότε ἡ ψυχὴ ἐφίσταται· ἀλλ' οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν ταῦτα ἐπίσταται ἀδελφοὶ ἀγαπητοί. οὐκ ἔτι ἐν τῷ βίῳ τούτῳ βλεπόμεθα ἡμεῖς, εἴ τι οἴδαμεν,
D εἴ τι ἐπράξαμεν, ἐκλαμβανόμεθα· ἰδοὺ ἀπαγόμεθα, καὶ οὐκ ἐπιστάμεθα ποῦ ὑπάρχωμεν. νῦν εἴ τι ἀγαθὸν ἐπράξαμεν, τοῦτο καὶ ἐκέρδησα· καὶ εἴ τι προέπεμψα, ἐκεῖνο καὶ ἀπαντήσει μοι· καὶ εἴ τι ἐπὶ τῆς γῆς ἐθησαύρησα, τοῦτό μοι ἄρτι ὄφελος. εἴτινα ἠλέησα, αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, ἐλεηθήσομαι. εἴτινα ἐσκέπασα, νῦν σκεπασθήσομαι· ὅτι στενή μοι καὶ βαρεῖα ἡ παροῦσα ὥρα τῆς ἐξόδου τῆς ψυχῆς μου
E ὑπὲρ πᾶσαν ὥραν. ἀνέτοιμος γὰρ προκατελήφθην. σκοτεινή μοι ἡ παροῦσα νὺξ· ἄκαρπος γὰρ ἐκόπην. βαρεῖά μοι ἡ παροῦσα ὁδός· ὅτι οὐδὲν ἐφόδιόν μοι ὑπάρχει· ἀλλὰ δακρύσατε ἐπ' ἐμὲ πικρῶς, καὶ θρηνήσατε, συμπαθήσατέ μοι, καὶ προσεύξασθε, ἵνα εὕρω ἐκεῖ μικρὰν ἄνεσιν· οὐ ζητῶ πολλὰ, διότι ἥμαρτον πολλά. λοιπὸν τί μοι κηρίον ἀνάπτεται; οὐ γὰρ ἡψάμην τὴν λαμπάδα τῆς
F ψυχῆς· τί δέ με καὶ ἐν σοροῖς μετὰ ὁσίων κατατίθετε, ὧν τὸν βίον καὶ τὸν τρόπον οὐκ ἔπραξα; οἴμοι πῶς ἑαυτὸν ἠπάτησα, πῶς ἑαυτὸν ἐνέπαιξα, λέγων, νέος εἰμὶ ὡς ἀπολαύσω τὸν τοῦ βίου πλημμύρων ἐτρύφησα τῷ κόσμῳ, ἐθεράπευσα τὸ σῶμα, εἶτα ἐν ὑστέροις μετανοῶ· φιλάνθρωπος γὰρ ἐστιν ὁ Θεός· καὶ πάντως ποιήσει μοι τὴν συγχώρησιν· ταῦτα ἐννοῶν καθ' ἡμέραν, καὶ τὴν ἐμαυτοῦ ζωὴν κακῶς ἐδαπάνησα· ἐδιδασκόμην, καὶ

οὐ

οὐ περιεῖχον· ἐνουθετούμην, καὶ κατεγέλων. ἤκουον τῶν ἁγίων γραφῶν, καὶ οὐκ ἐπίστευον· καὶ ἰδοὺ ἀνέτοιμος προκατελήφθην. ἤκουον περὶ κρίσεως, καὶ ἐξεμυκτήριζον. ἤκουον περὶ θανάτου. καὶ ὡς ἀθάνατος διῆγον· ἰδοὺ ἀμετανόητος ἐφθάσθην. καὶ οὐδεὶς ὁ λυτρούμενος· ἰδοὺ ζητῶ βοηθὸν, καὶ οὐδεὶς ὁ βοηθῶν. ἰδοὺ καταδικάζομαι, καὶ οὐδεὶς ὁ σώζων. δικαία κρίσις τοῦ Θεοῦ· ποσάκις μετανοεῖν συνεταξάμην. καὶ πάλιν τὸ χεῖρον διεπραττόμην. ποσάκις προσέπεσα καὶ πάλιν ἠθέτησα· ποσάκις με ἠλέησε, καὶ πάλιν ἐπαρόργισα.

Ταῦτα οὖν τελευτῶντος πρὸς ἡμᾶς διαλεγομένου, ἐξαίφνης δεσμεῖται αὐτοῦ ἡ γλῶσσα· ἀλλοιοῦνται οἱ ὀφθαλμοί· σιγᾷ δὲ στόμα. κωλύεται ἡ φωνὴ, ἡνίκα αἱ δεσποτικαὶ δυνάμεις λοιπὸν παραγένονται· ἡνίκα αἱ φοβεραὶ στρατιαὶ καταβοῦσαι, ὅταν οἱ θεῖοι ἐκπηλευταὶ καλοῦσι τὴν ψυχὴν ἐκ τοῦ σώματος ἐκδημῆσαι· ὅταν ὁ ἀπαραίτητος ἀπαιτεῖται εἰς τὸ δικαστήριον ἡμᾶς ἕλκων, ὃν καὶ θεασάμενος ὁ ταλαίπωρος ἄνθρωπος κἂν βασιλεὺς, κἂν δυνάστης, κἂν κοσμοκράτωρ ὅλος δονεῖται, ὅλος τρέμει, ὅλος ταράττεται, ὅλος θαμβεῖται, ὁρῶν δυνάμεις φοβερὰς, ὁρῶν μορφὰς ξένας, ὁρῶν πρόσωπα ἀπηνῆ, καὶ αὐστηρὰ, ὁρῶν τάξεις αἳ οὐδέποτε θεάσονται· καὶ πρὸς αὐτὸν ἐννοῶν καὶ λέγων. εὐλογητὸς ὁ μόνος ἀθάνατος. εὐλογητὸς ὁ μόνος βασιλεὺς αἰώνιος καὶ κριτὴς ἀπαραίτητος, καὶ βασιλεὺς ἀδιάδοχος· καὶ αἰώνιος κόλασις. τί ἐστιν πρὸς ταῦτα βασιλεία ἐπίγειος; τί ἐστιν ἡ ἐξουσία τῶν ἀνθρώπων ἡ πρόσκαιρος; ἰδοὺ ἀληθῶς στρατιαὶ οὐράνιαι. ἰδοὺ μορφαὶ φοβεραὶ καὶ μέρους φοβεροῦ. ἰδοὺ ἰσχυροὶ Θεοῦ ἰσχυροῦ. ἰδοὺ δυνατοὶ τοῦ μόνου κραταιοῦ· ταῦτα ὁ τότε θανὼν ὁρᾷ· ἡμᾶς δὲ οὐκέτι θεωρεῖ, ἀλλὰ πρὸς τὰς καλούσας δυνάμεις θεᾶται· καὶ πάντες ἄνθρωποι γενόμενοι καὶ πρὸς ἀλλήλους λέγοντες, ἡσυχάσατε ἡσυχάσατε, καὶ τῷ κοιμένῳ λοιπὸν μὴ ὀχλήσητε, μὴ κράξητε, ἵνα μὴ θορυβήσητε· μὴ θρηνήσητε, ἵνα μὴ αὐτὸν ταράξητε. προσεύξασθε, ἵνα μετ' εἰρήνης ἡ ψυχὴ ἐξέλθῃ· εἰς ἀγῶνα μέγαν νῦν παρίσταται· σκοπήσατε τοῦτο, καὶ ὑμεῖς ποθὴν ἔχετε· ἐμβλέψατε, καὶ τοῦ μυστηρίου τούτου μὴ λάθητε· προσεύξασθε, ἵνα φιλανθρώπους ἀγγέλους ἔχῃ· προσπέσατε, ἵνα εὐμενῆ τὸν δεσπότην εὑρήσηται· ἀτενίσατε, καὶ τῆς ὥρας ταύτης φροντίσατε. τί γάρ ἐστιν ἄνθρωπος; σκώληξ, τέφρα, σκιὰ, ὄναρ· ἰδὴ διέβη· ἰδὴ ἀπῆλθε· ἰδὴ ἠρέμησε· ἰδὴ κατέπαυσεν, ἤδη ἡσύχασεν, ἤδη ἐπαύσατο· ἐκεῖνος ὁ πολὺς καὶ ἀήττητος

A non attendebam: admonebar, & deridebam: audiebam ſacras Scripturas, & non credebam: & ecce imparatus præoccupatus ſum. Audiebam de Judicio, & ſubſannabam: audiebam de morte, & velut immortalis vitam traducebam. Ecce impœnitens correptus ſum, & nemo eſt qui redimat. Ecce quæro adjutorem, & non eſt qui adjuvet. Ecce condemnor, & nemo qui ſalvum faciat. Rectum eſt Dei
B Judicium. Quoties reſipiſcere conſtituebam, & denuo deteriora peragebam? Quoties procidi, & rurſus ſprevi? Quoties ipſe mei miſertus eſt, & iterum ipſum ad iracundiam concitavi?

Hæc & ſimilia moribundo homine ad nos ediſſerente, repente conſtringitur ei lingua, immutantur oculi, ſilet os, impeditur vox, quando Dominicæ copiæ adve-
C nerint, quando formidabiles exercitus invaſerint, quando Divini ſpiculatores animam è corpore migrare juſſerint, quando inexorabilis in Judicium nos trahens detulerit: quos miſerabilis tunc ſpectans homo, etiamſi Rex ſit, etiamſi Dynaſta, etiamſi mundi Monarcha, totus commovetur, totus tremit, totus turbatur, totus attonitus redditur, videns horribiles exercitus, videns formas peregrinas, videns facies
D ſeveras & auſteras, videns ordines, quos nunquam antea conſpexerat: cogitanſque apud ſe, dicit: Benedictus qui ſolus immortalis eſt: benedictus qui ſolus Rex æternus, & Judex, cujus Judicium evitari nequit, & Rex qui ſucceſſorem non habet: & ſupplicium ſempiternum. Quid eſt, cum his comparatum Regnum terrenum? Quid eſt momentaneus hominum Principatus? Ecce vere exercitus cœleſtes. Ecce formæ un-
E dequaque terribiles & horrendæ. Ecce fortes Dei fortis. Ecce potentatus ejus, qui ſolus potens eſt. Iſta tunc qui moritur, videt: nos vero non intuetur amplius: ſed ad eas, a quibus evocatur, poteſtates reſpicit: & omnes tremebundi, nobis mutuo dicimus: quieſcite, quieſcite, & decumbenti deinceps moleſtiam ne exhibeatis: a clamoribus abſtinete, ut ei tumultus turbaſque non conci-
F tetis. Orate, ut cum pace anima exeat; nam in magno nunc agone conſtitutus eſt. Conſiderate hoc quoque vos, atque orate. Adſpicite, & myſterii hujus ne obliviſcamini. Orate, ut Angelos benignos habeat. Precamini, ut mitem atque benevolum Dominum inveniat. Fixis oculis intuemini, & de iſta maxima hora eſtote ſolliciti. Quid eſt enim homo? Vermis, cinis, ſomnium. Ecce jam tranſivit, ecce abiit, ecce præteriit, ecce ceſſavit, ecce requievit, ecce deſiit magnus ille & invictus

& invictus leo, Tyrannus, Dynaſta, potens atque elatus, cunctis formidabilis jacet: præteriit qui videbatur, tanquam non eſſet: qui natus eſt perinde ac ſi natus non fuiſſet: qui magnus videbatur ſuper multos, factus eſt tanquam nullus. Qui tenebat, detentus eſt. Qui ligabat, jam vinculis conſtrictus eſt: & ecce abducitur ad locum quo abducere ſatellites ſolent. In illa die peribunt omnes cogitationes ejus. Tunc excipientes animam Angeli, per aërem abſcedunt; in quo conſiſtunt principatus ac poteſtates, mundique rectores adverſariarum copiarum, acerbi illi noſtri accuſatores, ſævi tributorum exactores, & calculatores, atque cenſores, in aëre occurrentes, rationem exigentes, examinantes, & hominis peccata, ac peccatorum chirographa proferentes, quæ in juventute, quæ in ſenectute, quæ ſponte, quæ imprudenter, quæ operibus, quæ verbis, & quæ cogitationibus acciderunt. Magnus ibi timor: magnus infelicis animæ tremor: inexplicabilis neceſſitas, quam tunc ſubit ab infinitorum hoſtium multitudine, ipſam detinente, ipſam commovente, ipſam calumniis proſcindente, ipſam impediente, ne in lumine inhabitet, ne in regionem vivorum ingrediatur. Cæterum ſancti Angeli excipientes animam ſecum abducunt. Nos autem corpus tanquam peregrinum, & alienum ex propria domo ad ſepulturam efferentes, magnum aliud & formidandum myſterium cernimus, conſideramuſque ibi parvos & magnos, Reges & plebejos, Tyrannos & ſervos, cunctos in cinerem redactos, in unum pulverem, in unum fœtorem, in unam putredinem, in unum vermem: & ſicut eſt Æthiops, ita & formoſus: ſicut juvenis, ita & ſenex: ſicut debilis, ita & fortis: eadem forma, eodem aſpectu in ſepulcro jacentes: & nobis invicem dicimus: Ecce hic talis, & ille talis. Hic eſt ille Rex, hic ille talis Tyrannus, hic ille militum Dux; hic illius talis nepos, hæc filia illius talis. Hæc eſt, quæ olim pulchra apparebat puella: hic qui antea comtus ornatuſque incedebat juvenis. Hæc & ejuſmodi frequenter in ſepulcris cum ſuſpirio dicimus, & illachrymamur, videntes magnum ac tremendum myſterium. Videntes omnem ibi juventutem incertam eſſe, & incognitam. Videntes omnem ibi ætatem eſſe diſſolutam, Videntes omnem pulchritudinem ibi evanuiſſe. Videntes omnem oculum ibi extinctum. Videntes diſperſos ibi dentes. Videntes omnia ibi excidiſſe, & cuncta hujus ſæculi laborem eſſe ac ludibrium. Loquimur, & nemo eſt qui audiat. Plangimus, & nemo qui attendat.

A ἡττηπὸς ὁ λέων, ὁ τύραννος, ὁ δυνάστης, ὁ ὑψηλὸς, ὁ πᾶσι φοβερὸς κεῖται, καὶ παρῆλθεν ὁ φανεὶς ὡς μὴ φανεὶς, ὁ τεχθεὶς, ὡς ὁ μὴ τεχθεὶς, ὁ πολὺς ὑπὲρ πολλοὺς γέγονεν οὐδεὶς· ὁ κρατῶν κεκράτηται. ὁ δεσμῶν δεσμεῖται. καὶ ἰδοὺ ὑπάγεται ἔνθα ὑπάγουσι οἱ ἀπάγοντες· ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀπολοῦνται πάντες οἱ διαλογισμοὶ αὐτοῦ· τότε παραλαμβάνοντες οἱ ἄγγελοι καὶ τὴν ψυ-

B χὴν διὰ τοῦ ἀέρος ἀπέρχονται· ἐν ᾧ ἵστανται ἀρχαὶ, ἐξουσίαι, καὶ οἱ κοσμοκράτορες τῶν ἐναντίων δυνάμεων, οἱ πικροὶ ἡμῶν κατήγοροι· οἱ δεινοὶ τελῶναι καὶ λογοθέται, καὶ φορολόγοι ἐν τῷ ἀέρι συναντῶντες, λογοθετοῦντες ἐξερευνῶντες, προσφέροντες τὰ τοῦ ἀνθρώπου ἁμαρτήματα καὶ χειρόγραφα τὰ ἐν νεότητι, τὰ ἐν τῷ γήρει, τὰ ἑκούσια, τὰ ἀκούσια, τὰ δι' ἔργων, τὰ διὰ λόγων,

C τὰ δι' ἐνθυμήσεων· πολὺς ὁ φόβος ἐκεῖ· πολὺς ὁ τρόμος τῆς ἀθλίας ψυχῆς· ἀδιήγητος ἀνάγκη, ἣν ὑφίσταται τότε ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν μυριάδων ἐχθρῶν αὐτὴν κρατουμένην, κλωμένην, συκοφαντουμένην, συνοδευομένην, ἐμποδιζομένην, ἵνα μὴ ἐν φωτὶ οἰκήσῃ, ἵνα μὴ ἐν χώρᾳ ζώντων εἰσέλθῃ. ἀλλ' οἱ μὲν ἅγιοι ἄγγελοι τὴν ψυχὴν παραλαβόντες ἀπάγουσιν· ἡμεῖς δὲ τὸ σῶμα ὡς ξένον καὶ

D ἀλλότριον ἐκ τοῦ οἴκου λαβόντες πρὸς τὸν τάφον ἀπάγοντες σπουδῇ· καὶ ὁρῶμεν ἄλλο μέγα καὶ φοβερώτερον τὸ μυστήριον, κατανοοῦντες τοὺς νεκροὺς μικροὺς καὶ μεγάλους. τοὺς βασιλεῖς καὶ ἰδιώτας. τοὺς τυράννους καὶ δούλους, πάντας σποδόν· μίαν τέφραν, μίαν κόνιν, μίαν δυσωδίαν, μίαν σαπρίαν, ἕνα σκώληκα, ὡς ὁ αἰθίοψ, οὕτω καὶ ὁ εὐπρεπής· ὡς ὁ νεώτερος, οὕτως καὶ ὁ γέρων· ὡς ὁ παράλυτος, οὕ-

E τως καὶ ὁ δυνατός· μία ἰδέα, μία μορφὴ ἐν τῷ τάφῳ κείμενοι· καὶ λέγομεν ἀλλήλοις· ἰδοὺ ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα· οὗτός ἐστιν ὁ δεῖνα βασιλεύς, καὶ οὗτος ὁ δεῖνα τύραννος, καὶ οὗτός ἐστιν ὁ δεῖνα στρατηγός· οὗτός ἐστιν τοῦ δεῖνα ἔγγονος, καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ θυγάτηρ τοῦ δεῖνα· αὕτη ἥ ποτε φανταζομένη νεανίς· οὗτος ὁ πρὶν καλλωπιζόμενος νεώτερος. ταῦτα πολλάκις μετὰ στεναγμοῦ λέγοντες ἐν τοῖς

F τάφοις. καὶ δακρύομεν ὁρῶντες τὸ μέγα καὶ φοβερὸν μυστήριον. ὁρῶντες ὅτι πᾶσα νεότης ἐκεῖ ἀγνώριστος· ὁρῶντες ὅτι πᾶσα ἡλικία ἐκεῖ κατελύθη· ὁρῶντες ὅτι πᾶσα εὐμορφία ἐκεῖ κατηλλοιώθη· ὁρῶντες ὅτι πᾶς ὀφθαλμὸς ἐκεῖ ἐσβέσθη· ὁρῶντες, ὅτι ὀδόντες ἐκεῖ ἐσκορπίσθησαν· ὁρῶντες, ὅτι πάντα ἐξέπεσαν, καὶ πάντα κόπος καὶ μόχθος τοῦ κόσμου τούτου ἐξέπεσαν· καὶ λαλοῦμεν, καὶ οὐδεὶς εἰσακούων. θρηνοῦμεν, οὐδεὶς

δεὶς προσέχων. ἐξ ὀνόματος τοὺς κειμένους κράζομεν καὶ λέγομεν, ποῦ ἀπήλθετε ἀδελφοὶ ἡμῶν, πῶς διάγετε, πῶς ὑπάρχετε, πῶς ἡμᾶς ἄφνω κατελίπετε. δότε ἡμῖν φωνὴν ὡς ἐλαλῆτέ ποτε. λαλήσατε ἡμῖν· ἀνακρίθητε ἡμῖν. αὕτη δὲ ἡ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν ἐν τῷ τάφῳ κόνις· αὕτη, ἣν ὁρᾶτε. τέφρα αὕτη ἡ δυσωδία· ταῦτα κατέσαπε τὰ ὀστᾶ. οὗτοι ἀκάθαρτοι σκώληκες. τὸ σῶμά ἐστι ἐκεῖνο τῶν νεανίσκων, καὶ τῶν νεανίδων. ὧν ἐπόθητέ ποτε· αὕτη ἡ τέφρα. ἐκείνη ἐστὶν ἡ σὰρξ ἐν ᾗ συνεπλέκεσθε καὶ ἀκολάστως ἐφιλεῖτε. οὗτος ὁ βόρβορος, ἐκεῖνο τὸ πρόσωπόν ἐστι, ὃν νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἀπλήστως κατεφιλεῖτε. οὗτοι οἱ σκώληκες, καὶ ἡ ῥύσις ἡ ῥυπαρά· ἐκείνη σάρξ ἐστιν, ἐν ᾗ συμπλεκόμενοι ἡμαρτάνετε. οἴδατε καὶ φοβήθητε· γνῶτε, ὅτι ἐπὶ ταῖς κλίναις ταῖς ὑμετέραις συμβίοις ὑμᾶς ἀφέντες, ταῖς πορνείαις συμπλέκεσθε. ὅτι σποδῷ καὶ βορβόρῳ ἐγκυλινδούμενοι· γνῶτε, ὅτι πάντα τὰ μέλη αὐτῶν βόρβορος καὶ δυσωδία. μὴ πλανᾶσθε ὦ νέοι καὶ νεανίδες, ἄφρονες, ἀσύνετοι, ἀπάνθρωποι. κρίσις γάρ ἐστιν καὶ ἀνταπόδοσις· ἄκουε καὶ τῶν κολάσεων. ᾅδης, κόλασις ἀτελεύτητος. ἔστι σκότος ἀφώτιστον καὶ ἔστι γέεννα ἀπαράκλητος, καὶ ἔστι σκώληξ ἀκοίμητος, καὶ ἔστι κλαυθμὸς ἀσίγητος· καὶ ἔστι βρυγμὸς ἀκατάπαυστος. καὶ ἔστι θλίψις ἀνίατος· καὶ ἔστι κρίσις ἀπροσωπόληπτος. καὶ εἰσὶν ὑπουργοὶ ἀσυγχώρητοι. καὶ ἔστι πένθος πικρὸν καὶ αἰώνιον, ἡνίκα ἐκ νεκρῶν ἀναστῶμεν ἅπαντες καὶ παριστάμενοι, λογοθετούμεθα. καὶ ἐξομολογούμεθα εἰς ἐκεῖνο τὸ μέγα, καὶ φρικτὸν, καὶ ἀδιήγητον τοῦ δικαστοῦ δικαστήριον· ὅτε ἐξ οὐρανοῦ ἐλεύσεται τοῦ κρῖναι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἐξ ἀνατολῶν ἡλίου ἕως δυσμῶν, ὅτε φωναὶ τῶν φοβερῶν ἐκείνων σαλπίγγων ἠχήσωσι, ὅτε ἡ κτίσις φόβῳ καὶ τρόμῳ κλᾶται καὶ ταράττεται· ὅτε οἱ τάφοι ἀνοίγονται, καὶ πᾶσα σὰρξ ἀνίσταται. γυμνοὶ καὶ τετραχηλισμένοι, ὅτε πᾶν στόμα φραγήσεται· καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται. ὅτε ὁ ποταμὸς τοῦ πυρὸς ἕλκει ἔμπροσθεν τοῦ δικαστοῦ περὶ οὗ φησι ὁ Δανιήλ· ἐθεώρουν ἕως οὗ θρόνοι ἐτέθησαν, καὶ παλαιὸς ἡμερῶν ἐκάθισε· ὁ θρόνος αὐτοῦ φλὸξ πυρός· οἱ τροχοὶ αὐτοῦ πῦρ φλέγον. χιλίαι χιλιάδες παρειστήκεισαν αὐτῷ· καὶ μυρίαι μυριάδες ἐλειτούργουν αὐτῷ. κριτήριον ἐκάθησε καὶ βίβλοι ἀνεῴχθησαν. ἐκείνη ἐστὶν ἡ ἡμέρα καὶ ὥρα περὶ ἧς φησι ὁ Δαυίδ. ἵνα τί φοβοῦμαι ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾷ· ἐκείνην τὴν ἡμέραν κατηράσατο ὁ Ἰὼβ λέγων, καταρασάτω αὐτὴν ὁ καταρώμενος τὴν ἡμέραν ἐκείνην. ὁ μέλλων τὸ μέγα κῆτος χειρώσασθαι. τουτέστι

A tendat. Nominatim compellamus jacentes, & dicimus: Quonam abiiſtis, fratres noſtri? Ubi jam degitis? Ubi eſtis? Quomodo nos ita repente dereliquiſtis? Vocem nobis edite, ſicut edebatis olim. Loquimini nobis, reſpondete nobis. Hic autem, qui veſtros ante oculos in ſepulcro cernitur pulvis: iſte quem conſpicitis cinis: hic fœtor, iſta putrefacta oſſa, immundi hi vermes, corpora illorum ſunt a- B dolescentulorum, & puellarum, quos olim concupiſcebatis. Hic cinis illa eſt caro, quam complectebamini, & quam inſatiabiliter oſculabamini. Hoc lutum illa eſt facies, quam dies nocteſque inexplebili voluptate deoſculabamini. Hi vermes, & fluxio immunda, illa eſt caro, inter cujus complexus peccabatis. Videte, & exhorreſcite. Scitote, quod dum C in lecto, complexus veſtrarum conjugum derelinquentes, cum meretricibus commiſcemini, vos cinerem tunc lutumque complectimini. Diſcite, cuncta earum membra lutum fœtoremque eſſe. Nolite ſeduci, o juvenes & juvenculæ inſipientes, imprudentes, inhumani. Eſt enim judicium & retributio. Audi & ſupplicia. Infernus, ſupplicium ſine fine. Sunt tenebræ lucis expertes: eſt gehenna in- D conſolabilis. Eſt vermis non dormiens. Eſt fletus abſque ſilentio. Eſt ſtridor inceſſabilis. Eſt tribulatio incurabilis. Eſt judicium citra perſonarum acceptionem. Sunt miniſtri nemini parcentes. Eſt luctus amarus ac ſempiternus; quando ex mortuis reſurgemus omnes, & adſtabimus, & confitebimur, ratioque omnium a nobis exigetur in illo magno ac tremendo & inexplicabili Judicis tribunali. Quan- E do e cœlo veniet, univerſum judicaturus orbem terrarum ab ortu Solis uſque ad occidentem: quando voces horribilium illarum tubarum reſonabunt: quando timore ac tremore omnis creatura commovebitur ac turbabitur: quando ſepulcra aperientur, & omnis caro nuda atque detecta exurget: quando omne os obſtruetur, & omnis lingua confitebitur: quan- F do fluvius igneus ante Judicem decurret, de quo ait Daniel: *Aſpiciebam donec throni poſiti ſunt, & antiquus dierum ſedit. Thronus ejus, flamma ignis: Rota ejus ignis flagrans. Millia millium aſſiſtebant ei, & dena millia denum millium miniſtrabant ei. Iudicium ſedit, & libri aperti ſunt.* Illa dies eſt atque hora, de qua ait David: *Cur timebo in die mala?* Diei illi maledixit Job, dicens: *Maledicat ei, qui maledicit diei illi, qui eſt magnum cetum oppreſſurus*, hoc eſt

Daniel 7.

Pſal. 48.

Iob. 3.

eſt, diabolum. De illa die etiam alius Propheta dicit. *Ecce venit, dicit Dominus: & quis ſuſtinebit diem introitus ejus? Quando Deus manifeſte veniet, Deus noſter non ſilebit: & in circuitu ejus tempeſtas valida. Advocabit cœlum ſurſum, & terram, diſcernere populum ſuum.* Tunc omnis caro adſtabit ad tremendum illud tribunal, tamquam rea: omnes vincti, omnes nudi, tremebundi, turbati, anxii, atque ſolliciti, quid ſinguli ipſorum dicturi ſint, quidve Regi Regum & Domino dominantium reſponſuri. Ubi tunc Regum ſuperbia? Ubi Principum poteſtas? Ubi veſtium ornatus? Ubi auro infrænati equi? Ubi argentum? Ubi deliciæ? Ubi luxus? Ubi qui comedunt & bibunt, dicentes: Cras moriemur. Nonne audiſtis divinas Scripturas, in quibus aſſeritur, Judicium eſſe & retributionem, & unicuique retribuendum fore ſecundum opera ejus? Tunc dicet Rex: *Venite Benedicti Patris mei, poſſidete paratum vobis Regnum a conſtitutione mundi.* Iis autem, qui ad ſiniſtram erunt: *Diſcedite a me, maledicti, in ignem æternum, paratum diabolo & angelis ejus.* Et ibunt hi quidem in ſupplicium æternum: Juſti autem in vitam æternam. Cui gloria cum Patre & Spiritu Sancto, nunc & ſemper, & in ſæcula ſæculorum. Amen.

Pſal. 49. — *Matth. 25.*

A περὶ τὸν διάβολον· περὶ ἐκείνης τῆς ἡμέρας καὶ ἕτερος προφήτης εἶπεν. ἰδοὺ ἔρχεται λέγει κύριος· καὶ τίς ὑπομενεῖ ἡμέραν εἰσόδου αὐτοῦ; ἡνίκα καὶ ὁ Θεὸς ἐμφανῶς ἥξει· ὁ Θεὸς ἡμῶν οὐ παρασιωπήσεται, καὶ κύκλῳ αὐτοῦ καταιγὶς σφόδρα· προσκαλέσεται τὸν οὐρανὸν ἄνω καὶ τὴν γῆν τοῦ διακρῖναι τὸν λαὸν αὐτοῦ. τότε πᾶσα σάρξ παραστήσεται εἰς τὸ φοβερὸν ἐκεῖνο δικαστήριον, ὡς B κατάδικος· πάντες δέσμιοι· πάντες γυμνοὶ τρέμοντες, ταραττόμενοι, ἀγωνιῶντες, μεριμνῶντες· ἕκαστος τί εἴπῃ ἢ τί ἀπολογήσηται τῷ βασιλεῖ τῶν βασιλευόντων, κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν; ποῦ ἐκεῖ τῶν βασιλέων ἡ φαντασία; ποῦ τῶν ἀρχόντων ἡ ἐξουσία; ποῦ ὁ καλλωπισμὸς τῶν ἱματίων; ποῦ οἱ χρυσοχάλινοι ἵπποι; ποῦ ὁ κλύπος τοῦ ἀργύρου; ποῦ τρυφή; ποῦ ἡ σπατάλη; ποῦ οἱ τρώγοντες, C καὶ λέγοντες· αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν. οὐκ ἠκούσατε τῶν θείων γραφῶν, ὅτι ἔσται κρίσις καὶ ἀνταπόδοσις, τοῦ ἀποδοῦναι ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεύς· δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων, πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ ἐξώτερον, ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ D καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον· οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον. ᾧ ἡ δόξα, μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος· νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

EJUSDEM SANCTI PATRIS NOSTRI EPHRAEM IN SERMONEM, QUEM DIXIT DOMINUS, QUOD IN HOC MUNDO PRESSURAM HABEBITIS, ET DE PERFECTIONE HOMINIS.

E ΤΟΥ͂ ΑΥ̓ΤΟΥ͂ ὉΣΙΟΥ ΠΑΤΡῸΣ ἩΜΩ͂Ν ΕΦΡΑΊΜ ΕἸΣ ΤῸΝ ΛΟΓΟΝ, ὋΝ ΕἾΠΕΝ Ὁ ΚΥΡΙΟΣ ὍΤΙ ἘΝ ΤΩ͂ ΚΟΣΜΩ ΤΟΥΤΩ ΘΛΙ͂ΨΙΝ ἝΞΕΤΕ ΚΑῚ ΠΕΡῚ ΤΟΥ͂ ΤΕΛΕΙΟΝ ΕἾΝΑΙ ΤῸΝ ἌΝΘΡΩΠΟΝ.

Ex Cod. Græc. Vat. Clementino, 62. p. 194.

DOminus, ac Dominator noſter Jeſus Chriſtus cupiens ſalvum fieri genus humanum, ac redimi a diaboli tyrannide, omnibuſque terrenis vinculis nos liberare, ac gehennam effugere, cœlorumque Regnum adipiſci, tum per ſe ipſum, tum per Sanctos Apoſtolos, & Prophetas anguſtiam in hoc ſæculo atque ærumnam, & non eſſe nobis indulgendum rebus præſentibus, hortatur his verbis: *In hoc mundo preſſuram habebitis.*

Ioan. 16. 33.

F Ὁ Δεσπότης, καὶ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς θέλων σωθῆναι τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος, καὶ ῥυσθῆναι τῆς τοῦ διαβόλου καταδυναστείας, καὶ πάντων τῶν κοσμικῶν δεσμῶν ἡμᾶς ἐκλυτρῶσαι, καὶ τὴν γέενναν διαφυγεῖν, καὶ τῆς τῶν οὐρανῶν βασιλείας ἐπιτυχεῖν, καὶ δι' ἑαυτοῦ, καὶ διὰ τῶν ἁγίων αὐτοῦ ἀποστόλων, καὶ προφητῶν τὴν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ στενοχωρίαν, καὶ θλίψιν, καὶ τὸ μὴ ζητεῖν ἡμᾶς ἀνάπαυσιν ἐν τῷ παρόντι. παραινεῖ λέγων· ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ θλίψιν ἕξετε.

ξετε. ὁμοίως οἱ ἀπόστολοι λέγουσιν· ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. διὰ τοῦτο καὶ τὰς θλίψεις, καὶ τὰ παθήματα πάντων τῶν ἁγίων· ὁμοίως καὶ τὰ ἑαυτοῦ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας πάθη, ἃ ὑπὲρ ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν ἔπαθεν, ἐγγράφως ἡμῖν παρέδωκεν, ἵνα δι᾽ αὐτοῦ μάθωμεν, ὅτι οὐκ ἔνι τὸν θέλοντα σωθῆναι ἐν ἀνέσει τὸν παρόντα βίον διελθεῖν, ἢ ἄνευ πειρασμῶν, καὶ θλίψεων ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ γενέσθαι. οὔτε γὰρ τὴν κόλασιν τίς δύναται φυγεῖν, οὔτε τῆς βασιλείας ἐπιτυχεῖν, καὶ τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν ἀπολαῦσαι χωρὶς θλίψεων, καὶ πειρασμῶν. κατανοήσατε γὰρ, ἀγαπητοὶ, ὅτι οὐδεὶς δύναται θερίσαι τῷ θέρει, ἐὰν μὴ σπείρῃ τῷ χειμῶνι· οὔτε ἄμπελον τρυγῆσαι, καὶ ἐκ τοῦ οἴνου αὐτῆς εὐφρανθῆναι, ἐὰν μὴ πρότερον πολλὰ κοπιάσας φυτεύσῃ τὴν ἄμπελον, καὶ ἀναμείνῃ τὸν καρπὸν αὐτῆς ἐν τῷ καιρῷ τῷ ἰδίῳ. οὕτω δὲ καὶ ἡμεῖς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. ἐὰν μὴ ἀποταξάμενοι τοῖς σαρκικοῖς παθήμασι, καὶ φρονήμασι, τε πᾶσι τοῖς γηΐνοις πράγμασι, καὶ ταπεινώσωμεν ἑαυτοὺς, καὶ ὑποπιάσωμεν, καὶ δουλαγωγήσωμεν σὺν τῷ κόσμῳ, καὶ κατὰ τὴν τοῦ ἀποστόλου διδασκαλίαν περιπατήσωμεν, καθὼς αὐτός, φησι, ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς, ἐν κόποις, ἐν μόχθοις, ἐν νηστείαις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν λιμῷ, ἐν δίψει, ἐν ψύχει, καὶ γυμνότητι, τί πάντα νῦν κατὰ μέρος ἀπαριθμοῦμαι. εἰ γάρ τις θέλῃ τὰ τούτου παθήματα, καὶ τὰς θλίψεις διηγεῖσθαι, ἐπιλείψει αὐτῷ ὁ χρόνος· τὰς διαποντίους ἀποδημίας, καὶ τὰ ναυάγια· τὰς ἐπιπόνους, καὶ ἐπικινδύνους ὁδοιπορίας· τὰς τῶν λῃστῶν ἐφόδους· τὰς τῶν συγγενῶν ἐπιβουλίας, τὰς τῶν ψευδαδέλφων ἐπαναστάσεις· τὸ καθ᾽ ἑκάστην ἀσθενούντων ἀσθενεῖν, καὶ τὸ καθεκάστην θανατοῦσθαι. ταῦτα πάντα διηγήσατο, ὡς περὶ ἑτέρων λέγων, τὰ οἰκεῖα παθήματα στηλιτεύων, καὶ προτρεπόμενος πάντας διὰ τῆς ὑπομονῆς εἰς τὴν αἰώνιον καταντῆσαι ζωὴν, δεικνὺς, ὅτι οὐκ ἔνι τὸν θέλοντα σωθῆναι δι᾽ ἄλλης βαδίσαι ὁδοῦ· σχεδὸν γὰρ διὰ θλίψεων, καὶ πειρασμῶν τὸν πάντα καιρὸν αὐτοῦ διελθὼν ὁ ἀπόστολος· ἡμεῖς δὲ οἱ ταλαίπωροι οὐδὲ τὴν τυχοῦσαν θλίψιν ὑπομένομεν, ἀλλ᾽ ἐν ἀνέσει, καὶ τρυφῇ διάγοντες τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν ἐπιτεύξασθαι προσδοκῶμεν. Καὶ πῶς ἂν εἴη τοῦτο δυνατόν; εἰ γὰρ οἱ τὸν ἐπίγειον πλοῦτον κτήσασθαι ἐπιποθοῦντες, πάντα κίνδυνον, καὶ πειρασμὸν ὑπομένουσι

bebitis. Similiter & Apoſtoli dicunt, quod *per multas tribulationes oportet nos introire in Regnum Cœlorum*. Act. 14. 21. Idcirco & afflictiones, & pœnas omnium Sanctorum, non minus quam ſui ipſius in carnis diſpenſatione perpeſſiones, quas pro nobis peccatoribus paſſus eſt, in ſcriptis nobis tradidit, ut ex iis diſcamus non licere ei, qui vult ſalvus fieri, in otio præſentem vitam ducere, ſeu ſine tentationibus, vexationibuſque in hoc mundo manere: neque enim quis ſupplicium poteſt effugere, neque Regno potiri, æterniſque bonis frui, abſque tribulationibus, & tentationibus. Optime enim ſcitis, dilectiſſimi, nemini conceſſum eſſe, ut æſtate metat, niſi hieme ſeminaverit, neque ut ex vite uvas decerpat, vinoque ipſius exhilaretur, niſi antea multa paſſus vineam plantaverit, fructumque ex ipſa proprio tempore expectarit. Sic & nos in hoc mundo, niſi renunciantes carnis affectibus, ac cogitationibus, omnibuſque terrenis rebus, & deprimamus nos ipſos, & affligamus, redigamuſque in ſervitutem cum mundo, & ſecundum Apoſtoli doctrinam ambulemus, ſicut ipſe inquit, *in multa patientia, in tribulationibus, in neceſſitatibus, in perſecutionibus, in plagis, in laboribus, in jejuniis, in vigiliis, in fame, in ſiti, in frigore, & nuditate*. 2. Cor. 6. 4. Verum quorſum nunc ſingula recenſeam? Si quis enim velit hujus perpeſſiones, ærumnaſque enarrare, tempus ipſum deficiet, maritimas profectiones, & naufragia, moleſta, ac periculoſa itinera, latronum impetus, conſanguineorum inſidias, falſorum fratrum impreſſiones: cum infirmis quotidie infirmari, & quotidie commori. Hæc omnia tanquam de aliis enarrabat, proprios dolores publice exponens, hortanſque univerſos, per patientiam ad æternam vitam pervenire: demonſtrando ei, qui ſalvus fieri cupit, aliam viam inire non poſſe. Ferme enim per ærumnas, ac tentationes omne ſuum tempus duxit Apoſtolus. Nos vero miſeri neque qualemcumque dolorem perferimus; ſed remiſſe, ac molliter viventes, æterna bona nos conſequuturos eſſe ſperamus. Et quonam pacto hoc fieri poteſt? Si enim qui terrenas divitias poſſidere cupiunt, omne periculum ac diſcrimen ſubeunt;

ſubeunt ; quanto magis nos , qui cœ-
leſtes opes adipiſci , ac ſtabilibus de-
liciis perfrui exoptamus , moleſtos om-
nes labores ſpernere , atque periculum
omne , & diſcrimen aggredi debe-
mus ? Niſi enim promte , atque ex
animo omnem laborem ſubeamus , &
cum compunctione contritoque corde
ſeminemus lachrymas , quomodo ibi
metemus non flentes , aut quo pacto
cum exultatione virtutum manipulos
inveniemus ? Non enim dixit Pro-
pheta qualemcumque colligere cum
exultatione manipulos ſuos , ſed eos ,
qui ſeminant in lachrymis , hoc eſt ,
qui in præſentia deprimunt ſeipſos ,
& cum compunctione , & lachry-
mis , contrito corde orantes Domi-
num , omnem calamitatem , atque an-
guſtiam perferunt cum gratiarum actio-
ne . Hi æterna vita potiuntur , at-
que in gaudio in ſæculum ſæculi re-
creantur . Neque enim iis , qui in-
conſiderate , atque ut res tulit vivunt ,
tanta bona præparavit ; ſed iis qui præ-
cepta ipſius ſervant , & ſecundum illius
mandata gradiuntur : nam gehennam
non temere minitatus eſt , & reliqua
ſupplicia , niſi tranſgredientibus ſua
mandata , & carnis affectionibus in-
ſervientibus , omnibuſque diabolica ope-
ra ſectantibus , qui Dei timorem a ſe
ipſis abjecerunt , & nihil futurorum
expectant . Iſti ſupra dictis caſtigatio-
nibus addicuntur . Quomodo igitur
etiam nos effugiamus æternum ignem ,
& tenebras exteriores , & ſtridorem
dentium , & vermem non dormiturum ,
& reliqua omnia interminata ſupplicia ,
qui in ocio ac deliciis , in deſidia ,
ac diſſolutione , negligentiaque noſtros
dies conſumimus , & ſermonibus in-
tempeſtivis , ſtultis , ſordidis , obſcœniſ-
que indulgemus ? Quo pacto æternum
fletum effugere poſſumus , ſemper in ri-
ſu , & negligentia totum noſtræ vitæ
tempus traducentes ? Miſeros enim
Luc. 6. 25. Dominus pronuncians eos qui rident ,
& beatos dicens , qui lugent : *Væ* ,
Mat. 5. 5. inquit , *vobis* , *qui ridetis nunc* , *quia*
lugebitis , *& flebitis* . Et : *Beati* , *qui*
lugent nunc , *quoniam ipſi conſolabuntur* .
Quum igitur tempus habemus , con-
vertamur ex toto corde noſtro ad
Dominum , ac cum fletu , & com-
punctione , contritoque corde ore-
Pſal. 94. mus Dominum , ſicut dicit Prophe-
ta : *Venite adoremus* , *& procidamus*
ante eum , *ploremus coram Domino* ,
qui

A ὑπομένουσι , πόσῳ μᾶλλον ἡμεῖς οἱ τὸν οὐράνιον
πλοῦτον θέλοντες κτήσασθαι , καὶ τῆς ἀεὶ μενούσης
ἀπολαῦσαι τρυφῆς , ὀφείλομεν πάντων ἐπιπό-
νων ἔργων καταφρονεῖν , καὶ παντὸς κινδύνου , καὶ
πειρασμῶν κατατολμῆσαι ; ἐὰν γὰρ μὴ προθύ-
μως μετὰ πόθου καρδίας πάντα πόνον ὑπομείνω-
μεν καὶ μετὰ κατανύξεως , καὶ συντετριμμένης καρ-
δίας σπείρωμεν τὰ δάκρυα , πῶς ἐκεῖ θερίσο-
B μεν μὴ ἐκκλαγόμενοι , ἢ πῶς μετὰ ἀγαλλιάσεως
τὰ τῶν ἀρετῶν δράγματα εὕρωμεν ; οὐ γὰρ ἁ-
πλῶς εἶπεν ὁ προφήτης τὸν οἱονδήποτε μετὰ ἀ-
γαλλιάσεως αἴρειν τὰ δράγματα αὐτοῦ , ἀλλ' οἱ
σπείροντες ἐν δάκρυσι · τουτέστι , οἱ ἐν τῷ παρόν-
τι ταπεινώσαντες ἑαυτοὺς καὶ μετὰ κατανύξεως , με-
τὰ δακρύσι ἐν συντετριμμένῃ καρδίᾳ δεόμενοι
τοῦ Κυρίου , καὶ πᾶσαν θλίψιν , καὶ στενοχωρίαν
C μετὰ εὐχαριστίας ὑπομένοντες . Οὗτοι τῆς αἰωνίου
ζωῆς ἀπολαύουσι , καὶ ἐν χαρᾷ εἰς αἰῶνα αἰῶνος
ἀναπαύονται . οὐ γὰρ τοῖς ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε ,
τοσαῦτα ἡτοίμασεν ἀγαθὰ , ἀλλὰ τοῖς τὰς ἐντο-
λὰς αὐτοῦ φυλάσσουσι , καὶ πορευομένοις κατὰ τὰ ἐν-
τάλματα αὐτοῦ · οὐ γὰρ τὴν γέενναν ἀκαίρως ἠ-
πείλησε καὶ τὰ λοιπὰ κολαστήρια , εἰ μὴ τοῖς
παραβαίνουσιν αὐτοῦ τὰς ἐντολὰς , καὶ τοῖς τῆς σαρ-
D κὸς πάθεσι δουλωθεῖσι , καὶ πᾶσι διαβολικὴν
μετελθοῦσιν ἐργασίαν , οἵτινες τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον
ἀφ' ἑαυτῶν ἀπέρριψαν , καὶ οὐδὲν τῶν μελλόντων
προσεδόκησαν . Οὗτοι τοῖς προειρημένοις παρα-
πέμπονται κολαστηρίοις . πῶς οὖν καὶ ἡμεῖς ἐκ-
φύγωμεν τὸ αἰώνιον πῦρ , καὶ τὸ σκότος τὸ ἐξώ-
τερον , καὶ τὸν βρυγμὸν τῶν ὀδόντων , καὶ τὸν σκώ-
ληκα τὸν ἀκοίμητον , καὶ τὰ ἄλλα πάντα κολα-
E στήρια τὰ διηγορευμένα , ἐν ἀνέσει , καὶ τρυφῇ ,
καὶ ῥαθυμίᾳ , καὶ χαυνότητι , καὶ ἀμελείᾳ , τὰς
ἡμέρας ἡμῶν ἀναλίσκοντες , καὶ ἐν λογισμοῖς ἀ-
καίροις , καὶ ματαίοις , καὶ ῥυπαροῖς , καὶ αἰσχροῖς
συγκατατιθέμενοι · πῶς δὲ τὸν αἰώνιον κλαυθμὸν
διαφύγωμεν ; πάντοτε ἐν γέλωτι , καὶ ἀδιαφορίᾳ
τὸν ἅπαντα τῆς ζωῆς ἡμῶν χρόνον διάγοντες .
Ταλανίζων γὰρ ὁ Κύριος τοὺς γελῶντας , καὶ μα-
F καρίζων τοὺς πενθοῦντας , ἔλεγεν . οὐαὶ οἱ γε-
λῶντες νῦν , ὅτι πενθήσετε , καὶ κλαύσετε · καὶ
μακάριοι οἱ πενθοῦντες νῦν , ὅτι αὐτοὶ παρακλη-
θήσονται . Ἕως οὖν ἔχωμεν καιρὸν , ἐπιστρέψω-
μεν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας ἡμῶν πρὸς τὸν Θεὸν ,
καὶ μετὰ κλαυθμοῦ , καὶ κατανύξεως , καὶ συντε-
τριμμένης καρδίας δεηθῶμεν τοῦ Κυρίου καθὼς
ὁ προφήτης λέγει · δεῦτε προσκυνήσωμεν , καὶ προ-
σπέσωμεν αὐτῷ , καὶ κλαύσωμεν ἐναντίον Κυρίου
τοῦ

τοῦ ποιήσαντος ἡμᾶς, ἵνα τῶν προειρημένων κακῶν ῥύσηται ἡμᾶς, καὶ ἀξιώσει τῆς ἐπουρανίου αὐτοῦ βασιλείας. Ναὶ ἀγαπητοὶ, προσπέσωμεν αὐτῷ μετὰ δακρύων ἀναιδῶς αἰτούμενοι τὴν σωτηρίαν τῶν ψυχῶν ἡμῶν. Ὠφελοῦσι τὰ δάκρυα ὧδε, καὶ κατασβεννύει τὴν φλόγα τῆς ἁμαρτίας, καὶ ἐνταῦθα ἡμῶν ὄντων, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐπιστρεφόντων καὶ δέχεται, καὶ προσίεται, καὶ σώζει, καὶ τῶν αἰωνίων αὐτοῦ ἀγαθῶν ἀξιοῖ. ἐκεῖ δὲ οὐκ ἔτι· ἀλλὰ δικαιοκρισία, καὶ ἀνταπόδοσις ἔργων. Νῦν μὲν γὰρ ἐνεργεῖ τὸ ὕδωρ τῶν δακρύων· τότε δὲ πῦρ τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων δοκιμάζει. ὧδε οὖν ἐνεργετεῖ τὸ ταπεινῶσαι, καὶ πενθεῖν· ἐκεῖ δὲ ἀπελθόντων ἀνόνητα γενήσεται τὰ δάκρυα ἡμῶν, καὶ ἀνοιμώξομεν, καὶ κλαύσομεν πικρῶς, καὶ βρύξομεν τοὺς ὀδόντας, καὶ οὐδεὶς ὁ ἐλεῶν ἡμᾶς.

Τί δὲ ἐγὼ ποιήσω ὁ ἀμελὴς καὶ χαῦνος, καὶ ῥάθυμος, ταῦτα καὶ λέγων, καὶ ἀκούων, καὶ ἑτέρους πειρώμενος νουθετεῖν, ὁ πᾶσι τοῖς σαρκικοῖς φρονήμασιν ἐξακολουθῶν, καὶ τοῖς πονηροῖς λογισμοῖς καταδουλωθείς· οἴμοι, οἴμοι ψυχή· πῶς ἀμελεῖς τῆς σωτηρίας σου; πῶς ἐξέδωκας ἑαυτὴν τῇ ματαιότητι, καὶ ἐδέσμευσας σαυτὴν τοῖς γηΐνοις πράγμασι, μὴ λογιζομένη, ὅτι μέλλεις παρίστασθαι τῷ φοβερῷ δικαστηρίῳ. Λάβε εἰς διάνοιάν σου τὴν φοβερὰν τοῦ Κυρίου παρουσίαν, τὸ φρικτὸν ἐκείνου δικαστήριον, καὶ τὸν πύρινον ποταμόν· ποταμὸς γάρ φησι, πυρὸς πορεύεται πρὸ προσώπου αὐτοῦ· μυρίαι μυριάδες παραστήκουσιν αὐτῷ, καὶ χίλιαι χιλιάδες λειτουργοῦσιν αὐτῷ· ὅπου οὐ μόνον τῶν ἔργων μέλλομεν ἀπαιτεῖσθαι δίκην, ἀλλὰ καὶ ἐνθυμήσεων, καὶ ἐννοιῶν καρδίας· ὅπου πάντα γυμνὰ, καὶ τετραχηλισμένα· ὅπου οὐκ ἔνι προστάτην κτήσασθαι, οὐδὲ δῶρα δοῦναι. Ποῦ κρυψόμεθα τότε, εἰπέ μοι, τὸ ἐνθύμημα, καὶ τὰ ῥήματα, καὶ τὰ πράγματα, ὅτε οἱ ἅγιοι στεφανοῦνται, οἱ ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ θλιβέντες, καὶ διωχθέντες. καὶ πάντα πόνον ὑπομείναντες, καὶ νηστείας, καὶ ἀγρυπνίας, καὶ ψῦχος, καὶ γυμνότητα, καὶ καταποντισμοὺς, καὶ μυρίας θλίψεις, καὶ ἀνάγκας ὑπομείναντες, καὶ πλανηθέντες ὑπ᾽ ἐρημίαις, καὶ ὄρεσι, καὶ σπηλαίοις. καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς· οἱ πάντων τῶν προσκαίρων στερηθέντες, καὶ κακουχηθέντες· οἵτινες ἅπαξ ἀπηρνήσαντο ἑαυτοὺς, καὶ τὸν σταυρὸν αὐτῶν βαστάζοντες τῷ Κυρίῳ ἠκολούθησαν μηδὲν γήϊνον φρονήσαντες· οἱ ἐπὶ γῆς ἀναστραφέντες. καὶ ἐν οὐρανοῖς τὸ πολίτευμα κεκτημένοι ὑπὲρ Χριστοῦ θανατούμενοι ὅλην τὴν ἡμέραν, οὗτοι τῆς αἰωνίου ζωῆς ἀ-

A *qui fecit nos*; ut ex jam dictis malis nos eripiat, & ſuo cœleſti regno nos dignetur. Ita, dilectiſſimi, procidamus ante eum cum lacrymis, ſine ulla verecundia petentes noſtrarum animarum ſalutem. Proſunt lacrymæ heic, & peccati flammam extinguunt, noſque heic exiſtentes, & ad eum converſos & ſuſcipit, & admittit, & ſalvat, & ſuis æternis bonis nos dignatur; ibi vero non
B amplius; ſed juſtum judicium, atque operum retributio. Nunc enimvero multam vim habet aqua lacrymarum; tunc vero ignis hominum opera probabit: nunc prodeſt animi dejectio, & luctus; eo vero nobis hinc profectis inutiles fient noſtræ lacrymæ, & amare, ingemiſcemus, & plorabimus, dentibuſque ſtridebimus, & nemo unus erit, qui
C noſtri miſereatur.

Quid autem ipſe faciam negligens, diſſolutus, ignavus, hæc & dicens, & audiens, alioſque commonefacere audens, qui omnibus carnis illecebris addictum, praviſque cogitationibus mancipium me præbeo? Heu, heu, o anima! Quo pacto tuam ſalutem negligis? Quomodo te addixiſti vanitati, & obligaſti te ipſam terrenis re-
D bus, minime recogitans te oportere ſiſti tremendo judicio? Verſa animo terribilem Domini adventum, horrendum ipſius tribunal, fluviumque igneum. *Fluvius* enim, inquit, *egreditur a facie ejus: millia millium adſiſtebant ei, & decies centena millia miniſtrabant ei*: Ubi non ſolum operum rationem reddituri ſumus, verum etiam diſcurſuum, & cogitationum
E cordis: ubi omnia nuda, & aperta: ubi non poteſt patronus inveniri, nec munus offerri. Ubi celabimus tunc, quæſo, cogitationes, & verba, atque operationes, quando Sancti coronantur, qui in hoc ſæculo attriti ſunt, atque exagitati, qui laborem omnem exantlarunt, & jejunia, & vigilias, & algorem, & nuditatem, & demerſiones,
F & ſexcentas calamitates, neceſſitateſque tolerarunt. Et in locis deſertis errantes, in montibus atque ſpeluncis, & in cavernis terræ, omnibus rebus temporalibus privati, & malis oppreſſi, qui ſemel ſe ipſos abnegarunt, & crucem ſuam portantes Dominum ſequuti ſunt, nihilque terrenum ſapuerunt: qui in terris verſati, atque in cœlis jus civitatis adepti, pro Chriſto tota die mortificati, hi æterna vita per-

Daniel. 7. 10.

fruuntur, & immortalitatis corona di-
gnantur. Ego vero & mei ſimiles con-
verſati in hoc ſæculo ad prædicta ſuppli-
cia condemnati deducimur. Cur igitur ne-
gligentes, ac ſocordes ſumus, & nos ipſos
ſtultis, ac temporalibus rebus implicamus?
Quid nobis proderit ſæculi hujus poſſeſ-
ſio? Nonne potius nos condemnabit?
Quid vero hominum gloria conducet
nobis? Nonne promiſſam habet fœni
combuſtionem, Propheta luculenter cla-
Ezec. 14. 17. mante: *Omnis gloria hominis ut flos
fœni*. Quare igitur fallaces cogitatio-
nes ſequimur, neque nos ipſos mundi
vinculis ſolvimus, & dolo ratiocinatio-
num? Utinam vero hactenus ſolum pro-
cederet malum; quando hæc ipſa de-
licta ſunt, & impedimenta mandatorum
Marc. 8. 36. Dei, argumentaque infidelitatis: quum
dicat Dominus: *Quid proderit homini,
ſi lucretur mundum totum, & detri-
Io. 4. 44. mentum animæ ſuæ faciat?* Alibi vero
quum rurſus dicat: *Quomodo vos po-
teſtis credere, qui gloriam ab invicem
accipitis, & gloriam, quæ a ſolo Deo eſt,
non quæritis?* Et rurſus ad renuncian-
dum rebus poſſeſſis inſtituens nos, &
Matth. 6. volens a ſenſibilibus liberare: *Ne ſolli-
Luc. 12. citi ſitis*, ait, *animæ veſtræ quid man-
ducetis, aut quid bibatis, neque corpori
veſtro quid induamini*. Rationemque no-
bis attulit dicens: *Nonne anima plus eſt,
quam eſca, & corpus plus, quam ve-
ſtimentum?* Et iterum avium nobis, &
fœni dilucidius proponens exemplum:
Reſpicite, inquit, *volatilia cœli, quo-
niam non ſerunt, neque metunt, neque
congregant in horrea, & Pater veſter cœ-
leſtis paſcit illa. Nonne vos magis pluris
eſtis volatilibus?* Et denuo: *Conſiderate
lilia agri, quomodo creſcunt: non labo-
rant, neque nent: dico autem vobis,
quoniam nec Salomon in omni gloria ſua
coopertus eſt ſicut unum ex iſtis. Si au-
tem fœnum agri, quod hodie eſt, & cras
in clibanum mittitur, Deus ſic veſtit, quan-
to magis vos modicæ fidei?* Argumentum igi-
tur infidelitatis, ut dixi, eſt vincire nos
ipſis terrenis rebus. Atque utinam huc uſ-
que nobis culpa ineſſet; nunc etiam gravio-
ribus nos ipſos malis implicamus: merce-
des ex labore quærimus, & ſexcenta mala,
variaſque pravitates excogitamus, in mali-
tia, atque invidia viventes, in hypocriſi,
& dolo, vanaque gloria, & ſuperbia, ob-
trectationem, & odium, atque eis ſimilia
patramus, propria membra mordendo, &
devorando. Et quod pejus eſt, his prædictis
malis capti, ſæpe & reliquorum judices ſe-
demus,

A πολαύουσι, καὶ τὸν τῆς ἀφθαρσίας ἀξιοῦνται στέφανον· ἐγὼ δὲ, καὶ οἱ ὅμοιοί μου ἀναστραφέντες ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι κατακρινόμενοι τοῖς προειρημένοις κολαστηρίοις παραπεμπόμεθα. τί οὖν ἀμελοῦμεν; τί ῥαθυμοῦμεν. καὶ ἑαυτοὺς δεσμεύομεν τοῖς ματαίοις καὶ προσκαίροις πράγμασι; τί ἡμᾶς ὠφελήσει ἡ κτῆσις τοῦ αἰῶνος τούτου, οὐχὶ μᾶλλον ἡμᾶς κατακρίνει; τί δὲ ἡ ἀνθρώπων
B δόξα συμβάλλεται ἡμῖν; οὐχὶ χόρτου καῦσιν ἔχει τὴν ἐπαγγελίαν, τοῦ προφήτου διαῤῥήδην βοῶντος· πᾶσα δόξα ἀνθρώπου ὡς ἄνθος χόρτου· τί οὖν τοῖς τῆς ἀπάτης ἐξακολουθοῦμεν λογισμοῖς, καὶ οὐκ ἀποδυόμεθα ἑαυτοὺς τῶν τοῦ κόσμου δεσμῶν, καὶ τῶν λογισμῶν τῆς ἀπάτης; εἴθε δὲ κἂν μέχρι τούτου ἦν τὸ δεινὸν, ὅτι καὶ ταῦτα παράβασις ἐστὶ, καὶ κώλυμα τῶν τοῦ Θεοῦ ἐντολῶν, καὶ ἀπιστείας
C τεκμήριον· τοῦ Κυρίου λέγοντος· τί ὠφελήσει ἄνθρωπος, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσει, καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; ποτὲ δὲ πάλιν λέγοντος. πῶς δύνασθε πιστεῦσαι, δόξαν παρὰ ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου Θεοῦ οὐ ζητεῖτε; καὶ πάλιν τὴν ἀκτημοσύνην νομοθετῶν, καὶ τῶν ὑλῶν ἡμᾶς ἀπαλλάττειν βουλόμενος, ἔλεγε· μὴ μεριμνήσητε τῇ ψυχῇ ὑ-
D μῶν τί φάγητε, ἢ τί πίετε, μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν τί ἐνδύσετε· καὶ ὑπόδειγμα ὑμῖν παρήγαγε λέγων· οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἐστι τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος; καὶ πάλιν τῶν ὀρνίθων ἡμῖν, καὶ τὸ τοῦ χόρτου ὑποδεικνὺς σαφέστερον ὑπόδειγμα, ἔλεγε, κατανοήσατε τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὔτε σπείρουσιν, οὔτε θερίζουσιν, οὔτε συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατὴρ ἡμῶν ὁ οὐράνιος
E τρέφει αὐτά. οὐ πολλῷ μᾶλλον ἡμεῖς διαφέρετε τῶν πετεινῶν; καὶ πάλιν· κατανοήσατε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ πῶς αὐξάνει. οὐ κοπιᾷ, οὐδὲ νήθει· λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐδὲ σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων· εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ σήμερον ὄντα, καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον ὁ Θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσι, πόσῳ μᾶλλον ὑμᾶς ὀλιγόπιστοι; τεκμήριον οὖν, ὡς ἔφην, ἀπιστείας ἐστὶ τὸ δεσμεῖν ἡμᾶς ἐν αὐ-
F τοῖς τοῖς γηΐνοις πράγμασι. Καὶ εἴθε κἂν μέχρι τούτου ἡμῖν ἦν τὸ ἔγκλημα· νῦν δὲ καὶ δεινοτέροις κακοῖς ἑαυτοὺς περιβάλλομεν, καὶ ἐργολαβίας μεταδιώκομεν, καὶ μυρία κακὰ ἐπινοοῦμεν, καὶ πονηρίας διαφόρους, ἐν κακίᾳ, καὶ φθόνῳ διάγοντες, ὑποκρίσει, καὶ δόλῳ, κενοδοξίᾳ τε, καὶ ὑπερηφανείᾳ καταλαλιὰν, καὶ μῖσος, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια διαπραττόμεθα δάκνοντες τὰ οἰκεῖα μέλη, καὶ κατεσθίοντες· καὶ τὸ χαλεπώτερον, ὅτι ἐν τούτοις ὄντες τοῖς προειρημένοις κακοῖς πολλάκις

λάκις καὶ κριταὶ καθεζόμεθα τῶν λοιπῶν, καὶ τὰς ἰδίας ἀφέντες θρηνεῖν ἁμαρτίας περιεργαζόμεθα τῶν ἑτέρων καὶ τοὺς ἑαυτῶν ἀφέντες δοκοὺς, καὶ τυφλοὶ ὄντες ἐν τοῖς ἡμετέροις κακοῖς, τὰ μηδαμινὰ κάρφη τῶν ἀδελφῶν περιβλεπόμεθα μὴ τιθέντες πρὸ ὀφθαλμῶν τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον ἢ τὴν ἀπειλὴν τὴν ἠπειλημένην τοῖς κρίνουσι· τοῦ Κυρίου λέγοντος· μὴ καταδικάζητε, καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε· ᾧ γὰρ, φησὶ, κρίματι κρίνετε, κριθήσεσθε, καὶ ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν· ἀνανήψωμεν, ἀγαπητοὶ, καὶ μὴ ἑαυτοὺς ὑπευθύνους ποιήσωμεν τῇ κρίσει, καὶ τῇ καταδίκῃ τῇ ἀπὸ τοῦ Κυρίου κειμένῃ τοῖς κρίνουσιν ἀκαίρως, καὶ ἀδίκως καταδικάζουσι. Καὶ πάλιν τοῦ Κυρίου παραγγέλλοντος· ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, δέον ἡμᾶς πενθεῖν, ὅτι τοσοῦτον ἀφεξήκαμεν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐναβρυνόμεθα ὡς τὰ μέγιστα κατορθοῦντες· τοσοῦτον δὲ ἀπέχομεν τοῦ ἀγαπᾶν τοὺς ἐχθροὺς, ὥστε καὶ τοὺς ἀγαπῶντας ἀποστρέφεσθαι, καὶ μισεῖν. Ὅταν γὰρ τοὺς οὐδὲν ἠδικηκότας λοιδοροῦμεν, καὶ κατασκώπτομεν ἑαυτοὺς, ὥστε καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν καθελεῖν, τῶν πάνυ μισούντων, καὶ ἐχθραινόντων ἐστὶν ἀπόδειξις. Ἐννόησον γὰρ πόσης θηριωδίας ἐστὶν ἀπόδειξις τὸν οὐκ ἀδικοῦντα, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ εὐεργετοῦντά σε λοιδορεῖν. Τίς οὖν ἡμῖν ἀπολογίας λόγος ὑπάρξειεν οὕτως ἐξεναντίας ἀντισταμένοις ταῖς τοῦ Κυρίου ἐντολαῖς; πανταχοῦ γὰρ τὴν ἀγάπην νομοθετεῖ ἡμῖν, λέγει γὰρ, ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἐγὼ ἠγάπησα ὑμᾶς· ἡμεῖς οὖν τοῦ μίσους ἐσμὲν πληρούμενοι· ταῦτα δὲ ποιεῖ ἡμᾶς ἔχειν ἡ τοῦ κόσμου ἀπάτη. κατὰ κράτος γὰρ ἡμᾶς ἔχει τῶν παθῶν ἡ ῥίζα. τουτέστιν ἡ φιλαργυρία. Ἀμήχανον γὰρ χρήμασι συνυπάρξαι ἀγάπην· πῶς γὰρ δυνατόν; ἀντιποιούμενος γὰρ τούτων μισεῖ τὸν ἀδελφὸν, ζητῶν αὐτοῦ ἀφελέσθαι τι ἢ τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ ὀρεγόμενος, ἢ τὴν οἰκίαν ἀφελέσθαι σπουδάζων τοῦ πλησίου, ἢ τοὺς βόας αὐτοῦ, ἢ τὰ κτήνη αὐτοῦ, ἢ πάντα ὅσα ἐστὶν αὐτῷ, σὺν τούτοις δὲ πολλάκις καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν ἀφελέσθαι πειρᾶται.

Δεῦτε οὖν, ἀδελφοὶ, ἐκκόψωμεν τὴν φιλαργυρίαν ἀφ᾽ ἡμῶν, τὴν τῶν πάντων κακῶν ῥίζαν, καὶ φυτεύσωμεν ἐν ἑαυτοῖς τὴν ἀγάπην τὴν πασῶν τῶν ἀρετῶν πρόξενον. Ἀπαριθμούμενος γὰρ ὁ ἀπόστολος τοὺς καρποὺς τοῦ πνεύματος, καὶ θέλων δεῖξαι τὸ μέγιστον δῶρον τὴν ἀγάπην, ἔλεγεν, ὁ καρπὸς τοῦ πνεύματός ἐστιν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθοσύνη,

A demus, & proprias culpas lugere omittentes, alienas curioſe, atque anxie inquirimus, & noſtras trabes relinquentes, cæcutienteſque in noſtris malis, fratrum feſtucas nullius momenti conſideramus, Dei timorem ante oculos non habentes, neque minas, quas iis, qui judicant, intentavit. Quum dicat Dominus: *Nolite condemnare, & non condemnabimini: in quo enim*, inquit, *judicio judicaveritis, judicabimini:* Luc. 6. 37. B *& in qua menſura menſi fueritis, remetietur vobis.* Reſipiſcamus igitur, dilectiſſimi, neque nos reos faciamus judicii, & condemnationis, quam Dominus decrevit iis, qui temere, atque injuſte condemnant. Matth. 7. 2. Et rurſus Domino hortante: *Diligite inimicos veſtros*, oportet nos lugere, quod adeo a præceptis Dei diſceſſimus, & gloriamur, ac ſi maxima Matth. 5. 44. C patraverimus. Tantum vero abſumus a diligendo inimicos, ut eos, qui nos diligunt, etiam averſemur, odioque proſequamur. Quando enim illos, qui nulla in re nocentes ſunt, conviciis, ac dicteriis inſectamur adeo, ut etiam illorum gloriam extenuemus; magnopere odientium argumentum eſt, atque adverſantium. Cogita enim quantæ feritatis indicium ſit minime nocenti, imo potius de te benemerito D conviciari. Quæ igitur defenſionis ratio nobis ſupererit, qui adeo adverſis frontibus Dei præceptis obſiſtimus? Ubique enim nobis dilectionis legem imponit: dicit enim: *Diligite invicem, ſicut ego dilexi vos.* Ioan. 5 13. Nos igitur odii pleni ſumus. Hæc autem mundi deceptioni accepta referre debemus: E potenter enim nos tenet affectionum radix, ideſt, avaritia. Impoſſibile enim eſt, ut cum pecuniis dilectio commoretur. Etenim quo pacto fieri poteſt? Qui enim hujuſmodi res ſollicite inquirit, odit fratrem, quærens aliquid ex rebus ipſius auferre, aut agrum ipſius exoptans, aut domum proximi accipere ſtudens, aut boves, aut pecora illius, F aut omnia quæcumque is habet: cum his vero ſæpe ſæpius etiam ipſam vitam auferre conatur.

Agite igitur, fratres, abſcindamus avaritiam a nobis omnium malorum radicem, & feramus in nobis ipſis dilectionem, quæ omnium virtutum conciliatrix eſt. Enumerans enim Apoſtolus fructus ſpiritus, volenſque oſtendere maximum amoris donum: *Fructus*, inquit, *ſpiritus eſt caritas, gaudium, pax, longanimitas, bonitas,* Galat. 5. 22. *benignitas,*

benignitas , *fides* , *manſuetudo* , *continentia* . Atque iterum ait: *Manet fides* , *ſpes* , *caritas*: *tria hæc* , *major autem omnium eſt caritas*: omnia enim evacuanda dixit , tum linguas , tum prophetias , tum fidem , & ſpem: caritatem autem dixit manere in æternum. Quid vero e contrario carnalis prudentia ab avaritia genita? *Sunt hæc* , inquit , *fornicationes* , *immunditiæ* , *impudicitiæ* , *idololatriæ* , *veneficia* , *inimicitiæ* , *æmulationes* , *iræ* , *contentiones* , *rixæ* , *obtrectationes* , *lites* , *invidiæ* , *ebrietates* , *commeſſationes* , & his ſimilia. Iis vero, qui hæc agunt, a regno Dei expulſionem minatus eſt. Fugiamus, itaque, dilectiſſimi, eas malas actiones ab avaritia comparatas, ne a regno excidamus. Excutiamus igitur mundanarum curarum grave pondus, bonumque jugum Domini ſubeamus, ipſiuſque pondus leve portemus, & accedamus ad eum cum corde puro, ut nos in ſæculum ſæculi recreet. Ipſe enim dixit: *Venite ad me omnes*, *qui laboratis*, *& onerati eſtis*, *& ego reficiam vos*: *tollite jugum meum ſuper vos* , *& diſcite a me* , *quia mitis ſum*, *& humilis corde*, *& invenietis requiem animabus veſtris*. Nihil enim nobis proderit ſæculi hujus ſollicitudo, ſed potius etiam condemnat, & ad gehennam adducit. Nullus enim auri amator poteſt ſalvus fieri: etenim ex hac mala cupiditate Judas Dominum prodidit, & laqueo conſumtus eſt. Propter hanc etiam Giezi lepra affectus eſt, non obediens Prophetæ Eliſæo, ac pecunias Naaman concupiſcens, elephantiam adeptus eſt, quod argumentum eſt peccatorum. Ob eam genus Judæorum ad impietatem verſum eſt, & vitulum fuſilem pro Deo habuit. Ex hac Ananias, & Sapphira repentinam mortem obierunt, ſurripientes ſibi ex pretio agri. Hujus ope mendacium confirmatur, veritaſque perſtringitur. Per hanc dolus excogitatus eſt, ab hac invidia augetur, & malitia multiplicatur. Propter hanc hoſtes, atque homicidia injuſta, & cædes alternæ excogitantur. Verum cur omnia mala amaræ radicis enarrem? Quando etiam ipſum Dominatorem, & Dominum Jeſum Chriſtum vendere aggreſſa eſt. Eam igitur minime ſectemur, ut ne in ſupra dicta mala incidamus; oſtenſum namque eſt omnis malitiæ inventricem eſſe avaritiam

Cor. 13.

Galat. 5. 21.

Matth. 11. 28.

A ἀγαθοσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια· καὶ πάλιν λέγει· μένει πίστις, ἐλπὶς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· μείζων δὲ πάντων ἡ ἀγάπη. Πάντα γὰρ καταργεῖσθαι ἔφησε καὶ γλώσσας, καὶ προφητείας, πίστιν δὲ, καὶ ἐλπίδα· καὶ ἀγάπην εἴρηκε μένειν εἰς τὸν αἰῶνα. Τί δὲ πάλιν σαρκικὰ φρονήματα ἀπὸ τῆς φιλαργυρίας φυόμενα; ἐστί, φησι, ταῦτα· πορνεῖαι, ἀκαθαρσίαι, ἀσέλγειαι, B εἰδωλολατρεῖαι, φαρμακίαι, ἔχθραι, ζῆλος, θυμοὶ, ἐρίθειαι, διχοστασίαι, καταλαλιαὶ, ἔρις, φθόνοι, μέθαι, κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις· τοῖς δὲ ταῦτα ἐργαζομένοις τὴν ἔκπτωσιν τῆς τοῦ Θεοῦ βασιλείας ἠπείλησε· φύγωμεν οὖν ἀγαπητοὶ, ταύτας τὰς πονηρὰς πράξεις τὰς ἀπὸ τῆς φιλαργυρίας συνισταμένας, ἵνα μὴ τῆς βασιλείας ἀποπέσωμεν· ἀπωθώμεθα οὖν τὸ βαρὺ C φορ-τίον τῶν τοῦ κόσμου φροντίδων, καὶ τὸν χρηστὸν ζυγὸν τοῦ Κυρίου ὑποβῶμεν. καὶ τὸ ἐλαφρὸν αὐτοῦ φορτίον βαστάζωμεν, καὶ προσέλθωμεν αὐτῷ ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ, ἵνα ἡμᾶς εἰς αἰῶνα αἰώνων ἀναπαύσῃ· αὐτὸς γὰρ εἴρηκε· δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες, καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς· ἄρατε τὸν ζυγόν μου ἐφ' ὑμᾶς, καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρᾶός εἰμι, καὶ ταπεινὸς D τῇ καρδίᾳ, καὶ εὑρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν· οὐδὲν γὰρ ὑμᾶς ὠφελήσει τοῦ αἰῶνος τούτου ἡ μέριμνα, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ κατακρίνει, καὶ τὴν γέενναν προξενεῖ. Οὐδεὶς γὰρ ἀγαπῶν χρυσίον δύναται σωθῆναι. Ἐκ ταύτης γὰρ τῆς πονηρᾶς ἐπιθυμίας ὁ Ἰούδας τὸν Κύριον παρέδωκε, καὶ ἀγχόνῃ ἐχρήσατο· ἐκ ταύτης καὶ Γιεζὴ ἐλεπρώθη παρακούσας τοῦ προφήτου Ἐλισσαίου, καὶ τῶν τοῦ Νεεμὰν E ἐπιθυμήσας χρημάτων, τὴν τούτου λέπραν ἐκληρονόμησεν, ὅτι ἐστὶν ὑπόδειγμα ἁμαρτιῶν. ἐκ ταύτης τὸ τῶν Ἰουδαίων γένος ἐτράπη πρὸς ἀσέβειαν, καὶ μόσχον χωνευτὸν ἐθεολόγησεν. ἐκ ταύτης Ἀνανίας, καὶ Σαπφειρὰ τὸν αἰφνίδιον θάνατον ὑπέστησαν νοσφισάμενοι ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου. διὰ αὐτῆς τὸ ψεῦδος ὀχυροῦται καὶ ἡ ἀλήθεια ἐπιγράφεται. διὰ ταύτης ὁ δόλος ἐπινε- F νόηται, ἀπὸ ταύτης ὁ φθόνος αὐξάνεται, καὶ κακία πληθύνεται. διὰ ταύτης οἱ πολέμιοι, καὶ φόνοι ἄδικοι, καὶ σφαγαὶ κατ' ἀλλήλων ἐπινενόηνται. καὶ τί ἅπαντα τὰ τῆς πικρᾶς ῥίζης κακὰ διηγεῖσθαι; ὅπουγε καὶ αὐτὸν τὸν δεσπότην, καὶ Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν διὰ ταύτης πιπρᾶσαι παρεσκεύασε. Μὴ οὖν ἐξακολουθήσωμεν αὐτῇ, ἵνα μὴ τοῖς προειρημένοις κακοῖς περιπέσωμεν. Ἀποδέδεικται γὰρ, ὅτι πάσης κακίας εὑρετὶς ἡ φιλαργυρία

φιλαργυρία ὑπάρχει, ἧς τινες ὀρεγόμενοι ἐπλανήθησαν εἰς ματαιοπονίαν, καὶ ἑαυτοὺς περιέπειραν ὀδύναις πολλαῖς, καθὼς εἶπεν ὁ ἀπόστολος. Καὶ ταῦτα μὲν πράττειν ἀνθρώπους δεθέντας τῇ τοῦ βίου φροντίδι, ἀφόρητον τοῖς ἔχουσιν ἀνάγκην πολλάκις ἢ διὰ γυναῖκας, ἢ τέκνα ταύτης ἀντιποιεῖσθαι· τούτοις οὖν ἔσθ᾽ ὅτε συγγνώμη τις κἂν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων γίνεται· ἡμεῖς δὲ οἱ σταυροῦν ἑαυτοὺς νομίζοντες, καὶ τὸ ἀγγελικὸν σχῆμα ἀναλαμβάνοντες (B) καὶ τὴν ἐκείνων μιμεῖσθαι πολιτείαν ὀφείλοντες, καὶ τὰς ἐντολὰς εἰληφότες πάσης τῆς τοῦ κόσμου ματαιότητος καταφρονεῖν, τουτέστι βιωτικῶν, οὓς καὶ κοσμικοὺς καλοῦμεν· ἡμεῖς δῆθεν τὴν οὐράνιον πολιτείαν μετιόντες πλεῖον αὐτῶν ταῖς ὕλαις ἐδέθημεν, καὶ τὸν οὐρανὸν ἀφέντες τῇ γῇ προσεδείκαμεν, καὶ ἑαυτοὺς δεσμοῦμεν τοῖς κοσμικοῖς ἀθύρμασι. Καὶ ποίαν ἕξομεν ἀπολογίαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως (C) δῆθεν ἀναχωρήσαντες τῶν τοῦ κόσμου φροντίδων, καὶ γονεῖς, καὶ ἀδελφοὺς, καὶ ἀδελφὰς, καὶ οἶκον, καὶ οἰκέτας, καὶ τὴν λοιπὴν κτῆσιν καταλείψαντες πάλιν διὰ ταύτης τῆς πονηρᾶς ῥίζης λεληθότες ἐπὶ τὰ αὐτὰ ἐπιστρεφόμεθα, καὶ πλέον, ὃ προείρηται τῶν βιωτικῶν ταῦτα μεταδιώκομεν, καὶ λοιπὸν ἐκ τούτων, καὶ εἰς τὰ προειρημένα πάθη τῆς κακίας ἐμπίπτομεν, καὶ συκοφαντίας ἐπινοοῦμεν, καὶ τὴν τροφὴν, καὶ (D) τὴν ἀνάπαυσιν ἐπιζητοῦμεν, καὶ διὰ πολλῶν ὁδῶν εἰς τὴν κάμινον τῆς γεέννης κατασπεύδομεν εἰσελθεῖν, καὶ τὸ αἰώνιον πῦρ ἑαυτοῖς πορίσασθαι· τοῦ Κυρίου εἰπόντος, ὅτι στενὴ ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωήν. Ἡμεῖς δὲ ταύτην ἀφέντες τῷ τῆς ἀπωλείας πλάτει ἑαυτοὺς ἐκδίδομεν· καὶ πάλιν εἰπόντος αὐτοῦ, ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἕξετε, τὴν ἀνάπαυσιν ἐπιζητοῦμεν. (E) Τί οὖν ἀπολογησόμεθα τῷ ταῦτα ἡμῖν νομοθετήσαντι; τί αὐτῷ ἐροῦμεν ἐν τῇ τῆς κρίσεως ἡμέρᾳ; τὴν τῶν πραγμάτων φροντίδα προβαλλόμεθα; ἀλλὰ προεῖπεν, ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖται ἄνθρωπος, ἐὰν κερδήσῃ ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ· ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; τί δὲ ἡμᾶς ὠφελήσει (F) πρόσκαιρος ἀνάπαυσις; οὐχὶ τὸ σκότος ἡμῖν προξενήσει, καὶ τὸν σκώληκα τὸν ἀκοίμητον, καὶ τὸν βρυγμὸν τῶν ὀδόντων, καὶ μετὰ τῶν πόρνων, καὶ πάντων τῶν ἐν ἀσελγείᾳ ζησάντων κατατάξει ἡμᾶς; λοιπὸν γὰρ ἀνάγκη ἐκ τῆς ἀτόπου ταύτης τρυφῆς, καὶ τῆς ἀνέσεως, καὶ εἰς τοὺς τῆς ἀκολασίας ἐμπίπτειν ἡμᾶς λογισμούς· ὥσπερ γὰρ πῦρ ἄνευ ξύλων, καὶ τῆς λοιπῆς ὕλης οὐ δύναται καίεσθαι, οὕτως καὶ ἡ ἀσθενὴς ἡμῶν, καὶ ἐπίβουλος σάρξ, ἐὰν μὴ βαρῆται

A avaritiam; *quam quidam appetentes, erraverunt a fide, & inſeruerunt ſe doloribus multis*, ſicut ait Apoſtolus. Ad Tim. 6. 10. Et hæc quidem facere homines vitæ ſollicitudine alligatos, intolerabile eſt, qui habent ſæpe neceſſitatem aut propter uxores, aut filios hanc conſectandi; adeoque his aliquando ſaltem venia ab hominibus conceditur. Nos vero, qui cruci affixiſſe nos ipſos credimus, B quique angelico habitu ſuſcepto, illorum converſationem imitari debemus, & mandatum accepimus totius vanitatis mundi ſpernendæ, ideſt, rerum ſæcularium, quas mundanas vocamus; nos ſane coeleſtium converſationem ambientes, multo magis, quam ipſi rebus ſenſibilibus alligati ſumus, cœlumque dimittentes, terræ adhæremus, ut nos ipſos mundanis C oblectamentis devinciamus. Quam autem excuſationem habebimus in die Judicii, utpote qui, poſtquam receſſimus a mundi curis, ac parentes & fratres, ſororeſque, & domum, & domeſticos, & reliquas res poſſeſſas reliquimus; denuo propter hanc pravam radicem imprudentes ad eandem revertimur, & magis, ut diximus, quam ſæculares, hæc conſectamur, & tandem ex iiſdem etiam in ſupra dictas affectio- D nes improbitatis incidimus, & calumnias excogitamus, & cibum, quietemque inquirimus, & per diverſas vias in gehennæ caminum ingredi, æternumque ignem nobis ipſis comparare feſtinamus: quum dicat Dominus: *Anguſta eſt, & arcta via, quæ ducit ad vitam.* Matt. 7. 14. Nos autem hanc relinquentes, perditionis vaſtitati nos ipſos dedimus: & rurſus E eo dicente: *In mundo tribulationem habebitis*, requiem inquirimus. Quid igitur ad nos excuſandos reſpondebimus ei, qui hæc nobis juſſit? Quid ipſi dicemus in die Judicii? An rerum ſollicitudinem proferemus? Verum prædixit, nihil profuturum homini, *ſi mundum univerſum lucretur, animæ vero ſuæ detrimentum patiatur: aut quam dabit homo commutationem pro anima ſua?* Matt. 16. 26. Quid F vero nobis proderit temporaria quies? Nonne tenebras nobis comparabit, & vermem, qui non dormit, ſtridoremque dentium, & collocabit nos cum ſcortatoribus, omnibuſque, qui in laſcivia vixerunt? Tandem enim neceſſe eſt, ut ex hac incondita oblectatione, atque otio in intemperantiæ cogitationes nos incidamus. Quemadmodum enim ignis ſine lignis, & alia materia ardere non poteſt; ita debilis noſtra, atque inſidioſa caro, niſi ſatietate

tietate gravetur, ad concupiſcentiam non accenditur, ſed quieta, & Domini voluntati obſequens remanet. Ideo Sancti omnem temporariam quietem averſati ſunt, & nullam ex mundi curis habere voluerunt, ſed in afflictionibus, atque jejuniis, vigiliiſque, & in reliquis aſperis corporis tractationibus omne tempus ſuæ vitæ traduxerunt. Propterea & cœlorum regno digni habiti ſunt, atque æterna requie potiuntur. Ideo exhortor: horum & nos imitatores fiamus, æmulantes illorum virtutes, ideſt, erga Deum, & proximum dilectionem, animi demiſſionem, manſuetudinem, continentiam, tolerantiam, orationem, inopiam, ſimplicitatem mentis, inanis gloriæ faſtidium, mores inconcuſſos, ſecuritatem, ad preces alacritatem atque ad omne opus bonum, promtitudinem ad omne periculum, atque diſcrimen; illorum modeſtiam, compaſſionem, miſericordiam: ut per hæc omnia opera bona cum ipſis etiam æternis bonis perfruamur.

Eja, dilectiſſimi, eja, Patres, & Fratres, minime negligamus. Demus operam, ut ſolvamus nos a mundi laqueis, & cum illis Sanctis, qui bene decertarunt, & qui nunc decertant, a Salvatore coronemur. Renunciemus igitur omnibus conſiliis carnis, quia inimicos Dei nos conſtituit: *Sapientia* (Ad Rom. 8. 7.) *enim*, inquit, *carnis, inimica eſt Deo: Legi enim Dei non eſt ſubjecta*. Odio habeamus mundi amicitiam, quoniam & ipſa . . . . . Orando enim dicebat: (Pſal. 24. 17.) *Tribulationes cordis mei multiplicatæ ſunt; de neceſſitatibus meis erue me*, tum quum beneficiis a Deo affectus, atque a Dei gratia ab alienigenis liberatus Saul non deſiſtebat ab eo perſequendo, & quærebat ipſum occidere, licet ab illo mali nihil accepiſſet, ſed gravi invidia correptus . . . . . Quid vero cum Semei imprecabatur, ſpernebat, petebatque lapidibus? . . . . . Tunc vero, quum impos animi ipſum inſectabatur, feſtinabatque eum necare? Quid autem quum audax illud facinus perpetravit, furoremque illum anhelavit contra patris ipſius uxores, eum nihili pendens. Quam multæ ærumnæ, quanti hi dolores. Verum hæc omnia pertulit propter æternam (Pſal. 39. 1.) vitam, dicebatque: *Expectans expectavi Dominum, & intendit mihi: & exaudivit deprecationem meam*. Unde præ reliquis hominibus laudatus

A βαρεῖται τῷ κόρῳ, οὐκ ἐξάπτεται εἰς ἐπιθυμίαν, ἀλλὰ μένει ἠρεμοῦσα, καὶ τῷ τοῦ Κυρίου θελήματι πειθομένη. Διὰ τοῦτο οἱ ἅγιοι πᾶσαν τὴν πρόσκαιρον ἀνάπαυσιν ἐμίσησαν, καὶ πρὸς οὐδὲν τῶν τοῦ κόσμου πραγμάτων ἠνέχοντο· ἀλλ' ἐν στενοχωρίαις, καὶ νηστείαις, καὶ ἀγρυπνίαις, καὶ ταῖς λοιπαῖς σκληραγωγίαις τὸν πάντα χρόνον τῆς ζωῆς αὐτῶν διετέλεσαν. Διὰ τοῦτο καὶ τῆς τῶν οὐρανῶν βα-
B σιλείας ἠξιώθησαν, καὶ εἰς αἰῶνα αἰῶνος ἀναπαύονται. Διὸ παρακαλῶ· τούτων καὶ ἡμεῖς μιμηταὶ γενώμεθα ζηλοῦντες αὐτῶν τὰς ἀρετὰς, τουτέστι, τὴν εἰς τὸν Θεὸν, καὶ τὸν πλησίον ἀγάπην, τὴν ταπεινοφροσύνην, τὴν πραότητα, τὴν ἐγκράτειαν, τὴν ὑπομονὴν, τὴν εὐχὴν, τὴν ἀκτημοσύνην, τὴν ἀκακίαν· τὸ ἀόργητον, τὸ ἀμνησίκακον, τὸ ἀτάραχον, τὸ ἄδολον, τὸ ἀκενόδο-
C ξον, τὸ ἀπερίσπαστον ἦθος, τὸ ἀμέριμνον, τὸ ἄοκνον ἐν ταῖς προσευχαῖς, καὶ εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν, τὸ ἑτοίμους εἶναι πρὸς πάντα κίνδυνον, καὶ πειρασμὸν, τὸ ἐπιεικὲς αὐτῶν, τὸ συμπαθὲς, τὸ εὔσπλαγχνον. ἵνα διὰ τούτων πάντων τῶν καλῶν ἔργων σὺν αὐτοῖς, καὶ τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν ἀπολαύσωμεν.

Ναὶ ἀγαπητοὶ, ναὶ πατέρες, καὶ ἀδελφοὶ,
D μὴ ἀμελήσωμεν· σπουδάσωμεν ἐκλυτῶσαι αὐτοὺς ἀπὸ τῶν τοῦ κόσμου δεσμῶν, καὶ μετὰ τῶν καλῶς ἀγωνισαμένων ἁγίων, καὶ τῶν νῦν ἀγωνιζομένων στεφανωθῆναι παρὰ τοῦ σωτῆρος. Ἀποταξώμεθα οὖν πάσαις ταῖς τῆς σαρκὸς φρονήσεσι, διότι ἐχθροὺς ἡμᾶς καθιστᾶ τοῦ Θεοῦ· τὸ γὰρ φρόνημα, φησὶ, τῆς σαρκὸς ἔχθρα εἰς Θεόν· τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται· Μισήσωμεν τὴν τοῦ κόσμου φι-
E λίαν. διότι καὶ αὐτή· εὐχόμενος γὰρ ἔλεγεν· αἱ θλίψεις τῆς καρδίας μου ἐπληθύνθησαν· ἐκ τῶν ἀναγκῶν μου ἐξάγαγέ με· τότε δὲ ὅτε εὐεργετηθεὶς παρ' αὐτοῦ, καὶ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, καὶ τῶν ἀλλοφύλων ῥυσθεὶς· ὅτε οὐκ ἐπαύετο καταδιώκων αὐτὸν ὁ Σαοὺλ, καὶ ζητῶν ἀνελεῖν αὐτὸν, μηδὲν ἔχων παρ' αὐτοῦ φαῦλον, ἀλλὰ φθόνῳ δεινῷ ληφθείς. τί δὲ ὅτε Σεμεῒ κατήρατο, καὶ ἐξουθένει, καὶ ἐλίθαζεν
F ἐν λίθοις. τότε δὲ ὅτε ἐξεληλυθὼς ἐξ αὐτοῦ κατεδίωκεν αὐτὸν, καὶ ἔσπευδεν ἀνελεῖν αὐτόν. τί δὲ ὅτε τὴν ἀσεβεστάτην ἐκείνην ἐτόλμησε τόλμην, καὶ τὴν μανίαν ἐκείνην ἐμάνη κατὰ τῶν γυναικῶν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐξουθενῶν αὐτόν. Πόσαι θλίψεις, καὶ ὀδύναι ταῦται; ἀλλὰ ταῦτα πάντα ὑπέμεινε διὰ τὴν αἰώνιον ζωὴν, καὶ ἔλεγεν. ὑπομένων ὑπέμεινα τὸν Κύριον, καὶ προσέσχε μοι, καὶ εἰσήκουσε τῆς δεήσεώς μου· ὅθεν ὑπὲρ πάντας ἀνθρώπους

ἀνθρώπους ἐδοξάσθη, πατὴρ Χριστοῦ προσαγορευθεὶς τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τῆς ἁγίας παρθένου, τῆς γενομένης τοῦ σωτῆρος ἐνανθρωπήσεως, καὶ τῆς τῶν οὐρανῶν βασιλείας ἐγένετο κληρονόμος, πάντα τὸν τῆς ζωῆς αὐτοῦ χρόνον διὰ θλίψεως παρελθών.

Περὶ δὲ τῆς τοῦ μακαρίου Ἠλιὰ πολιτείας τίς διηγήσασθαι δύναται; οὗτος γὰρ, οὗτος ἐπολιτεύσατο ἐπὶ τῆς γῆς ὡς πρὸ τῆς μεταθέσεως ἡγεῖσθαι αὐτὸν, ὅτι ἐν οὐρανοῖς διάγει, καὶ μετὰ τῶν ἀσωμάτων ἀγγέλων πολιτεύεσθαι, μηδὲν ὅλως κτησάμενος ἐπὶ τῆς γῆς ὁ μηλωτὴν μόνον περικείμενος. καὶ τοῖς τὰ διαδήματα, καὶ τὰς ἁλουργίδας περιβεβλημένοις φοβερὸς φαινόμενος, οὐκ ἰσχύϊ σώματος. ἀλλὰ τῆς ἀκτημοσύνης, καὶ ἐγκρατείας τῇ δυνάμει, καὶ τῇ τοῦ παναγίου Πνεύματος χάριτι, ἥνπερ διὰ τῆς καλῆς πολιτείας ἐκτήσατο. Ὁ μηδὲν ἔχων, καὶ πάντα κατέχων· ὁ πᾶσαν τοῦ αἰῶνος τούτου τὴν ἀνάπαυσιν ἀρνησάμενος· ὁ τὸν ποταμὸν προστάγματι διελών· ὁ τὸν οὐρανὸν κελεύων μὴ βρέχειν ὑετὸν ἐπὶ τὴν γῆν ἐνιαυτοὺς τρεῖς, καὶ μῆνας ἕξ· ὁ πᾶσαν τὴν ματαίαν δόξαν τοῦ αἰῶνος τούτου φυγών. ὁ τῇ δρόσῳ τῆς ἐγκρατείας κατασβέσας τὴν φλόγα τῆς ἁμαρτίας· ὁ μηδὲν σαρκικὸν φρονήσας ποτέ. ὁ τὴν βλάβην τῶν ψευδοπροφητῶν ἐλέγξας, καὶ τοὺς τοῦ Βααλ ἱερεῖς κατασφάξας· ὁ τρίτον ἐξ οὐρανοῦ πῦρ κατελθεῖν κελεύσας, καὶ κατακαύσας τοὺς ἀπίστους, καὶ τὸν βασιλέα ἐλέγξας ἐπὶ διαστροφῇ· ὁ τὴν τηλικαύτην ἔχων παρρησίαν, καὶ ἐλευθεροστομίαν, ὁ δήσας τὰς νεφέλας· οὗτος ὁ τοσοῦτος, καὶ τηλικοῦτος ἄνευ θλίψεων, καὶ πειρασμῶν οὐκ ἐβίωσεν ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ μετὰ τοσούτων θαυμάτων ἐπίδειξιν, διὰ τὸν τῆς γυναικὸς φόβον, φυγὰς, καὶ μετανάστης ἐγένετο, καὶ τεσσαράκοντα ἡμερῶν ὁδὸν μετὰ νηστείας ἐξανύειν ἠναγκάζετο, καὶ οὐδὲ οὕτως ἀνέσεως ἔτυχεν, ἀλλὰ πάλιν πειρασμὸς ἕτερος αὐτὸν διαδέχεται, ὁ τοῦ παιδὸς τῆς χήρας θάνατος, ὅτι μετὰ τὴν ἀγαθότητα τῆς φιλοξενίας ἡ μακαρία ἐκείνη τὸν παῖδα ἐθεώρει τεθνεῶτα, καὶ μισθὸν εὐλογίας προσδοκῶσα ἀπολαβεῖν παρὰ τοῦ προφήτου, τὸ πάντων αὐτῇ ὀδυνηρότερον ἀπελάμβανεν· ὃν γὰρ προσεδόκακε κτήσασθαι τοῦ βίου παραμύθιον, τοῦτον ἐπὶ τῇ τοῦ προφήτου παρουσίᾳ ἀπέβαλλεν. Πόση θλίψις τότε τῷ προφήτῃ; πόση ἀτονία; ἀπῄτει γὰρ τὸν παῖδα ἑαυτῆς ἡ γυνὴ, καὶ ὁ δήσας νεφέλας, παρ' αὐτῆς συνείχετο ζητούμενος τὸν παῖδα· ὅθεν διοχλούμενος ὑπ' αὐτῆς περιεπτύξατο τὸν παῖδα στόμα

μα

A laudatus eſt, Pater Chriſti prænunciatus, diſpenſationis in carne, ſanctæ Virginis, & ſuſceptæ humanitatis Salvatoris, Regnique cœleſtis factus eſt hæres, quum totum ſuæ vitæ tempus per calamitates exegiſſet.

De beati vero Heliæ rebus geſtis quis enarrationem contexere poterit? Hic enim ita in terris vixit, ut ante quam translatus eſſet, in cœlis verſari
B crederetur, & cum incorporeis Angelis ætatem ducere, nihil omnino in orbe poſſidens, ſola melote indutus, & timendus apparens iis, qui diademata, & purpuras induebant, non corporis robore, ſed paupertatis, & continentiæ virtute, & Sancti Spiritus gratia, quam egregiæ vitæ inſtituto adeptus fuit: qui nihil ha-
C bens, omnia poſſedit, qui omnem hujus ſæculi quietem reſpuit, qui fluvium juſſu diviſit, qui cœlum terræ pluvias annos tres, ac tres menſes negare juſſit: qui omnem ſtultam ſæculi hujus gloriam fugit, qui continentiæ rore peccati flammam extinxit, qui nihil carnale ſapuit unquam, qui damnum falſorum prophetarum coarguit, ſacerdoteſque Ba-
D al jugulavit, qui ter ignem de cœlo deſcendere juſſit, & combuſſit infideles, ac Regem perverſionis redarguit: qui tantam habuit libertatem, poteſtatemque dicendi, qui nubes alligavit; hic tantus, ac talis ſine ærumnis, & tentationibus in terris vitam non duxit: ſed poſt tantorum prodigiorum oſ-
E tenſum, propter mulieris timorem fugitivus, atque exul factus eſt, & quadraginta dierum iter jejunus conficere coactus eſt: neque ſic quietis compos fuit; ſed rurſus alia tentatio illum excepit, mors filii viduæ; quia poſt hoſpitii beneficium, beata illa puerum vidit exanimem, & quum mercedem benedictionis a Propheta accipere ex-
F pectaret, rem omnium luctuoſiſſimam recepit: quem enim ſperabat ſe habituram vitæ ſolatium, hunc in ipſo Prophetæ adventu amiſit. Quantus tunc Prophetæ angor? Etenim mulier ſuum filium repoſcebat, & qui nubes ligaverat, ab ea, quæ puerum repetebat, tenebatur. Quare ab ea preſſus, puerum complexatus eſt os

ad

ad os ſepties, & Deo impenſe ſupplicans, reddidit parenti filium a mortuis revocatum. Habebat enim ſecum facientem abſtinentiam a cibo, & contemtum divitiarum. Videtis, Fratres, vim paupertatis, & continentiæ; quomodo mortem diſſolvit, & vitam puero largitus eſt, atque a tentationibus, periculiſque liberavit, atque igneo curru ad Dominum ire contendit, nihil ab igne læſus. Et quoniam illius vita rore continentiæ, puritatis, & amoris Dei perfundebatur, & propter has, reliquaſque virtutes adhuc in carne exiſtens cum incorporeis Angelis verſabatur; ita & nos potiri poſſeſſione opulenta continentiæ, & paupertatis curemus, ut etiam nos a mortali ad vitam immortalem, æternamque transferat.

Hieremias Propheta a ventre ſanctificatus eſt. Deus enim ad eum dicit:
Jerem. 1. 5. *Priusquam te formarem in utero, novi te, & antequam exires de vulva, ſanctificavi te.* Huic poteſtatem quoque dedit eradicandi, vexandi, & perdendi, ædificandi pariter, & plantandi. Et in aperto eſt, quod neque ſic ſine ærumnis præſentem vitam duxit: itaque magis acerbam, ac calamitoſam, quam is, vitam nemo vixit adeo, ut tam graves lamentationes ipſe ſcripſerit; ut ſi oporteat diſcere per compunctionem, quomodo Deo grati eſſe poſſimus, illius vitam exprimere, atque imitari debeamus. Beatus enim ille magna dotatus fuit animi demiſſione, atque amore erga Deum & proximum. Quis vero tanta orationis facultate præditus eſt, ut virtutum amplitudinem dicendo aſſequi poſſit, illaſque pro dignitate explicare? Cujus fides humanam etiam naturam ſuperavit. Omnem namque mundi recuſavit gloriam, & Domini humilitatem (quam propter nos peccatores præſetulit, quum dives eſſet, noſtri cauſa factus egenus, omnium Dominus, & Deus exiſtens, ſervi formam aſſumere dignatus eſt, & ſupra Cherubim ſedens, atque ab univerſo Angelorum, Archangelorumque exercitu abſque intermiſſione laudatus, cum hominibus converſatus eſt.) Hanc Hieremias prophetice nobis prænunciavit, oſtendens non ſolum verbis, ſed etiam factis. Quum enim Deus ipſe prophetiæ excellentiam ante oculos
Jerem. 1. 6. poneret, *Domine*, aiebat, *neſcio loqui, quia puer ſum*, indignum ſe ipſum reputans prophetiæ dignitate: non quod laborem detrectaret, ſed quod humilitati inſiſtebat.

A μα πρὸς στόμα ἑπτάκις, καὶ τὸν Θεὸν ἐκτενῶς ἱκετεύσας ἀπέδωκε τῇ τεκούσῃ τὸν παῖδα ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. Εἶχε γὰρ συμπαράτλουσαν αὐτῷ τὴν νηστείαν, καὶ τὴν ἀκτημοσύνην. Εἴδετε, ἀδελφοί, τὴν ἰσχὺν τῆς ἀκτημοσύνης, καὶ τῆς ἐγκρατείας· πῶς καὶ τὸν θάνατον ἔλυσε, καὶ ζωὴν τῷ παιδὶ ἐχαρίσατο, καὶ πειρασμῶν, καὶ κινδύνων ἐρρύσατο, καὶ ἐν ἅρματι πυρίνῳ πρὸς τὸν
B δεσπότην ἀνατρέχειν παρεσκεύασε, μηδὲν ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἀδικούμενος· καὶ ἐπειδὴ ὁ βίος αὐτοῦ ὑπὸ τῆς ἐγκρατείας, καὶ τῆς ἁγνείας, καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ χάριτος ἐδροσίζετο, καὶ διὰ τούτων, καὶ τῶν λοιπῶν ἀρετῶν ἔτι ἐν σαρκὶ ὢν μετὰ τῶν ἀσωμάτων ἀγγέλων ἐπολιτεύετο· οὕτω καὶ ἡμεῖς σπουδάσωμεν κτήσασθαι τὸ κτῆμα πλούσιον τὴν ἐγκράτειαν, καὶ τὴν ἀκτημοσύνην, ἵνα καὶ ἡμᾶς μεταστήσῃ ἀπὸ τῆς
C φθαρτῆς εἰς τὴν ἄφθαρτον, καὶ αἰώνιον ζωήν.

Ἱερεμίας ὁ προφήτης ἀπὸ μήτρας ἡγιάσθη· λέγει γὰρ πρὸς αὐτὸν ὁ Θεός· πρὸ τοῦ με πλάσαι σε, ἐπίσταμαί σε· καὶ πρὸ τοῦ ἐξελθεῖν ἐκ μήτρας, ἡγίακά σε· τούτῳ καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν ἐκριζοῦν, καὶ κακοῦν, καὶ ἀπολλύειν, ὡσαύτως ἀνοικοδομεῖν, καὶ καταφυτεύειν, καὶ βλέπεται ὅτι οὐδὲ οὕτως ἄνευ θλίψεων παρῆλθε τὸν παρόντα βίον, καίτοιγε
D ὀδυνηρότερον, καὶ θλιβερώτερον αὐτοῦ οὐδεὶς ἔζησε βίον, ὡς καὶ τοσούτους αὐτὸν ἀναγράψασθαι θρήνους. ὥστε εἰ δεήσει κατανύξει καταμαθεῖν εὐαρέστως τῷ Θεῷ πολιτεύεσθαι, τὸν ἐκείνου βίον ὀφείλωμεν ἀναζωγραφεῖν, καὶ μιμεῖσθαι. Ὁ γὰρ μακάριος πολλὴν ἐκέκτητο ταπεινοφροσύνην, καὶ ἀγάπην εἰς τὸν Θεόν, καὶ εἰς τὸν πλησίον. Τίς ἐστιν ἱκανὸς πρὸς τοσοῦτον ὄγκον ἀναβῆναι ἀρετῶν, καὶ
E ταῦτα ἐπαξίως διηγήσασθαι; οὗτινος ἡ πίστις καὶ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ἐνίκησε· τὴν γὰρ κοσμικὴν πᾶσαν ἠρνήσατο δόξαν, καὶ τὴν τοῦ Κυρίου ταπείνωσιν, ἣν δι' ἡμᾶς τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἐπέδειξεν, πλούσιος ὤν, δι' ἡμᾶς πτωχεύσας, καὶ τῶν ἁπάντων Κύριος ὤν, καὶ Θεός, τὴν τοῦ δούλου κατηξίωσε μορφὴν ἀναλαβεῖν· καὶ ὁ ἐπὶ τῶν Χερουβὶμ καθήμενος, καὶ ὑπὸ πάσης στρατιᾶς ἀγ-
F γελικῆς, καὶ ἀρχαγγελικῆς ἀκαταπαύστως δοξαλογούμενος, τοῖς ἀνθρώποις συνανεστράφη. ταύτην ὁ Ἱερεμίας προφητικῶς ἡμῖν προεμήνυσε, οὐ μόνον λόγοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις δεικνύων. τοῦ γὰρ Θεοῦ προχειριζομένου αὐτοῦ τὸ τῆς προφητείας ἀξίωμα ἔλεγε· Κύριε οὐκ ἐπίσταμαι λαλεῖν, ὅτι νεώτερός εἰμι· ἀνάξιον ἑαυτὸν λογιζόμενος τοῦ τῆς προφητείας ἀξιώματος. Οὐ γὰρ τὸν κόπον παραιτούμενος, ἀλλὰ ταπεινοφροσύνην προσκείμενος.

ἐκκείμενος. Ὅθεν λέγοντος, ὅτι οὐ δύναμαι λαλεῖν, ὅτι νεώτερός εἰμι· ὁ Θεὸς τὴν μὲν ταπεινοφροσύνην ἀποδεχόμενος, τὴν δὲ προθυμίαν αὐτοῦ αὐξάνων ἔλεγε· μὴ λέγε, ὅτι νεώτερός εἰμι ἐγώ· ὅτι πρὸς πάντας, οὓς ἐὰν ἐξαποστελῶ σε, πορεύσῃ. Καὶ οὕτως ὁ εὐλογημένος ὑπήκοος Θεοῦ ἄνευ πειρασμῶν, καὶ κινδύνων μίαν ὥραν οὐκ ἐποίησεν ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ διαπαντὸς ἦν θλιβόμενος, βλέπων τοὺς οὕτω ἀγαπωμένους ὑπ' αὐτοῦ παρανομοῦντας, καὶ ἐκκλίναντας ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ποιήσαντος αὐτοὺς, λέγοντας πρὸς αὐτόν· οὐ μὴ προφητεύσῃς ἐπὶ τῷ ὀνόματι Κυρίου, καὶ μυρίας θλίψεις ὑπ' αὐτῶν ὑπομένων ἀμνησικάκως εἶχε τὰ πρὸς αὐτοὺς, καὶ οὐκ ἐπαύετο προσευχόμενος, καὶ ἀξιῶν τὸν Θεὸν περὶ σωτηρίας αὐτῶν· ὡς λέγειν αὐτῷ τὸν Θεόν· καὶ σὺ, φησὶ, μὴ προσεύχου περὶ αὐτῶν, μηδὲ ἀξίου τοῦ ἐλεηθῆναι αὐτούς. Τοῦτον τὸν μακάριον οὕτως προσευχόμενον ἔσυραν εἰς τὸ κατακρημνίσαι, καὶ ἐκβαλεῖν τὸν ἐγκέφαλον αὐτοῦ· καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ εἰς λάκκον βορβόρου ἔβαλον αὐτὸν ἐν τῷ καταράκτῃ εἰς τὸ ἐκθλῖψαι τὴν ζωὴν αὐτοῦ. Καὶ πάντα ὑπέμεινε διὰ τὴν εἰς Θεὸν ἐλπίδα, μηδέποτε ἀνάπαυσιν δοὺς τῇ σαρκὶ, μηδὲν κτησάμενος ἐπὶ τῆς γῆς· περίζωμα γὰρ λινοῦν κτήσασθαι ἐπετράπη παρὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦτο πάλιν ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ἐπὶ τῇ τρυμαλιᾷ κατακρύπτειν ἠναγκάζετο, καὶ πάλιν λαμβάνειν αὐτὸ ἐκεῖθεν διεφθαρμένον, τὴν τῶν ἰσχυρῶν Ἰσραηλιτῶν διαφθορὰν δηλῶν. Ὁμοίως καὶ τοὺς κλοιοὺς ξυλίνους περιετίθετο, καὶ πᾶσαν θλίψιν ὑπομένειν ἠναγκάζετο, διὰ τὴν τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν προσδοκίαν.

Καὶ ἵνα μὴ πολλοὺς λόγους γράφωμεν μηδὲν ἄξιον εἰπεῖν τῶν ἁγίων δυνάμενοι, τὰ λοιπὰ παρίημι. Πάντες γὰρ οἱ ἅγιοι ἐν τούτοις ἐπειράσθησαν τοῖς ἀγῶσι διὰ πειρασμῶν ζήσαντες τὸν ἅπαντα χρόνον. Ἰσαΐας μὲν γυμνὸς, καὶ ἀνυπόδετος τριετῆ χρόνον ἐποίησεν. Ὁ μέγας τῆς τοῦ Σωτῆρος οἰκονομίας μηνυτὴς, ὁ τὸν δεσπότην ἐπὶ τῶν χερουβὶμ θεάσασθαι καταξιωθεὶς, ὁ τὴν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἄφεσιν διὰ τοῦ ἀθανάτου σώματος τοῦ δεσπότου Χριστοῦ εὐαγγελισάμενος ἡμῖν μετὰ ἁπάσης ταπεινοφροσύνης λέγων· ὦ τάλας ἐγὼ, ὅτι κατανένυγμαι, καὶ ἀκάθαρτα χείλη ἔχω ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ ἀκάθαρτα χείλη ἔχοντος ἐγὼ οἰκῶ, καὶ τὸν βασιλέα Κύριον σαβαὼθ ἴδον τοῖς ὀφθαλμοῖς μου. Ὅθεν θεασάμενος αὐτοῦ ὁ Θεὸς τὴν ταπεινοφροσύνην ὑπέδειξεν αὐτῷ τὴν τῶν φρικτῶν μυστηρίων δύναμιν· ἀπεστάλη γάρ, φησιν, ἓν τῶν

ſiſtebat. Unde eo dicente non poſſum loqui, quia puer ſum, Deus animi demiſſionem admittens, & promtitudinem illius amplificans, dixit: *Noli dicere, puer ſum ego, quoniam ad omnes, ad quos te mittam, ibis.* Hier. 1. 6. Atque ita benedictus ille obediens Deo, ſine tentationibus, periculiſque nullam horam duxit in terra, ſed perpetuo afflictus fuit, videns eos, qui adeo a ſe diligebantur, Legem violantes, atque a Deo, qui ipſos fecit, declinantes, dicentes ad ipſum. *Non prophetabis in nomine Domini.* Hier. 11. 21. Ac ſexcentas ærumnas ipſorum cauſa perpeſſus, injuriarum non recordatus eſt, atque orare, ac deprecari Deum pro ipſorum ſalute non deſtitit, adeo ut Deus ipſi diceret: *Et tu*, inquit, *noli orare pro ipſis, neque deprecari, ut miſerear ipſorum.* Hier. 7. 16. Hunc beatum traxerunt, ut præcipitarent, atque excuterent cerebrum ipſius. Neque hoc ſolum, ſed etiam in lacum cœnoſum eum dejecerunt ex cataracta, ut ipſius vitam delerent. Et omnia ſuſtinuit propter ſpem in Deum, nunquam requiem carni concedens, quum nihil in terra poſſideret. Nam lineum cingulum habere illi a Deo conceſſum fuerat, & hunc rurſus prope Euphratem in foramine abſcondere coactus fuit, atque iterum inde eum accipere putridum, ut corruptionem potentium Iſraelitarum demonſtraret. Simili modo & ligneis manicis devinctus eſt, omnemque ærumnam ferre adactus eſt ob æternorum bonorum expectationem.

Ac ne multa verba faciamus, quum non poſſimus de Sanctis pro dignitate dicere, quæ reſtant prætereo. Omnes enim Sancti hiſce certaminibus tentati ſunt, totum tempus in tentationibus viventes. Iſaias profecto nudus, nudiſque pedibus triennium conſumpſit: magnus ille index diſpenſationis Salvatoris, qui videre Dominum ſupra Cherubim dignatus eſt, qui peccatorum remiſſionem per immortale Corpus Chriſti Domini nobis prænuntiavit cum omni humilitate dicens: *O ego miſer, quia compunctus ſum, & in medio populi polluta labia habentis ego habito, & Regem Dominum exercituum vidi oculis meis.* Iſa. 6. 15. Quare quum vidiſſet Dominus animi illius abjectionem, terribilium myſteriorum vim illi oſtendit: *Miſſus eſt enim ad me*, inquit, *unus de*

Seraphim habens carbonem, quem forcipe tulerat de altari, & tetigit os meum, & dixit: hic nunc tetigit labia tua, & auferet a te iniquitates tuas. Hic igitur glorioſus, qui ininveſtigabili viſione dignus habitus fuit, videamus an in mundo hoc quietem viderit, & non potius per pericula, & tentationes totum ſuæ vitæ tempus conſumſerit: nudus enim, & ſine calceis incedens, & lignea ſerra diſſectus, qualem vidit requiem in præſenti? Hæc autem pertulit, ut ad vitam mœſtitiæ, doloriſque vacuam perveniret, quam ipſe ſignificaverat de vita futura, unde aufugit dolor, & triſtitia, & gemitus. Atque heic moleſta, ac triſtia promte patiens, lætam, tranquillamque vitam conſequutus eſt.

Quis autem referat, qui eum ſequuti ſunt? Daniel jejuniis, atque orationibus vacans, cum propter eas virtutes, tum propter ſomnia illa terribilia, in lacum leonum conjectus eſt, & ſexcentas ærumnas pertulit ob beatitatem in cœlis reconditam: unde & futurum Judicium contemplatus
Dan. 7. 9. fuit: *Aſpiciebam* enim, inquit, *donec throni poſiti ſunt, & Antiquus dierum ſedit: veſtimentum ejus candidum quaſi nix, & capilli capitis ejus quaſi lana munda. Thronus ejus flamma ignis, rotæ ejus ignis accenſus: fluvius igneus egrediebatur a facie ejus: millia millium aſſiſtebant ei: judicium ſedit, & libri aperti ſunt.*
Ib. v. 12. Poſtea addit: *Aſpiciebam in viſione noctis, & ecce cum nubibus cœli quaſi filius hominis veniens, & uſque ad Antiquum dierum pervenit, & in conſpectu ejus obtulerunt eum, & datum eſt ei Regnum, & honor, & poteſtas, & omnes Populi, Tribus, & linguæ ipſi ſervient, & poteſtas ejus, poteſtas æterna, quæ non tranſibit. Horruit ſpiritus meus: ego Daniel territus ſum in me, & viſiones capitis mei conturbaverunt me.* Sic igitur hic adeo purus, ſine tentationibus, atque ærumnis non fuit ſuper terram; & nos abſque labore, reliquiſque afflictationibus, regnum, & quæ in eo bona repoſita ſunt, expectamus?

Quis autem nos commendabit talia cogitantes? Si enim procul ab anguſtiis, & tentationibus reliquarumque virtutum tolerantia ea conſequi liceret, quorſum Deus, ut tanta diſcrimina Sancti ſubirent, & tentationes, anguſtiaſque

A σεραφὶμ πρός με ἔχων ἄνθρακα, ὃν τῇ λαβίδι ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἥψατο τοῦ στόματός μου, καὶ εἶπέ μοι. τοῦτο νῦν ἥψατο τῶν χειλέων σου, καὶ περιελεῖ ἀπὸ σοῦ τὰς ἁμαρτίας σου. Οὗτος οὖν ὁ ἔνδοξος, ὁ τῆς ἀνεξιχνιάστου θέας καταξιωθεὶς, ἴδωμεν εἰ ἐν κόσμῳ τούτῳ ἀνάπαυσιν ἴδε, καὶ οὐ μᾶλλον διὰ κινδύνων, καὶ πειρασμῶν τὸν ἅπαντα χρόνον τῆς ζωῆς αὐτοῦ διετέλεσεν. B Ὁ γὰρ γυμνὸς, καὶ ἀνυπόδετος πορευόμενος, καὶ μετὰ ξυλίνῳ πρίονι πρισθεὶς, ποίαν ἀνάπαυσιν εἶδεν ἐν τῷ παρόντι; ταῦτα δὲ ὑπέμεινεν, ἵνα φθάσῃ τὴν ἄλυπον, καὶ ἀνώδυνον ζωὴν, ἣν αὐτὸς ἐμήνυσε περὶ τῆς μελλούσης ζωῆς, ὅπου ἀπέδρα ὀδύνη, καὶ λύπη, καὶ στεναγμός· καὶ ἐνταῦθα τὰ λυπηρὰ, καὶ ἐπώδυνα προθύμως ὑπομείνας ἔφθασεν εἰς τὴν ἀνώδυνον, καὶ ἄλυπον βίον. C

Τί δὲ τις εἴποι τοὺς μετ᾽ αὐτὸν, Δανιὴλ νηστείαις, καὶ προσευχαῖς σχολάζων, καὶ ὑπὲρ τούτων τῶν ἀρετῶν, καὶ ὑπὲρ τῆς ἑρμηνείας ἐκείνων τῶν φρικτῶν εἰς λάκκον λεόντων ἐνεβλήθη, καὶ μυρία κακὰ ὑπέστη διὰ τὴν ἐν οὐρανοῖς ἀποκειμένην μακαριότητα, ὅθεν καὶ μέλλουσαν ἔσεσθαι κρίσιν ἐθεάσατο· ἐθεώρουν γάρ, φησι, ἕως οὗ θρόνοι ἐτέθησαν, καὶ παλαιὸς ἡμερῶν ἐκάθισε. D καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡσεὶ χιών· ἡ θρὶξ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ὡσεὶ ἔριον καθαρόν. ὁ θρόνος αὐτοῦ φλὸξ πυρός· οἱ τροχοὶ τῶν ἁρμάτων αὐτοῦ πῦρ φλέγον. ποταμὸς πυρὸς εἷλκεν ἔμπροσθεν αὐτοῦ. χίλιαι χιλιάδες παρειστήκεισαν αὐτῷ· κριτήριον ἐκάθισε, καὶ βίβλοι ἀνεῴχθησαν. Εἶτα λέγει· ἐθεώρουν ἐν ὁράματι τῆς νυκτὸς, καὶ ἰδοὺ μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ ὡς υἱὸς ἀνθρώπου E ἐρχόμενος, καὶ ἕως τοῦ παλαιοῦ τῶν ἡμερῶν ἔφθασε, καὶ ἐνώπιον αὐτοῦ προσηνέχθη αὐτῷ, καὶ αὐτῷ ἐδόθη ἡ ἀρχὴ, καὶ ἡ τιμὴ, καὶ ἡ ἐξουσία, καὶ πάντες λαοὶ, φυλαὶ, καὶ γλῶσσαι δουλεύσουσιν αὐτῷ· καὶ ἡ ἐξουσία αὐτοῦ ἐξουσία αἰώνιος, ἥτις οὐ παρελεύσεται. Ἔφριξε τὸ πνεῦμά μου· ἐγὼ Δανιὴλ· ἐν τῇ ἕξει μου, καὶ αἱ ὁράσεις τῆς κεφαλῆς μου συνετάρασσόν με. Οὕτως οὖν ὁ οὗτος καθαρὸς ἄνευ πειρασμῶν, καὶ θλίψεων οὐκ ἐγένετο F ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ ἡμεῖς ἄνευ κόπου, καὶ τῆς λοιπῆς σκληραγωγίας τὴν βασιλείαν, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἀποκείμενα ἀγαθὰ προσδοκῶμεν;

Καὶ τίς ἡμᾶς ἐπαινέσει τοιαῦτα φρονοῦντας; εἰ γὰρ ἦν ἐκτὸς θλίψεως, καὶ πειρασμῶν, καὶ τῆς τῶν λοιπῶν ἀρετῶν ὑπομονῆς, ταύτην ἀπολαμβάνειν. τίνος συνεχώρει ὁ Θεὸς τοσούτοις κινδύνοις, καὶ πειρασμοὺς καὶ στενοχωρίας ὑπομένειν

ναι τοῖς ἁγίοις, καὶ μὴ ἐν ἀδείᾳ, καὶ τρυφῇ διάγειν πάντας; εἰ ταῦτα λογιζόμεθα, καί τινες τῶν ἀπίστων θεωροῦσιν ἡμᾶς οὕτω διακειμένους ἐροῦσιν· ἐκ τούτου ἐμίσησε τοὺς ἁγίους ὁ Θεὸς ἡμῶν, φησί; εἰ γὰρ ἦν ἐκτὸς θλίψεων, καὶ πειρασμῶν βασιλεύειν ἐν οὐρανῷ, τίνος ἕνεκεν εἴασεν αὐτοὺς ἐν ταλαιπωρίαις, καὶ στενοχωρίαις, καὶ τοῖς κινδύνοις, καὶ τοῖς ποικίλοις πειρασμοῖς; ὢ πολλῆς ἀφοβίας, ὢ πολλῆς καταφρονήσεως, ὢ πολλῆς βλακείας, καὶ πωρώσεως. Δέον γὰρ ἡμᾶς πενθεῖν, ἐπὶ τῇ πωρώσει τῶν καρδιῶν ἡμῶν, καὶ ὅτι πόῤῥω τοσοῦτον ἀφεστήκαμεν τῆς τῶν ἁγίων ἐλπίδος, καὶ ὑπομονῆς· ἀλλὰ μᾶλλον, καὶ τῶν ὀρθῶς βιούντων καὶ καταγινώσκομεν πολλάκις διὰ τὴν πολλὴν αὐτῶν ἐπιείκειαν, καὶ ταπεινοφροσύνην, ἀκτημοσύνην τε, καὶ τὰς λοιπὰς ἀρετάς, καὶ πολλάκις τὴν τοιαύτην τῆς ὑπομονῆς ἀνδρείαν, νωθείαν, καὶ ἀνανδρείαν ἀποκαλοῦμεν, καὶ ὀκνηρίας αὐτὴν ἔγκλημα περιβάλλομεν. Τί οὖν ποιήσομεν τοσούτοις κακοῖς ἑαυτοὺς περιπείροντες, καὶ κατὰ τὸν Σολομῶντα σημεῖον ἀρετῆς οὐκ ἔχοντες ἑαυτῶν δεικνύειν ἐν τῇ κακίᾳ καταδαπανᾶται ὁ βίος ἡμῶν, καὶ οἱ μὲν ἅγιοι διὰ τὸν Θεόν, καὶ τὴν τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν ἀπόλαυσιν, τοσούτους πειρασμοὺς, καὶ κινδύνους ὑπέμειναν· ἡμεῖς δὲ καθεκάστην ὑπὸ τοῦ Κυρίου εὐεργετούμενοι, ῥαθυμοῦμεν. Ταῦτα δὲ ἡμῖν συμβαίνει διὰ τὸ μὴ προσδοκᾷν τὴν μέλλουσαν ἔσεσθαι κρίσιν τὴν φοβερὰν ἐκείνην, καὶ ἀφόρητον· ἣν μόνην ἐκείνην δείξει ὁ ἴδιος καιρός; μηδὲ ἐπιποθεῖν τὴν τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν ἀπόλαυσιν, ἀλλὰ προστεθοκέναι τοῖς γηΐνοις, καὶ ματαίοις τοῦ βίου πράγμασι τοῖς οὐκ ὠφελοῦσιν ἡμᾶς, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ τὴν ἐσχάτην βλάβην βλάπτουσιν. Ἀνανήψωμεν οὖν ἀγαπητοὶ, καὶ ἀγωνισώμεθα, ὡς ἔχομεν καιρόν· οὕτως ἀνέθαλεν καὶ οἱ τρεῖς παῖδες, τὸν ὑμνοῦντες τὸν Θεὸν οὐκ ἐπαύοντο· ἀλλ᾽ ἐν τῷ πυρὶ ὄντες, ὡς εἰς εὐκτήριον οἶκον ὑπάρχοντες οὕτως διέκειντο, τὸ τῆς ὑπομονῆς ἆθλον δεικνύοντες, καὶ ὑπὲρ οὗ ἐν τῷ πυρὶ ἐνεβλήθησαν εὐχαριστοῦντες ἀνέμελπον ὕμνους. Ἴδετε εὐγνωμοσύνην τῶν ἁγίων. Ἴδετε ἔρωτα περὶ Θεόν, καὶ ὑπομονὴν ἀδαμαντίνην. Ἀλλὰ τί ὁ δεσπότης ἐποίησε; τοὺς τῷ πυρὶ ἐκείνῳ παραδοθέντας τῷ καὶ λίθους, καὶ σίδηρα, καὶ πᾶσαν ἀναλίσκοντι ὕλην, καθάπερ νυμφίος ἐκ παστοῦ, οὕτως ἐποίησε προελθεῖν τοὺς ἁγίους· οὐ γὰρ ἦν αὐτοῖς ὀσμὴ πυρὸς, ἀλλ᾽ ὕδωρ ἐρραίνετο τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς αὐτῶν. Ταῦτα δὲ αὐτοῖς πάντα παρεῖχεν ἡ ἐγκράτεια, καὶ ἡ ἀκτημοσύνη· διὰ γὰρ τῆς ἐγκρατείας, τὴν φυσικὴν καμίνου πρὸ τῆς

A que, & non potius ut in licentia, ac deliciis omnes viverent, permiſit? Si hæc cogitemus, & aliqui infidelium nos videant ita affectos, dicent: odio habet igitur Deus Sanctos. Etenim ſi fas erat ſine ærumnis, ac tentationibus regnare in cœlis, cur illos in miſeriis, & anguſtiis, & in periculis, & in variis tentationibus reliquit? O grandem temeritatem, o magnum contemtum, o enormem igna-
B viam, o ingentem duritiem! Quum enim oporteret nos lugere noſtrorum cordium duritiem, & quod adeo a ſpe Sanctorum diſtamus, atque a patientia; contra potius & eos, qui recte vivunt, condemnamus ſæpe propter nimiam illorum lenitatem, & animi demiſſionem, & paupertatem, & reliquas virtutes, ac ſæpe ſæpius hoc ipſum robur patientiæ, ſegnitiem,
C imbecillitatemque appellamus, eiſque pigritiæ crimen affigimus. Quid faciemus igitur, quum tantis malis nos ipſos transfigamus, & ſecundum Salomonem virtutis ſignum non habentes, quod oſtendere poſſimus, in malitia vitam noſtram conſumimus? Ac Sancti quidem propter Deum, æternorumque bonorum voluptatem, tentationes tantas, ac pericula pertulerunt; nos vero quo-
D tidie beneficiis affecti, pigri ſumus. Hæc vero accidunt nobis, quia futurum judicium illud non expectamus fore terribile, atque intolerabile, quod ſolum illud oſtendet proprium tempus; neque deſideramus æternorum bonorum perceptionem, ſed adhæremus terrenis, atque inſanis vitæ rebus, quæ nobis haud proſunt, ſed potius ad extremam perniciem nos adducunt. Expergiſcamur
E igitur, dilectiſſimi, certemuſque dum tempus habemus. Sic floruere etiam tres pueri, atque hymnis laudare Deum non deſtiterunt, ſed in igne exiſtentes, ac ſi in ſacello manerent, ſic ſe habebant patientiæ certamen oſtendentes, atque eum propter quem in ignem conjecti fuerant, cum gratiarum actione, hymniſque decantabant. Vidiſtis gratum animum
F Sanctorum? vidiſtis erga Deum amorem, ac patientiam adamantinam? Sed quid Dominus fecit? Eos, qui traditi fuerant igni illi, qui ſaxa, & ferrum, omnemque materiam conſumit, tanquam ſponſos ex thalamo, ſic fecit exire illos Sanctos. Non enim fuit in illis odor ignis, ſed aqua irrigans capitis ipſorum capillos. Hæc vero omnia præbuit ipſis continentia, & paupertas. Propter continentiam enim verum caminum ante

Babylonem ſuperarunt, flammamque peccati a carnalibus concupiſcentiis excitatam extinxerunt, & paupertate potiti, cœleſte regnum poſſederunt, atque heic a Rege adorati ſunt, æternaque vita fruuntur. Agite igitur, dilectiſſimi, nos quoque horum virtutes imitemur, eandemque viam ineamus, ut in eamdem requiem occurramus.

Quid vero dicam de Sanctis, qui in veteri Teſtamento decertarunt, quibus Apoſtolus teſtimonium dedit his verbis: *Hebr.* 11. 38. *Quibus dignus non erat mundus?* Non quod patrimonium magnum poſſederunt, & delicias, quietemque ſectati ſunt in vita hac; ſed quod circumierunt in melotis, in pellibus caprinis, atque inopes facti ſunt, & attriti ſunt, & extorres fuerunt. Propterea devicerunt regna, & Dei promiſſiones conſequuti fuerunt. Videtis, Fratres, ut nullus Sanctorum ſine ærumnis, ac tentationibus præſentem vitam duxit. Quo pacto igitur nos nihil ejuſmodi perpeſſi, ſed in ocio ac deliciis hujus ſæculi degentes, partem cum iis ſortiemur? Non enim nobis pollicitus eſt heic quietem ſe, & regnum ſuum conceſſurum. Hoc enim ſæculum pro loco exercitationis, tentationis, & certaminis dedit nobis Deus, ut ait generoſus Job, quod *tentatio eſt vita hominis ſuper terram.* *Job.* 7. 11. Non igitur iniquo animo feramus moleſta, atque aſpera, quæ nobis accidunt; ſed potius etiam lætemur, quod viam Sanctorum perambulamus. Etenim Dominus noſter Jeſus Chriſtus largitor vitæ noſtræ, per perpeſſiones totam in carne diſpenſationem conſummavit: formam enim ſervi accepit, Dominus omnium exiſtens; & quum dives eſſet, pauper factus eſt, & famem, & ſitim, & laborem, & itinera toleravit: atque omnium opifex, ac Dominus, non habuit, ubi caput reclinaret: & quem tremit omnis creatura cœleſtium, terreſtrium, & infernorum, ſub diabolo, (hic qui poteſtatem nobis dedit ipſum conculcandi:) ſub ipſo paſſus eſt quadraginta dies, & quadraginta noctes jejunium producere, atque ita ab eo tentari. Num jejunio indigebat, qui pati non poteſt? Qui omnes laborantes reficit, defatigari oportuit? Quorſum vero ſitivit copioſiſſimus fons, qui aquam in vinum vertit, qui flumina viventium aquarum effudit ex ventre credentium in ipſum? Niſi quod exemplum nobis, & formam gratiſſimæ converſationis voluit oſtendere, ut in ipſis

A τῆς Βαβυλωνίας περιεγένοντο, καὶ τὴν φλόγα τῆς ἁμαρτίας ἀπὸ τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν ἀναπτομένην κατέσβεσαν, καὶ τὴν ἀκτημοσύνην κτησάμενοι ἐκτήσαντο τὴν οὐράνιον βασιλείαν, καὶ ἐνταῦθα ὑπὸ βασιλέως προσκυνήθησαν, καὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς ἀπολαύουσι. Δεῦτε οὖν καὶ ἡμεῖς ἀγαπητοί· τούτων τὰς ἀρετὰς ζηλώσωμεν, καὶ τὴν αὐτὴν βαδίζωμεν ὁδὸν, ἵνα εἰς τὴν αὐτὴν καταντήσωμεν ἀνάπαυσιν.

B Τί δὲ θέλω λέγειν περὶ τῶν ἐν παλαιᾷ διαθήκῃ ἁγίων ἀγωνισαμένων, οἷς ὁ Ἀπόστολος ἐμαρτύρησε λέγων· ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος· οὐχ ὅτι ἐκτήσαντο κτήσεις μεγάλας, καὶ ἐτρύφησαν, καὶ ἀνεπαύσαντο ἐν τῷ παρόντι, ἀλλ' ὅτι περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασι, καὶ ὑστερήθησαν, καὶ ἐθλίβησαν, καὶ ἐπλανήθησαν. Διὰ ταῦτα γὰρ κατηγωνίσαντο βασιλείας, καὶ ἐπέτυχον τῶν τοῦ C Θεοῦ ἐπαγγελιῶν. Ὁρᾶτε, ἀδελφοὶ, ὅτι οὐδεὶς τῶν ἁγίων ἄνευ θλίψεων, καὶ πειρασμῶν παρῆλθον τὴν ἐνταῦθα ζωήν. Πῶς οὖν ἡμεῖς μηδὲν τοιοῦτον ὑπομένοντες, ἀλλ' ἐν ἀνέσει, καὶ τρυφῇ τοῦ αἰῶνος τούτου ὑπάρχοντες, τῆς ἐκείνων μερίδος ἐπιτευξόμεθα; οὐ γὰρ ἐνταῦθα ἡμῖν ἐπηγγείλατο ἀνάπαυσιν, καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ παρέχειν. τὸν γὰρ αἰῶνα τοῦτον γυμνάσιον, καὶ πειρατήριον, καὶ ἄθλη- D σιν ἡμῖν ᾠκονόμησεν ὁ Θεὸς, ὡς λέγει ὁ γενναῖος Ἰὼβ, ὅτι πειρατήριον ἐστὶν ὁ βίος τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς. Μὴ οὖν δυσαναθετοῦμεν ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσιν ἡμῖν λυπηροῖς, ἤτοι θλιβεροῖς· ἀλλὰ μᾶλλον καὶ χαίρωμεν, ὅτι τῇ ὁδῷ τῶν ἁγίων πορευόμεθα· καὶ γὰρ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ δοτὴρ τῆς ζωῆς ἡμῶν διὰ παθημάτων ἐτελείωσε τὴν ἔνσαρκον ἅπασαν οἰκονομίαν· τὴν γὰρ τοῦ δού- E λου μορφὴν ἀνέλαβε, δεσπότης πάντων ὑπάρχων, καὶ πλούσιος ὢν, ἐπτώχευσε, καὶ πεῖναν, καὶ δίψαν ὑπέμεινε, καὶ κόπον, καὶ ὁδοιπορίαν, καὶ ὁ πάντων δημιουργὸς, καὶ Κύριος, οὐκ εἶχεν ὅπου τὴν κεφαλὴν κλῖναι· καὶ ὃν τρέμει πᾶσα κτίσις οὐρανίων, καὶ ἐπιγείων, καὶ καταχθονίων ὑπὸ διαβόλου· οὗτος ἐξουσίαν ἡμῖν δέδωκε καταπατεῖν ἐπάνω αὐτοῦ· ὑπ' αὐτοῦ κατεδέξατο τεσσαρά- F κοντα ἡμέρας, καὶ τεσσαράκοντα νύκτας νηστείαν ἑλκύσαι, καὶ οὕτως ὑπ' ἐκείνου πειρασθῆναι. Ἄρα νηστείας ἔχρῃζεν ὁ ἀπαθὴς, ὁ πάντας κοπιῶντας ἀνάπαυσιν, κοποθῆναι ὤφειλε. Τίνος δὲ ἕνεκεν ἐδίψησεν ἡ ἀέναος πηγή; Ὁ τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον μεταβαλών. ὁ ποταμοὺς ζώντων ὑδάτων ἐκβλύζων ἐκ τῆς κοιλίας τῶν πιστευόντων εἰς αὐτόν; εἰμὴ ὅτι ὑπόδειγμα ἡμῖν, καὶ τύπον εὐάρεστον πολιτείας βουλόμενος ὑποδεῖξαι, ἵνα ἐν αὐτοῖς

τοῖς ἀναστραφέντες ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῆς τοῦ διαβόλου κακοτεχνίας, τύχωμεν δὲ τῆς αἰωνίου αὐτοῦ βασιλείας· διὰ τοῦτο καὶ ἔπαθεν ὀνειδιζόμενος, λοιδορούμενος, ἐμπτυόμενος, κολαφιζόμενος, μαστιζόμενος, ἀκάνθαις στεφανούμενος, κάλαμον ἐγχειριζόμενος, πορφύραν ἐνδιδυσκόμενος, ῥάπισμα λαμβάνων, πᾶν εἶδος χλεύης, καὶ γέλωτος δεχόμενος, σταυρούμενος, ὄξος, καὶ χολὴν ποτιζόμενος, λόγχῃ τὴν πλευρὰν νυττόμενος, μετὰ ἀνόμων λογιζόμενος. Ταῦτα πάντα ὑπέμεινεν ὁ Κύριος διὰ ἡμᾶς, καὶ ἠνέσχετο ὁ μακρόθυμος τῆς ἡμῶν σωτηρίας ἕνεκεν. Τί οὖν ἀνταποδώσομεν τῷ Κυρίῳ τῷ τοσαύτην ἀγάπην εἰς ἡμᾶς τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἐπιδειξαμένῳ; ὅτι οὐδὲ ἀνταπόδοσιν ζητεῖ παρ' ἡμῶν, ἀλλὰ μόνον σπουδάζειν ἡμᾶς βούλεται περὶ σωτηρίας ἡμῶν.

Οὕτως καὶ οἱ Ἀπόστολοι τοῦ Σωτῆρος τοῖς διδάγμασιν ἐξακολουθήσαντες πᾶσαν θλίψιν, καὶ στενοχωρίαν ὑπέμειναν διωκόμενοι, ἐλαυνόμενοι, στενοχωρούμενοι, ὑβριζόμενοι, ἐξουθενούμενοι, καταπτυόμενοι, τόπον ἐκ τόπου συνεχῶς ἐλαυνόμενοι· μὴ ἔχοντες ἀνάπαυσιν τοσοῦτον, ἀλλὰ τὸν θάνατον πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχοντες. καὶ καθ' ὥραν περιμένοντες, καὶ μετὰ ταῦτα νηστείαις, καὶ ἀγρυπνίαις, καὶ δίψει, καὶ γυμνότητι, καὶ ἐπὶ πόνοις, καὶ ἐπὶ κινδύνοις, καὶ ὁδοιπορίαις καταδαμάζοντες αὐτῶν, καὶ δουλαγωγοῦντες τὰ σώματα, ἵνα καὶ ἑαυτοῖς, καὶ ἡμῖν τὴν αἰώνιον ζωὴν προξενήσωσι· δεικνύντος τοῦ Θεοῦ δηλονότι οὐκ ἔστιν ἄνεσις ἐπὶ τῆς γῆς τοῖς βουλομένοις σωθῆναι· οὔτε γὰρ μισθὸς ἄνευ κόπου δίδοται. ἀλλ' ἕκαστος ἡμῶν τὸν ἴδιον μισθὸν λήψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον.

Τούτων γὰρ κατόπισθεν καὶ οἱ καλλίνικοι μάρτυρες ἀκολουθήσαντες, καὶ τοῖς ποικίλοις πειρασμοὺς ἐγυμνασθέντες, καὶ τοῖς βασάνοις ἀναχωνευθέντες, ὡς χρυσὸς ἐν χωνευτηρίῳ, τὸν τῆς ἀφθαρσίας ἀνεδήσαντο στέφανον μαστιγούμενοι, στρεβλούμενοι, ξεόμενοι, πληγαῖς ἀνηλεῶς αἰκιζόμενοι, ἐν φυλακαῖς δεσμούμενοι ἐνεβλήσκοντο· ἄρχοντες, καὶ βασιλεῖς δίκην θηρῶν ὀδοῦσιν ὑποβάλλοντες· πυρὶ δὲ παμφάγῳ, καὶ δυνατῷ παραδίδοντες αὐτούς· τοῖς τῶν ποταμῶν ῥεύμασιν ἑαυτοὺς παραδίδοντες, καὶ τῷ πελάγει καταποντίζοντες, τροχοῖς προσδεσμοῦντες κατακλῶντες τὰ ὅσια αὐτῶν, καὶ τρυφερὰ μέλη. Τούτων δὲ πάντων κατίσχυον οἱ ἅγιοι οὐκ ἰσχύει σώματος· τοῦτο γὰρ εἶχον τὸ φθαρτὸν σῶμα ὅπερ ἔχομεν καὶ ἡμεῖς, ἀλλὰ τῇ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν ἐλπίδι ἐνδυναμούμενοι πάντα γενναίως ὑπέμειναν μηδόλως

A ipſis verſantes, a diaboli dolis liberemur, ipſiuſque Regnum æternum aſſequamur? Ea de cauſa etiam paſſus eſt, probris affectus, male audiens, conſputus, colaphis cæſus, flagellis vexatus, ſpinis coronatus, calamum manu accipiens, purpura indutus, fuſtibus percuſſus, genus omne ludibrii, ac riſus perpeſſus, cruci affixus, aceto, ac felle potatus, lancea in latere perfoſ-
B ſus, cum iniquis deputatus. Hæc omnia Dominus propter nos tulit, & noſtræ ſalutis cauſa magnanimus perpeſſus eſt. Quid igitur retribuemus Domino, qui tantam benevolentiam erga nos demonſtravit? Ut neque retributionem a nobis poſtulet, ſed velit ſolum, ut noſtræ ſaluti ſtudeamus?

Sic & Apoſtoli Salvatoris præ-
C ceptis inhærentes, omnem ærumnam, atque anguſtiam pertulerunt, expulſi, exagitati, in arctum adducti, injuriis affecti, pro nihilo habiti, ſputis delibuti, hinc, atque hinc aſſidue ejecti, nullam omnino habentes requiem, ſed mortem ante oculos tenentes, & ſingulis horis expectantes, & præterea jejuniis, & vigiliis, & ſiti, & nuditate, in laboribus, &
D in periculis, & in itineribus ſuum corpus domantes, atque in ſervitutem redigentes, ut ſibi ipſis, & nobis æternam vitam promererentur: quum Deus oſtendat non licere eſſe otioſis iis, qui ſalvi eſſe velint. Neque enim merces datur ſine labore, ſed unuſquiſque noſtrum juxta proprium laborem propriam mercedem accipiet.

Horum veſtigia etiam ſequentes
E Martyres victores egregii, atque in variis certaminibus exerciti, experimentiſque iterum velut aurum in fuſoria officina conflati, immortalitatis corona redimiti ſunt, flagellis affecti, plagis crudeliſſime excruciati, in carceribus conſtricti. Principes, & Reges ferarum dentibus illos ſubjiciebant: igni vero vo-
F raci, & potenti tradebant ipſos, in fluminum undas illos projicientes, & pelago demergentes, rotis alligantes, torquentes ſancta illorum, ac tenera membra. Hæc omnia autem vicerunt Sancti, non robore corporis (hoc enim habuerunt corruptibile, ſicut habemus & nos), ſed ſpe futurorum bonorum confirmati: omnia generoſe tolerarunt nullo modo carnalium

lium conſiliorum experimentum admittentes, non aſſentationibus emolliti, non temporanea gloria, ſtultiſque divitiis decepti; ſed omnem ſuam ſpem in Domino ſine ulla dubitatione ponentes, omnem diaboli machinationem peſſumdederunt, & martyres Domini renunciati ſunt, quum confeſſionem egregiam coram hominibus emiſiſſent. Ita etiam nos, dilectiſſimi, etſi tempus martyrii non adſit, martyres mente evadamus, reſiſtentes diaboli inſidiis, per animi dejectionem, & patientiam, dilectionemque Dei, & proximi, ac mutuam tolerantiam propter Deum, exequentes Salvatoris mandatum,

Joan. 15. 13. quod pronunciavit: *Majorem hac dilectionem nemo habet, ut animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis.* Si igitur animam ponere invicem jubemur; quanto magis obedientiam, & ſubjectionem alter alteri præſtare debemus, ut ſimus imitatores Domini, qui primum obedientiam oſtendit opere, & ſermone, factus obediens Patri uſque ad mortem, mortem autem Crucis? Similiter & animam poſuit ob ſuam benignitatem, idque nobis non exiſtentibus

Coloſſ. 2. 14. ipſius amicis, ſed inimicis: *Quum autem inimici eſſemus propter delicta, & concupiſcentias, per mortem ſuam reconciliavit nos Patri, delens quod adverſus nos erat chirographum decreti.* Nos vero quum deberemus ſequi, mandata ipſius juſſi obſervare, non obſervamus. Et ipſe quidem primum fecit, atque ita docuit; nos autem ne obviam quidem obedientiam invicem præſtamus, ſed contradictionibus potius, cupiditatique exlegi omnes ſervimus: neque qualibuſcumque contumaciter repugnamus, ſed Chriſto ipſi Domino. Quando enim Patribus noſtris contradicimus, qui ſalutaria documenta nobis præbent, qui etiam animam parati ſunt ponere pro nobis, nonne Chriſto contradicimus, dicenti:

Luc. 10. 16. *Qui vos audit, me audit: & qui me ſpernit, ſpernit eum, qui miſit me.* Sic igitur ſpernentes eum, qui fecit nos, quomodo regno nos dignabitur, & non potius incuſabit, condemnabitque, quod adeo obvertimus mandata ipſius, neque ponimus ante oculos periculum non obedientibus impendens, neque obedientiæ lucrum agnoſcimus. Inobedientia enim mortem affert, obedientia vero vitam æternam conciliat. Conemur ergo, dilectiſſimi, per hanc pulchram obedientiam, & ſubjectionem, æternæ vitæ hæreditatem aſſequi, & minime nos ipſos inobedientiæ, atque inordinationis mortis ſubjectos faciamus.

Habentes

A λως τῶν σαρκικῶν φρονημάτων πεῖραν δεξάμενοι, οὐ κολακίαις χαυνούμενοι, οὐ δόξῃ προσκαίρῳ, καὶ πλούτῳ ματαίῳ ἀπατώμενοι, ἀλλὰ πᾶσαν τὴν ἐλπίδα αὐτῶν ἐπὶ Κύριον ἀδιστάκτως ἔχοντες πᾶσαν μηχανὴν τοῦ διαβόλου κατεπάτησαν, καὶ μάρτυρες Κυρίου ἀνεδείχθησαν, ὁμολογήσαντες τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων. Οὕτω καὶ ἡμεῖς, ἀγαπητοί, εἰ καὶ καιρὸς οὐ πάρεστι μαρτυρίου,

B τῇ συνειδήσει γενώμεθα μάρτυρες, ἀνθιστάμενοι ταῖς τοῦ διαβόλου ἐπινοίαις, διὰ τῆς ταπεινοφροσύνης, καὶ τῆς ὑπομονῆς, καὶ τῆς εἰς τὸν Θεὸν, καὶ τὸν πλησίον ἀγάπης, καὶ τοῦ συμπεριφέρεσθαι ἀλλήλους διὰ τὸν Θεόν. ἀποπληροῦντες τὴν τοῦ Σωτῆρος ἐντολὴν, ἣν εἶπε· μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει· ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ. Εἰ οὖν τὴν ψυχὴν τιθέναι ὑπὲρ ἀλλήλων προστετάγμεθα, πόσῳ μᾶλλον τὴν

C ὑπακοὴν, καὶ ὑποταγὴν ἀλλήλοις παρέχειν ὀφείλομεν, ἵνα τοῦ Κυρίου μιμηταὶ γενώμεθα τοῦ πρῶτον δείξαντος τὴν ὑπακοὴν ἔργῳ, καὶ λόγῳ ὑπήκοος γενόμενος τῷ πατρὶ μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ; ὁμοίως καὶ τὴν ψυχὴν ἔθηκεν οἰκείᾳ φιλανθρωπίᾳ· καὶ ταῦτα οὐ φίλων ἡμῶν ὄντων αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐχθρῶν. Ἐχθροὺς δὲ ὄντας ἡμᾶς τοῖς παραπτώμασι, καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις, διὰ τοῦ

D θανάτου αὐτοῦ κατήλλαξεν ἡμᾶς τῷ πατρὶ, ἐξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον· ἡμεῖς δὲ ἀκολουθεῖν ὀφείλοντες τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ προσταχθέντες τηρεῖν, οὐ τηροῦμεν. καὶ αὐτὸς δὲ πρῶτον ἐποίησε, καὶ οὕτως ἐδίδαξεν· ἡμεῖς δὲ οὐδὲ κἂν τὴν τυχοῦσαν ὑπακοὴν ἀλλήλοις παρέχομεν, ἀλλὰ ταῖς ἀντιλογίαις μᾶλλον, καὶ τῇ ἀνυποταξίᾳ πάντες ἐδουλώθημεν, καὶ οὐ τοῖς τυχοῦσιν ἀνυποτακ-

E τοῦμεν, ἀλλ' αὐτῷ τῷ Δεσπότῃ Χριστῷ. Ὅταν γὰρ τοῖς πατράσιν ἡμῶν ἀντιλέγομεν τοῖς τὰ σωτήρια ἡμῖν διδάγματα παρέχουσιν· οἵτινες καὶ τὴν ψυχὴν προθύμως ἔχουσι τιθέναι ὑπὲρ ἡμῶν· οὐχὶ τῷ Χριστῷ ἀντιλέγομεν τῷ εἰπόντι, ὅτι ὁ ἀκούων ὑμῶν, ἐμοῦ ἀκούει· καὶ ὁ με ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με; οὕτως οὖν ἀθετοῦντες τὸν ποιήσαντα ἡμᾶς, πῶς τῆς βασιλείας ἀξιώσει ἡμᾶς, καὶ οὐ μᾶλλον κατακρινεῖ

F ἡμᾶς, καὶ καταδικάσει, ὅτι οὕτως μεθιστάμεθα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ; καὶ οὐδὲ τὸν ἐκ τῆς παρακοῆς κίνδυνον πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχομεν; οὐδὲ δὲ τὸ τῆς ὑπακοῆς κέρδος ἐπιγινώσκομεν, ὅτι ἡ μὲν παρακοὴ θάνατον κατεργάζεται, ἡ δὲ ὑπακοὴ ζωὴν αἰώνιον προξενεῖ. Ἀγωνισώμεθα οὖν, ἀγαπητοί, διὰ τῆς καλῆς ταύτης ὑπακοῆς καὶ ὑποταγῆς τὴν αἰώνιον κληρονομῆσαι ζωὴν, καὶ μὴ τῷ τῆς παρακοῆς, καὶ ἀνυποταξίας θανάτῳ ἑαυτοὺς ὑπευθύνους καταστήσωμεν.

ἔχοντες

ἔχοντες δὲ τὸν φόβον τοῦ Κυρίου πειθαρχήσωμεν τοῖς τοῦ ἀποστόλου διδάγμασι καθὼς λέγει. ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Θεοῦ, σπουδάζοντες τηρεῖν ἑνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης. Ἡ γὰρ εἰρήνη πάσης ἀγαθῆς ἐλπίδος ὑπόθεσις ὑπάρχει· εἰρήνη τοῦ θανάτου θάνατος, διαβόλου πένθος, δαιμόνων ἀφανισμός. Ταύτην ζητήσωμεν, καὶ καταδιώξωμεν· ἥτις ἐστὶν ὁ Χριστός. ὡς λέγει ὁ ἀπόστολος. Χριστός ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἓν, καὶ τὸ μεσότυχον τοῦ φραγμοῦ λύσας, καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσατο εἰρήνην τοῖς ἐγγὺς, καὶ τοῖς μακράν. Ταύτην γοῦν σπουδάσωμεν κατέχειν, ἀγαπητοὶ, τὴν εἰρήνην· πρὸς δὲ τὸν πολέμιον, τουτέστι τὸν διάβολον ἀνθίστασθαι, καὶ πολεμεῖν, ἀναλαβόντες τὰ δυνατὰ ὅπλα τῆς ἐγκρατείας ἡμῶν, τουτέστι πρῶτον πάντων τὴν ὀρθοτάτην πίστιν, καὶ τὴν περὶ τῶν μελλόντων ἐλπίδα, καὶ τὴν ἀνυπόκριτον ἀγάπην· διὰ τούτων τῶν πνευματικῶν τριῶν ὅπλων τὰς τρεῖς αὐτοῦ πονηρὰς μηχανὰς καταβάλλομεν, τουτέστι λήθην, καὶ ἄγνοιαν, καὶ ῥαθυμίαν. Αὗται γὰρ αὐτοῦ εἰσι πονηραὶ καὶ λεπταὶ ἐπίνοιαι· διὰ τούτων τῶν τριῶν ἐνεργειῶν ἀπώλειαν καταβάλλει τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος, μάλιστα τοὺς πειθομένους ταῖς πονηραῖς αὐτοῦ συμβουλίαις· αἱ γὰρ τρεῖς αὗται μεθοδίαι πασῶν αὐτοῦ τῶν ἐπινοιῶν χαλεπώτεραί εἰσι λεπτότεραι οὖσαι καὶ λεληθότως ἡμῖν παρεισδύουσαι ὡς μὴ λογίζεσθαι ἡμᾶς κακὸν ποιεῖν ἐν τούτοις ὄντας τοῖς κακοῖς. Ὥσπερ δὲ κατὰ ὑπόθεσιν· εἴ τι περιτύχῃ λέοντι, ἢ ἄρκτῳ δεινοτάτοις θηρίοις, θανατοῦται ὑπ' αὐτῶν, μεγίστοις οὖσι, καὶ δυνατοῖς, ἄλλος δὲ περιπέσῃ ὄφι, ἢ φαλαγγί, ἢ σκορπίῳ, τὸν αὐτὸν θάνατον ὑπομένει διὰ τοῦ ἰοβόλου θηρίου ἐνέργειαν, ὁ τοῖς μεγίστοις θηρίοις περιπεσών· οὕτως καὶ ὁ τῇ οἰνοφλυγίᾳ, καὶ γαστριμαργίᾳ, καὶ πορνείᾳ, καὶ τοῖς λοιποῖς πάθεσι δουλεύοντες, μεγίστοις, καὶ πονηροῖς πάθεσιν οὖσι τὸν τῆς ψυχῆς θάνατον ὑπομένουσι. τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ ὁ ὑποβληθεὶς ἢ ἀγνοίᾳ, ἢ ῥαθυμίᾳ κρατηθεὶς, τούτοις τοῖς δοκοῦσιν εἶναι μικρωτάτοις, ὡς μηδὲ εἰδέναι ἡμᾶς, ὅτι ἁμαρτίαν ποιῶμεν, καὶ τοῖς τοιούτοις δουλεύμενοι πάθεσι τὸν τῆς ψυχῆς θάνατον ὑπομένουσι, ὡς ἐκεῖνοι τοῦ σώματος. Ἡ γὰρ λήθη ἀποπλανοῦσα ἡμῶν τὰς ψυχὰς οὐκ ἐᾷ μεμνῆσθαι ἡμᾶς τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ ἀλλὰ προπηδῶσα ἡ κακία αἰχμαλωτίζει ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. Ἡ δὲ ἄγνοια κλέπτουσα ἡμῶν τὴν διάνοιαν ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, οὐ συγχωρεῖ τὴν ἐλπίδα ἡμῶν εἶναι εἰς τὰ ἀγαθά. ἀλλὰ ἀπὸ ταύτης τοῖς γηΐνοις, καὶ ματαίοις δεσμούμενοι πράγμασιν, ἀπιστοῦμεν τῇ τοῦ αὐτοῦ

A Habentes autem timorem Domini, pareamus Apoſtoli documentis, ſicut dicit: *Subjecti invicem in timore Dei, ſolliciti ſervare unitatem ſpiritus in vinculo pacis*. Epheſ. 4. 2. Etenim pax omnis bonæ ſpei fundamentum exiſtit, pax mortis mors, diaboli luctus, dæmonum exterminium. Hanc quæramus, & conſectemur, quæ eſt Chriſtus: *Chriſtus*, ut ait Apoſtolus, *eſt pax noſtra, qui* Ib. 2. 14. B *fecit utraque unum, & medium parietem maceriæ ſolvens, & veniens, evangelizavit pacem iis, qui prope & qui longe ſunt*. Hanc igitur ſtudeamus tenere pacem, dilectiſſimi, atque adverſus hoſtem, hoc eſt diabolum, reſiſtere, & bellare, ſumentes arma continentiæ noſtræ, hoc eſt primum omnium rectiſſimam fidem, & de futuris ſpem, & non C fictam dilectionem. Per hæc ſpiritualia tria arma tres illius improbas machinationes dejicimus, hoc eſt, oblivionem, & inſcitiam pigritiamque. Hæc enim ſunt illius conſilia mala, & ſubtilia. Per has tres operationes in perditionem dejicit hominum genus, eos maxime, qui fidunt perverſis ipſius perſuaſionibus. Hæ etenim tres ipſæ inſidiæ omnium ipſius inventionum D peſſimæ ſunt: tenuiſſimæ quum ſint, & latenter in nos ſeſe inſinuent, adeo ut ne cogitemus quidem nos facere malum in malis exiſtentes. Quemadmodum enim exempli gratia, ſi quis in leonem incidat, aut aprum, belluas terribiliſſimas, ab illis occiditur, quum maximæ ſint, & potentes; alius vero incidat in ſerpentem, vel araneam, vel ſcorpionem, eandem E mortem patitur propter venenoſæ feræ efficaciam, quam qui in maximas feras inciderit; ſic qui vinolentiæ, aut gulæ, aut ſcortationi, reliquiſque vitiis inſerviunt, quum ſint maximæ, peſſimæque affectiones, animæ interitum patiuntur. Eodem modo, qui vel ignorantiæ ſubditur, vel negligentia tenetur, his quæ minimæ videntur eſſe adeo, ut neque animadvertamus nos peccare, e- F tiam ejuſmodi ſubjecti paſſionibus, mortem ſubeunt animæ, ſicut illi corporis. Oblivio enim animas noſtras ſeducens non ſinit, ut recordemur præceptorum Dei, ſed proſiliens vitioſitas captivos nos a Deo abducit: ignorantia autem ſubtrahens mentem noſtram a Dei caritate, non permittit, ut ſpes noſtra ad bonum feratur, ſed ab ea irretiti terrenis rebus, atque inſanis, Dei præceptis non

non credimus, Dei nos facit inimicos. *Jac. 4. 4.* *Quicumque*, inquit, *voluerit amicus eſſe mundi hujus, inimicus Dei conſtituitur*. Abjiciamus mundi pondus, portemuſque crucem noſtram, & crucem Domini ſequamur, non declinando a via hac ad dextram, aut ſiniſtram. Ipſe namque eſt via noſtra Jeſus Chriſtus, qui *Jo. 14. 6.* ait: *Ego ſum via, & veritas, & vita*. Hanc igitur ingrediamur viam arctam, atque anguſtam, ut vita perfruamur æterna, quæ eſt Chriſtus. Omnes enim juſti per hanc tranſierunt: ideo etiam *Pſal. 33.* Propheta dicit: *Multæ tribulationes juſtorum*. Si igitur Sancti per multas tribulationes Regni cœlorum hæredes fiunt; nos iniquitatibus, & quiete, & deliciis, & pondere rerum humanarum oppreſſi, ſperamus fore, ut idem obtinere poſſimus? Quo vero pacto fieri poteſt? Quemadmodum enim per viam valde anguſtam, & præcipitem, qui onus ferat, pertranſire non poteſt: ab anguſtia enim impeditur; ita pariter qui gravatus eſt mundi negotiis, difficile factu eſt, ut ad Regnum cœlorum perveniat. Difficultatem enim ſalutis eorum, qui multum poſſident, Dominus demonſtrans, & perfectam nobis magnanimitatem oſtendens: *Marc. 10. 23.* *Quam difficile*, inquit, *qui pecunias habent, introibunt in Regnum cœlorum!* Quando enim acceſſit adoleſcens ille ad Dominum interrogans de æterna vita dicendo: *Magiſter bone, quid faciam, ut vitam æternam percipiam?* Dixit ei Dominus. *Præcepta noſti? Non occidas, non adulteres, ne fureris, ne ſurripias, ne falſum teſtimonium dixeris: Honora patrem tuum, & matrem tuam:* Quumque ille diceret: *Hæc omnia obſervavi a juventute mea, quid adhuc mihi deeſt?* Volenſque Dominus oſtendere, neque ea, quæ ſignificavit ipſum eſſe exequutum, ei reſpondit: *Si vis perfectus eſſe, vende quæ habes, & da pauperibus, & habebis theſaurum in cœlo, & veni, & ſequere me*. Is vero poſſeſſionum pondere preſſus, cupiditate vinctus, atque ideo mœrore afflictus, noluit Domini ſectator eſſe, neque optavit theſaurum cœleſtem acquirere: verum abiit triſtis; cauſamque afferens Evangeliſta, *Erat enim*, inquit, *habens multas poſſeſſiones*. Videte, dilectiſſimi, quot bonorum operum impedimentum fuerit opulentia, neque permiſerit, ut ille Domini ſectator fieret, & quæ recta facere videbatur, nimia abundantia inutilia reddiderit. Propterea iterum

A αὐτοῦ ἐντολαῖς, ἐχθροὺς ἡμᾶς ποιεῖ τοῦ Θεοῦ. Ὃς ἄν, φησι, βουληθῇ, φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ καθίσταται. Ἀπορρίψωμεν δὲ τοῦ κόσμου βάρος, καὶ βαστάζωμεν τὸν σταυρὸν ἡμῶν, καὶ ἀκολουθήσωμεν τὸν σταυρὸν τοῦ Κυρίου· μὴ ἐκκλίνωμεν ταύτης τῆς καλῆς ὁδοῦ δεξιὰς, ἢ ἀριστερὰς. Αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ ὁδὸς Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ λέγων· ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς, καὶ ἡ ἀλήθεια, καὶ
B ἡ ζωή. Ταύτην οὖν βαδίσωμεν τὴν ὁδὸν τὴν στενὴν, καὶ τεθλιμμένην ἵνα τὴν αἰώνιον ζωὴν ἀπολαύσωμεν, ἥτις ἐστὶν ὁ Χριστός. Πάντες γὰρ οἱ δίκαιοι διὰ ταύτης παρῆλθον. Διὸ καὶ ὁ προφήτης λέγει· πολλαὶ αἱ θλίψεις τῶν δικαίων· εἰ οὖν οἱ ἅγιοι διὰ πολλῶν θλίψεων τὴν τῶν οὐρανῶν βασιλείαν κληρονομοῦσιν, ἡμεῖς ἐν ἀνομίαις, καὶ ἐν ἀναπαύσεσι, καὶ τρυφῇ, καὶ κοσμικῶν πραγμάτων φορτίῳ βαρού-
C μενοι ταύτην προσδοκῶμεν ἀπολήψεσθαι; Καὶ πῶς δυνατὸν; ὥσπερ γὰρ διὰ στενῆς πάνυ ὁδοῦ, καὶ κρημνώδους φορτίον βαστάζων τις, οὐ δύναται διαβῆναι· κωλύεται γὰρ ἀπὸ τῆς στενότητος· οὕτω δὴ καὶ ὁ φορτωθεὶς τοῖς τοῦ κόσμου πράγμασι δυσχεραίνει αὐτὴν φθάσαι εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Τὸ δυσχερὲς γὰρ τῆς σωτηρίας τῶν πολυκτημόνων ὁ Κύριος δηλῶν, καὶ τὴν τέλειον ἡμῖν ὑποδεικνὺς
D μεγαλοψυχίαν, ἔλεγε. πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰσελεύσονται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν; ὅτε γὰρ προσῆλθεν ὁ νεανίσκος ἐκεῖνος τῷ Κυρίῳ ἐρωτῶν περὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς λέγων. διδάσκαλε ἀγαθέ· τί ἀγαθὸν ποιήσω, ἵνα ἔχω ζωὴν αἰώνιον; ἔφη αὐτῷ ὁ Κύριος, τὰς ἐντολὰς οἶδας; τὸ οὐ φονεύσῃς, οὐ μοιχεύσῃς, οὐ κλέψῃς, οὐκ ἐπιορκήσῃς, οὐ ψευδομαρτυρήσῃς. Τί-
E μα τὸν πατέρα σου, καὶ τὴν μητέρα σου. εἰπόντος δὲ ἐκείνου, ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου, τί ἔτι ὑστερῶ; καὶ θέλων ὁ Κύριος δεῖξαι, ὅτι οὔτε ἐκεῖνα, ἃ ἔδειξεν, ἐφύλαξεν, ἔφη αὐτῷ· εἰ θέλῃ τέλειος εἶναι, πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα, καὶ δὸς πτωχοῖς καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανοῖς, καὶ δεῦρο ἀκολούθω μοι. Ὁ δὲ τῷ βάρει τῶν κτημάτων ἀγχόμενος, τῇ ἐπιθυμίᾳ δεθεὶς, καὶ
F διὰ ταῦτα ἀπὸ λύπης κεντούμενος, οὐκ ἠβουλήθη ἀκόλουθος τοῦ Κυρίου γενέσθαι, οὐδὲ τὸν θησαυρὸν ἠθέλησε τὸν οὐράνιον κτήσασθαι· ἀλλ᾽ ἀπῆλθε λυπούμενος, καὶ τὴν αἰτίαν δὲ τιθεὶς ὁ Εὐαγγελιστὴς λέγει· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά. Ὁρᾶτε, ἀγαπητοὶ, πόσων κατορθωμάτων ἐμπόδιον ἡ πολυκτημοσύνη γεγένηται, καὶ οὐκ εἴασεν αὐτὸν ἀκόλουθον γενέσθαι τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ καὶ ἃ ἐδόκει κατορθοῦν ἡ πολλὴ κτῆσις ἠχρείωσε. Διὰ τοῦτο

A τοῦτο πάλιν ὁ Κύριος ἔλεγε· εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ τρυμαλιᾶς ῥαφίδος εἰσελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. τί οὖν τοῦτο τὸ κώλυμα οὐ περιαιροῦμεν ἀφ᾽ ἑαυτῶν, καὶ λαμβάνομεν τὸν σταυρὸν ἡμῶν, καὶ ἀκολουθοῦμεν τῷ σωτῆρι, μὴ βλέποντες εἰς τὰ ὀπίσω, ὥσπερ ἡ γυνὴ τοῦ Λὼτ, ἥτις ἕστηκεν ὑπόδειγμα ἀπιστίας στήλη ἁλὸς ἕως τῆς σήμερον. Καὶ ὁ Κύριος, φησι, B οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ᾽ ἄροτρον, καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω, εὔθετός ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. τὸ δὲ βλέπειν εἰς τὰ ὀπίσω, οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν, ἢ τὸ στραφῆναι εἰς τὰ τοῦ κόσμου πράγματα, καὶ ἃ ἐδόξαμεν καταλύειν διὰ τὴν πρόσκαιρον ἀνάπαυσιν οἰκοδομοῦμεν, πανταχόθεν ἑαυτοὺς παραβάτας συνιστῶντες, ὥς φησιν ὁ ἀπόστολος Παῦλος· εἰ γὰρ, ἃ κατέλυσα, ταῦτα C πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην ἐμαυτὸν συνίστημι· τί οὖν δοκοῦμεν, ὅτι παραβαίνοντες αὐτοῦ τὰς ἐντολὰς, τῆς βασιλείας ἀξιωθῆναι ἔχομεν, καὶ οὐχὶ μᾶλλον κατακρινόμεθα εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός.

Δεῦτε οὖν, ἀγαπητοὶ, ὡς ἔτι καιρὸς ὑπάρχει σωτηρίας, σπουδάσωμεν ἀποθέσθαι πᾶσαν ῥυπαρίαν, καὶ πᾶσαν κακίαν, καὶ ἀγωνισώμεθα τὸν καλὸν ἀγῶνα, ἵνα τῆς αἰωνίου ζωῆς ἐπιλαβώμεθα, D εἰς ἣν καὶ ἐκλήθημεν, καὶ ὡμολογήσαμεν τὴν καλὴν ὁμολογίαν, εἰληφότες δὲ τὸ τῆς ἁγιωσύνης σχῆμα. Ἀξίως οὖν περιπατήσωμεν τῆς κλήσεως ταύτης, καὶ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης, καὶ μακροθυμίας ἀνεχώμεθα ἀλλήλων ἐν τῇ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀγάπῃ, καὶ σπουδάσωμεν τηρεῖν τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματος ἐν συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης. Μηδὲν κατ᾽ ἐριθείαν, ἢ κενοδοξίαν ποιήσωμεν. E μὴ φύῃ ἐν ἡμῖν ῥίζα πικρίας, μηδὲ δουλώσωμεν ἑαυτοὺς τοῖς πονηροῖς πάθεσι. τουτέστι τῇ γαστριμαργίᾳ, ἥτις ἐστὶ μήτηρ ἀκολασίας. Μηδεὶς ἡμῶν τὸν Ἡσαῦ μιμείσθω, ὅστις κόπρον ἐντέρων ἠγαπήσας τὰ πρωτοτόκια αὐτοῦ ἀπέδοτο, θεὸν τὴν κοιλίαν αὐτοῦ λογισάμενος. Τὰ γὰρ τῷ Θεῷ ἀφιερωθέντα, ταῦτα τῇ γαστριμαργίᾳ προέδωκε βεβηλωθεὶς ἐν τούτοις, καὶ τοῦ Θεοῦ ἀλλότριος γενόμενος. F Μὴ οὖν ὁμοιωθῶμεν αὐτῷ, ὅστις πόρνος, καὶ βέβηλος ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου ὠνομάσθη. Φησὶ γὰρ, οὐδεὶς πόρνος, ἢ βέβηλος ὡς Ἡσαῦ· ἀλλὰ τὸν ἁπλοῦν, καὶ ἄκακον τοῦ Ἰακὼβ ζηλώσωμεν βίον, ἵνα σὺν αὐτῷ τὴν εὐλογίαν κληρονομήσωμεν· ἦν γὰρ, φησι, Ἰακὼβ ὡς ἄπλαστος οἰκῶν ἐν οἰκίᾳ. Ναὶ οὖν, ἀγαπητοὶ, μὴ ἀμελήσωμεν τῶν ψυχῶν ἡμῶν, ὅτι οὐδέν ἐστιν ἀντάλλαγμα ψυχῆς. προθύμως ὑπομείνομεν τοὺς

 πειρασμοὺς

iterum dixit Dominus: *Facilius eſt camelum per foramen acus intrare, quam divitem in Regnum cœlorum.* Cur igitur impedimentum hoc non auferimus a nobis, & accipimus crucem noſtram, ſequimurque Salvatorem, non quæ retro ſunt adſpicientes, ſicut uxor Lot, quæ remanſit exemplum infidelitatis ſtatua ſalis uſque in hodiernum diem. Et Dominus inquit; *Nemo mittens manum ſuam ad aratrum, & reſpiciens retro, aptus eſt Regno Dei.* Reſpicere autem retro, nihil aliud eſt, quam converti ad res mundi; & quæ deſtruxiſſe videbamur per abrenunciationem, eadem rurſus ob temporariam requiem ædificamus, omni ex parte nos ipſos tranſgreſſores conſtituentes, ut ait Apoſtolus Paulus: *Si enim quæ deſtruxi, iterum hæc reædificabo, prævaricatorem me conſtituo.* Quid igitur exiſtimamus, quod tranſgredientes nos ipſius præcepta, Regnum conſequuturi ſimus, & non potius damnemur ad gehennam ignis?

Matth. 19.

Luc. 9.

Galat. 2.

Agite igitur, dilectiſſimi, quum adhuc tempus ſupereſt ſalutis, ſtudeamus omnes ſordes, omnemque malitiam deponere, & bonum certamen certemus, ut æternam vitam aſſequamur, ad quam & vocati ſumus, profeſſique ſumus pulchram profeſſionem, quum ſanctitatis habitum accepimus. Pro dignitate igitur hujus vocationis ambulemus, & cum omni animi demiſſione, ac longanimitate ſupportemus invicem in dilectione Domini noſtri Jeſu Chriſti, curemuſque conſervare unitatem ſpiritus in vinculo pacis. Nihil per contentionem, vel vanam gloriam faciamus: non naſcatur in nobis amaritudinis radix, neque ſervos nos ipſos faciamus pravarum affectionum, ideſt, gulæ, quæ mater eſt intemperantiæ. Nemo noſtrum Eſau imitetur, qui viſcerum ſtercus amans, ſua primogenita vendidit, ventrem exiſtimans Deum ſuum. Quæ enim Deo conſecrata erant, hæc gulæ prodidit, profanus in his exiſtens, atque a Deo alienus factus. Similes ergo ipſius ne fiamus, qui fornicator, & profanus ab Apoſtolo dictus eſt: ait enim: *Ne quis fornicator, aut profanus, velut Eſau*: ſed ſimplicem, puramque vitam Jacob æmulemur, ut cum ipſo benedictionem hæreditemus. *Erat* enim, inquit, *Iacob vir ſimplex habitans in domo.* Ergo, dilectiſſimi, noſtras animas ne negligamus, quia nihil eſt, quod pretium animæ æquare poſſit. Promte ſuſtineamus ten-

Hebr. 12. 16.

Geneſ. 25. 27.

 tationes,

tationes, omnemque ærumnam, atque anguſtiam: perdomemus corpus, mancipantes illud jejuniis rigidiſſimis, vigiliiſque totius noctis, chaumeniis, & laboribus, cæteriſque aſperitatibus, ut anima noſtra in ſingulos dies renovetur.
2. Cor. 4. 16. Dicit enim Paulus Apoſtolus: *Quantum qui foris eſt noſter homo corrumpitur, tantum is, qui intus eſt renovatur de die in diem.* Et iterum ait: *Id quod in præſenti eſt leve tribulationis, æternam gloriam operatur, non contemplantibus nobis quæ videntur, ſed quæ non videntur.* Quæ enim videntur temporalia ſunt; quæ autem non videntur, æterna. Æternarum igitur rerum poſſeſſionem exoptemus. Ad cogitationem revocemus ſanctos, expendamus horum virtutes, atque æmulemur, eorumque veſtigiis animæ deſiderio inſiſtamus. Quis ex iis in quiete præſentem vitam egit, & non potius per tentationes, ærumnaſque præſens ſuæ vitæ tempus confecit? Idcirco ut præfatus ſum, illorum vitam graphice propoſuit nobis Dominus, non ſolum ut eos admiremur, laudemuſque; ſed ut ſecundum illorum vitam egregium vitæ genus capeſſere curemus. Sumamus Abelem bonorum primitias, agnum innocentem, Deo offerentem dona gratiſſima, nihil injuſtum perpetrantem, ſolum per virtutem Deo placere cogitantem, & fraterna manu morti traditum, nihil habentem in ſe condemnatione dignum, quod impium illius odium poſſet excitare, ſed quemadmodum dictum eſt, propter virtutem inviſus, mortem ſuſtinuit, ut factus typus Chriſti Domini, in ſæculum ſæculi requieſcat. Hujus vero parentes, qui primi conditi ſunt, qui immaculatis factoris, & Dei manibus effecti, uberibus paradiſi deliciis perfruiti, conditoris ſui præcepto non obedientes, deceptoriſque conſilium ſequuti, captique fraudis delectatione, ex paradiſo ejecti ſunt. Vides quantum detrimenti illis attulerunt relaxamenta, & deliciæ: etiam ad Dei æqualitatem ſomniandam impulerunt. Nihil enim ad relaxationem inutile hominum genus. . . . . At ærumna, atque indigentia, variæque tentationes, ſplendidos, beatoſque efficiunt tolerantes.

Cupis autem etiam noſcere, per quantas tentationes, afflictioneſque præſentem vitam Noe duxit? Dicit Scriptura:
Geneſ. 6. *Noe vero invenit gratiam coram Deo:* ut

A πειρασμοὺς, καὶ πᾶσαν θλῖψιν, καὶ στενοχωρίαν· καταδαμάσωμεν τὸ σῶμα δουλαγωγοῦντες αὐτὸ ἐν νηστείαις ἀκροτάτοις, καὶ ὁλονύκτοις ἀγρυπνίαις· ἐν χαμοκοιτίαις, καὶ κόποις, καὶ τῇ λοιπῇ σκληραγωγίᾳ, ἵνα ἡ ψυχὴ ἡμῶν ἀνανεῦται ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ. Λέγει γὰρ Παῦλος ὁ ἀπόστολος. ὅσον ἡμῶν ὁ ἔξω ἄνθρωπος διαφθείρεται, τοσοῦτον ὁ ἔσω ἀνακαινοῦται ἡμέραν ἐξ ἡμέρας. B Καὶ πάλιν λέγει. τὸ γὰρ παραυτίκα τῶν θλίψεων ἐλαφρὸν αἰώνιον δόξαν κατεργάζεται, μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· τὰ γὰρ βλεπόμενα πρόσκαιρα, τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια. τὴν τῶν αἰωνίων οὖν ἐπιποθήσωμεν κτῆσιν. Λάβωμεν εἰς ἔννοιαν τοὺς ἁγίους· δοκιμάσωμεν τὰς τούτων ἀρετὰς, καὶ ζηλώσωμεν, καὶ τοῖς ἐκείνοις ἴχνεσι πόθῳ ψυχῆς C ἀκολουθήσωμεν. τίς ἑαυτῶν ἐν ἀναπαύσει τὸν παρόντα διῆλθε βίον, καὶ οὐ μᾶλλον διὰ πειρασμῶν, καὶ θλίψεων, καὶ ὀδυνῶν τὸν παρόντα καιρὸν τῆς ζωῆς αὐτῶν διετέλεσε; διὰ τοῦτο ὡς προεῖπον, τὸν βίον αὐτῶν ἐγγράφως ἡμῖν παρέδωκεν ὁ Κύριος, οὐχ ἵνα μόνον θαυμάζωμεν αὐτοὺς, καὶ ἐπαινῶμεν, ἀλλ' ἵνα πρὸς τὸν ἐκείνων βίον τὴν καλὴν πολιτείαν σπουδάσωμεν κτήσασθαι. λάβωμεν D τὴν τῶν ἀγαθῶν ἀπαρχὴν τὸν Ἄβελ τὸ ἀρνίον τὸ ἄκακον, τὸν εὐάρεστα δῶρα τῷ Θεῷ προσκομίσαντα, τὸν οὐδὲν ἄδικον διαπραξάμενον, μόνον δι' ἀρετὴν, καὶ τὸ εὐαρεστεῖν τῷ Θεῷ φρονηθέντα, καὶ ὑπὸ ἀδελφικῆς χειρὸς θανατωθέντα, οὐδὲν ἔχοντα μετ' αὐτοῦ καταγνώσεως ἄξιον ἐπὶ τὸ διεγεῖραι ἐκεῖνον τὸν ἀσεβῆ θυμόν· ἀλλ' ὥσπερ εἴρηται διὰ τὴν ἀρετὴν φθονηθεὶς θάνατον ὑπέμεινεν, E ὡς τύπος γενόμενος τοῦ δεσπότου Χριστοῦ εἰς αἰῶνα αἰῶνος ἀναπαύεται. Οἱ δὲ τούτου γονεῖς οἱ πρωτόπλαστοι, οἱ ταῖς ἀχράντοις χερσὶ τοῦ πλάστου, καὶ Θεοῦ πλασθέντες, τῆς τοῦ παραδείσου πολλῆς τρυφῆς ἀπολαύοντες, τῆς τοῦ ποιήσαντος αὐτοὺς παρακούσαντες ἐντολῆς, καὶ τὴν τοῦ ἀπατεῶνος δεξάμενοι συμβουλίαν, καὶ τῇ τέρψει τῆς ἀπάτης μετέχοντες ἐξεβλήθησαν τοῦ παραδείσου. Ἴδες πόσον ἡ ἀ-F νάπαυσις καὶ τρυφὴ προσήνεγκεν αὐτοῖς βλάβος, καὶ ἰσοθείαν αὐτοῖς φαντασθῆναι παρεσκεύασεν· οὐδὲν γὰρ οὕτως πρὸς ἄνεσιν ἄχρηστον τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος· ἡ δὲ θλῖψις, καὶ ἡ ἔνδεια, καὶ οἱ διάφοροι πειρασμοὶ λαμπροὺς, καὶ μακαρίους ἀπεργάζονται τοὺς ὑπομένοντας.

Θέλεις δὲ ἰδεῖν καὶ τὸν Νῶε διὰ πόσων πειρασμῶν, καὶ θλίψεων διῆλθε τὸν παρόντα βίον; λέγει ἡ γραφή· Νῶε δὲ εὐηρέστησε τῷ Θεῷ· ἵνα

να μάθωμεν, ὅτι οἱ ἀληθῶς τῷ Θεῷ εὐαρεστοῦντες, οὗτοι καὶ πειρασμοῖς, καὶ διαφόροις θλίψεσιν ἐγυμνάσθησαν, καὶ γυμνάζονται, ἵνα καθαρώτεροι ἀναφανῶσιν, ὡς χρυσὸς ἐν χωνευτηρίῳ βαλλόμενος. Τίς δὲ ἱκανὸς τὰς τοῦ Νῶε θλίψεις, καὶ πειρασμοὺς διηγήσασθαι δυνηθῇ, ὅτι εἰς τοσαῦτα πλήθη μόνος ἦν τὸ τοῦ Θεοῦ θέλημα ποιῶν, καὶ πάντας ἐθεώρει ἐκκλίναντας ἀπὸ Θεοῦ, καὶ ἐνουθέτει αὐτοὺς, καὶ πολλὰ παραινῶν ἐπιστρέφειν, ὡς λῆρος αὐτοῖς ἐνομίζετο, καὶ κατασκευάζοντος αὐτοῦ κιβωτὸν, πόσοι ὀνειδισμοὶ, καὶ σκόμματα; καὶ ἐν τούτοις οὐκ ἠγανάκτει, ἀλλ' ἔμενε παρακαλῶν αὐτοὺς, καὶ τοῖς τοσούτοις ἔτεσι καταπτύεσθαι, καὶ μισεῖσθαι ὑπὸ πάντων· τὸ θεωρεῖν αὐτοὺς οὕτως κατακρημνιζομένους ταῖς ἁμαρτίαις. ὀλίγον σοι φαίνεται τοῦτο; τίς δὲ εἴποι τὰς μετὰ τὸν κατακλυσμὸν ταλαιπωρίας τὸ μετὰ τοσούτων θηρίων, καὶ ἑρπετῶν, καὶ πετεινῶν ἐνιαυτὸν ὅλον ἐν ἐκείνῃ τῇ στενοχωρίᾳ διάγειν, τὸν κλύδωνα ἐκεῖνον τὸν ἀφόρητον, τὸν τῶν κυμάτων σάλον, τὸν βροντῶν, καὶ τὸν ὑδάτων τὸν ἦχον. Νομίζομεν ταῦτα ὀλίγα εἶναι; τί δὲ μετὰ τὸ παῦσαι τὸν κατακλυσμόν; τίς ἀριθμήσει τὰς θλίψεις ἐκείνας; θεωρεῖν τὴν παντελῆ ἐρήμωσιν τῆς γῆς, καὶ τὴν ἐξάλειψιν τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων; πότε αὐτῷ στενοχωρία ἔλιπεν, ἢ κλαυθμός; τί δὲ ἡ τοῦ Χὰμ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἀφροσύνη; ὅτε τὴν τοῦ πατρὸς γύμνωσιν κατεγέλασε; πόση θλίψις; οὕτως γὰρ αὐτὸν τὸ πρᾶγμα ἐκίνησεν ἐκεῖνο τὸ ἀναιδὲς, ὥστε τῶν ἐξ αὐτοῦ ἐξελθόντων δουλίαν καταδικάσαι. Διὸ, ἵνα μὴ τὸν λόγον μηκύνωμεν, ταῦτα παρίημι. ὥσπερ, εἴ τις θελήσῃ πάσας τὰς θλίψεις αὐτοῦ διηγήσασθαι, ἐπιλείψει αὐτῷ ὁ χρόνος. Καὶ ἐν τούτοις πᾶσιν ὤν, ἔμαθε εὐχαριστεῖν τῷ Θεῷ, μὴ χωριζόμενος τῆς τῶν μελλόντων ἀγαθῶν ἐλπίδος. ὅθεν καὶ εἰς τοὺς ἀπεράντους αἰῶνας μνημονεύεται.

Τί δὲ εἴπομεν περὶ τοῦ πατριάρχου Ἀβραάμ; πολλοὶ λέγουσιν αὐτὸν ἐν πλούτῳ, καὶ εὐθηνίᾳ γεγονέναι παρὰ πάντας· ὅθεν οἱ προσευχόμενοι περί τινων, τὴν ἐκείνου εὐλογίαν, καὶ εὐθηνίαν καρποῦνται· καὶ εἴ τις αὐτοῦ διερευνήσει τὸν πλοῦτον, εὑρήσει ὅτι πλέον πάντων ἐνεθλίβη, καὶ ἐν πειρασμοῖς ἅπαντα τὸν χρόνον τῆς ζωῆς αὐτοῦ διετέλεσε. τίς γὰρ αὐτοῦ τὰς θλίψεις ἀπαριθμήσει, τὰς ἐν ταῖς ὁδοῖς ταλαιπωρίας, τοὺς τῶν πολέμων κινδύνους. τὸ μηδενὶ εἶναι ζῶντα εὐσεβῶς· τὸ ἀποξενοῦσθαι τῆς γῆς τῆς ἰδίας, καὶ πάντων τῶν συγγενῶν· τὸ μὴ εἰδέναι ποῦ ὀφείλει στῆναι· τὸ καθ' ἑκάστην

A ut intelligamus eos, qui vere Deo placent, tum tentationibus, tum variis calamitatibus fuiſſe exercitatos, atque exerceri, ut puriores velut aurum in fornace poſitum appareant. Quis vero ſatis tribulationes, tentationeſque Noë enarrare poterit? Quod in tanta multitudine ſolus erat, qui Dei voluntatem faceret, univerſoſque videbat declinantes a Deo, eoſque admo-
B nebat, & ſæpe exhortans ad converſionem, ut delirus ipſis videbatur. Quumque arcam fabricaret, quot convicia, & dicteria? Atque inter hæc non lamentabatur, ſed perſiſtebat eos adhortari. Et tot annis deſpicatui eſſe, & odio haberi ab omnibus, videre eos adeo præcipites ferri a peccatis, parum tibi hoc videtur? Quis
C vero referat miſerias poſt diluvium? Traducere cum tantis beſtiis, & reptilibus, & volucribus annum totum in illa anguſtia, tempeſtatem illam intolerabilem, undarum, fluctus, tonitruum, aquarumque ſtrepitum; putamus iſta parva eſſe? Quid autem poſtquam diluvium ceſſavit? Quis calamitates illas enumeret; ſolitudinem terræ univerſæ, & generis humani dele-
D tionem aſpicere? Quando eum deſeruit anguſtia, & ploratus? Quid vero Chami filii ſui impudentia, quum patris nuditatem irriſit? Quanta acerbitas? Adeo enim illud impudens factum eum commovit, ut ejus poſteritatem ſervitutis pœna damnaverit. Idcirco ne orationem dilatemus, iſta prætereo. Adeo ut ſi quis omnes illius calamitates perſequi voluerit, eum tempus de-
E ficiat. Atque in omnibus his exiſtens, didicit gratias agere Deo, a ſpe futurorum bonorum nunquam divulſus, unde etiam per infinita ſæcula commemoratur.

Quid vero dicimus de Patriarcha Abraham? Multi eum ferunt inter divitias, copiaſque vixiſſe præter cæteros. Unde qui aliquibus bene precan-
F tur, illius benedictionem, atque ubertatem ut percipiant, exoptant. At ſi quis illius divitias ſcrutabitur, inveniet ipſum plus cæteris totum ſuæ vitæ tempus inter ærumnas, tentationeſque duxiſſe. Quis enim illius labores enumerabit? In itineribus incommoda, in bellis diſcrimina, nemini videri vivere religioſe, exulare a propria terra, atque ab omnibus conſanguineis, neſcire ubi conſiſtere oporteat, quotidie

locum ex loco mutare, oberrare inter pericula, hæreditatemque in terra non habere, neque pedem ubi poneret, ſed in tabernaculis habitare? Quid vero volo dicere? Qui futurorum bonorum hæreditatem expectat, nihil præſentium ſibi vindicare debet, ſed confidentiæ in Deo ſtabiliter inhærere: quemadmodum & Abraham, qui Melchiſedech Regem jurejurando certum reddidit, voluntariæ paupertatis nobis rationem oſtendens, non eſſe nos mundi cupidos, ſed totam ſpem noſtram in Deo ponere. Ideo poſt belli victoriam quum vellet Rex ſcilicet grato animo etiam pro ipſius laboribus gratiam referre, dixit Abraham; *Levo manum meam ad Altiſſimum, qui fecit cœlum, & terram, ſi a filo uſque ad corrigiam caligæ accipiam aliquid rerum tuarum: Ne dicas, inquit, ego ditavi Abraham.* Videtis quomodo nihil præſentium Abraham optavit, ſed ſpe futurorum corroboratus tentationem ſtrenue pertulit: qui enim unico filio non pepercit, ſed illum jugulare voluit propter Dei præceptum, quo pacto res adeo temporarias ſibi ſumſiſſet? promtus hoſpitalitatis cultor per hoc egregium turris ædificium Deum ut viatorem excepit, & amicus Dei factus, bonis ſemper durantibus fruitur. Hujus imitemur & nos fidem, fortitudinem, Dei amorem, ipſiuſque hoſpitalitatem, ut cum ipſo æternis bonis oblectemur.

Geneſ. 14. 22.

Quis vero dicat, aut quis prædicaverit beatam obedientiam Iſaac? Etenim quum pater eum ad ſacrificium duceret, promtior ſequebatur ad mortem: typus enim hic etiam erat Chriſti Domini. Hujus etiam nos obedientiam, ac promtitudinem acquiramus, ut nos quoque obedientiæ mercedem a Chriſto Servatore recipiamus.

De generoſiſſimo Jobo dicere non audeo; hic enim univerſum tentationum pelagus ſine ulla dubitatione ſubivit, & totam agitationem, ac tempeſtatem, decumanoſque fluctus dæmonis generoſe pertranſivit, & tanquam lapis infractus, manſit immobilis, atque omnia tela diaboli excepit, invulneratuſque perſtitit, muniens ſeipſum fidei ſcuto, & animoſe adverſarium ſuperans ac frangens, victor corona redimitus renunciatus eſt. Quando enim diabolus ad certamen

A ἑκάστην μετανίστασθαι τόπον ἐκ τόπου· τὸ μὲν κινδύνων διέρχεσθαι, καὶ μὴ ἔχειν κληρονομίαν ἐν τῇ γῇ, μηδὲ βῆμα ποδὸς, ἀλλ' ἐν σκηναῖς ἔχειν τὴν κατοίκησιν· καὶ τί λέγειν θέλω; ὁ γὰρ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν ἐκδεχόμενος κληρονομίαν οὐδὲν τῶν παρόντων ὀφείλει περιποιεῖσθαι, ἀλλὰ τῆς εἰς Θεὸν πεποιθήσεως στερεῶς ἔχεσθαι, καθάπερ καὶ Ἀβραὰμ, ὅστις Μελχισεδὲκ τὸν βασιλέα B μεθ' ὅρκου πιστοῦ, τὸν περὶ ἀκτημοσύνης ἡμῖν λόγον δηλῶν, καὶ τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς τοῦ κόσμου, ἀλλὰ πᾶσαν τὴν ἐλπίδα ἡμῶν ἔχειν πρὸς τὸν Θεόν. Διὸ μετὰ τὴν νίκην τοῦ πολέμου θελήσαντος τοῦ βασιλέως δῆθεν εὐγνωμόνως, καὶ τῶν κόπων αὐτοῦ τὰς ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι, ἔλεγεν Ἀβραάμ· Ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου πρὸς τὸν ὕψιστον, ὃς ἐποίησε τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν γῆν, εἰ ἀπὸ σπαρτίου C ἕως σφυρωτῆρος ὑποδήματος λήψομαί τι τῶν σῶν, ἵνα μὴ εἴπῃς, φησὶ, ὅτι ἐγὼ ἐπλούτισα τὸν Ἀβραάμ. Βλέπετε πῶς οὐδὲν τῶν παρόντων ἐπεθύμησεν Ἀβραὰμ, ἀλλὰ τῇ τῶν μελλόντων ἐλπίδι νευρούμενος πειρασμὸν γενναίως ὑπέμεινεν· ὁ γὰρ τοῦ μονογενοῦς μὴ φεισάμενος, ἀλλὰ κατασφάξαι θελήσας αὐτὸν διὰ τὴν τοῦ Θεοῦ κέλευσιν, πῶς ἂν οὕτω προσκαίρων ἀντεποιήσατο πρα- D γμάτων; ὁ τῆς φιλοξενίας πρόθυμος ἐργάτης διὰ ταύτης τῆς καλῆς πυργοποιΐας τὸν Θεὸν, ὡς παροδίτην ἐξένισε, καὶ φίλος τοῦ Θεοῦ γενόμενος τῶν ἀεὶ μενόντων ἀγαθῶν ἀπολαύει. Τούτου μιμησώμεθα καὶ ἡμεῖς τὴν πίστιν, τὴν ἀνδρείαν, τὴν εἰς τὸν Θεὸν ἀγάπην φιλοξενίαν αὐτοῦ, ἵνα σὺν αὐτῷ τῶν αἰωνίων ἀπολαύσωμεν ἀγαθῶν.

Τί δέ τις εἴποι, ἢ τίς μακαρίσοι τὸ ὑ- E πήκοον τοῦ Ἰσαάκ; τοῦ γὰρ πατρὸς φέροντος αὐτὸν πρὸς θυσίαν, προθυμότερος εἴχετο πρὸς τὸν θάνατον. τύπος γὰρ ἦν καὶ οὗτος τοῦ δεσπότου Χριστοῦ. τούτου καὶ ἡμεῖς κτησώμεθα τὴν ὑπακοὴν, καὶ τὴν προθυμίαν, κἀδιστάκτως τοῖς πᾶσιν ὑπακούσωμεν· ἵνα καὶ ἡμεῖς τὸν μισθὸν τῆς ὑπακοῆς ἀπολάβωμεν παρὰ τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ.

Περὶ τοῦ γενναιοτάτου Ἰὼβ οὐ τολμῶ λέ- F γειν· οὗτος γὰρ ὅλον τὸ πέλαγος τῶν πειρασμῶν ὑπέμεινεν ἀνενδοιάστως, καὶ ὅλον τὸν κλύδωνα, καὶ τὸν χειμῶνα, καὶ τὰς τρικυμίας τοῦ διαβόλου παρῆλθε γενναίως, καὶ καθάπερ πέτρα ἀρραγὴς μένει ἀσάλευτος, καὶ πάντα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ ὑπεδέξατο, καὶ ἄτρωτος διέμεινε περιφράξας ἑαυτὸν τῷ θυρεῷ τῆς πίστεως, καὶ γενναίως τὸν ἐχθρὸν καταπαλαίσας, καὶ καταρράξας στεφανίτης ἀνεδείχθη. ὅτε γὰρ ὁ διάβολος αὐτὸν πρὸς τοὺς πειρασμοὺς

πειρασμοὺς ἐζητεῖτο, μετὰ τὴν τοῦ σώματος πληγὴν ἐκείνην τὴν ἀφόρητον, μετὰ τὸ ἀποθερίσαι τὸν πλοῦτον, καὶ τῶν πάντων αὐτὸν γυμνῶσαι κτημάτων, καὶ τῶν λοιπῶν, οἴκου, οἰκετῶν, παίδων, τῆς ἄλλης ἁπάσης περιουσίας, ὅτε ἤκουσε τοῦ Θεοῦ μαρτυροῦντος ταῖς τοῦ δικαίου ἀρεταῖς, καὶ λέγοντος πρὸς αὐτόν· προσέσχες τῇ διανοίᾳ σου κατὰ τοῦ θεράποντός μου Ἰώβ, ὅτι οὐκ ἔστι κατ' αὐτὸν ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς ἄμεμπτος, δίκαιος, ἀληθινός, θεοσεβής, ἀπεχόμενος ἀπὸ παντὸς πονηροῦ πράγματος· σὺ δέ, φησι, εἶπας τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ ἀπολέσαι διακενῆς. τότε ὁ πονηρότατος διάβολος πολλῇ ἀναισχυντίᾳ χρώμενος ἀπολογίας ἐπήγαγεν λόγον· δέρμα ὑπὲρ δέρματος, καὶ πάντα ὅσα ὑπάρχει τῷ ἀνθρώπῳ δώσει ὑπὲρ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ. ὅρα πῶς ὁ διάβολος ἀκούων τὴν ἀλήθειαν ἔλεγε· τὴν τῶν προσκαίρων στέρησιν σωτηρίαν εἶναι ψυχῆς. ὅστις κεκτημένος τὰ παρόντα οὐχ ἑαυτῷ, ἀλλὰ τοῖς πένησιν αὐτὰ ἐκέκτητο λέγων· παντὶ ἐλθόντι ἡ θύρα μου ἦν ἀνεῳγμένη· ἐγώ εἰμι πατὴρ ἀδυνάτων, ὀφθαλμὸς τυφλῶν, ποὺς δὲ χωλῶν, καὶ ἀπὸ κουρᾶς ἀμνῶν μου ἐθερμάνθησαν ὦμοι πενήτων. ὁρᾶτε, ὦ ἀγαπητοί, ὅτι οὐχ ἑαυτῷ, ἀλλὰ τοῖς δεομένοις ἦν κεκτημένος τὸν πλοῦτον; διὸ καὶ ἀποβληθέντος αὐτοῦ οὐκ ἠγανάκτησεν, ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαρίστει λέγων· ὁ Κύριος ἔδωκε, ὁ Κύριος ἀφείλετο, ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτως καὶ ἐγένετο· εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἴδες πῶς πάντων κατεφρόνησε τῶν ἐπὶ γῆς, ἕνεκεν τῆς σωτηρίας τῆς ψυχῆς αὐτοῦ. ὡμολόγησε γὰρ καὶ ὁ διάβολος τὴν τῶν χρημάτων στέρησιν σωτηρίαν εἶναι ψυχῆς. εἰ οὖν ἐκεῖνος οὕτω καὶ ἄκων ὡμολόγησεν, ὁ τῷ φορτίῳ τῶν κοσμικῶν κτημάτων καταβαρύνων τοὺς ἀνθρώπους· τί ἡμεῖς ἑαυτοὺς τούτοις δεσμεύομεν, καὶ οὐ μᾶλλον ταῦτα καταλιμπάνομεν, ἵνα κτησώμεθα τὰς ψυχὰς ἡμῶν, καὶ τῆς τῶν οὐρανῶν βασιλείας ἐπιτύχωμεν; ἔφη δὲ ὁ Κύριος· ὅστις ἀφῆκε πατέρα, ἢ μητέρα, ἢ ἀδελφούς, ἢ ἀδελφάς, ἢ οἰκίαν, ἢ ἀγροὺς ἕνεκεν ἐμοῦ, ἑκατονταπλασίονα λήψεται, καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει. καθάπερ καὶ ὁ θεράπων τοῦ Θεοῦ Ἰὼβ τῶν προσκαίρων πάντων στερηθείς, καὶ γενναίως, καὶ μακροθύμως πάντα πειρασμὸν ὑπομείνας, καὶ τὰ προόντα ἀπέλαβε, καὶ τὴν βασιλείαν ἐκληρονόμησε,

Δεῦτε οὖν καὶ ἡμεῖς τούτων τῶν καλῶς ἀγωνισαμένων βαδίσωμεν τοῖς ἴχνεσι, καὶ καταφρονήσωμεν πάντων τῶν τοῦ αἰῶνος τούτου πραγμάτων τερπνῶν τε, καὶ φοβερῶν, καὶ μὴ βαρήσωμεν ἑαυτῶν

A certamen illum expoſcebat, poſt illam non ferendam corporis plagam, poſt meſſem divitiarum, atque expoliationem omnium poſſeſſionum illius, reliquorumque, domi, famulorum, atque aliarum opum cunctarum, quum audivit Deum teſtimonium perhibentem de juſti virtutibus, ac dicentem ad ſe: *Conſideraſti ſervum meum Iob, quod non ſit ei ſimilis in terra, irreprehenſibilis,* Job. 2. 3.
B *juſtus, verax, timens Deum, abſtinens ab omni malo opere: tu vero,* inquit, *perdere dixiſti ſubſtantias ejus fruſtra.* Tunc peſſimus diabolus improbitate ſumma uſus, defenſionis orationem oppoſuit: *Pellem pro pelle, & cuncta quæ habet homo, dabit pro anima ſua.* Vide quomodo audiens veritatem, diabolus dicebat, rerum temporalium jacturam
C ſalutem eſſe animæ? Qui quum præſentia poſſideret, non ſibi, ſed pauperibus illa poſſidebat dicendo: *Omni venienti janua mea fuit aperta: ego ſum pater debilium, oculus cæcorum, pes claudorum, & a tonſura agnorum meorum calefacti ſunt humeri pauperum.* Ib. 29. 15. Videtis, dilectiſſimi, non ſibi, ſed indigentibus divitias comparaſſe. Idcirco iis amiſſis non moleſte tulit,
D ſed potius gratias agebat his verbis: *Dominus dedit, Dominus abſtulit: ſicut Domino placuit, ita factum eſt. Sit nomen Domini benedictum in ſæculum.* Job. 1. 21 Vidiſti quomodo omnia terrena contemſit propter animæ ſuæ ſalutem. Confeſſus eſt enim etiam diabolus pecuniarum privationem eſſe animarum ſalutem. Si igitur ille etiam invitus hoc faſſus
E eſt, qui pondere mundanarum poſſeſſionum homines aggravat; cur nos eis ligamus nos ipſos, & non potius eas relinquimus, ut animas noſtras aſſeramus, & cœlorum regnum adipiſcamur? Dixit vero Dominus: *Quicumque reliquerit patrem, aut matrem, aut fratres, aut ſorores, aut domum, aut agros propter me, centuplum accipiet, & vitam* Matth. 9. 29.
F *æternam poſſidebit.* Quemadmodum & ſervus Dei Job omnibus temporariis rebus orbatus, & cum animi generoſitate, ac patientia quamcumque tentationem perpeſſus, cum præſentia recepit, tum regnum ſortitus eſt.

Agite igitur, & horum qui tam bene decertaverunt, veſtigia premamus, omneſque res hujus ſæculi ſive jucundas, ſive timendas aſpernemur:

nemur: neque aggravemus proprias ſarcinas ſtultorum conſiliorum, & criminum pondere demergamur: & veniens Dominus nos inveniet dormientes ſomnum illum, qui fert ad mortem, & gravatos crapula, atque ebrietate, ſollicitudinibuſque ſæcularibus, excludat nos a regno cœlorum, & lugebimus dies noſtræ ſocordiæ, negligentiæ, & mollitiæ noſtræ: nihilque tum nobis proderunt luctus, & lacrymæ, neque ſuſpiria: non ſi preces ſexcentas offeramus
Matth. 25. 11. dicendo: *Domine, Domine, aperi nobis*. Nemo unus tunc eſt, qui aperiat, ſed potius qui increpet cum horrore dicens: *Neſcio vos: diſcedite a me qui operamini iniquitatem*. Ea de cauſa omnes Sancti anguſtam viam ingreſſi ſunt, ut ab hac ſententia liberentur, perveniant vero ad vitam æternam.

Pulchrum autem eſt Moyſis vitam enarrare, atque utiles æmulari virtutes, qui tanta pericula, ac tentationes expertus eſt, ut numerari non poſſint, qui a parentibus ortus, in flumen projectus fuit, quem quum Regis filia comprehendiſſet, educavit in filium. Quum autem ex pueris exceſſit, atque ad perfectam cognitionem pervenit, noluit amplius temporariam quietem, neque inſanam Ægyptiorum gloriam, neque corruptibiles, trahenteſque ad perditionem divitias; verum omnibus plane nuncium remittens, negavit ſe natum eſſe filiæ Pharaonis; ac regnum oſtentationemque peroſus, cum populo Dei affligi maluit, quam temporariam peccati habere delectationem. Verum poſt virtutem tam grandem, tentationes, atque ærumnæ ipſum exceperunt, adeo ut ſi quis voluerit in eo tentamenta ad amuſſim expendere, illum maxime attritum inveniet. Quum enim ad perfectam prudentiam pervenit, & Dei zelum adeptus fuit, exiſtimans non ſentire alienigenas; conſpicatuſque quemdam injuſte oppreſſum ab Ægyptio, eo percuſſo, injuria affectum liberavit. Unde illi, quos affecerat beneficiis, morti ipſum tradere decreverunt. Rurſus enim quum contentionem inter ſe agitarent alienigenæ, pacem inter illos conciliare conatus eſt. Aſt ille ſcelere plenus, increpuit ut homicidam, de ſe optime meritum, di-
Exod. 2. 14. cendo: *Num occidere me vis, ſicut heri occidiſtis Ægyptium?* Quid hoc gravius, aut moleſtius? Quamobrem in regiis palatiis verſatus, tantaque fruens

A τῶν τὰ φορτία τῶν ματαίων φρονημάτων, καὶ τῷ βάρει τῶν ἁμαρτημάτων κατενεχθῶμεν· καὶ ἐλθὼν ὁ Κύριος εὑρήσει ἡμᾶς καθεύδοντας ὕπνον ἐκεῖνον τὸν εἰς θάνατον φέροντα, καὶ βεβαρημένους ἐν κραιπάλῃ, καὶ μέθῃ, καὶ μερίμναις βιωτικαῖς, καὶ ἀποκλείσει ἡμᾶς τῆς τῶν οὐρανῶν βασιλείας, καὶ πενθήσομεν τὰς ἡμέρας τῆς ῥαθυμίας ἡμῶν, καὶ τῆς ἀμελείας, καὶ τῆς χαυνότητος ἡμῶν, καὶ οὐδὲν ἡμᾶς
B ὠφελήσει τότε ὁ κλαυθμὸς, καὶ τὰ δάκρυα, οὔτε οἱ στεναγμοὶ, οὐ μυρίας ἱκεσίας ἐὰν προσενέγκωμεν λέγοντες· Κύριε, Κύριε ἄνοιξον ἡμῖν. Οὐδεὶς τότε ὁ ἀνοίγων ἐστὶν, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ ἐπιτιμήσας μετὰ φρίκης λέγων. Οὐκ οἶδα ἡμᾶς. ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργάται τῆς ἀνομίας· Διὰ τοῦτο πάντες οἱ ἅγιοι τὴν στεναχωρημένην ὁδὸν ἐβάδισαν, ἵνα ταύτης μὲν ῥυσθῶσι τῆς ἀποφάσεως,
C φθάσωσι δὲ εἰς τὴν αἰώνιον ζωήν.

Τὸν δὲ Μωϋσέως βίον διηγήσασθαι καλὸν, καὶ τὰς τούτου μιμεῖσθαι ἀρετὰς, ἐπωφελές. ὃς τοσούτων κινδύνων, καὶ πειρασμοὺς ἔλαβε πεῖραν, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός. ὃς γεννηθεὶς ὑπὸ τῶν γονέων ποταμορριφὴς ἐγένετο. ὃν λαβοῦσα ἡ τοῦ βασιλέως θυγάτηρ, ἀνεθρέψατο αὐτῇ εἰς υἱόν. ὅτε δὲ διῆλθε τὴν τῆς νηπίου φρόνησιν, καὶ ἦλθεν ἐπὶ τὸ τέλειον
D φρόνημα, οὐκ ἔτι ἠθέλησε τὴν πρόσκαιρον ἀνάπαυσιν, οὐδὲ τὴν ματαίαν δόξαν τῶν αἰγυπτίων, οὐδὲ τὸν φθειρόμενον πλοῦτον, καὶ εἰς ἀπώλειαν ἀπάγοντα, ἀλλὰ πᾶσιν ἁπλῶς ἀποταξάμενος ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραὼ, καὶ τὴν βασιλείαν, καὶ φαντασίαν μισήσας εἵλετο συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ, ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν. ἀλλὰ μετὰ τὴν τοσαύτην ἀ-
E ρετὴν πειρασμοὶ, καὶ θλίψεις αὐτὸν διαδέχονται, ὡς, εἴτις θελήσῃ ἐν τούτῳ τοὺς πειρασμοὺς μετ' ἀκριβείας ἐρευνῆσαι, εὑρήσει αὐτὸν πλέον πάντων θλιβέντα· ὅτε γὰρ ἐπανῆλθεν ἐπὶ τὸ τέλειον φρόνημα καὶ ἐκτήσατο ζῆλον Θεοῦ, νομίζων οὐ συνιέναι τοὺς ἀλλοφύλους· ἰδών τινα ἐξ αὐτῶν καταδυναστευόμενον ὑπὸ τοῦ αἰγυπτίου, ἐπάταξε τὸν αἰγύπτιον, καὶ ἔρρυσε τὸν ἀδικούμενον· ὅθεν
F αὐτοὶ οἱ εὐεργετηθέντες ὑπ' αὐτοῦ εἰς θάνατον παραδοῦναι αὐτὸν ἐβουλεύσαντο. Πάλιν γὰρ τὴν κατ' ἀλλήλων νεικίαν ἐπιχειρήσαντες οἱ ἀλλόφυλοι, συναλλαγεῖν αὐτοὺς εἰς εἰρήνην ἠθέλησεν. ὁ δὲ τῆς ἀδικίας πεπληρωμένος τὸν εὐεργέτην ὡς φονέα ὀνείδιζε λέγων· μὴ ἂν ἑλεῖν με θέλεις, ὃν τρόπον ἀνεῖλες χθὲς τὸν αἰγύπτιον; Τί τούτου θλιβερώτερον, καὶ ὀδυνηρότερον; ὅθεν ἐν βασιλικαῖς αὐλαῖς ἀναστραφεὶς, καὶ τοσαύτης ἀπολαύων

λαών ἀνέσεως, καὶ παῤῥησίας, φυγὰς, καὶ μετανάστης ἐγένετο, μὴ βουληθεὶς τὸν τῶν αἰγυπτίων πλοῦτον ἔχειν, μήτε τὴν πρόσκαιρον τῶν ἁμαρτιῶν ἀπόλαυσιν· διὰ τοῦτο καὶ ἐν ταῖς ἐρήμοις ἤθελε ταλαιπωρεῖσθαι, καὶ ποιμαίνειν εὐδόκησε παρὰ ἀνδρὶ ἕλληνι, ᾧ ὄνομα Ἰωθὼρ, καὶ πᾶσιν, ὡς εἰπεῖν ἀποταξάμενος, καὶ πρόσκαιρον μισήσας ἀνάπαυσιν, καὶ τὰ οὐράνια ἐπιποθήσας ἀγαθὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας νηστείαν συνῆψε, ὅθεν καὶ τοῦ Θεοῦ ὀπτασίας ἠξιώθη, καὶ στόμα πρὸς στόμα ἐλάλησεν αὐτῷ ὁ Θεὸς, καὶ ἐκ χειρὸς Κυρίου τὸν νόμον ἐδέξατο διὰ θλίψεων ἅπαντα τὸν βίον ζήσας· τὸν γὰρ αἰγυπτιακὸν πειρασμόν· οἱ τῶν Ἰσραηλιτῶν χείρους ἦσαν· ποτὲ μὲν γογγύζοντες κατὰ τοῦ εὐεργετοῦντος Θεοῦ, καὶ μάννα αὐτοῖς παρέχοντος ἐμέμνηντο μᾶλλον τῆς τῶν αἰγυπτίων γαστριμαργίας· ποτὲ δὲ εἰδωλολατροῦντες, καὶ τοῦ θεοῦ ἀφιστάμενοι· ἔφαγε γὰρ Ἰακὼβ, ὡς εἴρηται, καὶ ἐνεπλήσθη, καὶ ἀπελάκτισεν ὁ ἠγαπημένος, ἐλιπάνθη, ἐπαχύνθη, ἐπλατύνθη, καὶ ἐγκατέλιπε θεὸν τὸν ποιήσαντα αὐτὸν, καὶ ἀπέστη ἀπὸ θεοῦ σωτῆρος αὐτοῦ· Βλέπετε, ἀδελφοὶ, τί ἐποίησεν ἡ πλησμονὴ, καὶ ἡ εὐρυχωρία πῶς αὐτοὺς ἀπέστησεν ἀπὸ τοῦ θεοῦ, καὶ εἰδωλολατρῆσαι παρεσκεύασε. ταῦτα δὲ πάντα πρὸς ὀδύνην, καὶ θλίψιν παρῆκε τῷ Μωσῇ. ὅταν γὰρ ὁ οὕτω θερμὸς ἐραστὴς τοῦ θεοῦ ἐθεώρει οὓς ἠγάπα ὑπὲρ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν οὕτως ἀσεβοῦντας, καὶ μαινομένους, καὶ μετὰ φοβερὰ θαύματα ἐκεῖνα, μετὰ τὴν ἐν θαλάσσῃ πεζοπορίαν, μετὰ τὴν τοσαύτην τοῦ θεοῦ ἀντίληψιν, καὶ εὐεργεσίαν εἰς εἰδωλολατρείαν περιτραπέντας, καὶ χώνευμα θεολογοῦντας ἐκ τῆς ἀνέσεως, καὶ τρυφῆς· ὅθεν πικρανθεὶς ὁ μακάριος ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ αὐτῶν παρανομίᾳ ὑπὸ θεϊκοῦ ζήλου κινούμενος ἠναγκάσθη τὰς πλάκας τοῦ νόμου συντρίψαι, καὶ τοὺς οὕτως ὑπ' αὐτοῦ ἠγαπημένους κατασκευάζειν ἀλλήλους ἐκέλευσε, καὶ ἄλλην τεσσαράκοντα ἡμερῶν νηστείαν ἑλκύσας, τὴν δευτέρωσιν ἔλαβεν. Ἴδες τὸ τῆς ἀκτημοσύνης, καὶ τὸ τοῦ πειρασμοῦ ὄφελος; πῶς φίλους τοῦ Θεοῦ κατασκευάζει τοὺς ἐν τούτοις ὑπομένοντας. τί αὐτοῦ πλουσιώτερον, ἢ τί αὐτοῦ ἐνδοξότερον τοῦ καλοῦ κατορθώματος; βασιλεὺς ἦν ὁ Φαραὼ χρυσοῦν ὄχημα ἔχων, καὶ χρυσοκόλλητον θρόνον, καὶ στέφανον περικείμενον, καὶ ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ κατεποντίζετο. ὁ δὲ ἀκτήμων Μωϋσῆς ῥάβδον μόνην ἐπεφέρετο, καὶ χλοηφόρον πεδίον καὶ τὸν λαὸν δι' αὐτῆς ὡδήγησε, καὶ ὕδωρ ἐκ πέτρας ἐξήγαγε, καὶ μάννα αὐτοῖς ἐξ οὐρανοῦ κατήγαγε.

Τοῦτον

A fruens licentia, ac libertate, fugitivus, atque exul factus eſt, Ægyptiorum divitias, minimeque diuturnam peccatorum delectationem peroſus. Propterea etiam in deſertis locis vexari maluit, gregemque paſcere præoptavit apud virum ethnicum Jothor nomine, atque omnibus, ut ita dicam, renuncians, & quietem brevem pertæſus, ac cœleſtia bona deſiderans, quadraginta dierum
B jejunium continuavit, ex quo etiam Dei aſpectu dignatus fuit, & coram cum eo locutus eſt Deus, & de manu Domini legem accepit, quum inter ærumnas totam vitam exegiſſet, Ægyptiacam nempe tentationem. At ex Iſraëlitis pejores fuerunt. Aliquando quidem adverſus Deum de ſe optime meritum murmurantes; quumque manna
C eis præberet, recordabantur potius Ægyptiacæ helluationis: aliquando vero idola colentes, & recedentes a Deo: *Comedit Iacob*, ut dictum eſt, *& incraſſatus eſt, & recalcitravit dilectus, & dereliquit Deum factorem ſuum, & receſſit a Deo ſalutari ſuo.* Videte, fratres, quid fecerit ſatietas, atque ſaturitas. Quomodo ipſos a Deo avertit, atque ad idolorum cultum adduxit.
D Hæc vero omnia dolori, mœrorique erant Moyſi. Quum enim tam ardens Dei amator conſpiciebat quos plus quam ſuam animam diligebat, adeo impie agentes, furenteſque, & poſt terribilia illa prodigia, poſt pedibus mare calcatum, poſt tam grande Dei patrocinium, ac beneficentiam, ad idolorum ſuperſtitionem converſos, at-
E que ex relaxatione, luxuque Deum fuſilem comminiſcentes; hinc irritatus tali, ac tanta illorum iniquitate, Dei zelo percitus, tabulas Legis confringere coactus eſt, juſſitque eos tam a ſe dilectos invicem diſpertiri, alterumque quadraginta dierum jejunium protrahens, ſecundam Legem accepit. Vidiſti paupertatis, ac tentationum utilitatem, quomodo Dei filios facit eos, qui in
F his perſeverant. Quid illo ditius, aut quid glorioſius egregio illius facinore? Rex erat Pharao aureum currum habens, & thronum auro intextum, & diademate redimitum, & in mari rubro demerſus eſt. Moyſes vero inops ſolam virtutem geſtabat, & viride pedum, illoque iter aperuit populo, atque aquam ex petra extraxit, & manna e cœlo illis deduxit.

Deut. 39. 15.

Horum

Horum igitur virtutes æmulari de-
bemus etiam nos, qui angelicum ha-
bitum ſuſcepimus, ac mundo nuncium
remiſimus, ut illorum gratia digni
quoque habeamur, & cum ipſis æter-
nis bonis perfruamur. Æmulemur illo-
rum patientiam, illorum manſuetudi-
nem, terrenarum rerum neglectum, a-
nimi demiſſionem, lenitatem, clemen-
tiam, compunctionem, puritatem, di-
lectionem non fictam. Quum enim
propter Judæorum impietatem iratus eſ-
ſet Deus, & vellet ipſos delere, Moy-
Exod. 32. 10. ſi dixit: *Dimitte me, ut deleam eos, &*
faciam te in gentem magnam, & multam.
Is vero caritatem ingentem, atque in-
ſuperabilem poſſidens, orabat Deum,
Ib. 32. ac dicebat: *Abſit Domine: ſi quidem*
dimittis eis hanc noxam, dimitte: ſin
minus, etiam me dele de libro, quem
ſcripſiſti. Videtis, dilectiſſimi, inſupe-
rabilis amoris magnitudinem: optabat
deleri a libro divino, Judaicæ ſalu-
tis, & defenſionis cauſa. Hujus
dilectionem imitari debemus, qui ſal-
vi fieri volumus, & futuris bonis
potiri: qui enim hanc tenet, non
amplius malitiæ, ac pravitatis paſ-
ſionibus ſubjicitur: verum pure, &
ſine offenſione degens, regnum cœ-
leſte ſortietur.

Similiter omnes etiam Prophetæ
per multas perpeſſiones, tentationeſque
æternæ vitæ hæreditatem adierunt. Je-
ſus Nave Moyſis diſcipulus, & virtu-
tum ipſius imitator, gratia eadem dignus
habitus eſt, & magis afflictationibus, ten-
tationibuſque hic exercitus fuit, bella ex
bellis ſuſcipiens; & magis quam bella,
populi tranſgreſſiones eum attriverunt.
Verum omnia ſuſtinuit propter æterno-
rum bonorum ſpem, & fidem de Deo,
& dilectionem. Cum his, qui dein-
ceps ſequuti ſunt Judices, & Prophetæ
eiſdem certaminibus exerciti fuerunt, eaſ-
demque perpeſſiones ſubiverunt. Idcirco
a Deo beati facti ſunt, æternamque vi-
tam ſunt conſecuti: nihil in terra poſſi-
dentes, ſed ſemper egentes, atque afflicti
in deſertis locis errantes, & omnem
afflictionem, anguſtiamque patientes, de
Hebr. 11. 38. quibus dixit Apoſtolus, *Quibus dignus*
non erat mundus.

At vero Samuelis ærumnas, ac ten-
tationes, quis enarrare ſufficiet? Po-
puli contradictiones, dum contra ipſum
inſurgentes, ſeu potius contra Deum,
Regem popoſcerunt? Quot lamentationes,
quot ſollicitudines juſto, quum illum aſper-
nati

A Τούτων τοίνυν τὰς ἀρετὰς ζηλοῦν ὀφείλομεν,
καὶ ἡμεῖς οἱ τὸ ἀγγελικὸν σχῆμα εἰληφότες, καὶ
ἀποταξάμενοι τῷ κόσμῳ, ἵνα καὶ τῆς ἐκείνων χά-
ριτος ἀξιωθῶμεν, καὶ σὺν αὐτοῖς τῶν αἰωνίων ἀγα-
θῶν ἀπολαύσωμεν. τὴν τούτων ὑπομονὴν, τὴν
τούτων ἐπιείκειαν, τὴν πρὸς τὰ γήϊνα ἀμεριμνί-
αν, τὴν ταπεινοφροσύνην, τὴν πραότητα, τὴν ἀνεξικα-
κίαν, τὴν κατάνυξιν, τὴν καθαρότητα, τὴν ἀνυπόκρι-
B τον ἀγάπην. τοῦ γὰρ Θεοῦ ὀργιζομένου ἐπὶ τῇ ἀσε-
βείᾳ τῶν Ἰουδαίων, καὶ βουληθέντος ἐκτρίψαι αὐτοὺς
ἔλεγε τῷ Μωϋσῇ· ἔασόν με καὶ συντρίψαι αὐ-
τοὺς, καὶ ποιήσω σε εἰς ἔθνος μέγα πολύ· ὁ δὲ
τὴν μεγάλην, καὶ ἀνυπέρβλητον ἀγάπην κεκτη-
μένος ἐδέετο τοῦ Θεοῦ καὶ ἔλεγε, μηδαμῶς Κύ-
ριε· εἰ μὲν ἀφῇς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν, ἄφες· εἰ
δὲ μὴ, κἀμὲ ἐξάλειψον ἐκ τῆς βίβλου, ἧς ἔγρα-
C ψας. Ὁρᾶτε ἀγαπητοὶ ἀνυπερβλήτου ἀγάπης
μέγεθος· ἐξαλειφθῆναι τῆς θεϊκῆς βίβλου ἐδέετο
τῆς Ἰουδαϊκῆς ἕνεκα σωτηρίας, καὶ ἀντιλήψεως.
Ταύτης τὴν ἀγάπην ὀφείλομεν μιμεῖσθαι οἱ θέλοντες
σωθῆναι, καὶ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν ἀπολαύεσθαι.
ὁ γὰρ ταύτην κεκτημένος οὐκ ἔτι πάθεσι κα-
κίας, καὶ πονηρίας ὑπόκειται, ἀλλὰ καθαρῶς, καὶ
ἀπροσκόπτως διάγων τῆς οὐρανίου τεύξεται βασι-
D λείας.

Ὁμοίως δὲ καὶ πάντες οἱ προφῆται διὰ πολ-
λῶν θλίψεων, καὶ πειρασμῶν τὴν αἰώνιον ζωὴν
ἐκληρονόμησαν. Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναβὴ μαθητεύσας
τῷ Μωσῇ, καὶ τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ μιμησάμενος, τῆς
αὐτῆς χάριτος κατηξιώθη, καὶ πλέον τῶν θλίψε-
σι, καὶ τοῖς πειρασμοῖς οὗτος ἐνεγυμνάσθη πολέ-
μους πολέμων διαδεχόμενος, καὶ πλέον δὲ τῶν πο-
E λέμων αἱ τοῦ λαοῦ παραβάσεις ἔθλιβον αὐτόν. ἀλ-
λὰ μὲν πάντα ὑπέμεινε διὰ τὴν τῶν αἰωνίων ἀγα-
θῶν ἐλπίδα, καὶ τὴν περὶ Θεοῦ πίστιν, καὶ ἀγά-
πην. μετὰ τούτων οἱ καθεξῆς κριταὶ, καὶ προ-
φῆται τοῖς αὐτοῖς ἐγυμνάσθησαν ἀγῶσι, καὶ τὰς
αὐτὰς ὑπέμειναν θλίψεις. διὰ τοῦτο ὑπὸ τοῦ
Θεοῦ ἐμακαρίσθησαν, καὶ τὴν αἰώνιον ζωὴν ἐκληρο-
νόμησαν, μηδὲν τῶν ἐπὶ γῆς κτησάμενοι, ἀλλὰ
F διαπαντὸς ὑστερούμενοι, καὶ θλιβόμενοι, ἐν ἐρη-
μίαις πλανώμενοι, καὶ πᾶσαν θλίψιν, καὶ στενο-
χωρίαν ὑπομένοντες· περὶ ὧν εἶπεν ὁ ἀπόστο-
λος· ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος.

Τὰς δὲ τοῦ Σαμουὴλ θλίψεις τε, καὶ πει-
ρασμοὺς τίς ἱκανὸς διηγήσασθαι; τὰς τοῦ λαοῦ ἀν-
τιλογίας, ὅτε ἐπεγειρόμενοι κατ᾽ αὐτοῦ, μᾶλλον
δὲ κατὰ τοῦ Θεοῦ αἰτοῦντες βασιλέα· πόσοι ὀδυρ-
μοὶ, πόσαι θλίψεις τῷ δικαίῳ· ὅτε αὐτὸν ἐξου-
θένουν·

θένουν· ὡς λέγειν τὸν Θεόν· οὐ σὲ ἐξουθένωσαν, ἀλλ' ἐμέ. τί δὲ ὅτε ὁ χρισθεὶς βασιλεὺς ὑπ' αὐτοῦ παρέβη τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, καὶ περιεποιήσατο τὸν τῶν ἀλλοφύλων βασιλέα, τοῦ Θεοῦ κελεύσαντος ἀναιρεθῆναι αὐτόν; πόσα δάκρυα, πόσοι κλαυθμοί;

Τί δὲ ὁ βασιλεὺς, καὶ προφήτης Δαβίδ· ποίαν εὑρίσκεις αὐτὸν ἀνάπαυσιν ἐσχηκότα ἐπὶ τῆς γῆς; τίς τούτου ὀδυνηρότερον, καὶ θλιβερώτερον ἔζησε βίον ἐπὶ τῆς γῆς; τίς τούτου τοὺς κινδύνους, καὶ θλίψεις, καὶ ὀδυρμοὺς ἀριθμῆσαι δυνήσεται; μόνον οἱ καλῶς φιλοπονοῦντες ἐν ταῖς γραφαῖς, καὶ τὴν τῶν ψαλμῶν μετὰ καλῆς κατανοήσεως διεξερχόμενοι βίβλον, οὗτοι ἴσασιν, ὅτι οὐδέποτε ἔλιπε τῷ δικαίῳ κλαυθμός· ἀλλά ποτε μὲν τὴν στρωμνὴν τοῖς δάκρυσιν ἔβρεχε· ποτὲ δὲ ἔλεγεν· ἐγενήθη τὰ δάκρυά μου ἐμοὶ ἄρτος ἡμέρας, καὶ νυκτός· ποτὲ δὲ καὶ τὸ ἐσθίειν ἐπιλανθανόμενος· ἐπελαθόμην, γάρ φησιν, τοῦ φαγεῖν τὸν ἄρτον μου, καὶ τὸ πόμα μου μετὰ κλαυθμοῦ ἐκίρνων. Καὶ τί λέγειν θέλω τὰς ἐν τοῖς ψαλμοῖς αὐτοῦ ἀναγεγραμμένας θλίψεις.

Ὁμοίως ἡ ῥαθυμία καταβαροῦσα ἡμᾶς οὐκ ἐᾷ ἀνακύψαι πρὸς τὴν τῶν κρειττόνων θεωρίαν· ἀλλὰ καθέλκει ἡμᾶς εἰς ᾅδην λεληθότως, καὶ τὴν πλατυτάτην τῆς ἀπωλείας ὁδὸν ἀναγκάζει ἡμᾶς βαδίζειν. διὸ, ἀγαπητοὶ, ἵνα μὴ διὰ τούτων καταβάλλῃ ἡμᾶς, καὶ κατάγῃ εἰς ᾅδην, ἀντιστῶμεν στερεοὶ τῇ πίστει, καὶ φεύξεται ἀφ' ἡμῶν καταισχυνόμενος ὁ ἀναιδὴς ὄφις· οὐδὲν δὲ οὕτως αὐτοῦ κατισχύει, καὶ καταβάλλει αὐτὸν, ὡς ἡ ὑποταγὴ, ἡ ὑπακοὴ, ἡ ταπεινοφροσύνη, καὶ εἰλικρινὴς ἀγάπη. Ταῦτα δὲ γίνονται, καθὼς εἴρηται ἀνωτέρως, κατὰ καρδίας βέλη· ἐν πάσαις γὰρ ταῖς ἀρεταῖς συσχηματίζεται· τουτέστι, νηστείαις, ἀγρυπνίαις, ἀκτημοσύνῃ· περὶ νηστείας ἐὰν εἴπῃς, ἐκεῖνος οὐκ ἐσθίει τὸ σύνολον· περὶ δὲ ἀγρυπνίας, ἐκεῖνος ὅλος ἄϋπνος διαμένει· περὶ ἀκτημοσύνης δὲ ἐάν τις εἴποι, ἐκεῖνος τὸ παράπαν οὐδὲν κέκτηται. καὶ καλαὶ μὲν αἱ ἀρεταὶ αὗται καὶ λίαν ὠφέλιμαι, νηστείαν λέγω, καὶ ἀγρυπνίαν, καὶ ἀκτημοσύνην· ἀλλὰ τούτοις συσχηματίζεται ὁ πονηρότατος διάβολος, καὶ κλοπὴν ἐν τούτοις ἐπινοεῖ μετὰ τῆς κενοδοξίας, καὶ οἰήσεως, καὶ ὑψηλοφροσύνης· τοῖς δὲ ταπεινοφρονοῦσιν οὐδὲν δύναται ἐπινοῆσαι, ὅτι τοῦτο σχηματισθῆναι οὐ δύναται, ἔνδυμα γὰρ τοῦ Χριστοῦ ἐστιν ἡ ταπεινοφροσύνη· καὶ ὑπερήφανος ὢν ὁ ἐχθρὸς φεύγει τὴν ταπεινοφροσύνην, θεωρῶν ἐν αὐτοῖς τοῦ Χριστοῦ ταπείνωσιν,

nati ſunt? Ut diceret Deus: *Non te abjecerunt, ſed me*. 1. Reg. 8. 7. Quid vero, quum unctus Rex ab ipſo, tranſgreſſus fuit mandatum Dei, atque alienigenarum Regem ſervavit, quem Deus occidi juſſerat? Quot lacrymæ, quot ſuſpiria!

Quid vero Rex, & Propheta David? Quam requiem invenies eum habuiſſe in terra? Quis miſeriorem, & calamitoſiorem eo in terra vitam vixit? Quis hujus pericula, ac diſcrimina, atque lamenta enumerare poterit? Solum qui diligentem operam dederunt ſcripturis, & Pſalmorum librum attenta conſideratione percurrerunt, ii ſciunt nunquam juſto illi luctum defuiſſe: ſed aliquando quidem lacrymis ſtratum rigaſſe, aliquando vero dixiſſe: *Factae ſunt lacrymæ meæ mihi panes die, ac nocte*: Pſal. 41. 4. aliquando vero cibi immemorem fuiſſe: *Oblitus ſum* enim, inquit, *comedere panem meum, & potum meum cum fletu miſcebam*. Pſ. 101. 5. Ibid. 10. Quid vero dicam de anguſtiis, quas in ſuis Pſalmis deſcripſit?

Simili modo pigritia nos deprimens non ſinit oculos erigere ad rerum meliorum contemplationem, ſed imprudentes nos ad inferos pertrahit, latiſſimamque perditionis viam ire cogit. Ideo, dilectiſſimi, ne per hæc nos proſternat, atque ad inferna perducat, obſiſtamus ſolidi in fide, & a nobis fugiet confuſus impudens ſerpens. Nihil vero tam illum ſuperat, ac dejicit, quam ſubjectio, obedientia, demiſſio, & ſincera dilectio. Hæc autem ipſi fiunt, ſicut ſuperius dictum eſt, in corde ſpicula. Vertit enim ſe in omnium bonorum operum formas, ideſt jejuniorum, vigiliarum, voluntariæ paupertatis: ſi de jejunio loquaris, ille omnino non comedit: de vigilantia vero, ille prorſus pervigil perſeverat: de paupertate autem ſi quis loquatur, ille nihil plane poſſidet. Enimvero bonæ ſunt hæ virtutes, multumque utiles; jejunium dico, vigilantiam, & paupertatem. Verum harum imaginem induit improbiſſimus diabolus, dolumque in iis comminiſcitur, per vanam gloriam, & opinionem, animique elationem. Contra eos vero, qui animi demiſſionem ſervant, nihil poteſt excogitare, quia illam non poteſt effingere. Etenim indumentum Chriſti eſt humilitas, & quum adverſarius ſuperbus ſit, abjectionem fugit, conſpiciens in ipſis Chriſti

Chriſti humilitatem, qui humiliavit ſeipſum propter ſuam benignitatem, formam ſervi accipiens. Propter ſuperbiam enim ex cœlorum regno excidit diabolus, qui ab initio hominem perdidit, & per ipſam dejicit elatos. Similiter contra dejicientes ſe, atque obedientes nihil poteſt machinari: etenim in iis conſpicit Dominum, ſicut ait Apoſtolus, *quod factus eſt obediens Patri uſque ad mortem, mortem autem crucis.* Ille enim quum effrenis ſit, non obedivit Deo, & ab Angelorum conſortio dejectus eſt. Ad eos autem, qui non fictam dilectionem induerunt, accedere omnino non audet: intuetur enim in ipſis benignum Deum dilectionis auctorem, largitoremque, ut ait in Evangelio: *Sic enim Deus dilexit mundum, ut Filium ſuum unigenitum daret, ut omnis, qui credit in ipſum, non pereat, ſed habeat vitam æternam.* Joan. 3. 16. Illos igitur, qui his induti ſunt, timet, & ab eis fugit. Idcirco ille odio plenus eſt, & ipſe eſt odii repertor. Hæc igitur arma poſſideamus cum aliis virtutibus, quas ille habere non poteſt, ideſt, animi demiſſionem, & obedientiam, & ſubjectionem, & Deo ingenitam radicem, hoc eſt, ſinceram dilectionem. Humilitas enim, ſicut dictum eſt, indumentum eſt Chriſti: qui igitur hanc adeptus eſt, adſimilis eſt ei, qui humiliavit ſeipſum, & formam ſervi accepit. Et obedientia, non ſecus ac ſubjectio, eandem parit gloriam iis, qui ex toto corde eam induerunt. Subjectio enim ſollicitudinem non bene compoſitam corrigit. Non aliter obediens, ſciens uſque ad mortem ſe extendere obedientiam, nihil illi anteponit, verum etiam in hoc, ſicut dixi, ejus qui uſque ad mortem Patri obediens factus eſt, imitator invenitur. Dilectio vero inexpugnabilis armatura eſt contra diabolum. *Caritas* enim, inquit, *Deus eſt, & qui manet in Caritate*, ſicut dictum eſt, *in Deo manet.* 1. Joan. 4. 16. Nihil his virtutibus honorabilius: in his enim univerſa Lex pendet, & Prophetæ. In his igitur, dilectiſſimi, recte factis verſari conemur, totamque diaboli potentiam deſtruemus, vanas contemnentes glorias, ſicut & ignominias: quemadmodum docet Apoſtolus dicens: 2. Cor. 6. 8. *Per arma a dextris, & a ſiniſtris, per gloriam, & ignobilitatem, per infamiam, & bonam famam, ſicut ſeductores, & veraces.* Tales fuerunt Apoſtoli, omnem humanam

A ταπείνωσιν, τοῦ ταπεινώσαντος ἑαυτὸν οἰκείᾳ φιλανθρωπίᾳ, καὶ μορφὴν δούλου λαβόντος. Διὰ γὰρ ὑπερηφανίας τῆς τῶν οὐρανῶν βασιλείας ἐξέπεσεν ὁ ἀπαρχῆς ἀνθρωποκτόνος διάβολος, καὶ δι᾽ αὐτῆς καταβάλλει τοὺς ἐπαιρομένους. Ὁμοίως τοῖς ὑποτακτικοῖς, καὶ ὑπηκόοις οὐδὲν δύναται ἐπινοῆσαι· καὶ γὰρ ἐν ἑαυτοῖς θεωρεῖ τὸν δεσπότην, ὡς λέγει ὁ ἀπόστολος· ὅτι ὑπήκοος γέγονε τῷ B πατρὶ μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. ἐκεῖνος γὰρ ἀνυπότακτος ὢν παρήκουσε τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐρρίφη ἀπὸ τῆς τῶν ἀγγέλων διαγωγῆς. τοῖς δὲ τὴν ἀνυπόκριτον ἀγάπην ἠμφιεσμένοις οὐ τολμᾷ προσεγγίσαι τὸ σύνολον· θεωρεῖ γὰρ καὶ ἐν αὐτοῖς τὸν φιλάνθρωπον Θεὸν τὸν τῆς ἀγάπης εὑρετήν, καὶ δωτῆρα, ὥς φησιν, ἐν τῷ εὐαγγελίῳ· οὕτως γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν μονο- C γενῆ αὐτοῦ υἱὸν δέδωκεν· ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόλλυται, ἀλλ᾽ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. τοὺς οὖν ταῦτα ἠμφιεσμένους φοβεῖται, καὶ φεύγει ἀπ᾽ αὐτῶν· διότι τοῦ μίσους ἐκεῖνος πεπλήρωται, καὶ αὐτός ἐστι τοῦ μίσους εὑρετής. Ταῦτα οὖν κτησώμεθα τὰ ὅπλα μετὰ τῶν ἄλλων ἀρετῶν, ἅπερ ἐκεῖνος οὐκ ἰσχύει ἔχειν, τουτέστι τὴν ταπεινοφροσύνην, καὶ τὴν ὑπακοήν, καὶ τὴν ὑποταγήν, καὶ τὴν θεῷ ἔμ- D φυτον ῥίζαν, τουτέστι τὴν ἀνυπόκριτον ἀγάπην. Ἡ γὰρ ταπεινοφροσύνη, καθὼς εἴρηται, τοῦ Χριστοῦ ἐνδυμά ἐστιν· ὁ οὖν ταύτην κεκτημένος ἀφομοιούμενός ἐστι τῷ ταπεινώσαντι ἑαυτόν, καὶ μορφὴν δούλου λαβόντι. καὶ ἡ ὑπακοή, ὁμοίως καὶ ἡ ὑποταγὴ τὴν αὐτὴν παρέχει δόξαν τοῖς ἐξ ὅλης καρδίας ταύτην ἐπανειμένοις· ἡ γὰρ ὑποταγὴ τὴν ἀπότακτον μέριμναν κατορθοῖ· ὁμοίως ὁ ὑπή- E κοος πισθεὶς, ὅτι ἡ ὑπακοὴ μέχρι θανάτου ἔχει τὸν ὅρον, ταύτης οὐδὲν προκρίνει, ἀλλὰ καὶ ἐν τούτῳ, καθὼς ἔφην, τοῦ Χριστοῦ εὑρίσκεται μιμητὴς τοῦ ἕως θανάτου ὑπακούσαντος τῷ πατρί. Καὶ ἡ ἀγάπη δὲ ὅπλον ἀκαταμάχητον ὑπάρχει κατὰ τοῦ διαβόλου, ἡ ἀγάπη γάρ, φησι, ὁ Θεός ἐστι, καὶ ὁ ὢν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ὡς εἴρηται, ἐν τῷ θεῷ μένει. οὐδὲν τούτων τῶν ἀρετῶν τιμιώτερον· F ἐν τούτοις γὰρ ὅλος ὁ νόμος, καὶ οἱ προφῆται κρέμανται. Ἐν τούτοις οὖν, ἀγαπητοί, κατορθώμασιν ἀγωνισώμεθα ἀναστραφῆναι, καὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ διαβόλου καταβάλλωμεν, καταπτύοντες δόξας ματαίας, ὁμοίως καὶ ἀτιμίας· καθὼς διδάσκει ὁ ἀπόστολος λέγων· διὰ τῶν ὅπλων τῶν δεξιῶν, καὶ ἀριστερῶν, διὰ δόξης, καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας, καὶ εὐφημίας, ὡς πλάνοι, καὶ ἀληθεῖς. Τοιοῦτοι ἐγένοντο οἱ ἀπόστολοι πάσης ἀνθρωπίνης

ἀνθρωπίνης δόξης καταφρονήσαντες, καὶ πάντα τὰ τοῦ αἰῶνος τούτου σκύβαλα ἐλογίσαντο, μηδὲν τῆς τοῦ Θεοῦ ἀγάπης προκρίναντες· ἀλλ' ὅμως ὁμονοήσαντες ἐν τοῖς καλοῖς, καὶ εἰρήνην πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἀγάπην ἐσχηκότες, οὕτως πάσας μηχανὰς διαβόλου κατέλυσαν, καὶ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν κακίαν ἐπόρθησαν· μὴ βασιλέων, ἢ τυράννων θυμοὺς δειλιάσαντες, ἀλλὰ πᾶσαν διαβολικὴν μανίαν διὰ τῆς ὁμονοίας, καὶ τῆς εἰρήνης κατέλυσαν, καὶ τελείως ἠφάνισαν· καὶ τὴν εἰρήνην μετὰ ἀλλήλων ἔχοντες πάντας τοὺς πολέμους τοῦ διαβόλου ἔλυσαν, πᾶσαν εἰδωλικὴν μανίαν ἀνατρέψαντες, καὶ πάντας διαβολικοὺς μώμους καθεῖλαν, καὶ φιλοσόφους οἱ ἀμαθεῖς κατῄσχυναν, καὶ συγκλήτων ἀνέτρεψαν δόγματα, καὶ τὴν ἐκκλησίαν ἐθεμελίωσαν, καὶ θυσιαστήριον ἔπηξαν, καὶ τὴν εἰς οὐρανὸν ἡμῖν ἄνοδον ὑπέδειξαν, καὶ τὴν οἰκουμένην τὴν σωτηρίαν κατέσπειραν. Ταῦτα δὲ πάντα κατώρθωσαν οἱ ἅγιοι οὐκ ἰσχύει σωμάτων, οὐχ ὅπλων ἐνεργείᾳ, ἀλλὰ διὰ τῆς εἰς τὸν Θεὸν ἀγάπης, καὶ τὸν πλησίον, καὶ τῆς πρὸς ἀλλήλους ὁμονοίας, καὶ εἰρήνης· οὐδὲν γὰρ τῆς ἀγάπης, καὶ τῆς εἰρήνης ἀνώτερον. Διὰ τοῦτο τοίνυν τῶν ἀρετῶν τῆς τηλικαύτης δόξης κατηξιώθησαν, καὶ φίλοι, καὶ ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου ἀνεδείχθησαν· ποτὲ μὲν λέγοντος τοῦ Κυρίου πρὸς αὐτούς· ὑμεῖς φίλοι μου ἐστέ, ἐὰν ποιήσητε καθὼς λέγω ὑμῖν. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάστασιν λέγων ταῖς γυναιξί· πορευθέντες εἰς τὴν Γαλιλαίαν ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελφοῖς μου, ὅτι προάγω ὑμᾶς. Διὰ τοῦτο καὶ ἐν παλιγγενεσίᾳ δώδεκα θρόνων καθέδρας αὐτοῖς ἐπηγγείλατο, καὶ κριτὰς αὐτοὺς καθεσθῆναι τῶν δώδεκα φυλῶν τοῦ Ἰσραὴλ ἔφησεν ὁ δεσπότης. Δεῦτε οὖν καὶ ἡμεῖς, ἀγαπητοί, τῇ τούτων διδασκαλίᾳ ἐξακολουθήσωμεν, καὶ τὰς τούτων ἀρετὰς μιμησώμεθα, καὶ τὸ στερεὸν τῆς ὀρθοτάτης πίστεως· τὴν περὶ τῷ μέλλοντι αἰῶνι ἀνάπαυσιν, ἐλπίδα τὴν εἰλικρινῆ, καὶ ἄδολον ἀγάπην εἰς τὸν Θεόν, καὶ εἰς πάντας, τὴν ταπεινοφροσύνην αὐτῶν, καὶ ὑπομονήν, τὸ ἀόργητον, καὶ ἀτάραχον, ἀπέρπερον, καὶ ἀκενόδοξον, τὸ συμπαθές, καὶ εὔσπλαγχνον, καὶ ὑπομονητικόν, τὸ πρᾷον, καὶ ἡσύχιον, τὸ ἀφιλάργυρον, καὶ ἐγκρατές, τὸ σπουδαῖον, καὶ πρόθυμον πρὸς τὰς ἀρετάς, τὸ ὑπήκοον, καὶ ἀκατάστατον, τὸ παρεσκευασμένον πρὸς τὰς θλίψεις, καὶ τοὺς κινδύνους, καὶ πειρασμούς· μετὰ δὲ τούτων πάντων τῶν λεχθεισῶν ἀρετῶν, τὴν ὁμόνοιαν, καὶ τὸν ταύτης σύνδεσμον· ὅπως διὰ τούτων πάντων τῶν καλῶν ἔργων ῥυσθῶμεν τῆς τοῦ διαβόλου κακοτεχνίας, καὶ ἀπάτης, καὶ πλάνης, καὶ ἐκφύγω-

A manam gloriam deſpectui habentes, res univerſas hujus ſæculi ſtercora exiſtimantes, nihil Dei amori anteponentes: verumtamen in bonis rebus unanimes, pacemque invicem, caritatemque ſervantes, ſic omnia diaboli machinamenta fregerunt, omnemque ipſius malitiam debellarunt: neque Regum, neque tyrannorum iras formidantes, ſed omnem diabolicum furorem per concordiam, B ac pacem diſſolverunt, atque omnino exterminarunt, mutuamque pacem habentes, omnes diaboli aggreſſiones irritas reddiderunt, univerſam idolorum inſaniam evertentes, tum diabolicas irriſiones peſſum dederunt, tum philoſophos indociles confuderunt, tum ſenatuum dogmata everterunt: Eccleſiæ fundamenta jecerunt: ſtabilierunt altare, reditum-C que in cœlum nobis demonſtrarunt, ac per terrarum orbem ſalutis ſemen ſparſerunt. Hæc omnia facinora Sancti perpetrarunt non corporum robore, non armorum vi, ſed per dilectionem in Deum, & proximum, mutuamque concordiam, & pacem. Nihil enim dilectione, ac pace præſtantius. Propter hæc igitur egregia facta tanta gloria dignati ſunt, atque amici, fratreſque Domini ſunt ap-D pellati: quum olim dixit Dominus ad ipſos: *Vos amici mei eſtis, ſi feceritis ſecundum quod dico vobis*. Poſt reſurrectionem vero alloquens mulieres: *Euntes in Galilæam annunciate Fratribus meis, quod præcedam vos*. Idcirco in regeneratione duodecim ſedium thronos ipſis promiſit, ac judices adſeſſuros duodecim tribuum Iſraël, dixit Domi-E nus. Eia igitur & nos, dilectiſſimi, eorum inſtitutionem ſectemur, eorumque imitemur virtutes, & ſoliditatem rectiſſimæ fidei, eorumque quietem in ſæculo futuro, ſpem ſinceram, & ſimplicem, dilectionem erga Deum, & erga omnes, animi eorum demiſſionem, atque patientiam, manſuetudinem, tranquillitatem, temeritatis cautionem, inanis gloriæ contemtum, commiſeratio-F nem, & animi præſtantiam, tolerantiam, lenitatem, & quietem, pecuniæ ſpretum, & continentiam, diligentiam, ad bonas actiones alacritatem, obedientiam, & conſtantiam, præparationemque adverſus ærumnas, & pericula, & tentationes. Cum his vero omnibus ſupra dictis virtutibus concordiam, & illius vinculum: ut per hæc omnia bona opera liberemur ex doloſi diaboli arte, ac fallacia, & deceptione, atque effugia-

Jo. 15. 13.

Mat. 28. 6.

A mus gehennam, & vermem, qui non dormit, & ploratum, dentiumque ſtridorem, & tenebras exteriores; atque æterni, immortaliſque luminis compotes ſimus, in requiem, & gaudium perpetuum Domini noſtri Jeſu Chriſti: unde effugit dolor, & mœror, & ſingultus, ubi non eſt diabolus, qui nos oppugnat; ubi neque videre eſt, qui damnum infert, neque qui patitur: ubi mors non eſt contra mortis B mala, ſed lætitia, atque æterna exultatio. Hæc exoptemus, hæc æmulemur: hujus potiri conemur per noſtram in mundo converſationem. Curramus, acceleremus greſſum, dum adhuc dies eſt, antequam nos nox ſine fine comprehendat, antequam janua claudatur. Accendamus animarum noſtrarum lampades purificatione innocentiæ, ut gaudentes cum dominico, atque immortali Sponſo in illius divinum C tabernaculum intremus: creditum vero nobis ſanctitatis habitum impollutum ſervare ſtudeamus, ut cognoſcat Dominus purum, atque immaculatum conſervatum proprium donum a nobis, & beatam illam vocem Domini audiamus: *Venite benedicti Patris mei, percipite regnum, quod vobis paratum eſt a conſtitutione mundi.* Et illud: *Euge ſerve bone, & fidelis; ſuper pauca fuiſti fidelis, ſupra multa te conſti-* D *tuam, intra in gaudium Domini.* In Chriſto Jeſu Domino noſtro, cui gloria, & potentia nunc, & ſemper, & in ſæcula ſæculorum. Amen.

Matth. 25. 34.

Matth. 25. 22.

A μεν τὴν γέενναν, καὶ τὸν σκώληκα τὸν ἀκοίμητον, καὶ τὸν κλαυθμὸν, καὶ τὸν βρυγμὸν τῶν ὀδόντων, καὶ τὸ ἐξώτερον σκότος, καὶ τύχωμεν τοῦ αἰωνίου, καὶ ἀφθάρτου φωτὸς, εἰς τὴν ἀνάπαυσιν, καὶ αἰώνιον χαρὰν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅθεν ἀπέδρα ὀδύνη, καὶ λύπη, καὶ στεναγμὸς, ὅπου οὐκ ἔνι διάβολος ἀντιπολεμῶν, ἔνθα οὐκ ἔστιν ἀδικοῦντα, ἢ ἀδικούμενον ἰδεῖν· ὅπου οὐκ ἔστι θάνατος B κατὰ τοῦ θανάτου κακὰ, ἀλλ' εὐφροσύνη, καὶ ἀγαλλίασις αἰώνιος. Ταῦτα ποθήσωμεν, ταῦτα ζηλώσωμεν, τούτου τυχεῖν ἀγωνισώμεθα διὰ τῆς ἐν κόσμῳ ἡμῶν ἀναστροφῆς. Δράμωμεν, ὀξυποδήσωμεν, ὡς ἔτι ἡμέρα ἐστὶ, πρὶν καταλάβῃ ἡμᾶς ἡ ἀτελεύτητος νύξ· πρὸ τοῦ ἀποκλεισθῆναι τὴν θύραν, φωτίσωμεν τὰς τῶν ψυχῶν ἡμῶν λαμπάδας τῷ ἁγνισμῷ τῆς καθαρότητος, ἵνα χαί- C ροντες συνεισέλθωμεν τῷ δεσποτικῷ, καὶ ἀθανάτῳ νυμφίῳ εἰς τὸν οὐράνιον αὐτοῦ παστόν. Τὸ δὲ πιστευθὲν ἡμῖν τῆς ἁγιωσύνης σχῆμα σπουδάσωμεν διατηρῆσαι ἄμωμον, ἵνα ἐπιγνῷ ὁ δεσπότης τὸ ἴδιον δώρημα καθαρὸν, καὶ ἀμόλυντον φυλαχθὲν ὑφ' ἡμῶν· καὶ ἀκούσωμεν τῆς μακαρίας ἐκείνης φωνῆς τοῦ δεσπότου· Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ἡ- D μῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Καὶ τό· Εὖ δοῦλε ἀγαθὲ, καὶ πιστὲ, ἐπὶ ὀλίγα ἧς πιστὸς, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου· ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ δόξα καὶ τὸ κράτος νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

EJUSDEM SANCTI PATRIS NOSTRI EPHRAIM

ORATIO IN VANAM VITAM, ET DE POENITENTIA.

Ex Cod. ms. Græco Vat. 581. p. 159. & cod. Alexandr. 48.

Hæc oratio inter opera S. Jo. Chryſoſtomi tanquam non genuina, Tom. 13. prætermittitur.

E QUotquot vitæ vanitatem, & perituras res reliquiſtis, contendite ne rurſus cor veſtrum ad ea convertatis. Divitiæ tranſ- F eunt, & gloria perit, pulchritudo marceſcit, & omnia commutantur, & tanquam fumus evaneſcunt, & tanquam umbra abeunt, & tanquam ſomnium delentur. Ideo dicebat Salomon: *Vanitas vanitatum, omnia vanitas.* Ideo David pſallebat dicens: *In imagine pertranſit homo, ſed & fruſtra conturbatur.* Vere enim fruſtra conturbantur, qui præſentis vitæ res diligunt.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΕΦΡΑΙΜ

ΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΜΑΤΑΙΟΝ ΒΙΟΝ, ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ.

Ὅσοι τὰ τοῦ βίου μάταια καὶ ἀπολλύμενα πράγματα κατελίπατε, ἀγωνίσασθε, μὴ πάλιν τὴν ὑμετέραν καρδίαν εἰς αὐτὰ ἀποστρέφε- F τε· τὸ πλοῦτος παρέρχεται, καὶ ἡ δόξα ἀπόλλυται· τὸ κάλλος μαραίνεται, καὶ πάντα ἀλλάσσονται· καὶ ὡς καπνὸς ἀπόλλυνται, καὶ ὡς σκιὰ παράγουσι, καὶ ὡσεὶ ἐνύπνιον ἐξαλείφονται· διὰ τοῦτο ἔλεγεν ὁ Σολομὼν, ματαιότης ματαιοτήτων, τὰ πάντα ματαιότης· διὰ τοῦτο καὶ Δαυὶδ ἔψαλλε λέγων· ἐν εἰκόνι διαπορεύεται ἄνθρωπος, πλὴν μάτην ταράσσεται· ὄντως γὰρ μάτην ταράσσονται, οἱ τὰ τοῦ παρόντος βίου πράγματα ἀγαπῶντες·

πάντες· οὕτως μάτην ταράσσονται, μάτην θορυβοῦνται, μάτην χειμάζονται, ἐπισυνάγοντες καὶ θησαυρίζοντες τὰ μετ᾽ ὀλίγον ἀπολλύμενα, ἅπερ λαβεῖν μεθ᾽ ἑαυτῶν οὐ δύνανται· ἀλλὰ πάντα καταλιμπάνοντες, γυμνοὶ ὡς ἐγεννήθημεν πρὸς τὸν φοβερὸν κριτὴν πορευόμεθα· καὶ πάντας τοὺς θησαυροὺς, οὓς συνήξαμεν, ἀπολείποντες· γυμνοί· ἐλεεινοί· σκυθρωποί· σκοτεινοί· συντετριμμένοι· τεταπεινωμένοι· τετραχηλισμένοι· ἔμφοβοι. ἔντρομοι· κατηφεῖς· ὀδυνηροί· εἰς γῆν τὸ πρόσωπον ἔχοντες, καὶ τοῦτο μετ᾽ αἰσχύνης καλύπτοντες· οὕτως πορευόμεθα· οὕτως παριστάμεθα· οὕτως ἀνιστάμεθα εἰς τὸ ἐκεῖνο τὸ μέγα, εἰς τὸ ἐκεῖνο τὸ φρικτὸν, εἰς τὸ ἀπροσωπόληπτον, τὸ ἀδωροδόκητον, τὸ ἀκατάληπτον δικαστήριον· ὅπου οἱ ἄγγελοι τρέμουσιν· ὅπου θρόνοι οἱ φοβεροὶ τίθενται· ὅπου αἱ βίβλοι τῶν πράξεων ἀναγινώσκονται· ὅπου ὁ ποταμὸς τοῦ πυρὸς τοῦ ἀσβέστου· ὅπου ὁ ἀνήμερος σκώληξ· ὅπου τὸ ἀφώτιστον σκότος· ὅπου ὁ ἀθέρμαντος τάρταρος· ὅπου ὁ ἀσίγητος βρυγμὸς καὶ ὀδυρμὸς τῶν ὀδόντων, ὅπου τὸ ἀκατάπαυστον δάκρυον· ὅπου οἱ ἀσίγητοι στεναγμοί· ὅπου τὸ ἀπαραμύθητον πένθος· ὅπου οὐκ ἔστι γέλως, ἀλλὰ θρῆνος· ὅπου οὐκ ἔστι φθόγγος, ἀλλὰ τρόμος· ὅπου οὐκ ἔστι χαρμονὴ, ἀλλὰ στεναγμός· ὅπου οὐκ ἔστι τρυφὴ, ἀλλὰ κρίσις· φοβερὸν ὄντως τὸ ἀκοῦσαι. φοβερὸν δὲ τὸ ἰδεῖν πάντα τὴν κτίσιν ἐξαίφνης ἀνισταμένην, καὶ συναγομένην, καὶ κολαζομένην, καὶ ἀπολογουμένην ὑπὲρ λόγων, ὑπὲρ ἔργων, ὑπὲρ ἐνθυμημάτων, ὑπὲρ τῶν ἐν νυκτὶ, ὑπὲρ τῶν ἐν ἡμέρᾳ ὧν ἥμαρτε· μέγας φόβος τότε ἀδελφοί· μέγας τρόμος, μέγας ἀνάγκη ἡ ἐρχομένη τότε, οἷα οὐδέποτε ἐγένετο, οὐδὲ γενήσεται ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης· ὅτε οἱ ἄγγελοι προτρέχουσιν· αἱ σάλπιγγες βοῶσι· τὰ ἄστρα πίπτουσιν· ὁ ἥλιος σκοτίζεται· οἱ οὐρανοὶ εἱλίσσονται· ἡ γῆ πᾶσα σαλεύεται· αἱ δυνάμεις προτρέχουσι· τὰ σεραφὶμ βοῶσι· τὰ χερουβὶμ σείονται· τὰ ἄνω, τὰ κάτω, τὰ ἐπίγεια, τὰ καταχθόνια ταράσσονται, καὶ σαλεύονται· τὰ μνημεῖα ἀνοίγονται· τὰ σώματα συνάγονται· τὰ κριτήρια εὐτρεπίζονται· πολὺς ὁ φόβος· ἀδιήγητος ὁ τρόμος· ἀνερμήνευτος ἡ ἀνάγκη, ἡ τότε γινομένη· μέγας ὁ χειμὼν ἐκεῖνος, μέγας ὁ κλύδων· χαλεπὴ ἡ περίστασις· ἀκατάληπτος ὁ θόρυβος. μέγας ὁ ὀλολυγμός· ἀκούσωμεν τοῦ Δανιὴλ λέγοντος, ἐθεώρουν ἐν ὁράματι τῆς νυκτὸς, ἕως οὗ θρόνοι ἐτέθησαν, καὶ παλαιὸς ἡμερῶν ἐκάθισεν· ὁ θρόνος αὐτοῦ φλὸξ πυρὸς· οἱ τροχοὶ αὐτοῦ πῦρ φλέγον· ποταμὸς

A ligunt. Vere fruſtra conturbantur, fruſtra tumultuantur, fruſtra jactantur, qui coacervant; & cumulant quæ brevi tempore pereunt, quæ deportare ſecum nequeunt; ſed omnia relinquentes, nudi ſicut nati ſumus, ad terribilem Judicem proficiſcimur. Et omnes theſauros, quos collegimus derelinquentes, nudi, miſerabiles, triſtes, obſcuri, contriti,
B abjecti, obtorto collo, timidi, trementes, demiſſa facie, dolentes, in terram vultu converſo, eumque cum ignominia abſcondentes, ſic proficiſcimur, ſic conſiſtimus ad illud magnum, ad illud horribile tribunal, quod non perſonam, non munera accipit, quod noſtram cogitationem excedit. Ubi Angeli contremiſcunt,
C ubi throni terribiles ponuntur, ubi libri rerum actarum leguntur; ubi fluvius ignis inextinguibilis, ubi immitis vermis, ubi ſine luce tenebræ, ubi frigidus tartarus, ubi ſtridulus fremitus, & dolor dentium: ubi irrequietæ lacrymæ, ubi querula ſuſpiria, ubi inconſolabilis luctus, ubi non eſt riſus, ſed lamentatio, ubi non eſt vox, ſed tremor, ubi non eſt lætitia, ſed ſuſpiria, ubi de-
D liciæ non ſunt, ſed judicium, terribile quidem auditu, terribile vero viſu, omnem creaturam repente excitatam, in unum coactam, ſuppliciis affectam, rationemque reddentem verborum, atque operum, cogitationumque, quibus ſive noctu, ſive interdiu deliquit. Magnus pavor tunc, Fratres, magnus tremor, magna neceſſitas, quæ tunc imminet, qualis nunquam extitit, neque futura eſt ante illam
E diem: quando Angeli præcurrent, & tubæ reſonabunt, cadent aſtra, & ſol obſcurabitur, cœli volventur, atque univerſus orbis concutietur. Poteſtates præcurrent, Seraphim clamabunt, Cherubim agitabuntur: quæ ſupra, quæque infra ſunt, quæ in terra, & quæ ſub terra ſunt, turbabuntur, atque quatientur. Monumenta aperientur,
F & corpora congregabuntur: judicia inſtruentur. Multus timor, inexplicabilis terror, inenarrabilis neceſſitas, quæ tunc futura eſt. Ingens illa tempeſtas, ingens procella, gravis viciſſitudo: incomprehenſibilis tumultus, immanis ululatio. Audiamus Danielem dicentem. *Videbam in viſione noctis, donec throni poſiti ſunt, & Antiquus dierum ſedit. Thronus ejus flamma ignis, rotæ ejus ignis accenſus. Fluvius*

Fluvius igneus ſtetit in conſpectu ejus. Millia millium aſſiſtebant ei, & decies centena millia miniſtrabant ei. Iudicium ſedit, & libri aperti ſunt. Horruit ſpiritus meus. Ego Daniel videns, & viſiones capitis mei conturbaverunt me. Papæ! Propheta viſionem futuri judicii aſpiciens territus eſt, & exhorruit. Et quid nobis erit expectandum, quum ad rem ipſam accedemus? Quando ab ortu ſolis uſque ad occaſum adſtabimus nudi, & peccatorum ſarcinam ſupra collum omnibus oſtendemus. Tunc blaſphemorum linguæ aſſidue adurentur, & non erit qui refrigeret. Tunc detrahentium dentes a ſævis angelis conterentur, tunc garrulorum ora obſtruentur ab igne: tunc avarorum manus ſuſpenſæ trement, atque abraſæ excruciabuntur. Tunc oculi innuentium immiſericorditer eruentur. Ubi tunc parentes? Ubi fratres? Ubi pater, ubi mater, ubi amicus, ubi vicinus, ubi Regum oſtentatio, ubi Principum poteſtas, ubi tyrannis, ubi judicantium ſuperbia, ubi tunc famuli, ubi famulæ, ubi veſtium ornatus, ubi ſplendida calceamenta, ubi ornamenta annulorum, ubi ſerica, ubi byſſina, ubi carnes, ubi ſpecies auri, ubi argenti ſtrepitus, ubi deliciæ, ubi vinum copioſum, ubi equi, ubi horti, ubi domus ornatæ, ac calce illitæ? Ubi inanes ſuffitus, ubi cuſtoditi theſauri, ubi lecti exornati, ubi ii, qui pauperes deſpiciebant, & ſeſe ferebant tanquam immortales? Ubi qui pauperes dedecore afficiebant, ubi qui miſeros averſabantur, ubi qui ſe putabant ſapientes eſſe, ubi qui inter tympana, & choros bibebant vinum, & affluebant deliciis? Ubi qui ridebant aſſidue, & religioſos irridebant? Ubi qui ſervos laboribus conficiebant, ac timorem Domini habebant pro nihilo? Ubi qui pietatem in Deum execrabantur? Ubi erunt illa hora qui ſupplicia non credunt, & tanquam immortales ſe gerunt? Ubi erunt qui dicunt, edamus, & bibamus, cras enim moriemur? Ubi erunt, qui dicunt: da mihi hodie, & accipe die craſtino? Ubi ſunt, qui aiunt, fruamur his quæ heic ſunt, & de iis, quæ ibi ſunt poſthac videbimus? Ubi ſunt, qui inquiunt: benignus eſt Deus, & peccatores non punit?

A ποταμὸς πυρὸς ἑστήκει ἔμπροσθεν αὐτοῦ· χίλιαι χιλιάδες παρειστήκεισαν αὐτῷ· καὶ μύριαι μυριάδες ἐλειτούργουν αὐτῷ· κριτήριον ἐκάθισεν, καὶ βίβλοι ἠνεῴχθησαν· ἔφριξε τὸ πνεῦμά μου. ἐγὼ Δανιὴλ ἰδὼν, καὶ αἱ ὁράσεις τῆς κεφαλῆς μου συνετάραττόν με. Βαβαί· ὁ προφήτης τὸ ὅραμα τῆς μελλούσης κρίσεως ἰδὼν ἐφοβήθη, καὶ ἔφριξε· καὶ τί ἄρα ἡμεῖς μέλλομεν ὑπομένειν· ὅταν εἰς
B αὐτὰ τὰ πράγματα εἰσέλθωμεν; ὅταν ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου μέχρι δυσμῶν παριστάμεθα γυμνοὶ, καὶ τὸ φορτίον τῶν ἁμαρτιῶν ἐπὶ τοῦ τραχήλου πᾶσι δεικνύοντες· τότε τῶν βλασφήμων αἱ γλῶσσαι φλογίζονται διηνεκῶς, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ δροσίζων. τότε τῶν καταλαλούντων οἱ ὀδόντες ὑπὸ τῶν ἀποτόμων ἀγγέλων συντρίβονται· τότε τῶν φλυάρων τὰ στόματα ἐμφράσσονται ὑπὸ πυρός· τότε τῶν φιλαρ-
C γύρων αἱ χεῖρες κρεμώμεναι τρέμουσι, καὶ ξεόμεναι ὀδυνῶνται· τότε οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν διανευόντων ἐξορύσσονται ἀνελεημόνως. ποῦ τότε γονεῖς, ποῦ ἀδελφοὶ, ποῦ πατὴρ, ποῦ μήτηρ, ποῦ φίλος, ποῦ γείτων, ποῦ ἡ τῶν βασιλέων φαντασία, ποῦ ἡ τῶν ἀρχόντων ἐξουσία, ποῦ ἡ τυραννὶς, ποῦ ἡ τῶν δικαστῶν ὑπερηφανία, ποῦ τότε οἱ δοῦλοι, ποῦ αἱ δουλίδες, ποῦ ὁ καλλωπισμὸς τῶν ἱ-
D ματίων, ποῦ τὰ λαμπρὰ ὑποδήματα, ποῦ αἱ κοσμήσεις τῶν δακτύλων, ποῦ τὰ σηρικὰ, ποῦ τὰ βύσσινα, ποῦ τὰ κρέη, ποῦ ἡ φαντασία τοῦ χρυσοῦ, ποῦ ὁ κτύπος τοῦ ἀργύρου· ποῦ ἡ τρυφή· ποῦ ὁ οἶνος ὁ πολύς· ποῦ οἱ ἵπποι. ποῦ οἱ παράδεισοι· ποῦ αἱ οἰκίαι αἱ κεκοσμημέναι, καὶ κονιαμέναι· ποῦ τὰ μάταια καπνίσματα· ποῦ οἱ φυλαττόμενοι θησαυροί· ποῦ αἱ κεκοσμημέναι
E κλίναι· ποῦ οἱ παρορῶντες τοὺς πένητας καὶ ὡς ἀθάνατοι διακείμενοι· ποῦ οἱ ὀνειδίζοντες τοὺς πτωχούς· ποῦ οἱ παραβλέποντες τοὺς ἐν ἀνάγκαις· ποῦ οἱ νομίζοντες σοφοὶ εἶναι· ποῦ οἱ μετὰ τυμπάνων καὶ χορῶν τὸν οἶνον πίνοντες, καὶ σπαταλῶντες· ποῦ οἱ διαπαντὸς γελῶντες καὶ τοὺς εὐλαβεῖς μυκτηρίζοντες. ποῦ οἱ τοὺς δούλους καταπονοῦντες, καὶ τὸν φόβον Κυρίου καταφρονοῦν-
F τες· ποῦ οἱ βδελυσσόμενοι τὴν θεοσέβειαν· ποῦ εἰσὶν ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ οἱ ἀπιστοῦντες τῇ κολάσει, καὶ ὡς ἀθάνατοι διακείμενοι· ποῦ εἰσὶν οἱ λέγοντες, φάγωμεν, καὶ πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν· ποῦ εἰσὶν οἱ λέγοντες, δός μοι τὴν σήμερον, καὶ λάβε τὴν αὔριον· ποῦ εἰσὶ οἱ λέγοντες, ἀπολαύσωμεν τῶν ὧδε, καὶ περὶ τῶν ἐκεῖ πάλιν βλέπωμεν· ποῦ εἰσὶ οἱ λέγοντες, φιλάνθρωπός ἐστιν ὁ Θεὸς, καὶ οὐ κολάζει τοὺς ἁμαρτάνοντας·

νοντας· ὢ πόσα μετανοήσουσιν οἱ ταῦτα λέγοντες· A πόσα κόψονται, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ἐλεῶν αὐτούς· πόσα στενάζουσι, καὶ οὐδεὶς ὁ λυτρούμενος· πόσα ἑαυτοὺς κατακόπτοντες εἴπωσι, οὐαὶ ἡμῖν ἑαυτοὺς ἐχλευάζομεν, ἐδιδασκόμεθα, καὶ οὐ προσείχομεν· ἐνουθετούμεθα, καὶ κατεφρονοῦμεν· διεμαρτύραντο ἡμῖν, καὶ οὐκ ἐπιστεύομεν· τῶν γραφῶν ἀκούοντες ἑαυτοὺς ἐπλανῶμεν· δικαία ἡ κρίσις τοῦ Θεοῦ· ὄντως ἀξίως καὶ δικαίως κολαζόμεθα· ὄντως ὧν ἐ- B πράξαμεν, ἀπολαμβάνομεν· οὐαὶ ἡμῖν ὅτι διὰ πρόσκαιρον ἡδονὴν καὶ ἀκάθαρτον βασανιζόμεθα· διὰ μικρὸν χρόνον ἀμελήσαντες τῷ αἰωνίῳ πυρὶ καταδικαζόμεθα· διὰ δόξαν μικρὰν καὶ ἀπάνθρωπον, τῆς ἀληθοῦς δόξης ἐξεπέσαμεν· διὰ μικρὰν τρυφὴν τῆς τοῦ παραδείσου τρυφῆς ἐστερήθημεν· διὰ πλοῦτον ἀπολλύμενον, τοῦ πλούτου τῆς βασιλείας ἐξεπέσαμεν· ἐν τῷ ματαίῳ αἰῶνι ἡμεῖς ἀπη- C λαύσαμεν· ἀλλ' ἐν αὐτῷ οἱ μὴ ἀπολαύσαντες εὐφραίνονται νῦν· οἱ νηστεύσαντες τρυφῶσιν· οἱ ἁγνίσαντες ἑαυτοὺς, εἰς τὸν οὐράνιον νυμφῶνα χορεύουσιν· οἱ κλαύσαντες μικρὸν, αἰωνίως ἀγάλλονται· οἱ καταφρονήσαντες τῶν ἐπιγείων, ἀπέλαβον τὰ οὐράνια· μόνοι δὲ ἡμεῖς οἱ ἄθλιοι τῇ κολάσει ἀξίως παρεδόθημεν· καὶ νῦν κράζομεν, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ σώζων. ἵνα μὴ οὖν καὶ ἡμεῖς μετ' ἐκείνων τῶν ἀ- D φρόνων τὰ τοιαῦτα ῥήματα ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι εἴπωμεν, δεῦτε προφθάσωμεν τὸ ἑαυτῶν τέλος· προλάβωμεν τὸν κλέπτην τῶν ψυχῶν ἡμῶν· δράμωμεν, ὡς καιρὸν ἔχομεν· στενάξωμεν μετανοήσωμεν· ἐξυπνισθῶμεν, παρακαλῶ, ἐκ τοῦ ὕπνου τῆς ῥαθυμίας ἡμῶν, ἐκ τοῦ βάρους τῆς ἀμελείας· ὑψώσωμεν χεῖρας πρὸς τὸν δυνάμενον σῶσαι, καὶ εἴπωμεν· Ἰησοῦ Χριστὲ σῶσον, ἀπολλύμε- E θα· σπεύσωμεν μόνον πρὶν ὁ ἥλιος δύσει, πρὶν ἡ θύρα ἀποκλεισθῇ· ἐπὰν ἡ νὺξ καταλάβοι· οὐδεὶς ἐργάζεται· ἐπὰν ἡ πανήγυρις τοῦ βίου λυθῇ· οὐκ εἷς πραγματεύεται· ἐπὰν δὲ θέατρον λυθῇ, οὐδεὶς στεφανοῦται, οὐδεὶς ἀγωνίζεται, οὐδεὶς πυκτεύει· διὸ παρακαλῶ, δράμωμεν, δρόμου γὰρ χρεία ἀδελφοὶ, καὶ δρόμου σφοδροῦ, ἵνα φθάσωμεν, ἵνα μὴ καὶ ἡμεῖς κρούσαντες, ἀκούσωμεν, F οὐκ οἶδα ὑμᾶς, ὀξυποδίσωμεν, αἰδεσθῶμεν· πόσα τὸν δεσπότην ἀτιμάζομεν; πόσα τὸν εὐεργέτην παροξύνομεν; αὐτὸς εὐεργετεῖ, καὶ ἡμεῖς καθεκάστην ἀγνοοῦμεν· αὐτὸς οἰκτείρει, καὶ ἡμεῖς ἀθετοῦμεν· αὐτὸς τρέφει, σκέπει, προνοεῖται, καὶ ἡμεῖς καθεκάστην ἡμέραν τὰς αὐτοῦ ἐντολὰς παραβαίνοντες οὐκ αἰσχυνόμεθα· αἰσχυνθῶμεν λοιπόν· ὁ γὰρ καιρὸς ἤγγικε, καὶ ἡ ἡμέρα ἔφθασε· καὶ δεῖ

nit? O quanta pœnitentia capientur, qui hæc dicunt! Quam plangent, & non erit, qui eorum miſereatur! Quanta fundent ſuſpiria, & nemo erit, qui redimat. Quam ſeipſos contundent, & dicent: Væ nobis, nos ipſos illuſimus: edocebamur, & minime attendebamus: admonebamur, & minime pendebamus. Nos obteſtabantur, & non credebamus: ſcripta ſacra audientes nos ipſos fallebamus. Juſtum judicium Dei: profecto jure, meritoque punimur. Vere eorum quæ fecimus, fructum recipimus. Væ nobis, quia propter pauxillam, atque impuram voluptatem diſcruciamur: per breve tempus inertiæ dediti, ad æternum ignem condemnati ſumus. Ob gloriam inanem, atque inhumanam, a vera gloria excidimus. Ob breves delicias, paradiſi deliciis orbati ſumus. Propter pereuntes divitias, Regni divitias amiſimus. In hoc ſæculo vano nos delectati ſumus: ſed in eo, qui non fruiti ſunt, nunc lætantur: qui jejuniis indulſerunt, oblectantur: qui ſe puros ſervarunt, in cœleſti thalamo choreas ducunt: qui paululum plorarunt, in æternum exultant: qui terrena deſpexerunt, cœleſtia receperunt. Soli nos infelices ſuppliciis merito traditi ſumus: & modo clamamus, & non eſt qui miſereatur; ingemiſcimus, & non eſt, qui liberet. Ne igitur etiam nos cum illis inſipientibus ejuſmodi voces in futuro ſæculo effundamus, venite anticipemus finem noſtrum, prævertamus furem animarum noſtrarum, Curramus, dum tempus habemus. Ingemiſcamus, pœnitentiam agamus, expergiſcamur, obſecro, a ſomno ſocordiæ noſtræ, ex onere negligentiæ extollamus manus ad eum, qui poteſt ſalvos facere, dicamuſque: Jeſu Chriſte, *ſalva, perimus*. Feſtinemus ſolum ante quamſol occidat, ante quam janua claudatur: poſtquam janua clauſa fuerit, nemo operatur: poſtquam conventus vitæ diſſolutus fuerit, nemo negotiis operam dat: poſtquam ſpectaculum finem habuit, nemo coronatur, nemo certat, nemo pugnis contendit. Ideo, obſecro, curramus: curſu enim opus eſt, fratres, & curſu veloci: ut perveniamus, ne & nos pulſantes audiamus: *Neſcio vos*: celeriter pedem moveamus, erubeſcamus: Quoties Dominum contemſimus, quoties beneficum irritavimus! ipſe beneficia largitur, & nos quotidie ingrati ſumus: ipſe miſeretur, & nos aſpernamur: ipſe nutrit, defendit, præcavet, & nos in dies ſingulos ipſius mandata tranſgredientes, non confundimur. Erubeſcamus in poſterum: tempus enim appropinquavit, & dies advenit, & oportet

oportet nos rationem redere ei totius vitæ noſtræ. Abſtineamus deinceps ab immoderatis voluptatibus, a turpi riſu, ne amare lugeamus. Deſinamus tandem conviciis fratres afficere, injuriis perſequi, odio proſequi. Deſinamus pecunias congerere, delicate vivere, ſcortationibus indulgere. Demus operam precibus, obſecrationibus, jejuniis, pœnitentiis, & novæ vitæ commutatæ argumenta præbeamus. Confiteamur, convertamur, Fratres. Converſionis enim tempus: pœniteat nos, pœnitentiæ enim tempus eſt, & lacrymarum multarum. Demonſtremus Deo pœnitentiam ſollicitam, & Judicii diem in mente habitam, peccatumque tandem nobis exſecratum, ſententiam vero correctam. Laboremus, quæſo, heic breviter, ne ibi longis ſuppliciis caſtigemur: breve certamen ineamus, ne ſubdamur pœnis æternis. Tempus prope eſt, at vero judicium longum, & finis propinquus. Timor multus, & nullus liberator. Quæret enim unuſquiſque tempus, quod male perdidit, & minime inveniet. Væ negligenti, quia requiret aquæ guttam aduſtus, & minime reperiet. Væ ei, qui non credit, quia in æternum punietur. Væ ei, qui pœnitentiam non agit: quia ad ſeveriſſimum judicem ibit. Væ ei, qui non currit, quia immitibus angelis tradetur. Qui aurum perdit, invenit alium: qui tempus perdit, Fratres mei, aliud pro illo non reperit. De reliquo ne pareamus noſtris corporibus, ſed illa affligamus, quia *Beati qui lugent, qui eſuriunt, & ſitiunt*. Etenim corpus lutum eſt, & veniet hora, dieſque terribilis, & mala, & improviſa: & terra in terram ibit, & pulvis iterum pulvis fiet. Vigilemus, obſecro, itineri inſiſtamus, ad ſobrietatem redeamus. Veniet enim hora, & omnino veniet. Ne nos ipſos fallamus. Jam vero genio indulgeamus, tandem aggeremus divitias quinquaginta annis, aut centum, & poſt hæc ſenectus, & poſt hæc quid? Impotentia, & poſt hanc terribilis illa hora, quæ ab omnibus expectatur, & horretur, & negligitur. Magnum eſt videre animam ſeparatam a corpore, magna hora neceſſitatis illius, quando vox occupabitur, quando lingua verbum clarum proferre non poteſt. Deinde vertimus oculos indeſinenter huc, atque illuc, & adſtantes nobis amicos, vel fratres non internoſcimus. Et ſi forte cognoverimus, ipſos alloqui non poſſumus. Filios lamentantes, ac lugentes videmus, atque hoc affecti

A δεῖ ἡμᾶς λόγον αὐτῷ δοῦναι δι' ὅλου τοῦ βίου ἡμῶν. παυσώμεθα λοιπὸν τῆς ἀμέτρου τρυφῆς, τοῦ αἰσχροῦ γέλωτος. ἵνα μὴ κλαύσωμεν πικρῶς. παυσώμεθα λοιπὸν τοὺς ἀδελφοὺς λοιδοροῦντες, ἀδικοῦντες, μισοῦντες. παυσώμεθα θησαυρίζοντες, σπαταλῶντες, πορνεύοντες. σχολάσωμεν ταῖς προσευχαῖς, ταῖς δεήσεσι, ταῖς νηστείαις, ταῖς μετανοίαις, καὶ ἐπιδειξώμεθα βίον νέον ἐνηλ-
B λαγμένον. ἐξομολογησώμεθα, ἐπιστρέψωμεν ἀδελφοί. ἐπιστροφῆς γὰρ καιρός. μετανοήσωμεν, μετανοίας γὰρ ὁ καιρὸς, καὶ δακρύων πολλῶν. δείξωμεν θεῷ μετάνοιαν ἐμμέριμνον, καὶ κρίσεως ἡμέραν μεμελετημένην, καὶ ἁμαρτίαν λοιπὸν παρ' ἡμῶν μεμισημένην. γνώμην δὲ διορθουμένην. πονέσωμεν, παρακαλῶ, ὧδε μικρόν. ἵνα μὴ κολασθῶμεν ἐκεῖ πολύ. ἀγωνισώμεθα
C προσκαίρως, ἵνα μὴ βασανισθῶμεν αἰωνίως. ὁ χρόνος ἐγγὺς, ἡ δὲ κρίσις μακρὰ, καὶ τὸ τέλος ἐγγύς. ὁ φόβος πολὺς, καὶ ὁ λύων οὐδείς. ζητήσει γὰρ τὸν καιρὸν ἕκαστος, ὃν κακῶς ἐδαπάνησε, καὶ οὐχ εὑρήσει. οὐαὶ τῷ ἀμελοῦντι, ὅτι ζητήσει σταγόνα ὕδατος φλεγόμενος, καὶ οὐχ εὑρήσει. οὐαὶ τῷ ἀπιστοῦντι, ὅτι αἰωνίως κολάζεται. οὐαὶ τῷ μὴ μετανοοῦντι, ὅτι πρὸς ἀπότομον κριτὴν
D ἀπέρχεται. οὐαὶ τῷ μὴ τρέχοντι, ὅτι πρὸς ἀποτόμους ἀγγέλους παραδίδοται. χρυσὸν ὁ ἀπολλῶν εὑρίσκει ἄλλον· χρόνον ὁ ἀπολλῶν, ἀδελφοί μου, οὐχ εὑρίσκει ἄλλον ἀντ' αὐτοῦ. Λοιπὸν μὴ φεισώμεθα τῶν ἑαυτῶν σωμάτων· ἀλλ' αὐτὰ κατατρίψωμεν. ἐπειδὴ μακάριοι οἱ πενθοῦντες· οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες· τὸ γὰρ σῶμα πηλός ἐστι καὶ ἐλεύσεται ὥρα, καὶ ἡμέρα φοβερὰ
E καὶ πονηρὰ, καὶ ἀπροτήρητος· καὶ εἰς γῆν ἡ γῆ πορεύσεται, καὶ ἡ κόνις πάλιν κόνις γίνεται. νήψωμεν, δυσωπῶ, ὁδοιπορήσωμεν· ἀνανήψωμεν· ἐλεύσεται γὰρ ὥρα, καὶ πάντως ἐλεύσεται· μὴ ἑαυτοὺς ἀπατήσωμεν· εἶτα καὶ τρυφῶμεν· εἶτα καὶ πλουτῶμεν πεντήκοντα ἔτη ἢ καὶ ἑκατόν· καὶ μετὰ τοῦτο γῆρας· καὶ μετὰ τοῦτο τί; ἀδυναμία· καὶ μετὰ ταύτην ἡ φρικτὴ ἐκείνη ὥρα ἡ παρὰ πάντων
F προσδοκωμένη καὶ φριττομένη, καὶ ἀμελουμένη· μέγα δέ ἐστιν ἰδεῖν ψυχὴν χωριζομένην ἐκ τοῦ σώματος. μεγάλη ὥρα τῆς ἀνάγκης ἐκείνης· ὅταν ἡ φωνὴ κρατηθήσεται· ὅταν ἡ γλῶσσα τὸν λόγον εἰπεῖν καθαρὸν οὐ δύναται· εἶτα στρέφομεν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὧδε καὶ ὧδε συνεχῶς καὶ τοὺς παρεστῶτας ἡμῖν φίλους ἢ ἀδελφοὺς οὐ γνωρίζομεν· εἰ τάχα καὶ γνωρίσωμεν, πρὸς αὐτοὺς φθέγξασθαι οὐ δυνάμεθα· τὰ τέκνα ὀδυρόμενα. καὶ δακρύοντα βλέπομεν· καὶ τὸν πόνον τούτων

τοῦτον ἔχοντες πορευόμεθα ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ A
οὐκέτι μέριμνα πράξεων, οὐδὲ φίλων, οὐδὲ
ἄλλη φροντὶς συνέχει ἡμᾶς, εἰ μὴ τῶν ἡμετέ-
ρων παραπτωμάτων, καὶ πῶς ἀπαντήσωμεν τῷ
κριτῇ; καὶ ὁποίαν ἄρα ἀπολογίαν εἴπωμεν, καὶ
ποίαν ἄφεσιν λάβωμεν; καὶ ποῖος ἄρα τόπος δέ-
ξεται ἡμᾶς; εἶτα ὡς ταῦτα ἐνθυμούμεθα, ἐξ-
αίφνης ἐφίστανται ἡμῖν ἄγγελοι ἀπότομοι παρὰ
Θεοῦ ἀπεσταλμένοι· τότε ἡμεῖς τούτους θεωροῦν- B
τες, καὶ τὴν ἐπιδημίαν αὐτῶν φρίξαντες· ἐὰν ἄ-
ρα ἀνευτρέπιστοι εὑρεθῶμεν, πῶς μέλλωμεν
ταράσσεσθαι, καὶ τῆς κλίνης φεύγειν δοκιμάζοντες,
μὴ δυνάμενοι δέ. τότε προσέχομεν πρὸς αὐτοὺς
ἐλεεινοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ στυγνῷ προσώπῳ, παρα-
καλοῦντες, δυσωποῦντες, γονυπετοῦντες, ἱκετεύ-
οντες, βοῶντες ἐλεήσατε ἡμᾶς φιλάνθρωποι ἅ-
γιοι ἄγγελοι, λέγοντες, ἐλεήσατε ἡμᾶς. μή- C
με ἄκαρπον καὶ ἀκάθαρτον πρὸς τὸν κτίστην ἀπε-
νέγκατε, μήμε ἁμαρτωλὸν τοῦ σώματος χωρίση-
τε, μή, δέομαι καὶ δυσωπῶ, ἐάσατέ με ὀλίγον
χρόνον ματανοῆσαι, στενάξαι, πενθῆσαι, ἐλεη-
μοσύνας ποιῆσαι· δυσωπῶ, δυσωπήθητε· ἐπει-
δὴ κακῶς τὸν ἑαυτοῦ βίον ἐδαπάνησα, καὶ ἀνήλω-
σα· ταῦτα παρ' ἡμῶν ἀκούοντες οἱ ἄγγελοι λέ-
γουσι πρὸς ἡμᾶς· ὦ ψυχὴ ἐλεεινή, ὦ ψυχὴ D
ταπεινή, πάσας τὰς ἡμέρας σου ἐν ἀμελείᾳ ἔ-
ζησας, καὶ ἄρτι μετανοῆσαι θέλεις; ὦ ψυχὴ
λοιπὸν ὁ ἥλιος ἔδυσε, λοιπὸν ὁ χρόνος σου τε-
τέλεσται· ἡ ἐκκοπὴ ἔφθασεν· ὁ Θεὸς ἐκέλευ-
σεν, ἀθλία ψυχή, ἐξελθεῖν σε ἐν πύλαις αἰ-
ωνίοις κατὰ τὰς πράξεις σου· οὐκέτι σοι λοιπὸν
ἐλπίς· οὐκέτι σοι λοιπὸν σωτηρία, ἀλλ' αἰώνιος
τιμωρία· ταῦτα ἀκούοντες καὶ πιστεύοντες ἀληθι- E
νά, καὶ οὐ μύθους, ἀγωνισώμεθα πρὸ τῆς ὥρας
ἐκείνης εὐτρεπισμένοι εἶναι, κἂν ἐν συνηθείᾳ ἐν
ἁμαρτίαις ἐσμέν, ἀλλὰ ἀνακόψωμεν ταῖς μετα-
νοίαις, μὴ πλανηθῶμεν ἀδελφοί· κρίσις ἐστὶ καὶ
κόλασις αἰώνιος, καὶ πῦρ ἄσβεστον, καὶ σκώληξ
ἀτέλευτος, καὶ σκότος ἐξώτερον, καὶ τάρταρος,
βρυγμὸς ὀδόντων, καὶ κλαυθμός, ὡς ὁ Κύριος
ἐν εὐαγγελίοις ὅλων τούτων ἐμνημόνευσε, καὶ οὐ F
ψεύδεται· ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσεται, οἱ δὲ
λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι· διὸ φοβηθῶμεν,
καὶ φρίξωμεν πάντες οἱ ἐν ἁμαρτίαις ζήσαντες,
καὶ σπουδάσωμεν μετὰ τῶν ἁγίων συναριθμη-
θῆναι διὰ τῆς μετανοίας· μὴ εἴποις μοι, ἔκλε-
ψα, ἐφόνευσα, καὶ οὐ δέχεταί με ὁ Θεός· ἐπόρ-
νευσα, καὶ οὐκ ἀκούει μου ὁ Θεός. μηδὲν τοιοῦτον
εἴποις· δέχεται πάντας ὡς τὸν λῃστήν, ὡς τὴν
πόρνην,

affecti dolore proficiſcimur. In illa ho-
ra actionum ſollicitudo non eſt, neque
amicorum, neque ulla alia cura tenet
nos, niſi noſtrorum delictorum. Et quo
pacto Judicis in conſpectum ibimus? Et
quam defenſionem afferemus? &
quam indulgentiam obtinebimus? Et
qualis tandem locus nos recipiet? Tan-
dem dum hæc cogitamus, repente immi-
nent nobis angeli truces a Deo miſſi.
Tunc nos illos aſpicientes, adventumque
eorum horrentes, ſi forte imparati inve-
niemur, quanta perturbatione capiemur,
& a cubili fugere cupientes, vires defi-
cient! Tunc aſpiciemus ipſos oculis mi-
ſerabilibus, & triſti vultu, orantes,
deprecantes, ſupplicantes, obteſtantes,
clamantes: Miſeremini noſtri Angeli
ſancti benigni: dicentes: miſeremini
noſtri: ne me ſterilem, & impurum
ad Creatorem abducatis, ne me peccato-
rem a corpore ſeparetis, ne quæſo, at-
que obteſtor. Sinite me, ut parvo tem-
pore pœnitentiam agam, ſuſpirem, lu-
geam, miſericordiæ operibus vacem,
Exoro, placamini, quoniam male meam
vitam impendi, atque conſumſi. Hæc
a nobis audientes Angeli reſpondent no-
bis: O miſera anima, o anima vilis,
omnes dies tuos negligenter duxiſti, &
modo pœnitentiam agere vis? O ani-
ma, denique ſol occubuit, denique
tuum tempus finitum eſt: exciſio ad-
venit, Deus juſſit; infelix anima,
te exire in portis æternis ſecundum
opera tua. Non eſt tibi jam ſalus,
ſed æternum ſupplicium. Hæc audien-
tes, & vera credentes, non fabuloſa,
contendamus ante illud tempus bene
eſſe parati: & quamvis in conſuetudine,
in peccatis ſimus; ſed abſcindamus
illa pœnitentiis: ne decipiamur, fra-
três. Judicium eſt, atque æternum
ſupplicium, & ignis inextinguibilis, &
vermis, qui non moritur, & tenebræ
exteriores, & tartarus, & ſtridor
dentium, & ejulatus, ſicut Domi-
nus in Evangeliis horum omnium
mentionem facit, & non mentitur.
*Cœlum, & terra tranſibunt, verba
autem mea non præteribunt.* Idcirco Matth. 24.
formidemus, atque horreamus om-
nes, qui in peccatis viximus, &
curemus ut cum Angelis numere-
mur per pœnitentiam. Ne dicas
mihi: furatus ſum, occidi, neque
me ſuſcipit Deus, ſcortatus ſum, neque
me audit Deus: nil tale dicas. Suſ-
cipit omnes, ſicut latronem, ſicut a-
dulteram,

adulteram, ſicut publicanum. Solum ne obdormiſcamus, oro, ne ſimus negligentes pulſando per pœnitentiam, & dicendo: *Domine aperi nobis, aperi nobis* indignis, vilibus, & peccatoribus propter nomen ſanctum tuum. Ne claudas, te deprecamur, ne orbes nos miſericordia tua, gloria tua, regno tuo: tu enim es Deus noſtri pauperum, & omni alia ſpe carentium: & tuum eſt regnum, & poteſtas, & gloria Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, nunc, & ſemper, & in ſæcula ſæculorum. Amen.

EJUSDEM

De conversatione Fratrum mutua in concordia, et dilectione.

Ex Codice Græc. Clement. Vat. 62. pagina 154.

FRatres debent in dilectione multa convivere invicem, ſive orent, ſive Scripturas legant, ſive aliquid quidpiam faciant, oportet mutuæ dilectionis fundamentum habeant: atque ita quod placitum eſt Deo, in iis exercitationibus fieri poteſt. Et qui operantur, & qui orant, & qui legunt, omnes poſſunt in ſimplicitate, atque integritate verſantes alternis capere utilitatem. Cur enim ſcriptum eſt: *Fiat voluntas tua, ſicut in cœlo, & in terra?*

Matth. 6. Ut quemadmodum Angeli manentes ſimul in magna concordia, & dilectione, & pace verſantur, & non eſt ibi elatio, vel invidia, vel contentio, ſed amor, & ſinceritas mutua: ſic & fratres ut ſint inter ſe. Accidit enim ut triginta ſint ſimul, tota die, ac nocte perſeverare non poſſint, ſed quidam ex eis orationi vacent horas ſex, & legere velint, alii ex ipſis faciant aliquod opus: itaque debent, ſi quid faciunt, fratres cum dilectione, & lætitia mutuo verſari: & qui operatur de orante ſic dicat: frater meus non poſſidet totum theſaurum: communis eſt, & ego quoque habeo. Et orans de legente dicat: quod ille ex lectione emolumentum capit, in meum lucrum vertitur. Et qui operatur ſic dicat: famulatus, quem ego præſto, communis eſt utilitas. Quemadmodum enim multa cor-

A πόρνην, ὡς τὸν τελώνην· μόνον μὴ ἀφυπνώσωμεν, παρακαλῶ, μὴ ῥαθυμήσωμεν κρούοντες διὰ μετανοίας, καὶ λέγοντες· ἄνοιξον ἡμῖν Δέσποτα, ἄνοιξον ἡμῖν ἀναξίως τοῖς ταπεινοῖς καὶ ἁμαρτωλοῖς διὰ τὸ ὄνομά σου τὸ ἅγιον· μὴ κλείσῃς, δυσωπούμεθα· μὴ στερήσῃς ἡμᾶς τοῦ ἐλέους σου, τῆς δόξης σου, τῆς βασιλείας σου· σὺ γὰρ εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν τῶν πτωχῶν, καὶ B ἀπηλπισμένων, καὶ σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις, καὶ ἡ δόξα τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΤΟΥ͂ ΑΥ̓ΤΟΥ͂,

ΠΕΡῚ ΤΟΥ͂ ἘΝ ὉΜΟΝΟΊᾼ C ΚΑῚ ἈΓΆΠῌ ΣΥΝΔΙΆΓΕΙΝ ΜΕΤ' ἈΛΛΗΛΩΝ ΟἹ ἈΔΕΛΦΟΊ.

ΟἹ Ἀδελφοὶ ὀφείλουσιν ἐν ἀγάπῃ πολλῇ συνεῖναι ἀλλήλοις, εἴτε εὔχονται, εἴτε ἀναγινώσκουσι γραφὰς, εἴτε ἕτερόν τι ποιοῦσιν, ὀφείλουσι τὸ θεμέλιον τῆς ἀγάπης ἔχειν πρὸς ἀλλήλους· D καὶ οὕτως δύναται εὐδοκία Κυρίου γενέσθαι εἰς ἐκείνας τὰς προαιρέσεις· καὶ οἱ ἐργαζόμενοι, καὶ οἱ εὐχόμενοι, καὶ οἱ ἀναγινώσκοντες, πάντες δύνανται ἐν ἁπλότητι καὶ ἀκεραιότητι διάγοντες μετ' ἀλλήλων ὠφεληθῆναι· τί γὰρ γέγραπται, γενηθήτω τὸ θέλημά σου ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς· ἵνα ὃν τρόπον οἱ ἄγγελοι συνόντες ἐν ὁμονοίᾳ πολλῇ ἐν ἀγάπῃ, ἐν εἰρήνῃ διάγουσι, E καὶ οὐκ ἔστιν ἐκεῖ ἔπαρσις ἢ φθόνος, ἢ ἔρις, ἀλλὰ ἀγάπη καὶ εἰλικρίνεια μετ' ἀλλήλων, οὕτως καὶ οἱ ἀδελφοὶ ἵνα εἰσὶ μετ' ἀλλήλων· συμβαίνει γάρ τινας εἶναι τριάκοντα ἐπὶ τὸ ἐν, ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα οὐ δύνανται προσκαρτερεῖν, ἀλλά τινες αὐτῶν σχολάζουσι τῇ εὐχῇ ὥρας ἕξ, καὶ βούλονται ἀναγνῶναι· ἄλλοι δὲ αὐτῶν προθύμως διακονοῦσιν, ἄλλοι δὲ αὐτῶν ἐργάζονταί τι ἔργον· F λοιπὸν ὀφείλουσιν εἴ τι ποιοῦσιν οἱ ἀδελφοὶ ἐν ἀγάπῃ, καὶ χαρᾷ εἶναι μετ' ἀλλήλων, καὶ ὁ ἐργαζόμενος ὑπὲρ τοῦ εὐχομένου οὕτως εἴπῃ, ὅτι ὁ ἀδελφός μου οὐ κτᾶται τὸν θησαυρὸν, ἐπικοινωνὸν ἐστι· καὶ ἔχω κἀγώ· καὶ ὁ εὐχόμενος ὑπὲρ τοῦ ἀναγινώσκοντος εἴπῃ· ὅτι ἐκεῖνος ὠφελεῖται εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, εἰς ἐμὸν κέρδος προχωρεῖ· καὶ ὁ ἐργαζόμενος οὕτως εἴπῃ· ὅτι τὴν διακονίαν, ἣν ποιῶ, κοινή ἐστιν ὠφέλεια· ὥσπερ γὰρ τὰ μέλη τοῦ

τοῦ σώματος πολλὰ ὄντα ἓν ἐστι σῶμα, καὶ βοηθεῖ ἀλλήλοις, εἰ καὶ ἕκαστον ἴδιον ἔργον ἐκτελεῖ, πλὴν ὁ ὀφθαλμὸς ὑπὲρ ὅλου τοῦ σώματος βλέπει, καὶ ἡ χεὶρ ὑπὲρ ὅλων τῶν μελῶν ἐργάζεται, καὶ ὁ ποὺς περιπατεῖ ὅλα τὰ μέλη περιφέρων, καὶ ἀλλήλοις συμπάσχει· οὕτω καὶ οἱ ἀδελφοὶ μέλη ἀλλήλων εἰσὶν, καὶ μήτε ὁ εὐχόμενος κρίνει τὸν ἐργαζόμενον διὰ τί οὐκ εὔχεται, μήτε ὁ ἐργαζόμενος κρίνει τὸν εὐχόμενον, ὅτι ἐκεῖνος προσμένει, καὶ ἐγὼ ἐργάζομαι· μήτε ὁ διακονῶν τὸν ἕτερον κρίνει, ἀλλ' ἕκαστος ὅτι ποιεῖ, ὁ ἀναγινώσκων τὸν εὐχόμενον, ἵνα ἔχῃ ἐν ἀγάπῃ καὶ χαρᾷ τοῦτο λογιζόμενος ὅτι καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ εὔχεται· ὁ δὲ εὐχόμενος περὶ τοῦ ἐργαζομένου τοῦτο εἴπῃ, ὅτι ὃ ποιεῖ, εἰς κοινὴν ὠφέλειαν ποιεῖ, καὶ οὗτος δύναται ὁμοφωνίᾳ πολλῇ ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς ἀγάπης, καὶ τῆς εἰρήνης κρατεῖν ἀλλήλους καὶ συνδιάγειν μετ' ἀλλήλων ἐν ἀκεραιότητι καὶ οὕτω γίνεται εὐδοκία Κυρίου· τὸ δὲ κεφαλαιωδέστερον ὅλον δηλονότι αἱ προσκαρτερήσεις τῆς εὐχῆς ἐστι, πλὴν ἓν ζητείσθω, ἵνα τις ἔχῃ τὸν θησαυρὸν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ καὶ τὴν ζωήν· εἴτις ἔστιν ὁ Χριστὸς ἐν τῷ νῷ, εἴτε ἐργάζεται, εἴτε εὔχεται, εἴτε ἀναγινώσκει, ἵνα ἔχῃ ἐκεῖνον τὸ κτῆμα τοῦ πνεύματος, τὸ μὴ παρερχόμενον· εἰσὶ δέ τινες λέγοντες τοῦτο, ὅτι ὁ Θεὸς μόνον καρποὺς φανεροὺς ἀπαιτεῖ παρὰ τοῦ ἀνθρώπου· τὰ δὲ κρυπτὰ ὁ Θεὸς φανεροῖ· οὐχ οὕτω δὲ ἔστιν τὰ πράγματα, ἀλλ' ὥσπερ εἰς τὸν ἔξω ἄνθρωπον ἀσφαλίζεταί τις, οὕτως ὀφείλει καὶ ἐν τοῖς λογισμοῖς ποιεῖν ἀγῶνα καὶ πόλεμον· ἀπαιτεῖ γάρ σε ὁ Θεὸς ἵνα ὀργισθῇς σεαυτοῦ, καὶ μάχην ποιήσῃς μετὰ νοός σου, καὶ μήτε συμφωνήσῃς, μήτε συνηδυνθῇς τοῖς λογισμοῖς τῆς κακίας· λοιπὸν τὸ ἐκριζῶσαι τὴν ἁμαρτίαν, καὶ τὸ συνὸν κακὸν καὶ τῷ ἀντιπαλαίοντι μάχεσθαι, Θεοῦ ἐστιν· εἰ γὰρ σὺ ἐδύνου τοῦτο ποιῆσαι, τίς χρεία λοιπὸν τῆς ἐλεύσεως τοῦ Κυρίου; ὡς γὰρ οὐκ ἔστιν τὸν ὀφθαλμὸν ἰδεῖν ἄνευ φωτὸς, ἢ λαλεῖν ἄνευ γλώσσης, ἢ ἀκούειν ἄνευ ὠτὸς, ἢ περιπατεῖν ἄνευ ποδὸς, ἢ ἐργάζεσθαι ἄνευ χειρῶν, οὕτως οὐ δύναταί τις ἄνευ Κυρίου Ἰησοῦ σωθῆναι, ἢ εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. εἰ δὲ λέγεις ἐν τοῖς φαινομένοις, οὐ πορνεύω, οὐ μοιχεύω, οὐκ εἰμὶ φιλάργυρος, τὸ λοιπὸν δίκαιός εἰμι, πεπλάνησαι ἐπὶ τούτῳ, νομίσας, ὅτι πάντα ἐξετέλεσας· οὐκ εἰσὶν οὖν μόνον τρία μέλη τῆς ἁμαρτίας. εἰς ἃ ὀφείλει τις ἀσφαλίσασθαι. ἀλλὰ μυρία· εἰπὲ γάρ μοι, ἡ ἀφοβία, ἡ τύφλωσις, ἡ ἀπιστία, τὸ μῖσος, ὁ φθόνος, ἡ

A corporis membra unum ſunt corpus,
& alternis ſe adjuvant, etſi unum-
quodque proprium opus perficit;
tamen oculus pro toto corpore vi-
det, & manus pro omnibus mem-
bris laborat, & pes ambulat omnes
artus circumferens, & invicem pati-
untur. Eodem pacto, fratres alter
alterius membra ſunt, & neque o-
rans judicat operantem, quare non
B oret; neque operans judicat orantem,
quod ille perſiſtit, & ego operor. Ne-
que qui miniſtrat alium judicat, ſed
unuſquiſque ſi quid facit, qui legit, o-
rantem ut habeat in amore, & gau-
dio, hoc cogitans, quod pro ſe orat.
Qui autem orat, de operante hoc di-
cit: ille quod facit, in commune com-
modum facit: atque hic poteſt multa
C concordia in vinculo caritatis, & pacis
alternos continere, & degere invicem in
ſimplicitate. & hoc modo fit quod Deo
placet. Quod vero caput eſt, totum
certe perſeverantia orationis eſt. Ve-
rum unum quæratur, ut quis habeat the-
ſaurum animæ ſuæ, & vitam. Si eſt
Chriſtus in mente, ſive operetur, ſive o-
ret, ſive legat, ut habeat illum in poſ-
ſeſſionem ſpiritus, quæ non pertranſit.
D Sunt vero aliqui, qui hoc dicunt, nempe
Deum ſolum fructus manifeſtos ab homi-
ne expoſcere; quæ autem ſunt occulta,
a Deo manifeſtari. Minime vero ita
ſe res habent: ſed ſicut in iis, quæ
extra hominem ſunt, ſecurus redditur
aliquis; ſic oportet etiam in cogitatio-
nibus certamen, & bellum inire: poſcit
enim a te Deus, ut tibi ipſi iraſcaris, &
E pugnes cum mente tua, & neque con-
cors ſis, neque delecteris cogitationibus
pravis. Cæterum eradicare peccatum,
& congenitum malum, & cum
adverſario pugnare, Dei eſt. Si enim
tu poſſes hoc facere, quidnam opus eſſet
interventu Domini? Quemadmodum e-
nim non conceſſum eſt oculis videre ſine
lumine, ſeu loqui ſine lingua, aut ſine
auribus audire, aut ſine pedibus ambulare,
F aut opus facere ſine manibus; ita non
poteſt quis ſine Domino Jeſu ſalvus fie-
ri, aut introire in Regnum cœlorum.
Quod ſi dicas aperte, non ſcortor, non
mœchor, avarus non ſum, denique ju-
ſtus ſum, falleris in hoc, quod cogi-
tas te omnia perfeciſſe. Non etenim
ſolum tria ſunt membra peccati, contra
quæ aliquis debet muniri, ſed ſexcenta.
Etenim dic mihi, timoris vacuitas,
cœcitas, infidelitas, odium, invidia,

dolus, hypocriſis, unde ſunt? An non neceſſe eſt contra hæc pugnam inire occulte, atque in cogitationibus? Sicut enim ſi latro ſit in domicilio, de reliquo premit te, & non ſinit ut ſine ſollicitudine ſis: incipis autem ei reſiſtere, poſtea verberas, verberare etiam ipſe aggreditur; ita etiam anima debet reſiſtere, & percutere, & reluctari: accipit plagas, & reddit: pulſatur, & offendit: tandem libertas reſiſtens, & laborem, ærumnamque patiens, ferire incipit, & multo cum labore incipit anima eſſe ſuperior: verberat, excitatur, ædificat ſatanas contra animam; evertit & anima. Rurſus accidit, ut peccatum in decem, & viginti certaminibus vincat animam, & proſternat: ſimiliter & anima procedente tempore unica vice victrix peccati exiſtat: iterum ſi ſuſtineat anima, neque laxetur, paulatim incipit plus audere, & augeri, triumphoſque referre de peccato. Verumtamen etſi in his adhuc recognoſcitur crimen, uſque dum perveniat ad virum perfectum in menſuram ætatis plenitudinis Chriſti, vincatque mortem. Scriptum eſt enim: *Noviſſima inimica deſtruetur mors*, & hoc modo ſuperior evadit, & victor mortis. Si vero quemadmodum diximus, reſpondeat aliquis; non ſcortor, non adulteror, non ſum avarus, ſufficit mihi. Hic tres partes decertavit, & a vigeſima abſtinet: peccatum nou decertavit contra totam animam, ſed victum ſæpe remanſit. Oportet igitur contra omnia pugnare, ac colluctari. Animus enim, ſicut ſæpe diximus, bellator eſt, & inditam habet vim contradicendi cogitationibus. Si vero dicas potentiorem eſſe vim contrariam, atque in hominem prorſus dominari, injuſtum facis Deum, qui condemnat naturam humanam. Quare obediviſti ſatanæ? Quando robuſtior eſt, & cogendi quædam vis, multo majorem, fortioremque illorum confidentiam, quam animæ feciſti. Et mandas mihi huic non obedire? Tanquam foret adoleſcentior, & habeat pugnam . . . . . condemnatur. Cur victus fuiſti. Hoc magnæ iniquitatis eſt. Unde nos dicimus: obſiſtendi virtutem habere animum, atque æquilibrium. Anima autem, quæ Deum inquirit, auxilium invenit, ac defenſionem, & retributione digna efficitur. Nam lucta, & certamen in pari virtute poſita eſt. Ipſi gloria, & potentia per infinita ſæcula. Amen.

Corinth. 15. 26.

deeſt aliquid

A δολιότης, ἡ ὑπόκρισις, πόθεν εἰσιν; οὐκ ὀφείλεις πρὸς ταῦτα ἔχειν τὴν πάλην ἐν τοῖς λεληθόσιν καὶ ἐν τοῖς λογισμοῖς; ὥσπερ γὰρ ἐὰν ᾖ λῃστὴς ἐν σκηνῇ, λοιπὸν ὑποθλίβει σε, καὶ οὐκ ἀφίει σε ἀμερίμνως· ἄρχειν δὲ καί σοι ἀντιπίπτειν αὐτῷ, λοιπὸν δέρεις· δέρειν καὶ αὐτὸς ἐπιχειρεῖ. οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ ὀφείλει ἀντιπίπτειν καὶ δέρειν καὶ ἀντιμάχεσθαι. λαμβάνει πληγὰς καὶ δίδωσι, κρούεται καὶ ἀντικρούει· λοιπὸν ἡ προαίρεσις καὶ ἀντιμαχομένη, καὶ ἔχουσα πόνον καὶ θλίψιν· ἄρχεται περικόπτειν, καὶ μετὰ πολλοῦ καμάτου ἄρχεται ἡ ψυχὴ ἀνωτέρα γίνεσθαι· πίπτει, ἐγείρεται, οἰκοδομεῖ σατανᾶς κατὰ τῆς ψυχῆς, καταστρέφει δὲ ἡ ψυχή. πάλιν συμβαίνει, ὅτι ἡ ἁμαρτία εἰς δέκα καὶ εἴκοσι ἀγῶνας νικᾷ τὴν ψυχήν, καὶ ῥίπτει· ὁμοίως καὶ ἡ ψυχὴ διὰ χρόνον εἰς μίαν διαγωγὴν
C νικᾷ τὴν ἁμαρτίαν· πάλιν ἐὰν ὑπομείνῃ ἡ ψυχὴ καὶ μὴ χαυνωθῇ κατὰ μέρος ἄρχεται πλεονάζειν καὶ αὐξάνεσθαι καὶ ἀποφέρεσθαι τὰ νικητήρια κατὰ τῆς ἁμαρτίας· ἀλλ' ὅμως εἰ καὶ ἐν τούτοις ἐξετάζεται ἀκμὴν ἡ ἁμαρτία, ἀλλ' οὖν οὐ καταστρέφει τὸν ἄνθρωπον, ἕως ἂν φθάσῃ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ, καὶ νικήσει τὸν θάνατον· γέγραπται γάρ·
D ἔσχατος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος, καὶ οὕτος ἀνώτερος γίνεται, καὶ νικητὴς τοῦ θανάτου. εἰ δὲ καθὼς προείπαμεν, λέγει τις, οὐ πορνεύω, οὐ μοιχεύω, οὐ φιλαργυρῶ, ἀρκεῖ μοι· οὕτως τρία μέρη ἠγωνίσατο, καὶ εἴκοσιν ἀπέχεται· ἡ ἁμαρτία κατὰ πάσης τῆς ψυχῆς οὐκ ἠγωνίσατο, ἀλλὰ ἡττήθη πολλάκις· ὀφείλει οὖν εἰς πάντα ἀγωνίζεσθαι καὶ ἀθλεῖν· ὁ γὰρ νοῦς καθὼς πολλάκις εἴ-
E παμεν ἀντίπαλός ἐστι καὶ ἔχει ἔσωθεν δύναμιν πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἀντιλέγειν, καὶ ἐναντιωθῆναι τοῖς λογισμοῖς· εἰ δὲ λέγεις ἰσχυροτέραν εἶναι τὴν ἐναντίαν δύναμιν· καὶ βασιλεύει τὸ ὅλον κατὰ τοῦ ἀνθρώπου· ἄδικον ποιεῖς τὸν Θεὸν κατακρίνοντα τὴν ἀνθρωπότητα· διατί ὑπήκουσας τῷ σατανᾷ, ὅ ποτε ἰσχυρότερός ἐστι, καὶ ἀναγκαστική τις δύναμις, ὑπόστασιν μειζονοτέραν καὶ ἰσχυροτέραν αὐτῶν
F τῆς ψυχῆς ἐποίησας, καὶ ἐντέλλῃ μοι τούτοις μὴ ὑπακούειν; ὥσπερ ἦν νεανίσκος καὶ ἔχει μάχην κατακρίνεται παιδίον· διατί ἡττήθης; τοῦτο πολλῆς ἀδικίας ἐστιν· ὅθεν ἡμεῖς λέγομεν, ἀντίπαλον εἶναι τὸν νοῦν καὶ ἰσόρροπον· καὶ ἡ ψυχὴ ἐπιζητοῦσα τὸν Θεὸν τυγχάνει βοηθείας, καὶ ἀντιλήψεως, καὶ καταξιοῦται ἀπομεβώσεως· ἡ γὰρ πάλη καὶ ὁ ἀγὼν ἐπὶ τῇ ἰσοδυναμίᾳ κεῖται· αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς ἀπεράντους αἰῶνας, Ἀμήν.

EJUS-

ΤΟΥ

A

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΑΠΟΤΑΣΣΟΜΕΝΟΥΣ.

ΩΣ ὁ θεῖος νόμος ἐνυπάρχει οὐ μέλανι καὶ
γράμμασι γεγραμμένος, ἀλλ' ἐν καρδί-
αις καθαραῖς ἐμπεφυτευμένος, οὕτοι τοὺς τῆς δια- B
νοίας ὀφθαλμοὺς φωτισθέντες, καὶ ἀεὶ ὀρεγόμενοι
ἴσασιν ἀκριβῶς, μὴ ἐκ τῆς οἰκείας αὐτῶν ἰσχύος
περιγεγενῆσθαι τῶν ἐκ τοῦ πονηροῦ σκανδάλων, ἀλλ' ἐκ
τῆς ἀητήτου δυνάμεως· οἱ δὲ μὴ λόγῳ τιμηθέντες
μήτε νῷ θείῳ πεπαιδευμένοι εἰκῆ φυσιούμενοι, ὅτι
διὰ μόνου τοῦ ἐν τῷ σταυρῷ μυστηρίου σώζονται,
κατακρίνονται. Τὸ γὰρ ἐν τῇ τοῦ ἀνθρώπου δυνάμει
αὐτεξούσιον ἐπὶ τὸ ἑλέσθαι μόνον, ἢ μὴ ἑλέσθαι ἀν- C
τιστῆναι τῷ διαβόλῳ κεῖται· οὐ γὰρ ἐπὶ τὸ δύνα-
σθαι παντελῶς ἔχει τὸ κράτος κατὰ τῶν παθῶν· ἐὰν
γὰρ μὴ Κύριος οἰκοδομήσῃ οἶκον καὶ φυλάξῃ
πόλιν, εἰς μάτην ἐκοπίασαν οἱ οἰκοδομοῦντες· καὶ
ἀγρυπνεῖ ὁ φυλάσσων· ἀμήχανον γὰρ ἐπιβῆναι
ἐπὶ ἀσπίδα καὶ βασιλίσκον, καὶ καταπατῆσαι λέ-
οντα καὶ δράκοντα, μὴ πρότερον καθ' ὅσον δυνα-
τὸν ἀνθρώπῳ καθάραντα ἑαυτὸν, δυναμωθῆναι D
παρὰ τοῦ εἰπόντος τοῖς ἀποστόλοις· ἰδοὺ δέδωκα ὑ-
μῖν πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ
πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἀντικειμένου· εἰ γὰρ ἴσχυεν
ἡ τῆς ἀνθρωπότητος φύσις ἐκτὸς τῆς πανοπλίας
τοῦ ἁγίου πνεύματος στῆναι πρὸς τὰς μεθοδίας τοῦ
διαβόλου, οὐκ ἂν εἴρηται ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου· ὁ δὲ
Θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει τὸν σατανᾶν ὑπὸ τοὺς
πόδας ἡμῶν ἐν τάχει, καὶ πάλιν, ὁ Κύριος E
Ἰησοῦς Χριστὸς ἀναλώσει τῷ πνεύματι τοῦ στόμα-
τος αὐτοῦ· διὸ δεῖ καὶ προσευχῇ δέεσθαι τοῦ δεσπό-
του, μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμὸν, ἀλ-
λὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ· ἐὰν γὰρ μὴ διὰ
τῆς τοῦ κρείττονος βοηθείας ῥυσθέντες τῶν πεπυρω-
μένων βελῶν τοῦ πονηροῦ καταξιωθῶμεν τῆς ἀπαθεί-
ας, μάτην πολιτευόμεθα, ὥσπερ οὐ τῆς δυνάμε-
ως τοῦ σταυροῦ τυγχάνοντες. ὁ τοίνυν βουλόμενος F
μέτοχος γενέσθαι τῆς θείας δόξης, καὶ ὥσπερ ἐν κα-
θαρῷ ἐσόπτρῳ τὴν Χριστοῦ μορφὴν ἐν τῷ ἡγεμονι-
κῷ ὁρᾶν, ὀφείλει ἀκορέστῳ στοργῇ, καὶ ἀπλάστῳ
διαθέσει ἐξ ὅλης καρδίας καὶ δυνάμεως νύκτωρ
καὶ μεθ' ἡμέραν ζητεῖν τὴν ἀντίληψιν ἐν δυνάμει,
ἧς ἀμήχανον μεταςχεῖν. εἰ μὴ ὡς προεῖπον,
πρότερον ἀποσχόμενόν τινα τῆς ἡδυπαθείας τοῦ κό-
σμου, καὶ τῆς ἐναντίας δυνάμεως· δύναμις γὰρ
σκότους,

EJUSDEM SERMO AD RENUNCIANTES.

Ex Cod. mſ. Græco Clementino Vat. 62. p. 245.

SIcut divina Lex exarata eſt non atramento neque literis, ſed in cordibus puris inſita; ſic qui mentis oculos illuminatos habent, ac concupiſcunt ſemper; optime ſciunt, ſe non ſuis viribus ex diaboli inſidiis evaſiſſe, ſed propter virtutem inſuperabilem: qui vero neque ſermone dignati ſunt, neque divino conſilio inſtituti, temere inflati, quod per ſolum Crucis myſterium ſalvi fiunt, condemnantur. Libertas enim, quæ in hominis eſt poteſtate, in eo ſita eſt, ut eligat, vel non eligat diabolo reſiſtere: non enim omnino, eo quod poſſit, de pravis affectionibus victoriam reportat. *Niſi enim Dominus ædificaverit domum, & cuſtodierit civitatem, in vanum laboraverunt, qui ædificant, & vigilat qui cuſtodit.* (*2. Theſſal. 2. 8.*) Impoſſibile enim eſt ambulare ſuper aſpidem, & baſiliſcum, ac conculcare leonem, & draconem, qui prius, quantum homini datum eſt, ſeipſum non expiet, ut virtutem accipiat ab eo qui Apoſtolis dixit: *Ecce dedi vobis (poteſtatem) calcandi ſupra ſerpentes, & ſcorpiones, & ſuper omnem virtutem inimici.* (*Luc. 10. 19.*) Si poſſet humana natura ſine perfecta armatura Sancti Spiritus ſtare adverſus inſidias diaboli, non dictum eſſet ab Apoſtolo: *Deus autem pacis conteret ſatanam ſub pedibus veſtris velociter.* (*Rom. 16. 20.*) Et rurſus: *Dominus Ieſus Chriſtus interficiet ſpiritu oris ſui.* Ideo oportet precibus orare Dominum; *Ne nos inducas in tentationem, ſed libera nos a malo.* Niſi enim meliori auxilio liberati ab igneis jaculis dæmonis digni efficiamur malarum affectionum vacuitate, fruſtra munus noſtrum obimus, tanquam qui crucis virtutem non conſequuti ſumus. Qui igitur optat divinæ gloriæ particeps fieri, & tanquam in puro ſpeculo Chriſti formam in intellectu conſpicere, debet amore inexplebili, atque affectu non ficto ex toto corde, & virtute noctu, atque interdiu perfugium validum inquirere, cujus fieri non poteſt, ut particeps ſit, niſi qui prius a mundi illecebris, atque a contraria poteſtate abſtinuerit. Poteſtas enim tenebrarum

tenebrarum a lucis virtute aliena eſt, & nequitiæ vis, cum recta operatione inhoſpitalis, atque omnino inſociabilis exiſtit. Quocirca ſi ſcire vis qua de cauſſa conditi in honore, atque in paradiſo collocati, tandem comparati ſumus jumentis inſipientibus, & ſimiles illis facti fuimus, a pura gloria delapſi; ſcias nos, poſtquam propter inobedientiam ſervi paſſionum carnis effecti, nos ipſi a beata regione viventium peregre diſceſſimus, atque in captivitatem abducti, adhuc ſuper flumina Babylonis ſedemus, & eo quod etiamnum in Ægypto conſidemus, nondum hæreditatem cernimus terræ promiſſionis fluentis melle, ac lacte: nondum commiſti ſumus fermento ſinceritatis, & veritatis, ſed adhuc ſumus in pravæ carnis fermento: nondum aſperſum eſt cor noſtrum ſanguine Agni Dei; etiamnum enim tegmen inferni, & ſtimulus nequitiæ intortus eſt contra illud: nondum recepimus exultationem chriſmatis ſalutaris: adhuc enim ſtimulus mortis radices habet in nobis; nondum induimus novum hominem, qui ſecundum Deum factus eſt in divinitate: quoniam nondum curavimus exuere veterem hominem corruptum juxta deſideria deceptionis: nondum portavimus imaginem cœleſtis, ſimiles facti formæ ipſius: adhuc enim terreni imaginem ferimus: nondum adoravimus in ſpiritu, & veritate Deum, eo quod regnet peccatum in mortali noſtro corpore: nondum gloriam incorruptibilis contemplati ſumus, etiamnum ſub umbra detinemur: nondum induimus lucis arma, atque opera: nondum mutati ſumus in formam renovationis mentis noſtræ: adhuc enim configuramur huic ſæculo. Nondum conglorificati ſumus cum Chriſto, eo quod nos non compaſſi ſumus: nondum ſtigmata ipſius in carne noſtra portavimus facti in myſterio Crucis Chriſti: adhuc enim ſumus in carnalibus affectionibus, & deſideriis. Nondum hæredes Chriſti facti ſumus: adhuc enim ſpiritus timoris ineſt nobis, & non adoptionis. Nondum facti ſumus templum Dei, & habitatio Sancti Spiritus: adhuc enim ſumus idolorum ædes, & receptaculum ſpirituum malitiæ. Vere enim, vere nondum integritatem morum, mentiſque ſimplicitatem oſtendimus, neque ſplendorem poſſidemus. Nondum digni facti ſumus lacte ſimplici, & rationali, atque incremento ſpiritali: nondum nobis dies appropinquavit, neque lucifer in cordibus noſtris exortus eſt.

A σκότους, δυνάμεως φωτὸς ἀλλοτρία ἐστὶν, καὶ ἐνέργεια πονηρίας ἀγαθῆς ἐνεργείας ἄνοικος καὶ πάντη ἀπεξενωμένη τυγχάνει, τοιγαροῦν εἰ βούλει μαθεῖν τίνος ἕνεκεν κτισθέντες ἐν τιμῇ καὶ κατοικισθέντες ἐν τῷ παραδείσῳ τελευταῖον συμπαρεβλήθημεν τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις καὶ ὡμοιώθημεν αὐτοῖς ἀποπεπτωκότες τῆς ἀχράντου δόξης, γίνωσκε ὅτι ἐπειδὴ διὰ τῆς παρακοῆς δοῦλοι τῆς σαρκὸς πάθεσι γενόμενοι
B ἑαυτοὺς ἀπῳκίσαμεν ἐκ τῆς μακαρίας χώρας τῶν ζώντων, καὶ ἐν αἰχμαλωσίᾳ γενόμενοι, ἔτι ἐπὶ τῶν ποταμῶν Βαβυλῶνος καθεζόμεθα καὶ διὰ τὸ ἔτι ἡμᾶς ἐν Αἰγύπτῳ καθέζεσθαι, οὔπω ἐκληρονομήσαμεν τὴν ῥέουσαν μέλι καὶ γάλα γῆν τῆς ἐπαγγελίας, οὔπω συνεφυράθημεν τῇ ζύμῃ τῆς εἰλικρινίας καὶ ἀληθείας, ἀλλ' ἔτι ἐσμὲν ἐν τῇ τῆς σαρκὸς πονηρᾷ ζύμῃ, οὔπω ἐῤῥαντίσθη ἡ καρδία ἡμῶν τῷ αἵ-
C ματι τοῦ ἀμνοῦ τοῦ Θεοῦ· ἔτι γὰρ τὸ πέταυρον τοῦ ᾅδου καὶ τὸ κέντρον τῆς κακίας ἀντέτακται αὐτῇ. οὔπω ἀπειλήφαμεν τὴν ἀγαλλίασιν τοῦ σωτηρίου χρίσματος, ἔτι γὰρ τὸ κέντρον τοῦ θανάτου κατεῤῥίζωται ἐν ἡμῖν, οὔπω ἐνεδυσάμεθα τὸν καινὸν ἄνθρωπον τὸν κατὰ Θεὸν κτισθέντα ἐν θεότητι, ἐπειδὴ οὔπω ἐπεδυσάμεθα ἀπεκδύσασθαι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀ-
D πάτης· οὔπω ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου σύμμορφοι τῆς δόξης αὐτοῦ γενόμενοι· ἔτι γὰρ τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ φοροῦμεν· οὔπω προσεκυνήσαμεν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ τὸν Θεὸν, διὰ τὸ βασιλεύειν τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῷ θνητῷ ἡμῶν σώματι: οὔπω ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου, ἔτι γὰρ ὑπὸ τὴν σκιὰν ἐνεργούμεθα· οὔπω ἐνεδυσάμεθα τὰ τοῦ φωτὸς ὅπλα καὶ ἔργα· οὔπω μετε-
E μορφώθημεν τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοὸς ἡμῶν, ἔτι γὰρ σχηματιζόμεθα τῷ αἰῶνι τούτῳ. οὔπω συνεδοξάσθημεν Χριστῷ, διὰ τὸ μὴ συμπαθεῖν ἡμᾶς αὐτῷ· οὔπω τὰ στίγματα αὐτοῦ ἐν τῇ σαρκὶ ἡμῶν ἐβαστάσαμεν γενόμενοι ἐν μυστηρίῳ τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ· ἔτι γάρ ἐσμεν ἐν τοῖς σαρκικοῖς παθήμασι, καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις· οὔπω κληρονόμοι Χριστοῦ ἐγενόμεθα· ἔτι γὰρ πνεῦμα δειλίας ἐνυ-
F πάρχει ἡμῖν, καὶ οὐχὶ υἱοθεσίας· οὔπω γεγόναμεν ναὸς Θεοῦ καὶ οἰκητήριον τοῦ ἁγίου πνεύματος· ἔτι γὰρ ἐσμεν ναὸς εἰδώλων καὶ δοχεῖον πνευμάτων πονηρίας· ὄντως γὰρ ὄντως οὔπω τὸ ἀκέραιον τοῦ τρόπου καὶ τὴν τῆς διανοίας ἁπλότητα ἐνεδειξάμεθα καὶ τὴν λαμπρότητα οὐκ ἐκτησάμεθα· οὔπω κατηξιώθημεν τοῦ ἀδόλου καὶ λογικοῦ γάλακτος καὶ τῆς νοητῆς αὐξήσεως· οὔπω ἡμῖν ἡ ἡμέρα διήγγικεν, οὔτε ἑωσφόρος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἀνέτειλεν·

λεν· οὔπω συνεκεράσθημεν τῷ ἡλίῳ τῆς δικαιοσύνης, οὐδὲ ταῖς αὐγαῖς αὐτοῦ συνηστράψαμεν. οὔπω γεγόναμεν πορφύρα ἄδολος βασιλική· οὔπω ἐτρώθημεν ὑπὸ τοῦ θείου ἔρωτος, οὐδὲ ἐπλήγημεν ὑπὸ τῆς πνευματικῆς ἀγάπης τοῦ νυμφίου· οὔπω τὴν ἄφθαρτον κοινωνίαν ἐγνωρίσαμεν, οὐδὲ τὴν ἐν ἁγιασμῷ δύναμιν, καὶ εἰρήνην ἐπέγνωμεν· καὶ ἵνα συνελὼν τὰ πάντα εἴπω, οὔπω ἐσμὲν γένος ἐκλεκτὸν, βασίλειον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, λαὸς εἰς περιποίησιν· ἐπειδὴ ἐσμὲν γεννήματα ἐχιδνῶν· πῶς γὰρ οὐκ ὄφεις οἱ ἐπὶ γῆς συρόμενοι, καὶ τὰ τῆς γῆς φρονοῦντες, καὶ οὐκ ἐν οὐρανῷ τὴν πολιτείαν ἔχοντες; πῶς οὐ γεννήματα ἐχιδνῶν, οἱ ἐν τῇ ὑπακοῇ τοῦ Χριστοῦ μὴ εὑρισκόμενοι, ἀλλ' ἐν τῇ τοῦ ὄφεως παρακοῇ· πῶς τοίνυν ἀξίως ὀδύρομαι; τὴν συμφορὰν ταύτην οὐχ εὑρίσκω· πῶς δὲ καὶ βοήσας δακρύσω πρὸς τὸν δυνάμενον ἐξελέσθαι τὴν αὐλιζομένην πλάνην ἐν ἐμοὶ ἀγνοῶ; πῶς ἄσω τὴν ᾠδὴν Κυρίου ἐπὶ γῆς ἀλλοτρίας; πῶς θρηνήσω τὴν Ἱερουσαλήμ; πῶς ἀποφύγω τὴν μοχθηρὰν τοῦ Φαραὼ δουλείαν, πῶς καταλείπω τὴν αἰσχρὰν παροικίαν; πῶς ἀρνήσομαι τὴν πικρὰν τυραννίδα; πῶς ἐξέλθω ἐκ γῆς Αἰγύπτου; πῶς περάσω τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν; πῶς διέλθω τὴν ἔρημον; πῶς μὴ ἀπόλωμαι δηχθεὶς ὑπὸ τῶν ὄφεων; πῶς νικήσω τοὺς ἀλλοφύλους; πῶς ἐξολοθρεύσω τὰ ἔθνη; πῶς δέξομαι ἐν ταῖς ἐμαῖς πλαξὶ τὰ λόγια τοῦ θείου νόμου; πῶς ὄψομαι τὸν στῦλον τοῦ ἀληθινοῦ φωτὸς, καὶ τὴν ἐκ τοῦ ἁγίου πνεύματος νεφέλην; πῶς ἀπολαύσω τοῦ μάννα τῆς ἀϊδίου τροφῆς; πῶς πίω τὸ ἐκ τῆς ζωοποιοῦ πέτρας ὕδατος, πῶς διέλθω τὸν Ἰορδάνην, καὶ εἰσέλθω εἰς τὴν ἀγαθὴν γῆν τὴν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι; πῶς ἴδω τὸν ἀρχιστράτηγον, ὃν ἴδεν Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ καὶ παραχρῆμα προσεκύνησεν; ἐὰν γὰρ μὴ δι' αὐτοῦ ἐξολοθρεύσω τὰ ἐν ἐμοὶ ἔθνη, οὐ μὴ εἰσέλθω καὶ καταπαύσω εἰς τὸ ἁγιαστήριον τοῦ Θεοῦ, οὐ μὴ μέτοχος γένωμαι τῆς τοῦ βασιλέως δόξης· τοιγαροῦν σπούδασον ἄμωμον τέκνον Θεοῦ γενέσθαι, καὶ εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν, ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθε Χριστός· σπούδασον ἀπογραφῆναι ἐν τῇ οὐρανίῳ ἐκκλησίᾳ μετὰ τῶν πρωτοτόκων, ὅπως εὑρεθῇς ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλοσύνης τοῦ ὑψίστου· σπούδασον εἰσελθεῖν εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν Ἱερουσαλὴμ τὴν ἀνωτάτην, ἔνθα καὶ ὁ παράδεισος τῆς τρυφῆς· τούτων γὰρ τῶν θαυμαστῶν καὶ μακαρίων πραγμάτων οὐχ ἑτέρως καταξιωθήσῃ εἰ μὴ καταφέρεις δάκρυα, ὡς χειμάῤῥους ἡμέρας καὶ νυκτὸς

A eſt. Nondum commiſti ſumus cum ſole juſtitiæ, neque ſplendoribus ejus illuſtrati ſumus. Nondum facti ſumus purpura regia ſine fuco: nondum divino amore vulnerati ſumus, neque plagam accepimus ſpiritalis dilectionis erga ſponſum: nondum incorruptam communionem cognovimus, neque in ſanctificatione virtutem, & pacem intelleximus: atque ut breviter omnia comprehendam,
B nondum ſumus genus electum, regale ſacerdotium, gens ſancta, populus acquiſitionis: quoniam ſumus generatio viperarum. Quomodo enim non viperæ, ſuper terram ſerpentes, & terrena ſapientes, & in cœlo converſationem non habentes? Quomodo non genimina viperarum, qui in obedientia Chriſti non invenimur, ſed in ſerpentis
C contumacia? Quo pacto igitur digne hanc miſeriam deplorem, non invenio. Quo pacto etiam exclamans lugeam ad eum, qui potens eſt eripere inditam deceptionem in me, ignoro. Quomodo cantabo canticum Domini in terra aliena? Quomodo lamentabor Jeruſalem? Quomodo fugiam nefariam Pharaonis ſervitutem? Quomodo deſeram turpem habitationem? Quomodo acerbam tyrannidem recuſabo? Quomodo egrediar
D e terra Ægypti? Quomodo tranſibo mare rubrum? Quomodo ſuperabo deſertum? Quomodo non peribo morſus a ſerpentibus? Quomodo vincam alienigenas? Quomodo exterminabo gentes? Quomodo recipiam in meis tabulis præcepta Legis Dei? Quomodo videbo columnam veri luminis, & nubem
E ex Sancto Spiritu? Quomodo fruar manna cibi æterni? Quomodo bibam aquam ex petra vivificante? Quomodo tranſibo Jordanem, & ingrediar in bonam terram fluentem lacte & melle? Quomodo videbo exercitus Principem, quem vidit Jeſus Nave, & continuo adoravit? Niſi enim per ipſum gentes, quæ in me ſunt, diſperdam, minime intrabo, & requieſcam in ſanctuario Dei, minime particeps
F efficiar gloriæ Regis. Igitur ſtude immaculatus filius Dei evadere, & ingredi in illam requiem, in quam præcurſor pro nobis ingreſſus eſt Chriſtus. Conare deſcribi in cœleſti Eccleſia cum primogenitis, ubi inveniaris ad dexteram magnificentiæ Altiſſimi. Contende introire in civitatem ſanctam Jeruſalem ſupernam, ubi & paradiſus voluptatis. His enim admirandis & beatis rebus non aliter efficieris dignus, niſi effundas lacrymas ſicut torrentes die, ac nocte

Pſalm. 6. ctè juxta Sanctum, qui dicit: *Lava-*
bo per ſingulas noctes lectum meum,
lacrymis ſtratum meum rigabo. Non e-
Pſalm. 125. nim ignoras, quod *qui ſeminant in*
lacrymis, in exultatione metent. Ideo
Propheta ait: *Lacrymas meas ne ſileas*.
Et iterum dicit: *Poſuiſti lacrymas me-*
Pſalm. 55. *as in conſpectu tuo, ſicut in promiſſione*
tua. Et rurſus: *Factæ ſunt lacrymæ*
Pſalm. 41. *meæ mihi panes die, ac nocte, & po-*
tum meum cum fletu miſcebam. Lacry-
ma enim ex multa tribulatione, aſſi-
duoque cordis incendio a viſceribus ef-
fuſa in cognitione veritatis, cibus eſt
animæ exhibitus ex pane cœleſti, cu-
jus præcipue particeps fuit beata Ma-
ria ſedens ſecus pedes Chriſti, & ſi-
cut ait Chriſtus, lacrymans: dicit e-
Luc. 10. nim: *Maria enim optimam partem ele-*
git, quæ non auferetur ab ea. O pre-
tioſæ illæ margaritæ in effuſione bea-
tarum lacrymarum! O recta illa, &
obediens auditio! O celeritas amoris
ſpiritalis violenter ad divinum ſpon-
ſum properans! O ſtimulus amoris
animæ erga Deum Verbum! O com-
pendiaria communicatio ſponſæ cum
ſponſo! Imitare hanc fili, imitare,
ad nihil aliud oculos intendens, ni-
Luc. 12. ſi ad eum qui dixit: *Ignem veni mit-*
tere in terram, & volebam, ſi jam
accenſus eſt. Eſt enim incendium ſpi-
ritus inflammans cor. Quapropter ma-
teriæ expers divinus ignis cum illumi-
nare animas, tum probare aſſuevit,
ſicut aurum ſincerum in camino; ne-
quitiam vero conſumere, tanquam ſpi-
nas, atque ſtipulas. Etenim Deus noſter
ignis conſumens eſt, dans ultionem evan-
gelium ſuum. Hic ignis operatus eſt in
Apoſtolis, quando igneis linguis audien-
tibus loquebantur. Hic ignis per glo-
riam Paulum illuſtravit, ſenſu vero vi-
dendi obſcuravit. Non enim capit car-
nis viſus luminis illius potentiam.
Hic ignis in rubo apparens Moyſi:
hic ignis in forma currus Eliam e ter-
ra ſuſtulit. Hujus ignis efficaciam in-
quirens David dixit: *Proba me Domi-*
Pſ. 25. 2. *ne, & tenta me: ure renes meos,*
& cor meum. Hic ignis cor Cleophæ,
& eorum qui cum eo erant, cale-
fecit, quum loqueretur ipſe Salvator,
poſtquam reſurrexit ex mortuis.
Unde & Angeli, & adminiſtrato-
rii ſpiritus ignis ſplendorem partici-
pant, juxta quod dictum eſt: *Qui*
Pſalm. 103. *facit Angelos ſuos ſpiritus, & mi-*
niſtros ſuos ignem urentem. Ignis hic
trabem

A κτὸς κατὰ τὸν λέγοντα ἅγιον· λούσω καθ' ἑκάστην
νύκτα τὴν κλίνην μου, ἐν δάκρυσί μου τὴν στρωμνήν
μου βρέξω· οὐ γὰρ ἀγνοεῖς, ὅτι οἱ σπείροντες ἐν
δάκρυσιν, ἐν ἀγαλλιάσει θερίσουσι; διό φησιν ὁ
προφήτης· τῶν δακρύων μου μὴ παρασιωπήσῃς·
καὶ πάλιν λέγει· ἔθου τὰ δάκρυά μου ἐνώπιόν
σου ὡς καὶ ἐν τῇ ἐπαγγελίᾳ σου. καὶ πάλιν· ἐγενή-
θη τὰ δάκρυά μου ἐμοὶ ἄρτος ἡμέρας καὶ νυκ-
B τός, καὶ τὸ πόμα μου μετὰ κλαυθμοῦ ἐκίρνων· τὸ
γὰρ ἐκ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας
μεταπυρώσεως σπλάγχνων δάκρυον παραχεόμενον
ἐν γνώσει ἀληθείας βρῶσίς ἐστιν ψυχῆς χορη-
γουμένη ἐκ τοῦ οὐρανίου ἄρτου, οὗ προηγουμένως
μετέσχεν ἡ μακαρία Μαρία καθεσθεῖσα παρὰ
τοὺς πόδας τοῦ Χριστοῦ, καὶ καθώς φησιν ὁ Χρι-
στός, δακρύσασα· φησὶ γάρ· Μαριὰμ γὰρ τὴν ἀγα-
C θὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἥτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται
αὐτῆς. Ὢ τῶν πολυτίμων ἐκείνων μαργαριτῶν
ἐν τῇ ἐπιρροῇ τῶν μακαρίων δακρύων· ὢ τῆς εὐ-
θείας ἐκείνης καὶ εὐπειθοῦς ἀκοῆς· ὢ ὀξύτητος
πνευματικοῦ ἔρωτος σφοδρῶς πρὸς τὸν θεῖον νυμ-
φίον ἐπειγομένου· ὢ κέντρον πόθου ψυχῆς πρὸς
τὸν θεὸν λόγον· ὢ σύντονος κοινωνία νύμφης
πρὸς νυμφίον. Μίμησαι ταύτην ὦ τέκνον, μί-
D μησαι· πρὸς μηδὲν ἕτερον ἀφορῶν, ἢ πρὸς τὸν
εἰπόντα· πῦρ ἦλθον βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἤ-
θελον εἰ ἤδη ἀνήφθη· ἔστι γὰρ πύρωσις πνεύμα-
τος ἡ ἀναζωπυροῦσα καρδίαν, διότι τὸ ἄϋλον τὸ
θεῖον πῦρ φωτίζειν μὲν ψυχάς, καὶ δοκιμάζειν
εἴωθεν, ὥσπερ ἄδολον χρυσὸν ἐν καμίνῳ, κα-
κίαν δὲ ἀναλίσκειν ὥσπερ ἀκάνθας, καὶ καλά-
μην· ὁ γὰρ Θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον ἐστὶν
E διδοὺς ἐκδίκησιν τὸ εὐαγγέλιον αὐτοῦ. τοῦτο τὸ
πῦρ ἐνήργησεν ἐν τοῖς ἀποστόλοις, ἡνίκα ἐλάλουν
γλώσσαις πυρίναις τοῖς ἀκούουσιν· τοῦτο τὸ πῦρ
διὰ τῆς δόξης Παῦλον περιεφώτισε, τῇ δὲ αἰ-
σθήσει τῆς ὄψεως ἠμαύρωσεν· οὐ γὰρ ἐχώρει σαρ-
κὸς ὅρασις τοῦ φωτὸς ἐκείνου τὴν δύναμιν· τοῦτο τὸ
πῦρ τὸ ὀφθὲν Μωσῇ ἐν τῇ βάτῳ· τοῦτο τὸ πῦρ
ἐν εἴδει ὀχήματος τὸν Ἠλίαν ἐκ τῆς γῆς ἥρπα-
F σεν· τούτου τοῦ πυρὸς τὴν ἐνέργειαν ζητῶν ὁ Δαυὶδ
ἔλεγε· δοκίμασόν με Κύριε, καὶ πείρασόν με,
πύρωσον τοὺς νεφρούς μου καὶ τὴν καρδίαν. Κλεώ-
πα καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἐθέρμανεν λαλοῦντος αὐ-
τοῖς τοῦ σωτῆρος μετὰ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν· ὅ-
θεν καὶ οἱ ἄγγελοι καὶ τὰ λειτουργικὰ πνεύμα-
τα τοῦ πυρὸς τῆς λαμπρότητος μετέχουσι κατὰ τὸ εἰ-
ρημένον· ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα,
καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πῦρ φλέγον· τοῦτο τὸ
πῦρ

πῦρ τὴν δοκὸν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν κατακαῖον, καθαρὸν τὸν νοῦν ἀποκαθίστησιν· ἵνα ἀπολαβὼν τὸ κατὰ φύσιν διορατικὸν εἰς τὸ διηνεκὲς τὰ τοῦ Θεοῦ θαυμάσια κατανοεῖν γίνεται κατὰ τὸν λέγοντα· ἀποκάλυψον τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ κατανοήσω τὰ θαυμάσια ἐκ τοῦ νόμου σου. τοῦτο τὸ πῦρ δαιμόνων ἐστὶν φυγαδευτήριον, κακίας πάσης καυστικόν, καὶ ἁμαρτίας ἀναιρετικόν, ἀναστάσεως δύναμις καὶ ἀθανασίας ἐνέργεια, ψυχῶν φωτισμός, καὶ λογικῶν δυνάμεων σύστασις· τοῦτο τὸ πῦρ εὐξώμεθα καὶ εἰς ἡμᾶς φθάσαι, ἵνα πάντοτε ἐν τῷ φωτὶ περιπατοῦντες, μὴ προσκόψωμεν, ἀλλ' ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ φαινόμενοι, καὶ λόγον ζωῆς ἐπέχοντες ὥσπερ πηγὴ βρύουσα, καὶ ὅσοι φθάνουσιν ἐπιλαμβάνονται. οἱ δὲ μὴ ἔχοντες τὰς προσόδους τῶν θησαυρῶν, ἐνδῶμεν τῷ νῷ, ἵνα λαλήσωσιν· οἱ μὲν γὰρ ἀκούοντες ἐν πίστει ὠφελοῦνται, καὶ αὐτοὶ μένουσι ἀπόκαμνοι· τοῖς γὰρ πνευματικοῖς ἀπὸ τοῦ νῦν εὐτρεπίζονται παλάτια, καὶ οἶκοι βασιλικοί, καὶ ἀχειροποίητοι ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος κατασκευάζονται, καὶ ἐσθῆτες διάφοροι, καὶ ἐνδύματα ἔνδοξα· ὅταν οὖν ἀναλύσωσι πρὸς τὸν Χριστὸν μετὰ χαρᾶς πολλῆς δέχονται αὐτοὺς τὰ πνεύματα τῶν δικαίων, καὶ ὅλη ἡ ἐπουράνιος βασιλεία· λέγει γὰρ αὐτῷ ὁ Κύριος· εὖ δοῦλε ἀγαθὲ, καὶ πιστὲ, ἐπεὶ ὅλος πιστὸς εἶ, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου σου· πολλοὶ γὰρ τῶν ἀδελφῶν λαβόντες χάριν συμφωνοῦσιν ὡς ἡμέραι εἰς αὔξησιν, καὶ προκοπήν, καὶ μέτρα μεγάλα χωροῦντες· εἰσὶ δὲ ἄλλοι οἵτινες λαμβάνουσι δωρεὰν ἐκ τοῦ Θεοῦ; καὶ οὗτοι καίτοι συνούσης τῆς χάριτος ἐκτρέπονται εἰς ἀταξίαν καὶ εἰς κακὰ πολλά, καὶ ὅτε ἐκπίπτουσιν εἰς ἁμαρτίας ἔτι παραμένει ἡ χάρις ἢ εὐθὺς ἀφίσταται, πρὸς ὃν ἀποκρινόμεθα· συμβαίνει ὅτε καὶ πλημμελήσαντος αὐτοῦ διὰ τὸ φιλάνθρωπον παραμένει, ἕως ὅτε ἐστὶν ἐν τῇ σαρκί, ὅταν δὲ χωρισθῇ ἐκ τοῦ σώματος ἡ ψυχή, τότε ἡ χάρις ἀφίσταται, καὶ χωρεῖ εἰς τὸ ἴδιον μέρος· παραδιδομένης τῆς ψυχῆς, δηλονότι τοῖς πονηροῖς πνεύμασι· οἱ γὰρ δύο νόμοι ἐν ἀνθρώπῳ εἰσί, καὶ ὁ μὲν νόμος τῆς κακίας ἕλκων εἰς τὸ ἴδιον μέρος· ὁ δὲ νόμος τῆς χάριτος ἕλκων εἰς τὰ ἐπουράνια· ὅσον γὰρ εἰσέρχεται εἰς τὰ πειρατήρια, στερεοῦται, καὶ θεμελιοῦται, καὶ γίνεται πέτρα ἀκλινὴς καὶ ἄπτωτος· καὶ ὁ τοιοῦτος νοῦς στήκων εἰς τὴν θύραν καὶ μὴ διδοὺς τὰ νῶτα τῷ πολεμίῳ, ἀλλ' ἀνθιστάμενος ἐν τῇ ἐξόδῳ τοῦ σώματος, παραλαμβάνουσιν αὐτὸν οἱ δεξιοὶ ἄγγελοι εἰς τὸ μέρος τῆς βασιλείας, καὶ χωρεῖ εἰς τὴν αἰώνιον ζωήν· ὥσπερ

A trabem, quæ eſt in oculo, comburens, puram mentem reſtituit: ut videndi vim, quæ ſecundum naturam eſt, corripiens, apta fiat ad intelligenda aſſidue Dei mirabilia: juxta dicentem: *Revela oculos meos, & conſiderabo mirabilia de lege tua*. (Pſalm. 118.) Ignis hic dæmonum eſt diſperſio, omnis nequitiæ combuſtio, & peccati exterminium, reſurrectionis vis, & immortalitatis operatio, B animarum illuminatio, & rationalium potentiarum commendatio. Ignis hic precemur, ut etiam ad nos perveniat, ut ſemper in luce ambulantes minime offendamus, ſed tanquam luminaria in mundo lucentia, verbumque vitæ continentia, ſicut fons ſcaturiens, & quotquot accedunt, accipiunt. Qui vero non habemus theſaurorum proventus, cedamus intelligentia, ut lo- C quantur. Qui enim audiunt in fide, utilitatem percipiunt, & ipſi manent . . . . . (Deeſt aliquid) Spiritualibus enim ex hoc tempore præparantur palatia, & ædes regiæ, & non manu factæ, ædificantur a Sancto Spiritu, & veſtes variæ, & glorioſa calceamenta. Quum igitur accedent ad Chriſtum, cum gaudio ingenti ipſos D excipient ſpiritus juſtorum, & tota cœleſtis curia. Dicit enim ipſi Chriſtus: *Euge ſerve bone, & fidelis, quia omnino fidelis es, ſupra multa te conſtituam: intra in gaudium Domini tui*. (Matth. 25.) Multi enim fratrum gratiam accipientes, conſpirant quotidie in augmentum, atque profectum, & menſuras magnas accipiunt. Sunt vero alii, qui a Deo donum accipiunt, atque E hi, quamvis adſit gratia, ad vitia deflectunt, & multa mala, & quando in peccata labuntur, adhuc permanet gratia, vel ſubito abſcedit. Ad quod reſpondemus: Accidit, ut, eo peccante propter benignitatem permaneat, quouſque in carne eſt: quando vero ſeparata fuerit a corpore anima, tunc gratia diſcedat, & ad proprium locum eat, tradi- F ta anima ſcilicet malis ſpiritibus. Duæ enim leges in homine ſunt, altera quidem malitiæ, trahens ad propriam partem; altera vero lex gratiæ trahens ad cœleſtia. Quatenus enim accedit ad tentationis loca, ſolidatur, fundaturque, atque immobilis, inconcuſſaque petra evadit. Ac mens hujuſmodi perſiſtens ad portam, neque hoſti terga vertens, ſed reſiſtens in exitu a corpore, ſuſcipitur ab Angelis officioſis in partem Regni, & pergit in vitam æternam.

Sicut autem in rebus præſentibus, & quæ videntur, largiente Rege munera ſervis ſuis, ii quidem accipiunt, conſervant, atque inſuper addunt vaſa pretioſa; ſic ſunt glorioſi, qui multiplicant gratias collatas. Re vera enim qui illam dulcedinem, voluptatemque guſtarunt, ii præſentem Regem videntes indutum purpura, dignitate, ac theſauris, tamquam fœtorem reputant hæc, atque abominanda, ac vilia ipſis videntur, quoniam intrarunt in regias, cœleſteſque domos Chriſti, & patefacti ſunt his theſauri cœleſtes, & alias divitias alîus dignitatis hæreditate poſſederunt, facti filii lucis urbis cœleſtis ſæculi, quod finem non habet. Qui comparant igitur terrena cum divinis, tunc cognoſcunt chaos in medio, ac differentiam. Quemadmodum ſi cui febri correpto, atque in illius incremento afflicto afferat quis edulia varia, vel bellaria, aliumve cibum, ille turbatur, atque ægre fert, ſatiatus, atque expletus quum ſit a febri, hanc pro cibo habens; ſic etiam ſpirituales cœleſtis dilectionis, divinique ignis exultationem habentes, quæcumque eis afferas apparentes hujus mundi amplitudines, ſeu regnum, ſeu divitias, ſeu gloriam, turbantur, eo modo, quo quis ægre fert tranſire per loca, ubi eſt ingens cadaverum fœtor. Rurſus eodem modo, qui repleti ſunt contraria poteſtate, & ſpiritu mundi correpti, hi quum ſermo ſpiritalis loquitur de luce, de regno, de alio ſæculo, ac de ſapientia, divinaque virtute, atque divitiis, quodammodo ægritudinem, tædiumque patiuntur, quum eloquia Dei capere non poſſint. Re vera ſapientes ii ſunt, ii fortes, ii bellatores, ii divites exiſtunt, qui in ſupernis mentem habent ſuam, & voluptatibus ſibi præſentibus, cupiditatibuſque iraſcuntur, qui adverſantur legi nequitiæ, atque obediunt, & delectantur lege Dei. Quid igitur eſt rhetor, aut philoſophus? Capit eum cupiditas, & mœchatur: ira, & verberat: avaritia, & rapit. Sic mens agitatur a ſpiritibus, & ubi ſapientia, quam putat ſe poſſidere? Regna ſunt duo: regnum lucis, & regnum tenebrarum. Duo duces, Regis ſpeculatores ſunt: ubi enim amicitiam inis, & pacta facis, illius es ſocius. Scri-
Rom. 8. ptum eſt enim: *Diligentibus Deum omnia*

A ὥσπερ δὲ ἐν τοῖς παροῦσι καὶ φαινομένοις διδοὺς ὁ βασιλεὺς χαρίσματα τοῖς διακόνοις αὐτοῦ, οἱ μὲν λαμβάνουσι, συντηροῦσι, καὶ προσκτῶνται ἑαυτοῖς σκεύη τίμια, οὕτως εἰσὶν ἔνδοξοι οἱ πολυπλασιάσαντες ἐκ τῶν παρασχεθέντων χαρισμάτων. Ἐξ ἀληθείας γὰρ οἱ παραγευόμενοι ἐκείνης τῆς γλυκύτητος καὶ ἡδύτητος, οὗτοι βλέποντες βασιλέα φαινόμενον ἠμφιεσμένον πορφύραν, καὶ ἀξίωμα καὶ θη-
B σαυροὺς, ὥσπερ δυσωδίαν ἡγοῦνται ταῦτα, καὶ βδελυκτὰ καὶ ταπεινὰ αὐτοῖς καταφαίνεται· ἐπειδὴ εἰσῆλθον εἰς βασιλικοὺς καὶ ἐπουρανίους οἴκους τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀνεῴχθησαν τούτοις θησαυροὶ ἐπουράνιοι. καὶ ἐκληρονόμησαν ἄλλον πλοῦτον ἄλλου ἀξιώματος γενόμενοι υἱοὶ φωτὸς πόλεως ἐπουρανίου αἰῶνος πέρας μὴ ἔχοντος· οἱ συγκρίναντες οὖν τὰ ἐπίγεια τοῖς ἐπουρανίοις, τότε γινώσκουσι τὸ χά-
C ος τὸ ἐν μέσῳ, καὶ τὴν διαφοράν· ὥσπερ ἄν τις συνεχόμενος ὑπὸ πυρετοῦ καὶ ἔτι ἀκμαζούσης τῆς κακώσεως· ἐὰν προσενέγκῃ τῷ τοιούτῳ ἐδέσματα διάφορα ἢ γλυκάσματα ἢ ἑτέραν τροφὴν, συγχαίρει καὶ ἀηδίζεται κεκορεσμένος καὶ μεμεστωμένος ὢν ἐκ τοῦ πυρετοῦ, καὶ ὡς τροφὴν αὐτὸν ἔχων, οὕτως καὶ οἱ πνευματικοὶ ἔχοντες τὴν καύχησιν τῆς ἐπουρανίου ἀγάπης καὶ θείου πυρὸς, ὅσα
D ἂν αὐτοῖς προσενέγκῃς φαινόμενα τούτου τοῦ κόσμου αὐτοῖς ἀξιώματα, εἴτε βασιλείαν, εἴτε πλοῦτον, εἴτε δόξαν συγχαίρουσι, ὥσπερ τις ἀηδίζεται διοδεύων εἰς τόπους ὅπου ἐστὶν νεκρῶν δυσωδία πολλά. πάλιν τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ οἱ μεμεστωμένοι τῆς ἐναντίας δυνάμεως καὶ ὄντες τοῦ πνεύματος τοῦ κόσμου, οὗτοι λαλουμένου πνευματικοῦ λόγου περὶ φωτὸς, περὶ βασιλείας, περὶ αἰῶνος ἄλλου, καὶ σο-
E φίας, καὶ δυνάμεως θείας, καὶ πλούτου, ὥσπερ ἀηδίζονται καὶ ἀκηδιοῦσι μὴ δυνάμενοι χωρῆσαι τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ. Ἐξ ἀληθείας οὗτοι εἰσὶν σοφοὶ, οὗτοι εἰσὶν ἀνδρεῖοι, οὗτοι πολεμισταὶ, οὗτοι πλούσιοι τυγχάνουσιν, οἱ ἄνω ἔχοντες τὸν ἑαυτῶν νοῦν, καὶ ὀργιζόμενοι ταῖς συνούσαις αὐτοῖς ἡδοναῖς καὶ ἐπιθυμίαις, ἀντιπράττοντες τῷ νόμῳ τῆς κακίας, καὶ ὑπήκοοι γινόμενοι, καὶ συνηδόμενοι τῷ νόμῳ
F τοῦ Θεοῦ. Τί οὖν ἐστιν ὁ ῥήτωρ ἢ φιλόσοφος; ἐπανίσταται αὐτῷ ἐπιθυμία, καὶ μοιχεύει· θυμὸς, καὶ τύπτει· πλεονεξία, καὶ διαρπάζει· οὕτως ἐλαύνεται ὁ νοῦς ὑπὸ τῶν πνευμάτων· καὶ ποῦ ἡ σοφία, ἣν νομίζει κεκτῆσθαι; Βασιλεῖαι εἰσὶν δύο. βασιλεία φωτὸς, καὶ βασιλεία σκότους· δύο ἡγεμόνες ποιοῦσι βασιλεῖ ἐπίσκεψιν· ὅπου γὰρ ἂν φιλιάζεις, ἢ συνθήκας ποιεῖς, ἐκείνου εἶ κοινωνός· γέγραπται γὰρ, ὅτι ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν πάντα

τὰ συνεργεῖ εἰς τὸ ἀγαθόν. ὅπου ἀγαπᾷς, ἔχεις ἴδιον ὀφείλημα, καὶ ὅπου δ' ἂν τὴν ὁρμὴν καὶ τὴν ὑπακοὴν δῷς, ἐκείνου εἶ κτῆμα καὶ υἱὸς καὶ φίλος. εἰ ἀγαπᾷς καὶ συνήδῃς τῆς κακίας καὶ πονηρίας πνεύμασιν, εὐθὺς συνεργοῦσί σοι, καὶ προσκολλῶνται. εὐπερίστατος γάρ ἐστιν ἐπὶ κακίᾳ ἀνθρώπων χαίρων ὁμοίως πᾶσιν. εἰ δὲ ἀγαπᾷς καὶ συνήδῃς τῷ ἀγαθῷ, πάλιν αὐτὸ παραγίνεται καὶ βοηθεῖ σοι. ἀλλὰ ὧδε μετὰ πολλῆς ἀγάπης καὶ πόθου κτᾶταί τις ἐπειδὴ βασιλεία ἐστὶ μὴ ἔχουσα τέλος. διὰ τοῦτο τὸ τίμιον, σπάνιόν ἐστι, καὶ τὸ δυσχερῶς κατορθούμενον, αὐτὸ ἔνδοξον καὶ ἀΐδιόν ἐστι. ἐπεὶ δὲ ἀκαμάτως πάντες θέλουσιν εἰσέρχεσθαι καὶ ἐπέχεσθαι τὸ ἀγαθόν, γινωσκέτωσαν, ὅτι ὁ μὲν ἐν μέσῳ δρόμος πολὺς καὶ ἀγὼν πρόκειται, καὶ ἀπὸ πολλῶν ὀλίγοι ἐξηλοῦσιν. οἱ οὖν νικήσαντες κατήντησαν πρὸς βασιλέα εἰρηνικὸν καὶ ἥμερον καὶ ἐπὶ εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπων χαίροντα. οἱ γὰρ τοιοῦτοι ἀπὸ νῦν κληρονομοῦσι τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, καὶ εἰσέρχονται εἰς λιμένα ἀναπαύσεως καὶ εἰς τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν, καὶ εἰς τὴν κατάπαυσιν τῶν δικαίων. ὥσπερ γάρ ἐστιν ὁ οὐρανὸς οὗτος, ὁ φαινόμενος, ὃς ἐπικαλεῖται στερέωμα, οὕτως ἐστὶν ἐπάνω ἄλλος οὐρανὸς φωτοειδής, ἔνθα παρεμβολαὶ ἀγγέλων. εἰ καὶ τὰ μάλιστα ὧδε Θεὸς καὶ ὧδε ἄγγελοι. ἀφανὴς δέ ἐστιν τοῖς τοῦ σώματος ὀφθαλμοῖς, καὶ ἐστι σκηνὴ ἀχειροποίητος, εἰς ἣν λειτουργοῦσι οἱ ἅγιοι ἄγγελοι. ταῦτα γὰρ πάντα θεῖά ἐστι καὶ ἄρρητα καὶ φωτεινά. ἐπειδὴ πνευματικά ἐστιν καὶ ὑποστατικά, μὴ ὄντα τοῦ αἰῶνος τούτου, ἀλλὰ ἄλλου κόσμου, ὅπου οὐκ ἔστι νὺξ ἢ πόλεμος, ἢ γέεννα, ἢ πνεύματα πονηρά. ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἐνεργεῖ τοὺς πάντας ὡς ἔτυχε κατανοεῖν τῷ ἔσωθεν ὀφθαλμῷ ἐκεῖνα τὰ ἐπουράνια. διὰ τοῦτο ὡς παραπέτασμά τι ἐτέθη τὸ στερέωμα οὕτω, ἵνα μὴ ἐξῇ ὧν αὐτοῖς ἁπλῶς πάντας καθορᾶν, εἰ μὴ τοῖς καθαροῖς τῇ καρδίᾳ, καὶ τὸν νοῦν ἡγιασμένοις, τοὺς συμπολίτας καὶ συμμύστας τῶν ἁγίων. καὶ ὅταν συσταλῇ τοῦτο, τότε ἀποκαλυφθήσεται ἐκεῖνα τοῖς δικαίοις ὑποδεχόμενα τοὺς ἐκλεκτούς. πολλοὶ δὲ τοῦ ἀγαθοῦ μέρους ὄντες, καὶ ἐνεργούμενοι ὑπὸ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ ζωοποιοῦ πνεύματος ἐνόμισαν διὰ ἀπειρίαν εἰς τὴν τελειότητα πεφθακέναι, καὶ ἀπομεριμνήσαντες, μετὰ ταῦτα ἔφοδον ὑπὸ τῶν πονηρῶν πνευμάτων καὶ ἐπιβουλὴν ἔπαθον, ὅτι ὥσπερ στρατιωτῶν τινες νομίσαντες νενικηκέναι τοὺς ἐχθροὺς, λοιπὸν ῥίψαντες τὰ ὅπλα ἐν ἀμεριμνίᾳ διάγουσι, ἔγκρυμμα δὲ ποιήσαντες οἱ ἐχθροὶ ἄφνω ἐπέστησαν, καὶ τοὺς

A nia *cooperantur in bonum*. Ubicumque diligis, habes propriam utilitatem: & ubicumque affectionem, atque obedientiam præſtas, illius es poſſeſſio, filius, & amicus. Si diligis, & delectaris malitiæ, & nequitiæ ſpiritibus, ſtatim adjutores ſe tibi præbent, adhærentque. Facile enim ſocius fit malitiæ hominum, qui ſimiliter omnibus lætatur. Si di-
B ligis, & ſimul delectaris bono, rurſus illud adſtat, atque auxiliatur tibi. Verum heic cum magna dilectione, & amore, quoniam regnum eſt expers finis. Propterea quidquid eſt honorificum, rarum eſt: quodque recte perficitur, id glorioſum eſt, atque æternum. Quia vero ſine labore capeſſere, ac conſequi bona omnes
C cupiunt, ſciant magnum curſum in medio, ac certamen eſſe poſitum, & paucos ex multis evadere. Qui igitur vicerunt, ierunt obviam regi pacifico, & manſueto, & beneficentia in homines lætanti. Qui enim tales ſunt & hoc tempore hæredes fiunt terræ promiſſionis, euntque in portum quietis, & in civitatem ſanctam, atque in requiem juſtorum. Sicut enim eſt
D cœlum hoc apparens, quod firmamentum vocatur; ſic eſt ſupra aliud cœlum lucidum, ubi exercitus Angelorum, quamvis maxime heic Deus, heic Angeli. Videri autem non poteſt corporis oculis, & eſt tabernaculum non manu factum, in quo miniſtrant Angeli ſancti. Hæc enim omnia divina ſunt, & arcana, & ſplendida. Quoniam ſpiritualia ſunt, & ſubſiſtentia, quum non ſint
E ſæculi hujus, ſed alius mundi, ubi nox non eſt, aut bellum, aut gehenna, aut mali ſpiritus. Quoniam vero non movent univerſos, ut contingit perſpicere interiori oculo, illæ res cœleſtes, idcirco, tanquam velamen quoddam poſitum eſt firmamentum ſic, ne liceat ipſis facile univerſos videre, niſi puris corde, & mente ſanctis, cives, & ſymmyſtas ſanctorum.
F Et quoties ſublatum fuerit illud, toties revelabuntur juſtis illa, quæ electos ſuſcipiunt. Complures vero optimæ partis exiſtentes, atque a bono, & vivificante ſpiritu afflati, putarunt propter inſcitiam ſe ad perfectionem perveniſſe, & negligentiores facti, poſtea aggreſſiones, atque inſidias a malignis ſpiritibus paſſi ſunt: ac ſicut aliqui milites a ſe victos exiſtimantes hoſtes, tandem arma projicientes negligenter ſe gerunt: latebris autem occultati inimici

mici repente aggreſſi, alios occidunt, alios vero captivos ducunt. Ita quoque peccatum initio conſilium tegens, ſub perfectionis prætextu, deinde ſubito aggrediens, ipſos ſubjicit, eos alligans ad propria deſideria, & cupiditates, haud dubie ut poſthac in illos imperium ſit habiturum. Omnes igitur homines ſive juſti, ſive injuſti, niſi per ſpiritalem legem, hoc eſt, niſi per Jeſum Chriſtum in omni humilitate ſeipſos in ſervitutem redegerint, non poſſunt a malis liberari, & imperium diaboli effugere. Dicit enim Paulus in ſcripturis mortis ruinam:
Rom. 7. *Infelix ego homo: quis me liberabit a corpore mortis hujus? Gratias ago Deo*
Rom. 8. *per Dominum Ieſum Chriſtum.* Et iterum: *Lex ſpiritus vitæ liberavit me a peccato.* Ei vero, qui liberavit nos ab omni peccato gloriam reddamus Domino noſtro Jeſu Chriſto, quoniam ipſius eſt gloria, & potentia nunc, & ſemper, & in ſæcula ſæculorum. Amen.

A μὲν φονεύουσιν, ἄλλους δὲ αἰχμαλώτους λαμβάνουσιν· οὕτως καὶ ἡ ἁμαρτία τὸ πρότερον τὸν νοῦν ὑποκλέψασα εἰς οἴησιν τελειότητος εἶτα ἐπικινηθεῖσα προσεχρήσατο αὐτοῖς, δήσασα αὐτοῖς εἰς τὰ ἴδια θελήματα, καὶ τὰς ἐπιθυμίας δηλαδὴ πάλιν τούτων βασιλεύσασα. Πάντες οὖν ἄνθρωποι εἴτε δίκαιοι, εἴτε ἁμαρτωλοὶ, ἐὰν μὴ διὰ τοῦ νόμου τοῦ πνευματικοῦ τουτέστιν, ἐὰν μὴ
B διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν πάσῃ ταπεινοφροσύνῃ ἑαυτοὺς δουλαγωγῶσι, οὐ δύνανται ἐλευθερωθῆναι τῶν κακῶν καὶ ἐξειλῆσαι ἐκ τῆς δυναστείας τοῦ διαβόλου· λέγει γὰρ Παῦλος διὰ τῶν γραφῶν τὴν πτῶσιν τοῦ θανάτου· ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με ῥύσει ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου; εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ διὰ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ· καὶ πάλιν· ὁ νόμος τοῦ πνεύ-
C ματος τῆς ζωῆς ἠλευθέρωσέ με ἐκ τῆς ἁμαρτίας· τῷ δὲ ἐλευθερώσαντι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας δόξαν ἀναπέμψωμεν τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, ὅτι αὐτοῦ ἐστιν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· Ἀμήν.

EJUSDEM PATRIS

INSTITUTIO AD MONACHOS.

Ex Codice Græc. ms. Bibliothecæ S. Marci Venet.

UNiverſarum rerum Dominus, atque humaniſſimus Deus bonas occaſiones hominum generi ſemper offert ad futurorum cognitionem; volenſque profectum ad meliora unumquemque capeſſere, bonitatis nutibus admonet, hominem factum ad imaginem ſuam ad bonum trahens. Quum enim anima ſecundum naturam propenſionem ad bonum habeat, ſtudeatque meliora concupiſcere, pars ſiniſtra malitiæ, callida fraude ſimplicioribus animis inanem boni imaginem ſemper objicit ad ea, quæ vere bona ſunt, obtenebranda. Idcirco inexplicabilis bonitas gratiæ Dei, veritatis cognitionem per ſcripturas divinitus inſpiratas nos docet, juxta dicen-
Pſal. 118. 66. tem: *Bonitatem, diſciplinam, & ſcientiam doce me*, ut ſic ignorantiam, omnium malorum cauſam, repellere poſſimus, atque in nobis exiſtentem carnis prudentiam, quæ doloſe ſcientiæ promiſſione roboratur, ac rationis expers eſt, luce veræ cognitionis recti abigere

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ

D

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΠΡΟΣ ΜΟΝΑΧΟΥΣ.

Ὁ τῶν ἁπάντων Δεσπότης, ὁ φιλάνθρωπος Θεὸς ἀγαθὰς ἀφορμὰς τῷ τῶν ἀνθρώπων γένει χαρίζεται πάντοτε πρὸς τὴν τῶν μελλόντων ἐπίγνωσιν, καὶ τὴν ἐπὶ τὰ κρείττω προκο-
E πὴν ἕκαστον λαμβάνειν βουλόμενος, οἷς νεύματι χρηστότητος ὑποτίθεται, εἰς ἀγαθὸν ἕλκων ἀεὶ τὸν κατ' εἰκόνα αὐτοῦ γεγενημένον ἄνθρωπον· τῆς γὰρ ψυχῆς κατὰ φύσιν τὴν ἐπὶ τὰ καλὰ ῥοπὴν ἐχούσης, καὶ τῶν κρειττόνων ἐπιθυμεῖν σπευδούσης· τὸ τῆς κακίας ἀριστερὸν μέρος πανουργίᾳ δεινῇ ταῖς ἁπλουστέραις ψυχαῖς φαντασίαν καλῶν πάντοτε προβάλλεται εἰς ἐπισκότωσιν τῶν ὄντως καλῶν. Διὸ
F τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ ἀνεκδιήγητος ἀγάπη γνῶσιν ἀληθείας διὰ τῶν θεοπνεύστων γραφῶν διδάσκει ἡμᾶς κατὰ τὸν λέγοντα, χρηστότητα καὶ παιδείαν καὶ γνῶσιν δίδαξόν με, ἵνα οὕτως ἰσχύσωμεν τὴν πάντων καλῶν αἰτίαν ἄγνοιαν ἀπώσασθαι, καὶ τὴν ἐν ἡμῖν οὖσαν σαρκικὴν καὶ ἄλογον φρόνησιν δολερῶς ἐπαγγελίᾳ γνώσεως κρατυνομένην τῷ φωτὶ τῆς ἀληθοῦς γνώσεως ὁδηγούμενοι παντελῶς ἐξελάσαι δυνηθῶμεν, σωτηρίας αἰτίαν τὴν γνῶσιν τῆς ἀληθείας

ἀληθείας μεμαθηκότες εἶναι. ἐπεὶ τοίνυν καὶ ὑμεῖς, ὦ ποθεινότατοι καὶ ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, πολλάκις παρ' ἡμῶν ᾐτήσατε λόγον ἐκθέσθαι ὁποῖον χρὴ τρόπον ἔχειν τὸν ἀναχωρήσαντα τῶν σαρκικῶν ἡδονῶν, καὶ τῆς πολιτείας τοῦ αἰῶνος τούτου. ἐπὶ δὲ αὐτὸ δὲ κατὰ τὸν ἐν ταῖς πράξεσιν ἀποστολικὸν χαρακτῆρα συνεληλυθότας ἱερὸν συγκρότημα καὶ στῖφος ἀδελφότητος γεγενημένον συνεῖναι εὐσεβῶς ἀλλήλοις διαπαντὸς ἑλομένους. ὅπως τε ἀλλήλων συνδιατελεῖν ποιεῖσθαι δέοι· ποίαν δὲ ἔχειν χρὴ τῶν ἠθῶν κατάστασιν· τίς δὲ ὁ σκοπὸς τῆς ἄκρας ἀρετῆς ὁδοῦ καὶ τί δὲ θέλημα τοῦ Θεοῦ τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον· ὁποῖός τε ὁ δρόμος καὶ ἀγὼν τῶν εἰς τὸ τέλειον ἐπιθυμούντων φθάσαι, καὶ εἰς μέτρον τῆς πνευματικῆς ἡλικίας καταντῆσαι σπευδόντων, καὶ ἵνα μὴ εἰς μακρὸν παρατείνωμεν τὸν λόγον· ταῦτα καὶ τὰ τούτοις ἀκόλουθα ᾐτήσατε παρ' ἡμῶν διὰ γράμματος ὑμῖν χαραχθῆναι εἰς ὑπόμνησιν συνεχῆ ψυχωφελοῦς μελέτης· πεπεισμένοι δηλονότι περὶ τοῦ εὐσεβοῦς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως δόγματι, μίαν εἶναι θεότητα τῆς προσκυνητῆς καὶ μακαρίας Τριάδος, μίαν οὐσίαν, ἓν θέλημα, μίαν δόξαν, μίαν προσκύνησιν προσφέρειν τοῖς τρισὶ τῆς μιᾶς θεότητος ὑποστάσεσι, καθὼς καὶ ἐν τῷ ἁγίῳ μυστηρίῳ τοῦ βαπτίσματος εὐσεβῶς τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων ὡμολογήσαμεν· διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς τὴν πολλὴν ὑμῶν ἐπὶ τὸ ἀγαθὸν ὁρμὴν θεασάμενοι, καὶ τὴν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ἀρετῆς ἐπιθυμίαν ἰδόντες· δι' ὀλίγων ὑπομνήμασιν ποιῆσαι οὐκ ὠκνήσαμεν ἐξ αὐτῶν τῶν θεοπνεύστων γραφῶν τὰς ἀφορμὰς τῶν νοημάτων λαβόντες· ἅμα καὶ αὐτὰς τὰς γραφικὰς μαρτυρίας εἰς πληροφορίαν ἀδιστάκτου πίστεως παρεθέμεθα· ἵνα μή τις δόξῃ ἡμᾶς ἀφ' ἑαυτῶν τι λέγειν, καὶ ὡς ὑπέρογκα ματαιότητος φρονοῦντας ὑποπτεύσῃ.

Οὕτω τοίνυν προηγούμενος πᾶσιν τοῖς ἑαυτοὺς ἀφιερώσασι τῷ Θεῷ, καὶ τὰ σώματα αὐτῶν θυσίαν ζῶσαν ἁγίαν εὐάρεστον τῷ Θεῷ τὴν λογικὴν λατρείαν παραστῆσαι πάντοτε σπουδάζουσι· σκοπὸς τῆς εὐσεβείας προκείμενος ἐστὶ τὸ πιστεύειν κατὰ τὰς ἱερὰς τῶν εὐαγγελίων καὶ τῶν λοιπῶν ἁγίων γραφῶν ἐπαγγελίας, ἐπιδιδόντας ἑαυτοὺς εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν καὶ εἰς πᾶσαν ἀρετῆς ἐπιτήδευσιν· πεπεῖσθαι χρὴ βεβαίως ὅτι διὰ τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς θείας δυνάμεως παντελῶς τὴν λύτρωσιν καὶ τὴν κάθαρσιν τῆς ἀτιμίας παθῶν ἐν ἡμῖν δυνατὸν γενέσθαι τῶν ἐνεργουμένων ἔν τε τῇ ψυχῇ καὶ ἐν τῷ σώματι· ὅτι τὰ παρ' ἡμῖν ἀδύνατα παρὰ τῷ ἐπαγγειλαμένῳ

A gere poſſimus, edocti ſalutis cauſam eſſe ſcientiam veritatis. Quoniam igitur & vos, fratres deſiderabiliſſimi, & dilectiſſimi, ſæpe ſæpius ſermonem haberi a nobis poſtulaſtis, quem modum tenere debeat ille, qui carnis voluptatibus, & ſæculi hujus converſationi renunciavit, eoſque, qui ſecundum formam Apoſtolicam in actibus, ſacrum inſtitutum, atque decretum ordinem fra-
B ternitatis, convenientes, invicem pie convivere ſemper elegerunt: quo pacto etiam mutuo verſari oporteat: & qualem morum compoſitionem habere opus ſit: quis vero ſcopus viæ ſummæ virtutis, & quæ voluntas Dei bona, & beneplacens, & perfecta: qualis etiam curſus, & contentio illorum, qui ad perfectionem deſiderant
C pervenire, & ad menſuram ſpiritualis ætatis occurrere feſtinant; & ne longius ſermonem protrahamus, hæc, & his conſentanea poſtulaſtis a nobis per ſcriptum vobis efformari ad continuam memoriam meditationis, quæ animæ opituletur: perſuaſi ſcilicet de pio dogmate orthodoxæ fidei, unam eſſe divinitatem adorabilis, ac beatæ Trinitatis, unam ſubſtantiam, unam vo-
D luntatem, unam gloriam, unam adorationem offerre tribus Perſonis unius Deitatis, quemadmodum etiam in ſancto Baptiſmatis ſacramento pie pulchram confeſſionem coram multis teſtibus emiſimus. Propterea & nos multam veſtri ad bonum propenſionem conſiderantes, & deſiderium conſummatæ virtutis videntes, brevibus commentariis inſtituere non recuſavimus,
E ex ipſis ſcripturis divinitus revelatis occaſiones argumentorum mutuantes, ſimulque ipſa Scripturæ teſtimonia ad plenam indubitatæ fidei confirmationem appoſuimus; ne quis exiſtimet nos de noſtro aliquid proferre, & ne tamquam immodica, & vana nos cogitare ſuſpicetur.

Sic igitur præfatus omnibus, qui ſe ipſos Deo conſecrarunt, & ſua corpora hoſtiam viventem, ſanctam, Deo placentem,
F rationabile obſequium exhibere ſtudent, finis pietatis propoſitus eſt ad credendum ſecundum ſacras Evangeliorum, & reliquarum Scripturarum ſanctarum promiſſiones, qui creſcunt in omne opus bonum, & in omne virtutis ſtudium; perſuaſos firmiter eſſe oportet, per Chriſti gratiam divinamque potentiam omnino redemtionem, purgationemque fœdarum in nobis fieri poſſe paſſionum, quæ operantur tum in anima, tū in corpore: quod quæ apud nos impoſſibilia, apud pro-

apud promittentem Deum poſſibilia exiſtunt. Peccati enim affectiones poſterius additæ ſunt animæ, & corpori propter protoplaſti hominis tranſgreſſionem; & ſpiritus adoptione perfecte, atque integre in ſanctificationem animæ, & corporis in plena certitudine fidei, oportet dignos fieri, ſecundum
1. Theſſ. 1. 5. eum, qui dicit: *Evangelium noſtrum non fuit ad vos in ſermone tantum, ſed in virtute Spiritus Sancti, & in pleni-*
1. Theſſ. 5. 23. *tudine multa, ſicut ſcitis.* Et rurſus: *Integer ſpiritus veſter, & anima, & corpus ſine querela in adventu Domini noſtri Ieſu Chriſti ſervetur.* Ipſum pignus gratiæ inexplicabilis beneficii per ſanctum appellationis beatiſſimæ Baptiſmum qui credidimus, accepimus ad incrementum perfectæ hæreditatis, & ad multiplicationem talenti, nos quibus magnum atque immaculatum ſacramentum creditum fuit. Divinus enim, & Paraclitus Spiritus datus Apoſtolis, & per ipſos ſoli, & veræ Eccleſiæ Dei diſtributus, a tempore Baptiſmatis ſecundum proportionem fidei multifariam multiſque modis ineſt unicuique, qui ex fide ſincera ad Baptiſmum accedit. Ad multiplicationem quidem, & negotiationem, & incrementum unuſquiſque mnam accipit, ut in Evangelio dictum eſt. Sicut genitus in hoc ſæculo infans non manet ſemper in puerili ætate, ſed quotidie incrementum accipit, ſequaci quadam neceſſitate ſecundum inenarrabiles naturæ leges, quoad in virum perfectum, atque ad plenitudinem cogitationum, intelligentiæque perveniat. Eodem modo genitus divinitus ex aqua, & ſpiritu, non in puerilem intelligendi ætatem aſſurgere debet, verum in dies certamine, labore, ac multa patientia uſus, per luctam contra ſpiritualem adverſarium proficere, atque augeri ad ætatem, quæ intelligendi habeat plenitudinem, ſecundum quod ab Apoſtolo dictum eſt:
Epheſ. 4. 13. *Donec occurramus omnes in unitatem fidei, & agnitionis Filii Dei, in virum perfectum, in menſuram ætatis plenitudinis Chriſti, ut jam non ſimus parvuli fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrinæ in nequitia ad circumventionem erroris. Veritatem autem facientes in charitate creſcamus in illo per omnia, qui eſt*
Rom. 12. 2. *Chriſtus.* Et rurſus alibi idem dicit: *Nolite conformari huic ſæculo, ſed reformamini in novitate ſenſus veſtri, ut probetis quæ ſit voluntas Dei bona, & beneplacens, & perfecta:* dicens ad voluntatem Dei perfectam accedere,

A γγελλομένῳ Θεῷ δυνατὰ τυγχάνει· τὰ γὰρ τῆς ἁμαρτίας πάθη ὕστερον ἐπιγέγονε τῇ ψυχῇ καὶ τῷ σώματι· διὰ τὴν τοῦ πρωτοπλάστου ἀνθρώπου παράβασιν, καὶ τὴν τῆς πνεύματος υἱοθεσίας τελείως καὶ ὁλοκλήρως εἰς ἁγιασμὸν ψυχῆς καὶ σώματος, ἐν πάσῃ πληροφορίᾳ πίστεως χρὴ καταξιωθῆναι κατὰ τὸν εἰπόντα ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη πρὸς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει
B πνεύματος ἁγίου καὶ ἐν πληροφορίᾳ πολλῇ καθὼς οἴδατε· καὶ πάλιν· ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως τηρηθείη ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· αὐτὸν ἀρραβῶνα τῆς χάριτος τῆς ἀρρήτου εὐεργεσίας διὰ τοῦ ἁγίου τῆς τρισμακαρίας ἐπωνυμίας βαπτίσματος οἱ πιστεύσαντες ἐδεξάμεθα εἰς αὔξησιν τῆς τελείας κληρονομίας, καὶ εἰς πολυπλασιασμὸν τοῦ ταλάν-
C του τὸ μέγα καὶ ἄχραντον μυστήριον πιστευθέντες· τὸ γὰρ θεῖον καὶ παράκλητον πνεῦμα δοθὲν τοῖς ἀποστόλοις, καὶ δι' αὐτῶν τῇ μόνῃ καὶ ἀληθινῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ διακονηθὲν ἀπὸ τῆς τοῦ βαπτίσματος ὥρας, κατ' ἀναλογίαν τῆς πίστεως διαφόρως καὶ πολυτρόπως σύνεστιν ἑκάστῳ τῷ ἐκ πίστεως εἰλικρινοῦς τῷ βαπτίσματι προσελθόντι, εἰς πολυπλασιασμὸν μέν τοι καὶ ἐργασίαν καὶ αὔξησιν λαμβάνει
D ἕκαστος τὴν μνᾶν ὡς ἐν τῷ εὐαγγελίῳ εἴρηται· ὥσπερ τὸ γεννηθὲν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ βρέφος οὐκ εἰς τὴν νηπιώδη ἡλικίαν ἕστηκεν πάντοτε, ἀλλ' ὡσημέραι τὴν αὔξησιν λαμβάνει· ἀνάγκης τινὸς ἀκολουθίᾳ κατὰ τοὺς ἀρρήτους τῆς φύσεος νόμους, ἕως ἂν εἰς ἄνδρα τέλειον καὶ εἰς συμπλήρωσιν τῶν λογικῶν ἐννοιῶν φθάσῃ· τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ γενόμενος ἄνωθεν ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος οὐκ εἰς
E νηπιώδη τῆς νοητῆς ἡλικίας ἐξανίστασθαι ὀφείλει, ἀλλ' ὡσημέραι ἀγῶνι καὶ πόνῳ καὶ ὑπομονῇ πολλῇ χρώμενος διὰ τὴν πρὸς τὸν νοητὸν ἀνταγωνιστὴν πάλην προκόπτειν καὶ αὔξειν δέοι, εἰς τὴν τῆς νοητῆς ἡλικίας συμπλήρωσιν, κατὰ τὸ εἰρημένον ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου, μέχρι καταντήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ εἰς ἄνδρα τέλειον εἰς μέτρον ἡλικί-
F ας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ· ἵνα μηκέτι ὦμεν νήπιοι· κλυδονιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὴν μεθοδείαν τῆς πλάνης· ἀληθεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὅς ἐστι Χριστός· καὶ πάλιν ἀλλαχοῦ ὁ αὐτὸς λέγει, μὴ συσχηματίζεσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοὸς ὑμῶν εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ

τέλειον

A τέλειον· εἰς τὸ τέλειον θέλημα τοῦ Θεοῦ φθάνειν φθάσκων τοὺς εἰς μέτρον τέλειον ἡλικίας καὶ λογικῆς συμπληρώσεως τοῦ πνεύματος ἐλθόντας· ἀλλ' ἐπὶ τῆς σωματικῆς γεννήσεως ἀνάγκης τινὸς ἀκολουθείᾳ καὶ φύσεως νόμῳ ἐπὶ τὴν ἀνδρικὴν ἡλικίαν τὸ γεννώμενον παιδίον φθάνει· οὕτως τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας, ἀνάγκης ὅρῳ, καὶ οὐ προαιρέσει θελήματος, διαταξαμένης τὴν σωματικὴν ἡλικίαν συμπληροῦσθαι·
B ἐπὶ δὲ τῆς ἄνωθεν πνευματικῆς γεννήσεως· οὐ ταύτην ὥρισεν τὴν ἀκολουθείαν, ἀλλὰ πόνον καὶ ἀγῶνα καὶ δρόμον μετὰ ὑπομονῆς πολλῆς τῇ αὐτεξουσίῳ προαιρέσει τοῦ ἀνθρώπου ἔθετο κατὰ τὸ ὑπὸ τοῦ Κυρίου εἰρημένον, ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς θύρας, καὶ πάλιν, βιάζεσθε· βιασταὶ γὰρ ἁρπάζουσι τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· καὶ ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται, καὶ ἐν τῇ
C ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν· καὶ ὁ ἀπόστολος, δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα, καὶ οὕτως φησὶ, τρέχετε, ἵνα καταλάβητε· καὶ πάλιν, ὡς Θεοῦ διάκονοι ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, καὶ τὰ ἑξῆς· οὕτως δὲ ᾠκονόμησεν ἡ θεία χάρις, ἵνα ἰδίᾳ γνώμῃ καὶ ἰδίῳ θελήματι καὶ πόνῳ καὶ ἀγῶνι τὴν νοητὴν αὔξησιν ἕκαστος προσλαμβάνῃ καθ' ὅσον ἀγῶνι σωματικῷ καὶ ψυχι-
D κῷ εἰς πᾶσαν τὴν τῶν ἀγαθῶν εὐαρέστησιν ἑαυτὸν ἐκδίδωσι, τοσοῦτον καὶ τὴν μετουσίαν τοῦ ἁγίου πνεύματος εἰς τὴν πνευματικὴν αὔξησιν τῆς ἀνακαινώσεως τοῦ νοὸς προσκτᾶται· χάριτι μὲν καὶ δωρεᾷ τὴν σωτηρίαν ποριζόμενος· πίστει δὲ καὶ ἀγάπῃ καὶ ἀγῶνι αὐτεξουσίου προαιρέσεως τὴν προκοπὴν καὶ μέτρον δεχόμενος, ἵνα ὥσπερ χάριτι, οὕτως καὶ δικαιοσύνῃ τῆς αἰωνίου ζωῆς ἔσται κληρονόμος· οὔτε τὸ ὅλον διὰ
E θείας δυνάμεως καὶ χάριτος ἄνευ τῆς αὐτοῦ ἀνθρώπου συνεργείας καὶ σπουδῆς τὴν αὔξησιν τῆς προκοπῆς λαμβάνων· οὔτε τὸ ὅλον διὰ τῆς ἰδίας δυνάμεως καὶ ἰσχύος ἄνευ τῆς συνεργείας καὶ βοηθείας τοῦ πνεύματος εἰς τὸ τέλειον τοῦ Θεοῦ θέλημα, καὶ τὸ τῆς καθαρότητος μέτρον φθάσαι δυνάμενος· ἐὰν μὴ γὰρ Κύριος οἰκοδομήσει οἶκον, καὶ φυλάξει πόλιν, εἰς μάτην ἠγρύπνησεν ὁ φυλάσσων,
F καὶ κοπιᾷ ὁ οἰκοδομῶν· καὶ πάλιν, οὐ γὰρ ἐν τῇ ῥομφαίᾳ αὐτῶν ἐκληρονόμησαν γῆν, καὶ ὁ βραχίων αὐτῶν οὐκ ἔσωσεν αὐτούς· καίτοι ῥομφαίαις καὶ βραχίοσι πολεμούντων αὐτῶν, ἀλλ' ἡ δεξιά σου καὶ ὁ βραχίων σου καὶ ὁ φωτισμὸς τοῦ προσώπου σου. τὴν τοῦ Θεοῦ δύναμιν συνεργοῦσαν τῷ ἰδίῳ αὐτῶν ἀγῶνι δηλοῖ, ἅμα καὶ τὴν οἴησιν ἐκκόπτων τῶν δι' ὀλίγας ἀρετὰς ἐφ' ἑαυτοῖς πεποιθότων. πίστει δὲ καὶ ἀγάπῃ διὰ χάριτος θείας τὴν σωτηρίαν

dere, qui in menſuram perfectam ætatis, & intelligendi perfectionem ſpiritus perveniunt. Verum in corporis generatione ob neceſſitatem quamdam conſequentem, legemque naturæ, virilem ætatem natus puer aſſequitur, ſic decernente Dei providentia, ob neceſſitatis terminum, non per electionem voluntatis, compleri corporis ſtaturam. At in divina generatione ſpiritus non hunc definivit tenorem, verum laborem, & contentionem, curſumque cum patientia multa liberæ electioni hominis propoſuit, ſicut a Do-
mino dictum eſt. *Contendite intrare per* Luc. 13.24.
anguſtam portam. Et rurſus: *vim facite*: *violenti enim rapiunt Regnum cœlorum*.
Et: *Qui perſeveraverit uſque in finem*, Matth. 10. 22.
hic ſalvus erit. Et: *In patientia veſtra*
poſſidebitis animas veſtras. Et Apoſtolus: Luc. 21.19.
per patientiam currimus propoſitum no-
bis certamen: & *ſic*, inquit, *curri-* 1. Cor. 9. 24.
te, ut comprehendatis. Et rurſus: *ſicut Dei miniſtri in patientia multa*, & reliqua. Sic enim diſpoſuit divina gratia, ut ex proprio conſilio, & propria voluntate, labore, & contentione ſpiritale incrementum unuſquiſque percipiat: quatenus per corporis animæque contentionem ad omnem bonorum comprobationem ſe ipſum tradiderit; eatenus & Sancti Spiritus participationem ad ſpiritale incrementum renovationis ſenſus acquirat, per gratiam, & largitatem ſalutem conſequutus: fide vero, & dilectione, & certamine liberæ electionis profectum, & menſuram adeptus, ut ſicut per gratiam, ſic per juſtitiam vitæ æternæ futurus ſit hæres; neque omnino per divinam virtutem, & gratiam ſine ipſius hominis cooperatione, ac diligentia incrementum profectus accipiens, neque prorſus per proprias vires, virtutemque, ſine opere, atque auxilio ſpiritus ad perfectam Dei voluntatem, & ad puritatis menſuram potens aſpirare. Niſi enim Dominus ædificaverit domum, & cuſtodierit civitatem, in vanum vigilat qui cuſtodit, & laborat, qui ædificat. Et rurſus:
Nec enim in gladio ſuo poſſederunt terram, & Pſ. 43. 4.
brachium eorum non ſalvavit eos. Etſi gladiis, & brachiis ipſi bellarent, dextera tamen tua, tuumque brachium, atque illuminatio vultus tui, Dei potentiam ſimul operantem cum ipſorum proprio conatu demonſtrat, ſimul & opinionem præcidens eorum, qui confidunt in ſe ipſis propter paucas virtutes. At Propheta fide, & dilectione, per divinam gratiam ſperantes ſalutem

tem conſequi docuit.

Quæ eſt igitur voluntas Dei perfecta, ad quam hortatur, & invitat Apoſtolus, ut quiſque pervenire feſtinet? An non de quibus Dominus dicebat, beatos aſſerens ipſos:
Matth. 5. 8. *Beati mundo corde, quoniam ipſi Deum videbunt;*
Matth. 5. 48. Et rurſus mandat: *Eſtote igitur vos perfecti, ſicut Pater veſter cœleſtis perfectus eſt.* Omnimodam peccati purgationem per hæc imperat, quod eſt perfecta a paſſionibus indecoris liberatio; atque abſoluta ſummæ virtutis reparatio, quod eſt purificatio, ac ſanctificatio cordis per participationem perfecti, & divini ſpiritus ex certa fide effecta animæ, quæ tradit ſeipſam totam omnino Deo cum fide, atque amore? Sicut etiam per David perfectum veritatis laborem demonſtrans ſpiritus, docenſque hoc a Deo quærere, & credere deſiderantes filios lucis renunciari, &
Pſal. 118. 33. vitæ hæredes fieri, ait, *Fiat cor meum immaculatum in juſtificationibus tuis, ut non confundar.* Significans confuſionem, & ignominiam ferre eos, qui non habent cor purum ab omni ſorde, atque macula: iterum
Pſ. 118. 6. enim ait: *Tunc non confundar, quum reſpexero in omnibus mandatis tuis;* omnium præceptorum adimpletionem, omniumque delictorum receſſum ſpiritus perfectam in Deo confidentiam
Pſ. 50. 12. eſſe docuit. Et iterum *Cor mundum,* orans Propheta dicebat, *crea in me Deus, & ſpiritum rectum innova in viſceribus meis. Et ſpiritu,* inquit, *principali confirma me,* eumdem ſcopum in mentem revocans.
Pſal. 23. 3. Quum interrogaſſet autem rurſus: *Quis aſcendet in montem Domini, aut quis ſtabit in loco ſancto ejus?* Addidit qui ſint, & unde tales: *Innocens manibus, & mundo corde,* ait. Peccatum opere, verbo, & cogitatione commiſſum a nobis per propriam operationem penitus reſcindere ſpiritum indicavit, & conari orantes, ac per fidem ſperantes quotidie pervenire ad perfectam ſpiritus munditiem. Etenim Apoſtolus luculenter docens aiebat, quales animæ eſſe debeant, quæ a nuptiis carnis, & a mundi vinculis procul recedunt, ac virginitatem ſervare deſiderant.
1. *Cor.* 7. 34. *Virgo cogitat, ut ſit ſancta, non ſolum corpore,* dixit, *ſed etiam ſpiritu:* admonens ab operum, & cogitationum, hoc eſt manifeſtis, & abditis criminibus ut ipſa procul ſit:

A ἂν γίνεσθαι τοῖς ἐλπίζουσιν ἐδίδαξεν ὁ προφήτης;

Τί τοίνυν ἐστὶ τὸ τέλειον θέλημα τοῦ Θεοῦ, εἰς ὃ προτρέπεται καὶ παρακαλεῖ ὁ ἀπόστολος σπουδάζειν ἕκαστον φθάσαι; ἢ ἄρα περὶ ὧν ὁ Κύριος ἔλεγε μακαρίζων αὐτοὺς, μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται· καὶ πάλιν ἐντέλλεται, γίνεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὡς ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τέλειός ἐστι. Τὴν παντελῆ τῆς
B ἁμαρτίας κάθαρσιν διὰ τούτων ἐπαγγέλλεται, ὅπερ ἐστὶν ἡ παντελὴς τῶν τῆς ἀτιμίας παθῶν ἀπαλλαγὴ, καὶ τὴν τελείαν τῆς ἀκρωτάτης ἀρετῆς ἀνάληψιν, ὅπερ ἐστὶν ὁ καθαρισμὸς καὶ ἁγιασμὸς τῆς καρδίας διὰ τῆς μετουσίας τοῦ τελείου καὶ θείου πνεύματος ἐν πληροφορίᾳ γινόμενος τῇ μετὰ πίστεως, καὶ ἀγάπης ἀποδιδούσῃ Θεῷ ὅλην ἐξ ὅλου ἑαυτὴν ψυχῇ· καθὼς καὶ διὰ τοῦ Δαβὶδ τὸν τέ-
C λειον τῆς ἀληθείας κόπον ὑποδεικνύον τὸ πνεῦμα καὶ διδάσκον τοῦτο παρὰ Θεοῦ ἐπιζητεῖν καὶ πιστεύειν τοὺς ἐπιθυμοῦντας υἱοὺς φωτὸς ἀναδειχθῆναι καὶ τῆς ζωῆς κληρονόμους γενέσθαι φησὶ, γενηθήτω ἡ καρδία μου ἄμωμος ἐν τοῖς δικαιώμασί σου, ὅπως ἂν μὴ αἰσχυνθῶ· αἰσχύνην καὶ ἀτιμίαν ἐσήμανε φέρειν τοὺς μὴ ἄμωμον τὴν καρδίαν ἀπὸ παντὸς ῥύπους καὶ σπίλους κεκτημένους· πάλιν γὰρ
D φησι, τότε οὐ μὴ αἰσχυνθῶ ἐν τῷ με ἐπιβλέπειν ἐπὶ πάσας τὰς ἐντολάς σου· πασῶν ἐντολῶν συμπλήρωσιν καὶ παντὸς παραπτώματος ἀναχώρησιν τελείαν παῤῥησίαν ἐπὶ Θεοῦ ἐδίδαξε τὸ πνεῦμα· καὶ πάλιν, καρδίαν καθαρὰν εὐχόμενος ὁ προφήτης ἔλεγε, κτίσον ἐν ἐμοὶ ὁ Θεὸς καὶ πνεῦμα εὐθὲς ἐγκαίνισον ἐν τοῖς ἐγκάτοις μου. καὶ πνεύματί φησιν ἡγεμονικῷ στήριξόν με· τὸν αὐτὸν
E σκοπὸν παρίστησιν. ἀντερωτοῦντος δὲ πάλιν, τίς ἀναβήσεται εἰς τὸ ὄρος τοῦ Κυρίου, ἢ τίς στήσεται ἐν τόπῳ ἁγίῳ αὐτοῦ; ἐπάγει, τίνες εἰσὶ, καὶ ποταποὶ τοιοῦτοι, ἀθῷος χερσὶ καὶ καθαρὸς τῇ καρδίᾳ φησί. τὴν διὰ πράξεως καὶ λόγων καὶ διανοίας ἐπιτελουμένην ἁμαρτίαν παντελῶς ἐκκοπῆναι ἐξ ἡμῶν διὰ τῆς ἰδίας ἐνεργείας τὸ πνεῦμα ἐμήνυσε, καὶ σπουδάζειν εὐχομένους, καὶ διὰ πίστε-
F ως ἐλπίζοντας ὡσημέραι φθάσαι εἰς τὴν τελείαν τοῦ πνεύματος καθαρότητα· ὁ γὰρ ἀπόστολος διαῤῥήδην διδάσκων, ἔλεγεν, ὁποῖαι ψυχαὶ εἶναι ὀφείλουσιν, αἱ γάμου μὲν σαρκὸς καὶ δεσμῶν κόσμου ἀναχωρήσασαι· παρθενείαν δὲ ἐξασκεῖν ἐπιθυμοῦσαι, φησὶν, ἡ παρθένος μεριμνᾷ, ἵνα ᾖ ἁγία· οὐ σώματι μόνον εἶπεν, ἀλλὰ καὶ πνεύματι πρακτικῷ καὶ λογιστικῷ τουτέστι φανερῶν καὶ κρυπτῶν ἁμαρτημάτων ἐκτὸς εἶναι αὐτὴν παραγγέλλω

λων, ἅτε δεῖ νύμφην Χριστοῦ, ἐπουρανίῳ βασιλεῖ καθαρῷ τε καὶ ἀμιάντῳ συναφθῆναι ἐπιθυμούσης. ἐξομοιοῦσθαι γὰρ διὰ τῶν ἀρετῶν ἐκείνῳ τῷ ἀχράντῳ κάλλει χρὴ τὴν ἐπιθυμοῦσαν αὐτῷ συναφθῆναι ψυχὴν, καὶ εἰς ἓν πνεῦμα μετ᾽ αὐτοῦ ἐπιποθοῦσαν γενέσθαι· κατὰ τὸ εἰρημένον ὑπὸ τοῦ μακαρίου Ἰωάννου· καὶ πᾶς, φησιν, ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἁγνίζει ἑαυτὸν· καθὼς ἐκεῖνος ἁγνός ἐστι· καὶ μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς κἀγὼ Χριστοῦ· οὐ γὰρ ἀπὸ φανερῶν ἁμαρτημάτων μόνον, πορνείας, ἢ κλοπῆς, ἢ φθόνου, ἢ γαστριμαργίας, ἢ καταλαλιᾶς, ἢ ψεύδους, ἢ ἀργολογίας, ἢ κραυγῆς, ἢ γέλωτος, ἢ εὐτραπελίας, ἢ φιλαργυρίας, ἢ πλεονεξίας ἁγνεύειν δεῖ ψυχὴν· τὴν ἀγνησαμένην μὲν κοινωνίαν κοσμικὴν, κόσμου δὲ ἀναχωρήσασαν καὶ παρθενίαν ἐξασκοῦσαν, εἰς συνάφειαν δὲ καὶ κοινωνίαν τοῦ ἀφθάρτου νυμφίου ἑαυτὴν κατομολογήσασαν. ἀλλὰ πολλῷ πλέον τῶν βιεστέρων τῆς ψυχῆς παθῶν καὶ κρυπτῶν ἁμαρτημάτων καθαρεύειν αὐτὴν χρή· τουτέστιν ἐπιθυμίας, κενοδοξίας, ἀνθρωπαρεσκείας, ὑποκρίσεως, φιλαρχίας, δόλου, κακοηθείας, μίσους, ἀπιστίας, φθόνου, ἐπάρσεως, ζήλου, αὐταρεσκείας, φιλαυτίας, τύφου, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια ἀόρατα τῆς ἀτιμίας πάθη. Οἶδε γὰρ ἡ γραφὴ τὰ κρυφία τῆς ψυχῆς ἁμαρτήματα, εἴγε πιστεύομεν τοῖς λόγοις τοῦ πνεύματος τῶν πρακτικῶν ἁμαρτημάτων ὅμοια ἡγεῖσθαι· μιᾶς γὰρ τῆς αὐτῆς ῥίζης τυγχάνει βλάστημα. Κύριος γὰρ φησι, διεσκόρπισεν ὀστᾶ ἀνθρωπαρέσκων, καὶ ἄνδρα αἱμάτων καὶ δόλιον βδελύσσεται Κύριος· τὸν δόλον καὶ φόνον εἰς ἓν συναριθμῶν παράβαμα, καὶ τῶν λαλούντων ἐν εἰρήνῃ μετὰ τῶν πλησίον αὐτῶν· κακὰ δὲ ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν· δὸς αὐτοῖς, Κύριε, κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν· καὶ πάλιν, καὶ γὰρ ἐν καρδίᾳ ἀνομίαν ἐργάζεσθε ἐν τῇ γῇ· καὶ ὁ Κύριος μεμφόμενος τοῖς ἀνθρωπαρέσκοις, φησὶ, πάντα ποιοῦσι πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις· διὸ καὶ παραγγέλλει, βλέπετε μὴ ποιήσητε τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· εἰ δὲ μήγε μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν οὐρανοῖς· τουτέστι τὸ μὴ παρὰ ἀνθρώπων ἐπιζητεῖν καὶ θηρεύειν ἔπαινον καὶ δόξαν διὰ τὰ καλὰ ἐπιτηδεύματα, ἀλλὰ παρὰ μόνου τοῦ Θεοῦ, οὗ ἡ δόξα ἀληθὴς καὶ αἰώνιος, καὶ οὗ ἡ ἀτιμία αἰώνιος· τουτέστι καὶ τὸ οὐαὶ ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσιν οἱ ἄνθρωποι· τουτέστιν ὅταν θέλητε παρὰ ἀνθρώπων καλῶς ἀκούειν, καὶ δόξαις, καὶ ἐπαίνοις τοῖς παρ᾽ αὐτῶν προσερχομένοις χαίρειν· ἐπεὶ πῶς δυνα-

A ſit: utpote ſponſa Chriſti; quæ cupit
cum cœleſti, puro, & immaculato Rege conjungi. Aſſimilari enim oportet per virtutes illi pulchritudini impollutæ animam, quæ cum illo copulari deſiderat, atque unum ſpiritum cum ipſo fieri exoptat: ſecundum dictum a Beato Joanne: *Et omnis*, inquit, 1. *Jo.* 33.
qui habet hanc ſpem in eo ſanctificat ſe, ſicut ille ſanctus eſt. Et *imitatores mei* 1. *Cor.* 3.
B *eſtote, ſicut & ego Chriſti.* Non ſolum 16.
enim a manifeſtis peccatis ſcortationis, aut furti, aut invidiæ, aut gulæ, aut murmurationis, aut mendacii, aut otioſi ſermonis: aut convicii, aut riſus, aut ſcurrilitatis, aut avaritiae, aut plus habendi cupiditatis pura anima eſſe debet, quæ mundi communionem repudiavit, a mundo vero receſ-
C ſit, & virginitatem colit, ad conjunctionem autem, & ſocietatem ſponſi incorruptibilis ſeipſam deſpondet; ſed multo magis ab immanibus animæ affectionibus, occultiſque criminibus puram eſſe neceſſe eſt. Hoc eſt a cupiditate, vana gloria, placendi ſtudio, hypocriſi, dominandi ambitione, dolo, malignitate, odio, infidelitate, invidia, elatione, æmulatione, ſibi placendi cupidine, ſui a-
D more, ſuperbia, atque his ſimilibus, quæ inviſibiles ſunt paſſiones ignominioſæ. Scit enim Scriptura occulta animæ peccata, (ſi quidem credimus verbis ſpiritus) ſimilia putari peccatis operum: ejuſdem radicis ſunt germen. *Dominus*, enim di- *Pſ.* 52. 7.
cit, *diſſipavit oſſa eorum, qui hominibus*
placent. Et: *virum ſanguinum, & dolo-* *Pſ.* 5. 8.
ſum abominabitur Dominus. Dolum, & cædem tanquam unam tranſgreſſionem e-
E numerans. *Qui loquuntur pacem cum pro-* *Pſ.* 27. 3.
ximo ſuo, mala autem in cordibus eorum: da illis, Domine, ſecundum opera eorum. Et iterum: *Etenim in corde iniquitates opera-* *Pſ.* 57. 2.
mini in terra. Et Dominus quærens de iis, qui hominibus placent. *Omnia*, inquit, *faciunt, ut videantur ab hominibus*. Ideoque admonet: *Attendite*, *Matth.* 6. 1.
ne juſtitiam veſtram faciatis coram homi-
F *nibus, alioquin mercedem non habebitis apud Patrem veſtrum, qui in cœlis eſt*. Hoc eſt, non quærere, neque aucupari ab hominibus laudem, & gloriam ob bona opera, ſed a ſolo Deo, ubi gloria vera, & æterna, & ubi æterna ignominia. Hoc eſt & illud *Væ cum benedixerint vobis homines*, id eſt cum vultis apud homines bene audire, & gloria, & encomiis gaudere, quae ab ipſis proficiſcuntur. Quoniam quo pacto

cto fieri poſſet , ne manifeſti fierent omnibus , qui bene operantur ? Quando
Mat. 5. 16. ipſe Dominus aiebat : *Luceat lux veſtra coram hominibus , ut videant opera veſtra bona , & glorificent patrem veſtrum , qui in cœlis eſt* . Ad Dei gloriam contendite omne opus bonum facere , & non in gloriam propriam : neque quæratis , aut gaudeatis laudibus hominum , qui brevi tempore manent , ſed laudem , gloriamque a ſolo Deo expectate , quemadmodum ait & beatus
Pſal. 33. 2. David , *A te laus mea* :Et iterum : *In Domino lvudabitur anima mea* . Et Apoſtolus mandat etiam manducare , & bibere ad gloriam Dei , ut fiat .
1. Cor. 10 31. *Sive enim* , inquit , *manducatis* , *ſive bibitis , ſive aliud quid facitis , omnia in gloriam Dei facite* . Qui enim ab hominibus laudem , & gloriam aucupantur , eos infideles eſſe Dominus o-
Jo. 5. 44. ſtendit , dicendo : *Quomodo vos poteſtis credere , qui gloriam ab invicem accipitis , & gloriam , quæ a ſolo Deo eſt ,*
1. Joan. 3. 15. *non quæritis ?* Rurſus Joannes odium cum cæde connumerans , ait , *Qui odit fratrem ſuum , homicida eſt , & ſcitis , quoniam omnis homicida non habet vitam æternam* . Odium abſconditum contra fratrem conceptum , occiſioni comparat. Sed & Apoſtolus Paulus ipſorum , qui in paſſiones ignominiæ traditi ſunt propter inſipiens cor eorum , & minime obediens , publicans , atque enumerans eorum operationes perditionis in pejus, abdita , & aperta peccata ſimul conjun-
Rom. 1. 28. git , dicens : *Et ſicut non probaverunt Deum habere in notitia , tradidit illos in reprobum ſenſum, ut faciant ea , quæ non conveniunt repletos omni iniquitate, malitia, fornicatione , avaritia , nequitia , plenos invidia , homicidio , contentione , dolo , malignitate , ſuſurrones , detractores , Deo odibiles , contumelioſos , ſuperbos , elatos , inventores malorum , parentibus non obedientes , inſipientes , incompoſitos , ſine affectione , ſine miſericordia : qui cum juſtitiam Dei cognoviſſent , quoniam qui talia agunt digni ſunt morte* . Vides quomodo non ſolum manifeſta crimina commemoravit, quæ apud homines ſunt abominabilia, verum etiam cum manifeſtis occultas affectiones animæ connumeravit , dolum , ſuperbiam , contentionem , malignitatem , elationem , odium , inſipientiam ? Et
Luc. 16. 15. rurſus Dominus dicit: *quod hominibus al-*
Luc. 14. 11. *tum eſt , abominatio eſt ante Deum* . Et qui *ſe exaltat humiliabitur , & qui ſe humiliat exaltabitur*. Et ſapientia ait: impurus apud Dominum

A τὸν ἦν ἀγαθοεργοῦντας μὴ φανεροὺς εἶναι πᾶσιν; ὁπότε αὐτὸς ὁ Κύριος ἔλεγε, λαμψάτω δὲ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσι τὰ καλὰ ἔργα ὑμῶν, καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν οὐρανοῖς. εἰς δόξαν Θεοῦ ἀγωνίζεσθε ποιεῖν πᾶν ἀγαθὸν ἐπιτήδευμα καὶ μὴ εἰς τὴν ἰδίαν δόξαν, μὴ δὲ ἐπιζητεῖτε καὶ χαίρετε τοῖς ἐπαίνοις τῶν ὀλιγοχρονίων ἀνθρώπων, ἀλλὰ τὸν ἔ-
B παινον καὶ τὴν δόξαν παρὰ τοῦ Θεοῦ μόνου ἐκδέχεσθε· καθὼς καὶ ὁ μακάριος Δαυὶδ λέγει, παρὰ σοῦ ὁ ἔπαινός μου, καὶ πάλιν, ἐν τῷ Κυρίῳ ἐπαινεθήσεται ἡ ψυχή μου· ὡς καὶ ὁ ἀπόστολος, ἕως τοῦ φαγεῖν καὶ πιεῖν εἰς δόξαν Θεοῦ γίνεσθαι ἐντέλλεται· εἴτε γάρ, φησιν, ἐσθίετε εἴτε πίνετε, εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖτε· τοὺς γὰρ παρὰ ἀνθρώπων ἐπαίνους ἢ δόξαν θη-
C ρεύοντας, ἀπίστους εἶναι ὁ Κύριος ἀπέδειξεν, εἰπών, πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιστεύειν, δόξαν παρὰ ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου Θεοῦ οὐ ζητεῖτε; πάλιν δὲ ὁ Ἰωάννης τὸ μῖσος τῷ φόνῳ συναριθμῶν, φησιν, ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀνθρωποκτόνος ἐστί, καὶ οἴδατε ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον· τὸ δὲ ἐν κρυπτῷ μῖσος κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ γινόμενον, τῷ
D φόνῳ συγκρίνει· ἀλλὰ καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος τῶν τοῖς πάθεσι τῆς ἀτιμίας παραδοθέντων διὰ τὴν ἀσύνετον αὐτῶν καὶ ἀπειθῆ καρδίαν διαγορεύων καὶ ἐξαριθμῶν αὐτῶν τὴν ἐπὶ τὸ χεῖρον τῆς ἀπωλείας ἐργασίαν, τὰ κρυπτὰ καὶ τὰ φανερὰ ἁμαρτήματα εἰς ἓν συναριθμῶν, φησι, καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν Θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς ἀδόκιμον νοῦν ποιεῖν τὰ μὴ καθήκον-
E τα πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ, πονηρίᾳ, πορνείᾳ πλεονεξίᾳ, κακίᾳ, μεστοὺς, φθόνου, φόνου, ἔριδος, δόλου. κακοηθείας, ψιθυριστάς, καταλάλους, θεοστυγεῖς, ὑβριστάς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας, ἐφευρετὰς κακῶν· γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀσυνέτους, ἀσυνθέτους, ἀστόργους, ἀνελεήμονας· οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ Θεοῦ ἐπιγνόντες· ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσίν. Ὁρᾷς
F πῶς οὐ μόνον τὰ φανερὰ ἁμαρτήματα ἐξηγόρευσε, τὰ παρ' ἀνθρώποις ὄντα βδελυκτά, ἀλλὰ σὺν τοῖς φανεροῖς, καὶ τὰ κρυφία πάθη τῆς ψυχῆς συγκατηρίθμησε, δόλον, ὑπερηφανείαν, ἔριν, κακοηθείαν, ἀλαζονείαν, μῖσος, ἀσυνεσίαν; καὶ πάλιν ὁ Κύριος λέγει, τὸ ὑψηλὸν παρ' ἀνθρώποις, βδέλυγμά ἐστι παρὰ Θεῷ, καὶ ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν, ταπεινωθήσεται, καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται· καὶ ἡ σοφία φησίν, ἀκάθαρτος παρὰ Κυρίῳ

A Κυρίῳ πᾶς ὑψηλοκάρδιος, καὶ τὰ ὅμοια ἀναλεξάμενος ἐκ τῶν γραφῶν πάμπολλα ἂν εὕροιτε εἰρημένα κατὰ τῶν κρυφίων ἐν ψυχῇ τῆς ἀτιμίας παθῶν· τὰ γὰρ κρυφία πάθη τῆς ἁμαρτίας τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπιστάμενον βιαιότερα τῇ ψυχῇ συνυπάρχοντα, τὴν ἀπαλλαγὴν αὐτῶν δι' ὁποίου τρόπου γενέσθαι δυνατὸν διδάσκων ὑμᾶς διὰ τοῦ Δαβὶδ, φησὶν, ἐκ τῶν κρυφίων μου καθάρισόν με, B καὶ ἀπὸ ἀλλοτρίων φεῖσαι τοῦ δούλου σου· ὡς διὰ πολλῆς δεήσεως καὶ πίστεως καὶ τῆς πρὸς Θεὸν τελείας, καὶ ἀγαθῆς ὁρμῆς τῶν κρυφίων τῆς ἀτιμίας παθῶν διὰ τῆς τοῦ πνεύματος δυνάμεως περιγενέσθαι δυνησόμεθα. ὥσπερ γὰρ τὸν ἔξω ἄνθρωπον, ὅπερ ἐστὶ τὸ σῶμα, ἀπὸ τῶν φανερῶν ἁμαρτημάτων σπουδάζομεν φυλάσσειν ὡς ναὸν Θεοῦ· καθὼς εἶπεν ὁ ἀπόστολος, ὁ φθείρας τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, C περὶ τοῦ σώματος λέγων, φθερεῖ τοῦτον ὁ Θεός. οὕτως καὶ τὸν ἔσω ἄνθρωπον, ὅπερ ἐστὶν ἡ ψυχὴ, σπουδαστέον καὶ διαγωνιστέον ἀπὸ παντὸς λογισμοῦ πονηροῦ φυλάσσειν κατὰ τὸ εἰρημένον· πάσῃ φυλακῇ τήρει τὴν καρδίαν· ἐκ γὰρ τούτων ἔξοδοι ζωῆς.

Τοῦτο δὲ κατορθῶσαι ἡμῖν ἔσται ἀνταγωνιζομένων ἡμῶν καὶ ἀντιλεγόντων πάντοτε τοῖς πονηροῖς λογισμοῖς τῆς κενοδοξίας, καὶ μίσους, καὶ τύ- D φου, καὶ δόλου, ἐπιθυμίας τε καὶ ἀπιστίας, ζήλου, καὶ φιλαρχίας, καὶ πάσῃ ἀκριβείᾳ ἑαυτοὺς ἐρευνόντων τόν τε νοῦν ἀσυνδύαστον καὶ ἀσύμφωνον φυλασσόντων πρὸς τὰ κρυφία τῆς ψυχῆς πάθη, καὶ ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς ἐπιτηδεύμασιν ἑαυτοὺς ἀποδιδόντων μετὰ βίας, καὶ πόνου καὶ ἀγῶνος διὰ τὸ ἐμποδίζειν ἡμῖν τὸν ἀντικείμενον· τὴν γὰρ μονότροπον τῶν ἀρετῶν εὐθύτητα αἰνισσόμενος ὁ μακάριος E Μωϋσῆς, διατυπῶν ἐνέφαινε τῷ μὴ δεῖν δυσὶν γνώμαις κακοῦ τε καὶ ἀγαθοῦ τὴν ψυχὴν ἀκολουθεῖν, ἀλλὰ μόνον τὸ ἀγαθόν· καὶ τοῦ μὴ δεῖν δύο καρποὺς χείρονος καὶ χρησίμου ἐν ἡμῖν γεωργεῖσθαι, ἀλλὰ μονοτρόπως τὰ χρήσιμα ἐργαζομένους, παντελῶς τοῦ χείρονος ἀλλοτριοῦσθαι· φησὶ δὲ δι' αἰνιγμάτων, οὐ ζεύξεις ἐν τῇ ἅλωνι σου ἀλλογενῆ ζῶα F ἐπὶ τῷ αὐτῷ· οἷον βοῦν καὶ ὄνον, ἀλλὰ τὰ ὁμογενῆ ζεύξας ἀλοήσεις τὸν ἀμητόν σου· τουτέστιν, ἵνα μὴ ἐν τῇ ἅλωνι τῆς καρδίας σου ἀρετὴ καὶ κακία ἐπὶ τῷ αὐτῷ τὴν ἐργασίαν ἔχει, ἀλλὰ μόνη ἀρετή. οὐ συνυφανεῖς φησιν ἐρέῳ ἱματίῳ λινὸν, οὐδὲ πάλιν λινῷ ἐρέαν. οὐ γεωργήσεις ἐν τῇ χώρᾳ τῆς γῆς σου δύο καρποὺς ἐπὶ τὸ αὐτὸ, οὔτε δεύτερον τοῦ ἐνιαυτοῦ· οὐκ ἐπιβάλῃς ἑτερογενὲς ζῶον ἐπὶ ἕτερον εἰς γονὴν, ἀλλὰ τὰ ὁμογενῆ τοῖς ὁμογενέσι.

Dominum omnis ſuperbus corde, & ſimilia colligentes ex ſcripturis complura invenies dicta contra paſſiones ignominiæ celatas in anima. Occultas enim paſſiones peccati ſciens Spiritus Sanctus, violentiores animæ eſſe, docens nos quomodo fieri poteſt, ut ab iis liberemur, per David ait: *Ab occultis meis munda me, & ab alienis parce ſervo tuo.* Pſ. 18.13. Ut per multam orationem, & fidem, & perfectam, bonamque alacritatem erga Deum ab occultis paſſionibus ignominiæ per ſpiritus virtutem eripi poſſimus. Sicut enim exteriorem hominem, quod corpus eſt, a manifeſtis criminibus cuſtodire curamus, tanquam Dei templum, quemadmodum dixit Apoſtolus: *Si quis templum Dei violaverit*, 1. Cor. 3. 17. de corpore loquens, *diſperdet illum Deus*; ſic interiorem hominem, quod eſt anima, curare oportet, atque certare ab omni cogitatione mala ut tutemur, ſecundum quod dictum eſt: *omni cuſtodia ſerva cor tuum, quia ex ipſo vita procedit.* Prov. 4. 23.

Hoc vero bene exequi noſtrum erit, repugnantibus nobis, ac contradicentibus ſemper malis cogitationibus vanæ gloriæ, odii, ſuperbiæ, & doli, cupiditatis, & infidelitatis, æmulationis, & ambitionis, omni diligentia nos ipſos examinantibus, mentemque ſolutam, ac diſſonantem ab occultis omnibus animæ paſſionibus ſervantibus, atque cunctis bonis operibus nos tradentibus vi, labore, ac conatu ad arcendum a nobis adverſarium. Simplicem enim rectitudinem obſcure ſignificans beatus Moyſes oſtendit hoc mentis conceptu: non debere duabus ſententiis boni, & mali obſequii animum, ſed ſolum bono: & non debere duos fructus noxii, & utilis in nobis colere, ſed unice utilia operando omnino a deteriore alienari. Ait vero per ænigma: non junges in anea tua diverſi generis animalia in unum, veluti bovem, & aſinum, ſed generis ejuſdem jungens triturabis meſſem tuam. Hoc eſt, ne in area cordis tui virtus, & pravitas in unum operationem exerceat, ſed virtus ſolum. Non contexes laneo veſtimento linum, neque rurſus lino lanam. Deut. 22. 11. Non coles in agro terræ tuæ duos fructus ſimul, neque ſecundum anni. Non immittes diverſi generis animal ad aliud ad generationem, ſed ſpeciei ejuſdem ad genus idem.

Per hæc vero omnia innuit obſcure non debere malitiam, & bonitatem in nobis coli, ſed ſimpliciter ſacra germina virtutis ex nobis produci. Et eo, quod minime debeat duobus ſpiritibus, ſpiritui mundi, ac ſpiritui Dei, anima conſociari, neque conjungi, ſed ſolum cum Dei ſpiritu copulatam, conglutinatamque ſacra virtutis germina animam effundere juſſit: neque duobus modis in id quod pejus, & melius eſt conſpirare voluntatem, ſed ſolo bono utentes, atque a malo abhorrentes omnino ſimplicem virtutum fructum ut in anima excoleremus mandavit, ſecundum quod dictum eſt:

Pſal. 118. 128. *Propterea ad omnia mandata tua dirigebar: omnem viam iniquam odio habui.*

Pſ. id: 163: Et *iniquitatem odio habui, & abominatus ſum*, ut ita contentionem animæ videns Dominus per ſuam bonitatem, magnam ſanitatem, occultarum paſſionum propria virtute ſpiritus in nobis perfecte operetur, ultionem ſpiritalium inimicorum noſtrorum faciens: quemadmodum Dominus de vidua diſſerens, quæ ab adverſario oppreſſa principem iniquitatis adivit, atque ab eo petivit vindictam, ac propter diutinam improbitatem inſtantiæ ultionem obtinuit: erudiens nos ne deficiamus

Luc: 18: 1. in precibus; *Dicebat*, enim ait, *& parabolam ad illos, quoniam oportet ſemper orare, & non deficere*, mandat orationem cum aſſiduitate multa.

Luc: 18: 6: Et addit poſt hæc Dominus: *Audite quid judex iniquitatis dicit.* Quanto magis faciet vindictam Pater veſter cœleſtis clamantium ad ſe die, ac nocte? Profecto, dico vobis, faciet vindictam cito. Qualem vero laborem ſubierit pro ſuis diſcipulis Apoſtolus, & ad quam menſuram ſpiritalem ipſos pervenire curaverit, cum affectu pro ipſis orans, ſimulque ſublimem Chriſtianorum ſcopum manifeſtum cunctis efficiens iis, qui cupiunt currere indefeſſe, atque ex amore veritatis ſecundum apoſtolicum novæ creaturæ canonem, ſtudentque ad ea quæ ante ſunt proficere clarum fa-

Coloſſ: 1: 28. ciens, quid ait? *Corripieutes omnem hominem*, dicit, *& docentes in omni ſapientia, ut exhibeamus omnem hominem perfectum in Chriſto, in quo laboro certando.* Et iterum adprecatur iis, qui dignati ſunt ſignaculo ſpiritus promiſſionis per baptiſmum, ut accipiant incrementum progreſſus ſui ſpiritalis dicens:

A Διὰ τούτων δὲ πάντων μυστικῶς αἰνίττεται τὸ μὴ δεῖν κακίαν καὶ ἀρετὴν ἐν ἡμῖν γεωργεῖσθαι· ἀλλὰ μονοτρόπως τὰς τῆς ἀρετῆς ἱερὰς γονὰς ἐξ ἡμῶν ἀποκυεῖσθαι. καὶ τὸ μὴ δεῖν δυσὶ πνεύμασι, τῷ πνεύματι τοῦ κόσμου καὶ τῷ πνεύματι τοῦ Θεοῦ τὴν ψυχὴν κοινωνεῖν καὶ ἑνοῦσθαι, ἀλλὰ μόνον τῷ τοῦ Θεοῦ πνεύματι συνενωμένην καὶ προσκολλωμένην τὰς τῆς ἀρετῆς ἱερὰς γονὰς καὶ τοὺς καρποὺς τοῦ

B πνεύματος καρπογονεῖν τὴν ψυχὴν προσέταξε· μήτε δυσὶ τρόποις τὸ χεῖρον καὶ τὸ κρεῖττον συμφωνεῖν τὴν προαίρεσιν, ἀλλὰ μόνῳ τῷ καλῷ χρωμένους καὶ τοῦ κακοῦ παντελῶς ἠλλοτριωμένους, τὸν μονότροπον τῆς ἀρετῆς καρπὸν ἐν τῇ ψυχῇ γεωργεῖσθαι ἐνετείλατο, κατὰ τὸ εἰρημένον· Διὰ τοῦτο πρὸς πάσας τὰς ἐντολάς σου κατωρθούμην, πᾶσαν ὁδὸν ἄδικον ἐμίσησα, καὶ ἀδικίαν ἐμίσησα καὶ ἐβδελυξάμην· ἵν' οὕτως τὸν ἀγῶνα τῆς ψυ-

C χῆς ὁρῶν ὁ Κύριος, τῇ ἰδίᾳ φιλανθρωπίᾳ τὴν μεγάλην ἴασιν τῶν κρυφίων παθῶν διὰ τῆς ἰδίας δυνάμεως τοῦ πνεύματος ἐν ἡμῖν παντελῶς ποιήσῃ, τὴν ἐκδίκησιν τῶν νοητῶν ἐχθρῶν ἡμῶν ἐργαζόμενος. καθὼς ὁ Κύριος περὶ τῆς χήρας διεξερχόμενος τῆς ὑπὸ τοῦ ἀντιδίκου καταπονουμένης, καὶ πρὸς τὸν τῆς ἀδικίας ἄρχοντα προσελθούσης. ἐπιζητούσης δὲ τὴν παρ' αὐτοῦ ἐκδίκησιν, καὶ διὰ τὴν

D ἐπὶ πολὺ τῆς προσμονῆς αὐτῆς ἀναίδειαν τῆς ἐκδικήσεως τετυχυίας· διδάσκων ἡμᾶς μὴ ἐκκακεῖν ἐν ταῖς δεήσεσιν· ἔλεγε γάρ φησιν αὐτοῖς καὶ παραβολὴν πρὸς τὸ δεῖ πάντοτε προσεύχεσθαι, καὶ μὴ ἐκκακεῖν τὴν ἐπιπλεῖον τῆς προσμονῆς εὐχὴν ἐντέλλεται· καὶ ἐπάγει μετὰ ταῦτα ὁ Κύριος· ἴδετε τί λέγει ὁ ἄδικος κριτής· πόσῳ μᾶλλον ποιήσει

E τὴν ἐκδίκησιν ὁ πατὴρ ἡμῶν ὁ οὐράνιος τῶν βοώντων πρὸς αὐτὸν ἡμέρας καὶ νυκτός; ναὶ λέγω ὑμῖν ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν ἐν τάχει. οἷον δὲ ἀγῶνα εἶχεν ὑπὲρ τῶν ἰδίων μαθητῶν ὁ ἀπόστολος, καὶ εἰς οἷον μέτρον πνευματικὸν αὐτοὺς ἐλθεῖν ἐσπούδαζεν ἐνδιαθέτως· ὑπὲρ αὐτῶν εὐχόμενος. ἅμα δὲ καὶ τὸν ἄκρον τοῦ χριστιανισμοῦ σκοπὸν φανερὸν πᾶσι καθιστῶν τοῖς βουλομένοις ἀκμητὶ καὶ φιλαλήθως

F τρέχειν, καὶ ἵνα τὸν ἀποστολικὸν τῆς καινῆς κτίσεως κανόνα τοῖς ἐπὶ τὰ ἔμπροσθεν προκόπτειν σπουδάζουσιν ἔκδηλον ποιῶν ᾖ, λέγει· νουθετοῦντες φησὶ πάντα ἄνθρωπον καὶ διδάσκοντες ἐν πάσῃ σοφίᾳ· ἵνα παραστήσωμεν πάντα ἄνθρωπον τέλειον ἐν Χριστῷ εἰς ὃ καὶ κοπιῶ ἀγωνιζόμενος· καὶ πάλιν τοῖς τῆς σφραγῖδος τοῦ πνεύματος τῆς ἐπαγγελίας διὰ τοῦ βαπτίσματος καταξιουμένοις ἐπεύχεται τῆς πνευματικῆς αὐτῶν προκοπῆς λαβεῖν αὐτοὺς αὔξησιν, λέγων

γων· διὰ τοῦτο κἀγὼ ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην, ἣν ἔχετε εἰς πάντας τοὺς ἁγίους οὐ παύομαι ὑπὲρ ὑμῶν προσευχόμενος καὶ αἰτούμενος, ἵνα ὁ Θεὸς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁ πατὴρ τῆς δόξης δώῃ ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας ὑμῶν εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς τί ἐστιν ἡ ἐλπὶς τῆς κλήσεως, καὶ τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης αὐτοῦ ἐν τοῖς ἁγίοις, καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας. τὸν δὲ τρόπον τῆς μετουσίας καὶ μεταλήψεως τοῦ πνεύματος ἀκριβῶς ὑπεσημειώσατο ἐν πληροφορίᾳ γινομένοις κατὰ τὴν ἐνέργειαν, φησί, τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ὑμᾶς τοὺς πιστεύοντας, ἣν ἐνήργησεν ἐν τῷ Χριστῷ ἐγείρας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καθ' ἐκείνην φησὶ τὴν ἐνέργειαν τοῦ πνεύματος, ἵνα καὶ ὑμεῖς τὴν πληροφορίαν δέξησθε· καὶ πάλιν ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιστολῇ μικρὸν προβὰς, εἰς ὑψηλοτέραν αὔξησιν καὶ προκοπὴν τελειότητος πνευματικὴν ἐλθεῖν αὐτοὺς ἐπιθυμῶν, ἐπεύχεται λέγων· τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατα πρὸς τὸν πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται· ἵνα δῷ ὑμῖν κατὰ τὸ πλοῦτος καὶ δόξης αὐτοῦ δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἐσωάνθρωπον κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ ἐργαζομένους καὶ τεθεμελιωμένους ἵνα ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι σὺν πᾶσι τοῖς ἁγίοις· τί τὸ πλάτος καὶ μῆκος καὶ βάθος καὶ ὕψος· γνώσετε τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, ἵνα πληρωθῆτε εἰς πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ Θεοῦ· καὶ ἐν ἄλλῃ δὲ ἐπιστολῇ περὶ τῶν αὐτῶν διδάσκων καὶ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ πνευματικοῦ πλούτου ἀποδεικνὺς τοῖς μαθηταῖς προτρεπόμενος σπεύδειν αὐτοὺς εἰς τὸ τέλειον μέτρον καταντῆσαι, ἔλεγε, ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικὰ χαρίσματα· καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι· ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ἀγγέλων λαλῶ, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἠχῶν ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον· κἂν ἔχω προφητείαν καὶ ἴδω τὰ μυστήρια, κἂν ἔχω πᾶσαν τὴν γνῶσιν, καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν ὥς τε ὄρη μεθιστᾷν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω. οὐδέν εἰμι· κἂν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, κἂν παραδῶ τὸ σῶμα μου ἵνα καυθήσωμαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι· καὶ ἐπάγει τοὺς καρποὺς τῆς ἀγάπης οἷοί τε εἰσὶ, καὶ πῶς οἱ ταύτην κεκτημένοι τῶν τῆς κακίας παθῶν παντελῶς ἐλυτρώθησαν, λέγων, ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ, οὐ περπερεύεται,

οὐ

A *Propterea & ego audiens fidem veſtram, & dilectionem, quam habetis in omnes ſanctos, non ceſſo pro vobis gratias agens, & orans, ut Deus Domini noſtri Ieſu Chriſti Pater gloriæ det vobis ſpiritum ſapientiæ, & revelationis in agnitione ejus illuminatos oculos cordis veſtri, ut ſciatis, quæ ſit ſpes vocationis ejus, & quæ divitiæ gloriæ ejus in ſanctis, & quæ ſit* Epheſ. 1. 15.

B *ſupereminens magnitudo virtutis ejus in nos, qui credimus.* Modum autem participationis, atque acceptionis ſpiritus diligenter ſignificavit iis, qui certi facti ſunt *ſecundum operationem*, inquit, *potentiæ ejus in nos, qui credimus, quam operatus eſt in Chriſto, ſuſcitans illum a mortuis.* Secundum illam, ait, operationem ſpiritus, ut

C & vos certitudinem accipiatis. Et rurſus in eadem epiſtola paulum procedens; ad ſublimius augumentum, & profectum ſpiritalem perfectionis ipſos ire deſiderans, precatur dicens: *Hujus gratia flecto genua ad Patrem Domini noſtri Ieſu Chriſti, ex quo omnis paternitas in cœlis, & in terra nominatur, ut det vobis ſecundum divitias gloriæ ſuæ virtute corroborari per ſpi-* Epheſ. 3. 14.

D *ritum ejus in interiorem hominem Chriſtum habitare per fidem in cordibus veſtris in Charitate radicati, & fundati, ut poſſitis comprehendere cum omnibus ſanctis, quæ ſit latitudo, & longitudo, & ſublimitas, & profundum: ſcire enim ſupereminentem ſcientiæ charitatem Chriſti, ut impleamini in omnem plenitudinem Dei.* Et in alia epiſtola de

E iiſdem erudiens, & exceſſum ſpiritualium divitiarum demonſtrans diſcipulis exhortando, ut ipſi feſtinarent ad perfectam menſuram pervenire, dicebat: *Æmulamini ſpiritualia chariſmata, & adhuc excellentiorem viam vobis demonſtro: ſi linguis hominum loquar, & Angelorum, Charitatem autem non habeam, factus ſum velut æs ſonans, aut cymbalum tinniens.* Et *ſi habuero prophetiam, & novero myſteria,* 1. Cor. 12. 31. 4. 1.

F *& ſi habuero omnem ſcientiam, & ſi habuero omnem fidem, ita ut montes transferam, Charitatem autem non habuero, nihil ſum. Et ſi diſtribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, & ſi tradidero corpus meum, ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodeſt.* Et addit fructus dilectionis quales ſunt, & quomodo, qui illam poſſident, nequitiæ paſſionibus omnino liberati ſint, dicens: *Charitas non æmulatur, non agit perperam,*

non

non inflatur, non eſt ambitioſa, non quærit quæ ſua ſunt, non cogitat malum, non gaudet ſuper iniquitate, congaudet autem veritati: omnia ſuffert, omnia ſuſtinet, omnia ſperat, omnia credit: Charitas nunquam excidit. Hoc autem ſignificat, eos, qui in prædictis donis ſpiritus ſunt, & nondum per pleniorem Charitatem efficacem ſpiritus liberationem receperunt, in periculo adhuc, & certamine, & timore verſari, cauſa colluctationis contra adverſa nequitiæ, quamvis ſpiritalium donorum poſſeſſores ſint. Qualem, & quantam menſuram ſpiritalem habeant, qui non amplius ſunt ſub caſibus, & paſſionibus demonſtravit iis, qui progredi volunt in via Chriſtianæ profeſſionis: adeo ut & linguæ Angelorum, & prophetiæ, & fides, & univerſa ſcientia, & gratia curationum nihil ſint, ſi cum ſumma virtute, & cum plenitudine charitatis perfectæ comparentur, quanquam illa quoque ejuſdem ſpiritus operationes ſint; ſed ne quis illis donis dignatus, putet propter non ſatis plenam gratiæ efficaciam ſe ad perfectionem perveniſſe, utpote qui exiſtimet ſe nulla re indigere; remaneatque excluſus a perfectæ charitatis menſura, minoribus donis ſolum contentus.

Per hunc perfectionis ſcopum admonet, ut unuſquiſque ſe tantarum divitiarum dilectionis indigentem cognoſcens irrequiete, atque enixe certet bonum certamen, & ita ſpiritalem curſum currat, donec comprehendat: ſicut dixit: *Sic currite, ut comprehendatis.* Ecce quomodo pietatis, ac perfectionis terminum, & ſcopum, & regulam per multa manifeſte omnibus proponit, adprecans propriis diſcipulis ad idem omnes pervenire. Iterũ namque in alio loco ipſe oſtendens, quæ in Chriſto fit, renovationem, mutationemque meliorem fidelibus, & diligentibus Dominum: *Neque circumciſio*, inquit, *aliquid valet, neque præputium, ſed nova creatura: & quicumque hanc regulam ſequuti fuerint, pax ſuper illos, & miſericordia, & ſuper Iſrael Dei.* Et rurſus: *Si qua in Chriſto nova creatura, vetera tranſierunt.* Unico verbo novæ creaturæ apoſtolicam regulam in manifeſto poſuit. Nova vero creatura quid ſignificat aliud, quam ſecundum quod alibi ipſe dicit, *ut exhiberet ipſe ſibi glorioſam Eccleſiam non habentem maculam, neque rugam, aut aliquid hujuſmodi, ſed ut ſit ſancta, & immaculata*, per omnimodam puritatem a fœditate, quæ eſt a paſſionibus liberatio,

1. Cor. 9. 24.

Galat. 6. 15.

2. Cor. 5. 17.

Epheſ. 5. 27.

A οὐ φυσιοῦται, οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ λογίζεται τὸ κακὸν, οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ· συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ, πάντα στέγει, πάντα ὑπομένει, πάντα ἐλπίζει, πάντα πιστεύει· ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει· τοῦτο δὲ σημαίνει, ὅτι ἐν τοῖς προειρημένοις χαρίσμασι τοῦ πνεύματος ὄντες, καὶ μηδέπω διὰ τῆς πληρεστάτης καὶ ἐνεργοῦς ἀγάπης τοῦ πνεύματος τὴν λύτρωσιν δεξά-
B μενοι, ἐν κινδύνῳ ἔτι καὶ ἀγῶνι καὶ φόβῳ τυγχάνουσι· διὰ τὴν πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας πάλην, κἂν χαρίσματα πνευματικὰ τύχωσι κεκτημένοι· οἷον καὶ ὅσον πνευματικὸν μέτρον μηκέτι ὂν ὑπὸ πτῶσιν καὶ πάθος ὑπέδειξε τοῖς βουλομένοις ἀκριβῶς βαίνειν τῇ ὁδῷ τοῦ χριστιανισμοῦ· ὥς τε καὶ γλώσσας ἀγγέλων, καὶ προφητείαν καὶ πίστιν, καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν καὶ χαρίσματα
C ἰαμάτων μηδὲν εἶναι ὡς πρὸς σύγκρισιν τῆς ἀκροτάτης ἀρετῆς, καὶ τὸ πλήρωμα τῆς ἀγάπης τῆς τελειότητος· καίπερ κἀκεῖνα τοῦ αὐτοῦ πνεύματος ὄντα ἐνεργήματα, ἀλλ' ἵνα τις ἐκείνων τῶν χαρισμάτων καταξιωθεὶς, μὴ νομίσῃ διὰ τὴν κενωτέραν τῆς χάριτος ἐνέργειαν εἰς τὸ τέλειον ἐφθακέναι· ὡς μηκέτι χρήζων τινὸς οἰηθεὶς, ἀπομείνῃ τῶν τελείων τῆς ἀγάπης μέτρων, ἐν τοῖς ἐλάττοσι χαρίσμασι
D μόνον ἐμπληροφορούμενος.

Διὰ τοῦτον σκοπὸν τελειότητος ὑπέδειξεν, ἵνα ἕκαστος πτωχὸν ἑαυτὸν ἀπὸ τοῦ τηλικούτου πλούτου τῆς ἀγάπης ἐπιγινώσκων, ἀπαύστως καὶ ἀνενδότως τὸν καλὸν ἀγωνίζηται ἀγῶνα, καὶ τὸν πνευματικὸν δρόμον οὕτως τρέχῃ, ἕως οὗ καταλάβῃ, καθὼς εἴρηκεν, οὕτως τρέχετε ἵνα καταλάβητε. Ἰδοὺ πῶς τὸν τῆς εὐσεβείας καὶ τελειότητος ὅρον καὶ
E σκοπὸν καὶ κανόνα διὰ πολλῶν εἰς φανερὸν πᾶσιν τίθησιν, ἐπευχόμενος τοῖς ἰδίοις μαθηταῖς εἰς αὐτὸν πάντας φθάσαι· πάλιν γὰρ ἐν ἑτέρῳ ὁ αὐτὸς δεικνύων τὴν ἐν Χριστῷ γινομένην καινότητα καὶ μεταβολὴν κρείττονα τοῖς πιστοῖς καὶ ἀγαπῶσι τὸν Κύριον, φησιν, οὔτε περιτομή τί ἐστιν, οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις· καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ στοίχωσιν εἰρήνη ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔλεος,
F καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ Θεοῦ· καὶ πάλιν, εἴτις ἐν Χριστῷ καινὴ κτίσις τὰ ἀρχαῖα παρῆλθε διὰ μιᾶς λέξεως τῆς καινῆς κτίσεως τὸν ἀποστολικὸν κανόνα εἰς φανερὸν τέθηκεν· ἡ δὲ καινὴ κτίσις τί ἄλλο σημαίνει· ἢ καθὼς ἀλλαχοῦ ὁ αὐτὸς λέγει ἵνα παραστήσῃ αὐτὸς ἑαυτὸν ἔνδοξον τῇ ἐκκλησίᾳ, μὴ ἔχουσαν σπίλον ἢ ῥυτίδα, ἤτι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἵνα ᾖ ἁγία καὶ ἄμωμος τὴν παντελῆ ἀπὸ τοῦ ἄγχους καθαρότητα, ὅ ἐστιν ἡ τῶν παθῶν ἀπαλλαγὴ,

A λαγῆ, καὶ τὴν πλήρη τῆς θείας τοῦ πνεύματος δυνάμεως, ἄῤῥητον καὶ μυστικὴν ἐν ἁγιασμῷ κοινωνίαν ἐν καρδίαις ἁγίων ἐνεργουμένην, καινοτέρας ὑπὲρ τὴν φύσιν πνευματικῆς ἐν ἀρεταῖς ἀπολαύσεως καταξιουμένων· ταύτην εἶναι τὴν καινὴν ἐν Χριστῷ κτίσιν ὁ ἀπόστολος ἐδίδαξεν, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐκκαθάρατε τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε νέον φύραμα, καὶ τὸ ἑορτάζωμεν μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ, ἀλλ' ἐν ἀζύμοις εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας, τὸν αὐτὸν σκοπὸν B παρίστησιν· καὶ διὰ τὸ μὴ ἱκανοὺς εἶναι πρὸς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, καὶ τὴν πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρείας πάλην, ἀναλαβεῖν τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ ἡμᾶς προτρέπεται. τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης ἐνδύσασθε, ὑποδήσασθε τοὺς πόδας ἐν ἑτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης, καὶ περιζώσασθε τὴν ὀσφὺν ἐν ἀληθείᾳ· ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως ἀναλαβόντες, δι' ἧς, φησι, C δυνήσεσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεπυρωμένα σβέσαι, ἅπερ εἰσὶν αἱ τῶν μιαρῶν παθῶν ἐνέργειαι, καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου δέξασθε, καὶ τὴν ἁγίαν μάχαιραν τοῦ πνεύματος, ὅ ἐστι ῥῆμα Θεοῦ· ὅπως διὰ τῶν ὑπὲρ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν προειρημένων πνευματικῶν ὅπλων ἰσχύσωμεν στῆναι πρὸς τὰς χαλεπὰς μεθοδίας τοῦ διαβόλου· τὸν δὲ τρόπον δι' οὗ ταῦτα κτήσασθαι δυνάμεθα, D ἀκριβῶς ὑπεσημειώσατο εἰπών, διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως προσευχόμενοι ἐν παντὶ καιρῷ, ἐν πνεύματι καὶ εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες καὶ ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ δεήσει· Διὸ καὶ ἐπεύχεται τοῖς πᾶσι λέγων· ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν εἴη. καὶ πάλιν ὁλόκληρον τὸ πνεῦμα E καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως τηρηθείη ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· Ἰδοὺ κατὰ πολλοὺς τρόπους εἰς φανερὸν τέθηκε τὴν εὐθεῖαν τῆς δικαιοσύνης ὁδὸν καὶ τὸν ἄκρον τοῦ χριστιανισμοῦ σκοπὸν, πάντας προτρεπόμενος καὶ ἐπιθυμῶν φθάσαι εἰς αὐτὸν, εἰς ὃν οἱ φιλαληθεῖς ἀποβλέποντες καὶ παντελῶς ἀκμητὶ ἀγωνιζόμενοι πίστει καὶ ἐλπίδι, καὶ πάσῃ ἀρετῆς κατασπουδῇ εὔχονται, F καὶ ἐπιθυμοῦσιν εἰς αὐτὸν καταντῆσαι· οὗτοι γὰρ δυνήσονται καὶ τὰς μεγάλας ἐντολὰς, ἐξ ἃς ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται ἠρέμανται, ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν· πάσης κακίας ἀπαλλαγέντες καθαρῶς καὶ τελείως καὶ ἀμώμως ἀποπληρῶσαι ταύτας.

Εἰ δὲ καὶ ἐδόξαμεν ἐπιπλεῖον παρατεῖναι τὴν διήγησιν

ratio, & per communicationem in cordibus Sanctorum factam inexplicabilem myſticamque in ſanctificatione plenam divinæ ſpiritus potentiæ eorum, qui dignati ſunt gaudio noviſſimo ſupra naturam ſpiritali in virtutibus. Hanc eſſe novam creaturam in Chriſto Apoſtolus docuit. Verum & illud: *Expurgate vetus fermentum, ut ſitis nova conſperſio.* Et illud: *Epulemur non in fermento veteri, ſed in azymis ſinceritatis, & veritatis*, eundem ſcopum repræſentat. Sed eo quod non ſumus ſufficientes contra principatus & poteſtates, & ad pugnam contra ſpiritualia nequitiæ, ut accipiamus armaturam Dei nos hortatur, *Loricam juſtitiæ induite, calceamini pedes in præparatione Evangelii pacis, & ſuccingite lumbos in veritate*: in omnibus vero his ſcutum fidei ſumentes, per quam, inquit, *poſſitis omnia tela nequiſſimi ignea extinguere*. Quæ ſunt operationes paſſionum ſceleſtarum: & galeam ſalutis aſſumite, & ſanctum gladium ſpiritus, quod eſt verbum Dei: ut per arma prædicta ſpiritualia ſupra humanam naturam poſſimus ſtare contra difficiles diaboli inſidias. Modum vero, quo hæc conſequi poſſimus, diligentiſſime ſignificavit, dicens: *Per omnem orationem, & obſecrationem orantes omni tempore in ſpiritu, & in ipſo vigilantes in omni inſtantia, & obſecratione*. Ideo & adprecatur omnibus dicens: *Gratia Domini Ieſu Chriſti, & Charitas Dei, & Patris, & communicatio Sancti Spiritus cum omnibus vobis ſit*. Et rurſus: *Integer ſpiritus, anima, & corpus ſine querela in adventu Domini noſtri Ieſu Chriſti ſervetur*. Ecce multis modis manifeſtam reddidit rectam juſtitiæ viam, & ſummum Chriſtianæ profeſſionis ſcopum, omnes adhortans, ac deſiderans, ut ad ipſum perveniant, ad quem veritatis amantes inſpicientes, & prorſus viribus totis contendentes fide, & ſpe, atque omni virtutis induſtria orant, & cupiunt ad eundem pervenire. Hi enim poterunt & magna præcepta, ex quibus lex pendet, & Prophetæ; *Diliges Dominum Deum tuum ex tota anima tua, & ex toto corde tuo, & proximum tuum ſicut teipſum*: ab omni improbitate ſoluti pure, & perfecte, atque inculpate ea implere.

Quod ſi viſi ſumus longius protrahere explicationem

1. Cor. 5. 7. *Ib. v. 8.* *Epheſ. 6, 14.* *Epheſ. 6. 18.* *2. Cor. in fine.* *1. Theſſ. in fine.* *Matth. 22. 27.*

explicationem de ſcopo pietatis qualem nobis Dominus, & Apoſtoli, & omnes ſcripturæ a Deo inſpiratæ tradunt, multis teſtimoniis confirmantes, non temere feciſſe putamus, ut omnibus modis ſine ulla dubitatione, & controverſia certiores fiamus, quæ ſit noſtræ ſpes fidei, & quis finis, & qualis nobis curſus proponatur; maxime qui monaſticam vitam amplexi, & mundanis vinculis, ac e ſocietate carnali ſe ipſos ſublevantes, virgines permanere in Domino dicuntur, ut attendat quiſque, & unaquæque quo vocati ſunt, & ad quam menſuram pertingere debeant. Ab omni quidem animi elatione propter quædam opera bene geſta abſtinebunt, vere nihil eſſe ſeipſos exiſtimantes propter magnitudinem perfectæ menſuræ vocationis, atque inveſtigabilium divitiarum charitatis Chriſti. Omni vero modo, & omni conatu, omnique ſtudio ſeipſos ad bonum ſemper promte tradentes, & ſecundum verbum Domini, cum omnibus ſæculi hujus. Præterea & animam ſuam abnegantes, crucem quotidie ſuſcipientes cum exultatione, ipſamque ſequentes, ipſum habentes Dominum pro exemplo, & forma, & fine nobis propoſito juxta dictum:
1: Cor: 4: 16: *Imitatores mei eſtote, ſicut & ego Chriſti*. Et rurſus:
Hebr: 12: 2. *per patientiam curramus ad propoſitum nobis certamen, aſpicientes in auctorem fidei, & conſummatorem Ieſum, qui propoſito ſibi gaudio ſuſtinuit Crucem, confuſione contemta, atque in dextera ſedis Dei ſedet*. Ne forte contenti, fidenteſque quibuſdam ſpiritus donis, aut paucis bonis operibus, quaſi jam ad perfectum pervenerimus, per malitiæ fraudem, opinione juſtitiæ decipiamur, & a majoribus ſpiritus progreſſionibus deſiſtamus: verum ut veritatis amantes uſque ad finem, laborem, & tribulationem, & certamen, & irrequietem curſum peragamus, quotidie
Phil: 3: 14: *ad ea quæ ſunt priora* extenti ſemper; *quæ vero retro ſunt*, obliviſcentes, eſurientes ſemper, ſitienteſque juſtitiam, contritum cor gerentes, utpote qui nondum vocationem, ad quam vocati ſumus, aſſecuti, neque adepti perfectam Chriſtianæ profeſſionis menſuram, neque etiamnum abſoluta Chriſti charitate potiti. Qui enim ex animo potiri cupiunt propoſito, ac præmonſtrato ſublimiſſimo fine, ſemper deſiderio ob illam vocationem inexplicabilis perfectionis feruntur, in nullo ex minoribus

A διήγησιν περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς εὐσεβείας ὁποῖον ἡμῖν ὁ Κύριος καὶ οἱ ἀπόστολοι, καὶ πᾶσαι αἱ θεόπνευστοι γραφαὶ παραδεδώκασι, διὰ πολλῶν μαρτυριῶν παριστῶντες, οὐκ ἀγνῶς πεποιηκέναι ἡγούμεθα, ἵνα ἐκ παντὸς τρόπου ἀναμφισβητήτως καὶ ἀδιστάκτως πεπληροφορημένοι ὦμεν τίς ἡμῶν ἐλπὶς τῆς πίστεως, καὶ τίς ὁ σκοπὸς, καὶ ὁποῖος ἡμῖν ὁ δρόμος πρόκειται· μάλιστα οἱ τὸν μονήρη βίον
B ἀναδεξάμενοι καὶ δεσμῶν κοσμικῶν καὶ σαρκικῆς κοινωνίας ἑαυτοὺς ἄραντες καὶ παρθένοι μένειν ἐν Κυρίῳ εἰρημένοι· ἵνα προσέχωμεν ἕκαστος καὶ ἑκάστη πῶς ἐκλήθη, καὶ εἰς οἷον μέτρον φθάσαι ὀφείλει· πάσης μὲν οἰήσεως διά τινα γεγενημένα κατορθώματα παύσονται, ὄντως μηδὲν εἶναι ἑαυτοὺς ἡγούμενοι διὰ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ τέλους τῆς κλήσεως μέτρου, καὶ τοῦ ἀνεξιχνιάστου πλούτου τῆς ἀγάπης
C τοῦ Χριστοῦ· παντὶ δὲ τρόπῳ καὶ παντὶ σθένει καὶ πάσῃ σπουδῇ ἑαυτοὺς εἰς τὸ ἀγαθὸν πάντοτε προθύμως ἐπιδιδόντες, καὶ κατὰ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου μετὰ πάντων τῶν τοῦ αἰῶνος τούτου· ἔτι δὲ τὴν ἑαυτῶν ψυχὴν ἀρνούμενοι, τὸν σταυρὸν καθημέραν αἴροντες μετὰ ἀγαλλιάσεως καὶ ἀκολουθέντες αὐτῷ, αὐτὸν ἔχοντες τὸν Κύριον ἐν πᾶσι τύπον καὶ ὑπογραμμὸν καὶ σκοπὸν ἡμῖν γεγενημένον κατὰ τὸ εἰ-
D ρημένον, μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς κἀγὼ Χριστοῦ· καὶ πάλιν, δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα. ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς ὑπέμεινε σταυρὸν αἰσχύνης καταφρονῶν, ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ κεκάθηκε· μή ποτε γὰρ ἐμπληροφορούμενοι δὲ ἐπαναπαυόμενοι ἐπί τισι τοῦ πνεύματος χαρίσ-
E μασιν, ἢ ἐπ' ὀλίγοις τισὶ κατορθώμασι, καὶ ὡς ἤδη εἰς τὸ τέλειον καταντήσαντες πανουργίᾳ κακίας οἰήσει δικαιοσύνης ἀπατηθῶμεν, ἀπομείναντες ἐκ τῶν μειζόνων τοῦ πνεύματος προκοπῶν· ἀλλ' ὡς φιλαλήθεις μέχρι τέλους τὸν πόνον καὶ τὴν θλίψιν καὶ ἀγῶνα δὲ δρόμον ἄπαυστον ἔχωμεν, ὡσημέραι ἐπὶ τὰ ἔμπροσθεν ἐκτεινόμενοι πάντοτε, καὶ τῶν ὀπίσθεν ἐπιλανθανόμενοι, πεινῶν-
F τες ἀεὶ καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, συντετριμμένην ἔχοντες τὴν καρδίαν, ἅτε δὴ μηδέπω φθάσαντες εἰς ἣν ἐκλήθημεν κλῆσιν, μηδὲ κατειληφότες τὸ τέλειον τοῦ Χριστιανισμοῦ μέτρον, μηδὲ φθάσαντες ἀκμὴν εἰς τὴν τελείαν τοῦ Χριστοῦ ἀγάπην· οἱ γὰρ ὄντως ἐπιθυμοῦντες τυχεῖν τοῦ προκειμένου καὶ προδηλωθέντος ἀκροτάτου σκοποῦ, φέρονται ἀεὶ τῷ πόθῳ εἰς ἐκείνην τὴν τῆς ἀνεκλαλήτου τελειότητος κλῆσιν· ἐν μηδενὶ τῶν ἐν τοῖς

τοῖς ἐλάττοσι καλῶν, δικαιοσύνης νηστειῶν ἢ ἀγρυπνιῶν, ἢ ἐλεημοσυνῶν, ἢ χαρισμάτων τοῦ πνεύματος μετοχῇ πληροφορούμενοι καὶ ἐναπομένοντες ἕως ἐσχάτης ἀναπνοῆς· ἀλλ' ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς καὶ καλοῖς, καὶ πάσαις ἀρεταῖς ὁλοτελῶς ἑαυτοὺς ἀποδιδόντες, καὶ οὕτως ἐνδεεῖς διαμένοντες ἕνεκεν ἀρετῆς οὐδέποτε δόξωσι πληροῦν νόμον σοφίας· ἀλλὰ καίπερ ὄντες παρὰ Θεοῦ τίμιοι ἑαυτοὺς ἀναξίους ἡγοῦνται, καὶ ὄντες ἐν πνευματικῇ προκοπῇ παρ' ἑαυτοῖς ὡς ἀρχόμενοι τυγχάνουσιν· καὶ ὄντες μεγάλοι ἑαυτοὺς ἐξουθενοῦσι, καὶ ὡς μηδὲν ὄντας κρίνουσι· καὶ οὕτως καθὼς ἐπίστευσαν καὶ καθόσον ἠγάπησαν, τὰς ἀμοιβὰς τῶν εὐαγγελιῶν τῆς βασιλείας ἀπολήψονται· αἱ τοιαῦται ψυχαὶ εὐαρεστῆσαι τῷ Θεῷ δυνήσονται, καὶ τῆς βασιλείας κληρονόμοι γενέσθαι, αἱ συντετριμμένην ἔχουσαι τὴν καρδίαν καὶ πτωχαὶ τῷ πνεύματι, πεινῶσαι καὶ διψῶσαι τὴν δικαιοσύνην τῶν τελείων ἐφιέμεναι τιμῶν διὰ τὴν ἄκραν αὐτῶν πρὸς Θεὸν ἀγάπην ἄκροις δώροις ἀμοιφθήσονται.

Καὶ περὶ μὲν τῆς ἐλπίδος τοῦ σκοποῦ ὁποῖον ὀφείλουσιν ἔχειν μάλιστα οἱ τὸν μονηρήβιον ἐπανῃρημένοι, καὶ τὴν παρθενείαν ἀσπασάμενοι, αὐτάρκως εἴρηται· καὶ περὶ δὲ τῆς συναγωγῆς καὶ τῆς ἱερᾶς συγκροτήσεως τῶν μοναστηρίων τῆς ἀδελφότητος πῶς τε ὀφείλουσι συνδιάγειν καὶ συνδιατελεῖν ἀλλήλοις, δι' ὁποίων τε πόνων καὶ ἱδρώτων καὶ ἐπιτηδεύσεων τοῦ προῃρημένου σκοποῦ τῆς εὐσεβείας ἐπιτυχεῖν οἱ φιλαλήθεις δύνανται ἀναγκαῖον διαλαλῆσαι· ὅπως καὶ τὴν ἀπάγουσαν ὁδὸν εἰς τὴν οὐράνιον πόλιν προθύμως οἱ σπουδαῖοι καὶ ἑδραῖοι ταύτης ἐπιβάντες οὕτως τρέχωσιν ἕως οὗ καταλάβωσι. Πρῶτον πάντων ὁ τῷ σκοπῷ τῆς εὐσεβείας τρέχων καὶ τοῖς ἴχνεσι τοῦ Κυρίου βαίνειν ἐπιθυμῶν ἀναχωρήσας τε τοῦ βίου καὶ τῶν κοσμικῶν ἡδονῶν καὶ ἑαυτὸν τῇ ἀδελφότητι ἔκδοτον δεδωκὼς ἀρνησάμενος κατὰ τὸ εὐαγγέλιον πατέρα, μητέρα, γυναῖκα, τέκνα, ἀδελφοὺς, συγγένειαν, πλοῦτον, δόξαν, εὐγένειαν, καὶ ἐν τῷ μοναστηρίῳ γενόμενος ὡς ἐπιμέστωμα πάντων τῶν καλῶν τοῦτο προσθῇ; ἔτι δὲ καὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν· τίς δέ ἐστιν ἡ ἄρνησις τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς; τὸ ἔκδοτον ἑαυτὸν ὁλοτελῶς τῇ ἀδελφότητι δοῦναι, καὶ τὰ ἴδια θελήματα μὴ ἐκτελεῖν ὅλως, ἀλλὰ τῷ λόγῳ τοῦ Θεοῦ ἐκκρεμάσαντα ἑαυτὸν ἐκεῖθεν ταῖς ἁγίαις καὶ καθαραῖς τῶν δεσποτικῶν ἐντολῶν ἐννοίαις τὴν ψυχὴν κατακοσμεῖσθαι· καὶ ταύτας σωτηριώδεις καὶ οἰκείας ἡγεῖσθαι· μὴ ἔχειν δὲ ὅλως τί ἐν ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ ἐκτὸς οὗ φορεῖ ἐνδύματος· ἵνα πάντοθεν ἀμέριμνος εἶναι δύνηται· τὰ ἐπιτασσόμενα αὐτῷ μόνον

A minoribus bono, juſtitiæ, jejuniorum, vel vigiliarum, vel eleemoſynarum, aut participationis donorum ſpiritus contenti, aut acquieſcentes uſque ad extremum ſpiritum; ſed in omnibus bonis, ac rebus bene geſtis, omnibuſque virtutibus integre ſeipſos dedentes, atque ita indigentes perſeverantes propter virtutem, legem ſapientiæ nunquam implere putant; ſed licet ſint apud Deum
B in honore, ſeipſos indignos exiſtimant; ac in ſpirituali profectu provecti, in ſua cogitatione tirones exiſtunt; & quum primores ſint, ſeipſos ſpernunt, judicantque nihil eſſe: atque hoc pacto quemadmodum crediderunt, ac quatenus dilexerunt, retributionem promiſſionum regni recipient. Animæ ejuſmodi, quæ Deo placuerunt, hæredes regni fieri poterunt, quæ contritum cor
C habentes, & pauperes ſpiritu, eſurientes, ſitienteſque juſtitiam, perfectorum honorum cupidæ propter ſummum ſuum erga Deum amorem ſummis muneribus retribuentur.

Ac de ſpe quidem finis, quem habere debent maxime qui monachorum inſtitutum elegerunt, virginitatemque amplexi ſunt, ſatis dictum eſt. De
D conventu vero, ac de ſacro inſtituto monaſteriorum fraternitatis, quomodo convivere debeant, atque invicem ſe gerere, per quales vero labores, & ſudores, & ſtudia propoſitum pietatis finem obtinere poſſint veritatis amatores, explicare neceſſe eſt, ut qui promte capeſſunt iter diligentes, & firmi viam, quæ ad cœleſtem civitatem ducit, in ea progredientes ita currant, quoad per-
E veniant. Primum omnium qui ad pietatis terminum currit, ac veſtigiis Domini inſiſtere deſiderat, recedens a converſatione, atque mundi voluptatibus, ſeque fraternitati dedititium tribuit, abnegans ſecundum Evangelium, patrem, matrem, uxorem, filios, fratres, conſanguineos, divitias, gloriam, nobilitatem, & in monaſterium adſcitus, ut complemen-
F tum omnium bonorum hoc addat, *adhuc autem & animam ſuam.* Quæ autem eſt abnegatio animæ ſuæ? Dedititium ſeipſum integre fraternitati dare, & propria deſideria non perficere omnino; verum ex verbo Dei ſuſpendentem ſe, inde ſanctis, ac puris cogitationibus mandatorum dominicorum ornare animum, atque hæc ſalutaria, propriaque ducere; non habere autem aliquid in propria poteſtate præter veſtem, quam induit, omni ex parte ſine ſollicitudine eſſe queat, ſibi

Luc: 14.26:

ſibi imperata ſolum exequens cum gaudio ſemper, & tanquam emtus pretioſo ſanguine Chriſti, ac velut ſervus gratus, omnes fratres, maxime vero præſidentes, per omnia ut dominos, & heros exiſtimet: quemad-
Matth. 20. 27. modum ipſe Dominus dixit: *Qui voluerit inter vos primus eſſe*, & magnus, ſit omnium ultimus, & omnium miniſter, & omnium ſervus: non gloriam, & honorem, aut laudem, quantum in ſe eſt famulatus, aut miniſterii apud fratres aucupans, ſicut dictum eſt: cum
Epheſ. 6. 6. bona voluntate *ſervientes, non ad oculum, quaſi hominibus placentes, ſed ut ſervi Chriſti*. Et qui ſe Domino dedidit, per arctam viam, atque anguſtam gradiatur; & ut regni amator, leve, ac ſuave jugum Domini promte, & cum gaudio ſubeat, utpote quod magnam ſalutem ſibi conciliet, ſi cum longanimitate, ac patientia uſque ad finem permaneat in pulchra hac, atque utili ſervitute. Omnes vero dominos tanquam Chriſti familiares, & regni hæredes cogitet, omnemque obedientiam unicuique, maxime vero præſidi fratrum: & onera curarum monaſterii pro fide promiſſa explens, ſemper debitorem ſeipſum exiſtimans miniſterii cum dilectione, & ſimplicitate erga fratres: juxta quod di-
Galat. 5. 14. ctum eſt: *Per charitatem ſervite invicem*. Et rurſus: *Nemini quicquam debeatis, niſi ut invicem diligatis*.

Sed & vos perfectioris vitæ ſectatores, præſidentes fraternitati, tanquam magnum opus aggreſſi, ſic certate per animi demiſſionem contra nequitiæ callidas inſidias, ne typho ſuperbiæ poteſtatem habentes ſuper fratres, & contra eos elati, pro maximo lucro damnum, perniciemque maximam animæ concilietis: verum ut miſericordes patres, qui tradidiſtis vos ipſos, ut ſerviretis propter Chriſtum fraternitati potius, quam ut dominaremini, quique omnium rerum pro ipſis ſollicitudinem habetis externam, atque internam, ac ſingulorum utilitatem animæ curatis, tanquam filiorum Dei curam gerite. Ut hoc modo totum ſacrum cœtum fraternitatis ad ſpirituale lucrum conſervantes, ac confoventes, cœleſtem mercedem a Chriſto recipiatis. Et exterius quidem gradum præſidis ſervate, veluti diſponere, vel jubere, vel conſilium dare probatioribus fratrum, aut aliquid increpare, vel reprehendere, ubi oportet, vel hortari, quando opus eſt, ſecundum Apoſtoli mandatum, ne humilitatis prætextu, vel manſuetudinis, ob ignorantiam in

A μόνον ἐπιτελῶν μετὰ χαρᾶς πάντοτε· καὶ ὡς ἠγορασμένος τιμίῳ αἵματι Χριστοῦ, καὶ ὡς δοῦλος εὐγνώμων πάντας τοὺς ἀδελφούς, μάλιστα δὲ τοὺς προεστῶτας κατὰ πάντα ὡς Κυρίους καὶ δεσπότας ἡγείσθω. καθὼς αὐτὸς ὁ Κύριος εἶπεν, ὁ θέλων ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος καὶ μέγας, ἔσω πάντων ἔσχατος καὶ πάντων διάκονος καὶ πάντων δοῦλος. μὴ δόξαν καὶ τιμὴν ἢ ἔπαινον ὅσον τὸ ἐν αὐτῷ τῆς διακονίας,
B ἢ τῆς πολιτείας παρὰ αὐτῶν τῶν ἀδελφῶν θηρεύων, κατὰ τὸ εἰρημένον, διακονοῦντες μετὰ πάσης εὐνοίας μὴ ἐν ὀφθαλμοδουλίας ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ὡς δοῦλοι Χριστοῦ, καὶ τῷ Κυρίῳ ἑαυτὸν ἐκδεδωκὼς τῇ στενῇ ὁδῷ καὶ τεθλιμμένῃ ὁδευέτω· καὶ ὡς τῆς βασιλείας ἐραστὴς τὸν ἐλαφρὸν καὶ χρηστὸν τοῦ Κυρίου ζυγὸν προθύμως καὶ μετὰ ἀγαλλιάσεως ὑπεισερχέσθω, ἅτε δὴ μεγάλης σωτηρίας πρόξενος ἑαυτῷ
C γινόμενος· ἐὰν μετὰ μακροθυμίας καὶ ὑπομονῆς ἕως τέλους ἐμμείνῃ ἐν τῇ καλῇ ταύτῃ καὶ ψυχωφελεῖ δουλείᾳ· πάντας δὲ Κυρίους ὡς Χριστοῦ οἰκείους καὶ τῆς βασιλείας κληρονόμους κατανοείτω, καὶ πᾶσαν ὑποταγὴν ἑκάστῳ· μάλιστα δὲ τοῖς προεστῶσι τῶν ἀδελφῶν, καὶ τὰ βάρη τῶν φροντίδων τῆς μονῆς ἀναδεδεγμένος ἀποπληρῶν· πάντοτε χρεώστην ἡγούμενος ἑαυτὸν τῆς μετὰ ἀγάπης καὶ ἁπλότητος πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς
D διακονίας κατὰ τὸ εἰρημένον, διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις· καὶ πάλιν, μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀλλήλους ἀγαπᾷν.

Ἀλλὰ καὶ ὑμεῖς οἱ ἀσκηταὶ οἱ προεστῶτες τῆς ἀδελφότητος ὡς μεγάλου ἔργου ἐπιλαβόμενοι· οὕτως ἀγωνίσασθε διὰ τῆς ταπεινοφροσύνης πρὸς τὰς τῆς κακίας ἐντέχνους μεθοδίας· ἵνα μὴ πάθει ὑπερηφανείας ὡς κατεξουσιάζοντες τῶν ἀδελ-
E φῶν καὶ ἀντεπαιρόμενοι αὐτῶν ἀντὶ μεγίστου κέρδους ζημίαν τῇ ψυχῇ καὶ βλάβος μέγιστον προξενήσητε, ἀλλ' ὡς εὔσπλαγχνοι πατέρες δουλεύειν ἑαυτοὺς διὰ τὸν Θεὸν ἐκδεδωκότες τῇ ἀδελφότητι, ἤπερ κυριεύειν, καὶ πάντα ὑπὲρ αὐτῶν φροντίζοντες σωματικῶς καὶ πνευματικῶς, καὶ ἑκάστου τὸ ὄφελος τῆς ψυχῆς σπουδάζοντες, ὡς τέκνων Θεοῦ τὴν ἐπιμέλειαν ποιεῖσθε· ἵνα οὕτως πᾶν τὸ ἱερὸν συγ-
F κρότημα τῆς ἀδελφότητος εἰς πνευματικὸν κέρδος περιποιούμενοι, καὶ περιθάλποντες τὸν ἐπουράνιον μισθὸν παρὰ Χριστοῦ ἀπολείψησθε· καὶ εἰς μὲν οὖν τὸ προφανὲς τὴν τάξιν τοῦ προεστῶτος φυλάττετε· οἷον τὸ διατάξασθαι, ἢ ἐπιτάξαι, ἢ συμβουλεῦσαι τοῖς δοκιμωτέροις τῶν ἀδελφῶν, ἢ ἐπιτιμῆσαί τινι, ἢ ἐλέγξαι ὅπου χρή, ἢ παρακαλέσασθαι ὅπου δέοι, κατὰ τὸ ἀποστολικὸν παράγγελμα· ἵνα μὴ προφάσει ταπεινώσεως ἢ πρᾳότητος δι' ἄγνοιαν ἐν

[A] ἐν συγχύσει ἦ τὰ μοναστήρια, τὴν τάξιν τῆς ἀκολουθείας τῶν προεστώτων καὶ τῶν ὑπερβεβηκότων μὴ ἀποσωζόντων. εἰς δὲ τὸ κρυπτὸν κατὰ τὸν νοῦν, ὡς δούλους ἀναξίους πάντων τῶν ἀδελφῶν ἑαυτοὺς ἡγεῖσθε· καὶ ὡς παιδαγωγοὶ καλοὶ δεσποτικὰ τέκνα ἐμπιστευθέντες, μετὰ πάσης εὐνοίας καὶ φόβου Θεοῦ ἕκαστον τῶν ἀδελφῶν καταρτίζειν εἰς πᾶν ἀγαθὸν σπουδάζετε, ὡς εἰδότες ὅτι μέγας καὶ ἀναφαίρετος μισθὸς ὑπὲρ τοῦ τοιούτου καμάτου παρὰ Θεῷ [B] τετήρηται ἡμῖν· καὶ ὥσπερ οἱ παιδαγωγοῦντες τοὺς παῖδας πολλάκις τοὺς ἰδίους δεσπότας μαθημάτων χάριν, ἢ κατάστασιν ἠθῶν μὴ φειδόμενοι, καὶ μάστιξι παιδεύουσι· πολλὴν ἔννοιαν καὶ σπουδὴν εἰς αὐτοὺς ἐνδεικνύμενοι ἐλπίδι τοῦ γενέσθαι φρονίμους καὶ ἐνδόξους ἐν κόσμῳ· οὕτως καὶ οἱ προεστῶτες ἀσκηταὶ μὴ πάθει θυμοῦ καὶ ὑψηλοφροσύνης ἀμύνεσθε τοὺς ἀπαιδευτοῦντας καὶ νηπιάζοντας ἀ- [C] δελφούς, ἀλλ' εὐσπλαγχνίᾳ Χριστοῦ καὶ σκοπῷ πνευματικῆς ὠφελείας, καὶ ἐλπίδι τοῦ χρησιμεῦσαι τοὺς ὑφ' ὑμῶν παιδαγωγουμένους τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ἐν τούτῳ φρονήματι καταρτίζειν σπουδάζετε τὴν τῶν ἀδελφῶν νηπιότητα ἑκάστῳ πρὸς τὸ συμφέρον, ὡς προείρηται· εἴτε παρακλήσει, εἴτε ἐπιτιμήσει προφερόμενοι μόνον ζήλῳ Θεοῦ καὶ [D] σπλάγχνοις Χριστοῦ τὴν ἐπιστροφὴν ποιεῖσθε, καὶ μὴ πάθει κακίας ὡς ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες ἀμύνεσθε· ἵνα τέλειον ὑμῶν ὅνπερ διὰ τὸν Θεὸν ἀναδέχεσθε κάματον ἀποδείξαντες, τῆς οὐρανίου βασιλείας κληρονόμοι γίνησθε· οὕτως γάρ ἐστιν ἀληθῶς ἀγγελικὸς βίος· ὅταν τοιούτῳ φρονήματι κατηρτισμένοι ὦσιν οἱ προεστῶτες καὶ οἱ ὑπερβεβηκότες, ὅταν ἀλλήλους πάντες οἱ ἀδελφοὶ μετὰ πάσης χαρᾶς [E] ὑποτασσόμενοι ἀλλήλων Κυρίους ἡγήσωνται, καὶ τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι·

Ἁπλότητι οὖν καὶ ἀκεραιότητι, καὶ ὁμονοίᾳ καὶ εἰρήνῃ, καὶ ἀφελότητι καρδίας συνεῖναι ἀλλήλοις ὀφείλουσι· μηδεὶς κατὰ τοῦ ἑτέρου ἐπαιρόμενος, ἑαυτὸν κρείττονα ἢ μείζονα κἂν τοῦ τυχόντος ἡγείσθω· ἀλλὰ τοὐναντίον ἐνδεέστερον πάντων ἀνθρώπων ἑαυτὸν ἡγούμενος ὡς μαθητὴς Χριστοῦ· καθὼς αὐτὸς ὁ Κύριος εἶπεν, ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν τα- [F] πεινωθήσεται, καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται· καὶ πάλιν· ὁ θέλων ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔστω πάντων ἔσχατος καὶ πάντων διάκονος· καθὼς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν· καὶ ὁ ἀπόστολος, οὐ γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν, ἀλλὰ Χριστὸν Ἰησοῦν Κύριον· ἑαυτοὺς δὲ δούλους ὑμῶν διὰ Ἰησοῦν· παρακαλοῦμεν οὖν ὑμᾶς ὡς

[A] in confuſione ſint monaſteria, præſidentibus, atque ætate provectioribus debitum ordinem non conſervantibus: quo vero ad internum, in mente, ut omnium fratrum ſervos indignos, vos ipſos ducite: & tanquam boni pædagogi, quibus Domini filii crediti ſunt, cum omni benignitate, & timore Dei unumquemque fratrum aptare ad omne bonum curate, tanquam ſcientes mercedem magnam, & quae [B] auferri non poteſt, pro tali labore apud Deum nobis eſſe repoſitam· Ac ſicut qui pueros inſtituunt, ſæpe proprios dominos, erudiendi cauſa, vel ad componendos mores, minime parcentes, etiam flagellis erudiunt, multam ſollicitudinem, ac benevolentiam adhibentes, ſperantes illos fore prudentes, & glorioſos in mundo; ſic vos præſides monaſticæ vitæ cultores non commoti ab [C] ira, aut ſuperbia, ſuccurrite immoderatis, ac juvenantibus fratribus, ſed juxta Chriſti miſericordiam, atque ob finem ſpiritalis utilitatis, & propter ſpem afferendi adjumenti iis, qui ad regnum cœlorum a vobis inſtituuntur. Hac cogitatione curate ſingulorum fratrum infantiam ad id, quod utile eſt, componere, ut jam dictum eſt, ſeu per exhortatio- [D] nem, ſeu per increpationem, commoti ſolum zelo Dei, & viſceribus Chriſti, emendationem curate, & non paſſione malitiæ, ut vos ipſos ulciſcentes, opem ferte, ut perfectum veſtrum laborem, quem propter Deum ſuſcipitis, oſtendentes, cœleſtis regni hæredes evadatis. Hæc enim vere eſt angelica vita, quando hujuſmodi cogitatione inſtructi ſunt præſides, & ætate provecti, [E] quando mutuo omnes fratres cum omni gaudio ſubjecti, invicem dominos reputabunt, etiam honore invicem prævenientes.

Cum ſimplicitate igitur, & integritate, & concordia, & pace, & ſinceritate cordis convivere mutuo debent. Nemo ſe meliorem, aut majorem præ alio, etiamſi e trivio ſit, reputet: verum e contrario ſe omnibus hominibus inferiorem exiſtimet, ut Chriſti diſ- [F] cipulus: quemadmodum ipſe Dominus dixit: *qui ſe exaltat humiliabitur, & qui ſe humiliat exaltabitur.* Et rurſus: *Qui vult inter vos primus eſſe, fiat omnium ultimus, & omnium miniſter.* Sicut Dei filius *non venit miniſtrari, ſed miniſtrare, & dare animam ſuam redemtionem pro multis.* Et Apoſtolus: *Non enim nos ipſos prædicamus, ſed Chriſtum Ieſum Dominum, nos autem ſervos veſtros per Ieſum.* Hortamur ergo vos ut

Luc. 14. 11

Matth. 20. 28.

2. *Cor.* 4. 5.

imitatores Chriſti eſſe cupientes, ad quietem, ac ſubjectionem mutuam, utilemque ſervitutem, ſi fieri poteſt, atque ad mutuam patientiam erga proximum nos ipſos comparemus, habentes Dominum exemplum, & formam, & in omnibus bonis ſimul nobiſcum operantem, juxta
Rom. 8. 28. quod dictum eſt: *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum*, ut per dilectionem, & ſimplicitatem, ſine æmulatione, atque arrogantia vinculum pacis in uno corpore, & ſpiritu Chriſti in fraternitate conſervari poſſit, ſubjectis invicem in timore Domini. Unuſquiſque igitur in hujuſmodi inſtitutis manere deſiderans, ante omnia, atque omnibus modis ſacram dilectionem, & timorem Dei, quod mandatum eſt primum, & magnum, in ſuo corde procuret, & quærat a Deo aſſidue habere, & propter continuam, imo indeficientem memoriam Domini, atque ob amorem cœleſtem in dies ſecundum profectum per Dei gratiam adaugens, poſſideat. Per multam enim diligentiam, & ſollicitudinem, & laborem, & mentis contentionem, dilectione erga Deum potiri poſſumus per gratiam, & largitatem Dei in nobis efformata, prout in ſapientia dictum eſt. Si enim quæſieris eam, tanquam argentum, & tanquam theſauros ſcrutatus fueris eam, tunc ſcies timorem Domini, & ſecundum ſcientiam dilectionem erga proximum facile ac ſincere dirigere poſſumus. Prima enim ordinentur ut prima, & ſecunda primis adjuncta conſequenter perficientur. Si quis enim primum, & magnum præceptum dilectionis erga Deum neglexerit, quæ in interna affectione, & conſcientia bona, atque in rectis erga Deum cogitationibus cum divina virtute conſiſtit; ſecundi vero exterioris officii dumtaxat curam habere velit; fieri non poteſt, ut hanc pure ac recte perficere queat. Etenim nequitiæ deceptio inveniens procul a memoria, ac dilectione, atque inquiſitione Dei mentem, vel difficilia, & gravia reddens divina mandata, murmurationes, querelaſque de miniſterio peracto erga fratres in anima excitat, vel opinione juſtitiæ fallendo inflat, efficitque, ut ſeipſum quis honorabilem, & magnum, ac tanquam perfecte mandata exequentem exiſtimet. Quum autem putaverit apud ſe homo bona agere, ac cuſtodire præcepta, decipitur judicans ſeipſum, & judicantem juſte non recipiens. Quando enim teſtimonium reddit ſpiritui noſtro ſpiritus Dei ſecundum Pauli ſermonem, tunc vere Chriſto digni, & filii Dei ſumus,

A μιμηταὶ Χριστοῦ εἶναι βουλόμενοι εἰς ἀνάπαυσιν καὶ ὑποταγὴν ἀλλήλων καὶ χρηστὴν δουλείαν· εἰ δυνατὸν καὶ τὸ ὑπεραποπαθεῖν τοῦ πλησίου ἑαυτοὺς εὐτρεπίσωμεν· ἔχοντες τὸν Κύριον τύπον καὶ ὑπογραμμὸν καὶ ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς συνεργοῦντα ἡμῖν, κατὰ τὸ εἰρημένον, τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν· ἵνα διὰ τῆς ἀγάπης καὶ ἁπλότητος καὶ ἀζηλίας καὶ ἀτυφίας ὁ σύν-
B δεσμος τῆς εἰρήνης ἐν ἑνὶ σώματι καὶ πνεύματι τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ ἀδελφότητι φυλάττεσθαι δύνηται, ὑποτασσομένων ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Κυρίου· ἕκαστος τοίνυν ἐν τούτοις ἤθεσιν εἶναι βουλόμενος, πρὸ πάντων καὶ πανταχῶς τὴν ἱερὰν ἀγάπην καὶ φόβον Θεοῦ, ἥτις ἐστὶ πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολὴ, ἐν τῇ ἑαυτοῦ καρδίᾳ σπουδαζέτω, καὶ ζητείτω παρὰ Θεοῦ ἀδιαλείπτως ἔχειν, καὶ διὰ τῆς συνε-
C χοῦς μᾶλλον ἀδιαλείπτου μνήμης Κυρίου καὶ ἔρωτος οὐρανίου, ταύτην ὡσημέραι κατὰ προκοπὴν διὰ τῆς χάριτος ἐπαυξάνων προσκτάσθω· διὰ γὰρ πολλῆς σπουδῆς καὶ μερίμνης, καὶ πόνου καὶ ἀγῶνος νοὸς τὴν πρὸς Θεὸν ἀγάπην κτᾶσθαι δυνάμεθα, χάριτι καὶ δωρεᾷ Χριστοῦ ἐν ἡμῖν μορφουμένην, καθὼς ἐν τῇ σοφίᾳ εἴρηται· ἐὰν γὰρ ζητήσῃς αὐτὴν ὡς ἀργύριον, καὶ ὡς θησαυροὺς ἐξερευνήσῃς αὐτὴν,
D τότε οἴσεις φόβον Κυρίου καὶ ἐπίγνωσιν· τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην εὐχερῶς καὶ καθαρῶς κατορθῶσαι δυνάμεθα· τὰ γὰρ πρῶτα ταττέσθω ὡς πρῶτα καὶ τὰ δεύτερα τοῖς πρώτοις ἑπόμενα ἀκολούθως τελεσθήσεται· ἐὰν γάρ τις ἀμελήσει τῆς πρώτης καὶ μεγάλης ἐντολῆς τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπης, ἥτις ἀπὸ τῆς ἔνδοθεν διαθέσεως καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ ὑγιῶν τῶν πρὸς Θεὸν ἐννοι-
E ῶν μετὰ θείας δυνάμεως συνίσταται· τῆς δὲ δευτέρας τῆς ἔξωθεν μόνον διακονίας τὴν ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι βούλεται, ἀδύνατον, εἰ καθαρῶς καὶ ὑγιῶς ταύτην ἐπιτελεῖν δυνήσεται· ἡ γὰρ τῆς κακίας μέθοδος εὑρίσκουσα ἔξω ἀπὸ τῆς μνήμης καὶ ἀγάπης καὶ ζητήσεως τοῦ Θεοῦ τὸν νοῦν ἢ δυσχερῆ καὶ βαρέα ποιοῦσα τὰ θεῖα ἐντάλματα, γογγυσμοὺς καὶ μέμψεις τῆς εἰς τοὺς ἀδελφοὺς γινομένης διακονίας τῇ
F ψυχῇ ἐνεργάζεται, ἢ οἰήσει δικαιοσύνης ἀπατήσασα φυσιοῖ, καὶ ἑαυτὸν ἡγήσασθαι ποιεῖ ὡς τίμιον καὶ μέγαν καὶ ὡς ἄκρως κατορθοῦντα τὰς ἐντολάς· ὅταν δὲ οἰηθῇ ἐν ἑαυτῷ ἄνθρωπος ὅτι καλὰ ἐργάζεται, καὶ ἐντολὰς φυλάττει, ἥμαρτε κρίνας ἑαυτὸν, καὶ μὴ ἐκδεξάμενος τὸν κρίνοντα ἀληθῶς· ἐπὰν γὰρ συμμαρτυρῇ τῷ πνεύματι ἡμῶν τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸ λόγιον Παύλου, τότε ἀληθῶς Χριστοῦ ἄξιοι καὶ τέκνα Θεοῦ τυγχάνωμεν

χάνωμεν, καὶ οὐχ ὅταν ἰδίᾳ οἰήσει ἑαυτοὺς δικαιώσωμεν· οὐ γάρ φησιν ὁ ἑαυτὸν συνιστάνων, ἐκεῖνός ἐστι δόκιμος, ἀλλ' ὃν ὁ Κύριος συνίστησιν· ἐπὰν γὰρ μνήμης καὶ φόβου Θεοῦ ἐκτὸς εὑρίσκεται ἄνθρωπος, ἀνάγκη καὶ δόξαν ἐπιζητεῖ καὶ ἔπαινον θηρεύει παρὰ τῶν διακονουμένων ὑπ' αὐτοῦ· ὁ γὰρ τοιοῦτος καὶ ἄπιστος παρὰ τοῦ Κυρίου ἀπελέγχεται· πῶς γάρ φησιν ὑμεῖς δύνασθε πιστεύειν, δόξαν παρὰ ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου Θεοῦ οὐ ζητεῖτε; ὁ τοιοῦτός ἐστι κατὰ τὸ εὐαγγέλιον ὁ τὸ ἔξωθεν τῆς παροψίδος καὶ τοῦ ποτηρίου πλύνων· οὗτος ἔνδον γέμει ἁρπαγῆς καὶ ὑποκρίσεως· ἐπὰν δὲ αὐτὸς ὁ νοῦς καὶ ἡ διάθεσις τῆς ψυχῆς εἰς τὴν μελέτην, καὶ ἐπιπόθησιν τοῦ Θεοῦ ἀεὶ ἀπασχολῆται, καὶ τὰς ἐννοίας τῇ μνήμῃ τῶν καλῶν· ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ καὶ δίκαια καὶ εὔφημα καὶ σεμνά, καὶ τῇ ἀγάπῃ τοῦ Θεοῦ πάντοτε κατὰ κόσμον τελείαν κατόρθωσιν λαμβάνει. μετὰ ἀγῶνος δὲ καὶ καμάτου νοὸς τοῦτο κατορθοῦται διὰ τὸ τὸν ἐναντίον ἀεὶ τοῖς καλοῖς ἐμποδίζειν καὶ δελεάζειν, ἢ ἁρπάζειν τὸν νοῦν τοῦ μὴ τῇ τῶν καλῶν μνήμῃ ἐρᾷν τῶν ἄνω, ἀλλὰ διὰ τῶν γηΐνων ἐννοιῶν ἢ ἐπιθυμιῶν τινων τὴν προαίρεσιν δελεάζειν· οὗτος γάρ ἐστι τοῦ πονηροῦ ὁ θάνατος καὶ ἧττα, ὅσον ἐξ ἡμετέρας σπουδῆς, ὅταν εἰς ἀγάπην καὶ μνήμην Θεοῦ ἀσχολούμενος ὁ νοῦς εὑρίσκεται· ἐντεῦθεν συστῆναι δύναται καὶ ἡ πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἀγάπη εἰλικρινής, ὁμοίως καὶ ἀληθὴς ἁπλότης, καὶ ἡ πραότης, καὶ ἡ ταπείνωσις, καὶ ἡ ἀκεραιότης, καὶ ἡ ἀγαθότης, καὶ ἡ εὐχή, καὶ πᾶσα ἀκολουθεία τῶν ἁγίων ἐντολῶν, διὰ τῆς μιᾶς, καὶ μόνης, καὶ πρώτης ἐντολῆς τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπης ἐξ ἀληθείας τὴν ἀκριβῆ συμπλήρωσιν λαμβάνει.

Ἀγῶνος οὖν πολλοῦ καὶ πόνου κρυπτοῦ ἀοράτου χρεία, λογισμῶν ἔρευναν ἀεὶ ποιεῖσθαι· καὶ τὰ ἠσθενηκότα δὲ τῆς ψυχῆς ἡμῶν αἰσθητήρια γυμνάζειν πρὸς διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ· δεῖ πάντοτε καὶ ἀναζωπυρεῖν διὰ τῆς τοῦ νοὸς πρὸς Θεὸν ἐμπίξεως καὶ σπουδῆς τὰ ἐξησθενηκότα τῆς ψυχῆς μέλη· ἐκεῖ τοῦ νοῦ ἡμῶν διαπαντὸς προσκολλωμένου· ἵνα διὰ θείας χάριτος γένηται μετὰ τοῦ Κυρίου εἰς ἓν πνεῦμα κατὰ τὸ ἀποστολικὸν λόγιον· τοῦτον δὲ τὸν κρυπτὸν ἀγῶνα καὶ μελέτην Κυρίου καὶ πόνον νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἔχειν πάντας ἡμᾶς χρή, καὶ εἰς πᾶσαν ἐπιτήδευσιν ἐντολῆς ἤτοι εὐχομένους, ἤτοι διακονοῦντας, ἤτοι ἐσθίοντας, ἤτοι πίνοντας, ἢ ὁτιοῦν ποιοῦντας· καὶ πᾶν ὃ γίνεται ἀγαθὸν ἀρετῆς ἐπιτήδευμα, εἰς δόξαν τοῦ Θεοῦ γίνεται, καὶ μὴ εἰς δόξαν ἡμετέραν ἐπιτελούμενον εὑρίσκεται· ἁγιάζεται

A mus, & non quando propria opinione nos ipſos juſtos putamus. *Non enim*, 2. *Cor.* 10. 18. *ait, qui ſeipſum commendat, ille probatus eſt, ſed quem Deus commendat.* Etenim quando procul a memoria, ac Dei timore homo reperitur, neceſſario & gloriam quærit, & laudem venatur ab iis, quibus ipſe famulatur. Talis enim etiam infidelis a Deo redarguitur. *Quomodo*, enim ait, *vos poteſtis credere, qui* *Jo.* 5. 44 B *gloriam ab invicem accipitis, & gloriam, quæ a ſolo Deo eſt, non quæritis?* Talis eſt ſecundum Evangelium, qui quod exterius eſt paropſidis, & calicis lavat: hic intus plenus eſt rapina, & hypocriſi. Quando autem ipſa mens, atque animæ affectus in meditatione, ac Dei deſiderio ſemper, ac cogitationibus memoria rerum honeſtarum exercetur; quæcumque C ſunt vera, & juſta, & bonæ famæ, & pudica, etiam ob Dei dilectionem, ſemper decentem, perfectamque correctionem accipiunt: cum labore autem, & contentione mentis hoc perficitur, eo quod adverſarius bonis ſemper impedimento eſt, & allicit, rapitque mentem, ne ob rerum honeſtarum memoriam ſuperna diligat, ſed per cogitationes quaſdam, cupiditateſve terrenas voluntatem decipiat. D Hæc eſt enim maligni mors & victoria, quantum ex noſtra diligentia: quando mens in dilectione, & recordatione Dei exercita invenitur, inde conſtare poteſt & dilectio erga fratrem ſincera, ſimiliter & vera ſimplicitas, & manſuetudo, & humilitas, & integritas, & probitas, & oratio, omniſque perſecutio ſanctorum mandatorum per unum ſolum, & primum præceptum dilectionis erga Deum vere E abſolutam accipit impletionem.

Opus eſt igitur certamine multo, atque inviſibili labore, & occulto, ut examen ſemper fiat cogitationum, utque infirmi noſtri animi ſenſus exerceantur ad diſtinctionem boni, ac mali; oportet ſemper etiam excitare per mentis conatum, & ſtudium erga Deum debilitata animæ membra, in eo mente noſtra ſemper conglutinata: ut F per divinam gratiam fiat cum Domino unus ſpiritus juxta Apoſtolicum dictum. Hunc vero occultum agonem, & meditationem Domini, ac laborem die, ac nocte habere nos omnes oportet ad accuratum mandatorum ſtudium, ſive orantes, ſive miniſtrantes, ſive edentes, ſive bibentes, ſive quamcumque rem operantes. Et quævis fit virtutis bona profeſſio, in gloriam Dei fit, & non ad noſtram gloriam factum invenitur. Sanctificatur

ædificatur enim tota mandatorum obſervatio, & pure a nobis perficitur per memoriam Domini continuam, timoremque, ac dilectionem erga Deum. Atque ita longe abſumus ab adverſario, qui mandatum polluit, & laborem noſtrum contaminat volens ad ſe ipſum pertrahere. Et tunc expedita, ac facilia nobis omnia mandatorum præcepta videbuntur, Dei gratia in nobis levia reddente mandata, & diſſolvente quod laborioſum in ipſis eſt circa obſervantiam. Adeo ut tum levitas præceptorum, tum facilitas propter Dei dilectionem futura ſit. Totus enim conatus, ac ſedulitas adverſarii in eo ſita eſt, ut diximus, ut mentem a Dei memoria, timore, ac dilectione Domini poſſit avertere, adhibens terrenas illecebras, aut cogitationes in ſpeciem probabiles, mentem a vero bono dilectionis erga Deum adducens ad ea, quæ bona ſunt apparentia. Quodcumque enim bonum homo facit, malignus vult contaminare, & fœdare, nititurque propriam ſementem vanæ gloriæ, vel arrogantiæ, vel murmurationis, aut ejuſmodi quaſdam res præcepto immiſcere: ut ne propter Deum ſolum, humili, promtoque animo efficiatur bonum, & honeſtum, quod fit. Adhibenda eſt igitur ab unoquoque cognitio, ac diſcretio multa, ut poſſit mens inſidias, arteſque maligni dignoſcere, atque omnino a malitia longiſſime abeſſe. Ne vero ex nobis ipſis aliquid dicere videamur, iſta ex ſacris Scripturis confirmemus. Scriptum eſt enim Abelem obtuliſſe ſacrificium Deo ex adipibus, atque ex primogenitis ovium: & Cain ſimiliter munera obtuliſſe ex fructibus terræ, ſed non ex fructibus primis.
Geneſ. 3. 5. *Et reſpexit*, inquit, *Deus ad munera Abel, ad munera autem Cain non reſpexit*. Ut etiam ex hoc diſcamus, contingere, ut aliquod bonum opus fiat negligenter, aut per contemtum, aut propter aliquid, & acceptum non ſit Deo: & contingit, ut fiat ſecundum Dei voluntatem ſtudioſe, & ſobrie propter Deum, & fideliter, & gratum ſit coram Deo. Etenim Patriarcha Abraham ex manubiis Sacerdoti Melchiſedech obtulit, atque ita benedictiones ab eo ſuſcepit. Quid vero per hæc innuit Spiritus altiorem ſenſum demonſtrans, niſi ſumma, & prima, & adipes totius concretionis noſtræ, hoc eſt ipſam mentem, ipſam affectionem,

A γιάζεται γὰρ πᾶσα ἡ τῶν ἐντολῶν ἀκολουθεία καὶ καθαρῶς ὑφ' ἡμῶν ἐπιτελεῖται διὰ τῆς ἀδιαλείπτου μνήμης Κυρίου καὶ φόβου καὶ ἀγάπης τῆς πρὸς τὸν Θεόν, καὶ οὕτως ἐκτὸς γινώμεθα τοῦ ἀντικειμένου τοῦ μιαίνοντος τὴν ἐντολὴν σπιλοῦντος καὶ τὸν κάματον ἡμῶν εἰς ἑαυτὸν περισπᾶν βουλομένου· καὶ τότε εὐχερῆ καὶ εὔκολα ἡμῖν πάντα τῶν ἐντολῶν παραγγέλματα καταφανήσεται, τῆς τοῦ Θεοῦ ἐν ἡ-
B μῖν ἀγάπης ἐξευμαριζούσης τὰς ἐντολάς, καὶ τὸ ἐπίπονον αὐτῶν περὶ τὴν τήρησιν ἐκλυούσης· ὥς τε καὶ ἡ τῶν ἐντολῶν εὐμαρεία καὶ εὐκολία διὰ τῆς πρὸς Θεὸν ἀγάπης ἐγγενήσεται· ὅλος γὰρ ὁ ἀγὼν καὶ ἡ σπουδὴ τοῦ ἀντικειμένου ἐστὶν αὕτη, ὥσπερ εἴρηται· ἵνα δυνηθῇ τὸν νοῦν ἀπὸ τῆς πρὸς Θεὸν μνήμης, καὶ φόβου, καὶ ἀγάπης τοῦ Κυρίου περισπάσαι, δελεάσμασι γηΐνοις χρώμενος, ἤ τισιν
C εὐλογοφανέσιν ἐννοίαις τὸν νοῦν ἀπὸ τοῦ ὄντως καλοῦ τῆς πρὸς Θεὸν ἀγάπης περιτρέπων ἐπὶ δοκίσει ὄντα καλά· πᾶν γὰρ ὃ ἂν καλὸν ποιῇ ἄνθρωπος, σπιλοῦν καὶ μιαίνειν ὁ πονηρὸς βούλεται, καὶ τὴν ἰδίαν ἐπισπορὰν τῆς κενοδοξίας ἢ οἰήσεως, ἢ γογγυσμοῦ ἢ τοιούτοις τισὶ τῇ ἐντολῇ συμμίσγειν ἀγωνίζεται· ἵνα μὴ διὰ τὸν Θεὸν μόνον ταπεινοφρόνως καὶ προθύμως τὸ γινόμενον ἀγαθὸν
D καὶ καλὸν γίνηται· γνώσεως οὖν καὶ διακρίσεως ἑκάστῳ πολλῆς χρεία, ἵνα δυνηθῇ ὁ νοῦς τὰς μεθοδίας καὶ τέχνας τοῦ πονηροῦ ἐπιγινώσκειν καὶ παντελῶς τῆς κακίας ἀπαλλοτριοῦσθαι· ἵνα δὲ μὴ δόξωμεν ἀφ' ἑαυτῶν τι λέγειν, ἐκ τῶν ἁγίων γραφῶν ταῦτα παραστήσωμεν· γέγραπται γὰρ ὅτι Ἄβελ προσήνεγκε θυσίαν τῷ Θεῷ ἀπὸ τῶν στεάτων καὶ ἀπὸ τῶν πρωτοτόκων τῶν προβάτων, καὶ Κάϊν ὁ-
E μοίως προσήνεγκε δῶρα ἀπὸ τῶν καρπῶν τῆς γῆς, ἀλλ' οὐκ ἀπὸ τῶν πρώτων καρπῶν· καὶ ἔπιδεν ὁ Θεός φησιν ἐπὶ ταῖς θυσίαις τοῦ Ἄβελ, ἐπὶ δὲ τοῖς δώροις τοῦ Κάϊν οὐ προσέσχεν· ὥστε καὶ ἐκ τούτου μανθάνωμεν ὅτι ἔστι τι καλὸν ἐπιτήδευμα ποιῆσαι ἀμελῶς ἢ καταπεφρονημένως ἢ διά τι, καὶ μὴ εἶναι εὐπρόσδεκτον τῷ Θεῷ, καὶ ἔστι ποιῆσαι κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ σπουδαί-
F ως καὶ νηφόντως διὰ τὸν Θεὸν πιστῶς καὶ εὐάρεστον εὑρεθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ· καὶ γὰρ ὁ πατριάρχης Ἀβραὰμ ἐκ τῶν ἀκροθινίων τῷ ἱερεῖ τοῦ Θεοῦ Μελχισεδὲκ προσήνεγκε, καὶ οὕτως τὰς εὐλογίας ἐδέξατο παρ' αὐτοῦ· τί δὲ διὰ τούτων αἰνίττεται τὸ πνεῦμα ὑψηλοτέραν θεωρίαν ἐμφαίνων; ἀλλ' ἢ τὰ ἄκρα, καὶ τὰ πρῶτα, καὶ τὰ στέατα ὅλου τοῦ συγκρίματος ἡμῶν, τουτέστιν αὐτὸν τὸν νοῦν, αὐτὴν τὴν διάθεσιν, αὐτὸν τὸν ὀρθὸν

ἡμῶν λογισμὸν, αὐτὴν τὴν ἀγαπητικὴν ἡμῶν δύναμιν τῆς ψυχῆς τὴν ἀπαρχὴν τοῦ ὅλου ἡμῶν ἀνθρώπου τῷ Θεῷ προσκομίζειν δέοι πάντοτε· τὴν τῆς καρδίας θυσίαν ἱερὰν, τά τε ἀκροθίνια καὶ πρῶτα τῶν ὀρθῶν λογισμῶν εἰς τὴν αὐτοῦ μνήμην καὶ μελέτην καὶ ἀγάπην διὰ παντὸς ἀπασχολοῦντας· οὕτως γὰρ δυνάμεθα εἰς ἔρωτα θεῖον ὡσημέραι αὔξησιν λαμβάνειν, βοηθούμενοι ὑπὸ τῆς θείας δυνάμεως τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ φορτίον δὲ τῆς δικαιοσύνης ἐντολῶν ἐλαφρὸν ἡμῖν οὕτω καταφανήσεται, καὶ καθαρῶς καὶ ἀμώμως ταύτας ἐπιτελέσωμεν, συνεργοῦντος ἡμῖν αὐτοῦ τοῦ Κυρίου διὰ τῆς πρὸς αὐτὸν ἡμῶν διὰ πίστεως καὶ ἀγάπης ζεούσης ὁρμῆς, καὶ πασῶν τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ ἐπιπόθησιν.

Περὶ δὲ τῆς φαινομένης ἀσκήσεως οἷον ἀγαθὸν ἐπιτήδευμα πρῶτον καὶ μεῖζον τυγχάνει, τοῦτο γινώσκεται, ἀγαπητοὶ, ὅτι ἀλλήλοις πᾶσαι αἱ ἀρεταὶ ἐνδέδενται καὶ ἀλλήλων ἐκκρέμανται· ὥσπερ ἱερά τις πνευματικὴ ἅλυσις, μία ἀπὸ τῆς μιᾶς ἀπήρτηνται· ἡ ἀγάπη ἀπὸ τῆς χαρᾶς, ἡ χαρὰ ἀπὸ τῆς πραότητος, ἡ πραότης ἀπὸ τῆς ταπεινώσεως, ἡ ταπείνωσις ἀπὸ τῆς διακονείας, ἡ διακονεία ἀπὸ τῆς ἐλπίδος, ἡ ἐλπὶς ἀπὸ τῆς πίστεως, ἡ πίστις ἀπὸ τῆς ὑπακοῆς, ἡ ὑπακοὴ ἀπὸ τῆς ἁπλότητος· ὥσπερ καὶ τὸ ἐναντίον μέρος ἓν ἀφ' ἑνὸς τὰ κακὰ ἐνδέδενται· τὸ μῖσος ἀπὸ τοῦ θυμοῦ, ὁ θυμὸς ἀπὸ τῆς ὑπερηφανείας, ἡ ὑπερηφανεία ἀπὸ τῆς κενοδοξίας, ἡ κενοδοξία ἀπὸ τῆς ἀπιστείας, ἡ ἀπιστεία ἀπὸ τῆς ἀμελείας, ἡ ἀμελεία ἀπὸ τῆς χαυνώσεως, ἡ χαυνῶσις ἀπὸ τῆς ὀλιγωρίας, ἡ ὀλιγωρία ἀπὸ τῆς ἀκηδίας, ἡ ἀκηδία ἀπὸ τῆς ἀνυπομονησίας, ἡ ἀνυπομονησία ἀπὸ τῆς φιληδονίας, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς κακίας μέλη εἰσὶν ἀλλήλων ἐκκρεμάμενα· οὕτως καὶ ἐν τῷ καλῷ μέρει ἀλλήλων εἰσὶν αἱ ἀρεταὶ ἀπηρτημέναι· κεφάλαιον δὲ πάσης ἀγαθῆς σπουδῆς καὶ κορυφαῖον τῶν κατορθωμάτων ἐστὶν ἡ τῆς προσευχῆς προσκαρτέρησις, δι' ἧς καὶ τὰς λοιπὰς ἀρετὰς διὰ τῆς παρὰ Θεοῦ αἰτήσεως ὡσημέραι προκτᾶσθαι δυνάμεθα· ἐπειδὴ πρὸς μόνον Θεὸν ἀγαθότης τε κοινωνία τις μυστικὴ πνευματικῆς ἐνεργείας, τε συνάφεια τῆς διαθέσεως, καὶ αὐτοῦ τοῦ νοῦ ἐν ἀγάπῃ ἀῤῥήτῳ πρὸς Κύριον ἐν εὐχῇ διὰ θείας ἐπισκέψεως τοῖς καταξιουμένοις γίνεται, καὶ εἰς οὐράνιον ἔρωτα καὶ πόθον ἔμπυρον ὑπὸ τῆς πνευματικῆς ἀγάπης πρὸς Θεὸν ἕλκεται ὡσημέραι· ὁ ἑαυτὸν ταῖς προσευχαῖς προσκαρτερεῖν ἀναγκάζων, καθὼς εἴρηται, ἔδωκας εὐφροσύνην εἰς τὴν καρδίαν

[A] nem, ipſam rectam noſtram ratiocinationem, per ipſam noſtram amandi potentiam animæ, primitias totius hominis noſtri ſemper Deo nos offerre debere, ſacrum cordis ſacrificium, manubias, & prima cogitationum rectarum ad ipſius memoriam, & meditationem, & dilectionem ſemper occupantes. Ita enim quotidie poſſumus in divino amore incrementum accipere, a divina Dei potentia [B] adjuti: & pondus juſtitiæ mandatorum leve nobis ita apparebit, & pure, atque incorrupte illa perficiemus auxiliante nobis Domino, per noſtram erga ipſum affectionem fide, ac dilectione ferventem, & per deſiderium omnium madatorum ipſius.

De exercitationibus autem, quæ apparent, quale bonum ſtudium pri- [C] mum, & melius ſit, hoc cognoſcitur, dilectiſſimi, quia mutuo omnes virtutes colligatæ ſunt, & alia ab alia dependet: tanquam ſacra quædam ſpiritualis catena altera cum altera connectitur: dilectio a gaudio, gaudium a manſuetudine, manſuetudo ab humilitate, humilitas a miniſterio, miniſterium a ſpe, ſpes a fide, fides ab auditu, au- [D] ditus a ſimplicitate: ſicut e contrario alia cum aliis mala colligantur: odium ab iracundia, iracundia a ſuperbia, ſuperbia a vana gloria, vana gloria ab infidelitate, infidelitas a negligentia, negligentia a relaxatione, relaxatio a contemtu, contemtus a tædio, tædium ab impatientia, impatientia ab amore voluptatum, & reliquæ nequitiæ par- [E] tes mutuo dependent. Eodem pacto etiam ex parte boni virtutes invicem connectuntur. Caput vero omnis boni ſtudii, & ſumma recte factorum eſt orationis perſeverantia, per quam & virtutes reliquas, quotidiana a Deo poſtulatione, poſſumus adipiſci. Quoniam apud Deum bonitas, & communi- [F] catio quædam myſtica ſpiritalis operationis, affectioniſque conjunctio, atque ipſius mentis cum amore inenarrabili erga Dominum in prece per divinam viſitationem iis, qui digni facti ſunt, efficitur, & ad cœleſtem amorem, ignitumque deſiderium a ſpiritali dilectione ad Deum quotidie trahitur. Qui ſeipſum in precibus perſeverare cogit, ſicut dictum eſt: *Dediſti lætitiam in corde* Pſal. 4. 7.

Luc. 17.21. corde meo. Et Dominus: *Regnum cœlorum intra vos eſt*. Regnum vero eſſe intra, quid aliud ſignificat, quam cœleſtem ſpiritus lætitiam animæ dignæ efficaciſſime partam? Si enim voluptatem, & gaudium, & ſpiritalem exultationem in æterno lumine Sancti in regno cœlorum habituri ſunt; hanc arrham, atque has primitias inde jam ſanctæ, & fideles animæ propter operantis ſpiritus participationem dignæ efficiuntur ut conſequantur.

2. Cor. 1.3. *Qui conſolatur* enim, dicit, *nos in omni tribulatione noſtra, ut poſſimus conſolari eos, qui in omni preſſura ſunt per conſolationem, qua conſolamur & ipſi a Deo*.

Pſal. 83.3. Sed &, *cor meum, & caro mea exultaverunt in Deum vivum*.

Pſal. 62.6. Et *ſicut ex adipe, & pinguedine repleta eſt anima mea*: Et his ſimilia efficacem ſpiritus lætitiam, & conſolationem ſanctificationis obſcura ſignificatione per iſta demonſtrant. Sequentia autem omnium præceptorum mandata tanquam membra capitis ſunt, quæ qui ſeipſos integre pro viribus Deo tradiderunt, perficere debent, quum omnibus unus ſcopus haud dubie propoſitus ſit pietatis, quem pluribus verbis jam explicavimus, & confirmavimus ſcripturarum teſtimoniis, ut digni nos efficiamur per fidem, & multam diligentiam in omnibus virtutibus, plenitudine Spiritus Sancti, atque omnimoda a perturbationibus liberatione, ut poſſideamus id, quod eſt cordis expiatio per ſanctificantem ſpiritum fidelibus ac religioſis animabus impertita. Quiſque igitur ſe ad bonum applicet, quantum & erga Deum animæ dilectio extenditur; & ſi de reliquo cupit aliquis aſſidue orare, etiam precibus perſeveranter inſiſtat, & quod a Domino dictum eſt, quanto magis *faciet Deus*

Luc. 18. 1. *vindictam ad ſe clamantium die, ac nocte: dicebat* enim, inquit, *& parabolam, quod oportet ſemper orare, & non deficere*, & quo pacto cœleſtem armaturam ſpiritus, ut antea dictm eſt, digne accipient qui illam exoptant, & ſe conſecuturos ſperant. Apoſtolus dixit.

Epheſ. 6. 18. *Per omnem orationem, & obſecrationem orantes omni tempore, & in hoc ipſo vigilantes in omni inſtantia, & obſecratione*. Si quis igitur fratrum per orationem certamen ſuſcipere deſiderat cupidus cœleſtium bonorum, admittendus eſt, atque omnino laudabilis ille cum apud homines, tum apud Deum. Ideo ſinatur hujuſmodi a ſociis fratribus cum gaudio orationi

A καρδίαν μου· καὶ ὁ Κύριος· ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἐντὸς ὑμῶν ἐστι· τὸ δὲ ἐντὸς εἶναι τὴν βασιλείαν τί ἄλλο σημαίνει, ἢ τὴν τοῦ πνεύματος οὐράνιον εὐφροσύνην τῆς ἀξίας ψυχῆς ἐνεργῶς γινομένην; ἥνπερ γὰρ ἀπόλαυσιν καὶ χαρὰν καὶ εὐφροσύνην πνευματικὴν ἐν φωτὶ αἰωνίῳ οἱ ἅγιοι ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν μέλλουσιν ἔχειν, τοῦτον τὸν ἀῤῥαβῶνα καὶ τὴν ἀπαρχὴν ἐντεῦθεν ἤδη αἱ ἅγιαι καὶ

B πισταὶ ψυχαὶ διὰ τῆς τοῦ πνεύματος ἐνεργοῦς κοινωνίας τυχεῖν καταξιοῦνται· ὁ παρακαλῶν γάρ φησιν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν εἰς τὸ δύνασθαι παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει διὰ τῆς παρακλήσεως ἧς παρακαλούμεθα καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ· ἀλλὰ καὶ τὸ ἡ καρδία μου καὶ ἡ σάρξ μου ἠγαλλιάσαντο ἐπὶ θεὸν ζῶντα· καὶ ὡς ἐκ στέατος καὶ πιότητος ἐμπλησθείη ἡ ψυχή μου, καὶ τὰ τούτοις

C ὅμοια· τὴν ἐνεργῆ τοῦ πνεύματος εὐφροσύνην καὶ παράκλησιν ἁγιασμοῦ διὰ τούτων ἐνίττεται· τὰ δὲ ἀκόλουθα πάντων τῶν ἐντολῶν παραγγέλματα, ὥσπερ μέλη τῆς κεφαλῆς τυγχάνει, ἅπερ οἱ ἑαυτοὺς ὁλοτελῶς ἀποδεδωκότες τῷ θεῷ κατὰ δύναμιν ἐπιτελεῖν ὀφείλουσι προκειμένου δηλαδὴ τοῦ τῆς εὐσεβείας σκοποῦ πᾶσιν ἑνός, ὅνπερ διὰ πλειόνων προείπαμεν διὰ τῶν γραφικῶν μαρτυριῶν παραστή-

D σαντες τοῦ καταξιωθῆναι ἡμᾶς διὰ τῆς πίστεως καὶ πολλῆς ἐν πάσαις ἀρεταῖς σπουδῆς πληρώσεως ἁγίου πνεύματος καὶ παντελοῦς τῶν παθῶν ἀπαλλαγῆς κτήσασθαι, ὅ ἐστιν ὁ τῆς καρδίας καθαρισμὸς διὰ τοῦ ἁγιαστικοῦ πνεύματος ταῖς πισταῖς καὶ εὐλαβέσι ψυχαῖς ἐγγινόμενος· ἕκαστος οὖν ἑαυτὸν ἐκδότω εἰς τὸ ἀγαθὸν ὅσον καὶ ὁ πρὸς θεὸν ἔρως τῆς ψυχῆς ἐπεκτείνεται. καὶ λοιπὸν εἴ τις βούλεται ἀ-

E διαλείπτως προσεύχεσθαι· καὶ τῇ προσευχῇ προσκαρτερείτω· καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ Κυρίου εἰρημένον· πόσῳ μᾶλλον ποιήσει ὁ θεὸς τὴν ἐκδίκησιν τῶν βοώντων πρὸς αὐτὸν νυκτὸς καὶ ἡμέρας; ἔλεγε γάρ φησι καὶ παραβολὴν πρὸς τὸ δεῖ πάντοτε προσεύχεσθαι καὶ μὴ ἐκκακεῖν, καὶ τὴν ἐπουρανίων δὲ ὅπλων τοῦ πνεύματος τὴν ἔνδυσιν, ὡς προείρηται, δι' ὁποίου τρόπου καταξιωθήσονται· οἱ ἐπιθυμοῦντες

F καὶ τυχεῖν πιστεύοντες· ὁ ἀπόστολος εἶπε, διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως προσευχόμενοι ἐν παντὶ καιρῷ ἐν πνεύματι καὶ εἰς αὐτὸ τοῦτο ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ προσκαρτερήσει καὶ δεήσει· εἴ τις τοίνυν τῶν ἀδελφῶν τὸν διὰ τῆς προσευχῆς ἀγῶνα ἀναδέξασθαι ἐπιποθεῖ, ἐρῶν τῶν ἐπουρανίων ἀγαθῶν, ἀποδεκτέος καὶ παντὶ ἐπαινετός, οὕτως καὶ παρ' ἀνθρώποις καὶ παρὰ θεῷ· διὸ ἀφιέσθω ὑπὸ τῶν συμμελῶν ἀδελφῶν μετὰ χαρᾶς τῇ προσευχῇ

εὐχῇ προσκαρτερεῖν ὁ τοιοῦτος, ἵνα καὶ αὐτοὶ μισθὸν διὰ τὴν πρὸς τὸν ἀδελφὸν σύμπνευσιν καὶ συνέργειαν ἀγαθὴν ἐπὶ Θεῷ ἔχωσι· μόνον ἵνα μετὰ πάσης νήψεως τὴν κατὰ συνείδησιν ἔρευναν ποιῇ, καὶ ἀδιάλειπτον μνήμην καὶ ἄπαυστον ἀγῶνα ὁ εὐχόμενος ἔχειν πάντοτε ἐναντιούμενος πάσῃ τῇ τῆς κακίας τῶν πολλῶν, καὶ περισσῶν λογισμῶν ὕλῃ, πρὸς Κύριον τὸν νοῦν βιαζόμενος ἐν ἐπιποθήσει καὶ παρ' αὐτοῦ τὴν ἀντίληψιν τῆς χάριτος ἐκδεχόμενος· ἵνα οὕτως οἱ καρποὶ εἰς οἰκοδομὴν ὡσημέραι πᾶσι φανεροὶ γίνωνται. ὁ γὰρ ἔχων ἀγάπην Κυρίου τρῶσιν καὶ ἔρωτα θεῖον ἐν τῇ προσευχῇ κἂν μηδέπω ἔχῃ, βιάζεται δὲ καὶ ἀγωνίζεται καὶ ἀναγκάζει τὴν προαίρεσιν εἰς τοῦτον κάματον ἑαυτὸν ἔκδοτον διδοὺς τὸν οὐράνιον ἔρωτα, καὶ τὴν ἀληθινὴν καὶ πνευματικὴν εὐχὴν παρὰ τοῦ Θεοῦ ζητῶν κτήσασθαι κατὰ τὸ εἰρημένον, ὁ διδοὺς εὐχὴν τῷ εὐχομένῳ, μετὰ χαρᾶς ὑπὸ τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν ἀφιέσθω, καὶ ὡς βοηθοὶ αὐτοῦ μᾶλλον συνεργείτωσαν, ἴδιον ἡγούμενοι κέρδος τὴν ἐπὶ τὰ κρείττονα τοῦ ἀδελφοῦ προκοπὴν, καὶ μὴ κατ' ἐρίθειαν ἢ ζῆλον ποιείτωσαν ἀποσυρόμενοι· μηδὲ ἐμποδιζέτωσαν, καὶ ἐκκοπτέτωσαν τὴν ἀγαθὴν αὐτοῦ πρὸς Θεὸν ὁρμὴν καὶ τοῦ ἀγῶνος τῆς καλῆς σπουδῆς τὴν ἀρχὴν, ἵνα ὁ Θεὸς ὁρῶν τὸν πρὸς ἀλλήλους τῆς ἀγάπης παροξυσμὸν ἀνταποδώσει πᾶσι τὰ αἰτήματα πληροφορῶν ἕκαστον διὰ τὴν εὐθεῖαν καὶ ἀγαθὴν πρὸς ἀλλήλους προαίρεσιν.

Ταῦτα δὲ σπουδαίως ποιεῖν ἐν πολλῇ διακρίσει μάλιστα οἱ προεστῶτες τῶν ἀδελφῶν ὀφείλετε, καὶ ἑαυτοὺς καὶ τοὺς σὺν ὑμῖν ἀδελφοὺς τοιούτῳ φρονήματι καταρτίζειν σπουδάζετε· ἵνα μηδεὶς ἐγκοπὴν λαμβάνῃ, εἰς ὃν προείρηται, ἀγωνίζεσθε ἀγῶνα· ὥσπερ οὖν τὸ κεφαλαιωδέστερον ὁ τῇ εὐχῇ προσκαρτερῶν ἐπέλαβε τὸ ἔργον, οὕτως καὶ ἀγῶνα περισσότερον καὶ πόνον πολὺν καὶ σπουδὴν ἀδιάλειπτον ἀναλαβεῖν ὀφείλει· διὰ τὸ πολλὰ ἐν τῇ προσκαρτερήσει τῆς εὐχῆς εἶναι τῆς κακίας ἐμπόδια, ὕπνος, ἀκηδία, βάρησις σώματος, λογισμῶν ῥεμβασμὸς, νοὸς ἀκαταστασία, ὀλιγωρία, ἀνυπομονησία, ἔκλυσις, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς κακίας λεπτὰ ἐνεργήματα· εἶτα θλῖψις καὶ ἐπανάστασις αὐτῶν τῶν πονηρῶν πνευμάτων πολεμούντων καὶ ἀνταγωνιζομένων μέχρις αἵματος τῇ κατὰ ἀλήθειαν τὸν Θεὸν ἀδιαλείπτως ἐπιζητούσῃ ψυχῇ, κωλυόντων αὐτὴν μὴ προσεγγίζειν Θεῷ· πάσῃ οὖν νήψει καὶ πάσῃ σπουδῇ καὶ παντὶ ἀγῶνι ψυχῆς καὶ σώματος ἐν πάσῃ ὑπομονῇ ὁ τῇ εὐχῇ προσκαρτερῶν ἀνδρίζεσθαι ὀφείλει, καὶ ὡς τὸν σταυρὸν ὄν-

A rationi inſtare, ut & ipſi mercedem per hanc cum fratre conſpirationem, & bonam cooperationem a Deo conſequantur: ſolum ut cum omni ſobrietate, ſecundum conſcientiam, inquiſitionem faciat, & indeſinentem memoriam, atque aſſiduam pugnam ut habeat qui orat, ſemper oppoſitus omni occaſioni improbiratis multarum, & ſuperfluarum cogitationum, cogens mentem erga Deum
B per deſiderium, & ab ipſo expectans gratiæ auxilium. Ut ſic fructus quotidie manifeſti fiant ad ædificationem omnibus. Qui enim habet Dei dilectionem, plagam, & amorem divinum, quamvis nondum habeat, conatur tamen, & contendit, & vi cogit ad hunc laborem voluntatem, ſeipſum tradens, a Deo obtinere quærens cœleſtem amorem, & veram,
C ſpiritalemque orationem, ſecundum quod dictum eſt: *Qui dat orationem oranti cum gaudio*; hic a reliquis fratribus ſinatur, & tanquam adjutores ipſius, potius cooperentur, proprium ducentes lucrum profectum fratris ad meliora, neque per contentionem, & zelum illum retrahant, neque impediant, neque præcidant bonam propenſionem erga Deum, & initium pulchræ ſollicitudinis erga pugnam. Ut Deus
D videns mutuæ dilectionis irritamenta, retribuat omnibus petitiones, certos reddens ſingulos propter rectam, & bonam voluntatem mutuam.

Hæc vero ſtudioſe facere multa cum diſcretione debetis, maxime præſides fratrum, & vos ipſos, & qui ſunt vobiſcum fratres, curate hujuſmodi prudentia ut componatis, ut nemo offenſionem accipiat, in quē
E dictum eſt: *Certamen certate*. Sicut igitur principaliſſimum, qui orationi inſtat, opus ſuſcepit, ſic certamen eximium, laboremque multum, ac curam aſſiduam ſuſcipere opus eſt: propterea quod in orationis perſeverantia multa malitiæ impedimenta ſunt, ſomnus, negligentia, corporis gravitas, cogitationum evagatio, mentis inſtabilitas, contemtus, impatientia, diſſolutio, & cæteræ malitiæ ſubtiles operatio-
F nes: deinde tribulatio, atque aggreſſio ipſorum ſpirituum malignorum, qui oppugnant, atque adverſantur uſque ad ſanguinem animæ quærenti ſecundum veritatem indeſinenter Deum, quique illam prohibent, ne ad Deum accedat. Omni igitur vigilantia, & omni ſtudio, totoque mentis, ac corporis conatu in omni patientia, & oratione perſeverans, viriles animos ſumat oportet, ſtetque ut crucem

vere ferens, aſſidue in pugna, & in labore multo, & luctu, & tribulatione propter regnum, non relaxans, neque tradens ſeipſum vagis nequitiæ cogitationibus, aut ſomno, aut otio, aut diſſolutioni, aut mentis perturbationibus, aut tumultuantibus, indecentibuſque vocibus uſus, aut rebus ejuſmodi: applicans mentem ſolum corporis, genuumque flexionibus; certus, fidenſque cauſa non æqui judicii, quum animus in perturbatione, atque evagatione perſiſtat. Poteſt enim quis niſi exacte ſe ad vigilandum paraverit, ſemperque inquiſitionem atque attentionem mentis adhibuerit, diligendo ſemper Dominum, clam a malitia deceptus, & abſtractus, extolli, atque inflari adverſus cæteros, qui nondum ſic poſſunt in oratione perſeverare; atque ita propter hujuſmodi malitiæ deceptiones bonam occupationem hanc adverſario prodens, alia tanquam opera oratione meliora capeſſere. Adeo & laborem, & ſollicitudinem, & pugnam cæteris majorem habere oportet, nequando dolum aliquem a malitia patiatur. Qui enim magis probitatis ſtudio capiuntur, eos magis adverſarius oppugnat, ſubvertere deſiderans. Oportet igitur fructus dilectionis, & humilitatis, & ſimplicitatis, & diſcretionis animæ noſtræ producere, ut manifeſtum ſit nos ad meliora profectum extendere. Ut qui nondum ita poſſunt propter infantiam ad orationem incumbere, eos, bonis noſtris fructibus cognitis, provocemus, atque ad deſiderium transferamus promte, ac ſtudioſe ſe ad hanc pugnam accingendi. Niſi enim animi demiſſio, & dilectio, & ſimplicitas, & bonitas orationem noſtram exornaverint; oratio, ſeu potius orationis effigies, nihil nobis proderit. At vero non dicimus hoc ſolum de oratione, ſed etiam de omni labore, ac defatigatione virginitatis, vel precum, vel lectionis, vel jejunii, vel vigiliæ, vel pſalmodiæ, vel miniſterii, vel cujuſlibet laboris, aut operis cauſa virtutis ſuſcepti: niſi fructus dilectionis, & pacis, & gaudii, & manſuetudinis, & humilitatis, & ſimplicitatis, & candoris, & fidei, & longanimitatis, & vacuitatis invidiæ in nobis ipſis inveniamus, omnibuſque hujuſmodi fructus pacis offeramus; temere, atque incaſſum dolores, laboreſque, ſuſcipiuntur. Omnis enim illa exercitatio, & pœna propter hos fructus ſubeunda eſt. Si vero

ro

A τως βαστάζων ἐν ἀγῶνι καὶ πόνῳ πολλῷ, καὶ πένθει, καὶ θλίψει διὰ τὴν βασιλείαν ἀδιαλείπτως ἔσω· μὴ χαυνούμενος καὶ ἐπιδιδοὺς ἑαυτὸν τοῖς τῆς κακίας λογισμῶν ῥεμβασμοῖς, ἢ ὕπνῳ, ἢ ἀκηδίᾳ, ἢ ἐκλύσει, ἢ συγχύσει νοὸς, ἢ ταραχώδεσι καὶ ἀπρεπέσι φωναῖς χρώμενος, ἢ τισι τοιούτοις, παραδιδοὺς τὴν διάνοιαν ἀδιακρισίας αἰτίᾳ ἐμπληροφορούμενος εἰς τὴν σωματικὴν μόνον γονυ-
B κλισίαν τοῦ νοὸς ἐν συγχύσει ἢ ῥεμβασμῷ καθεστῶτος· δύναται γάρ τις ἐὰν μὴ ἀκριβῶς νήφειν ἑαυτὸν παρασκευάζῃ καὶ πάντοτε τὴν ἔρευναν καὶ προσοχὴν τοῦ νοῦ ποιῆται, ἐπιποθῶν ἀεὶ τὸν Κύριον ὑπὸ τῆς κακίας ποικίλως κατὰ τὸ κρυπτὸν ἀποβουκολούμενος ἐπαίρεσθαι ἢ φυσιοῦσθαι κατὰ τῶν λοιπῶν μηδέπω, οὕτως ἐν τῇ εὐχῇ δυναμένων προσκαρτερεῖν, καὶ οὕτως διὰ τῶν τοιούτων τῆς κακίας πανουρ-
C γευμάτων τὴν καλὴν ἐργασίαν καταπροδιδοὺς ταύτην τῷ ἀντικειμένῳ, ἀλλ' ὥσπερ μεῖζον ἔργον τῆς εὐχῆς ἀνεδέξατο· οὕτως καὶ πόνον καὶ τὴν μέριμναν καὶ ἀγῶνα μείζονα τῶν λοιπῶν κεκτῆσθαι ὀφείλει· μήπου κλοπήν τινα παρὰ τῆς κακίας πάθῃ· τοῖς γὰρ μειζόνως ἐπιλαμβανομένοις ἀγαθοῦ, ἐπιτηδεύματος μειζόνως ὁ ἀντικείμενος ἀνταγωνίζεται, ὑποσκελίζειν βουλόμενος. Δεῖ οὖν καρποὺς ἀγά-
D πης, καὶ ταπεινώσεως, καὶ ἁπλότητος, καὶ διακρίσεως τῆς ψυχῆς ἡμῶν ἐκφύεσθαι· ὅπως φανεροὶ ὦμεν τὴν ἐπὶ τὰ κρείττω προκοπὴν λαμβάνοντες· ἵνα καὶ τοὺς μηδέπω οὕτως δυναμένους διὰ τὴν νηπιότητα τῇ εὐχῇ προσκαρτερεῖν τῶν ἀγαθῶν καρπῶν ἡμῶν φανερῶν αὐτοῖς ὄντων ἐρεθίσωμεν, καὶ εἰς ἐπιθυμίαν ἐνέγκωμεν προθύμως τε σπουδαίως ἐπὶ τὸν ἀγῶνα τοῦτον ἑαυτοὺς ἀπο-
E δοῦναι· ἐὰν μὴ γὰρ ἡ ταπεινοφροσύνη, καὶ ἡ ἀγάπη, ἡ ἁπλότης, καὶ ἡ ἀγαθότης τὴν εὐχὴν ἡμῶν κατακοσμήσῃ· ἡ εὐχὴ μᾶλλον δὲ τὸ σχῆμα τῆς εὐχῆς οὐδὲν ἡμᾶς ὠφελήσει· οὐ μόνον δὲ τοῦτο περὶ τῆς εὐχῆς λέγομεν, ἀλλὰ ἐπὶ παντὸς καμάτου καὶ πόνου παρθενείας, ἢ εὐχῆς ἢ ἀναγνώσεως, ἢ νηστείας, ἢ ἀγρυπνείας, ἢ ψαλμῳδίας, ἢ διακονίας, ἢ οὑδήποτε καμάτου καὶ
F ἐργασίας ἀρετῆς ἕνεκεν ὑφ' ἡμῶν τελουμένης· ἐὰν μὴ τοὺς καρποὺς τῆς ἀγάπης, καὶ τῆς εἰρήνης, καὶ χαρᾶς, καὶ πρᾳότητος, καὶ ταπεινώσεως, ἁπλότητος, καὶ ἀφελότητος, καὶ πίστεως, καὶ μακροθυμίας, καὶ ἀφθονίας ἐν ἑαυτοῖς εὑρίσκωμεν, καὶ πᾶσι τούτους καρποὺς εἰρήνης προσφέρωμεν, εἰκῇ καὶ μάτην οἱ πόνοι, καὶ οἱ κάματοι γεγόνασι· πᾶσα γὰρ ἐκείνη ἡ ἐργασία, καὶ οἱ κάματοι διὰ τοὺς καρποὺς τούτους γίνεσθαι ὀφείλουσι· τῶν

ὃ

ὁ καρπὸς τῆς εἰρήνης καὶ ἀγάπης μὴ εὑρισκομέ- A
νων ἐν ἡμῖν εἰκῆ καὶ μάτην ὅλη ἡ ἐργασία γε-
γένηται· οἱ γὰρ τοιοῦτοι κατὰ τὰς πέντε μωρὰς παρ-
θένους ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἀποδείκνυνται, αἵ τινες
διὰ τὸ μὴ ἐντεῦθεν ἐπικομίσασθαι ἐν τοῖς τῆς
καρδίας ἀγγείοις τὸ πνευματικὸν ἔλαιον, ὅπερ ἐστὶν
ἡ τῶν προκειμένων ἀρετῶν διὰ τοῦ πνεύματος ἐν-
έργεια, μωραὶ ὀνομασθεῖσαι τοῦ πνευματικοῦ τῆς βα-
σιλείας ἀπεκλείσθησαν νυμφῶνος. Καὶ ὁ τῆς παρ- B
θενείας κάματος διὰ τὴν τῶν ἀρετῶν ἔλλειψιν καὶ
ὑστέρησιν τῆς ἐνεργοῦς ἐνοικήσεως τοῦ πνεύματος ἁγίου
εἰς οὐδὲν ἐλογίσθη· ὥσπερ γὰρ ἐν τῇ γεωργίᾳ
εἰ τύχοι τῆς ἀμπέλου πᾶσα ἡ ἐπιμέλεια καὶ κά-
ματος διὰ τὴν μέλλουσαν τῶν καρπῶν ἀπόλαυσιν γίνε-
ται· καρπῶν δὲ μὴ εὑρισκομένων ἐν τῇ ἀμπέλῳ
εἰκῆ καὶ μάτην πᾶσα ἡ ἐμπόνησις τῆς ἐργασίας
γεγένηται· οὕτως ἐὰν μὴ διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ πνεύ- C
ματος καρποὺς ἀγάπης, καὶ εἰρήνης, καὶ χαρᾶς,
καὶ ταπεινώσεως, μακροθυμίας τε καὶ πίστεως,
καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα ὁ ἀπόστολος διηγόρευσεν ἐν
πάσῃ πληροφορίᾳ, καὶ αἰσθήσει πνευματικῇ ἐν
ἑαυτοῖς ἐπιγνῶμεν, εἰκαίως ὁ τῆς παρθενείας κάμα-
τος, εὐχῆς, νηστείας, καὶ ἀγρυπνείας πόνος μά-
ταιος ἀποδείκνυται· οὗτοι γὰρ κάματοί εἰσι ψυχῆς
καὶ σώματος ἐπ᾽ ἐλπίδι πνευματικῶν καρπῶν D
ἐπιτελεῖσθαι ὀφείλοντες· ἡ δὲ τοῦ πνεύματος ἐν ταῖς
ἀρεταῖς καρποφορία, ἀπόλαυσίς ἐστι πνευματικὴ
ἐν ἡδονῇ ἀφθάρτῳ ἐν καρδίαις πισταῖς καὶ ταπει-
ναῖς ὑπὸ τοῦ πνεύματος ἐνεργουμένη· ἐν πολλῇ
γὰρ διακρίσει συνέσεως ἡ ἐργασία τε καὶ οἱ πό-
νοι καὶ κάματοι τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἡγεί-
σθωσαν, καὶ οἱ καρποὶ καρποὶ λογιζέσθωσαν διὰ
πίστεως καὶ ἐλπίδος ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος E
τοῖς ἀξίοις ἐνεργούμενοι· Ἐὰν γὰρ τῆς διαγνώ-
σεως ἔλλειψιν τὴν ἰδίαν ἐργασίαν καὶ κάματον τοὺς
καρποὺς τοῦ πνεύματος εἶναι νομίζῃ· πολλὴν οἴη-
σιν ματαιότητος κέκτηται, καὶ ἀπὸ μεγάλων ἀ-
γαθῶν πνευματικῶν ἐκπίπτει, μὴ διὰ πνευ-
ματικῆς ἐνεργείας ἐν πάσαις ταῖς προειρημέναις
ἀρεταῖς κατευθυνθῆναι ἐλπίζων· ὁ γὰρ ὁλοτε-
λῶς ἑαυτὸν τῷ Θεῷ ἀφιερῶν πάντοτε, καὶ τὴν ἐκ F
ἰδίας δυνάμεως σπουδὴν καὶ πόνον σὺν ταῖς λοιπαῖς
ἀνθρωπίναις καὶ ξέναις ἀρεταῖς ἐν μηδενὶ ἐλλεί-
πων· παρ᾽ αὐτοῦ δὲ τὴν λύτρωσιν διὰ ἀντιλήψεως
τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ ἐν πληροφορίᾳ πίστεως
διὰ παντὸς ἐκδεχόμενος, εἰς αὐτὴν τὴν ἀκροτά-
την τῆς ἀπλώτου ἀρετῆς καὶ ἀγάπης δι᾽ ἀγαθό-
τητος καταντῆσαι καταξιοῦται· ὥσπερ γὰρ ἐν τῷ
βίῳ ὁ ἡδυπαθῶς διαιτώμενος, καὶ τῇ ἁμαρτίᾳ

 ὁλοτελῶς

ro pacis, atque amoris fructus in nobis non inveniuntur, fruſtra, ac ſupervacue tota occupatio aſſumta eſt. Tales enim inter quinque ſtultas virgines in die judicii oſtenduntur, quæ propterea quod hinc non tulerunt oleum ſpiritale in vaſis cordis, quod eſt propoſitarum virtutum operatio per ſpiritum, ſtultæ appellatæ, a ſpiritali regni thalamo excluſæ ſunt. Etiam virginitatis labor propter defectum virtutum, abſentiamque Spiritus Sancti, qui habitat, & operatur in nobis, pro nihilo habitus eſt. Quemadmodum enim in agricultura omnis labor, atque induſtria in vite impenditur fruendi cauſa fructibus in poſterum; non repertis enim in vite fructibus, temere, atque in vanum omnis induſtriæ occupatio poſita eſt. Eodem modo niſi per operationem ſpiritus fructus dilectionis, & pacis, & gaudii, & humilitatis, & longanimitatis, & fidei, & reliqua quotquot Apoſtolus protulit, cum omni confidentia, & ſpirituali ſenſu in nobis ipſis noverimus; vanus virginitatis labor, orationis, & jejunii, inanis ſollicitudo vigiliarum oſtenditur. Hi enim labores ſunt animæ, & ſpiritus, qui perfici debent propter ſpem fructuum ſpiritalium. Ubertas autem fructuum ſpiritus in virtutibus, voluptas eſt ſpiritalis in gaudio incorruptibili in cordibus fidelibus, atque humilibus, a ſpiritu effecta. Cum multa enim intellectus diſcretione, & operatio, & labores, & perpeſſiones, humanam naturam ducant: & fructus, fructus reputentur per fidem, & ſpem a Sancto Spiritu dignis infuſi. Si enim judicii defectus, propriam operationem, laboremque, fructus ſpiritus eſſe reputet, multam opinionem habet vanitatis, atque a magnis bonis ſpiritalibus excidit, credens a ſpiritali operatione in omnibus ſupradictis virtutibus minime dirigi. Is enim, qui perfecte ſe Deo dicavit in perpetuum, atque ex propriis viribus ſtudium, ac laborem cum reliquis humanis, mutabilibuſque virtutibus, in nulla re prætermittens; ab ipſo Deo redemtionem per auxilium gratiæ Chriſti in fidei certitudine ſemper expectat; ad ipſum cacumen ſtabilis virtutis amoriſque per bonitatem pervenire reputatur. Sicut enim in vita deliciis aſſuetus, qui iniquitati omnino ſe tradidit, indecoras

 coras

coras paſſiones præter naturam cum multa voluptate ſectatur, luxuriam, ſcortationem, ebrietatem, & avaritiam, ac cætera nequitiæ opera, hilariter, ac jucundiſſime, tanquam naturæ propria, propter diuturnam conſuetudinem exequitur; ſic perfectus chriſtianus omnes virtutes, omneſque ſpiritus fructus ſupra noſtram naturam, ideſt veram, immutabilemque dilectionem, & pacem, longanimitatem, & bonitatem, manſuetudinem, & patientiam, fidem, atque abjectionem, & reliqua veræ virtutis opera cum gaudio, & ſpiritali delectatione perficit, tanquam naturalia, & propria, indefeſſe deinceps, atque expedite, non amplius contra nequitiæ paſſiones pugnando, utpote qui perfecte a Deo ſervitute liberatus, dignatus fieri purum domicilium ipſius, & divina vi incitatus in virtutibus, in exultatione, in gaudio a ſancto, atque adorando ſpiritu, poſſidens perfectam Chriſti pacem in corde exultantem. Non modo autem hujuſmodi virtutum actus cum multa voluptate, qui talis eſt, propter efficacem operationem inhabitantis Spiritus Sancti in poſterum perficit; ſed, quod difficilius eſt, videlicet Chriſti perpeſſiones expedite, ac facile ſuſcipit, roboratus a ſpiritu, & orans cum multo deſiderio pati cum Chriſto. Ac quemadmodum reliqui in vita homines ſecundum carnem viventes, honores, & glorias, venerationes, & divitias, delicias, & imperia, ac cætera hujus vitæ oblectamenta cum voluptate multa, ac gaudio expetunt; ſic qui ad ſupradicta chriſtianæ profeſſionis pervenire dignati ſunt, nudari, atque eſurire, omneſque ærumnas pati propter Dominum, odio haberi, ſperni, irrideri, percuti, & tanquam purgamenta hujus mundi fieri, ac denique cruci affigi, & fatui in modum, prorſus eliminari, cum voluptate, ac delectatione ſpiritali, cum gaudio, atque exultatione ob beatam reſurrectionis ſpem in votis habent. Chriſtianorum enim gloria, & divitiæ, & delectatio, & theſaurus, & exultatio, perpeſſiones Chriſti ſunt, ſecundum Apoſtolicum dictum: *Non ſolum autem, ſed & gloriamur in tribulationibus.* (Rom. 5. 3.) Et id quod a Domino dictum fuit: *Beati eſtis, quum maledixerint vobis* (Matth. 5. 2.)

A ὁλοτελῶς ἑαυτὸν ἀποδεδωκὼς τὰ παρὰ φύσιν τῆς ἁμαρτίας πάθη ἐν ἡδονῇ πολλῇ ἐπιτελεῖ, ἀσωτίαν, καὶ πορνείαν, μέθην, πλεονεξίαν καὶ τὰ λοιπὰ τῆς κακίας ἐνεργήματα ἐν ἀπολαύσει καὶ ἡδονῇ πολλῇ ὡς φυσικὰ διὰ τὴν χρονίαν συνήθειαν κατεργάζεται· οὕτως καὶ ὁ τέλειος χριστιανὸς πάσας τὰς ἀρετὰς καὶ πάντας τοὺς ὑπὲρ τὴν ἡμετέραν φύσιν τελείους καρποὺς τοῦ πνεύματος, τουτ- B έστι τὴν ἀληθινὴν καὶ ἄτρεπτον ἀγάπην καὶ εἰρήνην, τὴν μακροθυμίαν καὶ ἀγαθότητα, τὴν πρᾳότητα, καὶ ὑπομονὴν, τὴν πίστιν καὶ ταπεινοφροσύνην, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ὄντως ἀρετῆς ἔργα ἐν ἀπολαύσει καὶ ἡδονῇ πνευματικῇ ἐπιτελεῖ ὡς φυσικὰ καὶ οἰκεῖα· ἀκαμάτως λοιπὸν καὶ εὐχερῶς μηκέτι πρὸς τὰ πάθη τῆς κακίας πολεμῶν, ἅτε δὴ λελυτρωμένος ἀπὸ Κυρίου τελείως· καθα- C ρὸν οἰκητήριον αὐτοῦ γίνεσθαι καταξιωθεὶς καὶ ἐνεργούμενος δυνάμει θείᾳ ἐν ταῖς ἀρεταῖς ἐν ἀγαλλιάσει καὶ εὐφροσύνῃ ἀπὸ τοῦ ἁγίου καὶ προσκυνητοῦ πνεύματος τὴν τελείαν τοῦ Χριστοῦ εἰρήνην βραβεύουσαν ἐν τῇ καρδίᾳ κεκτημένος· οὐ μόνον δὲ τὴν τοιαύτην τῆς ἀρετῆς ἐργασίαν ἐν πολλῇ ἀπολαύσει ὁ τοιοῦτος διὰ τὴν ἐνεργῆ ἐνοίκησιν τοῦ ἁγίου πνεύματος ἀκαμάτως λοιπὸν ἐπιτελεῖ, ἀλλὰ τὸ δυσχε- D ρέστερον ὑπὲρ ἐστὶ τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ εὐχερῶς καὶ εὐκόλως ἀναλαμβάνει δυναμούμενος ὑπὸ τοῦ πνεύματος, καὶ ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ τὸ συμπαθῆσαι τῷ Χριστῷ εὐχόμενος· καὶ ὥσπερ οἱ λοιποὶ ἐν βίῳ ἄνθρωποι κατὰ σάρκα ζῶντες τὸ τιμηθῆναι, καὶ δοξασθῆναι, τὸ προσκυνηθῆναι, καὶ τὸ πλουτῆσαι, καὶ τρυφῆσαι, καὶ ἄρξαι καὶ τὰς λοιπὰς τοῦ βίου τούτου ἀπολαύσεις ἐν ἡδονῇ πολλῇ E καὶ εὐφροσύνῃ δι' ἐπιθυμίας ἔχουσιν· οὕτως οἱ εἰς τὰ προειρημένα τοῦ χριστιανισμοῦ μεταφθάσαι καταξιωθέντες τὸ γυμνητεῦσαι καὶ λιμῶξαι καὶ πᾶσαν κακοπάθειαν ὑπομεῖναι διὰ τὸν Κύριον· τὸ μισηθῆναι, καὶ ἀτιμασθῆναι, καὶ λοιδορηθῆναι, τὸ μαστιχθῆναι, καὶ ὥσπερ κάθαρμα τοῦ κόσμου τούτου γενέσθαι· τὸ δὲ ὅλον καὶ σταυρωθῆναι, καὶ πάσῃ τῇ μωρίᾳ ἀποβληθῆναι, ἐν ἡδονῇ καὶ F ἀπολαύσει πνευματικῇ μετὰ χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης διὰ τὴν μακαρίαν τῆς ἀναστάσεως ἐλπίδα ἀκαμάτως καταδέχονται· μᾶλλον δὲ διὰ πολλῆς ἐπιθυμίας ἔχουσι. Χριστιανῶν γὰρ ἡ δόξα καὶ ὁ πλοῦτος, καὶ ἡ τρυφὴ, καὶ ὁ θησαυρὸς, καὶ ἡ καύχησις, τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ τυγχάνει, κατὰ τὸ ἀποστολικὸν λόγιον, οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν ταῖς θλίψεσι. Καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ Κυρίου εἰρημένον, μακάριοί ἐστε ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς

μᾶς καὶ διώξωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι, καὶ εἴπωσι πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι ἕνεκεν ἐμοῦ· χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς· καὶ πάλιν ὁ μακάριος Παῦλος ὅσην ἡδονὴν ἐν τοῖς ὑπὲρ Χριστοῦ παθήμασιν εἶχεν βοᾷ, λέγων, ἥδιστα οὖν καυχήσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ· διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις ἐν ὕβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις, ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς· ὅταν γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι· καὶ πάλιν, ὡς Θεοῦ διάκονοι ἐν ὑπομονῇ πολλῇ· ἡ γὰρ τοῦ ἁγίου πνεύματος εἰς αὐτοὺς πληρεστάτη ἐνοίκησις καὶ ἄφθαρτος ἐνεργὴς παράκλησις τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ ἐν ἡδυτάτῃ πληροφορίᾳ καὶ ἀπολαύσει πολλῇ καταδέχεσθαι παρασκευάσει διὰ τὴν μέλλουσαν τῆς ἀναστάσεως ἐλπίδα ἀθάνατον· οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ κολληθεὶς τῷ Κυρίῳ, καὶ γενόμενος μετ' αὐτοῦ εἰς ἓν πνεῦμα· διὰ γὰρ τῆς τοῦ πνεύματος ἐνεργείας καὶ ἁγιότητος τῶν ἀρετῶν, πάθη μιαρὰ καὶ ἐνέργειαι κακίας κατασκευασθῆναι δύναται καὶ πάθη Χριστοῦ εὐχερῶς καὶ εὐκόλως ἀναλαβεῖν ἐστιν· ἀλλ' εἰ μηδέπω διὰ ἐνεργείας πνεύματος ἀναλαβεῖν καταξιωθέντες διὰ ἰδίας σπουδῆς καὶ ἐπιθυμίας, ἐλπίδι καὶ πίστει ἐν ταῖς ἐντολαῖς, καὶ ἐν τοῖς παθήμασι τοῦ Κυρίου ἀδιαλείπτως ἐμελετάτωσαν, καὶ τῇ ἐργασίᾳ ὡς ἡ δύναμις ἑαυτοὺς βιαζόμενοι ἐγυμναζέσθωσαν· ἐλπίζοντες διὰ τοῦ πνεύματος τελείως ἐν αὐτοῖς κατευθυνθῆναι, ἵνα κατὰ τὴν ἐργασίαν τῆς ἐλπίδος ἐπιθυμίαν τε καὶ μελέτην τοῦ νοὸς ἐνεργοῦσαν, τὸ πνεῦμα ἐν δυνάμει μεθ' ἡδονῆς ἀναλάβωμεν, καὶ τὴν τῶν εὐαγγελικῶν ἐντολῶν ἐργασίαν, καὶ τὴν τῶν παθημάτων τοῦ Χριστοῦ μετὰ χαρᾶς ὑπομονήν· καὶ οὕτως τέλειοι χριστιανοὶ διὰ τῆς ἐνεργοῦς ἐνοικήσεώς τε καὶ κοινωνίας τοῦ πνεύματος γενέσθαι καταξιωθέντες τῆς αἰωνίου ζωῆς κληρονόμοι γενώμεθα.

Οὕτως οὖν ἀγωνίζεσθε καὶ οὕτως ἑαυτοὺς εἰς πᾶν ἀγαθὸν παρασκευάζετε ὁμοῦ πάντες οἱ τῷ σκοπῷ τῆς εὐσεβείας τρέχοντες· μάλιστα δὲ οἱ ταῖς εὐχαῖς προσκαρτερεῖν ἑαυτοὺς ἀναγκάζοντες ὡς τηλικούτων ἀγαθῶν ἐλπίδας ἔχοντες, ἵνα καὶ ἑαυτῶν καὶ τῶν πλησίων οἰκοδομὴ καὶ ὠφέλεια γένησθε· καὶ μὴ βλάβην καὶ ἑαυτοῖς καὶ ἄλλοις δι' ἀμελείας καὶ ἀπροσεξίας ἐμποιήσετε· οἱ δὲ μηδέπω δυνάμενοι ἄκρως ἐπὶ τῷ τῆς εὐχῆς ἔργῳ ἑαυτοὺς ἀποδοῦναι τῇ διακονίᾳ, καὶ ὑπηρεσίᾳ ἢ ἔργῳ τινὶ ἢ τῇ λοιπῇ ἀναπαύσει τῶν ἀδελφῶν μετὰ πίστεως καὶ εὐλαβείας, καὶ φόβου Θεοῦ ἑαυτοὺς εὐτρεπίζετε, ὡς ἐντολὴν Κυρίου ἐπιτελοῦντες καὶ ὡς πνευματικὸν ἔργον κατεργαζόμενοι, καὶ οὐχ ὡς παρὰ ἀνθρώπων τὸν

A *bis, & perſequuti vos fuerint homines, & dixerint omne malum adverſum vos, mentientes propter me: gaudete, & exultate, quoniam merces veſtra copioſa eſt in cœlis.* Et rurſus beatus Paulus quantam voluptatem in patiendo pro Chriſto habuerit, exclamans ait: *Libenter igitur gloriabor in infirmitatibus, ut inhabitet in me virtus Chriſti. Propter quod placeo mihi in infirmitatibus,* B *in contumeliis, in neceſſitatibus, in anguſtiis, in plagis, in carceribus: quum enim infirmor, tunc potens ſum.* Et iterum: *Sicut Dei miniſtros in multa patientia.* Sancti Spiritus enim in eis inhabitatio pleniſſima, & incorrupta efficax conſolatio, perpeſſiones Chriſti in ſuaviſſima certitudine, & voluptate multa efficit, ut ſuſcipiantur, propter futuram reſurrectionis ſpem im- C mortalem. Hic eſt vere adhærens Domino, & factus cum ipſo in unum ſpiritum. Etenim per Sancti Spiritus efficaciam, & ſanctitatem virtutum, affectiones impuræ, operationeſque malitiæ componi poſſunt: ac perpeſſiones Chriſti facile, atque expedite reſumi queunt: quæ qui nondum per operationem ſpiritus recuperare dignati ſunt, per proprium ſtudium, ac deſiderium, ſpe & fide in præ- D ceptis, & in cruciatibus Domini ſine intermiſſione meditentur, & labore, pro viribus ſeipſos urgendo, exerceantur, ſperantes per ſpiritum perfecte in eis directum iri. Ut ſecundum ſpei operationem, & deſiderium, ac meditationem mentis, ſpiritum potenter operantem cum gaudio recipiamus, & executionem præceptorum evangelicorum, & cum lætitia patientiam perpeſſionum Chriſti. Atque E ita digni habiti, ut perfecti chriſtiani ſimus, per habitationem, & communicationem efficacem ſpiritus, vitæ æternæ hæredes efficiamur.

2. Cor. 6.4.

Sic igitur contendite, & ſic vos ipſos ad omne opus bonum parate omnes ſimul, qui ad pietatis metam curritis: maxime vero vos, qui in precibus perſeverare conamini: tanquam tantorum bonorum ſpem habentes, F ut veſtra, & proximorum ædificatio, atque utilitas efficiamini, nec detrimentum cum vobis, tum aliis per negligentiam, atque inconſiderantiam afferatis. Qui vero nondum perfecte poteſtis orationis exercitationi vos dedere, miniſterio, & famulatui, aut alicui operi, aut reſiduæ fratrum quieti cum fide, circumſpectione, & timore Dei vos ipſos aptos reddite, tanquam mandatum Dei perficientes, & tanquam ſpiritale exequentes opus, & non tanquam ab hominibus

bus mercedem exoptantes, ab iis honorem, aut gratiam expectate. Sed ut Dei operi fideliter, ac vigilanter attendite, & ut Dei ſervi cum gaudio famulamini, non dantes omnino, ut placeatis hominibus, locum malitiæ, aut murmurationi, aut elationi, aut mollitiæ, aut negligentiæ, ad contaminandum, & proprio veneno fallaciæ obſcurandum, ac fœdandum bonum opus veſtrum, ſed ut per pietatem, dilectionemque erga Deum ſtudium veſtrum bonum ſanctificetur, fiatque Deo acceptnm: tanta enim humanitate, ac bonitate immenſa Dominus ad humanum genus ſe demiſit, ut nemini permittat ceſſare a virtute, aut opere bono, ſed unicuique diſtribuit occupationem pro viribus ſuæ electionis, trahens omnes quotidie
Matth. 10. 42. ad majores præceptorum virtutes. *Quicumque*, ait, *potum dederit calicem aquæ frigidæ tantum in nomine diſcipuli, amen dico vobis, non perdet mercedem ſuam*. Vide quouſque mandatorum facilitatem extenderit Dominus, ne quis expers remaneat, tanquam impotens, & in electione boni ſit remiſſus. Et rurſus, *Uni horum feciſtis, mihi feciſtis*: dummodo quod fit propter Deum, non propter hominum gloriam fiat. Addidit enim: *Tantum in nomine diſcipuli*, hoc eſt timore, & amore Chriſti bonum opus ut fiat. Vituperans enim Dominus eos, qui propter gloriam, & laudem hominum ad oſtentationem bonum aliquod operantur, reſponſum dedit, dicens:
Mat. 6. 5. *Omnia faciunt, ut videantur ab hominibus*: ac proſequens cum jurejurando addit: *Amen dico vobis, receperunt mercedem ſuam*. Ideo admonet diſcipulos
Mat. 6. 1. ſuos: *Attendite, ne juſtitiam veſtram faciatis coram hominibus, alioquin mercedem non habebitis apud Patrem veſtrum, qui in cœlis eſt*. Gloriam ab hominibus, & honorem, & laudes ſocias repellendas, neque mente admittendas omnino monuit, ſed a ſolo Deo, ſicut prædictum eſt, gloriam, & laudem eſſe expectandam. Non docuit Dominus non notum fieri hominibus bonum aliquod a nobis effectum: quo pacto enim fieri poſſet? Quum in aliis hortatus ſit, ut luceant tanquam lux opera veſtra bona coram
Mat. 5. 16. hominibus ad gloriam Dei effecta: *Ut videant* [enim inquit] *opera veſtra bona, & glorificent Patrem veſtrum, qui in cœlis eſt*: & Apoſtoli etiam lege accepta per ſpiritum nihil inquietari eos, qui erant ex gentibus

A τὸν μισθὸν ἐκδεχόμενοι τιμὴν ἢ εὐχαριστίαν παρ' αὐτῶν ἀναμένετε· ἀλλ' ὡς ἔργῳ Θεοῦ πιστῶς καὶ νηφόντως προσέχετε, καὶ ὡς δοῦλοι Κυρίου μετὰ χαρᾶς διακονεῖτε, μὴ διδόντες ὅλως χώραν τῇ κακίᾳ δι' ἀνθρωπαρέσκειαν, ἢ γογγυσμοῦ, ἢ ὑψηλοφροσύνης, ἢ χαυνότητος, ἢ ἀμελείας καὶ καταφρονήσεως τὸ ἀγαθὸν ὑμῶν ἔργον σπιλοῦν καὶ τῷ ἰδίῳ τῆς δολιότητος ἰῷ καταρρυποῦν καὶ μολύνειν·
B ἀλλ' ἵνα διὰ τῆς εὐλαβείας καὶ ἀγάπης τῆς πρὸς τὸν Θεὸν τὸ καλὸν ὑμῶν ἐπιτήδευμα ἁγιάζετε, καὶ εὐπρόσδεκτον ἐπὶ Θεὸν γίνεται· τοσαύτῃ γὰρ φιλανθρωπίᾳ καὶ ἀπείρῳ ἀγαθότητι ὁ Κύριος συγκατέβη τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει, ὡς μηδένα ἐᾶσαι ἀργὸν ἀπὸ ἀρετῆς ἢ ἀγαθοῦ ἔργου ἀπομεῖναι, ἀλλ' ἑκάστῳ ἔδωκεν ἐργασίαν κατὰ τὴν δύναμιν τῆς προαιρέσεως αὐτοῦ ἕλκων πάντας ὡσημέραι
C ἐπὶ τὰς μείζονας τῶν ἐντολῶν ἀρετάς, ὃς ἂν φησὶ ποτίσῃ ποτήριον ψυχροῦ ὕδατος μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ· ἀμὴν λέγω ὑμῖν οὐ μὴ ἀπολέσει μισθὸν αὐτοῦ. Ἴδε ἕως ποῦ εὐκολίαν ἐντολῶν ἔδωκεν ὁ Κύριος, ἵνα μή τις ἄμοιρος οἷος ἂν ἀσθενὴς ὑπάρχῃ, καὶ ἄτονος τὴν προαίρεσιν ἀπὸ τοῦ ἀγαθοῦ ᾖ, καὶ πάλιν ἑνὶ τούτων ἐποιήσατε, ἐμοὶ ἐποιήσατε, μόνον τὸ γινόμενον κατὰ Θεὸν καὶ
D μὴ κατὰ δόξαν ἀνθρώπων γίνεται· προσέθηκε γὰρ μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, τουτέστι φόβῳ καὶ ἀγάπῃ Χριστοῦ τὸ ἀγαθὸν ἔρνον ἵνα γένηται· τοὺς γὰρ κατὰ δόξαν καὶ ἔπαινον ἀνθρώπων ἐπιδεικτικῶς ἀγαθόν τι ἐργαζομένους μεμφόμενος ὁ Κύριος, ἀπόφασιν ἔδωκεν εἰπών, πάντα ποιοῦσι πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις· καὶ διεξελθὼν ἐπάγει μεθ' ὅρκου, λέγων. ἀμὴν λέγω ὑμῖν ἀπέχουσι
E τὸν μισθὸν αὐτῶν· Διὸ καὶ παραγγέλλει τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς, βλέπετε μὴ ποιήσατε τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, εἰ δὲ μή γε μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς· τὴν παρ' ἀνθρώπων δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἐπαίνους προσεχομένους ἀποθέσθαι, καὶ μὴ προσίεσθαι καθόλου τῷ νῷ παρῄνεσεν, ἀλλὰ παρὰ τῷ Θεῷ μόνῳ τὴν ἀληθῆ δόξαν καὶ ἔπαινον ἐκδέχεσθαι, ὡς
F προείρηται. Οὐχ οἷον γὰρ μὴ γνωσθῆναι ἀγαθόν τι παρ' ἡμῶν ἐπιτελούμενον τοῖς ἀνθρώποις ὁ Κύριος ἐδίδαξε· πῶς γὰρ ἦν δυνατὸν ὅποτε ἐν ἄλλοις ὡς φῶς λάμψαι ἡμῶν τὰ ἀγαθὰ ἔργα ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων παρῄνεσεν εἰς δόξαν Θεοῦ γινόμενα; ὅπως γάρ φησιν ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς· καὶ οἱ ἀπόστολοι δὲ διὰ πνεύματος νομοθετήσαντες μηδὲν τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν

A ἐθνῶν περιενόχλουν, εἰ μὴ ἀπέχεσθαι τῶν ἐπάναγκες πορνείας καὶ εἰδωλοθύτου, καὶ πνικτοῦ, καὶ αἵματος τὴν πολλὴν τῶν ἐντολῶν ὕλην παρασιωπήσαντες κατὰ πολλὴν καὶ ἀμέτρητον ἀγαθότητα καὶ συμπάθειαν· ὅπως ἐλαφρύναντες τῆς νοήσεως αὐτῶν καὶ νηπιαζούσης ἡλικίας τὸν ζυγὸν εἰς τὴν πίστιν εἰσελθεῖν αὐτοὺς, πρῶτον ἐκ τῆς εἰδωλολατρείας περιτρέψωνται, ἵνα κατὰ μέρος ὑπακούοντες τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας οἱ πιστεύοντες ἐπὶ τὰ μείζονα τῶν ἐντολῶν παραγγέλ- B ματα, καὶ τὴν πνευματικὴν αὔξησιν φθάσαι καταξιωθῶσιν· εἰ δέ τις καὶ ἐν τῇ εὐχῇ ὀκνηρὸς τυγχάνει, καὶ ἐν τῇ διακονίᾳ καὶ λοιπῇ οἱᾳδήποτε ἔργου ὑπηρεσίᾳ εἰς ἀνάπαυσιν ἀδελφῶν γινομένῃ χαύνως καὶ ἀμελῶς καὶ καταφρονητικῶς διάκειται, καὶ οὐκ ἐνδείκνυται σπουδαίως καὶ πιστῶς ποιεῖν πᾶν ὃ ἐπιτάσσεται· οὗτος ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου ἀργὸς ὀνομαζόμενος οὐ δὲ τοῦ ἄρτου ἄξιος ἀ- C ποπέφανται, εἰπόντος ὁ δὲ ἀργὸς μὴ ἐσθιέτω. Καὶ ὁ ἀλλαχοῦ ποῦ τοὺς ἀργοὺς καὶ ὁ Κύριος μισεῖ, καὶ ὁ ἀργὸς πιστὸς οὐ δύναται εἶναι. καὶ ἡ σοφία λέγει, πολλὴν κακίαν ἐδίδαξεν ἡ ἀργία. Ὀφείλει γὰρ ἄνθρωπος ἐν οἵῳ δήποτε ἔργῳ διὰ τὸν Θεὸν γινομένῳ καρποφορεῖν καὶ σπουδαίως, καὶ ἐν ἑνὶ καλῷ εἶναι, ἵνα μὴ ὁλοτελῶς ἄκαρπος εὑρισκόμενος ἐκτὸς τῆς αἰωνίου ζωῆς γένηται. D

Ἑνὸς οὖν προκειμένου τοῖς πᾶσιν ὁμοτρόποις ἀδελφοῖς τοῦ προειρημένου σκοποῦ τὸ λοιπὸν ἀγωνιζέσθω κατὰ δύναμιν ἕκαστος καὶ πιστευέτω ὡς ἀψευδεῖ Θεῷ φθάσαι εἰς τὸ τέλειον τῆς υἱοθεσίας τοῦ χριστιανισμοῦ μέτρον, ἐν πάσῃ ἀγαθῇ σπουδῇ καὶ ἀρετῆς ἐπιτηδεύσει· ἡ ἁπλότης δὲ, ἡ καὶ ἀφελότης, καὶ ἡ πρὸς ἀλλήλους ἀγάπη καὶ χαρὰ, καὶ ταπεινοφροσύνη ἐξ ἁπάντων ὥσπερ θεμέ- E λιος ἐν τῇ ἀδελφότητι ἑδραίως διὰ παντὸς ἔστωσαν· ἵνα μὴ ἐπαιρόμενοι κατ' ἀλλήλων ἢ φυσιούμενοι ἢ γογγύζοντες εἰκαῖον ὑμῶν τὸν κάματον ἀποδείξητε· ἀλλὰ μᾶλλον τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἑαυτῶν ὑπερέχοντας, καὶ Κυρίους τοὺς πλησίον ἡγούμενοι, τοῦ δι' ἡμᾶς πτωχεύσαντος μιμηταὶ γενώμεθα· καὶ μήτε ὁ ἀδιαλείπτως ταῖς προσευχαῖς προσκαρτερῶν, κατὰ τοῦ μηδέπω οὕτως δυναμένου F προσκαρτερεῖν καταπαιρέσθω· ἵνα δυνηθῇ τὸ ἔργον αὐτοῦ ἐπὶ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων προκοπὴν λαμβάνειν· μήτε ὁ ἐν τῇ διακονίᾳ ἢ τῇ λοιπῇ ὑπηρεσίᾳ ἑαυτὸν διδοὺς ὑποβολῇ κακίας γογγυζέτω ἢ καταλαλείτω κατὰ τοῦ σχολάζοντος ταῖς προσευχαῖς καὶ νηστείαις, ἵνα χάριν ἐπὶ Θεῷ κτήσηται καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ εὐπρόσδεκτον γένηται· ἀλλ' ὡς μέλη ἀλλήλων ὄντες, καὶ ἀλλήλους ἀναπαύειν ὀφείλοντες

gentibus, niſi, ut neceſſario abſtinerent a fornicatione, & immolatis ſimulacrorum, & ſuffocato, & ſanguine, multiplicem præceptorum ſylvam ſilentio prementes juxta magnam, & immenſam bonitatem, & commiſerationem, ut allevantes jugum pro intelligentia, & infanti ætate ad fidem eos venire primum ex idololatria ſuaderent, ut ex parte obedientes verbo veritatis, qui crediderunt, ad majora mandatorum præcepta, & ſpiritale augmentum pervenire dignarentur. Si vero aliquis etiam in oratione piger eſt, & in miniſterio, & reliquo qualicumque famulatu, qui ad fratrum quietem fit, remiſſe, negligenter, contemtimque ſe gerit, & minime ſtrenuum ſe præbet ad ſtudioſe, fideliterque agendum quodcumque jubetur; hic ab Apoſtolo otioſus appellatus, neque pane dignus cenſetur, quum dicit; *Si quis non vult operari, nec manducet*. 2. Theſſ. 3. 10. Et alio quodam loco: *Otioſos etiam Dominus odit*. Et, *Otioſus fidelis non poteſt eſſe*. Et Sapientia ait: *Multam malitiam docuit otioſitas*. Debet enim homo in quocumque opere quod propter Deum capeſſit, fructus facere etiam diligenter, & in uno bono inſiſtere, ne omnino infructuoſus inventus extra vitam æternam ejiciatur.

Quum igitur unus ſcopus jam dictus omnibus ejuſdem inſtituti fratribus propoſitus ſit, deinceps pro viribus unuſquiſque contendat, credatque Deo non mentienti, ſe aſſequuturum menſuram perfectam adoptionis chriſtianorum cum omni exacta diligentia, & ſtudio virtutis. Simplicitas vero, & integritas, & mutua dilectio, & gaudium, & animi demiſſio ex omni re, tanquam fundamentum in fraternitate immobile ſemper maneant, ne elati invicem, aut inflati, aut murmurantes, vanum veſtrum laborem reddatis: ſed potius humilitate vos ipſos defendentes, atque exiſtimantes proximos ut dominos, ejus qui pro nobis pauper factus eſt, imitatores eſtote: & neque qui aſſidue in oratione perſeverat, contra eum, qui nondum ſic poteſt perdurare, extollatur; ut poſſit opus ſuum coram Deo, & hominibus profectum habere; neque qui in miniſterio, aut reliquo famulatu ſe ipſum exercet, ſuggeſtione malitiæ murmuret, aut obloquatur contra eum, qui precibus, jejuniiſque vacat, ut gratiam apud Deum inveniat, ſuumque opus acceptabile fiat: ſed tanquam alter alterius membra, atque invicem requieſcere debentes

debentes, nihil per contentionem, aut vanam gloriam agentes ſecundum Apoſtolicum præceptum. Sicut enim membra corporis ab una anima gubernata miniſterium ſine invidia alternis præbent, & *non poteſt*, ait, *dicere oculus manui, opera tua non indigeo, aut caput pedibus, non eſtis mihi neceſſarii: ſed multo magis quæ videntnr membra corporis infirmiora eſſe, his honorem abundantiorem circumdamus*: ſic & nos membra invicem exiſtentes, quemadmodum dixit. Qui vero ſingillatim ſumus mutuo membra, ab uno ſpiritu agitati, & ab uno verbo vivæ veritatis enutriti, per dilectionem, & ſimplicitatem, bonitatemque, atque gaudium ad mutuam quietem componi debemus, Ad hoc enim conditi ſumus, ſicut dictum eſt: *Ipſius enim ſumus factura creati in operibus bonis, ut in illis ambulemus*. Atque ita Deus in talibus inſtitutis uniuſcujuſque lætatur, recipiens id, quod propter ipſum ſolum factum eſt. Hujuſmodi enim affectionem ſimplicitatis nobis invicem conſervantibus, abundantia eorum, qui ad preces incumbunt ſupplet defectum miniſtrantium, & quieſcentium: & rurſus abundantia eorum, qui miniſtrant, defectum perſeverantium in orationibus: ut fiat æqualitas, ſicut ſcriptum eſt: *Qui multum, non abundavit, & qui modicum, non minoravit*. Solum, ut jam diximus, ſimplicitas, & charitas, & humilitas, ſolide ſtabilitæ ſint, abſitque invidia. Et deinceps quiſque cum gaudio currat pulchrum curſum, & pulchrum certamen certet ad inerrans iter pietatis in Deum. Sic enim quatenus credit, quatenus diligit, & quatenus laborat, quotidie proficiens, regno dignus reputabitur. Hæc vere angelica eſt vita: hoc eſt, *Fiat voluntas tua ſicut in cœlo, & in terra*, quando non extollimur alter adverſus alterum: quando concordia, & ſimplicitate, & amore, & pace, & gaudio invicem conjuncti ſumus, proximorum profectum, proprium lucrum exiſtimantes; & defectum, aut detrimentum, aut tribulationem, damnum proprium reputantes. Ait enim: *Non quæ ſua ſunt ſinguli conſiderantes, ſed quæ proximorum*. Hoc pacto enim invicem compatientes, firmi maxime infirmis, & fortes debilioribus, adimplere poſſumus Chriſti legem, juxta Pauli exhortationem. Hoc modo autem in unum habitantes, vere poterimus ambulare ſupra

1. Cor. 12. 21.

Epheſ. 30.

2. Cor. 8. 15.

Philip. 2.4.

A ὀφείλοντες, μηδὲν κατ᾽ ἐρίθειαν ἢ κενοδοξίαν ποιούμενοι κατὰ τὸ ἀποστολικὸν παράγγελμα. ὥσπερ γὰρ τὰ μέλη τοῦ σώματος ὑπὸ τῆς μιᾶς ψυχῆς διοικούμενα τὴν διακονίαν ἀφθόνως ἀλλήλοις παρέχει, καὶ δύναταί φησιν εἰπεῖν ὁ ὀφθαλμὸς τῇ χειρὶ, χρείαν σου οὐκ ἔχω, ἢ ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσὶ, χρείαν ὑμῶν οὐκ ἔχω· ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρ-
B χειν τούτοις τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν· οὕτως καὶ ἡμεῖς μέλη ἀλλήλων ὄντες, καθὼς εἴρηκεν· οἱ δὲ καθεὶς ἀλλήλων μέλη ὑπὸ τοῦ ἑνὸς πνεύματος κυβερνώμενοι, καὶ ὑπὸ τοῦ ἑνὸς τοῦ τῆς ἀληθείας λόγου ζῶντος τρεφόμενοι, διὰ τῆς ἀγάπης καὶ ἁπλότητος, ἀγαθότητός τε καὶ χαρᾶς· εἰς ἀνάπαυσιν ἀλλήλων συναρμοσθῆναι ὀφείλομεν· εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἐκτίσθημεν, καθὼς εἴρηται· αὐ-
C τοῦ γὰρ ἐσμὲν ποίημα κτισθέντες ἐν Χριστῷ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς, ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν, καὶ οὕτως ὁ Θεὸς ἐπὶ ταῖς τοιαύταις προαιρέσεσι χαίρει ἑκάστου τὸ δι᾽ αὐτὸν μόνον γινόμενον ἀποδεχόμενος. τοιαύτην γὰρ διάθεσιν ἁπλότητος εἰς ἀλλήλους ὑμῶν σωζόντων γίνεται τὸ περίσσευμα τῶν τῇ εὐχῇ σχολαζόντων ἐπὶ τὸ ὑστέρημα τῶν διακονούντων καὶ ἀναπαυόντων· καὶ πάλιν τὸ περίσσευμα
D τῶν διακονούντων ἐπὶ τὸ ὑστέρημα τῶν ταῖς εὐχαῖς προσκαρτερούντων, ὅπως γένηται ἰσότης καθὼς γέγραπται· ὁ τὸ πολὺ οὐκ ἐπλεόναξε καὶ ὁ τὸ ὀλίγον οὐκ ἐλαττόνησε· μόνον ὡς προειρήκαμεν, ἁπλότης καὶ ἀγάπη καὶ ταπεινοφροσύνη καὶ ἀφθονία ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν ἑδρεωμένως ἔστωσαν· καὶ λοιπὸν ἕκαστος μετὰ χαρᾶς τὸν καλὸν δρόμον τρεχέτω καὶ τὸν καλὸν ἀγῶνα ἀγωνιζέσθω εἰς τὴν ἀπλανῆ τῆς θε-
E οσεβείας ὁδόν· οὕτως γὰρ καθ᾽ ὅσον πιστεύει, καὶ καθ᾽ ὅσον ἀγαπᾷ, καὶ καθ᾽ ὅσον κάμνει, ὡσημέραι τὴν προκοπὴν λαμβάνων τῆς βασιλείας ἀξιωθήσεται· οὗτος ἀληθῶς ἀγγελικός ἐστι βίος, τουτέστι τὸ γενηθήτω τὸ θέλημά σου ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς· ὅταν μὴ κατεπαιρώμεθα ἀλλήλων, ὅταν ἀφθονίας, καὶ ἁπλότητος, καὶ ἀγάπης, καὶ εἰρήνης, καὶ χαρᾶς συνειρμοσμένοι ὦμεν ἀλλήλοις
F τὴν τῶν πλησίον προκοπὴν ἴδιον κέρδος ἡγούμενοι, καὶ τὴν ἀτονίαν ἢ ἐλάττωσιν ἢ θλῖψιν ἰδίαν ζημίαν νομίζοντες· μὴ γάρ φησι τὰ ἑαυτῶν σκοποῦντες, ἀλλὰ καὶ τὰ τῶν πλησίον ἕκαστος· οὕτως γὰρ ἀλλήλοις συμπάσχοντες μάλιστα οἱ δυνατοὶ τῶν ἀδυνάτων, καὶ οἱ ἰσχυροὶ τῶν ἀσθενεστέρων, ἀναπληρῶσαι τὸν τοῦ Χριστοῦ νόμον δυνάμεθα κατὰ τὴν παραίνεσιν Παύλου. Τοιούτῳ δὲ τρόπῳ ἐπὶ τῷ αὐτῷ τυγχάνοντες, ἀληθῶς δυνησόμεθα πατεῖν ἐπάνω

τῶν ὄφεων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ διὰ τῆς ὁμονοίας καὶ τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ κεφαλὰς δρακόντων πνευματικῶν πονηρίας συνθλᾷν, ἐπὶ ἀσπίδα καὶ βασιλίσκον ἐπιβαίνοντες, καὶ καταπατοῦντες λέοντα καὶ δράκοντα· ἐπὰν γὰρ ὡς προείπαμεν ἀγάπῃ καὶ ἁπλότητι συνῶσιν ἀλλήλοις οἱ ἀδελφοὶ τότε καὶ ὁ ἐν μέτροις μεγάλης πνευματικῆς προκοπῆς τυγχάνων, καὶ τῇ εὐχῇ προσκαρτερῶν ἐπὶ τὰ μείζονα διὰ τῆς συνεργείας καὶ συμπνοίας τῶν ἀδελφῶν τὴν αὔξησιν καὶ προκοπὴν λαμβάνει· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ μικρότερος διὰ τῆς τῶν μειζόνων ἐν ἀγάπῃ προτροπῆς ὁσημέραι βελτίων γίνεται τῇ προθυμίᾳ ἐπὶ τὰ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος· ἐὰν δὲ μὴ οὕτως πρὸς ἀλλήλους ἦτε διακείμενοι, ἀλλὰ γογγυσμοὶ καὶ μέμψεις, καὶ καταλαλιαί, καὶ φυσιώσεις κατ' ἀλλήλων ἐπεγείρονται· οὔτε οἱ δοκοῦντες σχολάζειν εὐχαῖς καὶ νηστείαις διὰ τὴν τῶν ἑτέρων αὐτῶν πρὸς αὐτοὺς ἀσυμφωνίαν καὶ βλάβην, καὶ τὴν αὐτῶν ἔπαρσιν κρείττους ἑαυτῶν γενέσθαι δύνανται· οὔτε οἱ διακονοῦντες καὶ ἀνάπαυσίν τε σωματικῶς δυνήσονται, καὶ χάριν ἐν τῇ διακονίᾳ αὐτῶν ἔχειν διὰ τὸν κατὰ τῶν σχολαζόντων γογγυσμόν, καὶ οὕτως σχίσματος ὄντος ἐν τῷ σώματι, ἀδύνατον οἰκοδομὴν πνευματικὴν λαμβάνειν, καὶ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ γίνεσθαι ἐν ἡμῖν. ἀλλὰ μᾶλλον καθὼς ὁ μακάριος Παῦλος τὴν τῶν πολλῶν χαρισμάτων τοῦ πνεύματος διανομὴν εἰς μίαν ἕνωσιν καὶ συμφωνίαν ἄγων, ὡς ἑνὸς σώματος ὄντα μέλη· φησὶ γάρ, ἔχοντες δὲ χαρίσματα κατὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα· εἴτε προφητείαν κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως, εἴτε διακονίαν ἐν τῇ διακονίᾳ, εἴτε ὁ παρακαλῶν ἐν τῇ παρακλήσει, ὁ μεταδιδοὺς ἐν ἁπλότητι, ὁ προϊστάμενος ἐν σπουδῇ, ὁ ἐλεῶν ἐν ἱλαρότητι· ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος, καὶ τὰ ἑξῆς· καὶ πάλιν, τί οὖν ἐστιν ὅταν συνέρχησθε ἕκαστος ὑμῶν ψαλμὸν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, γνῶσιν ἔχει, ἑρμηνείαν ἔχει πάντα πρὸς οἰκοδομὴν γινέσθω, τουτέστιν ἀπολάβετε ἕκαστος τῶν χαρισμάτων ἀλλήλων διὰ τῆς ὁμονοίας, καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐν ἀγάπῃ συμφωνίας· οὕτως καὶ οἱ ἐν τοῖς μοναστηρίοις ἀδελφοὶ ἐκδεδωκότες ἑαυτοὺς ἐν Κυρίῳ ἀλλήλοις οἱ ἰσχυρότεροι ἤτοι σώματι ἤτοι φρονήματι τῶν ἀσθενεστέρων τὰ βάρη βαστάζετε διὰ τὴν τοῦ Χριστοῦ μακαρίαν ἐλπίδα, καὶ ἕκαστος ὅπερ ἔχει, ἤτοι ἐν τῇ φύσει ἀγαθόν, ἢ ἰσχύν, ἢ σύνεσιν, ἢ ἀνδρείαν, ἢ σπουδήν, ἢ ἐπίνοιάν τινα, ἑαυτοὺς ὁλοτελῶς ἐκδεδομένοι, ἤτοι πνευματικῶν χαρισμάτων διὰ τῆς τοῦ Χριστοῦ χάριτος, ἀξιούμεθα ἀλλή-

A pra ſerpentes, & ſcorpiones, & ſupra omnem potentiam inimici; ac propter concordiam, Chriſtique gratiam, nequitias, capita draconum ſpiritualium, confringere, ſuper aſpidem ac baſiliſcum ambulantes, conculcanteſque leonem, & draconem. Quum enim, ſicut ſupra diximus, cum dilectione, ac ſimplicitate mutua ſimul manent fratres, tunc etiam qui in gradibus magni profectus ſpiritalis B exiſtit, atque in precibus perſeverat, ad majora propter ſocietatem, & conſpirationem fratrum, incrementum, progreſſionemque capit. Similiter & qui parvulus eſt, ob majorum in dilectione exhortationem quotidie melior evadit, promto animo *ad ea quæ ſunt priora extendens ſeipſum*. (*Phil.* 3. 13.) Niſi vero ſic alternis affecti ſitis, ſed murmurationes, & querelæ, & C obtrectationes, & inflationes, alterius in alterum, excitantur; neque qui precibus vacare videntur, ac jejuniis, propter ſociorum ipſorum ab eis diſcrepantiam, & detrimentum, propriamque elationem, meliores ſeipſis fieri poſſunt: neque qui miniſtrant, quietem corporis, & gratiam in ſuo munere habere poterunt, propterea quod contra otiantes murmurant: atque ita quum in corpore diviſio fit, fieri D minime poteſt, ut ædificationem ſpiritalem accipiant, atque in nobis fiat Dei voluntas; ſed potius, ut beatus Paulus multarum gratiarum ſpiritus diviſionem ad unam conjunctionem, ac conſonantiam redigens, ut unius corporis membra exiſtentia, ait: *Habentes autem donationes ſecundum gratiam, quæ data eſt nobis, differentes, ſive prophetiam ſecundum rationem* (*Rom.* 12. 16.) E *fidei, ſive miniſterium in miniſtrando, ſive qui exhortatur in exhortatione, qui tribuit in ſimplicitate, qui præeſt in ſollicitudine, qui miſeretur in hilaritate: dilectio ſine ſimulatione*, & reliqua. Et rurſus: *Quid eſt ergo? Quum convenitis, unuſquiſque veſtrum pſalmum habet, apocalypſim habet, doctrinam habet, interpretationem habet: omnia ad ædificationem fiant.* (1. *Cor.* 14. 26.) Hoc eſt: Emolumentum capite unuſquiſque alternis F ex donationibus propter concordiam, & invicem in dilectione conſenſus. Sic & qui in monaſteriis eſtis fratres, tradentes invicem vos ipſos in Domino, fortiores ſeu corpore, ſeu prudentia, imbecilliorum pondera portate propter beatam Chriſti ſpé, & quiſque quod habet, ſive in natura bonum, ſeu vim, ſeu intelligentiam, ſeu fortitudinem, ſeu diligentiam, ſeu ſolertiam aliquã, nos ipſos totos tradamus, ſive ſpiritalibus donis per Chriſti gratiam dignamur, invi-

cem communicemus in omnibus bonis ad ædificationem, utilitatemque tum noſtram, tum proximorum, tum univerſorum hominum. Sic enim adimplentes legem Chriſti, æterna vita digni efficimur.

Quod vero orationis, & verbi Dei congrua proſecutio, cujuſcumque præcepti, ac virtutis operi præponatur, teſtatur ipſe etiam Dominus. Quum enim venit in domum Marthæ, & Mariæ, & Martha quidem occuparetur circa miniſterium, Maria autem ſederet ſecus pedes Domini, ac ſalutaribus præceptis aleret animum, reprehenderetque Martha ſororem ſuam, quod non auxilium ſibi præ-

Luc. 10. 41. beret, dixit ad Dominum: *Domine dic, ut veniens ſoror mea me adjuvet, quod reliquit me ſolam miniſtrare.* At Dominus primum, & principalius ſecundo prætulit, dicens: *Martha, Martha, ſollicita es erga plurima: Maria autem optimam partem elegit.* Majus, & primum opus verbi, & orationis oſtendit Dominus hoc modo loquendi. Neque vero tanquam nihil, miniſterium Marthæ ſuſcepit: namq; ita opus per ſeipſum perfecit lavans diſcipulorum pedes, atque hor-

Jo. 13. 14. tatus eſt, ipſis dicens: *Si ergo ego lavi pedes veſtros, Dominus, & magiſter, & vos debetis alter alterius lavare pedes: exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodum ego fe-*

Matth. 20. 28. *ci, & vos faciatis.* Et rurſus: *Quicumque voluerit inter vos primus eſſe, ſit omnium miniſter, & ſervus: ſicut & Filius hominis non venit miniſtrari, ſed miniſtrare, & dare animam ſuam redemtionem pro multis.* Et: *Quicumque fecerit uni horum,*

Matth. 10. 41. *mihi fecit: Qui recipit juſtum in nomine juſti, mercedem juſti accipiet.* Sed & Apoſtoli in Actibus in corporali miniſterio menſarum occupati, majus judicarunt perſequi opus ora-

Act. 6. 2. tionis, & verbi: *Non eſt æquum, inquiunt, nos derelinquere verbum Dei, & miniſtrare menſis: ſed eligentes viros plenos Spiritu Sancto, conſtituamus ſuper hoc opus: nos vero orationi, & miniſterio verbi inſtantes erimus.* Vides quomodo prima a ſecundis diſcriminavit, quamvis utraque ejuſdem radicis bonæ germina ſint? Quare oratio primas habeat, ametur, & præponatur a vobis reliquis mandatis. Solum ob Dei dilectionem omnia fiant, atque ob intentionem perveniendi, gratiæ auxilio, ad imperturbatam purita-

tem

A λοις κοινωνήσωμεν ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς, εἰς οἰκοδο-
μὴν καὶ ὠφέλειαν, καὶ ἑαυτῶν καὶ τῶν πλησίον καὶ
πάντων ἀνθρώπων· οὕτως γὰρ ἀναπληροῦντες τὸν
νόμον τοῦ Χριστοῦ, τῆς αἰωνίου ζωῆς ἄξιοι γινόμεθα.
Ὅτι δὲ τῆς εὐχῆς, καὶ τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ ἁρ-
μοζόντως ἐπιτελουμένη τῷ ἔργῳ πάσης ἐντολῆς καὶ
ἀρετῆς προτέτακται, καὶ αὐτὸς ὁ Κύριος μαρτυρεῖ.
Ὅτε γὰρ ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν Μάρθας καὶ Μαρί-
B ας· Καὶ Μάρθας μὲν περὶ τῆς διακονίας χολου-
μένης, Μαρίας δὲ παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Κυρίου
καθεζομένης καὶ τῆς σωτηριώδους διδασκαλίας τὴν
ψυχὴν τρεφομένης· μεμφομένης δὲ τῆς Μάρθας τὴν
ἀδελφὴν αὐτῆς, ὅτι οὐ συμβοηθῇ αὐτῇ, εἴρηκε
πρὸς τὸν Κύριον· Κύριε, εἰπὲ ἵνα ἡ ἀδελφή μου
ἐλθοῦσα συναντιλάβηταί μου, ὅτι μόνην με κατέ-
λειπεν διακονεῖν· ὁ δὲ Κύριος τὸ πρῶτον καὶ κε-
C φαλαιωδέστερον τοῦ δευτέρου προέκρινεν εἰρηκώς,
Μάρθα Μάρθα, μεριμνᾷς, καὶ τυρβάζῃ περὶ
πολλά, ἑνὸς δέ ἐστι χρεία· Μαρία δὲ τὴν ἀγαθὴν
μερίδα ἐξελέξατο· μεῖζον καὶ πρῶτον τοῦ λόγου
καὶ τῆς εὐχῆς τὸ ἔργον ὑπέδειξεν ὁ Κύριος εἰπὼν
οὕτως, οὐδὲ γὰρ ὡς οὐδὲν τὸ τῆς διακονίας Μάρ-
θας μετελάμβανεν· καὶ οὕτως τὸ ἔργον δι᾽ ἑαυτοῦ
ἐπετέλεσεν νίψας τῶν μαθητῶν τοὺς πόδας, καὶ
D παρῄνεσεν, εἰπὼν αὐτοῖς, εἰ οὖν ἐγὼ ὁ Κύριος καὶ
ὁ διδάσκαλος ἔνιψα ὑμῶν τῶν μαθητῶν τοὺς πό-
δας, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πό-
δας· ὑπόδειγμα γὰρ ἔδωκα ὑμῖν, ἵνα καθὼς ἐ-
γὼ ἐποίησα καὶ ὑμεῖς ποιῆτε· καὶ πάλιν, ὁ θέ-
λων ἐν ὑμῖν πρῶτος εἶναι, ἔστω πάντων διάκονος,
καὶ πάντων δοῦλος· καθὼς καὶ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι
E τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν· καὶ ὃς ἂν
ποιήσῃ ἑνὶ τούτων, ἐμοὶ ἐποίησεν· ὁ δεχόμενος
δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου, μισθὸν δικαίου λήψεται·
ἀλλὰ καὶ οἱ ἀπόστολοι ἐν ταῖς πράξεσι περὶ τὴν σω-
ματικὴν διακονίαν τῶν τραπεζῶν ἀσχολούμενοι, τὸ μεῖ-
ζον προέκριναν τῆς εὐχῆς καὶ τοῦ λόγου μεταδιώκειν
τὸ ἔργον· οὐ δίκαιον γάρ φησιν ἡμᾶς καταλειπόν-
τας τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ διακονεῖν τραπέζαις, ἀλλ᾽ ἐ-
F κλεξάμενοι ἄνδρας πλήρεις πνεύματος ἁγίου, κα-
ταστήσωμεν ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης. ἡμεῖς δὲ τῇ δι-
ακονίᾳ τοῦ λόγου καὶ τῇ προσευχῇ προσκαρτερή-
σωμεν. Ὁρᾷς πῶς τὰ πρῶτα ἀπὸ τῶν δευτέρων
διέκρινε, καίπερ ἀμφότερα μιᾶς ὄντα ἀγαθῆς
ῥίζης βλαστήματα· ὥστε ἡ εὐχὴ προτετιμείσθω,
καὶ σπουδαζέσθω καὶ προκρινέσθω ὑμῖν τῶν λοιπῶν ἐντο-
λῶν· μόνον ἀγάπῃ Θεοῦ πάντα γινέσθω, καὶ σκοπῷ
τοῦ φθάσαι διὰ τῆς χάριτος εἰς τὴν ἀπαθῆ καθαρότη-

τα

τὰ μὴ σωματικῶς ὡς ἔτυχεν ἁπλῶς ἀδιακρίτως, καὶ τοῖς ἔξωθεν σχηματισμοῖς, ἤτοι ἀρχῆς γονάτων μόνον, ἢ ψαλμῳδίας διὰ ψιλῆς γλώσσης, ἢ νηστείας, ἢ διακονίας, μὴ διὰ τὸν Θεὸν μόνον γινομένης, καὶ τοῖς λοιποῖς ἐξωτέροις κατορθώμασιν ἐμπληροφορούμενοι αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν ἥτις ἐστὶν ἡ τοῦ Θεοῦ ἀγάπη ἐν τῷ ἐσωανθρώπῳ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐπιζητουμένη, καὶ ὑπὸ τοῦ πνεύματος ἐνεργουμένη, ἀφ' ἑαυτῶν ἀποκρύπτομεν, διαγνοίᾳ ἐν σωματικοῖς μόνον δικαιώμασι τὴν πεποίθησιν ἔχοντες· ἀλλὰ ὁ σκοπὸς ἡγείσθω τῆς πρὸς Θεὸν ἀγάπης ἀπὸ συνειδήσεως γνησίας καὶ εἰλικρινοῦς διαθέσεως πασῶν ἐντολῶν· ὅταν γὰρ ἐκεῖνος κυρίως, καὶ καθόλου προηγεῖται, ὥστε ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖσθαι ὑπὸ τοῦ πνεύματος σπουδάζηται. Ἀκολούθως καὶ ἡ ἀρχὴ τῶν γονυκλισιῶν καταρτίζεται, καὶ ἡ διακονία εὐπροσδέκτως πληροῦται, καὶ ἡ πασῶν ἐντολῶν ἐπιτήδευσις καθαρῶς καὶ εἰλικρινῶς ὑφ' ἡμῶν διὰ τὴν τοῦ πνεύματος ἐνέργειαν ἐπιτελεῖσθαι δύναται· τότε γὰρ τέκνα Θεοῦ καταξιωθήσεσθε γενέσθαι, καὶ κληρονόμοι μὲν Θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ ἀποδειχθῆναι, καὶ υἱοὶ ἐπουρανίου νυμφίου εἶναι, καὶ ἀδελφοὶ Χριστοῦ θείᾳ χάριτι προσαγορευθῆναι, κατὰ τὰς ἀρρήτους ἐπαγγελίας πασῶν τῶν θεοπνεύστων καὶ ἁγίων γραφῶν, ὅς ἐστι σκοπὸς καὶ ἐλπὶς τῶν χριστιανῶν· δι' ὁποίων γὰρ κατορθωμάτων ἔστι τούτων τυχεῖν· εἰ μὴ δι' ὧν προειρήκαμεν παραθέμενοι διὰ πλειόνων ἅμα καὶ τὰς γραφικὰς μαρτυρίας, τὸν ἄκρον καὶ τέλειον σκοπὸν τῆς εὐσεβείας δεικνύντες; ἀγάπῃ, καὶ ἐλπίδι, καὶ πάσῃ ἀρετῇ, καὶ σπουδῇ πιστεύοντες ὡς Θεῷ ἀψευδεῖ καὶ ἀληθινῷ τὰ ὑπὲρ τὴν ὑμετέραν φύσιν καὶ δύναμιν εὐδοκίᾳ καὶ ἀγαθότητι Θεοῦ ἐπαγγελθέντα ἡμῖν καταξιωθῆναι ὁσημέραι αὐξανομένων ἡμῶν ἐν Κυρίῳ, καὶ τῆς προκοπῆς ἡμῶν ἐν ταῖς ἀρεταῖς φανερᾶς οὔσης πᾶσι τυχεῖν ἔσται ἡμῖν τοῦ πνεύματος τῆς υἱοθεσίας ὁλοκλήρως καὶ τελείως ἀδιστάκτῳ καὶ ὁλοκλήρῳ πίστει ἡμῶν ἐλπιζόντων, δι' οὗ καὶ τῶν παθῶν τῆς ἀτιμίας φανερῶν τε καὶ κρυπτῶν πρακτικῶν τε ἁμαρτημάτων καὶ λογισμῶν ἐπιτελουμένων ἀπαλλαγῆναι δυνάμεθα· καὶ οὕτως καρδίαν καθαρὰν κατὰ τὸν μακαρισμὸν τοῦ Κυρίου καταξιούμεθα κτήσασθαι, τὸν ἀγῶνα μέν τοι τὸν ἐξ ἰδίας προαιρέσεως, ὃν ὑπεδέμεθα τελείως ἡμῶν περαιωσάντων· οὕτως τέκνα Θεοῦ καὶ υἱοὶ τῆς βασιλείας, καὶ ἀδελφοὶ Χριστοῦ διὰ τῆς τοῦ πνεύματος συμπαρουσίας καὶ κοινωνίας καταξιωθέντες γενέσθαι, σὺν αὐτῷ εἰς τοὺς ἀπεράντους αἰῶνας ἀναπαυόμενοι συμβασιλεύσομεν· αὐτῷ ἡ

A tem, corpore, atque externa compoſitione, ut fieri ſolet, leviter, & ſine conſideratione, aut orationis genuum ſolum, aut pſalmodiæ per meram linguam, aut jejunii, aut miniſterii peracti non propter Deum ſolum, & reliquis exterioribus actibus contenti, ipſam veritatem, quæ eſt Dei dilectio in interiore homine a Deo requiſita, & a ſpiritu effecta, nobis ipſis occultemus, propter ignorantiam, B in juſtificationibus tantum externis confidentiam habentes: ſed intentio dilectionis in Deum ex vera conſcientia, & ſincera affectione omnium mandatorum præcedat. Quando enim illa proprie, atque omnino præcedit, ac curat, ut in nobis ſpiritus operetur; conſequenter etiam oratio aptat genuum flexionem, & miniſterium accepta- C bile fit, & impletur. Omniumque mandatorum profeſſio pure, ac ſincere a nobis per operationem ſpiritus perfici poteſt. Tunc enim filii Dei fieri, & hæredes quidem Dei, cohæredes autem Chriſti declarari dignabimini, & filii cœleſtis ſponſi eſſe, & fratres Chriſti divina gratia appellari, ſecundum promiſſiones inexplicabiles omnium D divinarum, ſanctarumque ſcripturarum, qui ſcopus eſt, & ſpes chriſtianorum. Per quæ enim bona opera hæc conſequi poterimus, niſi per ea, quæ prædiximus, confirmantes pluribus ſimul argumentis teſtimonia ſcripturæ, & perfectum pietatis finem demonſtrantes? Dilectione, & ſpe credentes Deo veraci, & vero, ea quæ ſupra noſtram naturam, & poteſtatem promiſſa E ſunt nobis, ex beneplacito, & bonitate ipſius ope largienda, quotidie creſcentibus nobis in Domino, noſtroque progreſſu omnibus manifeſto, fore ut conſequamur ſpiritum adoptionis integre, perfecteque, credentibus nobis indubitata, & ſana fide, per quem tum a pudendis affectionibus, manifeſtis & occultis, tum a pec- F catis opere, & cogitatione commiſſis, liberari poſſumus. Atque hoc modo purum cor, eorum inſtar, quos beatos dicit Dominus, poſſidere dignamur, abſolventes quidem certamen ex propria deliberatione perfecte, quod inſtituimus. Ita filii Dei, & filii regni, & fratres Chriſti per ſpiritus adventum, & communicationem fieri dignati, cum ipſo per infinita ſæcula quieſcentes ſimul regnabimus. Ipſi gloria

gloria in ſæcula ſæculorum. Amen.

SANCTI EPHRAEM SERMO,

De habenda semper in mente die exitus vitæ.

Ex Codice Palatin. 68. p. 32.

NEſcitis, Fratres mei, qualem timorem, & neceſſitatem ſuſtinere debemus in hora exitus noſtri ex hac vita, quando anima a corpore ſeparatur? Magnus timor, ac magnum myſterium ibi conſummatur. Aderunt enim in ipſa Angeli boni, & multitudo cœleſtis exercitus, & omnes adverſariæ poteſtates, & principes tenebrarum, utrique cupidi ſumendi animam, ac conſtituendi illi locum. Si igitur anima ex hoc tempore poſſedit virtutes bonas, vixitque vitam honeſtam, ac virtute prædita fuit, die exitus ſui, ipſæ virtutes, quas poſſedit in hoc ſtatu, fiunt Angeli boni, eamque circumdant, neque ſinunt ullam ex contrariis poteſtatibus ipſam tangere; ſed cum gaudio, atque exultatione cum Angelis ſanctis illam ſuſcipiunt, cantantes hymnos victoriæ Deo, illamque offerunt Chriſto Domino, & Regi gloriæ; eumque adorant cum ipſa, univerſoque cœleſti exercitu; & ducitur deinde ad locum quietis, ad inexplicabile gaudium, ad lumen æternum, ubi non eſt dolor, neque gemitus, neque lacrymæ, neque ſollicitudo, ſed vita immortalis, atque æterna lætitia cum omnibus aliis, qui Domino placuerunt, in Regno cœlorum. Si vero in hac vita turpiter vixit, verſata in paſſionibus ignominiæ, voluptatibus carnis abſtracta, & mundi hujus vanitate, in die exitus ejus ex hac vita, ipſæ affectiones, & voluptates, quas habuit in vita hac, fiunt dæmones mali, & circumdant animam miſeram, nec ſinunt ut Angeli Dei accedant, ſed aſſumunt eam, cum contrariis pcteſtatibus dominis tenebrarum, & abducunt ipſam miſere lugentem, demiſſo vultu incedentem, ac lamentantem, in loca tenebroſa, & obſcura, & infeſta, ubi peccatores omnes ſervantur in diem judicii, ſupplicii que æterni, quo diabolus ejectus eſt cum angelis ipſius. Oportet igitur nos ex hoc tempore omnem curam,

ac ſollicitudinem

ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

A

ΤΟΥ͂ ἉΓΊΟΥ ἘΦΡΑΊΜ ΛΌΓΟΣ.

ΠΕΡῚ ΤΟΥ͂, ἈΕῚ ἘΝ ΤΩ͂Ι ΝΩ͂Ι ἜΧΕΙΝ ΤῊΝ ἩΜΈΡΑΝ ΤΗ͂Σ ἘΞΌΔΟΥ ΤΟΥ͂ ΒΊΟΥ.

B

Ἀγνοεῖτε ἀδελφοί μου ποῖον φόβον καὶ ἀνάγκην ἔχομεν ὑποστῆναι ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς ἐξόδου ἡμῶν ἐκ τοῦ βίου τούτου, ὅταν ἡ ψυχὴ ἐκ τοῦ σώματος χωρίζεται; μέγας φόβος καὶ μέγα μυστήριον ἐκεῖ ἀποτελεῖται· παραγίνονται γὰρ ἐπ' αὐτῇ ἄγγελοι ἀγαθοὶ καὶ πλῆθος στρατιᾶς οὐρανίου, καὶ πᾶσαι ἐναντίαι δυνάμεις, καὶ οἱ ἄρ-

C χοντες τοῦ σκότους, ἑκάτεροι βουλόμενοι παραλαβεῖν τὴν ψυχὴν, ἢ στῆσαι αὐτῆς τόπους· ἐὰν οὖν ἡ ψυχὴ ἀπεντεῦθεν ἐκτήσατο ἀρετὰς ἀγαθὰς καὶ ἔζησεν βίον σεμνὸν, καὶ εἶχεν ἀρετὴν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἐξόδου αὐτῆς, αὗται αἱ ἀρεταὶ ἃς ἐκτήσατο ἀπεντεῦθεν, γίνονται ἄγγελοι ἀγαθοὶ, καὶ κυκλοῦσιν αὐτὴν, καὶ οὐκ ἐῶσιν τινα τῶν ἐναντίων δυνάμεων ἅψασθαι αὐτῆς· ἀλλ' ἐν χαρᾷ καὶ ἀ-

D γαλλιάσει μετὰ τῶν ἀγγέλων ἁγίων παραλαμβάνουσιν αὐτὴν, ᾄδοντες ὕμνους ἐπινικίους τῷ Θεῷ καὶ προσφέρουσιν αὐτὴν τῷ δεσπότῃ Χριστῷ καὶ βασιλεῖ τῆς δόξης, καὶ προσκυνοῦσιν αὐτῷ σὺν αὐτῇ μετὰ πάσης δυνάμεως οὐρανίου, καὶ ἀπάγεται λοιπὸν εἰς τόπον ἀναπαύσεως, εἰς τὴν χαρὰν τὴν ἀνεκλάλητον, εἰς τὸ φῶς τὸ ἀΐδιον, ὅπου οὐκ ἔστιν λύπη, οὐδὲ στεναγμὸς, οὐδὲ δάκρυα, οὐδὲ μέ-

E ριμνα, ἀλλὰ ζωὴ ἀθάνατος καὶ εὐφροσύνη αἰώνιος μετὰ πάντων τῶν ἄλλων τῷ Θεῷ εὐαρεστησάντων ἐν τῇ τῶν οὐρανῶν βασιλείᾳ· ἐὰν δὲ ἐν τῷδε τῷ βίῳ ἔζησεν αἰσχρῶς, συναναστρεφομένη τοῖς πάθεσι τῆς ἀτιμίας καὶ ταῖς ἡδοναῖς τῆς σαρκὸς συρομένη, καὶ τῇ ματαιότητι τοῦ κόσμου τούτου, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἐξόδου αὐτῆς ἐκ τοῦδε τοῦ βίου αὐτὰ τὰ πάθη καὶ ἡδονὰς ἐκτήσατο ἐν τῷδε τῷ βίῳ, γίνονται δαίμονες πονηροὶ καὶ κυκλοῦσιν τὴν ἐ-

F λεεινὴν ψυχὴν, καὶ οὐκ ἀφείισιν ἐγγύσαι τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ παραλαμβάνουσιν αὐτὴν μετὰ τῶν ἐναντίων δυνάμεων τῶν ἀρχόντων τοῦ σκότους, καὶ ἀπάγουσιν αὐτὴν ἐλεεινὰ δακρύουσαν κατηφῆ, καὶ ὀδυρομένην εἰς τόπους σκοτεινοὺς, καὶ ζοφώδεις, καὶ λυπηροὺς, ἔνθα πάντες οἱ ἁμαρτωλοὶ τετήρηνται εἰς ἡμέραν κρίσεως καὶ κολάσεως αἰωνίου, ὅπου ὁ διάβολος καταβάλλεται μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ· χρὴ οὖν ἡμᾶς ἀπεντεῦθεν πᾶσαν μέριμναν καὶ

φροντίδα

φροντίδα ποιήσασθαι περὶ τῆς ἐξόδου ἡμῶν, καὶ ἑτοιμάσαι τὰς ὀφειλούσας ἡμῖν συνεκδημῆσαι ἀρετὰς ἐκ τοῦδε τοῦ βίου καὶ ἀντιλαμβάνεσθαι ἡμῶν ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς ἀνάγκης· τίνες δὲ εἰσὶν ἀρεταί, ἃς εἰρήκαμεν, ὅτι οἱ ἄγγελοι γίνονται καὶ ἀντίστανται τοῖς δαίμοσιν, τουτέστι τὰ πάθη ἡμῶν· αὗται ἐστὶν ἀγάπη, ταπεινοφροσύνη, μακροθυμία, ἐγκράτεια, ὑπομονή, διάκρισις, ὑποταγή, ἡσυχία, ἀνδρεία, δικαιοσύνη, παρθενία, κατάνυξις, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις· αὗται αἱ ἀρεταὶ ἀντιλαμβάνονται ἡμῶν ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐδείς ἐστιν ὁ ἀντιπαρατασσόμενος αὐταῖς· τὰ δὲ πάθη ἃ εἰρήκαμεν ὅτι γίνονται δαίμονές εἰσι ταῦτα· μῖσος, ὑψηλοφροσύνη, σκληρότης, ἀκηδία, ἀργολογία, ὀξύτης, ἔρις, ζῆλος, φθόνος, ὑπερηφάνεια, κενοδοξία, μνησικακία, ῥαθυμία, ἀμέλεια, ἄγνοια, λύθη, θυμός, ὀργή, ὀκνηρία, καταφρόνησις, πονηρία, ἐπιθυμία, μετεωρισμός, χαυνότης, γαστριμαργία, ἀκολασία, καὶ ἐπὶ πάντων τούτων φιλαργυρία, καὶ πᾶσα ἁπλῶς σατανικὴ ῥᾳδιουργία· ταῦτα οὖν τὰ πάθη εἰς δαίμονας μεταβαλλόμενα ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἐξόδου ἡμῶν, παραλαμβάνουσι τὴν ψυχήν· καὶ εἰκότως· ἃς γὰρ προσελαβόμεθα ἀπεντεῦθεν καὶ προητοιμάσαμεν, αὗται συγχωροῦνται ἐξουσιάσαι ἡμῶν, αὗται καὶ μετὰ θανάτου συνεξελεύσονται ἡμῖν, καὶ ἐκεῖ κυριεύσουσιν ἡμῶν, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ αἱρούμενος ἡμᾶς ἐξ αὐτῶν· νοῶμεν οὖν καὶ συνῶμεν ὡς καιρὸν ἔχομεν, τίνες εἰσὶν ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ προσδράμωμεν ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ ἀποθώμεθα αὐτούς, ἵνα προφθάσοντες ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς ἀκοῆς ἡμῶν βοηθήσωσιν ἡμῖν καὶ ῥύσωνται ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἐναντίων. Τοὺς δὲ καθ᾽ ἡμῶν ἀντιστάντας, οἵτινές εἰσι καὶ οἵων κακῶν πρόξενοι ἡμῖν γίνονται, φύγωμεν ὡς ἀπὸ ὄφεως ἢ πυρός· εἰ δὲ καὶ παρὰ τῆς ἀρετῆς ἀποσυρόμεθα ὑπ᾽ αὐτῶν, καὶ ἐν κατοχῇ ἡμῶν γεγόνασιν· ὡς καιρὸν ἔχομεν, καὶ ὡς ἐσμὲν ἐν τῷ βίῳ, σπουδάσωμεν ἀπώσασθαι αὐτάς, καὶ διὰ μετανοίας, καὶ ἐργασίας τῶν ἀρετῶν ἐξιλεώσασθαι τὸν Θεόν, καὶ ἑαυτοὺς εὐτρεπίσαι πρὸς τὴν ἔξοδον, μήπως ἐλθόντος καὶ κρούσαντος εὑρεθῶμεν ἀνέτοιμοι, ὅτι ᾗ ὥρᾳ οὐ προσδοκᾶται, ὁ Κύριος ἡμῶν ἔρχεται· ἵνα ἐλθόντος καὶ κρούσαντος εὑρεθῶμεν ἕτοιμοι εἰς τὴν αὐτοῦ ἀπάντησιν· ὅτι αὐτῷ πρέπει ἡ δόξα σὺν τῷ Πατρί, καὶ ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

A ſollicitudinem habere de exitu noſtro, & præparare virtutes, quæ debent nobiſcum ex hac vita proficiſci, ac nos ſuſcipere in hora neceſſitatis. Quæ autem ſunt virtutes, quas diximus Angelos fieri, & obſiſtere dæmonibus, hoc eſt, paſſionibus noſtris? Hæ ſunt, dilectio, humilitas, longanimitas, continentia, patientia, diſcretio, ſubjectio, tranquillitas, fortitudo, juſtitia, atque his ſimilia. Hæ vir-B tutes ſuſcipiunt nos illa hora, & nemo eſt, qui iis repugnet. Paſſiones vero, quas diximus dæmones fieri, ſunt hæ, odium, animi elatio, aſperitas, acedia, otioſi ſermones, acerbitas, contentio, æmulatio, invidia, ſuperbia, vana gloria, injuriarum memoria, ſocordia, negligentia, ignorantia, mœror, iracundia, ira, pigritia, contemtus, nequitia, cupiditas, C tumor, mollities, gula, intemperantia, & præter hæc omnia, avaritia, omniſque prorſus ſatanica aſtutia. Hæ igitur paſſiones in dæmones mutatæ, die exitus noſtri accipient animam. Et merito. Quas enim hinc aſſumſimus, & præparavimus, his conceditur poteſtatem in nobis exercere; hæ etiam poſt mortem ſimul nobiſcum veniunt, atque ibi in nobis dominantur, & non eſt, qui ab ipſis eripiat. D Cogitemus igitur, atque intelligamus, dum tempus habemus, qui ſunt ſuper nos, & curramus ex toto corde, & eos ipſos urgeamus, ut præcurrentes in hora auditionis noſtræ nobis opitulentur, ac nos liberent ab adverſariis: oppoſitos autem nobis, quicumque ſint, & qualiumcumque malorum ſuaſores ſint nobis, fugiamus, ut a ſerpente, & igne. Si vero E nos etiam a virtute abſtrahunt, atque impedimento nobis ſunt, dum tempus habemus, & dum ſumus in vita, curemus illos propulſare, ac per pœnitentiam, exercitationeſque virtutum propitium reddere Deum, & præparare nos ad exitum, ne forte veniente, & pulſante, imparati inveniamur ad ejus occurſum: quia qua hora non expectatur, Dominus noſter venit. Ut veniente, ac pulſante invenia-F mur parati ad eundum ei obviam. Quia ipſum decet gloria, cum Patre, & Sancto Spiritu nunc, & ſemper, & in ſæcula ſæculorum. Amen.

EX LIBRO SANCTI EPHRAIM.

Ex Codice Vat. 733. p. 310.

INdeſinenter Deum orare oportet, ut ſuperiores appareamus dæmonum inſidiis. Non modo enim in quiete, ac ſeparatim exiſtentes nos premunt, verum etiam in domo Dei manentes in nos toto conatu inſurgunt, ſuggeruntque marium vultus, ut impudenter, atque incaute inſpiciamus, uſque ad imaginem nobis deſcribendam ipſius operis impuri, ut inquinamentum cogitationibus mentis noſtræ infundant, atque hoc pacto a myſteriis Chriſti prohibeant. Verumtamen per oculorum cuſtodiam, & mentis intentionem, gratia auxiliante, qui continens eſt, ea ſuperat.

Quanta cuſtodia noſtrum ipſum cor, & ſenſus ſervandi ſunt? Quam noſtrum bellum magnum eſt, & ingens furor adverſarii contra nos. Verum non propter hoc, certamen eſt recuſandum: ſed efficaces illius cogitationes non ſunt reddendæ, ac ſic ſinamus ipſum diſrumpi. Vidit etenim Dominus eum, qui premit nos, ac quantas aduſtiones cordibus noſtris infligit. Cæterum proprium eſt eorum pugilum, qui bene mentem adhibent, non recuſare pugnam. At vero qui cum pravis affectionibus fœdus init, quale adverſus eas bellum ſuſcipiet? Ubi enim inimicitia, ibi & bellum; & ubi bellum, ibi & certamen; ubi vero certamen, ibi & coronæ. Adeo ut ſi quis vult ab acerba liberari ſervitute, bellum contra hoſtem committat.

ἘΚ ΤΗ͂Σ ΒΊΒΛΟΥ ΤΟΥ͂ ἉΓΊΟΥ ἘΦΡΑΊΜ.

Ἀδιαλείπτως τῷ Κυρίῳ προσεύχεσθαι χρὴ, κρείττους ἡμᾶς ὀφθῆναι τῆς τῶν δαιμόνων ἐπιβουλῆς· οὐ γὰρ μόνον ἐν ἡσυχίᾳ καταμόνας ὄντας ἐκθλίβουσιν, ἀλλὰ ἐν οἴκῳ Θεοῦ συνελθοῦσιν ἡμῖν σφοδρῶς ἐπανίστανται, καὶ τὰς τῶν ἀρρένων ὄψεις ἀναιδῶς τε καὶ ἀφυλάκτως ὁρᾶν ὑποβάλλουσιν, ἄχρι δὲ καὶ αὐτῆς τῆς μυσαρᾶς πράξεως τὴν φαντασίαν ἡμῖν ὑπογράφοντες, ἵνα φυρμόν τινα λογισμῶν τῶν φρενῶν ἡμῶν καταχέωσι, καὶ τῷ τρόπῳ τοιῷδε τῶν τοῦ Χριστοῦ κωλύσωσι μυστηρίων, ἀλλ' ὅμως διὰ τῆς τῶν ὀφθαλμῶν φυλακῆς, καὶ τῆς τοῦ νοῦ προσοχῆς περίεσται τούτων ὁ ἐγκρατὴς, τῆς χάριτος συνεργούσης.

Πόσῃ φυλακῇ τὴν ἑαυτῶν καρδίαν, καὶ τὰς αἰσθήσεις συντηρητέον; καθότι ὁ μέγας ἡμῶν πόλεμος καὶ πολλὴ τῷ ἐχθραίνοντι καθ' ἡμῶν ἡ μανία, ἀλλ' οὐ παρὰ τοῦτο τὸν ἀγῶνα παραιτητέον· ἀλλ' ἐνεργοὺς αὐτοῦ τὰς ἐνθυμήσεις μὴ ποιητέον, καὶ οὕτως ἐῶμεν αὐτὸν διαρρήγνυσθαι· οἶδε γὰρ ὁ Κύριος τὸν θλίβοντα ἡμᾶς, καὶ ἡλίκους ταῖς ἡμῶν καρδίαις τοὺς καυτῆρας ἐμβάλλει· πλὴν τῶν πυκτευόντων ἐστὶ, τὸ, καλῶς προσέχοντας μὴ παραδέξασθαι τὴν πυγμὴν, ὁ δέ γε πρὸς τὰ πάθη σπενδόμενος, ποῖον ἂν ἕληται τὸν πρὸς αὐτὰ πόλεμον· ὅπου γὰρ ἔχθρα, ἐκεῖ καὶ πόλεμος· καὶ ὅπου πόλεμος, ἐκεῖ καὶ ὁ ἀγών· ὅπου δὲ ἀγὼν, ἐκεῖ καὶ στέφανοι· ὥστε εἴ τις βούλοιτο τῆς πικρᾶς ἀπαλλαγῆναι δουλείας, πόλεμον πρὸς τὸν ἐχθρὸν συναπτέτω.

SANCTI EPHRAIM.

Ex Codice Græco Vat. 663. pagin. 187.

IN ſæculari vita qui exornat corpus ſuum, & veſtibus variis induit, humanam gloriam habet: in hac vero profeſſione, qui hæc deſpicit, quæritque ſolam neceſſitatem corporis, gloriam ſibi vindicat in cœlis, juxta eum, qui dicit: *Habentes alimenta, & quibus tegamur, his contenti ſimus.* (1. Tim. 6.) Serviamus igitur libenter, atque hilariter Deo, qui nos liberavit; fugiamuſque illecebras pravarum affectionum corruptionis, & avertamus mentem a veſtimentorum, aut cuculli, aut cinguli pulchritudine,

ΤΟΥ͂ ἉΓΊΟΥ ἘΦΡΑΊΜ.

Ἐν τῷ κοσμικῷ βίῳ ὁ φιλοκαλῶν τὸ σῶμα αὐτοῦ, καὶ ἐξαλλάσσων ἱματίοις, δόξαν ἔχει ἀνθρωπίνην· Ἐν δὲ τῷ ἐπαγγέλματι τούτῳ ὁ τούτων καταφρονῶν, προσέχων δὲ μόνον τὴν ἀναγκαίαν χρείαν τοῦ σώματος, δόξαν περιποιεῖται ἑαυτῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς κατὰ τὸν λέγοντα· ἔχοντες διατροφὰς καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθησώμεθα· δουλεύσωμεν οὖν εὐαρέστως τῷ Θεῷ τῷ ἡμᾶς ἐλευθερώσαντι, καὶ μὴ δελεασθῶμεν πρὸς τὰ πάθη τῆς φθορᾶς, μηδὲ προσχῶμεν εὐπρεπείᾳ στολισμῶν ἢ κουκουλίου, ἢ ζωναρίου, ἢ ἐ-

ως

ὡς ἀναλάβοι πιθανόν· ἀλλὰ τὰ ταπεινὰ μεταδιώξωμεν καὶ τὰ ἀκενόδοξα, καθὼς πρέπει ἁγίοις· ἐν περιβολῇ ἱματίων μὴ καυχήσῃ, μιμνησκόμενος τῆς μηλωτῆς Ἠλίου καὶ Ἠσαΐου τὸν σάκκον καθὼς γέγραπται· πορεύου καὶ ἄφελε τὸν σάκκον ἐκ τῆς ὀσφύος σου· καὶ τὰ σανδάλια ἀπόλυσαι ἀπὸ τῶν ποδῶν σου· καὶ τοῦ Βαπτιστοῦ τὸ ἔνδυμα μὴ ἐπιλανθάνου· μὴ οὖν δι᾽ ἐσθῆτος λαμπρᾶς περίβλεπτος ἔσο, ἀλλὰ δι᾽ ἔργων ἀγαθῶν λαμψάτω τὸ φῶς σου ἔμπροσθεν πάντων, ἵνα δοξασθῇ ὁ Κύριος.

tudine, aut etiam ſcapularis elegantia. Verum humilia ſectemur, atque a gloria aliena, ſicut decet ſanctos. In amictu veſtium non exultabis, memor Eliæ melotæ, & ſacci Iſaiæ, ſicut ſcriptum eſt: *Vade, & ſolve ſaccum de lumbis tuis, & calceamenta tolle de pedibus tuis.* Neque oblivisſcere Baptiſtæ amiculum. Ne igitur propter ſplendidam veſtem ſpectabilem te præbeas, ſed per bona opera luceat lux tua coram omnibus, ut glorificetur Dominus. *Iſa.* 20. 2.

ΤΟΥ͂ ἉΓΙ͂ΟΥ ἘΦΡΑΙ͂Μ.

Ἀδελφοὶ, εἴποτε συμβῇ ἡμᾶς ὀνειδισθῆναι περὶ ἀγαθοῦ ἔργου, μὴ ἐντραπῶμεν τὸν ὀνειδισμὸν τὸν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀδίκως ἡμῖν ἐπαγόμενον· καὶ πράξωμεν ἃ μὴ δεῖ· γέγραπται γάρ· λαός μου· οὗ ὄνομά μου ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν. μὴ φοβεῖσθε ὀνειδισμὸν ἀνθρώπων, καὶ τῷ φαυλισμῷ αὐτῶν μὴ ἡττᾶσθε· ὥσπερ γὰρ ἱμάτιον παλαιωθήσεται ὑπὸ χρόνου, καὶ ὡσεὶ ἔριον βρωθήσεται ὑπὸ σητός· ἡ δὲ δικαιοσύνη εἰς τὸν αἰῶνα μένει, καὶ τὸ σωτήριόν σου εἰς γενεὰς γενεῶν· καὶ πάλιν λέγει· ἐγὼ οὐκ ἀπειθῶ, οὐδὲ ἀντιλέγω· τὸν νῶτόν μου δέδωκα εἰς μάστιγας· καὶ τὰς σιαγόνας μου εἰς ῥαπίσματα· τὸ δὲ πρόσωπόν μου οὐκ ἀπεστράφη ἀπὸ αἰσχύνης ἐμπτυσμάτων· καὶ Κύριος ἐγενήθη βοηθός μου· διὰ τοῦτο οὐκ ἐνετράπην, ἀλλ᾽ ἔθηκα τὸ πρόσωπόν μου ὡς στερεὰν πέτραν· καὶ ἔγνων, ὅτι οὐ μὴ αἰσχυνθῶ. Διόπερ καὶ ἡμεῖς, ἀγαπητοὶ, κἂν ὑβριζώμεθα, ἢ ἐμπαιζώμεθα, ἢ ἄλλο τι τῶν δεινῶν πάσχωμεν παρὰ τῶν ἀνθρώπων, ἕνεκεν τοῦ ἀγαθοῦ, μὴ δειλιάσωμεν· μηδὲ ἐγκαταλίπωμεν τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν κατὰ τὸν προφήτην τὸν λέγοντα· ἐὰν παρατάξηται ἐπ᾽ ἐμὲ παρεμβολὴ, οὐ φοβηθήσεται ἡ καρδία μου· καὶ πάλιν· ὑπερήφανοι παρηνόμουν ἕως σφόδρα· ἀπὸ δὲ τοῦ νόμου σου οὐκ ἐξέκλινα. καὶ ἐν ἑτέρῳ· ἕνεκά σου ὑπήνεγκα ὀνειδισμόν· καὶ ἐκάλυψεν ἐντροπὴ τὸ πρόσωπόν μου· λέγει δὲ καὶ ὁ Σωτήρ· μακάριοί ἐστε, ὅταν ὀνειδίσωσιν ἡμᾶς, καὶ διώξωσιν, καὶ τὰ ἑξῆς· μὴ οὖν αἰσχυνθῶμεν ἀγαπητοὶ κληθῆναι ὑποκριταὶ ὑπὸ τῶν ἀθετούντων τὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου· δῆλον γὰρ ὅτι οὐ κατὰ διόρθωσιν ἡμῶν τὴν μνήμην ὑποκρίσεως ἄγουσιν· ἀλλ᾽ ἵνα ἐντραπέντες τοὺς ὀνειδισμοὺς αὐτῶν, ἀπαιδευσίαν ἀναλάβωμεν· τοῖς γὰρ ἀπαιδεύτοις θάνατος συναντᾷ κατὰ τὴν γραφήν· λέγει δὲ καὶ ἐν ἑτέρῳ

SANCTI EPHRAEM.

Ex Cod. Alexand. 48. 169.

FRatres, ſi quando nos ob bonum opus conviciis appeti contingat, ne pudeat nos convicii ab hominibus injuſte in nos illati, neque faciamus quæ non licent. Scriptum eſt enim, *Populus meus, cujus nomen meum in corde veſtro, nolite timere opprobrium hominum, & irriſione eorum nolite vinci: ſicut enim veſtimentum veteraſcet a tempore, & ſicut lana comedetur a tinea: juſtitia vero manet in æternum, & ſalutare tuum in generationes generationum.* Et rurſus ait: *Ego non ſum contumax, neque contradico, dorſum meum dedi in flagella, & maxillas meas in alapas, & faciem meam non averti a pudore ſputorum.* Et *Dominus factus eſt adjutor meus. Propterea non ſum confuſus, ſed poſui faciem meam, ut ſolidam petram, & cognovi quia non erubeſcam.* Quapropter & nos, dilectiſſimi, quamvis afficiamur injuriis, atque illudamur, aut aliud quid gravium patiamur ab hominibus propter bonitatem, ne timeamus, neque derelinquamus rectam viam, juxta Prophetam dicentem: *Si conſiſtant adverſus me caſtra, non timebit cor meum.* Et rurſus: *Superbi inique agebant uſquequaque: a lege autem tua non declinavi.* Et in alio: *Propter te ſuſtinui opprobrium: operuit confuſio faciem meam.* Dicit enim Salvator: *Beati eſtis quum exprabroverint vos, & perſequuti fuerint,* & reliqua. Ne igitur erubeſcamus, dilectiſſimi, vocari hypocritæ a contemnentibus præcepta Domini. Manifeſtum eſt enim, non ad correctionem noſtram mentionem hypocriſis facere, ſed ut verentes eorum opprobria, errorem amplectamur. Ignorantibus enim mors occurrit ſecundum Scripturam. Ait enim in alio loco:

Iſa. 50. 5. — *Pſal.* 26. 3. — *Pſ.* 118. 51. — *Pſal.* 68. 8.

1. Joan. 3. 21. loco: *Si cor noſtrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum.* Et 1. Petr. 4. 14. iterum: *Exprobramini in nomine Dei, beati, quoniam quod eſt gloriæ, & quod eſt Dei Spiritus ſuper vos requieſcet. Nemo veſtrum enim patiatur ut homicida, aut fur: ſi autem ut Chriſtianus, non erubeſcat, glorificet autem Deum in iſto nomine. Et ſi juſtus vix ſalvabitur, impius & peccator ubi parebunt?* Fugiamus igitur audaciam, & riſum. Hæc enim animam monachi pervertunt. Ideo dicit, beatus vir, qui expuit omnia propter pietatem. Et ſcurriles homines, atque negligentes averſemur. *Quæ enim pars*, inquit, *fideli cum infideli, aut quæ conventio Chriſti ad Belial?* Dixit Abbas Joannes Puſillus diſcipulo ſuo: *Fili, honoremus unum, & omnes honorabunt nos. Si enim unum ſpreverimus, qui eſt Deus, ſpernent omnes nos, & in perditionem imus.* Narrabat quidam Patrum de Theodoro Abbate Phermæ: Adivi quondam ad eum ſub veſperam æſtatis tempore, & inveni eum amictum colobio lineo ſine manicis, & pectus ejus nudatum, illiuſque cucullum e regione poſitum: & diſſerentibus nobis, ecce quidam Comes venit ad eum viſendum. Et ut pulſavit, exivit ſenex, ut aperiret, quumque illi obviam iviſſet, ſedit ad januam cum eo, qui venerat, cumque eo loquebatur. Ipſe vero accepi commamophorium, atque ejus humeros texi. Senex autem manu arripiens illud abjecit. Utque abiit Comes: Abbas, ei dixi, quare id feciſti? Venit homo, ut proficeret, non ut acciperet ſcandalum. At ſenex reſpondit. Quid mihi loqueris Abbas? Omnino hominibus ſervire debemus; fecimus quod opus erat, & abiit. Qui vult igitur juvari, adjuvetur, & qui vult ſcandalum accipere, accipiat. Ego vero ſicut inventus fuero, ſic obviam ibo. Mandavit etiam diſcipulo ſuo, ut ſi quis veniret, velletque videre ſenem, ne dicas ad eum quidpiam humanum, aut falſum prolatum ad placendum hominibus: verum ſi comedat ſenex, dicas venienti, eum comedere, & ſi dormit, eum dormire nuncies. Adeo ſupra modum humanam gloriam odio habuit ſenex. At nos utpote infirmi admirabilem hunc ſenis agendi modum perfecte imitari non poſſumus, & placendi hominibus deſiderium ita conculcare, ſed ſaltem ab his, quibus ipſam conſcientiam fœdamus, abhorreamus,

A ἑτέρῳ· ἐὰν ἡ καρδία ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν, παῤῥησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν Θεόν· καὶ πάλιν· ὀνειδίζεσθε ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ· μακάριοι ὅτι τὸ τῆς δόξης, καὶ τὸ τοῦ Θεοῦ πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς ἀναπαύεται· μή τις γὰρ ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεὺς καὶ ὡς κλέπτης· εἰ δὲ ὡς χριστιανὸς, μὴ αἰσχυνθέσθω· δοξαζέτω δὲ τὸν Θεὸν ἐν τῷ ὀνόματι τούτῳ· καὶ εἰ ὁ δίκαιος μόλις σώζεται· ὁ ἀσεβὴς B καὶ ὁ ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται; φύγωμεν οὖν τὴν παῤῥησίαν καὶ τὸν γέλωτα· ταῦτα γὰρ καταστρέφει τὴν ψυχὴν μοναχοῦ· Διὸ λέγει· μακάριος ἀνὴρ, ὃς καταπλύσει πάντα διὰ εὐλάβειαν· καὶ τοὺς γελοιαστὰς ἀνθρώπους καὶ ἀπροσεχεῖς ἐκτρεπώμεθα· τίς γάρ φησι μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου; ἢ τίς κοινωνία Χριστοῦ πρὸς Βελίαρ; ἔλεγεν ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ κολοβὸς τῷ μαθητῇ αὐτοῦ· τέκ- C νον τιμήσωμεν τὸν ἕνα· καὶ πάντες τιμῶσιν ἡμᾶς· ἐὰν δὲ καταφρονήσωμεν τοῦ ἑνὸς, ὅς ἐστιν ὁ Θεὸς, καταφρονοῦσιν ἡμῶν πάντες, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγομεν· Διηγήσατό τις τῶν πατέρων περὶ τοῦ Ἀββᾶ Θεοδώρου τοῦ τῆς Φέρμης· ὅτι ἀπῆλθον ποτὲ τῇ δείλῃ πρὸς αὐτὸν θέρους ὄντος· καὶ εὗρον αὐτὸν φοροῦντα κεκομμένον λεβίτωνα· καὶ τὸ στῆθος αὐτοῦ γυμνόν· καὶ τὸ κουκούλιον αὐτοῦ ἔμπροσθεν D κείμενον· καὶ ὁμιλούντων ἡμῶν· ἰδοὺ τίς κόμης ἦλθεν ἰδεῖν αὐτόν. καὶ ὡς ἔκρουσεν, ἐξῆλθεν ὁ γέρων ἀνοῖξαι· καὶ ὑπαντήσας αὐτῷ ἐκάθισεν εἰς τὴν θύραν σὺν τῷ ἐλθόντι, καὶ ἐλάλει αὐτῷ· ἐγὼ δὲ ἔλαβον κομμαμοφορίου καὶ ἐσκέπασα τοὺς ὤμους αὐτοῦ· ὁ δὲ γέρων τῇ χειρὶ κρατήσας ἔρριψεν αὐτό· καὶ ὡς ἀπῆλθεν ὁ κόμης, εἶπον αὐτῷ· Ἀββᾶ, τί τοῦτο ἐποίησας· ἦλθεν ὁ ἄνθρω- E πος ὠφεληθῆναι· μὴ γὰρ σκανδαλισθῆναι· καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· τί λέγεις μοι Ἀββᾶ; ἀκμὴν τοῖς ἀνθρώποις δουλεύειν ὀφείλομεν· ἐποιήσαμεν τὴν χρείαν, καὶ παρῆλθεν· ὁ θέλων οὖν ὠφεληθῆναι, ὠφεληθήτω· καὶ ὁ θέλων σκανδαλισθῆναι, σκανδαλισθήτω· ἐγὼ δὲ ὡς ἂν εὑρεθῶ, οὕτως ἀπαντῶ· παρήγγειλε δὲ καὶ τῷ μαθητῇ αὐτοῦ, ἵνα ἐάν τις ἔλθῃ ἰδεῖν θέλων τὸν γέροντα· μὴ εἴπῃ αὐτῷ F τίποτε ἀνθρώπινον, ἤτοι ψεῦδος διὰ ἀνθρωπαρέσκειαν λεγόμενον· ἀλλὰ ἐὰν τρώγῃ ὁ γέρων, εἰπεῖν τῷ ἐλθόντι ὅτι τρώγει καὶ ἐὰν κοιμᾶται, εἰπεῖν ὅτι κοιμᾶται· οὕτως ὑπερβαλλόντως ὁ γέρων τὴν ἀνθρωπίνην δόξαν ἐμίσησεν· ἡμεῖς δὲ καὶ ὡς ἀσθενεῖς, τὴν θαυμαστὴν ταύτην ἐργασίαν τοῦ γέροντος ἐντελῶς μιμήσασθαι οὐ δυνάμεθα· καὶ τὴν ἀνθρωπαρέσκειαν οὕτω πατῆσαι· ἀλλά κἄνγε ἐν οἷς μολύνομεν τὴν συνείδησιν αὐτὴν, βδελυξώμεθα.

μεθα· καὶ μὴ διὰ τὸ ἀνθρώποις ἀρέσαι, ἐχθροὶ τοῦ Θεοῦ γενώμεθα.

ΤΟΥ͂ ΑΥ̓ΤΟΥ͂

ἈΓΊΟΥ ἘΦΡΑΊΜ.

Ὥσπερ μέσῃ νυκτὶ καθευδόντων ἁπάντων αἀφνιδίως ἐκ τοῦ οὐρανοῦ γίνεται ἦχος μέγας, καὶ φρικταὶ βρονταὶ, καὶ ἀστραπαὶ φοβεραὶ μετὰ σεισμοῦ, καὶ ἐκθροοῦνται πάντες οἱ κακὰ πράξαντες, λογιζόμενοι ταῦτα, τύπτουσι τὰ ἑαυτῶν στήθη, κείμενοι ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτῶν, διὰ οὐκ ἔχωσι ποῦ φυγεῖν, ἢ κρυβῆναι· οὕτως καὶ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ, ὡς ἀστραπὴ ὀξυτάτη γίνεται αἰφνιδίως, καὶ θροήσει πᾶσαν τὴν γῆν· σάλπιγξ γὰρ μετὰ φόβου σαλπίσει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐγερεῖ τοὺς καθεύδοντας· οἵ τε γὰρ οἱ οὐρανοὶ μετὰ τῶν δυνάμεων αὐτῶν σαλευθήσονται· καὶ ἡ γῆ πᾶσα ὥσπερ τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης σαλεύσει ἀπὸ προσώπου τῆς δόξης αὐτοῦ· πῦρ γὰρ φοβερὸν προτρέχει ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, καθαρίζον αὐτὴν ἀπὸ πάντων τῶν μιαινόντων αὐτήν· ὁ ᾅδης ἀνοίξει τὰς ἑαυτοῦ πύλας· ὁ θάνατος καταργηθήσεται, ὅτι χοῦς ἀπὸ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἀκούσας τῆς σάλπιγγος ζωοποιηθήσεται· θαῦμα γὰρ ἐστὶν ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ ἰδεῖν ὡς ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, ὥσπερ πλῆθος ἰχθύων ἐπὶ τῆς θαλάσσης στρεφομένων, οὕτως ἀναρίθμητον πλῆθος τὰ ὀστᾶ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἕκαστον περιτρέχον εἰς τὴν αὐτοῦ ἁρμονίαν· ἐξεγερθέντες οὖν κράζωσι καὶ λέγωσι· δόξα τῷ συνάξαντι ἡμᾶς καὶ ἐγείραντι διὰ τὴν αὐτοῦ φιλανθρωπίαν· τότε οἱ δίκαιοι ἀγάλλονται, καὶ μετὰ δόξης ἁρπάζονται ἐν νεφέλαις εἰς συνάντησιν τοῦ ἀθανάτου νυμφίου, πάντες οἱ ἀγαπῶντες αὐτὸν, καὶ σπουδάσαντες ἐπιτελέσαι πάντα τὰ θελήματα αὐτοῦ· καθὼς ἕκαστος ἐνταῦθα ἐκάθηρε τὴν ἑαυτοῦ καρδίαν, οὕτως ὁρᾷ τότε τὴν δόξαν αὐτοῦ· καὶ ὥσπερ ἐπεπόθησεν αὐτὸν ἐνταῦθα, οὕτως κορέννυται τῆς ἀγάπης αὐτοῦ· θαυμάζει δὲ καὶ ὁ πρωτόπλαστος Ἀδὰμ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, ὁρῶν τὰ μεγάλα καὶ φοβερὰ ἔθνη, πῶς ἀπ᾽ αὐτοῦ καὶ τῆς συζύγου αὐτοῦ μόνων ἀμέτρητα, καὶ πλῆθος ἀνθρώπων προήχθη· πλεῖον δὲ θαυμάσας δοξάσει τὸν δημιουργὸν Θεόν· πῶς ἀπὸ μιᾶς φύσεως καὶ ἑνὸς γενόμενοι κτίσματος καὶ ἐν τῷ παραδείσῳ καὶ ἐν τῇ βασιλείᾳ ἀπ᾽ αὐτῶν, καὶ ἐν τῷ ᾅδῃ κατεκληρώθησαν. δόξα τῷ μόνῳ σοφῷ Θεῷ.

A mus, nec ut placeamus hominibus, fiamus Dei inimici.

EJUSDEM

SANCTI EPHRAIM.

Ex Codice Vatic. 790. p. 83.

Sicut media nocte dormientibus omnibus repente fit ſonus magnus e cœlo, & horrenda tonitrua, ac fulgura terribilia, cum terræ motu, exterrenturque omnes facientes mala; hæc reputantes percutiunt pectora ſua, jacentes in lecto ſuo, quod non habent quo confugiant, aut abſcondantur: ſic in illa hora tanquam fulgur ex improviſo fiet, & terrebit univerſam terram. Tuba enim cum terrore reſonabit e cœlo, & ſuſcitabit dormientes. Cœli etenim cum virtutibus eorum commovebuntur, & omnis terra, tanquam aqua maris, trepidabit a facie gloriæ ipſius. Ignis enim terribilis præibit a facie ejus, ipſam expurgans ab omnibus qui eam maculaverunt. Infernus portas ſuas aperiet, mors evacuabitur, quia pulvis humanæ naturæ, audiens tubam, vivificabitur. Mirabile enim erit, fratres dilectiſſimi, videre illa hora, in ictu oculi, velut piſcium multitudinem, in mari verſantium, multitudinem profecto innumerabilem, humanæ naturæ oſſa ſingula circumcurrentia ad aptam compoſitionem. Suſcitati igitur clamabunt, & dicent: gloria ei, qui collegit nos, & excitavit propter ſuam bonitatem. Tunc juſti geſtiunt, & cum gloria rapiuntur in nubibus, ad occurrendum immortali ſponſo, omnes qui eum dilexerunt, & curarunt perficere omnes voluntates ejus: prout quiſque expurgavit heic cor ſuum, ſic videt tunc ejus gloriam: ac ſicut heic concupivit, ſic ejus amore ſatiatur. Mirabitur vero etiam protoplaſtus Adam illa hora, aſpiciens ingentes, & formidabiles populos: quo pacto ex ipſo, & ejus conjuge, immenſi, ac multitudine innumerabiles homines prodierint: ſupra modum autem admiratus, opificem Deum laudabit, quomodo ex una natura, atque ex una geniti creatura, tum in paradiſo, regnoque ex ipſis, tum in inferno hæredes facti ſunt. Gloria ſoli ſapienti Deo.

EJUSDEM.

DIlectiſſimi, recordatus ſum horæ illius, & contremui: cogitavi horrendum illud judicium, & conſternatus ſum; lætitiamque in paradiſo, ſuſpirans ingemui, quouſque non permanſit robur in me, quia in negligentia, atque mentis evagatione præterii dies meos, & in ſordidis cogitationibus. Heu mihi! Quid faciam ob ignominiam horæ illius? Quando aderunt undique amici mei, qui videntes me in hoc habitu religioſo, etiam me beatum dixerunt: intus autem plenus eram nequitiæ, atque immunditiæ, & oblitus ſum ſcrutantis corda, & renes. Profecto ibi eſt pudor. Infelix quicumque ibi pudore afficietur. Deus per miſericordias tuas te adjuro, ne me ſtatuas a ſiniſtris tuis cum hœdis, qui exacerbaverunt te, neque dicas mihi, neſcio te: ſed concede mihi ſecundum magnam miſericordiam tuam, indeſinentem fletum, & compunctionem: & deprime cor meum, ipſumque expurga, ut fiat templum ſanctum charitatis tuæ. Quamvis enim & peccator ſim, & indignus, ſemper tamen ad januam tuam pulſo; ac licet ſim piger, & negligens, tamen per viam tuam vado. Studeamus igitur, Fratres mei dilectiſſimi, placere Deo, quum tempus eſt. Ploremus die, ac nocte in conſpectu illius, in oratione noſtra, & in pſalmodia, ut eripiat nos ab illa ſede, quæ finem non habet, atque a ſtridore dentium, & ab igne gehennæ, & a verme, qui non dormit, & gratiam nobis largiatur in regno ipſius, atque in vita æterna: unde fugit dolor, mœror, & ſuſpiria.

A

ΤΟΥ͂ ΑΥ̓ΤΟΥ͂.

Ἀγαπητοὶ, ἐμνήσθην τῆς ὥρας ἐκείνης, καὶ ἐξέπληξα· κατενόησα ἐκείνην τὴν φρικτὴν κρίσιν, καὶ ἐπτοήθην, καὶ τὴν εὐφροσύνην τὴν ἐν τῷ παραδείσῳ. καὶ στενάξας ἔκλαυσα, ἕως ὅτου οὐκ ἐνέμεινεν ἰσχὺς ἐν ἐμοὶ, ὅτι ἐν ῥαθυμίᾳ καὶ μετεωρισμῷ
B παρῆλθον τὰς ἡμέρας μου καὶ ἐν λογισμοῖς ῥυπαροῖς· οἴμοι τί ποιήσω, τῆς αἰσχύνης τῆς ὥρας ἐκείνης· ὅτ' ἂν παρίσανται κυκλόθεν οἱ γνωστοί μου, οἱ θεωροῦντές με ἐν τῷ σχήματι τούτῳ τῆς εὐλαβείας μου, καὶ ἐμακάριζόν με· ἔσωθεν δὲ ἤμην πλήρης ἀνομίας καὶ ἀκαθαρσίας· καὶ ἐπελαθόμην τοῦ ἐτάζοντος καρδίας καὶ νεφρούς· ὄντως ἐκεῖ ἐστὶν αἰσχύνη· ἄθλιος
C ὅς τις ἐκεῖ αἰσχυνθήσεται· Θεὲ εἰς τοὺς οἰκτιρμούς σου ὁρκίζω σε, μή με στήσῃς ἐξ εὐωνύμων σου μετὰ τῶν ἐρίφων τῶν παροξυνάντων σε· μηδὲ εἴπῃς μοι, ὅτι οὐκ οἶδά σε· ἀλλὰ δός μοι διὰ τὴν πολλήν σου εὐσπλαγχνίαν διηνεκῆ κλαυθμὸν καὶ κατάνυξιν· καὶ ταπείνωσον τὴν καρδίαν μου, καὶ ἅγνισον αὐτὴν, ἵνα γένοιτο ναὸς ἅγιος τῆς χάριτός σου· εἰ γὰρ καὶ ἁμαρτωλός εἰμι, καὶ
D ἀνάξιος, ἀλλὰ διαπαντὸς εἰς τὴν θύραν σου κρούω· καὶ εἰ ὀκνηρός εἰμι καὶ ῥᾴθυμος, ἀλλ' οὖν εἰς τὴν ὁδόν σου βαδίζω· σπουδάσωμεν οὖν ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ εὐαρεστῆσαι τῷ Θεῷ, ὡς καιρός ἐστι· κλαύσωμεν ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν τῇ προσευχῇ ἡμῶν καὶ τῇ ψαλμῳδίᾳ, ἵνα ῥύσεται ἡμᾶς ἐκ τοῦ βαθμοῦ ἐκείνου τοῦ ἀπελευτήτου, καὶ τοῦ βρυγμοῦ τῶν τῶν ὀδόντων, καὶ τοῦ πυ-
E ρὸς τῆς γεέννης, καὶ τοῦ ἀκοιμήτου σκώληκος· καὶ χαροποιήσει ἡμᾶς ἐν τῇ αὐτοῦ βασιλείᾳ, καὶ ἐν ζωῇ αἰωνίῳ· ὅπου ἀπέδρα ὀδύνη, καὶ λύπη, καὶ στεναγμός·

SANCTI PATRIS NOSTRI EPHRAEM SERMO, DE OPERATIONE PERVERSI DÆMONIS.

Ex mſ. Cod. Auguſtæ Vindobonenſis Biblioth. c.lxv. ſeu Neſſel. c.lxxviij. fol. 239.

PAtres, & Fratres audite: ſæpe enim adverſarius ſuggerit homini, dicens: admodum juvenis es: fruere cupiditatibus tuis. Quot enim putas etiam in mundo deliciis deditos, nihilominus

ΤΟΥ͂ ἘΝ ἉΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟ͂Σ ἩΜΩ͂Ν ἘΦΡΑΙ͂Μ ΛΟ͂ΓΟΣ

F

ΠΕΡΙ῀ ΤΗ͂Σ ἘΝΕΡΓΕΙ͂ΑΣ ΤΟΥ͂ ΜΙΣΟΚΑ͂ΛΟΥ ΔΑΙ͂ΜΟΝΟΣ.

ΠΑτέρες καὶ ἀδελφοὶ ἀκούσατε· πολλάκις γὰρ ὁ ἐχθρὸς ὑποβάλλει τῷ ἀνθρώπῳ λέγων· ἀκμὴν νεώτερος εἶ· ἀπόλαυε τῶν ἐπιθυμιῶν σου· πόσους γὰρ δοκεῖς καὶ ἐν τῷ κόσμῳ τρυφήσαντας. καὶ

καὶ τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν μὴ στερηθέντας· καὶ σὺ νεώτερος εἶ, φάγε πίε· εὐφραίνου τοῖς ἀγαθοῖς τοῦ κόσμου τούτου· καὶ περὶ τὸ γῆρας σου μετανοεῖς· τί θέλεις ἀπὸ τοιαύτης ἡλικίας κατατήκειν τὸ σῶμα σου· εἶτα ἄρχεται τὸ γῆρας· φέρει λέξεις ἐκ τῶν θείων γραφῶν ὁ δόλιος καὶ φησίν· ὦ ἄνθρωπε· στενάζεις καὶ ἀμφισβητεῖς περὶ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, καὶ ποιεῖς αὐτὸν ἀνελεήμονα· ἡ θεία γραφὴ κηρύττει· ὅτι ὁ Θεὸς ἐλεήμων ὑπάρχει καὶ φιλάνθρωπος· τί γὰρ οὐ γινώσκει, ὅτι γέρων ἀσθενὴς εἶ καὶ ἀδύνατος; οἶδεν ὅτι νηστεῦσαι οὐ δύνασαι· οὔτε ἀγρυπνῆσαι· οὔτε χαμοκοιτῆσαι· οὐκ ἤκουσας αὐτοῦ ἐν εὐαγγελίοις λέγοντος· ὅτι καὶ ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας αὐτῷ δουλεύοντες· καὶ οἱ ἀπὸ μέσης, καὶ οἱ γέροντες, ἴσον μισθὸν λαμβάνουσιν· οὕτως γὰρ ἔφη ἐν τῷ εὐαγγελίῳ· ὅτι καὶ οἱ εἰς τὴν πρώτην ὥραν ἐλθόντες· καὶ εἰς τὴν τρίτην, καὶ εἰς τὴν ἕκτην· καὶ ἐννάτην καὶ ἑνδεκάτην, ἴσον μισθὸν ἔλαβον· ἰδοὺ καὶ ὁ προφήτης Δαυὶδ προεφήτευσεν λέγων· ηὐλόγησε τοὺς μικροὺς μετὰ τῶν μεγάλων· ταῦτα τὰ ῥήματα ἐρεῖ πρὸς τοὺς ἐπισταμένους τὴν γραφήν· ἵνα μήτε ἐν τῇ νεότητι· μήτε ἐν τῷ γήρει ἐάσει αὐτοὺς πενθῆσαι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν· πρὸς δὲ τοὺς ἁπλουστέρους, τὸ ξίφος τῆς ἀπογνώσεως πάγων, ἐρεῖ· ὦ ἄνθρωπε, τί διαλογίζῃ; τί πλανᾷς ἑαυτὸν λέγων· ὅτι ὁ Θεὸς τῶν μετανοούντων ἐστί· ἐπόρνευσας· ἐμοίχευσας· ἐλῄστευσας· ἐφόνευσας· ἔκλεψας· ἐψεύσω· ἐπιώρκησας, ποία σοι σωτηρίας ἐλπίς; ἀπόλωλας, διόπερ ἀπόλαυε τῶν ἐπιθυμιῶν σου· ἐκεῖνα ἃ ἀπώλεσας, κἂν τὰ παρόντα, μὴ στερῆσαι· ταῦτα μὲν τοῦ διαβόλου τὰ ῥήματα· ἀλλὰ τοῦ Χριστοῦ ἐναντία· ἀπόλωλας, ἀλλὰ δύνασαι σωθῆναι· ἐπόρνευσας, ἀλλὰ δύνασαι σωφρονίσαι· τοῦ οὖν Πέτρου εἰρηκότος· ποσάκις ἀφήσω τῷ ἀδελφῷ μου μετανοοῦντι, φησὶν ὁ Χριστός· ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτά· τοῦτο δὲ εἰπὼν, ἐσήμανε τὸ διηνεκὲς καὶ ἀόριστον· ὁ δὲ ἄνθρωπος ὅπου ἐὰν φθασθῇ εἰς τὸ τέλος, ἐκεῖ καὶ κρίνεται· κἂν εἰς τὸ ἀγαθὸν, κἂν εἰς τὸ κακόν· μνήσθητι ἀδελφὲ πῶς ἐσώθησαν οἱ ἁμαρτωλοί· καὶ μὴ ἀπογνῷς· ἐνθυμήθητι τὸν μακάριον Μανασσῆν· τὴν πόρνην· τὸν τελώνην· τὸν λῃστήν· τὸν ἄσωτον· καὶ φεύξῃ τὸ δέλεαρ. ὅταν εἴπῃ σοι· ἀπόλαυε τῶν ἐπιθυμιῶν σου, εἰπὲ πρὸς αὐτόν· καὶ ποία ἄρα ὠφέλεια ἐκ τῆς ἀκαθαρσίας τῶν ἡδονῶν ὑπάρχει, καὶ οὐχὶ μᾶλλον πῦρ αἰώνιον; ὅταν δὲ μᾶλλον προσάγῃ σοι τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ, λέγε πρὸς αὐτόν· κἀγὼ οἶδα ὅτι ἐλεήμων ἐστὶ καὶ φιλάνθρωπος· ἀλλὰ καὶ δίκαιος κριτής·

A nihilominus æternis bonis non fuiſſe privatos? Et tu juvenis es: ede, bibe, lætare bonis mundi hujus, & in ſenectute tua pœnitentiam ages: quorſum enim vis tuum corpus in hujuſmodi ætate tabeſcere? Venit jam tandem ſenectus. Affert autem dicta ex divinis Scripturis fallax; &, o homo, ait: ſuſpiras, & dubitas de Dei miſericordia, atque immitem eum facis? Divinæ litteræ alta voce B clamant, Deum miſericordem eſſe, atque humanum. Quis enim neſcit, ſenem te eſſe debilem, atque infirmum? Scit te jejunia ſervare non poſſe, neque vigiliis operam dare, neque cubare humi. Non audiiſti eum in Evangelio dicentem, eos quoque, qui ab ineunte ætate ſibi ſerviunt, & qui a media, & qui ſenes ſunt, æqualem mercedem accipe- C re? Ita enim ait in Evangelio: nempe & qui ad horam primam venerunt, & qui ad tertiam, quique ad ſextam, & nonam, & undecimam, parem retuliſſe mercedem. Ecce etiam Propheta David prædixit dicens: *Benedixit puſillis cum majoribus*. Hæc verba illis dicit, qui ſciunt Scripturam, ut neque in juventute, neque in ſenecta ſinat eos lugere ſua peccata. Contra ſimpliciores D vero gladium deſperationis intentans, ait: heus tu, quid cogitas, cur decipis te ipſum dicens: Deus pœnitentium eſt? Scortatus es, mœchatus es, prædatus es, occidiſti, abſtuliſti, es mentitus, pejeraſti: quæ ſalutis ſpes? periiſti: idcirco indulge cupiditatibus tuis. Ea ſunt quæ perdidiſti: ſaltem præſentia ne amittas. Hæc profecto ſunt diaboli verba: ſed E Chirſti ſunt contraria. Periiſti; verum potes ſalvari. Scortator fuiſti; at potes te ad bonam frugem reducere. Petro enim interroganti, quoties dimittam fratri meo, qui veniam petit, reſpondet Chriſtus: ſexageſies ſepties. Hoc autem dicendo ſignificavit rem aſſiduam, atque indefinitam. At vero homo ubicumque in fine præventus fuerit, ibi judicatnr cum in bono, tum in malo. F Reminiſcere, frater, quomodo ſalvi facti ſunt peccatores, & ne deſperes. Cogita beatum Manaſſem, meretricem, publicanum, latronem, prodigum, & fugies illecebras. Quando tibi dixerit: fruere cupiditatibus tuis, dicito ei: & qualis tandem utilitas ex voluptatum ſordibus oritur? Nonne potius ignis æternus? Quum vero ulterius addiderit Dei humanitatem, dic ei: etiam ipſe ſcio eum miſericordem eſſe, atque benignum: ſed & juſtus eſt

Pſal. 111. 13.

judex, neque ignoro tibi non pepercisse, neque iis, qui tecum reprobati ſunt, ſed ad æternum ignem damnaſſe. Quod ſi dixerit: ego corporis expers ſum, & non circumdatus infirmitate: ideo mihi minime pepercit: ſed tibi parcet: ei reſponde. At ſi Adamo protoplaſto non ignovit, neque Evæ, neque Caino, neque iis, qui ſub diluvio fuerunt, neque Sodomitis, neque ipſius diſcipulo: & ſi proprio diſcipulo veniam non dedit, quomodo mihi largietur? Procul recede a me ejecte a cœlo: & ſigno Crucis te ipſum ſigna, & fugiet a te. Fratres mei, ne credamus adverſario, qui prava ſuadet nobis, ut nos perdat; ſed credamus eſſe judicium, & retributionem pro operibus, pro verbis, pro cogitationibus, pro motione, pro intentione. Hæc omnia ſcientes, nos ipſos muniamus, ut adverſariis nihil habentibus mali, quod nobis opponant, in die tremendi judicii indulgentiam inveniamus cum timentibus Dominum, cumque omnibus his faciamus bonum: *Quia fides ſine operibus mortua eſt.* Sicut etiam opera ſine fide. Fieri enim non poteſt, ut qui in deliciis vivit, in Regnum cœlorum introeat, ſecundum verbalem expreſſionem Evangelii. Attendite, ne forte graventur corda veſtra in crapula, & ebrietate. Quamobrem ſingulis horis oportet nos eſſe paratos, ne forte vocati, imparati inveniamur; & ſancti Angeli ad nos miſſi, pro nobis mœrore afficiantur, cachinnentur autem dæmones mali; ne inveniamur vocatione Chriſtiani, moribus vero Gentiles. Profeſſio enim Chriſtianorum, Chriſti eſt imitatio, quoad fieri poteſt. Etenim ſi fiduciam in ſancto Baptiſmo habuerimus, & reliqua mandata neglexerimus, infideles facti ſumus. Chriſtus nihil nobis proderit in malitia, nequitiaque manentibus. Audivimus enim eum dicentem in ſancto Evangelio: *Non omnis, qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in Regnum cælorum, ſed qui facit voluntatem Patris mei, qui in cœlis eſt.* Videte quomodo placuerunt Sancti Deo, non ſtertentes, neque animis concidentes, ſed *lapidati ſunt, ſecti ſunt, tentati ſunt, in occiſione gladii mortui ſunt, egentes, anguſtiati, afflicti, in ſolitudinibus errantes, & in montibus, & in ſpeluncis, & in cavernis terræ.* Ideo dilecti, & a Chriſto amati, nos etiam ſinguli contendamus pro viribus, ne omnino infructuoſi inveniamur, & ne excipiat nos æternum ſupplicium. Quemadmodum igitur peccare in

Jac. 2. 20.

Luc. 21. 34.

Mat. 7. 21.

Hebr. 11. 37.

A κριτής· καὶ ἐπίσταμαι ὅτι σου οὐκ ἐφείσατο· οὔτε τῶν μετὰ σὲ ἀπωσθέντων· ἀλλὰ τῷ αἰωνίῳ πυρὶ κατεδίκασε· καὶ ἐὰν εἴπῃ· ἐγὼ ἀσώματος εἰμὶ καὶ οὐ περίκειμαι ἀσθένειαν· διὰ τοῦτο οὐκ ἐφείσατό μου· ἀλλὰ σοῦ φείσεται· εἰπὲ πρὸς αὐτόν· πῶς τοῦ πρωτοπλάστου Ἀδὰμ οὐκ ἐφείσατο; οὔτε τῆς Εὔας· οὔτε τοῦ Κάϊν· οὔτε τοὺς ἐν τῷ κατακλυσμῷ· οὔτε τοὺς Σοδομίτας· καὶ οὔτε τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ. καὶ εἰ
B τοῦ ἰδίου μαθητοῦ οὐκ ἐφείσατο, πῶς ἐμοῦ φείσεται; ἀπόστα πόῤῥω ἀπ' ἐμοῦ, δραπέτα τοῦ οὐρανοῦ· καὶ τῷ τοῦ σταυροῦ σημείῳ, ἑαυτὸν σφράγισον· καὶ φεύξεται ἀπὸ σοῦ· ἀδελφοί μου, μὴ πειθώμεθα τῷ ἐχθρῷ τῷ κακῶς συμβουλεύοντι εἰς τὸ ἀπολέσαι ἡμᾶς· ἀλλὰ πιστεύσωμεν ὅτι ἔστι κρίσις καὶ ἀνταπόδοσις ὑπὲρ ἔργου· ὑπὲρ λόγου· ὑπὲρ ἐνθυμήματος· ὑπὲρ κινήματος· ὑπὲρ ἐννοίας. ταῦτα
C πάντα εἰδότες, ἑαυτοὺς ἀσφαλισώμεθα· ἵνα τοὺς ἐξεναντίας μηδὲν ἔχοντας λέγειν περὶ ἡμῶν φαῦλον ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς φοβερᾶς κρίσεως, εὕρωμεν ἄνεσιν μετὰ τῶν φοβουμένων τὸν Κύριον· καὶ σὺν πᾶσι τούτοις ἐργασώμεθα τὸ ἀγαθόν· διότι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων, νεκρά ἐστι· καθὼς καὶ τὰ ἔργα ἄνευ πίστεως· ἀδύνατον γάρ ἐστι τινὰ σπαταλῶντα, εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. κατὰ τὴν
D αὐτόλεκτον φωνὴν τοῦ εὐαγγελίου· βλέπετε μήποτε βαρυνθῶσιν ἡμῶν αἱ καρδίαι, ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ· τοίγαρ οὖν χρὴ πᾶσαν ὥραν ἑτοίμους εἶναι ἡμᾶς, μήπως ἐξαίφνης κληθέντες, εὑρεθῶμεν ἀνέτοιμοι· καὶ συγνάσουσιν ἐφ' ἡμῖν οἱ σταλέντες πρὸς ἡμᾶς ἅγιοι ἄγγελοι· ἀνακαγχάσουσι δὲ οἱ πονηροὶ δαίμονες· μὴ εὑρεθῶμεν τῇ κλήσει μὲν χριστιανοὶ· τῷ δὲ τρόπῳ ἕλληνες· χριστιανισμὸς γάρ
E ἐστι, μίμημα Χριστοῦ κατὰ τὸ δυνατόν· ἐὰν γὰρ θαῤῥήσωμεν τῷ ἁγίῳ βαπτίσματι καὶ ἀμελήσωμεν τῶν λοιπῶν ἐντολῶν, γεγόναμεν ἄπιστοι· Χριστὸς οὐδὲν ἡμᾶς ὠφελήσει ἐπιμένοντας τῇ κακίᾳ καὶ ἁμαρτίᾳ· ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ λαλοῦντος ἐν τῷ ἁγίῳ εὐαγγελίῳ· ὅτι οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, Κύριε, Κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐ-
F ρανοῖς· ἴδετε πῶς εὐηρέστησαν οἱ ἅγιοι τῷ Θεῷ; οὐ ῥέγχοντες καὶ ἀναπεπτωκότες· ἀλλ' ἐλιθάσθησαν· ἐπρίσθησαν· ἐπειράσθησαν· ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανον· ὑστερούμενοι· θλιβόμενοι· κακουχούμενοι· ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι· καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις· καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς· Διὸ ἀγαπητοὶ καὶ φιλόχριστοι, καὶ ἡμεῖς ἀγωνισώμεθα ἕκαστος κατὰ δύναμιν· μὴ παντελῶς εὑρεθῶμεν ἄκαρποι· καὶ διαδέξεται ἡμᾶς ἡ αἰώνιος κόλασις· ὥσπερ οὖν τὸ ἁμαρτάνειν ἐν

ἐν ἡμῖν ἐστι, τοῦ Θεοῦ παραχωροῦντος διὰ τὸ αὐτεξούσιον, οὕτω καὶ τὸ δικαιοπραγῆσαι ἐν ἡμῖν ὑπάρχει, τοῦ Θεοῦ συνεργοῦντος διὰ τὴν πρόθεσιν. ἑκοῦν ποθήσωμεν τὴν στενὴν καὶ τεθλιμμένην ὁδόν. δι᾽ αὐτῆς γὰρ συμβασιλεύσωμεν· φύγωμεν δὲ τῆς πλατείας καὶ εὐρυχώρου ὁδοῦ τὰ βαδίσματα, ἥτις πρόξενος γίνεται ἡμῖν τῆς ἀτελευτήτου κολάσεως· τὸ λοιπὸν ἀδελφοὶ· ἐργασώμεθα τὸ ἀγαθὸν ἐξ ὅλης τῆς διανοίας· νεκρώσωμεν τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς· ἵνα μὴ εὑρεθῶμεν ἐχθροὶ τοῦ Θεοῦ· Παῦλος ὁ μέγας ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ, ταῦτα εἴρηκεν· ἐλεηθῶμεν· δώσωμεν ἄρτον· καὶ λάβωμεν τὸν οὐρανόν· δώσωμεν ὀβολὸν, καὶ οἰκήσωμεν παράδεισον· δώσωμεν ἱμάτιον· καὶ κληρονομήσωμεν τὴν τῶν οὐρανῶν βασιλείαν· δώσωμεν ὀλίγα, ἵνα λάβωμεν πολλά· δώσωμεν προαίρεσιν, καὶ τὸ πᾶν ἠνύσαμεν· δώσωμεν προθυμίαν, καὶ ληψόμεθα ἰσχύν· φησὶ γὰρ ὁ Νυσσαέων Γρηγόριος· μόνον ἀρετὴ καμάτῳ τρέφει τὴν δύναμιν, μὴ ἐνδοῦσα τὸν τόνον· ἀλλ᾽ ἐπαύξουσα· δακρύσωμεν ἐνταῦθα φιλόχριστοι ἀδελφοὶ· ἵνα σβέσωμεν τὴν ἀτελεύτητον φλόγα· οἱ γὰρ ὧδε χαριεντιζόμενοι· ἐκεῖ καταδικασθήσονται· οἱ ὧδε κλαίοντες, ἐκεῖ γελάσουσιν· οἱ ὧδε ὀνειδιζόμενοι, ἐκεῖ μακαρισθήσονται· οἱ ὧδε πεινῶντες, ἐκεῖ χορτασθήσονται· οἱ ὧδε διψῶντες, ἐκεῖ κορεσθήσονται· νήψωμεν, γρηγορήσωμεν ὅσην δύναμιν· μὴ ἐκκακήσωμεν κρούοντες καὶ παρακαλοῦντες, καὶ πάντως ἀνοίξει Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν· αὐτῷ ἡ δόξα πρέπει νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· Ἀμήν.

in nobis ſitum eſt, Deo permittente, per A libertatem arbitrii; eodem pacto etiam juſte agere, in noſtra poteſtate eſt, Deo adjuvante ſecundum propoſitum. Quæramus igitur arctam viam, atque anguſtam: per hanc enim conregnabimus: fugiamus vero latæ, & ſpatioſæ viæ ingreſſus, quæ nobis interminabilem pœnam conciliat. De reliquo, fratres, operemur bonum ex tota mente: mortificemus B cogitationes carnis, ut ne reperiamur Chriſti inimici. Paulus magnus Chriſti Apoſtolus hæc dixit: *Miſereamur, demus panem, & accipiamus cœlum, demus obolum, & habitabimus paradiſum. demus veſtem, & hæreditatem accipiemus Regni cœlorum: demus pauca, ut recipiamus multa: demus propoſitum, & omne perficiemus: demus promtum animum, & vires accipiemus.* Ait C enim Gregorius Nyſſenus: *Solum virtus labore alit potentiam, quæ intentionem non remittit, ſed auget.* Lugeamus heic, Chriſto amabiles fratres, ut interminabilem flammam extinguamus: qui enim heic jocantur, illic condemnabuntur: qui heic plorant, ibi ridebunt: qui heic opprobriis afficiuntur, ibi beati erunt: qui heic eſuriunt, ibi ſaturabuntur: qui heic ſitiunt, illic explebuntur. Sobrii ſimus, D vigilemus, quantum poſſumus. Ne deficiamus animo, pulſantes, & obſecrantes, & omnino aperiet Chriſtus Deus noſter. Ipſum gloria decet nunc, & ſemper, & in ſæcula ſæculorum. Amen.

Videtur ex margine in textum irrepſiſſe.

ΤΟΥ͂ ΟΣΙΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩ͂Ν ΕΦΡΑΙΜ.

ΛΟΓΟΣ ΨΥΧΟΦΕΛΗΣ.

E

ΜΗ` δαπανήσῃς ὅλον τὸν χρόνον τῆς ζωῆς σου ἐν τῇ τοῦ σώματός σου φροντίδι· ἀλλ᾽ ὅταν πεινάσῃ τὸ σῶμα· καὶ τὴν τροφὴν ἀπαιτήσῃ, ἐνθυμήθητι ὅτι καὶ ἡ ψυχὴ τὴν ἰδίαν χρῄζει τροφήν· F καὶ ὥσπερ τὸ σῶμα, ἐὰν μὴ λάβῃ τοῖς σωματικοῖς, νεκρά ἐστι· καὶ γὰρ διπλοῦς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος, καὶ ψυχῇ καὶ σώματι· καὶ διὰ τοῦτο ἔλεγεν ὁ Ἰησοῦς· σὺ οὖν οἰκονόμος, δὸς τὰ τῆς ψυχῆς τῇ ψυχῇ, καὶ τὰ τοῦ σώματος τῷ σώματι· μὴ μόνον τὸ σῶμα σου θρέψῃς, τὴν δὲ ψυχὴν ἀφήσῃς ἔρημον καὶ λιμώττουσαν· περὶ τῆς τοιαύτης ψυχῆς, λέγει ὁ ἀπόστολος· ἡ δὲ σπαταλῶσα

SANCTI PATRIS NOSTRI EPHRAEM,

SERMO ANIMÆ UTILIS.

Ex Græco ms. Bibliothec. Auguſtæ Vindobonenſ. clxv. ſeu clxxviij. fol. 265.

NOli totum vitæ tuæ tempus in cura tui corporis inſumere, ſed quando corpus eſuriet, & cibum expoſcet, cogita animam quoque F proprio alimento egere, atque inſtar corporis corporeis carentis, perire. Etenim homo duplex eſt, ex anima, & corpore: & ideo dicebat Jeſus: Tu igitur o œconome Da quæ ſunt animæ, animæ, & quæ ſunt corporis, corpori. Non corpus tuum dumtaxat alito, animam autem deſertam relinques, atque famelicam. De anima hujuſmodi, Apoſtolus loquitur: *Nam quæ in deliciis eſt* 1. Tim 5.6

eſt, *vivens mortua eſt*. Ne igitur ſinas tuam animam a fame in mortem adduci: verum alito illam ſermonibus Dei, in pſalmis, in hymnis, & canticis ſpiritualibus, in lectionibus divinarum ſcripturarum, in jejuniis, in vigiliis, in lacrymis, & eleemoſyna, in ſpe, & meditatione futurorum bonorum, quæ æterna ſunt, atque incorruptibilia. Hæc, atque horum ſimilia cibus ſunt, & vita animæ. Propterea
Pſ. 41. 4. & magnus propheta dicebat: *Fiant lacrymæ meæ mihi panes die, ac nocte*. O beata anima Prophetæ David, receptaculum Spiritus Sancti, per ſingulos dies, ac noctes plorabat: & nos ſexcentis malis obnoxii, ne ad horam quidem volumus compungi, & pœnitentiam agere. O quam magnum gaudium fit in cœlo, quando homo peccator in terra luget, atque abjicit conſuetudinem malam, & odit peccatum, & di-
Pſ. 118. 163. cit: *Iniquitatem odio habui, & abominatus ſum*. Et *Ab omni via mala pro-*
Pſ. 101. *hibui pedes meos*. Ne fias protervus, ut ne exoſus ſis omnibus. Ne tibi arrogantiam compares: ne relaxationem unquam des carni tuæ, ne animæ tuæ pondus fiat: ne abripiat blaſphemia cupiditatem tuam: ne te deſperatio a pœnitentia excludat: ne te a cœlo divellat: ne magniloquentia occulta tua evulget: nullum tua invidia obſcuret: ne dementia intelligentiam tuam excæcet: ne ſtultitia prudentiam tuam tenebris obruat: ne inſcitia in mente tua dominetur: ne cæcus aſſenſus diſcretionem tuam pervertat, aut aliud quippiam ex rebus prohibitis fallens mentem, occulte in cor tuum introeat, & captivum abducat a Regno cœlorum. At ſobrius eſto, ſicut ſcriptum eſt, meditando die, ac nocte, ne quando inveniat mentem vacantem a meditatione mandatorum Dei, eique ſuperſeminet zizania infelix, & miſer exul a dilectione. ipſe enim vanis imaginibus illudens dies ſuos pertranſit. Quiſnam autem minime flebit hominem illum, qui a Deo longe recedit? Dico enim vobis, fratres, eum, qui non habet Dei dilectionem, ipſius eſſe inimicum. Non enim
1. Jo. 3. 15. mendax eſt, qui dixit: *Qui odit fratrem ſuum, homicida eſt.* Etenim, qui charitatem non habet, amicus eſt diaboli, vas jactantiæ, detractorum ſodalis, ſuperbiæ cultor, & denique inſtrumentum eſt diaboli. Infelix, & miſer, qui patientiam non poſſidet: qui enim patientiam non habet, a vento concutitur, injuriam non tolerat,

A λῶσα ζῶσα τέθνηκε· μὴ οὖν ἐάσῃς σου τὴν ψυχὴν ἀπὸ λιμοῦ νεκρωθῆναι· ἀλλὰ θρέψον αὐτὴν ἐν λόγοις Θεοῦ, ἐν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς· ἐν ἀναγνώσμασι τῶν θείων γραφῶν· ἐν νηστείαις καὶ ἀγρυπνίαις· ἐν δάκρυσιν καὶ ἐλεημοσύνῃ· ἐν ἐλπίδι καὶ μελέτῃ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, τῶν αἰωνίων καὶ ἀφθάρτων. Ταῦτα καὶ τὰ ὅμοια τούτων, τροφή ἐστι καὶ ζωὴ τῆς ψυχῆς· διὸ
B καὶ ὁ μέγας προφήτης ἔλεγε· Γενηθήτω τὰ δάκρυά μου ἐμοὶ, ἄρτος ἡμέρας καὶ νυκτός· ὢ μακαρία ψυχὴ τοῦ προφήτου Δαυὶδ τὸ δοχεῖον τοῦ ἁγίου πνεύματος· καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν καὶ νύκτα ἔκλαιε· καὶ ἡμεῖς οἱ μυρίοις κακοῖς ὑπεύθυνοι, οὐδὲ κἂν πρὸς ὥραν μίαν θέλομεν κατανυγῆναι καὶ μετανοῆσαι· ὢ πόση χαρὰ γίνεται ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτε ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς, ἐπὶ γῆς
C δακρύσει, καὶ ἀπορρίψῃ τὴν κακὴν συνήθειαν· καὶ μισήσει τὴν ἁμαρτίαν καὶ εἴπῃ· ἀδικίαν ἐμίσησα καὶ ἐβδελυξάμην καὶ ἐκ πάσης ὁδοῦ πονηρᾶς ἐκώλυσα τοὺς πόδας μου· μὴ γίνου προπετὴς, ἵνα μὴ μισηθῇς ὑπὸ πάντων· μὴ σοι αὐθαδείας προξενίσῃς· μὴ δὸς ἄνεσιν ποτὲ τῇ σαρκί σου· ἵνα μὴ γένηται βάρος τῇ ψυχῇ σου· μὴ σου βλασφημία ἁρπάζῃ τὴν ἐπιθυμίαν· μὴ σου ἀπό-
D γνωσις ἀποκλείσῃ τῆς μετανοίας· μὴ σε ἀπόνοια, ἐκ τῶν οὐρανῶν κατασπάσῃ· μὴ μεγαλορρημοσύνη τὰ κρυπτά σου θριαμβεύσῃ· μὴ βασκανία σου τινὰ ἀμαυρώσῃ· μὴ ἀφροσύνη τὴν σύνεσίν σου τυφλώσῃ· μὴ μωρία, τὴν φρόνησίν σου σκοτίσῃ· μὴ ἄνοια τοῦ νοῦ σου κυριεύσῃ· μὴ ἀδιακρισία τὴν διάκρισίν σου ἀλλοιώσῃ· ἤ τι ἕτερον τῶν ἀπηγορευμένων, διαλαθὸν τὸν νοῦν, ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὑπεισέλθῃ, καὶ αἰχμαλωτίσῃ
E σε τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· ἀλλὰ νῆφε, καθὼς γέγραπται. μελετῶν ἡμέρας καὶ νυκτὸς, μήπως εὕρῃ σου τὸν νοῦν σχολάζοντα ἀπὸ τῆς μελέτης τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπισπείρει αὐτοῦ τὰ ζιζάνια ἄθλιος καὶ ταλαίπωρος ὁ τῆς ἀγάπης μακρὰν ὑπάρχων· αὐτὸς γὰρ ὀνειροπολῶν τὰς ἡμέρας αὐτοῦ παρέρχεται· καὶ τίς οὐ μὴ πενθήσῃ τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον τὸν ἀπὸ Θεοῦ μακρὰν ὑπάρχοντα· λέγω γὰρ
F ὑμῖν ἀδελφοί· ὅτι ὁ μὴ ἔχων ἀγάπην Θεοῦ, ἐχθρὸς αὐτοῦ ἐστι· ἀψευδὴς γὰρ ὁ εἰπὼν, ὅτι ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἀνθρωποκτόνος ἐστί· ὁ γὰρ μὴ ἔχων ἀγάπην, φίλος ἐστὶ τοῦ διαβόλου· τῆς ἀλαζονείας σκεῦος· τῶν καταλαλούντων συνόμιλος. τῆς ὑπερηφανίας ἐργάτης· καὶ ἅπαξ ἁπλῶς, ὄργανον ἐστὶ τοῦ διαβόλου· ἄθλιος καὶ ταλαίπωρος, ὁ μὴ κτησάμενος ὑπομονήν· ὁ γὰρ μὴ ἔχων ὑπομονὴν, ῥιπίζεται ὑπὸ ἀνέμου· ὕβριν οὐ φέρει

ρει· ἐν θλίψεσιν ὀλιγωρεῖ· ἐν ὑποταγῇ γόγγυσος· ἐν ὑπακοῇ ἀντίλογος· ἐν ταῖς προσευχαῖς ῥᾴθυμος· ἐν ἀποκρίσεσιν ὀκνηρός· ἐν λογομαχίαις ἀνδρεῖος· ὁ μὴ ἔχων ὑπομονὴν, πολλὰς ζημίας ὑφίσταται· καὶ ἀρετῆς ἐφάψασθαι ὁ τοιοῦτος, ἀδυνάτως ἔχει· μᾶλλον δὲ, τοῖς εὐδοκιμοῦσιν ἀντίκειται· καὶ τοῖς προκόπτουσι, ζηλοτυποῖ· μακάριος δὲ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ὁ μὴ ῥᾳδίως ὀργιζόμενος, ἢ θυμὸν ἐπιδεχόμενος· ὁ τὸ πνεῦμα τῆς ὀξυχολίας μὴ ἔχων, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον οὐ παροξύνει· ὁ τοιοῦτος, παρὰ πάντων δοξάζεται· ὑπὸ τῶν ἀγγέλων ἐπαινεῖται· καὶ ὑπὸ Χριστοῦ φιλεῖται· τὸ τούτου σῶμα καὶ ἡ ψυχὴ πάντοτε ὑγιαίνει· ὁ δὲ τῷ τῆς ὀξυχολίας πνεύματι κρατούμενος, πολλάκις διὰ μηδαμινὸν πρᾶγμα ὀργίζεται· καὶ ὄντως ἄθλιος, καὶ ταλαίπωρος ὁ ἡττώμενος ἐν τούτοις τοῖς πράγμασιν· ὁ ὀργιζόμενος, ἀναιρεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν. Ὥσπερ πάντων τῶν ἀγαθῶν καὶ πάντων τῶν ἀρετῶν ὑψηλοτέρα ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὕτως καὶ πάντων ἁμαρτιῶν, βαρυτέρα ἐστὶ, τὸ μισεῖν τὸν ἀδελφόν· ὁ γὰρ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, μένει ἐν τῷ θανάτῳ· καὶ ὁ ἀποστερῶν μισθὸν, καὶ ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, εἰς τὸν χαλεπὸν τόπον τοῦ φονέως κατακριθήσονται· ἐπειδὰν οὖν ἁμαρτήσῃς, μὴ τὴν παρ' ἐκείνου κατηγορίαν ἀνάμενε ἀλλὰ πρὶν κατηγορηθῇς καὶ διαβληθῇς, σὺ καταγίνωσκε τῶν γινομένων· καὶ τῇ ἐξομολογήσει πρόσελθε, καὶ μὴ αἰσχυνθῇς· εἰργάζου τὰ καταισχύνοντά σε, καὶ οὐκ ᾐσχύνου. νῦν δὲ τὰ ῥήματα τὰ δικαιοῦντά σε αἰσχύνῃ; εἰπὲ ὧδε· ἵνα μὴ ἐκεῖ εἴπῃς ὡς μὴ θέλων, ἡ γὰρ ὁμολογία τῶν ἁμαρτημάτων, ἀφανισμὸς γίνεται τῶν πλημμελημάτων· μὴ γὰρ ἐπειδὴ ἀγνοεῖ, μαθεῖν βούλεται, οὐχί· ἀλλὰ βουλόμενος ἡμᾶς εἰς αἴσθησιν ἐλθεῖν τῶν ἐπταισμένων, διὰ τῆς ὁμολογίας· μὴ βαρύ τι καὶ ἐπαχθὲς ἐπιζητεῖ παρ' ἡμῶν ὁ Θεός· συντριβὴν καρδίας· λογισμῶν κατάνυξιν· ὁμολογίαν πταίσματος· προσεδρείαν ἐπίπονον καὶ ἐπιτεταμένην· μετὰ δὲ τὴν ἐξομολόγησιν, συγγνώμην μὲν αἰτεῖν τῶν ἡμαρτημένων, ἀσφάλειαν δὲ ἀκριβῆ εἰς τὸ ἑξῆς. πόσῳ τοίνυν βέλτιον, ἐνταῦθα μὲν θρηνεῖν καὶ ὀδύρεσθαι τὸν βραχὺν τοῦτον καὶ πρόσκαιρον βίον· ἢ ἐνταῦθα γελάσαντας, ἀπελθεῖν ἐκεῖσε, κολασθησόμενοι, εἰς αἰῶνα αἰῶνος· ἀλλ' αἰσχύνῃ καὶ ἐρυθριᾷς τὰ ἁμαρτήματα εἰπεῖν, τὸ ἁμαρτάνειν μᾶλλον αἰσχύνου, καὶ μὴ τὸ ἐξομολογεῖσθαι· ποίησον τῷ λογισμῷ· ἂν μὴ νῦν ἐξομολογήσῃ, ἐκεῖ εἰς μέσον τοῦ θεάτρου τῆς οἰκουμένης, ἅπαντα ἐξομολογήσῃ· ὅπου πλέον

A rat, in tribulationibus negligens eſt, in ſubjectione querulus, in obedientia contentioſus, in orationibus ſegnis, in reſponſionibus tardus, in controverſiis fortis. Qui patientiam non habet, multis detrimentis ſubjicitur, & fieri non poteſt, ut virtutem capeſſat, qui eſt hujuſmodi: imo potius probatioribus viris adverſatur, ac proficientium obtrectator eſt. Beatus vero ille homo, qui non facile iraſci-
B tur, aut iracundiam cohibet, qui ſpiritum ferventis bilis non habet, Spiritum Sanctum non exacerbat: qui talis eſt ab omnibus commendatur; laudatur ab Angelis, & a Chriſto diligitur. Ejuſmodi hominis corpus, & anima ſemper recte valent. At qui iracundiæ ſpiritu facile commovetur, ſæpe ob rem nullius momenti iraſcitur. Et re vera
C infelix, & miſer eſt, qui in hiſce rebus ſuccumbit. Qui iracundus eſt, ſuam occidit animam. Quemadmodum omnibus bonis, cunctiſque virtutibus dilectio ſublimior exiſtit: ita omnium peccatorum eſt graviſſimum, odiſſe fratrem. Qui enim fratrem ſuum odio habet, manet in morte. Et qui defraudat mercedem, & qui odit fratrem ſuum, ad crudelem locum homicidæ con-
D demnabuntur. Quum igitur peccaveris, minime ab alio accuſationem expectes; verum antequam arguaris, & inſimuleris, facta tu condemna, atque ad confitendum accede, neque pudeat te coercere, quæ te dedecore afficiunt, neque erubeſcas. Nunc autem verba, quæ te juſtum faciunt, vereris? Dicito heic, ne ibi dicas, tanquam no-
E lens. Nam peccatorum confeſſio, exterminatio fit delictorum. Non enim quia ignorat, ſcire vult. Minime. Verum vult, ut nos errata ſentiamus per confeſſionem. Non grave aliquid, moleſtumque a nobis expoſcit Deus, contritionem cordis, cogitationum compunctionem, confeſſionem lapſus, perſeverantiam laborioſam, ac diuturnam; poſt confeſſionem vero veniam poſcere
F peccatorum, cautionem autem in poſterum diligentiſſimam. Quanto igitur melius eſt heic quidem lugere, ac lamentari per breve hoc tempus, & temporalem vitam; quam heic ridendo, eo abire puniendos in ſæculum ſæculi? Sed pudore afficeris, atque erubeſcis peccata manifeſtare? Erubeſce potius peccare, non confiteri. Finge cogitatione: ſi modo non confitebitur, ibi in medio terræ theatro omnia confitebuntur: ubi amplior

amplior caſtigatio, ubi major ignominiæ pœna? Effrænate, atque impudenter agimus: quum autem confiteri oportet, tunc pudore ſuffundimur, ac in aliud tempus rejicimus. Neque enim dedecus eſt, ſi confiteamini peccata, ſed juſtitia, & virtus. Niſi juſtitia, & virtus eſſet, mercedem confeſſio non haberet. Audi quid dicat: dic ergo tu primus peccata tua, ut juſtificeris. Neque enim ideo jubet confiteri, ut puniaris, ſed ut tibi ignoſcatur. Faciamus igitur inquiſitionem diligentem non modo operum, verum etiam verborum, & cogitationum, atque excutiamus accurate, quomodo quiſque ſingulis diebus ſe geſſit, & quale peccatum in unoquoque perpetratum eſt, & quiſnam male conſumtus fuit, & qui motus, ideſt cogitatio nos excitavit ad commotionem minime bonam: curemuſque pro ratione peccatorum pœnitentiam etiam oſtendere: animadvertamus in conſcientiam, atque acriter eam increpemus, ne audeat amplius, poſtquam reſurrexit, incidere rurſus in illud peccati barathrum, veriti prioris plagæ cruciatum. Habeto igitur in conſcientia libellum, ac quotidie errata ſcribe, ſinguliſque diebus libellum adducito in medium, & recenſe tum bona, tum mala, quæ feciſti, & recordare ignei fluminis, atque irrequieti vermis, & immitis tartari: ut pœnarum timore bonum addas, & mala tollas. Lugeamus ante tempus; ne ſtrideamus eo tempore, ploremus tempeſtive. Hoc ſacrificium acceptabile eſt apud Deum. Hac aqua homo irrigatus, fructus facit. Aqua iſta pulvis abluitur; hac aqua ignis extinguitur, tenebræ illuſtrantur, vincula reſolvuntur, aberrantes convertuntur, univerſi ſalvi fiunt, Deus glorificatur. Hac aqua etiam Petrus admiſſas in ſe ſordes abluit: egreſſus enim foras, flevit amare.

A πλέον ἡ κόλασις; ὅπου μείζων ὁ παραδειγματισμός; ἰταμῶς καὶ ἀναισχύντως πράττομεν. ὅταν δὲ ὁμολογῆσαι δέῃ, τότε αἰσχυνόμεθα καὶ ἀναβαλλόμεθα. οὐ γάρ ἐστιν αἰσχύνη. ἐὰν ὁμολογήσητε τὰ ἁμαρτήματα, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ ἀρετή. εἰ μὴ δικαιοσύνη καὶ ἀρετὴ ἦν, οὐκ ἂν μισθὸν ἔχει ἡ ἐξομολόγησις. ἄκουσον τί φησι. λέγε οὖν σὺ πρῶτος τὰς ἁμαρτίας σου. ἵνα δικαιωθῇς. μὴ
B γὰρ διὰ τοῦτο κελεύει ὁμολογῆσαι, ἵνα κολάσῃ. ἀλλ᾽ ἵνα συγχωρήσῃ. ποιήσωμεν οὖν ἀκριβῆ ἐξέτασιν, μὴ περὶ τῶν πράξεων μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ῥημάτων καὶ ἐνθυμήσεων. καὶ ἐξετάσωμεν ἀκριβῶς. πῶς ἕκαστος ἑκάστῃ παρῆλθεν ἡμέρᾳ. καὶ ποῖον ἁμάρτημα ἐν αὐτῷ διεπράχθη. καὶ ποῖος ἐδαπανήθη κακῶς. καὶ ποῖον κίνημα ἦγεν ἐνθύμημα, οὐκ εἰς ἀγαθὴν κίνησιν ἡμᾶς διή-
C γειρε. καὶ σπουδάσωμεν κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῶν ἡμαρτημένων, καὶ τὴν μετάνοιαν ἐπιδείξασθαι. κολάσωμεν τὸ συνειδὸς, καὶ σφοδρῶς αὐτῷ ἐπιτιμήσωμεν. ὥστε μηκέτι τολμῆσαι μετὰ τὴν ἀνάστασιν, εἰς ἐκεῖνο πάλιν τὸ τῆς ἁμαρτίας ἐμπεσεῖν βάραθρον, δεδοικότες τὴν βάσανον τῆς προτέρας πληγῆς. ἔχε τοίνυν βιβλίον ἐν τῷ συνειδότι, καὶ γράφε τὰ καθημερινὰ ἁμαρτήματα καὶ καθ᾽ ἑ-
D κάστην ἐν μέσῳ ἄγε τὸ βιβλίον. καὶ ἀναλογίζου τὸ ἀγαθὸν, ἢ τὸ πονηρὸν, ὃ εἰργάσω. καὶ μνήσθητι τὸν πύρινον ποταμόν. τὸν ἀκοίμητον σκώληκα. τὸν πικρὸν ᾅδην. ἵνα τῷ φόβῳ τῶν κολάσεων, τὸ ἀγαθὸν προσθῇς, καὶ τὸ πονηρὸν ἀνέλῃς. δακρύσωμεν πρὸ καιροῦ. ἵνα μὴ βρύξωμεν ἐν καιρῷ, κλαύσωμεν ἐν καιροῖς. ταύτῃ τῇ θυσίᾳ, εὐαρεστεῖται ὁ Θεός. τούτῳ τῷ ὕδατι
E ἀρδόμενος ὁ ἄνθρωπος καρποφορεῖ. τούτῳ τῷ ὕδατι, ὁ χοῦς νίπτεται. τούτῳ τῷ ὕδατι, τὸ πῦρ σβέννυται. τὸ σκότος φαιδρύνεται. οἱ δεσμοὶ λύονται. οἱ πεπλανημένοι ἐπιστρέφουσιν. οἱ πάντες σώζονται ὁ Θεὸς δοξάζεται. τούτῳ τῷ ὕδατι καὶ Πέτρος, τῶν προσγινομένων αὐτῷ ῥύπων, ἀπέπλυνεν. ἐξελθὼν γὰρ ἔξω, ἔκλαυσε πικρῶς.
F

A

ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΕΦΡΑΙΜ, ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ, ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΥΞΕΩΣ.

Ἀδελφοὶ μου ἀγαπητοὶ, ἕως καιρὸν ἔχομεν· κλαύσωμεν εἰς τὴν πρὸς εὐχὴν ἡμῶν. ἵνα ῥύσηται ἡμᾶς ἐκ τοῦ κλαυθμοῦ ἐκείνου ὁ Κύριος, τοῦ ἀτελευτήτου καὶ βρυγμοῦ τῶν ὀδόντων, καὶ τοῦ πυρὸς τῆς γεέννης· καὶ χαροποιήσει ἡμᾶς ἐν τῇ ἀτελευτήτῳ ζωῇ· ἔνθα ἀπέδρα ὀδύνη, λύπη καὶ στεναγμὸς· ὅπου οὐκ ἔνι θάνατος καὶ διαφθορὰ· ἀλλὰ διὰ ὅλου χαρὰ, καὶ εὐφροσύνη, καὶ ἀγαλλίασις, καὶ τὰ λοιπὰ ἀγαθὰ, ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν· μακάριος καὶ τρισμακάριστος, εἴτις καταξιωθῇ τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων· ἄθλιος καὶ ταλαίπωρος ὁ ὑστερούμενος αὐτῶν· λέγει γὰρ ὁ Κύριος. τί ὠφελήσει ἄνθρωπος, ἐὰν τὸν κόσμον κερδήσῃ. καὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ. μὴ οὖν γλυκανθῇ ἡμῖν ὁ αἰὼν οὗτος ὁ πονηρὸς καὶ μάταιος· ἵνα μὴ πικρανθῇ ἡμῖν τὸ πῦρ ἐκεῖνο τὸ ἀκοίμητον· καὶ ὁ σκώληξ ὁ αἰώνιος καὶ ἰόβολος· ἀνάνηψον ὦ ὀκνηρὲ, καὶ μίμησαι ἐν τῇ ζωῇ σου τὸν Χριστόν· ἴδε τοὺς μετὰ σοῦ ὄντας· πῶς ἀγωνίζονται, καὶ σπουδάζουσιν εἰς τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν· πῶς αἱ λαμπάδες αὐτῶν φαιδραὶ, καὶ τὸ στόμα αὐτῶν ἀεὶ ὑμνεῖ τὸν ἀθάνατον Θεόν· μὴ τοὺς μετεωριζομένους μίμησαι· ἀλλὰ τοὺς ἀγωνιζομένους· μὴ τοὺς τρυφῶντας· ἀλλὰ τοὺς νηστεύοντας· μὴ τοὺς γελῶντας· ἀλλὰ τοὺς κλαίοντας· μὴ τοὺς βαλλίζοντας· ἀλλὰ τοὺς προσευχομένους· μὴ τοὺς καταγελῶντας ᾄσματα δαιμόνων· ἀλλὰ τοὺς ψάλλοντας τὰ λόγια τὰ πνευματικά· μὴ τοὺς κιθαρίζοντας· ἀλλὰ τοὺς ἀναγινώσκοντας· μὴ ζηλώσῃς τοὺς πλουτοῦντας· ἀλλὰ τοὺς ταπεινοὺς τῷ πνεύματι· εὐχαρίστει τῷ Κυρίῳ μετὰ τοῦ Δαβίδ· ὅτι ἐν τῇ ταπεινώσει ἡμῶν, ἐμνήσθη ἡμῶν ὁ Κύριος· μὴ ἀγάπα τὴν τρυφὴν· ἀλλὰ τὴν κακοπάθειαν· μὴ τοὺς μεθύοντας· ἀλλὰ τοὺς πεινῶντας καὶ διψῶντας· μὴ τοὺς μαχομένους· ἀλλὰ τοὺς εἰρηνεύοντας· μὴ τοὺς ἀπηνεῖς· ἀλλὰ τοὺς εἰρηνεύοντας καὶ τοὺς ἐλεήμονας· μὴ τοὺς θρασεῖς· ἀλλὰ τοὺς πραεῖς· μὴ συναυλιζώμεθα λοιδόρων· ὅτι λοίδοροι βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν· μὴ δέποτε συμφιλιάξῃς μετὰ αἱρετικῶν· μὴ συμφάγῃς· μὴ συμπίῃς. μὴ συνοδοιπορήσῃς· μὴ εἰσέλθῃς εἰς οἶκον αὐτῶν· μηδὲ εἰς ἐκκλησίαν· πάντα γὰρ ὅσα εἰσὶν, ἀκάθαρτά εἰσιν· καθὼς

SANCTI EPHRAEM.

DE POENITENTIA, ET COMPUNCTIONE.

Ex Cod. mſ. Bibliothecæ Auguſtæ Vindobonenſis trigeſimo quarto ſeu ſexageſimo tertio.

FRatres mei dilectiſſimi, dum tempus habemus, lugeamus in oratione noſtra, ut liberet nos ab
B illo gemitu Dominus, qui finem non habet, atque a ſtridore dentium, & ab igne gehennæ, gratoſque nos faciat in vita ſine termino, unde effugit dolor, mœror, & ſuſpiria, ubi non eſt mors, & corruptio, ſed per omnia gaudium, & lætitia, atque exultatio, & reliqua bona, quæ præparavit
C Deus diligentibus ſe. Beatus, ac ter beatiſſimus, qui dignatus fuerit illis bonis: infelix, & miſer, qui ipſis privabitur. Ait enim Dominus: *Quid proderit homini, ſi mundum lucretur, & detrimentum animæ ſuæ faciat.* *Marc. 8.* Ne igitur dulce ſit nobis ſæculum hoc malum, ut ne nobis amarus ſit ille ignis inextinguibilis, & vermis æternus, & venenatus. Ad ſobrietatem redi, o
D piger, atque in vita tua Chriſtum imitare. Aſpice eos, qui tecum ſunt, quomodo decertant, atque ad propriam ſalutem incumbunt. Quomodo eorum lampades ſplendidæ ſunt, atque ipſorum os ſemper laudes canit Deo immortali. Noli elatos imitari, ſed in agone pugnantes: non qui delicias, ſed qui jejunia ſectantur: non qui rident, ſed qui plo-
E rant: non qui tripudiant, ſed qui orant: non qui cum riſu carmina dæmonum cantant, ſed qui pſallunt eloquia ſpiritalia: non qui citharas pulſant, ſed qui lectioni dant operam: ne æmuleris diteſcentes, ſed humiles ſpiritu. Gratias age Domino cum Davide, quod in humilitate noſtra Dominus recordatus eſt noſtri. Noli diligere delicias, ſed perpeſſiones, non ebrios,
F ſed famelicos, ſitienteſque: non qui contendunt cum humilibus, ſed pacem ſequuntur, & miſericordiam: non feroces, ſed mites. Ne verſemur cum conviciatoribus, quia maledici regnum Dei non poſſidebunt. Nunquam amicitiam ineas cum hæreticis, neque manduces, neque bibas cum iis: minime cum illis iter facias, neque ingrediaris illorum domum, neque eccleſiam: omnia enim quæcumque habent impura ſunt. Quemadmodum

Tit 1. 15. admodum loquitur Paulus: *Coinquinatis, & infidelibus nihil eſt mundum, ſed inquinatæ ſunt eorum mens, & conſcientia.* Muni igitur animam tuam, dilectiſſime: noli amicus eſſe hæreticis, ne particeps fias ſocietatis eorum: quia, ſicut dixit Dominus, non habent remiſſionem peccatorum, neque in hoc ſæculo, neque in futuro: profecto ne ii quidem, qui cum illis verſantur. Unuſquiſque enim metet, quod ſeminavit. Vide, frater, ne inimicitiam habeas cum aliquo, ſi fieri poteſt, neque horam unam, neque dormias unquam, ſimultatem cum aliquo exercens: ne forte nox alium ab alio ſejungat, & invenias inexorabile judicium. Nunquam ceſſes orare, quando potes in faciem, quando minime potes, ora in ſpiritu. Ne expectes diem Dominicam, neque loci differentiam, neque Eccleſiam: verum ubicumque extiteris, ſive in campo arans, ſive ambulans in via, ſive oves paſcens, ſive in domo tua dormias, ab oratione tua ne deſiſtas. Vide igitur, dilectiſſime, ne inimicitiam habeas: non enim admittit Deus orationem eorum, qui proximo ſuo non ignoſcunt. Cave ne venena facias, neque incantationes, neque divinationem, neque amuleta, neque ab alio parata geſtes. Non enim ſunt præſidia, ſed ſupplicia. De his loquitur Iſaias Prophe-
Iſa. 10. 1. ta: *Væ qui ſcribunt, injuſtitiam ſcripſerunt.* Tu autem, ut fidelis, hæc fuge, habens veritatem, & ſalutarem, vivificamque Crucem, atque in ipſa Dominum clavis affixum, qui cuſtodit omnes diligentes Crucem immaculatam, ac vivificantem. Cui gloria in ſæcula ſæculorum. Amen.

A θὼς λέγει ὁ Παῦλος· ὅτι τοῖς μεμιασμένοις καὶ ἀπίστοις, οὐδὲν καθαρόν· ἀλλὰ μεμίανται αὐτῶν ὁ νοῦς· καὶ ἡ συνείδησις· ἀσφαλίζου οὖν τὴν ψυχήν σου ἀγαπητέ· μὴ συμφιλιάζῃς αἱρετικοῖς· ἵνα μὴ συγκοινωνήσῃς τῇ κοινωνίᾳ αὐτῶν· ὅτι γὰρ, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος· οὐκ ἔχουσι ἄφεσιν ἁμαρτιῶν· οὐδὲ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, οὐδὲ ἐν τῷ μέλλοντι· δηλονότι οὐδὲ οἱ συμπεριφερόμενοι αὐτοῖς· ἕκαστος γὰρ
B θερίσει ὃ ἔσπειρεν· βλέπε οὖν ἀδελφὲ· μὴ ἔχε ἔχθραν κατά τινος· εἰ δυνατὸν, μήτε ὥραν μίαν· μηδὲ ποτὲ κοιμηθῇς, ἔχθραν κατά τινος ἔχων· μὴ πως ἀποχωρήσει ἡ νὺξ ἀπ' ἀλλήλων, καὶ εὑρῇς ἀπαραίτητον κρίμα· μηδέποτε παύσῃς προσευχόμενος· ὅτε δύνασαι ἐπὶ πρόσωπον· ὅτε οὐδὲν δύνασαι, εὔξου κατὰ διάνοιαν· μὴ ἀναμείνῃς κυριακήν, μηδὲ τόπου διαφορὰν, μηδὲ ἐκ-
C κλησίαν· ἀλλ' ὅπου δ' ἂν εὑρεθῇς, εἴτε ἐν ἀγρῷ ἀροτριῶν, εἴτε ἐν ὁδῷ περιπατῶν, εἴτε πρόβατα ποιμαίνων, εἴτε ἐν τῷ οἴκῳ σου καθεύδῃς, τῆς προσευχῆς σου μὴ ἀποστῇς· ὅρα οὖν ἀγαπητὲ· μὴ ἔχε ἔχθραν· καὶ οὐ προσδέχεται ὁ Θεὸς προσευχὴν μνησικακοῦντος τῶν πλησίον αὐτοῦ· φύλαττε τοῦ μὴ ποιεῖν φάρμακα, μηδὲ γοήτεια, μὴ μαντείαν, μηδὲ φυλακτήρια· μηδὲ ἄλλου ποι-
D οῦντος φορέσῃς· οὐ γὰρ εἰσὶν φυλακτήρια· ἀλλὰ δεσμοτήρια· περὶ τούτου λέγει Ἡσαΐας ὁ προφήτης· οὐαὶ τοῖς γράφουσιν πονηρίαν· γράφωσιν· σὺ δὲ ὡς πιστὸς, ταῦτα φεῦγε· ἔχων τὴν ἀλήθειαν, καὶ σωτήριον καὶ ζωοποιὸν σταυρὸν· καὶ τῷ μετ' αὐτῷ προσηλωθέντα Κύριον· ὅστις φυλάττει πάντας τοὺς ἀγαπῶντας τὸν ἄχραντον καὶ ζωοποιοῦντα σταυρόν. Ὧι ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας
E τῶν αἰώνων· Ἀμήν.

A

ΤΟΥ͂ ὉΣΊΟΥ ΠΑΤΡῸΣ ἩΜΩ͂Ν ἘΦΡΑΊΜ ΤΟΥ͂ ΣΎΡΟΥ,

ΛΌΓΟΣ

ΠΕΡῚ ΜΕΤΑΝΟΊΑΣ ΚΑῚ ΚΡΊΣΕΩΣ· ΚΑῚ ΕἸΣ ΤῊΝ ΔΕΥΤΈΡΑΝ ΠΑΡΟΥΣΊΑΝ ΤΟΥ͂ ΚΥΡΊΟΥ ἩΜΩ͂Ν ἸΗΣΟΥ͂ ΧΡΙΣΤΟΥ͂.

Ἀγαπητοὶ· νυκτὸς καὶ ἡμέρας πρὸς τὴν ἐσχάτην ἀποβλέποντες ὥραν· καὶ μὴ ἐπιλάθεσθε τῆς μηδέπω σβεννυμένης φλογὸς, ὁ ψαλμὸς ἐπὶ τοῦ στόματος ἡμῶν ἀδιαλείπτως ἔστω· Θεὸς γὰρ ὀνομαζόμενος, φυγαδεύει τοὺς δαίμονας· ὅπου ψαλμὸς, ἐκεῖ καὶ ὁ Θεός· ὅπου δὲ τὰ διαβολικὰ ᾄσματα, ἐκεῖ καὶ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ· καὶ ὅπου ἱεραὶ βίβλοι καὶ ἀνάγνωσις, ἐκεῖ εὐφροσύνη δικαίων, καὶ σωτηρία ψυχῆς· ὅπου δὲ κιθάραι καὶ χοροὶ, ἐκεῖ σκοτισμὸς ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, καὶ τοῦ διαβόλου ἑορτή· τί τὸ ὄφελος ἀγαπητοὶ, ἔνθεν πρὸς ὥραν χορεύειν καὶ πανκταείζειν· ἐκεῖθεν δὲ κολάζεσθαι εἰς τοὺς αἰῶνας· ἐννοήσωμεν ὅτι οὐδὲν ἡμᾶς ὀφελήσουσιν τὰ πέρατα τῆς γῆς ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ· ἐνθυμηθῶμεν ἀδελφοὶ, ὅτι ἐκεῖ οὐδεὶς δύναται βοηθεῖσαι τινά· ἀλλ' ἕκαστος τὸ ἴδιον βαστάζων, ἵσταται ἐκδεχόμενος τὴν ἀπόφασιν τὴν μέλλουσαν ἐξελθεῖν καθ' αὐτοῦ· ταῦτα κατὰ νοῦν ἔχοντες ἀγαπητοὶ, σωφρόνως, καὶ δικαίως, καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι· ὡς ὁ ἀπόστολος ἐδίδαξε· καθαρήσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ, σαρκὸς καὶ πνεύματος· ἀποθώμεθα τὰ ἔργα. τοῦ σκότους, καὶ τὰ τῶν ἐθνῶν σχήματα· μηκέτι περιπατήσωμεν, καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη περιπατεῖ· ἐπιτελῶμεν τὰς τῶν ἁγίων μνείας ἀνελοιπῶς, μνημονεύοντες πάντων τῶν ἐν ἀδυναμίᾳ, χηρῶν καὶ ὀρφανῶν, ξένων, πτωχῶν, καὶ τῶν ἐν φυλακαῖς· τοῖς ἐν ἐρημίαις καὶ ὄρεσιν καὶ σπηλαίοις, καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς. τὰς ἑορτὰς τιμήσωμεν, ἑορτάζοντες· μὴ πανηγυρικῶς, ἀλλὰ θεϊκῶς· μὴ κοσμικῶς, ἀλλ' ὑπερκοσμικῶς· μὴ ἐθνικῶς, ἀλλὰ χριστιανικῶς· μὴ πρόθυρα στεφανώσωμεν· μὴ χοροὺς συστησώμεθα· μὴ αὐλαῖς καὶ κιθάραις τὴν ἀκοὴν ἐκθηλύνωμεν· μὴ ἱμάτια μαλακὰ περιβαλλώμεθα, μὴ χρυσοῦ περιλάμψεσι, μὴ κώμαις καὶ μέθαις, καὶ κοίταις, καὶ ἀσελγείαις· ἀλλὰ

SANCTI PATRIS NOSTRI EPHRAEM SYRI,

SERMO

B

DE POENITENTIA, ET JUDICIO, ET IN SECUNDUM ADVENTUM DOMINI NOSTRI JESU CHRISTI.

Dilectiſſimi, nocte, ac die extremam reſpiciamus horam, neque obliviſcamur flammæ, quæ nunquam extinguitur. Indeſinenter ſit pſalmus in ore noſtro. Nomen enim Dei fugat dæmones. Ubi pſalmus, ibi eſt Deus: ubi autem diabolicæ cantiones, ibi & ira Dei: & ubi ſacra Biblia, & lectio, ibi juſtorum gaudium, atque animæ ſalus: ubi vero citharæ, & chori, ibi obſcuratio virorum, & mulierum, & diaboli feſtum. Quæ utilitas, dilectiſſimi, heic ad horam choreas ducere, ac conventus celebrare, ibi vero cruciari in ſæcula? Cogitemus nihil nobis profuturos terminos terræ in illa hora: intelligamus, fratres, neminem ibi poſſe ulli opem ferre; ſed unumquemque proprium ferendo, adſtare expectantem ſententiam pronunciandam contra ſe. Hæc in mente reſolventes, fratres, caſte, & juſte, pieque vivamus in præſenti ſæculo, ut Apoſtolus docuit. Expurgemus noſmetipſos ab omni inquinamento carnis, ac ſpiritus: abjiciamus opera tenebrarum, & gentium habitus: non amplius ambulemus, ſicut & cæteræ gentes ambulant. Celebremus Sanctorum memorias, aſſidue memores omnium, qui impotentes ſunt, viduarum, & orphanorum, peregrinorum, pauperum, eorumque, qui in carcere detinentur; qui in ſolitudinibus, & montibus, & ſpeluncis, & in foraminibus terræ. Feſta honoremus, celebrando illa non ambitioſe, ſed divine; non inſtar mundanorum, ſed cœleſtium, non more gentium, ſed chriſtianorum. Ne veſtibula coronemus, ne choros ducamus, ne tibiis, ac citharis aures effeminemus: minime veſtes molles induamus; nec auri fulgore, nec commeſſationibus, neque ebrietatibus, nec cubilibus, neque impudicitiis, verum

Ex Codice ms. Bibliot. Auguſtæ Vindobon. 32. p. 106.

Vid. Tom. II. Græco-Latin. pag. 248.

(Margin letters C, D, E, F.)

verum hæc omnia Gentilibus ſinamus, atque Judæis. Nos vero honorabili, ac vivifica Cruce liminaria exornemus, dicentes cum Apoſtolo: *Mihi autem abſit gloriari, niſi in Cruce Domini noſtri Ieſu Chriſti*: & ſuper poſtes pretioſam Crucem inſculpamus, & in fronte, & in pectore, & in ore, & in omni membro noſtro hanc ſignemus invincibilem chriſtianorum armaturam, mortis victricem, fidelium ſpem, lumen finium, paradiſi janitricem, hæreſum exitium, firmamentum fidei, grandis cuſtodia, ac gloriatio orthodoxorum. Hanc, fratres, ſingulis diebus, ac noctibus, horis, & momentis ne relinquamus, in omni loco circumferentes. Sine illa nihil perficiamus. Sed dormientes, & ſurgentes, edentes, & bibentes, operantes, & iter agentes, ſeu flumen tranſeuntes, ſeu mare navigantes, omnia tua membra vivifica Cruce exorna, & mala ad te non pervenient. Hanc omnes adverſæ poteſtates conſpicientes exterritæ recedunt. Hæc mundum ſanctificavit, hæc tenebras ſuſtulit, lumenque reduxit. Hæc deceptionem disjecit, congregans ab oriente, & occidente, ab aquilone, & auſtro, in unamque Eccleſiam, & unam fidem, & unum baptiſma in dilectione conjunxit inexpugnabilem murum orthodoxorum. Quale os digne laudaverit victricem armaturam Regis Chriſti? Hæc eſt, quæ infixa eſt in loco calvariæ, ſtatimque protulit racemum vitæ noſtræ. In hac pretioſa armatura Chriſtus Deus noſter diſrupit ventrem voraciſſimum inferni, aſtutiſſimumque os diaboli obſtruxit. Hac armati beati Apoſtoli omne robur inimici conculcarunt: hac muniti pro thorace milites Chriſti Martyres, univerſas diaboli aſtutias irritas reddiderunt. Hanc ferentes, qui mundo renunciarunt, magno cum gaudio, atque alacritate in montibus, & ſpeluncis ſolitariam vitam ducunt. O Dei immenſa sbonita! Quanta bona largita eſt per pretioſam ipſius Crucem hominum generi! Ipſa rurſus in conſummatione mundi, in ſecundo Chriſti adventu prima apparebit in coelo cum gloria æterna, & multitudine exercitus Angelorum, adverſarios quidem exterrens, & conterens, fideles vero exhilarans, atque illuminans, advẽtumque

Galat. 6. 14.

A ἀλλὰ ταῦτα πάντα Ἕλλησι παρεάσωμεν καὶ Ἰουδαίοις. ἡμεῖς δὲ τῷ τιμίῳ καὶ ζωοποιῷ σταυρῷ τὰ πρόθυρα στεφανώσωμεν, λέγοντες μετὰ τοῦ ἀποστόλου· ἐμοὶ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· καὶ ἐπὶ τῶν θυρῶν τὸν τίμιον σταυρὸν ἐγχαράττωμεν, καὶ ἐπὶ τοῦ μετώπου, καὶ ἐπὶ τοῦ στήθους, καὶ ἐπὶ τοῦ στόματος· καὶ ἐπὶ πᾶν μέλος ἡμῶν, τοῦτον ἐνσημειωσώμεθα· τὸ ἀήττητον ὅπλον τῶν χριστιανῶν,

B τὸν νικητὴν τοῦ θανάτου, τὴν ἐλπίδα τῶν πιστῶν, τὸ φῶς τῶν περάτων, τὸν ἀνοικτὴν τοῦ παραδείσου, τὸν τῶν αἱρέσεων καθαιρέτην· τὸ στερέωμα τῆς πίστεως· τὸ μέγα φυλακτήριον, καὶ καύχημα τῶν ὀρθοδόξων· τοῦτον ἀδελφοὶ, καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καὶ νύκτα, καὶ ὥραν, καὶ στιγμὴν μὴ διαλείπωμεν ἐν παντὶ τόπῳ περιφερόμενοι· χωρὶς αὐτοῦ μηδὲν ἐπιτελέσωμεν· ἀλλὰ καὶ

C κοιμώμενοι, καὶ ἀνιστάμενοι, καὶ ἐσθίοντες καὶ πίνοντες, καὶ ἐργαζόμενοι, καὶ ὁδεύοντες· κἂν ποταμὸν διαβαίνῃς· κἂν ἐν τῇ θαλάσσῃ πλέεις· πάντα τὰ μέλη σου τῷ ζωοποιῷ σταυρῷ κατακόσμησον· καὶ οὐ προσελεύσεται πρὸς σὲ κακά· τοῦτον θεωροῦσαι πᾶσαι ἐναντίαι δυνάμεις, φρίττουσαι ἀποχωροῦσιν. οὗτος τὴν οἰκουμένην ἡγίασεν· οὗτος τὸ σκότος ἠφάνισεν, καὶ τὸ φῶς ἐπανήγαγεν· οὗτος τὴν πλάνην κατέβαλεν,

D συνάγων ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν, καὶ βοῤῥᾶ, καὶ νότου, καὶ εἰς μίαν ἐκκλησίαν, καὶ μίαν πίστιν, καὶ ἓν βάπτισμα, ἐν ἀγάπῃ συνέδησε τὸ ἀκαταμάχητον τεῖχος τῶν ὀρθοδόξων· ποῖον στόμα ἄξιον ἐγκωμιάσει τὸ νικοποιοῦν ὅπλον τοῦ βασιλέως Χριστοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ παγεὶς ἐν τόπῳ κρανίου· καὶ εὐθὺς βλαστήσεν τὸν βότρυν τῆς ζωῆς ἡμῶν· ἐν τούτῳ τῷ τιμίῳ ὅπλῳ Χριστὸς ὁ

E Θεὸς ἡμῶν διέῤῥηξε τὴν παμφάγον γαστέρα τοῦ ᾅδου, καὶ τὸ πολυμήχανον τοῦ διαβόλου ἐνέφραξε στόμα· τοῦτον ὁπλισάμενοι οἱ μακάριοι ἀπόστολοι, πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ κατεπάτησαν· τοῦτον περιβαλλόμενοι ἀντὶ θώρακος οἱ στρατιῶται καὶ τοῦ Χριστοῦ μάρτυρες, πάσας τὰς ἐπινοίας τοῦ διαβόλου κατήργησαν· τοῦτον βαστάζοντες οἱ τὸν κόσμον ἀποταξάμενοι, μετὰ πολλῆς χαρᾶς καὶ προθυμίας ἐν ὄρεσι καὶ σπηλαίοις κατα-

F μόνας ποιοῦνται· ὢ τῆς ἀμετρήτου φιλανθρωπίας τοῦ Θεοῦ· πόσα ἀγαθὰ ἐδωρήσατο διὰ τοῦ τιμίου αὐτοῦ σταυροῦ, τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων· αὐτὸς πάλιν ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ κόσμου, ἐν τῇ τοῦ Κυρίου δευτέρᾳ παρουσίᾳ πρῶτος μέλλει ἀναφανεῖναι ἐν τῷ οὐρανῷ μετὰ δόξης αἰωνίου καὶ πλήθους στρατιᾶς ἀγγέλων· τοὺς μὲν ἐχθροὺς ἐκφοβῶν καὶ θλίβων· τοὺς δὲ πιστοὺς χαροποιῶν καὶ φωτίζων· καὶ τὴν παρουσίαν

σίαν μηνύων τὰ τοῦ μεγάλου βασιλέως· καὶ περὶ μὲν τοῦ τιμίου σταυροῦ, ταῦτα καὶ τὰ πλείονα τούτων· A μετὰ δὲ τούτων γοῦν τὰ ὄπισθεν ἐρχόμενα ποδαπά; ὑπὲρ λόγον πάντα, καὶ νοῦν καὶ ἔννοιαν ὑπερβαίνοντα, καὶ πᾶσαν ἀκοὴν ὑπερκαταπλήττοντα. Οἴμοι ἀδελφοὶ ἀγαπητοὶ, ἐμνήσθην τῆς ὥρας ἐκείνης· καὶ ἐτρόμαξα· καὶ ἐκ τοῦ πολλοῦ φόβου ἠβουλήθην ἐνταῦθα καταπαῦσαι τὸν λόγον, ἐνθυμούμενος τὰ μέλλοντα ἀποκαλύπτεσθαι ὀπίσω τοῦ B σταυροῦ· τίς γὰρ ταῦτα διηγήσεται; καὶ τίς τολμήσει ἐξειπεῖν, ποῖον δὲ στόμα ἀπαγγελεῖ; καὶ ποία γλῶσσα φθέγξεται; ἢ ποία φωνὴ δηλώσει; ποταπὴ δὲ ἀκοὴ χωρήσει ἀκοῦσαι ἐκεῖνα ἅπερ οὐδὲ οἱ οὐρανοὶ ὑπενεγκεῖν δύνανται; τοιαῦτα γὰρ μεγάλα καὶ φρικτὰ θαυμάσια, οὔτε ἐγένοντο ἐν ὅλαις ταῖς γενεαῖς, οὔτε γενήσονται· καὶ ἄρτι μὲν πολλάκις· ἐὰν ἀστραπὴ ἢ βροντὴ βανωτέρα γένηται, C πάντας ἐκθροεῖ, καὶ πάντες εἰς γῆν ἐπικλινόμενοι, δεδοικότες φρίττομεν· πῶς ὑπενεγκόμεθα τότε; ὅταν ἀκούσωμεν τῆς φωνῆς τῆς σάλπιγγος, φοβερὸν κεκραγούσης, καὶ ἐξυπνιζούσης τοὺς ἀπ' αἰῶνος ἐπικοιμημένους, δικαίους καὶ ἀδίκους· τότε πάντα τὰ ὀστᾶ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἀκούσονται ἐν τῷ ᾅδῃ τῆς φωνῆς τῆς σάλπιγγος· καὶ περιτρέχουσιν· ζητοῦσι τὰς ἑαυτῶν ἁρμονίας· ὅταν ἴδωμεν D πᾶσαν φύσιν ἀνθρωπίνην ἀνισταμένην ἐκ τοῦ τόπου αὐτῶν· καὶ ἐπισυναγομένους εἰς τὸ κριτήριον· ποῖος φόβος τότε ποταποῦ φ . . . . ἡμᾶς· κελεύει γὰρ ὁ μέγας β . . . . ως μετὰ τρόμου· δώσει ἡ γῆ το . . . . ροὺς αὐτῆς· ἡ θάλασσα ὁμοίως τοὺς νεκροὺς αὐτῆς· καὶ ὁ ᾅδης τοὺς ἰδίους νεκρούς· εἴτε θηρία ἐσπάραξεν· κἂν ἰχθὺς ἐμέλησε· κἂν ὄρνεα διήρπασε· E πάντες ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ παραστήσονται, καὶ θρὶξ μία οὐκ ἀποληφθήσεται· ὅταν ἴδωμεν τὸν πύρινον ποταμὸν, ἐξερχόμενον ἀπὸ ἀνατολῶν μετὰ θυμοῦ, ὥσπερ ἀγρίαν θάλασσαν, κατεσθίοντα τὰ ὄρη καὶ τὰς νάπας, καὶ κατακαίοντα πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα· τότε ἀγαπητοὶ ἐκ τοῦ πυρὸς ἐκείνου, αἱ πηγαὶ ἐκλείπουσιν· οἱ ποταμοὶ ἀφανίζονται· τὰ ἄστρα F πίπτουσιν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· ὁ ἥλιος ἐκλείπει, ἡ σελήνη μεταβάλλεται εἰς αἷμα, ὁ οὐρανὸς εἱλήσεται ὡς βιβλίον· ὅταν θεωρήσωμεν τοὺς ἀγγέλους ἀποστελλομένους, καὶ περιτρέχοντας μετὰ σπουδῆς, καὶ ἐπισυνάγοντας τοὺς ἐκλεκτοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ, ἀπ' ἄκρου οὐρανοῦ ἕως ἄκρων αὐτοῦ· ὅταν ἴδωμεν τὸν φοβερὸν θρόνον ἑτοιμαζόμενον· ὅταν θεωρήσωμεν τὸ σημα . . . . ου τοῦ ἀνθρώπου

tumque ſignificans Magni Regis. Ac A de pretioſa Cruce hæc, atque his plura. Poſt hæc vero, quæ poſtea ventura ſunt, qualia erunt? Super captum omnia, & mentem, cogitationemque tranſgredientia, omnemque auditum ſupra modum perterrentia. Heu fratres dilectiſſimi: recordatus ſum horæ illius, & contremui, atque ex nimio timore heic ſermoni dare finem volebam, B cogitans ea, quæ revelanda ſunt poſt Crucem. Quis enim hæc enarrabit, aut quis explicare audebit? Quod os vero annunciabit, aut quæ lingua referet, aut quæ vox explicabit? Quæ auris capax erit illa audiendi, quæ neque cœli ferre poſſunt? Tanta enim, ac tam terribilia portenta, neque unquam in omnibus generatio- C nibus facta ſunt, neque fient. Atque equidem modo ſæpe ſæpius ſi fulgur, aut tonitru vehementius accidat, univerſos exterret, omneſque in terram proni timemus, horremuſque. Quo igitur pacto feremus tunc, quum audiemus vocem tubæ horrende ſtridentis, atque excitantis eos, qui a ſæculo dormiunt, juſtos, & injuſtos? Tunc omnia oſſa humanæ naturæ audient D ſub terra tubæ vocem, & circumcurrent, & quærent ſuas compages. Quando univerſum hominum genus reſurgens videbimus ex uniuſcujuſque loco, & collectum ad judicium. Qualis timor tunc, qualis . . . . nos. Jubet enim nos magnus . . . . cum timore. Dabit terra mortuos ſuos; mare ſimiliter mortuos ſuos, & infernus proprios mor- E tuos, ſive feræ diſcerpſerunt, ſeu piſcis laceravit, ſeu volucres diripuerunt; omnes ictu oculi aderunt, & capillus unus non derelinquetur. Quando videbimus fluvium igneum ab oriente exeuntem cum furore, ſicut mare ferociens, devorantem montes, & ſaltus, & comburentem univerſam terram, & quæ in ea F ſunt opera. Tunc, dilectiſſimi, ab illo igne fontes deficient, flumina evaneſcent, ſtellæ cadent de cœlo, ſol deficiet, luna vertetur in ſanguinem, cœlum volvetur ut volumen. Quando videbimus Angelos miſſos, & celeriter circumcurrentes, colligenteſque electos ſervos Dei a ſummo cœlo uſque ad terminos ejus. Quando aſpiciemus terribilem thronum præparatum. Quando aſpiciemus ſignum Filii hominis

Vid. Tom. II. Græco-Latin. pag. 250.

Supplenda ex Tom. II. pag. 251.

nis conſpicuum in cœlo, pretioſam, & vivificam Crucem illuminantem omnes fines terræ. Quando ſpectabimus cœlum novum, & terram novam, tunc omnes conſpicientes hoc regale, ac terribile ſceptrum, cognoſcent ſinguli, ſtatim poſt illud magnum Regem eſſe videndum. Illa hora cogitabit quiſque, quonam modo Deo occurret, rationemque reddet; & ſi peccatorum conſcius ſibi erit, ſtabit nudus, contritus, expectans ſententiam, quæ contra ſe pronuncianda eſt. Unuſquiſque enim propria opera contemplabitur ante faciem ſuam conſiſtentia, ſive bona, ſive mala. Tunc omnes, qui per anguſtam viam ambularunt, omneſque, qui ſinceram egerunt pœnitentiam, & omnes miſericordes, atque hoſpitales ſtabunt hilares cum gaudio ingenti expectantes beatam ſpem, & revelationem gloriæ magni Dei, & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti. Veniet, ut exhilaret illos, qui decertarunt in vigiliis, & in orationibus, in jejuniis, & in pſalmis. Veniet, ut coronet miſericordes. Veniet, ut beatos faciat qui plorarunt pro delictis ſuis. Veniet, ut exaltet, qui pauperes facti ſunt propter nomen ſuum, qui mundum minime dilexerunt, neque quæ in mundo ſunt, ſed reliquerunt omnia, ipſumque ſequuti ſunt. Veniet non amplius ex terra, ſed e cœlo. Sicut fulgur terribile tunc fiet clamor ingens, qui dicet: *Ecce Sponſus venit*: ecce judex adventat: ecce quæſitor inquiſitorum manifeſtatur: ecce univerſorum Deus venit ad judicandum orbem, & ad retribuendum unicuique ſecundum opera ipſius. Tunc fratres mei dilectiſſimi, ad illum clamorem renes terræ contremiſcent a finibus uſque ad fines, & mare, & omnes abyſſi. Tunc, dilectiſſimi, timor, ac ſtupor capiet cunctos homines ob clamorem, ſonitumque tubarum, atque ob expectationem earum rerum, quæ mundo ſupervenient. Tunc virtutes cœlorum commovebuntur. Tunc prævenient fulgetra, præcurrent Angelorum agmina, Archangelorum chori expedientur, Cherubim, & Seraphim, & multos oculos habentia cum vi, ac timore clamabunt: *Sanctus, Sanctus, Sanctus, qui eſt, & qui erat, & qui venturus eſt Omnipotens*. Tunc omnis creatura in cœlo, & in terra ſtrenue clamabit: *Benedictus qui venit in nomine Domini*. Tunc ſcindentur cœli, & revelabitur Rex Regum ſicut fulgur cum poteſtate, & gloria multa, atq; incomparabili, omniſ-

A τοῦ φανέντα ἐν τῷ οὐρανῷ τὸ τίμιον καὶ ζωοποιὸν
σταυρὸν, φωτίζοντα πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς· ὅ-
ταν ἴδωμεν οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινὴν, τότε
πάντες θεωροῦντες ἐν τῷ ὕψει φανέντα τὸ βασιλι-
κὸν τοῦτο καὶ βασιλεικὸν καὶ φοβερὸν σκῆπτρον, ἐπι-
γινώσκει ἕκαστος· ὅτι εὐθέως ὀπίσω τούτου, ὁ
μέγας βασιλεὺς μέλλει ἀναφαίνεσθαι· ἐν ἐκείνῃ τῇ
ὥρᾳ, ἐνθυμεῖται ἕκαστος, τὸ πῶς ἄρα ἀπαντή-
B σει τῷ Θεῷ, καὶ ἀπολογήσεται· καὶ ἐὰν συνεῖδεν
ἑαυτῷ πλάσματα· ἵσταται γυμνὸς τεθλιμμένος,
ἐκδεχόμενος τὴν ἀπόφασιν τὴν μέλλουσαν ἐξελθεῖν κατ'
αὐτοῦ· ἕκαστος γὰρ θεωρεῖ τὰ ἴδια ἔργα πρὸ
προσώπου αὐτοῦ ἱστάμενα· κἄν τε ἀγαθὰ κἄν τε
φαῦλα· τότε οἱ τὴν στενὴν καὶ τεθλιμμένην βαδί-
σαντες ὁδὸν, καὶ πάντες οἱ γνησίως μετανοήσαν-
τες, καὶ πάντες οἱ ἐλεήμονες καὶ ξενοδόχοι ἵστανται
C ἱλαροὶ, μετὰ πάσης χαρᾶς προσδεχόμενοι τὴν μα-
καρίαν ἐλπίδα· καὶ ἐπιφάνια τῆς δόξης τοῦ μεγά-
λου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔρχε-
ται, ἵνα εὐφραίνει τοὺς ἀγωνισαμένους ἐν ἀγρυπνί-
αις καὶ ἐν προσευχαῖς· ἐν νηστείαις τε, καὶ ἐν ψαλ-
μοῖς· ἔρχεται, ἵνα . . . νώσει τοὺς ἐλεήμονας·
ἔρχεται ἵνα μακαρίσει τοὺς πενθήσαντας ἐπὶ τοῖς
παραπτώμασι αὐτῶν· ἔρχεται, ἵνα ὑψώσει τοὺς
D πτωχεύσαντας διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ· τοὺς μὴ ἀγα-
πήσαντας τὸν κόσμον, μηδὲ τὰ ἐνκόσμῳ· ἀλλὰ
πάντας καταλοιπόντας, καὶ αὐτῷ ἀκολουθήσαντας,
ἔρχεται οὐκέτι ἀπὸ γῆς ἐξ οὐρανοῦ, ὡς ἀστραπὴ
φοβερά· τότε γίνεται κραυγὴ μεγάλη λέγουσα·
ἰδοὺ ὁ νυμφίος ἔρχεται· ἰδοὺ ὁ κριτὴς παραγίνεται·
ἰδοὺ ὁ δικαστὴς τῶν δικαστῶν ἀποκαλύπτεται· ἰδοὺ ὁ
τῶν ὅλων Θεὸς ἔρχεται κρίναι τὴν οἰκουμένην, καὶ ἀ-
E ποδοῦναι ἕκαστον κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· τότε ἀδελφοί
μου ἀγαπητοὶ ἐκ τῆς κραυγῆς ἐκείνης τρομάζουσιν οἱ
νεφροὶ τῆς γῆς, ἀπὸ περάτων ἕως περάτων· καὶ θά-
λασσαν, καὶ πᾶσαι ἄβυσσοι· τότε ἀγαπητοὶ, φό-
βος, καὶ ἔκστασις λήψεται πάντα ἄνθρωπον ἐκ τῆς
κραυγῆς καὶ ἦχις τῶν σαλπίγγων, καὶ τῆς προσδοκίας
τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένῃ· τότε αἱ δυνάμεις τῶν οὐρα-
νῶν σαλευθήσονται, τότε προλαμβάνουσιν ἀστραπαί·
F προτρέχουσιν στρατιαὶ ἀγγέλων· οἱ τῶν ἀρχαγγέλων χοροὶ·
ἑτοιμάζονται· τὰ χερουβὶμ καὶ σεραφὶμ, καὶ τὰ πολυόμ-
ματα ἐν ἰσχύϊ καὶ φόβῳ κράζουσιν ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος
Κύριος ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος ὁ παντοκράτωρ·
τότε πᾶν κτίσμα ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς, ἐν δυνάμει
κράζουσιν· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυ-
ρίου· τότε σχισθήσονται οἱ οὐρανοὶ, καὶ ἀποκαλυφθή-
σεται ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων, ὡς ἀστραπὴ,
μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς, καὶ ἀνικάστου·

καὶ

καὶ ὄψεται αὐτὸν πᾶς ὀφθαλμός· καὶ κόψονται ἐπ᾽ αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς· τότε οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ εἰς φυγὴν τραπήσονται· καθὼς Ἰωάννης ἐπεδήλωσεν λέγων· εἶδον θρόνον λευκὸν μέγαν, καὶ τὸν καθήμενον ἐπ᾽ αὐτόν· οὗ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ ἔφυγεν ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ· τότε καθήσει ἐπὶ θρόνον δόξης αὐτοῦ, καὶ συναχθήσονται ἐπ᾽ αὐτὸν πάντα τὰ ἔθνη· ποταπὴ ἄρα ψυχὴ εὑρεθήσεται τότε ὑπομένουσα· ὅτε τεθῶσιν θρόνοι, καὶ κριτήριον καθήσει· βίβλοι ἀνεῴχθησαν, τότε θεασόμεθα ἀναριθμήτους ἀγγέλους. δυνάμεις παρεστώτας κύκλῳ ἐν φόβῳ· τότε ἑνὸς ἑκάστου τὰ ἔργα ἐπὶ ἀγγέλων ἀναγινώσκονται· τότε πληροῦται ἡ προφητεία Δανιὴλ, ἡ λέγουσα· ἐγὼ Δανιὴλ ἐθεώρουν ἕως οὗ θρόνοι ἐτέθησαν· καὶ παλαιὸς ἡμερῶν ἐκάθισεν· καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν, ὡσεὶ χιὼν· ἡ θρὶξ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, ὡσεὶ ἔριον καθαρὸν· ὁ θρόνος αὐτοῦ, φλὸξ πυρός· οἱ τροχοὶ αὐτοῦ, πῦρ φλέγων· ποταμὸς πυρὸς εἷλκεν ἔμπροσθεν αὐτοῦ χιλιεχιλιάδες παρειστήκεισαν αὐτῷ· καὶ μυριομυριάδες ἐλειτούργουν αὐτῷ· κριτήριον ἐκάθισεν· καὶ βίβλοι ἠνεῴχθησαν. Μέγας ἀδελφοὶ φόβος ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ, ὅταν ἀνεῳχθῶσιν ἐκεῖναι αἱ φοβεραὶ βίβλοι, ἔνθα εἰσὶν γεγραμμένα καὶ οἱ λόγοι ἡμῶν, καὶ τὰ ἔργα ἡμῶν, καὶ ἃ ἐπράξαμεν ἐν τῷ βίῳ τούτῳ· καὶ ἐνομήσαμεν λανθάνειν τὸν Θεὸν τὸν ἐξετάζοντα καρδίας καὶ νεφρούς· ἐκεῖ ἀναγέγραπται πᾶσα πρᾶξις καὶ ἐνθύμια ἀνθρώπων· κἄντε ἀγαθὰ κἄντε φαῦλα· ὦ πόσων δακρύων χρήζομεν, καὶ ἀμελοῦμεν· διὰ γὰρ τῶν δακρύων καὶ τῆς ἐλεημοσύνης δύναται τὶς ἐξαλεῖψαι τὰ γεγραμμένα ἐν τοῖς βίβλοις ἐκείνοις ἐγκλήματα· ὢ πόσα στενάξομεν καὶ ἐλεεινὰ δακρύσομεν, ὅταν εἴδωμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν τὴν ἀπόρρητον Θεοῦ βασιλείαν. καὶ πάλιν ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους θεασώμεθα τὰς φοβερὰς κολάσεις ἐκείνας· μέσον δὲ τούτων πᾶσαν φύσιν ἀνθρωπίνην ἀπὸ τοῦ πρωτοπλάστου Ἀδὰμ, ἕως τοῦ γεννηθέντος ὕστερον πάντων· τότε πληρωθήσεται ὁ λόγος, ὁ γεγραμμένος· ζῶ ἐγὼ λέγει Κύριος· ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ, ἐπουρανίων, καὶ ἐπιγείων.

Cætera deſiderantur.

A omniſque oculus illum aſpiciet, ac plangent ſuper ipſum omnes tribus terræ. Tunc cœlum, & terra in fugam convertentur, quemadmodum Joannes ſignificavit dicendo: *Vidi thronum magnum candidum, & ſedentem ſuper ipſum, a cujus conſpectu fugit cœlum, & terra.* (Apoc. 20. 11.) Tunc ſedebit ſuper thronum gloriæ ſuæ, & congregabuntur ad ipſum omnes gentes. Quænam anima tunc erit ſuſtinendo, B quando ponentur throni, & judicium ſedebit? Libri aperti ſunt. Tunc videbimus innumeros Angelos, poteſtates circumſtantes cum timore. Tunc uniuſcujuſque opera legentur coram Angelis. Tunc prophetia Danielis implebitur, quæ dicit: *Ego Daniel aſpiciebam, donec throni poſiti ſunt, & Antiquus dierum ſedit: & veſtimentum ejus candidum quaſi nix, &* (Dan. 7. 9.) C *capilli capitis ejus, quaſi lana munda: thronus ejus flamma ignis, rotæ ejus ignis accenſus; fluvius igneus egrediebatur a facie ejus: millia millium aſſiſtebant ei, & decies centena millia miniſtrabant ei: judicium ſedit, & libri aperti ſunt.* Timor ingens, fratres, illa hora, quando aperti fuerint terribiles libri, ubi ſunt deſcripta & verba noſtra, & opera noſtra, & ea, quæ egimus in vita hac, putavimuſque latere D Deum ſcrutantem corda, & renes. Ibi deſcripta eſt omnis actio, & cogitatio hominis, ſive bona, ſive mala. O quantis egemus lacrymis, & neglleximus! Per lacrymas enim, & miſericordias poteſt quis delicta in iis libris exarata delere. O quam ſuſpirabimus, & miſere lugebimus, quando noſtris oculis inexplicabile Dei Regnum videbimus, & e contrario E horrendos illos cruciatus intuebimur: in medio autem horum univerſum hominum genus, a protoplaſto Adam uſque ad natum ultimum omnium. Tunc implebitur ſermo, qui ſcriptus eſt: *Vivo ego, dicit Dominus, mihi flectetur omne genu cœleſtium, & terreſtrium.* (Rom. 14. 11.)

F *Cætera deſiderantur cum ſuppleri poſſunt ex Tom. 2. pag. 253. circa finem.*

A

SANCTI PATRIS NOSTRI EPHRAEM,

Sermo utilis.

De poenitentia, et judicio, et ſeparatione animæ, et corporis.

Ex codice ms. Bibliothec. Auguſtæ Vindobonenſ. lxij. pag. 225.

Dilectiſſimi, quam utilitatem invenimus in vana hac vita? Heu! Beatus qui reperit fiduciam in hora ſeparationis, quando nimirum anima a proprio corpore dividitur. Veniunt enim Angeli ad excipiendam animam, & ad ſiſtendam eam tribunali terribili, ac tremendo judicio. Ingens timor, Fratres, in mortis hora, quando anima ſeparatur a corpore cum timore, & doloribus. Præſentant enim ſe animæ opera ipſius in hora ſeparationis, quæ fecit die, ac nocte, bona, & mala, & Angeli feſtinantes ſtudent eam a corpore expellere. Conſpiciens autem anima opera ſua, veretur exire. Peccatoris vero anima a corpore cum timore ſeparatur. & tremens abit ad ſiſtendum ſe Regi immortali. Coacta vero e corpore egredi, dum videt opera ſua, cum timore eis dicit: date mihi ſpatii horam, ut exeam. Reſpondent ei opera ipſius: tu feciſti nos: nos tecum venimus ad Deum. Odio habeamus, Fratres, hanc vitam inanem: & Chriſtum ſolum Sanctum diligamus. Neſcimus, Fratres, qua hora ſit noſter exitus: nemo noſtrum novit horam, aut diem ſeparationis. Repente vero progredientibus nobis, ac deliciis fruentibus ſecure ſuper terram, venit edictum deſerendi corpus, & diſcedit peccator die, qua non expectat, plenus peccatis exiſtens, & fiduciam non habens. Propterea hortor vos, Fratres, fiamus liberi, ſervitutem vanæ hujus vitæ excutiamus: pennis tollamus animam noſtram ad Deum quotidie ex laqueis, & ſcandalis. Malignus ſemper pedicas ſubducit a conſpectu animæ noſtræ, ut ipſi offendiculum ponens, irretitam ducat ad æternum ſupplicium. In mediis ſcandalis, laqueiſque ambulamus, dilectiſſimi, orantes, ne incidamus in illos. Dulcedine referti ſunt la-

ΤΟΥ͂ ΟΣΙ͂ΟΥ ΠΑΤΡΟ͂Σ ΗΜΩ͂Ν ΕΦΡΑΙ͂Μ,

ΛΟ͂ΓΟΣ

ΠΕΡΙ͂ ΜΕΤΑΝΟΙ͂ΑΣ ΚΑΙ͂ ΚΡΙ͂ΣΕΩΣ, ΚΑΙ͂ ΠΕΡΙ͂ ΧΩΡΙΣΜΟΥ͂ ΨΥΧΗ͂Σ ΚΑΙ͂ ΣΩ͂ΜΑΤΟΣ,

B

Ἀγαπητοὶ, τί ὄφελος εὕρομεν ἐν τῷ ματαίῳ βίῳ τούτῳ; οἴμοι, μακάριος, ὃς εὗρεν παῤῥησίαν ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ χωρισμοῦ· ὅταν δὲ ψυχὴ χωρίζεται τοῦ ἰδίου σώματος. ἔρχονται γὰρ οἱ ἄγγελοι ψυχὴν λαβεῖν ἀπὸ τοῦ σώματος,
C παραστῆσαι τῷ βήματι φοβερῷ καὶ φρικτῷ κριτηρίῳ· μέγας φόβος, ἀδελφοὶ, ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ θανάτου· ὅταν ψυχὴ χωρίζεται τοῦ σώματος, μετὰ φόβου καὶ ὀδυνῶν· παρίστανται γὰρ τῇ ψυχῇ τὰ ἔργα αὐτῆς ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ χωρισμοῦ, ἃ ἔπραξεν ἐν νυκτὶ καὶ ἐν ἡμέρᾳ, ἀγαθά τε καὶ κακά· καὶ οἱ ἄγγελοι σπουδάζονται ἐπείγοντες ἐξῶσαι αὐτὴν τοῦ σώματος· ἡ δὲ ψυχὴ θεωροῦσα τὰ ἔργα αὐτῆς,
D δειλένεται τοῦ ἐξελθεῖν· ἁμαρτωλοῦ δὲ μετὰ φόβου χωρίζεται τοῦ σώματος, καὶ τρέμουσα ἀπέρχεται, παραστῆναι τῷ ἀθανάτῳ βασιλεῖ· βιαζομένη δὲ ἐξελθεῖν τοῦ σώματος, βλέπουσα τὰ ἔργα αὐτῆς, λέγει αὐτοῖς μετὰ φόβου· δότε μοι μίαν ὥραν τόπου, ἵνα ἐξέλθω· ἀποκρίνονται αὐτῇ τὰ ἔργα αὐτῆς· ἡμᾶς σὺ ἔπραξας, ἡμεῖς σὺν σοὶ ὑπάγομεν πρὸς τὸν Θεόν· μισήσωμεν, ἀδελφοὶ, τὸν βίον
E τοῦτον τὸν μάταιον, καὶ Χριστὸν μόνον ποθήσωμεν τὸν ἅγιον· οὐκ οἴδαμεν, ἀδελφοὶ, ποίᾳ ὥρᾳ ἐστὶν ἡμῶν ἡ ἔξοδος· οὐδεὶς ὑμῶν ἐπίσταται τὴν ὥραν ἢ τὴν ἡμέραν τοῦ χωρισμοῦ· ἄφνω δὲ ἡμῶν βαδιζόντων, καὶ τρυφόντων ἀμερίμνως ἐπὶ τῆς γῆς, κατέλαβε τὸ πρόσταγμα ψυχὴν λαβεῖν τοῦ σώματος· καὶ ὑπάγει ἁμαρτωλὸς ἐν ἡμέρᾳ, ᾗ οὐ προσδοκᾷ, πλήρης οὖσα ἁμαρτιῶν, μὴ ἔχουσα παῤῥη-
F σίαν, χάριν τούτου παρακαλῶ ἀδελφοί· γενώμεθα ἐλεύθεροι, μὴ ἔχωμεν τὴν δουλίαν τοῦ ματαίου βίου τούτου· πτερόσωμεν τὴν ψυχὴν ἡμῶν πρὸς τὸν Θεὸν καθ᾽ ἑκάστην ἐκ τῶν παγίδων καὶ σκανδάλων. ὁ πονηρὸς κρύπτει ἀεὶ τὰς παγίδας ἐνώπιον τῆς ψυχῆς ἡμῶν· ἵνα αὐτῆς σκανδαλίσας, παγιδεύσει εἰς κόλασιν αἰώνιον· ἀναμέσῳ τῶν σκανδάλων καὶ τῶν παγίδων βαδίζομεν ἀγαπητοὶ, προσευχόμενοι μὴ ἐκπεσεῖν εἰς αὐτοὺς πλήρεις εἰσὶ γλυκήτητος

αἱ

A καὶ παγίδες τοῦ θανάτου· μὴ χαλνιαθῇ ἡμῶν εἰς τὴν αὐτῶν γλυκύτητα ἡ γλυκύτης τῶν παγίδων τοῦ θανάτου· τουτέστι μέριμνα τῶν γηΐνων πραγμάτων τε καὶ χρημάτων, καὶ λογισμῶν καὶ πράξεων πονηρῶν· μὴ γλυκανθῇς σὺ ἀδελφὲ τῆς παγίδος τοῦ θανάτου· μὴ χαυνωθῇς, μηδὲ ἐκλυθῇς εἰς μελέτην τῶν λογισμῶν τῶν πονηρῶν· ἐὰν εὕρῃ ὁ λογισμὸς ὁ ῥυπαρὸς εἴσοδον εἰς τὴν σὴν ψυχὴν, γλυκαίνεται εἰς μελέτην πονηράν· ἵνα αὐτὴν θα- B νατώσῃ· καὶ γίνεται ὁ λογισμὸς ὁ πονηρὸς, ὥσπερ παγὶς ἐν τῇ ψυχῇ· ἐὰν μὴ διωχθῇ διὰ προσευχῆς καὶ δακρύων ἐγκρατείας τε καὶ ἀγρυπνίας· γίνου ἀεὶ ἐλεύθερος ἀπὸ πάντων τῶν γηΐνων πραγμάτων, ἵνα ῥυσθῇς παγίδων καὶ λογισμῶν καὶ πράξεων πονηρῶν· μὴ χαυνωθῇς μίαν ῥοπὴν εἰς μελέτην τοῦ πονηροῦ λογισμοῦ· μὴ χρονίσῃ ἐν τῇ ψυχῇ σου ὁ πονηρὸς λογισμὸς ἀδελφέ· φεῦ- C γε ἀεὶ πρὸς Θεὸν δι᾽ εὐχῆς καὶ νηστείας καὶ δακρύων, ἵνα ῥυσθῇς ἀπὸ πάντων τῶν παγίδων καὶ σκανδάλων, καὶ τῶν παθῶν· μὴ νομίσῃς, ἀδελφὲ, χρόνον πολὺν ζῆσαι ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ ἄφνω ἔλθῃ τὸ πρόσταγμα Κυρίου, καὶ εὕρῃ σε ἁμαρτάνοντα, μὴ ἔχοντα μετανοίας καιρὸν ἔτι, μηδὲ πάλιν συγχώρησιν· καὶ τί ἐρεῖς ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ χωρισμοῦ ἀδελφέ· συμβαίνει γὰρ μὴ συγχωρεῖν σοι τὸ πρό- D σταγμα, στιγμὴν ὥρας ἐπὶ τῆς γῆς· πολλοί εἰσιν, χρόνον νομίζοντες πολλὴν ζῆσαι ἐπὶ τῆς γῆς, ἦλθε ἄφνω ὁ θάνατος, ἐκοίδευσεν τὴν ματαίαν προσδοκίαν. ἦλθε ἄφνω ὁ θάνατος, εὗρεν ἁμαρτωλὸν ἄνδρα καὶ πλούσιον, ψηφίζοντα ἔτη ζῆν πολλὰ ἐν ἀνέσει ἐπὶ τῆς γῆς, κατέχοντα ἐν δακτύλοις τὴν ψῆφον κεφαλαίων καὶ τόκων μερίζοντα ἐν ἐνθυμήσεσι χρόνον πολλὴν τὸν ἀριθμὸν τοῦ πλού- E του αὐτοῦ· ἦλθεν ἄφνω ὁ θάνατος, κατήργησεν πάντα ὁμοῦ, τὸν ψηφισμὸν καὶ τὸν πλοῦτον, καὶ τὴν μέριμναν τοῦ λογισμοῦ τοῦ ματαίου· ἦλθεν πάλιν ὁ θάνατος, εὗρεν ἄνδρα δίκαιον καὶ ὅσιον, συνάγοντα πλοῦτον οὐρανῶν, δι᾽ εὐχῆς καὶ νηστείας· ἔχε ἀεὶ τὸν θάνατον πρὸς ὀφθαλμῶν ἀδελφέ μου· καὶ μὴ φοβοῦ χωρισμὸν τοῦ σώματός σου· οὕτως ἀεὶ προσδόκησον καθ᾽ ἡμέραν ὡς συνετὸς καὶ πνευ- F ματικὸς τὸν θάνατον, καὶ τὴν παράστασιν τοῦ βήματος Κυρίου· ἑτοίμασον καθ᾽ ἡμέραν λαμπάδα σου, ὡς φρόνιμος καὶ πρόθυμος ἐπίσκεψαι αὐτὴν καθ᾽ ὥραν· ἐν δάκρυσι καὶ προσευχαῖς, ὅσον χρόνον ἐν ἀδείᾳ τυγχάνεις ἀδελφὲ, σπούδασον· ἔρχεται γὰρ ὁ καιρὸς, πλήρης γέμων δειλείας καὶ φόβου καὶ θορύβου, μὴ συγχωρῶν λογίζεσθαι τὰ κρείττονα διὰ τὴν αὐτοῦ σύγχυσιν· προσέχετε ἀγαπητοί μου,

laquei mortis. Non laxetur noſtra voluptas erga dulcedinem ipſorum laqueorum mortis, ideſt terrenarum rerum, & pecuniarum, ac cogitationum, operumque malorum ſollicitudinem. Ne dulcedine capiaris, Frater, laquei mortis. Ne emolliaris, neque diffluas in meditationem cogitationum malarum. Si ſordida cogitatio in anima ingreſſum invenerit, ſuaviter emollitur ad pravam meditationem, ut ipſam morte afficiat, & prava cogitatio vertitur in laqueum animæ, niſi abigatur per orationem, & lacrymas, per continentiam, & vigilias. Fias ſemper ab omnibus terrenis rebus liber, ut a pedicis cogitationum, operationumque malarum libereris. Ne relaxeris temporis momentum in conſiderationem cogitationis pravæ. Ne verſetur diu, Frater, in anima tua cogitatio mala. Confugias ſemper ad Deum per preces, & jejunium, & lacrymas, ut ab omnibus laqueis, ſcandalis, & malis affectionibus eripiaris. Ne longum tempus vivere te putes, Frater, in terra: nam ex improviſo veniet mandatum Domini, & inveniet te peccantem, neque amplius pœnitentiæ tempus habentem, neque ſimiliter indulgentiam. Et quid dices in hora ſeparationis, Frater? Accidere enim poteſt, ut mandatum non concedat tibi temporis punctum in terra. Multi ſunt, qni ſe putabant multo tempore victuros; venit repente mors, exinanivit ineptam expectationem. Venit repente mors, invenit hominem peccatorem, & divitem cenſentem plures annos ſe in terra in relaxatione vivere, computantem digitis ſortem, & fructum, dividentem cogitatione longo tempore numerum divitiarum ſuarum. Venit ex improviſo mors, omnia ſimul irrita reddidit, computationem, & divitias, & ſollicitudinem vanæ ratiocinationis. Venit tandem mors, reperit virum juſtum, & ſanctum colligentem cœleſtes divitias per preces, ac jejunia. Habeto ſemper mortem ante oculos, Frater mi, neque timeas tui corporis ſeparationem. Sic ſemper expecta ſingulis diebus tamquam prudens, & ſpiritalis, mortem, & exhibitionem ad tribunal Domini. Præpara quotidie tuam lampadem, ut prudens, & ſtudioſus ipſam conſiderans ſingulis horis, in lacrymis, atque orationibus; quanto tempore in ſecuritate manes, Frater, ſollicitus ſis. Venit enim tempus plenum, ac refertum timiditate, & timore, ac tumultu, quod non ſinet cogitare meliora propter ipſius confuſionem. Attendite, dilectiſſimi mei,

mei, quomodo omnia mala creſcunt, atque proficiunt quotidie prava, proceditque nequitia. Hæc expectant venturam confuſionem, ac tribulationem magnam, quæ ventura eſt ſuper omnes terminos terræ propter peccata noſtra; propter noſtram mollitiem mala proveniunt. Fiamus vigilantes, Chriſto dilecti bellatores, ſingulis diebus. Vincamus bellum hoſtis, a Chriſto dilecti. Diſcamus pugnæ inſtituta: inviſibilis enim exiſtit. Pugnæ hujus inſtitutiones ſunt ſemper eſſe ſpoliatum rebus terrenis. Si quotidie ante oculos habeas mortem, non peccas: ſi ſpolieris terrenis rebus, in fugam non verteris in bello: ſi oderis terrena, deſpiciens temporalia, poteris ut bellator optimus victoriæ præmium referre. Etenim quia terrena ad ſe pertrahunt deorſum, ac pravæ affectiones cordis oculos obſcurant in bello, idcirco expugnat, vincitque nos malignus, terrenis repletos, & terrenarum ſollicitudinum paſſionibus inſervientes. Nam univerſi pariter terrena diligimus, fratres, & mens noſtra in terra propter noſtram ſocordiam detrimentum accipit. Inclinata eſt dies, & ad veſperam tempus noſtrum vergit, & nos, amici, propter noſtram incredulitatem matutinam horam eſſe exiſtimamus. Ecce in foribus eſt regnum cœlorum, ut effulgeat; nos vero de eo audire nolumus. Fiunt aliquando ſigna, & prodigia, quæ dixit Dominus, fames, & peſtilentiæ, & terræmotus, terroreſque, & populorum motus: Hæc autem omnia videntur nobis tanquam ſomnia, quæ invicem narrantur. Illorum auditio nos non terret, neque aſpectus. Congregantur Electi ante tribulationem, ne confuſionem videant, atque ingentem anguſtiam impendentem mundo iniquo. Sementis jam pervenit ad meſſem, atque hoc ſæculum finem habet. Angeli falces tenent, nutumque expectant. Timeamus, dilectiſſimi: hora eſt undecima diei, ac viæ longitudo multa: feſtinemus in manſione inveniri. Simus vigilantes, atque a ſomno careamus, tanquam vigiles. Ignoramus qua hora Dominus venire vult. Elevemus nos a pondere rerum terrenarum: nihil ſolliciti ſitis omnino, dixit Dominus. Omnes ut diligamus, nos jubet Deus. Nos vero caritatem potius perſecuti ſumus: & è terra effugit. Amorem perfectum erga Deum

A μου, πῶς ἅπαντα τὰ πονηρὰ ἀκμάζουσι, καὶ προκόπτουσιν καθ' ἡμέραν τὰ κακὰ, καὶ προβαίνει ἡ πονηρία· ταῦτα μένουσιν τὴν ἐρχομένην σύγχυσιν, καὶ τὴν θλῖψιν τὴν μεγάλην τὴν μέλλουσαν ἐπέρχεσθαι ἐπὶ πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς· διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, διὰ τὴν ἡμῶν χαυνότητα προβαίνουσιν τὰ πονηρά· γενώμεθα ἐγρήγοροι, φιλόθεοι πολεμισταὶ καθ' ἑκάστην· νικήσωμεν τὸν πόλεμον
B τοῦ ἐχθροῦ φιλόχριστοι· διδαχθῶμεν τὰ ἔθη τοῦ πολέμου. ἀοράτως γὰρ τυγχάνει· ἔθη εἰσὶ τοῦ πολέμου τούτου ἀεὶ ἡ γυμνότης τῶν γηΐνων πραγμάτων· ἐὰν πρὸς ὀφθαλμῶν ἔχεις τὸν θάνατον καθ' ἡμέραν, οὐχ ἁμαρτάνεις· ἐὰν γυμνωθῇς τῶν γηΐνων πραγμάτων, οὐ τροπωθήσῃ ἐν τῷ πολέμῳ· ἐὰν μισήσῃς τὰ γήϊνα, καταφρονῶν τῶν προσκαίρων, δυνήσῃ ὡς ἄριστος πολεμιστὴς τὸ βρα-
C βεῖον τῆς νίκης ἀπολαβεῖν· ἐπειδὴ γὰρ τὰ γήϊνα ἕλκουσιν πρὸς ἑαυτὰ κάτω καὶ τὰ πάθη, σκοτίζουσιν τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας ἐν πολέμῳ· χάριν τούτου πολεμεῖ καὶ νικᾷ ἡμᾶς ὁ πονηρὸς, ὡς γηΐνου πλήρεις ὄντας, καὶ τοῖς πάθεσιν τῶν γηΐνων μεριμνῶν δουλεύοντας· τὰ γήϊνα γὰρ ὁμοῦ πάντες ἀγαπῶμεν ἀδελφοί· καὶ ἠλαττοῦται ὁ νοῦς ἡμῶν ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τὴν ἡμῶν χαυνότητα· ἡ ἡμέρα κέκλικεν, καὶ πρὸς ἑσπέραν ἐστὶν ὁ χρόνος ἡμῶν·
D καὶ ἡμεῖς φίλοι διὰ τὴν ἡμῶν ἀπιστίαν νομίζομεν πρωΐαν εἶναι· ἰδοὺ ἐπὶ θύραις ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν τοῦ ἐκλάμψαι· ἡμεῖς δὲ περὶ τούτου οὐ βουλόμεθα ἀκροάσασθαι· πότε τὰ σημεῖα καὶ τὰ τέρατα, ἃ εἶπεν ὁ Κύριος γεγόνασιν, λιμοὶ καὶ λοιμοὶ καὶ σεισμοὶ καὶ φόβητρα, καὶ ἐθνῶν αἱ κινήσεις. ταῦτα δὲ πάντα δοκεῖ ἡμῖν ὥσπερ ὄναρ
E διηγήσασθαι πρὸς ἀλλήλους· οὐ θροεῖ ἡμᾶς ἡ ἀκοὴ αὐτῶν, οὐδὲ αὐτὸ τὸ θέαμα· οἱ ἐκλεκτοὶ συνάγονται πρὸ τῆς θλίψεως, τοῦ μὴ ἰδεῖν τὴν σύγχυσιν, καὶ τὴν θλῖψιν τὴν μεγάλην τὴν ἐρχομένην εἰς τὸν ἄδικον κόσμον· ὁ ἀμητὸς ἤδη ἤγγισεν εἰς θερισμὸν, καὶ τέλος ἔχει ὁ αἰὼν οὗτος· οἱ ἄγγελοι τὰ δρέπανα κατέχουσιν· καὶ τὸ νεῦμα ἐκδέχονται· φοβηθῶμεν ἀγαπητοί· ὥρα ἐστὶν ἑνδε-
F κάτη τῆς ἡμέρας, καὶ τῆς ὁδοῦ τὸ μῆκος πολύ. σπουδάσωμεν ἐν τῇ μονῇ εὑρεθῆναι· γενώμεθα ἐγρήγοροι, καὶ νήψωμεν ἀπὸ τοῦ ὕπνου ὡς ἄυπνοι· οὐκ οἴδαμεν ποίᾳ ὥρᾳ ὁ δεσπότης θέλει ἐλθεῖν· κουφίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ τοῦ βάρους τῶν γηΐνων· μὴ μεριμνᾶτε τί παντελῶς, εἶπεν ὁ Κύριος· τὸ ἀγαπᾷν πάντας ἐντέλλεται ἡμῖν ὁ Θεός· ἡμεῖς δὲ τὴν ἀγάπην μᾶλλον ἐδιώξαμεν, καὶ ἔφυγεν ἀπὸ τῆς γῆς· οὐχ εὑρίσκεις τὴν ἀγάπην τελείαν κατὰ Θεὸν

A Θεὸν ἐπὶ τῆς γῆς· ἀπὸ πάντων ἐδιώχθη· ἀπὸ πάντων ἐμισήθη ἡ ἀγάπη· μᾶλλον φθόνος βασιλεύει· ἐριθείαι καὶ συγχύσεις ἐπὶ τῆς γῆς πληθύνονται, ἀδικίαι ἐκάλυψαν πάντας ὁμοῦ· εἷς ἕκαστος τὰ γήϊνα ἐπιζητεῖ, καὶ τῶν οὐρανίων καταφρονεῖ· τὰ πρόσκαιρα ποθεῖ καὶ τὰ μέλλοντα οὐδεὶς ἀγαπᾷ· ποθεῖς εἶναι οὐράνιος; τὰ ἐπὶ γῆς μὴ ζήτει· ἀλλὰ μίσει καὶ βδελύσσου, καὶ ἄσκησον ὡς τέλειος, καὶ πόθησον ὡς τέλειος τὴν B βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· λογίζου λέγων· πολύς ἐστιν ὁ χρόνος τῆς ἀσκήσεως καὶ βαρύς· καὶ ἐγὼ εἰμὶ ὀλίγωρος καὶ ἀσθενὴς, καὶ οὐκ ἰσχύω ἀσκῆσαι· ἐνώτισαι ῥήματα συμβουλίας καλλίστης καὶ ἀγαθῆς· καταμάθε τί σοι λέγω φιλόχριστε ἀδελφέ· ἐὰν βουληθῇς ἀποδημῆσαι εἰς ἑτέραν χώραν μακρὰν, οὐ δύνασαι διαδραμεῖν ἐν μιᾷ ὥρᾳ ὅλης τῆς ὁδοῦ· ἀλλ' ἀριθμῷ τῶν βημάτων καθ' ἡ- C μέραν καταμένειν, ἀποδημεῖς· καὶ διὰ χρόνου καὶ καμάτου καταντᾷς εἰς τὴν χώραν, ἣν καταντᾷς ἣν προσδοκᾷς· οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία ἡ οὐράνιος καὶ ἡ τρυφὴ παραδείσου· διὰ νηστειῶν καὶ ἐγκρατείας, καὶ ἀγρυπνιῶν καὶ ἀγάπης εἷς ἕκαστος φανεῖται ἐκεῖ· αὗται εἰσὶν αἱ ὁδοὶ αἱ ὑπάγουσαι εἰς οὐρανὸν πρὸς Θεόν· μὴ φοβηθῇς ἀρχὴν βαλεῖν καλῆς ὁδοῦ ἐπαγούσης εἰς τὴν ζωήν· θέλε μόνον βαδίσαι ἐν D τῇ ὁδῷ· κἂν εὑρεθῇς ἐμπρόθυμος, παραχρῆμα ἡ ὁδὸς εὐθύνεται ἐνώπιόν σου· καὶ χαιρόμενος βαδίζων, τὰς μονὰς ποιεῖς, τερπόμενος ἐν αὐταῖς· δυναμοῦνται γὰρ τὰ διαβήματα τῆς ψυχῆς σου, καθ' ἑκάστην μονήν· καὶ ἵνα μὴ εὕρῃς δυσκολίαν εἰς τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν εἰς τὴν ζωήν· ὁ Κύριος δι' ἑαυτὸν, αὐτὸς ὁδὸς γέγονε ζωῆς τοῖς θέλουσιν μετὰ χαρᾶς ἀπέρχεσθαι πρὸς τὸν πατέρα τῶν φώτων. E

Γενοῦ μοι Χριστὲ ὁδὸς ζωῆς· ἐπαγούσης πρὸς τὸν σὸν πατέρα· μόνη αὐτὴ χαρά ἐστιν, καὶ τέλος αὐτῆς, βασιλεία οὐρανῶν· γενοῦ μου ὦ δέσποτα υἱὲ τοῦ Θεοῦ, ὁδὸς ζωῆς, καὶ φωτισμός· ἀνήντλησα δι' ἐμαυτοῦ ἐκ τῆς πηγῆς χαρισμάτων πλήρης πόθου· ἐγένετο ἡ χάρις ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ δούλου σου φῶς καὶ χαρὰ, καὶ γλυκυτέρα ὑπὲρ μέλι καὶ κηρίον ἐν τῷ στόματι τοῦ οἰκέτου σου· F ἐγένετο ἡ χάρις ἐν ψυχῇ τοῦ δούλου σου ὡς θησαυρός· ἐπλούτισεν τὴν πτωχείαν μου· ἐδίωξεν τὴν πενίαν καὶ σαπρίαν· ἐγένετο ἡ χάρις σου τῷ δούλῳ σου καταφυγὴ καὶ δύναμις καὶ καύχημα, ἀντίληψις καὶ ὕψωμα, καὶ ἐδέσματα ζωῆς· οὐ σιγήσει ὁ δοῦλός σου δέσποτα, ἐκ τῆς πολλῆς ἡδύτητος τῆς ἀγάπης, καὶ χάριτός σου· διήνοιξας τὸ στόμα μου τοῦ ἀναξίου· πῶς πάλιν καρτερήσει ἡ γλῶσσα

Deum in terra non invenis, ab omnibus rejectus eſt: ab univerſis dilectio odio habetur: invidia potius regnat: contentiones, confuſioneſque in terra cumulantur, iniquitates omnes ſimul operuerunt. Unuſquiſque terrena inquirit, ac cœleſtia aſpernatur: temporalia exoptat, & futura nemo diligit. Cœleſtis eſſe cupis? quæ in terra ſunt, minime quæras, ſed averſare, atque execrare: operare vero ut perfectus, ac concupiſce ut perfectus regnum cœlorum. Cogita dicens: longum eſt exercitationis tempus, & grave, & ipſe ſum negligens, atque imbecillis, & operam navare non poſſum. Auribus excipe verba optimi, utiliſque conſilii: intellige, quid tibi dico, frater a Chriſto dilecte. Si in aliam regionem longinquam tranſire volueris, una hora totum iter conficere non potes, ſed gradatim ſingulis diebus eundo, & conſiſtendo migras: & cum tempore, & labore pervenis in regionem, quam deſideras. Haud aliter eſt regnum cœlorum, ac paradiſi delectatio: per jejunia, ac continentiam, vigiliaſque, ac dilectionem unuſquiſque ibi comparet: hæ ſunt viæ, quæ in cœlum ducunt ad Deum. Ne timeas initium bonæ viæ capeſſere, quæ ducit ad vitam. Ire ſolum delibera per viam: & ſi promtus inventus fueris, extemplo iter dirigitur coram te, & lætus procedens, ſtationes habes in ipſis delectatione affectus. Roborantur enim greſſus animæ tuæ in ſingulis manſionibus, ac difficultatem minime invenies in via, quæ ducit ad vitam: ipſe Dominus tui cauſa factus eſt via ad vitam cupientibus cum gaudio ire ad patrem luminum.

Fias mihi, Chriſte, via vitæ, quæ ducit ad Patrem tuum. Ipſa ſola lætitia eſt, & finis illius regnum Cœlorum. Fias mihi Domine Dei fili, via vitæ, atque illuminatio. Hauſi per me ipſum ex fonte gratiarum, plenus deſiderio. Facta eſt gratia in corde ſervi tui lumen, & gaudium, & dulcior ſuper mel, & favum in ore famuli tui. Facta eſt gratia in anima ſervi tui, veluti theſaurus ditavit paupertatem meam, fugavit indigentiam, ac putredinem. Facta eſt gratia tua ſervo tuo refugium, & potentia, atque exultatio, defenſio, & exaltatio, & cibus animæ. Non tacebit Domine, ſervus tuus a multa dulcedine dilectionis, ac gratiæ tuæ. Aperi os meum indigni. Quomodo rurſus ſuſtinebit

nebit lingua mea, poſt tantum præſidium, ne hymnos, & laudes dicam diebus ſingulis largitori bonorum? Et quo pacto rurſus audeo intercludere fluctus gratiæ tuae, qui ſcatent in corde meo peccatoris? Imple eos dulcedine cum multis beneficiis tuis, ut pſallens laudem factorem cœli, qni tribuit proprio famulo dona cœleſtia. Propter ingentia munera magnifico gratiam tuam, Chriſte Salvator, in Eccleſia magna laudabo te: Ipſe ego magnifico me. In ipſa non quieſcet lingua mea confiteri gratiam tuam Domine: non tacebit cithara mea canere melodias ſpiritales. Deſiderium tui trahit me ad te, Salvator, gloriatio animæ meæ. Tua gratia mitem reddit mentem, ut trahatur poſt te. Fiat tibi cor meum terra bona excipiens bonum ſemen, atque illud aſpergat gratia tua rore vitæ æternæ: & metet gratia tua manipulum bonum in terra cordis mei, compunctionem, adorationem, ſanctificationem: quæ placita tibi ſunt ſemper ut faciat. Converte animam meam ad ovile paradiſi deliciarum cum ove inventa: inveniatur anima mea in lumine. Illam quidem ovem repertam ſuper humeros tulit: hanc vero indignam animam meam per gratiam tuam trahe, atque utramque offerto Patri tuo immaculato, & immortali in conſpectu Angelorum, atque Archangelorum, ut dicam inter paradiſi delicias cum omnibus Sanctis: gloria Patri immortali, & Filio immortali, & Spiritui Sancto immortali: Patri quidem inviſibili, Filio vero in carne viſo, & Spiritui, qui locutus eſt per Prophetas, & Apoſtolos. Gloria ipſi Sanctiſſimæ, & conſubſtantiali Trinitati, quæ adoratur, & laudatur ab univerſa cœleſti virtute, terreſtrium, & infernorum, quod cœleſtia dedit dona proprio ſervo, ut ipſe offerat pugillum gloriæ Regi ſæculorum, & Deo univerſorum, Patri, & Filio, & Sancto Spiritui, nunc, & ſemper, & in ſæcula ſæculorum. Amen.

A μου ἐκ τοσαύτης ὠφελείας, τοῦ ὑμνεῖν καὶ δοξάζειν
καθ' ἑκάστην τὸν δωτῆρα τῶν ἀγαθῶν, καὶ πῶς πά-
λιν τολμῶ ἀποκλεῖσαι τὰ κύματα τῆς χάριτός
σου, τὰ βρύοντα ἐν τῇ καρδίᾳ μου τοῦ ἁμαρτωλοῦ·
πλήρωσον αὐτὰ γλυκύτητος ἐν τοῖς πολλοῖς χα-
ρίσμασίν σου· ἵνα ψάλλων δοξάζω τὸν ποιητὴν τῶν
οὐρανῶν, τὸν δώσαντα τῷ ἰδίῳ θεράποντι χαρί-
σματα οὐράνια· διὰ πολλῶν δωρεῶν μεγαλύνω
B τὴν χάριν σου Χριστὲ Σωτήρ· ἐν τῷ μεγάρῳ μεγα-
λύνω σε· αὐτὸς ἐγὼ μεγαλύνω με· ἐν αὐτῇ οὐ
παύσεται ἡ γλῶσσα μου ὁμολογεῖν τὴν χάριν σου
δέσποτα· οὐ σιγήσει ἡ κιθάρα μου, μελῳδῆσαι
μελῳδίας πνευματικάς· ὁ πόθος σου ἕλκει με
πρὸς σὲ Σωτήρ· τὸ καύχημα τῆς ζωῆς μου, ἡ
χάρις σου γλυκαίνει μου τὴν διάνοιαν ἑλκυσθῆναι
ὀπίσω σου· γενηθήτω σου ἡ καρδία μου γῆ ἀγα-
C θὴ, δεχομένη δὲ σπόρον καλὸν, καὶ δροσισάτω εἰς αὐ-
τὴν ἡ χάρις σου δρόσον ζωῆς αἰωνίου· θερισάτω δὲ
ἡ χάρις σου δράγμα καλὸν ἐπὶ τῆς γῆς τῆς καρ-
δίας μου κατάνυξιν, προσκύνησιν, ἁγιασμὸν, τὰ
ἀρεστά σοι πάντοτε ποιεῖν· ἐπίστρεψον ψυχήν μου
εἰς τὴν μάνδραν τοῦ παραδείσου τῆς τρυφῆς σὺν τῷ εὑ-
ρεθέντι προβάτῳ· εὑρεθήτω ἡ ψυχή μου ἐν τῷ
φωτί· ἐκεῖνος μὲν τὸ εὑρεθὲν πρόβατον εἰς τοὺς ὤ-
D μους ἐβάστασεν· ταύτην δὲ τὴν ἀναξίαν ψυχήν μου
διὰ τῆς χάριτός σου ἕλκυσον, καὶ πρόσφερε ἀμφο-
τέρας τῷ πατρί σου τῷ ἀχράντῳ καὶ ἀθανάτῳ
ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων· ἵνα λέγω
ἐν τῇ τρυφῇ τοῦ παραδείσου μετὰ πάντων τῶν ἁγίων·
δόξα Πατρὶ ἀθανάτῳ, καὶ Υἱῷ ἀθανάτῳ, καὶ
Ἁγίῳ Πνεύματι ἀθανάτῳ· Πατρὶ μὲν ἀοράτῳ·
Υἱῷ δὲ τῷ ὁραθέντι ἐν σαρκί· Πνεύματι δὲ τῷ
E λαλήσαντι ἐν τοῖς προφήταις, καὶ ἀποστόλοις· δό-
ξα αὐτῇ τῇ παναγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ Τριάδι, τῇ
προσκυνουμένῃ καὶ δοξαζομένῃ ἐκ πάσης ἐπου-
ρανίου δυνάμεως, ἐπιγείων τε καὶ καταχθονίων·
ὅτι δέδωκε χαρίσματα τῷ ἰδίῳ δούλῳ οὐράνια·
ἵνα αὐτὸς προσενέγκει δραγμὴν δόξης τῷ βασι-
λεῖ τῶν αἰώνων, καὶ Θεῷ τῶν ἁπάντων, τῷ Πα-
τρὶ, καὶ τῷ Υἱῷ, καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι,
F νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· Ἀμήν.

ΤΟΥ͂ ΑΥ̓ΤΟΥ͂ ΠΑΤΡΟ͂Σ

ΤΟ͂ ΠΩ͂Σ ἘΠΙΣΤΡΈΦΕΙ ΤΙΣ ΕἸΣ ΤᾺ ὈΠΊΣΩ ΚΑῚ Ο῞ΤΙ ΟΥ̓ ΧΡῊ ΠΑΊΖΕΙΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝῸΝ,

ΚΑΘῺΣ ΚΑῚ ΟΙ῾ ΚΑΝΌΝΕΣ ΤΩ͂Ν ἉΓΊΩΝ ΠΑΤΈΡΩΝ ΛΈΓΟΥΣΙΝ.

Ο῞ΤΙ ΚΑῚ Ο῾ ΒΑΔΊΖΩΝ ΚΑῚ ΚΙΘΑΡΊΖΩΝ ΜΕΤᾺ ΤΩ͂Ν ΕἸΔΩΛΟΛΑΤΡΩΝ Ε῎ΧΕΙ ΤῊΝ ΜΕΡΊΔΑ· ΚΑΘῺΣ ΛΈΓΕΙ ΚΑῚ Ο῾ ΘΕΙ͂ΟΣ ἈΠΌΣΤΟΛΟΣ.

Ι῎Δετε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ, πῶς στρέφεταί τις εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ πάλιν φρονεῖ, καὶ πράττει τὰ τῶν ἐθνῶν· Πᾶς ὁ φρονῶν τὰ σαρκικὰ, καὶ μετεωριζόμενος ὡς μὴ προσδοκῶν λόγον δοῦναι τῷ Θεῷ ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, οὐχὶ τὸν Χριστὸν ἀπεδύσατο; καθὼς λέγει γὰρ ὁ κύριος θείῳ στόματι, ὅτι καὶ ὑπὲρ ἀργοῦ ῥήματος λόγον ἀποδώσουσιν οἱ ἄνθρωποι ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως· εἰ δὲ τὰ ἐν λόγοις τοιαῦτα ἀπροχώρητα, ἆρα τὰ ἐν ἔργοις ὁποῖα ἔσονται; ἅπερ ἐὰν θελήσω εἰς μέσον ἀγαγεῖν, καὶ πάντα διηγήσασθαι, οὐκ ἀρκέσει μοι ὅλος ὁ χρόνος, ἵνα πάντα διηγήσομαι τὰ ἄτοπα σχήματα καὶ πράγματα· Ὢ τοῦ πονηροῦ δαίμονος, ὢ τοῦ μισοκάλου καὶ μισανθρώπου καὶ ακαθάρτου πνεύματος· πῶς ἕκαστον ὑποσυνελίζει καὶ πίθει; Ὁ δεσπότης κράζει διὰ προφητῶν, καὶ ἀποστόλων, καὶ διὰ τῶν ἁγίων εὐαγγελίων, καὶ ἐκ πολλῶν ὀλίγοι προσέχουσιν· ὁ διάβολος καλεῖ διὰ κιθάρων καὶ χορῶν καὶ ᾀσμάτων δαιμονικῶν, καὶ πλῆθος συνάγεται· ὁ φιλάνθρωπος Θεὸς προσκαλεῖται πάντας, καὶ λέγει, δεῦτε πρός με πάντες, καὶ οὐδεὶς ὁ ὑπακούων· οὐδὲ σπουδάζων· Ὁ μισάνθρωπος διάβολος προτρέπεται, καὶ πολλοὶ συντρέχουσιν· εἴ ποτε κηρυχθῇ νηστεία ἢ ἀγρυπνία, πλοῦνται πάντες, καὶ ἀποδύρονται, καὶ ὡς νεκροὶ γίνονται· ἐὰν δὲ μηνυθῇ ποτε ἄριστα, ἢ δεῖπνα, ἢ κιθάραι· ἢ ᾄσματα δαιμονικά· πάντες ἱλαροὶ γίνονται, εὔδρομοι καὶ ἐγρήγοροι, καὶ ἀλλήλοις προσφωνοῦσι, καὶ συντρέχουσοι τὸν κακῶν δρόμον, καὶ ἀγωνίζονται τὸν ἐλεεινὸν ἀγῶνα· οὐκέτι σεμνῶς ὡς Χριστιανοῖς ἁρμόζει, ἀλλ' ὡς ἐθνικοὶ, οὐκέτι ὡς Θεοῦ δοῦλοι, ἀλλ' ὡς δραπέται· καὶ πολλάκις διὰ πάσης τῆς ἡμέρας κοπιοῦσι

A

EJUSDEM PATRIS NOSTRI SANCTI EPHRAEM

QUOMODO CONVERTATUR QUIS RETRORSUM; ET QUOD LUDICRIS REBUS ABSTINENDUM SIT CHRISTIANO.

B

QUEMADMODUM ET CANONES SANCTORUM PATRUM PRAECIPIUNT. ET QUOD, QUI AMBULAT ET CITHARIZAT, CUM IDOLOLATRIS PARTEM HABET, SICUT AIT DIVINUS APOSTOLUS.

C Cernitis, Fratres mei dilecti, quomodo convertitur quis retrorſum? & rurſum ſentit agitque ea quæ ethnicorum ſunt? omnis qui carnalia ſentit, & extollitur, tamquam Deo in die judicii non ſit rationem redditurus, nonne Chriſtum exuit? Quemadmodum enim ait divino ore Dominus, etiam de ſermone otioſo rationem reddent homines in die judicii: Si igitur quæ in verbis, ejuſmodi ſunt, tamque remiſſionis expertia; quæ in rebus, cujuſmodi D erunt? quæ ſi velim in medium adducere, & omnia enarrare, univerſum mihi tempus non ſuffecerit, ad cunctas abſurdas explicandas actiones & habitus. O improbum dæmonem. O honeſtatis & hominum inimicum, & immundum ſpiritum. Quomodo unumquemque fraudulenter ſupplantat, & nequiter perſuadet? Clamat Dominus per Prophetas, & per Apoſtolos, & per ſancta Evangelia, & ex multis pauci atten- E dunt. Vocat Diabolus per citharas, per tripudia, & cantilenas dæmoniacas, & multitudo congregatur. Humani generis amator, invitat quoſcumque, & dicit: *Venite ad me omnes*. Et nemo eſt qui obediat, nemo qui ſtudioſe contendat. Hominum hoſtis Diabolus exhortatur, & multi confluunt. Si quando jejunium aut vigilias prædicari contigerit, cuncti conſter- F nantur, ac deplorant, & velut mortui redduntur: at ſi quando denuncientur prandia, aut cænæ, aut citharæ, aut cantilenæ dæmoniacæ; omnes hilares fiunt, ad curſum agiles, vigiles, & ſe invicem convocant, ſimulque ad malum curſum concurrunt, & miſerum certamen decertant, non amplius honeſte, ſicut decet Chriſtianos, ſed ſicut ethnici: non amplius ut Dei miniſtri, ſed ut ſervi fugitivi: & frequenter per totos dies laborant propter

Ex cod. mſ. Græc. 52. Bibliothecæ S. Marci Venetiis n. 30.

Habetur hic ſermo ſupra pag. 131. ab iis verbis lin. 18. Cernitis quomodo convertitur. Initium pag. 127. φρονῶν τὰ τῶν ἐθνῶν, *cum ethnicis ſentis. Titulus ibid. De iis qui dicunt reſurrectionem non eſſe.*

Confer cum ſermone, cujus initium, ὅτι μὲν οὐ δεῖ παίζειν χριστιανὸν, *ſupra pag. 51.*

Hic in cod. Veneto multa deſunt. Quæ enim ſequuntur, edita ſunt ex cod. Vat. a pag. 132. lin. 8. ad pag. 133. lin. 26.

pter ventrem, totamque noctem inſomnem ducunt in perditionem animarum ſuarum, ludentes & illuſi, aliudve nihil ex labore & vigiliis lucrifacientes ſibi, præter væ, quemadmodum ait Dominus: Attendite diligenter quæ ſcripta ſunt, & ne deſpexeritis. Væ enim iis qui contumelia afficiunt divinas Scripturas. Multi namque ſunt vaniloqui, ſeipſos decipientes, qui, ſi quando de judicio, aut ſupplicio audierint, deridentes dicunt, ſeque ipſos conſolantes: numquid ego melior ſum toto mundo? Ubi univerſus mundus, & ego. Præ toto mundo quid mihi contingere debet? Fruar interea hujus ſeculi bonis, & ſicut totus mundus & ego. Tandem completo vitæ ſuæ termino, mittitur qui dicit: Completa eſt tua via in hac vita: veni igitur ad alium mundum, veni ad proprium locum. Deinde relinquent illum oblectamenta vitæ hujus, quibus exiſtimabat ſe perpetuo fruiturum; & abit, tractus ab horribilibus Angelis in locum ſupplicii: quem adſpiciens, contremiſcet, verberabitque manibus faciem ſuam, & huc illucque circumſpiciens, effugere volens, non tamen reperit ibi aufugiendi modum: nam detinetur arcte conſtrictus ab iis qui eum adducunt. Tunc dicunt ei Angeli, qui ipſum tenent: Quid contremiſcis, infelix? quid turbaris? quid dolore angeris? quid vereris, miſer? quid extimeſcis, infelix? Tu tibi ipſe hunc locum præparaſti; tu jam mete quod ſeminaſti. Audiebas de formidabilibus tormentis, & deridens dicebas: Ubi mundus totus, & ego. Et nunc quid tremis? non es ſolus, ne fleas; Ubi totus mundus, & tu. Nonne audiſti Dominum dicentem: quoniam totus mundus in maligno poſitus eſt? & deſpiciens tamen dicebas: Ubi totus mundus, & ego. Miſer, & infelix, cur, dum hæc dicebas, quæ tua ſunt non conſideraſti? An ne poteſt tibi totus mundus opem ferre? nunquid pro toto mundo rationem judici reddes? an verò pro tua ipſius ſolius anima? Ecce, quemadmodum dicebas, ubi totus mundus, & tu. Deinde ingreſſus in illum tormenti locum volens nolens, acriterque tortus, incipit miſerabiles emittere voces, & obſecrare eos qui in judicio ipſum ſiſtunt, ut vel exiguam conſequi liceat relaxationem. Et reſpondent ei. Quid clamas, miſer? numquid tu melior es toto mundo? Ubi totus mundus, & tu, ſicut ipſe ajebas. Tuncque ex

A πιοῦσι διὰ τὴν κοιλίαν αὐτῶν, καὶ δι' ὅλης τῆς νυκτὸς ἄϋπνοι διατελοῦσιν ἐπ' ἀπωλείᾳ τῶν ἑαυτῶν ψυχῶν, παίζοντες, καὶ παιζόμενοι, καὶ οὐδὲν ἄλλο κερδαίνοντες ἐκ τοῦ κόπου καὶ τῆς ἀγρυπνίας, εἰ μὴ μόνον τὸ οὐαί καθὼς εἶπεν ὁ κύριος, προσέχετε ἀκριβῶς τοῖς γεγραμμένοις, καὶ μὴ περιφρονεῖτε· οὐαὶ γὰρ τοῖς ἐνυβρίζουσι τὰς θείας γραφάς· πολλοὶ γάρ εἰσι ματαιολόγοι ἑαυτοὺς φρεναπατοῦντες, οἱ ὅταν ἀκούσωσι περὶ κρίσεως ἢ κολάσεως, καταγγελοῦντες λέγουσιν ἑαυτοὺς παραμυθούμενοι· Μὴ ἐγὼ καλλίων εἰμὶ τοῦ κόσμου ὅλου; ὅπου ὅλος ὁ κόσμος, κἀγὼ. ἀπὸ ὅλου τοῦ κόσμου τί μὴ ἔχει ἁρμόσαι· ἀπολαύσω τέως τὰ ἀγαθὰ τοῦ κόσμου τούτου. ὡς ὅλος ὁ κόσμος κἀγώ· εἶτα πληρωθέντος τοῦ ὅρου τῆς ζωῆς τούτου ἀποστέλλεται, λέγων, ἐπληρώθη ἡ ὁδός σου ἐν τῷ βίῳ τούτῳ· δεῦρο λοιπὸν εἰς ἄλλον κόσμον, δεῦρο εἰς τὸν ἴδιόν σου τόπον· εἶτα καταλιμπάνει τὰ τοῦ βίου τερπνὰ, ἃ ἐδόκει αἰώνιος τρυφᾷν, καὶ ἀπέρχεται συρόμενος ὑπὸ ἀγγέλων φοβερῶν εἰς τὸν τῆς κολάσεως τόπον· καὶ ἰδὼν αὐτὸν, τρομάσει καὶ τύψει τὸ ἑαυτοῦ πρόσωπον ταῖς χερσὶ, καὶ περιβλεψάμενος ὧδε κἀκεῖ ἐκφυγεῖν βουλόμενος καὶ οὐκ ἔνι πῶς ἐκφυγεῖν. κατέχεται γὰρ ἀσφαλῶς δεδεμένος ὑπὸ τῶν ἀπαγόντων· τότε λέγουσιν αὐτῷ οἱ κατέχοντες αὐτὸν ἄγγελοι, τί δειλιᾷς, ἐλεεινέ; τί ταράσσῃ; τί λυπῇ; τί φοβῇ σε ἄθλιε; τί τρέμεις, ταλαίπωρε; σὺ ἑαυτῷ ἡτοίμασας τὸν τόπον τοῦτον. σὺ θέρισον ἃ ἔσπειρας· ἤκουσας περὶ τῶν φοβερῶν κολάσεων, καὶ καταγελῶν ἔλεγες, ὅπου ὁ κόσμος ὅλος κἀγώ. ἄρτι διατί τρέμεις; οὐκ εἶ μόνος, μὴ ὀκλάσῃς, ὅπου ὅλος ὁ κόσμος καὶ σύ· οὐκ ἤκουσας τοῦ δεσπότου λέγοντος, ὅτι ὅλος ὁ κόσμος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται; καὶ περιφρονῶν ἔλεγες, ὅπου ὅλος ὁ κόσμος κἀγώ; ἄθλιε καὶ ταλαίπωρε, τί, ὅτι ταῦτα ἔλεγες, μὴ σκοπῶν τὸ ἑαυτοῦ; δύναταί σε βοηθῆσαι ὅλος ὁ κόσμος; μὴ γὰρ ὑπὲρ ὅλου τοῦ κόσμου ἀπολογῆσαι τῷ κριτῇ; ἢ ὑπὲρ τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς καὶ μόνης· ἰδοὺ ὡς ἔλεγες ὅπου ὅλος ὁ κόσμος καὶ σύ· εἶτα εἰσελθὼν εἰς τὸν τῆς βασάνου τόπον ἄκων καὶ μὴ βουλόμενος καὶ δεινῶς βασανιζόμενος, ἄρχεται οἰκτρὰς ἀφιέναι φωνὰς, καὶ παρακαλεῖν τοὺς ἐπὶ τῆς κρίσεως ἐφεστότας, ἵνα τύχῃ κἂν μικρᾶς ἀνέσεως. ἀποκρίνονται αὐτῷ· τί βοᾷς, ἐλεεινὲ, μὴ σὺ κρείττων ἢ τοῦ κόσμου ὅλου; ὅπου ὅλος ὁ κόσμος, καὶ σὺ, καθὼς καὶ ἔλεγες· καὶ τότε στενάξας ἐκβα-

ἐκ βάθους καρδίας λέγει, καὶ τί με ὠφελεῖ ὅλος ὁ κόσμος; οὐαί μοι ὅτι ἠπατήθην, καὶ ἐνεπέχθην. Δικαία ἡ κρίσις τοῦ Θεοῦ. νῦν ἔγνων ἐγὼ ὁ ἄθλιος ὅτι ὃ σπείρει ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει, καὶ ὃ δύσει φορτίον, τοῦτο καὶ βαστάσει. οὐαί μοι ὅτι ἤκουσα καὶ οὐ παρεδεχόμην. πόσους ἀγωνιζομένους ἔβλεπον καὶ ἀγρυπνοῦντας καὶ νηστεύοντας, καὶ πάντας ἐλοιδόρουν καὶ ἐχλεύαζον; πόσους ἐθεώρουν πενθοῦντας καὶ κλαίοντας καὶ κατεγέλουν. οὐαί μοι ὅτι ἐνεπέχθην, συνέφερέν μοι ἐκεῖ ἑκατὸν ἔτη πενθῆσαι, καὶ κλαῦσαι, καὶ γῆν αἰσθίειν, καὶ μὴ λαχεῖν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου. Τίς ἂν ἔδωκέν μοι καιρὸν μετανοίας τρεῖς ἡμέρας ἐκείνου τοῦ αἰῶνος, ὃν κακῶς ἐδαπάνησα ἐν ἀμελείᾳ ὁ ἄθλιος καὶ ταλαίπωρος; ἀλλ' ἡ πανήγυρις ἐλύθη, καὶ οὐκέτι μετανοίας ὄφελος. Βλέπετε, ἀδελφοί, μή τις ἄκαρπος εὑρεθῇ. ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ τὴν ἀπόλαυσιν τοῦ κόσμου τούτου, τρυφήν, καὶ δεῖπνα, καὶ ἄριστα ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν. ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα προσευχὴν καὶ νηστείαν καὶ ἀγρυπνίαν, ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον. Κατανοήσατε, καὶ ἴδετε ὅτι οὐδαμῶς ἐπαινοῦνται οἱ τρυφῶντες, οὔτε οἱ γελῶντες, καὶ παίζοντες. ταῦτα γὰρ τὰ ἔθνη ποιοῦσι. Τοῦ δὲ μέρους τῶν χριστιανῶν νόμος ἐστὶ τοιοῦτος. Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι. μακάριοι οἱ πενθοῦντες, μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι, μακάριοι οἱ ὀνειδιζόμενοι, μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, μακάριοι οἱ ἐγκρατευόμενοι, μακάριοι οἱ τὸ βάπτισμα ἁγνὸν φυλάξαντες, μακάριοι οἱ διὰ τὸν χριστὸν ἀποταξάμενοι τὸν κόσμον τοῦτον. μακάρια τὰ σώματα τῶν παρθένων, μακάριοι οἱ ἔχοντες γυναῖκας ὡς μὴ ἔχοντες, μακάριοι οἱ γρηγοροῦντες καὶ προσευχόμενοι, μακάριοι οἱ προβλέποντες τὸν ἐρχόμενον κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς, καὶ εὐτρεπίζοντες ἑαυτοὺς εἰς ἀπολογίαν, μακάριοι οἱ δακρύοντες ἐν προσευχῇ καὶ ψαλμῳδίᾳ. ταῦτα τῆς θείας γραφῆς τῶν ὀρθοδόξων. Ποία δὲ γραφὴ μακαρίζει τοὺς αὐλοῦντας, ἢ κιθαρίζοντας, ἢ τοὺς γελῶντας, ἢ τοὺς τρυφῶντας, ἢ τοὺς μεθύοντας, ἢ τοὺς βαλλίζοντας, καὶ ὀρχουμένους, ἢ τοὺς ἀγαπῶντας τὸν κόσμον τοῦτον; Ταῦτα ὁ ἡμέτερος δεσπότης οὐ συμβουλεύει, ταῦτα ὁ ἡμέτερος κύριος οὐκ ἐδίδαξεν, ἀλλὰ καὶ ἐταλάνησε, λέγων, οὐαὶ ὑμῖν τοὺς γελῶντας νῦν, καὶ τρυφῶντας. ὅτι πενθήσετε καὶ κλαύσετε. Δεῦτε οὖν ἀφέντες τὴν πλατεῖαν ὁδόν, τὴν ἀπάγουσαν εἰς

A ex profundo cordis ſuſpiria ducens, ait: & quid mihi profuit totus mundus? Væ mihi, quia deceptus ſum, & eluſus. Juſtum eſt judicium Dei. Nunc cognovi ego miſer, quoniam quod ſeminaverit homo, hoc & metet; & quod ligaverit onus, hoc & portabit. Væ mihi, quia audivi, & non ſuſcepi. Quot decertantes vidi, & vigilantes, ac jejunantes; & cunctos maledictis inceſſebam & irri-
B debam. Quot ego ſpectabam gementes & flentes; & illudebam. Væ mihi, quia illuſus ſum: Utilius mihi fuiſſet, centum ibi annos luxiſſe, atque plóraſſe, ac potius terram manducare, quam venire in hunc locum tormenti. Quis mihi dabit tempus pœnitentiæ trium dierum in illo ſeculo, quod male conſumſi in negligentia, miſer & infelix? Verum
C panegyris atque celebritas jam ſoluta eſt, & non eſt amplius pœnitentiæ utilitas. Videte, fratres, ne quis infructuoſus inveniatur. Qui ſeminat in ſua carne voluptates hujus ſeculi, eſcam, cœnas & prandia, de carne metet corruptionem. Qui autem ſeminat in ſpiritu orationem, jejunium & vigilias, de ſpiritu metet vitam æternam. Conſiderate, & intelligite, quod nequaquam laudantur, qui deli-
D ciis vacant, neque qui rident, & illudunt. Hæc enim ethnici faciunt. At vero partis chriſtianorum iſta eſt lex: Beati pauperes ſpiritu, Beati qui lugent, Beati miſericordes, Beati qui perſecutionem patiuntur, Beati qui opprobria perferunt, Beati qui mundo ſunt corde, Beati continentes, Beati qui mundum & purum ſervarunt Baptiſma, Beati qui propter Chriſtum huic mundo abrenunciarunt. Beata
E virginum corpora: Beati qui mulieres ſic habent, tamquam non habeant: Beati qui vigilant & orant: Beati, qui expectant eum qui venturus eſt ad judicandum vivos & mortuos; ſeque ipſos ad reddendum rationem præparant: Beati, qui lacrymas in oratione & pſalmodia fundunt. Hæc ſunt divinæ orthodoxorum ſcripturæ. Quænam autem ſcri-
F ptura beatos prædicat eos qui choreas ducunt, aut citharas pulſant, aut rident, aut in deliciis vivunt, aut ebrietatibus vacant, aut tripudiant, aut ſaltant, aut mundum hunc diligunt? Hæc non ſunt Domini noſtri conſilia: hæc Dominus noſter non edocuit, ſed potius miſerum prædicavit, dicens: Væ vobis qui ridetis nunc, & in luxu vivitis: quia lugebitis, & flebitis. Itaque venite, & derelinquentes latam viam, quæ ad perditionem ducit, labo-

laboremus modico tempore, ut regnemus in infinita ſæcula, & perfruamur incorruptibilibus bonis, quæ oculus non vidit, & auris non audivit, & in cor hominis peccatoris non aſcenderunt. Fuge ſuperbiam, o homo, etiamſi divitiis affluas, ne Deum habeas tibi contradicentem: dilige autem animi demiſſionem, tametſi magnus videaris, ut in die judicii exalteris. Væ enim ſuperbo, quum in ſepulcrum ingreſſus fuerit, tunc diſcit ſuis ſit. Væ avaro nam divitiæ tranſeunt, & ignis ipſum ſubſequitur. Væ impio quando omnes illuminantur, ipſe ſolus in tenebris jacet. Væ iniquo, quoniam ad auſterum juſtumque judicem ſiſtitur. Væ negligenti: quæret enim tempus, quod male inſumſit, nec inveniet. Væ murmuranti, & una cum eo, ebrio: quoniam cum homicidis computantur, & cum adulteris puniuntur. Væ ei, qui luxui, ac deliciis modico tempore indulget: nam veluti vitulus ad mactationem, ſic pinguefiet. Beatus autem, qui per arctam incedit viam: nam corona redimitus in cœlum ingreditur. Beatus, qui in multos beneficus eſt: multos enim inveniet advocatos, dum judicatur. Beatus, qui futuram vitam ſtudioſe curat: nam præſentia fœtent, & ad corruptionem mortemque trahunt. Beatus, qui vilia iſthæc diſſipat, quæ perperam congregaverat, & purus mundusque ante judicem ſe ſiſtit. Beatus, qui vim ſibi ad omnia infert, quia violenti rapiunt regnum cœlorum. Itaque vim nobis ipſi inferamus ad omne opus bonum. Conſolemur, & ædificemus alterutrum, ſicut & facitis. Semper de judicio eſto noſtra converſatio, deque noſtra defenſione: ſive opus quid agitis, ſive iter ſuſcipitis, ſive in conviviis, ſive in cubilibus veſtris, ſive aliud quid facitis, ſemper de judicio, deque adventu juſti judicis, ſolliciti eſtote, & cogitate in cordibus veſtus, & dicite ad invicem. Quales, putas, ſunt exteriores illæ tenebræ? qualis ignis ille inextinguibilis, & vermis non dormiens? quis ille ſtridor dentium? Hujuſmodi ſint veſtra colloquia die ac nocte. Certemus, fratres mei, dum tempus habemus. Abſtineamus a præſentibus deliciis, ut futuras illas Paradiſi delicias lucremur. Lugeamus hic aliquantulum, ut ibi rideamus. Eſuriamus hic,

A εἰς τὴν ἀπώλειαν. κοπιάσωμεν μίκρον χρόνον, ἵνα βασιλεύσωμεν εἰς τοὺς ἀτελευτήτους αἰῶνας, καὶ ἀπολαύσωμεν τὰ ἄφθαρτα ἀγαθὰ, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ ἴδεν, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου ἁμαρτωλοῦ οὐκ ἀνέβη. Φεῦγε τὴν ὑπερηφανείαν, ἄνθρωπε, κἂν πλούσιος ᾖς, μή πως τὸν Θεὸν ἀντιτασσόμενόν σοι ἕξῃς. Φίλει δὲ τὴν ταπεινοφροσύνην κἂν μέγας ὑπάρ-
B χῃς, ἵνα ὑψωθῇς ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως· οὐαὶ γὰρ τῷ ἀλαζόνι· ὅταν εἰσέλθῃ εἰς τὸν τάφον, τότε τίς ὑπάρχει διδάσκεται· Οὐαὶ τῷ πλεονέκτῃ· ὁ πλοῦτος γὰρ παρέρχεται, καὶ τὸ πῦρ αὐτὸν ὑποδέχεται· οὐαὶ τῷ ἀσεβεῖ· ὅταν πάντες φωτίζονται, τότε μόνος σκοτίζεται· οὐαὶ τῷ ἀνόμῳ, ὅτι πρὸς κριτὴν αὐστηρὸν καὶ δίκαιον ἀπέρχεται· οὐαὶ τῷ παραθύμῳ. ζητήσει γὰρ
C τὸν καιρὸν, ὃν κακῶς ἐδαπάνησε, καὶ οὐχ εὑρήσει· οὐαὶ τῷ λοιδόρῳ, καὶ σὺν αὐτῷ τῷ μεθύσῳ. μετὰ φονευτῶν τάσσονται, μετὰ μοιχῶν κολάζονται· οὐαὶ γὰρ τῷ τρυφῶντι καιρὸν ὀλίγον· ὡς γὰρ μόσχος εἰς σφαγὴν, οὕτως σιτήσεται· μακάριος δὲ ὁ τὴν στενὴν ὁδεύων ὁδόν· στεφανηφορῶν γὰρ εἰς τὸν οὐρανὸν εἰσέρχεται· Μακάριος ὁ πολλοὺς εὐποιῶν· πολλοὺς γὰρ εὑ-
D ρήσει συνηγόρους κρινόμενος· μακάριος ὁ σπεύδων πρὸς τὴν ζωὴν τὴν μέλλουσαν· τὰ παρόντα γὰρ ὄζει, καὶ πρὸς φθορὰν καὶ θάνατον ἕλκεται· μακάριος ὁ τὰ φαῦλα σκορπίζων, ἃ συνήγαγε κακῶς, καὶ καθαρὸς τῷ κριτῇ παριστάμενος. μακάριος ὁ εἰς πάντα ἑαυτὸν βιαζόμενος. ὅτι βιασταὶ ἁρπάζουσι τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· βιασώμεθα νῦν οὖν ἑαυτοὺς εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν·
E παρακαλέσωμεν καὶ οἰκοδομήσωμεν εἰς τὸν ἕνα, καθὼς καὶ ποιεῖτε· πάντοτε περὶ τῆς κρίσεως ἡ ὁμιλία ἡμῶν ἔστω, καὶ περὶ τῆς ἀπολογίας ἡμῶν· κἂν ἔργον τι ποιεῖτε, κἂν ἐν ὁδῷ περιπατεῖτε, κἂν ἐπὶ ἀρίστοις, κἂν ἐπὶ ταῖς κοίταις ὑμῶν, εἴτε ἄλλο τι ποιεῖτε, πάντοτε περὶ τῆς κρίσεως καὶ τῆς παρουσίας τοῦ δικαίου κριτοῦ μεριμνᾶτε καὶ ἐνθυμᾶσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν,
F καὶ λέγετε πρὸς ἀλλήλους· ἆρα ποταπόν ἐστιν ἐκεῖνο τὸ ἐξώτερον σκότος· ἆρα ποταπόν ἐστι τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον καὶ ὁ σκώληξ ὁ ἀκοίμητος. ἆρα ποταποὶ οἱ βρυγμοὶ τῶν ὀδόντων· ταῦτα πρὸς ἀλλήλους ὁμιλεῖτε νυκτὸς καὶ ἡμέρας· ἀγωνισώμεθα, ἀδελφοί μου, ὡς καιρὸν ἔχομεν. παυσώμεθα τῆς ἔνθεν τρυφῆς, ἵνα ἐκεῖθεν κερδήσωμεν τὴν τοῦ παραδείσου τρυφήν. κλαύσωμεν ὀλίγον ἔνθεν, ἵνα ἐκεῖ γελάσωμεν. πεινάσωμεν ὧδε,

ὧδε, ἵνα ἐκεῖ χορτασθῶμεν· στερηθῶμεν πάντα A τὰ ἔνθεν πρόσκαιρα, ἵνα ἐκεῖ ἀπολαύσωμεν τὰ ὄντως ἀγαθά· διὰ τῆς στενῆς καὶ τεθλιμμένης ὁδοῦ πορευσώμεθα ἔνθεν, ἵνα ἐκεῖ τὴν πλατεῖαν καὶ εὐρύχωρον ὁδὸν ὁδεύσωμεν. Καὶ πάλιν λέγω, βλέπετε μὴ σκελήσει ἡμᾶς ὁ βίος καὶ ἐμπέξοι καὶ γυμνοὺς καὶ ταλαιπώρους παραπέμψοι ἡμᾶς εἰς ἐκεῖνον τὸν αἰῶνα· πολλοὺς γὰρ ἐσκέλησε, πολλοὺς ἀπώλεσε, πολλοὺς ἐνέπεξε, πολλοὺς B ἐτύφλωσεν ἡ ἀπάτη τοῦ κόσμου τούτου· Ἡμεῖς δὲ, ἀδελφοὶ, προσέχωμεν ἑαυτοῖς, καὶ ἀκούσωμεν τοῦ κυρίου λέγοντος. δεῦτε ὀπίσω μου· πάντα οὖν καταλείπωμεν, καὶ αὐτῷ ἀκολουθήσωμεν· καταπτύσωμεν πᾶσαν χαρὰν τοῦ κόσμου τούτου· χλευάζει γὰρ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτὸν, ἡμεῖς δὲ σπουδάσωμεν ἐπιλαυέσθαι τῆς αἰωνίου ζωῆς, τῆς μετὰ ἀγγέλων χορείας, τῆς μετὰ C χριστοῦ διαγωγῆς, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

hic, ut ibi ſaturemur. Privemus nos omnibus hic rebus tranſitoriis, ut ibi veris bonis fruamur. Per arctam & anguſtam viam hic incedamus, ut ibi latam & ſpatioſam viam inveniamus. Iterum dico, videte, ne vita iſta vos decipiat, nudoſque ac miſeros in illud ſeculum tranſmittat. Multos enim decepit, multos perdidit, multis illuſit, multos excæcavit, ſæculi hujus deceptio. Nos autem, fratres, attendamus nobis ipſi, & audiamus Dominum dicentem: Venite poſt me. Omnia igitur derelinquamus, & ipſum ſequamur. Spernamus omne gaudium hujus mundi: irridet enim omnes qui ipſum diligunt: nos autem ſtudeamus vita perfrui ſempiterna, chorea cum angelis, converſatione cum Chriſto, cui gloria in ſæcula ſæculorum. Amen.

ΤΟΥ ὉΣΙΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ἩΜΩΝ ἘΦΡΑΙΜ, ὉΜΙΛΙΑ ΕἸΣ ΤῊΝ ΠΟΡΝΗΝ. D

ΑΠλοῦς ἡμῖν ὁ κάματος, καὶ εὐμήχανον τὸ ζήτημα περὶ δικαιοσύνης τὰ νῦν ἐξευρῆται περὶ τῆς πόρνης, ἥτις ἡμᾶς εἰς πίστιν τελείαν προσκαλεῖται εἴγε καὶ ἡμεῖς ἐθελήσωμεν διὰ τῆς ἐκείνης προτροπῆς εἰς ὑπακοὴν ἐλθόντες, κερδῆσαι τὸν μέγαν ἐκεῖνον καὶ πολύτιμον μαργαρίτην, δι᾽ ὃν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν E ἀξιοπρεπῶς ὀνομάζεται· δι᾽ ὃν κλῆσις ἐθνῶν προεγένετο, καὶ μετανοίας, οὐρανῶν θέσπισμα προήχθη. δι᾽ ὃν καθαίρεσις ἁμαρτιῶν προεκηρύχθη, καὶ μάστιγες αἱ παρὰ τοῦ ἐχθροῦ, διαλυέσθαι νενομοθέτηνται· δι᾽ ὃν φῶς ἀΐδιον τοῖς πιστοῖς ἡυτρέπισται, καὶ πολλὴ ἀνεκδιήγητος χαρὰ τοῖς ἀγαπῶσι τὸν κύριον ἐκλάμπειν προσδοκᾶται· δι᾽ ὃν ζωὴ ἀτελεύτητος ἐπήγγελται, τοῖς F θεοσεβῶς ζῆν προαιρημένοις· δι᾽ ὃν κἀγὼ λαβὼν παῤῥησίαν πολλὴν ἐκ τῶν προκειμένων ἀγαθῶν, διέξειμι πᾶσιν ὑμῖν τοῖς ἀγαπητοῖς καὶ τιμίοις ἐν κυρίῳ ἀδελφοῖς. οὐ μηκύνω τὸν λόγον, ἀλλὰ παρεκτείνω τὴν προθυμίαν ἡμῶν, εἰς τὸ μαθητεύεσθαι πάντας τῇ καλῇ καὶ ἀγαθῇ μετανοίᾳ τῆς εἰρημένης γυναικός· ὃ γὰρ ἔδει τὴν παρθενίαν νικῆσαι τὴν πορνείαν, ἢ τῆς πορ-

SANCTI PATRIS NOSTRI EPHRAIM, HOMILIA IN MERETRICEM.

SImplex nobis labor, atque expedita quæſtio de juſtitia in præſentiarum ſeſe offert de Meretrice, quæ nos ad perfectam fidem provocat, ſiquidem etiam nos velimus per ipſius exhortationem ad obedientiam venientes, magnam illam, & pretioſam margaritam lucrari, per quam cœlorum regnum ſignificatur: per quam vocatio gentium anticipata eſt, & cœlorum vaticinium de pœnitentia præceſſit: per quam peccatorum everſio prænunciata eſt, & remiſſio ſupplicii ab inimico intentati decreta eſt: per quam lumen indeficiens fidelibus paratum eſt, atque ingens, & inexplicabile gaudium diligentibus Dominum, ut affulgeat, expectatur; per quam interminabilis vita annunciata eſt iis, qui pie vivere elegerunt; per quam & ego multam fiduciam capiens ex propoſitis bonis, verba facio omnibus vobis dilectis, & honorabilibus fratribus in Domino. Non ſermonem produco, ſed promtitudinem veſtram extendo ad erudiendos omnes pulcra, atque eximia pœnitentia prædictæ mulieris. Quod enim convenientius erat, ut virginitas ſcortationem vin-

Ex Cod. ms. Græco 249. apud Lambecium: ſive 263. apud Neſſelium.

vinceret, luctuoſa pœnitentia proſtitutæ virginitatem longe ſuperavit. Verum hoc factum eſt, ut Salvatoris noſtri Chriſti divina, ac verax vox impleretur, quæ dicit: *non veni vocare juſtos,* *Luc.5.32.* *ſed peccatores ad pœnitentiam.* Æquum igitur eſt, dilectiſſimi, ut nos ſuper eos, qui æquo animo ſermonem ſuſcipiunt, ſemen ſpargamus: ut etiam quemadmodum quæ cucurrit cum magna, atque effronti audacia, quæque fontem lacrymarum in tabula cordis probo, & bono medico obtulit, ſicut in quodam pretioſo diſco, ut profundam peccatorum latrinam deleret, eadem fidei cognitione carens probatam, atque pretioſam margaritam pretio exiguorum munerum mercata eſt; etiam nos fidei gratiam habentes abundantem, neque verbo illam in magnum .... Illa ſcortationem diligenter vendidit, & ſanctimoniam adepta eſt; nos vero virginitatem negligentes, impietatis opera comparavimus. Illa opes contemnens, juſtitiam mercata eſt; nos autem multa poſſidentes, habendi cupiditatem tanquam continentiam acquiſivimus. Illa debitum denariorum non interpellata diſſolvit, & pretioſum donum reputans eſſe grati animi, gloriam, veniæ chirographum reportavit; nos autem multo pluribus debitis criminoſis devincti, ne unam quidem accuſationem diſſolvere ſtudemus. Illa integram vitæ arborem fruendam percepit; nos vero nequitiæ, ac ſuperbiæ radicem poſſidemus, neſcientes brevi nos perditionis tempus eſſe comprehenſurum, ac bonorum operum expertes manendo, ſuppliciorum hæredes eſſe faciendos. Illa peccati, ac fœditatis contubernalis, inexpectatas proferens lacrymas, veræ vitis racemos collegit; & nos neque bonæ obedientiæ ſervi eſſe unquam volumus, ut noſtras animas a morte liberemus.

Confer cum ſermone in mulierem Peccatricem cujus initium, πολλῶν ὄντων ὁσίων*, Inter multos viros ſanctos Tom.2.Græ. Lat. a pag. 297.*

Quum multi ſint igitur viri Sancti, & digni Domini noſtri, qui hymnis celebrant cum pietate dominatorem immaculatum, æquum duxi etiam ipſe indignus exiſtens cum ipſis laudare per gratiam fidei potentiam dominantis Dei, quæ humilia reſpicit. Non enim quis unquam poteſt dicere a gratia aliquem hominem reprobum fieri, qui ſalvus fieri cupiat. Quemadmodum enim fons indeſinenter ſcaturiens puris fluentis, multiſque laticibus, nunquam prohibet illos, qui frui abundanter exoptant,

A πορνείας πολύδακρυς μετάνοια τὴν παρθενίαν ὑπερήτλησεν· ἀλλὰ τοῦτο γέγονεν, ἵνα τοῦ σωτῆρος ἡμῶν χριστοῦ ἡ θεία καὶ ἀληθὴς φωνὴ πληρωθῇ ἡ λέγουσα· οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν· δίκαιον οὖν ἡμᾶς ἀγαπητοὶ κατασπεῖραι τοῖς εὐγνωμόνως τὸν λόγον ἀποδεχομένοις, ὅπως καί τινα τρόπον προσδραμοῦσα τῇ πολλῇ καὶ ἀναι-
B δεστάτῃ τόλμῃ, τὴν πηγὴν τῶν δακρύων προσήγαγεν, ἐπὶ τῆς πλακὸς τῆς καρδίας τῷ καλῷ καὶ ἀγαθῷ ἰατρῷ, ὥσπερ ἐπί τινος δίσκου πολυτίμου· ἵνα τὴν βαθύγειον δεξαμένην, τῶν ἁμαρτημάτων ἀπαλείψῃ. ἐκείνη, τῆς πίστεως ἀγνωσίαν ἔχουσα, τὸν πιστὸν καὶ τίμιον μαργαρίτην ὠνήσατο διὰ βραχέων ξενικῶν· καὶ ἡμεῖς οἱ τῆς πίστεως ὑπέρμετρον ἔχοντες τὴν χάριν, οὔ-
C τε λόγῳ τοῦτον· ἐκείνη τὴν πορνείαν σπουδαίως ἐπώλησεν, καὶ τὴν ἁγνείαν ἐκτήσατο· ἡμεῖς δὲ τῆς παρθενίας ἀμελήσαντες, τὰς τῆς ἀσεβείας πράξεις ἐπορησάμεθα· ἐκείνη διὰ τῆς ἀκτημοσύνης τὴν δικαιοσύνην ἠγόρασεν· ἡμεῖς δὲ πολυκτήμονες ὄντες, τὴν πλεονεξίαν ὡς ἐγκράτειαν ἐκτησάμεθα· ἐκείνη τὴν ἀπόδοσιν τοῦ χρέους, τῶν δηναρίων μὴ ἀπαιτουμένη, ἐποιήσατο, καὶ τὸ χει-
D ρόγραφον διὰ τῆς ἀφέσεως, ἐκομίσατο τὴν τῆς εὐγνωμοσύνης δόξαν, τίμιον δῶρον εἶναι ἡγησαμένη· ἡμεῖς δὲ πλείοσιν ὑποκείμενοι χρέεσιν ἐγκληματικοῖς, οὐδεμίαν αἰτίαν ἀναλῦσαι σπουδάζομεν· ἐκείνη τὸ δένδρον τῆς ζωῆς ὁλόκληρον ἐκαρπώσατο· ἡμεῖς δὲ τὴν ῥίζαν τῆς κακίας καὶ τῆς ὑπερηφανίας κεκτήμεθα, μὴ γινώσκοντες, ὅτι μετ' ὀλίγον ἡμᾶς ὁ τῆς ἀπολείας καιρὸς δια-
E δέξεται, καὶ τῶν ἀγαθῶν ἄκαρποι μείναντες, κολάσεως κληρονόμοι γινόμεθα· ἡ τῆς ἁμαρτίας καὶ τῆς δυσωδίας σύνευνος, ἀπροσδόκητα προσάγουσα δάκρυα, τὴν θεινὴν ἄμπελον ἐτρύγησεν· καὶ ἡμεῖς οὔτε τῆς ἀγαθῆς ὑπακοῆς δοῦλοι γενέσθαι θέλομεν πώποτε, ἵνα σώσωμεν τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς ἐκ θανάτου.

Πολλῶν τοίνυν ὄντων ὁσίων ἀνδρῶν καὶ ἀξίων τοῦ
F κυρίου ἡμῶν, τῶν ἀνυμνούντων εὐσεβῶς τὸν ἄχραντον δεσπότην, ἠξιώθην κἀγὼ ἀνάξιος ὑπάρχων, σὺν αὐτοῖς δοξολογῆσαι ἐν χάριτι πίστεως, τὴν ἐπὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορῶσαν δύναμιν τοῦ δεσπότου θεοῦ. οὐ γὰρ ἄν τις εἴποι πώποτε, ὡς ἀπόβλητον ἡ χάρις τινὰ καθίστησι τῶν ἀνθρώπων, τῶν θελόντων σωθῆναι· καθάπερ γὰρ ἡ πηγὴ βλύζουσα ἀπαύστως τὰ ῥεῖθρα καθαρὰ καὶ τὰ πολλὰ νάματα, οὐδέποτε κω-
λύει

λύει τὸν ποθοῦντα δαψιλῶς ἀπολαύειν καθαρῶν ὑδάτων τῆς δωρεᾶς. οὕτως ἡ θεία χάρις ἐφήπλωται τοῖς ἅπασιν, ἀπολαύειν ἕκαστον καθ᾽ ὅσ᾽ ἄντις βούλεται· ἡνίκα γὰρ ὁ σωτὴρ ἐν τοῖς εὐαγγελίοις τῇ θεία αὐτοῦ φωνῇ ἐκάλει τοὺς πάντας λέγων, εἴ τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρός με, καὶ πινέτω· μὴ διαστείλας ὅλως πτωχὸν ἀπὸ πλουσίου, μήτε ἁμαρτωλὸν ἀπὸ δικαίου· τούτου ἕνεκεν κἀγὼ ἀνάξιος ὑπάρχων, ἐγενάμην παῤῥησιασάμενος μέτοχος, τοῦ τὴν αὐτοῦ χάριν ἀνυμνεῖσαι καὶ ποθῆσαι ἀνενδεῶς ἐν δάκρυσιν· ὅπως λάβοιμι κἀγὼ ἁμαρτιῶν ἄφεσιν· καθάπερ ἡ γυνὴ ἐκείνη ἡ ἁμαρτωλὸς, ἡ εἰσελθοῦσα ἀναιδῶς ἐν θερμότητι ψυχῆς πρὸς ἰατρὸν τερπνὸν καὶ ἀγαθὸν, εἰς οἶκον ἑστιάσεως, ἔνθα ὁ συγχωρητὴς τῶν ὀφλημάτων ἔκειτο. κατανοῶ, καὶ πλείστην προθυμίαν λαμβάνω κἀγὼ ὁ ἀναιδέστατος, γενέσθαι εἰς αἴτησιν. ὁρῶ γὰρ ὑπερβολὴν θερμότητος ψυχῆς, καὶ τῆς καλῆς ἐκείνης γυναικὸς τὴν σεμνὴν ἀναίδειαν· δεῦτε οὖν ἀκροαταὶ φιλόχριστοι τέλειοι· κατατρυφήσατε ἐν καλῇ διηγήσει τῆς μεγάλης ἐκείνης καὶ θαυμαστῆς γυναικὸς, τῆς καλούσης ἡμᾶς καθορᾷν εἰς θείαν ἐξήγησιν· Θεῖον φημὶ ἐγὼ ἐκεῖνο τὸ θέατρον, ὃ συνεστήσατο ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις· πῶς εἰσῆλθε προφανῶς, μὴ κληθεῖσα παντελῶς; πῶς δὲ προσήγγισεν τῷ οὕτως ἀνακειμένῳ; πάντα ἀναγγέλλουσα τὰ τῆς καρδίας αὐτῆς, δίχα ἤχου καὶ φθογγῆς πάντα αὐτῷ ἀναθεῖσα· ἴδες ὑπερβάλλουσαν ψυχῆς ἑτοιμασίαν, πῶς περιετείχισεν ἑαυτὴν τῇ ἀναιδείᾳ· οὐ θόρυβον οἰκετῶν ἡ γενναία ἐπλήξεν, οὔτε παρεστηκότων σκληρὰν ἐπιτίμησιν· τοῦτο λογιζομένη, ὅτι ἐὰν μὴ σχεδὸν τὸ πρόσωπον ποιήσω σιδηροῦν ἢ χαλκοῦν, σωθῆναι οὐ δύναμαι· ἢ πάλιν, ὥσπερ τοὺς ἔξω ὀφθαλμοὺς ἀτρέπτους ἔχουσα τὸ πρὶν, οὐδὲν αἰσχυνόμην περὶ τῆς τῶν πολλῶν ἁρπαγήν· οὕτως καὶ νῦν, ἐὰν μή μου τοὺς ἔσωθεν ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας εἰς πολλὴν αὐστηρίαν καὶ ἀναίδειαν μεταβαλοῦσα εἰσέλθω, οὐ δύναμαι τοῦ κρυπτοῦ πόθου ἐπιτυχεῖν, οὔτε μὴν καθαρθῆναι ἐκ τῆς αἰσχρᾶς πλημμύρας τῆς ἐμῆς ἀσελγείας· νῦν τῆς προτέρας μου αἰσχύνης τῆς ἀναιδείας, προκρίναι ἀναγκαῖον· νῦν καιρὸς τὰ τῆς προλαβούσης αἰσχύνης, εἰς εὐσχημοσύνην ἀμεῖψαι· νῦν καιρὸς ἀγῶνος πολλοῦ, λαθεῖν μὲν τῶν προσκαίρων καὶ ῥυπαρῶν μυρισμάτων, δι᾽ ὧν ἐπαλαιώθην ἐν τῷ βάθει τῆς ἁμαρτίας. νῦν καιρὸς ἀναλογίσασθαι, ζητῆσαι μὲν

A ptant dono ſincerarum aquarum , ſic
divina gratia large effunditur omnibus ,
ut quiſque fruatur quantum deſide-
rat . Quando etenim Salvator in E-
vangeliis invitabat omnes dicens : *ſi*
quis ſitit , veniat ad me , & bibat , Jo: 7. 37.
minime diſcriminavit pauperem a divi-
te , neque injuſtum ab juſto . Qua-
propter ipſe quoque indignus exiſtens
loquendi libertatem adeptus , factus ſum
B particeps , ut ipſius gratiam laudibus
efferam , & cumulatiſſime cum lacry-
mis exoptem , ut & ipſe conſequar
peccatorum remiſſionem , ſicut mulier
illa peccatrix , quæ venit ſine verecun-
dia cum animæ fervore ad medicum ju-
cundum , ac bonum in domum con-
vivii , ubi recumbebat , qui peccata
dimittit. Intelligo , ac maximam alacrita-
C tem ſumo ut etiam ego improbiſſimus , pe-
titionis compos fiam . Video enim ex-
ceſſum fervoris animæ , illiuſque Mu-
lieris honeſtam impudentiam . Venite
igitur Auditores Chriſto dilecti , ac
perfecti , perfruimini pulcra narratio-
ne magnæ illius , atque admirabilis fe-
minæ , vocantis nos in præſentiarum ad
divinam explicationem : divinum ego ap-
pello ſpectaculum illud , quod propoſi-
D tum eſt Angelis , & hominibus . Quo-
modo introivit palam , minime prorſus
vocata ? quomodo vero acceſſit ad ſic
recumbentem , omnia ſui cordis pandens
ſine ſono , & voce : omnia illi expo-
nens ? Cernis ſupereminentem animæ
promtitudinem : quomodo ſeipſam arma-
vit impudenti audacia : non famulorum
tumultum generoſa exhorruit , neque
circumſtantium duram cenſuram : il-
E lud ſecum cogitans : niſi faciem fer-
ream , aut æream aſſumam , ſal-
va eſſe non poſſum ; aut rurſus : Si-
cut exteriores oculos antea tenens im-
mobiles , pudore non afficiebar , dum
multos rapiebam ; ita etiam nunc , niſi
interiores meos oculos cordis ad duri-
tiam , improbitatemque componens , in-
grediar , abſconditi amoris compos
F eſſe non poſſum , neque a turpis
laſciviæ meæ eluvione expurgari .
Nunc priori meæ ignominiæ impu-
dentem audaciam præponere neceſſe
eſt . Nunc tempus , tranſactum de-
decus in honeſtatem convertendi :
Nunc tempus magni certaminis , obli-
viſci temporalium , ac ſordeſcentium
unguentorum , per quæ in iniqui-
tatis profundo conſenui . Nunc tem-
pus jucundæ rationis quærendi lu-
men,

men, & vitæ auctorem, per quem angelicum amorem conſequi potero, atque excutere tenebricoſæ noctis acerbam exultationem, per quam perpetravi quæ minime decent. Oportet me nunc conjurationem inire contra magnum, & terribilem hoſtem, & diſſeminatorem qui in me ſparſit ſemen immunditiæ, & zizaniæ, ut hujus belli victrix puritatis veſtem recipiam ab amatore hominum cum victoriæ bravio. Oportet me lethiferorum unguentorum in poſterum obliviſci, quum tempus ad hoc invitat; accedendo autem ad verum, æternumque pharmacum, reportare vitam peccatis minime obnoxiam. Hominibus placui ad definitum tempus per abominabilem iniquitatem: placere oportet Deo ſancto cum corde puro, atque fideli animo, quum per eum fuerim expurgata. Agnoſco etenim hoc tempus ſalvandorum eſſe. Quoniam vero Salvator adeſt, nihili facio ſputorum jactum, ac dedecus: pro nihilo pendam famulorum injurias. Præripiam a dilecto abſconditam ſalutem, & gratia ingruentium injuriarum multitudinem ſuperabit. Tempus hoc honeſtae inverecundiæ brevius eſt, quam illud indecoræ impudentiæ. In biviis ſtans, omnes advocabam ad opera turpitudinis; atque pudendis ornamentis obviam procedens, & ſplendeſcens in genis ad deceptionem compoſita, ut quemlibet adoleſcentem bene comtum, ac ſpecioſum traherem ad amorem. Complures peccati ſordibus obrui, & ipſa propter multos Deum ſalutis non cognovi. At nunc tempus opportunum & expectatæ a me ſalvationis: promtitudo adeſt. Nunc gaudium rerum moleſtarum peregre abiit. Nunc varia debilium infirmitas verum medicum aſſecuta eſt. Laqueus diabolicus fueram omnimode irretiens animas ad condemnationem æternam. Nunc mihi ſtudendum eſt, ut celeriter ambulem, ac bona faciam pro malis illis, quæ patravi: obſcura enim ſunt, atque inhumana. Nunc ibo, & procidam ante magnum medicum, qui omnes ſuſcipit, & non deſpicit: qui gratis medetur, & ſummo cum gaudio liberat. Omnia novit: unum ſolum ignorat, neſcit mercedem accipere ſanationis . . . . fidem tantum expoſcit, quæ iniquitates abluit. Ipſam dumtaxat exigi ſcio ad animæ expurgationem: ipſi dicam omnia quæcumque ego egi

A μὲν τοῦ φωτὸς καὶ τῆς ζωῆς τὸν ἀρχηγὸν, δι' οὗ χάριτος ἀγγελικῆς ἐπιτυχεῖν δυνήσομαι· ἀπώσασθαι δὲ τῆς ζοφερᾶς νυκτὸς τὸ πικρὸν γαυρίαμα· δι' ἧς ἔπραξα τὰ μὴ δέοντα. Δεῖ με νῦν ἀντάρσιαν κτήσασθαι κατὰ τοῦ μεγάλου καὶ δεινοῦ ἐχθροῦ, καὶ σπορέως τοῦ ἐν ἐμοὶ σπείραντος σπόρον ἀκαθαρσίας καὶ ζιζανίων, ἵνα νικήσασα τοῦτον τὸν πόλεμον, ἁγνείας ἔνδυμα κομίσωμαι
B σὺν τῷ βραβείῳ τῆς νίκης παρὰ τοῦ φιλανθρώπου. Δεῖ με τῶν θανατικῶν μύρων ἐπιλαθέσθαι λοιπὸν τοῦ καιροῦ καλοῦντος εἰς τοῦτο· προσελθοῦσα δὲ, τῷ ἀληθινῷ καὶ αἰωνίῳ μύρῳ κομίσασθαι ζωὴν ἀναμάρτητον· ἀνθρώποις ἤρεσα διὰ τῆς μισουμένης ἁμαρτίας ἐν ὡρισμένῳ χρόνῳ, δεῖ με Θεῷ ἁγίῳ ἐν καρδίᾳ καθαρᾷ καὶ ψυχῇ πεπιστωμένῃ ἀρέσαι, ἁγνισθεῖσαν δι' αὐ-
C τοῦ, γινώσκω γὰρ τὸν καιρὸν τοῦτον σωζομένων εἶναι· ἐπειδὴ καὶ ὁ σώζων πάρεστι· καταφρονήσω ῥοπὴν ἐμπτυσμάτων καὶ αἰσχύνης, εἰς οὐδὲν δεχομένη τὰς ὕβρεις τῶν οἰκετῶν. φθάσω τοῦ φθονουμένου τὴν κρυπτομένην σωτηρίαν, καὶ τῶν προσερχομένων ὕβρεων τῶν ὄχλων, ἡ χάρις νικᾷ. οὗτος ὁ καιρὸς ἐλάσσων ἐστὶν τῆς καλῆς ἀναιδείας, ὑπὲρ καιρὸν ἐκεῖνον τὸν τῆς ἐμῆς ἀπρε-
D ποῦς ἀναισχυντίας· ἐν ἀμφόδοις ἑστήκουσα, πάντας προσεκαλούμην εἰς ἔργα ἄτοπα. ἔντε καλλωπίσμασιν αἰσχροῖς συναντῶσα καὶ στίλβουσα, ἐπάνω τῶν παρειῶν, εἰς ἀπάτην τυποῦσα ὅπως πάντα νεανίαν εὐσταλῆ καὶ ὡραῖον ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτὴν ἐραστήν. πολλοὺς ἐβόθρισα διὰ τοῦ βορβόρου τῆς ἁμαρτίας· κἀγὼ διὰ τοὺς πολλοὺς, Θεὸν σωτηρίας οὐκ ἐγνώρισα, ἀλλὰ νῦν καιρὸς
E ἀγαθὸς, καὶ τῆς προσδοκωμένης ὑπ' ἐμοῦ σωτηρίας, ἡ ἑτοιμασία πάρεστιν. νῦν ἡ χαρὰ τῶν λυπουμένων ἐπεδήμησεν. νῦν ἡ τῶν ἀσθενούντων ποικίλη ἀῤῥωστία ἀληθινοῦ ἰατροῦ ἐπέφθασεν· παγὶς διαβολικὴ ἐγενόμην, τελείως ἀγρεύουσα τὰς ψυχὰς εἰς κρίσιν αἰώνιον· νῦν σπουδάσαι ὀφείλω ταχὺ πορευθῆναι, καὶ καλὰ πρᾶξαι ἀντὶ τῶν κακῶν ἐκείνων, ὧν ἔπραξα· ἄδη-
F λα γάρ εἰσιν καὶ ἀφιλανθρώπευτα· νῦν πορευθεῖσα προσπέσω τῷ μεγάλῳ ἰατρῷ, τῷ δεχομένῳ πάντας καὶ μὴ ἐξουθενοῦντι, τῷ δωρεὰν ἰωμένῳ, καὶ μετὰ πολλῆς χαρᾶς ἀπολύοντι πάντα οἶδε· ἓν μόνον ἀγνοεῖ, μισθοὺς τῆς ἰατρείας οὐκ οἶδε λαμβάνειν ἔτι . . . . . πίστιν δὲ μόνον ἀπαιτεῖ, τὴν ἀποπλύνουσαν τὴν ἁμαρτίαν· αὐτὴν μόνον εἰς καθάρσιον ψυχῆς, εἰσπράττεσθαι ἐπίσταμαι· αὐτῷ πάντα ὅσα ἐγὼ ἔπραξα

ἔπραξα ἐν τῷ ἐμῷ σώματι, ἅπερ οὐκ ἦν μοι θέμις· καὶ τοὺς καλούς μου πλοκάμους στιλβωθέντας εἰς τέρψιν καὶ εἰς σκάνδαλον πολλῶν, ποιήσω λέντιον ἤτοι προμάξιον· καὶ τὰ ἐμὰ βλέφαρα τὰ αἰσχρῶς διανεύσαντα σὺν ταῖς κόραις τῶν ὀφθαλμῶν, εἰς ῥεῖθρα δακρύων· καὶ λοιπὸν τοῖς ἴχνεσιν τοῦ ἁγίου ἰατροῦ ἀκολουθήσω, ἵνα αὐτῷ προσπέσω καὶ σωθῶ· ἀκούω γὰρ αὐτὸν μὴ μόνον εὐεργετεῖν δωρεὰν· ἀλλὰ καὶ γνώστην εἶναι ἐνθυμίσεων ἑκάστου· τί οὖν ποιήσασα ἢ τί διασκεψαμένη, μᾶλλον δὲ προφασισαμένη, εἰσέλθω πρὸς τὸν εὐεργέτην; τίνα συνεργὸν τῆς τοιαύτης ἀγαθῆς μου προθέσεως λήψομαι πρὸς τελείαν παῤῥησίαν, ἵνα τύχω τοῦ καλοῦ σκοποῦ; τίνα τοῦ ποθουμένου θησαυροῦ ὑπ' ἐμοῦ προδότην ἀγαθῶν εὑρεῖν δυνήσομαι; ἄνθρωπον, ἐν σπουδῇ καὶ θορύβῳ ὑπάρχουσα πολλῶν οὐκ ἐπιφθάνω πρὸς τὸ λήψασθαι, ἵνα μου ὁδηγὸς τῆς φροντίδος γένηται πρὸς σωτηρίαν· τὴν οἰκείαν συνείδησιν μᾶλλον ἱκανωτέραν λογίσομαι, ἥτις οὔτε βασκανίαν ἐργάζεται κατ' ἐμοῦ· εἰς τοῦτο ἀγωνίσομαι, θαῤῥοῦσα μου τῷ σκοπῷ· ἐγὼ νομίζω, μικρόν τι λαβοῦσα ἐν ταῖς χερσὶν, οὕτω πορευθῆναι πρὸς αὐτὸν, οὗτινος καὶ εὐπορεῖν οἴομαι· οἶμαι γὰρ μὴ ἀπαρέσκειν αὐτῷ τὸ δῶρον ἐκεῖνο· οὔτε γὰρ φορτικὸν εἶναι δοκεῖ, ἤγουν πρὸς βρῶσιν ἢ πόσιν αὐτῷ ποιήσω· συντάξομαί μου τῇ διανοίᾳ μόνῃ, καὶ οὕτως εἰσέλθω πρὸς αὐτόν· ἐὰν γάρ με ἀποστραφῇ προσφέρουσαν τὸ δῶρον ἐκεῖνο, τότε γνώσομαι ὅτι οὐκ εἰμὶ ἀξία λυθῆναι τῶν δεσμῶν τῆς ἁμαρτίας· ταύτην δὲ τὴν πρόθεσιν ἔχων τὸ θαυμαστὸν ἐκεῖνο γύναιον, τὸν καιρὸν παρετήρει· ἔχουσα ἐν τῇ ψυχῇ σφοδροτάτην πρόθεσιν, περιπλέξασθαι τοὺς πόδας τοῦ κυρίου θερμῶς· γνοῦσα δὲ ὅτι Σίμων, εἷς τῶν φαρισαίων κέκληκεν τὸν σωτῆρα, ἠγάλλετο μεγάλως· καὶ δραμοῦσα ἀπίει ἐν πολλῇ θερμότητι, καὶ πρός τινα τῶν μυρεψῶν, ὠνήσασθαι ἀλάβαστρον μύρου· καὶ δὴ πορευομένη, ἔλεγεν ἐν ἑαυτῇ· ποῦ ἆρα δυνήσομαι εὑρεῖν μύρον ἐκλεκτὸν, ἄξιον τοῦ ἰατροῦ τοῦ μεγάλου καὶ ἁγίου, ὅπως δεχθείην ἀσμένως σὺν τοῖς ἐμοῖς δάκρυσιν· ταῦτα γὰρ ἀναγκαῖον πρὸς κατάνυξιν ἁρμόζειν· δώσω τιμὰς δαψιλῶς, ἵνα τύχω μόνον τοῦ σκοποῦ· καὶ αὐτὸν δὲ τὸν μυρεψὸν κατακρινῶ ἀφειδῶς· μᾶλλον δὲ ὁρκόσω αὐτὸν εἰς ὄνομα τοῦ θεοῦ τῶν ἁγίων πατέρων, ᾧ αὐτοὶ πιστεύουσιν· ὅπως δώσει μοι μύρον ἐκλεκτὸν εἰς τιμὴν τοῦ ἰατροῦ, λαβὼν τιμὰς δαψιλῶς.

A egi in meo corpore, quæ mihi non erant licita, & meos cincinnos ſplendidos, ad delectamentum ſcandalumque multorum vertam in linteum, ac ſudaria; meaſque palpebras turpiter connuere ſolitas cum pupillis oculorum, in lacrymarum fluenta convertam: & deinceps veſtigia Sancti medici ſequar, ut ipſum adorem, & ſalva fiam. Audio
B enim ipſum non modo gratis beneficum eſſe, verum etiam cognoſcere cogitationes cujuſque. Quid igitur faciens, aut quid excogitans, imo potius quid obtendens, accedam ad benefactorem? Quem adjutorem hujuſmodi boni propoſiti mei adhibebo ad perfectam confidentiam, ut aſſequar quod exopto? Quem theſauri a me deſiderati interceſſorem bonorum invenire po-
C tero? Hominem non invenio in feſtinatione, ac magna perturbatione poſita, qui, ut accipiam, opituletur, ut meæ ſollicitudinis dux fiat ad ſalutem. Propriam conſcientiam potius habiliorem puto, quæ mihi neque invidiam creet. Ad hoc omni ope contendam confidens meo propoſito. Ego exiſtimo parum aliquid in manibus ſumendo ſic ad illum pergere, cujus magnam co-
D piam etiam me habere arbitror. Puto enim ipſi non diſplicere munus hoc: non enim moroſus eſſe videtur: Sive potius ad cibum, aut potum ipſi aliquid feram. Sola mea cogitatione diſponam, ac ſic ibo ad eum. Etenim ſi me munus illud adferentem averſabitur, tunc intelligam me eſſe indignam, ut ſolvar a vinculis peccato-rum. Hoc autem propoſitum habens
E mulier illa admirabilis, tempus obſervabat, fovens in animo, id quod vehementiſſime deſtinaverat, fervide amplecti Domini pedes. Quumque cognoviſſet a Simone quodam ex Phariſæis Salvatorem fuiſſe invitatum, magnopere gaviſa eſt, ac currens abiit multo cum fervore ad quemdam pharmacopolam, ut alabaſtrum unguenti mercare-
F tur, pergenſque dicebat intra ſe: ubinam invenire potero unguentum electum dignum medico magno, & ſancto, ut cum meis lacrymis libenter excipiar? Hæc enim neceſſario cum compunctione aptantur. Solvam pretium abundanter, ut quod exopto conſequar, ipſumque unguentarium indeſinenter interpellato, imo potius eum adjurabo in nomine Dei ſanctorum patrum, in quem ipſi credunt, ut mihi det electum unguen-

guentum in medici honorem, copioſum pretium accipiendo. Quum perveniſſet autem ad quemdam unguentarium, hilariter ei dixit, pax tibi unguentarie: da mihi unguentum electum, regale, pretioſum adeo, ut ſimile ipſi nullibi inveniatur; Cui enim illud affero, omnium maximus eſt, neque alius eſt, qui cum eo poſſit comparari. Reſpondens vero unguentarius mulieri dixit: magnifica ac ſuperba, o femina, verba dixiſti. Quis te ignorat in urbis biviis habere in ipſa amantium ingentem numerum? Cui igitur ex omnibus vis, mulier, unguentum regium electum offerre? Quid poteſt ille præbere pro unguento, quod tanta mercede emere vis? Noſco tuos amatores univerſos; ſed nullus eſt ex ipſis, qui tanto dono pretium par referre ſufficiat, quo quæris unguentum accipere, atque offerre uni ex illis. Vendere cupio & ego; tamen ſcire velim, cui nam illud feras, tanto cum ſtudio, ac perturbatione. Num forte regalis generis eſt tuus Amicus, aut filius eſt magnatum? Aut rurſus ſuperior eſt Davide, quo major non ſurrexit rex alius in Iſrael? Num ex illius genere eſt, mulier, novus hic tuus amator? Volo enim ex te audire: nam pretium amplum, & ipſum tuum deſiderium ad ſtuporem me adducit, quiſnam ille ſit. Tunc vero admirabilis illa mulier reſpondit turbata animo, dicens unguentario: Deum patrum time, o homo, & da mihi alabaſtrum, ut celeriter aſſequar quod efficere contera. Adjuro te per Deum, qui tribuit tantam virtutem in manu Moyſis ut virga divideret aquas maris, & firmaret eas inſtar petræ prædure, ac deduceret populum in ſicco pulvere. Adjuro te, juvenis, per oſſa ſancta, quæ tulit Moyſes per mare profundum, reliquias, inquam, Joſephi athletæ qui palam devicit aſpidem in ſpelunca. Per Aaron Virgam, quae momento nucleos germinavit in tabernaculo inter virgas: Per vocem ſanctam, quæ locuta eſt cum Moyſe in flamma adurenti, rubo non combuſto: per Deum, qui dedit fulgere in facie Moyſis in monte gloriam inacceſſibilem: per ſanctam Arcam quæ ſtare fecit fluenta Jordanis fluminis adeo, ut omnino deficerent: per ſanctam poteſtatem quæ disjecit muros urbis Jericho in ictu oculi per ſanctas manus filii Nave captæ, extenſas in ſublimitate aeris, qui ſolo verbo curſum elementorum firmavit, ita ut ex duobus diebus unus fieret. Vide

A ψιλῶς· παραγεναμένη δὲ πρός τινα τῶν μυρε-
ψῶν, ἔφη αὐτῷ ἱλαρῶς· εἰρήνη σοι μυρεψέ·
δός μοι μύρον ἐκλεκτὸν βασιλικὸν τίμιον, ὅπως
μὴ εὑρεθῇ τὸ ἴσον αὐτοῦ πώποτε· ᾧ γὰρ αὐτὸ
ἐπάγω, μείζων ὑπάρχει πάντων, καὶ οὐκ ἔστιν
ἕτερος συγκριθῆναι αὐτῷ· ἀποκριθεὶς δὲ ὁ μυ-
ρεψὸς, ἔφη τῇ γυναικί· ὦ γύναι, ὑπέρογκα
ἐλάλησας ῥήματα· τίς σε οὐκ ἐπίσταται ἐν
B τοῖς ἀμφόδοις τῆς πόλεως, ἔχουσαν ἐν ἑαυτῇ
πλῆθος ἐραστῶν πολύν· τίνι οὖν ἐκ πάντων
βούλει γύναι προσενεγκεῖν τὸ μύρον τὸ βασιλικὸν
τὸ ἐκλεκτόν; τί δύναται ἐκεῖνος παρασχεῖν ἀντὶ
μύρου, οὗπερ ἐν τοιαύταις τιμαῖς βούλει ἀγορά-
σαι· ἐπίσταμαί σου τοὺς ἐραστὰς ὅλους· ἀλλ᾽ οὐ
τοσοῦτον ἱκανὸς ἐξ αὐτῶν ὑπάρχει τίς, ἀντάξιον
δῶρον σοι παρασχεῖν, οὗ ζητεῖς μύρου λαβεῖν καὶ
C προσενεγκεῖν ἑνὶ ἐξ αὐτῶν· πωλῆσαι θέλω κἀ-
γώ· ὅμως ἤθελον μαθεῖν, τίνι αὐτὸ ἀπάγεις,
ἐν τοσαύτῃ σπουδῇ καὶ θορύβῳ τοιούτῳ· μὴ ἄρα
βασιλικοῦ γένους ἐστίν σου ὁ ἐραστής; ἢ παιδίον
τυγχάνει μεγιστάνων; ἢ πάλιν ὑπερέχων ἐστὶ
τοῦ δαβίδ· οὗ μείζων οὐκ ἀνέστη βασιλεὺς ἕτε-
ρος ἐν ἰσραήλ; μὴ γένος αὐτοῦ ἐστὶν, ὁ νέος σου
ἐραστὴς ὦ γύναιον; βούλομαι γὰρ προσθέσθαι.
D ἡ γὰρ τιμὴ δαψιλὴς, καὶ αὕτη σου ἡ σπουδὴ
εἰς ἔκπληξίν με φέρει, ὅτι τίς ἐστιν ὁ τοιοῦτος.
τότε δὴ ἡ θαυμαστὴ γυνὴ ἀπεκρίνατο, ἐνθόρυ-
βος οὖσα τῇ ψυχῇ, καὶ λέγουσα τῷ μυρεψῷ·
τὸν θεὸν τῶν πατέρων φοβήθητι ἄνθρωπε, καὶ
δός μοι τὸ ἀλάβαστρον, ὅπως φθάσω ἐν τάχει,
τὸν θεόν σοι τὸν δόσαντα τηλικαύτην δύναμιν ἐν
χειρὶ μωϋσέως, ῥάβδῳ σχίσαι τὴν θάλασσαν,
E καὶ στῆσαι τὰ ὕδατα ὡς πέτραν ἀκρότομον, καὶ
διαγαγεῖς τὸν λαὸν ἐν ξένῳ κονιορτῷ· ὁρκίζω σε
νεανία ἐν ἁγίοις ὀστέοις, οἷς ἐβάστασεν μωϋσῆς ἐν
κοιλάδι θαλάσσης· λέγω δὴ τὰ λείψανα τοῦ
ἀθλοφόρου ἰωσὴφ, τοῦ νικήσαντος προφανῶς ἀ-
σπίδα ἐν σπηλαίῳ· καὶ τὴν ῥάβδον τοῦ ἀαρὼν,
τὴν θήξει βλαστήσασαν κάρυα ἐν τῇ σκηνῇ ἀνὰ
μέσον τῶν ῥάβδων· ἐν φωνῇ τῇ ἁγίᾳ τῇ λαλη-
F σάσᾳ τῷ μωϋσῇ ἐν φλογὶ καιομένῃ, βάτῳ μὴ
καείσῃ· τὸν θεὸν τὸν δόσαντα ἐκλάμψαι εἰς πρό-
σωπον μωϋσέως ἐν τῷ ὄρει, δόξαν τὴν ἀπρό-
σιτον· τὴν ἁγίαν κιβωτὸν τὴν στήσασαν τὰ ῥεῖθρα
τοῦ ἰορδάνου ποταμοῦ εἰς ἔκλειψιν τελείαν·
ἐν δυνάμει ἁγίᾳ ῥήξασαν τὰ τείχη, ἐν
ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ πόλεως ἱεριχῶ· ἐν χερσὶ
ταῖς ὁσίαις τοῦ υἱοῦ ναυῆ ἀρθείσης· τῷ γε-
ναμένῳ ὕγρει τοῦ ἀέρος· καὶ στήσαντι λόγῳ
τὸν

A τὸν δρόμον τῶν στοιχείων· ὥστε γενέσθαι μίαν,
δύο ἡμέρας ὁμοῦ. ἴδε ὅσα σοι εἶπον· τὸ ὄνομά
σοι τοῦ θεοῦ, καὶ τῶν ἁγίων αὐτοῦ τῶν αὐτῷ εὐ-
αρεστησάντων. δός μοι λοιπὸν τὸ μύρον, καὶ λά-
βε ὅσας βούλει τιμὰς τοῦ ἀλαβάστρου· μόνον
ἐκλεκτὸν δός μοι· καὶ ἀπόλυσον δή με, ὅπως ἴδω
ἐν τάχει, τὸν μέγαν ποθούμενον ἐραστήν μοι ἄχ-
ραντον· πάλιν ἀπεκρίνατο ὁ μυρεψὸς τῇ γυναι-
B κί, θεωρῶν δαψιλίαν τιμῆς τοῦ ἀλαβάστρου·
τί φῆ βλάπτῃ ὦ γύναι, ἐὰν εἴπῃς καὶ ἐμοὶ περὶ
τοῦ σοῦ ἐραστοῦ, ὃν νῦν πόθῳ πολλῷ καὶ τοιού-
τῳ ἐκτήσω· ὅτι εἰς πόθον μὲ ἤγαγες ἰδεῖν αὐ-
τὸν ὦ γύναι· καὶ οὐ δύναμαι δοῦναι, εἰ μὴ εἴ-
πῃς μοι, τίς ἐστιν· ἔλεγεν τὸ γύναιον, τί με
βιάζῃ, οὕτως ἀκριβῶς ἐρωτῶν, ἅπερ οὐκ ἐξὸν
μαθεῖν· ὁρᾷς πῶς φλέγεταί μου ἡ καρδία· πό-
C τε αὐτὸν ὄψομαι, καὶ ἐμπιπλήσει με χαρᾶς·
δέδοικα μή ποτε ὁ καιρὸς τῆς ἐμῆς ἐπιθυμίας
παρέλθῃ, καὶ τὸν ἴσον ἐκείνου οὐ μὴ εὑρήσω
ποτέ· οὐ γάρ ἐστιν χρόνος ἐπιμένων ἐπὶ γῆς·
οὐδὲ τῶν καθ' ἡμᾶς ψευδοτεχνικῶν ἰατρῶν τυ-
γχάνει· ἢ φάρμακα τινὰ κατασκευάζων γεώδη·
ἀλλὰ λόγῳ ἑνὶ τὰ ἔργα κρατύνει· καὶ εἰς αἰῶ-
νας ὅλους ἐρρωμένη διαμένει, ἡ παρ' αὐτοῦ ἴασις·
ἀριθμῷ καιρὸν ἔχει τούτου πολιτεύεσθαι ἐπὶ τῆς
γῆς, καὶ εἰς αἰῶνας ὅλους, ἀόρατος τυγχάνει·
ἡ γὰρ πόλις αὐτοῦ, ἀόρατός ἐστιν· καὶ τὸ βασί-
λειον αὐτοῦ ἀδιάδοχον μένει· λοιπὸν ἀπόλυέ με,
τὸν ἄξιον μισθὸν κομιζόμενος· ἵνα μὴ παραίτιός
μοι γένῃ λύπης βαρυτάτης, καὶ εἰς οὐδὲν ἀπο-
βῇ μοι, τὰ τῆς προσδοκομένης ἐλπίδος· εἰ γὰρ
ἐπεγίνωσκες τῆς ἐμῆς καρδίας τὸν ἀφανῆ ἔρωτα,
E πρὸ τοῦ με ἐπερωτῆσαι, παρεῖχες τὸ δῶρον με-
τὰ τοῦ πρέποντος μισθοῦ· διὸ μὴ βράδυνε· τά-
χα γὰρ καί σοι συμφέρον γενήσεται· καὶ μέλλεις
τὸν ἴσον ἐμοὶ τρόπον ἐπιγόμενος, εἰς τὸν ἐκεί-
νου πόθον ἐκλύεσθαι· τοιοῦτος γάρ ἐστιν ὁ ἐν αὐτῷ
πολυάγαθος ἔρως· τοὺς προσεγγίζοντας αὐτῷ,
μετὰ πολλῆς χαρᾶς ἀποπέμπει· καὶ εἰς αἰῶνας
φίλους ἀσπάζεται τὸ τῆς ἀγάπης φιλομανεῖ φίλ-
F τρῳ· φοβήθητι οὖν ἄνθρωπε τὸν θεὸν τὸν ἄχραν-
τον, καὶ ἀνάψυξον δή με ἐν καλῇ ἀποκρίσει· τὸν
θεὸν τὸν ἅγιον, τὸν τὸν ἀβραὰμ καλέσαντα καὶ
τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἰσαὰκ δοξάσαντα· ὡσαύτως καὶ ἰα-
κὼβ ἰσραὴλ μετονομάσαντα, καὶ πατριάρχην θέ-
μενον εἰς τὰς δώδεκα φυλάς· τὸν θεὸν τὸν δόσαν-
τα τῇ ἄννᾳ τὸν σαμουὴλ, πόνῳ προσευξαμένῃ
ἐν τῇ θλίψει τῆς εὐχῆς. πίσθητι νεανία, καὶ δὸς
τὸ ἀλάβαστρον, βασιλικὸν ἐκλεκτὸν, καθὼς ἤδη
προ-

A Vide quanta tibi dixerim : nomen
tibi Dei, & ſanctorum ejus, qui ei
placuerunt, recenſui. Da mihi tandem
unguentum, & cape quantum vis pre-
tii pro alabaſtro : ſolum electum da
mihi, ac me dimitte, ut videam ce-
leriter magnum dilectum amantem im-
maculatum. Reſpondit rurſus mulieri
unguentarius videns pretii magnitudi-
nem pro alabaſtro ; quid, ait, no-
B cebit, o mulier, ſi etiam mecum ver-
ba facias de tuo Amante, quem
nunc magna, ac tali dilectione pro-
ſequeris, ut me in deſiderium addu-
xeris eum videndi, o mulier, & da-
re non poſſim, niſi mihi dicas, quis
ſit ? Cur me cogis, reſpondit femi-
na, tam diligenter interrogans de iis,
quæ ſcire non licet ? Cernis, quo pa-
C cto ardet meum cor, quando tandem
aſpiciam, & me gaudio explebit. Ve-
reor ne deſiderii mei tempus pertran-
ſeat, & ei æqualem non amplius in-
veniam, non enim eſt tempus durabile
in terra. Neque eſt ex medicis, qui
juxta noſtram ætatem artem adulterant,
aut terrena medicamenta conficit, ſed
uno verbo opera perficit, & per to-
ta ſæcula valida permanet illius ſana-
tio : determinato tempore hoc verſari
debet in terra, & per integra ſæcula eſt in-
viſibilis : nam regnum ejus eſt inviſibile : &
Regnum illius ſucceſſorem non habet. De
reliquo dimitte me, dignum pretium ac-
cipiens, ne mihi auctor ſis graviſſimi
doloris, atque in nihilum redigantur
ea, quæ ſperando expecto. Si enim
occultum mei cordis amorem cogno-
E ſceres, ante quam me interrogares,
præberes donum pro conveniente mer-
cede. Ideo ne me retardes : fortaſſe
enim & tibi utile erit, & propera-
bis, ſicut & ego propter illius amo-
rem expediri : tantus enim eſt in ip-
ſo amor eximius. Qui ad eum acce-
dunt, cum ingenti gaudio dimittit, at-
que in perpetuum amicos recipit amo-
re dilectionis quæ inſanire videtur. Ti-
F me igitnr, homo, Deum immaculatum,
ac recrea me bona reſponſione, qui
voco Deum Sanctum, Deum Abraham,
filiumque ejus Iſaac honoro, ſimiliter
Jacobum Iſrael cognomine, & patri-
archam pono duodecim tribuum.
Deum, qui dedit Annæ Samuelem,
cum dolore oranti in tribulatione ora-
tionis. Morem gere, adoleſcens,
& da alabaſtrum regium, electum,
quemadmodum jam dixi : Si ſcires
mei

mei cordis flammam, feſtinaſſes utique me hinc dimittere. Rurſus vero unguentarius ad eam reſpondit dicens: Volens morem gerere de alabaſtro, audi me, o mulier; multum me adjuraſti, & obſecrata es, ut tibi alabaſtrum tribuam, & ego ſæpe ſæpius oravi te, ut diceres, quis ſit ille, & dicere non vis: Num ſuperior eſt omnibus hominibus, & in terra non eſt illo ſpecioſior, quoniam tali vulnere illius pulcritudo te percuſſit, ut unguentum eximium dones formoſo juveni? Num ex genere eſt, ut dixi, Davidis regis juſti, aut magni Abraham, quem dilexit Altiſſimus? Quis eſt, dic mihi, quando tanto ardes ſtudio videndi illius pulcritudinem? Reſpondet admirabilis Mulier unguentario. Quare adeo cogis me pandere tibi ſecreta cordis mei? Veni ad emendum unguentum, non ad colloquendum. Serio igitur da alabaſtrum. Videns autem mulier nimiam juvenis curioſitatem verborum, quæ ſecum faciebat, mirata eſt vehementer hominis ſedulitatem, quomodo tanto deſiderio exquiſierat ſcire: ac tandem reſpondit: Neminem latent, ut opinor, in urbe, quanta patraverim, fædans me ipſam aſſidue ſcortationibus, alioſque irretiens in eodem inquinamento: Vidi autem repente Sanctum illum medicum, ac Salvatorem apparentem in terra, & ſubito anima mea captiva facta eſt ab immaculata ipſius pulcritudine. Vidi enim meis oculis medicamina validiſſima, ac ſigna incomparabilia, ingentemque in ipſo commiſerationem: peccatores ſuſcipit, publicanis adhæret, leproſos non reſpuit, impios non inſectatur, ſed omnes ſimul miſericorditer recipit, minime ſuccenſens iis, qui eum adeunt, & omnino mortuos ſuſcitans, & omne dæmonum genus expellens, ſolo verbo omnia efficiens. Quum viderem autem hæc, obſtupui, ac dixi intra me. Cur vivo ego infelix? Niſi ad eum accedam, peccatum meum multum eſt, laſcivia ſimiliter, putredo vero ingens, quare teipſam negligis? Aliud tempus hujuſmodi nunquam poteris invenire, neque alium medicum adeo humanum. Ego verò ſic perſuaſa ſum, hunc Deum eſſe, qui apparuit, maximam habentem poteſtatem. Verbo omnia jubet, verbo omnia ſanat: peccata dimittit magna cum poteſtate. Talem occaſionem nacta, ac tantum medicum, torpeſcere non mihi licet, meæ ſanitatem negligere non poſſum. Hac

A προεῖπον· εἰ εἴδης ὦ ἀ φλόγα ἐμῆς καρδίας, οὕτως ἂν κατεσκεύασας ἐκπέμψαι με ἐντεῦθεν· πάλιν δὲ ὁ μυρεψὸς πρὸς αὐτὴν ἐφθέγξατο λέγων, πείθεσθαι βουλόμενος περὶ τοῦ ἀλαβάστρου· ἄκουσόν μου ὦ γύναι· πολλά με ὥρκισας καὶ κατέκρινας, ὅπως δώσω σοι τὸ ἀλάβαστρον· καὶ ἐγὼ δὲ πολλάκις ἠξίωσά σε εἰπεῖν, τίς ἐστιν ὁ τοιοῦτος, καὶ οὐ βούλει μοι εἰπεῖν, μὴ ἀνώτερός ἐστιν

B πάντων τῶν ἀνθρώπων, καὶ οὐκ ἔστιν ἐπὶ γῆς ὡραιότερος αὐτοῦ, ὅτι οὕτως ἐτρώθης εἰς τὸ κάλλος ἐκείνου, ὥστε μύρον ἐκλεκτὸν ἀπαγαγεῖν τῷ ὡραίῳ· γένος δὲ ὡς εἶπον, ἐστὶν τοῦ Δαβὶδ δικαίου βασιλέως· ἢ τοῦ μεγάλου Ἀβραάμ, φίλου τοῦ ὑψίστου; τίς ἐστιν εἰπέ μοι, ὅτι οὕτως πέφλεξαι ἐν σπουδῇ θεάσασθαι τὴν ὡραιότητα αὐτοῦ· λέγει ἡ γυνὴ ἡ θαυμαστὴ τῷ μυρεψῷ·

C τί οὕτως βιάζει με εἰπεῖν σοι τὰ κρυπτά μου; μύρον ἦλθον ὠνήσασθαι, οὐχὶ διαλεχθῆναι· ἐν πάσῃ οὖν σεμνότητι, δὸς τὸ ἀλάβαστρον. ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ τοῦ νεανίου τὴν πολλὴν ἐξέτασιν τῶν ῥημάτων τῶν πρὸς αὐτὴν γεναμένων, ἐθαύμασεν μεγάλως περὶ τῆς σπουδῆς τοῦ ἀνδρός, πῶς οὕτως μετὰ πόθου ἠκρίβευσατο μαθεῖν· καὶ λοιπὸν ἀπεκρίνατο· ὥς γε οἶμαι οὐδένα λανθάνειν ἐν

D τῇ πόλει ὅσα ἐγὼ ἔπραξα, μιαίνουσα καθ' ὥραν ἐμαυτὴν ἐν πορνείαις, καὶ ἄλλους θηρεύουσα εἰς αὐτὸν τὸν μιασμόν· ἴδον δὲ ἐξαίφνης τὸν ἅγιον ἐκεῖνον τὸν φανέντα ἐπὶ γῆς ἰατρὸν καὶ σωτῆρα, καὶ ἡ ψυχή μου αὐτίκα αἰχμάλωτος γέγονεν ὀπίσω τῆς ἀχράντου ὡραιότητος αὐτοῦ· ἴδον γὰρ ἐν ὀφθαλμοῖς μου ἰάματα φοβερά, καὶ σημεῖα ἀνείκαστα, καὶ πολλὴν συμπάθειαν ἐν αὐτῷ· ἁμαρτωλοὺς δέχεται,

E τελώναις προσεγγίζει, λεπροὺς οὐκ ἀποβάλλει, ἀσεβεῖς οὐ διώκει· ἀλλὰ πάντας ὁμοῦ ἐν οἰκτιρμοῖς δέχεται, μὴ ὀργιζόμενος τοῖς αὐτῷ προσιοῦσι· καὶ τὸ ὅλον νεκροὺς ἐγείρων, καὶ πᾶσαν δαιμονικὴν φύσιν ἀπελαύνων, ῥήματι μόνῳ πάντα ποιῶν. ἰδοῦσα δὲ, ἐξέστην καὶ εἶπα ἐν ἐμαυτῇ. τί ζῶ ἐγὼ ἡ ἀθλία, εἰ μὴ αὐτῷ ἐγγύσω· ἡ ἁμαρτία μου πολλή· ὡσαύτως ἡ ἀσέλγεια· σηπεδὼν δὲ μεγάλη·

F χάριν τίνος ἀμελεῖς ἑαυτῆς; ἄλλον καιρὸν τοιοῦτον οὐκ ἔχεις ποτὲ εὑρεῖν, οὔτε ἄλλον ἰατρὸν τοιοῦτον φιλάνθρωπον· Ἐγὼ δὲ οὕτως πέπεισμαι, ὅτι θεὸς ὑπάρχει οὗτος ὁ φαινόμενος, μέγας ἐξουσιαστής. λόγῳ πάντα κελεύει, λόγῳ πάντας ἰᾶται, ἁμαρτίας συγχωρεῖ ἐν πάσῃ ἐξουσίᾳ· τοιοῦτον καιρὸν εὑροῦσα, καὶ τοιοῦτον ἰατρόν, οὐκ ὤφειλον ῥαθυμεῖν· οὐ χρή με ἀμελῆσαι τῆς ἐμῆς ῥώσεως. τούτοις ἕνεκα σπεύδω τῶν ἐμῶν ὀφλημάτων δοῦναι τὸ γραμματεῖον, τῷ ἀγαθῷ

A ἀγαθῷ συγχωρητῇ· οἶδα ὅτι ἥμαρτον ὑπέρμετρον, καὶ οὐκ ἔστιν εἰκάσαι τὴν ἐμὴν ἀσέλγειαν. ἀλλὰ πρὸς τὸ πλῆθος τῆς αὐτοῦ εὐσπλαγχνίας, σταγόνες εἰσὶν πᾶσαι αἱ ἁμαρτίαι μου· καὶ οἶδα τοῦτο σαφῶς, ὅτι μόνον ἐγγίσω αὐτῷ, εὐθὺς ἁγιάζει με ἐκ πασῶν τῶν ἀπαρτιῶν, φυγαδεύσας ἀπ' ἐμοῦ πᾶν ἔργον ἀτοπίας, διότι οὐράνιος καὶ ἄχραντος ὑπάρχει· ἰδοὺ νεανία, εἶπόν σοι B πάντα τὰ κρυπτὰ τῆς ἐμῆς καρδίας, δός μοι λοιπὸν τὸ μύρον· ἱκανὴ ὥρα ἐστὶν, ἀφ' οὗ ἐκποδίζεις με, καὶ βιάζεις μαθεῖν, τίνι τὸ μύρον ἀπάγω· ἔφη πρὸς τὴν γυναῖκα, ταῦτα πάντα ἀκούσας ὁ μυρεψὸς ἐν χαρᾷ τῆς καρδίας· χάριν σοι ὁμολογῶ ὦ γύναι πιστοτάτη, ἀποκαλύψας ἐμοὶ τὴν καλὴν πρόθεσιν· μέγαν ἄφνω ἐραστὴν ἐκτήσω οὐράνιον· τῷ ῥήματι ἅπαντας ἁγιάζει θεϊ- C κῶς· ἔργον πλῆρες ἐπαίνου καὶ σφόδρα ὠφέλιμον βούλῃ πράξαι ὦ γύναι πάσαις ταῖς γενεαῖς· ὄντως αὕτη ἡ μεγίστη σωτηρία, σοῦ τε πρώτη καὶ πᾶσιν ἁμαρτωλοῖς· θυγάτηρ πατέρων εἶς, καὶ συγγενὴς ὁσίων τῶν καλῶς πιστευσάντων εἰς τὸν ἅγιον θεόν· μικρὸν δὲ συμβούλιον συμβουλεύσω σοι ἐγώ· καὶ κατάδεξαι εὐθὺς, ἐκτὸς πάσης μέμψεως· οἶδας καὶ αὐτὴ σαφῶς, ὅτι D οἱ φαρισαῖοι πονηροὶ ὑπάρχοντες, ἀντιπάσχουσιν αὐτῷ· ἐπειδὴ θεὸς μέγας καὶ φιλάνθρωπος ἐστὶν, συγχωρῶν ἁμαρτίας, οἰκείᾳ εὐσπλαγχνίᾳ· ἐὰν οὖν σε ἴδωσιν ἐκεῖ εἰσερχομένην, ἀποκλείσωσι τὰς θύρας, ὑβρίζοντες ἀφειδῶς· αὐτὴ δὲ ἀκούσασα, μὴ δειλανδρείσῃς παντελῶς· ἀλλὰ γενοῦ τῇ ψυχῇ πέτρας στερεωτέρα· εἰ ἐν ἔργοις πορνικοῖς ἄχρωμος ἐτύγχανες, πόσῳ E μᾶλλον ἐνταῦθα ὑπὲρ σωτηρίας· μέλλουσι γὰρ ἅπαντες, ἐλεύθεροι καὶ δοῦλοι· θυρωροὶ, ὑπηρέται, δεινῶς σοι ἐπιτιμᾷν· πάντων οὖν καταπτύσασα, εἴσελθε θαρσαλέως πρὸς αὐτὸν τὸν ἅγιον ἐν πολλῇ ταπεινώσει, καθὼς αὐτὴ προεῖπας περὶ τοῦ ἀχράντου, καὶ ἔσῃ μακαρία· ἐγὼ γὰρ ἀκήκοα, ἐν οἰκείᾳ σίμωνος, ἑνὸς τῶν φαρισαίων, εἶναι αὐτὸν σήμερον· πορεύου ἐν F εἰρήνῃ, εἴσελθε μετὰ χαρᾶς, ἔγγισον προθύμως· δεχθείη σου τὸ δῶρον· ἰδοὺ μύρον βασιλικὸν ἐκλεκτὸν, τίμιον ἄξιον τοῦ σωτῆρος δέδωκά σοι ὦ πιστοτάτη γύναι· ἄλλον μέτρον μύρου μείζονος τιμῆς, οὐχ εὑρίσκω· λαβοῦσα δὲ ἡ γυνὴ τὸ τοῦ μύρου ἀλάβαστρον, ᾤχετο ἐν εὐφροσύνῃ καὶ ἔλεγεν ἐν ἑαυτῇ εὐχομένη. τίς δόσει μοι εὑρεῖν θύραν ἠνεῳγμένην, καὶ ἀθρόως εἰσελθοῦσα προσεγγίσω τοῖς ἴχνεσιν τοῦ

Hac de cauſa meorum debitorum feſtino dare ſyngrapham optimo largitori . Scio me ſupra modum peccaſſe , ac meam laſciviam ſimilem non habere : ſed ſi cum magnitudine miſericordiæ illius omnia mea ſcelera comparentur , parvæ guttæ ſunt . Et hoc certo ſcio, ſolum ſi ad eum accedam, ſtatim ab omnibus meis peccatis me ab eo iri expurgatum, fugando a me opus abſurdum, eo quod cœleſtis eſt , & immaculatus . Ecce adoleſcens, manifeſtavi tibi omnia cordis mei arcana : da mihi tandem unguentum. Jam ſatis temporis eſt , quum mihi impedimentum præbes , cogiſque , ut ſcias cui unguentum afferam . Hæc omnia quum unguentarius audiſſet cum delectatione cordis : gratiam tibi habeo , inquit, ò mulier fideliſſima , quod bonum propoſitum mihi patefeceris : magnum repente amantem adepta es cœleſtem : verbo omnes ſanctos facit per divinam virtutem . Opus laude cumulatiſſimum , ac maxime utile perficere vis , o mulier , toti poſteritati : profecto hæc eſt maxima ſalus tibi primum , & omnibus peccatoribus . Filia Patrum es , & conſanguinea Sanctorum , qui recte crediderunt in Deum Sanctum : at parvum conſilium dabo tibi ipſe , ſtatimque amplectere ſine ulla reprehenſione : ſcis etiam tu optime , Phariſæos malos eſſe , illique adverſari , eo quod Deus magnus eſt, & humanus , peccata condonans ex innata miſericordia . Si igitur te viderint eo euntem , claudent januas, effuſe inſultantes . Tu vero , quum hæc audieris , ne animo concidas omnino , ſed fias animo petra ſolidior . Si in meretriciis operibus impudens extitiſti, quanto magis heic pro ſalute ? Futurum eſt enim, ut omnes liberi , & ſervi , janitores , & famuli , te vehementer increpent . Omnes igitur contemnens , accede audacter ad illum ſanctum cum multa humilitate , ſicut ipſa dixiſti de immaculato , & eris beata : Ego enim audivi , in domo Simonis unius ex Phariſæis eum hodie manere : ingredere cum gaudio , accede promte : tuum munus accipiet . Ecce unguentum regium, electum, pretioſum, Salvatore dignum dedi tibi , o fideliſſima mulier : aliud genus unguenti majoris pretii non invenio . Capiens autem mulier unguenti alabaſtrum , abiit cum lætitia , atque intra ſe ajebat magno cum deſiderio : quis mihi det , ut apertam januam

januam inveniam, ac repente ingreſſa accedam ad pedes ſancti mei medici, eumque complexa, non relinquam, donec remiſſionem debitorum impetrem? Exorabo vero ſubito Dominum, qui novit omnium ſimul abſcondita, & quare, antequam ad eum accedam; ego eam ad eum videndum in domo Simonis: ſicut Deus, vides animæ meæ cogitationem, & quorſum ipſa pharmacum coëmerim, ſcis Domine, ut quum venero, & procidero ad pedes divinitatis tuæ ſalva fiam. Nam cognoſco te Deum eſſe ſanctum, ac propria miſericordia omnes ſalvos facere. Dumtaxat enim te in plateis conſpexi, credidi te omnia poſſe. Concede autem mihi hoc Salvator, ut libere eo ingrediar, ubi ipſe recumbis. Quum illa hæc diceret, pervenit domum, ubi recumbebat Chriſtus, invenitque fores domicilii patentes, & intravit, ſtatimque accedit retro, tangitque illius ſanctos pedes, inclinanſque caput ex corde cum ſuſpiriis, ac lacrymarum rivis lavit pedes illius hilare exoſculans cum amore vehementiſſimo, & capillis capitis ſuis abſterſit, atque impigre unxit unguento dicendo: Solus ipſe ſcis quomodo ego auſa ſim hoc facere: non ignorans domine, mea ſcelera, minime timui ad te accedere immaculatum, ſed procubui ſalvari deſiderans, ſicut publicani, & peccatores. Excipe Chriſte alveos lacrymarum mearum, excipe Domine deſiderium animæ meæ. Mea audacia reputetur obteſtatio, meaque impudentia ad orationem: unguentum meum in placationem vertatur, & contritio cordis mei in illuminationem. Ab infantia audivi, ex Virgine Deum naſciturum, & ſcire cupiens ipſa percontata ſum, quomodo poſſit, qui ſine carne eſt, caro fieri: reſponderuntque mihi parentes, nonne eſt hæc traditio a patribus de hoc, Deum Sanctum a Virgine in mortali carne pariendum eſſe in terra? Quod ipſa audivi, quum eſſem puella, ecce conſpicio in oculis veritatis Deum magnum, & ſanctum, viſum in carne noſtra, ut ſalvet nos. Non aſpicio te, ſicut te conſpicit Simon Phariſæus, qui invitavit ad prandium; ſed aſpicio Deum magnum opificem, univerſa verbo conſtituentem. Agna ſum paſcuæ tuæ aberrans: converte me Chriſte ad tuum ovile. Ipſe enim es bonus paſtor unicus, qui errantes reducis ad tuam caulam:

A τοῦ ἁγίου μου ἰατροῦ· καὶ δὴ περιπλυξαμένη αὐτὸν, μὴ ἐάσω, ἕως λάβω τὴν συγχώρησιν τῶν ὀφλημάτων· προσεύξομαι δὲ προθύμως τῷ κυρίῳ, τῷ εἰδότι πάντων ὁμοῦ τὰ κρύφια· καὶ πρὶν αὐτῷ προσεγγίσω, ἐπίσταται, τί δὴ ἐγὼ πορεύομαι ἰδεῖν αὐτὸν ἐν οἰκείᾳ τοῦ σίμωνος· ὡς θεὸς ὁρᾷς ἐμῆς ψυχῆς τὸν λογισμόν· καὶ εἰς τί ἐγὼ ἠγόρασα τὸ μύρον, οἶδας κύριε· ἵνα ἐλ-
B θοῦσα καὶ προσπεσοῦσα τοῖς ἴχνεσιν τῆς ἁγίας σου θεότητος, σωθήσωμαι· γινώσκω γὰρ ὅτι θεὸς εἶ ἅγιος, καὶ οἰκείᾳ εὐσπλαγχνίᾳ σώζεις πάντας· μόνον γὰρ ἑώρακά σε ἐν πλατείαις, ἐπίστευσα, ὅτι πάντα δύνασαι· παράσχου δέ μοι τοῦτο σωτὴρ, ἵνα εἰσέλθω ἀκωλύτως, ὅπου αὐτὸς ἀνάκεισαι· λεγούσης αὐτῆς ταῦτα, κατέφθασεν εἰς τὸν οἶκον, ἔνθα ὁ χριστὸς ἀνέκειτο, καὶ
C εὑρίσκει τὸν πυλῶνα τῆς οἰκείας. ἀνεῳγμένον, καὶ εἰσῆλθεν· καὶ ἀθρόως προσεγγίζει κατόπιαθεν, καὶ ἅπτεται τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ ποσὶν, καὶ κλίνασα τὴν κεφαλὴν σὺν καρδίᾳ, ἐν στεναγμοῖς καὶ ὀχετοῖς τῶν δακρύων, κατέβρεχεν τοὺς πόδας αὐτοῦ, μετὰ χαρᾶς καταφιλοῦσα ἐν πόθῳ σφοδροτάτῳ· καὶ ἐν ταῖς θριξὶ τῆς κεφαλῆς κατέμαξεν, καὶ εἴληφεν ἐν τῷ μύρῳ προθύμως λέγουσα· μόνος
D αὐτὸς ἐπίστασαι, τὸ πῶς ἐγὼ ἐτόλμησα τοῦτο πρᾶξαι· οὐκ ἀγνοοῦσα κύριε τὰ φαῦλα μου, ἐτόλμησα ἐγγίσαι σοι τῷ ἀχράντῳ· ἀλλὰ σωθῆναι θέλουσα προσέπεσα, καθ᾽ ὃν τρόπον τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοί· δέξαι χριστὲ τοὺς ὀχετοὺς τῶν δακρύων μου· δέξαι κύριε τὴν πόθησιν τῆς ψυχῆς μου· ἡ τόλμη μου λογιαθείη παράκλησις· καὶ ἡ ἐμὴ ἀναίδεια, εἰς προσευχήν· τὸ μύρον μου, εἰς
E ἱλασμὸν γενήσεται, καὶ ἡ συντριβὴ τῆς καρδίας μου εἰς φωτισμόν· ἐκ παιδόθεν ἀκήκοα, ὅτι θεὸς ἐκ παρθένου τεχθήσεται· καὶ θέλουσα μαθεῖν ἐγὼ, ἐπηρώτουν πῶς δύναται ὁ ἄσαρκος σαρκωθῆναι· καὶ ἔλεγάν μοι οἱ γονεῖς· οὐκ ἔστιν αὕτη παράδοσις ἐκ πατέρων περὶ τούτου, ὅτι ὁ θεὸς ὁ ἅγιος ἐκ παρθένου ἐν σαρκὶ βροτῶν τίκτεται ἐπὶ τῆς γῆς; ὅπερ ἐγὼ ἀκήκοα, νέα οὖσα,
F ἰδοὺ ὁρῶ ἐν ὀφθαλμοῖς ἀληθείας, θεὸν μέγαν καὶ ἅγιον, ὁρώμενον ἐν τῇ ἡμετέρᾳ σαρκὶ σῶσαι ἡμᾶς· οὐχ ὁρῶ σε, καθὼς ὁρᾷ ὁ φαρισαῖος σίμων, ὁ σὲ καλέσας εἰς ἄριστον· ἀλλ᾽ ὁρῶ θεὸν μέγαν δημιουργὸν, τὰ σύμπαντα τῷ λόγῳ συστησάμενον· ἀμνὸς εἰμὶ τῆς ποίμνης σου πλανομένη· ἐπίστρεψόν με εἰς τὴν μάνδραν σου χριστέ· αὐτὸς γὰρ εἶ ποιμὴν καλὸς μονώτατος, ὁ συνάγων πλανομένους εἰς τὴν σὴν αὐλήν· περιστερά

σου

σου τυγχάνω φιλάνθρωπε, ἁρπαγεῖσα ὑπὸ ἱέρακος δεινοτάτου· φλέγεταί μου ἡ ψυχὴ τρωθεῖσα εἰς τὸν μέγαν ἱλασμόν σου τὸν ἄχραντον· τὴν κακίστην δυσωδίαν τῶν ἀνομιῶν μου, ἀπέλασον τῇ σῇ χάριτι· ἀντὶ μύρου κύριε, τοὺς μώλωπας τῶν δεινοτάτων μου πλημμελημάτων, ἐν δάκρυσιν ἀποπλύνας, καθάρισον· ἡ σὴ χαρὰ ἀνέῳξεν τὸ στόμα μου εἰπεῖν ταῦτα ἐκ καρδίας ἔμπροσθέν σου· ἵνα ἔσομαι τύπος καλῶς ἁμαρτωλοῖς, οὓσπερ αὐτὸς διασῶσαι ἐλήλυθας φιλάνθρωπε· ἐν τῇ καρδίᾳ προσηύχετο τῷ πλάσαντι κατὰ μόνας τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἔλαβεν ἀντὶ μύρου, μύρον ζωῆς· ἀντὶ φθαρτοῦ, τὸν ἄφθαρτον καὶ μένοντα μισθόν· οὐχ οὕτως ἦν τὸ μύρον, πρὸς τὸ μύρον τοῦ ῥήματος τοῦ χριστοῦ· προσήνεγκεν μύρον καὶ ἀγάπην, καὶ ἐδέξατο τῶν ὀφλημάτων τὴν συγχώρησιν· ὁ γὰρ σωτὴρ, θεὸς ὑπάρχων προγνώστης, ἐδήλωσεν τὸν πόθον τῆς ψυχῆς αὐτῆς· οὐκ ἄδηλα μένειν τὰ ὀφλήματα, ἃ πρότερον διεπράξατο ἡ θαυμαστὴ, ποιήσας· ἀλλὰ πρῶτον ὀφλήματα ἐκήρυξεν, ἔπειτα τὴν ἀγάπην ἐσήμανεν· εἶπον τοῖς μαθηταῖς· τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί· ἔργον γὰρ καλὸν εἰργάσατο εἰς ἐμέ· πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ᾽ ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε· βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου, πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ ὅτι αὕτη ἐποίησεν εἰς μνημόσυνον αὐτῆς. Εἰς νοῦν λαβὼν ταῦτα ἀγαπητοὶ, ἐν ἐκστάσει σφοδροτάτῃ ἐγενάμην· πῶς εἰσῆλθεν· πῶς ἤγγισεν ἄνευ φόβου· πῶς ἔμπροσθεν πάντων ὁμοῦ παρέστη· πῶς ἔκλαιεν πρὸ ὀφθαλμῶν τῶν ἐκεῖσε ἁπάντων ἀνακειμένων· πῶς ἔλυσε τοὺς πλοκάμους παρρησίᾳ· πῶς τοὺς πόδας κατέβρεχεν ἀναισχύντως· πῶς δὲ ὅλως οὐδεὶς κατ᾽ αὐτῆς ἠγανάκτησεν· ἀλλ᾽ ἦν αὐτοῖς ἡδύτατος ὁ κλαυθμὸς αὐτῆς, καλὸς καὶ τίμιος ὁ στεναγμὸς αὐτῆς πᾶσιν· καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐπερωτῶν, τί εἰσῆλθες, ἢ τί ζητεῖς ὦ γύναι· ἀλλ᾽ ὑπῆρχε τοῖς πᾶσιν γλυκὺ τὸ θαῦμα, καὶ θέαμα παράδοξον· καὶ ἡμᾶς μιμητὰς γενέσθαι, καὶ ἐξομολογουμένους τὸν τῶν ψυχῶν ῥύπον δάκρυσιν καθᾶραι, καὶ τυχεῖν τῆς παρὰ τοῦ τρισαγίου θεοῦ φιλανθρωπίας· ὅτι αὐτῷ ἐστιν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν.

A lam. Columba tua ſum, mitiſſime, rapta a vaferrimo vulture: Ardet anima mea vulnerata ad magnam benevolentiam tuam intemeratam. Peſſimum iniquitatum mearum fœtorem expelle gratia tua loco unguenti Domine: vibices graviſſimorum meorum delictorum lacrymis abluens, expurga: gaudium tuum aperuit os meum, ut ex corde dicerem hæc coram te, ut ſim pulcrum exem- B plum peccatoribus, quos ipſe, mitiſſime, ad ſalvandum veniſti. In corde exorabat effictorem cordium hominum ſingillatim, & pro unguento recepit vitæ pharmacum, pro corruptibili incorruptibilem, ac permanentem mercedem. Non ſic erat unguentum, ad unguentum vocis Chriſti: obtulit unguentum, & dilectionem, & recepit debitorum remiſſio- C nem. Etenim Salvator quum eſſet Deus præcognitor, manifeſtavit amorem animæ ejus, efficiens, ut ne obſcura manerent debita, quæ prius admirabilis fecerat: verum primum debita publicavit, deinde dilectionem ſignificavit, dicendo diſcipulis: *quid moleſti eſtis huic mulieri? Opus enim bonum operata eſt in me. Nam ſemper pauperes habetis vobiſcum, me autem non ſemper habetis. Mittens enim* D *hæc unguentum in caput meum, ad ſepeliendum me fecit. Amen dico vobis: ubicumque prædicatum fuerit hoc Evangelium in toto mundo, dicetur & quod hæc fecit in memoriam ejus.* Memoria hæc repetens, dilectiſſimi, in vehementiſſimo ſtupore defixus ſum: quomodo intravit, quo pacto acceſſit ſine timore, quo pacto in conſpectu omnium ſimul adſtitit: quomodo ploravit ante oculos omnium ibi E recumbentium, quomodo crines audacter diſſolvit? quo pacto pedes rigavit ſine verecundia? quomodo autem omnino nemo de illa conqueſtus eſt, ſed ſuaviſſimus illis fuit ploratus illius, pulcher, & honorabilis ſingultus ejus univerſis, nullusque extitit, qui interrogaret, cur intraſti, aut quid quæris mulier? Sed omnibus fuit dulce prodigium, ſpectacu- F lumque inopinatum, ut & nos imitaremur, ac confiteremur animarum ſordes lacrymis expurgandas, utque a Deo Sanctiſſimo humanitatem obtineremus, quoniam ipſi eſt gloria, & potentia in ſæcula ſæculorum. Amen.

INSTITUTIO SANCTI PATRIS NOSTRI EPHRAIM SYRI.

DE EXERCITATIONE BONORUM OPERUM, ET DE DEI PATIENTIA.

Ex cod. 169. Lambec. ſeu 140. Neſſel. Bibliothecæ Vindobon.

JAm tempus nos adducit ad comparandam vitam æternam, atque indiſſolubilem gloriam. Hanc enim vitam excipit mors, & gloriam excipit ignominia. Multi enim magnatum ante tempus, canum inſtar, ad inferos abrepti ſunt, & judicantes ab inferioribus judicati ſunt, diviteſque miſerrime eguerunt, & ſapientes repente ſtulti facti ſunt. Fortis debilitatus eſt, ac ſanus ægrotavit: nihil vero firmum eſt in hominibus, quoniam nihil ſanctum in mundo. Filii parentes ſpernunt ſuos, ac patres ſuis invident filiis. Mulieres rejiciunt viros, & viri fidem non ſervant mulieribus. Juvenes garriunt contra ſeniores, ſeneſque juvenantur in adoleſcentes. Amico credere non licet, neque fratri confidere. Loqueris pacifica, & in ſe ipſo hoſtilia cogitabit. Invidia, & dolus res gubernans, atque inexaturabilis cupiditas regnat. Nemo enim Dei recordatur, nemo expectat judicari, quum mortuus fuerit. Ideo multiplicata ſunt mala, quia contemnitur Deus. Conſcientiam nobis tribuit, ut in ipſa de bono deliberaremus; nos autem ab ipſa male agendi conſilium capimus: poteſtatem nobis largitus eſt, ut ex ipſa indigentibus largiremur; nos autem per ipſam pauperes fraudamus. Imperia nobis credidit, ut per ipſa violenter operantes contineamus; nos autem ex ipſis tyrannidem exercemus in derelictos. Non eſt via recta, neque judicium juſtum: Effugit dilectio, & odium ad ſummum pervenit. Contemta eſt virtus, & probata eſt hypocriſis. Abominabilis viſa eſt animi abjectio, & ſuperbia primum locum obtinuit. Defecit veritas, & mendacium operuit terram. O profunditas benignitatis, & longanimitatis Dei! quoniam in omnibus malis perpetratis patiens eſt, & vindictam non ſumit, non tanquam minime poſſit a nobis ſubito pœnas ſumere: non utitur ira; ſed miſeratus noſtri, tanquam pater, ulterius miſericordiam extendit.

A

ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΕΦΡΑΙΜ ΤΟΥ ΣΥΡΟΥ,

ΠΕΡΙ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΓΑΘΩΝ ΕΡΓΩΝ, ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΘΕΟΥ ΑΝΟΧΗΣ.

B

ΗΔη καιρὸς ἐπάγει ἡμᾶς εἰς τὴν ἐργασίαν τῆς αἰωνίου ζωῆς καὶ τῆς ἀκαταλύτου δόξης· ταύτην γὰρ τὴν ζωὴν διαδέχεται θάνατος, καὶ τὴν δόξαν καταλαμβάνει αἰσχύνη· πολλοὶ γὰρ τῶν δυνατῶν πρὸ ὥρας, κυνῶν δίκην εἰς ᾅδου κατηνέχθησαν· καὶ κριταὶ ὑπὸ καταδεεστέρων ἐκρίθησαν· καὶ πλούσιοι ἐσχάτως ἐπτώχευσαν· καὶ C σοφοὶ ἀφνιδίως παρεφρόνησαν· ὁ ἰσχυρὸς ἠσθένησεν· ὁ ὑγιαίνων ἠῤῥώστησεν· οὐδὲν δὲ βέβαιον ἐν ἀνθρώποις. ἐπειδὴ μηδὲν ὅσιον ἐν κόσμῳ· τέκνα ἀτιμάζουσι πατέρας αὐτῶν, καὶ πατέρες βασκαίνουσι τὰ τέκνα αὐτῶν· γυναῖκες ἀθετοῦσιν ἄνδρας· καὶ ἄνδρες οὐ φυλάσσουσι συνείδησιν γυναιξί. νέοι ληροῦσι κατὰ πρεσβυτέρων. πρεσβύτεροι νεωτερίζουσι κατὰ νέων οὐκ ἔστιν ἐμπιστεῦσαι D φίλῳ, οὔτε θαῤῥῆσαι ἀδελφῷ· λαλήσεις εἰρηνικὰ, καὶ ἐν αὐτῷ λογίζεται πολεμικά· φθόνος καὶ δόλος πολιτεύεται καὶ ἀπληστία κρατεῖ· οὐδεὶς γὰρ μέμνηται θεοῦ· οὐδεὶς προσδοκᾷ κριθῆναι ἀποθανών· διὰ τοῦτο ἐπληθύνθη τὰ κακὰ, ἐπειδὴ ἀθετεῖται θεός· σύνεσιν ἡμῖν δέδωκεν, ἵνα ἐν αὐτῇ βουλευώμεθα ἀγαθόν· ἡμεῖς δὲ ἐν αὐτῇ βουλευόμεθα πονηρόν· δύναμιν ἡμῖν E παρέσχεν, ἵνα ἐξ αὐτῆς παράσχωμεν τοῖς λειπομένοις· ἡμεῖς δὲ ἐν αὐτῇ ἀφαιρούμεθα τὰ τῶν πενήτων· ἀρχὰς ἡμῖν ἐνεχείρισεν, ἵνα ἐν αὐταῖς συστέλλωμεν τοὺς βίᾳ φερομένους· ἡμεῖς δὲ ἐν αὐταῖς τυραννοῦμεν τοὺς ἀπορισάτους· οὐκ ἔστιν ὁδὸς εὐθεία, οὐδὲ κρίσις δικαία· ἔφυγεν ἡ ἀγάπη, καὶ τὸ μῖσος ἐπληθύνθη· ἐξουδενώθη ἡ ἀρετὴ, καὶ εὐδοκίμησεν ἡ ὑπόκρισις· ἐβδελύχθη ἡ ταF πεινοφροσύνη, καὶ προετιμήθη ἡ ἔπαρσις· ἐξέλιπεν ἡ ἀλήθεια, καὶ τὸ ψεῦδος ἐκάλυψε τὴν γῆν· ὢ βάθος χρηστότητος καὶ μακροθυμίας θεοῦ· ὅτι ἐπὶ πᾶσι τοῖς γινομένοις κακοῖς ἀνέχεται, καὶ οὐκ ἐκδικεῖ· οὐχ ὡς μὴ δυνάμενος ἡμᾶς παραχρῆμα ἀμύνασθαι, οὐ κέχρηται τῇ ὀργῇ. ἀλλὰ σπλαγχνιζόμενος ἡμῶν· ὡς πατὴρ, ἐπὶ πλεῖστον παρατείνει τὸ ἔλεος.

A

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.

ΠΕΡΙ ΚΑΤΟΡΘΩΣΕΩΣ ΑΡΕΤΗΣ.

Πάντες οἱ τρόποι καὶ τὰ μέλη χρήζουσι τῶν χριστιανῶν εἰς διόρθωσιν ἀρετῆς· ὅπως ἀγὼν αὐτῷ καὶ σπουδὴ ᾖ, ἐν μηδενὶ ἐλλείπειν· ὥσπερ ἐπὶ τοῦ ἀρότρου. ἐὰν μὴ τὴν εὐθεῖαν κατέχει, ἀνόμαλον τὸ ἔργον εὑρίσκεται· οὕτως τῷ χριστιανῷ πάντων χρεία· ἵνα ἐν πᾶσι ἀγωνιάσῃ ἐν καλοεργίᾳ· εἰ ὥσπερ τὶς μίλια ὁδεῦσαι ἔχων λ΄, ἵνα εἰς πόλιν εἰσέλθῃ· τούτου δὲ χαυνωθέντος καὶ ἀμελοῦντος, ἔξω εὑρίσκεται· οὕτως ἐὰν τὶς λείψῃ τῶν τῆς δικαιοσύνης ἀρετῶν, ὡς ἀμελὴς κρίνεται· πάντων τοίνυν τῶν κατορθωμάτων προνοητέον· ὅπως τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπαναπαυσάμενον ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς καρποῖς, συγκαταμίξει εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. σώφρων ἀληθής ἐστιν, οὐχ ἵνα τὸ σῶμα ἀπὸ πορνείας φυλάξῃ μόνον· ἀλλ᾽ ἕκαστον τοῦ σώματος μέλος· οἷον, ὅτε ὀφθαλμὸς καὶ ἡ γλῶσσα κατὰ τὴν ἰδίαν ἐργασίαν σωφρονοῦσιν· καὶ κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον, οἱ διαλογισμοὶ τῆς ψυχῆς μὴ συνδυάζονται τοῖς τῆς κακίας διανοήμασιν· ὥσπερ ἐν τοῖς ἰοβόλοις θηρίοις πολλὴ διαφορά ἐστιν, οἷον ἀσπὶς, σκορπιὸς, δράκων· ἕνα δὲ ἰὸν θανατηφόρον κέκτηνται, οἷς ἐὰν σώμασι προσεγγίσωσιν· οὕτω καὶ ἡ διαφορὰ τῶν ἀνθρώπων τῇ πονηρίᾳ πολλῇ, ἑκάστῳ ἰδίαν ἐργασίαν τῆς πονηρίας ἀποτελοῦσα· καὶ τῇ ψυχῇ ἐκχέονται, τῇ κοινωνούσῃ καὶ συνδιαζούσῃ ταῖς ὑποβολαῖς τῆς ἁμαρτίας· οἷον, ἢ κενοδοξίαν, ἢ ὀργὴν, ἢ πονηρίαν, ἢ δόλον, ἢ μησαδελφίαν, ἢ φιλαργυρίαν, ἢ πορνείαν· ὡσαύτως ἀπόλλυται τὶς ἢ γαστριμαργίαις, ἢ πορνείας ἰῷ· οὕτως καὶ ὁ ἐρρωμένος ὀφθαλμὸς πάντα καθαρῶς, καὶ ὡς ἐστὶν ἐν ἀληθινῇ κρίσει ὁρᾷ καὶ ὑγιὴς στόμαχος, πάντα τὰ βρώματα ἡδέως δύναται δέξασθαι· οὕτως καὶ ἡ καθαρὰ ψυχὴ, πάντα ἀμώμως καὶ καθαρῶς ὁρᾷ· ἡ δὲ τεθολωμένη συνδιάζουσα, οὐδὲ τὰ καλὰ δύναται ἰδεῖν ὡς καλὰ, ἐν πᾶσιν προσκόπτουσα, τὸν ὀφθαλμὸν ἔχουσα ἐν τῷ σκότει τῆς ἁμαρτίας· ἐστὶν εὐχὴ, καὶ νηστεία, καὶ ἐλεημοσύνη, βδέλυγμα παρὰ θεῷ, διότι οὐ καθαρῶς ταῦτα ἐπιτελοῦνται πρὸς τὸν θεόν.

EJUSDEM

DE DIRECTIONE VIRTUTIS.

Ex cod. mſ. Bibliot. Auguſt.æ Vindobonen. LXVII. Neſſel. ſeu XXXIII. Lambec.

Omnes habitus, omneſque partes Chriſtianorum indigent directione virtutum, ut conatus, ſtudiumque illorum ſit in nulla re deficere: quemadmodum,
B ſi de aratro ſermo ſit, niſi rectam viam teneat, inæquale opus invenitur; ita Chriſtianus omnibus opus habet, ut curet in omnibus bonum opus efficere: vel quemadmodum ſi quis triginta paſſuum millia conficere debeat, ut ad urbem perveniat, ipſe laxetur, ac ſocordiæ ſe dedat, extra remanet; ita ſi cui deſint juſtitiæ perfectiones, veluti negligens
C judicatur. Omnia igitur bona opera procuranda ſunt, ut Spiritus Sanctus requieſcens in fructibus bonis inſerat in regnum cœlorum. Verus temperantiæ cultor eſt, non ut ſolum corpus a ſcortatione cuſtodiat, verum etiam unumquodque corporis membrum: exempli gratia, quando oculus, & lingua juxta proprium officium moderate ſe gerunt, ac juxta interiorem hominem,
D animæ cogitationes cum nequitiæ deliberationibus non conſpirant. Sicut inter venenoſas feras magna differentia eſt, veluti aſpis, ſcorpius, draco, ſingula lethale venenum poſſident contra quæcumque corpora accedant; ita etiam diſcrimen ingens eſt inter homines propter malitiam, quæ unicuique propriam nequitiæ operationem definit, at-
E que infundit in animam, quæ cum peccati fraudibus communicat, ac conſpirat, veluti vanam gloriam, vel iram, vel nequitiam, aut dolum, aut odium fraternum, aut pecuniæ amorem, aut ſcortationem. Simili ratione perit quis aut gulæ, aut fornicationis veneno. Sic videns oculus omnia pure, & ſicut ſunt, in vero judicio videt, ſanuſque ſtomachus omnes cibos jucunde ac-
F cipere poteſt; ſic etiam anima pura omnia inculpate, ac ſincere videt: quæ vero in inquinamentis permanet, neque bona conſpicere poteſt, ut bona, in omnibus offendens, oculum habens in tenebris peccati. Oratio, ac jejunium, atque eleemoſyna, abominatio eſt apud Deum, quia impure hæc apud Deum fiunt.

A

EX INSTITUTIONE SANCTI PATRIS NOSTRI EPHRAIM,

Ac de Poenitentia, Judicioque futuro, et de vitandis mulieribus, ac vitae deliciis.

Ex cod. mſ. Bibl. Auguſtæ Vindobon. LXVII. Neſſel. ſeu XXXIII. Lambec.

Dominus noſter Jeſus Chriſtus, noſterque Deus dicit in Evangeliis; *vigilate, quia qua hora non putatis, filius hominis veniet. Contendite intrare per anguſtam portam, quæ ducit ad vitam.* Per hanc viam, fratres, eamus: ut vitam æternam hæreditate capiamus. Per hanc inceſſus ſunt ærumnoſi, ſed requies beata: per hanc inceſſus ſunt tetrici, ſed retributio, lætitia: hujus inceſſus anguſti, ſed diverſorium ſpatioſum: hujus inceſſus pœnitentia, jejunium, oratio, compunctio, vigiliæ, humilitas, paupertas ſpiritalis, contemtus carnis, cura animæ, humi cubatio, illuvies, fames, ſitis, aridus cibus, nuditas, miſericordia, lacrymæ, luctus, ſingultus, genuflexiones, dedecora, perſecutiones, direptiones, percuſſiones, manuum labores, pericula, inſidiæ, conviciis appeti, & ſuſtinere, odio haberi, & diligere, mala perpeti, & reddere bona, debita dimittere debitoribus, pro amicis ponere animam, tandem vero pro Chriſto fundere ſanguinem, quum tempus expoſcit. Hi ſunt inceſſus anguſtæ portæ, arctæque viæ, quæ beatam retributionem habet regnum cœlorum. Lata autem porta, & ſpatioſa via, quæ ducit ad perditionem. Hujus autem ingreſſus in præſentia quidem ſunt jucundi, ſed ibi ærumnoſi; hic leves, ibi graves, & moleſti; heic videntur nullius momenti, & eſſe nihil: ibi vero tanquam feræ immites circumdant eos, qui vitam finiunt, & pœnitentiam negligunt, juxta verbum Prophetæ; ait enim: *in die mala iniquitas calcanei mei circumdabit me*, hoc eſt hujus vitæ iniquitas, nempe latæ viæ ingreſſus, quos etiam Apoſtolus ex parte enumeravit, dicens: *quæ ſunt fornicatio, adulterium, luxuria, idolorum ſervitus, veneficia, inimicitiæ, contentiones, æmulationes, iræ, rixæ, invidiæ*, ridicula, clamores, deliciæ, citharæ, tibiæ, ſaltationes, balnea, mollia veſtimenta, prandia ſumtuoſa,

Luc. 12. 40.
Luc. 13. 24.

ἘΚ ΤΗ͂Σ ΔΙΔΑΣΚΑΛΊΑΣ ΤΟΥ͂ ὉΣΊΟΥ ΠΑΤΡῸΣ ἩΜΩ͂Ν ἘΦΡΑΊΜ,

ΚΑῚ ΠΕΡῚ ΜΕΤΑΝΟΊΑΣ ΚΑῚ ΤΗ͂Σ ΜΕΛΛΟΎΣΗΣ ΚΡΊΣΕΩΣ, ΚΑῚ ἈΠΟΧΗ͂Σ ΓΥΝΑΙΚΩ͂Ν, ΚΑῚ ΤΡΥΦΕΡΟΥ͂ ΒΊΟΥ.

B

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ Θεὸς ἡμῶν λέγει ἐν τοῖς εὐαγγελίοις· γρηγορεῖτε ὅτι ᾗ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται· ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς πύλης τῆς ἀπαγούσης εἰς τὴν ζωήν· διὰ ταύτης ἀδελφοὶ βαδίσωμεν τῆς ὁδοῦ· ἵνα ζωὴν
C αἰώνιον κληρονομήσωμεν· ταύτης τὰ βαδίσματα θλιβερὰ, ἀλλ' ἡ ἀνάπαυσις μακαρία· ταύτης τὰ βαδίσματα σκυθρωπά· ἀλλ' ἡ ἀνταπόδωσις χαρά· ταύτης τὰ βαδίσματα στενά· ἀλλὰ τὸ κατάλυμα εὐρύχωρον. ταύτης τὰ βαδίσματα, μετάνοια, νηστεία, προσευχὴ, κατάνυξις, ἀγρυπνία, ταπεινοφροσύνη, πτωχεία πνευματική, περιφρόνησις σαρκὸς, ἐπιμελεία ψυχῆς, χα-
D μοκοιτία, ἀλουσία, πεῖνα, δίψα, ξηροφαγία, γυμνότης, ἐλεημοσύνη, δάκρυα, πένθος, στεναγμοὶ, γονυκλισίαι, ἀτιμίαι, διωγμοὶ, διαρπαγαὶ, κολαφισμοὶ, κόποι διὰ τῶν χειρῶν, κίνδυνοι, ἐπιβουλαὶ, τὸ λοιδορεῖσθαι καὶ ὑπομένειν, τὸ μισεῖσθαι καὶ μὴ μισεῖν, τὸ κακὰ πάσχειν, καὶ καλὰ ἀνταποδιδόναι, τὸ ἀφίειν τοῖς ὀφιλέταις τὰ ὀφειλήματα, τὸ τιθέναι τὴν ψυχὴν ὑπὲρ
E τῶν φίλων· τέλος δὲ τὸ ἐκχέαι αἷμα ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ, ὅταν ἀπαιτεῖ ὁ καιρός· ταῦτα τῆς στενῆς πύλης καὶ τεθλιμμένης ὁδοῦ τὰ βαδίσματα· ἥτις ἔχει μακαρίαν τὴν ἀνταπόδωσιν, τὴν τῶν οὐρανῶν βασιλείαν· πλατεία δὲ ἡ πύλη καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν· ταύτης δὲ τὰ βαδίσματα εἰσὶν, πρὸς μὲν τὸ παρὸν χαροποιά· ἀλλ' ἐκεῖθεν λυπηρά· ἔνθεν,
F ἐλαφρά· ἐκεῖθεν βαρεῖα καὶ ἐπόδυνα· ὧδε φαίνεται ὡς μηδαμηνὰ καὶ οὐδὲν ὄντα· ἐκεῖ δὲ ὥσπερ θῆρες ἄγριοι, κυκλοῦσι τοὺς ἐπιτελοῦντας, ἰς μὴ μετανοοῦντας, κατὰ τὸν λόγον τοῦ προφήτου. φησὶ γὰρ ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾷ ἡ ἀνομία τῆς πτέρνης μου κυκλώσει με· τοῦτ' ἔστιν, ἡ πονηρία τοῦ βίου τούτου, ἤγουν τῆς πλατείας ὁδοῦ τὰ βαδίσματα, ἅπερ καὶ ὁ ἀπόστολος ἐν μέρει ἀπηρίθμησεν, λέγων· ἅτινά ἐστιν, πορνεία, μοιχεία, ἀσέλγεια, εἰδωλολα-

εἰδωλολατρεία, φαρμακεία, ἔχθρα, ἔρις, ζῆλος, θυμὸς, διχοστασίαι, φθόνοι, γέλοια, κραυγαὶ, τρυφαὶ, κιθάραι, αὐλοὶ, χορεύματα, λουτρὰ, μαλακὰ ἐνδύματα, ἄριστα πολυτελῆ, κρότοι χειρῶν, θόρυβοι, ὕπνοι ἀμέριμνοι, στρωμναὶ καὶ κλίναι διάφοροι, ἀδιφαγία, μισαδελφία, καταλαλιά· τὸ δὲ πάντων χεῖρον, ἀμετανοησία, καὶ τὸ μηδέποτε μνημονεύειν τῆς ἐκ τοῦ βίου ἐξόδου· ταῦτα εἰσὶν τὰ βαδίσματα τῆς χαλεπῆς ἐκείνης ὁδοῦ, ἣν πολλοὶ εἰσὶν οἱ ὁδεύοντες· ἀλλὰ καὶ τὸ κατάλυμα ἐπιτήδιον εὑρίσκουσιν· ἀντὶ τῆς τρυφῆς τὴν πεῖραν· ἀντὶ τῆς μέθης, τὴν δίψαν· ἀντὶ τῆς ἀναπαύσεως, τὴν ὀδύνην· ἀντὶ τοῦ γέλωτος, τὸν ὀδυρμόν· ἀντὶ τῆς κιθάρας, τὸν κλαυθμὸν· ἀντὶ τῆς πολυσαρκίας, τὸν σκώληκα· ἀντὶ τῆς ἀμεριμνίας, τὴν διχόνοιαν· ἀντὶ τῶν χορευμάτων, τὸ εἶναι μετὰ τῶν δαιμόνων· ἀντὶ τῶν περιεργιῶν καὶ γοητικῶν καὶ λοιπῶν ἐπιτηδευμάτων, τὸ ἐξώτερον σκότος, τὴν γέενναν τοῦ πυρὸς, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια· ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ φοβερᾷ τῆς κρίσεως, ἀπαιτεῖται ἕκαστος, εἰ ἀμίαντον ἐν αἱρέσι ἐφύλαξεν καὶ τὴν καλὴν ὁμολογίαν, ἣν ὡμολόγησεν ἐπὶ πολλῶν μαρτύρων, λέγων· ἀποτάσσομαι τῷ σατανᾷ καὶ πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ· οὐχὶ ἕνα ἔργον ἢ δύο· ἀλλὰ πᾶσιν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῦ διαβόλου· ταύτην οὖν τὴν καλὴν ἀποταγὴν ἀπαιτούμεθα ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ· καὶ μακάριος ὅστις ἐφύλαξεν, καθὼς καὶ συνέθετο. δι᾽ ἑνὸς γὰρ ῥήματος ἀποτάσσεται πᾶν φαῦλον πρᾶγμα τοῦ διαβόλου· μοιχείαν, πορνείαν, φόνον, ἀκαθαρσίαν, ψευδολογίαν, φθόνον, κλοπὴν, λοιδωρίαν, πικρίαν, θυμὸν, μνησικακίαν, ἔχθραν, ἔριν, μέθην, γαστριμαργίαν, ἀργολογίαν, ὑπερηφανίαν, βλακείαν, γελοιασμοὺς. κιθαρισμοὺς, τὰ ᾄσματα τῶν δαιμόνων, πλεονεξίαν, μισαδελφίαν. τὰ ἔσχατα πάντων τῶν κακῶν καὶ πρῶτα, μαντίαν, εἰδωλολατρείαν, καὶ φαρμακείαν· ταῦτα καὶ τὰ τούτοις ὅμοια, ἃ ἀποτάσσεται, ἀπαιτεῖται πᾶς χριστιανὸς ἐν τῇ ὥρᾳ τῇ φρικτῇ τῆς ἐτάσεως· ἡμεῖς δὲ πάλιν ἐπὶ τὸ προκείμενον ἐπανέλθωμεν καὶ λαλήσωμεν· Ἀγαπητὲ νυκτὸς καὶ ἡμέρας πρὸς τὴν ἐσχάτην ὥραν ἀπόβλεπε, καὶ μὴ ἐπιλάθῃ τῆς μηδέποτε σβεννυμένης φλογός· ὁ ψαλμὸς ἐπὶ τοῦ στόματός σου ἀδιαλείπτως ἔστω. Θεὸς γὰρ ὀνομαζόμενος φυγαδεύει τοὺς δαίμονας· ὅπου ψαλμὸς, ἐκεῖ καὶ ὁ Θεός· ὅπου τὰ διαβολικὰ ᾄσματα, ἐκεῖ ὀργὴ Θεοῦ καὶ οὐαί· ὅπου ἱεραὶ

tuoſa, plauſus manuum, tumultus, placidi ſomni, culcitræ, & lecti varii, crapula, fratrum odium, detractiones: omnium vero deterrimum eſt, impœnitentia, & nunquam recordari exitus vitæ. Hi ſunt inceſſus difficilis vitae illius, quam multi ineunt, verum convenientem habitationem inveniunt: pro deliciis famem; pro ebrietate, ſitim; pro quiete, dolorem; pro riſu, luctum; pro cithara, planctum: pro corpulentia, vermem; pro tranquillitate, diſſenſionem; pro ſaltationibus, commorationem cum dæmonibus; pro vanis curioſitatibus, & præſtigiis, ac reliquis ſtudiis, tenebras exteriores, geennam ignis, & horum ſimilia. Terribili illa die judicii interrogatur quiſque, an immaculatam ab hæreſi cuſtodierit, bonamque confeſſionem, quam coram multis teſtibus edidit dicendo: *abrenuncio Satanæ, & omnibus operibus ejus*: non uni operi, aut duobus, ſed omnibus operibus ipſius diaboli. Hæc itaque bona renunciatio requiretur a nobis illa hora: & beatus quiſquis ſervavit quemadmodum etiam pactus fuit: per unicum enim verbum renunciavit omni malo operi diaboli, adulterio, fornicationi, cædi, impuritati, mendacio, invidiæ, furto, convicio, aſperitati, iracundiæ, injuriarum memoriæ, inimicitiæ, contentioni, ebrietati, gulæ, otioſo ſermoni, ſuperbiæ, inertiæ, irriſionibus, citharæ ſonis, cantibus dæmoniorum, avaritiæ, fratrum odio; ultimæ omnium malorum, & primæ, divinationi, idololatriæ, & veneficio. Hæc atque his ſimilia, quibus renunciat, repoſcitur omnis Chriſtianus in examinis hora terribili. At nos rurſus ad propoſitum redeamus, ac loquamur. Dilectiſſime, noctu, diuque ad ultimam horam aſpice, neque obliviſcere flammæ nunquam extinguibilis. Pſalmus in ore tuo indeſinenter ſit: Deus enim invocatus fugat dæmones: ubi pſalmus, ibi etiam Deus: ubi diabolici cantus, ibi Dei ira, & væ: ubi ſacra Biblia, & lectiones, ibi gaudium juſto-

Vide ſupra pag. 215. & *Tom.* 2. *pag.* 216.

ſtorum, & ſalus animarum: ubi citharæ, & chori, ibi obtenebratio virorum, & mulierum, & diaboli feſtum. Quæ utilitas, dilectiſſime, heic ad horam choreas ducere, & feſtos dies agere, ibi vero cruciari per omnia ſæcula? Cogitemus nobis nihil profuturos terminos terræ illa die: animo perpendamus neminem fore ut poſſit auxilium ferre, ſed unumquemque propriam ſarcinam ferentem expectaturum eſſe ſententiam, quæ contra ipſum exibit. Hæc in mente habentes, dilectiſſimi, ſobrie, juſte, & pie vivamus, ut Apoſtolus admonuit. Expurgemus nos ipſos ab omni inquinamento carnis, ac ſpiritus: deponamus opera tenebrarum, & gentium more non amplius ambulemus. *Vide ſupra pag. 12.* Sanctorum memorias recolentes, memores ſimus omnium, qui manibus operari non poſſunt, orphanorum, peregrinorum, pauperum, eorumque, qui in impotentia, atque in carceribus exiſtunt. Feſta honoremus celebrantes non ſplendide, ſed ut divinum opus poſtulat, & chriſtianum officium. Non veſtibula coronemus: ne choros ſtatuamus: ne tibiis, cithariſque auditum effeminemus: ne mollia veſtimenta induamus: non auri fulgoribus, non commeſſationibus, non ebrietatibus, non cubilibus, & impudicitiis, ſed iſta ſinamus Græcis, & Judæis, qui ſalutis ſpem non habent. Nos vero ſimul omnes parvi, & magni, viri, & mulieres chriſtiano more feſta honoremus pſalmis, & hymnis, & canticis ſpiritualibus, & angelicis cantibus coronemus poſtes, non lauro, non roſis, non floribus: hæc enim Græcorum ſunt, & Judæorum; ſed honoranda, ac vivifica Cruce veſtibula exornemus, dicentes cum Apoſtolo: *Gal. 6. 14.* *Mihi abſit gloriari, niſi in Cruce Domini noſtri Ieſu Chriſti*. Regnum cœlorum non eſt negligentium, neque cubantium, neque ſtertentium, neque cauponas ingredientium, neque deliciis, ac riſui operam dantium; verum plorantium, & pœnitentium, & clamantium ad eum die, ac nocte, qui a Paraclito conſolationem accipient. Bonus Manaſſes iram contra peccatores impœnitentes ſignificavit, dicendo: *intolerabilis, Domine, ira comminationis tuæ ſuper peccatores*. Væ ſcortatori, væ ebrio, & cum ipſo conviciatori: væ cum tympanis, & citharis, tibiiſque vinum potantibus, atque opera

A ἱεραὶ βίβλοι καὶ ἀναγνώσεις, ἐκεῖ εὐφροσύνη δικαίων καὶ σωτηρία ψυχῶν· ὅπου δὲ κιθάραι καὶ χοροὶ, ἐκεῖ σκοτισμὸς ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, καὶ τοῦ διαβόλου ἑορτή· τί τὸ ὄφελος ἀγαπητὲ, ἔνθα πρὸς ὥραν χορεύειν καὶ πανηγυρίζειν, ἐκεῖ δὲ κολάζεσθαι εἰς ὅλους τοὺς αἰῶνας· ἐννοήσωμεν, ὅτι οὐδὲν ἡμᾶς ὀφελήσουσιν τὰ πέρατα τῆς γῆς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ· ἐνθυμηθῶμεν, ὅτι ἐκεῖ οὐδεὶς δύναται
B βοηθῆσαι· ἀλλ᾽ ἕκαστος τὸ ἴδιον φορτίον βαστάζων, ἵσταται ἐκδεχόμενος τὴν ἀπόφασιν τὴν μέλλουσαν κατ᾽ αὐτοῦ ἐξελθεῖν· ταῦτα κατὰ νοῦν ἔχοντες ἀγαπητοὶ, σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν, ὡς ὁ ἀπόστολος ἐδίδαξεν· καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος· ἀποθώμεθα τὰ ἔργα τοῦ σκότους, καὶ τοῖς τῶν ἐθνῶν σχήμασι μηκέτι περιπατήσωμεν· τὰς
C τῶν ἁγίων μνήμας ἐπιτελοῦντες, μνημονεύσωμεν πάντων τῶν ἐν ἀδυναμίᾳ χειρῶν, ὀρφανῶν, ξένων, πτωχῶν, καὶ τῶν ἐν ἀσθενείᾳ, καὶ τῶν ἐν φυλακαῖς· τὰς ἑορτὰς τιμησώμεθα, ἑορτάζοντες μὴ πανηγυρικῶς, ἀλλὰ θεϊκῶς, ἀλλὰ χριστιανικῶς· μὴ πρόθυρα στεφανώσωμεν, μὴ χοροὺς στήσωμεν, μὴ αὐλῆς καὶ κιθάρας τὴν ἀκοὴν ἐκθηλύνωμεν· μὴ ἱμάτια μαλακὰ περιβαλλώ-
D μεθα, μὴ χρυσοῦ περιλάμψεσιν, μὴ κώμοις καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις· ἀλλὰ ταῦτα παρεάσωμεν ἕλλησι καὶ ἰουδαίοις, οἵτινες οὐκ ἔχουσι σωτηρίας ἐλπίδα· ἡμεῖς δὲ ὁμοῦ πάντες, μικροί τε καὶ μεγάλοι, ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες χριστιανικῶς τὰς ἑορτὰς τιμήσωμεν, ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, καὶ ᾄσμασιν ἀγγελικοῖς στεφανώσωμεν πρόθυρα, μὴ δάφναις, μὴ
E ῥόδοις, μὴ ἄνθεσι· ταῦτα γὰρ ἑλλήνων καὶ ἰουδαίων· ἀλλὰ τῷ τιμίῳ καὶ ζωοποιῷ σταυρῷ τὰ πρόθυρα στεφανώσωμεν, λέγοντες μετὰ τοῦ ἀποστόλου· ἐμοὶ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ· ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, οὐ τῶν ἀμεριμνούντων, οὐδὲ τῶν ἀνακειμένων καὶ ῥεγχόντων, οὐδὲ τῶν ἐν καπηλείοις εἰσιόντων, οὐδὲ τῶν τρυφόντων καὶ γελόντων· ἀλλὰ
F τῶν πενθούντων καὶ μετανοούντων καὶ βοώντων πρὸς αὐτὸν νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐστὶν, οἱ καὶ παρακληθήσονται ὑπὸ τοῦ παρακλήτου καλῶς ὁ μανασσῆς τὴν ὀργὴν τὴν ἐπὶ ἁμαρτωλοὺς ἀμετανοήτους ἐμήνησεν εἰπών· ἀνυπόστατος κύριε ἡ ὀργὴ τῆς ἐπὶ ἁμαρτωλοὺς ἀπειλῆς σου· οὐαὶ τῷ φιλοπόρνῳ· οὐαὶ τῷ μεθύσῳ, καὶ σὺν αὐτῷ τῷ λοιδόρῳ· οὐαὶ τοῖς μετὰ τυμπάνων καὶ κιθάρων καὶ αὐλῶν τὸν οἶνον πείνουσι· τὰ δὲ ἔργα κυρίου οὐκ ἐμβλέ-

ἐμβλέπουσιν· οὐαὶ τοῖς ἐνυβρίζουσι τὰς θείας γραφάς· οὐαὶ τοῖς ἀπόλλυσι τὸν καιρὸν τῆς μετανοίας εἰς μετεωρισμοὺς καὶ γελοῖα· ζητήσουσιν γὰρ τὸν καιρὸν, ὃν κακῶς ἐδαπάνησαν, καὶ οὐ μὴ εὕρωσιν· οὐαὶ τοῖς ἐν κύβοις προσέχουσιν, ὅτι ἑαυτοὺς ἀλλοτριοῦσι τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Χριστοῦ· οὐαὶ τοῖς μιαίνουσι τὴν ἁγίαν πίστιν ἐν αἱρετικοῖς συγκαταβαίνουσι· οὐαὶ τοῖς ἀποστεροῦσιν μισθὸν μισθωτοῦ, ὅτι ὁ ἀποστερῶν, ὡς ὁ ἐκχέων αἷμα· οὐαὶ τοῖς ἀδίκως δικάζουσιν· οὐαὶ τοῖς εἰς τοὺς μάντεις ἀπερχομένοις· οὐαὶ τοῖς τὰ περίεργα ποιοῦσιν· οὐαὶ τοῖς νοσοῦσι τὸν φθόνον καὶ τὴν βασκανίαν· οὐαὶ πᾶσι τοῖς ἐξ ἀριστερῶν λαχοῦσιν ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ· ὅταν ἀκούσωσιν τὸ πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

A ra Dei non reſpicientibus: væ iis, qui injuria afficiunt Scripturas divinas: væ iis, qui perdunt tempus pœnitentiæ in elationibus, ac rebus ridiculis: quærent enim tempus, quod male conſumſerunt, & non invenient: væ iis, qui teſſeris indulgent, quoniam ſe ipſos a corpore, ac ſanguine Chriſti alienant: væ iis, qui ſanctam fidem hæreſibus maculant, vel cum hæreticis conſentiunt: B væ iis, qui mercedem fraudant mercenarii: quia qui fraudat, eſt veluti qui ſanguinem fundit. Væ iis, qui injuſte judicant: væ iis, qui ad divinatores accedunt: væ iis, qui curioſa ſectantur: væ iis, qui invidia, odioque laborant. Væ omnibus, qui a ſiniſtris ſortem habebunt in illa hora, quando audient illud: *diſcedite a me* (Matth. 25. 41.) C *maledicti in ignem æternum*. Cui gloria, & potentia in ſæcula. Amen.

ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΦΡΑΙΜ, ΠΕΡΙ ΚΡΙΣΕΩΣ.

SANCTI EPHRAIM, SERMO DE JUDICIO.

Ἀκούσατε ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, εἰ μετὰ παρακλήσεως οὐκ ἰσχύσαμεν βαστάσαι τὴν ἔλευσιν τοῦ Χριστοῦ, ὅτε οὔτε οὐρανοὶ πυρούμενοι ἐλύθησαν, οὔτε οἱ σαλπίζοντες ἤχησαν, καθὼς μέλλει ἡ σάλπιγξ ἐκείνη βοᾶν καὶ ἐξυπνίζειν τοὺς ἀπ' αἰῶνος κεκοιμημένους, οὔτε πῦρ κατακλύζον τὴν οἰκουμένην, οὔτε τι τῶν μελλόντων γίνεσθαι φόβων ἐγένετο. τί ποιήσομεν ὅτε κατέλθῃ μετὰ ὀργῆς, καὶ θυμοῦ ἀνυποστάτου; καὶ καθίσει ἐπὶ θρόνον δόξης αὐτοῦ, καὶ προσκαλέσεται τὴν γῆν ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου μέχρι δυσμῶν, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν περάτων τῆς γῆς τοῦ διακρῖναι τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἀποδοῦναι ἑκάστῳ κατὰ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ; οἴμοι· ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ἡμᾶς, ὅτε παριστάμεθα γυμνοὶ, καὶ τετραχηλισμένοι μέλλοντες εἰσάγεσθαι εἰς φρικτὸν βῆμα· οἴμοι· ποῦ τότε ὑπερπερώτης; ποῦ τότε ἡ ἀνδρεία τῆς σαρκός· ποῦ τότε τὸ κάλλος τὸ ψευδὲς, καὶ ἀνωφελές. ποῦ τότε ἡδυφωνία τῶν ἀνθρώπων. ποῦ τότε ἡ παρρησία ἡ ἀναιδὴς, καὶ ἀναίσχυντος· ποῦ τότε ἡ ἡδονὴ τῆς ἁμαρτίας ἡ ἀκάθαρτος, καὶ σίλαντος; ποῦ τότε οἱ μετὰ τυμπάνων, καὶ μουσικῶν τὸν οἶνον πίνοντες. ποῦ τότε ἡ καταφρόνησις τῶν ἐν ἀφοβίᾳ ζώντων. ποῦ τότε ἡ τρυφὴ, καὶ ἡ σπατάλη· πάντα γὰρ παρῆλθε, καὶ ὡς χαῦνος ἀὴρ

D Audite, dilectiſſimi fratres, ſi neque cum conſolatione potuimus ſufferre adventum Chriſti, quando nec cœli incenſi igne ſoluti ſunt, neque tuba canentes dederunt ſonum, ſicut illa tuba reſonabit, excitabitque eos qui a ſeculo dormierunt, neque ignis devorans univerſum orbem terrarum, neque quis alius rerum futurarum obvenit terror: E quid facturi ſumus, quando in furore, & ira intolerabili deſcendet, ſedebitque in ſolio gloriæ ſuæ, terramque ab ortu ſolis uſque ad occaſum, & ab omnibus ejus finibus advocabit, ut dijudicet populum ſuum, reddatque unicuique ſecundum opera ejus? Hei mihi: quales tunc oportebit nos eſſe, quando nudi apparebimus demiſſis cervicibus, prodituri ad horrendum tribunal? Hei F mihi, ubi tunc petulantia? ubi tunc carnis fortitudo? ubi pulcritudo fallax, atque inutilis? Ubi tunc humana voluptas? ubi tunc impudens inverecundaque fiducia? Ubi tunc voluptas peccati, vere immunda & ſordida? ubi tunc qui cum tympanis, & cantibus vinum bibunt? ubi tunc eorum negligentia, qui ſine metu vitam tranſigunt? ubi tunc deliciæ, & luxus? Cuncta enim tranſierunt, & mollis aeris inſtar diſſoluta

Ex cod. mſ. Græco Ambroſiano 10. Confer cum ſermone, cujus initium: Illuſtris eſt vita juſtorum, ſupra hoc tom. a pag. 95. lin. 13. Audi ergo frater, ſi neque cum conſolatione.

luta ſunt. Ubi tunc avaritia, & rerum terrenarum cupiditas, quæque ex ipſis oritur immiſericordia? Ubi tunc ſuperbia, quæ reliquos homines deſpicit? ubi tunc potentia, & tyrannis? ubi tunc rex, ubi princeps, ubi dux, & qui in poteſtatibus gloriantur, & in multitudine divitiarum ſuarum, & Deum contemnunt? Tunc aſpicientes mirabuntur, & tremor apprehendet eos. Ibi dolores ut parturientis, in ſpiritu vehementi conterentur. Ubi tunc ſapientia ſapientum? Ubi vanæ eorum aſtutiæ? Væ, væ ipſis. Conturbati ſunt, commoti ſunt, ſicut ebrius, & omnis ſapientia eorum devorata eſt. Ubi tunc ſapiens, aut ſcriba, aut conquiſitor vani hujus ſeculi? Expende frater mi, quales oporteat nos eſſe, quum reddemus rationem omnium eorum, quæ geſſimus, ſive bona, ſive mala. Nam etiam de verbo otioſo rationem reddituri ſumus juſto Judici. Quales igitur oportet nos eſſe in illa hora? Quo nos gaudio afficiemur, ſi ad dexteram Regis ſeparabimur? quale illud erit, & quam ineffabile gaudium, quando Rex iis qui a dextris erunt, cum hilaritate dicet: *Venite benedicti* *Matth. 25.* *Patris mei, poſſidete paratum vobis regnum a conſtitutione mundi*. Tunc poſſidebunt illa bona, quæ præparavit Deus diligentibus ſe.

Tunc enim non erit tibi ſol in lumine diei, neque ortus lunæ illuminabit noctem tuam; ſed erit tibi Dominus lux perpetua, & Deus gloria tua. Vide, frater, quanta gloria repoſita ſit timentibus Dominum, & ſervantibus mandata ejus. Recogita autem poſthæc peccatorum quoque perditionem, quando ad tremendum adducentur tribunal, quanta eos coram juſto judice confuſio apprehendet, nullum habentes excuſationis modum? quanta eos corripiet verecundia, quum ad ſiniſtram Regis ſeparabuntur? quantæ in eos tenebræ irruent, quando in ira ſua loquetur ad eos, & in furore ſuo conturbabit eos, dicens: *Diſcedite a me maledicti in ignem æternum,* *Matth. 25.* *paratum Diabolo & Angelis ejus*. Hei mihi, quanta preſſura, & anguſtia ſpiritus afficientur, quando clamor ille reſonabit: *Convertantur peccatores in infernum, omnes gentes quæ obliviſcuntur Deum*. *Pſal. 9.* Hei mihi, quas voces inter lamenta gemituſque emittent, quando gementes abducentur, amariſſime cruciandi

ἀπολογίαν *defenſionem ſic cod. Venetus.*

A ἀνὴρ διελύθησαν· ποῦ τότε ἡ φιλαργυρία, καὶ ἡ πολυκτημοσύνη, καὶ ἡ ἐξ αὐτῶν ἀσπλαγχνία· ποῦ τότε ἡ ἐπ᾽ ἀνθρώπων ὑπερηφανία· ποῦ τότε ἡ δυναστία, καὶ τυραννὶς· ποῦ τότε βασιλεὺς, ποῦ ἄρχων, ποῦ ἡγούμενος, ποῦ οἱ ἐπ᾽ ἐξουσιῶν οἱ γαυριώμενοι ἐπὶ πλήθει πλούτου, καὶ τοῦ θεοῦ καταφρονοῦντες· τότε ἰδόντες οὕτως ἐθαύμασα καὶ ὁ τρόμος ἐπελάβετο αὐτῶν.

B Ἐκεῖ ὠδίνες ὡς τικτούσης, ἐν πνεύματι βιαίῳ συντριβήσονται· ποῦ δὲ τότε ἡ σοφία τῶν σοφῶν, ποῦ τὰ μάταια αὐτῶν πανουργεύματα· οὐαὶ οὐαὶ αὐτοῖς· ἐταράχθησαν, ἐσαλεύθησαν ὡς ὁ μεθύων, καὶ πᾶσα ἡ σοφία αὐτῶν κατεπόθη. ποῦ τότε σοφὸς, ἢ γραμματεὺς, ἢ συζητητὴς τοῦ αἰῶνος τούτου τοῦ ματαίου. ἀδελφέ μου ἀναλόγισαι ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ἡμᾶς διδόντας λόγον ὑπὲρ ὧν ἐπρά-

C ξαμεν εἴτε ἀγαθῶν, εἴτε πονηρῶν· ἕως γὰρ ἀργοῦ λόγου ἀπολογίας δίδομεν τῷ δικαίῳ κριτῇ· ποταποὺς οὖν δεῖ εἶναι ἡμᾶς ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ· ποία δὲ χαρὰ διαδέξεται ἡμᾶς ἀφοριζομένους ἐκ τῶν δεξιῶν τοῦ βασιλέως; ποταπὴν δὲ χάραν ἔχειν ἐκείνην τὴν ἀνεκλάλητον ὅταν εἴπῃ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ τῶν δεξιῶν αὐτοῦ μεθ᾽ ἱλαρότητος, δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν

D ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· τότε κατακληρονομήσουσιν ἐκεῖνα τὰ ἀγαθὰ ἃ ἡτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.

Τότε γὰρ οὐκ ἔσται σοῦ ὁ ἥλιος εἰς φῶς ἡμέρας, οὐδὲ ἀνατολὴ σελήνης φωτιεῖ σοι τὴν νύκτα, ἀλλ᾽ ἔσται σου ὁ κύριος φῶς αἰώνιον, καὶ ὁ θεὸς δόξα σου. ἴδε ἀδελφέ μου οἷα χαρὰ ἀπόκειται τοῖς φοβουμένοις τὸν κύριον, καὶ τοῖς φυλάσσουσι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ·

E ἀναλόγισαι δὲ μετὰ ταῦτα καὶ τὴν τῶν ἁμαρτωλῶν ἀπώλειαν ὅταν εἰσάγονται εἰς τὸ βῆμα τὸ φοβερὸν, οἷα αἰσχύνη αὐτοῖς λείψεται ἐνώπιον τοῦ δικαίου κριτοῦ μὴ ἔχοντες λόγον ἀπολέγειν, οἷα ἐντροπὴ λείψεται αὐτοῖς ἀφοριζομένοις ἐξ εὐωνύμων τοῦ βασιλέως· οἷον σκότος ἐπιπέσεται ἐπ᾽ αὐτοὺς ὅταν λαλήσει πρὸς αὐτοὺς ἐν ὀργῇ αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ ταράξει αὐτοὺς λέγων, πορεύε-

F σθε ἀπ᾽ ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ, καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ· οἴμοι· οἵαν θλίψιν, καὶ στενοχωρίαν ἕξει τὸ πνεῦμα αὐτῶν ὅταν γένηται κραυγὴ, ἀποστραφήτωσαν οἱ ἁμαρτωλοὶ εἰς τὸν ᾅδην. πάντα τὰ ἔθνη τὰ ἐπιλανθανόμενα τοῦ θεοῦ· οἴμοι· οἷον μέλος ἀλαλάξωσι θρηνοῦντες εἰπαγόμενοι κολασθῆναι πικρῶς εἰς ἀτελευτήτους αἰῶνας· οἴμοι· οἷος ἐστὶν ὁ τόπος τοῦ κλαυθμῶνος, καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν

A τῶν ὀδόντων, ὁ καλούμενος τάρταρος, ὃν καὶ αὐτὸς ὁ σατανᾶς φρίσσει· οἴμοι οἵα ἐστὶν ἡ γέεννα τοῦ πυρὸς τοῦ ἀσβέστου, οἷος ἐστὶν ὁ ἀκοίμητος, καὶ ἰοβόλος σκώληξ καὶ τὸ σκότος ἐκεῖνο τὸ αἰώνιον, καὶ ἐξώτερον· οἴμοι· οἷοι εἰσὶν οἱ ἄγγελοι οἱ ἐπὶ τῶν κολάσεων ἄσπλαγχνοι, καὶ ἀνελεήμονες· τότε οἱ κολαζόμενοι κεκράξονται πρὸς κύριον, καὶ οὐκ εἰσακούσεται αὐτῶν. τότε γνώσονται ὅτι μάταια ἀπέβησαν αὐτοῖς πάντα τὰ τοῦ βίου, B χολῆς, καὶ ἰοῦ πικρότερα εὑρέθησαν αὐτοῖς· ποῦ τότε ἡ ψευδώνυμος ἡδονὴ τῆς ἁμαρτίας. τότε καταγνώσουσιν ἑαυτῶν, καὶ τῶν ἔργων ὧν ἔπραξαν. τότε ὁμολογήσουσι λέγοντες, ὅτι δικαία ἡ κρίσις τοῦ θεοῦ, ἠκούσαμεν γὰρ ταῦτα, καὶ οὐκ ἠθελήσαμεν ἐπιτρέψαι ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἡμῶν πράξεων, καὶ τότε οὐδὲν ὀνήσουσι ταῦτα λέγοντες· Διὰ τοῦτο παρακαλῶ ὑμᾶς ἀδελφοί C μου, ταῦτα προσδοκῶντες σπουδάζειν ἀσπίλους, καὶ ἀμώμους τῷ χριστῷ παραστῆσαι, αὐτῷ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

ἙΠΤΆ ΕἸΣΙΝ ΑἹ ἘΡΓΑΣΊΑΙ ΤΟΥ͂ ΜΟΝΑΧΟΥ͂.

D

ΠΡώτη ἡσυχία ἀπερίσπαστον διαγωγὴν ἔχουσα, ἀπέχουσαν πάσης μερίμνης βιωτικῆς· ἵνα συνηθῇ ἐκ τοῦ μακαρισμοῦ τῶν ἀνθρώπων προσκολληθῆναι τῷ θεῷ· Β. νηστεία σύμμετρος, ἤγουν τὸ ἅπαξ ἐσθίειν καθ᾽ ἡμέραν, καὶ μὴ κορέννυσθαι ἐξ εὐτελῶν τροφῶν· E Γ΄. ἀγρυπνία σύμμετρος, ἤγουν τὸ ἥμισυ τῆς νυκτὸς εἰς ψαλμῳδίαν καὶ στεναγμοὺς καὶ δάκρυα δαπανᾷν· Δ΄. ψαλμῳδία, ἤγουν προσευχὴ σωματικὴ διὰ ψαλμοὺς, καὶ γονάτων κλίσιν. Ε΄. προσευχὴ πνευματικὴ, ἡ διὰ τοῦ νοὸς γινομένη, ἀπέχουσα πᾶσαν ἔννοιαν. Ζ΄. ἀνάγνωσις ἔντε βίοις τῶν ἁγίων πατέρων καὶ λόγοις αὐτῶν· μηδόλως περὶ δογμάτων ξένων ἢ ἄλλων F τινῶν ἀκούειν, ἵνα διὰ τῶν λόγων τῶν πατέρων νικήσῃ τὰ πάθη· Ζ΄. ἐρώτησις ἐμπείρων περὶ παντὸς λόγου καὶ ἐγχειρημάτων, ἵνα μὴ ἐξ ἀπειρίας καὶ αὐταρκείας ἄλλα ἀντ᾽ ἄλλων νοῶν καὶ ποιῶν ἀπόληται· τῷ σαρκομανεῖν καὶ δαιμονίου καὶ γλεύκους ἐπιβουλεύοντος· ὅτι ἡ σαρκομανία τουτέστιν ἡ ἀκολασία τῆς σαρκὸς οὐ μόνον ἐξ ἐπιβουλῆς τοῦ δαίμονος, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ μέθης προ-

ciandi in infinita ſecula. Hei mihi, qualis eſt locus ille gemitus, & ſtridor dentium, tartarus appellatus, quem & ipſe horret Satanas? Hei mihi, qualis eſt gehenna ignis inextinguibilis? qualis eſt ille non dormiens, & venenatus vermis? Et tenebræ illæ æternæ & exteriores? Hei mihi, quales ſunt Angeli tormentis præpoſiti, immites atque immiſericordes? Tunc qui in tormentis reperientur, clamabunt ad Dominum, & non exaudiet eos. Tunc intelligent, ſibi res vitæ hujus omnes inanes eveniſſe, felle quovis & veneno acerbiores. Ubi tunc falſi nominis voluptas peccati? Tunc damnabunt ſeipſos, & opera quæ fecerunt. Tunc confitebuntur dicentes; juſtum eſt Dei judicium. Audiebamus enim hæc, & a pravis noſtris actionibus noluimus recedere. Sed tunc nihil proderit ejuſmodi commemorare. Quamobrem obſecro vos, fratres mei, ut iſta exſpectantes, ſtudeamus immaculati, & irreprehenſibiles coram Chriſto inveniri. Ipſi gloria & potentia in ſeculorum ſecula. Amen.

Supra pag. 98. a lin. 16.

SEPTEM SUNT OCCUPATIONES MONACHI.

PRima, tranquillitas, indivulſum habens vitæ inſtitutum, quod procul ſit ab omni ſæculari ſollicitudine: ut poſſit ex hominum felicitate adhærere Deo. II. Jejunium moderatum, ideſt, ſemel comedere in die, neque ſatiari ex vilibus cibis. III. Vigilia congrua, hoc eſt noctis dimidium in pſalmorum cantu, ſuſpiriis, & lacrymis impendere. IV. Pſalmodia, ideſt oratio exterior per pſalmos, & genuflexiones. V. Oratio interior per mentem exercita, omnem mentis diſtractionem abjiciens. VI. Lectio ex vitis Sanctorum Patrum, atque ex eorum ſermonibus, nihil omnino audiendo de dogmatis peregrinis, aut aliis rebus, ut per patrum ſermones affectiones vincat. VII. Interrogatio peritorum de omni verbo, ac tractatione, ne ex imperitia, ac in ſe confidentia alia pro aliis intelligens, & faciens, pereat; carne furente, ac dæmone, muſtoque inſidiante. Quod carnis inſania, ideſt, libido carnis, non ſolum a tentatione dæmonis, ſed etiam ab ebrietate inſeritur

Ex Cod. Vat. 375. p. 179.

ritur. Non omnino inflammatio carnis a dæmone eſt, verum etiam a natura temperantiæ tenuis ſiccis flatibus infeſtata. Oportet igitur moderate miſcere, ne ab omnimoda intemperantia attentio inficietur. Non efficit totam carnis commotionem inflammatio ab impreſſione dæmonis, ſed quandoque a temperantiæ exceſſu commotio ortum habuit, aridioribus flatibus, ac calidioribus naturam commoventibus. Sic enim videtur iis, qui attentius naturam expenderunt, adeo ut moderate temperare corpus opus ſit per (cibi) ſumptionem, ne ob omnimodam temperiem, ideſt, continentiam, qui certat, a motibus carnis violentiam patiatur. Quod eſt inexpugnabile, eſt optimum; ſin vero jacteris, imprime in te vivificum vitæ ſignum, & hoſtilitas expugnata remanebit. Optimum quidem eſt affectionibus minime capi, hoc eſt impreſſionibus cogitationum pravarum minime cedere: Si vero quandoque quis ab illis quodammodo concutiatur, vivifico crucis ſigno ſtatim muniatur, & inimicus proſternitur. Hoc autem dicit ſermo ex metaphora eorum, qui aliquando in bello ab adverſariis turbantur; figura autem divitis, ideſt, *Signi* Crucis, quæ eſt in longitudine quadrata, ſtatim protecti, ab hoſtium inſidiis inexpugnabiles ſervantur.

INTERPRETATIO.

Extremum jejunium, & ciborum repletio, reprehenſibilia ſunt, quia temperantia nimium producta, cibique ſaturitas, mala. Ea enim languidum pugnatorem reddit, atque omnino ad operandum ineptum; hæc vero, carnis affectiones immodice excitat, vehementioremque conflictum contra animam commovet. Summæ paſſioni, extrema ac perfecta temperantia utiliſſima eſt. Summam paſſionem vocat, non peccatum ipſum, ſed motus peccati, qui ad peccandum urget, idque perficere conatur, cujuſmodi eſt cupiditas. Loquitur igitur de cupiditate, quæ omnino prævalere videtur: tunc exacta, & admodum exilis temperantia eſt ſalutaris.

Æſtuanti affectioni ſanctum jejunium ſuperextendatur; patientis viribus tamen accomodatum ſit. Ejuſmodi enim longus labor medetur. Majores vires capiente peccato, divina fames, nempe jejunium, augeatur: veruntamen pro viribus

A προσγίνεται· οὐχ ἡ πύρωσις δι' ὅλου σαρκίνη τοῦ δαίμονος, ἀλλὰ καὶ φύσεως ἐγκρατείας ἰσχνῆς, ἀνίκμοις πνεύμασιν ἐνοχλουμένοις· δεῖ οὖν μετρίως κιρνᾶν ἵνα τῇ πάντῃ ἀκρασίᾳ μὴ τὸ σπουδάζον παθαίνοιτο· οὐκ ἔχει τὸ πᾶν τῆς κινήσεως τῆς σαρκὸς ἡ πύρωσις, ἐξ ἐπηρείας τοῦ δαίμονος, ἀλλ' ἔστιν ὅτε καὶ ἐπ' ἐσχάτοις ἐγκρατείας ἔσχε τὴν κίνησιν· πνευμάτων ξηροτέρων
B καὶ θερμοτέρων κινούντων τὴν φύσιν. τοῦτο γὰρ δοκεῖ τοῖς δεινοτέροις τῆς φύσεως ἐξετασταῖς· ὥστε συγκιρνᾶν δεῖ μετρίως τὸ σῶμα διὰ τῆς μεταλήψεως, ἵνα μὴ τῇ παντελῇ ἀκρασίᾳ, τουτ' ἔστι ἐγκρατείᾳ ὁ ἀγωνιστὴς ὑπὸ τῶν τῆς σαρκὸς κινημάτων βιάζηται· τὸ ἀκαταμάχητον ἄριστον· εἰ δέ γε σαλευθῇς τῆς ζωῆς, ἐνσημειναάσθω σοι τύπος ζωηρὸς, καὶ τὸ δυσμενὲς κατηγωνίσται· ὅτι
C βέλτιστον μὲν τὸ μὴ πάθεσιν ἁλῶναι, τουτ' ἔστι μὴ τῇ προσβολῇ τῶν πονηρῶν ἐννοιῶν ὑπενδοῦναι· εἰ δὲ ποτέ τις ὑπὸ τούτων ὥσπερ διασεισθῇ τῷ τοῦ σταυροῦ ζωοποιῷ τύπῳ αὐτίκα ἐνσημειούσθω, καὶ ὁ ἐχθρὸς καταβάλλεται· τοῦτο δέ φησιν ὁ λόγος ἐκ μεταφορᾶς τῶν ἐνίοτε μὲν ἐν πολέμῳ παρὰ τῶν ὑπ' ἐναντίων ταραχθέντων, τῷ δὲ τοῦ πλουσίου σχήματι, ὅπερ ἐστὶν ἐπὶ μῆκος τετράγωνον,
D εὐθέως ἀσφαλιζομένων, καὶ τῆς ἐπιβουλῆς τῶν πολεμίων ἀναλώτων διατηρουμένων.

ἙΡΜΗΝΕΊΑ.

Ἀκρίζουσα νηστεία καὶ πλήρωσις σιτήσεως ἐπίμεμπτα, ὅτι ἡ πολὺ ἐπιτεταμένη ἐγκράτεια, καὶ ἡ τῆς τροφῆς πλησμονὴ, φαῦλα· ἡ μὲν γὰρ
E ἄτονον ποιεῖ τὸν ἀγωνιστὴν καὶ παντελῶς πρὸς τὰς πράξεις ἀνενέργητον· ἡ δὲ τὰ πάθη τῆς σαρκὸς ἐπιπλέον διεγείρει, καὶ σφοδρότερον τὸν κατὰ τῆς ψυχῆς πόλεμον ἀνίστησι·

Ὑστάτῳ πάθει, τελευταία καὶ ἀκριβὴς ἐγκράτεια, βέλτιστος· ὕστατόν φησι πάθος, οὐκ αὐτὴν τὴν ἁμαρτίαν, ἀλλὰ τὸ κίνημα τῆς ἁμαρτίας τὸ πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἐγκείμενον, καὶ ἀπο-
F τελέσαι ταύτην ἀγωνιζόμενον, οἷον τὴν ἐπιθυμίαν· λέγει οὖν ἐπὶ τῆς ἐπιθυμίας τελείως κατακρατεῖν δοκούσης, τότε ἡ ἀκριβὴς καὶ λίαν ἰσχνὴ ἐγκράτεια, σωτήριος.

Βρενθυομένῳ πάθει θεῖος λιμὸς ἐπιτεινέσθω· ἀνάλογος δὲ τῇ τοῦ παθαινομένου ῥώμῃ προσήτω, τὸ γὰρ τοιοῦτον πόνος μακρὸς ἐξιάσατο· ἁμαρτήματος σφοδρυνομένου θεῖος λιμὸς· τουτέστιν ἡ νηστεία ἐπαυξανέσθω· πλὴν ἀνάλογος τῆς τοῦ ἁμαρ-

ἁμαρτήσαντος ἰσχύος οἰκονομείσθω· τὰ γὰρ σφόδρα τῶν ἁμαρτημάτων χρονιωτέρων δεῖται καμάτων πρὸς ἴασιν· ἀπροφάσιστος ὄκνος, πρὸς τὰ φαῦλα περιτροπῆς ἄγγελος· ὅτι ῥαθυμία γνώμης, μὴ προηγουμένης αἰτίας τινὸς, τοῦτ᾽ ἔστιν ἀῤῥωστίας σωματικῆς ἐνοίοται, ἢ τινος δυσχεροῦς, δηλοῖ τὴν ψυχὴν, ὅτι πρὸς τὰ χείρω παραφέρεται· ἀπροφάσιστον γὰρ ὄκνον ἔφη τὴν ἐξ οὐδεμίας αἰτίας παρεισακτικῆς πρὸς ἐργασίαν τῆς ἀρετῆς, ἀκηδίαν καὶ ἀμέλειαν.

Τὸ τῆς ἁμαρτάδος ἀποδράντος, φιλοπονοῦντος δὲ πρὸς τὴν γραφῶν ἐντυχίαν, εἰ μή τις ἐπίδοσις ἀρετῆς, δεινὸν συμβήσεται· ἐάν τις θείᾳ φιλανθρωπίᾳ τῆς ἁμαρτίας ἐλευθερωθεὶς μελετᾷ φιλοπόνως τὰ θεῖα λόγια, μηδὲν δὲ προκόπτῃ πρὸς ἀρετὴν διὰ τῆς τοιαύτης μελέτης, φόβος ἔσται τὸν τοιοῦτον πάλιν ἁλῶναι τῇ ἁμαρτίᾳ.

Νεόφυτος δυστερματεῖ δουλογάστριος, ὁ ἐν ἀρχῇ τῆς κακώσεως τῇ γαστρὶ, ἤτοι τῆς γαστριμαργίας δουλούμενος, εἰς κακὸν καταλήξει τέλος.

Μονάζοντι πρόοδος ἀκάθεκτος ὡς ἐπὶ πᾶν περιόλισθον ἐξειργάσατο· ὅτι οὐ δεῖ τὸν μοναχὸν συχνὰς ποιεῖσθαι τὰς προόδους· ὡς ἐπὶ πολὺ γὰρ ἐκ τούτων τὰ παραπτώματα· τὸ ἑλόμενον ἄρχειν, οἴκοθεν λάβοι τὴν γνῶσιν· ὅστις ἐπιστατεῖν ἐφίεται, πρότερον ἐξ ἑαυτοῦ τὰ τῆς ἐπιστασίας ἐκπαιδευέσθω· τουτέστιν ὁ πρότερον ἑαυτοῦ ἄρξας, οὗτος ἄρχειν ἑτέρων ἐπιτήδειος.

Ὁ πεδήσας σκιρτήματα σαρκὸς, καὶ ψυχῆς ἄτοπον ἐγκαταχῶν κίνημα, τῆς ποιμαντικῆς οὐκ ἀπείργηται· ὁ σώματος καὶ ψυχῆς ἀτόπους ὀρέξεις κολάσας, τουτέστι ἐπὶ μὲν τοῦ σώματος πορνείαν, γαστριμαργίαν καὶ τὰ ὅμοια· ἐπὶ δὲ ψυχῆς, ὀργὴν, θυμὸν, κενοδοξίαν, καὶ τὰ παραπλήσια, οὗτος πρὸς τὸ ποιμαίνειν ἀκώλυτος· πρὸ τῶν λόγων τὸ ἦθος παιδευέτω, ὅτι δεῖ τὸν εὐλαβῆ πρὸ τοῦ τὴν γλῶσσαν εἰς παίδευσιν τῶν ἐντυγχανόντων προτείνειν, διὰ τοῦ ἤθους παιδεύειν· ἦθος δέ φησι τότε τῆς κινήσεως εὔτακτον, καὶ τὸ τῆς ὄψεως εὔσχημα, καὶ ἱλαρὸν, καὶ τὸ τῆς ἄλλης σεμνὸν καταστάσεως· πολλοὺς γάρ ἐστιν ἰδεῖν ἐνίοτε λόγου μὲν καταφρονήσαντος, αἰδῶ δὲ πρὸς τὸ ἦθος κτωμένους· ἡ τῆς γλώσσης προπέτεια, τὸ ἥσυχον ἐξυβρίσατο.

Ὅτι τὸ προπετεύεσθαι γλώσσῃ τῆς ἡσυχίας ὕβρις καθέστηκε· τὸ πολυλόγον μεμπτὸν καὶ ἀπρόσιτον· οἱ πολυλογοῦντες οὐ μόνον εἰσὶ μεμπτοὶ, ἀλλὰ καὶ τοὺς συνδιάγειν καὶ προσεγγίζειν αὐτοῖς θέλοντας ἀποστροφὴν ἐμποιοῦσιν· πυνθανομένῳ, τὸ τῆς γλώσσης ἀταλάντευτον μὴ ἐξιέτω πρόβλημα·

ὅτι

A viribus ejus, qui peccavit, attemperetur. Vehementiora enim crimina diuturniore indigent labore, ut ſanentur. Ignavia ſine legitima excuſatione prænuncia eſt perverſionis ad malum: quia animi ſegnities nulla exiſtente cauſa, exempli gratia, corporis infirmitate, aliquando, aut aliquo incommodo, ſignificat animam in pejus delabi: pigritiem enim ſine excuſatione illam dixi acediam, ac negligentiam in bene operando, quæ nullam
B habet cauſam vere exiſtentem.

Peccatum fugienti, diligenter vero incumbenti in ſcripturarum lectione, niſi aliquem in virtute progreſſum faciat, terribile aliquid continget. Si quis divina bonitate a peccato liberatus, meditatur divina eloquia diligenter, nihil vero proficit in virtute per meditationem, ejuſmodi timen-
C dum eſt, ne iterum a peccato captivus fiat.

Neophytus, qui ventri inſervit, infelicem finem habebit. Qui in principio vexationis gulæ, aut nimio ciborum appetitui famulatur, malum habebit exitum.

In Monaſterio, degenti progredi vage, cauſa fit omnimodæ prolapſionis: quoniam non opus eſt, ut monachus frequenter exeat. Plerumque enim ex his delicta: Qui ad gubernandum eligitur,
D ex propriis cognitionem capiat. Quiſquis præeſſe cupit, prius ex ſe ipſo præcipiendi modum ediſcat: ideſt, prius ſibi imperans, hic ad aliis imperandum aptus eſt.

Qui carnem laſcivientem cohibet, atque animæ abſurdas commotiones refrænat, a paſcendi cura non arceatur. Qui corporis, atque animæ turpes appetitus caſtigat, hoc eſt in corpore quidem fornica-
E tionem, nimiam ciborum eſuriem, & ſimilia; in anima autem iram, excandeſcentiam, vanam gloriam, atque ejuſmodi, hic a gubernatione prohiberi non debet. Ante ſermones, mores componat: quia oportet religioſum, antequam linguam exerat ad accedentium inſtitutionem, moribus erudire. Morem vero tunc intelligit compoſitionem inceſſus, & oculorum conti-
F nentiam, hilaritatemque, ac reliquam gravitatis moderationem. Complures enim videre eſt interdum exiſtimationis contemtores; verecundiam tamen, quantum ad mores pertinet, tenentes.

Linguæ petulantia quietem offendit, quia inſolentia linguæ, tranquillitatis offenſio facta eſt. Loquacitas reprehenſibilis eſt, & inacceſſa. Qui multum loquuntur, non modo reprobandi ſunt, verum etiam in iis, qui verſari, atque ad ipſos accedere volunt,

averſio-

averſionem pariunt. Si quis interroget, linguæ minime bene librata propoſitio non exeat, quod oportet ad interrogationem reſponſum dare congruum, ac temere minime reſpondere.

Qui lingua propriam obſcuritatem dealbat, divinum ſpeculatus eſt ſplendorem. Obſcuritatem vocat peccatum. Qui hanc lingua revelat, & contemtui exponit, tanquam expurgans, atque illuſtrans, divino ſplendore dignus factus eſt. Qui promulgat alieno ſecretum peccati alicujus, tanquam ſacra deprædatus, reus fit direptionum. Quæ quis cum alio locutus eſt detegens, reus eſt malorum, tanquam præripiens futuro tempore Dei decretum: tunc enim peccatorum, quæ ab unoquoque commiſſa ſunt, publicatio definitur. Ei, a quo occultus lapſus manifeſtatus eſt, ſanatio non eſt certa myſteriorum divinorum. Qui peccatum ſibi patefactum non cuſtodivit intra ſe, atque abſcondit, ſed apud alium triumphans expoſuit, hic divinis myſteriis eſt indignus. Quem errantis occultatio magis oblectavit, num productoris munus ſuſcepit? Si aliquis homo fecit quidpiam, quod non licet, atque hoc occultum in ſe ipſo continet; hic abſcondendo magis exhilarat dæmonem velamentum obtendentem, atque adulantem, quam quum illud patravit. Sobrietas iræ non ſervit, quod in verborum jurgiis non oportet Monachum exacerbari, neque iraſci. Juveniles bonorum manipulos fovet ſenectus, quia annonam bonorum operum in juventute conſervat ætas ſenilis.

A ὅτι δεῖ πρὸς τὴν ἐρώτησιν ἁρμοδίαις ἀποκρίνεσθαι, καὶ μὴ ἀβασανίστως ποιεῖσθαι τὴν ἀπόκρισιν.

Ὁ γλώσσῃ τὴν οἰκείαν διὰ λευκάνας σκοτόμαιναν, θεῖον διώπλευσεν ἀμάρυγμα· σκοτόμαιναν τὴν ἁμαρτίαν φησί· ὁ ταύτην οὖν γλώσσῃ ἐξειπών τε καὶ ἐκφαυλήσας, ὡς καθαρεύσας καὶ φωτισθεὶς λαμπηδόνος θείας κατηξίωται· B ἑτέρου διασαλπίσας ἀλλοτρία κρυφιότητα παραπτώματος, ὡς θεῖον ἀποσυλῶν, ἔνοχος καθίσταται προνομιῶν· ἐξαγγελίαν τινὸς πρὸς ἕτερον ἀποκαλύπτων ὑπεύθυνός ἐστι κακῶν ὡς ἅρπαγμα ποιούμενος τὴν ἐν τῷ μέλλοντι χρόνῳ τοῦ θεοῦ ψῆφον· τότε γὰρ τῶν ἡμαρτημένων ἑκάστῳ παρὰ θεῷ ἡ δημοσίευσις διορίζεται· ᾧ πτῶμα κρύφιον διήγγελται, οὐκ C ἀσφαλὲς θείων ἴασις μυστηρίων· ὃς ἁμάρτημα ἐξαγορευθὲν αὐτῷ μὴ τετήρηκεν ἐν ἑαυτῷ καὶ συνέκρυψεν, ἀλλὰ πρὸς ἕτερον ἐθριάμβευσε τῶν θείων οὗτος μυστηρίων ἀνάξιος· ὁ τοῦ ἐσφαλμένου ὑπόκρισις πλέον καθήδυνεν, ἢ ὅτε τὸν προβολέα διεσπουδάζετο· εἴτις τῶν ἀνθρώπων εἰργάσατό τι τῶν οὐ θεμιτῶν, καὶ τοῦτο κρύφιον ἐν αὐτῷ κατέχων, οὗτος τὸν τοῦτο προ- D βαλλόμενον, καὶ ὑποθώμενον αὐτῷ δαίμονα ἐν τῷ ἀποκρύπτειν μᾶλλον κατευφραίνει ἢ ὅτε τοῦτο ἔπραττεν. νῦξις ἀόργητον· ὅτι ἐν τοῖς τῶν λόγων ὀνείδεσι οὐ δεῖ τὸν μονάζοντα παροξύνεσθαι, οὐδὲ ὀργίζεσθαι· τὰ ἐν ἀκμῇ τῶν καλῶν δράγματα σιτίζει τὸ γῆρας, ὅτι ἡ τῶν καλῶν πράξεων ἐν νεότητι σίτησις τὸ γῆρας διασώζει.

E

F

A

ΤΟΥ͂ ΑΥ̓ΤΟΥ͂

ΠΡΟ͂Σ ἸΩΆΝΝΗΝ ΜΟΝΆΖΟΝΤΑ

ΤΟΥ͂ ἈΠΈΧΕΣΘΑΙ ΤΗ͂Σ ΝΕΣΤΟΡΊΟΥ ΜΑΝΊΑΣ ΚΑῚ ΔΥΣΦΗΜΊΑΣ.

B

ΠΡοσέκει πᾶσι τοῖς προσερχομένοις Θεῷ καὶ ζωῆς αἰωνίου ἀξιωθῆναι βουλομένοις προηγουμένως τὴν ὀρθόδοξον πίστιν ἀμώμητον διαφυλάττειν. Καὶ μήτε δι᾽ ἀξιωμάτων ἐπιτυχίαν· ἢ τὰς τῶν κρατούντων κολακείας· ἢ φόβον τῶν αὐτῶν, τὸν ἀτίμητον θησαυρὸν τῆς πίστεως προδοῦναι· εἰ μὲν γὰρ θανόντων ἡμῶν C καὶ μάλιστα ὑπὲρ εὐσεβείας ὑφετέραν ἐξουσίαν ἐμέλλομεν ἔσεσθαι, καλῶς ἂν ἐφρίττομεν τὸν θάνατον· εἰ δὲ εἷς καὶ ὁ αὐτὸς κύριος καὶ ζώντων καὶ νεκρῶν ὑπάρχει, τίνος ἕνεκα δεδοίκαμεν θάνατον· τοῦ ἀποστόλου λέγοντος· οὐδεὶς ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ· καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀποθνήσκει· ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ Κυρίῳ ζῶμεν· ἐάν τε ἀποθνήσκομεν, τῷ Κυρίῳ ἀποθνήσ- D κομεν· ἐάν τε οὖν ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκομεν, τοῦ Κυρίου ἐσμέν· εἰς τοῦτο γὰρ Χριστὸς καὶ ἀπέθανε καὶ ἀνέστη καὶ ἔζησεν, ἵνα καὶ ζώντων καὶ νεκρῶν κυριεύσει· Καὶ γὰρ μὴ δι᾽ ἀρετὴν ἀποθώμεθα τὸ σῶμα ἐξ ἀνάγκης τοῦτο ὑπομένομεν, θανάτου ἐπιστάντος· χρὴ οὖν ἡμᾶς προθύμως ἀγωνίσασθαι ὑπὲρ τῆς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὀρθῆς ὁμολογίας· ἐν γὰρ τῷ E τὴν πίστιν ἐπανθεῖν καὶ κρατεῖν οὐ πάντες οἱ πιστοὶ κατάδηλοι ὑπάρχουσοι· ὁ μὲν γὰρ τοὺς ἐπαίνους θηρώμενος τοῦ ὀρθοῦ λόγου τῆς πίστεως τῇ ὑποκρίσει ἂν πέχετε· ὁ δὲ τοὺς ψόγους δεδιττόμενος, τὴν πίστιν κεκράτηκεν· ἡνίκα δὲ ἐπέλθῃ διωγμὸς ἢ κίνδυνος διὰ τὸν λόγον, εὐθὺς τὸ ἐμπαθὲς τῆς ἑαυτῶν ψυχῆς ἐκφαίνουσιν· οὕτω γὰρ πολλοὶ πολλάκις ἀπώλοντο· Καὶ πρὸ μὲν F τῆς τοῦ διωγμοῦ ἐπιστασίας, ὡς εὐθέως καὶ ὑπέρμαχοι εὐσεβείας ὑπὸ εὐσεβῶν ἐκηρύττοντο. τοῦ δὲ ἀγῶνος ἐνστάντος· οἱ πάλαι διαβεβουμένοι πιστοὶ εἶναι μεταπηδήσαντες, πρόμαχοι εὑρέθησαν δυσσεβείας· Καὶ ἀπότομοι διῶκται· Κεκαυτηριασμένην ἔχοντες τὴν ἰδίαν συνείδησιν· ἐπερίσσευσε γὰρ εἰς αὐτοὺς ἡ ἀγάπη τῶν φθαρτῶν καὶ ἐπιγείων, ὑπὲρ τὴν ἀγάπην τῶν ἀφθάρτων

EJUSDEM

AD JOANNEM MONACHUM,

UT ABSTINEAT A NESTORII INSANIA, ET BLASPHEMIA.

COnvenit omnibus, qui accedunt ad Deum, & vita æterna dignari volunt, ante omnia orthodoxam fidem immaculatam cuſtodire. Et nec propter auctoritatum ſucceſſum, nec potentium aſſentationem, nec ipſorum timorem, prodere inæſtimabilem fidei theſaurum. Si enim, quum mortui erimus, maxime propter pietatem, ſub alia poteſtate futuri eſſemus, recte fortaſſe mortem horreſceremus. Si vero unus, & idem Dominus eſt vivorum, & mortuorum, qua de cauſa mortem timemus, dicente Apoſtolo: *Nemo noſtrum ſibi vivit, & nemo ſibi moritur: Sive enim vivimus, Domino vivimus; ſive morimur, Domino morimur. Sive ergo vivimus, ſive morimur, Domini ſumus. In hoc enim Chriſtus mortuus eſt, & reſurrexit, ut & vivorum, & mortuorum dominetur.* Etſi enim non propter virtutem corpus deponamus, ex neceſſitate hoc patiemur morte inſtante. Oportet igitur nos promte decertare pro Domini noſtri Jeſu Chriſti recta confeſſione. Dum enim fides floret, & confirmatur, non omnes fideles manifeſti ſunt: qui enim laudes venatur, rectum fidei ſermonem ex hypocriſi amplectitur; qui vero vituperationes exhorret, fidem tenet. Quando autem venit perſecutio, aut periculum propter verbum, ſtatim ſui animi affectionem demonſtrant. Sic enim multi ſæpe ſæpius perierunt. Ac profecto ante perſecutionis impetum, tanquam recti, ac pietatis defenſores a piis prædicabantur: inſtante vero certamine, qui celebrati fuerant eſſe fideles, reſilientes, impietatis anteſignani inventi ſunt, rigidi perſecutores, cauteriatam habentes ſuam conſcientiam. Abundavit enim in ipſis amor corruptibilium rerum, & terrenarum, ſupra dilectionem incorruptibilium, & divinarum,

Ex cod. mſ. medic. Laurent. 63. Hunc ſermonem Sancti Ephræmi non eſſe, vel ipſe titulus demonſtrat: nam hæreſis neſtoriana Ephræmo, eſt poſterior.

Rom. 14. 7.

rum, ac ſuperabundavit in eis humanus timor ſupra timorem divinum: quare pro gloria dedecus retulerunt. Oportet igitur nos omnes deſpicere laborem, propter rectam Domini noſtri Jeſu Chriſti confeſſionem. Hoc pacto enim etiam exercitatio confirmata acceptabilis Deo fiet, juxta dicentem Apoſtolum, *ſine fide autem impoſſibile eſt placere Deo*. Hæc autem tibi ſcribimus; ne impiorum fallacia abductus, e propria ſtabilitate decidas, & condemneris cum iis, quos Apoſtolus averſatur dicendo: *Multi enim ambulant, quos ſæpe dicebam vobis, nunc autem & flens dico, inimicos Crucis Chriſti, quorum finis interitus, quorum Deus venter eſt, & gloria in confuſione ipſorum, qui terrena ſapiunt. Noſtra autem converſatio in cœlis eſt, unde etiam Salvatorem expectamus Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum.* Adeo ut etiam nos audacter clamemus: Nobis *autem abſit gloriari niſi in Cruce Domini noſtri Ieſu Chriſti*. Itaque devita communionem ſchiſmaticorum, hæreticorumque, maxime vero hæreſim eorum, qui dividunt in duos unum Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum: aliena enim ipſi credunt a trecentis & octodecim Sanctis Patribus Nicænis: Nicæna etenim Synodus genitum unigenitum filium Dei, Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero confeſſa eſt: qui paſſus eſt carne propter nos homines, & propter noſtram ſalutem deſcendit, & incarnatus, & homo factus eſt, qui paſſus eſt, & reſurrexit tertia die, & adſcendit in cœlum, & venturus eſt judicare vivos, & mortuos. Qui autem dividunt unum Dominum poſt inexplicabilem ipſius unionem, in ſanctam ac conſubſtantialem Trinitatem minime credunt, ſed in quaternitatem, hoc eſt, in Deum, & Filium Dei, & hominem, & Spiritum Sanctum. Non item igitur fidem adhibent Nicenæ Synodo. Neceſſe eſt ergo nos confiteri ſanctam, ſemperque Virginem Mariam Dei genitricem eſſe ſecundum veritatem, ne in illorum blaſphemiam incidamus. Qui enim ſanctam Virginem vere eſſe Dei Matrem inficiantur, nondum fideles ſunt, ſed diſcipuli ſunt Phariſæorum, ac Sadducæorum; eorum fermento enutriti, oculos mentis ſuæ excæcarunt contra ipſum blaſphemantes, ac dicentes: *de bono opere non lapida-*

Heb. 11. 6. — *Phil. 3. 18.* — *Joan. 10. 33.*

A των καὶ ἐπουρανίων· καὶ ὑπὲρ ἐπερίσσευσεν εἰς αὐτοὺς ὁ ἀνθρώπινος φόβος, ὑπὲρ τὸν θεῖον φόβον, ὅθεν καὶ ἀντὶ εὐκλεοῦς, αἰσχύνην ἀπηνέγκετο· δέον οὖν ἡμᾶς πάντας πόνον ὑπεριδεῖν, διὰ τὴν εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ὀρθὴν ὁμολογίαν· οὕτω γὰρ καὶ ἡ πρακτικὴ βεβαιωθεῖσα, εὐπρόσδεκτος γενήσεται τῷ θεῷ κατὰ τὸν λέγοντα ἀπόστολον· χωρὶς δὲ πίστεως, ἀδύ-

B νατον εὐαρεστῆσαι θεῷ· ταῦτα δέ σοι γεγράφαμεν, ἵνα μὴ τῇ τῶν ἀσεβῶν πλάνῃ συναχθεὶς, ἐκπέσῃς τοῦ ἰδίου στηριγμοῦ· Καὶ συγκατακριθῇς οἷς ὁ ἀπόστολος παραπέμπεται λέγων· πολλοὶ γὰρ περιπατοῦσιν οὓς πολλάκις ἔλεγον, ὑμῖν νυνὶ δὲ καὶ κλαίων λέγω, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ· ὧν τὸ τέλος, ἀπώλεια· ὧν ὁ θεὸς ἡ κοιλία, καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν· οἱ τὰ

C ἐπίγεια φρονοῦντες· ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα, ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει· ἐξ οὗ καὶ σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα κύριον ἰησοῦν χριστόν· ὥστε οὖν καὶ ἡμεῖς θαρροῦντες κράζομεν· ἡμῖν δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· τοιγαροῦν περιετοῦ τὴν κοινωνίαν τῶν σχισματικῶν καὶ αἱρετικῶν· μάλιστα τὴν αἵρεσιν τῶν τὸν ἕνα κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν διαιρούντων εἰς

D δύο· ἀλλότρια δὲ αὐτοὶ πιστεύουσι τῶν ἐν νικαίᾳ ἁγίων τιη. πατέρων· ἡ γὰρ ἐν νικαίᾳ γεννηθέντα μονογενῆ υἱὸν τοῦ θεοῦ· θεὸν ἐκ θεοῦ· φῶς ἐκ φωτός· θεὸν ἀληθινὸν ἐκ θεοῦ ἀληθινοῦ ὡμολόγησε· πεπονθέντα σαρκὶ δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους· Καὶ διὰ τὴν ἡμῶν σωτηρίαν κατελθόντα καὶ σαρκωθέντα καὶ ἐνανθρωπήσαντα, παθόντα καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ· ἀνελθόντα εἰς οὐρανὸν

E καὶ ἐρχόμενον κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς· οἱ δὲ διαιροῦντες τὸν ἕνα κύριον μετὰ τὴν ἄρρητον αὐτοῦ ἕνωσιν, οὐχὶ εἰς τὴν ἁγίαν καὶ ὁμοούσιον τριάδα πιστεύουσιν. ἀλλ' εἰς τετράδα· τουτέστιν εἰς θεὸν, καὶ υἱὸν θεοῦ· καὶ ἄνθρωπον· καὶ πνεῦμα ἅγιον· οὐκέτι τοίνυν πείθονται τῇ ἐν νικαίᾳ ἁγίᾳ συνόδῳ· ἀναγκαῖον οὖν ἡμᾶς ὁμολογεῖν τὴν ἁγίαν καὶ ἀειπάρθενον μαρίαν, θεοτόκον εἶναι κατὰ

F ἀλήθειαν· ἵνα μὴ τῇ ἐκείνων δυσφημίᾳ περιπέσωμεν· οἱ γὰρ ἀρνούμενοι τὴν ἁγίαν παρθένον θεοτόκον κατὰ ἀλήθειαν μὴ εἶναι, οὐκ ἔτι πιστοὶ τυγχάνουσιν, ἀλλὰ μαθηταί εἰσι τῶν φαρισαίων καὶ σαδδουκαίων· ὑπὸ τῆς ζύμης αὐτῶν τρεφόμενοι· τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς διανοίας αὐτῶν πεπήρονται δυσφημοῦντες εἰς αὐτὸν καὶ λέγοντες· περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε· ἀλλὰ περὶ βλασφημίας· ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὢν, ποιεῖς σεαυτὸν θεόν· οἱ δὲ ὁμολογοῦν-

λογοῦντες τὴν ἁγίαν παρθένον θεοτόκον εἶναι, μὴ ἀρ-
νησάσθωσαν τὸν ὑπὲρ ἡμῶν σταυρωθέντα θεόν· ὃ γὰρ
ἡ ἁγία παρθένος ἔτεκεν, ἐσταύρωσαν οἱ Ἰουδαῖοι·
εἰδὲ ἄνθρωπον ὁμολογεῖς τὸν ὑπὲρ ἡμῶν σταυρω-
θέντα, οὐχὶ θεὸν κατὰ ἀλήθειαν, οὐκ ἔτι κατὰ
σὲ ἡ θεοτόκος, θεοτόκος ὑπάρχει· ἀλλὰ ἀν-
θρωποτόκος· μὴ οὖν ἀθέτει τὴν χάριν τοῦ θεοῦ·
ὃν γὰρ ἔτεκεν ἡ ἁγία θεοτόκος, ἐσταύρωσαν οἱ
Ἰουδαῖοι· ἡμεῖς δὲ ὁμολογοῦμεν, ὅτι ὁ πρὸ
αἰώνων γεννηθεὶς ἀφράστως ἐκ τοῦ πατρὸς θεὸς
ἐκ θεοῦ, ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων εὐδόκησε σαρ-
κωθῆναι ἐκ πνεύματος ἁγίου· Καὶ ἐκ τῆς ἁγίας
παρθένου σάρκα λαβὼν ἐξ αὐτῆς τὴν ἡμῖν ὁμοούσιον
καὶ ὁμοιοπαθῆ ἐμψυχωμένην ψυχὴν λογικὴν
καὶ νοερὰν, αὐτὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ἡμῶν σαρκί·
διὸ προπίπτοντες, προσκυνοῦμεν τῷ τιμίῳ σταυ-
ρῷ· ὅτι θεοῦ ἐστὶ καὶ οὐκ ἀνθρώπου ψιλοῦ· δι-
δάσκει δὲ ἡμᾶς καὶ ὁ ἀπόστολος λέγων· σοφίαν
λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις· σοφίαν δὲ, οὐ τοῦ αἰῶνος
τούτου· οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου
τῶν καταργουμένων· ἀλλὰ λαλοῦμεν σοφίαν θεοῦ
ἐν μυστηρίῳ τὴν ἀποκεκρυμμένην· ἣν προώρισεν
ὁ θεὸς εἰς δόξαν ἡμῶν πρὸ τῶν αἰώνων· ἣν οὐ-
δεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν·
εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν κύριον τῆς δόξης ἐσταύ-
ρωσαν· ἄνθρωπος δὲ ψιλὸς, τῆς δόξης κύριος
οὐκ ἐστίν· ἡμεῖς δὲ προσκυνοῦμεν τὸν ὑπὲρ ἡμῶν
σταυρωθέντα θεόν· γνῶτε γάρ φησιν, ὅτι κύριος
αὐτός ἐστιν ὁ θεός· αὐτὸς ἐποίησεν ἡμᾶς καὶ
οὐχ ἡμεῖς· ἡμεῖς δὲ λαὸς αὐτοῦ καὶ πρόβατα νο-
μῆς αὐτοῦ, καὶ εἰς αὐτὸν ἐλπίζοντες τὴν ἐκ νεκ-
ρῶν ἀνάστασιν ἀπεκδεχόμεθα· αὐτὸς γὰρ εἴρη-
κεν· Ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις, καὶ ἡ ζωὴ καὶ ὁ πι-
στεύων εἰς ἐμὲ, κἂν ἀποθάνῃ ζήσεται· καὶ πᾶς ὁ
ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ, οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν
αἰῶνα· διὰ τοῦτο γὰρ μεταλαμβάνομεν τοῦ ἁγίου
σώματος καὶ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνά-
στασιν ἀπεκδεχόμενοι, καθὼς εἴρηκεν· ὅτι ὁ
τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα,
ἔχει ζωὴν αἰώνιον· καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ
ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ· αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ ἐλπὶς πάν-
των τῶν περάτων τῆς γῆς, καὶ τῶν ἐν θαλάσσῃ
μακράν· ἄνθρωπος δὲ ψιλὸς, ἐλπὶς κόσμου
εἶναι οὐ δύναται· διότι γέγραπται· ἐπικατά-
ρατος ἄνθρωπος, ὃς τὴν ἐλπίδα ἔχει ἐπ' ἄν-
θρωπον· Καὶ στηρίσει σάρκα βραχίονος αὐτοῦ·
Καὶ ἀπὸ κυρίου ἀποστῇ ἡ καρδία αὐτοῦ· καὶ ἔ-
σται ὡς ἡ ἀγριομυρίκη ἐν τῇ ἐρήμῳ. οὐκ ὄψεται,
ὅταν ἔλθῃ τὰ ἀγαθά· Καὶ κατασκηνώσει ἐν
ἁλίμοις

A *lapidamus te, ſed de blaſphemia, quia tu*
homo quum ſis, facis te ipſum Deum.
Qui vero fatentur Sanctam Virginem
eſſe Dei matrem, ne denegent illum
qui pro nobis cruci affixus eſt, eſſe
Deum: quem enim Sancta Virgo pe-
perit, illum Judæi cruci affixerunt.
Si vero hominem confiteris illum, qui
pro nobis crucem ſubiit, non Deum
ſecundum veritatem; non item ſecun-
B dum te Dei Mater, Mater Dei eſt, ſed
hominis genitrix · Minime igitur Dei
gratiam reſpuas: quem enim peperit
Sancta Dei genitrix, eum Judæi cru-
cifixerunt; nos vero confitemur, ante
ſæcula genitum ineffabiliter ex Patre,
Deum de Deo in fine temporum per
ſummam bonitatem voluiſſe carnem ſume-
re de Spiritu Sancto, atque ex San-
C cta Virgine carnem aſſumſiſſe, ex ea-
dem animam nobis conſubſtantialem,
atque iiſdem perpeſſionibus ſubditam,
vivificam, rationalem, atque intelli-
gentem. Ipſe paſſus eſt pro nobis
carne: ideo proſtrati pretioſam Cru-
cem adoramus, quoniam Dei eſt, non
hominis ſimplicis. Docet nos etiam
Apoſtolus dicens: *Sapientiam loquimur* 1.Cor.2.6.
inter perfectos, ſapientiam vero non hujus
D *ſæculi, neque principum hujus ſæculi,*
qui deſtruuntur; ſed loquimur Dei ſa-
pientiam in myſterio, quæ abſcondita eſt,
quam prædeſtinavit Deus ante ſæcula in
gloriam noſtram, quam nemo Principum
hujus ſæculi cognovit: Si enim cognoviſ-
ſent, nunquam Dominum gloriæ crucifi-
xiſſent. Simplex autem homo, gloriæ
non eſt Dominus: Nos vero adoramus
Deum pro nobis crucifixum. *Noſcite,*
E enim inquit, *quoniam Dominus ipſe eſt* Pſal. 94.
Deus: ipſe fecit nos, & non ipſi nos:
nos autem populus ejus, & oves paſcuæ ejus.
Et in ipſum ſperantes, ex mortuis reſur-
rectionem expectamus: ipſe enim dixit:
Ego ſum reſurrectio, & vita: qui credit in
me, etiamſi mortuus fuerit, vivet, & om- Jo.11.25.
nis, qui vivit, & credit in me, non mo-
rietur in æternum. Ideo enim participes
F ſumus ſancti Corporis, & Sanguinis ip-
ſius, reſurrectionem ex mortuis expectan-
tes, ſicut dixit: *qui manducat meam car-* Joa.6.55.
nem, & bibit meum ſanguinem, habet vi-
tam æternam: & ego reſuſcitabo eum in no-
viſſimo die. Ipſe enim ſpes eſt omnium
finium terræ, & omnium in mari longe.
Homo autem ſimplex ſpes mundi eſſe non
poteſt: ideo ſcriptum eſt: *Maledictus*
homo, qui confidit in homine, & ponit Jere.17.5.
carnem brachium ſuum, & a Domino re-
cedit

cedit cor ejus , & erit quaſi myricæ in deſerto : non videbit , quum venerit bonum : habitabit in ſiccitate in deſerto , in terra ſalſuginis , & inhabitabili : & benedictus vir , qui confidit in Domino , & erit Dominus fiducia ejus , & erit ſicut lignum exuberans ſuper aquas , quod ad humorem mittit radices ſuas , & non timebit , quum venerit æſtus , & erit folium ejus viride , & in tempore ſiccitatis non erit ſollicitum , nec deſinet facere fructum . Qui igitur cupiunt maledictionem effugere , vel fieri digni benedictionis , ne negent cruci affixum pro nobis Deum , ne juſtorum gloria priventur , quando venerit ipſe Dominus reddere bona credentibus in no-

Matth. 10. 32. men ejus . Ipſe enim dixit : *omnis ergo qui confitebitur me coram hominibus , confitebor & ego eum coram Patre meo , qui in cœlis eſt* . Non enim ſimplicem hominem peperit Sancta Virgo , ſed Deum Verbum incarnatum . Clamat enim E-

Joan. 1. 1. vangeliſta dicens : *In principio erat Verbum , & Verbum erat apud Deum , & Deus erat Verbum . Hoc erat in principio apud Deum : omnia per ipſum facta ſunt , & ſine ipſo factum eſt nihil , quod factum eſt* . Et rurſus : *Et Verbum Caro factum eſt , & habitavit in nobis* . Etenim Deus exiſtens , homo factus eſt propter nos , immutabiliter , & inconfuſe , quod non erat , manens quod erat , ſine tranſmutatione , ac variatione , manente ipſius natura , quatenus omnia poſſibilia ſunt Deo , impoſſibile autem ipſi nihil . Ipſe igitur , qui carnem ſumſit de Spiritu Sancto , & ex Sancta Virgine natus in Bethleem , & faſciis involutus , & a Magis adoratus , & in Jordane a Joanne baptizatus eſt : & ipſe

Matt. 3. 17. teſtimonium accepit a Patre : *hic eſt filius meus dilectus* : hunc iniqui Judæi cruci affixerunt . Et ſuadeat te Apo-

Phil. 2. 5. ſtolus dicendo : *Hoc ſentite in vobis , quod & in Chriſto Ieſu , qui quum in forma Dei eſſet , non rapinam arbitratus eſt eſſe ſe æqualem Deo , ſed ſemetipſum exinanivit , formam ſervi accipiens , in ſimilitudinem hominum factus , & habitu inventus ut homo . Humiliavit ſemetipſum factus obediens uſque ad mortem , mortem autem Crucis* . De ipſo igitur , qui crucifixus eſt , Præcurſor prædicavit dicens : *Qui poſt*

Matt. 3. 11. *me venturus eſt , fortior me eſt , cujus non ſum dignus calceamenta portare : ipſe vos baptizabit in Spiritu Sancto , & igni . Cujus ventilabrum in manu ſua , & permundabit aream ſuam , & congregabit triticum in*

A ἀλίμοις ἐν γῇ ἐρήμῳ· γῇ ἁλμυρᾷ, ἥ τις οὐ κατοικεῖται· καὶ εὐλογημένος ἄνθρωπος ὃς ἐλπίζει ἐπὶ κύριον· καὶ ἔσται κύριος ἐλπὶς αὐτοῦ. καὶ ἔσται ὡς ξύλον εὐθηνοῦν παρ' ὕδατα· καὶ ἐπὶ ἰκμάδα βαλεῖ ῥίζας αὐτοῦ· καὶ οὐ φοβηθήσεται ὅταν ἔλθῃ καῦμα· καὶ ἔσται ἐπ' αὐτῷ στελέχη ἀλσώδη· ἐν ἐνιαυτῷ ἀβροχίας, οὐ φοβηθήσεται· καὶ οὐ διαλείψει ποιοῦν καρπόν.

B οἱ οὖν βουλόμενοι τῆς κατάρας ἐκφύγειν ἢ καὶ ἀξιωθῆναι τῆς εὐλογίας, μὴ ἀρνήσθωσαν τὸν ὑπὲρ ἡμῶν σταυρωθέντα Θεόν· ἵνα μὴ στερηθῶσι τῆς δόξης τῶν δικαίων· ὅταν ἔλθῃ αὐτὸς ὁ κύριος ἀποδοῦναι τὰ ἀγαθὰ τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ· αὐτὸς γὰρ εἶπεν· πᾶς ὅς τις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω κἀγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ

C ἐν οὐρανοῖς· οὐ γὰρ ἄνθρωπον ψιλὸν ἔτεκεν ἡ ἁγία παρθένος· ἀλλὰ Θεὸν λόγον σαρκωθέντα· βοᾷ γὰρ ὁ εὐαγγελιστὴς λέγων· Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν· καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος· οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν· πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο· καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἕν, ὃ γέγονεν· καὶ πάλιν· καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν· Θεὸς γὰρ ὢν,

D ἄνθρωπος ἐγένετο δι' ἡμᾶς ἀτρέπτως καὶ ἀσυγχύτως ὅπερ οὐκ ἦν, μείνας ὃ ἦν· ἀμεταβλήτου καὶ ἀναλλοιώτου μεινάσης αὐτοῦ τῆς φύσεως· καθότι πάντα δυνατὰ τῷ Θεῷ· ἀδύνατον δὲ αὐτῷ οὐδέν· αὐτὸς τοιγαροῦν ὁ σαρκωθεὶς ἐκ πνεύματος ἁγίου καὶ ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου τεχθεὶς ἐν Βηθλεὲμ· καὶ σπαργανωθεὶς· καὶ ὑπὸ τῶν μάγων προσκυνηθεὶς· καὶ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ὑπὸ ἰωάν-

E νου βαπτισθεὶς· καὶ ὑπὸ τοῦ πατρὸς μαρτυρηθεὶς· οὗτος ἐστὶν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, τοῦτον οἱ παράνομοι ἰουδαῖοι ἐσταύρωσαν· καὶ πειθέτω σε ὁ ἀπόστολος, λέγων· τοῦτο φρονείσθω ἐν ὑμῖν· ὃ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ὃς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων, οὐχ ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ· ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσε, μορφὴν δούλου λαβὼν ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος· καὶ σχή-

F ματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος· ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου· θανάτου δὲ σταυροῦ· περὶ αὐτοῦ οὖν τοῦ σταυρωθέντος, καὶ ὁ πρόδρομος ἐκήρυξε λέγων, ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ἰσχυρότερός μου ἐστίν· οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί· οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ· καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἅλωνα αὐτοῦ· καὶ συνάξει τὸν σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ· τὸ δὲ ἄχυρον κατα-

A κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ· καὶ οἱ σταυρώσαντες τὸν σταυρωθέντα πρὸ τοῦ σταυρῶσαι, ἠρώτων λέγοντες, εἰπὲ ἡμῖν παῤῥησίᾳ, εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός· ὁ δὲ σταυρωθεὶς τῆς δόξης κύριος, ἀπεκρίνατο πρὸς αὐτούς· εἶπον ὑμῖν ἤδη καὶ οὐ πιστεύετε· τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ· ἀλλ' ὑμεῖς οὐ πιστεύετε· ὅτι οὐκ ἐστὲ ἐκ τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν· τὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς

B μου ἀκούουσι· κἀγὼ γινώσκω αὐτά, καὶ ἀκολουθοῦσί μοι· κἀγὼ δίδωμι αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον· καὶ οὐ μὴ ἀπόλωνται εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ οὐ μὴ ἁρπάσει τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρός μου· καὶ ὁ ἀρχιερεὺς δὲ πρὸς αὐτὸν ἔφη· ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἵνα ἡμῖν εἴπῃς εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ· λέγει αὐτῷ ὁ κύριος·

C σὺ εἶπες· ἀπάρτι ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ· ἡνίκα δὲ καὶ τῇ σαμαρείτιδι διελέγετο ἐπὶ τοῦ φρέατος, ἀπεκρίθη πρὸς αὐτόν, οἴδαμεν ὅτι μεσσίας ἔρχεται ὁ λεγόμενος Χριστός· ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν πάντα· Λέγει αὐτῇ ὁ κύριος· ἐγώ εἰμι ὁ λαλῶν σοι· αὐτὸς πάλιν ὁ σταυρωθεὶς τὴν

D φράσιν τῶν ζιζανίων οὐκ ἀπέκρυψε τοὺς ἰδίους μαθητάς, εἰπών· ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα, ἐστὶν ὁ υἱὸς ἀνθρώπου· ὁ δὲ ἀγρός, ἐστιν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζάνια εἰσὶν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ· ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ σπείρας αὐτά, ἐστιν ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμός, συντέλεια τοῦ αἰῶνος ἐστίν· οἱ δὲ θερισταὶ, ἄγγελοί εἰσιν· ὥσπερ οὖν

E συλλέγεται τὰ ζιζάνια καὶ πυρὶ κατακαίεται, οὕτως ἔσται καὶ ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος· ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ· καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν, καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων· τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσιν ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτῶν, ὡς ὁ ἥλιος· ὁ ἔχων

F ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω· αὐτὸς πάλιν ὁ σταυρωθεὶς ἐδίδαξεν εἰπών· ὅταν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ· καὶ πάντες οἱ ἅγιοι ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ· τότε καθήσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ καὶ συναχθήσονται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη· καὶ ἀφορίσει αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων· ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων· καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων· αὐτός ἐστιν ὁ Βασιλεύς· οὗ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος· εἰς ὃν ἐδυσφή-

A *in horreum ſuum, paleas autem comburet igni inextinguibili*. Et qui affixerunt crucifixum, antequam cruci affigerent, interrogabant dicendo: *Dic nobis palam, ſi tu es Chriſtus*. Crucifixus autem gloriæ Chriſtus reſpondit eis: *dixi jam vobis, & non creditis. Opera, quæ ego facio in nomine Patris mei, hæc teſtimonium perhibent de me, ſed vos non creditis, quia* Joan. 10. 24

B *non eſtis ex ovibus meis. Oves meæ vocem meam audiunt, & ego cognoſco eas, & ſequuntur me, & ego vitam æternam do eis, & non peribunt in æternum, & non rapiet eas quiſquam de manu mea*. Et Princeps Sacerdotum ait illi: *adjuro te per Deum vivum, ut dicas nobis, ſi tu es Chriſtus Filius Dei. Dicit ei Chriſtus*, Matth. 26. 64.

C *tu dixiſti. Amodo videbitis filium hominis ſedentem a dextris virtutis, & venientem in nubibus cœli*. Quando vero loquebatur cum Samaritide prope puteum, reſpondit ad eum: *Scimus, quia Meſſias veniet, qui dicitur Chriſtus: Quum ergo venerit ille, nobis annunciabit omnia*. Dicit ei Chriſtus: *Ego ſum qui loquor tecum*. Ipſe rurſus Crucifixus phra- Jo. 4. 25.

D ſim zizaniorum non celavit proprios diſcipulos, dicens: *qui ſeminat bonum ſemen, eſt filius hominis: Ager autem eſt mundus: bonum vero ſemen hi ſunt filii regni, zizania autem ſunt filii nequam. Inimicus autem qui ſeminavit ea, eſt diabolus: meſſis vero conſummatio ſæculi eſt: Meſſores autem Angeli ſunt. Sicut ergo colliguntur zizania, &* Matth. 13. 38.

E *igni comburuntur, ſic erit in conſummatione ſæculi. Mittet filius hominis angelos ſuos, & colligent de regno ejus omnia ſcandala, & eos qui faciunt iniquitatem, & mittent eos in caminum ignis: ibi erit fletus, & ſtridor dentium. Tunc juſti fulgebunt in regno gloriæ Patris eorum: qui habet aures audiendi audiat*. Ipſe rurſus Crucifixus do-

F cuit dicens: *Quum venerit filius hominis in majeſtate ſua, & omnes Angeli ſancti cum eo, tunc ſedebit ſuper thronum majeſtatis ſuæ, & congregabuntur ante eum omnes gentes, & ſeparabit eos ab invicem, ſicut paſtor ſegregat oves ab hædis: & ſtatuet oves quidem a dextris ſuis; hædos autem a ſiniſtris*. Ipſe eſt Rex, cujus Regni non erit finis: in quem blaſphemavit ſceleſtum illud os. Verum Matth. 25. 31.

rumtamen hi omnes radicem non
habent in ſeipſis . Idcirco infractum
fundamentum veritatis repulerunt , hoc
eſt , Dominum noſtrum Jeſum Chri-
ſtum , ad quos merito diceret Iſaias
Propheta his verbis : *Confidunt in ni-*
Iſa.59.14. *hilo , & loquuntur vanitates : Conce-*
perunt laborem , & pepererunt iniquita-
tem : Ova aſpidum ruperunt , & te-
las araneæ texuerunt . Qui comede-
rit de ovis eorum , confringens u-
rium invenit , & in ipſo baſili-
ſcum , telæ eorum non erunt in veſti-
mentum , neque operientur operibus
ſuis . Etenim non erubeſcunt injuriis
afficientes paſſionem Salvatoris noſtri
Dei , per quem tota rationalis na-
tura ſalva facta eſt : verum vana
loquentes ſubvertunt quorumdam fi-
dem , non reſpiciendo ad indigna-
tionem Domini ſapienter hoc per pa-
rabolas repræſentantis , ac dicentis :
Matth.23. 13. *Væ vobis Scribæ , & Phariſæi hypocri-*
tæ , quia clauditis regnum cœlorum an-
te homines : vos enim non intratis ,
nec introeuntes ſinitis intrare . Prophe-
ta igitur , quamvis magnus exiſteret ,
tamen homo erat . Idcirco etiam di-
cebat : *Veruntamen Deus redimet ani-*
Pſal.48.16. *mam meam de manu inferi , quum ac-*
ceperit me . Unigenitus vero Dei fi-
lius auctoritatem ſuæ divinitatis oſten-
Joan. 10. 17. dens dicebat . *Propterea me diligit*
Pater , quia ego pono animam meam ,
ut iterum ſumam eam . Nemo tollit
eam a me , ſed ego pono eam a me
ipſo : poteſtatem habeo ponendi eam , &
poteſtatem habeo iterum ſumendi eam .
Quum ſumſiſſet enim corpus conſub-
ſtantiale nobis , victoriam largitus fuit
hominibus . Non enim dicimus de
cœlo carnem Verbi deſcendiſſe , ne-
que opinione , aut ſpecie tenus fa-
ctam fuiſſe ſalutem noſtram . Abſit :
ſed vere , & reipſa carnem ſumpſiſ-
ſe Verbum ex ſemine David ſecundum
ſcripturas . Sicut & Archangelus Ga-
briel evangelizavit ſanctæ Virgini ,
ac Dei Genitrici Mariæ , dicendo :
Luc. 1. 28. *Ave gratia plena , Dominus tecum* . Ip-
ſa vero *turbata eſt in ſermone , &*
cogitabat qualis eſſet iſta ſalutatio . Et
dixit Angelus ad eam . Ne timeas , Ma-
ria : inveniſti enim gratiam apud Deum ,
& ecce concipies in utero , & paries fi-
lium , & vocabis nomen ejus Ieſum . Hic
enim erit magnus , & filius Altiſſimi vo-
cabitur . Et dabit ei Dominus Deus ſe-
dem David patris ejus , & regnabit
in

A ἐδυσφήμησε τὸ μυαρὸν ἐκεῖνο στόμα· ἀλλ' ὅμως οὗτοι πάντες ῥίζαν οὐκ ἔχουσιν ἐν ἑαυτοῖς· διότι τὸν ἄρραγῆ θεμέλιον τῆς ἀληθείας ἀπώσαντο. τουτέστι τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν· πρὸς οὓς δικαίως λέξειεν ὁ προφήτης ἡσαΐας, λέγων· Πεποίθασιν ἐπὶ ματαίοις καὶ λαλοῦσι κενά· ὅτι κύουσι πόνον καὶ τίκτουσιν ἀνομίαν· ᾠὰ ἀσπίδων ἔρρηξαν καὶ ἱστὸν ἀράχνης ὑφαίνουσι· καὶ ὁ μέλλων

B τὸ ᾠὸν αὐτῶν φαγεῖν· συντρίψας οὔριον εὗρε· καὶ ἐν αὐτῷ βασιλίσκον· ὁ ἱστὸς αὐτῶν οὐκ ἔσται ὡς ἱμάτιον· οὐδὲ μὴ περιβάλλονται ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτῶν· οὐκ ἐρυθριοῦσι γὰρ ἐνυβρίζοντες τὸ πάθος τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ· δι' οὗ πᾶσα λογικὴ φύσις σέσωσται· ἀλλὰ κενοφωνοῦντες ἀνατρέπουσι τὴν τινῶν πίστιν· οὐκ ἀφορῶντες εἰς τὴν τοῦ κυρίου ἀγανάκτησιν σοφῶς τοῦτο παραδηλοῦντος διὰ παραβολῶν καὶ λέ-

C γοντος· οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταί· ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε. οὐδὲ τοὺς θέλοντας εἰσελθεῖν ἀφίετε εἰσελθεῖν· ὁ μὲν οὖν προφήτης εἰ καὶ μέγας ἐτύγχανεν, ἀλλ' ἄνθρωπος ἦν· διὸ καὶ ἔλεγε, πλὴν ὁ θεὸς λυτρώσεται τὴν ψυχήν μου ἐκ χειρὸς ᾅδου ὅταν λαμβάνῃ με· ὁ δὲ μονογενὴς τοῦ θεοῦ υἱὸς τὴν αὐ-

D θεντίαν τῆς ἑαυτοῦ θεότητος ἐπιδεικνύμενος, ἔλεγε· διὰ τοῦτο με ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ· ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχήν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν· οὐδεὶς αἴρει αὐτὴν ἀπ' ἐμοῦ· ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτὴν ἀπ' ἐμαυτοῦ· ἐξουσίαν ἔχω θῆναι αὐτήν· καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν· λαβὼν γὰρ τὸ ὁμοούσιον ἡμῶν σῶμα, τὸ νῖκος δεδώρηται τοῖς ἀνθρώποις· οὐ γὰρ φαμὲν ἐξ οὐρανοῦ καταβεβηκέναι

E τὴν σάρκα τοῦ λόγου οὐδὲ δοκήσει καὶ φαντασίᾳ γεγονέναι τὴν σωτηρίαν ἡμῶν· μὴ γένοιτο· ἀλλ' ὄντως ἐν ἀληθείᾳ σεσαρκῶσθαι τὸν λόγον ἐκ σπέρματος Δαβὶδ κατὰ τὰς γραφάς. καθὼς καὶ ὁ ἀρχάγγελος γαβριὴλ εὐηγγελίσατο τῇ ἁγίᾳ παρθένῳ καὶ θεοτόκῳ Μαρίᾳ εἰπών· χαῖρε κεχαριτωμένη, ὁ κύριος μετὰ σοῦ· ἡ δὲ ἐπὶ τῷ λόγῳ διεταράχθη·

F καὶ διελογίζετο ποταπὸς εἴη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος. καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ. μὴ φοβοῦ μαριάμ· εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ θεῷ· καὶ ἰδοὺ συλλήψει ἐν γαστρὶ καὶ τέξει υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· οὗτος γὰρ ἔσται μέγας· καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται· καὶ δώσει αὐτῷ κύριος ὁ θεὸς τὸν θρόνον Δαβὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον

ἰακὼβ

ἰακὼβ εἰς τοὺς αἰῶνας· καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος· Τοῦτο ἔλεγεν ὁ ἀρχάγγελος σημαίνων ὅτι υἱὸς Δαβὶδ ἔμελλε γενέσθαι ὁ κύριος ἡμῶν κατὰ σάρκα πρὸς σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων· φησὶ γὰρ ἡ γραφή· οὐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ ἰούδα, καὶ ἡγούμενος ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ, ἕως ἂν ἔλθῃ ᾧ ἀπόκειται· καὶ αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν· ὁ δὲ προφήτης ἠσαίας· ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει· καὶ τέξεται υἱόν· καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐμμανουήλ· καὶ πάλιν· ὅτι παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν· υἱὸς καὶ ἐδόθη ἡμῖν· οὗ ἡ ἀρχὴ ἐγενήθη ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ· καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ μεγάλης βουλῆς ἄγγελος· ἐγὼ γὰρ ἄξω εἰρήνην ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας· εἰρήνην καὶ ὑγίειαν αὐτῶν· μεγάλη ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ· καὶ τῆς εἰρήνης αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ὅριον· ἐπὶ τὸν θρόνον Δαβὶδ καὶ ἐπὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ κατορθῶσαι αὐτήν· καὶ ἀντιλαβέσθαι αὐτῆς ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ κρίματι ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον· ὁ ζῆλος κυρίου σαβαὼθ ποιήσει ταῦτα· περὶ δὲ τοῦ πάθους αὐτοῦ, πάλιν λέγει· αὐτὸς τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν φέρει, καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾶται· καὶ ἡμεῖς ἐλογισάμεθα αὐτὸν εἶναι ἐν πόνῳ καὶ ἐν πληγῇ, καὶ ἐν κακώσει· αὐτὸς δὲ ἐτραυματίσθη διὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν· καὶ μεμαλάκισται διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν· παιδεία εἰρήνης ἡμῶν ἐπ᾽ αὐτὸν ἔσται· τῷ μώλωπι αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἰάθημεν· πρὸς δὲ τοὺς ἀχαρίστους, καὶ ἀθετοῦντας τὰς εὐεργεσίας αὐτοῦ, λέγει διὰ τοῦ προφήτου· καὶ ἔθεντο κατ᾽ ἐμοῦ κακὰ ἀντὶ ἀγαθῶν· καὶ μῖσος ἀντὶ τῆς ἀγαπήσεώς μου· καὶ πεπλήρωται πάλιν ἐπ᾽ αὐτὸν ἡ προφητεία ἡ λέγουσα· οὐαὶ τέκνα ἀποστάται· τάδε λέγει κύριος. ἐποιήσατε βουλὴν οὐ δι᾽ ἐμοῦ· καὶ συνθήκας οὐ διὰ τοῦ πνεύματός μου προσθεῖναι ἁμαρτίας ἐφ᾽ ἁμαρτίας· ἡμεῖς δὲ ἀνυμνοῦμεν καὶ εὐχαριστοῦμεν, καὶ προσκυνοῦμεν τὸν λυτρωσάμενον ἡμᾶς θεόν· ὅτι εὐσπλαγχνίσθη τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων ὀλλυμένῳ ὑπὸ τοῦ διαβόλου· καὶ οὐκ ἀφῆκεν ἡμᾶς εἰς τέλος κατακυριευθῆναι ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ· ἀλλ᾽ ἐρρύσατο ἡμᾶς κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος, ἐκ τῆς πλάνης τῶν εἰδώλων· πρὶν γὰρ τῆς ἐπιδημίας αὐτοῦ πρὸς ἡμᾶς, μεμελάνωτο πᾶσα ἡ γῆ τῇ εἰδωλομανίᾳ· ὡς δὲ ἠξίωσε τὴν ἡμετέραν φύσιν λαβεῖν, ἠσθένησε τὰ εἴδωλα· θεοσέβεια δὲ διέλαμψε. ποῦ τοίνυν αἱ δι᾽ αἱμάτων

A *in domo Iacob in æternum, & regni ejus non erit finis.* Hoc dicebat Archangelus ſignificans filium David futurum Dominum noſtrum ſecundum carnem, propter ſalutem hominum. Ait enim Scriptura: *Non auferetur ſceptrum de Iuda, & Dux de femore ejus, donec veniat, cui repoſitum eſt, & ipſe erit expectatio gentium.* Gen. 49. 10. Propheta autem Iſaias: *Ecce Virgo* Iſa. 7. 14.
B *concipiet, & pariet filium, & vocabitur nomen ejus Emmanuel.* Et iterum: *Parvulus natus eſt nobis, & filius datus eſt nobis, & factus eſt principatus ſuper humerum ejus, & vocabitur nomen ejus magni conſilii Angelus. Ego enim adducam pacem ſuper principes, pacem, & ſanitatem ipſorum. Magnus principatus ejus,* Iſa. 9. 7.
C *& pacis ejus non eſt finis. Supra thronum David, & ſupra regnum ejus corrigere illud, & vindicare illud in juſtitia, & judicio ex nunc, & in æternum tempus: Zelus Domini Sabaoth faciet hæc.* De paſſione vero ipſius iterum dicit: *Ipſe peccata noſtra fert, & pro nobis dolores portat. Et nos putavimus eum eſſe in labore, & plaga, & humiliatione:* Iſa. 53. 4.
D *ipſe autem vulneratus eſt propter iniquitates noſtras, attritus eſt propter ſcelera noſtra: diſciplina pacis noſtræ ſuper eum, & livore ejus nos omnes ſanati ſumus.* Contra ingratos autem, & reſpuentes ipſius beneficia ait per Prophetam: *Et poſuerunt adverſum me mala pro bonis: & odium pro dilectione mea.* Pſal. 108. 5. Et impleta eſt rurſus ſuper eum Prophetia dicens: *Væ*
E *filii deſertores, hæc dicit Dominus: feciſtis conſilium, non ex me, & pacta, non per ſpiritum meum: addere peccata ſuper peccata.* Iſa. 30. 1. Nos vero laudamus, gratias agimus, & adoramus liberatorem noſtrum Deum, quod miſericordia proſecutus eſt genus humanum perditum a diabolo, & non ſivit, ut in nobis uſque in finem
F dominaretur inimicus, ſed liberavit nos ſecundum magnam miſericordiam ſuam a deceptione idolorum. Ante enim adventum ipſius ad nos nigra facta erat omnis terra ab idololatrarum inſania: Quum autem dignatus fuit noſtram naturam aſſumere, infirmata ſunt idola: Dei cultus vero reſplenduit. Ubi igitur ſacrificia per ſanguinem, & oracula? Ubi magorum præſtigiæ, & reliqua dæmonum

num ludibria ? Quando hæc ceſſarunt, & debilitata ſunt, niſi quum Crux Salvatoris noſtri apparuit ? Quando adeo Dei cognitio effulſit, aut quando ita mors contemta eſt, niſi quando, & ex quo tempore Crux viſa eſt ? Atque hoc nemo unus in controverſiam vocat, qui videt Sanctos Martyres propter Salvatorem noſtrum Chriſtum deſpicientes mortem, ſicut ſcriptum eſt: *abſorpta eſt mors in victoria*: Et iterum: *abſtulit Deus omnem lacrymam ab omni vultu*. Etenim adveniente vita mortificata eſt mors. Ipſe

*Iſa.*10. 10. enim dixit. *Ego veni, ut vitam habeant, & abundantius habeant*. Et ſplendente lumine, tenebræ exterminatæ

Joa:8.12. ſunt. Ipſe rurſus dixit: *Ego ſum lux mundi: qui ſequitur me, non ambulat in tenebris, ſed habebit lumen vitæ*. Quapropter & Propheta hortatur nos dicendo: *laudate Dominum: invocate nomen ejus: annunciate inter gentes gloriam ejus: Mementote quoniam elevatum eſt nomen ejus: laudate nomen Domini, qui mirabilia fecit: Annunciate hæc in univerſa terra: Exultate, & lætamini omnes, qui habitatis in Sion: quoniam elevatus eſt Sanctus Iſrael in medio tui*. Ipſi elevato in Cruce acceſſerunt

Matth.24.3 Apoſtoli dicentes: *Quod ſignum adventus tui, & conſummationis ſæculi? Et reſpondens Ieſus dixit eis: videte nequis vos ſeducat: Multi enim venient in nomine meo dicentes: ego ſum*

Matth. 24. 26. *Chriſtus, & multos ſeducent*. Et poſt alia. *Si dixerint, ecce in deſerto eſt, nolite exire: ecce in penetralibus, nolite credere. Sicut enim fulgur exit ab oriente, & paret uſque in occidentem, ita erit & adventus filii hominis*. Quum enim Deus ſit indiviſibilis, complacuit propter noſtram ſalutem impaſſibili modo per carnem congredi cum morte, ut nobis propria paſſione largiretur non poſſe pati. Ut autem ſcias ipſum eſſe, qui paſſus eſt, ut homo, quum eſſet Deus, prænoſcens ait ad ſuos diſcipulos ſeor-

Matth.20. 18. ſim. *Ecce aſcendimus Ieroſolymam, & filius hominis tradetur Principibus Sacerdotum, & Scribis, & condemnabunt eum morte: & tradent eum gentibus ad illudendum, & flagellandum, & crucifigendum, & tertia die reſurget*. Ac ne quis eorum, qui non credunt, prætextum inveniat, tanquam de aliquo alio paſſionem narret Dominus, non de ſe ipſo: interrogat

terrogat

A μάτων θυσίαι καὶ τὰ μαντεῖα· ποῦ αἱ τῶν μάγων φαντασίαι, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν δαιμόνων ἐμπαίγματα· πότε ταῦτα πέπαυται καὶ ἠσθένησεν, εἰ μὴ ὅτε ὁ σταυρὸς τοῦ σωτῆρος ἡμῶν γέγονε· πότε οὕτω θεογνωσία ἐξέλαμψεν ἢ πότε οὕτως ὁ θάνατος κατεφρονήθη· εἰ μὴ ὅτε ἐξότε ὁ σταυρὸς γέγονε· καὶ τοῦτο οὐδεὶς ἀμφιβάλλει βλέπων τοὺς ἁγίους μάρτυρας διὰ τὸν σωτῆρα ἡμῶν Χριστὸν καταφρονοῦν-

B τας τοῦ θανάτου· καθὼς γέγραπται· κατέπιεν ὁ θάνατος ἰσχύσας· καὶ πάλιν· ἀφεῖλεν ὁ θεὸς πᾶν δάκρυον ἀπὸ παντὸς προσώπου· τῆς γὰρ ζωῆς ἐλθούσης, νενέκρωται ὁ θάνατος· αὐτὸς γὰρ εἴρηκεν· ἐγὼ ἦλθον, ἵνα ζωὴν ἔχωσι καὶ περισσὸν ἔχωσι· καὶ τοῦ φωτὸς λάμψαντος, τὸ σκότος ἠφανίσθη· αὐτὸς πάλιν εἴρηκεν· ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ, οὐ μὴ περιπατήσει ἐν τῇ σκο-

C τίᾳ, ἀλλ' ἕξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς· διὸ καὶ ὁ προφήτης παρακελεύεται ἡμῖν λέγων· ὑμνεῖτε τὸν κύριον· βοᾶτε τὸ ὄνομα αὐτοῦ· ἀναγγείλατε ἐν τοῖς ἔθνεσι τὰ ἔνδοξα αὐτοῦ· μιμνήσκεσθε ὅτι ὑψώθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ· ὑμνήσατε τὸ ὄνομα κυρίου, ὅτι ὑψηλὰ ἐποίησεν· ἀνεγγείλατε ταῦτα ἐν πάσῃ τῇ γῇ· ἀγαλλιᾶσθε, καὶ εὐφραίνεσθε πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν σιών· ὅτι ὑψώθη ὁ ἅγιος

D τοῦ Ἰσραὴλ ἐν μέσῳ σου· αὐτῷ τῷ ὑψωθέντι ἐπὶ τοῦ σταυροῦ προσῆλθον οἱ ἀπόστολοι λέγοντες· τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας, καὶ τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος τούτου; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς· βλέπετε μήτις ὑμᾶς πλανήσῃ· πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες, ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ Χριστός· καὶ πολλοὺς πλανήσουσι· καὶ μεθ' ἕτερα· ἐὰν εἴπωσιν· ἰδοὺ ἐν τῇ

E ἐρήμῳ ἐστὶ, μὴ ἐξέλθητε· ἰδοὺ ἐν τοῖς ταμείοις, μὴ πιστεύσητε· ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν, καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν, οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου· θεὸς γὰρ ὢν ἀχώριστος, εὐδόκησε διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν, ἀπαθῶς διὰ σαρκὸς συμπλακῆναι τῷ θανάτῳ ἵν' ἡμῖν τῷ ἰδίῳ πάθει, τὴν ἀπάθειαν χαρίσηται· ἵνα δὲ μάθῃς ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ

F παθὼν ὡς ἄνθρωπος, θεὸς ὢν προγνώστης, εἶπε πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ μαθητὰς κατ' ἰδίαν· ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς ἱεροσόλυμα. καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ γραμματεῦσι· καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ· καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ ἐμπαῖξαι, καὶ μαστιγῶσαι· καὶ σταυρῶσαι· καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται· καὶ ἵνα μήτις τῶν ἀπίστων πρόφασιν εὕρῃ· ὡς ἑτέρου τινὸς τοῦτο πάσχειν

χειν

χειν εἰπόντος τοῦ κυρίου καὶ οὐχὶ περὶ ἑαυτοῦ, μαθητὰς αὐτοῦ λέγων· τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; οἱ δὲ εἶπον· οἱ μὲν Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν, ἄλλοι δὲ ἠλίαν, ἕτεροι δὲ Ἱερεμίαν· ἢ ἕνα τῶν προφητῶν· λέγει αὐτοῖς· ὑμεῖς δὲ, τίνα με λέγετε εἶναι; μὴ εἶπεν αὐτοῖς, ὑμεῖς τίνα αὐτῶν λέγετε εἶναι; ἀλλ' εἴρηκεν· ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι· ἀποκριθέντος δὲ Σίμωνος Πέτρου· σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος, εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· μακάριος εἶ Σίμων βὰρ ἰωνᾶ· ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι· ἀλλ' ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς· κἀγὼ δέ σοι λέγω· ὅτι σὺ εἶ Πέτρος· καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ θεμελιώσω μου τὴν ἐκκλησίαν· καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς· δώσω δὲ σοὶ τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· καὶ ὃ ἐὰν δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς· καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς· ταῦτα δὲ τὰ χαρίσματα, οὐκ ἀνθρώπου εἰσὶν· ἀλλὰ θεοῦ ζῶντος καὶ ἀληθινοῦ· μία γὰρ θεότης ἐστὶ καὶ οὐσία ἐν τρισὶν ὑποστάσεσι δοξαζομένη· διὸ καὶ ἡμεῖς πιστεύοντες, ὁμολογοῦντες βοῶμεν· εἷς πατὴρ ἅγιος· εἷς υἱὸς ἅγιος· ἓν πνεῦμα ἅγιον, ἀμήν· περὶ δὲ τῶν συμβαινόντων θλίψεων τοῖς πιστοῖς, μὴ καταπλαγῶμεν· προείρηκε γὰρ ἐν εὐαγγελίοις ὁ τῆς δόξης κύριος· παραδώσουσιν ὑμᾶς φησὶν εἰς θλίψιν· καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς. καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν διὰ τὸ ὄνομά μου· καὶ τότε σκανδαλισθήσονται πολλοὶ· καὶ ἀλλήλους παραδώσουσι· καὶ μισήσουσιν ἀλλήλους· καὶ πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐγερθήσονται· καὶ πολλοὺς πλανήσουσι· καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν, ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν· θαρραλεωτέρους δὲ ποιῶν τοὺς εἰς αὐτὸν πεποιθότας, εἶπε πάλιν· μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτενόντων τὸ σῶμα· τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι· φοβήθητε δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ· καὶ πάλιν ἔφη· ὑμεῖς θλίψιν ἕξετε ἐν τῷ κόσμῳ· ὁ δὲ κόσμος χαρήσεται· ὑμεῖς δὲ λυπηθήσεσθε· ἀλλ' ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται· ἡ γυνὴ ὅτ' ἂν τίκτῃ, λύπην ἔχει, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς· ὅτ' ἂν δὲ γεννήσῃ τὸ παιδίον, οὐκ ἔτι μνημονεύει τῆς θλίψεως διὰ τὴν χαρὰν· ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον· καὶ ὑμεῖς μὲν νῦν θλίψιν ἕξετε· πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς· καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία· καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν, οὐδεὶς αἴρει ἀφ' ὑμῶν· ὅθεν ὁ ἀπόστολος λέγει· εἰ γὰρ συναπεθάνομεν

A terrogat ſuos diſcipulos dicens: *quem me dicunt homines eſſe filium hominis?* Matth.16.14. *At illi dixerunt: alii Ioannem Baptiſtam, alii autem Eliam, alii vero Ieremiam, aut unum ex Prophetis. Dicit illis: vos autem quem me eſſe dicitis?* Non dixit eis: vos quem illorum dicitis eſſe? Sed dixit: *Vos autem quem me eſſe dicitis?* Simon Petrus autem quum reſpondiſſet: *Tu es Chri-*
B *ſtus filius Dei vivi*; dixit ei Jeſus: *Beatus es Simon Bar-Iona, quia caro, & ſanguis non revelavit tibi, ſed Pater meus, qui in cœlis eſt. Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adverſus eam. Et tibi dabo claves Regni cœlorum: & quodcumque ligaveris ſuper*
C *terram, erit ligatum & in cœlis, & quodcumque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis*. Hæc autem dona non hominis ſunt, ſed Dei vivi, & veri. Una enim divinitas eſt, & ſubſtantia in tribus hypoſtaſibus glorificata. Ideo etiam nos credentes, confitentes clamamus: Unus Pater Sanctus, unus Filius Sanctus, Unus Spiritus Sanctus.
D Amen. De tribulationibus autem, quæ fidelibus accidunt, ne obſtupeamus: prædixit enim in Evangeliis Dominus gloriæ: *Tradent vos*, inquit, *in tribulationem, & occident* Matth.24.9 *vos, & eritis odio omnibus gentibus propter nomen meum. Et tunc ſcandalizabuntur multi, & invicem tradent, & odio habebunt invicem. Et*
E *multi pſeudo-prophetæ ſurgent, & ſeducent multos: & quoniam abundavit iniquitas, refrigeſcet charitas multorum.* Confidentiores vero reddens eos, qui confidunt in ipſo, dixit rurſus: *Nolite timere eos, qui occidunt corpus,* Matth.10.28. *animam autem non poſſunt occidere; ſed potius timete eum, qui poteſt & animam, & corpus perdere in gehennam.* Et iterum dixit: *Vos tribulationem*
F *habebitis in mundo: Mundus autem* Joa.14.20 *gaudebit, vos autem contriſtabimini, ſed triſtitia veſtra vertetur in gaudium. Mulier quum parit, triſtitiam habet, quia venit hora ejus; quum autem peperit puerum, jam non meminit preſſuræ propter gaudium, quia natus eſt homo in mundum. Et vos igitur nunc quidem triſtitiam habetis, iterum autem videbo vos, & gaudebit cor veſtrum, & gaudium veſtrum nemo tollet a vobis.* Unde Apoſtolus ait: *Si enim ſimul mortui*

Rom. 6. 8. *mortui ſumus , ſimul etiam vivemus .* Si abnegabimus , etiam ille negabit nos . Si increduli ſumus , ille fidelis manet . Negare enim ſe ipſum non poteſt . *Exiſtimo enim , quod non ſunt condignæ paſſiones hujus temporis ad futuram gloriam , quæ revelabitur in nobis .* Et rurſus : *omnes qui volunt pie vivere in Chriſto Ieſu , perſecutionem patientur .* 2.Tim.3.13 *Mali autem homines , & ſeductores proficient in pejus errantes , & in errorem mittentes .* Ne decipiaris ergo homo contradicens veritati . *Horrendum enim eſt incidere in manus Dei viventis .* Audi Salvatorem Heb.10.31. noſtrum dicentem . *Quid prodeſt homini , ſi univerſum mundum lucretur , animæ vero ſuæ detrimentum patiatur ? Aut quam dabit homo commutationem pro anima ſua ? Filius enim hominis venturus eſt in gloria Patris ſui cum omnibus Angelis ſuis , & tunc reddet unicuique ſecundum opera ejus .* Matth. 16, 26. Ideo & Apoſtolus ait : 2.Theſſ.1.3 *Gratias agere debemus ſemper Deo pro vobis , fratres , ita ut dignum eſt , quoniam ſupercreſcit fides veſtra , & abundat charitas uniuſcujuſque veſtrum in invicem : ita ut & nos ipſi in vobis gloriemur in Eccleſiis Dei pro patientia veſtra , & fide , & in omnibus perſecutionibus veſtris , & tribulationibus , quas ſuſtinetis in exemplum juſti judicii Dei , pro quo & patimini . Si tamen juſtum eſt apud Deum retribuere tribulationem iis , qui vos tribulant , & vobis , qui tribulamini , requiem nobiſcum in revelatione Domini Ieſu cum Angelis virtutis ejus , in flamma ignis dantis vindictam iis , qui non noverunt Deum , & qui non obediunt Evangelio Domini noſtri Ieſu Chriſti , qui pœnas dabunt in interitu æternas a facie Domini , & a gloria virtutis ejus , quum venerit glorificari in Sanctis ſuis , & admirabilis fieri in omnibus , qui crediderunt .* Vides , quod qui voluntarie Crucem pertulit , ipſe eſt gloriæ Dominus , atque omnium opifex . Vides , quod qui crucem paſſus eſt libere , is eſt qui miſſurus eſt Angelos ſuos cum tuba magna ad colligendos electos ſuos a quatuor ventis a ſummis cœlorum uſque ad terminos eorum . Vides , quod qui crucem ultro ſubiit , ipſe eſt , qui venturus eſt cum gloria ingenti , & poteſtate in nubibus cœli ad judicandos omnes in juſtitia . Nemo igitur te decipiat , ut recedas a recta

A πεθάνωμεν καὶ συζήσωμεν· εἰ ἀρνησώμεθα, κἀκεῖνος ἀρνήσεται ἡμᾶς· εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει· ἀρνήσασθαι γὰρ ἑαυτὸν οὐ δύναται· λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς· καὶ πάλιν· πάντες δὲ οἱ θέλοντες εὐσεβῶς ζῆν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διωχθήσονται· πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ γόητες προκόψουσιν ἐπὶ B τὸ χεῖρον πλανῶντες καὶ πλανώμενοι· μὴ ἀπατᾶ οὖν ὦ ἄνθρωπε ἀντιλέγων τῇ ἀληθείᾳ· φοβερὸν γὰρ τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας θεοῦ ζῶντος· ἄκουε τοῦ σωτῆρος ἡμῶν λέγοντος· τί ὠφεληθήσεται ἄνθρωπος· ὅταν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ· τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ· ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς C αὐτοῦ μετὰ πάντων τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ· καὶ τότε ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ· διὸ καὶ ὁ ἀπόστολος λέγει· εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν ἀδελφοί· καθὼς ἄξιόν ἐστιν· ὅτι ὑπεραυξάνει ἡ πίστις ὑμῶν· καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἑνὸς ἑκάστου πάντων ὑμῶν εἰς ἀλλήλους· ὥστε ἡμᾶς αὐτοὺς ἐν ὑμῖν καυχᾶσθαι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ θεοῦ ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν καὶ D πίστεως· ἐν πᾶσι τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν καὶ θλίψεσιν· αἷς ἀνέχεσθε ἐν δείγματι τῆς δικαιοκρισίας τοῦ θεοῦ· ὑπὲρ ἧς καὶ πάσχετε εἴπερ δίκαιον παρὰ θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς θλίψιν καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ' ἡμῶν ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ἀπ' οὐρανοῦ μετὰ ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ· ἐν πυρὶ φλογὸς διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσι θεὸν, E καὶ τοῖς μὴ ὑπακούουσι τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· οἵτινες δίκην τίσουσιν ὄλεθρον αἰώνιον ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου· καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ· ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ· καὶ θαυμασθῆναι ἐν πᾶσι τοῖς πιστεύσασιν· ὁρᾷς ὅτι ὁ τὸν σταυρὸν ἑκουσίως ὑπομείνας, αὐτός ἐστιν ὁ τῆς δόξης κύριος καὶ τῶν ἁπάντων δημιουργός; ὁρᾷς F ὅτι ὁ τὸν σταυρὸν ὑπομείνας ἑκουσίως αὐτός ἐστιν ὁ μέλλων ἐξαποστεῖλαι τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος μεγάλης τοῦ ἐπισυνάξαι τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ' ἄκρων οὐρανοῦ ἕως τῶν ἄκρων αὐτῶν; ὁρᾷς ὅτι ὁ τὸν σταυρὸν ἑκουσίως ὑπομείνας αὐτός ἐστιν ὁ μέλλων ἐλθεῖν μετὰ δόξης πολλῆς, καὶ δυνάμεως ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ κρῖναι τὴν σύμπασαν ἐν δικαιοσύνῃ; μηδείς σε

οὖν

σοῦν ἐξαπατάτω ἀποστῆναι ἐκ τῆς ὀρθῆς ὁμολογίας τῆς ἁγίας, ἀχράντου καὶ ὁμοουσίου τριάδος· μηδὲ ἀνάσχου παραφθαρῆναι σου τὸν εὐσεβῆ λογισμὸν ὑπὸ ἀνθρώπων κατεφθαρμένων τὸν νοῦν, καὶ ἀδοκίμων περὶ τὴν πίστιν· καὶ τῇ προλήψει δεδουλωμένων· καὶ πρὸς δόξαν ἀνθρωπίνην ἐπτοημένων· πεπλήρωται γὰρ ἐπ' αὐτοὺς ἡ τοῦ προφήτου φωνὴ ἡ λέγουσα· οὐκ ἔγνωσαν φρονῆσαι· ὅτι ἀπημαυρώθησαν τοῦ βλέπειν τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτῶν, καὶ τοῦ νοῆσαι τῇ καρδίᾳ αὐτῶν· καὶ οὐκ ἐλογίσαντο ἐν τῇ ψυχῇ αὐτῶν τὸ τοῦ ἀποστόλου ῥητὸν τὸ λέγον· Ἐπεφάνη ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας, σωφρόνως, καὶ δικαίως, καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι· προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα, καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν· ἵνα λυτρώσηται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας, καὶ καθαρίσῃ ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον, ζηλωτὴν καλῶν ἔργων· πρόσεχε οὖν σεαυτῷ, καὶ φύλαξον τὴν ψυχήν σου σφόδρα· μήποτε γένηται ῥῆμα κρυπτὸν ἐν τῇ καρδίᾳ σου ἢ ἀνόμημα· ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ καὶ ἐνεργής· καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον· καὶ διϊκνοῦντος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς καὶ πνεύματος ἁρμῶν τε καὶ μυελῶν καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας· καὶ οὐκ ἔστι κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ· πάντα δὲ γυμνά, καὶ τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς ἑαυτοῦ· πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος· Καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει· γυμνὸς ὁ ᾅδης ἐνώπιον αὐτοῦ· καὶ οὐκ ἔστι περιβόλαιον τῇ ἀπωλείᾳ· δυνατὸς δέ ἐστιν ὁ θεὸς ὃς οὐκ ἐάσηται τέλεον καταποθῆναι ὑπὸ τοῦ σάλου τῆς ἀπιστίας· ἀλλ' ἐφελκύσηταί σε πρὸς ἑαυτόν, βεβαιῶν ἐν πίστει ἀληθείας· ὅπως ἐν παρρησίᾳ εἴπῃς ἀνεπαισχύντως ἅμα τῷ ἀποστόλῳ· τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγώνισμαι· τὸν δρόμον τετέλεκα· τὴν πίστιν τετήρηκα· λοιπὸν ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος ὃν ἀποδώσει μοι κύριος ὁ δίκαιος κριτὴς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· οὐ μόνον δὲ ἐμοί, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ· αὐτὸς γὰρ εἴρηκε· μακάριός ἐστιν, ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθεὶς ἐν ἐμοί· ταῦτα δὲ ἔχετε παρ' ἐμοῦ ὡς ἐν τάξει παραινέσεως· εἰ γὰρ καὶ ἁμαρτωλὸς τυγχάνω, ἐλέει θεοῦ οὐκ εἰς τοσαύτην ἤλασα μανίαν, ὥστε καὶ ἀκούσας δυσφημούμενον τὸν κύριον τῆς δόξης, μὴ ἐπιδιαμαρτύρασθαι κατὰ δύναμιν.

A a recta confeſſione ſanctæ, immaculatæ, & conſubſtantialis Trinitatis, nec patiaris corrumpi tuum pium ratiocinium ab hominibus depravatis mente, & reprobis circa fidem, & anticipatæ opinioni mancipatis, & humanæ gloriæ ſtupore perculſis. Adimpleta eſt enim in ipſis Prophetæ vox dicens: Neſcierunt ſapere, quia obſcurati ſunt videre oculis ſuis, & intelligere corde B ſuo. Et non cogitaverunt in corde ſuo illud Apoſtoli dictum, quod ait: *Apparuit gratia Dei Salvatoris noſtri omnibus hominibus, erudiens nos, ut abnegantes impietatem, & ſecularia deſideria, ſobrie, juſte, & pie vivamus in hoc ſeculo, expectantes beatam ſpem, & adventum gloriæ magni Dei, & Salvatoris noſtri Ieſu Chriſti, qui dedit ſe*C*metipſum pro nobis, ut nos redimeret ab omni iniquitaee, & mundaret ſibi populum acceptabilem, ſectatorem bonorum operum*. Attende igitur tibi ipſi, & cuſtodi animam tuam, ne quando fiat verbum abſconditum in corde tuo, aut iniquitas: *Vivus eſt enim ſermo Dei, & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti, & pertingens uſque ad diviſionem animæ, ac ſpiritus, compagum* D *quoque, ac medullarum, & diſcretor cogitationum, & intentionum cordis. Et non eſt ulla creatura inviſibilis in conſpectu ejus, omnia autem nuda, & aperta ſunt oculis ejus, ad quem nobis ſermo*. Et in alio dicit. *Nudus eſt infernus coram illo, & nullum eſt operimentum perditioni*. Potens eſt autem Deus, non permittere omnino abſorberi a procella infidelitatis, ſed E pertrahere te ad ſe ipſum, confirmans in fide veritatis. Ut confidenter dicas ſine rubore ſimul cum Apoſtolo: *Bonum certamen certavi, curſum conſummavi, fidem ſervavi, in reliquo repoſita eſt mihi corona juſtitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die juſtus Iudex: non ſolum autem mihi, ſed & iis qui diligunt adventum ejus*. Ipſe enim dixit: *bea*F*tus eſt, qui non fuerit ſcandalizatus in me*. Hæc autem habete a me loco admonitionis: etſi enim peccator ſum, per miſericordiam Dei minime ad tantam perveni ſtultitiam, ut audiens blaſphemiis appetitum Dominum gloriæ, pro viribus non reclamem.

ad Tim. 2. 11.

Hebr. 4. 12.

Job. 26. 6.

2. *Tim.* 4. 7.

Matt. 11. 6.

A

EJUSDEM

De iis, qui Filii Dei naturam scrutantur.

Ex cod. mſ. Barberin. 31 pag. 298.

Rex cœleſtis, immortalis Dominus, Filius unigenitus, dilectus Patris, qui per ſolam gratiam ſuam, atque potentiam e terra hominem finxit, pietatis ſuæ miſerationibus victus, propter ipſum hominem, quem immaculatæ ipſius manus formaverant, deſcendit de cœlis, ut ſalvaret & curaret omnes male habentes. Cunctos quippe languoribus infecerat callidi inimici verſutia: unde & putredo ſubſequuta eſt gravis atque incurabilis, adeo ut nec Prophetæ nec Sacerdotes exitiale ipſum vulnus ſanare valuerint. Quamobrem Sanctus unigenitus Filius quum cerneret totum humanum genus in malis jacere infirmum, voluntate Patris e cœlo deſcendit: Et incarnatus in Sanctæ Virginis utero, atque ex ea genitus, voluntarie proceſſit, ut gratia & miſerationibus ſuis omnes variis infirmitatibus detentos curaret, cunctoſque morbos verbo ſanaret. Et quum jam omnes a fœtida vulnerum ſuorum tabe liberaſſet; ipſi contra ægroti poſt acceptum curationis beneficium, dum medico gratias pro cura ac ſanitate referre deberent, eouſque proceſſerunt, ut incomprehenſibilem medici naturam curioſe rimari niterentur. O expaveſcendum miraculum! o demens ſtultorum mortalium elatio! Quis talia unquam vidit curata alicujus vulnera, quæ plurimis annis fuerant putrida? ipſe autem ſanatus, per ſummam vecordiam, medici ſubſtantiam curioſe perſcrutaris, o infelix? An quia propter te aſſumſit formam tuam medicus, ut ſanitatem tibi reſtitueret, idcirco naturam ipſius medici rimari conaris? Audi quæ ego immanitati, & impudentiæ tuæ dicturus ſum. Si ſcrutari velis eſſentiam medici, nullus curioſitati tuæ aditus, nullus exitus patebit. Nam quicumque ejuſce inveſtigationis iter ingredi tentaverit, e veſtigio via ei omnis occludetur: & ante ſe nihil, niſi loca deſerta & invia conſpiciet, nullamque prorſus manſionem aut requiem habentia. Quando igitur in loco deſerto ac invio manſionem & requiem non inveneris, quid ages miſer? aut quo ſtulte perges, ubi nulla eſt manſio, nulluſque finis? Pelagus immenſum atque infinitum eſt curioſa Filii unige-

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΟΥΣ ΚΑΤΑΖΗΤΟΥΝΤΑΣ ΤΟΥ ΥΙΟΥ ΤΗΝ ΦΥΣΙΝ.

B Βασιλεὺς οὐράνιος, δεσπότης ἀθάνατος, υἱὸς μονογενὴς, ἀγαπητὸς τοῦ πατρὸς· ὁ πλάσας ἐν χάριτι ἑνὶ διὰ ἐξουσίαν ἄνθρωπον ἀπὸ τῆς γῆς, νικηθεὶς τοῖς οἰκτιρμοῖς τῆς αὐτοῦ· εὐσπλαγχνίας, δι' αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἔπλασαν αἱ χεῖρες αὐτοῦ αἱ ἄχραντοι, κατῆλθεν ἐξ οὐρανοῦ σῶσαι καὶ ἰάσασθαι πάντας κακῶς ἔχοντας· ἐπειδὴ πάντες ἅμα ἠῤῥώσθησαν ἐν κακοῖς πονηροῦ ἐνεργείᾳ· καὶ γέγονε σηπεδὼν δυσχερεὶς, ἀνίατος· C οὐκ ἴσχυσαν παντελῶς προφῆται καὶ ἱερεῖς ἰάσασθαι τὸ τραῦμα· χάριν τούτου ἅγιος μονογενὴς υἱὸς ἰδὼν ἅπασαν φύσιν ἐῤῥωστοῦσαν ἐν κακοῖς, τῇ βουλήσει τοῦ πατρὸς κατελθὼν ἐξ οὐρανοῦ, ἐσαρκώθη ἐν μήτρᾳ τῆς ἁγίας παρθένου, καὶ γεννηθεὶς ἐξ αὐτῆς τῇ αὐτοῦ εὐδοκίᾳ προῆλθε τοῦ ἰάσασθαι πάντας κατακειμένους ποικίλαις ἀσθενείαις χάριτι καὶ οἰκτειρμοῖς, D καὶ λόγῳ ἰάσασθαι πάντα τὰ νοσήματα. ἀπήλλαξεν ἅπαντας ἀπὸ τῆς δυσωδίας τῶν ἰδίων τραυμάτων· αὐτοὶ δὲ οἱ ἄῤῥωστοι μετὰ τὸ ἰαθῆναι· ἀντὶ τοῦ ἀποδοῦναι χάριτας τῷ ἰατρῷ ἀντὶ τῆς ἰάσεως, προσῆλθον ἐξερευνᾷν ἰατροῦ τὴν οὐσίαν, οὖσαν ἀκατάληπτον· ὢ φοβεροῦ θαύματος, ὑπερβολὴ ἀνοήτως τῶν βροτῶν ἀσυνέτων· τίς γὰρ ἤκουσε τούτων, ἢ τίς ἐθεάσατο τραύ- E ματα σεσημμένα ἀπὸ χρόνων ἱκανῶν ἰαθέντα· αὐτὸς δὲ ὁ ἰαθεὶς διὰ τὴν σὴν ὀμώτητα, ἰατροῦ τὴν οὐσίαν ἐρευνᾷς ὦ ἄθλιε; ἐπειδὴ διὰ σὲ λαβὼν μορφὴν σου ὁ ἰατρὸς, ἵνα σὲ ἰάσηται, χάριν τούτου ἐρευνᾷς τὴν φύσιν τοῦ ἰατροῦ; ἄκουσον, κἀγὼ λέγω πρὸς τὴν σὴν ὀμώτητα, καὶ τὴν σὴν προπέτειαν, ἂν βούλῃ ἐξερευνᾷν ἰατροῦ τὴν οὐσίαν, οὔτε ὁδὸν εὑρίσκεις, οὔτε μὴν διέξοδον τῇ σῇ ἐξε- F ρευνήσει· Πᾶς γὰρ ὁ βουλόμενος βαδίζειν ἐν τῇ ὁδῷ τῆς ἐρευνήσεως, παραχρῆμα ἡ ὁδὸς ἄβατος εὑρίσκεται, ἔμπροσθεν ποδῶν αὐτοῦ ἄβατος καὶ ἔρημος, μὴ ἔχουσαν παντελῶς μονὴν καὶ ἀνάπαυσιν· οὐκ ἔχων ἐν ἀβάτῳ μονὴν, καὶ ἀνάπαυσιν, τί ποιεῖς ὦ ἄθλιε; ποῦ φθάσεις ἀσύνετε, ἐν ἀβάτῳ φοβερᾷ, καὶ μὴ ἔχων παντελῶς μονὴν, μηδὲ τέλος; ποῦ πορεύῃ εὐτελῆ; πέλαγος ἀμύθητον ἐστιν ἐξερεύνησις υἱοῦ μονογενοῦς.

νοῦς· αὐτὸς δὲ ὡς προπέτης τυγχάνεις βῶλος μικρὸς ἀπὸ τοῦ χοὸς τῆς γῆς· ἐὰν βούλῃ κατελθεῖν ἐπὶ τὸ πέλαγος τούτου τῆς ἐξερευνήσεως, πῶς φανεῖς ὦ ἄθλιε· τίς ἴδε τοῦτο ποτέ, ὅτι χῶμα τὸ χαῦνον κατέβη εἰς πέλαγος ἐρευνᾷν πᾶν τὸ βάθος τῆς θαλάσσης τῆς μεγάλης· ἢ τίς πάλιν ἤκουσεν ἀσυνθέτου προσελθόντος ἐρευνᾷν δύναμιν τοῦ ἀνέμου, ὅστις ἀπὸ τῆς οἰκτρᾶς φωνῆς τοῦ ἀνέμου σκορπίζεται πανταχοῦ, μὴ ἔχων ὑπόστασιν, μὴ δὲ πάλιν δύναμιν ἀντιστῆναι μιᾷ ῥοπῇ ἐναντίον τοῦ ἀνέμου· φύσις πάλιν καλάμου προσῆλθεν ἐξερευνᾷν τὴν δύναμιν τοῦ πυρός· καὶ γὰρ πῦρ καιόμενόν ἐστιν ἐξερεύνησις θεοῦ· Διατί ὦ ἄθλιε σεαυτὸν καταφλέγεις ἐν φλογὶ τῇ φοβερᾷ; εἰπέ μοι ὦ προπέτη, ἐν τῇ σῇ διανοίᾳ πῶς αὐτὸν διέγραψας τὸν δημιουργὸν ἁπάσης τῆς κτίσεως καὶ τὸν ἀπέραντον ἔνδοξον καὶ φοβερόν· οὗ ἀπὸ τοῦ βλέμματος τήκεται πᾶσα κτίσις ὡς κηρὸς ἀπὸ προσώπου πυρός· πᾶσα κτίσις ὁρατὴ ὁμοίως, καὶ ἀόρατος ἀπὸ βλέμματος αὐτοῦ ὥσπερ κηρὸς τήκεται ἐν στιγμῇ τοῦ βλέμματος· αὐτὸς δὲ ὦ προπέτη, τὸν μέγαν καὶ φοβερόν, ἔνδοξον ἀνείκαστον ἐν τῇ σῇ ὠμότητι καὶ τῇ σῇ προπετείᾳ κατειληφέναι νομίζεις; ἐμεθύσθης ὦ ἄθλιε, μὴ γινώσκων σεαυτόν, οὔτε πάλιν τὴν σὴν φύσιν καὶ τὴν σὴν εὐτέλειαν. αὐτὸς δὲ ὦ εὐτελῆ, πῶς ἐκτίσθης, οὐκ οἶδας, ὁ ἑαυτὸν μὴ γινώσκων, πῶς δεσπότην ἐρευνᾷς τὸν φοβερὸν καὶ ἔνδοξον· πρόσεχε ὦ ἄθλιε ἐκείνους τοὺς μάγους τοὺς ἐλθόντας μηκόθεν προσκυνῆσαι ἐν φόβῳ τῷ τεχθέντι βασιλεῖ, οὐχ εὗρον βασιλέα κείμενον ἐν πορφύρᾳ, οὐδὲ πάλιν διάδημα λαμπρὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, ἀλλὰ ἐθεάσαντο ἐπὶ φάτνης εὐτελοῦς βρέφος κατακείμενον, καὶ εὐθὺς ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς ἑαυτῶν προσήνεγκαν τὰ δῶρα μετὰ χαρᾶς καρδίας· ὅρα τὴν ὑπερβολὴν τῆς πίστεως τῶν μάγων· ἐπὶ φάτνῃ εὐτελεῖ εὗρον τὸν βασιλέα οὐράνιον, ἅγιον, τὸν τεχθέντα ἐν σαρκὶ ὑπὲρ σωτηρίας πάσης τῆς οἰκουμένης· ἐπὶ φάτνῃ εὕροσαν, καὶ οὐκ ἐξερεύνησαν· τί γὰρ οἰκτρότερον φάτνης ἐλαχίστης; εἰς τοιαύτην εὐτέλειαν εὗρον αὐτὸν οἱ μάγοι, καὶ οὐδεὶς ἐρεύνησε τὴν φύσιν τοῦ τεχθέντος· αὐτὸς δὲ ὦ ἄθλιε, ἐκ δεξιῶν τοῦ πατρὸς θεωρεῖς τὸν μονογενῆ μετὰ δόξης μεγάλης καθήμενον σὺν πατρὶ καὶ σὺν αὐτῷ ὑμνούμενον, καὶ περιεργάζῃ αὐτόν; οὐ φοβῇ σὺ ἄθλιε; οὐ τρέμεις ἀσύνετε; ἑαυτὸν μὴ γινώσκων, τὸν πλάστην ἐξερευνᾷς; τίς ἄρα μὴ φοβηθῇ· ὅτι θεὸς κύριος μο-

A niti perſcrutatio. Tu vero quum ſis gleba puſilla ex pulvere terræ compacta, ſi in tam vaſtum hujus inveſtigationis pelagus teipſum conjeceris, quo tandem evades, miſer? Quis unquam quid tale conſpexit, quod modicus ac fragilis pulvis in immenſum pelagus deſcenderit, ad perſcrutandam omnem maris profunditatem? ant quis unquam audivit, quod virtutem venti rimandam is aggreditur,
B qui leni ventorum flatu ubique diſpergitur, ſubſtantiam atque virtutem non habens vel tenuiſſimo ventorum flatui reſiſtendi? Stipulæ rurſus natura vim ignis explorare tentat: eſt enim ignis comburens, divinæ naturæ perveſtigatio. Cur ergo teipſum, infelix, horrendis flammis comburendum tradis? Dic mihi, o impudens ac temerarie, quomodo in mente
C tua ipſum effingere auſus ſis creaturæ totius conditorem, atque auctorem infinitum, glorioſum, ac formidabilem: a cujus aſpectu, omnis creatura, ut cera a facie ignis, liqueſcit? creatura, inquam, omnis viſibilis & inviſibilis, ejus ab aſpectu in momento & ictu oculi liqueſcit ac deficit. Tu autem, veſane ac improbe, magnum, terribilem & inæſtimabilem, tua impudentia atque temeritate comprehendiſſe
D te arbitraris? Ebrius mihi videris, miſer, qui teipſum, & humilem ac vilem naturam tuam ignoras: & quo quidem pacto ipſe, o viliſſime, creatus ſis, plane te latet. Qui ergo teipſum neſcis, Dominum glorioſum, & terribilem, qua fronte atque audacia ſcrutari pertentas? Attende, o infelix, Magos illos, qui de longinquis partibus ad adorandum nuper genitum Regem advenerunt: quomodo non illi Regem in purpura
E jacentem invenerint, neque diademate pellucido caput ejus inſignitum; ſed infantem in vili præſepio poſitum repererunt: & continuo apertis theſauris ſuis cum gaudio cordis obtulerunt ei munera. Cerne excellentiſſimam Magorum fidem. Offendunt in vili præſepio Regem cœleſtem, ſanctum, nuper pro totius mundi ſalute natum: reperiunt, inquam, in
F præſepio: nec tamen ulterius inquirunt. Et quid anguſto præſepio vilius? Inter tot porro vilia atque abjecta invenerunt eum Magi, nec tamen geniti naturam ſcrutabantur. At tu miſer, quum ad dexteram Patris ſcias unigenitum cum gloria magna conſidere Patri, & cum ipſo laudari, adhuc illum temere rimari audes? non vereris, miſer? non, ſtulte, perhorreſcis? Qui teipſum ignoras, creatorem perſcrutaris? Quis non exhorreſcat? Deus

Dominus unigenitus Patris in cœlis ad dexteram ſedet Patris. Angeli, Archangeli, Cherubim & Seraphim cum metu ac tremore ei adſtant, preſſis deorſum cum horrore obtutibus: pulvis autem ac cinis in terra ſedens, opificem ſcrutari præſumit? Cherubim prope ſolium conſiſtentia, ſuam ſub alis contegunt faciem, neque tantam illam Domini majeſtatem intueri ſuſtinent: homo vero luteus, qui ſeipſum, & mortis ſuæ tempus neſcit, Dominum cunctorum creatorem rimatur? Audi miſer, qui Dominum tuum ſcrutaris, & admiranda quædam de ipſius deitate, deque unigenito dilecto Patris, te enunciaturum polliceris. Qui glorioſam & incomprehenſibilem deitatem in ſua majeſtate contemplari te affirmas; pauca prius de creaturæ ratione explica, & ſecundum tuam ſapientiam atque intelligentiam, miniſtrorum expone ordines qui coram Deo adſtant. Exhibe nobis & exprime, ac in lucem profer naturam Angelorum, figuram Cherubim, Seraphim imaginem propriam, Gabrielis faciem, ignem Michaelis vere flagrantem. Miniſtri autem Deitatis & Spiritus quum ſint omnes, ignem quo pacto conſpiciunt? Lux quippe in circuitu eſt. Quo item ordine, ac modo ſpiritum ducit adminiſtratorius Spiritus? Flagrantis ignis ubi ſunt oculi? ubi nares ad requiem Spiritus? Quænam illorum ſunt ſtaturæ? Erectæ ne, in juſtæ atque honeſtæ altitudinis, ac proceritatis ſpeciem; an globoſæ, atque rotundæ? Tractabiles ne ſunt, an intractabiles? Hæc omnia recenſe, homo temerarie, atque inſane; iſta expone, quæ nobis ſunt ignota; quæ nam ſcilicet igneorum ſpirituum ſint alæ, & qui flammantium pedes. Dic, ut illi igneos ſuos operiant axes, ſub igneis alis: & quo pacto inter igneas alas, ſuam velent faciem, non ſuſtinentes intendere aciem in ignem illum immortalem gloriæ Domini. Si iſta te ſuperant, homo ignare, atque ingrate, neque inæſtimabilis Domini creaturas eloqui vales: ipſum Creatorem qua temeritate circumſcribere conaris? Dices autem miſer, rerum magnitudine ſuperatus: Inviſibilis eſt natura conditionis Angelicæ: apud ſuperos commorantur Deitatis miniſtri. Sed dic ſaltem, vel ipſa viſibilia. Ignis ſane nobis in uſum datus eſt, atque in miniſterium:

A νογενὴς τοῦ πατρὸς, κάθηται ἐν ὑψηλοῖς ἐκ δεξιῶν τοῦ πατρός· ἄγγελοι Ἀρχάγγελοι, χερουβὶμ, καὶ σεραφὶμ μετὰ φόβου καὶ τρόμου περιστήκουσιν αὐτῷ, τὸ βλέμμα κάτω ἀεὶ ἔχοντες μετὰ φρίκης· τέφρα δὲ σὺν κονιορτῷ καθημένη ἐπὶ τῆς γῆς ἐρευνᾷ δημιουργόν; χερουβὶμ ἐν τῷ θρόνῳ ὑπὸ πτέρυξιν αὐτοῦ κρύπτει αὐτοῦ τὸ βλέμμα μὴ φέρων κατανοεῖν εἰς τὴν δό-

B ξαν ἐκείνην τοῦ φοβεροῦ δεσπότου· ἄνθρωπος δὲ χοϊκὸς μὴ γινώσκων ἑαυτὸν, μὴ δὲ πάλιν τὴν ὥραν τοῦ ἰδίου θανάτου, τὸν δεσπότην ἐρευνᾷ τὸν ποιητὴν τῶν ἁπάντων; ἄκουσον ὦ ἄθλιε, ὁ ἐρευνῶν δεσπότην αὐτοῦ· ἐπαγγέλλεται θαυμαστὰ διηγήσασθαι περὶ τῆς θεότητος, καὶ περὶ μονογενοῦς ἀγαπητοῦ πατρός· θεάσῃ θεότητά φησι ἀκατάληπτον δεδοξασμένην ἐν τῇ μεγαλοσύ-

C νῃ αὐτῆς· εἰπάτω οὖν πρότερον τὰ περὶ τῆς κτίσεως, καὶ φράσει ἐν σοφίᾳ καὶ ἰδίᾳ συνέσει περὶ τῶν λειτουργῶν τῶν λειτουργούντων ἔμπροσθεν τῆς θεότητος· εἰπάτω καὶ δειξάτω πᾶσιν ἡμῖν, ὡς τὸ φῶς τὴν φύσιν τῶν ἀγγέλων· χαρακτῆρα χερουβὶμ, τὴν ἰδίαν σεραφὶμ εἰκόνα, τοῦ Γαβριὴλ πρόσωπον, τοῦ Μιχαὴλ πῦρ ὄντως φλεγόμενον, λειτουργοὶ θεότητος, καὶ πνεῦμα ὄντες

D πάντες· ἐν τίνι ὁρᾷ τὸ πῦρ; κυκλόθεν γὰρ φῶς ἐστιν; ἐν τίνι ἀναπνεῖ πάλιν τὸ πνεῦμα λειτουργίας; ποῦ εἰσὶν οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ φλεγομένου πυρὸς, ποῦ δὲ εἰσὶν αἱ ῥῖναι εἰς ἀνάπαυσιν πνεύματος; καὶ τούτων ἡλικίαι, αἱ εἰσὶν εὐμεγέθεις; ἢ πάλιν κονδοειδεῖς; ἀψηλάφητα εἰσὶν, ἢ ἄρα ψηλαφητοί· ταῦτα πάντα εἰπάτω ὁ προπετὴς καὶ περίεργος, καὶ ταῦτα φράσαι ἃ

E ἡμεῖς οὐκ οἴδαμεν· ποταπαὶ δὲ εἰσὶν ἄρα πτέρυγες, αἱ τῶν πυρινῶν, οἱ πόδες τῶν φλογίνων; εἰπὲ πῶς κάμπτουσι πυρίνους αὐτῶν ἄξονας ὑπὸ πτέρυγας πυρός; καὶ πῶς πάλιν κρύβουσιν τὸ πρόσωπον τοῦ πυρὸς ἐν πτέρυξιν, μὴ φέροντες προσέχειν εἰς τὸ ἀθάνατον πῦρ τῆς δόξης τοῦ δεσπότου; ἂν ἡττηθῇ εἰς ταῦτα ὁ προπέτης ἀγνοκτὴς, μὴ δυνάμενος φράσαι τὰ δημιουργήματα

F τοῦ ἀνεικάστου δεσπότου, τὸν δημιουργὸν αὐτῶν πῶς περιεργάζεται; ἡττᾶται γὰρ ἐν τούτοις καὶ λέγει ὁ ἄθλιος· ἀόρατος τυγχάνει ἡ τῶν ἀγγέλων φύσις· καὶ ἄνω αὐλίζονται ἐν ὕψει τοῦ οὐρανοῦ λειτουργοὶ θεότητος φύσει ἀόρατα· εἰπάτω τὰ ὁρατά· τὸ φαῖνον ἡμῖν καὶ δοθὲν πᾶσιν ἡμῖν εἰς ἡμῶν λειτουργείαν, τοῦτο λαβὼν προπετὴς εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ, μασησάτω ἀφόβως ἄνθρακα καιόμενον· ὅπως πληροφορήσῃ ἅπαντας ἀκροατάς,

κροατὰς, ὁμοίως καὶ θεατὰς· ὅτι δύναται φράσαι τὴν φύσιν τοῦ δεσπότου, φοβεροῦ δημιουργοῦ, ἂν τοῦτο οὐ δύναται περπετὴς πολύλογος, ἀπελθάτω κλαυσάτω, θρηνησάτω ἑαυτόν. καταλείψας γὰρ πίστιν ὁσίου δημιουργοῦ τὴν δυναμένην σῶσαι ἅπαντας τοὺς θέλοντας σωθῆναι ἐν αὐτῇ ἀνέλαβε τὸ ὅπλον τοῦ ἰδίου θανάτου, ἀκονίσας τὸ ξίφος, ἔπηξεν αὐτῷ, θέλων εἰς τὴν ἑαυτοῦ καρδίαν, καὶ καταλείψας πάλιν τὴν δόξαν τοῦ πατρὸς περίεργος γέγονεν κατὰ τοῦ δημιουργοῦ· ὢ ἄθλιος καὶ ταλαίπωρος, καὶ ἀναιδέστατος πάλιν, ὅστις θέλει ἐρευνᾷν ἴδιον δημιουργόν· μυρίαι μυριάδων καὶ χιλίαι χιλιάδων ἀγγέλων, ἀρχαγγέλων, δοξοῦσιν ἐν φόβῳ, προσκυνοῦσι καὶ ἐν τρόμῳ· ἄνθρωποι δὲ χοϊκοὶ, μεστοὶ ἁμαρτιῶν, διαλέγονται ἀφόβως περὶ τῆς θεότητος; οὐ φρίσσει αὐτῶν τὸ σῶμα, οὐ τρέμει καρδία, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ θαῤῥῶ καὶ λέγω παῤῥησίᾳ τὸν Χριστὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, παθόντα ἑκουσίως ὑπὲρ τοῦ ἀναξίου ἐμοῦ ἁμαρτωλοῦ, λάμπει γὰρ ὡς φῶς ἀεὶ ἡ γέννησις τοῦ σωτῆρος· ἵνα τί ἀφ᾽ ἑαυτοῦ ἄλλα ἀντ᾽ ἄλλων τυπόνεις; εἰπέ μοι ὦ περπέτη τοῦτο ὅπερ σοὶ λέγω· ἐὰν θελήσει ὁ τυφλὸς, ὁ μηδέποτε ἰδὼν ἡλιακὰς ἀκτῖνας, διαλεχθῆναι μετά τινος ἔχοντος τοὺς ὀφθαλμοὺς περὶ τοῦ ἡλίου τούτου, καὶ τῶν ἀκτίνων αὐτοῦ· καὶ εἴπη φιλονεικῶν ὁ τυφλὸς ἐκ γεννητῆς, ὅτι αὐτὸς ὁ ἥλιος ὁ ἐν ὕψει τοῦ οὐρανοῦ, ἐκτὸς τῶν ἀκτίνων αὐτοῦ βαδίζει ἄνευ φωτὸς, καὶ τίς ἀκούων τοῦ τυφλοῦ πιστεύει ταῦτα ἄρα; ἀλλὰ μᾶλλον ὁ τυφλὸς ἀκούων περὶ φωτὸς, ὅτι εἰσὶν πάντοτε σὺν αὐτῷ αἱ ἀκτῖνες, αἱ δεῖ πληροφορηθῆναι μετὰ πάσης πίστεως· ὅτι ἀληθῆ εἰσὶ τὰ λεγόμενα παρὰ τῶν θεασαμένων ἡλιακὰς ἀκτῖνας; ἂν δὲ μὴ πεισθῇ ὁ τυφλὸς ἐν τούτοις οἷς ἀκούει· ἐν μυρίοις λογισμοῖς τυπόνει καὶ ζωγραφεῖ ἐν καρδίᾳ ἑαυτοῦ χαρακτῆρα ἡλίου, μὴ δυνάμενος τυπεῖν χαρακτῆρα ἀληθῆ· διότι οὐδέποτε ἐθεάσατο αὐτὸς σωματικοῖς ὀφθαλμοῖς λαμπάνοντα τὸν ἥλιον σὺν τοῖς ἀκτίνεσιν αὐτοῦ· οὐδὲ πάλιν ἐπείσθη παρὰ θεασαμένων ἀκριβῶς τὸν ἥλιον, οὕτως καὶ ἡμεῖς πάντες, ἐὰν μὴ θελήσωμεν πεισθῆναι τοῖς ἁγίοις προφήταις καὶ ἀποστόλοις, λέγουσι περὶ υἱοῦ μονογενοῦς τοῦ πατρὸς, ὅτι ἐνηνθρώπησεν, καὶ ἐτέχθη ἐκ παρθένου ἐκ πνεύματος ἁγίου, εὑρισκώμεθα ἡμεῖς καὶ τοῦ τυφλοῦ χείρονες· ἐκεῖνοι γὰρ οἱ ἅγιοι προφῆται καὶ ἀπόστολοι, ἐθεάσαντο αὐτόν· οἱ μὲν πνεύματι ἁγίῳ· οἱ δὲ πάλιν ἑωράκαν ὀφθαλμοῖς σωματικοῖς· ὁ μὲν γὰρ ἑώρακεν

A niſterium: hunc igitur temere tibi ipſi in
os injiciens, carbonem ignitum intrepidus
comede, ut auditoribus omnibus, pariter-
que ſpectatoribus perſuadeas, te ipſius
quoque Domini opificis ſummi naturam
probe eloqui poſſe. At ſi id nequiveris;
faceſſe hinc, temerarie garrule, & teip-
ſum defle, ac luge: nam fide ſancti con-
ditoris deſerta, quæ ſalvare omnes po-
teſt, qui ſalvari per eam deſiderant, in
B propriam perniciem arma ſumpſiſti; exacu-
enſque gladium, ſponte illum in tuum ip-
ſius cor infixiſti: quin & derelicta Patris
majeſtate ac gloria, curioſus ſummi æter-
nique opificis ſcrutator effectus es. Infelix
profecto, ac miſer, & impudentiſſimus
eſt, qui opificem, ac conditorem ſuum
curioſe rimari, atque ſcrutari præſumit.
Millia millium, & centies millies millena
C millia Angelorum, & Archangelorum cum
timore, atque horrore ipſum glorificant,
tremulique adorant: & homines lutei,
plenique peccatis, de Divinitate intrepi-
de diſſerunt? non illorum contremiſcit cor-
pus, non perhorreſcit animus: ſed loqua-
citer, ac temerarie de Chriſto Dei Filio,
qui pro me indigno peccatore paſſus eſt,
verba effutiunt: ſemper enim, ut lux cla-
riſſima, reſplendet Salvatoris nativitas.
D Cæterum dic mihi rurſus, o infelix: Si
voluerit cæcus quiſpiam, qui nunquam
Solis radios adſpexerit, cum aliquo claris
luminibus prædicto, de Sole iſto, ejuſque
radiis loqui; contenderitque cæcus ille a
nativitate, Solem ipſum in ſublimi cœli
regione extra ſuos radios, ſine luce ſuum
curſum peragere; quis fidem verbis cæci
iſtius habere volet? Nonne potius decebat,
ut cæcus de lumine audiens, crederet,
E certaque fide teneret, Soli ſemper ſuos
adeſſe radios, quum hæc præſertim,
uti jam diximus, ab iis, qui viderent, ita
eſſe certa, & indubitata ratione probaren-
tur? At, ſi cæcus ille cedere iis, quæ
dicuntur, recuſet, figuram Solis ſecum in
corde infinitis cogitationibus effingit, at-
que deſcribit, quum formam veram inſi-
gnire nequeat, eo quod ſplendentem So-
F lem cum radiis ſuis, oculis corporeis nun-
quam intueri potuerit; & neque his qui-
dem, qui Solem inſpexiſſent, fidem præ-
ſtare velit. Sic quoque nos cuncti, niſi
Sanctis credere voluerimus Prophetis, &
Apoſtolis, de unigenito Patris Filio lo-
quentibus, quod nimirum homo factus
eſt, natuſque ex Virgine de Spiritu San-
cto, cæco etiam pejores erimus. Sancti
quippe illi Prophetæ, & Apoſtoli conſpe-
xerunt eum; illi quidem in Spiritu
Sancto:

Sancto: iſti vero etiam viſione corporea. Nam alius quidem in Spiritu Sancto, Filii ad homines adventum prævidit, atque præſcivit; alius autem conceptum partumque Virginis expreſſit, ipſiuſque aperte nomen præſignavit, quod eſt ſemper nobiſcum Deus noſter. Alius, quum matris adhuc incluſus eſſet utero, ipſum ad ſe venientem Dominum, agnovit, & intra materna viſcera magno exultavit cum gaudio. Idemque ipſe denuo immaculatum Dominum, corporea vidit inſpectione, ac ipſum in Jordane flumine baptizavit. Illumque idem rurſus intuitus, confidenter exclamavit, ac dixit: Ecce Agnus Dei, qui tollit peccatum mundi per gratiam. Apoſtoli quoque corporeis eum oculis conſpexerunt, certiſſimeque nobis tradiderunt, quæ ſibi vere explorata erant, quod revera noſtrum corpus aſſumpſiſſet, multaque ſigna atque miracula edidiſſet, præſentibus ejus diſcipulis: quomodo item mortem in crucis patibulo ſubiiſſet, ac tertia die a mortuis reſurrexiſſet; & deinde ad Patrem ſuum aſcendiſſet, conſeſſumque ad dexteram ejus accepiſſet. Quæ omnia Sancti Evangeliſtæ nobis veraciter, fideliterque in ſcriptis reliquerunt, ita ut niſi his omnibus firmam fidem habere velimus, oculis profecto fidei inveniamur cæci; & tamen quilibet noſtrum, prout lubuerit, juxta ſapientiam ſuam ventilare conceptionem, nativitatemque Dominicam audet. Ecce paratam, ac tutam per divinas literas habemus viam; venite igitur, & fideliter incedamus per illam. Abſque enim fide, ſcire nemo valet ea omnia, quæ de Domino noſtro, & Redemptore mundi ſunt conſcripta. Quare & tu (ſi me audire velis) indubitanter credas, & iſta curioſe perſcrutari caveas. Audiſti cariſſime, quia Deus Pater unigenitum Filium ad ſalutem tuam in mundum miſit: firma itaque ac indubitata fide credamus. Nam verax eſt Sanctus Deus. Audiſti item, quod unigenitus ipſe carnem aſſumpſit in ſanctæ Virginis utero, natuſque vere ex ea ſit, de Spiritu Sancto. Certiſſimum igitur id tuo in corde habeas, nihilque penitus ex his quæ de illo quotidie Sancta loquuntur Evangelia, in dubitationem vertas: verum omnia fide pleniſſima ſuſcipias, ipſa opera puris fidei oculis reſpiciens. Intuere quoque Dominum oculis cordis tui: eumque tota fide amplectens, quocumque ierit, ſequere: & cum eo loca ſingula

A ρακεν πνεύματι ἁγίῳ, καὶ τὴν ἐπιδήμησιν τοῦ υἱοῦ ἐν ἀνθρώποις· ὁ δὲ ἐθεάσατο σύλληψιν καὶ τοκετὸν ἐκ παρθένου γενέσθαι, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐσήμανε ἐμφανῶς, ὅτι ὁ θεὸς ἡμῶν ἐστὶν μεθ' ἡμῶν ἀεί· ἄλλος ἐθεάσατο ἐν πνεύματι ἁγίῳ, ὡς ἔστιν ἐν τῇ μήτρᾳ τῆς ἰδίας τεκούσης, καὶ αὐτὸν τὸν δεσπότην, ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν, καὶ ἐκ πολλῆς χαρᾶς ἐσκίρτησεν ἐν μήτρᾳ· πάλιν ὁ αὐτὸς οὗ-
B τος ἐθεάσατο αὐτὸν τὸν ἄχραντον κύριον, σωματικοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ αὐτὸς αὐτὸν βαπτίζει ἐν ἰορδάνῃ ποταμῷ· πάλιν αὐτὸς κέκραγεν λέγων ἐν παῤῥησίᾳ· ἰδοὺ ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου ἐν χάριτι· καὶ οἱ ἀπόστολοι δὲ ἐθεάσαντο αὐτὸν σωματικοῖς ὀφθαλμοῖς ἐν πληροφορίᾳ πολλῇ, ἔχοντα ἐν ἀληθείᾳ τὸ ἡμέτερον σῶμα, καὶ ὅσα ἐποίησεν σημεῖα καὶ τέρατα ἔμ-
C προσθεν τῶν μαθητῶν, καὶ τὸ πάθος τοῦ σταυροῦ, καὶ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ, καὶ ἀνάληψιν αὐτοῦ πρὸς ἴδιον πατέρα, καὶ τὸ καθῆσαι αὐτὸν ἐκ δεξιῶν τοῦ πατρός· ταῦτα πάντα ἀληθῆ ἐν γράμμασιν ἅγιοι εὐαγγελισταὶ σεμνοὶ ἐγκατέλειπαν ἡμῖν ἐν ἀσφαλείᾳ πολλῇ· ἐὰν δὲ μὴ θελήσωμεν πισθῆναι τούτοις πᾶσιν, εὑρισκόμεθα τυφλοὶ ἐν ὀφθαλμοῖς πίστεως· καὶ εἷς ἕκαστος ἡμῶν τῇ ἰδίᾳ σοφίᾳ τυ-
D πόνει ὡς βούλεται, σύλληψιν καὶ τοκετόν· ἰδοὺ ἔχομεν ὁδὸν διὰ τῶν θείων γραφῶν, δεῦτε μετὰ πίστεως βαδίσωμεν ἐν αὐτῇ· ἄνευ γὰρ τῆς πίστεως, οὐδεὶς δύναται γνῶναι πάντα τὰ γεγραμμένα περὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν τοῦ σωτῆρος τοῦ κόσμου· ἀλλὰ ἐὰν θέλῃς μου ἀκοῦσαι, πίστευε, μὴ ἐρευνῶν, ἀκούσας ἀγαπητὲ, ὅτι ὁ θεὸς ὁ πατὴρ ἔπεμψεν τὸν μονογενῆ υἱὸν εἰς τὴν σὴν σωτηρίαν, πιστεύωμεν ἀδι-
E στάκτως, ὅτι ἀψευδής ἐστὶν ὁ θεὸς ὁ ἅγιος· πάλιν ἤκουσας τοῦτο, ὅτι ὁ μονογενὴς ἐσαρκώθη ἐν μήτρᾳ τῆς ἁγίας παρθένου, καὶ ἐτέχθη ἐξ αὐτῆς ἐκ πνεύματος ἁγίου, ἔχε πληροφορίαν εἰς τὴν καρδίαν σου οὕτως, καθάπερ καὶ ἀκούεις ἡμέραν καθ' ἡμέραν ἁγίων εὐαγγελίων, θεωρῶν εἰλικρινῶς ἐν ὀφθαλμοῖς πίστεως αὐτὰ τὰ πεπραγμένα, καὶ ἴδε τὸν κύριον ἐν ὀφθαλμοῖς καρδίας μετὰ
F πάσης πίστεως κατὰ τόπον καὶ καιρὸν, περιέλθε ἐν αὐτῷ μετὰ πόθου καρδίας ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, καὶ χαρίσου ἡ ψυχὴ, θεωρῶν τὸν δεσπότην θεραπεύοντα χάριτι πάντα τὰ νοσήματα, ἀπελαύνοντα δαίμονας λόγῳ καὶ ἐξουσίᾳ· καὶ εἴσελθε σὺν αὐτῷ εἰς τοὺς γάμους τῆς κανᾶ, καὶ πίε ἐκ τοῦ οἴνου τῆς αὐτοῦ εὐλογίας· μᾶλλον δὲ θεώρησον δεσπότου εὐπρέπειαν, μὴ ἐκκλίνῃς ὀφθαλμὸν ἀπὸ τῆς θεωρίας τοῦ ἁγίου προσώπου, τῆς αὐτοῦ ἡδύτητος, πρόλαβε

προλαβε αὐτὸν πάλιν εἰς τὸν ἔρημον τόπον, καὶ ἴδε μεγαλεῖα ἀρετῶν πληθυνομένων ἐπὶ χειρῶν ἁγίων, τῆς αὐτοῦ δεσποτίας· πρόσελθε ἀδελφὲ μετὰ πόθου σὺν Χριστῷ, ὅπου αὐτὸς ὑπάγει· ἂν αὐτῷ ἀκολουθῇς, καὶ πορεύῃ σὺν αὐτῷ, οὐχ ἅπτεταί σου κακὸν, οὔτε μὴν πλησιάζει ἐγγύς σου ὁ πονηρός· ἀκολούθησον αὐτῷ εἰς τὸν δεῖπνον ἐκεῖνον, ὅπου καὶ παρέδωκεν μυστήρια ἅγια τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς· ἱστόρησον ὡς συνετὸς, πως νίπτει καὶ τοὺς πόδας τῶν ἑαυτοῦ μαθητῶν· καὶ εἰπὲ εἰς ἑαυτὸν, θαυμάζων μετὰ φόβου, ἐννοῶν ἐν ὀφθαλμοῖς εἰλικρινοῦς πίστεως, καὶ λέγε εἰς αὐτὸν, ὅτι ὁ Θεὸς ὁ πλάστης, ὁ πλάσας ἀπὸ χοὸς ἄνθρωπον ἐν χάριτι, αὐτὸς νίπτει τοὺς πόδας τοῦ ἑαυτοῦ πλάσματος· ἐννοῶν ταῦτα ἀδελφὲ, δοξάζων· προσκύνησον τῇ αὐτοῦ εὐδοκίᾳ· πρόσεχε, πῶς τὸν ἄρτον εὐλογῶν, κλάνει αὐτὸν ἐν τύπῳ τοῦ σώματος τοῦ ἰδίου ἀχράντου, καὶ τὸ ποτήριον πάλιν πῶς ἐν τύπῳ αἵματος εὐλογεῖ, καὶ δίδωσιν τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς· καὶ γενοῦ συμμέτοχος τῶν ἑαυτοῦ μυστηρίων· καὶ κατελθὼν ἐκεῖθεν εἴσελθε εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀνόμου Καϊάφα σὺν ἰδίου δεσπότου, παράμεινον γενναίως, ἵνα ἴδῃς τὰς ὕβρεις, ἃς διὰ σὲ ὑπέμεινεν· καὶ εὑρεθῇς τέλειος φιλοδέσποτος· ἀκολούθησον αὐτῷ καὶ εἰς τὸν τόπον τοῦ σταυροῦ· παράστα ὡς οἰκέτης· ἱστόρησον, πῶς τὸ αἷμα σὺν ὕδατι ἐξῆλθεν ἀπὸ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ εἰς τὴν ἀπολύτρωσιν τῆς ψυχῆς σου ἀδελφέ· καὶ πρόσεχε ἀκριβῶς, ποῦ αὐτὸν τιθέασιν· ὄρθρισον σὺν γυναιξὶν εἰς τὸ μνημεῖον αὐτοῦ· ἰδὲ καὶ τοὺς ἀγγέλους παρεστηκότας ἐκεῖ· ἄκουσον τὶ λέγουσιν ἄγγελοι ταῖς γυναιξίν· ἠγέρθη ὁ κύριος, καθὼς ἔλεγεν ὑμῖν· ταῦτα πάντα ἱστόρησον ὡς συνετὸς τέλειος πιστεύων ἀδιστάκτως· ὅτι πάντα ἀληθῆ εἰσὶν τὰ πεπραγμένα· ἐὰν γὰρ μὴ ὀφθαλμοῖς τῆς πίστεως θεωρεῖς τηλαυγῶς ταῦτα πάντα, οὐ δύνασαι ὑψωθῆναι ἀπὸ γῆς εἰς οὐρανὸν, καὶ ὁρᾶν πνευματικῶς εἰς τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ· ὀφθαλμὸς γὰρ πίστεως ὅτ' ἂν λάμπει, ὡς τὸ φῶς ἐν τῇ καρδίᾳ τινὸς, τηλαυγῶς καὶ φωτινῶς θεωρεῖ εἰλικρινῶς, καὶ τὸν ἀμνὸν τοῦ Θεοῦ τὸν σφαγέντα δι' ἡμᾶς, καὶ δωρησάμενον ἡμῖν τὸ σῶμα τὸ ἑαυτοῦ τὸ ἅγιον καὶ ἄχραντον εἰς μετάληψιν ἀεὶ, ὅπως ἔσηται ἡμῖν ἡ μετάληψις αὐτοῦ εἰς ἁμαρτιῶν ἄφεσιν· εἴτινος ἐστὶν οὗτος ὁ ὀφθαλμὸς τῆς πίστεως· τηλαυγῶς καὶ φωτινῶς θεωρεῖ τὸν δεσπότην, καὶ πληροφορίᾳ τῆς τελείας πίστεως, ἐσθίει, καὶ τὸ σῶμα

A ſingula magno cordis affectu perluſtra. Gaudeat tua anima, Dominum cernens per ſuam gratiam morbos omnes curantem, dæmoneſque ſolo verbo ac poteſtate divina expellentem. Ad nuptias item in Cana Galilææ cum ipſo individuus comes ingredere, & de vino benedictionis ejus bibe. Imo vero intuere ſpeciem ac pulchritudinem Domini: & nuſquam a contemplatione Sancti vultus, atque a ſuaviſſimo ejus aſpectu aciem defle-
B ctas. Præcede illum rurſus in locum deſertum, & cerne magnalia illius, dum panes in Sanctis manibus ipſius ad maximam paſcendam turbam multiplicantur. Perge mi frater, perge: & toto animi affectu quocumque perrexerit, ſequere. Nam ſi ſic illum ſequaris, non accedet ad te malum, & malignus juxta te haudquaquam appropinquabit. Sequere quoque illum ad
C ultimam cœnam; in qua & diſcipulis ſuis ſancta tradidit myſteria: prudenterque conſidera, quo pacto ibi pedes diſcipulorum laverit, atque intra temetipſum alta puræ fidei conſideratione permotus, ac cum timore admirans dicito: Deus Creator omnium, qui per ſuam gratiam ex pulvere finxit hominem, ipſe ſui figmenti, ac plaſmatis pedes abluit. Iſta tecum o Frater, perpende glorificans: adora
D ipſius benignitatem: attende, quomodo panem benedixit, ac fregit, in figuram immaculati corporis ſui; calicemque in figuram ſanguinis ſui, benedixit, deditque diſcipulis: & eſto tu quoque Sacramentorum ejus particeps. Atque inde deſcendens, in impii, atque injuſti Caiphæ atrium cum Domino tuo ingredere: & perſiſte conſtanter, ut contumelias, quas
E ipſe pro te paſſus eſt, conſpicias; perfectuſque amator Domini tui inveniaris. Sequere ulterius illum: & ad Crucis locum adſiſte, tamquam ſervus Domino tuo: intuere, quo pacto ex ipſius latere ſanguis manavit & aqua, in redemptionem animæ tuæ, frater: ac ſedulo quoque attende, ubinam illum de Cruce depoſitum recondunt: primoque mane cum mulieribus ad ejus ſepulcrum perge, & adſiſten-
F tes illic Angelos vide. Audi quid Angeli dicant mulieribus: Surrexit Dominus, ſicut dixit vobis. Hæc omnia prudenter, perfecte, fideliter, atque indubitanter conſidera, & cuncta vera eſſe ſicut geſta referuntur, firmiſſime crede. Nam niſi fidei oculis iſta omnia clare perſpexeris; non poteris e terra in cœlum elevari, Chriſtique paſſiones ſpiritualiter contueri. Siquidem fidei oculus quum in corde cujuſpiam clare, ac liquide lucis inſtar effulſerit, pure

pure quoque, atque ſyncere Dei agnum contemplatur, qui pro nobis occiſus, ac immolatus eſt, donavitque nobis corpus ſuum ſanctum & immaculatum, ut eo veſcamur: ſitque ipſius nobis participatio in remiſſionem peccatorum. Hunc fidei oculum qui poſſidet, manifeſte, ac lucide intuetur Dominum, & certa pleniſſimaque fide ſanctiſſimum agni immaculati, unigeniti filii coeleſtis Patris corpus manducat, haudquaquam curioſe divinam ſanctamque fidem perſcrutans. Nam fides Dei eſt, quæ in nobis operatur, & futura proſpectat; fideſque ſemper appellatur, & non curioſitas. Credis cariſſime, unigenito Filio Chriſto Jeſu, quod pro te ſuper terram in carne ſit natus: quid ergo ſcrutaris? Si enim iſta curioſe rimaris; non jam fidelis nuncupaberis, ſed curioſus. Eſto itaque fidelis, atque innocens. Participa immaculatum Corpus, & Sanguinem Domini tui fide pleniſſima, certus, quod agnum ipſum integre comedas. Ignis immortalis ſunt myſteria Chriſti: cave ea temere ſcruteris, ne in ipſorum participatione comburaris. Abraham Patriarcha cœleſtibus Angelis terrenos cibos appoſuit. Ingens ſane miraculum eſt cernere Spiritus incorporeos, in terra carnium cibos manducantes. Sed hoc profecto omnem excedit mentem, omnemque ſermonem, quod nobis fecit unigenitus filius Chriſtus Salvator noſter. Ignem quippe & Spiritum manducandum atque bibendum præſtitit nobis carne veſtitis, Corpus videlicet ſuum, ac Sanguinem. Ego ſane, fratres, quum Chriſti ſacramenta intellectu meo non percipiam, ad ulteriora progredi non audeo, neque arcana illa, ſacratiſſimaque myſteria rurſus attingere: neque vero, ſi de his proterve loqui voluero, Dei ſacramenta comprehendere potero: verum impudens, atque temerarius ero, & cum aere inanibus irritiſque conatibus luctans; ſiquidem aerem ob tenuitatem ſuam prorſus tenere nequeo. Illa etenim ſancta myſteria, cunctas ingenii mei vires ſuperant. Potius ergo celebrabo ac glorificabo Deum & Patrem, quod per Unigenitum ac dilectum Filium ſuum, me indignum peccatorem corde ſimplici in ſe credentem ſalvare dignatus eſt: quippe qui ſemper illicitas ejuſmodi curioſitates omnemque præſumptionem Deo diſplicentem fugi, ac deteſtatus ſum. Mortalis ego ſum, & terrenus ex terra, effictuſque per gratiam ex humi natura. Agnoſco lubens vilitatem conditionis meæ: & Creatorem meum nullatenus ſcrutari volo. Terribilis eſt enim & natura prorſus incomprehenſibilis. Quare benedicam, & adorabo dominationem ipſius, in ſecula. Amen.

SAN-

A σῶμα τοῦ ἀμνοῦ τοῦ ἀμώμου τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ
πατρὸς τοῦ οὐρανίου· μηδαμῶς γενόμενος περίερ-
γος τῆς πίστεως τοῦ Θεοῦ· πίστις γὰρ Θεοῦ ἐστὶν ἐ-
νεργοῦσα ἐν ἡμῖν· τὰ μέλλοντα θεωρεῖ· πίστις
καλεῖται ἀεὶ, οὐχὶ περιέργεια· πιστεύεις ἀγαπη-
τὲ τῷ μονογενεῖ Ἰησοῦ Χριστῷ, ὅτι διά σε ἐ-
τέχθη ἐν σαρκὶ ἐπὶ τῆς γῆς; τί οὖν περιεργάζῃ;
ἐὰν περιεργάσῃ, οὐκ ἔτι καλῇ πιστὸς, ἀλλὰ καὶ
B περίεργος· γενοῦ πιστὸς ἄκακος· μετάλαβε καὶ
σώματος ἀχράντου δεσπότου μετὰ πάσης πίστεως·
πεπληροφορημένος, ὅτι αὐτὸν τὸν ἀμνὸν ἐσθίεις
εἰλικρινῶς· πῦρ ἀθάνατόν ἐστιν τὰ μυστήρια
Χριστοῦ· Μὴ οὖν περιεργάζου, ἵνα μὴ κατακαυ-
θεὶς εἰς μετάληψιν αὐτοῦ· Ἀβραὰμ ὁ πατριάρ-
χης οὐρανίοις ἀγγέλοις ἐδέσματα γήινα παραθή-
σας ἔφαγον· μέγα θαῦμα ἀληθῶς θεωρεῖν ἀ-
C σωμάτους ἐσθίοντας ἐπὶ τῆς γῆς ἐδέσματα σαρ-
κῶν· τοῦτο δὲ ὑπερβαίνει πάντα νοῦν τε καὶ λόγον,
ὃ ἐποίησεν ἡμῖν ὁ μονογενὴς Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ
σωτὴρ ἡμῶν· πῦρ καὶ πνεῦμα παρέσχεν ἡμῖν
τοῖς σωματικοῖς ἐσθίειν τε καὶ πίνειν, καὶ θῆ-
ναι ἐπ' αὐτῷ, τοῦτ' ἔστιν τὸ σῶμα αὐτοῦ, ὁμοίως
καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ· ἐγὼ μὲν ὦ ἀδελφοὶ, μὴ χω-
ρῶν διηγήσασθαι κυρίου μυστήρια, χάριν τούτου
D τολμῶ, οὔτε πάλιν ἅψασθαι εἰς τὰ κρυπτὰ
ἐκεῖνα καὶ φοβερὰ μυστήρια, οὔτε μὴν ἂν θελή-
σω προπετείᾳ χρήσασθαι, διαλεχθῆναι περὶ
τούτων, δύναμαι καταλαβεῖν Θεοῦ μυστήρια, ἀλ-
λὰ καὶ εὑρίσκομαι προπετὴς ἀσύνετος τῷ ἀέρι
πυκτεύων· μὴ κατέχων παντελῶς ἀέρος λεπτό-
τητα, ἐκεῖνα γὰρ τυγχάνει ὑπὲρ τὴν ἐμὴν φύσιν·
ἀλλὰ μᾶλλον δοξάζω τὸν θεὸν καὶ πατέρα τὸν
E εὐδοκήσαντα διὰ τοῦ μονογενοῦς γνησίου αὐτοῦ υἱοῦ.
σῶσαι τὸν ἁμαρτωλὸν ἐμὲ τὸν ἀνάξιον πιστεύον-
τα ἐν αὐτῷ ἁπλότητι καρδίας, φεύγων περιερ-
γείας καὶ πᾶσαν προνομεῦσιν, μὴ πρέπουσαν
τῷ θεῷ, ἐγὼ θνητὸς ὑπάρχω χοϊκὸς ἀπὸ χοὸς,
καὶ πλασθεὶς ἐν χάριτι ἐκ τῆς φύσεως τοῦ χοὸς,
ἔγνω ἑκὼν καὶ τὴν φύσιν τῆς ἐμῆς εὐτελείας, τὸν
ἐμὸν δημιουργὸν οὐ βούλομαι ἐρευνᾶν· φοβερὸς γὰρ
F τυγχάνει φύσει ἀκατάληπτος, εὐλογῶ, καὶ
προσκυνῶ τὴν αὐτοῦ δεσποτίαν εἰς τοὺς αἰῶνας.
Ἀμήν.

ΤΟΥ

ΠΕΡῚ ἈΡΕΤΩ͂Ν ΚΑῚ ΠΑΘΩ͂Ν ΨΥΧΙΚΩ͂Ν, Ὁ ΛΌΓΟΣ ΟὟΤΟΣ ὨΦΈΛΙΜΟΣ ΛΊΑΝ, ΚΑῚ ΠΆΣΗΣ ΣΟΦΊΑΣ ΜΕΣΤΌΣ.

Ἰστέον, ὅτι διπλοῦς ὢν ὁ ἄνθρωπος, ἤγουν ἐκ ψυχῆς συνεστικὼς, καὶ σώματος, διπλᾶς ἔχει καὶ τὰς αἰσθήσεις· καὶ πέντε μέν εἰσι τῆς ψυχῆς, πέντε δὲ τοῦ σώματος, ἃς καὶ δυνάμεις αὐτῆς οἱ σοφοὶ λέγουσιν, εἰσὶν αὗται. νοῦς, διάνοια, δόξα, φαντασία, αἴσθησις· αἱ δὲ σωματικαὶ, ὅρασις, ὄσφρησις, ἀκοὴ, γεῦσις, καὶ ἁφή· ἔνθεντοι διπλαὶ τούτων αἱ ἀρεταὶ, διπλαῖ δὲ καὶ αἱ κακίαι, ὥστε ἀναγκαιότατόν ἐστι ἰδέναι σαφῶς πάντα ἄνθρωπον, ποῖαι μέν εἰσι ψυχικαὶ ἀρεταὶ, ποῖαι δὲ σωματικαὶ κακίαι· καὶ ποῖα αὖθις εἰσὶ τὰ ψυχικὰ πάθη, ποῖα δὲ τὰ σωματικά· καὶ ψυχικὰς μὲν ἀρετὰς λέγομεν εἶναι προηγουμένως τὰς γενικωτάτας τέσσαρας ταύτας, αἵτινές εἰσιν, ἀνδρεῖα, φρόνησις, σωφροσύνη καὶ δικαιοσύνη· καὶ ἐκ τούτων ἀποτικτόμεναι ψυχικαὶ ἀρεταὶ, πίστις, ἐλπὶς, ἀγάπη, προσευχὴ, ταπείνωσις, πρᾳότης, μακροθυμία, ἀνεξικακία, χρηστότης, ἀοργησία, γνῶσις θεῖα, τὸ ἄθυμον, τὸ ἁπλοῦν, τὸ ἀτάρακον, τὸ ἀνυπόκριτον, τὸ φιλάληθες, καὶ ἐλευθέριον, τὸ ἀκατάκριτον, τὸ ἀκενόδοξον, τὸ ἄτυφον, τὸ ἀνωπερήφανον, τὸ ἄφθονον, τὸ ἄδολον, τὸ ἀφιλάργυρον, τὸ συμπαθὲς, τὸ ἐλεημονιτικὸν, τὸ μεταδοτικὸν, τὸ αἰδεστικὸν, ἡ εὐλάβεια, ἡ τῶν μελλόντων καὶ ἀθανάτων ἀγαθῶν ἔφεσις, ἡ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ ὄρεξις, ἡ τῆς υἱοθεσίας ἐπιθυμία.

ἈΡΕΤΑῚ ΣΩΜΑΤΙΚΑΊ.

Ἀρεταὶ δὲ σωματικαὶ αὗται, μᾶλλον δὲ ἐργαλεῖα ἀρετῶν ἐν γνώσει κατὰ θεὸν γινομέναι, ἔξω τε πάσης ὑποκρίσεως, καὶ ἀνθρωπαρεσκείας εἰς προκοπὴν ταπεινώσεως, καὶ ἀπαθείας φέρουσαι τὸν ἄνθρωπον· ἐγκράτεια, νηστεία, πεῖνα, δίψα, ἀγρυπνία, στάσις πάννυχος, κάμψις γονάτων, συνεχὴς ἀλουσία, μονοχιτωνία, ξηροφαγία, βραδυφαγία, βραχυφαγία, ὑδροποσία, χαμευνία, πτωχεία, ἀκτημοσύνη, τὸ αὐχμηρὸν, τὸ ἀκαλλώπιστον, τὸ ἀφίλαυτον, τὸ μεμονωμένον, τὸ ἡσύχιον, τὸ ἀπροΐτον

DE VIRTUTIBUS, ET PASSIONIBUS.

HIC SERMO VALDE' UTILIS EST, ATQUE OMNI SAPIENTIA PLENUS.

Ex cod. Palatin. 91. pag. 145.

SCiendum, quod, quum homo ſit duplex, compoſitus nempe ex anima, & corpore, duplices habet etiam ſenſus: & quinque ſunt profecto animæ, quinque item corporis, quas potentias ipſius ſapientes vocant; hæ autem ſunt: mens, cogitatio, opinio, imaginatio, ſenſus: Corporales vero, viſus, odoratus, auditus, guſtus, & tactus. Inde itaque duplices harum virtutes, duplices vero etiam malitiæ ſunt: quare maxime neceſſarium eſt noſcere dilucide totum hominem, quæ nam ſint animæ virtutes, & quæ corporis vitia. Et rurſus quæ ſint animæ affectiones, quæque ſint corporis. Ac animæ quidem virtutes in primis dicimus eſſe has quatuor generaliſſimas, quæ ſunt, fortitudo, prudentia, temperantia, & juſtitia: atque ex iis genitæ animæ virtutes, fides, ſpes, caritas, oratio, humilitas, manſuetudo, longanimitas, tolerantia, bonitas, manſuetudo, Dei cognitio, animi demiſſio, ſimplicitas, imperturbabilitas, ſinceritas, amor veritatis, libertas, a judicando abſtinentia, vanæ gloriæ contemtus, faſtus vacuitas, elationis fuga, ab invidia receſſus, fraudis odium, liberalitas, compaſſio, miſericordia, elargitio, reverentia, circumſpectio, futurorum ac immortalium bonorum deſiderium, regni Dei appetitus, adoptionis filiorum cupiditas.

VIRTUTES CORPORIS.

HÆ ſunt autem virtutes corporis, quæ ſunt potiſſimum in ſcientia ſecundum Deum virtutum inſtrumenta, hominemque ad humilitatis atque affectionum vacuitatis progreſſum abſque omni ſimulatione ſtudioque placendi hominibus adducunt: videlicet, continentia, jejunium, fames, ſitis, vigilia, ſtatio nocturna, genuum flexio, aſſidua illuvies, unius habitus geſtatio, aridorum comeſtio, tarda & modica ciborum ſumtio, aquæ potus, humi cubatio, paupertas, inopia, triſtitia, ornatuum, ſuique ipſius amoris contemtus, in ſolitudine

tudine degere, quies, domi ſe continere, indigentia, paucis contentum eſſe, taciturnitas, propriarum manuum labor, atque occupatio, omniſque afflictatio, corporiſque exercitatio, quæ omnia valente corpore, ac carnis concupiſcentia turbato neceſſaria maxime, atque utiliſſima ſunt; infirmo vero, & Dei auxilio ab his liberato, non adeo neceſſaria, eo quod per ſanctam humilitatem, gratiarumque actionem reliqua poſſint ſuppleri. Ac de corporis quidem virtutibus hactenus.

ANIMÆ AFFECTIONES.

Dicendum eſt igitur etiam de iis quæ ad animam, & corpus pertinent, videlicet de paſſionibus. Atque animæ quidem affectiones ſunt, oblivio, inertia, & inſcitia, a queis tribus, nempe his animæ oculus, ideſt mens obſcurata dominationi ſubditur omnium pravorum affectuum, qui ſunt, impietas, prava opinio, ideſt, omnis hæreſis, blaſphemia, iracundia, ira, acerbitas, aſperitas, inhumanitas, injuriæ memoria, detractio, iniquum judicium, mœror fatuus, timor, timiditas, contentio, zelus, invidia, vana gloria, ſuperbia, hypocriſis, mendacium, infidelitas, inſipientia, indiſcretio, hebetudo, inſatietas, habendi cupiditas, valetudinis amor, immodica affectio, terrenorum appetitus, acedia, puſillanimitas, ingratitudo, murmuratio, timor, animi elatio, arrogantia, jactantia, imperandi cupido, placendi deſiderium, dolus, impudentia, ſtupiditas, adulatio, ſubdola ſimultas, ironia, duplex animus, aſſenſus in peccatis ex ſimili affectione, & aſſidua in eis meditatio, cogitationum deceptio, amor ſui ipſius malorum genitor, & avaritia omnium nequitiarum radix, malaque conſuetudo, ac pravitas.

Vitia quæ ad corpus pertinent. Quæ corpus inficiunt paſſiones vero ſunt, gula, ingluvies, luxus, ebrietas, clancularia comeſtio, variarum voluptatum amor, ſcortatio, adulterium, laſcivia, impuritas, ſanguinolenta cædes, pædicatio, beſtialitas, cupiditates pravæ, atque omnia præter naturam, & pudenda oblectamenta, furtum, ſacrarum rerum direptio, latrocinium, cædes ex invidia, aut iracundia perverſa: omnis corporis requies, & oblectatio in deſideriis carnis recte valente corpore, præſtigiæ, prædictiones magicæ, auguria, ominationes, vaticinantium conſultatio, ornatus amor, actiones temerariæ, ignavia, fucus, facies fictæ, damnabilis petulantia, teſſerarum ludus, abuſus nimis deditus mundi voluptatibus, vita corpori indulgens, quæ pingue-

A ἀπρόϊτον, τὸ ἐνδεὲς, τὸ αὔταρκες, τὸ σιωπηλὸν, τὸ ταῖς οἰκείαις χερσὶν τὸ ἐργόχειρον μετέρχεσθαι, καὶ πᾶσα κακοπάθεια καὶ ἄσκησις σωματικὴ, ἅπερ ἅπαντα τοῦ σώματος εὐρωστοῦντος, καὶ ὑπὸ τῶν σαρκικῶν παθῶν ὀχλουμένου ἀναγκαιότατα καὶ ὠφελιμώτατα, ἀσθενοῦντός τε καὶ Θεοῦ βοηθείᾳ τούτων περιγενομένου, οὐ τοσοῦτον ἀναγκαῖα, ὡς τῆς ἁγίας ταπεινώσεως καὶ εὐχαριστείας

B πάντα ἀναπληρούσης. Καὶ περὶ μὲν τῶν σωματικῶν ἀρετῶν, ἅλις.

ΨΥΧΙΚΑ' ΠΑ'ΘΗ.

Ὀφείλομεν οὖν εἰπεῖν καὶ περὶ τῶν ψυχικῶν καὶ σωματικῶν, ἤγουν παθῶν. Καὶ ψυχικὰ μὲν πάθη εἰσὶ, λήθη, ῥαθυμία, καὶ ἄγνοια, ὑφ' ὧν τῶν τριῶν, δηλαδὴ τούτων ὁ ὀφθαλμὸς τῆς ψυχῆς, ἤτοι ὁ νοῦς σκοτιζόμενος κυριεύεται ὑπὸ πάντων

C τῶν παθῶν, ἅτινά εἰσιν, ἀσέβεια, κακοδοξία ἤγουν πᾶσα αἵρεσις, βλασφημία, θυμὸς, ὀργὴ, πικρία, ὀξυχολία, μισανθρωπία, μνησικακία, καταλαλιὰ, κατάκρισις, λύπη ἄλογος, φόβος, δειλία, ἔρις, ζῆλος, φθόνος, κενοδοξία, ὑπερηφανία, ὑπόκρισις, ψεῦδος, ἀπιστία, ἀφροσύνη, ἀδιακρισία, σκνιφότης, ἀπληστία, πλεονεξία, φιλυλία, προσπάθεια,

D σχέσις γηΐνων, ἀκηδία, μικροψυχία, ἀχαριστία, γογγυσμὸς, τύφος, οἴησις, σοβαρότης, ἀλαζονία, φιλαρχία, ἀνθρωπαρέσκεια, δολιότης, ἀναίδεια, ἀναισθησία, κολακία, ὑπουλότης, εἰρωνεία, διψυχία, αἱ συγκαταθέσεις τῶν ἁμαρτημάτων ἐκ τοῦ παθητικοῦ μέρους, καὶ ἡ συνεχὴς τούτων μελέτη, πλάνη λογισμῶν, φιλαυτία, ἡ τῶν κακῶν γεννήτρια καὶ ἡ ῥίζα πάντων τῶν κακῶν καὶ

E παθῶν, φιλαργυρία· κακοήθειά τε καὶ πονηρία.

Σωματικὰ πάθη· Σωματικὰ δὲ πάθη, γαστριμαργία, λαιμαργία, τρυφὴ, μέθη, λαθροφαγία, φιληδονίαι ποικίλαι, πορνεία, μοιχεία, ἀσέλγεια, ἀκαθαρσία, αἱμομιξία, παιδοφθορία, κτηνοβατία, αἱ ἐπιθυμίαι κακαὶ, καὶ πάντα τὰ παρὰ φύσιν, καὶ αἰσχρὰ πάθη· κλεψία, ἱεροσυλία, λῃστία, φόνος ἐκ φθόνου,

F ἢ ἀλόγου θυμοῦ, ἡ πᾶσα σωματικὴ ἀνάπαυσις, καὶ ἀπόλαυσις τῶν θελημάτων τῆς σαρκὸς, ὑγιαίνοντος μᾶλλον τοῦ σώματος· μαγεῖαι, μαντειαγοητεῖαι· οἰωνισμοὶ, κληδονισμοὶ, φιλοκοσμίαι, περπερίαι, βλακεία, καλλωπισμοὶ, ἐπιτρίμματα προσώπων, ἡ κατάκριτος ἀσέλγεια, κυβεία, ἡ ἐμπαθὴς τῶν τοῦ κόσμου ἡδέων κατάχρησις, ἡ φιλοσώματος ζωὴ, ἥτις παχύνουσα τὸν νοῦν, γαιώδη καὶ κτηνώδη ἐργάζεται, καὶ οὐδέποτε

δέποτε πρὸς Θεὸν καὶ τὴν τῶν ἀρετῶν ἐργασίαν ἀνανεῦσαι ἐᾷ· ῥίζαι δὲ πάντων τῶν κακῶν, καὶ ὡς ἂν εἴπῃ τις, πρωταίτιαι, φιληδονία, φιλοδοξία, καὶ φιλαργυρία, ἀφ' ὧν πᾶν κακὸν ἀποτίκτεται.

Οὐχ' ἁμαρτάνει δὲ ὁ ἄνθρωπος οὐδεμίαν ἁμαρτίαν, εἰ μὴ πρότερον οἱ κραταιοὶ οὗτοι γίγαντες, καθὼς φησιν ὁ ἐν ἀσκηταῖς σοφώτατος Μάρκος, περιγένονται καὶ κατακυριεύσουσιν αὐτοὺς, ἤτοι λήθη, ῥαθυμία καὶ ἄγνοια· ταύτας δὲ ἀποτίκτει ἡδονὴ, καὶ ἄνεσις, τὸ ἀγαπᾷν τε τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὸν περισπασμόν· πρωταίτιος δὲ τούτων ἁπάντων καὶ οἷα μήτηρ κακίστη ὡς εἴρηται ἡ φιλαυτία ἤγουν ἡ ἄλογος φιλία τοῦ σώματος, καὶ ἐμπαθὴς προσπάθεια, διάχυσις δὲ καὶ ἔκλυσις νοὸς μετὰ εὐτραπελίας καὶ αἰσχρολογίας πολλῶν κακῶν, καὶ πτωμάτων πρόξενοι, ὡς ἡ παῤῥησία καὶ ὁ γέλως· πρὸς τούτοις δὴ γινώσκειν, ὡς ποικίλη τίς ἐστι καὶ πολύτροπος ἡ ἐμπαθὴς φιληδονία, καὶ πολλαὶ αἱ ἀπατῶσαι τὴν ψυχὴν ἡδοναὶ, ὅταν μὴ νήφουσα πρὸς Θεὸν, αἵρηται τῷ θείῳ φόβῳ καὶ τῇ τοῦ Χριστοῦ ἀγάπῃ τῆς τῶν ἀρετῶν ἐργασίας ἐπιμελουμένη· μυρίαι γὰρ πάντοθεν φαίνονται ἡδοναὶ πρὸς ἑαυτὰς ἕλκουσαι τοὺς τῆς ψυχῆς ὀφθαλμοὺς αἱ τῶν σωμάτων, αἱ τῶν χρημάτων, αἱ τῆς τρυφῆς, αἱ τῆς δόξης, αἱ τῆς ῥαθυμίας, αἱ τῆς ὀργῆς, αἱ τῆς δυναστείας, αἱ τῆς φιλαρχίας, αἱ τῆς πλεονεξίας, καὶ φαίνονται ἀπάτῃ, λαμπρὰς ἔχουσαι τὰς ὄψεις καὶ ἐπεράστους· ἱκανὰς ἐπισπάσασθαι τοὺς περὶ ταῦτα ἐπτοημένους· καὶ μὴ σφόδρα τῆς ἀρετῆς ἐρῶντας, καὶ τὴν ταύτης ὑπομένοντας σκαιότητα· καὶ πᾶσα σχέσις γηΐνη καὶ ἡ πρός τι τῶν ὑλικῶν προσπάθεια, κἂν ὃ τυχόν ἐστιν, ἡδονὴν καὶ τέρψιν ἐμποιεῖ τῷ προσπαθοῦντι, εἰ καὶ ἀνόητον καὶ βλαβερὸν, καὶ ὃ τῆς ψυχῆς ἐπιθυμητικὸν, ἐμπαθῶς ἐν τούτῳ καταδουλοῖ ὡς τούτου ἕνεκεν θυμῷ καὶ λύπῃ, ὀργῇ τε καὶ μνησικακίᾳ τῇ τοῦ ποθουμένου ἀποστερίσει τὸν ἡττώμενον καθυποβάλλεσθαι· εἰ δὲ μετὰ τῆς προσπαθείας καὶ μικρὰ ἐπικρατήσει συνήθεια ἀναισθήτως καὶ ἀνιάτως, φεῦ μέχρι τέλους τῆς ἀλόγου προσπαθείας ἔχεσθαι διὰ τῆς ἐν ταύτῃ κεκρυμμένης ἡδονῆς τὸν ἁλόντα παρασκευάσει, πολυσχεδὴς γάρ ἐστιν ἡ τῆς ἐπιθυμίας ἡδονὴ, ὡς προείρηται, καὶ οὐ μόνον ἐν τῇ πορνείᾳ, καὶ τῇ ἄλλῃ σωματικῇ ἀπολαύσει ἀποπληροῦται, ἀλλὰ κἂν τοῖς λοιποῖς

πάθεσιν,

A pingueſcendo terreſtrem, ac belluinam mentem reddit, ac nunquam ad Deum, & ad operationem virtutum reſpicere permittit. Radices vero omnium malorum, atque ut aliquis appellare poſſit, primæ cauſæ, ſunt voluptatum ſtudium, amor gloriæ, & nummorum cupiditas, a quibus omne malum gignitur.

Non delinquit autem homo in ullo peccato, niſi antea validi hi gigantes, ſicut ait inter Aſcetas ſapientiſſimus Marcus, B ſuperent, ſuæque dominationi ipſum ſubjiciant, videlicet, oblivio, inertia, & ignorantia. Has autem parit voluptas, ac diſſolutio, amando etiam humanam gloriam, & diſtractionem. Prima autem cauſſa, & tanquam mater nequiſſima, ſicut dictum eſt, amor ſui, ideſt, dilectio corporis, & indulgens affectio, diffuſio, ac reſolutio mentis cum C dicacitate, atque obſcænitate, quæ malorum multorum, ac lapſuum ſunt conciliatrices, ſicut loquendi libertas, & riſus. Ad hæc noſcere oportet, variam eſſe, ac verſutam affectionem voluptatibus indulgentem, ac multas, quæ animam decipiunt, oblectationes, quando minime vigilans ad Deum, abſtrahitur a divino timore, atque a dilectione Chriſti, virtutum exercitationi- D bus intenta. Innumeræ etenim undique ſe offerunt voluptates ad ſe ipſas trahentes oculos animæ, corporum, pecuniarum, deliciarum, gloriæ, ſocordiæ, iracundiæ, poteſtatis, amoris imperandi, cupiditatis acquirendi, & ſeſe offerunt ad decipiendum, ſplendidos præſeferentes aſpectus, atque amabiles, aptos ad alliciendum eos, qui eorum affectione E concutiuntur, & non multum virtutem diligunt, hiſque, imperitiam patiuntur. Et omnis habitus terrenus, affectuſque alicujus rei materia concrectæ, etſi fortuitus ſit, voluptatem delectationemque parit in eo, qui his afficitur, etſi ſtultus, ac noxius ſit; ac concupiſcendi potentiam animæ ea in re miſerandum in modum ſubjicit, adeo ut ea de cauſa iracundiæ & mœrori, iræ ac malorum me- F moriæ is qui ſubditur, eo quod re concupita privetur, ſubjiciatur. Si autem cum affectione vel exigua conſuetudo prævaluerit ſenſim, ac ſine remedio, heu, uſque ad finem inſanæ affectioni adhærere propter latentem in hac voluptatem, eum, qui captus eſt, coget. Multiplex enim eſt cupiditatis voluptas, ſicut dictum eſt, ac non ſolum ſcortatione, atque in aliis corporis delectationibus exſaturatur, verum etiam reliquis

paſſioni-

paſſionibus, quia temperantiæ non ſolum eſt a ſcortatione abſtinere, atque a ceteris oblectamentis venereis procul eſſe: inde pecuniæ cupidus, & avarus, & ſuperflui amator, intemperans. Quemadmodum etenim ille corporum, ita etiam hic pecuniarum, intemperantior autem hic tanto, quanto magis neque tantam vim patitur, quæ ex natura ipſum impellat. Etenim imperitus ille auriga veriſſime, ac maxime dici poteſt, non qui equum durum, ac refractarium minime moderatur, ſed qui placidum, & manſuetum ſubjicere non poteſt. Enimvero manifeſtum eſt omnino eſſe ſuperadditam, & non ſecundum naturam pecuniæ cupidinem, utpote quæ a natura vim non habet, ſed ex prava voluntate; ea de cauſa peccando veniam non mereri eum, qui illa captus ſuperatur. Quapropter opus eſt, ut clare intelligamus non ſolum in fruendis voluptatibus, deliciiſque corporeis ſitam eſſe intemperantiam, verum etiam in omni modo, atque opere cum animæ electione, & affectione concupito.

Deeſt aliquid.

Ut autem manifeſtius adhuc affectiones, ac tres animæ partes dignoſcantur, etiam hæc, pro viribus, breviter addenda eſſe judicavimus. Anima in tria dividitur, rationale, iraſcibile, & concupiſcibile: ac rationalis potentiæ quidem peccata hæc ſunt, infidelitas, hæreſis, imprudentia, blaſphemia, indiſcretio, ingratitudo, atque aſſenſus peccatis, quæ fiunt a parte, quæ affectibus commovetur. Horum ſanatio, & medicina, indubitata fides in Deum, vera, ſtabilia, atque orthodoxa dogmata, aſſidua meditatio ſermonum ſpiritus, pura oratio, atque indeficiens in Deum gratiarum actio. Iraſcibilis autem peccata ſunt hæc: ſævitia, odium, durities, injuriarum memoria, invidia, cædes, ac aſſidua de his meditatio. Sanatio horum, ac remedium, humanitas, dilectio, bonitas, amor fraternus, compaſſio, æquanimitas, benignitas. Ac concupiſcibilis peccata ſunt hæc, guloſitas, ingluvies, vinolentia, ſcortatio, adulterium, impuritas, laſcivia, avaritia, vanæ gloriæ deſiderium, aurique, & divitiarum, carnaliumque voluptatum,

A πάθεσιν, ἐπεὶ καὶ σωφροσύνη οὐ τοῦτο μόνον ἐστὶ τὸ πορνείας ἀπέχεσθαι, καὶ τῶν ὑπογαστρίων ἡδονῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῶν λοιπῶν παθῶν ἐκτὸς εἶναι, ἔνθεν ὁ φιλοχρήματος καὶ ὁ φιλάργυρος, καὶ πλεονεξίας ἐρῶν, ἀκόλαστος, ὥσπερ γὰρ ἐκεῖνος σωμάτων, οὕτω καὶ οὗτος χρημάτων, μᾶλλον δὲ οὗτος ἀκολαστότερος, ὅσῳ οὐδὲ τοσαύτην ἔχει βίαν, τὴν ἐκ φύσεως ὠθοῦ-
B σαν αὐτόν· καὶ γὰρ ἀμαθὴς ἡνίοχος, ἐκεῖνος ἂν ὡς ἀληθῶς καὶ μάλιστα λέγοιτο, οὐχ ὁ τὸν σκληρὸν καὶ δυσάγιον μὴ κατέχων ἵππον ἀλλ' ὁ τὸν ἥμερον καὶ ἐπιεικέστερον μὴ δυνάμενος ὑποτάξαι, καὶ δῆλόν ἐστι πάντοθεν, ὡς ἐπείσακτη καὶ οὐ κατὰ φύσιν ἡ τῶν χρημάτων ἐπιθυμία, εἴπερ μὴ ἐκ φύσεως τὴν βίαν ἔχουσα, ἀλλ' ἐκ μοχθηρᾶς προαιρέσεως, διὸ καὶ ἀ-
C σύγγνωστα ἁμαρτάνει ὁ ταύτην ἑκὼν ἡττώμενος, ὥστε χρὴ σαφῶς ἐπιγινώσκειν ἡμᾶς ὡς οὐκ εἰς τρυφὴν μόνην, καὶ τὴν τῶν σωμάτων ἀπόλαυσιν ἡ φιληδονία ὁρίζεται, ἀλλ' ἐν παντὶ τρόπῳ καὶ πράγματι προαιρέσει ψυχῆς ἀγαπωμένῳ καὶ προσπαθείᾳ.

Ἵνα δὲ σαφέστερον ἔτι τὰ πάθη, καὶ τὸ τῆς ψυχῆς τριμερὲς διαγινώσκηται, καὶ τάδε, ὡς
D ἐνὸν, ἐν ἐπιτόμῳ προσθεῖναι δεῖν ἐκρίναμεν· ἡ ψυχὴ διαιρεῖται εἰς τρία, λογιστικὸν, θυμικὸν, καὶ ἐπιθυμητικόν· καὶ τοῦ μὲν λογιστικοῦ τὰ ἁμαρτήματά εἰσι ταῦτα· ἀπιστία, αἵρεσις, ἀφροσύνη, βλασφημία, ἀδιακρισία, ἀχαριστία, καὶ αἱ συγκαταθέσεις τῶν ἁμαρτημάτων, αἱ γίνονται ἐκ τοῦ παθητικοῦ μέρους· ἡ ἴασις τούτων καὶ ἡ θεραπεία, ἡ ἀδίστακτος
E πίστις ἡ πρὸς τὸν Θεὸν, τὰ ἀληθινὰ καὶ ἀπλανῆ καὶ ὀρθόδοξα δόγματα, ἡ συνεχὴς μελέτη τῶν λογίων τοῦ πνεύματος, ἡ καθαρὰ προσευχὴ, καὶ ἡ ἀδιάλειπτος πρὸς Θεὸν εὐχαριστία· τοῦ δὲ θυμικοῦ τὰ ἁμαρτήματά εἰσι ταῦτα, ἡ ἀσπλαγχνία, τὸ μῖσος, τὸ ἀσυμπαθὲς, τὸ μνησίκακον, ὁ φθόνος, ὁ φόνος, καὶ ἡ συνεχὴς περὶ τὰ τοιαῦτα μελέτη· ἡ ἴα-
F σις τούτων καὶ ἡ θεραπεία, ἡ φιλανθρωπία, ἡ ἀγάπη, ἡ πραότης, ἡ φιλαδελφία, ἡ συμπάθεια, ἡ ἀνεξικακία, καὶ ἡ χρηστότης· Καὶ τοῦ ἐπιθυμητικοῦ τὰ ἁμαρτήματά εἰσι ταῦτα· ἡ γαστριμαργία, ἡ λαιμαργία, ἡ οἰνοφλυγία, ἡ πορνεία, ἡ μοιχεία, ἡ ἀκαθαρσία, ἡ ἀσέλγεια, ἡ φιλοχρηματία, ἡ τῆς κενῆς δόξης ἐπιθυμία, χρυσοῦ τε καὶ πλούτου καὶ τῶν σαρκικῶν ἡδονῶν· ἴασις καὶ θεραπεία

ραπεία τούτων ἐστὶν ἡ νηστεία, ἡ ἐγκράτεια, ἡ κακοπάθεια, ἡ ἀκτημοσύνη, ἡ τῶν χρημάτων πρὸς τοὺς πένητας σκορπισμὸς, ἡ τῶν μελλόντων ἐκείνων ἀγαθῶν ἔφεσις, ἡ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ὄρεξις, ἡ τῆς υἱοθεσίας ἐπιθυμία. Δέον οὖν ἐκθεῖναι ἡμᾶς καὶ τὴν διάγνωσιν τῶν ἐμπαθῶν λογισμῶν, δι' ὧν πᾶσα ἁμαρτία τελεῖται.

A Ὀκτὼ εἰσὶ πάντες περιεκτικοὶ λογισμοὶ τῆς κακίας· πρῶτος, ὁ τῆς γαστριμαργίας· δεύτερος, ὁ τῆς πορνείας· τρίτος, ὁ τῆς φιλαργυρίας· τέταρτος, ὁ τῆς ὀργῆς· πέμπτος, ὁ τῆς λύπης· ἕκτος, ὁ τῆς ἀκηδίας· ἕβδομος, ὁ τῆς κενοδοξίας· ὄγδοος, ὁ τῆς ὑπερηφανίας. Τούτους πάντας τοὺς λογισμοὺς, παρενοχλεῖν μὲν, ἢ μὴ παρενοχλεῖν, τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν ἐστι· ἐμμένειν δὲ, ἢ μὴ ἐμμένειν, ἢ πάθη κινεῖν, ἢ μὴ κινεῖν, τῶν ἐφ' ἡμῖν ἐστι. Ἄλλο δέ ἐστι προσβολὴ, καὶ ἄλλο συνδιασμὸς, καὶ ἄλλο πάθος, καὶ ἄλλο πάλη, καὶ ἄλλο συγκατάθεσις ἡ ἐγγίζουσα καὶ παρομοιοῦσα τῇ πράξει· καὶ ἄλλο ἐνέργεια, καὶ ἄλλο αἰχμαλωσία. Καὶ προσβολὴ μέν ἐστιν, ἡ ἁπλῶς γινομένη ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ ὑπόμνησις, οἷον, ποίησον τόδε ἢ τόδε, ὡς ἐπὶ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν, εἰπὲ, ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται· τοῦτο ὡς εἴρηται, οὐκ ἐφ' ἡμῖν ἐστι· συνδιασμὸς δέ ἐστιν, ἡ παραδοχὴ τοῦ ὑποβαλλομένου λογισμοῦ παρὰ τοῦ ἐχθροῦ, καὶ οἷον μετ' αὐτοῦ μελέτη, καὶ ἡ ἐνήδονος ὁμιλία, ἡ παρὰ τῆς προαιρέσεως ἡμῶν· πάθος δὲ ἡ ἀπὸ τοῦ συνδιασμοῦ ἕξις γινομένη τοῦ παρὰ τοῦ ἐχθροῦ ὑποβαλλομένου πάθους, καὶ οἱονεὶ συνεχὴς μελέτη καὶ φαντασία· πάλη δὲ ἡ ἀντίστασις τοῦ λογισμοῦ, ἡ πρὸς ἀναίρεσιν τοῦ ἐν λογισμῷ πάθους, ἤτοι τοῦ ἐμπαθοῦς λογισμοῦ ἢ πρὸς συγκατάθεσιν καθὼς φησὶν ὁ Ἀπόστολος, ἡ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός· ταῦτα δὲ ἀλλήλοις ἀντίκειται· αἰχμαλωσία δέ ἐστι βιαία καὶ ἀκούσιος τῆς καρδίας ἀπαγωγὴ ὑπὸ προλήψεως καὶ μακρᾶς συνηθείας τυραννουμένης· συγκατάθεσις δὲ ἡ κατάνευσις πρὸς τὸ πάθος τοῦ λογισμοῦ, ἐνέργεια δὲ αὐτὴ ἡ πρᾶξις, ἡ τοῦ ἐν συγκαταθέσει ἐμπαθοῦς λογισμοῦ· τοίνυν ὁ τὸ πρῶτον ἀπατῶς λογιζόμενος ἢ ἀντιρρήσει καὶ ἐμβριθείᾳ ἐν πρώτοις ἀποπεμπόμενος, ἤγουν τὴν προσβολὴν, πάντα τὰ ἔσχατα ὑφ' ἓν περιέκοψε, ἀναιρεῖται δὲ ὑπὸ μὲν ἐγκρατείας ἡ γαστρι-

A tum. Curatio, atque horum medicina eſt jejunium, continentia, malorum patientia, voluntaria paupertas, pecuniarum effuſa diſtributio in pauperes, futurorum bonorum illorum cupiditas, aviditas regni Dei, adoptionis deſiderium. Itaque oportet nos exponere etiam notionem cogitationum malarum, per quas omne peccatum efficitur.

B Octo ſunt omnino cogitationes, quæ malitiam continent. Prima gulæ: Secunda fornicationis: tertia avaritiæ: quarta iracundiæ: quinta mœroris: ſexta negligentiæ: ſeptima vanæ gloriæ: octava ſuperbiæ. Hæ omnes cogitationes, non in noſtra poteſtate eſt, ut turbent, aut non turbent: ut autem perſeverent, aut non perſeverent, ſive affectus moveant, aut
C non moveant, in noſtra poteſtate ſitum eſt. Alia autem res eſt impreſſio, & alia conſociatio, & alia paſſio, & alia colluctatio, alia conſenſio accedens, ſeſeque operationi accommodans, & alia actio, alia captivitas. Et impreſſio quidem eſt ſuggeſtio ſimpliciter ab inimico effecta: veluti fac hoc, ſive hoc, ſicut in Chri-
D ſto Deo noſtro, *dic, ut lapides iſti panes fiant.* Matth. 4. 3. Hoc ut dictum eſt, non pendet a nobis. Conſociatio autem eſt receptio cogitationis ab adverſario, & veluti cum ipſo commentatio, converſatioque cum delectatione cum noſtræ voluntatis determinatione. Paſſio vero, diſpoſitio ex conſociatione effecta ab adverſario, qui affectionem imprimit, & eſt veluti aſſidua meditatio, atque ima-
E go. Colluctatio vero repugnantia cogitationis, quæ ad deſtructionem affectionis ex cogitatione ſeu paſſionis in malum, quæ ad aſſenſum (inclinat), quemadmodum ait Apoſtolus: *Caro concupiſcit adverſus ſpiritum: Spiritus autem adverſus carnem: hæc enim ſibi invicem adverſantur.* Gal. 5. 17. Captivitas vero eſt violenta, atque involuntaria cordis
F abductio ex præoccupatione, ac longa conſuetudine dominans: Conſenſus autem inclinatio in affectionem cogitationis: operatio vero executio cogitationis malæ cum aſſenſu. Qui igitur primum citra affectum cogitationem habet, ſeu contradictione, ac gravitate in principio repudiat, impreſſionem ſcilicet; omnia extrema ſimul amputat: deſtruitur vero per continentiam guloſitas, a divino autem amore, ac

re, ac futurorum deſiderio, fornicatio: atque a miſericordia in pauperes, avaritia; a benignitate, & in omnes dilectione, iracundia; a ſpiritali vero gaudio, triſtitia mundana: a patientia autem, ac tolerantia, gratiarumque actione erga Deum, negligentia; & ab occulta virtutum exercitatione, precibuſque aſſiduis cum contritione cordis, inanis gloria; & ab abſtinentia judicandi, ſeu ſpernendi alios, contra ac faciebat jactator Phariſæus, verum exiſtimando ſe ipſum omnium ultimum, ſuperbia. Ita igitur a prædictis malis affectionibus mens liberata, atque in Deum erecta, deinde vitam beatam vivit, pignus recipiens Spiritus Sancti; atque a præſentibus diſcedens, ſine perturbatione, & cum vera cognitione ſiſtitur ante lumen ſanctæ, beatæque Trinitatis, cum divinis Angelis per infinita ſæcula reſplendens. Triplex itaque quum ſit, ſicut antea explicatum eſt, anima; tres etenim ſunt partes illius, ut dictum fuit, intellectio, iraſcibilis, ac concupiſcibilis, ſi ſit in iraſcibili dilectio atque benignitas, & in concupiſcibi'i puritas ac temperantia, intellectus lumine perfuſus remanet. Sin in iraſcibili ſit hominum odium, cupidoque atque intemperantia in concupiſcibili, intelligendi vis tenebris perfunditur. Ratiocinium tunc recte valet, ſuique eſt compos, ac luce illuſtratur, quando affectiones pravas ſubjectas tenet, & rationes operum Dei ſpiritualiter ſpeculatur, & ad beatam, ſanctamque Trinitatem perducitur. At iraſcibilis tunc rurſus movetur ſecundum naturam, quando univerſos homines diligit, & contra nullum illorum aut mœrorem, aut injuriæ memoriam tenet: Concupiſcibilis vero, quum continentia, & humilitate, ac voluntaria paupertate affectiones mortuas reddit, ideſt voluptatem carnis, ac pecuniarum, gloriæque tranſeuntis cupiditatem, atque erga divinum, ac cœleſtem amorem convertitur. Etenim cupiditas ad tria movetur, aut ad carnis voluptatem, aut inanem gloriam, aut pecuniarum deceptionem: & propter hunc irrationabilem appetitum Deum ſpernit, ac divina præcepta, propriæque nobilitatis obliviſcitur, ac contra proximum ferox evadit, & intellectnm obſcurat, neque ſinit ad veritatem adſpicere, quibus qui ſuperiorem mentem poſſidet, ex hoc

A γαστριμαργία, ἀπὸ δὲ θείου πόθου καὶ τῆς τῶν μελλόντων ἐφέσεως ἡ πορνεία· ἀπὸ δὲ συμπαθείας τῆς πρὸς τοὺς πένητας ἡ φιλαργυρία· ἀπὸ τῆς ἀγαθότητος καὶ τῆς πρὸς πάντας ἀγάπης ἡ ὀργή· ἀπὸ δὲ τῆς πνευματικῆς χαρᾶς ἡ κοσμικὴ λύπη· ἀπὸ δὲ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς καρτερίας καὶ τῆς πρὸς θεὸν εὐχαριστίας ἡ ἀκηδία· ἀπὸ δὲ τῆς κρυπτῆς τῆς
B ἀρετῆς ἐργασίας, καὶ τῆς ἐν συντριβῇ καρδίας συνεχοῦς προσευχῆς ἡ κενοδοξία· ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ κρίνειν τινὰ ἢ ἐξουθενεῖν, ὡς ὁ μεγάλαυχος Φαρισαῖος, ἀλλ' ἡγεῖσθαι ἑαυτὸν ἔσχατον πάντων, ἡ ὑπερηφανία· οὕτως οὖν τῶν εἰρημένων παθῶν ὁ νοῦς ἐλευθερωθεὶς, καὶ πρὸς τὸν θεὸν ἀνυψωθεὶς, ἀπεντεῦθεν ζῇ μακαρίαν ζωὴν, τὸν ἀρραβῶνα δεχόμενος τοῦ ἁγίου πνεύματος·
C καὶ τὸ ἐντεῦθεν ἀποδημήσας μετὰ ἀπαθείας καὶ γνώσεως ἀληθοῦς παρίσταται τῷ φωτὶ τῆς ἁγίας καὶ μακαρίας τριάδος, μετὰ τῶν θείων ἀγγέλων εἰς αἰῶνας ἀπεράντους καταλαμπόμενος· τριμερὴς τοίνυν οὖσα ὡς προδεδήλωται ἡ ψυχὴ, τρία γὰρ ὡς εἴρηται μέρη ταύτης εἰσὶ, λογισμὸς, θυμὸς, καὶ ἐπιθυμία· ἐὰν ἐστὶ ἐν τῷ θυμῷ ἀγάπη καὶ φιλανθρωπία, καὶ
D ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ καθαρότης καὶ σωφροσύνη, ὁ λογισμὸς ἐστὶ πεφωτισμένος· ἐὰν δὲ ἐν τῷ θυμῷ μισανθρωπία καὶ ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ ἀκολασία, ὁ λογισμὸς ἐστὶ ἐσκοτισμένος· ὁ μὲν ὁ ἀναλογισμὸς τότε ὑγιαίνει, καὶ σωφρονεῖ καὶ φωτίζεται ὅτε τὰ πάθη ἔχει ὑποτεταγμένα, καὶ τοὺς λόγους τῶν κτισμάτων τοῦ θεοῦ πνευματικῶς θεωρεῖ· καὶ πρὸς τὴν μακαρίαν καὶ
E ἁγίαν τριάδα ἀνάγεται· ὁ δὲ θυμὸς τότε πάλιν κινεῖται κατὰ φύσιν, ὅτε πάντας ἀνθρώπους ἀγαπᾷ, καὶ πρὸς οὐδένα αὐτῶν ἢ λύπην, ἢ μνησικακίαν κέκτηται· ἡ δὲ ἐπιθυμία, ὅταν ὑπὸ ἐγκρατείας καὶ ταπεινοφροσύνης καὶ ἀκτημοσύνης νεκρώσῃ τὰ πάθη, τουτέστιν ἡδονὴν σαρκὸς, καὶ χρημάτων καὶ δόξης παρερχομένης ἔφεσιν, καὶ τραπῇ πρὸς τὸν θεῖον
F καὶ οὐράνιον ἔρωτα· καὶ γὰρ ἡ ἐπιθυμία πρὸς τρία τὴν κίνησιν ἔχει, ἢ πρὸς ἡδονὴν σαρκὸς, ἢ πρὸς δόξαν κενὴν, ἢ πρὸς ἀπάτην χρημάτων· καὶ διὰ τὴν παράλογον ταύτην ἔφεσιν καταφρονεῖ τοῦ θεοῦ, καὶ τῶν θείων ἐντολῶν, καὶ τῆς οἰκείας εὐγενείας ἐπιλανθάνεται, καὶ πρὸς τὸν πλησίον ἀγριοῦται, καὶ τὸν λογισμὸν σκοτίζει, καὶ οὐκ ἐᾷ ἀναβλέψαι πρὸς τὴν ἀλήθειαν, ὧν ὁ ἀνώτερον κτησάμενος φρόνημα ἀπεντεῦ-

ἀπεντεῦθεν, ὡς προείρηται, ἀπολαύει τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καὶ ζῇ μακαρίαν ζωὴν, προσδοκῶν τὴν ἀποκειμένην μακαριότητα τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν, ἧς καὶ αὐτοὶ ἀξιωθείημεν οἱ ἀνάξιοι διὰ τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ.

Ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὡς οὐκ ἔστι πρὸς μέτρον τελειότητος φθάσαι τῆς οἱασοῦν ἀρετῆς τὸν μὴ ἐπιπόνῳ φιλοπονίᾳ εἰς ἐπίκτησιν ταύτης, ὅση δύναμις, σπεύσαντα παρ᾽ ὅλην τὴν ζωὴν διὰ πρακτικῆς ἐπιμελείας, ὡς φέρε εἰπεῖν περὶ ἐλεημοσύνης, περὶ ἐγκρατείας, περὶ εὐχῆς, περὶ ἀγάπης, ἤ τινος τῶν γενικῶν ἀρετῶν ἀνδρείας, φρονήσεως, σωφροσύνης, καὶ δικαιοσύνης· ἐκ τούτων γὰρ καὶ τῶν τοιούτων ἑκάστης τὶς ἀραιάκις μερικῶς μετέρχεται, οἷον τῇ ἐλεημοσύνῃ, μεταδόσει τε καὶ εὐποιΐᾳ κέχρηταί τις πρὸς καιρόν· ἀλλ᾽ οὐκ ἐκ τοῦ ὀλιγάκις ταύτῃ χρήσασθαι ἐλεήμονα κυρίως τοῦτον ἐροῦμεν· καὶ μᾶλλον ὅταν μὴ καλῶς καὶ θεαρέστως τὸ γινόμενον τελῆται· οὐ γὰρ καλὸν, ὅταν μὴ καλῶς γίνεται, ἀλλὰ καλὸν ὄντως εἴπερ μὴ ἀπέχει τὸν μισθὸν διὰ τόδε ἢ τόδε, ἀνθρωπαρέσκειαν τυχὸν ἢ φήμην καὶ θηροδοξίαν, ἢ ἐκ πλεονεξίας καὶ ἀδικίας· ἐπεὶ μὴ δὲ τὰ γινόμενα καὶ δοκοῦντα καλὰ ζητεῖ ὁ Θεὸς, ἀλλὰ τὸν σκοπὸν, δι᾽ ὃν γίνονται· λέγουσι γὰρ καὶ οἱ θεοφόροι πατέρες, ὅταν ὁ νοῦς τοῦ τῆς εὐσεβείας σκοποῦ ἐπιλάθηται, τότε τὸ προφανὲς ἔργον τῆς ἀρετῆς ἀνόητον γίνεται· τὰ γὰρ ἀδιακρίτως καὶ ἀσκόπως γινόμενα, οὐ μόνον οὐδὲν ὠφελοῦσιν, κἂν καλὰ ὦσιν, ἀλλὰ καὶ βλάπτουσιν, ὥσπερ τοὐναντίον, καὶ ἐπὶ τῶν δοκούντων ἐναντίων σκοπῷ δὲ θεοσεβεῖ καὶ κατὰ Θεὸν γενομένων. ὡς τοῦ εἰς χαμαιτυπεῖον εἰσελθόντος τὴν πόρνην τε τῆς ἀπωλείας ἐκσπάσαντος, ἔνθεν οὐδὲ ἐλεήμων Κύριος ἢ ἐγκρατὴς, ὀλιγάκις ἢ ἅπαξ τῇ ἐλεημοσύνῃ, ἢ τῇ ἐγκρατείᾳ, χρησάμενος κληθήσεται· ἀλλ᾽ ὁ ἐπὶ πλεῖστον, καὶ διὰ πάσης τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ὡς εἴρηται τὴν ἀρετὴν ὁλικῶς μετελθὼν μετὰ διακρίσεως ἀνεπισφαλοῦς.

Μείζων γὰρ πασῶν τῶν ἀρετῶν ἡ διάκρισις, ὡς βασίλισσά τις οὖσα, καὶ ἀρετὴ ἀρετῶν ὥσπερ αὖτις καὶ ἐπὶ τῶν ἐναντίων οὐ λέγομεν πόρνον, ἢ μέθυσον, ἢ ψεύστην τὸν ἅπαξ τούτων ἑκάστῳ ὀλισθήσαντα, ἀλλὰ τὸν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοῖς τοιούτοις περιπίπτοντα, καὶ ἀδιόρθωτον μένοντα, καὶ τοῦτο δὲ μᾶλλον πρὸς τοῖς

A hoc tempore, ſicut dictum eſt, cœlorum regno perfruitur, beatamque vitam vivit, expectans repoſitam diligentibus Deum beatitatem, qua etiam nos digni efficiamur per gratiam Chriſti.

Sciendum autem eſt etiam hoc, aſpirari non poſſe ad menſuram perfectionis qualiſcumque virtutis eum, qui laborioſo ſtudio pro viribus ad acquiſitionem illius non feſtinat per totam
B vitam diligentiſſima operum exercitatione, exempli gratia, eleemoſynæ, continentiæ, orationis, dilectionis, aut generalium virtutum, fortitudinis, prudentiæ, temperantiæ, juſtitiæ. Ex his enim, atque hujuſmodi tranſit quis ad particularem virtutem, ſicut eleemoſynam, largitioneque, ac beneficentia utitur aliquis pro tempore. Verum ex
C rariore hujus diſtributione, proprie miſericordem hunc non appellamus, præſertim quando non bene, ac ſecundum Dei placitum actio efficitur. Non etenim bonum eſt bonum, quando bene non fit, ſed bonum eſt revera, ſiquidem minime recipit mercedem propter hoc, aut hoc, propter placendi forte ſtudium, aut famam, aut captandam gloriam, aut ex cupiditate, aut inju-
D ſtitia. Etenim non quæ fiunt, aut putantur bona quærit Deus, ſed intentionem, qua fiunt. Ajunt enim etiam Patres divini, quando mens a pietatis ſcopo aberrat, tunc virtutis opus externum, ſtultum evadere. Quæ enim ſine judicio, atque intentione fiunt, non modo nihil proſunt, quamvis bona ſint, verum etiam obſunt: Sicut è
E contrario etiam in iis, quæ videntur adverſa, intentione autem pia, & ſecundum Deum, effectis, ut ſi quis in lupanar ingrediatur ut pellicem a perditione revocet. Hinc neque miſericors proprie, aut continens, qui raro, aut ſemel, eleemoſynæ, aut temperantiæ operam dat, vocabitur; ſed qui ut plurimum, & per totam ſuam vitam, ſicut dictum eſt, virtu-
F tem perfecte exercet cum diſcretione minime periculoſe.

Maxima enim omnium virtutum eſt diſcretio, ſicut regina quædam incedens, ac virtus virtutum. Sicut rurſus etiam e contrario non appellamus ſcortatorem, aut ebrium, aut mendacem, qui ſemel in aliquid ejuſmodi lapſus eſt, ſed eum qui ut plurimum in talia incidit, atque incorrigibilis manet. Atque illud magis præter ea, quæ

quæ dicta ſunt, ſcire omnibus eſt maxime neceſſarium, qui ex animo incumbunt ad virtutem comparandam, ac malitiam effugere conantur; quanto anima ſine comparatione præſtantior eſt corpore, atque in multis, maximiſque rebus omnino excellentior, æſtimabiliorque, tanto, quæ ad animam ſpectant, virtutes, & maxime eas, quæ Dei nomen, imitationemque præſeferunt, antecellere iis, quæ in corpore ſitæ ſunt. E contrario vero non ignorare æquum eſt, etiam pravitates animæ a corporis malis affectionibus tum ob propriam operandi vim, tum propter ſuppliciorum mulctam differre, quamvis hoc neſcio quomodo multos lateat, ac fugiat; qui ebrietatem quidem, ac fornicationem, adulterium, & furtum, atque horum ſimilia averſantur, ac timent, fugiuntque, aut puniunt, ut vulgo ipſa ſpecie abominanda: & profecto ita eſt; in rebus vero, quæ multo (pejores) ſunt his, atque in æterno ſupplicio his aſſervato concludunt illos, qui ea ſectantur, nullam correctionem, nullumque doloris ſenſum præſeferentes, in fornicatione, inquam, in injuriarum memoria, in nequitia quoque, & jactantia, in avaritia omnium malorum radice ſecundum Apoſtolum, atque in horum ſimilibus. Verum hæc, ita ut pro noſtra inſcitia potuimus, ſimplici modo expoſuimus, compendiarium ac dilucidum de virtutibus, maliſque affectionibus ſermonem ex tempore habentes, ut expedite poſſit quis cognoſcere, ac diſcernere horum diviſionem, ac differentiam ſubtili de hiſce rebus perſpicuitate. Propter hoc ipſum enim tum varietatem, tum multiplicitatem uniuſcujuſque expoſuimus, ut nulla, ſi fieri poteſt, virtutis, aut malitiæ ſpecies ignoretur, ut ex animo ad nos ipſos pertrahamus virtutes ſcilicet, ac præcipue, quæ ad animam ſpectant, per quas Deo appropinquamus; nequitias vero etiam atque etiam averſantes effugiamus.

Beatus enim veriſſime, quemadmodum prudens, ſic etiam maxime commendandus negotiator, qui virtutem quærendo, eamque ambiendo, quid ſit virtus ſcrutatur, ut per ipſam ad Deum accedat, atque ei ſpiritaliter adhæreat. Etenim hoc proprie prudentia eſt, & fortitudo, ſapientia, & cognitio ſine errore, & divitiæ, quæ auferri non poſſunt; perduci per virtutis opera ad contemplandum factorem. Virtus enim dicitur ab eligendo: nam virtus etiam voluntaria eſt, eo quod per electionem, propriamque voluntatem nos bonum efficimus, non invite, ac coacte: prudentia autem dicitur ab afferendo menti utilia.

A τοῖς εἰρημένοις εἰδέναι πᾶσιν ἀναγκαιότατον. τοῖς
ἀρετὴν μὲν κατορθοῦν προθυμουμένοις, κακί-
αν δὲ ἐκκλίνειν σπουδάζουσιν· ὅτι γὰρ ὅσον ψυχὴ
σώματος ἀσυγκρίτως ἀμείνων, καὶ ἐν πολ-
λοῖς καὶ μεγίστοις πάντως διαφορώτερος καὶ τι-
μιώτερος, τοσοῦτον, αἱ ψυχικαὶ ἀρεταὶ καὶ μά-
λιστα, αἱ θεόνυμοι καὶ θεομίμητοι ὑπάρχου-
σιν τῶν σωματικῶν ἀρετῶν· τοὐναντίον δὲ νοεῖν
B εἰκὸς καὶ τὰς ψυχικὰς κακίας τῶν σωματι-
κῶν, ἐπί τε ταῖς ἐξ αὐτῶν ἐνεργείαις καὶ τῇ
τῶν κολάσεων ἐκτίσει διαφέρειν, κἂν τοὺς πολ-
λοὺς τοῦτο οὐκ οἶδα ὅπως λανθάνον διαφεύγει·
μέθην μὲν καὶ πορνίαν, μοιχείαν τε καὶ κλο-
πὴν, καὶ τὰ τούτοις ἔγγιστα εὐλαβουμένους καὶ
φοβουμένους καὶ φεύγοντας ἢ κολάσαντας ὡς τοῖς
πολλοῖς ἐκ τοῦ φαινομένου βδελυκτά· ἔχει γὰρ
C οὕτως, πρὸς δὲ τὰ πολλῷ τούτων καὶ τὴν
τούτοις ἀποκειμένην αἰωνίαν κόλασιν, τοὺς ἀ-
διορθώτως, τούτων ἐχομένους συγκλείουσαν ἀναλ-
γήτως ἔχοντας, φθόνον φημὶ καὶ μισικα-
κίαν, πονηρίαν δὲ καὶ ἀλαζονίαν, τὴν πάντων
τῶν κακῶν ῥίζαν φιλαργυρίαν κατὰ τὸν Ἀπόστολον
καὶ τὰ τούτοις ὅμοια· Ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὕτως
ὡς εἴχομεν ἀμαθείας, ἀφελῶς ἐξεθέμεθα,
D εὐσύνοπτον καὶ σαφῆ σχεδιάσαντες τὸν περὶ ἀρε-
τῶν καὶ παθῶν λόγον, ἵνα εὐχερῶς ἔχοι τις
διαγινώσκειν καὶ διακρίνειν τὴν τούτων διαίρεσίν
τε καὶ διαφορὰν τῇ περὶ τούτων λεπτομερεῖ σα-
φηνίᾳ· δι' αὐτὸ γὰρ τοῦτο καὶ τὸ ποικίλον ἑκά-
στου καὶ πολυειδὲς ἐξεθέμεθα ὡς μηδεμίαν εἰ
δυνατὸν ἰδέαν ἀρετῆς, ἢ κακίας ἀγνοεῖσθαι,
καὶ ὅπως τὰς μὲν ἐνθύμως πρὸς ἑαυτοὺς ἐπισ-
E πασόμεθα τὰς ἀρετὰς, τὰς δηλονότι καὶ μᾶλ-
λον τὰς ψυχικὰς δι' ὧν καὶ τῷ Θεῷ ἐγγίζο-
μεν, τὰς δέγε κακίας καὶ σφόδρα ἐκκλίνοντες
διαδιδράσκομεν.

Μακάριος γὰρ ὡς ἀληθῶς ὡς φρόνιμος,
οὕτως καὶ δοκιμώτατος ἔμπορος, ὁ ἀρετὴν ζη-
τῶν, καὶ ταύτην μετιὼν, καὶ ὅτιποτε ἐστιν ἀρε-
τὴ, ἐπιμελῶς ἐρευνᾷ, ὡς δι' αὐτῆς ἐγγίζων
F τῷ Θεῷ, καὶ τούτῳ νοερῶς συγγινόμενος· Καὶ
τοῦτο γὰρ κυρίως φρόνησις καὶ ἀνδρεία, σοφία
τε καὶ γνῶσις ἀψευδὴς, καὶ πλοῦτος ἀναφέρε-
τος, τὸ διὰ πρακτικῆς ἀρετῆς πρὸς θεω-
ρίαν ἀνάγεσθαι τοῦ ποιήσαντος· ἀρετὴ δὲ κα-
λεῖται, παρὰ τὸ αἱρεῖσθαι· ἀρετὴ γὰρ καὶ θε-
λητὴ, διὰ τὸ αἱρετῶς καὶ αὐτοθελῶς τὸ ἀγα-
θὸν ποιεῖν ἡμᾶς, οὐχὶ ἀβουλήτως καὶ ἀναγκα-
στικῶς· Φρόνησις δὲ λέγεται, παρὰ τὸ τῷ
νοῒ

νοῖ φέρειν τὰ ὠφέλιμα. Εἰ βούλει δὲ προσθήσωμεν τῷ ἀφελεῖ τούτῳ τῷ λόγῳ ὡς χρυσοῦν ἐπισφράγισμα, καὶ περὶ τοῦ κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν. Τοῦ τιμιωτάτων πάντων τοῦ Θεοῦ κτισμάτων τὸ νοερὸν καὶ λογικὸν ζῶον ὁ ἄνθρωπος μόνος ἐκ πάντων κατ' εἰκόνα ἐστὶ καὶ καθ' ὁμοίωσιν τοῦ Θεοῦ.

Καὶ κατ' εἰκόνα μὲν, λέγεται πᾶς ἄνθρωπος κατὰ τὸ τοῦ νοὸς ἀξίωμα, καὶ τὸ τῆς ψυχῆς, ἤτοι τὸ ἀκατάληπτον. Τὸ, τί ἐστι, τὸ, κατ' εἰκόνα; τὸ ἀθεώρητον, τὸ ἀθάνατον, τὸ αὐτεξούσιον· καὶ μὴν καὶ κατὰ τὸ ἀρχικὸν καὶ τεκνογονικὸν, καὶ οἰκοδομικόν· τί ἐστι τὸ καθ' ὁμοίωσιν; καθ' ὁμοίωσιν δὲ, κατὰ τὸν τῆς ἀρετῆς λόγον, καὶ θεωνύμους ταύτας καὶ θεομιμήτους πράξεις, ἤγουν κατὰ τὸ φιλανθρώπως πρὸς τὸ ὁμογενὲς διακεῖσθαι· οἰκτείρειν καὶ ἐλεεῖν καὶ ἀγαπᾶν τὸ ὁμόδουλον, εὐσπλαγχνίαν τε πᾶσαν καὶ συμπάθειαν ἐνδύκνυσθαι· γίνεσθε γάρ φησι Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, οἰκτίρμονες, καθὼς καὶ ὁ πατὴρ ἡμῶν ὁ οὐράνιος οἰκτίρμων ἐστὶ, καὶ τὸ μὲν κατ' εἰκόνα πᾶς ἄνθρωπος κέκτηται· ἀμεταμέλητα γὰρ τοῦ Θεοῦ τὰ χαρίσματα· τὸ δὲ καθ' ὁμοίωσιν, σπάνιοι καὶ μόνοι οἱ ἐνάρετοι καὶ ἅγιοι, καὶ τὴν τοῦ Θεοῦ ἀγαθότητα κατὰ τὸ δυνατὸν ἀνθρώποις, μιμούμενοι, οὗ τῆς ὑπεραγάθου φιλανθρωπείας ἀξιωθείημεν καὶ ἡμεῖς εὐαρεστήσαντες αὐτῷ δι' ἀγαθοεργίας, καὶ μιμηταὶ γενώμεθα τῶν ἀπ' αἰῶνος εὐαρεστησάντων Χριστῷ, ὅτι αὐτοῦ ἐστι τὸ ἔλεος καὶ αὐτῷ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις σὺν τῷ ἀνάρχῳ πατρὶ καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Διαίρεσις τῶν παθῶν. τὰ μὲν ἐστι σωματικὰ, τὰ δὲ ψυχικά· Καὶ σωματικὰ μὲν λέγομεν, γαστριμαργίαν, πορνείαν, μέθην, ἀσέλγειαν· ψυχικὰ δὲ, μῖσος πρὸς τὸν πλησίον, φθόνον, ἔριν, κενοδοξίαν, ὑπερηφανίαν· ταῦτα δὲ ἐνεργοῦσιν εἰς τὴν ἡμετέραν ψυχὴν, ἀπούσης ἀγάπης καὶ ἐγκρατείας. παρούσης γὰρ ἀγάπης καὶ ἐγκρατείας, ταῦτα πάντα ἐξαφανίζονται· τὰ μὲν ὑπὸ ἀγάπης πνευματικῆς, τὰ δὲ ὑπὸ νηστείας καὶ ἐγκρατείας· τότε γὰρ ὁ νοῦς καὶ τὸ οἰκεῖον φῶς ἀπολαμβάνει, καὶ τὸν Θεὸν ἀπαρεμποδίστως ὁρᾷ.

Τρόποι τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας.

Πάντα ἐκ Θεοῦ καὶ τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ λυπηρὰ, καὶ τὰ ἀνάξια,

A utilia. At vero, ſi vis, addamus ſimplici huic ſermoni veluti ſigillum aureum & juxta imaginem, & juxta ſimilitudinem. Ex omnibus honorabiliſſimis Dei creaturis intelligens, ac rationale animal homo ſolus ſecundum imaginem eſt, & ſimilitudinem Dei.

Ac ſecundum imaginem quidem dicitur omnis homo juxta mentis dignitatem, B & animæ, ſive incomprehenſibilitatem. Quid nam eſt illud ſecundum imaginem? Inviſibile, immortale, & liberum: quin etiam ſecundum imperandi virtutem, & generandi, atque ædificandi. Quid eſt illud ſecundum ſimilitudinem? Secundum ſimilitudinem vero eſt ſecundum virtutis regulam, & ex Dei nomine dictas, & ex Dei imitatione operationes, ideſt, ſe- C cundum benignam erga genus ſui ſimile affectionem, miſerationem, miſericordiam, & dilectionem conſervi, nec non oſtenſionem omnis commotionis, ac compaſſionis. Nam, *eſtote*, inquit Chriſtus, *miſericordes, ſicut Pater veſter Cœleſtis miſericors eſt*. *Luc. 6.36.* Atque illud quidem ſecundum imaginem omnis homo habet: ſine pœnitentia enim ſunt dona Dei: ſecundum ſimilitudinem vero rari, & ſoli vir- D tute eximii, & Sancti, quique Dei bonitatem, pro eo quod homines poſſunt, imitantur, cujus bonitate, quæ omnem bonitatem ſuperat, digni efficiamur etiam nos, beneplacentes ipſi per bona opera, imitatoreſque fiamus illorum, qui a ſeculo Chriſto placuerunt, quia ipſius eſt miſericordia, & ipſum decet omnis gloria, honor, atque adoratio cum Patre ingenito, & ſancto, & bono, E & vivificante Spiritu, nunc, & ſemper in ſæcula ſæculorum. Amen.

Diviſio affectionum. Quædam quidem ſunt corporis, quædam vero animæ. Ac corporis quidem dicimus guloſitatem, fornicationem, ebrietatem, laſciviam: animæ vero odium erga proximum, invidiam, contentionem, vanam gloriam, ſuperbiam. Hæ autem vim F habent in animam noſtram abſente dilectione, ac continentia: præſente enim dilectione, continentiaque, omnia hæc delentur, quædam quidem a ſpiritali dilectione, quædam autem a jejunio, & continentia. Tunc enim mens etiam proprium lumen recipit, videtque Deum ſine ullo impedimento.

MODI DEI PROVIDENTIÆ.

Omnia a Deo ſunt tum bona, tum moleſta, & indigna: verum illa quidem

dem per beneplacitum, illa vero per diſ-
penſationem, illa autem per permiſ-
ſionem, quando ſecundum virtutem
dirigimur. Vult enim Deus, ut ſi-
ne peccato vivamus, & cum pieta-
te, ac virtute noſtro officio funga-
mur. Secundum diſpenſationem autem,
quum errantes, peccanteſque corrigi-
mur: Secundum permiſſionem vero,
quum neque a correctione converti-
mur. Complacuit enim Deo, ut ho-
mo ſalvus fiat, quemadmodum & An-
Luc. 2. 14. geli clamabant dicentes: *gloria in ex-
celſis Deo, & in terra pax, in homi-
nibus bona voluntas*. Per diſpenſatio-
nem rurſus erudit nos Deus peccantes,
1. Cor. 11. 32. *ut ne cum mundo damnemur*, ut ait A-
poſtolus: *dum judicamur autem, a Do-
mino corrigimur, ut non cum hoc mun-
do damnemur*. Et: *non eſt malum in
civitate, quod non fecerit Dominus*:
hoc eſt fames, peſtes, morbos, &
occiſiones bellorum. Hæc enim omnia
peccati ſunt remedia. Permittit autem,
atque omnino deſerit eos, qui nolunt
aut ſine peccatis vivere, aut correpti
minime emendari, ſed in pravitate per-
manere, ſicut ſcriptum eſt: Excæca-
vit oculos eorum Deus, & obduravit
Rom. 1. 28. eorum cor, *& tradidit eos in reprobum
ſenſum, ut faciant ea, quæ non conve-
niunt*. Hoc eſt, ſivit per eorum li-
bertatem. Et: *indurans indurabo cor
Pharaonis*, hoc eſt permittam, ut in-
duretur propter contumaciam illius.

DE NOSTRA LIBERTATE, ET QUOD LIBER FACTUS EST HOMO.

Deus hominem liberum condidit, ratione, ac ſapientia decorans, ante oculos ejus ponens vitam, & mortem, ut ſiquidem velit per liberum arbitrium viam vitæ ire, vivat in ſæculum: Si vero ex mala electione pergat per viam mortis, in æternum puniatur: quæ enim ad naturam ſpectant, mutari non poſſunt, neque honoribus, neque ſuppliciis digna ſunt. Nemo enim incuſatus fuit unquam, quod albus eſſet, aut niger, aut quod fuerit longus, aut exiguus. Non ſunt namque noſtræ electionis. In noſtra electione autem ſunt ſupplicia, & præmia: utrorumque enim uſus & noſtri conſilii eſt, & voluntatis, ac divini auxilii, & defenſionis: etenim altero deficiente, alterum vim exercet.

A ἀνάξια, ἀλλὰ τὰ μὲν εὐδοκίᾳ, τὰ δὲ οἰκονομίᾳ,
τὰ δὲ παραχωρήσει· καὶ κατ' εὐδοκίαν μὲν,
ὅταν κατ' ἀρετὴν πολιτευόμεθα. βούλεται
γὰρ ὁ θεὸς ἀναμαρτήτους διάγειν ἡμᾶς, καὶ
μετ' εὐσεβείας καὶ ἀρετῆς πολιτεύεσθαι· κατ'
οἰκονομίαν δὲ, ὅταν σφαλλόμενοι καὶ ἁμαρτά-
νοντες παιδευόμεθα· κατὰ παραχώρησιν δὲ,
ὅταν μηδὲ παιδευόμενοι ἐπιστρέφομεν· εὐδόκη-
B σεν γὰρ ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον σωθῆναι· κα-
θὼς καὶ οἱ ἄγγελοι ἐβόων λέγοντες, δόξα
ἐν ὑψίστοις θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀν-
θρώποις εὐδοκία· οἰκονομικῶς πάλιν παιδεύει
ὁ θεὸς ἡμᾶς ἁμαρτάνοντας ἵνα μὴ σὺν τῷ
κόσμῳ κατακριθῶμεν, ὥς φησιν ὁ Ἀπόστο-
λος· κρινόμενοι δὲ ὑπὸ Κυρίου παιδευόμεθα,
ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν· Καὶ
C οὐκ ἔστι κακία ἐν πόλει, ἣν ὁ Κύριος οὐκ ἐ-
ποίησε, τουτέστι, λιμοὺς, καὶ λοιμοὺς, νόσους,
καὶ σφαγὰς πολέμων· ταῦτα γὰρ πάντα τῆς
ἁμαρτίας εἰσὶν ἀναιρετικά· παραχωρεῖ καὶ τε-
λίως ἐγκαταλιμπάνειν τοὺς μὴ θέλοντας ἢ ἀ-
ναμαρτήτους διάγειν, ἢ παιδευομένους μὴ ἐπι-
στρέφεσθαι, ἀλλ' ἐπὶ τῇ κακίᾳ ἐμμένειν, κα-
θὼς γέγραπται, ὅτι τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς ὀφ-
D θαλμοὺς ὁ θεὸς, καὶ πεπώρωκεν αὐτῶν τὴν καρ-
δίαν, καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς ἀδόκιμον νοῦν
ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα, τοῦτ' ἔστιν εἴασε διὰ
τὸ αὐτεξούσιον· καὶ σκληρύνων σκληρυνῶ τὴν καρ-
δίαν Φαραὼ, τουτέστι παραχωρήσω σκληρωθῆναι
διὰ τὴν ἀπείθειαν αὐτοῦ.

E ΠΕΡῚ ΤΗ͂Σ ΑΥ̓ΤΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΟΣ ἩΜΩ͂Ν, ΚΑῚ ὍΤΙ ΑΥ̓ΤΕΞΟΥΣΙΟΣ ἘΠΛΑΣΘΗ ἌΝΘΡΩΠΟΣ.

Ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον αὐτεξούσιον ἔπλασε λόγῳ
καὶ σοφίᾳ τιμήσας, πρὸς ὀφθαλμὸν αὐτοῦ θεὶς
τὴν ζωὴν καὶ τὸν θάνατον· ἵνα εἰ μὲν θελήσει, τῇ
αὐτεξουσιότητι τὴν ὁδὸν τῆς ζωῆς πορευθῆναι, ζήσει
εἰς τὸν αἰῶνα. εἰ δὲ ἀπὸ κακῆς προαιρέσεως πο-
F ρευθῇ τὴν ὁδὸν τοῦ θανάτου, αἰωνίως κολάζηται·
τὰ γὰρ τῆς φύσεως ἀμετάβλητα, καὶ οὔτε τιμῶν,
οὔτε τιμωριῶν ἄξια· οὐδεὶς γὰρ ἐνεκλήθη ποτε
τοῦ εἶναι λευκὸς ἢ μέλας, ἢ τὸ εἶναι μακρὸς ἢ
μικρός· οὐ γὰρ τῆς ἡμετέρας εἰσὶ προαιρέσεως.
τῆς γὰρ ἡμετέρας προαιρέσεως, καὶ αἱ κολάσεις
εἰσὶ καὶ αἱ τιμαί· ἀμφοτέρων γὰρ χρεία καὶ τῆς ἡμετέ-
ρας βουλῆς καὶ θελήσεως, καὶ τῆς τοῦ θεοῦ συνεργείας
καὶ ἀντιλήψεως· θατέρου δὲ λείποντος ἐνεργεῖ καὶ
τὸ ἕτε-

τὸ ἕτερον· οὓς προέγνω ὁ θεὸς, καὶ προώρισε καὶ ἐκάλεσε, ἀλλὰ τοὺς κατὰ πρόθεσιν κλητοὺς ὄντας καθὼς φησὶν ὁ Ἀπόστολος, τουτέστιν κατὰ θέλησιν καὶ βούλησιν· τοὺς γὰρ μὴ βουληθέντας, εἴασε τῷ ἑαυτῶν πορεύεσθαι θελήματι· οὐ γὰρ βιάζεται οὐδὲ λυμαίνεται αὐτὸν, καὶ τὴν αὐτοῦ εἰκόνα τὸν ἄνθρωπον· αὐτὸς ἀόρατος· ἡ δὲ αὐτοῦ εἰκὼν ὁ ἄνθρωπος ὁρατός· ὃ οὖν ἄν τις ποιήσειεν ἀνθρώπῳ εἴτε ἀγαθὸν, εἴτε κακὸν, εἰς ἐκεῖνον ἀναφέρεται· διὸ καὶ ἐξ αὐτοῦ κρίσις πᾶσα κατ' ἀξίαν ἀπενέμουσα προελεύσεται· τὴν γὰρ αὐτοῦ μορφὴν ἐκδικεῖ.

A exercet. Quos prævidit Deus, hos & prædefinivit, atque vocavit; ſed qui ſecundum propoſitum vocati erant, ſicut ait Apoſtolus, hoc eſt, ſecundum voluntatem & conſilium. Nam illos, qui noluerunt, ſivit ambulare juxta eorum voluntatem. Non enim cogit, neque vitiat ipſum, & ſuam imaginem hominem. Ipſe inviſibilis eſt; ſua autem imago homo viſibilis. Quodcumque B igitur aliquis homini fecerit ſive bonum, ſive malum, ipſi refertur. Ideo ex ipſo judicium omnibus pro meritis retribuens exibit. Suam enim vindicat imaginem.

ΠΕΡΙ ΤΑΠΕΙΝΟΦΡΟΣΥΝΗΣ.

Τοῦ ἔχοντος τὴν ἀληθῆ ταπείνωσιν, σημεῖα καὶ γνωρίσματα εἰσὶ ταῦτα· Τὸ λογίζεσθαι ἑαυτὸν ἁμαρτωλότερον εἶναι παρὰ πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς, καὶ μηδὲ καλὸν ποιήσαντα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ· τὸ μέμφεσθαι ἑαυτὸν ἐν παντὶ καιρῷ καὶ τόπῳ καὶ πράγματι· τὸ μὴ ψεῦξαι τινὰ, μὴ δὲ ἔχειν ὅτι ἐστί τις ἐπὶ τῆς γῆς αἰσχρότερος αὐτοῦ, ἢ ἁμαρτωλότερος, ἢ ἀμελέστερος, ἀλλὰ πάντας ἀεὶ ἐπαινεῖν καὶ δοξάζειν· τὸ μὴ κρῖναι, ἢ ἐξουδενῶσαι ἢ καταλαλῆσαι τινα πώποτε· τὸ σιωπᾶν πάντοτε, καὶ ἄνευ ἐντολῆς, ἢ ἀναγκαίας χρείας, μὴ λαλεῖν τι· ὅταν δὲ ἐρωτηθῇ καὶ μέλλῃ λαλῆσαι, ἢ ἀναγκαίας χρείας καταλαβούσης λαλεῖν ἢ ἀποκρίνεσθαι, γαληνῶς καὶ ἡσύχως, καὶ σπανίως ὡς βιαζόμενος, καὶ αἰσχυνόμενος τοῦ λαλῆσαι· τὸ μὴ μετρεῖν ἑαυτὸν ἔν τινι, τὸ μὴ φιλονεικῆσαι πρός τινα· εἴτε διὰ πίστιν, εἴτε δι' ἄλλο τι, ἀλλ' εἰ μὲν καλῶς λέγει, λέγε καὶ αὐτὸς ναί· εἰ δὲ κακῶς λέγει, σὺ οἶδας· τὸ ἔχειν ὑποταγὴν, καὶ βδελύττεσθαι τὸ ἑαυτοῦ θέλημα, ὡς ὀλέθριον· τὸ ἔχειν ἀεὶ τὸ βλέμμα αὐτοῦ χαμαί· τὸ ἔχειν πρὸ ὀφθαλμῶν αὐτοῦ τὸν θάνατον· τὸ μὴ ἀργολογεῖν, ἢ ματαιολογῆσαι, ἢ ψεύζεσθαι πώποτε· τὸ μὴ ἀντιλέγειν τῷ μείζονι· τὸ ὑποφέρειν τὰς ὕβρεις, τὰς ἐξουδενώσεις, τὰς ζημίας μετὰ χαρᾶς· τὸ μισῆσαι τὴν ἀνάπαυσιν, καὶ ἀγαπῆσαι τὸν κόπον· καὶ τὸ μὴ παροξῦναι τινὰ, ἢ πλῆξαι τινὸς συνείδησιν· ταῦτα εἰσὶ τὰ γνωρίσματα τῆς ἀληθοῦς ταπεινώσεως, καὶ μακάριος ὁ ἔχων αὐτὰ, ὅτι ἀπεντεῦθεν ἐχρημάτισεν οἶκος καὶ ναὸς θεοῦ· καὶ ὁ θεὸς ἐνοίκησεν ἐν αὐτῷ, καὶ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν κληρονόμος ἐγένετο. Ἀμήν.

DE HUMILITATE.

Ejus, qui habet veram humilitatem, ſigna, atque indicia ſunt hujuſmodi: C Putare ſe ipſum ſceleſtiſſimum omnium peccatorum eſſe, neque ullum feciſſe bonum in conſpectu Dei: incuſare ſe ipſum omni tempore, & loco, & operatione. Neminem fallere, ac exiſtimare nullum eſſe in terra ſe turpiorem, aut improbiorem, ſed omnes ſemper commendare, & laudibus proſequi: Minime judicare, aut ſpernere, aut obloqui unquam contra alios: Silere ſem- D per, & præter juſſum, aut neceſſitatem nihil loqui. Quum vero fuerit interrogatus, & loquetur, aut neceſſaria cauſa urgente verba facere, ſeu reſpondere, placide, & quiete, ac raro, tamquam coactus, ac pudore ſuffuſus, reſpondere: in nulla re de ſe comparationem facere: contra neminem contendere, ſive propter fidem, ſive propter aliquid aliud; verum ſi bene loquitur, E dic etiam tu: certe. Si vero male diſſerit, tu videris. Habere ſubjectionem, atque execrari propriam voluntatem tanquam pernicioſam rem: habere obtutum ſuum ſemper in terra: habere ante oculos ſuos mortem: non otioſa, neque vana loqui, aut unquam mentiri: Majori non contradicere: patienter ferre injurias, opprobria, damna cum hilarita- F te; odiſſe quietem, ac laborem præoptare: minime quemquam irritare, aut ferire conſcientiam ullius. Hæc ſunt indicia animi vere demiſſi: & beatus, qui hæc habet, quia jam ex hoc appellatur domus, & templum Dei, Deuſque in ipſo habitat, & regni cœleſtis hæres factus eſt. Amen.

SANCTI AC DEIFERI PATRIS NOSTRI

EPHRAIM,

Sermo in Fratrem defunctum, et in alios defunctos.

Ex cod. Barberino 245. pag. 271. Confer cum ſerm. cujus initium, τί τοῦτο σήμερον Quid ita hodie, hoc tom. 3. pag. 262. lit. C.

Mendis ſcatet, ſed quæ ex ſupra editis pag. 262 & ſeq. emendari poſſunt.

Leg. ἐν ὅσῳ.

PRetioſa in conſpectu Domini mors Sanctorum ejus: at mors peccatorum peſſima. Et propterea dicebat Propheta: *Cur timebo in die mala? Iniquitas calcanei mei circumdabit me*. Veniet enim & noſtra hora, fratres, veniet omnino, & non præteribit. Solus, derelictus, nudus, auxilio deſtitutus, abſque tutore ſine comitatu, imparatus, ſine fiducia, in negligentia præoccupabitur, in die quam non novit, & in hora quam non exſpectat, interea dum genio indulget, dum theſauros ſibi parat, dum deliciis vacat, dum ſecundis rebus utitur, dum abſque cura atque ſollicitudine vivit. Et cuncta ceſſabunt. Exigua febris, & omnia in vacuum & inane abibunt. Illuc enim omnes abducemur, ubi nunquam inceſſimus. Multis ſane tunc opus tibi erit ductoribus, o homo, multis orationibus, multis ſociis & adjutoribus in hora illa ſeparationis animæ. Magnus tunc erit timor, magnus tremor, magnum myſterium, magna e corpore in illum mundum migrantis futura eſt calamitas. Nam ſi, quum in aliam regionem tranſeunt, aliquibus viæ ducibus, directoribus, & adjutoribus indigent; quanto magis, quando in infinita tranſeundum nobis erit ſecula, unde nullus rediit? Multis tibi, iterum dico, adjutoribus in illa hora opus erit: noſtra illa erit hora, & tranſitum non habens: noſtra erit hora, & non aliorum: omnium finis, & omnium terror. Extremum grave atque difficile, ſed per quod omnes tranſimus. Arcta & anguſta via, ſed per quam omnes iter facimus. Amarum ac dirum eſt poculum; ſed cuncti illud, & non aliud bibimus. Magnum, & occultum eſt mortis myſterium, & nullus enarrare illud poteſt. Tremenda ſunt, ac terribilia, quæ tunc anima ſubibit: ſed nemo noſtrum tunc cognoſcit, niſi ſoli, qui illic ſedentem præceſſerunt, & quæ ipſi accidunt, conſpexere. Lugemus ac ploramus: ſed non eſt, qui opem ferre queat: non pater filio, non

A

ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΘΕΟΦΟΡΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ,

ΕΦΡΑΙΜ,

ΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΚΟΙΜΗΘΕΝΤΑ ΑΔΕΛΦΟΝ, ΚΑΙ ΕΤΕΡΩΝ ΚΕΚΟΙ-
B ΜΗΜΕΝΩΝ.

ΤΙμιος ἐναντίον Κυρίου ὁ θάνατος τῶν ὁσίων αὐτοῦ, ἀλλ' ὁ θάνατος τῶν ἁμαρτωλῶν πονηρός· δι' ὃ καὶ ἔλεγεν ὁ προφήτης· ἵνα τί φοβοῦμαι ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾷ; ἡ ἀνομία τῆς πτέρνης μου κυκλώσει με· ἐλεύσεται γὰρ καὶ ἡμετέρα ὥρα ἀδελφοί· ἐλεύ-
C σεται παντῶς, καὶ οὐκ ἀπελεύσεται· μόνος μεμονωμένος γυμνος ἀβοήθητος ἀπροστάτευτος, ἀσυνόδευτος ἀνέτοιμος ἀπαρρησίαστος ἐν ἀμελείᾳ, φθασθῇ ᾗ ἡμέρᾳ, ᾗ οὐ γινώσκει; καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ, ἐν νόσῳ τρυφᾷ, ἐν νόσῳ θησαυρίζει· ἐν νόσῳ σπαταλῶν· ἐν νόσῳ εὐημερεῖ, ἐν νόσῳ ἀμεριμνῶν. καὶ πάντα ἀργοῦσιν, μικρὸς πυρετὸς, καὶ πάντα κενὰ
D καὶ μάταια· ἐκεῖ γὰρ ὑπάγομεν πάντες, ὅπου πώποτε οὐκ ὁδεύσωμεν· πολλῶν σοι τότε ἄνθρωπε ὁδηγῶν χρεία, πολλῶν εὐχῶν, πολλῶν συνεργῶν ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ τοῦ χωρισμοῦ τῆς ψυχῆς· μέγας τότε φόβος, μέγας ὁ τρόμος, μέγα τὸ μυστήριον, μεγάλη ὑπερίστασις τοῦ χωριζομένου ἐκ τοῦ σώματος πρὸς τὸν ἐκείνων κόσμον· εἰ γὰρ χώραν με-
E ταβαίνοντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὁδηγῶν τινῶν καὶ χειραγωγῶν καὶ βοηθῶν χρῄζουσιν, πόσῳ μᾶλλον, ὅτε παράγωμεν εἰς τὰ δι' αἰῶνος ἀπέραντα, ὅθεν οὐδεὶς ἐπανέλησεν· πολλῶν σοι πάλιν βοηθῶν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ χρεία· ἡ μόνη ὥρα καὶ πάροδον οὐκ ἔχουσα, ἡ μόνη ὥρα, καὶ οὐ καλὴ ὁδὸς, τῶν πάντων τέλεος καὶ παντέφωρον· χαλεπὸν τὸ πέραμα, ἀλλὰ πάν-
F τες δι' αὐτοῦ παρερχόμεθα· στενὴ καὶ τεθλιμμένη ὁδὸς, ἀλλὰ πάντες αὐτὴν βαδίσωμεν· πικρὸν καὶ δυνὸν τὸ ποτήριον, ἀλλὰ πάντες αὐτὸ καὶ οὐ καλὸν πίνομεν· μέγα καὶ ἄδυλον τὸ τοῦ θανάτου μυστήριον, καὶ οὐδεὶς αὐτὸ διηγήσασθαι δύναται· φρικτὰ καὶ φοβερὰ, ἅπερ τότε ἡ ψυχὴ ἐπίσταται, ἀλλ' οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν τότε ἐπιγινώσκει, εἰ μὴ μόνοι ἐκεῖ προσλαβόντες καθήμενα, καὶ ὁρῶντες αὐτοῦ τὰ γενόμενα·

μεθα· κλαιόμεθα καὶ στενάζομεν, ἀλλ' οὐδεὶς ὁ βοηθῶν δύναται· οὐ πατὴρ τέκνον, οὐ μήτηρ τὸν μονογενῆ υἱὸν, οὐκ ἀδελφὸς γνήσιος δύναται βοηθῆσαι τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν, οὐ φίλος φίλον, οὐ δυναστεία, οὐ δῶρα, οὐ προσωποληψία, οὐκ ἀρχόντων παῤῥησία, οὐ γυναικῶν παρακλήσεις, οὐκ ἄλλη τις βοήθεια δύναται βοηθῆσαι ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ τῶν ἀνθρώποις· οὐχ' ὁρᾷς πῶς παρακαθήμεθα τοὺς τελευτῶντας ἀδελφοὺς ἤδη ψυχοραγοῦντας· οἷα φοβερὰ τότε ὁρῶμεν· γινώσκωμεν πῶς συνέχονται, πῶς παράσσονται· πῶς στενάζουσιν; οὐχ' ὁρᾷς πῶς ἱδρῶσι ψυχρὸν καὶ πικρόν· ὅρα πῶς οἱ ἐν ἀγρῷ θερισταὶ, πῶς τὸ ὄμμα περιστρέφουσιν ὧδε καὶ ὧδε; πῶς οἱ μὲν τοὺς ὀδόντας τρίζουσιν, πῶς θαμβοῦνται; πῶς θορυβοῦνται· πῶς οἱ μὲν τὰς τρίχας τίλλουσιν, πῶς τῆς κλίνης ἀναπιδῶσιν φαγεῖν μὴ δυνάμενοι δέ· ὁρῶσι γὰρ ἅπερ οὐδέποτε ὄντως εἶδον, καὶ ἀκούουσιν, ἅπερ οὔποτε ἤκουσαν· καὶ πάσχουσιν ἅπερ οὐδέποτε ἔπαθον· ζητοῦσιν λυτρούμενον, καὶ οὐδεὶς ὁ λυτρούμενος· ζητοῦσιν συνοδεύοντα, καὶ οὐδεὶς ὁ συνοδεύων· ζητοῦσι παρακαλοῦντα, καὶ οὐδεὶς ὁ παρακαλῶν· οὓς θεωροῦντες ἡμεῖς τότε, τρέμομεν, καὶ κλαίομεν, καὶ κρατοῦντες αὐτῶν τὰς χεῖρας, ἀσπαζόμενοι τοῖς δάκρυσι βρέχομεν, ἐκμάσσομεν τὰς τρίχας ἡμῶν ἐπάνωθεν αὐτοῦ, καὶ λέγομεν αὐτοῖς, ὦ ἀδελφὲ, ὦ φίλε, ὦ συγγενὴ, ἄνοιξον τὰ χείλη σου, λάλησον ἡμῖν λόγον παρηγορίας, ἀλλ' οὐκ ἔχει φρένας, ἐσβέσθησαν γὰρ οἱ ὀφθαλμοὶ, καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ γλῶσσα οὐκ ἔχει λόγον· τὰ δάκρυα τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, τὴν γλῶτταν φλεγομένην, δροσίζομεν ὕδατι, καὶ οὓς ἡμῶν ὑποτιθέμεθα, ἵνα τῶν ὑψηλῶν ῥημάτων αὐτῶν ἀκούσωμεν, λέγοντες, πῶς βλέπεις ἑαυτὸν ἄρτι; μὴ φοβοῦ, φιλάνθρωπος ἐστιν ὁ θεός· ταῦτα πρὸς ἑαυτοὺς λέγομεν, καὶ τοῖς δάκρυσι τὰ στήθη καταβρέχομεν, τὴν καρδίαν κατακαιόμεθα, ὅτε ταῦτα φθεγγόμεθα, οὐκ ἔστι παρ' ἡμῖν τότε πονηρία, οὐκ ἔστι παρ' ἡμῖν χρημάτων τότε φροντὶς, οὐκ ἔστι παρ' ἡμῖν βρωμάτων μέριμνα, ἀλλ' ὁρῶντες τὸ μέγα καὶ φοβερὸν τοῦ θανάτου μυστήριον· καὶ τὰς ἑαυτῶν κεφαλὰς κινοῦμεν, καὶ στενάζομεν, καὶ ἑαυτοὺς ταλανίζομεν, καὶ οὐαὶ πικρῶς λέγομεν, ἡνίκα πρὸς ἡμᾶς ὁ πορευόμενος, πᾶσιν ἡμῖν συνηπλόμενος, καὶ πάντας ἀσπαζόμενος λέγει, ἔῤῥωσθε ἀδελφοὶ καλοὶ, ἔῤῥωσθε,

A non mater unigenito, non frater germano fratri, non amicus amico, non principatus, non munera, non perſonarum acceptio, non principum fiducia, non conjugum conſolatio, non ullum aliud auxilium humanum erit in illa hora. Non vides apud fratres morientes animamque agentes, quibus aſſidemus, quam terribilia tunc eis accidere cernantur? cernimus, quomodo conſtringantur? B quomodo conturbentur? quomodo ſuſpirent? non aſpicis eos ſudoribus frigidos & amarulentos, inſtar meſſorum in agro, quomodo oculos huc illucque contorqueant? quomodo alii dentibus ſtrideant? quomodo expaveant? quomodo conturbentur? quo pacto alii capillos evellant, alii e lecto exiliant fugere volentes, licet nequeant? C Vident enim ea quæ nunquam prius viderunt, & audiunt quæ nunquam antea audierant, & patiuntur quæ nunquam alias paſſi fuerant. Quærunt qui eos redimat, & nemo eſt qui liberet: quærunt ſocium, & nemo eſt qui ipſos comitetur. Quærunt conſolatorem, & nemo eſt qui ipſos conſoletur. Quos aſpicientes tunc, contremiſcimus, & plangimus: D tenenteſque eorum manus, complectimur & lacrymis irrigamus. Capillos noſtros ſuper ipſum extergimus, dicentes ei: o frater, o amice, o conſanguinee, aperi labia tua, loquere nobis verba ſolatii. Verum mentis compos non eſt: oculi enim extincti ſunt, & mens & lingua ſermone caret. Lacrymas oculorum ipſorum, E linguam æſtuantem aqua madefacimus: aurem noſtram ori eorum admovemus, ut tenues ſaltem ipſorum voces exaudiamus: dicentes: quomodo teipſum nunc intueris? noli timere: benignus eſt Deus. Iſta ad eos dicimus, & lacrymis pectora irrigamus, & cor noſtrum accendimus, talia loquentes. Non eſt tunc apud nos nequitia: non eſt apud nos tunc pecuniarum ſollicitudo: F non eſt apud nos ciborum cura; ſed magnum & formidandum mortis intuentes myſterium, & capita noſtra movemus, & ſuſpiramus, & nos ipſos miſeros ducimus, & væ amare dicimus; quando ad nos, qui recedit, quippe omnibus nobis conjunctus eſt, omnes ſalutans, dicit. Valete, fratres boni, valete, orate; ſcientes, quod in viam longinquam abeo, quam ante nunquam ingreſſus ſum, & in regionem peregrinam,

nam, quam nemo notam mihi facit, & in ſeculum terribile, unde nullus rediit, & in terram tenebroſam, ubi ignoro quid mihi occurret, & in profundum infernum, unde nemo revertitur; & ad judicem tremendum, unde nemo... Angeli vident. Ceterum valete fratres mei cariſſimi: Valete amici: ego enim non amplius veſter amicus, ſed peregrinus. Vale pulcher comitatus: at non amplius ego veſter comes ero. Valete conſanguinei, valete: adhuc modicum & ſequemini, modicum & huc venietis. Expecto vos, ut veniatis ad nos. Non enim ego amplius ad vos veniam: non amplius in hac vita intuebor vos. Siquid novi, ſiquid egi, hoc ipſum recipiam. Ad vos non amplius revertor: nunc ſiquid boni egi, hoc ipſum & mihi lucrifeci: & ſiquid præmiſi, illud ipſum mihi occurret. Siquid vero in terra theſaurizavi, quid mihi modo proderit? ſi cujus miſertus ſum, in hac hora miſericordiam conſequar: quoniam anguſta & arcta eſt præſens hora exitus animæ meæ: ſuper omnem horam anguſta & dolore plena eſt mihi præſens hora: imparatus enim præoccupatus ſum. Caliginoſa mihi præſens nox eſt: ſine fructu enim, & aridus exciſus ſum. Gravis mihi præſens via: quoniam nullum bonum eſt mihi viaticum. Quare amare deplorate me, & ſuccurrite mihi: miſeremini mei, & adjuvate me. Deprecamini, ut ibi miſericordiam inveniam. Non requiro multum, quoniam in multis peccavi. *Cætera vide ſupra hoc Tom. 3. pag. 264. lit. F. uſque ad pag. 267. lit. E.*

Deeſt aliquid.

A σθε, προσεύξασθε, γινώσκοντες δὲ, εἰς ὁδὸν
μακρὰν πορεύομαι, ἣν οὐδέποτε ὄντως ἐβά-
δισα, καὶ εἰς χώραν ξένην, ὅπου οὐδεὶς γνω-
ρίζομαι, καὶ εἰς κόσμον φοβερὸν, ὅθεν οὐ-
δεὶς ἐπανέλυσεν, καὶ εἰς γῆν σκοτινὴν, ὅπου
οὐκ οἶδα τὶ ἀπαντήσει με, καὶ εἰς ᾅδην
βαθὺν, ὅθεν οὐδεὶς ἐπανέρχεται· καὶ εἰς
κριτὴν φοβερὸν, ὅθεν οὐδεὶς ἄγγελοι βλέπου-
B σιν· λοιπὸν σώζεσθε ἀγαπητοί μου ἀδελφοί·
σώζεσθε φίλοι, ἐγὼ γὰρ οὐκ ἔστην φίλος ἡ-
μῶν, ἀλλὰ ξένος· σώζου καλὴ συνωδία,
ἀλλ' οὐκέτι συνοδεύω ὑμᾶς· ἀλλὰ συγγενοία.
σώζεσθε, συγγενεῖς, ἔρρωσθε· μικρὸν καὶ δεῦ-
τε λοιπὸν, μικρὸν δεῦτε καὶ καταλάβετε·
ἀναμείνω ὑμᾶς, ἵνα ἔλθητε πρὸς ὑμᾶς.
ἐγὼ γὰρ οὐκέτι ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς·
C ἐγὼ οὐκέτι ἐν τῷ βίῳ βλέπων ἡμᾶς, ἤτοι
οἶδον, ἤτοι ἔπραξα, αὐτὸ καὶ ἀπέλαβον· οὐκ
ἔτι πρὸς ἡμᾶς ἀναστρέφω· νῦν εἴτι ἀγα-
θοῦ ἔπραξα, αὐτὸ ἐκέρδισα· καὶ εἴτι προέ-
πεμψα, αὐτὸ καὶ ἀπαντήσει με· εἰ δὲ ἐθη-
σαύρησα ἐπὶ τῆς γῆς, τί μοι ἄρα παρ' αὐ-
τοῦ τὸ ὄφελος· ἐὰν τινὰ ἐλέησα, τῇ ὥρᾳ
ταύτῃ ἐλεηθήσωμαι, ὅτι στενὴ καὶ τεθλιμμε-
D νη ἡ παροῦσα ὥρα τῆς ψυχῆς τοῦ ἐξόδου ὑπὲρ
πᾶσαν ὥραν. στενή μοι, καὶ ὠδηνηρὰ ἡ παροῦ-
σα ὥρα· ἀνέτιμος γὰρ προκατελείφθην, σκο-
τεινή μοι ἡ παροῦσα νύξ· ἄκαρπος γὰρ καὶ ξε-
ρὸς ἐκόπην· βαρεῖα μοι ἡ παροῦσα ὁδὸς, ὅτι
οὐδὲν ἀγαθὸν, ἐμφοδόν μοι ὑπάρχει, ἀλ-
λὰ δακρύσατε ἐπ' ἐμοὶ πικρῶς, καὶ βοηθή-
σατέ μοι· ἐλεήσατέ μοι; βοηθήσατε καὶ προ-
E σεύξασθε, ἵνα καὶ εὕρω ἐκεῖ μικρὰν ἄνεσιν,
ἵνα λάβω ἐκεῖ μικρὸν ἔλεον. οὐ ζητῶ πολὺν,
ὅτι ἥμαρτον πολλά.

F

EJUS- ΤΟΥ

A

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΕΦΡΑΙΜ ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΑΥΤΩΙ, ΚΑΙ ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΙΣ.

Συνέλθετέ μοι πάντες ἀδελφοὶ αἰτουμένῳ ἄφεσιν, ἵνα καὶ ὑμεῖς ἐν οἷς ἕκαστοι συνέχεσθε, συνέλθωσιν ὑμῖν οἱ ἅγιοι. Ὁ γὰρ λέγων, αὐτόματα πάντα, ἀνυπαρξίαν ἡγεῖται θεότητος. ἐλογισάμην, καὶ οὐ ψεύδομαι. μεταμελέθην καὶ οὐκ ἐπίσταμαι εἰ ἐξιλασάμην. ἀξιῶ καὶ τοὺς ἁγίους, ἀλλὰ τάχα οὐ προσδέχονται. ἤκουσα γὰρ τοῦ Ἰεζεκιὴλ λέγοντος, ὅτι οὔτε Νῶε, οὔτε Ἰὼβ, οὔτε Δανιὴλ ἀνύουσιν αἰτούμενοι. παρακαλῶ τοὺς προφήτας ἅπαντας, ἀλλὰ δεδιῶ, μὴ κατὰ τοὺς ἐν Ἰσραὴλ ἀπεβλήθην. λέγει γὰρ πρὸς τὸν Ἱερεμίαν ὁ θεός. μὴ προσεύχου ὑπὲρ τοῦ λαοῦ τούτου. τί οὖν; ἐν ξενίοις ἱλάσομαι κύριον; ἀλλὰ φοβοῦμαι μὴ εἴποι κἀμοὶ ὡς τοῖς Φαρισαίοις, ἐπειδὴ ἕνεκεν τῆς ἐμῆς χρείας δέομαι. ἐὰν νηστεύσω, τάχα λέγει μοι, ὅτι οὐ ταύτην τὴν νηστείαν ἐξελεξάμην. ἐὰν ἐλεήσω πένητα, τάχα ἐρεῖ πρός με, ἔλαιον δὲ ἁμαρτωλοῦ μὴ λιπανάτω τὴν κεφαλήν μου. ἐὰν τοὺς ἱερεῖς αὐτοῦ ἀποδέξωμαι, ἴσως ἐρεῖ κἀμοί, ὅτι τοὺς Ναζωραίους μου οἶνον ποτίσας, ἀπόβλητα ἔσται. ἀλλ' αὐτῷ προσοίσω δῶρα; φόβος με ἐλέγχει, μὴ κἀμοὶ εἴπῃ. ἐὰν προσαγάγῃς σεμίδαλιν, μάταιον θυμίαμα, βδέλυγμά μοι ἐστίν, ἀλλὰ καὶ ἐκκλησίαις προσεδρεῦσαι δειλιῶ, μὴ κἀμὲ ἐκτέμῃ λέγων, πατεῖν τὴν αὐλήν μου οὐ προσθήσεσθε. πάντοθεν οὖν συνέχομαι ἀδελφοί, καὶ πρὸς τὴν ἐμαυτοῦ συνείδησιν ἐπιστρέφω. ἐὰν πάλιν ἀσεβήσω, οἴμοι ἐὰν ἀξιώσω ἀναιδῶς, φοβοῦμαι μὴ γνόφῳ με ἐκθλίψῃ. οἶδα ὅτι καὶ ὁ Ναβουχοδονόσορ μετανοήσας ἐδείχθη, ἀλλ' ἀπελογήσατο ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ἡ ἄγνοια καὶ ἡ δυναστεία. ἐγὼ δὲ ἐν ἑκατέροις συνέχομαι. ἤμην ἤδη μετασχὼν τῆς χάριτος, ἤμην περὶ Χριστοῦ ὑπὸ πατέρων προπαιδευθείς. οἱ κατὰ σάρκα γεννήσαντές με, τὸν φόβον τοῦ κυρίου ἐνουθέτησαν. ἐθεώρουν τοὺς γείτονας ἐν εὐσεβείᾳ, ἤκουον πολλοὺς ὑπὲρ Χριστοῦ παθόντας, οἱ πατέρες οἱ ἐμοὶ ὡμολόγησαν ἐπὶ τοῦ δικαστοῦ. μαρτύρων συγγενής εἰμι, οὐκ ἔχω εἰς ἀπολογίαν τι συναιρόμενον, ἐὰν εἴπω

EJUSDEM SANCTI EPHRAIM

REPREHENSIO SUI IPSIUS, ATQUE CONFESSIO.

VEnite ad me ſimul omnes fratres,
B
qui remiſſionem expecto, ut in quibus vos ſinguli convenitis, vobiſcum conveniant Angeli. Qui enim dicit omnia ex Caſu, non exiſtentiam credit divinitatis. Iſtud cogitavi, & non mentior: pœnitentiam egi, & ignoro an placaverim. Deprecor Sanctos, ſed forte non audiunt. Audivi enim Ezechielem dicentem, neque Noe, neque
C
Job, neque Danielem perficere petendo. Obſecro prophetas omnes, ſed vereor, ne ſicut ii in Iſrael, repulſus ſim. Dicit enim ad Hieremiam Deus: *noli orare pro populo hoc*. Quid igitur? Muneribus placabo Dominum? Sed timeo, ne dicat etiam mihi, ſicut Phariſæis, quoniam propter meam indigentiam precor: ſi jejunium ſervabo, forte dicet mihi, hoc jejunium non ele-
D
gi. Si pauperis miſerebor, forte dicet ad me: *oleum* autem peccatoris non impinguet caput meum. Si Sacerdotes ejus excipiam, forte dicet etiam mihi: nazaræis meis vinum propinans, rejicietur. Verum ei offeram dona: timor me tenet, ne quoque mihi dicat: *Si offeres ſimilam, vanum thymiama, abominatio mihi eſt*. Sed etiam in Eccleſiis aſſiſtere timeo, ne etiam me ab-
E
ſcindat dicens: calcare aulam meam non adjicietis. Undique igitur coarctor, fratres, atque ad meam conſcientiam convertor. Si rurſus inique egero, hei mihi: ſi obteſtatus fuero impudenter, metuo ne caligine me obruat. Scio Nabuchodonoſorem pœnitentem fuiſſe receptum; ſed pro eo apologiam fecit ignorantia, & im-
F
perium: ego in utriſque reus detineor. Fui jam gratiæ particeps: Chriſtum edoctus fui antea a genitoribus: qui ſecundum carnem genuerunt me, de timore Domini me admonueruut: vidi vicinos Deum colentes, audivi complures pro Chriſto paſſos: patres mei confeſſi ſunt ante Judicem: Martyrum ſum conſanguineus: non habeo quidquam, quod ad defenſionem juvet. Si dixero genus ſecundum carnem commune

Ex cod. mſ. Sangermanenſi n. 381 Confer cum ſermone cujus initium, ἐν πολλοῖς ὑμῖν, tom. I. pag. 119. ab illis verbis pag. 129. ὁ γὰρ λέγων αὐτόματα πάντα, ἀνυπαρξίαν ἡγεῖται θεότητος: nam qui dicit omnia caſu fortuitoque fieri, is divinitatem negat exiſtere.

Jerem. 7. 16.

Pſal. 140. 5.

munc, nihil diverſus ero ab iis, quorum meminit beatus Job: Majores mei errantes, a munere educati: avi mei feliciter viventes, in vita agricolæ fuerunt: patres in his manentes, & ad inſtitutionem civilem, ſimplicem duxerunt cognationem. Quo igitur faſtu me ipſum ſimilem Nabuchodonoſoris putabo, in qua adminiſtratione? An fortis ſum contra gigantes? an naturam habeo pulcritudine præditam? Nolo enarrare in mea pueritia a me perpetrata, ne execrabilem vobis me ipſum reddam. Quum adhuc adoleſcens eſſem, in promiſſione natus fui: verum in brevibus illis annis, conviciator, percuſſor, contentioſus extiti, pugnator adverſus vicinos, & invidus homo erga peregrinos, cum amicis aſper, cum pauperibus durus, pro vilibus poſſeſſionibus pugnax, ſtolidus, in pravis opinionibus innutritus, atque in ſcortatione præter tempus incitationis. Sed de his omnibus ſcio remiſſionem mihi fuiſſe conceſſam in baptiſmo. Quid de poſterioribus, poſtquam cognitionem accepi veritatis? Idcirco multum indigeo veſtri auxilii. Convenite ad me, amici, & aut tanquam mortuum lugete, aut ut vivum, & ſemimortuum plorate. Effundite in me miſericordiam veſtram, tanquam in captivum, aut tanquam in vulneratum putreſcentem curam impendite: plenus enim ſum cicatricibus: judæos ſupero: illis non erat locus ad alligaturas, mihi etiam anima corrupta eſt. Illi a capite uſque ad pedes doloribus occupabantur, mihi vero interiora etiam ſimul computruerunt: illi adulantium dolis tranſverſum acti ſunt, me autem nemo decepit: propria voluntate enim excogitavi contra Deum jurgium, ſolum diabolum habeo ſocium, qui meam mentem excæcavit. Vereor, viri fratres, ne illius inſtar reſtet mihi impœnitentia. Hanc unam habeo excuſationem, quod ipſe mihi ſuggeſſit. Sed nec Adamo profuit, qui ita ſe excuſabat. Ille ſuggeſſit, verum eſt, ſed non effugit Eva ſententiam. Quid faciam, fratres mei? Adulatione non deceptus iraſcor. Nolo laborare, ac niſi quis mihi inſerviat, ipſi ſuccenſeo. Nolo convenire, ac niſi quis mihi famuletur, maledictis eum proſequor tanquam ſuperbum. In neceſſitatibus fratrem meum non cognoſco; ſi autem ſanus

A εἴπω δὲ κατὰ σάρκα γένος κοινὸν, οὐδὲν διενεχθήσομαι ὧν ὁ μακάριος Ἰὼβ ἐμνημόνευσεν· οἱ πρόγονοί μου ἀλῆται ἐξ ἐράνου διατρεφόμενοι, οἱ πάπποι εὐμοιρήσαντες ἐν βίῳ γεωργοὶ γεγόνασιν· οἱ πατέρες ἐν τούτοις ὄντες καὶ πρὸς πολιτείας εὐτελῆς ἤγοντο συγγένειαν· ἐν ποίῳ οὖν φρυάγματι ἐμαυτὸν ὅμοιον τοῦ Ναβουχοδονόσορ ἡγήσομαι; ἐν ποίᾳ πολυτελείᾳ,
B ἀλλ' ἰσχὺν εἶχον κατὰ τοὺς γίγαντας; ἀλλὰ φύσιν κάλλει χαίρουσαν; οὐ θέλω λέγειν τὰ ἐν παιδίῳ μοι πεπραγμένα, ἵνα μὴ βδελυκτὸν ὑμῖν ἐμαυτὸν παραστήσω· ἔτι νέος ὢν ἐν τῇ ἐπαγγελίᾳ γέγονα, πλὴν ἐν τοῖς βραχέσιν ἐκείνοις ἔτεσι, λοίδορος, πλήκτης, συγκρουστὴς ὑπῆρχον, καὶ μάχιμος ἐπὶ γείτοσι καὶ φθονερὸς, ἐπὶ ξένοις ἀπάνθρωπος, ἐπὶ φίλοις
C σκληρὸς, ἐπὶ πτωχοῖς τραχὺς, ἐπὶ προχειρήσεσιν εὐτελέσι μάχιμος, ἄφρων, κακαῖς ἐπινοίαις ἐντρεφόμενος, καὶ ἐν πορνείᾳ παρὰ τὸν καιρὸν τῆς κινήσεως· ἀλλὰ περὶ τούτων ἁπάντων οἶδά μοι γεγενῆσθαι ἄφεσιν ἐπὶ τοῦ βαπτίσματος· τί πρὸς τὰ μετὰ ταῦτα, μετὰ δὲ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας; διὸ χρήζω σφόδρα τῆς συμμαχίας ὑμῶν· συνέλθετέ μοι
D ὦ φίλοι, καὶ ἢ ὡς νεκρὸν πενθήσατε, ἢ ὡς ζῶντα καὶ ἡμιθανῆ οἰκτειρήσατε· ἐκχέατε ἐπ' ἐμὲ δὲ ἔλεος ὑμῶν, ὡς εἰς αἰχμάλωτον, καὶ ὡς εἰς τραυματίαν σεσηπότα τὴν σπουδὴν παρέχεσθε· πλήρης γάρ εἰμι μαλώτων· ὑπερβάλλω τοὺς Ἰουδαίους· ἐκείνοις οὐκ ἦν τόπος εἰς καταδέσμους, ἐμοῦ δὲ καὶ ἡ ψυχὴ διεφθάρη· ἐκεῖνοι ἀπὸ κεφαλῆς ἕως πο-
E δῶν συνείχοντο πόνοις, ἐμοῦ δὲ καὶ τὰ ἐντὸς ὑφ' ἓν ἐσάπησαν· ἐκεῖνοι ἐν πλάνῃ κολακευόντων περιηνέχθησαν, ἐμὲ δὲ οὐδεὶς ἐπλάνησεν· ἀφ' ἐμαυτοῦ γὰρ ἐλογισάμην τὴν κατὰ θεοῦ λοιδορίαν, μόνον τὸν διάβολον ἔχω κοινωνὸν, ὅστις μου τὸν νοῦν ἀπετύφλωσε· φοβοῦμαι ἄνδρες ἀδελφοὶ, μὴ κατ' αὐτὸν ὑπάρξῃ μοὶ τὸ ἀμετανόητον· μίαν ταύτην ἔχω ἀπο-
F λογίαν, ὅτι αὐτός μοι ὑπέθετο· ἀλλ' οὐδὲ τῷ Ἀδὰμ ὠφέλησεν ἀπολογουμένῳ τοῦτο· ἐκεῖνος ὑπέβαλε, πείθομαι, ἀλλ' οὐκ ἐξέφυγεν ἡ Εὔα τὴν ἀπόφασιν· τί ποιήσω ἀδελφοί μου; μὴ κολακευόμενος ὀργίζομαι, οὐ θέλω καμεῖν· καὶ εἰ μή τις λειτουργεῖ μοι, ὀργίζομαι αὐτῷ· οὐ θέλω συνελθεῖν· κἂν μή τις ὑπηρετῇ μοι, κακολογῶ αὐτὸν ὡς ὑπερήφανον· ἐν ἀνάγκαις τὸν ἀδελφόν μου ἀγνοῶ· εἰ δὲ ὑγιαίνει,

A ὑγιαίνει, προτρέπομαι αὐτόν· ἀσθενοῦντα μισῶ, καὶ ἀσθενὴς ἐγὼ φιλεῖσθαι βούλομαι· μειζόνων περιφρονῶ, καὶ συντυγχάνων ὑποκρίνομαι· ἀπὼν καταλαλῶ, καὶ παρὼν κολακεύω· οὐ θέλω τιμῆσαι τὸν ἄξιον, καὶ ἀνάξιος ὢν, τιμὰς ἀπαιτῶ· ἐῶ γὰρ λέγειν περὶ τῶν ἐν διανοίᾳ λογισμῶν, περὶ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, περί τε τοῦ εὐαγγελίου ὅσα ἐπιλαμβάνομαι, καὶ τῶν ἀποστόλων, B περὶ τῶν ἐν ἐκκλησίᾳ διδασκάλων, καὶ κηρυττόντων, καὶ λειτουργούντων, ἀναγινωσκόντων, οἰκονομούντων, ἐπισκοπούντων, τὰς καθ' ἡμέραν τῶν λογισμῶν ἐφευρέσεις, τὰς φροντίδας τῆς ματαιότητος, τὰς ἐν ταῖς εὐχαῖς ὀλιγωρίας, τὰς ἐν ταῖς καταλαλιαῖς εὐτονίας· ὅπως ἐάν τις μυθολογῇ, τέρπομαι· ἀηδίζομαι δὲ τὸν περὶ ἐγκρατείας λέγοντα· C πῶς ἀνατρέπομαι, ἐάν τις ἀναγινώσκῃ θείαν γραφὴν, τοὺς δὲ ζητήσεις καὶ μάχας διηγουμένους ἀποδέχομαι. τὰς ἐπιπλάστους κολακείας, ἵνα μὴ ἐν ταῖς εὐχαῖς ἐγείρωμαι, τὰς εἰς ἐκκλησίας βαναύσους ὁδοὺς, τὰς ἐπιτηδείους βραδύτητας, τὰς ἐν ταῖς συνάξεσι φλυαρίας, τὰς τῶν τραπεζῶν ἐπιμελείας, τὰς ἐν αὐτοῖς τοῖς ἁγίοις καταλαλιὰς, τὰς περὶ τὰς εὐχὰς ῥαθυμίας, D τὰς ἐπὶ σχήματος ψαλμῳδίας, τὰς ἐπιτηδευμένας ἀπαντήσεις, τὰς ἐπικερδεῖς συναλλαγὰς, τὰς ἐν ταῖς μοναῖς πραγματείας, ἤγουν καπηλείας, τὰς ὑποκρινομένας τῶν εὐσεβῶν γυναικῶν συντυχίας, τὰς συνεχεῖς κλήσεις, τὰς τῶν χρῃζόντων παροράσεις, τὰς ἀποστερήσεις τῶν κιχρώντων, τὰς ὀργὰς τῶν μὴ καλῶς ὑπηρετούντων, τὰς ἀλλοιώσεις τῶν ἐπαγγελιῶν, τὰς προτρεπομένας E τῶν φίλων χάριτας, ὡς ὀφειλομένας, τὰς ἀπληστίας τῶν δωροληψιῶν, τὰς κοινωνίας τῶν ἀλλοτρίων σφαλμάτων, τὰς εἰς οὐδὲν χρήσιμον ἐπιβουλὰς, τὰς διαφορὰς, τὰς ὀλεθρίους φιλονεικίας, τὰς ἀχρήστους ἐνστάσεις· οὗτος μου ἐστὶν ὁ βίος, ἀδελφοί· ταῦτα ἐστὶ τὰ ἐλαττώματα· εἰ δύνασθε πρὸς τοσοῦτον ὄγκον ἁμαρτιῶν παρατάξασθαι, εἰκότως ποιεῖτε ἐλε- F οῦντές με· εἰ ἰσχύετε τοσούτων κακῶν πάθεσιν ἀνταγωνίσασθαι, καὶ μὴ σπουδάσατε τοῦ ἐπαμύναι, κακῶς ποιεῖτε· εἰ πάρεστιν ὑμῖν δύναμις τοσούτων λογισμῶν φάλαγγα καταπραῦναι, ὑμεῖς αὐτοὶ ὄψεσθε μὴ συμμαχοῦντες· ἀλλ' ἴσως ἐρεῖτε μὴ δεῖν περὶ λογισμῶν ἀκριβεύεσθαι· καὶ πῶς λογισαμένου περὶ αὐτομάτου τοσαύτη γέγονε στάσις; ἔχω ὑμῖν καὶ ἐκ θείας

A ſanus fiat, eum invito: ægrotantem odi, & ego ægrotus, diligi cupio. Majores ſperno, & ſimul cum iis verſans, fingo; abiens obtrector, & præſens aſſentor. Nolo dignum honorare, & ego indignus exiſtens, honores expeto. Prætereo enim dicere de cogitationibus mentis, de lege, & prophetis, de Evangelio quæcumque concipio, ac de B Apoſtolis, de iis, qui ſunt in Eccleſia Magiſtri, & prædicatores, & Miniſtri, lectores, æconomi, Epiſcopi: quotidianas inventiones rationum, curas vanitatis, in precibus negligentias, in oblocutionibus conſtantiam: quomodo ſi quis fabuletur, delector, averſor vero de continentia loquentem: quomodo abhor- C ream, ſi quis legat divinam Scripturam; quæſtiones vero, & contentiones enarrantes excipiam: fictas aſſentationes, ne ad preces ſurgam, ad Eccleſias faſtidioſos acceſſus, ſtudioſas tarditates, in ſacris conventibus garrulitates, menſarum curas, in ipſis rebus ſanctis detractiones, in precibus ſocordias, pſalmorum cantus in ſpeciem, artificioſos oc- D curſus, quæſtuoſa commercia, negociationes in monaſteriis, ideſt artes cauponarias, ſimulatos cum devotis feminis congreſſus, aſſiduas invitationes, egentium deſpectus, erga commodantes fraudationes, iras in eos qui bene non inſerviunt, in promiſſis mutationes, gratias ab amicis expreſſas, ut debitas: inſatiabiles munerum captationes, alie- E norum errorum participationes, rerum inutilium conſilia, vanas pernicioſaſque contentiones, inuſitatas inſtantias. Hujuſmodi eſt mea vita, fratres: hæc ſunt vitia. Si poteſtis ad tantum peccatorum pondus inſtructi ſtare, recte facietis, miſerentes mei. Si poteſtis tantorum malorum morbis obſiſtere, & au- F xilium ferre minime curatis, male facitis. Si virtus vobis ineſt tantarum cogitationum phalangem mitigare, vos ipſi videritis, opem non ferentes. Sed forte dicetis, non oportere de cogitationibus exquiſite diſquirere. Et quomodo differente me de voluntario, tanta orta eſt commotio? Habeo etiam ex divina Scriptura demonſtrationes, quas proferam. Offerebat Job pro filiis

liis ſuis quotidie dicens : ne quid
malum cogitaverint in cordibus ſuis.
Niſi cogitationum fieret inquiſitio,
quare unum vitulum obtulit pro de-
lictis cogitationum ? Judicati ſunt
etiam in ſynagoga Core, malum me-
ditantes : etenim combuſti ſunt ma-
la cogitantes. Quando autem audi-
Luc. 12. 7. mus : *Sed & capilli capitis veſtri nu-
merati ſunt*, intelligamus capillos co-
gitationes animæ eſſe, & caput il-
lius mentem, in qua ineſt vis co-
gitandi. Judicavit Deus adulterium
in aſſenſu, & operationem in de-
ſiderio mulieris, & occiſionem in
iracundia, & odium, ut homi-
Matt. 5.22. nis cædem. Ait enim, *quia om-
nis, qui iraſcitur fratri ſuo temere*
1.*Jo.*3.15. *reus erit judicio* : & *qui odit fra-
trem ſuum, homicida eſt*. Teſtimo-
nium reddit etiam Paulus de exa-
mine cogitationum dicens, quod *ma-*
1.*Corin.*4.5 *nifeſtabit Dominus conſilia cordium, &
abſcondita tenebrarum*. Et rurſus ait:
Rom. 2. 15. *cogitationibus accuſantibus, aut etiam
defendentibus in illa hora*. Ne igi-
tur dicatis mihi, nihil eſſe cogi-
tationes, quia ipſis aſſentiri, tan-
quam operationes cenſentur. Non
multitudinem cogitationum, quæ ſunt
in una intellectione, debemus conſide-
rare, ut expendantur ; ſed judi-
cium, in quo cogitans judicavit ali-
quid eligendum. Agricola ſeminat
in terra, ſed non omnia in mani-
pulos colligit. Sic & intellectus ſe-
minat in voluntate, ſed non om-
nia ſuſcipit. Quæcumque collegit
in terra, repoſcunt fructum ab
agricola : & quæcumque electio ſu-
ſcepit, debet reddere Deo ratio-
Joan. 15.1. nem. Etiam Salvator dixit : *Pa-
ter meus agricola eſt* : dicit etiam
1.*Cor.* 3. 9. Paulus : *Dei agricoltura eſtis*. No-
lite igitur conjicere me in ſecuri-
tatem : ſed potius etiam vos pro
me ſolliciti ſitis. Habet enim in
alio ſermone, quod ſermo Dei diſ-
cretor eſt cogitationum, & inten-
tionum cordis, & pertingit uſque
Heb. 4. 12. ad diviſionem animæ, ac ſpiritus.
Si judicat cogitationes, cur mihi
non auxiliamini ad defenſionem, ve-
luti reo ? Vultis noſcere animam,
ac ſpiritum ? Ex agricultura rurſus
intelligetis. Cognoſcunt agricultores
naturas terrarum, & pro diverſi-
tate regionum, etiam ſementem ſpar-
gunt, diſtinguuntque ob ſcientiam
colendi

A θείας γραφῆς περὶ τούτων παραγαγεῖν ἀποδεί-
ξεις· προσέφερεν ὁ Ἰὼβ ὑπὲρ τῶν τεκνῶν αὐ-
τοῦ καθ᾽ ἑκάστην, λέγων, μή τι κακὸν ἐλο-
γίσαντο ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν· εἰ μὴ τῶν
λογισμῶν ἦν ἐξέτασις, διὰ τί τὸν ἕνα μόσχον
προσέφερεν ὑπὲρ τῶν ἐν λογισμοῖς παραπτωμά-
των; ἐκρίθησαν καὶ οἱ ἐν τῇ συναγωγῇ Κο-
ρὲ κακῶς νοήσαντες, ἐνεπρήσθησαν γὰρ κακὰ
B λογισάμενοι· ὅτε δὲ ἀκούομεν, ὑμῶν δὲ καὶ αἱ
τρίχες τῆς κεφαλῆς ἠριθμημέναι εἰσὶ, συνῶμεν
ὅτι αἱ τρίχες τῆς ψυχῆς οἱ λογισμοὶ εἰσὶ, καὶ
ἡ κεφαλὴ αὐτῆς ἡ διάνοια, ἐν ᾗ ἔχει τὸ λογί-
ζεσθαι· ἔκρινεν ὁ θεὸς μοιχείαν ἐν συγκα-
ταθέσει, καὶ πρᾶξιν ἐν ἐπιθυμίᾳ γυναικὸς,
καὶ φόνον ἐν ὀργῇ, καὶ μῖσος ὡς ἀνδροφωνίαν·
λέγει γὰρ ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελ-
C φῷ αὐτοῦ εἰκῆ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει, καὶ ὁ
μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἀνθρωποκτόνος ἐστί·
μαρτυρήσει καὶ ὁ Παῦλος περὶ ἐτάσεως λογισ-
μῶν, λέγων ὅτι ἀποκαλύψει κύριος τὰς βου-
λὰς τῶν καρδιῶν, καὶ τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους·
καὶ πάλιν λέγει, ὅτι κατηγορούντων τῶν λο-
γισμῶν ἢ καὶ ἀπολογουμένων ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκεί-
νῃ· μὴ οὖν λέγετέ μοι μηδὲν εἶναι τοὺς
D λογισμοὺς, ὅτι αἱ συγκαταθέσεις αὐτῶν ὡς
πράξεις κρίνονται· οὐ τὸ πλῆθος τῶν λογισ-
μῶν τῶν ἐν μιᾷ συνέσει ὀφείλομεν νοεῖν ἐξετά-
ζεσθαι, ἀλλὰ τὴν διάγνωσιν ἐν ᾗ λογισάμενος
ἔκρινε τὶ αἱρεθῆναι· ὁ γεωργὸς σπείρει ἐν τῇ
γῇ, ἀλλ᾽ οὐ πάντα παραδέχεται· ὅσα ἐ-
δράξατο ἐν τῇ γῇ, ἀπαιτεῖται παρὰ τοῦ
γεωργοῦ τὸν καρπὸν, καὶ ὅσα ἡ προαίρεσις
E παρεδέξατο, ἀπαιτεῖται παρὰ τοῦ θεοῦ τὸν
λόγον· εἶπε καὶ ὁ σωτὴρ ὅτι πατήρ μου
ἐστὶν ὁ γεωργός· λέγει καὶ ὁ Παῦλος ὅτι
τοῦ θεοῦ γεώργιόν ἐστε. μὴ τοίνυν ἐμβάλη-
τέ με εἰς ἀμεριμνίαν, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ
ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ φροντίσατε· ἔχει καὶ ἐν
ἑτέρῳ λόγῳ, ὅτι ὁ λόγος τοῦ θεοῦ κριτι-
κός ἐστιν ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας, καὶ
F χωρεῖ ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς καὶ πνεύμα-
τος· εἰ κρίνει ἐνθυμήσεις, τί μοι οὐ συμ-
βάλλεσθε πρὸς ἀπολογίαν ὡς ὑπευθύνῳ; θέ-
λετε γνῶναι ψυχὴν καὶ πνεῦμα; ἐκ τῆς
γεωργίας πάλιν μαθήσεσθε· ἴσασιν οἱ γεωρ-
γοὶ τὰς φύσεις τῶν γενῶν, καὶ πρὸς τὰς χώ-
ρας καὶ τὴν σπορὰν καταβάλλουσι, καὶ διαι-
ροῦσι φρονήσει γεωργικῇ ἑκάστου καὶ ἑκάστης γῆς
δύναμιν· καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν οἶδε διορίσαι τοὺς
φυσικοὺς

φυσικοὺς λογισμοὺς καὶ τοὺς πραγματικούς· ἐκ A γὰρ τῆς ψυχῆς τοὺς φυσικοὺς ἠνίξατο, καὶ ἐκ τοῦ πνεύματος τοὺς προαιρετικούς· διὰ τοῦτο λέγει ὁ ἐκκλησιαστής, τὰ πάντα ματαιότης, καὶ προαίρεσις πνεύματος· ἐν τῇ ματαιότητι τὴν φύσιν εἰπὼν, καὶ ἐν τῇ προαιρέσει τὴν παρὰ τὰ φυσικὰ πρᾶξιν· διὸ λέγει ὅτι τὸ τῆς ματαιότητος παρελεύσεται, τὰ δὲ τῆς πράξεως εἰς κρίσιν ἄξει ὁ Θεός· τοὺς κατὰ φύσιν ἀνθρώπους B καὶ ὁ ἀπόστολος ψυχικοὺς ἐκάλεσε, τοὺς δὲ παρὰ φύσιν σαρκικούς· οἱ δὲ πνευματικοί εἰσιν, οἱ καὶ τὴν φύσιν εἰς πνεῦμα μεθαρμοζόμενοι· οἶδε γὰρ ὁ γεωργὸς Θεὸς ἑκάστου τὴν φύσιν καὶ τὴν προαίρεσιν, καὶ τὴν δύναμιν· καὶ σπείρει τὸν λόγον αὐτοῦ, καὶ πρὸς τὴν δύναμιν ἡμῶν ἀπαιτεῖ τὴν πρᾶξιν· οὐχ ἡττᾶται τοῖς γηπόνοις τοῖς ἐν ἑκάστῃ χώρᾳ τὸν ἁρ- C μόζοντα μισθὸν ἐπιβάλλουσι, μᾶλλον δὲ ἐν πᾶσιν αὐτοῖς νικᾷ ὑπὲρ σύγκρισιν χωρῶν μέσον ψυχῆς καὶ πνεύματος, φύσεως καὶ προαιρέσεως· καὶ ἐὰν ἐν τοῖς φυσικοῖς ἐστὶν αὐτάρκως, οἶδε μὴ εἰσπράττεσθαι, μέτρον γὰρ ὥρισε τῇ φύσει, καὶ ὅρον ἔθησεν αὐτῇ πρὸς ὑπόστασιν· ἐὰν δὲ ἡ προαίρεσις ἡττηθῇ τῇ φύσει εἰσπράττειν ὡς ἄπληστον καὶ ἀδικοῦσαν τὸν ὅρον τοῦ D Θεοῦ· ναὶ ἀδελφοὶ, αἱ συγκαταθέσεις ὡς ἔργον κρίνονται, ὅτι ἐκ προαιρέσεως ἡ ὑπόστασις τῶν πράξεων συνίσταται· καὶ ὁ κύριος εἶπε, τὰς συγκαταθέσεις τῶν λογισμῶν κοινοῦν τὸν ἄνθρωπον· οἶδε γὰρ ὅτι ψυχή ἐστιν ἡ ἐνεργοῦσα τῷ σώματι· ἔχω δὲ καὶ ἐκ τοῦ νόμου παρασχεῖν ὑμῖν περὶ τούτων ὑποδείγματα, οἷον ὁ ἀκάθαρτος ἐὰν ἅψηται καθαροῦ, E κοινοῖ αὐτὸν, καὶ χρήζει κατ' ἐκεῖνον καθαρισμοῦ· ἡ δὲ πορνεία καὶ ὁ φθόνος, καὶ ἡ ἀδικία ἀκάθαρτα εἰκότως εἰσίν· ἐὰν οὖν ποιήσῃς τὸ κακὸν καὶ ἄλλους κοινοῖς· ἐὰν δὲ συγκαταθῇ διαλογισμῶν τῇ πράξει, κοινοῖ σε ἡ ἀκαθαρσία αὐτῆς, ἐπισκέψω ὅτι ὁ κοινωθεὶς, ἄλλον κοινῶσαι οὐκ εἴρηται, ὁ δὲ κοινώσας, πάντως οὖν ὅσα ἀνάψηται ὑπ' αὐτοῦ κοινοῦται· F αὕτη ἡ διαφορὰ καὶ παρ' ἡμῖν ἐστιν· ἐὰν γὰρ τις πράξῃ πορνείαν, ἢ σκανδαλίζων, ἢ τύπος γινόμενος, πολλοὺς ποιεῖται κοινωνούς· ἐὰν δὲ ἐν μόνοις ἐμπέσῃ τοῖς λογισμοῖς, ἄλλους μὲν οὐ κοινοῖ, ἐπειδὴ οὐκ εἶδον, αὐτὸς δὲ κοινοῦται καὶ κρίνεται· τίς οὖν ἡ τῆς κρίσεως ἐν τοῖς δυσὶ διαφορά; πανὺ πολλὴ, ὅτι ὁ πράξας κοινωνεῖ πᾶσι τοῖς σκανδαλισθεῖσι καὶ μιμη-

colendi agros cujuslibet, & cujuſcumque terræ virtutem: & Deus noſter ſcit ſecernere naturales cogitationes, & operativas. Ex terra enim naturales adumbrat, & ex ſpiritu voluntarias. Ideo dicit Eccleſiaſtes: *omnia vanitas, & electio ſpiritus*. In vanitate naturam dicens, & in electione operationem præter res naturales. Propterea ait, quod vanitatis eſt tranſiturum, & quæ ad actionem pertinent, ad judicium Deum revocaturum. Homines ſecundum naturam etiam Apoſtolus animales vocavit; qui vero præter naturam, carnales: Spirituales autem ſunt, qui naturam ſpiritui accomodant. Novit enim agricola Deus uniuſcujuſque naturam, & voluntatem, & potentiam, & ſeminat ſemen ſuum, & pro viribus noſtris repoſcit operationem. Non vincitur ab agricultoribus, qui in quacunque regione aptum ſemen effundunt, potius vero in omnibus ipſis vincit, præter comparationem locorum, modum animæ & ſpiritus, naturæ, & voluntatis. Et in naturalibus ſi ſatis habet, novit non ultra exigere. Menſuram enim poſuit naturæ, & terminum conſtituit ipſi ad ſubſtantiam: Si vero voluntas vincitur a natura, exigit ab ea pœnam, tanquam ab injuſta, & tranſgrediente Dei limitem. Ita eſt, fratres, aſſenſus tanquam opera judicantur, quia ex voluntate ſubſtantia operationum conſiſtit, & Dominus ait cogitationum aſſenſu coinquinari hominem. Scit enim animam operationes exercere in corpore. Poſſum enim etiam ex lege de his præbere vobis argumenta, ſicut ſi immundus purum tangat, ipſum inquinat, & indiget ſecundum ipſum purificationis: fornicatio autem, & invidia, & injuſtitia impura jure ſunt. Si igitur malum facis, inquinas etiam alios: Si vero cogitatio ad actionem deſcendit, coinquinat te illius impuritas. Animadverto ab inquinato alium inquinari non dici: inquinantem vero inquinare omnino quæcumque tangantur ab eo. Hæc differentia etiam apud nos eſt. Si quis enim in fornicationem cadit, aut ſcandalum præbeat, aut exemplum det, multos facit participes: ſi autem in ſolis cogitationibus peccet, alios quidem non inquinat, quia ignorant; ipſe autem inquinatur, & incidit in judicium. Quæ igitur differentia judicii in his duobus? Profecto multa: quia qui facit, communicat cum omnibus, qui ſcandalum patiuntur, atque imitantur; qui

Eccleſ. 1. 14.

vero cogitat, de ſe ipſo ſolum rationem reddit. Et Græci ſimili modo conſcios condemnant, & reos: nam aſſenſus cooperatio reputatur. Et in domibus etiam, & in lapidibus lex præbet aliud exemplum. *Lev. 14. 36.* Si ingreſſus fuerit, inquit, Sacerdos, & viderit lepram in ædibus, omnia quæ ibi ſunt, immunda ſunt. Pro me igitur ſtant Sacerdos, lex, & judicium. Si igitur quis, antequam ſciat legem, peccator ſit, pro aliis rationem non reddit, quia per ignorantiam fecit; præter quam quod immunda ſunt ſignis impuritatis fœde maculata. Habet vero propoſita conſideratio aliam vim. Debeo namque vobis ſecure quod in me eſt explicare, ut ſciatis me reum eſſe multorum criminum. Qui autem nondum participes, immundi vero ſunt, propter communionem immundi fiunt, qui & ipſo aſſenſu neſciunt quod faciunt. Si igitur recedent quam celerrime, atque deſiſtent, neque pro aſſenſu rationem reddunt. Etenim etiam leges tranſeuntes non judicant conſcios, ſed eos, qui voluntarie aſſiſtunt. Quando ergo lex, & Magiſter noſter, ut dixi, veniens judicium, quoſcumque repererit cum operante, ſicut voluntarie verſantes reos declarat: novit etiam Apoſtolus uti *Rom. 1. 32.* hujuſmodi legibus: *digni enim*, ait, *morte ſunt non ſolum facientes mala, ſed etiam qui conſentiunt facientibus*. At mihi præter ea quæ dicta ſunt, etiam argumentum eorum, quæ in principio ſermonis, confert ad demonſtrationem, quod conſcios malorum, propterea quod non fecerint, minime a morte liberaverit, omnia vero tormenta ſubire coegerit. Nullus igitur veſtrum mihi conſolationem proponat, nihil eſſe aſſentiri cogitationibus: verum, quum manifeſtiſſima audierit, potius adlaboret mihi in precibus: etenim hoc ipſum dicere me recte diſpoſitum, peccatum eſt. Dicit enim Scriptura: *Jac. 4. 17.* *Scienti bonum facere, & non facienti*, peccatum eſt illi: Et reprehenſum non erubeſcere terribile habet ſupplicium, quia ad iracundiam adducit Magiſtrum. Me ipſum quidem arguo, ſed permaneo in malis, & non deſiſto facta confeſſione: hoc unum ſciens ad defenſionem conferre, quod aſpiciens non video, quandoquidem, quum me pœnitet, rurſus delinquo. Non cum mea mente conflictor in di-

A σαμένοις· ὁ δὲ λογισάμενος περὶ ἑαυτὸν μόνον δίδωσι τὴν ἀπολογίαν· καὶ οἱ παρ' Ἕλλησιν ὁμοίως τοὺς συνίστορας κατακρίνουσι καὶ τοὺς πράξαντας, ἡ γὰρ συγκατάθεσις συμπράττειν ἐπίσταται· καὶ ἐν τοῖς οἴκοις δὲ καὶ λίθοις ὁ νόμος δίδωσιν ἕτερον ὑπόδειγμα· ἐὰν εἰσέλθῃ, φησὶν, ὁ ἱερεὺς, καὶ ἐπίδοι τὴν λέπραν τοῦ οἴκου, πάντα τὰ ἐν αὐτῷ κοινά ἐστι· παρ' ἐμοὶ

B τοίνυν ἐστὶν ὁ ἱερεὺς, ὁ νόμος καὶ ἡ γνῶσις· ἐὰν οὖν τις πρὸ τοῦ γνῶναι τὸν νόμον ἁμαρτωλὸς ᾖ, ὑπὲρ δὲ ἄλλων λόγον οὐκ εἰσπράττεται, ὅτι γνώσει οὐκ ἔπραξε, πλὴν ὅτι κοινά ἐστι τύποις ἀκαθαρσίας μιανθέντα αἰσχρῶς· ἔχει δὲ καὶ ἡ προκειμένη θεωρία δευτέραν δύναμιν· ὀφείλω γὰρ ὑμῖν ἀσφαλῶς τὰ καθ' ἐμαυτοῦ διελθεῖν, ἵνα γνῶτε ὅτι ὑ-

C πεύθυνός εἰμι ἁμαρτίαις πολλαῖς· οἱ δὲ μήπω κοινωθέντες, κοινοὶ δὲ ὄντες, διὰ τὴν μετουσίαν εἰσὶ κοινοὶ, οἱ καὶ αὐτῇ συγκαταθέσει ἀγνοοῦσιν ὃ πράττουσιν· ἐὰν οὖν ἀναχωρήσουσι τάχειον καὶ παύσωνται, οὐδὲ περὶ τῶν συγκαταθέσεων ἀπολογοῦνται· καὶ γὰρ καὶ οἱ νόμοι τοὺς παριόντας οὐ κρίνουσι συνίστορας, ἀλλὰ τοὺς ἑκουσίως συνεσομένους· ὅτε οὖν νόμος

D καὶ ὁ διδάσκαλος ἡμῶν ὥς φημι ἐλθοῦσα ἡ κρίσις ὅν τινα εὕρῃ σὺν τῷ πράξαντι ὡς ἐθέλοντα συνόντας ὑπευθύνους ποιεῖ· οἶδεν δὲ καὶ ὁ ἀπόστολος χρᾶσθαι τούτοις νόμοις· ἄξιοι γὰρ, φησὶ, θανάτου εἰσὶν, οὐ μόνον οἱ ποιοῦντες τὰ κακὰ, ἀλλὰ καὶ οἱ συνευδοκοῦντες τοῖς πράττουσιν· ἐμοὶ δὲ πρὸς τοῖς εἰρημένοις καὶ ὁ ἔλεγχος τῶν ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου συμβάλλε-

E ται πρὸς ἀπόδειξιν, ὅτι τοὺς συνίστορας τῶν κακῶν διὰ τὸ μὴ πρᾶξαι θανάτου τί. ἠλευθέρωσε· πασας δὲ αἰκίας ὑποστῆναι πεποίηκε· μή τις οὖν ὑμῶν παραμυθείσθω με, μηδὲν εἶναι τὴν ἐν λογισμοῖς συγκατάθεσιν· ἀλλὰ ἀκούσας τὸ σαφὲς, μᾶλλον συμπονείτω μοι ἐν προσευχαῖς, καὶ γὰρ αὐτὸ τοῦτο τὸ λέγειν με μὴ διορθούμενον, ἁμαρτία ἐστίν· εἶπεν

F γὰρ ἡ γραφὴ, εἰδότι καλὸν ποιεῖν, καὶ μὴ ποιοῦντι ἁμαρτία αὐτῷ ἐστι· καὶ τὸ ἐλεγχόμενον ἀναισχυντεῖν φοβερὰν ἔχει τὴν κόλασιν, ὅτι εἰς θύμον ἄγει τὸν διδάσκαλον· ἐμαυτὸν μὲν ἐλέγχω, ἀλλ' ἐπιμένω τοῖς κακοῖς, καὶ οὐ παύομαι ἐξομολογούμενος, τοῦτο μόνον εἰδὼς εἰς ἀπολογίαν συναίρεσθαι, ὅτι βλέπων οὐχ ὁρῶ, ἐπειδὴ μετανοῶν πάλιν πλημμελῶ· οὐ γνωσιμαχῶ πρὸς τὴν διάγνωσιν τῶν γινομένων,

των, ἀλλὰ τῆς ἐμῆς κατηγορῶ μετανοίας, ἐπειδὴ ὥσπερ δοῦλός εἰμι ἁμαρτίας· καὶ μὴ θέλων ποιῶ τὸ κακὸν, καὶ ὡς στρατευθεὶς τῇ ἁμαρτίᾳ ὑποτάσσομαι, ὅτι καὶ μὴ δυνάμενος τελοῦμαι αὐτῇ· διὰ τὸ ἦθος τὸ βασιλεῦσάν μου τῆς διανοίας· ὀψώνια λαμβάνω τῆς σαρκὸς τῶν παθῶν ἐπιμελούμενος· οἶδα τὴν ἐν ἐμοὶ πρόσληψιν τῆς φθορᾶς, καὶ ὅτε κελευσθῶ, ἐργάζομαι αὐτήν· φεύγω τὸν μέλλοντα πόνον, καὶ ὡς κύων ἀλυσίδετος ἐπιστρέφω πρὸς τὸν ἐπιτάσσοντα· μισῶ μὲν τὴν ἁμαρτίαν, ἀλλ' ἐπιμένω τῷ πάθει, καὶ ἀποδιδράσκω μὲν τῆς παρανομίας· κρατοῦμαι δὲ καὶ μὴ θέλων ὑπὸ τῆς ἡδονῆς· ἐδούλωσα τὴν φύσιν πρὸς ἁμαρτίαν, καὶ πηγάζει κατ' ἐμοῦ τὴν ἀνάγκην ὠνήθεισα τὴν προαίρεσιν· ἀναβρύουσιν κατ' ἐμοῦ τὰ πάθη· τὴν γὰρ διάνοιαν ἥνωσα τῇ σαρκὶ, καὶ χωρισμὸν οὐ παραδέχεται· σπεύδω τὴν προαίρεσιν μεταβαλεῖν, καὶ ἡ προλαβοῦσα κατάστασις ἀνθίσταταί με· ἐπείγομαι τοῦ ἐλευθερῶσαί μου τὴν ψυχὴν, καὶ τὸ πολυμεχρέος συνωθεῖ· κακὸς δανειστής ἐστιν ὁ διάβολος, ὅτι οὐχ ὑπομιμνήσκει τὴν ἀπόδοσιν· φιλοτίμως κιχρᾷ, μηδέποτε ἀπολαμβάνειν βουλόμενος· μόνον τὴν δουλείαν αἱρεῖται, καὶ περὶ χρέους οὐ διαφέρεται· δίδωσιν ἵνα πλουτήσωμεν ἐν τοῖς πάθεσι, καὶ τὸ χρέος οὐκ εἰσπράττεται· θέλω ἀποδοῦναι ἐγὼ, κἀκεῖνος προστίθησιν· ὅτε δὲ αὐτὸν βιάσωμαι, δίδωσιν ἕτερα, ἵνα ἐκ τῶν αὐτοῦ ὀφθῶ καταβαλλόμενος αὐτῷ, καινοποιεῖ κατ' ἐμοῦ τὰ χρέη· ἐπειδὴ ξένοις πάθεσι τὰ πρῶτα διαρρήσσει, τὰ παλαιὰ δοκεῖ πεπληρῶσθαι, καὶ νέα ποιεῖ παθῶν χειρόγραφα· ὁρᾷ ὅτι ἡ συνέχεια τοῦ χρέους πείθει με εἶναι ἁμαρτωλὸν, καὶ εἰσάγει μοι νεωτέρας ἐπιθυμίας· ποιεῖ με ἐπιλανθάνεσθαι τῶν παθῶν, ἵνα μὴ ἐξομολογήσωμαι, καὶ προσωθεῖ με προστρέχειν τοῖς νέοις, ὡς ἀδικοῦσιν· συντυγχάνω τοῖς ξένοις πάθεσι, καὶ ἀπασχολούμενος εἰς λήθην τῶν προτέρων ἔρχομαι· συνδιατίθεμαι τοῖς ἐπελθοῦσι, καὶ πάλιν χρεώστης εὑρίσκομαι· προστρέχω αὐτοῖς ὡς φίλοις, καὶ κιχρῶντές μοι πάλιν ὡς δεσπόται εὑρίσκονται· θέλω δὲ ἐλευθερωθῆναι, καὶ γίνομαι δι' αὐτῶν δοῦλος πολύπρατος· σπεύδω ἐκκόψαι αὐτῶν τοὺς δεσμοὺς, καὶ ὑπὸ ἑτέρων δεσμῶν κατέχομαι, καὶ σπουδάζων ἀπαλλαγῆναι τῆς στρατείας τῆς ἐν τοῖς πάθεσι διὰ τῶν προκοπῶν καὶ τῶν παροχῶν, ὡς οἰκονόμος αὐτῶν εὑρίσκο-

A in dignoſcendis facinoribus, ſed meam
pœnitentiam incuſo, poſtquam veluti
ſervus fio peccati, & non volens fa-
cio malum, & tanquam militans pec-
cato ſubjicior, quia etiam non po-
tens tributum pendo. Propter con-
ſuetudinem quæ dominatur in mea
mente, ſtipendia carnis accipio, affe-
ctionibus malis inſerviens. Novi in me
præoccupationem corruptionis, & quan-
B do imperantem audio, quod jubet fa-
cio: fugio imminentem laborem, &
tanquam canis catenis conſtrictus, con-
vertor contra imperantem. Odio pro-
ſequor certe peccatum, ſed permaneo
in affectione, & fugio quidem iniqui-
tatem, detineor autem etiam invitus
a voluptate. In ſervitutem redegi na-
turam contra peccatum, & ſcaturire
C facit contra me neceſſitatem, adjuta a
voluntate. Pullulant contra me affe-
ctiones: mentem enim cum carne co-
pulavi, & diviſionem non ſuſcipit: ad-
nitor conſilium mutare, ſed præcedens
vivendi ratio mihi adverſatur. Conor
animam meam in libertatem aſſerere,
ſed ingens debitum in anguſtias me im-
pellit. Malus fœnerator eſt diabolus,
quia de redditione non admonet. Li-
D beraliter mutuum dat, nunquam re-
cipere volens: ſolum ſervitutem expo-
ſcit, & de debito non contendit. Dat
ut diteſcamus in affectionibus pravis, &
debitum minime exigit. Cupio ego red-
dere, & ipſe procraſtinat. Quum ve-
ro ipſum compello, dat alia: ut de ſuo
appaream ſolutioni addictus, renovat
fœnora contra me. *Simul ac peregri-*
E nis affectibus prima effringit, vetera
adimpleri videntur, & nova facit affe-
ctionum chirographa. Videt conſuetu-
dinem debiti mihi perſuadere, ut ſim
peccator, & inducit in me cupidita-
tes magis recentes. Facit, ut affe-
ctionum obliviſcar, ut ne confitear,
atque addit, ut curram ad nova, ut
lædant. Incido in novos affectus,
& abſtractus in oblivionem priorum
F eo. Cum advenientibus paciſcor, &
rurſum debitor invenior. Accurro ad
illa, ut amica, & dum denuo mu-
tuum dant mihi, quodammodo domi-
nantur. Deſidero liberari, & pro-
pter illa ſervus magno pretio vendi-
tus evado. Propero eorum vincula
abſcindere, & aliis vinculis conſtrin-
gor, ac ſtudens a militia diſcedere
malarum affectionum, propter profe-
ctus, & diſtributiones tanquam ea-
rum

rum Oeconomus efficior. O draconis igitur potentia, quia dum ſervit, dominatur. O affectionum licentia, quia per adulationem omnes in ſervitutem adducit. O iniquitatis petulantia, quia ad naturam etiam pondera adjicit. Ipſa quoque arrhas dedit, ut ſibi vendat mentem: adulata eſt carni, ut ad ſerviendum ſibi animam redigat. Adoleſcentiam meam præoccupavit, ut ignoret mens quod fiebat: Sibi autem devinxit juventutem ſimplicem, ac per ſe detinet veluti aereo funiculo ſimplicem cogitationem: volentem vero fugere non ſinit propter vinculum, & cupientem ſubtrahere carnem, increpat tanquam ingratam. Menti peccatum omnem fugam præcludit, atque intelligentiæ januam claudit: Nequitia ſemper mentem obſervat, ne cum Deo paciſcens impediat, quo minus caro vænum detur, inducitque implicitarum cogitationum multitudinem, quod non fiat de parva hac re inquiſitio, ſuadetque fieri non poſſe, ut ſit de ipſa cognitio: proponit tenuitatem, ac pro certo aſſerit ejuſmodi res oblivioni eſſe tradendas. Quando vinco proponendo judicium, in ſe recipit caſtigationem: & quum dico peccatum eſt, ait ſe defenſionem eſſe facturam. Quando dico mihi imminere ſupplicium, reſpondet, quomodo: ego tibi ſuggeſſi. Si dico me judicari tanquam obediens, ait me ſecurum eſſe, quod dicet: ego te coegi: & qnomodo obedis in eo quod libertate non facis. His me detinet, his me ligat, his me vendit, atque mercatur, his me decipit, ac circumagit, his me allicit, ac ſubjicit. Dixit Paulus de peccatore mei ſimili, quod carnalis eſt, conſentientibus venditus eſt: Mores autem ſunt inter naturam & peccatum, & affectiones pravæ ſunt donum peccati, & acceptio naturæ uſus eſt. Subjectio animæ, & corruptio mentis ſervitus eſt: peccatum enim in carne habitans dominatur in mentem, poſſidetque animam, per ipſam eandem ſubjiciens: carne adminiſtra peccatum abutitur, adhuc autem ipſius animam opprimit, eſtque illius tanquam oeconomus, quia obſonia tribuit, & opus exigit. Si caſtigare oportuerit, per ipſam eam excruciat. Fecit enim carnem veluti propriam catenam: ipſa detinet animam tanquam ovem ad occiſio-

A ρίσκομαι· ὢ τοίνυν ἀπὸ τῆς δεσποτείας τοῦ δράκοντος, ὅτι δουλεύουσα κυριεύει· ὢ ἀπὸ τῆς ἐξουσίας τῶν παθῶν, ὅτι κολακεία καταδουλοῦται πάντας· ὢ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας τῆς τριβακῆς, ὅτι πρὸς τὴν φύσιν καὶ τὰς συνωνὰς πεποίηκεν· αὕτη δὲ καὶ τοὺς ἀῤῥαβῶνας δέδωκεν, ἵνα πωλήσῃ αὐτῇ τὴν διάνοιαν· ἐκολάκευσε τὴν σάρκα, ἵνα παρασκευάσῃ αὐτῇ εἰς λει-
B τουργίαν τὴν ψυχήν· τὴν νεότητά μου προκατέλαβεν, ἵνα καὶ γνῷ ὁ νοῦς τὸ γινόμενον· πρὸς ἑαυτὴν τε ἥνωσε τὴν ἀτελῆ νεότητα, καὶ κρατεῖ δι᾽ αὐτῆς ὡς ἐν σχοινίῳ χαλκῷ τὴν εὐτελῆ διάνοιαν· θέλουσαν δὲ φυγεῖν οὐκ ἐᾷ διὰ τὸν σύνδεσμον, καὶ βουλομένην κλέψαι τὴν σάρκα, ὀνειδίζει ὡς ἀγνώμονα· ἀσφαλίζεται ἡ ἁμαρτία τὴν διάνοιαν, καὶ κλείει τὴν θύραν τῆς γνώσεως· ἀεὶ τηρεῖ ἡ
C κακία, ἵνα μὴ πρὸς τὸν Θεὸν συμφωνήσας, κωλύσῃ πραθῆναι τὴν σάρκα· καὶ ὅτι οὐκ ἔστι περὶ τοῦ μικροῦ τούτου ἔτασις, παράγει τὸ πλῆθος τῶν συμπεπλεγμένων λογισμῶν, καὶ πείθει ὅτι οὐ δυνατὸν γνῶσιν εἶναι περὶ αὐτοῦ· προβάλλεται τὴν λεπτότητα, καὶ πληροφορεῖ, ὅτι λήθῃ τὰ τοιαῦτα παραβληθήσεται· ὅταν νικήσω τὴν κρίσιν προβαλλόμενος, ἀναδέχεται
D τὴν κόλασιν· καὶ ὅτε εἴπω ἁμαρτία ἐστὶ, λέγει ὅτι ἐγὼ ἀπολογήσομαι· ὅτε εἴπω ὅτι ἐμοὶ ἐπήρτηται ἡ κόλασις, λέγει πῶς ὅτι ἐγὼ ὑπέβαλλον· ἐὰν εἴπω ὅτι ἐγὼ κρίνομαι ὡς ὑπακούσας, λέγει μοι ὅτι ἀμερίμνει ὅτι ἐγώ σε βιάζομαι, φησί· καὶ πῶς ὑπακούεις ὃ προαιρέσει οὐ ποιεῖς· τούτοις με συνέχει, τούτοις με καταδεσμεῖ, τούτοις με πωλεῖ καὶ ἀγορά-
E ζει, τούτοις με πλανᾷ καὶ περιφέρει, τούτοις με κολακεύει, καὶ ὑποτάσσει· εἶπε Παῦλος περὶ τοῦ κατ᾽ ἐμὲ ἁμαρτωλοῦ, ὅτι σαρκινός ἐστι, συμφώνοις διαπέπραται· τὰ δὲ ἤθη ἐστὶ τὰ τῇ φύσει καὶ τῇ ἁμαρτίᾳ μεσιτεύοντα, καὶ τὰ πάθη ἐστὶν ἡ δόσις τῆς ἁμαρτίας, καὶ ἡ λῆψις τῆς φύσεως ἡ χρῆσις ἐστίν· ἡ ὑποταγὴ τῆς ψυχῆς, καὶ ἡ διαφορὰ τῆς διανοίας δουλεία
F ἐστίν· ἡ γὰρ ἁμαρτία ἐν τῇ σαρκὶ οὖσα, δεσπόζει τῆς διανοίας, καὶ κρατεῖ τῆς ψυχῆς, δι᾽ αὐτῆς αὐτὴν ὑποτάσσουσα· ἐπιτρόπῳ τῇ σαρκὶ ἡ ἁμαρτία κέχρηται, ἔτι δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν καταπονεῖ· καὶ ἔστιν αὐτῆς ὥσπερ οἰκονόμος, ὅτι ὀψώνια δίδωσι, καὶ τὸ ἔργον εἰσπράττεται· ἐὰν δεήσῃ μαστίξαι, δι᾽ αὐτῆς αὐτὴν καταπονεῖ· ἐποίησε γὰρ τὴν σάρκα ὡς ἰδίαν ἅλυσιν· κρατεῖ οὖν αὐτῇ τὴν ψυχὴν ὡσεὶ πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν,

σφαγὴν, καὶ ὡσεὶ πετεινὸν ὑψιπετὲς, ἐν αὐτῇ ταύτην κατέδησεν, καὶ ὡς ἰσχυρὸν γίγαντα δι' αὐτῆς πως ἐν ξίφει ἔτεμε πόδας καὶ χεῖρας αὐτοῦ· οὔτε φυγεῖν δύναμαι, οὔτε βοηθῆσαι ἐμαυτῷ· νεκρὸς γάρ εἰμι ὁ ζῶν, καὶ τυφλὸς ὁ βλέπων· γέγονα καὶ πως κύων ὁ ἄνθρωπος, καὶ ὁ νοερὸς ὡς κτῆνος παραδέχομαι· ἐλεήσατέ με γοῦν ὦ φίλοι μου, ψυχήν μου κουφίσατε ἐκ τῆς γῆς· καὶ ὅσοι τὴν φύσιν τοῦ σώματος τῇ φύσει τοῦ πνεύματος συνεκεράσατε, ἐν τῇ γῇ οὐ κατεμείνατε· ὅσοι τὴν ἁμαρτίαν ὡς ἀλώπεκα ἀπεδιάξατε, καὶ τὰ πάθη ὡς κνώδαλα κατεπατήσατε, σπεύσατε δέομαι πρὸ τῆς ἀποφάσεως, καὶ πρὸ τοῦ ἀποθανεῖν με ἐπείχθητε, ἵνα μὴ ἀποκλεισθῶ σὺν ταῖς μωραῖς παρθένοις, πρὸ τοῦ με ἀπελθεῖν εἰς γῆν, ὅπου οὐκ ἔστιν ἰδεῖν ζωὴν βροτῶν, ἢ λογίσασθαι περὶ ἀδικίας ἢ δικαιοσύνης· ὅπου οὐκ ἔστι σῶμα δι' οὗ ζωὴ καὶ θάνατος ἐπιγίνεται τῇ ψυχῇ, οὐδὲ σάρξ, δι' ἧς ὁ ἐχθρὸς μυκτηρίζεται, ὑπὸ τῆς ἀσθενείας αὐτοῦ ὀνειδιζόμενος· ἐὰν γάρ μοι βοηθήσῃ κύριος, θέλω ἀπαλλαγῆναι τῆς οἰκτρᾶς τῶν παθῶν διαθέσεως· καὶ ἐὰν με ἐλεήσῃ, ποθῶ τὴν πρὸς αὐτὸν ἄρασθαι ὑπακοήν· ἐὰν ποιήσῃ κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους αὐτοῦ, λυτρώσεταί με τῆς ἁμαρτίας· καὶ ἐὰν ἐκχέῃ ἐπ' ἐμὲ τὴν χρηστότητα αὐτοῦ σωθήσομαι· πείθομαι ὅτι δύναται, καὶ οὐκ ἀπαγορεύω ἐμαυτὸν σωτηρίας, εἰδὼς ὅτι νικᾷ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν αὐτοῦ τὸ πλῆθος τῶν ἐμῶν ἁμαρτημάτων· οἶδα ὅτι πάντας ἐλέησε παραγενόμενος, καὶ ἐδωρήσατο ἐν τῷ βαπτίσματι ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, καὶ ὁμολογῶ· κἀγὼ γὰρ ἀπήλαυσα τῆς χάριτος, ἀλλ' ἔτι χρήζω ἰάσεως τῶν μετὰ τὸ βάπτισμα· ἀλλ' ὁ νεκροὺς ἐγείρων, οὐκ ἀδυνατεῖ κἀμὲ ἰάσασθαι· τυφλός εἰμι γενόμενος, ἀλλὰ καὶ ἐκ γενετῆς τυφλὸν οὗτος ἐθεράπευσεν· πρόβατόν εἰμι λεοντόβρωτον, ἀλλ' ἐκ στόματος τοῦ ὄφεως τὸν Ἀδὰμ ἐλυτρώσατο· κύων ταῖς ἁμαρτίαις γέγονα, ἀλλ' υἱὸς γενήσομαι, ἰαθεὶς κατὰ τὴν Συροφοινίκισσαν· ἀπεβλήθην ὡς λεπρός, ἀλλ' ἐὰν θελήσῃ, καθαρισθήσομαι· οἶδα ὅτι μετὰ τὴν γνῶσιν ἥμαρτον, ἀλλ' ἔχω τὸν ὅσιον Δαβὶδ ὑπὲρ ἐμοῦ πρεσβεύοντα· ἐκεῖνος διωρθώσατο ἐπ' αὐτοῦ βοηθηθείς, καὶ ἐγὼ ἰαθήσομαι ἐπισκεφθεὶς παρ' αὐτοῦ· ὑπερβάλλω ταῖς ἁμαρτίαις, ἐπίσταμαι, ἀλλ' οὐχ ἡττᾶταί μοι ἡ χρηστότης αὐτοῦ· ὁ δεδωκὼς

A cisionem, ac tanquam avem in altum volantem illa ipſam alligavit, & veluti fortem gigantem per ipſam interea gladio abſcidit pedes ejus, & manus. Neque fugere poſſum, neque mihi ipſi auxiliari. Etenim mortuus ſum vivens, & cæcus videns: & licet ſim homo, factus ſum veluti canis: quumque intelligens ſim, tanquam jumentum effectus ſum. Miſeremini mei igitur, o amici B mei, animam meam erigite a terra, ac quotquot naturam corporis cum ſpiritus natura miſcuiſtis, in terra ne maneatis. Quotquot nequitiam veluti vulpem perſequimini, & pravas paſſiones tanquam belluas conculcaſtis, feſtinate, quæſo, ante ſententiam, & ante obitum me urgete, ut ne excludar cum ſtultis virginibus, antequam vadam C in terram, ubi videre non eſt vitam mortalium, aut de injuſtitia, ſive de juſtitia cogitare: ubi non eſt corpus, per quod vita, & mors inditur animæ, neque caro, per quam inimicus irridetur ab imbecillitate ipſius exprobratus. Si enim Dominus mihi auxiliabitur, volo liberari a miſera paſſionum affectione; & ſi miſerebitur mei, cupio obedientiam erga ipſum D extollere. Si fecerit ſecundum multitudinem miſericordiæ ſuæ, redimet me a peccato; & ſi effuderit in me bonitatem ſuam, ſalvus ero. Certus ſum, quod poteſt, neque deſtituo meipſum ſpe ſalutis, ſciens multitudinem miſerationum ſuarum ſuperare magnitudinem delictorum meorum. Scio omnium miſertum eſſe, quum venit, largitumque eſſe remiſſionem peccatorum E in baptiſmo, & confiteor. Etenim ego quoque fruitus ſum gratia, & adhuc indigeo ſanationis eorum, quæ egi poſt baptiſmum: Sed qui mortuos ſuſcitat, minime impotens eſt etiam me ſanare. Factus ſum cæcus; verum cæcum etiam a nativitate hic ſanavit. Ovis ſum a leone vorata, verum ab ore ſerpentis Adamum liberavit. F Canis propter peccata factus ſum, ſed filius evadam ſanatus inſtar Syrophœniſſæ. Rejectus ſum tanquam leproſus, ſed, ſi voluerit, mundabor. Novi me poſt cognitionem peccaſſe, ſed habeo Sanctum Davidem pro me intercedentem: ille correctus fuit ab ipſo adjutus, & ego ſanabor ab ipſo viſitatus. Modum excedo in peccatis, ſcio, ſed non vincitur a me bonitas ipſius. Qui dedit principatum publicano, det

no, det etiam mihi, qui plura mala patravi. Ipſe Zachæi tanquam digni miſertus fuit; mei vero miſerebitur, ut indigni. Lupus fuit Paulus, perſequens oves paſcuæ ejus, & evaſit ovis exuens feritatem ſuam. Fera extitit oves diſpergens, & factus eſt paſtor oves cuſtodiens. Et ſcio, quod ipſe per ignorantiam fecit; ſed comparando peccatum meum cum cognitione patratum, a ſupereminenti ipſius gratia remiſſionem peto ſolum: ille vero quum ignoraret, tum remiſſionem impetravit, tum gratiam majorem. Fratres, oro vos, ut diligentiam huic rei impendatis. Etenim non ſolum judicium timeo, verum etiam irriſionem expecto. Vereor nunc eos, qui me verentur, ne tunc confundar propter occultas meas iniquitates. Revereor genitores meos, ne quando ipſi in ſeculo verſantes condemnent me profeſſum quæ ſupra vitam ſunt. Rurſus vobis moleſtus eſſe videor, ſed ſcire debetis neceſſitatem moleſtiæ eſſe effectricem. Similem illius viduæ eſſe volo, qui diu judici negotium faceſſens, voti compos facta eſt: & tanquam amicus impudens volo videri erga vos, ut e lecto excitati pro me Deum deprecemini. Ille panem poſcebat, ego vero preces: ille carnis quærebat conſolationem, ego autem animæ relaxationem: Ille cibum carnis petebat, ego vero animæ refectionem. Si vultis, conſequi potero. Exorate igitur miſericordem, & tanquam pro amico preces fundite: & ſcio veſtro ſtudio fore mihi Dominum propitium. Ipſe enim etiam mutari vult, ſed fructum exquirit veſtræ affectionis: & ipſe quidem promptus eſt ad miſerendum, expectat vero vos participes fieri ſuæ bonitatis. Miſerendo enim docere vult, & ignoſcendo ſocios cupit habere. Ipſe in omnibus obſequitur. Si reus qui fecit ſcienter malum, non affert alteri ſcandalum, & niſi alios incitando peccat, celerrime judicem ad mutandum conſilium adducit. Novit ipſe cujuſque conſcientiam, & peccatorum non modo quantitatem judicat, verum etiam qualitatem. Eſau locum pœnitentiæ non invenit, quoniam contentioſe iniquitatem fecit: non invitus peccavit, non enim per deceptionem, ſed ex ſcientia, quia & genitores exacerbavit, & Deum non reveritus

A δωκὼς τῷ τελώνῃ τὸ προτέρημα, δῴη κἀ-
μοὶ πλείω πεποιηκότι κακά· αὐτὸς τὸν Ζακχαῖον
ἐλέησεν ὡς ἄξιον, ἐμὲ δὲ ἐλεήσῃ ὡς ἀνάξιον·
λύκος ἦν ὁ Παῦλος, διώκων τὰ πρόβατα τῆς
ποίμνης αὐτοῦ, καὶ γέγονε πρόβατον ἀποδυσά-
μενος τὴν ὠμότητα αὐτοῦ. θηρίον ὑπῆρχε, τὰ
πρόβατα διασπῶν, καὶ γέγονε ποιμὴν θερα-
πεύων τὰ πρόβατα, καὶ οἶδα ὅτι αὐτὸς ἐν
B γνώσει ἐποίησε, ἀλλὰ συγκρίνων τὴν ἐμὴν εὐγ-
νώσῃ ἁμαρτίαν, τῇ ὑπερβαλλούσῃ αὐτοῦ χάριτι
ἄφεσιν αἰτῶ μόνον, αὐτὸς δὲ ἀγνοήσας καὶ ἀφέ-
σεως ἔτυχε καὶ πλείονος χάριτος· ἀδελφοὶ δέο-
μαι ὑμῶν σπουδὴν δοῦναι ἐπὶ τῷ πράγματι·
οὐ γὰρ τὴν κρίσιν φοβοῦμαι μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸν
γέλωτα προσδοκῶ· αἰδοῦμαι τοὺς νῦν αἰδουμέ-
νους με, ἵνα μὴ τότε αἰσχυνθῶ διὰ τὰς κρυ-
C πτὰς μου ἁμαρτίας· αἰσχύνομαι τοὺς γεννή-
σαντάς με, μή ποτέ με ἐκεῖνοι διάγοντες ἐν
βίῳ κατακρινοῦσι τὸν ἐπηγγελμένον τὰ ὑπὲρ τὸν
βίον· πάλιν ὑμῖν ἐνοχλεῖν δοκῶ, ἀλλ' εἰδέναι
ὀφείλετε, ὅτι ἡ ἀνάγκη πρόξενός ἐστι τῆς ὀχλή-
σεως· κατ' ἐκείνην βούλομαι τὴν χήραν γένεσθαι,
ἥτις ἐπὶ πολὺ ὀχλήσασα τῷ κριτῇ, τοῦ
σκοποῦ ἐπέτυχε· καὶ ὡς φίλος ἀναιδὴς θέλω
D ὀφθῆναι πρὸς ὑμᾶς, ἵνα ἐγερθέντες ἐκ τῆς
στρωμνῆς, ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν θεὸν δεηθῆτε·
ἐκεῖνος ἄρτον ἐζήτει, ἐγὼ δὲ προσευχήν·
ἐκεῖνος σαρκὸς ἐζήτει παραμυθίαν, ἐγὼ δὲ
μοι πόνον ψυχῆς· ἐκεῖνος τροφὴν σαρκὸς
ἤτησε, ἐγὼ δὲ ψυχῆς ἀνάκτησιν· ἐὰν θέλη-
τε δυνήσομαι ἐπιτυχεῖν· δυσωπήσατε οὖν τὸν
εὔσπλαγχνον, καὶ ὡς ὑπὲρ φίλου προσεύξα-
E σθε· καὶ οἶδα ὅτι ἡ σπουδὴ ὑμῶν πείσει τὸν
κύριον· καὶ αὐτὸς γὰρ μεταβληθῆναι θέλει,
ἀλλὰ τὸν καρπὸν ἐπιζήτει τῆς ὑμῶν διαθέσεως·
καὶ ἔστι μὲν πρόχειρος εἰς τὸ ἐλεῆσαι, προσ-
μένει δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῆς αὐτοῦ χρηστότητος
γενέσθαι· ἐλεῶν γὰρ διδάξαι βούλεται, καὶ συγ-
γινώσκων θέλει κτήσασθαι κοινωνούς· ἡ ἀγα-
θότης αὐτοῦ ἐν πᾶσι πείθεται· ἐὰν ὁ ἀπο-
F λογούμενος ποιῶν ἐν γνώσει τὸ κακὸν, μὴ
ποιεῖ πρὸς ἕτερον σκάνδαλον, καὶ εἰ μὴ πρὸς
ἐποξυσμὸν ἁμαρτάνει, τάχιστα μεταμελεῖ τὸν
κριτήν· οἶδεν αὐτὸς ἑκάστου τὴν συνείδησιν, καὶ τῶν
ἁμαρτιῶν οὐ τὴν ποσότητα κρίνει μόνον, ἀλλὰ
καὶ τὴν ποιότητα· ὁ Ἠσαῦ τόπον μετανοίας οὐχ
εὗρεν, ἐπειδεὶ πρὸς ἐρίθειαν τὴν ἁμαρτίαν
ἐπισπάσατο, μὴ συναρπαγεὶς ἥμαρτεν· οὐ γὰρ
κατὰ πλάνην, ἀλλὰ κατὰ γνῶσιν, ὅτι καὶ τοὺς
γονεῖς

γονεῖς περιέπικρανε, καὶ Θεὸν οὐκ ᾐσχύνετο. καὶ Ἰούδας ὁ προδότης τόπον οὐχ εὗρε μετανοίας, ὅτι μετὰ τοῦ κυρίου ὢν ἥμαρτε, καὶ διὰ καταφρονήσεως Θεοῦ παρέδωκε τὸν δίκαιον. οὐκ οὖν ἐπὶ ταῖς ἐν γνώσει ἁμαρτίαις πολλή τίς ἐστιν ἡ διαφορὰ ἡ μεταξὺ τοῦ ποιοῦντος αἰσθητῶς, καὶ τοῦ πράττοντος λογισμῷ διὰ συγκαταθέσεως· καθὼς ἐπὶ τούτου, οὕτως καὶ ἐπ' ἐκείνου· καὶ ἔστιν ὁ λογισάμενος μόνον χείρω τοῦ πράξαντος, ὅτι καὶ αὐτὸς τόπον μετανοίας οὐκ ἔχει· ὀφείλω δὲ ὑμᾶς περὶ τῶν προτεθέντων μοι πεῖσαι, ἵνα μὴ δόξω ὑμῖν ἐπεισάγειν καινότερα ἐφευρέματα· ὁ Χὰμ ἐννοήσας γέλωτα πατρὸς ἀπεβλήθη· καὶ ὁ Δαβὶδ ἐν γνώσει πράξας ἀπολέλυται· οἱ τῷ Κορὲ συναινέσαντες ἐκαύθησαν, μηδὲν εἰπόντες τὸ σύνολον ἢ πράξαντες· καὶ οἱ ἐπὶ τοῦ Ἠλὶ δὲ ὁμοίως ἔπαθον· ὅλην δὲ πάλιν τὴν συναγωγὴν μοσχοποιήσασαν μετὰ παιδείαν ὁ Θεὸς ἠλευθέρωσε· καὶ ὁ Σαοὺλ ἀπεβλήθη ἐν λογισμοῖς εἰδωλολατρείας συνθέμενος· καὶ Μανασσῆς ἐπὶ εἰδωλολατρείᾳ μετανοήσας προσεδέχθη· ὁ Ἀχαὰβ ἐν γνώσει ἡμάρτανε, πράττων τῇ συνηθείᾳ, καὶ προσεδέχθη· καὶ Ἀχιτόφελ μόνον συμβουλεύσας, ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν· ἔχω καὶ ἑτέρους εἰς ἀπόδειξιν, οὓς ἐπισχόντες μαθήσεσθε· Ῥουβὶμ προσκρούων τῷ πατρὶ οὐκ ἠγνόησε, καὶ ἀποβληθεὶς, μετὰ δὲ τὸ αὐτὸν ἀποθανεῖν, τοῦ ἐγκλήματος ἀπαλλάττεται· ὁ Συμεὼν καὶ Λευὶ ἐπὶ τραχύτητι καὶ γνώσει κακίας ἐπὶ καιρὸν κατακριθέντες, ἐπὶ τέλει προσεδέχθησαν· καὶ αὐτὸς ὁ Ἀαρὼν τῇ μοσχοποιίᾳ λειτουργήσας ἀπελογήσατο, καὶ διὰ τῆς ἱερωσύνης καὶ τοῦ ῥύπου τῆς ἀνάγκης καθαίρεται· οἱ μέν τοι υἱοὶ αὐτοῦ πλημμελήσαντες ἀποθνήσκουσι, καὶ γινομένης διωρίας ἵνα ἀπολογήσονται· καὶ Ὀφνὶ καὶ Φινεὲς ἑρμηνεύουσι τοῦτο, ὅτι προσδιέτριβον ἐν καταφρονήσει, τῇ αὐτῇ ῥοπῇ τῆς κρίσεως ὑποβληθέντες· ἐν δὲ τῷ εὐαγγελίῳ ὁ Σίμων ἀσεβήσας ἐν γνώσει τῆς πλάνης ἀναμφιβόλως τῆς συγγνώμης καταξιοῦται· ὁ δὲ Ἐλύμας ἀνθιστάμενος τῷ κηρύγματι, ἄχρι καιροῦ τυφλωθεὶς ἀπαλλάττεται· ὅμοιοι τοῖς ἱερεῦσιν οἱ περὶ τὴν Σάπφειραν γεγόνασι· καὶ οὗτοι γὰρ οὐκ ἔτυχον καιροῦ πρὸς ἀπολογίαν· πάντως γὰρ ἔν τινι κρυφίᾳ καταφρονήσει συνδιέτριβον, ὥσπερ εἶναι ἔφαμεν ἐν συλλογισμῷ ἁμαρτίαν διὰ συγκαταθέσεως· εὕροις ἂν καὶ ἐν τοῖς προειρημένοις τοιαύτην ὑπάρχειν ἔννοιαν·

A reveritus eſt. Et Judas proditor locum non invenit pœnitentiæ, quia cum Domino verſans deliquit, & per Dei contemtum tradidit juſtum. Igitur in peccatis cum cognitione multa eſt differentia inter operantem ex ſenſu, atque agentem cogitatione per conſenſum, ſicut in hoc, ſic & in illo: Et eſt advertens ſolum pejor operante, quia & ipſe locum pœnitentiæ non
B habet. Debeo autem vos de his, quæ a me propoſita ſunt, ſuadere, ne videar vobis afferre recentiores inventiones. Cham cogitans irriſionem patris, rejectus eſt, & David cum ſcientia operans dimiſſus eſt. Qui cum Core conſenſerunt combuſti ſunt, quum nihil dixiſſent omnino, aut feciſſent: Et qui ſub Heli ſimiliter paſſi ſunt. Totam
C vero rurſus ſynagogam, quæ fecerat vitulum, poſt caſtigationem Deus liberavit. Et Saul reprobatus eſt idololatriæ cogitationibus aſſentiens, & Manaſſes propter idololatriam pœnitens, receptus fuit. Achabus ſciens peccavit operans ex conſuetudine, & ſuſceptus eſt: Et Achitophel ſolum conſilium dans, in peccato mortuus eſt. Habeo alios ad probationem, quos patien-
D ter audietis. Ruben offendens patrem non ignoravit, & rejectus, & poſtquam ille mortuus fuit, a crimine liberatur. Simeon, & Levi aſperitate, & malitiæ cognitione damnati aliquandiu, in fine recepti fuerunt: & ipſe Aaron vitulo conficiendo operam præſtans, ſeſe defendit, & propter Sacerdotium etiam
E macula neceſſitatis expurgatur. At vero ejus filii delinquentes moriuntur, ſpatio neque interpoſito, ut rationem redderent. Et Ophni, & Phinees hoc ipſum explicant, quod permanſerunt in deſpectione eodem judicii momento ſubjecti: Atque in Evangelio Simon quum inique egiſſet, cognita deceptione ſine ullo dubio venia dignatur: at vero Ely-
F mas obſiſtens prædicationi ad tempus excæcatus, liberatur. Similes Sacerdotibus ſocii Sapphiræ extiterunt: hi enim emendationis tempus non habuerunt: omnino enim in occulta quadam deſpectione fuerunt; ſicut eſſe diximus peccatum in cogitatione per conſenſum. Invenies forte etiam in prædictis ejuſmodi cogitationem adjunctam. Qui ſatanæ traditus fuit, Rubeni eſt

omnino ſimilis, quoniam correptus dilectione dignatus fuit: ſed eſt diſcrimen, quia ille quidem vivente patre, hic vero mortuo peccavit. Ob eam rem Ruben graviori multæ ſubjicitur: & Judas proditor Eſau factus eſt ſimilis, quia ſuam gratiam vendidit, ſicut ille primogenita, unde etiam ambo reprobati ſunt. Sciebat Judas quid faceret, quia gratiæ experimentum habuerat. Dixerat etiam ei Dominus: oſculo me tradis; & conſcius divinitatis, avaritiæ adhæſit, & Eſau admonitus parentes irritavit. Ingens igitur eſt differentia, fratres: in ipſa advertentia peccati magnum eſt diſcrimen. Sed & in ipſa vi reſponſionis diverſitas. Conſidera actionem, & noſces diſcrimen: reſpice ad conſenſum, & intelliges juſtitiæ momentum, ac conſidera actionis tempus, & dices juſtam plane fuiſſe reprehenſionem. Ne decipiat nos ſpecies, quoniam opera non videmus. A me diſcite, quoniam male affecti ſunt Phariſæi, quum arguebantur. Dixit enim ad eos Chriſtus fucatam eſſe ſpeciem, & ipſi ſibi conſcii ad mala conſilia converſi ſunt. Mihi quoque ut plurimum accidit hujuſmodi moroſitas, quia quum a conſcientia reprehendor ægrefero. Acerba eſt enim veritas iis, qui latere cupiunt, atque aſpera videtur redargutio hominibus maxime, qui populi gratiam quærunt. Detrahite hanc meam ſpeciem, & vermes apparebunt, & ſeparate larvam ex pulvere fictam, & videbitis vim meæ operationis, atque intelligetis phariſaicam ſimilitudinem. In hoc ſolum diſcriminor, quod etiam vobis confitear impoſturam. Propterea etiam veſtris precibus procul ero a ſupplicio. Magna enim res eſt, ſi qui confitetur, tempore iniquitatis legiſlatorem non exacerbet. Non enim parva eſt res, ſi quis culpam minime negando judicem ad miſericordiam commoveat. Ergo Phariſæi contumaces cum Hieroſolyma capti ſunt, & ſuperbientes ob fucatam juſtitiam confitentibus peccatoribus minores inventi ſunt. Ideo etiam ab initio Chriſtus dixit, quod in fictione ambulant. Verum in Iſaia quoque prædixit eorum impoſturam, quod adveniens eos eſſet reprehenſurus. Quid igitur ait? Viſitabo

gerentes

A ὁ τῷ σατανᾷ παραδοθεὶς τῷ Ῥουβὶμ ἐστὶ παραπλήσιος, ἐπειδὴ παιδευθεὶς ἀγάπης ἠξιώθη· ἀλλ' ἔχει διαφορὰν, ὅτι ὁ μὲν ζῶντος τοῦ πατρὸς, ὁ δὲ θανόντος ἥμαρτεν· διὰ τοῦτο ὁ Ῥουβὶμ πλείονι τῇ καταδίκῃ ὑποβάλλεται· καὶ Ἰούδας ὁ προδότης τῷ Ἠσαῦ γέγονε ὅμοιος, ὅτι ἐπώλησε τὴν χάριν αὐτοῦ, ὡς ἐκεῖνος τὰ πρωτοτόκια, ὅθεν καὶ οἱ δύο ἀπεβλήθησαν· B ᾔδει ὁ Ἰούδας ὃ ἔπρατεν, ἐπειδὴ ἔσχεν πεῖραν τῆς χάριτος· εἶπε καὶ ὁ κύριος πρὸς αὐτὸν, ὅτι φιλήματί με παραδίδως; καὶ συνειδὼς τῇ θεότητι συνείχετο τῇ φιλαργυρίᾳ, καὶ Ἠσαῦ νουθετούμενος τοὺς γονεῖς παρώξυνε· πολλὴ οὖν τίς ἐστιν ἡ διαφορὰ, ἀδελφοί· ἐν αὐτῇ τῇ γνώσει τῆς ἁμαρτίας πολὺ ἐστὶ τὸ διάφορον, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ δυνάμει C τῆς ἀποφάσεως διαφορά· κατανόησον τὴν πρᾶξιν, καὶ γνώσει τὴν διαίρεσιν· ἀπόβλεψον πρὸς τὴν συγκατάθεσιν, καὶ ἴσῃ τῆς δικαιοσύνης τὴν ῥοπὴν καὶ σύνες τὸν χρόνον τῆς πράξεως, καὶ ἐρεῖς δικαίαν σαφῶς εἶναι τὴν ἐπιτιμίαν· μὴ ἐπειδὴ οὐχ ὁρῶμεν τὰ γινόμενα, τὸ σχῆμα πλανάτω ἡμᾶς· ἀπ' ἐμοῦ μάθετε ὅτι καλῶς οἱ φαρισαῖοι ἔπασχον ἐλεγχόμενοι· ἔλεγε γὰρ D πρὸς αὐτοὺς ὁ χριστὸς, ἐπίπλαστον εἶναι τὸ σχῆμα· κἀκεῖνοι συνειδότες ἑαυτοῖς εἰς ἐπιβουλὴν ἐτρέποντο· κἀμοὶ δὲ συμβαίνει ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ τοσαύτη δυσκολία, ὅτι ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενος ἀηδίζομαι· πικρὸν γὰρ ἡ ἀλήθεια τοῖς λανθάνειν σπουδάζουσι, καὶ τραχὺς εἶναι ὁ ἔλεγχος δοκεῖ, μάλιστα τοῖς δημοχαρέσιν ἀνθρώποις· E ἀποκαλύψατέ μου τὸ σχῆμα, καὶ φανήσονται οἱ σκώληκες, καὶ διέλετε τὸ προσωπεῖον τοῦ κονιάματος, καὶ ὄψεσθε τὴν δύναμιν τῆς ἐμῆς πράξεως, καὶ πεισθήσεσθε τὴν φαρισαϊκὴν ὁμοιότητα· ἐν τούτῳ μόνον διαφέρομαι, ὅτι καὶ ὑμῖν ὁμολογῶ τὴν ἐπίθεσιν· διὸ καὶ ταῖς ὑμετέραις εὐχαῖς μακρὰν ἔσομαι τῆς κολάσεως· μέγα γάρ ἐστιν ἐν καιρῷ παρανομίας μὴ παροξύνειν τὸν νομοθέ- F την ὁμολογοῦντα, οὐ μικρὸν γάρ ἐστι τὸ τὸν κριτὴν εἰς οἶκτον μεταβαλεῖν μὴ ἀρνούμενον· οἱ τοίνυν φαρισαῖοι ἐπιμένοντες, μετὰ τῆς Ἱερουσαλὴμ ἑάλωσαν, καὶ ἀλαζονοῦντες ἐπὶ ἐσχηματισμένῃ δικαιοσύνῃ, τῶν ἐξομολογουμένων ἁμαρτωλῶν ἥττονες ὤφθησαν· διὸ καὶ ἀπαρχῆς ὁ χριστὸς εἶπεν, ὅτι ἐν σχήμασι διαπορεύονται· ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ Ἠσαΐᾳ προεῖπε τὴν ἐπίθεσιν αὐτῶν, ὅτι παραγενόμενος ἐλέγξειεν αὐτούς·

τοὺς· τί οὖν λέγει, ἐπισκέψομαι ἐπὶ τοὺς φοροῦντας τὰ ἐνδύματα τὰ ἀλλότρια· καὶ τοῦτο ἀεὶ πρὸς αὐτοὺς ἔλεγεν, ὅτι τὴν δικαιοσύνην ὑπεκρίνοντο· ἆρα τίνος ἐτύγχανε τῶν φαρισαίων τὰ ἐνδύματα; ἐγὼ οὕτως πείθομαι, ὅτι τῶν προφητῶν, ἐπειδὴ ἐν αὐτοῖς ὁ λαὸς ἐπαιδεύετο· ἀλλ' ὁ ἀπόστολος εἶπεν, ὅτι ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασι διέτριβον, ἀκολούθως εἴρηκεν ἐπὶ τῆς ἐρήμου αὐτοὺς οὕτως ποιεῖν· ἐν γὰρ ταῖς πόλεσιν εἰσιόντες ἤλλασσον τὸ σχῆμα, οὔτε γὰρ ἤθελον τοὺς ἀνθρώπους εἰδέναι ὅπερ ἔπραττον· ἀλλότριον οὖν τὸ σχῆμα ἦν τῶν φαρισαίων, ἐπειδὴ ἄφρονες ὄντες, σοφῶν διδασκάλων τρόπον περιεβάλλοντο· αἱ μέντοι δερματικαὶ ἦσαν αὐτοῖς στολαὶ εἰς περιβολήν· οὐ γὰρ ἤθελον τῷ λαῷ εἶναι καταφανεῖς· εἶχον οὖν τὰς δερματικὰς ὡς πρὸς τὴν ἄσκησιν συναιρομένας· ἡ γὰρ ἐγκράτεια θάλπους δέεται, καὶ αἱ στολαὶ ἦσαν εὐπρόσδεκτοι κατ' οἶκον καὶ πρὸς ὁδόν, τῇ γὰρ ἐγκρατείᾳ συμβάλλεται ἡ ἀκτημοσύνη· σαφῶς δὲ ὁ λόγος διαμελέτης ἔχει τὴν προκοπήν, καὶ ἡ σύνεσις δι' ἐγκρατείας· τούτων ἑκατέρων ἐχρῇζον οἱ φαρισαῖοι, ὡς καὶ οἱ προφῆται, ἐκεῖνοι μὲν διὰ τὸ διδάσκειν, οὗτοι δὲ διὰ τὸ ἐλέγχειν· οὐκοῦν καὶ τοῦ σχήματος ἔχρῃζον ἑκάτεροι, ἀλλ' οἱ φαρισαῖοι οὐδενὸς ἔσωζον τὸν βίον, οὔτε σοφοὶ ὄντες, οὔτε προορατικοί· εἰκότως οὖν αὐτοὺς ὁ κύριος ἤλεγξεν, ὅτι ἐμπορίαν ἐπετήδευον καὶ οὐκ ἀλήθειαν· ἐγὼ δὲ ὑμῖν προβάλλω τὸν ἐμὸν ἔλεγχον, ἵνα ἐπὶ τῆς διαγνώσεως τοῦ θεοῦ, μὴ ἐξαίφνης γελάσητε· καὶ γὰρ καὶ ὁ ἀπόστολος εἶπεν ὅτι τὸ ἔργον ἑκάστου τὸ πῦρ δοκιμάσει· εἰ τοίνυν τὸ ἔργον ἑκάστου τὸ πῦρ οἶδεν διελεῖν, πόσῳ μᾶλλον τὸ σχῆμα διακρίνει; ἐὰν γάρ τις ἐνδέδυται τὸ τῶν δικαίων σχῆμα, ὡς δίκαιος ὤν, οὐκ ἀποβληθήσεται· ἐὰν δέ τις ἐπισπᾶται αὐτό, ἀνάξιος ὤν, γυμνωθήσεται· οὗτός ἐστι περὶ οὗ λέγει τὸ εὐαγγέλιον, ὅτι διχοτομήσει αὐτόν· τὸ γὰρ διαιρεθῆναι τὸ σχῆμα καὶ τὸ ἀξίωμα αἰνίττεται· εἴ τις τοίνυν ἐπίσκοπός ἐστι, διαιρεῖται τοῦ σχήματος καὶ τοῦ ἀξιώματος· εἴ τις πρεσβύτερος ἢ διάκονος, ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ὄντες ἀνάξιοι γυμνωθήσονται· οὐ λέγει ἐπὶ τὸ ἔργον διχοτομήσειν, ἐπειδὴ τὸ πῦρ αὐτὰ καταφλέξει μετὰ τοῦ πράξαντος· περὶ ὀνόματος νῦν εἴρηται καὶ σχήματος, ἀπόλλυσι γὰρ τὴν εὐπρέπειαν,

A gerentes veſtimenta aliena; & hoc ſemper ad ipſos dicebat, quod juſtitiam ſimulabant. Cujus igitur erant Phariſæorum indumenta? Ego ſic arbitror fuiſſe Prophetarum, quoniam in illis populus docebatur. Verum etiam Apoſtolus dixit: in melotis, & pellibus caprinis verſatos, conſequenter ait in loco deſerto ita eos facere: urbes enim ingredientes, ha-
B bitum commutabant; etenim nolebant homines ſcire quid agerent. Alienus igitur erat habitus Phariſæorum, quoniam, quum inſipientes eſſent, ſapientium Magiſtrorum morem induebant. Porro pelliceæ ſtolæ erant ipſis pro indumento: nam nolebant a populo dignoſci. Habebant igitur pelliceas veſtes tan-
C quam contractas ad vitam aſceticam: Nam continentia caloris indiget, & ſtolæ aptæ erant tum in domo tum in itinere: etenim temperantiæ confert paupertas. Manifeſte autem ſermo per meditationem profectum capit, & intelligentia per temperantiam. Utriſque his egebant Phariſæi, ſicut & Prophetæ, illi quidem ad docen-
D dum, hi vero ad corrigendum. Ergo habitu indigebant utrique. Sed Phariſæi nullius vitam ſervabant, quum neque ſapientes eſſent, neque videntes futura. Jure igitur ipſos Dominus redarguebat, quod negotiationi, non veritati ſtudebant. Ego vero vobis meam reprehenſionem propono, ne in Dei judicio repente
E irrideatis. Etenim etiam apoſtolus ait: *opus cujuſque ignis probabit*. Igi- 1.*Cor*.3.13.
tur ſi opus cujuſque ignis novit diſtinguere, quanto magis habitum diſcernit. Si enim quis juſtorum habitum induerit, tanquam qui juſtus ſit, non rejicietur: Si autem eum ſibi quis vindicet, quum ſit injuſtus, ſpoliabitur. Hic eſt ille, de quo loquitur Evangelium, quod *dividet eum*. *Mat*.24.51
F Diſtingui enim habitu etiam dignitatem ſignificat. Si quis igitur Epiſcopus eſt, habitu ac dignitate diſtinguitur: Si quis Presbyter, aut Diaconus, ſimiliter vero etiam reliqui, qui indigni ſunt, ſpoliabuntur. Non dicit *Dividet* de operibus, quia ignis ea comburet cum eo, qui egit; de nomine dictum eſt nunc, & de habitu. Perdit enim decorem, & ignominiam induit. Si eſt igitur veſtis ignomi-

ignominiæ, eſt etiam gloriæ: & in mundo proprium habitum habent qui ad mortem ducuntur, & proprium qui in dignitate incedunt. Ex rebus enim terrenis diſcere poſſumus cœleſtia, atque ex talentis diſtributis Chriſti ſervis, intelligemus etiam habitus, & dignitates. Non dedit omnibus Deus talentum, ſed ſervis, qui ſibi famulantur. Itaque Monachi etiam acceperunt talentum, ut mihi videtur: nam per electionem aſſumpti ſunt. Quorſum enim etiam habitu differunt ab iis, qui in ſæculo degunt? Per illum moleſtiam ſignificant, & proprium propoſitum denunciant. Judicium igitur fit etiam de habitu, quia veluti profeſſio eſt. Si quis igitur non faciat quod promiſit, etiam ipſe alienum habitum ſuſcipit. A quo vero eſt hic habitus alienus, niſi ab iis, qui illum reddunt alienum? Quoniam de otioſo etiam verbo judicamur. Quod eſt verbum otioſum? Profeſſio fidei, operibus vacua. Credit quidem, & confitetur Chriſtum, ſed otioſus degit, quum non faciat, quod ipſe præcepit. Eſt etiam in alio verbum otioſum, quum quis confitetur, & minime emendatur, quando ſe pœnitere dicit, & rurſus peccat. Detractio quoque otioſum verbum eſt, quia videt eum, cui detrahit, & ſilet. Et qui non reprehendit cum libertate, etiam hic detrahit, quia quod dicit, fundamentum non habet: & qui ex ſe ipſo mendacia fingit, otioſum verbum loquitur, quoniam quod non factum, neque viſum eſt, enarravit. In omnibus autem his obligamur, fratres. Non enim a me temere eorum inveſtigatio inſtituta eſt. Dico autem quæ patior tanquam medicis, ut vulneri medicamen per preces ad ſanationem præparetis. Compellor igitur enarrare vobis meas ipſius actiones. Niſi enim veritatem dixero, me ipſum offendo. Sunt multi, qui propter verecundiam affectiones occultas immedicabiles reddunt: verum ad extremum mœrore afficiuntur, quod non aperuerint. Ego vero, niſi me aliquid latuerit ex multitudine peccatorum, quæ in me ſunt, non celo meam turpitudinem. Præſtat enim manum ad ſtipem porrigendo, vivere, quam ob verecundiam fame miſerum in modum interire: & melius eſt laborando vitam ducere, quam brevi tempore quieſcendo, poſtea immedicabilibus ærumnis confici. Mortuum igitur

A πειαν, καὶ αἰσχύνην ἐνδύεται· ἐὰν οὖν ἐστὶν ἱμάτιον αἰσχύνης, ἐστὶ καὶ δόξης, καὶ ἐν τῷ κόσμῳ ἴδιον σχῆμα ἔχουσιν οἱ ἐπὶ θάνατον ἀγόμενοι, καὶ ἴδιον οἱ ἐν ἀξιώματι προκόπτοντες· ἐκ τῶν ἐπιγείων γὰρ ἔστι μαθεῖν τὰ οὐράνια, καὶ ἐν τῶν ταλάντων τῶν δοθέντων τοῖς ὑπηρέταις τοῦ Χριστοῦ, νοήσωμεν καὶ τὰ σχήματα καὶ τὰ ἀξιώματα· οὐ πᾶσιν ἔδωκε τάλαντον ὁ Θεὸς, ἀλλὰ τοῖς ὑπηρετοῦσιν αὐ-
B τῷ δούλοις· ἄρα οὖν καὶ οἱ μοναχοὶ τάλαντον ἔλαβον, ὡς ἐμοὶ καταφαίνεται, τῇ προαιρέσει γὰρ κατελήφθησαν· τί οὖν, καὶ τῷ σχήματι διαφέροντες πρὸς τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ διάγοντας, τὴν εὐσχημοσύνην διὰ τοῦτο σημαίνουσι, καὶ τὴν οἰκείαν προαίρεσιν καταγγέλλουσι· κρίσις οὖν ἐστὶ καὶ περὶ τοῦ σχήματος, ἐπειδήπερ ἔχει ἐπαγγελίας δύναμιν· ἐάν τις
C οὖν μὴ ποιήσῃ ὃ ἐπηγγείλατο, καὶ αὐτὸς ἀλλότριον σχῆμα ἐμπορεύεται· τίνος δὲ ἐστὶ τοῦτο τὸ σχῆμα ἀλλότριον, ἀλλ' ἢ τῶν ποιούντων ἀλλότριον; ἐπειδὴ περὶ ἀργοῦ λόγου κρινόμεθα· τίς ἐστιν ἀργὸς λόγος; ἐπαγγελία πίστεως ἔργον οὐκ ἔχουσα· πιστεύει μὲν καὶ ὁμολογεῖ Χριστὸν, ἀλλ' ἀργεῖ μὴ ποιῶν ὃ προσέταξεν· ἐστὶ καὶ ἐν ἑτέρῳ ἀργὸς λόγος,
D ὅτε τις ἐξομολογεῖται καὶ οὐ διορθοῦται, ὅτε μετανοεῖν λέγει, καὶ πάλιν ἁμαρτάνει· καὶ ἡ καταλαλιὰ δὲ ἀργὸς λόγος ἐστὶν, ὅτι ὁρᾷ τὸν διασυρέντα, καὶ σιωπᾷ, καὶ ὁ μὴ ἐλέγχων μετὰ παῤῥησίας, καὶ οὗτος καταλαλεῖ· ἐπειδὴ ὅπερ λαλεῖ οὐκ ἔχει ὑπόστασιν, καὶ ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ ψευδῆ συντιθεὶς, ἀργολογίαν ἐργάζεται, ἐπειδὴ ὃ μὴ πραχθὲν καὶ ὁρα-
E θὲν διηγήσατο· ἐν πᾶσι δὲ τούτοις ἐνεχόμεθα, ἀδελφοί· οὐ γὰρ ματαίως μοι τούτων πέπηκται καὶ ἡ εὕρεσις· λέγω δὲ ἃ πάσχω ὡς ἰατροῖς, ἵνα πρὸς τὸ τραῦμα τὸ ἔμπλαστρον διὰ προσευχῆς εἰς θεραπείαν κατασκευάσητε· σπεύδω τοίνυν ἐπιδιελθεῖν ὑμᾶς τὰς πράξεις τὰς ἐμαυτοῦ· ἐὰν γὰρ μὴ εἴπω τὴν ἀλήθειαν, ἐμαυτὸν ἀδικῶ· εἰσὶ πολλοὶ διὰ τὴν
F αἰδῶ κρύφια πάθη ποιοῦντες ἀνίατα, ἀλλ' ἔσχατον λυποῦνται μὴ διηγησάμενοι· εἰ δὲ μὴ λάθω ἐγὼ ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ὄντων μοι ἀδικημάτων, οὐ κρύπτω μου τὴν αἰσχύνην· κρεῖττον γὰρ ἐστὶν ἐπαιτοῦντα ζῆν, ἢ αἰδούμενον λιμῷ ἀποθνήσκειν οἰκτρῶς· καὶ κρεῖττόν ἐστι πονέσαντα ζῆν, ἢ πρὸς βραχὺ ἀναπαέντα αὖθις ἐν ἀνιάτοις πόνοις γενέσθαι· νεκρὸν ἄρα καὶ ὁ ἀεργὴς λόγος ἐν ἐμοὶ ἔχει τινὰ τόπον.

οἶμαι

οἶμαι ὅτι ὁλόκληρον ἐν ἐμοὶ κατακέκριται· τίς οὖν ἐστὶν ὁ λόγος ὁ ἀεργής; ὁ ἐν τῷ σχήματι διατρίβων, ὁ ἐν κακοῖς μετὰ ἐπίγνωσιν διαμένων, ὁ διδάσκων καλὸν ποιεῖν, καὶ μὴ ποιῶν. οἶδα μὲν οὖν ὅτι πολλὰ ἔγραψα καὶ πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, καὶ πρὸς ἄλλους πλείονας· ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ γράφειν ἐννόουν ὅτι εἰς κατάκρισίν μου περιέφερον τὴν ἀκρίβειαν, καὶ ἐν τῷ πράττειν τὸ κακὸν, ᾔδειν ὅτι πράττω καὶ ποιῶν ἐπέμενον, καὶ ἐσχηματισάμην ποιήσας τὸ δίκαιον ἄδικον· καὶ μοναχοὺς κατέκρινον, μόνον περιφέρων τὸ σχῆμα ἐν ἐμοί· ἀλλ' ἔχω ἀπολογίαν τινὰ ἐν τοῖς εἰρημένοις, ὅτι οὐδένα ἐσκανδάλισα· κακὸν μὲν ἔπραξα, μάρτυρες δὲ τούτου οὐκ εἰσὶν ἄνθρωποι· ἤλεγξα γράφων, ἀλλ' οὐκ ἐβάρησα· τὴν ἀλήθειαν ἠδίκησα ἐν ἐλέει περισκλινόμενος, ἀλλ' εἰς ἐμαυτὸν οὐκ ἐδαπάνησα τὸ τοσοῦτον· ἐδιώκησα τροφὰς κακῶς ἀδελφοῖς, ἀλλὰ γένει οὐ περισσένειμα· γαστέρας ἐπληροφόρησα, ἀλλ' οὐκ ἐν πολυτελείᾳ· νηστείαν ἔλυσα, ἀλλ' οὐχὶ καταφρονήσας· ψυχῆς ἐγκράτειαν ἠκριβωσάμην, πρὸς δὲ τὸν καιρὸν μετεβαλλόμην· εὐχῆς καταπεφρόνησα, οὐ μέν τοι ἐν ἀσεβείᾳ πεισθείς· ψαλμῳδίας ἠμέλησα, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ ἑτέροις κοσμικοῖς μετεωριζόμην, ἔργου χειρῶν οὐκ ἐφρόντισα, τὸ δὲ βαρῆσαι παρῃτησάμην· ἐν πολλοῖς τόποις περιεφρόνησα τῆς ἀληθείας, ἀλλ' οὐδένα ὅλως ἐσκανδάλισα· αἰτοῦμαι τοίνυν ὀρέξαι μοι χεῖρας, ἐν ἐδάφει κυλινδουμένῳ· θέλων γὰρ ἀναστῆναι οὐ δύναμαι, ὅτι τὸ φορτίον τῆς ἁμαρτίας κατεβάρησέ με· θέλω μὲν ἀναστῆναι, ἀλλ' ἡ συνήθεια τῆς γῆς κατέχει με· καὶ βλέπω μὲν, ἀλλ' ὡς ἐν γνόφῳ περιπατῶ καὶ ἐν σκοτώσει πολλῇ· κινῶ τέ μου τὴν χεῖρα, ἀλλ' ὅμως εἰμὶ ὥσπερ παράλυτος· καὶ εὔθυμος μέν εἰμι, ἀλλ' ἠδίζομαι· προαίρεσιν καλήν τε ἔχω, ἀλλ' ὑπό τινος βίας ἐμποδίζομαι· φιλάδελφός εἰμι ἐπαισχυνόμενος, καὶ φιλόξενος οὐ δίκαιος· εὐσεβής εἰμι θαλπόμενος, καὶ εὐεργετούμενος ἀγάπης ἀντιποιοῦμαι· πρὸς ἐχθροὺς εἰμὶ χαῦνος, ἀλλ' οὐκ οἰκτίρμων, καὶ πρὸς ἀδικοῦντας μὲν πικρὸς, ἀλλ' οὐκ ἐπίβουλος· πρὸς μισοῦντας μὲν μοχθηρὸς, ἀλλ' οὐ κακὸν ἀντιτλόμενος· πρὸς ἔγκλησιν ἀδιάφορος καὶ οὐκ ἀμυνόμενος· πρός τε δόξαν φιλόπονος, ἀλλ' οὐκ εἰσπραττόμενος· ἐν πᾶσι δὲ τοῖς ἔργοις μου οὔτε σπουδαῖός τίς εἰμι οὔτε ἀκριβής·

A tur otioſus ſermo in me tenet aliquem locum: puto omnino in me occultum eſſe. Quis igitur eſt otioſus ſermo? Qui in ſpeciem conſiſtens, qui in malis poſt cognitionem perſeverans eſt, qui docens bonum ut fiat, minime facit. Scio profecto me multa ſcripſiſſe & ad vos, fratres, & ad alios complures. Verum & in ſcribendo ſententiam condemnationis ſin me ipſe B tali; Et in male agendo perſeverabam, & curabam ſpeciem rei juſtæ aptare ei, quod erat injuſtum, ac monachos condemnabam, quum ſolum monachi habitum in me circumferrem. Verum habeo aliquam defenſionem in iis, quæ dicta ſunt, quia nemini ſcandalum præbui. Malum quidem egi, ſed illius teſtes homines non exiſtunt. Scribens redargui, ſed C moleſtus non fui. Veritati injurius fui, ad miſericordiam propenſus, verum erga me ipſum tanto ſumptu non uſus ſum. Male miniſtravi alimenta fratribus, ſed conſanguineis minime diſtribui. Ventrem replevi, ſed non multa impenſa: jejunium non ſervavi, ſed animam haud neglexi. De continentia diligenter diſſerui, verum pro tempo- D re immutabar: preces neglexi, non tamen impietate ſeductus. In pſalmis cantandis parvam attentionem adhibui, verum ad alias res ſæculi non abſtractus fui. Opus manuum mihi curæ non fuit, ſed gravis eſſe nolui. Multis in locis contemſi veritatem, ſed neminem omnino in ſcandalum traxi. Obſecro igitur, ut mihi humi E jacenti manus quis porrigat: ſurgere enim cupiens non poſſum, quia iniquitatis pondus me oppreſſit. Cupio reſurgere, ſed terrena conſuetudo me retinet. Et video profecto, verum veluti in caligine multiſque tenebris. Moveo meam manum, veruntamen ſum tanquam paralyticus: & alacris quidem ſum, ſed faſtidio afficior: bonumque propoſitum habeo, ſed violen- F tia quadam impedior. Diligo fratres pudore ductus, hoſpiteſque excipio non amore juſtitiæ. Pietatem colo, quum in ea voluptatem experior: quumque aliquid boni conſequor, bonitatem conſector. Adverſus inimicos ſum tumidus, ſed non miſericors: & contra injurios aſper, ſed non doloſus. In eos, qui me oderunt, improbus, ſed malum occulte non loquor. Contra accuſationem indifferens, ſed minime ulciſcens. Erga gloriam laborioſus,

rioſus, ſed non exactor. In omnibus vero meis operibus neque ſtudioſus aliquis ſum, neque exactus. Idcirco etiam miſericordiam imploro, ſicut paralyticus: bonum enim habere quum poſſim, longe ab eo abſum. In his igitur quum ipſe verſer, multa diligentia mihi debetur. Si igitur feſtinabitis, cognoſco Dei bonitatem. Liberavit autem quondam etiam Moyſes ſororem ſuam Mariam a lepra, & David genus Jonathani a Dei judicio: propter pactum: & Elias filium viduæ a morte, & Eliſæus viduam a paupertate, & Sunamitidem a luctu. Verum & in Evangelio multi multos per preces liberarunt. De Salvatore autem quid opus eſt dicere, quia & quæ fieri non poſſunt, effecit? Etenim redemit animas, quæ potuerunt aliis conſolationem afferre; ſe autem ipſas liberare non poterant propter tranſgreſſionem. Quæcumque audiſtis, & quæ etiam feciſtis quæ fieri non poſſunt, & quæ fieri; in quibus opem ferre poteſtis, ſic ut illi, auxilium præbete. Scio etenim fore ut etiam impoſſibilia concedat, & largiatur ex pelago gratiæ ſuæ: faciet etiam per vos placatus. Quanto enim magis cum hominibus incomparabilis eſt, tanto magis vos facite ne vincamini deprecando. Ipſe enim vincet omnem creaturarum bonitatem ſua benignitate. Veſtrum eſt igitur, Sancti, pro peccatoribus intercedere; Dei vero eſt, perditis miſericordiam impertiri, atque adducere in numerum ovium ſuarum in Chriſto Jeſu Domino noſtro, per quem, & cum quo Patri gloria, & potentia cum Sancto Spiritu in ſæcula ſæculorum. Amen.

A βής· διὰ τοῦτο καὶ ἐλέους ἐπιδέομαι ὡς ὁ παραλυτος· τὸ γὰρ καλὸν ἔχων μακρὰν αὐτοῦ ἵσταμαι· ἐν τούτοις οὖν μοι τυγχάνοντι πολλὴ ἐπιμέλεια ὀφείλεται· ἐὰν οὖν σπεύσητε, οἶδα τοῦ θεοῦ τὸ φιλάνθρωπον· ἐξείλετο δή ποτε καὶ Μωσῆς τὴν Μαρίαν τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς λέπρας, καὶ Δαβὶδ τὸ γένος Ἰωνάθαν ἀπὸ κρίσεως θεοῦ διὰ διάθεσιν·
B καὶ Ἠλίας τὸν υἱὸν τῆς χήρας ἀπὸ θανάτου, καὶ Ελισαῖος τὴν χήραν ἀπὸ πενίας, καὶ τὴν Σωμανίτην ἀπὸ πένθους· ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ πολλοὺς δι' εὐχῶν ἐλυτρώσαντο πολλοί· περὶ δὲ τοῦ σωτῆρος τί χρὴ καὶ λέγειν, ὅτι περ τὰ ἀδύνατα κατέστησεν· ἐλυτρώσατο γὰρ ψυχὰς τὰς ἰσχυσάσας ἄλλοις παρασχεῖν παραμυθίαν, ἑαυτὰς δὲ ῥύσασθαι
C μὴ δυνηθείσας διὰ τὴν παράβασιν· πάντα ἃ ἠκούσατε, ἅπερ δὲ καὶ ἐποιήσατε ἀδύνατα καὶ δυνατὰ, ἐν οἷς δύνασθε ἡμῖν βοηθῆσαι, ὡς ἐκεῖνοι βοηθήσατε· οἶδα γὰρ ὅτι καὶ τὰ ἀδύνατα συγχωρηθήσεται καὶ χαρισθήσεται τῷ πελάγει τῆς αὐτοῦ χάριτος, ποιήσει δὲ δι' ὑμᾶς δυσωπούμενος· ὅσῳ γὰρ ὁ θεὸς παρὰ ἀνθρώποις ἀσύγκριτος, τοσοῦτον
D καὶ ὑμεῖς μὴ ἡττηθῆτε ἀξιούμενοι· αὐτὸς γὰρ νικήσει πᾶσαν φιλανθρωπίαν τῆς κτίσεως τῇ αὐτοῦ χρηστότητι· ἔργον γὰρ ὑμῖν ἐστὶν ἅγιοι πρεσβεύειν ὑπὲρ ἁμαρτωλῶν; θεοῦ δὲ ἔργον ἐστὶ τοὺς ἀπεγνωσμένους ἐλεεῖν, καὶ εἰσάγειν εἰς τὴν συναρίθμησιν τῆς ποίμνης αὐτοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, δι' οὗ καὶ μεθ' οὗ τῷ πατρὶ δόξα, καὶ κράτος σὺν τῷ παναγίῳ
E πνεύματι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

F

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ.

Μέγα γὰρ ὅπλον εὐχή· θησαυρὸς ἀνελλιπὴς, πλοῦτος μηδέποτε δαπανώμενος, λιμὴν ἀκύμαντος, γαλήνης ὑπόθεσις, καὶ μυρίων ἀγαθῶν ῥίζα καὶ πηγὴ καὶ μήτηρ ἐστὶν ἡ εὐχὴ, καὶ αὐτῆς τῆς βασιλείας δυνατωτέρα· πολλάκις οὖν αὐτοῦ τοῦ τὸ διάδημα περικειμένου πυρέττοντος, καὶ ἐπὶ κλίνης κειμένου καὶ φλεγομένου, περιεστήκασιν οἱ ἰατροὶ, δορυφόροι, θεράποντες, στρατηγοὶ, καὶ οὔτε ἰατρῶν τέχνια, οὔτε παρουσία φίλων, οὐκ οἰκετῶν διακονία, οὐ φαρμάκων δαψιλεία, οὐ πολυτελεία παρασκευῆς, οὐ χρημάτων περιουσία, οὐκ ἄλλο οὐδὲν τῶν ἀνθρωπίνων ἰσχύει παραμυθίσασθαι τὴν ἐπικειμένην ἀῤῥωστίαν· ἂν δέ τις παῤῥησίαν ἔχων πρὸς τὸν θεὸν ἔλθῃ, καὶ τοῦ σώματος ἅψηται μόνον, καὶ καθαρὰν ὑπὲρ αὐτοῦ ποιήσῃ τὴν εὐχὴν, ἅπασαν τὴν ἀῤῥωσίαν τοῦ σώματος ἐφυγάδευσε· καὶ ὅπερ οὐκ ἴσχυσεν ὁ πλοῦτος, καὶ τὸ τῶν διακονουμένων πλῆθος, καὶ ἡ τῆς ἐμπειρίας ἐπιστήμη, καὶ ὁ τῆς βασιλείας ὄγκος, τοῦτο ἴσχυσεν ἑνὸς πένητος πολλάκις καὶ πτωχεύοντος εὐχή· εὐχὴν δὲ λέγω, οὐ τὴν ψυχὴν ταύτην καὶ ῥᾳθυμίαν γέμουσαν, ἀλλὰ τὴν μετ' ἐκτενείας γινομένην, μετὰ ὀδυνωμένης ψυχῆς, μετὰ συντεταμένης διανοίας· αὕτη γάρ ἐστι ἡ πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀναβαίνουσα καὶ καθάπερ ὕδατα, ἕως μὲν ἂν ἐπ' ἰσοπέδου φέρηται χωρίου, καὶ πολλῆς ἀπολαύῃ τῆς εὐρυχωρίας, οὐκ ἀνίσταται πρὸς ὕψος· ἐπειδ' ἂν δὲ αὐτὰ χεῖρες ὀχετηγῶν κάτωθεν περιφρύξαντες θλίψωσι, στενοχωρούμενα βέλους παντὸς ὀξύτερον πρὸς τὸ ὕψος ἐξακοντίζονται· οὕτω δὴ καὶ ἡ ἀνθρωπίνη διάνοια, ἕως μὲν ἂν ἄδειαν ἀπολαύῃ πολλῆς, διαχεῖται καὶ διαῤῥεῖ· ἐπειδ' ἂν δὲ πραγμάτων περίστασις κάτωθεν αὐτὴν στενοχωρήσῃ, ἀποθλιβομένη καλῶς, καθαρὰς καὶ εὐτόνους πρὸς τὸ ὕψος ἐκπέμπει τὰς εὐχάς· καὶ ἵνα μάθῃς ὅτι μάλιστα ἐκεῖναι ἐπακούεσθαι δύναιτ' ἂν αἱ εὐχαὶ αἱ μετὰ θλίψεως γινόμεναι, ἄκουσον τί φησιν ὁ προφήτης πρὸς κύριον· ἐν τῷ θλίβεσθαί με ἐκέκραξα, καὶ εἰσήκουσέ μου· διαθερμάνωμεν τοίνυν τὸ συνειδὸς,

A

EJUSDEM

DE ORATIONE.

Magna enim vero armatura oratio, theſaurus indeficiens, divitiæ nunquam exhauſtæ, portus tranquillus, tranquillitatis fundamen-
B tum, & innumerorum bonorum radix, & fons, & mater eſt oratio, & ipſo regno potentior. Sæpe itaque ei, qui diademate cingitur, febri laboranti, atque in lecto jacenti, atque æſtuanti circumſteterunt medici, ſatellites, famuli, duces: ſed neque medicorum ars, neque præſentia amicorum,
C neque medicaminum affluentia, non ſuppellectilis ſumptuoſitas, non pecuniarum abundantia, neque aliud quodcumque rerum humanarum levamen afferre poteſt morbo inſtanti. Si vero quis apud Deum confidentiam habens adveniat, & corpus ſolum tangat, puramque pro ipſo fundat deprecationem, omnem morbum a corpore fugat: & quod
D præſtare non potuerunt opes, & famulorum multitudo, & ſcientiæ peritia, & regni amplitudo, hoc potuit unius pauperis ſæpe, atque indigentis oratio. Orationem dico non frigidam hanc, & negligentiæ plenam, ſed illam, quæ longo ſtudio fit, cum animi dolore, cum mente erecta. Ipſa enim eſt,
E quæ ad cœlum aſcendit, & tanquam aquæ, quoad quidem in loco æquali, planoque feruntur, & lato ſpatio fruuntur, minime in altum aſſurgunt; quum vero illas manus canalibus adſtringentes ex inferiore loco circumvallant, ac comprimunt, in arctum coactæ jaculo quovis vehementiores in ſublime feruntur. Eodem etiam modo mens humana, quouſque fruitur
F multa licentia, diffunditur, atque affluit; quum vero rerum neceſſitas funditus illam in anguſtias redigit, bene compreſſa, puras, copioſaſque preces in altum emittit. Atque ut intelligas, eas maxime exaudiri poſſe orationes, quæ in anguſtia funduntur, audi quid dicat Propheta ad Dominum: *Quum tribularer clamavi, & exaudivit me*. Calefaciamus igitur conſcientiam, affligamus animam delicto-

delictorum memoria. Affligamus non ut in anguſtias religamus, ſed ut ſobrietati aſſueſcere, ac vigilare, & ipſa cœleſtia aſſequi faciamus. Nulla res fugat tam ſocordiam, & negligentiam, quam dolor, ac tribulatio ex omni parte colligens mentem, & ad ſeipſam convertens. Qui ſic comprimitur, atque orat, multam poſt orationem voluptatem in ſuam animam introducere poterit: & quemadmodum nubium concurſus in principio quidem tenebricoſum aërem reddit, poſtquam vero promiſcuas nives demiſerit, pluviam deponens, totum aërem tranquillum efficit, atque hilarem; eodem etiam modo triſtitia, quoad intus verſatur, noſtram cogitationem tenebris offundit; poſtquam autem per verba orationis cum ipſis lacrymis evacuata fuerit, atque extra efflaverit, magnam inducit hilaritatem divini auxilii, veluti radio quodam in mentem orantis immiſſo. At quis eſt frigidus complurium ſermo? Nulla in re confidere poſſum, ait: turpitudinis plenus, os aperire ne poſſum quidem. Pietas hæc ſatanica eſt, ſocordiæ hi prætextus ſunt: vult enim diabolus portas reditionis ad Deum claudere. Nulla in re confidis? Hoc magna confidentia eſt. Hoc ipſum putare ſe nullam in ſe confidentiam habere; ſicut ſummum dedecus eſt, & crimen condemnatione dignum, putare confidentiam habere. Quamvis enim multis bonis operibus abundes, quamvis nullius mali tibi conſcius ſis, exiſtimes vero poſſe confidere, totam orationem vanam reddidiſti. At contra licet innumerabilium criminum pondere in conſcientia opprimaris, & hoc ſolum tibi ſuadeas omnium eſſe infimum, multum apud Deum confidere poteris. Quin neque hoc ipſum humilitatis eſt, ut ille, qui peccator eſt, ſe eſſe peccatorem putet: humilitas enim eſt, quum quis multorum, atque ingentium criminum ſibi conſcius, nihil magnum ſenſit de ſe ipſo: quum quis ſecundum Paulum exiſtens, & potens dicere: *nihil mihi conſcius ſum*. (1.Cor.4.4.) Dicit etiam rurſus: *Chriſtus Ieſus venit peccatores ſalvos facere, quorum primus ego ſum*: (1. Tim. 1. 15.) hoc eſt humilitas, eum qui propter egregia opera ſublimis eſt, humilem cogita-

A συνειδός, θλίψωμεν τὴν ψυχὴν τῇ μνήμῃ μὲν ἁμαρτημάτων· θλίψωμεν, οὐχ ἵνα τὴν στενοχωρήσωμεν, ἀλλ' ἵνα ἀκουσθῆναι παρασκευάσωμεν, ἵνα νηφεία ποιήσωμεν καὶ ἐγρηγορέναι καὶ αὐτῶν ἅπτεσθαι τῶν οὐρανιῶν· οὐδὲν οὕτως φυγαδεύει ῥαθυμίαν καὶ ὀλιγωρίαν, ὡς ὀδύνη καὶ θλίψις πανταχόθεν συνάγουσα τὴν διάνοιαν, καὶ πρὸς ἑαυτὴν ἐπιστρέφουσα· ὁ B θλιβόμενος οὕτως, καὶ ὁ εὐχόμενος πολλὴν μετὰ τὴν εὐχὴν εἰς τὴν ψυχὴν τὴν ἑαυτοῦ τὴν ἡδονὴν εἰσοικίσαι δυνήσεται· καὶ καθάπερ νεφῶν συνδρομὴ, παρὰ μὲν τὴν ἀρχὴν ζοφερὸν ποιεῖ τὸν ἀέρα, ἐπειδ' ἂν ἐπαλλήλους ἀφῇ τὰς νιφάδας, ἀποθεμένη τὸν ὑετὸν, ἅπαντα γαληνὸν καὶ φαιδρὸν ἐργάζεται τὸν ἀέρα· οὕτω δὴ καὶ ἀθυμία· ἕως C μὲν ἂν ἔνδον συστρέφεται, σκοτοῖ τὸν ἡμέτερον λογισμόν· ἐπειδ' ἂν δὲ διὰ τῶν τῆς εὐχῆς ῥημάτων μετ' ἐκείνων δακρύων κενωθῇ, καὶ εἰς τὸ ἔξω διαπνευσθῇ, πολλὴν ἐντίθησι τὴν φαιδρότητα τῆς ἀντιλήψεως τοῦ θεοῦ, καθάπερ ἀκτινός τινος εἰς τὴν διάνοιαν ἀφεθείσης τοῦ εὐχομένου· ἀλλὰ τίς ὁ ψυχρὸς τῶν πολλῶν λόγος; ἀπαρρησίαστός D εἰμί φησι, αἰσχύνης γέμων, οὐδὲ ἀνοῖξαι τὸ στόμα δύναμαι· σατανικὴ αὕτη εὐλάβεια, ῥαθυμίας ταῦτα προκαλύμματα· ἀποκλεῖσαι γὰρ τὰς θύρας τῆς πρὸς θεὸν προσόδου βούλεται ὁ διάβολος· ἀπαρρησίαστος εἶ; μεγάλη παρρησία τοῦτο, τὸ αὐτὸ νομίζειν ἀπαρρησίαστον εἶναι, ὥσπερ οὖν ἐσχάτη αἰσχύνη καὶ κατάκρισις, τὸ νομίζειν παρρησίαν ἔχειν· κἂν E γὰρ πολλὰ ἔχῃς κατορθώματα, καὶ μηδὲν ἑαυτῷ σύνοιδας πονηρὸν, νομίζεις δὲ παρρησίαν ἔχειν, πάσης διεξέπεσας τῆς εὐχῆς· κἂν μυρία φέρῃς ἁμαρτημάτων φορτία ἐπὶ τοῦ συνειδότος, καὶ μόνον τοῦτο πείσῃς σαυτὸν, ὅτι πάντων ἔσχατος εἶ, πολλὴν ἕξῃς πρὸς τὸν θεὸν παρρησίαν· καί τοι τοῦτο οὐδὲ ταπεινοφροσύνης ἐστὶν, τὸ ὄντα ἁμαρτωλὸν, νομί- F ζειν εἶναι ἁμαρτωλόν· ταπεινοφροσύνη γάρ ἐστι, ὅτ' ἄν τις πολλὰ καὶ μεγάλα συνειδὼς ἑαυτῷ, μηδὲν μέγα περὶ ἑαυτοῦ φαντάζεται· ὅταν τις κατὰ Παῦλον ὢν καὶ δυνάμενος λέγειν, οὐδὲν ἐμαυτῷ σύνοιδα· καὶ λέγῃ πάλιν, Χριστὸς Ἰησοῦς ἦλθεν ἁμαρτωλοὺς σῶσαι; ὧν πρῶτός εἰμι ἐγὼ, τοῦτό ἐστι ταπεινοφροσύνη, τὸ, ὑψηλὸν ὄντα ἀπὸ κατορθωμάτων, ταπεινοῦν ἑαυτὸν ἀπὸ δι' ἄνοιαν· ἀλλ' ὅμως

ὅμως ὁ θεὸς διὰ τὴν ἄφατον αὐτοῦ εὐσπλαγχνίαν οὐχὶ τοὺς ταπεινοῦντας μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς εὐγνωμόνως τὰ ἁμαρτήματα αὐτῶν λέγοντας προσίεται καὶ δέχεται, καὶ γίνεται ἵλεως καὶ εὐμενὴς τοῖς οὕτω διακειμένοις· καὶ ἵνα μάθῃς ὅσον ἐστὶν ἀγαθὸν μηδὲν μέγα περὶ αὑτοῦ φαντάζεσθαι, ἅρματα δύο ποίησον τῷ λόγῳ· ζεῦξον δικαιοσύνην καὶ ἀπόνοιαν, καὶ ἁμαρτίαν μετὰ ταπεινοφροσύνης, καὶ ὄψει τὸ ζεῦγος τῆς ἁμαρτίας προλαμβάνον τὴν δικαιοσύνην, οὐ παρὰ τὴν οἰκείαν δύναμιν, ἀλλὰ παρὰ τὴν ἰσχὺν τῆς συζύγου ταπεινοφροσύνης· κἀκεῖνο πάλιν ἐλαττούμενον οὐ παρὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς δικαιοσύνης, ἀλλὰ παρὰ τὸ βάρος καὶ τὸν ὄγκον τῆς ἀπονοίας· ὥσπερ γὰρ ἡ ταπεινοφροσύνη διὰ τὸ ὑπερβάλλον αὐτῆς ὕψος, τῆς ἁμαρτίας νικᾷ τὴν βαρύτητα, καὶ φθάνει πρὸς τὸν θεὸν ἀναβῆναι, οὕτω καὶ ἡ ἀπόνοια διὰ τὸ πολὺ βάρος αὐτῆς καὶ τὸν ὄγκον, ἰσχύει καὶ τῆς κουφοτάτης δικαιοσύνης περιγενέσθαι, καὶ καθελκῦσαι κάτω ῥᾳδίως αὐτήν· καὶ ὅτι τοῦτο ἐκείνου τὸ ζεῦγος ταχύτερον, ἀναμνήσθητι τοῦ Φαρισαίου καὶ τοῦ τελώνου· ἔζευξεν ὁ Φαρισαῖος δικαιοσύνην καὶ ἀπόνοιαν, οὕτω λέγων· εὐχαριστῶ σοι, ὅτι οὐκ εἰμὶ ὡς οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἅρπαγες, πλεονέκται, οὐδὲ ὡς οὗτος ὁ τελώνης· ὢ τῆς μανίας· οὐκ ἐκόρεσεν αὐτοῦ τὴν ἀπόνοιαν πᾶσα ἡ τῶν ἀνθρώπων φύσις, ἀλλὰ καὶ τελώνῃ πλησίον ἑστῶτι, μετὰ πολλῆς ἐπεπήδησε τῆς ἀνοίας· τί οὖν ἐκεῖνος; οὐ διεκρούσατο τὰ ὀνείδη, οὐκ ἤλγησεν ἐπὶ τῇ κατηγορίᾳ, ἀλλὰ κατεδέξατο τὸ εἰρημένον μετ' εὐγνωμοσύνης, καὶ γέγονε τὸ τοῦ ἐχθροῦ βέλος φάρμακον αὐτῷ καὶ ἴασις, καὶ τὸ ὄνειδος ἐγκώμιον, καὶ ἡ κατηγορία στέφανος· τοσοῦτον ἐστὶ ταπεινοφροσύνη καλόν, τοσοῦτον ἐστὶ κέρδος, μὴ δάκνεσθαι ταῖς τῶν ἑτέρων λοιδορίαις, μηδὲ ἐκθηριοῦσθαι πρὸς τὰς τῶν πλησίον ὕβρεις· ἔστι γάρ τι καὶ ἀπ' αὐτῶν καρπώσασθαι μέγα καὶ γενναῖον ἀγαθόν, ὅπερ οὖν καὶ ἐπὶ τοῦ τελώνου γέγονε· δεξάμενος γὰρ τὰ ὀνείδη, ἀπέθετο τὰ ἁμαρτήματα, καὶ εἰπών, ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ, κατῆλθε δεδικαιωμένος ὑπὲρ ἐκεῖνον, καὶ λόγοι περιεγένοντο ἔργων, καὶ ῥήματα πράξεις ἐνίκησαν· ὁ μὲν γὰρ δικαιοσύνην προεβάλλετο, καὶ νηστείας καὶ δεκάτας, οὗτος δὲ ῥήματα εἶπε ψιλά, καὶ πάντα ἀπέθετο τὰ ἁμαρτήματα· οὐ γὰρ τῶν ῥημάτων ἤκουσεν ὁ θεὸς μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν διάνοιαν μεθ' ἧς

A cogitationem habere de ſe ipſo : Sed nihilo minus Deus propter inexplicabilem ſuam miſericordiam , non ſolum qui de ſe humiliter ſentiunt , verum etiam qui candide ſua ſcelera confitentur , admittit , atque amplexatur , placiduſque fit , & benevolus erga eos , qui hoc modo affecti ſunt . Atque ut ſcias quantum bonum ſit , nihil magnum de ſe cogitare , currus B duos in mente finge : junge juſtitiam cum negligentia , & peccatum cum humilitate , & videbis currum iniquitatis præoccupare juſtitiam , non ob propriam virtutem , ſed propter vim humilitatis ſociæ : & illum rurſus detrimento affectum non propter juſtitiæ imbecillitatem , ſed ob pondus , gravitatemque ſocordiæ . Sicut enim humilis animi cogi- C tatio propter excedentem ſuam ſublimitatem peccati gravitatem vincit , & prior ad Deum aſcendit ; ſic etiam negligentia ob pondus ſuum , gravitatemque poteſt etiam expeditiſſimam juſtitiam ſuperare , eamque facillime ad ima detrahere . Quod hic currus ſit magis præceps , quam ille , in memoriam revoca Phariſæum , & Publicanum . Conjunxerat Phariſæus juſtitiam , & vecordiam , ſic di- D cens : *gratias ago tibi , quia non ſum ſicut ceteri hominum , raptores , injuſti , velut etiam hic publicanus* . O amentiam ! Non ſatis fuit ipſius vecordiæ univerſum hominum genus , verum etiam quum prope Publicanum maneret , multa cum vecordia inſultavit . Quid igitur ille ? Non opprobria repulit , non queſtus eſt de accuſatione , ſed accepit dictum libenti animo , & adverſarii telum verſum eſt E ei in pharmacum , & medelam , & convicium in encomium , & accuſatio in coronam . Adeo bona res eſt humilitas , tam magnum eſt lucrum , non morderi a jurgiis aliorum , neque efferari ad proximi injurias . Eſt enim etiam ex ipſis fructum capere bonum magnum , atque eximium , quod quidem in Publicano contigit . Recipiendo enim injurias depoſuit F peccata , ac dicendo : *propitius eſto mihi peccatori* , deſcendit juſtificatus ab illo , & verba ſuperarunt opera , ſermoneſque actiones vicerunt . Etenim ille quidem proponebat juſtitiam , jejunia , ac decimas ; hic autem nuda verba protulit , atque omnia delicta depoſuit . Non enim verba duntaxat audivit Deus , verum etiam mentem reſpexit , qua illa proferebat : quumque humilem animi ſenſum , contritumque inveniſſet , miſertus eſt , ac bonita-

Luc. 18. 10.

Luc. 18. 13.

bonitate uſus. Hæc dico, non ut peccemus, ſed ut animum bene conſtituamus. Nam homo publicanus, infimum nequitiæ genus, non abjecte de ſe ſentiendo, ſed bonum animum ſolum gerendo, & confitendo peccata, ac fatendo quod erat, tantam ſibi benevolentiam captavit apud Deum, quantum qui eximia bona patrantes, nihil autem de ſe ipſis magnum ſentientes, trahunt in ſe auxilium. Idcirco hortor, oro, ac deprecor, aſſidue Deo ut confiteamur. Etenim non duco te ſpectandum a tuis conſervis, neque cogo ad revelandum hominibus peccata. Aperi conſcientiam coram Deo, ipſi vulnera oſtende, & ab ipſo remedia expoſce: Oſtende ei, qui non improperat, ſed medetur: utut enim ſilentio tegas, videt ille omnia. Dic igitur, ut lucrum reportes: dic ut heic deponens, abeas eo purus a delictis, atque ab intolerabili illa publicatione libereris. Tres pueri in camino manebant, animamque poſuerunt propter Domini confeſſionem: nihilo tamen minus poſt talia, ac tanta bona opera

Dan. 3. 33. ajunt: *Non poſſumus aperire os. Confuſio, & opprobrium facti ſumus ſervis tuis.* Quid igitur aperit os? Ut hoc ipſum dicamus, inquiunt, *Non poſſumus aperire os*, atque hoc ipſo Dominum attrahamus. Orationis vis vim extinxit ignis, leonum iram frænavit, bella diſſolvit, pugnas ſedavit, procellas ſuſtulit, dæmones expulit, cœli portas aperuit, vincula mortis ſolvit, morbos fugavit, violentias excuſſit, urbes quaſſatas reſtituit, ac ſuperne illatas plagas, atque hominum inſidias, omneſque omnino moleſtias interemit. Orationem autem rurſum dico, non quæ ſimpliciter in ore conſiſtit, ſed illam quæ ex profundo mentis exſurgit. Quemadmodum quippe arbores quæcumque in profundum radices mittunt, quamvis innumeris ſubſint ventorum incurſibus, neque franguntur, neque evelluntur, radicibus tenaciter in terræ profundo adhærentibus; ſic pariter preces ex intima mente emiſſæ, ſecure radicatæ, non in altum extenduntur, tum nullo cogitationis impetu evertuntur. Ideo etiam Propheta ait, De profundis clamavi ad te Domine. Ipſi gloria in ſæcula. Amen.

A ταῦτα προσέβαλλετο εἶδε, καὶ ταπεινοφροσύνην εὑρὼν καὶ συντετριμμένην, ἠλέησε καὶ ἐφιλανθρωπεύσατο· ταῦτα δὲ λέγω, οὐχ ἵνα ἁμαρτάνωμεν, ἀλλ᾽ ἵνα εὐγνωμονῶμεν· ὁ γὰρ τελώνης ἄνθρωπος τὸ ἔσχατον τῆς κακίας εἶδος, οὐχὶ ταπεινοφρονήσας, ἀλλ᾽ εὐγνωμονήσας μόνον, καὶ τὰ ἁμαρτήματα εἰπὼν, καὶ ὅπερ ἦν ὁμολογήσας, τοσαύτην εὔνοιαν ἀπεσπάσατο παρὰ τοῦ Θεοῦ,
B ὅσην οἱ μεγάλα μὲν κατορθώσαντες ἀγαθὰ, μηδὲν δὲ μέγα περὶ ἑαυτῶν νομίζοντες, ἐπισπάσονται τὴν βοήθειαν· διὰ τοῦτο παρακαλῶ καὶ δέομαι καὶ ἀντιβολῶ ἐξομολογεῖσθαι συνεχῶς τῷ Θεῷ· οὐδὲ γὰρ εἰς θέατρόν σε ἄγω τῶν συνδούλων τῶν σῶν, οὐδὲ ἐκκαλύψαι τοῖς ἀνθρώποις ἀναγκάζω τὰ ἁμαρτήματα· τὸ συνειδὸς ἀνάπτυξον ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ, αὐτῷ δεῖξον τὰ τραύματα, καὶ παρ᾽ αὐτοῦ τὰ
C φάρμακα αἴτησον, δεῖξον τῷ μὴ ὀνειδίζοντι, ἀλλὰ θεραπεύοντι· κἂν γὰρ σιγήσῃς, οἶδεν ἐκεῖνος ἅπαντα· εἰπὲ τοίνυν ἵνα κερδάνῃς, εἰπὲ, ἵνα ἐνταῦθα ἀποθέμενος ἀπέλθῃς ἐκεῖ καθαρὸς τῶν πλημμελημάτων, καὶ τῆς ἀφορήτου δημοσιεύσεως ἐκείνης ἀπαλλαγῇς· οἱ τρεῖς παῖδες ἐν καμίνῳ διῆγον, καὶ τὴν ψυχὴν ἐπέδωκαν ὑπὲρ τῆς εἰς τὸν δεσπότην ὁμολογίας· ἀλλ᾽ ὅμως μετὰ τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα κα-
D τορθώματα λέγουσιν· οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἀνοῖξαι τὸ στόμα· αἰσχύνη καὶ ὄνειδος ἐγενήθημεν τοῖς δούλοις σου· τί οὖν ἀνοίγεται τὸ στόμα· ἵνα αὐτὸ τοῦτο εἴπωμεν, φασὶν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἀνοῖξαι στόμα, καὶ αὐτῷ τούτῳ τὸν δεσπότην ἐπισπασώμεθα· εὐχῆς δύναμις δύναμιν ἔσβεσε πυρὸς, λεόντων θυμὸν ἐχαλίνωσε, πολέμους ἔλυσεν, μάχας ἔπαυσε, χειμῶνας ἀνεῖλε, δαίμονας ἤλασεν, οὐρανοῦ πύλας
E ἠνέῳξε, δεσμὰ θανάτου διέλυσε, ἀρρωστίας ἐφυγάδευσεν, ἐπηρείας ἀπεκρούσατο, πόλεις σειομένας ἔστησε, καὶ τὰς ἄνωθεν φερομένας πληγὰς, καὶ τὰς παρὰ ἀνθρώπων ἐπιβουλὰς, καὶ πάντα ἁπλῶς ἀνεῖλε τὰ δεινά· εὐχὴν δὲ λέγω πάλιν, οὐ τὴν ἁπλῶς ἐπὶ τοῦ στόματος κειμένην, ἀλλὰ τὴν ἐκ βάθους τῆς διανοίας ἀνιοῦσαν· καθάπερ γὰρ τῶν δένδρων ὅσαπερ ἂν πρὸς τὸ βάθος παραπέμψῃ
F τὰς ῥίζας, κἂν μυρίας ἀνέμων δέξηται προσβολὰς, οὐ διακλᾶται, οὐ διασπᾶται, τῶν ῥιζῶν μετὰ ἀκριβείας τῷ βάθει τῆς γῆς περισφιγγομένων, οὕτω δὴ καὶ αἱ εὐχαὶ αἱ κάτωθεν τοῦ βάθους τῆς διανοίας ἀναπεμπόμεναι, ἐρριζωμέναι μετὰ ἀσφαλείας, καὶ πρὸς ὕψος ἀνατείνονται, καὶ οὐδεμιᾷ προσβολῇ λογισμοῦ περιτρέπονται· διὰ τοῦτο καὶ ὁ προφήτης φησὶ, ἐκ βαθέων ἐκέκραξά σοι κύριε· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

EJUS-

ΤΟΥ

A

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

ΠΡΟΣ ΨΗΧΗΝ ΡΑΘΜΟΥΣΑΝ.

Ψυχὴ, μὴ κατάπιπτε, μὴ δὲ θλίβου, μὴ προσλογίζου σεαυτῇ ἐν πλήθει ἁμαρτίας, μὴ ἐπισπῶ τὸ πῦρ πρὸς ἑαυτήν· μὴ λέγε, ὅτι ἀπέρριψέν με ὁ Κύριος ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, οὐ γὰρ μὴ ἀρέσει τῷ Θεῷ ὁ λόγος οὗτος, καθότι αὐτὸς βοᾷ πρός σε λέγων, λαός μου τί ἐποίησά σοι, ἢ τί ἐλύπησά σε, ἢ τί παρενώχλησα; μὴ ὁ πεσὼν οὐκ ἀνίσταται; ἢ ὁ ἀποστρέφων, οὐκ ἐπιστρέφει; ἀκούεις ψυχὴ τὴν τοῦ Κυρίου ἀγαθότητα; μὴ γὰρ ὑπὸ χεῖρα ἄρχοντος, ἢ στρατηγοῦ ἐπράθης ὡς κατάδικος· μὴ θλίβου, ὅτι ἐσπάνισάς σου τὸν πλοῦτον· αἰσχύνῃ ἐπιστρέψαι, μή· ἀλλὰ μᾶλλον εἰπὲ, ὅτι ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου· ἀνάστα, ἐλθέ· ὑποδέχεταί σε, οὐκ ὀνειδίζει σε; μᾶλλον καὶ χαίρεται ἐπὶ τῇ ἐπιστροφῇ σου· ἐκδέχεταί σε· σὺ μόνον μὴ αἰσχυνθῇς καθὼς ὁ Ἀδὰμ, μηδὲ κρυβῇς ἀπὸ προσώπου Θεοῦ· διά σε ὁ Χριστὸς ἐσταυρώθη, καὶ ἀπορρίψαι σε ἔχει; μὴ γένοιτο· οἶδε γὰρ τὸν θλίβοντα ἡμᾶς, καὶ οὐδεὶς βοηθῶν, εἰ μὴ αὐτὸς μόνος· ὁ Χριστὸς οἶδεν ὅτι ἄνθρωπος ταλαίπωρός ἐστιν· μὴ οὖν ὀλιγωρήσωμεν, ὅς τὸ πῦρ προσκείμενοι· οὐ χρείαν ἔχει ὁ Χριστὸς βαλεῖν εἰς τὸ πῦρ· οὐ ποιεῖ αὐτῷ κέρδος ἀποστείλας ἡμᾶς εἰς τὴν κόλασιν· θέλεις δὲ μαθεῖν τὰ τῆς κολάσεως πράγματα; τοῦ γὰρ ἁμαρτωλοῦ διωκομένου ἀπὸ προσώπου Θεοῦ τὴν κραυγὴν τοῦ κλαυθμοῦ αὐτοῦ, οὐ μὴ ὑποστῶσιν τὰ θεμέλεια τῆς οἰκουμένης. γέγραπται γὰρ, ἡ ἡμέρα ἐκείνη, ἡμέρα σκότους καὶ γνόφους, ἡμέρα νεφέλης καὶ ὁμίχλης· ἡμέρα σάλπιγγος καὶ κραυγῆς· καὶ γὰρ ἐὰν ἄνθρωπος κατάδικος λάβῃ ἐξορίαν ὑπὸ ἄρχοντος, ἔτη δύο, ἢ πέντε, ἢ δέκα, ποῖον πένθος, καὶ αἰσχύνην, καὶ κλαυθμὸν δοκεῖς ἔχειν τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον; ἀλλὰ ἐκεῖνος μὲν ἔχει παράκλησιν, τὸ τέλος τοῦ χρόνου ἐκδεχόμενος. θέλομεν οὖν καὶ τῶν ἁμαρτωλῶν τὸν χρόνον μαθεῖν; πῶς μέλλουσιν τὴν ἐξορίαν προσκεῖσθαι, εἴκοσι ἔτη, ἢ Ν', ἢ ρ', ἢ σ'· πῶς δὲ

EJUSDEM

Ad Animam negligentem.

Anima, ne concidas, neque nimium angaris: & , ſi peccatorum multitudine obruaris, noli ad te ipſam ignem deſperando attrahere: ne dixeris: B Projecit me Dominus a facie ſua. Non enim placet Deo ſermo hujuſmodi: quum ipſe ad te clamet, & dicat: *Popule meus, quid feci tibi, aut in quo contriſtavi te, aut quid moleſtus fui? numquid qui cecidit, non reſurget? aut qui averſus eſt, non convertetur?* (Hier. 2. 8.) Audis, o anima, benignitatem Domini? non enim ſub manu C Principis, aut Ducis alicujus es vendita, tamquam damnata. Noli affligi, quod abſumſeris divitias tuas. Noli erubeſcere converſionem, ſed dicito potius: *Surgam, & ibo ad patrem meum.* (Luc. 15.) Surge ergo, & vade. Ipſe te excipiet, & non exprobrabit tibi; imo potius ſuper tua converſione gaudebit. Exſpectat te: tu autem noli erubeſcere ſicut Adam, ne- D que abſcondas te a facie Dei. Propter te Chriſtus crucifixus eſt, & te a ſe repellet? abſit. Novit quippe quis ſit qui affligit nos, & non ſit qui ſuccurrat, niſi ſolus ipſe. Novit Chriſtus, hominem in ærumnis eſſe poſitum. Non ergo puſillanimes ſimus aut deſides, quaſi jam igni deſtinati. Non opus habet Chriſtus, ut in E ignem mittat: neque lucrum ſibi computat, ſuppliciis nos tradere. Vis autem noſſe, quomodo ſe habeat tormentorum ratio? Quando a facie Dei exagitabitur peccator, clamorem ejulatus ejus non ſuſtinebunt fundamenta orbis. Scriptum quippe eſt: *Dies illa, dies tenebrarum & caliginis: dies nubis & turbinis: dies tubæ, & clangoris.* (Joel. 2.) Nam ſi reus quiſpiam a Prin- F cipe duobus, vel quinque, aut decem annis, exilio damnetur; quem putas planctum, quam confuſionem, quæ ſuſpiria habebit homo ille? Verumtamen hac ipſe adhuc recreatur conſolatione, quod præſtituti temporis finem exſpectet. An autem cupimus peccatorum quoque tempus agnoſcere? cenſebimus ne exilium illud annorum dumtaxat viginti, ſive quinquaginta, vel centum, aut du-

centorum ? At quis poterit computare annorum numerum , qui nullo dierum termino concludetur ? Hei , hei , ſubitaneum & inſperatum eſt ejuſmodi tempus : neque enim ſuſtineri poteſt ira comminationis ſuper peccatores . Intellexiſti peccantium anguſtias ? noli igitur confuſione noxia in illam neceſſitatem & preſſuram incidere : non enim ante illam comminationem ſubſiſtere poteris . Peccatorum pondere prægravata es ? non ideo confundaris clamare ad Dominum . Accede , ne verearis . Stadium in propinquo eſt . Exſurge , omnemque ſeculi materiam excute . Imitare filium illum Prodigum , qui poſtquam omnia dilapidaſſet , confidenter ad patrem rediit . Pater vero eum ſic captivum pluris fecit , quam prodige conſumtas ab eo divitias . Ita qui confidenter acceſſerat , ingenue ingreſſus eſt : & qui nudus advenerat , ſtola amictus apparuit : quippe pro mercenario recipi optaverat , in Domini ordinem reſtitutus eſt . Ceterum ad nos hic ſpectat ſermo . Audis quippe quanta , ſecura filii fiducia præſtiterit ? Conſideras patris clementiam ? *Sic ergo & tu* , Anima , omni rubore depoſito , pulſa : neceſſitatem tuam intueris ? perſiſte ad oſtium , & plane accipies quantum opus habebis ; ſecundum illud Scripturæ di-
Luc. 11. ctum : *Propter importunitatem tamen ejus ſurget , & dabit illi quantum indigebit* . Non te rejicit , non tibi male conſumtam ſubſtantiam improperat , o homo : theſauros enim habet indeficientes . Cunctis promte ac lubens elargitur , juxta Apoſtolicam illam vocem , a Deo poſtula-
Jacob. 2. ri jubentis , *Qui dat omnibus affluenter , & non improperat* . In porta reſides ? Fluctus reſpice , ne ſubitanea tempeſtas ſuperveniens , in maris te profundum corripiat : tuncque cum ſuſpiriis dicere incipias : *Ve-*
Pſal. 68. *ni in profundum maris , & tempeſtas demerſit me : laboravi clamans , raucæ factæ ſunt fauces meæ* . Vere etenim abyſſus maris infernus eſt , ſecundum illam ſenten-
Luc. 16. tiam Domini affirmantis , magnum chaos inter juſtos & peccatores firmatum eſſe . Cave igitur , ne in illud chaos teipſum immerſeris . Imitare filium illum Prodigum : deſere regionem fame tabeſcentem : recede a porcorum ærumna : deſiſte ab eſu ſiliquarum , quibus exſatiari nequiveras . Veni igitur cum precibus , & comede manna indeficiens , Angelorum nimirum eſcam . Veni , ut contempleris gloriam Dei , illuſtreturque ab ea facies tua . Veni , &

A ἔχομεν ἀριθμῆσαι τὸν χρόνον , ἐνιαυτῶν τε μηκέτι προσκειμένων εἰς ἀριθμὸν ἡμερῶν · οὐαὶ οὐαί · ἀπροσδόκητος ὁ χρόνος οὗτος · καὶ γὰρ ἀνυπόστατος ἡ ὀργὴ τῆς ἐπὶ ἁμαρτωλοὺς ἀπειλῆς · ἀκούεις τὴν τῶν ἁμαρτωλῶν στενοχωρίαν ; μὴ οὖν σεαυτὸν καταισχύνῃς πρὸς τὴν ἀνάγκην ἐκείνην , οὐ γὰρ μὴ ὑποστῇς πρὸς τὴν ἀπειλήν · πλῆθος ἔχεις ἁμαρτιῶν ; μὴ
B οὖν κατευλαβηθῇς τοῦ βοᾷν πρὸς θεόν · πρόσελθε , μὴ αἰσχυνθῇς · τὸ στάδιον ἐγγύς , ἀναστὰς ἀποτίναξον τὴν ὕλην τοῦ κόσμου · μίμησαι τὸν ἄσωτον υἱόν , ὅτι σπανίσας πάντα ἦλθεν ἀναιδῶς πρὸς τὸν πατέρα · ὁ δὲ πατὴρ τὴν τούτου αἰχμαλωσίαν μᾶλλον ἐζήτησεν , ἢ τὸν ἐξ ἀρχῆς ἐσπανισμένον πλοῦτον ; οὕτως ὁ ἀναιδῶς προσελθὼν , εὐγενῶς εἰσῆλθεν ·
C γυμνὸς παραγενόμενος , ἐστολισμένος ἀπεδείχθη · μίσθιον ἑαυτὸν ἀποδείξας , εἰς τὴν δεσποτικὴν τάξιν ἀπεκαταστάθη · πρὸς ἡμᾶς ὁ λόγος · ἀκούεις τὴν τοῦ υἱοῦ ἀναίδειαν πόσα κατώρθωσεν ; κατανοεῖς δὲ καὶ τὴν τοῦ πατρὸς ἀγαθότητα ; καὶ σὺ οὖν ἡ ψυχὴ μὴ ἐντραπῇς , κροῦσον , ἀνάγκην προσδοκᾷς , ἐπίμεινον τῇ θύρᾳ , καὶ λαμβάνεις ὅσον ἂν χρῄζεις , κατὰ τὴν θείαν
D γραφὴν τὴν λέγουσαν , διά γε τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ , ἀναστὰς δώσει αὐτῷ ὅσον χρῄζει · οὐκ ἀπορρίπτει σε , οὐκ ὀνειδίζει σε διὰ τὸν ἐξ ἀρχῆς πλοῦτον ἐσπανισμένον ἄνθρωπε · οὐκ ἐκλείπει γὰρ παρ' αὐτῷ χρήματα · πᾶσιν ἐπιχορηγεῖ προθύμως κατὰ τὴν ἀποστολικὴν φωνὴν , αἰτεῖσθε παρὰ τοῦ διδόντος θεοῦ πᾶσιν ἁπλῶς , καὶ μὴ ὀνειδίζοντος · εἰς λιμένα καθέζει ;
E ἀποβλέπου τὰ κύματα , ἵνα μὴ ἐξαίφνης , τῆς ζάλης ἐπελθούσης , ἁρπαγῇς εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης , καὶ τότε μετὰ στεναγμοῦ , ἄρξῃ λέγειν · ἦλθον εἰς βάθη τῆς θαλάσσης , καὶ καταιγὶς κατεπόντισέ με , ἐκοπίασα κράζων , ἐβραγχίασεν ὁ λάρυγξ μου · καὶ γὰρ ἀληθῶς ἄβυσσος θαλάσσης ὁ ᾅδης κατὰ τὴν δεσποτικὴν φωνὴν τὴν λέγουσαν , ὅτι
F χάος μέγα ἐστὶν ἀναμέσον δικαίων καὶ ἁμαρτωλῶν · μὴ οὖν σεαυτὸν κατακρίνῃς εἰς τὸ χάος ἐκεῖνο · μίμησαι τὸν ἄσωτον υἱόν , κατάλιψον τὴν πόλιν τὴν λιμοκτώνον , ἀπόστα ἐκ τῆς τῶν χοίρων ταλαιπωρίας · παῦσαι ἀπὸ τῆς βρώσεως τῶν κερατίων · ἀλλ' οὐδὲ ἐλάμβανεν · ἐλθὲ οὖν σὺ παρακαλούμενος , φάγε ἀδιαλείπτως τὸ μάννα , τὴν τῶν ἀγγέλων βρῶσιν · ἐλθὲ , ἵνα θεωρήσῃς τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ , καὶ φωτισθῇ

φωτισθῇ σου τὸ πρόσωπον· ἐλθὲ, κατασκήνωσον ἐν παραδείσῳ τρυφῆς· κατάλειψον ὀλίγα ἔτη, κτῆσαι χρόνον αἰώνιον· μὴ σὲ θορυβήσῃ τὸ διάστημα τοῦ χρόνου τοῦ βίου τούτου· ὀξὺ καὶ σύντομόν ἐστιν· ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ ἕως νῦν τοσοῦτος χρόνος, ὡς σκιὰ παρῆλθεν· γενοῦ ἕτοιμος τὰ πρὸς τὴν ὁδόν· μὴ σεαυτὸν καταφορτώσῃς· ὁ χειμὼν ἐγγὺς, κατάλαβε τὴν σκέπην, ἣν καὶ ἡμεῖς διώκωμεν χάριτι Χριστοῦ. Ἀμήν.

A ni, & in paradiſo deliciarum commorare. Relinque paucos annos, ut æternitatem conſequaris, non te conturbet iſtius ſeculi vita longior: nam prorſus brevis & quaſi nulla eſt. Ab Adam quippe uſque ad tempus præſens, omne interpoſitum ævum, velut umbra quædam præteriit: paratum ergo te præbe, atque ad iter expeditum. Noli te ipſum ſuperfluis gravare curis. Hiems prope eſt: B tectum illud occupare feſtina, quod nos quoque perſequimur per gratiam Chriſti. Amen.

ΤΟΥ͂ ἈΥΤΟΥ͂

ΠΕΡῚ ΤΟΥ͂ ἈΓΩ͂ΝΟΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ͂.

C Ἔοικεν γὰρ ὁ μοναχὸς χώρᾳ τῇ ἐσπαρμένῃ, ἥτις αὐξήσασα ὑετοῖς καὶ δρόσοις διαφόροις, καρποφορεῖ καρπὸν εὐφροσύνης, καὶ φθάσασα εἰς τὴν ὥραν τοῦ καρποῦ, εἰς πλείονα φροντίδα τὸν γεωργὸν καθίστησιν, μὴ χάλαζα ἢ ἄγρια ζῶα ταύτην διαφθείρωσιν· ἐπὰν δὲ ἐν τῷ ἀμήτῳ ἐπιτύχῃ τῶν ἀμοιβῶν, συγκομίσας εἰς ἀποθήκην τὸν καρπὸν τῶν ληΐων, χαίρει καὶ D εὐφραίνεται εὐχαριστῶν τῷ Κυρίῳ· ὁμοίως καὶ ὁ μοναχὸς, ἐν ὅσῳ ἐστὶν ἐν τῷ σώματι τούτῳ, μεριμνῆσαι ὀφείλει περὶ τῆς αἰωνίου αὐτοῦ ζωῆς, πονῶν ἐν τῇ ἀσκήσει μέχρι τῆς τελευταίας ἡμέρας, ἵνα μὴ ἀμελήσας δράμῃ εἰς ἀνόητον, ἀλλὰ τὸν δρόμον τελέσας, τοὺς καρποὺς τῶν πόνων κατὰ τὸν γεωργὸν εἰς οὐρανὸν κομίσῃ, χαρὰ καὶ εὐφρο- E σύνη τῶν ἀγγέλων γενόμενος. Μηδεὶς τοίνυν ἀποραθυμήσῃ ἢ πτωηθῇ τοὺς πειρασμούς· ἀλλ' ὁ ἰσχυρὸς τοῦ ἀσθενοῦς ἀντιλαμβανέσθω· ὁ πρόθυμος τὸν ὀλιγόψυχον παρακαλεσάτω· καὶ ὁ νήφων τὸν ὕπνῳ κατεχόμενον διεγειράτω· ὁ κατεσταμένος ἀκατάστατον νουθετείτω· καὶ ὁ ἐγκρατὴς τῷ ἀδιαφόρῳ καὶ ἀτάκτῳ ἐπιτιμάτω. Καὶ οὕτως ἀλλήλους συγκρατοῦντες F ὁμοθυμαδὸν, καὶ νικῶντες τὸν ἀντίπαλον ἡμῶν καταισχύνομεν, καὶ τὸν Θεὸν ἡμῶν δοξάσωμεν, καὶ τοὺς ἁγίους ἀγγέλους εὐφράνωμεν, τούς τε ὁρῶντας ἡμᾶς καὶ ἀκούοντας περὶ ἡμῶν, ἐν Χριστῷ τῷ σωτῆρι ἡμῶν μεγάλως οἰκοδομήσωμεν· ὥσπερ γὰρ ἀγγέλων παρεμβολὴ ἁγίων, οὕτως μοναχῶν πλῆθος ἐπὶ τὸ αὐτὸ, διαπαντὸς ἐχόντων τὴν διάνοιαν πρὸς τὸν Θεόν·

EJUSDEM

DE LUCTAMINE SPIRITALI.

C Similis namque eſt monachus agro ſeminato, qui pluvia ac rore diverſo rigatus, fructum lætitiæ producit; quumque jam ad frugum tempus pervenerit, majorem curam agricolæ ingerit, ne a grandine, vel a feris animantibus devaſtetur: quando autem meſſem jam ſuam in horrea congregat, gaudet exultatque agricola, ac Domino gratias D agit. Ita etiam monachus quandiu in hoc vivit corpore, de æterna vita ſollicitus ſit oportet, & uſque ad extremum diem in exercitatione adlaboret, ne per negligentiam in vanum currat; ſed quum ſuum curſum conſummaverit, laborum fructus, inſtar agricolæ, in cœlum congregat, gaudium & exulta- E tio Angelis effectus. Nemo igitur ſit ſegnis, metuve tentationum frangatur; ſed qui fortis eſt, infirmiorem ſuſtentet: qui promtitudine valet, puſillanimem conſoletur: qui vigil eſt, ſomno depreſſum ſuſcitet: qui firmus eſt, inconſtantem corripiat: qui continens eſt, intemperantem atque inordinatum increpet. Sic namque alter alterum ſuſtentantes, F & victoriam de adverſario noſtro referemus, illum confundentes; & Deum noſtrum glorificabimus; & ſanctos Angelos exhilarabimus: & eos, qui nos vident, quique de nobis audiunt, in Chriſto Salvatore noſtro mirifice ædificabimus. Sicut enim ſanctorum Angelorum acies: ita & multitudo monachorum unanimiter viventium, & mentem ſuam ad Deum ſemper elevatam habentium. Et quemadmodum

Confer cum ſerm. Aſcetico, cujus initium, νήψωμεν οὖν, παρακαλῶ, ἐν τῷ βραχεῖ τούτῳ καιρῷ, ſobrii igitur ſimus & vigilemus, obſecro, in hoc brevi vitæ noſtræ tempore, Tom. I. Gr. Lat. pag. 66. Ab iis verbis, lit. B. ἔοικε γὰρ ὁ μοναχὸς χώρᾳ.

admodum mel & favus in ore; ſic reſponſio fratris ad proximum ſuum cum caritate. Sicut aqua frigida in calore ſitienti; ita conſolationis ſermo fratri in tribulatione: & quemadmodum qui manum porrigit cadenti, & erigit eum; ita admonitionis & veritatis ſermo animam ſegnem atque puſillanimem excitat. Quemadmodum ſemen bonum & electum in terra pingui; ſic cogitationes bonæ in anima monachi. *Cætera ut in eodem ſermone a pag. 66. ad pag. 69. Subjungitur ſequens precatio pag. 69. lit. d.*

Obſecro te, Salvator mundi Chriſte, reſpice in me, & miſerere mei, & eripe me a multitudine iniquitatum mearum. Irritavi enim ac ſprevi bona omnia, quæ feciſti mecum a juventute mea. *Reliqua, ut ibi uſque ad finem pag. 70. lit. d.*

A τὸν θεόν· καὶ ὥσπερ μέλι καὶ κηρίον ἐν στόματι, οὕτως ἀπόκρισις μετὰ ἀγάπης ἀδελφοῦ πρὸς τὸν πλησίον· ὡς ὕδωρ ψυχρὸν ἐν καύματι διψῶντι, οὕτω παρακλήσεως λόγος ἐν θλίψει τῷ ἀδελφῷ· καὶ ὥσπερ δοὺς χεῖρα πεπτωκότι τις, καὶ ἐγείρει αὐτὸν, οὕτως ἐγείρει παραινέσεως λόγος καὶ ἀληθείας ῥαθυμὸν ψυχὴν καὶ ὀλίγωρον· ὥσπερ σπόρος
B καλὸς καὶ εὐθαλὴς ἐν γῇ πίονι, οὕτως ἀγαθοὶ λογισμοὶ ἐν ψυχῇ μοναχοῦ.

Ἱκετεύω σε σωτὴρ τοῦ κόσμου Χριστὲ, ἐπίβλεψον ἐπ᾽ ἐμὲ, καὶ ἐλέησόν με. καὶ ῥῦσαί με τοῦ πλήθους τῶν ἀνομιῶν μου· πάντα ἠθέτησα τὰ ἀγαθὰ, ἃ ἐποίησας μετ᾽ ἐμοῦ ἐν νεότητός μου.

BEATI EPHRAIM

C

ENCOMIUM IN PETRUM, ET PAULUM, ET ANDREAM, THOMAM, ET LUCAM, ET JOANNEM, ET IN LECTIONEM EVANGELII SECUNDUM JOANNEM.

D

Ex cod. mſ. Sangermanenſi 296.

SAlvete Reges ſancti, Apoſtoli Chriſti: vobis enim credidit ſuperius regnum, & inferius: baculum tradidit, ut utraſque ſedes diſtribuatis, & gregem paſcatis: inferioris quidem volens, ut hæreditas recte diſponatur; ſuperioris vero, ut gloria effulgeat, pulcritudo augeatur, lumen manifeſtetur, myſteria cognoſcantur, poteſtas prædicetur. Salvete ſal terræ, quod numquam poteſt evaneſcere. Salvete lux mundi in oriente manens, & ubique reſplendens, illuminans tenebris oppreſſos, atque abſque pabulo ardeſcens. Lucerna Chriſtus, Candelabrum eſt Petrus, oleum autem ſubminiſtratio Sancti Spiritus. Salvete lux mundi, cui omnis nox cedit, nubes tenebras non offundit, procella non reſiſtit, neque turbo imminet; e contrario vero quæ ſunt in nobis umbroſa illuſtrat, occulta profert, abſcondita detegit, conſcientias purgat. Salvete Sacerdotalis characteris impreſſores, magiſtrorum inſtitutores, piſcatores gentium, populorum concionatores, juſtorum magiſtri ad certamen, peccatorum

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ, ΕΦΡΑΙΜ

ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΕΙΣ ΠΕΤΡΟΝ ΚΑΙ ΠΑΥΛΟΝ ΚΑΙ ΑΝΔΡΕΑΝ, ΘΩΜΑΝ ΤΕ ΚΑΙ ΛΟΥΚΑΝ ΚΑΙ ΙΩΑΝΝΗΝ, ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΙΝ ΘΩΜΑ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ.

Χαίρετε Χριστοῦ βασιλεῖς ἅγιοι ἀπόστολοι· ὑμῖν γὰρ τὴν ἄνω καὶ κάτω βασιλείαν ἐπίστευσε· ἑκατέρους τοὺς θρόνους οἰκονομεῖν καὶ ποιμαίνειν τὰ σκῆπτρα παρέδωκε, τὸ κάτω μὲν τὸν κλῆρον διορθωθῆναι βουλόμενος, τὸ ἄνω δὲ τὴν δόξαν ἀστράψαι, τὸ κάλλος πλεονάσαι,
E φανερωθῆναι τὸ φῶς, γνωσθῆναι τὰ μυστήρια, κηρυχθῆναι τὴν δύναμιν· χαίρετε τὸ ἅλας τῆς γῆς, τὸ μηδέποτε μαρανθῆναι δυνάμενον· χαίρετε τὸ φῶς τοῦ κόσμου, τὸ μένον ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ λάμπον πανταχοῦ, τὸ φωτίζον τοὺς ἐσκοτισμένους, τὸ χωρὶς ὕλης καιόμενον· ὁ λύχνος ὁ Χριστὸς, λυχνία δὲ ὁ Πέτρος, ἔλαιον δὲ ἡ χορηγία τοῦ ἁγίου πνεύματος·
F χαίρετε τοῦ κόσμου τὸ φῶς, ὃ νὺξ πᾶσα παραχωρεῖ, οὐκ ἐπισκιάζει νεφέλη, οὐκ ἀντιβαίνει καταιγὶς, οὐδὲ λαῖλαψ τίκτεται, τοὐναντίον δὲ τὰ ἐν ἡμῖν ἐσκοτισμένα φωτίζεται, λευκαίνει τὰ κρυπτὰ, σμήχει τὰ λανθάνοντα, τὰ συνειδότα καθαίρει· χαίρετε ἱερέων οἱ σφραγισταὶ, τῶν διδασκάλων οἱ παιδευταὶ, τῶν ἐθνῶν οἱ σαγηνευταὶ, τῶν λαῶν οἱ ἀγορευταὶ, τῶν δικαίων οἱ ἀλειπταὶ, τῶν ἁμαρ-

A ἁμαρτωλῶν οἱ πλυνταὶ, τῆς ἁμαρτίας οἱ σφακταὶ, τῶν ἀπίστων οἱ φωτισταὶ, οἱ ἀόρατοι φύλακες, οἱ πολυτελεῖς ἔμποροι· χαίρετε καὶ τῆς ἐμῆς φωνῆς οἱ χαλκευταὶ, τῆς ἁμαρτωλοῦ γλώττης οἱ χορηγοὶ, τῆς ἐμῆς ἀσθενείας οἱ δυναμωταὶ, τῆς ἐμῆς ἀσθενείας καὶ παρρησίας οἱ παιδοτρίβαι, τῶν ἐμῶν λόγων οἱ τέκτονες· χαίρετε οἱ πήραν μὴ ἔχοντες, καὶ πλούτου πᾶσαν τὴν οἰκουμένην πληρώσαντες·
B οἷς οὐκ ἦν ῥάβδος περιττὴ καὶ πανταχόθεν τοὺς λύκους ἐδιώξατε· οἷς οὐκ ἦν δεύτερος χιτὼν, ἀλλὰ βασιλεῖς παρ' ὑμῶν ἐνεδύθησαν· οἷς οὐκ ἦν ὑποδήματα διπλᾶ, ἀλλὰ τὴν γῆν μὲν τοῖς δρόμοις ἐσαλεύσατε· νεφέλαι δὲ τοῖς ποσὶ τοῖς ὑμετέροις ὑπέτρεχον· ἄγγελοι τὴν ὁδὸν ἔφαινον εὐτρεπίζοντες, θάλαττα δὲ πεζεύοντας ὑμᾶς καθάπερ ὁλκάδας ἀρμενοφόρους
C ἐβάσταζε· οἷς οὐκ ἦν ἄργυρος ἐν τῇ ζώνῃ, οὐδὲ χρυσὸν ἔφερε τὸ βαλάντιον, ἀλλὰ πολλὰ μὲν ἐκ τῆς πήρας τοῖς χωλοῖς ἐδανείζετε· ὑμῶν δὲ τῆς ζώνης τυφλὸς ἅψας, ἀριθμεῖν τὸν δρόμον τῶν ἡμερῶν ὃν ἤρχετο, καὶ σταθμίζειν τοῖς ὀφθαλμοῖς τὸν ἥλιον, καὶ δακτυλοδεικτεῖν ἀστέρας οὓς οὐκ ἐγίνωσκε τὸ πρότερον·
D χαίρετε οἱ τοῦ διαβόλου συμποδισταὶ, καὶ τῶν δαιμόνων σκελισταὶ, οἱ καθαιρέται τῆς πλάνης, οἱ τὴν ἀπάτην ἐκ τῶν ψυχῶν τῶν ἡμετέρων λαξεύσαντες· ὧν τὰ ἡμικίνθια μιμοῦνται τοῦ κυρίου τὰ κράσπεδα· ὧν αἱ σκιαὶ ἰατρεῖα πολλὰ καὶ διάφορα ἐν ταῖς πόλεσιν ἅμα καὶ ταῖς χώραις ἀνέστησαν· χαίρετε οἱ τὸν θησαυρὸν εὑρόντες τὸν ἐν ἀγρῷ κρυπτόμενον, οἱ τῇ γυναικὶ τὴν δραχμὴν ἣν ἀπώλεσε
E δείξαντες, οἱ διπλᾶ τῷ Χριστῷ προσενέγκαντες, ἅπερ ἐπιστεύθητε τοῦ κηρύγματος τάλαντα· οἱ τὴν σαγήνην τὴν ἐκ παντὸς γένους συναγαγοῦσαν εἰς τὸν βυθὸν τῆς οἰκουμένης χαλάσαντες· οἱ θηρεύσαντες ἰχθύας, οὓς μέχρι καὶ νῦν δειπνῶν ἐν οὐρανοῖς ὁ βασιλεὺς εὐφραίνεται· οἱ τὴν σοφὴν ποσὶ τὰ τρία μέτρα τῶν ἀλεύρων φυρᾶσαι, καὶ ζύμην μίαν ἀπαρτῆσαι διδά-
F ξαντες· οἱ τοὺς φραγμοὺς συγήσαντες, καὶ τὰς ὁδοὺς βιασάμενοι, καὶ ἐρήμους θηράσαντες, καὶ κλητῶν τὰς τριβάδας τοῦ γάμου τοῦ νυμφικοῦ πληρώσαντες· χαίρετε οἱ τὸν ἀκρογωνιαῖον καὶ βασιλικοὺς ἐξ αὐτοῦ νυμφῶνας τοσούτους ἀναστήσαντες, τοσαύτας ἐκκληςίας ἐπὶ τῆς γῆς οὐρανοῖς ὁμοίας ἐγείραντες, τοσαῦτα θυσιαστήρια τῇ θυσίᾳ ζωοτόκῳ πηξάμενοι· χαίροις ὑμῖν ὦ Παῦλε,

catorum fullones, iniquitatis occiſores, infidelium illuminatores, cuſtodes inviſibiles, mercatores ſumtuoſi. Salvete & meæ vocis excuſſores, peccatricis linguæ exornatores, meæ imbecillitatis confirmatores, infirmitatis meæ, confidentiæque præceptores, meorum ſermonum artifices. Salvete qui peram non habetis, & univerſum mundum divitiis impletis; quibus non erat virga ſuperflua, & undique lupos abigebatis; quibus non erat duplex tunica, ſed reges a vobis veſtiebantur; quibus duplicia calceamenta non erant, ſed terram curſibus concutiebatis: nubes pedes veſtros ſubibant, Angeli comparebant viam præparantes: Mare vos ambulantes tanquam naves neceſſarias merces ferentes ſuſtinuit; quibus in zona argentum non erat, neque aurum crumena portabat, ſed multa profecto ex pera claudis fœnerabatis. Veſtrum cingulum cæcus quum tetigiſſet, dierum curſum enumerare incæpit, atque oculis ſolem examinare, & digito monſtrare ſtellas, quas antea non noverat. Salvete diabolum qui impeditis, qui dæmones ſupplantatis, qui fraudes deſtruitis, qui deceptionem ex animis noſtris aufertis, quorum ſemicinctia Domini fimbrias imitantur, quorum umbræ medicamentorum officinas multas, ac varias in urbibus ſimul, & in regionibus inſtituerunt. Salvete theſauri repertores in agro abſconditi, qui mulieri perditam drachmam oſtendiſtis, qui Chriſto duplicia obtuliſtis, talenta prædicationis, quæ vobis fuerant commiſſa; qui ſagenam ex omni genere congregantem in profundum mundi demiſiſtis; qui piſces cepiſtis, quos etiam nunc in cœlis Rex cœnans in deliciis habet; qui prudentem mulierem diligenter tria ſata farinæ miſcere, unumque fermentum efficere docuiſtis; qui ſepes abſtuliſtis, & vias aperuiſtis, & deſerta inveſtigaſtis, & tribadas vocatas Sponſi nuptiis ſaturaſtis. Salvete, qui angularem lapidem, atque ex ipſo regios thalamos tam grandes conſtituiſtis, tam magnas Eccleſias in terra cœlo ſimiles erexiſtis, tam ingentia altaria vivifico ſacrificio ſtabiliviſtis. Salve ſimul o Paule, & tu

& tu quoque Petre, & Andrea, & Thoma, Luca, & Joannes, & vobiſcum reliquus Apoſtolorum delectus: in vobis enim & reliquos habemus, in præſentibus univerſos tenemus. Salve vis alarum ſex inviſibilium Seraphim, fundamentum ſex dierum creaturæ viſibilis, ſuperhumeralis Sacerdotalis ſenorum lapidum diſtinctio, ſex panes menſæ, quam Deus oſtendit, & Moyſes deſcripſit, & Beſaleel conſtruxit: ſex hydriæ, quas Cana Galilææ poſſedit, quorum quidem aqua vinum fuit, vinum autem lacte mitius, & melle dulcius; non enim illud corruptibilis vitis, ſed incorruptibile verbum protulit, neque racemus luteus excoluit, ſed Dei vox, & verbum Creatoris, conditoriſque imperium. Salve o Petre: bene atque in commune inter vos ipſos & ſingillatim rurſus ſinguli primorum Sacerdotum etiam atque etiam gratulamini. Salve o Petre, peccatorum porta, pœnitentium confidentia, converſorum adhortatio, revocatio abnegantium, lapſorumque conſolatio. Salve o Petre, diſcipulorum lingua, prædicantium vox, Apoſtolorum oculus, cœlorum cuſtos, clavigerorum primogenitus. Salve o Petre, diaboli certamen eludens, poſt cladem victoriam violenter reportans, ſupplantans maximum ſupplantatorem, qui retuliſti poſt vulnus bravium, qui poſt caſum tropæum erexiſti, atque ex capite adverſarii coronam eripuiſti. Salve o Paule, cui a nobis rationes debentur multæ, cui univerſa civitas ad encomium effuſa eſt, cujus omnis terra & ſementem portat, & manipulos oſtendit: cujus unguenta etiam regibus placuerunt, placarunt principes, infidelium nares a ſordibus eripuere. Salve o Paule, qui Atticam reprehendiſti tanquam ignorantem, qui Athenienſium faſtum transmutaſti, qui rhetores perſuaſiſti, ut indoctis cederent, & ſophiſtas, idiotis ut aures præberent, induxiſti: qui Areopagum ſtupere effeciſti cœleſtibus dogmatis. Salve o Paule, qui in cœlum ſublatus fuiſti: neſcio autem quomodo: Neque enim ſcio utrum pennis, an pedibus. Qui in Paradiſum raptus, an & tunc, qui te portabant, latuiſti? Qui

A Παῦλε, καὶ σὺ δὲ ὦ Πέτρε, Ἀνδρέα καὶ Θωμᾶ, Λουκᾶ καὶ Ἰωάννη, καὶ σὺν ὑμῖν ὁ λοιπὸς τῶν ἀποστόλων κατάλογος· ἐν ὑμῖν γὰρ καὶ τοὺς λείποντας ἔχομεν, ἐν τοῖς παροῦσι τοὺς ἅπαντας κεκτήμεθα· χαῖρε ὁ ἑξάπτερος τῶν Σεραφὶμ τῶν ἀοράτων δυνάμεις, ἡ ἑξαήμερος τῆς κτίσεως τῆς ὁρωμένης ὑπόστασις, ἡ ἑξάλιθος τῆς ἐπωμίδος τῆς ἱερατικῆς διαίρεσις;
B οἱ ἓξ ἄρτοι τῆς τραπέζης, ἣν ὁ Θεὸς ἔδειξε, καὶ Μωϋσῆς ἱστόρησε, καὶ Βεσελεὴλ ἔπηξε· αἱ ἓξ ὑδρίαι ἃς ἡ Κανὰ τῆς Γαλιλαίας ἐκέκτητο, ὧν τὸ μὲν ὕδωρ οἶνος ἦν, ὁ δὲ οἶνος ἡμερώτερος γάλακτος, καὶ γλυκύτερος μέλιτος· οὔτε γὰρ ἄμπελος αὐτὴ φθαρτὴ Θεοῦ; καὶ λόγος ποιητοῦ καὶ δημιουργοῦ πρόσταγμα· χαίροις ἡμῖν ὦ Πέτρε·
C καλὸν γὰρ καὶ κοινοὶ πρὸς αὐτοὺς καὶ ἰδίᾳ πάλιν τῶν ἱερῶν λογάδων ἕκαστον ἀπὸ σπουδῆς ἀσπάσασθαι· χαίροις ἡμῖν ὦ Πέτρε τῶν ἁμαρτωλῶν ἡ θύρα, τῶν μετανοούντων ἡ παῤῥησία, τῶν ἐπιστρεφόντων ἡ προτροπὴ, τῶν ἀρνουμένων ἡ ἀνάκλησις, καὶ τῶν πιπτόντων ἡ παράκλησις· χαίροις ἡμῖν ὦ Πέτρε, τῶν μαθητῶν ἡ γλῶττα, τῶν κηρύκων ἡ φωνὴ, τῶν
D ἀποστόλων ἡ ὄψις, τῶν οὐρανῶν ὁ φύλαξ, ὁ τῶν κλειδούχων πρωτότοκος· χαίροις ἡμῖν ὦ Πέτρε, ὁ τοῦ διαβόλου τὴν πάλην σοφισάμενος, ὁ μετὰ τὴν ἧτταν τὴν νίκην βιασάμενος, ὁ σκελίσας ὃν ἐσκελίσθης μείζονα, ὁ μετὰ τὸ τραῦμα τὸ βραβεῖον λαβὼν, ὁ μετὰ τὸ πτῶμα καὶ τρόπαιον ἐγείρας, καὶ ἁρπάσας ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀντιδίκου τὸν στέφανον· χαί-
E ροις ἡμῖν ὦ Παῦλε, ᾧ λόγοι πολλοὶ παρ' ἡμῶν ἐποφείλονται, ᾧ πᾶσά τις πόλις εἰς εὐφημίαν ἀνακεῖται, οὗ πᾶσα γῆ καὶ τὸν σπόρον βαστάζει, καὶ τὰ δράγματα δείκνυσι· οὗ τὰ μύρα καὶ βασιλεῦσιν ἤρεσαν, ἐδυσώπησεν ἄρχοντας, τῶν ἀπίστων τὰς ῥῖνας ἀπὸ βορβόρου μετέθηκε· χαίροις ἡμῖν ὦ Παῦλε, ὁ τὴν Ἀττικὴν ἐλέγξας ὡς ἀπαίδευτον· ὁ τῶν Ἀ-
F θηναίων μεταβαλὼν τὸ φρύαγμα· ὁ τοὺς ῥήτορας πείσας ἰδιωτῶν ἀνέχεσθαι, καὶ τοὺς σοφιστὰς τοῖς σολοικισταῖς παρέχειν τὰ ὦτα προτρεψάμενος· ὁ τὸν Ἀρειοπάγον καταπλήξας τοῖς ἐξ οὐρανοῦ δόγμασι· χαίροις ἡμῖν ὦ Παῦλε, ὁ ἀναληφθεὶς εἰς οὐρανοὺς· οὐκ οἶδα δὲ, πῶς· οὐδὲ γὰρ ὁ πρότερον πτεροῖς ἢ ποσὶν οὐκ ἐπίσταμαι· ὁ εἰς παράδεισον ἁρπαγεὶς, ἢ καὶ πῶς τοὺς βαστάσαντες ἔκρυψας· ὁ ῥημα-

[A] ὁ ῥήματα παραλαβὼν πάσης μείζονα· ὁ γράψας ἐπιστολὰς αἷς ἴσα τοῖς νόμοις καὶ οἱ βάρβαροι πείθονται· ὁ καλάμῳ τὰ ἔθνη σωφρονήσας, χάρτῃ δὲ τὸν βίον ἐπιστρέψας, καὶ τὴν γῆν διορθωσάμενος μέλανι· χαίροις ἡμῖν ὦ Λουκᾶ ἰατρὲ καὶ λογόγραφε, ὁ τῆς σοφίας ἡμῖν τὰ πρωτεῖα δρεψάμενος· ὁ τοῦ παραδείσου τῆς τρυφῆς τὰ ἄνθη τρυγήσας τὰ ἐξαίρετα· ὁ κρατῆρα κεράσας τῷ συμποσίῳ [B] μείζονα· ὁ παραθεὶς ὀψάριον, ἐν οἷς ὁ καλῶν σεμνύνεται, καὶ τῷ δείπνῳ λαμπρύνεται, οἱ κληθέντες εὐφραίνονται· χαίροις ἡμῖν ὦ Λουκᾶ, οὗ πᾶσαι μελετῶσιν αἱ ἐκκλησίαι τὸν ἔπαινον, παρ᾽ οὗ πᾶς τις πλέον τι μαθεῖν ὑπὲρ τοὺς ἄλλους προσδέχεται, εὐαγγελικῆς ὅλης ἀπήρτισαι χάριτος· οὐ [C] παρῆλθες τὰ πρῶτα, οὐ παρῆκες τὰ δεύτερα· βίβλον διπλῆν τὴν ἑτέραν ἀπὸ τῆς ἑτέρας μαρτυρουμένην ἔγραψας· χαίροις ἡμῖν ὦ Λουκᾶ· σὺ γὰρ ἡμῖν ἑρμήνευσας τοῦ Γαβριὴλ τὴν κάθοδον· σὺ τὴν κεχαριτωμένην παρθένον ἐκόσμησας, νυμφικῶς ἀναδήσας, βασιλικῶς ἐνυμφαγώγησας μετὰ τοῦτο τῷ πνεύματι· σὺ τῆς Ελισαβὲτ ἡμῖν ἔδειξας τὰ σκιρτήματα· [D] σὺ τοῦ Χριστοῦ τῆς σαρκὸς τὴν περιτομὴν σιωπᾶν οὐχ ὑπέμεινας, ἵνα δείξῃς πάντα τῇ σαρκὶ τὰ ἡμέτερα πάσχοντα, τὸν καὶ σάρκα γενέσθαι δι᾽ ἡμᾶς ἀνασχόμενον· χαίροις ἡμῖν Ἀνδρέα τῶν πρώτων ὁ πρῶτος, τῶν ἐκλεκτῶν ὁ ἐκλεκτὸς, τῆς λογικῆς ἀγέλης ὁ κριός· ὁ πρῶτος ἄρτος, ἄρτον παρὰ ἄρτου λαβὼν, πρῶτος ἀπὸ τῆς γῆς πίνων, ἐξ ἧς ποταμοὶ ζωῆς [E] κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἄνω καὶ κάτω μερίζονται· χαίροις ἡμῖν Ἀνδρέα, ὁ ἀπὸ λίμνης εἰς οὐρανοὺς μετοικήσας· ὁ τὴν σαγήνην ἐκμισθώσας τῇ χάριτι· ὁ τὸ δίκτυον παραχωρήσας τῷ πνεύματι, ὁ τῷ Χριστῷ καθάπερ ἰχθὺν προσενέγκας τὸν Σίμωνα· ὁ τῆς ἁλείας ἐξ ἁλιέων, καὶ ἀποστόλων καὶ κηρύκων καὶ βασιλέων καὶ στρατηγῶν κλειδούχων ἀρξάμενος· [F] ταῦτα γὰρ ἦν πάντα Πέτρος, ἀλλὰ καὶ τούτων μείζονα· χαίροις ἡμῖν Ἀνδρέα, ὁ τὸν λόγον διὰ τῆς φωνῆς ἐπιγνοὺς, καὶ διὰ τοῦ λύχνου μαθητευθεὶς τὸν ἥλιον, καὶ διὰ τοῦ προδρόμου προδραμὼν βασιλεῖ τῷ λανθάνοντι· ὁ ἀκούσας ἀμνὸν, καὶ νοήσας θεόν· ὁ ἐρωτήσας ποῦ μένεις, τὸν οὐδαμοῦ καὶ πανταχοῦ· οὐδαμοῦ μὲν, ἐπειδήπερ οὐδεὶς τόπος τὸν ὑπὲρ τόπον χωρεῖ· πανταχοῦ δὲ, ὅτι πάντα πεπλή-

[A] Qui verba audiſti, omni auditione majora: qui Epiſtolas ſcripſiſti, quibus, quum æquales ſint legibus, etiam barbari parent: Qui calamo gentes ad prudentiam revocans, charta autem vivendi rationem commutans, terram etiam atramento correxiſti. Salve o Luca medice, & ſcriptor, qui ſapientiæ primos honores decerpſiſti, qui paradiſi eximios [B] flores, deliciaſque vindemiaſti: qui majus poculum miſcuiſti convivio: qui appoſuiſti obſonium, in quo convitator majeſtatem præſefert, & cæna extollitur, & vocati lætantur. Salve Luca, cujus laudem univerſæ Eccleſiæ meditantur. a quo quiſque aliquid ſupra alios addiſcere expectat, ut tota Evangelica gratia [C] perfectus ſit. Non præteriiſti prima, non ſiluiſti ſecunda: duplicem librum ſcripſiſti, quorum alter ab altero teſtimonium mutuatur. Salve Luca: tu enim nobis interpres fuiſti deſcenſus Gabrielis, tu Virginem gratia plenam ornaſti, virgineum in modum coronans, regali ritu poſtea ad ſponſalia ſpiritus ducens. Tu nobis Eli- [D] ſabeth exultationes manifeſtaſti: tu carnis Chriſti circumciſionem ſilere non ſuſtinuiſti; ut oſtenderes carne eum omnia noſtra eſſe paſſum, & carnem factum, noſtri cauſa ſuſtinuiſſe. Salve Andrea primorum primus, panem a pane ſuſcipiens, primus ex terra bibens, a qua vitæ flumina per univerſum mun- [E] dum infra, ſupraque diſpertiuntur. Salve Andrea, qui de lacu ad cœlos commigraſti, qui gratiæ locaſti ſagenam, qui rete ſpiritui ceſſiſti, qui Chriſto Simonem veluti piſcem obtuliſti, qui piſcationem exorſus es ex piſcatoribus, & Apoſtolis, & præconibus, & regibus, & ducibus clavigeris: hæc enim omnia, atque etiam his ma- [F] jora erat Petrus. Salve Andrea, qui verbum per vocem dignoſcens, & per lucernam de ſole edoctus fuiſti, & per Præcurſorem præcucurriſti Regi latenti: qui audiviſti agnum, & intellexiſti Deum: qui interrogaſti, *ubi habitas*, eum qui nullo loco, atque ubique eſt: nullo loco quidem, quia qui ſupra omnem locum eſt, illum nullus locus capit: ubique vero, quia omnia

omnia implevit. Salve Joannes Baptiſta & ſaltator, ſaltator, & buccinator, veterum exitus, & novorum ingreſſus, qui ex ventre locutus es, quæ ſenectuti latuerunt: puer qui prophetaſti, quæ ſenibus fuerunt occulta. Salve Joannes, qui vidiſti columbam inviſibilem: qui vidiſti columbam, cujus pedes ſoluti, & pennæ liberæ: qui vidiſti columbam, quam gladius non attingit: qui columbam vidiſti, quæ ex materia non facta eſt. Sal-

Aliqua deſunt. ve Joannes . . . . triumphum retulit propriis vulneribus de morte, & militis lanceam beatam ſimul, & terribilem remiſit, lancea vulnerato: Ex ipſa enim oſtenſus eſt Paſtor bonus, paſtor ponens animam ſuam pro ovibus, poſtquam ſitientem proprium gregem conſpexit, & latus aperiens ex illo potum miniſtravit: lancea vulnerato, vulneranti terribilem, terribilem, & ferocem: aperuit theſaurum, & divitias non accepit: indicavit fontem, & potionem non ſuſtinuit: omnibus potum præbuit, ſibi ipſi negavit: aperuit portam lumini, & oculos clauſit: At Thomas non ſic: ſed quomodo? Ipſum audi cum Da-

Pſal. 76. 2. vide pſallentem: *Voce mea ad Dominum clamavi, vox mea ad Deum, & intendit mihi*. Quid intendit? Quod non diffidens quæſivit, ac minime deficiens aſſecutus eſt. *In die tribulationis meæ*: in egeſtate, quæ nempe in cogitationibus eſt, *Deum exquiſivi*, volens ſcire, an quemadmodum panes, & aqua, & piſces, panes multiplicati, aqua mutata, piſces ſponte hamo inſilientes; ſic etiam mors Deum te poſt mortem, quam confixiſti, commendat, & teſtatur. *Renuit conſolari anima mea, memor fui Dei, & delectatus ſum*. Cerne quantam habeant generoſitatem prophetarum verba, atque Apoſtolicæ theologiæ dogmata? *Voce mea ad Dominum clamavi: vox mea ad Deum, & intendit mihi*. Non dixit ſolum ad Deum. Et aliquando ad ipſum voce clamavit Thomas: quando Apoſtolis dicentibus:

Joan. 20. 25. *vidimus Dominum*, ipſe dubitans ait; *niſi videro in manibus ejus fixuram clavorum, & mittam manum meam in latus ejus, non credam*. Deinde poſt aliquot dies quum Chriſtus ipſi apparuiſſet,

A πεπλήρωκε· χαίροις ἡμῖν ὦ Ἰωάννη Βαπτιστὰ καὶ χορευτὰ, χορευτὰ καὶ σαλπιστά· ἡ τῶν ἀρχαίων ἔξοδος, καὶ τῶν νέων ὢν εἴσοδος, ὁ φθεγξάμενος ἐκ μήτρας ἃ τὸ γῆρας ἐλάνθανε· παιδὶ προεφήτευσας ἃ τοὺς πρεσβύτας ἐκρύπτετο· χαίροις ἡμῖν Ἰωάννη, ὁ περιστερὰν ἰδὼν ἀθεώρητον, ὁ περιστερὰν ἰδὼν, ἧς οἱ πόδες ἀδέσμευτοι, καὶ πτερῶν ἐλεύθε-

B ροι· ὁ περιστερὰν ἰδὼν, ἣν οὐ ψηλαφᾷ μάχαιρα, ὁ περιστερὰν ἰδὼν μὴ γινομένην οὐσίαν. χαίροις ἡμῖν Ἰωάννη . . . . θριάμβευσε τοῖς τραύμασι τοῖς οἰκείοις τὸν θάνατον, καὶ τοῦ στρατιώτου τὴν λόγχην τὴν μάχαιραν ὁμοῦ καὶ φοβερὰν παρέστειλε, μακαρίαν τῷ κεντηθέντι· ἐξ αὐτῆς γὰρ ἐδείχθη ποιμὴν ἀγαθὸς, ποιμὴν τιθεὶς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν προ-

C βάτων· ἐπειδήπερ διψῶσαν τὴν ἰδίαν ἀγέλην ἐθεώρησεν, καὶ τὴν πλευρὰν ἀνοίξας ἀπὸ ταύτης ἐπότισε· μάχαιραν τῷ κεντηθέντι, φοβερὰν τῷ κεντήσαντι· φοβερὰν καὶ τολμηράν· ἐγύμνωσε τὸν θησαυρὸν, καὶ τὸν πλοῦτον οὐκ ἔλαβεν· ἤνοιξε τὴν πηγὴν, καὶ ποσὶν οὐχ ὑπέμεινε· πάντας ἐπότισεν, ἑαυτὸν οὐκ ἐπότισε· ἤνοιξε θύραν τῷ φωτὶ, καὶ τοὺς ὀφ-

D θαλμοὺς ἔκλεισε· Θωμᾶς δὲ οὐχ οὕτως· ἀλλὰ πῶς; αὐτοῦ ψάλλοντος μετὰ τοῦ Δαβὶδ ἄκουε· φωνῇ μου πρὸς κύριον ἐκέκραξα, φωνή μου πρὸς τὸν θεὸν, καὶ προσέσχε μοι· τί προσέσχε; ὅτι οὐ δυσπιστεύσας ἐξεζήτησεν, ἀλλὰ μὴ ἀσθενήσας ἔτυχεν· ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς μου, τῆς ἀπορίας, τῆς ἐν διαλογισμοῖς, εὔδηλον, τὸν θεὸν ἐξεζήτησα, βουλόμενος μα-

E θεῖν εἰ καθάπερ οἱ ἄρτοι, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ οἱ ἰχθύες· οἱ ἄρτοι πλεονάσαντες, τὸ ὕδωρ μεταβληθὲν, οἱ ἰχθύες αὐτομάτως εἰσπηδόντες τῷ ἀγκίστρῳ· οὕτω καὶ ὁ θάνατος θεόν σε μετὰ θάνατον, ὃν ἥλω τῇ σαρκὶ, παρίστᾳ καὶ μαρτύρεται· ἀπηνήνατο παρακληθῆναι ἡ ψυχή μου· ἐμνήσθην τοῦ θεοῦ καὶ ηὐφράνθην· ὅρα πόσην ἔχει εὐγένειαν τῶν προφητῶν τὰ ῥή-

F ματα, καὶ τὰ τῶν ἀποστόλων θεολογίας τὰ δόγματα· φωνῇ μου πρὸς κύριον ἐκέκραξα, φωνή μου πρὸς τὸν θεὸν, καὶ προσέσχε μοι· οὐκ εἶπε μόνον πρὸς τὸν θεόν· καί ποτε πρὸς αὐτὸν ἐκέκραξε φωνῇ ὁ Θωμᾶς; ὅτε τῶν ἀποστόλων εἰπόντων, ἑωράκαμεν τὸν κύριον, αὐτὸς ἀπορῶν εἶπεν· ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τύπον τῶν ἥλων; καὶ βάλω τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω.

σω· εἶτα τοῦ Χριστοῦ μεθ' ἡμέρας ἐπιφανέντος αὐτῷ καὶ εἰπόντος· φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε, καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου, καὶ μὴ γίνου ἄπιστος, ἀλλὰ πιστὸς, αὐτὸς ἐκπλαγεὶς μεγάλῃ τῇ φωνῇ ἀπεκρίνατο· ὁ κύριός μου, καὶ ὁ θεός μου· ὁ δὲ Χριστὸς τὴν φωνὴν οὐκ ἀπώσατο, ἀλλὰ καὶ χαίρων ἐδέξατο· καὶ διὰ τοῦτο ὁ κάλαμος τῆς προφητείας ἐπήγαγε· καὶ προσέσχε μοι· τίς δὲ ὁ προσευχῆς τρόπος; δεῦρο δὲ, δεῦρο μάνθανε· προσεσχηκὼς γὰρ ὁ κύριος, ὅτι μαθητὴς ὁ ἀμφιβάλλων ἦν, ὅτι κῆρυξ ὢν ἀρκεῖσαι, ὁ διστάσας ἀπόστολος, ἐπιτιμίαν ἄκουε· ποίαν; ἐκεῖνον ἐπιστύψαι; ἡμᾶς δὲ βουληθεὶς φωταγωγῆσαι, ἐπήγαγεν· ὅτι ἑώρακάς με πεπίστευκας· μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες· Θωμᾶς δὲ οὐ σιωπᾷ, ἀλλὰ ποίαν ἀπολογίαν πρὸς τὴν ἐπιτίμησιν ἐπεισήγαγεν· Ἰωάννης μὲν αὐτὸς οὐ λέγει, Δαβὶδ δὲ κρύπτειν οὐκ ἠνέσχετο, ἀλλὰ λαμπρᾷ κηρύττει φωνῇ, ἐπειδὴ πνεῦμα προφητῶν προφήταις ὑποτάσσεται· τίς τοίνυν ἡ ἀπολογία; ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς μου τὸν θεὸν ἐξεζήτησα, ταῖς χερσί μου νυκτὸς ἐναντίον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠπατήθην· μὴ ἀγανάκτει, φησὶν, ὦ βασιλεῦ, μὴ ὀργισθῇς ὦ λυτρωτὰ, μὴ θυμωθῇς ὦ δέσποτα· ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς μου τὸν θεὸν ἐξεζήτησα· ἡ καρδία ἐθλίβει, ὁ λόγος ἐνεχύθη, ἠπόρησεν ἡ διάνοια, ἐθορύβησάν με τῶν Φαρισαίων τὰ ῥήματα, ἐτάραξάν με τῶν γραμματέων οἱ λόγοι, ἐθόλωσέ μου τὴν πίστιν ἡ τοῦ Πιλάτου προδοσία· ἐτάραξάν μου τὴν ἀνδρείαν τῶν στρατιωτῶν, τῶν ἀργυρίοις ὠνησαμένων τὰ ῥήματα· ποῖα ταῦτα; οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐλθόντες νυκτὸς ἔκλεψαν αὐτὸν, ἡμῶν κοιμωμένων· ἐπὶ τούτοις ὁ λογισμὸς ἠπόρησεν, ἡ καρδία ἐθλίβετο, καὶ ἡμέρα θλίψεως ἡ ἡμέρα εὐφροσύνης ἐγένετο· διὰ τοῦτο λέγει ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς μου· οὐχ ἁπλῶς θλίψεως, ἀλλὰ θλίψεώς μου· αἱ γὰρ γυναῖκες τῶν μύρων προσδεχθέντων ηὐφραίνοντο, Πέτρος δὲ καὶ Ἰωάννης ἰδόντες τὰς ὀθόνας, ἀναγκαίως ἐχόρευον. ὁ δὲ λοιπὸς τῶν ἀποστόλων σύλλογος τῆς σῆς ὄψεως ἀξιωθεὶς, οὐ μόνον ηὐφραίνοντο, ἀλλὰ καὶ ἐσκίρτων ἀπὸ σπουδῆς, καὶ ἤλοντο· ἐσκίρτουν μὲν μυστικὰ, ἤλοντο δὲ πνευματικά· ἐγὼ δὲ ἐν θλίψει, οὐδενὸς γὰρ ἠξιωθεὶς τῶν εἰρημένων ἐτύγχανον· ἀλλ' οὐδ' οὕτως ὁλοκλήρως πεπλάνημαι, ἀλλ' ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς

A ruiſſet, ac dixiſſet: *infer digitum tuum huc, & vide manus meas, & noli eſſe incredulus, ſed fidelis*; ipſe ſtupefactus magna voce reſpondit: *Dominus meus, & Deus meus*. Chriſtus vero vocem non reſpuit, ſed lubens ſuſcepit: atque idcirco calamus prophetiæ adjunxit: *& mihi aurem præbuit*. Quis vero attentionis modus? Adeſdum, adeſdum, audi. B quum animadverteret etenim Dominus, dubitare diſcipulum, præconem torpeſcere, Apoſtolum diffidere, reprehenſionem audi: qualem? Illum perſtringere, nobis vero lumen præferre volens, addidit: *quia vidiſti me, credidiſti: beati qui non viderunt, & crediderunt*. (Ibid. 29.) At vero Thomas non ſilet, C verum quam defenſionem attulit ad hanc reprehenſionem? Joannes quidem ipſe non refert; David vero celare non ſuſtinuit; ſed clara voce prædicat, quoniam prophetarum ſpiritus ſubditur Prophetis. Quæ igitur fuit defenſio? *In die tribulationis meæ Deum exquiſivi: manibus meis nocte contra eum, & non ſum deceptus*. (Pſal. 76. 3.) Ne acerbe feras, inquit, D o Rex, ne iraſcaris, o liberator: ne indigneris o Domine: *in die tribulationis meæ Deum exquiſivi*: cor oppreſſum fuit, ratio effluxit, mens dubitavit: Conturbaverunt me Phariſæorum ſermones, commoverunt me Scribarum verba, Pilati proditio fidem meam concuſſit. Concuſſerunt meam fortitudinem militum voces, qui argento corrupti ſunt. Quales hæ? E Diſcipuli ejus venientes nocte nobis dormientibus furati ſunt eum. Ad hæc cogitatio dubitavit, cor attritum eſt, & dies tribulationis dies lætitiæ facta eſt. Ideo dicit: *in die tribulationis meæ*. Non tribulationis tantum; ſed tribulationis meæ. Mulieres enim unguentis aſſumtis lætatæ ſunt; Petrus, & Joannes, F quum vidiſſent linteamina, exultaverunt; reliquus vero Apoſtolorum cœtus illius viſione dignatus, non gaviſus fuit ſolum, verum etiam ſubito exultaverunt, ac tripudiarunt. Exultarunt quidem myſtice, tripudiarunt vero ſpiritaliter. At vero ipſe in tribulatione: nulla enim re ex ſupradictis fui dignatus; verum neque ſic omnino deceptus ſum; ſed in die tribulationis meæ te

Deum meum exquiſivi : ipſis non dixi : quid mihi , & Crucifixo ? Confixum redemptorem non voco , paſſum carne ego non poſſum Deum appellare , ſed te exquiſivi manibus meis dicendo , *niſi mittam manum meam in latus ejus , non credam* . (*Joan.* 20. 25.) Itaque te Deum meum exquiſivi manibus meis nocte contra Deum , & non ſum deceptus : inveni enim quem exquiſivi majorem : palpavi quem deſiderabam , ſplendidiorem : inveni plagam ſine plaga : vidi vulnus , & tabes non erat . Tetigi vibices , & incorruptibilitas inerat . (*Pſal.* 76. 3.) *Renuit conſolari anima mea* : quando ? quum ludibria Judæorum audiebam . *Sed memor fui Dei , & delectatus ſum* . Simul ac digitos in cicatrices vivificas immiſi , recordatus ſum Deum carne indutum . Memor fui , & delectatus , de Deo cogitavi duplicia . Non dixi ſolum , *Dominus* , neque ſolum *Deus* ; ſed *Dominus meus , & Deus meus* : ad ipſum theologicum ſermonem referre volens , de quo , inquit , Moyſes dicebat : Hic Dominus Deus tuus : (*Deut.* 10. 17) *Deus deorum eſt , & Dominus dominantium* . Ad ipſum theologiam referre volens , quem ſic nobis Oſee calamo prophetiæ adumbravit : (*Oſee.* 14. 2.) *Convertere Iſrael ad Deum tuum , quoniam corruiſti in iniquitate tua : Tollite vobiſcum verba , & convertimini ad Dominum Deum veſtrum* . Ad illum theologicum ſermonem referre volens , de quo hæc Amos , atque ita in prophetiis pronunciavit . (*Amos* 5. 16) *Hæc dicit Dominus Deus exercituum Dominator , in omnibus plateis planctus , & in omnibus viis dicetur væ , væ* . Ad ipſum divinum verbum referre volens , cui & hæc etiam Joel propheta optimus , & theologus cecinit . (*Joel.* 2. 13.) *Convertimini ad Dominum Deum veſtrum , quia benignus , & miſericors eſt , patiens , & multæ miſericordiæ , & præſtabilis ſuper malitia* . Ad illum theologicum ſermonem referre volens , ad quem Jonas in (*Jonas* 2. 3.) ventre ceti cecinit : *Clamavi de tribulatione mea ad Dominum Deum meum* . Ad ipſum referre volens theologicum ſermonem , quem Abdias adumbravit his verbis : (*Abd.* 1. 1.) *Hæc dicit Dominus Deus ad Edom : Auditum audivi a Domino , & legatum ad*

A μου, σὲ τὸν θεὸν τὸν ἐμὸν ἐξεζήτησα· καὶ τῶν μαθητῶν εἰπόντων, ἑωράκαμεν τὸν κύριον, ᾐσχύνθη πρὸς αὐτοὺς εἰπεῖν· ὑμεῖς ἑωράκατε, περὶ οὗ οἱ φαρισαῖοι ἔλεγον· ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἐλθόντες ἔκλεψαν αὐτὸν, ἡμῶν κοιμωμένων· καὶ τούτοις μὲν οὐκ εἶπον· σὲ δὲ τὸν ἐμὸν θεὸν ἐξεζήτησα· οὐκ εἶπον αὐταῖς, τί μοι καὶ τῷ σταυρωθέντι; τὸν κεντηθέντα λυτρωτὴν οὐ κα- B λῶ, τὸν παθόντα σαρκὶ θεὸν ἐγὼ προσαγορεύειν οὐκ ἀνέχομαι, ἀλλὰ σὲ ἐξεζήτησα ταῖς χερσί μου εἰπών· ἐὰν μὴ βάλω τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω· σὲ τοίνυν τὸν θεὸν τὸν ἐμὸν ἐξεζήτησα ταῖς χερσί μου νυκτὸς ἐναντίον τοῦ θεοῦ, καὶ οὐκ ἠπατήθην· εὗρον γὰρ ὃν ἐξεζήτησα μείζονα, ἐψηλάφησα ὃν ἐπόθουν λαμπρότερον· εὗρον ἄπληγον πληγὴν, εἶδον C τραῦμα, καὶ φθορὰ οὐκ ἦν· ἔψαυσα μωλώπων, καὶ ἀφθαρσία παρέστη· ἀπηνήνατο παρακληθῆναι ψυχή μου· πότε; ὅτε τὸν ὀνειδισμὸν τὸν Ἰουδαϊκὸν ἤκουον· ἀλλ᾽ ἐμνήσθην τοῦ θεοῦ, καὶ ηὐφράνθην· ἅμα τοὺς δακτύλους τοῖς μώλωψι τοῖς ζωηφόροις ἐπέβαλον, καὶ ἐμνήσθην ὅτι θεὸς ὁ σαρκωθεὶς, ἐμνήσθην καὶ εὐφρανθεὶς ἐθεολόγησα διπλᾶ· οὐκ εἶπον μόνον ὁ κύριος, οὐδὲ μό- D νον ὁ θεὸς, ἀλλ᾽ ὁ κύριός μου καὶ ὁ θεός μου. εἰς ἐκεῖνον τὴν θεολογίαν ἀναγαγεῖν βουλόμενος περὶ οὗ, φησὶν, Μωϋσῆς ἔλεγεν· οὗτος κύριος ὁ θεός σου· θεὸς θεῶν ἐστι, καὶ κύριος τῶν κυρίων· εἰς ἐκεῖνον τὴν θεολογίαν ἀναγαγεῖν βουλόμενος, ὃν οὗτος ἡμῖν Ὡσηὲ τῷ καλάμῳ τῆς προφητείας ᾐνίξατο· ἐπιστράφηθι Ἰσραὴλ ἐπὶ τὸν θεόν σου, διότι ἠσθένησας ἐν ταῖς ἀδικίαις E σου· λάβετε μεθ᾽ ἑαυτῶν λόγους, καὶ ἐπιστράφητε πρὸς κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν· εἰς ἐκεῖνον τὴν θεολογίαν ἀναγαγεῖν βουλόμενος, περὶ οὗ ταῦτα ὁ Ἀμὼς καὶ οὗτος ἐν προφητείαις ἐκήρυττε. τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ· ἐν πάσαις ταῖς πλατείαις κόπος, καὶ ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς ῥηθήσεται οὐαὶ, οὐαί· εἰς ἐκεῖνον τὴν θεολογίαν ἀναγαγεῖν βουλόμενος, ὃ ταῦτα καὶ Ἰωὴλ F προφήτης ἄριστος καὶ θεολόγος ἐσάλπιζεν· ἐπιστράφητε πρὸς κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν, ὅτι ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων ἐστὶ, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος, καὶ μετανοῶν ἐπὶ ταῖς κακίαις· εἰς ἐκεῖνον τὴν θεολογίαν ἀναγαγεῖν βουλόμενος, πρὸς ὃν Ἰωνᾶς ἐκ τῆς κοιλίας τοῦ κήτους ἐμελῴδησε· ἐβόησα ἐν θλίψει μου πρὸς κύριον τὸν θεόν μου· εἰς ἐκεῖνον τὴν θεολογίαν ἀναγαγεῖν βουλόμενος, ὃν Ἀβδίας ᾐνίξατο εἰπών· τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς τῇ Ἰδου-

τῇ Ἰδουμαίᾳ· ἀκοὴν ἤκουσα παρὰ κυρίου, καὶ περιοχὴν εἰς τὰ ἔθνη ἐξαπέστειλα· εἰς ἐκεῖνον τὴν θεολογίαν ἀναγαγεῖν βουλόμενος, ὡς ὁ μέγιστος προφήτης Ἀμβακοὺμ ἰδοὺ τοιαῦτα πρὸ πολλῶν γενεῶν, τὸν Χριστὸν καὶ αὐτὸς θεολογῶν, ἐφθέγγετο· οὐχὶ σὺ ἀπ' ἀρχῆς κύριε ὁ θεὸς ὁ ἅγιος; καὶ οὐ μὴ ἀποθάνομεν· καὶ τῆς ἀπαρχῆς Ἰωάννης μετ' ἐκεῖνον ἢ καὶ μετ' ἐκείνου παρίστησι· ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεὸν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος· κύριος ὁ θεὸς καὶ οὐ μὴ ἀποθάνομεν· διὰ τί; ἐπειδὴ σὺ τὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἀνταποδῶς θάνατον· εἰς ἐκεῖνον τὴν θεολογίαν ἀγαγεῖν βουλόμενος, εἰς ὃν ἰδοὺ τοιαῦτα Σοφονίας ἐφθέγξατο· εὐλαβεῖσθε ἀπὸ προσώπου κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, διότι ἐγγὺς ἡ ἡμέρα κυρίου, διότι ἡτοίμασε κύριος ὁ θεὸς τὴν θυσίαν αὐτοῦ· εἰς ἐκεῖνον τὴν θεολογίαν ἀναγαγεῖν βουλόμενος, ὃν οὐδὲ Μαλαχιὴλ ὁ προφήτης ἠγνόησε· φησὶ δὲ οὕτως· γυναῖκα νεότητός σου μὴ ἐγκαταλίπῃς· ἀλλ' ἐὰν μισήσας ἐξαποστείλῃς, λέγει κύριος ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, καλύψει ἀσέβεια ἐπὶ τὰ ἐνθυμήματά σου, λέγει κύριος παντοκράτωρ· εἰς ἐκεῖνον τὴν θεολογίαν ἀναγαγεῖν βουλόμενος, περὶ οὗ τοιαῦτα προφήτης ἕτερος Ἀγγαῖος ἐξέθετο· καὶ ἤκουσε Ζοροβαβὲλ ὁ τοῦ Σαλαθιὴλ ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα, καὶ Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ἰωσεδὲκ, καὶ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, καὶ πάντες οἱ κατάλοιποι τῆς γῆς τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν· εἰς ἐκεῖνον τὴν θεολογίαν ἀναγαγεῖν βουλόμενος, οὗ Ζαχαρίας ἐν λέξεσιν ἰδοὺ αὐτὸς καὶ τὸ πάθος ἐκήρυξε, καὶ τὴν ἀξίαν ἐμήνυσε· καὶ ἥξει κύριος ὁ θεὸς, καὶ πάντες οἱ ἅγιοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, οὐκ ἔσται φῶς, οὐχ ἡμέρα, οὐδὲ νὺξ, ἀλλὰ πρὸς ἑσπέραν ἔσται φῶς· ὁ γὰρ δρόμος ἡμερινὸς ἐτύγχανεν, οὐχ ἡμέρα· ἡ γὰρ νὺξ προσταχθεῖσα τὴν ἡμέραν ὑπεκάλυψε, πρὸς ἑσπέραν δὲ ἐγένετο φῶς· ἡ γὰρ ἡμέρα πάλιν τὸ φῶς τὸ οἰκεῖον ἔλαβεν· εἰς ἐκεῖνον τὴν θεολογίαν ἀναγαγεῖν βουλόμενος, ὃν ὁ μέγιστος Ἡσαΐας τηλικαῦτα ἐσάλπισε· κύριος ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ἐξελεύσεται, καὶ συντρίψει πόλεμον καὶ ἐπεγερεῖ ζῆλον· κύριος ὁ θεὸς πόθεν ἐξελεύσεται; ἐκ τῶν κόλπων τοῦ πατρὸς ἐξελεύσεται, καὶ οὐκ ἀναχωρήσει· ἐξελεύσεται δὲ τῇ σαρκὶ, μένει δὲ τῇ θεότητι, καὶ συντρίψει πόλεμον τῇ δυνάμει τοῦ σταυροῦ, ἐπειδὴ τὸ χαλεπὸν κέντρον τῆς ἁμαρτίας

A tum ad gentes miſit. Ad ipſum volens referre divinum dictum, ſicut maximus propheta Habacuc talia jam ante generationes multas, de Chriſto & ipſe divinitus diſſerens, pronunciavit: *Numquid non tu a principio Domine Deus Sanctus, & non moriemur.* (Habac. 1. 12) Et ab initio Joannes poſt ipſum, & cum ipſo commendat: *In principio erat* B *Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum.* (Joan. 1. 1.) Dominus Deus, & non moriemur. Quare? quia tu pro nobis retribuens mortem. Ad ipſum referre volens theologicum ſermonem, ad quem jam hujuſmodi Sophonias protulit: *Silete a facie Domini Dei noſtri, quia juxta eſt dies Domini, quia præpa-* C *ravit Dominus hoſtiam ſuam.* (Sophon. 1. 7.) Ad ipſum volens referre divinum ſermonem, quem neque Malachias propheta ignoravit: Ait autem ſic: *Vxorem adoleſcentiæ tuæ noli deſpicere: quum odio habueris, dimittes, dicit Dominus Deus Iſrael. Operiet autem iniquitas veſtimentum tuum, dicit Dominus exercituum.* (Malach. 2. 15.) Ad ipſum theologiam referre volens, de quo ta- D lia alius propheta Aggæus expoſuit: *Et audivit Zorobabel filius Salathiel ex tribu Iuda, & Ieſus filius Ioſedech, & ſacerdos magnus, & omnes reliquiæ populi vocem Domini Dei ſui.* (Agg. 1. 12.) Ad ipſum divinum verbum referre volens, cujus Zacharias in ſermonibus jamdudum etiam paſſionem publicavit, dignitatemque explicavit. E *Et veniet Dominus Deus, omneſque Sancti cum eo, & erit in die illa: non erit lux, non dies, neque nox, & in tempore veſperi erit lux:* (Zach. 14. 5.) Curſus enim diurnus fuit, non dies. Nam nox imperata diem abſcondit: ad veſperam vero facta eſt lux. Etenim dies lucem propriam recepit. Ad ipſum referre volens theologicum ſermonem, quem maximus I- F ſaias tantopere decantavit: *Dominus Deus virtutum egredietur, & conteret bellum, & ſuſcitabit zelum.* (Iſai. 42. 13.) Dominus Deus unde egredietur? Ex ſinu Patris egredietur, & non revertetur: egredietur autem carne, manet vero divinitate: & conteret bellum Crucis virtute, quoniam durum peccati, & inimicitiæ ſtimulum inutilem reddidit. Et ſuſcitabit zelum, quem pedes Hebræorum propter

pter ſigna, & prodigia ſuſtinuerunt. At vero contra quem ſuſcitabit? Contra invidos, & ideo blaſphemos. Detrimentum enim nullum, qui blaſphemiis appetitus fuit, ſuſtinuit in propria gloria: teſtatur autem Apoſtolorum collegium, teſtatur piſcatorum gloria, teſtatur illiteratorum vox, teſtatur indoctorum ſermo, teſtantur dogmata loqui neſcientium, quæ ubique prævaluerunt. Concurrerunt per orbem, pauperis habitum ferentes, divitias vero ab iis reges mutuati ſunt. Teſtatur Eccleſiæ deſiderium, teſtatur Sacerdotis optimus ſcopus, quod infirmitati carnis vim affert, & perpeſſiones non curat, ut imitetur vulnera, & præmia reportet. Qui enim compatitur, merito conglorificabitur: qui ſuffert, conregnandi ſortem conſequetur. Nemo ſeducat inanibus verbis: non conceditur coronam referre per relaxationem, neque bravium regale per delicias reportare: per multas tribulationes oportet nos introire in regnum Dei. At tu dices omnino: Non eſt periculorum tempus, reges non perſequuntur; ſed contra, Eccleſiam coronis exornant, Sacerdotes laudibus proſequuntur, fovent populum, atque ad piſcatores accurrunt: Principes tuentur Spiritus theatrum; plebes ſtant a nobis, qui fideles ſumus, noſtrorumque bonorum participes eſſe gloriantur. Quas igitur tribulationes commemoras? In deliciis ſunt omnes, nos autem jejuni ſumus. Sudore perfundimini, & meo ſermoni dare locum detrectatis. Stando defeſſi eſtis, & nugacem oratorem non vocatis, ſed contra deſiderium creſcit, caritas augetur, preces duplicantur, imo multiplicantur, ut roboretur vas fictile, ut expurgetur vaſculum luteum, ut lingua putrida ſpiritu renovetur. Ipſi gloria, & potentia in ſæcula ſæculorum. Amen.

A τίας καὶ τὰς ἔχθρας κατήργησε· καὶ ἐπεγερεῖ ζῆλον, ὃν οἱ πόδες τῶν Ἑβραίων ἕνεκεν τῶν σημείων καὶ τῶν θαυμάτων ὑπέμειναν· ἐπεγερεῖ δὲ κατὰ τίνος; κατὰ τῶν βασκαινόντων, καὶ διὰ τοῦτο βλασφημούντων· βλάβην γὰρ οὐδεμίαν ὁ βλασφημηθεὶς περὶ τὴν δόξαν τὴν οἰκείαν ὑπέμεινε· μαρτυρεῖ δὲ τῶν ἀποστόλων ὁ σύλλογος, μαρτυρεῖ τῶν ἁλιέων ἡ δόξα, μαρτυρεῖ τῶν ἀγραμμά- B των ἡ φωνὴ, μαρτυρεῖ τῶν ἀπαιδεύτων ὁ λόγος, μαρτυρεῖ τῶν σολοικιστῶν τὰ πανταχοῦ κεκρατηκότα δόγματα· ἔδραμον τὴν οἰκουμένην, σχῆμα φέροντες πτωχοῦ, πλοῦτον δὲ παρ' αὐτῶν οἱ βασιλεῖς ἐδανείζοντο· μαρτυρεῖ τῆς ἐκκλησίας ὁ πόθος, μαρτυρεῖ τοῦ ἱερέος ὁ ἀγαθὸς σκοπὸς, ὅτι βιάζεται τῆς σαρκὸς τὴν ἀσθένειαν, καὶ παθῶν οὐ φροντίζει, ἵνα μιμήσηται τραύματα, καὶ τὰ C βραβεῖα κτήσηται· ὁ γὰρ οὖν πάσχων, εἰκότως συνδοξάζεται, ὑπομένων συμβασιλεῦσαι κεκλήρωται· μηδεὶς ἀπατήσῃ κενοῖς λόγοις· οὐκ ἔστιν λαβεῖν ἐν ἀνέσει τὸν στέφανον, οὐδὲ ἐν τρυφῇ τὸ βραβεῖον τὸ βασιλικὸν δέξασθαι. διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ· σὺ δὲ πάντως ἐρεῖς, οὐκ ἔστι κινδύνων ὁ καιρὸς, οὐ διώκουσιν οἱ βασιλεῖς, ἀλ- D λὰ τοὐναντίον στεφανοῦσι τὴν ἐκκλησίαν, δοξάζουσι τοὺς ἱερεῖς, ἀλείφουσι τὸν λαὸν, καὶ τοῖς ἁλιεῦσι τρέχουσι, δορυφοροῦσιν οἱ ἄρχοντες τὸ τοῦ πνεύματος θέατρον· οἱ δῆμοι μεθ' ἡμῶν τῶν πιστῶν εἰσι, καὶ τῶν ἀγαθῶν μετασχεῖν τῶν ἡμετέρων εὔχονται· τίς τοίνυν ἡ θλίψις ἐπερωτᾷς; τρυφῶσι πάντες, ἡμεῖς δὲ νηστεύωμεν· τῷ ἱδρῶτι λούεσθε, καὶ τῷ λόγῳ παραχωρεῖν μου οὐκ ἀνέ- E χεσθε· ἑστηκότες κεκμήκατε, καὶ φλύαρον οὐ καλεῖτε τὸν ῥήτορα, ἀλλὰ τοὐναντίον ὁ πόθος ἀκμάζει, ἡ ἀγάπη προστίθεται· ἡ προσευχὴ διπλάσιον, μᾶλλον δὲ πολυπλάσιον γίνεται, δυναμωθῆναι τὸ σκεῦος τὸ ὀστράκινον, καθαρθῆναι τὸ ἀγγεῖον τὸ πήλινον, γλῶσσαν σαθρὰν ἀναπλασθῆναι τῷ πνεύματι, αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

F

A

ΤΟΥ͂ ΜΑΚΑΡΙ͂ΟΥ ἘΦΡΑΙ͂Μ ΕἸΣ ΤΗ͂Ν ἉΓΙ͂ΑΝ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ͂Ν ΚΑῚ ΕἸΣ ΤῸΝ ΛΗΣΤῊΝ ΚΑῚ ΕἸΣ ΤῸΝ ΣΤΑΥΡΟ͂Ν.

Πρώην Ῥεβέκκας ἐπιθαλάμιον εἶπον· σήμερον τὸν ἐκ Ῥεβέκκας ἐπιτάφιον ᾄδω· σήμερον γὰρ δεσποτικὸν ἑορτάζομεν ἐντάφιον, ζωῆς γεγονότα γλωσσόκομον· σήμερον Βασιλικὸν ἑορτάζομεν τύμβον, παράθυρον ἐπὶ τὸν τάφον γενόμενον· σήμερον ἐπιχορεύομεν λάρνακα, τριήμερον, δῆλον, νεκρὸν ἐπὶ τὸν θάνατον κρύφασαν· σήμερον βακχεύομεν περὶ θήκην τὴν μυροθήκην τοῦ Κόσμου· σήμερον περὶ σοροῦ ἐξορχούμεθα πρὸς νεκρὸν ἐκλιγμήσασαν . . . . . σήμερον ἐπάγει σταυρὸς, καὶ ἡ κτίσις ἀγάλλεται· σταυρὸς γὰρ πεπλανημένων ὁδός· σταυρὸς Χριστιανῶν ἐλπίς· σταυρὸς πλουσίων χαλινός· σταυρὸς τρόπαιον κατὰ δαιμόνων· ἀπόρων εὐπορία· χειμαζομένων ἐλπίς· προστάτης χηρῶν· θλιβομένων ἄνεσις· πρεσβυτέρων τέλος· σταυρὸς ὅπλον αἰώνιον· ἀπαιδεύτων σοφία· ἀποστόλων καταγγελία· παρθένων σωφροσύνη· σταυρὸς οἰκουμένης ἀσφάλεια, σταυρὸς ἰδώλων ἀφανισμός· ἀδυνάτων δύναμις· παραλυτικῶν ἄφεσις· γυμνῶν σκέπη· σταυρὸς νεκρῶν ἀνάστασις· χωλῶν βακτηρία· ὑπερηφάνων καθαίρεσις· κατὰ τοῦ διαβόλου νίκος· σταυρὸς ἀπελπισμένων ἐλπίς· πολεμουμένων τεῖχος· ἀδίκων κριτής· νηπίων φύλαξ· σταυρὸς φῶς τοῖς ἐν σκότει καθημένοις· Βαρβάρων φιλοσοφία· ἀνόμων νόμος· μαρτύρων καύχημα· σταυρὸς ἱερέων χαρά· ναῶν καθαίρεσις· Ἰουδαίων σκάνδαλον· νοσούντων ἰατρία· σταυρὸς πεινώντων ἄρτος· τυφλῶν ὁδηγός· πενήτων παραμυθία· ἀκολάστων μετάνοια· σταυρὸς, νέων παιδαγωγός· πλεόντων κυβερνήτης· πατὴρ ὀρφανῶν· σταυρὸς δικαίων σύμβουλος· ἀνδρῶν κεφαλή· βασιλέων μεγαλοπρέπεια· δούλων ἐλευθερία· προφητῶν κήρυγμα· σταυρὸς μοναζόντων ἄσκησις· ἐκκλησίας θεμέλιον· βωμῶν ἀνατροπή· διψώντων πηγή· σήμερον ἐπάγει σταυρὸς, καὶ τὰ καταχθόνια διαρύχθη· σήμερον Ἰησοῦ κατηλώθησαν χεῖρες, καὶ τῶν νεκρῶν ἀνελύθη τὰ δεσμά· σήμερον ἐτολμήτη Χριστοκτονία, καὶ ἐπετρά

BEATI EPHRAIM

IN SANCTAM PARASCEVEN, ET IN CRUCEM, ET LATRONEM.

B Paulo ante Rebeccæ carmen nuptiale recitavi; hodie funebrem de Rebecca orationem habeo: hodierno enim die Dominicam celebramus ſepulturam, quæ fuit vitæ arca. Hodie regiam celebritatibus exornamus tumbam, quæ eſt veſtibulum ad ſepulcrum. Hodie celebramus urnam, quæ videlicet tribus diebus mortuum in morte abſcondit. Hodie lætitia geſtimus circa thecam unguentariam mundi. C Hodie de urna ſepulcrali exultamus . . . . Hodie inducitur Crux; & creatura exultat. Crux enim eſt aberrantium via. Crux Chriſtianorum ſpes; crux divitum frænum, crux trophæum contra dæmones, indigentium abundantia. Fluctuantium ſpes, viduarum tutor, tribulatorum requies, ſeniorum perfectio. Crux arma æterna, D imperitorum ſapientia, Apoſtolorum annunciatio, virginum continentia. Crux orbis terrarum ſecuritas: crux idolorum deſolatio, impotentium virtus, paralyticorum erectio, nudorum operimentum; crux, mortuorum reſurrectio, claudorum baculus: ſuperborum deſtructio, contra diabolum victoria. Crux deſperatorum ſpes: eorum qui oppugnantur, E murus. Eorum, qui inique opprimunt, judex; puerorum cuſtos. Crux lux his qui in tenebris ſedent. Barbarorum philoſophia, iniquorum lex, martyrum gloriatio. Crux Sacerdotum gaudium, templorum everſio. Judæorum ſcandalum, ægrotantium medicina. Crux eſurientium panis, cæcorum dux, pauperum conſolatio, F intemperantium pœnitentia. Crux juvenum rector, navigantium gubernator, pater orphanorum. Crux juſtorum conſiliarius: virorum caput, regum magnificentia, ſervorum libertas, Prophetarum prædicatio. Crux monachorum exercitatio, Eccleſiæ fundamentum, delubrorum everſio, ſitientium fons. Hodie crux adducitur, & ſubterranea effringuntur. Hodie manus Jeſu ſunt clavis fixæ, & mortuorum

Ex cod. Alexandrin. Vat. 23. pag. 52. & Baſiliano 52

rum vincula ſoluta. Hodie facinus interfectorum Chriſti in audaciam prorupit, & curſus mortuorum cohibitus eſt. Hodie ſanguinis rivus ad ſepulcra eſt effuſus, & irrigatus Infernus germinare fecit. Hodie ſumma manſuetudine hinc inde Jeſus trahitur ad paſſionem, omnique hora ſuis doloribus benedicens, raptus eſt ad Pilati prætorio aſſidentis judicium; inde Judæorum audaciæ ad ludibrium traditus, ad ſextam uſque horam illuſus eſt: tum clavorum punctionibus quum trium horarum ſpatio tuliſſet dolores, morte finem paſſioni impoſuit. Inde duodecima hora e ligno depoſitus eſt ſimilis leoni dormienti. Nunc ad inferos deſcendit, videre cupiens juſtos poſt labores quieſcentes, quorum unumquemque conſpiciens præteribat, regis inſtar, qui exercitum meridie ſomno detentum obſervat. Vidit Adam multis attritum gemitibus. Vidit Abel ſanguine purpuratum. Vidit Noë juſtitia exornatum. Vidit Sem & Japhet paterna excultos verecundia. Vidit Abraham omnibus redimitum virtutibus. Vidit Lot hoſpitalitate florentem. Vidit Iſaac conſtantia virentem. Vidit Jacob tolerantia fulgentem. Vidit Job, athletarum more exercitatum. Vidit Phinees flagellis armatum. Vidit Moyſen divinis initiatum digitis. Venit ad Nave filium, & ſtipatus erat exercitibus. Tranſiit ad Samuelem, & ſacris Regum unctionibus fulgebat. Venit ad David, & una cum pſalterio ſepultus erat. Ad Eliſæum acceſſit, & ovina pelle involutus erat. Jacebat Iſaias ſerra abſciſſi capitis gaudio geſtiens. Jonas Ninivitarum ſalute ornatus. Jeremias laci luto illitus: Apparebant Ezechielis oculi horribilibus viſionibus fulgentes. Danielis pedibus, leonum oſcula emicabant. Corpora, quæ e fornace evaſerant, igne ad cutem ſplendebant. Tormentorum exquiſitis inſtrumentis ſtipata erat Maccabæorum phalanx. Baptiſtæ caput abſciſſione fulgebat. Vidit & ſanctas mulieres præ virorum amiſſione minime triſtes. Vidit Sarram Abrahæ fide inſignitam. Vidit Rebeccam hydriarum largitione florentem. Vidit Rachel nuptiarum prudentia coruſcantem. Vidit pugnantium matrem ſeptenaria turri munitam. Vidit ſingulos juſtos, omnes Prophetas perpendit; prædicavit, Adſum. atque divinus excitatus eſt exercitus:

Hacte-

A ἐπετράπη νεκροδρομία· σήμερον αἵματος ῥύαξ
εἰς τάφους μετωχετεύθη, καὶ ἀρδευθεὶς ὁ ᾅ-
δης ἀνέθαλεν· σήμερον πανημέριον Ἰησοῦς
περιήλκετο τῇδε κᾀκεῖσε πᾶσαν ὥραν εὐλογῶν
τοῖς οἰκείοις παθήμασιν, ἐξεώσθη οὖν μέχρι
πόῤῥω Πιλάτου κρίνοντος· πραιτωρίῳ προση-
δρευον· ἐκεῖθεν τολμαῖς ἰουδαϊκαῖς πρὸς
παίγνιον ἐκδοθεὶς εἰς ἕκτην ὥραν εἶτα τοῖς
B ἐκ τῶν ἥλων κεντήμασι τριώριον ὑποστὰς
ἀλγηδόνα, θανάτῳ παύει τὸ πάθος. ἐν-
τεῦθεν ἄχρι δωδεκάτης τῷ ξύλῳ προσερρίπ-
ται καθεύδοντι προσόμοιος λέοντι· νῦν εἰς
ᾅδου κατῆλθεν, ἰδεῖν ἐπιθυμῶν τοὺς δικαί-
ους μετὰ πόνους καθεύδοντας, ὧν ἕκαστον
συνειδὼν ὑπερέχειν ὁρῶν καθάπερ βασιλεὺς ἐ-
πισκεπτόμενος ἐν μεσημβρίᾳ στρατόπεδον ἀνα-
C παυόμενον ὕπνῳ· ἴδεν τὸν Ἀδὰμ πολλοῖς ἐμ-
πεφυρμένον κλαυθμοῖς· ἴδεν τὸν Ἄβελ αἵμα-
τι πορφυρίζοντα· ἴδεν Νῶε δικαιοσύνῃ κο-
μῶντα· ἴδεν τὸν Σὴμ καὶ Ἰαφὲθ πατρικῇ κε-
κοσμημένους αἰδοῖ· ἴδεν τὸν Ἀβραὰμ παντοίαις
ἐστεμμένον ἀρεταῖς· ἴδεν τὸν Λὼτ, ξενοδοχίαις
ἀντλοῦντα· ἴδεν τὸν Ἰσαὰκ θάλλοντα καρτερί-
αις· ἴδεν τὸν Ἰακὼβ ὑπομοναῖς ἠλειμμένον·
D ἴδεν τὸν Ἰὼβ ἀθλητικῶς τεταμένον· ἴδεν τὸν
Φινεὲς στρομάστιγι καθοπλισμένον· ἴδεν τὸν Μω-
σέα θείοις μεμυηκότα δακτύλοις· ἦλθεν ἐπὶ
τὸν τοῦ Ναυὴ υἱὸν, καὶ πέφρακται στρατηγίαις·
μετέστη πρὸς τὸν Σαμουὴλ, ἤπλοτο βασιλι-
καῖς χειροτονίαις ἀστράπτων· ἧκεν ἐπὶ τὸν Δα-
υὶδ, καὶ ψαλτηρίῳ συντέθαπται· πρὸς Ἐλισ-
σαῖον μετέβη, καὶ ἐνετύλικται μηλωτῇ· ἔ-
E κειτο Ἡσαίας κεφαλῇ πρισθείσῃ γαυρούμενος·
Ἰωνᾶς νινευιτικῇ καὶ καλλώπιστος σωτηρίᾳ·
Ἱερεμίας τῷ ἐκ λάκκου βορβόρῳ μεμύρισται·
ἐδύνειτο τὰ Ἰεζεκιὴλ ὄμματα, φρικταῖς ὀπ-
τασίαις αὐγάζοντα· τοῖς τοῦ Δανιὴλ ποσὶν
ἐπήνθη λεόντων φιλήματα, ἔστιλβε τὰ ἐκ
Καμίνου σώματα πυρὶ χροῒ αὐγοῦντα· ἀθρεμ-
βόλοις πέφρακτο τῶν Μακκαβαίων φάλαγξ·
F ἡ τοῦ Βαπτιστοῦ κεφαλὴ καρατομίᾳ λελάμπρυν-
το· εἶδεν καὶ γυναῖκας ἁγίας, οὐδὲν ἀνδρῶν λυ-
πουμένας· ἴδεν τὴν Σάῤῥαν ἀβραμιαίᾳ λαμ-
πρύνουσαν πίστει· ἴδεν τὴν Ῥεβέκκαν ταῖς ἐ-
ξυδρίαις εὐποιΐαις ἀνθοῦσαν· ἴδεν τὴν Ῥαχὴλ
γάμῳ σωφροσύνης στίλβουσαν· ἴδεν τυραννομά-
χων μητέρα πύργων ἑβδομάδι, τετειχισμέ-
νην· ἴδεν πάντα δίκαιον· κατενόησε πάντα
προφήτην· ἐκήρυξεν, πάρειμι· καὶ ὁ θεῖος
ἀφυπνίστη στρατός.

Ἀλλὰ

A Ἀλλὰ γὰρ ἄχρι τούτων ὁ βασιλικὸν εἰρείσθω συντόμως· Φέρε δὴ λοιπὸν ἐπὶ τὸν Πιλάτον τὸν λόγον ἑλκύσωμεν· αὕτη γὰρ τῶν σημερινῶν ἡ ἀρχή· μανικῶς οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Χριστὸν συλλαβόμενοι, ἡγεμονικαῖς βασάνοις ἐξέδωκαν, οὐδὲν ἀκολούθως ποιήσαντες, οὐδὲ ἐγγραφὰς ἀποθέμενοι, οὐ κατηγορίαν ἔννομον εἰσελθόντες, οὐκ αἰτίαν εἰπόντες, οὐχ ἔγκλημα οὐδένα συνήγορον δείξαντες· ἀλλὰ πῶς; B δῆμος χυδαῖος καὶ ὄχλος ἀγοραῖος, καὶ λαὸς ἀγροικώδης ἐκ τῶν πέριξ κώμων, ἐν ἑορτῇ συνελθὼν ἐβόα· σταύρωσον, σταύρωσον· ὁ δὲ Πιλάτος ἄλλην μὲν οὐδεμίαν αἰτίαν, ὁρμὴν δὲ δήμου διὰ φθόνου κεκινημένην ὁρῶν, μείζονα τιμωρίαν ἐλάττονος πρίασθαι βουληθεὶς ἵνα θανάτου ῥύσηται, φραγελλοῖ, ὡς δὲ καὶ οὕτως ἦσαν ὠμοί, τὰς χεῖρας ἀπονιψάμενος C εἶπεν· καθαρός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τούτου· μυρίοις δὲ τοὺς αἱμοβόρους ἀπέστρεψεν λόγοις, τὰ ῥωμαϊκὰ πρὸς αὐτοὺς διεξερχόμενος νόμιμα· ἐκ ποίων φησὶν ὦ Ἰουδαῖοι τὸν Ἰησοῦν ἀδικημάτων σταυρώσω; ἐγὼ φονέων κάθημαι τιμωρός· οὗτος δὲ τάφους ἐκκένωσεν· ἐγὼ παρὰ Καίσαρος πλημμελημάτων ἀπέσταλμαι δικαστής. τοῦτον δέ τις οὐκ εἶδεν πταισμάτων D ἀνώτερον; Ἐγὼ κολάζω τὸν τοὺς ὁρῶντας τυφλοῦντα, οὗτος δὲ τετυφλωμένους φωτίζει· ἐγὼ τὸν πόδας ἑτέρων κατατέμνοντα τιμωροῦμαι, οὗτος δὲ χωλεύοντας ὤρθωσεν· ἐγὼ ψῆφον ἐκφέρω θανατηφόρον εἴτις παιδὸς ἀποστερεῖ μητέρα· οὗτος δὲ μητρὶ κεχάρισεν υἱὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστήσας· ἐμοὶ νόμος χειροκοπεῖν τὸν ἑτέρου κόπτοντα δεξιάν· οὗτος δὲ δεξιὰν ἥπλωσε E χεῖρα· ἐγὼ ζημιῶ καταδίκαις, εἴτις τινὸς νοσφίζει τὸ σιτηρέσιον· οὗτος δὲ ποταποῖς τὴν ἔρημον ἄρτων ἀπέκλησεν· Ἐμὸν ἔργον συγκόπτειν πληγαῖς τοὺς ἑτέροις διὰ πληγῶν ἀρρωστήματα τίκτοντας· οὗτος δὲ παραλυτικὸν κλινηφόρον τρέχειν ἐκέλευσεν· ἐμὸν ἐξορίᾳ σωφρονίζειν τῶν λυμαίνων ἀμπελῶνας· οὗτος δὲ γάμον ἐφαίδρυνεν ἔχων ἀμπελῶνα τὸν λόγον· Ἐγὼ F λαμβάνω δίκην, εἴτις τειχορυχίαν τολμᾷ· οὗτος δὲ διαρρυγεῖσαν κρυπτῶν αἱμάτων ἐνέφραξε· Ἐγὼ τοὺς τῶν πλωτήρων καταποντιστὰς περιβάλλω κινδύνοις· οὗτος δὲ τὸν Πέτρον ἐπὶ κυμάτων ἐπόρευσεν· τοῦτον οὖν κολάζειν βοᾶτε μήποτε οὕτω μανείην· οὐκ ἔστιν μοι ξίφος πρὸς ἀνδρὸς τούτου σφαγήν· ἐγὼ τὸν Ἰησοῦν θανατώσω, Λάζαρον βλέπων ζῶντα, καὶ εἰς τάφον ἀνθρω-

Hactenus regiam dignitatem brevi ſermone complexi ſumus. Age dum ad Pilatum quod reliquum eſt orationis convertamus. Hoc enim eorum, quæ hodie geſta ſunt, initium. Judæi Chriſtum immaniter comprehendentes, Prætoris tormentis tradiderunt, nihil recte, & ex ordine gerentes, neque inſcriptiones exhibentes, nec legitimam accuſationem adducentes, nec cauſam dicentes, ne unum quidem crimen in ſui patrocinium oſtendentes; ſed qua ratione? Populus vilis, turba forenſis, & plebs ruſtica ex proximis pagis in feſto convenientes clamabant; Crucifige, crucifige. Pilatus autem nullam aliam cauſam, ſed impetum populi ob invidiam commotum videns, quum majorem pœnam minori redimere vellet, ut a morte vindicaret, flagellandum tradit. Quumque adhuc in eum ſævirent, manus lavans, inquit; Mundus ſum a ſanguine hujus. Innumeris rationibus, ſanguinis cupidos removere curavit, Romanorum eis leges enarrans. Quæ ob crimina, inquit, ego Jeſum, o Judæi, crucifigam? Ego occiſorum ſedeo ultor; hic autem ſepulcra evacuavit. Ego a Cæſare delictorum miſſus ſum judex; hunc autem quis ignoravit a delictis innocuum eſſe? Ego punio eum qui obcæcat videntes; hic autem cæcos illuminat. Ego in eum, qui aliorum pedes abſcindit, animadverto; hic vero claudos confirmavit. Ego mortis ſententiam fero, ſi quis puero matrem orbam reddit; hic vero filium e mortuis ſuſcitans, matri donavit. Mihi jus eſt manum illius abſcindere, qui alterius obtruncat dexteram; hic autem dexteram ſolvit manum. Ego pœnis plecto, ſi quis aliquem frumento fraudet; hic autem innumeris in deſerto panes fregit. Meum munus eſt ictibus afficere eos, qui per verbera aliis infirmitatem inferunt; hic autem Paralyticum grabatum geſtantem abire juſſit. Meum eſt exilio cohibere eos, qui vineas devaſtant; at iſte nuptiis lætitiam attulit, verbo vineam efficiens. Ego pœnas ſumo, ſi quis muros effodere audeat; hic occulti ſanguinis fluxum obſtruxit. Ego periculis objicio eos, qui nautas mergunt; hic Petrum ſuper fluctus ambulare fecit. Hunc igitur puniendum clamatis? nequaquam adeo ego inſaniam. Non eſt mihi gladius ad hujus viri cædem. Ego ne Jeſum morti tradam,

tradam, qui Lazarum viventem video; & ad ſepulcrum hominem mittam, qui ſepulcris negotium faceſſit? Qui fieri poteſt, ut invitus moriatur is, cujus virtute inferi ne unum quidem mortuum habere ſperant? Quomodo & mortuus non reſurget, & rurſus vos in mœroribus eritis? His dictis quum eos ſuaderi minime poſſe animadverteret, prætorio abiit, permiſitque abeuntes facere quod vellent. Sed in horum tumultu ſapientia ſiluit, nec verba Verbum dabat; illi autem impiè aſpernantes crucifixerunt. Et ſtatim commota ſunt univerſa; elementorum ſingula concuſſa ſunt: fugit dies, obſcuratum eſt cœlum: profunda terræ loca quaſſata ſunt ejulavit terra violento motu concuſſa: effracta ſepulcra, cruce veluti vecte vaſtata: clamaverunt petræ ſenſibiliter ſciſſæ. Templum ſciſſum eſt, ferre non valens intolerabile facinus. Sol propter audaces receſſit, denſaque nocte ſe abſcondit. Res creatæ commotæ ſunt; iſti autem licet tam horribilia vidiſſent, nullo doloris ſenſu affecti ſunt. Attamen honoraverunt eum inviti, & glorificaverunt ignorantes; unde infamiam inferre conati ſunt, inde honorem ei confirmarunt; in figura ludibrii dederunt ei quæ illi conveniebant. Illuſerunt ei, adorantes; ſed illudentes illuſi ſunt; ſervitutem enim ſuam confeſſi ſunt. Eum clamyde de circumdederunt, illudentes. Quapropter regem ſuis manibus induerunt: Spinis coronarunt veluti agri cultores: acetum miſcuerunt, tamquam inutilis vinea: fel obtulerunt perinde atque populus malus hoſpes: Spongiam dederunt, veluti animarum medico: calamum obtulerunt, unde ſcripto reprobati ſunt: una cum latronibus crucifixerunt, quorum alter, quem ad ludibrium crucifixerant, Paradiſi janitorem eum nactus eſt. Domine, ait, memento mei in regno tuo. Vide ſervum compunctum: vide humilem, qui benignitati ſupplicat, nil ipſe petere audet; non dixit, da mihi claves, quas dediſti Petro, nec ullum ſolium, inſtar matris filiorum Zebedæi obtinere rogavit. At quid opus eſt excelſiora enarrare? ne Publicanum quidem dicentem, Propitiare mihi peccatori, imitatus eſt, neque peccatorum veniam rogavit; quum enim multa ſibi eſſe intelligeret, ut ſui tantum in regno cœlorum memoriam haberet, petiit, regiſque judicio reliquit quid ſibi elargiri opus eſſet, & quomodo ſervi miſere-

A ἄνθρωπον πέμψω σκληρὸν γενόμενον τάφοις; πῶς δὲ καὶ ἄκων ἔσται νεκρὸς, δι' ὃν ὁ ᾅδης οὐδ' ἕνα νεκρὸν ἔχειν θαρρεῖ; πῶς δὲ καὶ νεκρωθεὶς οὐκ ἀνίσταται; καὶ πάλιν ὑμεῖς ἐν ὀδύναις τὰ πράγματα; τοιαῦτα φράσας οὐ πειθομένους ὁρῶν, ἀπῆλθε τοῦ πραιτωρίου, ἀφεὶς ἀπελθόντας, ὅτι βούλοιντο δρᾶσαι, ἀλλὰ τούτων παρατολμώντων ἡ σοφία σιγῇ παρειστήκει· οὐκ ἐδίδου λόγον ὁ λό-
B γος· οἱ δὲ ἐπιβλαβῶς ἀθετοῦντες ἐσταύρωσαν· καὶ εὐθὺς ἐδονίσθη τὰ πάντα· τῶν στοιχείων ἕκαστον ἐκλονήσθη· ἔφυγεν ἡ ἡμέρα· ἐμελανημόνησεν ὁ οὐρανὸς· τῆς ὑπὸ οὐρανὸν κατασείσθη τὰ βάραθρα· ἡ ἄκοντι σταυρωδόχος· ὠλόλυξεν γῆ, σεισμῷ τὴν βίαν παράξασα· κατεθλάσθησαν τάφοι, καθάπερ μοχλῷ, τῷ σταυρῷ πορθηθέντες· κατεβόησαν πέτραι θυμη-
C κῶς ἐκραγῆσαι· ναὸς περιεσχίσατο, μὴ φέρων τὴν ἀφόρητον τολμὰν· ἥλιος τοὺς τολμηροὺς ἀπεστράφη, καὶ ἐκρύβη, δεδανεισμένη νυκτὶ· ἐσαλεύθη ἡ κτίσις· ἀλλὰ καίτοι οὕτως ὁρῶντες φρικτὰ, οὐδὲν καθυφῆκαν τῆς λύπης· πλὴν τετιμήκασιν αὐτὸν ἄκοντες, καὶ ἐδόξασαν ἀγνοοῦντες· δι' ὧν ἐπείρασαν ἀτιμάζειν· τιμὴν αὐτῷ προσεκύρωσαν ἐν παιγνίων προσχήμα-
D τι· δεδώκασιν αὐτῷ τὰ αὐτοῦ. ἐνέπαιξαν αὐτῷ προσκυνοῦντες, ἀλλ' ἐμπαίχθησαν παίζοντες· δουλείαν γὰρ τὴν ἑαυτῶν ὡμολόγησαν· ἠμφιάσαντο αὐτὸν χλαμύδα χλευάζοντες, οὐκοῦν, οἰκείαις αὐτῶν χερσὶν ἐνέδυσαν αὐτὸν Βασιλέα· ἀκάνθαις αὐτὸν ἐστεφάνωσαν, ὡς χέρσον γεώργιον· ὄξος ἐκέρασαν ὡς ἀχρήσιμος ἀμπελὼν· χολὴν προσεκόμισαν ὡς κακόξενος δῆμος·
E σπόγγον ἐπέδωκαν, ὡς ψυχῶν ἰατρῷ· προσήνεγκαν κάλαμον, ὅθεν ἐγγράφως ἐκβέβληνται· λῃσταῖς συνεσταύρωσαν, ἀλλ' ηὗρεν θυρωρὸν παραδείσου ὃν εἰς ὕβριν ἐσταύρωσαν· Κύριέ φησιν, μνήσθητί μου ἐν τῇ βασιλείᾳ σου· ὅρα τὸν κατανενυγμένον οἰκέτην; ὅρα τὸν ταπεινόφρονα τῆς φιλανθρωπίας προσαιτητὴν; οὐδὲν αὐτὸς αἰτῆσαι τολμᾷ· οὐκ εἶπε, δός μοι τὰς κλεῖας,
F ἃς δέδωκας Πέτρῳ· οὐδένα τῶν θρόνων, οὓς ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου λαβεῖν ἐδεήθη· καὶ τί δεῖ τῶν λίαν ὑπερόγκων λέγειν, ἀλλ' οὐδὲ τὸν τελώνην μεμίμηται, ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ, εἰρηκότα· οὐδὲ ἁμαρτιῶν ᾔτει συγχώρησιν· πολλὰς γὰρ οὔσας αὐτῷ ἑώρα· ὅθεν μνήμην μόνην ᾔτησεν τὴν ἐν βασιλείᾳ· τῇ γνώμῃ τοῦ βασιλέως δέδωκεν ὅ τι χρὴ χαρίσασθαι· καὶ ὅπως τὸν οἰκέτην οἰκτεῖραι· ἐγὼ δέσ-
ποτά

ποτέ φησιν, οὐδὲν αἰτεῖσθαι θαῤῥῶ· ὑπαρξάτω A
δὲ μόνον μοὶ τοῦτο, ὅταν ἀνέλθῃς ἐν τῇ βασι-
λείᾳ σου· ὅταν ἀγγελικός σοι προτρέχει στρατὸς·
ὅταν σοι δικαίων ἀπαντῶσι νεφέλαι· ὅταν τάφων
αὔλακες νεκρῶν θερίζονται δράγματα. ὅταν βί-
βλοι τῶν ἑκάστῳ δρομένων ἀνοίγονται· τότε μου
μνήσθητι· λέγων· ἐσταύρωσέν με ποτὲ δῆμος
Ἑβραίων, καὶ πάντες ἠρνήσαντο τὴν ἐμὴν οἰκειό-
τητα· τὰς ἀλεκτρυόνων παρῆλθον φωνάς· ἀρ- B
νούμενοί με οἱ πάντων μου γνησιότατοι· οὐδείς μοι
συμπαθεὶς κρεμαμένῳ παρέστη, ἀλλ' οὓς τὸ
ἐμὸν ἐψώμισα σῶμα, πόῤῥωθέν με σφαττό-
μενον ἐθεώρουν· ὁ πρῶτος μοι τῶν μαθητῶν, πρῶ-
τος τῶν ἐμὲ πεφευγότων ἐγένετο· ὁ Πέτρος
ὅρκοις βεβαίωσε τὴν πρός με ἀλλοτρίωσιν· ὁ
Ἀνδρέας ὡς ἄνανδρον ἐδραπέτευσεν, Ἀνδρέας
ὁ Πέτρου ἀδελφὸς, Πέτρου ἦν ἀδελφὸς, καὶ C
τὴν ἄρνησιν ὡς τὴν φύσιν· ὁ Φίλιππος φιλίᾳ τῇ
πρὸς ἐμὲ ἡμᾶς ἀπετάττετο· οἱ τοῦ Ζεβεδαίου ζά-
λαις ἀπιστίας βαλλόμενοι ἀστήρικτοι παρειείσαν·
ὃν ἐπὶ στήθους ἔθαλπον Ἰωάννην, τεμνομένης
μου τῆς πλευρᾶς, τὴν λόγχην οὐχ ἥρπασεν·
Θωμᾶς οὐ παρῆν· Ματθαῖος ἀπῆν· ὁ δωδέ-
κατος χορὸς ἐσκορπίσθη· οὐδὲ φωνὴν ἀφῆκαν
ὑπὲρ ἐμοῦ, ὑπὲρ ὧν τὴν ψυχήν μου ἐτεθήκειν· D
ἀλλ' οὐδὲ τῶν εὐεργετηθέντων τοῦ πλήθους, οὐδεὶς
ἥκεν μοι σύμμαχος· οὐκ ὤφθη μοι τότε Λά-
ζαρος, ὃν τεθανατωμένον ἐκάλεσα· οὐκ ἐδά-
κρυσέ με τυφλὸς, ᾧ τὴν ἀκτῖνα κεχάρισμαι
τοῦ φωτός· οὐκ ἔδραμεν πρός με χωλὸς παρ'
ἐμοῦ τὸ τρέχειν λαβών· εἷς δεδεμένος ὁμολο-
γεῖ λῃστὴς, πρὸς ἐμὴν ἀτιμίαν παρ' ἐμοὶ
σταυρωθεὶς· καὶ παρέκνιζεν Ἰουδαίους βασιλέα E
καλῶν· ὅταν μου τότε μνησθεῖς, τότε μοὶ
πρόσριψον ἓν οἰκτειρμῶν μέρος τῶν σοὶ παρα-
στάν· ἐγὼ γὰρ ὃ δώσεις αἰτεῖν οὐ τολμῶ·
οὐ γίνομαι φιλοτιμίας βασιλικῆς ἐριστὴς· οὐ
σταθμίζω πλοῦτον φιλανθρωπίας· οὐ μετρῶ θά-
λατταν οἰκτιρμῶν· ἴδες λῃστικὴν ἱκεσίαν; ὅρα
βασιλικὴν δωρεάν· ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, σή-
μερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ· σὺ F
τότε τὴν μνήμην αἰτεῖς, ἐγὼ νῦν τὴν ὑπόσχε-
σιν δίδωμί σοι· ὦ λῃστὰ, καὶ παραδείσου
λῃστά· ὦ θεοφυτεύτου φραγμοῦ τυχόρυγε,
ὦ πλημμελημάτων ἀφέσεως κλέπτα, ὦ βα-
σιλικῆς στολῆς ἐργάτα, ὦ θυρῶν ἀκλήστων τα-
μίας, ὦ κλήθρων ἀρχαίων ἐπίτροπε, ὦ
σταυροῦ πρώϊμον ἄνθος· ὦ τοῦ γολγοθᾶ χαί-
της, πρῶτον ἀκρόδρυον, ὦ σωτηρίων ἥλων
ὀψώνιον·

miſereretur. Ego, Domine, ait, nil petere audeo; id unum mihi tribuatur, quum veneris in regnum tuum, quum angelicus tibi præcurret exercitus, quum juſtorum nubes occurrent, quum ſepulcrorum ſulci mortuorum manipulos metent, quum libri eorum quæ quiſque geſſit, aperientur; tunc memento mei dicens: cruci me quondam affixit Hebræorum populus, omneſque meum conſortium negarunt; gallorum voces præterierunt negantes me qui cæteris propinquiores erant: nullus mihi condolens adfuit; ſed quibus meum corpus comedendum dederam, procul me mactandum intuebantur. Primus inter meos diſcipulos, primus fuit, qui fugeret: Petrus juramentis firmavit alienationem a me. Andreas tamquam ignavus fugæ ſe dedit. Andreas Petri frater, Petri erat frater natura æque ac negatione. Philippus renunciabat meæ amicitiæ. Zebedæi filii, infidelitatis fluctibus jactati, infirmi abibant. Quem in ſinu fovebam, Joannes, a meo latere transfigendo, lanceam minime avertit. Thomas non aderat. Matthæus abierat. Duodecim chorus diſperſus eſt. Ne unam quidem vocem pro me emiſerunt ii, pro quibus animam meam poſueram; ſed neque ullus ex illis multis qui beneficiis affecti erant, mihi ad auxiliandum occurrit. Non comparuit tum mihi Lazarus, quem e morte ad vitam revocavi. Non planxit ſuper me cæcus, cui lucis radios elargitus ſum. Non cucurrit ad me claudus, qui a me, ut ambularet, accepit. Unus Latro ligatus, & ad meam ignominiam mecum crucifixus, confitetur, & irritat Judæos, regem vocans. Quando, inquit, mei memor eris, tunc mihi elargire unam partem miſericordiarum, quæ tibi ſunt: ego enim, quod dabis, petere non audeo: non de regio honore contendo, non pondero divitias benignitatis, non metior mare miſericordiarum. Vidiſti latronis ſupplicationem? Vide regis donum. Amen, amen dico tibi, hodie mecum eris in Paradiſo. Tu, tunc ut tui memoriam habeam, petis; ego nunc promiſſum tibi ſolvo. O latro, & Paradiſi latro. O maceriæ divinitus plantatæ effractor, o delictorum remiſſionis fur, o regiæ ſtolæ operator, o januarum obſeratarum cubicularius, o clauſtris ſempiternis præſes, o præcox crucis flos, o terræ Golgotha primus arboris fructus, o ſalutarium clavorum lucrum, o pœnitentiæ hamus,

o eſca Chriſto ad vitam, cui gloria & poteſtas in ſæcula ſæculorum. Amen.

SANCTI EPHRAIM,

Ex cod. Vat. 662. p. 247.

INterrogatio. Quæ figura maris, & nubis ſupra Iſraël? Reſponſio: Baptiſmatis. Nam Iſraël exiens ex mari rubro, reliquit Pharaonem: ita etiam revera per ſanctum lavacrum a diaboli tyrannide liberamur, pro nube habentes Spiritus Sancti donum, quod per membrorum mortificationem, pravarum affectionum flammam refrigerat.

Interrogatio. Quare Ægyptios Deus in mari rubro demerſit, ac minime per aliam caſtigationem perdidit? Maſculorum infantium necem in fluvio factam ulciſcens Deus, retribuendo ſimilia, maſculorum genus ſuffocavit, ut in corporibus parem vicem rependeret.

Quis erat Saræ Abraham? Reſponſio. Maritus, & etiam patruus. Aram enim frater Abraham genuit Lot, & Saram, & Melcham, adeoque Abraham patruus ejus exiſtit.

Quomodo intelligendum id, quod dixit Abraham primo domus ſuæ: *pone manum tuam ſubter femur meum*? & reliqua. Reſponſio. Illum, qui futurus erat ex femore ſuo, ante prophetavit.

Gen. 24. 2.

Interrogatio. Quare novendecim Reges a David uſque ad Jechoniam, Evangeliſta quatuordecim nominat? Reſponſio, quia non ſucceſſiones recenſet, ſed generationes. Quoniam vero aliqui eorum a vigeſimo anno ſuſceperunt filios, ad complementum generationum, longævorum reliquos repoſuit: forte vero qui in canitie vixerunt, deſpexit.

Quare in lapideis tabulis Judæis decalogus datus eſt? Reſponſio, quia in lapidibus ſcriptum difficile deleri poteſt: præſertim vero dura, ac lapidea corda illorum ſubindicavit, in quibus legem deſcripſit.

Interrogatio. Quare quadringentos annos damnati ſunt filii Iſraël ad incolendam Ægyptum, atque ad accipiendam terram promiſſionis? Reſponſio:

A ὀψώνιον· ὦ ἄγκιστρον μετανοίας, ὦ δέλεαρ Χριστῷ πρὸς ζωήν· αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· Ἀμήν.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΦΡΑΙΜ

B Ἐρώτησις· Τίς ὁ τύπος τῆς θαλάσσης καὶ τῆς νεφέλης ἐπὶ τοῦ Ἰσραήλ; ἀπόκρισις, τοῦ βαπτίσματος· ὁ γὰρ Ἰσραὴλ ἐξελθὼν τῆς ἐρυθρᾶς κατέλιπε τὸν Φαραώ, οὕτω καὶ ἀληθῶς διὰ τῆς ἁγίας Κολυμβήθρας ἐλευθερούμεθα τῆς τυραννίδος τοῦ διαβόλου, ἀντὶ νεφέλης ἔχοντες τὴν τοῦ ἁγίου πνεύματος δωρεάν, τὴν φλόγα τῶν παθῶν διὰ τῆς νεκρώσεως τῶν μελῶν καταψύχουσαν.

C Ἐρώτησις. διατί τοὺς αἰγυπτίους ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ κατέκλυσεν ὁ θεός, καὶ μὴ δι' ἄλλης ὀργῆς ἀπώλεσε; τὴν ἐν τῷ ποταμῷ τῶν ἀρρένων παιδίων ἑβραίων γενομένην, ὅμοια ὁ θεὸς ἀντιμείψας, ἐκδικήσας, τὴν φύσιν τῶν ἀρρένων ἀπέπνιξεν, ἵνα καὶ ἐν τοῖς σώμασι ἔχῃ ἡ δίκη τὴν ἅμιλλαν.

Τίς ἦν Σάρρας ὁ Ἀβραάμ; ἀπόκρισις,
D ἀνήρ, ἀλλὰ καὶ θεῖος· Ἀρὰμ γὰρ ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἀβραὰμ ἐγέννησε τὸν Λώτ, τήν τε Σάρραν καὶ τὴν Μελχάν, ὥστε Ἀβραὰμ θεῖον αὐτῶν ὑπάρχειν.

Πῶς νοητέον τὸ λεχθὲν ὑπὸ Ἀβραὰμ τῷ πρώτῳ τῆς οἰκείας αὐτοῦ· ὑπόθες τὴν χεῖρά σου ἐπὶ τοῦ μηροῦ μου, καὶ τὰ λοιπά· Ἀπόκρισις· τὸν ἐκ τοῦ μηροῦ αὐτοῦ μέλλοντα ἔμπροσθεν
E προεφήτευσεν.

Ἐρώτησις· διατί τοὺς ιθ΄· βασιλεύσαντας ἀπὸ Δαυὶδ ἕως Ἰεχονίου ὁ εὐαγγελιστὴς ιδ΄· ὀνομάζει; ἀπόκρισις, ἐπειδὴ οὐ διαδοχὰς λέγει, ἀλλὰ γενεάς· ἐπειδὴ οὖν τινες αὐτῶν ἀπὸ εἴκοσι ἐτοὺς ἐπαιδοποιοῦν εἰς ἀναπλήρωσιν τῶν γενεῶν τῶν μακροβιούντων, τοὺς λοιποὺς ἀνέθηκεν· ἴσως δὲ καὶ τοὺς πολιοὺς ἐκζήσαντας ὑπερεῖδεν.

F Διατί ἐν λιθίναις πλαξὶν ἐδόθη Ἰουδαίοις ὁ δεκάλογος; ἀπόκρισις. ὅτι δυσεξάλειπτον τὸ ἐν λίθοις γεγραμμένον, ἀλλ' ὥστε δὲ τὸ σκληρῶδες καὶ λιθῶδες ταῖς καρδίαις αὐτῶν ἠνίξατο, ἐν αἷς τὸν νόμον ἀπεγράψατο.

Ἐρώτησις· διατί τετρακόσια ἔτη κατεδικάσθησαν υἱοὶ Ἰσραὴλ προοικῆσαι ἐν αἰγύπτῳ, καὶ ἀπολαβεῖν τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας· ἀπόκρισις.

κρισις· ἐπειδὴ, ὅταν ὁ θεὸς ἔλεγε τῷ Ἀβραάμ, γινώσκων γνώσῃ, ὅτι σοι δώσω τὴν γῆν ταύτην καὶ τῷ σπέρματί σου, ἀντεῖπε λέγων, ἐν τίνι γνώσομαι; ἀντὶ οὖν τῆς μωρίας ἐπάγει αὐτῷ ὁ θεὸς λέγων, ὅτι ἀνθ' ὧν προθύμως οὐκ ἐδέξατο τὴν ἐπαγγελίαν, ἀναβάλλομαι αὐτὴν τέως, διὰ τὴν ἀπιστίαν σου, καὶ ἔσται τὸ σπέρμα σου ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ.

Ἐρώτησις· διατί εἰς τὰ τέλη τοῦ Ἀβραὰμ ἐδόθη ἡ περιτομὴ, καὶ μετὰ τὸ πιστεῦσαι τῷ κυρίῳ, καὶ ἐκλογὴν γενέσθαι. καὶ οὐκ ἐξ ἀρχῆς ἀπὸ Ἀδὰμ, καὶ Ἄβελ, ἢ Σὴθ, ἢ Ἐνὼχ, ἢ Ἐνὼς, οἵτινες τῷ θεῷ εὐηρέστησαν.....

Ἐρώτησις· Διατί ἱστοροῦμεν ἐν διαφόροις τόποις ἐκ .... τοῦ σταυροῦ, Α. καὶ Ω, καὶ ἐπάνω Ρ. ἀπόκρισις· Ἐπειδὴ ἐν τῷ τύπῳ τοῦ σταυροῦ ἐξέτεινε Μωϋσῆς τὰς χεῖρας πρὸς τὸν θεὸν ὑποστηριζόμενος ὑπὸ Ἀαρὼν, καὶ Ὢρ, ἐτρέψατο τὸν Ἀμαλήκ...... ὅτι ἀρχὴ καὶ τέλος ὁ σταυρωθεὶς ἐν αὐτῷ ὑπάρχει· τὸ δὲ ἐπάνω Ρ. σημαίνει βοήθεια ψηφιζόμενον ἑκατόν.

Ἐρώτησις· ποίαν χρὴ νοεῖν τρίτην ἡμέραν, ἐν ᾗ ὁ γάμος ἐν Κανᾷ ἐγένετο· Ἀπόκρισις· ἀπὸ τοῦ Ναθαναὴλ ἔρωτος.

Ἐρώτησις· Τί δηλοῖ τὸ μὴ κτήσασθαι δύο χιτῶνας ὑπὸ τοῦ κυρίου λεχθέν· ἀπόκρισις. Τὸ μὴ διπλοῦς λογισμοὺς ἐπιφέρεσθαι, ἀλλ' ἕνα καὶ ἁπλοῦν ἔχειν· εἰς τὸν θεὸν πορεύεσθαι.

Ἐρώτησις· ἅπαξ ἐλιθάσθην, δὶς ἐναυάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα. ἀπόκρισις· λιθασθῆναι, τὸ ἐκ τοῦ παραδείσου τὸν Ἀδὰμ ἐξελθεῖν· τὸ ναυαγεῖν, τὸν ἐπὶ τοῦ Νῶε κατακλυσμόν· νυχθήμερον, τὴν πρώτης παρουσίας χριστοῦ ζωὴν, καὶ μετὰ τὴν τοῦ Χριστοῦ παρουσίαν.

Ἐρώτησις, τί δηλοῦσιν οἱ δερμάτινοι χιτῶνες, οὓς ὁ θεὸς τὸν Ἀδὰμ καὶ τὴν Εὔαν ἐνέδυσε· ἀπόκρισις· τὰ δέρματα νεκρωθέντων ἀλόγων εἰσὶ, νεκρώσιμον οὖν σύμβολον τοῦτο περιέθηκε.

Ἐρώτησις· τὸ ἀποκτεῖναι Κάϊν, ἑπτὰ ἐκδικούμενα παραλύσει, καὶ ποῖαι αἱ αὐτοῦ ἁμαρτίαι, καὶ ποῖαι αἱ τιμωρίαι· ἀπόκρισις· Α. φθόνος· Β'. δόλος· γ. φόνος· δ. τῆς γῆς μολυσμὸς τοῦ αἵματος· ε'. γονέων λῦποι· ς'. ἀδελφοκτονία· ζ'. θεὸν ψεύσασθαι· αἱ δὲ τιμωρίαι αὐτοῦ, α'. ἐπικατάρατος ἐπὶ τῆς γῆς. β'. .... γῆν. γ'. τὸ τὴν προσθῆναι

τὴν

A ponſio: quia quum dixit Deus Abraham: cognoſcens cognoſces, quod dabo tibi terram hanc, & ſemini tuo; contradixit dicendo: *unde ſcire poſſum*. Gen.15.8. Pro caſtigatione igitur ſubjunxit illi Deus dicens: eo quod promte non ſuſcepiſti promiſſionem, differo eam interea propter incredulitatem tuam, & erit ſemen tuum in terra aliena.

B Interrogatio. Quare circa vitæ finem Abrahæ data eſt circumciſio, & poſtquam credidit Deo, atque electio facta eſt; & non ab initio ab Adam, & Abel, vel Seth, vel Henoch, aut Enos, qui Deo placuerunt..... Deeſt reſponſio.

Interrogatio. Quare videmus in multis locis ex... Cruce A, & O, & ſupra R? Reſponſio. Quia in ſignum Crucis extendit Moyſes manus ad C Deum, ſuſtentatus ab Aaron, & Hor, & in fugam vertit Amalech...... Quia principium, & finis, Crucifixus in ipſa eſt. R. autem ſuperpoſitum, ſignificat Auxilium, quum centum computetur.

Interrogatio. Quam diem intelligere oportet eſſe tertiam, in qua nuptiæ in Cana factæ ſunt? Reſponſio? D Ab interrogatione Nathanael.

Interrogatio. Quid ſignificat dictum a Domino: *neque duas tunicas habeatis*? Luc.9.3. Non afferre duplicem cogitationem, ſed unam, ſimplicemque habere, & ſecundum Deum ambulare.

Interrogatio. *Semel lapidatus ſum, bis naufragium feci, nocte ac die in profundo maris fui.* 2. ad Cor. 11.25. Reſponſio. Lapidari eſt, Adam exire e Paradiſo: E Naufragium facere, diluvium ſub Noe: Nocte & die, primi adventus Chriſti vita, ac poſt Chriſti adventum.

Interrogatio. Quid ſignificant tunicæ pelliceæ, quibus Deus Adam, & Evam veſtivit? Reſponſio. Pelles occiſorum brutorum ſunt. Mortiferum igitur ſymbolum hoc circumpoſuit.

F Interrogatio. Qui occiderit Cain, ſeptem pœnas ſolvet? & quot ejus peccata, & quales caſtigationes? Reſponſio. 1. Invidia, 2. dolus, 3. cœdes, 4. terræ infectio ſanguine. 5. parentum dolor. 6. fratris occiſio. 7. Deo mentitum eſſe. Supplicia vero ipſius. 1. Maledictus ſuper terram. 2. . . . . in terra. 3. non addere terram, ut fructus ſuos det

ipſi.

A ipſi . 4. ſuſpirare , 5. tremebundum eſſe . 6. ejici a facie ipſius . 7. illum habere ſignum . . . . omnis qui invenerit eum .

Interrogatio . Quomodo pœnituit , quod unxiſſet Saul in Regem . Reſponſio . Digni , ait , profecto erant , ut punirentur , quum me repuliſſent , quando miſertus ſum eorum : dabo illis alium Regem David ſervum meum , eo quod ipſis gravis eſt Saul .

B Interrogatio . Quinam dicuntur in bello expediti , & cingulo unico præcincti ? Reſponſio . Homicidæ , & latrones , omniſque malefactor , & ſcortator , expeditus dicitur.

SANCTI EPHRAIM.

C *Exced. Vat. 663.p.177.* QUi enim rebus ſæcularibus devinctus eſt , & audiet veritatem , execrabitur dicentem .

SANCTI EPHRAIM.

D *Ibidem a tergo.* PRudens Monachus corporis indigentiam ſecundum ordinem moderabitur , ventriſque neceſſitatem pane explebit , & aqua .

SANCTI EPHRAIM.

E *Ex cod. Vallicell. ſign. lit. C-72. fol. 110.* SIquis cupit Regis civis fieri , currere feſtinet . Jam enim inclinata eſt dies , & nemo novit , quid in via occurrat : nam ſicuti viator ſciens longam eſſe viam , recumbens autem dormit uſque ad veſperam , deinde e ſomno evigilans , videt diem jam inclinatam ; quumque iter facere inceperit , ſtatim nubibus cœlum obducitur , tempeſtas , tonitru , fulgur & tribulatio undequaque ingruit , eo quod neque in manſionem ſuam pervenire poteſt , neque ad proprium

F locum , unde venerat , redire ; ita & nos , ſi in tempore pœnitentiæ deſides ſimus , hoc ipſum experiemur : advenæ enim ſumus & peregrini . Itaque ſtudeamus civitatem & patriam noſtram cum divitiis ingredi .

Quemadmodum enim video , iſtius ſeculi homines ſunt menſæ ac deliciarum amato-

A τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ δοῦναι αὐτῷ· δ'. τὸ στενάξαι, ε'· τρέμειν· ς'. τὸ εἶναι ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ· ζ'. τὸ ἔχειν αὐτὸν σημεῖον . . . . πάντα τὸν εὑρίσκοντα αὐτόν.

Ἐρώτησις· πῶς τὸ μεταμεληθῆναι ὅτι ἔχρισα τὸν Σαοὺλ βασιλέα· ἀπόκρισις: ὅτι μὲν ἄξιοι εἰσάν, φησι παιδευθῆναι, ἐμὲ ἀθετήσαντες, ὅπη οἰκτείρουν αὐτούς· δώσω αὐτοῖς ἄλλον βασι-

B λέα Δαυὶδ τὸν δοῦλόν μου, διὰ τὸ χαλεπὸν αὐτοῖς τὸν Σαοὺλ ὑπάρχειν.

Ἐρώτησις· τίνες λέγονται μονόζωνοι· Ἀπόκρισις, οἱ φονεῖς καὶ λησταὶ καὶ πᾶς κακοῦργος, καὶ πόρνος, μονόζωνος λέγεται.

ΤΟΥ ἉΓΊΟΥ ἘΦΡΑΊΜ,

C Ὁ γὰρ δεδεμένος ἐν τοῖς κοσμικοῖς πράγμασιν, καὶ ἀκούσει τὴν ἀλήθειαν, βδελύσσεται τὸν λέγοντα.

ΤΟΥ ἉΓΊΟΥ ἘΦΡΑΊΜ.

D Συνετὸς μοναχὸς τὴν χρείαν στοιχήσει τοῦ σώματος, καὶ τὴν χρείαν τῆς γαστρὸς ἄρτῳ πληρώσει καὶ ὕδατι.

ΤΟΥ ἉΓΊΟΥ ἘΦΡΑΊΜ.

E Εἴ τις ἀγαπᾷ συμπολίτης γενέσθαι τοῦ βασιλέως, ὀξυποδησάτω· ἡ γὰρ ἡμέρα κέκλικε, καὶ οὐδεὶς οἶδε, τί ἀπαντήσει ἐν τῇ ὁδῷ· καθάπερ γάρ τις ὁδοιπόρος ἐπιστάμενος τὸ μακρὸν τῆς ὁδοῦ, ἀναπεσὼν καθεύδει ἕως πρὸς ἑσπέραν, εἶτα ἔξυπνος γενόμενος, βλέπει τὴν ἡμέραν κεκλικυῖαν, καὶ ἀρξαμένου αὐτοῦ βαδίζειν, ἄφνω νεφέλη, χάλαζα, καὶ βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ θλίψεις παν-

F ταχόθεν, διὰ τὸ μήτε εἰς τὴν μονὴν αὐτοῦ φθάνειν, μήτε εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ ἀποστρέφειν δύνασθαι, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐὰν ἀμελήσωμεν ἐν τῷ καιρῷ τῆς μετανοίας, τοῦτο πεισόμεθα· πάροικοι γάρ ἐσμεν καὶ παρεπίδημοι· σπουδάσωμεν οὖν μετὰ πλούτου εἰς τὴν πόλιν ἡμῶν εἰσελθεῖν καὶ πατρίδα.

Ὡς ὁρῶ γάρ, οἱ τοῦ παρόντος καιροῦ ἄνθρωποι τραπέζης καὶ ἀδδηφαγίας εἰσὶ φί-

λοι

λοι μᾶλλον, ἢ ἀγάπης καὶ πίστεως.

Νοῦς ὅσιος αὐτοπροαίρετος· τί μὴ ἐκ Θεοῦ καὶ πατρίδος, λύτρωσις;

Πρώτη, ἡσυχία, ἀπερίσπαστον διαγωγὴν ἔχουσα· ἀπέχουσαν πᾶσαν μέριμναν βιωτικὴν, ἵνα δυνηθῇ ἐκ τοῦ μακαρισμοῦ τῶν ἀνθρώπων προσκολληθῆναι Θεῷ·

Δευτέρα, νηστεία σύμμετρος, ἤγουν τὸ, ἅπαξ ἐσθίειν καθημέραν, καὶ μὴ κορέννυσθαι ἐξ εὐτελῶν τροφῶν.

Τρίτη, ἀγρυπνία σύμμετρος, ἤγουν τὸ, ἥμισυ τῆς νυκτὸς εἰς ψαλμῳδίας καὶ στεναγμοὺς, καὶ δάκρυ δαπανᾷν.

Τετάρτη, ψαλμῳδία, ἤγουν προσευχὴ σωματικὴ διὰ ψαλμῶν καὶ γονάτων κλίσεσι·

Πέμπτη, προσευχὴ πνευματικὴ, ἡ διὰ τοῦ νοὸς γινομένη, ἀπέχουσα πᾶσαν ἔννοιαν.

Ἕκτη, ἀνάγνωσις ἔν τε βίοις τῶν ἁγίων πατέρων, καὶ λόγοις αὐτῶν, μηδόλως περὶ δογμάτων ξένων ἢ ἄλλων τινῶν ἀκούειν, ἵνα διὰ τῶν λόγων τῶν πατέρων νικήσῃ τὰ πάθη.

Ἑβδόμη, ἐρώτησις ἐμπείρων περὶ παντὸς λόγου καὶ ἐγχειρήματος, ἵνα μὴ ἐξ ἀπειρίας καὶ αὐταρεσκείας ἄλλα ἀντ᾽ ἄλλου ποιῶν ἀπόλλυται.

Εἴτις ἀπροσπαθῶς πρὸς τὸ οἱονοῦν πρᾶγμα διακεῖσθαι νομίζει, ἐπὶ δὲ τῇ τούτου ἀποστερήσει, κἂν πρὸς βραχὺ τῇ καρδίᾳ λελύπηται, ὁ τοιοῦτος τελείως ἑαυτὸν ἠπάτησεν· ὅσοι νέοι περὶ τοὺς τῶν σωμάτων ἔρωτας καὶ τὴν τρυφὴν ἐμμανῶς διάκεινται, καὶ τῇ μοναδικῇ πολιτείᾳ προσελθεῖν βούλονται, πάσῃ νήψει καὶ προσοχῇ ἑαυτοὺς γυμνάσωσι, καὶ πείσωσι πάσης τρυφῆς καὶ πονηρίας ἀπέχεσθαι, μήπως γένωνται αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χείρονα τῶν πρώτων· ὁ λιμὴν καὶ σωτηρίας καὶ κινδύνων πολλάκις πρόξενος· καὶ τοῦτο γινώσκουσιν, οἱ τὴν νοητὴν θάλασσαν πλέοντες· ἐλεεινὸν δὲ εἰδέσθαι θέαμα, τοὺς ἐν τῷ πελάγει διασωθέντας, ἐν τῷ λιμένι ναυαγήσαντας.

A amatores magis, quam caritatis & fidei.

Mens ſancta ſuæ eſt libertatis arbitra. Quid, nonne ex Deo eſt & patriæ liberatio?

Prima, Tranquillitas, vitæ inſtitutum habens collectum & minime vagans, quod procul ſit ab omni ſeculari ſollicitudine: ut poſſit ab hominum felicitate avelli, Deoque adhærere. *Vide ſupra hoc Tom. 3. pag. 403. lit. D.*

Altera, Jejunium moderatum, ideſt,
B ſemel comedere in die, neque ſatiari ex vilibus cibis.

Tertia, vigilia moderata, hoc eſt, noctis dimidium in Pſalmorum cantu, ſuſpiriis, & lacrymis impendere.

Quarta, Pſalmodia, ideſt oratio corporalis per Pſalmos & genuum flexiones.

Quinta, Oratio ſpiritualis, quæ per
C mentem fit, omnem mentis diſtractionem abjiciens.

Sexta, Lectio ex vitis Sanctorum Patrum, atque ex eorum ſermonibus, nihil omnino audiendo de ſermonibus peregrinis aut aliis rebus, ut per Patrum ſermones pravas affectiones vincat.

Septima, Interrogatio peritorum de omni verbo, ac tractatione, ne ex imperitia ac ſibi complacendi ſtudio,
D alia pro aliis faciens, pereat.

Siquis ſe exiſtimat ſine affectione erga quodcumque opus animatum eſſe; ſic autem, eo privatus, etſi ad modicum tempus, tædio ac mœrore afficiatur; hic omnino ſeipſe ſeducit. Quotquot juvenes ſunt amori corporum, & voluptatibus inſano modo dediti, ſolitarium autem inſtitutum ſectari cupiunt, ii omni ſtudio & conatu
E ſeipſos exerceant, oportet, eoque adducant, ut ab omni voluptate ac malitia abſtineant, ne noviſſima eorum fiant pejora prioribus. Portus ſæpe eſt & ſalutis & periculorum conciliator: & hoc ipſum norunt qui per mare intellectuale navigant. Eſt autem miſerandum ſpectaculum, eos qui e pelago emerſerunt, in portu naufragium
F facientes videre.

EJUSDEM

Ex cod. Vat. 375. pag. 189.

MErcatores ſumus ſpirituales, fratres, & ſæcularibus negotiatoribus ſimiles. Singulis diebus computat Mercator lucrum, ac damnum; ac ſi detrimentum paſſus eſt, ſtudet, & ſatagit, quo pacto illud reſarciat. Eodem modo etiam tu, dilectiſſime, per ſingulos dies, & veſpere, & mane diligenter recogita, quomodo tuam negotiationem geſſeris: veſpere autem tuum cor ingrediens, cogita, ac dic intra te: Numquid in aliqua re Deum exacerbavi? Num otioſum verbum locutus ſum? num vexavi, num fratrem meum offendi? Num alicui detraxi? Num quid os meum pſalmos cecinit, mens vero mea mundanis imaginibus detinebatur? Carnalis ne cupido me inceſſit, & cum delectatione excepi? Num terrenis curis victus ceſſi? Si in his damno affectus fuiſti, ſtude ea reparare ſuſpirando, lugendo, ne in eiſdem pœna afficiaris. Ac prima luce exoriente iterum ea meditare, & dicito: quomodo tranſivit hæc nox? Cum lucro in ipſa negotiatus ſum? Vigilavit ne mens mea cum corpore? lacrymas fuderunt oculi mei? flexis ne genibus ſomno captus ſum? pravæ ne cogitationes in me inciderunt, & cum voluptate eas mente revolvi? Si in his victus fuiſti, cura adhibere medicinam, & cuſtodem conſtitue in corde tuo, ne eadem patiaris. Si ita eris ſollicitus, tuam mercaturam ſervabis, atque hoc modo Domino tuo placebis, illique cum utilitate inſervies.

Fratres, ſi quis veſtrum præoccupatus fuerit ſordidis, fœdiſque cogitationibus, ne ſe negligendo dedat deſperationi, ſed ponat cor ſuum ante Deum, & gemens cum lacrymis dicat: Exurge Domine, & intende judicio meo. Deus meus, & Dominus meus in cauſam meam: judica me ſecundum juſtitiam tuam Domine: opus manuum tuarum ſum ego: quare me dereliquiſti, & deſpexiſti me, & quare avertis faciem tuam a me, & obliviſceris humilitatem meam? Quia perſecutus eſt inimicus animam meam, humiliavit in terra vitam meam. Infixus ſum in limo profundi, & non eſt ſubſtantia. Suſcipiat me manus tua, ne peream. Si ſic perſeveraveris, at-
que

A

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.

Ἔμποροι ἐσμὲν πνευματικοὶ, ἀδελφοὶ, καὶ ἐοίκαμεν τοῖς βιωτικοῖς ἐμπόροις· καθ' ἑκάστην ἡμέραν ψηφίζει ὁ ἔμπορος τὸ κέρδος καὶ τὴν ζημίαν, καὶ ἐὰν ζημιωθῇ, σπουδάζει, καὶ μεριμνᾷ πῶς ἀνασώσει αὐτῷ· οὕτω
B καὶ σὺ ἀγαπητὲ καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ ἑσπέραν καὶ πρωῒ ἀκριβῶς κατανόησον ἕως ἐμπορεύῃ τὴν σὴν ἐμπορίαν· καθ' ἑσπέραν δὲ εἰσελθὼν εἰς τὴν καρδίαν σου λογίσαι καὶ εἰπὲ ἐν ἑαυτῷ, ἆρα μοί ἔν τινι προσώξυνα τὸν Θεόν; μὴ λόγον ἐλάλησα ἀργόν, μὴ ἀδιαφόρησα; μὴ προσώξυνα τὸν ἀδελφόν μου; μὴ κατελάλησά τινος; μὴ ἆρα τὸ στόμα μου
C ἔψαλλεν, ἡ δὲ διάνοιά μου ἐφαντάσετο ἐν τῷ κόσμῳ; μὴ ἆρα ἐπῆλθέ μοι ἐπιθυμία σαρκικὴ, καὶ ἡδέως ἐδεξάμην; μὴ ἡττήθην εἰς τὰς γηΐνας φροντίδας; ἐὰν ἐζημιώθης εἰς ταῦτα, σπούδασον αὐτὰ κερδῆσαι· στέναξον, κλαῦσον, ἵνα μὴ εἰς αὐτὰ ζημιωθῇς. Καὶ πρωΐας γενομένης πάλιν αὐτὰ μελέτησον καὶ εἰπὲ, πῶς ἆρα παρῆλθεν ἡ νὺξ αὐτή; ἐκέρ-
D δησα ἐν αὐτῇ τὴν ἐμπορίαν μου; ἐγρηγόρησεν ἆρα ὁ νοῦς μου μετὰ τοῦ σώματος; ἐδάκρυσαν οἱ ὀφθαλμοί μου; μὴ κατηνέχθην ὕπνῳ εἰς τὴν γονυκλισίαν; μὴ ἐπῆλθόν μοι λογισμοὶ πονηροὶ, καὶ ἡδέως αὐτοὺς ἐμελέτησα; ἐὰν ἡττήθης ἐν τούτοις, σπούδασον ἰαθῆναι, καὶ στῆσον φύλακα ἐν τῇ καρδίᾳ σου· ἵνα μὴ πάθῃς τὰ αὐτά· ἐὰν οὕτω μεριμνήσῃς, σώ-
E ζεις τὴν σαυτοῦ ἐμπορίαν· καὶ οὕτως τῷ Κυρίῳ σου γίνῃ εὐάρεστος, καὶ αὐτῷ χρησιμεύσεις·

Ἀδελφοὶ, ἐάν τις ὑμῶν προληφθῇ τοῖς ῥυπαροῖς καὶ αἰσχροῖς λογισμοῖς· μὴ ἀμελήσας ἐκδῷ ἑαυτὸν εἰς ἀπόγνωσιν, ἀλλ' ἐχέτω αὐτοῦ τὴν καρδίαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ στενάξας μετὰ δακρύων εἰπάτω· ἐξεγέρθητι Κύριε καὶ πρόσχες τῇ κρίσει μου, ὁ Θεός
F μου καὶ ὁ Κύριός μου εἰς τὴν δίκην μου, κρῖνόν μοι κατὰ τὴν δικαιοσύνην σου Κύριε· ἔργον τῶν χειρῶν σου εἰμὶ ἐγώ, διατί με ἐγκατάλιπες, καὶ ὑπερίδες με, καὶ ἱνατί ἀποστρέφεις τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ, καὶ ἐπιλανθάνῃς τῆς ταπεινώσεώς μου· ὅτι κατεδίωξεν ὁ ἐχθρὸς τὴν ψυχήν μου, ἐταπείνωσεν εἰς γῆν τὴν ζωήν μου, ἐνεπάγην εἰς ἰλὺν βυθοῦ· καὶ οὐκ ἔστιν ὑπόστασις· καταλαβέτω με ἡ χείρ
σου,

σου, ἵνα μὴ ἀπόλωμαι· ἐὰν οὕτως ἐγκαρτερήσῃς καὶ ἐπικαλέσῃ αὐτὸν, εὐθέως ὁ φιλάνθρωπος τὴν χάριν αὐτοῦ πέμψας ἐν τῇ καρδίᾳ σου, παρακαλέσει σε ἀπὸ τοῦ ἐπωδύνου καὶ ἐπιμόχθου πολέμου· μὴ τοίνυν ἀμελῶμεν, μὴ ἀποῤῥαθυμῶμεν τοιοῦτον εὔσπλαγχνον δεσπότην ἔχοντες· ἐν ὅσῳ γὰρ ὧδέ ἐσμεν καὶ οἰκτείρει καὶ σώζει, καὶ τὰς ἀνομίας ἡμῶν ἀφίησι· τίς μὴ θαυμάσει, ὅτι διὰ τῶν δακρύων τῆς βραχείας ὥρας, ὅτι καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἑνδεκάτῃ ὥρᾳ μυρία συγχωρεῖ παραπτώματα, καὶ μυρία ὁμοίως ἰᾶται ἡμῶν τραύματα, καὶ ἰώμενος πάλιν μισθὸν παρέχει τῶν δακρύων· τοῦτο γὰρ τὸ εἰωθὸς τῆς αὐτοῦ χάριτος μετὰ τὸ ἰάσασθαι μισθὸν ἐπιδαψιλεύεσθαι· σπουδάσωμεν οὖν ἰαθῆναι ἀδελφοί· ὧδε γὰρ ἐλεεῖ καὶ οἰκτείρει τῇ αὐτοῦ χάριτι· ἐκεῖ δὲ οὐκ ἔτι, ἀλλὰ δικαιοκρισία, καὶ ἐκδίκησις, καὶ ἀνταπόδοσις τῶν πεπραγμένων· ἐκεῖ ὁ εὔσπλαγχνος Ἀβραὰμ, ἄσπλαγχνος καὶ ἀνελεήμων ἀπεδείχθη τῷ πλουσίῳ, καὶ ὁ παρακαλέσας περὶ Σοδόμων, ἐκεῖ περὶ ἑνὸς ἁμαρτωλοῦ οὐ παρεκάλει, ἵνα οἰκτειρηθῇ· μὴ οὖν ἡ διάνοια ἡμῶν ἐνδεθῇ τοῖς γηΐνοις πράγμασι, ἀλλὰ σπουδάσωμεν μιμηταὶ γενέσθαι τῶν ἁγίων πατέρων· μὴ ὑστερήσωμεν τῆς πολιτείας αὐτῶν, ἵνα μὴ ὑστερηθῶμεν τῆς δόξης αὐτῶν, ἀλλὰ σπουδάσωμεν ἵνα μετὰ τῶν τελείων στεφανωθῶμεν, εἰ μὴ μετὰ τῶν τελείων κἂν γοῦν μετὰ τῶν ἐσχάτων, ἵνα ἐπαινεθῶμεν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΜΕΘΥΣΚΕΣΘΑΙ ΟΙΝΩ ΕΙΤΟΥΝ ΜΗ ΣΥΝΔΙΑΤΡΙΒΕΙΝ ΓΥΝΑΙΞΙ.

Περισσόν μοι δοκεῖ σημᾶναι τῇ σῇ θεοφιλίᾳ καθότι πᾶσι φανερὸν, ἀλλότριον εἶναι τοῦτο τῆς ἀρετῆς· ἀναγκαῖον οὖν μὴ μόνον ἐν τούτῳ τῷ μέρει ἐπιτηρεῖν τὸ ὁρμηθὲν τῶν δαιμόνων, ἀλλὰ μὴ δὲ μετὰ ἀῤῥένων συγκρούειν λόγους ἡδονικούς τε καὶ γυναικώδεις, τοὺς ἐπὶ ὄλεθρον ἄγοντας τὴν ψυχήν· οὐ γὰρ ὡς πονηροῦ ὄντος τοῦ θήλεος τὴν τούτου συντυχίαν ἀποποιούμεθα· ἀλλ' ὡς εὔκολον τῷ ἐχθρῷ διὰ τῆς τῶν γυναικῶν συντυχίας τε καὶ συνδιατριβῆς καταστρέφειν ἡμᾶς καὶ πρὸς παράβασιν ἄγειν τῆς θεοῦ ἐντολῆς· χρὴ οὖν ἡμᾶς πάντοθεν ἐπιτηρεῖν τὰς προσβολὰς τῶν πονηρῶν πνευμάτων,

A que invocaveris eum, ſtatim benigne gratiam ſuam emittens in cor tuum, conſolabitur te ab aſpero, ac laborioſo certamine. Ne igitur negligentes ſimus, ac pigri, hujuſmodi dominum miſericordem habentes. Quandiu enim heic ſumus, & miſeretur, & ſalvos facit, noſtraſque iniquitates dimittit. Quis non mirabitur, quod per lacrymas horæ breviſſimæ, & in
B ipſa quidem hora undecima, innumera delicta condonat, atque innumera noſtra vulnera ſanat, & medendo rurſus lacrymarum mercedem largitur? Hic enim eſt mos gratiæ illius, poſtquam ſanitatem reddidit, mercedem ſuperaddit. Curemus igitur, fratres, ſanitatem recipere; heic enim miſeretur, & miſericordiam largitur per
C ſuam gratiam, ibi vero non amplius: ſed juſtum judicium, & vindicta, & retributio erit rerum geſtarum. Ibi miſericors Abraham, durus, atque immitis fuit diviti, & qui pro Sodomis deprecatus fuit, ibi pro uno peccatore non intercedit, ut miſericordiam conſequatur. Minime igitur mens noſtra cum terrenis rebus implicetur; ſed curemus Sanctorum Patrum
D imitatores fieri. Ne ſubducamus nos a gubernatione ipſius, ne illius gloria privemur, verum adnitamur, ut cum perfectis coronam accipiamus: Si minime cum perfectis, ſaltem cum poſtremis, ut laudem conſequamur.

DE EBRIETATE VINI FUGIENDA, AC DE VITANDO CONSORTIO MULIERUM.

E Upervacaneum mihi videtur tuæ erga Deum dilectioni, quod omnibus notiſſimum eſt, ſignificare, hoc a virtute eſſe alienum. Neceſſe eſt igitur non modo in hac parte dæmonum
F impetum cavere, verum etiam ne cum maribus quidem ſermones miſcere voluptuoſos, atque effeminatos, qui ad perditionem animam conducunt. Neque enim mulieris, tanquam rei pravæ, congreſſum reſpuimus, verum quod facillimum eſt Adverſario per feminarum converſationem, ac colloquium nos pervertere, atque ad Dei præceptum tranſgrediendum inducere. Oportet igitur nos undique obſervare impetus ſpirituum

tuum malorum, ſpem habentes in armatura, ac virtute Spiritus Sancti. Qui enim unam portam claudit inimico, & eidem duas patefacit, atque ſecure ſedere ſe putat, is certe decipitur. Neceſſarium eſt igitur ex omni parte munitos reddere ſe ipſos, neque occaſionem præbere quærentibus opportunitatem. *Gal. 6. 7.* *Deus* enim *non irridetur*: & *Horrendum eſt incidere in manus Dei viventis*: *Heb. 10. 31.* Cui gloria in ſæcula ſæculorum. Amen.

PRECATIO SANCTI EPHRAIM.

Ex Cod. Vat. 1815. pag. 107. Deus juſte, & laudabilis, Deus ante ſecula, exaudi peccatorem virum hora iſta. Exaudi me Deus, exaudi me in tua fortitudine: & ne recorderis in hac mea precatione, perpetuarum prævaricationum meæ parvitatis. Exaudi me Domine, exaudi me in oratione ignita, ſicut olim Prophetam tuum exaudiſti. Etiam Deus ſanctarum virtutum, etiam incorporeorum creator, etiam Domine, qui dixiſti: Petite, & accipietis: ne, quæſo, me impuritate labiorum pollutum, & in peccatis conflatum averſeris. Exaudi me, qui te exauditurum promiſiſti omnes, qui in veritate invocant te: & greſſus ſervorum tuorum, ac pedes eorum in viam pacis dirige. Indulge ſimplicibus ſervis hic peregrinantibus, qui dixiſti: Simplices eſtote, ſicut columbæ. In toto corde meo ad te clamavi Deus: Deus exaudi me, ſpes omnium finium terræ, & longe peregrinantium. Increpa cunctos ſpiritus immundos, ut a conſpectu tuorum famulorum recedant. Apprehende arma & ſcutum, & exſurge in adjutorium ipſorum. Effunde frameam, & conclude adverſus eos, qui perſequuntur ipſos. Dic, obſecro, Domine, Domine, animæ ipſorum: Salus tua ego ſum. Retrocedat a mente illorum, ſpiritus timiditatis, ſpiritus tædii, ſpiritus ſuperbiæ, omniſque malitiæ, & reſtinguatur quodcumque eorum incendium, diabolica arte conſtructum. Illuminetur corpus, & anima, ac ſpiritus ipſorum, lumine cognitionis tuæ: ut occurrentes in unitatem fidei, & agnitionis, ſanctæ & adorandæ Trinitatis,

A των, θαρροῦντας τῇ πανοπλίᾳ καὶ δυνάμει τοῦ ἁγίου πνεύματος· ὁ γὰρ τὴν μίαν πύλην ἀποκλείων τῷ ἐχθρῷ, δύο δὲ αὐτῷ ἀνοίγων, καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ δοκῶν καθῆσθαι, ἀπατᾶται ὁ τοιοῦτος· ἀναγκαῖον οὖν πανταχόθεν ἐπασφαλίζειν ἑαυτοὺς, καὶ μὴ διδόναι ἀφορμὴν τοῖς ζητοῦσιν ἀφορμήν· θεὸς γὰρ οὐ μυκτηρίζεται· καὶ φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας θεοῦ ζῶντος· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· Ἀμήν.

B

ΤΟΥ ἉΓΙΟΥ ἘΦΡΑΊΜ.

C Ὁ Θεὸς ὁ δίκαιος καὶ αἰνετός· ὁ θεὸς ὁ προαιώνιος, εἰσάκουσον ἁμαρτωλοῦ ἀνδρὸς τῇ ὥρᾳ ταύτῃ· ἐπάκουσόν μου ὁ θεὸς ἐπάκουσόν μου ἐν ἰσχύϊ, μὴ μνημονεύων ἐν ταύτῃ μου τῇ προσευχῇ τῶν ἀεὶ καὶ εἰσαεὶ παρακοῶν τῆς ἐμῆς ἐξουδενώσεως· ἐπάκουσόν μου κύριε, ἐπάκουσόν μου ἐν πυρὶ προσευχῆς, ὥσποτε τοῦ σοῦ προφήτου· ναὶ ὁ θεὸς τῶν ἁγίων δυνάμεων· ναὶ, ὁ τῶν ἀσωμάτων ποιητής· ναὶ, ὁ εἰπὼν, αἰτεῖτε, καὶ λήψεσθε· μὴ βδελύξῃ με τὸν ἀκάθαρτον τὰ χείλη περιβεβλημένον, καὶ ἐν ἁμαρτίαις συγκεχωσμένον· Ἐπάκουσόν μου ὁ ἐπαγγειλάμενος ὑπακούειν τῶν ἐν ἀληθείᾳ ἐπικαλουμένων σε, καὶ κατεύθυνον τὰ διαβήματα τῶν δούλων σου, καὶ τοὺς πόδας αὐτῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης· συμπάθησον ἀκάκοις παισὶν ἐπιξένοις οὖσιν· ὁ εἰπὼν, γίνεσθε ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί· ἐκέκραξά σοι ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου ὁ θεός· ὁ θεὸς ἐπάκουσόν μου· ἡ ἐλπὶς πάντων τῶν περάτων τῆς γῆς, καὶ τῶν ἐπιξένοις μακράν· ἐπιτίμησον πᾶσι τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασιν ἀπὸ προσώπου τῶν παίδων σου· Ἐπιλαβοῦ ὅπλου καὶ θυρεοῦ, καὶ ἀνάστηθι εἰς τὴν βοήθειαν αὐτῶν· ἔκχεον ῥομφαίαν καὶ σύγκλεισον ἐξ ἐναντίας τῶν καταδιωκόντων αὐτούς· εἰπὲ εἰπὲ, ὦ κύριε, κύριε, τῇ ψυχῇ αὐτῶν, σωτηρία σου εἰμὶ ἐγώ· ὑπαναχωρησάτω ἀπὸ τῆς διανοίας αὐτῶν πνεῦμα δειλίας, πνεῦμα ἀκηδίας, πνεῦμα ὑπερηφανίας καὶ πάσης κακίας· καὶ κατασβεσθήτω αὐτῶν πᾶσα πύρωσις ἐκ διαβολικῆς ἐνεργείας συνεσταμένη· φωτισθήτω αὐτῶν τὸ σῶμα καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ πνεῦμα τῷ φωτὶ τῆς γνώσεώς σου, ἵνα καταντήσαντες εἰς τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως, καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τῆς ἁγίας καὶ προσκυ-

D

E

F

προσκυνητῆς τριάδος εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας, δοξάσωσι εἰς αἰῶνα αἰῶνος σὺν Ἀγγέλοις καὶ πᾶσι τοῖς ἀπ᾽ αἰῶνος εὐαρεστήσασιν τῷ Θεῷ. τὸ πάντιμον καὶ φυλακτήριον ὄνομα τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. Ἀμήν.

ΤΟΥ ὉΣΙΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ἩΜΩΝ ἘΦΡΑΙΜ ΤΟΥ ΣΥΡΟΥ.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τῆς γῆς, βασιλεῦ τῶν αἰώνων, εὐδόκησον ἀνοιγῆναί μοι θύραν τῆς μετανοίας, ὅτι ἐν ὀδύνῃ ψυχῆς ἱκετεύω σε. Ἐπίβλεψον τῇ πολλῇ σου εὐσπλαγχνίᾳ, καὶ πρόσδεξαί μου τὴν δέησιν, καὶ μὴ ἀπώσῃ μου τὴν ἱκεσίαν, ἀλλὰ σύγγνωθί μοι τῷ ἐν πολλοῖς πταίσμασιν εὑρεθέντι. Κλῖνον τὸ οὖς σου εἰς τὴν δέησίν μου, καὶ συγχώρησόν μοι πάντα ὅσα, ὡς ἄνθρωπος ἡττηθεὶς τῇ προαιρέσει μου εἰργασάμην κακά. Ζητῶ γὰρ ἄνεσιν καὶ οὐχ εὑρίσκω διὰ τὸ τὴν συνείδησίν μου εἶναι μεμολυσμένην· ἀλλ᾽ οὐδὲ εἰρήνη ἐστὶν ἐν ἐμοὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀνομιῶν μου. Ἄκουσον Κύριε καρδίας ἐν ὀδύνῃ βοώσης πρός σε· καὶ μὴ πρόσχῃς τοῖς φαύλοις μου ἔργοις, ἀλλ᾽ ἐπίβλεψον ἐπὶ τὴν ὀδύνην τῆς ψυχῆς μου, καὶ τάχυνον τοῦ ἰάσασθαί με δεινῶς τετραυματισμένον, καὶ δός μοι καιρὸν ἀνανήψεως κατὰ τὴν χάριν τῆς φιλανθρωπίας σου, καὶ ῥῦσαί με ἀπὸ τῶν κακίστων ἔργων μου, καὶ μὴ ἀνταποδῷς μοι ἄξια, ὧν ἔπραξα, ἵνα μὴ τελείως ἀπόλωμαι, καὶ πάσης προθυμίας ἠρημώθην, καὶ ἐννοίας εἰς τὸ διορθώσασθαι ἐμαυτὸν. Προσπίπτω οὖν τοῖς οἰκτιρμοῖς σου τοῦ ἐλεῆσαί με ἐπὶ γῆς ἐρριμμένον ἐν καταδίκῃ ἔργων μου. Ἀνακάλεσαί με, δέσποτα, τὸν αἰχμάλωτον κατεχόμενον ὑπὸ τῶν πράξεών μου, καὶ ὡς ὑπὸ ἁλύσεως σφιγγόμενον· σὺ γὰρ μόνος οἶδας λύειν πεπεδημένους, καὶ ἰᾶσθαι τὰ ἄδηλα τραύματα ἃ σὺ μόνος ἐπίστασαι, ὡς τῶν κρυπτῶν γνώστης· ὅσα γὰρ πάθη πρόσεστί μοι κακῶν, εἰς πάντα σε εὑρίσκω ὀνομαζόμενον ἰατρὸν τῶν κακῶς ἐχόντων, θύραν τῶν ἔξω παραδυρομένων λυτρωτὴν τῶν ἀπαγομένων, ἐπέχοντα ἀεὶ τὴν χεῖρά σου, καὶ μὴ ἐπαφιέντα τὴν ὀργήν σου τὴν τοῖς ἁμαρτωλοῖς ἡτοιμασμένην, ἀλλὰ

A tis, in virum perfectum, in menſuram ætatis, in ſecula ſeculorum cum Angelis, & omnibus, qui ab initio complacuerunt Deo, glorificent omni honore dignum obſervandumque nomen Patris & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.

B SANCTI PATRIS NOSTRI EPHRAIM SYRI.

DOminator Domine, Deus cœli & terræ, Rex ſeculorum, complaceat tibi, aperire mihi portam pœnitentiæ, quoniam in dolore animæ ſupplico tibi. Reſpice propter multam miſericordiam tuam, & ſuſcipe C deprecationem meam, & ne repellas ſupplicationem meam: ſed parce mihi multis peccatis involuto. Inclina aurem tuam ad preces meas, & dimitte mihi quæcumque veluti homo a ſua ſuperatus voluntate commiſi mala. Quæro enim requiem, nec invenio, eo quod pollutam habeo conſcientiam: ſed neque in me D pax eſt, propter multitudinem iniquitatum mearum. Audi Domine cor in dolore ad te clamans: & ne attendas ad prava opera mea, ſed reſpice jam dolorem animæ meæ, & ſanare me feſtina acerbis vulneribus ſauciatum: & largire mihi tempus reſipiſcendi ſecundum gratiam benignitatis tuæ: & libera me a peſſimis operibus meis: & ne retribuas mihi ſe-E cundum ea quæ egi, ne omnino peream: etenim ſum omni promtitudine deſtitutus & mentis alacritate, ut meipſum corrigam. Procido igitur coram tua clementia, ut mei in terram procumbentis pravorumque meorum operum pondere oppreſſi miserearis. Revoca me, Domine, captivum detentum ab operibus meis, ac F veluti catena conſtrictum. Tu enim ſolus noſti vinctos ſoluere, & occulta curare vulnera, quæ tibi ſoli patent, tamquam occultorum cognitori. Quotæ quæque enim inſunt mihi malorum affectiones, in omnibus te invenio appellatum male habentium medicum, portam foris lugentium, abductorum reductorem, tuam ſemper manum cohibentem, nec immittentem iram tuam peccatoribus paratam; ſed re-

Ex cod. Vat 778. p. 43.

ſipiſcentiæ nobis tempus tradentem propter magnam tuam bonitatem. Tu enim es velox ad miſericordiam, & tardus ad pœnam. Itaque manum mihi porrigere dignare, meque de luto iniquitatum mearum erigere, qui non vis interitum hominis, nec avertis faciem tuam ab eo qui ad te oculos attollit. Exaudi Domine vocem ſervi tui ad te clamantis, & illumina vultum tuum in me tenebris involutum, & illuſtra me ſancti tui Spiritus adventu, ac largire mihi polluto promtitudinem, & laborem meum Domine in gaudium converte: conſcinde ſaccum meum, & circumda me lætitia, & aperiatur mihi porta regni tui, ut ingreſſus in eam, glorificem ſanctiſſimum nomen tuum, Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, in ſecula ſeculorum. Amen.

A διὰ τὴν πολλήν σου φιλανθρωπίαν διδόντα ἡμῖν καιρὸν ἀνανήψεως· σὺ γὰρ εἶ ὁ ταχὺς ἐν ἐλέει, καὶ βραδὺς ἐν κολάσει. Θέλησον οὖν ὀρέξαι μοι χεῖρα, καὶ ἀναστῆσαί με ἐκ τοῦ βορβόρου τῶν ἀνομιῶν μου, ὁ μὴ τερπόμενος ἐν ἀπωλείᾳ ἀνθρώπου, καὶ μὴ ἀποστρεφόμενος πρόσωπον ἐν δάκρυσιν εἰς σὲ ἀτενίζοντος. Εἰσάκουσον Κύριε φωνὴν τοῦ δούλου σου βοῶντος B πρὸς σέ, καὶ ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σου εἰς ἐμὲ τὸν ἐσκοτισμένον, καὶ φώτισόν με τῇ τοῦ ἁγίου σου πνεύματος παρουσίᾳ, καὶ χάρισαί μοι μιαρῷ προθυμίαν, καὶ στρέψον Κύριε τὸν κόπον μου εἰς χαρὰν ἐμοί, καὶ διάρρηξον τὸν σάκκον μου, καὶ περίζωσαί με εὐφροσύνῃ, καὶ ἀνοιγήτω μοι ἡ θύρα τῆς βασιλείας σου, ὅπως εἰσελθὼν ἐν αὐτῇ δοξάζω τὸ πανάγιον ὄνομά C σου, τοῦ πατρός, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

SANCTI EPHRAIM. ORATIO.

ΤΟΥ ἉΓΙΟΥ ἘΦΡΑΙ'Μ. ΕΥΧΗ'.

Ex Cod. Vat. 341. p. 288.

DOmine Rex cœleſtis ſpiritu veritatis advocatus veni, & condona indigno mihi famulo tuo, ſi quid hodie peccavi, ut homo, imo potius ut humanitatis expers, voluntaria mea errata, & involuntaria, quæ ex ſcientia, & quæ ex ignorantia, quæ ex abſtractione, atque inadvertentia, quæque ex multa mea ſocordia, ac negligentia: Sive per nomen ſanctum tuum juravi, ſive contra ipſum perjurus fui, & blaſphemus: per cogitationem vero ſeu aliquem conviciis proſecutus ſum, ſeu calumniis affeci, ſeu mœrorem attuli, aut aliquem maledictis inceſſi, ſeu in aliqua re ad iracundiam commovi, aut mendacio fefelli. Seu amicus venit ad me, ipſumque deſpexi: ſeu fratrem afflixi, atque exacerbavi: ſeu ſtante me in oratione, & pſalmodia, mala mens mea, circa ſæcularia, ac prava verſata eſt: ſive præter æquum deliciis indulſi, ſive ſcurrilia locutus ſum, aut ſtulte riſi, aut vana gloria elatus ſum, aut guloſitati operam dedi, aut ſuperbivi, aut vanam pulcritudinem ſpectavi, & ipſa oblectatus ſum: aut indecenter nugatus ſum, aut defectus fratris mei adſpexi, & mea innumera vitia, ac delicta non attendi, aut

D Κύριε βασιλεῦ ἐπουράνιε παράκλητε, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας παρακλήθητι, καὶ συγχώρησόν μοι τῷ ἀναξίῳ δούλῳ σου, εἴ τι ἥμαρτον σήμερον ὡς ἄνθρωπος, μᾶλλον δὲ ὡς ἀπάνθρωπος· τὰ ἑκούσιά μου πταίσματα καὶ τὰ ἀκούσια τὰ ἐν γνώσει καὶ ἐν ἀγνοίᾳ, τὰ ἐκ συναρπαγῆς καὶ ἀπροσεξίας, καὶ πολλῆς μου ῥᾳθυμίας, καὶ ἀμελείας· E εἴτε τὸ ὄνομά σου τὸ ἅγιον ὤμοσα, εἴτε αὐτῷ ἐπιώρκισα, ἢ ἐβλασφήμησα κατὰ διάνοιαν, εἴτε τινὰ ἐλοιδόρησα, ἢ ἐσυκοφάντησα, ἢ ἐλύπησα, ἢ τινὶ κατηρασάμην, ἢ ἔν τινι παρώργισα, ἢ ἐψευσάμην, ἢ φίλος κατῆλθε πρός με καὶ αὐτὸν παρεῖδον, εἴτε ἀδελφὸν ἔθλιψα, καὶ παρεπίκρανα, ἢ ἱσταμένου μου εἰς προσευχὴν καὶ ψαλμῳδίαν ὁ νοῦς μου ὁ πονηρὸς εἰς τὰ βιω- F τικὰ καὶ πονηρὰ περιεπόλευσεν, ἢ παρὰ τὸ πρέπον ἐτρύφησα, ἢ εὐτράπελα ἐλάλησα, ἢ ἀφρόνως ἐγέλασα, ἢ ἐκενοδόξησα, ἢ ἐγαστριμάργησα, ἢ ὑπερηφανευσάμην, ἢ κάλλος μάταιον ἐθεασάμην, ἢ ὑπ' αὐτοῦ ἐθέλχθην, ἢ τὰ μὴ δέοντά μοι ἐφλυάρησα, ἢ τὸ ἐλάττωμα τοῦ ἀδελφοῦ μου ἔβλεψα, καὶ τὰ ἐμὰ ἀναρίθμητα ἐλαττώματα καὶ παραπτώματα παρέβλεψα, εἴτε τῆς εὐχῆς μου ἠμέλησα, εἴτε τι ἄλλο

ἄλλο πονηρὸν ἐποίησα· ταῦτα πάντα, καὶ ἄλλα ἃ ἔπραξα, καὶ οὐ μέμνημαι, ἐλέησόν με κύριε, καὶ συγχώρησόν μοι τῷ ἀχρείῳ δούλῳ σου ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος· ἵνα ἐν εἰρήνῃ κοιμηθήσωμαι καὶ ὑπνώσω ὁ ἄσωτος ἐγὼ δοξάζων σε σὺν τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.

Μεγαλύνων μεγαλύνω σε κύριε, ὅτι ἐπεῖδες ἐπὶ τὴν ταπείνωσίν μου, καὶ οὐ συνέκλεισάς με εἰς χεῖρας ἐχθρῶν, καὶ ἔσωσάς με ἐκ τῶν ἀναγκῶν τὴν ψυχήν μου, καὶ νῦν δέσποτα σκεπασάτω με ἡ χείρ σου, καὶ ἔλθοι ἐπὶ ἐμὲ τὸ ἔλεός σου, ὅτι τετάρακται ἡ ψυχή μου, καὶ κατώδυνός ἐστιν ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαι αὐτὴν ἐκ τοῦ ἀθλίου σώματος τούτου, μήποτε ἡ πονηρὰ τοῦ ἀντικειμένου χεὶρ συναντήσῃ αὐτῇ, καὶ παρεμποδίσῃ ἐν σκότει διὰ τὰς ἐν ἀγνοίᾳ, καὶ γνώσει ἐν τῷ βίῳ τούτῳ γενομένας μοι ἁμαρτίας· ἵλεώς μοι γενοῦ δέσποτα τῶν ἁπάντων· καὶ μὴ ἰδέτω ἡ ψυχή μου τὴν ἐζοφωμένην ὄψιν τῶν πονηρῶν δαιμόνων, ἀλλὰ παραλαβέτωσαν αὐτὴν ἄγγελοί σου φαιδροί, καὶ φωτεινοί· δὸς δόξαν τῷ ὀνόματί σου τῷ ἁγίῳ καὶ τῇ σῇ δυνάμει ἀνάγαγέ με εἰς τὸ θεῖον σου βῆμα· ἐν τῷ κρίνεσθαί με μὴ καταλάβῃ με ἡ χεὶρ τοῦ ἄρχοντος τοῦ κόσμου τούτου εἰς τὸ κατασπάσαι με τὸν ἁμαρτωλὸν εἰς βυθὸν ᾅδου· ἀλλὰ παράστηθί μοι καὶ γενοῦ μοι σωτὴρ καὶ ἀντιλήπτωρ· ἐλέησον κύριε τὴν ῥυπωθεῖσαν τοῖς πάθεσι τοῦ βίου τούτου ψυχήν μου· καὶ εἴτι ὡς ἄνθρωπος κατὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς φύσεως ἐν λόγῳ, ἢ ἔργῳ ἢ κατὰ διάνοιαν ἐπλημμέλησα, ὁ ἔχων ἐξουσίαν ἀφιέναι ἁμαρτίας, συγχώρησόν μοι, καὶ ἄφες μοι ἵνα ἀναψύξω· καὶ εὑρεθῶ ἐνώπιόν σου μὴ ἔχων σπίλον, ἢ ῥυπίδα, ἀλλ' ἄμωμος καὶ ἀκηλίδωτος προσδεχθείην ἐν χερσί σου δέσποτα· ὅτι εὐλογητὸς εἶ εἰς τοὺς αἰῶνας.

A aut in meis precibus negligens fui, aut aliud quidpiam malum patravi. In his omnibus, atque aliis, quæ ſeci, ac non teneo memoria, miſerere mei Domine, & ignoſce mihi inutili ſervo tuo tanquam bonus, atque benignus, ut in pace dormiam, & requieſcam ego luxurioſus, laudans te cum Patre, & filio, nunc, & ſemper, & in ſecula.

B

EJUSDEM

Ex Cod. Vat. 341. p. 288.

MAgnificans magnifico te Domine, quia reſpexiſti humilitatem meam, & non concluſiſti me in manus inimici, & ſalvaſti me, de neceſſitatibus anima meam. Et nunc Domine protegat me manus tua, & veniat ſuper me miſericordia tua, quia turbata eſt
C anima mea, & doloribus afflicta eſt in exeundo ex infelici corpore, ne forte improba manus adverſarii occurrat ipſi, detineatque impeditam in tenebris propter patrata a me ſcelera ex ignorantia, & cum advertentia in hac vita. Propitius fias mihi Dominator omnium, & non videat anima mea tenebroſum aſpectum malorum dæmonum, ſed ſuſcipiant eam Angeli tui hilares, ac ſplen-
D dentes. Da gloriam nomini ſancto tuo, & in virtute tua deduc me ad divinum tuum tribunal. Quum judicabor, non comprehendat me manus Principis hujus mundi, ut detrahat me peccatorem in profundum inferni. Sed adſis mihi, & ſis mihi ſalvator, & ſuſceptor. Miſerere Domine animæ meæ, quæ ſordida facta eſt hujus vitæ pra-
E vis affectionibus. Et ſi quid ut homo per infirmitatem naturæ in verbo, aut opere, aut cogitatione deliqui, tu qui habes dimittendi peccata poteſtatem, ignoſce mihi, & remitte, ut refrigerer, atque inveniar coram te non habens maculam, neque rugam, ſed purus, atque immaculatus ſuſcipiar in manibus tuis Domine, quia benedictus es in ſæcula.

F

ORATIO SANCTI PATRIS NOSTRI EPHRAIM. SYRI.

Ex cod. Vat. 778. p. 104.

DOmine Jeſu Chriſte fili Dei , Deus Salvator meus , inexplicabilis voluptas , ſalutare nomen , concede mihi indigno famulo tuo compunctionem , atque illuminationem cordis , ut corde illuminatus effundam cum dulcedine lacrymas in oratione pura , ut deleas deſcriptionem mearum iniquitatum paucis lacrymis , extinguaſque mihi ob exiguum ploratum ignem accenſum . Si enim conceſſeris mihi heic , ut lugeam , Domine , ab igne ibi inextinguibili liberabis me . Et ſcio quidem , ſcio , longanimis , benigne Domine , a me per ſingulos dies , atque horas te exacerbari , & provocari ad iram ; ſed benignitas longanimitatis tuæ meam nequitiam , atque amaritudinem ſuperabit . Si enim mater ſpreta a proprio filio , ipſum deſpicere non poteſt , a propriis viſceribus victa ; quanto magis gratia , & benignitas tua , miſericors , & longanimis Domine , a tuis infinitis commiſerationibus commota vincere poteſt meam nequitiam , & mei miſereri ? Ita Domine bonorum amantiſſime , Deus miſericordiæ , & miſerationum , libera me a pravis artificiis ſceleſti & potentis adverſarii , qui ſingulis horis coarctat , ac comprimit animam meam malis impuriſque cogitationibus . Inexplicabilis potentia tua Chriſte eſt , quæ fluctus maris increpuit : ipſum increpa , atque irritum redde , ac procul a me abige ſervo tuo . Quotidie enim renovat contra me ſuas inſidias , conaturque dominatum exercere in mea mente reſoluta , atque abalienare me a te , diviniſque præceptis tuis . Verum dimitte Domine , multæ miſericordiæ , dominator confeſtim , & amanda procul a me ſervo tuo inutili draconem magnum cum omnibus pravis , atque impuris , ſordidiſque cogitationibus ipſius , ut pure decantem , ac laudem te cum Patre tuo ſine principio , & ſanctiſſimo , & optimo , & vivificante tuo Spiritu , ubique , nunc , & ſemper , & in ſæcula ſæculorum . Amen.

A

ΕΥΧΗ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΕΦΡΑΙΜ ΣΥΡΟΥ.

ΚΥριε Ἰησοῦ Χριστὲ υἱὲ τοῦ Θεοῦ· ὁ Θεὸς ὁ σωτήρ μου, ἡ ἄῤῥητος ἡδονὴ, τὸ σω- B τήριον ὄνομα, δώρησαί μοι τῷ ἀναξίῳ δούλῳ σου κατάνυξιν, καὶ φωτισμὸν καρδίας, ἵνα φωτισθεὶς τὴν καρδίαν βρύω μετὰ γλυκύτητος δάκρυα ἐν προσευχῇ καθαρᾷ, ὅπως ἐξαλείψῃς τὸ μεταγράμματον τῶν ἐμῶν ἁμαρτιῶν ἐν δακρύοισιν ὀλίγοις, καὶ κατασβέσῃς μοι διʼ ὀλίγου κλαυθμοῦ τὸ πῦρ τὸ καιόμενον· εἰ γὰρ δοίης ἐνταῦθα κλαῦσαί με, δέσποτα, τοῦ πυρὸς ἐκεῖ τοῦ ἀσβέστου ἐλευθερώσῃς με. C Καὶ οἶδα μὲν, οἶδα, μακρόθυμε, φιλάνθρωπε Κύριε, ὅτι καθʼ ἑκάστην ἡμέραν, καὶ ὥραν ἄμετρα παροξύνω, καὶ παροργίζω σε, ἀλλʼ ἡ χρηστότης τῆς μακροθυμίας σου τὴν ἐμὴν νικήσει κακίαν καὶ τὴν πικρότητα. Εἰ γὰρ μήτηρ ἀτιμαζομένη ὑπὸ τοῦ οἰκείου παιδὸς, οὐ φέρει ὑπεριδεῖν αὐτὸ ὑπὸ τῶν ἰδίων νικωμένη σπλάγχνων· πό- D σῳ μᾶλλον ἡ σὴ χάρις, καὶ χρηστότης εὔσπλαγχνε, καὶ μακρόθυμε Κύριε ὑπὸ τῶν σῶν ἀπείρων οἰκτιρμῶν κινουμένη νικῆσαι ἔχει τὴν ἐμὴν κακίαν, καὶ ἐλεῆσαί με; Ναὶ φιλάγαθε Κύριε, Θεὲ ἐλέους, καὶ οἰκτιρμῶν, ῥῦσαί με ἐκ τῶν πονηρῶν ἐπιτηδευμάτων τοῦ μιαροῦ, καὶ δεινοῦ πολεμίου τοῦ συνέχοντος καθʼ ὥραν, καὶ θλίβοντος τὴν ἐμὴν ψυχὴν ἐν πονηροῖς, καὶ μια- E ροῖς λογισμοῖς· ἡ ἄῤῥητος δύναμις σου Χριστὲ, ἡ ἐπιτιμήσασα τοῖς κύμασι τῆς θαλάσσης, ἐπιτιμῆσαι αὐτῷ, καὶ καταργῆσαι αὐτὸν, καὶ πόῤῥω ἀπʼ ἐμοῦ βάλοι τοῦ δούλου σου· καθʼ ἑκάστην γὰρ ἀνανεοῖ κατʼ ἐμοῦ τὰς αὐτοῦ μηχανὰς, καὶ σπεύδει δεσποτεῦσαι τῆς χαύνης μου διανοίας, καὶ χωρίσαι με ἀπό σου, καὶ τῶν θείων σου ἐντολῶν· ἀλλὰ κατάπεμψον δέσποτα πολυέλεε Κύριε ἐν τάχει, F καὶ ἀποδίωξον ἀπʼ ἐμοῦ τοῦ ἀχρείου οἰκέτου σου τὸν δράκοντα τὸν μέγαν σὺν πᾶσι τοῖς πονηροῖς αὐτοῦ, καὶ ῥυπαροῖς λογισμοῖς, ἵνα καθαρῶς ἀνυμνῶ, καὶ δοξολογῶ σε σὺν τῷ ἀνάρχῳ σου πατρὶ, καὶ τῷ παναγίῳ, καὶ ἀγαθῷ, καὶ ζωοποιῷ σου πνεύματι πάντοτε, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

A

ΕΥ'ΧΗ' ΤΟΥ~ Α'ΓΙ'ΟΥ Ε'ΦΡΑΙ'Μ.

Ὁ Ἀναμάρτητος ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ ἑκουσίᾳ βουλῇ σταυρὸν ὑπομείνας σωματικῶς, καὶ σφαγεὶς ὑπὲρ τῆς σωτηρίας ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ δὴ ἀφθόρως τῇ σαρκὶ γευσάμενος θανάτου, ἵνα σώσῃς τὴν ἐκπεσοῦσαν B φύσιν ἡμῶν κατειρχθεῖσαν ἐν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς· ὁ νεκρὸς ὁραθεὶς καὶ ζωὴν πηγάσας τῷ κόσμῳ σου, καὶ νεκρώσας τὸν θάνατον, καὶ ὡς σκηνὴν καταλύσας τοῦ ᾅδου δεσμωτήριον· ὁ ὄμβρος τῆς ἀφθαρσίας, ὁ ἐκ τῆς θείας ἀστραπῆς ὑπέρτιμος μαργαρίτης· ὁ ζωηφόρος βότρυς γλυκασμὸν ἀποστάζων τῆς σωτηρίας πανκόσμιον· τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν καὶ C ἀνέσπερον· ὁ τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς λόγος καὶ σοφία καὶ δύναμις· τὸ ἀπαύγασμα τῆς δόξης αὐτοῦ, ἀκατάληπτε Ἰησοῦ καὶ ἀνεξερεύνητε Χριστέ· ὁ μόνος οἰκτίρμων καὶ συμπαθής· ἔκχεον ἐπ' ἐμὲ τὸν ἁμαρτωλὸν τὴν πολλήν σου ἀγαθότητα· καὶ δεξάμενός μου τὰς ἱκεσίας ἐξάλειψον τὰ πλήθη τῶν ἀπείρων ἀνομιῶν καὶ ἁμαρτιῶν, καὶ δώρησαί μοι πάντα τὰ αἰτήματά μου· μὴ ἀποδοκιμάσῃς με τὸν ἀδιόρθωτον· D μὴ ἀπορρίψῃς με τὸν ῥάθυμον, καὶ ἀνυπομόνητον· μὴ εἴπῃς μοι τῷ ἀθλίῳ ἐν τῇ δευτέρᾳ παρουσίᾳ σου, ὅταν κρίνῃς τὸν κόσμον ἅπαντα· τί ὑπέμεινας δι' ἐμέ, ὅτι οὐκ ἔχω μικρὰν ὁ τάλας ὑπομονήν· ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ φοβερᾷ καὶ φρικτῇ ἐρεῖς ἡμῖν Κύριε τοῖς ἁμαρτωλοῖς, οἴδατε ἀκριβῶς τί ὑπέμεινα δι' ὑμᾶς ὦ ἄνθρωποι; E Θεὸς ὢν δι' ὑμᾶς ἐσαρκώθην, ἀόρατος ὢν δι' ὑμᾶς ἐπὶ γῆς ἐμφανῶς ἐβάδισα· δι' ὑμᾶς ἐπείνασα, ἐδίψησα, ἐκοπίασα, δι' ὑμᾶς ἐδιώχθην, ἐλιθάσθην, καὶ ἀναμάρτητος ὤν, δι' ὑμᾶς ἐῤῥαπίσθην, ἐνεπτύσθην, καὶ ἀπαθὴς ὤν, δι' ὑμᾶς ἐσταυρώθην, καὶ ἀθάνατος ὤν, δι' ὑμᾶς θάνατον ὑπέμεινα ἐπονείδιστον· δι' ὑμᾶς λόγχῃ τὴν F πλευρὰν ἐκεντήθην, καὶ ὄξος μεμιγμένον ὑσσώπῳ καὶ χολῇ ἐποτίσθην, καὶ οὕτω πάσχων προσηλωμένος ἐν τῷ σταυρῷ οὐκ ὠργίσθην, καὶ μυκτηριζόμενος οὐ κατηρασάμην. ἐγὼ ὁ Δεσπότης ὁ ἀνώτερος ὢν πάντων τῶν ἐγκλημάτων· ταῦτα πάντα ὑπέμεινα δι' ὑμᾶς, ἵνα ποιήσω ὑμᾶς οὐρανίους καὶ ἁγίους· βασιλείαν αἰώνιον ἐχαρισάμην ὑμῖν· πάντας ὑμᾶς ἀδελφοὺς

ORATIO SANCTI EPHRAIM.

Ex Cod. Vat. 607. p. 89.

AGnus Dei ſine peccato, qui libera voluntate crucem ſubiiſti in corpore, & occiſus fuiſti propter ſalutem noſtram peccatorum, atque abſque corruptione per carnem mortem guſtaſti, ut naturam prolapſam noſtram, in inferioribus terræ conſtrictam, ſalvam faceres: qui mortuus es viſus, & vitam effluere feciſti in mundum tuum, mortemque interemiſti, ac tanquam tabernaculum, inferni carcerem deſtruxiſti: qui pluvia es incorruptibilitatis, atque ex divina coruſcatione pretioſiſſima margarita: qui es racemus vivificus, dulcedinem in totum mundum diſtillans ſalutis, lux vera, atque inoccidua, Dei, & Patris Verbum, & ſapientia, & virtus, gloriæ ipſius ſplendor, incomprenſibilis Jeſu, & ininveſtigabilis Chriſte, ſolus miſericors, atque compatiens, effunde ſuper me peccatorem multam tuam bonitatem, meaſque precationes ſuſcipiens, dele multitudinem iniquitatum infinitarum, ac peccatorum, & concede mihi petitiones meas. Ne repellas me incorrectum, ne reijcias me pigrum, & intolerabilem. Ne dicas mihi infelici in ſecundo adventu tuo, quum totum mundum judicabis; quid ſuſtinuiſti pro me? Quia non eſt mihi miſero ulla patientia. Die illa horrenda, & terribili dices, Domine, nobis peccatoribus: Noſtis optime, quid pro vobis, o homines, paſſus ſim. Deus exiſtens, veſtri cauſſa carnem indui: inviſibilis manens, propter vos viſibiliter in terra verſatus ſum: propter vos eſurivi, ſitivi, feſſus fui: propter vos perſecutiones tuli, lapidibus fui appetitus, & quum ſine crimine eſſem, propter vos colaphis cæſus ſum, conſputus fui, & quum pati non poſſem, veſtri cauſſa fui cruci affixus, & quum eſſem immortalis, propter vos mortem ſuſtinui ignominioſiſſimam: propter vos lancea vulneratus ſum in latere, atque acetum hyſſopo, ac felle mixtum potavi, & hoc modo patiens, clavis confixus in cruce non iratus ſum, & deriſus minime maledixi. Ego Dominus ſuperior exiſtens omnibus accuſationibus univerſa hæc tuli propter vos, ut cœlo dignos, ac ſanctos vos efficerem. Regnum æternum benigne largitus ſum vobis,

vobis, omnes vos vocavi fratres, Patri obtuli, Spiritum Sanctum miſi. Quid igitur vos paſſi eſtis o homines, propter me? Ad hæc quid dicam ego miſer, ſceleſtus, & peccator, & profanus? Tunc quidem Martyres ſua vulnera oſtendent, tormenta, membrorumque abſciſſiones, atque ad finem uſque conſtantiam ſuam. Aſcetæ vero oſtendent exercitationes ſuas, producta jejunia, vigilias inſomnes, paupertatem voluntariam, lacrymas, ſuamque uſque ad finem patientiam. Ego vero ignavus, peccator, ac reddendis rationibus obnoxius, quid oſtendere habeo, præter fructum ignominiæ, ingluviem, voluptatum amorem, ſomnolentiam, multa habendi deſiderium, impatientiam, vanam gloriam, ſocordiam, negligentiam? Si igitur rationem a me expoſces, Domine, de conceſſo mihi tempore ad pœnitentiam, propter meam negligentiam, quam defenſionem proferam? Si autem etiam uſque ad verbum otioſum, ſicut ſcriptum eſt, & uſque ad pravas cogitationes, ac ſententias examen ſubibo, qualis tunc timor, ac perturbatio me miſerum occupabit, qualis poſtea vero me caſtigatio excipiet? Parce Domine, parce miſericors, parce benigne, parce qui ſolus bonus es, neque me indignum exiſtimes tuis miſerationibus, neque in ira tua corripias me. Ne recorderis iniquitatum mearum antiquarum, neque recentium. Tibi, Domine, Deo juſtitia: mihi autem vultus ignominia. Memor eſto Domine, quod miſericordiæ tuæ a ſæculo ſunt in generationem, & generationem ſupra omnem populum tuum. Recordare te omnium noſtrum factum eſſe refugium, & ſalutem ſperantium in te. Miſericordia movearis, & miſerere mei propter ſolam tnam bonitatem. Robora langueſcentem animam propter inertiam negligentiæ meæ tu, qui oppreſſos erigis, & contritos ſanas. Ecce enim iniquitates meæ magnæ, & potentes ſunt, & multitudo peccatorum meorum ingens, atque infinita. & oratio mea infirma exiſtit, & durities cordis mei exſiccavit oculos meos. Neceſſitas corporis mei excuſare facit me excuſationes in peccatis, & perditio urget me, ut viam relinquam. Tu autem noſcis Domine contemtum miſeriæ meæ, & quot malæ opiniones anticipatæ pugnant contra me, ac tu vides inimici contra me nequitiam artificioſam. Suſcipe me

A φοὺς ἐκάλεσα· τῷ πατρὶ προσήνεγκα, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον κατέπεμψα· τί οὖν ὑμεῖς ὑπεμείνατε ὦ ἄνθρωποι δι' ἐμέ; πρὸς ταῦτα τί ἐρῶ ὁ τάλας ἐγὼ ὁ πονηρὸς, καὶ ἁμαρτωλὸς, καὶ βέβηλος· τότε μάρτυρες μὲν δείξουσι τὰς πληγὰς αὐτῶν, τὰς στρεβλώσεις, τῶν μελῶν τὰς ἐκκοπὰς, καὶ τὴν εἰς τέλος καρτερίαν αὐτῶν· Ἀσκηταὶ δὲ δείξουσι τὴν ἄσκησιν αὐτῶν, τὴν ἐπιτεταμένην
B νηστείαν, τὴν ἀγρυπνίαν, τὴν ἀκτημοσύνην, τὰ δάκρυα, καὶ τὴν εἰς τέλος ὑπομονὴν αὐτῶν· ἐγὼ δὲ ὁ ῥάθυμος, ὁ ἁμαρτωλὸς, ὁ ὑπεύθυνος τί ἔχω δεῖξαι, εἰ μὴ τὸν καρπὸν τῆς αἰσχύνης, γαστριμαργίαν, φιληδονίαν, πολυπνίαν, πολυκτημοσύνην, ἀνυπομονησίαν, κενοδοξίαν, ἀμέλειαν· εἰ οὖν λόγον ἀπαιτήσεις με κύριε περὶ τοῦ δοθέντος μοι πρὸς μετάνοιαν και-
C ροῦ ἕνεκεν τῆς ἀμελείας μοι, ποίαν δώσω ἀπολογίαν; εἰ δὲ καὶ ἕως ἀργοῦ λόγου, ὡς γέγραπται, καὶ πονηρῶν λογισμῶν καὶ ἐνθυμήσεων ἐξετασθήσομαι· ποῖός με τότε φόβος καὶ κλόνος τὸν δείλαιον λήψεται, ποία με δὲ μετὰ ταῦτα βάσανος διαδέξεται· φεῖσαι κύριε· φεῖσαι εὔσπλαγχνε· φεῖσαι φιλάνθρωπε· φεῖσαι μόνε ἀγαθέ· καὶ μὴ ἀνάξιον κρίνῃς με τῶν
D σῶν οἰκτιρμῶν· μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξῃς με, μὴ μνησθῇς ἀρχαίων μου ἀνομιῶν, μὴ δὲ τῶν προσφάτων· σοὶ κύριε τῷ θεῷ ἡ δικαιοσύνη· ἐμοὶ δὲ ἡ αἰσχύνη προσώπου· μνήσθητι κύριε ὅτι τὰ ἐλέη σου ἀπὸ τοῦ αἰῶνός εἰσι εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν ἐπὶ πάντα τὸν λαόν σου· μνήσθητι ὅτι σὺ πάντων ἡμῶν ἐγεννήθης καταφυγὴ καὶ σωτηρία τῶν ἐλπιζόντων ἐπὶ
E σέ· σπλαγχνίσθητι καὶ ἐλέησόν με διὰ μόνην τὴν σὴν ἀγαθότητα· στήριξον τὴν παρειμένην μου ψυχὴν τῇ ῥαθυμίᾳ τῆς ἀμελείας μου· ὁ ἀνορθῶν τοὺς κατεργασμένους, καὶ ἰώμενος τοὺς συντετριμμένους· ἰδοὺ γὰρ αἱ ἀνομίαι μου μεγάλαι καὶ ἰσχυραὶ καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτιῶν μου πολὺ καὶ ἄπειρον· καὶ ἡ εὐχή μου ἀσθενὴς ὑπάρχει, καὶ ἡ σκληρότης τῆς καρ-
F δίας μου ἐξήρανε τοὺς ὀφθαλμούς μου· ἡ ἀνάγκη τοῦ σώματος προφασίζεσθαι ποιεῖ με προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις, καὶ ἡ ἀπώλεια ὀχλεῖ με καταλεῖψαι τὴν ὁδόν· σὺ δὲ γινώσκεις δέσποτα τὴν ὀλιγωρίαν τῆς ταλαιπωρίας μου, καὶ ὅσαι με πολεμοῦσι πονηραὶ προλήψεις, καὶ σὺ βλέπεις τὴν κατ' ἐμοῦ πολυμήχανον κακίαν τοῦ ἐχθροῦ· ἀντιλαβοῦ μου κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου καὶ σῶσόν με χάριτι καὶ οἰκτιρ-

οἰκτιρμοῖς, πρεσβείαις τῆς ὑπεραχράντου δεσποίνης ἡμῶν θεοτόκου, καὶ πάντων σου τῶν ἁγίων· ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος ὑπάρχεις κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν· Καὶ σοὶ τὴν δόξαν καὶ εὐχαριστίαν καὶ προσκύνησιν ἀναπέμπομεν· σὺν θεῷ ἀνάρχῳ σου πατρὶ καὶ τῷ παναγίῳ, καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· Ἀμήν.

ΕΥΧΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΦΡΑΙΜ.

Φιλάνθρωπε Ἰησοῦ Χριστὲ ὁ θεός μου εἰς τοὺς οἰκτιρμούς σου θαῤῥῶν ἱκετεύω σε, μὴ στήσῃς με ἐξ εὐωνύμων σου μετὰ τῶν ἐρίφων τῶν παροξυνάντων σε. μηδὲ εἴπῃς μοι· ἀμὴν λέγω σοι, οὐκ οἶδά σε, ἀλλὰ δός μοι κατὰ τὴν χρηστότητά σου κλαυθμὸν διηνεκῆ, καὶ κατάνυξιν, καὶ ταπείνωσιν τῇ καρδίᾳ μου, καὶ ἅγνισον αὐτὴν ἐν τῷ φόβῳ σου διὰ τῆς μεταλήψεως τῶν ζωοποιῶν σου ἀχράντων μυστηρίων, ἵνα γένηται ναὸς τῆς σῆς χάριτος· εἰ γὰρ καὶ σφόδρα ἁμαρτωλός εἰμι, καὶ ἀνάξιος· ἀλλ' οὖν διηνεκῶς εἰς τὴν θύραν σου κρούω· καὶ εἰ ῥάθυμος, καὶ ὀκνηρὸς, καὶ τῆς ἐμῆς σωτηρίας καταφρονῶ, ἀλλ' ὅμως εἰς τὴν ὁδόν σου βαδίζω· σῶσόν με ἕνεκεν τοῦ ἐλέους σου, ὅτι χρηστὸς εἶ κύριε τοῖς σύμπασι, καὶ οἱ οἰκτιρμοί σου ἐπὶ πάντα τὰ ἔργα σου, καὶ σοῦ ἐστὶν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν.

ΕΤΕΡΑ.

Βοηθός μου γενοῦ δέσποτα ἁπάντων Χριστὲ, ὑπεράσπισον τῆς ψυχικῆς μου ἀσθενείας· ἀπαλλαγείην τῆς ἀνοσίου ταύτης, καὶ ἁμαρτικῆς φθορᾶς· ἐλεύθερος γενοίμην τῶν δεσμῶν τῆς ἁμαρτίας· μὴ ἐνεργείτω ἐν ἐμοὶ ἡ τυραννὶς τῆς κακίας, μηδὲ κατακρατείτω μου ὁ πολέμιος δαίμων διὰ τῆς ἁμαρτίας ὡς αἰχμαλώτου, ἀλλ' ἐλθέτω ἐπ' ἐμὲ ἡ τοῦ θείου, καὶ προσκυνητοῦ σου πνεύματος βασιλεία, ἵνα ἀποχωρήσῃ τὰ νῦν ἐπικρατοῦντα, καὶ βασιλεύοντά μου ἐβδελυγμένα πάθη· σὺ γὰρ εἶ θεὸς ἐλέους, καὶ φιλανθρωπίας, καὶ οἰκτιρμῶν, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν σὺν τῷ ἀνάρχῳ σου πατρὶ, καὶ τῷ παναγίῳ, καὶ ἀγαθῷ, καὶ

A me ſecundum magnam miſericordiam tuam, & ſalvum me fac, meritis, precibus, interceſſionibus immaculatæ Dominæ noſtræ Dei Genitricis, & omnium Sanctorum tuorum: quia bonus, ac benignus es Domine Deus noſter, & tibi gloriam, & gratiarum actionem, & adorationem offerimus cum Deo Patre tuo, qui eſt ſine principio, & ſanctiſſimo, & optimo, ac vivificante Spiritu tuo, nunc, & ſemper, & in ſæ-
B cula ſæculorum. Amen.

PRECATIO SANCTI EPHRAIM.

Ex Cod. mſ. Vat. 790. pag. 20.

Amator hominum Jeſu Chriſte Deus meus, miſerationibus tuis fretus,
C ſupplico tibi, ne ſtatuas me a ſiniſtris tuis una cum hœdis, qui te exacerbarunt: neque dicas mihi: Amen dico tibi, neſcio te; ſed ſecundum bonitatem tuam largire mihi continuum fletum, & compunctionem, & animi demiſſionem. Purifica animam meam in timore tuo per vivificantium & immaculatorum ſacramentorum tuorum perceptionem, ut templum fiat caritatis
D tuæ: etſi enim magnus peccator ſum & indignus; at ſemper ad januam tuam pulſo: & quamvis negligens & deſes ſum, meæque ſalutis contemtor, at per tuam ſimul incedo viam. Salvum me fac propter miſericordiam tuam, quoniam bonus es Domine omnibus, & miſerationes tuæ ſuper omnia opera tua, & tibi gloria in ſecu-
E la Amen.

ALTERA.

Adjutor eſto mihi Domine univerſorum Chriſte: imbecillitatem animæ meæ ſuſtine, ut liber ſim ab hac impura peccati corruptione, & a vinculis iniquitatum ſolvar. Ne prævaleat in me tyrannis malitiæ,
F neque apprehendat me dæmon adverſarius per peccatum, tamquam captivum: ſed superveniat in me divini & adorandi tui Spiritus regnum, ut abſcedant a me quæ nunc mihi dominantur, & in me regnant vitioſæ affectiones. Tu enim es Deus miſericors & benignus & miſerator: & tibi gloriam referimus una cum Patre tuo principii experte, & ſanctiſſimo, bono, ac vivifico tuo

Spiritu, nunc & ſemper, & in ſecula ſeculorum. Amen.

A L I A.

Ex eod. cod. Vat. pag. 21.

DOmine miſerere omnium eorum qui me oderunt, qui mihi invident, qui me calumniantur, & qui mihi obtrectant: & nequis omnino ex iis propter me immundum, mali quippiam patiatur, neque in hoc, neque in futuro ſeculo; ſed ſanctifica illos miſerationibus tuis, & protege eos propter benignitatem tuam ſanctiſſime.

EJUSDEM SANCTI EPHRAIM SYRI

Ex eod. cod. Vat. pag. 82.

Vide Tom. 1. pag. 255. ab iis verbis: τί οὖν ποιήσω, quid igitur faciam.

QUid faciam omnium hominum miſerrimus? Lugebo meipſum, dum tempus eſt, ut lacrymae ſuſcipiantur. Hei mihi, quid faciam? Gehennam ignis: tenebras exteriores, ubi fletus & ſtridor dentium. Vae mihi, quid faciam? Supplicium, & tartarum non habentem finem, vermem venenatum & nunquam dormientem. Hei mihi quid faciam? minas eorum, qui tormentis praeſunt, quoniam terribiles ſunt, ac ſine miſericordia. Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum, & ſedens plorabo nocte & die, ut Deum mihi placatum reddam, quem ad iracundiam irritavi? Peccavi: anima mea, poenitentiam age. Ecce, dies noſtri ſicut umbra praetereunt: modicum, & inde recedes. Tremendum per locum es pertranſitura, anima mea. Ne differas de die in diem converti ad Dominum. Hei mihi, quid faciam? Repuliſti Sanctos Angelos per immundas tuas cogitationes atque operationes. Noli requiem tibi dare, neque ſileat pupilla oculorum tuorum, procidens optimo ac clementiſſimo, & rogans, ut tibi auxilium mittat deſuper. Tremenda & horribilia non multo poſt ſumus pertranſituri per loca, fratres. Fieri nequit, ut per eam viam non incedamus. Nemo unus eorum, qui hic verſantur, adjutor noſter erit, aut nos comitabitur, non parentes, non fratres, non amici, non genus, non divitiae, non quippiam hujuſ-

A καὶ ζωοποιῷ σου πνεύματι· νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν.

ΕΤΕΡΑ.

ΚΥριε δὸς ἔλεος τοῖς μισοῦσι, καὶ φθονοῦσι, καὶ λοιδοροῦσιν ὁμοίως, καὶ τοῖς καταλαλοῦσί μου· καὶ μηδόλως τὶς ἐξ αὐτῶν B δι' ἐμὲ τὸ ἀκάθαρτον πονηρόν τε πάθοι, μήτε ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, μήτε ἐν τῷ μέλλοντι, ἀλλὰ ἁγίασον αὐτοὺς ἐν τῷ ἐλέει σου, καὶ σκέπασον αὐτοὺς ἐν τῇ χρηστότητί σου παναγαθε.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ
C ΑΓΙΟΥ ΕΦΡΑΙΜ.

ΤΙ ποιήσω ὁ ἄθλιος πάντων ἀνθρώπων· κλαύσω ἐμαυτὸν ὡς ἔτι καιρὸς δεχθῆναι τὰ δάκρυα· οἴμοι τί ποιήσω; τὴν γέενναν τοῦ πυρὸς, τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον, ἔνθα ὁ κλαυθμὸς, καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων· οἴμοι τί ποιήσω· τὴν βάσανον, καὶ τὸν D τάρταρον τὸν ἀτελεύτητον, τὸν ἰοβόλον, καὶ ἀκοίμητον σκώληκα· οἴμοι τί ποιήσω· τὴν ἀπειλὴν τῶν ἐπὶ τῆς κολάσεως, ὅτι φοβεροί εἰσι, καὶ ἀνελεήμονες· τίς δώη μοι τῇ κεφαλῇ μου ὕδωρ, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς μου πηγὴν δακρύων, καὶ καθίσας κλαύσω νυκτὸς, καὶ ἡμέρας, ἵνα θεὸν δυσωπήσω ὃν παρώργησα· ἥμαρτον· ψυχή μου μετανόησον· ἰδοὺ αἱ ἡμέραι E ἡμῶν ὡς σκιὰ παράγουσιν· ἔτι μικρὸν, καὶ ἀπελεύσῃ ἐκεῖθεν· φοβερὸν τόπον μέλλεις διέρχεσθαι ψυχή μου, μὴ ὑπέλθῃ ἡμέρας ἐξ ἡμέρας ἐπιστρέφειν πρὸς κύριον· οἴμοι τί ποιήσω, ἐξεδίωξας τοὺς ἁγίους ἀγγέλους διὰ τῶν ῥυπαρῶν λογισμῶν, καὶ πράξεων· μὴ δὸς ἀνάπαυσιν ἑαυτῇ, μηδὲ σιωπησάτω κόρη ὀφθαλμῶν σου προσπίπτουσα τῷ ἀγαθῷ, καὶ F φιλανθρώπῳ δοθῆναί σοι βοήθειαν ἐξ ὕψους· φοβεροὺς, καὶ φρικώδεις τόπους οὐ μετὰ πολὺ μέλλομεν διέρχεσθαι ἀδελφοί· οὐ δυνατὸν μὴ ὁδεῦσαι ἐκείνην τὴν ὁδόν· οὐδεὶς τῶν ἐνταῦθα ἐπὶ βοηθείᾳ συνοδεύσῃ ἡμᾶς, οὐ γονεῖς, οὐκ ἀδελφοί, οὐ φίλοι, οὐ γένος, οὐδὲ πλοῦτος, οὐδέ τι τῶν ὁμοίων· μὴ οὖν ἀμελήσωμεν τῶν ἀγαθῶν πράξεων, ἃς εὑρήσωμεν ἐν τῷ καιρῷ τῆς χρείας· νήψωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, ἵνα

ἵνα μετὰ τὸν χωρισμὸν μὴ δυνηθῶσι κατα- A
σχεῖν ἡμᾶς οἱ ἄρχοντες τοῦ σκότους· οὐ βα-
σιλέα φοβοῦνται, οὐ τύραννον τιμῶσιν, οὐ
μικρὸν, οὐ μέγαν, εἰ μὴ μόνον τὸν ἐν εὐ-
σεβείᾳ ζήσαντα, τὸν ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς κα-
ταληφθέντα· ἐκ προσώπου τούτου φοβηθή-
σονται, καὶ ὑποχωροῦσιν ἔμφοβοι ὄντες, δίο-
δον παρέχοντες μετὰ πολλῆς σπουδῆς, κα-
θὼς γέγραπται· δικαίων ψυχαὶ ἐν χειρὶ κυ- B
ρίου, καὶ οὐ μὴ ἅψηται αὐτῶν βάσανος· προ-
πορεύσεται γὰρ πρὸ προσώπου αὐτῶν ἡ δι-
καιοσύνη αὐτῶν· μακάριος ὁ εὑρεθεὶς ἐλεύ-
θερος ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ χωρισμοῦ· μὴ ἀμε-
λήσωμεν οὖν ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ, μὴ ἑλ-
κώμεθα πρὸς ἑαυτοὺς τὰ ἀλλότρια, τὰ πάν-
τως φθειρόμενα· ἐκείνη ἡ ὁδὸς πάντα κα-
ταλύει· φθασάσης γὰρ τῆς ὥρας ἐκείνης αἱ C
ἡδοναὶ μαρανθήσονται, ἡ τρυφὴ, καὶ ἡ κε-
νοδοξία παύσεται, ὁ πλοῦτος, καὶ ἡ φι-
λαργυρία οὐ διαμενεῖ· Κύριε τὴν ὥραν ἐκ-
είνην λαβὼν κατὰ νοῦν, προσπίπτω τῇ ἀγα-
θότητί σου βοῶν, μὴ δοθῶ τοῖς ἀδικοῦσι
με δέσποτα, μὴ καυχήσονται οἱ ἐχθροί σου
κατὰ τοῦ δούλου σου ἀγαθὲ κύριε, τρίζοντες τοὺς
ὀδόντας, καὶ ἐκφοβοῦντες τὴν ταπεινήν μου ψυ- D
χὴν, μὴ εἴπειεν, εἰς χεῖρας ἡμῶν ἐλή-
λυθας, ἡμῖν παρεδόθης· πλὴν αὕτη ἡ
ἡμέρα ἣν προσδοκῶμεν· μὴ κύριε μὴ ἀπο-
δώσῃς μοι κατὰ τὰς ἀνομίας μου, καὶ μὴ ἀ-
ποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ᾿ ἐμοῦ, μὴ
εἴπῃς μοι, ἀμὴν λέγω σοι, οὐκ οἶδά σε·
σὺ κύριε παίδευσόν με, πλὴν ἐν οἰκτιρ-
μοῖς, καὶ ἐχθρὸς μὴ ἐπιχαρείτω μοι, ἀλ- E
λὰ σβέσον αὐτοῦ τὴν ἀπειλὴν, καὶ πᾶσαν
τὴν ἐνέργειαν κατάλυσον, καὶ δός μοι τὴν
πρὸς σὲ ὁδὸν ἀνύβριστον, καὶ ἀνεπειρέαστον
ἀνύσαι.

hujuſmodi. Itaque ne bona opera negligamus, quorum in tempore neceſſitatis opus habebimus. Vigilemus in hoc ſeculo, ut poſt ſeparationem non nos apprehendere queant principes tenebrarum. Non Regem ii timent, non tyrannum verentur, non parvum, non magnum, niſi eum ſolum, qui pie vixerit, inque ſanctis operibus fuerit deprehenſus. Hujus faciem timebunt, ac perterrefacti abſcedent, tranſitum magno cum ſtudio permittentes, ſicut ſcriptum eſt: Juſtorum animæ in manu Domini ſunt, & non tanget illos tormentum. Procedet enim ante illos juſtitia ipſorum. Beatus qui in hora ſeparationis ſuæ liber inventus fuerit. Ne ſimus igitur deſides ac negligentes, fratres mei cariſſimi; ne aliena ad nos ipſi attrahamus, quæ ſunt omnino corruptioni obnoxia. Via illa ſoluit omnia. Nam quum hora illa venerit, voluptates marceſcent: deliciæ & inanis gloria ceſſabunt: divitiæ, & amor pecuniæ non permanebunt. Domine horam illam animo mecum revolvens, procido bonitati tuæ, exclamans: ne tradar nocentibus mihi, Domine, ne glorientur inimici tui adverſus ſervum tuum, optime Domine, dentibus ſtridentes, humilemque animam meam exterrentes: neque dicant: In manus noſtras veniſti, nobis traditus: enimvero hæc eſt, quam expectabamus, dies. Ne Domine, ne retribuas mihi ſecundum iniquitates meas, & ne avertas a me faciem tuam, neque dicas mihi: Amen dico tibi, non novi te. Tu Domine corripe me, verum in miſericordia: Et inimicus meus non ſupergaudeat mihi, ſed ejus minas extingue, omnemque operationem deſtrue: & da mihi viam ad te dedecoris expertem atque inoffenſam.

F

PRECATIONES E SACRIS SCRIPTURIS COLLECTÆ: QUARUM PLERÆQUÆ SUNT SANCTI EPHRAIM. PRO IIS QUI VOLUNT SUAM IPSORUM PROCLIVEM AD PASSIONES VOLUPTATESQUE VOLUNTATEM COHIBERE.

PRECATIO PRIMA.

Ex cod. Vat. 1190. pag. 1117.
Planctus ad veſperas Feriæ ſecundæ.

SUſcipe maculati immundique oris precationem, Domine univerſorum clementiſſime Jeſu Chriſte: & ne averſeris me tamquam indignum & inſipientem, neque tua indignam conſolatione judices animam meam, quæ jam inferno appropinquavit. Quære me, tamquam ovem errantem, quoniam omni mentis promtitudine ſum deſtitutus, ut meipſum corrigam. Nam voluptatibus obcæcatus, animam habeo obſcuratam, & cor ebrietate affectionum obfuſcatum. Confiteor tibi, Domine ſalvator mundi, omnem meam acerbitatem, malitiam, atque inſipientiam. Dicam rurſus omnem tuam jucunditatem, atque dulcedinem, quas in me propter bonitatem tuam, clementiſſime, demonſtraſti. A prima ætate factus ſum exacerbator, ad bonum tardus, omnis malitiæ inventor, omnis peccati promtus operator. Verum tu Domine univerſam meam malitiam deſpexiſti propter multas miſerationes tuas, Fili Dei. Erigitur mihi caput mediante gratia tua, Domine: verùm propter peccata mea rurſus demittitur. Ad vitam me rurſus gratia tua trahit; ſed ego ad mortem promtior pergo: nam peſſima ignaviæ conſuetudo me etiam nolentem ad ſe attrahit. Gravis ſane eſt & peſſima paſſionum conſuetudo. Perſtringit mentem meam tamquam indiſſolubilibus vinculis, eademque ſemper deſiderabilia mihi obtingunt vincula. Ex conſuetudine laqueis obſtringor miſer: illaqueatuſque gaudeo. In acerbiſſimam profunditatem immerſus, adhuc lætor. Vincula mea quotidie renovat inimicus, & exulto. O multiplicem inimici artem! devincit me vinculis, quæ ego nolim; Sed ſemper ejuſmodi mihi vincula, laqueoſque nectit, cujuſmodi ego magna

Confer cum ſermone, cujus initium θέλω εἰπεῖν Cupio exponere, ab iis verbis, πᾶσαν πικρότητα ἐμὴν, omnem meam acerbitatem.

A

ΕΥΧΑΙ ΣΥΛΛΕΧΘΕΙΣΑΙ ΑΠΟ ΤΩΝ ΘΕΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ. ΤΑ ΠΛΕΙΣΤΑ ΔΕ ΑΠΟ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΦΡΑΙΜ. ΤΟΙΣ ΒΟΥΛΟΜΕΝΟΙΣ ΠΟΛΕΜΗΣΑΙ ΤΗΝ ΕΑΥΤΩΝ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΑΘΗ, ΚΑΙ ΤΑΣ ΗΔΟΝΑΣ ΕΓΚΕΙΜΕΝΗΝ ΠΡΟΑΙΡΕΣΙΝ.

B

ΠΕΝΘΟΣ ΤΗΣ Β΄. ΕΣΠΕΡΑΣ.

ΔΕέξαι δέησιν ῥυπαροῦ, καὶ ἀκαθάρτου στόματος δέσποτα τῶν ἁπάντων φιλάνθρωπε Ἰησοῦ Χριστέ, καὶ μὴ βδελύξῃς με ὡς ἀνάξιον ὄντα, καὶ ἀσύνετον, μηδὲ τὴν
C ψυχήν μου τῷ ᾅδῃ προσεγγίζουσαν, ἀναξίαν κρίνῃς τῆς σῆς παρακλήσεως· ζήτησόν με ὡς τὸ ἀπολωλὸς πρόβατον, ὅτι πάσης προθυμίας, καὶ ἐννοίας ἔρημος γέγονα εἰς τὸ διορθώσασθαι ἐμαυτοῦ· ἐκτυφλωθεὶς γὰρ ταῖς ἡδοναῖς, ἐσκοτισμένην ἔχω μου τὴν ψυχὴν, καὶ ἀπὸ τῆς μέθης τῶν παθῶν πεπωρωμένην ἔχω μου τὴν καρδίαν· ἐξομολογοῦμαί σοι
D κύριε σωτὴρ τοῦ κόσμου, πᾶσαν πικρότητα ἐμὴν, πονηρίαν, ἀλογίαν· ἐρῶ πάλιν πᾶσαν σου τερπνότητα, γλυκύτητα, ἃς μετ᾽ ἐμοῦ ἐποίησας ἕνεκεν τῆς χρηστότητός σου, φιλάνθρωπε· ἀπὸ πρώτης ἡλικίας ἐγενόμην παροξυντὴς, ἀπρόθυμος εἰς τὸ ἀγαθὸν, πάσης κακίας ἐφευρετὴς, πάσης ἁμαρτίας ῥᾳδιουργός· αὐτὸς δὲ ὦ δέσποτα ὑπε-
E ρεῖδες πᾶσαν ἐμὴν πονηρίαν διὰ τοὺς πολλοὺς σου οἰκτιρμοὺς, υἱὲ τοῦ θεοῦ· ἡ κεφαλή μου ἀνυψοῦται τῇ χάριτί σου δέσποτα· ταπεινοῦται δὲ πάλιν δι᾽ ἐμὰς ἁμαρτίας· ἕλκει με πάλιν ἡ χάρις σου εἰς τὴν ζωὴν, κἀγὼ μᾶλλον εἰς θάνατον εὐπροθύμως βαδιοῦμαι, ὅτι ἡ κακίστη τῆς χαυνότητός μου συνήθεια ἕλκει με καὶ μὴ θέλοντα πρὸς ἑαυ-
F τήν· δεινὴ ἐστὶν ἡ τῶν παθῶν συνήθεια· δεσμεύει μου τὴν διάνοιαν ἐν δεσμοῖς ἀλύτοις, καὶ ποθεινὰ εὑρίσκονται ἀεὶ ἐμοὶ τὰ δεσμά· συνηθείᾳ τῶν παγίδων δεσμοῦμαι ὁ ἄθλιος, καὶ χαίρω δεσμούμενος· βεβύθισμαι ἐν τῷ πικροτάτῳ βάθει, καὶ ἥδομαι· καθ᾽ ἑκάστην ἀνανεοῖ τὰ δεσμά μου ὁ ἐχθρὸς, καὶ ἀγάλλομαι· ὢ τῆς πολυτεχνίας τοῦ ἐχθροῦ· δεσμεῖ με δεσμοῖς, οἵπερ ἐγὼ οὐ βούλομαι, ἀλλὰ

ἀλλὰ ἀεὶ περιφέρει μοι τοιαῦτα δεσμὰ, καὶ παγίδας, ἅσπερ ἐγὼ μετὰ πολλῆς ἡδύτητος δέχομαι· γινώσκει γάρ μοι τὴν πρόθεσιν ἰσχυροτέραν εἶναι, καὶ ἐν ῥιπῇ φέρει δεσμὸν, ὃν βούλομαι· Τοῦτο πένθος, τοῦτο κλαυθμὸς, ὄνειδος, καὶ αἰσχύνη, ὅτι πεπέδημαι ἐγὼ ἐν τοῖς ἐμοῖς θελήμασι· δυνάμενος γὰρ συντρίψαι τὰ δεσμὰ ἐν μιᾷ ῥοπῇ, καὶ γενέσθαι ἐλεύθερος ἀπὸ πασῶν τῶν παγίδων, οὐ βούλομαι τοῦτο ποιῆσαι· χαυνότητι κρατούμενος, καὶ ἤθεσι τῶν παθῶν δουλεύμενος τῇ προθέσει, τοῦτο ἐστὶ δεινότερον, καὶ πένθος αἰσχύνης γέμων, ὅτι ἐγὼ συνέρχομαι τοῖς θελήμασι τοῦ ἐχθροῦ μου· δεσμεύει με, καὶ θανατοῦμαι ἐν πάθεσιν, οἷς αὐτὸς ἀγάλλεται· δυνάμενος δὲ συντρίψαι τὰ δεσμὰ, οὐ βούλομαι. δυνάμενος ἐκφυγεῖν τῶν παγίδων οὐχ αἱροῦμαι· ἔστιν ἄρα πικρότερον τοῦ πένθους τούτου, καὶ τοῦ κλαυθμοῦ; ἔστιν ἄρα ἑτέρα αἰσχύνη ταύτης χαλεπωτέρα; οὐκ ἔστιν οἶμαι πικρότερον τῆς αἰσχύνης ταύτης, τοῦ ποιεῖν τινὰ τὰ θελήματα τοῦ ἐχθροῦ αὐτοῦ· καὶ οὕτως ἔχων ὁ τάλας, καὶ γινώσκων τὰ δεσμά μου, κρύπτω αὐτὰ ἀπὸ εὐλαβείας· ἡ ἐμὴ δὲ συνείδησις ἐλέγχει με· Τί οὐ νήφεις ἄθλιε, ἢ οὐκ οἶδας, ὅτι ἐπὶ θύραις ἐστὶν ἡ φοβερὰ ἡμέρα τῆς κρίσεως; ἀνάστηθι ὡς δυνατὸς, διάρρηξον τὰ δεσμά σου· ἐν σοὶ ἐστὶν ἡ δύναμις τῆς λύσεως, καὶ τῆς δέσεως· Ταῦτα ἀεὶ ἐλέγχει με ἡ ἁγία συνείδησις, καὶ οὐ θέλω ἐκ τῶν δεσμῶν τῶν παγίδων ἀπαλλαγῆναι· ὀδύρομαι, καὶ στενάζω περὶ τούτων καθ' ἡμέραν, καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς πάθεσιν εὑρίσκομαι δεδεμένος· Τάλας καὶ ἄθλιος ἐγὼ, ἀπρόκοπος εἰς τὸ ἀγαθὸν τῆς ἐμῆς ζωῆς, μὴ φοβούμενος ἐν παγίσι τοῦ θανάτου· Τὸ σῶμα περίκειται σχήματι εὐλαβείας ἐνώπιον τῶν θεατῶν, ἡ δὲ ψυχὴ πεπέδηται, ἐν λογισμοῖς ἀπρεπέσιν· ἔξωθεν εὐλαβοῦμαι μετὰ σπουδῆς, καὶ ἔνδοθεν εἰμὶ βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, γλυκαίνων μου τὴν λαλίαν τοῖς ἀνθρώποις, πικρὸς ὢν αὐτὸς, καὶ πονηρὸς τῇ προαιρέσει, καὶ τί ἄρα ποιήσω ἐν ἡμέρᾳ διαγνώσεως, ὅταν ὁ θεὸς δηλῇ πάντα ἐπὶ βήματος· φόβος μέγας ταλανίζει τὴν καρδίαν μου συνεχῶς, ἐπειδὴ συνέχομαι σειραῖς τῶν ἀπείρων μου ἀνομιῶν· ἐγὼ αὐτὸς ἐπίσταμαι, ὅτι ἐκεῖ κολάζομαι, ἐὰν μὴ ὧδε δυσωπήσω ἐν δάκρυσι τὸν δικαστήν· χάριν

τούτου

A gna cum voluptate complector. Novit enim meæ voluntatis propoſitum eſſe vehementius, & confeſtim quæ voluerit, vincula iniicit. Hic luctus, hic ploratus, hoc probrum, hæc confuſio: quoniam ego vinculis propriæ voluntatis conſtrictus detineor. Quum enim unico momento conterere vincula poſſim, ac me a laqueis quibuſcumque liberare; hoc facere B recuſo, negligentia atque ſocordia detentus, & paſſionum conſuetudinibus propoſito voluntatis deſerviens. Hoc gravius eſt, ac dedecore plenus luctus, quod ad inimici mei voluntatem concurram. Conſtringit me, paſſionibusque immorior, quibus ipſe lætatur. Quum autem vincula confringere queam, nolo. Quum la- C queos evitare poſſim, non decerno. Eſt ne quidquam hoc luctu & ploratu acerbius? Eſt ne aliud ullum gravius dedecus? Sic quippe affirmo, non eſſe quid hac confuſione acerbius, quando inimici ſui placita quis explet. Quum igitur ita ſim miſer, quumque mihi ſint comperta vincula, ea tamen pietatis prætextu abſcondo: mea autem me arguit con- D ſcientia. Cur ergo non vigilas, miſer? An ignoras, in foribus eſſe horribilem judicii diem? Surge tamquam potens, dirumpe vincula tua; in te poteſtas eſt ſolvendi atque ligandi. Iſta licet ſemper mihi objurget ſancta conſcientia, non tamen e laqueorum vinculis liberari volo. Super hiſce quotidie lugeo atque ſuſpiro, & iſtis ego paſſionibus implica- E tus reperior. Miſer ego & infelix, ac ad bonum vitæ meæ non proficiens, dum laqueos mortis non pertimeſco. Corpus meum pietatis amictu opertum eſt coram ſpectatoribus: anima vero indecentibus cogitationibus ligatur. Foris pietatem ſtudioſe colo; intus vero abominatio ſum coram Deo. Dulcem & ſuavem affecto F ſermonem cum hominibus: quum interim ego propoſito ac voluntate acerbus ſim atque perverſus. Et quid tandem in die judicii faciam, quando omnia coram tribunali manifeſtabit Deus? magno cor meum aſſidue conficitur timore, quoniam catenis innumerarum iniquitatum mearum conſtrictus ſum. Ipſe ego novi, me ibi pœnas daturum, niſi hic judicem per lacrymas placavero. Et propterea mi-

ſera-

ſerationes tuas in ira non concludis, Domine, quod converſionem ipſe meam exſpectes. Non enim quemquam videre cupis in igne ardentem, quum omnes homines ſalvos fieri velis, & ad vitam ingredi. Quocirca tuis confiſus miſerationibus, Domine Jeſu Chriſte, Fili Dei, ſupplex tibi procido: oculos in me tuos converte, & miſerere mei. Educ ex iniquitatum cuſtodia animam meam, reſplendeatque in mente mea radius lucis, antequam ad formidandum me manens judicium abeam, ubi nulla penitus reliqua eſt de malis poenitentia. Magnus me miſerum & impurum corripit timor, quo pacto me imparatum ſubducam, qui omni plane virtute deſtituor. Timor ac tremor detinet me, quoniam me ipſum ad opus bonum, imparatum video; contrariis autem conflictor cogitationibus, quum dæmonibus pareo, qui me per voluptates ad interitum trahunt. In multis videor prodeſſe, niſi meam ipſe reprehendo conſcientiam. Similis ſum mercatori ſegni atque ignavo, jacturam quotidie facienti totius ſummæ ſimul & lucri. Sic & ego miſer detrimentum bonorum patior coeleſtium, variis præpeditus diſtractionibus, quæ me ad mala pertrahunt. Sentio quippe in meipſo, quomodo ſingulis horis decipior, nolenſque in rebus, quas odi, invenior. Obſtupeſco ſuper voluntate mea adeo prava, & quomodo etiam in tribulationibus ſemper diverſimode peccet. Obſtupeſco de mea poenitentia, quomodo firmum fundamentum non habet ædificii, continentiam: non enim illam ſinit inimicus animæ meæ. Singulis diebus fundamentum ædificii colloco, propriiſque rurſus manibus laborem diſſolvo. Non bonum ſumſit principium mea bona poenitentia: nondum in me ceſſat peſſima inertia. Ignaviæ mancipatus ſum, inimici mei voluntate, promtiſſime quævis ipſi grata perficiens. Quis dabit capiti meo aquam longe inenarrabilem, & oculis meis fontes lacrymarum, ut ſcaturiant ſemper lacrymæ, ploremque aſſidue ad miſericordem Deum, ut ſuam mittens gratiam, me peccatorem extrahat e furibundo mari, fluctibus peccatorum meam animam perturbante, procelliſque in ſingulas horas exagitante? Nam cupiditatibus meis vulnera ſuperantur, quæ curationis faſcias omnino non admittunt.

A τούτου οὐ συνέχεις τοὺς οἰκτιρμούς σου δέσποτα ἐν ὀργῇ, ὅτι αὐτὸς ἐκδέχῃ τὴν ἐμὴν ἐπιστροφήν· οὐ γὰρ θέλεις τινὰ ἰδεῖν ἐν τῷ πυρὶ καιόμενον, ὅτι πάντας ἀνθρώπους θέλεις σωθῆναι εἰς τὴν ζωήν· θαρρῶν οὖν τοῖς οἰκτιρμοῖς σου κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ υἱὲ τοῦ Θεοῦ, προσπίπτω σοι δεόμενος· ἐπίβλεψον ἐπ᾽ ἐμὲ, καὶ ἐλέησόν με· ἐξάγαγε ἐκ φυ-
B λακῆς ἀνομιῶν τὴν ψυχήν μου, καὶ ἐκλάμψει μοι ἀκτὶς φωτὸς ἐν τῇ ἐμῇ διανοίᾳ· πρὶν ἀπέλθω εἰς τὴν μέλλουσάν μοι φοβερὰν, ὅπου παντελῶς οὐκ ἔστι περὶ κακῶν μετανοεῖν· φόβος μέγας με λαμβάνει τὸν ἄθλιον, καὶ ἀσελγῆ· πῶς ὑπάγω ἀνέτοιμος ὅλος, καὶ γυμνὸς τῆς ἀρετῆς; φόβος, καὶ δειλία συνέχει με, ὅτι ὁρῶ ἐμαυτὸν ἀπρό-
C θυμον εἰς τὸ ἀγαθόν· ἐναντίοις δὲ χειμάζομαι λογισμοῖς, ὅτι πείθομαι τοῖς δαίμοσι, ταῖς ἡδοναῖς πρὸς ἀπώλειαν δελεάζουσιν· ἐν πολλοῖς εἰμὶ δοκῶν χρησιμεύειν, εἰ μὴ τὴν ἐμαυτοῦ ἐλέγξω συνείδησιν· ἔοικα ἐμπόρῳ ῥαθύμῳ, καὶ ὀκνηρῷ ζημιουμένῳ καθ᾽ ἡμέραν κεφάλαιον μετὰ κέρδους· οὕτως ἐγὼ ὁ ταλαίπωρος ζημιοῦμαι τὰ οὐράνια ἀγαθὰ ἐν
D τοῖς πολλοῖς περισπασμοῖς τοῖς ἕλκουσί με εἰς τὰ κακά· αἴθομαι γὰρ εἰς ἐμαυτὸν πῶς κλέπτομαι καθ᾽ ὥραν, καὶ μὴ θέλων εὑρίσκομαι εἰς ἅπερ μισῶ· ἐξίσταμαι ἐν τῇ ἐμῇ προαιρέσει τῇ κακίστῃ· ἐν θλίψεσιν, ἐν αἷς ἀεὶ ἁμαρτάνει διαφόρως· ἐξίσταμαι ἐν τῇ ἐμῇ μετανοίᾳ· πῶς, οὐκ ἔχει τὸ στερεὸν θεμέλιον τῆς οἰκοδομῆς τὴν ἐγκράτειαν, οὐ γὰρ ἐᾷ αὐ-
E τὴν ὁ ἐχθρὸς Τῆς ψυχῆς μου, καθ᾽ ἑκάστην τίθημι θεμέλιον τῆς οἰκοδομῆς, καὶ πάλιν ταῖς ἐμαῖς χερσὶ καταλύω μου τὸν κάματον· οὐκ ἔβαλεν ἀρχὴν καλὴν ἡ καλή μου μετάνοια· Τέλος πάλιν οὔπω ἔχει ἡ κακίστη μου ἀμέλεια· δεδούλωμαι χαυνότητι θελήματι τοῦ ἐχθροῦ μου εὐπροθύμως ἐπιτελῶν πάντα τὰ αὐτοῦ ἐράσμια· Τίς δώσῃ τῇ κεφαλῇ μου ὕδωρ πολυα-
F μύθυτον, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς μου πυγὰς δακρύων, ἵνα βρύουσιν ἀεὶ δάκρυα, καὶ κλαύσω διαπαντὸς πρὸς τὸν οἰκτίρμονα Θεὸν, ἵνα πέμψας τὴν χάριν αὐτοῦ ἁμαρτωλῷ ἐκ θαλάττης μαινομένης, ἐν κύμασιν ἁμαρτιῶν χειμαζούσης, τὴν ψυχήν μου ἐν ζάλαις καθ᾽ ὥραν· Τὰ γὰρ ἐμὰ θελήματα ἐνίκησαν, ὡς τραύματα μὴ δεχόμενα παντελῶς ἐπιδέσμους ἰάσεως, ἡ ἄσωτος ἐκείνη γυνὴ ἐξαίφνης σώφρων

φρων ὤφθη πτοηθεῖσα, καὶ σπουδάσασα, ἐπειδὴ ἐμίσησε τὰ ἔργα τῆς αἰσχρᾶς ἁμαρτίας, μεμνημένη τὴν μέλλουσαν αἰσχύνην τὴν αἰώνιον, καὶ τῆς κολάσεως τὴν ἀφόρητον ὀδύνην· ἐγὼ δὲ ἕνεκεν τῶν παθῶν τῆς ἁμαρτίας καθ' ἑκάστην εὐχόμενος οὐκ ἀφίσταμαι τούτων, ἀλλ' ἐπιμένω ἀεὶ ὁ παράφρων τῇ κακῇ μου συνηθείᾳ· ἐπ' ἐλπίδι μετανοίας ἐστί μου ἡ προσδοκία, κλεπτόμενος ἐν τῇ αὐτῆς ὑποσχέσει ματαίᾳ, ἀεὶ λέγων, μετανοῶ, οὐδέποτε μετανοῶ· Τοῖς ῥήμασι μόνον μετανοῶ μετὰ σπουδῆς, τοῖς ἔργοις μῆκος πολὺ ἀπέχω τῆς μετανοίας· Τὸ λοιπὸν λανθάνω μου τὴν φύσιν, ὅτι ποιῶ ἐν γνώσει τὸ κακὸν, καὶ πρὸς ἐρεθισμὸν ἁμαρτάνω.

Ὁ Ἡσαῦ τόπον μετανοίας οὐχ εὗρεν, ἐπειδὴ ἐρεθίαν τὴν ἁμαρτίαν ἐπεσπάσατο, καὶ μὴ συναρπασθεὶς ἥμαρτεν, οὐ γὰρ κατὰ πλάνην, ἀλλὰ κατὰ γνῶσιν, καὶ νουθετούμενος, καὶ γονεῖς παρεπίκρανε, τὸν θεὸν οὐκ ᾐσχύνθη· καὶ Ἰούδας ὁ προδότης τόπον μετανοίας οὐχ εὗρεν, ὅτι μετὰ τοῦ κυρίου ὢν, ἥμαρτεν, καὶ εἶδε ὃ ἔπραξεν, ἐπειδὴ εἶχεν πεῖραν τῆς χάριτος· οὐκοῦν ἐπὶ ταῖς ἐν γνώσει ἁμαρτίαις μου, τί ἂν ἐγὼ προσδοκήσω ὁ ἄθλιος· εἶδε καὶ ἔστιν ὁ λογισάμενος μόνον τὸ κακὸν ἴσως τοῦ πράξαντος· Τί ἂν ἐγὼ ἀπολογήσωμαι διὰ τὰ ἄπειρα πλήθει τῶν ἐμῶν ἀνομιῶν· ὁ Χὰμ ἐννοήσας γέλωτα πατρὸς, ἀπεβλήθη· οἱ τῷ Κορὲ συναινέσαντες κατεπόθησαν μηδὲν εἰπόντες τὸ σύνολον, ἢ πράξαντες· καὶ οἱ ἐπὶ τοῦ Ἠλιοὺ ὁμοίως ἔπαθον· καὶ Σαοὺλ λογισμοῖς εἰδωλολατρείας συνθέμενος ἀπεβλήθη· καὶ Ἀχιτόφελ μόνον συμβουλεύσας ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανε· καὶ οἱ υἱοὶ Ἀαρὼν πλημμελήσαντες τεθνήκασι· καὶ οἱ περὶ τὴν Σάπφειραν καταφρονήσει συνδιατρίβοντες, καιροῦ μετανοίας οὐκ εὗχον· κατανοῶ μου τὴν πρᾶξιν, καὶ προσέχω μου τὴν συγκατάθεσιν, καὶ ἀπεκδέχομαι τῆς δικαιοσύνης τὴν ῥοπὴν, καὶ ἐρῶ δικαίαν εἶναι σαφῶς· Τί τὸ σχῆμα πλανᾷ με ξένον ὄντα τῶν ἀρετῶν, καὶ τὰ ἐναντία ποιοῦντα ἐνώπιον τοῦ τὰ πάντα ἐφορῶντος θεοῦ· καλῶς οἱ Φαρισαῖοι ἔπασχον ἐλεγχόμενοι, τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ λέγοντος ἐπίπλαστον εἶναι αὐτῶν τὸ σχῆμα, κἀμοὶ δὲ συμβαίνει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ τοσαύτη δυσκολία, ὅτι ὑπὸ τῆς συνειδήσεώς μου ἐλεγχόμενος ἀηδίζομαι· καὶ τραχὺς εἶναι ὁ ἔλεγχός μοι δοκεῖ· πικρὸν ἐστὶν ἡ ἀλήθεια τοῖς λανθάνειν σπουδάζουσιν· ἀποκα-

A tunt. Mulier illa impudica, ſtatim a lapſu ſurgens, continens apparuit, ac ſtudioſa, eo quod impuri peccati opera eſt averſata, in memoriam revocans futuram confuſionem æternam, & intolerabilem pœnarum dolorem. Ego vero propter peccati paſſiones quotidie rogans, non tamen ab iis recedo, ſed ſemper inſipiens pravæ meæ conſuetudini adhæreo. In ſpe pœnitentiæ mea eſt B præſtolatio: ſed inanibus ejus promiſſis deceptus, ſemper in ore pœnitentiam habeo, & nunquam ad pœnitentiam devenio. Verbis ſtudioſe pœnitentiam profiteor; verum operibus a pœnitentia abſum quamlongiſſime. Ceterum meæ etiam oblivíſcor naturæ, quoniam malum ſcienter operor, & pecco ad irritamentum.

Locum pœnitentiæ non invenit Eſau, C quoniam contentioſe iniquitatem fecit, & non abſtractus peccavit: non enim per deceptionem, ſed ex ſcientia, & admonitus, & parentes exacerbavit, & Deum non eſt reveritus, & Judas proditor locum non invenit pœnitentiæ, quia cum Domino verſans peccavit, & novit quod fecit, quoniam gratiæ experimentum habuerat. Igitur in iis, quæ ego cum cognitione perpetravi, peccatis, quid ego D miſer jam præſtolabor? Scito itaque eum, qui tantummodo malum cogitat, æqualem eſſe ei qui illud operatur. Ecquam ego defenſionem afferam pro innumerabili mearum iniquitatum multitudine? Cham cogitans irriſionem patris, reprobatus eſt. Qui cum Core conſenſerunt, terra dehiſcente abſorpti ſunt, quum nihil dixiſſent omnino, aut E egiſſent: & qui ſub Elia, ſimiliter paſſi ſunt. Et Saul, idololatriæ cogitationibus aſſentiens, reprobatus eſt: & Achitophel ſolum conſilium dans, in peccato periit. Et filii Aaron delinquentes, mortui ſunt: & ſocii Sapphiræ in deſpectione conſentientes, pœnitentiæ tempus non habuerunt. Conſidero meam actionem, & attendo ad meum conſenſum, & exſpecto juſtitiæ momentum, F & dicam, juſtam plane eſſe. Cur me ſpecies decipit, qui a virtutibus alienus ſum, & contraria facio coram Deo qui cuncta intuetur? Recte arguebantur Phariſæi, Chriſto Salvatore dicente, fucatam eſſe illorum ſpeciem. Mihi autem ut plurimum accidit hujuſmodi moroſitas; quia quum a conſcientia reprehendor, ægre fero, atque aſpera videtur mihi redargutio: acerba eſt enim veritas iis qui latere cupiunt. Detraham habitum,

Vide ſupra hoc Tom. 3. a pag. 448.

habitum, & vermes mei apparebunt. Separabo larvam ex pulvere fictam, & videbunt circumſtantes ſepulcri impoſturam, & vim meæ operationis conſiderabunt, atque intelligent phariſaicam ſimilitudinem: quoniam vero, & illic manifeſta non erunt, ignis in judicio probabit, ut inquit Apoſtolus. Manum mihi humi jacenti porrige Domine: ſurgere enim cupiens, non poſſum, quia peccati pondus me oppreſſit, & mala me conſuetudo retinet. Video quidem, ſed veluti in caligine ambulo & in tenebris multis. Moveo meam manum: verum tamquam paralyticus ſum. Alacris ſum, ſed faſtidio afficior. Cupio liberari etiam jejunans; ſed ſemper detineor impeditus. Erga divinas laudes ſtudioſus ſum; ſed non in id incumbo, ut Deo placeam.

Vide ſupra pag. 453.

Gal. 6. 7.

Heb. 10. 31.

Quomodo audebo veniam priorum meorum criminum poſtulare, qui prioris meæ converſationis non ſum oblitus? Aut quomodo veterem hominem, qui corrumpitur, exuam, qui cupiditates priſtini mei erroris non depoſui? Hei mihi, quomodo feram iniquorum meorum operum cogitationumque reprehenſionem? Miſerere mei Deus ſecundum magnam miſericordiam tuam, & ſecundum multitudinem miſerationum tuarum. Os indignum ad te Domine clamat, & cor immundum, & anima peccatis inquinata. Exaudi me propter tuam benignitatem, & ne repellas deprecationem meam: non enim rejicis eorum preces qui vere pœnitentiam agunt. At mea pœnitentia non eſt pura, ſed vitioſa. Ad horam unam ago pœnitentiam, ac duabus horis ad iracundiam provoco. Confirma meam deprecationem in timore tuo Domine, confirma animam meam ſupra petram pœnitentiæ. Superet lux caritatis tuæ, eas quæ in me ſunt, tenebras. Exorare, optime Domine, non propter juſtitias meas: nihil enim boni poſſideo: ſed propter miſerationes tuas, & propter multam & ineffabilem benignitatem tuam. Reſuſcita mea membra, quæ ſunt a peccato confracta, & illumina cor meum, quod eſt a mala concupiſcentia obtenebratum. Libera me ab omni opere malo, & ne dejiciat me uſque in finem adverſarius: ne avertas faciem tuam a me: ne dicas mihi: Amen dico tibi, non novi te. Salvam fac Domine animam tribulatam a mor-

A ἀποκαλύψομαι τὸ σχῆμα, καὶ φανήσονταί μου οἱ σκώληκες, καὶ διελῶ τὸ προσωπεῖον τοῦ κονιάματος, καὶ ὄψονται οἱ παρόντες τοῦ τάφου τὴν ἐπίθεσιν, καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἡμετέρας πράξεως σκέψονται, καὶ θεάσονται τὴν φαρισαϊκὴν ὁμοιότητα· ὅτι δὲ κἀνταῦθα σαφῆ μὴ γίνεται· Τὸ πῦρ δοκίμασον ἐν τῇ κρίσει, καθὼς φησιν ὁ ἀπόστολος· ὄρεξόν μοι
B χεῖρα βοηθείας ἐν ἐδάφει κυλινδουμένῳ κύριε· θέλων γὰρ ἀναστῆναι οὐ δύναμαι, διότι τὸ φορτίον τῆς ἁμαρτίας κατεβάρησέ με, καὶ ἡ πονηρὰ συνήθεια κατέχει με· βλέπω, καὶ ὡς ἐν γνόφῳ περιπατῶ, καὶ ἐν σκότει πολλῷ κινῶ μου τὴν χεῖρα, καὶ ὥσπερ παράλυτος εἰμί· εὔθυμος εἰμί, καὶ ἀηδίζομαι· εὔχομαι καταλλαγῆναι καὶ νηστεύων, συνέχομαι ἐμποδι-
C ζόμενος πάντοτε· πρὸς δοξολογίαν φιλόπονος εἰμί, ἀλλ᾽ οὐκ εἰσπραττόμενος τὴν τοῦ θεοῦ εὐαρέστησιν.

Πῶς τολμήσω ἄφεσιν αἰτήσασθαι ὑπὲρ τῶν προτέρων μου ἁμαρτιῶν, τῆς προτέρας μου ἀναστροφῆς μηδαμῶς ἐπιλανθανόμενος· ἢ πῶς ἐκδύσωμαι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν φθειρόμενον, τὰς ἐπιθυμίας τῆς πρὶν ἀπάτης μὴ ἀ-
D ποθέμενος· οἴμοι πῶς ὑποίσω τοὺς ἐλεγμοὺς τῶν ἀθεμίτων μου ἔργων, καὶ λογισμῶν· ἐλέησόν με ὁ θεὸς κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου, καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν σου· στόμα ἀνάξιον βοᾷ πρός σε δέσποτα, καὶ καρδία οὐ καθαρά, καὶ ψυχὴ ἐν ἁμαρτίαις σπιλωθεῖσα· ἐπάκουσόν μου διὰ τὴν ἀγαθότητά σου, καὶ μὴ ἀπώσῃ τὴν δέησίν μου· οὐ γὰρ ἀπορρίπτεις δέησιν τῶν
E μετανοούντων ἐν ἀληθείᾳ· ἐμοῦ δὲ ἡ μετάνοια οὐ καθαρὰ ὑπάρχει, ἀλλὰ διεφθαρμένη· ὥραν μετανοῶ, καὶ δύο παροργίζω· στήριξόν μου τὴν δέησιν ἐν τῷ φόβῳ σου κύριε, στήριξόν μου τὴν ψυχὴν ἐπὶ πέτραν μετανοίας· νικησάτω τὸ φῶς τῆς χάριτός σου τὸ ἐν ἐμοὶ σκότος· παρακλήθητι ἀγαθὲ κύριε οὐ διὰ τὰς δικαιοσύνας μου· οὐ γὰρ ἔχω τὶ ἀγαθόν, ἀλλὰ διὰ
F τοὺς οἰκτιρμούς σου, καὶ διὰ τὴν πολλήν σου, καὶ ἄφατον ἀγαθότητα, ἀνάγειρόν μου τὰ μέλη, ἃ κατέρραξεν ἡ ἁμαρτία, καὶ φώτισόν μου τὴν καρδίαν, ἣν ἐσκότισεν ἡ πονηρὰ ἐπιθυμία· ῥῦσαί με ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ, καὶ μὴ εἰς τέλος καταβάλῃ με ὁ ἐξ ἐναντίας· μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ᾽ ἐμοῦ· μὴ εἴπῃς μοι, ἀμὴν λέγω σοι οὐκ οἶδά σε· σῶσον κύριε ψυχὴν τεθλιμμένην ἐκ θανάτου· ὁ

ἔχων

ἔχων ἐξουσίαν ζωῆς, καὶ θανάτου· σὺ γὰρ εἶπας δέσποτα· αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεταί ὑμῖν· καθάρισόν με κύριε ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας πρὸ τοῦ τέλους, καὶ δώρησαί μοι, φιλάνθρωπε ἐν ὅλῃ μου τῇ μικρᾷ ταύτῃ ζωῇ πηγάζειν ἀπὸ καρδίας δάκρυα πρὸς κάθαρσιν τῶν ψυχικῶν μου μολυσμάτων, ἵνα δυνηθῶ ἀποδοῦναι ἐντεῦθεν ἐκ τῶν πολλῶν μου γραμματείων κἂν ὀλίγα ἐγκλήματα, κἀκεῖ σωθήσομαι τῇ σκέπῃ τῆς παντοδυνάμου χειρός σου· ὅταν τρέμει πᾶσα ψυχὴ ἀπὸ τῆς δόξης σου τῆς φοβερᾶς· ναὶ δέσποτα υἱὲ τοῦ θεοῦ μονογενὲς, εἰσάκουσον, καὶ πρόσευξαι δέησιν ἁμαρτωλοῦ, καὶ ἀναξίου δούλου σου, δωρεὰν σῶσόν με τῇ χάριτί σου· ὅτι ἐλεήμων, καὶ φιλάνθρωπος θεὸς ὑπάρχεις, καὶ σοὶ τὴν δόξαν καὶ εὐχαριστίαν, καὶ προσκύνησιν ἀναπέμπομεν τῷ πατρὶ, καὶ τῷ υἱῷ, καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν.

A a morte, qui vitæ ac mortis poteſtatem habes. Tu enim Domine dixiſti: petite, & dabitur vobis. Munda me Domine ab omni peccato ante finem, & largire mihi, benigniſſime, ut in toto hoc exiguo vitæ meæ ſpatio effundam e corde fontem lacrymarum ad emundandas animæ meæ ſordes, ut poſſim hic ex multis meis debitis pauca ſaltem perſolvere delicta,
B & ibi ſalvus fiam ſub manus tuæ omnipotentis protectione: quando omnis anima tremit præ tua formidabili gloria. Etiam, Fili Dei unigeniti, exaudi, & ſuſcipe deprecationem peccatoris & indigni ſervi tui. Gratis ſalvum me fac gratia tua: quoniam miſericors & benignus es Deus, & tibi gloriam referimus, gratiarum actionem, & adorationem, Patri, & Fi-
C lio, & Sancto Spiritui, nunc & ſemper, & in ſecula ſeculorum. Amen.

ΠΕΝΘΟΣ ΤΗ͂ ΤΡΙΤΗ ΕΣΠΕΡΑΣ.

ΟΙ῎μοι ἐν ποίᾳ καταγνώσει ἕστηκα, ἐν ποίᾳ αἰσχύνῃ κατάκειμαι; οὐκ ἔστι τὸ κρυπτόμενόν μου ὡς τὸ φαινόμενον, περὶ ἀπαθείας διαλεγομένῳ· ἡ τῶν αἰσχρῶν παθῶν μελέτη ἐν ἐμοὶ ὑπάρχει ἡμέρας, καὶ νυκτός· περὶ ἁγνείας περιϊέμενος, λόγους περὶ ἀσελγείας διενθυμοῦμαι· οἴμοι οἵα ἐξέτασίς μοι ἀπόκειται· ἀληθῶς σχῆμα εὐσεβείας περίκειμαι, καὶ οὐ τὴν δύναμιν· ἐν ποίῳ προσώπῳ προσέρχομαι κυρίῳ τῷ θεῷ τῷ γινώσκοντι τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας μου, τοσούτοις κακοῖς ὑπεύθυνος ὑπάρχων· δειλιῶ ἱστάμενος ἐν προσευχῇ, μὴ καταβῇ πῦρ ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἐκφλέξῃ με, ὥσπερ ποτὲ τοὺς προσενεγκόντας ἐν ἐρήμῳ πῦρ παρὰ κυρίου κατέκαυσεν αὐτούς· τί οὖν ἐγὼ προσδοκήσω πολὺ ἄπειρον βάρος ἁμαρτιῶν περικείμενος· πεπύρωταί μου ἡ καρδία, ἠλλοίωταί μου ὁ εὐσεβὴς λογισμός· ἐσκοτίσθη μου ἡ διάνοια· ἀεὶ ἐπιστρέφω ὡς κύων ἐπὶ τὸν ἴδιον ἔμετον· οὐκ ἔστι μοι παῤῥησία πρὸς τὸν ἐτάζοντα καρδίας, καὶ νεφρούς· οὐκ ἔστι μου ἡ διάνοια καθαρά· οὐκ ἔστι μοι δάκρυον ἐν προσευχῇ· κἂν στενάξω· ψύχω μου τὸ πρόσωπον τὸ ἐν αἰσχύνῃ γεγονός· κρούσον μου τὸ στῆθος τὸ τῶν παθῶν οἰκητήριον, τὸ τῶν πονηρῶν λογισμῶν ἐργαστήριον. δόξα σοι μόνε μακρόθυμε, δόξα σοι

PRECATIO SECUNDA.

Planctus ad veſperas feriæ tertiæ.

HEi mihi, in qua deſperatione conſtitutus ſum! in qua confuſione jaceo! Non ſunt occulta mea ſicut ea
D quæ parent. Quum de vacando ab affectionibus ſermonem habeo, pravarum in me affectionum meditatio manet die ac nocte. Puritatem abjiciens, ſermones de impuritate confero. Hei mihi, quæ me manet inquiſitio! Vere ſpeciem tantum religionis præ me fero, non autem virtutem. Qua facie occurram Domino Deo, qui abſ-
E condita cordis mei novit, quum ego tantorum ſim reus malorum? vereor, quum in deprecatione ſto, ne ignis de cœlo deſcendat, & me exurat, quemadmodum eos olim ignis a Domino demiſſus combuſſit, qui in deſerto ſacrificium obtulerunt. Quid igitur ego expectabo, qui ſum immenſo peccatorum pondere prægravatus? Inflammatum eſt cor meum, immutata eſt
F pia cogitatio mea, obtenebrata eſt mens mea. Tamquam canis ad vomitum ſemper revertor. Non eſt mihi fiducia ad eum, qui corda ſcrutatur & renes. Non eſt mihi mens pura. Non ſunt mihi lacrymæ in oratione, quamvis ſuſpirem: refrigero faciem meam in confuſione poſitam. Percute pectus meum, quod eſt paſſionum habitaculum, pravarum cogitationum officina. Gloria tibi qui ſolus

es patiens & longanimis : gloria tibi qui ſolus bonus es : gloria tibi , qui animabus corporibuſque noſtris beneficia præſtas . Magnæ ſunt tuæ ſuper nos miſerationes Domine : ne me rejicias cum iis qui dicunt tibi , Domine , Domine ; nec tuam voluntatem faciunt ; precibus immaculatæ Dominæ noſtræ Deiparæ , & precibus omnium eorum , qui tibi placuerunt . Tu enim noſti Domine quæ ſunt in me occultæ affectiones . Tu ſcis vulnera animæ meæ . Sana me Domine , & ſanabor : niſi enim tu Domine ædificaveris animæ domum , in vanum laborant qui ædificant . Equidem me ipſe præparo ad reſiſtendum paſſionibus , quæ me invadunt : ſed animæ firmitatem fraus draconis per voluptatem diſſolvit : quumque nullus ſit qui vim mihi inferat , trahor tamen ab ipſis tamquam captivus . Magno ſtudio enitor , ut flammam quæ me accendit , diſſipem : ſed odor ignis , qui me adhuc adoleſcentulum corripuerat , ad flammam me trahit . Iterum in portum me recipio , ut naufragum liberem : ſed propter meam imperitiam una cum illo naufragium facio . Increpo operantem , quum ſim ipſe cæcus : volo ego miſer affectionum eſſe medicus , quum ab iis ſim captus . Illumina Domine oculos cordis mei , ut multitudinem mearum affectionum cognoſcam . Gratia tua obumbret mihi Domine , & illumina obtenebratam mentem meam , inque mea ignorantia divinam ſcientiam tuam infunde : quoniam non eſt impoſſibile apud te omne verbum . Tu Domine greſſibus impervium mare olim populo tuo pervium præbuiſti . Tu ex dura petra aquam ſitienti populo tuo dediſti . Tu ſolus eum , qui in latrones inciderat , pro tua bonitate liberaſti . Miſerere mei Domine propter magnam benignitatem tuam , qui in latrones incidi , & tamquam vinctus propter meam inſipientiam , detentus ſum . Nemo poteſt morbum animæ meæ ſanare , niſi tu Domine , qui profunda cordis noſti . Quoties mihi ipſe miſer fines poſui , muroſque inter me , & inter impium peccatum reædificavi ; ſed adverſariis contra me in bellum inſurgentibus , mens mea fines eſt transgreſſa muroſque diruit , eo quod fines non haberent firmitatem timore melioris , & muri non eſſent fundati ſuper veram ſinceramque pœnitentiam .

A μόνε ἀγαθὲ, δόξα σοι εὐεργέτα τῶν ψυχῶν, καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν· μεγάλοι σου οἱ οἰκτιρμοὶ ἐπὶ τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἡμᾶς κύριε· μή με ἀπορρίψῃς μετὰ τῶν λεγόντων σοι, κύριε, κύριε, καὶ μὴ ποιούντων τὸ θέλημά σου· πρεσβείαις τῆς παναχράντου δεσποίνης ἡμῶν θεοτόκου· πρεσβείαις πάντων τῶν εὐαρεστησάντων ἐνώπιόν σου· σὺ γὰρ γινώσκεις κύριε τὰ ἐν B ἐμοὶ κεκρυμμένα πάθη· σὺ ἐπίστασαι τὰ τραύματα τῆς ψυχῆς μου· ἴασαί με κύριε, ἰαθήσομαι· ἢ μὴ γὰρ σὺ κύριε οἰκοδομήσῃς οἶκον ψυχῆς, εἰς μάτην ἐκοπίασαν οἱ οἰκοδομοῦντες· παρασκευάζομαι γὰρ πρὸς ἀντίστασιν τῶν παθῶν, ἐν τῷ συμβάλλειν πρὸς αὐτὰ, καὶ ἡ κακοτεχνία τοῦ δράκοντος ἐκλύει μου τὸν τόνον τῆς ψυχῆς διὰ τῆς ἡδονῆς· καὶ μὴ ὄν- C τος τινὸς τοῦ βιάζοντος, ὥσπερ αἰχμάλωτος ἄγομαι ὑπ' αὐτῶν· προθυμοῦμαι ἀποσβέσαι τὸν κατακαιόμενον, καὶ ἡ ὀσμὴ τοῦ πυρὸς ἔτι νεάζοντός μου ἐφέλκει με πρὸς τὸ πῦρ· πάλιν ὁρμῶ τοῦ σῶσαι τὸν καταποντιζόμενον, καὶ ἀπὸ ἀπειρίας σὺν αὐτῷ καταποντίζομαι· ἐπιπλήττω τὸν κάμνοντα, τυφλὸς ὢν αὐτὸς· ἰατρὸς θέλω γενέσθαι ὁ ἄθλιος τῶν παθῶν, D αὐτὸς ἐγὼ ὑπ' αὐτῶν αἰχμαλωτιζόμενος· φώτισον κύριε τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας μου, ὅπως ἐπιγνώσομαι τὰ πλήθη τῶν παθῶν μου· ἡ χάρις σου ἐπισκιάσει ἐπ' ἐμὲ δέσποτα, καὶ φώτισόν μου τὴν ἐσκοτισμένην διάνοιαν, καὶ ἐπὶ τῇ ἀγνωσίᾳ μου, γνῶσιν θείαν ἐνοικεῖσοι μοι· ὅτι οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ σοὶ πᾶν ῥῆμα· αὐτὸς κύριε τὴν ἄβατον θάλασσαν εὐ- E διάβατον παρέσχες τῷ λαῷ σου ποτέ· αὐτὸς ἐκ πέτρας ἀκροτόμου ὕδωρ αὐτοῖς παρέσχες τῷ λαῷ σου διψῶσιν· αὐτὸς μόνος τὸν ἐμπεσόντα εἰς τοὺς λῃστὰς τῇ ἀγαθότητί σου διέσωσας· σπλαγχνίσθητι ἐπ' ἐμοὶ κύριε διὰ τὴν πολλὴν σου ἀγαθότητα τῷ περιπεσόντι εἰς τοὺς λῃστὰς, καὶ δεθέντι ὡς δεσμίῳ ὑπὸ κακοφροσύνης· οὐδεὶς ὁ δυνάμενος ἰάσασθαι F μου τὸ ἄλγος τῆς ψυχῆς, εἰ μὴ σὺ κύριε ὁ ἐπιστάμενος τὰ βάθη τῆς καρδίας μου· ποσάκις ἐθέμην ὁ τάλας ἐν ἐμαυτῷ ὅρους, καὶ τείχη ἀνῳκοδόμησα μεταξὺ ἐμοῦ, καὶ τῆς ἀνόμου ἁμαρτίας μου, καὶ τῶν ἐναντίων ἐξ ἐναντίας βαλόντων εἰς πόλεμον, ἡ διάνοια τοὺς ὅρους παρέβη, καὶ τὰ τείχη κατεσκάφη διὰ τὸ τοὺς ὅρους μὴ ἔχειν ἀσφάλειαν φόβῳ τοῦ κρείττονος, διὰ τὸ μὴ τὰ τείχη θεμελιοῦσθαι ἐπὶ

ἐπὶ εἰλικρινοῦς μετανοίας. Τίς οὐ μὴ κλαύσει ἐν ἐμοί, ὅτι διὰ μικρὰν ἡδονὴν τοῦ ἀτελευτήτου πυρὸς κατεφρόνησα, καὶ τῆς αἰωνίου βασιλείας οὐκ ἀντεποιησάμην. ἐδούλωσα τοῖς πάθεσιν ὁ ἄθλιος, τὸ τῆς ψυχῆς μου ἀξίωμα κτηνώδης ἐγενόμην, καὶ οὐκ ἰσχύω ἀτενίσαι πρὸς τὸν εὔσπλαγχνον κύριον. ἐκοιμήθην ποτὲ πλουτοποιοῖς χαρίσμασι· νῦν δὲ τὴν πενίαν τῶν παθῶν ἠγάπησα. ξένος ἐγενόμην τῆς ἀρετῆς εἰς χώραν κακίας ἀποδημήσας μακράν. ἡμιθνὴς εἰμί, βραχύτατον ἔχων ζωῆς λείψανον. κλαύσατέ με ὅσιοι, καὶ δίκαιοι τὸν ἐν πάθεσι, καὶ ἁμαρτίαις συλληφθέντα. κλαύσατέ με οἱ τῆς ἐγκρατείας ἐργάται τὸν γαστρίμαργον, καὶ φιλήδονον. κλαύσατέ με οἱ ἐλεηθέντες, καὶ ἐπιγνώμονες τὸν ἐλεηθέντα, καὶ παραπικράναντα. κλαύσατέ με οἱ ἀγαπήσαντες τὰ ἀγαθὰ, καὶ μισήσαντες τὰ πονηρὰ, τὸν ἀγαπήσαντα τὰ πονηρὰ, καὶ μισήσαντα τὰ ἀγαθά. κλαύσατέ με οἱ βίον ἐνάρετον κεκτημένοι τὸν ἐν σχήματι ἐνάρετον, τοῖς δὲ ἔργοις ἐμπαθῆ, καὶ ἀδιάφορον. κλαύσατέ με οἱ Θεῷ εὐάρεστοι τὸν ἀνθρωπάρεσκον. κλαύσατέ με οἱ τὴν τελείαν ἀγάπην πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ εἰς τὸν πλησίον ἔχοντες, τὸν λόγοις μὲν ἀγαπῶντα, ἔργοις δὲ πόῤῥω ἀπέχοντα. κλαύσατέ με οἱ τὴν ὑπομονὴν κεκτημένοι, καὶ καρποφοροῦντες τὸν ἀνυπομόνητον, καὶ ἄκαρπον. κλαύσατέ με οἱ ἀνεπαισχύντως τῷ Θεῷ προσευχόμενοι, τὸν αἰσχυνόμενον ἀτενίσαι εἰς τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ. κλαύσατέ με οἱ τὴν πραότητα κεκτημένοι, τὸν ταύτης ἀλλότριον. κλαύσατέ με οἱ ταπεινόφρονες τὸν ὑψηλόφρονα, καὶ ὑπερήφανον. κλαύσατέ με οἱ τὴν ἀκτημοσύνην τῶν ἀποστόλων κτησάμενοι τὸν ὑλομανοῦντα, καὶ φορτιζόμενον. κλαύσατέ με οἱ πιστοὶ, καὶ ἑδραῖοι τῇ καρδίᾳ πρὸς τὸν κύριον, τὸν δίψυχον, καὶ σαθρὸν, καὶ ἀδόκιμον. κλαύσατέ με οἱ τὸ πένθος ἀγαπήσαντες, καὶ τὸν γέλωτα μισήσαντες, τὸν ἀγαπήσαντα τὸν γέλωτα, καὶ μισήσαντα τὸ πένθος. κλαύσατέ με οἱ ἔχοντες ἐν νῷ τὴν μετὰ θανάτου κρίσιν, τὸν ὁμολογοῦντα μεμνῆσθαι, καὶ τὰ ἐναντία πράττοντα. κλαύσατέ με οἱ κληρονόμοι τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, τὸν τῆς γεέννης τοῦ πυρός. δεήθητε ἅγιοι τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ ψυχῆς κλυδωνιζομένης. ἐν οἷς δύνασθε ἅγιοι τοῦ Θεοῦ βοηθήσατε. οἶδα γὰρ ὅτι ἐὰν δεηθῆτε τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ, πάντα συγχωρηθή-

A tiam. Quis me non deploret, quoniam propter exiguam voluptatem contemſi ignem qui non habiturus eſt finem, & regnum æternum mihi non vendicavi? Paſſionibus infelix ſervivi, dignitatem animæ meæ deſpiciens, ac veluti irrationalis factus, nec valeo oculos ad miſericordem dominum attollere. Obdormivi olim, quum dona adeſſent, quibus diteſcere poteram; B nunc autem indigentiam pravarum affectionum dilexi, alienus a virtutibus factus, & in peregrinam ac longinquam iniquitatis regionem profectus. Semimortuus ſum, breviſſimas habens vitæ reliquias. Plangite me ſancti & juſti, paſſionibus & peccatis detentum. Plangite me, qui continentiam colitis, me, inquam, ventri ac vo- C luptatibus deditum. Plangite me miſericordes cauſarumque cognitores, me, inquam, miſerationibus dignum, & exaſperantem. Plangete me qui bona diligitis & mala odio habetis, me inquam, qui mala dilexi, & bona odio habui. Plangite me qui vitam præſtantem poſſidetis, me, inquam, qui ſpecie tenus virtutes colo, operibus autem ſum paſſionibus deditus, D & ad bona indifferens. Plangite me qui Deo placetis, me, inquam, qui hominibus placere ſtudeo. Plangite me qui perfectam in Deum & proximum caritatem habetis, me, inquam, qui verbo tantum diligo, opere autem, a dilectione quamlongiſſime abſum. Plangite me qui patientiam poſſidetis, & fructus affertis, me, inquam, impatientem & infructuoſum. E Plangite me qui confidenter & ſine verecundia preces ad Deum funditis, me, inquam, qui non audeo in altitudinem cœli oculos attollere. Plangite me qui manſuetudinem poſſidetis, me, inquam, ab hac virtue alienum. Plangite me qui humiles eſtis, me, inquam, alta ſapientem ac ſuperbum. Plangite me, qui Apoſtolicam paupertatem poſſidetis, F me, inquam, qui terrenis furioſe inhio, & ſarcinis ſum oneratus. Plangite me, qui fideles eſtis & firmi corde erga Deum, me, inquam, qui animo duplici ſum, debilis & improbatus. Plangite me qui luctum diligitis & riſum odio habetis, me, inquam, qui riſum diligo, & luctum odio habeo, Plangite me, qui judicium poſt mortem futurum in mente habetis, me, inquam qui illius quidem me meminiſſe profiteor,

teor, ſed contraria ago. Plangite me, hæredes regni cœlorum, me inquam hæredem gehennæ ignis. Precamini, Sancti Dei, pro anima fluctuante. In quibus poteſtis o ſancti Dei, opem ferte. Scio enim, quod, ſi Deum clementiſſimum oraveritis, omnia nobis condonabuntur propter immenſum benignitatis ſuæ pelagus: & ſicuti Deus eſt benignus, ita & vos ne deſpiciatis, quæſo, mei peccatoris precationem: quoniam nullam habeo fiduciam propter multa mea peccata. Veſtrum eſt, o ſancti Dei, pro peccatoribus intercedere; Dei autem opus eſt, eorum, qui ſpem omnem amiſere, miſereri. Orate o ſancti Dei, Regem pro captivo: orate paſtorem pro ove: orate vitam pro mortuo, ut emittat gratiam ſuam, & lubricitatem miſeræ animæ meæ confirmet.

Procido miſerationibus tuæ bonitatis, Domine univerſorum: ſuſcipe preces peccatoris; edulca animam ob peccata amarefactam: præbe ſitienti de fonte vitæ: & deduc me in viam ejus. Induc me in regiam portam tamquam Dominus ſervum ſuum, ut a ſervitute turpium affectionum ſim liber, quoniam cor meum devinctum eſt tamquam ferrea catena. Præveniant me miſerationes tuæ Domine, precibus ſanctorum tuorum, antequam trahar una cum operantibus iniquitatem. Ibi revelabuntur quæ in tenebris, quæque in aperto a me peracta ſunt. Hei mihi, quæ me confuſio corripiet, quum me condemnatum videbunt ii, qui nunc me irreprehenſibilem exiſtimant! Spiritualia opera miſer derelinquens, affectionibus ſubjaceo. Væ mihi, anima mea, cur paſſionum caligine ſol obſcuratur? Cur morte vita abſumitur? Cur radii adventu non exterminatur caligo? Cur incorruptioni anteponimus corruptionem? Cur affectionibus ad terram una cum anima ferimur? Indumentum a Deo factum reddidimus inutile, & indignum regiis nuptiis fecimus: ſponte peccatis venditi ſumus, inimico vitæ noſtræ ſervi facti ſumus. Quid dices judici in die illa horribili ac tremenda? Eſurivi propter te, aut ſitivi, aut nudus fui, aut humiliatus ſum, aut dilexi te ex tota anima mea. Cum fiducia continue clamat magiſter: Accipe frænum, qui poteſtatem habes: qui in ſervitute degis, parem dignitatem: qui pauper es, opes quæ furto non ſubducuntur. Cur igitur non libertatem, ſed anguſtias? Cur tempus præſtolaris, non autem rem tecum æſtimas? cur amicum fraudu-

A χωρηθήσεται ἡμῖν τῷ πελάγει τῆς αὐτοῦ χρηστότητος· καὶ ὥσπερ ὁ Θεὸς ἐστὶ φιλάνθρωπος, οὕτω καὶ ὑμεῖς μὴ ὑπερίδητε ἀξιούμενοι τὴν δέησιν ἐμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὅτι οὐκ ἔχω παρρησίαν διὰ τὰ πολλά μου ἁμαρτήματα· ἔργον ἐστὶν ἅγιοι τοῦ Θεοῦ πρεσβεύειν ὑπὲρ ἁμαρτωλῶν· Θεοῦ δὲ ἔργον ἐστὶ τοὺς ἀπεγνωσμένους ἐλεεῖν· δεήθητε ἅγιοι τοῦ Θεοῦ βασι-
B λέως περὶ αἰχμαλώτου· δεήθητε τοῦ ποιμένος περὶ τοῦ προβάτου· δεήθητε τῆς ζωῆς περὶ τοῦ νεκροῦ, ὅπως ἀποστείλῃ αὐτοῦ τὴν χάριν, καὶ στηρίξῃ τὸ εὐόλιστον τῆς ταπεινῆς μου ψυχῆς.

Προσπίπτω τοῖς οἰκτιρμοῖς τῆς σῆς ἀγαθότητος δέσποτα τῶν ἁπάντων· δέξαι παράκλησιν ἁμαρτωλοῦ, γλύκανον ψυχὴν πικρανθεῖσαν ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας· μετάδος διψῶντι ἐκ τῆς
C πηγῆς τῆς ζωῆς, καὶ ὁδήγησόν με ἐν τῇ ὁδῷ αὐτῆς· εἰσάγαγέ με εἰς βασιλικὴν πύλην ὡς δεσπότης τὸν ἴδιον δοῦλον, ὅπως ἐλευθερωθῶ τῆς δουλείας τῶν ἀτίμων παθῶν, ὅτι συνέχεταί μου ἡ καρδία ὡς ἐν ἁλύσει σιδειρᾷ· προφθασάτωσάν με οἱ οἰκτιρμοί σου κύριε διὰ τῆς παρακλήσεως τῶν ἁγίων σου, πρὶν ἑλκυσθῶ ἅμα τοῖς ἐργαζομένοις τὴν ἀνομίαν.
D ἐκεῖ ἀποκαλυφθήσονται τὰ ἐν τῷ σκότει, καὶ τὰ ἐν τῷ φανερῷ πεπραγμένα μοι· οἴμοι ποία αἰσχύνη με καταλήψεται, ὅταν ἴδωσί με καταδικασθέντα, οἱ δοκοῦντες με νῦν ἄμεμπτον εἶναι· τὴν πνευματικὴν ἐργασίαν καταλιπὼν ὁ ἄθλιος, τοῖς πάθεσιν ὑπετάγην· οἴμοι ψυχὴ, τί ἀμαυροῦται τῷ ζόφῳ τῶν παθῶν ὁ ἥλιος· τί ἐνδαπανᾶται ἡ ζωὴ τῷ
E θανάτῳ· τί οὐκ ἀφανίζεται τῇ παρουσίᾳ τῆς ἀκτῖνος ὁ ζόφος· Τί τὴν φθορὰν τῆς ἀφθαρσίας προκρινόμεθα· Τί πρὸς γῆν τοῖς πάθεσι ψυχῇ συμφερόμεθα· Τὸ θεότευκτον ἄμφιον ἠχρειώσαμεν, καὶ ἀνάξιον τοῦ βασιλικοῦ γάμου ἐποιήσαμεν· ἑκουσίως ταῖς ἁμαρτίαις ἐπράθημεν· Τῷ ἐχθρῷ τῆς ζωῆς ἡμῶν κατεδουλώθημεν· τί ἐρεῖς τῷ κριτῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ
F ἐκείνῃ τῇ φοβερᾷ, καὶ φρικτῇ; ἐπείνασα διὰ σὲ, ἢ ἐδίψησα, ἢ ἐγυμνήτευσα, ἢ ἐταπεινώθην, ἢ ἠγάπησά σε ὅλῃ μου τῇ ψυχῇ· παρρησίᾳ διηνεκῶς βοᾷ ὁ διδάσκαλος· δέξαι ὁ ἐν ἐξουσίᾳ τὸν χαλινὸν, ὁ ἐν δουλείᾳ τὴν ἰσοτιμίαν, ὁ πένης τὸν ἄσυλον πλοῦτον· τί μὴ τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλὰ τὴν στενοχωρίαν· τί καιρὸν ἀναμένεις, ἀλλ' οὐ λογισμόν· τί φίλον ἐπίβουλον, ἀλλ' οὐ πόθον σωτήριον.

σωτήριον· Τί μὴ βοηθοῦμεν τῇ φύσει καιρὸν ἔχοντες· ἕως ἔτι τῶν λογισμῶν κύριος εἶ· ἕως οὐ πονεῖ καὶ τὸ σῶμα, καὶ ἡ διάνοια· ἕως οὐκ ἐπ' ἄλλοις κεῖται τὸ σὸν ἀγαθόν· ἕως δῆλον σοι τὸ δῶρον, ἀλλ' οὐκ ἀμφίβολον, καὶ τοῦ βάθους ἡ χάρις ἐφάπτεται· ἕως σοῦ δάκρυα περὶ σὲ τῆς ἐξόδου μηνύματα· πρόφθασον, στῆθι γεννέως κατὰ τῶν παθῶν μετὰ τῆς συμμαχίας εἰς θεοῦ παράταξιν· ἀρίστευσον κατὰ τοῦ γολίαθ, μὴ λῃστὴς προλάβῃ, μὴ φονεὺς προαρπάσῃ, μή τις τῶν βιαστῶν, καὶ ἁρπακτῶν τῆς βασιλείας σὲ ἀποκλείσει· φοβητέον, καὶ πάσῃ φυλακῇ τηριτέον, μὴ ψεῦσαι τῆς ὁμολογίας ἡμῶν φαινώμεθα· εἰ γὰρ τὰς πρὸς ἀνθρώπους ὁμολογίας, ἐμπεδοῖ θεὸς μέσος παραληφθεὶς, πόσος ὁ κίνδυνος ὧν παραβάτας εὑρίσκεσθαι, καὶ μὴ μόνον τῶν ἄλλων ἁμαρτημάτων, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ ψεύδους ὑποδίκους εἶναι τῇ ἀληθείᾳ, καὶ ταῦτα οὐκ οὔσης δευτέρας ἀναγεννήσεως, οὐδὲ ἀναπλάσεως, οὐδὲ εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀποκαταστάσεως· δεινὸν παρελθεῖν τὴν πανήγυριν, καὶ τηνικαῦτα τὴν πραγματίαν ζητεῖν· δεινὸν ὑστεροβουλία, καὶ τὸ τηνικαῦτα τῆς ζημίας αἰσθάνεσθαι, ὅτι οὐκ ἔστι λύσις ζημίας μετὰ τὴν ἐντεῦθεν ἐκδημίαν, καὶ τὸν πικρὸν συγκλεισμὸν τῶν ἑκάστῳ βεβιωμένων.

Ὡς ὁ τελώνης στενάζω, ὡς ἡ πόρνη δακρύω, ὡς ὁ λῃστὴς ἀναβοῶ, ὡς ὁ ἄσωτος υἱὸς κραυγάζω πρὸς σὲ φιλάνθρωπε Χριστὲ σωτὴρ τοῦ κόσμου, τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, στήριξον ἐξασθενήσασαν τὴν παρειμένην ψυχήν μου τῇ μέθῃ τῶν ἡδονῶν· θεράπευσον τὰ ἕλκη ταύτης, καὶ ἐκτροπὰς τοῦ νοός μου· ἀπόπλυνον αὐτὴν μεμελανωμένην τῷ λύθρῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ σῷ τιμίῳ αἵματι· νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, νῦν ἡμέρα σωτηρίας· ἐν τῷ πλήθει τοῦ ἐλέους σου ἐπίστρεψόν με μόνε μακρόθυμε, καὶ ῥῦσαι με ἀπὸ πάσης ἐνηδόνου τρυφῆς· μὴ εἰς τέλος καταφλέξῃ με ἡ κάμινος τῶν παθῶν, ἀλλὰ τῇ δρόσῳ τοῦ ἐλέους σου καταμάρανον αὐτήν· οὐαί μοι, ὅτι ἐδωρήσω μοι κύριε φωτισμὸν γνώσεως, κἀγὼ αὐτὸν ἀθετῶ· οὐαί μοι, ὅτι πάντοτε ἠσθένησα, καὶ ἀσθενῶ, καὶ ἀδιαλείπτως ἐπισκέπτεταί με ἡ χάρις σου, καὶ ἰᾶταί με, καὶ καθ' ὥραν ἠθέτησα, καὶ ἀθετῶ τὴν δωρεὰν τῶν ἰαμάτων αὐτῆς· ὅσων δωρεῶν ἐμὲ τὸν ἁμαρτωλὸν ἐπλήρωσας δέσποτα, καὶ ἀεὶ δωρῇ, ἐγὼ δὲ ὁ τάλας εἰμὶ ἀγνώμων τῇ προαιρέσει· πάντοτε γλυκαί-

A fraudulentum, non autem ſalutare deſiderium? cur ſuppetias non ferimus naturæ, dum tempus habemus? Dum tuarum adhuc cogitationum es dominus: dum non laborat corpus aut mens: dum non ab aliis tuum dependet bonum: dum manifeſtum quidem tibi eſt donum, ſed non ambiguum & incertum: & gratia uſque ad profunda & ima ſeſe demittit: dum tuæ lacrymæ indicium ſunt tui B exitus: præoccupa, obſiſte fortiter pravis affectionibus, advocans tibi in belli ſocietatem Deum. Strenue decerta adverſus Goliath. Ne te latro præveniat: ne parricida præripiat: nequis violentus regni raptor te excludat. Timendum eſt, omnique cura nobis cavendum, ne in profeſſione noſtra mendaces inveniamur. Si enim pacta cum C hominibus confirmat Deus, ſequeſter & mediator aſſumtus; quanto majus eſt periculum, pactorum tranſgreſſores inveniri, nec aliorum dumtaxat criminum, ſed etiam mendacii ipſius obnoxios reoſque veritati eſſe? Idque, quum non altera ſuperſit regeneratio, neque reformatio, neque in priſtinum ſtatum reſtitutio? Difficile eſt, poſtquam celebritas tranſiit, tum demum negotiationem quærere. Ar- D dua res eſt, pœnitentiam agere, & tum temporis damnum ſentire: quoniam non eſt damni reparatio poſt noſtrum hinc exceſſum, & poſt amaram eorum quæ unuſquiſque in vita geſſit, concluſionem.

Vide S. Gregor. Nazianz. de Baptiſmo.

Tamquam publicanus ſuſpiro: velut meretrix lacrymor, inſtar latronis exclamo, tamquam filius prodigus vociferor ad te clementiſſime Chriſte, ſalvator mundi, vera lux; confirma infirmam animam E meam, voluptatum ebrietate diſſolutam. Sana ulcera ejus, & mentis meæ digreſſiones. Cruore peccati nigreſcentem abſterge pretioſo tuo Sanguine. Nunc tempus acceptabile, nunc dies ſalutis. In multitudine miſericordiæ tuæ converte me, qui ſolus longanimis es, & libera me ab omni molli voluptate. Ne in finem comburat me caminus pravarum affectionum, F ſed rore tuarum miſerationum extingue eum. Væ mihi, quoniam tu mihi Domine largitus es cognitionis lumen, ego autem illud ſperno. Væ mihi, quoniam ſemper infirmus fui & ſum; tua autem me gratia continue viſitat & ſanat; ſingulis vero horis donum ſanitatis ab ipſa mihi conceſſum ego contemſi & contemno. Quot me peccatorem donis cumulaſti Domine, & ſemper cumulas; ego vero miſer mea ſponte & ex voluntate ingratus

tus ſum & iniquus. Tua ſemper gratia dulceſco, continue illuminor, aſſidue confirmor; ſemper tamen illam aſpernor, & ad meam rurſus amaritudinem convertor. In memoriam mihi revocas, optime, mortem, & pœnas ſempiternas, meque ad vitam aſſidue trahis, ut ſalvus fiam: ego vero in mea ſemper nequitia permaneo. Quamobrem nullam illic defenſionem habeo. Pulſo, ut miſerationum tuarum porta mihi aperiatur, Domine: perſto orans, ut poſtulata conſequar. Tamquam impudens, miſericordiam quæro. Patiens eſto erga me, qui diſtortus ſum: libera me ab iis quæ me circumdant, peccatis, ut ſanus & incolumis effectus, exſurgam e lecto corrumpentis peccati. Liberum me fac ab omni malo opere, antequam finis me comprehendat. Nam in inferno quis confitebitur tibi? Dealba conſpurcatam a me tunicam, antequam horrendum denuncietur mihi mandatum, meque imparatum & confuſum corripiat. Salvam fac animam tribulatam de ore leonis, & libera eam per gratiam & miſericordiam tuam, precibus immaculatæ Dominæ noſtræ Deiparæ, & omnium Sanctorum: quoniam benedictus es in ſecula ſeculorum Amen.

PRECATIO TERTIA.

Planctus ad veſperas Feriæ tertiæ.

Vide tom. I. pag. 40. Initium: ὁ πόνος τοῦ λέγειν ἀναγκάζει με & pag. 161. κατανύγηθι ψυχή μου.

DEſiderium compellit me ad loquendum ad Deum: verum indignitas mea ſilentium mihi imperat. Dolores loqui me urgent; ſed peccata mea ut taceam ſuadent. Anima mea dolet, & oculi mei lacrymas concupiſcunt. Peccaſti anima? pœnitentiam age: Ecce enim dies noſtri, ſicut umbra prætereunt. Per loca terribilia & horrenda eſt tibi tranſeundum: Anima mea, noli multum de die in diem differre, ut convertaris ad Dominum. Compungere anima mea, compungere ſuper univerſis bonis, quæ a Deo accepiſti, & non cuſtodiſti. Compungere de omnibus, quæ feciſti, malis, & Deus te diu patienter tulit, ne tenebris tradaris exterioribus coram horrendo Chriſti tribunali. Hei mihi peccatori, quoniam puritatem cordis mei ob ignaviam meam contaminavi, ſemperque contamino. Negligentia & pigritia mea, cordis libertatem mihi obſcuravit: & improba concupiſcentia, ut dominus ſervo, mihi imperat: egoque mox cum timore, infantis

A γλυκαίνομαι ὑπὸ τῆς χάριτός σου, πάντοτε φωτίζομαι, συνεχῶς στηρίζομαι, καὶ πάντοτε ἀθετῶ, καὶ εἰς τὴν πικρότητα ἐμαυτοῦ πάλιν μεταβάλλομαι· ὑπομιμνήσκεις με ὑπεράγαθε τὸν θάνατον, τὰς αἰωνίους τιμωρίας, καὶ ἕλκεις με πάντοτε εἰς τὴν ζωὴν, ἵνα σωθῶ, ἐγὼ δὲ τῇ μοχθηρίᾳ ἀεὶ ἐπιμένω· χάριν τούτων οὐκ ἔχω οὐδεμίαν ἀπολογίαν ἐκεῖ·
B κρούω, ἵνα ἀνοίγῃ μοι ἡ θύρα τοῦ ἐλέους σου κύριε· ἐπιμένω δεόμενος, ὅπως ἐπιτύχω τοῦ αἰτήματος· ὡς ἀναιδὴς ἐλεηθῆναι ζητῶ· μακροθύμησον ἐπ' ἐμοὶ τῷ σκολιῷ, ῥῦσαί με τῶν περιεχουσῶν με ἁμαρτιῶν, καὶ ὑγιὴς γενόμενος ἐγερθῶ τῆς κλίνης τῆς φθοροποιοῦ ἁμαρτίας· ἐλευθέρωσόν με ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ πρὶν καταλάβῃ με τὸ τέλος· ἐν γὰρ
C τῷ ᾅδῃ τίς ἐξομολογήσεταί σοι; λεύκανον τὸν σπιλωθέντα μοι χιτῶνα πρὸ τοῦ ἐλθεῖν μοι τὸ πρόσταγμα τὸ φοβερὸν, καὶ λαβεῖν με ἀνέτοιμον καὶ ἠχυμένον· ῥῦσαι ψυχὴν τεθλιμμένην ἐκ στόματος λέοντος, καὶ σῶσον αὐτὴν χάριτι, καὶ οἰκτιρμοῖς, πρεσβείαις τῆς παναχράντου δεσποίνης ἡμῶν θεοτόκου, καὶ πάντων τῶν ἁγίων· ὅτι εὐλογητὸς εἶ εἰς τοὺς αἰῶ-
D νας τῶν αἰώνων ἀμήν.

ΠΕ'ΝΘΟΣ ΤΗ͂ ΤΕΤΑ'ΡΤΗ Ε'ΣΠΕ'ΡΑΣ.

Ὁ πόθος λέγειν πρὸς θεὸν ἀναγκάζει με, ἡ δὲ ἐμὴ ἀναξιότης σιωπᾶν ἐπιτρέπει μοι· αἱ ὀδύναι φθέγξαι με βιάζονται, αἱ δὲ ἁμαρτίαι μου σιγὴν, ἔχειν κατεπείγουσιν· ἡ
E ψυχή μου ἀλγεῖ, καὶ οἱ ὀφθαλμοί μου ἐπιθυμοῦσι δακρύων· ἥμαρτες ψυχὴ, μετανόει· ἰδοὺ γὰρ αἱ ἡμέραι ἡμῶν παράγουσιν ὡς σκιά· φοβεροὺς, καὶ φρικώδεις τόπους μέλλεις διέρχεσθαι· ψυχή μου τοῦ πολὺ μὴ ὑπέρθου ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ἐπιστρέφειν πρὸς κύριον· κατανύγηθι ψυχή μου κατανύγηθι ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἀγαθοῖς, οἷς εἴληφας παρὰ θεοῦ, καὶ οὐκ ἐφύ-
F λαξας· κατανύγηθι ἐπὶ πᾶσιν, οἷς ἔπραξας, καὶ ὁ θεὸς ἐμακροθύμησεν ἐπὶ σοὶ, ἵνα μὴ τῷ ἐξωτέρῳ σκότει παραδοθῇς ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ· οἴμοι τῷ ἁμαρτωλῷ, ὅτι ἐῤῥύπωσα, καὶ ἀεὶ ῥυπῶ τὸ καθαρὸν τῆς καρδίας μου δι' ἐμὴν χαυνότητα· ἡ ἀμέλεια καὶ ἡ ὀκνηρία μου τὴν παῤῥησίαν τῆς καρδίας μου κατήχυνε, καὶ ἡ πονηρὰ ἐπιθυμία ὡς δεσπότης δούλῳ ἐπιτάσσει μοι, κἀγὼ εὐθὺς

εὐθὺς ὡς νήπιος μετὰ φόβου οὕτως ὑπακούω· A ἀποπλανᾷ με, κἀγὼ ἥδομαι· οἴμοι κύριε, ὅτι ἡ χάρις σου ἕλκει με εἰς τὴν ζωὴν, ἐγὼ δὲ μᾶλλον τὸν θάνατον προτιμῶ· ἰσότιμον ἀγγέλων σπουδάζεις με γενέσθαι, ἐγὼ δὲ τῇ μοχθηρίᾳ μου ἐμαυτὸν σμικρύνω· ἐπληθύνθησαν αἱ ἁμαρτίαι μου κύριε, καὶ ἀεὶ πληθύνονται, καὶ οὐκ ἔστι πέρας ἐν τῷ πλήθει αὐτῶν· καὶ τίς περὶ ἐμοῦ πενθήσει, ἢ πα- B ρακαλέσει; αὐτὸς μόνος σωτήρ μου τῇ ἰδίᾳ ἀγαθότητι παρακαλούμενος, ἐπίβλεψον ἐν ἐλέει ἐπ᾽ ἐμὲ τὸν ἀπεγνωσμένον· πῶς ἱκετεύσω σε δέσποτα, ὅτι τὸ στόμα μου ἐπλήρωσα λοιδορίας· ἢ πῶς ὑμνήσω σε, ὅτι ἡ συνείδησίς μου ῥερύπωται· ἢ πῶς ἀγαπήσω σε, ὅτι τοῖς πάθεσι πεπλήρωμαι· ἢ πῶς οἰκήσει ἐν ἐμοὶ ἡ ἀλήθεια, ὅτι τῷ ψεύδει ἐμαυτὸν C ἐξύβρισα· ἢ πῶς ἐπικαλέσομαί σε, ὅτι τὰς ἐντολάς σου οὐκ ἐφύλαξα.

Μετὰ γὰρ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, ἐγενόμην πλήκτης, συγκρουστὴς ἐπὶ προχειρήσεσιν, εὐτελέσι μάχιμος, ἐπὶ γείτοσι φθονερὸς, καὶ σκληρὸς, κακαῖς ἐννοίαις ἐντρεφόμενος· ἀνελεήμων εἰς πένητας, ὀργίλος, ἀντίλογος, φιλόνικος, ὀκνηρὸς, θυμώδης, ἱ- D ματίων καλλωπιστής· ἔτι δὲ καὶ νῦν περισσοτέρως εἰμὶ ἐν ῥυπαροῖς λογισμοῖς, ἐν παροξυσμοῖς, ἐν φιλαυτίᾳ, ἐν γαστριμαργίᾳ, ἐν φιληδονίᾳ, ἐν κενοδοξίᾳ, ἐν ὑπερηφανίᾳ, ἐν κακοθελίᾳ, ἐν καταλαλίᾳ, ἐν λαθροφαγίᾳ, ἐν ἀκηδείᾳ, ἐν φιλονεικίᾳ, ἐν ὀδυσμοῖς· μηδὲν ὢν, εἶναί τι ἐμαυτὸν λογίζομαι· ψευδόμενος ἀεὶ, ἐπὶ τοὺς ψεύστας E ἄχθομαι· ῥυπῶν τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ ἐν πορνικοῖς λογισμοῖς, κατὰ τῶν πόρνων ἀποφαίνομαι· κρίνω τοὺς πταίοντας, αὐτὸς ὢν πλήρης πταισμάτων· κρίνω λοιδόρους, καὶ κλέπτας, αὐτὸς ὢν κλέπτης, καὶ λοίδορος· φαιδρὸς περιέρχομαι, ὅλος ὢν ἀκάθαρτος· ἐπὶ ἐκκλησίαις, καὶ τραπέζαις πρῶτος θέλω ἵστασθαι· ὁρῶ μοναχοὺς, καὶ σεμνύνομαι· ὁρῶ μοναχοὺς καὶ F ἀλαζονεύομαι· γυναιξὶ ὀφθῆναι χαρίεις ὀρεγόμενος, καὶ ξένοις ἐπαιρόμενος, καὶ οἰκείοις σύνους, καὶ φρόνιμος, καὶ φρονίμοις τελειότερος· πρὸς δὲ τοὺς εὐσεβεῖς ὡς σοφώτερος· ἀφρόνων δὲ ὡς κτηνῶν καταφρονῶν· ἐὰν ὑβρισθῶ ἀμύνομαι· ἐὰν τιμηθῶ βδελύττομαι· ἐὰν κατὰ τὸ δίκαιον ἀπαιτηθῶ, δικάζομαι, καὶ τοὺς τ᾽ ἀληθῆ λέγοντας ὡς ἐχθροὺς λογίζομαι·

infantis inſtar obedio; meque dum decipit, dilector. Hei mihi Domine, quoniam gratia tua ad vitam me trahit; ego autem mortem potius concupiſco. Similem Angelis ſtudes me efficere; ego vero mea me improbitate minuo. Multiplicatæ ſunt iniquitates meæ, Domine, ſemperque multiplicantur, & non eſt finis multitudinis earum: Et quis me plorabit, aut conſolabitur? Tu ſolus Salvator meus pro tua benignitate me conſolans, reſpice in me, qui ſpe ſum deſtitutus, propter miſericordiam tuam. Quo pacto ſupplicabo tibi, Domine, qui os meum maledictis replevi? aut quomodo collaudabo te, qui conſcientiam pollutam habeo? aut quomodo te diligam, qui affectionibus plenus ſum? aut quo pacto veritas in me habitabit, qui meipſum mendaciis contaminavi? aut quomodo invocabo te, qui tua non cuſtodivi mandata?

Poſtquam enim cognitionem veritatis accepi, factus ſum percuſſor, contentioſus adverſus manu paratos, in viles ac tenues pugnax, erga vicinos invidus & durus, pravis cogitationibus innutritus, in pauperes immiſericors, iracundus, contradictor, jurgiorum amator, piger, animoſus, ſplendidarum veſtium appetitor. Adhuc autem & in præſentiarum excedo modum in ſordidis cogitationibus, in excandeſcentia, in mei ipſius amore, in ingluvie, in voluptatibus, in gloria inani, in ſuperbia, in mala voluntate, in detractione, in occulta comeſtione, in acedia, in contentione, in iracundia. Quum nihil ſim, me eſſe aliquid exiſtimo. Quum mendax ſim ſemper, mendacibus ſuccenſeo. Quum templum Dei meretriciis cogitationibus contaminem, adverſus ſcortatores ſententiam fero. Delinquentes judico, quum ſim ipſe delictorum plenus: conviciatores ac fures condemno, quum fur ipſe ſim & conviciator. Splendide incedo, quum ſim totus impurus. In eccleſia & menſa primum accubitum cupio, monachos video, & ad gravitatem me compono. Monachos adſpicio, & in jactantiam prorumpo. Mulieribus gratioſus videri cupio, & in peregrinos efferor. Domeſticis intelligens & prudens, prudentibus autem perfectior. Religioſis ac piis tamquam ſapientior; indoctos vero & imprudentes tamquam jumenta deſpicio. Si contumeliis afficior, illatam mihi injuriam

injuriam propulſo. Si quis me honorat, eum execror. Siquid a me jure exigitur, judicio contendo: eoſque velut inimicos cenſeo, qui vera loquuntur. Quum reprehendor, ſuccenſeo. Nolo dignum honore proſequi, & quum ipſe indignus ſim, honores appeto. Laborare detrecto, & ſi quis mihi non ſervit, ipſi iraſcor. Cum operantibus convenire nolo; & ſi quis mihi non obſequitur, maledictis illum proſequor. Tanquam ſuperbus fratrem in neceſſitatibus non agnoſco; ſi vero convaleſcit, ipſum invito: infirmum odio habeo, & quum ego ægrotus ſum, amari cupio. Majores ſperno, & minores deſpicio. Si me a prava cupiditate continuero, vana gloria tumeſco. Si vigilando bene agam, contumaciæ, ac contradictionis laqueis conſtringor. Si a cibis abſtinuero, obruor ſuperbia, ac jactantia: Si in precibus longum tempus inſumſero, ira vincor, atque iracundia. Si aliquam virtutem aſpicio, non inſiſto. Omnes res mundi jucundas ſprevi, & a vano earum deſiderio non recedo. Si feminas conſpexero, exhilaror. Extrinſecus humilitatem præfero, & in anima ſuperbe ſentio. In ſpeciem quidem ſum veluti qui nihil poſſideam; verum in mente habendi cupiditate laboro. Quid attinet autem tempus conſumere? Opinione quidem renunciavi, at revera mundana rurſus ſapio: nugas in conventibus, cogitationum inventiones, recordationes vanas, loquacitates in menſa, inſatiabile deſiderium accipiendorum munerum, cum aliorum erroribus conſenſus, pernicioſas contentiones. Hæc eſt mea vita: tantis malis decerto contra meam ſalutem: & mea ſuperbia, ac vana gloria non ſinit ut intelligam mea vulnera, ut ſaner. Hæc ſunt mea præclara geſta, ad tantam peccatorum catervam inimicus me in acie conſtituit, atque in his ego miſer exercitatus, ſanctitatis opinionem mihi vindico: in peccatis verſatus, tanquam juſtus exiſtimari volo. Unam hanc in his omnibus habeo defenſionem, diabolum mihi hæc ſuggeſſiſſe. Sed neque Adamo profuit ſe excuſanti. Hoc credo, ipſum ſubjeciſſe Cain. Verum ne ipſe quidem ſententiam effugit. Et quid faciam, ſi me conſideraverit Dominus? Nulla ſupereſt defenſio pro mea negligentia. Vehementer timeo, ne & ego ſim ex iis,

A γίζομαι· ἐλεγχόμενος ὀργίζομαι, καὶ μὴ κολακευόμενος ἀηδίζομαι· οὐ θέλω τιμῆσαι τὸν ἄξιον, καὶ ἀνάξιος ὢν, τιμὰς ἀπαιτῶ. οὐ θέλω καμεῖν, καὶ ἐὰν μή τις λειτουργῇ μοι, ὀργίζομαι αὐτῷ· οὐ θέλω συνελθεῖν τοῖς ἐργαζομένοις, καὶ ἐὰν μή τις ὑπηρετῇ μοι, κακολογῶ αὐτόν· ὡς ὑπερήφανον ἐν ἀνάγκαις τὸν ἀδελφὸν ἀγνοῶ· εἰ δὲ ὑγιαίνει παρατρέπο-
B μαι αὐτῷ· ἀσθενοῦντα μισῶ, καὶ ἀσθενῶν ἐγὼ φιλεῖσθαι θέλω· μειζόνων καταφρονῶ, καὶ ἐλαττόνων ὑπερορῶ· ἐὰν κρατήσω ἐμαυτὸν ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας τῆς ἀλόγου, κενοδοξῶ· ἐὰν κατορθώσω ἀγρυπνίαν τῇ ἀνυποταξίᾳ, καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ παγιδεύομαι· ἐὰν κρατεύσω ἐμαυτὸν ἀπὸ βρωμάτων, τῷ τύφῳ, καὶ τῇ ἀλαζονείᾳ ποντίζομαι· ἐὰν τῇ προσευχῇ προσ-
C καρτερήσω, τῷ θυμῷ, καὶ τῇ ὀργῇ ἡττῶμαι· ἐὰν εἰς ἀρετήν τινα ἴδω οὐκ ἱστάνομαι· πάντα τὰ ἡδέα τοῦ κόσμου ὑπερεῖδον, καὶ τῆς ματαίας ἐπιθυμίας αὐτῶν οὐκ ἀφίσταμαι· ἐὰν ἴδω θηλείας φαιδρύνομαι· ἔξωθεν ταπεινοφρονῶ, καὶ τῇ ψυχῇ ὑψιλοφρονῶ· Τὸ δοκεῖν εἰμὶ ὡς ἀκτήμων, καὶ τῇ διανοίᾳ πολυκτημοσύνην νοσῶ· καὶ τί δεῖ τὸν καιρὸν ἀνα-
D λίσκειν· Τὸ δοκεῖν γὰρ ἀπεταξάμην, καὶ τῇ ἀληθείᾳ τὰ τοῦ κόσμου πάλιν φρονῶ· Τὰς ἐν ταῖς συνάξεσι φλυαρίας, τὰς ἐφευρέσεις τῶν λογισμῶν, τὰς ματαίας μνήμας, τὰς ἐν τῇ τραπέζῃ φλυαρίας, τὰς ἀπληστίας τῶν δοσοληψιῶν, τὰς κοινωνίας τῶν ἀλλοτρίων σφαλμάτων, τὰς ὀλεθρίους φιλονικίας· οὗτος μου ἐστὶν ὁ βίος, τοσούτοις κακοῖς ἀνταγωνίζομαι τῇ
E ἐμῇ σωτηρίᾳ· καὶ ἡ ἀλαζονία μου, καὶ ἡ κενοδοξία μου οὐ συγχωρεῖ μοι κατανοῆσαι τὰ τραύματά μου, ἵνα ἰαθῶ· Ταῦτα μου εἰσὶ τὰ ἀριστεύματα· εἰς τοσοῦτον ὄχλον ἁμαρτιῶν ὁ ἐχθρός με παρατάσσεται, καὶ ἐν τούτοις ὁ τάλας ἐξεταζόμενος, ἁγιότητος ἐπισπῶμαι δόξαν· ἐν ἁμαρτίαις διατρίβων, ὡς δίκαιος θέλω νομίζεσθαι· μίαν ταύτην ἐπὶ τούτοις
F πᾶσιν ἔχω ἀπολογίαν, ὅτι ὁ διάβολός μοι ταῦτα ὑπέθετο· ἀλλ' οὐδὲ τῷ Ἀδὰμ ὠφέλησεν ἀπολογουμένῳ· Τοῦτο πείθομαι, ὅτι ἐκεῖνος ὑπέβαλε τὸν Καΐν· ἀλλ' οὐδὲ αὐτὸς ἐξέφυγε τὴν ἀπόφασιν· καὶ τί ποιήσω, ἐὰν ἐπισκέψηταί με ὁ κύριος· οὐκ ἔστιν οὐδεμία ἀπολογία ὑπὲρ τῆς ἐμῆς ἀμελείας· δειλιῶ μὴ τύχω, κἀγὼ ἐξ ὧν εἶπεν ὁ Παῦλος εἶναι σκεύη ὀργῆς, οὓς ἔχει ὁμοίους ὁ διάβολος τῆς ἐκεί-

A τοῦ ἐκείνου μερίδος· οὓς διὰ τὴν καταφρόνησιν αὐτῶν εἰς πάθη ἀτιμίας παρέδωκεν ὁ θεός· δέος οὖν μὴ τοιαύτην ἀπόφασιν καὶ εἰς ἐμὲ ἐξενέγκῃ· κύριε ἐμοὶ τῷ ἁμαρτωλῷ δὸς μετάνοιαν, ἐμὲ τὸν ἀνάξιον σῶσαι βουλόμενος, ζώωσον ζωοδότα τὴν νεκρωθεῖσαν ψυχήν μου ταῖς ἁμαρτίαις· ἀπόπλυνον τὴν λιθώδη πώρωσιν τῆς ἀθλίας μου καρδίας, καὶ δώρησαί μοι πηγὴν κατανύξεως ὁ ἐκ τῆς B ζωηρρύτου σου πλευρᾶς κλύσας ἡμῖν τὴν ζωήν· Τίς οὐ μὴ στενάζει; τίς οὐ μὴ πενθήσει; τὴν ἐμὴν ἀποταγὴν οὔπω ἀληθῶς ἀπεταξάμην, καὶ τῷ τύφῳ κεκράτημαι· οὔπω ἐγευσάμην τῆς ἀσκήσεως, καὶ τῇ κενοδοξίᾳ πεπέδημαι· οὔπω τὰ πρόθυρα εἶδον. καὶ τὰ ἔνδον φαντάζομαι· οὔπω εἰς πωδίαν ἀρετῆς ἐδοκιμάσθην, καὶ ἤδη ἐπιπλήττω τὸν ἀδελ- C φόν· οὔπω εἰς ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας κατήντησα, καὶ ἄλλους ἐξ ὑπερηφανίας διδάσκω· πάντα σοι δέδωκεν ὁ παναγαθὸς θεὸς ὦ ψυχή· γνῶσιν, σύνεσιν, διάκρισιν· γνώριζε τὸ συμφέρον· πῶς σὺ φῶτα νομίζεις παρέχειν τῷ πλησίῳ σκοτεινὴ οὖσα; γενοῦ σεαυτῆς ἰατρὸς ψυχή. εἰ δὲ μὴ θρήνησον τὴν σὴν τύφλωσιν· οὐδεμίαν ἔχεις πρόφασιν περὶ σῶν ἀμε- D λειῶν· νῆψον, γρηγόρησον ψυχή, στέναξον, δάκρυσον, καὶ ἀπόνιψον διὰ νηστείας τὸ βαρὺ φορτίον τῶν ἁμαρτιῶν σου· ὁ θεὸς ὁ ὕψιστος, ὁ μόνος ἔχων ἐξουσίαν ζωῆς, καὶ θανάτου, δώρησαί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ τῆς φρικτῆς σου παρουσίας τοὺς πολλούς σου οἰκτιρμούς, ὅπως μὴ ἐκεῖ συρεθῶ ἔμπροσθεν τοῦ φοβεροῦ βήματός σου ὄνειδος, καὶ αἰσχύνη με- E γάλη τοῖς θεαταῖς ἀγγέλοις, ἀρχαγγέλοις, προφήταις, ἀποστόλοις, πατριάρχαις, μάρτυσιν, ἀσκηταῖς, καὶ πᾶσι τοῖς δικαίοις· ἀλλ' ἐνταῦθα σωτήρ μου παίδευσόν με, ἔνθα τὴν ἡδονὴν τῆς ἁμαρτίας ἀπήλαυσα, ὡς πατὴρ εὔσπλαγχνος, καὶ φιλότεκνος, καὶ ἐκεῖ συγχώρησόν μοι ὡς θεὸς οὐράνιος ὁ μόνος F ἀναμάρτητος· πᾶσαν ἁμαρτίαν ὁ τάλας διεπραξάμην, πάντας ὑπερέβην τῇ ἀσωτίᾳ· ὑπόδικός εἰμι τῇ κολάσει, καὶ ἐὰν ὁρμήσω μετανοῆσαι, οὐκ ἔχω δάκρυον· οἴμοι ποίοις ὀφθαλμοῖς θεάσωμαι ὁ ἁμαρτωλός, καὶ ῥάθυμος τὸ φρικτὸν βῆμα ἐκεῖνο, ἐν ᾧ κύριε καθίσας, τὰ πεπραγμένα μοι ἐλέγξας· οἶδα σε κριτὴν φοβερὸν ἐν δόξῃ θεότητος ἐλέγχειν μέλλοντα· πάντα τὸν βίον μου ὁ ἄθ-

A iis, quos dixit Paulus vaſa eſſe iræ, quos ſimiles tenet diabolus in parte ſua, quos ob confidentiam ipſorum Deus tradidit in paſſiones ignominiæ. Timendum igitur, ne ejuſmodi ſententiam etiam in me ferat. Domine mihi peccatori concede pœnitentiam, quum velis me indignum ſalvum facere, vivifica vitæ largitor mortuam ob peccata animam B meam: ablue ſaxeam miſericordis mei duritiam, & largire mihi fontem compunctionis, qui ex latere tuo effundente ſalutem nobis large vitam effundis. Quis non ſuſpiret? quis non fleat meam renunciationem? Nondum vere renunciavi, & ſuperbia detineor. Nondum ſanctas exercitationes guſtavi, & vana gloria C impedior. Nondum veſtibula vidi, & de interioribus cogito. Nondum in rudimentis virtutis experimentum dedi, & jam fratrem coarguo. Nondum ad cognitionem veritatis aſpiravi, & aliorum magiſtrum ob ſuperbiam me facio. Omnia tibi ſanctiſſimus Deus largitus eſt, o anima, ſcientiam, intellectum, cognitionem, diſcretionem. Noſce quod utile eſt. D Quo pacto te putas lumen præbere poſſe proximo, quum ſis in tenebris? Tui ipſius anima medicum te fac: ſin minus, tuam cæcitatem deplora. Nullum de tuis negligentiis habes prætextum. Sobria eſto, vigila anima, ſuſpira, geme, & abſterge jejuniis gravitatem peccatorum tuorum. O Deus altiſſime, o ſolus habens E vitæ poteſtatem, & mortis, largire mihi peccatori hora illa terribilis adventus tui multas tuas miſericordias, ne ibi ante tremendum tribunal tuum inveniar deſpectio, & opprobrium magnum a ſpectatoribus Angelis, Archangelis, Prophetis, Apoſtolis, Patriarchis, Martyribus, Aſcetis, atque omnibus juſtis. Sed heic Salvator meus erudi me, ubi F voluptate peccati fruitus ſum, ut miſericors Pater, & filiorum amator, atque heic ignoſce mihi Deus cœleſtis, & ſolus ſine peccato. Omnem iniquitatem, miſer, patravi, omnes luxurias ſuperavi: reus ſum ſuppliciorum, & ſi pœnitere aggrediar, lacrymæ mihi non ſunt. Heu mihi, quibus oculis aſpiciam peccator, pravus, & ſocors terribile illud tribunal, in quo Domine

ſedens mea opera redarguis. Scio te Judicem tremendum in divinitatis gloria venturum, damnaturum omnium abſcondita. Totam vitam meam infelix in luxuria conſumſi, in voluptatum cœno ſemper volutatus. Omnes meos errores occultos, & omnia peccata, quæ in me cadere poſſunt, tu cognoſcis ſolus o Creator meus. Nemo ſicut ego apparuit facilis ad excipiendum hoſpitio peccatum: nullus ut ego exacerbavit bonitatem tuam ſequendo impetum malitiæ: verum utpote qui bonitatis pelagus exiſtis, exſicca prava maria mearum iniquitatum, atque utpote es miſericordiæ abyſſus, peccatorum meorum combure abyſſum, & ne mihi retribuas pro meritis eorum, quæ feci: ne condemnes me ad flammam gehennæ, quia intolerabilis Domine eſt ira tua. Quis demum ipſius minas ſuſtinebit? Ignis etenim minime extinguetur, & vermis noſter haud morietur. Time o Anima minas contra te, excute gravem negligentiæ ſomnum, terribiliſque ſocordiæ ſoporem. Prope eſt finis, ad portas judicium. Venite ad me Sancti, & juſti, qui bene certamen certaſtis, & aut mortuum lugete, aut ut ſemivivum plorate, quoniam ego plenus ſum confuſione, & confidentiam non habeo propter patratas a me cogitatione iniquitates: effundite in me miſericordiam veſtram tanquam in captivum, ac tanquam in ſaucium putreſcentem. Miſereat vos mei veluti Sacerdotes miſerentis Dei Salvatoris noſtri, ipſumque orate, ut gratis convertat me, ne indignus inveniar in illius adventus hora, & ne audiam tremendam illam ſententiam: diſcede a me operator iniquitatis: dico tibi, neſcio te. Deprecor igitur te, lux vera, fili benedicti Patris tui, character ſubſtantiæ ipſius, ſedens ad dextram magnificentiæ ejus, incomprehenſibilis fili Dei, inſcrutabilis, Chriſte, exultatio, & gaudium diligentium te, vita mea, lumen meum, Chriſte mi. Ne deſpicias me contemtum, ne abjicias me abominandum, quia nimium delectatur inimicus meus, quando de me ipſo deſpero propter inſitam in me malitiæ caliginem. In hoc ſolum læta

A λιος ἀσώτως ἠνάλωσα, διὰ παντὸς τῷ βορ-
βόρῳ τῶν ἡδονῶν ἐγκυλιόμενος· πάντα τὰ
κρύφιά μου πλάσματα, καὶ τὸ ἐφικτὸν ἁμαρ-
τιῶν μου, σὺ γινώσκεις μόνος ὁ κτίστης μου·
οὐδεὶς οὕτως ὡς ἐγὼ καταγώγιον ὤφθην τῆς
ἁμαρτίας· οὐδεὶς οὕτως ὡς ἐγὼ παρώργησε
τὴν σὴν ἀγαθότητα, δέσποτα, ταῖς ὁρμαῖς
τῆς κακίας ἐπακολουθήσας· ἀλλ' ὡς ὑπάρχεις
B ἀγαθότητος πέλαγος, ἀπόξηρανον τὰ πονη-
ρὰ πελάγη τῶν ἐμῶν ἁμαρτιῶν, καὶ ὡς ὑ-
πάρχεις τοῦ ἐλέους ἄβυσσος, κατάφλεξον τὴν
ἄβυσσον τῶν ἐμῶν ἁμαρτιῶν, καὶ μὴ ἀπο-
δώσεις μοι ἄξια ὧν ἔπραξα, μὴ καταδικά-
σεις με ἐν τῇ φλογῇ τῆς γεέννης, ὅτι ἀν-
υπόστατος ἡ ὀργή σου κύριε· Τίς λοιπὸν ὑ-
ποστήσεται τὴν αὐτοῦ ἀπειλήν· τὸ πῦρ γὰρ
C οὐ σβεσθήσεται, καὶ ὁ σκώληξ ἡμῶν οὐ τελευ-
τήσει· φοβοῦ τὴν ἐν σοὶ ἀπειλὴν ὦ ψυ-
χὴ· ἀπόθου τὸν βαρὺν ὕπνον τῆς ἀμελείας,
καὶ τὸν νυσταγμὸν τῆς δεινῆς ῥαθυμίας· ἐγγύς
ἐστὶ τὸ τέλος· ἐπὶ θύραις ἡ κρίσις· Τί ἄ-
ρα συναντήσει ἡμᾶς μετὰ τὸ χωριθῆναι χυ-
χὴ· συνέλθετέ μοι ὅσιοι, καὶ δίκαιοι, οἱ
καλῶς τὸν ἀγῶνα ἀγωνισάμενοι, καὶ ἢ ὡς νε-
D κρὸν πενθήσατε, ἢ ὡς ζῶντα, καὶ ἡμιθανῆ
οἰκτειρήσατε. ἐπεὶ ἐγὼ πλήρης εἰμὶ αἰσχύνης,
καὶ οὐκ ἔχω παῤῥησίαν διὰ τὰς ἐν γνώσει
γινωμένας μοι ἁμαρτίας· ἐκχέατε ἐπ' ἐμὲ
τὸ ἔλεος ἡμῶν ὡς εἰς αἰχμάλωτον, καὶ ὡς
εἰς τραυματίαν σεσυπότα· ἐλεήσατέ με ὡς
μύσται τοῦ ἐλεήμονος Θεοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν,
καὶ δεήθητε αὐτοῦ, ἵνα δωρεὰν ἐπιστρέψει με,
E ἵνα μὴ ἀνάξιος εὑρεθῶ ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς αὐτοῦ
παρουσίας, καὶ ὅπως μὴ ἀκούσω τὴν φοβερὰν
ἐκείνην ἀπόφασιν, ὕπαγε ἀπ' ἐμοῦ ἐργάτα τῆς
ἀδικίας, λέγω σοι οὐκ οἶδα σε· παρακαλῶ
οὖν σε τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν, γέννημα τοῦ
εὐλογιμένου σου πατρὸς, χαρακτὴρ τῆς ὑπο-
στάσεως αὐτοῦ, ὁ καθήμενος ἐν δεξιᾷ τῆς με-
γαλοσύνης αὐτοῦ, ἀκατάληπτε υἱὲ τοῦ Θεοῦ,
F ἀνεξερεύνητε Χριστὲ, καύχημα, καὶ χαρὰ
τοῖς ποθοῦσι σε, ἡ ζωή μου, τὸ φῶς μου Χρι-
στέ μου· μὴ ὑπερίδῃς με τὸν ἐξουθενημένον,
μὴ ἀποῤῥίψῃς με τὸν ἐβδελιγμένον, ὅτι
σφόδρα τέρπεται ὁ ἐχθρός μου, ὅταν ἐμαυ-
τὸν ἀπογινώσκω διὰ τὴν ἐπικειμένην μοι τῆς
κακίας ἀχλύν· ἐν τούτῳ μόνον χαίρεται,
ὅταν δι' ἀπογνώσεως ἴδῃ με αἰχμάλωτον,
ἀλλ' αὐτὸς τῇ εὐσπλαγχνίᾳ σου καταίσχυνον αὐτοῦ
τὴν

τὴν ἐλπίδα, καὶ ἔκσπασόν με τῶν ὀδόντων αὐτοῦ, καὶ τῆς κακοτέχνου γνώμης αὐτοῦ, καὶ ὅλης αὐτοῦ τῆς κατ' ἐμοῦ κινουμένης ἐνεργείας, ὅτι ἐν πολλοῖς παρετάξατό με· δώρησαί μοι κύριε φωτισμὸν τοῦ γνῶναί τὰς μεθοδείας τοῦ ἀντικειμένου, καὶ μισοκάλου, ὅτι ἀναρίθμητα βάλλει ἔμπροσθέν μου ὀλισθήματα, σκάνδαλα, βλάβην, πολυκτημοσύνην, μετεωρισμὸν τοῦ αἰῶνος τούτου, ἡδονὴν σαρκικὴν, καὶ πολυχρόνιον τὴν παροῦσαν ζωήν· δειλίαν εἰς τὴν ἄσκησιν, καὶ ὀκνηρίαν εἰς τὰς εὐχὰς, καὶ εἰς τὴν ψαλμῳδίαν ὕπνον, καὶ ἀνάπαυσιν σωματικήν· ὅσον ἐκεῖνος σπουδάζει ἐπὶ τὴν ἐμὴν ἀπώλειαν, τοσοῦτον ἐγὼ ὁ ἄθλιος ῥαθυμῶ, καὶ ἀμελῶ, καὶ ὅσον ἐκεῖνος ἐνεδρεύει, τοσοῦτον ἐγὼ καταφρονῶ· πρόσεχε ψυχὴ, συνειδήσεως ἐπιμελοῦ· μὴ πρόσεχε ἑτέρων πταίσματα, ἀλλὰ μᾶλλον τὰ ἐν σοί· μὴ πρόσεχε τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ πλησίον, ἀλλ' εἰς τὴν σὴν δοκὸν κατανόει συνεχῶς· σπεῦσον, πρόφθασον, διαλλάγηθι Χριστῷ τῷ διὰ σὲ σταυρωθέντι σαρκί· εἰ ἑαυτοὺς ἐκρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα, ὅπου ἡ μεγάλη, καὶ ἄπαυστος κατάκρισις· οἰκτειρόν με κύριε διὰ τὴν εὐσπλαγχνίαν σου, καὶ σῶσόν με διὰ μόνην τὴν σὴν ἀγαθότητα· πρεσβείαις τῆς παναχράντου δεσποίνης ἡμῶν θεοτόκου, καὶ πάντων σου τῶν ἁγίων· ὅτι εὐλογητὸς εἶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν.

A lætatur, quum videt me captivum propter deſperationem: Sed tu miſericordia tua confunde ſpem illius, atque extrahe me a dentibus illius, atque a maligna ejus voluntate, & ab omni ipſius molimine contra me excogitato, quoniam in multis bellum paravit adverſum me. Concede mihi Domine lumen, ut inſidias cognoſcam Adverſarii, & oſoris bonitatis, quoniam innumeras ante me B ponit cadendi occaſiones, ſcandala, damna, habendi deſideria, ſæculi hujus ſuperbiam, carnis voluptatem, præſentiſque vitae longam durationem, ad ſacras exercitationes ignaviam, ad preces tarditatem, & inter canendum pſalmos ſomnum, ac corporis requiem: quantum ipſe ad meam perniciem incumbit, tantum ego infelix inertiæ in- C dulgeo. Attende, anima: conſcientiæ curam gere: ne delicta aliorum obſerves, ſed tua potius conſidera. Ne videas feſtucam in oculo fratris & proximi; ſed trabem, quæ in te eſt, aſſidue obſerva. Feſtina, præveni, reconciliare Chriſto, qui carne propter te eſt crucifixus. Si nos ipſos judicaremus, non utique judicaremur, ubi magna erit & indeficiens condemnatio. Miſerere mei D Domine propter miſericordiam tuam, & libera me propter ſolam bonitatem tuam: precibus immaculatæ Dominæ noſtræ Deiparæ, & omnium ſanctorum tuorum: quoniam benedictus es in ſecula ſeculorum. Amen.

ΠΕΝΘΟΣ ΤΗ͂ ΠΕΜΠΤΗ ΕΣΠΕΡΑΣ.

Ἰδοὺ πάλιν προσπίπτω ἐπὶ θύραις τοῦ ἐμοῦ δεσπότου ἱκετεύων, παρακαλῶν, προσκυνῶν, καὶ βοῶν μετὰ φόβου· συμφέρει γὰρ τῷ οἰκέτῃ μὴ ἐκφυγεῖν τὰς χεῖρας τοῦ δεσπότου αὐτοῦ, ἁμαρτήσαντι αὐτῷ, ἀλλὰ μᾶλλον παραμένειν· εἰσάκουσον ὦ δέσποτα τοῦ κλαυθμοῦ μου, καὶ πρόσδεξαι τὰ ῥήματα τῆς δεήσεώς μου, ἃ προσφέρω ὁ ἁμαρτωλὸς αἰσχυνόμενος· ἔκχεον ἐπὶ τὸν ἄθλιον ἐμὲ μικρὰν σταγόνα ἐπιστροφῆς τῷ ἐλέει σου, ἵνα ἔξω μικρὰν προθυμίαν εἰς τὸ διορθώσασθαι ἐμαυτόν· εἰ μὴ γὰρ ἡ χάρις σου φωτίσει μου τὴν ψυχὴν, οὐ δύναμαι κατανοῆσαι τὴν ἐν ἐμοὶ ἐμπάθειαν, καὶ ἀμέλειαν· οἴμοι γὰρ ὅτι προλαβοῦσα ἡ ἁμαρτία, νομὴν ἐν ἐμοὶ εὑροῦσα,

PRECATIO QUINTA.

Planctus ad Veſperas Feria quinta.

E Ecce rurſus advolvor ad portas Domini mei ſupplicans, deprecans, adorans, & clamans cum timore. Prodeſt enim famulo manus Domini ſui non effugere, quum peccaverit, ſed potius expectare. Exaudi Domine ejulatum meum, & ſuſcipe verba deprecationis meæ, quæ profero ego peccator cum pudore. Effunde ſuper me miſerum exiguam F converſionis guttam per miſericordiam tuam, ut parvam promtitudinem habeam ad meipſum corrigendum. Niſi enim gratia tua animam meam illuminaverit, pravas in me affectiones, ac negligentiam dignoſcere non poſſum. Heu enim mihi, quia præcedens peccatum, quum pabulum in me invenerit, quotidie offundit tenebras, atque in profundum trahit, & non deſino infelix Deum

Deum ad iram provocare, æternum illum ignem minime timens, nec perpetua ſupplicia perhorreſcens. Aſſuetudine enim peccatum confirmatum, trahit me ad omnimodam perditionem. Me ipſum quidem reprehendo, & confeſſus minime deſiſto, ſed rurſus malis adhæreo, & aſpiciens non video, quoniam poſt pœnitentiam inique ago. Animo non laboro ad facta dignoſcenda, ſed meam pœnitentiam improbo: quia ſum veluti mancipium peccati, & non volens malum facio, ac tanquam militiæ peccati adſcriptus, illi ſubjicior; & quum fugere poſſim, tributum pendo ipſi conſuetudini in me dominanti. Stipendia carnis accipio, pravarum affectionum curam gerens. Præoccupantem me corruptionem cognoſco, & tanquam ſervus, quodcumque juſſus ſum, ſtatim operor. Fugio imminentem pugnam, ac veluti canis catenis conſtrictus ad imperantem convertor. Odio proſequor profecto peccatum, iniquitatem averſor, & in malis affectionibus perſevero. Detineor enim miſer, & nolens ſub voluptatis imperio ad neceſſitatem naturæ inſervivi, atque in me peccati undas effundit, quum arbitrium veluti mancipium coëmerit. Scaturiunt in mente pravæ affectiones contra me; conjunxi eas cum carne, & ſeparari non poſſunt. Conor mutare quod elegi, & rerum ſtatus, qui me præoccupavit, mihi adverſatur. Adnitor miſer, meam animam in libertatem aſſerere, & in majus debitum impingit me malus fœnerator: ſolutionis non admonet, ſed ſplendide mutuum dat, & nunquam vult recipere. Solum ſervitutem præoptat: largitur, ut in affectibus magis diteſcam, & debitum minime exigit. Ego volo reddere, & ille additamentum apponit. Si vero etiam propter ea parvam mihi vim inferam, addit alia, ut a rebus ſuis ſuperatus appaream: videnſque debiti continuationem mihi perſuadere, ut ſim peccator, introducit in me novas cupiditates, & facit, ut affectionum malarum obliviſcar, ne confitear. Incido in novos affectus, atque abſtractus in priorum oblivionem venio. Cum ſupervenientibus tranſi-

A ῥεῦσα, καθεκάστην ἀμαυροῖ, καὶ βυθίζει με καὶ παροργίζειν τὸν Θεὸν ὁ τάλας οὐ παύομαι, μὴ φοβούμενος τὸ πῦρ ἐκεῖνο τὸ ἄσβεστον, καὶ μὴ τρέμων τὰς ἀθανάτους τιμωρίας· συνήθειαν γὰρ λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία, ἕλκει με εἰς παντελῆ ἀπώλειαν· ἐμαυτὸν μὲν ἐλέγχω, καὶ οὐ παύομαι ἐξομολογούμενος, ἀλλὰ πάλιν ἐπιμένω τοῖς κακοῖς· βλέπων οὐχ ὁρῶ, ἐπει-
B δὴ μετανοῶν πλημμελῶ, οὐ γνωσιμαχῶ πρὸς τὴν διάγνωσιν τῶν γινομένων, ἀλλὰ τῆς ἐμῆς κατηγορῶ μετανοίας· ἐπειδὴ ὡς δοῦλος εἰμὶ τῆς ἁμαρτίας, καὶ μὴ θέλων ποιῶ τὸ κακόν, καὶ ὡς στρατευθεὶς ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας, αὐτῇ ὑποτάσσομαι, καὶ φυγεῖν δυνάμενος τελοῦμαι αὐτὴν βασιλεύουσάν μοι συνήθειαν· ὀψώνια λαμβάνω τῆς σαρκὸς τῶν πα-
C θῶν ἐπιμελούμενος· γινώσκω τὴν ἐμοὶ πρόληψιν τῆς φθορᾶς, καὶ ὥσπερ δοῦλος, ὅτε κελευθῶ, εὐθὺς ἐργάζομαι αὐτήν· φεύγω τὸν μέλλοντα πόλεμον, καὶ ὡς κύων σιδηρόδετος ἐπιστρέφω πρὸς τὸν ἐπιτάσσοντα· μισῶ μὲν τὴν ἁμαρτίαν, ἀποδιδράσκω τὴν παρανομίαν, καὶ τῷ πάθει ἐπιμένω· κρατοῦμαι γὰρ ὁ δείλαιος, καὶ μὴ θέλων ὑπὸ τῆς ἡδονῆς ἐδού-
D λευσα τῇ φύσει πρὸς ἀνάγκην· καὶ πηγάζει κατ' ἐμοῦ τὴν ἁμαρτίαν ὠνηθῆσα τὴν προαίρεσιν· ἀναβρύουσι κατ' ἐμοῦ τὰ πάθη ἐπὶ τὴν διάνοιαν· ἥνωσα τῇ σαρκί, καὶ χωρισμὸν οὐ παραδέχεται· σπεύδω τὴν προαίρεσιν μεταβαλεῖν, καὶ ἡ προλαβοῦσα κατάστασις ἀνθίσταταί μοι· ἐπείγομαι ὁ ταλαίπωρος τοῦ ἐλευθερῶσαί μου τὴν ψυχήν, καὶ εἰς πολύ με
E χρέος συνωθεῖ ὁ κακὸς δανειστής, οὐχ ὑπομιμνήσκει τὴν ἀνταπόδωσιν, ἀλλὰ φιλοτίμως κιχρᾷ μηδέποτε ἀπολαμβάνειν βουλόμενος· μόνον τὴν δουλείαν αἱρεῖται· δίδωσι ἵνα πλουτήσω ἐν τοῖς πάθεσι, καὶ τὸ χρέος οὐκ εἰσπράττεται· θέλω ἀποδοῦναι ἐγώ, κἀκεῖνος προστίθησιν· ἐὰν δὲ καὶ δι' αὐτῶν μικρὸν ἐμαυτὸν βιάσω, προστίθησιν ἕτερα, ἵνα ἐκ τῶν αὐτοῦ
F ὀφθῶ καταβαλλόμενος· καὶ ὁρῶν ὅτι ἡ συνέχεια τοῦ χρέους πείθει με εἶναι ἁμαρτωλόν, εἰσάγει μοι νεωτέρας ἐπιθυμίας, καὶ ποιεῖ με ἐπιλανθάνεσθαι τῶν παθῶν, ἵνα μὴ ἐξομολογήσωμαι· συντυγχάνω τοῖς ξένοις πάθεσι, καὶ ἀποσχολούμενος εἰς λήθην τῶν προτέρων ἔρχομαι· συντίθεμαι τοῖς ἐπελθοῦσι, καὶ πάλιν χρεώστης εὑρίσκομαι· προστρέχω αὐτοῖς ὡς φίλοις, καὶ κιχρῶντές μοι, πάλιν ὡς δεσπόται

δεσπότας εὑρίσκονται· καὶ ὁ περὶ μικροῦ σπουδάζων ῥυσθῆναι, γίνομαι δι' αὐτῶν δοῦλος πολύπρατος· σπεύδω ἐκκόψαι αὐτῶν τοὺς δεσμοὺς, καὶ ὑπὸ ἑτέρων ἄφνω κατέχομαι· σπεύδω ἀπαλλαγῆναι τῆς στρατείας, καὶ διὰ δοσοληψιῶν, ὡς οἰκονόμος αὐτῶν εὑρίσκομαι· ὦ τῆς ἐξουσίας ἐν ἐμοὶ τῶν παθῶν τῆς ἁμαρτίας· ὦ τῆς δεσποτείας τοῦ κακοτέχνου, καὶ δολίου δράκοντος· ἄγω πρὸς τὴν φύσιν, καὶ τὰς σωμωνὰς πραγματεύεται, καὶ τοὺς ἀῤῥαβῶνας δίδωσιν, ἵνα πωλήσῃ αὐτῇ τῇ ἁμαρτίᾳ τὴν διάνοιαν· ἔπεισε κολακεῦσαι μου τὴν σάρκα τοῦ παραστῆσαι αὐτὴν εἰς λειτουργίαν τῆς ψυχῆς, καὶ ἡττήθην ὑπὸ τῆς ἡδονῆς εἰς ἀκρασίαν αὖθις ὕπνου τραπεὶς, παντελῶς τὴν λειτουργίαν μου ἐστερήθην· εὐχομένου μου παρέχει μοι πρός τινα ἡδονὴν εὐτελῆ ἔννοιαν, καὶ κρατεῖ μου δι' αὐτῆς ὡς ἐν χοινίῳ χαλκῷ τὴν εὐτελῆ διάνοιαν, θελούσαν δὲ φυγεῖν οὐκ ἐᾷ τὸν σύνδεσμον· ἀσφαλίζεται οὖν ἡ ἁμαρτία τὴν διάνοιαν, καὶ κλείει τὴν θύραν τῆς γνώσεως· ἀεὶ τηρεῖ τὸν νοῦν ἡ κακία, ἵνα μὴ πρὸς τὸν θεὸν συμφωνήσας κωλύσῃ πραθῆναι τὴν σάρκα· παράγει τὸ πλῆθος τῶν συμπεπλεγμένων λογισμῶν, καὶ πείθει ὅτι οὐκ ἔσται περὶ τοῦ μικροῦ τούτου ἐξέτασις, καὶ ὅτι οὐ δυνατὸν γνῶσιν εἶναι περὶ αὐτῶν, καὶ ὅτι λήθῃ τὰ τοιαῦτα παραβληθήσεται· ἐγὼ δὲ ἐνώπιόν μου προβάλλω τὸν ἐμὸν ἔλεγχον, καὶ οἶδα ὅτι ἐμοὶ ἐπήρτηται ἡ κόλασις· τούτοις με συνέχει, τούτοις με καταδεσμεῖ, τούτοις με πωλεῖ καὶ ἀγοράζει, τούτοις με πλανᾷ, τούτοις με κολακεύει, καὶ ὑποτάσσει, ὥς φησιν ὁ ἀπόστολος, ὅτι σαρκικός ἐστι πεπραμένος ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας· ἡ ἁμαρτία γὰρ ἐν τῇ σαρκί μου οὖσα δεσπόζει τῆς διανοίας, καὶ τὴν ψυχὴν ἐπὶ αἰτίᾳ σαρκὶ χρωμένη, καὶ τὴν ψυχὴν δι' αὐτῆς καταπονεῖ· ἐὰν βουληθῇ νηστεῦσαι, ἢ ἀγρυπνῆσαι, μαστίξαι δι' αὐτῆς αὐτὴν καταπονεῖ ὡς ἰδίαν ἐν ἁλύσει, ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν, καὶ ὡς πετεινὸν ὑψιπετές· Ταύτην κατέδησε, καὶ ὡς ἰσχυρὸν γίγαντα δι' αὐτῆς τῆς σαρκὸς ἔτεμε χεῖρας, καὶ πόδας αὐτῆς· οὔτε φυγεῖν δύναμαι, οὔτε βοηθῆσαι ἐμαυτῷ· οὐαί μοι νεκρός εἰμι ὁ ζῶν, καὶ τυφλὸς ὁ βλέπων· γέγονα ὡς κύων ὁ ἄνθρωπος, καὶ ὁ νοερὸς ὡς κτῆνος παραδέχομαι· ἐλέησον σεαυτὴν ὦ ψυχὴ, σπεῦσον πρὸ τοῦ χωρισμοῦ, ἵνα μὴ ἀποκλεισθῶμεν σὺν ταῖς μωραῖς

A tranſigo, & iterum debitor invenior. Ad eos curro, tanquam ad amicos, & mihi commodantes rurſus tanquam dominos ſe præbent, & qui paulo ante liberari cupiebam, evado per ipſos caro pretio vænundatus. Conor illorum vincula abſcindere, ac repente aliis conſtringor. Adnitor a militia diſcedere, & ob munera accepta, tanquam ſervus a re familiari, deſignor. B O dominationem affectuum peccati in me! O imperium fallacis, ac doloſi draconis! Operor ſecundum naturam, & pondera imponere molitur, atque arrhas dat, ut mentem vendat ipſi nequitiæ. Suaſit ut carni meæ inſervirem, ut præſto ſit animæ miniſterio, & a voluptate victus fui. Ad intemperantiam ſomni rurſus converſus, adminiſtratione mea privatus fui. C Oranti mihi ſuggeſſit cogitationem erga vilem quandam voluptatem, & detinet per ipſam veluti aereo funiculo ſimplicem mentem meam: Quum velit autem fugere, ligamen non relaxat. Detinet igitur in ſecura cuſtodia peccatum mentem, ac cognitionis portas claudit: Semper malitia mentem obſervat, ne cum Deo D paciſcens impediat, quo minus caro vendatur: proponit cogitationum implicitarum multitudinem, ſuadetque de minima hac re examen non factum iri, & fieri minime poſſe, ut de iis cognitio habeatur, atque oblivioni res ejuſmodi eſſe tradendas. Aſt ego coram me propono meam accuſationem, & ſcio ſupplicium mihi impendere. E His me detinet, his me devincit, his me vænum dat, & mercatur, his me decipit, his mihi aſſentatur, & me ſubjicit, ſicut ait Apoſtolus: quod carnalis eſt, *Vænundatus ſub peccato*. Rom.7.14. Peccatum enim manens in carne mea dominatur in mentem, affligitque animam meam ob culpam, quæ abutitur carne, & animam per ipſam. Si voluerit jejuniis vacare, aut vigilias F agere, ac ſe flagellis afficere, ipſam opprimit ut propriam catenis, ut ovem ad occiſionem, ut volucrem altivolantem: hanc ligavit: & tanquam fortem gigantem per ipſam carnem abſcidit manus, pedeſque illius, neque fugere poſſum, neque mihi ipſi opem ferre. Heu mihi, mortuus ſum vivens, & cæcus videns. Factus ſum homo ut canis, & intelligens ut jumentum excipior. Miſerere tui ipſius o Anima,

ma, feſtina ad ſeparationem, ne cum A ſtultis Virginibus excludamur, quia non conceditur videre vitam mortalium, aut cogitare de juſtitia, ubi non eſt colluctatio, ex qua mors, & vita conſequitur: ubi caro non eſt, per quam adverſarius irridetur ab ipſius infirmitate ſuperatus. Miſerere mei Deus ſecundum magnam miſericordiam tuam, & ſecundum multitudinem miſerationum B tuarum. Si enim miſereberis mei, ut a miſero affectionum mearum morbo liberer, ſi miſereberis mei, cupio obedientiam præſtare erga tuam bonitatem. Si facies ſecundum magnitudinem benignitatis tuæ, redimes me. Si effundes in me tuam bonitatem, ſalvus fiam. Perſuaſus ſum te poſſe, & animo deficio. Novi ſecundum multitudinem miſerationum tuarum magnitudi- C nem meorum peccatorum; novi te omnium miſertum eſſe, ac miſereri eorum, qui convertuntur ex totis viribus ipſorum: Confiteor ego quoque ſæpe me fruitum eſſe tua gratia; verum poſt hæc tuam gratiam contemnendo, peccaſſe ſupra ceteros. Sed tu qui mortuos ſuſcitas, ſuſcita etiam me in morte exiſtentem propter peccatum, & qui cæcos ſanaſti, illumina oculos D cordis mei tenebris offuſos. Qui ex ore ſerpentis Adamum liberaſti, extrahe me a cœno iniquitatum mearum. Quoniam tua ſum ovis, & a leone voratus ſum propter meam voluntatem: canis factus ſum ob peccata, tamen filius evadam tua gratia ſanatus. Abjectus ſum tanquam mortuus; verum ſi volueris, mundabor. Scio me poſt co- E gnitionem peccaſſe; ſed habeo Sanctos tuos pro me intercedentes. Supra modum exceſſi in peccatis, ſcio: Sed non vincitur bonitas tua. Qui Publicano prærogativam dediſti, da etiam mihi qui plura mala patravi. Tu Domine Zacchæi miſertus es tanquam digni; mei autem miſereberis, qui ſum indignus. Lupus erat Paulus quondam F perſequens oves paſcuæ tuæ; fera extitit armenta diſcerpens, & effectus eſt paſtor, gratiæ tuæ oves concilians. Et ſcio ipſum per ignorantiam peccaſſe, ac veluti inſcium remiſſionem eſſe conſecutum, gratiamque majorem. Sed tu Domine, qui in ſcientia judicas peccatum meum, miſereberis propter tuam gratiam ſuperexcedentem. Heu, heu vereor, qui nunc me verentur, ne ante eos erubeſcam propter mea pecca-

μωρᾶς παρθένοις, ὅτι οὐκ ἔστιν ἰδεῖν ζωὴν βροτῶν, ἢ λογίσασθαι περὶ δικαιοσύνης, ὅπου οὐκ ἔστι πάλη δι' ἧς ζωὴ, καὶ θάνατος ἐπιγίνεται, ὅπου οὐκ ἔστι σὰρξ δι' ἧς ὁ ἐχθρὸς μυκτηρίζεται ὑπὸ τῆς ἀσθενείας αὐτῆς ἡττώμενος. ἐλέησόν με ὁ θεὸς κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου, καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν σου. ἐὰν γὰρ ἐλεήσῃς με ἀπαλλαγῆναι τῆς οἰκτρᾶς τῶν παθῶν διαθέσεως. ἐὰν ἐλεήσῃς με, ποθῶ τὴν πρὸς τὴν σὴν ἀγαθότητα ἄρασθαι ὑπακοήν. ἐὰν ποιήσῃς κατὰ τὸ πλῆθος τῆς χρηστότητός σου, λυτρώσεις με. ἐὰν ἐκχέῃς ἐπ' ἐμὲ τὴν χρηστότητά σου, σωθήσομαι. πέπεισμαι ὅτι δύνασαι, καὶ οὐκ ἀπαγορεύω. οἶδα ὅτι κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν σου, τὴν πληθὺν τῶν ἐμῶν ἁμαρτιῶν. οἶδα ὅτι πάντας ἠλέησας, καὶ ἐλεεῖς τοὺς ἐπιστρέφοντας ἐξ ὅλης ἰσχύος αὐτῶν. ὁμολογῶ κἀγὼ ἀπήλαυσα τῆς χάριτός σου πολλάκις, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ἀθετήσας τῆς χάριτός σου, ἥμαρτον ὡς οὐδείς. ἀλλ' ὁ νεκροὺς ἐγείρας, ἔγειρον κἀμὲ νεκρὸν ὄντα τῇ ἁμαρτίᾳ. καὶ ὁ τυφλοὺς θεραπεύσας, φώτισον τοὺς ἐσκοτισμένους ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας μου. ὁ ἐκ στόματος τοῦ ὄφεως τὸν Ἀδὰμ λυτρωσάμενος, ἐκσπασόν με ἐκ τοῦ βορβόρου τῶν ἀνομιῶν μου. ἐπεὶ πρόβατόν εἰμι σὸν, καὶ λεοντόβρωτον γέγονα διὰ τὰ ἐμὰ θελήματα. κύων γέγονα ταῖς ἁμαρτίαις, ἀλλ' υἱὸς γενήσομαι ἰαθεὶς τῇ χάριτί σου. ἀπεβλήθην ὡς νεκρὸς, ἀλλ' ἐὰν θελήσῃς καθαρισθήσομαι. οἶδα ὅτι μετὰ τὴν γνῶσιν ἥμαρτον, ἀλλ' ἔχω τοὺς ἁγίους σου ὑπὲρ ἐμοῦ πρεσβεύοντας. ὑπερβάλλω ταῖς ἁμαρτίαις ἐπίσταμαι. ἀλλ' οὐχ ἡττᾶται ἡ χρηστότης σου. ὁ δεδωκὼς τῷ τελώνῃ τὸ προτέρημα, δὸς κἀμοὶ πλείονα πεποιηκότι κακά. σὺ κύριε τὸν Ζακχαῖον ἠλέησας ὡς ἄξιον, ἐμὲ δὲ ἐλεήσεις ἀνάξιον ὄντα. λύκος ἦν ὁ Παῦλος ποτὲ διώκων τὰ πρόβατα τῆς ποίμνης σου. θηρίον ὑπῆρχε τὰ πρόβατα διασπῶν, καὶ γέγονε ποιμὴν τῇ χάριτί σου θεραπεύων τὰ πρόβατα. καὶ οἶδα ὅτι αὐτὸς ἐν ἀγνοίᾳ ἐποίησε τὴν ἁμαρτίαν, καὶ ὡς ἀγνοήσας ἀφέσεως ἔτυχε καὶ πλείονος χάριτος. ἀλλὰ σὺ κύριε κρίνας τὴν ἐμὴν ἐν γνώσει ἁμαρτίαν, ἐλεήσεις τῇ ὑπερβαλλούσῃ σου χάριτι. οἴμοι οἴμοι αἰδοῦμαι τοὺς νῦν αἰδουμένους με, μήποτε αὐτοὺς αἰσχυνθῶ διὰ τὰς κρυπτάς μου ἁμαρτίας, αἰσχύνομαι τοὺς γεννήσαντάς

σαντάς με, μή ποτε κατακρίνουσι με τὸν ἐπηγγελμένον τὰ ὑπὲρ τὸν βίον· ὡς ἐκείνην βούλομαι τὴν χήραν γενέσθαι, ἥ τις ἐπὶ πολὺ ὀχλήσασα τῷ κριτῇ, τοῦ σκοποῦ ἐπέτυχε, καὶ ὡς ὁ φίλος ὁ ἀνεδὴς θέλω ὀφθῆναι πρὸς σὲ τὸν ὑπεράγαθον, καὶ μόνον δεσπότην, ἵνα ἐπιστρέψῃς ψυχὴν ἐν ἁμαρτίαις αἰχμαλωτισθεῖσαν· ἐκεῖνος ἄρτον ἐζήτει εἰς παραμυθίαν, ἐγὼ δὲ ψυχῆς λυσίπονον· ἐκεῖνος τροφὴν σαρκὸς ᾔτησεν, ἐγὼ δὲ ψυχῆς ἀνάκλησιν· εἰσάκουσον ὡς ἀγαθὸς, καὶ ὑπεράγαθος φωνῆς τοῦ κλαυθμοῦ τῶν δακρύων μου, καὶ ἐπίστρεψόν με ἵνα ποιήσω καρπὸν μετανοίας· δρόσισόν μου τὸν καύσονα τοῦ συνειδότος, ἀνακαινιῶν με παλαιούμενον τοῖς πάθεσι τῆς ἁμαρτίας, ὅπως τῆς δουλείας τούτων ἀπαλλαγεὶς, ἀναπεύσω ἡδέως τὸν τῆς ἐλευθερίας ἀέρα, καὶ μετὰ χαρᾶς, καὶ εὐφροσύνης δοξάσω σὴν τὴν ἀγαθότητα· οἶδας ὦ δέσποτα, ὅτι ἀπὸ μικροῦ πόνου τῆς ψυχῆς μου τολμῶ ταῦτα φέγγεσθαι ἐνώπιόν σου· οἶδα κἀγὼ ὁ ἁμαρτωλὸς ὅτι εὔσπλαγχνος εἶ κύριε, καὶ θέλεις μεταβληθῆναι με· ἀλλὰ τὸν καρπὸν ποθεῖς τῆς ἐμῆς προαιρέσεως, καὶ ἕτοιμος εἶ εἰς τὸ ἐλεῆσαί με· ἀλλὰ περιμένεις τὴν ἐμὴν διάθεσιν· ἐλεῶν γὰρ διδάξαι βούλῃ με, καὶ συγγινώσκων θέλεις με κτίσασθαι κοινωνὸν τῆς σῆς βασιλείας· φεῦ τῆς ἐμῆς ἀναισθισίας, φεῦ τῆς ἐμῆς ἀθλιωτητος· ὦ παχεῖα, καὶ γεώδης ψυχὴ, ὦ καρδία διεστραμμένη, ὦ στόμα πλῆρες πικρίας, ὦ λάρυγξ τάφος ἀνεῳγμένος· Τί οὐ μέμνησε τὴν ἀπαραίτητον ὁδὸν τοῦ χωρισμοῦ σου ψυχὴ, τί οὐχ ἑτοιμάζῃ πρὸς τὴν αὐτὴν πορείαν· Τί ἀνηλεῶς χρᾷ τῇ ἀπωλείᾳ· Τί ἐπισπᾷς ἑαυτῇ τὰς αἰωνίους τιμωρίας· Τί ποιεῖς ὦ ψυχὴ διάγουσα ὡς ἄλογον ἀσύνετον· οἴμοι πῶς τοῦ φωτὸς προαιροῦμαι τοῦ σκότους· πῶς τῆς σήμερον οὔσης ἡδονῆς, καὶ αὔριον οὐκ οὔσης, τῶν αἰωνίων, καὶ ἀπορρήτων ἀγαθῶν προηγοῦμαι· οἴμοι πῶς τῆς ἡλιομόρφου ἐκείνης στολῆς, τὴν σκοτινὴν, καὶ μέλαιναν ἀμφιέννυσθαι προαιροῦμαι· πῶς τῆς βασιλείας προτιμῶ τὴν ζοφερὰν τοῦ ᾅδου ἐνοίκησιν· οἴμοι τῷ ἁμαρτωλῷ, ὅτι ἐγὼ μόνος ἐν γνώσει ἑκὼν τραυματίζομαι· ἐλθὲ εἰς σεαυτὴν ψυχὴ, φοβήθητι τὸν θεὸν, θεράπευσον αὐτὸν ἐν πάσαις ταῖς ἀρεταῖς, ἵνα μὴ δέξῃ ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ διπλᾶ τὰς τιμωρίας· πόθησόν σου τὸν θεὸν, καὶ πορεύου εἰς

A peccata occulta: pudore afficior cauſa parentum meorum, ne quando condemnent me, qui ſupra conſuetudinem expectationem dabam. Sicut vidua illa fieri volo, quæ præter modum negotium judici faceſſens, quod exoptabat conſecuta eſt: & tanquam amicus ille impudens apparere volo ante te optimum, & ſolum dominatorem, ut convertas animam a peccatis in captivitatem abductam. B Ille panem quærebat ad ſolamen; ego vero devinctæ animæ ſolutionem. Ille carnis nutrimentum petiit; ego vero animæ reſtaurationem. Exaudi tanquam bonus, atque optimus, vocem fletus lacrymarum mearum, & converte me, ut faciam fructum pœnitentiæ. Irrora æſtum conſcientiæ meæ: renova me C inveteratum peccati affectibus, ut ab horum ſervitute liberatus, ſuaviter reſpirem aërem libertatis, & cum gaudio, lætitiaque laudibus tuam bonitatem extollam. Scio Domine, me exiguo labore animæ meæ audere hæc loqui coram te: Scio ego etiam peccator te Domine miſericordem eſſe, & cupere, ut ipſe convertar; ſed meæ voluntatis fructum deſideras, & D promtus es ad mei miſerendum, verum meum affectum expectas: miſerando enim vis me erudire, atque ignoſcendo cupis me tui regni participem efficere. Heu meam duritiem! heu meam infelicitatem! O craſſum, & terrenum cor! O anima perverſa! O os amaritudinis plenum! O guttur ſepulcrum patens! Quis non eſt me- E mor inevitabilis viæ diviſionis tuæ, o anima? Quis non ſe præparat ad hoc iter? Quare crudeliter in perditionem incidis? Cur æterna ſupplicia in te ipſam provocas! Quid agis, Anima, permanens ut animal ſine intellectu? Heu mihi, quo pacto lumini tenebras præopto? Quo modo hodiernam voluptatem, in craſtinum non permanentem, æternis, atque in- F explicabilibus bonis præfero? Heu mihi, qui fit ut tenebroſam obſcuramque veſtem induere malim, quam illam ſolis ſimilem! Quomodo meliorem judico inferni habitationem caliginoſam, quam illam Regni! Hei mihi peccatori, quia ſolus ego volens, ſcienſque afficior vulneribus. Redi in te ipſam, anima, timeto Deum: placa illum omni bonorum operum genere, ne recipias ab illius manu duplices caſtigationes. Vehemen-

hementer expete Deum tuum, ac generoſe ambula per viam ipſius. Intellige o Anima, ſæculum hoc ludorum circo eſſe ſimillimum, & fortem draconem omnino conari, ut vincat. A quibuſdam ſuperatur, atque irridetur; quoſdam vero ipſe ſuperat, irridetque: Alii ipſius dolis vincuntur, alii ob colluctationem cum ipſo coronantur: alii quidem per illius ſævitiem, æternæ vitæ delectationem conſequuntur: alii contra per ipſius oblectamenta aſperitatem æterni ſupplicii promerentur. Alii propter ſummam paupertatem, illius victores facillime exiſtunt; alios propter rerum terrenarum amictum nullo negotio ipſe ſibi ſubjicit. Ii profecto, qui ex tota anima Deum inquirunt, pugnam cum ipſo pro nihilo pendunt: qui vero diligunt mundum, iis bellum cum ipſo difficillimum eſt, atque intolerabile. Intellige, anima infelix, hujus ſæculi gaudium, & jucunditatem, & relaxationem mæſtitia eſſe plena atque amarulentia; tribulationes vero, & jejunia, & perpeſſiones cauſas eſſe lætitiæ inexplicabilis, vitæque ſempiternæ. Convertere Anima, ſine perturbatione decerta, ut ne quum venerit hora mortis, ac diviſionis, te imparatam inveniat. Recogita o anima tuam vocationem, converſationemque tuam, quomodo ambules, propter quid, & uſque quo. Omnes ad finem rerum terrenarum venerunt, atque ad tuam ſecuritatem finis perveniet.

PRECATIO SEXTA.

Planctus ad Veſperas Feriæ ſextæ.

Anima anguſtiis preſſa currit ad te Domine Sancte, cum lacrymis tibi ſupplicat contra inimicum corruptorem, cum humilitate ſe proſternit implorans te adverſum affligentem ſe adverſarium. Quoniam igitur confidenter ad te currit, celeriter eam exaudi: & ad te confugientem amanter, diligenter eam protege. Si eam deſpicis poſitam inter anguſtias, perit: Si eam exaudire cunctaris oppreſſam, deficit. Si vero per miſerationes tuas eam inviſeris, ſalva fit. Si ipſam exaudies, vires acquirit. Noli eam deſpicere, ne hoſtis illam ſurripiat. Noli recordari peſſimarum exacerbationum mearum, quibus ego irritavi gratiam tuam, miſericors o Domine, & minime agas pro meritis operum meorum, ſed potius mihi peccatori tempus concede exiguum,

ut va-

A εἰς τὴν ὁδὸν αὐτοῦ εὐγενῶς· σύνες ὦ ψυχὴ ὅτι ὁ αἰὼν οὗτος σκάμματι ἔοικε, καὶ ὁ δράκων ὁ ἰσχυρὸς πάντως ἀγωνίζεται νικῆσαι· ὑπό τινων καταβάλλεται, καὶ μυκτηρίζεται· τινὰς δὲ αὐτὸς καταβάλλει, καὶ μυκτηρίζει· οἱ μὲν διὰ τῆς πλάνης αὐτοῦ ἡττῶνται, οἱ δὲ διὰ τῆς πάλης αὐτοῦ στεφανοῦνται· οἱ μὲν διὰ τῆς πικρότητος αὐτοῦ, τῆς τερπνότητος τῆς αἰωνίου B ζωῆς ἐπιτυγχάνουσιν· οἱ δὲ διὰ τῆς γλυκύτητος αὐτοῦ, τὴν πικρότητα τῆς αἰωνίου κολάσεως εὑρίσκουσιν, οἱ μὲν διὰ τῆς εἰς ἄκρον ἀκτημοσύνης εὐχερῶς αὐτοῦ περιγίνονται· τῶν δὲ διὰ τὴν περιβολὴν τῶν γηΐνων εὐχερῶς αὐτὸς περιγίνεται· τοῖς μὲν ποθοῦσι τὸν Θεὸν ἐξ ὅλης ψυχῆς, ὁ πόλεμος αὐτοῦ ὡς οὐδέν ἐστι· Τοῖς δὲ ποθοῦσι τὸν κόσμον, ὁ πόλεμος αὐτοῦ δυσ- C χερὴς, καὶ ἀβάστακτος· σύνες ψυχὴ ἀθλία, ὅτι ἡ χαρὰ τοῦ αἰῶνος τούτου, καὶ ἡ τρυφὴ, καὶ ἡ ἄνεσις ἀνάμεστοι λύπης; καὶ πικρότητός εἰσιν· αἱ δὲ θλίψεις, καὶ ἡ νηστεία, καὶ ἡ κακοπάθεια, χαρὰν ἀνεκλάλητον, καὶ ζωὴν αἰώνιον προξενοῦσιν· ἐπίστρεψον ὦ ψυχὴ, ἀγώνισαι ἐν ἡσύχῳ, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα τοῦ θανάτου, καὶ χωρισμοῦ, μὴ εὕρῃ σε ἀνέ- D τοιμον· ἐννόησον ὦ ψυχή μου εἰς τὴν σὴν κλῆσιν, καὶ εἰς τὸ σὸν πολίτευμα πῶς πορεύει, ἕνεκεν τίνος, καὶ ἕως πότε· οἱ πάντες εἰς τέλος ἦλθον τῶν γηΐνων, καὶ εἰς τὴν σὴν ἀμεριμνείαν τέλος φθάσει.

ΠΕΝΘΟΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ ἙΣΠΕΡΑΣ.

E

Ψυχὴ τεθλιμμένη προσέρχεταί σοι ἅγιε δέσποτα, μετὰ δακρύων ἐντυγχάνει σοι, περὶ τοῦ λυμεῶνος ἐχθροῦ, καὶ μετὰ ταπεινώσεως προσπίπτει δεομένη σου, περὶ τοῦ θλίβοντος αὐτὴν ἀντικειμένου· ἐπεὶ οὖν ἀναιδῶς σοι προσέρχεται· ἐπάκουσον αὐτῆς ἐν τάχει· καὶ καταφυγοῦσαν πρὸς σὲ ποθεινῶς, ἐπίσκε- F ψαι αὐτὴν ἐπιμελῶς· ἐὰν ὑπερίδῃς αὐτὴν τεθλιμμένην, ἀπώλετο· ἐὰν βραδύνῃς ἐπακοῦσαι αὐτῆς συνεχομένης, ἐξέλιπεν· ἐὰν δὲ διὰ τοὺς οἰκτιρμούς σου ἐπισκέψῃ αὐτὴν, εὑρίσκεται· ἐὰν ἐπιβλέψῃ ἐπ' αὐτὴν, σώζεται· ἐὰν ἐπακούσῃς αὐτῆς, ἐνδυναμοῦται· μὴ ὑπερίδῃς αὐτὴν, ἵνα μὴ ὑπολάβῃ ὁ ἐχθρός· μὴ μνησθῇς τῶν κακίστων μου παροξυσμῶν, ὧν ἐγὼ παρώξυνα τὴν χάριν σου ὦ δέσποτα

ἐλεή

ἐλεήμων· καὶ μὴ ποιήσῃς κατὰ πάντα τὰ ἔργα A
μου, ἀλλὰ μᾶλλον δώρησαί μοι τῷ ἁμαρτω-
λῷ χρόνον μικρὸν, ἵνα εὕρω καιρὸν μετανοίας
ἀληθινῆς φιλάνθρωπε ἀγαθέ· ἐβάστασεν ἡ
χάρις σου νεότητος ἀνομίας πλῆθος πολὺ, καὶ
νῦν βαστάσοι ἀθέτησιν, παροξυσμὸν, προπέ-
τειαν· ἐγὼ αὐτὸς ἐπίσταμαι κύριε, ὅτι ὤμο-
σας κατὰ σεαυτοῦ, ὅτι οὐ βούλῃ τὸν θάνατον τοῦ
ἁμαρτωλοῦ, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ σωθῆναι ἀπὸ B
τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ ἐν τοῖς σοῖς οἰκτιρμοῖς·
ἡ χάρις σου δέσποτα φιλόψυχε καθ' ἑκάστην
νικᾷ ἐκ τῶν ἰδίων σπλάγχνων, καὶ οἰκτιρ-
μῶν· ἐλεεῖς, καὶ σώζεις τοὺς ποθοῦντάς σε·
πάλιν δὲ οἱ οἰκτιρμοί σου πανταχοῦ κηρύτ-
τουσιν ἐν εὐαγγελίοις, ἐν ἀποστόλοις· ἐν πά-
σαις γραφαῖς οἱ ἅγιοι πατέρες, καὶ διδάσκα-
λοι, ὁ χρυσορρήμων Ἰωάννης, καὶ οἱ λοιποὶ C
ὀνομαστοὶ, καὶ ἀνόνυμοι· ἐγὼ ἐπιστάμενος τοῦ
ἀσώτου, τοῦ μανασσὴ, τοῦ λῃστοῦ, τοῦ ζακ-
χαίου, τοῦ τελώνου, τῆς πόρνης, τῆς χαναναίας,
τῆς ἐπωῤῥωούσης, τοῦ παραλύτου, τοῦ τυφλοῦ,
τοῦ ἰαΐρου, πάντων τῶν προγεγραμμένων· ἐρ-
χόμενος πρὸς σὲ, ἄνοιξόν σου τὰ σπλάγχνα,
καὶ δέξαι με γλυκανόν μου τὸν νοῦν, ὅτι πολ-
λάκις ἐν ταῖς πρότερόν μου ἀνομίαις πάλιν D
εὑρίσκομαι, κείμενος ὡς ἐν βορβόρῳ ἐν τοῖς
ῥυπαροῖς λογισμοῖς· ἐλθοῦσα δὲ ἡ χάρις σου
ἐν τῇ ἐμῇ καρδίᾳ, εὑρίσκει δυσωδίαν διὰ
τῶν ῥυπαρῶν λογισμῶν, καὶ ἀφίσταται εὐθέως
μὴ εὑροῦσα εἴσοδον εἰσελθεῖν, καὶ κατοικῆσαι
εἰς ἐμὲ καθὼς θέλει· πλῦνον μου τὴν καρ-
δίαν ἐν γλυκασμῷ φωτινῷ, ἵνα ἔλθω εἰς
αἴσθησιν· ὢ ἀγαθότητος, καὶ φιλανθρωπίας E
θεοῦ, πῶς ποθεῖ, καὶ βιάζεται πάντας ἀν-
θρώπους σωθῆναι· φεῖσαι κύριε τοῦ ἀχρείου
δούλου σου, φεῖσαι εὔσπλαγχνε χριστὲ σωτὴρ τοῦ
οἰκείου πλάσματος· ἐὰν γὰρ μὴ σὺ κύριε
συνετίσῃς με τὸν ἄθλιον, καὶ δώσῃς μοι φω-
τισμὸν καρδίας, οὐ δύναμαι ὑπὸ τῆς πολλῆς
μου μοχθηρίας κατανοῆσαι τὴν ἐμὴν ἀμέλειαν,
καὶ χαυνότητα· ἀλλ' ἐπειδὴ συνέχομαι ὑπὸ
τοῦ πικροῦ ἐχθροῦ τοῦ θλίβοντός με, ἀεὶ βοή-
σω ἐν δάκρυσι ἐν νυκτὶ, καὶ ἡμέρᾳ πρὸς
τὴν σὴν ἀγαθότητα, ὅπως ἂν λυτρώσῃς με
ἐκ τῶν αὐτοῦ παγίδων, ὅτι καθ' ἑκάστην ὥ-
ραν ἀνανεοῖ ἐπ' ἐμὲ τὰ μηχανήματα αὐτοῦ·
καθ' ἑκάστην ὥραν πορνικοῖς λογισμοῖς, καὶ
ἡδονῶν ἐπιθυμίαις ἐκθλίβει μου τὴν ψυχήν·
ἡ δύναμίς σου Χριστὲ ἡ ἐπιτιμήσασα κύμασι
θαλατ-

ut vacet mihi permittere vere, huma-
niſſime, optime. Pertulit gratia tua
juvenilium iniquitatum ingentem mul-
titudinem, & nunc ferto ſpretum,
exacerbationem, petulantiam. Ego ip-
ſe ſcio Domine te per temetipſum ju-
raſſe, quod non vis mortem pecca-
toris, ſed magis ut liberetur a pec-
catis ſuis per tuas miſerationes. Gra-
tia tua Domine ſingulis diebus victrix
eſt ex propriis viſceribus, & miſera-
tionibus. Miſereris, & ſalvas quæ-
rentes te. Rurſus miſericordias tuas
ubique prædicant in Evangeliis, in
Apoſtolis, in omnibus Scripturis, San-
cti Patres, & Magiſtri, & aureis
verbis Joannes, ac reliqui ſingillatim
appellati, & univerſim. Ego ſciens
Prodigum, Manaſſen, Latronem,
Zacchæum, Publicanum, Meretricem,
Chananæam, Hemorrhoiſſam, Para-
lyticum, Cæcum, & Jairum, omnes
jam ante deſcriptos, venio ad te;
pande tua viſcera, & ſuſcipe me,
dulcem redde meam mentem, quia
ſæpe inter meas veteres iniquitates
iterum invenior in cœno jacens, in
ſordidis cogitationibus. Adveniens au-
tem gratia tua in cor meum, inve-
nit fœtorem propter cogitationes im-
puras, ſtatimque recedit, quum ad in-
troeundum aditum non reperiat, at-
que ad habitandum in me, prout
deſiderat. Ablue cor meum ſplen-
denti dulcedine, ut ad ſenſum re-
deam. O bonitatem, humanitatem-
que Dei! quàm cupit, & cogit
omnes homines, ut ſalvi fiant! Igno.
ſce Domine inutili ſervo tuo: par-
ce miſericors Chriſte Salvator pro-
prio figmento. Niſi enim tu Do-
mine intellectum dederis mihi mi-
ſero, & illuminaveris cor, cau-
ſa nequitiæ meæ magnæ, negli-
gentiam, mollitiemque meam intelli-
gere non poſſum· Sed quoniam ab
acerbo inimico detineor, qui me
ſemper affligit, clamabo cum la-
crymis nocte, ac die, ad bonita-
tem tuam, ut liberes me a laqueis
ipſius, quia ſingulis horis ſua ma-
chinamenta renovat contra me: per
ſingulas horas meretriciis cogitationi-
bus, ac deſideriis voluptatum ani-
mam meam affligit. Potentia tua
Chriſte, quæ fluctus marinos incre-
puit, ipſum increpet, ut irritus il-
lius conatus reddatur a me inutili
ſervo tuo. Mitte Domine celeriter

gratiam tuam, ut expellat a ſervo tuo magnum draconem cum omnibus ipſius turpibus cogitationibus, & pravis, quia plagæ ſagittarum ipſius, putrida facta ſunt ulcera in corde meo. Ego autem omnibus modis ob meam ſtultitiam ea abſcondo. Bonus Medicus clama ad me, mercedem non quærit, ſanguinem non extrahit. Mea ſegnities non ſinit, ut ego ad eum vadam. Venit ipſe, ut mihi medeatur, & me invenit comedentem vulnera mea: Quum comedo, tunc me pœnitet, ſed mea pœnitentia vera non eſt. Largitor omnium medicaminum, & pater miſericordiarum tu eſt ſolus Deus bonus, & miſericors, qui concedis ſemper bona petentibus te. Quoniam ipſe aſſidue expertus ſum ingentes tuas medelas, atque optima dona in me collata in dies ſingulos. In immenſam latitudinem patet gratia medicamentorum tuorum Domine, omnibuſque, qui ad te accedunt, medelam præbes. Horum gratia cum fiducia deprecor tuam bonitatem, Domine clementiſſime, ut de more gratia tua veniat ſuper me, & contineat mentem meam, atque iterum ſanet gravia vulnera mea. Ecce enim occupationes, ac ſollicitudines temporis momentanei garriunt, & auferunt a me curam tuorum bonorum æternorum. Tu vero longanimis ſis ergo me. Neque cœlum, neque terra par pari referre poſſunt pro tuis medicaminibus, ac muneribus. Pretium enim non habent dignum, quod tibi reddatur. Propter lacrymas donas ea, & propter fletum amarum delicias æternas. O lacrymarum vim! Largire mihi Domine indigno famulo tuo lacrymas pœnitentiæ, ut lavem peccata mea, ut illuminetur cor meum, ut magnum volumen deleatur lacrymis exiguis, atque ignis per me accenſus, parvo fletu extinguatur. Qui enim hic plorabunt, æternis ploratibus liberabuntur. Ecce enim undique congrego cogitationes meas, & nondum libertatem adeptus ſum ab operationibus malorum ſpirituum, qui prohibituri ſunt me per hæc in aëre. Nondum cognovi pondus multitudinis peccatorum meorum, quæ cum in ipſam me demerſerint, adhuc fructus producunt in carne mea. Quouſque miſer

A θαλαττίοις, ἐπιτιμήσοι αὐτῷ, ὅπως ἂν καταργηθῇ ἀπ' ἐμοῦ τοῦ ἀχρείου δούλου σου· κατάπεμψον δέσποτα τὴν χάριν σου ἐν τάχει, ἵνα ἀπελάσει ἀπὸ τοῦ δούλου σου τὸν δράκοντα τὸν μέγαν σὺν πᾶσι τοῖς λογισμοῖς αὐτοῦ τοῖς αἰσχροῖς, καὶ πονηροῖς, ἐπειδὴ τὰ πλήγματα τῶν βελῶν αὐτοῦ γεγόνασι σαθρὰ σαπήσματα ἐν τῇ ἐμῇ καρδίᾳ· ἐγὼ δὲ παντιοτρόπως κρύπτω αὐτὰ ἐν τῇ ἐμῇ ἀφρο-
B σύνῃ· ἀγαθὸς ἰατρὸς βοᾷ πρὸς ἐμὲ, μισθοὺς οὐ ζητεῖ, αἵματα οὐκ ἐκχέει· ἡ ὀκνηρία μου οὐ συγχωρεῖ μοι ἀπελθεῖν πρὸς αὐτόν· ἔρχεται αὐτὸς τοῦ θεραπεῦσαί με, καὶ εὑρίσκει με ἐσθίοντα τὰ τραύματα τὰ ἐμά· ὅταν φάγω, τότε μεταμελοῦμαι, ἀλλ' ἡ μεταμέλειά μου οὐκ ἔστιν ἀληθής· δωτὴρ πάντων τῶν ἰαμάτων, καὶ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν σὺ εἶ μό-
C νος θεὸς ἀγαθὸς καὶ εὔσπλαγχνος, ὁ δορούμενος ἀεὶ ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσί σε· ἐπειδὴ αὐτὸς ἐγὼ πεπείραμαι συνεχῶς ἀμέτρων σου ἰαμάτων, καὶ δωρεῶν ἀγαθῶν τῶν ἐμοὶ δωρουμένων ἡμέραν καθ' ἡμέραν· ἄμετρον πλάτος ὑπάρχει ἡ χάρις τῶν ἰαμάτων σου δέσποτα, καὶ πᾶσι τοῖς προσερχομένοις σοι παρέχεις ἴασιν· χάριν τούτων ἀδεῶς ἱκετεύω τὴν
D σὴν ἀγαθότητα ἀνεξίκακε κύριε, ὅπως ἔλθῃ ἐπ' ἐμὲ συνήθως ἡ χάρις σου, καὶ ἐπισυνάξῃ τὴν ἐμὴν διάνοιαν, καὶ ἰάσει πάλιν τὰ δεινά μου τραύματα· ἰδοὺ γὰρ οἱ περισπασμοὶ, αἱ μέριμναι τοῦ προσκαίρου καιροῦ ἀδολεσχοῦσι, καὶ ἀμεριμνοῦσι ἀπ' ἐμοῦ τὰ ἀγαθά σου τὰ αἰώνια· αὐτὸς δὲ μακροθύμισον ἐπ' ἐμοί· οὔτε οὐρανὸς, οὔτε γῆ δύνονται ἀ-
E ποδοῦναι ἀξίας ἀμοιβὰς ἀντὶ σῶν ἰαμάτων, καὶ χαρισμάτων· Τιμὴν γὰρ οὐκ ἔχουσιν ἐπάξιον ἀποδοῦναί σοι· διὰ δακρύων χαρίζῃς αὐτὰ, καὶ διὰ κλαυθμοῦ πικροῦ, αἰώνιον τρυφήν· ὢ δύναμις δακρύων· δώρησαί μοι κύριε τῷ ἀναξίῳ δούλῳ σου δάκρυα μετανοίας, ἵνα πλύνω τὰς ἁμαρτίας μου, ἵνα φωτισθῇ ἡ καρδία μου, ὅπως ἂν ἐξαλειφθῇ τὸ μέγα γραμ-
F ματεῖον ἐν δάκρυσιν ὀλίγοις, καὶ κατασβεσθῇ δι' ὀλίγου κλαυθμοῦ τὸ πῦρ τὸ δεῖ ἐμὲ καιόμενον· οἱ γὰρ ἐνταῦθα κλαύσωσι, ῥυσθίσονται τῶν αἰωνίων κλαυθμῶν· ἰδοὺ γὰρ συνάγω τοὺς λογισμούς μου πανταχόθεν, καὶ οὔπω ἠλευθερώθην ἀπὸ τῶν ἐνεργειῶν τῶν πονηρῶν πνευμάτων τῶν μελλόντων με κωλείειν διὰ τούτων ἐν τῷ ἀέρι· οὔπω ἔγνων τὸ βάρος τοῦ πλήθους τῶν ἁμαρτιῶν μου· οἱ καταποντίζοντές με εἰς

A με εἰς αὐτὴν ἔτι καρποφοροῦσιν ἐν τῇ σαρκί μου· ἕως πότε ὁ τάλας μεθύω ἄνευ οἴνου, καὶ ἀμελῶ ὡς ξένα τὰ ἐμά· ὡς δοῦλος πονηρὸς τοῦ κυρίου αὐτοῦ, οὕτως ἐπιβουλεύομαι τῆς ἐμῆς σωτηρίας, καὶ ὡς να ὑπελάμβανεν ἕτερος τοὺς ἐμοὺς πόνους, οὕτως οὐ θέλω ἀγρυπνῆσαι· καθ᾽ ἑκάστην παροξύνω τὴν σὴν μακροθυμίαν· περὶ ὀφθαλμῶν ἔχω τὴν ἐμὴν πικρότητα, πάντα μακροθυμεῖς διὰ τὴν πολ-

B λήν σου ἀγαθότητα· δώρησαί μοι κύριε φάρμακον ἐπιστροφῆς, ἵνα ἰαθῶ τῶν πικρῶν μου· δώρησαί μοι εἰσελθεῖν εἰς ἐγκρατείας στάδιον· δώρησαί μοι ἐν κατανύξει καρδίας διελθεῖν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου· φώτισόν μου τοὺς ἐσκοτισμένους ὀφθαλμοὺς τῆς διανοίας μου, ὅπως ἔλθω προθύμως ἐν τῷ σῷ ἀμπελῶνι· ἐπειδὴ

C ἐξέλιπεν ὁ χρόνος τῆς ζωῆς μου ἐν ματαιότητι, καὶ ἐν λογισμοῖς αἰσχροῖς· ὥρα ἑνδεκάτη ἐστὶ ὁ χρόνος τοῦ βίου μου· κυβέρνησον κύριε τὸ σκάφος τῆς ἐμῆς πραγματείας, καὶ δώρησαι σύνεσιν τῷ εὐτελεῖ ἐμπόρῳ, ἵνα ἐμπορεύσωμαι τὴν ἐμαυτοῦ πραγματείαν, ἕως καιρὸς ἔστι μοι· ὥρα γὰρ τοῦ χωρισμοῦ ἦλθε περὶ ὀφθαλμῶν μου, καὶ σφόδρα ἐφοβήθην κατα-

D νοήσας τὴν ἐμὴν πενίαν· ἀντὶ τοῦ χαρῆναι με, μᾶλλον ἐφοβήθην· φοβερὰ ὄντως ἐστὶν ὦ ψυχὴ παρουσία θανάτου ἐμπαθέσι, καὶ ἁμαρτωλοῖς, καὶ χαύνοις, καὶ τοῖς μὴ σπουδάζουσι πολιτεύεσθαι ἁγνῶς ἐν τῷ ματαίῳ βίῳ τούτῳ· οἱ μὲν γὰρ ἐργάται, καὶ τέλειοι ἀσκηταὶ ἀγάλλονται ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ χωρισμοῦ· ὁρῶντες περὶ ὀφθαλμῶν τὸν κάματον τὸν μέγαν

E τῆς αὐτῶν ἀσκήσεως, ἀγρυπνιῶν, νηστειῶν, μετανοιῶν, εὐχῶν· δακρύων, σάκκων· σκιρτᾷ αὐτῶν ἡ ψυχὴ, ὅτι εἰς ἀνάπαυσιν προτρέπονται ἀπελθεῖν ἐκ τοῦ οἰκίου σώματος· λύπη δὲ σφοδροτάτη χωρισμοῦ ἁμαρτωλοῦ ὁρῶντος πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν αὐτοῦ ἀμέλειαν, τὴν ὕλην τῆς πολυκτημοσύνης· ἀλλ᾽ οὐ συγχωρεῖται παντελῶς τί φθέγξασθαι· προτιμίᾳ γὰρ κέχρη-

F ται τὸ πρόσταγμα, ὅση μεταμέλεια τότε τὴν καρδίαν λαμβάνει τοῦ ἀμελήσαντος ὧδε τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας· οἴμοι ψυχὴ, οἴμοι, ἕνεκεν τίνος ἀμελεῖς σου τῆς ζωῆς· ἵνα τί μετέωρος διάγεις τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου· ἄφνω γίνεται ἡ κλῆσις σου, καὶ τί ποιήσεις ἐκεῖ, ἐνταῦθα ἀμελοῦσα· ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ φοβεροῦ δικαστοῦ· πῶς κλέπτει σε ὁ ἐχθρὸς, καὶ οὐ συνιεῖς· πῶς συλᾷ σε τὸν οὐράνιον πλοῦτον καὶ ἀγνοεῖς

A miſer ebrius ſum ſine vino, & mea tanquam aliena negligo? Tanquam malus ſervus domini ſui, meæ ſaluti inſidiatus ſum; & veluti alius meis laboribus ſucceſſiſſet, ita vigilare detrecto. Quotidie tuam longanimitatem irrito: ante oculos habeo acerbitatem meam: omnia patienter ſuſtines propter magnam tuam bonitatem.

B Concede mihi Domine converſionis medicinam, ut acerbitatis meæ ſanitatem recipiam. Concede mihi, ut in continentiæ ſtadium ingrediar. Concede mihi, ut cum compunctione cordis omnes vitæ meæ dies traducam. Illumina oculos meæ mentis tenebris oppreſſos, ut promte in vineam tuam proficiſcar, quoniam vitæ meæ tempus in vanitate fædiſque co-

C gitationibus defecit. Hora undecima eſt tempus vitæ meæ: Guberna Domine naviculam negotiationis meæ, & largire intellectum tenui mercatori, ut de mea negotiatione lucrum reportem, quandiu mihi tempus adeſt. Etenim hora ſeparationis meæ ante oculos meos advenit, vehementerque exterritus ſum, meam paupertatem recogitans: pro eo ut ego gauderem,

D potius expavi. Timenda profecto eſt, o Anima, præſentia mortis, mollibus, & peccatoribus, & ſuperbis, iiſque qui omni ope non nituntur, ut in hac vana vita caſte verſentur. Nam operantes, & qui cum omni ſtudio ſe exercent, ſeparationis hora exultant, ante oculos habentes laborem magnum ſuarum in pietate exercita-

E tionum, vigiliarum, jejuniorum, poenitentiæ, orationis, lacrymarum, ſaccorum? Exilit illorum anima, quia invitantur ad requiem in exeundo a proprio corpore. Mœſtitia vero vehementiſſima ſeparationis eſt peccatoris, videntis ante oculos ſuam negligentiam, materiem opulentiæ. Verum omnino ei non permittitur quidquam loqui: promtitudinem enim requirit

F imperium tantam, quanta poenitentia tum cor occupat illius, qui heic ſuam ſalutem neglexit. Heu mihi, Anima, heu mihi, quare vitam tuam negligis! Quorſum ſuſpenſa, dies vitæ tuæ traducis! Repente fit vocatio tua, & quid ibi facies, heic ſocorditer vivens, ante tribunal Judicis tremendi? Quomodo rapit te inimicus, & non intelligis? Quo pacto ſpoliat te divitiis

tiis cœleſtibus, & elata non attendis? Fili Dei Chriſte impeccabilis, ſuſcipe me longanimis. Largire mihi ſalvator, meditationem vitæ futuræ, ut voluntates tuas perficiam. Saltem in ſenectute fac, ut cooperer gratiæ tuæ, ut diligenter negotier cum argento, quod dediſti mihi tu Rex cœleſtis. Quomodo igitur adſtare potero ſuſpenſus ego ante tremendum tribunal? Quomodo ego impatiens, atque infructuoſus conſors inveniar operantium heic juſtitiæ fructum. In quo cœtu dignoſcar, quando Sancti cognoſcent ſe invicem in thalamis cœleſtibus, qui fuerunt ſancti, juſti, continentes, humiles, ambulantes in lumine inacceſſibili: peccatores, vitioſi, ſuperbi, arrogantes, in deliciis ſecure viventes, in igne æterno, atque inextinguibili. O anima vecors, o anima inſenſibilis, o anima peroſa tuam propriam æternam vitam! Quem ad finem mala pravarum cogitationum conſuetudo te abripit? Expectas in tua negligentia fore, ut finis tuus venire tardet: at ut fulgur veniet ad te. Vigila anima mea cum lacrymis deprecando. Clama ex toto corde tuo, ut inveniat te ad converſionem, ob preces immaculatæ Dominæ noſtræ Genitricis Dei, omniumque tuorum Sanctorum, quoniam benedictus es in ſecula. Amen.

PRECATIO SEPTIMA.

Planctus ad veſperas Sabbati.

ETiam nunc, atque hodie vultu pudore ſuffuſo, atque in terram dejecto ad Angelorum Dominum, omniumque rerum conditorem loqui audeo. Ego vero terra ſum, & cinis, opprobrium hominum, & abjectio plebis: vermis profecto, & non homo, reprehenſibilis, totus dolore oppreſſus, plenuſque confuſione. Quomodo in tuam bonitatem Domine oculos intendam? Quo pacto linguam impiam, ac contaminatam movere audebo? Quomodo meæ confeſſionis initium faciam? Extra modum miſer nomen tuum irritavi, & magis quam prodigus luxurioſe vixi. Quod enim in me erat, ſecundum tuam imaginem corrupi, tuorumque præceptorum vocem non obſervavi. Quorum peccatorum meorum remiſſionem peccator prius expoſcam? eorum ne, quæ ſcienter patrata ſine ulla differentia venia

A ἀγνοεῖς μετέωρε· μακρόθυμε ἀντιλαβοῦ μου
υἱὲ τοῦ θεοῦ ἀναμάρτητε Χριστέ· δώρησαί μοι
σωτὴρ τὴν μελέτην τῆς μελλούσης ζωῆς, ἵνα
τὰ σὰ θελήματα ἐκτελέσω· κἂν ἐν γήρει τῆς
χάριτός σου σύνεργόν με ποίησον, ἵνα πραγ-
ματεύσωμαι καλῶς ἐν ἀργυρίῳ· ὃ αὐτός μοι
δέδωκας βασιλεῦ οὐράνιε· πῶς ἄρα ἔχω πα-
ραστῆναι ὁ μετέωρος ἐγὼ ἔμπροσθεν τοῦ φο-
B βεροῦ βήματος· πῶς ἐγὼ ὁ ἀνυπομόνητος, καὶ
ἄκαρπος, συντελείεις εὑρεθῶ τοῖς ποιήσασιν
ὧδε καρπὸν δικαιοσύνης· ἐν ποίᾳ διαγωγῇ
γνωρισθῶ, ὅταν οἱ ἅγιοι γνωρίζωσιν ἀλλήλους
ἐν παστοῖς οὐρανίοις, ὅσιοι, δίκαιοι, σώφρονες,
ταπεινοὶ, ἐν φωτὶ ἀδύτῳ πορεύοντες· ἁμαρ-
τωλοὶ, φαῦλοι, ὑπερήφανοι, ἀλάζονες, σπα-
ταλόντες ἀμερίμνως, ἐν πυρὶ αἰωνίῳ, καὶ ἀ-
C κατασβέστῳ· ὦ ψυχὴ ἀσύνετε, ὦ ψυχὴ ἀ-
ναίσθητε, ὦ ψυχὴ μισήσασα τὴν σεαυτῆς ζωὴν
αἰώνιον· ἕως πότε ἡ κακὴ συνήθεια τῶν πο-
νηρῶν λογισμῶν ἕλκει σε· προσδοκᾷς ἐν τῇ
σῇ ἀμελείᾳ, ὅτι βραδύνει εἰσελθεῖν ἡ τε-
λευτή σου, ἀλλ᾽ ὡς ἀστραπὴν εἰσέλθει σοι·
γρηγόρησον ὦ ψυχή μου ἐν δάκρυσιν εὐχο-
μένη· βόησον ἐξ ὅλης σου καρδίας· ὅπως
D εὕρῃ σε εἰς ἐπιστροφήν· πρεσβείαις τῆς πανα-
χράντου δεσποίνης ἡμῶν θεοτόκου, καὶ πάν-
των σου τῶν ἁγίων· ὅτι εὐλογητὸς εἶ εἰς τοὺς
αἰῶνας ἀμήν.

ΠΕΝΘΟΣ ΤΩ͂ ΣΑΒΒΑΤΩ ΕΣΠΕΡΑΣ.

E ΝΥ͂Ν ἔτι καὶ σήμερον κατῃσχυμμένῳ προ-
σώπῳ, καὶ εἰς γῆν νεύοντι τολμῶ λα-
λῆσαι πρὸς τὸν δεσπότην τῶν ἀγγέλων, καὶ
δημιουργὸν τῶν ἁπάντων· ἐγὼ δὲ εἰμὶ γῆ, καὶ
σποδὸς, ὄνειδος ἀνθρώπων, καὶ ἐξουθένημα
λαοῦ· σκώληξ ἀληθῶς, καὶ οὐκ ἄνθρωπος·
κατεγνωσμένος ὢν ὅλος κατώδυνος, καὶ κατη-
φείας πλήρης· πῶς ἀτενίσω πρὸς τὴν σὴν
ἀγαθότητα δέσποτα· ποίαν γλῶτταν ἀσεβῆ,
F καὶ μεμολυσμένην τολμήσω κινῆσαι· πῶς δὲ
τὴν ἀρχὴν ποιήσω τῆς ἐμῆς ἐξομολογήσεως·
ὑπὲρ τὸ μέτρον ὁ τάλας τὸ ὄνομά σου πα-
ρώξυνα, καὶ ὑπὲρ τὸν ἄσωτον ἀσώτως ἐβίω-
σα· Τὸ γὰρ ἐν ἐμοὶ κατ᾽ εἰκόνα σου μολύ-
νας ἠχρήωσα, καὶ τὴν φωνὴν τῶν προσταγ-
μάτων σου οὐκ ἐτήρησα· ποίων μου ἁμαρτιῶν
ἄφεσιν ὁ ἁμαρτωλὸς πρότερον αἰτήσω, τῶν
ἐν γνώσει ἀσυγκρίτως ἀσυγνώστων, ἢ τῶν ἐν
προαι-

παραβάσεσι τῶν ἁγίων σου ἐντολῶν, ἢ τῶν ἐν συγκαταθέσεσι τῶν πονηρῶν λογισμῶν· οἶδα κύριε, ὅτι διὰ τοὺς πολλοὺς μολυσμοὺς τῆς ψυχῆς μου, καὶ τὴν ἀκαθαρσίαν μου· οὐκ εἰμὶ ἄξιος τῆς σῆς φοβερᾶς ἐπικλήσεως· οὐ δύναμαι στῆναι εἰς προσευχὴν ἐνώπιόν σου· οὐ δύναμαι ἀτενίσαι, καὶ ἰδεῖν εἰς τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι ταῖς ἀτόποις ἐπιθυμίαις θύραν ἀνοίξας, καὶ . . . . . καὶ ἀτάκτοις ὁρμαῖς χρησάμενος, τὴν ταλαίπωρόν μου ψυχὴν τοῖς πάθεσι κατεμόλυνα, ὅτι μοχθηρίᾳ γνώμης τὸν χιτῶνα τῆς ψυχῆς μου ἐσπίλωσα, ὅτι ὅλος ἐφυράθη ὁ νοῦς μου τοῖς λογισμοῖς τῶν δαιμόνων, ὅτι διὰ τῶν ἔργων μου πάντων, καὶ λογισμῶν παρεπίκρανα, καὶ ἀεὶ πικραίνω τὴν σὴν ἀγαθότητα, τὸν δὲ ἐχθρόν μου, καὶ πολεμοῦντα με ἀεὶ ἐπισπῶμαι, καὶ θεραπεύω· ἐλέγχει μου τὴν διάνοιαν ἡ ἐμὴ συνείδησις, καταισχύνω τὸ πρόσωπόν μου ἐν τῇ καρδίᾳ μου· αὐτοκατάκριτος εἰμὶ πρὸ τῆς ἀποκειμένης μοι κρίσεως· ἔχω θριαμβεύουσάν με τὴν προσοῦσαν μοι ἀσωτίαν· ὅτι ἀεὶ τῷ βορβόρῳ τῆς γαστριμαργίας ἐγκαλινδοῦμαι, ἀεὶ τοῖς ῥυπαροῖς λογισμοῖς καταχραίνομαι· παιδιόθεν ἐγενόμην σκεῦος τοῖς φθοροποιοῦ ἁμαρτίας, καὶ νῦν καθεκάστην ἀκούων περὶ κρίσεως, καὶ ἀνταποδόσεως, οὐ βούλομαι ἀντιστῆναι τῆς σαρκὸς ταῖς ἐπιθυμίαις, ἀλλὰ πάντοτε πλανῶμαι, πάντοτε αἰχμαλωτίζομαι· οἴμοι κύριε, ὅτι τὴν μακροθυμίαν σου κακῶς ἐδαπάνησα· οἴμοι ὅτι ἐν πολλοῖς ἔτεσιν ἐλύπησα τὸ πνεῦμά σου τὸ ἅγιον· οἴμοι ὅτι ὁ χρόνος τῆς ζωῆς μου παρέδραμεν ἐν πάσῃ ματαιότητι· ἀλλὰ κύριε μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξῃς με, μὴ δημοσιεύσῃς τὰς μυσαρὰς μου αἰσχρουργίας ἐν τῷ παγκοσμίῳ θεάτρῳ, πᾶσιν ἀγγέλοις, καὶ ἀνθρώποις εἰς ἐμὴν αἰσχύνην, καὶ κατάκρισιν αἰώνιαν· αἴτιος γὰρ ὑπάρχω πάσης αἰσχύνης, καὶ κατακρίσεως· πῶς θρηνήσω τὴν τύφλωσιν τῆς ἐμῆς ψυχῆς, πῶς θρηνήσω τὴν τοσαύτην μου ἄγνοιαν, πῶς θρηνήσω τὴν οὕτως ἐμπαθῆ, καὶ ἀμετανόητόν μου προαίρεσιν· σήμερον οἱ ἀσκηταὶ ἀναπαύονται τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου πνεύματος, ἐγὼ δὲ ταράττομαι τὴν ἐξ ἀμελείας πτωχείαν μου ἀναγογγυζόμενος. παρεσυνεβλήθην τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις, καὶ ὡμοιώθην αὐτοῖς· γυμνὸς ἐγενόμην ὁ τάλας τῇ ἐμῇ ῥαθυμίᾳ, ἐπειδὴ ἀλλότριος εἰμὶ ἀπὸ τῆς ἐν προσευχῇ, καὶ ἀγρυ-

A venia digna non ſunt; an eorum, quæ in præceptorum divinorum tranſgreſſione, an quæ in conſenſu pravarum cogitationum ſita ſunt? Scio Domine, me propter inquinamenta animæ meæ complura, meamque immunditiam, dignum non eſſe tremendo tui nominis cognomento. Ante faciem tuam ſtare non poſſum ad orandum: reſpicere, & videre altitudinem cœli non poſſum, B quod turpibus deſideriis januam aperiendo, & . . . . abſurdiſque cupiditatibus abutendo, miſerrimam meam animam pravis affectionibus inquinavi, quod mentis nequitia animæ meæ veſtem ſordibus affeci, quod totus meus intellectus corruptus eſt dæmonum cogitationibus, quod univerſis meis operibus, verbiſque ad iracundiam provocavi, C ſemperque provoco bonitatem tuam, meumque adverſarium, & contra me pugnatorem ſemper allicio, obſequiiſque demereor. Conſcientia mea meam mentem reprehendit, vultum meum ex corde pudore ſuffundo: me ipſum mea ſententia ante paratum mihi judicium condemno: habeo luxuriam exiſtentem in me, quæ de me triumphat, quia ſemper in gulæ cœno volutor, ſemper D ſordidis fœdor cogitationibus. A puero factus ſum vas peccati exitioſi, & nunc quotidie de judicio, ac retributione ſermones audiens, nolo obſiſtere carnis deſideriis, ſed ſemper aberro, ſemper captivus fio. Heu mihi, Domine, quia longanimitatem tuam male impendi: heu mihi, qui per multos annos Spiritum Sanctum tuum contriſtavi. E Heu mihi, quia tempus vitæ meæ pertranſivit in omni vanitate. Sed Domine in ira tua ne arguas me: ne publices abominandas fæditates meas in theatro totius mundi, omnibus Angelis, & hominibus, in meam confuſionem, & condemnationem æternam. Reus etenim ſum omnis ignominiæ, ac condemnationis. Quomodo plorabo cæcitatem animæ meæ? Quomodo lugebo tantam F ignorantiam meam? Quomodo plorabo meam voluntatem pravis affectionibus adeo deditam, ac pœnitentiæ vacuam? Hodie Aſcetæ in conſolatione Sancti Spiritus requieſcunt; ego vero perturbor obmurmurans meæ paupertati ob negligentiam. Comparatus ſum jumentis inſipientibus, & ſimilis factus ſum illis. Nudus factus ſum, miſer, propter meam ſocordiam, quoniam alienus ſum ab iis, qui orant, & vigilant. Reſpice

pice Domine cum miſericordia ex altitudine ſancta tua. Aſpice infelicem animam meam, correctionis expertem; & quibus judiciis ſcis, miſerere, corrige me. Tanquam in conſpectu ſancti Throni gloriæ tuæ adſtans, tanquam complexus tuos pedes immaculatos, ſic oro, atque obteſtor corde contrito. Miſerere miſericors creaturæ tuæ: converte me gratis per tuam gratiam. Novi te omnia poſſe: nihil vero tibi eſſe impoſſibile. Noli expectare corruptam meam voluntatem, quia promtitudinem non habeo ad me ipſum emendandum. Plora ſuper me, univerſa natura viſibilis, atque inviſibilis, qui in peccatis, praviſque affectionibus conſenui. Lugete ſuper me, exterius propter videntes me, temperatè viventem, interius vero ſemper ſcortantem. O anima infelix, tua diſſolutio a corpore appropinquavit. Quare lætaris alienis a te ſpeculationibus, quas debes relinquere, ac debes deponere. Quibus rebus unquam delectaſti Dominum, Dei Matrem, Sanctos, vicinos tuos? Vigila infelix anima, ne inveniaris in doloribus, ac gemitibus, ne incaſſum fleas in ſæcula ſæculorum. Venient tunc omnia in mentem, ſed non aderit tibi auxilium. Nunc eſt mercatus, in quo omnes negotiantur. Mitte virtutem ſupra tuum auxilium. Converte me, ut vivam in ſanctitate ſecundum ſanctam voluntatem tuam. Expurga cor meum factum ſpelæum, & receptaculum dæmoniorum. Non ſum dignus, ut petam Domine remiſſionem. Sæpe enim pœnitentiam agere tecum conſtitui, & promiſſi fidem non præſtiti. Sæpe me erexiſti, & ego rurſus concidi. Ideo ſententiam fero contra me, fateorque me omni ſupplicio eſſe dignum, ac caſtigatione. Quoties illuminaſti tenebroſam mentem meam, & prohibuiſti a deceptione cogitationes meas, & denuo in pejus ruo? Totus commoveor tremens hæc recogitans, & rurſus voluptas vicit me. Quo pacto dinumerare potero dona gratiæ tuæ in me collata, quæ ego miſer contemſi, ac contemno propter meam ſocordiam? Propterea innumeris muneribus me cumulaſti; aſt ego infelix contraria tibi rependo. Verum tu Domine, ut inſitum habens longanimitatis pelagus, & miſericordiæ abyſſum, ne permittas, ut ego tanquam ficulnea infructuoſa excindar: ne feſtines me immaturum a mea

A ἀγρυπνίᾳ ἐπίβλεψον δέσποτα ἐν ἐλέει ἐξ ὕψους
ἁγίου σου· εἶδε τὸ ἀδιόρθωτον τῆς ἐμῆς ἀθλίας
ψυχῆς, καὶ οἷς ἐπίστασαι κρίμασι· ἐλέησον,
διόρθωσόν με· ὡς ἐνώπιον τοῦ ἁγίου θρόνου
τῆς δόξης σου παριστάμενος, ὡς τῶν ἀχράντων σου
ποδῶν ἐφαπτόμενος, οὕτω δέομαι, καὶ ἀντι-
βολῶ μετὰ συντετριμμένης καρδίας· ἐλέησόν
με ἐλεῆμον τὸ ποίημά σου, ἐπίστρεψόν με
B δωρεὰν τῇ σῇ χάριτι· οἶδα ὅτι πάντα δύ-
νασαι, ἀδυνατεῖ δὲ σοι οὐδέν· μὴ ἀναμένῃς
τὴν ἐμὴν διεφθαρμένην προαίρεσιν, ὅτι οὐκ
ἔχω προθυμίαν εἰς τὸ διορθώσασθαι ἐμαυτόν·
κλαύσατε ἐπ᾽ ἐμὲ πᾶσα φύσις ὁρατὴ, καὶ ἀό-
ρατος τὸ ἐν ἁμαρτίαις, καὶ πάθεσι καταγη-
ράσαντα· κλαύσατε ἐπ᾽ ἐμὲ τὸν ἔξωθεν διὰ
τοὺς ὁρῶντας με σωφρονοῦντα, ἔσωθεν δὲ ἀεὶ
C πορνεύοντα· ὦ ψυχὴ ἀθλία ἤγγικέ σου ἡ
ἐκ τοῦ σώματος διάλυσις· ἵνα τί εὐφραίνῃ
εἰς ἀλλότριά σοι θεωρήματα, ἃ μέλλεις κα-
ταλεῖψαι, καὶ μέλλεις στερηθῆναι· τίνα γοῦν
εὔφρανας τὸν κύριον, τὴν θεοτόκον, τοὺς ἁ-
γίους, τοὺς γείτονάς σοι· νῆψον ἀθλία ψυχὴ,
ἵνα μὴ εὑρεθῇς ἐν λύπαις, καὶ στεναγμοῖς,
ἵνα μὴ κλαίῃς ἀνωφελῶς εἰς αἰῶνας αἰώνων·
D ἥξουσι τότε πάντα εἰς τὴν σὴν διάνοιαν, ἀλλ᾽
οὐ βοηθῆς· νῦν ἐστὶν ἡ ἀγορὰ, ἣν πάντες
ἀγόρασαν· πέμψον δύναμιν ὑπὲρ τὴν σὴν
βοήθειαν· ἐπίστρεψόν με, καὶ ζῶ ἐν ὁσιότη-
τι κατὰ τὸ σὸν ἅγιον θέλημα· ἁγίασόν μου
τὴν καρδίαν, σπήλαιον, καὶ κατοικητήριον γε-
νομένην τῶν δαιμόνων· οὐκ εἰμὶ ἄξιος αἰτῆσαι
συγχώρησιν κύριε· πολλάκις γὰρ μετανοεῖν σοι
E συνεταξάμην, καὶ ψεύστης τῆς συνταγῆς ἐγενό-
μην· πολλάκις με ἀνέστησας, κἀγὼ πάλιν
κατέπεσα· διὰ τοῦτο τὴν ἀπόφασιν ἐκφέ-
ρω κατ᾽ ἐμαυτοῦ, καὶ ὁμολογῶ, ὅτι ἄξιος
εἰμὶ πάσης κολάσεως, καὶ τιμωρίας· ποσά-
κις ἐφώτισεν τὴν ἐσκοτισμένην μου διάνοιαν, καὶ
ἐπισυνῆξεν ἀπὸ πλάνης τοὺς λογισμούς μου,
καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ χεῖρον ἔρχομαι· ὅλος ἐξί-
F σταμαι τρέμων, ταῦτα διενθυμούμενος, καὶ πά-
λιν ἡ ἡδονὴ ἐνίκησέ με· πῶς ἐξείπω τὰς γι-
νομένας μοι δωρεὰς τῆς χάριτός σου κύριε,
ἅσπερ ὁ δείλαιος ἐγὼ ἠθέτησα, καὶ ἀθετῶ
δι᾽ ἐμὴν ἀμέλειαν· διὰ τοῦτο μυρίων δωρεῶν
με ἐνέπλησας· ἐγὼ δὲ ὁ ἄθλιος τὰ ἐναν-
τία σοι ἀμείβομαι· ἀλλὰ σὺ κύριε ὡς ἔμ-
φυτον ἔχων τῆς μακροθυμίας τὸ πέλαγος, καὶ
τῆς εὐσπλαγχνίας τὴν ἄβυσσον, μὴ παραχω-
ρήσῃς

ῥήσῃς ἐκκοπῆναί με ὡς τὴν συκῆν τὴν ἄκαρπον, μὴ σπεύσῃς θερίσαι με ἐκ τῆς ζωῆς μου ἄωρον· μὴ ἁρπάσῃς με ἀνέτοιμον ὑπάρχοντα· μὴ ἄρῃς με λαμπάδα μὴ ἀνάψαντα· μὴ λάβῃς με μὴ ἔχοντα γάμου ἔνδυμα, ἀλλ' ὡς ἀγαθὸς, καὶ φιλάνθρωπος ἐλέησόν με, καὶ χάρισαί μοι ἔτη πρὸς μετάνοιαν, καὶ μὴ παραστήσῃς γυμνὴν τὴν ψυχήν μου, ἐλεεινὸν στηλίτευμα, τῷ φοβερῷ, καὶ ἀδεκάστῳ σου βήματι· εἰ ὁ δίκαιος μόλις σώζεται, ὁ ἀσεβὴς, καὶ ἁμαρτωλὸς ἐγὼ ποῦ φανοῦμαι; εἰ στενὴ, καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, πῶς ἐγὼ σπαταλῶν, τρυφῶν, μετεωριζόμενος ἀξιωθῶ τῶν ἐκείνων ἀγαθῶν; ἀλλὰ σὺ κύριε σωτήρ μου υἱὲ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ· σὺ ὡς οἶδας, ὡς θέλεις διὰ μόνην τὴν σὴν ἀγαθότητα, δωρεὰν ἐπίστρεψόν με ἀπὸ τῆς ἐνούσης μοι κακίας, καὶ ἀπωλείας, εἰς τὸ ἔλεός σου καταφεύγω ὁ τετραυματισμένος· δέξαι μου τοὺς στεναγμοὺς ὡς τῆς πόρνης τὰ δάκρυα· οἶδας δέσποτα τὸ εὐόλισθον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως· μνήσθητι, ὅτι ἐκ νεότητος ἔγκειται ἡ διάνοια τοῦ ἀνθρώπου ἐπιμελῶς ἐπὶ τὰ πονηρὰ, καὶ μὴ ὀργισθῇς ἡμῖν, ἀλλ' ἄνοιξόν μοι χεῖρας, καὶ θύραν τοῦ ἐλέους σου· μὴ νικήσει ἡ ἐμὴ ῥαθυμία τὴν σὴν φιλανθρωπίαν, μὴ νικήσει ἡ ἐμὴ ἀμέλεια τὴν σὴν σπουδήν· πρόσδεξαι δέσποτα, καὶ εἰσάκουσον τὴν ῥυπαρὰν, καὶ ἀναξίαν μου δέησιν, ὁ σώζων τοὺς ἐλπίζοντας ἐπὶ σὲ, ὁ μὴ ἀποστρεφόμενος τὴν δέησιν τῶν ἁμαρτωλῶν, ὁ διδοὺς χεῖρα τῷ χαμαὶ κειμένῳ· ὁδίγησόν με εἰς τὸν φόβον σου. δός μοι δάκρυα κατανύξεως· ἦρα τοὺς ὀφθαλμοὺς τοὺς νοεροὺς τῆς ψυχῆς μου πρὸς σὲ κύριε, καὶ μὴ ἀπορρίψῃς με ἀπὸ τοῦ προσώπου σου, ὅτι εὐλογητὸν ὑπάρχει τὸ ὄνομά σου εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν.

A a mea vita evellere : noli me imparatum rapere, noli me tollere, quum lampadem non accenderim : Noli me abripere non habentem veſtem nuptialem; ſed tanquam bonus, hominumque amator miſerere mei, & concede mihi tempus ad pœnitentiam, & ne ſtatuas nudam animam meam, miſerandum infamiæ ſignum, ante terribile, atque incorruptum tuum tribunal. Si juſtus B vix ſalvabitur, impius & peccator ego ubi comparebo? Si arcta, atque anguſta eſt via, quæ ducit ad vitam; quo pacto ipſe voluptuoſus, delicatus, ſuperbus, illis bonis dignus reputabor? Sed tu Domine Salvator meus, fili veri Dei, tu ut ſcis, ut vis, propter ſolam tuam bonitatem gratis converte me ab inſita in me malitia, ac C perditione. Ad miſericordiam tuam confugio vulneribus oppreſſus. Excipe mea ſuſpiria, ut lacrymas Meretricis. Noſti Domine humanæ naturæ lubricum. Recordare cogitationem hominis ab adoleſcentia omni conatu intentam eſſe ad malum, & ne iraſcaris nobis, ſed expande mihi manus, & januam miſericordiæ tuæ. Ne vincat mea ignavia tuam humanitatem : ne D vincat mea negligentia curam tuam. Suſcipe Domine, & exaudi ſordidam, atque indignam deprecationem meam, qui ſalvos facis ſperantes in te, qui minime averſaris preces peccatorum, qui manum porrigis jacenti in terra. Deduc me in timorem tuum. Da mihi lacrymas compunctionis. Levavi oculos ſpirituales animæ meæ ad te E Domine, & ne repellas me a conſpectu tuo, quia benedictum manet nomen tuum in ſæcula ſæculorum. Amen.

F

PRECATIO OCTAVA.

Quoniam non genuflectitur Sabbato ad Veſperas, addita eſt hac oratio.

Gratia tua conceſſit mihi, ut loquerer ad te Domine. Ut ſolus bonus, & ſanctus, atque omnium noſtrum Opifex, dimitte iniquitates, ac peccata ſervi tui peccatoris ingrati. Scio Domine a me homines univerſos ſuperari peccatis, ſed habeo pro refugio ſupereminentem abyſſum tuarum miſericordiarum. Minime dubito te ſuſcipere, ac miſericorditer amplecti omnes, qui ad tuam bonitatem confugiunt, & quum ſis præſcius Domine, te prævidere cor illius, qui venit ad te, atque ita a te recepi ex toto corde venientem, ſicut mercatorem cum multis divitiis adventantem, ſic amplecteris accedentem ad te ex toto corde. Exoptas enim videre pœnitentiam, & gaudes ſtudio ſervorum tuorum, qui vehementer contendunt. Concede mihi indigno famulo tuo lacrymas, ut cum illuminatione, & deſiderio, & fide exorem incomparabilem tuam bonitatem, ut ſanitatem conſequar omnium vulnerum, latentium. Oſtende igitur, & apparebit miſericordia tua erga me miſerum. Libera me a debitis mihi ſuppliciis. Prædicetur gratia tua ſicut ſemper, & alibi, ſicut ſupra innumeros negligentes, veluti me, & ſicut impleſſi hydrias tua benedictione, reple cor meum gratia tua, tuaque bonitate: Mater miſericors contempta a proprio partu, illum non deſpicit, quia vincunt matris viſcere. Similes vidimus hac in re etiam volucres, eodem modo etiam jumenta. Omnia tu diſpoſuiſti Domine: verum illa quidem judicium non ſubibunt, aſt ego etiam verbi otioſi, & pravæ, cogitationis, & ipſius deſideriis pœnas dabo. Ego autem, ſtatim ac voluptas me aggreditur, ſubito omnia mea ſimul obliviſcor, & tanquam omnino mente captus nequitiæ inſervio, jactator, iracundus, mollis, piger, elatus, guloſus, voluptuoſus, maculatus, ſingulos horis in errorem abducor, ac minime intelligo. Præſentia gratiæ tuæ, Domine humaniſſime præbet dulcedinem, quietem compunctionem, o hominum amator Domine ſupra modum benigne, volens, ac nolens ſalvum fac me propter magnam bonitatem tuam.

A

ΕΥ̓ΧἨ ἘΤΈΡΑ.

Ἡ Χάρις σου δέδωκέ μοι τὸ λαλεῖν πρὸς σὲ κύριε, ὡς μόνος ἀγαθὸς, καὶ πάντων ἡμῶν δημιουργὸς συγχώρησον ἀνομίας, καὶ ἁμαρτίας δούλου σου ἁμαρτωλοῦ ἀγνώμονος· οἶδα ὅτι ὑπερβάλλω ταῖς ἁμαρτίαις πάν-
B των ἀνθρώπων κύριε, ἀλλ' ἔχω καταφυγὴν τὴν ὑπερβάλλουσαν ἄβυσσον τῶν σῶν οἰκτιρμῶν· πέπεισμαι δὲ ὅτι προσδέχῃ, καὶ ἐλεεῖς πάντας τοὺς προσερχομένους τῇ σῇ χρηστότητι, καὶ προγνώστης ὢν δέσποτα, καρδίαν τοῦ προσερχομένους προβλέπεις, καὶ ὡς ἔμπορον ἐπιδημήσαντα μετὰ πλούτου πολλοῦ, οὕτω προσδέχῃ τὸν προσερχόμενον ἐξ ὅλης ψυχῆς· πο-
C θεῖς γὰρ ἰδεῖν τὴν μετάνοιαν, καὶ χαίρεις ἐπὶ τῇ σπουδῇ τῶν δούλων σου τῶν ἀγωνιζομένων· δώρησαί μοι τῷ ἀναξίῳ δούλῳ σου δάκρυα, ἵνα μετὰ φωτισμοῦ, καὶ πόθου, καὶ πίστεως ἱκετεύω τὴν ἀνείκαστόν σου ἀγαθότητα, ὅπως ἰαθῶ ἀπὸ τῶν κρυπτῶν μου τραυμάτων· δεῖξον οὖν, καὶ φανίσεται ἡ εὐσπλαγχνία σου εἰς ἐπὲ τὸ ταλέπωρον· ἀπάλλαξόν με τῶν πρεπόν-
D των μοι κολαστηρίων· κηρυχθήει ἡ χάρις σου ὡς πάντοτε, καὶ ἀλλαχοῦ, ὡς εἰς ἀναριθμήτους ῥαθύμους ὡς ἐμὲ, καὶ ὡς ἐπλήρωσας τὰς ὑδρίας ἀπὸ τῆς εὐλογίας σου, πλήρωσόν μου τὴν καρδίαν ἀπὸ τῆς χάριτώς σου, καὶ τῆς ἀγαθοσύνης σου· ἡ εὔσπλαγχνος μήτηρ κύριε ἀθετουμένη ὑπὸ τοῦ ἰδίου βρέφους οὐ περιβλέπει αὐτὸ, ὅτι νικᾷ τῆς μητρὸς ἡ εὐσπλαγχνία· ὁμοίως καὶ πετι-
E νὰ πολλάκις εἴδωμεν ἐπὶ τούτῳ· ὁμοίως καὶ κτίνεσι· Τὰ πάντα σὺ ἐδημιούργησας κύριε· ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχονται, ἐγὼ δὲ καὶ περὶ ἀργοῦ λόγου, καὶ πονηρῶν ἐνθυμήσεων, καὶ περὶ τῆς ἐπιθυμίας αὐτῆς δίκας ὑφέξω· ἐγὼ δὲ ἄρνω ἀπελθούσης μοι ἡδονῆς, εὐθὺς ἐπιλανθάνω μου πάντα ὁμοῦ ἐ καὶ ὡς παραφρονῶν πάντα δουλεύω τῇ κακίᾳ, κενόδοξος,
F ὀργίλος, χαῦνος, ὀκνηρὸς, μετέωρος, γαστρήμαργος, φιλήδονος, καταμολυνόμενος, κατὰ πᾶσαν ὥραν περιπλανῶμαι, καὶ οὐ συνιῶ· ἡ παρουσία τῆς χάριτός σου δέσποτα χιλάνθρωπε παρέχει γλυκασμὸν, ἡσυχίαν, κατάνυξιν ὦ φιλάνθρωπε κύριε ὑπεράγαθε, θέλων, καὶ οὐ θέλων σῶσόν με διὰ τὴν πολλήν σου ἀγαθότητα.

A

ΠΕ'ΝΘΟΣ ΤΗ͂Σ ΚΥΡΙΑΚΗ͂Σ ἙΣΠΕ'ΡΑΣ.

Ὡς ἐνώπιον κύριε τοῦ φοβεροῦ σου βήματος ἑστὼς ὁ κατάκριτος, καὶ τὸν ἔλεγχον βλέπω τῶν ἔργων μου, καὶ τὴν δοθεῖσάν μοι ψῆφον δικαίαν σου ἀπορρίπτουσάν με τοῦ ἁγίου προσώπου σου εἰς κολάσεις ἀφορήτους τὸν ἄθλιον, καὶ ὡς τότε σοι μέλλων προσφθέγγεσθαι, νῦν κραυγάζω σὺν τρόμῳ, καὶ δάκρυσι, δίκαιος εἶ κριτὰ δικαιότατε, καὶ δικαία ἡ κρίσις σου· οὐ γὰρ ἠδίκημαι· ἀγαθοὶ ἁγιώτατοι ἄγγελοι, ἐπ' ἐμοὶ σταλάξατε δάκρυα, ἐγὼ γὰρ ἐμαυτὸν οὐκ ἠλέησα, τοῦ θεοῦ παραβλέψας τὸν ἔλεον· λοιπὸν ὄντως δικαίως εὐθύνομαι, ὅτε παρετίθη μοι τὸ ἔλεος ὁ κύριος· μὴ φρονῶν οὐδαμῶς τούτου ἤκουον, καὶ εὐλόγως με νῦν ἀποστρέφεται· Τότε δὴ λαλήσουσι μετ' ὀργῆς οἱ ἄγγελοι· οὐ καιρὸς μετανοίας νῦν, ἀλλ' ἀνταποδόσεως πέφυκε· ἡ παράκλησις ἄρτι ἠσθένησε, μετανοίας ἀργοῦσι καὶ δάκρυα, τῶν κολάσεων δὲ περιττεύουσι, στεναγμοὶ οὐκ ἀκούονται ἄπαυστοι, ἀλλὰ νῦν ὀδυρμὸς ἀτελεύτητος· ἀλλ' ἄπελθε λάβε τῶν ἔργων σου τὴν πικρὰν, καὶ δεινὴν ἀνταπόδοσιν, καταφλέγων ὡς ὕλη ἀκάθαρτος, ἀναφλέγων τὴν ἄσβεστον γέενναν ἀκοιμήτου θηρὸς πικροῦ σκώληκος· ὡς τοῦ σκότους υἱὸς κατατρύφησον, αἰωνίζοντος σκότους ἠγάπησας, ἐναπολαῦσον μέλαινα πρόσωπα, ἀνθ' ὧν ἐβδελύξω φῶς τὸ ἀΐδιον· ἐκεῖ ἐκεῖ ἔσται κλαυθμὸς ἀκατάπαυστος, καὶ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων καταδύνως· οἴμοι ψυχή μου ταλαίπωρε, γυμνὴ οὖσα χρηστῶν ὅλως πράξεων· πῶς θεάσῃ κριτὴν τὸν ἀδέκαστον, ἀρχαγγέλων ἑστώτων, καὶ ψαλλόντων, γηγενῶν παρεστώτων γυμνῶν, ἅπαντες τοῦ φρικτοῦ θρόνου τρέμουσιν ἅπαντες· ἡ γὰρ κρίσις ἀνίλεως δὲ ἐστὶ τοῖς μὴ πράξασιν ὧδε τὸν ἔλεον· οἴμοι τότε ψυχὴ ἡ καταδύνως· ἀλλ' οὐκ ἔστι φωνὴ, καὶ ἀκρόασις· Τὰ γὰρ πάντα ὡς ἄλλα ἀλλάξουσι, καὶ τὸ εἶδος λυπὸν, καὶ ταῖς πράξεσι, τοῦ ὀγδόου αἰῶνος ἀπαρξόμεθα· αἰωνίως εὐφραίνονται δίκαιοι, αἰωνίως κολάζονται ἕτεροι· τὸν θεὸν τῶν ἁπάντων οὐκ εὔφρανον, ἀλλ' οὐκ ἔστιν ἐκεῖνα ὡς ἔοικεν, καὶ λυπὸν τὸ ἐνθάδε βοήσωμεν τοῦ θεοῦ καὶ ἀνθρώποις ἐξάγγελλε, ἐγγίνηται σου ὑπάρχουσιν ὅσιοι. ἐξαγγέλλω σοι κύριε

PRECATIO NONA.

Planctus ad Veſperas Dominicæ.

TAnquam ante terribile tribunal tuum Domine adſtans condemnatus, tum redargutionem meorum operum video, tum latam in me ſententiam tuam juſtiſſimam, quæ me projicit a conſpectu ſancto tuo infelicem ad intolera-
B biles pœnas, ac veluti tunc allocuturus ſum te, nunc clamo cum pavore, & lacrymis: juſtus es judex juſtiſſime, & juſtum judicium tuum: non enim injuria affectus ſum. Boni Angeli ſanctiſſimi, ſuper me ſtillate lacrymas: ego enim non miſertus ſum mei contemnens Dei miſericordiam: ceterum re vera juſte pœnas luo, quoniam mi-
C ſericordiam Dominus mihi propoſuit: De mente prorſus ejectus hoc audivi, & jure ac merito me nunc averſatur. Tunc enim vero iracunde Angeli dicent: non eſt tempus nunc pœnitentiæ, ſed retributionis. Exhortatio jam nihil valet, pœnitentiæque lacrymæ otioſæ ſunt, ſuppliciorum quoque ſunt ſupervacaneæ, inceſſantes gemitus non exaudiuntur, verum nunc ſine fine
D ſunt lamentationes. Sed abi, ſume tuorum operum amaram, gravemque retributionem, combuſtus tanquam materia impura, accendens inextinguibilem geennam belluæ non dormituræ, vermis amarulenti. Tanquam tenebrarum filius perfruere: ſempiternam caliginem dilexiſti, delectare nigris faciebus, præ quibus æternum lumen
E reſpuiſti. Ibi, ibi erit gemitus irrequietus, & ſtridor dentium affligens. Heu, heu anima mea miſerabilis, nuda exiſtens omnino a bonis operibus: quomodo aſpicies judicem incorruptum, Archangelis adſiſtentibus, & pſallentibus, terrigenis adſtantibus nudis: omnes ante terribilem thronum tremunt, omnes. Nam judicium ſine miſericordia erit iis, qui heic miſericordiam
F non fecerunt. Heu tunc anima afflicta! Sed neque eſt vox, neque auditus. Etenim omnia, ſicut alia, mutantur, & ſpecies triſtis eſt etiam operibus: octavum ſæculum auſpicati ſumus. In æternum lætantur juſti, in perpetuum alii puniuntur. Deo univerſorum lætitiam non dederunt, ſed neque ea ſunt, ſicut videbantur. Quod reliquum eſt in præſenti, clamemus ad Deum: etiam hominibus annunciavit: Spon-

Sponſores tui ſunt Sancti . Annuncio tibi Domine omnia ; & parce Servo inutili . Noli deſpicere miſerandam meam deprecationem : contaminatas extendo manus meas : ne repellas me affectibus pravis ſcatentem , ſed ob benevolam miſericordiam tuam reſpice in me humaniter . Me ipſum voluptatibus fædavi , animæque decus dedecore affeci . Conſiliis carnis famulatus ſum , & priorem dominatum perdidi . Inimici ſuggeſtionibus aures præbui , atque affectionum imagines in mente expreſſi . Ventris appetitus perfeci , mentiſque ſplendorem obſcuravi . Quum in honore eſſem adoptionis legitimæ , aſſimilatus ſum jumentis inſipientibus . Et horridus tenet me timor , & tremor , dum proſpicio mortis ictum omnibus latenter ſupervenientem , quum nullam emendationem præferam . De profundis clamo ad te Domine , & procidens ſuſpiro cum lacrymis . Propitius eſto mihi, ac mitis, habenti ſpem meam in te. Fac ut ipſe futuram iram illius condemnationis effugiam . Complaceat tibi , ut ſaxea mea Anima virtutibus fœcunda appareat . Infructuoſas meas cogitationes evelle igne Sancti Spiritus tui . Noli me recidere tanquam arborem ſterilem , & mittere in ignem inextinguibilem . Ne declares me paleam ad ignis pabulum , ſed tanquam frumentum Deus meus congrega . Genu cordis flecto ego miſer non audens in cœlum reſpicere . Suſcipe deprecationem ſordidi oris Opifex , qui ſolus es abſque peccato, qui omnium Rex es , & omnipotens, tyrannum Belial proſternens . Ex univerſis iniquitatibus libera me . Feſtum agunt Angeli, & homines, meam converſionem intuentes . Vivifica tua præcepta deſpexi : deceptus ſum actionibus execrandis : ne reſpuas Optime Domine liberare me a ſervitute dæmonis . Cum cordis timore te exoro , qui ſponte me condidiſti , gratis etiam atque etiam amaſti , adeo ut propter me carnem ſumeres, mortemque ſubires. Nunc immemor autem viſus ſum ego miſer tantæ bonitatis tuæ , Salvator , ſervituti omnino ſubjectus voluptatum , ac quotidie maculans corpus , & animam . Clamo, peccavi , & gravia patrare non deſino . Nunc condemnatus adſto, Optime : verum concede mihi peccatorum remiſſionem tanquam Deus miſericors , & compatiens . Dei genitrix Virgo Mater Dei , porta cœli , & arca , habeo te Sa-

A κύριε ἅπαντα, καὶ συγχώρησον δούλῳ ἀχρείῳ· μὴ παρίδῃς οἰκτρὰν μου τὴν δέησιν, μολυνθείσας ἐκτείνω τὰς χεῖράς μου, μὴ ἀπώσῃ με πάθεσι βρύοντα, ἀλλὰ τῇ εὐμενεῖ εὐσπλαγχνίᾳ σου ἐπ' ἐμὲ φιλανθρώπως ἐπίβλεψον· ἐμαυτὸν ἡδοναῖς κατερρύπωσα, καὶ ψυχῆς τὸ ὡραῖον ἠτίμωσα· σαρκικοῖς ἐδουλώθην φρονήμασι, καὶ τὴν πρὶν δεσποτείαν
B μου ὤλεσα· Τοῦ ἐχθροῦ συμβουλεύοντος ἤκουον, καὶ παθῶν ἀνετύπωσα εἴδωλα· Τῆς γαστρὸς τὰς ὀρέξεις ἐτέλεσα, καὶ τοῦ νοῦ τὸ φαιδρὸν ἀπημαύρωσα· ἐν τιμῇ ὢν γνησίας υἱότητος ἀνοήτοις ὁμοιοῦμαι κτήνεσι, καὶ φρικτὸς ἔχει φόβος, καὶ τρόμος με, τὴν τομὴν τοῦ θανάτου προβλέποντα ἐρχομένην ἀδήλως εἰς ἅπαντας, ἐμαυτὸν ἀδιόρθωτον ἔχοντα· ἐκ βα-
C θέων κραυγάζω σοι κύριε, καὶ προσπίπτω στενάζω σὺν δάκρυσιν· ἵλεώς μοι γενοῦ, καὶ φιλάνθρωπος, τῷ ἐν σοὶ τὰς ἐλπίδας μου ἔχοντι· Τὴν ὀργὴν ἐκφυγεῖν με τὴν μέλλουσαν τῆς ἐκεῖ κατακρίσεως ποίησον· τὴν λιθώδη ψυχήν μου εὐδόκησον ἀρεταῖς ἐποφθῆναι πολύτεκνον· λογισμοὺς τοὺς ἀκάρπους μου ἔκτιλον, ἐν πυρὶ τοῦ ἁγίου σου πνεύματος· μὴ
D ὡς δένδρον ἐκκόψῃς με ἄκαρπον, καὶ εἰς πῦρ ἀποπέμψῃς τὸ ἄσβεστον, μὴ φλογὸς ὕλην δείξῃς με ἄχυρον· ἀλλ' ὡς σῖτον θεέ μου εἰσάγαγε· γόνυ κλίνω καρδίας τάλας ἐγώ, μὴ τολμῶν ἀτενίσαι εἰς οὐρανούς· δέξαι δέησιν στόματος ῥυπαροῦ ἀναμάρτητε μόνε δημιουργέ, βασιλεὺς ὢν ἁπάντων, καὶ παναλκής, τὸν ἀντάρτην βελίαρ καταβαλών, ἐκ παντοίων με
E ῥῦσαί με ἀνομιῶν· ἑορτάζουσιν ἄγγελοι, καὶ βροτοὶ τὴν ἐμὴν καθορῶντες ἐπιστροφήν· ζωηφόρων παρεῖδον σου ἐντολῶν· ἠπατήθην ἐν πράξεσι βδελυραῖς· μὴ βδελύξῃ δέσποτα ἀγαθὲ τῆς δουλείας με ῥῦσαι τοῦ πονηροῦ· μετὰ φόβου καρδίας σὲ δυσωπῶ τὸν βουλήσει με πλάσαντα δωρεαῖς, ἀγαπήσαντα σφόδρα, ὡς δι' ἐμὲ σαρκωθῆναι, καὶ μόρον ὑπενεγ-
F κεῖν· νῦν ἀμνήμων δὲ ὤφθην τάλας ἐγὼ τῆς τοσαύτης ἀγάπης σου λυτρωτά, ὅλος δοῦλος γενόμενος ἡδοναῖς, καὶ μιαίνας τὸ σῶμα, καὶ τὴν ψυχήν, καθ' ἑκάστην τὸ ἥμαρτον ἐκβοῶ, καὶ τοῦ πράττειν οὐ παύομαι τὰ δεινά· νῦν κατάκριτος ἵσταμαι ἀγαθέ, ἀλλὰ δός μοι τὴν ἄφεσιν τῶν κακῶν ὡς θεὸς ἐλεήμων, καὶ συμπαθής· θεοτόκε παρθένε μῆτερ θεοῦ, ἡ οὐράνιος πύλη, καὶ κιβωτός, σωτηρίαν

σωτηρίαν σε κέκτημαι ἀσφαλῆ· σῶσόν με δέσποινα δωρεάν· λεγεῶνες ἀγγέλων ἐν οὐρανοῖς πλεονάκις στενάζουσιν ἐπ' ἐμὲ, μὴ ἁρπάσωσιν ἄφνως μου τὴν ψυχὴν, καὶ πορεύσωμαι ῥεύμασι τοῦ πυρός· νομοθέται ἀπόστολοι φοβεροὶ, καθεζόμενοι σύνθρονοι τῷ κριτῇ· ξιφηρέστατοι ἄγγελοι, καὶ φρικτοὶ, μεριοῦνται καρδίας ἁμαρτωλῶν· ὀλολύζεται τότε πᾶσα πνοή· οὐ γὰρ ἔχουσι πέρας φεῦ τὰ δεινά· προκατάλαβε ταῦτα πάντα ψυχὴ, μιμουμένη τῆς πόρνης τὸν ὀδυρμόν· ῥῦσαί με τότε με σῶτερ τῆς φοβερᾶς ἀπειλῆς τῶν κολάσεων τῶν φρικτῶν· σὲ ὑμνοῦσιν ἀπαύστως τὰ χερουβὶμ, τετραμόρφοις ὀχούμενοι σεραφίμ· ἐπουράνια στίφη λειτουργικῶς ἐν μονάδι τριάδα σε ἀνυμνεῖ· φῶς ὑπάρχεις ἀγέννητον ὁ πατὴρ, καὶ συνάναρχον ἔχεις τὸν σὸν υἱὸν· συναΐδιον ἔχεις τὸ πνεῦμα τὸ σὸ, τὸ δωρούμενον πᾶσι πνοὴν ζωῆς ὡς οἰκτίρμων, καὶ εὔσπλαγχνος, καὶ χρηστός· Ταῖς λιταῖς τῶν μαρτύρων, καὶ προφητῶν, ἀποστόλων, ὁσίων, ἱεραρχῶν· καὶ ἡμῶν δέξαι φωνὰς πάτερ οὐράνιε κύριε δόξα σοι· ᾧ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος σὺν τῷ παναγίῳ, καὶ ἀγαθῷ, καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν.

ΕΥΧΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΦΡΑΙΜ.

Κύριε καὶ δέσποτα τῆς ζωῆς μου, πνεῦμα ἀργίας, περιεργείας, φιλαρχίας, καὶ ἀργολογίας, μή μοι δῷς· πνεῦμα δὲ σωφροσύνης, ταπεινοφροσύνης, ὑπομονῆς, καὶ ἀγάπης χάρισαί μοι τῷ σῷ δούλῳ· ναὶ κύριε βασιλεῦ, δώρησαί μοι ὁρᾶν τὰ ἐμὰ πλάσματα, καὶ μὴ κατακρίνειν τὸν ἀδελφόν μου· ὅτι εὐλογητὸς εἶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· Ἀμήν.

A te ſalutem ſecuram: gratis Domina ſalva me. Legiones Angelorum in cœlis ſæpe ingemiſcunt ſuper me, ne rapiant repente animam meam, & vadam in fluentum ignis. Legislatores Apoſtoli, tremendi adſidentes pariter Judici: enſiferi Angeli, & terribiles divident corda peccatorum. Ululat tunc omnis ſpiritus: non enim habent (heu) finem moleſta. B Præoccupa hæc omnia, anima, imitans Meretricis fletum. Eripe me tunc, Salvator, a tremenda ſuppliciorum horrendorum denunciatione. Te hymnis celebrant aſſidue Cherubim a quadriformibus Seraphim vecti. Cœleſtes Ordines more miniſtrantium in unitate te Trinitatem proclamant: Lux ingenita es o Pater, & coæ- C ternum habes tuum Filium: coæternum habes Spiritum tuum largientem omnibus ſpiritum vitæ tanquam miſericors, & miſerator, ac benignus. Precibus Martyrum, & Prophetarum, Apoſtolorum, Sanctorum, Hierarcharum, & noſtras ſuſcipe voces Pater cœleſtis: gloria tibi Domine, cui honor, & potentia cum ſanctiſſimo, atque opti- D mo, & vivificante ipſius Spiritu, nunc, & ſemper, & in ſæcula ſæculorum. Amen.

PRECATIO SANCTI EPHRAIM.

E Domine, dominator vitæ meæ, ſpiritum otii, inanis laboris, amoris principatus, & otioſi ſermonis, ne dederis mihi; ſpiritum autem temperantiæ, humilitatis, patientiæ, & caritatis, largire mihi ſervo tuo. Ita Domine Rex, concede mihi, ut mea quidem delicta videam, fratrem autem meum non condemnem: quoniam benedictus es in ſecula ſeculorum. Amen.

In Horologio Græcorum in meſonyctico impreſſo, & in cod. mſ. Vat. 775. p. 18.

F

EJUSDEM PRECATIONES AD DEIPARAM.

AD SANCTISSIMAM DEI MATREM.

PRECATIO PRIMA.

Ex cod. Vat. 1190. pag. 1133. & cod. Vat. 663. p. 230.

SAnctiſſima Domina Dei genitrix ſola puriſſima anima, & corpore, ſola ſupergreſſa integritatem omnem, & pudicitiam, & virginitatem: ſola tota facta domicilium univerſarum gratiarum ſanctiſſimi Spiritus, atque inde etiam ipſas incorporeas virtutes ſine ulla comparatione antecellens puritate, ac ſanctitate animæ, & corporis; reſpice in me execrandum, atque impurum, fœdatumque in anima, & corpore meæ vitæ mollis, & voluptuoſæ inquinamentis: Expurga meam mentem pravis affectionibus deditam. Purifica me, & corrige meas aberrantes, cæcutienteſque cogitationes: compone, atque erudi ſenſus meos. Eripe me a ſervitute tyrannicæ, peſſimæ, ac turpiſſimæ conſuetudinis impurarum præoccupationum, atque affectionum. Refræna omnem in me iniquitatem dominantem, & concede ſobrietatem, ac diſcretionem obtenebratæ, & miſerrimæ menti meæ, ut corrigat proprios errores, & lapſus: ut a peccati tenebris liberatus, dignus fiam, ut laudem, atque hymnis celebrem ſecure Te ſolam veram Matrem veri luminis Chriſti Dei noſtri, quia ſola cum ipſo, & per ipſum benedicta, & glorificata permanes ex univerſa viſibili, atque inviſibili creatura, nunc, & ſemper, & in ſæcula ſæculorum. Amen.

AD DEI MATREM.

PRECATIO SECUNA.

Cod. Vat. 1190. pag. 1134.

VIrgo Domina Deipara, benedicta Deigenitrix, benedictiſſima Mater Dei, Deo gratiſſima, ſupra omnes benedicta, vas divinitatis Unigeniti filii immortalis, & inviſibilis Patris, inclina aurem tuam, atque exaudi verba emiſſa a labiis meis ſordidis, & impuris. Ecce enim corde contrito, atque humili mente ad tuam miſericordiam confugi. Noli igitur me infelicem deſpicere, neque ſinas, ut ipſe indignus famulus tuus peream in finem,

A

ΕΥΧΗ' ΤΗ͂Σ ΥΠΕΡΑΓΙ'ΑΣ ΘΕΟΤΟ'ΚΟΥ.

ΠΑναγία δέσποινα θεοτόκε ἡ μόνη καθαρωτάτη καὶ ψυχὴν, καὶ σῶμα, ἡ μόνη πάσης ἐπέκεινα καθαρότητος, καὶ
B σωφροσύνης, καὶ παρθενίας· ἡ μόνη κατοικητήριον ὅλη γενομένη τῆς ὅλης χάριτος τοῦ παναγίου πνεύματος· κἀντεῦθεν καὶ αὐτὰς τὰς ἀΰλους δυνάμεις ἀσυγκρίτως ὑπερβάλλουσα τῇ καθαρότητι, καὶ τῷ ἁγιασμῷ τῆς ψυχῆς, καὶ τοῦ σώματος· ἐπίδε ἐπ' ἐμὲ τὸν ἐναγῆ, καὶ ἀκάθαρτον, καὶ ῥερυπωμένον καὶ ψυχὴν, καὶ σῶμα τῷ μολυσμῷ τοῦ ἐμπαθοῦς, καὶ ἐνηδόνου
C ζωῆς μου· κάθαρόν μου τὴν ἐμπαθῆ διάνοιαν· ἄγνισόν μου, καὶ διόρθωσόν μου τοὺς πεπλανημένους, καὶ τετυφλωμένους λογισμούς· ῥύθμισον, καὶ παιδαγώγησόν μου τὰς αἰσθήσεις· ἐλευθέρωσόν με τῆς τυραννούσης κακίστης, καὶ αἰσχρᾶς συνηθείας τῶν ἀκαθάρτων προλήψεων, καὶ παθῶν· στῆσον μου πᾶσαν τὴν κατενέργειαν ἁμαρτίαν, καὶ δώρησαι νῆψιν,
D καὶ διάκρισιν τῷ ἐσκοτισμένῳ, καὶ ταλαιπώρῳ μου νῷ πρὸς διόρθωσιν τῶν οἰκείων σφαλμάτων τε, καὶ πλωμάτων, ἵνα τοῦ σκότους τῆς ἁμαρτίας ἀπαλλαγεὶς καταξιωθῶ δοξάζειν, καὶ ὑμνεῖν σε ἐν παῤῥησίᾳ τὴν μόνην ἀληθινὴν μητέρα τοῦ ἀληθινοῦ φωτὸς Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ὅτι μόνη σὺν αὐτῷ, καὶ δι' αὐτὸν εὐλογημένη, καὶ δεδοξασμένη ὑπάρχεις ὑπὸ
E πάσης τῆς ἀοράτου, καὶ ὁρατῆς κτίσεως· νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν.

ΕΥΧΗ' ΤΗ͂Σ ΘΕΟΤΟ'ΚΟΥ.

ΠΑρθένε δέσποινα θεοτόκε κεχαριτωμένη θεογεννήτρια, ὑπερευλογημένη θεογεν-
F νήτρια, ὑπερευλογημένη θεοχαρίτωτε· δοχεῖον τῆς θεότητος τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ ἀθανάτου, καὶ ἀοράτου πατρός· κλῖνον τὸ οὖς σου, καὶ ἐπάκουσόν μου τῶν ἐκ ῥυπαρῶν, καὶ ἀκαθάρτων χειλέων μου ἐκπεμπομένων ῥημάτων· ἰδοὺ γὰρ ἐκ ψυχῆς συντετριμμένης, καὶ τεταπεινωμένης διανοίας, τῇ σῇ προσέδραμον εὐσπλαγχνίᾳ· μὴ οὖν παρίδῃς με τὸν ἄθλιον μὴ δὲ ἐάσῃς με ἀπολέσθαι εἰς τέλος τὸν ἀνάξιον

ξιον δοῦλον σου, ἀλλὰ ταῖς μητρικαῖς σου δεήσεσι χρησαμένη, ἴασαι τὴν ταλαίπωρόν μου ψυχὴν, τὴν κακῶς συντριβεῖσαν τοῖς πονηροῖς μου πάθεσιν· ἣν ὁ πονηρὸς ἐχθρὸς ταῖς φιληδόνοις ἁμαρτίαις συντρίψας εἰς γῆν κατεπάτησεν· διὸ πάσης αἰσχύνης πεπληρωμένος εἰμὶ, καὶ οὐ τολμῶ, οὐδὲ εὐπροσώπως συγχώρησιν τῶν πολλῶν ἁμαρτιμάτων, καὶ ἀνιάτων τραυμάτων μου ἴασιν παρὰ τοῦ φιλανθρώπου μου θεοῦ αἰτήσασθαι· ἐμόλυνα γὰρ τὸν ναὸν τοῦ σώματος, καὶ ταῖς ἀτόποις ἐπιθυμίαις δεινῶς αὐτὸν κατεσπίλωσα, καὶ πάσας τὰς αἰσθήσεις ἀθέσμοις πράξεσι κατηχρείωσα· ὅθεν οὐκ ἔχω παῤῥησίαν ἐπᾶραι χεῖρας πρὸς οὐρανὸν, ἃς ἐν κακαῖς ἐργασίαις ἐμόλυνα· καὶ χείλη ἀνοίξας πρὸς ἱκεσίαν, ἅπερ κατὰ τοῦ πλησίον λοιδορίαις, καὶ συκοφαντίαις ἐσπίλωσα· διὰ τοῦτο πάναγνε δέσποινα πρὸς τοὺς σοὺς ἀφάτους οἰκτιρμοὺς ἐμαυτὸν ἀποῤῥίπτω ἐγὼ ὁ ἄθλιος, καὶ ἄσωτος· οὐκ ἔχω γὰρ ἄλλην ἐλπίδα, ἢ καταφυγὴν, εἰμὴ σὲ καὶ μόνην τὴν ἐμὴν παραμύθιαν, καὶ ὀξεῖαν ἀντίληψιν, τὸ τῆς ἐμῆς ψυχῆς ἀγαλλίαμα, τῆς λύπης ἡ λύσις, τῆς αἰχμαλωσίας ἡ λύτρωσις, τῶν θνητῶν ἡ θέωσις, τὸ ἡμέτερον ἱλαστήριον, καὶ προσφύγιον, ἡ ἀνάστασις τῶν πεπτωκότων, ἡ ἀνάπλασις τῆς ἐμῆς ψυχῆς, καὶ τοῦ σώματος, τῶν ἁμαρτιῶν μου ἡ ἀπολύτρωσις, τῆς ξηρανθήσης μου καρδίας ἡ θεόῤῥυτος ῥανὶς, τῆς ζοφερᾶς μου ψυχῆς ἡ τηλαυγεστάτη λαμπὰς, τῆς ἐμῆς γυμνότητος ἡ ἀμφίασις, τῶν ἐμῶν στεναγμῶν ἡ κατάπαυσις, τῶν συμφορῶν μου ἡ μεταποίησις· εἰς σὲ γὰρ ἐλπίζω, εἰς σὲ καυχῶμαι, μὴ μακρύνης ἀφ' ἡμῶν τὴν σὴν προστασίαν, ἀλλ' ἐπικούρει, καὶ σκέπε, καὶ πάρεσο γεδιὰ παντός· Τέρπεται ταῖς αἰτήσεσί σου ὁ μονογενής σου υἱὸς, καὶ πολλῷ μᾶλλον αὐτὸς, ἐν δούλοις ἐξετάζεσθαι ἑλόμενος, φυλάξει τὴν χάριν, καὶ τὸ ἴδιον δόγμα σοὶ τῇ διακονησαμένῃ τούτῳ τὴν ἀπόῤῥητον γέννησιν· ὅθεν καὶ χαίρει ταῖς παρακλήσεσί σου· οἰκείαν τὴν σὴν ἡγούμενον δόξαν, καὶ χρεωστικῶς ἐκπληροῖ τὰς αἰτήσεις σου· μόνον μὴ παρίδῃς με τὸν παναθλιον, μηδὲ αἱ τῶν πράξεών μου ἀτοπίαι τὸ σὸν ἀμέτρητον ἀνακόψωσιν ἔλεος· θεοτόκε μου τὸ ὑπερπόθητον ὄνομα· οὐδὲν γὰρ τῆς σῆς βοηθείας ὀχυρότερον τρόπαιον· σοὶ Τοίνυν πανάμωμε, καὶ μεσήτρια τοῦ κόσμου ἐν μετανοίᾳ προσπίπτω τὴν

A nem, ſed maternis tuis orationibus uſa ſana anima meam miſeram, quæ pravis meis affectibus attrita eſt, quam malus inimicus voluptuoſis criminibus atterens in terram peſſumdedit. Ideo omni confuſione plenus ſum, ac minime audeo, neque fidenti vultu plurimorum criminum remiſſionem, atque immedicabilium vulnerum meorum medelam ab humaniſſimo Deo meo poſ-
B ſum expoſcere. Pollui enim templum corporis, ac fœdis cupiditatibus illud miſerum in modum inquinavi, omneſque ſenſus illicitis actionibus depravavi. Unde extollere manus ad cœlum minime audeo, quas contaminavi pravis operibus, neque ad preces labia aperire, quæ conviciis in proximum, ac calumniis fœdavi.
C Idcirco Domina puriſſima ante tuas miſericordias inexplicabiles me ipſum projicio ipſe miſer, & decoctor. Non eſt enim mihi alia ſpes, aut perfugium, niſi tu, & ſola mea conſolatio, ac cita defenſio, animæ meæ exultatio, mœroris ſolutio, captivitatis liberatio, mortalium cum Deo conjunctio, noſtrum propitiatorium, & ſubſidium, lapſorum reſurrectio,
D meæ animæ revocatio, corporiſque, meorum peccatorum redemtio, areſcentis cordis mei divina aſperſio, tenebricoſæ meæ animæ lampas luciduſſima, nuditatis meæ veſtis, meorum gemituum ſolamen, mearum calamitatum commutatio. In te etenim ſpero, in te glorior: ne longe arceas a nobis tuum patrocinium, ſed auxi-
E liare, & protege, & adeſto porro in perpetuum. Delectatur tuis precibus Unigenitus tuus filius, & quanto magis ipſe, qui inter ſervos adnumerari voluit, ſervabit gratiam, ac proprium decretum tibi, qui ſibi miniſtra fuiſti inexplicabilis generationis. Quare etiam gaudet tuis interceſſionibus, propriam exiſtimans gloriam, & tuas veluti debitas petitio-
F nes adimplet. Solum me infeliciſſimum ne deſpicias, atque actionum mearum fœditates immenſæ tuæ miſericordiæ obicem ne ponant: Dei Genitrix, meum decus deſiderabiliſſimum: Nihil enim eſt tuo auxilio firmius tropæum. Tibi igitur omnino immaculata, & mediatrix mundi, pœnitenti corde ſuppl co; tuum promtum in neceſſitatibus præſidium, poſt Deum ſalutare, & ſecurum, & fortiſſimum patroci-

patrocinium invoco ego delictorum complurium reus ex profundo cordis mei. Bonitatis, & miſericordiæ amatrix Miſerere mei pleni fœditatis, & pigritiæ, ac miſeram hanc, vilemque precationem ſuſcipe; & ſi pigre, negligenterque obtuli tibi, nihilominus acceptum me maternis tuis precibus fac filio tuo reddendo dignum me Regno Cœlorum laudantem, ac benedicentem Patri, & Filio, & Spiritui Sancto, nunc & ſemper, & in ſæcula ſæculorum. Amen.

A τὴν ἐν ἀνάγκαις ταχεῖαν βοήθειαν, τὴν μετὰ θεὸν ἐπίκουρον, καὶ ἀσφαλῆ, καὶ κραταιὰν προστασίαν μου, ὁ πολλοῖς ὑπεύθυνος πλημμελήμασι, ἐκ βάθους κράζω σοι τῆς καρδίας μου· ἐλέησόν με φιλάγαθε, καὶ φιλεύσπλαγχνε τὸν πάσης δυσωδίας, καὶ ῥαθυμίας πεπληρωμένον, καὶ πρόσδεξαί μου τὴν οἰκτρὰν ταύτην, καὶ εὐτελῆ δέησιν· εἰ καὶ ῥαθύμως, B καὶ ἀμελῶς σοι προσύνεγκα, ἀλλ' εὐπρόσδεκτον ταῖς μητρικαῖς σου δεήσεσι τῷ σῷ υἱῷ, καὶ θεῷ ἀπέργασαί μοι ἀξιοῦσα με τῆς τῶν οὐρανῶν βασιλείας, αἰνοῦντα, καὶ εὐλογοῦντα τῷ πατρὶ, καὶ υἱῷ, καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν.

AD DEI GENITRICEM. C

PRECATIO TERTIA.

Cod. Vat. 1190. pag. 1135.

VIrgo Domina Dei Genitrix, quæ Salvatorem Chriſtum, & Dominum noſtrum in utero portaſti, in te ſpem meam omnem repono, & in te confido, quæ ſublimior es omnibus cœleſtibus poteſtatibus. Tu me puriſſima divina tua gratia tuere, meam vitam guberna, atque ad ſanctam voluntatem filii tui, & Domini noſtri iter oſtende. Tu mihi largire remiſſionem culparum: Sis mihi perfugium, protectio, atque defenſio, & manu ductrix tranferens ad vitam æternam. In terribili vero meæ mortis hora, Domina, ne derelinquas me, ſed ad adjuvandum me feſtina, & eripe a dæmonum crudeli tyrannide: etenim penes te poſſe eſt, utpote quæ es vere Mater Dei, & omnia potens. Suſcipe omnium mitiſſima Sanctiſſima Domina Dei Mater dona pretioſa, & tibi ſoli convenientia a nobis indignis famulis tuis, quæ electa es ex omnibus generationibus. & terrenis rebus ſublimior viſa es. Quoniam per Te Filium Dei cognovimus, per te fuit Dominus virtutum nobiſcum, dignique facti ſumus ſancto illius corpore, & ſanguine. Beata tu es in generationibus generationum Deo gratiſſima, Cherubim Splendidior, & Seraphim glorioſior. Et nunc omnibus laudibus celebrata Sanctiſſima Dei Genitrix ne ceſſes intercedere pro nobis famulis tuis indignis, ut ab omnibus dæmonis inſidiis, atque ab omnibus damnis

ΕΥΧΗ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ.

ΠΑρθένε δέσποινα θεοτόκε, ἡ τὸν σωτῆρα Χριστὸν, καὶ θεὸν ἡμῶν ἡ κυήσασα, εἰς σὲ τὴν ἐλπίδα μου ἀνατίθημι ἅπασαν; καὶ ἐν σοὶ πέπειθα τὴν ὑψηλοτέραν πασῶν τῶν οὐρανίων δυνάμεων· σύ μοι πανάχραντε D τῇ θείᾳ σου περιφρούρησον χάριτι· κυβέρνησόν μου τὴν ζωὴν, καὶ πρὸς τὸ ἅγιον θέλημα τοῦ σοῦ υἱοῦ, καὶ θεοῦ ἡμῶν καθοδήγησον· σύ μοι δώρησαι πλαισμάτων τὴν ἄφεσιν· γενοῦ μοι καταφυγὴ, σκέπη, καὶ ἀντίληψις, καὶ χειραγωγὸς εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν διαβιβάζουσα· ἐν ὥρᾳ δὲ τῇ φοβερᾷ τῇ τοῦ θανάτου μου, δέσποινά μου μὴ ἐγκαταλίπῃς με, E ἀλλ' εἰς τὴν βοήθειάν μου τάχυνον, καὶ τῆς πικρᾶς τυραννίδος τῶν δαιμόνων ἐξάρπασον· ἔχεις γὰρ τῇ βουλῇ σου τὸ δύνασθαι, ὡς ἀληθῶς μήτηρ τοῦ θεοῦ, καὶ πάντων δεσπόζουσα· δέχου πανευμενεστάτη παναγία δέσποινα θεομῆτορ τίμια δῶρα, καὶ σοὶ μόνῃ ἁρμόζοντα παρ' ἡμῶν τῶν ἀναξίων δούλων σου, ἡ πασῶν γενεῶν ἐκλελεγμένη, ἡ πάσης F κτήσεως οὐρανίων, καὶ ἐπιγείων ὑψηλοτέρα φανεῖσα· ἐπεὶ διὰ σοῦ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ ἐγνωρίσαμεν, διὰ σοῦ γέγονε κύριος τῶν δυνάμεων μεθ' ἡμῶν, καὶ ἠξιώθημεν τοῦ ἁγίου αὐτοῦ σώματος, καὶ αἵματος· μακαρία σὺ εἶ ἐν γενεαῖς γενεῶν θεομακάριστε, ἡ τῶν χερουβὶμ λαμπροτέρα, καὶ τῶν σεραφὶμ ἐνδοξοτέρα· καὶ νῦν πανύμνητε παναγία θεοτόκε μὴ παύσῃ πρεσβεύουσα ὑπὲρ ἡμῶν τῶν ἀναξίων δούλων

λων σου ῥυσθῆναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἐπιβουλῆς τοῦ πονηροῦ, καὶ ἀπὸ πάσης περιστάσεως, καὶ τηρεῖσθαι ἀτρώτους ἀπὸ πάσης ἰοβόλου προσβολῆς· ἀλλὰ καὶ μέχρι τέλους ταῖς ἱκεσίαις σου ἀκατακρίτους ἡμᾶς διαφύλαξον, ὅπως τῇ σῇ ἀντιλήψει, καὶ βοηθείᾳ διασωζόμενοι δόξαν, καὶ ὕμνον, καὶ εὐχαριστείαν, καὶ προσκύνησιν διαπαντὸς τῷ ἐν τριάδι μόνῳ Θεῷ, καὶ πάντων δημιουργῷ ἀναπέμπωμεν· Δέσποινα ἀγαθὴ, καὶ πανευγενεστάτη, τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ παναγάθου, καὶ ὑπεραγάθου Θεοῦ μῆτερ, ἔπιδε ἐπὶ τὴν προσευχὴν τοῦ ἀναξίου, καὶ ἀχρείου δούλου σου, καὶ ἱλέῳ σου ὄμματι, καὶ κατὰ τὸ πολὺ ἔλεος τῆς ἀφάτου σου εὐσπλαγχνίας ποίησον μετ᾽ ἐμοῦ, καὶ πάριδέ μου τὰ πλημμελήματα, τά τε ἐν λόγῳ, τά τε ἐν ἔργῳ, τὰ κατὰ πᾶσαν αἴσθησιν ἑκούσιά τε, καὶ ἀκούσια, ἐν γνώσει, καὶ ἀγνοίᾳ, καὶ ὅλον με καινοποίησον, ναὸν κατασκευάζουσα τοῦ παναγίου, καὶ ζωοποιοῦ, καὶ ἀρχικωτάτου πνεύματος· ὃ κατῴκησε, καὶ ἐπεσκίασεν ἐν τῇ παναχράντῳ νηδύι σου· ἡ τοῦ ὑψίστου δύναμις· σὺ γὰρ εἶ βοηθὸς τῶν καταπονουμένων, προστάτης τῶν κινδυνευόντων· σωτὴρ τῶν χειμαζομένων, λιμὴν τῶν ἐν ζάλῃ, ἐπίκουρος, καὶ ἀντιλήπτωρ τῶν περιστατουμένων· δώρησαι κατάνυξιν τῷ δούλῳ σου, γαλήνην λογισμῶν, εὐστάθειαν νοὸς, σώφρονα νοῦν, νῆψιν ψυχῆς, φρόνημα ταπεινὸν, κατάστασιν ἁγιοπρεπῆ, καὶ νηφάλιον, ἦθος συνετὸν, καὶ κατεσταλμένον, σύμβολα φαῖνον τῆς ἔνδον ψυχῆς τε τὴν εὐταξίαν, καὶ τὴν εἰρήνην, ἣν ὁ κύριος ἡμῶν τοῖς οἰκείοις μαθηταῖς ἐχαρίσατο, ἀφίκοιτό μου ἡ δέησις εἰς ναὸν ἅγιόν σου, καὶ εἰς κατοικητήριον δόξης σου· σταλαξάτωσάν μου οἱ ὀφθαλμοὶ πηγὰς δακρύων, ἵνα ἀποπλύνῃς με τοῖς οἰκείοις δάκρυσι, καὶ ἀποσμήξῃς τοῖς νασμοῖς τῶν δακρύων μου καθαίρουσά με τοῦ ῥύπου τῶν παθῶν· τὸ χειρόγραφον ἀπάλειψον τῶν ἐμῶν πλημμελημάτων· διασκέδασον τὰ νέφη τῆς ἀθυμίας μου τῶν λογισμῶν τὴν ὁμίχλην, καὶ ταραχὴν, τῶν παθῶν τὴν καταιγίδα, καὶ θύελλαν μακρὰν ποίησον ἀπ᾽ ἐμοῦ, καὶ ἐν ἀταραξίᾳ, καὶ γαλήνῃ με διαφύλαξον, πλάτυνον τὴν καρδίαν μου πλατυσμῷ πνευματικῷ, εὔφρανον, καὶ χαροποίησόν με χαρὰν ἀνεκλάλητον, καὶ εὐφροσύνην διηνεκεῖ, ὅπως τὰς ὁδοὺς τὰς εὐθείας τῶν ἐντολῶν τοῦ υἱοῦ σου εὐθειδρόμως δραμοῦμαι, καὶ πορεύσωμαι ἀκαταγνώστῳ

A damnis nos eripiamur, & procul a
vulneribus conſervemur cujuſcumque ag-
greſſionis venenatas ſagittas ejaculantis:
quin etiam uſque in finem tuis pre-
cibus cuſtodi nos a damnatione ſecu-
ros, ut tuo patrocinio, atque au-
xilio ſalvati, gloriam, & laudem, &
gratiarum actionem, adorationemque
ſemper demus ſoli Deo in Trinitate,
& omnium rerum Conditori. Domi-
B na benigna, & nobiliſſima, Mater Dei
boni, optimi, omnemque bonitatem
excedentis, reſpice ad preces indigni,
atque inutilis ſervi tui, ac tuo mi-
ſericordi oculo, & ſecundum magnam
miſericordiam inexplicabilium viſcerum
tuorum fac mecum, & noli reſpice-
re mea delicta ſeu in verbo, ſeu in
opere, ſeu ſecundum quemlibet ſen-
C ſum, voluntaria, atque involuntaria,
ſcienter, & ignoranter: totumque me
renova efficiendo templum ſancti, vi-
vificantis, & principalis Spiritus, qui
inhabitavit, obumbravitque in tuo ute-
ro immaculato, Altiſſimi Virtus. Tu
enim es afflictorum Auxiliatrix, Pa-
trona periclitantium, Salus fluctuan-
tium, in procella portus, adjutrix,
ac ſuſceptrix verſantium in neceſſita-
D tibus. Concede ſervo tuo compun-
ctionem, cogitationum tranquillitatem,
ſerenitatem mentis, animum tempera-
tum, ſobrietatem intelligentiæ, ſpi-
ritum humilem, convenientem ſancti-
tati, ac ſobrium conſtitutione, morem
circumſpectum, atque compoſitum, ju-
dicium præſeferens interioris animæ ſi-
mul & modeſtiam, pacemque, quam
E Dominus noſter propriis diſcipulis lar-
gitus fuit. Perveniat oratio mea ad
templum ſanctum tuum, & ad habi-
taculum gloriæ tuæ. Deſtillent oculi
mei fontes lacrymarum, ut abluas me
propriis lacrymis, abſtergaſque fletuum
meorum imbribus expurgando me ab
affectionum ſordibus. Meorum delicto-
rum chirographum dele, diſſipa nubes
triſtitiæ meæ, cogitationum nebulam,
F & perturbationem, affectuum procel-
lam, & turbinem procul remove a
me, & me cuſtodi imperturbatum,
& hilarem: dilata cor meum ſpirita-
li latitudine, exhilara, & conce-
de mihi lætitiam inexplicabilem,
gaudiumque continuum, ut vias re-
ctas mandatorum filii tui recto cur-
ſu conficiam, & irreprehenſibili con-
ſcientia, atque inoffenſa converſatio-
ne procedam. Concede vero etiam
puram

puram orationem mihi precanti ante te, ut pura mente, ac fixa cogitatione mediter aſſidue inexplebili animo nocte ac die, divinarum ſcripturarum eloquia, & pſalmum dicam in confeſſione, & lætitia cordis orem ad gloriam, & honorem, & magnificentiam unigeniti Filii tui, & Domini noſtri Jeſu Chriſti, quem decet omnis gloria, honor, atque adoratio, nunc, & ſemper, & in ſæcula ſæculorum. Amen.

A παγνώστῳ συνειδότι, καὶ ἀπροσκόπῳ διαγωγῇ· δὸς δὲ καὶ εὐχὴν ἐμοὶ καθαρὰν τῷ εὐχομένῳ πρὸς σὲ, ἵνα ἀθολώτῳ νοῒ, καὶ ἀρεμβάστῳ διαλογισμῷ μελετῶ διηνεκῶς ἀκορέστῳ ψυχῇ ἐν νυκτὶ, καὶ ἡμέρᾳ τὰ τῶν θείων γραφῶν λόγια, καὶ ψάλλω ἐν ἐξομολογήσει, καὶ ἀγαλλιάσει καρδίας προσεύχωμαι εἰς δόξαν, καὶ τιμὴν, καὶ μεγαλωσύνην τοῦ μονο-
B γενοῦς σου υἱοῦ, καὶ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ, καὶ προσκύνησις, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν.

ORATIO AD DEIPARAM.

Ex cod. Vat. 1190. pag. 1137.

DOmina mea Sanctiſſima Dei Genitrix, & gratia plena, Mater Dei benedictiſſima, Deo gratiſſima Deipara, vas divinitatis Unigeniti Filii tui, Immortalis, & Inviſibilis Patris, ſedes igniformis quadriformibus longe glorioſior, tota pura, tota immaculata, tota illibata, tota impolluta, tota irreprehenſibilis, tota laudabilis, tota incorrupta, tota beatiſſima, tota inviolata, tota venerabilis, tota honorabilis, tota benedicta, tota memorabilis, tota deſiderabilis, virgo anima, & corpore, & mente, Cathedra Regis, qui ſedet ſuper Cherubim, Porta cœleſtis, per quam nos a terra ad cœlum currimus, Sponſa Dei, per quam ipſi reconciliati ſumus, inopinatum miraculum, inexplicabilis auditio, abſconditi ſacramenti divini manifeſtatio, inexpugnabile patrocinium, defenſio fortis, fons vivificus, pelagus inexhauſtum divinarum, ſecretarumque largitionum, ac munerum, altitudo divinis poteſtatibus ſublimior, profundum ininveſtigabile abſconſarum cogitationum, naturæ communis gloria, bonorum omnium erogatio, omnium poſt Trinitatem Domina, poſt Paraclitum alius conſolator, & poſt Mediatorem mediatrix totius mundi, vehiculum intelligibilis ſolis, veræ lucis, quæ illuminat omnem hominem venientem in mundum: ferens verbo omnia portantem, veſtis immaculata ejus, qui induit lucem ſicut veſtimentum: pons mundi totius ad altiſſimum cœlum nos ducens: Cherubim, ac Seraphim ſine ulla comparatione ſuperior, ac longe glorioſior, Angelo-

ΕΥ̓ΧῊ ΤΗ͂Σ ΘΕΟΤΌΚΟΥ.

C ΔΈσποινα ὑπεραγία μου θεοτόκε, καὶ κεχαριτωμένη θεογεννήτρια ὑπερευλογημένη θεοχαρίτωτε, θεομῆτερ δοχεῖον τῆς θεότητος τοῦ μονογενοῦς σου υἱοῦ, τοῦ ἀθανάτου, καὶ ἀοράτου πατρὸς, θρόνε πυρίμορφε, τῶν τετραμόρφων ὑπερενδοξοτέρα πάναγνε, πανάχραντε, πανάσπιλε, παναμόλυντε, παναμώμητε, πανύμνητε, πανάφθορε, παμμακάριστε, πανακήρατε, πάνσεπτε, πάντι-
D με, παντευλόγητε, παντομνημόνευτε, παμπόθητε παρθένε τῇ ψυχῇ, καὶ τῷ σώματι, καὶ τῷ νοῒ, καθέδρα βασιλέως τῶν ἐπὶ τῶν χερουβίμ· πύλη ἐπουράνιε, δι' ἧς οἱ ἐπὶ γῆς εἰς οὐρανοὺς ἀνατρέχομεν, νύμφη θεοῦ, δι' ἧς αὐτῷ κατηλλάγημεν· ἀκατανόητον θαῦμα, ἀνερμήνευτον ἄκουσμα, μυστηρίου θείου ἀποκεκρυμμένου φανέρωσις, ἀκαταμάχητος προ-
E στασία, ἀντίληψις κραταιὰ ζωοδόχε πηγὴ, πέλαγος ἀνεξάντλητον τῶν θείων καὶ ἀπορρήτων χαρισμάτων, καὶ δωρεῶν, ὕψος τῶν ἐπουρανίων δυνάμεων ὑψηλότερον, βάθος τῶν ἀποκρύφων νοημάτων τὸ ἀνεξερεύνητον, ἡ κοινὴ φιλοτιμία τῆς φύσεως, ἁπάντων τῶν καλῶν χορηγία, ἡ μετὰ τὴν τριάδα πάντων δέσποινα, ἡ μετὰ τὸν παράκλητον ἄλλος παρά-
F κλητος, καὶ μετὰ τὸν μεσίτην μεσίτης κόσμου παντὸς, ὄχημα ἡλίου τοῦ νοητοῦ τοῦ φωτὸς τοῦ ἀληθινοῦ, τοῦ φωτίζοντος πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον, ἡ φέρουσα τῷ ῥήματι πάντα φέροντα, τὸ ἄσπιλον ἔνδυμα τοῦ ἀναβαλλομένου φῶς ὡς ἱμάτιον, γέφυρα κόσμου παντὸς πρὸς τὸν ὑπερκόσμιον οὐρανὸν ἡμᾶς ἀνάγουσα, ὑπερτέρα καὶ ὑπερενδοξοτέρα χερουβὶμ καὶ Σεραφὶμ ἀσυγκρίτως, ἀγγέλων ἀγλάϊσμα,

ἀγλάϊσμα, ἀνθρώπων διάσωσμα, κλεῖς εἰς τὸν οὐρανὸν ἡμᾶς ἡ ἀνάγουσα, μήτηρ καὶ δούλη τοῦ ἀδύτου ἀστέρος, αὐγὴ τῆς ἀληθινῆς καὶ μυστικῆς ἡμέρας, τῆς ἀνεξιχνιάστου τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίας ἡ ἄβυσσος, ἅρμα τὸ θεῖον, καὶ πολυώνυμον, τῆς ἀληθινῆς πίστεως στεῤῥότατον ἔρεισμα, χορίον τοῦ ἀχωρήτου τὸ εὐριχορότατον, ἄμπελος ἡ ἀληθινὴ τὸν καρπὸν τῆς ζωῆς ἡ βαστάσασα, ἐλεακατάκαρπος τὰς ψυχὰς τῶν πιστῶν ἱλαρύνουσα, σκέπη τοῦ κόσμου παγκόσμιε· θύρα τοῦ ὑπὲρ νοῦν σεπτοῦ μυστηρίου, τριαδικῶν χαρίτων πλήρωμα, ὡς τὰ δευτέρα τῆς θεότητος φέρουσα, ἀστραπὴ ψυχὰς τῶν πιστῶν καταλάμπουσα, τῶν ἁμαρτωλῶν ἡ καταλαγὴ, τῶν ἑστώτων ἡ ἀσφάλεια, τῶν πιπτόντων ἡ ἀνάκλησις, τῶν ῥαθυμούντων διέγερσις, τῶν εὐεκτούντων ἰσχὺς, τῶν ἐκκλησιῶν ἡ ὁμόνοια, τῶν στρατοπέδων ἡ εὐτυχία, τῶν καλῶν ἁπάντων ἡ χορηγία, ἡ εὐνομία τῶν πόλεων, ἡ τῆς οἰκουμένης εἰρήνη, ἡ καρτερία τῶν ἀσκητῶν, ἡ ἀνδρία τῶν ἀθλητῶν, θήσαυρε ζωῆς ἀκηράτου, νεφέλη φέρουσα τὴν οὐράνιον δρόσον τοῖς ἐπὶ γῆς, κλίμαξ, δι᾽ ἧς οἱ ἐπουράνιοι ἄγγελοι πρὸς ἡμᾶς καταφύτησαν, τῶν χειμαζομένων λιμὴν, τῶν θλιβομένων χαρὰ, τῶν ἀδικουμένων προστάτις, τῶν ἀβοηθήτων ἡ βοήθεια, τῶν ἀσθενούντων ἡ ῥῶσις, τῶν καταπουμένων ἡ ἀντίληψις, τῶν τυφλῶν βακτηρία, τῶν πεπλανημένων σωτήριος ὁδηγὸς, τῶν ἐν ἀνάγκαις ἐπίκουρος ἀσφαλὴς, κιβωτὲ ἁγία, δι᾽ ἧς τοῦ τῆς ἁμαρτίας κατακλυσμοῦ διεσώθημεν, βάτε ἀκατάφλεκτε, ἣν εἶδε Μωϋσῆς ὁ θεόπτης, θυμιατήριον χρυσοῦν, ἐν ᾧ ὁ λόγος τὴν σάρκα ἀνάψας, τὴν οἰκουμένην εὐωδίας ἐπλήρωσε, καὶ τὰ τῆς παρακοῆς κατεκαύθη ἐγκλήματα, θεόγραφε πλὰξ, λυχνία ἑπτάφωτε, ἧς τὸ φέγγος τὰς ἡλιακὰς λαμπιδόνας ὑπερηκόντισεν, σκηνὴ ἁγία, ἣν ὁ πνευματικὸς Βεσελεὴλ ἐτεκτήνατο, τὸ βασιλικὸν ὄχημα, στάμνε μαννάδοχε, κῆπε κεκλεισμένε, πηγὴ ἐσφραγισμένη, ἧς τὰ καθαρὰ νάματα τὴν οἰκουμένην ἀρδεύουσιν, ῥάβδος ἁγιόβλαστε τοῦ Ἀαρών· πόκε δροσοφόρε τοῦ Γεδεὼν, τόμος ὁ θεόγραφος, δι᾽ οὗ τὸ τοῦ Ἀδὰμ ἐσχίσθη χειρόγραφον, ὄρος τοῦ Θεοῦ, ὄρος τὸ ἅγιον, ὃ ὁ Κύριος εὐδόκησεν κατοικεῖν ἐν αὐτῷ· ῥίζα ἁγία τοῦ Ἰεσσὲ, πόλις τοῦ Θεοῦ, περὶ ἧς δεδοξασμένα λελάληνται περὶ σοῦ, ὡς φάσκει Δαυὶδ

A Angelorum ſplendor; hominum tutela, clavis in cœlum nos introducens, Mater, & Ancilla non occidentis ſtellæ: ſplendor veri, myſticique diei, ininveſtigabilis Dei bonitatis abyſſus: currus divinus, & multi nominis, veræ fidei firmiſſimum fundamentum: ejus qui capi non poteſt, locus ampliſſimus: vitis vera vitæ fructum proferens, oliva fructifera fidelium animas exhilarans, univerſalis protectio
B Mundi, porta myſterii ſupra intellectum venerabilis, complementum gratiarum Trinitatis, veluti ſecundas partes tenens poſt divinitatem: fulgur fidelium animas illuminans, peccatorum reconciliatio, ſtantium ſecuritas, lapſorum revocatio, excitatio ſocordium, bene valentium robur, Eccleſiarum
C concordia, exercituum felicitas, bonorum omnium ſuppeditatio, urbium bona inſtitutio, totius mundi pax, tolerantia Monachorum, fortitudo athletarum: theſaurus vitæ incorruptæ, nubes fundens cœleſtem rorem in terram, Scala per quam cœleſtes Angeli ad nos deſcendunt, portus tempeſtate jactatis, afflictorum gaudium, affectis injuria Patrona, derelictorum
D auxilium, infirmorum confirmatio, oppreſſorum recreatio, cæcorum ſcipio, aberrantium ſalutaris dux, in neceſſitatibus auxiliator ſecurus: Arca ſancta, per quam ab iniquitatis diluvio ſalvati ſumus: rubus incombuſtus, quem vidit Moyſes Divinitatis ſpectator: Thuribulum aureum, in quo Verbum carnem incendens, mundum odore
E replevit, atque inobedientiæ combuſta ſunt crimina: tabula a Deo exarata, ſeptem luminum candelabrum, cujus ſplendor ſolares radios ſuperavit: tabernaculum Sanctum, quod ſpiritalis Beſeleel ædificavit, regium vehiculum, vas manna repletum, hortus concluſus, fons ſignatus, cujus rivi puriſſimi irrigant totum mundum, Virga Aaron divinitus florens, vel-
F lus Gedeonis rore madens, liber divina manu ſcriptus, per quem Adami chirographum ſciſſum eſt, Mons Dei, Mons ſanctus, in quo beneplacitum eſt Deo habitare in eo: radix ſancta Jeſſe: Civitas Dei, de qua glorioſa dicta ſunt de te, ut David loquitur: mæſtitiæ diſſolutio, captivitatis liberatio, mortalium Deificatio: pulchra natura, omniſque reprehenſionis incapax, illa, quæ a Libano Virginitatis

tatis redit, & mundum odoramentis replet, ex qua dulcedo defluens antiquam ligni acerbitatem dulcem effecit, quæ totius divinæ ſubſtantiæ horrendum in modum capax fuit: munus quocumque pretio excellentius, omnibuſque bonis æſtimabilius ornamentum: lectus Salomonis, quem circum aſſiſtunt ſexaginta Potentes, ſermones nempe Scripturæ divinitus inſpiratæ. Locus luce repletus, ex quo ſalutis radii univerſo mundo illuxerunt: porta ad orientem reſpiciens Ezechielis, tremendæ diſpoſitionis magnificentia, ſpecioſum divinæ demiſſionis hoſpitium, mundi reconciliatio, noſtrum propitiatorium, & refugium, omnium bonorum donum optabiliſſimum, forceps ignifera, quam Iſaias conſpexit, Mons virtutibus umbroſus, quem Habacuc prævidit, Mons Danielis, a quo lapis abſciſſus eſt ſine manibus, porta ad orientem verſa Ezechiel, Paradiſus ſanctiſſimus in Eden, lignum vivificum pulcherrimum, ac jucundiſſimum fructum ferens, malum odoriferum, roſa ſuave olens, flos immarceſcibilis, lilium candidiſſimum, liber ſignatus, quem nemo legere poteſt, Virginitatis exemplar ſine ſcripto expreſſum, viſio pretioſa Prophetarum, purpura a Deo contexta, omnis prophetiæ manifeſtiſſima adimpletio, os loquax Apoſtolorum, Vincentium fiducia inviſibilis, Regum firmitas, Sacerdotum gloriatio, delictorum remiſſio, juſti Judicis placatio, lapſorum reſurrectio, Mundi deſiderium, meæ animæ corporiſque reſtauratio, ſalus mea, conſolatio mea, mea vita, mea lux, ſpes mea, refrigerium meum, animi mei voluptas, refugium meum, protectio, robur, lætitia, dulcedo, murus, ſubſidium, munitio, armatura, defenſio, gloria, Patrona, mediatrix, tranquillitas, tuitio, exultatio, pax, laudatio, gaudium, benedictio, anchora, abundantia, ros, dignitas, ſanctitas, magnificentia, liberatio, moleſtiarum mearum conſolatio, illuminatio, ac ſanctificatio animæ meæ, peccatorum meorum redemptio, oblectatio ex Deo animæ meæ, mei avidi cordis divina aſperſio, tenebroſæ meæ animæ lampas luicidiſſima, nuditatis meæ operimentum, gemituum meorum

A Δαυΐδ· τῆς λύπης ἡ λύσις, τῆς αἰχμαλωσίας ἡ λύτρωσις, τῶν θνητῶν ἡ θέωσις, ἡ ὡραία τῇ φύσει, καὶ ἀμώμου παντὸς ἀνεπίδεκτος, ἡ ἀπὸ λιβάνου τῆς παρθενίας ἀνοῦσα καὶ τὸν κόσμον μυρίζουσα, ἐξ ἧς ὁ γλυκασμὸς ἀποῤῥέων τὴν παλαιὰν τοῦ ξύλου πικρίαν ἐγλύκανε· ἡ τὴν οὐσίαν ὅλην φρικτῶς χωρήσασα τῆς θεότητος, τιμῆς ἁπάσης ὑ-
B πέρτερον δώρημα, καὶ καλῶν πάντων ὑπέρτιμον ἐγκαλλώπισμα, Σολώμοντος κλίνη, ἣν περιΐστανται κύκλῳ οἱ ἑξήκοντα δυνατοὶ, αἱ ῥήσεις δηλαδὴ τῆς θεοπνεύστου γραφῆς, φωτοδόχον χωρίον, ἐξ οὗ σωτηρίας ἀκτῖνες τῇ οἰκουμένῃ ἐπέλαμψαν, πύλη κατὰ ἀνατολὰς βλέπουσα τοῦ Ἰεζεκιὴλ, τὸ μεγαλεῖον τῆς φρικτῆς οἰκονομίας, τὸ περικαλλὲς τῆς θείας συγκα-
C ταβάσεως ἐνδιαίτημα, τὸ τοῦ κόσμου διαλλακτήριον, τὸ ἡμέτερον ἱλαστήριον, καὶ προσφύγιον, τὸ πάντων τῶν καλῶν εὐκταιότατον δώρημα, φλογοφόρε λαβὴ, ἣν Ἡσαΐας ἑώρακεν, ὄρος ἀρεταῖς κατάσκιον, ὃ προεῖδεν Ἀβακοὺμ, ὄρος ἀλατόμητον τοῦ Δανιὴλ, πύλη ἡ κατὰ ἀνατολὰς βλέπουσα τοῦ Ἰεζεκιὴλ, παράδεισε τοῦ ἐν Ἐδὲμ ἁγιώτατε, ξύλον τὸ ζωη-
D φόρον τὸ ὡραιότατον καὶ ἡδύτατον καρπὸν φέρον, μῆλον εὔοσμον, ῥόδον ἡδύπνοον, ἄνθος ἀμάραντον, κρίνον λευκότατον, ἐσφραγισμένον βιβλίον, ὃ οὐδεὶς ἀναγνῶναι δύναται, παρθενίας ὁ τύπος ἄγραφος, ὅρασις τῶν προφητῶν ἡ τιμία, ἡ θεοΰφαντος πορφύρα, τὸ πάσης προφητείας ἐκφανέστατον πλήρωμα, στόμα ἀσύγητον τῶν ἀποστόλων, θάρ-
E σος ἀνικήτων τῶν ἀθλοφόρων, βασιλέων στήριγμα, ἱερέων καύχημα, πταισμάτων συγχώρησις, κριτοῦ δικαίου δυσώπησις, ἀνάστασις τῶν πεπτωκότων, κοσμωπόθητε ἀνάπλασις τῆς ἐμῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, σωτηρία μου, παρηγορία μου, ἐμὴ ζωὴ, ἐμὸν φῶς, ἐμὴ ἐλπὶς, ἀναψυχή μου, θυμηδία μου, καταφυγή μου, σκέπη, ῥῶσις, εὐφρο-
F σύνη, ἡδύτης, τεῖχος, προσφύγιον, ὀχύρωμα, ὅπλον, ἀντίληψις, δόξα, προστάτης, μεσίτης, γαλήνη, ἐπίσκεψις, καύχημα, εἰρήνη, ὕμνησις, χαρὰ, εὐλογία, ἄγκυρα, εὐπορία, δρόσος, σεμνοπρέπεια, ἁγιωσύνη, μεγαλοσύνη, λύτρωσις, τῶν λυπηρῶν μου παράκλησις, φωτισμὸς καὶ ἁγιασμὸς τῆς ψυχῆς μου, τῶν ἁμαρτιῶν μου ἡ ἀπολύτρωσις, τὸ ἐμὸν ἐκ θεοῦ ψυχαγώγημα, τῆς ξη-

τῆς ξηρανθείσης μου καρδίας ἡ θεόῤῥυτος ῥανὶς, τῆς ζοφερᾶς μου ψυχῆς ἡ τηλαυγεστάτη λαμπὰς, τῆς γυμνότητός μου ἡ ἀμφίασις, τῶν στεναγμῶν ἡ κατάπαυσις, τῶν συμφορῶν μου ἡ μεταποίησις, ἐγκράτεια, ἁγνία, ἀνδρεία, σωφροσύνη, τῆς ἀρετῆς ὁ κόσμος, ἐλευθερία μου, λιμὴν, θησαυρὸς, ἐμπόρευμα τὸ ὄντως αἰώνιον, ἐπίκυρος μετάνοια, ὕψωμα, εὐεξία, κάλλος, ἰσχὺς, εὐβουλία, σύνεσις, ἀγαλλίαμα, κυρία μου, χαρά μου, λαμπρότης μου, καὶ πρὸς τὸν Θεόν μου ἀκοίμητος προστασία, ἀκαταίσχυντος· ἴδε τὴν πίστιν μου, καὶ τὸν πόθον τὸν ἔνθεόν μου, καὶ ὡς ἔχουσα τὸ συμπαθὲς καὶ τὸ δύνασθαι· οἷα δὲ Θεοῦ μήτηρ τοῦ μόνου ἀγαθοῦ καὶ ἐλεήμονος δέξαι τὴν παναθλίαν μου ψυχὴν, καὶ ἀξίωσον αὐτὴν διὰ τῆς σῆς μεσιτείας καὶ ἀντιλήψεως, τῆς δεξιᾶς μερίδος τοῦ μονογενοῦς σου υἱοῦ, καὶ τῆς καταπαύσεως τῶν ἐκλεκτῶν, καὶ ἁγίων αὐτοῦ· οὐκ ἔχω πλὴν σοῦ βοηθὸν, οὐδὲ ἀντίληψιν· εἰς σὲ ἐλπίζω, μὴ ἀστοχήσω· εἰς σὲ καυχῶμαι, μὴ διὰ τὰς πολλάς μου ἁμαρτίας καὶ ἀνομίας ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ᾽ ἐμοῦ τοῦ ἀναξίου δούλου σου· ἔχεις γὰρ τὸ θέλειν καὶ δύνασθαι, ὡς τὸν ἕνα τῆς Τριάδος ἀῤῥήτως γεννήσασα, ἔχεις οἷς πείσεις, οἷς δυσωπήσῃς, τὰς χεῖρας, αἷς αὐτὸν ἀῤῥήτως ἐβάστασας, τοὺς μαστοὺς, οἷς ἐθήλασας, τῶν σπαργάνων ἀνάμνησον, τῆς ἄλλης ἐκ βρέφους ἀναγωγῆς, τοῖς σοῖς τὰ ἐκείνου σύμμιξον, τὸν σταυρὸν, τὸ αἷμα, τὰ τραύματα, δι᾽ ὧν σεσώσμεθα, δι᾽ ὧν δεδοξάσμεθα· μὴ δὴ μακρύνῃς ἀπ᾽ ἐμοῦ τὴν σὴν προστασίαν, ἀλλ᾽ ἐπικούρει, καὶ σκέπε, καὶ παρέσο γε διὰ παντός· ὑπόχρεον γὰρ ἔχεις αὐτὸν εἰπόντα· τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, καὶ πολλῷ μᾶλλον αὐτὸς ἐν δούλοις ἐξετάζεσθαι αἱρούμενος, φυλάξει τὴν χάριν, καὶ τὸ ἴδιον δόγμα σοι τῇ διακονησαμένῃ τούτῳ τὴν ἀπολύτρωσιν γέννησιν· ὅθεν καὶ χαίρειν ταῖς παρακλήσεσίν σου οἰκείαν τὴν σὴν ἡγούμενος δόξαν, καὶ χρεωστικῶς ἐκπλήρει τὰς αἰτήσεις σου, μόνον μὴ παρίδῃς τὸν ἀνάξιον, μηδὲ αἱ τῶν πράξεών μου ἀτοπίαι τὸ σὸν ἀμέτρητον ἀνακόψουσιν ἔλεος· Θεοτόκε μου τὸ ὑπερπόθητον ὄνομα, οὐδὲν γὰρ τῆς σῆς βοηθείας ὀχυρώτατον τρόπαιον· Σὺ γὰρ ἀφεῖλες πᾶν δάκρυον ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς· σὺ τὴν κτίσιν ἐνέπλησας παντοίας εὐεργεσίας, τὰ οὐράνια εὐφράνας,

A rum ſedatio, meorum infortuniorum correctio, continentia, purificatio, fortitudo, temperantia, virtutum ornamentum, mea libertas, portus, theſaurus, negotiatio vere æterna, ſtabilis pœnitentia, ſublimitas, bona valetudo, ſpecies, robur, bonum conſilium, intellectio, exultatio, Domina mea, gaudium meum, ſplendor meus, & ad Deum meum vi-
B gil cuſtodia non erubeſcenda: Vide meam fidem, meumque deſiderium divinitus datum, tanquam quæ compaſſionem, & potentiam habes. Tanquam vero Mater ejus, qui ſolus bonus, ac miſericors eſt, ſuſcipe miſerrimam animam meam, eamque dignare per tuam interceſſionem, defenſionemque, parte dextera unigeniti
C filii tui, & requie electorum, ſanctorumque ipſius; auxilium, defenſionemque non habeo, præter te: in te ſpero, voti compos ero: in te glorior: noli propter mea multa errata, atque iniquitates avertere faciem tuam a me indigno famulo tuo. Habes enim velle, & poſſe, tanquam quæ modo inexplicabili unum ex Trinitate genueris: habes
D quo ſuadeas, quo flectas: habes manus, quibus eum inenarrabiliter portaſti; ubera, quibus lac præbuiſti: in memoriam revoca faſcias, & reliquam educationem ab infantia: miſce cum tuis ea, quæ ipſius ſunt, Crucem, ſanguinem, vulnera, per quæ ſalvi facti ſumus. Ne quæſo longe facias a me protectionem tuam; ſed opitulare, & protege, ac præ-
E ſto ſis ſemper: Debitorem enim habes illum, qui dixit: *honora Patrem tuum, & Matrem tuam*: & quanto magis ipſe, qui inter ſervos recenſeri voluit, ſervabit gratiam, propriumque decretum tecum, qui ei miniſtra fuiſti generationis ad redemptionem? Unde quoque honori ſibi ducens tuis interceſſionibus indulgere,
F etiam veluti debitas implet tuas poſtulationes: Solum ne deſpicias indignum, neque mearum actionum fœditates tuam immenſam miſericordiam interrumpant: Dei Genitrix, meum deſiderabiliſſimum nomen: nihil enim eſt firmius tropæum, quam tuum auxilium: tu enim abſtuliſti omnes lacrymas a facie terræ: tu creaturam repleſti omni genere beneficii, cœleſtibus lætitiam attuliſti, terreſtria ſalva-

Matth. 19. 19.

ſalvaſti, figmentum mutaſti, artificem placaſti, Angelos demiſiſti, homines exaltaſti, Superiora, atque inferiora per te ipſam conciliaſti, optima præparaſti, mutans omnia in melius: per te reſurrectionis noſtræ teſſeram certiſſimam tenemus: per te cœleſte regnum nos conſecuturos eſſe ſperamus: te noſtræ ſalutis auxiliatricem habemus, te Chriſtianorum cœtus firmiſſimum murum poſſidet: tu Paradiſi clauſtra aperuiſti, tu adſcenſum ad cœlos præparaſti, tu Filio tuo, & Deo adoptaſti: per te omnis gloria, honor, & ſanctitas ab ipſo primo Adam, & uſque ad conſummationem ſæculi, Apoſtolis, Prophetis, juſtis, & humilibus corde, ſola immaculatiſſima, derivata eſt, derivatur, ac derivabitur, atque in te gaudet, gratia plena, omnis creatura. Et ego in te confido propter te, quæ veriſſime ſecundum carnem verum Deum peperiſti, cui convenit omnis gloria, honor, atque adoratio cum Patre ſine principio, & Sancto, & bono, & vivificante ipſius Spiritu, nunc, & ſemper, & in ſæcula ſæculorum. Amen.

A φρανας, τὰ ἐπίγεια ἔσωσας, τὸ πλάσμα κατήλλαξας, ἐξιλάσω τὸν πλάστην, τοὺς ἀγγέλους ὑπέκλινας, τοὺς ἀνθρώπους ἀνύψωσας, τοῖς ἄνω, τοῖς κάτω διʼ ἑαυτῆς ἐμεσιτεύσας, μετεσκεύασας ἄριστα, τὸ πᾶν πρὸς τὸ βέλτιον, διὰ σοῦ τῆς ἀναστάσεως ἡμῶν ἀψευδῆ τὰ σύμβολα κατέχομεν, διὰ σοῦ τῆς ἐπουρανίου βασιλείας ἐπιτυχεῖν ἐλπίζομεν· σὲ
B τῆς ἡμῶν σωτηρίας ἐπίκουρον ἐκτήμεθα, σὲ Χριστιανῶν τὸ πλῆθος ὀχυρώτατον τεῖχος κέκτηται· σὺ τὰ τοῦ παραδείσου κλεῖθρα διήνοιξας· σὺ βαίνειν πρὸς οὐρανοὺς προεσκεύασας, σὺ τῷ υἱῷ σου καὶ θεῷ προσῳκείωσας· διὰ σοῦ πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ ἁγιωσύνη ἀπʼ αὐτοῦ τοῦ πρώτου Ἀδὰμ καὶ ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος, Ἀποστόλοις, Προφήταις, μάρ-
C τυσιν, δικαίοις, καὶ ταπεινοῖς τῇ καρδίᾳ· μόνη πανάχραντε, καὶ ἐγένετο καὶ γίνεται, καὶ γενήσεται, καὶ ἐπὶ σοὶ χαίρει κεχαριτωμένη πᾶσα ἡ κτίσις· κἀγὼ ἐπὶ σοὶ θαρρῶ διὰ σοῦ τῆς κυρίως τεκούσης κατὰ σάρκα θεὸν ἀληθινόν, ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις σὺν τῷ ἀνάρχῳ πατρί, καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ, καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ
D πνεύματι· νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ORATIO AD DEI MATREM.

In te Patrona, & mediatrice erga Deum ex te genitum genus humanum, Dei Mater, felicitatem ſuam ponit, atque a tuo ſemper pendet patrocinio, teque ſolam habet perfugium, ac defenſionem, utpote quæ confidentiam habes apud ipſum. Ecce ipſe quoque ad te venio ferventi animo, minime audens ſecure accedere ad tuum filium, ſed ſupplex oro, ut per tuam interceſſionem apud eum ſalutem conſequar. Noli igitur deſpicere famulum tuum, qui omnem ſpem meam repoſitam habeo in te poſt Deum, noli averſari prorſus periclitantem, & in maximis ærumnis exercitum; verum, miſeratrix, ac miſericordis Dei Mater, tui famuli miſerere, & libera me a damnabili conſcientia, compeſcendo cogitationum tempeſtatem, voluptatum fornacem extingue, carniſque incendium reprime, & dilectionem erga tuum filium, ac Deum meum accende,

ΕΥ'ΧΗ' ΘΕΟΤΟ'ΚΟΥ.

Ἐπεί σε προστάτιν καὶ μεσίτιν πρὸς τὸν ἐκ σοῦ τεχθέντα θεὸν τὸ ἀνθρώπινον γένος θεοτόκε εὐμοίρησε, καὶ τῆς σῆς ἀεὶ
E προστασίας ἐξήρτηται, καὶ σὲ μόνην ἔχει καταφυγὴν καὶ ἀντίληψιν, ὡς παρρησίαν ἔχουσα πρὸς αὐτόν, ἰδοὺ κἀγώ σοι προσέρχομαι ζεούσῃ ψυχῇ, μὴ τολμῶν μετὰ παρρησίας τῷ σῷ υἱῷ προσελθεῖν, ἀλλὰ διὰ τῆς σῆς πρὸς αὐτὸν μεσιτείας σωτηρίας τυχεῖν ἱκετεύω· μὴ οὖν παρίδῃς τὸν δοῦλόν σου, τὸν τὴν ἐλπίδα μου πᾶσαν μετὰ θεὸν εἰς σὲ ἀναθέμενον, μὴ
F βδελύξῃ τὸν παντελῶς κινδυνεύοντα, καὶ ἐν μεγίσταις ὀδύναις ἐξεταζόμενον, ἀλλʼ ὦ συμπαθὴς καὶ τοῦ ἐλεήμονος θεοῦ μήτηρ τὸν σὸν οἰκέτην ἐλέησον, καὶ τοῦ κατεγνωσμένου με συνειδότος ἀπάλλαξον, τὸν κλύδωνα τῶν λογισμῶν κατεπράϋνον, τῶν ἡδονῶν τὴν κάμινον κατάσβεσον, καὶ τὴν φλόγα τῆς σαρκὸς κατακοίμησον· καὶ τὸν πρὸς τὸν υἱόν σου καὶ θεὸν πόθον μου ἄναψον· καὶ πάσας μου τὰς αἰσθήσεις

σεις ἀσφάλισαι, μηδεμίαν εἴσοδον ταῖς ἀτό- A
ποις ἐπιθυμίαις παρέχουσα· καιρὸν μετανοίας
μοι δοθῆναι ἱκετεύω· μὴ ἄκαρπόν με ἡ τοῦ
θανάτου ἐκκόψῃ δρεπάνη, καὶ τῷ πυρὶ ὡς
ἄκαρπος ἐκδοθήσομαι· τῆς ψυχῆς μου λαμ-
πάδα ἐσβεσμένην ἄναψον, καὶ τὸν ζόφον τῶν ἀ-
νιῶν μου διασκέδασον, καὶ τὴν τῶν ἐμπαθῶν ὀ-
ρέξεων ὁμίχλην τῇ σῇ πρεσβείᾳ ἀπέλασον·
πολλὰ γὰρ ἰσχύει δέησις μητρικὴ πρὸς υἱὸν B
εὐδιάλλακτον· δός μοι φῶς μετανοίας, καὶ
πρὸς ἡμέραν κατανύξεως χειραγώγησον· καὶ
ἀξίωσόν με κατὰ τὸ εὐάρεστον τοῦ φιλανθρώπου
θεοῦ πολιτεύεσθαι πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς
μου· καὶ ἕως μὲν ἐν τῷ πολυωδύνῳ τούτῳ βίῳ
εἰμὶ φρούρει, σκέπε, διαφύλαττε, πλέοντι
σύμπλευσον· ὁδοιποροῦντι συνοδοιπόρησον· κα-
θεύδοντα σκέπασον, καὶ πάσας τὰς ὁδούς μου C
κατεύθυνον, ἡνίκα δὲ μέλλω τοῦ σώματος ἐκ-
δημεῖν, παράστηθί μοι φιλάγαθε δέσποινα,
καὶ τὴν ἀφόρητον ἐκείνην ὀδύνην ἐλάφρυνον, καὶ
τὸν πόνον μου κούφισον, καὶ χειραγώγησον τὴν
ἐμὴν ἀθλίαν ψυχὴν πρὸς τοὺς αἰωνίους μονάς·
μὴ ζοφερὰ δύναμις συναντήσῃ μοι, καὶ εἰς
ᾅδου βυθὸν κατεσπάσῃ μείλεων ἴδοιμι τὸν κρι-
τὴν καὶ εὐμενές μοι προσβλέποντα, ῥυθείην τῆς D
αἰωνιζούσης φλογὸς διὰ σοῦ θεονύμφευτε· τῆς
Τριάδος τοῦ παραδείσου τρυφῆς καταπολεύσαι-
μι, τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν ἀποτύχοιμι·
ἵνα σε μόνην τοῦ ἀνθρωπείου γένους γεγονεῖαν
ἀντίληψιν, καὶ τὸ τῆς προμήτορος διὰ σοῦ
τόκου ἐπανορθώσασαν ἥττημα, τὴν τῶν ἁμαρ-
τωλῶν προστάτιν τυγχάνουσαν, τὴν τῶν ἀθυ-
μούντων παραμυθίαν ὑπάρχουσαν, τὴν τῶν θλι- E
βομένων παραψυχὴν χρηματίζουσαν μεγαλύ-
νω καὶ μακαρίζω διαπαντὸς ὑπὸ σοῦ φυλαττό-
μενος· σὲ γὰρ μακαρίουσι πᾶσαι αἱ γενεαί,
παρθένε δέσποινα θεοτόκε, ἡ ἐλπὶς πάντων
τῶν χριστιανῶν· ἀποδίωξον ἀπ' ἐμοῦ τοῦ τα-
πεινοῦ καὶ παναθλίου δούλου σου τὴν ἀκηδίαν,
τὴν λήθην, τὴν ἄγνειαν, τὴν ἀμέλειαν, τὴν κε-
νοδοξίαν, τὴν μιχοίαν, τὴν πορνείαν, τὴν ἀρ- F
σενοκοιτείαν, τὴν γαστριμαργίαν, καὶ πάντας
τοὺς πονηροὺς καὶ αἰσχροὺς καὶ βλασφήμους λο-
γισμοὺς ἐκ τῆς ἀθλίας καὶ ταλαιπώρου μου
καρδίας, καὶ τοῦ ἐσκοτισμένου μου νοός· καὶ
πάντων τῶν κακῶν μου πράξεων ἐλευθέρωσον,
καὶ κατάσβεσόν μου τὴν φλόγα τῶν παθῶν, ὅτι
ἀσθενὴς καὶ ταλαίπωρός εἰμι; ὅτι δεδοξασ-
μένη ὑπάρχεις πάντων τῶν γηγενῶν· εὐχα-
ριστῶ

cende, omneſque meos ſenſus tuere,
nullum præbendo fædis cupiditatibus
ingreſſum. Ut pœnitentiæ tempus mi-
hi detur, ſupplex oro, ne me in-
fructuoſum mortis falx excindat, ne-
que veluti ſterilis igni tradar. Ac-
cende animæ meæ lampadem extin-
ctam, meorumque mœrorum caligi-
nem diſſipa, appetituumque meorum
ægrotantium nebulam tuis precibus ex-
pelle. Multum enim poteſt materna
precatio apud filium, qui facile fle-
ctitur. Da mihi pœnitentiæ lumen,
atque ad compunctionis diem manu-
ducito, & dignum me fac, ut me
geram ſecundum beneplacitum Dei be-
nigniſſimi omnibus diebus vitæ meæ:
& quouſque in hac vita verſor ca-
lamitoſiſſima, defende, protege, cu-
ſtodi, naviganti adnaviga, iter agen-
ti comes eſto, dormientem tuere,
atque omnes meas vias dirige. Quan-
do autem erit, ut è corpore egre-
diar, adeſto mihi Domina bonorum
amatrix, intolerabilemque dolorem il-
lum alleva, ac meum laborem mi-
tiga, & infelicis animæ meæ ducem
te præbe ad habitationes æternas,
ut ne poteſtas tenebroſa mihi occur-
rat, ac me ad profundum inferni
pertrahat: placabilem judicem videam,
aſpicientemque in me benigne: libe-
rer a flamma ſempiterna per te Dei
Sponſam: perfruar Trinitate, quæ
voluptas eſt paradiſi: regni cœlo-
rum compos fiam, ut te ſolam,
quæ humani generis præſidium facta
es, & quæ per tuum partum cla-
dem primæ parentis correxiſti, quæ-
que peccatorum es Patrona, ac deſ-
perantium conſolatio exiſtis, & quæ
afflictorum ſolamen nuncuparis; extol-
lam laudibus, beatamque prædicem
a te conſervatus. Te etenim bea-
tam dicent omnes generationes Vir-
go Domina Dei genitrix, Spes Chri-
ſtianorum omnium. Expelle a me mi-
ſero, atque infelice ſervo tuo ne-
gligentiam, oblivionem, ſtultitiam,
ſocordiam, vanam gloriam, adulte-
rium, ſcortationem, pædicatum, gu-
lam, omneſque malas, fœdas, ac
maledicas cogitationes ex miſero, at-
que infelici corde meo, & ex mea
mente obtenebrata, & ab omnibus
malis meis actionibus libera, flam-
mamque pravorum affectuum extingue,
quia infirmus ſum, atque ærumno-
ſus, quia omnium mortalium glorio-
ſiſſima

ſiſſima es. Gratias ago tibi Domina Dei Mater, & encomiis, laudibuſque te extollo, quod vires mihi præbuiſti, ut pervenirem ad finem diei, atque ad hanc noctem, qua deprecor acceptiſſimum patrocinium tuum: da mihi remiſſionem negligentiæ, ac pigritiæ dominantis in me in ipſa uſque adhuc: & tuis precibus promtitudine imple, ut divinis tuis laudibus, atque humaniſſimi filii tui, & Dei operam dem, eo quod miſer liberatus fui, atque eripior a variis morbis, calamitatibus, & tribulationibus, periculiſque animæ ſimul, ac corporis: procido ante te, ac toto fervore extollo vocem ad gratiarum actionem ego famulus tuus, cujus tu maximopere benedicta miſerta fuiſti, propter immenſam miſericordiam, ac commiſerationem, utpote quæ Mater es benigniſſimi hominum amatoris. Gaude puriſſima gratia plena: Gaude immaculata Dei genitrix Virgo: Gaude Virgo hominum gloria: Gaude omnium prophetarum implementum: Gaude perfectio omnium congregationum Domini: Gaude ipſius Teſtamenti ſigillum: Gaude meta conſiliorum illius: Gaude manifeſtatio myſteriorum ejus: Gaude Advocata infamatorum injuſte: Gaude collectio jamdudum diſſidentium: Gaude fulcimentum inclinatorum deorſum. Gaude lumen in tenebris poſitorum. Gaude renovatio ſeneſcentium: Gaude propitiatio aberrantium, ac liberatio: Gaude lux errantibus viam demonſtrans: Gaude portus, ac protectio navigantium: Gaude Patrona, & munitio in neceſſitatibus: Gaude Salus ſecura fidelium: Gaude nova maxime, ac divina largitio: Gaude mortalium omnium Domina: Gaude lætitia, & gloria Angelorum: Gaude rerum omnium conditarum ſublimiſſima. Gaude Dei exiſtens etiam famula: Gaude benedictiſſima in ſæculum ſæculi: Gaude lignum opacum Virgo puella: ex quo omnes fructum decerpimus, quem comedentes exhilarantur, non moriuntur: Gaude Maria Virgo Mater, Mater Sponſa: Gaude ornamentum mundi muliebris: Gaude filia David ſplendide ornata: Gaude Menſa myſticarum gratiarum: Gaude Regiſque, Deique mei Victoria: Gaude tum Patriarcharum, tum Vincentium

A ριστῶ σοι δέσποινα θεοτόκε, καὶ μεγαλύνω καὶ δοξάζω σε, ὅτι ἐνίσχυσάς με πρὸς τὸ τέλος τῆς ἡμέρας καὶ εἰς ταύτην τῆς νυκτὸς ἐλθεῖν, ἐν ᾗ δέομαι τῆς σῆς εὐπροσδέκτου πρεσβείας, δός μοι συγχώρησιν πάναγνε τῆς ἐν αὐτῇ μέχρι τοῦ νῦν κατακυριευσάσης με ὀλιγορίας, καὶ ὀκνηρίας, καὶ ταῖς σαῖς ἱκεσίαις προθυμίας ἐμπλήσειν τοῦ ἀεννάως σχολά-
B ζειν τοῖς θείοις ὕμνοις σου, καὶ τοῦ φιλανθρώπου υἱοῦ καὶ θεοῦ σου, ἀνθ' ὧν ἐρύσθην καὶ ῥύομαι παντοίων νόσων, συμφορῶν τε καὶ θλίψεων, καὶ κινδύνων ψυχικῶν ὁμοῦ καὶ σωματικῶν ὁ τάλας· προσπίπτω δέ σοι, καὶ θερμῶς ἀνακράζω χαριστήριον ᾠδὴν ὁ σὸς οἰκέτης, ὃν ἠλέησας ὑπερευλογημένη διὰ ἔλεος ἀμέτρητόν τε καὶ οἶκτον, ὡς μήτηρ
C θεοῦ οὖσα τοῦ φιλανθρώπου· χαίροις πάναγνε κεχαριτωμένη· χαίροις ἄχραντε παρθενομῆτερ κόρη· χαίροις ἡ δόξα τῶν ἀνθρώπων παρθένε· χαίροις πλήρωμα τῶν προφητῶν ἁπάντων· χαίροις τέλεσμα τῶν συναγωγῶν Κυρίου· χαίροις σφράγισμα τῆς αὐτοῦ διαθήκης· χαίροις τὸ πέρας τῶν αὐτοῦ βουλευμάτων· χαίροις δήλωσις τῶν αὐτοῦ μυστηρίων· χαίροις συν-
D ήγορε τῶν κακῶς δυσφημουμένων· χαίροις σύναξις τῶν πάλαι διεστώτων· χαίροις στήριγμα τῶν κάτω νενευκότων· χαίροις τὸ σέλας τῶν ἐν σκότει κειμένων· χαίροις καινισμὸς τῶν πεπαλαιωμένων· χαίροις ἱλασμὸς τῶν πλανώντων καὶ λύσις· χαῖρε ὁδηγὸς τῶν πλανωμένων φάος· χαίροις ὁ λιμὴν τῶν πλεόντων καὶ σκέπη· χαίροις προστάτις ἐν ἀνάγκαις καὶ τεῖ-
E χος· χαίροις ἀσφαλὴς τῶν πιστῶν σωτηρία· χαίροις δώρημα καινότατον καὶ θεῖον· χαίροις δέσποινα τῶν γηγενῶν ἁπάντων· χαίροις ἡ χαρὰ τῶν ἀγγέλων καὶ κλέος· χαίροις ἁπάντων κτισμάτων ὑπερτέρα· χαίροις τοῦ θεοῦ οὖσα καὶ δούλη· χαίροις παντευλόγητε εἰς αἰῶνα αἰώνων· χαίροις ξύλον εὔσκιον παρθένε κόρη, ἐξ οὗ πάντες καρπὸν
F τρυγῶμεν, ὃν οἱ φάγοντες χαίρουσι οὐ θανατοῦνται· χαίροις Μαριὰμ μητροπάρθενε μητρόνυμφε· χαίροις τὸ κάλλος τοῦ γυναικείου κόσμου· χαίροις Δαυὶδ θύγατερ ὡραϊσμένη· χαῖρε τράπεζα μυστικῶν χαρισμάτων· χαίροις τὸ νῖκος τοῦ βασιλέως τε καὶ θεοῦ μου· χαίροις καύχημα πατριαρχῶν τε καὶ ἀθλοφόρων· χαίροις τὸ τεῖχος τῶν σε προσκαλουμένων· χαίροις ἀμυντήριον καὶ στερρὰ σκέπη.

πη· χαίροις παναμώμητε τοῦ Θεοῦ θεῖε A
θρόνε· χαίροις φαεινὴ τοῦ Θεοῦ μήτηρ μόνη·
χαίροις Σολομῶν ἁγιωτάτη κλίνη· χαίροις
ἀΰλων τιμιωτέρα νοῶν· λύσις χαῖρε τῶν ἐμῶν
ἁμαρτάδων· δέσποινα χαίροις ἀδαμιαίου γέ-
νους· μάχαιρα χαίροις τῶν πονηρῶν δαιμό-
νων· σώτειρα χαίροις τῶν καλῶν ἀπλέτων·
χαίροις σοφίας ἀφθονωτάτη δόσις· χαίροις
παρηγόρημα τῶν ἐν κινδύνοις· χαίροις πενή- B
των ἀντίληψις πλουσία· χαίροις ἁπάντων
τῶν καλῶν τῶν τοῦ βίου, χαίροις ἁπάντων
τῶν ἀγαθῶν αἰτία· ἀλλ' ὦ δέσποινα μόνη·
τὸ ἐμὸν ἐκ Θεοῦ ψυχαγώγημα, τοῦ ἐν ἐμοὶ
καύσονος ἡ θεία δρόσος, τῆς ξηρανθείσης μου
καρδίας ἡ θεώρυτος ῥανὶς, τῆς ξηρανθείσης
μου τῶν δακρύων πηγῆς ἡ ἀνάβλυσις πρὸς
κάθαρσιν τῶν ἐμῶν ἀνομιῶν· τῆς ζοφερᾶς μου C
ψυχῆς ἡ τηλαυγεστάτη λαμπὰς, τῆς ἐμῆς
πορίας ἡ ποδηγία, τῆς ἀσθενείας ἡ δύναμις,
τῆς γυμνώσεως ἡ ἀμφίασις, τῆς πτωχίας ὁ
πλοῦτος, τῶν ἀνιάτων τραυμάτων τὸ ἴαμα,
ἡ τῶν δακρύων ἀναίρεσις, τῶν στεναγμῶν ἡ
κατάπαυσις, τῶν συμφορῶν ὁ κουφισμὸς,
τῶν δεσμῶν ἡ λύσις, εἰσάκουσόν μου τῶν
προσευχῶν· οἰκτείρησόν μου τοὺς στεναγμοὺς, D
καὶ πρόσδεξαί μου τοὺς ὀδυρμοὺς· ἐλέησόν μου
ἐπικαμφθεῖσα τοῖς ἐμοῖς δάκρυσι· σπλαγ-
χνίσθητι ἐπ' ἐμοὶ, ὡς μήτηρ τοῦ φιλανθρώ-
που Θεοῦ· ἐπίβλεψον καὶ κατεύνασον πρὸς τὴν
ἐμὴν ἱκεσίαν, καὶ πλήρωσόν μου τὸ ἐκδιψώ-
μενον καταθύμιον, καὶ ἐπίσκεψαι τὴν δεινῶς
ἀσθενοῦντα καὶ ψυχικῶς κατακείμενον· ἀπάλ-
λαξον τοῦ τυραννοῦντός με πάθους, καὶ δεινῶς E
πολεμοῦντός με ἀεὶ ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς, καὶ
θανατοῦντος τὴν ἀθλίαν μου ψυχὴν, καὶ λύ-
τρωσαί με τῶν βελῶν τοῦ Βελίαρ, καὶ τῶν
ἐχθρῶν καὶ ἀοράτων, καὶ πλήρωσόν με
θεϊκῆς θυμηδίας, δεικνύουσά με κοινωνὸν τῶν
ὁσίων τε καὶ δικαίων, ἅμα τῇ σῇ πρὸς θεὸν
ἀγαθῇ μεσιτείᾳ, καὶ σύναψόν με τοῖς σοῖς
δούλοις καὶ λάτροις ἐν γῇ τῶν πραέων, ἐν F
σκηναῖς οὐρανίαις, ἐν χώρᾳ ζώντων, ἐν τρυ-
φῇ τῶν ἁγίων, ἀξίωσόν με ἡ πάντων προ-
στασία, καὶ πάντων χαρὰ καὶ θυμηδία· συ-
νευφρανθῆναι αὐτοῖς δέομαί σου ἐν τῇ χαρᾷ
ἐκείνῃ τῇ ὄντως ἀνεκφράστῳ τοῦ ἐκ σοῦ γεννη-
θέντος υἱοῦ καὶ βασιλέως, καὶ τῷ νυμφῶνι
αὐτοῦ καὶ ἀπεράντῳ βασιλείᾳ· ναὶ δέσποινα
τὸ ἐμὸν καταφυγὸν, ἡ ζωὴ, καὶ ἀντίληψις,
τὸ ὅπλον,

centium exultatio: Gaude murus invocantium te: Gaude defenſio ſimul, & firma protectio: Gaude omnino immaculata Dei divina ſedes: Gaude ſplendida Dei Mater ſola: Gaude Salomonis lectus ſanctiſſimus: Gaude ſpiritalibus mentibus honorabilior. Gaude meorum delictorum ſolutio: Gaude Regina generis Adamitici: Gaude gladius pravorum dæmonum: Gaude ingentium bonorum ſervatrix: Gaude copioſiſſima ſapientiæ donatio: Gaude in periculis exiſtentium ſolamen: Gaude inopum ditiſſima ſuſceptio: Gaude omnium bonorum vitæ, gaude omnium gratiarum cauſa. Quin o ſola Domina, meum ex Deo oblectamentum, ros divinus ardoris mei, arentis cordis mei aſperſio divinitus manans, aridi mei fontis lacrymarum ſcaturigo ad expiationem mearum iniquitatum, obſcuræ animæ meæ lampas ſplendidiſſima, mei itineris directio, infirmitatis robur, nuditatis operimentum, paupertatis opulentia, immedicabilium vulnerum ſanatio, lacrymarum ablatio, ſuſpiriorum ſedatio, calamitatum levamen, vinculorum ſolutio, exaudi orationes meas, miſerere meorum gemituum, & ſuſcipe meas lamentationes: Miſerere mei commota meis lacrymis: Commoveantur viſcera tua erga me, tanquam mater benigniſſimi Dei: reſpice, atque annue ad meam obteſtationem, & exple ſitibundum meum deſiderium, & reſpice graviter infirmum, atque in anima ægrotantem. Libera me ab affectione, quæ in me dominatur, quæque acerrime impugnat ſemper diu, noctuque, atque ad mortem ducit miſeram meam animam: Libera etiam me a ſagittis Belial, atque a viſibilibus, & inviſibilibus inimicis, & reple me divina voluptate, declarando me ſocium Sanctorum, ac juſtorum ſimul, tua eximia apud Deum interceſſione, & ſocia me cum ſervis, & famulis in terra manſuetorum, in tabernaculis cœleſtibus, in regione vivorum, in oblectatione ſanctorum: dignare me omnium protectio, omniumque lætitia, atque voluptas, ut cum ipſis læter, oro te, in gaudio illo vere inexplicabili filii tui ex te geniti, & Regis, & in thalamo ipſius, atque regno interminabili: Utique Domina, refugium meum, vita, & defenſio, armatura, & exultatio, ſpes, & robur,

bur, concede mihi, ut cum ipſis perfruar muneribus, ac theſauris inexplicabilibus, atque incomprehenſibilibus filii tui in habitatione cœleſti. Habes enim conſentientem voluntati potentiam, tanquam Mater Altiſſimi, atque ideo fidenter ſpero fore me compotem, Domina mea, votorum meorum: Compos fiam illorum, Dei Sponſa, quæ es omnium ſpes, quæ ſupra omnem intelligentiam peperiſti Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, quem decet omnis gloria, honor, & adoratio in ſæcula ſæculorum. Amen.

ORATIO AD SANCTISSIMAM DEI GENITRICEM.

INoccidui luminis Mater, audi me, precor, confitentem: cœno enim, ac ſordibus repletus ſum, & tenebris miſer obrutus: terram, heu infelix, maculavi compluribus meis criminibus, Domina. Ideo clamat nunc ſuſpirans contra me apud Judicem incorruptum, allegans etiam teſtes cœlum cum aſtris, & ſolem. Tempeſtas etiam cogitationum mearum demergit ad deſperationem: Anima mea cum timore procedit præſtolans fugere condemnationem. In te, Dei Genitrix, totam ſpem meam ego luxurioſus repoſui. Vide, tota confuſione repleta eſt, heu mihi, facies famuli tui. Saltem ora ſine intermiſſione quem peperiſti, ut etiam mei indigni miſereatur: diſſolve ſola, vincula mea indiſſolubilia, tu quæ Reparatorem mundo genuiſti. Denigratum me, atque in tenebras converſum, pœnitentiæ lacrymis dealba: mortuum me ob nimiam ſegnitiem, tu quæ vitam meam peperiſti, reſuſcita. Me peregrinum factum Deo, & Angelis, ad eos rurſus reducito, Dei Genitrix. Spectaculum vere horrendum: quomodo meas iniquitates pertulit Dominus? Quomodo ſtatim in profundum inferni non dejecit me miſerum vivum? Quomodo ſecurim non dimiſit é cœlo clam, vel gladium, ut me feriret? At tu omnino tuis deprecationibus vitam mihi, o Domina, largita es, meam quærendo pœnitentiam, quam mihi ſervo tuo, benigniſſima, fac præbeas. Tu enim murus meus, & portus,

A τὸ ὅπλον, καὶ καύχημα, ἡ ἐλπὶς καὶ τὸ σθένος, δός μοι σὺν αὐτοῖς ἀπολαῦσαι τῶν τοῦ υἱοῦ σου ἀνεκδιηγήτων καὶ ἀκαταλήπτων δωρεῶν τε καὶ θησαυρῶν ἐν τῇ ἐπουρανίῳ διαμονῇ· ἔχεις γὰρ σύνδρομον τῇ θελήσει τὸ δύνασθαι, ὡς τοῦ ὑψίστου μήτηρ· καὶ διὰ τοῦτο τολμῶ μὴ ἀποστερηθῆναι κυρία μου τῆς ἐμῆς προσδοκίας, ἀλλὰ τύχοιμι
B ταύτης θεόνυμφε, ἡ τῶν ὅλων προσδοκία, ἡ ὑπὲρ λόγον τεκοῦσα τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΥ'ΧΗ' ΤΗ͂Σ Υ'ΠΕΡΑΓΙ'ΑΣ ΘΕΟΤΟ'ΚΟΥ.

C

Ἀνεσπέρου φωτὸς ἡ γεννήτρια, ἐξαγγέλλοντι πρόσχες μοι δέομαι· βεβορβόρωμαι γὰρ, καὶ ῥερύπωμαι καὶ ζοφώδης ὁ τάλας γεγένημαι, γῆν ἐμίανα, οἴμοι ὁ ἄθλιος, ταῖς πολλαῖς ἁμαρτίαις μου, δέσποινα· διὰ τοῦτο βοᾷ νῦν στενάζουσα κατ' ἐμοῦ πρὸς κριτὴν τὸν ἀδέκαστον, ἐπιφέρουσα οἴμοι καὶ
D μάρτυρας οὐρανὸν σὺν τοῖς ἄστροις καὶ ἥλιον· ζάλη δὲ λογισμῶν μου, καὶ βυθίζει λοιπὸν πρὸς ἀπόγνωσιν· ἡ ψυχή μου τῷ τρόμῳ συνέρχεται, ἀναμένουσα φεύγειν τὴν ἀπόφασιν· θεοτόκε τὴν πᾶσαν ἐλπίδα μου ἐπὶ σὲ ἀνεθέμην ὁ ἄσωτος· ἴδε πάσης αἰσχύνης πεπλήρωται τοῦ οἰκέτου σου οἴμοι τὸ πρόσωπον, κἂν δυσώπει ἀπαύστως ὃν ἔτεκες, οἰκτειρῆ-
E σαι κἀμὲ τὸν ἀνάξιον, λῦσον μόνη δεσμὰ τὰ ἄλυτά μου, λυτρωτὴν ἡ τῷ κόσμῳ κυήσασα· μελανθέντα καὶ σκότος γενόμενον μετανοίας με δάκρυσιν λεύκανον· νεκρωθέντα πολλῇ ῥαθυμίᾳ με, τὴν ζωήν μου ἡ τέξασα, ἔγειρον· ξενωθέντα θεοῦ καὶ ἀγγέλων με πρὸς αὐτοὺς ἐπανάγαγε σὺ θεοτόκε· ὄντως θαῦμα φρικτὸν, πῶς ὑπέμεινε ἐμὰς ἁμαρτίας ὁ Κύ-
F ριος· πῶς εὐθὺς εἰς πυθμένα τοῦ ᾅδου με οὐ κατήγαγε ζῶντα τὸν ἄθλιον· ῥάβδον πῶς οὐ κατέπεμψεν ἄνωθεν, ἀφανῶς ἢ ῥομφαίαν πατάξαι με· σὺ δὲ πάντως ταῖς σαῖς παρακλήσεσι τὴν ζωὴν ἐδωρήσω μοι δέσποινα, τὴν ἐμὴν ἐκζητοῦσα μετάνοιαν, ἣν αὐτή μοι παράσχου τῷ δούλῳ σου, ὑπεράγαθε σὺ γὰρ τεῖχος μου καὶ λιμὴν καὶ ὀχύρωμα πέφυκας· φῶς μοι λάμψον τοῦ θείου προσώπου σου,

σου, τῆς νυκτὸς ἐν μέσῳ ὕμνον τίσαι· χάρισαί μοι κατάνυξιν δέσποινα, στεναγμοὺς ἀσιγήτους καὶ δάκρυα· ψυχικάς μοι κοιλάδας ἀπόπλυνον, καὶ τελείαν μοι δώρησαι ἄφεσιν, ὡς βροτὸς θεοφόρος ὑπάρχουσα, καὶ θεὸν βροτοφόρον κυήσασα· ἴδε μοί σε νυκτὸς μέσον ἄχραντε νοεροῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ χαρίσομαι· ὦ ἰσχὺς, ὦ ἐλπὶς ἀκαταίσχυντε, ὦ ζωὴ καὶ γλυκὺ φῶς τοῦ δούλου σου, ἀπὸ γλώσσης βεβήλου καὶ στόματος ῥυπαροῦ τὴν εὐχὴν ταύτην πρόσδεξαι· νῦν ἡ νὺξ γενηθήτω τῷ δούλῳ σου σωτηρίας ἡμέρα θεόνυμφε· νῦν χαριτώσαν ἄγγελοι δέσποινα ἐπ' ἐμοὶ καὶ δικαίων τὰ πνεύματα, ὅπως ἂν εὐχαρίστως δοξάζω σου γεγηθότως τὸ παναγίον ὄνομα· ὑπερύμνητε δύνασαι, οἶδα γὰρ, παρὰ θεὸν ὅσα θέλῃς, ὃν ἔτεκες· ὦ τριὰς, ἡ προσκύνησις πρέπει σοι· ὦ θεοῦ μήτηρ ὑπὲρ πάντα καὶ νοῦν καὶ λόγον· ὦ παρθένε πάσης παρθενίας ἀσυγκρίτως ὑπερκειμένη, ὡς καὶ παρὰ τοῦ θείου τόκου παρθένος ὑπὲρ πάσας οὔσας τὰς παρθένους, καὶ ἐν αὐτῷ τῷ τόκῳ καὶ μετὰ τοκεῖν ἡ αὐτὴ μείνασα, δι' ἧς ἡ τῶν ἀνθρώπων φύσις, ἡ πάλαι ἔκπτωτος καὶ μακρὰν ἀπῳκισμένη θεοῦ, λόγοις ἀφάτου φιλανθρωπίας καὶ ἀνεικάστου συγκαταβάσεως ἥνωται τῇ μακαρίᾳ, καὶ θείᾳ φύσει, μηδαμῶς .... ὑπόστασις τροπὴν ἢ σύγχυσιν ἢ ἀλλοίωσιν, δι' ἧς καὶ μετὰ τὴν φρικωδεστάτην ἕνωσιν καὶ καταλλαγὴν φθόνῳ τε τοῦ πονηροῦ καὶ τῇ τοῦ νοὸς ἡμῶν ματαιότητι τοῦ καθήκοντος ἀποπίπτοντες αὖθις ἀνακαλούμεθα, καὶ τὸν σὸν υἱὸν καὶ θεὸν παρ' ἡμᾶς εὑρίσκομεν ἵλεων, ταῖς πρὸς αὐτὸν ἀκαμάτοις μεσιτείαις σου δέσποινα δέομαι, καὶ σὲ παρακαλῶ τὴν ἐλεήμονα καὶ φιλάνθρωπον τοῦ ἐλεήμονος καὶ φιλανθρώπου θεοῦ μητέρα, πρόστηθί μου καὶ ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ πλεῖστης ὑπέρποτε καὶ τὰ νῦν δεομένου μου τῆς παρά σου σκέπης καὶ ἀντιλήψεως· ἐπειδὴ γὰρ ὅλως ὢν ἀκαθαρσία καὶ τῶν ἁμαρτιῶν βόρβορος, καὶ συνόλως εἰπεῖν, τῶν ψυχοφθόρων πάντων παθῶν οἰκητήριον, τοῖς ὑπεραχράντοις καὶ φρικτοῖς μυστηρίοις τοῦ σοῦ υἱοῦ καὶ θεοῦ προσελθεῖν βούλομαι· ἀγωνιῶ καὶ τρόμῳ συνέχομαι πρὸς τὸ τῶν ἐμῶν ἁμαρτιῶν ἀφορὸν πλῆθος· τίνα γὰρ τῶν ἐμῶν αἰσθήσεων ταλαίπωρος οὐ κατέχρανα; ποῖον σατανικὸν ἐπιτήδευμα οὐ μεθ' ὑποκρίσεως καὶ μετὰ διαθέσεως, καὶ μεθ' ὑπερβολῆς εἰργα-

 σάμην,

A portus, & munitio facta es: lux divinæ faciei tuæ mihi affulgens, ut media nocte hymnum perſolvam. Largire mihi Domina compunctionem, ſuſpiria non intermiſſa, & lacrymas: ablue meæ animæ valles, perfectamque mihi indulgentiam concede, ut mortalis Deum ferens, & ut quæ concepiſti Deum hominem factum. Videam te mentis oculis, Immaculata,
B media nocte, & gaudeam. O robur, o ſpes non erubeſcenda, o vita, ac dulce lumen ſervi tui, a lingua profana, atque ore immundo hanc orationem excipe. Nunc nox fiat ſervo tuo ſalutis dies, Dei Sponſa. Nunc lætentur Angeli ſuper me, Domina, ac juſtorum ſpiritus, ut laudare poſſim cum gratiarum actio-
C ne hilari animo ſanctiſſimum nomen tuum. Tu potes, omni laude major, quæcumque vis (nec dubito) apud Deum, quem peperiſti. O Trinitas, adoratio convenit tibi. O Dei Mater major omni cogitatione, atque eloquio. O Virgo omni virginitate ſine controverſia ſublimior, tanquam Virgo etiam ante divinum partum ſuper omnes Virgines, quæ
D fuerunt, & in ipſo partu, ac poſt partum eadem permanens, per quam hominum natura, quæ jamdiu prolapſa longe a Deo receſſerat, benignitatis inexplicabilis, atque incomparabilis demiſſionis modo, cum beata, ac divina natura copulata eſt, quum nullo pacto .... perſona converſionem, aut confuſionem, mutationemve (*paſſa ſit*,): per quam, poſt etiam *Deeſt aliquid.*
E unionem maxime tremendam, & reconciliationem, invidia maligni, ac mentis noſtræ ſtultitia, a juſtitia delapſi, rurſus revocamur; tuumque filium, ac Deum nobis propitium invenimus propter indefeſſas interceſſiones tuas apud eum. Domina, te oro, ac deprecor miſericordem, atque benignam Dei miſericordis, ac benigni
F Matrem, meam defenſionem ſuſcipe etiam hora hac, mei indigentis, ſi unquam alias, maxime nunc tuo patrocinio, ac protectione. Quoniam enim prorſus impuritas ſum, & peccatorum colluvies, atque, ut breviter dicam, mortiferorum omnium vitiorum receptaculum, ad intemerata, ac tremenda filii tui, & Dei myſteria venire cupio; totis artubus contremiſco, & terrore corripior propter

 intole-

intolerabilem multitudinem noſtrarum iniquitatum. Quem enim meorum ſenſuum miſerum in modum minime inquinavi? Quibus non corruptus ſum turpibus cogitationibus, & fictionibus vanitatis? Quis captivitatis modus non tenuit omnino mentem meam? Non ſolum enim, in quas miſerum in modum incidi pravas affectiones, in iis præoccupatus tanquam captivus, huc, & illuc feror, neque eæ, quas per ſenſuum intemperantiam ex alienis actionibus, aut converſationibus, aut per tranſitum in auditum incidentibus, aut viſis, congeſſi in me malas imagines, diſſipant mentem; verum etiam, quæ nondum fuerunt, neque exiſtent, neque audita ſunt, neque viſa, conſentiens ægrota mens mea, & fragilis, & puerilis, & infructuoſa, auctori malitiæ, & tanquam exiſtentia ſibi fingens, in his miſeræ vitæ tempus conſumſi. Talibus, ac tantis adhæreſcens malis, ad hujuſmodi excellentes res, ac diviniſſimas, quas certe etiam Angeli proſpicere deſiderant, accedere propoſui, o Domina, & vereor, ne forte tanquam indignus, ut ille non veſtitus veſte nuptiali, ligatis manibus, & pedibus projiciar in tenebras loco illuminationis, & participationis gratiæ divinæ, damnatus ad mihi convenientem habitationem tenebrarum. Verum quid ago? indigne certe participans myſteriorum hujuſmodi tremendorum, tantas, & pejores expecto pœnas ſubire. Expers vero horum aliquando permaneo, multumque indignitatem extendens, in profundum, ut ita dicam, malorum incidens contemnendo, earumdem etiam caſtigationum, vel etiam majorum, etiam hoc pacto reus fio. Anguſtiæ igitur undique mihi ſunt in opere. Ideo etiam ad te confugio, auxilium inexpugnabile, & revera fortiſſimum. Commoveantur igitur viſcera tua, Domina puriſſima, erga me, & utens libertate materna cum tuo Filio, & Deo, remiſſionem expoſce porro errorum præteritorum. Fac me vero facilem ad concipiendum ignem comburentem, atque illuminantem Myſteriorum vivificorum ipſius, eo magis quod poſſides voluntatem excellentiſſimæ potentiæ correſpondentem, & dignare me purum fieri, & illuſtrari horum participatione, ac reliquum vitæ meæ

A σάμην; ποίοις οὐ διεφθάρην ἀτόποις λογισμοῖς, καὶ ἀναπλάσμασι ματαιότητος; ποῖος αἰχμαλωσίας τρόπος οὐ κατεκράτησέ μου τελέως τοῦ νοῦ; οὐ μόνον γὰρ ἐν οἷς ἀθλίως περιπέπτωκα πάθεσιν, ἐν τούτοις κατὰ πρόληψιν ὡς αἰχμάλωτος περιάγομαι, οὐδ᾽ ἅπερ διὰ τῆς τῶν αἰσθήσεων ἀκρασίας ἐξ ἀλλοτρίων πράξεων, ἢ ὁμιλιῶν, ἢ ἐκ τοῦ παρήκοντος

B εἰς ἀκοὴν ἐλθόντων, ἢ ὁραθέντων ἐμαυτοῦ ἐπεσώρευσα πονηρὰ εἴδωλα ταῦτα σκεδαννύουσι τὴν διάνοιαν· ἀλλὰ καὶ τὰ μήπω γεγονότα μήτε μὴν γεννησόμενα, μήτε ἀκουσθέντα, μήδ᾽ ὁραθέντα συνερχόμενος ὁ ἐμπαθὴς, καὶ σαθρὸς, καὶ νηπιόφρων, καὶ ἄκαρπος μου νοῦς τῷ δημιουργῷ τῆς κακίας, καὶ ὡς ὄντα εἰδοποιῶν ἐν τούτοις τὸν τῆς ἐλεεινοῦ ζωῆς κα-

C τηνάλωσα χρόνον· τοσούτοις καὶ τηλικούτοις ὁ δυσυχὴς ἐνισχημένος κακοῖς πρὸς τοιαῦτα ὑπερφυῆ, καὶ θειότατα, πρὸς ἃ δὴ καὶ ἄγγελοι παρακύψαι ἐπιθυμοῦσι, προσελθεῖν προεθέλησα, ὦ δέσποινα, καὶ δέδοικα μή πως ὡς ἀνάξιος κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν μὴ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου, χεῖρας καὶ πόδας δεθεὶς εἰς τὸ σκότος ῥιφῶ ἀντὶ φωτισμοῦ, καὶ κοινωνίας θείας

D χάριτος τὴν ἐμὴν κατάλληλον τοῦ σκότους κατοικήσει καταδικασθείς· ἀλλὰ τί πάθω; ἀναξίως μὲν τῶν τοιούτων φρικωδεστάτων μυστηρίων μετέχων, τοιαύτας καὶ χείρονας προσδοκῶ τὰς εὐθύνας ὑφέξειν· Ἀμέτοχος δὲ τούτων ἐσθ᾽ ὅτε διαμένω, καὶ πολὺ παραβαλλόμενος τὸ ἀνάξιον εἰς βάθος ὡς εἰπεῖν τῶν κακῶν ἐμπίπτων καταφρονῶν, καὶ ταῖς αὐταῖς κολάσεσιν,

E ἢ καὶ μείζοσι, καὶ οὕτως ὑπόδικος γίνομαι· στενά μοι τοίνυν τὰ τοῦ πράγματος ἑκατέρωθεν· διὸ καὶ πρὸς σὲ καταφεύγω τὴν ἀπρομάχητον, καὶ κραταιοτάτην ὄντως βοήθειαν· σπλαγχνίσθητι οὖν ὑπέραγνε δέσποινά μου ἐπ᾽ ἐμοὶ· καὶ χρησαμένη τῇ πρὸς τὸν σὸν υἱὸν, καὶ θεὸν μητρικῇ παρρησίᾳ, ἄφεσιν μέντοι τῶν προγεγονότων σφαλμάτων ἐξαίτησαι· ἀφ-

F λεκτον δέ με τῷ καυστικῷ, καὶ φωτιστικῷ πυρὶ τῶν αὐτοῦ ζωοποιῶν μυστηρίων ἀνάδειξον· μᾶλλον μὲν οὖν ὡς τὸ βούλεσθαι τῷ δύνασθαι συντρέχον ὑπερφυῶς κεκτημένη· καὶ καθαρθῆναι, καὶ φωτισθῆναι τῇ κοινωνίᾳ τούτων ἀξίωσον· καὶ τὸ ὑπόλοιπον τῆς ἐμῆς ζωῆς ἐν μετανοίᾳ, καὶ ἁγνείᾳ καὶ ταπεινώσει διελθεῖν εὐόδωσον ἐν ἔργοις, ἐν λόγοις, ἐν λογισμοῖς, ἐν πᾶσι ψυχῆς καὶ σώματος τοῖς κοινήμα-

κονήμασιν ἀεὶ συμπαροῦσα, διευθετοῦσα, προϊσαμένη, χειραγωγοῦσα, τὰς ἐναντίας ἀποτρεπομένη δυνάμεις, καὶ ὡς δοῦλον εἰ καὶ ἀχρεῖον τῆς σῆς χρηστότητος παντοίως περιποιουμένη, καὶ φυλάττουσα. Ναὶ δέσποινα πανευλόγητε μὴ ἀποστρέψῃς κενὰς τὰς ἀναξίους μου καὶ οἰκτροτάτας δεήσεις, ἀλλὰ κἂν τῷ τῇδε βίῳ, κἂν τῇ ἐξόδῳ τῆς ταλαιπώρου μου ψυχῆς ἔν τε τῇ μελλούσῃ φοβερᾷ, καὶ ἀδεκάστῳ κρίσει πάρεσό μοι συμμαχοῦσα, καὶ τῶν ἀπευκτῶν ῥυομένη πάντων· ἵνα χάριτι σῇ σεσωσμένος εὐλογῶ, καὶ δοξάζω σε, καὶ ταῖς σαῖς αὐγαῖς φωτιζόμενος εἰς ὕμνον, εἰς δόξαν, πρὸς προσκύνησιν ἀνατείνωμαι τοῦ παναγάθου, καὶ παντουργοῦ, καὶ μακαρίας τριάδος εἰς τοὺς σύμπαντας αἰῶνας τῶν αἰώνων.

ΕΥΧΗ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ.

Δέσποινα πανύμνητε καὶ παναγαθέ, ἡ τοῦ ἐλέους πηγὴ, ἡ τῆς φιλανθρωπίας ἄβυσσος· τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν, ἡ τῶν ἁμαρτανόντων προστάτις καὶ τῶν χειμαζομένων λιμὴν, ἡ τὸν Θεὸν ἀσπόρως ἐν γαστρὶ δεξαμένη, καὶ ἀξιωθεῖσα γενέσθαι μήτηρ Θεοῦ· ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινὴ· ἡ μαννοδόχος στάμνος, ἡ τῶν πιπτόντων ἀνόρθωσις, ἡ πάντων καταφυγὴ, καὶ παντὸς τοῦ κόσμου ἡ ζωὴ, τὸν ἐναγῆ, τὸν φιλόπορνον καὶ φιλοτάραχον, τὸν ἀμελῆ τῇ γνώμῃ καὶ πράξει καὶ προαιρέσει, ἀσώτως τὸν βίον μου δαπανήσαντα, ἀλλ᾽ ὡς Θεοῦ μήτηρ φιλάνθρωπός τε καὶ συμπαθὴς, μὴ βδελύξῃ με τὸν ἁμαρτωλὸν, καὶ ἄσωτον, ἀλλὰ προφθάνουσα τὴν ἐκ ῥυπαρῶν χειλέων μου φερομένην σοι προσδέξαι δέησιν, ἵλεόν μοι τὸν κριτὴν ἀπεργασαμένη ταῖς εὐπροσδέκτοις καὶ παναγάθοις δεήσεσί σου τῆς ἀληθοῦς πανάγνου καὶ Θεομήτορος· ἄνοιξόν μοι σπλάγχνα τοῦ φιλοικτίρμονος υἱοῦ σου· περιιδεῖν ἱκέτευσόν μου τὰ πταίσματα· ἴθυνόν μου τὸν λογισμὸν εἰς μετάνοιαν· καὶ τῶν αὐτοῦ ἐντολῶν ἐργάτην δόκιμον ἀνάδειξόν με· καὶ μὴ ἐάσῃς με γενέσθαι κτῆμα ἢ βρῶμα τοῦ ψυχοφθόρου σατᾶν, ἀλλ᾽ ἐγκαίνισόν με τῇ μεσιτείᾳ σου, τὸν πολλαῖς ἤδη παλαιωθέντα ταῖς ἁμαρτίαις, καὶ τόνδε τὸν ῥακώδη μου βίον κατεύθυνον, ἵνα σε μεσίτην ἔχων τὴν ὑπεράγαθον, ἀμέμπτως τῷ κριτῇ παρασταθήσωμαι,

A tæ meæ in pœnitentia, & caſtitate, atque humilitate percurrere doce, in operibus, in ſermonibus, in cogitationibus, in omnibus animæ, & corporis motibus ſemper aſſiſtens, dirigens, præſidens, manuducens, contrarias avertendo poteſtates, & tanquam ſervum, quamquam inutilem, tuæ bonitatis omnimode fovendo, ac cuſtodiendo. Utique Domina ſemper benedicta, ne
B deſpicias vacuas preces meas indignas, & miſerabiles. Sed & in hac vita, & in exitu infelicis animæ meæ, & in futuro tremendo, atque incorrupto judicio adeſto mihi adjuvando, & liberando ab omnibus rebus infauſtis. Ut gratia tua ſalvus factus, benedicam, & laudem te, & tuis ſplendoribus illuſtratus, ad laudationem, ad gloriam,
C ad adorationem extollar optimæ, & omnium effectricis, & beatæ Trinitatis, in univerſa ſeculorum ſecula.

ORATIO AD DEI GENITRICEM.

Domina laudabiliſſima, atque optima, miſericordiæ fons, bonitatis abyſſus, aqua viva, peccantium patrona, fluctuantium portus:
D quæ ſine ſemine in utero Deum ſuſcepiſti, & digna putata es fieri Mater Dei: Vitis vera, vas continens manna, cadentium correctio, cunctorum refugium, totiuſque mundi vita: me execrabilem, ſcortorum amicum, & turbulentum, negligentem mente, & actione, atque electione, qui meam vitam luxurioſe conſumſi; age, ut Dei Mater
E benigniſſima ſimul, & miſericors, noli reſpuere me peccatorem, atque impurum; ſed accelera ſuſcipere deprecationem prolatam ad te a ſordidis labiis meis, conciliando mihi benevolentiam Judicis, precibus acceptiſſimis, atque humaniſſimis tuis, quæ vere es puriſſima, & Dei Mater. Pande mihi viſcera miſericordis Filii
F tui: deprecare ut errores meos deſpiciat: dirige cogitationem meam ad pœnitentiam, & mandatorum ipſius fac me executorem probatum; & ne ſinas, ut evadam præda, aut cibus Satanæ lethiferi, ſed renova me tua interceſſione multis jam inveteratum peccatis; & meam hanc attritam vitam corrige, ut habens te præſtantiſſimam Mediatricem, inculpate ante Judicem adſtem, tremendumque ſupplicium

cium effugiam, atque ipſius gloriæ hæredem declares tua interceſſione, ut eam conſequar, Immaculatiſſima, deprecante te factorem meum, quem decet gloria, honor, atque adoratio in ſæcula. Amen.

Virgo Domina Mater Domini mei Jeſu Chriſti, ſcio me impurum eſſe, & profanum, & execrandum, & indignum, quoniam ſupergreſſæ ſunt caput meum iniquitates meæ: multiplicatæ ſunt enim ſuper arenam maris: putruerunt, & corruptæ ſunt cicatrices meæ animæ ex multis malis meis: ſed venio ad te pœnitens, & procidens ante te, confitendo omnia mea peccata graviſſima. Te Dei Matrem ſæpe ad iram provocavi inſordeſcendo meis impuritatibus: miſerere mei tu, quæ omnium humaniſſimè miſereris, & mihi ignoſce, & noli me, Domina, deſpicere: neque avertas faciem tuam a me. Et averſus ero miſ r rimus, heu heu, a te? Minime, Domina, minime gaudeant in hoc, heu, heu, inimici mei. Excita cogitationem meam ad pœnitentiam, & manuduc me in viam ſalutis, quam quum invenero, ac tenuero, habeam te comitem, & tuo ductu ſalvus ero. Utique Domina Mater humaniſſimi Dei, confringe cor meum, atque illud deprime, & reple oculos meos lacrymis ſpiritalibus, eoſque illumina luce tuarum interceſſionum, ne obdormiam in morte. Aſperge me hyſſopo miſericordiæ tuæ, & expurga me, abluens me per tuam gratiam meis lacrymis, & ſuper nivem dealbabor. Utique Mater Domini mei Jeſu Chriſti, ſuſcipe miſeram hanc meam confeſſionem, & petitionem, ac præſide meæ menti, & reliquum vitæ meæ ſine ſcandalo in pœnitentia conſerva, & tempore exitus humilis animæ meæ a corpore, quando loquuturus ſum cum inimicis in porta, heu, exhibe te mihi, Domina, cum oculo tuo miſericordi, & libera me ab acribus ratiocinatoribus, exactoribuſque gravibus poteſtatum ſæculi hujus, & dele tunc omnia peccatorum meorum chirographa, atque adducito me a confuſione liberum, ac ſalutis ſecurum, ad tribunal Filii tui, & Patris ipſius, qui principium non habet, Spirituſque ſanctiſſimi, unius principaliſque luminis, & conſubſtantialis

A μαι, καὶ τὴν φοβερὰν εὐφύγοιμι κόλασιν, καὶ τῆς αὐτοῦ δόξης κληρονόμον ἀναδείξῃς τῇ μεσιτείᾳ σου, ἧς καὶ τύχω παναμώμε τὸν ποιητήν μου καθικετεύουσα· ᾧ πρέπει δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν·

Παρθένε δέσποινα ἡ μήτηρ τοῦ Κυρίου μου Ἰησοῦ Χριστοῦ· οἶδα ὅτι ἀκάθαρτός εἰμι καὶ βέβηλος, καὶ ἐναγὴς καὶ ἀνάξιος, ὅτι ὑπερῆραν
B τὴν κεφαλήν μου αἱ ἀνομίαι μου· ἐπληθύνθησαν γὰρ ὑπὲρ ἀριθμὸν ψάμμου θαλάσσης, προσώζεσαν καὶ ἐσάπησαν οἱ μώλωπες τῆς ψυχῆς μου ἐκ τῶν πολλῶν μου κακῶν, ἀλλὰ προσέρχομαί σοι μετανοῶν, καὶ προσπίπτων σοι ἐξομολογούμενος πάντα μου τὰ δεινὰ ἁμαρτήματα, σὲ τὴν τοῦ Θεοῦ μητέρα πολλάκις παροργίσα ῥυπούμενος ταῖς ἀκαθαρ-
C σίαις μου, ἐλέησόν με ἡ πάντας ἐλεοῦσα φιλανθρώπως, καὶ συγχώρησόν μοι, καὶ μὴ βδελύξῃς με δέσποινα· μὴ δὲ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ, καὶ ἀποστραφῶ τεταπεινωμένος, οἴμοι οἴμοι, ἀπό σου· μὴ δέσποινα μὴ ἐπιχαρῶσί με ἐν τούτῳ οἴμοι οἴμοι οἱ ἐχθροί μου· διέγειρόν μου τὸν λογισμόν μου πρὸς μετάνοιαν, καὶ χειραγώγησόν
D με πρὸς σωτήριαν ὁδὸν, ἣν εὑρὼν καὶ ὁδεύσας ἔχω σε συνοδοίπορον, καὶ τῇ σῇ ὁδοιγίᾳ σωθήσομαι· ναὶ δέσποινα μήτηρ τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ, σύντριψον τὴν καρδίαν μου, καὶ ταπείνωσον αὐτὴν, καὶ ἔμπλησον τοὺς ὀφθαλμούς μου δακρύων πνευματικῶν καὶ φώτισον αὐτοὺς τῷ φωτὶ τῶν σῶν πρεσβειῶν, ἵνα μὴ ὑπνώσω εἰς θάνατον· ῥάντισόν με
E τῷ ὑσσώπῳ τοῦ ἐλέους σου καὶ καθάρισόν με, πλῦνόν με τῇ σῇ χάριτι τοῖς ἐμοῖς δάκρυσι, καὶ ὑπὲρ χιόνα λευκανθήσομαι· ναὶ ἡ μήτηρ τοῦ Κυρίου μου Ἰησοῦ Χριστοῦ δέξαι μου τὴν οἰκτρὰν ταύτην ἐξομολόγησιν καὶ δέησιν, καὶ πρόσθητι τῆς ἐμῆς διανοίας, καὶ τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς μου ἀσκανδάλιστον ἐν μετανοίᾳ διατήρησον, καὶ ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἀπὸ τοῦ σώ-
F ματος ἐξόδου τῆς ταπεινῆς μου ψυχῆς, ὅταν τοῖς ἐχθροῖς ἐν πύλῃ μέλλω λαλεῖν, οἴμοι τότε φάνηθί μοι δέσποινα ἐλέῳ σου ὄμματι· καὶ ἐλευθέρωσόν με ἐκ τῶν πικρῶν συλλογιστῶν, καὶ δεινῶν φορολόγων τοῦ ἄρχοντος τοῦ αἰῶνος τούτου, γενοῦ μοι συνήγορος, καὶ ἀφάνισον πάντα τὰ τῶν ἁμαρτιῶν μου χειρόγραφα τότε· καὶ προσάγαγέ με ἀκαταίσχυντον καὶ σεσωσμένον τῷ βήματι τοῦ σοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἀνά-

τοῦ ἀνάρχου πατρὸς αὐτοῦ, καὶ τοῦ παναγίου πνεύματος· τῆς μιᾶς καὶ ἀρχιφώτου καὶ ὁμουσίου τριάδος· φιλάγαθε μήτηρ τοῦ φιλανθρώπου καὶ ἐλεήμονος θεοῦ· ἡ ἐλεήμων καὶ ἀγαθὴ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ οἰκτίρμονος γαλουχὸς, παρθένε δέσποινα κλῖνον τὸ οὖς σου καὶ ἐπάκουσόν μου ἐκ τοῦ ὕψους τῆς δόξης σου· τὰ ῥήματά μου ἐνώτισον πάναγνε· σύνες τῆς ἐκ βάθους κραυγῆς μου· πρόσχες τῇ φωνῇ τῆς ἐπιπόνου δεήσεώς μου· ἡ βοηθός μου, δός μοι λόγον ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός μου, ἡ παραχοῦσα μοι τὸ ζῆν τῇ μεσιτείᾳ σου, ὅπως ἂν ἐξαγγείλω τὰ μεγαλεῖά σου, πρὸ τοῦ με ἀπελθεῖν, καὶ οὐκ ἔστιν ἐκεῖ ἐξομολογήσασθαι, μετὰ τὸν ἐνθένδε πικρὸν συγκλεισμόν· ἡμάρτηκα πάναγνε, ἡμάρτηκα καὶ τὰς ἀνομίας μου ἐγὼ γινώσκω· καὶ ἡ ἁμαρτία μου ἐνώπιόν μου ἐστὶ διαπαντὸς· ἐπίβλεψον εἰς τὴν τελευταίαν μου ταύτην προσευχὴν, καὶ ἐξομολόγησιν τοῦ δούλου σου· παράσχου μοι πηγὰς ἐπιπόνων δακρύων, ψυχῆς ἐσπιλωμένης καθάρσιον λουτρόν· ἀπόπλυνον τῶν ἁμαρτιῶν μου τὸν βόρβορον· ἐμφύτευσον ἐν τῇ πετρώδει καρδίᾳ μου τοῦ υἱοῦ καὶ θεοῦ σου τὸν φόβον τὸν ἅγιον· εἰσέλθῃ εἰς τὰ ἐντός μου, δι' οὗ ὠδυνήσω ἐκ κατωδύνου ψυχῆς μου, καὶ καθάρσιον δάκρυον· καὶ ἀποκυηθήσεταί μοι πνεῦμα σωτήριον, ἡλίου τοῦ φαεινοτάτου τὴν νεφέλην λάμψον μοι φῶς νοερὸν τῷ σκοτεινῷ καὶ ῥυπαινούσῃ νοΐ μου διασχίζον καὶ ἀπελαῦνον τὴν παχεῖαν ὁμίχλην τῶν συνεχῶν λογισμῶν μου, ὅπως ἂν ἐν γαλήνῃ καὶ φωτὸς ἱλαρότητι τῆς σῆς ἐπιλάμψεως καὶ ἐπισκοπῆς θυσίαν θύσω ὁλόκληρον, καὶ δεκτὴν θυσίαν, ἣν ἐπηγγείλατο ὁ υἱός σου καὶ θεός μου, ὁ μὴ καλέσαι δικαίους ἐλθὼν, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν, κἀμὲ τὸν ἀνάξιον τῇ σῇ μεσιτείᾳ προσδέξηται· πολλοὶ τῶν ἁμαρτησάντων ἐξ αἰῶνος ὑπεράγαθε δέσποινα, πολλοὶ τῶν παραμεσόντων, πολλοὶ τῶν παροργισάντων καὶ μὴ φυλαξάντων τὰς ἐντολὰς τοῦ υἱοῦ σου, ἀλλ' οὐκ ἔστιν οὐδεὶς, ὧν οὐχ ὑπερῆρεν ἡ πληθὺς τῶν ἐμῶν ἐν γνώσει ἀνομιῶν, πᾶσα γὰρ παλαιὰ καὶ καινὴ διαθήκη τάς τε τῶν δικαίων ἐσάλπισεν ἀρετὰς, καὶ τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ ἀνόμων ἐστηλίτευσεν ἀνοσιουργίας καὶ πράξεις, ἀλλὰ τὸ ἔνδον κριτήριον τῆς συνειδήσεώς μου βαρυτέραν πάντων συνορᾷν περιφέρων τὴν ἀπέχθειαν τῶν ἁμαρτιῶν· πλείω τῶν ἀπ' αἰῶνος

A tialis Trinitatis. Humaniſſima Mater benigni, & miſericordis Dei: miſericors, & bona, boni ac miſerentis Nutrix Virgo Domina, inclina aurem tuam, & exaudi me de excelſo gloriæ tuæ: Verba mea auribus percipe, puriſſima: intellige clamorem meum de profundo: attende voci anxiæ deprecationis meæ: auxiliatrix meá, da mihi ſermonem in apeB ritione oris mei: tu quæ præbuiſti mihi vitam tua interceſſione, ut annunciem magnificentias tuas, antequam abeam, & non detur ibi confiteri, poſtquam hinc profectus miſere concluſus fuero. Peccavi, puriſſima, peccavi, & iniquitates meas ego cognoſco: & peccatum meum coram me eſt ſemper. Reſpice in meam C ultimam hanc deprecationem, & confeſſionem ſervi tui: præbe mihi fontes operoſarum lacrymarum, lavacrum ſordidæ animæ expiatorium: ablue peccatorum meorum ſordes: planta in lapideo corde meo timorem ſanctum filii, & Dei tui: ingrediatur in interiora mea, per quem pariam ex afflicta anima mea etiam expiantem lacrymam, & parietur in me Spiritus D ſalutaris.... Solis ſplendidiſſimi nubem, Effulge lumen intelligibile obtenebratæ, & ſordeſcenti menti meæ, diſſipando, & fugando denſam nebulam continuarum cogitationum mearum, ut in tranquillitate, ac hilaritate lucis, viſitationiſque tuæ perfectum offeram ſacrificium, atque acceptabilem hoſtiam, quam commendavit Filius tuus, E & Deus meus, qui venit non vocare juſtos, ſed peccatores ad pœnitentiam: & me indignum tua interceſſione ſuſcipiat. Multi ſunt ex peccatoribus a ſæculo, optima Domina, multi ex lapſis, multi ex exacerbantibus, & non cuſtodientibus mandata filii tui: verum nemo eſt, quem non ſuperaverit multitudo mearum iniquitatum in in cognitione. Totum enim veF tus, & novum Teſtamentum bona opera juſtorum reſonuit, & peccatorum, atque iniquorum ſcelera, actioneſque ad perpetuam infamiam inſculpſit: ſed interius tribunal conſcientiæ meæ, graviorem omnibus eſſe conſpiciens, circumfert odium peccatorum, pondus malornm a ſæculo tanto majus, quanto levior, ac remiſſior eſt condemnatio ob ignorantiam, quam ex ſcientia. Mandatum, &. legem accepit Adam,

Deeſt aliquid.

Adam, ſed non obſervavit; verum experientiam nondum habuerat, Puriſſima, lapſus alieni, & condemnationis: ego autem pro mea defenſione quid reſpondebo miſer? Omnino nihil. Tanquam enim intemperans, & flagitioſus feſtinavi fieri malus, & ideo excuſationem non habeo. Omnium miſerorum miſerrimus evaſi, eorum qui ex Adam nati ſunt, & Cain & Lamech, & eorum, qui turrim moliti fuerunt, & Sodomitarum flamma abſumtorum, & eorum qui ſub Noë diluvio perierunt, Ægyptiorum peſſimorum, qui condemnati ſunt, ego damnabilior, omniumque infelicium infeliciſſimus, & omnium novi teſtamenti peccatorum me ipſum cognoſco maximum peccatorem: baptizatus enim, fœdatus ſum: ablutus, ſum inquinatus: honoratus gratiæ dignitate, peccati dedecus indui: gratiam inutilem reddidi monaſticæ profeſſionis. Quis igitur mihi ſermo, aut tempus, aut modus ſatis erit ad expiationem iniquitatum hujuſmodi? Tam magnum enim, Sanctiſſima, eſt pelagus intolerabile meorum delictorum. Tantus malorum meorum impetus. Quis fiam? qualem viam ingrediar? Coeleſtis eſt invia, anguſta terrena, ſubterranea terret, maritima impedita eſt. Vides neceſſitatem inconſideratam, cernis conſilii inopiam inſuperabilem, diſcrimen ferme violentum, & ſermonis exhauritur meum inſtrumentum. Potens potentis, & viventis Dei Mater, da mihi anxio manum auxilii: mirifica miſericordias tuas ſuper me miſerum: Excita animam meam, dicens, ſalus tua ego ſum: Auxiliatrix mea, & protectrix mea es, Immaculata. Suſcipe deprecationem meam indigni ſervi tui. Credo, Puriſſima, te poſſe hoc facere. Salvum me fac, via ſecura pœnitentium. Oſtende in me omnium miſerrimo, atque infeliciſſimo maxime admirabiles miſericordias tuas, Spes, Domina, Dei Genitrix. Tu enim noſcis cogitationes, & operationes meas, atque infirmitatem abjectæ naturæ, & tibi commendo meam animam fœdatam peccatis, & turpibus cogitationibus. Tu vides, Domina, ulcera vulnerum meorum, & prava deſideria. Tu medelam tribue effundendo guttam benignæ tuæ compaſſio-

A νος τὰ φορτία κακῶν· ὅσον καὶ τὸ ἐν ἀγνοίᾳ κατάκριμα τοῦ ἐν γνώσει κουφότερόν τε καὶ ἐλαφρότερον· ἐντολὴν καὶ νόμον ἔλαβεν ὁ Ἀδάμ, καὶ οὐκ ἐφύλαξεν· ἀλλ' οὔπω πεῖραν εἶχεν παναχραντε πτώσεως ἑτέρου καὶ κατακρίσεως· ἐγὼ δὲ τί ἀπολογήσομαι ὁ ἄθλιος; παντως οὐδέν· ὡς γὰρ ἀκρατὴς καὶ ἀκόλαστος, ἔσπευσα γενέσθαι κακῶς, καὶ διὰ τοῦτο ἀνα-
B πολόγητός εἰμι, πάντων ἀθλίων ἀθλιώτερος γέγονα, τῶν ἐξ Ἀδὰμ, τοῦ Καΐν, τοῦ Λάμεχ, τῶν ἀνοήτων πυργοποιῶν, τῶν πυριβρόχων Σοδομιτῶν, τῶν ἐπὶ Νῶε κατακλυσμῷ, τῶν αἰγυπτίων μοχθηρῶν κατακρίτων κατακριτώτερος· πάντων ἀθλίων ἐγὼ ἀθλιώτερος· καὶ τῶν τῆς νέας διαθήκης ἁμαρτωλῶν ἐμαυτὸν οἶδα ἁμαρτωλότερον· βαπτισθεὶς γὰρ
C ῥερύπωμαι, λουσάμενος μεμόλυσμαι, τιμηθεὶς ἀξιώματι χάριτος τὴν ἀτιμίαν τῆς ἁμαρτίας ἐνδέδυμαι· τὴν χάριν ἠχρείωσα τοῦ μοναχικοῦ ἐπαγγέλματος· ποῖος ἄρα ἀρκέσει μοι λόγος, καὶ χρόνος καὶ τρόπος εἰς κάθαρσιν τῶν τοιούτων μου ἁμαρτημάτων; τοσοῦτον γὰρ παναγία, τῶν ἁμαρτημάτων μου τὸ ἀνυπόστατον πέλαγος· τοιαύτη τῶν ἐμῶν κακῶν ἡ ἐπι-
D βουλή· τίς γένωμαι; ποίαν ὁδὸν βαδοῦμαι; ἡ οὐράνιος, ἄβατος. στενόχωρος, ἡ ἐπίγειος· ἡ ὑπόγειος δείλει, ἡ ἐν θαλάσσῃ κεκράτηται· ὁρᾷς ἀνάγκης ἀνεπινόητον, βλέπεις ἀπορίαν ἀμήχανον· ὁ κίνδυνος βίαιος, μικροῦ καὶ τοῦ λόγου κεκένωταί μου τὸ ὄργανον· ἡ δυνατὴ τοῦ δυνατοῦ καὶ ζῶντος θεοῦ μήτηρ δός μοι χεῖρα βοηθείας ἀπορουμένῳ, θαυ-
E μάστωσον ἐπ' ἐμοὶ τῷ ἀθλίῳ τὰ ἐλέη σου· ἐξέγειρόν μου τὴν ψυχὴν εἰποῦσα, σωτηρία σου εἰμὶ ἐγὼ, βοηθός μου καὶ ἀντιλήπτωρ μου εἶ ἄχραντε· δέξαι τὴν δέησιν τοῦ ἀναξίου δούλου σου· πιστεύω πάναγνε ὅτι δύνασαι τοῦτο ποιῆσαι· σῶσόν με ἡ ἀπλανὴς τῶν μετανοούντων ὁδός· δεῖξον ἐν ἐμοὶ τῷ πάντων ἐλεεινῷ καὶ ἀθλίῳ μᾶλλον θαυμασιώτερα τὰ ἐλέη
F σου, ἡ ἐλπὶς δέσποινα θεοτόκε· σὺ γὰρ γινώσκεις τοὺς λογισμοὺς καὶ τὰς πράξεις μου, καὶ τὴν ἀσθένειαν τῆς ταπεινῆς φύσεως· καὶ σοὶ τὴν ἐμὴν ψυχὴν παριστῶ ῥερυπωμένην πολλαῖς ἁμαρτίαις καὶ λογισμοῖς ἀτόποις· σὺ βλέπεις δέσποινά μου τὰ ἐλέη σου τῶν τραυμάτων, καὶ τὰς πονηρὰς ἐνθυμήσεις· σὺ τὴν ἴασιν βράβευσον ἐπιχέουσα ῥανίδα τῆς σῆς φιλανθρώπου συμπαθείας· ἐπίβλεψον δέσποινά μου θεοτόκε,

τόκε, καὶ εὐμενῆ ποίησόν μοι τὸν υἱόν σου καὶ πάντων βασιλέα τὸν μέλλοντά μοι δημοσιεύειν ἐνώπιον ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων τοὺς πονηροὺς λογισμούς μου καὶ τὰς πράξεις· δέχεταί σε ὡς μητέρα φιλάνθρωπον ὑπὲρ ψυχῆς ἀπεγνωσμένης πρεσβεύουσαν, ὡς καταφυγὴν τῶν ἁμαρτωλῶν ὑπάρχουσαν· Τοιαύτην γάρ σε ἔθετο ἀντίληψιν καὶ καταφυγὴν καὶ βοηθὸν τοῖς κατ' ἐμὲ ἁμαρτωλοῖς ὁ υἱός καὶ Θεός σου, ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ πατρὶ, καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων Ἀμήν.

ΕΥΧΗ' ΤΗ'Σ ΘΕΟΤΟ'ΚΟΥ.

Παρθένε δέσποινα Θεοτόκε, ἡ κοινὴ σωτηρία τοῦ τῶν χριστιανῶν γένους· σὺ μὲν ὥσπερ μήτηρ οὐ διέλιπες προνοουμένη ἡμᾶς, ἀλλ' ὡς φιλόπαις ὁμοῦ καὶ φιλόστοργος οὕτω ἀεὶ τὰς σὰς εὐεργεσίας ἐπιχορηγεῖς ἡμῖν, διασώζουσα, περισκέπτουσα, φυλάττουσα, κινδύνων μου ἐλευθεροῦσα, πειρασμῶν ἀπαλλάττουσα, ἁμαρτιῶν τὸ πλῆθος ἐλευθεροῦσα· ἡμεῖς δὲ ἀντὶ τούτων εὐχαριστοῦμεν, ἀνακηρύττομεν τὰς χάριτας, οὐ κρύπτομεν τὰς εὐεργεσίας, ᾄδομεν μεγαλοφώνως τὰ σὰ θαυμάσια, τὴν κηδεμονίαν δοξάζομεν, τὴν πρόνοιαν μεγαλύνομεν, τὴν προστασίαν ὑμνοῦμεν, τὴν εὐσπλαγχνίαν δοξολογοῦμεν, καὶ ἐπὶ μὲν τοῖς παρελθοῦσι μεμνημένοι τῶν σῶν μεγάλων δωρεῶν, καὶ ἐξ ὅσων κινδύνων ἐρρύσθημεν διά σου, ταύτην σοὶ τὴν εὐχαριστήριον ᾠδὴν ὡς χρέος προσάγομεν, οὐκ ἀντάξιον μὲν οὖσαν ταῖς σαῖς εὐεργεσίαις· τί γὰρ εἴη τούτων ἀντάξιον; ὅμως θαρροῦντες ἱκετεύομεν τὴν σὴν εὐσπλαγχνίαν οἶκτον λαβεῖν τῶν σῶν οἰκετῶν, καὶ στῆναι πρεσβείαν πρὸς τὸν ἐκ σοῦ τεχθέντα Θεὸν ἡμῶν, τοῦ ἐξελέσθαι ἡμᾶς ἐκ τῆς αἰωνίου κολάσεως, ὅπως δοξάζωμεν τὸ πανάγιον ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας· ὁρᾷς ὦ παναγία δέσποινα Θεοτόκε, ὅσοις κακοῖς περιέχει ἡμᾶς ὁ πονηρὸς καὶ παγκάκιστος δαίμων· ἰδοὺ εἰς πάθη παμπολλὰ καὶ ἀνεκδιήγητα ἡμᾶς ἐπιτρέπει· ἀνάστηθι οὖν καὶ μὴ ἀπώσῃ εἰς τέλος· ἵνα τί τὸ πρόσωπόν σου ἀποστρέφῃς, καὶ ἐπιλανθάνῃ τῆς πτωχείας ἡμῶν.

A paſſionis. Reſpice Domina mea Dei Mater, & placidum redde erga me Filium tuum, & univerſorum Regem, qui publicaturus eſt coram Angelis, & hominibus meas pravas cogitationes, operationeſque. Excipit te tanquam Matrem benignam pro anima in deſperationem adducta deprecantem, utpote quæ es refugium peccatorum.
B Pro defenſione enim, & perfugio, atque auxilio talem te conſtituit peccatorum mei ſimilium Filius, & Deus tuus, quem decet omnis gloria, honor, & adoratio cum Patre ipſius ſine principio, & ſancto, & bono, & vivificante ejus Spiritu, nunc, & ſemper, & in ſæcula ſæculorum. Amen.

C Oratio ad Dei Genitricem.

Virgo Domina Dei Genitrix, ſalus communis generis Chriſtianorum, tu quidem veluti Mater nobis proſpicere non deſiſtis; verum tanquam filiorum amans, atque ad amandum propenſa ita tua beneficia nobis diſtribuis ſemper, ſalvans, defendens, cuſtodiens, a periculis me liberans,
D a tentationibus eximens, a peccatorum multitudine redimens. Nos autem pro his gratias agimus, prædicamus munera, non cælamus beneficia, cantamus elata voce tua mirabilia, curam laudamus, providentiam extollimus, præſidium hymnis proſequimur, miſericordiam commendamus: & quoad præterita, memores magno-
E rum tuorum munerum, & ex quantis periculis erepti ſumus per te, hoc canticum euchariſticum tanquam debitum offerimus tuis beneficiis par minime futurum; Quid enim eſſe poteſt correſpondens? Verumtamen audaciores facti, ſupplices petimus a tua miſericordia, ut ejulatum tuorum famulorum ſuſcipias, ponaſque poſtulationem ante Deum noſtrum ex te ge-
F nitum, ut nos eripiat a damnatione æterna: ut laudemus ſanctiſſimum nomen Patris, & Filii, & Spiritus Sancti nunc, & ſemper, & in ſæcula. Vides o Sanctiſſima Domina Deipara, quot malis nos malus, peſſimuſque Dæmon circumdat. Ecce ad pravos affectus quamplurimos, atque inexplicabiles nos commovet. Surge igitur, & ne repellas in finem. Quare faciem tuam avertis, & obliviſceris inopiæ

inopiæ noſtræ ? Diſſipa pravi dæmonis inſidias, recipe nos bellum gerentes, compeſce Dei iram contra nos excitatam propter multos meos errores, tua interceſſione, ut ad ingentia beneficia etiam hoc accedente, extollamus laudibus nomen tuum, Filii, & Dei noſtri, una cum Patre ipſius ſine principio, cum . . . .

Domina Dei Mater, quæ peperiſti Chriſtum Deum Salvatorem noſtrum, in te repono ſpem meam totam, & in te confido ſublimiorem omnibus cœleſtibus poteſtatibus. Tu me, puriſſima, tua divina gratia communias, & vitam meam gubernes, atque ad ſanctam voluntatem Filii tui, & Dei noſtri dirigas. Tu mihi largire errorum remiſſionem. Eſto refugium, protectio, & liberatio, & manuductio in vitam æternam tranſmittens, & in hora poſtea mortis, Domina Domina, ne derelinquas me, ſed ad adjuvandum me feſtina, & eripe ab aſpera Dæmonum tyrannide. Habes enim cum voluntate poteſtatem, tamquam optima Mater Chriſti Dei noſtri. ipſi... Tu ſola Domina Dei Genitrix es ſublimiſſima ſuper omnem terram. Nos autem te, Dei Sponſa, fide benedicimus, dilectione honoramus, & honore colimus, ſemper te magnificientes, ac venerandum in modum beatam prædicantes. Tu enim honor honorum es, & præmium præmiorum, & ſublimitatum ſublimitas. Verum, o Domina, mea poſt Deum oblectatio, divinus ros ardoris in me æſtuantis, aridi cordis mei conſperſio divinitus manans, tenebroſæ animæ meæ lampas lucidiſſima, meæ indigentiæ directio, infirmitatis potentia, nuditatis indumentum, paupertatis opulentia, immedicabilium vulnerum medela, lacrymarum ſublatio, ſuſpiriorum ſedatio, infortuniorum commutatio, dolorum levamen, vinculorum meorum ſolutio, ſpes ſalutis meæ, exaudi preces meas, miſerere meorum gemituum, & ſuſcipe meas lamentationes, miſerere mei inclinata lacrymis meis. Commoveantur tua viſcera erga me, tanquam Mater Dei benigni. Reſpice, atque annue ad meam deprecationem, imple deſiderium meum ſitibundum, & conjunge me cum cognata & conſerva, in terra manſuetorum, in tabernaculis juſtorum, in choro Sanctorum, & dignum

A ἡμῶν· διάλυσον τοῦ πονηροῦ τὰ ἔνεδρα, ἀνέλε τοὺς ἡμᾶς πολεμοῦντας, παῦσον τὴν καθ' ἡμῶν ἐπεγειρομένην διὰ τῶν πολλῶν μου πταισμάτων τοῦ Θεοῦ ὀργὴν τῇ σῇ μεσιτείᾳ· ἵνα ταῖς πολλαῖς εὐεργεσίαις προστεθείσης καὶ ταύτης, δοξάζωμεν τὸ πανάγιον ὄνομα σου τοῦ υἱοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν ἅμα τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ πατρὶ, σὺν τῷ ἀνάρχῳ καὶ Θεῷ.

B Δέσποινα Θεοτόκε, ἡ τὸν σωτῆρα Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν ἡ κυήσασα, εἰς σὲ τὴν ἐλπίδα μου ἀνατίθημι ἅπασαν, καὶ ἐν σοὶ πέποιθα τὴν ὑψηλοτέραν πασῶν τῶν ἐπουρανίων δυνάμεων· σύ με πανάχραντε τῇ θείᾳ σου περιφρούρησον χάριτι, καὶ κυβέρνησόν μου τὴν ζωὴν, καὶ πρὸς τὸ ἅγιον θέλημα τοῦ υἱοῦ σου καὶ Θεοῦ ἡμῶν καθοδήγησον· σύ μοι δώρησον τὴν τῶν C πταισμάτων ἄφεσιν· γενοῦ καταφυγὴ, σκέπη καὶ ἀντίληψις καὶ χειραγωγὸς εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν διαβιβάζουσα· καὶ ἐν ὥρᾳ δὲ τοῦ θανάτου δέσποινα δέσποινα μὴ ἐγκαταλίπῃς με, ἀλλὰ εἰς τὴν ἐμὴν βοήθειαν τάχυνον, καὶ τῆς πικρᾶς τυραννίδος τῶν δαιμόνων ἐξάρπασον. ἔχεις γὰρ τῇ βουλήσει τὸ δύνασθαι, ὡς ἀγαθὴ μήτηρ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν αὐτῷ· D σὺ μόνη δέσποινα Θεοτόκε ὑψηλοτάτη ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν· ἡμεῖς δέ σε Θεόνυμφε πίστει εὐλογοῦμεν, πόθῳ γεραίρομεν, καὶ φόβῳ προσκυνοῦμεν, ἀεί σε μεγαλύνοντες, καὶ σεπτῶς μακαρίζοντες· σὺ γὰρ τιμὴ τῶν τιμῶν καὶ γέρας γερῶν, καὶ ὑψωμάτων ὕψωμα· ἀλλ' ὦ δέσποινα τὸ ἐμὸν ἐκ Θεοῦ ψυχαγώγημα, τοῦ ἐν ἐμοὶ καύσονος ἡ θεία δρόσος, τῆς E ξηρανθείσης μου καρδίας ἡ θεόρρυτος ῥανὶς, τῆς ζοφερᾶς μου ψυχῆς ἡ τηλαυγετάτη λαμπὰς, τῆς ἐμῆς ἀπορίας ἡ ποδηγία, τῆς ἀσθενείας ἡ δύναμις, τῆς γυμνώσεως ἡ ἀμφίασις, τῆς πτωχείας ὁ πλοῦτος, τῶν ἀνιάτων τραυμάτων τὸ ἴαμα, ἡ τῶν δακρύων ἀναίρεσις, τῶν στεναγμῶν ἡ κατάπαυσις, τῶν συμφορῶν ἡ μεταποίησις, τῶν ὀδυνῶν ὁ κουφισμὸς, τῶν δεσμῶν μου ἡ λύσις, τῆς σωτηρίας F μου ἡ ἐλπὶς, εἰσάκουσόν μου τῶν προσευχῶν, οἰκτείρησόν μου τοὺς στεναγμοὺς, καὶ πρόσδεξαί μου τοὺς ὀδυρμοὺς, ἐλέησόν με ἐπικαμφθεῖσα τοῖς δάκρυσί ἐμοῖς· σπλαγχνίσθητι ἐπ' ἐμοὶ, ὡς μήτηρ φιλανθρώπου Θεοῦ· ἐπίβλεψον καὶ κατάνευσον πρὸς τὴν ἐμὴν ἱκεσίαν, ἐκπλήρωσόν μου τὸ ἐκδιψώμενον καταθύμιον, καὶ σύναψόν με τῇ συγγόνῳ καὶ συνδούλῃ

A συνδούλη ἐν τῇ γῇ τῶν πραέων, ἐν σκηναῖς τῶν δικαίων, ἐν χορῷ τῶν ἁγίων, καὶ ἀξίωσόν με ἡ πάντων προστασία καὶ πάντων χαρὰ καὶ φαιδρὰ θυμηδία συμφρανθῆναί σοι· ταῦτα δέομαί σου ἐν τῇ χαρᾷ ἐκείνῃ τῇ ἀνεκφράστῳ ὄντως τοῦ ἐκ σοῦ γεννηθέντος Θεοῦ καὶ βασιλέως, καὶ ἐν τῷ νυμφῶνι αὐτοῦ τῷ ἀφράστῳ καὶ τῇ τρυφῇ τῇ ἀλήκτῳ καὶ ἀκορέστῳ, καὶ ἐν τῇ ἀνεσπέρῳ αὐτοῦ καὶ ἀπεράντῳ B βασιλείᾳ· ναὶ δέσποινά μου· ναὶ τὸ ἐμὸν καταφύγιον, ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀντίληψις, τὸ ὅπλον καὶ καύχημα, ἡ ἐλπὶς καὶ τὸ σθένος μου, δός μοι σὺν αὐτῇ ἀπολαῦσαι τῶν τοῦ υἱοῦ σου ἀνεκδιηγήτων καὶ ἀκαταλήπτων δωρεῶν ἐν τῇ ἐπουρανίῳ διαμονῇ· ἔχεις γὰρ, ἔχεις, οἶδα, σύνδρομον τῇ θελήσει τὸ δύνασθαι, ὡς τοῦ ὑψίστου μήτηρ· διὰ τοῦτο τολμῶ· μὴ οὖν C ἀποστερηθείην πανάχραντε κυρία τῆς ἐμῆς προσδοκίας, ἀλλὰ τύχοιμι ταύτης θεόνυμφε, ἡ τὴν τῶν ὅλων προσδοκίαν ὑπὲρ λόγον τεκοῦσα τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν καὶ δεσπότην· ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ πατρὶ, καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς D αἰῶνας τῶν αἰώνων Ἀμήν.

gnum me fac tu omnium patrocinium, & omnium gaudium, & pura voluptas, ut tecum exhilarer: hæc peto a te, in illa lætitia vere inenarrabili Dei, & Regis ex te geniti, & in thalamo ipſius inexplicabili, & delectatione indeſinenti, atque inſatiabili, & in regno inocciduo, perpetuoque ipſius. Utique Domina mea, utique meum perfugium, vita, & protectio, armatura, atque exultatio, ſpes, & robur meum: da mihi, ut tecum fruar Filii tui donis inenarrabilibus, atque imperceptibilibus, in ſtatione cœleſti. Habes enim, habes, ſcio, voluntati parem potentiam, tanquam Mater Altiſſimi. Propterea audax factus ſum. Fac igitur, ne fruſtratus maneam, Puriſſima Domina, mea expectatione; verum conſequar illam, Dei Sponſa, tu quæ ſupra captum peperiſti omnibus expectatum Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum verum Deum, Dominumque, cui convenit omnis gloria, honor, & veneratio cum Patre ipſius ſine principio, & ſanctiſſimo, atque optimo, ac vivificante ipſius Spiritu, nunc & ſemper, & in ſæcula ſæculorum. Amen.

ΕΥΧΗ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ.

Ἀλλ' ὦ παρθένε δέσποινα, ἄχραντε θεοτόκε· κυρία μου ὁλόδοξε, ὑπερπανάγαθέ μου, ὑψηλοτέρα οὐρανῶν, ὑπερκαθα- E ρωτέρα ἡλιακῶν μαρμαρυγῶν, ἀκτίνων, λαμπηδόνων, τιμιωτέρα τῶν Χερουβὶμ, καὶ ἀσυγκρίτως πάντων τῶν οὐρανίων στρατειῶν, ὑπερανδοξωτέρα, καὶ ἀποστόλων καύχημα, κήρυγμα τῶν μαρτύρων, ὁσίων ἀγαλλίαμα, καὶ ἀσκητῶν λαμπρότης, θυμιατήριον χρυσοῦν, λυχνία φωτοφόρε, ἡ στάμνος ἡ βαστάσασα τοῦ οὐρανοῦ τὸ μάννα, ἡ κιβωτὸς ἡ ἀληθὴς, ὁ θειότα- F τος νόμος· ὦ βάτε ἀκατάφλευκτε· εὐρύχωρον χωρίον καὶ ῥάβδος ἡ βλαστήσασα τοῦ Ἀαρὼν ἐκείνου, ῥάβδος ἐδείχθης ἀληθῶς, καὶ ἄνθος ὁ υἱός σου Χριστὸς ἡμῶν ἀληθινὸς, θεὸς καὶ ποιητής μου· σὺ κατὰ σάρκα τὸν θεὸν ἐγέννησας καὶ λόγον, πρὶν τόκου παρθενεύουσα, παρθένος μετὰ τόκον, καὶ κατηλλάγημεν θεῷ Χριστῷ τῷ υἱῷ σου, σὺ βοηθὸς ἁμαρτωλῶν

ORATIO AD SANCTISSIMAM DEI MATREM.

At, o Virgo Domina, immaculata Deipara, Domina mea glorioſiſſima, beneficentiſſima mea, cœlis ſublimior, multo purior ſolaribus ſplendoribus, radiis, fulgoribus: honorabilis magis quam Cherubim, & ſine ulla comparatione magis quam cœleſtes exercitus multo glorioſior, Apoſtolorum exultatio, prædicatio Martyrum, Sanctorum gaudium, aſcetarum lux, Altare aureum, lampas illuminans, vas ferens cœli manna, Arca vera, lex diviniſſima, rubus incombuſtus, locus ampliſſimus, Virga illius Aaronis germinans, virga vere apparuiſti, & flos filius tuus verus Deus noſter, Deus, & factor meus: tu ſecundum carnem Deum genuiſti, & Verbum, ante partum virginitatem ſervans, Virgo poſt partum, & reconciliati fuimus cum Chriſto Deo, & Filio tuo. Tu auxilium peccato- *Cod. Vat. 1190. pag. 1147.*

καὶ τῶν

rum,

rum, & jactatis fluctu ſine ulla ope tu es portus, mundi conſolatio, orphanorum protectio, & pretium redemptionis captivorum. Tu monachorum firmamentum, & ſæcularium ſpes: tu viduarum patientia, protectio, & tegumentum, & virginum exultatio, & corona, & oblectatio: puella Auguſta, & hera, Regina, Domina, ſub alis tuis protege, cuſtodi me, ut ne contra me Satan exultet, qui perniciem creat, neque adverſus me ſceleſtus inimicus meus extollatur. Tu enim, puriſſima, es meus portus, auxilium, & præſidium: neque agnoſco, Domina, refugium aliud. Deprecor te, Domina, multis cum lacrymis, ne dulcis filius tuus creator, & factor abſcindat propter multa, quæ egi peccata: precor vero te, ut facias venire ad Chriſtum, atque intrare in aulas illas Sanctorum, ubi non eſt lacryma, neque tribulatio, neque mœſtitia, neque mors, non tormentum, non anguſtia, ſed gaudium inexplebile, voluptas juſtorum, & delectatio indeficiens. Vita non habens ſinem: oblectamentum, & exultatio, & gloria, & ſplendor. Imple quoque os meum gratia dulcedinis tuæ, & move linguam meam, ac labia mea, ut hymnos cantem ex animo feſtivo, & corde promto, & melos illud Angelicum ex hymnis compoſitum, quod Gabriel pronunciavit tibi, Virgo Mater. Dignare famulum tuum abjectum Virgo, ut redimatur ab affectionibus pravis, atque ab omni peccato: diſſipa omnem cogitationem, quæ a diabolo aſſidue mihi immittitur, ut ferat in præceps miſerrimam animam meam uſque ad tartara inferni: libera me, Sanctiſſima mea, a laqueis ipſius. Da mihi timorem Dei, & dilectionem, Virgo; propoſitum Deo dignum, & vitam puram, caritatem erga Dominum ſimul, & proximum, patientiam, humilitatem, continentiam, jejunium, lacrymas compunctionis, Virgo, expurgantes, meditationem terribilium ſuppliciorum illorum, converſionemque a malis, quæ patravi miſer. Etenim ex induſtria, ut tu ſcis Virgo Mater, non eſt mihi ſpes ſalutis. Corrupi, atque efferavi animam meam, & corpus infelix jam inde

A καὶ τῶν ἀβοηθήτων χειμαζομένων σὺ λιμὴν, παρηγορία κόσμου, σὺ ὀρφανῶν ἀντίληψις, καὶ λύτρον αἰχμαλώτων· σὺ μοναστῶν στερέωμα, καὶ κοσμικῶν ἐλπὶς, σὺ τῶν χηρῶν ὑπομονὴ, ἀντίληψις καὶ σκέπη, καὶ τῶν παρθένων καύχημα, στεφανός τε καὶ τέρψις, κόρη σεμνὴ καὶ δέσποινα, βασίλισσα, κυρία, ὑπὸ τὰς πτέρυγας τὰς σὰς σκέπασον, φύλαξόν με, μὴ
B κατ' ἐμοῦ καυχήσηται σατὰν ὀλοθροτόκος, καὶ κατ' ἐμοῦ ὁ μιαρὸς μὴ ἐπαρθῇ ὁ ἐχθρός μου· σὺ γάρ μου πάναγνε λιμὴν βοηθὸς καὶ προστάτης, καὶ οὐ γινώσκω δέσποινα καταφυγὴν ἑτέραν· παρακαλῶ σε δέσποινα μετὰ πολλῶν δακρύων, μὴ ὁ γλυκύς σου ὁ υἱὸς ὁ ποιητὴς καὶ πλάστης διὰ πολλὰς ἃς ἔπραξα, ἐκκόψε ἁμαρτίας, αἰτῶ σε δὲ ἀπεργάσασθαι ἐλθεῖν ἐν τῷ Χριστῷ, καὶ εἰσελθεῖν
C εἰς τὰς αὐλὰς ἐκείνας τῶν ἁγίων, ἔνθα οὐκ ἔστι δάκρυα, οὐ θλίψεις, οὐδὲ λύπη, οὐ θάνατος, οὐ βάσανος, οὐδὲ στενοχωρία, ἀλλὰ χαρὰ ἀπλήρωτος, ἀπόλαυσις δικαίων, καὶ τέρψις ἀδιάλειπτος, ζωὴ μὴ ἔχων τέλος· τρυφὴ καὶ ἀγαλλίασις, καὶ δόξα καὶ λαμπρότης· καὶ πλήρωσον τὸ στόμα μου χάριτος γλυ-
D κασμοῦ σου, καὶ κίνησον τὴν γλῶτταν μου, καὶ χείλη τοῦ ὑμνεῖν σε μετὰ ψυχὴν χαρμόσυνον καὶ πρόθυμον καρδίαν, καὶ μέλος τὸ ἀγγελικὸν ἐκεῖνον τὸ ὑμνῶδες ὁ Γαβριὴλ ἐφθέγξατο πρός σε παρθενεμῆτερ· ἀξίωσον τὸν δοῦλόν σου τὸν ταπεινὸν παρθένε τοῦ λυτρωθῆναι τῶν παθῶν καὶ πάσης ἁμαρτίας· σκόρπισον πάντα λογισμὸν, τὸν ἐκ τοῦ διαβόλου
E συχνῶς μοι ἐπεμβαίνοντα εἰς τὸ κατακρημνίσαι τὴν παναθλίαν μου ψυχὴν εἰς τὸν τάρταρον τοῦ ᾅδου· ῥῦσαί με παναγία μου ἐκ τῶν αὐτοῦ παγίδων· δός μοι τὸν φόβον τοῦ θεοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην κόρη προαίρεσιν θεοπρεπῆ καὶ βίον ἠγνισμένον, ἀγάπην τὴν πρὸς Κύριον ὁμοῦ καὶ τοῦ πλησίον, ὑπομονὴν, ταπείνωσιν, ἐγκράτειαν, νηστείαν, δάκρυα κα-
F τανύξεως καθαρτικὰ παρθένε· ἐνθύμησιν τῶν φοβερῶν κολάσεων ἐκείνων, ἐπιστροφήν τε τῶν κακῶν, ὧν ἔπραξα ὁ τάλας· καὶ γὰρ ἐκ προαιρέσεως, ὡς σὺ παρθενομῆτορ ἐπίστασαι, οὐκ ἔστι μοι ἐλπὶς τῆς σωτηρίας· ἔφθειρα καὶ ἠγρείωσα ψυχήν μου καὶ τὸ σῶμα, ἐκ νεαρᾶς ὁ ἄθλιος πάνυ ἡλικίας σκεῦος ἐγενόμην μιαρὸν, ἄχρηστον ἐφθαρμένον ὅλως κατηκολούθησα ὁ τάλας τῷ Βελίαρ, ἐν λογισμοῖς

γισμοῖς, ἐν ἔργοις τε καὶ πράξεσι ταῖς ἀτόποις. ἄχρι τοῦ νῦν, ὁ βδελυρὸς ἕλκει με ὦ παρθένε εἰς τὰ αὐτοῦ θελήματα. οὐαί μοι τῷ ἀθλίῳ, ἐνέδρας ὁ παμπονηρὸς βάλλει μοὶ καθ' ἑκάστην, καὶ λογισμοὺς κακοτελεῖς οὐ δύναμαι βαστάζειν. συνήθειαν γὰρ ἔλαβον κακὴν τῆς ἁμαρτίας καὶ τάχα μόλις καὶ ποτὲ, βούλομαι ἀνανῆψαι. ὅρκους φρικτοὺς ὁ ἄθλιος καὶ συνταγὰς ποιοῦμαι, ἐξ ὅλης τῆς καρδίας μου τῷ υἱῷ καὶ θεῷ σου. ἄφες μοι λέγω, δέσποτα, τὰ ἁμαρτήματά μου, καὶ τάζομαι ἀπὸ τοῦ νῦν, οὐ μή σοι πταίσω πλέον. ὢ τῆς μακροθυμίας σου Χριστέ μου ζωοδότα. ὢ πῶς ἀνέχει, δέσποινα, ὁ εὔσπλαγχνος υἱός σου, ὁρῶν τὴν καταφρόνησιν καὶ τὰς ἐπιορκίας, τὸ ψεῦδος, ὅπερ κέκτημαι τὸ ἄμετρον ὁ τάλας. ἅμα τὸ συνταγῆναί με φεῦ μοι τῆς ἀφοβίας καὶ τῆς καταφρονήσεως, αὖθις ἐπετράπην, καὶ χείρονα ἐπεκτείνομαι ὁ βέβηλος καὶ ψεύστης, καὶ ὥσπερ κύων κορεσθεὶς, ἐπέκεινα τοῦ μέτρου, ὥσπερ ἐπὶ τὸν ἴδιον ἐμετὸν κατατρέχειν, οὕτω κἀγὼ πορεύομαι, στρέφω εἰς τὰ ὀπίσω, μηδ' ὅλως εἰς τὴν αἴσθησιν ἔρχομαι ὁ παντλήμων. ἀλλὰ καὶ εἰς ἀπόγνωσιν πολλάκις ὁ βελιὰρ ῥίπτει με, παναγία μου. διὸ βοήθησόν μοι, μή με ἐάσῃς δέσποινα ἐπίχαρμα γενέσθαι τοῦ πονηροῦ πανάχραντε, ἀλλὰ ἐξάρπασόν με ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ πονηροῦ καὶ κακοτέχνου πλάνου. καὶ δοῦλον με ἀπέργασαι τοῦ σοῦ υἱοῦ παρθένε, σκεῦος τε πάλιν εὔχρηστον πνεύματος παναγίου, τοῦ σοῦ ἐπισκιάσαντος, χρόνοις ἐν τοῖς ἐσχάτοις. καὶ σῶσόν με πανύμνητε, ὡς θέλεις καὶ ὡς οἶδας, καὶ δός μοι τοῦ δοξάζειν σε καὶ λέγειν ἐκ τῆς καρδίας. χαῖρε τὸ ᾆσμα Χερουβὶμ, καὶ ὕμνος τῶν ἀγγέλων. χαῖρε εἰρήνη καὶ χαρὰ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. χαῖρε παράδεισε τρυφῆς, χαῖρε ζωῆς τὸ ξύλον. χαῖρε τὸ τεῖχος τῶν πιστῶν, λιμὴν κινδυνευόντων. χαῖρε ἀνάκλησις Ἀδὰμ, τῆς εὔας χαῖρε λύτρον. χαῖρε πηγὴ τῆς χάριτος καὶ τῆς ἀθανασίας. χαῖρε ἁγίου πνεύματος πηγὴ ἐσφραγισμένη. χαῖρε ναὲ θειότατε. χαῖρε θρόνε Κυρίου. χαῖρε ἁγνὴ ἡ δράκοντος τοῦ ἀρχεκάκου κάραν συνθλάσασα καὶ εἰς ἄβυσσον ῥίψασα πεπεδημένον. χαῖρε τὸ καταφύγιον τῶν καταπονουμένων. χαῖρε ἀρᾶς ἡ λύτρωσις, δι' ἧς χαρὰ τῷ κόσμῳ ἐδείχθης παναμώματε τῷ σῷ παρθένε τόκῳ. χαῖρε ἡ μήτηρ τοῦ Χριστοῦ

A inde a tenerrima ætate ; vas factus ſum ſceleratum, inutile, corruptum, omnino ſectatus ſum miſer Belial in cogitationibus ſimul, & operibus, & actionibus turpibus : uſque adhuc execrandus trahit me, o Virgo, ad ſuas voluntates. Heu mihi infelici, inſidias peſſimus ſtruit mihi quotidie, & cogitationes malevolas ferre non poſſum. Affectionem enim erga pec-
B catum malam acquiſivi, ac vix ſtatim, & aliquando reſipiſcere cupio. Jure jurando terribili, infelix, & pactis me obſtringo ex toto corde meo cum tuo Filio, & Deo : dimitte mihi, dico, Domine, peccata mea, & ſtatuo ex hoc tempore, non amplius te offendam. O longanimitatem tuam, Chriſte mi, vivi-
C ficus largitor. Oh quomodo tolerat, Domina, miſericors filius tuus videns ſpretum perjurium, & mendacium, quod habeo miſer ſupra modum. Simul ac componor ego (o temeritatem, & ſpretum !) rurſus ad priora redeo, atque in pejus trahor profanus, & mendax : ac tanquam canis ſaturatus ſupra modum, ſicut ad proprium vomitum reverti-
D tur, ita etiam ipſe vado, vertor ad ea quæ retro ſunt, neque omnino ſentio miſerrimus. Verum & ad deſperationem ſæpe Belial projicit me, Sanctiſſima mea. Ideo auxiliare mihi, ne permittas, Domina, diaboli me ludibrium fieri, Puriſſima ſ: ſed eripe me a manibus maligni, ac doloſi deceptoris ; & ſervum me fac
E filii tui, Virgo, vaſque rurſus aptum ſanctiſſimi Spiritus obumbrantis te, temporibus extremis : & ſalvum me fac, omnibus laudibus celeberrima, ſicut vis, & ſicut ſcis : & concede mihi, ut te extollam, & nominem ex corde. Salve, canticum Cherubim, hymnuſque Angelorum. Salve pax, & gaudium humani generis. Salve Paradiſus deliciarum, Salve li-
F gnum vitæ, Salve murus fidelium, portus periclitantium, Salve revocatio Adami, Salve Evæ pretium redemptionis, Salve fons gratiæ, & immortalitatis, Salve Sancti Spiritus fons ſignatus, Salve Templum diviniſſimum, Salve ſedes Dei, Salve pura, quæ draconis nequiſſimi caput contriviſti, & in abyſſum projeciſti vinculis conſtrictum, Salve perfugium afflictorum, Salve maledictionis ſolutio, per quam læ-

titia mundo apparuit, Immaculatiſſima Virgo ob tuum partum, Salve Mater Chriſti Filii Dei vivi. Quem decet gloria, & honor, adoratio, & hymnus nunc, & ſemper, & ubique, Amen, in ſæcula.

ORATIO EXOMOLOGETICA AD SANCTISSIMAM DEI GENITRICEM.

Cod. Vat. 1190. pag. 1149.

VIrgo Domina Dei Mater, quæ Verbum ſecundum carnem genuiſti, ſcio profecto, quam non ſit conveniens, neque dignum, me adeo luxurioſum reſpicere imaginem tuam, quæ pura, quæ ſemper virgo tum corpore, tum anima fuiſti, integra, & immaculata. Æquum enim eſt, me tam impurum a tua puritate odio haberi, atque abhorreri. Verumtamen, quoniam hac de cauſſa Deus, quem genuiſti, homo factus eſt, ut vocaret peccatores ad pœnitentiam, excipe præſentem confeſſionem meam multorum, graviumque delictorum, & adduc ad unigenitum tuum filium, & Deum, deprecans, ut placatus fiat erga infelicem, miſeramque animam meam. Nam propter multitudinem iniquitatum mearum impedior, quo minus in ipſum oculos figam, atque expoſcam remiſſionem: & propono te poſtulatricem ſimul, & mediatricem; quia multa, & magna dona conſecuta es a Deo, qui me formavit, quum immemorem me oſtenderim, miſer, atque ingratum. Merito comparatus ſum jumentis inſipientibus, & ſimilis factus ſum illis. Virtutibus vacuus, pravis affectibus dives, ignominia plenus, confidentiæ divinæ expers, condemnatus a Deo, deploratus ab Angelis, irriſus a dæmonibus, a conſcientia reprehenſus, a pravis meis actionibus confuſus, & ante mortem mortuus exiſtens, & ante judicium a me ipſo judicatus, & ante interminatum ſupplicium a me ipſo cruciatus ob deſperationem ſum. Idcirco ad tuam, & ſolam efficaciſſimam protectionem, Domina Deipara, confugio ipſe, qui ſum decum millium talentorum debitor, qui per laſciviam paternam ſubſtantiam cum meretricibus abligurivi, qui plus quam Manaſſes ſcortatus ſum, qui plus quam dives ille immitis evaſi, ingluviei ſervus, pravarum co-

A υἱοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος· ᾧ πρέπει δόξα καὶ τιμὴ, προσκύνησις καὶ ὕμνος νῦν καὶ ἀεὶ καὶ πάντοτε, Ἀμὴν εἰς τοὺς αἰῶνας.

Η' ΕΥ'ΧΗ' Ε'ΞΟΜΟΛΟΓΗΤΙΚΗ' ΕΙ'Σ ΤΗ'Ν Υ'ΠΕΡΑΓΙ'ΑΝ ΘΕΟΤΟ'ΚΟΝ.

ΠΑρθένε δέσποινα θεοτόκε, ἡ τὸν θεὸν
B λόγον κατὰ σάρκα γεννήσασα, οἶδα μὲν οἶα, ὅτι οὐκ ἔστιν εὐπρεπὲς, οὐδὲ ἄξιον ἐμὲ τὸν οὕτω πανάσωτον εἰκόνα καθορᾶν σου τῆς ἁγνῆς τῆς ἀεὶ παρθένου σου τὸ σῶμα καὶ ψυχὴν ἐχούσης, καθαρὰ καὶ ἀμόλυντα· δίκαιον γὰρ ἐστιν ἐμὲ τὸν οὕτω πανάσωτον ὑπὸ τῆς σῆς καθαρότητος μισεῖσθαι καὶ βδελύττεσθαι· πλὴν ἐπειδήπερ διὰ τοῦτο γέγονεν ὁ θεὸς, ὃν
C ἐγέννησας, ἄνθρωπος, ὅπως καλέσῃ τοὺς ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν· δέξαι μου τὴν παροῦσαν τῶν πολλῶν καὶ χαλεπῶν πταισμάτων ἐξομολόγησιν, καὶ προσάγαγε τῷ μονογενεῖ σου υἱῷ καὶ θεῷ, ἱκετηρίαν ποιοῦσα, ὅπως ἵλεως γένηται τῇ ἀθλίᾳ καὶ ταλαιπώρῳ μου ψυχῇ· διὰ γὰρ τὸ πλῆθος τῶν ἀνομιῶν μου κωλύομαι τοῦ πρὸς αὐτὸν ἀτενίσαι καὶ αἰτῆ-
D σαι συγχώρησιν, καί σε προβάλλομαι πρέσβυν τε καὶ μεσίτην· διότι πολλῶν καὶ μεγάλων ἀπολαύσας δωρεῶν παρὰ τοῦ πλαστουργήσαντός μου θεοῦ, ἀμνήμων πάντων φανεὶς ὁ ἄθλιος καὶ ἀχάριστος· εἰκότως παρεσυνεβλήθην τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις, καὶ ὡμοιώθην αὐτοῖς· πτωχεύων ταῖς ἀρεταῖς, πλουτῶν τοῖς πάθεσιν, αἰσχύνης πεπληρωμένος,
E παῤῥησίας θείας ἐστερημένος, κατακρινόμενος ὑπὸ θεοῦ, θρηνούμενος ὑπὸ ἀγγέλων, γελώμενος ὑπὸ δαιμόνων, ἐλεγχόμενος ὑπὸ τοῦ συνειδότος, ὑπὸ τῶν πονηρῶν μου πράξεων καταισχυνόμενος, καὶ πρὸ θανάτου νεκρὸς ὑπάρχων, καὶ πρὸ κρίσεως αὐτοκατάκριτος, καὶ πρὸ τῆς ἀτελευτήτου κολάσεως αὐτοτιμώρητος ὑπὸ τῆς ἀπογνώσεως τυγχάνω· διὸ δὴ εἰς τὴν
F σὴν καὶ μόνην καταφεύγω θερμοτάτην ἀντίληψιν δέσποινα θεοτόκε, ὁ τῶν μυρίων ὀφειλέτης ταλάντων ἐγὼ, ὁ ἀσώτως δαπανήσας τὴν πατρικὴν οὐσίαν μετὰ πορνῶν, ὁ πορνεύσας ὑπὲρ τὸν Μανασσῆν, ὁ ὑπὲρ τὸν πλούσιον ἄσπλαγχνος γεγονὼς, ὁ λαιμαργιῶν δοῦλος, τὸ τῶν πονηρῶν λογισμῶν δοχεῖον, ὁ τῶν αἰσχρῶν καὶ ῥυπαρῶν λόγων θησαυροφύλαξ, ὁ πάσης ἀκαταρσίας ἔμπλεως καὶ πα-

καὶ πάσης ἀγαθῆς ἐργασίας ἀλλότριος· ἐλέησόν μου τὴν ταπείνωσιν ἄχραντε, οἰκτείρησόν μου τὴν ἀσθένειαν πάναγνε, μεγάλην ἔχεις πρὸς τὸν ἐκ σοῦ τεχθέντα τὴν παῤῥησίαν, ὡς οὐδεὶς ἕτερος, πάντα δύνασαι ὡς Θεοῦ μήτηρ, πάντα ἰσχύεις ὡς πάντων ὑπερέχουσα κτισμάτων· οὐδὲν σοι ἀδυνατεῖ ἐὰν θελήσης. μόνον μὴ τὰ δάκρυά μου παρίδης· μὴ βδελύξῃ μου τὸν στεναγμὸν, μὴ ἀπώσῃ μου τὸν ἐγκάρδιον πόνον, μὴ καταισχύνῃς μου τὴν εἰς σὲ προσδοκίαν· ἀλλὰ ταῖς μητρικαῖς σου δεήσεσι τὴν τοῦ ἀγαθοῦ υἱοῦ καὶ Θεοῦ σου ἀβίαστον βιασαμένη εὐσπλαγχνίαν, ἀξίωσόν με τὸν ταλαίπωρον καὶ ἀνάξιον δοῦλόν σου, τὸ πρῶτον καὶ ἀρχαῖον ἐπαναλαβεῖν κάλλος τῆς ψυχῆς, τὴν τῶν παθῶν ἀμορφίαν ἀποβάλλειν, ἐλευθερωθῆναι τῆς ἁμαρτίας, δουλωθῆναι τῇ δικαιοσύνῃ, ἐκδύσασθαι τὸν μιασμὸν τῆς σαρκικῆς ἡδονῆς, ἐνδύσασθαι τὸν ἁγιασμὸν τῆς ψυχικῆς καθαρότητος, νεκρωθῆναι τῷ κόσμῳ, ζῆσαι τῇ ἀρετῇ, ὁδοιποροῦντί μοι συνοδεύουσα· ἐν θαλάσσῃ πλέοντι συμπλέουσα, ἀεὶ πολεμοῦντάς με δαίμονας νικήσασα, ἀγρυπνοῦντά με ἐνισχύουσα, ὑπνοῦντα διαφυλάττουσα, θλιβόμενον παραμυθουμένη, ὀλιγοψυχοῦντα παρακαλοῦσα, ἀσθενοῦντα ῥωννύουσα, ἀδικούμενον ῥυομένη, συκοφαντούμενον ἀθῶουσα. εἰς θάνατον κινδυνεύοντα, συντόμως προφθάνουσα, φοβερόν με ὁρατοῖς ἐχθροῖς καὶ ἀοράτοις δεικνύουσα καθ' ἑκάστην, ἵνα γνώσωσι πάντες, οἱ ἀδίκως τυραννοῦντές με δαίμονες, τίνος δοῦλος ὑπάρχω· ναὶ ὑπεραγία μου δέσποινα Θεοτόκε, ἐπάκουσόν μου τῆς οἰκτροτάτης ταύτης δεήσεως, καὶ μὴ καταισχύνῃς με ἀπὸ τῆς προσδοκίας μου, ἡ ἐλπὶς πάντων τῶν περάτων τῆς γῆς· τὸν βρασμὸν τῆς σαρκός μου κατάσβεσον, τὸν ἐν τῇ ψυχῇ μου ἐγειρόμενον ἀγριώτατον κλύδωνα τοῦ ἀκαίρου θυμοῦ καταπράϋνον, τὸν τῦφον καὶ τὴν ἀλαζονίαν τῆς ματαίας νεότητος ἐκ τοῦ νοός μου ἀφάνισον· τὰς νυκτερινὰς φαντασίας τῶν πονηρῶν πνευμάτων, καὶ τὰς καθημερινὰς τῶν ἀκαθάρτων ἐννοιῶν προσβολὰς ἐκ τῆς καρδίας μου μείωσον· παίδευσόν μου τὴν γλῶτταν λαλεῖν τὰ συμφέροντα· δίδαξον τοὺς ὀφθαλμούς μου τοῦ βλέπειν ὀρθῶς τῆς ἀρετῆς τὴν εὐθύτητα· τοὺς πόδας μου τρέχειν ἀσκελίστως ποίησον τὴν μακαρίαν ὁδὸν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ· τὰς χεῖράς μου ἁγιασθῆναι παρασκεύασον, ἵνα ἀξίως αἴρωνται πρὸς τὸν ὕψιστον,

A rum cogitationum ſentina, turpium, ſordidorumque ſermonum promus, omni impuritate refertus, atque ab omni bona exercitatione alienus. Miſerere humilitatis meæ, Immaculata: compatere meæ infirmitati, Puriſſima; Magnam habes confidentiam apud eum, qui ex te natus eſt, ut nemo alius: omnia potes, tanquam Dei Mater; omnia vales, veluti quæ ſuperas omnes
B creaturas: nihil tibi, ſi vis, impoſſibile eſt: dumtaxat ne deſpicias meas lacrymas, ne dedigneris mea ſuſpiria, ne repellas meum laborem ex corde, ne confundas expectationem meam a te; ſed maternis tuis precibus, miſericordiæ filii tui, quæ cogi non poteſt, vim inferens, dignare me infelicem, atque indignum
C famulum tuum, primum, antiquumque decorem recipere animæ, abjicere fœditatem pravorum affectuum, liberari a peccato, ſervum fieri juſtitiæ, exuere pollutionem carnalis delectationis, induere ſanctitatem puritatis animæ, mortuum fieri mundo, vivere virtuti, comes facta mihi viatori, in mari iter agenti adnavigando, ſemper dæmones me im-
D pugnantes ſuperando, vigilantem me confortando, dormientem cuſtodiendo, afflictum conſolando, animo concidentem revocando, infirmum roborando, peccantem liberando, calumniis circumventum abſolvendo, periculo mortis proximum præveniendo, terribilem oſtendendo me hoſtibus viſibilibus, atque inviſibilibus quotidie, ut cognoſcant omnes dæmones injuſte in me
E tyrannidem exercentes, cujus ſervus ſim. Utique, ſanctiſſima Domina mea Dei Mater, exaudi meam hanc orationem miſerandam, & ne confundas me ab expectatione mea, Spes omnium finium terræ: carnis meæ æſtum extingue, excitatam in mea anima tempeſtatem ferociſſimam iracundiæ intempeſtivæ mitiga: tumorem,
F atque jactantiam inanis adoleſcentiæ dele ex mente mea: nocturnas imagines malorum ſpirituum, ac diurnas impurarum cogitationum aggreſſiones ex meo corde minue: doce meam linguam loqui utilia: erudi oculos meos, ut recte videant virtutis rectitudinem: pedes mei, fac, ut currant aſſidue beatam viam mandatorum Dei; manus meas præpara, ut ſanctificentur, ut digne extollantur

tur ad Altiſſimum : expurga os meum ut confidenter invocem Patrem terribilem Deum, ac ſanctiſſimum. Aperi aures meas, ut ſenſu, & mente dulciora ſuper mel, & favum ſanctarum Scripturarum eloquia excipiens, ea exequar a te confortatus : da mihi tempus pœnitentiæ, & converſionis cogitationem : libera me a morte repentina : ab occultis conſcientiæ ſtimulis vindica : tandem adſis mihi in diviſione miſeræ animæ meæ ex infelici hoc corpore, allevando intolerabilem illam violentiam, levem reddendo inexplicabilem illum laborem, conſolando inconſolabilem illam anguſtiam, eripiendo me a tenebroſo dæmonum aſpectu, ab acerbiſſima redditione rationum, redimendo a publicanis aëris, & poteſtatibus tenebrarum; gladios multorum criminum meorum effringendo, Deum mihi conciliando, ſtatione a dextris ipſius beata in tremendo judicio dignando; ab æternis, atque intolerandis eripiendo ſuppliciis; hæredem reddendo ſempiternorum, immortaliumque bonorum. Hanc tibi offero confeſſionem, Domina Dei Mater, lux oculorum meorum, qui tenebris offuſi ſunt, conſolatio animæ meæ, ſpes mea poſt Deum, & ſalus : quam libenti animo excipe, atque expurga me ab omni inquinamento carnis, & ſpiritus, reddens me dignum in hoc ſæculo, ut ſine ullo crimine particeps fiam immaculati Corporis, & Sanguinis Filii, & Dei tui; in futuro vero dulcedinis tui cœleſtis convivii, delectationis paradiſi, regni Dei, ubi eſt habitatio omnium lætantium : & quum aſſecutus fuero hæc bona, celebrabo in ſæculum ſæculi magnificum nomen Filii, & Dei tui cum ipſius Patre ſine principio, & omnino ſancto, & bono, & vivificante ejus Spiritu nunc, & ſemper, & in ſæcula ſæculorum. Amen.

A ὕψιστον, καθαρόν μου τὸ στόμα, ἵνα μετὰ παῤῥησίας ἐπικαλέσομαι πατέρα τὸν φοβερὸν θεὸν καὶ πανάγιον· ἄνοιξόν μου τὰ ὦτα, ἵνα ἀκούσω αἰσθητῶς καὶ νοερῶς τὰ γλυκύτερα μέλιτος καὶ κηρίου, τῶν ἁγίων γραφῶν λόγια δεχόμενος, ποιῶ αὐτὰ ὑπὸ σοῦ κραταιούμενος, δός μοι καιρὸν μετανοίας, καὶ λογισμὸν ἐπιστροφῆς, αἰφνιδίου με ἐλευθέρωσον θανά-
B του, κατακεκρυμμένου με συνειδότος ἀπάλλαξον, τέλος παράστηθί μοι ἐν τῷ χωρισμῷ τῆς ταπεινῆς μου ψυχῆς ἐκ τοῦ ἀθλίου τούτου σώματος, τὴν ἀφόρητον ἐκείνην ἐλαφρύνουσα βίαν, τὸν ἀνέκφραστον ἐκεῖνον ἐπικουφίζουσα πόνον, τὴν ἀπαραμύθητον ἐκείνην παραμυθουμένη στενοχωρίαν, τῆς σκοτεινῆς με τῶν δαιμόνων λυτρουμένη μορφῆς, τοῦ πικροτάτου λογοθεσίου τῶν
C τελωνῶν τοῦ ἀέρος καὶ τῶν ἀρχόντων τοῦ σκότους ἐξαιροῦσα, τὰ χερουβὶμ τῶν πολλῶν μου ἁμαρτιῶν διαῤῥήσσουσα, τῷ θεῷ με οἰκειοῦσα, τῆς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, καὶ μακαρίας στάσεως, τῆς ἐν τῷ φοβερῷ κριτηρίῳ καταξιοῦσα, τῶν αἰωνίων καὶ ἀνυποίστων ῥυομένη κολάσεων, τῶν ἀοιδίμων καὶ ἀκηράτων ἀγαθῶν ποιοῦσα κληρονόμον· ταύτην σοι προσφέρω τὴν ἐξομολόγη-
D σιν δέσποινα θεοτόκε, τὸ φῶς τῶν ἐσκοτισμένων μου ὀφθαλμῶν, ἡ παραμύθια ἐμῆς ψυχῆς· ἡ μετὰ θεόν μου ἐλπὶς καὶ σωτηρία, ἣν εὐμενῶς πρόσδεξαι, καὶ καθάρισόν με ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος· ἀξιοῦσά με ἐν τῷ παρόντι αἰῶνι, ἀκατακρίτως μετέχειν τοῦ ἀχράντου σώματος καὶ αἵματος τοῦ υἱοῦ καὶ θεοῦ σου, ἐν τῷ μέλλοντι δὲ τῆς γλυκύτητος τοῦ οὐ-
E ρανίου δείπνου, τῆς τρυφῆς τοῦ παραδείσου, τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ· ἔνθα πάντων ἐστὶν εὐφραινομένων ἡ κατοικία· καὶ τούτων τυχὼν τῶν ἀγαθῶν δοξάσω εἰς αἰῶνα αἰῶνος τὸ μεγαλοπρεπὲς ὄνομα τοῦ υἱοῦ καὶ θεοῦ σου, σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ πατρὶ, καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

F

A

ΕΥΧΗ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ.

Παρθένε δέσποινα θεοτόκε, ἡ τὸν μονογενῆ τοῦ θεοῦ λόγον, τὸν πάσης ὁρατῆς καὶ νοητῆς κτίσεως ποιητὴν καὶ δεσπότην, τὸν ἕνα τῆς τριάδος θεὸν, θεόν τε καὶ ἄνθρωπον ὑπὲρ φύσιν καὶ λόγον γεννήσασα, τὸ σκήνωμα τῆς θεότητος, τὸ πά- B σης ἁγιωσύνης καὶ χάριτος δοχεῖον, ἐν ᾧ κατῴκησε τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς, εὐδοκίᾳ τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς, καὶ συνεργίᾳ τοῦ ἁγίου πνεύματος, ἡ πάσης κτίσεως βασιλικῷ καὶ θεοπρεπεῖ ἀξιώματι ἀνυπερβλήτως ὑπερκειμένη καὶ ὑπερέχουσα· ἡ δόξα καὶ τρυφὴ καὶ ἄρρητος εὐφροσύνη τῶν ἀγγέλων· ὁ βασιλικὸς τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν προφητῶν στέφανος. ἡ ὑπερφυὴς καὶ θαυ- C μασιακὴ τῶν μαρτύρων ἀνδρεία· ἡ τῶν ἀγώνων αὐτῶν καὶ τῆς νίκης ἀφορμὴ, καὶ τῶν ἀθλητικῶν στεφάνων, καὶ τῶν ἀιδίων καὶ θεοπρεπῶν ἀμοιβῶν πρόξενος· ἡ ὑπέρτιμος τῶν ὁσίων τιμὴ καὶ δόξα· ἡ τῆς ἡσυχίας ἀπλανὴς ὁδηγὸς καὶ διδάσκαλος· ἡ τῶν ἀποκαλύψεων καὶ τῶν πνευματικῶν μυστηρίων θύρα, ἡ πηγὴ τοῦ φωτὸς· ἡ πύλη τῆς αἰωνίου ζωῆς· ὁ τοῦ ἐλέους ἀκένωτος ποταμὸς· ἡ πάν- D των τῶν θεοπρεπῶν χαρισμάτων τε καὶ θαυμάτων ἀνεξάντλητος θάλασσα· σοῦ δεόμεθα καὶ σὲ παρακαλοῦμεν τὴν συμπαθεστάτην μητέρα τοῦ φιλανθρώπου δεσπότου· ἱλάσθητι ἡμῖν τοῖς ταπεινοῖς καὶ ἀναξίοις δούλοις σου· ἐπίβλεψον εὐμενὲς ἐπὶ τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ τὴν ταπείνωσιν ἡμῶν· ἴασαι τὰ συντρίμματα τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν. τοὺς ὁρατοὺς καὶ ἀοράτους πολεμίους E κατάλυσον· πύργος ἰσχύος· ὅπλα πολεμικὰ, παράταξις ἰσχυρὰ, καὶ στρατηγὸς καὶ πρόμαχος ἄμαχος γενοῦ τοῖς ἀναξίοις ἡμῖν ἀπὸ προσώπου τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν· δεῖξον ἐν ἡμῖν τὰ ἀρχαῖα σου ἐλέη καὶ τὰ θαυμάσια σήμερον· δεῖξον ἀνόμοις ἐχθροῖς ἡμῶν, ὅτι μόνος βασιλεὺς καὶ δεσπότης ὁ σὸς υἱὸς καὶ θεὸς καὶ σὺ θεοτόκος κυρίως, ἡ τὸν ἀληθινὸν θεὸν κατὰ σάρκα γεννήσασα, καὶ F δύνασαι πάντα καὶ ἰσχύεις ἐνεργεῖν ὅσα καὶ βούλει ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς, πᾶσι τὰς αἰτήσεις πρὸς τὸ συμφέρον ἑκάστῳ δώρησαι δέσποινα· τοῖς νοσοῦσι τὴν ὑγείαν, τοῖς ἐν θαλάσσῃ, τὴν γαλήνην, καὶ τὴν κυβέρνησιν. ὁδοιποροῦσι συνοδεύουσα καὶ φυλάττουσα. αἰχμαλώτους τῆς πικρᾶς ῥυομένη δουλίας. παραμυθουμένη τοὺς λυπουμένους, τὴν πενίαν καὶ πᾶσαν σωματικὴν ἄλλην κουφίζουσα κάκωσιν. τῶν ψυ-

ORATIO AD SANCTISSIMAM DEI GENITRICEM.

Ex Cod. ms. Vat. 1190. pag. 1151.

Virgo Domina Dei Genitrix, quæ unigenitum Dei Verbum, omnis viſibilis, atque intelligibilis creaturæ factorem, & Dominum, unum Trinitatis Deum, Deum pariter, & hominem, ſupra naturam, & ſupra captum genuiſti: habitaculum divinitatis, totius ſanctitatis, & gratiæ receptaculum, in quo plenitudo divinitatis corporaliter habitavit, ex Dei beneplacito, atque operatione ſancti Spiritus: quæ ſupra omnem creaturam regali, & prope divina dignitate collocata es, & ſupereminens, gloria, & oblectatio, & inexplicabilis lætitia Angelorum: regia Apoſtolorum, ac Prophetarum corona: egregia, atque admirabilis Martyrum fortitudo: certaminum ipſorum, & victoriæ cauſa; atque athleticarum coronarum, æternarumque, ac retributionum Deo dignarum conciliatrix: excellentiſſima Sanctorum dignitas, & gloria: quietis ſecura dux, & magiſtra: revelationum, ſpiritaliumque myſteriorum porta, fons luminis, janua æternæ vitæ, miſericordiæ flumen inexhauſtum, omnium chariſmatum cœleſtium, ac miraculorum mare indeficiens. Te oramus, & te deprecamur Matrem maxime miſericordem benigniſſimi Domini: Propitia ſis nobis abjectis, indigniſque famulis tuis: reſpice benevolis oculis captivitatem, humilitatemque noſtram: ſana contritiones animarum, & corporum noſtrorum: viſibiles, atque inviſibiles hoſtes diſperge: Turris fortitudinis, armatura bellica, acies robuſta, & dux, & propugnatrix invicta eſto nobis indignis a facie inimicorum noſtrorum. Oſtende in nobis miſericordias tuas antiquas, & mirabilia hodie: oſtende iniquis hoſtibus noſtris, ſolum Regem eſſe, & Dominum tuum filium, & Deum, & te proprie Dei Matrem, quæ verum Deum ſecundum carnem genuiſti, & te poſſe omnia, & omnia efficere potentem eſſe quæcumque vis in cœlo, & in terra. Concede omnibus quæcumque petunt, unicuique conducibilia, Domina, ægrotis ſanitatem, navigantibus tranquillitatem, & regimen, iter agentes comitando, ac cuſtodiendo, captivos a ſervitute acerba redimendo, mœrore affectos conſolando; paupertatem, omnem-

nemque aliam ærumnam allevando ; ab animæ morbis , praviſque affectionibus liberando univerſos tuis inviſibilibus patrociniis , atque adhortationibus , ut viam temporalis hujus vitæ bene ac ſine offenſione conficientes , illa etiam æterna bona , per te , in regno cœlorum conſequamur : Reges vero noſtros fideles , terribili nomine Unigeniti filii tui honoratos , confidenteſque tuo patrocinio , & gratia , ac te omni in re mediatricem , ac protectricem prætendentes ; contra hoſtes inviſibiliter aggredientes roborato , diſſipa animis eorum incumbentem nubem triſtitiæ, eripe a labore animas ipſorum , & ſplendidam tranquillitatem , lætitiamque introducito : pacificam , ac ſeditione liberam potentiam , & Regnum ipſis comparando . Libera Domina tuis precibus gregem hunc peculiari modo in te confidentem , & totam urbem , & regionem a fame , terræmotu , alluvione , igne , gladio , incurſione barbarorum , & bello civili , omnemque iram contra nos commotam juſte , averte beneplacito , & gratia unigeniti filii , & Dei tui , cui convenit omnis gloria , honor , atque adoratio cum Patre ipſius ſine principio , & coëterno , & vivificante ejus Spiritu , nunc , & ſemper , & in ſæcula ſæculorum . Amen .

A τῶν ψυχικῶν ἀρρωστημάτων καὶ τῶν παθῶν παραλλάττουσα πάντας· ταῖς σαῖς ἀοράτοις προστασίαις καὶ εἰσηγήσεσιν· ἵνα τὴν ὁδὸν τῆς προσκαίρου ταύτης ζωῆς καλῶς καὶ ἀπροσκόπτως ἀνύσαντες καὶ τῶν αἰωνίων ἐκείνων ἀγαθῶν διὰ σοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν ἐπιτύχοιμεν. τοὺς δὲ πιστοὺς βασιλεῖς ἡμῶν, τοὺς τῷ φοβερῷ τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ σου τιμηθέντας ὀνόματι, καὶ τῇ σῇ πεποιθότας προστασίᾳ καὶ χάριτι, καὶ σὲ προβαλλομένους ἐν παντὶ καὶ μεσίτην καὶ πρόμαχον κατὰ τῶν ἐπικειμένων
B ἐχθρῶν ἀοράτως ἐνίσχυσον· διάλυσον τὸ ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν ἐπικείμενον τῆς ἀθυμίας νέφος· ἄφελε ἀπὸ τοῦ πόνου τῆς ψυχῆς αὐτῶν, καὶ λαμπρὰν τὴν εὐθυμίαν καὶ τὴν χαρὰν ἀντεισάγαγε, εἰρηνικὸν καὶ ἀστασίαστον τὸ κράτος καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῖς ἀποκαταστήσασα· ῥῦσαι δέσποινα ταῖς πρεσβείαις σου τὴν ἐξαιρέτως ἀνακειμένην σοὶ ταύτην ποίμνην καὶ πᾶσαν πόλιν καὶ χώραν ἀπὸ λιμοῦ, σεισμοῦ, καταποντισμοῦ, πυρὸς, μαχαίρας, ἐπιδρομῆς ἀλλοφύλων, καὶ ἐμφυλίου πολέ-
C μου· καὶ πᾶσαν ὀργὴν καθ' ἡμῶν κινουμένην δικαίως ἀπόστρεψον εὐδοκίᾳ καὶ χάριτι τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ καὶ θεοῦ σου. ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ πατρὶ, καὶ τῷ συναϊδίῳ καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

QUÆ

QUÆ LATINE EXTANT SANCTI EPHRÆM SYRI OPERA.

SANCTI EPHRÆM SYRI SERMO

De Reſurrectione, & Judicio, & de Regno cœlorum, & munditia Animæ.

GLORIA omnipotenti Deo, qui os noſtrum ſuperno nutu aperuit, ad enarrandum de illis terribilibus miraculis, de quibus omnes ſancti homines a ſeculo cecinerunt. Quis [1] ignorare poteſt, vel oblivioni tradere in præſentiarum, quam grande diſcrimen eſt; quanta poſt excurſum vitæ peccatoribus ſupplicia, & quanta juſtis promiſſa ſunt præmia? Idcirco præparare mentem, & mundare debemus, omnique virtute inſiſtere, & operam dare, ſemper de cœleſtibus ſapere, & ſublimia, & æterna ſectari, contemnentes temporalia deſideria, & ad illas promiſſiones tendentes, de quibus omnes Sancti ſuſpirantes, & a longe aſpicientes, per fidem, & patientiam, longitudinem [2] æquo animo pertulerunt, fidelem exiſtimantes eum, qui promiſit. Nam [3] omni carcere triſtiorem commorationem corporis arbitrantes, expectabant illam beatam Domini diem, & ſplendidam, in qua fulgebunt ut ſol, in qua etiam filius Dei cum gloria & ſanctis virtutibus ejus deſcendet in nubibus cœli. Veniet enim in virtute brachii ſui, & opera uniuſcujuſque coram ipſo, & colliget Sanctos ſuos a ſummo [4] cœli uſque ad ſummum ejus. Cujus eſt intolerabilis potentia, in qua cœli ſolventur ut liber, & terra producet omnes, qui a ſeculo requieverunt. Montes, & petræ, omniſque [5] arida obſtupeſcent a facie ejus, cùm venerit judicare vivos & mortuos. Univerſos enim tremor apprehendet, & virtutes cœlorum contabeſcent, eo quod multa nimis erunt caſtra ejus, & fortia

A opera ſermonum ejus. Nubes etiam pulvis pedum ejus, comminans mare, & exſiccans illud. Veniet ergo Dominus cum indignatione & ira, & tanquam procella currus ejus, & ignis præibit ante faciem ejus. Audient vero qui in monumentis ſunt vocem ejus, & procedent qui bona fecerunt in reſurrectionem vitæ; qui vero mala fecerunt, in reſurrectionem judicii. Tunc apparebit illud terribile judicium Chriſti, in
B quo throni apponentur, & multa millia Angelorum adſtabunt. Fluvius igneus curret ante eos, & libri aperientur, in quibus ſingulorum acta conſcripta ſunt. Propterea rememorantes diem illum, [6] in quo hæc omnia Dominus revelabit, cum venerit glorificari in Sanctis ſuis, non negligamus, Dilectiſſimi, neque in præſentibus, & caducis rebus tanquam in æternis, & perennibus delectemur. Non obdormiamus ſomno nequiſſimo. Somnum autem di-
C co peccatum & mortem. Non obliviſcamur Sanctorum Patrum, qui hujus vitæ noſtræ duces optimi extiterunt, quorum contemplantes converſationem, imitemur fidem. Qui circumierunt in melotis, & pellibus caprinis, egentes, anguſtiati, afflicti, & quotidie pro Chriſti nomine morientes. Scio enim quamplurimos & obdormiſſe, & nunquam de die illa terribili cogitaſſe, qui ſine dubio, cum venerit ſponſus, excludentur a thalamo. Nos ergo
D omni cuſtodia ſervemus cor noſtrum, expectantes patrem familias Chriſtum Deum, ac Dominum noſtrum, qui dum dives eſſet, propter noſtram ſalutem pauper factus eſt, & infirmitatem noſtram voluntate propria in ſemetipſo ſuſ-

Cod. Vat. Lat. mſ. 5051. pag. 90. Zacagn. in Collectaneis pag. 106. Edit. Colon. anni 1603. Tom. 3. pag. 617.

[1] Vaticanus cod. *quæ ignorare, vel oblivioni tradere in præſentiarum grande diſcrimen eſt*. Caſanatenſis: *in præſenti illarum*:

[2] Vat. cod. *Tribulationem longanimiter pertulerunt*.

[3] Male Caſanatenſis, *omni carne triſtiorem*.

[4] Vat. *Cœlo*. [5] Cod. Caſanatenſis, *& omnes aridæ obſtupeſcent*.

[6] Vaticanus, *in qua omnia*.

ſo ſuſcepit. Nam idcirco pauper factus eſt, ut nos divitiarum ſuarum ſocios faceret, & ineffabilis futuræ gloriæ participes demonſtraret. Ideo crucifixus eſt, ut nos a cruciatibus, & poteſtate diaboli liberaret. Hunc ergo diligere ſine intermiſſione debemus, ut ab ipſo quoque diligi mereamur, & cum illo in manſionem illam, quæ apud Patrem præparata eſt, introëamus, & videamus lumen in lumine. Terribilis enim erit dies illa. Adventus ejus magnus, & præclarus nimis, & quis idoneus erit ei? Propter quod has promiſſiones habentes ineffabiles, & tremendas, exultemus exultatione inenarrabili, & glorioſa. Abluamus frequenter animas noſtras lacrymis, ne radix amaritudinis [7] ſurſum germinans impediat, & [8] per hanc inquinentur multi, ut in illo puriſſimo, & ſplendidiſſimo lumine conſtituti, in quo non eſt ruga, vel macula, contemplemur inæſtimabilem, & beatam Chriſti Salvatoris noſtri naturam, ubi Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus eſt. Ibi contemplabimur omnem naturam Angelorum, & Archangelorum, Virtutum & Poteſtatum. Ibi fratres [9] quæ vobis a ſeculo ſervata ſunt ineffabilia bona. Ibi, fratres, videbitis ſanctam civitatem, quæ eſt omnium in præſenti lugentium mater. Illic ex uberibus ejus conſolationis lac potabitis. Illic de torrente epulationis bibetis. Illic vocabimini filii Dei. Illic aperientur vobis portæ regni, & intrabitis in penetralia [10] regni Patris. Illic vobis oſtendet omnes ſanctos ſuos. Illic apparebit vobis ſol juſtitiæ. Illic egrediemini, & lætabimini, tanquam [11] vincti ſoluti a vinculis. Illic transformabit Deus corpus humilitatis veſtræ conforme corpori claritatis ſuæ. Illic renovabitur, ſicut aquilæ, juventus veſtra. Illic terram repromiſſionis videbitis. Illic ſub alis protegemini, quemadmodum ſi mater filium protegat ſuum. Illic videbitis, & lætabimini, [12] de quibus in hoc mundo ſine ceſſatione planxiſtis. Illic percipietis coronam pulchritudinis & veſtem jucunditatis de manu Domini, & dicetis. Lætetur anima mea in Domino: induit enim me indumento ſalutis, & juſtitiæ, & circumdedit me veſte lætitiæ. Tanquam ſponſo circumpoſuit mihi mitram, & tanquam ſponſam ornavit me ornamento. Illic ſaturabimini [13] quicumque eſuritis, & ſititis juſtitiam. Illic fulgebitis ſicut ſol in [14] throno patris veſtri, illic immortalia ſecula, & manentia invenietis. Illic [15] donabitur vobis ſine perturbationibus, & fluctibus longitudo dierum. Illic vox lætantium, & exultantium. Illic vobis præparatus eſt locus in domo [16] Dei, & muro ejus, & nomen ſempiternum, quod non delebitur; ipſe enim [17] Dominus nomen eſt veſtrum; nam non erit veſtri ſimilis quiſquam. Si converſi fueritis, & feceritis gaudium in cœlis, in die illa, in qua judicabit Deus occulta hominum, invenietis fiduciam, ubi effugatur dolor, & triſtitia, & gemitus. Si enim recordamur de die illa tremenda & adventu Domini glorioſo, cum venerit Sanctorum [18] omnium multitudine conſtipatus, in quo cœli magno impetu tranſient, elementa ignis calore tabeſcent. Paremus nos ſine macula inveniri in illo terribili Chriſti examine, in quo omnes actus noſtri, & cogitationes, & eloquia arguentur. Nam & pro operibus & ſermonibus otioſis, & pro dedecoroſis, & inhoneſtis aſpectibus, & pro omnibus actibus, vel manifeſtis, vel occultis, quæ ab origine mundi cogitata, vel geſta ſunt, rationem ſinguli reddent; & pro meritis ſuis [19] judicium ſinguli ſument. Ne ergo gloriam noſtram in [20] terrenis quæramus; ne carnis curam in deſideriis faciamus; ne temporalia, & corruptibilia diligamus, ne talentum noſtrum confodiamus in terram, ne ſtultis illis connumeremur Virginibus; ne hoc mundo utamur, eo quod præterit ejus figura. Quia etſi domus noſtra hujus habitationis [21] diſſolvatur, non manufactam, ſed æternam in cœlis habebimus. Hic patriam [22] non quæramus, ſed futuram deſideremus. Intuitum etiam noſtrum deflectamus ad Sanctos, & inveniemus eos tam mente, quam & cogitatione [23] ad aliud immortale ſeculum eſſe translatos, qui curcuierunt, ut ſupra meminimus, in melotis, & in pellibus caprinis; egentes, anguſtiati, afflicti, quibus non erat dignus mundus; in ſolitudinibus errantes, in montibus, & in ſpeluncis & in cavernis terræ: lapidati, & verberati, & omnium [24] tribulationum

---

[7] Cod. Caſanaten. *rurſum*. [8] Idem codex, *impediat. Per hanc vero inquirantur*.
[9] Cod. Caſanaten. *quæ vobis videre a ſeculo*.
[10] Cod. Vat. *in penetrabilibus Patris. Illic*.
[11] Vaticanus, *vituli*. [12] Cod. Caſanaten. *de quibus hoc ſine ceſſatione*. lege *hic*.
[13] Vat. *quicumque eſuritis juſtitiam*.
[14] Vat. *Regno*. [15] Idem codex *donabitur vobis vita ſine perturbationibus & fluctibus, & longitudo dierum*.
[16] Cod. Caſanat. *Domini, & numero ejus*, mala lectio ut apparet ex Iſaia cap. 56. 5.
[17] Cod. Vat. *Dominus nomen eſt*; *nam* &c.
[18] Cod. Vat. *Hominum*.
[19] Vat. *Iudicium juſtiſſimum ſument*.
[20] Idem codex *In terris quæramus*.
[21] Vat. *diſſolvetur, invenimus domum non manufactam ſed æternam in cœlis*. [22] Caſanat. *non quæramus futuram*. [23] Cod. Vat. *ad illud*.
[24] Caſanaten. *Tentationum*.

num opprobriis tentati. Nam laboraverunt ſequentes poſt Deum, nec aliquid horum, quæ diximus, propoſitum eorum mentemque turbavit. Nam quemadmodum adamantinus murus non patet inſidiis, ſic eorum [25] mens non vulſa, & converſatio eorum permanſit immobilis. Nihil iſti hic requirebant, ſed jugiter ibi theſaurizabant, fidelem exiſtimantes, qui repromiſit, & inviſibilem tanquam videns. Unuſquiſque eorum ſuſtinuit ſola intelligentia ſpiritali, & puro cordis oculo [26] contemplabatur illa, quæ nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis aſcenderunt, in quem deſiderant Angeli proſpicere, pro quibus [27] conſtituti in terris, velocem depoſitionem tabernaculi ſui quærebant, & de illa ſuperna [28] commoratione, quam tarde ſe adipiſci ſentiebant, [29] gementes proclamabant, dicentes, quando veniemus, & apparebimus ante faciem Dei? Et alius, [30] Bonum eſt magis mihi mori, quam vivere. Et idem beatus Apoſtolus omnia mundi oblectamenta, tanquam ſtercora [31] deputabat,
Philip. 1. 23. propter quod dicebat: Cupio diſſolvi, & cum Chriſto eſſe. Simeon etiam ille juſtus qualem vocem emiſit, [32] cum Deum in ſuas ulnas ſuſcepit? Nunc dimittis ſervum tuum Domine
Luc. 2. 29. ſecundum verbum tuum in pace. Quoniam viderunt oculi mei ſalutare tuum. Quemadmodum enim in vinculis vel carceribus, ſic omnes Sancti uſque ad tempus reſolutionis ſuæ in corporibus commorantur, donec veniant ad [33] tranquilliſſimum portum, & adipiſcantur ſine fluctibus vitam. Propterea & nos, Fratres Dilectiſſimi, reſpicientes ad hos mirabiles viros, [34] & beatiſſima eorum ſequentes veſtigia, nec non paſſionibus eorum communicantes, ad nihil aliud noſtrum propoſitum dirigamus, niſi qualiter Deo placeamus; nec propter gloriam humanam retardemus curſum noſtrum quominus ad menſuram patrum noſtrorum pertingere valeamus, [35] ſed omni virtute æquiparantes merita eorum, cum ipſis in regnis cœleſtibus gaudeamus; quia ſi fuerimus ſocii paſſionum, ſimul & conſolationis erimus: & ſi ſuſtinemus, & conregnabimus: quia non ſunt condignæ paſſiones hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis. Non [36] ignorantes, quia qui ſeminant in lacrymis, in gaudio metent, & qui parce ſeminant, parce & metent: Euntes, inquit, [37] ibant, & flebant mittentes
ſemina ſua: venientes autem venient in exulta- Pſalm. 125.
tione tollentes manipulos ſuos. Et, beati qui lugent, quoniam ipſi conſolabuntur; Et, beati qui eſuriunt, & [38] ſitiunt juſtitiam nunc, quoniam ipſi conſolabuntur de illa regali menſa, in qua Abraham, & Iſaac, & Jacob, & [39] omnes Sancti a ſeculo requieſcunt. Beatus ergo eſt qui in ſanctis operibus jugiter converſatur, & immaculatam ſervat animam ſuam, de qua nobis grande certamen eſt. Quid proderit homini, ſi univerſum mundum lucretur, animæ autem ſuæ detrimentum patiatur? Aut quam dabit homo commutationem pro anima ſua? Igitur feſtinemus, ne excludamur ab illis promiſſis æternis, & a thalamo immortalis ſponſi, ne quando incipiamus foris ſtantes, clamare, & dicere, Domine, Domine aperi nobis: quia tunc nobis pœnitentia nihil proderit; ſed contrario audiemus, neſcio vos, unde eſtis. Ibi erit fletus & ſtridor dentium. De [40] anima noſtra certamen agitur, de qua ſi neglexerimus, & periculum immenſum eſt, & ſupplicium ſempiternum. Non eſt enim in inferno confeſſio, non lacrymæ ibi, non gemitus, quæ Judicis avertant ſententiam. Non eſt dilatio ulla temporis, ad agendam pœnitentiam: non eſt regreſſio [41] poſt exceſſum ad vitam; ſed omnia dura, aſpera, & amara occurrent eis, qui tempus pœnitentiæ perdiderunt. Obviabit eis horrenda illa facies ſuorum delictorum, [42] quæ omni tormento major extabit, & durior. Sed & conſcientiæ ſuæ verberibus cruciati, infelicia illa verba [43] crebro loquentur, & dicent, Væ [44], væ, nobis miſeris, quibus contigit videre hanc

[25] Vat. Codex, *mens inconcuſſa & converſatio manſit immobilis*.

[26] Vat. *Contemplabantur illa*. Caſanaten. *Contemplabatur quæ*.

[27] Male Caſanaten. *conſtituit Apoſtolus in Terris*.

[28] Male Vaticanus, *commemoratione*.

[29] Et hic male Caſanaten. *graveſque*.

[30] Iterum male Caſanaten. *bonum mihi eſt mori quam*, locus Jonæ 4. 8o.

[31] Vat. *Computabat*. [32] Vat. *Dimiſit*.

[33] Cod. Caſanaten. *ad tranquilliſſimum portum feſtinantes ut adipiſcantur*.

[34] Idem codex, *& beatiſſimæ eorum communicantes converſationi*, ad nihil.

[35] Caſanaten. *Sed omni virtute ut cæpimus merita &c.* peſſima lectio.

[36] Cod. Vat. *Non enim ignoratis*.

[37] Idem Codex, *ibant portantes ſemina ſua*.

[38] Cod. Vatic. *Et ſitiunt nunc quoniam*.

[39] Cod. Caſanaten. *Omnes Sancti opibus conveſcuntur, & immaculatam ſervant animam ſuam*. at nobis melior videtur Vaticani Codicis Lectio.

[40] Cod. Caſanat. *De animæ noſtræ certamine agitur*. [41] Idem codex, *poſt exitum*.

[42] Idem codex, *quæ in tormenta amarior exiſtit*. [43] Cod. Vat. *Crebro proloquuntur, & dicunt*. [44] Idem codex, *Væ, væ, ne mecum ſenſeris quibus contigit videbo hanc diem, ubicumque enim tunc*; mala lectio.

hanc diem. Ubi enim tunc peccator oculos converterit, contemplabitur ſuorum imagines delictorum. Tunc videbitis Angelos, & Archangelos per univerſum mundum diſcurrere [45], & omnes electos Dei, & Sanctos congregare, qui rapientur [46] obviam Chriſto, & ſic ſemper cum Domino erunt: quia [47] ubicumque fuerit corpus, illuc congregabuntur & aquilæ. Peccatorum autem, & negligentium nunc [48] vitam ſuam, exitum videbitis triſtem, & exitiabilem. Sol enim tunc obſcurabitur, & cœlum tunc plicabitur, tanquam liber, cadent aſtra, omnia conturbabuntur elementa; Virtutes, & Poteſtates aſſiſtent, & ignis, [49] velut fluvius currens, omnia omnino replebit. Ignis enim ille comburet montes, & colles, & maria; & omnia Deus judicabit per ignem. Tunc in illa die videbitis univerſum orbem tanquam pomorum [50] cuſtodiam, & tubæ illæ angelicæ terribilia & tremenda clangentes, refulgebunt, tanquam claritas firmamenti. [51] Tunc lamentabuntur ſe, & plangent omnes peccatores terræ, & illud amariſſimum proclamabunt; Væ, væ nobis, cum viderint claritatem lætitiamque Sanctorum; cum viderint Abraham Iſaac, & Jacob, & omnes juſtos percipientes immarceſcibiles coronas de manu Domini; cum viderint [52] ſe ab eorum conſortio ſeparari.

Tunc enim exient Angeli, & ſeparabunt omnes malignos de medio juſtorum. Tunc audient infelices illam Chriſti vocem terribilem, & potentem; Recedite a me maledicti in ignem æternum, qui [53] præparatus eſt Diabolo, & Angelis ejus. In illa hora neceſſitatis [54] amare nimis, & lacrymabiliter ſuſpirabunt, cum traditi fuerint morti, & inextinguibili igni, & tenebris exterioribus, & vermibus immortalibus, cum in inferno inferiori mancipati fuerint, [55] ubi eſt fletus & ſtridor dentium, ubi eſt tartarus, & crudelis gehenna. Hæc namque univerſa ſupplicia [56] expectant hos, qui non pro ſuis animabus viriliter decertaverunt, qui non multiplicaverunt talentum ſibi credi-

A tum, qui non caſtitatem cum fraterna caritate ſervaverunt. Feſtinemus ergo reconciliari proximis noſtris, ut ſol non occidat ſuper iracundiam noſtram, nec malitiæ reminiſcamur in cordibus noſtris. [57] Infirmum etiam in operibus confortemus, & in ægrotis & languidis Dominum viſitemus, & cum viderimus [58] eum in pauperibus eſurientem, ſaturemus: ſitientem, & potemus: nudum, & veſtiamus: Infirmum, & viſitemus: hoſpitem, & colligamus: B in carcere, & eamus ad eum: petentem etiam eleemoſynam per manus pauperum, non deſpiciamus, ut & ipſe in adventu ſuo vocet nos ad ſe, & dicat, Venite benedicti Patris mei, percipite regnum, quod vobis paratum eſt ab origine mundi; quia propter vos pauper factus ſum, & mihi in ipſis pauperibus miniſtraſtis.

Ego autem, Fratres Chariſſimi, hæc vobis ſcribens, fortiter defleo, nec a luctu, nec a C lacrymis ceſſo, quia ab his bonis alienus exiſto, & in me impletum eſt illud Apoſtoli; Ne cum aliis prædicaverim, ego reprobus efficiar. Spero autem per orationes veſtras tempus pœnitentiæ promereri, ut ſtare poſſim adverſus inſidias Diaboli, quia non eſt nobis colluctatio adverſus carnem, & ſanguinem; ſed adverſus [59] principes & poteſtates, contra ſpiritalia nequitiæ in cœleſtibus. Orate ergo pro nobis ſemper, Fratres Chariſſimi, & orantes non de- D ficiatis, ut hoc [60] medium profundum, quod eſt inimicus & Diabolus, totum prætermeare poſſimus, & effugiamus illa, quæ futura ſunt mala, ut veniant tempora refrigerii in adventum Chriſti, quæ ſuis temporibus oſtendet beatus, & ſolus potens, & transferet nos, ſi digni fuerimus, in illam beatam ſpem, & ineffabilem lætitiam, & manſionem æternam, de quibus nunc ex parte narrantes [61], tanta evangeli- E zavimus vobis, tanquam ſi quis ex maris hujus pelago aquæ guttam poſſit digito ſuo auferre. Sit nomen Domini [62] benedictum, qui paravit cœlos in prudentia ſua, qui præparavit Sanctis ſuis regnum, & gaudium ante conſtitutionem

1. Cor. 9. 27.

---

[45] Vat. Codex, *& omnes amicos & electos Domini congregare*.

[46] Idem codex, *obviam Domino in aera*:

[47] Cod. Vat. *ubi*. [48] Cod. Caſanat. *vitam ſuam videbitis triſtem*.

[49] Cod. Vat. *Velut fluvius currens quoniam omnino replebitur*. [50] Idem codex, *cuſtodiarium, & tubas illas angelicas terribilia & tremenda clangentes, quæ fulgebunt*.

[51] Cod. Caſanat. *Tunc lamentabunt ſe, & plangebunt ſe omnes &c.* Mox Vaticanus *clamabunt*.

[52] Cod. Caſanat. *Se a lucis conſortiis ſegregari*. paulo poſt uterque codex habet, *exient* pro *exibunt*. [53] Vat. Cod. *Paratus*.

[54] Idem cod. *amarum nimis, & lacrymabile*.

[55] Vat. Cod. *Ubi erit*.

F [56] Caſanaten. Cod. *Expectant ii*.

[57] Male Caſanaten. codex *Infantiam*.

[58] Male & hic Caſanat. codex, *videmus in pauperibus eſurientes*. [59] Vat. Cod. *Principatus*.

[60] Ita codex Vaticanus. in Caſanatenſi conſumptis præ vetuſtate literis ſolum hæc vocis deletæ veſtigia apparent, *ma de profundum*: fortaſſe legendum *mare profundum*.

[61] Cod. Vat. *Tanta vobis evangelizamus, quantum ſi quis ex mari vel pelago unius aquæ guttam poteſt digito &c.* [62] Cod. Caſanat. *Benedictum, qui paravit Sanctis ſuis regnum*.

nem mundi, de quo ſuſpirant, & lugent [63] qui tunc audient, Venite omnes, qui ploratis, gaudete in gaudio meo, & videte me, & lætetur cor veſtrum, & oſſa veſtra tanquam [64] herba florebunt. Ibi laudatio, & exultatio, & jucunditas ſempiterna eſt. Dilectiſſimi Fratres, illic fulgebitis, ſicut ſol, illic lætabimini lætitia inenarrabili. Illic Deum videbitis, quod eſt bonorum omnium potiſſimum. Illic vobis Chriſtus demonſtrabit omnem gloriam Patris, & officia Sanctorum Angelorum. Illic adorabimus Patrem in atriis ſanctis. Illic ſine fluctibus, & perturbationibus vitæ [65] vivemus. Illic choris [66] miſcebimur Sanctorum. Illic auferentur ab oculis noſtris lacrymæ, quæ pupillas oculorum noſtrorum obnubilant. Illic cantabimus, & dicemus, Mirabilis es, Domine, in Sanctis tuis. Illic [67] confitebimur Domino, & dicemus, Quia repleti ſumus mane miſericordia tua, exultavimus, & lætati ſumus in omnibus diebus noſtris: delectati ſumus pro omnibus diebus, quibus humiliaſti nos. Quam magnificata ſunt opera tua, Domine, omnia in ſapientia feciſti. [68] Benedic anima mea Dominum, & ne obliviſcaris omnes retributiones ejus, qui propitius fit omnibus [69] iniquitatibus tuis, qui ſanat omnes languores tuos, qui redimit de interitu vitam tuam; qui coronat te in miſericordia, & miſeratione.

Gloria tibi Chriſte, gloria tibi, quia judicia tua abyſſus multa, & promiſſiones tuæ [70] inſcrutabiles, & inveſtigabiles divitiæ tuæ.

Quis ſapiens, & [71] intelligit hæc? Quia rectæ viæ Domini, & juſti ambulabunt per eas. Impii autem infirmabuntur in eis.

Gloria [72] Patri & Filio, & Spiritui Sancto. Sicut erat in principio, & nunc, & ſemper, & in ſecula ſeculorum. Amen.

[63] Cod. Vat. *Et lugent nunc qui illum deſiderant, & tunc audient.*

[64] Idem codex, *Herbæ florent.*

[65] Cod. Vat. *Vita*, forte, *vitam.*

[66] Idem codex, *choros miſcemus cum choris ſanctorum.* [67] Idem cod. *confitebimur Domino quia repleti ſumus miſericordia tua, & exultavimus, & delectati ſumus pro diebus quibus &c.*

[68] Vat. Cod. *Benedic ergo.*

[69] Idem codex: *iniquitatibus tuis, qui redimit de interitu.* [70] Vat. Cod. *Imperſcrutabiles.*

[71] Cod. Vat. *Intelliget.*

[72] Doxologiam iſtam non habet Vaticanus.

A. Cod. Vat. Lat. mſ. 5051. pag. 101. Zacagn. in collectaneis pag. 114. Edit. Colon. 1603. Tom. 2. pag. 483.

EJUSDEM SERMO.

De Agone, ſeu de Luctaminibus hujus ſeculi.

IN luctaminibus A. ſeculi nullus ſine agone, ſeu certamine coronatur, & in ſpiritali converſatione, & propoſito ſancto nemo ſine [1] luctaminibus poteſt immarceſcibilem coronam accipere, vitæque æternæ hæres exiſtere. Nam ſcammati aſſimilatus eſt [2] mundus iſte. Semper ergo perfectiſſimi, & robuſtiſſimi Athletæ ſine aliquo metu, & cum ſumma alacritate inveniuntur in ſcammate: timidi autem, & imbecilles, antequam [3] incipiant certare, diffugiunt, & [4] propter mollitiam deſidiamque immenſam nullo prorſus modo in ſcammate deſudare contendunt. Scamma eſt autem, Fratres Chariſſimi, [5] medius locus, in quo Athletæ luctantur. Sic ergo & perfectiſſimi luctatores, & continentiſſimi Monachi decertant, habentes ſemper præ oculis jucunditatem Paradiſi, & expectantes [6] delicias ejus perfrui, & quæ promiſſa ſunt bona, immortalia ſecula, & lumen ſempiternum. Vis in agone certare, & victor exiſtere? Indue te armatura Dei, ſicut veſtimento. Indue te virtute animæ, [7] omni ſolicitudine hujus mundi exuere, & ſtudioſe enitere, ne iiſdem pro parva concupiſcentia, [8] vel negligentia expolieris. Fuge vinum quaſi venenum, ne ebrietas ſuperet te, expoliatumque virtutibus nudum efficiat, quemadmodum Noë ſanctum, & antiquiſſimum virum. Hic enim juſtus in illa generatione inventus eſt nutu Dei, timore diluvii fabricavit arcam in ſalutem domus

[1] Vat. *Luctamine.*

[2] Caſanat. *Mundus. ſemper.*

[3] Caſanat. *Incipiant decertare.*

[4] Cod. Vat. *Propter ſuam mollitiam.*

[5] Uterque codex, *medium locum*: ſed Vaticanus non habet, *eſt.*

[6] Vat. *Deliciis*: & mox, *immortali ſæculo & lumine ſempiterno.* forte, *in immortali &c.*

[7] Vat. *omni ſolicitudine hujuſmodi ſtudioſe enitere*; ſed male Caſanaten. *exuere, & ſtudioſe enutrire*; forte, *exue te.*

[8] Vat. Cod. *Vel parva negligentia ſpolieris.*

domus ſuæ, & quem tantæ moles aquarum non vicerant, poſtmodum a modico vino devictus eſt, & in diluvio pudore velatus, poſtea dormiens ab ebrietate nudatus eſt. Hoc iterum vinum & Patriarcham Loth deprædavit, ut contra naturam [9] cum filiabus ſuis ſe turpiter fœditerque miſceret, & adeo enervatione vini in profundiſſimo ſomno demerſus eſt, & pene ſepultus, ut quid fecerit, poſtea evigilans ignoraret. Si ergo ſanctis & magnificis viris vini ebrietas non perpercit; quanto magis te exiguum, atque infirmiſſimum, ſi ebrietati ſtudueris, ſuperabit? Semper [10] in adoleſcentia, & juventute time vinum, quia ex vino ſpiritalis oculus excæcatur, iniquitas multiplicatur, [11] venenata dulcedo libidinis meditatur, & execranda turpitudo, quæ contra naturam eſt, cogitatur. Molleſcit virtus animæ: cogitatio vitæ aboletur æternæ, anima devincitur, viſibiliter delinquit, facillime effugatur ab ea cœleſtis gratia, ſanctimoniam dico, atque virginitatem. Quanto tempore enim fuerit templum corporis noſtri ſanctum, & mundum, Deus [12] excelſus habitabit in eo; ſi autem corruptum fuerit, & pollutum, continuo ſanctus, & impollutus Deus deſerit [13] templum illud, & pro ineffabili lumine cœleſti habitabit in eo obſcuritas impuriſſimi dæmonis, & ſubintrant concupiſcentiæ malignæ, & ſordidæ, quæ infelicem animam crebro faciant inſanire. Quis ille eſt, qui non habet lacrymas, ſi in corde ſuo meditaverit, quia Deus Sanctus repulit templum ſuum, & concupiſcentiæ malæ, & paſſiones ignominioſæ habitant in eo: & intellexerit quis eum repulit, quis ſucceſſit, unde cecidit, quid evenit: a quo ſeparatus eſt: cui conjunctus eſt? quomodo non ſtatim repletur [14] lacrymis, & flens, & lugens dicit intra ſemetipſum, [15] Quare in uno momento a maligna cogitatione proſtratus ſum, & effugi agonem glorioſum, nec merui victoriam, & triumphum? Nam in die illa retributionis molles, & reſoluti peccatores, & impii, cum viderint juſtos, & Sanctos [16] gaudio, & lætitia ſempiterna exultare, & in Paradiſo [17]

A æterno regni Dei degere, ſe etiam viderint in igne inextinguibili, & in tenebris exterioribus eſſe, tunc fortiter ingemiſcent, & ſuperfluis lacrymis plorabunt amariter, quia detinet eos pœnitudo vaniſſima, & neceſſitas pœnarum immenſa. Propterea obſecro vos, Fratres mei dulciſſimi, imitatores eſtote beatiſſimorum Patrum, qui ſanctiſſima ſua inſtitutione templum Dei puriſſimum extiterunt. Horum converſationem diligite: horum exempla ſectamini. Deſiderate jejunium, quod eſt animæ puritas & caſtitas.
B Deſiderate orationes, quæ ſunt colloquia Dei: omnis enim ſancta, & puriſſima oratio confabulatio Dei eſt. Denique perfectorum orationes eorum, qui ex toto corde diligunt Deum, cum magna exultatione [18] ad cœlum aſcendunt: Angeli etiam, & Archangeli cum gaudio occurrunt eis, & ſuſcipientes eas uſque ad thronum gloriæ Sancti Dei perducunt. Hæc enim magna gratia Sanctorum Angelorum eſt, & ineffabilis lætitia, cum Sanctorum orationes puriſſimas coram Deo obtulerunt.
C Feſtinemus ergo, Fratres, fieri imitatores inſtitutionis, & vitæ Sanctorum Monachorum. Ambula, Frater, in viis eorum. Vive ſicut illi vixerunt. Abſtinentiam habeto ſpiritus & animæ, & corporis. Continentiam habeto in habitu. Continentiam habeto in cibo. Continentiam habeto in lingua. Abſtinentiam habeto in aſpectu, in
D cogitatu, & in riſu, ut Athleta pietatis [19] perfectiſſimus in omnibus demonſtreris. Conſidera te ipſum, Frater chariſſime, & vigila ne in tuis orationibus extollaris, ſed cum aſtiteris orare Deum, cum magno timore, & deſiderio coram eo [20] conſiſte. Diſrumque a corde tuo omnia vincula terrenæ ſolicitudinis. Eſto [21] per omnia ſolicitus, & ſobrius in hora orationis, & ita viriliter agonizare, ut ſit oratio tua ſancta
E & munda, impolluta, & immaculata, & videntes eam portæ cœli aperiantur coram ea, & Angeli cum lætitia occurrant ei, & uſque ad thronum benedicti Patris perducant eam. Sic ſemper eſto, Chariſſime, quemadmodum Cherubim, & Seraphim, qui permanent in miniſterio Dei. Meditare, Frater, hæc verba, & decanta

[9] Cod. Caſanat. *Cum filiabus ſuis, impudenter fœdanterque miſceret.*

[10] Vat. Cod. *Semper adoleſcentia & juventus timeat vinum.*

[11] Male Caſanatenſis, *venenum.*

[12] Vat. Cod. *Deus excelſus habitat in eo.* Caſanatenſis, *& excelſus &c.*

[13] Male Caſanatenſis codex, *Templum illud pro ineffabili lumine cœleſti habitabitque in eo.*

[14] Vat. *Replebitur*: & mox, *licet.*

[15] Cod. Caſanat. *Quare in momento à maligna cogitatione proſtratus effugi agonem glorioſum; non merui &c.* ſed melior Vaticani codicis lectio.

[16] Vat. *in gaudio magno, & lætitia ſempiterna exiſtere, & alios quidem in Paradiſo, alios in Regno degere.*

[17] Forte, *æterno regno.*

[18] Vat. *Exultatione, & fiducia ad Cœlum.*

[19] Vat. Cod. *perfectiſſimus hominibus demonſtreris.* [20] Vat. Cod. *Conſiſtas.*

[21] Idem codex. *Eſto per omnia quaſi Angelus, in oratione, & ita viriliter.*

canta ea jugiter ex affectu cordis, [22] quæ eſcam ſpiritali animæ ſubminiſtrant, & ab amaritudine eam ſua ſemper dulcedine liberant, ponderibuſque terrenorum negotiorum exonerant. Omnia, quæcumque audiſti, mente ſolicita ſervare feſtina, ut requieſcat Deus in [23] cogitationibus tuis, ut invenias fiduciam in hora illa terribili, & tremenda, cum venerit Dominus reddere unicuique ſecundum opera ejus. Indulgete [24] modicum quid infirmitati meæ, Fratres chariſſimi [25]: quaſi infirmiſſimus enim exiſtimo, quod in hora illa omnis ſpiritus contremiſcat. Sed gratia Salvatoris confortat, & lætificat corda Sanctorum, cum rapiuntur in nubibus obviam Chriſto in aëra. Ego autem, & qui mei ſunt ſimiles deſidioſi, & pigri, [26] remanebimus ſuper terram, & non facile ad cœleſtia aſcendemus.

Fratres mei dilectiſſimi, quid nobis poteſt mundus prodeſſe, quia ejus [27] ſolicitudinibus ligamur? Aut quid lucrabimur de cultu veſtimentorum, & ornatu elationis amictus, niſi ignem inextinguibilem? Aut quid acquirimus de ſtudio eſcarum, & ventris cura, niſi æterna ſupplicia?

Agnoſcite, Fratres, quia niſi hic per gratiam Dei totis viribus agonizantes [28] meruerimus triumphum, ibi pœnitebimus in ſecula ſeculorum. Fratres mei quid negligimus, quid deſidia occupamur? [29] Quare noſmetipſos in occurſum Domini non præparamus? Ecce enim dies appropinquat: ecce univerſus mundus ad occaſum [30] properat. Quare non omnia onera concupiſcentiarum, & [31] foeces peccatorum a nobis rejicimus? Neſcitis quia arcta [32] via eſt, & porta anguſta, quæ ducit ad vitam? Et peccatorum ac divitiarum ſarcinis praegravatos non capit per eam tranſire. [33] Hos etiam porta illa diligit, qui attenuati divitiis, & voluntaria paupertate afflicti, ſemper in vigiliis, in jejuniis, atque humilitate, omni tempore vitæ ſuæ converſati ſunt, & paraverunt ſeipſos, ut videant immortalem ſponſum, & poſſideant regna cœlorum. Ecce, Chariſſimi, jam oſtium nos Paradiſi vocat; jam crebro ſono nos hortatur, & dicit, [34] Priuſquam claudar, unuſquiſque veſtrum velociter properet, ut introiens, in æternum cum Domino regnet. Ecce Mater noſtra Jeruſalem cum [35] magno gaudii affectu clamat ad nos, & dicit, Venite, Filii mei dilectiſſimi, venite ad me, dilatetur numerus veſter in me, & in thalamo immortalis ſponſi magnificentur chori veſtri cum Angelis Sanctis. Videam [36] vos in gloria, & pulchritudine, & decore. Videam vos in lætitia, & exultatione & gaudio. Diligite me, Filii mei, ſicut & ego vos diligo. Nihil poſſideatis in terra, nihil ſitis ſoliciti. Ecce ſponſus meus jam paratus eſt, ut procedat, & veniat in nubibus cœli, & in gloria Patris ſui benedicti. [37] Tunc unumquemque veſtrum ſingillatim ſuo nomine vocabit, & ordinabit eum in officio, quo pro ſuis meritis, & laboribus dignus extiterit. Nam in ſtudio veſtro, ac vigilantia Angeli, & Archangeli omneſque Virtutes cœlorum, exultant. Similiter & negligentia veſtra, [38] & ſtupore cum ipſius ſatellitibuus inimicus tripudiat. Feſtinate ergo, Filii mei, ut & ego de vobis, voſque de me gaudeatis in ſecula ſeculorum. Amen.

Procidens adoro te, & obſecro, Chriſte Filius Dei vivi, præſta mihi, & omnibus diligentibus te, ut videamus regnum tuum cœleſte, & poſſideamus illud cum omnibus Sanctis. Amen. Chariſſimi, in hoc brevi tempore ſi neglexerimus, nullam omnino excuſationem habebimus, quam pro noſtris facinoribus [39] obtendamus. Dominus nunc noſter deſcendens de cœlo in terram, omnia [40] nobis condonavit, debita noſtra dimittens, & vitam nobis æternam

---

[22] Cod. Vat. *Quia eſcam*, forte, *quæ eſcam ſpiritalem*.

[23] Vat. *In ſenſibus tuis, & invenias*.

[24] Vat. Cod. *Medicum inquit infirmitati*, mala lectio.

[25] Cod. Caſanat. *Quia ſi infirmus ſum, exiſtimo*.

[26] Vaticanus, *Tenebimur ſuper terram*.

[27] Caſanat. Codex, *ſolicitudine colligamur? aut quid lucramur de cultu veſtimentorum & ornatus elationis amictus, niſi &c.*

[28] Vat. Cod. *Victoria meruerimus*. Caſanat. *agonizantes meruimus*.

[29] Vat. Cod. *Quid*.

[30] Vat. Cod. *Iam properat*.

[31] Vat. *Faſces peccatorum*.

[32] Cod. Caſanat. *Via eſt, & coanguſta*.

[33] Vat. Cod. *Eos enim porta illa diligit, qui extenuati ſunt divitiis*.

[34] Cod. Caſanat. *priuſquam claudatur unuſquiſque noſtrum*. [35] Vat. Cod. *Magno affectu*.

[36] Codex Caſanaten. Tam hic quam infra, *videant*.

[37] Hic adeſt lacuna in Codice Caſanatenſi: habet enim. *Patris ſui benedicti, & unumquemque veſtrum ſingillatim ſuo ordine vocabit, & ordinabit enim ſi in offitium, pro quo ſuis meritis, laboribuſque virtus cœlorum exultat. ſimiliter &c.* nos Vaticanum ſecuti ſumus.

[38] Male Vatican. Codex, *& in ſopore cum ſuis ſatellitibus*.

[39] Caſanat. Codex, *Oſtendamus*.

[40] Idem Codex, *nobis dando donavit*.

nam contribuens. Nam cum inimici eſſemus, reconciliavit [41] nos Deo per mortem ſuam. Terreni eramus, & cœleſtes ſumus effecti: mortales, & immortalitatem accepimus; filii tenebrarum, & facti ſumus filii lucis; captivi, & redempti ſumus; perditi, & invenit nos; ſervi peccati, & liberavit nos; pauperes, & divites facti ſumus; infirmi, & ſanati ſumus; odibiles, & dilecti ſumus; injuſti, & juſtificati ſumus; non miſericordiam conſecuti, & miſericordiam conſecuti ſumus; peccatores, & ſalvavit nos; diſperſi, & congregavit nos; nudi, & operuit nos; filii hominum, & facti ſumus filii Dei; hæredes, & cohæredes unigeniti filii ejus. Ecce omnia nobis iſta donavit, priuſquam quæreremus eum, aut inveniremus. Irriſionem ergo malam, aut exprobrationem fratris, ne cor tuum aliquando ſuſcipiat; nec eum qui pro peccatis ſuis pœnitudinem gerit, deſpicias. Ne irrideas fratrem tuum jejunantem, & eum qui jejunare non poteſt, ne confundas. Argue eos qui te ſuſcipiunt. Agnoſce honorare temetipſum, nec importunus [42] exiſtere, & tunc omnibus opportunus, & utilis poteris eſſe. Increpa, & in manſuetudine perſevera. Propter penuriam autem [43] ne te deſpicabilem facias. Timenti Deum revela myſteria ejus; ab eo autem qui timorem Domini non habuerit, ſed ſuperbiæ, & elationi ſemetipſum ſubjecerit, omnimodis cave. Adverſus abſtinentem, neque dixeris quicquam mali, neque audieris, nec adverſus eum qui putatur inimicus tuus; hoc autem præ omnibus ſtude, ut nullnm habeas inimicum, niſi Diabolum ejuſque miniſtros. Cum homine iniquo, & doloſo ne habitaveris, [44] & cum maledico ne alloquaris, ne det inhonorationem animæ tuæ. A detractione, & ſupplantatione, Frater, abſtineto, & ab eo, qui ſupplantare alterum conatur, attende. Hæc Monachis congruunt, qui coeleſti jugo ſua colla ſubmittunt. Hæc Dicipuli Chriſti cuſtodiant [45]: his monitis meis, ſine intermiſſione intendant. Decet enim eos Magiſtri ſui Chriſti imitatores exiſtere. Exempla inſtitutionis noſtræ, Chariſſimi, ſumamus a Chriſto Domino, qui cum dives eſſet, pro nobis pauper factus eſt. Excelſus, & æqualis Patri, ſemetipſum humiliavit. Porro ſuper cœlos habitans, in terris non habebat ubi caput reclinaret. Factus es mihi, Chriſte Salvator, dux viæ, & vitæ, quæ ducit ad Patrem. Manſiones ejus gratiæ ſunt. Fines ejus regna cœlorum ſunt. Factus es mihi, o dominator Domine Filius [46] Dei vivi, fons vitæ, ex quo dona tua haurirem, & te ſine intermiſſione diligens collaudarem [47]. Facta eſt gratia tua in corde famuli tui, lumen & gaudium, & dulcis ſuper mel, & favum ori meo. Facta eſt gratia tua in anima ſervi tui, quaſi theſaurus, tribuens mihi ineffabiles divitias, & paupertatem, atque miſeriam longe a me expellens. Facta eſt gratia tua ſervo tuo refugium & virtus, gloriatio & protectio, & eſca ſpiritalis plena ſuavitate, & lumine. Quomodo [48] poſſim ſilere o Domine, de illa multitudine dulcedinis & charitatis tuæ gratia, quæ os meum, licet indigniſſimi peccatoris aperuit? Aut quomodo ſuſtinebit lingua mea, ut non te ſingulis horis, ac momentis datorem vitæ glorificet? Aut quomodo iterum potero inundationes gratiæ tuæ excludere, quæ jugiter fluunt in pectore humilitatis meæ, plenæ dulcedine, & omni gratia ſpiritali? Pſallam nomini tuo glorioſo, Domine Rex cœlorum, qui mihi tribuiſti [49], dona tua cœleſtia. Magnifico gratiam tuam, Chriſte Redemptor meus. Cum [50] enim te magnifico, ego ipſe magnificor coram te. Non ceſſabit lingua mea collaudare virtutem tuam. Non [51] ceſſabit cithara mea perſonare ſpiritalia cantica tua. Deſiderium tuum adtraxit me poſt te, Chriſte gloriatio vitæ meæ. Gratia tua dulcedinem mihi præſtitit ad ſequendum te, ſpes mea. Efficiatur cor meum terra bona ad ſuſcipiendum ſemen tuum. [52] Irroret eum gratia tua rore vitæ æternæ. Dimittat bonitas tua [53] manipulum bonum de agro pectoris mei, ideſt compunctionem, & ſanctimoniam. Converte animam meam in requiem deliciarum Paradiſi. Tu [54] ovem errantem requiſiſti, & inventam tuis humeris reportaſti; & hanc indigniſſimam animam meam manibus tuis adtrahe, & offer benedicto & immortali Patri tuo coram Cherubim, & Seraphim, & [55] coram Angelis Sanctis, ut deliciis Paradiſi perfruens cum Sanctis omnibus dicam.

Gloria Patri immortali, gloria Filio immortali, gloria Spiritui Sancto immortali in ſecula ſeculorum. Amen.

EJUS-

[41] Idem Codex, *Nos Deus*.

[42] Forte, *importunum*. [43] Codex Caſanat. *Neque deſpicabilem*. [44] Caſanat. Codex, *& maledico ne adæqueris, ne det minorationem animæ tuæ. a detractatione, frater, abſtinentiam habeto. qui ſupplantare alterum conatur, non attendas*. male Vaticanus, *Fratres abſtinete*. [45] Vatic. Codex, *cuſtodiunt*. [46] Caſanat. *Domine fili David*.

[47] Caſanat. *Collaudem*.

[48] Idem Codex, *quando poſſum*.

[49] Caſanat. *Bona tua*. [50] Vaticanus, *glorifico, ego ipſe magnificor a te*. [51] Caſanat. Codex *non ſilebit*. [52] Caſanat. Codex *Irriget eum*,

[53] Idem Codex *Manipulum de agro peccatoris mei poſt compunctionem*.

[54] Vat. Codex *Tu oviculam*.

[55] Caſanat. Codex *Cum ſanctis Angelis omnibus*.

EJUSDEM
S. PATRIS EPHRÆM SYRI
SERMO IN JONAM PROPHETAM:
Et de Pœnitentia Ninivitarum.

Confer cum ſermone exegetico, cujus initium. Vides ut Niniven: Tom.2. Syriaco Latino pag. 350.

Jon. 1.2.3. JONAS hebræus, ex mari reverſus, inter incircumciſos prædicat in Ninive, civitate ſuperba & inſoleſcenti: quam quidem ingreſſus Propheta, formidabili ſua voce turbatam, & attonitam reddidit. Civitaſque gentilium, confeſtim prædicatione filii Amathi, deterrita eſt: & velut mare, undique turbabatur ejus voce, qui ex profundo reverterat. Et cum deſcendiſſet in mare, conturbavit illud: & reverſus in aridam, illam confeſtim exagitat. Concuſſum eſt mare per orationem ejus: & terra prædicatione ipſius conſternata eſt. Agitatum atque deterritum eſt mare, precatione ejus: & terra, ob magnam pietatem & miſericordiam Dei, obſtupuit. In ventre ceti ingentis orabat: ſimiliter & Ninivitæ, in civitate magna. Oratio Jonam ex ventre ceti liberavit: & deprecatio Niniven a lapſu * atque ruina præſervavit. Fugit Jonas a facie Dei: eodem etiam modo * Ninive, a lætitia & oblectatione, concluſitque duos juſtum ¶ judicium, tamquam debitores quoſdam: & protulerunt ei ambo pœnitentiam, ut partes ambæ liberarentur. Jonam intra * continentem conſervat: & a ſeipſo didicit Propheta Jonas, æquum eſſe ut vivant, qui pœnitentiam agunt, formam quippe & exemplum ipſi dedit divina gratia. Jonas pœnitentiam faciens, ¶ revertitur ex mari, ut civitatem * demerſam reduceret. Perturbata eſt tota civitas, ſicut & mare, per vocem Jonæ. Ex profundo aſcendens juſtus Jonas, os ſuum aperuit: & Ninive audiens, illico turbata eſt. Judæus prædicans, magnum civitati terrorem incuſſit, mortem divulgans apud auditores ſuos. Conſtitutus eſt prædicator medicus, inter gigantes: & ex profunditate, velut pueri perterrefacti ſunt. Fregit * atque inflexit ſua voce corda Regum: quia illorum urbem ſuper ipſos * evertebat, una voce omnem eorum ſpem præcidens: nam poculo iracundiæ atque excandeſcentiæ potabat eam. Audierunt Reges, & humiliati ſunt; projectiſque coronis ſuis, luxerunt: & pro ſplendido amictu, ſaccis induti ſunt. Audierunt ſeniores multo honore digni: & ſua capita cinere contexerunt. Audierunt divites: & ſubito theſauros ſuos * pauperibus aperuerunt. Audierunt creditores: & mox tabulas * ac ſyngraphas quas habebant, ſciderunt, adhuc ¶ iis præterea largientes. Audierunt debitores: & ſecum cogitabant, juſtum id eſſe, ut quæ debebant, redderent: nam quiſque ſtudebat, quæ ſalutis ſuæ eſſent, curare, & Deum placare. Non erat ibi homo, qui ſubdola aliqua vafritie vellet quidpiam * lucrari: quoniam omnes una juſta voluntate atque propoſito in animum induxerant, qua ratione animam ſuam lucrari poſſent. Vocem Jonæ audientes fures, dominis * ſpolia quæ abſtulerant, reſtituerunt: & inſanorum ¶ more, qui a furibus erant ſpoliati, ne ullo quidem modo ſumebant; ſed illis remittebant, & concedebant: ſe enim quiſque juſte dijudicans, humaniter ac benigne in proximum ſe gerebat. Audientes homicidæ, confitebantur ſe judicum timorem deſpexiſſe. Audierunt judices, & condonarunt: quia in tremenda illa ira, non erat qui judicaret, nam quilibet benignitatem ſeminare ſtudebat, ut & ipſe indulgentiam ac veniam ex ea metere poſſet. Audierunt peccatores vocem Jonæ: & ſuas ipſi actiones confitebantur. Audierunt quoque ſervi: & ampliorem ſuis dominis honorem detulerunt. Ad vocem Jonæ, opulentæ * ac ſuperbæ fœminæ elationem ſuam ac faſtum in ſacco humiliabant. At noſtra pœnitentia, ſi cum Ninivitarum pœnitentia comparetur, velut ſomnium quoddam eſt, & tamquam umbra meridiana. Ninivitæ multas eleemoſynas contribuerunt: & nos non ceſſamus injuria afficere alios. Ninivitæ, cum honore ſervos libertate donabant: vos autem, liberos nolite injuſte in ſervitutem redigere. Cum enim Jonas in Niniven civitatem illam magnam eſt miſſus, ut eam peccatorum debitis liberaret; non ſe armis atque haſtis, ſed * præconio armavit. Medicus erat miſſus, ad incidenda illorum vulnera: & acribus ¶ atque adſtringentibus medicamentis mundare volens morbos, aperiendo oſtendebat ipſis * eorum vulnera. Miſit Jonam divina gratia in civitatem, non ut illam ſubverteret, ſed ut curaret. Non dixit ad * eam Jonas: Reſipiſce, oſtendens ægrotantem confugere debere ad medicum. Excluſit eos ſpei foribus: ut quantitatem ac magnitudinem morbi ipſis declararet. Pulſarunt, veriti ſuam ipſorum damnationis ſententiam; eamque jejuniis & orationibus reſciderunt, ut quantum pœnitentia valeret, demonſtraretur: nam ſententiam * iſta Dei immuta-

Margin notes (left): Jon. 1. 3. — Jon. 2. 3. — Ibidem. — * τῆς πτώσεως. — * al. Ninivitæ. — ¶ δικαιοκρισία. — * μεταξὺ τῆς ἠπείρου. — ¶ al. aſcendit. — * βυθισθεῖσαν. — Jon. 2. 3. — * ἔκλασε. — * i. evertendam iri dicebat. — Jon. 3. — * al. coram pauperibus — * γράμματα. — ¶ al. debitoribus condonantes.

Margin notes (right): * γενήσαι. al. piſcari. — * τὰ σῦλα. — ¶ μωροποιήσαντες. — * πλούσιαι, ἢ σοβαραί. *Pœnitentia noſtra in comparatione Ninivitarum, nulla.* — *Locus in græco mendoſus.* * κηρύγματι. — ¶ σύμπτικοῖς. — * τὰ αὐτῶν τραύματα. — * *al. non dixit ipſis, vel, ad ipſos Jonas: reſipiſcite.* — * *al. Senten-*

tiam enim, qua illos Deus damnaverat, iſta diſſolvit.

mutavit, atque diſſolvit. Peccatorum ægritudine detinebantur: & ſicut enſe, formidabili voce ſua Jonas perſuaſit ipſis, non quidem ut eos concideret, atque vaſtaret: verum ut eo viſo, a malis, quæ morbos pariunt, deſiſterent. Medicus erat, qui morbos curaturus advenerat: nudatumque enſem ſuum infirmis exhibuit. Adſpexit eum civitas inſtar lictoris conſiſtentem, ac gladium iræ tenentem: & ſtatim conturbata eſt. Ex lecto, ægroti diligenter ac feſtinanter præ timore ad pœnitentiam currebant: & vox Jonæ, gladii inſtar, diuturnas putredines, atque incurabilia ulcera incidebat: medicus enim erat, infirmos curans in virga comminationis. Plus quàm * cæteris pharmacis, medici erga ægrotos blanditiis utuntur: at Jonas multa auſteritate ac minis, & populus ille velut ægrotus ex ſuo fugit lecto: cernebat enim virgam iracundia atque furore plenam, quæ ſanabat laborantes morbis concupiſcentiæ; ſingulique timore ſanabantur. Varia regum opſonia prætermittebantur * atque ceſſabant; ſimiliterque ſumptuoſa principum prandia. Quòd ſi matres tunc ſuos infantes non lactabant; quis inter ipſos, delicias requireret? Pecora ab aquis cohibebantur: quis igitur inter eos eſſet, qui vinum omnino biberet? Et ſi Rex ſeipſum ſacco induebat; quis ex iis foret, qui ſplendido ſe amictu veſtiret? Et ſi meretrices tunc modeſtæ, ac continentes cernebantur: quis eſſet, qui ſe fornicationi * atque libidini emanciparet; vel etiam nuptui * ſe traderet? Si diſſoluti ac immodeſti, metu perculſi, reſipiſcebant, modeſtoſque ſe exhibebant; quis eſſet inter illos, qui prorſus videret? Si hilares, tunc cuncti flebant, atque lugebant; cui, obſecro, res ludicræ placerent, jucundæque viderentur? Si fures * juſtitiam colebant; quis avaritiæ indulgeret? Et ſi civitas metu concidebat; quis ibi domum conſervaret? Aurum in terram projectum jacebat, & nemo erat qui furto illud auferret. Aperuerant theſauros, & non erat qui raperet. Cohibebant luxurioſi ſuos oculos, ne laſcive atque impudice mulierum pulchritudinem conſpicerent. Studebant fœminæ ſuam obſcurare venuſtatem; ne aſpicientes, in * iis aliquod ſcandalum paterentur. Unuſquiſque enim de proximo pariter curando, ſollicitus erat: ut omnes ſalvarentur. Unuſquiſque proximum ad preces, & confeſſiones hortabatur: & effecta eſt tota civitas, velut corpus unum. Unuſquiſque enim obſervabat, ne quis laberetur inter ipſos. Nullus ibi precabatur, ut ſolus redimeretur: verum ut membra, ſinguli pro ſe mutuo deprecabantur. Nam tota civitas, ſicut homo unus, erat appellata; ut everſioni & interitui traderetur. Rogabant juſti pro peccatoribus, ut etiam illi ſalvari ſecum poſſent: vi-

* ὑπὲρ ἄλλων φαρμάκων.

* ἤργησαν.

Jon. 3.

* συνουσιαζόμενος.

* ἐγγαμίζων.

* κλέπται ἐδικαιοῦντο.

* *al. ex ipſis.*

Civitas tota, velut corpus unum.

Tota Civitas, ſicut homo unus.

A ciſſim autem peccatores ad Deum clamabant, ut juſtorum voces exaudiret. Animum tuum diligenter intende cariſſime, & conſidera quomodo in tam vehementi pariter degebant planctu: nam infantium ejulatus cum valde eſſet miſerabilis, totam civitatem ad fletum ac luctum excitabat. Ploratus filiorum cum lacrymis * aſcendens, corda & viſcera parentum turbabat. Senes, lamentationibus ſeipſos * obruebant; evulſiſque ſibi canis crinibus, in

B terram eos projiciebant. Juvenes autem dum in tantis cernerent lamentis ſenes poſitos, amplius ſuas ipſi voces extollentes, cum ejulatu atque ploratu pariter clamabant: quia concorditer unico temporis momento moriebantur, ſepeliebant & ſepeliebantur. Apprehendebant filii matres, & utrimque trahebant eas, ut ipſos a morte eriperent. Infantes & pueri præ horrenda illa voce, in ſinum matrum cum eju-

C latu ſeſe * condebant. Veſperi & mane dies enumerabant, quibus prædicaverat Jonas; & quot adhuc ſupereſſent, uſque ad ſtatutum diem. Ejulabant cum lacrymis, patreſque ſuos interrogabant: O patres, veſtris amantiſſimis enarrate filiis, quot jam dies tranſierint; & quot adhuc reſtent, ex quibus hebræorum hic prædicavit filius; & quænam ſit hora, qua nos ad inferos deſcendamus omnes? & quando læta atque jucunda olim civitas exterminabi-

D tur? Quæque ſit illa dies, quando fama perditionis noſtræ per univerſnm terrarum orbem divulgabitur: & videbunt ſævum atque acerbum ſpectaculum cuncti prætereuntes? Ubi vero iſta patres a ſuis filiis audierunt, amaras ſuper eos lacrymas * compreſſi eduxerunt, & reſponſum iis dare nequiverunt: quia ora ipſorum dolor obſtruxerat, ne filiorum tribulationem augerent, & ante præfinitum tempus mo-

E rerentur. Cohibebant lacrymas, complectentes * viſcera ſua, ut cariſſimos ſuos conſolarentur filios. Verebantur, quod verum erat, patres dicere, quòdque propinquus eſſet dies, quem Propheta prædixerat. Et quemadmodum Abraham, ſuum cupiens conſolari filium Iſaac, invitus prophetabat: ſic quoque Ninivitæ, inviti vaticinabantur, dum ipſi proprios conſolari ſtudebant filios. Iſaac, quæ * ovis erat rationis compos, ſciſcitatur de victima ir-

F rationali patrem: Pater mi, (inquiens) ubi eſt victima holocauſti? Non myſterium revelavit Abraham: ne illo triſtitia affecto, ipſius donum inquinaretur. Studebat Abraham immolare filium ſuum: atque ut ex obſcuris incertiſque ſtudebat, ita incerta & obſcura prædicabat. Nam lingua Abrahæ, plus noverat quàm cor; manebatque mens ejus otioſa: at lingua vaticinabatur. Os cum ſoleat a corde addiſcere, hic cor edocetur ab ore myſteria futura. Ego & Iſaac, dixit Abraham pueris ſuis,

* ἐν δάκρ[…] ἀναβαίν[…]

* κατέχ[…]σαν.

* ἀπέδυ[…] *al.* ὑπέδυ[…]σαν *i.* ſe[…] *abdebant, vel condebant.*

* σ[…] σχ[…]τες.

* *ideſt,* fili[…] *ſuos*

A SIMI[…]

Gen. 22.

* τὸ πρό[…]τον λογι[…]

Ibidem.

NOTA[…] DUM M[…]STERIU[…]

ſuis, poſtquam in montem aſcenderimus, revertemur ad vos. Conſulto enim Abraham ad pueros dixit: ubi in montem aſcenderimus, ad vos revertemur: nam Abraham, cum putaretur mentiri, prophetavit: non tamen mendax erat: quoniam veritatis patrocinium gerebat. Sic quoque Ninivitæ mentientes, vera loquebantur: mentiri enim ſe exiſtimantes, Prophetas ſe veritatis præbebant. Nam illacrymantes, ſuis dicebant filiis: Nolite timere, filii mei cariſſimi; at potius valde confidite: Dominus enim benignus eſt, & miſericors; & nullo modo delere ſuam ipſius vult imaginem. Nam ſi pictor propriam ſuam, quam depingit imaginem, omni cautela atque diligentia ſervare ſtudet: quanto magis Dominus ſuam ipſe imaginem mente & ratione præditam, a malis & periculis cuſtodiet? Nequaquam ſubvertere atque delere veſtram vult civitatem: ſed per minas, ad pœnitentiam vos invitat. Quoties etiam vos a nobis ut cariſſimi, cæſi eſtis; & minas intentatas noſtis? ex diſciplina autem atque correptione, prudentes, & hæredes evaſiſtis; verberumque dolor gaudio vobis extitit. Sic ergo & de hominum amatore Deo cogitate: quippe qui patris inſtar caſtigat, & rurſus miſeretur: virgam ſuam attollit, ut terreat, & in * officio contineat: corripit, & non occidit; imo potius convertit. Nam ſicut nos patres, viſceribus miſericordiæ vos corripimus, verberum comminatione vos poſſidere cupientes: ita quoque Domiuus, qui & ſi corripiat, ut pater; gratia tamen ſua cuncta, nos redimit ac liberat: & dum ſua comminatur virga, caritatem declarat; omnibuſque miſerationum ſuarum theſaurum aperit. Neque enim tantum diligere vos poſſumus: quantum Deus per viſcera miſericordiæ ſuæ, filios hominum amat. Conſolamini vos ipſi filii, & lacrymas * ſiſtite: non corruet civitas, ſed ira præteribit. Hæc porro Ninivitæ ad ſuos, loquentes, filios, conſolabantur eos; nec opinantes prophetabant, & quidem prophetæ erant veritatis: nam prophetas, pœnitentia eos effecerat. Talia autem loquentes, a lacrymis non ceſſabant; licetque conſolationem acciperent, fletibus tamen indulgebant: minarum enim timor jejunium * augebat, præſcriptoque die angebat ac cruciabat; ipſi autem precibus operam dabant. Egreſſus eſt Rex, & ſeipſum populo exhibuit; conſternataque eſt civitas, cernens eum ſacco amictum. Vidit etiam Rex totam lugentem civitatem, & ab inſpectione eorum, lacrymis oppletus eſt. Lacrymata eſt civitas ſuper ſuum Regem, cernens ſuper caput ejus terram & cinerem. Ploravit Rex ſuper totam civitatem, adſpiciens eam in luctu, ſacco amictam. Omnes pariter flebant, atque lugebant; ita ut etiam lapides

Ibid. Gen. 22.

NINIVITARUM COMPARATIO.

A MAIORE.

* ἢ σοφίσαι.

* *al. lacrymari deſinite.*

* τὴν νηστείαν ἐπέτεινεν.

A ejus, ad * lugendum cum ipſis, provocarent. Quis ſic oravit? Quis ita deprecatus eſt? aut quis ſic coram Deo humiliatus eſt? aut quis ita repente ſuas & manifeſtas & occultas actiones * detexit? Quis tenui, nudaque voce permotus, cor ſuum ob ſcelera diſrumpere ſtuduit? Quis audito verbo, mox mente concuſſus, ac vulneratus eſt? Quis a miſerabili voce, morte * correptus eſt? Aut quis ante oculos ſuos, amatorem hominum Deum, per pœnitentiam

B contemplatus eſt? Quis juſtum vidit extrahentem gladium: & totam civitatem clamantem, atque plorantem? Quis tolerare poſſet lugubres ſenum, ac juvenum voces? Cuncti enim audiebant ſuos impletos eſſe dies, omneſque uno die deſcenſuros ad inferos, civitate ſubverſa, quando non erit qui mortuos ſepeliat, neque qui ſepeliatur: propterea quòd ad omnes * ſententia pertineret. Juvenes matrimo-

C nio jam conjungendi, repente ſuam mortem exſpectabant. Quis ergo ſponſarum ejulatus tuliſſet? nam cum adhuc in nuptiali thalamo, pro oblectamento atque lætitia accumberent, ſubito una cum ſponſis ſuis, in mortis caſum atque ruinam vocatæ ſunt. Quis igitur poterat non lacrymari, ipſum tunc flentem Regem adſpiciens; quia repente relicta regia ad inferos eſſet migraturus: & qui vivorum motus rexerat inter eos, jam una cum eis moriens, in ter-

D ram eſſet ac cinerem recaſurus? Pro vehiculo, & magno ſuo honore, audiebat ſuam civitatem mox ſubvertendam. Pro deliciis ſuis, variiſque opſoniis, audiebat mortem ſubito devoraturam ipſum: nam vivi vocabantur totius civitatis incolæ, ut ad inferos deſcenderent. Vocabat Rex ſuas copias, ac flebat ſuper illas; atque etiam illæ ſuper eum, cœpitque illacrymari, ac dicere coram ipſis:

E Quàm ¶ multis in præliis, victor fui? atque etiam vos, quoties adverſus hoſtes ſtrenue decertantes, ubique celebrati eſtis? Non eſt amplius conſueti belli tempus, ut egreſſi rurſus vincamus. Multarum nationum, ac populorum victores fuimus: & nunc ab uno Hebræo ſuperari debemus? Sola noſtra vox Reges exterruit: & jam * miſerandi iſtius vox omnes nos perturbat? Nos frequenter quocumque tempore civitates depopulati ſumus: & in no-

F ſtra civitate nos modo peregrinus ſuperat? Viliſſimi hominis voce deterrita eſt civitas noſtra Ninive, mater gigantum, formidabilis leæna: ipſa inquam, in propria caula * atque ſpelunca vehementer ab hebræo turbata eſt. In omnem terrarum orbem infremebat Ninive: & nunc vox Jonæ fremit ſuper ipſam? Siccine debilitatum eſt ſemen Nembrod ſtrenui gigantis, qui ¶ condidit eam? Optimum conſilium Rex dedi copiis ſuis, ſic ſuadens: ne quæſo jam relaxemur; ut non pereamus velut miſeri quidam.

* συνθρηνεῖν αὐτοῖς.

* *al. exuit?*

* θανάτῳ συνεσχέθη;

* *al. morti addictus eſt.*

* διὰ τὸ κατὰ πάντων φθᾶσαι τὴν ἀπόφασιν.

¶ εἰς ποταποῖς πολέμοις;

* τοῦ οἰκτροῦ.

* μάνδρα.

¶ τοῦ κτίσαντος. *al.* τοῦ κτήσαντος *i. qui poſſedit*

eam. ſed altera lectio melior & certior, hoc loco.

dam. Nam quando quis tentationem aliquam viriliter ſuſtinet; ſi non ſuccubuerit, lucrum ſibi duplicabit: ſive enim vivat, glorificabitur; ſive etiam mortem obierit, laudibus celebrabitur. Inſtar igitur magnanimi ac ſtrenui pugilis, confortemur & viriliter agamus, armiſque muniti fortiter decertemus. Quamvis enim victores non fuerimus, ſed tamen fortiter mortem oppetierimus; præclarum ſane omnibus nomen relinquemus. Notum quippe eſt nobis rectum Domini judicium, atque benignitas. Metuamus ¶ ejus juſtum judicium, & honorem ipſius * miſericordiæ duplicatum deferamus. Quòd ſi placatum fuerit judicium; multitudo miſerationum ipſius nobiſcum erit: nam inter miſericordiam & juſtitiam, noſtra pœnitentia nequaquam infructuoſa remanebit. Armaturam nobis ipſi jam jamque ad novum imminens bellum paremus. Nolite deſpicere Jonam: non enim ſimpliciter ad prædicationem ejus attendere oportet. In maximam nos ſollicitudinem atque * mœſtitiam, ſua qua prædicat voce, conjecit. Siquidem aſpectus ejus vilis eſt, ac minimus: at vox ipſius ſonora eſt, & terrore plena. Coram omnibus vobis interpellavi eum: ut tamquam * in fornace, illius verba probarentur. Non eſt territus a nobis, neque commotus: ſed neque in verbis quæ protulerat, mutatus eſt: prorſus inquam, non eſt commutatus: quia veritati * conſentiebant. Blanditiis cum ipſo egi: ſed non perſuaſi. Terrorem incuſſi ei: ſed non eſt remiſſior effectus. Oſtendebam ei divitias: & irriſit me. Exhibebam ipſi gladium: & ſubſannavit eum. Enſem ¶ neglexit, & munera contempſit: in nullo enim iſtorum hic remiſſior evaſit. Sunt qui munerum blanditiis flectuntur: alii gladium cernentes, expaveſcunt: at hunc hebræum inter aſſentationes & minas conſtitutum, utraque * in re invenio fortem. Vidit hic gladium, & irriſit eum. Avaritiamque tamquam rem nihili ſuperavit. Omnis ſermo ex ejus ore fluens, ſuo acumine verba ſcindit. Non terretur omnino auſteritate mea, neque oblatis honoribus, perſonam * cujuſquam reſpicit. Cunctas noſtras divitias, ut ſtercus quod peſſundatur, æſtimavit. Numquid ergo faciem ſuam æream reddens, ſic ad nos e Hieruſalem advenit? Sermo ipſius factus eſt nobis loco ſpeculi, in quo Deum habitantem, & malis noſtris actionibus comminantem vidimus: in ipſo autem, rectam * juſtitiam pravis noſtris iraſcentem debitis, aſpeximus. Propterea ſententia pervenit ad civitatem, ex ore Dei contra nos egreſſa. Quod ſi adventans, pacem prædicaſſet; ſuſpicari potuiſſemus, ipſum velut aliquem turpis lucri cupidum, præclaris ſcilicet ac fauſtis, quæ nobis * vaticinaretur, munera a nobis pro mercede ſuorum ſermonum

¶ δείσωμεν αὐτοῦ τὴν δικαιοκρισίαν. * εὐσπλαγχνία.

* *al. moleſtiam.*

* ὡς ἐν χώνῃ.

* ἐν ἀληθείᾳ καταδέδενται. *i. cum veritate erant colligata.*

¶ ξίφους γέγονε ξένος, καὶ δώρων ἀλλότριος.

* κατὰ ἑκάτερον.

* ἐπροσωπολήπτησε.

* δικαιοκρισίαν.

* *al.* προφητεύοι.

A captare. Medicus veritatis ad ægrotantem ingrediens, veritatem prædicat. Chirurgia utendum, igniſque acerba eſſe cauteria adhibenda prædicit. Non veretur molarium * dentium enarrare evulſiones. Non pertimeſcit ad Regem properare, & ei ſuos morbos aperire. Non veretur vel ipſi auſteritatis pharmacum propinare. Quis ergo mendacem eum appellet, qui iram prædicat? Si enim mendax eſſet, etiam verbis adulatorem agere deberet. Superat * atque excellit, ut video, quoſcumque

B medicos: neque tantillum quidem panis vult a nobis porrectum comedere. Si juſtus cum ſit, Jonas jejunat: ſtudeamus & nos jejunare, quoniam peccavimus. Si ſanctus cum ſit, rogat & obſecrat: ſerio ac diligenter etiam nobis, ipſi ſaccos ſubſternamus. Jejunat, & orat: ne inſtar mendacis videatur: fortaſſe enim idcirco ita contendit, ut civitas convertatur. Nam

C fidem haberi vult prædicationi, quam ipſe palam promulgavit nobis: & nos per eam * oppugnemus ipſum. Non peccavit propheta: ſed peccata nos morte mulctant. Neque vero Hebræus noſtram ſubvertit civitatem: ſed eam noſtra delet malitia. Alium quippe inviſibilem habemus inimicum, o amici, cui fortiter reſiſtere par eſt. Certamina juſti Job audivimus, cujus cognita eſt fortitudo: & ſermo tentatioque ejus, inſtar tubæ victoriam ¶ quæ ad il-

D lum pertinet, toto terrarum orbe prædicavit. Si ergo ſic inimicus adverſus juſtos decertat: quid nobis faceret peccatoribus? Ipſe eſt, qui egreſſus erat, & convivii tempore domum ſuper filios Job evertit, vinum ſanguine miſcens; & qui eos, una cum poculis, nemini parcendo, contrivit. Vos in bello Reges viciſtis: at precibus Satanam nunc vincere ſtudete. Egrediamur deinceps caſtra * noſtra: & forte

E cum ipſo bellum committamus. Exuite thoraces: & induite ſaccos. Pharetras abjicite: & ad preces confugite. Relinquite enſes: & quærite fidem. Tela confringite: & jejunium ſuſcipite. Nullius momenti eſt victoria, qua ſuperiores eramus, cum hoſtibus pugnantes, ac Regibus terræ. Si hunc vicerimus; majus * quid erit victoriis, ac trophæis, quæ quondam ereximus. Et quemadmodum primus ſemper ego eram qui in acie conſiſtebam, & me oppo-

F nebam: ita in hoc quoque primus futurus ſum bello. Surgens itaque Rex, feſtinanter veſtem ſuam abjecit purpuream, ac ſacco ſe veſtivit. Abjecerunt & illi ſua indumenta, ſaccoſque geſtarunt, ac cum eo lugebant. Ninivitæ, qui antea ſemper ſplendide veſtiti incedebant, tunc velut * Indi apparebant, metu futurorum malorum. Rex ſuis aſſumptis copiis, egreſſus, totam luſtravit civitatem. Emiſit concionatores, qui ubique prædicarent, ut unanimiter pœnitentiam agerent. Relinquat unuſquiſque impro-

* τῶν γομφίων.

* ὑπέρκειται.

* *al. oppugnamus, ſed per conjunctivum hic legendum.*

¶ *al. victoriam illius adverſus hoſtem inviſibilem, per totum orbem prædicavit.*

Job 1.

* *q.d. egrediamur deinceps nos e caſtris noſtris contra Satanam, &c.*

* *al. majus quoddam eſt trophæis per nos aliquando erectis, &c.*

* ὡς Ἰνδοί.

PRÆCONUM VOCES.

improbitatem ſuam: ut non lædatur in bello. Rapax, elargiatur. Luxurioſus caſtum ſe gerat, iracundus mitem ſe præbeat: delitiis indulgens, jejunio ſe dedat. Nemo injuriarum memoriam retineat. Nemo quippiam ſurripiat alienum. Nemo aliquem affligat * ac opprimat: neque vero maledictis inceſſat. Si remiſerimus deinceps conſervis noſtris; & Deus nobis dimittet noſtras in ipſum offenſas. Hæc noſtri ſit agminis, ¶ præliique ratio: & accipiemus victoriam, ſalvabiturque civitas noſtra. Hæc atque alia ejuſmodi, in magna civitate clamabant * præcones; atque ut cum jumentis jejunarent. Subſtitit Rex, inſtar medici morbos curans. Sanctificavit jejunio ſua * caſtra: & glorioſum thoracem, jejunii beneficio, ſuis militibus dedit. Vocans, adduxit omnem ſuum exercitum ad orationem: & illius adminiculo, ſcutum ¶ liberationis conceſſit. Feſtinavit, ut in ea prædicaret manſuetudinis * pharetram: cujus ſagittæ ad coelos perveniunt, & dum mittuntur, vincunt. Exertum adduxit enſem, gaudio perfundens qui tenuit illum. Ubi ſuum Rex ita armavit exercitum jejuniis, & orationibus; incepit deinceps multitudinem viſitare, viros & mulieres, omnes * unanimiter, dicebatque ad illos: Omnes pro noſtra jam decertemus ſalute, viriliter ac fortiter: in ſuoque ipſe ſacco exemplum illis præbebat, ut tota ſic armaretur civitas. Filius Nemrod ſtrenui gigantis, a ferarum * cæde deſiſtens, pravas affectiones vulnerabat: & pro beſtiis, turpia jugulabat peccata, externiſque ¶ feris relictis, internam perimere ſtudebat improbitatem. Pro gloria & honore currus, pedibus per urbem * incedebat: omneſque ad poenitentiam ſtudioſe impellebat. Accedebat Rex ad vicos civitatis: ut ex ipſis peccati ſordes ablueret. Humiliter incedebat: & præſidium ipſemet civitatis ſibi * ſubjectæ, ne corrueret, fiebat. Videbat iſta Jonas, & vehementer obſtupuit: coepitque admirari alienigenarum filios. Videbat bona Ninivitarum opera, atque virtutes: & illacrymans lugebat ſuper Abrahæ ſemen in fide juſtificatum, & ſuper ſemen Jacob, quod fornicatum ¶ erat a Domino. Cernebat incircumciſos corda ſcindentes, & circumciſos in duritie cordis perſeverantes. Cognoſcebat Ninivitarum Rex cauſſam prædicatæ iræ, ob eorum eveniſſe peccata: præſcidit cauſſam, & mala depulit. Medicus erat, ſciens morbum civitatis: adhibitoque jejunii pharmaco, civitatem curavit, in ſacco & cinere peccatum ex ea profligans. At Jonas, tamquam judex, poenas * ſibi pendi poſcebat: & jejunium ipſis peccata condonabat. Congregati erant Ninivitæ, modumque inquirebant placandi Dominum, & effugiendi mortem: cognoveruntque jejunium

* θλιβέτω.
Matth. 6. 18.
¶ τρόπος τῆς παρατάξεως.
* κήρυκες.
* παρεμβολάς.
¶ θυρεὸν λυτρώσεως.
* *al. proclamaret in ea manſuetudinem pro pharetra.*
* ὁμοθυμαδόν.
* *al. omiſſa ferarum venatione, ac cæde.*
¶ λιπὼν τὰς ἔξω θήρας.
* ἐπέζευε.
* *al. civitatis, in qua ipſe regnabat.*
¶ ἐκπορνεύσαν ἐκ τοῦ θεοῦ.
* *al. rationem ab iis exigebat.*

A potens eſſe & efficax, ad ſedandam mortis ſententiam, & donandam ipſis vitam. Jonas jejunat, metuens ne forte illius beneficio ſalventur, ipſeque mendax reddatur. Sententiam Jonæ, poenitentia irritam * reddidit: & ut ſapientes, cognoverunt Deum benignum & miſericordem eſſe. Videbant Prophetam durum * ac ſævum, benigniſſimumque Deum: relictoque duro, ad miſericordem confugerunt. B Jonas ſpem eorum, comminationibus præcidebat: quam tamen jejunium augebat, ac vitam promittebat. Vir autem, qui paullo ante, auſterum ſe illis oſtenderat, illorum poenitentia & magna humilitate poſtea exhilaratus eſt. Urbs labefactabatur: ſed eam, ipſius eleemoſynæ confirmabant. Infantes in matrum conſervati ſunt ulnis: quia tentationis tempore, jejunare ſunt edocti. Senes in ſuis clamabant ſaccis: & vita ipſis prorogata eſt, quem- C admodum etiam Ezechiæ. Et quia in cordis compunctione, adoleſcentuli lacrymas profuderant; ſervavit eos Deus ipſorum coronis. Et quia ſponſæ, triſtitia circumdatæ erant in thalamis ſuis; iterum cum gaudio reverſæ ſunt. Clamabant quoque animalia, quòd aquam non biberent: eratque omnium vox horrenda, hominum ac jumentorum. Judicium * rectum audiebat vocem eorum: & gratia confeſtim civitatem ſalvavit. Ex quo die Jonas ipſis commi- D natus erat, aſſidue jejunabant, & ſine intermiſſione orabant. Non ſiccabat * eorum oculus poenitentiæ lacrymam: nec lingua ceſſavit efflagitare miſericordiam, neque auditus aliud audivit argumentum: ſemper enim lamentationes audiebantur, & planctus, atque dolores. Non cernebatur ibi quiſquam penitus hilaritati, aut riſui, vel ludricis rebus deditus: quia omnes, pectus tundendo * plangebant: E nam lacrymarum vim quamdam inauditam aſſidue * profundebant, & miſericordiam per poenitentiam comparabant. Per jejunium autem, cum puritate continentiam abſque impedimento viri ſimul cum mulieribus acquirebant. Quæ dum divina cerneret gratia, miſericordiæ affectu tacta eſt; & vitæ rorem, atque commiſerationem ſuper eos effudit. Non enim vult mortem peccatoris: ſed poenitentiam, & ſalutem, amator hominum benigniſſimus, miſe- F rator & miſericors ſemper Dominus, Pater, cum Filio, & Spiritu Sancto. Nam inter iracundos, reconciliatio & pax orta eſt. Adoleſcentes, temperate ac modeſte ſe gerebant: virgines, in caſtitate degebant: feroces ac temerarii, mites evadebant. Unus erat aſpectus omnium, & unus amictus. Rex ¶ & ſervus, nudis pedibus incedebant. Unus divitibus, & pauperibus erat cibus. Unus ex æquo erat potus, dominis & ſervis. Sub uno cuncti poenitentiæ jugo currebant, ut Dei miſerationes acci-pe-

* κατήργησε.
* σκληρόν. *Ludit in iiſdem vocibus, & antithetis.*
Eſai. 38.
* δικαιοκρισία.
* *al. non exſiccabatur eorum oculus lacrymis poenitentiæ.*
* ἐκόπτοντο.
* κατέχεον.
Ezech. 18. 33.
¶ *al. & Rex, & ſervus nudis erant pedibus. q. d. in hoc quippe ſimi-*

les erant, rex & ſervus, quòd neuter calceos tunc geſtaret.

ciperent: & in uno ſimul opificio concorditer operabantur, ut etiam remiſſionem unam a Deo referrent. Nam civitas, ut arundo a vento agitabatur; & inſtar paſſerculi in ſpinis conſtituti. Non exiſtimabant mane ipſis appariturum diem. In faucibus mortis tota tunc conſtitit civitas: & ad portas inferni * jactata pulſavit. Jonas, dies numerabat, & noctes: at Ninivitæ, ſua enumerabant peccata. In tugurio Jonas precabatur, ut * vera locutus videretur: & in civitate orabant Ninivitæ, ne morerentur. Timebat Jonas, inſpiciens ipſorum lacrymas: unde quod civitati eventurum erat, animadvertebat. Umbram * habebat cucurbitæ, quam ipſe non plantaverat: at illi, æſtu diei exſiccabantur. Tugurium Jonæ, ab imo exaruit: at illis obumbravit dextera altiſſimi. Videbat illos inſtar aquæ contremiſcentes, a conſpectu Dei. Cernebat puſiones, in jejunio & cinere ad Dominum vociferantes. Adſpiciebat infantes in lacrymas prorumpentes, vitulos ¶ mugientes, & * agnos balantes. Contuebatur viſcera matrum, omneſque una voce miſericordiam Domini implorantes. Conſpiciebat ſenes lugentes, & ad Deum confugientes: ſenes vero Iſrael ſeditioſos atque diſſolutos. Contemplabatur Niniven valde pœnitentem: & Sion fornicantem, ſuiſque idolis inſanientem. Reſpiciens Niniven, reprehenſionem adverſus Hieruſalem ſemper ſeditioſam * ingeminabat. Vidit meretrices Ninivitas reſipiſcentes, ac pudicitiam ſectantes: filias vero Sion furioſe * atque inſane ſcortantes. Vidit mendaces, in Ninive veritatem meditantes: & falſos Prophetas, ſemper in Sion dolo ac fraude plenos. In Ninive palam idola confringebant: & in Hieruſalem occulte illa adorabant. Idoneum * experimentum Jonas accepit a gentibus: quia Moyſen ſuſcepit Rex idolorum, & vidua Eliam, & alienigenæ Davidem, quando ipſum perſecutus eſt Saul Rex Iſrael. Vidit Jonas tamquam Eccleſiam congregatam Niniven; & ut non * mendax ſua efficeretur prædicatio, ſtudebat: Dei autem templum, quod eſt in Hieruſalem, Judæi ſpeluncam fecerunt latronum. Rex Ninivitarum, ſuppliciter Dominum obſecrabat: at Jeroboam, coram ſculptili vitulo adorabat. Vivi, ſuos defluere ſolent mortuos: at Ninivitæ, vivos omnes filios ſuos, & affines plangebant. Ingens atque horribilis illic tunc erat luctus: quia cuncti ſe vivos putabant in terram deſcenſuros. Quanto enim magis ingeminabantur dies, qui præſcripti erant: tanto lacrymæ atque gemitus amplius abundabant, quaſi deinceps ſuperſtites futuri non eſſent. Inſtabat jam dies ſubverſioni proximus: & civitas planctu atque ejulatu repleta erat. Lamentationibus atque doloribus, aggeres terræ reſonabant. Lutum ex lacrymarum abundantia fiebat, quas ipſi * fundebant.

*σαλευομένη. Jon. 4. * ἀληθεῦσαι. * σκιὰν τῆς κολοκύνθης. Ibidem. ¶ al. vitulos & oves boantes. * al. agnas. * ἐπλήθυνε. * ἐμμανῶς. * ἱκανὴν πεῖραν. Exod. 2. 3. Reg. 17. 1. Reg. 27. * al. & ne fictitia ſua videretur prædicatio, enitebatur. * κατέχεον. * al. κατέρρεον.*

A Excitabant patres coram ſe filios ſuos: ut ſimul acerbam cum ipſis mortem lugerent; ſponſoſque ac ſponſas in medium adducebant. Et quis ex ſævo hoc ſpectaculo animum retineret? Spectabant patres pulchritudinem filiorum ſuorum: & præ magna triſtitia, offundebantur ipſis tenebræ, putabantque terræmotum fieri, & exaltarunt voces ſuas lamentabiles uſque ad cœlum. Viri ſenes, & aniculæ, ad ſepulchra abeuntes plorabant: quia qui ſepeliret, ipſiſque
B oculos * clauderet, inter ipſos non erat. Singuli ante oculos, mortem amaram adſpiciebant; ejulatuſque emittebant, neſcii ad quod genus mortis pervenirent. Dirumpebant corda ſua, audientes diſrumpi terram. Mutatæ ſunt ſpecies ac formæ omnium facierum: cum ſimul * putarent fore, ut terra everteretur. Rex faccum ferens, graviter doluit; dum ſecum cogitaret, poſtero ſe die ſuperſtitem non futurum.
C Omnes cineribus veſcebantur, & Deo ſupplicabant. Omnes precatione os ſuum ſtudioſe replebant. Cuncti ſuos amicos convocabant: ut eorum ſatiarentur aſpectu, priuſquam ad inferos ipſi deſcenderent. Impleto jam die, conſiſtebant pariter in gradu mortis: apprehenſiſque invicem manibus, ſe mutuo deplorabant. Advenit nox ultima, ipſique cum planctu differebant, qua hora vox ruinæ eorum audiri deberet. Arbitrabantur veſperi civitatem ruituram:
D ſupervenit veſpera, & plane nihil civitas paſſa eſt. Exiſtimabant ſe noctu * funditus perituros: advenit nox, & non interierunt. Putabant in tenebris ſe morti tradendos: præterierunt tenebræ, & nihil prorſus ſunt perpeſſi. Cenſebant mane civitatem evertendam: advenit matutinum tempus, & illorum ſpem atque exſpectationem * explevit. Qua hora putabant illi ſe non fore ſuperſtites, eadem ipſorum comple-
E tum eſt gaudium. Amicis, & cognatis omnes gratulabantur; Deumque glorificabant, qui ipſorum miſertus erat. At Jonas a longe ſtetit, proſpiciens, ac metuens ne forte mendax deprehenderetur: & eadem hora, qua ipſe id ſperabat, civitas a morte liberata eſt. Nam Deus pro infinita ſua bonitate, reſpiciens ipſorum lacrymas, miſericordia in eos motus eſt. Et licet non fuerint mortui: malæ tamen mortis exſpectatione, jam antea mortui erant. Et revera jam
F mortem aliqui obierant, mortuique inſepulti remanebant. Nam timor rerum * graviſſimarum, etiam viventes enecabat: adeo enim emarceſcere fecit eos periculorum comminatio, ut velut umbra viderentur. Hæc porro Jonas ſecum * non reputabat: verum quæ ad ſe pertinerent ſpectans, omnes occidere ſtudebat. Cæterum Deus ipſorum miſertus eſt: & qui metu contabuerant, metum depoſuerunt; & mortua * revixit civitas, omneſque ſimul gaudio perfuſi, ſpem bonam ceperunt, cernentes iram in mi-

** καμμύων. * ἅμα ἐννοούντων. pariter cogitarent. * χανεῖσθαι, abſorptum iri. * ἐπλήθυνε. Hoc ideo dicit, quia ſpem aliquam ſemper habuerant cum timore conjunctam. * al. acerbiſſimarum. * εἰς νοῦν οὐκ ἐλάμβανε. * al. & mortui revixerunt cives, qui metu contabuerant.*

A miſericordiam eſſe converſam. In precibus ſuis genua flectebant, manus autem extendebant; & Deo gratias agebant, quòd præter exſpectationem ipſos a morte ſalvaſſet, & vitam miſericorditer donaſſet. Jonas autem cernens ſe mendacem videri, Ninivitis ſalvatis, vehementer contriſtatus eſt: at Ninivitæ ipſum obteſtari cœperunt, & blanditiis cum eo agere, ſic ipſum alloquentes: Noli contriſtari, o Jona; ſed gaude, quia novam vitam agimus: per te enim bona invenimus, per te, univerſorum Deum

Jon. 3. 4.

B agnovimus. Non es mentitus, ne timeas: * ſubverſa enim noſtra eſt malitia. & exaltata fides in manu tua: reperimus præſidia pœnitentiæ: & ex Domini theſauris ea accepimus. Dic nobis, Jona: quid tibi acceſſiſſet commodi, ſi noſtra everſa fuiſſet civitas; & omnes mortem obiiſſemus? aut quid lucratus eſſes, o Propheta, ſi cuncti in infernum demerſi eſſemus? Cur animum dejicis: cum nos ex malis ſanando cu-

** κατεστράφη.*

C raveris? Tota ¶ hominum multitudo, tibi ut benefactori ſuo gratias agit: cur ergo ſuſpiras; quia cum civitate non ad interitum, ſed ad Dei cognitionem negotiatus es * ac tranſegiſti? At cur etiam doles de ſalvatis per pœnitentiam? Nunc * coronatus es: illudque quod accidit, te gaudio afficiat. Nam Angelos in excelſis gaudio perfundens, merito ipſe ſuper terram in eo gloriari & exultare debes: quia Deus de nobis

¶ al totus populus.

** ἐπραγματεύσω.*

** ἐστεφάνωσαι.*

Luc. 15.

D gaudet in cœlis. * Magnificari ne amplius tua mens potuit, quàm in eo, quòd cuncti cultum atque reverentiam Deo adſcribunt? Conſolare teipſum, quòd tota civitas una cum Rege, in gaudio te adoret, cernens infantes a morte liberatos. Quare confirmatus, pro eorum vita precare; rurſuſque conſervatos intuere infantes, ac manus tuas eorum capitibus impone. Benedic civitati præter ſpem ſalvatæ: ut memoria tui in ea augeatur. Luctum depelle; &

** al. ſine Interrogat. ſic: Magnificetur tua mens amplius in hoc quod, &c.*

E relicto jejunio nobiſcum gaude, o Propheta Dei. Hæc, & his plura cum eo loquebantur, ut importunam ejus triſtitiam mitigarent. Extra civitatem reſidebat Jonas: & ad eum tota egreſſa eſt civitas, videbantque aſpectu formidabili Jonam conſiſtentem, & in ipſius ore duos * diſceptantes audiebant, quomodo ſcilicet Jonas cum Deo * quæſtionem agebat, & quo pacto ipſe ex perſona Dei reſpondebat. Spiritus

Jon. 4.

** διαζομένας.*

** al. diſceptabat.*

F quippe ſanctus, quem in ore ſuo judicem ¶ cauſſæ habebat, in ipſo loquebatur. Duas autem in ipſo diſceptantes oſtendit perſonas, Dei nimirum, & Prophetæ. Audiebat totus populus eum patrocinantem ſibi ſuper cucurbita, imo pro ſeipſo, ac Domino, & civitate ejus. Si enim lingua Jonæ duobus inſerviebat: ex ipſo profecto duæ diſtinctæ voces duarum audiebantur perſonarum: nam & ipſe loquebatur cum Deo, & ipſi Deus viciſſim per ejus linguam reſpondebat. O formidabilem patronum. O quo-

¶ διαζόμενον. al. diſceptantem habebat. Ibidem.

Modus hic loquendi videtur Syriacus.

modo ipſius lingua * patrocinabatur duobus, Deo ſcilicet, & ſibi ipſi. Veluti chori diſpoſiti, Ninivitæ exaudiebant, quo pacto Jonas ſua loquela cum Deo ageret ¶ ac diſputaret. Domine, inquit, cur me undique in anguſtum redigis; & cur me prodidiſti, ac mendacem effeciſti? Deinde qua paullulum fruebar cucurbita, ut me a malis protegeret, eam tu arefeciſti, æſtuque me exſiccas: ideo mortem expeto; accipe animam meam: magnum enim ſuper * cucurbita dolorem concepi. At confeſtim Sanctiſſimus Spiritus reſpondebat, & ex ore ipſius condemnabat eum. Lingua illius ſtatim impugnabat ipſum, & os redarguebat eum, tamquam Deum juſtificans. Audierat enim multitudo populi ex ore Jonæ, quomodo pro civitate ad eum diceret Deus: Si tu, inquit, parcis cucurbitæ, in qua non laboraſti, neque feciſti ut creſceret, quæ ſub ¶ matutinum tempus nata ſimiliter exaruit: quanto magis parcam Ninivæ civitati meæ. Figuram & umbram tibi vivæ civitatis præbeo, in cucurbita arefacta. Cucurbita tibi nunc loco magiſtri efficitur; ex qua ſapientiam & prudentiam addiſce, debeſque in vili ac miſeranda cucurbita, quaſi per experientiam addiſcere, quanta ſit vis divinæ * clementiæ. Tu parcis cucurbitæ: & ego civitati. Tugurium tuum ſit ſpeculum civitatis. Tugurium abjectum quæris: & urbem funditus ¶ evertis? Ubi rectum tuum judicium, o Jona? Cur cucurbitam civitate potiorem ducis? Super vili cucurbita, commiſerationis affectum oſtendis: & in civitatem, duriſſimum ac ſeveriſſimum te exhibes? ita ne in oculis tuis magnificata eſt cucurbita, in cibum conceſſa edentibus eam? Siccine rem corruptibilem, reſipiſcentibus Ninivitis prætuliſti? & folia majoris æſtimas, homine ratione prædito? Hæc cuncta Ninivitæ tamquam uno ex ore audientes, gloriam dederunt Deo, quòd pro ipſis ipſemet cauſſam ageret, ac diſceptaret: Creator cum ¶ creatura, Dominus cum ſervo: ipſamque linguam Jonæ ex adverſo contendentis, juſtam ferre ſententiam faceret. Et præter voluntatem, Jonas, victoriam attribuebat ei, quo cum diſceptabat: ac jure juſtum ipſum cenſebat judicem. Deus ob multas miſerationes ſuas, recuſabat comminatoriam ¶ ſuam iterare vocem; ut civitas ſalvaretur: & Jonas ſummo jure cum Deo agere conabatur, ut civitatem everteret; ne ipſe mendax videretur. Gaviſus eſt univerſus populus, dum iſta audirent, & Jonam a Deo ſuperatum eſſe cernerent. Cognoſcenteſque quo pacto ipſum conſolaretur Deus, ſtuduerunt majorem ei deferre honorem: quare & eum inter ulnas ſuas rapuerunt; ac inſtar Regis, cum gloria civitatem ingreſſus eſt, & reſedit ibi. Congregatique * reſipiſcentes, adorabant ipſum: ac munera cum decimis ſuis offerebant ei, & quæ-

** al. duorum agebat cauſ-ſam, Dei nimirum, & ſuam.*

¶ ἐτύγχανε.

** ὑπὲρ κολοκύνθης.*

¶ al. quæ ſub una nocte nata eſt, & ſub una nocte præteriit, ita Jon. 4. in vulg.

** al. miſerationum Dei.*

¶ ἐκριζοῖς.

¶ Sententia eſt aperta Deum cum Jona pro Ninivitis diſceptaſſe. Appellat autem Jonam creaturam, & ſervum hic &c.

¶ τῆς ἀπειλῆς ἀνακαλέσασθαι φωνῆς.

μετανοήσαντες.

** al. qui jam reſipuerant.*

& quæcumque inter tribulationes deſtinaverant. Aperuit Rex theſauros, qui ¶ erant apud ipſum; obtulitque ipſi dona valde honorifica. Uno omnium ore, laudibus celebratus eſt Jonas; ingreſſuſque in curru regio conſedit. In mari, ipſum portabat cetus: & in * continenti, currus regius. In mari, cetus Jonam coarguebat: & in terra, eum civitas magnificabat. In mari, piſces * venabantur ac captabant ipſum: & dum ipſe ſubverſionem moliretur ¶ principibus; Rex Ninive legatos emittebat, qui ubique appararent ei. Deus cetum deducebat, quo pergeret: & Rex Prophetæ viam commonſtrabat, obviamque ei cum honore aſcendebat. Principes una cum Rege perterriti, obviam proceſſerunt ei, ob timorem ex prædicatione ipſius conceptum. Omnis ¶ civitas conſcia eorum quæ in Ninive geſta erant, ſibi ab ipſo metuebat, ne forte ab eo ſubverteretur. Quando autem jam ipſe finibus appropinquavit Hieruſalem, commonebat eos qui cum ipſo venerant, ut in Niniven redirent: verebatur enim, ne forte illuc ingreſſi, gentilitatem cernerent, & magnam impietatem; & qui jam reſipuerant, & colebant Deum, iterum ex ipſis diſcerent idolis ſacrificare: metuebat quoque ne vulnus ab eo curatum atque ſanatum, iterum renovaretur. Admiſit * beneficium, oſtenditque gratum ſibi fuiſſe, quòd eouſque eum proſecuti eſſent: oſculo atque complexu ſalutavit eos de more, & benedixit ipſis. Conſilium dedit, ut reverterentur: & non obediebant ei; ſed dicebant: ne nos perſequaris, o Propheta. Tecum, ſine ut ingrediamur in terram Iſrael: ut illius conſpiciamus virtutes ac regulas, actiones bonas, & rectas vivendi formas, ſermones, & mores. Ingreſſique cernamus terram, in qua prorſus gentilitas non viget: ſed fides, & rectitudo, ac veritas. Permitte nos bonam contemplari radicem, ex qua tu prodiiſti, ¶ ſurculus hebræus. Loco mercedis, pro qua in itinere laborabamus, indulge nobis ut tecum iſthuc queamus ire. Quæ dum ipſi dicerent, Jonas caput in terram inclinabat: nam valde eum pudebat filiorum Iſrael, propter eorum impietatem atque malitiam. Et hoc longe pejus ac gravius ei erat, cucurbita areſacta: quando animæ ſuæ mortem expoſcebat. Cœpit autem Jonas occaſiones quærere, & allegare hominibus illis prætextus * rerum quæ non ſunt. Nunc in terra noſtra, inquit, magnum celebratur feſtum, & non licet alienigenis, illuc ingredi. Et licet fideles ſitis; non tamen introire poteritis ad magnum feſtum Dei, cum ſitis incircumciſi: propterea in pace, & gaudio revertimini in patriam veſtram, ad eum

¶ τὺς ἐν αὐτῷ θησαυρὺς.
* ἐπὶ τῆς ἠπείρυ.
* ἐθήρευον.
¶ *al. & dum ipſe ſubverſionem moliretur, principes & Rex legatos miſerunt, qui &c.*
¶ *f. omnes civitates, ad quas notitia eorum devenerat, quæ in Ninive geſta erant, cum horrore ipſum verebantur, ne forte ipſas verteret, &c.*
* ἐδέξατο ἐν χάριν.
* ἐδείξατο χάριν *.i. gratias egit, ſcilic. iis qui cum ipſo venerant, &c.*
¶ θάλαμος ἑβραῖος.
Jon. 4.
* προφάσεις τῶν μὴ ὄντων.

A qui miſit vos: & quando feſtum Dei præterierit, ſi volueritis, huc redite. Propter quæ verba, vehementer contriſtati ſunt, plorantesque * amplectebantur ipſum: & deinde magno animi dolore revertebantur, auditis Prophetæ Jonæ verbis. Poſt Prophetæ vero diſceſſum ab ipſis, conſpiciebant dum * adhuc ibi eſſent, montem excelſum valde, cogitabantque conſcendere illum, ut ſaltem e longinquo terram deſideratam proſpicerent. Ad cujus montis verticem dum perveniſſent, univerſam terram
B conſpexerunt: & obſtupefacti ſunt, animoque valde conſternati, cum illos dæmonibus ſacrificantes cernerent, & ſub nemore libamina, ac ſub * collibus idola, ante januas ſimulacra; & eos, qui ingrediebantur, reverentiam iis exhibentes. Alius idolum adorabat, alius vitulum ſacrificabat, alius rurſus dæmonibus libamina offerebat. Quid multa? omnem quippe * impoſturam ac fraudulentiam ſatanicam ibi con-
C templabantur. Quamobrem & inceperunt dicere: Numquid ſomnium eſt, quod conſpicimus? Hieruſalem ne terram cernimus, an Sodomorum? Hoccine eſt ſemen Abrahæ? an dæmones forte ſuis nos præſtigiis faſcinant, atque illudunt? Numquid * ſuperſtitiones patriæ noſtræ diffugerunt, & hic domicilium ſuum ſumpſerunt? Idola ibi diligenter ac ſerio confregimus: ſed numquid huc venerunt, & ſedem firmarunt? Non ſolum autem illa, verum etiam quæ
D uſquam alibi ſunt, hic reperiuntur idola, & plurima, quæ nos in noſtra civitate non habebamus: quippe in qua ſerpentem adorare non licebat; at hi ſerpentem adorant. In patria noſtra, mactabamus animalia: at iſti filias ſuas, & filios jugulant. Populus, qui legem Dei per Moyſen acceperat, idololatriam committit? Surgentes, profugiamus a populo illo peſſimo: ut non abſorbeamur in operibus eorum. Nam
E pro Ninive, quæ non eſt ſubverſa, fortaſſe Iſrael ſubvertendus erit. His vero dictis, timore perculſi, in ſuam reverſi ſunt patriam, glorificantes Deum. Et * primum quidem, qui pœnitentiam egerunt per prædicationem Jonæ, ſalvati ſunt: at ¶ poſtea qui venerunt, & pejora primis effecerunt, ſimul funditus perierunt, ut ait Propheta Hieremias. Quare & nos Deum laudibus celebremus: qui nobis, per Ninivitas, figuram & arrhabonem præbuit, nam ſicut eos liberavit per Jonam: ita & gentes per unigenitum filium ſuum ſalvat; deletque * populum, ficum infructuoſam, impedientem ¶ gentes, ne fructibus pœnitentiæ ſalvetur, in Chriſto Jesu Domino noſtro: Cui eſt gloria, & potentia, atque imperium, in infinita ſecula ſeculorum. Amen.

* *al. complexu ſalutabant ipſum.*
* ἔτι ὄντες αὐτόθι.
* βουνοῖς.
* *al. incantationem.*
* σεβάσματα.
* καὶ τὸ μὲν πρῶτον.
¶ ὕστερον δέ.
Hier. 7. 16.
* καταρχεῖ.
¶ τὴν κωλύσαν τὰ ἔθνη.

CAN-

CANTICUM SPIRITALE

IN LAUDEM ET AMOREM

DOCTRINÆ ET SAPIENTIÆ:

AD JUVENTUTEM CHRISTIANAM,

E SYRIACO CONVERSUM.

LARGIRE ò Deus doctrinam amanti doctrinam:
Et præceptorem bene docentem, in regno tuo * exalta.
Amanti doctrinam, multa concedetur doctrina:
Et qui amat otium, numquam * proſperabitur.
Diligentiam tibi ò homo vindica, magnum ſapientiæ theſaurum:
Et relinque negligentiam, perditionis ærarium.
Libros diligenter perlegas, ut ex illis * ſapientiam addiſcas:
Et ne ventri tuo indulgeas; ut non quæ acquiſiiſti deperdas.
Amicum te ſemper præbe hominibus amicis Dei:
Et neque in via, ebrietatis * amatoribus te adjunxeris.
Timorem Dei, initium omnis ſapientiæ tibi eligito:
Et tuos honora parentes, ut * illorum precatione conſerveris.
Poſſide aurum cum menſura, & doctrinam abſque menſura:
Ut quando in magnis fueris anguſtiis, ſit tibi requies ac * delectatio.
Si aurum poſſideas & argentum, ne extollaris aut ſuperbias.
Verùm in omnibus viis tuis, * ſapienter converſari ſtudeas:
In tua pueritia eſto humilis, ut ſenectutis tempore exalteris:
Et te moribus adſveſce bonis, ut * lætam vitam ducere poſſis.
Diſce iſta, ò diſcipule, & re ac opere perficere eadem ſatage:
Ut tu, & parentes ac præceptores tui, læti * contentique reddamini.
Et ſi quando * eris inter ſenes, non ſis ad loquendum velox ac loquax:
At tace, donec interrogeris; & tunc tranquille reſponde ac placide.
Et verba tua ſapienter profer, ut qui auſcultant, te collaudent:
Et bene tuis precentur parentibus, orentque pro magiſtris tuis.
Tempus quacumque in re, ita tibi partire, ut verſeris ordinate:
In cibo & potu, in ſermone & oratione, atque lectione.
Da animæ tuæ, bonorum operum viaticum, quamdiu locus datur viatico;
Ut dum hinc proficiſcaris, ne indigens ibi reperiaris.
Coerce linguam à juramentis, blaſphemiis, atque convitiis:
Et tua lingua pſallat, dulces voces laudis.
Compatere * & miſerere ó puer pueritiæ tuæ, ne ſis eſca igni:
Et temporis infirmitatis ac ſenectutis * poſt te currentis recordare.
Præſtantior eſt ſapientia armis, & doctrina divitiis:
Et melior eſt puer ſapiens, Rege ſene inſipiente.
Poſſide ò puer doctrinam, & ordinatus ſis in viis tuis:
Ut in hoc ſeculo magnificeris, & in * illo regni hæres efficiaris.
Seniores te honora, & * converſationem ſenum ama:
Et quotidie ad eorum pedes ſede; & colloquia ipſorum audi atque addiſce,
Secunda quædam lux eſt doctrina, oculoſque pellucidos continet:
Dilige eam puer ut illumineris, & à tuis auditoribus celebreris.
Coronam doctrina nectit, eamque amicorum capiti imponit:
Et ex humili in altum elevat, & in throno regali ſedere facit.
Libri, ſint menſa tua atque delitiæ, quibus dulciter reficiaris ac ſatieris:
Illique tuum ſint ſtratum, ut * ſomnum tranquillum dormias.
Socium malis ne te præbeas, & mendacibus ne adhæreas;
Et cum adverſariis ne contendas, & cum * præcipitantibus ne ambules.
Ne nimium conturberis, ut in manus inimicorum non incidas:
Et nimis audacem ne te præbeas; ne te ſpernant qui noverunt te.

Confer cum ſermone exegetico, cujus initium: Geſtienti Sapientiam. To. 2. Syr. Lat. pag. 336.
* *al. magnifica.*
* *al. nihil acquirere ſibi poterit.*
* *al. ſcientias.*
* *al. homines ebrioſos ſequaris.*
* *al. quia illorum deprecatio cuſtodit te.*
* *al. conſolatio.*
* *al. humiliter.*
* *al. ut gaudiorum vitam vivas.*
* *al. lætitia, & exultatione repleamini.*
* *al. conſederis.*
* *al. Parce puer.*
* *al. poſtea obventuræ tibi.*
Eccl. 4.
* *al. & in altero.*
* *al. colloquium.*
NOTA.
* *al & ſomnum quietis dormias.*
* *al. properantibus. al. cum temerariis.*

 Am-

Amplectere conſilia ſapientum, & tuorum præcepta cuſtodi parentum:
Nec jures umquam, neque ulli à quo læſus ſis mendacia dicas.
Cum alicui ſocius fueris, ne te pecuniæ cupidum præbueris:
Et ſicut ipſe tecum, ita cum proximis * bene age, ut tibi benedicant.
Ipſa tibi veritas in omni actione, atque regimine lux ſit:
Et tua ſint verba, Eſt, eſt; Non, non: ut quilibet te verum dicere credat.
Veridici ſermones tui ſint, ut ab omnibus diligaris:
Et pro te pariter * orent, abſentes, atque præſentes.
Bene fac quantum potes, domeſticis, atque extraneis:
Et bona verba profer, cum bonis atque malis.
Spera in Domino, & cuſtodi vias ejus, & in omnibus præceptis ipſius ambula:
Et in vana ſpe hominis non confidas, quia ſtatim areſcet, ac ſi non fuiſſet.
In Deo ſolo, vere confidito:
Quia qui confidunt in eo, beati in utroque erunt mundo.
Mundus tranſit, ſicut ſcriptum eſt:
Et judicium ſtat firmum, ſicut ſignatum eſt.
Memineris ò puer non peccare;
Et ſi peccaveris, mox pœnitentiam agas.
Deum laudatione, atque confeſſione celebra; vigila, jejuna, & ora:
Et tua cantet lingua, dulcia laudis cantica.
Ore tuo adſueſce laudare Deum;
Et lingua tua clarè glorificare eum.
Et ne jures, neque mentiaris unquam:
Quia in hoc gaudet improbus ſemper Satan.
Jejunium quadraginta dierum jejuna, & panem tuum eſurienti ſuppedita:
Et ſepties in die ora, ſicut à filio didiciſti Iſai.
Stude potius bonam habere voluntatem, quam multas opes, atque poſſeſſiones:
Quia majus illa in rerum natura nihil eſt, quod ſit præſtantius.
Hæc lege, & intellige, ò diſcipule; & in bonis te operibus exerce:
Ut ſatietur anima tua, ſuavibus oblectamentis.
Conſidera * diligenter verba, quæ tuis labiis depromis:
Et converſare tamquam ſapiens, in cunctis mundi actionibus.
Cogita in tuo hunc in mundum ingreſſu, & ex illo quoque egreſſu,
Cur ſis factus homo; & quia ex nihilo factus es, & iterum reverteris in nihilum.
Revolve animo multos, qui ante te vixerunt,
Reges, ſublimes, nobiles, atque * potentes.
Et cerne quòd ex mundo emigrarunt:
Et tu ſicut illi, emigrabis.
Verba Divinæ prædicationis, ſi peccator es, lubens audi:
Et * ſi juſtus ſis, ab omni iniquitate te cuſtodi.
Auditio judicii, fratres, horribilis eſt, quilibet ab iniquitate recedat:
Et ne implicetur * creaturis; ut non hæreditet tormentum ignis.
Majeſtatem Domini tui quotidie admirare:
Et confitere ac collauda, ſine intermiſſione.
Quia totum licet mundum poſſideas,
Non te liberabit à * morte.
Trinitas ſanctiſſima nos corroboret, ut ipſius ſemper faciamus voluntatem:
Et nos à * judicio liberet, * reſervato operantibus iniquitatem.

al. benignum te præbe. *Matth. 5. & Jacob. 5.* *al. bene tibi precentur.* *Matth. 24. Luc. 21.* NOTA. *Pſal. 118.* *al. ſollicite.* *Gen. 3.* *al. fortes.* *al. Vel ſi.* *al. mundi laqueis.* *al. a malo.* *al. ab igne.* *al. præparato.*

SEN-

SENTENTIÆ,

EX S. PATRIS EPHRÆM SYRI OPERIBUS, ejuſque Vita ſelectæ, & in Collationibus SS. antiquorum Patrum Græcorum repertæ.

Sunt in antiq. Græco MS. Vatic. n.800. &c.

Animarum cura non appetenda: & de Prælatorum conditionibus.

ANIMARUM curam ne appetieris; ne forte, quod ad eam menſuram, ac metam nondum perveneris, ut cunctis animi tui paſſionibus imperes; & tibi ipſi, & illis qui te ſequerentur, noceres. Si vero invitus in eo munere à Deo conſtituaris; curam, diligentiamque bonam adhibe, non ut quæ tuæ ſunt voluntatis peragas, ſed ei potius morem in omnibus geras, qui rationalium tibi ovium curam commiſit. Magnum ſiquidem periculum imminet illis, qui contemptim atque ſuperbe, & negligenter ſuos curant ſubditos. Oportet autem illum qui aliis præeſt, & peritiſſimum eſſe, & ad conſulendum ſaluti ſubditorum vigilantiſſimum; utque ſingulorum conſideret, noſcatque inceſſum, motum, geſtum, ac habitum: adhibita etiam debita eorum, quæ minus conveniunt, correctione; & ut ad optimum ea ſtatum formamque reducantur, omniaque ad ſalutem pertinentia fratribus proponat, etiam uſque ad minima: non prætermittendo quoque parata negligentibus ſupplicia.

Eſt in Ephræm tractat. de Vita ſpirituali c.35.& 36.
NOTA. *Prælatorum, & Paſtorum conditiones.*

Operationis bonæ effectus, orationiſque efficacia.

FRater, ſcientem atque intelligentem teipſum denominas; ex operibus tuis te ipſum agnoſce. Nam ſicut corpus ſine ſpiritu mortuum eſt: ita & ſcientia atque intelligentia abſque operatione, eſt mortua. Et error quidem viro, ignorare Scripturas: dupliciter vero errat, qui novit, & contemnit. Ad ſermones myſteriorum divinæ Scripturæ ne acceſſeris abſque precatione, ac poſtulatione auxilii à Deo: ſed deprecans, dicito: Concede mihi Domine, ut ſenſum percipere poſſim virtutis, quæ in eis eſt. Orationemque reputa clavem eſſe notionum, atque intelligentiarum verarum, quæ in divinis firmatæ ſunt Scripturis.

Ex S. Ephræm.
NOTA.

Contra fallaciam inſomniorum.

CAriſſime, ne fidem fallacibus adhibeas inſomniis: nam multos * deceperunt inſomnia, in iiſque ſpem ponentes exciderunt. Ad quas autem nos menſuras pervenimus, ut viſiones Angelorum adſpiciamus?

Ex S. Ephræm.
* *al. ſeduxerunt.*

Bono ſemper & ubique regimine opus eſſe.

POrtus tranquillus ac ſerenus eſt, locus * bonis regulis directus: quibus autem deeſt gubernatio, ut folia decidunt.

* *τόπος εὐκυβέρνητος.*

Sera vitæ emendatio non ſpernenda.

NE ſenem ſpreveris, ſi ad locum ſolitariæ vitæ ſe transferre voluerit. Nam eos, qui circa undecimam venerant horam, non rejecit Dominus. Ignoras enim, an * forte in væs electionis ille delectus fuerit.

* *an forte vas electionis ille ſit.*

Magiſtris, atque Præfectis ut morigerandum.

FRatres, oportet diſcipulos haud quaquam immorigeros eſſe, aut refractarios atque contradictores ſuis in Domino magiſtris: quin potius omnem decet eos exhibere humilitatem coram Deo & hominibus. Si porro acciderit, verbo quidem præceptorem virtutes prædicare, opere autem in iis excolendis negligentiorem eſſe: ne ex ea occaſione atque prætextu locum demus Satanæ, in * ſubverſionem animarum noſtrarum. Sed meminerimus dicentis: Super Cathedram Moyſis ſederunt Scribæ, & Phariſæi; omnia ergo quæcumque dixerint vobis, ſervate & facite: ſecundum vero opera eorum nolite facere; dicunt enim & non faciunt. Quin & Apoſtolus Petrus admonet

Ex S. Ephræm.
* *al. in perverſitate animæ, &c.*
Matth.23.
1.Pet.2.

admonet, dicens: Non ſolum bonis & modeſtis ſubditi eſtote, ſed etiam diſcolis. Hæc eſt enim gratia apud Deum, ſi propter conſcientiam Dei, ſuſtinet quis triſtitias, patiens injuſte. Quæ enim eſt * gloria; ſi peccantes, & colaphizati ſuffertis? ſed ſi bene facientes, * patienter ſuſtinetis: hæc eſt gratia apud Deum. In hoc enim vocati eſtis: quia & Chriſtus paſſus eſt pro * nobis: * vobis relinquens exemplum, ut ſequamini veſtigia ejus. Cariſſimi, ſi veſtri Præfecti (quod abſit) diſcoli fuerint: nos tamen in * bona conſcientia ſerviamus ipſis, tamquam Domino, & non hominibus ſervientes; ſcientes, quoniam à Domino mercedem accipiemus.

*al. gratia *al. patientes. Ibid. *al. vobis, nobis relinquens, &c. *al. cum bona voluntate.

Contra imperioſos, & contentioſos, & propriæ voluntatis ſtudioſos.

SI inter fratres commoreris, noli imperare ipſis: ſed potius exemplum te iis præbe bonorum operum; obediens ipſis in his quæ tibi dicunt. Sin autem urgente loquaris neceſſitate, dic tamquam conſiliarius cum modeſtia & humilitate. At ſi alius frater tua dicta refellerit: cave mente movearis; ſed magis voluntatem tuam, charitatis paciſque gratia relinque, ac reprime. Et ſic * repugnantem tibi alloquere: Ego quidem, benedicte mi, tamquam rudis atque idiota aliquis locutus ſum, ſic conſiderans, ignoſce mihi, quoniam ignoranter locutus ſum. Sit autem ſicut ipſe dixiſti: & in hoc, re infecta, ac confuſus recedet à te turbarum excitator diabolus. Nam contendere, & propriam voluntatem oſtendere velle, turbas excitat, atque iracundiam incurabilem. Iracundia autem in ſinu impiorum requieſcit. Et iccirco dicebat Apoſtolus: Servum Domini, non oportet contentioſum eſſe.

*Epheſ. 6. Illud apud Ephræm eſt cap. 93. inter centum capita de Humilitate, &c. *al. adverſarium tuum. Eccl. 7. 2. Tim. 2.*

Contra veſtimentorum luxum, atque ornatum, &c.

Ex S. Ephræm.

QUi cultum atque ornatum ſectatur veſtium, ſuæ nocebit animæ: nam veſtimentorum luxus ac copia, animam perturbat Monachi. Cura ò Monache, internum potius opificium atque officium; & ne inutiles exornaveris parietes ac muros. Siquidem cellæ forma elegans, Monacho patientiam non præbet. Quæ ad neceſſitatem faciunt, quæramus: nam quæ ſuperflua ſunt, & diſtractiones nobis pariunt, damnoſa ſunt & pernicioſa.

Proprias laudes non affectandas, ſed repellendas.

*Ex Vita S. Ephræm. * al. indignari ſolent alii.*

ADmirabili Ephræm, ad alias ejus virtutes, & iſtud accedebat; quod aliorum de ipſo laudes valde verecundè audiret: eoſque à quibus laudabatur, non ſolum non admittebat: ſed manifeſtè ipſis indignabatur, quemadmodum ſugillantibus & maledicentibus, ſolent * ſocii atque amici.

Contra negligentiam.

Ex S. Ephræm.

OMnium bonorum proditio, atque amiſſio, eſt negligentia: cui gravis tandem ſuccedit captivitas.

Contra ſocordes, atque negligentes.

Ex S. Ephræm:

MOnachus in precatione negligens, ſtudet audire, Amen. Qui autem vigilanter, & attente precibus vacat; non afficitur tædio, neque conturbatur.

Tria bona ſervanda proponuntur.

Eſt inter 100. capita de Humil. Cap. 21.

BEatus ille frater, qui ſervat mandata Dei: & trium iſtorum ſatagit: ut nimirum vacet orationi, & meditationi. Scriptum quippe eſt: Vacate, & videte, quoniam ego ſum Deus. Et alibi: Pauper ſum ego, & in laboribus à juventute mea. Ac rurſus: Et in lege ejus, meditabitur die ac nocte.

Cavendum eſſe à ſcandalis.

Eſt inter 100. capita cap. 65. Habac. 2.

NEfas eſt Majores ſcandalo eſſe inferioribus, & ſeniores junioribus; ipſiſque malo exemplo eſſe improbæ converſationis. Nam ſcriptum eſt: Væ qui potat proximum ſuum ſubverſione turbida: quin potius ipſi forma & exemplum bonorum operum eſſe debent fidelibus.

Contra multiloquium, & linguæ vitium.

QUi ſermones multiplicat inter fratres, multiplicabit contentiones & odia ſibi: ſed qui linguam refrænat, ac temperat, diligetur. Magnum quippe lumen animæ eſt, timor Domini, ex ea tenebras depellens, ipſamque mundam, ac puram reddens. *Eſt inter 100. capita, de hum. cap. 74.*

Attendendum orationi.

QUi intentus eſt orationi, adurit Dæmones: at qui mente evagatur atque diſtrahitur, illudetur ab ipſis. *Eſt alibi apud S. Ephræm.*

Imbecillitatem infirmorum ſufferendam.

FRater, libenter infirmum ſuſtine: non enim qui valet, tua opera indiget, nam ſcriptum eſt: Non eſt opus valentibus medico, ſed malè habentibus: & vos qui potentes eſtis, imbecillitatem infirmorum, atque impotentium ſuſtinete. *Eſt apud S. Ephræm alibi. Matth. 9. Marc. 2. & Luc. 5.*

Præfecti baculus, ut ſit neceſſarius.

IN fratribus incompoſitæ vitæ, ac negligentibus, non oportet ceſſare Præfecti baculum: nam qui Divino timore ſuam nolunt refrænare mentem, humano terrore indigent; ut ſaltem per eum, ab inutilibus abſtineant: quemadmodum ſervus temperate, modeſteque ſe gerit, ob ſeveritatem ſui Domini. *Eſt apud S. Ephræm Adhortat. 4. de Virtute.*

Contra tentationes & inſidias Diaboli, cogitationeſque improbas, &c.

ASſidue ac ſine intermiſſione Dominum precari oportet, ut Dæmonum prævalere poſſimus inſidiis. Non enim nos ſolum in quiete ac ſolitaria vita conſtitutos divexant: ſed in domo etiam Domini, convenientibus nobis vehementer inſultant, maſculorumque * vultus impudenter atque incaute nos conſpicari faciunt, ſuggeruntque ad impuram uſque ipſam actionem: * tale quid noſtræ phantaſiæ imprimentes, ut ejuſmodi cogitationum ſordes atque quiſquilias mentibus infundant; talique modo etiam ab immaculatis Chriſti impediant, retrahantque myſteriis. Verumtamen per oculorum cuſtodiam, mentiſque attentionem, iſta ſuperabit continens ac temperans, divina adjuvante gratia. Decet ergo nos omni cuſtodia cuſtodire cor noſtrum, ac ſenſus: quoniam magnum nobis bellum eſt, ingenſque adverſarii in nos inſania: at non propterea detrectandum nobis eſt certamen; ſed repellendum quod ipſe per cogitationes molitur. Sicque ſinamus illum diſrumpi: novit quippe Dominus vexatorem noſtrum, quantaque cordibus noſtris cauteria immittat atque inſpiret. Cæterum pugnantium eſt, bene attendere, & cæſtum pugnamque non admittere: qui vero fœdus cum paſſionibus ſancit, cujuſmodi cum illis bellum ſuſcipiet? Ubi enim inimicitiæ, ibi bellum: & ubi bellum, ibi certamen: & ubi certamen, ibi & corona, ita ut ſi quis ab acerba liberari voluerit ſervitute, bellum cum * inimico committat, oportet.

Eadem ſunt in adhortat. 3. de Virtute. ** al. corpora.* ** al. Sic phantaſiam atque imaginationem nobis perſtringentes. Cor cuſtodiendum, & ſenſus ut muniendi.* NOTA. ** contra Diabolum ſuſcipiat.*

Quomodo coram Deo conſiſtendum, digneque ut communicandum, &c.

COnſideremus, ac mente perpendamus cariſſimi, illos, qui coram terreno conſtituti ſunt Rege, thronoque mortali miniſtrant ac corruptibili; quomodo omni cum reverentia atque timore, ſuo Regi adſiſtant. Si igitur ſic illi: nonne multo magis nos debemus coram Rege cæleſti cum timore, & tremore, omnique gravitate atque verecundia conſiſtere? Attendamus ergo nobis ipſi fratres; & caveamus impudenti oculo contemplari propoſita myſteria Dominici Corpors & Sanguinis. Nam ſi Moyſes non audebat aſpicere: quanto magis ipſi nos debemus reprimere, atique compeſcere? Nam ſcriptum eſt: Quicumque honorificaverint me, glorificabo eos; qui autem contemnunt me, ignominia afficientur. Tu enim ut homo conſideras: ipſe vero ut Deus, novit profunda cordis tui, & cogitationes tuas proſpicit. Non eſt enim creatura coram ipſo abſcondita. Quando ergo communicare volueris, dic ad eum: Ne mihi Domine ſancta iſta myſteria in judicium ſint, ac condemnationem: ſed in animæ & corporis ſanctificationem. Et ſic tunc cum timore ac reverentia accede: facietque * nobiſcum Deus miſericordiam ſuam.

Eadem ſunt in Paræn. 20. aliquibus mutatis. *Exod. 3.* *1. Reg. 2.* NOTA. ** al. tecum.*

EJUS-

EJUSDEM

¶ al. Ejuſdem Threnos, ſeu Lamentatio Beatiſſimæ Virginis Matris, quæ magna, & ſancta Paraſceve dicitur.

S. PATRIS EPHRÆM SYRI

Threni, id eſt, Lamentationes glorioſiſſimæ Virginis Matris Mariæ, ſuper Passione Domini.

Jo: 19. STans juxta Crucem pura & immaculata virgo, Salvatoremque in ea ſuſpenſum cernens, diriſſimas plagas perpendens, & clavos, querimonias, alapas, flagellaque proſpiciens, magno cum planctu, lamentiſque dolore plenis exclamabat, dicens: Mi fili dulciſſime, fili mi cariſſime, quo modo Crucem iſtam portas? Mi fili, & mi Deus, quo pacto ſputa, clavos, & lanceam ſuffers? quo pacto colaphos, irriſiones, injurias, ac contumelias pateris? quo pacto coronam ſpineam, veſtemque purpuream, ſpongiam, arundinem, fel & acetum ſuſtines? Quomodo in ligno pendes mortuus, ac denudatus, fili, qui cœlum nubibus tegis? Pſal. 146. Quomodo ſitim tuliſti: qui univerſorum es conditor, quique maria & aquas omnes creaſti? Quomodo innocens, in medio flagitioſorum & impiorum moreris? Quid feciſti: aut in quo Hebræorum gentem, fili mi, offendere potuiſti? Et cur ſcelerati ſimul atque ingrati illi, te in ligno Crucis ſuſpenderunt? quorum claudos, & languentes plurimos ſanaſti, mortuos ad vitam revocaſti, paralyticum conſolidaſti, mi fili benigniſſime: quique a nativitate cæcum illuminaſti, Salvator optime; & viduæ filium vitæ reddidiſti, o vita univerſorum: qui Chananææ filiam ſervaſti, & Centurionis filium a morte liberaſti. Arena quantumcumque numeroſa, ſuam habet menſuram: at tua, mi fili, miracula omnem plane modum ſuperant. Lazarum a monumento ſuſcitaſti fœtidum: Lazare mi, inquiens, exi de ſepulcro foras: & tua eum vox traxit ab inferis, & ad vitales * revocaſti auras. At tu quomodo jam occideris, mi fili dulciſſime, idemque magnanime Deus? Deficit mihi animus, dum te Cruci ſuffixum intueor, conclavatumque ac plagis plenum, amantiſſime fili. O Judæi impii, Chriſtique interfectores, in Deum iniqui, & in Creatorem veſtrum ingrati. Numquid in eremo ipſe vos manna aluit? Numquid per Moyſen, mare diremit: & in terram promiſſionis vos traduxit? Verum tu, popule nequam, & abnegator Chriſti, pro beneficiis maleficia; pro bonis & commodis, mala atque contraria rependis: fel, pro manna; & pro aqua, acetum reponens: potione enim amariſſima, te potaverunt iniquiſſimi illi, mi fili. Quinque hominum millia, quinque paviſti panibus: & ipſam Judæam tuis impleviſti prædicationibus, dilectiſſime fili. Sed ubi modo ſpecies atque pulchritudo tua, mi fili? ubi tuus ille nunc decor? Et quomodo in Cruce jam exſtinctus es, fili mi, & Deus meus? Sol ſuum obſcuravit lumen, & a ſe alius factus eſt. Lucida luna in tenebras verſa eſt: petræ ſciſſæ ſunt, & monumenta aperta, ipſumque templi velum in duas partes diſciſſum eſt. Creaturæ illæ ſuum agnoverunt Creatorem, atque opificem: & perverſi iſti, ac miſeri Hebræi ſuas obturarunt aures, clauſeruntque oculos, ne Solem nullo unquam tempore occidentem adſpicerent, mi fili. O Gabriel Archangele, & miniſter Dei. O Gabriel Archangele, age jam, & tuere cauſſam. Ubi illud nunc Ave, o Angele? Ubi Ave illud benedictum, quod ad me dixiſti, o nuncie? Ubi modo illa lætitia, ac benedictio, qua dixiſti mihi: Benedicta tu in mulieribus? Quorſum vero dolorem, & victimam, quam dilectiſſimi filii mei nomine acceptura eram, non patefeciſti: dum magnum illud mihi gaudium, quod ab initio percepi, ſignificaſti? In continuis tribulationibus, atque gemitibus fui: ſemperque immenſam Judæorum invidiam, & perverſorum erronum ac tranſgreſſorum ingratitudinem ſuſtinui. O Simeon admirande: ecce jam gladius, quo cor meum trajiciendum prædixiſti. Ecce gladium: ecce vulnus, mi fili, & Deus meus. Mors tua, cor meum ſubiit: diſrupta ſunt mea viſcera: lumen meum obſcuratum eſt; pectuſque meum dirus gladius pertranſiit. Tremendam tuam paſſionem intueor, fili mi, & Deus meus. Immeritam mortem tuam cerno: nec ſuccurrere queo. Ubi modo forma tua, ac decor, mi fili? Miſerere jam deſolatæ, atque orbatæ matris, mi fili. Miſerere dejectæ ac derelictæ Mariæ, o dulciſſime. Miſerere, pientiſſime fili: & me conſolare. Reſpice, mi fili, lacrymas meas: attende ſuſpiria mea ac gemitus, & os tuum aperi. Solatium mihi præbe, mi fili. Non enim habeo prorſus, ubi vel caput reclinem, Non alius mihi ſupereſt cognatus, pater vel mater, frater aut ſoror, qui animum mihi reddant. Tu mihi es pater, tu frater, tu filius. Tu mihi vita, & ſpiritus, ſpes, atque protectio. Tu mea es conſolatio, & creatio. Tu Dominus meus, & Deus meus: tu creator, & opifex meus.

Marginal notes: Matth. 8. Marc. 1. Luc. 5. 6. 7. 14. Jo: 9. 11. Matth. 15. Matth. 8. Jo: 11. * al. revocavit. Exod. 16. Exod. 14. 15, & Joſu. 2. 3. Matth. 27. Marc. 15. Luc. 23. Jo: 19. Pſal. 68. Jo: 6. Luc. 9. Matth. 27. Marc. 15. Luc. 23. Jo: 19. Luc. 1. Ibid. Ibid. Luc. 1. Luc. 2. Matth. 8. & Luc. 9. Pſal. 30.

meus. Plangite jam mecum, cunctæ diſcipulæ A Domini: quæ dolores meos, & profundiſſima cordis mei vulnera adſpicitis. Tu mihi, jam Crux ſanctiſſima, lignumque benedictum decumbe: ut dilectiſſimi filii mei, ac Dei mei plagas exoſculer, propriumque filium ſalutem: ut filii mei corpus amplectar, & os ſuaviſſimum, oculoſque ac faciem, manus atque pedes, & cædem iniquiſſimam deoſculer. Decumbe, crux veneranda, decumbe. Eximia, o Crux, tua eſt gloria: magna tua gratia, im- B menſaque vis tua atque potentia. O lignum ſanctum, ac benedictum: in quo Deus tuus atque Creator innocens, inſtar latronis & nocentis, expanſus eſt.

Honor ac reverentia ut exhibeatur lanceæ Domini, arundini, clavis, ac ſpongiæ, reliquiſque paſſionis Dominicæ inſtrumentis, contra hæreticos.

Mi fili, fili mi ſuaviſſime atque cariſſime, honoro tuas illas afflictiones: colo & adoro miſericordiam, & magnanimitatem tuam. Veneror lanceam, vulnus, arundinem, clavos, ſpongiam, alapas, irriſiones atque opprobria, C fel & acetum, ſputa, colaphos, & verbera, mi fili dulciſſime. Sed quoniam cuncta illa, creaturæ tuæ gratia, perpeti placuit; ignominia tua, mi fili, gloria cunctis facta eſt: tuaque mors toti mundo vita evaſit. Verum enimvero, reſurge quamprimum, mi fili, & Deus, ſicut prædixiſti mihi: ut totus mundus ſalvus fiat. Mortem atque interitum tua morte protriviſti ac conculcaſti: ut gaudium majus mihi humili matri tuæ affulgeat, mecumque lætentur cuncti dilecti tui: erubeſcant autem, & confundantur quicumque tui inimici.

Præcatio Auctoris ad glorioſiſſimam Virginem Mariam.

Sed te, jam nos, o pura & immaculata, eademque benedicta Virgo, magni filii tui, univerſorumque Dei mater inculpata, integra, & ſacroſanctiſſima, deſperantium atque reorum ſpes, collaudamus. Tibi, ut gratia pleniſſimæ benedicimus, quæ Chriſtum genuiſti Deum & hominem: omnes tibi procidimus: omnes te invocamus, & auxilium tuum imploramus. Eripe nos, o Virgo ſancta, atque intemerata, a quacumque neceſſitate ingruente, & a cunctis tentationibus diaboli. Noſtra conciliatrix, & advocata in hora mortis, atque judicii eſto: noſque a futuro inextinguibili igne, & tenebris exterioribus libera: & Filii tui nos gloria dignare, o Virgo, & mater dulciſſima, ac clementiſſima. Tu ſiquidem unica apud Deum Chriſtianorum ſpes noſtra es ſecuriſſima, & ſanctiſſima. Cui gloria & honor, decus atque imperium, in ſempiterna ſecula ſeculorum. Amen.

Matth. 8. 13. 22. 25 Marc. 9. Luc. 3.

EJUSDEM

S. PATRIS EPHRÆM SYRI

SERMO, De Sanctiſſimæ Dei Genitricis Virginis MARIÆ Laudibus.

** al. De Beatiſſimæ ac glorioſiſſimæ Dei Matris laudibus.*

INVIOLATA, integra, planeque pura ac caſta Virgo Dei genitrix Maria, Regina omnium, ſpes deſperantium, Domina * noſtra glorioſiſſima, eademque optima, ac præcellentiſſima: ſublimior cælitibus, candidior Solis radiis atque fulgoribus: honoratior Cherubim, & multis oculis ¶ claris Spiritibus perſpicacior. Sanctior Seraphim, & incomparabiliter reliquis omnibus ſupernis exercitibus glorioſior. Unica ſpes Patrum, gloria Prophetarum, præconium Apoſtolorum, honor Martyrum, lætitia Sanctorum, & lumen * probatiſſimorum Abraham, Iſaac, & Jacob: decus Aaron, ſplendor Moyſis, & Gedeonis vellus: cœtus Hierarcharum; omniumque Sanctorum, ac Virginum corona, ob immenſum fulgorem atque ſplendorem inacceſſa. * Thuribulum aureum, lucerna clariſſima, urna pulcherrima cæli manna geſtans: tabula ſcriptam legem mortalibus adferens, arca vera, charta diviniſſima, princeps omnium prudentiſſima ac D ſagaciſſima, & * lucifera virgo: conſolatrix ſanctiſſima, & dux univerſorum, ſacratiſſima puella. O rube ardens incombuſte, & prædium patens, viridanſque Aaronis virga. Virga enim vere extitiſti: & flos, filius tuus. E radice quippe David, ac Salomonis germinavit Chriſtus creator noſter, Deus & Dominus omnipotens, ac ſolus altiſſimus. Tu Deum genuiſti & hominem, Virgo ante partum, virgo in partu, & virgo poſt partum. Claves il- E las portæ orientalis ſemper clauſæ non excuſſit Deus creator tuus, in virginali tuo utero ſine ſemine carnem indutus; teque, o clariſſima, talem præſervans, qualis ante partum fueras. Per te reconciliati ſumus Chriſto Deo noſtro, filio tuo dulciſſimo. Tu peccatorum, & auxilio deſtitutorum unica advocata es, atque adjutrix. Tu portus * naufragantium tutiſſimus: tu mundi ſolatium. Tu orphanorum ſuſceptio: tu captivorum redemptio atque liberatio: tu ægrotantium exultatio, mœſtorumque conſolatio,

** al. mea.*

¶ πολυομμάτων. al. perſpicaciſſimis ſpiritibus.

** al. optimorum. Judic. 6.*

** θυμιατήριον. Heb. 9. & Apoc. 8.*

** al. clariſſima. Exod. 3.*

Nu. 17. & Hebr. 9.

Ezech. 44. Eſai. 22.

Apoc. 3.

** al. procellis adverſitatum divexatorum, &c.*

latio, & omnium ſalus. Tu Monachorum ac ſolitariorum ſtabilimentum, & ſpes ſecularium. Tu virginum gloria, corona, ac gaudium. Tu mundi lætitia, o Domina princeps, atque regina præſtantiſſima, & perquàm benedicta, puella honoratiſſima, & dominarum

INVOCATIO PIA S. MARIÆ VIRGINIS.

domina puriſſima atque caſtiſſima. Sub tuum præſidium confugimus, o ſancta Dei genitrix; ſub alis pietatis atque miſericordiæ tuæ, protege & cuſtodi nos. Miſerere noſtri, qui ſordibus peccatorum conſpurcati ſumus: qui ſceleribus atque delictis quàmplurimis Creatorem Deum noſtrum, & judicem univerſorum offendimus: ne adverſus nos inſoleſcat, ac glorietur Satanas pernicioſiſſimus: ne in nos inſurgat deteſtandus inimicus noſter: ne ſervos tuos à tui ſpe excidere * cognoſcamus; neve calumnietur nos * detrectantium lingua. Non nobis eſt alia, quàm in te fiducia, o virgo ſinceriſſima. Ex ulnis ſiquidem maternis tibi, Domina noſtra, dediti ſumus miſeri, tuique clientes appellati: ne igitur a maligno Satana ad inferni portas abduci nos ſinas. Tu enim noſter es portus, o Virgo intemerata, & præſes pia auxiliatrix. Sub tua denique tutela, & protectione toti ſumus: quare ad te unicam confugimus, crebriſque te lacrymis, o * beatiſſima mater, imploramus, tibique procidimus, ſuppliciter clamantes ac deprecantes, ne dulcis filius tuus Salvator noſter & vitæ omnium dator, ob plurima quæ commiſimus ſcelera, e medio tollat nos, miſerabileſque animas noſtras inſtar leonis diripiat; aut ſicut ficum * ſterilem, nos excidat. Cæterum * obſecramus, ut ad Chriſtum ſecuri pervenire poſſimus, aulaſque illas beatorum ſubire, ubi non ſunt lacrymæ, neque luctus, non vexatio, non moleſtia, non calamitas, non mors, non cruciatus, non locorum anguſtiæ: ſed lætitia inexhauſta, voluptas juſtorum maxima, deliciæ infinitæ, exultatio & jubilatio, gloria & ſplendor. Reple deinceps os meum gratia dulcedinis tuæ, o * Domina: & illumina mihi mentem, o gratia plena, move linguam meam, & labia, ad laudes tibi alacriter, lætoque animo decantandas, & præſertim dulce illud melos angelicum longe celebratiſſimum, quod Angelus Gabriel in Nazareth, ſervili habitu ad te Virginem, matremque Dei mei integerrimam, clamans cecinit: ſalutationem, inquam, maxime congruentem atque decentem, & digniſſimam mundi ſalutem, cunctarumque animarum medelam atque tutelam. Dignare me ſervum tuum humilem laudare te, Virgo ſacrata, ac ſuaviter dicere: Ave præclarum, & electum vas Dei. Ave domina Maria, gratia plena. Ave inter mulieres, virgo beatiſſima. Ave ſtella * fulgidiſſima, ex qua Chriſtus proceſſit. Ave lux ſplendidiſſima, ma-

** al. videamus.*
** al. os loquentium iniqua.*
** al. o celeberrima.*
Matth. 21. Marc. 11.
** al. rogo atque obſecro, &c.*
Eſai. 25. Apoc. 7. 21.
** al. o Maria. Luc. 1.*
Ibid. Luc. 1.
Ibid.
** al. ave radix ſanctiſſima, ex qua, &c.*

A ter & virgo. Ave, quæ admirabiliter Regem omnium peperiſti. Ave, per quam clariſſimus Sol juſtitiæ nobis illuxit. Ave Regina, ac Domina cunctis ſublimior. Ave canticum Cherubim ac Seraphim, & hymnodia Angelorum.

ENCOMIA PULCHERRIMA.

Ave pax, gaudium, conſolatio, & ſalus mundi. Ave humani generis lætitia. Ave Patrum præconium, & decus Prophetarum. Ave pulchritudo Martyrum, & Sanctorum corona. Ave piorum gloria, & * laus in ſolitudine de-
B gentium. Ave præclariſſimum cœleſtis hierarchiæ ornamentum. Ave pulchra hymnographorum omnium oratio. Ave præſtantiſſimum univerſi orbis terræ miraculum. Ave terrigenarum omnium oblectamentum. Ave paradiſe deliciarum, totiuſque amœnitatis, & immortalitatis. Ave lignum vitæ, gaudium, & voluptas. Ave lilium convallium, & * vallis fidelium, mundique ſalus. Ave portus tranquil-
C liſſime, & a fluctibus procelliſque agitatorum liberatrix deſideratiſſima. Ave periclitantium opitulatrix. Ave progenitoris illius Adam reſurrectio. Ave jucunda libertas. Ave omnium parens. Ave * fons gratiæ, & totius conſolationis. Ave peccatorum refugium, atque diverſorium. Ave laborantium propitiatorium. Ave profugium in Hieroſolymis. Ave throne creatoris * noſtri glorioſiſſime. Ave ævi ſplendor illuſtriſſime, ac fulgentiſſime.
D Ave ſpes omnium proborum, rebus adverſis afflictorum. Ave dulce converſorum * ſolamen, atque præſidium. Ave virorum pariter atque mulierum regina & patrona. Ave Dei & hominum mediatrix optima. Ave totius terrarum orbis conciliatrix efficaciſſima. Ave domina noſtra, fœdus pacemque fidelibus tuis impetrans, & * ſceptrum cunctis imperans. Ave gloria, & lætitia omnium ſacerdotum.
E Ave virgo, ſolitariorum ſolatium. Ave regina ſupernorum civium, & domina Angelorum. Ave porta cœlorum, & ſcala, aſcenſuſque omnium. Ave portarum cœleſtis Paradiſi reſeramentum. Ave noſtra conſolatrix: quæ mœrores ſedaſti, & oppreſſorum moleſtias leniiſti, cunctaſque oppreſſiones ſuſtuliſti. Ave clavis * regni cœleſtis. Ave portus tutiſſime, in hac vita navigantium. Ave animæ noſtræ ſpes fida, & optima. Ave firma ſalus uni-
F verſorum Chriſtianorum, ad te ſyncere ac vere recurrentium. Ave lumen luciſſimum, quo mundus illuſtratur. Ave mater alma Chriſti filii Dei vivi. Ave [noſtra * omnium protectio inſignis, & gloria. Ave, quæ nullo ſpatio comprehenſum, tuo ſinu ac ulnis comprehendiſti. Ave, quæ Chriſtum, vitæ datorem educaſti: Chriſtum inquam, miſericordiſſimum omnium creatorem, dulciſſimum Dominum * noſtrum JESUM, educatorem atque altorem totius mundi, benigniſſimum humani generis ama-

** ὕμνος.*
** al. vallum.*
** al. flos.*
** al. mei.*
** al refugium.*
** σκῆπτρον.*
** al. clavis cœlorum, & regni Chriſti.*
† al. noſtrorum genitorum protectio.
** al. meum.*

amatorem, & Patrem * cunctorum omnipotentem: Cui convenit omnis honor, gloria, decus, & potentia in perpetuum; laus & jubilatio, atque magnificentia, una cum æterno Patre, & Sancto Spiritu: nunc & ſemper, & in infinita ſecula ſeculorum. Amen.

* al. & Patrem meum omnipotentem.

Precibus & meritis Sanctiſſimæ Dei genitricis Mariæ ſemper Virginis, exercituumque omnium cœleſtium, & univerſi cœtus Angelorum, Cherubim & Seraphim, Prophetarum & Apoſtolorum, Martyrum & * Confeſ- A ſorum, Sanctorumque omnium interceſſionibus, miſerere tuæ creaturæ, mi Deus clementiſſime: & a dextris tuis in hora tremendi judicii, humiles ſervos tuos colloca. Neque, o Domine, vitæ auctor ac dator, ad opera noſtra mala, quæ, * legem tuam tranſgrediendo, commiſimus, aſpexeris: ſed potius ad immenſam clementiam, & pietatem, atque miſericordiam tuam benigne reſpicias, obſecro, noſtrique miſerearis. Amen.

* al. ac hierarchiarum.

* al. adverſus legem tuam prævaricando, fecimus, &c.

EJUSDEM

S. PATRIS EPHRÆM SYRI

Ad Sanctiſſimam Dei Genitricem,

ORATIO.

IMMACULATA & intemerata, incorrupta & prorſus pudica, atque ab omni ſorde ac labe peccati alieniſſima, Virgo Dei ſponſa, ac Domina noſtra: quæ Deum & hominem mundo mirifica ac glorioſa conceptione tua peperiſti, Deumque Verbum hominibus miro modo conciliaſti; & rebellem humani noſtri generis naturam cœleſtibus conſociaſti: unica ſpes deſperantium, oppreſſorum auxilium, & ad te recurrentium præſentaneum ſublevamen, omniumque denique Chriſtianorum firmum præſidium: me * maximum peccatorem, enormibuſque meis cogitationibus, verbis, ac factis effectum viliſſimum, atque adeo fallaces voluptatum illecebras animo plane ſervili atque abjecto amplexatum, ne averſeris, obſecro: quin potius, ſicut mitiſſimi ac clementiſſimi Dei mater es, ita me peccatorem benigniſſime ſuſcipe, & meam ſordidiſſimam, * impuriſque labiis meis expreſſam orationem clementer admitte: nec non dulcem quidem filium tuum, meum autem Dominum ac Deum maternis pietatis tuæ viſceribus amanter libenterque exora: ut ipſe mihi quoque illa inexhauſtæ miſericordiæ ſuæ viſcera reſerare dignetur: & poſtpoſitis innumerabilibus pecca- B tis meis, ad ſalutarem me pœnitentiam convertat, ſuaque me rectius complere mandata faciat. Adeſto mihi nunc, & ſemper, o Virgo Dei genitrix, mater miſericordiæ, benigna & clemens, in præſenti quidem vitæ curſu fervens protectrix atque auxiliatrix, hoſtiles quoſcumque impetus a me avertens, & in via ſalutis me conſtituens; ac in extremo vitæ articulo miſeram meam animam conſervans, C & tenebroſos atque horrendos peſſimorum dæmonum aſpectus ab ea procul repellens: in tremendo autem die judicii, ab æterna me damnatione liberans: & poſtremo, in numerum juſtorum me referens; atque inacceſſæ tui filii & Dei gloriæ me hæredem efficiens. Quod utinam, per piam interceſſionem tuam atque patrocinium, Domina mea, ſanctiſſima Dei mater, mihi, & omnibus humiliter ad te recurrentibus, & ſpem totam in te figentibus poſt D hoc exilium concedatur, gratia, miſeratione, & benignitate unigeniti tui filii, Domini & Dei, ac Salvatoris noſtri Jesu Chriſti: Quem decet omnis gloria, honor, potentia, & adoratio, cum æterno ejus Patre, & Sancto ac vivifico Spiritu: nunc & ſemper, & in æterna ſecula ſeculorum. Amen.

* al. ſceleſtiſſimum.

* al. indigniſque.

INVOCAT BEATAM MARIAM VIRGINEM.

EJUSDEM
S. PATRIS EPHRÆM SYRI
PIA, ET HUMILIS AD DEUM, *ORATIO.*

Ex antiquo MS. Vaticano Cod. 517. pag. 38.

HEI mihi, hei mihi Domine, tanta ſunt vitia atque peccata mea, ut vix elabi * poſſint. Ultra modum, me miſerum vitiis conſpurcavi: ſpontaneo me ſtudio coinquinavi, ſponte me maculavi, proprio me arbitrio perdidi; infelix ego graviter deliqui, uſu malo diſtrictus detineor: volo agere bona, ſed deſideriis carnis aggravor, & ad peccandum conſuetudo me prava conſtringit. Hei mihi, hei mihi miſero & infelici, in tantis peccatis, in tantis criminibus, in tam multis iniquitatibus conſtituto, atque involuto: quid primum plangam, quid primum lugeam, pro quibus delictis lacrymas fundam, equidem ignoro. Memorare, Domine, non ſufficio tantorum criminum geſta. Succurre mihi Deus meus, antequam moriar, antequam mors me præveniat, antequam tartara me rapiant, antequam tenebræ me involvant; priuſquam ad tormenta properem, antequam flamma ignis me comburat, priuſquam ſine fine crucier: reus terreor pavore peccati; metuo diem judicii, ubi ſi juſtus vix ſalvabitur, ego peccator, & impius ubi parebo? Quid dicturus ſum, cum ante tribunal tuum fuero præſentatus? Quid faciam, cum ante conſpectum tuum venero? Quid reſpondebo? væ mihi, quia peccavi, quia tranſgreſſus ſum mandatum tuum. Nullum enim invenitur peccatum, cujus ſordibus non ſim coinquinatus. Nullus eſt vitiorum morbus, quo ego miſer non ſim pollutus. Ut bene viverem promiſi, ſed quod pollicitus ſum non ſervavi: ſemper ad peccandum redii, ſemper delicta mea iteravi; numquam in melius mores mutavi, numquam a malefactis receſſi: plurimos etiam coinquinavi, meipſum perdens; plurimos pravis moribus ad iniquitatem perverti: ſcelere meo multæ animæ perierunt; exemplis vitæ meæ multi ſubverſi ſunt; iniquitate mea, multis cauſſa malorum fui. Orate

** al. poſſim.*

Rom. 7

1. Petr. 4. Pſal. 129.

A pro me ad Dominum, viri ac fratres ſancti: obſecrate pro me, omnis plebs ſanctorum; ſi forte miſereatur mei Deus; ſi forte auferat a me iniquitatem meam, & miſericordiam mihi præſtet. Revertere jam Deus meus; revertere, & non me deſpicias: neque me perdendum in poteſtate dæmonum derelinquas. Et licet delicta mea ſint gravia, Tu tamen clemens, tu pius, tu multæ miſerationis; nullumque a miſericordia tua repellis: ſed ultro

B clementiam tuam profers, & peccatores expectas, ut redeant. Quàm multi enim ſcelerati, quàm multi luxuriis dediti, quàm multi concupiſcentiis ſeculi detenti, bonitate tua Domine, ad indulgentiam pervenerunt: multis vero redeuntibus, gratis veniam donaſti. Oſtende igitur in me, piiſſime Pater, clementiam tuam; pateat mihi venia, pateat indulgentia: non abneges, obſecro, uni, quod plurimis contuliſti.

C Scelera mea non defendo: peccatum meum coram te confiteor; diſplicet mihi quod feci, diſplicet quòd erravi, diſplicet quòd majeſtatem tuam offendi: peccatum meum accuſo, culpam meam agnoſco; confeſſionis reus appareo. Suſcipe, quæſo, omnipotens Deus, clamorem pœnitentis: audi vocem precantis; exaudi vocem peccatoris ad te clamantis: Peccavi, Deus, miſerere mei: peccavi, Deus, propitius eſto mihi peccato-

D ri. Si iniquitates meas, o Domine, * recordatus fueris; quomodo ſuſtinebo? Memorare quæ mea ſubſtantia: memento Domine, quia terra ſum: memorare, quia pulvis & cinis ſum. Aperi mihi manum tuam: porrige dexteram tuam: parce malis meis: parce criminibus: indulge ſceleribus. Sana animam meam, quia peccavi tibi: Tibi inquam, quem decet omnibus honor, & gloria, in ſecula ſeculorum. Amen.

** vulg. obſervaveris Pſal. 88. Job. 7. 10. 25. Gen. 3. 18. &c. Job. 14. Pſal. 40.*

HOMI-

HOMILIA SANCTI EPHRÆM, DE DIE JUDICII.

Ex Cod. Palat. 556. pag. 33.

OBſecro igitur vos, Fratres chariſſimi, venite projiciamus a nobis omnem ſollicitudinem actuum terrenorum, ne obligetur mens tua in terrenis negotiis, quia omnia terrena pertranſeunt, omnia depereunt, omnia evaneſcunt, nequaquam nobis prodeſſe poterit in illa hora judicii, niſi converſatio ſancta, & bona opera, quæ hinc de (1) coloribus nobiſcum. Futurum namque eſt, ut unuſquiſque noſtrum, & actus ſuos, & cogitationes ante tribunal tremendi judicii deferat. Contremiſcit cor meum, & renes mei diſſolvuntur, quotieſcumque recogito, quod revelandæ ſint cogitationes & ſermones, actus noſtri in die judicii: grandis enim timor erit, fratres dilectiſſimi, & grandis tremor, o Amici mei. Quis eſt enim qui non timeat, aut quis non contremiſcat, ac lamentetur, ac lugeat, eo quod ibi omnia manifeſtabuntur, quæ hic in occulto tenebris geſta ſunt? Intelligite, fratres mei, hoc, quod vobis dico, & conſiderate exemplum, quod vobis ob veſtram intelligentiam profero, arboris fructiferæ in tempore ſuo. Primum intrinſecus concipiunt fructum, poſtea vero divino nutu extrinſecus proferunt, ſecundum naturam, & fructum, & folium; ſic & in illa die terribili omnes homines quæcumque in hoc ſeculo, quaſi in tempore ſuo occulte intrinſecus ſive bona, ſive mala geſſerunt; ibi quaſi fructus proprios ante tribunal domini proferunt. Tunc juſti bonos & jucundos proferunt fructus. Sancti ſimiliter fructus ſuaviſſimos, & omnibus gratiarum floribus exornatos. Martyres vero ſuppliciorum & pœnarum fructus patientiæ glorioſos. Monachi autem ſanctæ converſationis ſuæ, ideſt continentiæ, humilitatis, vigiliarum, & orationum atque in obedientia, immarceſcibiles proferunt fructus. Peccatores vero & impii ac profani proferent fructus turpiſſimos & execrandos, plenos confuſione & opprobrio, ululatu, & luctu, vermium quoque immortalium, & ignis inextinguibilis cum gemitu. Tremendum vero, o dilectiſſimi fratres, ibi judicium, in quo ſine teſtibus omnia manifeſtantur; ibi adſiſtunt millia millium, & decies dena millia Angelorum, & Archangelorum, Cherubim & Seraphim, ubi juſtorum chori circumſtant, Patriarcharum, & Prophetarum, Apoſtolorum, & Martyrum, & om-

(1) Forte, detulerimus.

A nium omninoque ſanctorum. Quid ergo negligimus dilectiſſimi fratres? ecce nunc tempus concluditur; dies appropinquat, in quo omnia occulta noſtra a lumine arguuntur. Si ſciremus, fratres, quid immineat, vel incumbat, jugiter plangeremus, obſecrantes Dominum diebus & noctibus ſine ceſſatione, ut liberet nos ab æterna confuſione, & perennibus tenebris. Obſervetur (2) enim omnes hos peccatores ante tribunal gloria ejus cum metu ani- B mo, & tremore, & contremiſcet omnis creatura; & ipſa agmina Sanctorum Angelorum expaveſcent in die adventus ejus. Quid (3) ergo tunc dicimus, ſi in hoc tempore parvo negligenter vixerimus, ipſe enim nos patienter expectat, & omnes ad ſuum regnum invitat. Rationem enim exquiret a nobis pro hanc negligentiam noſtram, & dicit nobis: Propter vos incarnatus ſum, propter vos in terris pa- C lam converſatus ſum, propter vos conſputus ſum, propter vos in palmis in facie verberatus ſum, propter vos crucifixus ſum, propter vos ſuſpenſus ſum in ligno, felle cibatus ſum, & aceto potatus ſum, ut vos ſanctos, & cœleſtes efficiam; regnum meum donavi vobis, Paradiſum meum aperui vobis, omnes vos ſanctos vocavi, Patrem meum obtuli vobis, Spiritum Sanctum vobis miſi; ampliora bonorum omnium, quid debui facere & non feci vobis ta- D men ut ſalvemini, humilem voluntatem veſtram ſolummodo quæſivi, non vos coëgi, ut ne ſaluti veſtræ cauſa neceſſitatis eſſet occaſio: Dicite mihi peccatores, & mortales atque paſſibiles ſecundum naturam: Quid paſſi eſtis propter me dominatorem veſtrum, quum ego pro vobis impaſſibilis paſſus ſum? Ecce itaque præparatum eſt regnum, & vita requieſcit, lætitia in lumine ſempiterno: præparata eſt E etiam mors, & vita, pœna, luctus, & tenebræ, eligat unuſquiſque, ut propria voluntate voluerit, rectam viam incederit. Venite adoremus, dilectiſſimi Fratres, & procidamus, & ploremus ante Dominum, qui fecit nos, dicentes ei: o Dominator, & Domine, hæc omnia ut Deus ſuſtinuiſti pro nobis. Nos autem peccatores ſemper te exacerbamus, & beneficiis tuis ſumus ingrati. Tu Deus ſine initio, natura incomprehenſibilis, miſericors, & pius, complacuiſti gratia tua, per paſſionem crucis peccatores ſalvos facere, qui te

(2) Ita.

(3) Vide ſupra pag. 1. a tergo.

Ita.

non noverunt , donans ei poſt indulgentiam delictorum etiam lumen ſcientiæ tuæ . Quid ergo retribuit genus humanum tibi inviſibili, & benigniſſimo Domino ? nam quum impii eſſemus, non ſecundum naturam; ſed propria voluntate , quaſi pius atque amator omnium ſalvaſti nos ; ſed iterum per negligentiam noſtram , atque peccata incidimus ; tu autem idem ipſe es ſemper miſericors , & miſerator , terribilis & glorioſus , conditor ſeculorum patienter ab initio ſuſtinens perverſitatem noſtram , donans nobis tempus pœnitentiæ, & remiſſionem peccatorum pro ineffabilibus miſerationibus tuis,quas oſtendiſti nobis.Filius Dei, victus nobis es Domine Deus noſter a caritate tua , & a ſanctis miſerationibus tuis , ut per crucem tuam totum mundum ſervares : niſi enim victus fuiſſes caritate , miſericors Chriſte temetipſum hoſtiam vivam & immaculatam nunquam pro peccatoribus obtuliſſes . Qui illuminaſti gratia tua univerſum mundum , illumina quod in me eſt tenebroſum . Oculus enim meus velatus eſt & cæcus ; illumina eum ſemper , & miſerationibus tuis ut craſſante diabolo penitus obſcuretur : illumina etiam noſtros interiores oculos dominator Domine . Voce igitur diligamus , tibique confiteamur : ex caritate omnes voluntates tuas perficere valeamus . Hoc ergo præſta nobis miſericors Chriſte , ut pleni gratia , & illuminatione ſcientiæ tuæ , cum fide , & ſanctificatione accedamus ad calicem tuum , ut proficiat ad remiſſionem peccatorum , non ad condemnationem in die judicii ; quia quicumque myſteriis tuis indignus acceſſerit , ſuam animam ipſe condemnat, non ſe caſtigans , ut te cœleſtem regem atque immortalem ſponſum in ſui pectoris puriſſimum ſuſcipiat thalamum . Nam anima noſtra ſponſa eſt immortalis ſponſi . Copula autem nuptiarum , cœleſtia Sacramenta ſunt : quia quum manducamus Corpus ejus, & Sanguinem ejus bibimus , & ipſe in nobis eſt , & nos in eo . Attende ergo tibimetipſi , feſtina cordis tui thalamum jugiter virtutibus exornare , ut manſionem cum benedicto Patre ſuo faciat apud te , & una cum Angelis coram & Archangelis erit tibi laus & gloriatio , & cum magna exultatione , & gaudio ingrediaris in Paradiſum . Quid enim præter ſalutem tuam,o homo, Deus quærit a te ? ſi autem neglexeris , & ſalvus fieri nolueris , rectaſque vias Domini non ambulaveris , nec mandata ejus cuſtodieris , temetipſum interficies , & a cœleſti thalamo Domini temetipſum expellis . Deus Spiritus Sanctus ſine peccato ſolo propter te Filio ſuo non pepercit , & tu infelix tui non miſereris ? expergiſcere itaque a ſomno tuo parumper , o miſerande : aperi os tuum , obſecra eum , projice a te onera peccatorum , ora fre-

Ita. Lege, ut infra p. 581. Dominus ſolus ſine peccato proprio Filio non pepercit.

A quenter , ſine ceſſatione lacrymas funde , mollitiem animæ fuge , negligentiam execrare , malitiam non ama , ama vero manſuetudinem , dilige continentiam , meditare pſalmodiam , feſtina frater , ora , donec tibi datum eſt tempus , dilige Dominum ex tota anima tua , ſicut & ille dilexit te . Es tu templum Domini , & Dominus excelſus habitavit in te ; anima autem Dominum habens in ſe , templum eſt Domini . Divina etiam myſteria celebrant B in ea . Angeli , & Archangeli lætantur ei , & frequenter eam viſitare feſtinant .

Beatus vir qui Dominum ex toto corde dilexerit , & mundum iſtum , & omnia quæ in eo ſunt, tota virtute odit , ut te ſolum ſanctum poſſideat pretioſam margaritam , & vitæ ſuæ theſaurum . Vere enim dilectio Domini gratia , & dulcedine plena eſt , & beatus eſt qui cuſtodivit eam , nec eſt exſatiatus ab ea . Ignis C enim immortalitatis eſt caritas Domini. O molliſſimum caritas Domini vinculum , ſtuporis & miraculum plenum , quod nec ſecare potuit , *Ita.* nec ſolvi ; bis acutus eum gladius non ſecavit , flagrans ignis non ſolvit ; membra ſecabantur , caritas non ſecabatur ; comburebantur viſcera , & vincula non ſolvebantur ; mergebantur iterum in profundum ſanctorum corpora , & caritas Domini non potuit aliquid demergi . Quis putas non admiretur de hoc vinculo ca- D ritas ? Quicumque ergo puro corde Dominum & ſincere dilexerit , talem caritatem habere probatur . Hanc caritatem dedit Dominus Eccleſiæ ſuæ , ut ipſa ſemper exornetur , & polleat . Hæc caritas columnæ firmamentum eſt diligentibus Dominum . Hæc caritas unigenitum Deique filium ad nos de cœlis adtraxit . Propter hanc caritatem Deus homo factus eſt : propter hanc caritatem Deus incorporeus in- E carnatus eſt ; propter hanc caritatem inviſibilis , viſibiliſque eſt ; propter hanc caritatem Paradiſus reſervandus eſt ; propter hanc caritatem ſponſa Chriſti anima effecta eſt : & propter ea impaſſibilis paſſus eſt . Sine hac caritate ſi fieret anima , non placebit in ea Dominus , nec delectabitur ſuper ea . Credite mihi fratres mei , quia in proximo eſt adventus Domini , in quo reddit unicuique ſecundum opera ; Sanctis quidem & electis ſuis requiem , & læti- F tiam ; peccatoribus vero , & qui eum exacerbaverunt , ſupplicia & tormenta . Beatus homo qui invenerit fiduciam in illa hora , & qui audierit beatam illam vocem : Venite benedicti Patris mei , percipite regnum , quod vobis paratum eſt ab origine mundi . Tunc juſti quum ſe viderint in lumine in illam inenarrabilem gloriam , intra ſemetipſum ſinguli obſtupeſcent , & dicent ; putas , ipſe ego ſum , & quomodo hinc gloriæ dignus inventus ſum ? Angeli autem accedentes cum gaudio magno ad

ad Sanctos, enarrantes eis converſationem eorum immaculatam, continentiam, vigilias, orationes, voluntariam paupertatem, ſolum Dominum mercati ſunt. Modicus labor eſt inſtitutionis noſtræ fratres chariſſimi, & magna eſt requies, parvi temporis eſt afflictio continentiæ, & retributio ejus, ideſt deliciæ Paradiſi, & exultatio, & lætitia in ſeculum ſeculi permanet. Quicumque ſibi conſcius eſt quod peccaverit Domino, & per negligentiam ſua voluntate peccaverit, donec tempus eſt, ex affectu lacrymæ ei jugiter defluant. Credite mihi fratres, non eſt dulcius ſuper gratia lacrymarum, ſiquis in oratione ſua Dominum contemplatus eſt, illum ſemper deſiderans, lacrymarum dulcedine ſatiatus eſt hujuſmodi, elevatus eſt a terris totus extra corpus in cœlo eſt. Et quid dico extra corpus totus cœleſtis eſt, & non invenitur converſatio ejus in terris, hujuſmodi cum Domino loquitur. In Chriſto loquitur, a Sancto Spiritu ſanctificatur. Grande miraculum, homo terra & cinis, in ſua puriſſima oratione cum Deo fabulatur. Beatus homo qui habet compunctionem jugiter ſecundum Dominum. Compunctio, Fratres, ſanitas animæ eſt, illuminatio mentis. Compunctio Fratres, remiſſionem delictorum

A nobis conquirit. Compunctio Fratres, Jeſum unigenitum habitare facit in nobis, quum eum deſideramus, & quærimus. Volo vobis, fratres, enarrare pœnitentiam lacrymarum: Anna per lacrymas Domino Samuelem Prophetam accepit ad ſublimitatem, & gloriationem animæ ſuæ. Mulieris autem peccatricis debita in domo Simonis a Chriſto Domino dimiſſa ſunt, quæ lacrymis pedes ejus rigabat, & cri- B ne tergebat. Grandis virtus eſt lacrymarum, multumque prævalent lacrymæ, ſemper adquirent lacrymas, ſordidas cogitationes expellunt, nec proximare eas permittunt animæ compunctionem cordis habentis. Quid hac beatitudine poteſt eſſe ſublimius, quum ipſum Dominum anima in oratione propria contemplatur? Nam cum eum deſiderat, eique ſemper fabulatur. Theſaurus indeficiens eſt compunctio cordis, gaudium ineffabile. Exultat C anima, quæ habet compunctionem cordis, fons enim puriſſimus eſt compunctio cordis irrigans ſemper plantaria fructiferæ animæ: ſemper ergo ſanctæ plantationis tuæ irrigentur a te per benedictionem, & gratiam Domini Noſtri Jeſu Chriſti, cui eſt honor, & gloria cum Patre, & Spiritu Sancto in ſecula ſeculorum. Amen.

DICTA
SANCTI EPHRÆM.

Ex Cod. Palat. 212. pag. 10.

FRATRES Chariſſimi, quid quærit Dominus a nobis niſi ſalutem animarum noſtrarum? Si autem neglexerimus, & ſalvi fieri nolumus, rectaſque vias Domini non ambulamus, & mandata ejus non cuſtodimus, noſmetipſos interficimus, & a cœleſtiali domo ſumus expulſi. Dominus ſolus ſine peccato proprio filio non pepercit, & nos infelices non miſeremur, expergiſcere a ſomno. Fratres Chariſſimi, aperiamus os noſtrum, obſecramus, & imploramus, projiciamus a nobis onera peccatorum, oramus frequenter, ſine ceſſatione lacrymas fundemus (*Ita.*), negligentiam execramus, malitiam fugiamus. Amemus vero manſuetudinem, diligamus continentiam, meditemus pſalmodiam, feſtinemus orare, donec nobis datum ſit tempus, diligamus Dominum ex tota anima noſtra, ſicut ille dilexit nos, fiamus templum Domini, Deus excelſus habitat in nobis; anima autem Dominum habens in ſe, templum Dei eſt, ſicut Apoſtolus dicit: templum Dei ſanctum eſt, quod eſtis vos. Divina etiam myſteria dum celebrantur, in ea Angeli, & Archangeli lætantur, in ea frequenter

D viſitare etiam feſtinant, & perducunt ad vitam, quia tribus vocationibus vocavit Dominus hunc mundum ad vitam: prima vocatio in veteri teſtamento per Prophetam dicentem in Spiritu: Venite filii, audite me, timorem Domini docebo vos. Secunda vocatio in novo teſtamento per Jeſum Chriſtum Salvatorem dicentem: Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos, tollite ju- E gum meum ſuper vos, & diſcite a me, quia mitis ſum, & humilis corde, & invenietis requiem animabus veſtris; jugum enim meum ſuave eſt, & onus meum leve. Tertia vocatio in die judicii per idem Dominum dicentem: venite benedicti Patris mei, percipite regnum, quod vobis paratum eſt ab origine mundi, ubi lumen indeficiens, ubi gaudium ſempiternum, & vita perennis. Ubi non videbitur malum, & non deficit omne bonum, ubi abundantia pa- F cis, & perfectio caritatis, & augmentum juſtitiæ, & abjectio triſtitiæ, ubi lenitates cordium, & corporum, ubi humilitas plena, ubi obedientia in laudibus carminum divinorum; Ubi præmia æterna, & regnum æternum, ubi San-

A Sancti, & electi cum Angelis, & Archangelis, & omnibus virtutibus cœleſtibus in gaudio ſemper ſine fine lætabuntur. Quid enim in die judicii dicturi ſumus; Si in hoc parvo tempore negligenter vixerimus? ipſe enim nos patienter expectat, & omnes nos ad ſuum regnum invitat, rationes exigit a nobis per negligentias noſtras, & dicet nobis: propter vos incarnatus ſum, propter vos in terris palam converſatus ſum, propter vos flagellatus ſum, B propter vos palmas in facie verberatus ſum, propter vos crucifixus ſum, felle cibatus ſum, & aceto potatus, ut & vos ſanctos, ac beatos facerem: Paradiſum meum aperui vobis: ampliora horum omnium, quid debui facere, & non feci vobis, tantum ut ſolvimini humilem voluntatem veſtram, ſolummodo quæſivi, non vos coëgi, aliud veſtræ cauſa neceſſitatis, etiam occaſio. Dicite mihi peccatores, & mortales, atque paſſibiles ſecundum naturam, quid paſſi eſtis propter me dominatorem veſtrum, cum ego impaſſibilis pro vobis paſſus ſum. Ecce itaque præparatum eſt regnum volentibus, & vias æternas, requieſcite, lætitia in lumine ſempiterno; præparata etiam eſt mors, & pœna, luctus, & tenebræ: eligat unuſquiſque propria voluntate, ut voluerit; qui autem elegerit, vitam habet æternam, & merebit illam felicem, & deſiderabilem vocem audire: Euge ſerve bone, & fidelis, intra in gaudium Domini.

DICTA
SANCTI EPHRÆM.

Ex Cod. Vat. 212. pag. 12.

C FRATRES Chariſſimi, oportet nos tota mentis intentione inquirere, & intelligere, quia chriſtiani ſumus, & quare crucem Chriſti in fronte portamus. Attendite, & agnoſcite, quia non ideo Chriſtiani facti ſumus, ut de iſta tantummodo vita ſolliciti cogitamus; Sed de æterna beatitudine, & cœleſti ſpe, quæ nobis a primordio præparata eſt. Ideo indeſinenter, & intento corde ca- D veamus, ne nos in ultimis temporibus tetri, & teterrimi, atque horribiles dæmones ſuſcipiant; & ne in gaudio inimicorum deveniamus, qui curſum noſtrum impedire cupiunt; & ne ſit mors noſtra luctus Angelorum, qui nos deſiderant perducere ad æterna gaudia. Mementote, obſecro, fratres, horam illam, qua anima noſtra aut ad mortem, aut ad vitam, pro ut meruerit, ducenda eſt; & cuſtodiamus noſmetipſos ſingulis momentis; Cogi- E tamus jam proximum eſſe diem commigrationis noſtræ a ſeculo; dies enim vitæ hujus nemo novit, quid ſibi in itinere hujus diei contingat; Pro eo omni cuſtodia ſervanda eſt, unicuique mobilitas naturæ humanæ fragilitatis, quia lata porta peccatorum, & ſpatioſa via voluntatum, facile a multis mutatur; anguſta vero porta pœnitentiæ, & arcta via laborum, a paucis difficile penetratur: ſoli ſapientes inveniunt eam, quia ſcriptum eſt: Principium F Sapientiæ eſt timor Domini. Sapientiam atque doctrinam ſtulti deſpiciunt. Prima igitur ſapientiæ eſt pars devitare malum; ſecunda facere bonum; tertia ſperare præmia æterna. Tres infelices in lege Domini leguntur; qui ſcit, & non docet; qui docet & non facit; qui neſcit, & non interrogat. Sicut non poteſt homo audire ſine auribus, nec videre ſine oculis, nec facere ſine manibus, aut ambulare ſine pedibus, cogitare ſine ſenſu: ita non poteſt anima ſine præcepto Domini vivere. Idcirco alenda eſt nobis anima noſtra ut filius regis, quia donum eſt regis de cœlo miſſa. Colenda eſt anima, ut ſit pura, læta, & ſalva, & munda ſine ruga, ſine querela coram Domino rege cœleſtium, & terreſtrium, & infernorum. Anima ergo de cœleſtibus venit; ideo de cœleſtibus paſcitur; ſicut corpus qui de terra exiit, de terrenis fructibus veſcitur. Itaque velut caro in fame & ſiti, vel frigore, aut laſſitudine, cibo, potuque, veſtitu, ſive requie deſiderat, ſine quibus vivere non poteſt; ſicutique nobis juſtitia, & opera bona quærenda ſunt, quia anima ſine præcepto Domini, & Sacrificio vivere nequit. Refectio animæ eſt caritas, caſtitas, pietas, patientia, humilitas, humanitas, largitas, longanimitas, ſanctitas, ſynceritas, bonitas, benignitas, ſobrietas, ſimplicitas, æquitas, & juſtitia, obedientia, miſericordia, taciturnitas, & pax, vigiliæ, & orationum inſtantia. Hæc omnia cibaria ſunt ſpiritalia, & ſalubria, quibus reficitur anima, & ſatiatur, & faciunt eam ſplendidiorem ſole, Domino dicente: Tunc juſti fulgebunt ſicut ſol in regno Patris eorum. Hæc itaque nobiſcum, fratres mei, faciamus; hæc in mente ſedula cogitamus, quamvis adhuc rerum perturbationibus animus fluctuet; Jamjam ſpei noſtræ anchoram in æternam patriam debemus figere, ut perveniamus ad illam beatitudinem, quam oculus carnis non vidit,

vidit, nec aures in præſenti ſeculo audire poſſunt: nec cor hominis tam anguſto carcere corporis clauſa capere non valet, per intelligentiam priuſquam ſpiritaliter percipiat: quæ præparavit Dominus diligentibus ſe; qui vivit & regnat in æterna ſecula.

DICTA
SANCTI EPHRÆM.

Ex Cod. Palat. 220. pag. 33.

AUDITE Filioli mei, & intelligite quomodo Sacra Scriptura nos admonet, & regna cœlorum invitat, & viam oſtendit. Quomodo mala mundi iſta evadere poſſemus, & ad bona æterna Chriſto adjuvante pervenire. Clamat enim Dominus per Prophetam ad Sacerdotes, qui præſunt populo, ut vos debeatis admonere, & adnunciare viam veritatis: dicit enim: clama ne ceſſes, exalta quaſi tuba vocem tuam, & adnuntia populo meo ſcelera eorum. Quod ſi tu non nuntiaveris iniquo iniquitatem ſuam, ſanguinem ejus de manu tua requiram. In his omnibus grandis neceſſitas eſt Sacerdotibus, ut vobis viam Domini adnuntient, & oſtendant, per quam vitam poſſetis æternam inquirere. In primis enim hoc Chriſtianus debet ſcire, & in corde ſuo firmiter tenere, quod primum mandatum eſt, Domino dicente: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota virtute tua, & ex tota mente tua: deinde proximum tuum ſicut te ipſum. Si iſta vero amore, & timore in animo poſueritis, & iſta prima præcepta cum ſumma reverentia, & cum gaudio volueritis ſuſcipere; tunc ad aliam bonitatem Domino adjuvante poteſtis pervenire. Promiſit enim his qui diligunt eum, reſurrectionem poſt mortem, & vitam perpetuam, & delicias Paradiſi, & conſortia Angelorum. Unde tibi poſt hæc, nec ſenectus ſeparat, nec mors non occurrit, ſed eſt ſtabilitas, & ſecuritas juventutis, & pax perpetua, diligentibus Dominum, & amantibus illum; hoc enim per patientiam boni operis, & per continentiam de malo, & facientis bonum promiſſa ſunt. Unuſquiſque cogitet de ſemetipſo, qualiter ad illam bonitatem poſſit pervenire. Sit ſapiens, ſit benignus, ſit bene volens, ſit caſtus, ſit ſobrius, ſit in omnibus bonis utilis, & præparet animam ſuam, quomodo in his Domino placeat; abſtineat ſe a malis; Non ſit detractor, non ſit malitioſus, non ſit fornicator, non ſit avarus, non ſit ebrioſus, non ſit rapax, aut quæ ſunt alia ſimilia, quæ ad rem non pertinent; illa devitet, & fugiat, quaſi ſerpentem, ut in ipſis animam ſuam non coinquinet; diligat juſtitiam, habeat pacem, amet parentes, diligat proximos, cum gaudio peregrinos ſuſcipiat, infirmos viſitet, & in quantum prævalet, Domino adjuvante, ſi ei larga miniſtravit, ut habeat, tribuat pauperibus cum ſumma lætitia cordis, & cum ſummo gaudio tribuat pauperibus. Credat ſibi retributorem eſſe Dominum, quia omnia conſiderat & videt, & quia ipſe dixit: quidquid feceritis uni de iſtis minoribus in nomine meo, mihi feciſtis. Et hoc filioli ſemper cum gaudio & læto animo pauperibus manum porrigite, in quantum prævaletis; & ſi aliquis eſt laborator, & terram colit, de fructibus ſuis, quod ei Dominus donat, decimas ad Eccleſiam non fraudet, & de ſua particula pauperibus non negligat. Si negotiator eſt, & in hoc laborat, & ipſe non negligat Domino de labore ſuo decimas offerre, & de particula ſua pauperibus miniſtrare. Quacumque arte Dominus hominem donaverit, unde ſemetipſum paſcere & veſtire poteſt, de ipſa particula pro redemptione animæ ſuæ donet pauperibus. In his omnibus caſti & ſobrii debetis vivere, ut opus bonum, quod facitis, acceptabile ſit Domino.

Ex Cod. Palat. 556. pag. 38.

DUo Fratres carnales venerunt habitare in Monaſterio quodam, ex quibus unus erat præclaræ continentiæ, alter vero obedientiæ magnæ, cui dicebat, Pater; fac hoc, & faciebat; fac illud, & faciebat: de qua re magnam opinionem in Monaſterio habebat, quia ita obediens exiſtebat; Punctus autem invidiæ mucrone frater ejus ille continens, adverſum eum intra ſemetipſum: ego tentabo hunc, ſi habet certam obedientiam. Et accedens ad patrem Monaſterii, dixit ei: Mitte mecum fratrem meum, ut eamus alicubi: & dimiſit eos abire. Quum ergo pariter properarent, pervenerunt ad flumen, in quo erat multitudo crocodilorum, ſerpentium, & dixit ei: deſcende in flumine, & tranſi; & ille mox deſcendit, venerunt crocodili, & lingebant corpus ejus in nullo lædentes eum. Quod quum vidiſſet frater ejus, dixit ei: aſcende de flumine; Et quum iter agerent, invenerunt corpus humanum jacentem in via, & dixit abſtinens

ſtinens ille ad fratrem ſuum: Si habuiſſemus aliquid veſtitum, jactaremus ſuper corpus iſtud, & ille frater dixit: magis oremus, ut forſitan reſurgat. Et ſtantes ad orationem, atque orantes intente, ſurrexit ille mortuus. Quo facto laudavit ſe ille religioſus, dicens: propter religionem & abſtinentiam meam ſurrexit hic mortuus.

Manifeſtavit autem Deus abbati omnia, quæ facta fuerant: & poſtquam venerunt in Monaſterio, dixit Abbas ad illum religioſum: quare ſic feciſti fratri tuo, quia ecce propter obedientiam ſuam a ſerpentibus ſalvavit eum Dominus, & orationibus ſuis mortuum ab inferno vivificavit.

Ex Cod. Palat. 556. pag. 39.

Alter quidam ſecularis vitæ habens tres filios renunciavit ſeculo, & venit ad Monaſterium relinquens filios ſuos in civitate; & cum feciſſet tres annos in Monaſterio, cæperunt ei cogitationes ſuas ad memoriam filium frequenter adducere; & contriſtabatur pro eis valde, neque enim dixerat abbati filios ſe habere. Videns autem eum abbas triſtem, dicit ei: quid habes, quod triſtis es? & narravit ei, quia tres filios haberet in civitate, & quia vellet eos ad Monaſterium ejus adducere. Præcepit autem abbas, ut adduceret eos; qui quum perrexiſſet ad civitatem, invenit duos his jam fuiſſe defunctos, unum vero ſolummodo remanſiſſe, quem adſumens venit ad Monaſterium, & requirens abbatem, non eum invenit illic. Interrogavit autem fratres, ubi eſſet abbas; & illi dixerunt, uſque ad piſtrinum perrexit. Ille vero tollens filium ſuum, quem adduxerat, abiit in piſtrinum; & videns eum abbas venientem, ſalutavit eum; & tenens infantem quem adduxerat, amplexatus eſt eum & oſculabatur, & dicit patri ejus: amas eum? & ille reſpondit: etiam. Rurſus dicit ei: omnino diligis eum? & reſpondit: etiam. Hæc audiens abbas poſtea dixit: tolle ergo, ſi amas eum, & mitte eum in furno, ſic modo dum ardet furnus: & tenens eum pater ſuus, jactavit eum in furno ardenti. Statim autem factus eſt furnus velut ros: ex qua re aquiſivit gloriam in tempore illo, quemadmodum Abraam Patriarcha. Dixit quidam ſenex, quia frater, qui ad obedientiam Patris Spiritalis animum dederit, majorem mercedem habet, quam ille, qui in eremo ſolus recedit. Dicebat autem quia narraverit aliquis Patrum vidiſſe ſe quatuor ordines in cœlo. Quorum primus ordo erat hominum infirmantium, & gratias agentium Domino. Secundus verò ordo hoſpitalitatem ſectantium, & inſtanter miniſtrantes eis. Tertius ordo in ſolitudinem converſantium & non videntium homines. Quartus ordo eorum qui ad obedientiam ſpiritalibus Patribus ſe ſubjiciunt propter Dominum. Utebatur autem ordo obedientiam torquem auream, & coronam, & majorem quam alii gloriam habebat. Ego autem dixi ei, qui mihi oſtendebat hæc omnia: quomodo iſte ordo, qui parvus eſt, majorem, quam alii, gloriam habet? & ille reſpondens, dixit mihi: quia qui hoſpitalitatem ſectantur, ſecundum propriam voluntatem id ipſum faciunt. Similiter & qui in eremo relegantur ſe arbitrio ſuo de ſeculo receſſerunt, hic autem ordo qui ſe obediendum dedit, omnes voluntates ſuas abjiciens, pendet ad Dominum, & ad juſſionem ſpiritalis Patris; propterea & majorem gloriam ab aliis habet: qua propter, o Filii, bona eſt obedientia, quæ propter Dominum fit. Intendite ergo, filii, virtutis hujus aliquod ex parte veſtigium. Obedientia ſalus eſt omnium fidelium. Obedientia genitrix eſt omnium virtutum. Obedientia regni cœlorum inventrix eſt. Obedientia cœlos aperiens, & hominem de terra elevans. Obedientia cohabitatrix eſt Angelorum. Obedientia ſanctorum omnium cibus eſt; ex hac enim ablactati ſunt, & per hanc ad perfectionem venerunt.

VITÆ SANCTORUM PATRUM.

Ex Cod. Pal. lat. 556 pag. 40.

Quidam ex Patribus de aliquo Epiſcopo referebat eo quod audiſſet duos viros ex plebe ſua nimiæ impuritatis adulteros. Rogavit ergo Epiſcopus Dominum, ut, ſi ita eſſet, agnoſceret. Cùm enim poſt oblationem conſecratam dum unuſquiſque ad communionem accederet, per ſingulorum facies actus intelligat, & animos peccatorum, facies nigras inſpiciebat ut carbonem, & oculos ſanguine repletos. Alios videbat hilare facie, & indutos albis veſtibus. Cùm autem corpus Domini ſuſcepiſſent, in quorundam vultibus lumen, quorumdam vero flamma videbatur. Cùm autem cognoſceret de illis, quorum crimen audierat, communionem illis porrexit, & vidit unum ex eis habentem claram faciem & honorabilem, albiſque veſtibus circumdatum; alterum vero nigrum & honorabilem vultum; & poſtquam divini Myſterii gratiam ſuſceperunt, unum lux illuſtravit, alium quaſi flamma ſuccendit. Iterum oravit Epiſcopus Dominum de ſingulis, quæ eis oſtenſa fuerant, edoceret. Illis diſcedentibus, adſtans Angelus dixit ad eum. Omnia quæ de ipſis audiſti, vera ſunt. Sed ille unus adhuc in ſordibus ſuis permanet voluntate peccando. Ideo illum nigra facie, & flamma ſuccendi vidiſti. Ille alter ſimilis erat illi; ſed ideo illum clare facie illuſtrari vidiſti, quia recordatur de his, quæ admiſerat, abrenuntians illis malis operibus, cum

Ità.

cum lacrymis, & gemitibus Domini miſericordiam deprecavit, promittens ut ſi præterita peccata illi fuiſſent remiſſa, ulterius ad eadem non rediret. Et ideo prioris criminibus deletis, ad hanc gratiam quam vidiſti pervenit. Cùm autem Epiſcopus de gratia Domini miraretur, quod non ſolum de tormentis, quam de turpis vitæ hominum liberum ſtatuerit, ſed tamen decore reſpondens Angelus dixit ei: bene miraris: homo enim es. Nam Dominus noſter, & veſter naturaliter bonus, & humanus eſt: ceſſantibus a peccatis pœnitentibus, confeſſionem non ſolum peccata dimittit, ſed honore efficit dignum. Sic enim dilexit Dominus nos, ut Unigenitum filium ſuum pro peccatoribus deſtinaret, & pro ipſis daret ad mortem: qui dum inimici eſſent, mori pro ipſis elegit; quanto magis quando illius proprii fiunt? hoc ergo ſcias, quoniam nullum peccatum hominum bonitatem Domini vincit. Si tamen modo per pœnitentiam unuſquiſque ea quæ prius fecerit, abluerit mala. Miſericors enim Dominus & infirmitate generis veſtri ſcit, & in feſtinatione diaboli, aſtutiam ejus, atque malitiam conterit, & cadentibus quidem in peccato, tamquam in filiis indulgens, & expectat emendationem: pœnitentibus vero quaſi languidis miſeretur, & mox ſolvens peccatorum eorum. Juſtorum autem tribuit præmia ſempiterna. Hæc audiens Epiſcopus, admirans, & plaudens manibus, glorificabat Dominum, manifeſtans quæ acta ſunt.

VITÆ SANCTORUM PATRUM.

Ex Cod. Palat. 556. p. 41.

DUo Fratres perrexerunt ad civitatem, ut venderent quod fuerant operati; & cùm a ſe invicem in civitatem fuiſſent diviſi, incurrit unus in fornicationem. Veniens autem frater ejus poſtea, dixit ei: revertamur ad cellam. Frater ille reſpondit dicens: non venio; & interrogabat eum ille dicendo: quare frater? & ille reſpondit: quia cùm diſceſſiſſes a me, incurri in tentationem, & fornicatus ſum. Ille autem volens eum lucrare, cæpit dicere, quia & mihi ſic contigit, quomodo ſeparatus ſum à te, incurri ego in fornicationem; ſed eamus, & ſimul pœnitentiam agamus cum omni labore, & Deus ignoſcit nobis peccatum. Qui cùm veniſſent ad Cellam, retulerunt ſenibus, quod de iis contigerat, & dederunt eis illi mandatum, qualiter pœnitentiam agerent. Ille tamen unus non pro ſe, ſed pro illo alio fratre pœnitentiam agebat, tanquam & ipſe peccaſſet. Videns autem Dominus laborem, & caritatem ejus, intra paucos dies manifeſtavit uni de ſenibus, quod pro multa caritate illius qui non peccaverat, in*dulſerit illi, qui fornicatus eſt*; & vere hoc eſſe ponere animam ſuam pro fratre ſuo.

Ex Cod. Palat. 556. p. 41.

DUo Fratres impugnatione fornicationis, abierunt, & acceperunt uxores, poſtea dixerunt ſibi ad invicem: Quid lucrati ſumus, quia deſeruimus Angelicum ordinem, & venimus in immunditiam, & poſt hæc in ignem, & tormenta venturi ſumus? Redeamus igitur ad eremum, & agamus pœnitentiam. Et venientes ad eremum, rogaverunt Patres, ut ſuſciperent eos pœnitentes, & confitentes ea, quæ egerunt; & clauſerunt eos annum integrum, & ambobus ad penſum dabatur panis, & ad menſuram aqua. Erant in viſione conſimiles; & cùm finiſſet tempus pœnitentiæ, exierunt, & viderunt Patres unum pallidum, & triſtem nimis; alterum vero robuſtum & clarum: & mirati ſunt, quoniam & cibum, & potum æqualiter acceperunt; & interrogaverunt eum, qui triſtis, & adflictus erat, dicentes; quid exſcrutaveris cum cogitationibus tuis in cella tua? & ille dixit: pro malis, quæ feci, quia pœnas, in quibus venturus eram, ſemper in animo revolvebam, & a timore adhæſerunt oſſa mea carni meæ. Interrogaverunt alium, dicentes. Tu quid cogitabas in cella tua? Et ille dixit: ſemper Domino gratias referebam, quia eruit me de inquinamentis hujus mundi, & futuri ſeculi pœnis, & revocavit me ad hanc converſationem angelicam, & reminiſcens aſſidue Domini mei lætabar; Et dixit ſenex: æqualis eſt amborum pœnitentia apud Dominum.

DE TIMORE DOMINI.

Ex Cod. Palat. 556. pag. 42.

SCriptum eſt enim: Initium Sapientiæ timor Domini, & nihil deeſt timentibus eum, vel timor Domini ſanctus permanens in ſeculum ſeculi. Beatus vir qui eſt ſemper pavidus; qui autem duri cordis eſt, corruit in malum. Omnis vita ſapientis, meditatio mortis; & melius eſt unus timens Dominum, quam mille filii impii. Nam qui ſine timore eſt, non poterit juſtificari, & alibi facile ad bonum confugit, qui terrores formidine contremiſcit. Timor cautum facit hominem. Ubi timor non eſt, ibi deſolatio vitæ eſt. Time Dominum patientem, ne ſeverum ſentias Judicem. Dominum timere eſt nihil quæ bona ſunt facienda præterire. Cùm Judex apparuerit, ſpecioſus erit juſtis, & terribilis injuſtis: quem enim manſuetum aſpiciunt electi, hunc pavendum, atque terribilem conſpiciunt reprobi. Sed tunc ideo juſtis terribilis non erit, quia timorem illius inſtanter conſiderare non ceſſant, veniam pertimeſcant. Tantum tunc ſecuri erimus de præſentia Judicis,

A cis, quantum tunc ſatagimus ſuſcepti eſſe de culpa.

DE DILECTIONE DOMINI, ET PROXIMI.

Ex Cod. Pa-lat. 556. p. 42.

PRæceptum eſt: diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, vel fortitudine tua, & proximum tuum tanquam te ipſum. Sicut in duobus li- B gnis veſtis texitur, in ſuperiore videlicet & inferiore; Sic & in duobus præceptis dilectio habetur, Domini & proximi. Unde & in veteri teſtamento ſcriptum eſt, quod tibi non vis fieri, alteri ne facias: & Dominus in Evangelio: omnia quæcumque vultis, ut faciant vobis homines, ita & vos facite illis ſimiliter: quibus utriuſque mandatis per unum malitia conpeſcitur, per aliud benignitas propagatur. Ut ne malum quis inferat, ſeu ut bonum C impendat: primùm, ut caveat lædere; ſecundum, ut diſcat præſtare, ut dictum eſt, ſi fratrem, quem vides, non diligis, Dominum quem non vides, quomodo potes diligere? Sic itaque exerceamus curam noſtri ut non amittatur cura proximi, & ſic impertienda eſt cura proximi, ut omnino non negligatur dilectio Domini, quia dilectio Domini morte comparatur, dicente Salomone: Valida eſt, ut mors, dilectio; idcirco quia ſicut mors vio- D lenter ſeparat animam a corpore, ita dilectio Domini violenter ſegregat hominem a mundano & carnali amore. Qui enim diligit me, mandata mea ſervavit: nam qui Domini præcepta contemnit, Dominum non diligit. Unde ſcriptum eſt: Nolite putare ut maneatis in dilectione mea, ſi non ſervaveritis præcepta mea. Neque enim regem diligimus, ſi odio leges ejus habemus, ut illud ne ex toto corde poterit Do- E minum diligere, qui noſcitur in proximum dilectione errare, quia per dilectionem proximi pervenitur ad charitatem Domini.

DE AMICITIIS.

Ex Cod. Pa-lat. 556. p. 43.

SÆpe enim amicitia per ſimulationem colitur, ut ii qui non poſſunt aperte decipere, decipiant etiam fraudulenter: rarum noſcitur homo ab extraneis, ſi ſui eum non lædunt; magis enim inſidias noſtrorum, quam F aliorum periclitamur. Unde Dominus: etenim homo pacis meæ, in quo ſperabam, qui edebat panes meos, ampliavit adverſus me ſupplantationes; non ſunt fideles in amicitia, quos munus, non gratia copulat; & cito deſerunt, niſi ſemper accipiant; qui amicum propter commodum quodlibet amat, non amicum convincitur amare, ſed commodum. Nonnulli altioribus gradibus dediti mirantur mores, & quos conglutinatos in caritate adorant, poſtquam ad culmen honoris venerint, amicos habere deſpiciunt: Amicitia, quæ deſinere poteſt, nunquam fuit vera. Amicitia enim certa nulla vi excluditur, & nullo tempore aboletur, ubicumque ſe tempus verterit, illa firma perdurat. Illa eſt vera amicitia, quæ nihil quærit ex rebus amici, niſi ſolam benevolentiam, ſcilicet, ut gratis amet amantem, qui veraciter diligit amicum, quantas ab eo patitur injurias, nullatenus ſe avertit ab amore illius; aliquando offerre injurias, & exponere ſolent centum, ut nulla alia ſit conditio, niſi ut reintegratio ſit amoris. Si aliquando quis amicum fidelem perdiderit, tunc ſentit, quid boni habuerit, poſtquam habere deſierit.

DE SAPIENTIA.

Ex Cod. Pa-lat. 556. p. 44.

GLoria Sapientes poſſidebit, & inſipientes dividet contumelia; felix Sapiens, qui in Sapientia ſua veritatem, & in juſtitia meditabitur, & in ſenſu ſuo cogitat circumſpectionem Domini: homo Sapiens tacebit uſque ad tempus, laſcivus autem & imprudens non ſervavit tempus; ſicut enim ſtultus, decipitur; ita Sapiens cito deprehendit inſidias. Dubium non eſt, ut ei maniſeſte non lateant, qui abſcondita deprehendit. Sapiens in verbis ſe ipſum affabilem facit: homo pius in Sapientia manet, ſicut Sol. Nam ſtultus ſicut Luna immutatur, quoniam Sapientia eſt timere Dominum, abſtinere autem a malis ſcientia. Oculi ſapientis in capite ejus, & ſtulti in tenebris ambulant. Docti ut ſtella fulgebunt, & qui alios erudire poterant, in æterna reſplendebunt claritate: poſſide Sapientiam, quia auro melior, & adquire prudentiam quia pretioſor eſt argento. Beatus homo qui invenit Sapientiam, & qui adfluit prudentia. Melior eſt acquiſitio ejus negotiatione argenti, & auri puriſſimi, fructus ejus pretioſior eſt cunctis opibus, & omnia, quæ deſiderantur, huic non valent comparari.

DE INDULGENTIA INIMICORUM.

Ex Cod. Pa-lat. 556. p. 45.

IN oratione petimus: dimitte nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris; & niſi dimiſeritis, non dimittetur vobis. Sic nobis afflictis & patientibus a Domino dimittetur, quod injuſte egimus, ſi pro amore illius, & hoc quod nobis juſte competit, relaxamus: peccantem in te non retribuas ſecundum culpam, ſciens, quia in te venturum eſt judicium, non enim habebis indulgentiam niſi dederis; etiamſi peccatum ſuum mala conſcientia non agnoſcit, tu relaxa

ex

ex corde gratis. Qui fratrem in ſe peccantem tardius reconciliat, Dominum ſibi tardius placat: fruſtra propitiare ſibi Dominum quærit, qui cito placare in proximo negligit: qui læditur, non deſiſtat orare pro lædente ſe; alioquin juxta ſententiam Domini peccat, qui pro inimicis non orat. Qui autem in ſe peccantem clementer indulget, nullum peccati veſtigium in illius animum remanebit.

DE POENITENTIA.

Ex Cod. Palat. 556. p. 46.

DOMINUS dicit: Facite fructus dignos pœnitentiæ: ſed cur dicit fructus dignos? omnes qui in ſe peccantibus indulget, ſecundum quod Petrus Apoſtolus Dominum interrogavit, dicens: Domine, ſi peccaverit frater meus in me, dimittam ei uſque ſepties? & Dominus reſpondit ad eum: Non dico tibi uſque ſepties, ſed uſque ſeptuagies ſepties, id-eſt, omni tempore vitæ tuæ, & ex opere miſericordiæ, vel juxta quod vires habet, facit, quia eleemoſyna a morte liberat. Unde dicitur ſicut aqua extinguit ignem, ita eleemoſyna extinguit peccatum: & alibi dicit: In quacumque die converſus fuerit peccator, dimittuntur ei peccata ſua. Si ſciret quiſque de præſente ſeculo, quo tempore exiret de corpore, ſed diem craſtinum non promiſit. Semper extremum diem debemus metuere, quem nunquam poſſumus prævidere, ac ſi nos aliqua ægritudo corripiat in cras vivendi, quærimus ut peccata noſtra defleamus. Ecce vocat nos Deus, vocat per Angelos, vocat per Apoſtolos, vocat plerumque per miracula, vocat per flagella, vocat aliquando per mundi hujus proſpera, vocat aliquando per adverſa. Nemo ergo contemnat, ne dum vocatus excuſat, quum voluerit intrare, non valeat. Audi quid Sapiens Salomon ait: Tunc invocabit me, & non exaudiam. Mane conſurgent ad me, & non invenient, quia vocavi, & renuiſtis, extendi manum meam, & non fuit, qui adſpiceret. Deſpexiſtis omne conſilium meum, & increpationes meas neglexiſtis. Ibi jam a Domino non poteſt merere quod petit, qui hic noluit audire quod juſſit, qui tempus congruæ pœnitentiæ perdidit, fruſtra regni ante januam cum precibus venit. Tunc regni janua cum precibus lugentibus clauditur, quæ modo quotidie pœnitentibus aperitur. Tunc fatuæ virgines tarde venientes dicent: Domine, Domine aperi nobis: preces offeruntur, ſed neſciuntur, quia tunc velut incognitus Deus deſerit, quos modo ſuos per vitam merito non agnoſcit: nam quod peccatum clauſit, pœnitentia reſeravit, & de quo ira præcipitavit, pietas revocavit: qui non pœnitet modo, nudus manebit in umbra mortis; qui vero timet

A Dominum, per pœnitentiam illuſtratur. O pœnitentia, quid de te novi referam. Omnia ligata tu ſolvis. Omnia ſoluta tu ſervas. Omnia adverſa tu mitigas. Omnia contrita tu ſanas. O pœnitentia rutilantior auro, ſplendidior ſole, quam non vicit peccatum, nec defectio ſuperat, nec deſperatio dolet. Pœnitentia reſpuit avaritiam, horret luxuriam, fugit furorem, firmat amare, calcat ſuperbiam, B linguam continet, componit mores, odit malitiam, excludit invidiam, perfecta pœnitentia cogit peccatorem. Omnia libenter ſufferre ſe volentes quærit, quæ habet non vetat: in corde ejus contritio eſt, in ore confeſſio, in opere tota humanitas. O pœnitentia miſericordiæ mater! Magiſtra virtutum; per te nobis Dominus Jeſus regnum cœlorum promiſit dicens: pœnitentiam agite, adpropinquavit enim regnum cœlorum, ut poſſimus perveni- C re ad gloriam illam, quam repromiſit Deus diligentibus ſe.

DE PERSEVERANTIBUS.

Ex Cod. Palat. 556. p. 47.

TUNC enim placet Deo noſtra confeſſio, quando bonum, quod inchoamus, perſeveranti fine complemus: bonum aliquid non cæpiſſe, ſed perfeciſſe, virtus eſt: non inchoantibus præmium promittitur, ſed perſeve- D rantibus datur: ſemper in vita hominis finis quærendus eſt, quia Dominus noſter non reſpicit quales nos ante fuimus, ſed quales circa finem vitæ erimus.

ADMONITIO DOMINI EPHRAEM

De Oratione vel Sermonibus otioſis.

Eſt vigeſima nona inter Homilias Cæſarii Epiſcopi Arelatenſis. Tom. 3. Orthodoxographorum per Grynæum edit. Baſileæ 1569. pag. 1918.

E LICET in multis rebus (Fratres Chariſſimi) nos, Deo propitio, veſtra operatio lætificet, & de veſtris profectibus frequentius gaudeamus: tamen ſunt aliqua, de quibus veſtra caritas debeat admoneri; & ideò rogo, ut ſuggeſtionem noſtram, ſicut conſueviſtis, libenter accipiatis. Gaudeo, Fratres dilectiſſimi, & Deo gratias ago, quia vos ad audiendas lectiones divinas video ad Eccleſiam fideliter currere: ſed ſi & profectum veſtrum, & F gaudium veſtrum complere ad integrum vultis, maturius convenire debetis. Nam in tam prolixis noctibus, quem non infirmitas detinet, non ſine reatu animæ ſuæ tardius ad Eccleſiam venit. Rogo vos, fratres, ſi inſtitores, aurifices, maturius vigilant, ut poſſint corporis neceſſaria providere: nos non debemus ante lucem ad Eccleſiam ſurgere, ut peccatorum indulgentiam mereamur accipere? Si negociatores vigilare ſolent pro lucro pecuniæ, nos quare non vigilemus pro amore vitæ

perpetuæ? Interdum aliqui, ventis ſe tempeſtatibuſque committunt, & navigant ab Oriente uſque ad Occidentem, & ab Occidente uſque ad Orientem, ſuſtinentes pericula multa, interdum etiam famem, ac ſitim amariſſime tolerantes: Si hæc omnia illi patienter ſufferunt, propter ſubſtantiam perituram: nos quare pigeat vigilare propter vitam æternam? Et ideo rogo vos, ut, & maturius veniatis, & cum veneritis, magis orare vel pſallere, quàm otioſis vos vel ſecularibus ſtudeatis fabulis occupare. Qui enim ad Eccleſiam veniens verboſare voluerit, melius illi fuerat non veniſſe: quia dum ſe infructuoſis fabulis occupat, nec ipſe pſallit, nec alios pſallere, aut lectiones divinas audire permittit. Qui talis eſt, ſi cum parvo peccato ad Eccleſiam venit, cum majori ad domum propriam redit: quia ibi ſe verboſando ſtuduit vulnerare, ubi pſallendo vel orando, & ſibi, & aliis medicamenta potuit providere. Ante omnia, fratres Chariſſimi, quoties orationi incumbimus, cum ſilentio, & quiete ſupplicare debemus: quia quicumque voluerit cum alta voce orare, omnibus juxta ſe ſtantibus orationis fructum videtur auferre. Rugitus tantum, & ſuſpiria, vel gemitus audiatur. Nam oratio noſtra talis eſſe debet, qualis fuiſſe legitur S. Annæ matris Beati Samuelis. Sic enim de illa ſcriptum eſt: Quia flens orabat, & labia ejus tantummodo movebantur, & vox penitus non audiebatur. Audiant hæc omnes, & imitentur præcipue illi, qui ita alta garrulitate, ſine ulla verecundia, cum ſtrepitu vocis orant, ut juxta ſe alios orare non permittant. Oremus ergo (ſicut dixi) cum ſuſpirio, & rugitu vel gemitu, ſecundum illud propheticum: Rugiebam a gemitu cordis mei. Oremus (inquam) non voce ſonante, ſed conſcientia ad Dominum clamante. Orantes autem (Fratres Chariſſimi) quantum poſſumus, adjuvante Domino, laboremus, ut nulla nobis extranea cogitatio ſubrepere poſſit: ne forte aliud habeamus in corde, & aliud proferamus ex ore: ne forte dum lingua Dominum rogat, cogitatio in rebus variis occupata, ab orationis ſenſu diſcedat: & inde acquirat peccatum, unde potuit habere remedium. Si enim apud aliquam perſonam potentem velles aliquam cauſſam neceſſariam allegare, & ſubito averſus ab illo, media interlocutione dirupta, aliquibus te velles ſcurrilitatibus occupare, qualem putas injuriam illi perſonæ, cum qua loquebaris, inferres? aut quomodo contra te, illius iracundiam commoveres? Si ergo cum homine loquentes, tota intentione animi laboramus, ne aliud cogitantes, illi cum quo loquimur, injuriam facere videamur, cum Deo in oratione loquentes, & ante tantam majeſtatem peccatorum noſtrorum miſerias allegantes,

A non nos pudet, & non erubeſcimus captivis ſenſibus huc illucque diſcurrere, & infelicem mentem multis occupationibus a conſpectu divinæ Majeſtatis abſtrahere? Et ideo unuſquiſque antequam in oratione procumbat, omnes cogitationes ſuperfluas ab animi ſui intentione, Deo auxiliante, repellat: ut anima noſtra Sancti Spiritus fervore ſuccenſa, omne vitium compunctionis, vel orationis igne conſumat, & vagas, ac volaticas cogitationes longe diſ-
B pergat, ut ſolæ virtutes tantum, & ſanctæ meditationes in cordibus noſtris, locum ſemper inveniant. Conſiderate, Fratres Chariſſimi, quæſo vos, & videte, quàm ſit dura iſta captivitas, ut lingua quaſi cum Deo loquatur, & tota animi intentio ad terram & parietes, vel lapides dirigatur. Et ſi iſta, quæ licite alio tempore, vel cogitare poſſumus, vel videre, nimis durum eſt, ſi nobis in ora-
C tione ſubrepant, putas illa, quæ etiam alio tempore illicite cogitantur, quantum mali erit, ſi ea in oratione poſiti cogitemus? id eſt ſi cupiditatem, ſi odium, ſi iracundiam, aut luxuriam, vel adulteria, & cetera his ſimilia, inclinati, ad orationem ante cordis noſtri oculos proponamus. Unde, Fratres Chariſſimi, totis medullis conſcientiæ Dominum deprecemur, ut nos ab iſta ludificatione dæmonum liberare, & peccatorum nobis indulgentiam
D donare dignetur. Et ideo, dilectiſſimi Fratres, iterum atque iterum rogo, ſi fieri non poteſt, ut iſtas captivitates animæ ad integrum poſſitis evadere, vel quantum poſſumus (auxiliante Domino) laboremus, ut ei vel tardius occurrere non videamur: forte per negligentiam dum orantes aliud cogitamus, inde apud Dominum inveniamus offenſam, unde poteramus acquirere gratiam. Oremus ergo,
E Fratres, non ſolum pro nobis, ſed etiam pro omnibus ubicumque ſunt Chriſtianis: nec ſolum pro amicis, ſed etiam pro inimicis, Dei miſericordiam deprecemur. Et quia Beatus Apoſtolus dicit: Quid oremus, ſicut oportet, neſcimus: hoc ſemper pro nobis, & pro omnibus aliis ſupplicemus, ut nobis Deus hoc dignetur concedere quod novit noſtræ animæ convenire. Ante omnia, Fratres, orationem Dominicam in oratione dicamus: quia ſine dubio libenter orationem exaudit, qui ipſe pro
F ineffabili ſua benignitate inſtituit. Hæc ergo (Fratres Chariſſimi) ſi Deo inſpirante, ſicut conſueviſtis, libenter accipitis, & quantum Deus vires dat, implere contenditis, & nobis facitis gaudium, & vobis præparabitis regnum. Præſtante Domino noſtro Jeſu Chriſto, qui regnat cum Patre, & cum Spiritu Sancto in ſecula ſeculorum, Amen.

LIBER BEATI EPHRÆM DE POENITENTIA.

Ex Cod. MS. Vat. 6443. pag. 285.

A PLEROSQUE cernimus in Eccleſia conſtitutos, Eccleſiaſticæ pietatis ac fidei non tenere doctrinam, quum & ſibi de juſtitiæ meritis nimium tribuunt, aut cum Phariſæis cæteriſque qui in peccatis vivunt, typo ſupercilio ſanctitatis elati; immo quod eſt verius, tumore execrandæ impietatis inflati ſpernunt atque condemnant, aut cum Novatianis, qui ſemetipſos cum ſuis pollutiſſimis, & eo ipſo, quo ſe juſtificant, maculoſi, catharos, ideſt B mundos vocantes, conſtitutione impiiſſima non recepti ſunt pœnitentes; omnem recuperandæ ſalutis fiduciam, & revertendi copiam criminaliter peccantibus abnegantes: aut certe cum Luciferianis impium dogma ſumentes, ſemel prolapſos a fide, dicunt, nullatenus poſſe qualibet ſatisfactione jugium fletuum, & continua cordis contritione ſalvari. Quibus quotidie Chriſtus in Evangelio non deſinit inclamare; quo judicio judicaveritis, judicabimini, C & in qua menſura menſi fueritis, remetietur vobis. Et per Prophetam increpans eos exprobrat, ac dicit: Errantem non revocaſtis: ac ſemet juſtificantes, audiant Dominum in Evangeliis arguentem ſibique dicentem: vos eſtis, qui juſtificatis vos coram hominibus. Deus autem videt corda veſtra. Et iterum. Quia eſtis, inquit, ſicut ſepulcra mortuorum, quæ hominibus quidem extrinſecus apparent D ſpecioſa, intus autem plena ſunt oſſibus mortuorum, omnique ſpurcitia. Et dum audiunt Evangeliſtam, quod ad eos parabola illa de Phariſæo & Publicano in templo orantibus ſit prolata, qui in ſe confidentes tamquam juſti ceteros aſpernabantur; claudunt aurium auditum ſimul & oculorum intuitum, & alienorum cenſores ſeveriſſimi peccatorum centum denariorum. Sed velint, nolint, audiunt ab ipſo E ſcrutatore cordium, & arbitro rerum, quod & ipſi clavem ſcientiæ tenentes non introeant, & alios introire non ſinant. Nam in eodem Evangelio legunt, plus gaudere Angelos in cœlo ſuper uno peccatore pœnitentiam agente, quam ſuper nonaginta & novem juſtis, qui non indigent pœnitentia. Et Paulum Apoſtolum nonne ſciunt Corinthiis pœnitentiæ luctum indicere, ut continua effuſione fletuum non utique qualecumque peccatum; ſed ipſum quoque diluatur inceſtum. Et Petrum Apoſtolorum Principem non ignorent tertiam negationem ſub momento temporis amariſſima diluiſſe exomologeſi lacrymarum. Quos utique confeſſi hæc, & hujuſcemodi exempla cernentes, oportebat potius ſecundum Paulum Apoſtolum omnibus omnia fieri, ut omnes lucrifacerent; Et lugere cum lugentibus, & cum flentibus flere, quam de ſua, quæ inanis & vacua eſt, ſanctitate vaniſſima gloriari; ſed & ipſum Dominum ſuum in Evangelio, quod utique imitari deberent, fleviſſe ſuper Jeruſalem, cum ipſi ſint impii, non ignorant, quæ poſt necem omnium Prophetarum, poſt Idolorum execrabilem cultum, poſt nefandiſſima flagitiorum, ac ſcelerum damnabilium crimina, auctorem vitæ ſuæ, ſalutiſque amiſſæ reparatorem, recipere noluerunt indulgentiam referentem, nec neſciunt eum veniſſe ad oves perditas domus Iſrael, ſæpiuſque eum dixiſſe norunt: Venit Filius hominis ſalvare & quærere, quod perierat. Et, diſcite quid ſit, miſericordiam volo & non ſacrificium. Et, non veni juſtos vocare, ſed peccatores ad pœnitentiam. Et, non egent ſani medico, ſed male habentes: & illi Legiſperito quum de illo a latronibus vulnerato poſuiſſet exemplum, oſtendit illum eſſe proximum, qui fecerat miſericordiam vulnerato: & quum hæc omnia ſciant, volentes juſtificare ſemetipſos, cum eodem Legisperito audent impudenter dicere: quis eſt meus proximus? Jeruſalem eſſe Eccleſiam catholici non ignorant, & de Jeruſalem in Jericho deſcendiſſe, nihil eſt aliud, quam de virtutibus ad vitia declinaſſe, & vulneratum a latronibus, a peſſimis dæmonibus criminum telis, & facinorum ſpiculis indicat eſſe confoſſum: quem iſti cum Sacerdote illo, & Levita prætereunt deſperatum. Sed & Adam iſte protoplaſtus ejectus de paradiſi deliciis, ejectum de Eccleſiæ libertate ſignificat peccatorem, venenati, ſcilicet, ſerpentis dente percuſſum, & immortalitatis gratia ſpoliatum, qui de ligno vitæ exul effectus eſt, ideſt a ſacri communione miniſterii factus extorris. Ideo autem temporariæ ſub typo mœroris tribulationes quædam natæ ſunt, ut malagma pœnitentiæ ſanarentur. Flammea romphæa ignitam martyrum ſignificat paſſionem. Cherubim vero interpretatur ſcientiæ multitudo, per quam peccator ſanctificatus ad ſacratum remeat Paradiſum. Abraham Patriarcha captum ab hoſtili legione filium fratris, aſſumpta ver-

vernaculorum turba ſubripuit, & tu aſſume vernaculorum turbam, ideſt proprio opere tuo, non alieno, pari labore fratri auxilium præſta captivo, quem poſtmodum de Sodomæ plaga, ideſt ex judicio gehennæ habito cum divina majeſtate colloquio, hoc eſt orationis ſuæ merito liberavit. Et tu loquere cum Domino, hoc eſt, ad Chriſtum, ne eum futuri judicii ignis exurat. Simeon, & Levi ſtuprum ſororis in alienigenarum manibus incidentis propere vindicarunt. Et tu ex tribu Levi es, cujus portio Dominus eſt. Simeon autem interpretatur auditio. Et tu ergo qui obediens fuiſti Domino, inobedientem animam liberare, aut vindicare non ceſſes. Anima enim tui fratris, ſoror tua eſt, quam ſi paſſus fueris inter alienigenas ſervire, peccabis. Quidam putant Aaron quod in vituli fabricatione peccavit, non fuiſſe in Sacerdotio conſecratum, nec Levitas ſanctificatos, quoniam Aaron nonne ante unctionem chriſmæ jam non erat in Pontificali honore, vel gradu, qui & Ægyptum ſignis percuſſit horrendis, & egrediens cum Populo ſanctum Paſcha in eremo celebravit. Scimus autem quod ſine Sacerdote Paſcha non poterat celebrari: aut Levitæ quomodo non erant ſanctificati, quum Apoſtolus ad Hebræos dicat, quod pater eorum Levi adhuc in Abrahæ lumbis a Melchiſedech Sacerdote, qui decimas accepturus erat, decimaturus ſit. Peccaverunt & Levitæ cum Populo, de quibus Deus in Ezechiele dicit: qui primum a me exierunt quum erraſſet Iſrael. Priores enim correptione Legislatoris emendati, non tam in eis peccati crimen arguitur, quam velox confeſſio in pœnitentiæ celeritate laudatur. Peccavit Pontifex, qui oratione Moyſi ideſt fraterno eſt liberatus auxilio: quodſi hoc remittitur, certe jam tunc Summus Pontifex erat, qui adverſus Moyſen invidiæ livore percuſſus juncta ſibi Maria murmuravit. Porro Apoſtolus dicit inter cetera, quod neque invidi, neque detractores Regnum Dei poſſidebunt. Et advertendum quod eandem pene ſententiam mereatur invidia, pro qua prophetiſſa Maria lepra percutitur, quam meretur & avaritia, pro qua Giezi Heliſæi famulus ſimili ſorte damnatur. Regnum ergo Dei non poſſidebunt hujuſmodi. Si eos in hoc vitio tempore acceſſionis invenerit, quid alibi Dominus dicit: Unumquemque in qua via invenero, in ea eum judicabo. Et Apoſtolus dicit: Quales aliquando fuerint, nihil mea intereſt. In Epiſtola ſua Beatus Joannes Apoſtolus orare mandat pro Fratre, qui non habet peccatum uſque ad mortem, ideſt, qui non uſque ad extremum vitæ finem, peccatorum ſuorum molem fuerat ſubſequutus: quod manifeſte liber Eſdræ declarat, in quo refertur, quod non ſolum plebs vulgi; verum etiam Sacerdotalis, & Levitica fami-

A lia alienigenarum fœminarum conjugiis poſt reditum de Babylone illicite fuerat copulata. Qui tamen omnes accipientes conſilium Eſdræ, & rejicientes mulierum alienigenarum conſortia, peccato eodem caruerunt. Unde liquido patet, quod ſicut peccati cogitatione maculamur, ita expulſione ejus abluimur. Sacerdotalis illa familia de Heli ſtirpe deſcendens, cui juraverat Dominus, quod nullus de ipſis ante faciem ejus aſſiſteret, eo quod gravibus peccatis

B Dominum provocaſſent, nonne omnis illa cognatio pro David ſalute refertur occiſa? Ecquid eſt hoc, niſi forma Martyrii, ut quos gravis peccati crimen involverat, mors pro Chriſto illata liberaret. Filius Sunamitis ſterilis, hoc eſt ex repromiſſione natus, quondam enim nativitatem ejus Sancto Abrahæ Dominus in Iſaac ſemine ſpopondit, atque pollicitus eſt, cujus caput in meſſe calore percuſſum eſt, ideſt prin-

C cipale mentis ejus inter ipſos ſpei fructus libidinis flamma concaluit, & ſubita morte præventus eſt, hoc eſt peccati ruina proſtratus eſt. Currit ad Hebræum Mater ejus, ideſt ſollicita plangit Eccleſia: reſurgit enim Filius ejus, ſed fideliter hoc ſperat a Chriſto, manibus manus, pedes pedibus, ori ora componit. Ut totum hominem in ſe ſuſcipiens primo compatiatur. Et qui mortuus jacet, deinde flatus ſui calore, ideſt ignita per Spiritum doctrinæ ſuæ inſpiratione

D vivificat. Cave ergo, ne & tu elatus integritatis tuæ triumpho ſuperexcreſcas eum, aut ſuperextendas te ei, quem repentina morte videris raptum. Sed potius imitare Apoſtolum dicentem: humiliet me Deus apud vos, & lugeam eos qui ante peccaverunt, & non egerunt pœnitentiam ſuper fornicatione, & immunditia ſua: & iterum; Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis ſcandalizatur, & ego non uror? Et iterum. Debemus imbecillitates

E infirmorum ſuſtinere, & non nobis placere. Sed & cum Heliſæo appone oculos tuos oculis hujus mortui, ideſt cuſtodi oculos illius, ne in perditionem ſui ulterius evagentur. Os ori ne confabuletur inimico: manibus manus ne operentur adverſa: pedes pedibus, ne evagentur in turpibus. Et ſi ita cum cuſtodia ſui membris illius membra tua fuerint copulata: non ſolum peccandi ſpatium ulterius non habebit, verum

F etiam ſpem capiet reſurgendi, ut qui per peccati frigus emortuus eſt, conſolationis, & orationis tuæ fervore revocetur ad vitam. Aut certe ſi ignito libidinis telo percuſſus eſt, ſucceņſus flamma fidei reviviſcat. Memento autem ut omnes conſpectu ejus ejicias: nullus enim, qui ſubvenire mortuo non poteſt, videat, nec quiſquam ſibi viſionem ejus de propinquitate præſumat, qui ſic Eliſæum in Sunamitis filio. Sic Dominum in principis filia; Sic Beatum Petrum in Dorca vidua feciſſe cognoſcis. Valde enim debet

bet ſecretus, & ſolitarius locus, mortuo in peccatis homini præparari. Ubi nihil capit amplius quam medicus, & cadaver. Aſahel ille frater Joab principis militiæ David, qui velox ſicut cervus a Scriptura fuiſſe perhibetur, ob hoc credo, quod non inquinati corporis puritas, donum ei velocitatis indulſerat. Corpus enim quod corrumpitur, adgravat animam. Is dum ſequitur Abner de cuſpide lanceæ in inguine refertur eſſe percuſſus. In quo membri loco vitium fornicationis poni nullum puto eſſe, qui dubitet; Sicut & ipſe Abner, a Joab fratre ejus in inguine percuſſus eſſe perhibetur, quia fornicationis cauſa non alibi, quam in inguine merebatur interfici. Nec tamen Aſahel aut conſolationem fratris non meruit, quem ita totus David planxit exercitus, aut de libro vitæ deletus eſt, ideſt de memoria Dominicæ lectionis, cujus ſcriptura non obliviſcitur, ut & velocitatis ejus, quam ante mortem habuerat, faciat mentionem, quum dicit: velox fuit ſicut cervus. Idem non ſolum perſpicacia inimici laqueos evitabat; verum etiam ſerpentium, hoc eſt adverſariorum virtutis interfector extiterat. Mare illud, hoc eſt forma Baptiſmi, quod Beatus Johannes in Apocalypſi vidiſſe dicit, vitreum eſſe ſcribit, & ideo cito in nobis periclitatur, aut frangitur. Lubrica eſt via ſeculi hujus glaciali iniquitate conſtricta, quam quum modicæ concupiſcentiæ calor reſolverit, facilis eſt ad lapſum ruinamque miſerorum. Hieremias in profundum putei ſub iniqui principis poteſtate demergitur, hoc eſt juſtitia in peccatorum cœnum, quum a Diabolo fuerit expugnata, mergetur. Sed hunc Æthiops fidelis, ideſt peccator ad pœnitentiam converſus aſſumptis triginta viris, ideſt ſive beatæ auxilium Trinitatis, ſive cum labore animam ſpiritus, & corporis de profundo putei miſſis ad eum primis veteribus, hoc eſt reductis in memoriam ejus veterum, qui per peccatum lapſi, poſtmodum de profundis malorum per pœnitentiam ad ſuperna relevati ſunt antiquis exemplis. Additis & funibus, ideſt teſtimoniis ſcripturarum, cœno exemit, & luti reſtituit. Comple & tu legem Moyſi: Cecidit aſinus Fratris tui ſub pondere, hoc eſt caro victa peccato eſt, adclina te, & humilia, & ſubleva de ruina. Non erubeſcas homini peccatori conjungi, reſpice illum qui dicit, noli nimium juſtus eſſe. Magiſter noſter a latronibus vulneratum non ſolum cura dignum judicat, verum etiam ad ſtabulum ſuum, & ovile revehit. Ac datis ſtabulario, ideſt Sacerdoti duobus denariis, hoc eſt utriſque divini canonibus teſtamenti, majus ei præmium pollicetur. Si diligentia tua percuſſum hominem ad ſtatum priſtinum revocarit. Sed dices forte, ille vulneratus erat: hic mortuus eſt; & tu ergo, ſi mortuum dicis veluti inter Heliſæi oſſa

A conſtitue, an fortaſſe neſcis quæ pœna maneat deſperanti? Ille nuncius Saulis mortis quum ad David veniſſet, referretque ei inimicum ſuum eſſe proſtratum, David caſum mortis inquirens, audit ab eo, quod ipſe nuncius eum ſuo gladio peremiſſet, addens, & dicens, quia videbam, quod luctum illati in ſe vulneris non erat evaſurus; quem ſtatim David morte damnavit. Cur percuſſum ab hoſtibus deſperaſſet, eumque ſublatæ ſpei fiducia jugulaſſet. Quinimo

B more debito, id pro mortuo ſcindimus veſtimenta cordis, ac pectoris, voxque flebilis tollatur in planctum. Doceatur lamentum Iſraeliticus populus, ideſt plebs Eccleſiaſtica, & dicat. Subrige lapides tuos ſuper altitudines tuas, & cogita de interfectis tuis, quomodo ceciderunt, nec renuncietur in gentibus, nec prædicetur in viis Aſcalonis, ne forte lætentur filiæ alienigenarum, & exhilarentur filii incir-

C cumciſorum. Filii incircumciſorum qui ſunt, niſi homines ſeculi in erroris ſui præputio & gentilitate viventes? Hi ergo exhilarantur, quum audiunt ruinam militis Chriſti, & de illius caſu ſe conſolantur, dicentes. Ecce ille, per quem nobis exprobrabatur a ceteris, ad cujus exemplum vivere cogebamur, qui cum noſtro emiſiſſet ex corpore, tamen ad confuſionem noſtram dicebatur vita ejus eſſe diſſimilis. Num-

D quid non melius eſt tibi inchoare quod bonum eſt, quam aut tam turpiter cadere, aut non poſſe complere, quod ceperis? Neſcientes quod in judicio Dei majorem forſitan excuſationem habitura ſit anima, quæ bonum voluit, & inſidiatore ſubplantante dejecta eſt, quam ea, quæ rebellis Deo, ſervili deſperatione formidinis magis elegit jugo captivitatis addici, quam periculum certaminis experiri. Nonne apud regem ſuum miles propriis vulneribus excuſa-

E tur? & plerumque ſtrenuum bellatorem cicatricium ſuarum inflictione numeroſa commendatur, ideſt partim noſtro labore, partim verecundiæ ſuæ confeſſione peccatum ejus celetur, & auferatur e medio. Nos ſi conſolationi theamina, & cœleſtis ſpei pigmenta tribuamus, ipſe autem ſe intra ſecreti ſui ſepulcrum confuſus peccati pudore contineat. Ibi conſcientiæ ſuæ verme laceretur, qui totas in eo obligat putredines peccatorum, donec nullum

F ex ſe fœtorem famæ turpis emittat. Solet Chriſtus de tali ſepulcro mortuos, & fœtidos ſuſcitare, tantum ne cadaver ejus devorandum feris & alitibus, ideſt facinoribus, & iniquorum opprobriis relinquamus. Nonne ergo Beatus Tobi gratiam doni cœleſtis meruit mortuis in captivitate fratribus tribuens ſepulturam. Credo lapſis ſub mundialis Principis dominatione converſationem inſinuans, ſuadenſque pœnitentiam: aut qualiter rogo de miſericordia Domini poſſumus deſperare, qui & Pharaonem arguit dicens,

dicens, & non eſt deprecatus, ut daretur ei ſanitas & daretur ei virtus ad comprehendendum gladium. Raſit Ammoniticus Rex militibus David, hoc eſt Chriſti famulis, dimidium barbæ, & præcidit viriles tunicas eorum uſque ad inguina, ideſt ſuſtulit eis in dimidietate barbæ virilem ſpeciem, & effeminatos eos per delectabilem fecit novaculam vitiorum. Dimidia autem barba relicta eſt, quaſi ſub unius facinoris lapſum. Si quid probabile in virtutibus geſſerant, dimidium ſibi relictum eſt. Per quod ſcilicet non ſine pudore ſui & itineris duri labore ſpes eis ad regem ſuum non oblata eſt revertendi. Præcidit vero tunicas uſque ad inguina, quum turpe eorum factum, quod ipſe perſuaſerat, in oculis omnium revelavit. Sed ſederunt in Hiericho, ideſt, mundi iſtius civitate, quæ erat opprobrium, & anathema Iſraelitici populi, donec barbæ eorum creſcerent, hoc eſt reformarentur incrementa virtutum, & ita revertentes, ablato confuſionis opprobrio, conſpectibus regis adſtarent: quæ quid aliud in ſe, quam noſtræ vitæ exprimunt qualitatem, ut per hoc veluti in ſpeculo geſtorum turpium fœditate perſpecta, converſi ingemiſcamus, donec plena ſatisfactione pœnitentiæ reverti mereamur ad Chriſtum. Nam & hodie regi noſtro talis facti dolet injuria, & ulciſcitur milites ſuos, quia in dehoneſtate ejus nobis ita fecit inimicus. Aufugit enim a conſpectu noſtro rex noſter David, & ideo victi ab hoſtibus partem agri plenam lenticula rubicunda, quæ eſt verecundiæ, & delicatæ caſtitatis forma, confregimus. Sed jam per recordationem peccati rex noſter oculis noſtris non dedignabitur præſentari. Stemus ut vel illud quod reſiduum eſt, ideſt reliquum vitæ noſtræ tempus defendatur, & ſalvum ſit. Imitandus eſt in hac parte ille Amnon David filius, qui quum in ſororis ſuæ ſtuprum illicita flamma caluiſſet, poſtmodum eam magis exoſus eſt, quam ante dilexerat, quia ignita erroris culpa non permanſit in crimine, materiam ipſius peccati vehementer exhorruit. Unde & ſuſpicamur, David ei non fuiſſe commotum, quia cito eum vidit in pœnitentiam reſipuiſſe. Et tu ergo ſi fornicationis captus rete, unius horæ deceptus es laqueo, ſtatim eum virtute pœnitentiæ diſrupiſti. Id eſt ſi vides mulierem ad concupiſcendum, mœchatus eam in corde es. Et ideo ſcandalizantem oculum eruiſti, ideſt primum intuitum de principali mentis tuæ ſenſu futuri metu ſupplicii avulſiſti, non iterum ebrietatis laqueis cedas, quibus animos irati Abſalonis incurras. Quia luxuria, atque ebrietas quadam ſibi vitiorum nativitate cognata ſunt. Ecce ipſe Abſalon, qui fratrem occiderat, per amicorum ſuffragia regis veniam promeretur, ita ut & oſculum pacis, & præſentiam vultus Chriſti non deſperaret expoſce-

A re. Si ergo & tu offenſam ſummi Regis facinore perpetrati ſceleris incurriſti, his quos amicos eſſe noſti David, qui quondam pater tuus, quum non peccaveras, fuit: eſto humilis & acclina, ut quod per te non potes, per illorum ſuffragia merearis. Ac ſi forte duri fuerint in audiendo, opportune, importune non deſinas ſupplicare, quia & Abſalon per injuriam meruit, quod per amicitiam impetrare non potuit. Et amicus in Evangelio impudenter pe- B tendo obtinuit, quod pro meritis non accepit. Nec hoc ideo dicimus, ut tu contumelia in rogando, bonorum ſuffragia te promereri poſſe præſumas. Sed conſilium damus, ut ſi pro magnitudine ſceleris tui ſupplicare non auſi ſunt, importunitate tua injuriam patientes, facilius pro eo, a quo læſi ſunt, ſupplicentur, & exorent. Incende ordei finitimum tibi quod eſt in agro, quia lingua ignis eſt, & mundus iniquitatis per C linguam conſtat in membris. Ager autem eſt hic mundus. Sicque cum ceperis vitæ bonæ fructibus derogare, ac dicere. Ecce quales Sanctos qui pro peccatoribus orare non audent. Ubi eſt eorum quotidiani operis merces? Ubi perfectæ miſeratio caritatis? Et quum præcipiat Joannes Apoſtolus, ut pro fratribus, & ſi neceſſe eſt, moriantur, renuunt ipſi dicere cum Moyſe. Si dimittis ei peccatum, dimitte; ſin autem, dele nos de libro tuo quem ſcripſiſti. Nec aſſumitur D affectus Pauli dicentis. Optabam ego ipſe anathema eſſe a Chriſto pro fratribus meis. Tunc incenſus per linguam tuam Sanctorum ſpiritus incitabitur ad fiduciam deprecandi, qui cognoſcente ad hanc neceſſitatem utilitatis tuæ cauſſa non vitio detractationis in pactum, ut vel ſic detrahenti præſtarent, quod non præſtiterant blandienti: fructus autem Sanctorum, qui ſecundum homines eſt, in ordeo non inconve- E nienter accipitur. qui vero ſecundum Deum eſt tritico competenter aptatur. Quia non dubium eſt Sanctos utrobique ſeminare, ſecundum Apoſtolum, providentes bona non ſolum coram Deo, ſed etiam coram omnibus hominibus. Sed ut præterea ſex refugii civitates, e quibus formidine mortis perterritus quam placet introeas, ac ſi forte per conſcientiam peccatorum illas, quæ in terra repromiſſionis ſunt, hoc eſt in Eccleſia, intrare non audes, F & circa Jordanem Boſor in ſolitudinem, quæ interpretatur anguſta, ideſt, de contritione cordis humiliati anima afflictione triſtitiæ coartata. Sed & cella Monaſterii parva, vel modica poteſt dici anguſta, quæ optime tibi convenit, quia de Sorte Ruben eſt, ideſt, qui thorum patris maculavit illicite. Eſt & Ramoth de Sorte Gad, quæ interpretatur excelſa mors, ſive viſio mortis; vere enim excelſa mors pœnitentia eſſe dicenda eſt, quum mortificatis membris reducitur homo ad excelſa cœlorum,

lorum, unde fuerat ante dilapſus, ſine virtute humilem mortem, quæ generaliter omni immittitur carni. Illa ad comparationem ejus rationabiliter excelſa nominatur, quia multum eſt nobilius per pœnitentiam mori, quam communi hac morte diſſolvi. Si autem viſionem mortis ſentire velimus, ita poteſt intelligi, quia cum ſimus in pœnitentia conſtituti, ante oculos nobis ponimus gehennæ inferique tormenta. Videmus ipſam ſpeciem mortis, a qua per pœnitentiam liberamur. Modo ut memineris te in ancillæ filii civitate agere pœnitentiam, quia omnis qui peccat, ſervus eſt peccati, & formam ſervi ſuſcipiens humilies te ipſum uſque ad mortem. Eſt & Gaulon in finibus Manaſſe, quæ interpretatur volutatio, ut tu memineris tibi in cilicio, & cinere eſſe volutandum. Et hoc in finibus Manaſſe, quod interpretatur oblivio, ut obliviſcens ea, quæ ante geſſiſti, in priora te extendas. Hic ergo interim habita, ut per anguſtias, mortem, & volutationem, & iram perſecutoris evadas, & ſpem ſalutis invenias. Tunc deinde ſi in his aliquid utiliter geſſeris, & addes, in terra repromiſſionis, quæ eſt in Galilæa, poteris pervenire. Quæ Cades interpretatur Sancta. Et tu cum per tribulationem opus corruptionis injeceris, & ad Sanctam tibi Eccleſiam tribuatur acceſſus, & in Neptalim ſorte, quæ dicitur vitis remiſſa, de Sacramento Dominici Sanguinis participare merearis. Interpretatur autem Neptalim converſans ſive ſejunctus, ut tu ſine querela in domo Dei converſans ſegreges te ab omni fratre inordinate vivente, & ſolo bonorum conſortio ſocieris. Sed nec Hebron tibi aditus concludetur, quæ interpretatur conjunctio ſive conjugium. Revertetur enim anima ad virum ſuum, ideſt Spiritum Dei, a quo per tempus peccaminum fuerat viduata. Sed nec hoc te prætereat, quod Caleb eam in poſſeſſionem ſortitus eſt, qui interpretatur quaſi cor. Mortificatis enim membris tuis, quæ ſunt ſuper terram, quia ſapientia carnis inimica eſt Deo. Sapientiam autem veram non loquitur Paulus niſi inter affectos. Si & tu implearis Spiritu Sapientiæ, ut nulla ſit in te corporis pars, quæ non fructificet Deo, incipies & tu eſſe totus quaſi cor. Sicque & ſextam civitatem Sichem, quam Joſeph noſter in hæreditate conſequitur, propter quod in ea ſepultus eſt, valebis intrare, quæ interpretatur humeri ſive labor, ut oſtendas te per laborem pœnitentiæ ab errore tuo Chriſti humeris reportatum, & adjunctum nonaginta novem ovibus effectumque centeſimum, quia ipſa Sichem ab alienis centum agnis ſcribitur comparata. Ipſe autem Joſeph interpretatur augmentum, & tu ſi aſcenſiones in corde tuo diſponens de virtute ambulaveris in virtutem, & eruditione tua ſine exemplo multos

A acquiras Deo, & ipſe merito diceris augmentum. Modo ut ſemper memineris, quam gravi telo proſtratus ſis: haſta enim hoſtis tui qua percuſſus es, ſexcentorum pondere ſiclorum prægravatur. Et ideo propheta grave dicit eſſe peccatum, ſuper talentum plumbi. Meritoque ille in pſalmo pœnitens delictorum mole depreſſus luctuoſa voce dicebat: Quoniam iniquitates meæ ſuppoſuerunt capiti meo, & ſicut onus grave gravatæ ſunt ſuper me. Eja, eja

B quid dubitas? Scala Jacob, de qua dum incaute aſcenderas lapſus es, adhuc poſita nondumque ſubtracta eſt, & licet tibi in ruina tua omnia ſimul membra colliſeris, tamen iterum conare conſcendere, donec perveneris ad illum gradum unde graviter fortiter te ſerves, cautiuſque cuſtodias. Sciens quia lubricus eſt omnis aſcenſus, & in eo quis caſu pronior ad ruinam eſt, e quo aliquando facilius dejectus eſt.

C Proinde ſi caro extitit inimica, quæ ſola vel maxime præcipitat humanum genus in tartarum, dum aut decipiat alios, aut ab aliis ipſa decipitur, gravioris abſtinentiæ jugo confecta horreſcat continuis extenuata jejuniis. Habeto pro indumento cilicium, ut cum ad tactus ejus aſperitatem compungeris, ſemper peccatorum tuorum ſtimulos recorderis. Juvet in te vitulam tuam Moyſes, ideſt carnem tuam legis, ac jejunii diſciplina conficiat, donec ad nihilum re-

D ductam, pulverem potius ſentiat eſſe quam vitulam. Legiſti credo: iraſcimini & nolite peccare: ita & tu iraſcere peccatis tuis, ut ultra non pecces. Præveni ultrices pœnas gehennæ, & ſæva tormenta, & ipſe tibi tortor exiſte, ut in illo futuro judicio nihil in te ignis inveniat, quod exurat. Si vero perſecutionis tempus advenerit, memento qualiter ſub regis tui Provincia dimicandum ſit deſertori ac refugæ; ſin vero forſitan defuerit hujus felicitatis occaſio,

E ipſe tibi in teipſo tuus eſſe poteris perſecutor. Si mortificans membra tua quæ ſunt ſuper terram, ſalubriter cum Apoſtolo & tu quotidie moriaris ingredere monaſterii carcerem, & tenebras ſolitudinis, quibus ad lucem perditam reducaris, exquire. Sit tibi fames pro vitula, ſitiſque pro flamma, ut carnifices voluptatis per abſtinentiæ pœnam cutis exteriorum coſtarum compaginem exeſa carne revelet. Sit

F carcer veluti officiorum cuſtodia publicorum, ac ſi in catena rigentis ferri, ſic duriori conſuetudine, & lege conſtrictus ſub imagine martyrii veniam miſericordiæ cæleſtis expecta. Nolo verearis, ne viſum, aut collegium tuum fraterna caritas deteſtetur. Horreat plane conſortium tuum velut Ruth de agro Moabitico, hoc eſt, animæ de ebrietate, & fornicatione venientis. Solus ille, qui ſua tantum quærit, & miſericordiæ neſcius, de Iſraelitici generis dignitate ſe jactat. Sed non te repellat Booz, qui inter-

terpretatur in fortitudine, ſive in quo virtus. Talibus enim Chriſtus per Apoſtolum loquitur dicens: Debemus nos firmiores imbecillitates infirmorum ſuſtinere, & non nobis placere. hic ergo præcipit ſibi præceptum, ut fratris defuncti vidua ſuſcitet ſemen, ne perdat calceamenta paſchalia, ideſt paſſionis Chriſti efficiatur exhæres, ac pro verbo Sponſi velut cæcus effectus, ſalivam junioris, quæ in terram projicitur, & conculcatur, niſi accipiat præparare ad defuncti fratris viduam, ideſt animam mortui per deſperationem ſenſus introeat. Semen autem verbum Dei eſt. Hic ergo Booz non in ſola proprii ſermonis eruditione confidit. Sed quæſita multitudine teſtium, ideſt congregata de ſcripturis copioſitate verborum, huic viduæ copulatur. Ut his qui dicuntur ſollicitius intimatis poſſit ſine difficultate concipere, & ſalutis ſpiritu parturire. Meminit enim apoſtolici præcepti quod ait: qui converterit peccatorem de errore viæ ſuæ, ſalvabit animam ejus de morte. Non eſt enim minimum, ſi Davidicum opus imitatum, extremum auriculæ de leonis faucibus extrahat. Aut ſi quando de grege urſus rapuerit, inſurgat adverſus eum, & præſtrangulatis cruentæ beſtiæ faucibus, prædam ex gutture ejus eripiat, aut velut bonus paſtor errantem revocet ovem. Nemo perſuadeat adultero adulteram debere conjungi, & de admiſſo ſceleris nefandi facinore nomen conjugii vendicare: ac ſi forſitan ſuggerat tibi ille ſapientior omnibus beſtiis, & conſiliator antiquus, quia poſſis iſtam pœnitentiam, quam ſuademus, in ſenectute tua agere, & nunc famem deſiderii tui peccandi licentia ſatiare; memento ſententiæ illius Evangelicæ, quæ ad talem dirigatur ſenſum dicens: Stulte: hac nocte expoſcetur a anima tua: quæ autem præparaſti, cujus erunt? Et Salomon ait. Fili peccaſti, non adjicias iterum, & de præteritis deprecare, ut tibi dimittantur. Et iterum. Non tardes converti ad Dominum, nec differas de die in diem. Subito enim venit ira illius, & in tempore vindictæ diſperdet te. Numquid Patriarcharum ſoror, poſtea quam peccaverit, nupſiſſe perſcribitur? Legislator præcepit, ut qui uxorem macularet alterius, cum ipſa pariter lapidaretur, ideſt ſub nomine lapidum duræ ſententiæ lege premit, corrigitque peccantes. Et tua anima uxor erat alterius, illius profecto cui erat per regenerationem Baptiſmi copulata, dicente Apoſtolo: Deſpondi vos uni viro virginem caſtam exhibere Chriſto. Et iterum: erunt, inquit, duo in carne una. Sacramentum hoc magnum eſt. Ego autem dico in Chriſto & in Eccleſia. Clamat ad Jeruſalem Dominus per Prophetam, & dicit: poſtquam fornicata es, ad me revertere. Et ſi Apoſtolus honeſtis conjugibus vociferatur ac dicit: habentes tanquam non habentes, quis audebit dicere: adulter habeat, utatur exerceat? Non licet mihi credere. Non licet ut aut vir abutatur de patientia ad explendum propriæ libidinis voluptatem, aut virgo corrupta, vel adultero, vel cuiquam alibi copuletur. Quia nec Judas poſt adulterium ſemel admiſſum cum Thamar ultra concubuit, nec David concubinas ſuas, quas filius turpi coitu macularat, poſtea nubere, aut viros habere permiſit, & ideo nec noſter David, ideſt Dominus noſter Jeſus Chriſtus vult, ut in conſpectu ejus ab alio viro uxor ejus habeatur. Denique quippe illam Saulis filiam, quam ad tempus in perſecutione perdiderat, poſtmodum ſibi popoſcit reddi, atque reſtitui. Et licet jam fuiſſet alibi copulata viro, tamen ei aufertur, & illius, cujus prius fuerat, deſtinatur. Et tu ſi polluiſti uxorem David, ideſt vel tuam animam, vel carnem alienam, ne ulterius hoc præſumas. Sed ſicut ille fecit, qui eam acceperat, flens, & lugens redde, atque reſtitue. Sed forte ad illud te Apoſtolicum teſtimonium, pro tui defenſione convertas, quo ait: Melius eſt nubere, quam uri. Sed hoc de Vidua, vel de Virgine dictum eſt, quæ corpus ſuum nondum caſtitate perpetua dedicavit. Iſta autem virgo jam non eſt, quia corrupta eſt. Vidua non eſt, quia Chriſtus vir ejus vivit in æternum. Vis autem ſcire quæ ſit ejuſdem Apoſtoli de hoc errore ſententia? Audi quid Corinthiis dicat: Omnino auditur in vobis fornicatio, qualis nec inter gentes, ita ut uxorem patris aliquis habeat. Ecce factum ſimile. Uxor patris erat hæc anima, quæ deliquit: illius utique Patris, qui nos genuit verbo veritatis. Sed videamus quid de hoc facto idem Apoſtolus dicat, jam judicavi, inquit, tradere hujuſmodi hominem Satanæ in interitu carnis ut ſpiritus fiat ſalvus in diem Domini Jeſu Chriſti. Numquid dixit, juſſi, ut ei, cum qua adulteraverat, nubat? Numquid dixit, habeat adulter, utatur, exerceat. Sed, dedi, ait, eum Satanæ in interitu carnis. Satanas adverſarius, ſive contrarius interpretatur. Per quod ſignificat, ut quicquid contrarium deliciis, quicquid adverſum voluptati eſt, totum caro patiatur, ac ſentiat quæ deliquit. Interficiendus eſt enim hoſtis, dum parvus eſt, & in ipſis ut ita dixerim primis faucibus ſtrangulando. Unde & in Sacrificiis ſi diligenter attendas pene nuſquam pecora ſævis confecta invenies jugulari. Utque aut agnus, aut hædus, aut vitulus immolatur. Uno tantum loco Eliam bovem legimus obtuliſſe. Sed hoc ſemel tantum unum licuit Salvatori, qui inveterata totius mundi peccata in morte aſſumpti corporis jugulavit. Sed nec tu putes adhuc ut hædum tenerum tuum eſſe peccatum. Mihi crede, jam hircus eſt: ſicut enim odore flagrat unguenti, ita peccatum fœtorem tetri odoris exhalat:

lat. Et ideo juſtus gaudet & dicit, Chriſti bo-
nus odor ſumus Deo in omni loco. Peccator
autem dicit: Computruerunt, & corruptæ
ſunt cicatrices meæ a facie inſipientiæ meæ.
Aut quomodo non hircus eſſe dicetur, cujus
peccati fœtor, ideſt fœda opinio turpis famæ,
mox ut facinus perpetratum fuerit, ubique
peragratur? Propheta beatum dicit qui tenet
parvulos Babylonis, & allidit ad petram: & tu
expectas donec gigas tuus efficiatur inimicus.
Sed ſi vis audire, jam gigas eſt. Mox enim ut
concupierunt filii Dei filias hominum, nati
ſunt inde gigantes & criminale peccatum,
quod ultra ſtaturam peccantium juniorum ipſa
ſibi enormitate porrectum eſt, gigantis eſt for-
ma. Aut non tibi gigas videtur eſſe prævali-
dus, qui te in admiſſione criminis tam lugubri
ruina proſtravit? Ac fortaſſe aliquis nobis op-
ponat & dicat: quomodo tu illicitum eſſe dicis,
ut adultero jungatur adultera; quum David
eam, quam adulteravit, in conjugium ſibi poſt-
modum ſocietatis adſciverit? Solent quippe
iſta objicere, qui ſcelerum ſuorum flagitia palpa-
re atque gaudere ex ſcripturarum ſanctarum
auctoritate deſiderant. Multi enim cum Da-
vid cadere volunt, nolunt ſurgere cum David.
Cum utique non exemplum eis cadendi in eo
propoſitum ſit; ſed potius ſi ceciderint, reſur-
gendi. Quid igitur negabimus vera non eſſe quæ
ſcripta de eo ſunt? Minime, ſed tibi ſcripta
ſunt ut contremiſcas de facto, non ut factum
rapias ad exemplum. Attende ergo ne cadas:
non ſit delectatio minorum lapſus Majorum,
ſed ſit caſus majorum tremor minorum. Ad
hoc propoſitum eſt, ad hoc ſcriptum, ad hoc
in Eccleſia ſæpe dictum atque cantatum. Au-
diant qui non ceciderunt ne cadant, audiant
qui ceciderunt ut ſurgant, tanti viri peccatum
non tacetur, prædicatur in Eccleſia. Audiunt
male audientes, & quærunt ſibi patrocinia de-
linquendi. Attendunt unde defendant, quod
committere paraverunt, non unde caveant
quod commiſerunt, & dicunt. Si David, cur
non & ego? Inde anima iniquior, quæ prop-
terea fecerit, quia David feciſſe cognovit.
Nam quia cum David fecit, pejus malum quam
David & gravius perpetravit. David enim
nullum ſibi ita ad exemplum propoſuerat ut tu:
ille cecidit lapſu cupiditatis, non patrocinio
ſanctitatis: tu tibi tamquam ſanctum propo-
nis ut pecces. Imitaris non ejus ſanctimoniam,
ſed ruinam. Scripturas domini ad hoc audis,
ut facias, quæ ne facias ab eis commoneris. Hoc
non fecit David, qui correctus eſt per Prophe-
tam, non lapſus eſt in Prophetam. Non eſt ti-
bi cauſſa & illi conſimilis. David admiſſo adul-
terio homicidium perpetravit, ſed de toto cor-
de pœnituit. Denique in tantum cordis com-
punctionem tantus ille Rex pariter & Propheta

A facinus admiſſum deflevit, ut in ipſo confeſſio-
nis ſuæ pſalmo diceret: Sacrificium Deo ſpiri-
tus contribulatus: cor contritum & humiliatum
Deus non deſpicit. Accepit autem eam, cum qua
peccaverat, ablato jam viro ejus, uxorem, quia
nondum lege prohibebatur multarum inire co-
pulam fœminarum. Denique ut agnoſcas
quantam ſanctorum geſtis, & minus eorum vi-
tia condignis lateant myſteria arcanorum. Ju-
das tantus Patriarcha ad meretricem nulla lege
B prohibetur intrare. Samſon ille fortiſſimus, &
Nazaræus, licite diligit meretricem. Oſee
Propheta ex præcepto Domini meretricem du-
xit uxorem. Sed David, inquit, non ſolum illi-
cite alienum polluit thorum; verum & dolo
interempto marito adulteram ſumpſit in conju-
gem. Mihi qui homicidium non admiſi, cur
non liceat adulteræ jam ut propriæ ſociari? Tu
primo conſidera, quanta circumſpectione David
C poſt flagitium noluerit homicidium non ſolum
ingerere viro ejus, ſed & extorquere contentus
eſt, ut poſt cibum, potumque licet fraudu-
lenter & ſubdole impertitum, domui ſuæ thoro-
que dubitare. Scilicet ut per conjugalem con-
ventum facile tegeretur admiſſum. Et ſemel in
provido ac nefario lapſa thoro a rege clancule
maculato ſolus maritus licet ignarus velut in-
temerato deinceps potiretur. Ille inopinata
præventus momentanei occaſione peccati adul-
D terium perpetravit abſente viro; tu jam ipſa le-
ctione commonitus es, ne pecces præſente Deo.
Ille homicidium occulte fecit ut adulterium
non pateſceret: tibi atrocitas execrabilis facti,
ut horreas tam grave facinus, ut ſcelus tam im-
pium deteſteris, publice in Eccleſia ſæpiſſime
recitatur. Tunc adulterium, ſive homicidium
præſentis tam imminenti expiabatur ultione
ſupplicii, nec adulteri, vel homicidæ perpetuam
E in furore ſervantur ad pœnam. David cum ma-
gno ſui pudore furtim ad militis ſui intraſſe re-
fertur uxorem, nec tamen evadere potuit ul-
tionem: tu ad Sponſam regis Chriſti temeran-
dam, cubiculum Domini dominorum impuden-
ter ingreſſus, quomodo eſſe poteris impunitus?
Ac ſi forte vidua, aut quæcumque fuerit illa
nondum profeſſa continentiam caſtitatis, quæ
licet illa ſit uxor, dici non poterit proſtituta,
uterque veſtrum nota ſemper inuretur infa-
mi, nec aliter tanti criminis macula poterit ab-
F oleri, niſi aut publica legum ſecularium ſæviente
cenſura adulterorum mortibus expietur. Aut
certe profundis afflicti cordis gemitibus, & ve-
ræ pœnitentiæ jugibus dum vivitur lacryma-
rum. Extat modo qui dicat, crimen hoc nuptiis
emendandum, & de ſceleris tanti nomine, con-
jugium eſſe vocandum. A me invitus veraciter
audiet, adulterium nullatenus dici conjugium.
Conjugium enim religioſi nominis vocabulum
eſt. Eſto David nulla, ut ſupra docuimus, lege
pro-

prohibitus, Bethſabee, quæ virum amiſerat, ſibi A
in matrimonium ſumpſerit. Alia tunc apud
eos legis obſervantia habebatur, quando illa
ſacra benedictionis præceptio pertonabat: Creſcite & multiplicamini, & replete terram. Quando infecunda ac ſterilis, & quicumque non genuiſſet, maledictionis opprobrio non carebat. At ubi Evangeliſtæ illius tubæ clangor increpuit, quæ & licitis, & honeſtis continentiam hortatu blandiſſimo perſuadet, dicens: Beata ſterilis, quæ non parit, & ubera, quæ non lactaverunt: & qui non reliquerit domum, uxorem, B
filios, & omnia, quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus: & qui non oderit Patrem & Matrem, inſuper animam ſuam, non poteſt meus eſſe diſcipulus: & bonum eſt homini, ſi ſic permaneat: & qui in carne ſunt, Deo placere non poſſunt. Et ſi ſecundum carnem vixeritis, moriemini: & non in cubilibus, & impudicitiis, ſed induimini Dominum Jeſum Chriſtum: & C
carnis curam ne feceritis in concupiſcentiis: & qui habent uxores, tanquam nonhabentes ſint, quia noviſſima hora eſt, & præterit figura hujus mundi, & dies Domini ſicut fur in nocte veniet, & ſicut dolor parturientis non effugiet: & in quo reddetur unicuique ſecundum opera ſua. Longe nunc aliorum divinorum manet obſervatio mandatorum. Sed & ſic quoque gravius te quam David, comprobo deliquiſſe: & tu enim ut de ſceleris tui complice nihil dicam, alieni D
thorum matrimonii polluiſti, in eo, quod carnem tuam adulterio maculaſti: corpus enim non fornicationi, ſed Domino, & Dominus corpori. Et iterum Apoſtolus dicit; Non eſtis veſtri, empti enim eſtis pretio magno, glorificate, & portate Dominum in corpore veſtro. Et iterum: Templum Domini ſanctum eſt, quod eſtis vos. Si quis templum Dei violaverit, diſperdet illum Deus: & qui fornicatur, in corpus E
ſuum peccat: & neque fornicarii regnum Dei poſſidebunt. David Rex terrenus hominem & militem ſuum urgente metu detegendi facinoris interfecit, tu peſſimo vitæ principe regnante libidine virum animæ tuæ, quod eſt gravius quantum in te eſt, Chriſtum Dominum, licet ipſi impoſſibile, peremiſti. Et ſi vis noſſe quomodo quotidie Chriſtus in membris ſuis perſequentibus impiis patiatur, audi ipſum jam corpore in cœlo regnantem, & tamen Saulo in terra dicentem: cur me perſequeris? Caput enim mulieris vir, caput viri Chriſtus. Unde Paulus poſtea dicebat, ſuppleo ea, quæ deſunt paſſionibus Chriſti, in corpore meo. Et ad Hebræos de lapſis dicit: Rurſus crucifigentes ſibimetipſis, & oſtentui habentes Filium Dei. Et paulo poſt. Irritam quis faciens legem Moyſi, ſine ulla miſeratione duobus, vel tribus teſtibus moritur: quanto magis deteriora putatis mereri ſupplicia, qui Filium conculcaverit, & ſanguinem teſtamenti pollutum duxerit, in quo ſanctificatus eſt. Ecce tu Filium Dei crucifixiſti, & oſtentui habuiſti, & conculcaſti, quando membra tua nefario auſu ludibrio ſubdidiſti, nec ſoli David, ſed & tibi de adulterio natus eſt filius, quem tamen jure ſibi mors vendicat, dicente Jacobo Apoſtolo: concupiſcentia quum conceperit, parit peccatum, peccatum quum conſummatum fuerit, generat mortem. Sed ſufficiat adulterio ſemel fuiſſe prolapſum; & tu cum David ſume tibi in conjugium hanc adulteram, ideſt carnem tuam junge ſpiritui, ut cum vobis convenerit ſuper terram, omne, quod poſtulaverint, impetrent a Patre cœleſti. Qui enim adhæret Deo, unus Spiritus eſt. Erunt enim, inquit, duo in carne una, ideſt Deus, & Anima. Sacramentum hoc magnum eſt. Ego autem dico in Chriſto, & in Eccleſia. Verbum caro factum eſt, & habitavit in nobis: & te veluti quodam conceptu pœnitentiæ ſalutaris parturit Apoſtolus, donec Chriſtus iterum formetur in te. Sed & ipſe poteris dicere cum Propheta: Domine a timore tuo concepimus, & peperimus ſpiritum ſalutis tuæ, quem fecimus ſuper terram. Poteris & ipſe ſalutis fructum ex hoc matrimonio procreare, qualis proceſſit de David, & Bethſabee, quem Dominus, Ididam, ideſt dilectum nuncupavit, qui inter homines dictus eſt Salomon, hoc eſt pacificus, & univerſo orbi, ideſt totius orbis tenuit principatum. Merito enim ille pacificus dicitur, qui carne cum vitiis, & concupiſcentiis mortificata, adhuc in carne poſitus, ſpirituali pace fortis Athleta perfruitur: fructus enim ſpiritus gaudium, pax. Talis filius ex pœnitentia naſcitur. Talem parturiunt gemitus, & lamenta plangentium. Denique ipſe Beatus David quum in adoleſcentia ſua cum adultera deprehenſus ſit, in ſenectute cum Virgine invenitur: ut intelligamus, quia longa poſt peccatum caſtitas, virginitatis imitatrix eſt. Sed fortaſſe dicis animam ſemel in tam grave facinus devolutam, Deus projecit, ac repulit, fallis cariſſime: Ecce enim per Prophetam ipſe clamat de Jeruſalem, quæ in mirabilibus fuerat flagitiorum criminibus proſtituta. Quis eſt iſte liber repudii matris noſtræ, quo dimiſi eam? Et alibi. Numquid qui cadet, non reſurget, aut averſus non revertetur? Quare non pœnitet populus meus malitiis ſuis: & detenti in propoſitione ſua maligna, noluerunt reverti ad me? vociferatur, ideſt, Dominus per Prophetam dicens. Numquid Medicus non eſt in Galaath, aut reſina non eſt illic? Quare non aſcendit ſanitas filiæ populi mei? Galaath acervus teſtis interpretatur. Et nunc acervum teſtem totum canonem divinorum cernimus eſſe librorum. Ubi indiſſolubilium cumulus teſtimoniorum velut quidam congeſtus eſt lapidum, in quo cumulo Medicus verus Dominus noſter Jeſus Chriſtus

ſtus ſi quæſitus fuerit, invenitur. Reſina autem vel charitatis, vel continentiæ virtus eſt, quæ diſſoluta conjungit, & ſciſſa conglutinat. Concubina illa Saulis, ut quid corpora defunctorum, quos David pro Gabaonitarum ultione percuſſit, eo uſque accincta cilicio cuſtodivit, donec & roraret aqua de cœlo, ideſt donec pro venia eorum miſericordiæ cœleſtis ſtilla deflueret? Quid eſt enim, quod nos obſtet a venia? Dominus noſter omnipotens eſt. Numquid omnipotenti impoſſibile eſt delere peccatum? Dominus noſter bonus eſt, quia nemo bonus, niſi unus Deus. Numquid in illa perfecta bonitate poteſt hoc vitium cadere, ut non audiat deprecantem? Ipſe per Prophetam dicit: Nolo mortem peccatoris tantum, ſed ut convertatur, & vivat. Et in pſalmo. Si dereliquerint filii ejus legem meam, & in judiciis meis non ambulaverint, & præcepta mea non cuſtodierint, viſitabo in virga iniquitates eorum, & in verberibus peccata eorum. Miſericordiam autem meam non auferam ab eis. De cujus hoc filiis dicitur? Nonne Domini noſtri Jeſu Chriſti quos Eccleſiaſtici fontis uterus, & ſecreti ac perplexi vulva myſterii parturiunt? Vis ſcire, quia baptizati, non catechumeni, filii nuncupantur? Aſpice quomodo ipſe Apoſtolus ſuos filios vocat: filioli, inquit, adhuc vobiſcum ſum: & Paulus ad Galatas: utique baptizatis, filioli mei, ait, quos iterum parturio: & Corinthiis. Nam in Chriſto Jeſu per Evangelium ego vos genui. Et tu ergo ſi filium fuiſſe te noſti, hoc eſt ſi Apoſtolicum aliquid in te habuiſti, nec ſic deſperare permitteris Quia & Petrum Apoſtolum negatione cecidiſſe, & tamen iterum reſurrexiſſe non neſcis. Sui vero ſervi, hoc eſt peccatoris uſus eſſem officio, major tamen ad conſurgendum debet eſſe fiducia, quia ejus, qui de humili habetur, levior eſt ruina, & minori iracundiæ pondere prægravatur, qui ſemper in errore verſatus, rectam ſe aliquando convertit ad vitam, quam is, qui poſt ſanctos actus turpiter vixerit, & vetus pannum rudi adſuerit veſtimento. Quid vero illud quod Eccleſiis Apocalypſis dicit, quæ jam inter fidelium numerum ſeptiformibus candelabris ſub cuſtodia Angelica viventes, ipſa tamen nominis appellatione ſentiente ita per ſpiritum commonetur: Memento unde cecideris, & age pœnitentiam, & priora opera fac. Alioquin venio tibi, & movebo candelabrum tuum. Proinde licet templi Divini vaſa rex captivaverit Aſſyrius, tamen revertantur ad templum: non ea in perpetuum Babylon immunda poſſideat; licet per flammam turpis concupiſcentiæ incenderit templum Domini princeps cocorum, qui Domino ſuo, ideſt principi mundiali, eſcas noſtrorum appeteret peccatorum; tamen veniat Zorobabel, hoc eſt Spiritus Sapientiæ, quum intellexerit mulierum potentia

A in malis omnibus principari, & totus in veritate confidit. Veniat Eſdra, Bibliotheca legis, & memoria lectionis. Veniat & Neemias, virtus continentiæ, contemtorque formidinis, qui pro reparatione patriæ, Principis potentiam non veretur, ac diſpoſitis per ſingula Jeruſalem loca, ideſt corporis membra, Angelorum Patriarcharumque virtutibus, qui lapſa reſtaurent, & reſtaurata cuſtodiant, & una manu ſerviat fabricæ, alia cuſtodiæ, quia Adam poſitus eſt in

B Paradiſo operari, & cuſtodire. Reædificetur ergo per tropologias nominum clauſtra portarum: reſtauretur in primis porta probatica, quam, nos arbitramur aditum, per quem utrum bona ſint an mala, quæ extrinſecus ad nos introeant, comprobamus; Et quia fides exaudita eſt, faciamus quod Apoſtolus dicit; Si eſtis in fide, ipſi vos probate. Reſtituatur porta piſcatoria, ideſt, in ſuum virorem vaga ſemper natura, ac

C per ſemitas maris, hoc eſt vitia iſtius mundi oculorum velox ac fugitivus aſpectus. Quia ipſe viſus pro ſagena poterit æſtimari: quidquid aſpexit, ſtatim capit, & captum ad cordis cellaria, & interiora tranſmittit. Reſtituatur porta in Anatoth, quæ interpretatur, Reſpondens. Signum quod nos ſuſpicamur eſſe frontis patibulum. Ubi ſignum ſalutis nos Dominicæ ſanctitatis accipimus Sacramenta. Quod eſt & aurea lamina, ubi Pontifex nomen Domini ſcriptum

D mandatur accipere. Vis ſcire quia non incongrue porta in Anatoth pro patibulo frontis accipimus. Jungit Propheta huic portæ unguentariorum loca, quæ per typos nominum ab aliis virtutibus dicitur eſſe reſtructa. Unguentariorum autem loca ſunt illa, quæ chriſmatis ſanctificatione tanguntur. Sequitur hæc porta frugis, quam nos ſuſpicamur eſſe oris, ac ſaporis officium, per quam omnium ſeminum, hoc

E eſt verborum Dei fructus ſegregetur. Reſtruatur & porta ſtercoraria, quod nos arbitramur eſſe narium ſive odoratus introitum, per quod nos turpis decepit illecebra, & æſtimavimus lucra eſſe, quæ erant ſtercora. Reſtruatur & porta fortis: credo manuum noſtrarum ſive tactus officium, quia non fortiter tenuimus, quod tenebamus, & alter ſuſtulit coronam noſtram. Reſtruantur & muri natatorii, ideſt forma baptiſmi noſtri, & myſtici fontis munimenta diſrupta, quæ ſunt caſtitatis inſignia: quia ſoluto per

F luxuriam continentiæ pariete velut obrutis obicibus ſacri laticis undam effudimus atque perdidimus, cujus muri propterea dicuntur reſtrui, ut agnoſcamus tantam eſſe miſericordiam Domini, ut & interrupta caſtitatis tempora poſſint reſtructa ad priorem ſimilitudinem continentiæ virtute renovari, ſicut & tui per vocabula nominum, ac tropologiam locorum hoc quod dicuntur reſtrui, officii intelligas eſſe membrorum, dummodo ne opus Regis Babylonis in vitiis,

tiis, ut in phialis templi Domini, vinum perditionis potare debere credas, & hoc coram Diis tuis Venere, Marte, atque Mercurio, ideſt, fornicatione, avaritia, vel furore, quia ſcriptum eſt: furor hominis incontinens eſt. Et alibi. Avaritia quod eſt Idololatria. Et alibi: Initium fornicationis eſt apoſtatare a Deo. Nec enim putes ſolam in pecunia avaritiam computari, quia maxime avaritia in libidine eſſe ſentitur, cui nuſquam finis imponitur. Quod vero phialæ in templo Domini virgines nuncupantur, Propheta nos docet dicendo: triticum in juvenibus, & vinum ſuave olens in virginibus. Ac ſic cui vini liquor infunditur, quid niſi phiala nuncupatur? Unde & ad hujuſmodi dicitur per Prophetam: Exite de medio ejus qui fertis vaſa Domini. Sed & ille gentium doctor, qui utique de ſua Virginitate gauderet, & ceteros ad ſimilitudinem integritatis, & caſtimoniæ exemplum provocans diceret: Volo omnes homines eſſe ſicut me, ſciens ſe in templo Domini vas eſſe pretioſum, dicit alibi ipſe de ſe: habemus theſaurum iſtum in vaſis fictilibus. Quæ ideo fictilia appellavit, quia ſunt adhuc in hac vita ipſa ſui fragilitate mortalia. Sed quum in reſurrectione fuerint immortalitatis ſplendore veſtita, tunc juſti fulgebunt ſicut Sol in regno Patris eorum. Unde & alibi quoque dicit: In domo magna non ſolum ſunt vaſa aurea, & argentea, ſed & lignea, & fictilia, & alia quidem in honore, alia vero in contumelia. Et ſubdens in conſequentibus dicit: Si quis emundaverit ſe, erit vas in honore, utile Domino ad omne opus bonum. Vides ergo quia ſive ad honorem prælegamur, ſive ad contumeliam deputemur, utrumque in noſtra ſitum eſt voluntate. Age ergo, quid ceſſas effici vas in honore utile Domino ad omne opus bonum? Eadem enim phiala in qua immunditias libidinis miſcuiſti, ſi te emendaveris, ideſt ut corpus tuum caſtigaveris, adhuc poteſt effici pretioſum poculum caſtitatis. De ultimo jam non in Babylonem ſerviat diis alienis, ſed quod eſt digniſſimum in Jeruſalem templi uſibus deputatum, ſacrificiis divinis perpetuo dedicetur officio. Sacrificium quippe Deo ſpiritus contribulatus, quia cor contritum & humiliatum Deus non deſpicit. Bonis ergo operibus & converſatione laudabili cum caritate de corpore puro, & conſcientia bona, & fide non ficta, & mente jugiter divino timore compuncta, repara deinceps quidquid hactenus dilapſione improba perdidiſti. Sciens quod filius ille junior qui dilapidavit ſubſtantiam ſuam vivendo luxurioſe, mox ut de toto corde pœnitens, ad Patrem reverſus eſt, & indulgentiæ paternæ oſculum, & fidei anulum, & ſtolam immortalitatis adeptus, meruit & conviviis, & ſpiritualibus epulis ſaginari. Non ergo differas, non retardes, nec recraſtinatione noxia in poſterum remedii ſpem præſumens, ægritudinis tuæ morbum in perniciem tui convaleſcere patiaris. Memento quod præfatus hic evangelicus filius ſtatim ut ad ſe reverſus eſt, dixit: Surgam, & ibo ad Patrem meum. Nemo enim ſani conſilii unquam prolixius delectatus eſt languoris ſui tabe, peſtilentiaque corrumpi. Nemo vulneribus ſuis addi vulnera concupivit. Nemo in diſcrimine conſtitutus, obſtat adhuc ægritudinis ſuæ incremento perduci: quod ſi eſt, qui faciat, non deſiderat ſanari, ſed mori. Sed & hujuſcemodi ignavia inſanabiliter deſperatis, clamet ipſe Dominus per Prophetam: quare moriemini? domus Iſrael convertimini, & vivetis. Convertere ergo, quæſo te, mortemque refugiens, elige vitam, ut vivas. Omnis delectatio concupiſcentiæ carnalis, & ſi immatura morte non præveniatur, certe jam adveniente ſenectutis labe finitur: & ideo tu præveni incertæ mortis adventum, ne ſero te doleas morte inopinata præventum. In inferno ait Propheta, quis confitebitur tibi? Numquid confitebitur tibi pulvis, aut annunciabit veritatem tuam? Et iterum: ſicut vulnerati dormientes projecti in ſepulcris, quorum non es memor amplius, & quaſi de manu tua expulſi ſunt. Et iterum: Numquid mortuis facies mirabilia, aut medici reſuſcitabunt, & confitebuntur tibi? Numquid enarrabit aliquis in ſepulcro miſericordiam tuam, & veritatem tuam in perditione? Numquid cognoſcentur in tenebris mirabilia tua, & juſtitia tua in terra oblivionis? Et alibi: non mortui laudabunt te Domine, neque omnes qui deſcendunt in infernum. Pone quod tibi ſenectus optata perveniat, quid prodeſt veniſſe ad ætatem, in qua jam non potes ſatisfactione admiſſis congrua pœnitere? Non enim vere pœnitet, niſi qui eo tempore pœnitudinem gerit, quo adhuc poterat vigore carnis incitante peccare. Jam ergo nativitatis tuæ tempus, & originem maledicens, lava cum Propheta lectum tuum, riga per ſingulas noctes lacrymis ſtratum tuum, donec poſſis virum ſanctum caſtitatis ablutis cunctarum ſordium maculis imitari. Quod ſi donavit tibi Dominus purpuram, ut pro nomine ejus focum tui corporis effundas, quod nam autem abundare tibi poterit in iis, quæ ante geſſiſti, ut & ipſe illud Apoſtolicum non ſine magna cordis contritione dicere poſſis? quem enim fructum habuiſtis tunc in iis, in quibus non erubeſcitis? nec deerit hiacyntum, ſi corpus tuum callo laboris infeceris, & in ſervitutem redegeris, ut non tu ejus voluntatem ſequaris, ſed illud potius tuæ obtemperet voluntati. Ac ſic cum his coloribus poteris in tabernaculo Domini jam non infructuoſus admitti. Ubi & ſi quæ pretioſa ſunt, offerre cum divitibus fortaſſe nequiveris. Parum certe non erit, ſi ſaltem medio-

diocria offerens, in conſpectu Domini Dei tui non apparueris vacuus, ſciens quod apud coeleſtem Patrem multæ ſunt manſiones. Modo ut tu velut infirmum æternæ vitæ locum in requie beatorum omnimodo ſatisfactione obtinere contendas, & diras perpetuas mortis, ideſt inextinguibiles gehennæ pœnas, & horrenda ſupplicia evaſiſſe te gratuleris. Ubi cum de indulgentiæ adeptæ proventu perpetuo exultaturus intraveris, mihi quoque pius ſuffragator patrocinium promerendæ veniæ, jam de te ſecurus impertire, qui ut ad hanc gratiam pervenire contenderes, adhortatione qua volui incitavi. Nunc unum medicaminis genus quod ſupereſt, adhibeo, ut cum te ad delectamenta illecebræ carnalis incentiva naturalis concupiſcentiæ inclinare tentaverint, diem ſemper adventus Domini prædictum Propheticis, & Evangelicis, atque Apoſtolicis vocibus contempleris; Ad quem ſi jugiter oculum mentis tuæ conjeceris, tota ſartago quamvis ferventis libidinis refrigeſcet. Si enim diem illum ſemper animus quocumque deflectit intuitu ut ſe haberet opponeret, nunquam profecto peccare animam delectaret. Ubi tunc obſecro te carnalium deſideriorum æſtuans obſcænitas ſe videbit, cum illius Angelicæ tubæ terribilis clangor per univerſum reboans mundum, orbis fundamenta concuſſerit? Cum in conſpectu Adventus Domini crepitantibuſque flammarum globis nec coelis parcet incendium. Cum illud tremendum formidandumque examinis ſolium cenſuram honorificæ Majeſtatis inſederit: qui mæror, qui dolor, quæ anxietas, quæ anguſtia, quæ caligo, illic peccatricem conſcientiam poſſidebit, ubi ardentibus elementis, & circumſeptam ſe anima globis, incendiis æſtuantis aſpiciet, & nullæ latebræ uſpiam locus erit. Audi Malachiam Prophetam quibus diem illum verbis adnunciet. Ecce, inquit, veniet Dominus omnipotens. Et quis ſuſtinebit diem adventus ejus, aut quis ſtabit ante conſpectum ejus, quia ipſe ingreditur ſicut ignis conflans, & ſicut purgator abluens ſedebit, conflans eos, & purgans, ſicut argentum, & ſicut aurum. Amos quoque receptiſſimus vates paria vaticinans ait. Væ deſiderantibus diem Domini, ut quid eam vobis. Dies Domini, dies eſt tenebrarum, & non lucis. Quomodo ſi fugiat homo a facie leonis, & occurrat ei urſus, & ingrediatur domum, & extendat manum ſuam ad parietem, & mordeat eum coluber: ita tenebræ Dies Domini, & non lux, & tempeſtas, & caligo his qui non habent in ſe Splendorem Domini. Sophonias nihilominus Propheta hæc eadem infert dicens. Juxta eſt dies Domini magnus, juxta & velox nimis, tribulabitur ibi fortis. Dies iræ dies illa, dies tribulationis & anguſtiæ, dies calamitatis & miſeriæ, dies tenebrarum & caliginis, dies tubæ & clangoris: ſuper civitates munitas, & ſuper angulos excelſos tribulabo homines, & ambulabant ut cæci, quia Domino peccaverunt. Ipſe quoque Prophetarum Dominus nunquam non eadem in Evangelio denunciat mala, cum dicit: Et erit in terris preſſura gentium præ confuſione ſonitus maris,& fluctuum, areſcentibus hominibus præ timore, & expectatione quæ ſuperveniet univerſo orbi: quoniam ecce venient dies in quibus dicent: Beatæ ſteriles, & ventres, quæ non genuerunt, & ubera, quæ non lactaverunt. Tunc incipient dicere montibus: cadite ſuper nos, & collibus: cooperite nos. Sed & alibi ita ait. Attendite vobis, ne forte graventur corda veſtra in crapula & ebrietate, & curis hujus vitæ, & ſuperveniat in vos dies illa. Tanquam laqueus enim ſuperveniet in omnes qui ſedent ſuper terram. Adhuc auſculta, quibus verbis & Beatus Petrus inſinuat diei hujus adventum. Adveniet,inquit,dies Domini ut fur, in qua cœli magno impetu tranſcurrent, elementa vero calore ſolventur, & terra. His ergo ait omnibus pœnitentibus, quales omnes eſſe vos in ſanctis converſationibus, & pietatibus, expectantes, & prophetantes in adventu diei Domini, per quam coeli ardentes ſolventur, & elementa ignis ardore tabeſcent. Hunc tu diem ſi oculis cordis indeſinenter admoveas,omnia prorſus carnalium incitamenta libidinum de animæ receſſibus effugabis, nec revertentur ad mentem noxii vitiorum ſtimuli, quos impleverit gehennæ metus & formido pœnarum. Vacant enim illic blandimenta luxuriæ, ubi perennium tormentorum ſalubris timor inſederit.

SANCTI EPHRÆM SYRI

IN NATIVITATEM DOMINI

CANTICUM.

Part. Hyemal. officii Syriaci impreſſi Romæ 1656. pag. 577. Latine edidit Jo. Baptiſta Marus : Romæ 1645. p.7.

VIgiles ecce exultant hodie, quod Vigil venit, ut nns vigilare faciat.
Hac nocte ergo quis dormiet, in qua mundus totus vigilat?
Quia ſuis peccatis Adam induxit ſomnum mortis in mundum,
Deſcendit vigil, ut nos vigilare faciat a ſervitute peccati.
At ne vigilemus ut fœneratores, qui de argento, quod fœnerati ſunt, cogitant,
Noctuque multum vigilant ad computandum ſortem & fœnus.
Nec ut fures vigilemus, qui ſomnum in terra defodiunt ſuum,
Totaque ipſorum vigilantia in id incumbit, ut dormientibus ſuſpiria pariant.
Nec vigilemus ut prodigus, qui crapulæ deditus cecidit in pauperiem,
Ejuſque vigilantia peperit illi cruciatum, quod moderate non vixerit.
Nec vigilemus ut mercator, qui noctu micat digitis,
Ut ſuum computet talentum, an duplo, triploque ſit auctum:
Nec vigilemus ut dives, cujus ſomnum excuſſerunt divitiæ,
Caneſque ejus dormiunt, & ipſe vigilans ſuas opes obſervat a furibus.
Nec vigilemus ut avidus. cujus ſomnum abſorbuit aviditas,
Illique finis quum inſtet, aſſideatque pulvino, tamen ſollicitus eſt in annos:
Diabolus enim vigilantiam pro vigilantia venditat, ac docet,
Ut bonis quidem dormiamus operibus, malis vero impenſe vigilemus.
Judas quoque Iſcariotes tota nocte vigilabat,
Tamen ſanguinem vendidit innocentem, qui totum mundum redemit.
Scribæ etiam filii tenebrarum tota nocte vigilabant,
Vigilarunt tenebroſi, ut tenebras obducerent lumini illi immenſo.
At vos ut luminoſi vigilare ſatagite in hac nocte luminoſa,
Quæ colore etſi nigra, virtute glorioſa eſt, ac ſplendida.
Ne decipiamur ergo dilectiſſimi quod vigilamus;
Nam qui pro meritis non vigilat, expedientius illi eſt ut non vigilet.
Qui digne non vigilat, ejus vigilantia dormire eſt,
Et qui pure non vigilat, ejus vigilantia contra ſe eſt.
Vigilantia quoque invidi eſt illi urceus detrimenti,
Ejuſque vigilantia eſt mercimonium deriſione plenum & contemptu:
Iracundus ſi vigilat, ab iracundia ejus perturbatur vigilantia,
Eritque ipſius vigilantia furore referta, & blaſphemiis.
Loquax ſi vigilat, os ejus vector fiet,
Ad vulnera quia infligenda ſollicitum; ad orationes vero effundendas pigrum.
Prudens, ac diſcretus unum e duobus ſibi eligit,
Aut enim dormit ſuaviter, aut vero ſancte vigilat.
In nocte pura, quidem purus ortus eſt, qui nos puros reddere venit,
Nihil impurum admittatur, quod vigilantiam noſtram conturbet.
Semita aurium pura reddatur, conſpectus oculorum pudicus exhibeatur,
Cogitatio cordis ſancta fiat, loquela oris purificetur.
Quis ſat eſt ad laudandum filium veritatis, qui nobis ortus eſt,
Quem in ſuis generationibus videre deſiderarunt juſti?
Adam expectavit illum, quum ſit Dominus Cherubim,
Ipſeque poterat illum ad arborem reducere vitæ.
Abel quoque deſideravit, ut ſuo veniret tempore,
Ut pro agno quem obtulit, agnum Dei videre poſſet.
Eva expectavit illum, quia nudatio plurimum ipſam angebat,
Illeque ſolus poterat pro foliis induere eos gloria, quam amiſerant.
Turris, quam plures extruxerunt, unius deſignabat myſterium.
Quod deſcenſurus erat ædificare turrim, qua ad cœlum ſcanderetur,

Arca

Arca quoque animalium, typum Domini referebat,
Quod ipſe ædificaret Eccleſiam, in qua protegerentur animæ.
Phaleg, in cujus diebus terra diviſa eſt in ſeptuaginta linguas,
Expectavit illum, qui terram linguis diviſit Apoſtolis ſuis.
Terra, quam diluvium inundaverat, Dominum ſuo deſignabat ſilentio,
Qui deſcendit, & aperuit Baptiſmum, quo ad cœlum feratur.
Seth, Enos, Cainan, & Enoch, qui filii Dei cognominati ſunt,
Filium Dei expectarunt, ut illi per gratiam fierent fratres.
Paulo minus, quam annos mille vixit Mathuſalem,
Expectans Filium, ut vitam ſibi tribueret, quæ nunquam deficiat.
Ipſa gratia conatu quodam pro illis deprecata eſt,
Ut eorum tempore veniret Dominus, ipſorumque levaret neceſſitates.
Spiritus enim Sanctus, qui in illis pro illis ſecreto rogabat,
Indicavit eis, quod eodem Spiritu viderent Salvatorem quem deſiderabant.
Anima juſtorum in eo fructu vitæ ineſſe medicamen præſenſit,
Optavitque, ut ſuis diebus veniret, ut ejus guſtaret dulcedinem.
Enoch exoptavit eum, quumque in terra eum videre non potuiſſet,
Fide, & operibus eſt auctus, ut aſcenderet in cœlum videre illum.
Quis calumniari poterit gratiam, quia donum, quod magno labore conſequi non potuerunt priores,
Gratis conſequuti ſunt poſteriores?
Ipſum quoque Lamech expectavit, ut veniens ſua pietate illum levaret,
Ab operibus manuum, laboribus, ac terra, quam juſtus maledixit:
Quumque vidiſſet ipſe Lamech, quod Noë filius ſuus myſteria Filii gereret,
Loco Domini remoti, ſolatum eſt eum myſterium proximum.
Ut illum videret, & Noë exoptavit, quia ejus prægustavit opem:
Etenim ſi typus ejus animalia ſervavit, Archetypus ipſe quam vitam dabit?
Ipſum expectavit hic Noë, & experientia didicit, per ipſum Arcam ſtetiſſe.
Si ergo Typus ejus ita ſalvat, Archetypus ipſe quanta præſtabit?
Spiritu præſenſit Abraham, quod Filii longe diſtaret nativitas,
Quare loco ipſius perſonæ, diem ipſius videre deſideravit.
Ut illum videret Iſaac, impenſe deſideravit, nam ſalutare præguſtavit ejus;
Si ergo typus ejus ita ſalvat, Archetypus ipſe quanta præſtabit?

EJUSDEM
SANCTI EPHRÆM SYRI
DE MARIA, ET MAGIS
CANTICUM.

NATO Filio lumen affulſit, & ex mundo tenebræ fugatæ, *Part. Hyemal. Officii Syriaci impreſſi Romæ 1656. pag. 625. Latine edidit Jo: Baptiſta Marus: Romæ 1645. pag. 7.*
Illuminatuſque eſt orbis; laudes ergo referat Nato, qui illum illuminavit:
Ortus eſt ex utero Virginis, eoque viſo defecerunt umbræ:
Et tenebræ erroris ab eo expulſæ, Orbiſque totus illuſtratus; laudes ergo illi referat.
In populis tumultus magnus factus eſt, & lumen ortum eſt in tenebris,
Exultaruntque gentes, ut laudes referant illi, qui ſua nativitate illuminavit eas.
Immiſit in Orientem lumen ſuum, & ſideris fulgore illuminata eſt Perſis;
Ortus invitavit, & annunciavit ei, ad victimam jam veniſſe omnes exhilarantem.
Præcurrens luminare effulſit inter tenebras & vocavit populos,
Ut venientes fruerentur magno illo lumine, quod in terram deſcendit.
Unum ex ſtellis nuncium miſit Æther ad annunciandum
Perſis, ut ſe ſe pararent occurrere Regi, & adorare illum.
Magos vocavit, & dixit eis; Magna Aſſyria quum præſenſiſſet:

Accipite munera, & ad honorandum feſtinate Regem magnum qui in Judæa ortus eſt.
Exultantes igitur principes Perſidis ex ſua Regione acceperunt munera,
Et Filio Virginis attulerunt Aurum, Myrrham, & Incenſum.
Ingreſſi ut Infantem repererunt illum in domo jacentem Pauperculæ:
At procidentes exultando adoraverunt eum, & ſuos ipſi obtulerunt theſauros.

Maria. Dixit Maria: cui hæc? Et ad quid? & quæ cauſſa
Vocavit vos ex veſtra Regione, ut ad Puerum cum theſauris veſtris veniretis?

Magi. Reſpondent illi: Rex eſt filius tuus, & diademata connectit quum ſit Rex omnium.
Altiuſque mundo eſt Regnum ejus, ac Imperio ipſius ſingula parent.

Mar. Quando contigit hoc unquam, ut Paupercula Regem pariat?
Inops ſane ſum, ac egena, undeque mihi erit, ut Regem pariam?

Mag. Tibi ſoli hoc contigit, ut magnum Regem parias,
Et per te magnificabitur Paupertas, Filioque tuo ſubjicientur diademata.

Mar. Non ſunt mihi gazæ Regum, nec divitiæ unquam mihi obvenerunt;
Domus en paupercula eſt, & vacuum domicilium: cur ergo Filium meum Regem prædicatis?

Mag. Gazæ magnæ eſt Filius tuus, & divitiæ, quæ omnes ditare valent;
Gazæ namque Regum deficiunt; ille vero nec deficiet, nec menſurabitur.

Mar. Ne alius forte ſit veſter Rex, qui natus eſt, hunc perquirite;
Etenim hic Pauperculæ eſt Filius, quæ Regem vel videre nequit.

Mag. Numquid fieri unquam poteſt, ut aberret viam lumen, quando immittitur?
Siquidem non tenebræ nos vocarunt, & adduxerunt: ſed in lumine ambulavimus, & Filius tuus Rex eſt.

Mar. Ecce videtis Infantem ſilentem, & Matris domum inanem, & vacuam,
Nullumque in ea Regis apparere veſtigium; quomodo ergo ejuſmodi incolens domum Rex eſt?

Mag. Ecce ſane videmus illum ſilentem, & quietum, ſed Regem, etſi pauperem, ut dixiſti:
At videmus etiam eum ſuo commovere Imperio aſtra cœli, ut prænuncient ortum ejus.

Mar. Oportet, homines, ut inveſtigetis, quis eſt Rex ille, ac tum eum adoretis,
Forte enim viam aberraſtis, & alius ſit ille Rex, quem quæritis.

Mag. Oportet, Puella, credas, Filium tuum eſſe Regem, nos eſſe edoctos
A luminari, quod errare non poteſt, & via per quam nos adduxit, plana quidem eſt.

Mar. Parvulus eſt Infans, & ecce, ut cernitis, nec Diadema Regium habet, nec Thronum,
Quid ergo videtis, ut honoretis eum theſauris veſtris, ut Regem?

Mag. Parvulus eſt, quia ipſe voluit, & diligit manſuetudinem, & humilitatem, donec manifeſtetur.
At erit tempus, quum incurvabuntur illi diademata, ac illum adorabunt.

Mar. Virtutes nullas habet, neque legiones, neque cohortes Filius meus,
In paupertate ſuæ jacet Matris, & Rex a vobis quomodo appellatur?

Mag. Virtutes Filii tui deſuper ſunt, cœlum equitant, & micant flammis,
Ex quorum numero unus nos vocare venit, totaque perterrita eſt Regio noſtra.

Mar. Infans eſt natus, & qui fieri poteſt? ut Rex ſit, quum & mundo ſit ignotus,
Potentes autem, ac famoſos, quomodo Puer reget?

Mag. Infans tuus, Virgo, ſenex eſt, antiquus dierum, omniumque primus,
Et quidem Adam illo junior eſt, & per illum orbis totus renovabitur.

Mar. Oportet vos ſane, ut exponatis totum myſterium, & aperiatis,
Quis manifeſtavit vobis arcanum Filii mei, quod Rex ſit in Regione veſtra.

Mag. Oportet te, etiam ut credas, quod niſi rei nos impuliſſet veritas,
Nequaquam huc e finibus terræ appuliſſemus, aberrantes propter Filium tuum.

Mar. Totum myſterium ut actum eſt apud vos in Regione veſtra,
Aperite nunc mihi, ut amici: & quis vocavit vos, ut ad me veniretis?

Mag. Magna ſtella nobis apparuit, reliquis multo ſplendidior ſtellis,
Cujus lumine noſtra terra eſt inflammata, & quod Rex ortus ſit, nobis annunciavit.

Mar. Nollem, vos quæſo, loquamini hæc in Regione noſtra,
Ne ſentientes Reges terræ, machinentur ſua invidia adverſus Puerum;

Mag. Ne timeas, Virgo. Quia omnia diademata ſolvet Filius tuus:
Eaque peſſumdabit, nec ſua invidia nocumentum inferre illi valebunt.

Mar. Herodem timeo, lupum pollutum, ne me perturbet,
Et gladium ſtringat, quo præcidat dulcem botrum adhuc immaturum.

Mag. Herodem ne timeas: per Filium enim tuum ſubvertetur ejus thronus,
Et ſtatim atque regnabit, deſtruetur, & ejus diadema decidet.

Mar. Torrens ſanguinis eſt Hieruſalem, in eaque optimi quique cadunt,

Quare

Quare ſi hoc præſenſerit, machinabitur in illum; ideoque ſecreto loquamini, precor, & ne tumultuetis.

Torrentes omnes, & lanceæ etiam per manus Filii tui ſedabuntur, *Mag.*
Et Hieroſolymæ obſtupeſcet gladius, & niſi voluerit, non cadet.
Scribæ, & Sacerdotes Hieruſalem, qui ſanguinem ſubdole effundere ſolent, *Mar.*
Excitabunt forte lethale litigium adverſum me, & adverſum Puerum; Magi, quæſo, ſilete.
Scribæ, & Sacerdotes nequaquam valebunt ſua invidia Filio tuo nocere; *Mag.*
Et per ipſum ſolvetur eorum ſacerdotium, & ſolemnitates eorum ceſſabunt.
Angelus apparuit mihi, quando concepi Puerum, quod Rex ſit Filius meus, *Mar.*
Et quod ab alto ſit ejus Diadema, & non ſolvetur, ipſe quoque explicavit mihi, ut & vobis.
Angelus igitur, quem dicis, ipſe venit ſub ſpecie ſideris, *Mag.*
Et apparuit nobis, atque annunciavit, quod Puer major ſit & ſplendidior ſtellis.
Explicavit mihi, dum annunciaret Angelus ille, qui mihi apparuit, *Mar.*
Quod Regni ejus non erit finis, & arcanum ſervandum eſt, ne reveletur.
Explicavit nobis & ſtella, quod Regum Dominus ſit filius tuus, *Mag.*
Aſpectus igitur ejus immutatus eſt. Et quum eſſet Angelus, nobis non indicavit.
Mihi quum apparuiſſet Angelus, Dominum ſuum, antequam conciperetur, vocavit eum, *Mar.*
Et Filium altiſſimi mihi ipſum prædicavit, & ubi ſit Pater ejus, ignoratur.
Apud nos prædicavit ſub ſtellæ ſpecie, quod cœli Dominus natus ſit, *Mag.*
Et luminaribus dominetur filius tuus, oportet, & abſque ejus Imperio non oriuntur.
Coram vobis ecce aperio aliud arcanum, ut confirmemini: *Mar.*
Scilicet, virgo peperi filium, filiumque Dei, euntes, prædicate ipſum.
Jam nos prædocuit ſtella, nativitatem ejus extra ordinem eſſe naturæ. *Mag.*
Et ſuper omnia eſſe filium tuum, eundemque etiam filium eſſe Dei.
Altitudo teſtatur, & profunditas, omneſque Angeli ac ſtellæ *Mar.*
Illum eſſe filium Dei ac Dominum: In terram veſtram ejus referte nuncium.
Altitudo univerſa per unam ſtellam commovit Perſidem, & confirmata eſt, *Mag.*
Filium Dei eſſe filium tuum, & omnes gentes ipſi ſubjectum iri.
Pacem referte in terram veſtram, pax gliſcat in finibus veſtris: *Mar.*
Veraces veritatis nuncii habeamini in toto itinere veſtro.
Pax filii tui nos reducat incolumes in regionem noſtram, ut duxit, *Mag.*
Et quum Imperium ejus mundo manifeſtabitur, inviſat terram noſtram, & benedicat illi.
Gaudeat Perſis veſtro Nuncio, exultet Aſſyria veſtro reditu, *Mar.*
Et quando Regnum filii mei manifeſtabitur, in Regione veſtra ſuum collocabit vexillum.
Laudes referat exultans Eccleſia, quod natus ſit Altiſſimi filius,
Illuminavitque altitudinem & profundum. Benedictus, qui ſua nativitate exhilaravit omnes

ORATIO EJUSDEM
SANCTI EPHRÆM SYRI
IN NATIVITATE DOMINI.

CHRISTE Verbum Patris cœleſtis, qui homo pro nobis factus es ſine mutatione, & in Bethleem hodie natus es, & factus nobis via, & janua, per quam ad Genitorem tuum ingrediamur: Tu Domine gratiam tuam & miſericordias tuas immitte nobis, ac ſuſcipe a nobis peccatoribus ſervis tuis thymiama hoc, quod in odorem ſuavitatis tibi offerimus, & redde atque remitte nobis pulcras petitiones noſtras auxilio a theſauris tuis refertas: & ignoſce, atque dimitte nobis omnia illegitima, quæ commiſimus: & concede nobis ſecuritatem, & pacem tuam cum lætitia in hac colenda die tuæ nativitatis, & in omnibus diebus vitæ noſtræ, & requieſcere fac fideles defunctos in cœleſtibus manſionibus, ut tam nos, quam ipſi referamus tibi, & Patri, ac Spiritui tuo Sancto laudes, gloriam & honorem. Amen.

Part. Hyemal. Officii Syriaci impreſſi Romæ 1656. pag. 604. Latine edidit Jo: Baptiſta Marus Romæ 1645. pag. 164

HYMNUS
SANCTI EPHRÆM.

Apud Card. Bona. Rer. Lit. lib. 1. cap. 9. pag. 86.
In Miſſali Syriaco impreſſ. Romæ 1716. pag. 20.
In altero Miſſali Syriaco impreſſo Romæ 1594. pag. 17.

GLORIA Trinitati
Perpetuæ atque æternæ
Super incenſum hoc ſuavitatum,
Quod offerimus in honorem tuum.
Remittas in eo Domine debita noſtra,
Et dimittas in eo ſtultitias noſtras,
Et ſit in eo requies mortuis,
Ac ſpes & cuſtodia vivis.
Erigantur in eo Eccleſiæ,
Et cuſtodiantur in eo monaſteria:
Multiplicetur in eo tranquillitas in terra,
Et in Regibus pax dominetur.
Mitte in eo Domine ſanitatem,
Et curationem omnibus languentibus,
Et ſurgent è lectulis
Corpora jacentia in anguſtiis.
Et ille qui fecit de labore ſuo
Indigentibus ac pauperibus,
* Opus gratiæ tuæ
Habitare faciat in tabernaculo ejus benedictiones.
Et illorum, qui attulerunt oblationes
Et primitias ad templum ſanctum,
Oblationes acceptentur,
Ac peccata dimittantur.
Benedic fruges anni,
Ac ſemina & fructus cuſtodiantur,
Et à noxiis prohibeantur,
Et edant eſurientes,
Et gratias agant tibi.
Recordamur in oratione
Super incenſum hoc ſuavitatum
Annunciationis tuæ Domine & Conceptionis,
Nativitatis & nutritionis tuæ,
* Baptiſmi & humiliationis tuæ
Et crucifixionis tuæ pro nobis,
Mortis & ſepulturæ tuæ,
Excitationis ac reſurrectionis tuæ,
Aſcenſionis tuæ in cœlum,
Ac ſeſſionis tuæ ad dexteram,
Et totius diſpenſationis tuæ,
Quam operata eſt apud nos voluntas tua.
Et parentum ac magiſtrorum noſtrorum,
Qui fatigati ſunt, & laboraverunt, & docuerunt nos,
Et oſtenderunt nobis viam vitæ,
Ut ambularemus in ea in domum Regni.
Et mortuorum ac defunctorum,
Qui induerunt te ex Baptiſmo,
Et participes feciſti eos per pietatem tuam
Corpore tuo & Sanguine tuo ſancto.
Et omnes qui dixerunt, Recordamini noſtri
In oratione propter Dominum noſtrum,
Viſita eos Domine pietate tua,
Et per miſerationem miſericordiæ tuæ.

* *Viſitatio.*

* *Deeſt.*

* Deeſt.

* Nobiſque venia & remiſſio
Sit à theſauro tuo,
Per orationem benedictæ Mariæ
Matris quæ genuit te,
Et per orationem Martyrum benedictorum,
Qui interfecti ſunt propter te,
Et Sanctorum ac Juſtorum
Qui placaverunt te odore incenſorum ſuorum.
Pater, & Fili, & Spiritus Sancte,
Unus Deus verus,
Tibi gloria, ac ſuper nos miſericordia tua
In omni momento in ſecula. Amen.

PRECATIO

SANCTI EPHRÆM.

Apud Fabricium Boderianum in lib. Rituum Baptiſmi, & Sacræ Synaxis p. 127.

FIDE obtulit Abel ſacrificium pacificum:
Abraham etiam fide obtulit Iſaacum.
Mortuis oblationem prodeſſe hinc patet,
Et (¹) animam ſentire, quando pro ea offertur ſacrificium.
Non omnis qui defunctus eſt, memoriam fieri oportet in Propitiatorio.
Sunt enim defuncti, qui Filium Dei nequaquam agnoſcunt.
Mortui illi, qui comederunt corpus ejus & biberunt ejus ſanguinem,
Hi ſunt, quorum æquum eſt mentionem fieri in Propitiatorio.
Panem & vinum introducit Sacerdos in Sancta Sanctorum:
Sacramentum (²) Corporis & vivi Sanguinis Filii Dei.
Mortem Jeſu & crucifixionem ejus ibi commemorat:
Et (³) accedunt adveniuntque omnes ſpiritus ut ſeſe oblectent.
Gloria Patri, qui ſuſcepit ſacrificium Abrahæ juſti:
Et adoratio Filio, qui à gladio Iſaacum liberavit:
Gratiarum actio Spiritui, qui juſti Noë holocauſtum accepit:
Unum (⁴) in numero trium; ipſi gloria.

PRE-

A

ܨܠܘܬܐ

ܕܡܪܝ ܐܦܪܝܡ.

ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܩܪܒ ܗܒܝܠ ܕܒܚܐ ܫܠܡܐ.
ܐܦ ܐܒܪܗܡ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܩܪܒܗ
ܠܐܝܣܚܩ.
ܕܢܗܢܘܢ ܡܝܬܐ ܡܢ ܩܘܪܒܢܐ: ܗܘܐ ܓܠܝܐ.

B

ܘܕܪܓܫܐ ܢܦܫܐ ܡܐ ܕܡܬܩܪܒ ܕܒܚܐ ܚܠܦܝܗ.
ܠܘ ܟܠ ܕܡܝܬ ܙܕܩ ܕܢܬܕܟܪ ܒܝܬ
ܚܘܣܝܐ.
ܐܝܬ ܓܝܪ ܡܝܬܐ ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܠܗ ܠܒܪܗ
ܕܐܠܗܐ.
ܡܝܬܐ ܐܝܠܝܢ ܕܐܟܠܘ ܦܓܪܗ ܘܐܫܬܝܘ
ܠܕܡܗ:
ܗܠܝܢ ܐܢܘܢ ܕܙܕܩ ܕܢܬܕܟܪܘܢ ܒܝܬ ܚܘܣܝܐ.

C

ܠܚܡܐ ܘܚܡܪܐ ܡܥܠ ܟܗܢܐ ܠܩܘܕܫ
ܩܘܕܫܝܢ.
ܐܪܙܐ ܕܦܓܪܗ ܘܕܡܗ ܚܝܐ ܕܒܪ ܐܠܗܐ.
ܡܘܬܗ ܘܙܩܝܦܗ ܕܝܫܘܥ ܬܡܢ ܡܥܗܕ.
ܘܪܗܛܝܢ ܘܐܬܝܢ ܟܠ ܪܘܚܐ ܠܡܬܒܣܡܘ.
ܫܘܒܚܐ ܠܐܒܐ ܕܩܒܠ ܕܒܚܗ ܕܐܒܪܗܡ
ܟܐܢܐ.

D

ܘܣܓܕܬܐ ܠܒܪܐ ܕܦܨܝܗ ܠܐܝܣܚܩ ܡܢ
ܣܝܦܐ.
ܬܘܕܝ ܠܪܘܚܐ ܕܩܒܠ ܥܠܬܗ ܕܢܘܚ
ܙܕܝܩܐ.
ܚܕ ܒܡܢܝܢܐ ܕܬܠܬܝܗܘܢ. ܠܗ ܫܘܒܚܐ.

(¹) Male Boderianus: *Qui ambo mortui ſunt, ex hac oblatione pateſit & ſentit anima, quando pro ea &c.* Pro, ܩܘܪܒܢܐ ܡܢ ܘܢܗܘܢ, legit ipſe ܡܝܬܐ ܘܬܪܝܗܘܢ, nullo ſenſu.

(²) Boderianus. *Vinum Corporis & Sanguinis Filii Dei Sacramentum.* In textu Syriaco, *Sacramentum Corporis & vivi Sanguinis Filii Dei.*

(³) Male Boderianus: *tum operti curſus, omneſque adveniunt ſpiritus*: non intellexit vocem ܪܗܛܝܢ, à verbo ܪܗܛ, derivari, quod *confluere, accedere, convenire* ſignificat.

(⁴) *Unum in numero trium.* Ideſt, Unus Deus in tribus Perſonis. Male Boderianus, *unius ex trium numero.*

ܨܠܘܬܐ

ܕܡܪܝ ܐܦܪܝܡ.

[illegible]

A

(¹) PRECATIO

SANCTI EPHRÆM.

TRibue mihi Domine, ut ego vigilans
Vigilanter in conſpectu tuo conſiſtam, *Apud eundem Boderianum pag. 129.*
Quod ſi (²) mihi dormire contingat,
Sit ſine peccato ſomnus meus;
Si vero vigilans, quicquam iniqui admiſero,
Per gratiam tuam, Domine mi, veniam
conſequar.
B
Et dormiens ſi peccavero,
Sit clementia tua condonatrix.
Et per (³) crucem tuæ humiliationis
Quietis ſomnum mihi largire.
Meque à malis ſomniis libera,
Et à fœdis imaginationibus.
Et in ſomno tranquillitate pleno
Tota nocte me dirige.
C
Neque dominentur in me mali,
Et cogitationes iniquitate plenæ.
Angelum lucis da mihi,
Qui omnia membra mea cuſtodiat.
Et ab execranda concupiſcentia libera me,
Per corpus tuum vivum quod comedi:
Et cubitum eam, & quiete dormiam,
Sanguiſque tuus ſit cuſtos meus.
Animæque, quæ tua eſt imago,
Confer libertatem formæ tuæ.
D
Et corpus, quod effinxerunt manus tuæ,
Protegat dextera tua,
Et circumda me muro miſericordiarum,
Tamquam (⁵) ſcuto protegente.
Ut cum quieverit ac dormierit corpus,
A virtute tua cuſtodiatur:
Et veluti ſuffitus aromatum ſit
Somnus meus coram majeſtate tua.
E
Nec accedat malus ad cubile meum,
Interceſſione illius, quæ te peperit.

ܘܐܠܐ — Ac

(¹) Apud Boderianum titulus hujus Precationis eſt: ܨܠܘܬܐ ܥܝܪܬܐ ܕܡܪܝ ܐܦܪܝܡ ܒܥܕܢ ܣܘܬܪܐ *Precatio excitatoria D. Ephræm hora abſconſionis*. Pro ܥܝܪܬܐ, lege, ܒܣܝܡܬܐ *ſuavis*, & pro *hora abſconſionis*, redde, *Ad horam*, quam Latini *Completorium*, Græci dicunt, Ἀπόδειπνον; Syri autem vocant *Suthara*, i. e. Protectionis, eo nimirum quod in ea hora recitatur Pſalmus, *qui habitat* ܒܣܬܪܗ ܕܡܪܝܡܐ *In protectione Altiſſimi*.

(²) *Quod ſi mihi dormire contingat*; male Boderianus [illegible] contra metri heptaſyllabi rationem.

(³) Boderianus *& per depreſſionis tuæ crucifixum*; lege, *crucem*.

(⁴) Boderianus ex vitioſo codice: [illegible], *confer libertatem figmento tuo.*

(⁵) Boder. *Tamquam acceptabili præſidio* (*clauſione*) Textus habet: *tamquam ſcuto protegente*.

Ac per ſacrificium tuum, quod pro me factum eſt,
Cohibe Satanam, ([6]) ne me perturbet.
Et perfice mihi Domine promiſſum tuum,
Et audiam, & exequar voluntatem tuam.
Veſperam, Domine, tranquillitatis plenam, & noctem juſtitiæ
Jeſu Chriſte, Redemptor noſter,
Quia tu es lux vera:
Et in luce habitat gloria tua,
Et filii lucis te adorant.
Qui in luce habitas, & in luce commoraris,
Jeſu Verbum Deus,
Vivos ([7]) per crucem tuam conſerva,
Et defunctis parce propter miſericordiam tuam.
Atque laus tibi detur, Patrique tuo qui te miſit,
Et Spiritui Sancto in omni tempore.

A ܘܠܐ ܢܣܬܪܘܚ ܒܫܘܦܐ ܠܡܫܡܫܘܬܟ.
ܒܕܒܚܐ ܕܗܘܐ ܕܒܓܠܠܟ:
ܘܟܠܝ ܕܘܫܐ ܕܣܛܢܐ. ܟܠܝܗ ܠܒܝܫܐ
ܘܠܐ ܢܕܠܚܢܝ.
ܘܫܡܠܐ ܠܘܬܝ ܡܪܝ ܫܘܘܕܝܟ. ܘܐܫܡܥ
ܘܐܥܒܕ ܨܒܝܢܟ.
ܪܡܫܐ ܡܪܝ ܘܡܠܐ ܫܝܢܐ. ܐܦ ܠܠܝܐ
ܕܟܐܢܘܬܐ.
B ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܦܪܘܩܢ. ܕܐܢܬ ܗܘ ܢܘܗܪܐ
ܫܪܝܪܐ.
ܘܒܢܘܗܪܐ ܫܪܐ ܐܝܩܪܟ. ܘܒܢܝ̈ ܢܘܗܪܐ ܠܟ
ܣܓܕܝܢ.
ܫܪܐ ܒܢܘܗܪܐ ܘܡܬܥܡܪ ܒܢܘܗܪܐ. ܝܫܘܥ
ܡܠܬܐ ܐܠܗܝܐ.
ܠܚܝ̈ܐ ܢܛܪ ܒܙܩܝܦܟ. ܠܡܝ̈ܬܐ ܚܘܣ
ܒܪ̈ܚܡܝܟ.
C ܘܠܟ ܬܫܒܘܚܬܐ ܘܠܐܒܐ ܕܫܕܪܟ. ܘܠܪܘܚܐ ܩܕܝܫܐ
ܒܟܠ ܙܒܢ.

([6]) Cohibe Satanam. notat Boderianus. *Hic pauca verba deſiderantur, eo quod ultimum libelli ſolium vetuſtate & tineis eroſum & conſumptum erat, nec ulla conjectura aſſequi potuimus, quæ deleta erant & exeſa.* nos ea ex impreſſis & manuſcriptis Syriacis ſupplevimus.

([7]) Male Boderianus: *Ad vitam defunctos per crucem tuam conſerva, parce propter miſericordiam tuam;* verba Ephræmi ſunt obvia & clara, quemadmodum nos exponimus.

DUO SERMONES
SANCTI EPHRÆMI SYRI,

E Slavonico verſi à Jo: Petro Kohlio, inque lucem editi Altonaviæ 1729.

SERMO PRIMUS

De Sanctiſſimis, & vivificantibus Chriſtianis Sacramentis.

In Cod. Slavonico pag. 283. *Sermo* 108. *Apud Kohlium pag.* 372.

NON ſatis igitur eſt, fratres, Chriſtianos tantummodo nos vocari, cum opera quoque ipſa à nobis requirantur. Si quidem verum eſſe credatis, quod magnum Jacobum, fratrem Domini dicentem percipitis: fidem ſine operibus mortuam eſſe. Minime itaque negligendum eſt præceptum de bonis operibus. Alioquin Chriſtianiſmus ſolus nihil nos juvabit. Neque id profecto mirum. Quid enim militem pugnare juvat, niſi legitimo modo pugnet? Sic enim illum pugnare ac dimicare oportet, ut imperator mandat. Quodſi igitur & nos Chriſtianorum tantum nomen profitemur, non autem ſpiritualibus, ut decet, armis præliamur, nulli nobis uſui Chriſtianiſmus futurus eſt. Verum nos neque pro aliis rite propugnamus, nec noſtræ ipſorum animæ conſulimus. Et quid tandem aliquando in formidabili illo judicii die reſpondebimus? At quomodo, inquies, fieri poteſt, ut qui in mundo vivit, ſervetur? Quid ais? brevi hæc te, ſi vis, docebimus. Non locum quemquam ſalvare ſcias, ſed ſincerum cor, firmumque ſerviendi Deo propoſitum. In Paradiſo exiſtens *Adamus*, maxima in tranquillitate, ſalutis naufragium faciebat. *Loth* autem inter Sodomitas agens, mediiſque quaſi fluctibus jactatus ſervabatur. *Saulus* ille regiis habitans in Palatiis, hanc pariter ac æternam vitam amittebat. Contra ea *Hiobus* fimo immerſus, magniſque ac prope innumeris miſeriis & afflictionibus oppreſſus, coronam tamen juſtitiæ conſequebatur. Quam recte igitur fieri poſſe negabis, ut quis in mundo verſans incolumis evadat? Enim vero hoc temere nimis affirmatur. At quare non ſæpius in ſanctis diviniſque templis convenimus, unde maxima profecto in nos utilitas redundat? Nonne videtis eos, qui munere quodam à Principe, honoribuſque ornari cupiunt, nequaquam deſides ac oſcitantes inveniri, tolerare hiemem, calorem æſtatis ferre, nullaque plane incommoda refugere, omnem inſerviendi occaſionem quærere, nihilque magis curare, quam ut ne minimam quidem ſui Principis offenſionem incurrant. Hæc quidem in illos dicta volumus, qui

A vel templis intempeſtive ſe ſubducunt, vel eo, quo ineffabile illud ac tremendum ſacræ Cœnæ myſterium adminiſtratur, tempore, in illis ſtantes, variis indecoris ſermonibus tempus conterunt, idque tam ſancto venerationeque digno loco! Quid agis frater? non ne cum verbi divini miniſtro orante dixiſti: elevemus ad Deum corda noſtra? Nihilne metuis homo? nihil te pudet tremenda hac hora mendacii crimen admittere? O rem admirandam! Cœleſtis B regis epulas apparatas! agnum Dei ipſum pro te mactatum! ignem cœleſti menſa emicantem! adſtantes Cherubimos! & Seraphimos circumdantes, facieque alis obtecta cum omnibus cœleſtibus exercitibus una cum ſacro miniſtro pro te orantes! ſacrum ignem exeuntem! Sanguinem Chriſti, tui mundandi gratia, ſacro calici infuſum! Nonne te pudet? non ploras? non tecum ipſe habitas? ut nec pro te C ipſo, nec pro aliis Deum ores? Quid? conſcientia nonne ipſa te judicabit? Centum & ſexaginta octo horis hebdomas conſtat, hoc eſt ſeptem diebus, in his tu nec unam horulam Deo tuo dicabis? Quod ſi tu tamen tempus hujus vitæ occupationibus, quin & ridendo garriendoque conſumſeris: quo vultu audebis ad hunc divinum tremendumque ignem tanta immunditia conſpurcatus accedere? audeaſne impuris manibus accedens, regis veſtes tan- D gere? Vix crediderim. Ne putes quem hic panem, quodque vinum vides; eadem hæc exiſtere. Minime frater: nolito hoc credere. Precibus Sacerdotis, ſanctique Spiritus adventu panis fit Corpus, vinum Sanguis. Neque enim ut alius cibus ſeſe habet in hominibus, ita hic quoque. Sed quemadmodum candelam ceream ita exedi ac conſumi flamma vides, ut nullæ particulæ in cera relinquantur: ſic cum hoc myſterio quoque comparatum eſt. Totum E enim in totum Corpus (ſcilicet hominis) abit (ſe digerit) inque ejus ſubſtantiam quaſi reſolvitur. Corporibus enim carentes *Seraphim ardentibus carbonibus Eſaiam ſanctificabant. Ignis vero non unam habet naturam ſed duplicem, ligno enim conſtat & flamma. Non aliter ſacer Panis non una panea natura conſtat, ſed & divina.* Cor-

Corpus enim (ſcilicet Chriſti) quod unius
naturæ eſt cum divina, non una natura gaudet
ſed duplici. Huc igitur ſi accedis Chriſtum
amans homo, tremendum illud ſanctiſſimum-
que Sacramentum accipis non ab homine vel
Sacerdote, ſed ab ipſis Seraphimis, *eodem
igneo cochleari, quod Eſaias vidit*. Perpendite
hoc igitur dilecti mei. Dominus noſter Jeſus
Chriſtus ea nocte qua prodi ſe voluit, diſci-
pulis hoc ſuis & Apoſtolis teſtamentum reli-
quit: immo vero omnibus in ſe credentibus,
quo tempore ſcilicet in ſancto & celebri illo
monte Paſcha vetus cum diſcipulis ſuis come-
dit, atque ita totum vetus Teſtamentum ab-
ſolvit. Hoc facto diſcipulis lavit pedes, in
ſancti Baptiſmatis ſignum; fractoque pane di-
ſcipulis obtulit, dicens: Accipite & edite,
hoc eſt Corpus meum, fractum pro vobis in
remiſſionem peccatorum. Similiter vinum &
aquam calici infudit iiſque dedit, inquiens:
bibite ex hoc omnes: hic eſt Sanguis meus
Novi Teſtamenti, qui pro multis effunditur
in remiſſionem peccatorum. Hoc facite in
memoriam mei. Quoties enim hunc panem
comeditis & calicem hunc bibitis, mortem
filii hominis annunciatis. Verbum Dei itaque
cum ſit vivum & efficax, Deuſque omnia quæ
voluit, creaverit, ſic ut dicente eo, fiat lux,
confeſtim lux facta ſit: dicente porro, fiat fir-
mamentum: factum ſit: cum præterea verbo
Dei cœlum fundatum, cœlum, inquam, &
terra, aqua & ignis, aër omneſque plane creatu-
ræ in uſum hominis productæ ſint, cumque
voluerit ſupra omnia venerandus Deus Ver-
bum, homo naſci: quomodo is quæſo ipſe ef-
ficere non poſſit, ut panis ipſum Corpus Chri-
ſti, vinum Sanguis ipſius ſit? Principio terræ
mandavit herbam producere: quæ propterea
in hanc uſque horam, pluviam mittente cœ-
lo, vi divini, quod initio accepit, mandati,
herbam emittit. Jam vero ſimili modo Deus
dicit, hoc eſt Corpus meum, hic eſt Sanguis
meus, & hoc facite in memoriam mei. Cum
igitur omnia omnipotenti ejus juſſu fiant: uſ-
que dum ipſe veniat, prout ipſe ait; dum ve-
nio: cumque pluvia in terram decidente, gra-
men revireſcat: tum vero & ſpiritualis hæc
pluvia, hoc eſt Spiritus Sanctus, Sacerdotis
precibus ipſiuſque efficacia accedens panem
hunc Corpus & vinum Sanguinem aperte effi-
cit. Quemadmodum enim Deus principio
quæque creans, Spiritus Sancti virtute ea
procreavit, ita & hodienum omnia virtute
Spiritus Sancti ſupernaturali modo facit, quod
nemo tamen niſi per fidem intelligit. Dicente
enim ad Archangelum ſancta Virgine; quo-
modo hoc mihi eveniat, quæ nullius viri noti-
tiam habeo? reſpondebat Gabriel, Spiritus
Sanctus in te ſuperveniet, virtuſque altiſſimi te

A obumbrabit. Similiter quæres jam, quomodo
panis Corpus Chriſti fiat? en ſic habeto, Spi-
ritum Sanctum adventu ſuo hoc efficere, quod
humana mens capere non poteſt. Immo vero,
fratres mei, non aliter, mihi credite, acci-
pimus ſanctiſſimum Chriſti Corpus, ac ſi ora
noſtra ad coſtas Domini admoventes ex iis bi-
bamus. Tam vere, inquam, accipimus vi-
vificantem Sanguinem Chriſti. Quod reli-
quum eſt, quæſo vos fratres, ne templis vos
B ſubducatis, neve ſi in iis ſtatis aut verſamini,
garriatis, hancque horam, qua cultus divi-
nus celebratur, ſine terrore tranſigatis: ſed
cum timore terroreque ſtantes, oculis deje-
ctis animi ſenſa ad Deum elevemus, tacitique
in corde Deum invocemus. Nonne quæſo
animadvertiſtis, quomodo ii, qui in morta-
lium regum conſpectu verſantur, tremebundi
eos circumſiſtant, pedem loco non moven-
C tes, non garriant, oculoſque circumferant,
ſed toti propemodum contremiſcentes, non
aliter, quam ſi loco affixi eſſent, iis adſiſtant.
Hoc igitur, homo, cum ſcias: quemadmodum
ad terrenum regem accedendum eſt, tu quo-
que tremebundus ad Deum accede. Sæpius
hoc dixi, fratres, nec dicere deſiſtam, quo-
ad illi, qui ſanctum templum ingrediuntur,
reſipiſcentes, ita, ut fas eſt, preces ad Deum
concipiant. Accedamus igitur integri vitæ
D ſceleriſque puri, vere ut dicere queamus: &
remitte nobis peccata noſtra, ſicut & nos re-
mittimus peccatoribus noſtris. Aliter enim
precari velle nefas eſſet. Simplici animo ſim-
plicique hac oratione Deum invocate: remiſi
miſericors Deus peccatoribus meis, & mihi
remittas velim: condonavi Domine: & mihi
condona, gratia & miſericordia abundans. Ve-
niam ego dedi, & mihi da veniam. Amico,
E qui in me peccaverat, indulgentem me præ-
bui, & mihi ſervo tuo talem te præbe. Quan-
doquidem hæc igitur explorata, amici, ha-
beatis: diligenter eadem animo vobiſcum re-
putantes, cum tremendum Dei judicium,
igniſque inextinguibilis immineat: a deviis ſe-
mitis noſtris in viam revertamur. Certum
enim eſt adventare cœlorum regem, qui qui-
dem adveniens terrena ipſe omnia abolebit,
nec tum quiſquam vel mercaturam ipe faciet,
F vel alium qui cum intercedat, inveniet. Præ-
ſens hoc iis ſeculum datum eſt, qui a malo
averſi ad bonam frugem ſe recipiunt. Futurum
ſeculum ad interitum eorum comparatum eſt,
qui male vixerunt. Hoc laboris, illud quie-
tis, hoc certaminis, illud præmii ac merce-
dis diſtribuendæ eſt. Revertimini ergo, om-
niaque quæ dixi ad animum revocate. Secun-
dum carnem vitam inſtituimus, ſecundum
ſpiritum vivamus! in pigritia ſocordiaque vi-
ximus; ad laudem Dei in vitæ integritate vi-

vamus! Helluati ſumus: ſupra alios nos extulimus: reſipiſcamus ergo! Ecquid autem efferimur? cum quidem pulvis, cinis lutumque ſimus. Ecquid contemptus aliorum ſuperbiaque nos tenet? cur noſtris honoribus divitiiſque gloriamur? adeamus quæſo cœmeteria; miranda ibidem & terrifica arcana contemplabimur. Ibi naturam plane deſtructam ac diſſipatam, nudata oſſa, corpus putrefactum inque cineres redactum videbimus. Ad hæc oculos converte, ſapienſque videri ſi vis, horum quis dominus, qui ruſticus extiterit, expone. Quem nam hic nobiliſſimæ, quem mediocris, quem abjectiſſimæ infimæque ſortis fuiſſe dices? Ubinam hic dominus? ubi ſervus? ubi ſapiens? ubi inſipiens? ubinam pulchra & blanda juventus? ubinam jucunda forma? delectabilis facies? ubinam pulchri lucidique oculi? ubinam jucundiſſimus viſu vultus? ubinam ſonora vox? Nonne pulvis omnia? nonne lutum ſordeſque omnia? Hæc igitur, o miſeri, intuentibus nobis, ultimumque, dum in hoc corpore habitamus, vitæ mundique diem ſedulo meditantibus, graviſſima cauſſa ſubeſt, vitam primo quoque tempore emendandi. Avertamur à rebus hujus vitæ caducis, ejuſque nimia conſuetudine, ne quando in futuro judicii die fruſtra nos hujus vitæ, per negligentiam actæ, pœniteat. Enim vero, dilecti, de hoc cogitemus, inque nos ipſos deſcendamus, ne ſempiternos ipſi cruciatus ultro irruamus. Neque enim noſtrum interitum Deus quærit, non pernicie noſtra delectatur. Deus, æternus licet, noſtri gratia in terram venit. Omnium creator rerum, quo caput declinaret non habebat. Ipſe viventium æque ac mortuorum conſtitutus judex, in judicium abripitur; omnium creaturarum conditor, à ſua ipſius creatura flagellatur: is, quem Angeli intueri non audent, ab cœno ipſo conſpuitur, doloribus omnibus injuriiſque afficitur, in ſepulcro collocatur. At hæc omnia ex ſummo in nos amore propenſioneque perpetitur. Nos contra deſidia torpemus, eum ipſum deſpicimus, mandata ipſius non curamus. Pro quo ſi ſanguinem noſtrum cum vita profunderemus, ne minimam tamen ejus meritorum partem videremur aſſecuti. Sanguis enim ab illo profuſus, creatoris, noſter ſervorum eſt. Longiſſimo autem intervallo domini & ſervorum ſanguis inter ſe diſtant. Quandoquidem igitur perſpectum hoc vobis eſt: quam primum revertamur, omni ſtudio ac contentione Deum, quoad ſpatium bene agendi nobis conceditur, quærentes: ne forte ſol occidat, luxque pereat, noſque ipſi in tenebris occumbamus. Virtuti, agite, demus operam, ut æternis cruciatibus erepti, Jeſu Chriſto benedicente, regno cœleſti digni reputemur. Cui laus ſit & A gloria & adoratio una cum Patre & Spiritu Sancto nunc & perpetuo & in ſecula ſeculorum. Amen.

SERMO SECUNDUS

De oblatione, ſcilicet προσφορᾶ *ſanctiſſimi panis.*

De fratre relatum nobis eſt, eo, quo cultus B publicus celebraretur, tempore, in templum, ut fueverat, ituro Satanam illudentem hæc inſuſurraſſe: quid malum ibis in templum ad panem ibi vinumque, hoc eſt Corpus & Sanguinem Domini, accipiendum? falleris. Quibus verbis ludibriiſque aurem præbentem fratrem, non, ut ſolebat, cœtum ſacrum adiiſſe. Fratres igitur tamdiu eum manere (ſic enim fieri mos eſt in eremo illa, ut cultum di- C vinum tantiſper intermittant, precibuſque tantum vacent, quoad omnes fratres convenerint.) Cum vero ſatis diu fruſtra expectaſſent: neque ille tamen adeſſet: egreſſos quoſdam fratrum cellam ejus intraſſe, de morbo vel morte quæ intervenerit, varie in via diſſerentes. Qui cum in cellam pervenerint, quid cauſæ ſit quod in templo non compareat, interrogaſſe. Hanc vero retegere eum puduiſſe. Animadvertiſſe ſtatim fratres, malum illi con- D ſilium à diabolo ſuggeſtum, multiſque cum precibus, ut ſibi diaboli conſilium aperiret, etiam atque etiam rogaſſe. Tum falſum illum dixiſſe: veniam vos oro fratres: cum pro conſuetudine mea templum peterem, hæc mihi in mentem venerunt: non adſunt ibi Corpus & Sanguis Chriſti, quo nonniſi vulgaris panis ac vini accipiendi gratia nunc tendis. Quod ſi igitur vultis ut comitem me vobis præbeam: de E veritate ſacræ προσφορᾶς me confirmate certumque facite. Ad quæ illi reſpondentes, ſurge, inquiunt, noſque ſequere: Deum rogabimus, ut te juvet, ſuaque recondita virtute, id quod videri nequit, oculis tuis aperte ſubjiciat. Sacris igitur inceptis, ac precibus peractis: medio in templo fratrem ſiſtebant: qui quidem ardentiſſimas inter preces omni illo, quo ſacra peragebantur tempore, totum os lachrymis opplere non deſiſtebat. Finitis ſa- F cris, precibuſque abſolutis, patres fratreſque eum ad ſe vocabant, dicentes: quid tibi Deus revelaverit, nobis expone: ut & nobis proſit. Tum vero ille collachrymans, cum cantionum, inquit, ſacrarum canon doctrinaque Apoſtolica recitaretur, ſanctumque Evangelium diaconus prælegeret: tectum templi apertum cœlumque patefactum ſingulaque Evangelii verba quaſi in ignem mutata ad cœlum adſcendere & quaquaverſum radios ſpargere conſpexi. Evangelio recitato Clerici præcede-

cedebant, Diaconi cum ſacratiſſimis Sacramentis ſequebantur. Quo facto mihi cœlum videbar apertum cernere, ſanctumque ignem cum innumeris ſanctis Angelis emicantem, ac deſuper duas alias pulcherrimas facies, quarum ſplendor fulguri ſimilis erat, quarumque pulchritudo exprimi plane non poteſt, apparentes. Binas inter facies infans conſpiciebatur cum Angelis ſanctum altare circumſtantibus. Binæ illæ facies ſuper ſacra menſa: infans in medio illorum cernebatur. Sanctiſſimis Sacramentis abſolutis, Diaconi à Clericis recedentes, ad panem, qui offerendus erat, frangendum accedebant. Ac vidi tum egomet duas facies ſacræ menſæ ſupervolare viſas, infantique ſuper menſa ſtanti pedes manuſque colligantes: cultrum item habentes atque infantem iſtum mactantes, ſanguineque calici qui in menſa poſitus erat, infuſo, eundem diſſecantes, panique imponentes, qui corpus ſtatim fiebat. Ibi tum recordabar verborum Apoſtoli 1. Cor. v. 7. & nos habemus Paſcha, hoc eſt Chriſtum pro nobis ſacrificatum. Cumque fratres ad panem ſacrum ſumendum accederent, corpus illis porrigebatur, *& cum Deum invocarent, dicentes: Amen: panis in manibus eorum erat*. Accedenti & mihi tandem corpus præbebatur: quod cum tangere non auderem: vocem hanc perſonantem audie-

A bam, cur non hoc, homo, vis accipere? nonne hic idem eſt, quem tu quærebas? Atqui ego, ignoſce mihi quæſo, Domine, reſpondebam, qui Corpus hoc tuum capere non poſſim. Iterum tum vox perſonabat, dicens: ſi Corpus accipere homo poſſet: corporeum etiam illum inveniret, quem tu inveniſti. *Iam vero fieri non poteſt, ut corpus quis accipiat. Ordinavit igitur Deus, ut ſacer panis altari imponatur*. Adam quidem quemadmodum in principio

B manu Dei factus, carneque indutus, vivificantis ſpiritus halitum accepit: ita in terram illa reſoluta, ſpiritus in eo non permanſit. Chriſtus autem carnem cum Spiritu Sancto communem habet, cujus quidem carnis participem reddit hominem, cujus ſpiritus in corde ſedem habet. Jam ſi credis, accipis quod in manibus habes. *Cumque dicerem, credo Domine, ecce, me dicente Amen,*

C *corpus quod in manu mea videbatur, panis erat*, Deumque laudabam, *ſacroſque panes ſumebam*. Finitis autem ſacris cum Clerici convenirent: inter duas facies infantem iterum videbam. Quo facto multa dona Clerici apportabant, videbamque templi tectum deſtructum, virtuteſque divinas in cœlum ſe elevantes, infantem denique inter facies verſantem. His ego auditis in cellam revertebar, Deumque Dominum laudabam. Amen.

INDEX SERMONUM SANCTI EPHRÆM SYRI,

Qui in hoc Tertio Tomo continentur.

1 ΤΟῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἐφραὶμ τοῦ σύρου, λόγος περὶ ἱερωσύνης. ὢ θαῦμα παράδοξον. φυλλ. Pag. 1

2 Τοῦ αὐτοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἐφραὶμ τοῦ σύρου, ἀπολογία πρὸς ἀδελφὸν, περὶ Ἡλὶ τοῦ ἱερέως. ἐρώτησις. τῆς γραφῆς λεγούσης. ἀπόκρισις. πρόσεχε σεαυτῷ. 6

3 Τοῦ αὐτοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἐφραὶμ τοῦ σύρου, περὶ ἑορτῶν. Μόνον μὴ παντελῶς ἄκαρπος εὑρεθῇ. 11

4 Τοῦ αὐτοῦ περὶ ἀγάπης. Καλῶς εἶπεν ὁ Κύριος, ὅτι τὸ φορτίον μου ἐστὶν ἐλαφρόν. 13

5 Τοῦ αὐτοῦ περὶ ψαλμοῦ. Καὶ περὶ τῆς ἀγάπης ταῦτα, καὶ πλείονα τούτων. 17

6 Τοῦ αὐτοῦ περὶ προσευχῆς. Μακάριον ὄντως μὴ ἁμαρτάνειν.

7 Τοῦ αὐτοῦ περὶ φιλοπτωχείας. Δεῦτε 19 λοιπὸν, ἀδελφοί, καταφρονήσωμεν τὰ πρόσκαιρα. 21

8 Τοῦ αὐτοῦ περὶ νηστείας. πόθησον τὴν πτωχείαν τοῦ Χριστοῦ.

9 Τοῦ αὐτοῦ, τοῦ δύο ἔσονται ἐν ἀγρῷ. 22 Ἤκουσας, ὅτι δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ.

10 Τοῦ αὐτοῦ περὶ ὧν ἔχει ὁ Βίος. ἐννοή- 23 σωμεν, ἀδελφοὶ, ὅτι οὐδὲν ἡμᾶς ὠφελήσει τὰ πέρατα τοῦ κόσμου. 24

11 Τοῦ αὐτοῦ περὶ τῶν μακαρίων μονῶν. πολλὰς μονὰς ὁ σωτὴρ τοῦ πατρός. 25

12 Τοῦ αὐτοῦ περὶ τῶν μακαρίων τόπων. ταύτας τὰς ἐντολὰς ποιοῦντες. 26

13 Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ μὴ θαυμάζειν πρόσκαιρα, μηδὲ δελεάζεσθαι ἐν τοῖς τερπνοῖς βίου, καὶ εἰς τὸν ἑβδομηκοστὸν δεύτερον ψαλμόν. ἐπειδὴ ὁ ἡμέτερος νοῦς εὐολισθέτερος ὑπάρχων. 29

14 Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἐφραὶμ ᾠδὴ εὔρυθμος εἰς τοὺς ὁσημέραι ἁμαρτάνοντας, καὶ ὁσημέραι μετανοοῦντας. μέ-

S. *Patris noſtri Ephræm Syri, Sermo de Sacerdotio*. O miraculum ſtupendum. Pag. 1

Ejuſdem S. Patris noſtri Ephræm Syri Apologia ad fratrem quemdam de Heli Sacerdote. Interrogatio. Quum Scriptura &c. *Reſponſio*. Attende tibi ipſi. 6

Ejuſdem S. Patris noſtri Ephræm Syri, de Feſtis diebus. Saltem nequis prorſus infructuoſus inveniatur. 11

Ejuſdem de Caritate. Bene ait *Dominus*: Quoniam onus meum leve eſt. 13

Ejuſdem de Pſalmo. Et hæc quidem, ac his plura de caritate. 17

Ejuſdem de oratione. Vere beatum eſt non peccare. 19

Ejuſdem de amore Pauperum. Huc agite ergo, fratres, contemnamus hæc momentanea. 21

Ejuſdem de jejunio. Eſto ſtudioſus paupertatis Chriſti. 22

Ejuſdem in illud: Duo erunt in agro. Audiſti, quod duo erunt in agro. 23

Ejuſdem de his, quæ hæc vita continet. Cogitemus fratres. quod nihil nobis proderunt fines mundi. 24

Ejuſdem de manſionibus beatis. Salvator noſter manſiones multas Patris. 25

Ejuſdem de locis beatis. Hæc ipſa præcepta complentes. 26

Ejuſdem de non ſuſpiciendis rebus hiſce momentaneis: & ne patiamur, nos decipi hujus vitæ oblectamentis. Et in Pſalmum ſeptuageſimum ſecundum. Quum mens noſtra ad lubricitatem ſit prona. 29

Ejuſdem S. Patris noſtri Ephræm, ode optime fluens, in eos, qui quotidie peccant, & quotidie pœnitentiam agunt,

agunt. Quo uſque, o amice, inimicum ſuſtines. 31

Ejuſdem de non ſcandalizando proximo & de recta vitæ ratione, Adhortatio. Non decet eos, qui ad pietatis ſtadium accedunt. 33

Ejuſdem Patris noſtri Ephræm ſermo de vera renunciatione. Et quo pacto anima Deum inveniat: quam ob cauſam & venit Dominus. Qui vitam quietam excolit. 36

Ejuſdem ſermo aſceticus perutilis. Qui ſe vere Domino conſecrare cupiunt. 38

Ejuſdem de divina gratia. Enitere, ut Divinam Gratiam in mente tua habeas. 42

Sancti Patris noſtri Ephræm adverſus eos, qui dicunt Terræmotus a terræ inflatione fieri. Dicite nobis, qui è pectore verba depromitis. 47

Ejuſdem, ne decipiamur gentilium erroribus, Adjiciam autem & hoc dictis. 48

Ejuſdem, quod ludricis rebus abſtinendum ſit Chriſtianis. Et de amore pauperum. In rebus ludicris noneſſe tempus a Chriſtianis conſumendum. 51

Ejuſdem S. Patris noſtri Ephræm, de his, qui animas ad impudicitiam pelliciunt, quum dicant, nihil mali eſſe. Ad Prophetam Ezechielem dixit Deus. 56

Ejuſdem, de abſtinendo à cupiditatibus carnalibus, & de certamine, ac de multa ſecuritate, ad fratrem qui excidit. Qui in medicorum curantur officinis. 64

Ejuſdem, de abſtinendo ab omni conſuetudine pernicioſa: & de continentia. Interrogatio. An bonum ſit de aliorum rebus curioſum eſt? *Reſponſio*. Bonum eſt unumquemque ſibi ipſi attendere. 67

Ejuſdem, adverſus improbas mulieres. Nulla igitur par fera improbæ ac maledicæ fœminæ. 70

Ejuſdem de Virginitate. De Virginitate, & animæ ſanctificatione a Paulo Apoſtolo optimo conſiliario omnes docemur. 74

μέχρι τίνος ὦ φίλε ἀνεχόμενος τοῦ ἐχθροῦ. 31

15 Τοῦ αὐτοῦ περὶ τοῦ μὴ σκανδαλίζειν τὸν πλησίον, καὶ περὶ ὀρθοῦ βίου, παραίνεσις. τοὺς προσελθόντας ἐπὶ τὸ στάδιον τῆς εὐσεβείας. 33

16 Τοῦ αὐτοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἐφραὶμ λόγος περὶ ἀληθοῦς ἀποταγῆς, καὶ ὃν τρόπον εὑρήσει ψυχὴ τὸν θεόν. διὸ καὶ ἦλθεν ὁ κύριος. ὁ τὴν ἡσυχίαν ἐπανηρημένος. 36

17 Τοῦ αὐτοῦ ἀσκητικὸν ὠφέλιμον. οἱ βουλόμενοι κατ' ἀλήθειαν ἑαυτοὺς τῷ θεῷ κυρίῳ ἀποδοῦναι. 38

18 Τοῦ αὐτοῦ περὶ τῆς θείας χάριτος. σπεῦδε ἔχειν τὴν θείαν χάριν σὺν τῇ διανοίᾳ. 42

19 Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἐφραὶμ πρὸς τοὺς λέγοντας, ἀπὸ ἐμπνευματώσεως τῆς γῆς σεισμοὺς γίνεσθαι. εἴπατε ἡμεῖν οἱ ἀπὸ καρδίας λαλοῦντες. 47

20 Τοῦ αὐτοῦ περὶ τοῦ μὴ ἀπατᾶσθαι ὑπὸ ἑλληνικῆς ἐννοίας. προσθήσω δὲ καὶ τοῦτο τῷ λόγῳ. 48

21 Τοῦ αὐτοῦ ὅτι οὐ δεῖ παίζειν χριστιανούς· καὶ περὶ φιλοπτωχείας. ὅτι μὲν οὐ δεῖ παίζειν χριστιανούς. 51

22 Τοῦ αὐτοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν, περὶ τῶν δελεαζόντων ψυχὰς πρὸς ἀσέλγειαν, ἐν τῷ λέγειν, ὅτι οὐδέν ἐστι τὸ πρᾶγμα. τῷ προφήτῃ ἰεζεκιὴλ εἶπεν ὁ θεός. 56

23 Τοῦ αὐτοῦ περὶ τοῦ ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν. καὶ περὶ ἀγῶνος καὶ ἀσφαλείας πολλῆς πρὸς ἀδελφὸν ἐμπεσόντα. οἱ ἐν τοῖς ἰατρείοις θεραπευόμενοι. 64

24 Τοῦ αὐτοῦ περὶ τοῦ ἀπέχεσθαι ἀπὸ πάσης βλαβερᾶς συντυχίας. καὶ περὶ ἐγκρατείας. ἐρώτησις. εἰ καλὸν τὸ διαπονεῖσθαι περί τινος; Ἀπόκρισις. Καλὸν τὸ προσέχειν ἑαυτὸν ἕκαστον. 67

25 Τοῦ αὐτοῦ κατὰ τῶν πονηρῶν γυναικῶν. οὐδὲν τοίνυν ἐφάμιλλον θηρίον γυναικὸς πονηρᾶς καὶ γλωσσώδους. 70

26 Τοῦ αὐτοῦ περὶ παρθενίας. περὶ παρθενίας, καὶ ἁγιασμοῦ ψυχῆς Παῦλος Ἀπόστολος ὁ ἄριστος σύμβουλος πάντας ἡμᾶς διδάσκει. 74

27	Τοῦ αὐτοῦ περὶ μετανοίας. μάθωμεν ἁμαρτωλοὶ εὐσπλαγχνίαν, πῶς ἐστιν.	79	*Ejuſdem, de Pœnitentia.* Diſcamus o peccatores, quid ſit miſericordia.	79
28	Τοῦ αὐτοῦ περὶ μετανοίας. μὴ οὖν φοβηθῶμεν μάταιον φόβον.	81	*Ejuſdem, de Pœnitentia.* Ne ergo vano percellamur timore.	81
29	Τοῦ αὐτοῦ περὶ μετανοίας, καὶ ὑπομονῆς. ἆρά τις τὸν παρόντα βίον ἐλογίσατο εἶναι τοῦτον δραπέτην.	83	*Ejuſdem, de Pœnitentia, & Patientia.* Quis, obſecro, ſecum cogitans expendenſque vitam hanc lubricam eſſe.	83
30	Τοῦ αὐτοῦ περὶ ὑπομονῆς, καὶ κατανύξεως λόγος παραινετικός. ὁ πλάσας ἡμᾶς θεὸς ἐπιστάμενος τὴν ἀσθένειαν τῆς διανοίας ἡμῶν.	86	*Ejuſdem Sermo adhortatorius de Pœnitentia, & Compunctione.* Creator noſter Deus, infirmitatem mentis noſtræ &c.	86
31	Τοῦ αὐτοῦ περὶ ὑπομονῆς καὶ συντελείας, καὶ τῆς δευτέρας παρουσίας, καὶ περὶ μελέτης τῶν θείων γραφῶν. καὶ τί τὸ τῆς ἡσυχίας ὠφέλιμον. λαμπρὸς ὁ βίος τῶν δικαίων.	93	*Ejuſdem, de Patientia, & Conſummatione hujus ſeculi; ac de ſecundo Adventu: necnon de Meditatione divinarum Scripturarum: & quæ quantaque ſit quietis, ſilentiique utilitas.* Illuſtris eſt vita Juſtorum.	93
32	Τοῦ αὐτοῦ κατὰ πεῦσιν καὶ ἀπόκρισιν. πῶς βλασφημεῖται ὁ θεός; Ἀπόκρισις. λέγει ὁ θεὸς διὰ τοῦ προφήτου.	104	*Ejuſdem, Interrogationes, ac Reſponſiones.* Quomodo blaſphematur Deus? *Reſponſio.* Dominus per Prophetam ait.	104
33	Ἐρώτησις. τί ἐστιν ὃ λέγει ὁ ἀπόστολος. Ἀπόκρισις. ὥσπερ ὁ τὰ γράμματα.	105	*Interrngatio.* Quid ſibi vult dictum illud Apoſtoli. *Reſponſio.* Quemadmodum qui Regis literas.	105
34	Ἐρώτησις. πῶς γέγραπται περὶ τῶν αἱρετικῶν. Ἀπόκρισις. τοὺς αἱρεσιώτας ὡς βλασφήμους.	112	*Interrogatio.* Quomodo de hæreticis ſcriptum legimus. *Reſponſio.* Hæreticos tamquam blaſphemos.	112
35	Ἐρώτησις. ποία ἁμαρτία. Ἀπόκρισις. ἡ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα.	113	*Interrogatio.* Quod genus peccati. *Reſponſio,* Illud quod eſt in Spiritum Sanctum.	113
36	Ποία ἁμαρτία βαρυτέρα. Ἀπόκρισις. ὥσπερ πασῶν τῶν ἀρετῶν ὑψηλοτέρα.	113	*Interrogatio.* Quod peccatum. *Reſponſio.* Quemadmodum omnium virtutum excellentiſſima.	113
37	Τοῦ αὐτοῦ περὶ μνήμης θανάτου, καὶ περὶ ἀρετῆς, καὶ περὶ πλούτου. πειθαρχεῖν δεῖ τῷ λέγοντι, παρακαλεῖτε ἀλλήλους.	114	*Ejuſdem, de Recordatione mortis, & de Virtute, ac de Divitiis.* Morem gerere oportet illi, qui dicit: conſolamini invicem.	114
38	Τοῦ αὐτοῦ περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν λόγος. ἐρώτησις. τί ἐστιν ὁ λόγος γεγραμμένος. Ἀπόκρισις. δοκῶ ὅτι ὃ λέγει.	119	*Ejuſdem de Reſurrectione mortuorum ſermo. Interrogatio.* Quid ſibi vult ſermo ille ſcriptus. *Reſponſio.* Arbitror hoc, quod ait.	119
39	Τοῦ αὐτοῦ περὶ τῶν λεγόντων μὴ εἶναι ἀνάστασιν. φρονῶν τὰ τῶν ἐθνῶν, καὶ λέγων, ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν.	127	*Ejuſdem de iis, qui dicunt Reſurrectionem mortuorum non eſſe.* Cum Ethnicis ſentis, & dicis reſurrectionem mortuorum non eſſe.	127
40	Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ κυρίου. εἴ τις ἔχει κατάνυξιν, καὶ δάκρυα.	134	*Ejuſdem, in Adventum Domini.* Si quis compunctionem, & lacrymas habeat.	134
41	Τοῦ αὐτοῦ εἰς παρουσίαν τοῦ κυρίου. σύστημα ἁγίων, φιλόχριστοι, καὶ πιστοί.	136	*Ejuſdem, in Adventum Domini.* Sanctorum agmina, Chriſti amatores, atque fideles.	136
42	Τοῦ αὐτοῦ εἰς παρουσίαν τοῦ κυρίου. τότε θρη-		*Ejuſdem, in Adventum Domini.* Tunc vehe-	

vehementer omnis ſimul lugebit, ingemiſcetque anima. 140

Ejuſdem, de ſigno Crucis, quod apparebit in cœlo. Audiſtis, cariſſimi Chriſtoque dilecti fratres, quanta ſit Crucis potentia. 144

Ejuſdem, de Iudicio, & Reſurrectione. Adeſte fratres mei omnes. 148

Ejuſdem, de Monachis. Cur turturi viduato comparavit te ſeculo abdicatum Propheta, o Monache. 150

Ejuſdem Sermo Parœneticus de ſecundo Aventu Domini, & de Pœnitentia. Reſipiſcamus, ac pœnitentiam agamus, fratres. 152

Ejuſdem; de Pœnitentia. Pœnitentia fertilis eſt fructus. 160

Ejuſdem, Adhortatio ad Fratres. Fratres, adſueſcamus benedictionibus. 205

Ejuſdem, de Abrenunciatione. *Interrogatio*. Obſecramus te, ut Abrenunciationis vim nos doceas. *Reſponſio*. Abrenunciatio, quam in ſacro baptiſmo. 215

Interrogatio. At quo pacto interrogantur. *Reſponſio*. Interrogabuntur paſtores. 216

Interrogatio. Rogamus te. *Reſponſio*. Loquar in dolore. 217

Interrogatio. Num terribiliora ſunt. *Reſponſio*. Et terribiliora ſunt. 217

Interrogatio. Expone nobis. *Reſponſio*. Dicam cum lacrymis. 217

Ejuſdem, de Panoplia ad Monachos. Panopliam, ſive armaturam ejuſmodi poſſidere debet. 219

Ejuſdem, Adhortatio de ſilentio, & quiete. Fratres, poſſidete ſilentium veluti murum munitum. 234

Ejuſdem, de Continentia, ac de non æmulandis peccatoribus, qui ſe temporis prætextu excuſant; & in Noe. Sed quoniam nonnulli a maligno Dracone capiuntur errantes. 236

Ejuſdem in Loth, & de ſecuritate. Quum homines voluptatibus dediti, cor ſuum in omni avaritia exercitatum habeant. 237

Ejuſdem in Sanctum Eliam Prophetam. Silentium præbete mihi. 240

Ejuſ-

θρηνεῖ δεινῶς ὁμοῦ πᾶσα ψυχὴ, καὶ στενάζει. 140

43 Τοῦ αὐτοῦ περὶ τοῦ σημείου τοῦ σταυροῦ τοῦ μέλλοντος φανῆναι ἐν τῷ οὐρανῷ. ἠκούσατε, ἀγαπητοὶ φιλόχριστοι, πόση ἡ δύναμις τοῦ σταυροῦ. 144

44 Τοῦ αὐτοῦ περὶ κρίσεως, καὶ ἀναστάσεως. δεῦτε πάντες ἀδελφοί. 148

45 Τοῦ αὐτοῦ περὶ μοναχῶν. τί δὲ ὁ προφήτης τρυγόνα χηρεύουσαν ἀπείκασε χῆρον σε ὦ μοναχέ. 150

46 Τοῦ αὐτοῦ λόγος παραινετικὸς περὶ τῆς δευτέρας παρουσίας τοῦ κυρίου: καὶ περὶ μετανοίας. ἀδελφοὶ, μετανοήσωμεν. 152

47 Τοῦ αὐτοῦ περὶ μετανοίας. καρπὸς πολύφορός ἐστιν ἡ μετάνοια. 160

48 Τοῦ αὐτοῦ νουθεσία τοῖς ἀδελφοῖς. ἀδελφοὶ, εὐλογίαις ἐθισθῶμεν. 205

49 Τοῦ αὐτοῦ περὶ ἀποταγῆς. ἐρώτησις. παρακαλοῦμεν μαθεῖν τὴν δύναμιν τῆς ἀποταγῆς. Ἀπόκρισις. ἡ ἀποταγὴ, ἣν ἐπὶ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος. 215

50 Ἐρώτησις. ποίῳ δὲ τρόπῳ ἐρωτῶνται. Ἀπόκρισις. ἐπερωτῶνται ποιμένες. 216

51 Ἐρώτησις. δεόμεθά σου. Ἀπόκρισις. λαλήσω ἐν ὀδύνῃ. 217

52 Ἐρώτησις. μὴ φοβερώτερα. Ἀπόκρισις. καὶ φοβερώτερα. 217

53 Ἐρώτ. διήγησαι ἡμῖν. Ἀπόκρισις. εἴπω μετὰ δακρύων. 217

54 Τοῦ αὐτοῦ περὶ πανοπλίας πρὸς τοὺς μοναχούς. τοιαύτην πανοπλίαν ὀφείλει κεκτῆσθαι. 219

55 Τοῦ αὐτοῦ παραίνεσις περὶ ἡσυχίας. ἀδελφοὶ κτήσασθε τὴν ἡσυχίαν ὥσπερ τεῖχος ὀχυρόν. 234

56 Τοῦ αὐτοῦ περὶ ἐγκρατείας, καὶ τοῦ μὴ ζηλοῦν ἁμαρτωλοὺς τὸν καιρὸν προφασιζομένους, καὶ εἰς τὸν Νῶε. ἀλλ' ἐπειδὴ ἁλίσκονταί τινες ὑπὸ κακοτέχνου δράκοντος πλανώμενοι. 236

57 Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν Λώτ· καὶ περὶ ἀσφαλείας. ἐπειδὴ οἱ φιλήδονοι γεγυμνασμένην ἔχοντες τὴν ἑαυτῶν καρδίαν πάσης πλεονεξίας. 237

58 Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν ἅγιον Ἡλίαν τὸν προφήτην. ἡσυχίαν δότε μοι. 240

Τοῦ

59	Τοῦ αὐτοῦ λόγος περὶ τοῦ πάθους τοῦ σωτῆρος. φοβοῦμαι τὸ λαλῆσαι.	244	*Ejuſdem Sermo de Paſſione Salvatoris.* Eloqui pertimeſco.	244
60	Τοῦ αὐτοῦ ἐγκώμιον εἰς μάρτυρας. ἀσύνετος, ἀμαθὴς, καὶ ἀτελής.	248	*Ejuſdem Encomium in Martyres.* Imperitus, & inſipiens, impius atque abjectus.	248
61	Τοῦ αὐτοῦ περὶ Ἰουλιανοῦ τοῦ ἀσκητοῦ. οὗτος ὁ ἄριστος τῶν ἀσκητῶν.	254	*Ejuſdem de Iuliano Aſceta.* Optimus hic inter aſcetas:	254
62	Πρὸς αὐτόν. ὥσπερ δὲ δύο τινὲς ἀποδημοῦντες εἰς χώραν μακράν.	258	*Ad eumdem.* Quemadmodum autem duobus aliquibus accidit in longinquam regionem peregrinantibus.	258 *lit. c.*
63	Τοῦ αὐτοῦ εἰς τοὺς ἐν Χριστῷ κεκοιμημένους. τί τοῦτο σήμερον ἀγαπητοὶ σπουδαίως ὁμοῦ τε, καὶ ἀξίως συνήχθημεν;	260	*Ejuſdem in eos, qui in Chriſto obdormierunt.* Quid ita hodie, cariſſimi, ſerio ſeduloque ſimul hic congregati ſumus?	260
64	Τοῦ αὐτοῦ περὶ τῆς δευτέρας παρουσίας, καὶ κρίσεως. ἀκούσατε ἀδελφοὶ ἀγαπητοὶ, ὅσοι τὸ ἅγιον βάπτισμα ἐλάβετε.	273	*Ejuſdem de ſecundo Adventu, & Iudicio.* Audite, Fratres cariſſimi, quicumque ſanctum baptiſma accepiſtis.	273
65	Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν λόγον, ὃν εἶπεν ὁ κύριος, ὅτι ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ θλίψιν ἕξετε· καὶ περὶ τοῦ τέλειον εἶναι τὸν ἄνθρωπον. ὁ δεσπότης, καὶ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.	278	*Ejuſdem in ſermonem, quem dixit Dominus, quod in hoc mundo preſſuram habebitis; & de perfectione hominis.* Dominus ac dominator noſter Jeſus Chriſtus.	278
66	Τοῦ αὐτοῦ εἰς μάταιον βίον, καὶ περὶ μετανοίας. ὅσοι τὰ τοῦ βίου μάταια, καὶ ἀπολλύμενα πράγματα κατελίπατε.	308	*Ejuſdem in vanam vitam, & de pœnitentia.* Quotquot vitæ vanitatem, & perituras res reliquiſtis.	308
67	Τοῦ αὐτοῦ περὶ τοῦ ἐν ὁμονοίᾳ, καὶ ἀγάπῃ συνδιάγειν μετ' ἀλλήλων. οἱ ἀδελφοὶ ὀφείλουσιν ἐν ἀγάπῃ πολλῇ συνεῖναι ἀλλήλως.	314	*Ejuſdem de converſatione fratrum mutua in concordia, & dilectione.* Fratres debent in dilectione multa convivere invicem.	314
68	Τοῦ αὐτοῦ εἰς τοὺς ἀποτασσομένους. ὡς ὁ θεῖος νόμος ἐνυπάρχει οὐ μέλανι καὶ γράμμασι γεγραμμένος.	317	*Ejuſdem ad renunciantes.* Sicut divina lex exarata eſt non atramento neque literis.	317
69	Τοῦ αὐτοῦ διδασκαλία πρὸς μοναχούς. ὁ τῶν ἁπάντων δεσπότης, ὁ φιλάνθρωπος θεός.	324	*Ejuſdem Inſtitutio ad Monachos.* Univerſarum rerum Dominus, atque humaniſſimus Deus.	324
70	Τοῦ αὐτοῦ περὶ τοῦ ἀεὶ ἐν τῷ νῷ ἔχειν τὴν ἡμέραν τῆς ἐξόδου τοῦ βίου. ἀγνοεῖτε ἀδελφοί μου ποῖον φόβον, καὶ ἀνάγκην ἔχομεν ὑποστῆναι.	356	*Ejuſdem de habenda ſemper in mente die exitus vitæ.* Neſcitis, fratres mei, qualem timorem, & neceſſitatem ſuſtinere debemus.	356
71	Ἐκ τῆς βίβλου τοῦ ἁγίου Ἐφραίμ. ἀδιαλείπτως τῷ κυρίῳ προσεύχεσθαι χρή.	358	*Ex libro Sancti Ephraim.* Indeſinenter Deum orare oportet.	358
72	Τοῦ ἁγίου Ἐφραίμ. ἐν τῷ κοσμικῷ βίῳ ὁ φιλοκαλῶν τὸ σῶμα αὐτοῦ.	*Ibid.*	*Sancti Ephraim.* In ſeculari vita, qui exornat corpus ſuum.	*Ibid.*
73	Τοῦ αὐτοῦ. ἀδελφοὶ, εἴποτε συμβῇ ἡμᾶς ὀνειδισθῆναι περὶ ἀγαθοῦ ἔργου.	459	*Ejuſdem.* Fratres, ſi quando nos ob bonum opus conviciis appeti contingat.	359
74	Τοῦ αὐτοῦ ἁγίου Ἐφραίμ. ὥσπερ μέσῃ νυκτί.	361	*Ejuſdem Sancti Ephram.* Sicut media nocte.	361

Τοῦ *Ejuſ-*

Ejuſdem. Dilectiſſimi, recordatus ſum horæ illius. 362

Ejuſdem Sermo de operatione perverſi Dæmonis. Patres, & fratres audite. 362

Ejuſdem Sermo animæ utilis. Noli totum vitæ tuæ tempus. 365

Ejuſdem de Pœnitentia, & Compunctione. Fratres dilectiſſimi, dum tempus habemus. 369

Ejuſdem Sermo de pœnitentia, & judicio, & in ſecundum adventum Domini Noſtri Ieſu Chriſti. Dilectiſſimi, nocte ac die. 371

Ejuſdem Sermo de pœnitentia, & judicio, & ſeparatione animæ, & corporis. Dilectiſſimi, quam utilitatem invenimus. 376

Ejuſdem, quomodo convertatur quis retrorſum; & quod ludicris rebus abſtinendum ſit Chriſtiano, quemadmodum & canones Sanctorum Patrum præcipiunt. Et quod qui ambulat, & citharizat, cum idololatris partem habet, ſicut ait divinus Apoſtolus. Cernitis, frares mei dilecti, quomodo convertitur quis retrorſum. 381

Ejuſdem Homilia in Meretricem. Simplex nobis labor. 385

Ejuſdem de exercitatione bonorum operum, & de Dei patientia. Jam tempus nos adducit. 396

Ejuſdem de directione virtutis. Omnes habitus. 397

Ex inſtitutione ejuſdem, ac de pœnitentia, judicioque futuro, & de vitandis mulieribus, ac vitæ deliciis. Dominus Noſter Jeſus Chriſtus. 398

Ejuſdem Sermo de judicio. Audite dilectiſſimi fratres, ſi neque cum conſolatione potuimus. 401

Septem ſunt occupationes Monachi. Prima, tranquillitas. 403

Interpretatio. Extremum jejunium. 404

Ejuſdem ad Ioannem Monachum, ut abſtineat à Neſtorii inſania, & blaſphemia. Convenit omnibus, qui accedunt ad Deum. 407

75 Τοῦ αὐτοῦ. ἀγαπητοί, Ἐμνήσθην τῆς ὥρας ἐκείνης. 362

76 Τοῦ αὐτοῦ λόγος περὶ τῆς ἐνεργείας τοῦ μισοκάλου δαίμονος. πατέρες καὶ ἀδελφοὶ ἀκούσατε. 362

77 Τοῦ αὐτοῦ λόγος ψυχοφελής. μὴ δαπανήσῃς ὅλον τὸν χρόνον. 365

78 Τοῦ αὐτοῦ περὶ μετανοίας καὶ κατανύξεως. ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἕως καιρὸν ἔχομεν. 369

79 Τοῦ αὐτοῦ λόγος περὶ μετανοίας, καὶ κρίσεως. καὶ εἰς τὴν δευτέραν παρουσίαν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἀγαπητοί, νυκτὸς καὶ ἡμέρας. 271

80 Τοῦ αὐτοῦ λόγος περὶ μετανοίας καὶ κρίσεως, καὶ περὶ χωρισμοῦ ψυχῆς καὶ σώματος. ἀγαπητοί, τί ὄφελος εὕρομεν. 376

81 Τοῦ αὐτοῦ, τὸ πῶς ἐπιστρέφει τις εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ ὅτι οὐ χρὴ παίζειν Χριστιανόν, καθὼς καὶ οἱ κανόνες τῶν ἁγίων πατέρων λέγουσιν. ὅτι καὶ ὁ βαδίζων καὶ κιθαρίζων, μετὰ τῶν εἰδωλολάτρων ἔχει τὴν μερίδα, καθὼς λέγει καὶ ὁ θεῖος ἀπόστολος. ἴδετε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, πῶς στρέφεταί τις. 381

82 Τοῦ αὐτοῦ ὁμιλία εἰς τὴν πόρνην. Ἁπλοῦς ἡμῖν ὁ κάματος. 385

83 Τοῦ αὐτοῦ κατήχησις περὶ ἐργασίας ἀγαθῶν ἔργων, καὶ περὶ τῆς θεοῦ ἀνοχῆς. ἤδη καιρὸς ἐπάγει ἡμᾶς. 396

84 Τοῦ αὐτοῦ περὶ κατορθώσεως ἀρετῆς. πάντες οἱ τρόποι. 397

85 Ἐκ τῆς τοῦ αὐτοῦ διδασκαλίας, καὶ περὶ μετανοίας, καὶ τῆς μελλούσης κρίσεως, καὶ ἀποχῆς γυναικῶν, καὶ τρυφεροῦ βίου. ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. 398

86 Τοῦ αὐτοῦ λόγος περὶ κρίσεως. Ἀκούσατε ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, εἰ μετὰ παρακλήσεως οὐκ ἰσχύσαμεν. 401

87 Ἑπτά εἰσιν αἱ ἐργασίαι τοῦ μοναχοῦ. πρώτη ἡσυχία. 403

Ἑρμηνεία. ἀκρίζουσα νηστεία. 404

88 Τοῦ αὐτοῦ πρὸς Ἰωάννην μονάζοντα, τοῦ ἀπέχεσθαι τῆς Νεστορίου μανίας καὶ δυσφημίας. προσήκει πᾶσι τοῖς προσερχομένοις θεῷ. 407

89	Τοῦ αὐτοῦ πρὸς τοὺς καταζητοῦντας τοῦ υἱοῦ τὴν φύσιν. βασιλεὺς οὐράνιος.	418	*Ejuſdem ad eos, qui Filii Dei naturam ſcrutantur.* Rex cœleſtis.	418
90	Περὶ ἀρετῶν καὶ παθῶν ψυχικῶν. ἰστέον, ὅτι διπλοῦς ὢν ὁ ἄνθρωπος.	425	*De virtutibus, & vitiis.* Sciendum, quod quum homo ſit duplex.	425
	Ἀρεταὶ σωματικαί.	425	*Virtutes corporis.* Hæ ſunt.	425
	Ψυχικὰ πάθη.	426	*Animæ affectiones dicendum eſt.*	426
	Σωματικὰ πάθη.	426	*Vitia, quæ ad corpus pertinent.* Quæ corpus inficiunt.	426
	Ὀκτώ εἰσι πάντες περιεκτικοὶ λογισμοὶ τῆς κακίας.	429	*Octo ſunt omnino cogitationes, quæ malitiam continent.*	429
	Διαίρεσις τῶν παθῶν.	433	*Diviſio affectionum.* Quædam quidem.	433
91	Τρόποι τῆς τοῦ θεοῦ προνοίας. πάντα ἐκ θεοῦ καὶ τὰ ἀγαθὰ, καὶ τὰ λυπηρά.	433	*Modi Dei providentiæ.* Omnia a Deo ſunt, tum bona, tum moleſta.	433
92	Περὶ τῆς αὐτεξουσιότητος ἡμῶν, καὶ ὅτι αὐτεξούσιος ἐπλάσθη ἄνθρωπος. ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον αὐτεξούσιον ἔπλασε.	434	*De noſtra libertate, & quod liber factus eſt homo.* Deus hominem liberum condidit.	434
93	Περὶ ταπεινοφροσύνης. τοῦ ἔχοντος τὴν ἀληθῆ ταπείνωσιν.	435	*De Humilitate.* Ejus, qui habet veram humilitatem.	435
94	Τοῦ αὐτοῦ λόγος εἰς κοιμηθέντα ἀδελφὸν, καὶ ἑτέρων κεκοιμημένων. τίμιος ἐναντίον κυρίου ὁ θάνατος τῶν ὁσίων αὐτοῦ.	436	*Ejuſdem Sermo in fratrem defunctum, & in alios defunctos.* Pretioſa in conſpectu Domini mors Sanctorum ejus.	436
95	Τοῦ αὐτοῦ ἔλεγχος ἑαυτῷ, καὶ ἐξομολόγησις. συνέλθετέ μοι πάντες ἀδελφοὶ αἰτουμένῳ ἄφεσιν.	439	*Ejuſdem, Reprehenſio ſui ipſius, & confeſſio.* Venite ad me ſimul omnes fratres, qui remiſſionem expeto.	439
96	Τοῦ αὐτοῦ περὶ προσευχῆς. μέγα γὰρ ὅπλον εὐχή.	455	*Ejuſdem de oratione.* Magna enimvero armatura oratio.	455
97	Τοῦ αὐτοῦ πρὸς ψυχὴν ῥαθυμοῦσαν. ψυχὴ μὴ καταπίπτε.	559	*Ejuſdem ad animam negligentem.* Anima, ne concidas.	459
98	Τοῦ αὐτοῦ περὶ τοῦ ἀγῶνος πνευματικοῦ. ἔοικεν γὰρ ὁ μοναχός.	461	*Ejuſdem de luctamine ſpirituali.* Similis namque eſt Monachus.	461
99	Τοῦ αὐτοῦ ἐγκώμιον εἰς Πέτρον, καὶ Παῦλον, καὶ Ἀνδρέαν, Θωμᾶν τε, καὶ Λουκᾶν, καὶ Ἰωάννην, καὶ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν Θωμᾶ τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου. χαίρετε χριστοῦ βασιλεῖς ἅγιοι ἀπόστολοι.	462	*Ejuſdem Encomium in Petrum, & Paulum, & Andream, Thomam, & Lucam, & Ioannem: & in lectionem Thomæ ex Evangelio ſecundum Ioannem.* Salvete Reges Sancti, Apoſtoli Chriſti.	462
100	Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὴν ἁγίαν παρασκευὴν, καὶ εἰς τὸν λῃστὴν, καὶ εἰς τὸν σταυρόν. πρώην Ῥεβέκκας ἐπιθαλάμιον εἶπον.	471	*Ejuſdem in Sanctam Paraſceven, & in Crucem, & Latronem.* Paulo ante Rebeccæ carmen nuptiale recitavi.	471
101	Τοῦ αὐτοῦ ἐρώτησις. τίς ὁ τύπος τῆς θαλάσσης.	476	*Ejuſdem Interrogatio.* Quæ figura maris.	476
102	I. Ὁ γὰρ δεδεμένος ἐν τοῖς κοσμικοῖς πράγμασιν.	478	*Fragmenta. I.* Qui enim rebus ſecularibus devinctus eſt.	478
	II. Συνετὸς μοναχός.	478	*II.* Prudens Monachus.	478
	III. Εἴ τις ἀγαπᾷ συμπολίτης γενέσθαι τοῦ βασιλέως.	488	*III.* Si quis cupit Regis civis fieri.	478
	IV. Ἔμποροι ἐσμὲν πνευματικοί.	480	*IV.* Mercatores ſumus ſpirituales.	480

V. Πε- *V. De*

V. De ebrietate vini fugienda, ac de vitando conſortio mulierum. Supervacaneum mihi videtur 481

Sancti Ephræm Precationes.

Prima. Deus juſte, & laudabilis. 482

Secunda Precatio. Dominator Domine, Deus cœli, & terræ. 483

Tertia Precatio. Domine Rex cœleſtis Paraclite. 484

Quarta Precatio. Magnificans magnifico te Domine. 485

Quinta Precatio. Domine Jeſu Chriſte Fili Dei. 486

Sexta Precatio. Agnus Dei ſine peccato. 487

Septima Precatio. Amator hominum Jeſu Chriſte Deus meus. 489

Octava Precatio. Adjutor eſto mihi Domine univerſorum Chriſte. 489

Nona Precatio. Domine, miſerere omnium eorum, qui me oderunt. 490

Decima Precatio. Quid faciam omnium hominum miſerrimus. 490

Precationes e ſacris Scripturis collectæ, quarum pleræque ſunt Sancti Ephræm, pro iis, qui volunt ſuam ipſorum proclivem ad paſſiones, voluptateſque voluntatem cohibere. 492

Prima Precatio. Planctus ad veſperas feriæ ſecundæ. Suſcipe maculati, immundique oris precationem. 492

Secunda Precatio. Planctus ad veſperas tertiæ feriæ. Hei mihi, in qua deſperatione conſtitutus ſum. 497

Tertia Precatio. Planctus ad veſperas feriæ quartæ. Deſiderium compellit me ad loquendum ad Deum. 502

Quarta Precatio. Planctus ad veſperas feriæ quintæ. Ecce rurſus advolvor ad portas Domini mei ſupplicans. 507

Quinta Precatio. Planctus ad veſperas feriæ ſextæ. Anima anguſtiis preſſa currit ad te Domine Sancte. 512

Sexta Precatio. Planctus ad veſperas ſabbati. Etiam nunc atque hodie vultu pudore ſuffuſo. 516

Septima Precatio. Gratia tua conceſſit mihi, ut loquerer ad te Domine. 520

Octava Precatio. Planctus ad veſperas Dominicæ. Tanquam ante terribile tribunal tuum adſtans. 521

Nona Precatio. Domine Dominator vitæ meæ. 523

Ejuſdem Precationes ad Sanctiſſimam Dei Matrem. 524

Prima Precatio. Sanctiſſima Domina Dei Genitrix ſola puriſſima anima & corpore. 524

V. Περὶ τοῦ μὴ μεθύσκεσθαι οἴνῳ, εἰγοῦν μὴ συνδιατρίβειν γυναιξί. περιττόν μοι δοκεῖ. 481

103 Εὐχαὶ τοῦ ἁγίου Ἐφραίμ.

Ὁ θεὸς ὁ δίκαιος καὶ αἰνετός. 482

Δέσποτα κύριε ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς. 483

Κύριε βασιλεῦ, ἐπουράνιε παράκλητε. 484

Μεγαλύνων μεγαλύνω σε κύριε. 485

Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ υἱὲ τοῦ θεοῦ. 486

Ὁ ἀναμάρτητος ἀμνὸς τοῦ θεοῦ. 487

Φιλάνθρωπε Ἰησοῦ Χριστὲ ὁ θεός μου. 489

Βοηθός μου γενοῦ δέσποτα ἁπάντων Χριστέ. 489

Κύριε δὸς ἔλεος τοῖς μισοῦσι. 490

Τί ποιήσω ὁ ἄθλιος πάντων ἀνθρώπων. 490

104 Εὐχαὶ συλλεχθῆσαι ἀπὸ τῆς θείας γραφῆς. τὰ πλεῖστα δὲ ἀπὸ τοῦ ἁγίου Ἐφραίμ. τοῖς βουλομένοις πολεμῆσαι τὴν ἑαυτῶν πρὸς τὰ πάθη καὶ τὰς ἡδονὰς ἐγκειμένην προαίρεσιν. 492

Πένθος τῇ β′. ἑσπέρας. δέξαι δέησιν ῥυπαροῦ καὶ ἀκαθάρτου στόματος. 492

Πένθος τῇ τρίτῃ ἑσπέρας. οἴ μοι ἐν ποίᾳ καταγνώσει ἕστηκα. 497

Πένθος τῇ τετάρτῃ ἑσπέρας. ὁ πόθος λέγειν πρὸς θεὸν ἀναγκάζει με. 502

Πένθος τῇ πέμπτῃ ἑσπέρας. ἰδοὺ πάλιν προσπίπτω ἐπὶ θύραις τοῦ ἐμοῦ δεσπότου ἱκετεύων. 507

Πένθος τῇ παρασκευῇ ἑσπέρας. ψυχὴ τεθλιμμένη προσέρχεταί σοι ἅγιε δέσποτα. 512

Πένθος τῷ σαββάτῳ ἑσπέρας. νῦν ἔτι καὶ σήμερον κατῃσχυμμένῳ προσώπῳ. 516

Ἡ χάρις σου δέδωκέ μοι τὸ λαλεῖν πρός σε Κύριε. 520

Πένθος τῇ κυριακῇ ἑσπέρας. ὡς ἐνώπιον Κύριε τοῦ φοβεροῦ σου βήματος ἑστώς. 421

Κύριε καὶ δέσποτα τῆς ζωῆς μου. 523

105 Εὐχαὶ τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου. 524

Παναγία δέσποινα θεοτόκε ἡ μόνη καθαροτάτη καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα. 524

Παρθένε δέσποινα θεοτόκε κεχαριτωμένη θεογεννήτρια. 524

Παρθένε δέσποινα θεοτόκε, ἡ τὸν σωτῆρα Χριστὸν καὶ θεὸν ἡμῶν ἡ κυήσασα. 526

Δέσποινα ὑπεραγία μου θεοτόκε, κεχαριτωμένη θεογενήτρια ὑπερευλογημένη. 528

Ἐπί σε προστάτιν καὶ μεσίτην πρὸς τὸν ἐκ σοῦ τεχθέντα θεόν. 532

Ἀνεσπέρου φωτὸς ἡ γεννήτρια. 536

Δέσποινα πανύμνητε καὶ πανάγαθε. 539

Παρθένε δέσποινα θεοτόκε, ἡ κοινὴ σωτηρία τοῦ τῶν χριστιανῶν γένους. 543

Ἀλλ' ὦ παρθένε δέσποινα. 545

Παρθένε δέσποινα θεοτόκε, ἡ τὸν θεὸν λόγον κατὰ σάρκα γεννήσασα. 548

Παρθένε δέσποινα θεοτόκε, ἡ τὸν μονογενῆ τοῦ θεοῦ λόγον, τὸν πάσης ὁρατῆς καὶ νοητῆς κτίσεως ποιητὴν καὶ δεσπότην, τὸν ἕνα τῆς τριάδος θεόν. 551

Secunda Precatio. Virgo Domina Deipara, gratia plena, Dei genitrix. 524

Tertia Precatio. Virgo Domina Dei genitrix, quæ Salvatorem Chriſtum, & Deum noſtrum. 526

Quarta Precatio. Domina mea Sanctiſſima Dei genitrix, gratia plena, Mater Dei benedictiſſima. 528

Quinta Precatio. In te Patrona, & mediatrice erga Deum ex te genitum. 532

Sexta Precatio. Inoccidui luminis Mater. 536

Septima Precatio. Domina laudabiliſſima, atque optima. 539

Octava Precatio. Domina Dei genitrix, ſalus communis generis Chriſtianorum. 543

Nona Precatio. At o Virgo Domina. 545

Decima Precatio. Domina Dei Mater, quæ Deum Verbum ſecundum carnem genuiſti. 548

Undecima Precatio. Virgo Domina Dei genitrix, quæ unigenitum Dei Verbum, omnis viſibilis, atque inviſibilis creaturæ factorem, & dominum, Unum Trinitatis Deum. 541

Quæ Latine extant S. Ephræm Syri Opera. 553

106 *Sancti Ephræm Syri Sermo de reſurrectione, & judicio, & de regno cœlorum,* & *munditia animæ*. Gloria omnipotenti Deo, qui os noſtrum ſuperno nutu aperuit. 553

107 *Ejuſdem Sermo de agone, ſeu de luctaminibus hujus ſeculi*. In luctaminibus ſeculi nullus ſine agone, ſeu certamine coronatur. 557

108 *Ejuſdem Sermo in Ionam Prophetam, & de pœnitentia Ninivitarum*. Jonas Hebræus ex mari reverſus, inter incircumciſos prædicat in Ninive. 561

109 *Canticum ſpirituale in laudem doctrinæ, & ſapientiæ, è Syriaco converſum*. Largire, o Deus doctrinam amanti doctrinam. 569

110 *Sententiæ ex operibus S. Ephræm Syri, Ejuſque Vita ſelectæ, & collationibus Patrum repertæ*. I. Animarum curam ne appetieris. *Sunt univerſim Capita XIX.* 571

111 *Threni, id eſt, Lamentationes B. V. Mariæ ſuper Paſſione Domini*. Stans juxta Crucem pura, & immaculata Virgo. 574

112 *De Sanctiſſimæ Dei genitricis Virginis Mariæ laudibus*. Inviolata, integra, planeque pura, ac caſta Virgo Dei genitrix Maria. 575

113 *Ad Sanctiſſimam Dei genitricem Oratio*. Immaculata, & intemerata, incorrupta, & prorſus pudica, atque ab omni ſorde, ac labe peccati alieniſſima. 577

114 *Pia, & humilis ad Deum Oratio*. Hei mihi, hei mihi Domine, tanta ſunt vitia, atque peccata mea, ut vix elabi poſſim. 578

115 *Homilia de die judicii*. Obſecro igitur vos, fratres cariſſimi, venite projiciamus a nobis omnem ſollicitudinem actuum terrenorum. 579

116 *Dicta Sancti Ephræm*. Fratres cariſſimi, quid quærit Dominus a nobis, niſi ſalutem animarum noſtrarum. *Sunt univerſim Capita XV.* 581

117 *De Oratione, & ſermonibus otioſis*. Licet in multis rebus, fratres cariſſimi, nos, Deo propitio, veſtra operatio lætificet. 587

118 *De Pœnitentia*. Pleroſque cernimus in Eccleſia conſtitutos, Eccleſiaſticæ pietatis, ac fidei non tenere doctrinam. 589

119 *In Nativitatem Domini canticum*. Vigiles ecce exultant hodie, quod Vigil venit, ut nos vigilare faciat. 600

De Ma-

120 *De Maria, & Magis canticum.* Nato Filio lumen affulſit, & ex mundo tenebræ fugatæ. 601
121 *Oratio ejuſdem in Nativitate Domini.* Chriſte Verbum Patris cœleſtis, qui homo pro nobis factus es ſine mutatione. 603
122 *Hymnus Sancti Ephræm.* Gloria Trinitati. 604
123 *Precatio Sancti Ephræm.* Fide obtulit Abel ſacrificium pacificum. 605
124 *Precatio Sancti Ephræm.* Tribue mihi Domine, ut ego vigilans. 606
125 *Duo Sermones Sancti Ephræm Syri, e Slavonico verſi a Io: Petro Kohlio, inque lucem editi Altonaviæ 1729. Sermo Primus de Sanctiſſimis, & vivificantibus Chriſtianis Sacramentis.* Non ſatis igitur eſt, fratres, Chriſtianos tantummodo nos vocari. 608
126 *Sermo ſecundus, de oblatione, ſcilicet* προσφορᾷ *ſanctiſſimi panis.* De fratre relatum nobis eſt. 610

INITIA
Sermonum, Precationum, & Capitum
HUJUS TOMI TERTII
ORDINE ALPHABETICO GRÆCE.

A.

Ἀγαπητοί, ἐμνήσθην τῆς ὥρας ἐκείνης. 362.
Ἀγαπητοί, νυκτὸς καὶ ἡμέρας πρὸς τὴν ἐσχάτην. 371.
Ἀγαπητοί, τί ὄφελος εὕρομεν. 376.
Ἀγνοεῖτε ἀδελφοί μου, ποῖον φόβον καὶ ἀνάγκην ἔχομεν. 356.
Ἀδελφοί, εἴποτε συμβῇ ἡμᾶς ὀνειδισθῆναι. 459.
Ἀδελφοὶ εὐλογίαις ἐθισθῶμεν. 205.
Ἀδελφοὶ κτήσασθε τὴν ἡσυχίαν. 234.
Ἀδελφοὶ μετανοήσωμεν. 152.
Ἀδελφοὶ μου ἀγαπητοί, ἕως καιρὸν ἔχομεν. 369.
Ἀδελφοί, ἐάν τις ὑμῶν προληφθῇ. 480.
Ἀδιαλείπτως τῷ κυρίῳ προσεύχεσθαι χρή. 358.
Ἀθλοφόροι μάρτυρες. 251.
Ἀκούσατε ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, εἰ μετὰ παρακλήσεως. 401.
Ἀκούσατε ἀδελφοὶ ἀγαπητοί, ὅσοι τὸ ἅγιον βάπτισμα. 277.
Ἀκείζουσα νηστεία καὶ πλήρωσις σιτήσεως. 404.
Ἀλλ' ἐπειδὴ ἁλίσκονταί τινες. 236.
Ἀλλ' ὦ παρθένε δέσποινα. 545.
Ἀνεσπέρου φωτὸς ἡ γεννήτειρα. 536.
Ἀνήρ, ἀλλὰ καὶ θεῖος. 477.
Ἅπαξ ἐλιθάσθην. 477.
Ἁπλοῦς ἡμῖν ὁ κάματος. 385.
Ἆρά τις τὸν παρόντα βίον ἐλογίσατο εἶναι τοῦτον δραπέτην. 83.
Ἀρεταὶ δέ σωματικαὶ αὗται. 425.
Ἀσύνετος, ἀμαθής, καὶ εὐτελής. 248.

B.

Βασιλεῦ οὐράνιος, δεσπότης ἀθάνατος. 418.
Βοηθός μου γενοῦ δέσποτα ἁπάντων. 489.
Βρενθυομένῳ πάθει θεῖος λιμὸς ἐπιτεινέσθω. 404.

Γ.

Γενοῦ μοι κύριε ὁδὸς ζωῆς. 379.

Δ.

Δέξαι δέησιν ῥυπαροῦ καὶ ἀκαθάρτου στόματος. 492.
Δεόμεθά σου. 217.
Δέσποινα θεοτόκε, ἡ τὸν σωτῆρα χριστόν. 544.
Δέσποινα πανύμνητε καὶ πανάγαθε. 539.
Δέσποινα ὑπεραγία μου θεοτόκε. 528.
Δέσποτα εἶδας ὃν ἔπλασας ἄνθρωπον. 180.
Δέσποτα ἐάν ἐστι σοῦ θέλημα. 225.
Δέσποτα κύριε ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς. 483.
Δεῦτε λοιπὸν ἀδελφοὶ περιφρονήσωμεν τὰ πρόσκαιρα. 21.
Δεῦτε πάντες ἀδελφοί. 148.
Διαίρεσις τῶν παθῶν. τὰ μὲν ἐστι σωματικά, τὰ δὲ ψυχικά. 433.
Διατί τοὺς αἰγυπτίους ἐν τῇ ἐρυθρᾷ. 476.
Διατί τοὺς ιθ'. βασιλεύσαντας ἀπὸ δαυὶδ ἕως ἰεχονίου. 477.
Διατί ἐν λιθίναις πλαξὶν ἐδόθη ἰουδαίοις ὁ δεκάλογος. 477.
Διατί τετρακόσια ἔτη κατεδικάσθησαν. 477.
Διατί εἰς τὰ τέλη τοῦ ἀβραὰμ ἐδόθη ἡ περιτομή. 478.
Διατί ἱστοροῦμεν ἐν διαφόροις τόποις. 478.
Διήγησαι ἡμῖν. 217.
Δοκῶ ὅτι ὁ λέγει. 119.

E.

Ἐγὼ δὲ ὁ ἁμαρτωλὸς ἐννοῶ ἐμαυτόν. 12.
Εἰ καλὸν τὸ διαπονεῖσθαι περί τινος. 67.
Εἴπατε ἡμῖν οἱ ἀπὸ καρδίας λαλοῦντες. 47.
Εἴπω μετὰ δακρύων. 217.
Εἴ τις ἔχει κατάνυξιν καὶ δάκρυα. 134.
Εἴ τις ἀγαπᾷ συμπολίτης γενέσθαι τοῦ βασιλέως. 478.
Εἴ τις ἀπροσπαθῶς πρὸς τὸ οἱονοῦν πρᾶγμα. 479.
Ἔμποροι ἐσμέν, ἀδελφοί. 480.
Ἐν τῷ κοσμικῷ βίῳ ὁ φιλοκαλῶν. 358.
Ἐννοήσωμεν ἀδελφοί, ὅτι οὐδὲν ἡμᾶς ὀφελήσει. 24.
Ἔοικεν γὰρ ὁ μοναχὸς χώρᾳ τῇ ἐσπαρμένῃ. 461.
Ἐπειδὴ ὁ ἡμέτερος νοῦς. 29.
Ἐπειδὴ οἱ φιλήδονοι. 237.
Ἐπειδὴ οὐ διαδοχὰς λέγει. 476.
Ἐπειδὴ ὅταν ὁ θεὸς ἔλεγε τῷ ἀβραάμ. 477.
Ἐπειδὴ ἐν τῷ τύπῳ τοῦ σταυροῦ. 477.
Ἐπεί σε προστάτιν καὶ μεσίτιν. 532.
Ἐπερωτῶνται ποιμένες. 216.
Ἑπτά εἰσιν αἱ ἐργασίαι τοῦ μοναχοῦ. 403.
Εὐχαριστοῦμεν τῇ ἀγαθότητί σου. 126.

H.

Ἡ Ἀποταγὴ, ἣν ἐπὶ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος. 215.
Ἡ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα. 113.
Ἡ χάρις σου δέδωκέ μοι τὸ λαλεῖν. 520.
Ἤδη καιρὸς ἐπάγει ἡμᾶς εἰς τὴν ἐργασίαν. 396.
Ἤκουσας, ὅτι δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ. 22.
Ἠκούσατε, ἀγαπητοὶ φιλόχριστοι, πόση ἡ δύναμις. 144.
Ἡσυχίαν δότε μοι. 240.

I.

Ἴδετε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ, πῶς στρέφεταί τις. 381.
Ἰδοὺ πάλιν προσπίπτω ἐπὶ θύραις. 507.
Ἱκετεύω σε σωτὴρ τοῦ κόσμου Χριστέ. 462.
Ἵνα δὲ σαφέστερον ἔτι τὰ πάθη. 428.
Ἰστέον, ὅτι διπλοῦς ὢν ὁ ἄνθρωπος. 425.
Ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὡς ἐκ ἔστι. 431.

K.

Καὶ περὶ τῆς ἀγάπης ταῦτα. 17.
Καὶ φοβερωτέρα. 217.
Καὶ περὶ ἁμαρτωλοῦ καθεύδοντος. 253.
Καὶ κατ' εἰκόνα μὲν. 433.
Καλὸν τὸ προσέχειν ἑαυτὸν ἕκαστον. 67.
Καλῶς εἶπεν ὁ κύριος, ὅτι τὸ φορτίον μου. 13.
Καρπὸς πολύφορός ἐστιν ἡ μετάνοια. 160.
Κύριε βασιλεῦ ἐπουράνιε παράκλητε. 484.
Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ υἱὲ τοῦ θεοῦ. 486.
Κύριε δὸς ἔλεος τοῖς μισοῦσι. 490.
Κύριε καὶ δέσποτα τῆς ζωῆς μου. 523.
Κύριε μὴ τῷ θυμῷ σου. 225.
Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ ἄνοιξον τὰ ὦτα. 233.
Κύριε πιστεύω. 234.

Λ.

Λαλήσω ἐν ὀδύνῃ. 217.
Λαμπρὸς ὁ βίος τῶν δικαίων. 93.
Λέγει ὁ θεὸς διὰ τοῦ προφήτου. 104.
Διθαθῆναι, τὸ ἐκ τοῦ παραδείσου τὸν ἀδὰμ ἐξελθεῖν. 477.

M.

ΜΑ'θωμεν ἁμαρτωλοὶ εὐσπλαγχνίαν. 79.
Μακάριον ὄντως μὴ ἁμαρτάνειν. 19.
Μακάριος γὰρ ὡς ἀληθῶς ὡς φρόνιμος. 432.
Μέγα γὰρ ὅπλον εὐχή. 455.
Μεγαλύνων μεγαλύνω σε κύριε. 485.
Μείζων γὰρ πασῶν τῶν ἀρετῶν. 431.
Μέχρι τίνος ὦ φίλε. 31.
Μὴ οὖν φοβηθῶμεν μάταιον φόβον. 81.
Μὴ φοβερωτέρα. 217.
Μὴ δαπανήσῃς ὅλον τὸν χρόνον. 365.
Μονάζοντι πρόοδος ἀκάθεκτος. 405.
Μόνον μὴ παντελῶς ἄκαρπος εὑρεθῇ. 11.

N.

ΝΕόφυτος δυστερματεῖ. 405.
Νοῦς ὅσιος αὐτοπροαίρετος. 479.
Νῦν ἔτι καὶ σήμερον κατυχυμμένῳ προσώπῳ. 516.

O.

Ο'Τὴν ἡσυχίαν ἐπαρνημένος. 36.
Ὁ πλάσας ἡμᾶς θεὸς ἐπιστάμενος τὴν ἀσθένειαν. 86.
Ὁ δεσπότης καὶ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. 278.
Ὁ τῶν ἁπάντων δεσπότης, ὁ φιλάνθρωπος θεός. 324.
Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, καὶ θεὸς ἡμῶν λέγει ἐν τοῖς εὐαγγελίοις, γρηγορεῖτε. 398.
Ὁ θεὸς ἱλάσθητί μοι ἁμαρτωλῷ. 126.
Οἴμοι τῷ ἐν ἁμαρτίαις συλληφθέντι. 97.
Οἴμοι, οἴμοι τῷ ἐν ἁμαρτίαις ἀνικέστοις συλληφθέντι. 229.
Ὀ πεδήσας σκιρτήματα σαρκός. 405.
Ὁ γλώσσῃ τὴν οἰκείαν. 406.
Ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον αὐτεξούσιον ἔπλασε. 434.
Ὁ γὰρ δεδεμένος ἐν τοῖς κοσμικοῖς. 478.
Ὁ θεὸς ὁ δίκαιος καὶ αἰνετός. 482.
Ὁ ἀναμάρτητος ἀμνὸς τοῦ θεοῦ. 487.
Ὁ πόθος λέγειν πρὸς θεὸν ἀναγκάζει με. 502.
Οἱ βουλόμενοι κατὰ ἀλήθειαν ἑαυτοὺς τῷ θεῷ κυρίῳ ἀποδοῦναι. 38.
Οἱ ἐν τοῖς ἰατρείοις θεραπευόμενοι. 64.
Οἱ ἀδελφοὶ ὀφείλουσιν ἐν ἀγάπῃ πολλῇ. 314.
Οἱ φονεῖς καὶ λῃσταί. 478.
Οἴ μοι ἐν ποίᾳ καταγνώσει ἕστηκα. 497.
Ὀκτὼ εἰσὶ πάντες περιεκτικοὶ λογισμοί. 29.

Ὅσοι τὰ τοῦ βίου μάταια. 308.
Ὅτι μὴ οὐ δεῖ παίζειν χριστιανούς. 51.
Ὅτι τὸ προπετεύεσθαι γλώσσῃ. 405.
Ὅτι δυσεξάλειπτον τὸ ἐν λίθοις γεγραμμένον. 476.
Ὅτι μὴ ἄξιοι εἰσάν, φησι, παιδευθῆναι. 478.
Οὐδὲν τοίνυν ἐφάμιλλον θηρίον γυναικὸς πονηρᾶς. 70.
Οὗτος ὁ ἄριστος τῶν ἀσκητῶν. 254.
Ὀφείλομεν οὖν εἰπεῖν καὶ περὶ τῶν ψυχικῶν. 426.
Οὐχ ἁμαρτάνει δὲ ὁ ἄνθρωπος. 427.

Π.

ΠΆλιν τολμῶ ἐν στόματι ἀκαθάρτῳ. 91.
Παναγία δέσποινα θεοτόκε ἡ μόνη καθαρωτάτη. 524.
Πάντα ἐκ θεοῦ καὶ τὰ ἀγαθά, καὶ τὰ λυπηρά. 433.
Πάντες οἱ τρόποι καὶ τὰ μέλη. 397.
Παρακαλοῦμεν μαθεῖν τὴν δύναμιν τῆς ἀποταγῆς. 215.
Παρθένε δέσποινα θεοτόκε κεχαριτωμένη. 524.
Παρθένε δέσποινα θεοτόκε, ἡ τὸν σωτῆρα. 526.
Παρθένε δέσποινα θεοτόκε, ἡ κοινὴ σωτηρία. 543.
Παρθένε δέσποινα θεοτόκε, ἡ τὸν θεὸν λόγον. 548.
Παρθένε δέσποινα θεοτόκε, ἡ τὸν μονογενῆ. 551.
Πατέρες καὶ ἀδελφοὶ ἀκούσατε. 362.
Πειθαρχεῖν δεῖ τῷ λέγοντι. 114.
Περὶ παρθενίας καὶ ἁγιασμοῦ ψυχῆς παῦλος ἀπόστολος. 74.
Περιττόν μοι δοκεῖ σημᾶναι. 481.
Πόθησον τὴν πτωχείαν τοῦ χριστοῦ. 22.
Ποία ἁμαρτία. 113.
Ποία ἁμαρτία βαρυτέρα. 113.
Ποίαν χρὴ νοεῖν τρίτην ἡμέραν. 477.
Ποίῳ δὲ τρόπῳ ἐρωτῶνται. 216.
Πολλὰς μονὰς ὁ σωτὴρ τοῦ πατρός. 25.
Πολλῶν τοίνυν ὄντων ὁσίων. 386.
Πρὸς τίνα οὖν καταφύγω. 97.
Προσήκει πᾶσι τοῖς προσερχομένοις θεῷ. 407.
Πρόσεχε σεαυτῷ. 6.
Προσθήσω δὲ καὶ τοῦτο τῷ λόγῳ. 48.
Προσκυνῶ σε δέσποτα. 248.
Προσπιπτέτω τοῖς οἰκτιρμοῖς. 506.
Πρώην ῥεβέκκας ἐπιθαλάμιον εἶπον. 471.
Πρώτη ἡσυχία. 403. 479.
Πῶς βλασφημεῖται ὁ θεός. 410.
Πῶς γέγραπται περὶ τῶν ἐρετικῶν. 112.
Πῶς τολμήσω ἄφεσιν αἰτήσασθαι. 496.
Πῶς τὸ μεταμελῆσαι ὅτι ἔχρισα τὸν σαοὺλ. 478.
Πῶς νοητὸν τὸ λεχθὲν ὑπὸ ἀβραάμ. 476.
Πῶς ὑμᾶς ἐπαινέσω χριστοφόροι. 250.

Σ.

Σπεῦδε ἔχειν τὴν θείαν χάριν. 42.
Συνέλθετέ μοι πάντες ἀδελφοί. 439.
Συνετὸς μοναχός. 478.
Σύστημα ἁγίων, φιλόχριστοι καὶ πιστοί. 136.
Σωματικὰ πάθη. 426.

Τ.

Τὰ δέρματα νεκρωθέντων ἀλόγων. 477.
Ταύτας τὰς ἐντολὰς ποιοῦντες. 26.
Τῆς γραφῆς λεγούσης. 6.
Τί ἐστιν ὃ λέγει ὁ ἀπόστολος. 105.
Τί ἐστιν ὁ λόγος γεγραμμένος. 119.
Τί δὲ ὁ προφήτης τριγόνα χηρεύσαν. 150.
Τί τοῦτο σήμερον ἀγαπητοὶ πενθοῦσιν. 260.
Τί δηλοῖ τὸ μὴ θήσασθαι δύο χιτῶνας. 477.
Τί δηλοῦσιν οἱ δερμάτινοι χιτῶνες. 477.
Τί ποιήσω ὁ ἄθλιος. 490.
Τίμιος ἐναντίον κυρίου ὁ θάνατος τῶν ὁσίων αὐτοῦ. 436.
Τίνες λέγονται μονόζωνοι. 478.
Τίς ὁ τύπος τῆς θαλάσσης. 476.
Τίς ἦν σάρρα ὁ ἀβραάμ. 476.
Τὸ τῆς ἁμαρτάδος ἀποδράντος. 405.
Τὸ μὴ διπλοῦν λογισμοί. 477.
Τὸ ἀποκτεῖναι καΐν. 477.
Τὸν ἐκ τοῦ μηροῦ μου. 476.
Τότε θρηνεῖ δεινῶς ὁμοῦ πᾶσα ψυχή. 140.
Τοὺς προσελθόντας ἐπὶ τὸ στάδιον. 33.
Τοὺς ἐρεσιῶτας ὡς βλασφήμους. 112.
Τοιαύτην πανοπλίαν ὀφείλει κεκτῆσθαι. 219.
Τοῦ ἔχοντος τὴν ἀληθῆ ταπείνωσιν. 435.
Τοῦ βαπτίσματος. ὁ γὰρ ἰσραὴλ ἐξελθών. 476.
Τῷ προφήτῃ ἰεζεκιὴλ εἶπεν ὁ θεός. 56.
Τῶν ἐν τῷ ποταμῷ τῶν ἀρρένων. 476.

Υ.

Ὑστάτῳ πάθει, τελευταία, καὶ ἀκριβὴς ἐγκράτεια. 404.

Φ.

Φθόνος, δόλος, φόνος. 477.
Φιλάνθρωπε Ἰησοῦ Χριστὲ ὁ θεός μου. 489.
Φοβοῦμαι τὸ λαλῆσαι. 244.
Φρονοῦντα τῶν ἐθνῶν, καὶ λέγων. ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν. 127.

X.

Χαίρετε χριστοῦ βασιλεῖς ἀπόστολοι. 462.

Ψ.

Ψυχὴ, μὴ κατάπιπτε. 459.
Ψυχὴ πεθλιμμένη προσέρχεταί σοι. 512.

Ω.

Ὢ θαῦμα παράδοξον. 1.
Ὡς ὁ θεῖος νόμος ἐνυπάρχει. 317.
Ὡς ὁ τελώνης στενάζω. 501.
Ὡς ἐνώπιον κύριε τοῦ φοβεροῦ σου βήματος. 521.
Ὥσπερ ὁ τὰ γράμματα. 105.
Ὥσπερ πασῶν τῶν ἀρετῶν ὑψηλοτέρα. 113.
Ὥσπερ δὲ δύο τινὲς ἀποδημοῦντες. 521.
Ὥσπερ μέσῃ νυκτί. 361.

INITIA
Sermonum, Precationum, & Capitum
HUJUS TOMI TERTII
ORDINE ALPHABETICO LATINE.

A.

ABrenunciatio, quam in ſacro Baptiſmo. 215.
Ac ſecundum imaginem quidem dicitur omnis homo. 433
Ad Prophetam Ezechielem dixit Deus. 56.
Ad quem igitur confugiam. 97.
Adeſte fratres mei omnes. 148.
Adoro te Domine. 248.
Adjiciam autem & hoc dictis. 48.
Adjutor eſto mihi Domine. 489.
Admirabili Ephræm ad alias ejus virtutes, & iſtud accedebat. 572.
Aeſtuanti affectioni ſanctum jejunium ſuperextendatur. 404.
Agnus Dei ſine peccato. 487.
Alter quidam ſecularis vitæ habens tres filios. 584.
Amator hominum Jeſu Chriſte. 489.
An bonum ſit de aliorum rebus curioſum eſſe. 67.
Anima, ne concidas. 459.
Anima anguſtiis preſſa currit ad te Domine. 512.
Animarum curam ne appetieris. 571.
Animæ affectiones. 426.
Arbitror hoc, quod ait. 119.
Aſſidue, ac ſine intermiſſione Deum precari oportet. 573.
At quo pacto interrogantur. 216.
At, o Virgo Domina. 545.
Attende tibi ipſi. 6.
Audiſti, quod duo erunt in agro. 23.
Audiſtis cariſſimi, Chriſtoque dilecti fratres, quanta ſit Crucis potentia. 144.
Audite fratres cariſſimi, quicumque Sanctum Baptiſma accepiſtis. 273.
Audite dilectiſſimi fratres, ſi neque cum conſolatione. 401.
Audite filioli mei, & intelligite. 583.

B.

BEatus enim veriſſime, quemadmodum prudens. 432.
Beatus ille frater, qui ſervat mandata Dei. 572.
Bene ait Dominus: quoniam onus meum leve eſt. 13.
Bonum eſt unumquemque ſibi ipſi attendere. 67.

C.

CAriſſime, ne fidem fallacibus adhibeas inſomniis. 571.
Cernitis fratres mei dilecti, quomodo convertitur quis retrorſum. 381.
Chriſte Verbum Patris cœleſtis. 603.
Cogitemus fratres, quod nihil nobis proderunt. 24.
Conſideremus, ac mente perpendamus cariſſimi. 573.
Convenit omnibus. qui accedunt ad Deum. 407.
Creator noſter Deus, infirmitatem mentis noſtræ. 86.
Cum ethnicis ſentis, & dicis reſurrectionem mortuorum non eſſe. 127.

Cum. Vide, Quum.
Cur turturi viduato comparavit te. 150.

D.

DE Virginitate, & animæ ſanctificatione a Paulo Apoſtolo. 74.
De fratre relatum nobis eſt. 610.
Deſiderium compellit me ad loquendum. 502.
Deus propitius eſto mihi peccatori. 126.
Deus hominem liberum condidit. 434.
Deus juſte & laudabilis. 482.
Dicam cum lacrymis. 217.
Dicendum eſt igitur etiam de iis, quæ ad animam & corpus pertinent. 426.
Dicite nobis: qui e pectore verba depromitis. 47.
Dilectiſſimi, recordatus ſum horæ illius. 362.
Dilectiſſimi, nocte ac die extremam reſpiciamus horam. 371.
Dilectiſſimi, quam utilitatem inveniemus in vana hac vita. 376.
Diſcamus o peccatores quid ſit miſericordia. 79.
Diviſio affectionum. 433.
Domina mea Sanctiſſima Dei genitrix & gratia plena. 528.
Domina laudabiliſſima atque optima. 539.
Dominator Domine, Deus coeli & terræ. 483.
Domine Rex cœleſtis, Spiritus veritatis. 484.
Domine Jeſu Chriſte, Fili Dei. 486.
Domine miſerere omnium eorum, qui me oderunt. 490.
Domine dominator vitæ meæ. 523.
Domine, ne in furore tuo arguas me. 225.
Domine, ſi voluntas tua eſt. 225.
Domine Jeſu Chriſte, aperi aures & oculos cordis mei. 101. 233.
Domine, credo ſermonibus tuis. 101. 233.
Dominus per Prophetam ait. 104.
Dominus, ac dominator noſter Jeſus Chriſtus. 278.
Dominus noſter Jeſus Chriſtus, noſterque Deus dicit in Evangeliis. 398.
Dominus dicit: facite fructus dignos pœnitentiæ. 587.
Duo erunt in agro. 23.
Duo fratres carnales venerunt habitare in monaſterio. 583.
Duo fratres perrexerunt ad civitatem. 585.
Duo fratres impugnatione fornicationis abierunt. 585.

E.

ECce rurſus advolvor ad portas Domini mei. 507.
Ego vero peccator mecum cogitans. 126.
Ejus qui habet veram humilitatem. 435.
Eloqui pertimeſco. 244.
Enitere, ut divinam gratiam in mente tua habeas. 42.
Eſto ſtudioſus paupertatis Chriſti. 22.
Et hæc quidem, ac his plura de caritate. 17.
Et terribiliora ſunt. 217.
Etiam nunc atque hodie vultu pudore ſuffuſo. 516.
Expone nobis. 217.
Extremum jejunium, & ciborum repletio. 404.

F.

FIas mihi, Chriſte, via vitæ. 379.
Fide obtulit Abel ſacrificium. 605.
Frater, ſcientem atque intelligentem te ipſum denominas. 571.
Frater, libenter infirmum ſuſtine. 573.

Fratres, adſueſcamus benedictionibus. 205.
Fratres, poſſidete ſilentium. 234.
Fratres debent in dilectione multa convivere. 314.
Fratres, ſi quando nos ob bonum opus conviciis appeti contingat. 359.
Fratres dilectiſſimi, dum tempus habemus. 369.
Fratres, oportet diſcipulos haud quaquam immorigeros eſſe. 571.
Fratres cariſſimi, quid quærit Dominus a nobis. 581.
Fratres cariſſimi, oportet nos tota mentis intentione inquirere. 582.

G.

GLoria Omnipotenti Deo. 553.
Gloria ſapientes poſſidebit. 586.
Gloria Trinitati. 604.
Gratia tua conceſſit mihi. 520.
Gratias agimus bonitati tuæ. 126.

H.

HÆ ſunt autem virtutes corporis. 425.
Hæc ipſa præcepta complentes. 26.
Hæreticos tamquam blaſphemos. 112.
Hei mihi, in qua deſperatione conſtitutus ſum. 492.
Hei mihi, hei mihi Domine, tanta ſunt vitia. 578.
Hei mihi peccatis incomparabilibus prægravato. 97.
Heu, heu mihi peccatis maximis prægravato. 229.
Huc agite ergo, fratres, contemnamus hæc momentanea. 21.

I.

IAm tempus nos adducit. 396.
Illud quod eſt in Spiritum Sanctum. 113.
Illuſtris eſt vita juſtorum. 93.
Immaculata & intemerata, incorrupta & prorſus pudica. 577.
Imperitus & inſipiens, impius atque abjectus. 248.
In rebus ludicris non eſſe tempus a Chriſtianis conſumendum. 51.
In ſeculari vita qui exornat corpus ſuum. 358.
In monaſterio degenti progredi vage. 405.
In te patrona & mediatrice. 532.
In luctaminibus ſeculi nullus ſine agone, ſeu certamine coronatur. 577.
In fratribus incompoſitæ vitæ ac negligentibus. 573.
In oratione petimus: dimitte nobis debita noſtra. 586.
Indeſinenter Deum orare oportet. 358.
Inoccidui luminis mater. 536.
Interrogabuntur paſtores. 216.
Interrogationes diverſæ. 215. 476.
Inviolata, integra, planeque pura. 575.
Jonas Hebræus ex mari reverſus. 561.

L.

LArgire, o Deus, doctrinam amanti doctrinam. 569.
Licet in multis rebus, fratres cariſſimi, nos Deo propitio, veſtra operatio lætificet. 587.
Linguæ petulantia quietem offendit. 405.
Loquar in dolore. 217.

M.

MAgna enimvero armatura oratio. 455.
Magnificans magnifico te Domine. 485.
Mercatores ſumus ſpirituales. 480.
Monachus in precatione negligens. 572.
Morem gerere oportet illi, qui dicit: conſolamini invicem. 114.

N.

NAto Filio lumen affulſit. 601.
Ne ergo vano percellamur timore. 81.
Ne Senem ſpreveris. 571.
Nefas eſt majores ſcandalo eſſe inferioribus. 572.
Neophytus, qui ventri inſervit. 405.
Neſcitis fratres mei, qualem timorem & neceſſitatem ſuſtinere debemus. 356.
Noli totum vitæ tuæ tempus. 365.
Non decet eos, qui ad pietatis ſtadium accedunt. 53.
Non ſatis igitur eſt, fratres, chriſtianos tantummodo nos vocari. 608.
Noſti Domine eum quem formaſti hominem. 180.
Nulla igitur par fera improbæ ac maledicæ fœminæ. 70.
Num terribiliora ſunt. 217.
Nunc ergo o Sancti & pro me peccatore. 255.

O.

O Miraculum ſtupendum. 1.
Obſecramus te, ut Abrenunciationis vim nos doceas. 215.
Obſecro igitur vos, fratres cariſſimi, venite projiciamus a nobis. 579.
Obſecro te Salvator mundi. 462.
Obteſtamur igitur vos, o Sanctiſsimi Martyres. 251.
Octo ſunt omnino cogitationes, quæ malitiam continent. 429.
Omnes habitus. 397.
Omnia a Deo ſunt, tum bona, tum moleſta. 433.
Omnium bonorum proditio atque amiſſio. 572.
Optimus hic inter Aſcetas. 254.

P.

PAnopliam ſive armaturam ejuſmodi poſſidere debet. 219.
Patres & fratres audite, 362.
Paulo ante Rebeccæ carmen nuptiale recitavi. 471:
Peccatum fugienti, diligenter vero incumbenti in Scripturarum lectione. 405.
Pleroſque cernimus in Eccleſia conſtitutos. 589.
Pœnitentia fertilis eſt fructus. 160.
Portus tranquillus ac ſerenus eſt locus bonis regulis directus. 571.
Præceptum eſt, diliges Dominum Deum tuum. 586.
Pretioſa in conſpectu Domini mors Sanctorum ejus. 436.
Prima, tranquillitas indivulſum habens vitæ inſtitutum. 403. 479.
Prudens Monachus. 478.

Q.

QUæ corpus inficiunt. 426.
Quæ figura maris & nubis. 476.
Quædam quidem ſunt corporis. 433.
Quam diem intelligere oportet eſſe tertiam. 477.

Quare

Quare Ægyptios Deus in mari rubro demerſit. 476.
Quare in lapideis tabulis. 476.
Quare novemdecim Reges a David. 476.
Quare quadringentos annos. 476.
Quare circa vitæ finem Abrahæ data eſt circumciſio: 477.
Quare videmus in multis locis. 477.
Quemadmodum qui Regis literas. 105.
Quemadmodum omnium virtutum excellentiſſima. 113.
Quemadmodum autem duobus aliquibus accidit. 258.
Qui vitam quietam excolit. 36.
Qui ſe vere Domino conſecrare cupiunt. 58.
Qui in medicorum curantur officinis. 64.
Qui carnem laſcivientem cohibet. 405.
Qui lingua propriam obſcuritatem dealbat. 406.
Qui occiderit Cain. 477.
Qui enim rebus ſecularibus devinctus eſt. 478.
Qui cultum atque ornatum ſectatur veſtium. 572.
Qui ſermones multiplicat inter fratres. 573.
Qui intentus eſt orationi. 573.
Quibus igitur vos encomiis celebrem. 250.
Quid ſibi vult dictum illud Apoſtoli. 105.
Quid ſibi vult ſermo ille ſcriptus. 119.
Quid ita hodie cariſsimi. 260.
Quid ſignificant tunicæ pelliceæ. 477.
Quid faciam omnium hominum miſerrimus. 490.
Quidam ex Patribus de aliquo Epiſcopo referebat. 584.
Quinam dicuntur in bello expediti. 478.
Quis, obſecro, ſecum cogitans. 83.
Quis erat Saræ Abraham. 476.
Quod genus peccati. 113.
Quod peccatum. 113.
Quomodo blaſphematur Deus. 104.
Quomodo de hæreticis ſcriptum legimus. 112.
Quomodo intelligendum id, quod dixit Abraham. 476.
Quomodo pœnituit, quod unxiſſet Saul. 477.
Quotquot vitæ vanitatem. 308.
Quouſque o amice inimicum ſuſtines. 31.
Quum Scriptura. 6.
Quum mens noſtra ad lubricitatem ſit prona. 29.
Quum homines voluptatibus dediti. 237.
Quum multi ſint igitur viri ſancti. 386.

R.

REſipiſcamus, ac pœnitentiam agamus. 152.
Rex cœleſtis. 418.
Rogamus te. 217.
Rurſus audeo impuro ore obteſtari te. 91.

S.

SÆpe enim amicitia per ſimulationem colitur. 586.
Saltem nequis prorſus infructuoſus inveniatur. 11.
Salvator noſter manſiones multas Patris. 25.
Salvete Reges Sancti, Apoſtoli Chriſti. 462.
Sanctiſsima Domina Dei genitrix. 524.
Sanctorum agmina, Chriſti amatores. 136.
Sciendum autem eſt etiam hoc, aſpirari non poſſe. 431.
Sciendum, quod quum homo ſit duplex. 425.

Scriptum

Scriptum eſt enim: initium ſapientiæ timor Domini. 585.
Sed quoniam nonnulli a maligno Dracone. 236.
Septem ſunt occupationes Monachi. 403.
Si inter fratres commoreris. 572.
Si quis compunctionem & lacrymas habeat. 134.
Sicut divina Lex exarata eſt. 317.
Sicut media nocte. 361.
Silentium præbete mihi. 240.
Similis namque eſt Monachus. 462.
Simplex nobis labor. 385.
Si quis cupit Regis civis fieri. 478.
Stans juxta crucem pura & immaculata Virgo. 574.
Supervacaneum mihi videtur. 481.
Supplico bonitati tuæ, compatere miſericors, 91.
Suſcipe maculati, immundique oris precationem. 491.

T.

TAmquam ante terribile tribunal tuum. 521.
Tribue mihi Domine, ut ego vigilans. 606.
Tunc enim placet Deo noſtra confeſsio. 587.
Tunc vehementer omnis ſimul lngebit. 140.

V.

VEnite ad me ſimul omnes fratres. 439.
Vere beatum eſt non peccare. 19.
Vigiles ecce exultant hodie. 600.
Virgo Domina Deipara, gratia plena. 524.
Virgo Domina Dei genitrix, quæ Salvatorem Chriſtum. 526.
Virgo Domina Dei genitrix, quæ Unigenitum Dei Verbum. 541.
Univerſarum rerum Dominus, atque humaniſsimus Deus. 324.

ERRATA.

Pag. 89. lit. D. Sed quid fieri poteſt. *lege*. Sed qui fieri poteſt.
217. C. Loquor in dolore. *lege*. loquar in dolore.
375. E. Cum ſuppleri poſſunt. *lege*. quæ ſuppleri poſſunt.
381. *in margine* lit. E. ὅδι μὴ. *lege*. ὅτι μὴ.
396. B. εἰς τὴν ἐϱγσίαν. *lege*. ἐργασίαν.
484. D. Spiritu veritatis. *lege*. ſpiritus veritatis.
502. D. λέγειν πρὸ θεὸν. *lege*. λέγειν πρὸς θεὸν
Ibid. *in margine* lit. D. Ad Veſperas feriæ tertie. *lege*. Ad Veſperas feriæ quartæ
524. F. παρθένι. *lege*. παρθένε.

REGE-

REGESTUM.

✠. a. b. c. d. e. f. g. h. i. k. A. B. C. D. E. F. G. H. I. K. L. M. N. O. P. Q. R. S. T. V. X. Y. Z. Aa. Bb. Cc. Dd. Ee. Ff. Gg. Hh. Ii. Kk. Ll. Mm. Nn. Oo. Pp. Qq. Rr. Sſ. Tt. Xx. Yy. Zz. Aaa. Bbb. Ccc. Ddd. Eee. Fff. Ggg. Hhh. Iii. Kkk. Lll. Mmm. Nnn. Ooo. Ppp. Qqq. Rrr. Sſſ. Ttt. Vvv. Xxx. Yyy. Zzz. Aaaa. Bbbb. Cccc. Dddd. Eeee. Fff. Gggg. Hhhh. Iiii. Kkkk.

Omnes ſunt Duerniones, præter k. Kkkk. *Terniores.*

ROMAE

APUD JOANNEM MARIAM HENRICUM SALVIONI
TYPOGRAPHUM PONTIFICIUM VATICANUM.
M. DCC XLVII.

SUPERIORUM PERMISSU.

ANTIRRHETICON
SEU CONFUTATIO
ANNOTATIONUM
JOANNIS KOHLII AD GEMINOS
SANCTI EPHRAEMI
DE SACRA COENA
SERMONES.

IOANNES Kohlius in Academia Petropolitana hiſtoriæ Eccleſiaſticæ, & humanarum literarum Profeſſor, paucis antè annis edidit Altonaviæ in Moſcovia binos Divi Ephræmi Sermones de Sacra Cœna; hiſque adjecit annotationes, in quibus contendit,

Num. 1. *Controverſiæ caput.*

S. Ephræmum cum Lutheranis ſentire, panem in Euchariſtia cum Chriſti Corpore componi; idque colligit præcipuè ex ſubjecta prioris Sermonis perjocha. *Corporibus carentes Seraphim ardentibus carbonibus Eſajam ſanctificabant. Ignis verò non unam habet naturam, ſed duplicem; ligno enim conſtat, & flamma: non aliter ſacer panis non ex una panea natura conſtat, ſed & divina; Corpus enim, quod unius naturæ eſt cum divina, non una natura gaudet, ſed duplici.* Inde Scholiaſtes deducit, à S. Ephræmo fuiſſe exploſam Catholicæ Eccleſiæ de ſubſtantiali Elementorum tranſmutatione doctrinam. *Hæc illa*, ait, *verba ſunt, quæ Pontificiam tranſubſtantiationem impugnant, quæque evidentiſſimum non creditæ ab Ephræmo tranſubſtantiationis præbent teſtimonium.* Præbent item Kohlio juſtam magni triumphi materiam, Symmiſtis etiam referendæ gratiæ argumentum pro merito, quod Lutheranæ fidei ex ultima Orientis ora, & ultima Chriſtiani nominis ætate graviſſimos contraxerit *Teſtes & Vindices*; tales nimirum prædicat in ipſo ſui operis veſtibulo, geminos à ſe editos S. Ephræmi de Sacra Cœna Sermones. Quos ego quidem dum conſidero, conferoque, atque ſubjectas cum ipſis annotationes compono, cogitare cœpi: num Kohlio accidiſſet, quod priſcis Arabibus illis nominum inventoribus contigiſſe oportuit: ii ſcilicet, quum paleas tractarent, & cubarent in ſtramine, paleas & ſtramina in Cœlo ſe videre putarunt; indeque Circulo, quem Graii Paſtores à non diſſimili cauſa Lacteum nuncuparunt, ipſi Tebbane تبانة ex ſtramine ſtramineum dixerunt. Adeò mihi certum eſt, Lutheranum interpretem Catholicæ Eccleſiæ Patrum ſenſa in proprii capitis commenta tranſmutaſſe. Nec mirum, quid enim in noſtris templis ac libris videre ſibi videretur homo Lutheranæ Cœnæ aſſuetus, præter panem? Panis enim illa Cœna eſt, à qua tantum abeſt Corpus Chriſti, quantum ipſi Lutherani abſunt à Chriſti Corpore, quod eſt Eccleſia. At *non hoc eſt*, clamant jura, *ſcire leges, verba earum tenere, ſed vim ac poteſtatem.* Age ergo, & quandoquidem quam protuliſti, S. Ephræmi periocham tenemus, verba, cedo, recita, quæ immediatè præcedunt; nam de Auctore etſi hoc loco agendum foret, infra nobis, nec brevis nec in-

§. *De legibus.*

Num. 2. *Kohlii* παρερμηνεία *revincitur ex contextu.*

com-

commodus ſermo futurus eſt; mirabitur certè Kohlius, in crepidine minime ſalebroſa tam fœdè ſe labi potuiſſe. Verba ſunt S. Ephræmi ex verſione Kohlii: *Ne reputes quem hìc panem, quodque vinum vides, eadem hæc exiſtere: minime, Frater, nolito hoc credere. Precibus Sacerdotis, Sanctique Spiritus adventu, panis fit Corpus, vinum fit Sanguis.* Audin' neutrum hujus Sacramenti elementum idem manere, ſed Spiritus Sancti adventu *fieri* Corpus & Sanguinem Chriſti: hoc certè nullus Lutheranus credit, qui ſuam Cœnam aſſeverat ex pane manente, & præſente Corpore Chriſti conſtare, neque dicet, panem Corpori conjunctum *fieri* Corpus, ſi non illi tu ante perſuaſeris, argentum, quod fortè pro ſolutione debiti à te accepit, cum auro tuo confuſum, aurum ſtatim futurum. Quid ergo per Spiritum Sanctum hìc *fieri* contendit S. Ephræmus, ſi nihil fit? nec enim unionem, aut præſentiam Chriſti in pane facit, quum de ſuo illam habeat ab ea, quam Corpori Chriſti Lutherus tribuit, ubiquitate; quidquid ſecus hodie ejus opinentur ſectarii quidam, vel ipſe fortaſse Kohlius. Audis, Lector, ſphingis ænigmata? Panis exiſtens non exiſtens: fit Corpus, & non fit: Spiritus Sanctus facit panem Corpus Chriſti, nihil tamen facit. Delio natatore interprete hìc opus eſſe vides; nihilominus nodos, quos ipſe ſtrinxit, ſolvere ſe poſſe, confidit Kohlius; nos interim dum OEdipum ille adit conjectorem, quæ reſtant, perſequamur.

Luth. in opuſc. Brentius in Recogn. vid. Bellarm. l. 3. cap. 17.

Num. 3. *Concilii Epheſini adverſus Neſtorium proceſſus damnat Scholiaſtis paralogiſmum, & perverſam ratiocinationem. Conc. Epheſ. Act.*

Neſtorius opinatus eſt, Verbum Divinum homini junctum fuiſſe; negavit tamen inde ſequi, Deum factum fuiſſe hominem, aut hominem factum eſſe Deum. Nec enim, ajebat, unde Deus habitat in templo, continuò templum fit, aut templum in Deum aſſurgit. Videbat nimirum ex ſimplici præſentia non ſequi, quod ex ſola rei in rem, puta aquæ in vinum tranſmutatione ſequi, certum eſt; nec enim unionem hypoſtaticam noverat, vel poſſibilem credebat. Quid Concilii Epheſini Patres? Conſequentiam eſſe legitimam agnoverunt, theſique Neſtorii damnata, pronunciarunt, unam eſſe ambarum naturarum perſonam, indeque rectè affirmari, *Verbum factum fuiſſe Carnem*, & hunc hominem eſſe Deum. Cum ergo S. Ephræm panem *fieri* & eſſe Corpus Chriſti affirmat, & unionem hypoſtaticam utriuſque negat, tranſmutationem utique agnoſcit, non quidem in Corpore Chriſti, quod ejuſmodi mutationem non capit, nec in accidentibus, quæ teſtibus oculis eadem invariata perſeverant. Quô ergo *fieri* credidit, ut verum ſit, hunc panem eſſe Corpus Chriſti, & Corpus Chriſti *fieri* panem noſtrum vivum, & vivificantem? Id enim S. Ephræm in ſermone utroque ſemel & iterum diſertiſſimis verbis affirmat, pag. 380. *Cumque voluerit ſupra omnia venerandus Deus Verbum homo naſci: quomodo is, quæſo, ipſe efficere non poſſit, ut panis ipſum Corpus Chriſti, vinum Sanguis ipſius ſit? Principio terræ mandavit herbam producere; Jam vero ſimili modo Deus dicit: Hoc eſt Corpus meum: hic eſt Sanguis meus.* Et paulo inferius: *Spiritus Sanctus Sacerdotis precibus, ſuaque propria efficacia accedens, panem hunc Corpus, & vinum Sanguinem aperte efficit.* pag. 394.

Num. 4. *Exploditur iterum ex ſequentis Sermonis ſcopo & progreſſu*

In ſecundo Sermone S. Ephræm Monachum inducit narrantem: *Accedenti & mihi tandem Corpus præbebatur, quod cum tangere non auderem, vocem hanc perſonantem audiebam: Cur non hoc, homo, vis accipere? Nonne hic idem eſt, quem quærebas?* Quærebat autem Corpus Chriſti, porrectum nihilominus exhorruit ob ſpeciem carnis, ſed horrorem Angelus mox diſcuſſit, reſtitutâ, quam abſtulerat, panis ſpecie. Fruſtra hoc loco Kohlius illa torquet Angeli verba: *Si Corpus accipere homo poſſet, corporeum etiam illud inveniret.* Nihil inde exprimet præter illud, quod S. Cyrillus Alexandrinus ad Caloſyrium ſcribens, tangit S. Baſilio hom. in quadraginta Martyres, & D. Chryſoſtomo ſubſcribens: *Ne horreremus*, inquit, *carnem & ſanguinem appoſita ſacris altaribus: condeſcendens Deus noſtris fragilitatibus, influit oblatis vim vitæ, convertens ea in veritatem propriæ*

priæ carnis, *ut Corpus vitæ quaſi quoddam ſemen inveniretur in nobis*. Si convertuntur, deſinunt eſſe: ne autem Caro & Sanguis horrorem incuterent, perſeverantibus ſpeciebus teguntur. Idque unum petebat Monachus, & Angelus promiſit & præſtitit. Subdit quippe Monachus, *me dicente*, *Amen*; *quod in manu mea videbatur*, *panis erat*, i. e. Corpus, quod ſpectaveram ſub propria ſpecie, poſitumque fuerat in manu mea, *me dicente*, *Amen*, idem aliena ſpecie panis apparebat. Atqui quod in manu videbatur, erat Corpus, nullo modo panis; ergo quod in eadem manu remanſit, fuit Corpus, & non panis; alioquin non idem, ſed aliud vidiſſet, atque aliud ſumſiſſet. Hinc patet, quam verè docuerit Cl. Maffejus, naturæ vocabulum rerum ſubſtantiis & accidentibus commune ab antiquis Patribus habitum fuiſſe. Nec porro novum aliquid præter externam ſpeciem, quod Monachus unicè petebat, viſo corpori ſuperinductum fuiſſe, aut Monachus ipſe indicat, aut S. Ephræmus credidit; ſed nec credere potuit, qui in priori Sermone pag. 382. ad Fratres ſic loquitur. *Fratres mei*, *non aliter*, *mihi credite*, *accipimus Chriſti Corpus*, *ac ſi ora ad coſtas Domini admoventes ex eis bibamus*. Profectò qui Sanguinem è Chriſti latere fluentem bibiſſet, non utique vinum bibiſſet, aliud ergo bibiſſet, quam quod in Lutheranorum cœna propinatur: conſequenter S. Ephræm, qui in publico conventu iſta prædicabat, Lutheri hypotheſim laudare non potuit, nec vinum cum Chriſti Sanguine ſe ac Fratres ſuos accipere credidit ipſe, aut aliis credendum propoſuit.

Num. 5: *Ex aſſerta à S.Ephræmo, aliiſque Patribus myſterii difficultate Kohlii hypotheſis ἀλόγισ© oſtenditur.*

Vix non fugerant properantem verba S. Ephræmi hiſce immediate præmiſſa, dum quæſtionem examinat, quomodo panis Corpus Chriſti fiat? Et reſpondet: *En ſic habeto*: *Spiritum Sanctum adventu ſuo hoc efficere*, *quod humana mens capere non poteſt*. Eadem infrà leguntur in Sermone quarto inter editos à Voſſio, atque in omnibus Miſſalibus, Canonibus, & Libris Diaconalibus Syrorum. Agedum, ſi S.Ephræm Lutheranorum hypotheſim ante oculos habuiſſet, in qua nil aliud proponitur, quam Chriſti in Euchariſtia præſentia, & quidem non novo Spiritus Sancti allapſu facta, ſed ante Sacramenti confectionem præexiſtens (Chriſti enim Corpus, ut Lutherus ſupra: ab unione hypoſtatica id habet, ut ſit ubique) non mirabilis elementorum tranſmutatio, non ſubſtantiæ panis abſceſſus, non accidentium ſine ſubjecto ſuſpenſio, non poſt ſpecierum corruptionem novæ ſubſtantiæ creatio. Quid illuc fuerit, quod S. Ephræmus tantopere extollit, ut illud humanam mentem capere non poſſe clamet? Divini Verbi Incarnationem jure merito, nec tamen pro merito, magnificamus, & inenarrabilem prędicamus: at ſane quod idem Verbum incarnatum, & de Virgine natum jacuerit in præſepio, id quamvis & magnum eſt, ab humana tamen mente capitur. Cur ergo non item, quod Chriſti Corpus, quod in Lutherana hypotheſi ubique eſt, in pane ſit? Non hoc ergo illud eſt, quod Sanctus Doctor inexplicabile myſterium & incomprehenſibile eſſe in his ipſis Sermonibus tam crebro deprædicat.

Num. 6. *Monophyſitæ poſteriores circa myſterium divinæ Incarnationis eodem, quo Lutherani falſo ratiocinio decepti.*

Præterea S. Ephræm ſemel & iterum ſimpliciter & abſolute affirmat, panem, quem vocat vivum & vivificantem, eſſe Corpus Chriſti: conſtat autem ipſo lumine rationis, negari identitatem, ubi affirmatur unio, & hanc excludi, ubi aſſeritur identitas: ſi ergo S. Ephræmus credidit panem eſſe unitum Corpori, non potuit affirmare ſimpliciter & abſolute panem eſſe Corpus, alioquin Corpus eſſe animam perinde affirmare potuiſſet, & ſpecies panis panem eſſe. Contra affirmat abſolute identitatem, nec unquam, aut uſquam theſim Lutheranæ hypotheſis additamento limitavit, ut panem Corpori Chriſti conjunctum docuerit, nec ſalvâ Dialecticæ regulâ docere potuit. Quocirca poſteriores Monophyſitæ, Severus Anthiochenus, & Jacobus Baradæus, non modo contra fidem, ſed & contra ſanæ Philoſophiæ leges peccarunt, qui naturas duas perfectas, & immutatas in Chriſto unam eſſe dixerunt. Contra antiquiores Euthyches, & Dioſcorus,

rus, eſto, peſſimi Theologi, non inepti Dialectici viſi ſunt, cum ex illo fidei articulo, Deus eſt homo, humanam naturam in divinam tranſiſſe concluſerunt; hypoſtaticam quippe unionem ignorantes, putabant, naturam de natura prædicari, inde ex regula Dialectica colligebant, unam eſſe in Chriſto naturam divinam; humanam vero velut lignum ab igne, ſimul aſsumtam, ſimul conſumtam fuiſse.

Num. 7. *Iniquum & præceps Scholiaſtis in hac controverſia judicium.*

Cæterum hæc præmittenda fuerunt ad pręparandum animum Judicis, ſententiam mox dicturi de ſumma litis circa verum & certum ſenſum ſupra nobis objectæ ex Ephræmiano Sermone perjochæ. Interim vero dum Judicium opperimur, commodùm accidit, à Scholiaſte amicè percontari primum, utrum quæ hactenus protulimus S. Ephræmi teſtimonia, quoniam omnino rejicere non poterat, commoda ſaltem aliqua interpretatione eludere potuerit? ſique potuit, qua tandem religione detentus Scholiaſtes cætera diligens, id prętermiſerit? Secundum an ex huc uſque deductis ſatis conſtet, nec certam, nec vero indubitabilem eſſe præſumtam S. Ephræmi in articulo Cœnæ cum Luthero conſenſionem? Neutrum certè negare poteſt; non primum, quia cum multa, & pleraque quidem ϖαρέργως in ſuis annotationibus interſerat, in eo quod pertinet ad ſententiam S. Doctoris, quando & quomodo panis fiat Corpus Chriſti; nam hoc pluribus verſat Ephræmus, Kohlius piſcis eſt. Non ſecundum, tum quia & ipſe Scholiaſtes p. 408. fatetur S. Ephręmum interdum in hac materia ϖαπίζειν tacitè cum Pontificiis ſentire; tum quia plurimi viri doctiſſimi tutè negant, id conſtare; imo, quod nos, Deo aſpirante, mox demonſtrabimus: affirmant conſtare oppoſitum vel ex ipſis perjochis, quæ pro aſſerenda ea S. Doctoris cum Lutheranis conſenſione producuntur. Manet ergo, quod hìc unicè contendo, ſub judice lis, reſque dubia & incerta eſt: atqui certum eſt in dubio concedendum cuilibet vel infimæ notæ Scriptori, quod nulli reo jura negant, ut ſi qua ab illo ambigue dicta occurrant, benigna & commoda interpretatione explicentur; nec enim æquum, nec juſtum eſt, pręſumere quempiam hominem probum, minimeque ſtupidum à communi ſenſu Sapientum, eoque minus à ſeipſo diſſidere; alterum quippe eſt ſummæ arrogantiæ; alterum ſummæ levitatis & inconſtantiæ. Quiſquis alio jure cum S. Ephræmo agendum putat, is profecto nec Sanctum Ephræmum, nec ſeipſum novit, ſtupidus eſt, & ſenſum amiſit; nedum exuit frontem. Nos vero, quos rectæ rationis ductum ſequi delectat, & pudet, ſi non pudeat eſſe impudentes, oro, nunquam contingat, eo inſaniæ adduci, ut Sanctiſſimum Doctorem putemus non modo in uno & altero Sermone pugnantia inconſtanter docuiſſe, imo vero intra unius perjochæ periodum, quod affirmavit, negaſſe. Et quoniam S. Ephræmi perjocham ſupra produximus, ejus expoſitionem ex Scholiaſtis Lutherani interpretatione ſenſuque expendamus.

Num. 8. *Expenditur Kohlii interpretatio, ſibique minime conſtare demonſtratur.*

Sacer panis is eſt, inquit Kohlius pag. 401. *panis conſecratus*. Cedo, unde panis? *Unde panea conſtat natura*. At quomodo duplici conſtat natura? *quia panea & divina conſtat*. Unde colligis conſtare ex divina? *Quia Corpus unius naturæ eſt cum Deo*? Vide jam, ut tu tibi conſtes, ego vero ſic concludo: ergo ſacer panis non eſt Corpus Chriſti, & ſic mendacem facis illum, qui dixit: *Hoc eſt Corpus meum*. Negas conſequentiam, & bene negas: jam ſubſumo, ergo ſacer panis non duplici, ſed triplici conſtat naturâ. Videlicet naturâ paneâ, & naturâ divinâ, hoc ipſe dicis; atque humana Corporis Chriſti: hoc omnes dicere debemus. Reſtat ergo ut dicamus, vel corruptum à Slavo Interprete Auctoris textum, vel certe Autorem ſermonis non eſſe Ephræmum: hic enim unam Divino Verbo poſt Carnis aſſumtionem ineſſe naturam nunquam docuit; ſed nec ipſe quiſquis tandem is fuerit perjochæ Auctor abſolute hoc docere potuit, qui præter divinam, etiam corpoream naturam hoc ipſo loco diſertiſſime expreſſit. Nec vero uſquam ille ſibi poſt aſſertam in principio naturarum dualitatem conſtare poteſt,

niſi

niſi fingas eundem duas in unam compegiſſe naturas, quo poſito jam poterit ſuſtinere hypotheſim; quod ſcilicet *ſicut ignis non unam habet naturam ſed duplicem: non aliter ſacer panis non ex una panea natura conſtat*, *ſed & Divina*: non unam proinde ſed duplicem habere naturam eo modo, quo ignis duplici gaudet natura; coeuntibus videlicet duabus in unam naturis. Idque non obſcure innuere videtur illud adjunctum. *Corpus enim quod unius natura eſt cum divina &c.* Hoc autem docent Monophyſitæ Acephali Severus, Philoxenus, Gregorius Barhebræus, Dionyſius Barſalibæus magni apud Acephalos nominis auctores, profitentur etiam hoc tempore omnes Jacobitæ, damnarunt autem duo OEcumenica Concilia Chalchedonenſe, & Conſtantinopolitanum. Sic nimirum novus in arte figulus Paniſtam fingere conatus, currente rota, biformem prodidit Acephalum. Tu vero, candide Lector, hæc interim habeto, mox infra clariſſime perſpecturus, nec B. Ephræmum hujus monſtri parentem eſſe; minus etiam propoſitæ perjochæ verum auctorem talia unquam ſomniaſſe, imo vero quod opido mirere, contrariam voluiſſe theſim contra Acephalos ſtatuere, ideſt, duas in una Chriſti perſona naturas, humanam & Divinam, ea propemodum ratione, qua Carbo accenſus continet naturas duas ignis & ligni. Nec aliam fuiſſe mentem veri Auctoris ex ejuſdem verbis certiſſime diſces; textuſque tuis ſubjectus oculis convincet, Auctorem nec paneam quidem hoc loco cogitaſſe naturam, aut unquam docuiſſe, hanc peracta Conſecratione in Euchariſtia manere. Hic porro, æquiſſime Lector, ſerio conſidera, opidò quam vere dictum eſt, admiſſa Kohlii interpretatione, S. Ephræmum ſecum pugnare; quippe qui modo duplicem affirmet in Euchariſtia extare naturam, modo triplicem, modo panem fieri & eſſe Corpus Chriſti, & non idem manere; atque modo idem manere, & cum Chriſti Corpore componi: modo Eſajæ conſentire, & in Euchariſtia humanitatem Chriſti atque Divinitatem, duplicem naturam confiteri, modo ab eo diſſentire, & præter ignem & lignum, quibus utramque naturam, Damaſceno interprete, Propheta adumbravit, (igne videlicet divinam, ligno humanam) paneam inſuper naturam inducere. Atqui, monſtra iſthæc ſunt, clamant S. Ephræmi Diſcipuli. Doctoris noſtri uti facta, ſic dicta ſidera ſunt, ſidereis certe ſcribenda notis. Quis ſtellas in Centauros & Serpentarios transformavit? Apage ſis Slavum interpretem, prodeatque nobis Ephræmianæ Scholæ Theophraſtus S. Jacobus cognomento Doctor OEcumenicus, & communis Præceptoris placita nobis exponat. Jacobus iſte Batnarum Sarugi Urbis Epiſcopus fuit, indeque Sarugenſis communiter audit. Inſignia ejus opera recenſet Cl. Aſſemanus Bibl. Orient. Tom. I., is Sermone 66. de paſſione Domini hæc habet.

Num. 9. Scholiaſtis in exponenda Eſajæ viſione, allucinationes.

[illegible]

Ab illo temporis puncto, quo apprehendit panem, Corpuſque ſuum dixit, panis non fuit, ſed ipſius Corpus, & hoc edebant, ſimul mirabantur; edebant Corpus ejus, qui apud ipſos in menſa accubabat; ejuſque bibebant Sanguinem; audiebantque ſimul vocem docentis. Ubi diligenter adnotanda ſunt illa verba: *Panis non fuit*. Idem in eo ſermone, in quo tactam à Sancto Ephræmo viſionem Eſajæ magnificè perſequitur.

[illegible]

Margaritam hic ſuper altare poſitam pruna figuravit, quam unus de Seraphim Eſajæ porrexit. Ignea manu flammeam forcipem apprehendit. Et prunam Myſteriorum de menſa ſuſtulit, viditque Propheta plenam imaginem futurorum: quomodo, cujuſve opera peccatum Mundi foret expiandum. Non illam Angelus manu tenuit, ne ureretur: nec Propheta ſuo illam ore ſuſtulit, ne periret, Carbonem glorioſum nec ille tetigit, nec iſte manducavit. Quia incorporeus erat non tenebatur, nec edebatur. At quia idem poſt corporatus apparuit, ideo nunc manducatur de menſa Divinitatis.

Hoc eſt OEcumenici Doctoris de Euchariſtia teſtimonium; de cujus veritate & authentia nemo poſſit ambigere. Codex proſtat in Vaticana Bibliotheca luculentæ molis, uncialibus in membrana deſcriptus literis ante annos 617. Eadem cæterorum Syri nominis Theologorum, quorum verba infra producemus, eſt ſententia.

Hinc porro neceſſaria conſecutione trahuntur conſectaria quatuor, quidquid Lutherus & Calvinus, aliique Hetorodoxi docuerint. Primum Syros Doctores in Euchariſtia unam dumtaxat Chriſti ſubſtantiam agnoſcere, & conſtanter affirmare: *Non paneam naturam* una cum Chriſti Corpore, quod Lutherani ſentiunt, non nudum & communem panem, quod Berengarius & Calvinus, non panis materiam, ut Durandus. Qui enim rotunde affirmant poſt Conſecrationem panem *jam panem non eſſe*, negant quidquam reſidere ſubſtantiæ panis: (ea namque eſt poteſtas illius particulæ *non* verbo ſubſtantivo præpoſitæ) manentibus ſolummodo ſpeciebus, quas perſeverare, nec dubitare poterant, nec opus erat, ut exprimerent.

Num. 10. *Ex dictis quatuor conſectaria referuntur.*

Secundum infertur contra Lutherum: Chriſti Corpus non ad ſolam Sacramentalem manducationem in Euchariſtia adeſſe; ſed ſtatim poſt verba conſecratoria, quæ idcirco à Joanne Daræ in Syria Epiſcopo ܡܐܠܗܢܝܬܐ ܗܘܝ *Deifica* dicuntur. Inſuper elementa tranſubſtantiari in manibus Conſecrantis, idem enim convincunt illa Sarugenſis verba: *A puncto temporis, quo panem apprehendit, Corpuſque ſuum dixit, Corpus, non panis fuit.*

Statuitur tertium contra Græcos quoſdam recentiores, quibus ſubſcribere, neſcio quo judicio, placuit aliquibus etiam Catholicis, admirabilem, quam Syri vocant ex Nyſſeno μυστοποίησιν, non hominis precibus, ſed Chriſti verbis fieri. Hoc ante Sarugenſem S. Ephræmus docuerat in Commentario Ezechielis infra producendo. Nec enim facit in præſenti Sacerdos vel alia poteſtate, vel aliis verbis, aut alio modo, præter id quod fecit ille, qui dixit: *Hoc facite in meam commemorationem*. Hoc ſignificant Syri Doctores, quando dicunt, virtutem conficiendi Euchariſtiam in illis verbis *conditam fuiſſe*, quæ Chriſtus ipſe dixit, & Sanctus Ephræmus idipſum in priori ſermone pag. 380. adeo clarè inſinuat, ut Kohlius ingenuè fateatur, *in hoc & ſequenti ſermone illum de vera ac reali in Sacra Cœna Chriſti præſentia ita loqui, ut à Pontificia tranſubſtantiatione parum abfuiſſe videatur*. Quartum, & poſtremum: inde plane apparet, S. Jacobum in viſione Eſajæ prunam ſeu carbonem ardentem & vivum cum Ephræmo, & Joanne Damaſceno legiſſe, & in pruna non lignum & flammam, ut dubia fide vertit interpres Slavus, ſed ſimplicem ignem agnoviſſe; hanc quippe rei viſæ ſimplicitatem indicat Ethymologia vocabuli Syriaci ܓܡܘܪܬܐ *Gmurto*, quod à radice ܓܡܪ *Gmar* derivatur, *abſumſit*. Quare S. Jacobus in hoc ſymbolo non duplicem naturam agnoſcit, ſed ſui Præceptoris expoſitioni inſiſtens Divinam dumtaxat: Naturam vero humanam ſignificatam dicit per forcipem igneam, qua pruna apprehendi viſa eſt; per humanam namque naturam Divinitas oculis noſtræ mentis infulſit, ut viſibiliter Deum cognoſcentes ad inviſibilia rapemuremur. Divinitatem porro carne nec dum indutam, quia Angelus & homo apprehendere ambierunt, ille flammis addictus eſt; iſte mortis ſupplicio affectus, aliquando tamen admoto per auream forcipem

Num. 11. *S. Jacobi Sarugenſis Epiſcopi, atque aliorum Doctorum Syrorum ſententia.*

pem igne vivificante revicturus. Utrumque S. Doctor ſubtiliter & acute notavit & diſtinxit, dum ait: *Non illam Seraphim manu tenuit, ne ureretur: nec Propheta ſuo illam ſuſtulit ore, ne moreretur*. Morti quippe obnoxius eſt homo, non item Angelus. Duplicem ergo naturam in utroque textu S. Jacobus explicuit. Duplicem item Ephræmus, & Damaſcenus divinam & humanam, nullam paneam; igitur nec iſtam crediderunt adeſſe in Euchariſtia, cujus ſymbolum affirmant fuiſſe prunam Eſajæ labiis admotam.

Cæterum, quod S. Ephræmus ſuprà aſſerebat, panem fieri Corpus Chriſti, nec panem idem, quod fuerat, manere; Magiſtri mentem non hoc dumtaxat loco expreſſiſſe contentus optimus interpres Sarugenſis, ſuam interpretationem iterum affirmat in ſua Liturgia, ubi Sacerdotem
Apud Renaud to. 2. p. 360. ad aras operantem inducit orantem. *Adveniat, quæſo, Spiritus Sanctus, & deſcendat ſuper nos, & ſuper hæc propoſita dona, & tranſmutet illa*. Quæ videntur ad verbum huc translata ex Liturgiis San-
Lib. de Carn. Chriſti, & adver. Praxeam. cti Jacobi, Baſilii, & Chryſoſtomi. Quid ſit autem tranſmutatio? Tertullianus ſemel, & iterum definit. *Transfiguratio*, inquit, *eſt interitio priſtini*. Hæc & longe plura de Euchariſtia ſcribit Doctor OEcumenicus, cujus teſtimonium contra Novatores clariſſimum eſt, ut nullum magis, ſed nec ullum magis appoſitum ad eruendum verum objectæ perjochæ ſenſum; ideoque cæteris præmittendum fuit.

S. Iſacc. Age jam alter conteſtis accedat Iſaac Ninivita, Magnus à ſuis nec immeritò cognominatus, cujus plurima egregia ſcripta à Clariſſimo Aſſemano collecta leges Tomo citato ſermone de fide:

[illegible]

Illius lagenam vidi impletam miſto, Sanguine tametſi pro mero plenam: mediaque in menſa appoſitum mortuum Corpus. Conſpectum Sanguinem exhorrui, expavi mortuum Corpus. Annuit illa mihi (Fides). *Comede, ait, & ſile, non ſcrutare puer*. Carmen ſcribit, Poetarum more proſopopœjâ ludit: Ne credas ſpeciem aliquam ſibi oblatam narrare; nec enim aſpectabilem vidit fidem, aut loquentem ſecum audivit, ergo doctrinam de Euchariſtia explicat, qualem à fidei ſuæ Magiſtris hauſerat, ubi accurate expendenda veniunt illa: *Pro vino Sanguinem, pro pane Corpus*: Nam ſi ſimul remanerent cum Sanguine vinum, & panis cum Corpore, non diceret, pro vino Sanguinem, pro pane Corpus parari in menſa Domini, ſed cum vino & pane Corpus & Sanguinem: excludit ergo utrumque, qui pro utroque alium cibum, & potum ſibi appoſitum fuiſſe affirmat. Nam qui dixit: Numquid *Luc. 11.11.*
pro piſce Serpentem dabit illi? Negavit utique, patrem filio petenti piſcem, cum piſce daturum fuiſſe etiam ſerpentem. *Mortuum* porro appellat Chriſti in Euchariſtia Corpus, non quod vita careat, ſed quod corporalis vitæ actus non explicet.

S. Maruthas Epiſcopus Tagritenſis, *S. Maruthas Apud Renaud. t. 2. p. 261.*
magnum & ipſe non modo apud ſuos nomen, ſed & apud Latinos, & Græcos, quorum faſtis inſertum legitur: Anaphoram ſeu Miſſæ canonem ſcripſit, in quo pro communi Eccleſiarum Orientalium more Spiritus Sancti allapſum implorat, & petit: *Ut ſimplicem ſeu communem panem convertat, efficiatque Corpus illud, quod pro nobis in Cruce immolatum fuit*. Cenſet ergo S. Maruthas panem abſcedere, & in ejus locum Spiritus Sancti illapſu ſub ſpecies panis Corpus Chriſti ſuccedere. Id enim ſignificat verbum *convertat*. Converſio namque ſicut allegatus ſupra Tertullianus lib. adv. Praxeam declarat, & iterum libro de Carne Chriſti cap. 3. repetit in hæc verba: *Converti in aliud eſt finis priſtini*. Plane natura convertibilium ea lege eſt, ut non permaneant in eo, quod convertitur in eis, & ita non permanendo pereant, dum perdunt, quod convertendo *fuerunt*. Præter Anaphoram plura ſcripſiſſe Marutham teſtatur Commenta-

mentariorum fragmentum in novi Teſtamenti libros à Cl. Aſſemano ex codice Vaticano deſcriptum & inſertum Tom. I. pag. 179., in quo luculentis characteribus diſtinctum leges illuſtre hoc adverſus Sacramentarios teſtimonium. *Credimus*, *nos Corpus amplecti*; *& Carnem ex Carne ejus*, *oſque ex oſſibus ejus fieri*, *ſicut ſcriptum eſt*: *Nam etiam Chriſtus nec figuram nec ſimilitudinem iſtud appellavit*, *ſed dixit*: *Vere hoc eſt Corpus meum*, *& hic eſt Sanguis meus*. Simul obſervat, Chriſtum Dominum ſuo caviſſe præcepto, ut tradita de hoc Myſterio doctrina in Eccleſia per tempora manaret. *Alioquin*, inquit, *undenam poſteri acceptam per Chriſtum ſalutem noviſſent*, *aut quiſnam illis hoc Myſterium perſuadere potuiſſet*, *aut ad ejus cognitionem perducere*? *Id enim credere multos*, *& per tot tempora arduum fuiſſet & difficile*. Facillimum autem fuiſſet, ſi in Euchariſtia nuda Corporis Chriſti figura proponeretur, aut panis communis, ſacer ab eâ Chriſti præſentia, per quam credunt Lutherani à nullo illum abeſſe loco.

Bibl. Orient. t. 1. p. 179.

Joannes Daræ in Meſopotamia Epiſcopus. Ejus ætatem & opera indicat ſæpe laudatus Aſſemanus Tomo Secundo cap. 18. ſcripſit de Eccleſiaſtica Hjerarchia. Et ubi de poteſtate Hjerarchis à Chriſto conceſſa diſputat: hæc habet.

Joa. Daræ. Apud Nairon. in Evopl. p. 141. & ſeqq.

ܘܝܗܒ ܠܡ̈ܝܐ ܐܡܐ ܪܘܚܢܝܬܐ ܘܥܘܠܐ ܡܘܠܕܢܐ
ܘܡܥܒܕ ܕܝܢ ܡܫܚܐ ܠܒܘܫܐ ܕܠܐ ܚܒܠܐ
ܕܠܐ ܡܬܚܒܠܢܘܬܐ ܒܝܕ ܚܬܡܐ ܘܛܒܥܐ
ܐܠܗܝܐ ܘܠܚܡܐ ܦܓܪܐ ܘܠܚܡܪܐ ܕܡܐ .

Aquam quidem, ait, *efficit* (Hjerarchis data poteſtas) *ſpiritualem matrem*, *& alvum regenerantem*, *oleum vero indumentum incorruptionis per obſignationem*, *& divinum ſignaculum*, *& panem Corpus*, *atque vinum Sanguinem*. Ubi trium Sacramentorum materias recte diſtinguit; & oleo quidem & aquæ virtutem aliquid efficiendi attribuit, panem autem & vinum non efficere aliquid dicit, ſed *fieri* affirmat Corpus, & Sanguinem Chriſti. In illis proinde manere ſubſtantiam intactam, in his tranſmutari, & perdi. Nec vero aliud aut ſentire aut ſcribere potuit Darenſis, qui ſacrificans ipſam μεταποίησιν metapiiſin (hoc enim utitur vocabulo Darenſis,) ideſt *tranſeſſectionem* per Sancti Spiritus illapſum fieri nunquam non precabatur, cum hujuſmodi precatio ſit canonis pars præcipua. Nec minus præclarum incidit alterum in Cap. Secundum Hjerarchiæ Sancti Dionyſii, quam Darenſis exponit.

Apud Eundem loc. cit.

ܡܫܪܐ ܓܝܪ ܗܘ ܕܡܫܡܫ ܘܬܢܐ ܠܨܠܘܬܐ ܡܐܠܗܢܝܬܐ
ܨܠܘܬܐ ܐܠܗܝܬܐ . ܐܝܬܝܗܝܢ ܕܝܢ ܡܫܒܚܬܐ
ܘܐܠܗܝܬܐ . ܐܝܬܝܗܝܢ ܕܝܢ ܨܠܘܬܐ ܡܐܠܗܢܝܬܐ
ܐܠܗܝܬܐ . ܗܠܝܢ ܕܡܢ ܪ̈ܝܫܝ ܟܗ̈ܢܐ
ܡܫܬܒܚܢ ܒܐܪ̈ܙܐ ܘܡܫܡܫܢܘܬܐ ܡܬܩܢܢ
ܘܐܝܟ ܗܘ ܕܐܡܪ ܣܒܪܬܐ ܘܫܠܝܚܐ .
ܘܗܘ ܓܝܪ ܐܡܪ ܕܢܣܒ ܝܫܘܥ ܠܚܡܐ
ܘܒܪܟ ܘܩܨܐ . ܗܘ ܕܝܢ ܕܐܡܪ ܝܫܘܥ
ܗܘܐ ܠܚܡܐ ܘܡܫܬܚܠܦ ܗܘܐ ܒܗ ܕܝܢ
ܠܚܡܐ ܘܐܡܪ ܕܗܢܘ ܦܓܪܝ ܘܕܡܝ .

Incipit, ait, *qui miniſtrat*, *& repetit preces Deificas* ܨܠܘܬܐ ܐܠܗܝܬܐ (*ideſt Euchariſticam tranſelementationem conficientes*) *Preces vero Deificæ ſunt*, *quæ à Hjerarchis laudatæ ſunt*, *& myſticis miniſteriis inſertæ ſecundum Evangelium*, *& Apoſtolum*. *Evangelium enim dicit*: *Accepit Jeſus panem &c.* Credidit ergo Darenſis duo: & elementa tranſmutari; & elementorum tranſmutationem Dominicis verbis, quibus in Cœna perfecta fuit, nunc etiam perfectiſſime conſummari; ideoque appellatione ſignificantiſſima *preces Deificas* eadem nuncupavit. Extat in Vatic. codex in membrana ſcriptus ánte omnem Sacramentariorum memoriam.

Sed nihil, opinor, ad rem præſentem aut magis accomodatè, aut magis perſpicuè ac ſolide dici potuit, quam quod B. Jo: Maro in expoſitione Liturg. S. Jacobi cap. 3. docuit. Sanam Jo: Maronis fidem, & ſanctitatem aſſerunt contra Renaudotium, Morinum, & alios recentiores Melchitas & Latinos, Pagius, Stephanus Patriarcha Antiochenus, & Aſſemanus, qui & ejuſdem geſta retexit To. I. cap. 43.

B. Joannes Maro. Apud Nairon. in Evopl. p. 162.

ܐܝܟܢܐ ܟܕ ܕܫܡܫܐ ܡܬܚܠܦܐ ܗܘܐ ܒܪܢܫܐ
ܐܬܚܠܦܘܗܝ ܐܦ ܐܠܗܐ . ܗܟܢܐ ܗܢܘܢ ܐܦ
ܡܬܚܠܦܝܢ ܠܦܓܪܐ ܘܕܡܐ ܐܬܚܠܦܘܗܝ
ܟܡܐ ܘܡܫܬܚܠܦܢܘܬܐ ܦܓܪܐ ܘܕܡܐ
ܘܦܪܘܩܢ ܐܬܚܠܦ ܠܐܕܡܝܐ ܘܠܦܓܪܐ ܘܕܡܐ .

Sicut

Apud Nairon. p. 162. *Sicut Jeſus videbatur homo, & erat etiam Deus; ſic pariter & illa Euchariſtiæ ſymbola etiamſi videantur panis, & vinum, re autem & veritate ſunt Corpus & Sanguis Salvatoris noſtri ſub ſpeciebus panis & vini.*

Dionyſius Barſalibæus. Dionyſius Barſalibæus vir doctiſſimus ac πολυγραφώτατος, atque Ephræmiana doctrina plenus, ut ex ejus ſcriptis liquet, in Commentario Liturgiæ S. Jacobi.

Apud Nairon. par. 2. p. 161.
ܝܡܝܢܐ ܕܒܪܫܝܬ ܗܝ ܕܫܩܠܬ ܛܝܢܐ
ܫܩܠܬܗ ܠܥܦܪܐ ܘܫܚܠܦܬܗ
ܘܥܒܕܬܗ ܦܓܪܗ ܕܐܕܡ. ܗܝ ܫܚܠܦܬܗ
ܠܗܢܐ ܠܚܡܐ ܘܥܒܕܬܗ ܦܓܪܗ ܕܡܠܬܐ.

Dextera illa, ait, *quæ in principio limum ſuſtulit, ac tranſmutavit, fecitque Adæ corpus, eadem hunc panem tranſmutavit, effecitque Corpus Verbi.* Eandem tranſmutationem in ſua Anaphora aſſerit; quare immerito à Renaudotio in notis ad Anaphoras Syrorum Tom. 2. pag. 89. Paniſtarum erroris arguitur. Quæcumque in hac materia Dionyſio objectantur, omnia vel hoc uno textu refelluntur, nihil autem objicitur, quod Sanctis Irenæo, Ambroſio, Auguſtino, ac Theodorito objectum non fuerit, & à Theologis Catholicis disjectum. *(Apud Renaud. t. 2. p. 449.)*

Elias Chaldæorum Patriarcha. *Apud Renaud. t. 2. Litur. Orien. p. 577. & 615.* Elias, Tertius Chaldæorum Patriarcha, Jeroſolimitanus antea Metropolita in expoſitione Fidei, quam ibidem ſe compoſuiſſe refert. *Mutatur natura panis & vini in naturam Corporis, & Sanguinis Chriſti.*

Ebed Jeſu Epiſcopus Sobæ. Ebed Jeſu Epiſcopus Sobæ Chaldæus, Auctor ſæculi XIII. in lib. Margaritarum, ubi de Inſtitutione Euchariſtiæ tractat.
ܒܗܢܐ ܗܟܝܠ ܦܘܩܕܢܐ ܡܪܢܝܐ
ܡܫܬܚܠܦ ܠܚܡܐ ܠܦܓܪܗ ܩܕܝܫܐ
ܘܚܡܪܐ ܠܕܡܗ ܝܩܝܪܐ.

Hoc igitur Dominico mandato tranſmutatur panis in Sanctum Corpus ejus, & vinum in Sanguinem ejus pretioſum. Ut aliorum plurimorum teſtimonia producantur, exigere accuſatoris impudentia poteſt, Judicis ſapientia non poteſt, nec fert patientia. Ego vero dum S. Ephræmum tam illuſtri Diſcipulorum coronâ ſeptum contemplor; & inde Kohlium de ipſius doctrina cum ipſo altercantem, ſi fingam, Sapientiſſimum Doctorem otioſo Sophiſtæ reponentem, quæ Dominus Pontifici reſpondit, non inepte fingam. *Quid me interrogas? Interroga eos, qui me audierunt.* Syros interroga auditores meos, non meum Interpretem Getam iſtum Menagyrten. *Jo. 18.21.*

Age verò & privatorum teſtimoniis publicam Eccleſiarum auctoritatem adjungamus, quam Miſſales, Canones, quos Syri Anaphoras appellant; & Græci Liturgias, ræpreſentant cum apparatu tam auguſto, & magnifico, ut nullus pateat exceptioni locus. Proſtant ſcilicet ubique Codices, & per omnes Syrorum Eccleſias ab ultima mediterranei maris ora uſque ad Indum leguntur; plurima hìc in Urbe, aliiſque celebrioribus Europæ Bibliothecis aſſervantur exemplaria, Paniſtarum ſectâ longè antiquiora. Porrò multæ prodiere Syris Liturgiæ, ut nullis plures. Nam etſi Syrorum Anaphoras Abrahamus Ecchellenſis ultra quinquaginta non excedere dixerit, ex quibus triginta tantùm ſupereſſent; id ille ex fide ſuorum codicum retulit, quando in illis triginta dumtaxat reperiebat. At certum eſt, eas ultra nonaginta procedere, quarum quadraginta quatuor indicatis auctoribus, & initiis recenſuit Stephanus Patriarcha Antiochenus, reliquas ab ſe viſas, quin & ad aras adhibitas fuiſſe gravis Auctor, teſtiſque præſens affirmabat mihi Baſilius Syrorum electus Antiochenus Patriarcha. Perge porro: In omnibus Anaphoris (ſi unam aut alteram excipias) legitur illa Chriſtiano Orienti communis oratio, qua Spiritus Sancti ſuper Oblata deſcenſus imploratur, nulla occurrit, in qua non poſtuletur, ut ſuo illa allapſu tranſmutet, vel, quod Synonymum eſt, *efficiat*, *deſignet*, *oſtendat* ex Græco ἀποδεικνύειν, quod ex hujus linguæ uſu *declarare & creare* ſignificat. Sed Anaphorarum textus exſcribere nec operæ pretium eſt, cum bene multæ ab Euſebio Renaudotio editæ jam fuerint, nec fieri poteſt; mole quippe obruimur, ſed nec omnes habemus. Quare una pro cunctis ſufficiat S. Maruthæ Anaphora, cujus textum ſuprà deſcripſimus. Ana-

phcrarum teſtimonium rejicere nemo debet, nemo, illis admiſſis, de S. Ephræmi ſententia dubitare. Nam vel illæ Ephræmo antiquiores ſunt, ut quædam certe ſunt, puta quæ S. Jacobo Fratri Domini, & S. Clementi attribuuntur; & intolerabilis impudentiæ, ne dicam perverſitatis, foret affirmare, S. Ephræmum eo arrogantiæ & proterviæ provectum, ut à communi ſuæ, imò univerſæ Eccleſiæ Orientalis doctrina diſſentire potuerit: id quantum S. Doctoris non modo ſcriptis, ſed & moribus repugnet, nemo ignorat: ſane, ſi quiſquam fuit unquam remotus ab ejuſmodi vitiis, ille profecto fuit. Aut ſunt poſteriores, & profecto ſomniant, qui garriunt, Syros Doctores, qui fere omnes ex Ephræmi Schola prodierunt, Anaphoras condidiſſe Magiſtri dictatis oppoſitas, aut Syros Eccleſiarum Antiſtites in loco eodem, & ad eoſdem Auditores Sancti Ephræmi ſcripta lectitaſſe, quod teſtatur S. Hjeronymus; & precationes ad aras uſurpaſſe cum iiſdem pugnantes. Anaphorarum porro auctoritas, remota Symbolorum tranſmutatione, conſtare non poteſt; hanc enim clarè conſtanterque omnes affirmant. Hinc colligebam, ſi quid de hoc puncto ambiguum apud S. Ephræmum occurreret, in eo ſenſu eſſe explicandum, ut S. Doctorem nec à ſenſu communi, nec à ſeipſo diſſidere diceremus.

Num. 12. Sanctus Doctor ſuam ipſe cauſam perorat.

Sed enimvero eloquentiſſimus Orator patrono non indiget, idem ergò ſuam jam peroret cauſam. Quum Voſſius in ſermone de natura Dei &c. in eam Ephræmi ſententiam incidiſſet. (*Ignem & ſpiritum manducandum atque bibendum præſtitit nobis*, *Corpus ſcilicet*, *& Sanguinem*; notam ſtatim adjecit ſcribens: *Cum auctor alibi ſæpe (ut ſuis locis demonſtravimus) teſtetur veritatem Corporis*, *& Sanguinis Domini in Euchariſtia*, *nunquam tamen alibi clarius & efficacius*, *quam hoc loco id facit*. Hæc nemirum ſcribebat Voſſius, quando nec dum prodierant, quæ in præſenti edimus S. Doctoris in divinam ſcripturam Commentaria, in quibus pro eo præſertim, quod ad noſtram cum Lutheranis controverſiam pertinet, multo clarius, & efficacius factum illud intelliges ad Caput X. Ezechielis; ubi Angelum ardentes carbones circumferentem deſcribit, & ſubdit. *T. 2. hoc cap.*

[illegible]

Rurſus iſtæ prunæ lineiſque amictus vir illas extrahens, *& ſuper populum profundens*, *figura fuit Dei Sacerdotum*, *per quos prunæ viventis & vivificantis Corporis Domini noſtri diſpenſantur*. *Porro dum alter Angelus manum porrigit*, *prunas legit*, *& viro lineis induto mox tradit*; *myſterium innuit*, *non ab ipſo Sacerdote ex pane fieri poſſe Corpus*, *ſed ab alio*, *hic autem eſt Spiritus Sanctus*; *Sacerdotem itaque velut mediatorem ſolummodo manus attollere*, *labiiſque preces & orationes*, *quaſi ſupplicem ſervum offerre*. Eadem ferme tranſcribit homil. 83. ex cap. 26. Matth., & homil. de proditione Judæ Chryſoſtomus, quam S. Ephræmi ſcriptis alibi quoque profeciſſe compertum eſt. In eo autem præcipue notandum, ambo convenire, quod docent *non ab ipſo Sacerdote ex pane fieri Corpus*, *ſed ab alio*, *hic autem eſt Spiritus Sanctus*. Ubi recole quæ ſupra ex Tertulliano ſemel & iterum docuimus de natura converſionis, ſeu ut ipſe loquitur, *transfigurationis*. Ibi oſtendimus impoſſibile eſſe, ut terminus, a quo fit tranſitus, maneat, & non continuò deſinat. Cum ergo Sanctus Ephræm affirmet *ex pane fieri Corpus*, ſentit *panem* interire. Iterum attende quam opido caſtigatam ac propriam loquendi rationem S. Doctor adhibeat. Non enim dicit, quam phraſim alii Patres uſurpant, panem fieri Corpus, ſed ex pane, ubi præpoſita particula *ex*, manifeſte oſtendit accidentium à ſubſtantia panis tranſitum,

ſitum, ut bene notavit S. Thomas, ac, quod ſequi neceſſe eſt, eandem ſuis deſtitutam accidentibus continuo interire, cum nequeat ſine novo miraculo illis nudata permanere. Hinc colliges, verum & certum ſenſum illorum verborum, quæ in ſermone citato de natura Dei &c. leguntur. *Quin diligenter intuere, quomodo Chriſtus in manibus panem accipiens, benedixit ac fregit in figuram immaculati Corporis ſui.* Senſus enim eſt. Transfiguravit, tranſmutavit in immaculatum Corpus ſuum, quod clare, & perſpicue hìc in Commentario expreſſit. Et ſic optime cohæret, quod tantopere S. Doctor hìc, & alibi cum aliis Patribus inculcat, hoc Myſterium eſſe inſcrutabile, eſſe miraculum excedens omnem admirationem, omnemque mentem atque ſermonem; quod certe verum non eſſet, ſi panis maneret, & nihil in hoc Sacramento fieret præter ejus cum Corpore Domini conjunctionem; quæ tamen, ut ſupra annotatum eſt, nec ipſa fit, quum à Spiritu Sancto non fiat, ſed ex propria Corporis ubiquitate ſequatur. Quare nec cum S. Ephræmi doctrina convenit, quod Petrus Martyr ad eludendam vim argumenti, quod ex natura converſionis petebamus, miſere excogitavit, commentus, mutari quidem elementa non tamen mutatione ſubſtantiali, ſed Sacramentali dumtaxat, adeo ut fiat panis ex communi & profano virtute Dei ſacer, ſive ſacrum ſignum Corporis Chriſti. Quid enim hæc mutatio haberet grandis ſermonis & ininterpretabilis ad dicendum, ſicut Apoſtolus ait de Melchiſedech, ut cum Myſterio Incarnationis à Sancto Ephræmo comparanda eſſet, atque imprudens ac temerarius diceretur, atque inanibus irritiſque conatibus luctans, qui inſuperabilem hujus Myſterii difficultatem eluctari contendat.

S. Thom. 3. p. q. 75. 8.

Rurſus in Tractatu de Fide ſermone decimo comparat S. Doctor menſam Chriſti ei, quam ab Abrahamo hoſpitibus Angelis inſtructam Scriptura deſcribit. Subditque hanc ab illa in eo diſcrepare, quod Abrahamus corporeos cibos incorporeis Angelis appoſuit; non ita Chriſtus, ſed contra hominibus corpore præditis corpore carentes dapes miniſtrat. Quid iſtuc, ut Chriſti dapem corpore carere dicat? An quia Corpus Chriſti hinc abeſſe Sanctus Ephræmus credit? Quodnam ergo Corpus adeſſe negat? Num accidentia Panis & Vini? Atqui iſtorum præſentiam ſenſus ipſi teſtantur. Quid ergo corporeum reſtat, quod ab Euchariſtia abeſſe idem aſſeverat præter panem? Incorporeos ergo cibos S. Doctor appellat, in quibus nullum Corpus adeſt præter illud, quod ab ordinario & communi Corporum cenſu merito excluditur, & ignis ac ſpiritus nuncupatur juxta Joannis Baptiſtæ, & Apoſtoli phraſim ipſimet Sancto Ephræmo, Syriſque familiariſſimam; Joannes ſiquidem Spiritus Sancti divinam virtutem in Baptiſmo operantem *ignem* vocat; & Paulus reformatam Mortuorum reſurgentium carnem ſpirituale corpus appellat. Sancti Doctoris verba clariſſima ſunt.

Tom. 3. Gen. 18. Math. 3. 12.

ܠܥܝܪ̈ܐ ܠܐ ܦܓܪ̈ܢܝܐ ܡܐܟܘܠܬܐ ܕܦܓܪ̈ܢܝܬܐ ܩܪܒ
ܐܒܪܗܡ ܘܐܟܠܘ. ܬܕܡܘܪܬܐ ܚܕܬܐ ܝܬܝܪܬܐ ܕܡܪܢ
ܕܠܦܓܪ̈ܢܝܐ ܠܐ ܦܓܪܢܝܐ ܢܘܪܐ ܘܪܘܚܐ ܡܐܟܘܠܬܐ ܘܡܫܬܝܐ.

Angelis Abrahamus incorporeis corpoream dapem obtulit; oblatam illi comederunt. Novum nunc cerno miraculum illo præſtantius, à Domino noſtro factum; dum Corporeis incorporeus ex igne, & ſpiritu paratur cibus & potus.

Hoc eodem ſermone S. Ephræmus Euchariſtiæ Myſterium in Pruna Eſajæ oſtenſa repræſentatum ſcribit, & vocabulo ܓܡܘܪܬܐ *Gmurto* utitur, quod nec lignum nec flammam indicat. Quare vulgatus Interpres *calculum ignitum* vertit. Et ſubjicit nec Angelum Prunam manu contingere auſum fuiſſe, nec Prophetæ uti tangere, ſic manducare permiſſum; utrumque tamen nobis fuiſſe conceſſum. Nec ergò ibi paneæ naturæ ſymbolum Propheta deſcribit, aut paneam naturam S. Ephræmus deſignari credidit; nec enim res materiales ignem nominare ſolet, ſed vel Deum, qui *ignis conſumens* à Moſe dictus fuit; vel res, ſi fas eſt dicere, *Deificatas*, ſed aliud quoddam longe excellentius

tius donum adumbrat, ipſi, & Archangelo ſupremi Ordinis negatum; nobis vero liberaliſſime datum; ut ܕܠܡܠܐܟ̈ܐ ܠܐ ܡܫܪܐ ܠܡܚܙܝܗ ܠܗ ܠܒܢܝ̈ܢܫܐ ܐܫܬܠܡ ܠܡܣܒܗ. *quod Angelis aſpicere non licet, hominibus accipere liceat.*

In Liturg. In offic. Syr. ad primam.

At hoc certe donum, panis non eſt, qui utique talis eſſe non deſinit à ſimplici præſentia Corporis Chriſti, ſed *calculus ignitus*, i. e. Caro Deificata. Sunt verba S.Ephræmi ܡܠܐܟܐ ܠܓܡܘܪܬܐ ܠܐ ܩܪܒ ܠܗ ܒܨܒܥ̈ܬܗ ܠܦܘܡܗ ܕܐܫܥܝܐ ܩܪܒ ܩܪܒܬܗ ܒܠܚܘܕ ܠܐ ܗܘ ܐܚܕܗ ܐܘ ܐܟܠܗ. ܠܢ ܕܝܢ ܡܪܢ ܝܗܒ ܠܬܪ̈ܬܝܗܝܢ. *Angelus Prunam Eſajæ ori haudquaquam ſuis admovit digitis; proximavit illa ſolummodo Prophetæ labiis, non ipſe eam apprehendit, nec manducavit, utrumque nobis Dominus noſter conceſſit.* Cæterum dum nec Propheta, nec ejus Interpres S. Ephræmus aliud præter ſymbolum Dei, vel rerum Deificatarum exhibeant, velut inſtituendæ Euchariſtiæ typum, uterque ſenſit in hoc Myſterio extra Chriſti Corpus, & Perſonam, nullam perſonam, ſeu naturam adeſſe. Verba ſeris ſi reponas, S. Ephræmum in hoc ipſo ſermone dicere: *Bibitur ſpiritus in vino tuo*. Rurſus: *Ignem gratiæ in panem deſcendere, & in eodem manere: Nos ignem in pane comedere*. Hujuſmodi locutiones frequenter occurrunt etiam apud illos, qui tranſubſtantiationem luculentiſſime docent. Quid ergo inde tandem extundes, quo nobis perſuadeas, S. Ephræmum elementorum tranſmutationem negaſſe? S. Thomas qui Officium feſti Corporis Chriſti compoſuit, ac certe impanationem non credidit, ſimilibus locutionibus in eodem officio, in quo hunc errorem tam crebro, tam expreſſe rejicit, frequenter utitur. Atenimvero quod præſentis cauſæ caput eſt: nec S. Thomas, nec S. Ephræmus unquam vel uſquam dixerunt, utramque ſubſtantiam panis, & Corporis Chriſti, cum manentibus ſpeciebus ſimul commanere; cum e contra S. Jacobus Sarugenſis in S. Ephræmi Schola educatus, ut ſupra demonſtratum eſt, oppoſitum Syrorum & aliorum Orientalium ſenſum ſatis luculenter expreſſerit illis verbis, ex quo Chriſtus panem accepit, & dixit: *Hoc eſt Corpus meum, panis non non fuit*, ὕδωρ ὑπέρῳ πλήττεις τὰ αὐτὰ πτιῶν καὶ μηδὲν περαίνων. Quidquid contra objicias, ſi theſim huic oppoſitam non extundis, tundis piſtillis aquam.

Et quoniam quidem huc devenimus, & in conſpectu antiquiſſimarum Eccleſiarum, Patrumque graviſſimorum conſiſtimus, liceat Kohlium interpellare: Itan' credis ea, quæ pag. 368. ſcribis. Nec enim contra mentem te loquutum ſuſpicari fas eſt. *Circa Eccleſiæ incunabula inaudita res erat tranſubſtantiatio; nec cuiquam Patrum vel in animum venit ſuſpicari, fore, ut ejuſmodi opinionis monſtrum aliquando ederetur*. Et illa: *De panis, quam nemo omnium in dubium vocabat, veritate, pauca ab iis diſputata vides*. Miror equidem παράλογον, & jure miror. Tun' ergo monſtrum credis eſſe tranſubſtantiationis opinionem, antiquum, commune, ac perpetuum Dogma Eccleſiæ Univerſalis, quam Apoſtolus nos docuit, eſſe *Columnam veritatis*? Aut negas fuiſſe ejus doctrinam? Quo teſte negas? Nos affirmamus, & jure affirmamus; teſtes producimus ex omni natione, quæ ſub Cœlo eſt, etiam ex ultima Orientis orâ, Malabares, & poſitos ultra Garamantes Æthiopas: proſtant ubique eorum Liturgiæ, Anaphoræ, Miſſales, Canones. Quonam turbine talem teſtium nubem diſſipare te poſſe confidis? Facillime, *verbo Dei* (nam & hoc indicas pag. 371.) Hoc tamen verbum ante Lutheranos natos conſuluerat univerſalis Eccleſia, cui etiam traditum fuerat, minuſque vobis favet. *Ah tamen planum eſt*. Proba mihi. *Quia nos ne latum quidem unguem diſcedimus à verbo Dei*. Dico à te perperam exponi Verbum Dei, teſtes habeo omnes Chriſtiani nominis gentes per ſeptemdecim ætates aſſeverantes dictis & factis, panem non eſſe panem, ſed Corpus Chriſti. Sta ſententiæ non meæ, ſed harum omnium. *Stabo ſententiæ Verbi Dei. Spiritus ubi vult ſpirat*. Eccum, quos gyros, quas rotas Luthe-

Num. 13. *Eccleſiæ Catholicæ de hoc Sacramento doctrina omnibus Orientis Eccleſiis cõmunis, & conſtans, atque perpetua.*

2.Timot. 3. 15.

Vid. alterum Antirrheticon.

Ibi.

Jo. 3. 8.

therani fabricatis, cum ſcribitis pag. citata: *Lutherana religio immotis Scripturæ Sacræ fundamentis unicè innixa, nullis ejuſmodi præſidiis, nullis Patrum teſtimoniis ad ſe tuendum penitus indiget.* Falleris tamen, ſi putas Lutheranos nos non credere, panem Euchariſticum eſſe Chriſti Corpus. Negamus tamen & pernegamus ejus tranſubſtantiationem, hanc dicimus vocem illam *horrificam, & monſtro ſimilem opinionem, quam nec divina Scriptura, nec priſci Patres ediderunt, aut edi poſſe ſuſpicari potuerunt.* Vocabuli novitatem objectas, veterem nempe & ab antiquis Patribus ſæpius exploſam fabulam repetis. Non hoc ſolum, quod creditis Lutherani, dicunt Patres, quos ſiſtimus teſtes, ſed affirmant, quod pervicaciſſime negatis: panem vere *converti, & tranſmutari ac tranſumi* in Corpus Chriſti. Quod ſi ipſum tranſubſtantiationis vocabulum non audiſti, Dogma ſignificatum per vocabulum audiſti; niſi forte putes, aliud ſignificare tranſubſtantiationem, atque aliud diverſum, ſubſtantiæ Converſionem, translationem, & tranſmutationem; nam unam vel alteram omnes Liturgiæ repræſentant. Priſci vero Græciæ Patres vocarunt μετασκέυασιν μεταρρύθμισιν Μεταςοιχοίωσιν Μεταποίησιν μεταβολὴν. Syri vero expreſſere per verba: ܢܥܒܕ ܢܫܚܠܦ ܢܪܫܘܡ ܢܫܡܠܐ. *Efficiat, tranſmutet, deſignet, perficiat.* Optime S. Thomas: *In vocibus*, inquit, *videndum non tam ex quo, quam ad quid ſumuntur.*

S.Hil. l.con. Conſt. S. Ambr. L. de fide. S. Auguſt. ep. 174. & tract. 97. in Joan.

1.p. q. 13. art. 2. ad. 2.

Cætera quæ adverſus hucuſque aſſertam S. Ephræmi doctrinam in defenſionem ſui erroris à ſcholiaſte afferuntur, nullam aliam vim habere video præter illam, qua ſe convictos plane fatentur omnes amatores veritatis, undeque ſatis intelligunt, quam ſint exhauſtæ vires iſtorum, qui illam impugnant; ſiquidem quid opponant præter ejuſmodi ineptias nihil habent; ſcilicet hoc eſt Sectariorum ingenium, hæ artes, cum nihil novi ſuppetat, veteres novi tibiis decantara næmias. Sed quid interim nos? Id unum reponere juvat, quod aliàs Auguſtinus Juliano. *Reſponſum eſt: Nil novi dicere potes, tace ſi potes, ſed neque hoc potes.*

L. 6. contr. Julianum.

Num. 14. *Antirrhetici quaſi pars altera prioris velut antiſtrophe, in qua objectorum ſermonum veri Auctores hactenus diſſimulati indicantur & proferuntur.*

Hucuſque natam ex falſa ſuſpicione calumniam amoliri ſtuduimus, reſtat, ut quoniam παρερμηνείαν inutilem ſuſpectæ Perjochæ interpretationem à Kohlio propoſitam confutavimus, veram & certam ipſi proferamus.

Ego vero ſanum aliquem ex corrupto textu ſenſum exprimere ſæpe conatus, fateor, hæſi velut ad ſcopulum impacto navigio. Nec enim Ephræmi ſtylum, nec Syri ſermonis, quo ille ſcripſit, agnoſcebam indolem. Non cohærebant cum ſequentibus antecedentia, neutra cum Eſajæ viſione, ad quam tamen neceſſario referenda eſſe videbam. Papæ quid iſtuc? Ajebam: *Ignis non unam habet naturam, ſed duplicem, ligno enim conſtat & flamma.* Num Ephræmus elementa à mixtis non diſtinxit, aut flammam diverſam ab igne naturam credidit? Deinde quæ iſthæc ratiocinandi methodus, ut triplicem aſſumas naturam à principio, quo duplicem in fine eſſe concludas? Præterea Eſajæ viſionem S. Ephræm, ſi quis alius diligentiſſime verſat, nunquam *ignem*, ſemper *prunam* interpretatur: prunam nempe textus ipſe Eſajæ exhibet, & hebraicum רִצְפָּה, indeque Syrus interpres non ܢܘܪܐ *Nuro* ignem, ſed ܓܡܘܪܬܐ *Gmurto Candentem carbonem* tranſtulit. Dum iſta mecum agito, caſu incidit Jo: Damaſcenus, quem dum avide pervolvo, (ſciebam nimirum eâdem, qua meus Ephræmus, calumniâ à Paniſtis vexatum) ſuſpectam perjocham, quæ me diu torſerat, reperio; alias deinde bene multas, quas dum cum Interpretis Slavi ſermonibus confero, meridiano ſole clarius patuit, eum non eſſe Ephræmum *Syrorum Prophetam, & Orbis Magiſtrum*, quem Kohlius in ſui operis fronte promittebat. Dolui enimvero operam expectationemque meam turpiter deluſam. Magnifico ſiquidem illectus titulo, propter quod deſeri potuit, ut ajebat ille, vadimonium, ſpectatum veneram, nunquam viſum, nuſquam editum S. Ephræmi Syri de Sacra Cœna ſcriptum. At non hoc

 video,

video, Ephræmi vix nomen video. Illud nihilominus, quod futurum pene divinabam, accidit perquam jucundum, quod collatione facta deprehendi tandem umbras eſſe, quas Kohlius nobis opponebat quaſi armatas acies, & milites cataphractos: venitque in mentem, quod Madaurenſis ille Lucius lepidiſſime narrat eveniſſe ſibi, cum apud Theſſalos hoſpes ſub tenebras noctis à latronibus circumventus, diuque ad ſudorem uſque cum iis luctatus, tandem evaſit, verius evaſiſſe ſe credidit, utres erant, quos latrones putaverat. Titulum libro auctor Kohlius hunc præfixerat. *Hiſtoria critica verſionum Slavonicarum maxime inſignium, nimirum Codicis Sacri, & Ephræmi Syri, duobus libris abſoluta. Accedunt duo ſermones Ephræm Syri nondum editi de Sacra Cœna, fidei Lutheranæ teſtes ac vindices*; Utut alii judicent de cæteris, quæ ejus libelli farraginem implent, ea mihi modo examinare non vacat; quod autem prætermittere non licet, geminos, quos indicat titulus, S. Ephræmi ſermones diligenter expendam.

Num. 15. *S. Jo. Damaſcenus Auctor prioris ſermonis, quamquam non ſolus, nam pleraque ex aliis incertis Auctoribus decerpta & aſſumta fuiſſe ipſa ſermonis textura oſtendit.*

Neuter magnum Ephræmum Auctorem habere poteſt. Non primus, qui magnam partem ex capite decimo quarto libri Quarti de Orthodoxa Fide S. Joannis Damaſceni deſcriptus eſt, videlicet à pag. 378. uſque ad pag. 382., quæ his adjecta ſunt aſſumenta ex Chryſoſtomo, Eſaja, Macario, & ex ipſo Ephræmo compilata ſuſpicor; & ipſe Kohlius ſubodorari potuiſſet, ſi potuiſſet de ſui interpretis fide dubitare. Nec item ſecundus, qui nec idem, nec tamen alius ab illo eſt, qui in vitis Patrum libro quinto inſertus eſt, libell. 18. de prævid., & ab Abbate Daniele ad Sanctum Arſenium refertur. Et quoad ſubſtantiam ambo adamuſſim conveniunt. Tria loca, quæ Kohlius ſuæ hypotheſi utilia credidit, & mutato charactere diſtinxit, integra in utroque leguntur, in reliquis non eſt major differentia, quam inter Pſalmum 17. & eundem pſalmum repetitum l. 2. Reg. cap. 22. Quamquam in tertio loco non leguntur (qua fide reſecta fuerint, noverit Kohlius) hæc verba: *Panis erat ſecundum Myſterium*; nam hæc poſtrema omiſſa, quis ſuſpicari poſſet, ne perjocha hypotheſi omnino inutilis foret. Quare ridenda plane ſunt argumenta, quæ Kohlius operoſe congerit, dum conatur ſuppoſitos ſermones ab omni νοθείας & interpolationis ſuſpicione liberare, laterem lavat, & furem in ipſo crimine interpellatum abſolvere nititur. Suppoſitorum fœtuum parentes adſtant præſentes: Tireſiam conſulere opus non eſt, aut expectare Salomonis judicium. Conceptam ex inceſto prolem enixa fuerat Puella, Pater Civis Edeſſenus Beato Ephræmo, qui illegitimi fœtus parens credebatur, infantem alendum obtulit; nec ille recuſavit, modo de crimine conſtaret; at falſum eſſe, mox ipſum infantem patefacturum. Dein puerum appellans, jubet, prodere parentem, prodidit ille ſtatim, accepta divinitus fandi facultate; intentoque digito Ephræmum quendam Eccleſiæ Æditum præſentem monſtravit, hic, dixit, eſt meus Pater, dixit, dictoque delatoris cauſam jugulavit. Sic reſpondent ultima primis. Beatus Ephræmus ſicut veterem olim calumniam; ſic hodie novam, pari utramque rerum evidentiâ diſſolvit.

Acta Sancti Ephræmi.

Cum itaque certum ſit, nullam orationem reperiri poſſe ipſa evidentiâ illuſtriorem; plane liquet Beati Ephræmi Orthodoxiam ſatis ſuperque vindicatam, vel eo uno, quod evidenter demonſtratum eſt, ſcripta ipſi attributa, illo jam rebus humanis ſublato, fuiſſe elucubrata, indicatis etiam veris Auctoribus, ut factum præſens & conſpicuum nemo poſſit, niſi per ſummam impudentiam negare. Sed quoniam illorum parentes diximus eſſe Arſenium, & Damaſcenum; & perjocham à Kohlio pro ſuarum declamationnm fundamento ſuppoſitam apud Damaſcenum reperiri, certum eſt: ſupereſt, ut quod ſupra ſpopondimus, illius perjochæ veram & certam interpretationem perſpicuis & evidentibus argumentis, ex ipſo Damaſceni textu petitis, ſtatuamus. Operum Damaſceni tres circumferuntur hodie verſiones,

Latina

Latina duplex, & Arabica. Qui primus ea ab Incerto latinitate donata ex parte correxit & vulgavit Joannes Faber Stapulenſis, illius perjochæ Græcum textum exhibet talem, ex lib.4. c.14. de Fide Orthod.

Num. 16. Perjocha ex Damaſceno deſumta eidem reſtituitur, & doctrina vindicatur.

Ἄνθρακα εἶδεν Ἠσαΐας. Ἄνθραξ δὲ ξύλον λιτὸν οὐκ ἔστιν, ἀλλ᾽ ἡνωμένον πυρὶ οὕτω καὶ ἄρτος τῆς κοινωνίας οὐκ ἄρτος λιτός ἐστιν, ἀλλ᾽ ἡνωμένος θεότητι. σῶμα δὲ ἡνωμένον θεότητι, οὐ μία φύσις ἐστὶν, ἀλλὰ μία μὲν τοῦ σώματος, τῆς δὲ ἡνωμένης αὐτῷ θεότητος ἑτέρα. ὥστε τὸ ἀμφοτέρων οὐ μία φύσις ἀλλὰ δύο.

Carbonem vidit Eſajas. Carbo autem ſimplex non eſt, ſed unitus igni; ſic Panis Communionis non panis ſimplex eſt, ſed unitus Divinitati, & Corpus unitum Divinitati non una ac eadem natura eſt, ſed una Corporis, & unitæ Divinitatis altera; quare amborum ſimul non una natura eſt, ſed duæ.

Damaſceni verſionem alteram recudit accuratiſſimam Jacobus Billius, in qua eadem perjocha ſic redditur.

Vidit quippe Carbonem Eſajas. Carbo porro non ſimplex lignum eſt, ſed igni unitum. Sic Panis quoque Communionis non ſimplex panis eſt, ſed Divinitati unitus. Corpus autem, quod Divinitati unitum eſt, non una natura eſt, ſed una quidem Corporis, altera autem Divinitatis cum ipſo conjunctæ, quo fit, ut utrumque non una natura ſit, ſed duæ.

Quam Slavus Interpres ſic reddidit ex Kohlii interpretatione.

Seraphim ardentibus carbonibus Eſajam ſanctificabant. Ignis vero non unam habet naturam, ſed duplicem: ligno enim conſtat & flamma; non aliter ſacer panis non una panea natura conſtat, ſed & divina. Corpus enim (ſcilicet Chriſti) *quod unius naturæ eſt cum divina, non una natura gaudet, ſed duplici.*

Compara jam Græcum Damaſceni, & utramque verſionem cum verſione Slavi interpretis, & Kohlii annotationibus, & ſtatim intelliges, quam male alter Damaſceni verba traduxerit, & quantum alter ab ejuſdem Sancti Doctoris ſenſibus exerret. Propoſitum erat Sancti Doctoris explicare ſuperiorem perjocham, quæ ſic habet: *Quia duplices ſumus, & compoſiti, par etiam fuit Nativitatem duplicem fore; identidem & cibum compoſitum. Nativitas igitur per quam & ſpiritum nobis donata, per Sanctum dico Baptiſma: Cibus vero ipſe panis vitæ Dominus noſter Jeſus Chriſtus, qui ex Cœlo deſcendit.* Hic itaque indicata Eſajæ viſione carbonis ardentis & vivi declarat, quo ſenſu dixerit, Cibum Divinum, quo alimus, non eſſe ſimplicem, ſed compoſitum. Senſus igitur perjochæ hic eſt, nec alius eſſe poteſt. Sicut Carbo vivus duplici conſtat natura, ligno & igne; ſic Cibus, quem Chriſtus nobis impertit, non unam habet naturam, ſed duplicem; quare quemadmodum Sacramentum, quo regeneramur, aquâ & ſpiritu conſtat; ita Sacramentum, quo reficimur, ex Corpore & Divinitate Chriſti componitur. *Duplici itaque ſubſtantia conſtat; Corpus enim, quod Divinitati conjunctum eſt, non una eſt natura; ſuam enim habet, & divinam, cui unitur; quare non una natura gaudet, ſed duplici.*

Nec porro aliud dicere potuit Damaſcenus, qui ſuam mentem ſatis aperte antea expreſſerat, ſcribens: *Quomodo naturaliter per comeſtionem panis, & vinum & aqua per potionem in Corpus & Sanguinem comedentis & bibentis tranſmutatur; ſic & Propoſitionis panis & vinum & aqua per invocationem Spiritus Sancti ſupernaturaliter tranſmutatur in Corpus & Sanguinem Chriſti*. Satis enim ſupra demonſtravimus, tranſmutationem, & converſionem eſſe *interitionem priſtini*. Sed & hoc ipſum indubitabile facit propoſita ſimilitudo cibi & potus, quos clarum eſt in ſubſtantiam aliti tranſire, ſuam vero perdere. Qua comparatione pariter utitur Gregorius Nyſſenus in oratione catechetica magna.

Tertull.

Damaſcenus itaque, qui diſerte affirmat, panem tranſmutari in Corpus Chriſti, cogitare non potuit, perfecto Sacramento perſeverare paneam naturam; alioquin deſtrueret, quæ adſtruit ſemel & iterum, ac tertio hoc eodem capite, dum ait:

ait : *Interrogas , quomodo panis ſit Corpus Chriſti , & vinum & aqua Sanguis Chriſti ? Reſpondeo & ego tibi. Spiritus Sanctus obumbrat , & hæc operatur ſuper ſermonem & intelligentiam : panis autem , & vinum tranſmutatur*. Et iterum. *Quemadmodum in Baptiſmate , quia conſuetudo hominibus eſt aqua lavari , & oleo ungi , conjunxit oleo & aquæ gratiam Spiritus Sancti , & fecit illud lavacrum regenerationis. Hunc in modum , quia mos hominibus eſt , panem manducare , & vinum , & aquam bibere , conjunxit his ipſis ſuam Divinitatem ; & fecit hæc ſuum Corpus & Sanguinem*. Ubi , ſicut S. Ephræmum ſupra docentem audivimus , S. Jo: Damaſcenus de Sacramentis quidem Baptiſmi & Chriſmatis dicit , gratiam Spiritus Sancti Oleo & aquæ Divinitus conjungi. Alio autem modo de Sacramento Communionis loquitur ; nec dicit , Spiritum Sanctum gratiam ſuam cum vino & pane conjungere ſimpliciter , ſed ita conjungere , ut panem & vinum Corpus & Sanguinem Chriſti efficiat. Ut hic optime annotavit S. Thomas ad Damaſceni Textum 3. p. q. 75. art. 2. 2.

Ut ergo prima poſtremis cohæreant , tenendum eſt , Damaſcenum , quando dixit Sacrum Panem , aut paneam naturam , longe aliud , & valde diverſum cogitaſſe ab eo , quod Kohlius ſomniavit. Alioquin nec ſibi ipſe Damaſcenus conſtaret ; Dixerat enim Sacramentum noſtræ refectionis comparabile eſſe Sacramento noſtræ regenerationis ; hoc autem eſſe compoſitum ex duplici ſubſtantia. Si autem Damaſcenus præter Corpus Chriſti paneam illam naturam , (quam ſolus Slavus Interpres legit ,) in Euchariſtia agnoſcendam crediſſet , à propoſita comparatione exerraſſet , nec diceret , panem Communionis duplici conſtare naturâ , ſed multiplici , neque Spiritus Sancti operam , quod etiam à S. Ephræmo factum ſupra annotavimus , tantopere extolleret. Et hæc quidem adeo vera , adeo clara ſunt , ut quamvis alios Damaſceni textus ex hoc ipſo capite vexaverint Lutherani ; & S. Thomas ſibi quædam indidem objiciat , quæ commoda interpretatione indigere videantur ; hanc nihilominus perjocham carpere nemo hactenus auſus ſit. Primus Kohlius Interpretis Slavi verſione deceptus credidit , & ſcripſit : *Hæc verba ſunt , quæ Pontificiam tranſubſtantiationem aperte impugnant , quæque evidentiſſimum non creditæ ab Ephræmo tranſubſtantiationis præbent teſtimonium*. Inde in Epiſtolam Maffei Viri Clariſſimi invehitur , ejuſque reſponſiones ad objecta Petri Martyris , ex falſa hypotheſi reffellere nititur , duplici ex capite ipſe refellendus ; tum quod S. Ephræmum perjochæ Auctorem aſſerit ; tum quod ſibi ipſe perſuaſit , verum Auctorem Jo: Damaſcenum per Panem Communionis intellexiſſe paneam naturam ex vulgari ſignificatione vocabuli panis , cum reapſe hoc loco Damaſcenus nec paneam naturam , nec vulgarem panem nominat , ſed nec quidem cogitaverit.

Stupidum enimvero eum eſſe oportet , qui non videat , S. Doctorem per Panem Communionis ipſum Chriſti Corpus ſignificare. Subdit enim : *Panis Communionis non panis ſimplex eſt , ſed unitus Divinitati*. Atqui panea natura non unitur Divinitati : ergo Damaſcenus non hanc intellexit , ſed panem , qui vere unitur Divinitati ; hic autem eſt Corpus Chriſti. Unionem namque ſimplicis panis cum divina natura negavit etiam Lutherus , & ſi qui errantes id aſſeruerunt ; ſimul tamen negarunt , Euchariſtiam duplici tantum conſtare naturâ , nam triplici componi neceſſe fuiſſet. Per panem ergo Communionis ſignificat Damaſcenus Corpus Chriſti ſubſtans ſpeciebus panis. Hic nempe eſt ille panis , *qui de Cœlo deſcendit* , quo Fideles in unum Corpus coagmentantur de uno Chriſti Corpore participantes. Non eſt autem ſimplex panis , ſed qualis Carbo Eſajæ oſtenſus : carbo erat ſpecie , re Dei Filius ; & ideo nec ab Angelo apprehenſus , nec à Propheta manducatus , quia neque dum corporatus ; ut hic eleganter exponunt S. Ephræmus , & S. Jacobus Sarugenſis ſupra laudati. Talis eſt Panis Com-

Communionis noſtræ ſpecie panis, re Corpus Filii Dei, nec ſimplex Corpus, quale Neſtorius credidit, ſed unitum Divinitati; nec quale finxit Eutyches, ſic unitum Divinitati, ut unâ conſtet naturâ. Nam & Carbo vivus Eſajæ monſtratus duplici conſtabat; una quippe eſt natura Corporis, altera Divinitatis cum ipſo conjunctæ, quo fit, ſicut hìc optime concludit Damaſcenus, *ut amborum ſimul non una natura ſit*, *ſed duæ*. Unde ergo nobis huc ineptiſſime obtruditur illa panea natura? Unde rogas? Inde plane, ubi Kohlius ſcribit, divinam naturam eſſe ſubſtantiam Chriſti. Si enim unum eſſe dicas ſubſtantiam Chriſti, & naturam divinam, jam, admiſſa etiam natura panea, adhuc naturarum numerus dualitatem non excedet. Verba ſunt pag. 404. *Per Divinam naturam*, *nemine non fatente*, *intelligitur ſubſtantia Chriſti*. Imo contra omnes negant; nam etſi ab omnibus admittitur illa theſis, Chriſtus eſt Deus, ab omnibus tamen rejicitur iſta: Corpus Chriſti aut natura humana Chriſti eſt Divinitas. Nec enim natura humana Chriſti eſt Perſona Divina Verbi, aut Trinitas unus Deus. Rejicit expreſſe ipſe Damaſcenus, & rationem, cur rejicienda ſit, inſinuat: quæ enim componuntur, eadem diſtincta eſſe oportet. Quare in hoc ipſo capite, imo & perjocha ſcribit: *Corpus autem*, *quod Divinitati unitum eſt*, *non una natura eſt*, *ſed una quidem Corporis*, *altera Divinitatis cum ipſo conjunctæ*. Sed quid agere haberet Kohlius, quo paneæ ſuæ naturæ in Pane Euchariſtico ſedem inveniret? In unum locum conjecit utramque naturam, Divinam & humanam, reliquum ſpatii paneæ naturæ dedit.

Cæterum cum evidens ſit, hujus perjochæ Auctorem Damaſcenum naturarum dualitatem in Euchariſtia exigere: atque pariter evidens ſit, naturam humanam Chriſti non eſſe Divinam naturam; ex neceſſaria conſecutione evidens eſſe oportet, Damaſcenum negare, paneam naturam pertinere ad hoc Sacramentum, vel illud conſtituere, quoniam evidens eſt, naturas duas non eſſe tres. Viderit ergo Kohlius, quo jure ſibi gratuletur pag. 388. novum inventum, ut reperiſſe ſe dicat, *Teſtimonium apertum*, *dilucidum ac evidens*, *unde pari cum evidentia conſtat*, *in prima Eccleſia creditam non fuiſſe tranſubſtantiationem*. Præterea qua ratione in poſterum ſuſtinere ſe poſſe confidat, quæ pag. 370. ore rotundo aſſeverat primum, certum eſſe, ſermones nuper editos ad S. Ephræmum eſſe referendos; nam demonſtratum eſt ad S. Ephræmum eos nullatenus pertinere. Item: Teſtimonium eſſe minime ambiguum, nam pariter oſtenſum eſt, evidens eſſe cum hoc Teſtimonio conſtare non poſſe Paniſtarum Syſthema; ſed alterum cum altero pugnare. Poſtremum conſideret, utrum poſitâ evidentiâ documentorum, quæ hactenus produximus, vir non ſtupidus, nec oculis ſimul ac mente captus ſperare debeat, quod tamen ſe ſperare Kohlius ſcribit pag. 371. in hæc verba: *Nec vana eſt fortaſſe ſpes noſtra*, *fore ut novum hoc Ephræmi Teſtimonium ſane quam evidentiſſimum*, *remoto omni præjudicio*, *legentes*, *ſuæ de tranſubſtantiatione ſententiæ valedicant*. Nam evidentiſſimum eſt, nec Ephræmum iſtud Teſtimonium dixiſſe, nec (cujuſcumque tandem illud ſit) probare Paniſtarum theſim, cum æque evidens ſit, illo ſtante, hanc ſtare non poſſe.

Scopus Damaſceni non is unus fuit, quem perjocha præfert, quin & graſſantem ſub ea tempora Monophyſitarum hæreſim ſimul molitur evertere. Acephalos itaque manifeſte petit, contra quos aliàs ſcripſerat, quoſque præſentes habebat. Nam & olim & hodie quoque in utraque Syria frequentiſſimi ſunt, imo & Armeniam utramque, Ægyptum, atque Æthyopiam occupant; quare & in eoſdem, datâ occaſione, frequenter inſurgit. Suo itaque more hoc etiam loco ſemel & iterum iuculcat naturarum in Chriſto dualitatem, & probat ex viſione Eſajæ, non unam, ſed duas admittendas eſſe naturas, ut in Sacramento Euchariſtiæ; ſic etiam in Myſterio Incarnationis: quæ comparatio nihil

E pro-

probaret ; ſi naturarum numerus utrobique non eſſet idem ; ut hoc etiam indicio intelligas, propoſitam perjocham, attenta præſertim verſione Slavi Interpretis, ad S. Ephræmum minime pertinere. Quorſum enim S. Ephræmus dualitatem naturarum tantopere urgeret, quando nullus de hoc articulo diſceptabat Hæreticus, nec Acephali Monophyſitæ totum adhuc miſcuerant Orientem ? Præterquamquod diſputatio de dualitate naturarum, ſicut S. Damaſceno fuit neceſſaria ad explicandam, quam ſupra propoſuerat, comparationem duorum Sacramentorum, regenerationis noſtræ, noſtræque refectionis, Baptiſmatis videlicet & Euchariſtiæ, ita Sancto Ephræmo inutilis fuit, neceſſaria certe non fuit. Nihil enim referebat ad conciliandam Divino Sacramento reverentiam, dicere, in eo paneam manere naturam ; imo qualis effertur in verſione Slavi officit quam maxime : deſtruit enim Corporis Chriſti in Euchariſtia præſentiam, ſtante enim Chriſti præſentia in hoc Sacramento, continuo cadit dualitas naturarum, quam tamen uterque, velut hujus Sacramenti propriam, diſertiſſime affirmat, propoſita ſimilitudine ignis & ligni. Quidquod & falſam ac ineptam reddit Damaſceni ratiocinationem, dum ex eo, quod ait, ignem conſtare ex ligno & flamma, concludit ignem non eſſe ſimplex elementum, ut certe eſt, ſed ex duabus componi naturis, quaſi vero aut flamma igni compoſita faciat numerum, aut divina natura humanæ unita, ſuam amittat ſimplicitatem.

Nunquam Kohlius adeo turpiter hallucinatus fuiſſet, ſi purum Damaſceni textum ei videre licuiſſet, ſed homini cætera præoccupato laqueum fecere, quas apud Slavum Interpretem legerat, ſymbolicæ voces, *panis* & *panea*, quaſi vero ubicumque occurrat panis vocabulum, panem communem intelligere neceſſe ſit, quod utique foret, priſcam illam & agreſtem Macedonum ſimplicitatem numquam dediſcere, ut dicas σκάφην σκάφην *ligonem ligonem* ; omneſque proinde tropos à communi loquendi conſuetudine removeas. Multa nimirum, mutata conditione, nomen retinuerunt, plura ex ſimilitudine proprietatum, rerum ſimilium appellationem mutuarunt, plurima proprium ſibi fecere nomen rerum, quarum externam ſpeciem præferebant. Res eſt cuilibet nota, Divinas vero Scripturas verſantibus maxime obvia. Simonem illum, qui Dominum Convivam habere meruit, Leproſum Evangeliſta vocat, Leproſus tamen fuerat, Leproſus tunc non erat, ſecus à communi ſuorum conſuetudine, arcendus fuiſſet. Rurſus Apoſtolus ſcribit : *Seminatur corpus animale, ſurget corpus ſpirituale*. (1. *Cor.* 15. 44.) Quid ? Num quia animale dixit ſecundum naturam, colliges, ſecundum naturam pariter ſpirituale ſurrecturum ? Certum enim eſt, rediviva corpora naturam minime mutatura, ſed ſpirituum dumtaxat proprietatibus, & prærogativis fore decoranda. Item. Raphael Tobiæ apparens, rogatus nomen & genus ſuum promere, reſpondit : *Ego ſum Azarias Ananiæ magni Filius*. (*Tob.* 5. 18.) (Nobilis hic erat Hebræus Tobiæ notus). Dices mentitum fuiſſe Angelum ? Impie dices ; Talem ergo ſe nominavit, qualis apparebat. Triplicem ejuſmodi cauſam in Euchariſtia agnoſces, cur Corpus Chriſti panis in Scripturis, & Eccleſiaſticorum Tractatorum libris appelletur. Prima quia ante Conſecrationem panis fuit, qui poſt in Corpus Chriſti tranſmutatur ; ſecunda, quia proprietates panis retinet ; tertia, quia panis apparet. Res eſt ex allatis, aliiſque innumeris Divinæ præſertim Scripturæ exemplis compertiſſima ; quare riſi Σκιομαχείαν Kohlii, dum conatur pag. 403. refellere V. Cl., nec ſine laude nominandum Maffejum, interpretantem ex communi omnium Sapientum ſententia panis vocabulum, ut intelligatur apud Eccleſiaſticos Scriptores præſertim antiquiores ſignificare non ſubſtantiam panis, ſed quod in pane ſenſibus obvium eſt, componitque illud quaſi ſatellitium, quo ipſa ſubſtantia panis ſtipatur. Et primum producit S. Ephræmi ſibi uni *evidentiſſimum teſtimonium* ex prædi-

cta perjocha, quo tandem extundat, uſurpaſſe S. Ephræmum panem, & paneam naturam in propria vocabuli ſignificatione; idque probare conatur ex duplici capite: ex eo primum, quod S. Doctor opponit naturam paneam naturæ Divinæ, ſi ergo naturam divinam non dicit accidentia, cujus nulla ſunt, nec eſſe poſſunt: ſed ipſam eſſentiam; paneam pariter naturam, non accidentia, ſed ipſam ſubſtantiam panis dicit. Rurſus ex eo, quod S. Ephræm vivo Carboni Euchariſtiam comparat: atqui res carbonem componentes ſubſtantiæ ſunt; ergo cum dicit Euchariſtiam naturâ paneâ conſtare & divinâ, ipſas naturarum ſubſtantias non accidentia ſola ſignificat. Sed in primis: illa perjocha S. Ephræmum teſtem non facit, cum ejus non ſit. Nec Damaſcenus, cujus illa eſt, in eo, quem ipſe ſcripſit, Græco textu, paneam naturam nominat, & ubi hic, & infra *Panem Communionis* appellat, diſertiſſime affirmat, hunc tranſumi, vel tranſmutari in Corpus Chriſti; & affert ſimilitudinem cibi & potus, qui in ſubſtantiam aliti tranſmutantur, ut ſupra obſervatum eſt. Quamobrem Kohlio panem in ſua ſubſtantia manere affirmanti Damaſcenus adverſatur, non favet; quin & ejus ratiocinationem, ſubtracto velut fulcimento, ſubvertit. Sed nec novum eſt, vocabula ſumi in altero comparationis membro in ampliori ſenſu, quam in altero. Habemus oculis ſubjectum, re-
1. Cor. 15. 44. citatum ex Apoſtolo textum, ubi in priori membro τὸ *animale* accipitur in ſtricta vocis ſignificatione, in poſteriori τὸ *ſpirituale* juxta ampliori hujus vocabuli notionem, ut modo expoſitum eſt; & Syrus Interpres optime intellexit, qui vertit non ܪܘܚܢܐ *Ruhono*, quod denotat naturam à materia penitus ſecretam, ſed ܪܘܚܢܝܐ *Ruhonojo*, quod ſignificat improprie talem, ac dumtaxat per quandam analogiam & vocis accommodationem. Quare licuit Patribus vocabulum panis etiam in poſteriori hac ſignificatione uſurpare, prout rerum, de quibus agebant, natura ferebat. Damaſcenus itaque quoniam quidem ſuſceperat demonſtrandum, quomodo Euchariſtia data fuiſſet poſt Sacramentum regenerationis, tanquam Sacramentum refectionis, quo alio nomine illam aptius appellaret, quam quo & ipſe, & alii Patres nominant *Panem Communionis*, pro quo Slavus Interpres paneam naturam nude ſuppoſuit. Scilicet & hoc ſectariorum vitium eſt λογομαχεῖν cum verbis litigare, ſenſa interim deſerere, & mentem loquentium negligere, quæ una vocabuli vita eſt.

Num. 17. *Concluſio: Vtitur Eccleſia Catholica Hæreticis ad probationem doctrinæ ſuæ.*

Quæ hucuſque diſſervimus, ut manifeſta & compertiſſima ſunt, ita pudebit, opinor, Kohlium poſthac jactare novos *ſibi repertos Ephræmi Sermones Fidei Lutheranæ Teſtes ac Vindices: habere ſe teſtimonium evidentiſſimum non creditæ à priſcæ ætatis Eccleſia tranſubſtantiationis*. Sapientes contra nunquam pigebit fateri, nullum oppoſitæ veritatis teſtimonium extare illo evidentius, quod Lutheranæ Sectæ Profeſſor noſtræ Eccleſiæ procuravit, quantumvis invitus, adeo ut in re, eſto non magna palam fiat, quam vere de illa prædictum fuerit per (a) Eſajam: *Ædificabunt Filii peregrinorum muros tuos*. (a) Cap. 60.
Quove jure Patres (b) Hjeronymus, & (b) Ep. 84.
(c) Cyrillus ſingularem Dei pro ſua Eccleſia in hac parte providentiam magnifice prædicaverint; & (d) S. Auguſtinus ſcripſerit. *Hæc enim per totum Orbem valide lateque diffuſa, omnibus errantibus utitur ad provectus ſuos, & ad eorum correctionem, quando evigilare voluerint. Vtitur enim Gentibus ad materiam operationis ſuæ; Hæreticis ad probationem doctrinæ ſuæ; Schiſmaticis ad documentum ſtabilitatis ſuæ; Judæis ad comparationem pulchritudinis ſuæ.* Neve putares, Eccleſiæ inutiles eſſe novos errores, quæ proprios unaquæque ætas parturire ſolet, addit cap. 5. lib. de Dono perſeverantiæ. *Didicimus, ſingulas quaſque hæreſes intuliſſe in Eccleſiam proprias quæſtiones, contra quas diligentius defenderetur divina Scriptura, quam ſi nulla talis neceſſitas cogeret*. Repertis itaque illorum ſermonum veris Auctoribus, ad Matrem rediere pulli, quos ovo adhuc incluſos,

(c) Lib. de ador. in ſpiritu & veritate.
(d) Poſtr. edit. tom. 1. pag. 75.

cluſos, invida rapuerat avis. Unde intelliges, non ſine cauſa Originem, & Hjeronymum comparaſſe Novatores Perdicibus ex illo Hjeremiæ Textu: *Sicut perdix clamans ad eos, quos non peperit*, quem exponens Beatus Ephræmus nos docet:

Jerem. 17. *In Explanat. hujus Cap.*

ܐܚܪ̈ܢܐ ܕܩܩ̈ܝܐ ܐܦܩܢ ܘܪܒ̈ܝܠܗ ܦܪ̈ܘܓܐ
ܒܢ̈ܝܗܝܢ ܡܢ ܩܢ̈ܐ ܕܩܩ̈ܝܐ ܐܚܪ̈ܢܝܬܐ. ܘܡܢܗܘܢ
ܠܐܡܗ̈ܬܗܘܢ ܘܦܪܚܝܢ ܠܘܬܗܘܢ ܘܡܫܬܡܥܝܢ
ܕܩ̈ܩܝܐ ܐܚܪ̈ܢܝܬܐ. ܘܡܢ ܕܐܦܩܬ ܘܩܪܒܬ ܘܪܒܝܬ
ܦܪ̈ܘܓܐ ܠܡܦܪܚ ܘܡܫܬܡܥܝܢ ܩܠܐ
ܘܐܫܬܒܩܘܗ̈ܝ. ܐܝܟ ܕܠܐܒܗܘܢ ܘܫܒܩܝܢ
ܠܗ ܠܕܩܩܝܐ ܕܓܢܒܬ ܗܘܢ ܘܩܪܝܐ
ܠܗܘܢ ܒܢܟܠܐ. ܘܠܐ ܫܡܥܝܢ ܠܗ.

Perdices ova non ſua fovent, donec pullos excludant, quos tamen invitæ veris Matribus mox reddere cogantur; ad Matrem quippe nati revolant, nec ſi aliena avis, quæ furata eſt, illorum reditum ſollicitet, poſthac vocantem attendunt, etiamſi illa ſuam ſolitudinem ægre ferens, abeuntes fraudulenter inclamitet. Quiqui Patrum veterum ſcripta refigunt, furantur, interpolant, lacerant, indeque præſidia ſuis erroribus, ac teſtimonia quærunt, adſcribere hoc debebunt exemplum ſibi.

Cæterum ſi quæ hactenus à nobis diſputata ſunt, vera ac certa non ſunt, ſique documenta ac teſtimonia, quæ produximus, non ſunt firmiſſima, omnique exceptione majora, Kohlius proferat meliora. At nulla oratio, ut bene Tullius, evidentiâ illuſtrior eſſe poteſt. Quamobrem non ex falſo ſuſpicabamur ab ipſo exordio hujus Diſceptationis aliquam in hoc negotio fraudem; incredibile quippe videbatur, Magnum Ephræmum à communi Univerſalis Eccleſiæ ſenſu, conſtantique traditione ſuorum diſceſſiſſe: torſitque nos, fateor, velut in trivio, deprehenſos occulta veritas, donec, abſoluta totius cauſæ diſquiſitione, manifeſte patuit, nec Ephræmum, nec Damaſcenum, nec Arſenium extra definitos Orbes vagari, ſed ubique ſuos conſervare progreſſus, & regreſſus conſtantes & ratos. Fallimur, ſi Stellas errare putamus; etſi imperitum vulgus, cum admirabiles illarum meatus minime aſſequeretur, *errantes* credidit, & nuncupavit.

DE

DE EODEM AUGUSTISSIMO
EUCHARISTIAE
SACRAMENTO
ANTIRRHETICON ALTERUM
ADVERSUS R. P.
LE BRUNUM, ET EUSEBIUM RENAUDOTIUM

In quo contra utriuſque Hypotheſim aſſeritur S. Ephræmi, ejuſque Diſcipulorum de Forma hujus Sacramenti vera & certa doctrina, & Syrorum Anaphoræ cum eodem S. Doctore, & communi Theologorum definitione conciliantur.

PRAEFATIO.

HACTENUS cum Auctore Heterodoxo diſputavimus de materiâ Sacroſanctæ Euchariſtiæ, quò S. Ephræmum ab Impanatorum errore fuiſſe remotiſſimum ſtatueremus; nunc de illius forma agendum erit adverſus duos noſtræ Communionis Scriptores, atque demonſtrandum, nec S. Ephræmum, neque ejus Diſcipulos in hac parte à communi Theologorum ſenſu diſſidere; ſapienter quidem & admodum conſiderate Adverſarius uterque antiquarum Eccleſiarum traditionem ſibi utilem fore præſumſit, ad prævertendam impiæ novitatis ſuſpicionem. Nec enim aliunde, ut ample
Lib. de Præter. & adv. Herm. & magnifice diſputat Tertullianus, illam dogmatis ac doctrinæ velut canitiem acceſſere licet, homini cuilibet Chriſtiano
Plat. in Tim. venerabilem, ipſiſque Ethnicis in ſumma auctoritatis arce locatam: Nec nos interpoſitam ad antiquiſſimas, & ab Apoſtolis fundatas Eccleſias appellationem aſpernamur; magnam illarum teſtimonio fidem in re præſertim Sacramentaria tribuerunt Viri ſacræ doctrinæ conſultiſſimi, & ambo Theologiæ lumina, S. Thomas in quæſt. diſt. 3. art. 2. q. 2. reſp. ad primum, & Scotus in 4. diſt. 3. q. 2., nec ullus hactenus inventus eſt alicujus nominis Theologus, qui illis in hac parte refragari ſit auſus: Theologorum judicium probavere Concilia OEcumenica tria; Lateranenſe Tertium, Lugdunenſe ſecundum, & Florentinum: Summi Pontifices Duodecim. Leo IX., Cœleſtinus III., Innocentius III., Innocentius IV., Alexander IV., Gregorius X., Eugenius IV., Leo X., Clemens VII., Clemens VIII., Paulus V., & Urbanus VIII. At quoniam univerſalis, & conſtans Eccleſiarum uſus tantæ apud omnes Sapientes auctoritatis eſt, vigilantiſſime excubandum, ne quod plerumque in magnis Auctoribus accidere videmus, aut communis conſuetudinis ſpecie privatorum hominum error larvatus incedat; aut ipſi privati homines ſuis opinationibus antiquarum Eccleſiarum generalem uſum, ſpecioſiſſimam nempe perſonam inducant; dum publicæ fidei inſtrumenta, quæ in Ritualibus libris continentur, aut mutilata proferunt, aut perverſis interpretationibus ad ſua commenta traducunt; ſic enim pacis, & veritatis,

quam tantopere diligendam Apoſtolus præcipit, firmamenta, in diſſenſionis & erroris ſemina transformantur, & Eccleſiaſticæ antiquitatis depoſita in temerariæ novitatis præſidia convertuntur.

Ne vero aut vana, aut quod Græci ajunt ὑπὲρ τὰ τροϊκὰ a me cani putes, nuperrime anno 1691. quæſtio emerſit de valore Syriacarum Ordinationum, eaque controverſia ingenti animorum contentione utrinque agitata eſt in Sacra Congregatione Epiſcoporum, & Regularium. Multorum hominum periculo, & anxiis, plurimorum annorum curis, ſtetit demum Syris victoria. Cauſam obſtinatiſſimæ liti dedit Joannes Morinus vulgatis Syriacarum Ordinationum Codicibus, ex dimidia parte truncatis, & horrendam in ſpeciem deformatis. Creditum fuit, quatuor ab hinc ſeculis a magnis Theologis, Græcos deprecativo, ſeu imperativo modo, præter omnium Eccleſiarum morem Baptiſmi formulam efferre; quod ſola Interpretum imperitia ſupponere facile potuit eo temporis, quo Græcorum mores atque ſermo quam pauciſſimis innotuerant; nam indicativo modo eam formam efferri evidenter demonſtratur, collatione facta Græcorum Codicum inter ſe, & cum Ritualibus libris omnium Chriſtianarum gentium Orientis, nec in Bulla Eugenii ea forma Græcis attribuitur. Deerat, qui de auguſtiſſimo Euchariſtiæ Sacramento aliquid ſimile promeret; prodiere nobis paucis ab hinc annis Theologi quidam cæterà non indocti, qui hanc velut uni ſibi decretam provinciam occupare conſtituerunt, & quando exhauſto ab aliis Græcorum penario nihil ex ea parte ad componendum novæ opinioni fucum in promtu erat, ad Syrorum aliorumque Orientalium officinas itum eſt, utpote Latinis hactenus intactas, inexploratas, & ignotas, inde extracta collectaque quotquot ſors obtulit monumenta, in illam conflantur theſim, ut diſcamus, quod hactenus Catholici omnes ignoravimus, in auguſtiſſimo novæ legis Sacrificio admirabilem elementorum tranſmutationem à verbis Chriſti inchoari dumtaxat, illis enunciatis non ſtatim, ut hactenus conſtantiſſime credimus, Corpus Chriſti ſub ſpeciebus Panis, & Vini adeſſe, neque *hanc ſemper in Eccleſia Dei fuiſſe fidem*, ut loquitur Tridentina Synodus: *Trid. ſeſſ. 13 cap. 1.* Miraculorum à Chriſto factorum maximum ejuſdem verbis, ut in Cœna, ſic in Altari effici, & perfectiſſime conſummari; ſed adhuc Sacerdotis precibus egere; illis nempe precibus, quibus poſt octo orationes, partim à Sacerdote, partim à Miniſtrante Diacono, & adſtante populo dicendas, Sacerdos Spiritus Sancti allapſum implorat; Conſecratricis itaque formulæ ſubſtantiam Dominicis verbis, & invocatione Spiritus Sancti componi; aliunde ergo, quam à Chriſti actione, atque inſtitutione, nam unam eandemque fuiſſe Tridentinum docet, petendam eſſe noſtri Sacrificii formam: alio modo Chriſtum conſecraſſe, atque alio nos conſecrare juſſiſſe, quum dixit: *Hoc facite*.

Jam ſi doctrinam novam eſſe objicias, antiquiſſimam illam eſſe, & cunabulis Eccleſiæ coævam audies, ſi ſingularem, imo vero omnibus Orientalibus Eccleſiis communem non modo Græcis, ſed Syris, Ægyptiis, Armenis, & Indis; ſi dictorum teſtes petas, omnium Græcorum, Syrorum, Armenorum, Coptorumq; Doctorum teſtimonia citantur: ſi cauſæ inſtrumenta, omnes Anaphoræ, Liturgiæ, & Diaconici miniſterii codices proferuntur.

Porro hæc temere & falsò Orientalibus afficta, quantam univerſo Fidelium Cœtui perniciem parant? Quum enim tutiſſima via perveniendi ad Apoſtolicos Chriſtianæ doctrinæ fontes ſit Eccleſiarum, quas Apoſtoli fundaverunt, perpetua traditio, in quale quantumque diſcrimen Catholica res adducitur, ſi ſemel, quod avertat Deus, aquæductus illi, per quos ad nos uſque ſaluberrimæ illius doctrinæ rivi pervenerunt, obſtruantur; ſive quod perniciem certiſſimam afferet, ſtagnantibus circum aquis clanculum immiſſis adulterentur; id vero tunc contingere neceſſum eſt, quando ut mox dicere aggreſſus ſum, vel privatorum hominum opinationes tan-

quam

quam Eccleſiarum, in quibus vixerunt, ſcripſeruntque, traditiones referuntur; vel quæ publicis documentis obſcurè dureve protulerunt ipſæ Eccleſiæ, in ſuffragium erroris trahuntur; pauci enim ſunt, qui ſubdolæ machinationis opidò magnificum apparatum diſturbare, qui larvam præſtigiatrici doctrinæ detrahere, qui diſſimulationis integumenta evolvere valeant. Promiſcuum Fidelium vulgus quum antiquiſſimas Eccleſias in eam theſim conſpirare audit, aut commentum inane credet Eccleſiaſticam traditionem, & illam poſitionem continuo explodet, aut iſtam amplectetur; & inde concludet, Concilia, & Patres adverſus Apoſtolicas traditiones pugnare, nec eam opinionem à Theologis, a Conciliis damnari potuiſſe, quin tantum dedecus in ipſas vetuſtiſſimas Eccleſias, & Sanctiſſimos Patres earum legum, vel rituum inventores reflueret. Nugari me putas? Relege quæ pagina 42. Renaudotius in ſuis obſervationibus ad Anaphoram Sancti Jacobi ſcribit; nunc Theologos quoſdam Eccleſiaſticæ Antiquitatis imperitos; nunc obſcuros quoſdam Maronitas Miſſalis Chaldaici Editores carpens. Sed quum contrariam doctrinam de Conſecrationis forma Theologi omnes, omnes Patres, duo item Concilia OEcumenica tradant; quumque Miſſale Chaldaicum in oculis Summi Pontificis in Urbe editum ſit, quis non advertit inſidioſam orationem eo pertinere, ut Apoſtolicæ Sedis judicium, Theologorum, & Patrum atque Conciliorum decreta, quod palam oppugnare non auſit, oblique carpat, atque cavilletur, ut paucorum Orientalium errorem tueatur?

Quod ſi, mutata velificatione Eccleſiarum Orientalium communem traditionem, quam Eccleſiæ Romanæ adverſantem falſo credis, deſeras ac velut veritati Catholicæ infeſtam fugias, ipſam, ad quam profugis, Romanam Eccleſiam, ipſamque Catholicam veritatem pene exarmaſti, nudamque Sacramentariorum telis objeciſti.

Nam etſi multa habeat Eccleſia Chriſti armamentaria, in quibus mille pendent clypei omnis armatura fortium; attamen vel invitis fatendum eſt, nihil eſſe, quod vulgo hominum tantam præſeferat ſpeciem, quam Populorum & Gentium conſenſum publicis tabulis expreſſum, quæ ſunt publica Eccleſiarum inſtrumenta, ritus ſolennes, ſtataſque ante omnem hominum memoriam ceremonias continentia. Pudet nimirum ipſam, ut ita dicam, impudentiam tot ſeculorum & Gentium teſtimonio obluctari; pudet putreſcentia vitiis tempora Apoſtolicæ Antiquitatis canos pedibus ſubmittere; nec multi ſunt, qui eſſe, bene pauci, qui videri velint, qualem deſcribit Neſtorium Vincentius Lirinenſis cap. 16., Abailardum Sanctus Bernardus ep. 190., Paulum Samoſatenum Euſebius lib. 7. cap. 11. omnium mortalium contemtores. Immanem Lutheri impudentiam ipſi Lutherani erubuere, ſcribentis lib. contra Regem Angliæ. *Ego adverſus dicta Patrum, & Angelorum pono Evangelium*, (ſed ſuo modo explicatum, ſic ille ſuos libros vocat.) *Hic ſto, hic ſedeo, hic maneo, hic glorior, hic triumpho, hic inſulto Papiſtis, Thomiſtis, Henriciſtis, Sophiſtis, & omnibus dictis hominum quantumlibet Sanctorum*. Econtra ejus Sectarii Centuriatores quotquot veterum Eccleſiarum, aut Patrum teſtimonia *paulo involutius edita, quæque pro ſui obſcuritate dogmati congruebant corraſerunt, ut illud, quod proferebant, nec primi, nec ſoli ſentire viderentur*. *Pacianus.* *Vincentius Lirinen.*

Calvinus etſi antiquos Patres frequentiſsime in hac, vel illa parte lapſos eſſe, aut nimis aſpere ac dure locutos aſſerat, nihilominus qui in ejuſdem verba jurarunt Calviniſtæ, Eccleſias Orientales conſulendas eſſe putarunt, & ab illis ſe rejectos fuiſſe maxime doluerunt. *Vid. Stan. Socolvium inCenſ. Eccl. Orient.*

Quapropter eos male de Eccleſia mereri, dicendi ſunt, & Hæreticis ſuam quodammodo operam commodare, qui eam, quam iſti vehementer optavere, Orientalium ab Eccleſia Romana diſſenſionem comminiſcuntur; quando econtra, ſi tamen Catholicæ Fidei, & veritati conſultum

fultum velint, ſummum utriuſque Eccleſiæ conſenſum, qualem reverâ eſſe neceſſum eſt, invenire atque demonſtrare tenentur. Nihil enim magis in votis habent Novatores, quam antiquas Eccleſias videre adverſis, ut ita dicam, haſtis, incurrere, Græcas, Syriacas, atque Ægyptiacas Gentes cum Latina committi. Qua in parte Renaudotius ſibi minus conſtare obſervo, & Adverſariis Calviniſtis, quos in toto illo Opere Anaphorarum Orientalium Eccleſiarum teſtimonio confutare intendit, arma quodammodo miniſtraſſe, quibus tantæ auctoritatis vim infringant, aut quod illis multo optatius accideret, Catholicos Artolatras eſſe ex illo ipſo Orientalium teſtimonio revincant. Scopus certe Operis fuit, quem Auctor paſſim inculcat, Chriſti realem in Sacramento præſentiam contra Calviniſtas aſſerere; idque ex Orientalium Eccleſiarum traditione ſe probaturum ſpondet; hunc teſtem Novatores facile repellent ordinariâ juris exceptione: *Teſtis in parte falſus, in totum reputatur falſus*. Farinac. de Teſtibus q. 67. num. 150, Soccinus Junior libr. 2. conſ. 41. num. 13. & ſeqq. mendacem, & falſam eſſe Orientalium traditionem reponent; idque ex Catholicorum Theologorum decretis evincere facile erit docentium, ad formalem Conſecrationem elementorum nullas requiri Sacerdotum preces, eandam Chriſti verbis ſufficientiſſime perfectiſſimeque conſummari. Hìc inſtabunt Novatores, in omnibus ergo communi Orientalium Eccleſiarum traditioni, aut in nullo deferendum; non primum, ergo alterum tenendum eſſe pronunciabunt. Quod ſi non hoc, ſed illud contra reponas eſſe dicendum, continuo inferent: quandoquidem preces, quibus Sancti Spiritus allapſus petitur ad Conſecrationem elementorum requiri omnes Orientis Eccleſiæ affirmant, cedo, recita ex Miſſali Romano hujuſmodi preces. Nullam ergo Catholicis eſſe Conſecrationis formam concludent, nullam elementorum tranſmutationem. Commentum ergo dicent realem Chriſti in Sacramento præſentiam, quam non niſi poſt Conſecrationem ſub ſpeciebus adeſſe credunt Catholici.

Quæ quum ita ſint non video, qua alia arte perniencioſiſſimæ hujus machinationis apparatus ſubverti poſſit, quam ſi demonſtravero, a nuperis Theologis ſuppoſitam de formâ Conſecrationis doctrinam, nunquam ab Eccleſiis Orientalibus traditam, nunquam approbatam, nihil pro illa colligi poſſe, aut ex Patrum Orientalium ſcriptis, aut ex publicis illarum Gentium ſacris inſtrumentis, Liturgiis, Anaphoris, atque Sacramentariis. Ego vero ex iis fontibus uberrime atque luculenter oſtendam, ab illo errore Eccleſias Orientis quam longiſſime abeſſe; falli proinde eos, qui cum Nicolao Cabaſila, Marco Epheſio, atque obſcuris quibuſdam Jacobitis, & Melchitis per ſummam calumniam illis hujuſmodi crimen affinxerunt; ſic prorſus, ut mirum videatur, extitiſſe aliquem profeſſione Catholicum, qui fulguritam opinionem, & ex recenti duorum Generalium Conciliorum anathemate, ut ita dicam, adhuc fumantem inſtaurare denuo & tueri conetur.

Diſputationis noſtræ hæc methodus eſto. Primùm Eccleſiæ Catholicæ doctrinam proponemus. Secundo P. le Bruni & Euſebii Renaudotii illi doctrinæ oppoſita hypotheſis, deſcriptis ſumma cum fide textibus, exponenda erit. Tertio præcipua opinionis fundamenta evertenda, ut quæcumque pro illa, vel ex Theologis Syris, vel ex Anaphoris, aliiſque Eccleſiaſticis Codicibus allegantur, infirma, inutilia, atque frivola eſſe demonſtremus. Ita demum veram Syrorum de præſenti Controverſia ſententiam ex iiſdem fontibus, ex quibus ſuam ſe hypotheſim hauſiſſe putarunt Renaudotius, & P. le Brunus, proferemus.

CAPUT PRIMUM.

NOlim actum agere, & prolixam R. P. le Bruni de Sacroſanctæ Euchariſtiæ forma diſſertationem per ſingula capita examinare, quum id plene cumulateque

teque præſtiterit magna cum ingenii, & doctrinæ laude P. Bugeantius Societatis noſtræ Theologus, quare de textu Sancti Ephræmi pauca ſubjiciam, (id enim inſtituti operis mei ratio ſolummodo poſtulat) quem Diſſertationis Author ſuæ hypotheſis patronum nactum ſe eſſe exiſtimavit. Sancti Doctoris verba producit ex
Tom. 1. ejuſdem ſermone primo juxta Voſſii ex editione Græca interpretationem. *Sacerdotium audacter a terra ſurſum in Cœlum volitans, aſcendit ad Deum, miſericordiam & indulgentiam a rege miſericorde poſtulans, ut Spiritus Sanctus pariter deſcendat, & ſanctificentur dona in terris propoſita.* Credidit nimirum Adverſarius, S. Ephræmum hic in mente habuiſſe illas preces, in quibus poſt verba Chriſti Sacerdos Græcus Spiritum Sanctum ſuper propoſita allabi poſtulat; indeque arguit, S. Doctorem ſenſiſſe hominis precibus fieri elementorum tranſmutationem, miraculorum a Chriſto Factorum maximum. Sic S. Ephræmum, quem Kohlius modo Lutheranum facere contendebat, hic Photianum le Brunus facit.

Ego vero non miror, hominem in Syria hoſpitem Syrorum Orgia ignoraſſe; ignoravit plane eas, quas perpetuo urget preces, & quas ipſe in Græcorum Liturgiis legebat, S. Ephræmi ætate Syris fuiſſe penitus ignotas, eaſdemque in eorum Anaphoras longe poſt S. Doctoris tempora a vicinis Græcorum Eccleſiis fuiſſe traductas, quemadmodum hujus generis pleraque alia, ſeu officia, ſeu ceremonias, ſeu ritus. Non eſt quod quiſquam de hac re ambigat, ipſa vocabula prædictis precibus inſerta ex Græco ſermone manifeſte derivata, Græcam earundem originem teſtantur. Notabile eſt, quod in ipſis occurrit vocabulum ܢܚܘܐ, quod etſi Græco ἀποδεικνύειν quadamtenus reſpondeat, ejuſdem certe notionem huic loco congruentem minime reddit; nec enim habet, ſed nec Interpreti ex proprio aliud ſuppetebat verbum, quod Græcum perfecte exprimeret; quamobrem neque mirum ſit, ſi Miſſales Codices Ephræmo etiam recentiores illas preces nullibi repræſentant. Proſtant in Bibliothecis Romanis, & Pariſienſibus exemplaria; teſtis oculatus id affirmat Renaudotius Orientalium Rituum, ut quis alius, peritiſſimus.

Præterea quum S. Doctoris Diſcipuli, Sanctus Jacobus Sarugenſis, S. Maruthas, Joannes Darenſis, S. Joannes Maro, aliique magni nominis Syri, quorum textus infra dabimus, aſſerunt, verbis Chriſti perfecte confici hoc Sacramentum, atque inſuper Apoſtolos ab illo audiſſe: *Sic facitote, donec veniam*; iſta plane non ex proprio ſenſu loquuntur, adeo ut ineptus ſit, qui contendat, pios & ſapientiſſimos Diſcipulos ab illius doctrina in re graviſſima exorbitaſſe, quem Magiſtrum, imo ſuæ Gentis Prophetam pleno ore prædicabant. Theodorus Beza ſcribit: *Quis ſano homini perſuaſerit aliter docuiſſe Auguſtinum de Trinitate, quam Africanas Eccleſias; & iſtas rurſus aliter, quam Catholicus ſenſus ferret, ſenſiſſe?* Quod de S. Auguſtino Theodorus veriſſime dicit, de Sancto Ephræmo, ejuſque Diſcipulis dictum accipito. Senſit ergo S. Ephræmus Chriſti verbis, non hominis precibus Myſterium noſtræ refectionis conſummari.

Arbitror P. le Brunum extra perjocham, quam laudat, nullam aliam ſuæ hypotheſi utilem apud eundem reperiſſe; nec enim in Operibus S. Doctoris hactenus editis occurrebat; quid ſi legiſſet in loco ſupracit. & lib. adv. Hæres. ab eodem affirmari, Spiritus Sancti allapſum huic Sacramento plane eſſe neceſſarium: quid ſi licuiſſet evolvere divina officia Syrorum a S. Ephræmo magna ex parte compoſita, in quibus frequentiſſime Spiritus Sancti deſcenſu omnia noſtra Myſteria conſecrari dicuntur?

Atvero ut optime obſervat, & plane, invicteque demonſtrat noſter Bugeantius, vel etiam ſi ſexcentos hujus notæ textus undevis collectos in unum conglobaret, ludit operam, & ſcopulos verberat. Nec enim lis eſt, utrum virtus Spiritus Sancti, cui omnia opera ad noſtram ſanctificationem pertinentia, a Patribus ac

Theologis communiter attribuuntur, ad perficiendum Myſterium omnis ſanctitatis fontem concurrat: quiſnam iſtud controvertat, niſi qui omnium Sacramentorum maximum nihil magnum, nihil ſacrum habere putat? Quod ergo omnes Theologi negant, eſt, quod Adverſarius aſſerit, Spiritus Sancti allapſum, indeque conſequentem elementorum transmutationem Sacerdotis precationi eſſe inſeparabiliter illigatam, adeo ut, eâ ſuppreſsâ, elementa immutata perſeverent. Hoc eſt, quod Sanctus Ephræmus nunquam dixit, nec attentâ ſui temporis conſuetudine dicere potuit; vel unquam Eccleſia Catholica docuit.

Cætera vero, quæ P. le Brunus in ſua Diſſertatione nobis opponit, prudens prætereo, quod videlicet ipſi cum Renaudotio communia ſint; quocum in ſequentibus mihi diſceptatio futura eſt.

CAPUT II.

Præmittitur Catholicæ Eccleſiæ de Forma Conſecrationis doctrina.

Sess. ult. REm diſertiſſime definivit Concilium Florentinum, ubi primum in Occidente illa controverſia in Generali Synodo diſceptata fuit. *Forma hujus Sacramenti ſunt verba Salvatoris, quibus hoc confecit.* Dictum fuerat in Concilio Pontifici Eugenio, Græcos tenere formam Sacramenti Euchariſtiæ non conſiſtere tantum in verbis Chriſti, ſed etiam in certis precibus, quibus in Liturgia Spiritus Sanctus invocatur. Unde quum in collationibus duarum Nationum ſuper puncto fermenti & azymi habitis, Turrecremata pro Latinis, & uſu Panis Azymi diſſereret, ſimul etiam oſtendit, non hominum orationibus, ſed Chriſti verbis Sacramentum perfici, Panemque in Corpus mutari. Huic Diſſertationi Græci non tantum non contradixerunt, ſed inſuper quum Turrecremata, & Latini vellent, ut Decreto Unionis hæc veritas infereretur, Metropolitanus Niceæ contra proteſtans, dixit, eandem eſſe de efficacia verborum Chriſti Græcorum fidem; & proinde nihil de hac re inſerendum Decreto; ceſſurum enim hoc in ignominiam Græcorum. Verum quum Pontifex conſentire nollet, niſi ſub conditione, ut Græci publice conteſtarentur, ſe in hac fide circa formam conſentire cum Latinis. In altero conſeſſu Beſſarion Metropolitanus Niceæ nomine totius Eccleſiæ Græcæ conteſtatus eſt, ſe *didiciſſe à Patribus ſuis, a Sancto præcipue Chryſoſtomo ſola virtute verborum Chriſti Panem in Corpus, & Vinum in Sanguinem mutari, iiſque ſolis admirandam iſtam mutationem, & tranſubſtantiationem adſcribendam eſſe. Atque hoc ſemper crediſſe, & in æternum credituros eſſe.* His auditis Pontifex in Decreto quidem Unionis nihil de hoc articulo dicendum judicavit. Petentibus tamen poſt hæc Armenis Fidei inſtructionem, definitionem ſupra allatam de Forma Conſecrationis tradidit.

Concilium Tridentinum ſeſſ. 23. cap. 3. præcedenti definitioni inhærens, docet: *Semper hæc fides in Eccleſia Dei fuit, ſtatim poſt Conſecrationem verum Domini Noſtri Corpus, verumque ejus Sanguinem ſub Panis, & Vini ſpecie una cum ipſius Anima & Divinitate exiſtere.* Hoc ante Invocationem Spiritus Sancti fieri docuerat Florentinum, negabat Marcus Epheſinus, negant hodie plerique Græci; contra opponit Tridentinum perpetuam Eccleſiæ traditionem, & id fide divina credendum proponit.

Conciliis Theologi, ut par eſt, ſubſcribunt. Suarez in 3. p. diſp. 58. ſect. 3. *Verba ſufficientia, & neceſſaria ad hoc Sacramentum conficiendum ſunt illa, quibus Chriſtus illud confecit. Eſt de fide.*

Vaſquez diſp. 197. cap. 3. *Catholica tamen ſententia eſt, verbis illis: Hoc eſt Corpus meum, & Hic eſt Calix &c. abſque ulla alia oratione perfici Conſecrationem Panis, & Vini: quam ſane ſententiam primo confirmat, oppoſitumque Græcorum errorem damnat conſtans Eccleſiæ Latinæ traditio.*

Cardinalis Brancatus tom. 1. in 4. diſp. 19.

diſp. 19. art. 1. *Quæ ex dictis Liturgiis adducuntur, exiſtimanda ſunt ante Conſecrationem dicta; vel eis non fuiſſe uſos Apoſtolos, aut Patres; vel tandem per ea non peti præſentiam Corporis & Sanguinis ſub ſpeciebus, ſed effectus talium Sacramentorum in recipientibus; & ſi aliter putent Græci intelligendum, quaſi immediate poſt verbum illud* Meum *non fiat præſens Corpus Chriſti; ſed hoc accidat poſt illas orationes: nunc pro tunc rejicio Græcos, tanquam Decreto Florentini Concilii adverſantes.*

Stanislaus Socolovius nobilis Theologus Polonus in Notis ad Caput X. Cenſuræ Eccleſiæ Orientalis, ait. *Si qui autem ſunt, qui ita ſentiunt, ut non ipſis verbis Domini, ſed orationibus, & poſtulationibus quibuſdam hoc tale Myſterium confici exiſtiment; vel ſaltem verbis illis præpotentibus Chriſti Dei Optimi Maximi orationes ac poſtulationes cooperari, ac aliud virium & poteſtatis addere: hi cum Omnipotentis Verbi Dei detrahant poteſtati, pluſque humanæ devotioni, quam divinæ virtuti tribuant, hominemque Deo anteferant, non tantum vehementer errant, ſed etiam gravi impietate & blaſphemia ſeſe obligant, in qua ſententia Marcus ille Epheſius fuiſſe videtur pertinaciæ, & ambitionis novæ Græciæ unicus vindex, paris cauſæ ſimilis patronus.*

Iſambertus articulo quinto: *Noſtra propoſitio eſt, quod Conſecratio Euchariſtiæ non fit precibus Eccleſiæ.* Et infra ſubdit. *Quæres, an Concluſio noſtra ſit de fide? Reſpondetur, videri, unde Sanctеſius ait, Opinionem Catharini exiſtimantis, hoc Sacramentum perfici precibus Eccleſiæ ſapere hæreſim, & amplius patebit noſtra reſponſio ex dicendis articulo octavo.*

Cardinalis Bellarminus l. 4. cap. 12. *Eccleſia Catholica magno conſenſu docet, illa ſola verba ad Formam pertinere; ita enim habemus in Concilio Florentino in Inſtructione Armenorum, & in Catechiſmo Concilii Tridentini, & idem docent Theologi cum Magiſtro Sententiarum lib.4. diſt.8. & Jureconſulti apud Gratianum diſt. 2. de Conſecratione & ſuper Cap. Marthæ de Celebratione Miſſarum.*

Si qui autem à communi ſententia diſceſſere, nunquam tamen eo progreſſi ſunt, ut precibus verba Dominica ſubſequentibus vim ullam ad efficiendam elementorum tranſmutationem attribuere auſi ſint; Catharinus ſcilicet, aliique pauci, quos Chriſtophorus a Capite fontium in duplici Tractatu de neceſſaria correctione Theologiæ Scholaſticæ laudat & ſequitur. Duo dumtaxat Auctores inventi ſunt à Richardo Simone in uber. not. ad Apologiam Severi, Eraſmus & Caſſander, qui Cabaſilæ, aliorumque Photianorum hypotheſim ſuſtineri poſſe ſcripſerunt; quos etſi idem Richardus Sorbonicis Doctoribus doctrinâ pares facit, auctoritate tantum minores, ipſe tamen eorum, aut Catharini ſententiam approbare non audet, ſed ingenue fatetur, contrariam doctrinam communem Theologorum conſenſum habere, & Catharini opinionem velut temerariam ab illis accuſari. Quamobrem a Sacra Congregatione Indicis Catharini, & Chriſtophori de hac materia Tractatus meritò proſcripti fuerunt. Attamen Catharini longe tolerabilior videtur, quam Renaudotii, & le Bruni ſententia; illa enim precibus antecedentibus verba Chriſti, hæc ſubſequentibus, Conſecrationem adjudicat, ex illa nemo; ex hac Græci non pauci Catholicos eſſe Artolatras collegerunt, & hanc, non illam Summus Pontifex Eugenius, & reliqui Patres Latini in Concilio Florentino reprehendebant.

CAPUT III.

Præmiſſæ Doctrinæ contraria Renaudotii, & P. le Bruni hypotheſis exponitur.

Illum tamen errorem vocat Renaudotius, quem exſcribit, & ſequitur P. le Brunus, receptiſſimam omnibus Eccleſiis Orientalibus, Græcis, Syris, Chaldæis, Ægyptiis, veterum Patrum traditionem, & huic oppoſitam doctrinam, quorundam tantum Theologorum opinionem

Tom. 1. pag. 197. *Orationibus non omnem Conſecrationem tribuunt Orientales*. Et in Indice id explicat. *Invocatio Spiritus Sancti ſola Conſecrationem non perficit. Si autem accedant verba Chriſti Conſecrationem integram unà cum ipſa facit*; quod idem diſerte tradit pag. 91. *De momento Conſecrationis nulla unquam inter Orientales quæſtio fuit: Illam perfecte conſummatam exiſtimant, cum Invocatio pronunciata eſt*. Invocationem appellat preces ſubſequentes verba Chriſti, quibus Spiritus Sancti illapſus poſtulatur.

Iterum pag. 76. ſcribit. *Ex conſenſu omnium Eccleſiarum Orientalium, poſtquam à Sacerdote verba Chriſti pronunciata fuerunt, à Diacono proclamationes fieri tempore Conſecrationis inchoandæ, & conſummatæ per verba Chriſti, & Invocationem Spiritus Sancti*. Ubi manifeſte effectum Conſecrationis verbis Dominicis, & Invocationi Spiritus Sancti ſimul ἀκρίτως καὶ ἀδιαφόρως attribuit; quamobrem pag. 86. circa medium clare negat ad fidem pertinere, quod Catholici credunt ſolis verbis Chriſti Conſecrationem elementorum fieri, perfecteque conſummari, nec alias preces neceſſario ad eum effectum requiri. Et affirmat Cabaſilam, Marcum Epheſium, & alios Græcos, qui hanc doctrinam acriter impugnarunt, in hoc articulo traditionis veterum Patrum fuiſſe obſervantiſſimos. *Ipſi Græci ſi illos potius audiamus, quam illorum accuſatores, non tam Orthodoxam de verbis Conſecrationis doctrinam impugnabant; quam quorundam Theologorum Latinorum ſententias duas: una erat, quod ſolis iſtis verbis: Hoc eſt Corpus meum: Hic eſt Sanguis meus, Conſecratio ita perficeretur, ut à quocumque Sacerdote prolata, effectum haberent etiam extra Liturgiam. Altera, quod preces Eccleſiæ, quibus illa conſtat, piæ quidem forent, ſed nihil ad Conſecrationem conferrent. Hæc Græci traditionis, & auctoritatis veterum Patrum obſervantiſſimi admittere recuſabant*. Eadem fere repetit pag. 161.

Pagina vero 94. Non ſolum Græcos, ſed omnes abſolute Orientales erroris immunes in hac parte pronunciat. Allegatis itaque Patrum Græcorum, Concilii Florentini, & aliorum Theologorum de prædictæ Invocationis ſenſu verbis, ſubjungit. *Omnes ejus generis expoſitiones conſtantiſſime rejiciunt Orientales: itaque fruſtra adhibentur ad eos ab errore vindicandos, quo nequaquam teneri illos certis argumentis demonſtratur*. Præmiſerat autem Auctor, Orientales Theologos docere Invocationem Spiritus Sancti perficere & conſummare Conſecrationem; hic vero negat, hanc doctrinam eſſe erroneam. Conſequenter Tom. 1. pag. 248. *Ex antiquiſſima igitur Neſtorianorum traditione conſtat, illos in verbis Chriſti agnoviſſe vim præcipuam ad elementorum Conſecrationem. Orientales Invocationi virtutem maximam tribuunt*. Pag. 251. *Itaque in eo tantum omnes* (Orientales) *conſentiunt, quod Gabriel Penha paucis explicavit. Pronunciata ſcilicet Invocatione factam eſſe, & completam Conſecrationem Panis & Vini in Corpus, & Sanguinem Chriſti Domini*. Pag. 143. ſcribit: *Pugnent quantumlibet Græci cum Theologis Eccleſiaſticæ diſciplinæ parum peritis, modo cum veteri Eccleſia conſentiant, ſalva illorum doctrina eſt*. Theologos parum peritos Eccleſiaſticæ diſciplinæ, Scholaſticos intelligit; cum iſtis enim Græci pugnant; veterem autem Eccleſiam eam deſignat, quæ Invocationem Spiritus Sancti Dominicis verbis adjiciebat, quod Romana Eccleſia non fecit. Quis ergo ſit iſte cum Eccleſia veteri conſenſus, qui ſanæ doctrinæ regula Græcis eſſe debeat, aut poſſit, Auctor nobis aliquando definit, quum Doctores Catholicos negantes illam fuiſſe Sanctorum Patrum doctrinam ad Græcorum, Syrorumque Liturgias provocat, quas futilibus explicationibus ab Adverſariis circumventas fuiſſe dicit. Et primum Patres Græcos in Concilio Florentino congregatos adoritur, & aſſerit, illos verum ſuæ Liturgiæ ſenſum minime fuiſſe aſſecutos, Latiniſque ſeſſione ultima ejuſdem Concilii rogantibus, cur poſt Chriſti verba preces ad petendam elementorum Tranſmutationem

nem Orientales adderent? Negat veram, & quæ homini non imperito faceret ſatis attuliſſe reſponſionem, eam idcirco acriter impugnat poſt multa, ſcribens pag. 93. *Fruſtra*, ſcilicet, *oraret Eccleſia*, *ſi Spiritus Sancti adventus & illapſus ad ſolam piam & fructuoſam Myſteriorum ſuſceptionem referretur*; ut inde colligat, illas preces non ad ſolam Fidelium utilitatem, ſed etiam ad efficiendam elementorum tranſmutationem aſſumi.

Rurſus ut illis precibus contra Patres Græcos vim Formæ Conſecratoriæ aſſerat, addit: *Diſtinguitur quoque accurate in omnibus quotquot extant Invocationis Formulis adventus Spiritus Sancti in dona propoſita*, *& in eos*, *qui eadem ſuſcepturi ſunt*. Ubi manifeſte declarat, eas preces eſſe non modo utiles Fidelibus ad ſuſcipiendum effectum Sacramenti, ſed etiam ad ipſum Sacramentum conficiendum.

Inſtat & pag. 90. contra Græcos Patres Syros Theologos advocat, contenditque, ab illis Spiritus Sancti Invocationem in ſenſu proprio fuiſſe intellectam, inter alios Dionyſium Bar-Salibæum citat, quem pag. 414. inſignem Theologum appellat; ſenſum vero illarum precum genuinum & proprium ipſe exponit pag. 87., ubi explicans Diaconicam immediate ante Invocationem Spiritus Sancti recitandam, ſcribit: *Jubentur Chriſtiani*, *hortante Diacono*, *credere mox fieri tantum miraculum*, *quantum humana mente concipi nequit*, *nempe panis tranſubſtantiationem in Corpus Chriſti*. Si mox faciendum eſſe miraculum aſſeris, ergo credis non eſſe factum, conſequenter verba Chriſti dudum à Sacerdote prolata, niſi ſequantur preces, inefficacia & falſa eſſe. Et hæc quidem in illa Diaconica non habentur, ut ſuo loco inviciſſime demonſtrabitur, ſed a præoccupato Scholiaſte conficta, ut viam planiſſimam ad conciliandam prædictarum Liturgiarum cum Catholica doctrina ſententiam penitus occludat; nec enim illa, quæ primo loco in Invocatione ad tranſmutationem elementorum pertinere creduntur, futurum tempus reſpiciunt, ſed Sacrificii tempus, in quo nec futurum, nec præteritum diſtinguunt Liturgiarum Auctores, ut ipſe Renaudotius obſervat Tom. 1. pag. 251. quod prima ſpecie improbabile probabiliſſimum, imo certum ex aliis Sacramentis efficere ſuo loco conabimur; & ipſe collectionis Auctor fatetur pag. 250. primi tomi.

Negat tamen ille pag. 94. præter natam in ſua mente precum illarum expoſitionem aliam excogitari poſſe; Patrum vero Græcorum reſponſionem a Beſſarione, Arcudio, Perronio, Suarez, Delugo, aliiſque Theologis prolatam, *difficillimas objectiones parere*, *quas acutiſſima Dialectica refellere non poteſt*. Et addit: *Illius igitur orationis ſententiam diverſis interpretationibus*, *quarum nulla ſtare poteſt*, *circumvenire*, *Eccleſiam prodere eſt*, *ne quid recentiorum quorundam Theologia detrimenti capiat*. Hic iterum confirmat, quod ſupra aſſeruit Eccleſiæ doctrinam, quæ nullam vim Conſecratoriam in precibus illis agnovit unquam, ſed totam & integram Euchariſticæ Formæ ſubſtantiam ſine illis conſtare in duobus Conciliis Generalibus docuit, quorundam dumtaxat eſſe Theologorum opinionem.

CAPUT IV.

Prædictæ Hypotheſis Conſectaria, *& Scopus*.

Porro quæcumque fuerit Auctoris mens in his vulgandis, quæ ex ejus ſcriptis excerpta ſumma cum fide produxi; nec enim agitur nunc quid ille ſentiat, aut ſenſerit, ſed quam ſententiam præſeferant, & legentibus inſinuent ejus obſervationes, quarum veneno ſit parandum antitotum, mihi ſane nunquam perſuaderi potuit, hominem Catholicum Eccleſiæ doctrinam carpere voluiſſe, & omnes Fideles Artolatras eſſe affirmare, utpote qui ſymbola, nec dum perfectâ conſummatâque Conſecratione, in Corpus Chriſti tranſmutata adorent. Nec enim Romanæ Eccleſiæ illis precibus carentem ritum re-

prehendit unquam. Nihilominus hoc mihi ex certo judicio affirmari poſſe videtur, ea, quæ in locis citatis, & alibi ſparſim in hac ſecunda præſertim operis parte profert, anſam Fidelibus præbere dubitandi de valore tanti Sacramenti, dum ſuſpicantur aliquod in Miſſali Romano eſſentiale vitium, videntes in eo deſiderari preces illas, quibus Auctor Formam Conſecrationis conſtare, idque omnium fere Eccleſiarum, & Patrum, ac Theologorum auctoritate probari teſtatur.

In quo dupliciter ab Auctore peccatum exiſtimo, primo, quia revera illa traditio circa prædictarum precum efficaciam temere aſſeritur, quum nec omnibus Orientalibus communis ſit. Chaldæi enim Neſtoriani in primaria ſua Liturgia, quæ Apoſtolis inſcribitur, Spiritus Sancti Invocationem poſt Dominica verba non habent; Æthiopes habent quidem, ſed de elementorum tranſmutatione nihil in ea dicunt: Græci vero in Concilio Florentino illam ad Conſecrationem nihil conferre ſatis aperte profeſſi ſunt, & ſi qui inter Schiſmaticos Græcos eam traditionem Latinis opponere volunt, non modo ab aliis ſuæ Sectæ Scriptoribus improbantur, ſed ipſa populorum Orientalium, Græcorum, Neſtorianorum, atque Æthiopum contraria traditione refelluntur; adeo verum eſt, quod Patres Tridentini proteſtantur, *Semper hanc in Eccleſia Dei fuiſſe fidem*, *ſtatim poſt Conſecrationem*, quam per verba Chriſti fieri antea Florentini Patres docuerant, Corpus Chriſti ſub utraque ſpecie exiſtere.

Textus vero ab Auctore allegati, ſi recte expendantur, optime à Theologis Catholicis exponuntur, & cum communi Eccleſiæ doctrina conciliantur. Secundo quia etiamſi talem concederemus fuiſſe Syrorum, aut Græcorum circa illas preces ſententiam, & Auctor talem eſſe crederet, ipſum revereri par erat Eccleſiæ Univerſalis in duobus Conciliis Generalibus loquentis auctoritatem. Hinc enim grave Puſillis ſcandalum creatum iri ignorare non potuit exiſtimantibus, non modo eam traditionem vere exiſtere, ſed etiam veram eſſe, dum illam tanta Patrum, & Eccleſiarum conſenſione probatam, totque ſeculorum præſcriptione firmatam audiunt.

Neque vanum eſſe hunc timorem meum probat Græcorum quamplurimorum ex hoc capite natus lateque propagatus error in Moſcoviam uſque, quo paucis ab hinc annis delati quidam Monachi antiquum morem adorandi ſymbola ſtatim ab enunciatione Verborum Chriſti, ſuiſque Majoribus cum aliis Gentibus Græco ritui addictis communem, obliterare conati ſunt, nefas id eſſe prædicantes, *obtinueruntque*, inquit Papadopolus reſponſione quinta, ſectione quinta, *ab ignorante Popello nefas eſſe*, *dum verba Chriſti plane divina reſonant*, *ſacratum illum panem adorare*.

Prænot. Can.

Sub idem tempus, quo hæc in Moſcovia gerebantur, in Syria Cyrillus Melchitarum Patriarcha indicta generali collatione in Caſtro Becſajæ in Monte Libano, illum ipſum errorem publice defendere auſus eſt; latiuſque manaſſet peſtis, niſi Stephani Patriarchæ Maronitarum, qui in eo colloquio pro Catholicis aderat, ſapientia, & auctoritate utcumque repreſſa fuiſſet. Convicti enim Melchitæ cum nihil haberent, quod Adverſariis, ſalva Viri boni exiſtimatione, reponerent, manus dedere plerique; reliqui manifeſtæ veritati refragari palam non auſi, paulo poſt illam quæſtionem reſuſcitarunt, ut conſtat ex Photii Habdelnur Heglon, & Ptolemaidis Epiſcopi epiſtola dogmatica, quam infra producam, in ea diſertis verbis anathematizat eos, qui credunt Verbis Chriſti elementa tranſmutari, Conſecrationiſque effectum a precibus Sacerdotum pendere docet. Et quia Ptolomæenſes quidam, quos ibi nominat, Catholicam Fidem ab Euthymio Tyri & Sidonis Archiepiſcopo edocti, abſurdiſſimæ novitati reſiſtebant, multis conatur in ſuum errorem impellere, ſicut mihi nuperrime referebat Reverendiſſimus Dominus Seraphinus præfati Cyrilli ad Apoſtolicam Sedem tunc

tunc Legatus, qui, dum hæc ſcribo, ejuſdem Cathedram occupat. Ex quibus videre eſt, quam longe lateque error ille graſſetur, & invaleſcat in dies; unde uno, eoque breviſſimo ſaltu patet in apertam hæreſim ruina, ut, attento præſenti Romanæ Eccleſiæ ritu, realis præſentia Chriſti in Euchariſtia negetur: *Oppidò enim quam præceps ad aſſenſum humana mens & prompta priuſquam dijudicet, omneſque in partes exploret, vel propter hebetudinem imbecillitatemque ſuam, vel ob ipſius orationis ſubtilitatem ad exactum examen deficiens, temere ſeipſam falſis plerumque rationibus atque ſententiis dedere, quæ & errent ipſæ, & in errorem, quos invaſerint, impellant.*

S. Gregor. Neocæſ. in laudat. Origenis.

CAPUT V.

Paucorum in aliquam opinionem conſenſus Eccleſiaſticæ traditionis idoneus teſtis eſſe nequit, omnium Syrorum pro ſua Hypotheſi ab Euſebio, & P. le Bruno hactenus nuſquam probatus fuit. Quæcumque ab illis afferuntur teſtimonia, a Doctoribus Catholicis expreſſa, & depromta ſunt; communi proinde ſententiæ inepte opponuntur.

SI quis omnium populorum, & omnium ſeculorum traditiones, rituſque inter ſe conferat & componat, ſtatim animadvertet, ab omnibus, & omni tempore eos omnes obſervatos eſſe ritus, quorum Sacra Scriptura, & Antiqui Patres meminerunt: qui igitur extra Ritus Apoſtolicos omnibus Eccleſiis communes perpetuos & inviolatos vagatur, & materiam, aut formam alicujus Sacramenti in hac, vel illa particulari alicujus Eccleſiæ, aut temporis ceremonia agnoſcendam docet, ſi ex ſuo ſenſu loquitur, repellendus eſt ſtatim, velut pernicioſiſſimæ novitatis Auctor; ſi autem ex ſenſu hujus, vel illius Eccleſiæ, impoſitâ Accuſatoribus lege, factum probare debet, ni probet, ceu calumniator & falſarius plectendus; indigniſſimum enim flagitium eſt, à communi Univerſalis Eccleſiæ more diſcedere in re omnium graviſſima, quæ eſt Sacramentorum inſtituta à Chriſto Domino Forma, quod ſceleris non præſumitur, ſed probatur. Probent itaque nobis Euſebius, & P. le Brunus quod primo negandum eſt, omnes Syrorum Theologos in eam, quam Syrorum Eccleſiæ affingit, ſententiam iviſſe. Contrariam docent Joannes Darenſis, Joannes Maro, Jacobus Sarugenſis, Moſes Barcephas ſummi Syrorum Theologorum apices, doctiſſimi item Syriacorum Officiorum Auctores, ſinguli infra ſuo loco producendi; paucorum autem aſſertionem communis in Eccleſia traditionis idoneum eſſe teſtem ſi quis hactenus dixit, huic Vincentium Lirinenſem opponimus. *Quid ſi in ipſa vetuſtate duorum aut trium error deprehendatur? Curabimus omnino, ut paucorum inſcitiæ Univerſalis Concilii Decreta præponantur, quæ ſi deſint, collatas inter ſe majorum ſententias Lector conſulat eorum, qui diverſis licet temporibus & locis, in unius tamen Eccleſiæ Catholicæ communione ac fide permanentes, Magiſtri probabiles extiterunt, & quidquod non unus aut duo tantum, ſed omnes pariter uno eodemque conſenſu aperte, frequenter, perſeveranter tenuiſſe, ſcripſiſſe, docuiſſe cognoverit, id ſibi quoque intelligat abſque ulla dubitatione credendum.* Hæc Vincentius non minus caute, quam vere. Audin? Non duo tantum, ſed omnes pariter Doctores, uno eodemque conſenſu aperte, frequenter, perſeveranter tenentes, ſcribentes, docentes traditionis Eccleſiæ, in qua floruerunt, idoneos teſtes admitti; nemo enim quantumvis eruditus, & in argumento, quod tractat exercitatiſſimus non interdum hallucinatur, non alicubi cæcutit, non quandoque labitur. Secus, ſi rejectâ Vincentii regulâ, quod unus, aut alter Theologus in aliqua Eccleſia docuit, ipſi Eccleſiæ tribuendum eſt; Nullus erit error, nulla hæreſis, quæ traditionem alicujus Eccleſiæ obtendere non poſſit. Catharinus, & Chriſtophorus à capite fontium docuerunt, preces verbis Dominicis in Miſſali Romano præmiſſas,

miſſas, ad ſubſtantiam Formæ Euchariſticæ pertinere. Quid? Num inde continuo colliges, communem eſſe Eccleſiæ Romanæ traditionem, Sacerdotum precibus Euchariſtiæ Formam compleri?

Hic ergo manendum, ut Adverſarius communem pro ſua hypotheſi ſtare Patrum Syrorum conſenſum oſtendat; Nam (ut demus modo, quod gratis confictum poſtea demonſtrabimus) Dionyſium Bar-Salibæum, quem ille citat, à noſtris Theologis in hac parte diſſentire, infeſtum Latinis teſtem nobis objicit, ut ejuſdem ad Ignatium Epiſcopum Jeroſolymitanum Epiſtola convincit, & de Græcorum erroribus vehementer ſuſpectum; liberi enim, minimeque præoccupati hominis eſt veritatem loqui. Fallitur enimvero Renaudotius, dum Marcum Epheſium iſtius controverſiæ Architectum à nobis haberi affirmat, quum Marcum Nicolaus Cabaſilas præcipuus in hoc articulo Latinorum adverſarius ſeſquiſeculo præceſſerit. Errat rurſus, quum Syros Græcanici erroris contagione afflari nequaquam potuiſſe præſumit pag. 84. Græci enim non pauci per totam Syriam vagantur à Patriarchis Conſtantinopolitanis ad Eccleſias Melchitarum, ſeu Syrorum Græci ritus regendas, ex ipſo Græciæ meditullio miſſi. Ut demus, inquam, hæc dictaſſe Bar-Salibæum, an inde neceſſaria conſecutione deduces, illum ex communi traditione ſuæ Eccleſiæ locutum fuiſſe, quando & ipſe, ut Nicolaus Cabaſilas, Anaphorarum ambiguo ſenſu decipi potuerit? Quare ſicut paucorum Græcorum error Græcis obeſſe non debet, ita nec Syris Bar-Salibæi.

In Cod. Vat.

Suſpicor tamen Bar-Salibæum nec unquam cogitaſſe ea, quæ ſub ipſius nomine vulgavit Auctor Collectionis pag. 90. Sic enim habet. *Deprecatur quoque Sacerdos, ut mittatur Spiritus Sanctus ſuper Corpus, & Sanguinem*. Præſumit ergo elementa jam fuiſſe tranſmutata; nec talia fieri, ſed inveniri à Spiritu Sancto ad Sacerdotis preces hic allabente. Auctoris Syri mentem aperit ſequens comparatio, quum ſcribit: *Hic*, i. e. in Altari, *Spiritum Sanctum illabi, ſicut in Jordane illapſus eſt*. Atqui in Jordane Spiritus Sanctus illapſus eſt ſuper Dominum jam præſentem; ergo in ſenſu Bar-Salibæi Spiritus Sanctus non hic Chriſtum ſub ſpeciebus præſentem facit, ſed ipſum jam adeſſe oſtendit; ſicut Baſilius in Liturgia, & Anaphoræ Syriacæ quinque loquuntur, quibus concinit Liturgia Æthiopum T. 4. Bibl. PP., in qua Sacerdos Spiritus Sancti allapſum implorare ſe dicit ſuper Corpus, & Sanguinem Domini. Hoc modo intellectus Bar-Salibæus Renaudotio vindice non indiget, ne ſibi minus conſtare credatur, dum paulo ante exponens Dominica verba, ipſis elementorum tranſmutationem attribuit, ſcribens: *Tum Sacerdos ter Cruce Oblatam ſignat, cum dicit, gratias egit, quod etiam facit deinde ad Calicem, dicitque verba ipſa, quæ dixit Dominus Noſter in Cœnaculo, cum illud Myſterium perficeret, ut notum faciat, illum ipſum eſſe, qui fruges nunc in Altari poſitas ſanctificat per voluntatem Patris, & operationem Spiritus Sancti, per Sacerdotem, qui Cruces format; nec enim qui miniſtrat, ſed qui invocatur, ipſe eſt, qui ſanctificat*. Quæ ad verbum ex Chryſoſtomo, homilia de proditione Judæ expreſſa ſunt, ſic enim habet. *Adeſt nunc quoque Chriſtus, qui illam menſam facit, ille ipſe nunc etiam ornat, non enim eſt homo, qui hæc munera facit Corpus & Sanguinem Chriſti, ſed qui crucifixus eſt pro nobis Chriſtus: figuram quidem adimplens, adſtat Sacerdos illa verba pronuncians, poteſtas vero & gratia tota Chriſti eſt. Hoc eſt Corpus meum, ait, hoc verbum propoſita tranſmutat*. Continentque communem Eccleſiæ Catholicæ doctrinam, quam S. Auguſtinus mox citandus non uno in loco explicavit, & Græci in Concilio Florentino ſe hauſiſſe à Chryſoſtomo profeſſi ſunt. Renaudotio laqueum fecere illa Bar-Salibæi verba: *Per operationem Spiritus Sancti*, ut ad perfectam elementorum tranſmutationem Spiritus Sancti Invocationem requiri crederet, idque indicare videbatur illa clauſula. *Nec enim qui miniſtrat, ſed qui invocatur, ipſe eſt*,

eſt, *qui ſanctificat*. Nimirum ſi Renaudotio credimus, quando S. Auguſtinus l. 3. de Trinitate cap. 4. dicit: *Non ſanctificatur, ut ſit tam magnum Sacramentum, niſi operante inviſibiliter Spiritu Dei*. Quando Paſchaſius l. de Corp. Dom. Cap. 12. ſcribit: *Virtute Spiritus Sancti per verbum Chriſti fit Sanguis Domini*: quando cum S. Juſtino Apol. 2. Patres communis ſententiæ teſtes abſolute Sacerdotum precibus tranſubſtantiationem elementorum adſcribunt, Conſecrationem quidem per verba Chriſti inchoari, conſummari vero per Invocationem Spiritus Sancti crediderunt; quod tamen affirmare non audent Adverſarii, etſi omnia ſurſum, deorſumve miſceant, ut communem Theologorum ſententiam oppugnent.

Nullus enim unquam Latinus, Græcus, Syrus, aut cujuſvis generis rituſve Theologus aſſeruit ante Invocationem Spiritus Sancti elementa in Corpus Chriſti tranſmutari, quod Latini aſſerunt, & cum ipſis Bar-Salibæus, quin ſimul docuerit, Invocationem illam non eſſe cauſam prædictæ tranſmutationis. Quid enim actum ageret? Ubi caute notandum eſt, aliud eſſe, docere Conſecrationis Formulam precibus Sacerdotum conſtare, quod ſoli Hæretici docuerunt, atque longe aliud eſſe affirmare, fas eſſe poſt Conſecrationem verbis Chriſti peractam, adhuc orare, ut illa fiat. Quod Orientales Scriptores & facto docuerunt, & docent, docueruntque etiam Eccleſiæ Occidentales, ut ex eorum Sacramentariis, & Miſſalibus manifeſtum eſt. Ratum ergo certumque eſto, nihil in allegatis à Collectore Bar-Salibæi textibus notari poſſe, quod Cabaſilæ doctrinæ ſuffragetur, quodve à Patribus Latinis uſurpatum non fuerit, qui tamen ipſo Adverſariorum teſtimonio à Cabaſilianorum hypotheſi longiſſime abſunt.

Et ſane mirum eſſet, Bar-Salibæum in Patrum doctrina Chryſoſtomi præſertim & Damaſceni minime hoſpitem, ut ejus in novum, & vetus Teſtamentum Commentaria produnt, in re graviſſima eorum ſententiam aut deſeruiſſe, aut hoc ipſum, quod deſereret, diſſimulaſſe; ſed adhuc eſt, quod mirere magis a Renaudotio Bar-Salibæum citari pro contraria Patribus ſententia, quando ille non ſolum ſenſa Patrum ſequitur, ſed ipſiſſima eorum verba exſcribit, ut collatione facta locorum ſupralaudatorum manifeſtiſſimum eſt; cætera enim quæ Renaudotius ex Bar-Salibæo producit pag. 91. de Spiritus Sancti obumbratione, & Invocationis Myſterio, ex Damaſceno l. 4. de Fide Orthod. Cap. 14. Bar-Salibæus mutuatur; ſic ille nuſquam dicit, verbis Chriſti ſimul & Sacerdotum precibus Euchariſtiam conſecrari; quando autem affirmat, Sacerdotem orare, ut Spiritus Sancti allapſu propoſita in Corpus Chriſti tranſmutentur. Anaphoræ S. Jacobi ἀναδέξῃ inſiſtit, quamobrem omnes capit expoſitiones, quæ Anaphoris vulgo adhiberi ſolent; etenim, quod diligenter notandum eſt, valde diverſum eſt dicere: Hoc loco Sacerdotem orare, ut Spiritus Sanctus elementa tranſmutet, quod Bar-Salibæus, Bar-Cephas, Germanus Junior in Theoria, & alii affirmant: atque longe aliud eſt, quod Renaudotius aſſumit, dicere, Sacerdotem orare, ut hoc loco, ſive hoc momento tranſmutationis miraculum in Altari fiat; niſi hoc momentum totum Canonis ſpatium implere dicatur, quod Beſſarion docuit, & Theologi approbant, ſed à Renaudotio non ſine ſtomacho rejicitur.

Hæc hactenus diſſerui, non tam ut Bar-Salibæum à calumnia vindicarem, quam ut Lectori ad intelligendos Patres, quos Bar-Salibæus ſequitur, facem accenderem; inſuper ut probarem aliunde, quam ab iſto Auctore petendam eſſe recentiorum Jacobitarum de Formâ Euchariſtiæ ſententiam.

Stephanus Maronitarum Patriarcha Antiochenus Jacobiticorum, ut ita dicam Orgiorum Epopta, & Syrorum doctrinæ ſi quis alius uſquam ſcientiſſimus, Candelabro 8. tract. 1. ſect. 5. pauca præfatus de Cabaſilæ, & Marci Epheſini circa formulam Conſecrationis doctrina, ad Syros dela- *Extat ms. in Bibl. Colleg. Maronit. de Urbe.*

I

delabitur. *In hanc*, inquit, *peſtiferam opinationem abjere Syri Doctores quidam, eoſque Satanas induxit, ut Anaphorarum exemplaria depravarent; ut itaque pernicioſam ſententiam ſuam conſtituerent, Dominica verba in Formula Conſecrationis hoc pacto interpolarunt. Et fregit & dedit eis dicens: Accipite comedite vos omnes in remiſſionem delictorum, & in expiationem peccatorum.* Sub initium autem ſectionis, velut rem ſibi bene compertam affirmat, erroris occaſionem Syros, Græcoſque arripuiſſe ex ambiguitate precum, quibus Spiritus Sancti allapſus imploratur, quas cum pingui minerva homines non intelligerent, laqueum ſibi fecerunt.

Ex hoc Patriarchæ teſtimonio diſcimus, Simonem Richardium in hac parte præpoſtere à Renaudotio reprehenſum fuiſſe, qui docuit Exemplarium Liturgicorum depravationem natam fuiſſe ex præſumta à Jacobitis de illis precibus exiſtimatione, quod infra confirmandum erit, Syriſque Cabaſilæ de Forma Conſecrationis ſententiam minime placuiſſe, quam & ipſi Auctori non uſque probatam fuiſſe notavit Arcudius: inanem proinde eſſe Renaudotii conatum pag. 84., ubi Euchariſtiæ Formam ex Domini verbis, atque Sacerdotum precibus conflare Syros contendit; Syri enim qui à communi Theologorum doctrina in hac parte recedunt, Conſecrationis effectum Invocationi Spiritus Sancti attribuunt; verba Dominica inſuper habent, idque Patriarcha Antiochenus validiſſime confirmat ex depravatione illarum precum, quibus divini Spiritus illapſus imploratur, ſubdens: *Sed & in Spiritus Invocatione verba Patrum hoc modo depravarunt: utque hunc panem communem, hoc eſt non conſecratum, efficiat Corpus Chriſti Dei Noſtri.* Quod Liturgici textus vitium Renaudotius in Anaphora S. Maruthæ, vel diſſimulavit, vel non advertit. Pergit Stephanus & imperitiſſimum illorum Jacobitarum aſtum eo provectum ſcribit, ut Apoſtoli verba ſect. 46. corruperint, ita ut pro τὸ *Benedicere in Spiritu*, quod habent omnes verſiones, *invocare ſpiritum* ſupponerent.

Veriſſimam eſſe Patriarchæ noſtri aſſertionem probant quatuor Anaphorarum exemplaria, quorum duo ſunt Bibliothecæ Vaticanæ, tertium Reverendiſſimi Saphar Epiſcopi Mardinenſis; quartum Collegii Maronitarum de Urbe, & clariſſime conſtat ex iis, quæ Photius Habdelnur Ptolemaidis & Heglon, atque totius tractus Jordanis Epiſcopus Syrorum Melchitarum in ſua Dogmatica, data anno 1716. menſe Aprili, ſcribebat. *Quicumque credit Spiritum Sanctum deſcendere, quum Sacerdos dicit: Accipite & manducate, Hoc eſt Corpus meum, & Hic eſt Sanguis meus, (eo momento non deſcendit Spiritus Sanctus, ſed quando Sacerdos dicit: Et fac hunc panem Corpus Chriſti tui: Amen: Et fac hunc Calicem pretioſum Sanguinem Chriſti tui: Amen. Et transferantur, atque tranſmutentur in nomine ſancto tuo, Amen, Amen, Amen, tunc deſcendit Spiritus Sanctus,) quique*, *inquam*, *hanc fidem non habet*, *anathema ſit*. Dictis mirifice cohærent, quæ Simeon Evodius Tripolitanus Archiepiſcopus in Syria narrat in vita prælaudati Stephani Aldoitæ Maronitarum Patriarchæ; ubi exponens cauſas Collationis, quæ paucis ab hinc annis habita fuit ab Epiſcopis Maronitarum, atque Melchitarum in Monte Libano, hanc præ cæteris aſſignat. *Negabat Melchitarum Patriarcha, Panem, & Vinum eo momento conſecrari, quo Sacerdos pronunciat ſuper panem quidem Hoc eſt Corpus meum; ſuper Vinum autem Hic eſt Sanguis meus, affirmans, id fieri per Invocationem Spiritus Sancti ſuper utramque ſpeciem, cui contradixit Reverendiſſimus Dominus Stephanus Patriarcha nomine omnium Chriſtianorum Orientalium.* *Extat in Bib. Coll. Mar. de Urbe.*

Videat nunc Renaudotius qua fide referat pag. 92., Orientales nec affirmare, nec negare tranſmutari elementa ſolis Chriſti verbis ante Spiritus Sancti Invocationem: quove jure, aut fundamento ſugillet Beſſarionem, Joannem Turrecrematam, & alios ſimiles ſcribens, *eos hæc affingere Græcis potuiſſe, ſed per ſummam calumniam*. Quaſi Beſſarion & Turrecremata

mata ignoraverint quorundam dumtaxat Græcorum, Syrorumque illum eſſe errorem, aut voluerint omnibus Græcis, Syriſque paucorum crimen inferre. Quare fruſtra Coreſſius à Renaudotio allegatur nobis aliunde maxime ſuffragaturus ad evertendam ejuſdem de momento Conſecrationis hypotheſim omnibus Chriſtianis Orientalibus affictam, quum, ut recte notavit Papadopolus, totam ille Conſecrationis vim in verbis Domini, nullam in Sacerdotum precibus agnoſcat.

Interim obſerva, quæſo, Judicis noſtri æquiſſimam ſententiam. Scribit Cabaſilas contra Latinos docentes, ſolis Chriſti verbis Euchariſtiam conſecrari, quæ certiſſime eſt Theologorum communis doctrina, de quâ dubitare citra Religionis injuriam nullus Catholicus poſſit, Cabaſilas tamen à Renaudotio abſolvitur pag. 86., quaſi quorundam dumtaxat Theologorum opinationem impugnaſſet, hìc allegatis pag. 91. Bar-Salibæo Syro, & paucis aliis Ægyptiis Theologis, iiſque ad tuendam excogitatam ab ipſo hypotheſim tormento adactis, continuo pronunciat. *De momento Conſecrationis nulla unquam inter Orientales quæſtio fuit: illam perfecte conſummatam exiſtimant, quum Invocatio pronunciata eſt*. Hæc ille, ipſi quamvis hæc aſſerenti reclamarent, quas exſcribebat & interpretabatur, Xyſti, Petri, & Maruthæ Anaphoræ, nullam à Jacobitis in verbis Dominicis, quas ex Anaphoris expunxerant, vim agnoſci ad elementorum tranſmutationem, hanc totam & integram in precibus Sacerdotis reponi, Panem Panem eſſe, donec imploratus à Sacerdote Spiritus Sanctus Panem in Corpus Chriſti convertat; proinde Conſecrationem nullo pacto verbis Domini inchoari, ſed totam ab Invocatione Divini Spiritus pendere. Narrat teſtis omni exceptione major Stephanus Syrorum Maronitarum Patriarcha oblatum ſibi fuiſſe Alepi in celeberrimo omnium Nationum Emporio Codicem, in quo quinquaginta circiter Anaphoræ legebantur, *quarum*, inquit, *pars maxima in formula Conſecrationis, & in Invocatione Spiritus Sancti paſſa fuerat injuriam*; quam ſupra citatis ejuſdem Stephani verbis indicavimus.

Poſtremum ad diluendas alias objectiones, quæ ex ancipiti modo loquendi, Syrorum præcipue Theologorum conflari poſſent, notanda ſunt tria. Primum Theologos Orientales communiter docere, Euchariſtiæ Myſterium per Spiritus Sancti obumbrationem conſummari; hoc modo loquuntur Gregorius Bar-Hebræus Orientis Catholicus in Libro ſplendorum ſeu elucidationum, ſectione ſecunda.

ܐܝܟܢܐ ܕܟܝܢܐ ܐܢܫܝܐ ܡܛܠ ܚܘܝܕܐ
ܥܡ ܟܝܢܐ ܐܠܗܝܐ ܐܠܗܐ ܡܘܕܝܢܢ.
ܗܟܢܐ ܠܠܚܡܐ ܘܠܚܡܪܐ ܡܛܠ ܡܓܢܢܘܬܐ
ܕܪܘܚܐ ܐܝܟ ܦܓܪܐ ܘܕܡܐ ܕܡܫܝܚܐ ܢܣܒܝܢܢ.

Sicut humanam naturam propter unionem cum natura Divina Deum confitemur; ita etiam Panem, & Vinum propter Spiritus obumbrationem quaſi Corpus & Sanguinem Chriſti ſumimus. Theodulus Ben-Althib in expoſitione Cap. 26. Matthæi, Joannes Maro in expoſitione Liturgiæ, & alii, quorum verba infra producimus, & Incarnationis Divini Verbi comparatione utuntur. Hæc tamen & hujuſmodi, quæ omnibus Theologis cujuſvis ritus æque communia ſunt, manifeſtum eſt, neutrius partis ſententiæ obluctari; eâdem enim phraſi utitur in expoſitione hujus Myſterii Joannes Damaſcenus, Cyrillus Hjeroſolymitanus, Proclus, Paſchaſius, & Theologi omnes quotquot de hoc Articulo ſcripſerunt: rationem aliunde notiſſimam præſtat audire ex ore Syri expoſitoris in Cap. 26. Matthæi. *Virtus Spiritus Sancti deſcendit hodie ſuper panem oblatum in Altari, eumque conſecrat, & Corpus Dei Verbi efficit; Virtus enim Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, atque operatio una eſt. Cum autem benedicit Filius & conſecrat, Spiritus benedicit & conſecrat: cum perficit & conſummat ſpiritus, perficit & conſummat Filius: & cum Pater Divinam virtutem impertitur, illam ſimiliter Filius, & Spiritus impertiuntur. Nam etſi diſtinctæ ſint Perſonæ, ſubſtantia tamen & natura una eſt; ſic pariter virtus & operatio una.* Extat in Bib. Coll. Mar. de Urbe.

una eſt. *Ergo panis*, *quem accipimus*, *ejus Corpus eſt*, *ſicut ipſe dixit*, *& quando ipſe ſuum Corpus appellat*, *ecquis non aſſentiatur id eſſe*? In quibus duo notanda ſunt, primum, Panem Conſecrari per verba, & per operationem Chriſti; utitur enim Interpres eodem diſcurſu, quo cap. primo Tridentinum probat, realem in Altari Chriſti præſentiam; conſequenter ambo ſupponunt, Domini verba non recitative, ſed ſignificative à Sacerdote enunciari, alioquin nihil inde poſſet inferri. Alterum operationem Spiritus Sancti ab operatione Chriſti Conſecrantis panem, in Altari non eſſe diſtinctam, quamvis in Liturgia videantur diſtingui.

Secundum: communi Patrum phraſi Theologos Syros preces appellare verba Chriſti, quapropter Joannes Darenſis in Commentario Hjerarchiæ Eccleſiaſticæ Dionyſii cap. 2. verba Chriſti vocat *preces* θεὸν ἀπεργαζομένας *Deificas*. Ex hoc fundamento contra communem Theologorum ſententiam inſurgere, aut quidquam moliri, hominis opido inepti foret, quum & ipſi Patres Latini eâdem phraſi utantur, Cyprianus lib. 1. ep. ultima, Auguſtinus lib. 3. de Trinitate cap. 4., & diſertiſſime Juſtinus Apol. 2. *Neque enim*, inquit, *hæc ut communem uſitatumque panem capimus*, *ſed ut per Dei Verbum Jeſus Chriſtus Conſecrator noſter*, *& Carnem & Sanguinem pro ſalute noſtra habuit*; *ſic etiam cibum*, *qui per preces ſermonis*, *quem ab eo accepimus*, *conſecratus eſt*.

Tertium: Expoſitores Anaphorarum Joannes Maro, Bar-Cephas, Gregorius Bar-Hebræus, Dionyſius Bar-Salibæus, & ſi qui ſunt alii, quamquam vehementer extollant illas preces, quibus Spiritus Sancti allapſus imploratur, nunquam tamen affirmant, elementa uſque manere nuda & inania, dum illæ preces recitentur, ſi quid aliud dicunt, quod vim etiam maximam ad Myſterium illis precibus aſſerere videatur, id ex aliis locis, ubi clariſſime ſententiam ſuam explicant, exponendum eſt juxta ſupradicta; vel ad effectus ex Sacramento provenientes referendum; vel demum ut interpretemur, id dici ad aſſerendam illis precibus neceſſitatem præcepti dumtaxat, ut Theologi loquuntur, non Sacramenti: Nempe ad decorem perfectionemque ſacræ illius actionis Spiritus Sancti Invocationem pertinere quidam ſentiunt Syri, & Græci etiam recentiores non pauci, ad ſubſtantiam nullo modo. Præclare Baſilius libr. de Spiritu Sancto cap. 17. *Invocationis verba in manifeſtatione* ἀναδείξει *Sancti Euchariſtici Panis*, *quis nobis ſanctorum reliquit*? *Non enim his contenti ſumus*, *quæ vel Apoſtolus*, *vel Evangelium commemorat*, *ſed & ante*, *& poſt dicimus alia*, *uti magnam ad Myſterium habentia vim*, *quæ nimirum a ſcripta traditione accepimus*. Ubi S. Doctor Invocationi eam aſſerit vim, & efficaciam ad Euchariſticam Conſecrationem, quam reliquis Liturgiæ partibus, quibus tamen vim conſecrativam nullus adhuc Chriſtianus aſſeruit. In hoc ſenſu videtur locutus Samonas Gazenſis, ubi ad Conſecrationem præter verba Chriſti multiplicem precum apparatum, qualem Liturgiæ exhibent, requirit, & Michael Anchiali, & Philotheus Palamita à Papadopolo citati Reſp. 5. ſect. 5. Quemadmodum ergo citatis Juſtini, & Auguſtini verbis nemo ſanus abuti poteſt ad impugnandam Catholicæ Eccleſiæ doctrinam, quum pro illa paſſim a Theologis merito laudentur; ita Theologorum Syrorum teſtimonia ad Cabaſilianorum errorem ſtatuendum cogi poſſunt, ſed per ſummam injuriam, & impudentiam, maximum omnium, qui hominibus accidunt, morbum.

Reliqua quæcumque ex hoc capite opponi poſſent, nihil momenti addunt difficultati, quæ ex illis precibus conflatur adverſus communem Eccleſiæ doctrinam, quare ſimul cum illa ſequenti capite excutienda erunt, ubi Theologos Syros veram ſuæ Eccleſiæ traditionem diſertiſſimis verbis exponentes audiemus.

CAPUT VI.

Syriacarum Liturgiarum Authores cum communi doctrina non pugnant, ſed S. Marci Anaphora, & Syrorum Sacramentaria cum Hypotheſi Euſebiana. Syriaca Liturgia cum Græca convenit, utraque cum Latina optime conciliatur.

HIC ut nuſquam magis ſe totum excutit fervidus Actor, inque omnes ſe verſat partes, ut nobis tandem perſuadeat, Orientis Eccleſias Spiritum Sanctum implorare, ut conſecrationem à Dominicis verbis dudum inchoatam ſuo ipſe allapſu perficiat; & acriter inſurgit in Cardinales Beſſarionem, & Turrecrematam, eorumque expoſitionibus prædictas *preces circumveniri*, inclamat, *& Eccleſiam prodi*. Hæc ain' Renaudoti? age itaque nobiſque ediſſere ſenſa Anaphoræ Sancti Marci; videntur enim tuæ hypotheſi minus conſtare. Anaphora ſic habet: ܘܠܕܒܚܬܐ ܗܕܐ ܐܠܗܝܬܐ ܕܣܝܡܐ ܩܕܡܝܟ ܥܗܘܕ ܐܠܗܢ ܡܪܝܐ ܘܩܕܫܝܗ ܒܛܝܒܘܬܟ. ܘܫܡܠܝܢ ܠܢ ܒܗ ܠܫܘܡܠܝܐ ܕܨܒܝܢܟ ܛܒܐ ܘܡܚܝܢܐ. ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܐܫܬܘܬܦܘ ܒܩܘܪܒܢܐ ܗܢܐ ܩܕܫܐ ܠܗܘܢ ܘܢܛܘܪ ܚܝܝܗܘܢ ܡܢ ܡܚܒܠܢܘܬܗ ܕܒܝܫܐ. *Et hanc divinam hoſtiam coram Te poſitam memento, Domine, eamque gratia tua conſecra, noſque per ipſam ad explendam bonam atque vivificam voluntatem tuam perfice, & qui in hac oblatione partem habuerunt, ſanctifica, eorumque vitam à maligni impreſſionibus ſerva*. Non eſt cur codicis vitium obtendas, quando præter duplicem Editionem Romanam omnes Codices manuſcriptos Vaticanos habemus conteſtes, & alios octo à Stephano Patriarcha Antiocheno laudatos Cand. 7. Tract. primo Sect. prima.

Hìc obſerva primum, preces illas in Diptychis recitari, in commemoratione vivorum, quam Syri *Canonem fratrum* appellant, ſucceditque multis interjectis precibus ad illud momentum, quo juxta Renaudotii hypotheſin per Invocationem Spiritus Sancti elementorum conſecratio dudum peracta creditur.

Obſerva ſecundo, in dictis precibus expreſſe diſtingui à Symbolorum conſecratione ejuſdem effectum, puta Fidelium perfectionem, & ſalutem, quod opido quam moroſe expendit Adverſarius pagina 94.

Obſerva Tertio in præfatis precibus ad connotandam Hoſtiæ conſecrationem verbum ܩܕܫ adhiberi, quo Syri communiter utuntur ad ſignificandam elementorum tranſmutationem, inde nomen ܩܘܕܫܐ pro Miſſa in Miſſali Neſtorianorum. *In Cod. ms. Bibl. Colleg. de Propag. Fide.*

His ita conſtitutis, Renaudotii argumentum ipſi Authori oppono. Sacerdos hoc loco petit, ut Hoſtia conſecretur; atqui nequit dici, illum petere, ut Deus actum agat, aut nolle impetrare, quod petit; ergo dicendum eſt, eo momento, quo allegatæ ex S. Marci Anaphora preces inchoantur, elementorum tranſmutationem nondum eſſe perfectam, ſed iſtis demum precibus conſummari. At ſi hoc verum eſt, continuo illa tuæ hypotheſis machina labefactatur, corruit, & niſi ad aras confugias, & Librarios illuc advoces, qui ſuâ incuriâ interpolatos Codices jurata fide teſtentur αὐτόχειρ ipſe occumbes, tuis confoſſus telis.

Sed nec juratis teſtibus non niſi temere fides habere licet, quando pro veritate noſtræ lectionis omnia Sacrarum Ordinationum officia clamant, eundem ritum, & ordinem precum repræſentantia. Porro Ordinationum officia habet Syrorum Eccleſia bene multa: in illis nullum eſt, quod conſtitutis partibus eſſentialibus Ordinationis, quæ ſunt materia, & forma cujuslibet Ordinis, non ſubdat prolixas preces, quibus Spiritus Sancti allapſus imploretur, ut Candidatis conferat Sacrum Ordinem, qui certiſſime collatus creditur; quandoquidem conſtituta à Chriſto materia, & forma dudum à Pontifice exhibitæ fuerunt. Id una pro cunctis loquitur Ordinatio Diaconi, hanc communis Theologorum ſententia, quam ſequitur Conſtitutio Clementis VIII. conſtare docet ex impoſitione manus, & verborum formula:

la: *Divina gratia &c.* ſeu ut Morinus probare conatus eſt, ex annexa Invocatione Spiritus Sancti. Et hæc quidem omnia ſtatim ſub initium Ordinationis Pontifex rite præſtiterat, pergit tamen, & admotâ manu capiti ſuſcipientis Ordinem, prolixas preces ſubjungit, quibus Ordinem Ordinique annexam gratiam Candidato efflagitat. Quartâ ſic orat. *Complaceat tibi, Domine, nunc propter multas miſerationes tuas, indulge nobis, & ſpirituale tuum miniſterium, vel Diaconatum ſervo tuo concede.*

Hunc ipſum precum ordinem obſervat Papadopolus loco citato in Sacris Græcorum Ordinationibus, & ipſe Renaudotius, quod mirere Tom. primo pag. 250. pluribus exponit; ſed in Syriacis eo luculentius apparet, quo prolixiores, & plures ſunt preces; eandem methodum in Sacramento Pœnitentiæ, quod per formulam deprecativam ab Orientalibus adminiſtratur, exhibent Syrorum Ritualia. In benedictione Aquæ Theophaniorum in feſto facienda, poſtquam benedictionis ſubſtantialis ritus peractus eſt, qui ex immerſione Crucis in ipſas aquas, & certa formula conſtat, Diaconus inclamat, Aquas eſſe *jam ſanctificatas atque perfectas*: Rurſus Populum admonet. *Humiliate capita veſtra miſericordi Deo, & aquis iſtis, quæ Conſecrationem, & Benedictionem acceperunt*: ſubditque Aquæ Benedictæ encomia. Nihilominus Sacerdos pergit, ſubiungitque prolixas preces, quibus etiam atque etiam eiſdem Aquis Benedictionem implorat: *Emitte, Domine, cœleſtia verba tua, & Divinam Benedictionem ſuper aquas iſtas &c.* Rurſus: *Domine Deus benedic, & ſanctifica gratia tua aquas iſtas &c.* Eundem ordinem precum obſervare eſt in conſecratione Chriſmatis, & in ritibus adminiſtrandi Baptiſmi.

Erraſſe ain' Officiorum Authores? Eccleſias omnes, qui illa, continuato hactenus uſu, conſecrarunt, eâdem cenſurâ involves? Eluctare, ſi vales, haſce ſalebras, excute animoſum pectus, quæcumque dixeris, eadem de ſimili Anaphorarum arcano tibi à nobis reponenda exiſtimato. Neque nobis perſuadere te poſſe putes, quod ex intentione Miniſtri collationem Ordinis ad poſtremam Spiritus Sancti Invocationem differri protrahique reponis; hoc enim aperte refellitur ex ipſo Ordinationis officio, ubi in prima Spiritus Sancti Invocatione ſic Pontifex orat. *Oramus pro hoc Servo tuo &c. Et roboretur in hoc Officio myſtico, quo ipſum dignatus fuiſti*, quare præſumit Ordinationem dudum fuiſſe peractam. Animadvertin' tandem vanitatem hypotheſis, qua tamen conſtituta exiſtimabas, Anaphoras nulla deinceps expoſitione indigere, neque fruſtra Beſſarionem, Arcudium, alioſque Rituum Orientalium peritiſſimos Theologos ad ineluctabilem dictarum precum ambiguitatem hæſiſſe, atque ad eam explanandam varias excogitaſſe interpretationes, *quarum* tamen *nullam ſtare poſſe* ſolus ipſe affirmas, negant Card. Bellarminus, Perronius, & quotquot de hac materia ſcripſere Theologi.

Sed quid tandem? illas ne preces invenere Syri, aut ſolæ habent Anaphoræ, an non iſtis cum omnibus fere Orbis Chriſtiani Liturgiis communes, quandoque fuerunt? Id non modo affirmat Adverſarius, ſed etiam probare ſatagit pag. 95. communi ergo omnium fere Eccleſiarum periculo controverſia hæc diſceptatur, ut quæcumque ex dictis precibus ſequuntur abſurditates, omnibus Eccleſiis utpote eam precandi formulam uſurpantibus ex æquo imputentur; habent ſiquidem illas preces Græci, an inde ſecutura veritati præjudicia, veriti, illas e ſuis Liturgiis expunxere, ſeu ignorantes illarum precum vim, & ſenſum conſervandas judicarunt? Nihil minus, inquies, ſed certo couſilio id factum exiſtimantibus Chriſti verba ſola ad elementorum transformationem nequaquam ſufficere niſi Sacerdotum precibus conjungantur. Cur ergo hæc Patribus Latinis in Concilio Florentino Græci Antiſtites rogati reticuerunt? Quia Græci erant, continuo dices. At Latini adeo ſtupidi, adeo plumbei erant, ut

ut Græca fraude aſtuque capi ſe ſinerent, fallaciiſque, & ſubdola verborum circuitione circumduci, quum ad manus, & ob oculos haberent Liturgias, quibus mendacium redarguere facile poſſent, patriamque Græcis paræmiam regerere: ἄλλα μὲν λάκον λέγει ἄλλα δὲ λάκονος ὄνος φέρει.

Alia Lacon dicit: alia Aſinus ejus portat.

At diſſimularunt, repones, pacis, & unionis conciliandæ cupidi Latini. Sed ſolus repones; ſi enim illæ preces nullo modo cum communi doctrina ab ipſo Concilio definita componi potuiſſent, ſibi, totique Eccleſiæ Patres impudentiſſime mentiti fuiſſent, dum eâdem Seſſione aliam Græcis fidei regulam, atque aliam univerſali Eccleſiæ præſcribebant.

Porro ſi Florentiæ Latinos, ut cum Græcis diſſimularent, cogebat Schiſmatis, & diſcordiæ metus, nullus hìc Romæ hoc tempore. Attamen illas preces ex Liturgia expungi Romani Pontifices nunquam paſſi ſunt; agnovere itaque Patres Florentini, Summique Pontifices ex illis precibus nihil contra communem Eccleſiæ ſententiam, nihil contra veritatem inferri, optimeque componi poſſe hæc duo: & quod Domini verbis elementa mutentur; & quod peractâ Conſecratione Sacerdos Spiritus Sancti illapſum imploret, ut *Panem Corpus Chriſti Dei noſtri efficiat*: Agnovere demum & Latinæ Eccleſiæ, quæ eandem precandi formulam olim uſurpabant, Ambroſiana, Gallicana, & Moſarabica: Recitabantur in iſtis Eccleſiis a Sacerdotibus illæ ipſæ preces: adorabantur à Populo ſtatim ab enunciatione verborum Chriſti, Propoſita, peractum tranſmutationis miraculum credebant omnes Catholici, idque ante Invocationem Spiritus Sancti, quæ longo poſt intervallo ſequebatur, quare omnem prorſus exuiſſe frontem oportet illum, qui prædictas Eccleſias affirmet, aut ignoraſſe ad perfectam elementorum tranſmutationem illas preces non requiri, aut eaſdem requiri, credentes, nuda elementa ante illarum precum recitationem adorare voluiſſe.

Excutiat, evolvat quantum lubet, quantum poteſt, exagitet, torqueat Collectionis Author Syrorum Anaphoras, non illas modo, quas edidit; pauciſſimæ enim ſunt, ſed omnes quæ ſextuplo majorem numerum conficiunt, & ſi quid in illis præter communem omnibus fere Eccleſiis preces repererit, inde peculiares Orientalium opinationes colligat, inde novæ hypotheſi ſuæ præſidia quærat; ſin autem omnes Eccleſias ſe mutuo ubique reſpicere, ſibique convenire reperiet, vulgatiſſimum in Scholis axioma audiat, Sacramentorum ſubſtantiales ritus eſſe perpetuos, omnibus proinde Eccleſiis, atque omnibus temporibus communes; ita ut quando nulla aliunde ſuppeterent indicia, ſuppetunt autem multa, unde Syrorum in illarum precum uſu mentem colligeremus; ipſa profecto Eccleſiarum conſuetudo, & conſenſus alium omnino ſenſum ob oculos habuiſſe Syros nos convincit, quam heteroclytam illam hypotheſin ab Adverſario ipſis affictam. Hanc ſcilicet Judicii regulam Lex naturalis nobis indidit, recepto juris axiomate, explicata. *Factum præſumitur, quod de jure fieri conſuevit, vel de jure erat faciendum*. Tabor in axiom. Cap. 7. n. 26. Verba ſemper ad bonum ſenſum referenda ſunt. Bart. in lege ſcripturæ §. De fide inſtrum. & leg. quoties idem ſermo §. De reg. Juris.

CAPUT VII.

Euſebiani de Syrorum Anaphoris Syntagmatis titulus fallax. Præceps ex hoc capite Authoris judicium, Anaphorarum iniqua diviſio.

Sanctus Eulogius Alexandrinus libro contra Severianos, & Tritheitas conſtituit legem, *ſcripta dijudicare non oportere ex parte*; *neque fragmenta quædam ſumendo ex his detorta*, *de Scriptoris mente judicium ferendum*. Hoc etiam jure adverſus Anaphorarum Collectorem hoc loco agendum eſt. Nam etſi Syrorum Anaphoras Abrahamus Ecchellenſis quinquaginta non excedere ſcriptis prodiderit, ex quibus

quibus triginta tantum ſupereſſent, id ille ex fide ſuorum Codicum retulit, quando in illis triginta dumtaxat reperiebat; ſed compertum certumque eſt, eas nonageſimam ſuperare, quarum quadraginta quatuor, indicatis Authoribus, & initiis, deſcribit Stephanus Patriarcha Antiochenus; reliquas ab ſe lectas, & ad Aras ſingillatim adhibitas fuiſſe, gravis Author, teſtiſque præſens affirmat Baſilius Syrorum electus Patriarcha: Virum pium, confeſſionis gloria inſignem, & per totam vitam in Ritibus ſuæ Eccleſiæ verſatum, qui & ſcire debet, & cauſam, cur mentiatur, non habet, non audebit Collector ea, qua ſolet Orientales Clericos in Europam advectos, exceptione repellere, nihil ab illis ſani, nihil veri expectandum affirmans. Quum ergo ex ampliſſima Anaphorarum meſſe manipulum collegerit, videritque Renaudotius ecqua ratio, quæ forma juris permittebat, ut brevi inſpecta laciniâ à Schiſmaticis non uno in loco interpolata, de tota Syrorum Eccleſia decerneret, & Theologos, à quibus ipſius hypotheſis nunquam non vapulavit, nunquam non vapulabit, naſo ſuſpenderet, & ceu veteris diſciplinæ minus peritos traduceret? Unde novit pauciſſimis illis Anaphoris totius rei cardinem verti? Ut illis viſis de tota cauſa fidentiſſime pronunciaret? Scilicet nihil illo Euripidis verius? *Inſcitiam temeritas ſequitur*.

An forte quia Dionyſius Bar-Salibæus ſcripſit omnes Syrorum Anaphoras ad formam Liturgiæ S. Jacobi fuiſſe elaboratas? Negat hoc, & cur neget demonſtrat Stephanus ſæpe laudatus: præterea imprudens reo fides habebatur, qui in ſua Anaphora in hoc ipſo, quod præſenti controverſiæ occaſionem dedit, multa in Invocatione dicti S. Jacobi adjecit, & quod litis caput eſt τὸ *oſtendat*, quod in Syriaca S. Jacobi Liturgia legerat, in τὸ *efficiat* commutavit. Sunt Jacobitis, ſunt Melchitis, ſunt Neſtorianis, qui omnes Syrorum nomine cenſentur, Anaphoræ, quæ, quum ambiguis illis precibus careant, Collectoris judicium in hac cauſa leve, elumbe, volaticum fuiſſe revincunt. Sunt præterea aliæ, quæ etſi illas preces retexere videantur, ancipiti tamen phraſi utentes, cæterarum Anaphorarum teſtimonium ſi non refellere, ſaltem non parum elevare potuiſſent; illas ergo ſuppreſſiſſe, aut diſſimulaſſe præter omnem judiciorum legem fuit. *Si à parte ad ſuum commodum fiat Judici editio Inſtrumenti, vel privilegii, debet fieri de tota Scriptura, imo etiam de additione, quia eſſe poſſet aliqua particula, quæ corrigeret, & limitaret præcedentia*. Bartol. ad Rub. Digeſtor. de novi operis nunciatione num. 7., & 8. Abbas in cap. contingit §. de fide Inſtrumentorum. Quidquod non modo Anaphorarum pars maxima ſupprimitur, ſed quaſi paucis, quas Renaudotius edidit, exhibitis, ipſum omnes exhibuiſſe foret, quum ad ſententiam ferendam accedit, ſe omnium quotquot extant Anaphorarum ore locuturum confidentiſſime proteſtatur pagina 91. Si hoc non eſt hominum credulitate abuti, ſi non publica Eccleſiarum inſtrumenta circumvenire, ſi non veritatem prodere, certe opido feſtinaſſe judicium fuit.

Anaphoras, ea qua dixi diligentia collectas, haud meliori judicio deinde divìdit Renaudotius inter Jacobitas, ac Neſtorianos, & Melchitas; Maronitis ſuas jure repetentibus, reſpondet, nullas eſſe; quaſi Maronitæ Syri non eſſent, vel in Syria aliis quam Syrorum moribus legibuſque viverent. Sed futiliſſimas de Anaphorarum origine Renaudotii conjecturas evertêre Joannes Maro mox producendus, & Stephanus Patriarcha Antiochenus Candel. 3. tract. 3. cap. 3., & 4. docentes, quatuor partibus univerſum Anaphorarum corpus conſtare. Prima omnium antiquiſſima duodecim Anaphoras cujuvis ſectæ Syris fere communes, quas Joannes Maro cap. 3. ſuæ expoſitionis enumerat, & ab omnibus Syrorum Eccleſiis perpetuo receptas teſtatur, ſic autem habet. *Multæ apud nos Syros Liturgiæ reperiuntur: duodecim præ cæteris amplectimur, & præcipue veneramur; quarum ſex ſunt SS. Apoſtolorum*

lorum

lorum, *quæ Syro ſermone conſcriptæ perpetua traditione ad nos pervenerunt. Prima S. Jacobi Fratris Domini. Secunda duodecim Apoſtolorum, quæ parva appellatur. Tertia eorundem Apoſtolorum, quæ magna dicitur. Quarta, Petri prima. Quinta, Ejuſdem ſecunda. Sexta, Joannis Evangeliſtæ. Aliæ ſex: Prima Marci Evangeliſtæ, quam ab illo Egyptiacè ſcriptam quidam putaverunt, alii Græcè. Secunda Cyrilli, de qua ſimile opinati ſunt. Tertia Baſilii. Quarta Joannis Chryſoſtomi, quæ olim è Græco in Syriacum ſermonem converſæ fuerunt. Quinta Xyſti Papæ Romani. Sexta Julii Papæ Romani*. Mox paucis interjectis, ſubdit: *Notandum autem Patres atque probatos Doctores Eccleſiæ, procedente die, quaſdam preces, atque peculiares commemorationes antiquis Officiis adjeciſſe*. Scribebat S. Joannes Maro circa exortum Sectæ Maumethicæ, ut ipſe indicat cap. 18. *Quid autem dicemus de illo filio perditionis, qui iſtis noviſſimis diebus prodiit, auſuſque eſt ſcribere; Chriſtum nec Cruci affixum, neque mortem obiiſſe, ſed vivum à Deo ſublatum ad ſuperos; hallucinari proinde illos, qui eundem à Judæis in Crucem actum fuiſſe credunt*. Alibi etiam hæc habet: *Jeſus nequaquam Cruci affixus eſt, ſed Judæorum oculis in illa ſpecie oblatus eſt*. Quæ ſunt ipſiſſima Maumethis verba.

Alteram Anaphorarum partem jure quodam naturæ vindicarunt ſibi Jacobitæ; Doctorum enim ſuorum ſunt fœtus; Tertiam pari jure Neſtoriani, ut quartam Maronitæ. Enimvero opido quantum fallitur Renaudotius, quum ſibi à Jacobitis præceptoribus ſuis imponi patitur, tot ſeculorum decurſu nullos floruiſſe Maronitis Doctores; aut Jacobitis novas identidem Anaphoras procudentibus, Maronitas calamo temperare voluiſſe. Novas ergo Anaphoras Maronitæ Doctores, & Patriarchæ ſcripſerunt: Joannes Maro, quæ incipit: ܩܕܡܝܟ ܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ *Coram Te, Rex Regum*. Joannes alter Lephidenſis, quæ incipit: ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܒܟܠ ܩܕܝܫܐ *Deus, qui in omnibus Sanctus es*. Alias alii compoſuere, quas vel Jacobitæ, vel potius ipſi Maronitæ ſub illuſtrium Eccleſiæ Doctorum nominibus in lucem prodire voluerunt, ut illius ætatis, & regionis mores ferebant; quod enim Renaudotius aſſerit, id à ſolis Jacobitis & Neſtorianis tentatum fuiſſe, nullo teſte, indice nullo probat, quum idem à Maronitis juſtas quidem ob cauſas fieri potuerit; quum Anaſtaſius Sinaita Vir Sanctiſſimus cap. 10. Ὁδηγȣ̃ tomum dogmaticum de Incarnatione à ſe ſcriptum fuiſſe ſub nomine S. Flaviani fateatur; & S. Vigilius libr. 5. adverſus Euthychem ſcribat, ſe librum nomine S. Athanaſii edidiſſe contra Arium, Sabellium, & Photinum. Nec Renaudotius id à Maronitis factum negare debet, quos Jacobitis accenſet pag. 291. quando tamen id negare adhuc pergat, damus ultro, & quærimus, cur Jacobitæ Maronitarum Doctorum Anaphoras ſuis Doctoribus ſupponere non potuerint, quando ſuas Apoſtolis, aliiſque magni nominis Patribus ſuppoſuerunt; hoc enim ipſe Adverſarius gravis Auctor ubique affirmat. Et vero quum Jacobitæ, Maronitæ, Neſtoriani, Melchitæ, in Anaphoris, aliiſque divinis officiis nihil fere non orthodoxum, nihil non communi reliquarum gentium calculo probatum proferrent, atque ut communi lingua, ita communi fide loquerentur, nihil vero propius eſſe exiſtimo, imo hodierna praxi edoctus, ceu rem compertiſſimam affirmo, hujus generis pleraque, ultro citroque commeantibus ſcriptis, utrique nationi communia tandem evaſiſſe. Nunc vero nativa ab aſcititiis, ſpuria à legitimis, Orthodoxorum fœtus ab Hæreticorum fœtibus ſecernere, nec ipſi Syri doctiſſimi, ſuiſque in ritibus exercitatiſſimi aſſequi valuerunt. Quod de ſe ingenue fatetur noſter Patriarcha loco citato, dum ſcribit. *Nihil de hac re compertum certumque ſibi hactenus fuiſſe, quam quod Anaphoras viginti quinque, quas antecedenti capite in cenſum vocaverat. Omnes Syrorum Eccleſiæ perpetua traditione acceperint ore, & ſcriptis ab illorum ætate, qui eas compoſuerunt; unumque, & idem earundem Exemplar proſtare apud nos*

(Maronitas) *& apud Jacobitas, & alios.* Scribit Renaudotius, Anaphoras Syris Jacobitis à Maronitis ſurreptas fuiſſe, ut eas veris Dominis reſtituendas evincat, duo profert argumenta, primum, quia Anaphoræ Jacobitis in Collectione inſcriptæ, Jacobitarum Doctorum nomina præferunt, & ad hoc Exemplarium fidem proteſtatur; alterum, quia Anaphoræ à Maronitis uſurpatæ, & Romæ editæ, in Jacobitarum ſacris Codicibus reperiuntur omnes.

Ad primum rogo, an S. Jacobi Liturgia Jacobitarum eſſe fœtum modo affirmes; negabas enim pag. 9. Aſt & hæc Jacobitarum nominibus infecta eſt. Relege ſecretam in commemoratione Sanctorum. Qui S. Jacobi Anaphoræ vim intulere Jacobitæ, ab aliis Anaphoris manus abſtinuiſſe credin'? Quod ſi & iſtæ à Jacobitis ſuorum Divorum nomina accipere cogi potuerunt, unde oſtendis, Anaphoris genitiva eſſe illa nomina non aſcititia? Quod tamen revincendum erat, ut Anaphoras Jacobitis reſtituendas eſſe nobis probares.

Ad alterum argumentum jam ſupra oſtendi, Anaphoras Maronitis cum Jacobitis eſſe communes, addo & ceremonias, & ſacros Ritus fere omnes. Neque vero ex eo, quod Sacra Biblia Lutheranorum manibus teruntur, continuo Lutheranis in proprietatem cedunt. Similem huic conjecturam alibi Renaudotius profert, ubi Jacobum Sarugenſem fuiſſe Jacobitam aſſerit, ut probet, anchoram, ut ajunt, ſacram producit; obſervatum nempe ſibi fuiſſe, ſuis illum Doctoribus à Jacobitis accenſeri, ac ſi non ipſe vidiſſet, legiſſetque Athanaſium, Cyrillum, Ephræmum, alioſque Sanctos Patres illo ipſo in loco, atque pagina ſimul nominatos. Sicut ergo Maronitæ Jacobitarum Anaphoris ſuorum Patrum nomina inſeruerunt, ſicut Hiſpani, Galli in Romanis Miſſalibus ſuos Martyres in Canone olim recitabant; ita ſi quis dicat, Jacobitas viciſſim Maronitarum Liturgias uſurpaſſe, eaſque pro libito interpolaſſe, nullo teſte, nullo indicio refelli poterit, ne dicam cogi, ut illas Jacobitarum fœtus eſſe exiſtimet.

CAPUT VIII.

Libri Diaconici Miniſterii teſtimonium pro Euſebiana hypotheſi adductum contra illam manifeſte retorquetur. Ex Miſſa Præſanctificatorum certiſſime colligitur Syrorum in citata Diaconica ſcopus.

DUM offuſam Anaphoris caliginem luctatur Renaudotius, facem ex Libro Diaconici miniſterii oblatam ſibi credidit. Fingit, populum à Diacono gravi oratione præparari ad miraculum tranſubſtantiationis, precibus Sacerdotum mox patrandum, ſcribens: *Ita jubentur Chriſtiani, hortante Diacono, credere, mox fieri miraculum, quantum humana mente concipi nequit, & fieri in Altari in Donis ſuper illud propoſitis.* Notandum hoc loco, Diaconicam Dominicis verbis ſuccedere, quare quum audis miraculum tranſubſtantiationis mox effectum iri, jam intelligis, quam longe abeat à communi doctrina ſenſus Authoris. Deinde Maronitas libri miniſterii Editores imprudentiæ accuſat, ut qui non adverterint, Diaconicam Miſſali ab ipſis reformato nequaquam reſpondere.

Age vero & Diaconicam ex laudata Editione Maronitarum, ad illam enim provocas, nobis relege, ſic habet:
ܡܐ ܕܚܝܠܐ ܫܥܬܐ ܗܕܐ ܘܡܕܚܠܐ ܗܘ ܥܕܢܐ
ܗܢܐ ܚܒܝ̈ܒܝ. ܕܒܗ ܪܘܚܐ ܚܝܐ ܘܩܕܝܫܐ
ܡܢ ܡܪ̈ܘܡܐ ܥܠܝ̈ܐ ܕܫܡܝܐ ܐܬܪܝܡ ܘܢܚܬ
ܘܐܓܢ ܥܠ ܐܘܟܪܣܛܝܐ ܗܕܐ ܕܣܝܡܐ
ܒܩܕܫ ܩܘܕܫܐ ܘܩܕܫܗ̇ ܠܗ̇.
Quam terribilis eſt hæc hora, & quam formidandum eſt hoc momentum, Chariſſimi, quo vivus, & Sanctus Spiritus à ſupremis Cœlorum ſedibus ſe extulit, allapſus eſt, & obumbravit hanc Euchariſtiam, quæ in Sanctuario poſita eſt, eamque ſanctificavit. Audis Sodes? *Allapſus eſt, obumbravit, ſanctificavit,* & hoc Diaconus dicit ante Invocationem Spiritus Sancti. Ecqua ergo Dialectices regula ex verbis illis præteriti temporis actionem futuram colligis? Qui autem Miſſalis Chaldaici Cenſoribus corruptos Codices exprobras, nonne

ne in quo alios judicas, teipſum condemnas? Diaconica aſſerit ante Invocationem Spiritus Sancti miraculum factum, ipſo utique Spiritu operante, ſed per verba Chriſti, tu contra futurum obtrudis, & hoc ex Diaconica? vitiatum interpolatumque Codicem ain'? Aſt incorruptum, intactumque pronuncias ipſe pag. 87. lin. penultima, ſcribens: *Recte igitur in libro Miniſterii Diaconici ſervata eſt hæc oratio ſine ulla mutatione.* Continuoque Cenſoribus inſultas, quod, interpolatis in Miſſali precibus, reſpondentem illis Diaconicam reformare obliti fuerant.

At non ſic habent Jacobitarum Codices, inquies, novi quod dicis, ſed age hoc mihi modo expedi, num liber miniſterii Diaconici Miſſali reſpondeat? Ille Spiritus Sancti allapſum & Myſteriorum conſecrationem ante preces Dominicis verbis adjectas jam peractam dicit, ipſum idem in Miſſali Sacerdos præſumit. Quid habes, quod ad iſta vel muſſites? annon omnia adamuſſim conſtant? Quid tu noctem in clariſſima luce quæris? rataſque omnibus Eccleſiis Sacramentorum formas confundis? Et Anaphorarum farraginem obtrudis? Quid habent hæ tandem, quod Concilii Florentini decretis, vel communi Theologorum doctrinæ refragetur? niſi illa ſola, quæ in tuis obſervationibus ex Nicolao Cabaſila, & Dionyſio Bar-Salibæo corraſiſti? Ad tuos modo Codices redeo. Jacobitarum Codices, ais, præteritum tempus non connotant, ita ſane, ſed nec futurum, unde colligas, populum à Diacono admoneri, ut credat, miraculum mox fieri: ſic enim habent. ܡܪܚܦ ܘܡܓܢ ܘܡܩܕܫ: *Allabitur*, *obumbrat*, *ſanctificat*; quibus reſpondent noſtri Canonis verba: *ſanctificas*, *vivificas*, *benedicis*, quæ certiſſime ad peractam Conſecrationem referuntur, illa profecto vera ſunt, ſive dicas, Spiritus Sancti Invocatione elementorum tranſmutationem mox fieri; ſive contra aſſeras, Dominicis verbis jam peractam, quando ab utroque extremo æquis fere ſpatiis diſtare certum eſt, quare ad tuendam hypotheſin fruſtra citantur. Quod ſi contra excipias propiori termino, eam admonitionem eſſe annectendam, vide, ut Canoni tuo ubique conſtes, controverſiam jam definitam habes ex Anaphora Cœleſtini Papæ, in qua poſt verba Chriſti continuo ſubdit Sacerdos: *Et nunc*, *Domine*, *ceu rerum pignus cuſtodientes in nobis veros*, *& indefectibiles ſermones tuos commemoramus Diſpenſationem tuam in hoc momento*, *in quo hæc Hoſtia conſummatur*. Audis? *In hoc momento conſummari Hoſtiam* dicit. Hac ipſiſſima voce Diaconica illa utitur; at quantum iſta oratio ab Invocatione Spiritus Sancti diſtat? tu noſti, qui in Editione Anaphoris quatuor prolixas preces à Sacerdote, totidem à Miniſtro illi præmittendas exhibes, & interpretaris.

Inſtas & allatam expoſitionem impugnas ex contextu. Diaconus enim admonet, allabi Spiritum Sanctum, & ſanctificare Myſteria. Sacerdos orationem ſubdit, ut idem Spiritus allabatur, & Myſteria ſanctificet. Quis non videt, precedentia Diaconi monita ad rem ſequenti momento gerendam pertinere? Verba ſeris, nec uſquam Diaconus miraculum *mox fieri* dicit; nec Sacerdos, Spiritum Sanctum ſequenti momento deſcenſurum, & elementa conſecraturum affirmat. Opidò quam diverſa ſunt hæc duo; primum, Diaconus hoc loco admonet ſuper Myſteria allabi Spiritum Sanctum, quod nemo negat; alterum, Diaconus admonet ſuper Myſteria hoc loco, ſeu hoc, vel ſequenti momento illapſurum Spiritum Sanctum, & illa conſecraturum; id præter Catholicos Schiſmatici etiam non pauci execrantur apud Papadopolum loco citato; Primum habet liber Diaconicus, non ſecundum. Sed ecce nodum te vindice dignum. Omnes Syrorum Eccleſiæ in Miſſa Præſanctificatorum habent illam Diaconicam, illam ipſiſſimam hoc ipſo in loco à Diacono recitandam. Omnes non modo Syrorum gentes, ſed quotquot Chriſtiano nomine in Oriente cenſentur, nullam in illa Miſſa elementorum tranſmutationem fieri credunt, ſed factam. Quare neceſſum

Quod ex cõmuni uſu dictum accipe; nam aliunde ſuſpicari licet, an alius aliis temporibus invaluerit mos; ita ut in Miſſa Præſanctificatorum fieret Calicis conſecratio. Vide Allatium diſſert. Pr. de Libr. Græcorum ante medium.

ſum eſt, aut præteritam Conſecrationem, ceu præſentem in ea Diaconica deſignari; aut allapſum Spiritus Sancti promitti, qui propoſita jam conſecrata nobis in Sacramentum ſalutis convertat. Certiorem in rebus Syriacis Interpretem extra Syros quærere frivolum eſt, repellere inſanum.

Miſſam illam, quam ܪܘܫܡ ܟܣܐ *Calicis conſignatio* Syri appellant, & anno 1716. hic Romæ edita eſt, Renaudotius ſibi nuſquam repertam fuiſſe ingenue fatetur pag. 87. jam & hac confeſſione venia dignus, damus ultro; attamen prius effare, obſecro, curnam producta illa Diaconica, alteram, quæ Dominicis verbis anteponitur, diſſimulaſti? Utramque enim in libro Diaconici Miniſterii legeras; utramque docte expendit Patriarcha Antiochenus Cand. 8. tract. 5. ſect. 2. ſic autem Diaconus ibi populum, imminente verborum Chriſti recitatione, alloquitur. *Oremus, ſancte pureque ſtemus; ecce enim Victima immolatur, & Majeſtas revelatur, Cœlorum fores reſerantur, & Spiritus Sanctus deſcendit ſuper hæc ſacra Myſteria, eaque obumbrat: in loco pavoris, & terroris conſiſtimus.* Verebaris itaque, ne ſicut ex tua Diaconica inferebas per Invocationem Spiritus Sancti *mox fieri* miraculum; hoc jam peractum per verba Chriſti, colligerent ex altera, Theologi illi *Eccleſiaſticæ diſciplinæ minus periti*. Ego vero neutrum dico, neceſſaria conſecutione colligi poſſe, neque Anaphorarum ad hanc veritatem aſſequendam ductum tute ſequi poſſumus, niſi aliunde duces acceſſamus Patres, & quod maximum eſt, Eccleſiarum praxim, & antiquum ipſorum Syrorum ritum hactenus conſervatum, non in ea dumtaxat Anaphora Syrorum Neſtorianorum, quam ipſe legiſti, ſed in aliis, quas penitus ignoraſti; altera Athanaſio, Chryſoſtomo altera inſcribitur, in quibus quum illæ preces non appareant, hoc indice certiſſime demonſtratur, Euchariſtiæ formam ipſorum etiam Orientalium judicio in prædictis precibus nequaquam conſiſtere.

CAPUT IX.

Statuitur Syrorum de Forma Conſecrationis traditio ex triplici Theſi, ab iis communiter recepta. Prima Theſis, Chriſtus ea verborum formula conſecravit, quam Evangeliſtæ referunt.

PRofligatâ eâ obſervationum Euſebianarum parte, quæ falſis, ac ineptis interpretationibus Syrorum in præſenti cauſa judicium ambiguum reddiderant, Diſputationis noſtræ coronidem imponemus, ſi veram atque à Patribus acceptam de hoc Myſterio illorum doctrinam proferamus; nulla enim planior breviorque via ad retegendam fraudem, quam ſi ipſa, de qua diſceptatur, veritas in conſpectum veniat.

Cæterum quum juris præſumtio pro Reo contra Accuſatorem ſtet, ad purgandam quamcumque criminis ſuſpicionem non ea à Syris probationum evidentia exigenda, qualem à Collectore dudum petebamus, nec enim juſtum eſt. Quid enim ſi Richardus Simon, aut alius quiſpiam recentiorum Criticorum Syros in hac materia accuſavit, an temere affícti criminis infamiâ inde Syri laborare cœperunt? At laborant, inquies, Græci Syris affines. Nullo modo Græci, ſed Græcorum fæx Photiani, nec omnes, nec ſemper, ſed à trecentis fere annis Sycophantæ quidam, & Veſpertiliones ἄλογοι, quorum contagione aliquos Syros ejuſdem luti homines afflatos fuiſſe ſupra indicavimus.

Quamobrem ſi quid à Renaudotio notatum eſt, à Doctoribus Syris alicubi dictum aſperius, vel ancipiti ambiguaque phraſi expreſſum, collatione textuum mox afferendorum exponendum eſt ea benignitate, quam ad legendos Patres Græcos, & Latinos in hac vel ſimili materia afferre æquum eſt Catholicum Theologum. Jam vero quicumque traditionem Catholicæ Eccleſiæ Cabaſilianis opponunt Theologi, eam ex triplici poſitione pendere docent; quarum prima eſt, Chriſtum Dominum ea verborum formula, quam Evangeli-

geli-

geliſtæ referunt, ſui Corporis Conſecrationem perfecte, & pleniſſime confeciſſe. Altera: Apoſtolis à Domino præceptum fuiſſe, ut non modo illud fieret, quod ab ipſo factum viderant, ſed illo etiam modo atque ritu. Tertia: Perpetuam fuiſſe Catholicæ Eccleſiæ fidem, Myſterium à Chriſto in Cœna peractum, nunc etiam in Altari perfici, elementorumque Conſecrationem pleniſſime conſummari, dum Chriſti præcepto, & exemplo Chriſtiani Sacerdotes obtemperant, atque illud unum faciunt, quod Chriſtus faciendum mandavit. Hæc tria quum Eccleſia Catholica ſemper docuerit, recte colligitur, Catholicorum traditionem cum Cabaſiliana doctrina nequaquam convenire. Si ergo probatum fuerit, Syrorum Eccleſiam illas tres poſitiones, & perpetuo crediddiſſe, & conſtantiſſime prædicaſſe, continuo ſequetur, Syrorum traditionem à communi traditione nullatenus diſſentire, certumque fiet nugari eos, qui Syros cum Cabaſilianis confundunt.

Affirmo itaque, Syros de priori illa poſitione minus dubitaſſe, quam Latinos; Latini etſi pauci expreſſe illam negant, nullus, quod ipſe ſciam, Syrus; reliquas poſtea expendam. Inter Latinos Stephanus Edvenſis de Sacr. Altaris cap. 14. docuit, elementorum tranſmutationem in Cœna virtute divina peractam fuiſſe, antequam illa verborum formula proferretur, per quam credimus nunc in Altari iſtud miraculum renovari. Subſcribunt Edvenſi Odo Cameracenſis in expoſit. Canonis, Catharinus, Chriſtophorus a capite fontium. Cur autem à communi Sententia receſſerint, in cauſa eſſe potuerunt Patres, qui de hoc Myſterio ambigue locuti ſunt: Primus Cyprianus, ſeu quiſquis eſt Autor ſerm. de Cœna Domini; deinde Ambroſius libr. de iis, qui initiantur: Auguſtinus ſerm. 181. de temp. *Hoc ſigno Crucis*, inquit, *conſecratur Corpus Dominicum*; unde quidam Theologi intulerunt, eam benedictionem per Crucis ſignum à Chriſto expreſſam fuiſſe in Cœna, quos merito refellit Amalarius lib. 3. de Offic. cap. 24.

Suam Syri de hoc Articulo ſententiam dicunt in Officio Hebdomadæ Paſſionis feriæ quintæ in prima vigilia Hirmo: *Dignum, & juſtum eſt*. Ubi Domini verbis ſequentem paraphraſim attexunt.
ܗܢܘ ܦܓܪܝ ܫܪܝܪܐܝܬ: ܕܟܠ ܕܐܟܠ ܠܗ
ܢܚܐ ܒܗ. ܣܒܘ ܟܠܟܘܢ ܐܟܘܠܘ ܡܢܗ
ܗܢܐ ܕܩܕܫܬܗ ܡܠܬܝ.
Hoc eſt Corpus meum vere, quod quicumque comederit, vivet in eo. Accipite vos omnes, & manducate hoc, quod verbum meum conſecravit. Author hujus Officii alludit ad Sententiam Apoſtoli prima ad Timotheum 4. 5. *Sanctificatur enim per verbum Dei, & orationem*; quare comparat Conſecrationem Euchariſtici Panis cum benedictione ciborum, de qua eo loco loquitur Paulus, ita ut quemadmodum verbis cibi benedicuntur; ita Panis Euchariſticus in Cœna convenienti formula verborum fuerit conſecratus.

Theodulus Ben-Althib comm. in cap. 2. Matthæi. *Dominus Noſter dixit: Panis eſt Corpus meum, & Vinum eſt Sanguis meus, & hoc modo facta ſunt Corpus, & Sanguis ejus, & uſque fiunt*. Lectionarium Homiliarum, quo Eccleſiæ Orientales communiter utuntur, homilia in Cœna Domini: *Quando benedixit, vere conſecravit, & Corpus ſuum fecit*. Benedictionem ipſa Chriſti verba, quibus ſuum Corpus ſe dare dixit, Author intelligit, & hoc modo loquuntur Cyprianus, Ambroſius, locis ſupracitatis. Jacobum enim Sarugenſem Theodulus ſtatim citat, ejuſque expoſitioni in hunc locum ſe inhærere profitetur. Prodeat itaque Jacobus Sarugenſis, quem Renaudotius Catholicis eripere fruſtra nititur; Orthodoxum enim fuiſſe tum ejus præclara ſcripta declarant, tum in Catechiſmo Saracenorum Timotheus, & Joſue Stylites, auctor ipſi Jacobo æqualis apud Cl. Aſſemanum teſtantur; quos Stephanus Patriarcha, Fauſtus Naironus in Evoplia merito ſequuntur. Renaudotius in ſuis ad Jacobi Sarugenſis Anaphoram notis nihil dicit: Urbem præterea, in qua Jacobus Epiſcopus præfuit, primum corrupte legit *Botnan*, quum

M *Bat-*

Batnon omnes indigenæ Syri appellent, deinde diſcerpit, & unam in duas Urbem dividit; binomiam fuiſſe indicant tituli Operibus Sarugenſis præfixi in Codicibus Vaticanis antiquiſſimis, & nitidiſſime exaratis: Titulum tandem ܡܠܦܢܐ ܬܒܝܠܝܐ *Doctoris OEcumenici*, quo Syri Sarugenſem ubique decorant, quum non intelligeret, ſuppreſſit, difficultatem ignotæ vocis ܬܒܝܠܝܐ Tibelojo, quæ, ut dixi, OEcumenicum ſignificat, incaſſum luctatus, in monſtrum effingit, *Tabelita*: Etymon ficti nominis deinde quærit, ibi fortaſſe reperturus, ubi hujus ſimilia reliquit portenta *Hakebo*, *Cutemo*, *Peſcita* Syris æque ac Latinis incognita. Orthodoxus itaque Jacobus rem paucis definit Sermone 66. de Paſſione Domini: [illegible] *Ab illo temporis puncto, quo apprehendit Panem, Corpuſque ſuum dixit, Panis non fuit; ſed ipſius Corpus, & hoc edebant, ſimul mirabantur; edebant Corpus ejus, qui apud ipſos in menſa accubabat; ejuſque bibebant Sanguinem, audiebantque ſimul vocem docentis*. Sane nihil appoſite magis in rem præſentem dici potuit; Euthymius in Panopl. tit. 21. ex Gregorio Niſſeno nihil luculentius expreſſit; nihil diſertius legitur apud Auguſtinum Serm. 28. de Verbis Domini. Hoc Chryſoſtomus prædicabat, & ipſe Syrus Hom. 2. in 2. ad Timotheum; nec aliud deſignari manifeſtum eſt à Joanne Darenſi in textu infra producendo, quum Domini verba ſuper Panem, & Vinum prolata verba [illegible] *Deifica* appellat. Si enim Chriſtus benedictione Panem conſecravit, verba benedictionem ſubſecuta *Deifica* non fuiſſent, nec efficientia Panem Corpus Chriſti Dei noſtri, ſed tantum ſignificantia talem effectum. Diſertiſſime Samonas Gazenſis. *Chriſtus ut Deus divina virtute, & gratia Panem tunc ſtatim conſecravit, dicens: Hoc eſt Corpus meum, habens in ſeipſo, & Patrem, & Spiritum Sanctum; ſicque Panem Corpus proprium effecit, nec illi aliud quidpiam opus erat*. Ex quibus recte deducimus, antiquam Syrorum traditionem in Syria, & Palæſtina, ubi Macarius Samonas ſcribebat ſeculo undecimo Chriſtianis communem extitiſſe.

Redeo ad Sarugenſem, & verba ab Anonymo Commentatore ſupracitato laudata, reddo ex eodem Ser. 66. de Paſſ. Domini. [illegible] *Corpus ſuum manibus diviſit ſuis Dominus in menſa. Ecquis autem hoc eſſe Corpus ejus negare auſit? Ipſe Chriſtus dixit: Hoc eſt Corpus meum, quiſnam hoc verum eſſe non fateatur? ſi quis abnuat, non eſt ille diſcipulus Apoſtolorum; Apoſtoli enim dictis fidem habuerunt, viventem, & cum ipſis cœnantem comederunt*. In ſua Anaphora in Conſecratione Calicis: [illegible] *Et ſuper Calicem quoque Diſpenſationis Sacramentum conſummavit, quem ex Vino, & Aqua miſcuit, atque in eo vivificantis Verbi ſui virtutem abſcondit*. Alludit manifeſte ad parabolam fermenti, *quod acceptum* mulier abſcondit in farinæ ſatis tribus. Verbum enim ܬܡܪ *Thmar* idcirco uſurpat. Comparat ergo Verbum Chriſti fermento, quatenus ſicut maſſa fermento immutatur; ita verbis Chriſti Panem, ſeu Vinum in ejuſdem ſubſtantiam tranſmutatum fuiſſe intelligamus. Alia teſtimonia ſupervacaneum eſt afferre, quum hoc idem ipſe Cabaſilas ultro fateatur.

CA-

CAPUT X.

Secunda Theſis. Chriſtus Apoſtolis ritum, & formam ſui Sacrificii præſcripſit.

PRO ſecunda poſitione, quam Domini præceptum ſpectare diximus, ſtant teſtimonia bene multa publicis tabulis expreſſa, & ſolenni Eccleſiarum uſu conſecrata. Anaphora Sancti Maruthæ. [illegible] *Et quum Sancti Corporis, & Sanguinis ſui eos participes effeciſſet, divinis eos inſtitutionibus imbuit, ſic illos affatus. Quemadmodum me feciſſe vidiſtis, ita facitote, & docetote in memoriam, oblivione nunquam delendam inhumanationis meæ.* Anaphora Major S. Petri. *Corpus, & Sanguinem tuum ſuper ſanctum, & vivum Altare tuum tibi offerimus modo, quem in Sancto Evangelio tuo docuiſti nos, ò ſpes noſtra.* Anaphora S. Joannis Maronis. *Quæ docuiſti nos facimus, & in via, quam aperuiſti nobis, ambulamus.* Officium feriæ quintæ in Cœna Domini ad Veſperas Hirmo *Talentum. Ipſe Chriſtus manibus ſuis ſuum Corpus Diſcipulis diviſit, eiſque ſuum Sanguinem propinavit, dicens: Hoc modo facietis in ſeculum ſeculorum.* In Completorio Hirmo *ſimplex. Hæc Symbola, quæ coram vobis feci, hoc modo facietis cum humilitate.* Vigilia prima noctis in oratione propitiatoria. *Amodo vetera tranſierunt, & omnia nova facta ſunt, hoc modo facietis in mei memoriam.* Eadem repetit ſemel ad primam, & bis ad tertiam. Jacobus Sarugenſis ſupralaudatus: [illegible] *Ceu Sacerdos ſurrexit, ut coram Diſcipulis ſuis Sacerdotio ſibi fungeretur, Sacerdotumque Ordini formam, quam imitari eos oporteret, deſcriberet.* Et poſt pauca ſubdit. [illegible] [illegible] *Simonem docuit, & Joanni paradigma dedit, ut eo modo, quo ipſe fecerat, illi facere pergerent, poſtquam ſublatus fuiſſet in Cœlum.*

Cauſam vero cur hoc Apoſtolis Chriſtus præſcripſerit, reddit ſupralaudatus Maruthas in Commentario in novum Teſtamentum in Cod. Vaticano in hæc verba, in quibus Calvinianorum errorem antiquiſſimus iſte Pater prævidiſſe, & confutaſſe mihi plane videtur; ſic enim docet. [illegible] *Neceſſum fuit, rationique valde conſentaneum, ut id fieret; ſi enim Communio perpetuo duratura Myſteriorum nequaquam tradita fuiſſet, unde notitiam hauſturi fuiſſent poſteri ſalutis Chriſti? Præterea quiſnam eos revincere potuiſſet, & iſtud ipſis perſuadere? Arduum ſiquidem, & difficile erat apud infinitum vulgus, & ad longiſſimi temporis ſpatium dictis invenire fidem. Porro nunc quotieſcumque ita credimus, nos Corpus, & Sanguinem accedere, noſtriſque manibus utrumque accipere, item credimus nos Corpori copulari; noſque eſſe ex carne ejus, & ex oſſibus ejus, ſicut ſcriptum eſt. Etenim Chriſtus non figuram typumque dixit, ſed vere hoc eſt Corpus meum, & hic eſt Sanguis meus.*

CAPUT XI.

Tertia Theſis. Expleta formula Dominicorum verborum Corpus Chriſti ſub ſpeciebus fit præſens.

PRO tertia Theſi habemus præter Theologorum Syrorum teſtimonia communem Orientalium Eccleſiarum diſciplinam. Jo: Darenſis à Fauſto Naïrono laudatus in Commentario cap. 2. Eccleſiaſticę Hjerarchię S. Dionyſii exponens ritus Conſecrationis.

[illegible]

Incipit autem qui miniſtrat, & repetit preces Deificas, Corpus ſcilicet efficientes, & Sanguinem Dei; preces vero Deificæ ſunt, quæ à Pontificibus laudatæ ſunt, & myſticis miniſteriis inſertæ ſecundum Evangelium, & Apoſtolum; Evangelium enim dicit: Accepit Jeſus panem, & benedixit &c. Apoſtolus autem: Dominus noſter Jeſus illa nocte, qua tradebatur, accepit panem, & dixit: Hoc eſt Corpus meum &c. Credit ergo Darenſis nunc etiam Dominicis verbis elementorum tranſmutationem perfectiſſime conſummari, ideoque ſignificantiſſimis vocibus preces Deificas, & ut ipſe loquitur ܥܒܕܢ ܠܐܠܗܐ *efficientes Deum*, hoc eſt tranſmutantes Symbola in Corpus Chriſti Dei hominis, qua appellatione nullas alias preces ille dignas exiſtimat.

Jacobus Sarugenſis à Stephano citatus Cand. 7. tract. 2. Sect. 4. cujus teſtimonium ex parte ſupra produximus. *Abſcondit in eo virtutem verbi ſui, per quam conſecratur, & conſummatur omni tempore in expiationem noſtram.*

Theodulus Ben-Althib Sarugenſem exſcribit, ejus verba ſupra dedimus.

Joannes Maro Cap. 30. poſtquam dixit, expleta à Sacerdote Dominicorum verborum formula, Populum reſpondere *Amen*, hanc vocem ſic exponit.

ܡܫܪܪܝܢܢ ܠܡܠܝܢ ܕܐܡܪ ܟܗܢܐ ܟܕ ܐܡܪ ܥܡܐ ܗܪܟܐ ܐܡܝܢ: ܡܫܪܪ ܘܡܗܝܡܢ ܕܠܚܡܐ ܗܘ ܐܫܬܚܠܦ ܘܗܘܐ ܦܓܪܗ ܕܦܪܘܩܢ ܡܫܝܚܐ: ܘܚܡܪܐ ܐܫܬܚܠܦ ܠܕܡܐ.

Vera proteſtamur ea, quæ Sacerdos dixit, quare cum populus hoc loco reſpondet Amen, profitetur, & credit, panem illum vere tranſmutatum factumque fuiſſe Corpus Salvatoris noſtri, Vinumque in Sanguinem fuiſſe mutatum.

Quibus perfecte conſonant verba, quæ in Liturgiis Æthiopum hoc ipſo loco leguntur, & adſtipulatur Eccleſiarum Orientalium communis, & antiquiſſima conſuetudo adorandi Propoſita ſtatim poſt enunciationem verborum Chriſti, quod non facerent, ſi non crederent, jam peractam conſummatamq; fuiſſe elementorum tranſmutationem. De Græcis id teſtatur Papadopolus, & probat Reſp 5. Sect. 6. De Syris Stephanus prælaudatus Cand. 8. Tract. 1. Sect. 6. Poſtquam enim expoſuit Diſpenſationis, ut vocant, preces, quæ verba Chriſti ſtatim ſequuntur, ſubdit. *Hanc orationem ad perſonam Filii, utpote præſentem Sacerdotes dirigunt, & ideo ipſum adorant, Patrique offerunt.* Quare flexis genibus à quibuſdam Patribus eam recitatam fuiſſe colligitur ex Anaphora majori S. Petri, in qua illæ preces ſic inchoantur. *Adoramus te, o Unigenite Patris &c.* Et ex Anaphora Joannis Maronis: *Tibi, Tibique præſenti proſterno cor meum, & genua mea.*

Hucuſque Syrorum Theologorum, & publica Syriacarum Eccleſiarum monumenta: quoniam plura afferre non vacat: quæ ſi cum Patrum, & Conciliorum decretis componantur, nec numero teſtium, nec perſpicuitate ſenſuum, nec verborum energìa, hæc ab illis deficere reperies. Quod ſi Ambroſii, Auguſtini, Juſtini, & Chryſoſtomi, Græcæ, & Latinæ Eccleſiæ, in qua floruerunt, traditionem certam in hac materia teſtatiſſimamque faciunt, non video, quare hoc ipſum

ipſum judicium de Syrorum traditione ferendum non ſit? Firmum itaque, ratumque eſto, nullam hic eſſe Orientalibus adverſus Occidentales Eccleſias cauſam diſſidii, ſed unam Chriſtianorum omnium temporum atque locorum fuiſſe ſententiam, auguſtiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum non precibus Sacerdotum, ſed illis ipſis verbis perfici atque conſummari, quibus à Domino in Cœna inſtitutum atque peractum fuit.

Porro ſi Theologi inſignes, ubi hunc, vel illum ritum nec ſemper, nec ubique obſervatum fuiſſe deprehenderunt, continuo pronunciarunt, hunc ad Sacramenti ſubſtantiam pertinere non poſſe; quid illos dicturos putes in præſenti argumento, ubi compertiſſimum eſt, Invocationis ritum non modo ab Eccleſia Romana nuſquam uſurpatum, ſed nec ab ipſis Orientalibus ubique, aut ſemper receptum? Scio, clariſſimos Theologos poteſtatem Eccleſiæ eô amplificaſſe, ut inſtitutas à Chriſto Domino Sacramentorum materias formaſque explicare, & extendere valeat; nihilominus illi quoque cum communi Patrum, ac Theologorum ſententia Sacramentum Baptiſmi, & Euchariſtiæ excipiunt, quorum materias, & formas docent ſpecifice, & in hypotheſi fuiſſe deſignatas, ac proinde perpetuas eſſe, nec unquam mutandas. Habent præterea illi Theologi ſolidiſſima fundamenta, quibus prædictam Eccleſiæ auctoritatem adſtruant; nullum habet Renaudotius, ut eandem facultatem circa Euchariſtiæ formam Orientalibus Eccleſiis afferat.

CAPUT XII.

Appendix de effectu Conſecrationis, ſeu de tranſubſtantiatione Panis, & Vini in Corpus Chriſti.

HActenus de forma Conſecrationis, nec fortaſſe cautius de effectu ejuſdem Renaudotius diſputat; dum pag. 89. Theologos Syros laudat, docentes: *Deſcendere Filium Dei, unireque ſibi Panis, & Vini elementa, ut Corpori, in quo incarnatus eſt, unitus fuit.* Hanc comparationem alibi repetit, & commendat. Scopus Euſebii fuit (id enim de homine Catholico judicare æquum eſt) Calviniſtas Orientalium Doctorum auctoritate confutare, nec illi unquam fortaſſe venit in mentem Lutheranis eo modo loquendi præſentiſſimas ſuppetias ferre; id tamen eſto invitus facit. Nam etſi illam comparationem S. Auguſtinus libr. ſententiarum, Proſper. Cyprian. ſive alius quiſpiam, Author certe antiquus Serm. de Cœna Domini. Damaſcenus lib. 4. de Fid. Orth. cap. 14. S. Maximus, aliique veteres uſurpantes culpandi non ſunt; quippe qui nullam Impanationis notitiam habebant; eam enim ab eorum ætate remotiſſimus Valeramus, vel alius ſequioris ævi Scriptor excogitavit, cum quo plures Algeri ævo errabant, ut ille lib. primo teſtatur cap 6. *Dicunt ita perſonaliter in Pane impanatum Chriſtum, ſicut in carne humana perſonaliter incarnatum Deum.* Attamen qui hoc tempore ſcribunt, eam comparationem inſtituentes, aut ab aliis uſurpatam laudantes inſigne ejuſdem vitium indicare debent, & omnem æquivocationem tollere, ne Lectori anſa præbeatur, exiſtimandi vulgatiſſimum hoc tempore errorem à vetuſtiſſimarum Chriſtiani nominis gentium traditione deſcendere, à quo tamen longe abeſſe certiſſimum eſt, ut nullus Catholicus magis, ſicut in præcedenti Diſſertatione oſtendimus. Qui enim dicit, ex Pane fieri Corpus Chriſti, ſeu Panem tranſmutari in Corpus Chriſti, ut in priori Antirrhetico expendimus, hic profecto Panem deſinere affirmat. Aſt hoc à Syris conſtantiſſime dici credique manifeſtiſſimum fit, primo ex comparatione tranſmutationis alimenti in ſubſtantiam aliti, qua frequenter utuntur, etſi hæc à veritate ſingulariſſimi Myſterii aliquatenus deficiat. Secundo ex Anaphoris paſſim. Anaphora major S. Petri.
ܒܪܟ ܘܩܕܫ ܠܠܚܡܐ ܗܢܐ ܘܠܚܡܪܐ ܗܢܐ
ܕܢܗܘܐ ܡܢ ܠܚܡܐ ܦܓܪܐ ܘܡܢ ܚܡܪܐ ܕܡܐ.
Benedic, & ſanctifica Panem iſtum, ut fiat ex Pane Corpus, & ex Vino Sanguis &c.

guis &c. Eadem habent Anaphoræ S Maruthæ, S. Julii, Sancti Joannis Evangeliſtæ. Præ cæteris clariſſime Jacobus Sarugenſis ſupra ſemel, & iterum allegatus, Serm. 66. de Paſſ. Domini tranſubſtantiationis ineffabile Myſterium expreſſit.

[illegible]

Ab illo temporis puncto, quo apprehendit Panem, Corpuſque ſuum dixit, Panis non fuit, ſed ipſius Corpus, & hoc edebant, ſimul mirabantur. Subditq; Apoſtolos Dñum interrogare minime auſos fuiſſe, etſi Panis appareret, quod ſuum eſſe Corpus Chriſtus affirmabat, & talis ſilentii rationem reddit.

[illegible]

Fides enim ad interrogationes non deſcendit. Illa novit credere, inveſtigare nunquam didicit. Electi Apoſtoli, ut Filium vera dicere pro certo haberent, ſatagebant, non ut temere, & impudenter quærerent, & inveſtigarent; Panem, quem fregit, & ſuum Corpus dixit, Corpus illi agnoverunt, atque ita eſſe reputarunt, perinde ac ſi vere Sanguis ejus ſtillaret. Quid, quæſo, ad retundendam Novatorum audaciam diſertius dici potuit? Sed adhuc fortaſſe clarius S. Jo: Maro cap. 31. com. in Liturgiam S. Jacobi.

[illegible]

Sicut Jeſus videbatur homo, & eſt Deus; ſic etiam, & illa etiamſi videantur Panis & Vinum, re & veritate ſunt Corpus, & Sanguis Servatoris noſtri ſub ſpeciebus Panis, & Vini.

Ex his diſcimus, quid tandem Syri velint, quum Euchariſtiæ Sacramentum Incarnationis Myſterio comparant; illos videlicet comparatione velle oſtendere non typicam, non metaphoricam, ſed veram & realem Corporis Chriſti ſub ſpeciebus præſentiam, alteri ex altero miraculo fidem adſtruentes. Eodem quippe Spiritu loquuntur, quo Patres Græci, & Latini, de quibus conſule Algerum libr. primo cap. 6., & 8.

Hucuſque Renaudotius Syris falſa crimina, ut patet ex dictis, intentabat, mutata modo velificatione, verum palmaremque ipſorum errorem excuſat. pag. 214. ibi ad illa Dionyſii Bar-Salibæi verba: *Simplex* (Divinum Verbum) *qui ad Compoſitionem venit &c.* Ipſe annotationem ſubdit: *Hæc verba magis rhetorice, quam theologice dicta, minus recte Jacobitarum opinionem explicant; nec enim compoſitionem agnoſcunt, niſi qualis eſt illa, quæ in Symbolo Athanaſii dicto habetur, ſicut anima rationalis, & caro unus eſt homo; ita Deus, & homo unus eſt Chriſtus; quæ comparatio quamvis à nonnullis Patribus uſurpata Facundo non placuit.* Hic ut Theologi Syri mentem aſſequamur, velut certum exploratumque præſumendum eſt, non eam ipſum intellexiſſe compoſitionem, quam Apollinariſtæ ab omnibus Syris acriter exagitatam excogitarunt aſſerentes, Verbum naturæ imperfectæ mentiſque experti copulatam fuiſſe, unde conſequens eſt, Dionyſium aſſertam compoſitionem ad Divini Verbi perſonam, vel ad naturam retuliſſe; ſi primum, ergo falſum eſt, quod in annotatione affirmat Euſebius: *Hæc verba magis rhetorice, quam theologice* dicta fuiſſe, quum Theologi, Patres & Concilia non minus hanc compoſitionem, quam unionem, ex qua neceſſario ſequitur, admittant. Concil. V. Generale Can. 7. Concil. VI. Act. 4. Ep. S. Agathonis ad Imper. Damaſcenus in dialectica cap. 65. *Illud ſcire attinet hypoſtaticam unionem unam rerum conjunctarum compoſitam hypoſtaſim efficere.* Hanc tamen ſolam compoſitionem à Syro Jacobita intellectam non fuiſſe indicat Euſebius, ſed præter iſtam aliam à ſuis gregalibus ubique aſſertam compoſitionem, ex duabus ſcilicet naturis in unum principium coaleſcentibus reſultantem.

tantem. At ſi hanc compoſitionem Bar-Salibæus deſignat, ecqua fide ſubdit ille: *Hæc verba minus recte Jacobitarum opinionem explicant*? rectiſſime enim illam exponunt, ut mox dicam, ſed Renaudotius minus recte erroris toties à Conciliis, & Patribus confixi impietatem excuſare, aut ſaltem diſſimulare conatur, ſtatim ſubinferens. *Dum Jacobitæ unam naturam profitentur, ita confuſionem miſtionemque excludunt, ut compoſitio proprie dicta nulla ſit, niſi quatenus ſummæ perfectæque ſimplicitati Dei opponitur.* Hic ſi ſtandum eſt Euſebii teſtimonio, nullum jam reſtat vitium, quod in Jacobitarum, ſeu Monophyſitarum circa Divini Verbi Incarnationem doctrina Catholici reprehendant; nec enim Concilia, & Patres illos accuſare potuerunt, quod in Chriſto compoſitionem illam, quæ ſummæ tantum perfectæque ſimplicitati Dei opponitur, admitterent, neque quod à multis Patribus uſurpatam comparationem animæ, & corporis adhiberent, neque quod S. Cyrillus dixerat, unam naturam in Chriſto in ſenſu ejuſdem affirmarent; neque demum, quod naturis propriam integritatem negarent, quum oppoſitum ipſi adverſus Eutychetem ſemper docuerint. Compoſitionem ergo, quam Bar-Salibæus Liturgiæ auctor indicat, & Eccleſia reijcit, reſultare credunt Jacobitæ ex humana, & divina natura ita, ut naturæ duæ integræ in unam coeant naturam, ſicut juxta quorundam Philoſophiam Elementorum naturæ integræ, & immutatæ in unam naturam coaleſcunt in compoſito phyſico; talem eſſe Jacobitarum de Hypoſtatica unione fidem colligitur ex eo, quod operationem, & voluntatem in Chriſto unam ſemper agnoverunt, quam *Theandricam*, ſeu Dei virilem appellant; id vero nunquam Monophyſitæ dicerent, niſi unum principium *Theandricum*, hoc eſt ex humana & divina natura conflatum crederent; modus enim operandi ſequitur modum eſſendi, & revera hoc credunt hodie Jacobitæ, docentque eorum Theologi, quotquot Poſt Severum hujus Sectæ Anteſignanum ſcripſerunt.

Gregorius cognomento Bar-Hebræus celeberrimus Jacobitarũ Doctor in Formul. Fid.

ܬܪ̈ܬܝܢ ܐܢܘܢ ܗܟܝܠ ܟܝ̈ܢܐ: ܐܠܗܘܬܐ ܘܐܢܫܘܬܐ. ܘܚܕܝܘܬܐ ܕܐܠܗܘܬܗ ܘܐܢܫܘܬܗ ܬܡܝܗܐ ܗܝ ܘܠܐ ܡܬܡܠܠܢܝܬܐ ܕܠܐ ܡܘܙܓܐ ܘܠܐ ܒܘܠܒܠܐ ܘܠܐ ܫܘܚܠܦܐ ܘܠܐ ܫܘܢܝܐ ܘܠܐ ܚܘܠܛܢܐ. ܐܠܐ ܟܕ ܢܛܝܪܝܢ ܦܘܪ̈ܫܢܐ ܕܬܪ̈ܝܗܘܢ ܟܝ̈ܢܐ ܒܚܕ ܒܪܐ ܘܚܕ ܡܪܝܐ ܘܚܕ ܡܫܝܚܐ ܚܕܐ ܗܝ ܐܘܣܝܐ ܚܕ ܩܢܘܡܐ ܚܕ ܦܪܨܘܦܐ ܚܕ ܨܒܝܢܐ ܚܕ ܡܥܒܕܢܘܬܐ. ܐܝܟ ܡܐܡܪܐ ܕܐܬܢܣܝܘܣ ܘܕܩܘܪܝܠܠܘܣ. ܐܡܪ ܓܝܪ ܗܘ ܩܕܝܫܐ: ܕܣܘܢܬܟܣܝܣ ܐܘ Cυλλαβὴ ܠܘ ܒܠܚܘܕ ܥܠ ܐܝܠܝܢ ܕܒܐܘܣܝܐ ܡܫܬܘܝܢ ܡܬܐܡܪܐ: ܐܠܐ ܐܦ ܥܠ ܐܝܠܝܢ ܕܒܐܘܣܝܐ ܫܚܠܝܦܝܢ. ܐܝܟܢܐ ܕܒܪܢܫܐ ܕܡܢ ܢܦܫܐ ܘܦܓܪܐ:

Duæ ſunt ergo naturæ Divinitas, & Humanitas, unioque Divinitatis, atque Humanitatis unio eſt admirabilis, & ineffabilis abſque temperatione, aut confuſione, ſine mutatione, aut variatione, aut permixtione: ſed integris manentibus differentiis ambarum naturarum in uno Filio, unoque Domino, atque uno Chriſto, una eſt eſſentia, unum ſuppoſitum, una perſona, una voluntas, una virtus, una efficientia, ſeu unum agendi principium ſecundum ſententiam Sanctorum Athanaſii, & Cyrilli; dicit enim ille Sanctus: Conjunctionem, ſeu Compoſitionem non de iis tantum dici, quæ eſſentia ſibi conveniunt, verum etiam de iis, quæ eſſentia differunt, cujuſmodi eſt homo ex anima, & corpore compoſitus.

Severus homilia 2. cap. 9. ait.

ܕܠܡܐ ܓܝܪ ܡܣܟܠܝܢܢ ܠܣܘܢܗܕܘܣ ܕܟܠܩܝܕܘܢ ܕܬܪ̈ܝܢ ܟܝ̈ܢܐ ܐܡܪܬ. ܚܣ: ܐܠܐ ܕܫܬܩܬ ܠܚܕܝܘܬܐ.

Quid? num Synodum Calchedonenſem reprehendit quiſpiam, quod duas naturas Chriſto ineſſe affirmaverit? Abſit. Sed quia ſiluit unitatem. Unitatem intelligit duarum naturarum in unam naturam, atque in unum principium coitionem, ut S. Joannes Damaſcenus apud Euthymium in Panopl. cap. 15. explicuit. *Si Chriſtus, ut Hæretici ſentiunt, poſt conjunctionem declaratus eſt una natura compoſita, ex ſimplici natura in naturam compo-*

poſitam mutatus eſt. Deinde ſubdit: *Nos autem neque unius naturæ compoſitæ Chriſtum aſſerimus, neque ex diverſis diverſum quiddam, ut ex anima, & corpore hominem, aut ut ex quatuor elementis corpus*. Duplicem ergo Damaſcenus in Chriſto indicat compoſitionem, alteram hypoſtaſis, ſeu perſonæ, & hanc admittit; alteram naturæ, & hanc reijcit; aſſerunt vero Jacobitæ quotquot de hac materia aliquid ſcriptis prodidere; adeo ut mirum ſit, quî potuerit obſervationum Author id ignorare, quum præſertim ipſum Doctorem Syrum, quem hîc exponit, laudet pag. 91. ita ſcribentem, unioque illa myſtica, in Euchariſtia ſignificat *unionem naturalem*, & *hypoſtaticam* Verbi cum carne ſua, quibus ſatis aperte declarat, non ſolam Perſonam Verbi, ſed etiam Divinam naturam immediate cum humana fuiſſe ita copulatam, ut ſicut una hypoſtaſis, ſic una dicatur natura; ſimulque inſinuat, quam compoſitionem in ſua Anaphora intellexerit.

Fateor, Jacobitas nec mixtionem, nec confuſionem in Chriſto admittere, & in hoc cum Chalchedonenſi Synodo ſibi convenire ipſimet teſtantur, affirmant tamen, unionem factam fuiſſe in natura, quod Theologi negant, & in natura quidem perfecta, nullamque paſſa diminutionem, aut commixtionem, quod Philoſophi æque ac Theologi explodunt, quum ex duabus naturis perfectis, nullamque ad invicem ſubordinationem habentibus una natura, unumque principium reſultare non poſſit; dum in ſuo ſtatu invariatæ perſeverant, quapropter in hoc Jacobitas ſecum ipſos pugnare non diffiteor, nec minus inepte quam impie à Catholica Eccleſia diſſentire; diſſentiunt tamen, & in hoc ſenſu Verbum Carnem factum in compoſitionem veniſſe credunt non in unius tantum hypoſtaſis, ſed etiam in unius naturæ, & principii ſingularium operationum, quæ nec divinæ ſunt tantum, nec humanæ, ſed compoſitæ, & uno verbo in ſexta Synodo Macarius Antiochenus expreſſit, *Theandricæ*, principio ſcilicet, à quo procedunt, reſpondentes. Hic eſt Jacobitarum palmaris error, qui longe graviori cenſura notandus erat ab Authore obſervationum, quàm ut tantum diceret, illam à Jacobitis in Chriſto compoſitionem dumtaxat admitti, quæ ſipmlicitati Dei opponitur.

APPROBATIONES.

QUum, mandante Reverendiſs. P. Ridolphi Sacri Palatii Apoſtolici Magiſtro Diſſertationem, cui titulus, *Antirrheticon*, *ſeu Confutatio Annotationum Jo: Kohlii ad geminos S. Ephræmi de Sacra Cœna Sermones*, à R. P. Petro Benedicto Soc. Jeſu compoſitam, legerim, nihilque in ea, quod ſit ſanæ Doctrinæ aut bonis moribus abſonum, offenderim; dignam judico quæ Typis evulgetur. In quorum fidem &c. E Bibliotheca Vaticana die 10. Maii 1740.

Joſeph Simonius Aſſemanus Bibliothecæ Vaticanæ Præfectus.

MAndante Reverendiſs. P. Ridolphi Sac. Palatii Apoſtolici Magiſtro, *Antirrheticon alterum adverſus P. Le Brun, & Euſebium Renaudotium*, à R. Patre Petro Benedicto Soc. Jeſu compoſitum, attente perlegi, nihilque in eo Catholicæ Fidei, aut bonis moribus contrarium deprehendi; quin potius Orthodoxam veritatem adverſus Novatores ab Auctore doctiſſimo ſolidis argumentis propugnari affirmo. In quorum fidem &c. E Bibliotheca Vaticana die 6. Junii 1740.

Joſeph Simonius Aſſemmnus Bibliothecæ Vaticanæ Præfectus.